FRANCISCI ZABARELLAE PATAVINI, CARD. FLORENTINI

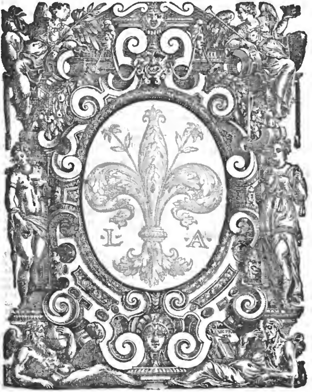
IVRISC. PRAESTANTISS.

In Clementinarum volumen Commentaria,

PHILIPPI FRANCHI, ET NICOLAI Superantii antiquis, ac etiam nouis Vincentij Godemini. I. V. Doct. Pisis ord. iuris Canon. legentis, Adnotationibus illustrata.

Cum Summarijs, & Indice rerum, ac verborum memorabilium locupletissimis,

Hac in Editione summo studio, ac diligentia ab innumeris erroribus repurgata.

VENETIIS, Apud Iuntas, M D CII.

rancisci Passerini Consiliarij
Latere Serenis. Ducis P. & P.

EX M. MANTVAE, PATAVINI, IVRISCONSVLTI EPITOME.

De Viris illustribus, qui uel scripserunt; uel iurisprudentiam docuerunt.

FRANCISCVS ZABARELLA PATAVINVS, Legum interpres fuit & Cardinalis Florentinus, preceptor & dominus Abbatis Panormitani, & compater Petri Ancharani, vt ipse testatur consil. 188, incip. Visis, in prin. qui (vt notissimum est) multa edidit Commentaria, & Consilia; adeoque multa, vt patria hæc nostra, in qua floruit anno 1400, vetustate, pulchritudine, & nobilitate illustris, tanti Viri gloria illustrior reddita sit, cuius ossa sita sunt in Ecclesia Cathedrali, inque sacello diuę Mariæ Virginis a latere sinistro.

Rubricæ in hoc Clementinarum volum. contẽtæ.

FRANCISCI ZABARELLAE CARDINALIS, ET IVRISCONSVLTI PRAECLARISSIMI,

In Clementinarum volumen dilucida Commen.

Philippi Franchi, Nicolai Superantij, ac Vincentij Godemini, Iurisconsultorum Adnotationibus illustrata.

SVMMARIVM.

1 *Nouum nihil inueniri potest.*
2 *Natura licet ex nihilo nihil producere possit, tamen pater naturæ omnem creaturam ex nihilo procreauit.*
3 *Volumen Clementinarum, est volumen nouissimum iuris canonici.*
4 *Doctores, qui scripserunt super volumen Clementinarum, enumerãtur.*

NOuum [a] nihil esse:
a 1 †Vna est omnium fere snĩa, quę vt
in ęternis vera est, ita in hisquę cor
rũpuntur prorsus non vera. Sic aũt
fine distinctione afferẽres illud for
te mouit, in quo qde natura locuti
sunt oẽs cõuenere de nihilo nihil
fieri. quodcunq; igitur fit, aliud an
tecessit, & hoc ingeniũ dicũt phi-
losophi fere omnes. Ita vr̃ eorum
quę fiũt nihil esse nouum, cum id ex quo ꝓgressum est nunq̃
2 non fuerit, ob idq; in sua cã semper extiterit. †At etsi ex nihi-
b lo [b] aliquid educere nã non possit, naturæ tñ patrem omnem
ex nihilo ꝯdidisse crearuram, & catholica fides astruit, & hoc
cum potuisse sacri conuincunt authores, volentib. ẽr fateri ꝙ
ex pręexistenti ęterno materiali principio prodeant cuncta, q̃
gñantur. nam ꝯtinuo necesse est vt nihil asserant esse nouum,
cum facie rerum transmutata nouiter fiãt quæcunq; sub alia
forma producuntur. itaq; cum in his, quæ generantur & cor-
rumpuntur, nulla ꝯsistẽria sit, aut si qua vlla vr̃, breui maneat:
hinc mutationes crebræ, hinc & nouitates penè infinitę. Quę
res in humanis quibusq; reb. declarauit, ꝑ maxime ꝙ earum
tanta varietas, tanta commotio, fluxibilitas, inconstãtia est, vt
& in cultu superum aliud hi, aliud illi: imo & idem populus
alio tp̃e sic, aliter alio decernat. Ex quo facile colligitur qd sit
de reliquis hominum morib. sentiendum, in quib. nõ modo
apud alios, sed & eosdem ea est mobilitas, vt in horas oĩa no-
c ua videantur. [c] De hominum aũt varijs opinionib. quid atti-
net dicere? nonne in seipso quisq; sentit opinionum mutabi
litatẽ? nil mobilius, nihil infirmius. Inde legum scita nõ apud
oẽs eadem, quin nec eiusdem loci per omne tp̃s eadem. Inte-
rest equidem Legumlatoris nouis legib. promulgandis, & ve
tustis abrogandis, aut ex parte mutãdis, ea sancire quę morib.
vtentium non improbentur. Sic Romani pontifices, cum in
ꝯcilijs, tum seorsum multa sanxere, quæ decreta, seu canones
appellamus. His deinde in varia collectis volumina, ventum
est vt noua ꝓdierit canonica seu decretorum sapientia. quon-
dam. n. non canonica dicebatur, nec ꝑ se vna, sed pars ciuilis sa
pientiæ fuit: nec per pontifices, sed ꝑ Imperatores promulga-
batur: nec vt nunc in ęternam fœlicitatem principaliter diri-
gebat, sed in terrestris regiminis tranquillitatem, ita quę prius
3 humana fuerat, modo diuinam licet asserere. † Inter huius
aũt nouę canonicæ sapientiæ volumina Clemẽtinarum hoc
nouissimum est nõ tam sua gratum nouitate q̃ ex multarum
ingentium ꝯtentionum, quæ inter ꝑitos vigebãt sedationib.
perutile. Cęterum in huius expositione Voluminis plurimi
studuere, quorum noĩa ꝯtinuo referemus. Eorum aũt scripta
vndecunq; nactus, ego Franc. de Zabarellis ipsorum dicta col
ligere, ordinare, declarare, atq; in quib. diffiderent ad ꝯcordiã
si fieri potuit adducere, aut cum id non potui, qd ipse cẽseam
addicere, non nihil ẽt quod ex inuentione se obtulit annecte
re summo studio incredibiliq; diligentia molitus sum ad lau
dem omnium conditoris, ad ecclesiæ catholicæ gloriam, &
quorumcunq; in canonib. præcipue in hac fœlici natali vrbe
Pataui studentium adiumentum.
4 SVpiunt. †Nonnulli, vt in librorũ auspicijs enu
merẽtur hi, qui sup ea re ꝯscripserũt.
d & nos, vt obsequamur, [d] sciendum ꝙ inter ꝯmenta-
tores huius voluminis omnium primus & oib. cæ-
teris non tantum ordine, sed & emolumento p̃ferendus fuit
Io. Andreę. qui canonicam sapientiam suis ꝯmentis adeo lo-
cupletauit vt a centum annis simul oẽs reliqui commentato
res non æque, cui ẽt principatus omnium ꝯsensu in eo datus
est, vt eius ꝯmentum textui sit appositum. Scripsit & Pau. de
Leazaris, & hic si commentum Io. Andreę vidit, vt pręsumi
põt, cum fuerit eius auditor, mirandum vr̃ cur sępe ipse eodẽ
ꝯtextu aliter scripserit. Scripsit & Guil. de monte Laud. quem
in multis imitatus est Genzelinus, q postea scripsit, & hi am-
bo Vltramontani. Scripsit ẽt Steph. ꝓuincialis, cuius dicta vi-
dit Io. And. post perfectum suum commẽtum, & hinc forte
motus nonnullas apostillas adiecit super hoc toto volumine.
Mattheus quoq; Romanus hoc volumen commẽtatus est.
Sed & Lapus Abbas sancti Miniatis ad montem de Florẽtia,
quasdam fecit additiones, Bertrandus ẽt dr̃ scripsisse, sed eius
pauca dicta reperiuntur, habentur & quædam reportationes
factæ partim sub Steph. Tro partim sub Pet. de Stago, regen-
tib. in Montepessulano, & hic Steph. an sit idem cum Steph.
ꝓuinciali, non bene compertum hẽo extant & reportationes
breues sub Io. de sancto Georgio de Bononia. Item & repor-
tationes, quas audiens Laurentium de Pinu Bononiæ regen-
tem scripsit. Subinde Io. de Lignano Dñs meus multos ex p̃-
missis in vnum collegit, quos sæpe nimium decurtauit. sed ꝙ
magis improbatur a complurib. non apto retulit ordine, ita
vt a paucis eius lectura commenderur, & huic diligentia de-
fuit, non probitas. fuit enim omnium sui temporis longe
princeps. Scripsit deinde Ioan. de Fantutijs de Bononia, cuius
perpauca dicta propria reperiuntur. Postremo scripsit Petr.
de Anchara, compater meus optimus, & vir in vtroque iure
peritissimus ac probissimus. Offerimus & nos in medium la-
e bores nostros, qui quales sint, nostra non attinet iudicare. [e] Il
lud certè asserere possumus omni studio nos curasse, vt opus
hoc elegans esset, in quo ẽt studui maximè, in declarandis &
notandis glossis, ea præcipue ꝯsideratione, q a in arduis dubijs
decidendis summam afferunt vtilitatem, vt quæ multa sunt
maturitate librata, ac plurimas inter p̃ceptores iuris difficiles
altercationes decidũt. In reliqs præterea scriptorib. emendare
referẽdis multã curã & multũ tp̃is apposui, q a frequẽter repe
riuntur,

ADDITIONES.

a Vincentius Godemini. Nota quod nouum dicitur quod nunquam fuit in esse, secundum glo. in c. præceptis apostolicis. 11. dist. facit glo. in l. 1. ver noui. ff. quod qui'iu. Troil. Malue. in tract. de canon. san. in. 3. dub. nu. 21. quod habetur in lib. 9 tract fol. 118.
b Ex nihilo. Author in hoc procemio ostendit se non modo canonum verum etiam philosophiæ & theologiæ scientiam habuisse. & quod ex nihilo hominem Deus creauerit, habetur Gene. 1. & dicit Spe. in prin. operis sui & tunc Deus infudit homini legem naturalem quod colligit ex illis verbis, Insufflauit spiritum vitæ id est legem naturalem.
Vinc God. Nota quod natura homini dedit supra mulierem potestatem, viro super eam fortitudinem corporis, longe maiorem sensum & ingenium, & sic est natura honoratior masculus respectu fœminę. ita dicit Laur. de Pala de Fano, in tract. de succ. finaliter exclus. fœminis in præfatio nu. 10 & habetur in lib. 12 tract. fo. 39
c Videantur. l. sceti illud Salomonis, Nihil firmum sub sole. Et illud Oratij in poetica, Vt syluæ folijs pronos mutãtur in annos. Ita verborum vetus interit ætas. Et alibi, Multa renascentur quę iam cecidere. Et Terentij in prolo. And. Nihil est quod non dictum prius.
d Obsequamur. Sic Spe sic Io. An. sic cæteri famosi authores enumerant, quia dum aliorum antiquorum vel contemporaneorum famam extendunt, suam augent. Hoc etiam Florentinus vulgaris poeta fecit, qui memoratis aliquibus poetis clarissimus dixit,
Et io fui sesto tra cotanto senno.
e Nostra non attinet iudicare. Laus enim &c. vt no. in rub. C. de off. proton. & leg. & in l. obseruare. ff. eo & 12. di. teneri. & l. 2. C. de his qui ve. æta. impe. & per illum in clem. 1. in prin. q. 2. infra de reli. & ve. san.
Vin. G. Attamen turpe est quem a turpibus & vilib. laudari vt dicitur in spec. Iudic. D. M Ruinæ. quod habetur in lib. 6. tract. fol. 12. num. 35.

giuntur, maxime in allegationib. inemendati. Nouas aũt materias adducere non curaui, nisi vel quatenus ad eorum quæ alij scripserunt, declarationem, vel cõnum ex facto emergentium decisionem pertinerent. De ordine vero procedendi qualis sit, nõ expedit admonere: res e. n. indicat. & q̃q̃ hoc ordine pauci ex nostris cõmentatorib. præterq̃ in cõmentis singularib. alij, quorum capitulorum vsi sunt: cum alij non procedãt vt nos, notando, opponendo, ac quærendo, sed tantum apostillando literam, aut glossando: tñ hic modus nõ placuit, qua reliquo longe clarior. per hunc. n. res ostenduntur magisq̃ referunt pro alium e conuerso. Quiuitas insuper singulis notabilibus oppositionib. & q̃nib. q̃ potui, quo facilius de loco posset ad locũ alium fieri remissio. Præterea cum per nostros expositores multa relicta sint indecisa, sæpe nanq; varias solutiones ad cõtraria, vel in quæstionib. aduersas opiniones referunt, nec quam veriorem putẽt, curant exprimere. Contra ego nihil indecisum reliqui: q̃q̃ n. expertus sentiam q̃ periculosa, quanq; difficilis sit in iure determinatio & inter diuersa vel cõtraria certa electio, tñ hoc subire periculum quam studentes in ambiguo vagari sinere malui, cogitans non carere nota, cum te professus sis aliquid expositurum, & cum ibi dubitatio sit aperueris, ad alia tanquam sponsionis oblitus proficiscare. Porro in concordandis opinionib. & quantum fieri potuit saluandis q̃ improbandis accuratior fui, existimans non facile credẽdum de his qui volumina expositionum cõficere non expauerunt, q̃ ad aliquid asserendum absq; ratione processerint. Ob hoc de his qui facile improbant aliorum opiniones, aut qui dum improbant ẽt verius insul[illegible] non video q̃d aliud censendum nisi q̃ videntur primi te[illegible] moueri, secundi parum prudenter. Hoc profecto fugere curaui, vt meum studium non ad superiorum cederet euersionem, sed ad institutionem posterorum, quibus alia maiora parauimus commoda ex commentis super Decreta. voluminе, quæ Deo auspice mox reddere curabimus, vt absque mora possimus eorum emendatorum copiam desiderantibus exhibere.

IN PROOEMIVM CLEMEN.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersum, vel vniuersi in concreto, & vniuersitas in abstracto qualiter differunt, vide.*
2 *Episcopi quandoque non appellantur fratres a Papa.*
3 *Doctores qui desierunt legere, vel scholares qui desierunt studere, an gaudeant priuilegiis vniuersitatis.*
4 *Doctor quid habere debet, vide.*
5 *Spurius si sit legitimatus per Papam, an possit effici Doctor.*

Ioannes. Diuide hoc proœmium prout diuidit gl. in ver. diuidendo. in summa dicit. salutat Doctores & scholares quib. scribit, dicit causam quare nouas constitutiones opus est promulgare, & quis has promulgauit, & mandat has recipi & eis vti in iudiciis & in scholis. No. Doc. præferendos scholaribus
1 ex ordine literæ, pro hoc 43. di. sit rector. † Secundo no. dr̃iam inter verbum, vniuersum, & vniuersi in cõcreto. i. composito seu in adiectiuo. & verbum vniuersitati in abstracto. i. non cõposito seu substantiuo, quod dixi plenius in proœ. Gregorii. & no. Io. tit. j. cle. vnica. in prin. in gl. per hoc. primo modo ponit hic in prin. ibi, vniuersis. Secundo modo in fi. ibi, vniuersitati. quod declara vt dixi in proœ. Greg. Tertio no. ex ver. commorantib. id quod no. glo. & extra glo. in proœ. Grego. Et colligit Pau. quinq; necessaria scholarib. vt proficiant, quæ ponit Ho. in c. vnico, de offi. primi. † Op. quia dicit, dilectis filiis. cum tñ in aliquibus studiis sint aliqui ep̃i qui debẽt vocari fratres de eti sal. quam graui. Solu. fm Genz. cum sint pauci de modico non curatur. de conse. di. 2. re vera. de simo. & q̃nes. & dic vt dicit glo. & ego ibi plenius dixi in proœ. Greg. in fin. Sed quia hæc solu. destruitur per id quod ibi dixi, quia tenui semper de modico curandum, nisi contrarium sit in iure expressum, ĩõ dic aliter q̃ Papa põderauit multitudinem cui scribebatur, in qua pro maiori parte sunt non ep̃i, & sunt plures laici. & cum inspicitur multitudo, sæpe accipitur vocabulum q̃ non conuenit omnibus. sic quando Papa loquitur de Cardinalibus simul, dicit omnes fratres: quando separatim episcopos Cardinales dicit fratres, non episcopos filios, vt est glo. not. de offic. deleg. c. j. lib. 6. in ver. fratribus, considerauit itaque Papa hic, q̃
a quando episcopi sunt in studio, sunt tanquam discipuli a. Insuper c. quam graui. loquitur quando specifice scribitur episcopo, secus quando sub vocabulis generalibus scribitur episcopo permixtе cum aliis qui constituunt vniuersitatem, sicut hic. Si enim essent vt singuli, tũc specifice exprimitur episcopus, vt quia dicitur, tali fratri nostro episcopo, & dilectis,
3 filiis talibus & cæt. † Quæro in eo quod dicit Doctoribus, & scholaribus, quid de Doctoribus qui desierunt legere, & de scholaribus, qui desierunt intrare. dicit Lau. q̃ nihilominus gaudent priuilegio si ex causa iusta, vt propter ægritudinem, vel senectutem, quia non est addenda afflictio. 7 q. 1. cum percussio. de corp. vit. per totum. Item quia dicit, commorantib. dominus meus Io. de Lig. de scholaribus dicit q̃ non gaudẽt priuilegio si desinunt a scholis, imo etiam si intrãt & non aduertunt, vt quia faciunt castra in mari, vt dicit gl. in l. vnica. C. de stud. libe. vrbis Ro. similiter non gaudent priuilegio scholarium si minus honeste viuunt pro hoc. C. de cur. l. per id tempus. lib. 12. quæ dicta procedunt quo ad alia priuilegia scholarium. nam priuilegium meretur admittere &c. de deci. suggestum. & in regula, priuilegium. lib. 6. Sed quo ad hanc salutationem omnes fuerunt gauisi, de quibus verbum commorãtibus, verificatur propterea dic aliter ad dictum Lau. q̃ aut desierunt legere vel intrare animo non redeundi, & tũc desinũt vocari Doctores & scholares. vbi singulariter pondera q̃ Doctor proprie est qui actu docet. non enim fuit intentionis salutandi Doctores non legentes, & sic non gaudebunt priuilegio: non enim amplius dici possunt pars vniuersitatis studii. aut desierunt legere vel intrare animo redeundi, & tunc ẽt si sine causa, gaudent salutatione, dummodo commorentur in
4 studio, probat verbum commorantib. † Secundo quæro, quid requiritur in Doctore. Bertran. plura enumerat. nam requiritur q̃ non sit negotiator. C. nego. ne militẽt. in rubro & nigro Doctores enim dicuntur militare. l. aduocati. C. de aduoca. diuer. iud. requiritur q̃ non sit spurius. non enim spurii promouẽtur ad dignitatem nisi in defectum aliorum, l. generaliter. §. spurios. ff. de decur. & de mu. & ho. l. honor. Item requiritur certa ætas de quo plurimum disputat Bertran. nam q̃dam dicunt q̃ requiritur ætas 50. annorum, q̃a illud est tempus quo peruenire debeat ad honores. l. ad rem pub. ff. de mu. & ho. Alij dicunt de aliis temporibus & de pluribus temporibus dicunt iux. c. cum vicesimum. de offi. delega. quo ad hoc, conclude q̃ nulla ætas est determinata, ideo dum habeat alia requisita, potest semper fieri Doctor, non enim refert an quis sit senex per ætatem, an sui mores. j. Ethi. nam & aliqui propter nimium studium præueniunt tempus. de restit. in integ. cap. ex literis.
5 † Tertio quæro, quia dixi s. quæstio. proxi. q̃ spurius b non po-
b test esse Doctor. quid si sit legitimatus per Papam. dicit Bertrã. q̃ poterit fieri Doctor ẽt si in hoc non sit specifice cum eo dispensatum, licet non admittatur ad honores vel dignitates ecclesiasticas, nisi cum eo fuerit per Papam dispensatum, de fil. presb. c. 1. & 2. lib. 6. sed ad dignitates alias & honores per quas nulli fit præiudicium, admittitur, vt no. Inno. qui fil. sint legi. per venerabilem quod tenet Arch. de fi. presby. c. 2. li. 6. & no. in d. c. per venerabilem. in gl. 2. licet hoc non sit mei, sed tamẽ communiter tenetur, quia sufficit quod in aliis dignitatibus non inuenitur tanta restrictio quanta in ecclesiasticis. Cæteras quæstiones circa solutiones, de quibus hic aliqui prosequuntur, scripsi in proœ. Gregorii.

ADDITIONES.

a Sunt tanquam discipuli. Hoc facit ad dissolutionem quæstionis qua quæritur, an episcopus scholaris debeat præcedere rectorem vniuersitatis, de quo per Panor. in c. auditis. col. 3. in prin. & ibi in apostil. no. de ele. Fel. in rub. de ma. & obe. col. 2. ver. miles imperialis. & per Gemin. in proœ. 6. num. 14. & ibi in apost. meis in ver. quod scholares sint episcopi.

b Quod spurius. An spurius possit esse Doctor. Adde Ioan. de Anan in capitu. quanto. de magistr. col. 2. versicu. 4. potest. & plene per Doctor. in clemen. 2. de magistr.

Vinc. God. Et an possit creari episcopus. Bald. in l. imperialis §. primo. C. de nupt. & Ioan. And. in cap. j. de fil. presby.

SVMMARIVM.

1 *Humana sensualitas prona est ad malum.*
2 *Et de hoc reddit rationem.*

1 Quoniam nulla. † No. q̃ sensualitas humana procliuis est ad malum. de hoc j. in [illegible] proœ. Secundo no. causas quare oportet aliquem esse principem humani generis. Opp. q̃ non sit verum q̃ sanctio iuris pro emergentiam negotiorum varietur, cum ius sit immutabile tanq̃ emanans a Deo &c. vt in glo. in ver. iuris. & solue vt in ea. Et de multiplici iure & de progressu iurium dixi in proœ. Greg. Secundo op. in eo q̃ dicit sanctio, volens loqui de quolibet iure, cum tamen sola iura pœnalia dicantur sanctiones, vt no. 1. dist. in sum. solue vt in glo. in ver. sanctio. Tertio opp. q̃ adolescentia non sit procliuis ad malum. 15. q. j. firmissime & quod not. de pœ. dist. 2. §. q̃ vero. Solu. fm Pau. de Léa. ille loquitur de non doli capacibus, hic de doli capacib. probat verbum adolescentia, quæ infert doli capacitatem. 3. q. 2. in ado-
2 lescentia. ad hoc de deli. pue. c. 1. † Quarto oppono ad idem, nam

a nam cum quilibet psumatur bonus, a de præsum c.fi.de seru.
c.vnico. potius dēt dici q̄ humana ætas prona est ad bonum.
Sol. Pau. reddena rōnes quare homines sunt procliues ad ma-
lum. de quo no. in c. omnis ætas. 22. q. j. & potest reddi id in eo
quod dicit hic glo. in uer. sensualitas. sed per hoc non tollitur
ꝯrium. Propterea dico aliter q̄ stat psumptio de qua in ꝯrijs,
quia cum ab initio non sit homo malus, imo creatur bonus, de
... nec præsumitur superinduci alia qualitas nisi p-
betur. ad hoc reg. semel. lib. 6. Sed postq̄ est superinducta, sem
per præsumitur inesse, nisi doceatur sublata: dicta regula. de
quo dixi plenius in d. c. vnico. pro hoc, quia licet natura sit pro
cliuis ad malum; potest tamen se retrahere ex libero arbitrio,
ad quod suadetur per iura premianna bonos, & punientia ma
los, in procem. Grego.

ADDITIO.

a Quilibet præsumatur bonus. Adde glo. in ver. quis enim. uer. p. 40. dis. & glo. in c. j. de scrutinio. & l. non omnes. ff. de re mili. & per regu. semel malus. de regu. iur. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Nomen loci debet apponi in contractu.*
2 *Concilium vnde dicitur, vide.*
3 *Bullatio an sit de essentia priuilegii.*

1 **Hæc sane.** No. & signa gl. super ver. Papa. † Opp. in eo
quod dicit ꝯcilin Vienen. cum deberet po
tius dici gñali, quia Papa celebrat gñale concilium. 17. dist. in
prin. & c. non licuit. Sol. dr̄ Vienen. a loco celebrationis. per q̄
no. nomen loci apponendum in ꝯctu. quod dico plenius. j. e.
in proœ. in fi. Sed cum hoc dr̄ ꝯcilium gñale, & standum est
ꝯrio; prouinciale aūt ꝯcilium celebrat archieps vel patriarcha
vel primas alius, de quo in c. cum olim. de accu. synodum eps.
de ma. & obe. q̄ soper his. c. monachi. de sta. mo. ea quę. & c. in
2 singulis. † Quæro nunc, unde dr̄ ꝯcilium? dic q̄ a cōi intentio
ne venientium ad instar ciliorum oculi q̄ sunt simul, sm Isido.
6. etymolog. c. 16. vbi ēt dicit de synodo & de cetu vñ dicātur.
Secundo quæro, an ꝯuenti in ꝯcilio habeant ius reuocādi do-
mum? vr̄ q̄ sic, per no. in c. j. de iud. q̄ plenius no. Inno. de pb.
grane. Tertio quæro, an hoc sit liber vel volumē, vel qd aliud.
Gl. in ver. vnum. dicit q̄ volumen, non liber. & idem Ber. qui
infert q̄ male allegantur istæ ꝯstitutiones p Doc. in compila-
tione Grego. & in 6. lib. per j. Item q̄ glossatores huius volu-
minis male allegant decr. compilationes Greg. & 6 lib. per s.
q̄; non multum refert, quia ēt si non sit liber, quomodocūq;
vocetur, est ꝯpilatio quedam seu collectio. pbat tex. in ver. col
lectas. quæ collectio fuit facta post illas ꝯpilationes. potest er-
go allegari p j. i. post. nam proprie j. est, q̄ p distātiam est sub
alio, vt luna sub sole, nos sub vtroq;. Intra aūt q̄ in aliquo ꝯcla
sum est, sm Hug. Item pro hoc, quia hęc ꝯstōnes veniunt tāq̄
additio ad illas, vt pbat ver. qm̄. & iste ver. Quarto quæro, quia
hic approbatur silentium, de quo & hic in glo. sup verbo, silē
tium. an semper liceat? dic q̄ non. qñq; n. est mortale in ꝑlato
3 43. di. si rector. q̄ no. glo. de off. Arch. ea quæ. † Quinto quero
quia sub bulla transmissæ fuerunt hæ ꝯstitutiones, an bullatio
sit de essentia priuilegij apostolici? vr̄ q̄ sic, per hunc tex. & p
id q̄ no. Io. And. in c. j. de priui. lib. 6. in ver. indultum. nam &
a scriptura a vr̄ esse de substantia gratiæ apostolicæ p extrau. Bo
nifacij, in iunctæ. in prin. licet in hoc Inn. teneat ꝯriū, de elec.
ꝯstitutus. & Arc. & Io. An. in proœ. 6. vbi plene tractant, quod
placet, vt nec scriptura, nec bullatio sit de essentia. ñ sine bul-
lis non pōt pbari gratia apostolica, q̄ vidi dubitari sæpe apud
peritissimos, sed decisum est p Rotam, & incipit decisio, item
quia licet Romana curia. & subest ratio ppter multa absurda
quæ sequerentur permittendo probationem per testes apud
quos difficillimum & quasi impossibile esset scire omnem ꝯ
tinentiam gratiæ & omnem formalitatem. tamen nō est om
nino impossibile, alias in nullo priuilegio permitteretur pro
batio tenoris per testes, quod tamen permittitur. de priuileg.
cum olim. vbi per Inno.

ADDITIO.

a Nam & scriptura. An scriptura videatur esse de substantia gratiæ, uide Bal. in l. humanam, C. de lega. & no. per Abban cap. 1. in 6. col. de postula. prę-lat. & per Archid. in cap. in primis. 2. q. 6. 1. Tu dic breuiter scripturam non esse de substantia gratiæ, sed bene de substantia probationis illius. not. Panor. in capitu. qualiter. num. 1. & ibi in apost. in versicu. gratiæ. de elect. Iacob. Rebuf. in l. prohibitum. nu. 1. & ibi in apostil. meis. C. de iure fisci, lib. 10. & an possit per testes probari. vide per eundem in l. quinque nu. 1. & ibi etiā in apo. pu. c. o. lib. 10.
Vinc G. Scriptura tamen sine solemnitatibus tanquam priuata non probat. Ruy. consi. 90. num. 15. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Constitutiones quando incipiunt ligare, vide.*
2 *Statutum episcopi puniens mulieres portantes perlas, si a nulla fuit seruatum, an omnes sint excommunicatæ.*
3 *Constitutio quando liget generaliter.*
4 *Publicatio quę fit de constitutionibus, quando vel qua attendi debet.*
5 *Mandatum vel priuilegium quando liget.*

1 **Vniuersitati.** † Quæro, qñ inceperunt hę ꝯstōnes
ligare? Sol. vt in glo. ma. quæ in prin.
& in fi. ꝯcludit q̄ tm̄ a tempore publicationis huius, & post p
duos menses. q̄ ēt tenent Pau. & Mat. dicentes tria requiri ad
esse legis. Primo q̄ instituatur. Secundo q̄ promulgatur. Ter
tio q̄ morib. vtentium approbetur. Et si quid horum deficit,
non est ꝯstō, nec pōt dici. 4. di. §. leges. p q̄ decidit qōnem fa-
cti, de qua in seq. q. Sed gl. hic in ver & q̄ ligauerint. tenet pu
blicationem esse vltimum actum perficientem legem, per l.
2 humanum. C. de legi. q̄ est verius. † Secūdo quæro circa id q̄
dixi in prox. q. de qōne facti q̄ fuit in his terminis. Eps Tuder
tinus fecit statutum excōicans mulieres portantes perlas q̄ a
nulla muliere fuit seruatum. quærebatur an omnes essent ex
cōicatæ? q̄ non inducitur. 4. di. in istis. & c. seq. quę pbat legē
seu ꝯstōnem vt liget, debere esse receptam morib. vtentium.
pro quo est q̄ no. Arch. in d. c. in istis. p q̄ viderentur dicēdum
mulieres posse cogi vt reciperēt & obseruarent ꝯstōnem, qa
statuta eps debent seruari. de ma. & obed. si quis venerit. sed q̄
ante receptionem non seruantes non incidissent in pœnam.
Ipse tm̄ Mat. decidit ꝯrium dicēs q̄ quoad pœnam expressam
in ꝯstōne vt in casu nostro, ipso facto inciderunt tanq̄ incidē
tes in factum damnatum. pro hoc d. c. siquis. & de loca. vt a. de
consti. c. a. lib. 6. 11. di. catholica. sed quoad pœnam, quæ man-
daretur infligi p ꝯstōnem, dicit pcedere c. in istis. Dic melius
q̄ cum quæritur de receptione legis, videndum est an sit talis
abusio quæ inducat ꝯsuetudinem, quæ inducatur plene dixi
in c. fi. de ꝯsuc. & no. in c. cum olim. de cle. ꝯiu. & dic non rece
ptionem legis tunc excusare non recipiēres, qñ p ꝯsuetudinē
ꝯriam est nō recepta, q̄ ꝯsuetudinem gñalem princeps scit &
tolerat. Ita loquitur c. in istis. & seq. alias nō visus seu non rece
ptio indistincte nihil operantur. p q̄ infertur, qd iuris de mo-
nialib. quę non receperunt ꝯstōnes de clausuris. de qua c. j. de
sta. re. lib. 6. p prędicta declaratur q̄ dixi in c. j. de treug. & pa.
3 † Tertio quęro gñaliter, qñ liget ꝯstō. Sol. aut ꝯstō est infe-
a rioris a principe, & dic vt dixi de cōsti. c. a. aut principis, & de
hoc ēt ibi dixi. sed vltra illa ex dictis hic p gl. ma. & p Pau. ple-
nius, dic q̄ aut est iuris vete. declaratoria, & statim hēt effectū.
de vsur. cum tu. vbi glo. de ꝯsti. c. fi. vbi dixi. Aut iuris noni p-
mulgatoria, & hoc siue quoad principalem dispōnē siue quo
ad pęnam quam de nouo inducit, & tūc est regula q̄ a die pu
blicationis post duos menses. de postu. c. 1. nisi aliud ips in ea
4 adijceretur. de præb. cum singula. lib. 6. † Quarto quæro quæ
publicatio attenditur. pone in casu nostro, istæ ꝯstōnes fue-
runt publicatæ in illis: dicit Pau. q̄ attenditur publicatio facta
in curia. quod ēt tenet glo. in data lib. 6. & est vera p rōnem q̄
ponit. & si dicas q̄ poterit esse locus ad quem j. duos menses
de curia non poterunt peruenire. Respon. vtinam esset ita ad
multiplicationem fidei, sed p nostram socordiam non est, sed
si esset dicerē excusari eos ad quos non puenisset, cū admittat
pbatio ignorātię si est dilucidata, vt dicit Inno. de consti. c. a.
5 † Quinto quæro de alia dispositione, vt mandato vel priuile-
b gio b qñ liget. dic q̄ aut est fauorabile, aut non. primo casu
dicunt aliqui q̄ pdest statim ēt quoad ignorātem. vt si mihi
existenti hic Padue Papa in curia dedit aliquod priuilegium,
statim mihi pdest, vt tenet Inn. & Host. & Arch. de ꝯcel. pręb.
c. j. lib. 6. in §. ex parte, & Pau. hic Ego vero dico q̄ in §. ex par-
te. est tex. q̄ tantum a die notitiæ, cum dicit pdesse mox cum
peruenerit ad illos quib. conceditur. & pro hoc ratio, quia di-
spositio fauorabilis habet cōditionem tacitam si placuerit ei
in

ADDITIONES.

a Quando liget constitutio. Adde istum in clemen. prima. quæstio. 18. infra de electio. & omnino per Alexan. in l. omnes populi. quæst. 8. ff. de iustit. & iure Pau. de Cast. consil. 145. & Geman in c. j. num. 16. & ibi in meis, in versi. in alia, de constit.
Vinc. God. Quid de constitutione quę probatur per testes, quando non fuit scripta. Rot. in decil. 150. statutum. in nou. vide Bart. in l. de quibus, col. 15. ff. de legi. & Bal. in c. j. de consti. in 6.
b Vel priuilegio. Priuilegium concessum absenti & ignoranti, quando incipiat ei prodesse, vide per Bald. no. in l. falsus, C. de fur. & Pau. de Ancha. consi. 391. incip. pretermitto. & per Bar. in l. qui admi. in 6. col. & per eundem in l. fin. ff. de consti. prin.

in quē ꝯfert, ff. de le. 2. l. cū pf §. furdo. p hoc reg. ꝙ ob grām.
& qđ ibi not. lib. 6. de quo die plenius vt dixi in salutatione, in
proœ. Greg. & potes saluare si vis dictum illorum ꝑ dicamus
ꝙ ꝓdest ignorāti, sed nō efficaciter anteꝗ̄ sciat. sed in vno ca-
su puto ꝙ in nullo prodest qñ ꝯcernit animā, vt est effectus sa-
lutationis, vt dixi in proœ Greg. si aūt est dispositio nō fauora-
bilis, tunc ligat demum postꝗ̄ is est certioratus, vel p eum ste-
tit. 81. di. proposuisti. de app. super eo. Et per hoc deciditur qō
de reuocatione procuratoris ꝙ anteꝗ̄ perueniat notitia ad ꝓ-
curatorem non operetur effectum. quod plene dic, ut dixi de
rescrip. ex parte decani. Sexto quæro de mādato iudicis, an ex-
cusentur ignorantes ipsum. Pau. prosequitur, sed decide p Spe.
fi. cum ibi no. qui ma. ac. pol. Septimo quæro de forensib. trā-
seuntib. per locum, an ligentur statutis vel alijs præceptis lo-
ci. Sol. hoc est quærere an & quando ratione delicti quis sor-
tiatur forum & ligetur statuto, de quo in c. a. de consti. lib. 6.
ubi plene scripsi in repetitione. & de hoc in Spe. de const. ver.
& no. vsque in fi.

SVMMARIVM

1 *Notarius si omisit ponere in instrumento locum vel datam, an ad petitionem partium possit apponere.*

Data. Hæc ita ibi, Auinione. inducitur ad qōnem ꝙ in
instris dēt poni locus in quo confecta fuerint. p
hoc C. de ꝯhen. & com. stip. l. optimam. 2. q. vl. libellorum
proba. qm̄ de re iud. Abbate. lib. 6. de quo in Spe. de instr. edi.
1 § restat. ver. qd si locus. † Ex his deciditur qō quæ fuit de fa-
cto. productum fuit in iudicio instrumētum, in quo non erat
a conscriptū nec tempus, nec locus: a opponebatur ꝙ non valebat.
ꝑ crebatur a notario vt apponeretur, nunquid potest: quod sic,
inducitur. ff. de verbo. obli. l. 1. de sacra. non ite. c. 1. quia potest
suppleri omissum. nam in talib. creditur notario de his, quę
gessit, C. de fal. l. si quis decurio. de præscri. ad audientiam. In
ꝯtrarium: quia functus est officio, maxime ex quo copia est da-
ta parti, ad hoc. ff. de re iud. l. iudex. de offi. dele. in sris. nec dēt
credi soli tabellioni. in Auth. de ha. & fal. §. si vero col. 1. quia
licet ab initio posset fieri sine suspicione, postea nō. in Auth.
de ęqua. dot. §. ne ꝯtingat. col. 7. Spe. de instr. edi. §. postremo.
ver. sed nunquid. dicit plurimos sapientes in hoc conuenisse
ꝙ nisi notarius doceat de errore, non admittetur. sed si doce-
bit, sic. pro hoc quod no. de fi. inst. inter dilectos. quod si gna.

ADDITONES.

a Nec locus An instrumentum sit minus validum non apposito loco in eo. ad
de Ang. consi. 28. et eundem in l. optimam C. de cōtra. & com. stip. per Ab.
in c. 1. in 5. col. de postu. præla. ta conclude & tene cum isto dicendo nō es-
se de substantia, sed de solennitate instrumenti apponere in eo locum, vt
plene per Ale. in l. de pupillo. § qui nunciat ff. de no. ope. nunc. qui si omit-
tatur potest per notarium addi, constito de errore vt no. Spe. in ti. de inst.
edi. § instrumentum. (pro quo iste allegauit §. restat) ver. quid si locus &
ibi lo. A in addi. deum Bar. in l. lecta. ff si cer. per. aduerte tamen quia Bal.
in l. comparationes C. de fi. inst. & Ale. vbi sup. dicunt non esse necesse ap-
ponere locum in instrumento quod vno tantum loco fieri consueuit, vt in
thesauraria
Vin G. Ad se quia instrumentum probat licet a notario scriptum fuerit ex
interuallo po[st]quam fuerit de eo rogatus Ruy consi. 158. nu. 11 li. 1.

De summa Trinitate & fide catholica. Rubrica.

Non continuatur. rationem de hac rubrica & de alijs hu-
jus voluminis, dic vt in gl. super rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia dicitur mater nostra.*
2 *Præter dictio, an stet inclusiue vel exclusiue.*
Adde ad item nu. 3.
4 *Papa an sit dominus rerum ecclesiarum.*
5 *Fundamentum fidei catholicæ quod & quale sit.*
6 *Hæreticus an sit omnis qui non credit firmiter.*
7 *Redemptor noster an assumpsit partes vniuersas nostræ naturæ, adeo qd verus homo significans sit factus.*
8 *Corpus Christi an fuerit passibil. omni passibilitate.*
9 *Filius Dei quare potius elegit incarnari de Maria virgine quā de alia*
10 *Hipostasis quid significet.*
11 *Persona quid sit.*
12 *Damnandi an sint plures quam saluandi.*
13 *Cultus diuinus an debeatur cruci Christi.*
14 *Christus quare potius elegit supplicium crucis quam alium modum moriendi.*
15 *Crux Christi de quo ligno fuit.*
16 *Similitudo facta de Eua formata de costa Adam dormientis, & de ecclesia formata de corpore Christi morientis, an sit propria.*

CAP. I.

Fidei catholicæ. Summa vt in glo. 1. & diuide vt in ea, licet Pa.
aliter diuidat; sed diuisio glo. placet. No. de dictio-
ne præter, quę hic stat [...] siue de qua J. in 1. cō-
1 trario. † Secundo no. ꝙ ecclesia [...] nostra
rōne principij institutionis, de hoc J. in 4. ꝯtrio. Tertio no. ꝙ
cōfessio fidei debet esse firma. in ver. firmiter. & aperta. in ver.
aperte. Ad primum, eo. tit. firmiter. Ad ſm est illud ad Ro. 10.
Corde creditur ad iustitiam; ore autem fit confessio ad salutē
ad hoc 11. q. 3. nolite. & sic dicit Pau. actus fidei duplex est: in-
terior, qui fit corde: exterior, qui fit ore per quod tutetur ſm
Stepha. non excusari eos qui Christum negant ore licet non
corde. 9. q. 3. non solum. de pen. dist. 1. Petrus. & quod ibi no.
2 nani non euitant heresim. † Op. in eo quod dixi in 1. notab.
de dictione præter ꝙ stat exclusiue, ꝙ potius inclusiue. de vi.
& ho. cle. cum ab omni. de re. ec. non alie. si quis. de præsum.
literas. de immu. eccl. lib. 5. 24. q. 3. transferunt. 35. qō. 3. porro.
13. q. 2. Ebron. ff. de pig. act. l. 1. in fi. ff. de annu. le. l. Scio. §. uxo-
ri. de iurep. l. diui. Sol. aliqñ includit vt in ꝯtrus; aliqñ excludit
vt probatur 16. q. 1. adijcimus. & q. 6. piæ mentis. 32. qō. 6. non
mechaberis. 22. q. 5. de occidendis. de deci. tua nobis. de relig.
do. eum dilectus. ff. de pę. le. nam quod. in fi. de vul. & pu. cum
filio. §. fi. de mi. test. l. quærebatur. ad Treq. l. Lucius. § filium.
ad hoc de præsc. ex transmissa. pro. & contra potest induci. de
elect. dudum. 2. & quod ibi no. Inn. de quo etiam in c. testimo-
nium. de test. Sol. aliqñ dictio pręter, adijcitur alicui, quod est
de genere ꝑcedentium, & quod de sui natura sub præcedē-
tibus includitur. & tunc excludit. Exemplum: lego tibi libros
meos præter Decretalem. sic loquuntur iura dicentia ꝙ ex-
cludit, qñque adijcitur alicui quod est alterius generis quam
sint ꝑcedentia: & tunc excludit & stat pro vltra. Exemplum:
lego tibi totum vinum præter Decretalem. intelligitur id est
le vltra vt habeas etiam Decretalem. sic loquuntur iura ꝯtria.
Per hoc respōdetur etiam ad aliqua alia iura, quæ adducit In-
no. in d. c. dudum. vbi tamen ponit vnam theoricam, dicens
ꝙ etiam eo casu quo de sui natura includit: si sumus in odio-
sis, excludit. ponit exemplum in dispensatione; dispensat pa-
pa cum aliquo vt pręter beneficia quæ habet, possit habere
vnum aliud. per hoc non intelligitur dispensatum super his
quę habet. ita dicit obtentum. sed Pau. hic dicit ꝙ ibi præter,
adijcit ad aliquid quod est de genere præcedentium. s. ad bñ-
ficium. non mirum si excludit vt in doctrina tradita. & huius
doctrinæ est rō, quia exceptio debet esse de regula, vt no. per
Dy. in rub. de reg. iur. li. 6. Ideo cum præter, adijcitur ei quod
non est de genere præmissorum, non potest stare exclusiue
seu exceptiue. de hac materia in d. l. 1. in fin. de pig. act. ad quā
dicit Pau. ꝙ ibi dictio præter, includit, quia adijcitur ad stellio-
natum, quod tamen non venit principaliter, & semper sub
pig. act. & sic illa lex cōuenit sub doctrina prædicta, & de ma-
teria in l. actione. C. de transa. vbi per gl. Cy. & Bal. & in l. nul-
lum. ff. de diuor. & in d. l. Seia. §. vxori. ubi p Bar. & facit quod
3 dr̄ de dictione, nisi, in regula, pactum. li. 6. per Dy. † Secundo
op. in eo, quod dixi in 2. no. ꝙ ecclesia est mater nostra, ꝙ non
sit mater nostra, sed potius filia: sicut enim filius non alienat
sine authoritate patris, ita nec ecclesia sine authoritate ꝑlati.
68. di. quorum vices. vbi no. Sol. pōt dici mater vt hic ratione
principij institutionis & prælationis. 21. di. quamuis. nam &
vberib. suis nos nutrit. 2. q. 6. ad Romanā. & in ea renascimur
p baptismum & sacr̄m. 12. q. 3. q abstulerit. 16. q. 1. vos aūt. de
conse. di. 4. mater. 32. q. 4. recurrat. de magistris. c. 1. Item est ca-
put & cardo. 22. di. sacrosancta. 12. dist. non decet. in Auth. de
ec. ti. in prin. col. 9. Item aliqñ dr̄ dña. 78. di. oportebat. dr̄ autē
filia improprie aliquo respectu. vt in ꝯtrio sm Pau. cuius hęc
sunt. Vel dic melius ꝙ ecclesia vniuersalis dr̄ mater rōnib. p-
dictis. nec ꝯtrium vrget quod probat de ecclesia particulari
Ex eo autem ꝙ, vt nunc dixi, ecclesia dr̄ domina, infert Pa. ꝙ
6 † Papa sit dominus rerum omnium ecclesiarum, inducit simi-
le de imperatore qui est dñs mūdi & rerum eius. C. de quad.
præscr. l. bene a Zenone. quod intelligit Hos. etiam quo ad ꝓ-
prietatem, vt no. in sum. de præscri. § q̄ exigant. ver. sed & li-
cet. sed & alij dicunt ꝙ solum quo ad iurisdōnem & ad ꝓte-
ctionem. 12. q. 2. quicunque militum. 31. q. 5. dicat. & q. 8. ꝯue-
nior. 9. di. quo iure. Imo & ēt de Papa dicit beatus Bernardus
li. 4. ad Eugenium in fi. ꝙ non est dñs, sed protector. quod no.
Arch. eo. ti. c. vnico. li. 6. pro quo est. 7. q. 1. mutationes. p quod
infert beatus Tho. ꝙ non minus peccat Papa committēdo si-
moniam quam alij. de quo vit. dixi in c. 1. de simo. de alio dic
ꝙ vera est quo ad imperatorem op. quæ tenet eum non esse
dominum rerum secularium, quam tenet gl. & Doct. com-
muniter in proœ. ff. in prin. & multæ rōnes sunt q̄ ꝯcludunt,
qđ dic vt ibi p Bar. & per Iac. de Are. de Papa vero dic ꝙ qua-
tenus

tenus habet tpalia, idem est sicut de Imperatore: quia rerum
singularium in terris ecclæ dñs est tm̃ quo ad protectionem
eisdem rõnib. sicut & Imperator in suis. nam & ab Imperato
re primo habuit. s. a Constantino, de cuius donatione dixi de
cõst. trãslato. & J. de iureiu. cle. Romani. ver. porro. q. a. sed quo
ad iura ecclesiastica, dic q̃ hẽt plenam dispositionem oĩum
bñficiorũ & rerũ singulariũ. de pb. c. 2. in pri. li. 6. Et rõnem di
uersitatis inter iura ecclesiastica seu iurisdõnem, & iura seu iu
risdõnem tpalia, plene dixi in repet. c. q̃ in ecclesiarum, de cõs.
Tertio op. in gl. in ver. æternaliter. de opi. Arri & p eius rõnẽ
& solue vt in ea. Quarto op. q̃ Dei filius non assumpserit hu-
manitatem, sed tota Trinitas, qa opera Trinitatis ad extra sũt
inseparabilia, 27. q. 1. sicut. n. Sol. incarnatio passiua attribuit fi
lio. 23. di. qui tps, de cõse. di. 4. c. fi. sed actiua toti Trinitati, vt in
cõrio. Quinto op. q̃ passio Christi non fuit ad salutem omniũ,
sed tm̃ prædestinatorum. de cõse. di. 2. semel. Secundo solue vt
in gl. in ver. oĩum, q̃ fuit ad salutem oium ad sufficiẽtiam, qa
ẽt minima gutta sanguinis fluens a Christo sufficiebat ad sa-
lutem oĩum. probat hoc, 16. qõ 7 & hoc diximus. sed quo ad
efficaciam procedit cõrium: vt in gl. sed Origenes tenuit q̃ p
eandem oẽs saluabimur pp nimiam misericordiam redem
5 ptoris, quod est hẽticum. de quo in d. c. † Quæro, quia in pri.
dicit fundamento, quod est hoc fundamentum. gl. fundamẽ
to. dicit quod est Christus. Idem Laur. qa idem est via, veritas
& vita. 8. di. veritate vel aliter ſm eum, fundamentum est ip-
sa fides, quod magis placet pp verbum fidei. Sic ergo expone
verbum fidei, fundamento intransitiue. i. q̃ est fundamẽtum
nostrum, nam sine fide nihil sunt oĩa cętera sacra ecclesiæ.
hinc dicit Chrysosto. q̃ fides religionis catholicę est lumen
animę, ostium vitæ, & fundamentum salutis ęternæ. O p. ad
hoc q̃ imo potius baptismus sit hoc fundamentum. de psb.
non bap. veniens. vel ipsi apostoli simul sumpti. de ele. funda-
menta. in prin. li. 6. Sol. oĩa hic põt dici fundamentum, sed cũ
6 ũta colliguntur sub fide. † Secundo quæro, qa dicit firmiter,
a ounquid oĩs a non credens firmiter sit hẽticus. Solu. ſm Lau.
aliqñ non firmiter credit ex infirmitate animę. i. ex debilita-
te, non tñ pertinaciter insistit. & tunc non est hæreticus. imo
si recedat ab illa dubietate resistendo ei meretur: sicut mere-
mur coercendo primos motus & stimulos carnis. 6. di. sed pẽ
sandum. & c. non est pctũ. si autem pertinaciter insistit, est hẽ
ticus. 19. di. nulli. de hær. dubius, p hoc casus no. & sing. c. ij. dã
namus. in fi. ibi. n. non damnatur Ioachim, licet dixerit erro-
neum c. quia paratus fuit corrigi, & se subiecit determinatio-
ni ecclesiæ. vbi ẽt dixi q̃ ille tm̃ dẽt pertinaciter inhærere hẽ
si qui non est paratus corrigi ad mandatum superioris, per l.
3. §. tutores. ff. de suspe. tut. quod probat illud c. damnamus. &
de expositione verbi ptinaciter, hẽs gl. ĩ eo. c. §. porro. in ver.
pertinaciter, & de vsur. cle. vnica. §. cæterum. & ibi p Pau. quę
not. per hoc videas quare bacchalarii protestantur in suis di-
spu. q̃ si quid dicerẽt cõ fidem catholicam &c. Tertio q̃ro cur
Deus genuit vnicum tm̃ filium, vt dr̃ in verbo, vnigenitum.
Sol. vt in gl. in ver. vnigenitum. quam singulariter no. in eo,
q̃ dicit q̃ in sancta Trinitate quantum hbet paruum incon-
ueniens est impossibile. vel quo ad qõnem dic ſm Pau. qa vr̃
impossibile q̃ alium filium genuerit: & q̃ fuerit necesse vt es
set vnigenitus necessitate nãlis communicationis, nõ neces-
sitate coactionis. Deus. n. per operationem intellectus sui ge-
nerat filium: si alium gñaret, eodem modo gñaret per intel-
lectum: sed filius vnigenitus fuit adęquatus ipsi gñanti, qa co
oĩpotens. at principium producẽs hẽns terminum productũ
adæquatum suæ virtuti non põt in alium terminum pduci
bilem. alias ille terminus non fuisset adæquatus. sed non repu
gnat vt vltra filium procedat spũssanctus: qa non p intellectũ
sed p voluntatem procedit. sed bñ eodem modo esset impos
sibile vt plures essent spũssancti, quod satis recidit in id qđ di
cit gl. in effectu. p hoc vides quare dr̃ vnigenitus, qa vnicus &
in vnitate psonę a Deo pre Deus genitus. Quarto q̃ro de in-
tellectu lrã, quatenus dicit q̃ vnigenitus Dei filius in his oĩb
in quib. Deus pr̃ existit &c. gl. in ver. oĩb exponit. & dic, vt in
ea, quę psequitur aliqua nõĩe essentiæ diuinæ vel psonis cõue
nientia. ne qb. s. c. damnamus. in glo. in ver. neq; genita. & ibi
7 plenius dixi. † Quinto q̃ro, nunquid redemptor noster par-
tes nr̃æ nãæ vnitas assumpsit simul, adeo q̃ statim fuerit ve-
rus hoĩs q̃ non, sicut in aliis hoĩb. fit p tpis distãtiam forma
tio organorum. i. neruorum, & aliorum instrũorum per quæ
spũs vitalis possit in operationes egredi. In cõrium est verbũ,
simul vnitas assumpsisse. quod est in tex. & hoc tenet gloss. in
ver. vnitas. & Pau. qui inducit dictum Damas. 4. statum ista-
rum: licet, vt refert, qdam dicunt ibi fuisse prioritatem & po
sterioritatem nãæ, non tp̃s, qđ est verum, nec repugnat tex. q
in verbo, simul, denotat solam tpis identitatem. de hoc ponit
Magister sniarum li. 3. di. 2. in t. vbi ponit quod hic dicit glo.
Sexto quæro, quia hic dr̃ q̃ Christus fuerit verus homo, an
fuerit compositus ex humanitate & deitate? dic q̃ non, vt in
8 gl. in ver. fieret. † Septimo quęro, an corpus Christi fuerit pas
sibile oĩ passibilitate? Sol. vt in gl. in ver. passibile. quæ cõclu-
dit q̃ sic pręter passibilitatem peccati & ignorãtiæ: & sic ha-
buit passibilitatem mortis, quod dic vt in gl. Ex qua not. cõ il-
los qui dicunt q̃ nunquam obiisset nãliter, dicentes Galenũ
hoc dixisse. dictum. n. primum hoc est falsum, vt patet in gl.
nec Galienus fuit eo tẽpore, sed multo postea, vt patet in chro
nicis. Octauo quæro, quare Dei filius elegit tp̃s incarnationis,
9 non prius nec posterius. sol. vt in glo. in ver. ex tpe. † Nono q̃-
ro, cur Dei filius elegit incarnari potius de Maria virgine q̃
de alia? Sol. vt in gl. in ver. virginali, cuius rões non pręcise
cõcludunt, sed suadẽt. & dic rõnem efficacem reddi non posse
sicut nec reddi potest de prędestinatis ad gloriam vel pscitis
ad gehẽnam, cur potius hic quam ille. Sed apostolus in hoc
dat similitudinem de figulo. & idem Salomon. a quo figulo
vasa quædam finguntur ad honorem, quædam ad vsum infi
mũ & cõtemptibilem. sufficit ergo dicere, O altitudo diuitia
10 rum. ad Ro. 11. de pęn. di. 4. si ex bono. † Decimo quæro, quid
est dicere de hipostasis. sol. vt in gl. in hoc verbo. & con vr̃ gl.
distinguere inter hipostasim, & personam. sed tamen distin-
guitur: quia hipostasis dicit particularem substantiam. i. indi
uiduum ẽt si non sit rõnale. persona vero est rõnalis nãæ in-
diuidua substantia, vt dicit Boet. in li. de duab. naturis. & sic p
sona est indiuiduum rõnale. vnde melius dicit Lau. qui expo
nit verbum, hipostasis. i. suppositi: quod est idem dicere q̃ in
diuidui subsistentis: & per hoc soluitur seq. q. Vndecimo q̃-
11 ro, † circa id quod dixi in proxi. q. de persona. quid est psona?
sol. vt dixi in prox. q. & per hanc lrãm ibi personæ. damnat er
go error Nestorianorum asserentium duas esse in Christo p
sonas, quod reprobatur hic ex verbo singulari psonę. & 15. q.
1. c. 1. vbi cõcilium fatetur vnam psonam Christi in duab. na-
12 turis, diuina & humana. † Duodecimo quæro, qa hic dr̃ q̃ p
oĩum salute Christus voluit in cruce pati: nunquid plures sal
uabuntur quam damnabuntur. non. n. oẽs saluabuntur, vt tan
gat gl. in ver. oĩum. & dixi s. q. 9. vr̃ q̃ plures damnabuntur. nã
spatiosa est via q̃ ducit ad mortem, illud Matth. 7. & Verg. 6.
Aenei. Facilis descensus auerni, Noctes atq; dies patet atri ia
nua ditis, dic q̃ de numero incerti sumus: sed certum est q̃
aliqui saluabuntur; & aliqui damnabuntur per illud, Venite
bñdicti patris mei percipite regnum. & illud, Ite in ignẽ ęter-
num. dictum maledictis. Matt. 25. vr̃ tñ q̃ plures damnabunt
13 per illud: Multi sunt vocati, pauci vero electi. † Decimoter-
tio q̃ro nunquid cruci dẽatur cultus gl. in ver. cruci. tenet q̃
sic, in prin. quod intellige de cultu non latriæ qui dẽtur soli
Deo, sed de alio cultu duliæ, qui dẽtur humanitati. de hoc p
Magistrum sniarum, li. 3. di 6 pro hoc de conse. di. 2. c. 1. & c. p
14 latum. & c. venerabilis. † Decimoquarto, quæro, qua rõne
Christus elegit potius supplicium crucis quam p alium mo
dum? Sol. vt in ca. gl. ver. inter alias. & idem per omnia Gen.
sed pro his est, qa dixit ppheta, Ascendens Christus in altum
captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hoĩb. i. redẽptionis
& salutis vt saluari possent. Itẽ qa ipse redẽptor dixit. Cũ ele-
15 uatus fuero, oĩa ad me trahã. i. eleuatus p lignũ crucis. † De-
cimoquinto q̃ro, de quo ligno fuerit crux. So. q̃ de quadru-
plici. & per oĩa dic vt in ca. gl. ver. fertur. q̃ ẽt tenet Gen. qua-
16 si per eadem verba. † Decimosexto quæro de similitudine &
figura quam facit tex. inter Euam formatam de corpore Adę
dormientis: & ecclesiam formatam de corpore Christi mor
tui, an sit propria. Sol sic: vt in gl. in ver. soporati. ad quod in-
ducitur illud Psalmi. Qui dormit non adiiciet vt resurgat. qđ
exponens Aug. ostendit fuisse cõuenientẽ similitudinẽ pdictã;
nã sicut primus Adam erat soporatus sopore naturali: ita &
Christus dormiuit morte naturali, q̃ dr̃ somnus æternus, iux
ta illud, Mors est æternus somnus & c. put diffinit Secundus
philosophus. & illud: Surge, qđ est somnus gelidæ nisi mor-
tis imago? Longa quiescendi tpa, fata dabunt. Quos versus
dẽnt hẽre scholastici ante thorum & versus in mẽte. & ad p-
dictam similitudinem inducit Lau. versus. Dum sopor est in
Adam, fit ex ipso fęmina q̃dam. Mortuus est & Adam, patit
cũ cuspide quadã. Firmiter hoc signa duo coniugalia signa.

ADDITIO.

a Nunquid omnis. An omnis qui non firmiter credit possit haberi pro hæret
co. Adde Spe. ti. de hære & doct in c. nec licuit. 17. di. adde Bal in l captato-
rias. col. 2 C. de testa. mili. Ion in c ne innitaris de const. & Panor. in c. cap-
pellanus nu. 6. & ibi in apos. nouis. in ver. vbi sunt variæ opiniones de feriis.
Vinc. Go. Hæreticus quis dicatur et quibus causis censendus sit, declarat D
Gundisl. de Villadie. in tract. de heret. in q. 3 nu. 1. quod habetur in li. 4. tract
fol. 79.

SVMMARIVM.

1 Passio Christi potest appellari sacramentum.
2 Similitudo quę fit de aquila & Ioanne euangelista, an sit proprio.

§. Hæc est inquam. Hic ꝓbat ꝙ dixi de corpore Christi iam mortui ꝓfluxisse sanguinem & aquam, auth. euãgelistę Io. vsq; ibi, nos
1 igitur. † No. ꝙ passio Christi põt appellari sacrm̃. ibi, sacri. ꝙ est ideo fm̃ Steph. qa ꝯtinet seu designat rem latentem sacrã: aliud. n. vr̃, aliud intelligitur. i. q. i. multi. ꝓprie aũt sacrã dñr ea, quæ enumerantur in rub. de sacra. non ite. Op. ꝙ non sufficiat
a testimonium Io. euangelistæ cum fuerit vnicus a de test. cum
b osum. qa in ore duorum b & c. i. non paucorum. 2. q. 1 si peccauerit. de iud. nouit. Solu. iõ sufficit, qa ecclesia approbauit fm̃ Matt. Tenemur. n. credere id ꝙ ecclesia approbat vsq; ad vnũ iota, ꝑ hoc ꝙ no. Inn. de ꝯst. ne innitaris. dic melius ꝙ sufficiat testimonium vnius, qa dixit nutu & reuelatione diuina. Item si aliquid euangelistarum minus vera scripsisset, alij oppositæ fidei reprobassent & ꝯria scripsissent, quę est vna potissima rõ quare fides attribuitur scriptorib. rerum gestarum, ex quo sic fuerunt recepti. Secundo opp. ꝙ de corpore Christi mortuo non exiuerit sanguis: nam in mortuo sanguis coagulat in epate tanq̃ in fonte sanguinis. Sol. miraculose de corpore Christi fluxit: & in hoc per virtutem miraculi amplius confirmatur
2 fides nostra. † Quæro, an similitudo quam facit text. seu interpretatio, cum pro aquila interpretãtur Io. euangelista, sit propria. Solu. vt in glo. in ver. Ioannis quæ etiam ponit rationem de figuris seu formis, quibus pinguntur omnes euangelistæ; cum qua per omnia idem Genz.

ADDITIONES.

a Cum fuerit vnicus. Potes & forte melius obiectum soluere: quia ideo soli Ioanni euangelistæ creditur, quia non agitur de præiudicio alicuius, vt not. glo. c. licet de testi. in anti. & in c. placuit. de consec. dist. 3. & 2. q. 4. in fi. & in c. quanto & ibi Gemi. ta & post eum ibi addit. 2 q 5. Panor. in c. propofuisti col. 2. ver. ex hac glo. collige. de confe. eccle. vel alta. testi. in c. veniens. el 1. col. 7. ver. glo. in ver. confessio. de testi. & dominus meus domi. Phili. Decius consil. 4. col. 2.

Vinc. God. Testes singulares quando probent, Ruy. consilio 71. num. 6 lib. 3. & idem questio. 122 num 6. lib. 5.

b In ore duorum. Adde quæ dicuntur in cap. relatum. el primo, de test. & in c. omni negotio. & quod not. in cap. licet, de testi. & quę not. dicuntur in cap. ab isto dic. 35. quæst. 6.

SVMMARIVM.

1 *Idiota aliquis dixerit deridendo, si non habebo vxorem in hoc mundo, habebo in alio, an inquisitor poterit contra eum inquirere.*

Nos igitur. Hic approbat testimonium Io. ꝑcedens. No. ꝙ ad Ro. ecclesiam tm̃ ꝑtinet determinare ea quæ concernunt articulos fidei. hoc ꝓbat verbum dumtaxat, ꝙ est limitatiuum, & aliorum exclusiuum, sicut dictio, tm̃. de cau. pos. cum ecclesia. pro hoc de bap. maiores: qa qõnes fidei determinat solus Papa, vt ibi. ex quo infert Lau. ꝙ officium inquisitorum hæreticæ prauitatis ad talia se extẽdit. de hęr. accusatus. li. 6. ꝙ intellige quoad hoc vt de talib. cognoscat tanq̃ de ꝑtinentib. ad fidem: non aũt ꝙ hẽat inducere nouos articulos vel nouas determinationes facere super his quę spectant ad fidem. & per hoc soluitur ꝯrium in ver. dumtaxat.
1 ꝙ ẽt aliter soluitur. 70. di. c. 2. ad ꝙ remittit hæc glo. † Quæro iuxta hoc ꝙ proxime dixi de inquisitore, quid si aliquis idiota publice dicit truffando: si non hẽbo vxorem in hoc seculo, habebo in alio: an poterit inquisitor ꝯ eum ꝓcedere? vr̃ ꝙ sic, quia dixit ꝯ euangelium dicens ꝙ ibi non nubẽt. ꝯrium tenet Lau. dummodo pertinaciter ille non persistat. ꝙ est verum ꝑ ea quæ dixi in prin. huius c. q. 2. dico tamen quod talis non est dimittendus impunitus, iuxta prouerbium. Tripudia cum fantis & dimitte sanctos. Secundo quæro id quod quærit glo. in ver. aperuit. sed quæritur. Solu. vt in ea.

SVMMARIVM.

1 *Doctrina idem significat quod positio.*
2 *Anima intellectiua an sit substantia.*
3 *Anima vna, an plures sint in homine.*
4 *Anima intellectiua an vniatur essentialiter per se humano corpori.*
5 *Hæretici si errant per simplicitatem, an debeant puniri pœna tẽporali.*

a §. Porro. No. de dictione, seu, a quæ hic quater repetiẽ in hoc breui tex. vsq; ad §. ad hoc. & ponit ꝓ i. in toto hoc tex. sic eodem modo ponitur ĩ. c. compilatione. de vi. & ho. cle. diœcesanis. qñq; correctiue ponitur. de sta. reg. c. vnico. §. porro. lib. 6. qñq; augmentatiue. ff. de aur. & arg. le. si quis ita. & de hac dictione ꝑ Archi. de rescri. statutum. §. cum vero. lib. 6. & per Cy. C. de ver. sig. l. cum quidam. dixi plene in
1 q. quæ incip. Conradus. † Secundo no. ꝙ doctrina idem sonat ꝙ positio, & hoc ꝑut hic sumitur. Genz. tñ & Lau. dicunt doctrinam ꝓprie doctorum & ꝑdicatorum. 16. di. §. ecce de hær. excõicamus. i. positionem altercantium, & philosophorum. 43. di. in mãdatis. ꝙ c. hoc non ꝓbat. & melius dic ꝙ ꝓmiscue accipiuntur, & ita hic. in iure tñ alio modo sumitur positio, prout dr̃ hic in glo 2. & cle. sępe. de ver. sig. Tertio no. temeritatem reprobari. de ꝯsti. ne innitaris. expressius de maled. c. 1. & ibi gl. & est temeritas audacia in malum. C. de sacros. ec. iubemus. Quarto no. ꝙ in ꝯcernẽtib. fidem pariter reprobat aliqd temere asserere ꝯ fidem, vel de aliquo temere iudicare seu dubium vertere. ꝑ hoc de hęr, dubius. Quinto no. ꝙ transpositio vocabulorum non est improbãda, qñ fit ex cã sicut hic ubi, veritatis catholicæ inimicam fidei ꝙ dic vt in glo. quæ dicit verbum, fidei positum post verbum, inimicam: quia si præcederet, fieret hiatus ꝯ rethoricam. & sit hiatus fm̃ glo. cum vocalis eadem sequitur vocalem. sed tñ Cice. lib. 3. Rhetor. artis nouæ. c. de ꝯpositione ponit pro vitio ꝯcursum quaruncunq; vocalium, g ꝯcursus hic non euitat enim verbum catholicę, desinat in vocalem, & verbum inimicam, incipit a vocali, sed dic ꝙ ibi improbat ꝯcursum nimium vocalium: sed maioris est vitij ꝯcursus eiusdem. Sexto not. diffinitionem in pertinẽtib. ad fidem spectare ad papam: in verbo, diffinientes. sed melius ꝓbatur s. §. proxi. Septimo no. ꝙ veritas dẽt esse sincera. i. non inuoluta. de sen. exc. a nob. s. 2. & quid sit veritas, no. Arch. c. ti. c. vnico. li 6. & de ꝯse. di 2. corpus. Octauo no. ꝙ asserere, defendere, & tenere, ꝑ eodem ponitur. & idem verbum, tenere. de
b su. ꝯpe. si diligenti. Nono no. ꝙ sola pertinacia est quę facit b hominem hæreticum. in ver. ꝑtinaciter. de quo in gl. & dixi s. in prin. huius c. q. 2. Op. ꝙ non fuerit oportuna hæc determinatio de anima intellectiua: nam ꝑ rõnes demonstratur id quod hic deciditur, vt patet ex glo. ma. & ĩ. dicam in j. q. & trib. seq. ergo non pertinet ad articulum fidei hoc determinare: qa fides est de credibilib. s. in compil. Greg. eo. ti. in rub. confirma, quia sola dubia ardua in talib. sunt deferenda ad papam. 82. di. c. 2. 16. q. j. frater. de bap. maiores. & hoc dubium non est arduũ imo nec dubium, ex quo per rõnes demonstratur. Sol. demõstratio quæ fit de anima, non est adeo clara, quin sint tenentes oppositum, vel saltem erant ante hanc decisionem, vt patet in glo. mag. ꝑ 10 quib. ẽt fortes fiebant & fiunt rõnes ꝑ quas possent fideles implicari nescientes eas soluere: ad quod tollendũ ne pateret aditus ad errores, fuit facta hæc decisio: quod prosequitur Pau. per alia verba latius, sed hæc est effectualiter ratio. Ex quo no. ꝙ ẽt de his quę possunt demonstrari, potest esse fides. & hoc qñ non apparẽt manifestè. & qñ sunt ẽt rationes in oppositum sicut in articulo, vnum esse Deum, quod probatur rationib. 12. metaphisicæ: tñ est articulus primus fidei. Secundo op. ꝙ nulla vtilitas de hac decisione habeaẽ: quid. n. refert ad fidem an anima intellectiua sit ꝑ se & essentialiter forma corporis humani. an non. Sol. vt in glo. ma. ver. cum ergo incarnatio. vsque ibi, tenentes. cuius effectus est ꝙ subest vtilitas propter resurrectionem quę non haberet locum &c. vt in gloss. quæ est clara. Venio ad articulum principalem, quem decidit text. & quem tractat glo. ma. & quia hunc articulum plene tractant philosophi. 3. de anima. maxime Auer. commen. 5. & 14. de quo etiam Ioan. de Lig. fecit hic tractatum: sed prolixius & ordinarius tractat beatus Thom. parte prima summæ, qõ. 75. vsque ad 90. vt non transcendamus scientiam cano. nisi quantum expedit. pro intellectu literæ breuiter expediam, & attento ordine tex. cum dicit animam esse substantiam. Quæro quid sit anima: an sit substantia, vel alid. secundo respectu vnionis ad corpus quæro, qualis sit hæc vnio. tertio tractandum esset de potentijs, & operationibus animæ: quod quia text. non tangit, non prosequor: sufficit remisisse.
2 † Circa primum quæro, an sit verum quod anima intellectiua sit substantia: quod non, arguitur: quia quod per se subsistit dicitur hoc aliquid. i. aliquod per se ens: sed anima non est per se hoc aliquid, sed simul cum corpore constituit hoc aliquid scilicet hominem qui constat ex anima & corpore tanquam ex duobus principijs. de celebr. miss. ex quadam. post princip. secundo quia si esset per se hoc aliquid, non posset esse corporis

ADDITIONES.

a De dictione, seu. Adde per eundem in clem. prima, de vita & honestate clericorum. Cyn. in l. conuenticulam. C. de episcop. & cleric. Archid. in cap. statutum. de rescrip. lib. 6. & per eundem in capitu. 1. de sta. reg. lib. tu vide plenius Bald. in l. cum quidam & ibi Cyn. in 1. col. in fi. 9. oppo. C. de verborum signifi. Bar. & Alex. in l. si is qui ducenta §. verum. col. ff. de rebus dub. omnino per Ang. in rub. Insti. de excep. & Sicul. in c. inter cæteras. de rescrip.
Vinc. God. Adde Lanc. Pol. in tracta. de subst. in princip. numero 9. quod habetur in libro nono tracta. folio 14.

b Sola pertin. cia facit. Adde cle. exiui de paradiso. in §. fin. de verbo signifi. & c. pertin. ci. de pœr iten. distinct & c. nos autem 6. q. 1 eod. tit.
Vinc. God. Adde Fely. in c. qualiter & quando. col. 3 de hær.

poris forma, quã rõnẽ prosequitur gl. in vers. dicebãt quarto. In contrarium est tex. hic, & Aug. 10. de ciui. Dei, dicẽs, quilquis vidit mentis naturam esse substantiam & non esse corpoream &c. & probatur ratione, quia si non esset per se subsistens, eius non esset aliqua operatio propria. non n. operari est alterius nisi entis in actu: & eo modo aliquid habet operationẽ quæ est sicut calor calefacit per id quod est per se calidus, sed animæ intellectiuę est operatio propria ipsum intelligere quod operatur sine corpore; ergo per se subsistit. Ad rationes contrarias respondeo, ad primam quod esse hoc aliquid, potest accipi dupliciter. Primo quatenus alteri non inhæret accidentaliter. secundo modo, quia subsistit substantia completa per quam collocatur in aliqua specie. primo modo anima intellectiua per se subsistit, non secundo modo, quia vt arguebat illa ratio per se non complet aliquid subsistens quod constituatur sub aliqua specie, sed cum corpore sic, quia cõstituit hominem. Ad secundam rationem patet responsio in gloss.
3 in d. ver. dicebant quarto. † Secundo quæro circa secundum de vnione animæ intellectiuę ad corpus humanum, an in homine sit vna anima, an plures. arguitur ꝙ plures. s. vegetatiua & sensitiua. & hæc dupliciter. s. sensitiua simpliciter & sensitiua quatenus habet motum secundum locum, item intellectiua. dicunt. n. philosophi & medici quod embrio prius est animal quam homo. i. antequam in corpus humanum infundẽdo creetur anima, illud corpus quod vocatur embrio, prius est animal quam homo, quod esse non posset si in homine esset sola vna anima. s. intellectiua. secundo per hunc tex. qui nota. dicit de anima rationali seu intellectiua ad differentiam vegetatiuæ & sensitiuæ, quæ etiam est in homine, vt in prin. glo. ma. in contrarium est Aug. in lib. de ecclesiasti. dogma. dicens, neque duas animas dicimus esse in vno homine, sed dicimus vnam & eandem esse animam in homine q̃ & corpus viuificat & semetipsam sua rõne disponit. Et probatur ratione, quia nihil est per se vnum nisi per formam. forma. n. est quæ dat esse rei, ff. ad exhi. l. Iulianus, §. sed & si ꝗs. de conse. dist. 1. si motum. de conse. ec. vel alta. c. 1 & 3. sed anima intellectiua est forma corporis human, vt hic in tex. ergo hic in eo non sunt plures animę, alias homo esset plura entia. Ad rationes contrarias respondeo, ad primam ꝙ verũ est embrionem prius esse animal quam hominem & prius habere animam sensitiuam quam intellectiuam, sed adueniẽte intellectiua desinit sensitiua tãquam esset frustratoria, quæ omne perfectius in naturalibus continet operationem minus perfectam, & sic anima intellectiua continet operationes animæ vegetatiuæ. Ad aliam rationem de hoc tex. dico quod in homine dicuntur esse plures animæ impropriè. i. quia anima intellectiua habet plures potentias. intellectiuam, & sensitiuam, & vegetatiuam, seu per suam principalem potentiam
4 est forma hominis, quia per illã differt homo a brutis. † Tertio quæro, an sit verum simpliciter id quod hic dicitur ꝙ anima intellectiua vniatur per se & essentialiter humano corpori. Glo. mag. tractat ad partem negatiuam. arg. quadrupliciter prima ratio, quia si vniretur, extincto corpore non remaneret, quod dic vt in gloss. in secunda ratione. ad idem arguitur ut dicit glo. vltra medium, ibi, secundo inducebant vsque ibi, & sic etiam respondetur ibi ponitur quarta. pro opi. hic determinata arg. vt in glo. ver. sed antequam huic. vsq; ibi, item demonstratur. ibi ponitur secunda ratio ad hoc vsque ibi, demonstrat etiam. ibi ponitur tertia ratio vsq; ibi, & licet aliqui dixerint. ibi gloss. refert duas opi. circa hoc, quas reprobat ibi, tenentes. deinde respondet rationibus cõtrijs ibi, ad quod rñdetur vsq; ad fi. & hunc articulũ ẽt tractat Pau. prolixius. sed gl. optime dicit & est in effectu beati Tho. 1. parte summę. q. 76.
5 articu. 1. † Quarto quæro, quia hic damnat de hæresi pertinaciter asserẽtes animam rationabilẽ non esse corporis humani formã, nũquid possint hæretici aliqua pœna tẽpali puniri, ponẽdo ꝙ per simplicitatẽ errent. & ꝙ non, quia simplicitas excusat. de rescr. super literis. cum ibi no. C. de crim. sac. ind. l. in criminali. a cõtrio, ff. mand. l. si procuratorẽ, § ignorãtes, & 24. q. 3. dixit apostolus & quod not. 17. dist. nec licuit. 16. dist. nunc autem, 19. q. 1. ad fi. pro hoc tex. hic in ver. pertinaciter.
a non enim pertinaciter [a] credit qui per simplicitatem errat. Contrariũ tenet Spe. in ti. de hæret. pro quo est 24. q. 1. scisma; vbi dr̃ ꝙ non excusat ignorãtia. ad hoc, C. de hære. l. 2. ff. de in ius voc. l. venia 37. dist. c. fin. Mat. tenet primam partem per c. dixit apostolus. quod optime hoc probat. & idem ibi gl. & gl. in l. 2. C. de hære. quod tenui in c. dãnamus. ad fi. s. eod. Refert Io. de Lig. Aluarũ tenuisse ꝙ interim mortaliter peccat, quia etiam si sit nescius, est tñ hæreticus. 6. q. 1. quæro. 16 q. 1. si cupis. 22. q. 2. in plurimum. quæ vtra dicunt ignorantiã in talibus excusari. dic ꝙ nec est hæreticus nec semper peccat mortaliter. imo aliqñ meretur ꝙ non peccet mortaliter, tenet Inn. in rub. eo. titu. ꝙ non sit hæreticus, necessario infertur, si non peccat mortaliter. vbi dico, ꝙ hæreticus põt dici dupliciter, large, & stricte, quod no. gl. 24. q. 3. in sum. in fi. large dr̃ quilibet errans in articulis fidei. stricte proprie qui errat pertinaciter, vt probat hæc litera, & d. c. dixit apostolus, & c. damnamus, in fi. vbi ꝗuis damnetur opi. Ioachim. ipse tñ nõ damnatur, quia fuit paratus corrigi, pro hoc quod ibi dixi, & quod no. in gl. 24. q. 3. in sum. in fi. quæ hoc tenet, & ad hoc est notanda. vnde dicit Inn. in rub. ea. ꝙ si quis motus rõne naturali credit patrẽ maiorem filio in diuinis, & credit ecclesiam sic tenere, nõ est hæreticus, quia hæc non est fides eius, sed sua fides est fides ecclesiæ. vult dicere, ꝙ cum credat hoc, quia credit ecclesiam sic tenere: infertur, ꝙ non credit nisi ecclesia sic teneat potius ergo credit, ꝙ tenet ecclesia, cum non præcise inhęreat nisi sub hac tacita cõditione, quod autem talis possit mereri, tenẽt multi theologi: & ego tenui in c. 1. s. eo. s. in c. firmiter. ponẽdo exẽplum, vt quia aliquis simplex audiens prædicationẽ nisi epi q̃ prædicat aliquid cõ fidem, illud credit animo obediẽdi fidei: paratus tñ corrigi, talis meretur, quia iudicantur opera ex intentione. de sen. exc. cum voluntate, quod intellige nisi erret in talibus, in quibus nullatenus excusat ignorantia, vt in his q̃ sunt de iure naturali. & de his loquũtur iura inducta p Alua. iura autem inducta per Spe. non obst. Imo l. 2. de hæret. cum sua gl. facit pro hoc, ad c. scisma. Respondeo, ꝙ ibi illi hæretici se diuiserant a fide, non parati corrigi. facit ergo pro ratione sua l. venia. de in ius voc. non facit ad materiam.

ADDITIO

a Non enim pertinaciter. Adde Io. An. in c. si diligent. de foro compe. & Do. de sancto Gem. in c. 1. 31 dist. Bar. in l. 2. §. tutoris, ff. de admin. tut.
V. G. Vide Franc. Squillacen in tract. de fi. catho. in c. 25. Item qui pertinaciter. nu. 2. quod habetur in lib. 4. tract. fol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Baptisma an possit prodesse nondum nato.*
2 *Quid si sit natus, tamen est monstrum.*

§. Ad hoc. Opp. ꝙ fides non sit vnica, sed duplex, formata, & informis, vt no. s. eo. in compila. Greg. in gl. rub. Sol. vnica est in genere, licet sub se habeat distinctas species, quod vult gl. hic in ver. vnica. & dic. vt dixi cir
1 ca gl. præd. dictæ rub. † Quæro, quia hic dicit, baptisma prodesse paruulis, & adultis, quid de nondum nato. r. ꝙ etiam tali prodesse possit, quia sufficit, ꝙ sit regeneratus, cum baptisma sit regenerans. In cõtrium de conse. dist 4. si ad matris, vbi dr̃ non posse renasci nondum natus. Quidam tenent expedire ꝙ saltem
a habeat caput extra vterum, & hoc dicunt sufficere per l. cum in diuersis, ff. de relig. & sump. fune. quod tenet Mat. pro hoc de conse. dist. 4. si baptizata. sm hos igitur si totus est intra vterum, vel etiam si solum caput, sed aliquod mẽbrorum sit extra: baptizari nequit. Alij, maxime religiosi, dicunt expedire ꝙ intus sit natus & sic totus extra vterum, quod sentit gl. in c. si ad matris. per c. qui in maternis. ead. dist. p hoc sm Lau. quia cum non sit adhuc membrũ ecclesiæ, non potest ei ecclesia prouidere per sacrm̃, quia rei q̃ non est &c. de despon. imp. ad dissoluendũ. & hoc placet per tex. d. c. si ad matris pro hoc ẽt hic tex. in ver. adultis, & in ver. paruulis. Nam nõdum natus nec adultus nec paruulus dici põt, sed post natiuitatem sic iuxta illud. Puer natus est nobis & filius datus est nobis. sed antequam totus sit extra vterum, est pars vteri. nec põt dici homo. C. de posth. hæred. insti. l. qd̃ certatũ. vbi requiritur ꝙ sit ex toto natus vt possit dici posthumus. Consiliũ tñ est ꝙ quicquid appareat de puero extra vterum imminẽte periculo mortis baptizetur pp penetrabilẽ, & occultã operationẽ sancti spiritus. 1. q. 1. multi. circa mediũ. poterit. n. succurrere ad remediũ huic. sicut gloriosam virginẽ, Hieremiã, & Ioannẽ Baptistam sanctificauit in vtero. Ad cõriũ, cũ dicebat sufficere ꝙ sit regeneratus, quia baptisma regenerat, dico ꝙ regenerare concernit esse genitũ. sed iste non est genitus quo ad ecclesiã, qa ad-
2 huc est in vtero. † Scd̃o q̃ro qd̃ si est natus, sed est monstrum, [b]
b vt quia habet duo capita? Beatus Tho. & Pau. hic, tenent ꝙ si hẽt duo pectora ita quòd habeat duas animas, ambo capita di
nectis

ADDITIONES.

a Saltem habeat caput. Adde quæ per Archid. in c. baptizari, distinct. 4. Quid autem si appareat aliud membrum prout est manus siue pes. an censeatur baptizatus. vide per Pet. de Palude in 4 sent. dist. 6. Adde Inn. fuisse opi. cum isto in c. de [illegible] in cle. in ver. immersit, de bapt. & Host. eo. tit. & §. ver. quid si aqua. licet Bar. in l. 2. C. de posth. her. insti. aliquantulum recitatur, arg. l. cum in diuersis de relig. & sum. fun.
b Sed est monstrum. Adde plenis. per Arch. in c. proprie, de conse. di. 4. & quod Pet. de Palu. in 4 sent. dist. 4. & 6. Adde omnino eundem Arch. in c. baptizari & ibi late & ibi Gemi. & in apo. mus dist. 3 & 24. q. 3. c. & illud. vbi plene.
V. G. De huiusmodi sacramento Baptis. vide Nic. Bou. quod habetur in lib. 8. tract. fol. 43.

uersis baptismi baptizari debent. sed si ambo capita sunt ad
vnum pectus, & sic vnica est anima: sufficit vnum baptismũ
ambobus, ff. de fur. cęt. l. si gemina. quæ optime facit. probat.
n. arborem dici geminam, quando licet truncus sit idẽ vtriul-
que, tamen separate egrediuntur de terra: sed si truncus vnicus
eminet extra terram, ꝯ vnica. Oppo. ad hanc decisionem, ꝙ
neutrum debeat baptizari, C. de posth. hære. insti. l. ꝙ certarũ,
vbi dr̃ talia monstra non haberi pro hominibus. Sol. lex illa in
telligitur, ꝙ sunt monstra non habentia humanam formam,
vt si natus est vitulus, vel quid aliud. secus si habet formam vi
ri, licet ampliatam, vt plura membra, quod tenet ibi gl. & Azo
in sum. illius titu. & probatur, ff. de statu ho. l. non sunt liberi.
Tertio quæro in eo, quod dicit hic de paruulis. de quibus par-
uulis loquitur. dic, ꝙ indistincte baptizari possunt, quia hic in
distincte loquitur. de conse. dist. 4. paruuli. recipiunt. n. fidem,
& ad eam se obligant per alium profitentem pro eis. Ad quod
op. quia non potest aliquis ex voto per alium obligari. 20. q. 1.
quicunque. Solu. aliud in baptismo quam in voto, quia in ba
ptismo per alium potest quis obligari. de conse. dist. 4. baptis-
mi. de bapt. maiores. secus in voto, vt dicit glo. in d. c. quicun-
que, & dic vt ibi. per hoc infero furiosum posse baptizari. quod
est uerum cum limitatione quam ponit tex. in capi. maiores.
præalleg. ver. sed adhuc. Quæri possunt alia plura circa mate-
riam & formam, & efficaciam baptismi, de quibus prosequi
tur Math. quod omitto, quia de his dixi in rubr. de baptis. &
in cap. primo.

SVMMARIVM.

1 *Virtus an ii fundatur baptizatis. Ad idem nu. 1.*
3 *Gratia informãs quæ sit. Et quare dicatur informans. nu. 4.*

Verum. No. differentiam inter habitum, & vsum, &
hic dr̃ ꝙ habitum Artistæ appellant poten-
tiam, vt dico ꝯ. in 2. ꝯrio. Secundo no. de gratia informante, ꝙ
quomodo intelligatur, ꝯ. dicam in 4. ꝯrio. No. tertio, ꝙ opi. de
1 bet esse probabilis. i. quæ probari possit. † Oppo. ꝙ baptizatis
non infundantur virtutes. nam virtus est habitus qui habilitat
ad habitum. Est. n. habitus cuius operatio non est impedita. 7.
Ethi. At per baptismum non redditur quis habilis ad opera-
tionem virtuosam. Sol. vt in glo. in ver. opiniones. in ver. huic
autem opinioni. quæ hoc vult, ꝙ habilitatur anima in baptis-
mo, sed non corpus, cuius habilitas requiritur in operatione
virtutum. Secundo op. ad hanc solu. quia si anima fieret habi-
lis, sequeretur, ꝙ virtus posset acquiri sine præcedentibus di-
spositionibus: cuius ꝯrium experimur. vnde dicit philosoph.
7. Ethi. ꝙ perfectio virtutum est per assuefactionem. Item ha-
bitus est quo quis vtitur quando vult 3. de anima. sed baptiza-
ti non ex hoc possunt vti ad libitum habitu virtutis. Sol. habi-
tus aliquando accipitur propriè prout denotat qualitatem, &
mensuram non de facili mobilem & acquisitam per assuefa-
ctionem ex multis dispositionibus præcedentibus, & ita acci-
pit philosophus in prædicamentis in c. de qualitate, & per hũc
modum procedunt contraria. Aliquando accipitur habitus ꝑ
quadam habilitatione, quæ proprie dr̃ habitudo: & tunc non
est aliud quam quædam habilitatio per remotionem impe-
dimenti: & ita accipitur hic. vnde quod hic dicit tex. habitũ.
tex. in c. maiores ver. quamuis, de baptis. vocat habitudinem
quod optime facit ad declarationem tex. nostri. Est ergo sen-
sus ꝙ baptizatis etiam paruulis infunduntur virtutes quo ad
habitum. i. vt habitus virtutum quos postea acquirent, sint in
eis meritorij ad salutem. vnde Artistæ dicerent, ꝙ infundunt
virtutes in potentia. vocant. n. esse in potentia id quod nos vo
camus esse in habitu, quod etiam dixi s. in 1. nota. Tertio opp.
2 vt opp. ea. gl. in ver. nec obstat. & solue vt in ea. † Quarto op. ꝙ
non omnibus baptizatis infundatur gratia informans, quia mul
ti accipiunt baptismum ficte. Solu. vt in gl. in ver. omnibus di-
stinguendu de gratia. nam quædam est gratia gratum faciens.
i. per quam homo fit in gratia, & acceptus Deo, & hæc nõ om
nibus baptizatis infunditur. quædam est gratia gratis data, &
secundum hanc dicimus dona virtutum esse gratiam gratis
datam. i. sine nostris meritis: & hæc omnibus infunditur. Insu
per gratia gratum faciens est duplex, operans seu præueniens,
& est in omnibus nostris operationibus bonis, quia in eis nos
præuenit gratia sancti spiritus, qua mediante recte operamur.
Est & alia gratia cooperans quæ dirigit, & cõseruat rectas ope
3 rationes. de vtraque ponit Magister senten. lib 2. dist. 27. † Quæ
ro quid est gratia informans, gl. in ver. informans. soluit, pro-
sequens an sit idem ꝙ charitas. in quo dicit, ꝙ non per om-
nia est idem. nam quatenus charitas est virtus theologica, eam
præuenit gratia sicut præuenit, & alias virtutes. de hoc lib. 2.
sent. dist. 27. per totum. & sic ꝙ quicunque habet charitatem a
habet gratiam, & econuerso, quantum ad actum, & simulta-
tem temporis: sed gratia est prior natura quam charitas. Item
aliud no. s. quandã acceptionem quatenus sumus Deo chari-
sed charitas notat dilectionem quatenus nos Deũ diligimus
4 promiscue tñ accipiuntur gratia & charitas. † Secundo quæ-
ro quare dr̃ informans. Solu. quia per eam informamur vt si-
mus spirituales, & membra Christi. sicut. n. anima intelle-
ctiua informat corpus humanum, & ipsum constituit homi-
nem & in specie hominis. supra. eo. c. §. potio. ita & gratia in-
format animam, & eam constituit in hoc quod est esse quid
acceptum Deo, saltem in habitu, vt in tex quod & tenet Pau.
Tertio quæro an per baptismum infundantur virtutes mora-
les. solue, vt in glo. pe. & mihi placet opi. quæ habet ꝙ sic, quia
tex. hic indistincte loquitur, & nomine virtutum etiã veniunt
morales, non tantum theologicæ.

De rescriptis. *Rubr.*

SVMMARIVM.

1 *Diæta a quo loco computantur in realibus.*
2 *Vexantes alios indebite in iudiciis, qualiter puniantur.*
3 *Abbas & abbatia, an sint nomina dignitatis.*
4 *Extensio potest fieri vbi est ratio identitatis.*
5 *Masculinum an concipiat femininum si qui præsint monialibus.*
6 *Impetrans administrationem an poterit obtinere dignitatem.*
7 *Superior si agat contra subditum prælatum inferioris administrationis an sit locus ele. 1.*
8 *Quid si superior non audet intrare prouinciam, vbi est specialis administratio.*
9 *Et quid in literis gratiosis.*
10 *Et an hæc ele. habeat locum respectu personarum.*
11 *Quid si prælatus inferior potest remoueri ad nutum superioris.*
12 *Loca quæ dicantur de mensa.*
13 *Et de quibus locis procedat ista clementina.*
14 *Vexatio an fiat ex sola impetratione.*

CAP. I.

a ABbates. No. ꝙ superior. licet agere pos
sit pro membris sibi subditis ẽt
si habeãt immediatos administratores, vt hic
& de suc. ab intest. c. fi. tñ eum agit censetur ꝑ
oĩa eodem iure quo cẽsetur ipse immediatus
Secũdo no. ꝙ ꝑ locis spectãtibus ad mensam
nõ semꝑ expedit ꝓponere gubernatores speciales, qđ dic vt in
1 gl. in ver. haberent. † Tertio no. ꝙ in realibus cõputantur diæ-
tæ a loco in quo est res. sic colligit Lau. ibi, loca ipsa. sed vt di-
cit Gẽze hoc nõ colligitur hic, quia hic solũ dr̃ de modo cõue-
niẽdi aliquẽ rõne loci respectu personarũ coram quibus agit.
Itẽ hic non dr̃ ꝙ loca realiter peterẽtur. dictum tñ Lau. teneo
eo. tit. dilectus. 2. Quarto no. pœnam indebite vexantium alios
2 in iudicio. † Opp. ꝙ abbas superior possit impetrare extra lo-
cum diœcesis vbi est administratio inferioris, si ipse est alte-
rius diœcesis vt in c. statutum. eo. tit. lib. 6. Sol. vt in glo. in ver.
causam. vsque ad fi. quę in fi. hoc vult, ꝙ si specialis administra
tio erat, pone Ferrariæ: si mediatus administrator impetrasset
nõ poterat cõtra Bonon. impetrare Ferrariæ: sed hoc poterat
prælatus superior. d. c. statutum. §. cum autem. ideo fuit hic ꝓ-
uisum. Secundo opp. quia cum fingatur abbas superior idem
ꝙ immediatus administrator, sequitur ꝙ Paduanus poterit
pro administratione sua Paduæ trahere Pad. superiorem præ-
latum etiam remotissimum quod est absurdum, & iniquum
Sol. vt in gl. in ver. conuenire. Idem Pau. & no. fi. gl. vt fiat com
putatio etiam in realibus de loco domicilij, de quo sunt aliæ
uarietates, quod plene dixi e. tit. dilectus 2. Tertio op. in fi. tex
ꝙ non fuerit opus irritare processum. sufficiebat. n. prohibui
se, quia factum ꝯ legem est nullum. l. nõ dubium. C. de le. de
positu. c. fin. de test. c. 2. Solu. Mat. vr̃ stare ꝯrio dicens ꝙ ista clau
sula, omnisq; processus &c. ur̃ posita ex superabundanti. dicit
tamen hoc uerũ qñ ius stat in suis terminis, & aliud uel idem
ius ꝯtium non permittit seu modificat. 2. q. 6. biduum, ff. de in
terdi. & rele. relegatorum. §. ad tp̃s. de hoc per Arch. de offic.
ord. Romana. in fin. lib. 6. deinde dicit Math. ꝙ hic apponitur
clausula ista, quia ius aliud dicit ꝙ literæ obreptitiæ non sunt
nullæ, sed ope. exceptionis eliduntur. eo. ti. constitutus, & c. cũ
dilecta. dte, & aliter ꝙ l. non dubium. & alia iura pro contra
rijs alleg. procedunt qñ lex prohibet & non punit: sed si puni-
factum ꝯ legem tenet, nisi l. ultra procedat annullando. quiat
ergo

ADDITIO.

Abbates. In quantum hic dicitur quod iudex delegatus potest partem cõdẽ
nare in expensis. etiam si rescriptum non valeret. vide gl. in c. fi. sup. eo. ti. &
vide tex. in d. c. 2. de calum. vbi iudex delegatus potest in sententia absoluto-
ria condemnare accusatum, de calum. Philip. Fran.

ergo Papa hic, licet prohibuisset etiã punierat, ideo fuit opus
adijcere de nullitate processus. hunc articulum plene explica
ut in d.c. fina. an & qñ lex prohibens & puniens inducat nul
litatem factorum contra, & quia sunt varietates ad eas tollen-
das, Papa hic vltra procedit apponendo clausulam, omnisque
processus &c. & dicit Genze. ꝙ hæc clausula intelligitur de
processu facto circa principale, nam circa interesse & expen-
sas ꝯtrarie tenet, pro hoc eo. ti. c. si. & hoc etiam vult glo. pen. in
5 a si. † Quæro an nomẽ abbatis, & abbatia, sit nomẽ dignitatis
& honoris, an nominum oneris & solicitudinis. Lau. quòd o-
neris potius quam honoris. Gen. tenet contrarium dicens, ꝙ
est etiam honoris & dignitatis, per c. indemnitatibus. §. verũ.
de ele. lib. 6. licet non sit ordinis. a 1. dist. cleros. pro hoc, quia
abbas præ alijs est honorandus. de sta. mo. cum ad monaste-
rium. ver. abbas. & ver. prior. & hoc etiam tenet glo. in c. expo
suisti. de corp. vit. & est verius. ꝑ hoc c. i. de sup. neg. præla. Se-
cundo quæro, an in quibuscunque procedat litera. Solu. sic.
quod prosequere vt in glo. 4. ex qua no. ꝙ per hanc cle. inclu-
duntur mendicantes. in ver. præsidentes. Tertio quæro, quid
in præsidentibus capitulis. Sol. vt in ea. glo. quæ dicit quòd si
possent impetrare, haberet locum litera ex identitate ratio-
nis. idem Pau. Oppo. ad hoc, ꝙ imo possint agere & defende-
re pro monasterijs prouinciæ. de sta. mona. in singulis. in fin.
Sol. Lap. stat contrario. dic ꝙ illud c. hoc non probat, & dic ꝙ
habent tñ illã potestatem de qua in d. c. in singulis, & eo. tit.
ea. quæ, §. ad hæc. Quarto quæro, quid si sunt seculares præsi-
4 dentes. dicit ea. glo. idem. Idem Lau. † Oppo. ad hoc, quia cũ
hæc cle. sit pœnalis, non debet extendi. de ele. statutum. lib. 6.
Sol. non est extensio vbi subest ratio identitatis. sed est in-
clusio, quia lex non est aliud quam eius mens. & mens legis
regulatur ab eius ratione. pro hoc, quia etiam constitutiones
pœnales comprehendunt casum eiusdem rationis. tex. est in
c. si postquam. §. 1. de elec. lib. 6. ad idem. ff. de adul. si postula-
uerit, §. ratio. de eden. quædam. §. nummularios. & quod dixi
in materia statutorum in c. dilectus. de cõsue. & dic ad c. statu
tum. ꝙ est diuersitas rationis, vt ibi patet. Vel dic ꝙ non est pę
nalis hęc constitutio, sed ponit certum ius: & contrafacienti
pęnam addit. melior est solu. præcedens vt quod dixit de reli.
fuerit expressum, quia frequentius in eis hoc accidit, vt dicit
glo. & sic causa exempli. † Quinto quæro, quia hic dicit de ꝑ-
sidentibus administrationibus, quid si præsint monialibus. di
cit Steph. idem, quia masculinum genus concipit fœmini-
num, de quo in c. generali. de elec. lib. 6. vult dicere ꝙ si supe-
rior prælatus vult agere pro membro quod est monialium,
habet locum hæc cle. quod est verum. nec expedit inducere
rationem quòd masculinum &c. quia hic non exprimit de
masculis vel fœmellis: simpliciter dicit de quibuslibet præsi-
dentibus administrationibus. sed tñ dictum Steph. posset sal-
uari, quando esset vna superior prælata, quę haberet mẽbra:
tunc. n. dicendo ꝙ habeat locum hęc cle. ob. verbum, alij reli
giosi. quod est masculinum: & tunc expedit dicere ꝙ conci-
pit fœmininũ propter identitatem rationis. Sexto quæro,
b quid importat verbum administratio, b quia dicit administra
tionibus. Sol. secundum Lau. & Genze. sumitur large, vt cõ-
6 prehendat prioratus & alia beneficia. † Septimo quæro, circa
id quod dixi proxi. q. cum inter tales administrationes repe-
riuntur aliquę, & pro maiori parte quæ sunt dignitates (vt
sunt prioratus, quia prioratus est dignitas. de præben. nisi) nũ
quid impetrans administrationem poterit obtinere dignita-
tem. Lau. ꝙ sic, per hunc tex. nisi sit episcopatus, qui non ve-
nit, secundum eum vel nisi sit dignitas ad quam per electionẽ con-
sueuit quis assumi, quia nec illa venit, nisi de electione fiat
mentio. de pręb. cle. 1. ꝙ vltimũ non est verum, nisi qñ aliqui
modi prouidendi sunt expressi. sed qñ nullus, venit etiam be
neficium electiuum, vt dicit gl. in d. cle. 1. in prin. etiam Geo-
ze. & Io. de Lig. tenent ꝯtrarium, quia literæ ad beneficia sunt re
stringendę. de præb. quis. lib. 6. Nomine ergo administratio-
nis nõ veniet dignitas, cum ex propria significatione non cõ-
prehẽdatur. ad hoc de pręb. c. si. quod puto verum. aliud autẽ
est in hoc tex. quia hic expresse apparet ꝙ de administrationi
bus etiam q̃ sunt dignitates, intelligit. probat ver. abbatis. cũ
abbatia sit dignitas, vt dixi s. q. 1. & verbum, alij. quatenus fa-
ciat positionem eiusdem qualitatis, tñ hic non facit, vt dicit
glo. 3. imo hoc vult ꝙ quilibet præsidens administrationibus
constituti. in dignitate siue non, arctantur hac clem. Octauo
quæro, nunquid indistinctę procedit, quod hic dr̃, vt superio-
res administratores arctentur hac cle. Solu. non. sed tunc tãtũ
cum occasione suorum membrorũ agunt, vt in tex. & glo. in
ver. occasione. cum qua tenet Steph. & Pau. Sed Ber. vr̃ tene-
re ꝯtrium per ver. nec occasione locorum, quia ibi loquitur qñ
prælati deducunt suum ius. quod tenet Io. de Lig. sed hoc nõ
ꝯdicit gl. quæ hoc vult, ꝙ cũ agunt alia occasione, vt ob cau-
sam propriam, vel suæ administrationis, immediate nõ ꝓce-
dit hæc cle. quod est uerum. ideo si agunt occasione membri
inferioris, siue pro iure ipsius membri, siue pro iure quod in
membro habent, procedit hæc cle. vt dicit Ber. & gl. non ꝯdi-
cit. Pau. autem dicit, ꝙ procedit cle. qñ est casus, in quo agere
potest pręlatus principalis, & etiam immediatus. secus si al-
ter tñ, vt qñ actio pertinet ad principalẽ tñ, ita ꝙ non cõpe-
tit immediato. idem dicit Pau. si superior agit pro iniuria illa
ta subdito, quod potest, vt no. Inn. de suc. ab intest. c. si. de pœ-
nis, psbyteri. vel qñ tantũ inferiori nõ prælato superiori actio
datur, vel tñ conuenitur ex facto suo. de elect. c. quærelam vt
si agitur ꝯ ipsum, vt renocatur ire ad synodum: nam tũc supe-
rior non potest agere, nec assistere liti, cum sua non interiit:
& sic nec proclamare nomine subditi. sic dicit Pau. Inn. dice-
re, sed Host. ut refert Pau. ꝯdicens se non videre, quare sua nõ
intersit, de hoc de iudi. cum deputati. de resti. spol. olim. 1. de
reli. do. cum venerabilis. tñ in illis c. non ponit Inn. verba præ
dicta, sed colligi possunt, ex eo quod no. Inn. de maio. & obe.
inter. vbi dicit, ꝙ qñ subditus conuenitur ratione suæ psonæ
non habet locum nominatio in iudicio, & potest tunc proce
dere, quod dicit Inn. ꝙ nõ interest superioris, eo casu quo sub
ditus ex facto suo non obligat ecclesiã. dicit etiam Pau. ꝙ idẽ
posset attentari in feudo, per ea quæ no. 16. q. 4. volumus. fa-
cit de præscri. ad audientiã. & non apparet quid velit, nisi di-
camus ꝙ vult dicere, ꝙ potest agi de præiudicio subditi, siue
pręiudicio superioris, sicut in iuribus præmissis pscribitur ꝯ
subditum Ro. ecclesiæ sine piudicio ipsius ecclesię. Ro. Quic-
quid autem sit de pmissis, dic quo ad hanc cle. ꝙ quocunque
agatur occasione loci inferioris, habet locum hæc cle. etiam
si deducatur ius principaliter pertinens ad superiorẽ, ut dixi
s. ea. q. pro hoc hæc litera, q̃ loquitur indistincte, quod tñ itel-
7 lige cum limitatione eius, quod dr̃ in seq. q. † Nono quęro, si
superior agit ꝯ subditum prælatũ inferioris administrationis
vel econuerso, an sit locus huic cle. Pau. quod non, ad qđ opp.
quia litera dicit gñaliter ibi, nullum authoritate &c. sed dic
ꝙ id, quod dicit nullũ, oportet intelligi de alijs q̃ de rectore
immediato, per id quod sequitur ibi, ipsorũ prioribus, aut gu
bernatoribus &c. nam ratio gñalis non includit, qđ speciali-
ter exprimit, ff. de pę. l. sanctio. de rescr. c. 1. regula. generi. lib. 6.
pro hoc est ratio, quia dispositio ista fundatur super hac ra-
tione, quia censetur pro eodem platus superior, & immedia
tus, quæ fictio non habet locũ, cum inter ipsos agitur: tunc. n.
oportet ut cẽseant diuersi, actor scilicet & reus. de mu. pe. c. 1.
6 † Decimo quæro, quid si unus de capitulo ecclesiæ superio-
ris adit pro administratione inferioris, eo casu quo põt, vt pro
re male alienata. 12. q. 2. non liceat. de reb. eccl. non alie. si quis.
de testib. cum olim. dicit Pau. idem ac si ipse superior ageret,
& sic erit locus ei, quod hic dr̃. Ratio, quia iste agens supplet
vices prælati, & nomine superioris administrationis agit, &
libellum porrigit, & sñia lata ꝯ ipsum præiudicat prælationi.
quæ omnia no. in d. cum olim. unde etiam ante litẽ contest.
potest procuratorẽ constituere. de quo in Spe. de procu. §. ra-
tione quoq;. uer. quid si canonicus. Vndecimo quæro, quid si
patronus agit pro ecclesia. dicit Pau. adhuc idem, quia succe-
dit loco prælati. Duodecimo quæro, an platus superior possit
c agere sine consensu sui capituli. c Lau. & aliqui alij hic n. dant
qđ plene expediui in c. edoceri. de rescri. ubi dr̃ ꝙ sic, nisi sint
causę arduę. Tertiodecimo quæro, si superior nõ audeat intra-
re diœce. ubi est specialis administratio. dicit Mat. ꝙ potest
alibi impetrare, qđ tenuit etiam Alua. per c. statutũ, §. 1. lib. 6.
etiam ꝑsupposito, ꝙ immediatus administrator audeat ibi
cõmorari Io. de Fan. tenet ꝯtrium: nam respectus habẽdus est
ad immediatum administratorẽ, quod ipse non potest, non
possit

ADDITIONES.

a Sit nomen dignitatis & honoris.] Dic vt per Fel. post Sicu. in c. decernimus, de iud. & in capitulo Pastoralis, col. 4. ver. utrum ergo abbatia. de off. deleg. Pan. in c. exposuisti. ibi in apos. nota in versicu. dicitur officium. de corp. viti. in alleg. ca. decernimus, nume. 2. vbi etiam in apos. no. in versicu. dignitatem, de iudi.
Vincen. God. Nomen abbatia, an sit nomen dignitatis. Fel. vltra adducta per Ap. istam in c. meminimus, col. 1. versi. vlterius quæro, de accu. tenet ꝙ non. Dec. tamen in cap. decernimus, col. 2. de iud. tenet quod sic, & quod abbatia est dignitas, quæ tenet medium inter maiores & minores dignitates.
b Quid importat verbum, administratio. Adde Specu. in ti. de his quæ a iu. nota. inter. in in. in fi. & de libel. concep. §. iam nunc videndum. ver. si vero. & seq. & melius in ti. de acto. ab vni. tu. vel cura. da ver. item ꝙ excedit.
V. G. Vide Alb. in quæst. 204. nume. 5. & 6. quid importet verbum administrator.
c Sine consensu sui capituli. Et quid econtra. Adde pro vtraq; q. Doc. in c. edoceri. & ibi Pau. ver. sed quid de episcopo. de resc. Spec. in ti. de actore, ver. ver. item etiam obijcitur prælato. & sc. Rota deci. 469. incip. confessio. in. ubi solus agit & defendit quando bona non sunt separata: alias nõ maxime in arduis vt per istum in cle. si. q. 2. in opposi. inf. de procu.
V. G. Adde quando prælatus sine capitulo agere possit, Fel. in d. c. edoceri col. 1. & 2. de rescri. vbi late.

poſſit ſuperior quod eſt verius per tex. hic expreſſum. per hoc
dico, ꝙ ſi ipſe imediatus intrare nõ audet diœceſim, ſuperior
tñ ſi intrare audeat, poterit impetrare extra ſicut poſſet inſe
rior. Decimoquarto quæro, cum dicit de literis ſedis apoſtoli
cæ, vel legatorum, an procedat in omnibus literis, tam gña-
libus q̃ ſpecialibus. Reſpõdet Lau. ꝙ ſic ſm quem etiam in li-
teris, quæ impetrantur in illa forma, ea quæ de bonis in quib.
nullus nominatur, locum habet. de quibus literis per Inno. in
9 c. epi. de reb. ecc. non alie. † Decimoquinto quæro. nunquid ẽt
in literis gratioſis locum habeat. dicit Lau. ꝙ ſic, eo caſu quo
ſunt dati executores, quos oportet ſummere partes iudicis, vt
pp aliquam exceptionem de nouo oppoſitam ſecundum no.
de off. dele. paſtoralis. in § qa vero. & de reſcrip. ſtatutum. §. a.
lib. 6. Genze. & Ber. & Io. de Lig. tenent ꝯtrium, quia hæc cle.
concernit decre. ſtatutum. ergo non habet locum extra termi
nos illius, ſed illud c. non loquitur de beneficialibus executo
ribus etiam ſi aſſumunt partes iudicis, vt ibi no. dic ꝙ aliquan
do eſt in poteſtate executoris, an aſſumat partes iudicis, an nõ
vt eſt regulariter in executore beneficiali qui eſt miſtus, vt
no. Inn. de præſcrip. c. fi. & gl. in cle. unica de off. deleg. & tunc
procedit opi. 2. quia hoc caſu non habet locum c. ſtatutum. er
go nec iſtud. Aliquando executores beneficiales tenentur aſ-
ſumere partes iudicis, ut cum in reſcripto ponitur clauſula, vo
catis vocandis. de iudi. exhibita ubi dixi. & tunc uera eſt opin.
Lau. & ita loquitur, & ſic decidit Rota Ro. curiæ. Decimoſex
to q̃ro, quia hic æquiparat lr̃as ſedis apoſtolicę, & literas lega
torum, nunquid hæc æquiparatio ſit uniuerſaliter uera. dicit
Lau. ꝙ ſic, tam ad lr̃as, ut hic, q̃ ad beneficia. ℑ. de off. ord. cle. ſi.
utręque ſunt extraordinariæ, & exorbitantes a iure, & iudicio
ordinario: & ideo reſtringendæ. de reſcrip. ad hæc. de conſan.
10 & affi. ꝙ dilectio. † Decimoſeptimo quæro, nunquid diſpoſi
tio iſta ut pręlatus ſuperior, coram illis tantũ poſſit agere oc-
caſione inferioris adminiſtrationis, coram quibus poſſet infe
rior adminiſtrator, haberet locum reſpectu perſonarum, ut. ſ.
poſſit impetratus a ſuperiore recuſari, cum non potuiſſet re-
cuſari, cum impetratus fuiſſet ab inferiore. glo. de loco. dicit ꝙ
ſic. Ad quod op. quia cauſa recuſationis eſt perſonalis. arg. c. ſi
contra unum. de off. dele. lib. 6. Sol. quia ſuperior fingitur om
nino eadem perſona cum inferiore quo ad perſonas, coram
quibus agitur: ideo ſtat precedens deciſio. Decimooctauo q̃.
ro, ſi poterat inferior repelli per excommunicationem, an po
terit & ſuperior gl. ea. ſoluit ꝙ non: hic. n. æquiparantur ſupe-
rior & inferior, ſolum quo ad perſonas coram quibus, & loca
in quibus fit cõtentio, ut dicit glo. quam no. per hoc infero, ꝙ
ſi ſuperior haberet priuilegium de certo loco, in quo poſſet
conuenire ſuos debitores. quia non poteri in eo loco conue
nire debitores ſuos ratione loci inferioris, quod tenet Mat. li-
cet non aperte. & placet ut priuilegium reſtringatur, ne pręiu
dicet huic diſpoſitioni, cum poſſit intelligi taliter, quod uale
bit hac diſpoſitione remanente ualida. fiet ergo reſtrictio, p.
11 ut tenet regu. quę a iure. lib. 6. † Decimonono quæro, ſi præ-
latus inferior eſt amouibilis ad nutum ſuperioris, an proce-
dat hæc cle. gl. agere. ſoluit, ꝙ ſic, quam no. in fi. Per. tamen de
Anch. tenet contrarium dicens, ꝙ ob contumaciam ſolius im
mediati adminiſtratoris poterit fieri miſſio, ſicut pp cõtuma
ciam procuratoris fit miſſio contra dominum. C. de procu.
eum qui. ſed defende gl. per id quod dixi in c. cum venerabilis,
alleg. in gl. q. 7. quia ſi debet fieri miſſio per quam præiudice-
tur, non tñ immediato, ſed etiam ſuperiori, debet etiam ſupe
rior citari: nec in hoc immediatus cenſetur procurator ſupe-
rioris, vt ex contumacia eius præiudicetur ſuperiori, vt li. non
12 conteſt. quoniam. §. ſi ſuper. vbi hoc no. Inno. † Vigeſimo
a quæro, in ver. nec occaſione. quæ loca dicantur de menſa a
Pau. & aliqui hic tractant, de quo gl. innuit, remittit ad no. in
cle. frequens. de excel. præla. ver. quidam. vbi dico in ver. præ-
ſentatos, in 1. q. & pluribus ſeq. dicit autem Matth. ꝙ ſicut ep̃s
non poteſt applicare eccleſiam eccleſiæ ſuæ menſæ de conſen
ſu ſui capituli, de reb. eccl. non alie. cle. ſi. ita non poſſunt reli-
gioſi applicare ſuis menſis prioratus aut alia beneficia. ℑ. de
13 ſup. neg. præla. cle. 1. §. 1. † Vigeſimoprimo quæro de quibus
locis procedit tex. cum dicit, occaſione locorum. pone. n. ꝙ eſt
locus non habens adminiſtrationẽ. dicit Pau. ꝙ nõ erit locus
huic tex. Lau. dicit ꝙ verbum locorum, importat vniuerſita-
tem agrorum. l. pupillus, §. territorium ff. de verb. ſig. ponitur
etiam pro ſingulis terris de off. ord. cum ep̃s. lib. 6. Genze. in-
diſtincte intelligit, ſiue ſint loca habentia vniuerſitatem, ſiue
ſingularia & ſimplicia, quia tex. indiſtincte loquitur de hoc,
de priu. quia circa, & vtrobique eſt eadem ratio. ſ. reſtrictio li-
terarum ad iudices extraordinarios, quod tenet Ber. & Mat. di
cens, etiam, ꝙ ſiue ſint beneficia curata ſiue ſimplicia, locum
habet, quod tenet Io. de Lig. quia ſi qñ locus eſt vniuerſitatis
procedit, fortius ergo qñ non eſt vniuerſitas, ſed vt puto non
ponderauit dictum Pau. pro quo eſt, quia tex. dicit de locis, q̃
poſſunt habere adminiſtratores, vt ſtatim ſequitur ibi, ſi loca
ſpeciales gubernatores &c. Item ratio, quia non poteſt fieri
fictio, vt principalis cẽſeatur eo iure quo ſpecialis adminiſtra
tor eo caſu quo nec in actu, nec in habitu, eſt locus ſpeciali
adminiſtratori, vt qñ principalis adminiſtrator habet vineam
vel vnum agrum in certo loco; tunc. n. verius eſt quod dicit
Pau. & ſic ſtabitur, c. ſtatutum. In hoc autem quod dr̃ hic de
locis dicit Lap. Abb. eſſe differentiam inter loca in neutro ge
nere, & locos, dando ver. Argumenta locos, homines loca di
14 cis habere. Ex quo apparet, ꝙ hic eſt neutri generis. † Vigeſi-
moſecũdo quæro, in verbo, ſi quis, nunquid ex ſola impetra-
tione fiat vexatio. gl. ex ſula, dicit, ꝙ non, niſi ſequatur conuē-
tio. idem Pau. & Genze. & hanc gl. ſingulariter induxi ad quæ
ſtionem facti. Quidam obligatus ad nõ ꝯueniendũ in inſtrũ
ꝯuentionis ſub pœna, ſupplicauit ſuperiori, ut ꝯuenire poſſit,
& ut iudices concederet, qui conceſſit. dicebatur pœnam cõ-
miſſam. ergo ꝯ per hanc glo. quia non dr̃ ꝯuentum donec vo-
catus eſt aduerſarius, ĩ quo tñ oporteret põderari verba inſtr̃i.
de priui. porro. Vigeſimotertio quæro, qa dicit de intereſſe,
qũo æſtimabitur. dic plene. vt in c. ſacro. de ſen. excõ. vbi dixi,
& no. etiam in l. vnica. C. de ſen. quæ pro eo, quod intereſt.

A D D I T I O.

a Quę loca dicantur de menſa. Addeſque plene per Doct. in c. vt ſuper. de reb.
eccle. non alie. & gl. in cle. frequens, de excel. pręla. & glo. in cle. vnica. de reli.
eccle.

S V M M A R I V M.

1 *Etſi, dictio quid importet.*
2 *Iuriſdictio ordinaria qualiter cognoſcatur.*
3 *Officialis principalis epiſcopi, quis & qualis ſit.*
4 *Vicarius Papæ, an habeat pleniorem poteſtatem quam alij vicarij, ita, vt poſſit dare alium vicarium*
5 *Epiſcopus ſi habet duos vicarios in diœceſi, & non in ciuitate, quis eorum eſt principalis.*
6 *Officialis epiſcopi, ſi eſt impetratus delegatus a Papa, ſi deſinat eſſe officialis, an deſinat eſſe delegatus.*
7 *Quid ſi facta ſit delegatio ſub nomine proprio.*
8 *Supplicari an poſſit ab officiali epiſcopi ad ipſum epiſcopum, cum ab officiali epiſcopi non poſſit ad epiſcopum appellari.*
9 *Epiſcopus ſi excommunicetur, an vicarius eius, qui eſt delegatus impediatur cognoſcere de cauſa delegata.*
10 *Epiſcopus, an poſſit cognoſcere de cauſa delegata ſuo vicario.*
11 *Quid ſi epiſcopus reuocat vicarium.*
12 *Quid de priore, qui reuocatur ad clauſtrum.*
13 *Officialis vnde dicatur.*
14 *Officialis inferiorum ab epiſcopo, puta archidiaconi, vel decani, an poſſit eſſe delegatus Papę.*
15 *Quid de officiali capituli, vacante ſede epiſcopali.*
16 *Conuentum, vel eccleſiam conuentualem, quot faciunt.*
17 *Monachus clauſtralis, an poſſit eſſe vicarius epiſcopi.*
18 *Monachus, an poſſit eſſe coadiutor.*
19 *Monachus, an poſſit eſſe delegatus ordinarij.*
20 *Et an poſſit eſſe arbiter.*
21 *Monachus, an poſſit eſſe compromiſſarius electionis.*
22 *Vicarius, an poſſit eſſe conſeruator.*
23 *Officialis foraneus, an faciat idem conſiſtorium cum epiſcopo.*
24 *Et an eius officium dependeat ab officiali principali.*
25 *Decani rurales, an cenſeantur vicarii epiſcopi.*

C A P. II.

1 ET principalis. † No. de dictione etſi, q̃
ponitur hic pro vna di-
ctione pro quis, vt no ĩ. gl. 1. ad hoc de poſt. c. fi. vbi
dixi. Secundo no. ꝙ officialis epi cenſetur hr̃e di-
gnitate eſt principalis de quo in glo. in ver. delegatus. & ℑ. di-
cam in 1. ꝯrio. & q. 12. & 22. Tertio no. ꝙ prior ꝯuentualis eſt
a in dignitate, a quod no. gl. in ver. conuentualem, & eam ſigna.
Op.

A D D I T I O

a Prior conuentualis eſt in dignitate Adde Do. de ſan. Gemi. in c. nullus. ſuper
g. in ver. prælaturam. de elect. lib. 6. & quod tex. in c. niſi eſſent. de preb. &
Arch. in c. pręſenti, de off. ord. lib. 6. tu ampliabis hoc dictum, ſ. quod priora
tus conuentualis ſit dignitas procedere, ſiue ſit collegiatus ſiue non, ſiue cu
ratus ſiue non, vt plene per iſtum in cle. 1. §. fi. inſ. de ſup. ne. præla. poſt Abb.
anti. in c. niſi eſſent. de preb. Inn. in c. monachi. in glo. ſua. in ver. datione. de ſta.
mon. & Bal. in ſua marga. in ver. prior. ſecus vero in priore clauſtrali qui officium
non dignitatem habere dr̃, vt per iſtum & Do. ſup. alle. vbi ſup. & dixi
plene in addi. ad deciſ. Capel. Tholo. q. 153.
V. G. Adde ad eandẽ qd̃ prioratus ſit dignitas, quoniam diſputatur an prior fra
trum prædicatorum. pręcedere debeat Archidiaconum, vt per Nic. Boer. in
tract. de ord. grad. vui. fo. quod habetur in li. 10. tra. fol. 111. nu. 23. in prętat.

Op.vt aperiatur quę fuit rō dubitandi,& quæ decidendi in oībus quatuor dictis huius c.nam quo ad primum de officiali principali vr̃ q̄ et non possit causa delegari,quia non vr̃ hēre dignitatem,cum ꝑ paliter soleant tales institui,per no.per Inn.de præb.de multa.& per Arch de consue.e.t.li.6.rō decedendi,quia sufficit q̄ potest esse perpetuus, vt dr̃ de priore obedientario.in gl.in ver.electionem.Io secūdo dicto de priore conuentuali fuit rō dubitandi,p̄supposito q̄ esset obediētiarius,vt colligitur ex c.glo.Rō decidendi est ea quam dico J.eo.ꝯrio.de officiali autem foraneo fuit dubitatio,quia hēt vniuersitatem causarum.vnde videbatur habendus pro ordinatio,per gl.in c.cum causam.de app.& de rescrip.statutum.§.insuper.eo.ti.lib.6.sed ratio decidendi in ꝯrium est,quia licet habeatur pro ordinario quo ad quid,non tamen est ordinarius,& non est vera gl.in d.§ insuper.quod dico plenius J.q.24.

2 † Quomodo autem cognoscatur iurisdō ordinaria, dixi de offi.dele.quoniam abbas,& hr̃ de resti.in integ.c.pe.Rō vero dubitandi quo ad priorem claustralem,fuit,quia est primus post abbatem.de sta.mo.cum ad monasteriū.ver.prior.ratio decidendi in ꝯrium,quia tota potestas est penes abbatē quem monachi vice Dei habent supra caput.de elect.quondam.lib 6.& c.si religiosus.fm Steph.vnde dicit Pau.q̄ licet p̄sit conuentui,non tamen principaliter.vel secundum Mat.ratio dubitandi,quia claustralis est constitutus in dignitate:ideo videbatur posse dari delegatus,p c.statutum.in prin.Rō decidendi in ꝯrium,quia illud c.loquitur in dignitatib.secularibus:secus in regularibus,quod nihil est.nego.n.prioratū claustralem esse dignitatem,alias sibi posset causa committi,quia text.in ca.statutum.simpliciter dicit commissionem fieri posse constitutis in dignitate.vel fuit ratio dubitandi,qa cum prioratus claustralis possit esse perpetuus, vnde etiam post obitum abbatis durat.ne sede vac.c.t.in fi.& hēt curam singularum personarum claustri:ideo &c. Ratio decidendi in ꝯrium,quia non est dignitas,sed potius quędam sollicitudo,& hæc est ratio differentiæ,quare priori conuentuali qui est in dignitate causa delegatur,& non claustrali.Sed fm Gēze.fuit in claustrali & alia ratio,quia in claustro dēt esse silentium.16.q.1.placuit.quod turbaretur per cognitionem causarum,sed eadem ratio vigeret in conuentuali; vnde potior est præcedens,quia non est in dignitate.pro hoc 27.q.2.scripsit.hæc omnia p̄cedunt pp̄ c.statutum. quod disponit causas non delegari a Papa vel a legatis apostolicis,nisi personis constitutis in dignitate,vel personatu,vel canonicis ecclesiarum cathedralium.Secundo opp. q̄ priori claustrali a possit
a cā delegari,vt op.gl.pe.ver.sed ꝯ,& tolle vt in ca & idem Pa.Tertio op.q̄ etiam monacho simplici possit causa delegari,per c.cum olim.de priui.sol.vt in gl.vlt.quam not.quo ad id quod dicit de delegato,vt non possit dispensare ꝯ cōstōnem superioris.

3 †Quarto,quis dr̃ principalis officialis epi.dicit Gēze.q̄ ille qui in principali curia constituitur,per idquod no.Inn.de offi.ord.Romana.lib.6.& talis censetur ordinarius,vt ibi no.Inno.Ex h.d.Genz.q̄ si eps constituit duos officiales:vnum in vno loco, altum in alio,ille dr̃ principalis qui cōstitutus est in ciuitate, & hoc ab authoritate cathedrę & sedis ibi existentis quæ caput est diœcesis.ad hoc l.cum in diuersis,ff.de reli.& sump.fu.de præb.quamuis.li.6.Et dicit Laur.
b q̄ etiam si alius sit constitutus b in loco solēniori ratione populi,adhuc is qui est constitutus in ciuitate,dr̃ esse principalis.quod no.dicit etiam quædam alia q̄ no.Inn.in d.c.Romana.& non est opus hic referre.Ego dico q̄ principalis dr̃ qui constitutus est,non facta determinatione ad certum locum:alias si determinatur ad ciuitatem tm̃,dicerem q̄ nō ꝯstitueret idem consistorium cum ep̄o,& per consequēs non esset officialis principalis.per quem intelligunt iura eum qui idem consistorium constituit.de consue.non putamus.li.6.de ap.Romana.in prin.lib,6.Ad quod op.de c.pe.de offi.vic.vbi vicarius constituitur a Papa in vrbe,& dicimus q̄ habet ordinariam,vt ibi.Sol.ille non constituitur tm̃ respectu vrbis,sed respectu potestatis,quam gerit Papa tanq̄ patriarcha vrbis,J.tit.1.c.2.& hēt potestatem etiam extra vrbem.sic etiā dicerē q̄ si ep̄s haberet duas diœceses,vt Feltrenses,& Bellunenses,de arbi.exposita. constitutus in vna censetur principalis, ex quo habet principaliter totam latitudinem iurisdōnis in illa.Sed qn̄ ep̄s habet vnicam iurisdōnem in vnica ciuitate & diœcesi:vbicunque constituat aliquem vicarium ad certam
4 partem,diceretur non principalis.

† Secundo quæro incidēter quia dixi proxime de vicario Papæ,nunquid habeat pleniorem p̄tātem quam alii vicarii de quibus dicimus,q̄ non p̄nt
c dare alios vicarios.c de offi.vic.c.clericos.fm vnam lecturam vr̃ q̄ sic,quia delegatus Papæ ad certam causam potest dare delegatum ad illam.de offi.deleg.super q̄onum,§.si vero.ergo fortius vicarius qui habet ordinariam.Contrarium tenet Mat.vt sit locus,c.clericos,& aliud in delegato,de quo loquitur c.super quæstionum.quod placet.nec obstat ꝯrium,quia posse dare vicarium,est difficilius quam delegare.sunt & aliæ
5 rationes,de quibus in c.clericos.

† Tertio quæro,quo ad vicarium ep̄i,si eps habet duos vicarios,vel plures constitutos in diœcesi & non in ciuitate,quis est principalis. dicit Genze.q̄ is ad quem vt ad principalem,secūdum vsum communem recursus habetur.de iure pa.consultationibus.vbi error communis facit ius.ad idem de elect.querelam,ff.de sup.leg.l.Labeo.de le.1.l.si seruus plurium.Quarto quæro,circa id quod dixi in proxim.q.de communi vsu loquendi,quid si non apparet de communi vsu loquendi,vt quia sunt duo ęque principales,dicit Genze.& Ber.q̄ si vna pars impetrauit,eius erit electio.si vtraque;aut concordant,& illi intelligitur delegata quem eligunt:aut discordant,& præfertur is cui primo fit pręsentatio.de ap.vt debitus.si autem vtriq; fit simul p̄sentatio,p̄fertur magis idoneus,fm no.in c.qm̄ abbas.de off.dele q̄ sentit Io.An.in gl.2.hic remittendo ad no.in d.c.Gen.dicit q̄ neuter pp̄ dubium,per l.si fuerit,§.item si ex plurib.ff de reb.dub & l.duo sunt Titij,ff.de manu.test.l.cum ex pluribus.& imputet sibi impetrans qui non expressit.quod placet,Host.in sum.de of.dele.§.quibus.ver.quid si impetrauit iudicem,& §.seq.Io.de Lig.dicit q̄ aut ad instantiam impetrantis,& procedit opi.a.& imputetur impetranti.aut ex officio iudicis fuit facta delegatio,& procedit opin.1.dic indistincte procedere secundam nisi ex probabilibus coniecturis possit apparere de quo delegans intellexit.pro hoc quod no.glo.in
6 c.pastoralis.in prin.eo.ti.

† Quinto quæro,si officialis ep̄i im
d petratus delegatus desiit esse officialis.d gl.e.soluit distinguēdo p c.qm̄ abbas.sed vr̃ q̄ simpliciter desinat esse delegatus, ēt qn̄ sub nomine officij non transeat ad successorem . casus vr̃ in l.Augustę.ff.de le.2.& no.in l.quod principi.e.ti.& no.Cy.C.qui test.face pos.l.cum heredes.& Bar.in d.l.quod principi.& ff.de iur.om.iud.l.& quia.per quę vr̃ restringi c.qm̄ abbas. ad casum, qn̄ fit commissio hēnti dignitatem iure proprio:secus si nomine alieno.de quo plene dixi in d.c.qm̄ abbas.in ver.ꝯrio. Inueni q̄ do. Simon de Prosano qui legit in isto studio Paduano,& fuit vtriusq; iuris Doctor summus,& deinde cardinalis,hoc tenuit,vt refert Io.de Fan.Cōmuniter tn̄ obseruatur quod dicit gl.quod tn̄ dic,vt dixi in ca.quoniā abbas.vbi dedi modum saluandi hanc gl.cui etiam pp̄ autho
7 ritatem stādum est.

† Sexto quæro,p̄supposito q̄ vicario ep̄i commissio facta fuerit sub nomine proprio.gl.e.dicit q̄ tūc desinens esse officialis remanebit delegatus.idem Pau.nisi ꝯheret aliquam inhabilitatem per quam esset incapax iurisdōnis ecclesiasticæ,vt si sit bigamus,vel etiam fm eum si sit coniugatus etiam cum vnica & virgine,licet in hoc alii ꝯtra.Rō fm eum per no.in c.Ioannes.de cle.coniu.quia non retinet priuilegium nisi in duobus de quibus in c.unico.de cle.coniu.li.6.possct tn̄ dici, q̄ licet non possit esse ordinarius ecclesiasticus,delegatæ tñ iurisdōnis est capax.maxime a Papa.de iud.decernimus.ideo retinebit iurisdōnem, sed hoc p̄cederet qn̄ Papa scienter ei committeret. secus qn̄ commisit antequam esset coniugatus,vt in hac q.vnde verius est dictū
8 Pau.

† Septimo quæro,nunquid ab officiali episcopi principali a quo non appellatur ad ep̄m,de consue.non putamus,li.6.taliem posset supplicari ad ep̄m.Lau.& Steph.dicunt q̄ sic,qa quo ad supplicationem non est idem ꝯsistorium vtriusq; sicut nec quo ad recusationem.de offi.dele.si ꝯ vnum.lib.6.Gen.tenet ꝯrium.Io.An.in c.Romana.de app.lib 6.dicit nō posse supplicari fm naturam, & formam veræ supplicationis,cum interponatur solum ad principem,& ab illis solis a quorum sententia non appellatur,vt de in integ.resti.ex literis.sed ad effectum petendi restitutionem supplicari potest aduersus sententiam vicarij coram episcopo vel ad effectum cognoscendi de nullitate,quia hoc fieri posset etiam coram ipso vicario,d.c.ex literis.de accusa.qualiter.1. C.de accu.l.4.

† Octauo

ADDITIONES,

a Priori claustrali. An priori claustrali possit causa delegari,adde Do.de san.Ge in c.nullus.super gl prælaturam de ele.li.6.

b Alius sit constitutus.Loquitur hic de officiali foraneo quid autem de eldegato ad vniuersitatem causarum,vide gl.in c.statutum,§.insuper.in ver.moderatas.circa fi de rescri.in 6.Philip.Franc.
Vinc.God.Adde dicta per Steph.Ber.in consi.157.nu.6.li.1.

c Non possunt dare alios vicarios.Adde quæ no.per Do.in cle.j de of.vic.gl.in cle.vt professores.de offi.vic.
Vinc.God.Ratio adduci potest,quia vicarius dicitur ordinarius,si est generalis secundum Alexan.in rub.de offi eius.at in l.& quia,de iurisdict..omn.iudi.

d Desijt esse officialis.Tu tene indistincte quod si cōmittatur ei sub eius dignitatis cā quod transit ad successorem in dignitate,quamuis re integra desinat esse officialis,no Bar.& Do.in l.qui literas, §.hæc verba,ff.de vulg.& pu.Bal.in l si q.16.C.de hæt.inst.idem Ang.& Imo in l.maritum,ff.sol.ma.& Rota decis 439.inc.fuit dubitatum in nouis.

9 † Octauo quæro, nunquid excommunicatio lata in epm impedit cognitionem causæ delegata, cius vicario principaliter? & q sic, quia impedit vicarium in cognitione ordinaria. de of. vic c. 1. lib. 6. de procu. cle. fi. in gl. vl. Pau. tenet contrarium, quia quo ad causam delegatam non est idem consistorium, pro hoc qd no. Inn. de procu. consulti. quod placet. Ad contrarium dic q suspenditur iurisdictio ordinaria, sed non desinit esse vicarius, & sic est capax delegationis, vt hic. nec impeditur cognitio huius causæ
10 cum non dependeat ab epo. † Nono quæro, nunquid de causa delegata, vicario epi a Papa vel ab alio quam ab epo, possit cognoscere eps? dicit Pau. q non, etiam si sub nomine officij, nam qn a Papa est delegatus, est maior epo. de offi deleg. stu-
11 duisti. † Ad quod opp. quia posset eps reuocare vicariatum, cui annectitur delegatio. Solu. non propterea potest de causa delegata cognoscere. simile in inquisitoribus hæreticæ prauitatis, qui reuocari possunt a superioribus a quibus deputati, non tamen possunt superiores cognoscere de causa hæresis, vt in
12 cle. nolentes, §. notarii, J. de hære. † Decimo quæro, quia dixi s. q. 5. de vicario qui desiit esse vicarius, quid de priore qui reuocatur ad claustrum? dixit Pau. q idem quo ad causam si
13 bi delegatam, vt distinguatur per ca. qm abbas. † Vndecimo quæro, in eo q dicit hic de officiali, vnde dicatur officialis? dicit Lau. q ab officiando, vel dic q dr ab officio officiis per contrarium, sicut & officium. † Duodecimo quæro, quia dicit de
14 officiali epi, quid de officiali inferiorum vt archidiaconi vel decani? gl. 4. dicit secus, quod tenent Lau. & Gen. Sed Pau. & Mat. tenent contrarium dicentes sufficere, q inferiores habeant iurisdictionem quasi epalem, licet Paul. dicat tutius standum textui. quod dicit Io. de Lig. quia realiter exprimitur de officiali epi, ergo de alio prohibetur, ff. de iud. l. cum prætor. de dec. ad audientiam. vr posse dici q vicarius cuiuscunque, cui possit causa delegari, vt qa est in dignitate, possit esse delegatus, cum vicarius censeatur eadem persona cum domino. de cōsue. non putamus. lib. 6 & sic censetur habere dignitatem. ad quod dic, q c. statuti m. cum dicit de hentibus dignitatem, intelligit iure proprio, secus de habētibus iure alieno, vt sunt vicarii qui proprie non dnr hēre dignitatem, vnde si esset hic expressum de officiali epi, videretur dicendum officiali epi non posse cām delegari, alias staret atgm pcedens. cōtter
15 seruat q solum officiali epi causa delegetur. † Decimotertio qro, quid de officiali capituli sede vac. glo. eadem dicit idem quod de vicario epi, quod tenet Gen. & probari potest per rōnem gl. iñ. pp dicta in præced. q. videretur tutius inhęrēdum textui, alias videretur q vicario cuiuscunque habentis iurisdōnem epalem, vt quia præscripsit. de pręscrip. audius. posset cā committi. tamen saluando gl. dic q vicarius capituli sede
16 vacante dr vicarius epi. i. iurisdōnis epalis, vt dicit glo. Decimoquarto quæro, in eo quod hic dicit de religioso conuentuali q faciunt conuentum, seu ecclesiam conuentualem, q̄ est differentia inter conuentum & collegium. Ad secundum dic per no. in c. ne pro defectu. de elect. Ad primum dicit La. q tres dummodo sint congregati vt collegium: secus si singulariter tanq̄ socii. 11. q. 1. placuit. de sta. mo. c. 2. idem Gen. Sed dic plene vt no. in c. dilecta. de excel. præla. p Inn. q etiam no. de iure pa. postulasti. quod dixi de iure pa. nobis, §. cęterū, q. 1. & 2. & de ele. c. 1. in t. contrario. vbi dixi p illam literam q duo faciunt collegium ecclesiasticum, & sic etiam cōuētum, licet ad collegium faciendum inter seculares requiruntur saltem tres. ff. de ver. si. Neratius. & q duo sufficiant ad collegium ecclesiasticum, tenet Pau. p d. ca. 1. & de monachis, q non dēnt esse soli in administrationib. vel saltem habere socium, dr J. de sta. mo. cle. ne in agro. §. ad hæc. Decimoquinto quæro, an tex. cum dicit de priore conuentuali, procedat in obedientiario. gl. in ver. electionē. dicit q sic. quod etiam dixi s. in j. contrario idem dicit Lau. Pau. & Gen. facit c. clericos. de cohab. cle. vbi verbum perpetuam, exponitur donec resipiscant. dr ergo perpetuum quod est in potentia perpetuum. i. quod esse potest. contrarium tenet Spe. ti. j. §. 1. ver. nūquid. pro quo est quod no. de pręb. cum de beneficio. lib 6. per Archi. primum venus, pro quo est de sup. neg. præla. cle. vnica. §. præmissa. hic alle. in gl.
17 † Decimosexto quæro, an monachus claustralis[b] possit esse
b vicarius epi. gl. e. remittit. Lau. dicit & sic, quia religiosi de se ad hoc sunt apti sicut & seculares clerici. & hoc interueniente abbatis licentia. 16. q. 1. de plerisque, & si non est exemptus, dēt etiam interuenire epi licentia fm eum, licet si contingat discordia inter epm, & abbatem, potius dēat obedire abbati. 11. q. 3. qui resistit. de quo vltimo dixi in c. quanto. de ot. or. q autem possit esse vicarius, est pp vtilitatem publicam, sicut potest obtinere beneficium curatum. de sta. mon. q Dei. per quam rationem tollitur obiectio contemplationis, q perturbatur ex hoc, quia pręfertur publica vtilitas. de reg. licet. de re
18 nun. nisi cum pridem. † Decimoseptimo q̄ro, an monachus
c possit esse coadiutor.[c] gl. ea. remittit. dic q sic, vt dixi de cler.
19 ęgro. c. fi. q. 18. † Decimooctauo quæro, an monach⁹ poterit esse delegatus ordinarii. gl. ea. remittit. dic q sic, vt dixi de vicariatu, s. q. 16 ad hoc quod no. Spe. in ti. t. §. fin. ver. nunquid
20 ergo monacho. † Decimonono quæro, an monachus possit esse arbiter. glo. e remittit. & de hoc in Spe. de arbi. §. vlt. ver. sed quæro diligenter. & sequentibus. dicit Lau. q sic de licētia abbatis. p c. religiosus. de testa. lib. 6. Pau. dicit q non: nisi in propria ecclesia, pro vtilitate monasterii. quod tenet Hos. in sum. de arb. §. sed quis possit & Spe. de arbi. §. sequitur. ver. qd de simplici. dicit tñ Pau. q licētia abbatis purgat vitium quasi sentiēs cum La. Oldr. vt refert Pau. dixit q poterit esse arbitrator sine licentia abbatis, quia est opus pietatis. 11. q. 3. iniustū. ff. pro soc. l. si societatē, §. arbitrorū. in Auth. vt differ. tud. §. si vero. col. 3. 86. di. peruenit. pro quo est, q potest face-
d re eleemosinā.[d] si est in studio de licētia abbatis. de vi. & ho. cle. cle. vlt. in ver. conuertendum. Io. de Lig. dicit contrarium, quia nō hēt nolle vel velle. Sed Oldr. habuit bonum intellectum vt dēat præsumi abbatem consentire open pietatis, tñ de iuris rigore licentia expresse requiritur, quod dico J. plenius. q. 21.
21 † Vicesimo quæro, iuxta prædicta, nūquid monachus possit esse compromissarius electionis. vr q sic, quia hoc est officium pietatis, quod potest expedire sine vagatione: nec per omnia sequitur naturam aliorum compromissorum, vt no. Cōpo. de elect. cām. & hoc tenet Guil. de Mandegot. in libello suo electionum. c. 42. per c. obeuntibus. 63. di. Pau. tenet q in aliena ecclesia non potest esse sine licentia sui prælati, cum non habeat velle vel nolle, etiam in his quę sunt pia. de testa. c. fi. lib. 6. nec potest dici q non sit vagatio, cum oporteat cōpromissarium esse solicitum, vt idoneum eligat. Et hoc est verū fm eum, etiam si sit compromissarius fm formam ca. cum expediat. de elect. li. 6. pro hoc cle. religiosus, J. de procu. Sed in suo monasterio hoc fieri posset, quia cessant rationes prædictæ, q̄ opinio placet per id quod dico in seq. q. Vicesimoprimo quæro, quia dixi s. q. 19. q monachus non potest esse ar-
e biter. q̄ est rō? dic quia comparatur seruo.[e] 54. di. multos. no. gl. 12. qō. 1. non dicatis. at seruus non potest esse arbiter. ff. de arb. l. Pedius. alias parui, §. in seruum. Sed abbatis licentia intercedens eo casu quo dari potest, facit monachum habere legitimam personam vt possit etiam postulare in iudicio. de postu. c. 2. in quo dic q aut vertitur vtilitas monasterii, & pōt monachus de licentia abbatis, habere legitimam personam etiam ad causam tractandam in iudicio. d. c. 2. aut non subest vtilitas monasterii, & tunc in concernentibus pietatem, quę sine strepitu iudicij fiunt, sufficit licētia abbatis. sic intelligo iura inducta per Oldr. s. in q. 19 quatenus loquuntur de monacho. possunt tñ intelligi de non monacho, vt quod dicunt de religioso viro, exponatur. i. de bono. Sic exponitur de reb. eccl. non alie. c. fi. in prin. pro hoc quod s. dixi, q etiam opera misericordię, & quæ sine strepitu iudicii expediuntur, nō potest monachus sine abbatis licentia exercere, vt esse executor testamenti, quod est pium. d. c. 2. de test. lib. 6. Ex his habes q non semper sufficit abbatis licentia, sed solum in concernentib. pietatem, alias vltra licentiam expedit q subsit & aliud. s.
22 vtilitas monasterii. † Vicesimosecundo quęro, nunquid vicarius epi possit deputari conseruator. gl. in verbo, delegatus. disputat. & vr sētire q sic, licet in fine dicat hoc egere declaratione.

Pau.

ADDITIONES.

a Excommunicatio lata in episcopum. Tene opi. istius, quam sequitur Spec. in ti. de dele. §. restat ver. quid si superior. Ge. & Doct. in alleg. c. j. vbi late dixi in apost. post Ge & vbi est calua sing. secundum Lud. Rom. sing. suo 618. in c. si eps excommunicatur potestas. de offi. ord. lib. 6. & in c. licet vndique co. tit. in anti.
Vinc. God. Adde an sine causa per Papam priuari possit, Fely scribit in ca. quę in ecclesi. col. 14. de constitu. vbi etiam, an omnes episcopos priuare possit.
b An monachus claustralis. Adde gl. j. in ca. si quis. 18. distin. & Pau. de Leaz. & quod Ioann. de Imol. in cle. vt professores. in ver. sed quęrit hic P. a de reg. idem tenet Besqui decis. Rotę tit. de offi. vic. deci. 4. Idem tenet Abb. in cle. 1. de reg. super gl. in ver. vicario Idem tenet Ioan. de Imo. in c. si de cle. ægro.
c Possit esse coadiutor. Tu adde de omnibus his qō & quamplurimis aliis. s. monachus circa quę officia, dignitates & iudicaturas admittatur per Lanfrau. de Ori. in c. quoniam contra, §. interlocutoria & appellationes, nu. 2. per discursum, & ibi in apost. meis. de proba.
Vinc. Go. Adde q monachus pro coniunctis cum licentia Abbatis potest interuenire. Fel. in c. cum I & A. col. pe. de re iud. Dec. in c. constitutio, col. j. de app.
d Potest facere eleemosinam. Vide in c. Abbati. 54. di. & Tho. s. 2. q. 32. ver. 8. in fin.
e Comparatur seruo. Istam rationem reddunt gl. Bar. & Doct. in l. Pedius. §. j. ff. de arb. Bar. in sua marga. in ver. monachus, ver. j. & pe. in ti. de arb. §. 8. & Abb. in c. cum ad monasterium. de statu mon. nisi cum licentia Abbatis, vt per illam hic.

Pau. tenet φ non. Et ad rationem gl. quia habet dignitatem
& non alibi quam in cathedrali ecclesia, respondet dicens φ
iurisdictio vicarij est bene annexa iurisdictioni episcopi, sed
non ordini vel dignitati pontificali, ratione cuius fit deputa-
tio conseruatoris, & aliud ordo, aliud iurisdictio, de electio.
suffraganeis.& c.transmissam. Ioan. de Lign. reprobat hoc,
quia non est verum φ in conseruatore exigatur potestas or-
dinis cum etiam prælati collegiatarum, ecclesiarum non ha-
bentes ordinem deputari possint, vt in cap. fina.de offi.deleg.
lib. 6. super quo principaliter pendet hoc dubium. dic hanc
reprobationem non procedere, nam Paul. expressit non tan-
tum de ordine, sed etiam de pontificali dignitate. vnde du-
bium non est facile, in quo tamen puto ueram opi. Pau. non
per eius rationem solum sed ex alio, quia regula ponitur ne-
gatiua in d. c. fi. φ non possit dari conseruator nisi sit episco-
pus vel superior, vel habens prælationem in ecclesijs colle-
giatis, sed vicarius episcopi non est aliquid istorum. & si dica
tur φ sit idem consistorium &c. dic φ est verum vt dicit Pau.
quo ad iurisdictionem, sed episcopus non deputatur conser-
uator, quia habeat iurisdictionem, alias non possent deputa-
ri prælati iurisdictionem non habentes, qui tamen possunt,
sed deputatur propter dignitatem pontificalem, & quo ad
hanc non est idem consistorium cum uicario, nec est cōica-
bilis, cum titulus dignitatis ecclesiasticæ non possit diuidi in
plures. de præben. maioribus. vnde licet hic dicat glo. φ uica-
rius habeat dignitatem in quo est signanda tanquam singu-
laris, & satis probatur ex tex. ex his quæ s. dixi in ratione dubi
tandi & decidendi, tamen proprie loquendo vicariatus epi-
scopi non est dignitas ecclesiastica, alias non expiraret mor-
tuo episcopo, cum talis debeat esse perpetua. 55. distinct. præ-
cepta. de filiis præsbytero. veniens. vbi de hoc in gloss. fin. pro
hoc quod dixi. s. in 1. contrario, & tamen expirat. de procu.
cle. vlti. in gl. fi. potius ergo vicariatus est quędam præeminē
tia non determinata ad aliquam ecclesiam & coruscat radiis
dignitatis episcopi quo ad iurisdictionem sicut Augusta ra
diis dignitatis principis, pro hoc quod dixi supra qō. 5. Est tñ
differentia inter vicarium & Augustam quo ad perpetuitatē
dispositionis collatæ in eorum alterum per id quod s. dixi in
d. q. 5. & plene in c. quoniam abbas. de off. dele. in 5. & 6. con-
23 trario. † Vicesimotertio quęro, nunquid officialis foraneus a
a faciat idem consistorium cum episcopo. glo. in uersi. foraneo.
24 dicit φ nō, quod bene probatur ratione tex. † Vicesimoquar
to quæro, nunquid officium uicarij foranei depēdeat ab of-
ficiali principali. Lau. φ non, secundum quem a foraneo nō
pōt appellari ad principalem, sed debet appellari ad epm, vel
eo absente ad generalem uicarium. Et in hoc facit Lau. diffe
rentiam inter officialem principalem & vicarium generalē,
quæ differentia non probatur iure. Et vr̄ non procedere di-
ctum Lau. cum officialis principalis quo ad iurisdictionem
constituat idem consistorium cum epo & foraneo quo ad
portionem iurisdictionis. ergo sicut ab eis potest appellari ad
epm, vt dicit hæc glo. ita ad officialem principalem. pro hoc
qd̄ no. Innoc. de ap. Romani. in prin. li. 6. dicens a subditis epi
posse appellari ad vicarium principalē, ergo & à uicario fora-
neo qui est subditus, cum in eo nulla sit specialitas. nam
præsupposito φ habeat delegatam, dicit gl. per hoc potestas
eius non est subtracta de potestate ordinaria communicata
principali nisi aliud appareat, licet secus sit quando Papa dele
gat aliq̄ causam, quia tunc eam subtrahit ab ordinario. de of.
deleg. sane. de off. leg. studuisti. quod operatur Papæ superio-
ritas, cuius vice fungitur eius delegatus quo ad illam causā.
b ex eo aūt φ glo. dicit φ vicarius foraneus b habet delegatam,
no. φ licet datus ad uniuersitatem causarum habeatur quo-
ad quid pro ordinario. de ap. cum causam. vbi de hoc in gloss.
pe. in fin. quæ dicit φ est quasi ordinarius, non tñ est ordina-
rius, licet aliter notetur de rescrip. statutum. §. insuper. lib. 6.
in gl. nunq̄ minores. quæ dicit φ est ordinarius. primum ve-
rius. Si tamen daretur certum territorium, posset procedere
illa gloss. vt in casu de off. or. inter cætera. quia tunc diceretur
præesse administrationi. arg. de in integ. resti. c. pe. in prin. s̄m
25 hęc intellige quod dixi. s. in 1. contrario. † Vicesimoquinto
quęro, nūquid decani rurales de quibus in c. ad hæc. in fi. de off.
Arch. vbi ponitur eorum potestas, quia in quibusdam dioe-
cesibus exercent iurisdictionem pro episcopo in certa parte
dioecesis, an censeantur vicarij foranei. Gl. eadem soluit, quē
no. & de eorum officio dixi in d. c. ad hæc.

ADDITIONES.

a Officialis foraneus. Adde glo. in uer generaliter. in c. Romana. de appel. lib. 6. & in c. licet. de off. vica. eo. lib. & in c. per literas. 25. dist. & per innoc. in cap. tuam. de off. vica.

b Quod uicarius foraneus. Adde gl. in c. cum causam. de app. & Ab. in c. si quis quę clericum. de. fo. compe.

SVMMARIVM.

1 *Curia Romana dicitur esse vbi est Papa.*
2 *Expectans habet ius ad beneficium.*
4 *Delegati potestas quandoque extenditur ad non commissa.*
Qualiter hoc fiat, vide ibidem in duabus sequentibus oppositionibus v-
bi declaratur.
4 *Auditor quid sit, vide.*
5 *Et an habeat iurisdictionem ordinariam vel delegatam.*
6 *Auditor quotuplex est.*
7 *Item de quo auditore loquitur hoc cap.*
8 *Auditores palatij de quibus causis possunt cognoscere.*
9 *Et an debeat peti ab auditore in libello quod dicitur in isto cap.*
10 *Auditor de quorum consilio debet pronunciare.*
11 *An autem hoc c. habeat locum in dignitatibus.*
12 *Causa electionis si deuoluatur ad curiam per appellationem si auditor*
pronunciet bene appellatum, an poterit confirmare.
13 *Et quid in postulatione.*
14 *Auditor si pronunciauit beneficium esse debitum, an possit nō cōferre.*
15 *Auditor cui commissa est causa a Papa, an mortuo Papa possit eam*
tractare.
16 *Circuitus debet uitari.*
17 *Iudex quilibet an possit pronunciare per alium.*
18 *Auditor qui prouidet de beneficio secundum tenorē huius cle. an pos-*
sit prouidere de cura animarum si beneficium sit curatum.

C A P. I.

a AVditor. a Dictum & ratio inclusa ibi, vt vi-
detur. † Not. de auditore curiæ seu
1 deputato in curia Romana: dicitur aūt esse b cu-
b ria vbi est Papa uel audientia tantum. j. de ele. ne
2 Romani. † Secūdo no. φ expectans habet ius ad beneficium,
& potest dicere beneficium sibi de iure debitum. licet glo. in
conueniens. de renun. dicat φ habet potius officij imploratio-
3 nem. quod dic vt ibi dixi. † Tertio not. de euitando circuitu.
Quarto no. casum miserabilem in quo potestas delegati extē
ditur ad non commissa vt uitetur circuitus. Oppo. quia post
latam sententiam finitur iurisdictio delegati. de of. deleg. in li
teris. cuius contrarium hic dicitur. Sol. hæc fuit ratio dubitan
di, vt tangit gl. in uer. pronunciabit. Ratio decidendi in cōtra
rium ponitur in tex. ut euitetur circuitus. Item c. in literis. lo-
quitur in delegato ad causam iudicialem, secus in mandata-
rio ad aliquod negotium, cuius contrarium erat usque ad ne
gotium expeditū, ut no. Inn. singulariter in d. c. in literis. ubi
dixi. potissima tñ est ratio præcedēs, prout patebit. j. in sequē-
ti contrario. Scđo op. ad idē de c. super eo. de of. dele. vbi post-
q̄ delegatus pronunciauit beneficium deberi, amplius se nō
impedit, sed is ordinat beneficium ad quē pertinet. alias glos.
a. sol. φ ibi ī deputato extra curiā, & sic vult secus esse in eo q̄
in deputato in curia. & idem Lau. & Geo. hic, & Io. Cal. in re-
peti. c. mandatum. de rescr. in vlt. q. Pau. contra. Idem vr̄ tene-
re Matt. licet non firmet. pro hoc inducunt rōnes, quia nō fit
præiudicium alicui, ex quo beneficium pronunciatum fuit
debitum siue conferat per pronūciantem, siue per alium, cū
non possit alteri conferri. Item delegatus Papæ exequitur
finaliter suam. de of. deleg. significasti. Sed collatio est executio
suæ, quia ad hoc tendit ut pronuncietur debitum vt confer-
ri possit. Tertio, quia subest ratio circuitus euitandi & for-
tius q̄ in curia ubi facile est ad Papam accedere. pro opi. gloss.
inducitur, quia hæc cle. statutū. lib. 6. & sic uerba illa, in Ro-
mana curia, intelliguntur cū ministerio, vt secus sit extra. Se-
cundo, quia si collatio esset executio sniæ teneretur is qui p-
nunciasset debitum, ad conferendum, sicut delegatus Papę te
netur exequi. d. c. significasti. at hic ponitur in suo arbitrio in
uer. poterit. prout dicit gl. in illo uerbo, quia licet possit, non
tenetur. Tertio inducitur c. pastoralis. facit de relig. do. quia
monasterium. de priui. vbi gratia concessa aliquibus intelli-
gitur sine præiudicio ordinarij. ad idem inducitur c. fi. de off.
uica. lib. 6. quia collatio non transfertur nisi exprimatur. Cui
opi.

ADDITIONES.

a Auditor. Vide omnes Doc. in c. super eo. de off. deleg. vbi notabiliter. & in cons. meis 13. circa med. & in decis. 149. quæ inci. item si auditor. & in decis. 176. quę incip. auditor possit condemnare in fructibus. Phil. Franchus.
Vinc. God. Adde Ale. in l. more col. 6 de iurisd. om. iu. & Dec. in c. ad præsentiam. in 2. no. de app.

b Dicitur autem esse. adde c. 2. de priui. li. 6. Inn. in c. exposuit. de dila. In not. in c. ego N. de iureiu.
Vin. God. Curia quid, vide Fel. in c. Rodulphus. col. 13. de resc. Soc. in cons. 86. In causa communicatus Castri, col. 1. li. 1.

opi.fauendo facile rñ leiur ad 3ria. Primo ad rō iē, cū dr̃ nul-
li fieri præiudicium Respōdetur q̃ imo, nã cū p prouisionē
Papę & p deputationem executoris p̄iudicetur ordinario, de
bet hæc deputatio stricte intelligi.de rescri. ad hæc. Item mi-
nus grauabitur ordinarius, saltē quo ad opinionem & reuerē
tiam sibi debitam per collationem factam p Papam, quam
si fiat per executorem forte alias sibi ingratum. Ad secundã.
d.c.significasti.dic q̃ collatio non est executio. Est enim exe-
cutio id quod venit ad implendum uerba sñiæ: at in sñia per
quam pronunciatur debitum nihil continetur de collatione,
imo collatio est actus distinctus.& hæc sñia per quam p̄nun
ciatur debitum habet suam executionem eoipso q̃ excludi-
tur aduersarius si quis erat, vel saltem tollitur oē dubium qđ
fuisset 3 expectantem. de circuitu dic q̃ non potest hæc ratio
inferri nisi in terminis huius c.quia non est sola ratio, nec suf
ficeret ad omnem casum. Alia est eñi ratio in deputato in cu
ria cū sit de more auditorum curiæ conferre dubia cum cęte
ris auditoribus, vt dico, j. q. 7. quod facere nequit deputatus
extra curiam. vnde in deputato in curia si pro collatione acce
deretur ad Papam esset circuitus, quia ad nullum effectum,
cum verisimile sit Papam non reuocaturum factum per col
legium auditorum, quod secus est in deputato extra curiam.
Sed Io.de Li. dicit q̃ aut Papa deputauit executorem qui vi-
ce sui 3ferret si pronunciauerit beneficium deberi, & tunc in
dubium est q̃ 3ferret ēt extra curiam. aut commisit simpli-
citer cām audiendam, & adhuc idē.& sic 3cordat cū Laud.&
Pau. Et ad rōnē cū dr̃ collationē nō esse executionē in̄der, q̃
licet nō sit actus executiuus, est tñ 3pletiuus, q̃a nihil p̄dessēt
sñia si nō sequeretur collatio. Ego puto non recedēdū a gl. ma-
xime p rōnē q̃ s̄.feci.q̃ auditor curiæ cōmunicat cū alijs &c.
vt p̄dixi. Itē cū summe breuis sit hæc decisio, cogitãdū est oīa
verba posita esse cū ministerio. pro hoc de priui.si Papa.lib.6.
Et rōnes 3riæ nihil vrgent q̃uis eñi collatio sit actus cōpleti
uus, tñ vt non veniat in ptãte executoris seu auditoris dati ex-
tra curiã sufficit pro rōne, quia est actus extrinsecus a cōmis-
sione, vt hoc c. qđ exhibitat a iure p̄cise restringatur ad suos
terminos.d.c.statutū.de ele.li.6 qđ ēt tenui in d.c mandatum
io vlt.qō. tñ ad c.super eo, de off.dele.& c.pastoralis. de priui.
& c.fi.de off.vic li.6.dic q̃ non faciunt pro opi. glo. nam in c.
super eo, non fuit deputatus vt pronunciaret beneficiū debi-
tū, sed vt videret cui pertineret p̄ntare, post q̃ p̄ntationē non
deberetur bñficiū p̄ientato, cū possit si est p̄onus laicus aliū
præsentare.de iure pa. pastoralis. & q̃uis sit clericus p̄onus q
nō pōt variare, tñ nullū ius formale acquirit p̄ntato. c. pasto-
ralis.loquitur in alio casu & nihil facit ad c. fi.de. off. vica.sic
4 dic q̃ loquitur in alio casu.† Quæro quid est auditor. a Spec.
a de audito.in prin.diffinit q̃ est is cui ab aliquo iudice aliquid
de medijs causis cōmittitur, puta aliquis certus articulus au-
diendus vel examinandus. p̄bari vr̃ hæc diffinitio in ca. super
q̃stionū.§.verum.& §.porro.de off.dele. Sed 3 eã est, quia sæ-
pe auditoribus committitur ēt principiū cãę reseruata sñia ip
si cōmittenti.d.§.verū. Sed tñ non p̄bat hoc, nã tūc nō voca-
tur auditor, sed delegatus cū cōmittitur principiū, vt ibi. Op.
ad eandem diffinitionē, q̃a plerūq; auditor habet ptãtē audiēdi
di totã cãm licet non diffiniendi, vt sunt auditores sacri palla-
tij, put hic dicit gl. t.qđ tenet Spe.vbi al.gl.& idē tenet j.ri.r.
§.r.in uer.sed nunqd.in fi.vbi dicit q̃ audiunt cãs appellatio-
nū totius mundi ex gñali cōmissione. Itē ēt p simplicē q̃relã
audiunt infra duas dietas.† Op.ad idē, q̃a aliq̃ sunt auditores
5 q̃ hñt ordinariã, vt auditor cameræ ap̄licę, & auditor 3dicta-
rū, put hic dicit gl.1.s̄m Gof.& Ho.Sol.sta 3rio, & dic q̃ illa
diffinitio nō est vniuersalis de quolibet auditore, sed 3uenit
auditori deputato ab inferiori a principe. & de tali legitur.§.
porro.de c. super qōnū. q̃nq; tñ auditores uocantur alio vo-
cabulo, nam q̃nq; auditores imperatoris dñr proceres.de ap.
ex infirmatione. Item q̃nq; auditor dr̃ 3siliarius.C.de iu. auth.
ad hæc.ex quo infero q̃ terminus auditor non est uocabulū
iuris hñs p̄priã & limitatã nãm cū reperiatur magna varie-
tas taliū, vt p̄dixi.& de hoc ēt in seq. q.† Scdo q̃ro, quotuplex
6 est auditor.dic q̃ duplex q̃dã deputatur ab inferiori a princi-
pe q̃dam a principe de p̄io dic q̃ p̄prie dr̃ auditor is de quo
loqtur ver.verū, & §.porro. de c. super q̃stionū. & talis p̄prie
deputatur ad media cãę, nec dr̃ hr̃e iurisdictionē, sed 3parãē
mero executori. vñ a tali non appellat̃ nisi modū excedat. d.
uer.verum dr̃ ergo verius hr̃e notionē tñ vel cognitionē si-
ne iurisdictione.ff.de re iu.ait p̄tor. in prin.qđ no.glo. in d.§.
porro.p quas habes intellectū vnū ad d.l. ait p̄tor. quē nō po-
nūt Doc.nec scribētes ibi: & est notãdū ad p̄dicta q̃ notio sit
cognitio sine iurisdictione.ff.de uer.lig.l.notionē. De deputa
to a principe, dic q̃ aut ab Imperatore, aut a Papa.de prioio lo
q̃tur.l.p̄cipimus.uer. q̃ si a Duce. C. de ap.vbi p̄batur q̃ tales
auditores principis habēt ordinariã. qđ tenet ibi Bar.licet se-
cus sit in auditoribus iudicis inferioris, vt nunc dixi.pro hoc
all.Bar.ibi,l.vlt.ff.de off. asses. q̃ hoc directe nō p̄bat ut̃ri qua

tenus 3p̄remus auditorem inferioris assessori.de quo loq̃tur
ille titulus, & c.statutum.§.assessorem.de rescri.lib.6.quia tūc
proprie 3siliarius est sine iurisdictione. De deputato a Papa
dic, q̃ reperitur quadruplex auditor.quidam enim qui dr̃ au-
ditor cameræ: secundus qui dr̃ 3dictarum auditor.tertius qui
dr̃ auditor sacri pallatij.quartus est auditor sp̄alis qui deputat̃
ad certam cãm.qđ fit in causis cathedralium regularium ec-
clesiarum, & in causis magnis quas Papa vt plurimum 3mit
tit alicui ex Cardinalibus, vt in gl.io ver.a nobis. Et de officio
trium primorum auditorum dic, q̃ colligitur ex stylo curiæ,
qui est attendendus.de 3l.ex lr̃is.de cri fal.q̃ graui. Sed officiū
quarti auditoris sp̄alis colligit̃ ex forma deputationis quę dēt
attendi, de rescr.cum dilecta.sed q̃nq; datur vt cãm instruat,
& referat Papæ tpe sñiæ de testi. Raynutius, ver.cum autem.
de re iu.cum Bertholdus.& in pluribus alijs c. p q̃ dico verã
esse opi.Arch.q̃ posuit hic gl.r.vt nullus auditor curiæ cēsea
tur habere ordinariam, sed delegatam tantum, ex quo Boni
facius Papa sic p̄nunciauit, cui standum est.de re iu.in causis.
pro hoc induco tex.hic in ver.deputatus.subaudi sp̄aliter.&
seruatur hodie, q̃ auditores palatij nō cognoscunt de vlla cã
b nisi ex sp̄ali delegatione Papæ.b cōiter 3mittuntur cãæ talib.
vt audiant & diffiniant.hæc tñ 3sistunt plus in facto q̃ in iure.
vnde p̄t esse q̃ ita est q̃ auditor 3dictarum & cameræ habet
ordinariam, vt dicit glos.& similiter q̃ alij auditores habent
ordinariam in cognoscendo, vt dicit ea glo. Sed si alius non
3pareat, in dubio p̄cedit quod prædixi q̃ oēs habēt delegatã,
q̃a non habent certam administrationem respectu territorij,
sed deputantur p̄sonis.arg.de in inte.resti.c.pe. † Tertio quæ
7 ro, de quo auditore ex istis quatuor. quos p̄ędixi s̄. q. proxi.
esse in curia, procedit hęc littera. gl.soluit in verbo, a nobis, q̃
de auditore palatij deputato, vt dicit gl. & idem Lau. p hoc
q̃a solū in talibus auditoribus palatij p̄cedit rō de circuitu cui
tando, vt s̄.dixi in 2.3rio. Quarto quæro q̃a dixi q̃ requirit̃ sp̄a
lis delegatio, quis delegabit cãm auditori.dicit gl.3.q̃ referē
darius, vel officialis ad hoc datus. Alij dicunt q̃ vicecancella-
rius, sed hodie communiter Papæ supplicatur vt ipse deleget,
8 & ipse delegat.† Quinto quæro de quibus causis possint co-
gnoscere auditores palatij. So.de nullis ex generali officio s̄m
præmissa, de quibus.s̄.q.2. Spe.tñ de libel.3cep.tio.§.iam nūc.
ver.q̃ si fueris coram.dicit q̃ ex generali 3missione audiunt
causas appellationum totius mundi, nisi sint episcopatuum,
abbatiarum, magnarum dignitatum, verius est hodie, quod
dixi in d.q.2. & ita seruatur & sine sp̄ali commissione de nul
9 la cã cognoscit.† Sexto quæro an in casu huius cle. sit opus
petere in libello ab auditore, vt si p̄nunciauerit beneficiū de
beri, illud 3ferat.gl.1.dicit q̃ non, sed q̃ est tutum, idē Pau. q̃a
cum collatio veniat ex vi 3missionis ēt si non exprimatur,
per 3sequens debet expediri ex officio tanquam executio p̄-
nūciationis, & nō est necesse ī libello petere executionē sñiæ
Io.de Li.dicit necessarium vt petatur, quia iudex non potest
supplere de facto.de postu.bonæ.1. Ego teneo primum p tex.
q̃ loquitur gñaliter. Item q̃a coipso q̃ petitur ab auditore de-
putato in curia vt pronunciet beneficium debitum, p conse-
quens petitur vt si hoc pronunciauerit 3ferat ex vi huius cle.
præterea cum resideat in arbitrio auditoris conferat vel ne
vt probat verbum poterit, dico.j.q.1 a.sequitur q̃ nō potest
directe peti in libello tanquam debitum, sed bene possit im
plorari officium auditoris, vt si pronunciauerit debitum, cō
10 ferat.& sic intelligit quod dicit gloss. esse tutum.† Septimo
quæro de modo seruando per auditorem talem io pronun-
ciando.de hoc ponit Spe.de sent.prola.§. nunc autem. vers.
cęterū. Lau.dicit q̃ de consilio aliorum auditorum & cum
eorum assensu vel maioris partis, quod no.pro eo quod dixi
in secunda oppositione ad rōnem de circuitu. Ex hoc infert
Lau.ad quæstionem si contingeret auditores pari numero di
scordare q̃ non poterit auditor pronunciare, sed dicit recur-
rendum ad Cardinales de stylo, qui est attendendus. Octauo
quæro nunquid auditor deputatus ab alio quam a princi-
pe habeat potestatem, de qua hic in glo.in verbo, a nobis.
dicis quod non. idem Paul. quia delegatus ab alio
c quam a principe non exequitur suam sententiam c
sed

ADDITIONES.

a Quid sit auditor. Adde gl.3.in fi.in c.solet.de sen.exc.li.6.glo.in cle.ne Ro-
mani.de ele.Spe.libe.conce.in §.iam nunc.ver.quid si fiunt.
Vin Go. Adde de auditori principis & summi pontificis eorumq; iurisdōne
tradita per Cors.St to tra de pot.re.q.93.nu.56.quod hr̃ in li.10.tra.fo.304.
b Nisi ex speciali delegatione Papæ. Adde Spe.io ti.dele.§ iam nunc.in prima
forma.& de rela.§ qualiter.& §.sed & auditores.
c Non exequitur suam sñiam. Adde gl.Bar.& Doct. io l.si quis miserum.post
prio si.ne vis fi.et & in l.a diuo pio.ff.de re iu.bo.tex.in l.fi.C.de iu.omni-
no per Ale.in l.a.in 3.co.ff.de iu.om iud.& Pau.in c. quærenti.in fi.& quod
ibi no.in apostil.in uer.credo quod habeat.de off.dele.
Vin.Go.Adde Cor.in conf.117.Vito, Litera.A.li.3.Dec.in c.cum in iure pe-
ritus.de off.dele.& in c.cum debitus honor, de app.

sed delegans.de foro compe. si quis contra. In quo instat Pau.
referendo varias opi. tenet tamen hic ꝙ non exequatur, licet
dicat ꝙ declaratio esset necessaria. dic vt dixi in d. c. si quis ꝫ.
sed hæc ratio non vrget, quia collatio non est executio, vt dixi
sup. in secunda oppo. Sed ratio est, quia hęc cle. exorbitat a iure
11 communi, ideo restringenda in suis terminis. † Nono quæro,
nunquid quod dicit de beneficio, habet locum in dignitati-
bus. gl. in ver. beneficio. dicit ꝙ sic, quam no. ad hoc ꝙ verbum
beneficium, prolatum in dispositione iuris compręhendit di-
a gnitates,[a] licet secus in impetrationibus. de præben. c. fi. † De-
12 cimo quæro, si causa electionis deuoluitur ad curiam per ap-
pellationem, vt quia appellatur a denegatione confirmatio-
nis, an datus super appellatione si pronunciat bene appella-
tum, poterit confirmare. gl. in ver. debitum. dicit quòd sic, quæ
est vera per rationes suas, tamen hoc casu non ex vi huius cle.
sed de iure communi hoc faciet: confirmatio enim erat quod
vertebatur in causa. Sed dubium huius cle. fuit de collatione,
quia collatio est separata ab articulo per quem cognoscitur, an
13 beneficium sit debitum. † Vndecimo quæro, quid de postula-
tione, ponendo exemplum vt dixi de confirmationis denega-
tione. sup. q. proxi. dixit Lap. se respondisse Fede. de Sen. hoc
quærenti, secus esse quàm de electione per verbum, debitum.
quod est hic in tex. postulatio namq; innititur gratiæ. de postu.
bonæ. 1. quam gratiam facere non pertinet ad auditorem, sed
iustitiam tantum, etiam si sit vicarius Papæ, quia ratione vi-
cariatus non habet potestatem in gratiosis. de offi. vica. cum
in generali. lib. 6. quod dictum est notabile. puto tamen ꝙ re-
ductum ad limam iuris non sit verũ, quia licet postulatus non
possit petere beneficium de iure tanq̃ debitum, potest tamen
implorare officium tanq̃ de beneficio quasi debito. de elect.
cupientes. ad fi. li. 6. si denegatur admissio sine causa, potest ap-
pellare. in qua appellatione deputatus cum debeat supplere vi-
ces iudicis a quo, si videbit postulationem admittendam, ad-
mittere debet. non enim hæc admissio est adeo mere gratia vt
possit sine causa repelli per inferiorem a Papa. de postu. c. 1. &
14 pe. & quod ibi dixi. † Duodecimo quæro, nunquid auditor
possit non conferre si pronunciauit debitum. gl. in verbo, po-
terit. tenet quòd sic, quam no. quia ex ea probatur ꝙ collatio
15 non est executio pronunciati, vt dixi s. in secunda opp. † Deci-
motertio quæro, an mortuo Papa posset auditor deputatus
ante mortem & qui inceperat cognoscere de causa, eam tra-
ctare, prout hic dr. Sol. Pau. ꝙ non, quia officium talium expi-
rat per mortem Papæ, vt in cle. ne Romani. ꝫ. tit. 1. cui standũ
est, quatenus omnium officialium curiæ iurisdictionem dicit
expirare per obitum Papæ præterq̃ de aliquibus quos expri-
mit: sed alias de iure iurisdictio perpetuata non extinguitur.
de offi. deleg. gratum. & c. licet. Decimoquarto quæro, in quo
esset circuitus. glo. pe. dicit ꝙ esset si oporteret ad Papam redi-
ri pro noua commissione. Et est ratio, quia deputatus auditor
in curia cum debeat procedere de consensu aliorum audito-
rum vel maioris partis, vt prædixi in secundo contrario, & in
6. q. ad nullum effectum accederetur ad Papam. nõ enim am-
plius cognosceret de iam plene cognito: quę ratio cessat in de-
putato extra curiam qui solus procedit, & in deputato ab alio
quam a Papa, & super hac ratione fundatur hæc cle. alias de-
16 uiaret a iuris tramite. vbi no. ꝙ † circuitus debet euitari quan-
do non est cum aliquo effectu, alias de circuitu non curatur.
de ordi. cog. tuam. qui fi. sunt legi. lator. vbi pro certo articulo
receditur a iudice sæculari, & itur ad ecclesiasticum. Sed fit ex
causa, quia secularis cognoscere non posset. Ita in auditore de-
putato extra curiam, vel ab alio q̃ a Papa non curatur circui-
tus, quia potest esse cum effectu vt plenius de causa cognosca-
tur, quod fieri potest. nam sententia lata in causa beneficiali,
de qua hic loquitur, non transit in rem iudicatam quo ad su-
periorem. de conces. præb. cap. 1. vbi gl. Decimoquinto quæro,
nunquid procedit hęc cle. si beneficium pronuncietur debitũ
non ex facto Papæ sed alterius, puta legati vel delegati. glo. vlt.
ꝙ sic, quam no. in fi. versi. sed cum potestas. quæ hoc vult ꝙ ex
facto inferioris non potest affici beneficium vt dicatur debi-
tum. de hoc plene in c. si soli. in gl. magna. de conces. præb. lib.
17 6. † Decimosexto quæro, quia hic Papa pronunciat per audi-
torem, an quilibet iudex possit pronunciare per alium. Mat.
dicit ꝙ non, nisi sit illustris. quod dic vt in c. fi. de re iudi. lib. 6.
18 † Decimoseptimo quæro, an auditor cum prouiderit de bene-
ficio, potest etiam curam animarum committere, si erat cura-
tum. dicunt Lau. & Genze. quòd sic, quia debet intelligi quod
prouideat cum effectu, arg. de præben. relatio. de re iudic. cum
olim. dicit etiam Lau. quod poterit dare possessionem bene-
ficij. pro hoc de offic. deleg. significasti. & quod ibi no.

ADDITIO.

a Comprehendit dignitates. Ita no. iste in cle. 1. §. quem. in fi. de concess. præben. Gemi. in cap. 1. & ibi dixi in apost. ad eam. ibi limitaui hoc dictum. de renunc. lib. 6. & limitat iste in cle. fi. de procu.
Vinc. God. Vide Fel. in c. in nostra. de rescrip. & in c. postulasti. eo. tit. & Cor. in consi. 66. per totum lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium primum sicut vacat per assecutionem secundi incompassibilis, ita vacat ius ad rem.*
2 *Impetrans beneficium ab alio quàm a Papa si assequatur beneficium incompassibile, an expiret sua impetratio.*
3 *Dignitas in ecclesia quid est.*
4 *Beneficium qualiter intelligitur esse curatum.*
5 *Beneficia quæ sunt, quæ de iure plura possiunt simul teneri.*
6 *Monachus si impetrauit gratiam ad dignitatem sui ordinis, si postea prioratum manualem obtineat, an videatur gratiæ renunciare.*
7 *Gratia an extinguatur per acceptationem altaris.*
Quid de eo qui habet beneficium curatum.
8 *Pacifice quando quis dicatur habere beneficium.*
9 *Electus in episcopum si ante confirmationem consequitur beneficium curatum, an videatur renunciare iuri quod habuit per electionem.*
Quid autem econuerso.
10 *Beneficiatus contrahens matrimonium quod postea dissoluitur per professionem, an beneficia, quæ perdidit per contractum matrimonij, per dissolutionem eius recuperet.*
11 *Impetrans si paratus est resignare beneficium, per hoc non recuperat gratiam. quid si impetrans tacuit de beneficio, an recuperet ius gratiæ quæ non tenuit.*
12 *Beneficia duo, an quis possit habere de iure, quæcunque sint illa.*
Ista quæstio protrahitur vsque ad finem c. & non immerito, quia magni ponderis est, & tangit conscientiam, multique sacræ theologiæ professores, plerique etiam Doctores iuris canonici, de hac materia latissime disseruerunt.

CAP. IIII.

a GRatiæ. [a] Primo ponit dictum. Secundo soluit
quoddam tacitum dubium, ibi licet.
No. quòd hæc dispositio procedit in literis ad be-
neficia gratiosis. probat verbum, gratiæ. ex quo in-
fertur secus in literis impetratis in forma pauperum. quod dic
vt in glos. 1. Item secus in literis quasi iustitiæ, quæ solent bul-
lari cum filo canapi, cum clericus non assecutus beneficium,
impetrat ad suum episcopum. de quibus de præben. cum se-
cundum. Sed literæ gratiæ bullantur cum filo serici de stylo
curiæ, tales namque literæ tolluntur facilius quàm literæ gra-
1 tiæ, vt dicam inf. q. 1. † Secundo no. quòd sicut per consecutio-
nem beneficij incompassibilis vacat primum ipso iure, de
præben. de multa. ita vacat ius ad rem. patet hoc, quia extin-
guitur gratia ad beneficium per quam consequitur expectans
ius ad rem. vnde beneficium dicitur sibi debitum. sup. c. pro-
ximo, in verbo, debitum. & quod ibi dixi in 2. notab. Ex hoc
no. comparari ius in re, & ius ad rem, quoad hanc dispositio-
nem, alias tamen in multis differunt. de concessio. præben. c.
fina. lib. 6. de præbend. c. penul. eo. lib. Tertio no. a contrario li-
teræ, quod sunt aliqua beneficia quæ simul de iure teneri pos-
sunt. quod plene dico inf. in vlt. q. Quarto no. casum in quo re-
surgit resignatio ipso iure, etiam si non fiat in manibus legiti-
mi superioris. quod inf. dicam in 1. opposi. Quinto no. quòd
acceptans vnum ius non ex hoc renunciat iuri incompassibili,
nisi cum effectu consequatur secundum. probat verbum, pa-
b cifice assequaris. Sexto no. quòd contraria non possunt [b] cade-
re in eodẽ subiecto, cum vnius consecutio est alterius exclusio.
qđ dixi in c. cognoscentes. de consti. Septimo no. casum in quo
gratia perfecta patitur exceptionẽ & nullitatẽ ex facto super-
uenienti. qđ dic vt in gl. vlt. in fi. Octauo no. ꝙ ius extinctũ non
reuiuiscit, licet res redeat ad primum statum. quod no. hic gl.
c pe. pro hoc quod dico inf. q. 17. Op. ꝙ nõ teneat renunciatio,[c]
de qua

ADDITIONES.

a Gratiæ. Adde Imo. in c. in nostra. de rescrip. in vlt. char. & vide etiam Io. And. in d. c. & vide Ro. in decisio. 306. Philip. Fran.
b Quod contraria non possunt. Adde c. hospitiolum. & ibi Archi. 32. di. Doct. in c. intellecto. de iureiur.
c Quod non teneat renunciatio. Adde Inno. in c. admonet. de renuncia. Petr. de Ancha. & Barb. in c. super. de reb. eccle. non alie. glo. & Car. in c. potuit. de loca. Bal. in auth. si qua mulier C. de sacrosan. eccle. Bal. in l. imperatores. ff. de pac. Bal. in l. iubemus. C. ad Treb. Bald. in l. cum proponas. C. de hæred. instituen. Bal. in l. is qui. in §. neque. ff. de acquir. hæred. Sal. in l. pactum curatoris. C. de pact. Lud. Rom. consi. 232. Pet. de Ancha. consi. 11. & Pau. de Ca. consi. 11.
Vinc. God. Adde Dec. in consi. 219. colum. 2. in 2. dubio. lib. 2. & vide Rot. in decis. 314. fuit dubitatum. in no.

de qua hic tanquàm non facta in manibus superioris. de re-
nunc. admonet. & c. quod in dubijs. Sol. secundum Steph. con-
traria procedunt de renuncia. expressa. hæc clemen. de tacita
quæ fieri potest sine authoritate superioris. de his, quæ fi. a
maio. pat. cap. ex ore. dic quòd etiam tacita renunciatio non
valet in præiudicium superioris, quin possit talem reuocare.
quod dixi de præben. de multa. in prin. in 7. & 8. contrario. Sed
ad hoc posset dici quòd hic sufficit quòd valeat renunciatio in
præiudicium renunciantis. vel si vis quod valeat simpliciter,
dic pro hoc de renunciatione ad rem, in qua non requiritur
superioris authoritas. sup. de transla. c. 2. de elec. si electio. lib. 6.
Sed de iure in re loquuntur contraria, quo tamen casu tenet
renunciatio etiam non facta in manibus superioris etiam si
fiat expressio, & hoc in præiudicium renunciantis. d. c. quod in
dubijs, sed non in præiudicium superioris qui non assensit, vt
ibi, & dixi in d. c. de multa. Secundo opp. ad idem. nam potuit
esse quòd iste ignorabat de sua gratia, quo casu non intelligi-
tur renunciare. eo. ti. gratia. lib. 6. Sol. secundum Steph. hoc se-
cundum illud, vt hic intelligatur de sciente. Tertio opp. quia a
contrario probat litera ibi, si ante adeptionem. secus, quod post
adeptionem, cum tamen fortius debeat extingui ius in re in
quo est maior contrarietas quàm ius ad rem. pro hoc c. de mul
ta. & extrauagans, execrabilis. Sol. contrarium est verum quòd
consecutus secundum incompassibile ipso iure intelligitur re-
nunciare primo, sed non per hanc cle. quia post consecutio-
nem primi gratia desinit esse gratia, vnde tunc non potest se-
cundum Steph. dici renunciare gratiæ. Quarto opp. contra
hanc solutionem de c. mandatum. cum ibi notatis, eod. ti. vbi
fortius dicitur prosequi suam gratiam qui consecutus est be-
neficium, quàm ante consecutionem. Sol. prosequi dicitur in
effectu, sed non vere, cum gratia sit consummata, quia igitur
erat decisum quòd per consecutionem secundi incompassi-
bilis vacaret primum ipso iure, & potuisset dubitari an simili-
ter extinguatur ius ad rem, seu gratia nondum consummata,
ideo deciditur hic quòd sic. & subest fortior ratio. quia facilius
tollitur ius ad rem tanquàm fragilius. de præben. c. pe. lib. 6. de
conces. præben. c. fi. eo. lib. Quinto oppo. ad hoc, quia ex hoc se-
quitur quòd nulla penitus fuit causa dubitandi in hoc cap. dic
quòd imo fuit. non enim videbatur tanta repugnantia inter
ius ad rem ad beneficium incompassibile, & ius in re, sicut in-
ter duo iura in re. Ratio autem decidendi fuit quæ dicta est
sup. contrario proximo. Item quamuis non sit tanta repu-
gnantia, subest tamen paritas rationis vt mensuremus gra-
tiam ab eius effectu, & sicut tolleretur ius in re, ita tollatur
gratia per quam potest ad illud perueniri. Quæro, quia in prin-
cipio dicit gratiæ, quid in literis in forma pauperum, vel in li-
teris iustitiæ? de primis in c. si paupet. de præben. lib. 6. de secun-
dis, de præben. episcopus si. & c. cum secundum. Glo. 1. dicit
de primis quod non, idem dicit Pau. de secundis. nam faci-
lius tollitur per assecutionem beneficij etiam non incompas-
2 sibilis, vt dixi in primo notabili. † Secundo quæro, an hæc cle.
procedat de gratia facta ab alio quàm a Papa. glos. eadem dicit
quòd sic, quia generaliter loquitur, cum qua tenent Steph. &
Genze. simile quod dicitur in cle. præced. in glos. vlt. in prin. &
in hac glo. ibi in prima glo. vel potest dici elicita ex mente c. de
præben. de multa. eo. tit. ad audientiam, 2. & c. in nostra. Lau. &
3 Genze. quod placet, nec contradicit glos. † Tertio quæro, quia
a dicit de dignitate, quid est dignitas,[a] & quomodo cognosci-
tur? dic ad secundum quòd ex consuetudine loci & alijs de
quibus per Inno. de præben. de multa. & per Archid. de consue.
4 c. 1. lib. 6. & ex ibi no. etiam colligitur sol. primi, quid sit. † Quar
to quæro, quia dicitur de beneficio curato, quomodo intelli-
gitur beneficium habere curam. dic quòd duobus modis. Pri-
mo proprie & stricte, cum habet curam fori pœnitentialis. de
pœ. omnis. Secundo large, cum habet curam fori contentiosi.
de quo in c. dudum. 2. de elec. & per Inn. de offi. arch. cum satis.
vbi dixi. Quinto quæro, in eo quod in præcedenti quæstione
dixi de duplici cura, an de vtraque procedit quod hic dicitur?
dic quòd sic, tum quia generaliter loquitur, tum quia subest
eadem ratio incompassibilitatis, vt probat d. c. dudum. Sexto
quæro, si litigans super beneficio consequitur incompassibile,
an per hoc renunciat liti? glos. 2. dicit quod sic. quod plene dixi
in c. in nostra. quod alleg. & idem Pau. Septimo quæro, si in
consecutione incompassibilis protestatur quòd non intendit
renunciare primo. glos. eadem dicit protestationem non pro-
desse. idem Pau. Oppo. ad hoc quòd imò potius non tenet con
secutio secundi quæ debet esse pura & sine conditione vel pro-
testatione. de elec. c. 2. lib. 6. & quod ibi no. Inno. in addi. & Io.
And. Sol. Lap. format & non soluit. dic quòd id quòd ibi di-
cit Innoc. procedit de protestatione directo contraria acce-
ptationi, vt si in casu huius cle. protestatur quòd non tanquàm
prælatus, vel si acquiratur titulus, consequitur secundum. talis
enim protestatio vitiat factum seu verius impedit in fieri. de
condi. app. c. fi. & hoc si habet sua formalia. de elec. Cumana.
quod plene dixi de const. cum M. sed protestatio quòd velit
non renunciare primo non directo, repugnat, quia per hoc
non sequitur quòd non velit secundum. potius ergo reijcitur
protestatio tanquàm de iure non compassibilis, tamen adhuc
quo ad distinguendum ius primi beneficij sufficit consecutio
secundi etiam facta cum protestatione directo contraria, vt in
exemplo præmisso. nam & si tunc non consequatur titulum
in secundo, quia acceptatio non est pura, perdit tamen ius in
primo, si pacifice habet secundum, quia etiam violenter con-
secutus secundum incompassibile perdit ipso iure primum.
de præben. cum qui. lib. 6. prout ergo dicit Io. Cald. in c. in no-
stra. refert an secundum consequatur simpliciter, & tenet con-
secutio. vtroque tamen casu vacat primum. Opp. ad prædicta,
quia ex quo acceptatio non fuit pura, non potest dici tenere
consecutio secundi, d. c. 2. de elect. lib. 6. & probatur ratione,
quia consensus ad beneficium debet esse simplex & purus,
non conditionalis vel temporalis. arg. 70. dist. c. 2. sicut consen-
sus adoptantis aliquem in filium non debet esse ad tempus. l.
quæsitum, ff. de adop. Sol. vt tunc dixi, quia etiam eo casu quo
non tenet consecutio secundi, tamen vacat primum, per cap.
cum qui. Et per hoc tollitur opi. Hosti. de qua eo. tit. in nostra.
vbi tenet quòd protestatio iuuat, quia iste modus renunciandi
quòd scilicet hoc casu intelligatur primo, non inuenitur in iu-
re expressus. dic enim quòd imo expressus, si consequitur pos-
sessionem secundi, per d. c. cum qui. secus autem si non est con
secutus possessionem nisi per eum stet. de elect. commissa. §. 1.
de præben. in c. licet 2. lib. 6. Et per hoc expediuntur aliqua quę
dicit Pau. de quib. etiam no. de præbend. de multa. Item ad
contrarium in eo quod arguitur, quòd receptio secundi non
teneat. Hostien. in d. c. in nostra. dicit quòd imo tenet. nec est
vitiosa, quia recipiendo ecclesiam potest desiderare episcopa-
tum & in mente gerere quòd acceptaret si eligeretur. 8. q. 1. qui
episcopatum. de transla. c. fi. ad idem de præben. præterea. & c.
proposuisti. 7. q. 1. pastoralis. cum ibi notatis. pro hoc quod di-
xi in proximo contrario, in eo quod dixi quòd talis protesta-
tio non directo repugnat acceptationi, tamen si omnino ex-
primeret quòd non acceptat secundum, nisi in quantum sibi
remaneat primum, tunc videtur protestatio incompassibilis
& repugnare acceptationi, & sic acceptatio non tenet. ar. de
5 cond. ap. c. fi. † Octauo quæro, quæ sunt illa beneficia, quæ de
iure teneri possunt plura? simul hæc quæstio præsupponit a-
liam, nunquid possint aliqua beneficia plura cadere in eun-
b dem[b] de iure, quæ erit vltima, quam inf. plene examino. sed
ad præcedentem responde vt in glos. in ver. beneficium. quam
singulariter no. ponit autem glos. triplicem modum incom-
passibilitatis. Primus modus est planus per cap. de multa.
Secundus procedit in beneficijs conformibus in eadem ec-
clesia per cap. literas. alleg. in glos. ad idem cle. de præben. si
iusta. Tertius modus patet in glos. quam tamen limitat Pau.
secundum quem quandoque beneficium requirit residen-
tiam, & plura teneri non possunt. quandoque non præcise:
sed si non resideret, subtrahuntur prouentus, & tunc non sur-
git incompassibilitas. quod est notabile. Lau. limitat ad-
huc primum dictum, quando requirit præcisam residen-
tiam, quia intelligit hoc procedere quando requiritur resi-
dentia adeo quod inductum est ex iure speciali, quòd vacet
primum per adeptionem secundi, secundum ea quæ no. Inn.
de cler. non resi. cap. fi. sed pro eo quod dicit glos. cum limita-
tione Pau. facit, quia Inno. in c. fi. de cler. non resi. dicit quòd
bene-

ADDITIONES.

a Quid est dignitas. Adde glo. in cap. nonnulli. de cler. non resid. glo. in c. statu-
tum de rescrip. lib. 6. glos. in c. sedes. de rescrip. in glos. in c. denique. 3. distin.
Abb. & Doct. in rub. de præben. Bar. in l. 1. C. de dign. lib. 12. & qualiter co-
gnoscatur, vide Gemi. & quod no. in apos. ad eum, in c. volumus. 81. distin.
Pan. in c. cum accessissent. de institu. & Rota decis. 437. incip. fuit dubitatum.
in no. & per illum plenil. in cle. 2. §. 1. in princ. & ibi qualiter differant di-
gnitas, officium, personatus & præbenda. inf. de æta. in cle. 1. c. 1. inf. de præ-
ben. & cle. 2. de iudi.
Vinc. God. Adde quòd dignitas adhibita dignitati auget dignitatem, Bar.
Soc. consi. 128. præstantissimi. vers. 1. quia circa prin. lib. 1. & in consi. 188.
circa princ. versic. sed præmissa, circa med. lib. 2.

b Nunquid possint aliqua cadere in eundem. Adde gl. in versi. de iure. in c. gra-
tia. de rescrip. lib. 6. & quod ibi Domi. & quod diffuse per Mat. de Sen. in sua
re. c. de multa. de præben.
Vinc. God. Vide do. Abb. de fer. in tract. de hor. canon. in princ. nu. 30. & 32.
quod habetur in lib. 9. tract. fol. 123. & quia posset in pluralitate beneficio-
rum dispensare, scribit Pet. a Brax. in tract. directorium electionum. in c. 12.
vbi in fine adiungit quòd plura beneficia tenens, quorum vnum ei sufficer-
ret, peccat mortaliter. hoc habetur in lib. 8. tract. fol. 25.

beneficium requirit residentiam. Ex hoc solo surgere incom-
passibilitatē cum alio, quod tñ expresse non probatur iure, sed
probatur ratione sumpta a paritate dispositionis de curatis,
prout in c. de multa. videtur tñ verius dictum Lau. per id quod
dico c. fin. q. 8. Opp. ad prædicta, quia de iure commutio omne
beneficium requirit residentiam. de cle. non resi. conqueren-
6 te. ergo incompassibilitas est in omnibus. Sol. vt inf. vlt. q. † No-
no quæro; quid si monachus impetrauit gratiam ad dignita-
tem sui ordinis, deinde obtinuit prioratum aliquem manua-
lem, an per hoc renunciet gratiæ. Steph. dicit ꝙ sic, per c. cum
singula. de præb. lib. 6. Lau. alleg. cle. ne in agro. inf. de sta. mo. §.
ad hæc. Decimo quæro, si habens gratiam in forma paupe-
rum, promouetur ad ordines ad titulum patrimonij, an per
a hoc renunciet gratiæ.[a] Lau. at. pro & contra, dicit ꝙ non re-
nunciet, nisi patrimonium eius fiat titulus beneficialis prout
7 dr̃ in c. tuis. de præb. pro hoc c. si pauper. præalle. † Vndecimo
quæro, quid de altaribus, quæ quotidie instituuntur in eccle-
sijs, an per acceptionem vnius extinguatur gratia quæ habe-
tur ad reliquum. dicit Lau. ꝙ non, nisi ex institutione testato-
ris vel alio iure requirat residentiam, per superius dicta. q. 8. &
per hoc etiam si requirat sacerdotium non dicuntur incom-
passibilia ipso iure. Duodecimo quæro, si habens curatum im-
petrat gratiam ad incompassibile, an per hoc renunciat. pri-
mo vr̃ ꝙ sic, ar. huius cle. quæ probat casum conuersum. dic
contra ſm Pau. ꝙ minus est habere actionem ad rem ꝙ̃ ipsam
rem. ff. de reg. iur. l. minus est. quod tenet etiā Inno. & Compo.
8 in d. c. eo. ti. in nostra. † Decimotertio quæro, qñ dicetur pacifi-
ce habere, ſm glos. in ver. pacifice. soluit ampliando literā idē
Pau. qui etiam dicit ꝙ dr̃ pacifice, qñ non patitur controuer-
siam in iudicio vel extra. de ele. commissa. lib. 6. de præb. licet
9 episcopus. eo. lib. † Decimoquarto circa hoc quæro, electus in
b episcopum[b] anteꝙ̃ confirmetur, cōsequitur curatum, nunquid
renunciat liti quam habet super electione episcopatus. Pau.
quòd non, quia hæc pœna non inuenitur iure expressa, nec de-
bet hęc cle. extendi. Io. And. & Io. Cal. de concel. pręb. cum no-
stris, tenent contrarium. quamuis enim c. de multa. nō habeat
locum in epātibus ex eo, quia non potest eps renunciare epi-
scopatui sine licentia Papæ, de regula. licet. de transa. c. 2. tamē
quia electus in epm libere renunciare potest in manibus cu-
iuscunque vel nullius. d. cap. 2. de ele. si electio. lib. 6. sicut posset
expresse, ita & tacite per cōsecutionem incompassibilis, quod
est verius. & pro hoc hæc cle. vt generaliter procedat. Decimo-
quinto quæro, quid e conuerso habēs gratiam ad dignitatem
eligitur in epm & consentit ac petit cōfirmari, an per hoc ex-
tinguitur gratia. vr̃ ꝙ sic per acceptationem incompassibilis.
de elec. vt quis duas. lib. 6. Contrarium dic, quia hæc cle. exigit
consecutionem possessionis pacificæ. Ad contraria dic quod
non dr̃ acceptasse alterum de contrarijs ex quo nondum con-
secutus est cū effectu. intelligitur enim acceptare quatenus cō-
sequi possit. & hoc ex præsumptione iuris surgenre ex c. com-
missa. præalle. & ex hac cle. Decimosexto quæro, si pendente
gratia ad beneficium consequor secundum incompassibile,
sed ante possessionem secundi vacat beneficium debitum ex
gratia, & illud consequor pacifice. Dicit Pau. ꝙ in dignitatibus
& curatis vacabit primo collatum, per cap. de multa. in alijs. s.
non incompassibilibus neutrum vacat, & poterit vtrumq; cō-
sequi. & in hoc vltimo idem vult gl. in ver. non posses. pro hoc
10 quod dixi. eo. tit. ad audientiam. † Decimoseptimo quæro, de
c eo qui contraxit matrimonium[c] quod postea dissoluitur per
confessionem, nunquid si ille erat beneficiatus, beneficia quæ
perdidit per ꝯctum matrimonium per eius dissolutionem re-
cuperat. glos. pe. inducit hanc cle. ad partem negatiuam. idem
Pau. quod tenet Vin. de cle. coniu. c. 1. & de hoc in Spe. eo. tit. in
fi. pro hoc c. ex transmissa. de renun. Genze. de spon. ca. 1. lib. 6.
vt refert Io. de Lig. dicit ꝙ aut matrimonium dissoluitur ex
defectu consensus, & sic nō tenuit ab initio, & tunc nunꝙ̃ fuit
verum ꝙ perdiderit beneficia. aut tenuit ex consensu, licet ex
alia causa fuerit nullum, & tunc perdidit per tale matrimo-
nium, nec postea recuperat. In quo membro Io. de Lig. tenet
ꝯtrium & verius, quia licet quo ad inducendum iustitiam pu-
blicæ honestatis sufficiat matrimonium validum ex consen-
su etiam alias nullum, de spon. c. 1. lib. 6. tamen ad alium effe-
ctum secus. quia stat regula, non præstat &c. lib. 6. per hæc in-
11 fertur ad aliam quæstionem seq. † Decimooctauo quæro, in
eo quod dicit ꝙ etiam si impetrans sit paratus resignare bene-
ficia, non per hoc recuperat gratiam, quid si impetrans tacuit
de beneficio, vtrum renunciando beneficiū recuperat ius gra-
tiæ quæ non tenuit per c. si motu proprio. de preben. lib. 6. Pau.
ꝙ non per no. eo tit. postulasti. pro hoc c. si clericus. de præben.
lib. 6. pro hoc quod hic dr̃ in gl. fi. cum qua idem Pau. & dicit
Lau. ꝙ iste cautius faciet si dimittet adeptum donec videat si
aliud poterat adipisci, quæ cautela parum releuat, quia non
propterea recuperabit gratiam vt hic. dicit etiam Lau. ꝙ tales
tractatus circa ecclesiastica beneficia facere non licet, quia si-
monia est, nisi superioris authoritas interueniat. de pręben. ni-
si. vult dicere ꝙ si inter impetrantes fieret conuentio quòd ac-
ceptans ſm incompassibile cum gratia renunciaret beneficio
vt gratia remaneret integra, hoc non licet, sed authoritate su-
perioris bene licet. quod intellige vt dicit gl. vlt. scilicet, ꝙ supe-
rior poterit conferre primum, nō ex vi gratiæ extinctę, sed suo
12 iure. † Decimonono quæro generaliter, an de iure communi[d]
d possit quis habere duo beneficia, quæcunque sint illa. hic arti-
culus fuit semper dubius. ideo plene tractandus. Primo itaque
faciam rationes pro & contra. Secundo recitabo opiniones.
Tertio ponam quid vr̃ mihi, & respondebo ad contrarias ra-
tiones. Primo igitur ꝙ sit dare aliqua beneficia quæ simul ca-
dunt in eundem, arguitur sic, quia quod de vno prohibetur,
de alio eiusdem generis intelligitur permitti. ff. de iudic. cum
prætor. 25. dist. qualis. de præsum. nonne. sed de beneficijs cer-
tarum qualitatum prohibetur pluralitas vt in dignitatibus &
personatibus & curatis. de pręben. de multa. ergo de beneficijs
non habentibus tales qualitates pluralitas permittitur. Secun-
do ex eodem motiuo sic, specialiter prohibetur religiosis plu-
ralitas beneficiorum regularium. de præb. cum singula. §. pro-
hibemus. de elec. constitutis. de relig. do. c. fi. ergo in non regu-
laribus permittitur. Tertio sic, publica vtilitas præferenda est
priuatæ & debet attendi, ff. pro soc. l. actione, §. Labeo. de po-
stu. bonæ. t. de regu. licet. sed potest esse publica & communis
vtilitas, vt quis habeat plura beneficia, quia est industriosus &
melius dispensabit eorum fructus quam dispensaret alius fru-
ctus huius beneficij tantum. Item quòd et it talis qui non pro-
pter auaritiam, sed vt plus mereatur, subit plura onera dispen-
sandi fructus plurium beneficiorum, ergo tali poterunt plura
conferri. debet enim attendi vt persona sit talis vt contra diui-
na legis præcepta honor ecclesiasticus eis collatus non sit. 61.
dist. miramur. Quarto, quia quandoque vnum beneficiū non
est sufficiens pro victu beneficiati, ergo tunc debet admitti, &
sic permittitur vt habeat plura 70. dist. sanctorum. adeo quòd
habens beneficium non sufficiens dr̃ idoneus ad beneficium
in tantum ꝙ si alicui concessum est, vt de aliquibus beneficijs
prouideat personis idoneis, poterit prouidere tali. casus est
notabilis de præben. is cui. lib. 6. quod tenet ibi glos. & Archi.
Quinto, quia specialiter prohibetur, ne in vna & eadem eccle-
sia aliquis habeat duo beneficia simplicia conformia. de con-
cess. præb. literas, inf. de præb. cle. si iuxta. ergo in diuersis eccle-
sijs permittitur. pro hac parte inducuntur iura de rescrip. eam
te. de æta. & quali. eam te. de procu. ex insinuatione. de excep.
cum ecclesiasticæ. In quibus omnibus fit mentio de habenti-
bus plura beneficia, nec reprobantur. pro casu inducitur c gra-
tia. eo. tit. lib. 6. & hæc cle. quia probant esse aliqua beneficia
quæ simul plura de iure teneri possunt. In contrarium, quia
beneficia fuerunt instituta propter cultum diuinum. vnde di-
cimus quòd pp officium datur beneficium. de rescri. c. fi. lib. 6.
ad hoc de cle. non resi. relatum. de celeb. miss. c. 1. 92. dist. c. 1. &
per totum. Sed impossibile est quem residere in pluribus be-
neficijs cum sit impossibile rem circunscriptā loco esse in plu-
ribus locis, vt dicūt phisici. ad hoc 70. dist. sanctorū. 21. q. 1. c. 1.
& per totum. de præb. quia in tantum. & c. ad hęc. quę fundan-
tur super hac ratione, quia singula officia in ecclesijs exigunt
assiduitatē personarum quę non potest esse p eandem personā
in diuersis beneficijs, vt probant illa iura, & c. cum non igno-
res. & c. præterea. eo. ti. Scđo quia seruiens altari debet de eo vi-
uere. de præb. cum ſm. ergo per conuersionem si de altari vi-
uit, debet in eo seruire, & continue, sicut continue alitur. imo
dicit tex. ꝙ vnus vix sufficit implere vnum officium. de cleri.
non resi. quia nonnulli. & omne beneficium quantuncunque
exiguum

ADDITIONES.

a An per hoc renunciet gratiæ. Adde de hoc per Oldr. consi. 175. Bal. in l. placet. in fi. C. de lib. & posth. & Genze. in cle. literas, de rescr.

b Electus in episcopum Adde Domi. in c. eum qui. de præben. lib. 6. Card. Alex. in c. in nomine Domini. 23. dist. in 4. col. versi. quod crimen.

c De eo qui contraxit matrimonium. Adde de ista materia diffuse per to. de Imo. in ista cle. vbi optime distinguit.
Vinc. God. Adde Ay. Cra. in consi. 303. nu. 9. qui dicit quòd matrimonium, & beneficium ecclesiasticum se non compatiuntur.

d An de iure communi. Adde Io. in c. dudum. el. 2. de elec. Et Abb. in c. dilectus. de rescr. el 2. & glos. in d. ca. dudum. Do. in c. gratia. de resc. lib. 6. & per Abb. in rep. §. quia vero, in c. extirpandæ. de preben. Adde quid de beneficijs curatis, an possit quis plura habere. per Spe. in tit. de dispen. §. videndum. per totum. & in tit. de posi. §. quod superest. vers. in quarto. & in tit. de sen. §. vt autem. ver. fi. Are. in c. de multa. de præben. & Bertachi. de Fir. in suo trac. de episcopo. in 3. lib. parte 1. in prin.
Vinc. God. Addere placuit huic articulo aliqua dicta per Steph. Ber. in cons. 253. certum est. vbi de collatione beneficiorum aliqua detestatur. in 2. lib. suorum consi.

exiguum exigit residentiam. de cleri. non resi. conquerente. Tertio probatur comparando carnale matrimonium ad spirituale, quod licet, vt li. non contest. quoniam, §. porro. at in carnali non licet vni viro habere nisi vnam coniugem. de diuor. gaudemus. ergo idem & in spirituali, & fortius, cum sit dignius carnali. de transac. cap. 2. & cum in eo vertatur maius periculum animarum. Quarto arguendo per rationem de quo minus &c. nam in titulis etiam temporalibus non licet vni habere plures. vnde non licet esse in numero duplici quo ad malitiam. C. qui mili. non pos. l. 5. nec licet esse assessorem & patronum. C. de assessorib. l. fi. vbi gl. ponit versus. Qui binos lepores &c. Sic non licet esse in pluribus collegijs non subordinatis. ff. de colleg. illici. l. 1. in fi. quod dixi de exces. præla. dilecta. nec licet habere eodem tempore honores seu officia in diuersis ciuitatibus, ff. ad municip. l. libertus. §. præscriptio. adeo quod dicit lex quòd in subsidiũ vt impleatur numerus, admittuntur spurij ad honores, ff. de decurio. l. generaliter. §. si spurios. potius quàm numerus sit vacuus, quod surgeret si vnus haberet plures titulos. Quinto, quia clerici de beneficijs vltra victum nihil debent sibi appropriare. 10. q. 1. hanc consuetudinem. 12. q. 1. episcopi de rebus. & §. si ergo. debent enim parce viuere, non luxuriari. de præben. cum secundum. & superflua pauperibus erogare. 12. q. 1. c. fi. 16. q. 6. c. vlt. 12. q. 3. c. 1. Sed ecclesia vel beneficium non permittitur fieri nisi ministri possint de fructibus congrue sustentari. vnde dicit tex. de vita & honesta. cleri. vt quisque. quòd saltem pro duobus rectore & clerico debent fructus sufficere. Item tot sunt instituendi in ecclesijs quot possunt commode sustentari & non plures. de insti. c. 1. & 2. de constitu. cum M. & c. ex parte. ergo nunquàm licet habere nisi vnum beneficium. Sexto, qui habet vnum beneficium, non reputatur idoneus ad aliud. de præben. super inordinata. Hinc dicimus quòd impetrans beneficium debet facere mentionẽ de beneficio quod habet, quantocumque minimo. de rescri. si proponente. de præben. si motu proprio. lib. 6. quod surgit ex eo quia non est intentionis Papæ beneficiare beneficiatum, vt in dictis iuribus & similibus. Septimo quia si quis haberet plura beneficia sub diuersis prælatis, contingerent absurda quòd non posset seruire eis, quia impossibile est seruire duobus dominis &c. de cleri. coniug. diuersis. contingere enim posset quòd eodem tempore mandarent contraria. Pro hac parte inducuntur iura. 80. dist. episcopi. 13. q. 1. c. 1. 16. q. 1. presbyteros. de præben. cum singula. in prin. pro hoc casu inducitur c. sanctorum 70. di. vbi dicit tex. in duabus ecclesijs omnino non licere aliquem intitulari, & sic remouet omnem impossibilitatem. Venio ad secundum ad ponendum opiniones & in hoc fuerunt variæ sententiæ. nam gl. in c. sanctorum. prælle. & 21. q. 1. in sum. tenet secundam partem, quia nulli tituli quantumcunque simplices, possunt cadere in eundem, nisi in aliquibus casibus specialibus in iure expressis, quos enumerat gl. in sum. præalleg. quos etiam enumerat glos. in cap. dudum. 2. ad fi. in glos. antepe. vbi tenet idem. Idem tenuit Innoc. & Goffre. & Host. in sum. de præben. §. illud. versi. sed quod quis. hanc partem semper tenuit Io. de Lig. qui late prosequitur articulum hic. Innoc. autem tenet primam partem in c. cum iam dudum. de præben. qui de hoc etiam ponit de tempo. ordi. cum in distribuendis. de cleri. peregr. c. 1. de cler. non resi. c. fi. Sed expressius in d. cap. cum iam dudum. dicens quòd plures canonicatus & præbendas in diuersis ecclesijs de iure communi quis habere potest, nec est peccatum, dumtamen non exigant residentiam. & dummodo non sit nimia multitudo, & dummodo non fiat ob auaritiam, sed zelo diuino, quo casu sine dispensatione hoc licet scilicet habere plures secundum eum. hoc idem tenuit Gof. in libellis iur. cano. in rub. an alicui possint plu. præben. confer. §. non potest quis. idem tenet Io. And. in c. gratia. eod. titu. lib. 6. Arch. autem ibi non expresse firmat, tamen in hanc opi. inclinat Spe. tit. 2. §. videndum restat. ver. illud autem. recitat opin. & non decidit. scribentes hic, vt etiam Pau. Lau. Genze. vario modo dicunt. Venio ad tertium, & pro intellectu huius dubij dico quod quæstio nostra potest habere duplicem sensum. Primus vt quæratur, an quis possit habere plura beneficia, id est an sit dare aliqua beneficia in quibus pluralitas non sit incompatibilis, & in quibus iura non resistant, nec disponant quòd per adeptionem vnius alterum vacet. Secundus sensus vt quæramus an pluralitas possit permitti adeo ꝙ non sit peccatum tenere plura. Quo ad primum intellectum pono regulam affirmatiuam, ꝙ plura beneficia simul haberi possunt, nisi sint de illis de quibus est prohibita pluralitas, adeo ꝙ per adeptionem vnius vacet primum. & quæ sunt illa, enumerat gl. hic in verbo, beneficium. quod dixi sup. q. 8. & ad hunc intellectum vadit prima ratio superius facta ad hanc partem. Quo ad secundum modum intelligendi aduertendum est, duplicem statum beneficiorum, alter est secundum primæuam institutionem, alter est attento statu hodierno. Quo ad primam considerationem pono regulam negatiuam quòd non licet habere plures titulos beneficiorum, cũ vnus sufficiat ad sustentandum institutum, quia attento statu primæuo quodlibet beneficium est sufficiens pro instituto. Ad hunc intellectum tendit quinta ratio facta ad hanc partem. & pro hoc glos. in c. dudum. præalleg. dum dicit quem non posse habere plura beneficia, cum vnum sufficit. hoc tamen casu non potest esse mortale si quis habet plura talia propter generalem consuetudinem, quæ sic obtinet, quæ potest de illicito facere licitum, & econuerso. de cle. coniu. cum olim. Sed secundum considerationem secundam. i. attento statu hodierno, quia beneficia sunt variata, & multa sunt diminuta adeo ꝙ sunt plura quæ etiam tria vel quatuor non sufficerent pro victu vnius, eapropter surrexit generalis consuetudo quam Papa scit, & tolerat, vt quis possit habere plura simplicia vel vnum non simplex cum simplici. de consue. c. 1. lib. 6. & hoc dicit glos. de consue. quam adduxi in c. gratia. prælle. & secundum hoc dico veram esse opi. Inn. Et pono conclusionem affirmatiuam ꝙ dummodo non causa auaritiæ vel alias ex causa illicita quis obtineat plura beneficia vel non simplex cum simplici, licitum est etiam sine dispensatione adeo ꝙ non est peccatum et si vnum de illis sufficeret pro victu. & secus dicendo, esset illaqueare multas animas. Nunc venio ad rationes contrarias. Ad rationes factas ad primam partem non expedit respondere, cum decisio nostra cum eis conueniat. Sed ad rationes secundæ partis respondeo: ad primam cum dicitur, beneficia sunt instituta vt ministri instituti deseruiant in diuinis. fateor, sed dico ꝙ propter variationem status beneficiorum, variatus est modus deseruiendi. esset enim impossibile quod in omnibus beneficijs fieret continua residentia, cum sint multa quæ de per se non sufficiunt. propterea inualuit consuetudo ꝙ in absentia possunt instituti percipere fructus, quæ consuetudo induci potest, vt no. de consti. cum omnes. in gl. fi. quæ est notabilis, vt ibi dixi. per hoc dico ꝙ licet c. conquerente. de cler. non resi. allegetur ꝙ quodlibet beneficium quantũcunq; minimum requirit residentiam personalem, tamen hoc nõ probat, sed solum dicit ꝙ requirit deseruientiã, sed põt quis deseruire etiam non residendo continue, vel etiam nunquam, vt p vicarium. & ita fit ꝙ in beneficijs simplicibus aliquando detrahitur aliqua portio pro victu residentium in loco & ꝙ possit per alium deseruiri, probatur in c. peruenit. de app. & hoc dico non tantum possibile, sed etiam rationabile, vt non in omnibus beneficijs fiat continua residentia, cum nec semper fieri possit. per hoc etiam tollitur secunda ratio ad hanc partem. Ad tertiam de comparatione matrimonij carnalis ad spirituale, dico ꝙ sæpe fallit, vt no. de spon. tuæ. & probatur in d. §. porro. cum seq. vsque ad §. sunt & alij. vbi patet ꝙ non per omnia comparantur quo ad vinculum, quia fortius est carnale & indissolubilius. de transla. c. 2. si de eo surgit incõpassibilitas pluralitatis in carnali, & non in spirituali. Ad quartam de titulis secularibus respondeo, ꝙ procedit in titulis incompassibilibus, vt in illis qui requirunt residentiam continuam, vel quorum fines sunt ꝯrij, vt assessores & patroni. sic loquuntur omnes leges ad hanc partem inductæ. Sed nõ tollitur quin sint multi tituli & multa officia quę possunt haberi simul plura vt plures tutelæ. ff. de excu. tu. l. tria. Insti. de excu. tu. §. item tria. vnde notanter in §. præscriptio. d. l. libertus. prohibetur pluralitas officiorum simul in diuersis ciuitatibus, & sic permittitur in eadẽ. Item permittitur & in diuersis si essent officia non requirentia continuam residentiam. vnde & in pluribus collegijs quis esse potest, dumtamen fines ipsorum non sint omnino distincti. qđ dixi de exces. præla. dilecta. Ad quin
a tam dico ꝙ nõ est verum ꝙ clerici pręcise sint vsuarij, [a] quamquam Archi. de rescrip. statutum, §. assessorem. dicat hæreticum hoc asserere quòd clerici habeant proprium, quod sentit Inno. de æta. & quali. indecorũ. vbi videtur velle ꝙ clerici solo victu debeant esse contenti per iura ad hoc sup. inducta. quam opi. dicit Io. de Lig. esse verissimam. Sed ego dico ꝙ ꝯ eam est casus expressus in c. vnico. de cle. non resi. lib. 6. ad fi. a contrario, vbi dĩ ꝙ nõ deseruiẽtes in diuinis nõ debent percipere distributiones quotidianas, & si percipiunt, non faciunt suas, nec acqui-

ADDITIO.

a Quod clerici præcise sint vsuarij. Adde glo. in ver. reseruari. in c. præsenti. de off. ordi. lib. 6. Abb. in repe. §. quia vero, in c. extirpandæ, de præben. in 23. col. Bal. in l. cum oportet, §. ideo autem. C. de bo. quæ libe. Io. de Ana. 87. cont. incip. circa dubium. Tu vide plenissi. & melius quàm per aliquem, per Panor. in cap. reprehensibilis. num. 18. & quod ibi in apostil. not. in ver. testari, de app.
Vin. God. Quando clericus beneficiatus dicatur vsuarius, an vero vsufructuarius, adde Fely. in c. cum ex offi. col. 2 de præscri.

acquiritur dominum, ergo a contrario secus si deseruiunt. Ad idem est de fideius. peruenit. vbi de reditibus clerici soluitur eius creditoribus. Sed Archi. in §. assessorem. respondet primo ad c. vnicum. dicens ꝙ reditus beneficiorum sunt clericorum quo ad dominium, ad hoc tantum vt possint dispensare secundum modos in iure expressos. Ad c. peruenit, responde ꝙ ibi illud fuit de authoritate Papæ vel quod ibi nō dicitur vnde prouenirent illi reditus. vnde potest intelligi ꝙ proueniebant aliunde quàm de beneficijs; verius puto quod nunc dixi. & per hoc glo. prælcuti. in verbo. reseruari. de offi. ord. lib. 6. & rationes & iura quæ allegat. Tamen aduertēdum quod aliquid potest dici proprium alicuius quo ad hoc vt libere possit disponere nec possit puniri exinde, & hoc modo propriū est quod est, meum de iure gentium, vel de iure ciuili, adeo ꝙ possum libere disponere, vt in rebus patrimonialibus vel quæsitis ex titulis licitis. Alio modo & minus stricte potest dici proprium id de quo quis habet liberam dispensationem, ita quod licet si male dispenset, possit inde corrigi & puniri, tamen dispensatio non reuocabitur. sic dico reditus beneficiorum esse institutorum in eis, quia si clericus fructus alienat vel donat etiam sine causa rationabili; tenet alienatio nec poterit reuocari, sed ipse poterit corrigi & puniri, & ex hoc sibi interdici administratio tanquàm fieret dilapidatori, ad hunc intellectum vadunt iura quæ dicunt clericum debere contentum esse victu idest si vult, non illicitè agere. nec responsum Archi. ad c. vnicum, nisi sic intelligatur, aliquid valet. per hoc dico ꝙ c. peruenit. potest intelligi, & sic communiter intelligitur quod satisfit creditori de reditibus clerici etiam beneficiorum, vt parce viuendo satisfaciat, quod c. interrogatus in quæstione facti dixi procedere etiam in prælatis religiosis vt de fructibus satisfaciant, quorum habent liberam dispensationem. Insuper præsupposito quod clericus esset vsuarius, ratio non viget. nam poterit esse talis qui melius dispensabit fructus sex beneficiorum quàm alter vnius vt dixi in secunda ratione primæ partis. Sed tenendo quod clericus non sit vsuarius, restat respondere ad c. 1. 12. q. 3. Ad quod dico, ꝙ solum probat ꝙ si clericus nihil habens consecutus fuit beneficium, præsumitur ꝙ acquisierit, intuitu beneficij acquisiuisse. de quo in c. si. de pecu. cle. vbi dixi. & de testa. cum in officijs. Ad textum patet sol. ex prædictis ꝙ habens beneficium non est idoneus ad aliud tunc tantum, quando primum sufficit. d. c. si is cui. de præben. lib. 6. Item præsupposito quod indistincte esset non idoneus, non per hoc infertur ꝙ peccet habendo plura, attento statu hodierno beneficiorum, quo respectu non omnino dicitur non idoneus, sed stricte est non idoneus i. non sit omnino idoneus sicut qui nullum habet. Et ad illud de mentione facienda in impetratione, dic quod fit ideo, quia non sic facile Papa beneficiat beneficiatum sicut non beneficiatum. Item dato ꝙ nullum habeat beneficium, tamen beneficij quod impetratur, hodie valor
a exprimitur[a] vt consideretur an tantum beneficium competat impetranti, an nō. Ad septimum de absurditate dico quod nulla sequitur, vt respondet Inn. in c. cum iam dudum. quia in concursu mandatorum obedietur primo, vel fiat sicut dicitur de iuram. breui. de app. cum parati. Ad iura pro illa parte inducta maxime ad c. sanctorum. dicit Inno. de cle non resi. cap. si. quòd ibi prohibetur ne quis habeat præbendam in duplici ecclesia, quando scilicet beneficia requirunt residentiam quæ solutio est vera in se per superius dicta & per gl. in ver. beneficium. sed diuinat. aliter ergo respondet Innoc. in c. cum iam dudum. in c. sanctorum. prohibetur solum ne quis intituletur in pluribus ecclesijs. debet enim in vna ecclesia intitulari i. denominari seu ad titulū ordinari eius. eccl. d. c. r. Et a principio non debet simul in pluribus intitulari, ex post facto non prohibetur. vnde secundum Innoc. si postea acquirit beneficium in alia ecclesia, poterit ordines recipere ab episcopo vtriusque beneficij, quod est hodie determinatum in c. cum nullus. de tempo. ord. lib. 6. quo ad hoc solum ꝙ ratione beneficij sortitur beneficiatus forum ab episcopo beneficij, vt ad eius literas possit ordinari. sed quo ad intellectum quem ponit Inn. in c. sanctorum. licet subtiliter dicat, tamen nimis restringit illud c. quod generaliter loquitur. dic ergo melius quòd c. sanctorū. procedit secundum distinctionem quam sup. dedi, attento statu originario beneficiorum, quo respectu inhibetur pluralitas, vt prædixi. Ad alia iura responde eodem modo & ad quæcunque alia similia quæ ad hoc deduci possunt.

ADDITIO.

a Valor exprimitur. Adde Rotam deci. 195. incip. licet impetrans in no. & istum in cle. 1. de præben. & ibi qualiter debeat exprimi valor. & de quo intelligatur.
Vinc. God. Adde quando valor beneficij sit exprimendus, in impetratione. hæc per Fely. in c. ad aures. de rescrip. & quod considerari debet, detractis oneribus. Dec. consi. 154. per totam.

SVMMARIVM.

1 *Litera apostolica super beneficio vacaturo conferendo non extenduntur ad beneficium creatum post datam literarum.*
2 *Et an possint dari litera ad beneficia vacatura.*
3 *Data literarum apostolicarum, an potius debeat attendi quàm præsentatio, vel econtra. vide hanc amplissimam quæstionem quæ per multa dissecatur membra.*
4 *Casum in terminis huius c. vide.*
5 *Papa si concessit fructus beneficij primi anni, an veniant fructus beneficij nouiter creati.*
6 *Papa si mandat prouideri de beneficio vacante, an veniat beneficium nouiter creatum.*
Papa si mandat prouideri de beneficio vacaturo, non venit beneficium nouiter creatum post datam literarum. Quid si beneficium tempore datæ erat suppressum, & postea renouatum. vide.
7 *Quid si dubitatur, an data præcedat creationem, vel econtra.*
8 *Quid si beneficium erat creatum tempore datæ, sed nondum dotatum, an comprehendatur sub gratia.*
9 *Quid si beneficium tempore datæ erat exiguum, ita vt cadat in literis: sed postea ita ampliatur vt non cadat. vide.*
10 *Duæ quæstiones sequentes dependent a prioribus. & nu. 11.*

CAP. V.

a Literas.[a] Fortis est vt dicit glos. 1. sed & subtilis, habens profundam materiam & plu-
1 rima decidentem. In summa dicit. † Literæ apostolicæ super conferendo beneficio vacaturo ad creatum post datam non extenduntur. non diuiditur, quia sub vno constructu est. Nota ꝙ Papa dat literas ad beneficium vacaturum, sic & legatus de latere reseruat vacaturum per modum, de quo in pe. c. de offi. leg. lib. 6. Secundo no. initium spectandum. de elec. dudum. 1. Item attendendum tempus datæ. eo. tit. eam te. de quo inf. plene. Tertio no. non sufficere quod res veniat ad statum a quo potuit inchoare. Quarto no. quod rescripta beneficialia comparantur litigiosis, vt sicut illa non concernunt lites post datam exortas. eo. ti. c. si. ita beneficialia non concernunt beneficia nouiter creata, vt hic. Quinto no. quod verbum, statuimus, inducit ius nouum, quod probat litera iuncta gl. 1. & gl. vlt. in prin. & in vers. quare. dico ad hoc
2 quod dixi de iudi. decernimus. † Opp. ꝙ non possint dari literæ ad vacatura beneficia, quia per hoc datur votum captandæ mortis, contra id de concess. præben. c. 1. 2. & 3. eo. tit. ne captandæ. & c. detestanda. li. 6. Confirma, quia non potest circa idem competere ius pluribus. de proba. licet. nec duo possunt habere titulum in eodem beneficio. de præben. maioribus. at hoc contingit dando ius ad vacaturum, cum ius habeat etiam qui obtinet beneficium. Sol. ad primum dicit Mat. quod Papa hoc potest, alius non, nisi in casu de præben. relatum. sed dic quod ibi non datur ius ad vacaturum. Item etiam legatus potest reseruare vacaturum, vt in c. pen. de offi. le. lib. 6. sed non dicitur dare ius per hoc. Sed circa hos casus procedit primum contrarium & iura in eo allegata. Ad secundum, quod nemo tangit, dic quod ius vniforme non potest pluribus competere circa idem, vt in c. licet. & c. maioribus. sed difforme sic. vnde cum iure in re quod habet institutus, stat quod alius habeat ius ad rem vt expectans, & maxime, quia ius expectantis est incertum & non coincidit cum iure in re, sed consumatur tantum cum ius in re est extinctum. Vnde est ius conditionale; sed si beneficium vacabit quod importat verbum, vacaturum, de præben. si postquam. lib. 6. Insuper nullum refert qualis sit forma gratiæ. aut enim non est collatus canonicatus, & non dicitur ius habere ad rem, sed tantum condictionem ex rescripto ad petendum sibi prouideri per executorem. quod dixi in c. mandatum. eo. ti. licet enim Compo. ibi dicat quod literæ beneficiales habentur loco tituli, tamen secundum Genze. verius est quod operantur solum probationem, sed ius tituli quæritur per collationem. de præb. c. pe. lib. 6. Credo quod, velit potius allegare c. vlt. in fi. de concess. præbē. in 6. licet Genze. alleg. c. vlt. sed in hoc puto quòd sit corruptus vitio scriptoris. aut collatus fuit canonicatus, & tunc bene surgit ius ad rem, vt probat c. si postquam. & d. c. pen. Ex quo no. quod in hoc casu non tātum per officij implorationem, sed iure directo agit qui est canonicus vt sibi præbenda conferatur. & hoc in canonico creato authoritate Papæ, cum tale ius afficiat

præbendam

ADDITIO.

a Literas. Vide nota. in l. matrem, C. de proba. & per Bar. in l. non solum, §. sed vt probari, ff. de nouo pe. nun. Et no. quod plene dicitur in c. si a sede de præben. in 6. vide plene per Do. de san. Gemi. in c. si propter. in fi. sup. de rescri. in 6. Philip. Fran.

præbendam. de præben. si postquam. lib. 6. de rescrip. duobus. sed postquam præbenda collata est, tunc consequitur ius plenum in re. d. c. pen. quod hoc notabiliter probat. per quem tex. infero, quod licet collata præbenda intelligatur collatus canonicatus ex vi annexionis, vt tenet Compo. de constitu. cum M. vbi dixi, non tamen sic econuerso, sed vltra collationem canonicatus requiritur collatio præbendæ, vt probat prædictum c.
1 pen. quod no. † Secundo opp. quod non debeat ponderari data, sed præsentatio. de præben. dilectus. 2. Sol. hic quærimus de substantia rescripti eo respectu vt sciamus quid includat: ideo attenditur data, ibi autem quæritur de constituendo ordinarium collatorem in culpa: ideo requiritur præsentatio. ante enim quàm ignoret, non potest in culpa constitui. Tertio opp. ad hanc sol. quod etiam si requiratur quid includat rescriptum, debeat ponderari præsentatio vel potius executio, vt tempus quo fiet collatio, per cap. ei cui. de præben. lib. 6. vbi impetrans præbendam, qui tempore datæ non erat idoneus ad sacerdotalem, obtinet sacerdotalem si est idoneus tempore collationis. Sol. illud c. multipliciter variatur per aliud c. si eo tempore. eo. ti. lib. 6. vbi impetrans sibi prouideri de curato vel non curato, si tempore datæ non est idoneus ad curatum, licet tempore collationis sit ad hoc idoneus, non tamen obtinet curatum, & sic videtur contradicere c. ei cui. ad quod contrarium tollendum gl. in c. ei cui. dedit varias solutiones, quarum nulla est sufficiens, vt scripsi in d. c. si eo tempore. Ideo alij aliter soluunt quod prosequor in dictis locis. Sed ego soluo quia in c. si eo tempore. impetrans tempore datæ ad nullum suppositum sub hoc genere curatum, erat idoneus. ideo ab ipso initio gratia fuit ex toto nulla quo ad illam partem de curato. Sed in c. ei cui. impetrans tempore datæ non fuit idoneus ad quodlibet suppositum sub hoc termino præbenda, cum esset idoneus ad non sacerdotalem. poterit ergo consummare gratiam in subiecto alterius qualitatis, vt in præbenda sacerdotali, nam dispositio generalis, quæ tenuit, potest bene consummari in subiecto aliquo in quo non potuisset consummari ab initio, dum tamen subsit habilitas tempore consummationis, ff. de solu. l. qui decem §. Stichum. versi. sed ei. vbi si stipulor hominem, potest mihi solui homo qui erat meus tempore stipulationis, si desijt esse meus tempore quo soluitur. & plura iura similia ad hoc induco in d. c. si eo tempore. Sed ad tex. istum hæc sol. videtur omnino resistere: nam hic impetrans vacaturum, licet gratia tenuerit, non potest eam consummare in nouiter creatis, quod tamen venit sub verbis gratiæ ex quo est creatum. Dic ergo quod hic ponitur ius nouum & alias dicendum fuisset contrarium, vt dicit glos. vlt. vel quantum ad c. ei cui. dic, quòd ibi tempore datæ fuit residentia solum ratione qualitatis deficientis, sed hic fuit ratione substantiæ, ex quo beneficium tempore datæ non erat in rerum natura, de ipso ergo non potuit gratia intelligi. Quarto opp. ad idem de c. si eo tempore, de elec. lib. 6. Sol. potius facit pro, quia & ibi attenditur data. & de hoc inf. in 7. contrario ad fi. Quinto op. ad idem de c. duob. eo. ti. lib. 6. Sol. ibi attenditur præsentatio, quia data vtriusque rescripti erat par. vel ibi quærimus de rescripto, non quo ad substantiam, sed quo ad effectum vt sciatur vter duorum impetrantium sit præferendus. Sexto opp. ad idem de c. super eo. de ap. de cap. vt debitus. eo. ti. nam probat c. super eo. quod attenditur præsentatio. c. vt debitus, probat fortius quod nō sufficit præsentatio, sed debet interuenisse citatio. Sol. hic de rescrip. beneficialibus. ibi de litigiosis. vel in illis c. quærimur de effectu rescripti. & quo ad cap. super eo, quæritur ad effectum sciendi quando currat terminus positus in rescripto ad terminandam causam. quo ad c. vt debitus, quæritur de effectu præuentionis, vt sciatur quomodo delegatus præueniat ordinarium, vel econuerso. Septimo opp. ad id de omnibus rationibus quas facit glos. vlt. in prin. ibi, quod videtur iniquum. vsq; ibi, quare dico. Et sunt 7. rationes, ad quas, quia volo inf. respōdere, ideo eas formo. Est itaque prima, nam fortius deberet dici vt sub gratia veniret nouiter creata, quam creatum ante datam, quia in prima non potest esse votum captandæ mortis: in secunda sic. ad hoc de concess. præben. accedens. Secunda, quia si tempore datæ extabat beneficium quod postea non in fraudem impetrantis fuit expressum, non deberetur expectanti. de consti. cum accessissent. ergo per casum conuersum si tempore datæ non extabat, & hodie extat, debeatur. Tertia, quia sequeretur quod si impetraui curatum, non posset mihi conferri id quod erat simplex tempore datæ, licet hodie curatum, quod est absurdum. Quarta per contrarium ad præcedentem, quia sequeretur si impetraui simplex quod erat curatum tempore datæ, hodie simplex mihi conferri non posset. Quinta, quia sequeretur quod si impetraui ad collationem alicuius, non posset mihi conferri beneficium quod tempore datæ ad eius collationem non spectabat, licet tempore vacationis spectet,

quod est falsum per clem. si de beneficio. inf. de præben. Sexta,
a quia sequeretur quod canonico expectanti[a] præbendam non deberetur præbenda de superexcrescentibus, quod est falsum, per c. cum M. de constitu. Septima, quia sequeretur in casu præmisso de canonico expectante, quod in ecclesijs non habentibus numerum non deberetur portio, quod est falsum, per c. fi. de concess. præben. lib. 6. sed tenet consequentia, quia in ecclesia non habente numerum iura creantur cum electis, & extinguuntur cum defunctis. de præben. dilecto. Istæ sunt rationes glos. Extra glos. est octaua ratio per l. fin. C. quæ res pign. oblig. poss. vbi si quis hypothecauit bona ad se pertinentia sub obligatione, veniunt bona quæ postea pertinebunt. Nona per c. quia circa. de priuile. vbi si episcopus concedit monasterio decimas episcopales, intelligitur concessio tam respectu prædiorum quæ habet tempore concessionis, quam eorum quę postea quęsiuit. Decima, quia ędificio futuro acquiritur seruitus, ff. de seru. vrb. prędio. l. si seruitus. in princ. & ver. quòd si ita. & §. futuro. Ad hęc omnia iura quę probant finem spectandum, quæ colligit glos. de elec. dudum. el. 1. inf. de censi. scientes. Vndecima per c. constitutus. eo. tit. vbi attenditur numerus creatus post monitorias, & ante executorias, & sic non data. Duodecima, quia dispositio ita potest fieri super non ente sicut super existente. nam vendi possunt fructus futuri, ff. de contrahen. empt. l. nec emptio. sic & obligari, ff. de pigno. & quę nondum. & promitti. ff. de verbo. oblig. l. interdum, & legari. Insti.
b de leg. §. ea quæ. Decimatertia, quia adiectiuum[b] significat secundum tempus verbi cui adijcitur, ff. de noxa. l. in delictis. §. si extraneus. vbi dicitur quod si sciente aliquo seruus dedit damnum, si postea fiat seruus illius, non per hoc tenetur ac si sciuisset, quia tunc non erat seruus. ita hic hoc adiectiuum, vacaturo conferendo, debet intelligi secundum verbum cui adijcitur, vt determinet verbum, conferendo, vt conferatur vacaturum, id est quod tunc vacabit quando confertur. sed ad primam rationem supra factam constat quòd creatum nunc vacat, ergo debetur. Pro solutione horum contrariorum & similium sex sunt videnda. Primo an dispositio quæcunque concernere possit futura, & de facto concernat. Secundo an sit spectandum initium, an finis, an medium. Tertio an super nō ente possit fieri dispositio. Quarto de iustificando hanc cle. vt videamus an de iure procedat, an vero sit casus specialis. Quinto vt respondeamus contrarijs. Sexto an & quando rescripta ad beneficia vel ad lites debeant attendi, & mensurari secundum tempus datæ, an ex alio. Venio ad primum, & quidem hic articulus examinatur per Bart. ff. de auro & arg. lega. l. si ita. cuius verba breuiando & aliter dicendo, dic: quan-
c doque[c] dispositio habet verba denotantia tempus, quandoque non sic, quandoque est per verba futuri temporis, & est casus indubius quod concernit futura, vt cum venduntur fructus futuri, vel obligantur, vt supra in ratione 12. quandoque in dispositione est verbum præteriti temporis vel præsentis, & aut est dispositio quæ habet tractum ad futurum & concernit futura, vt dispositio legis, quia l. semper loquitur, l. Arriani, C. de hęre. de consti. c. fi. aut dispositio non habet necessario tractum ad futurum, & aut est generalis, aut vniuersalis, aut indefinita, aut particularis. Et quæ sit differentia inter vniuersale & generale, prout in iure sumitur, no. gl. ff. de eden. l. 1. dixi plenius de libel. obla. c. 2. de dispositione generali & vniuersali & indefinita, dic quod aut est circa aliquid, ex quo si veniant futura, nullum aut exiguum surgit præiudicium, & tunc concernit futura, l. fi. C. quæ res pig. obli. per l. indicendo vt supra in 8. ratione. aut surgeret magnum præiudicium, & tunc non extenditur ad futura, l. si ita, ff. de auro & arg. lega. vbi in legato veniunt ea quę erant testatoris tempore quo legauit, non quę postea quęsiuit. De dispositione particulari dic quod regulariter non venit futurum, cū oporteat subiectū capax subsistere tēpore dispositionis, alias non tenet dispositio tanq super non ente. quod statim plenius declarabo. Si autem dispositio est sine certo tempore, adhuc procedit pręcedens distinctio. Sed circa prędicta incideret dubium examinandum, an &

quando

ADDITIONES.

a Canonico expectanti. Adde Doct. in c. pro illorum. de præben. & quod ibi per Io. de Imo.
Vin. God. Adde Fel. in c. postulasti. per discursum, de rescrip & Rot. in decis. 331. habens. in nou.

b Quia adiectiuum. Adde c. ex ore. de priui. c. quia propter. de elect. l. is qui. ff. de acq. pos.
Vin. God. Vide Alex. in l. metum. §. licet. ff. quod met. cau. & in l. cum filio de leg. 1.

c Quandoque. Adde gl. 2. in l. tutor, ff. de iureiur. Abb. in c. pastoralis, §. item cum in totum. in prin. de offi. dele.
Vinc. God. Dispositio quæcunque in dubio debet intelligi secundum ius commune, Gen. consi. 40. nu. 11.

a quando indefinita æquipolleat [a] vniuersali. quod omitto, quia intelligo hunc tex. ꝙ hic fuit dispositio particularis, cum vnicum tantum beneficium debeatur expectanti, sed fuit incerta, cum nesciatur. de quo casus est de hoc in c. ex parte. t. de offi. deleg. quod ibi declaraui. Et de rescrip. c. 1. vbi tangit glos. mag. sed indefinita quando æquipolleat vniuersali, no. glos. de elec. vt circa. lib. 6. Dy. in rubr. de reg. iur. eo. lib. Venio ad secundum de initio, vel medio, vel fine spectando. & de hoc dic vt in c. dudum. t. de elec. vbi dixi. Sed omitto hic quantum est in genere. sed in specie quo ad rescripta quid iuris, dico inf. at. 6. cum examinabitur, an in rescriptis attendatur data. Venio ad tertium, an dispositio fieri possit super non ente. ad hoc dico quòd quandoque disponitur per modum non habentem tractum ad futurum, vt cum fit contractus. & tunc super non ente non tenet dispositio, vt si donatur vel venditur quod non extat. de re iudi. abbate. post princ. lib. 6. Aliquando disponitur per modum habentem tractum ad futurum, vt in institutione hæredis, vel in legato, & tunc potest disponi super non ente, vnde instituitur postulatio. ff. de lib. & posth. l. Gallus. §. ille casus. de lega. 1. l. pen. de hoc plenius dico de eccle. ædi. ad audientiam. 2. Venio ad quartum, an hæc cle. procedat de iure. glos. vlti. & communiter scribentes oēs maxime Pau. & Genz. tenet ꝙ sit casus specialis deuians a iure communi. quod tenendo facile soluuntur rationes contrariæ, quia standum est eis extra hunc casum. Ioan. de Lig. dicit quòd procedunt de iure, quia duo subijciuntur dispositioni. i. requiruntur in dispositione, scilicet subiectum & qualitas. i. substantia & forma. Modo dictio, vacaturo, bene potest trahi ad qualitatem non existentem tempore dispositionis, sed ad rem non existentem in substantia non inducit. no. in d. l. si ita. de auro & arg. lega. quæ non multum faciunt: nam ibi fuit verbum quod requirebat existentiam tempore dispositionis, quia legauit testator aurum suum, & sic oportet intelligi de auro quod erat suum tempore legati. sed hic fuit verbum incertum, quia mandauit Papa prouideri de vacaturo, nec verbum hoc per aliquid coarctatur, ergo stant rationes contrariæ. Io. de Fan. repetens c. ei cui. de præb. lib. 6. ampliauit rationem Io. de Lig. dicens ꝙ verbum, vacaturo, quod hic exprimitur, nihil operatur, quia de iure intelligitur. & quæ insunt dispositioni si exprimuntur, non immutant, ff. de cond. & demonst. l. conditiones quæ extrinsecus. de elec. significasti. quę ratio posset impugnari, quasi mandando de vacaturo, hæc expressio operetur vt non veniat vacans tempore datæ. sed hæc impugnatio non est vera, per c. si postquā. de præben. lib. 6. in gl. quæ tenet quòd venit vacans, quia dicitur etiam vacaturum donec informabitur. sed aliter potest impugnari, quia præsupposito quòd non exprimeretur verbum vacaturo, cum subintelligatur, vt probat cap. si postquam. debet extendere dispositionem ad tempus collationis, cum habeat tractum ad futurum. Ego itaque aliter dico quòd

b tutius est inhærere [b] glos. vt sit casus specialis tanquam ponens nouum ius, vt probat verbum, statuimus. sed si vis tenere quòd ponat casum non specialem, dic aduertendum ꝙ quando fit gratia de vacaturo, duplex est dispositio. Prima est per ipsam gratiam. Secunda per collationem quæ postea fit, & quamuis conferatur dispositio in futurum, quo ad secundum de collatione, tamen quo ad primum gratia statim consummatur, & dicitur gratia. de offi. dele. si super gratia. lib. 6. de præben. sicut. & c. fi. eo. lib. stat ergo quod cum sit dispositio, debeat cadere super aliquod existens, sed beneficium postea creatum, tunc non existebat, ergo quo ad illud non tenet. nam tempore collationis nō potest dici retro quòd Papa dederit gratiam super non ente. At quando quæritur de rescripto respectu substantiæ attenditur data. eo. tit. si eo tempore. lib. 6. & dico inf. in 6. articulo. & procedunt hæc ex eo ꝙ mandatum prouidendi de beneficio est particulare, vt sup. dixi, tanquàm concernens vnicum beneficium, licet sit incertum, sed propter hanc incertitudinem non surgit alia dispositio iuris quàm si esset certum, vt probat c. ex parte. 1. de offi. dele. Sed constat ꝙ si Papa mandasset prouideri de beneficio certo, & illud nondum extabat, ꝙ gratia non teneret tanq̄ super non ente. de despon. impu. ad dissoluendum, d. c. ad audientiam. de eccle. ædifi. ergo nec tenet licet mandatum sit incertum, quia quando certificabitur, erit perinde ac si tempore datæ de hoc fuisset mandatum. & hæc ratio videtur vrgentissima. Venio ad quintum, ad soluendum contraria, quæ omnia tenendo cum glos. facilis est sol. vt dicas hic specialiter per rationes quas ponit glos. sed tenendo quòd non sit speciale, vt prædixi, quod est iustius, vt habeamus pinguiorem prouisionem ex hoc c. Item quia Papa adiecisset aliqua verba, per quæ apparuisset eum specialiter velle disponere tantum in hoc casu, quæ tamen non adiecit. Dico ad primam rationem quod licet in nouiter creato esset votum captandæ mortis, subest alia ratio impediens gratiam quam prædixi. Ad secundam de c. cum accessissent. dic ꝙ non est vera. Vnde secundum Lap. oportet glos. hic intelligi de beneficio suppresso re ipsa sine ministerio, vt si naturaliter casmate, vel alluuione destructum est. nō autem secundum cum procedit quod dicit glos. si intelligis ꝙ per inferiorem a Papa posset supprimi beneficium, in præiudicium reseruationis Papæ, per extrauag. Io. 22. execrabilis, §. quæ omnia. & extrauagantem, sedes apostolica. & per extrauag. Benedicti, dudum felicis recordationis. sed pro gl. faciunt quæ dixi de exces. præla. sicut vnire. quia suppressio concernit proprietatem beneficij, reseruatio titulum. Vnde quamuis Papa prohibeat de beneficio reseruato, per inferiorem disponi, debet intelligi quo ad titulum, non vt velit ex toto tollere potestatem ordinarij. curia Romana tamen tenet quod dicit Lap. pro quo est ꝙ talis suppressio si teneret, præiudicaret impetranti, quod non debet permitti inferiori Papæ, qui de gratia apostolica non potest iudicare. de re iudic. cum venisset. de confir. vti. cap. 1. & 2. ergo multofortius potest restringere. Ad tertiam & quartam & quintam responde simul, ꝙ bene potest sub dispositione includi aliquid, quod erat sub qualitate nō includibili tempore dispositionis, dummodo tempore consummationis & collationis sit sub qualitate compræhensa in rescripto. hoc solum probant illæ rationes. Sed ꝙ dispositio possit trahi ad id quod non existebat tempore dispositionis, non probat, & contrarium probatur hic, vnde casus sunt diuersi, & ratio diuersitatis, quia in illis potuit gratia habere subsistentiam, sed in casu nostro non. pro hoc quæstio per Pau. disputata quæ incipit, de beneficio. vbi dicit quòd si beneficium curatum ante Papam alteri donetur post datam, ad ipsum extenditur rescriptum. Ad sextam de c. cum M. dico ꝙ non procedit per id quod dicit glos. hic in fi. cum dicit hoc c. non procedere in expectante præbendam ratione canoniæ quam habet. tunc enim stat regula c. cū M. vt possit prouideri de nouiter creato, & superexcrescentibus. sed hic loquimur de expectante simpliciter ex gratia nondum canonica. Et intellige sane, quia licet in casu nostro expectans esset creatus canonicus ex vi gratiæ, non per hoc obtineret nouiter creatum: sed si iam canonicus impetrat sibi prouideri de præbenda, procedit quod dixi de c. cum M. vt ēt de superexcrescentibus prouideri possit. & hoc nisi velimus intelligi hunc tex. prout iacet, ꝙ non debetur nouiter creatum ei qui expectat beneficiū. & hoc nisi habeat aliud adminiculum q̄ solam gratiā, vt si est creatus canonicus, ammodo non dr̄ spectare præbendam vacaturam tm̄, sed cum primum se facultas obtulerit. de præb. relatum. de conces. præben. cum super. & d. c. cū M. quod vr̄ verius. vnde notanter tex. dixit beneficio vacaturo, & non dixit, præbenda. Item non facile potest exemplificari tex. qn̄ mandatur prouideri de prębenda sm̄ stylum hodiernum, per quē Papa statim confert canonicatū. Et sic ēt si numerus sit in ecclesia, rumpitur, & succedit quod s. dixi in septima ratione. Ad septimā patet sol. tenendo ꝙ statim dixi, vt dispositio ista non possit habere locum in ecclesia non habente numerū, sed tm̄ qn̄ is qui vult sibi prouideri, non habet aliud adminiculū nisi ipsam gratiam. Sed qn̄ est receptus in canonicum, habet aliud adminiculum. Erit ergo sensus ꝙ hæc cle. solum procedit qn̄ mandatur prouideri de beneficio, intelligendo proprie de titulo beneficij, non de prębenda quę accedit canonicatui. Ad octauam, de l. fi. C. quæ res obl. poss. respondeo ꝙ ibi fuit dispositio generalis, hic particularis, vt dixi. Item ibi de nullo vel de modico præiudicio obligati agitur, quia non plus debet si obligata sint bona postea quæsita q̄ si sint non obligata. Sed vbi ageretur de magno præiudicio, secus, vt prædixi, per d. l. si ita, ff. de au. & arg. leg. Ad nonam, de c. quia circa. dic quòd ibi dispositio fuit indefinita, hic particularis. Item ibi in non odiosis: fit enim lata interpretatio in beneficijs contra concedentem. de verb. sig. olim. & ita ibi fuit. Ad decimam, de iuribus probātibus finem spectandum, mde per superius dicta ꝙ illud quādo dispositio tota potest habere tractum ad futurum, quem hic non habet, cum statim ab initio sit verum dicere quod est gratia, adeo quòd literę dicuntur

cedere

ADDITIONES.

a Indefinita æquipolleat. Adde Pe. de Anch. in rub de reg. iur. lib. 6. in 4. col. ver. hæ sunt occasiones. Bar. in l. si pluribus. de lega. 3. idem in l. si is qui ducenta, in §. vtrum, ff. de reb. dub.
Vin. God. Adde Ruy. in consi. 118. nu. 14. lib. 3. & consi. 91. num. 14. libr. 4. æquipollet vniuersali potius collectiue, quàm disiunctiue, Ruyn. consi. 43. nu. 7. lib. 1. & consi. 120. nu. 4. & 9. lib. 2.

b Tutius est inhærere. Et quanta sit autoritas glos. adde Bar. in quodam suo consilio incip. Andriolus. Ange. in consi. 273. Bal. in consi. 159. in 2. colum. in 2. volu. Alex. de Imo. in consi. 147. in 3. colum. in 5. volu. vers. sed p̄ sequàm.
Vin. God. Adde Cor. in consi. 59. Diu post literam M. lib. 2. Dec. in consi. 196. Diligenter examinatis. nu. 7. lib. 1.

cedere loco tituli quo ad quid, vt no. s. co. mādatum, & s. dixi. Ad vndecimam de c. constitutus. dico quòd dupliciter legitur, vno modo vt quod dicit tex. de numero constituto in ecclesia ante executorias, debeat suppleri, & ante monitorias, & tunc nihil obstat. Alio modo prout iacet vt fuerit numerus constitutus post monitorias, & tunc adhuc proprie non obstat. nam intelligo ꝙ ponderauit ibi, numerus, solum quo ad executorias, vt censeantur obreptitiæ non facta mentione de numero. sed monitoriæ non possunt dici obreptitiæ, quia de non ente non potuit fieri mentio, quod plenius dixi in d. c. Ad duodecimam, quia super non ente disponitur, dico ꝙ ibi dispositio totaliter habuit tractum ad futurum, vel verius ibi vēditur spes in fructibus futuris ex certo prædio, & sic super existēte disponitur. At hic loquitur tex in gratia generaliter concessa seu in certo vacaturo, quæ debet restringi ad beneficium existens tpe datæ. Ad decimam tertiam de adiectiuo patet sol. per id quod dixi s. co. contrario. quia hic tota dispositio non confertur in futurum: imo statim ab initio habuit subsistentiam, & fuit grata. Venio ad sextum articulum, an & qn̄ debeat in rescriptis attendi tempus datæ vel aliud. vbi dico quod qn̄q; quærimus de rescriptis quoad substantiam, qn̄que quo ad effectum. Si quoad substantiam, attendenda est data, vt si quæritur, an sit commissa obreptio in rescripto, an non. eo. tit. gratia, lib. 6. Si de effectu, quandoque quærimus quo ad intrinseca, aliquando quo ad extrinseca. Primo casu adhuc idem, vt attendatur data vt sit expediens ad hoc, vt beneficium includatur in gratia, ꝙ extet tempore datæ: tn̄ respectu qualitatis non semper attenditur data, cum sufficiat respectu executionis qualitatem beneficij esse talem tempore executionis, quæ possit includi sub verbis rescripti, vt in cle. si de beneficio. præallegata. & potest in hoc poni conclusio, vt dummodo in substantia potuerit rescriptum habere substātiam tempore datę, possit consummari in subiecto alterius qualitatis, per c. si cui. de præben. lib. 6. quod declaraui s. in 3. contrario. Sed his obstant no. in c. statutum. in prin. de rescri. lib. 6. vbi in gl. habentibus. in fi. dicitur oportere iudicem delegatum tempore datę esse talem, de quo loquitur illud c. nec sufficere, vt postea fiat talis. Ad quod respondeo ꝙ qualitas in iudice deficiens, habet se tanq̄ defectus substantiæ, cum sit tradita regula per c. statutum. ꝙ non est susceptibilis iurisdictionis, nisi talis sit in dignitate, vel canonicus ecclesiæ cathedralis, vt ibi. per hoc dico, ꝙ quærere de effectu intrinseco rescripti, est quærere quid includat rescriptum, vt si in beneficialibus quærimus, quod beneficium veniat in gratia, vel in litigiosis quęrimus, quis iudex sit talis cui causa possit committi. quærere autem de effectu quo ad extrinseca, est cum quærimus in beneficialibus, quando gratia sit perpetua, vel qn̄ afficiat, vel quid simile. In litigiosis cum quærimus qn̄ per rescriptum delegati tollatur præcedens rescriptum, vel præueniatur ordinaria iurisdictio, vel quid simile. Et hoc casu cum quęritur de effectu extrinseco. dic ꝙ aut in beneficialibus rescriptis: aut in litigiosis. Primo casu cum multiplex sit effectus, variantur regulæ nam qn̄q; quærimus de effectu rescripti beneficialis quo ad perpetuationem, qn̄q; quo ad aliud. quantum ad perpetuationem dicit Lau. ꝙ aliquando Papa mandat prouideri de vacante, & statim gratia est perpetua. Aliquando de vacatura, & tunc gratia non est statim perpetua. Vnde intelligitur c. si super gratia. præallegatum, quando processit aliquid ex quo surgit ius beneficiato, vt quia confertur canonicatus, alias gratia non perpetuatur, vt si mandatur alicui simpliciter prouideri. sed tunc s̄m eum perpetuatur gratia si executor aggressus fuit aliquid de substantialibus negotij. de offi. dele. quis. li. 6. vt si executor deputatus ad prouidendum cū clausula, si est idoneus, examinauit impetrantem, & pronunciauit eum idoneum. pro hoc qđ notauit Inn. de transla. c. 1. imo s̄m eum sufficit ꝙ literæ sint præsentatæ, de quo remittit ad no. in cle. vnica. de conces. præben. per quę verba nimis restringit d. c. si super gratia. quod generaliter loquitur, per quod dici potest, ꝙ gratia statim cum est facta, perpetua est. Vel melius in hoc distingue per c. sicut. de prębē. lib. 6. quo c. coniuncto cum c. si super. dic ꝙ aliqn̄ fit gratia ei cui datur potestas conferendi, & statim est perpetua. d. c. si cui. qn̄que fit ei cui mandatur conferri, & tunc procedit distinctio Lau. & dicta per eum, quę satis parent ex illo c. Si autem quęrimus quo ad alium effectum, vt quo ad afficiendum beneficium, & quo ad præueniendum ordinarios collatores. distingue plene vt in c. si soli. vbi glo. de conces. præben. lib. 6. De rescriptis autem litigiosis dic, ꝙ aut quærimus de effectu extrinseco quo ad perpetuandam iurisdictionē delegati. & dic vt in c. licet. de off. dele. aut quo ad præueniendum ordinariū. & dic vt in c. vt debitus. de app. aut quo ad faciendum currere terminum in rescriptis positum. & dic vt in c. super eo. de app. quia quo ad hoc statur præsentationi vt ibi. possent etiam & alij effectus rescripti inueniri, quibus attentis tempora varientur, sed prædicta procedunt attento eo quod cōiter contingit. Expeditis his contrarijs, per quæ patet intellectus huius tex. vt amplius pateat, quæro de aliquibus. Quæro itaque primo de ratione decidendi. Sol. tenendo ꝙ ponat ius, & non sit casus specialis, rationem collige per superius dicta in proxi. contrario. sed tenendo ꝙ sit ius nouum, & speciale, ponuntur rationes decidendi in glo. in veri. quare dico. maxime ibi, & fuit
4 forte motiuum. & ibi, sicut ergo voluit ęquitas. † Secundo quęro, de exemplo huius c. quod est quærere de positione casus in terminis. Lau. explicauit sic. vt si quidam impetrauit in forma pauperum vsque ad summam 60. librarum cum cura ad præsentationem cuiusdam abbatissæ, hoc pendente illa abbatissa obtinuit priuilegium, quod quandam ecclesiam pertinentem ad suam collationem valentem libras ducentas, posset reducere ad suam mensam, constituta ibi vicaria valoris 60. librarum, quo facto impetrans petit illam. Determinatur hic quòd non potest, cum sit de nouo creata. Ponit & aliud exemplum quod in idem recidit, & quomodocunque ponatur, dummodo sit beneficium nouiter creatum, semper procedit hæc decisio. Tertio quæro, quia dicit tex. literas nostras. quid in lite-
a ris legatorum. glos. 2. dicit idem. quod tenent Pau. Genze. &
5 Steph. pro hoc c. collatio. de offi. leg. lib. 6. † Quarto quæro, si Papa dedit potestatem conferendi primum vacaturum. Item quid si contulit gratiam percipiendi fructus beneficiorum primi anni, an veniat nouiter creatum. glo. 3. in vtraque quæstione dicit esse locum huic c. idem Pau. reddens rationem in secundo dicto, quia gratia est odiosa. eo. titu. si propter. lib. 6. sed quoad primum Lap. allegat pro glos. de priuile. cum capella. & quod ibi no. de deci. c. 2. lib. 6. & inf. de censi. clem. 1. & dicit hoc procedere, quando non fit gratia ei cui conferendi potestas conceditur: nam si sibi fit gratia cum talis non sit odiosus, de præben. dudum. lib. 6. & c. si cui. & c. quamuis. 2. eo. lib. non procedit glos. secundum eum. pro quo inducit quod no. Io. And. de verb. sig. sicut. lib. 6. vbi dicit quòd gratia concessa episcopo, vt quatuor clerici sibi assistentes percipiant fructus beneficiorum in absentia, concernit beneficia, quæ sunt adepti post priuilegium, imo etiam eos qui tempore priuilegij concessi non erant clerici, vel si erant, non erant beneficiati. Io. de Lig. quo ad primum dictum dicit glos. procedere in terminis suis, quando fuit alicui concessa potestas conferendi primum vacaturum, & sic vnicum. secus si fuisset concessum generaliter, vt posset conferre beneficia certi loci, tunc vt gratia sit generalis, talis dispositio concernit futura, etiam non existentia tempore datæ. Dic quod tenendo intellectum gl. vlti. quod hæc decretalis ponat ius nouum, & casum specialem. gl. ista non est vera, nec in primo, nec in secundo dicto, quia debet secundum illud textos intelligi in proprijs terminis, & nō in alijs. sed tenendo quòd ponat ius, glo. est vera in vtroque dicto. & ad dictum Lap. dic quòd in exemplo, quod ponit, illud operatur perpetuitas gratię, quę si sit cōcessa respectu vius perpetui, necessario debet intelligi quo ad plura subiecta, vt vno remoto aliud subrogetur. sicut in casu l. cum debere, ff. de seru. vrb. præd. vbi si domus mea debet tibi seruitutem, vt possis superædificare: si domus mea corruit, teneor reficere colum-
6 nam vel parietem, vt subrogetur in locum deficientis. † Quinto quæro, in eo quod hic loquitur, quando mandatur prouideri de vacaturo, quid si mandatur prouideri de vacante. Sol. vt in gl. 4. & dicit Lau. quòd hoc casu cum mandatur prouideri de vacaturo, gratia expirat obitu concedentis. de præben. si cui. in fi. libr. 6. secus dicit si Papa contulit canonicatum vel certam ecclesiam quæ vacat, quia tunc non expirat gratia, quæ iam facta est. de offi. deleg. si super gratia. lib. 6. quod intellige vt no. in dicto cap. si cui. in glos. fi. In primo autem casu cum mandatur prouideri de vacaturo, dicit Lau. quod res desinit esse integra secundum aliquos, tunc tantum quando executor aggressus est aliqua de substantialibus, secundum no. per Innocen. de elect. in causis. Ipse vero dicit quod sufficit quòd executor datus ad prouidendum alicui, si est idoneus examinauerit per se etiam sine citatione alicuius, quod potest, vt no. Inno. de transla. c. fina. vel si prout fit, citauit illum contra quem facienda est collatio. de offic. delega. licet. imo vt refert Lau. secundum aliquos sufficit quod gratia sit præsentata executori, & hoc in beneficialibus. de hoc per Ioan. And. in d. cap. si cui. vbi approbat secundam opinionem statim dictam, quod requiritur quod citatus fuerit is, qui grauatur.

Prima

ADDITIO.

a Quid in literis legatorum. Adde Abb. & Doct. in c. post cessionem. de probationib.

Vin. God. An credatur legato Papæ sine literis commissionis. vide Ale. in l. 1. ff. de offi. præfec. præto. & Fel in c. cum in iure. de offi. deleg.

Prima vero & vltima forma male possunt sustineri, pro hoc
quia sicut in litigiosis requiritur citatio. de offic. delega. licet.
vbi dixi, ita & in beneficialibus, quia non reperitur in hoc di-
uersitas. tamen quia executor in beneficialibus non tenetur
assumere partes iudicis, vt no. Inn. de præsump. c. si. videtur suf
ficere q̃ processit ad canonicatum cõferendum vel beneficiũ
vacans ẽt nemine citato, sicut sufficeret si Papa hoc fecisset, vt
6 dixi s̃. c. q. † Sexto quæro, quid si beneficium erat suppressum
tpe datæ, sed postea renouatũ? gl. in ver. creatum. in ver. sed qd
a dices. dicit aliud quam de nouiter. [a] Rationem ponit & idem
Pau. Stepha. & Genz. est etiã ratio ſm Genz. quia cã originalis
debet potius attendi q̃ reuocatio. l. cuicunque. §. si ei. ff. de insti.
ac. & de dona. l. quid qd. de fideiuss. l. tutor. & sic cũ hic sit re-
ductio facta ad pristinum ius, debet posse peti. ff. de minori. l.
q̃ si minor. §. restitutio. Io. de I. distinguit an beneficium fue-
rit ex toto suppressum, & non est vera glo. quia si postea reuo-
catur, est potius creatio q̃ reuocatio an non ex toto, & ꝓcedit
gl. ꝑ hac distinctione est c. ꝯtulit. de iudæ. vnde dic q̃ qñq; re-
nouatur reuocando suppressionem, per quã non erat oĩno ex-
tinctus titulus, & tunc procedit gl. qñq; renouatur destruẽdo
suppressionem per quam erat extinctus titulus, & tunc est ve-
7 ra creatio, & locum habet qd̃ dr̃ in tex. † Septimo quæro, quid
si dubitatur an data præcedat creationem, an econuerso? glo.
ea. in ver. sed quid si dubitatur. arguit pro & ꝯ, & decidit pro
impetrante, quia gratia est fundata eo ipso q̃ cõstat de ipsa, &
cõstat bñficium vacare. qui ergo excipit de creatione post da-
tam, probet. qd̃ dic vt in gl. quã signa, quoniam singularis. &
per eã decidi possunt multæ quæstiones. & cum ea tenent Pau.
& Genz. & Steph. & pro eius materia est quod no. de elec. si
eo tpe. lib. 6. & de præben. si tibi absenti. & c. si a sede. eo. lib. &
quod no. Bart. ff. de no. oper. nunc. l. non solum. §. sed vt proba-
ri. vbi format multas quæstiones, quæ deciduntur per hanc gl.
ex qua colligitur q̃ qui fundat intentionem ex prioritate vel
posterioritate tpis, debet probare de tpe limitate & specifice.
sed multum obst. quod no. in c. venerabilibus. in gl. penult. de
sentẽ. excom. lib. 6. & glo. non soluit, vbi qui petit se absolui ad
cautelam, dicẽs se excõicatum post appellationem, debet pro-
bare q̃ appellatio præcessit, ita ergo deberet impetrans pro-
bare beneficium fuisse creatum ante datam. Solu. ſm Pau. ibi
hoc ideo est, quia excõicatio est tanq̃ gladius penetrabilior. de
sent. exc. ex tenore. & no. Inn. de app. præterea. 2. ver. p̃sumit p̃-
cessisse. vel ſm Genze. hoc est quia absolutio ad cautelam est
talis naturæ vt non præstetur, nisi qñ non tenuit excõicatio,
alias est opus vera absolutione. Dic q̃ ratio vera est, quia perẽs
absolui ad cautelam, fundat se super nullitate excommunica-
tionis, igitur eam probet, sicut qui se fundat super electione,
petens se confirmare, debet eam probare validam, alias succũ-
bit, etiam si ex aduerso nihil probetur. de elec. cum nobis. vbi
dixi. Et fundans se super præscriptione titulum requirente
debet probare de titulo, alias succumbit, vt no. de testi. frater-
8 nitatis. † Octauo quæro, si beneficium erat creatum tpe datæ,
sed nõdum dotatum. Dicit Pau. quod veniet in literis. sufficit
enim quod est creatum. potest enim agi vt dotetur, prout dici-
tur de consecra. dist. 1. nemo. & in c. cum sicut. de consecra. ec-
cles. vel altar. Nono quæro, si tempore datæ ordinatum erat
per episcopum & capitulum de creando beneficium, tamen
nondum erat creatum. dicit Pau. q̃ non venit in literis, quia
debet esse creatum cum effectu tempore datæ. de eo qui mit.
in posses. c. 1. de re iudic. cum aliquibus. de appel. si a iudice. in
9 fine. lib. 6. ff. de re iudic. l. 4. §. ait prætor. † Decimo quæro, si be-
neficium tempore datæ est exiguum, ita q̃ cadit in literis, sed
postea ampliatur ita q̃ non cadit, videtur q̃ non debeatur im-
petranti vt attendatur data. Lau. non dimittit disputationi.
Sed tu solue per superius dicta in tertio & septimo contrario,
quod ex quo erat in substantia tempore datæ, variatio qualita-
tis non impedit effectum gratiæ. per clemen. si de beneficio.
10 de præben. † Vndecimo quæro, quid si beneficium nouiter
creatum, fuit ordinatum de alio quam de impetrante, & nunc
vacat, an debeatur impetranti. glo. vltima, in ver. & tamen di-
co. dicit quod non, vt hæc decre. procedat generaliter. quod te
11 nent Genze & Pau. † Duodecimo quæro, si impetrans erat
prius canonicus. glo. eadem, in versic. sed si ponis, soluit. & dic
vt in ea vsque ad fi. cum qua tenent Pau. & Genze. & Stepha.
sed declara hoc plenius per id quod superius dixi in septimo
contrario, ibi, ad sextum. de c. cum M.

ADDITIO.

a ¶ Creato. Adde pro materia istius glo. Hosti. in c. significauit. de censibus. Doct. in c. consuluit. de iudæ. & in c. 2. de feu. plenissime per Abb. in cap. in præsentia, de proba.
Vinc G. ¶ Adde in huiusmodi materia tradita per Cor. in consi. 137. licet. per totum lib. 4.

De electione & electi potestate. Rubr.

SVMMARIVM.

CAP. I.

a CVm rationi. [a] No. rationem de omnibus
esse reddendam, de quo hic
tractat Genz. sed plene dixi de rescrip. si quando.
1 † Secundo no. q̃ sufficit inducere rationem etiam
non inducto aliquo tex. vel alia authoritate alicuius Doctoris.
quod no. hic Genze. & probat principium hic in verbo, ratio-
ni. pro hoc de præben. ratio. nam etiam lex non est aliud quam
2 id quod ratione consistat. 1. dist. consuetudo. † Tertio no. quod
professio & religio sunt termini conuertibiles. quod enim di-
cit in prin professionis. ĩ. dicit religionis. tamen large loquen-
do religiosus habet in plus, nam & nouitius dicitur religiosus.
supra eod. nullus. lib. 6. de senten. excom. non dubium. & eo ti.
3 religiosi. lib. 6. † Quarto no. de clausula decreti [b] ibi, quod si se-
b cus & c. de hac clausula dixi in c. ad petitionem. de accusa. quid
scilicet operetur. & no. glo. in cle. vnica. ĩ. de immu. eccle. in gl.
4 per hoc. & ibi dico in 7. notabili, & in primo cõtrario. † Quin-
to no. de clausula, eo ipso. quod sonat secundum Genze. absq;
alia sentẽtia, & simile verbum. s̃. eo. q̃ sit. in fi. & c. nullus. & c.
5 si religiosus. lib. 6. † Sexto no. q̃ sub hoc nomine, religiosus, ve-
nit etiam nouitius. pro hoc quod supra dixi in 3. notabili. &
facit tex. hic in ver. super hoc. & in verbo, religiosus. iuncta glo.
Septimo. no. q̃ aliquãdo reperitur ecclesia regularis, quæ cum
hoc est cathedralis, & sic duplex qualitas occurrit circa idem.
quod est ideo, quia non sunt qualitates incompassibiles. Opp.
q̃ religiosus dũmodo professus, possit eligi ad monasterium
cuiuscunque religionis. eod. tit. nullus. lib. 6. Sol. vt in gl. 1. cum
qua singe glo. in verbo, socientur. nam ante hoc c. de hoc erant
opiniones. & pro decisione quæ hic ponitur, fiebant rationes,
& inducebantur iura de quibus in glo. præalleg. in ver. socien-
tur. sed in contrarium inducebatur tex. d. cap. nullus. vbi vide-
tur expressum cũ dicit, religiosum non ꝓfessum nõ posse eligi
ad monasterium suæ vel alterius religionis. ergo a contrario
professus

ADDITIONES.

a ¶ Cum rationi. Vide de materia huius c. no. per Do. Anto. de Bu. in c. Abbate. de ver. sig. in 4. col. vide etiam tex. in c. sicut tuis. in princ. & ibi dicta, de simo. Philip Fran.
Vinc. G. ¶ Adde q̃ ratio in l. expressa vbi potest habere locum, fit extensio etiam in correctorijs, Ruy consi. 103. num. 2. lib. 2.
b ¶ De clausula decreti. Adde Abb. in c. cæterum. in 2. col. de rescript. Bar. Pau. de Cast. & Alex. de Imo. in l. omnium. C. de test.

professus põt. & cum hac inductione stabãt multi Doctores, vt Io. And. & Arch. vt in gl. 1. ſm quos oportet hodie ꝯcludi c. nullus. esse correctum. idem Genze. nõ tamen persistit, sed per alternatiuam vel, dicit posse dici ꝙ argumentum a contrario quod ibi sumitur, hodie cessat, cum hæc cle. contradicat. pro hoc quod no. de fo. cõpe. c. 2. & c. significasti. in gl. 2. & ſm hoc oportet dici ꝙ in c. nullus. verba ibi, vel alterius, non stant dispositiue, sed prohibitiue, & ideo non probatur id ad quod inducitur, nec argumentum a contrario sensu poterat inde sumi, cum ꝯrium esset iure expressum. nam etiã ante hoc c. expressum erat ꝙ homines disparis professionis nõ sociarẽtur. e. tit. cum cãm. 16. q. 7. in noua. Et ad rationem quam fecit hic gl. 1. in ver. probabam, respondent aliqui ꝙ procedit in ecclesia nõ collegiata, secus in collegiata & seculari. de quo infra in gl. penul. & dicam ȷ. q. 17. hoc tñ non obstante puto ꝙ glo. sit verior. & ꝙ ante hoc c. poterat religiosus eligi ad monasterium alterius religionis, quia edictum de electione est prohibitoriũ. & ad c. cum cãm. & c. in noua. optime respondet glo. in verbo, socientur. pro ista litera in ver. prohibemus. & ver. de cætero, quasi secus fuerit ante hoc cap. Secundo oppo. ꝙ imo possint sociari homines diuersæ professionis. nam in eadem causa possunt esse testes vel procuratores vel arbitri vel iudices religiosus & non religiosus. de procur. c. 1. lib. 6. de testi. tam literis. de elect. cum in veteri. de renunc. veniens. de arbit. per tuas. dic ꝙ non debeant sociari collegialiter vt sint vnum corpus vel collegium, sed vt singuli non prohibentur, vt in contrariis ſm Pau. de quo in c. Ioãnes. de testa. Tertio opp. quia hæc litera a contrario permittit ꝙ quilibet religiosus possit eligi ad prælaturã suæ religionis, cũ tñ solus professus sit eligibilis, præall. c. nullus. e. ti. li. 6. vbi dr̃ requiri expressam professionem. ad idẽ eo. tit. indẽnitatibus, in prin. eo. li. Sol. sta ꝯrio, nec contrarium
6 probatur hic, debet enim hoc c. per illa suppleri. † Quæro nunquid hæc dispositio procedat quo ad moniales. vr̃ ꝙ sic pp terminum cõem hoĩes. In ꝯrium, quia in dispositione sunt termini masculini: ibi, religiosus aliquis. Secundo ad idem, quia hæc dispositio est iuris præcedentis correctoria, scilicet c. nullus. eo. tit. lib. 6. vt dixi in primo ꝯrio, ergo mere debet intelligi in suis terminis. c. ti. statutum. li. 6. gl. 2. tenet primam. & idem Pau. & Genz. per eandem rationem per quam glo. s. quia masculinum cõprehendit fœmininum. quod patebit clarius ex
7 duabus sequentib. q. † Secundo quæro circa id quod dixi in
a proxi. q. nũquid sit verum ꝙ masculinum [a] cõprehendat femininum. Spec. de dispu. & alle. §. post hæc. ver. vel ibi masculinũ distinguit, & eius distinctionem ponit hic Pau. sed sufficit ibi videre. Ipse autẽ Pau. aliter distinguit ſm aliquos ꝙ aut agitur de fauore, aut de odio. Primo casu masculinum comprehẽdit fœmininum. Secũdo casu aut subest casus rationabilis, aut nõ rationabilis. Si rationabilis vt quia agitur de delictis puniendis, tunc masculinum cõprehendit femininum. pro hoc 17. q. 4. si quis suadente. vbi est casus iuncto cap. mulieres. de senten. excom. si autẽ est casus non rationabilis, vt quia agitur de dannando aliquem ex facto alieno, tunc non comprærhendit. l. 1. §. quare. ff. de ven. in pos. mit. quæ fuerunt verba Iac. de Are. & primum membrum ꝙ in fauorabilibus masculinum comprahendat fœmininum, probatur ex notatis per gl. in c. generali. eo. tit. lib. 6. hæc procedunt qñ profertur masculinum sub nomine appellatiuo, sed si sub noĩe proprio, tunc nõ cõprehẽdit fœmininũ, l. si quis ita. §. 1. ff. de testa. tute. & hoc vltimum ponit Pet. & Cy. post eum. C. de ser. fugi. l. quicunque. Vel clarius distingue ꝙ aliquando masculinum profertur per nomen proprium. Aliquando per appellatiuum. d. l. si quis ita. §. primo. cũ sua glo. ff. de testa. tu. fallit vbi profertur a lege, quia nomen proprium alicuius, expressum in dispositione iuris cõmunis, habetur pro non adiecto, vt dispositio sit communis & perpetua, vt in prima constitutione C. circa finem. no. Dy. in regula. quod alicui gratiose. lib. 6. pro hoc omnes decretales quæ diriguntur certis personis, quæ tamen faciunt ius quo ad omnes nisi sint priuilegiantes. Si autem per nomen appellatiuum, quandoque constat de mente proferentis siue sit legislator siue alius, & stamus menti. l. Lucius. §. quæsitum. ff. de leg. 3. s̃. de ver. sig. in his præterea & c. intelligentia. Aliquando de mente non constat, & tunc aliquãdo profertur in materia differẽti. i. quæ congruit masculo & non fœminæ. Aliqñ in indifferẽti. si differenti, non comprehẽdit fœmininum, pro hoc allegant aliqui. C. de procur. l. alienam. ff. de procura. l. pen. & l. neque. Sed hoc exemplum reprobat Iac. de Are. nam officiũ procuratoris bene potest cadere in fœminam. l. fœminas. ff. de procur. & de cõfir. vti. cum dilecta. de quo in Spec. de ꝓcur. §. 1. circa prin. Exẽplifica ergo p c. noua quædam. de pœni. & remis. per l. fin. ff. de legl. tu. & de re. iur. l. fœminæ. Si aũt in materia indifferenti quæ cõgruit masculo & fœminæ, qñque sumus in casu fauorabili, qñq. odioso. si in fauorabili, cõprehendit. d. l. si ita. de testa.
tute. & gl. in c. generali. si in odioso, distingue, vt supra ſm Iac. de Are. ꝙ aut est casus rõnabilis, aut non rationabilis &c. vt s̃. dixi. & adde quæ dico ȷ. de consan. & affi. cle. vnica. in 5. ꝯrio. &
3 de rescri. significauit. in 3. no. † Tertio quæro, circa hoc quo casu masculinum cõprehẽdit fœmininum, an hoc sit ex proprio significato, an per interpretationem vel per extensionem. glo. in l. 1. ff. de de verb. sig. dicit ꝙ ex mente legislatoris. Ex quo dico ꝙ non bene allegatur per eos qui ea colligunt ꝙ fit per interpretationem. qđ enim est de mente, non est per extensionẽ, sed ex vero significato. nam lex & mens legis idem sunt. quod no. Dy. in regula fin. lib. 6. pro hoc ff. de leg. l. scire. & quod dixi in materia statutorum de cõsue. cũ dilectus. & pro hoc quod masculinum comprehendat fœmininum ex proprio significato, est tex. d. l. 1. ff. de verb. sig. cũ dicit, complectitur, & non dicit extendatur. Dy. tenuit ꝙ hoc fit per interpretationem, & ideo dixit ꝙ in statuto masculinum nõ comprehẽdit fœmininum. pro hoc ff. de ver. signi. l. pronũciatio. vbi dicit ꝙ porrigitur, & sic p extẽsionẽ. dic ꝙ qñque sumus in terminis cõibus, & quæstio est in dubio, quia terminus cõis signat fœmininum æque & principaliter sicut masculinum, vt est terminus, homo. ff. de verbo. signi. l. hoĩs. & quod ibi dr̃ in gl. 2. in prin. Aliquando dispositio fit per terminum non cõem, & tũc aliqñ per terminũ substantiuum, aliqũ per adiectiuum. Primo casu comprehendit per extensionem, vt si dicebat, equus, nõ venit equa, nisi in eo casu quo debet fieri extẽsio. d. l. pronunciatio. Si autẽ est terminus adiectiuus aliquãdo profertur simpliciter sine substantiuo, & comprehendit fœmininum. 17. q. 4. si quis suadẽte, iuncto c. mulieres. de sen. excõ. & est ratio, quia subauditur substãtiuum cõe, vt in d. c. si quis. s. homo suadente &c. Aut profertur cum substãtiuo, & tunc distingue, vt s̃. ꝙ aut substantiuum est generis cõis, aut masculini. nam adiectiuum restringitur ex substantiuo, sicut talia sunt subiecta qualia prædicata permit-
9 tunt. de fide instrum. inter dilectos. † Quarto quæro, quia vidimus qñ masculinum comprehendit fœmininũ, quid e ꝯ? dicit gl. in d. l. 1. ff. de verb. sign ꝙ nunq̃. pro hoc l. si ita sit scriptũ. ff. de leg. 2. Specu. tñ in ver. vel ibi masculinum. allegato s̃. q. 2. ponit ad hoc exceptionem, quam dic vt ibi per prædicta, maxime quæ dicta sunt in duabus proximis quæstionibus. possumus verificare gl. scđam hic, ꝙ quia hic ponitur in ratione decidendi terminus cõis, licet in dispositione ponatur masculinum, tñ ꝯprehendit fœmininũ. Sed difficile est rñdere ad rõnem quã s̃. feci in 1. q. ꝙ debeat restringi hoc c. tanq̃ correctoriũ aliorũ iurium puto tñ cũ gl. vt ratio hic extendat dictum, qa ex ratione legis mẽsuratur eius dispositio. regu. fi. cũ ibi nota. per Dy. lib. 6. & de hac materia qñ masculinum comprehẽdat fœmininum, tractat Arch. in præalle. c. si quis suadente. Cyn. & alij in l. quicunque. C. de ser. fugi. Bart. in d. l. 1. de verb. sign. Quinto quæro, præsupposito ꝙ hoc c. habeat locum in monialibus, quid si monasterium monialium regitur per marem. Solu. vt in gl. 2. & idem Gẽz. Sexto quæro, nunquid in ecclesijs sæcularibus possunt sociari hoĩes diuersæ professionis. adeo ꝙ nõ sit locus huic prohibitioni. gl. 3. dicit ꝙ sic pp verbum, monasteriis. & idem Pau. & Genz. Septimo q̃ro, prout quærit eadem
10 gl. quid de ecclesia S. Ambrosij. & solue vt in ca. † Octauo q̃ro, quid si monasteriũ vnius habitus vnitur monasterio alterius habitus. dicit Pau. ꝙ hæc vnio fieri non poterit, si vtrũque monasterium remanet in suis iurib. ita ꝙ vnio fiat solum quo ad hoc vt habeant eundem prælatũ. nam semper per hoc sequeretur ꝯ hãc cle. ꝙ aliquis alterius habitus & religionis eligeretur. pro hoc ratio cũ non possit vnus & idem esse duplicis religionis vel habitus. de ele. cum monasterium. Et circa hoc prosequitur Pau. quinq; modos vnionis qui notan. in c. 1. ne se. vac. vbi ẽt tãgit glo. & ẽt tenet Pau. ꝙ vnio fit alio modo q̃ p̃dicto, vt quia est vnio transfusiua, quia vnum monasterium ex toto subijcitur alteri, quia tunc talis vnio est possibilis, nam cessat ratio prædicta, cum per hoc non veniatur ꝯ hanc clem. Nono quæro, qđ si superior vniẽdo nõ dixit aliquid de ordinibus vel disparitate habitus, & pone in vnione transfusiua. videretur dicendum ꝙ non teneat vnio, nisi aliunde appareat ꝙ vniens sciuerit naturam beneficiorum, vt quia est eps qui præsumitur scire naturam beneficiorum suæ diœcesis. secus de legato vel Papa qui nõ sic præsumitur scire, pro hoc quod no. Lau. infra de offi. ord. cle. 2. vbi dico in vlt. q. & Io. Cal. de concess. præben. cum nostris. q. 6. vbi dico. q. 16. nã fortasse si sciuissent, ab vnione abstinuissent. quod habui in q. facti. posset tamen dici quod sufficit

ADDITIO.

a Quod masculinum. Adde in c. 2. de rescrip. lib. 6. Bar. in l. 1. ff. de verb. signific. Ioan. de Imo. in 38. consil. incip. in casu præmisso. Petr. de Anchar. in cle. 1. de bapt.

Vinc. God. Adde quando masculinum concipiat fœmininũ, Ruy. consi. 22. nu. 14. lib. 3. & quando non concipiat, Ruy. consi. 145. nu. 12. lib. 3.

sufficit q; de vnione constet. debet enim præsumi omnia fuisse
solenniter agitata, s̄m ea quæ no. de re iudi. sicut. & ff. de verb.
21 obl. l. sciendum. † Decimo quæro cum dicit tex. de præla, quid
comprehendatur sub hoc verbo. Sol. vt in gl. in ver. prælatum.
a & idem Lau. qui dicit comprehendi[a] quemlibet administra-
torem habētem perpetuum officium, etiam si sit talis qui pos-
sit ad nutum superioris amoueri. de sup. negli. præla. cle. vnica.
ad fi. 16. q. 1. de præsentia. Paul. idem etiam cum gl. vt cōprehē
datur prælatus quocunque noīe censeatur. de verb. sig. q̄uis. §.
b ti. pxi. cle. 1. & quod ibi no. & ex gl. illa colligit̄, ministrū[b] fratrū
Minorum & custodem dici prælatos. quod singulariter no. &
per hoc semel obtinui in q. facti, cū opponeretur cuidam pro-
uinciali p̄dicatorum q; non poterat esse procurator, per cle. J.
de procu. religiosus. fuit enim pronunciatum q; sic, quia glo. 1.
22 in d. cle. intelligit de non prælato. † Vndecimo quæro, nunqd
religiosus vnius religionis possit eligi in monachum alterius
religionis. glo. ea. arguit q; non per principium huius cap. quia
subest ratio disparitatis. Contrarium decidit per verbum, præ
latum, quia in dispositione solum de prælatis prohibet. remit-
tit m̄ ad c. cum singula. vbi distinguitur, vt dicit glo. Lau. Pau.
& Gēz. & Matth. idem, quod intellige cum distinctione, vt di-
xi in c. fi. de elect. Et ad rationem 𝔠trā dic q; rō disparitatis non
vrget, quia qn̄ intrat aliam religionem, cōformat se illi: sed in
prælato vltra rationem disparitatis subest ratio minoris instru
ctionis alterius religiosus. vnde quo ad hoc ratio restringitur
per dictum sicut §. dixi in 4. q. q; aliqn̄ dictum extenditur per
23 rationem. Duodecimo quæro, quid si religiones sint diuer-
sæ, sed sint eiusdem professionis, an procedat prohibitio hu-
ius cle. glo. in verbo, religionis. dicit q; sic, quā no. Ex qua no. di
uersitatem inter religionem & professionem. Item no. melius
q; religiones non diuersificantur ex professione. nam omnes
conueniunt in professione quo ad substantialia de quibus in
c. cum ad monasterium. de sta. mo. sed diuersificantur s̄m di-
uersos fines immediatos. quod plene no. de regula. sane. vbi di
24 xi. † Decimotertio quæro, circa hoc, quid si religiones duæ
sunt per oīa pares, præterq̄ quo ad inuentores, nunquid dican-
tur diuersæ, vt sit locus huic cle. vr̄ q; sic, quia attenditur iden-
titas non respectu rerum, sed respectu personarum. de rescri.
Abbatem. Pau. tenet 𝔠trum, quia quo ad inuētores omnium
religionum possumus dicere vnum esse inuētorem & autho-
rem. s. Deum. de reli. do. c. fin. licet sint diuersi inuentores. s. in-
strumentales. Et quo ad hoc possumus s̄m inuentorem in ca-
su præmisso dicere potius imitatorem primi. 24. qō. 1. Acha-
tius. ad hoc qui. non est curandum de diuersitate nominum,
sed de effectu. C. de hæt. l. quicunque. ibi, dispar nomen, sed idē
sacrilegium. ad idem de hæret. excōicamus. 1. & 2. Decimo-
quarto quæro, qd si nō constat quis fuit primus inuētor. nemo
tangit, dic idem q; in præcedenti q. quia stat ratio, nam reli-
giones non diuersificantur ab inuentoribus, sed a diuerso fi-
ne immediato, vt dixi §. q. 12. vel quo ad casum nostrum diuer
sificantur etiam ex diuersitate habitus. & quomodo intelli-
25 gatur, dic vt in seq. q. † Decimoquinto quæro, quia hic diuersi-
ficatur religio per diuersitatem habitus, per quod cognosci-
tur hæc diuersitas? dic vt in cle. cos. J. de regula. Decimosexto
quæro circa hoc, nunquid diuersitas coloris diuersificet habi-
tum. glo. in ver. vel habitus. notabiliter distinguit q; aliquando
color est de substantia religionis, & tunc diuersificat. & aliqn̄
non. Exemplifica, vt in glo. & tunc non diuersificat. & idē Pau.
pro hoc quod no. Arch. 16. q. 7. in noua. & no. singulariter istā
glo. Decimoseptimo quæro, nūquid hæc dispositio suo tpe ha
buit locū quo ad electiones præteritas. glo. in ver. de cætero, di-
cit q; non. Ad quod opp. quia constitutio quæ fundatur super
iure naturali, respicit præterita. de vsur. cum tu. & quod ibi no.
de consti. c. fi. sed hæc cōsto fundatur super disparitate profes-
sionis euitanda, quod fuit etiam prohibitum de iure diuino,
Deutero. 22. Non arabis in boue & asino. Solu. s̄m Lau. fuit de
hoc qō in quodam monasterio diœc. Tholosanæ, in quo post
electionem & ante publicationem harū cle. facta fuit electio
ad prælaturam de monacho alterius religionis: sed dicit quod
verius est primum per verbum, de cætero. dic quod etiam hoc
verbo cessante, idem foret dicendum, cum de natura consti-
tutionis sit concernere futura tantum. de cōstitu. c. 2. & c. fi. Et
maxime, quia hæc constitutio corrigit ius præcedēs, vt dixi §.
in primo contrario, & sic stricte intelligenda. eo. tit. statuimus.
lib. 6. Et ad rationem 𝔠trariam dic q; illud, non arabis &c. fuit mi-
sticum. & intelligitur non s̄m literam, vt exponitur in c. cum
causam. eo. tit. nec prohibet disparitatem, nisi quando est tota-
lis disparitas, prout dicit glo. 4. Decimooctauo quæro, quia in
exemplo posito in quæstione præcedenti fuerat facta electio
post promulgationem harum cle. nunquid dispositio huius
cle. ligauerit statum ante publicationem, & ante duos menses.
vr̄ q; non, per id quod no. §. in proœ. in glo. in ver. de cætero. In
𝔠trium, quia ista cle. habet decretum annexum. & clausula de-
creti afficit ignorātes. de rescript. tibi qui. lib. 6. de præben. du-
dum. & c. si apostolicæ. eo. lib. J. de cōcess. præben. cle. 1. Et hanc
partē tenet Lap. inducēs no. p Arch. 19. di. §. 1. sup gl. 1. & p Pau.
§. in proœ. huius cōpilationis. vbi dixi. Io. de Fan. dicit se de hoc
dubitare. nam videretur s̄m eum q; cum clausula decreti hic
adijciatur per modum constōnis, non debeat afficere antequā
ipsa constitutio, sicut dicimus in priuilegio. not. §. in proœmio
in ver. de cætero. & pōt forte esse ratio diuersitatis inter alios,
quia decretum alias nihil operatur, cum nullitas actus indu-
centis per 𝔠uenientiam esset sine decreto, cum sufficiat legisla
torem aliquid prohibuisse. l. non dubium. C. de legi. maxime
cum alia pœna adiecta nō fuerit, vt no. §. tit. 1. cle. 1. in princ. in
priuilegio aūt secus est, quia licet immediate non liget vel non
operetur, operabitur tamen tēpore quo constitutio cuius natu
ram imitatur operatio. secus si adijcitur ab homine, vt in con-
trarius. s. in d. c. tibi qui. & similibus. Sed ad hanc rationem quā
bene præuidit Lap. respondet ipse Lap. q; hoc decretum licet
sit accessorium trahit ad se principale. i. ipsam cōstitutionem,
& immutat eius naturam, sicut in simili de iureiu. debitores.
quod dictū si sustineri potest, est singulare. Oppo. ad hoc, quia
decretum appositum sub conditione suspenditur in euentum
conditionis. cle. vnica in prin. J. de concel. præben. sed constitu
tio cum promulgatur quo ad vim ligandi est sub conditione si
publicabitur, & si lapsi fuerint duo mēses per rationem supe-
rius dictam, ergo &c. Sol. hæc ratio multum vrget, per quam
puto potius dicendum decretum suspendi. nam in c. tibi qui.
& simi. vbi dicitur decretum afficere ignorantes, semper inue
nies q; dispositio statim tenuit & nullam conditionem tacitā
habuit. Decimonono quæro circa hoc, quid si ante hanc cle.
ex priuilegio vel cōsuetudine obtentum erat, quod vnum mo
nasterium de gremio alterius, quod erat alterius religionis, eli
geret sibi prælatum, per c. cum dilectus. de consue. & per c. ab-
bate. de verb. de verb. sig. nunquid fuit sublata per hanc cle. dic
q; non, secundum Pau. ex quo non fecit mentionem de illa. de
16 consti. c. 1. lib. 6. Vicesimo quæro, circa id quod dixi in proxi.
q. an hodie posset induci talis consuetudo. Pau. q; non, quia es-
set irrationabilis. probat principium huius cle. dic generalius
rationem, quia 𝔠 ius canonicum potest induci consuetudo.
pro hoc cle. sequens. in princ. & rationem quare de iure ciuili
per inferiorem a principe potest induci consuetudo 𝔠 legem
& de iure canonico non potest induci contra canonem, dixi
17 in repetitione c. quæ in ecclesiarum. de consti. † Vicesimopri-
c mo quæro, quia hic prohibetur electio tm̄, an monachus[c] pos-
sit postulari ad prælaturam alterius religionis. glo. in ver. eliga-
tur. dicit q; sic. dum tamen postuletur a Papa. Lau. & Gen. di-
cunt indistincte q; postulari potest per cap. cum monasterium.
eo. tit. & c officij. quæ non multum faciunt. & dic primum ve-
rius, quod etiam tenet Pau. & Steph. quod plenius dico in se.
q. hæc procedunt præterq̄ quo ad mendicantes. hi enim non
postulantur ad aliquam ecclesiam vel monasterium extra suū
ordinem, vt in extrauaganti, dispendiis. Io. 22. Lap. Ex eo autē
quod dixi q; alij religiosi debent postulari a Papa, no. q; infe-
rior a Papa, vt episcopus, non potest dispensare contra hāc cle.
Steph. qui etiā inducit no. per Inn. de temp. or. dilectus. per hoc
quod dixi eo. tit. officij. Oppo. ad hoc, quia si non prohibetur
hic postulatio, ergo a quocunque superiori poterit postulari.
Sol. Doc. hic non considerarunt, tamen puto glo. esse verā pp
18 id quod dicam in seq. q. † Vicesimosecundo quæro, quid si pro-
uidetur per viam prouisionis. gl. eadem subtiliter disputat, tā-
dem decidit de mente huius cle. idem dicendum, quia subest
identitas rationis: & hoc maxime vbi prouidens facit hoc iu-
re deuoluto. quod dic vt in glo. Genz. tam in præcedenti quæ-
stione q̄ in ista, vr̄ sentire idem, quia debemus ponderare men
tem potius q̄ verba. ff. de excu. tut. l. scire §. illud. pro hoc eod. ti.
si postquam §. 1. lib 6. J. de iureiu. cle. Romani §. verum. tamen
in præcedenti q. dixi religionem alterius religionis posse po-
stulari ab episcopo & ab abbate, per cap. 2. 58. distin. per no. per
Inn.

ADDITIONES.

a Qui dicit comprehendi. Adde Inno. in c. Abbate sane. de verb. sign. Docto. in
c. decernimus. de iud. & in c. Romana. §. 1. de foro compe. lib. 6. Archid. in c.
vt animarum. de consti. lib. 6.
Vinc. God. Adde Soc. cons. 213. Cum in præsenti. lib. 2. & cons. 43. circa fi.
2. Maria. Soc. in cons. 25. Visis. & cons. 32. ex his. circa med. lib. 1. & consi.
213. plura lib. 2.
b Ministrū fratrū. Adde quę inf. in cle. dudū. i §. statuimus. ī 1. q. ī apost. de sepul.
Vinc. God. Adde q; ministri comprehendantur appellatione prælatorū, osten
ditur ex dictis Pau. ad Colos. 1. d. factus sum ego Paulus minister. &c. & 1.
ad Thess. 3. 2. Misimus Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei.
c An monachus. Adde gl. in §. sed aliud. 61. dist. Inn. in c. 1. de pos. prœl. Doc. in
c. admonet. de ren. & in c. Valētinianus, 63. di. Io. de Fan. in c. pe. & vl. 73. di.
Vin. G. Adde ad quas dignitates promoueri possit Fel. i c. quia nō. de magist.

Inn. de postu. præla. c. si, vnd vr sibi cõtradicere, dicẽs per verbũ
eligatur, cõprçhendi prouisionẽ & non postulationem, cũ tñ
sufficit identitas rationis. Pau. tenet simpliciter cũ glo. nã plus
est conferre q̃ eligere, cum prouisio cõprehendat idem quod
electiu & confirmatio, pro hoc quod no. de cã pos. cum olim.
Quid concludes? dic quod omnis modus assumptionis est prohi-
bitus, quia licet hæc cle. sit restringibilis, tamen iura restringi-
bilia cõprçhẽdunt casum eiusdem rationis. d. c. si postq̃. §. 1. ha
buit ergo tex. respectum ad id quod cõiter sit, quia vbi est con-
gregatio, procedit per electionem. 16 q. vlt. congregatio. ꝫ. de
ele. c. 1. per hoc dico quod quia ratio huius cle. habet locum etiam
in postulatione, verum est quod dicit glo. quod solum a Papa po-
terit fieri postulatio, qui potest contra ius dispensare. de cõces.
præben. proposuit. & sic non a legato etiam de latere. pro hoc
quod no. in Spe. de legato. §. consequenter. ver. & generaliter.
19 † Vicesimotertio quęro, si electio facta contra hãc cle. confir-
metur. gl. in ver. nanc. dicit quod nihil operabitur. Idem Pau. qui
etiam refert circa hoc dictum Compost. de quo in sequenti
quæstione. Idem etiam Genze. quia cum electio sit nulla, con-
20 firmatio nihil prodest, vt no. de cau pos. cũ super † Vicesimo-
quarto quæro, circa id quod dixi in proxi. q. quid si Papa con-
firmet. vr quod teneat confirmatio & approbetur electio quod
est verum, si scienter fecerit, cum possit supplere nullitatẽ sur-
gentẽ ex iure positiuo, quia est supra ius, licet secus sit quando
nullitas surgit ex defectu iuris naturalis, vt quia non interue-
nit consensus eligentium. quod no Compost. ꝫ. eo. quod sicut.
Sed Io. de Lig. hic, & ibi dicit quod etiã supplere potest defectum
iuris naturalis in exemplo præmissũ, quod dicit verum quo ad
hoc vt faciat prælatum eum quem confirmat. Sed hæc cõfir-
matio est potius prouisio, pro hoc quod no. de ele. q̃ sit, in glo.
vlt. in fi. lib. 6. non enim posset supplere vt censeretur iste ele-
21 ctus qui non fuit electus. † Vicesimoquinto quæro. in ver. per
hoc. cum dicit, religiosus. quid de nouitio, & quid de mendi-
cante. solue vt in glo. antepen. & idem Pau. & rationem huius
a quare permittitur religiosus eligi ad ẽpatum, [a] reddit Genz.
pp maius periculum quod est in vacatione ẽpatus, pp multa
quę ita spectant ad ẽpm quod non ad inferiores. pro hoc de
sent. excom. quia periculosum. lib. 6. dicit & alias rationes, vt
22 no. eo. ti. c. nullus. in gl. fi. lib 6 † Vicesimosexto quæro, quia hic
fit mentio de habitu, an religiosus dimittendo habitum ex
quacunque cã sit excõicatus. Sol Matth. quod nõ, sed tunc tãtum
qñ temerarie. ne cleri. vel mona. c. 2. lib. 6. Et intelligo temera-
23 ne prout no. gl. in c. 1. in gl. nũquid. de sen. excom lib. 6. † Vice-
b simoseptimo quæro, nunquid religiosus [b] possit præfici eccle-
siæ seculari citra ẽpatum. ista qõ potest intelligi de ecclesia nõ
curata, & tunc dic quod non, per id quod dr̃ hic in gl. pe. ibi. in ꝯ-
trium facit quod no. Host. & per iura quæ allegat hæc gl. ꝯtrium
tñ vr tenere Matth. dicens quod etiam posset esse canonicus in ec-
clesia sęculari. primũ verius, permittitur enim quod monachus
assumatur ad beneficium curatum propter officium prædi-
candi. de sta. mon. quod Dei. hoc ergo cessante secus dicendũ
est. pro hoc de regula. super eo. vbi tenet Hosti. & de relig. do.
inter quatuor. quod dixi de vi. & hone. cleri. Deus qui. vbi de
hoc in glo. Potest secundo intelligi de ecclesia curata, & tunc
dic quod duplex est cura. quædam proprie, & vulgariter per oẽs
nuncupata cura, vt cura quam habet ecclesia parochialis in
suos parochianos. quædam est cura non sic proprie dicta, vt
cura quam habet prælatus ecclesiæ collegiatæ in illos de colle-
gio. de offi ord. cum ab ecclesiarum. de prima oẽs concordant
quod monachus ad talem possit eligi, per c. quod Dei. de sta. mo. cum
ibi notatis. de secunda cura disputatur hic in glo. quæ factis
hincinde rationibus dicit hoc egere declaratione. Pau. aũt di-
cit fortius ad hanc posse monachum assumi, quia non potest
talis prælatus non habere curam cum habeat curam sui col-
legij. & dicit Pau. quod Host. non intellexit de dignitate principa-
li, cum dixit monachum non posse habere præposituram vel
decanatum, quia semper talis principalis est cura, vt prædi-
xi ratione collegij, sed de non principali quod tenet Io. de Lig.
& sic semel consului Florentiæ. Sed Lap. dicit quod iura quæ di-
cunt monachum posse eligi ad curam, intelligunt de cura pri-
mo modo dicta, scilicet in parochianos. ꝫ. eod. statutum. lib. 6.
ne cle. vel mo. statutũ. eod. lib. nam in tali proprie exercetur of
ficium prædicandi. pro hoc induco c. quod Dei. quod expresse di-
cit de cura parochianorum Item c. statutum. e. tit. lib. 6. vbi dr̃
quod iura disponentia, habentem ecclesiam parochialem tene-
ri ad sacerdotium infra annum, eo. titu. licet canon. lib. 6. non
comprçhẽdunt ecclesiam collegiatam, & rationes ibi red-
duntur & inter cæteras hęc, quia non est tantum periculum
vbi est collegium, sicut vbi est vnus solus. Propterea dicit quod si
ecclesia collegiata non habet curam nisi collegij, potius dicẽ-
dum est monachum ad talem eligi non posse. secus si habet
curam parochię. cõiter tñ tenetur quod indistincte per dispensa-
tionẽ ẽpi possit monachus pręfici ecclesię curatę & nõ haben-
ti aliã curã nisi in collegiũ. qd tenet Ioã. Cald. in d. c. quod Dei.
& Feder. de Senis in consi. 131. & materia in Spec. tit. t. §. cõse-
24 quenter. ver. item dispensat. † Vicesimooctauo quæro, in eo
c quod dicit de habitu, an clerici seculares [c] dicantur habere cer
tum habitum. gl. pen. posset etiã dici, soluit quod non. idem Pau.
Lap. dicit quod satis habent certum habitum, quia non religio-
sum, sed alium, & religiosi religiosum, non alium. vnde no. in-
ter religiosos & clericos sæculares habitus disparitas. primum
verius per id quod ꝯ. ca. q. dico. & no. singulariter hanc gl. in eo
quod dicit clęricos sęculares nõ habere habitum determinatum
ex colore, licet certi colores sint eis prohibiti. nam per hanc gl.
possunt determinari multa dubia, nam ex ea concluditur quod
vt aliquid censeatur determinatum, est necesse vt sit determi-
natio ad quid certum, nec sufficit aliquid de certis esse prohi-
25 bitum. Vicesimonono quæro, si episcopus sepelitur in ecclesia
non cathedrali, puta in monasterio mendicantium, an cano-
nica funeralium debeatur ecclesię cathedrali. Bertr. quęrit, &
est quęstio huc impertinens, de qua dic vt dico de sepultu. cle.
dudum §. verum. q. 19.

ADDITIONES

a Religiosus eligi ad episcopatũ. Quid de Cardinalatu & an monachus vel canonicus regularis possit eligi in Cardinalem, quemadmodum & episcopũ, vide per Bart. in auth. licentiam. C. de episco. & cler. Philip. Franc.

b Nunquid religiosus. Adde Doct. in c. pe. de vi. & hone. cle. Doc. in c. 1. de test. & in cle. 1. de deci. Anta. de Butr. in c. quod Dei. de sta. regu.

c Clerici sæculares. Adde Abb. in c. clerici. el 2. in 5. no. de vi. & hone. cler. & Do. de Sancto Gemin. in c. iudex laicus. in §. idem. in 3. no. de sen. excom.

SVMMARIVM.

1 *Opinio non consona veritati est reprobanda.*
Quid autem sit opinio, vide versi. Quæro quid sit opinio.
2 *Lex superioris quòd non possit tolli per inferiorem, an hoc sit indistincte verum.*
3 *Inferior an possit innuare legem superioris.*
4 *Cœtus, verbum quid significet.*
5 *Papa an possit statuere vt sibi liceat eligere successorem.*
6 *Episcopus an possit statuere vt in electione sui successoris canonici teneantur aliqua obseruare.*
7 *Cardinales an possint aliquid alterare de dispositione c. licet. de elec. li. 6. cum hic prohibeantur aliquid facere contra c. vbi periculum. eod. tit. & libro. vide.*

CAP. II.

a NE Romani. [a] No. pro determinandis opi-
nionibus in ver. indetermina
ta. de quo hic in glo. 2. Secundo no. ex hoc quod ante
determinationem est excusabilis qui sequitur al-
teram de opinionibus. vnde tenuit Pe. de San. de app. vt debi-
bitus, quod habens opinionem vnius Doctoris excusatur ab expẽ
sis. quod est verum, nisi communiter ab alijs reprçhẽderetur.
cum enim cõiter reprçhenditur, non facit probabilitatem li-
tigandi, quę sola excusat. quod plene dixi in c. finem. de do. &
contu. Tertio no. dilationem euitandam in electionibus, sed
maxime summi pontificis. ꝫ. eo. licet, & in c. vbi periculum. in
prin. eo. ti. lib. 6 Quarto no. quod lex superioris per inferiorem tol
b li nequit. [b] de quo in gl. 5. & dico ꝯ. q. 2. & prosequitur Matthę.
illam q. an ex statuto ẽpi eligetur Archiepiscopus. de qua dixi
de rap. c. 1. & no. de consti. c. 2. lib. 6. & in regula, cui licet. eo. lib.
Quinto no. 7. vocabula quæ concernunt septem modos, per
quos disponitur circa aliquid, pro hoc glo. in ver. modificari.
t †Sexto no, quot Cardinales faciunt cętum. [c] & quid sit, dico ꝯ.
c quæst. 4. Septimo no. quod opi. non consonans veritati, est reijcien
da. quare autem hęc, de qua hic, esset non consona, dic vt in gl.
quod ergo. & dico infra ver. irritum. in primo contrario & plu
ribus sequentibus. Quęro quid sit opinio. dicit Lau. quod est
dubia particularis arbitratio quę a Doctoribus alicuius scien-
tiæ authoritatem assumit. dic melius quod opinio est habitus
probabilis cum formidine ad oppositum. & per hoc differt
a fide quę est adhęsio, licet nõ certa, idest non per demonstra-
tionem

ADDITIONES.

a Ne Romani. Vide dicta de citatione in c. licet. de acc. Phil. Fran.
Vinc. God. Opinio tumens imo vehemens veritati consona, idem quod veritas operatur, Ray. consi. 85. nu. 2. & 12. lib. 4. & consi. 206. nu. 3. lib. 1. & cõsil. 20. nu. 14. lib. 2.

b Quod lex superioris per inferiorem tolli nequit. Vide per Pet. de Anch. in c. pe. c. possessore. in 6. & 8 col. Philip. Franc.

c Cardinales faciunt cœtum. An cœtus Cardinalium possit cond re leges vacante sede. Inno. in c. translato. de consti. in fi. vbi notanter. Phil. Franc.
Vinc. God. Et nota quod cœtus est numerus decem personarum, Bar. in l. prætor. la 2. in 1. q. ff. vi bon. rap. Bal. in l. 1. per illum tex. C. de tut. & cur. Illu. persa.

tionem: est scientiam tñ certissima, quia sine dubitatione. supra de summa Tri. cle. vnica. in prin. & prosequere clarius, quid sit opinio, quid sñia, quid præsumptio, & similia vocabula, quæ
2 in iure reperiuntur, vt plene dixi de præsump. literas. † Secundo quæro, nunquid ꝙ dr̃ hic legem superioris non posse tolli per inferiorem, procedat indistincte. gl. in ver. inferiorẽ. ꝙ sic. & dicit Pe. de Anch. ꝙ nec directe nec indirecte hoc potest. de tureiu. venientes. quod facit ad quæstionem an statuto ciuitatis possiot habilitari spurij vt succedant patri. & vr̃ quod non, quia hoc esset tollere legem superioris. sunt & aliæ rationes pcipue, quia vr̃ fauere peccato. de hoc per Bar. ff. de testa. l. testamenti factio. & plene in consiliis Fede. cons. 278. & sequoti. de hoc dic aliter vt dixi, qui fi. sint legi. per venerabilem. ver. rationibus. q. 6. Et hoc ꝙ inferior non possit tollere legem superioris, dicit hæc glo. maxime procedere, qñ potestas inferioris recipitur a superiore. quam glo. no. quia aliqñ potestas inferioris non sic omnino dependet a superiore, nisi quo ad hoc ꝙ subordinatur superiori, vt ab inferiore ad ipsum possit appellari, sicut in iudicibus subordinatis de iure ciuili, imo & de iure canonico in omnibus Prælatis potest poni exemplum cũ habent iurisdictiones distinctas. nam licet eps sit inferior archiepo, non tñ ab eo recipit potestatem. pro hoc quod no. de offi. ordi. pastoralis. in princ. Oppo. ad prædicta & ad tex. sic intellectum. nam de iure ciuili possunt populi facere leges contrarias imperialibus. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. Sol. dicũt aliqui ꝙ hoc possunt authoritate illius legis hoc permittentis: ꝙ ergo dicit tex. iste, inferiorem nõ posse, supplendum est nisi ex permissione superioris. Alij dicũt aliud de iure ciuili, aliud de iure canonico, quæ solutio est verior, vt plene declaraui in repetione c. quæ in ecclesiarum. nam præcedetis solutio vult ꝙ ante l. omnes populi. hoc non potuisset, quod non est verum. quæ autem sit ratio differentiæ inter ius ciuile & canonicum, dixi in c. quæ in ecclesiarum. Oppo. ad idem de c. vnico. de æta. & quali. lib. 6. gl. hoc addit. soluit ꝙ ibi inferior tollit legem superioris authoritate illius c. idem Pau. & pro hoc li-
3 tera illius c. in ver. permittimus. † Tertio quæro [a] circa hoc, an
a possit inferior inuare legem superioris. glo. in ver. tolli. dicit ꝙ sic. idem Pau. & Lau. qui dat exempla, quia alicubi per constitutiones episcoporum lata est excõicatio contra violantes. c. denique. 4. di. alicubi ꝯ volentes. cap. cum inhibitio. de clande.
4 despon. † Quarto quæro de intellectu huius verbi, cętu. glo. dicit ꝙ idem importat quod collegium. Lau. dicit ꝙ cætus accipitur multipliciter, aliquando pro Senatu. 16. q. 1. ecclesia habet senatum. & sic pro cætu Cardinalium. alibi pro conuentu vel congregatione. 15. dist. Isido. & c. canones. quod recidit in idem cum gl. alibi pro turba. ff. vi bo. rap. l. prætor. 2. §. 1. Sed in proposito accipitur pro collegio Cardinalium, vt dicit glo. Et hoc no. tex. qui dicit Cardinalium Romanæ ecclesiæ, ad excludendum Cardinales Rauenna. vel sicubi alibi vocarentur
5 Cardinales. Quinto quæro in eo ꝙ Papa hic statuit super elec. Papę, an Papa possit statuere vt sibi liceat eligere successorem. Io. in c. his omnibus. 8. q. 1. tenet ꝙ non, quia nec Moyses hoc fecit. 8. q. 1. Moyses. Pau. qui dicit ꝙ aliud est, quod Papa cum Cardinalibus faciat constitutionem super modo electionis Romani pontificis, quod potest. 23. dist. in nomine domini. s. eo. licet. & præalle. c. vbi periculum. Aliud ꝙ creet sibi successorem, quod non licet, sicut non licet ex testamento sibi ascribere dignitatem. Et si dicatur de Sancto Petro qui elegit successorem, respondetur hoc non trahendam ad consequentiam, vt no. gl. in c. si transitus. 79. dist. quod etiam dixi eod. tit. licet.
6 † Sexto quæro, si episcopus facit constitutionem ꝙ in ele. successoris canonici teneantur aliqua obseruare, an possit illud. & videtur ꝙ sic, quia generaliter sibi licet statuere. de consecr. dist. 3. c. 1. 3. q. 4. nullus. de maio. & obed. c. 2. de offic. ordi. licet. Pau. tenet contrarium, & hoc si faceret constitutionem quæ in aliquo immutaret. c. quia propter. eo. tit. quia cum sit consilium, & lex superioris non potest per inferiorem tolli, vt hic. Item talis constitutio respicit tempus quo est futurus non iudex. ff. de iurisd. omn. iud. l. eum qui. dicit tamen Pau. ꝙ in his quæ sunt suæ iurisdictionis, & per quæ directe non præiudicatur alteri, potest episcopus statuere, dummodo fiat de consilio capituli. de his quæ fi. a ma. par. ca. c. 1. & fi. Et dicit Host. de his quæ fi. a præla. quanto. ꝙ sufficit ꝙ episcopus requirat consilium capituli etiã si non sequatur. sequi enim non tenetur nisi in alienationibus & aliis maioribus. de hoc 18. dist. in sum. & ibi per Archi. Et ꝙ episcopus non possit per suam constitutionem priuare canonicos iure eligendi vel potestatem arctare, bene facit quod no. Inn. & Archi. de sup. negl. præla. grandi. lib. 6. vbi dicunt ꝙ reges non possunt filios & alios consanguineos priuare regno sola voluntate, licet Papa vel alius superior hoc possit ex causa. de voto, licet. de re iudi. ad apostolicæ. lib. 6. de hoc in d. c. Moyses. Pau. & hoc procedit quãdo regnũ debetur per successionem. Pau. Ex his infertur ꝙ episcopus super sua electione potest non veniendo ꝯ c. quia pp. aliqua sta-
7 tuere. † Septimo quæro, quia hic prohibetur omnis alteratio quam facerent Cardinales contra dispositionem c. vbi periculum, de elec. lib. 6. quid de consti. c. eo. tit. licet. Pau. arguit ꝙ cũ hic specialiter dicatur de consti. c. vbi periculum. secus sit de illa c. licet. contrarium tamen tenet, quia in c. vbi, confirmatur c. licet. Ex hoc infert ad quæstionem, an Cardinales possint renunciare illi c. licet. quod dic vt hic in glo. sed nunquid. & dico infra quæst. 8. Et idem potest quæri de forma c. vbi, si non seruata forma illius c. Cardinales eligunt Papam. Pau. infra ead. cle. ver. irritum. dicit ꝙ si concordant duæ partes, tenebit electio per c. licet. eo. tit. pro hoc quod no. 79. dist. si quis pecunia. vbi dicit gl. ꝙ postq̃ Papa est electus, non potest deponi, si accusatur de simonia etiam ea probata. pro hoc d. c. licet. vbi dicit ꝙ nulla obstante exceptione ille habeatur pro Papa, qui a duabus partibus Cardinalium electus fuerit. Oppo. ad hoc de hac cle. in ver. seq. quia decernit irritum quicquid Cardinales contrafecerint. Et in hoc principio statuit ꝙ nihil possint immutare de forma c. vbi periculum. Sol. Pau. ꝙ in ver. irritum. decernit irritum solum id quod Cardinales fecerint de his quæ pertinent ad Romanum Pontificem dum viuit, vt ibi dicitur. Electio autem Papæ non est de prædictis. non enim pertinet ad Papam, sed ad Cardinales. Opp. ad idem, quia Papa potest statuere aliquid quod sit de forma in electione Papæ, vnde statuendo formam de conclaui, vr̃ hoc esse de substantia. & sic circa electionem Papæ sunt aliqua substantialia præuenientia .i. quæ sunt præmittenda vt illud de conclaui. de quo in c. vbi periculum. imo plus videtur ꝙ si omnes Cardinales simul per inspirationem eligerẽt vnum in Papam ante ingressum conclauis, posset dici ꝙ non tenet electio tanq̃ facta non seruata forma illius cap. ibi enim statuitur ꝙ Cardinales præsentes teneantur expectare absentes 10. diebus. Si ergo prius eligunt, electio facta est contra ius, & sic non valet. x. di. vides. C. de le. non dubium. Solu. qñ & quomodo teneat vel non id quod fit contra legem, plene dixi de postula. præla. c. fi. Et in proposito dic ꝙ expectatio absentium non est de forma, sed de solennitate, & potius concernit ius expectãdorum quam ius publicũ. vnde sicut aliæ electiones tenent non citatis citandis, de elec. quia pp. & quod ibi no. eod. tit. ꝙ sicut. & c. ecclesia. 2. ita ẽt tenet electio Papæ non expectatis absentibus, dum tamen sit facta a duabus partibus Cardinalium. & tenet Archi. in c. vbi periculum. in princ. in ver. teneantur. per c. licet, eo. tit. quia nulla exceptione obstante &c. & dixi in præcedenti ꝙrio. imo plus dicit gl. in d. c. vbi periculum. in ver. decem diebus. in fi. ꝙ non expectatus non potest agere de contemptu, quod est notandum. Ex hoc dico ꝙ si intra decem dies ante ingressum conclauis omnes Cardinales pñtes cõiter eligunt per inspirationem, tenet electio. nam prouisio conclauis fuit vt reducerentur ad concordiam, quod cessat ex quo sunt concordes. Sed circa inspirationem magis difficile est tenere ꝙ teneat electio duarum partium, tñ satis potest defendi, ex quo tenet facta in conclaui, ergo fortius prius, vt puideatur quam citius potest, quod intendit illud c. vbi periculum. & ca. licet. & omnia iura similia. Oppo. ad hoc, quia ex quo sequitur ꝙ si in loco in quo debet fieri electio, sint præsentes pauci Cardinales, & sint plures absentes, qui tñ venire possent intra decem dies, ꝙ nihilominus valebit electio facta per duas partes pręsentium, & sic si soli tres essent præsentes, valebit electio duorum, q̃uis decem vel plures absentes sint in loco, tamen de quo venire poterant intra decem dies, quod vr̃ absonum. Sol. Satis vr̃ fuisse de mente c. vbi periculum. ꝙ intra decem dies nihil fiat de electione. tamen quia non omnino probat hoc esse ita de necessitate ꝙ nõ teneat electio aliter facta, ideo veriora sunt præmissa. nec procedit absurdum statim dictum, quia non facile continget, quin cum Papa sit maior pars Cardinalium. Item etiam si cõtingeret, sufficit ꝙ satisfit iuri, nam ex quo Cardinales non tenentur citare absentes, sequitur ꝙ in præsentibus est totum ius collegij, per d. c. licet. obseruant tñ Cardinales formam c. vbi periculum. & intra decem dies non eligunt vt patuit in electione Vrbani Sexti, & Bonifacij ix. Posset etiam aliter responden ad absurdum pręďictum, & dici quod electio pręsentium tenet, ita tamen ꝙ pręsentes sint tot ꝙ faciant duas partes collegij.

ADDITIO.

a Inferior a Principe ciuitatibus & populis exemptis statuta contra ius commune condere non potest, Ruy. consi. 109. nu. 10. lib. 4. Nec potest inferior contra ius commune statuere, nec vti clausula, non obstante, nisi habeat facultatem a principe, vel ipse teneat locum principis, Ruy. consi. 187. num. 5. & 9. li. 2. & inferiores a principe nedum possunt contra leges statuere, sed nec etiam contra consuetudinem inducere, Ruy. conf. 208. nu. 3. lib. 1. dixit etiam illud in conf. 38. nu. 11. eo. lib. Inferior quo casu possit venire contra dispositionem superioris, idem Ruy. consi. 106. nu. 9. lib. 1.

legij. & ita loquitur Arch. in d.c. vbi periculum. verius tñ puto ꝙ soli præsentes dicuntur habere ius collegij totius, ex quo nō tenentur absentes vocare, nam & alias in actibus in quibus vocantur absentes, in numero absentium non computantur, nisi hi qui dēnt vocari. eo. titu. quia pp. in ver. debent. & sic cū dr̃ ꝙ de iure debent duæ partes collegij esse præsentes. ff. ꝙ cuiusque vni. l. plane. ff. de decre. ab or. fa. l. 3. cōputandæ sunt duæ partes ita ꝙ in parte absentium non cōputantur illi qui vocari non debent. ita no. Inn. eo. titu. ecclesia. 2. in ver. contemptum. quæ no. Octauo quero vt quærit glo. in ver. reprobamus. & solue vt in ea. & idem Pau. intelligendo tamen ꝙ omnes Cardinales sint concordes ita ꝙ vno ɔ̃dicente, hoc non possent, per regu. in re cōi. l. 6. & ff. coi diuid. l. Sabinus, quod placet, quia ex quo c. licet. cod. lib. 6. disponit de certa forma seruanda, quam vult non posse tolli nisi maior concordia intercesserit, interest cuiuslibet ex Cardinalibus vt ab ea non recedatur pro quodam interesse singulari. & sic stant iura statim inducta. de hoc etiā dico eo. tit. licet. q. 9. Nono quærit Pau. de quibusdam quæstionibus quas posui in c. licet. prælleg. s. nūquid electio Papæ spectat ad Cardinales, & quid si sunt tantum duo Cardinales. & quid si ex illis duobus alter in alterum compromittit, an possit compromissarius eum eligere, Item quid si nullus Cardinalis superest, quæ omnia dixi in d.c. licet.

SVMMARIVM.

1 *Potestas & iurisdictio qualiter differunt.*
2 *Cardinalium cætus an possit aliquem restituere famæ.*
3 *Cardinalium cœtus an possit compellere aliquem Cardinalem vt eat pro defensione fidei sede vacante.*
4 *Cardinalium cætus in communi an sit cum iurisdictione: & si sit, cum quali iurisdictione sit.*
5 *Papa mortuo, an aliquis possit concedere indulgentias.*
6 *Iurisdictio Papæ quæ, & qualis est.*
7 *Cardinalium numerus an sit determinatus.*
8 *Vicarius Papæ an possit cognoscere de causis ecclesiasticis clericorum & laicorum qui sunt subditi titulis Cardinalium.*
9 *Quid de rectoribus fraternitatis Romanæ in vrbe, an possint de supradictis cognoscere.*

1 Irritum. † No. differētiam inter potestatē & iurisdictionem: quia ponūtur hic vt diuersa, nam potest esse potestas sine iurisdictione, sicut potestas cōferendi beneficium vel simile, cum multa sint non iurisdictionalia quę sunt tm̃ ptãtis, & similis dr̃ia sit inter ptãtē & offm̃. de off. & po. iu. dele. in rub. Secundo no. ꝙ per obitū Papæ potestas cætus Cardinalium in nullis diminuitur, quin possint ea quæ prius poterant: nam solum prohibetur hic ne exerceant pertinentia ad Papam dum viuit. Tertio no. de clausula decreti, de qua aliqd dixi §. c. proxi. in 4. no. vbi remisi ad locum vbi plenius dicitur. Opp. ꝙ cætus Cardinalium debeat succedere Papæ, sicut collegiū inferiorū ep̃is, qa non vr̃ ratio dr̃iæ. & vbi eadem rō, idē ius. de transla. c. 2. de confir. vti. cū dilecta. Confirmat hoc multis rōnibus quas fecit Hosti. ad hanc partē, quā tenuit, quas ponit gl. de schisma. c. vnico, in ver. sede vacāte. So. vt in gl. in pced. mlo. in ver. nō cōsonā. Scdo op. ad idem de c. si qs pecunia. 79. di. vbi dr̃, ꝙ si quis se intrudit in Romanā sedem, pnt Cardina-
a les talem anathemanzare.[a] So. ſm Lau. illud restringitur ad casum c. vbi periculum. vult dicere, ꝙ illa anathematizatio fit vt possint Cardinales eligere seruata forma c. vbi periculum. vel solue melius, quia hic solum prohibetur ne exerceant aliquid de his q̃ pertinent ad Papā dum viuit, quod dixi s̃. in 2. no. Sed p anathematizationē mō prædicto nihil exercet de pdictis, cū tñ possint Cardinales anathematizare tanq̃ priuati. i. habere illum intrusum pro anathematizato. quod sonat c. si quis pecunia. quia dicit nō tm̃ a Cardinalibus, sed ab aliis catholicis ēt laicis talē intrusum debere anathematizari. gl. tñ ibi dicit referendo singula singulis, s. vt Cardinales anathematizent & laici illi non cōicent tanq̃ anathematizato, quod tenendo dicere possumus, ꝙ Cardinales illud faciunt ex potestate sibi competente ex vi illius c. & tūc stat solutio præcedens. Tertio opp. ad idē, qa si vacante sede Apostolica remanet aliquis Cardinalis legatus in aliqua prouincia, eius iurisdō non tollit. de offic. leg. c. 1. & 2. li. 6. So. Lau. ꝙ p hoc nō impedit electio Papæ, cum illa iurisdōnem extra curiam exerceat. dic ꝙ hoc non meruit signari pro ɔ̃rio, quia hic solū dr̃ de pertinentibus ad Papam cum viuit, vt dixi in proximo ɔ̃rio. Sed officium legationis est iurisdictio per se distincta. Quarto opp. ad idē de eo quod no. Hugutio. 79. di. nullus. 1. solue vt in glo. in ver. ptãtis. Et ad illud quod tangit gl. ꝙ qui potest plus, pōt & minus. ad quod gl. rñdet dando instantiam. quod sufficit. 1. q. 1. sicut vrgeri. de celeb. mis. cum Marthæ. dic & aliter, ꝙ q̃ potest plus &c. hoc est verū in eodē genere potentiæ, qñ minus continetur sub pluri, alias non. de quo in reg. plus. lib. 6. at in casu nostro potestas creandi Cardinalē non sunt eiusdem generis, nec vnū sub alio ɔtinet.
2 † Quæro, an cætus Cardinalium[b] possit aliquē restituere famę
b vacante sede? vr̃ ꝙ sic, quia hoc pōt simpliciter, vt no. Inno. de re iud. cum te. ergo & vacante sede, qa nihil immutatur de pertinentibus ad ipsum, vt dixi s̃. in ɔ̃no. Contrarium tenēt aliqui per istū tex. In. de Lig. dicit, ꝙ iste tex. pōt ītelligi in his, quę sūt iurisdictionis contentiosæ, vt illa sint prohibita, nō alia. p hoc verbū iurisdictionis. Sed hoc reprobatur p verbum potestatis, quod comprehendit etiā ea quæ sunt non iurisdictionalia, vt s̃. dixi in 1. no. Bert. petit hoc declarari. dic ꝙ pōt sicut viuente Papa per rationem factam ad hanc partē: nec iste tex. in aliquo resistit, qui solum interdicit pertinentia ad Papam vt nūc
3 dixi. † Scdo q̃ro, si pro defendenda terra ecclesiæ cætus Cardinalium vult mittere vnum Cardinalē sede vacante, qui non consentit, an poterit eum compellere. vr̃ ꝙ sic, sicut ep̃s pro vtilitate ecclesiæ potest præcipere clerico vt peregrinetur, vt no. 7. q. 1. quamuis. pro hoc, quia non est hic interdictum. In ɔ̃riū, quia nemo est priuandus iure suo sine culpa. de consti. cap. 2. quod contingeret in isto si cogi posset. Pau. dicit, ꝙ si voluntarie vult ire, potest & habet iurisdictionem tanquam legatus, non tamen generaliter. sed non potest cogi, quia par in parem non habet imperiū. de elec. innotuit. dictum placet, non ratio. nam cætus Cardinaliū non est par, imo superior ad singulos. de off. or. irrefragabili. §. excessus. sed veriores sunt aliæ rōnes, quia non debet priuari iure suo sine culpa. Itē potest dici hoc esse de pertinentibus ad Papam qui habet imperiū immediate super Cardinales, maxime in arduis talibus. Et per hoc ad id quod dicit Pau. ꝙ si voluntarie accedit, intelligitur legatus, dico ꝙ potius est nuncius, nec habet iurisdictionem, sed solum nudā tuitionē seu defensam. Tertio quæro circa prædicta,
4 † nunquid potestas Cardinalium in communi vel singulari sit cum iurisdictione. & si sit, qualis est. Ad primum dic per cap. his quæ, de ma. & obe. cum si. ibi alle. nā probat ibi, ꝙ etiā singuli tituli Cardinalium habent iurisdictiones in capellas sibi subditas. ad idem de elec. querelam. de ca. mo. dilectus. Ad secundum qualis sit iurisdictio de cætu Cardinalium: dic ꝙ est talis qualis in iure permittitur, maxime enim hoc est determinatum sede vacante, per c. vbi periculum, §. idem quoque. Sed de titulis Cardinalium singularium quidam dicūt quod habentur loco episcoporum: quod tenet Io. Mon. vt refert Mat. pro eius opinione inducitur: quia tituli tales habent sub se capellas & parochiales ecclesias. d.c. querelam, & d. cap. his quæ, & d.c. dilectus, de cap. mo. & in tales ecclesias habent iurisdictionem quasi episcopalem quam non habēt tituli inferiores citra episcopos. pro hoc quod no. Inn. in d.c. dilectus. Item parochiæ Cardinalium habentur loco dioecesum, nam & parochiæ ponuntur loco dięcesium. de temp. or. nullis lib. 6. 9. q. 2. Lugdunen. & q. 3 si autem, & c. nullus. 71. dist. ca. 1. Item dicit tex. in c. quamq̃. 2. q. 7. ꝙ Augustinus fuit minor Hieronymo, tamen Augustinus fuit episcopus, & Hieronymus presbyter Cardinalis. probatur idem exemplo, quia in prouinciali. i. in libro in quo prouinciæ describuntur qui est approbatus a sede apostolica, primo nominantur omnes Cardinales quā alij prælati. In contrarium est quod no. Inno. & glo. in d.c. dilectus. Item quia Cardinales aliqui sunt episcopi, aliqui non, quod esset frustratorium si omnes tenerent locum episcoporum. Mat. dicit ꝙ tenent locum episcoporum quo ad iurisdictionem, non quo ad pontificalia quæ non possunt. vnde secūdum eum licet viuente Papa videantur non haberi loco archiepiscoporum, tamen mortuo Papa funguntur vice archiepiscoporum, si sint episcopi Cardinales, cæteri non episcopi funguntur loco episcoporum. ad hoc 23. distin. cap. primo. & §. nulla. quod dictum non bene consonat cum præcedentibus. Sed frater Aluarus, vt refert Mat. tenuit quod capellæ Cardinalium subsunt titulis Cardinalium tanquam matricibus seu baptismalibus ecclesijs per cap. primū. 13. quæst. 1. & de eccle. ædifi. ad audientiam. 1. quod redarguit Mat. quia solum tituli Cardinalium de iure communi habent sub se ecclesias quo ad iurisdictionem. d.c. querelam, his quæ, & dilectus. dicit ergo ꝙ matrix ecclesia potest sumi dupliciter. aliquando pro cathedrali.

ADDITIONES.

a Anathematizare. Anathematizati & excommunicati an & in quo differant inter se. Adde in c. nemo episcoporum. 11. q. 3. ex glo. in ver. anathematizati. in c. ad apostolicæ. de sent. & re iudi. lib. 6.
Vinc. God. Anathema quid sit & vnde dicatur, ponit Fel. in Rub. de sen. excommu. ad fin.

b An cætus Cardinalium. Adde Marti. de Lau. in trac. de Cardinalibus. quæst. trigesimaquarta.
Vin. God. Adde Fel. in c. cum te, col. 5. de re iud. qui tenet quod sic.
Vinc. God. Cardinalium cætus vocatur senatus ecclesiæ. Barb. in tract. de præst. Card. quod habetur in lib. 10. trac. fol. 139. in 1. par. num. 11.

thedrali.de off. Archipsby.c.fi.de pscrip.c.1.de ver.sig.venera-
bili.& hoc mõ põt tituli Cardinalium comparari matricibus.
Scdo modo dr matrix ecclesia.i.baptismalis, vt sunt ecclesiæ
baptismales ẽt extra ciuitatem in diœcesibus. de quibus in d.c.
ad audientiam.& de præscri.ex transmissa. & de sen.exc.cap.1.
lib.6. & tales forte possunt habere ecclesias sub se de iure com
muni. Sed tamen obstare vr cap.omnes basilicæ. 17.q.7.vnde
potius habent sub se de iure spāli, quod est verius.per quæ con-
cludo ꝙ tituli Cardinalium comparantur ecclesijs episcopa-
libus, quia habent iurisdictionem quasi episcopalem in suis
parochijs. quod dixi in c. his quæ. de alijs ecclesijs matricibus
ꝙ non habeant iurisdictionem de iure communi, dixi in c.cū
5 ab ecclesiarum. de offic.ordi. † Quarto quæro, nunquid mor-
tuo Papa possit aliquis concedere indulgentias. Matt. s.ea.cle.
in princ. dicit ꝙ talis potestas remanet penes ecclesiam Ro-
a manam, quæ mori non potest, nec vnq̃ potest esse nulla. a 24.
q.1.pudenda. Ex quo infert ꝙ exercitiū talis potestatis interim
6 dormitat, seu est sine executione. † Quinto quæro in eo quod
hic dicit de iurisdictione Papæ, qualis est iurisdi. pa. & in quo
consistit. dicit Matth. ꝙ est duplex. vna generalis, alia specia-
lis. generalis est quā hẽt in omnes prælatos mundi, & eorum
subditos. de fo.compe. c.fi. de priuil. l.antiqua. de quo in Spec.
de lega. §.4. & per hanc potestatem cognoscit de causis prædi-
ctorum etiam per simplicem querelam. 9.q.3. §.sola.& c.anti-
quis.& c.aliorum.& c.cuncta. etiam ex officio, vt eccle.benefi.
c.vnico.ver.& ideo. Et hanc habet ex plenitudine potestatis. j.
vt lite pen.cle.si duobus.de re iud.cle.vnica.ad fin.ver. Sabina.
pro hoc de conces.præben.proposuit.de præben. licet. lib.6. &
quod ibi not. Archid. & secundum hanc cæteri prælati vocati
sunt in partem solicitudinis.de vsu pal.ad honorem. 2.q.6. qui
fecit. Secunda iurisdictio quæ est specialis, est multiplex. Vna
quam habet Papa in exemptos. de pri. si Papa. lib.6. & per to-
tum. Alia quam habet in eos qui sequuntur curiam. de fo.cō-
pe.c.fi.de præ. c.præsenti. lib.6. Alia quam habet in terris quæ
sunt de patrimonio beati Petri.de app. duobus. Alia est quam
habet in eos qui non recognoscunt superiorem, quod etiam
procedit in laicis.de re iudi.cle.vnica, qui fil.sint legi.per vene-
rabilem. Alia quam habet in multis ecclesijs & capellis quæ
sunt in vrbe, vel alibi, quę immediate subsunt Papæ.de ca.mo.
dilectus. Alia quā habet in episcopos constitutos in prouincia
vrbis, in quos habet iurisdictionem tanquam Patriarcha. hic
dr Patriarcha vrbis. 23.distin.in nomine domini. Et sicut orbis
habet quatuor sedes patriarchales principales. de priuil. anti-
qua. 22.dist.c.pen.& fi. sic & vrbs quæ est ad instar orbis, habet
b quatuor sedes b patriarchales.s.basilicam beati Petri, sanctæ
Mariæ Maioris, sancti Pauli, & sancti Laurentij foris muros.
Item in vrbe est ecclesia Lateranen. quę est Papalis, quia Papa
ibi frequentius residere debet. 23.di.c.1. de quo dr in chronicis
ꝙ Cōstantinus palatium Lateran.i.basilicam Saluatoris con-
struxit, & censuit eam in toto orbe esse matrem ecclesiarum.
Et hæc sola gaudet priuilegio centenario in præscrip. de præ-
scri.cum nobis.& no. Archid. 1a.q.1.c.futuram. ibi tamen glo.
tenet ꝙ ecclesia beati Petri est caput & non Lateranen. sed pri
mum cōius. Ioā.de Lig. dicit ꝙ Papa habet ẽt quandam pote-
statem generalissimam quæ fuit transfusa a Christo in Petrū
& successores. 21.dist. in nouo. de transla. cap.1. & sm hanc est
dominus orbis in spiritualibus & temporalibus. 9.q.3. per prin
cipalem.& c.cuncta. quod bene declara, vt dixi de iudi. nouit.
de elec. venerabilem.& qui fi.sint legi. per venerabilem. in qui-
bus c.fecit rationes ad prædicta, maxime in cap.venerabilem.
7 † Sexto quæro in eo quod dicit de cætu Cardinalium, de qui-
c bus etiam dixi s.q.3. nunquid sit certus numerus Cardinaliū. c
dicit Matth. sic, ad instar numeri discipulorum, de quibus 21.
dist. in nouo. & de his aliqui sunt episcopi, vt dixi in dicta q.3.
alij presbyteri, alij diaconi. Tituli episcopales sunt sex, de qui-
bus. de confir. vti. examinata. inter quos est Portuen. cui vnitus
est titulus sanctæ Ruffinæ, vt dicit Matth. qui ẽt dicit ꝙ debet
esse certus numerus psbyterorū Cardinalium, & certus diaco
norum. & ꝙ ecclesiæ vrbis diuiduntur p titulos & diaconias,
qa psbyteri Cardinales scribuntur per titulos. s. talis tituli san-
ctæ Cęcilię presbyter Cardinalis. diaconi scribūtur a diaconis
8 s. sanctę Marię in porticu diaconus Cardinalis. † Septimo quę-
ro an vicarius Papæ possit cognoscere de causis ecclesiasticis
tam clericorum q̃ laicorū subditorum titulis Cardinalium.
frater Aluarus, vt refert Matth. tenuit ꝙ sic, sicut potest Papa,
quia habet idem auditorium. de consue. non putamus. lib.6.
de app. Romana. eo.lib. pro casu inducitur, quia non habet iu-
risdictionem extra vrbem. de offi. vi. sua. ergo a contrario intra
vrbē habet. Matth. tenet ɔtrium, quia Papa habet cognoscere
de subditis Cardinalium per iurisdictionem generalem, de
qua s.q.5. sed vicarius in vrbe non habet illam generalem. ad
cap. sua. respondetur ꝙ ibi hoc non dr ꝙ in subditos Cardi-
nalium vicarius habeat iurisdictionē, nec procedit argumen-
tum a contrario eo modo quo inductum est: non enim se-
quitur ex eo, ꝙ vicarius Papæ habet iurisdictionem in vrbe ꝙ
habeat in omnes de vrbe, sicut nec sequitur, eps habet iurisdi-
ctionem in sua diœcesi, ergo in omnes de diœcesi, cum non ha
beat in exemptos. & dicit Matth. quod sic vidit seruari in vrbe,
quia subditi Cardinalium remittuntur ad vicarios ipsorum
Cardinalium. Oppo. ad hoc, quia legatus Papæ habet in pro-
uincia iurisdictionem etiam in subditos episcoporum. de off.
leg.c.1. Sol. Mat. ꝙ aliud in legato, dic rationem quia hoc repe
9 ritur iure expressum. † Octauo quæro, nunquid rectores frater
nitatis Romanæ in vrbe possint cognoscere de supradictis? vr
ꝙ sic per c.dilectus. de exces. prela. Contrarium dicit Matth. qa
nec Vicarius Papæ hoc potest, vt in præced.q. ad c.dilectus. re-
sponde ꝙ ibi non dicitur dispositiue ꝙ habeat potestatem, vel
forte ille sacerdos erat intitulatus in aliqua ecclesia Papali.i.
immediate subiecta Papæ, & non alicui titulo Cardinali. dic
ẽt ꝙ potestas talium rectorum est facti, & tanta quantam con
cessit eis consuetudo præscripta, & a talib. cum sint citra Pa-
pam potest ad vicarium Papæ appellari, sicut ad Papam quo
ad illa quæ immediate subsunt Papę ex iurisdictione speciali
quam habet in vrbe, cum in his sit consistorium vicarij. de cō-
sue. non putamus. lib.6. Matth. dicit ꝙ bonum esset ꝙ quęstio-
nes de quibus supra, in pluribus quęstionibus determinarētur
per Papam propter confusionem & diuersitatem iurisdictio-
num quę sunt in vrbe.

ADDITIONES.

a Quæ nunquam potest esse nulla. Adde glo.1. in c.pudenda. 24.q.1.gl.in ver. mystica.in c.vnico.de sac.vnc.glo.in versi.nec deficiat.in c.maiores.de bapt.

b Quatuor sedes. Adde glo.in ver.in patriarchis.in c.cleros.21.dist.Spec.in tit. de dispen.in §.sunt quoque.in 1.col.ver.quod not.
Vinc.God. Adde Alc.in l.2.de verb.sig.ꝙ vrbs intelligitur.s.Roma.

c Nunquid sit certus numerus Cardinalium. Adde c.de causis. de offic.dele.& l.1.in fi.ff.de iure delib.& Doc.hic, & in c.vbi periculum.de ele.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarij Papæ habent istud priuilegium quod creditur eorum literis in foro pœnitentiali.*
2 *Camerarius Papæ quod officium habet, & quæ sit eius potestas.*
3 *Auditor cameræ an sit auditor camerarij, an Papæ.*
4 *Maior quis sit in curia post Papam.*
5 *Pœnitentiarius maior quod & quale officium habet, & quam potestatem.*
6 *Cardinalium cœtus si aliquid possit expedire, an illud possit expediri per maiorem partem cœtus.*
7 *Papa si mandat alicui collegio ꝙ concorditer aliquid faciant, si vnus discordat, an sit satisfactum mandato.*
8 *Cardinalium cœtus an possit augere numerum pœnitentiariorum, nullis tamen pœnitentiarijs deficientibus.*

1 Eo tamen prouiso. † No. de pęnitentiariis mi-
noribus qui sunt plures, vt
probat tex. ex pluralitate, ibi pœnitentiariis. & dicit Pau. quod
istorum literis creditur in suo officio de cōsuetudine. pro hoc,
quia non agitur de pręiudicio alicuius, cum non habeant po-
testatem nisi in foro pęnitētiali. pro hoc quod dixi de proba-
tio. post cessionem. vbi dixi credi literis episcopi in casibus nō
præiudicialibus. Et ꝙ dixi de pęnitentiariis, eorum literis cre-
di de consuetudine, procedit quo ad minores pęnitentiarios,
sed quo ad maiorem qui solet esse Cardinalis, si ita fit, vr ꝙ de
iure credatur, per c.nobilissimus. 97.dist. de ap. constitutus. sed
per ibi no. etiam Cardinali creditur potius de obseruantia cu-
rię quam de iure. Secundo no. casum in quo vt teneat gestum
a capitulo, requiritur ꝙ nemine discordante, probatur hic in
a ver. concorditer. a iuncto eo quod dicit glo. in ver. cætus. Idem
Pau. pro hoc quod no. eo.tit.lib.6. vbi periculum. §.ijdem quo
que. in gl. in ver. singulis. & de hoc j.q.8. Opp. in eo quod dicit
maiorem ex pęnitentiariis habere officium sede vacāte, cum
tamen soleat esse Cardinalis, & sic includetur in cōclaui cum
aliis. non ergo poterit officium exercere. Solu. vt in glo. in ver.
maiorem. Secundo opp. ꝙ debeat officium camerarij & pœ-
nitentiariorum expirare per obitum Papę re integra, cum
sint delegati, quia nemo citra Papam habet ordinariā in Ro-
mana ecclesia. supra eo.tit. 1.cle. auditor. vbi no. sol. vt in gl. hoc
pęniten-

ADDITIO.

a Concorditer. Adde gl.in c.singulis. & in c.vbi periculum. de elect.in 6. Doct. in c.1.de maio.& obe. & per Abb.in c.in causis.in 4.col. ver.potest.de elec. glo.in c.ad aures.ꝙ metus cau.
Vinc.God. Adde Alex.in cons.124. lib.2.& per Felyn. in c.non potest. de re iudi.ꝙ illud dicitur fieri concorditer quod fit nemine discrepante, non quod fit a maiori parte.

penitentiariis, quæ ponit duas opi. Vna est ꝙ et alij a Papa ha-
bent ordinariam in curia, quos enumerat glo. in prin. addens
de marescallo, de quo in tex. nil dr̃. & illius officium cõcernit
proprie causas criminales, & sm hanc opi. non procedit obie-
ctio. Aliam opi. ponit ea. gl. in ver. sed quid. ꝙ isti sint delegati,
& tunc obstat obiectio. sed gl. respondet hoc induci per istum
tex. Et hæc opi. est verior, quã tenet et Pau. inducens simile de
inquisitore hæreticæ prauitatis, cuius officium per obitum Pa
pæ non expirat. de hære. in fidei. lib. 6. pro hoc quia talis iurisdi
ctio etiam si sit delegata, est ad vniuersitatem causarum, &
sic comparatur ordinariæ, vt no. gl. in c. cum causam. de appel.
2 † Quæro quid pertinet ad officium camerarij. Responde vt
in gloss. in ver. camerarium. quod est in erogando temporalia
pauperibus quam glo. no. & vtinam seruaretur. pertinet et sm
Pau. vt conseruet libros. de præscri. ad audientiam. quod intel-
ligo de libris pertinentibus ad reditus cameræ, ita loquitur il
lud c. hodie, etiam, vt dicit gl. magnum est eius officium con-
tra omnes debentes cameræ, & secundum gl. habet auditorẽ
ad hoc, ex quo vltimo infertur solutio sequentis quæstionis.
3 † Secũdo quæro, an auditor cameræ sit auditor camerarij, an
Papæ. gl. ca. ex eo quod dixi in proxi. q. decidit ꝙ camerarij, de
quo fuit nuper magna quæstio in Romana curia inter came-
rarium & auditorem, qui auditor certabat vt pronunciaretur
auditor Papæ, quod inuestigare pendet ex facto, & ideo stan-
dum stylo curiæ in hoc. Tertio quæro ad idem, an officium
huius auditoris cameræ duret sede vacante. dic ꝙ sic, sicut du-
rat officium camerarij. quod sentit ea. gl. in ver. quam puto. &
4 idem Pau. † Quarto quęro, quis sit maior in curia post Papam.
Et hoc propter verbum, maiorem. quod tamen si referatur ad
verbum, ex pęnitentiariis, prout refertur, non vrget, vt statim
dicam. dic quod maior est vicecãcellarius, qui hodie sic dicit,
licet olim diceretur cancellarius. sed quia in aliquibus conten
debat quasi de pari cum Papa, ideo sublatum fuit illud officiũ,
secundum Laud. simile quod dicitur de pę. dist. 2. principium.
Alij assignant aliam rationem ꝑꝑ reuerentiam beati Lauren-
tij. sed beatus Laurentius potius fuit camerarius qui bene ob-
seruauit quod dixi s̃. q. 1. de camerario in erogando tempora-
lia pauperibus. vnde respondit tyrãno, thesauros quos quęris,
manus pauperum deportauerunt. tene ergo rationem præce-
5 dentem. † Quinto quæro, quid sit officium pęnitentiarij ma-
ioris. Respondeo ꝙ absoluit in casibus pęnitentialibus etiam
arduis & reseruatis Papæ, secundum Gen. & Matt. Sexto quæ-
ro, quid est officium pñiariorũ minorum. dicit Gen. & Mat.
ꝙ possunt absoluere et in casibus in quibus non absoluunt pa-
rochiales sacerdotes, vt in casibus reseruatis ep̃is, quos no. Hos.
in sum. de pęni. §. 2. & no. in c. 2. de pęni. li. 6. & in Spe. tit. 2. vide
licet tit. de dispensa. & dicunt vterque, scilicet Gen. & Matth. ꝙ
tales poenitentiarij absoluere possunt a sententijs ordinario-
rum si latæ sunt per modũ statuti, secus si in vim sententiarũ,
pro hoc quod no. Specu. titu. 2. §. nunc dicamus. ver. quod autẽ
dicitur. Septimo quæro, qua ratione hic disponitur vt non ex-
piret offm camerarij vel pęnitentiarij maioris. So. de camera-
rio dic ꝙ est ratio duplex. Prima, vt non negligantur reditus
tpales ad Romanam sedem pertinẽtes, sine quibus spiritualia
diu esse non possunt. 1. q. 3. si quis obiecerit. pro hoc de præscri.
cum ex officij. de præben. cum secundum. Alia ratio propter
sustentationem pauperum, ne interim famæ moriantur. 85.
dist. pasce. de poenitentiario maiori & minoribus est ratio, ob
euitandum periculum animarum. ar. ne se. vac. c. 1. in fi. de se-
6 pul. c. 1. lib. 6. † Octauo quęro, an quod hic pmittitur cætui Car
dinalium, possit expediri per maiorem partem cætus. glo. in
ver. cętus. soluit optime. quam ampliando dic quatuor ca-
sus. Primus in subrogando camerarium. Secundus in subro-
gando pęnitentiarium maiorem. Tertius in subrogando pę-
nitentiarios minores loco deficientium. Quartus in augen-
do numerum pęnitentiariorum minorum. quo ad tres casus
primos dic quod sufficit maior pars cætus. de vltimo casu glo.
dicit requiri quod nullus Cardinalis discordet. idem etiam
dicit gl. j. eod. §. versi. concorditer. idem etiam Pau. & pro hoc
verbũ, concorditer. ver. si hoc. quia ille ver. concernit solum
hunc vltimum casum. qđ no. Archi. eo. tit. nulli. lib. 6. & hoc et
dixi s̃. in 2. notab. Oppo. ad hoc qđ dr̃, cõcorditer factũ a cętu,
qđ fit a maiori parte. 56. dist. apostolica. de elec. cũ nobis olim.
& c. coram. nec debet curari de vno vel duobus ꝯdictoribus. 7.
q. 1. denique. de postu. præl. bonæ. 2. Sol. sta primo dicto, quia
hoc expresse probat litera in versi. si hoc. alias ille versic. nihil
speciale induceret; quod tamen inducit. nam & in tribus pri-
mis casibus oportet ꝙ fiant subrogationes a maiori parte cæ-
tus: non enim diceretur alias factum a cætu, si a minori parte,
de elect. quia propter. & c. ecclesia. pro hoc est simile cod. titu.
nihil. vbi permittitur vltramontano electo in cõcordia, vt ad-
ministret ante confirmationem. & intelligitur nullo discor-
dante. ad idem eo. tit. cupientes. lib. 6. §. ad hæc. & quod ibi no.
gl. licet quidam. ad idem quod no. cau. ad aures. non enim di-
ci potest concorditer cũ antiqui ꝯdicunt. ad ꝯria dicit Paul ꝙ
cum dicunt electionem cõcordem factã a maiori parte, debet
exponi cõcors. i. canonica. pro hoc quia verbũ, cõcorditer, so-
nat relationẽ ad singulos de cætu, cũ sit sensus, cõcorditer, id
est ꝙ corda omnium ad hoc conueniant, nec potest referri ad
cætum qui est vnum corpus mysticum & repræsentatum, nec
habet animã neque corpus de sent. exc. Romana. §. in vniuersi
tate. lib. 6. pro hoc quod dixi de simonia. dilectus, per hoc de-
7 ciditur quæstio sequens. † Nono quæro circa id qđ dixi in pro-
xi. q. pone, mandat Papa alicui collegio, vt cõcorditer aliquid
faciant. dic ꝙ si vnus discordet, non erit paritum mandato. qđ
no. quia pôt multum facere ad verba statutorum & synoda-
8 lium cõstitutionũ. † Decimo quæro, nũquid nullis pęnitentia-
tus deficiẽtibus possit cætus Cardinaliũ augere numerũ pęni-
tentiariorũ. gl. in ver. de hoc. dicit ꝙ nõ, inhærendo verbis tex.
qđ tenet Pau. & pro eis est ratio quã sentit gl. quia generaliter
omnis potestas Papæ est interdicta cætui, vt in ver. irritum. a
qua prohibitione receditur in certis casibus hic expressis, er-
go in aliis stat prohibitio. de transla. c. inter. Gen. tenet ꝯriũ ꝑꝑ
periculum animarum, quod æquè subest nullis deficientibus,
sicut deficientibus. Item quia in c. vbi periculũ. §. idem quoq;
reseruãtur cætui ea quæ exigũt celeritatem, & in quibus emi-
net periculũ, cui oportet statim succurri. cõstat autem nullũ pe
riculum esse maius q̃ animarũ. quã opi. Io. de Lig. dicit ęquio-
rẽ, & placet Bertr. dic & veriorem per rationes prædictas. Item
quia aliquos deficere ex poenitentiariis, solũ inducit, vt possint
suppleri deficientes: sed cum sunt suppleti, & si nullus deficit,
nulla ratio subest quare possit numerus augeri, quæ non sub-
sit et si nullus deficiat, nec in hoc debemus nec in aliis plus põ
derare verba quam rationem. Item pro hoc quo ad casum de
augẽdo numerum, facit quidam ver. cum sua limitatione ibi,
vel ampliori &c. qui versiculus cum habeat suam clausulam,
non expedit vt terminetur a clausula posita quo ad alios ca-
sus. pro hoc de do. cum dilectus. & quod ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Papa si moritur extra ciuitatem vbi degit cum sua curia, electio debet fieri in ciuitate.*
Quid si sedes vacet alio modo, puta quia renunciat papatui. vide.
2 *Electio Papæ si fiat in loco interdicto, an teneat.*
3 *Electio an possit fieri in ecclesia interdicta.*
4 *Diœcesis an comprehendatur nomine territorij.*
5 *Statuto disponente quod nullus de ciuitate vel comitatu certum aliquid faciat, an illi qui sunt de districtu & non de ciuitate vel comitatu comprehendantur.*
6 *Diœcesis aut ciuitatis si fiat mentio, an nomine vnius veniat reliqua.*
7 *Quid in literis beneficialibus, an nomine diœcesis veniat ciuitas.*

1 §. Sane. † No. ꝙ si Papa moritur extra ciuitatem, vbi degit
cũ sua curia, electio debet fieri in ciuitate. quod
dicit Pau. procedere, si loci congruentia hoc patitur. Quid
enim si moritur Venetiis? fiet electio in Castello, in cuius dię-
cesi est ciuitas Venetiarũ, & eadem qõ posset formari de alijs
dięcesibus non habentibus ciuitates. Pau. dicit quo ad Castel-
lum ꝙ hodie de obseruantia ipsa ciuitas Venetiarum cẽsetur
pro ciuitate, quæ quondam dicebatur Castellana, & sic fiet
Venetiis, quo ad illud qñ ciuitas non extat, dic ꝙ fiet in vicinio
ri, vt no. co. tit. vbi §. porro. in glo. quid sit. li. 6. Secũdo no. ꝙ no-
mine districtus seu territorij regulariter nõ venit dięcesis. ꝓ-
bat finis istius §. ibi, hoc casu. iuncta glo. in hoc verbo. Oppo. ꝙ
non debeat fieri electio Papæ in loco vbi moritur residens cũ
sua curia, quia in pluribus casibus debet fieri alibi, qui enu-
merantur in c. vbi periculum. li. 6. Sol. vt dicit gl. in ver. regula-
riter. propterea tex. ille vtitur verbo regulariter. s. ꝑꝑ casus exce
ptos in d. c. vbi periculũ. §. porro. Ex hoc no. ꝙ de natura regulę
est, vt patiatur exceptionẽ. de quo in proœ. regularũ. li. 6. ꝑ Dy.
Scđo opponitur ad hoc ꝙ imo indistincte posset fieri extra ta-
lẽ locũ, quia locus non est de substantia electionis. de elect. ꝙ
sicut. Sol. quidã dicunt ꝙ est de substantia in electione Papæ,
vt tenet gl. 23. di. in nomine domini. quę incipit, semper enim.
pro hoc co. tit. cũ terra. & c. bonæ. 1. de ap. qua fronte. cum con
cor. ibi no. Alij tenent ꝯriũ per c. quod sicut. & quod est verius.
& tenet Archi. in c. vbi periculum. & Pau. hic. & dixi in c. ꝙ si-
cut. & cap. cum terra. præalle. Quæro quia hic dicit Papa mo-
riente, quid si sedes vacet aliter, vt quia cedit Papatui. glõ. in
ver. moriente. dicit idem. Ad quod op. de c. susceptum. de re-
scri. lib. 6. vbi vno modo expresso non venit alter. glo. eadem
soluit. hic operatur identitas rationis, quia casus hic fauorabi-
lis, & cessat ambitio quæ est in cõtrario, quia in ꝯrio loquitur
de literis beneficialibus quæ sunt ambitiosæ & restringendæ.
de

a de preb quamuis. 1. li. 6. † Secundo quæro, quia dixi sup. in 2.
ↄrio, locum non esse de substātia, nunquid de loco interdicto
teneat electio papę? vr̄ ꝙ nō, quia prohibetur ibi fieri in c. vbi
periculum, ergo si fit, est ↄ legem, & sic non tenet. de postu. c.
1. de test. c. 2. facit pro hoc quia in loco interdicto prohibetur
exercitium sacrorum preter aliqua excepta. de pen. ꝙ in te. de
sen. exc. i. respōso. Sed in electione fit exercitium diuinorum,
quia cantatur missa spiritussancti, vel hymnus, Veni creator.
fit inuocatio spūssancti. de cau. poss. & propric. cū ecclesia Su-
trina, in princ. nam & qñque fit electio per inspirationem, co.
ti. quia pp. & postquam est celebrata, cantatur, Te Deum lau-
damus, ↄrium tenet Pau. dicens quamlibet electionē factam
in loco interdicto tenere, nā & in loco ioterdicto diuina pos-
sunt & dēnt celebrari clam. de sen. exc. alma. li. 6. ad c. vbi peri
culum, rñdet ꝙ ibi solum dr̄ quad faciendam electionē in loco
interdicto non arctantur Cardinales. ex hoc dicit posse dici ꝙ
si canonici citant absentes ad locum interdictum, venire non
tenentur, quia citari debent ad locum honestum: sed si veniūt
& eligunt, valet electio, & hoc ꝙ electio valeat, teneo ēt per a-
3 lias rōnes in c. i. de postu. p̄la. & de hoc ēt in seq. q. † Tertio q̄ro,
a nunquid ad ecclesiam[a] interdictam potest fieri electio. Pau.
quęrit, sed non procedit de electione papę, quia ecclesia Ro-
mana nunquam est interdicta, sed de alijs electionibus proce
dit, & dicit Pau ꝙ sic, quia expedit ecclesiæ vt hēat prelatum,
qui faciat tolli interdictum. Idem dicit de ecclesia sita in loco
interdicto per c. i. de post. quę ambo dicta sunt vera, quia p in-
terdictum non prohibetur electio, quæ est quasi ↄtus, vt dixi
in d. c. 1. Et ad id quod in præced. q. dicebatur ꝙ fit inuocatio
sancti spūs, Rñ. ꝙ non fiet apertis ianuis s̄m formam c. alma.
nec est de substantia electionis, vt not. in c. quia pp. Quarto q̄-
ro quæ rō mouit papam ad disponendum ꝙ hoc casu nomi
ne territorii vel districtus intelligeretur de dięcesi. So. vt in gl.
in ver. dięcesi. vsque ibi, sed cum locus, & idem Pau. Oppo. ad
hoc de ca. gl. in ver. sed cum locus, & solue vt in glo. & idem
4 Pau. † Quinto quæro quid in alijs casib. extra casum huius c.
an nomine territori veniat dięcesis. vr̄ ꝙ non, per verbū, hoc
casu. ꝙ prosequitur gl. fi. dicens ꝙ ēt alio casu territorium po-
nitur pro dięce. per c. 1. 16. q. 1. & c. 2. de const. li. 6. Sed dic ꝙ ibi
non quo ad omnia ponitur territorium pro dięcesi, alias lo-
cus exemptus ligaretur statuto epi, cuius ↄrium ibi dr̄. Ad hāc
b rōnem nō posset rñderi ꝙ ēt loca exempta[b] sunt in dięcesi. de
off. or. graue. vbi dixi. Dic ergo ꝙ per hunc tex. districtus & dię
cesis sunt distincta: sed districtus & territorium ponuntur pro
eodem, probat dictio, seu, quæ bis repetitur, quæ sonat idē qđ
ibi plene dixi in q. quę incipit, Conradus. inducit hæc Pau. ad
5 seq. q. † Sexto quæro circa id quod dixi in proxi. q. statuto caue
tur ꝙ nullus de ciuitate vel comitatu certum quid faciat, nun
quid cōprehenduntur hi qui sunt de districtu & nō sunt de ci
uitate vel comitatu? Rñ. Pau. ꝙ non, dicens ita sepe obtentum
Bononiæ, pro hoc quia statuta sunt stricti iuris, de iniur. in no-
stra. ergo non extendenda. l. quicquid astringendæ, ff. de verb.
obl. ff. ad munici. l. constitutionibus, & hæc determinatio pla-
cet, sed dicta in præced. q. non faciunt nisi per quandam simi-
litudinē: sed ad determinandū vere hāc qōnem videri opor-
tet quid sit comitatus, & quid ciuitas. de secundo est tex. in l.
2. ff. de ver. sig. & in c. si ciuitas, de sen. exc. lib. 6. de primo, s. co-
mitatu, est tex. in l. vnica, C. qñ imper. īter pupil. & vidu. & 23.
q. 8. si vobis. In quib. capitur comitatus pro curia seu residētia
principis: sed non sic sumitur in terminis statuti præmissi.
quid ergo importat comitatus qñ ponitur in statuto vel alia
dispositione? dic ꝙ importat territorium villarum vel castro-
rum, quod est pertinens ad ciuitatem, ita ꝙ gaudet eisdem pri
uilegiis, & constituit eandem rempublicam, & per hoc potest
contingere ꝙ aliquid est de ciuitate & non de districtu, quia
districtus concernit tantū id quod actualiter a ciuitate distin-
gitur, sed comitatus nō sic stricte accipitur. vnde aliqua castra
sunt de comitatu Imolę quæ sunt de districtu Bononię, & hoc
modo dicimus ꝙ qui est ex vico, ītelligitur de illa ciuitate cui
vicus subest. ff. ad munici. l. qui ex vico. & hęc lex videtur de-
struere præmissa, per quam potest inferri ꝙ omnis qui est de
districtu, dicitur de comitatu, & dr̄ eiusdem reipublicæ. sed de
fendendo determinationem dic ꝙ in statutis & in alijs dispo
sitionibus cum apponuntur verba significationis ambiguæ,
recurrimus ad communem modum intelligendi. de spon. ex
literis. l. cum de lanionis §. asinam, ff. de fun. instr. at Bononiæ
fit illa diuersitas inter comitatum & districtum: alibi autem,
vt hic Padue, quicquid est de districtu, dicitur de comitatu, &
in illis locis nō procederet determinatio prædicta, & pro præ
dictis, quæ dixi de comitatu, est quod dixi de rescript. Rodul-
phus. Et ex his quæ dixi quod aliqui sunt de districtu qui non
sunt de ciuitate vel comitatu, videretur quod terræ recōmen
datę quæ in signum pręeminentię aliquid offerunt alteri ciui
tati, vt sunt plures recommendatæ Florentinis, essent censen-
dæ de districtu. Contrarium tamen tenet Pet. de Anch. & be-
ne, quia tales potius dicūtur confęderatæ. ff. de capt. l. nō dubi
6 to. facit ad prędicta ꝙ no. Bar. ff. de verb. sign. vrbis. † Septimo
quęro, quia de dięcesi & ciuitate facta est mentio, an nomine
c vnius veniat reliqua.[c] vr̄ ꝙ sic. Primo ꝙ nomine dięcesis ve-
niat ciuitas, vr̄ tex. de off. ord. c. 1. & c. significauit. nam & quan
doque dięcesis ponitur pro tota prouincia. 9. q. 2. episcopi. &
ibi gl. ꝙ aūt nomine ciuitatis veniat dięcesis, probatur per c. si
ciuitas, de sen. excom. li. 6. vbi veniunt suburbia & continentia
ædificia sub nomine ciuitatis, quę tamen sunt de dięcesi. pro
hoc, ff. de verb. sign. l. qui in continentib. & l. ędificia. de iudi. l.
insulæ. de censi. l. forma. §. si vero. ad municipales, l. ex vico,
C. de episc. & cle. l. nulli. ad fi. de fer. expor. l. cum pacto. 34. dist.
qñ. 16. q. 7. omnes basilicę. In ↄrium facit, & primo ꝙ nomine
dięce. non veniat ciuitas, est casus de rescr. Rodulphus, ad hoc
concordantię ibi in gl. vide quod no. gl. de æta. & quali. accepi
mus, ꝙ nomine ciuitatis non veniat dięcesis, est, quia ciuitas
murorum ambitu continetur, ff. de verb. sig. l. 2. nec obst. d. c. si
ciuitas, nam speciale est ibi vt illo casu nomine ciuitatis com-
prehendantur continentia ædificia, & non continentur alia
loca dięcesis, ad hoc 12. q. 2. c. vlt. de off. archipræs. c. pe. & fi. &
de testa. relatum. 2. de verb. sign. cum clerici, & c. cum tibi, &
quod ibi not. ff. de arbi. l. si cum dies. §. si arbiter. vbi arbiter as-
sumptus in ciuitate non pōt iudicare in districtu, & sic nec in
dięcesi. Pau. ponit vnam solutionem Pe. de San. & Host. quam
ponunt in c. Rodulphus, de rescr. dicentes ꝙ in statutis, consti
tutionibus & priuilegiis nomine dięce. cōtinetur ciuitas, pro
hoc c. vnicum. de rer. permu. li. 6. & dicit Pau. idem de dona. ꝙ
in priuilegiis, per l. testatrix, ff. si ser. ven. & per l. creditor, in fi.
ff. de act. emp. quæ leges solum probant ꝙ in donatione alicu-
ius rei veniunt quæ accedunt ipsi rei. pro hoc ca. vnicum, de
conse. eccl. vel alta. lib. 6. sed in rescr. dicunt secus per c. Rodul-
phus. ꝙ vltimum dicit Pau. procedere qñ erratur circa substā-
tialia sine quib. iudicium non procedit, vt no. Host. & Cōpost.
de rescr. super literis. quod dic vt ibi dixi, & hæc superiora ver-
ba non explicant perfecte qōnem, quia omittunt membrum
an nomine ciuitatis veniat diæcesis. Insuper non videntur ni
ti rōne: nam quod dicunt de rescrip. dēret procedere ēt in pri
uilegiis quę sunt odiosa vt rescripta, de priuil. porro. & c. fane.
reg. priuilegium, li. 6. & idem deberet dici de omnib. restrin-
gibilibus. Propterea dic perfectius, ꝙ hęc duo vocabula sunt
distincta ita in significato sicut in vocabulis, per hoc, C. de co-
dicil. l. fi. nam ciuitas dr̄ prout dixi per c. si ciuitas, quæ muro-
rum ambitu &c. sed dięcesis dr̄ reliquum territorium quod
pertinet ad regulationem epi qui ciuitati pręest. Et dr̄ dięcesis
quasi disiunctio seu diuisio, eo ꝙ est ab alterius episcopatu. 7.
q. 1. episcopi. 16. q. 3. quicunque, & c. licet, & c. inter. Et per hoc
pone conclusionem ꝙ in dispositionibus non latę interpreta-
tionis in quibus verba debent intelligi in proprio significato
nomine dięcesis non venit ciuitas, nec econuerso: sed quādo
venit vna sub reliqua, hoc fit per extensionem & interpreta-
tionem, de quo dixi in c. Rodulphus. per hoc infero ad quæ-
7 stionem sequētem. † Octauo quæro circa id quod dixi in pro-
xi. q. nūquid in literis beneficialibus nomine dięcesis, venit ci-
uitas. videtur ꝙ nō, sicut nec in rescr. ad lites, d. c. Rodulphus.
& hoc tenet gl. de ęta. & quali. accepimus, in glo. vlt. pro hoc
quia literæ impetrationum ad beneficia sunt odiosę & restrin
gendæ, de præb. quamuis. 1. & c. cui de non. lib. 6. Pau. tenet ↄ-
rium per id quod sup. q. prox. dixi, ꝙ in donationibus nomine
d dięcesis[d] venit ciuitas, quia rescriptum collationis continet
donationem. de præben. relatum, de concess. pręben. quia
diuer-

ADDITIONES.

a Nunquid ad ecclesiam. Adde quod no. & plene per Io. And. in c. 1. in fi. de po
stu. præl. gl. in c. vbi periculum, §. porro. in verbo, interdicta. de elect. li. 6. Ar
chid. in c. 1. 23. dist.
Vin. God. Ecclesia specialiter interdicta, an in ea possint celebrari diuina. Io.
Cald in tract. de interdict. in prima par. numero 18. quod habetur in lib. 11.
trac. fo. 78.
b Loca exempta. Adde gl. in verbo, aut earum, in cle. 1. de fo. compe. & quod ibi
Abb. & Doc. in c. si propter, in 2. co. de rescr. lib. 6. Domi. in c. si pro clericis,
in prin. de præb. lib. 6.
Vin. God. De materia exemptionis ecclesiæ, Dec in consi. 152. In causa exem-
ptionis, per totum, lib. 1.
c An nomine vnius veniat reliqua. Adde gl. in c. accepimus, de æta. & quali. &
per Doc. in c. 1. de off. ord. Doc. etiam in c. dudum, de elec. lib. 6.
Vin Go Vide Fel. in c. Rodulphus, col. 5. ver. 3. conclu. de rescr & Alci. in l. 2.
de verb. sig.
d Nomine dięcesis. Adde Doct. in cap. episcopi. quæst. secunda. Archid. in cap.
statutum, in §. cum vero, de rescri. lib. 6. Abb. in c. dilectus filius, de rescr. &
per eundem, in c. significante, eo. tit. in prin. & in c. cum contingat, de foro
compe. in 2. no.

diuersitatem. & dic ꝙ licet literæ sint odiosę respectu beneficii conferendi, d.c.quamuis.& c.cui de non.tamen non sic respectu personę, de præb.si a sed c. & c. ei cui.li.6. sed pro hoc nõ cũitatur illa ratio restringibilitatis, fit enim restrictio ne nimium prędiudicetur ordinario collatori, quæ ratio locum habet hoc casu. vnde ego tenui primum in c.Rodulphus,& in c. accepimus, pro quo induco casum d.c.quamuis. 1.§. 1. vbi mãdatur prouideri in ciuitate vel dięcesi. quod verbum, in ciuitate, esset superfluum si comprehenderetur sub dięcesi.

SVMMARIVM.

1 *Inspiciendum est aliquando quod est in habitu & non in actu.*
2 *Forsan, dictio aliquando non est nota dubitationis.*

1 Eo tamen. † No.casum in quo inspicitur id quod est in habitu & sine actu, de hoc in gl. in ver.
2 vacare.& idem Pau.† Secundo no.de dictione forsan,[a] q̃ non
a est hic nota dubitationis, simile de renun. nisi.in princ.vbi de hoc in 4.gl.de testa.c.2.vbi de hoc in gl.antep. Quæro de rõne disponendi in vtroque membro huius,§. dic ꝙ in primo casu ratio est, quia cum residentia causarum & literarum apostolicarum est in vno loco, licet papa moriatur alibi, tamen videtur ibi mori vbi est curia, quia fingitur ibi residere propter animum redeundi ad illum locum, pro hoc 93.di.legimus. in fi. de præb.præsenti,§.loca.li.6. quæ autem sit ratio dispositionis in 2.dicto inf.q.3. Secundo quæro de ratione circa id quod dixi in proxi. q.nunquid dispositio illius c. præsenti, procedit in casu nostro, vt si papa moritur in loco distante vltra duas dietas a loco in quo residet audientia, habeat locum ꝙ debeat fieri electio in loco in quo est audientia. Gen.& Matth.tenent ꝙ non est hoc casu locus illi c.præsenti. ꝙ est verum, quia quamtumcunque distet, stat ratio prædicta ꝙ censetur habere animum redeundi. Tertio quæro quæ est ratio dispositionis, & in ver.nisi.dic, quia cum disposuit transferre audientiã etiam si non transtulerit, cessãt ratio de animo redeundi. Op.ad hoc, quia hoc casu ex quo nondum transtulit, videretur non cessare: si autem transtulit, debet fieri vbi transtulit, & sic non erit locus vt attendatur locus mortis. Sol. si deliberauit transferre, sed nondum est ibi vbi deliberauit, nõ potest dici cum effectu ibi esse audientia, nec potest dici ꝙ sit recursus ad locũ in quo prius erat propter deliberationem cõtrariam. Sumus ergo in casu c. vbi periculum, quia non est verum dicere audientiam esse alicubi cum effectu, pro prædictis, ff.de hær.inst.l. ex facto §.rerum, vbi res deductæ in Italiam animo reducendi in prouinciam, non censentur Italicæ. ad idem de lega.3. l.quæsitũ, de pign.l.debitor. Quarto quęro si papa moriatur in loco ad quem deliberauit transferre curiam, dic ꝙ adhuc est locus c. vbi periculum, & isti ver. in fi. ex quo nondum cum effectu est ibi audientia. Lau. & Gen.

ADDITIO.

a Vinc.God. Alibi ista dictio forsan, est nota dubitationis, Virgil. 1. Aenei. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit. Et Terent. in And. Aliquis forsan me putat non putare hoc verum.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales cũ sunt in actu electionis papæ si exeunt conclaue nõ facta electione, possunt cõpelli per dominum temporalem iterum intrare.*
2 *Cardinales plures sunt.*
3 *Cardinales an poterunt compelli personaliter vt redeant in conclaue.*
4 *Quid si Cardinales nolunt intrare conclaue allegantes metum.*
Et quis cognoscet, an metus sit iustus. Et quid si habent dominum temporalem suspectum, & nu. 5. & 6.
7 *Et an ciuitas incurrat pœnam huius clem. si non compellat Cardinales intrare conclaue.*

1 §. Porro. † No. ꝙ si Cardinales omnes exeunt cõclaue, compelluntur intrare per dominum tpalem, probat hic §.cum c.vbi periculum,§.præterea. Ex quo not.casum in quo laicus habet potestatem in clericũ. Alii casus not. 23.q.5.princeps, in gl.2. ex quo not.hoc casu ꝙ laicus compellens clericum, non erit excommunicatus per c.si quis suadente, 17.q.4.non.n.peccat, cum authoritate huius iuris faciat.23. q.4.qui peccat C.de adul.l.Gracchus.Ste.& Matth. sed non potest hic bene colligi, aut.n.tu intelligis ꝙ Cardinales possunt cogi distringendo actualiter eorum personas, & hęc non permittitur.in c.vbi periculum, sed potius ibi prohibetur in §.pręterea, & ideo restringentes essent excommunicati. aut intelligis ꝙ compellentur indirecte non distringendo personas, & tunc etiam si iniuste fiat, nõ est faciens excommunicatus per dictum canonem, si quis suadente, qd solum loquitur de inferente iniuriam in personam clerici, pro quo de senten.excom. nuper. & quod ibi not. Quomodo autem possint Cardinales compelli, dico inf.q.2. Secundo no. ꝙ dispositio huius §.procedit tunc tantum, quando Cardinales omnes exeunt cõclaue: si enim aliqui exeunt, remanet potestas in remanentes, vt hic
2 in gl.2.† Tertio no. ꝙ Cardinales sunt plures, probat verbum, omnes. Et dicit Matth. ꝙ aliquando fuerunt ducenti triginta sex tempore Pontiani papæ qui non ponitur in cathalogo san
a ctorum, vt habetur in chronicis.[a] vbi etiam dicitur ꝙ Marcellus papa constituit 15. Cardinales Romæ esse propter baptisma & sepulturas hominum, de his 79.di.c.1.& c.oportebat, & c.si quis ex epi.& c.si quis pecunia, 23.dist.c.1.93.dist.a subdiacono, 2.q.4.præsul.quæ officia hodie nõ exercent, sed est summus gradus in ecclesia post papam, pro hoc de offi.lega.c.i. & 2.lib.6.cum ibi not. Opp.in eo quod dicit Cardinales exeũtes conclaue cogẽdos reintrare, nisi infirmitas corporis aut debilitas excuset, videtur enim idem si sola voluntate exeunt per §.sane, in c.vbi periculum. Sol. Lau.& Genz. instant, dic ꝙ aliquando exeunt non omnes, & procedit contrarium, quia tũc non coguntur intrare etiam si sine causa exeũt: sufficit enim ꝙ in remanentes recidit tota potestas, per dictum §. sane. qñque exeunt omnes, & procedit iste tex. vt cogantur reintrare, nisi infirmitas aut nota debilitas excuset, & secundum hoc intellige gl.in ver.omnes. Secundo opp.ad hoc quod etiã si tantum aliqui exeant, procedit ea dispositio: nam si essent pręsentes, possent alios reducere ad suam sententiam fortasse meliorem, arg.ff.de arb.l.si in tres, de arb.c.2.lib.6. Sol.aliud in arbitris de quibus loquitur l.si in tres, quia habent potestatem, vt singuli. Item de iure canonico non procedit illa l.per d.cap.2. Sed Cardinales eligunt iure collegii, vnde si vnus solus remaneret in conclaui, habet ius totum collegii, per dictum §. sane. per hoc deciduntur duæ quæstiones quas format glo.in versi. compellant. Prima est, si exeuntes conclaue egrediuntur territorium, quomodo proceditur contra eos ad compulsionem. Secunda est, nunquid remanẽtes possint eligere: dico.n.ad secundum quod sic, vt in §. sane, qui hoc permittit siue aliquis non intrauit conclaue, siue exierit sine manifesta causa infirmitatis. Isti autem qui reintrant sunt in isto statu ac si nõ exissent, vt hic, per hoc patet so. pręcedentis q. quia de recedentib. extra territorium non curabitur. Quęro quid si omnes egrediuntur territorium? dicit eadem gl. soluendam q. per no.sup. §.sane, in gl. iustum, vbi dicit ꝙ poterit esse locus remissioni, vt iudex loci vbi est conclaue petat a iudice territorii vbi sunt
3 Cardinales vt eos remittat. † Secundo quęro, nunquid poterunt Cardinales personaliter compelli vt redeant, vel pone ꝙ sunt præsentes. & nolunt intrare cõclaue, poterunt ne ad hoc personaliter compelli. dicit Lau. ad secũdum posse dici quod omnes sunt priuati illa vice potestate eligendi per §. sane, in c. vbi periculum, quod nõ est verum, nec ipse tenet, quia §. sane, loquitur tantum, quando aliqui sunt extra conclaue, nõ quando omnes. dicit etiam Lau. ꝙ cogentur intrare per requisitionem verbalem, non per intrusionem corporalem per §. præterea, in c.vbi periculum, vbi dicitur dominum temporalẽ non posse compellere vel arctare Cardinales vltra quam permittitur in eadem cõstitutione, sed de corporali compulsione nulla mentio fit ibi, & idem videtur dicendum ad primum & ad tertium. Opp.ad hoc, quia secundum hoc poterit electio papę in perpetuum differri, si cętus Cardinalium totus nemine discrepante recusat intrare conclaue, quod est absurdissimum, & contra mentem c. vbi periculum, & contra tex. huius §. in ver. compellant, quod sapit violentiam, de his quæ vi met. ve causa fiunt, in rub. & nigro. Ego itaque dico ꝙ sicut Cardinales postquam sunt in conclaui, compellũtur expedire electionem indirecte per subtractionem victualium s̃m formam ca. vbi periculum. §. verum. ita & fortius poterunt cogi per easdẽ pœnas vt ingrediantur ab initio, vel si sunt egressi vt iterũ ingrediantur: non.n.debet esse melior conditio Cardinaliũ nõ parentium & non se offerentium ad ingrediendum cõclaue quam se offerentiũ, cum non dẽat esse melioris conditionis contumax quã obediens, de postu. præla.c.i. Itẽ permisso cõsequẽti permittitur añs. de off. dele.c.i.& c.præterea, & hoc tenementi. puto aũt ꝙ alio mõ non sunt restringendi personaliter ad

ADDITIO.

a Vt habetur in chronicis. Adde gl.in ver.Vrbano, in clem 1.de reli. & ve.sanc. gl.in ver.Bononiam, in clem.de mag. Arch.in proę. libri 6. & eundem, in c. fundamenta.de elect eo lib. 1o. And.in addi. Spec.tit.de instru.edi §.videndum, versi.19. Adde in c cum causam, in 3.col.de prob.
Vin Go. Adde Bar.in l.1.& ibi Doc.ff.si certum pet. & Paris.in consi, 1. nu. 50.lib.1.

ad ingrediendum nec per alias pœnas, ꝙ bene probat. §. prætе
rea. Ex hoc infero ad id, quod dixi sup. in 1. no. hodie autem di
citur mitigatam esse dispositionem dicti §. verum. & in qui-
busdam aliis immutatam dispositionem illius c. vbi periculū.
4 per extraua. ele. 6. † Tertio quæro si Cardinales aliqui nolunt
intrare conclaue, allegantes iustum metum. gl. ea. in ver. com
pellant, format, & non soluit. potest dici standum esse. §. sane.
vt ij, qui non timent ingredientes, possint eligere, sicut & alii
possunt, quamuis aliqui egrediantur ex causa rationabili, vt
infirmitatis. Quarto quæro si omnes Cardinales allegant me
tum dicentes nō sufficere dominum temporalem ad eorum
defensam. dicit Lau. ꝙ inuocabitur auxilium vicinorum, 23.
q. 2. dominus. de treu. & pa. c. 1. Idem Ben. per l. properādum,
5 §. sin autem, C. de iud. † Quinto quæro si dubitatur an metus
sit iustus, quis cognoscet de iustitia metus? gl. eadem format,
& non soluit. videtur dicendum ꝙ ipse dominus temporalis
cognoscit per potestatem sibi traditam per c. præterea, quod
6 tenet Lau. & Gen. † Sexto quæro si Cardinales habent ipsum
dominum temporalem suspectum ne faciat impressionem,
videtur ꝙ possint recedere & eligere locum tutum. de app. ex
parte. Et hæc quæstio pro parte incidit q schismatis, & ego teti
gi in c. licet. in fi. eo. tit. posset dici non verisimiliter posse time
ri impressionem si dominus temporalis se offert ad obseruan
dum formam c. vbi periculum. tūc enim in facto apparet con
trarium ꝙ potius intendit iuridice procedere, & adde quæ di
7 xi in d. c. licet. † Septimo quæro quia hic puniuntur nō com-
pellentes Cardinales ad intrandum, nunquid ciuitas incurrit
etiam pœnas de quibus in §. ciuitas. in c. vbi periculum. glo. in
ver. incursuri. dicit ꝙ sic per rationem notabilem, quia pœna
ciuium, & rectorum est punitio ciuitatis, & pœna ciuitatis vi-
detur inferri ciuibus, idem Pau. & pro hoc quia verum est di-
cere non seruatam fore dispositionem c. vbi periculum, cum
iste §. porro. addat hunc casum sub eisdem pœnis, & est hęc di
spositio interpretatiua illius, ideo procedit in illa.

§. Cæterum. Quæro quid si opponitur Cardinali
de notoria hæresi? videtur exceptionē
hāc audiendam per no. per Inn. de sen. exc. sacris. sic alle. Lau.
a voluit allegare c. si vero. vbi dicit ꝙ clericus hæreticus [a] potest
percuti sine pœna canonis, si quis suadente, quasi censeatur
non gaudere priuilegio clericali. Contrarium tenet Lau. &
Gen. nam excōicatio non obstat, vt hic, & tamen excommu-
nicatus appellatur hęreticus. 4. q. 1. ꝙ autem. quæ ratio nihil
vrget, quia non dicitur hæreticus nisi large. vnde licet percu-
tiens clericum hæreticum non sit excommunicatus, vt pręedi
xi, secus si clericum excommunicatum, vt dicit Inn. in d. c. si
vero. & no. in regula, delictum, in q. lib. 6. Sed melior ratio est,
quia c. licet. eo. tit. dicit quod electus a duabus partibus est pa-
pa, nulla exceptione obstante. Item licet papa possit accusari
de hæresi. 40. dist. si papa. non tamen potest contra eum exci-
pi vt ab electione repellatur, vt no. Inn. in d. c. licet. sicut ergo
non obstat electo, ita nec electoribus.

ADDITIO.

a Clericus hæreticus. Adde tex. in c. de minorib. eo. tit. gl. in c. deinceps. 17. q. 4. gl. in c. si quis 24. q. 5. gl. in c. 2. ne cler. vel mo. li. 6. Io. And. in regula, indultum, de reg. iur. lib. 6. in mercuria.

SVMMARIVM.

1 *Effundendis verbum, denotat largitatem.*

2 *Prouisus si sit aliquis de episcopatu per papam, deinde papa moritur, an iste prouisus teneatur accedere ad curiam, vel expectare vt alius papa creetur.*

§. Verum. Not. ꝙ electio papæ est negotium Dei, ibi,
eius negotio. quod intellige immediatius
quam sint negotia aliarum electionum per rationē positam
in c. licet. in fi. eo. tit. quia in aliis potest recurri ad superiorem.
1 † Secundo no. de verbo, effundendis, [a] ꝙ not. largitatem, vt in
a gl. Opp. ꝙ citatus ad curiam non teneatur venire vacante sede
per no. in c. licet, de accusa. gl. antepe. remittit ad ibi not. Pau.
dicit ꝙ citatus ex quacunque causa. f. beneficiali tenetur ire ad
curiam sede vacante, vt hic, & sic restringit hanc literam ad
causas beneficiales, & tunc ad contrarium dic ꝙ potest proce
dere in causa non beneficiali. Sed hanc restrictionem nō pati-
tur hæc litera quę generaliter & cum termino vniuersali lo-
quitur ibi, ex quacunque causa. vnde dic aliter vt dixi in d. c. li
cet. aut enim est quis citatus vt veniat ad Papam habito respe
ctu ad personam, & non tenetur venire coram successore nec
vacante sede. aut vt veniat ad curiam vel ad sedem apostoli-
cam, & tenetur, vt hic, & sic dicit iste tex. ibi, ad sedem aposto
2 licam. † Quæro quia hic dicit de electis, quid de prouisis per
papā, & pone in terminis, Papa prouidit cuidam Abbati exi-
stēti extra curiam de episcopatu, & misit ei bullas clausas hoc
indicantes, interim papa obiit, quęrebatur in qōne facti an te
neretur accedere? vř ꝙ sic, quia non potest administrare in epi
scopatu ante habitas nullas & præstitum iuramentum, secun
dum formam extrauag. Bonifacii, iniunctæ. Contrarium te-
net Lau. quia talis prouisus nulla citatione iuris vel hominis
ad hoc arctatur. debet ergo expectare vt papa creetur, & tunc
accedat, nec interim vacant prima beneficia, per c. cum in cū-
ctis. sup. eo. quia non est in mora. de concess. præb. quia diuersi-
tatem. dic ꝙ tempus de consecrandis sibi currit, quia per istū
§. tempus vacantis sedis quo ad eos qui pro aliquo debent ad
eum accedere, habetur pro tempore vtili ac si non vacaret, &
hoc per rationem in tex. expressam. licet alias sit contra per ti.
ne sede vacan. in rub. & nigro. Secundo quæro qui arctantur
ad accedendum ad curiam? gl. pen. exemplificat.

ADDITIO.

a De verbo, effundendis. Adde gl. in ver. sanguinis effusionem, in c. cum illorū, de sen. excom. tex. in c. reuertimini ad me. 16. q. 1. Io. And. in add. Spe. in rubri. de accu.

Vin. God. Adde Fel. in d. c. cum illorum, col. 3. in fi. & late Aret. in trac. malefi. ver. sanguis, & versi. statim de sanguine, & ver. 51.

SVMMARIVM.

1 *Tempus aliquando datur arbitrarium ad purgandum moram.*

2 *Per, dictio denotat perfectionem.*

3 *Occasio dicitur causa non sufficiens.*

4 *Appellari an debeat per scripturam authenticam, an vero sufficiat scriptura priuata.*

5 *Electio, postulatio, prouisio, quod & quale est vnumquodque istorum, & qualiter differant, vide remissiue.*

6 *Appellatio an possit intimari appellato per procuratorem.*

7 *Item cui procuratori sufficiat intimari, an ei qui est in partibus vel ei qui est in curia.*

8 *Appellare aliquis vult in præsentia sui aduersarij vel eius procuratoris, sed cum se parat ad legendum ille recedit, an sufficiat quod appellans inceperit legere.*

9 *Appellationis intimatio an sit necessaria quando appellatur in præsentia aduersarij vel eius procuratoris.*

Quæ autem sit forma interpositionis appellationis, vide.

10 *Appellans an in causa appellationis debeat iustificare appellationem suam.*

11 *Quid autem si tantum appellatus prosequatur appellationem, an teneatur eam iustificare.*

12 *Mensis statutus ad intimādam appellationem appellato, qualiter computatur.*

13 *Mensis quot dies habet.*

14 *Intimatio appellationis cuius expensis fieri debet, appellantis an appellati.*

Adde ad idem versi. sequenti, Vigesimo secundo quæro.

15 *Quid si facta porrectione appellatus non acceptat eam.*

16 *Copia intimationis appellationis quomodo peti debeat.*

17 *Et intra quod tempus debet dari copia petita quando fit intimatio appellationis.*

18 *Scriptura vt sit authentica, quid requiritur.*

19 *Intimatio appellationis an debeat fieri iudici a quo, sicut solet fieri appellato.*

CAP. IIII.

a Causam. Fortis reputatur propter intricatio-
nes [a] surgentes ex c. 1. & c. cupiētes.
eo. ti. lib. 6. & ex no. in eis. Et habet materiā vtilem
& valde practicabilē. diuiditur per gl. 1. in partes.
5. vt sunt 5. §. 2. in §. ꝙ si. tertia in §. verum. quarta in §. intima-
tio. 5. in §. idem quoque. hoc principium in summa dicit. Ap
pellatio causam electionis postulationis seu prouisionis tunc
tātum deuoluit ad papam, cum in appellati vel procuratoris
specialis ad cām præsentia fuerit interposita vel eorum alte-
rius quam cito commode fieri poterit ſm formam in tex. ex-
b pressam intimata. No. ibi, vel saltem, de aduersatiua, vel, [b] cui
quando

ADDITIONES.

a Causam &c. Vide no. per dominos de Rota in decis. 168. inc. In causa beneficiali. & in dec. 82. incip. In causa beneficiali. & in dec. 228. inc. Voluerunt & ordinauerunt, & in decis. 268. inc. Si episcopus, & in deci. 139. inc. In causa beneficiali, & in dec. 78. incip. Si post lapsum. Philip. Fran.

Vin. God. Causa legitima quæ sit. Ruy. consi. 2. nu. 1. lib. 4. & causa rationabilis in papa præsumitur. Ruy. consi. 156. nu. 9. lib. 4.

b De aduersatiua vel. Adde Doc. in c. cum decorem, de vi. & ho. cle. Io. And. in regula, in alternatiuis, de reg. iur. li. 6. in mercu. Bal. in l. inter, ff. de aqua plu. arcen. & Ant. de But. in consi. 76. inc. statuto cauetur.

Vin. Go. Adde Fel. in c. inter cæteras. col. 7. de rescr.

quãdo adiicitur dictio, saltem. vt hic, significat diminutionẽ.
de rescr. statutum, §. cũ vero. li. 6. secundũ Pau. pro hoc de do.
inter vi. & vxo. c. pe. in ver. vel saltem, quem tex. ibi ad hoc sin-
gulariter notaui, & collegi ibi quod hæc sit alternatiua ordi-
nis, ꝙ operatur dictio, saltem. de quib. alternatiuis de præben.
1 mandato. li. 6. & in regula, in alternatiuis. eo. li. † Secundo no.
casum in quo datur tempus arbitrarium ad purgandum mo
ram temporis determinati. de quo in gl. in ver. commode. pro
sequitur autem Pau. multiplex tempus, nam duplex est princi
paliter, s. continuum & vtile. Item vtile subdiuiditur, ꝙ dic vt
in gl. in cle. vnica, infra de in inte. rest. in ver. cõtinuum. & ibi
2 dico. q. 23. † Tertio no. de dictione, per,[a] in verbo perlecto. quę
a denotat perfectionem. de quo in gl. in hoc verbo. Quod facit
pro capitulis & positionibus, & pro dictis testium, cum dicitur
aliquem possedisse a xl. annis & citra. & per ipsum tempus. in-
telligitur enim per hoc continuitas quæ alias non intelligetur
3 de prob. licet. vbi dico. † Opp. quia dicit occasione &c. nam oc
casio est causa non sufficiens. de ma. & obe. solitæ. ergo de ipsa
non debuit curari. metu contrarii gl. 4. exponit. i. propter cau-
sam. Habuit tamen glo. alium respectum prout dicam in 5. q.
4 † Secundo opp. in eo quod requirit scripturam authenticam,
sufficit enim appellari etiam per scripturam priuatam. de ap-
pellatio. lib. 6. Sol. quandoque appellatio porrigitur iudici, &
procedit contrarium, quandoque appellato, & procedit hic
tex. Ratio diuersitatis, quia appellationis emissio patet iudici,
sed asserenti se appellasse nullus tenetur credere, quia sæpe ad-
uersarii suis aduersariis mentiuntur, vt ff. de questioni. l. 1. §.
præterea. de in integ. rest. ex literis. pro hoc quod not. Spec. de
citatione. §. sequitur. vers. quandoque per notarium, secũdum
Pau. sed hæc differentia non est hic in tex. nam respectu inter-
positionis nihil dicit de scriptura authentica, sed tãtum respe
ctu intimationis, sed etiam eo casu quo appellatur a iudice in
eius absentia, vt de appell. si iustus. in faciendo intimationem
debet seruari hæc forma. pro hoc inf. §. fin. Quæro nunquid in
appellatione extraiudiciali procedat ista cle. videtur quod nõ,
per tex. in prin. in versi. causa. & infra. in ver. causa. quia causa
est in iudicio. de verborum sign. forus. In contrarium, quia
hæc cle. venit ad declarandum c. 1. eo. tit. lib. 6. & illud proce-
dit in extraiudiciali tantum. eo. tit. constitutio. lib. 6. Pau. tenet
ꝙ locum habet. & exponit tex. de procuratore dato in causa. s.
inchoanda. & pro hoc quod no. Spe. de appell. §. qualiter autẽ.
5 ver. taliter enim. & ver. seq. † Secundo quæro, quia hic dicit ele
ctionis, postulationis, seu prouisionis, quid est vnumquodque
istorum. Aliqui hic diffiniunt vt Lau. & Matth. dic vt in glo. c.
vnico. de post. præla. lib. 6. & quid sit electio, dixi de elec. cap. 1.
pro prædictis, quod no. Arch. in d. c. 1. de el. c. lib. 6. Tertio quæ-
ro quid si litigatur de beneficio non vacante, & ob hoc appel
latur, vt quia vnus dicit appellationem collationem vel ele-
ctionem ad se spectare, alter econtra, an erit locus huic clem.
Pau. refert id quod not. Compost. in c. 1. eod. tit. lib. 6. vbi dicit
esse locum illi c. & sic seruatum fuisse tempore suo, licet tem-
pore Ale. aliquando seruatum non fuerit, sed postea etiam ip-
se seruauit. quod dicit Pau. satis æquum, vt ille qui de proui-
sione facienda etiam de beneficio non vacante appellat, cer-
tus possit esse de iure suo, & diu sub expectatione nõ maneat,
& dicit Pau. hoc maxime procedere quando appellatus prose
quitur appellationem, tunc enim non potest iuste conqueri si
causa finiatur, arg. C. de reb. credi. l. generaliter. Ex hoc infert
Pau. quod etiam locus est hoc casu huic clem. cum sit appella
tum occasione electionis seu prouisionis. dic quod non est lo-
cus c. 1. præalleg. Et idem dico de hac cle. quæ interpretatur il
lud c. quia exorbitant a iure communi, ergo non prorogentur
ad casum non expressum. 16. q. 1. hinc etiam. ff. de reg. iur. l. ꝙ
contra, & regula, quæ a iure. lib. 6. pro hoc quia fauor tollendæ
vacationis qui dedit causam illi c. 1. vt sentit gl. 4. hic in fi. ces-
sat hoc casu. Quarto quæro, pone quod prælatus assignat ali-
quid annuum alicui vsque ad suum beneplacitum, nunquid
est locus huic cle. videtur quod sic per verbum, prouisionis.
quod est generale. dic secundum Pau. hoc debere intelligi qñ
sit prouisio in titulum beneficialem quodcunque sit benefi-
cium, sed assignatio de qua prędixi, potest fieri sine titulo. de
rescrip. ad audientiam. Quinto quęro, nunquid in quacunque
appellatione occasione electionis &c. interpositæ procedat
hęc cle. gl. in ver. occasionem. dicit quod sic, dicens quod c. 1.
eo. tit. lib. 6. habet locum non tantum in prima appellatione,
sed etiam in secunda. quod dic vt in glo. ex qua infertur idem
de hac cle. Idem Pau. dicens etiam ꝙ hęc constitutio cum lo-
quatur generaliter, debet generaliter intelligi de dignitatibus
episcopalibus, præbendis, & beneficiis quibuscunque. Itẽ not.
inf. §. intimatio. in gl. quod ergo. & ibi dico in 1. q. Sexto quęro
quid si appelletur a confirmatione. Inn. & Host. in c. 1. eo. tit. li.
6. dicunt non esse locum illi c. & sic sequitur quod nec isti cle.
quia cesset ratio periculi vacationis. de ele. transmissam. de ap.
oblatæ. Pau. hic contra, quia negare nequit, quin confirmatio
fiat ex causa electionis. quod teneo in d. cap. 1. ex alia ratione,
quia non est verum ꝙ cesset periculum vacationis, maxime
hodie. quia confirmatio fit in forma iudicii. eo. tit. c. fin. lib. 6.
appellatio ergo casu suspendit quoad omnem effectum. de
iureiur. venientes. Septimo quæro an in appellationib interpo
sitis ad inferiorem a papa procedat ista cle. gl. in versic. sedem
apostolicam. dicit ꝙ non. idem Pau. per rationem quam dixi
sup. q. 3. quia exorbitat a iure communi, ergo restringitur ad
casum quem exprimit regula, quę a iure. lib. 6. Lau. tenet con-
trarium, quia subest eadem ratio vtrobique, ergo sit idem ius.
de app. si duobus. pro hoc inducit c. vt circa, eo. tit. li. 6. quod ge
neraliter loquitur, & est gl. illius c. 1. Idem Ben. Bertran. tenet
cum gl. & tenet idem, inf. de ap. in cle. 1. in 3 1. q. quam dicit ve
riorem propter maximam expressionem quam ponit hic tex.
ibi, sedem apostolicam, & ibi, sedem eandem. quod tenet etiã
Io. de Lig. vt verba aliquid operentur & eis stetur. ff. de leg. 3. l.
non aliter. de deci. ad audientiam. Est enim in papa fortior ra-
tio quam in aliis propter viarũ distantiam, cum de toto mun
do ad eum appelletur, est ergo maius periculum diuturnæ va
cationis, & ideo fortius prouidendum. eod. tit. vbi periculum.
lib. 6. Octauo quæro si non seruatur forma hic expressa, an te-
neat appellatio. gl. in ver. deuolui, hoc tangit, & Pau. plenius.
sed quia gl. remittit inf. §. pe. vbi latius dicit in verbo, deuolu-
ta. vbi dicam in 2. quæst. & dicit Lau. quod eo casu quo tenet
appellatio quo ad deuoluendam causam, deuoluitur ipsa cau
sa. i. de quo est causa quo ad ipsius expeditionem, nõ autem ip
sa beneficia super quibus quæstio deuoluitur. simile eo. tit. cu
pientes. in prin. lib. 6. de app. Romana. §. cum autem. eo. lib. Di
cit etiam Lau. differentiam esse inter causam & litem, de quo
remittit ad not. C. de transac. causas. in gl. 1. quæ dicit ꝙ causa
est post litem contestatam. Item lis est ante & post. Nono q̃ro
si appellatio in casu isto interponatur contra capitulum, quo
citabitur capitulum vt congregetur, gl. in verbo, appellati, re-
mittit ad c. bonæ. eo. ti. vbi glo. in verbo, singulares, & ibi dixi,
sed melior quę reperiatur in c. si capitulo in sexto, in 6. glo. ad
quod remittit hæc gl. aut ergo appellatur cõtra collegium, &
serua id quod dicitur in illis glo. aut contra singularem perso-
nam, & tunc planum est de mõ per hanc literam, dicit autem
Spe. ꝙ nomen appellati debet in appellatione exprimi. ita no.
de app. qualiter. versi. hoc etiam no. Decimo quæro si quis de-
dit plures procuratores ad causam electionis, & iudex eligit
idoneiorem, an sufficiat appellari coram illo. dicit Pau. quod
sic, & ꝙ nõ sufficeret post electionem iudicis appellare coram
6 aliquo aliorum. pro hoc c. si duo. in fi. de proc. lib. 6. † Vndeci-
b mo quęro, nunquid sicut sufficit[b] intimari procuratori, ita suf
ficiat intimari per procuratorem. gl. in ver. specialiter, dicit ꝙ
sic, dum tamen procurator habeat speciale mãdatum ad cau
sam. quam glo. not. quia nil allegat quod directe probet, vnde
posset dici ꝙ quia talis casus nõ est in iure exceptus, sufficeret
procurator generalis, quia iste non est in casibus exigentibus
speciale mandatum, qui notantur in c. qui ad agendũ, de pro-
cu. li. 6. tamen pro gl. est similitudo rationis, quæ est inter pro-
curatorem appellantis, & procuratorem appellati, & ideo cũ
7 ea sto, & eam signa pro singulari. † Duodecimo quęro si curia
est Romę, prout est, & appellatum est ad papam, & habet ad-
uersarius duos procuratores, vnum in partibus constitutum
ad causam illam, alium in curia constitutum ad tractandum
omnem causam deuolutam per appellationem, an sufficiat
intimare ei qui est in curia? videretur ꝙ sic, quia ipse est ꝓprie
constitutus ad hanc causam, ex quo est deuoluta, imo videtur
alteri prohibitum, C. de procu. l. maritus, de pręsumpt. nonne.
licet enim procurator causę principalis posset & debeat appel
lare, de proc. non iniuste, & etiam prosequi possit, vt ibi, illud
tamen habet locum, cum non est alius deputatus super appel-
latione. Pau. tenet contrarium, dicens quod debet intimari
procuratori causę principalis, & de tali intelligitur tex. hic, ibi
procuratoris in causa specialiter constituti. Et similiter debet
intelligi id quod sequitur eorũ alteri, quod est verũ, nec quę-
stio

ADDITIONES.

a De dictione per. Adde glo. in c. si constiterit. de accu. Doc. in ca. cum vigesi-
mum, de off. dele. Doc. in l. 1. ff. de leg. 1.
Vin. Go. Adde S[illegible]c. in consi. 42. In causa restit. ver. Sed in artic. lib. 1. idem So
ci. in l. non putabam. de cond. indeb.
b Nunquid sufficit. Adde Inn. in c. cum in iuuentute de præsump. Bar. in l. 1. in
1. col. ff. de liber. & posthu. Bar. in l. de pupillo. in §. cum procuratorio, ff. de
ope. noui nuncia.
Vin. Go. Vide Mar. Soc. in consi. 24. visis. versi. 30. princ. cum seq. lib. 1. & Fel.
in c. cum contingat. col. 4. versi. 6. conclusio, de rescr. & in c. cum M. colu. 23.
versi. 4. concl. de constit.

stio est multum dubia quo ad hoc quod non sufficiat intima-
ri ei qui est in curia, cum non esset specialiter constitutus in il-
la causa: sed si esset specialiter constitutus ad prosequendam
appellationem illius causæ, tunc procederet dubium propter
rationes prædictas: tamen adhuc puto idem, quia non est cau
sa deuoluta nisi seruata forma hic expressa, ergo adhuc datus
ad prosequendam causam deuolutam non habet se impedi-
8 re.† Decimotertio quæro, pone quod tu vis appellare in præ-
sentia aduersarii vel procuratoris specialis, sed cum te paras ad
legendum, ipse recedit. dicit Pau. ꝙ sufficit quod inchoasti le-
gere ante recessum eius, & ꝙ tãtum legisti, & quod certus est
de appellatione, dic ꝙ etiam si nihil legeris, dum tamen dixe-
ris te velle legere, & quod appellas prout continetur in instru
mento publico vel etiam priuato quod tecum habes & para-
tus es legere, si non expectat, imputetur sibi, sicut & is qui im-
pedit ne ad eum perueniat citatio, habetur pro citato, vt lite
non contest. quoniam §. porro. sed si omnino nihil expectauit
ita quod non potuisti certificare quid velles facere, tunc opor
tet recurri ad remediũ intimationis, obseruata forma de qua
9 in tex.† Decimoquarto quæro cum interponitur appellatio
in præsentiá aduersarii vel procuratoris specialis, an sit neces-
saria intimatio de qua in ver. vel saltem. gl. in verbo, interposi-
ta. quod non. pro hoc quia qui certus est & c. regula, cum qui.
li. 6. frater Aluarus tenuit oppositum per §. quod si. inf. eod. sed
ille §. nihil facit, quia loquitur quando interponitur appellatio
in absentia aduersarii vel procuratoris. & ideo gl. est verior, cũ
qua tenet Pau. Gen. & Matth. pro hoc ver. vel saltem exponen
do vt dixi in primo notab. Decimoquinto quęro de forma
interpositionis. Sol. distingui oportet, aut in iudicio, aut extra
iudicium. Et si in iudicio, aut ab interlocutoria, aut a diffiniti-
ua, prout habes de ap. c. 1. & c. non solum, & c. Romana, in plu
ribus §. ad hoc etiam ca. vt debitus, & cle. appellanti. Et proce-
dunt hæc, quando interponitur appellatio in præsentia aduer-
sarii vel procuratoris: sed si in absentia de forma interpositio-
nis, dic, vt dixi de app. c. fi. de forma vero intimationis remittit
10 gl. in ver. specialiter. in fi. & satis colligitur hic in litera.† Deci-
mosexto quæro, nunquid appellãs habet in causa appellatio-
nis iustificare appellationem docendo de causa iusta? videre-
tur quod non, vt sufficiat quod fecit quod hic dicitur. s. ꝙ inter
posuit corã aduersario vel procuratore, vel saltem intimauit.
dic cõtra, nisi appellatum fuisset in iudicio, & obtulisset appel
lans se paratum probare coram iudice a quo, & non fuerit ad-
missus de appellatione interposita, & hoc saluo quod in casu
capituli, quamuis. eo. ti. lib. 6. sed si appellatio fuit extraiudicia-
lis, debet doceri per appellantem de veritate causæ appellatio-
nis, per cle. appellanti. pro hoc eo. ti. cum nobis. & quod ibi no.
11 Inn.† Decimoseptimo quęro si appellatus tantum prosequi-
tur appellationem, videtur quod non teneatur eam iustifica-
re, quia tẽdit ad eius impugnationem, de natis ex li. ven. c. vni-
co. a contrario, ff. de iu. fis. l. deferre, §. item eos. Item fauore ap
pellati inductum est ꝙ appellans seruet solemnitates de quib.
hic, ergo in eius læsionem retorqueri non debet. C. de legi. l.
quod fauore. regula, quod ob grauami. lib. 6. Tertio quia si ap-
pellans foret præsens, non posset impugnare suam appellatio-
nem, quia per hoc veniret contra factum suum, & allegaret
suam turpitudinem, quod non licet. de concess. præben. cum
super. de do. inter. ff. de adoptio. l. post mortem, at absentia ap-
pellantis non debet sibi prodesse cum sit contumax. de postu.
cap. primo. de dolo. contingit. ff. de dona. inter virum & vxo. l.
3. §. 1. In contrarium, quia appellatio non defert causam ad cu
riam, nisi seruentur solẽnitates, de quibus hic, vt probatur in-
fra §. intimatio. & hic. quamuis ergo appellãs non possit suam
appellationem impugnare, iudex tamen ex officio debet sup-
plere & cognoscere an teneat. C. de tempo. app. l. a. §. vlti. quia
alias non posset esse iudex. Sol. Compo. in cap. primo, eo. tit. li.
6. tenuit primum. Sed Pau. hic distinguit, quia aut loquitur in
appellatione interposita ad papam, & verum dicit Compost.
quia papa est iudex omnium. 9. q. 3. cuncta. & sic in eo non po-
test esse defectus iurisdictionis: aut fuit appellatum ad inferio-
rem, & aut detulit, aut non: si sic, adhuc idem, cum ratione
delationis causa deuoluatur ad superiorem etiam si appella-
tio fuerit frustratoria. de appellatio. cum appellationibus. libr.
6. Si autem non detulit, aut appellatus petit pronunciari male
appellatum, aut petit procedi in principali. Primo casu non te
neretur iustificare appellationem respectu formę. Secundo ca
su oportet quod iustificet, quia alias causa erit deuoluta per ra
tiones ad hanc partem factas pro hoc. eodem ti. cum dilectus,
in fin. Et quod not. Spec. de app. §. de officio. ver. pe. dicit posset
primum membrum non procedere, quando est appellatũ ad
papam, quia licet papa cognoscere possit per simplicem que-
relam, tamen hoc non intendit nisi appareat. defende tamen
per cap. primũ, de app. lib. 6. & intellige prout ibi dicitur. Item
aliud membrum quando fuit appellatum ad inferiorem qui
detulit, intellige quod fit deuolutio quo ad hoc vt cognosca-
tur de articulo appellationis: sed negotium non deuoluitur si
appellatio non tenet, ex eo quia negotium non erat corã pri-
mo iudice, vt si erat nõ iudex. sicut enim potuisset opponi co
ram eo, ita poterit opponi corã iudice ad quem, vt tenet Spec.
de ap. qualiter. in fi. & est no. per hoc, quia appellatio hoc casu
redditur frustratoria tanquam facta a non iudice. Item istud
membrum quando est appellatum ad inferiorem, non est ad
propositum huius cle. quo ergo ad casum huius clem. de app.
interposita ad curiam, dic quod aut extra iudiciũ, aut in iudi-
cio. primo casu tenebitur appellatus prosequens appellatio-
nem iustificare. alias papa se non intromitteret. pro hoc hęc
cle. ex qua dico quod si auditor deputatus pronũciaret in prin
cipali, non discusso, an fuerit obseruata hæc solennitas, non te
nebit processus, nisi aliud appareret ex forma commissionis.
sicut hodie sępe fit, quod cum impetratur auditor super appel
latione, petitur etiam sibi committi per modum querelæ: si
autẽ in iudicio, aut a diffinitiua, aut ab interlocutoria, primo
casu articulus appellationis non est separatus a causa princi-
pali. de app. non solum. lib. 6. quod declaro in c. significauerũt.
de exce. sed si ab interlocutoria, distingue, an obtulerit se pro-
bare, an non, secundum c. interposita. & procedit hæc distin-
ctio an a diffinitiua, an ab interlocutoria respectu terminorũ
quęstionis in forma vt iacet. Sed si quęras an expediat docere,
solennitatem, de qua hic, fuisse seruatã? dico indistincte etiam
si a diffinitiua sit appellatum, quod sic, quia alias nõ deuolui-
tur, quia est articulus pręiudicialis an sint seruata quę hic di-
12 cuntur, ergo prędiscutiendus. de ot. cog. tuaos.† Decimoocta-
a uo quæro qño computatur mensis [a] de quo hic, vel tempus ar
bitrarium per verbum, quam cito commode. gl. in verbo, in-
terpositione. dicit quod de momento ad momentum. ex quo
infertur quod dies interpositionis computabitur. pro hoc gl.
inducit c. quod ad consulrationem, vbi decem dies ad appel-
landum currunt statim a die prolatæ sententiæ: sed fortius fa
cit, quia regula est vt omne tempus sit continuum, nisi probe-
tur esse vtile, not. gl. ff. de diuer. & temp. præscr. in rub. pro hoc
quod dixi de app. super eo. Idem Pau. & de hoc in Spec. de ap.
§. restat. ver. sed nunquid hoc tempus, & versi. seq. & dicit Pau.
hoc procedere quod fit computatio decem dierum a die latæ
sententię siue sit diffinitiua siue interlocutoria vel habẽs vim
interlocutoriæ. eo. tit. cum dilectus. de re iud. quod ad consul-
tationem. vt si iudex dixit excep. non ob. respondendum esse
libello, vel aliquid pręcepit vel mãdauit, hoc eum habet vim
interlocutoriæ. arg. ff. de arb. qualem, ff. mand. l. 2. C. cõmunia
de leg. l. 2. Si vero cõminatur vel grauat tali grauamine quòd
non habet vim interlocutorię, quia non omnis vox iudicis iu
dicati authoritatem continet, C. de sen. l. ex stipulatione. sem-
per potest appellari, si iudex requisitus grauamen non reuo-
cat. Vnde si iudex assignat locum non tutum & requisitus vs-
que ad mensem nõ reuocat, licite appellatur. Idem si commi
natur nisi coram eo consentiat litigare. de ap. cum cessante. &
dicit Pau. quòd de grauamine extraiudiciali est expeditum,
de ap. concertationi. lib. 6. & illud c. videtur obstare præmissis,
quia ibi dicitur quòd etiam a grauamine extraiudiciali debet
appellari intra 10. dies. Sed dic quod dictum præcedens in eo
quod dixi quòd si vsque ad mensem iudex requisitus non re-
uocat, potest appellari, procedit, quia non videtur pars graua-
ta in effectu ex comminatione, nisi cum apparet quòd iudex
13 persistit, & sic intelligendo est dictum notabile.† Decimono-
b no quęro, quot dies habet mensis? [b] gl. ea. remittit ad ca. quam
sit. eo. ti. lib. 6. vbi tenet gl. quod habet tot dies, quot mensis in
quo incipit, quod tenuit in ca. 3. de sup. negli. pręla. Vicesimo
quæro, quantum tempus datur vltra mensem in eo ꝙ permit
tit post lapsum mensis intimationem fieri quam cito cõmo-
de potest. glo. in verbo, commode. dicit hoc esse arbitrarium.
Idem Pau. ex quo non est diffinitum, ff. de iu. delib. l. 1. de off.
deleg. de causis. de elec. quam sit. & c. cupientes, §. cæterum, de
sup. neg. pręla. si episcopus. de præb. cũ in ecclesiis. eo. lib. inf. de
pęn. cle. vlti. Opp. ad hoc quia datur mensis tantum omnibus
quorum interest ad iter arripiendum a die obiectionis, eo. tit.
c. 1.

ADDITIONES.

a Quomodo computatur mensis. Adde gl. in c. quam sit, de elect. lib. 6. Io. And. & Mod. in c. licet. de sup. negli. præl. Bar. in l. cum bissextus, ff. de verb. sign. Bal. in l. si ante, ff. sol. mat.

b Quot dies habet mensis. Adde in l. cum bissextus, ff. de verb. sign. gl. in c. quã sit. de elect. lib. 6. auth. iubemus, C. de iud. in gl. in verbo, sexaginta, in l. sancimus, C. de iu. delib.

Vin. God. Adde Iac. a Can. in tract. de repræsal. in 3. par. nu. 1. quod habetur in lib. 11. trac. fol. 30.

c. 1. lib. 6. ergo necessarium est ꝙ appellatio sit intra mensem
intimata. non. n. posset iter arripere, qui non esset informatus.
Sol. de intellectu illius c. 1. quando computetur mensis ad iter
arripiendum, fuerunt variæ sententiæ, de quo inf. §. pe. pro gl.
in ver. deuoluta, in prin. & pro gl. id quod ibi dicetur, patet. So
lu. ad hoc, dic ergo verum, ꝙ tempus erit arbitrarium ēt vltra
mensem, pro hoc, quia quandoque non potest vllo mō fieri
intra mensem, finge enim appellantem distare a curia vltra
xxx dies, puta xl. & appellatum esse in curia, nec dimisisse pro-
curatorē in partibus, tunc non arctabitur appellans intra men
sem, ꝙ esset impossibile, sed ad tempus quam cito commode
facere potest, ꝙ intelligo computato mēse, quia non cedit si-
14 bi lucro, ꝙ vidi de facto. † Vigesimoprimo quæro, cum fit
intimatio appellationis, an expensis appellantis, an appellati
fieri debet? glo. in verbo, porrecto. ꝙ expensis appellantis sicut
in libello. quod dic, vt in gl. & idem Pau. de libello. Idem not.
Spe. de libel. obla. in ver. actoris. pro hoc de fi. instru. contingit,
in fi. In contrarium, quia testes producuntur expensis produ-
centis 4. q. 3. §. venturis. de rescr. statutum, in fi. li. 6. Item acto-
rum datur copia expensis petentis. de prob. quoniam contra.
ita ergo hic expensis appellati, ad cuius commodum fit inti-
matio. Item non debemus aggrauare appellantem vltra id qđ
hic exprimitur ne grauetur in pluribus: sed hic non dicitur, ꝙ
suis expensis pro hoc, quia fortealias appellans dimitteret ius
suum indefensum, ne solueret expensas. Ad hoc etiam ff. ex
qui. cau. in pos. ea. l. 2. §. defendi. & quod ibi no. & C. de ero. mil.
anno. l. cum sæpe. li. 12. Item cum quis tenetur alere, sufficit ꝙ
copiam faciat describendi, ff. de eden. l. 1. §. edere. de tab. exhi.
l. 3. arg. de lib. no. exhi. l. 3. §. ait prætor. frater Aluarus, vt refert
Math. tenuit hanc partem, illa ratione, quia intimatio fit
ad commodum appellati, ergo sentiat etiam onus, regula, qui
sentit, li. 6. Genz. idem cōcordando cum opi. dicit, ꝙ aut quæ-
ritur de porrectione, & hoc fit expensis appellantis, quia fit ad
suum commodum, & est eius onus, vt porrigat, vt hic: aut de
copia appellationis porrectæ, & sumetur expensis appellati p
rationes factas. Et hoc dictum vř esse sine intellectu, nam por-
rectio hoc habet, vt porrigatur tenor appellationis, vnde pars
expensarum porrectionis est conscriptio, quia nō posset porri
gi quod nō esset, igitur tenenda est gl. nam regula est, ꝙ copia
fieri debet expensis eius ad cuius commodum fit. pro hoc §.
defendi, præal. & d. l. de erog. mil. anno. cum seq. & C. de statuis
& imagi. l. fi. vbi not. sed hic fit ad commodum appellantis ad
inducendam deuolutionem ad curiam, ergo eius expensis. Vi
cesimosecundo quæro, quid si eligit appellans non porrigere
tenorem, sed perlegere, quo casu tenetur facere copiam si pe-
titur, an tunc idem vt expensis suis faciet. vř ꝙ non, vt hoc ca-
su qui petit præstet expensas. Item cum sit differentia inter ca
sum, quo fit porrectio, & casum quo tenor perlegitur. Pan. ta-
men ēt hoc casu tenet idem vt appellans det copiā suis expen
sis. nam ipse notarius non tenetur scribere gratis, quia non dēt
suis stipendiis militare. de rescri. cum ex officii, quę ratio non
sufficit. sed pro hoc quod no. Spe. de instr. edi. §. videndum. ver
si. & no. quod placet per tex. ibi, mō consimili, qui probat ꝙ si-
cut cum fit porrectio, fit expensis appellantis, ita & cum perle
gitur tenor, & tunc dico, ꝙ non est differentia an fiat porre-
ctio, an perlegatur, quia hoc vltimo casu non datur copia nisi
15 petitū fuerit. † Vicesimotertio quæro, qđ si facta porrectione
appellatus eam nō acceptat. dic ꝙ sibi imputabitur, ex quo nō
stetit per appellantem, & propterea cautus aduocatus cum du
bitat aduersarium appellasse, debet informare clientulum, vt
omnē scripturam porrectam ab aduersario recipiat. vidi. n. ali-
qñ, ꝙ noluit recipere, & tunc est sibi magnum pręiudiciū, qa
16 cā deuoluitur, & non scit super quo. † Vicesimoquarto quæ-
ro, vbi & qūo debet peti copia pręmissa. dico ꝙ loco & tēpore
competenti, alias non pręiudicatur non danti, eo. ti. cum in ve
teri, de app. vt super. & c. ab eo. li. 6. vtile autem est, vt dicit gl. in
ver. petita. ꝙ de petitione conficiatur instrumentum. Et ppea
cautum est appellato cum sentit aduersariū appellasse, & p eū
fit sibi intimatio, quia regulariter ducit appellans notarium
17 vt roget eum de hac petitione. † Vicesimoquinto quæro, in-
tra quantum tempus debet dari copia petita. dicit Pau. quam
cito commode fieri pōt, & ꝙ non tenetur statim dare, quia
non tenetur venire cum sacco paratus. ff. de sol. l. ꝙ dicitius. ꝙ
procedit in vltimo casu, qñ perlegitur tenor, sed non in præce
18 denti, quando porrigitur. Vicesimosexto quæro, † quia debet
esse scriptura authentica, vt hic, quid requiritur vt sit authen-
tica. gl. in verbo, auth. remittit ad ca. post cessionem. quod dic
vt ibi plenissime dixi, & quo ad hunc tex. puto sufficere literas
sigillatas sigillo authentico, ēt sine inscriptione testium, prout
sentit etiā hęc gl. Sed rationem dic, quia iste est casus, in quo
non requiritur probatio necessario concludens, sed sufficit p̄-
sumptiua, cum appellatio hoc casu habeat vim citationis ad
curiam, & in citatione ad hoc vt arctetur citatus ad veniēdū,
sufficit ꝙ constet de ipsa præsumptione ipsi citato, sicut suffi-
cit ꝙ mittatur copia delegationis, vt no. de dila. c. 2. Sed in ca-
su, in quo requiritur probatio necessario concludens, non suf-
ficit sigillum authenticum sine inscriptione testium. probat
c. 2. de fide instr. ꝙ comparat scripturam cum sigillo authenti-
co publico instrumento, tunc tantum quādo habet testes in-
scriptos ad instar instrumenti. Itē & si habeat testes inscriptos,
dic ꝙ habet vim publici instrumenti tantum in his ad quę de-
putatum est sigillum, per c. significauit, de app. quę declara per
19 ea quę dixi in c. post cessionē. † Vicesimoseptimo quæro, nūquid sicut ītimatio fieri debet appellato, ita & iudici, a quo ap
pellatur. videtur quod sic per id quod dixi supra in vltimo cō-
trario. Item quia si non intimetur, iudex a quo, non impedi-
tur procedere. de app. si duobus. In contrarium, quia hoc non
est iure cautum. Item si hoc fieri debet, hoc maxime procede-
ret quando appellatur in absentia iudicis, vt in casu c. si. de ap-
pell. nam si appellatur in iudicis præsentia vt regulariter fieri
debet, intimatio non est necessaria, cum per interpositionem
sibi intimetur, sicut nec intimatur appellatio cum in eius præ
sentia vel procuratoris specialis eius interponitur vt hic. sed
hoc dici nequit: quia ex culpa iudicis venit, qui non facit sui
copiam vt liceat appellari eo absente. Item iudex debet scire
an grauauerit. de app. si a iudice. li. 6. Sol. Genze. & Mat. tenent
vltimam partem, quæ placet eo casu, quo ex iudicis culpa in
eius absentia appellatur: sed si sine eius culpa vt cōtingere pos
set, puta quia aduersarius detinet iudicem in vinculis, videre-
tur secus dicendum: tamen quia causam deuolui non concer
nit iudicis præiudicium, sed tantum appellati, indistincte puto
quod propter intimationem non factam iudici non impedi-
tur deuolutio, sed tenebit processus iudicis ignorantis appella-
tionem sine sua culpa. d. c. si duobus. & secundum hoc intelli-
ge quod dixi in vltimo contrario.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatus si abest, nec inueniri potest, qualiter & vbi fit intimatio appellationis.*
2 *Clericus beneficiatus potest habere domicilium alibi quam in ecclesia, & an tale domicilium debeat attendi.*
3 *Ecclesia, & beneficium, quomodo differunt.*
4 *Appellatus quando dicatur abesse.*
5 *Appellatus si habet duplicē domum, an in vtraque debeat fieri intimatio appellationis.*
6 *Esse in remotis quando quis dicatur.*
7 *Intimatio cum dicatur fieri debere in ecclesia, an sufficiat quod fiat in cimiterio vel claustro &c.*
8 *Quid si beneficium de quo est quæstio, sit in campis & loco solitario.*

1 § Quod si forsan. † Si appellatus abest, nec inue-
nitur eius specialis p̄curator,
ad domum habitationis appellati, vel si est in remotis in eccle
sia cathedrali sub qua est beneficium de quo agitur, & vtroq;
casu in ipso beneficio est appellatio intimanda, & copia mō
in pręcedenti responso expressa, est facienda. No. ꝙ attenditur
habitatio, & sic non refert an domus sit sua, an aliena, vt dicit
glo. etiam. attenditur tamen non quæcunque habitatio, sed
communis, quod dic vt in gl. in verbo, communiter. Secundo
no. ex remotione locorum induci ius diuersum. de quo in gl.
2 in ver. remotus, & infra. in 3. contra no. † Tertio not. ꝙ etiam
beneficiatus potest habere alibi quam in ecclesia domiciliū,
& illud debet attendi cum citatur, probat tex. qui considerat
domum habitationis, cum tamen ageretur de beneficio vel
ecclesia. de quo inf. in 4. contra no. Quarto no. ꝙ omnes de dię
cesi vel ciuitate censentur parochiani ecclesiæ cathedralis in
eo ꝙ hic permittitur certo casu in ecclesia cathedrali citatio-
nem fieri. pro hoc de offic. archi. officium. 13. q. 2. vbicunque.
permittitur autem hoc propter maiorem populi frequētiam,
quę ad ecclesiam cathedralem solet confluere, ar. de conse. di.
1. & hoc. ne præ. ui. cum de diuersis. lib. 6. Et dř cathedralis ob
honorem episcopalis cathedræ cuius occasione recipitur ca-
thedraticum. 10. q. 3. illud. de offi. or. conquerente. de dona. pa-
3 storalis. † Quinto no. ꝙ aliud est ecclesia, aliud est beneficium,
probat alternatiua, vel, ibi vel beneficio, quæ debet cadere in-
ter diuersa sicut & copula, &, vt no. gl. in rub. ff. de itt. & fac. ig.
dicitur autē ecclesia multis modis, vt no. ne præ. vi. suas. quere
lam. de ver. sig. cum olim. 7. q. 1. scire. beneficium autem potest
accipi tribus modis. Primo large pro omni eo quod gratis tri-
buit, & hic dicimus ꝙ beneficium dēt large interpretari & vt
sit māsurū & iuuet cū cui tribuitur. de cōmo. c. vnico. de do. cū
dilectus.

dilectus. regula, decret. lib. 6. Dicitur secundo stricte pro prebenda beneficiali et si in ecclesia non sit distinctus numerus, vt in casu c. ex parte. de concess. præben. Dr tertio strictius pro titulo beneficii ecclesiastici per se distincti, sic accipitur in regula, beneficium. li. 6. pro hoc 1. q. 4. ex mulris. vltra medium. ver. quia propter. vbi accipitur pro canonicatu & præbenda. quo ad casum nostrum sumitur beneficium secūdo & tertio mō, tamē quia iste terminus per se non infert nomen rectoriæ, iō adiecit de ecclesia. pro hoc de præben. c. fi. Op. q in domo appellati non possit fieri intimatio, quia fieret sibi iniuria ingrediēdo domum eo inuito. l. plerique. & l. se. ff. de in ius vo. Sol. vt in gl. in ver. domo. & idem Pau. & de hoc in Spe. de citatione. §. seq. ver. sed an reo. Secundo op. q ēt si fiat in domo, non arctet appellatum, nam par in parem non habet imperium. de elec. innotuit. Solu. q arctetur appellatus ad eundum ad curiā, prout dr in c. 1. eo. ti. li. 6. hoc operatur authoritas illius c. & istius, sm Lau. Tertio opp. q ex remotione non debeat induci ius diuersum. C. de temp. in integ. rest. l. superuacuam. So. hæc procedit in arbitrariis sm Genz. secus vbi statuitur certum tps quod reputauit legislator ad omnia sufficere vt in ꝯtio, pro hoc quod no. de rest. in integ. cum ex literis. io gl. pe. Quarto opp. q nō sit opus intimare in domo habitationis, sed sufficit in beneficio de quo agitur, quia ibi dr clericus habere domiciliū. de rescri. dilectus. 3. de fo. compe. postulasti. de priuil. ex ore. & quod ibi no. Inn. pro hoc quod no. Inn. de eo qui mit. io pos. c. fin. sol. vt dixi in c. fi. quia illud procedit qñ agit ecclesia ꝯ beneficiatum, secus si alius. Item non semper est verum q beneficiatus hēat domicilium in beneficio, sed distinguitur, vt no. in d. c. ex ore. vnde qñ constat de habitatione clerici quam facit alibi quam in beneficio, potius ibi dr habere domicilium, vt hic. vel dic q hæc est forma specialis cui stare oportet, prout iacet, precedēs
4 tamen solutio est verior, licet ēt hoc posset tolerari. † Quæro quia dicit abesse, qñ dr appellatus abesse? vr q sit arbitrarium per id quod dicit gl. in ver. in remotis. ex quo nō est iure determinatum. ff. de iu. delibe. l. 1. de offi. deleg. de causis. & strictius de ver. obl. l. continuus. & per no. in c. cupientes. sup. eo. in ꝯtrū q debeat dici abesse qui est extra prouinciam, & non alio mō. de dolo. causam. & c. cum olim. ad fi. qui ma. ac. pos. c. 1. 4. q. 2. quisquis. vel saltem oporteat q absit per duas dietas. de rescri. nonnulli. inf. de fo. compe. cle. quamuis. aliis ēt modis dr quis abesse sicut ēt per ꝯtrium præsens dr multis modis. ff. de procu. l. si præsens. q dico de testi. c. causam. Sol. quo ad casum nostrū dicit Pau. appellatum abesse cum non apparet in ciuitate, castro vel villa, vbi habitare consueuit, vel in loco illi vicino, vel in loco vbi iudicium exercetur, licet in alio loco remoto publice appareat. ff. de dam. infe. l. 4. §. abesse. Nam naturaliter abest qui non est in loco. ff. de verb. sig. l. absentem. Mat. & Gen. intelligunt abesse eum qui est extra ciuitatem & diœcesim, vbi facta est electio, postulatio, & prouisio, qa ibi debet causa inquiri. de elec. postquam. & c. scriptum. vet. verum, in fi. eo. ti. c. fi. li. 6. 22. dist. illud 24. q. 1. pudenda. dic q hoc dubium deciditur per ea quæ dixi de eo qui mi. in pos. c. fi. vbi per c. causam. & c. cum olim. de dol. dixi posse defendi de iure canonico quo ad effectum, vt procedi possit ad diffinitiuam, nec alias potest citari ad domum: sed ad effectum procedendi ad missionem in possessionem, dixi sufficere q a ciuitate, vbi iudiciū agitur, absit, per auth. de exhi. reis. §. si vero quidam. quod plene prosequere, vt ibi dixi. At in casu nostro appellatio legitime intimata citat appellatum ad effectum procedendi, per ca. 1. eo. tit. & eod. lib. ergo requiritur q absit a prouincia, pro quo est ratio, quia agitur de magno præiudicio. tamen vt dixi, in d. c. fi. sufficit q fiat perquisitio in loco vbi consueuit cōmorari. de foro compe. ex parte. ibi, cōsueuerit cōmorari &c. & si non inuenitur ibi, censetur absens, q est verius. Secundo quæro qualiter iste §. dēt intelligi vt subordinetur præcedenti responso. Solu. sensus est vt per præcedens rñsum primo intimetur appellatio dño vel procuratori speciali, sed si hoc fieri nequit pp absentiā dñi qui non dimisit procuratorem, vel si dimisit, nō tñ inuenitur, tunc fiat in domo habitationis appellati, si nō est remota: sed si est remota, fiat in ecclesia cathedrali sub qua est beneficium de quo agitur, & vtroque casu fiat in beneficio de quo agitur, i. tam in casu in quo fit ad domum habitationis, quā in casu quo fit in ecclesia cathedrali. pro hoc gl. in versi. vtroque casu. & dicit Pau. q hunc ordinem turbare non pōt pars, alias nō tenet appellatio. arg. de rescr. cum dilecta. de resti. spo. Pisanis. inducit simile in citatione, quia patet, imo citatur principalis si inuenitur. secundo si nō inuenitur, citatur procurator si quem dimisit. tertio fit citatio ad domum si procuratorem nō dimisit, & requiruntur consanguinei & noti. Tertio quæro, nemine veniente proceditur contra eum tanquam contra contumacem. C. de anna. excep. l. vt perfectius. §. si autem. de dolo, causam. & c. fin. ex his videretur q cum principalis facit sui copiam debeat semper personaliter citari, nec sufficit citatio ad domum. quod tenet Host. in d. c. causam. pro hoc quod no. Spe. de citatione. §. sequitur. versi. sed nunquid. sufficit. dicit tamen Pau. q vbi vir agit cōtra vxorem, vel ecclesia ꝯ prælatum, sufficit citatio ad domum, vt no. Innoc. de eo qui mit. in pos. c. fi. & dic vt ibi dixi. In quo ēt c. dicit Host. q vtile est q cautele premissæ obseruentur, vt citetur ad domum, & in ecclesia in qua est beneficiatus, vel cuius est parochianus præsente populo, & consanguinei & vicini admoneantur vt eum defendant. arg. ff. de inst. l. sed & populus de clan. despon. c. fi. qui ma. ac. poss. c. fi. de sen. exc. sacro. Pet. tamen & Cyn. C. de bo. anth. iud. pos. cum proponas. dicunt citationem amicorum nō esse de necessitate nisi cum procederet ꝯ minorem. Pau. de hoc vl
5 timo dicit melius, vt dico inf. de iud. cle. 1. q. 6. † Quarto quæro, si appellatus habet duplicem domum habitationis, vr q in
a vtraque debeat intimatio[a] fieri per iura quæ allegat gl. in ver. cōiter. sic enim & alias fit in c. cum quis. de sepul. lib. 6. vbi fit diuisio canonice funeralium inter ecclesias vtriusque domicilij. dic contra quod sufficit in altera domorum fieri, vt dicit ea. gl. & Pau. licet dicat tutius q fiat in vtraque, hæc procedūt cum æqualiter habitat in vtraque, secus si non æqualiter, quia tunc fiet vbi magis habitare cōsueuit, vt in gl. & idē Pau. qui dicit quod fiet in loco vbi tunc habitare consueuit, & ad cap. cum quis, respondet Pau. q loquitur quando tractamus de iure ipsorum domiciliorum: sed hic non tractamus de aliquo iure dando vel quærendo ipsis domiciliis, sed de appellatione deducenda ad notitiam appellati, q potest fieri in vno loco sicut in pluribus. vel dic formalius q quotcunque domicilia qs habeat, illa censentur pro vno quo ad ea quę cōcernunt personam, sed quo ad alios effectus, vt quo ad diuidendam canonicam, vel quo ad soluendum onera municipii, non, vt in ca. cum quis. Quinto quæro, quid de nō habente habitationem,
b qui dicitur vagabundus,[b] vt dixi in ca. fi. de eo qui mit. in poss. dic q citabitur prout ille qui habet habitationem in remotis, secūdum Pau. quod placet, quia habitatio quę est in remotis,
6 habetur pro nō habitatione, vt probat litera. † Sexto quęro, quando dicitur esse in remotis. dic vt in gl. in versi. in remotis,
7 in fi. quod est arbitrarium, q tenet Pau. & alii. † Septimo quęro, cum debet fieri intimatio in ecclesia cathedrali, nunquid sufficit q in cęmiterio vel claustro, vel intra septa ecclesię. videtur q sic, quia continentia ędificia cēsentur vnum cum eo cui cohærent. ff. de ver. sig. l. 2. & l. ędificia. & l. qui in continentibus. pro hoc 17. q. 4. si quis contumax. de consec. eccle. vel al. c. vnico. in prin. li. 6. de sen. excom. si ciuitas. eo. lib. & quod not. de priu. c. 1. eod. lib. Pau. dicit quod si potest intrare ecclesiam, non sufficit, qa stricte sumpto vocabulo id quod cohęret, non est idem cum eo cui adhæret. d. c. si ciuitas, a cōtrario. pro hoc diuersitatis ratio, quia in ecclesia cathedrali cōsueuit esse magnus populi concursus, ex quo facile poterit appellatio deduci ad notitiam appellati, quod sic nō contingit in cæmiterio, & aliis continentibus ędificiis quæ sępe sunt loca solitaria & occulta, quod placet: tamen præsupposito q posset audiri in ecclesia, satisfactum esset menti huius c. & cessaret ratio con-
8 traria. † Octauo quęro, si beneficium de quo agitur, est in campis & loco solitario. gl. dicit in verbo, beneficio, q nihilominus ibi fiet, pro quo est ratio, quia est quid imputetur appellato, qui non tenuit aliquem in beneficio qui posset nunciare. per hoc infert Pau. q hæc cle. procedit tantum in appellatione interposita in causa beneficiali, non in alia causa reali vel personali, quia tunc nullo mō posset fieri hęc intimatio, quod dictū procedit, sed non per illam rationem, sed per aliam, quia in principio hæc clem. se restringit ad causas beneficiales, ad quas etiam restringitur per c. 1. eo. tit. lib. 6. quod hæc interpretatur, alias tamen etiam in causis non beneficialibus cum agitur reali, citatur reus appensa citatione in ędibus etiam campestribus, vel ad prędium. l. 4. §. abesse. ff. de damn. infec. & quod ibi no. & quod dixi in pręall. c. fi. de eo qui mit. in poss.

ADDITIONES.

a Intimatio. Adde gl in ver. singulares. in c. bonæ. el 1. de ele. glo. in c. si capitulo. de conces. præben. lib. 6.
Vin. Go. Vide de hac intimatione per Bonincont. in trac. de app. §. 1. nume. 7. quod habetur in lib. 8. trac. fol. 235. & per eundem in eodem trac. & lib. fol. 238. §. 4. nu. 1.
b Qui dicitur vagabundus. Adde tex. & glo. in l. 4. ff. de dam. infecto. & ibi Barto. circa fin. text. cum gloss. in l. si tutor constitutus. ff. de admini. tuto. glo. in l. eius qui. §. fin. ff. ad munic. Barto. in l. secunda. C. vbi de crim. agi oportet. Specu. in tit. de compe. iud. in §. primo, versi. 40. Io. de Ana. in c. i. de tap. in 1. col.
Vinc. God. Adde de ista materia vbi vagabundus citari debeat, & quis dicatur vagabundus, per Petr. a Biaxio, in tractatu Directorium electionum. quod habetur in libro octauo trac. fol. 22. capitulo 29. per totum illud capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Intimatio appellationis si non potest fieri sub forma a iure requisita propter metum vel potentiam aduersarij, qualiter fieri possit vel debeat.*
2 *Sui, quantum ad intellectum cle. causam. de elec. qui dicantur esse.*
3 *Vt praefertur, verbum quid significet.*
4 *Metus vel potentia aduersarij si impedit appellantem ad intimandum appellationem, non tamen impedit eius procuratorem, quid iuris.*
5 *Intimatio si potest fieri procuratori appellati, sed nō domino, quid, vide.*
6 *Locus publicus, quis dicatur.*
7 *Solennitas quae requiritur in intimatione appellationis.*
8 *Et quis debet talem solennitatem probare.*

1 Verum. Si propter metum vel potentiam appellati vel suorum nō pōt intimatio fieri sub forma praemissa, sufficit ꝙ fiat solēniter in loco publico, de quo ad appellatum vel procuratorem possit verisimiliter peruenire. & latis tex. sc summat. Nota ꝙ inspicitur verisimilitudo. concordantiae sunt in gl. fi. Et dicit Lau. & Gen. ꝙ ēt est arbitrarium an potuerit verisimiliter peruenire, arbitrabitur aūt iudex ex coniectutis; de quib. inf. q. 9. Secundo no. ꝙ metus non excusat simpliciter ab intimatione, quin debeat fieri in alio loco. Sed si cōtingat ꝙ metus sit tantus ꝙ quis non audeat facere ēt in alio loco, videretur appellantem excusari intimatione. arg. eius ꝙ no. de app. c. fi. vbi si pp metum quis non audet appellare nec protestari, excusatur, ēt si nō protestetur, vt sentit ibi Io. And. & hoc aequum, cum tutius sit tenere ꝙ appellatio non deuoluat, vt in §. seq. & maxime quia in hoc ꝙ appellatio deuoluat, appellans certat de lucro, vt inf. q. 1. vnde debet stare verbis huius literę. & §. seq. Opp. in eo quod dicit metum. non. n. sufficit quilibet metus, ꝙ met. cau. cum dilecti. Sol. vt in glo. 1. ꝙ debet intelligi de iusto. Secundo opp. ꝙ sit inculcatio & superfluitas in eo quod dicit metum vel potentiam, ꝯ id quod habetur supra. in proemio Greg. Sol. ſm Lau. metus pōt respicere timorem de longinquo, quasi tenens mentē, potentia de proximo, ita ꝙ statim immineat impressio. & de potentia est simile de rescr. statutum. §. cum vero. lib. 6. de re iud. cle. pastoralis. ver. Pisana. quae dr̄ia non procedit, nam metus cum sit iustus debet esse praesens. l. metum. ff. ꝙ met. causa. vnde Lau. forte de hoc dubitans stat ꝯrio dicens ꝙ idem sonant metus & potentia. arg. c. 1. ꝙ met. cau. quod non placet, quia late differunt. probat hoc diuersitas rubricarū. C. ne lice. poten. & C. quod met. cau. Item diuersitas vocabulorum. pro hoc C. de codic. l. si idem. Item vt haec vocabula sint hic cum ministerio. ff. de leg. 1. l. si qn̄. de priui. si Papa. lib. 6. intelligo igitur prout iacet, & dico ꝙ potentia sapit vim praecisam, metus vim compulsiuam. pro hoc de his quae vi met. cau. facris. & ꝙ stent vt distincta, sentit Pau. qui dicit verbum suorum, posse respicere verbum potentiam, & tūc litera est plana. sed si refertur ad verbum metum, subaudit maxime, quia idem non suorum. si. n. habet inimicitias capitales de quibus merito perhorrescit, licet nō sint consanguinei, vel amici appellati, tamē habet locum tex. si metus est cōis domino & procuratori, ſm no. eo. ti. bonae. 1. sed si metus non cōis est procuratori, plane stat litera. ſm hoc dictū nō
2 est bene clarum, sed declarabo inf. q. seq. † Quaero, qui dicūtur
a sui,[a] quantum ad hunc tex. Genz. intelligit suos, omnes fauentes in hac parte, licet alibi aliter sumatur. C ad Turp. l. si qualias si foemina. de testi. de caetero. Pan. in dicto loco recitato in pcedēti ꝯrio potest intelligi sentire idem. potest ēt intelligi vt sentiat aliter, dictum tamen eius intelligo sic vt dicere velit, ꝙ qn̄ incurritur metus, nō refert per quem causetur, ēt si fiat per personam quę non facit vt faueat appellato, vt si appellās hēt inimicitias capitales in loco ex alia cā. sed quatenus dicit de potentia, tunc vult Pan. ꝙ expediat vt causetur ab appellato, vel a suis. i. volentibus appellato fauere. haec tamen distinctio Pau. non procedit, cum tex. coniunctim ponat de metu vel potentia. Item nulla subest diuersitatis ratio. Insuper id quod dicit, ꝙ si metus non est cōis domino & procuratori, non esse locū huic textui. an hoc sit verum, dico inf. in q. Item subest identitas rationis in metu & in potentia, quare nulla facta distinctione intelligo tex. coniunctim prout iacet, & dico verum esse ꝙ id quod dicit suorum, concernit omnes suos qui hoc faciunt vt faueant appellato. de test. cōstitutis. 1. per quem tex. dico ꝙ omnes sui per quorum potentiam vel metum impeditur appellās, videtur hoc facere fauore appellati, nisi hoc prohibeat, secus si prohiberet. de simonia. sicut. de homi. Petrus. Opp. ad hoc ꝙ non sit cutandum an fauore vel contemplatione appellati fiat impedimentum. sufficit enim ꝙ subest, dum tamē non ex culpa appellantis qui sine culpa puniri non debet, regula, sine culpa. lib. 6. Sol. hoc contrariū quod reddit intellectum tex. valde ambiguum, nemo tangit. propterea instando latius, confirmo contrarium, quia de iure cōi permittitur grauato vt appellet ēt extra iudicium, de app. cum sit. & c. bonae. fouet ergo appellans causam fauorabilem, ergo late intelligatur haec dispositio. Item ex quo per eum non stat, sibi non imputetur. sufficit enim ꝙ facit ꝙ in eo est, vt quia publicat in loco publico, prout hic dr̄. In contrarium est, quia appellans certat de lucro captando, vt appellatio causam deuoluat; appellatus de damno vitando, an frustra vexetur, seu saltem non de lucro. & non est par ratio, damna euitare & lucra nō capere. C. de codicil. l. fi. Secundo ad idem, quia standum est verbis claris & apertis. 6. q. 3. scriptum. sed hic solum ꝓuidetur qn̄ propter metum vel potentiam appellati vel suorum, ergo secus qn̄ aliunde surgit impedimentum. Tertio quia posset surgere magnū incommodum appellato sine sua culpa vel causa, vt si appellatio non perueniret ad suam notitiam, & tamen deuolueret. Quarto quia dato ꝙ appellans non habet remedium appellationis, remanet sibi firmum remedium ordinarium vt citari faciat appellatum coram iudice competenti. & isti vltimę parti adhaereo per rationes suas, ex quib. patet sol. ad rationes con
3 trarias. † Secundo quęro de intellectu verbi, vt praefertur. Sol. vt in gl. 2. vsque ibi, si autem dn̄s. cuius est sensus quod ad hoc vt sit locus huic §. expedit ꝙ intimatio non possit fieri ſm formam positam in hac cle. in prin. & in §. ꝙ si. ex hac glo. cū tex. no. ꝙ debet fieri relatio nō tātum ad proxima, sed ēt ad remota, etiam si sint sub diuersis particulis seu §. quod procedit qn̄ subest necessitudo vel identitas. de app. secundo requiris. hoc autem operatur necessitudo rationis hic, quia iste §. cum sua forma venit in subsidium. est ergo necessarium ꝙ neutra de
4 duabus formis praemissis obseruari possit. † Tertio quaero circa hoc, quid si metus vel potentia appellati vel suorum impedit appellantem, sed non impediret eius procuratorem, quin posset ad locum tutum accedere. gl. 2. in ver. si autem. dicit nō locum esse huic §. per rationem. de qua in seq. q. In cōtrarium, quia non debet quis cogi vt constituat procuratorem. de procu. c. 2. est enim quid imputetur appellato, si ex eius causa impeditur dominus tute accedere, ergo fit locus huic §. quod tenet Genze. arg. l. 1. §. sed & si quis. ff. quod vi aut clam. ne vis fiat ei. l. fi. de no. ope. nun. l. prętor. §. si quis paratus. ver. hoc. ne appellatus ex sua malitia commodum reportet. de iudic. intelleximus. Lau. vr̄ idem tenere, sed non persistit, & tandem tenet cū gl. ꝙ hic subest fauor reipublicae ne beneficia ecclesiastica vacēt. pro hoc supra eo. cum inter vniuersas. & c. ne pro defectu. quę ratio plus debet attendi quam malitia appellati. extra hūc casum dicit forte secus. quasi tūc velit veram esse opinionem Genze. arg. de ap. ex parte. & quod ibi no. sed Genze. improbat hanc rationem vacationis pp magnum praeiudicium quod fit appellanti instituendo procuratorem. Item quia satis arctatur per hunc §. appellans ad intimandum solenniter & in loco publico. dic gl. veriorem per rationem quam tangit, ꝙ declaro in seq. q. Quarto quęro, quid econuerso si dominus potest ire personaliter & non per procuratorem. glo. ea. dicit idem, s. non esse locum huic §. sed ꝙ intimatio debet fieri ad domum prudentius dixisset ſm alteram de formis duabus praemissis. dicit autem gl. ꝙ determinatio huius quęstionis & etiam pre
b cedentis probatur per verbum, vt pręfertur,[b] quod est subtile videre. Sed intellige hoc mō, dicit tex. si non potest fieri intimatio vt praefertur, i. ſm alteram de duabus pręmissis formis, quia sic debet referri vt dixi sup. q. 1. at in prima forma potitur ꝙ fiat intimatio per dn̄m vel procuratorem specialem, & ꝙ fiat appellato vel procuratori speciali. in secunda ēt oportet ꝙ fiat per dominum vel procuratorem specialem ad domum appellati &c. vt in §. ꝙ si forsan. vt fit locus huic §. expedit ꝙ nullo praedictorum mōrum fieri possit. & tunc responde ad rationem Genze. positam in pręcedenti qōne, ꝙ appellans nō arctatur cōstituere procuratorem, sed si vult vti remedio appellationis vt deuoluat cām, cogitur seruare quod hic disponitur, & sic nō praecise, sed cātiue cōpellitur, & ad suum cōmodum. posset. n. omittere si vellet, exemplum tamen raro cōtingit in facto ꝙ dn̄s possit per se ire & non per procuratorē, sed econuerso facile contingere pōt. pro praedictis est, quia maximus est rigor, qui ponitur in hoc §. verum. ꝙ appellatio alibi intimata citet appellatum, ergo solum in subsidiū est ad hanc formam recurrendum, quod expresse voluit tex. declarādo vt sup.

ADDITIONES.

a Qui dicuntur sui. Adde gl. fi. in c. studeat. 1. distin. Bart. in l. si ita. §. ea lege. de verb. oblig.
Vinc. God. Adde, sui qui dicantur & quod suum non semper denotet dominium. Soc. in consi. 92. circa 1. ver. 2. li. 1. Fel. in c. 1. col. 5. de spons.
b Vt praefertur. Adde gl. fi. in c. a nobis. de simo. gl. in cle. ne in agro. in §. Abba. de statu regu. Car. Ale. in c. saepe. in notab libus. 30. dist.
Vinc. God. De hoc per Fel. in c. cum Ioannes, de fi. instr.

5 s.ea.q.† Quinto quæro, quid si potest fieri intimatio procura-
tori appellati, sed non domino. dicit Lau. ꝙ sufficit, & impu-
tet sibi appellatus, qui ex culpa sua est absens: nam habetur
pro præsente in suum præiudiciũ. de app. si iustus. hoc proba-
tur ex principio c. quia sufficit, ꝙ fiat procuratori speciali. &
in §. ꝙ si. Et pro hoc dico idem ex parte appellati in duabus
præcedenti. quæstionibus, vt sine posset fieri intimatio appel-
lato, & non procuratori, siue econuerso procuratori nõ appel
lato, non est locus huic §. per superius dicta. Sexto quæro, an
cum sit intimatio sm hunc. §. expediat, ꝙ fiat in locis pluribus.
glo. in ver. loco. dicit ꝙ non, per hunc tex. vult dicere, ꝙ vtitur
verbo singularis numeri, pro hoc regula, pluralis. cũ sua ma-
6 teria, lib. 6. † Septimo quæro, quia dicit publico, quis dicatur
a locus publicus. [a] gl. in vers. solenniter, respondet dando exem-
pla. Pau. dicit hoc arbitrarium. Idem Genze. & in eo ꝙ gl. p lo
co publico exemplificat de missa populosa, vel sermonibus, p
hoc de foro compe. cle. vni. §. si vero. & quod ibi no. gl. quid si.
de reli. & vene. san. cle. si dominum. in fi. Et dicit Paul. ꝙ sic de-
bet intelligi, quod no. Inn. & Host. eo. tit. ca. 1. lib. 6. in eo quod
dicunt ꝙ appellatio publice emissa arctat ignorantes. & intel-
ligitur publice. i. in actu populoso. vel debet intelligi ꝙ arctet
ignorantes, non appellatum, sed alios quorum interest. & idẽ
no. j. §. seq. in gl. quod ergo. in princ. Octauo quæro, quare vo-
luit fieri in loco publico. & responde, vt in gl. in ver. publico, &
7 idem omnes. † Nono quæro, quæ solennitas requiritur in eo
quod dicit, solenniter. dic, ꝙ est arbitrarium, sed modus arbi-
trandi est, vt iudex videat ex coniecturis, an sit verisimile, ꝙ po
terit peruenire ad notitiam appellati. Et pro vna de coniectu-
ris ponit gl. in ver. solenniter. ꝙ fiat in loco viciniori. dicit etiã
Genze. ꝙ versatur in hoc solennitas, vt fiat alta voce, & distin-
cte sic, ꝙ ab astantibus possit intelligi, arg. qui ma: ac. pos. c. fin.
ff. de insti. sed & si. §. proscribere. & iuxta idioma & capacitatẽ
8 astantium. arg. q. 8. t. oportet, ff. de his quæ in testa. delen. l. 1. †
Decimo quæro, cui incumbit onus probandi solennitatem ta
lem. Dicit Lau. & Genze. ꝙ appellanti, Inst. de fideius. §. 1. ff. de
proba. l. ei qui. eo. tit. vt circa. lib. 6. & est rõ, quia hæc est solẽni-
tas extrinseca quæ non præsumitur dictis iuribus. & ff. de pub.
l. quæcunq;. §. fi. de verb. obl. sciendũ qd no. Inno. de eo qui sut.
or. recc. innotuit, & ꝙ dixi de testi. significauit, & c. Alber. & de
re iud. sicut. Vndecimo quærunt aliqui, an possit fieri intima-
tio procuratori reuocato, & quomodo oporteat de reuocatio
ne cõstare, ad primũ dic, ꝙ nõ, si est legitime reuocatus, per ca.
ex parte decani. de rescrip. ad secundũ dic plene, vt dixi in d. c.

A D D I T I O.

a Quis dicatur locus publicus. Adde Spec. in tit. de sent. in §. 5. ver. item quod
sententia est nulla. Bart. in l. 1. §. summa. ff. de his qui deiece. vel effu.
Vin. God. Adde ꝙ loca dicuntur publica duobus modis. Ioan. Balb. in tract.
de præsc. §. his ita præmissis. in 6. casu nu. 4. Quod habeẽ in li. 3. tract. fo. 79.

S V M M A R I V M.

1 *Intimatio non valet si non seruentur formæ super his requisitæ.*
2 *Et an talis intimatio requiratur in electionibus cathedralium ecclesia-
rum, vel regularium, deuolutis ad curiam per appellantem.*
3 *Intimatio si non sit facta solenniter, an appellatio sit nulla.*
4 *Et an sufficiat peruenisse notitiam ad specialem procuratorẽ appellati.*
5 *Notitia plena & certa quæ dicatur.*
6 *Et qualiter notitia probari possit.*
7 *Et quid si notitia appellationis peruenit ad appellatum post mensem.*
8 *Et an appellatus contumax in non veniendo cui facta fuit intimatio,
poterit postea appellare à definitiua.*
9 *Et quid in contumace, qui venit post terminum peremptorium datum
ad articulandum, si iam ad instantiam alterius partis fuit commissa
receptio testium, an sit audiendus.*

1 §. Intimatio. † Non seruatis premissis, intimatio nõ
valet, nec causa deuoluitur, nisi aliun-
de plena & certa notitia appellationis ad appellatum deuene-
rit. Oppono, ꝙ appellatio non intimata deuoluat causam, per
id quod no. Inn. in cap. 1. eo. tit. lib. 6. vbi dicit, ꝙ appellatio ar-
ctat ignorantes, ex quo fuit publice emissa, & ꝙ terminus de
quo in d. c. currit a die appellationis. Sol. vt in gl. in ver. deuolu
ta. vsque ad vers. & hæc omnia. & idem Paul. vt dixi s. §. proxi.
2 in q. 8. † Quæro, nunquid in electionibus cathedralium, & re-
gularium ecclesiarum, deuolutis ad curiam per appellantem,
procedat hæc dispositio, vt requiratur intimationem fieri in
forma hic expressa. gl. ea. in ver. & hæc omnia. vsque ad ver. &
no. ꝙ licet. tenet ꝙ sic, arguẽdo a fortiori, quod dic, vt no. in ea
dẽ. idẽ Pau. vt dixi s. in prin. q. 5. Opp. ad hoc, quia hæc vr quæ-
stio superflua per §. sequentem, qui gñaliter dicit hanc formã
seruandam in omnibus casibus in quibus requiritur intima-
tio. Sol. de intellectu §. illius dicetur in 2. q. quia non indistincte
procederet. adhuc stat quæstio glo. quia dubitare poterant, an
expediret intimationem fieri: præsupposito vero ꝙ expediat,
3 procedit. §. sequens, & tunc seruetur hæc sollennitas. † Secũdo
quæro, an non facta intimatione solenniter, vt hic dr, appella
tio reddatur nulla. quidam tenuerunt, ꝙ sic, prout refert gl. in
ver. deuoluta. in vers. audiui aliquos. & hanc opi. sentit Lau. q
dicit ꝙ intimatio est vnum de substantialibus appellationis,
quo deficiente appellatio est nulla. inducit simile de spons. cũ
in tua. in fi. & per hoc infert, intimationem hoc casu esse plus
necessariam quàm sit publicatio. de qua in cap. quia propter.
in fin. eo. tit. pro hac opi. inducitur ratio quam format glo. hic
in ver. sed obst. quia tenendo contrarium esset in potestate ap-
pellantis eludere. cap. 1. eo. tit. lib. 6. & non deuoluere causam.
gl. tenet contrariũ in ver. & no. ꝙ licet. & vers. mihi placet pri-
mũ. & cum ea idem Pau. hic, & s. ea. cle in prin. quia causæ de-
uolutio & appellationis prosecutio sunt diuersa. Idem Genze.
q a si intimatio esset de substantia appellationis, deberet fieri
intra dies x. sicut ipsa appellatio, & tamen sufficit, ꝙ fiat intra
mensem, s. ead. cle in prin. non omnia, quæ sunt de substantia
actus, debent explicari simul cum actu. ff. de transa. l. cum hi.
§. si prætor. ex quib. cau. in poss. ea. l. Fulcinius, §. quid sit. d. ca. q a
propter. & hæc opin. verior. Ad contraria respondetur. primo
ad illud quod posset elidi c. 1. quod non est verum. quis enim
appellans non intimando præiudicet sibi, quia quo ad eius cõ
modum causa non est deuoluta, non tamen præiudicat appel
lato qui de appellatione sciuit: poterit enim eam prosequi, vt
dicit gl. in ver. solo. & pro hoc quod not. Innocẽ. de app. cordi.
lib. 6. in gl. tunc reputatur, & Compo. in d. c. 1. in glo. sed nun-
quid. & est ratio, quia cum deuolutio sit cõmodum vtriusq;,
non potest appellans ex suo facto eam tollere quò ad commo
dum appellati. regula, indultum. lib. 6. Ipso autem appellato &
appellante non prosequentibus non est locus pœnæ c. 1. eo. tit.
lib. 6. sed pœnæ c. cupientes, sic, vt in hac gl. in fin. per hoc etiã
respondetur ad aliud de quo posset opponi. s. de contemptu se-
dis apostolicæ, quia ex hoc non deluditur sedes apostolica, cu-
ius nihil interest an causa deuoluatur quo ad appellantem, an
non. & hanc partem ꝙ possit appellator prosequi appellatio-
nem sibi non intimatam, tenet Rota Roma. curiæ decisione
6a. Bertrandus autem volens seruare opin. Lau. dicit cum non
intelligere, ꝙ intimatio sit de substantia appellationis inspe-
cto solo tempore quo facta est, sed inspecto toto effectu. s. pro-
secutionis, sed vt ex verbis Lau. s. dictis patet, hæc saluatio nõ
4 procedit, & ideo sta præmissis. † Tertiò quæro, an sufficiat noti
tiam peruenisse ad specialem procuratorem appellati. glos. in
verbo, appellatum. dicit ꝙ non. idem Pau. & Genze. pro hoc
quod not. Dyn. in regula, cum qui certus. lib. 6. & rõ quã sentit
glo. quia non repetit de procuratore, quod dixisset si voluisset
intelligi, C. de cad. tol. l. vnica. §. sin autem. de deci. ad audien-
5 tiam. † Quartò quæro, quæ dicatur plena & certa notitia. [a] gl.
a in verbo, plena. soluit. & cum ea idem Lau. & Genz. vt debeat
esse talis, quòd non indigeat alia certioratione, quia adiectio-
ne non indiget plenitudo. 6. quæst. 1. si omnia. & sic non per fa
mam tantum. & dicit Lau. ꝙ notitia dr a notorio. argu. de re-
scrip. cum contingat. sed potius deberet dici notorium a noti
tia. dicit autem Mat. quod notitia est triplex. Prima de auditu.
nam dicimur scire, quod ab alijs audiuimus. 22. q. 5. hoc vide-
tur. Secunda de visu. vt quia interfui negotio. 3. q. 9. testes. Ter-
tia est iudicialis per testes, vel famam. de testi. per totum. de ac-
cus. inquisitionis. Dic formalius, ꝙ notitia est duplex. quædã
quam habet quis tanquam persona singularis, & hoc varia-
tur, quia quandoque est sufficiẽs, vt qñ fit per sensus corporis.
de testi. cum causam. quandoq; minus sufficiens, vt de auditu
auditus. de testi. licet ex quadam. Alia est quam quis habet,
vt alius, vt sacerdos in foro pœnitentiali qui habet notitiam
de peccatis, vt Deus. de offic. ord. si sacerdos. de pen. omnis. vel
iudex qui habet notitiam ex actis. de of. dele. pastoralis. §. quia
vero. de renuncia. in præsentia. de restit. spol. cum ad sedem. de
proba. qñ contra. de fi. instr. cum Ioannes. hic autem loquitur
de notitia prima quam habet quis in persona singulari, quæ
debet quo ad hoc c. esse plena & certa. & pone exemplum, vt
6 in gl. † Quinto quæro, quomodo poterit probari, ꝙ habuit ta
lem notitiam. gl. ead. in ver. posset autem. soluit, vel dic, quod
probabitur ꝙ ipse erat in loco in quo fuit publicata. de postu.
ca. 1. de clan. desp. c. fi. qui ma. ac. pos. c. fi. vel per testes qui audie
runt eum dicentem ad se peruenisse talem notitiam intra tps,
de quo

A D D I T I O.

a Plena & certa notitia. Adde doct. in cap. cupientes. de elect. lib. 6.
Vin. God. Adde ꝙ notitia partis requiritur, vt sententia transeat in rem iu-
dicatam, nec sufficit notificatio per edictum. Ruyn. consi. 62. num. 10. lib. 3.
& quando notitiam quis dicatur habere rei. Fel. in c. cum contingat, col. 4.
de rescript.

de quo hic.de excess.præla.quam sit.facit quod no.de rescript.
cum contingat.ff.ex quib.caus. in pos.ea.l.Fulcinius,§.quid si.
secundum Lau.& Genz.pro hoc, quia statur tali confessioni.
7 de proba.per tuas.† Sexto quæro, quid si notitia appellationis
perueniat ad appellatum post tempus præmissum.i.post men-
sem,vel q̃ cito commode potest,vt hic,in princ.gl.vlti.dicit,ꝙ
non deuoluit. idem Paul.alias, vt dicit gl.sequeretur s̃m eam
ꝙ post annum,vel quinquennium sufficeret intimare ad effe-
ctum deuoluendi.quod dicit gl.de quinquennio, fuit ex abun
dantia loquendi, nam fatalia finiuntur post annum,vel ex cã
biennium,si non est appellatio terminata.de app. ex ratione.
frustra ergo fieret intimatio etiam si non esset sue tempus li-
8 mitatum ad eam faciendam.† Septimo quæro,quid si appel
latus,cui facta fuit intimatio in forma hic posita,fuit contu-
max in non veniendo, an postea poterit appellare a definiti-
ua.gl.eadem recitat opin.Compo.quam sequitur Paul.sed gl.
vr̃ recedere ab ea dicens,ꝙ audietur appellans,quia satis est,ꝙ
puniatur in processu & definitione causæ, quia proceditur con
tra absentem, vt s̃.ea.cle.in princ.ꝙ autem priuetur appellatio
ne,non est æquum,cum non sit iure expressum,& sic vr̃ velle,
ꝙ iste sit fictus contumax tantum.quomodo quis dicatur ve-
rus contumax,& quis fictus, glo.remittit ad not.in cle.si ante.
de dolo.vbi diceinus.sed per no. ibi videretur dicendum verã
opi.Compo.vt quando intimatio fuit facta personaliter,& sic
fuit apprehensus non veniens, dicatur verus contumax,& sic
9 non appellat. dic tñ vt in d.cle si ante.† Octauo quæro, circa
id quod dixi in proxi.q.de contumace, quid de contumace,q
venit post terminum peremptorium datum ad articulandũ,
cum iam ad instantiam alterius partis super suis articulis fuis
set cõmissa receptio testium ad partes,an audiatur volens arti
culos producere,& super eis etiam remissionẽ fieri,ꝙ sic indu
citur,præsupposito,ꝙ adhuc de facto pars aduersa non recesse
rit,quia res est integra,nec agitur de præiudicio aduersarij, er
go audiatur,ff.si quis cau.l.& si post res. de optione lega.l.mã
cipiorum,& quod no.gl.in cle.sæpe. in verbo,non obstante,j.
de verb.sig.In contrarium tenet Inn.de resti.in integr.corã.&
Compo.de elec.ꝙ sicut.dicens contumacem non audiri post
terminum, nisi per in integr. restit. hæc quæstio fuit in palatio
apostolico,& in ea tenet Bertran. vltimam partem,sed prima
pars est,æquior. de quo plenius dic, vt in cle.sæpe,præalleg.§.&
quia.q.15.& dixi in c.cum dilectus.de fide instru.quædam alia
circa intellectum huius §.dic, vt in cle.seq.§.insuper.

§.Idem quoque. Se summat, sed per alia verba
hoc dicit. vbicunque facienda
est intimatio,debet seruari præmissa forma. Quæro de exem-
plis, qui scilicet sint alij casus, in quibus requirutur intimatio-
nem fieri.gl.in princ.vsque ibi, in casibus. exemplificat indu-
cendo quatuor casus,in quibus requiritur intimationem fie-
ri. vltra illos induxit Pau.de rescr.ex parte,a.& ff.mand.l.si mã
dassem, sed veniunt ad id quod venit e.mandato.quod alleg.
gl.pro hoc etiam,ff.de no.oper.nunc.l.de pupillo,§.nunciatio
nem.& in eo quod hic in litera dicit, casibus. inferunt Lau.&
Genz.ꝙ regulariter secus,& sicut extra casus speciales non ex-
pedit ꝙ fiat intimatio in forma huius cle. sufficit ergo in alijs
appellationibus,ꝙ introducatur appellatio coram iudice ad
quem,& ꝙ ipse partes citet.de app.per tuas. & c.Romana,§.1.
& 2.lib.6. Oppon. ꝙ in casibus præmissis in quibus debet fieri
intimatio,non sufficiat itimatio,sed expediat requirere, vt ꝓ-
bant iura quæ allegat glo.in ver.in alijs casibus.sol.in illis plus
exprimitur.dicit autem gl.in verbo, in quibus. ꝙ tutum est in
illis hunc ordinem seruare,& idem Pau.ꝙ procedit si intelli-
gunt quo ad requisitionem, sed si quo ad intimationem vide
tur non tantum tutum, sed etiam necessarium per verbum,
volumus. in tex. quod est præcepti. Secundo quæro,nunquid
in intimationibus, quæ certis casibus debent fieri Papæ, vt in
iuribus allegatis in gl.ibi,sunt etiam quædam.sit necessaria in-
timatio prout hic dr̃.glo.& Pau.tenet ꝙ non. Oppon.ad hoc,
quia hic tex.loquitur generaliter, & sic indistincte debet intel
ligi.ff.de public.l.de pretio.& de maio.& obed.solitæ. Sol.po-
test tex.procedere in intimationibus, quæ arctant aliquem ad
aliquid sibi præiudiciale, & tunc tantum procedat necessitas
intimationis qñ subest paritas dispositionis,nam videretur ab
sonum,ꝙ si actus qui intimatur,fuit actus nõ exigens scriptu-
ram, sit opus,vt intimetur per scripturam obseruando princi-
pium ea. in verbo,porrecto. vnde quidam Doctores dixerunt
hunc finem procedere tunc tantum,quando intimatur actus
de quo sit scriptura,sicut si debet intimari mandatum procu-
ratoris,vel reuocatio,alias non.quæ limitatio vr̃ notabilis per
rationem quam nunc dixi.præsupponit autem hæc opinio,ꝙ
in mandato procuratoris requiratur scriptura. de quo dixi de
procu.c.1.præsupponit etiam ꝙ in reuocatione procuratoris
requiratur scriptura quod non vr̃ procedere. Quãtum autem
ad hanc cle.huic limitationi inhærendo, vt saluetur glos.dico
hunc §.procedere in omnibus intimationib.siue fiant de acti
bus celebratis in scriptis, vel reductis ad scripturam, siue non
reductis, dum tamen subsit identitas rationis, quæ est in casu
huius cle.ꝙ ex reductione actus ad notitiam alicuius,ille obli-
getur ad aliquid præiudiciale,tunc procedit hic §.& subest ma
gna æquitas,vt intimatio ĩ scriptis fiat plena & certa.alias pos
set fieri verbo & minus perfecte,per quod multum præiudica
retur parti,quæ nõ est plene informata.Et per hoc dico, quòd
intimatio, quam fecit emptor venditori de lite sibi mota in
casu c.si.de empt.& vend.de rigore iuris, vt arctetur venditor
debet fieri sub hac forma, & idem in similibus. quod perpe-
tuò nota, quia hic versi. communiter ignoratur, & raro bene
intelligitur,& hactenus semper dubitaui:sed si notitia de actu
tali fit per quem non præiudicatur parti,vt quando fit intima
tio Papæ, vel in omnibus similibus in quibus nihil arctatur is
cui fit intimatio, tunc secus.nam cum cesset rõ identitatis hu
ius dispositionis,cessat & hic §.& sic intellige & recorderis.

S V M M A R I V M.

1 *Extraneus an possit opponere de iure tertia ecclesiæ.*
2 *Forma libelli petendi beneficium sibi collatum, vel petendi sibi debi-
tum, an sint diuersa.*
3 *Quid autem si quis petit beneficium vt suum, & probat de canonica
institutione,post conclusionem autem producit literam de ordinibus,
quid iuris.*
4 *Dispositio cle.constitutionem.de elect.an habeat locum in beneficijs.*
5 *Electio si obijciatur ꝙ administrauit ante confirmationem,an talis obie
ctio sit in formam, vel in personam.*
6 *Quid si obijciuntur plura quorum alterum tantum probetur, quod suffi
ciat ad cassationem electionis.*
7 *Electio an possint opponi crimina de quibus electus egit pœnitentiam.*
8 *Episcopus quando iurat,an teneatur tangere sacra.*
9 *Electo si opponitur,ꝙ non sit potens in patria, quid iuris.*

C A P. IIII.

a COnstitutionem. a Nota pro allega-
tione spãli, vt nomi
netur principiũ c.in verbo,vt circa. de quo in Spe.
de disputa. & alleg.§.nunc videndum,de hoc.j.in
1.& 2 contrario.Secundo no.vt in glo.in verbo,directe, & idẽ
Pau.qui alleg.de præscri.ad audientiam. Tertio not.differen-
tiam inter competitorem, & oppositorem,& quis sit compe
titor,dic,vt in gl.eandem. Oppositor autem est qñ electus est
vnicus,vt lit.pend.c.1.& 2.lib.6.& dicit Lau. ꝙ concordantur
illa iura,quia c.1.loquitur de competitoribus. c.2.de excipien
te voluntario,sed tñ ibi etiam de cõpetitore,vt ibi patet. Opp.
ꝙ sufficiat allegatio generalis.C.ad l.Falc.authẽ. sed cũ testõr.
Insti. de pœn.temere liti.in si.2.q.1.in primis. Sol. illa iura potius
consonant.Secundo oppo.ad idem de c.vestra. de coha.cle.de
præben.c.2.1.q.1.vt euidenter.6.q.3.scriptum. So.vt no.in d.c.
vestra.vbi dixi in primo ꝯtrario.& dicit Lau. ꝙ est cautela, vt
nominetur lex, vel canon, ne instruatur aduersarius. de prob.
c.1. quod procedit ante causæ conclusionem: nam post con-
clusionem non est periculum, cum nihil consistens in facto
fieri possit.de fide instru.cum dilectus,& conclude,ꝙ sufficiat
allegationem esse talem per quam certificetur is cui fit. 28.q.
1.sic enim.in fin.& quod ibi no.gl.in verbo,diligentius. Quæ-
ro, nunquid per hanc dispositionem limitetur in aliquo de-
cre. prima.& decre.cupientes.eod.tit.lib.6.gl.a.dicit,ꝙ non,&
idem Genze.& quo ad c.cupientes.idem Pau. rationes dic, vt
in gl.Secũdo quæro de exẽplis huius principij,quando ea quæ
opponuntur,respiciunt ius ecclesiæ, ponit duplicem modum
intelligendi hoc verbum,opponentis.potest enim intelligi de
ecclesia quacunque quæ se opponit.potest secũdo intelligi de
ecclesia ad quam facta est reformatio. de secundo ponit glos.
exemplum ver. secundo si loquitur. de primo ponit exempla in
verbo,puta.vsque ad illud verbum, idem, & quò ad exempla
de quibus in hac glos.& quo ad alia de quibus.infra.q.4. dicit
Paul.

A D D I T I O.

a Constitutionem. Adde notanter dominos de Rot. in deci.78. incip.fuit du-
bitatum &c. Et per eosdem in deci.131.incip.appellans in causa beneficia
li,&c.Vin.God.Constitutionem Papæ vel concilij. quomodo cognoscatur,
Dec.in c.1.in princ.de iud.Constitutio concilij dicitur semper habere taci-
tam regulam derogatiuam ad rescripta,hel in cap.nonnulli.col.4 de rescri.
& quando constitutio conciliaris dicatur, Dec. remissiue. in c.at si clerici.§.
de adulterijs, col.5.de iud.& quando constitutio priuilegians, quæ assumi
naturam priuilegij,ligat etiam antequam publicetur, Alex.in l.omnes popu
li.col.8.de iust.& iure.

Pau.ꝙ quandoque aliquis opponit nomine ecclesiæ, & tunc tangit ecclesiam, & personam.eo.tit.scriptum. & c.Cumana, de consuet.cum dilectus.de cau.pos.cum ecclesia.de verb.sig. abbate, q̃nque tangit formam & personam, vt quia negat ius deuolutum, sed penes ipsum adhuc remanere.de concess.pbē. quia diuersitatem. Lau. ponit alia exempla. pone quendam abbatem grauat episcopus, qui abbas prætendit se exēptum, & vult appellare propter priuilegia suæ ecclesiæ. Illud quod opponit abbas, concernit ius ecclesiæ: sed hoc exemplum est impertinens, quia non ponit terminos, cū opponitur electioni, prouisioni, vel postulationi. quibus casibus loquitur ca.vt circa. ponit & aliud exemplum, duo petunt beneficium spectans ad collationem abbatis, abbas contradicit. pro quo inducitur de in inte.resti.ca.2.de app.de priore, & cap.dilectis.de excess.præla. cum ad quotundam. Ex quibus patet ius contradicendi posse Abbati competere. quod exemplum potest tolerari. ponit tertio, & aliud, vt si per appellantem opponitur nō admittendum electum donec ipse, vel ecclesia cuius extat canonicus recuperassent quædam bona in quibus idem electus erat obligatus actione reali, vel personali. de testi. cum olim. & hoc sine dolo, alias si dolus interueniret pp crimen repelleretur, & sic haberet locum c.vt circa.eo.tit.de hære.statutum. de pęnis.fęlicis.lib.6.s̄.eo.venerabilem, & c.super eo.in princ. Sed hoc dicit Lan. sibi non placere, & merito, quia nihil ad propositum. deinde ponit exemplum per c.de re iudica. cum Bertholdus. de iurepa.ex literis, & c.quod autem. quod etiam nihil ad propositum facit. vnde tradit regulam, ꝙ tunc ius respicit ecclesiam q̄ñ concernit ius perpetuum, & reale ecclesię, vt in casu c.cum dilectus. de consue.de verbo.signi.abbate.de caus.pos.cum ecclesia.exemplificando, vt hic in gl.vel pone, ꝙ Archid.se opponit pro suis iuribus archidiaconalibus.de inst. cum venisset.dicit, ꝙ directo concernit ecclesiam in casu d.c. cum dilectus. Item ponit, & aliud exemplum, si dicatur, quòd abbas non possit eligi in episcopum pp priuilegium monasterij.arg.16.q.1.hinc etiam, vel si opponitur inopia facultatum. de insti.c.1.& 2. In quo tñ dicit aliquos contradixisse in curia, & tandem de consilio auditorum ita determinasse, vt obiectio inopiæ potius concernat gratiam q̄ ius ecclesiæ opponētis, & hoc cum opponitur ꝫ impetrantem, quia si impetrans expressisset, Papa ei beneficium non contulisset, sed extra casum impetrationis, vt in electione, vel ꝓuisione facta per ordinarium dicit, ꝙ tunc concernit ius ecclesię. Idem dic in facta per Papam motu proprio, cum tunc non possit opponi obreptio.de offi.dele.c.fi.lib.6.de præben.si motu proprio.eod.lib. vel pone, ꝙ dr̄ beneficium suppressum, & eius fructus deputatos vsibus alterius beneficij.de consti. cum accessissent. Concinde, ꝙ quandocunque id quod obijcitur, non tendit directo ad impugnandam electionem, vel prouisionem, sed ad conseruandum ius opponentis ecclesiæ, vel pro quo op. procedit hic tex. & hoc intelligitur attento eo quod opponitur. Et in hoc not.ꝙ denominatio causatur ab effectu directo, non autē secundario. probat verbum, directe.iuncta glos.in hoc verbo. q̄ñ autem dicatur directe concernere ius personæ, dico.J.q.4.

2 † Tertio q̄ro, circa id qđ dixi in proxi.q.nunquid possit extraneus opponere de iure tertiæ ecclesiæ. dic ꝙ sic, ꝙ illud ius inferret nullitatem electionis, vel prouisionis, pro hoc quod dixi de rescri.mandatum. sed tunc nō est verū dicere, ꝙ id quod obijcitur, concernat ius ecclesiæ, quia non deducitur ad conseruandum ius ecclesiæ, nec habet locū hæc cle.ex quo istius non interest, pro hoc quod dico.J.q.10.& quoad hoc de ecclesia.no.id quod dicit gl.in verbo, ecclesiæ. in eo quod dixit verbum opponentis posse coniungi, & non coniungi, tamen melius est quod coniungatur, vt referatur hoc verbum, opponentis, tam ad verbum, ecclesiæ, q̄ ad verbum, personæ, & pariter ea determinet. Et erit sensus, quando concernit id, quod obijcitur ius ecclesiæ, vel opponentis, idest, pro cuius iure tuendo fit obiectio per personam, quæ potest ius ecclesiæ in iudicium deducere, vt per prælatum.de rescr.edoceri, vel per alium habentem mandatum, vel cui alias de iure licet. pro hoc, quod dico in pluribus seq.q. Quarto quæro, q̄ñ dicatur ꝯcernere directe ius opponentis personę. Et de exemplis ad primum dicit Stepha.ꝙ directe respicit ius opponentis, cum proponit se habere ius in dignitate ad quam facta est electio, vel in re, vel ad rem, de præb.quoddam.& c.fi.lib.6. Indirecte autem & per fictionem concernit, vt si minuendo ius aduersarij opponitur contra formam aut personas eligentium.quod no. Io.Mo.eo.tit.vt circa. Idem Oldr. in consi.97.dicens, ꝙ illud directe concernit ius personæ, quod canonicat, idest canonicum facit suū titulum, & sunt quatuor, personæ ipsius habilitas, conferentis potestas, modi congruitas, & rei collatæ in hunc actum deducibilitas, ff.de confir.tu.l.naturali, §.sed si quæratur. hæc enim sunt concomitantia actum sic, ꝙ sine his esse non potest, ff.si vsufr.pe.l.1.§.vsufr. Ad secūdum de exemplis q̄ñ id, quod obijcitur, concernit ius personæ opponentis.gl.in verbo, opponentis.ponit exempla, vt quia si opponens dicit ad se beneficium spectare, vel sibi debitum.ponit etiam gl.alia exempla de quibus.J.7.q.sed quò ad hæc duo pone exempla, exemplū primi, vt quia prętendit sibi fore collatum.exemplum secundi, vt qa

a dicit se impetrasse. † Quinto quæro circa id, quod dixi in proxim.q. an sit differentia in modo formandi libellum, q̄ñ quis petit beneficium tanq̄ sibi collatum, vel q̄ñ petit sibi debitum. dicit Mat.ꝙ sic, quia q̄ñ petit, vt debitū, debet dicere causam suæ petitionis, vt quia receptus est in canonicum. de præben. relatum.de cōcess. pręben.ex parte. Sed si petit, vt suum, debet dicere, & docere, ꝙ conferens habuit potestatem conferendi, & ꝙ modo legitimo contulit. pro hoc de causa poss.cū olim.

3 de ele.cum nobis.† Sexto quæro circa hoc, si petit quis beneficium vt suum, & ante conclusionem probat de canonica institutione, sed post conclusionem producit literam super ordinibus, quæstio fuit in facto, & vt Mat. refert, Iacob. de Are. fuit aduocatus pro actore, Arch. pro reo, & obtinuit. Imputetē enim agenti, qui nō probauit tpe debito se clericum, quia nec clericus præsumitur. de rescrip. cum adeo.de transa.ex literis. pro hoc quod not.de seru.c.vnico.de rescr.c.fi.& cle.vnica. de offic.deleg. Septimo quęro de alijs exemplis q̄ñ id, quod obijcitur, concernit ius personæ opponentis.gl.ca. in ver.opponētis. vltra exempla de quib.s̄.q.3.ponit aliud exemplum, vt qa dicit opponens ad se spectare potestatem prouidendi iure ad ipsum deuoluto. Contra quod exemplum pōt obijci, ꝙ potius concernat ius ecclesiæ, quia ratione superioritatis fit deuolutio.de elec.ne pro defectu.sed posset esse casus in quo deuolutio fieret non iure superioritatis, sed alio iure speciali, & tunc procedit gl.deinde ponit gl.aliud exemplum, vt quia dicit opponens se fuisse contemptum. Sed Lau.dicit hoc exemplum respicere formam, & vr̄ tenere, ꝙ respiciat ius ecclesiæ opponentis, exemplificando verbum ius ecclesiæ. allegat eñ c.cum ecclesia.de cau. pos. vt dixi s̄.q.2.quod inducit hoc modo, quia ibi clerici inferiorum ecclesiarum ciuitatis Sutrinæ dicebant se habere vocē in electione episcopi Sutrini, & ideo appellabant. dicit autem, ꝙ ille defectus dr̄ potius in forma, cum omnes vocandi sint, qui debuerunt vocari. eod.tit. quia propter.& dicti clerici erant vocandi, tamen in c.cum ecclesia. non agebatur de contemptu. sed idem Lau. hoc apertius dicit in verbo, formam. exemplificat enim de opponente in forma si quis dicit se cōtēptū, qui debuit vocari.eo.tit.ꝙ sicut. Io.An.in addi.Spec.de test.§.nunc videndum.declarando, qui obiectus concernat ius ecclesiæ, & qui ius opponentis, tangit hoc dubium, & defendit hanc gl.pro qua est, quia prosecutio contemptus non transit ad successorem, nisi competat ei qui habet ius eligendi ratione dignitatis, eo.tit.ꝙ sicut. Lap.de Castiglionchio distinguit, quia q̄ñq; opponit cōtemptus tot canonicorum, ꝙ reliqui remanent minor pars capituli, & tunc concernit formam per ca.quia propter. aliq̄ñ remanet maior pars, & tunc procedit glo.& cōcernit personam, quod dictum est verum in se, sed non necessarium, nam q̄ñ contempti sunt maior pars, nō est proprie obiectus contemptus, sed obiectio nullitatis propter formam non seruatam. deinde ponit glo.& aliud exemplum, vt quia dicit, ꝙ est canonicè electus, quasi dicat, & sic non est aduersarius, quia non possunt duæ electiones ad idem beneficium simul fieri. eod. tit. considerauimus. Lau.etiam ponit aliqua exempla, q̄ non sunt ita ad propositū sicut præmissa, & partim etiam declarando in sequentibus q. Item præmissa sufficiunt. & ex his colligit Lau. aliqua specialia in causis beneficialibus, quia in his appellatio deuoluit causas, & personas ad curiam, & hoc in cathedralibus, & regularibus ecclesijs, & in alijs ecclesijs solas causas. eo.tit.c.1.& ca.cupientes.lib.6. Item quia certa forma est tradita appellantibus a qua non liceat recedere, eo.ti. vt circa.& hoc etiam in procuratoribus super eis ꝯstitutis.eo.ti.procurator. Item vt procedatur ꝫ absentem lite non contest.de eo qui mit.in pos.cum qui. lib.6.imo etiam inter pręsentes.de iudi.cle.dispendiosam.etiā sine figura iudicij, vt ibi. Item suspenso petitorio procedatur ꝫ regulam, qui appellat &c. de caus.pos.cle.vnica. Item ꝙ fiat sequestratio obtenta vna sententia. de seque.clem.vnica. dicit etiam Lau. aliud est speciale per ca.ꝗuis.de præb.lib.6.possent forte & alia inueniri. dicit autem Lau. quod ratio specialitatis est periculosa vacatio ecclesiarum. eod. tit. ne pro defectu. & importunitas petentiū.d.cap.ꝗuis. Octauo quæro circa hoc de eo quod quærit glo.ca.in ver. percepi dubitatū. & solue, vt in ea vsque ad fi.& est eius decisio subtilis & vera. Et ratio est, quia q̄ñ tu obijcis impetranti, ꝙ beneficium sit maioris summæ, vel ꝙ nō sit de loco de quo mandabatur, licet hoc facias ad cōseruandam tuam gratiam, tñ obiectio non surgit ex tua gratia, nec infert conseruationem tuæ gratiæ, quia stat, ꝙ tua gratia

gratia alterius vitiatur, & non per hoc tua fit valida. de rescri.
olim. Et not. ex hac glo. ꝙ etiam ↄ prouisionem habet locum
obiectio in forma, ꝙ procedit in terminis nostris, quia forma
erat tradita per rescriptum. Item not. ꝙ aliquis dr̃ inhabilis ad
aliquod beneficium rõne personæ pp qualificationem in re-
scripto expressam, quæ de ipso non verificatur. Nono quæro,
aliquis impetrauit gratiam super beneficio, si per euentum li-
tis quam agit cum alio, ↄstiterit neutri litigantium ius cõpete
re, deinde dat articulos obiectionis ↄ aduersarium ad excludẽ
dum eum a titulo, nunquid tenetur ad formam c. vt circa. de
elec. in 6. & huius cle. Rota Romanæ curiæ deci. 30. decidit, ꝙ
non, quia tales obiectus cõcernunt ius opponentis, vt eius gra
tia purificetur. quod no. & declara prout dixi in præcedenti q.
Decimo quæro, si non fuit appellatum super obiectis, sed per
viam simplicis querelæ fit prosecutio, an sit locus c. vt circa. &
huic textui. Genz. & Lap. dicunt, ꝙ non, pp verbũ appellantẽ.
de quo no. eo. tit. c. 1. lib. 6. vbi Arch. & Host. hoc tenent. licet
Inn. ibi aliter sentiat, sed prima opi. verior, vt nõ sit locus quõ
ad pœnam huius decre. & illius ca. vt circa. sed dispositio bene
debet seruari. pro hoc quod not. in cle. nõ potest. in gl. ante pe.
J. de procu. dicit autem Pau. ꝙ si quis non per appellationem,
sed principaliter petit suam electionem confirmari, & aduer-
sarij cassari, licet nihil probet de sua iustitia, tamen si probet
aliquid per ꝙ cassari debeat electio aduersarij, cassabitur. dicit
tamen Pau. quod ab initio potest aduersarius petere declarari
causam quare petit eius electionem cassari, & si exprimet talẽ
quæ sufficiat ad cassationem, sed sibi non prosit, non admitte
tur, cum non intersit ipsius. Si autem nihil opponat ante litẽ
contest. imputet sibi reus. C. de exceptio. l. fi. Inst. de excep §. pe.
J. ea. cle. in fi. pro hoc quod not. Inn. de re iu. cum Bertholdus.
vbi Host. dicit, ꝙ admittitur opponens electioni quis nil sibi
ꝓficiat, vt quia canonicus, vel parochianus, sed ꝙ talis admit-
titur pro interesse suo. de testa. ex parte. & non interesse spe-
ciale, de quo loquitur Inno. sed publicum, quod dic, vt dixi in
4 in d. c. cum Bertholdus. † Vndecimo quæro, an in simplicibus
beneficijs habeat locum hæc dispositio. vr̃ ꝙ sic, quia c. vt cir-
ca. in talibus locum habet. In ↄrium, quia in his nõ esset quid
posset opponi in formam, cum forma c. quia pp. locum nõ ha
beat, vt ibi no. gl. & in c. sicut cũ, de elec. lib. 6. licet Host. tenue
rit ↄrium, quod prosequitur hic Mat. sed primum cõmunius,
ꝙ tenui in c. quia propter. vt procedat illud c. tm̃ in ecclesijs, q̃
per mortem prælatorum viduantur. hoc ergo præsupposito
dic, ꝙ poterit opponi in formam, vt quia forma erat tradita
ex dispositione speciali. Pone exemplum per id quod dicitur
in glos. verbo, opponentis. ad fin. & vt dixi s̃. q. 8. quod tenet
Pau. ponens & alia exempla, vt si ex priuilegio, vel consuetu-
dine certa forma tradita erat. & per hoc infert, ꝙ in prouisio-
ne hospitalium poterit in forma obijci id, quod habetur J. de
5 reli. do. cle. quia contingit. † Duodecimo quæro, si obijcitur
a electo, [a] ꝙ non confirmatus administrauit. nunquid hæc obie
ctio est in formam? dic, ꝙ non, sed potius in personam: quia
peccat administrando: eo. tit. auaritiæ. lib. 6. Decimotertio quæ
ro si obijcitur eligentibus, nunquid est obiectio in formã, vel
personam. gl. in c. 1. eo. tit. lib. 6. dicit, ꝙ est in formam. Paul. di-
cit de hoc non curandum quo ad hanc cle. quia opponere in
personas eligentium, vel electi, æquiparantur. J. ea. cle. in fi. di-
cit tamen, quod obijcitur obiectio in formam quando obijci
citur defectus iuris & potestatis eligentium. secus si cõtra eos
obijciantur crimina, quia tunc est in personam: sed potest de-
fendere gl. quia crimina non opponuntur eligentibus contra
eos, sed ad inferendum electionem non valere: est ergo potius
obiectio in formam. Decimoquarto quæro: si opponuntur ali
qua, quæ non sunt crimina, vel defectus, vt quia dicitur electũ
renunciasse. dicit Paul. ꝙ non est locus huic cap. pro hoc, quia
tunc sumus extra casum huius c. & sufficit obseruare ius com-
6 mune. † Decimoquinto quæro, si obijciuntur plura, & alterũ
tantum probetur, ꝙ sufficit ad cassationem electionis. distin-
gue prout not. in c. 2. de rescr. & de proba. licet. ver. ex præmis-
sis. quia nisi se adstrinxerit ad omnia probanda, sufficit, ꝙ pro
betur vnum de obiectis, quod tenent Paul. & Mat. de quo in
Spe. de actore. ver. si vero. & dicunt Pau. & Mat. ꝙ iste proban-
do alterum, ꝙ sufficiat ad cassationem, nõ incidit in pœnam,
de qua eo. tit. c. 1. lib. 6. quod tenent Inn. & Host. & Compost.
ibi, quod dicit ibi Archi. verum si opponuntur ad eundem ef
7 fectum, alias non, de rescri. olim. arg. ff. de verb. oblig. l. scire. †
Decimosexto quæro, an possint opponi crimina, de quibus e-
lectus egit pœnitentiam. Inno. eo. tit. dudum. ꝙ non. In contra-
rium, quia post pœnitentiam nõ desinit esse nocens. ff. de ædil.
edic. l. quid sit fugitiuus. 33. q. 2. admonere. vbi de hoc in gl. de
accus. de his. de schisma. c. vlt. & vtrobique gl. sed per illas glos.
patet solutio, quia si fuit pœnitentia fori pœnitentialis, non ex-
cusat. secus si fori iudicialis. de quo in d. c. de his. Decimosepti-
mo quæro, si episcopus obijcit, nunquid incidit in pœnam c.
statuimus. eo. tit. li. 6 Mat. quærit, sed est quæstio de tex. quia de
terminatum est, ꝙ non, in c. si compromissarius. §. huius. eo. ti.
lib. 6. Et dicit Paul. ꝙ licet eps̃ non arctetur ad pœnam, per d. c.
si compromissarius. de sen. excom. quia periculosum, lib. 6. ar-
ctatur tñ ad formam obiectorum, & iuramenti. & de hoc vlti-
8 mo in seq. q. † Decimooctauo quæro circa id quod in proxi.
quæstio. an eps̃ cum iurat, teneatur tangere sacra. glo. dicit, ꝙ
non, in c. vt circa. in nouella. Io. And. tenet ↄrium, quod tenet
hic Paul. quia regulariter quilibet iurans debet tangere sacra.
fallit in epõ quo ad iura. cal. de iura. calum. c. vlt. & in testi. C.
de epis. & cle. auth. sed iudex. 2. q. 5. quæ de causa. ergo in alijs
stat regula, vt tangat sacra. 1. q. 7. quoties. de cõse. dist. 2. ego Be
rengarius. de purg. cano. quoties. quod tenuit in d. c. fin. de iur.
9 calum. † Decimonono quæro in eo, ꝙ dixi s̃. q. 14. ꝙ non est lo
cus huic cle. si opponitur aliud q̃ crimen, vel defectus. Quid si
opponitur, ꝙ electus non esset potens in patria? Lap. dicit, ꝙ
non est locus huic cle. & de hac obiectione de app. constitutus.
tñ dici posset, ꝙ omnis obiectio potest concludi sub his duab⁹.
imo sub hoc solo verbo, defectus. nam quicquid opponitur, ꝓ
pter quod infertur ↄ electionem, vel electum, est defectus, cũ
per hoc tendatur ad ostendendum, vel electum non esse di-
gnum, vel electores non fuisse habiles, vel electionem nõ fuis
se debite factam, & sic, ꝙ aliquid deficit de his, quæ requirebã
tur. hic tñ capitur verbum, defectus, magis stricte, alias intelli-
gendo generaliter modo præmisso etiam crimina essent defe
ctus, & tñ hic ponuntur pro distinctis. & quo ad defectus dicit
Paul. procedere siue sint defectus formæ, siue personæ, puta
scientiæ. eo. tit. si forte. lib. 6. vel lepræ. de clerico ægrotante. de
rectoribus, & c. tua. vel ꝙ vexetur a dæmonibus. 7. q. 2. c. fin. 33.
dist. communiter. vel quod sit epilenticus. eo. tit. cum inter ca-
nonicos, vel ꝙ habet manus tremulentas, vt non possit fran-
gere hostiam. vel ꝙ defectum patitur in ætate, ordinibus, vel
natalibus, vel est bigamus, vel mutilatus manu, naso, oculo, vl̃
quid simile. de verb. sig. constitutionem. 1. respon. lib. 6. quo ad
crimina. intelligit vero Paul. ꝙ sint talia, quæ impediant pro-
mouendum, alias non sufficerent. de iureiu. sicut. 2. Vicesimo
quæro nunquid quilibet opponens, & appellans admittatur.
Lap. ꝙ non, nisi sua intersit, siue interesse communi, siue pri-
uato. in §. sane. vbi de hoc. pro hoc quod dixi sup. q. 10.

A D D I T I O.

a Electo, quæ exceptio obstet, ponit Fel. in c. super his. col. 7. de accus. & an ele-
cto incumbat onus probandi se fuisse bene electum, Fel. in c. super his. col.
8. in fi. versi. & vlt. conclusio. de accusa.

S V M M A R I V M

1 *Opponens crimina contra electum nõ auditur in processu si postea vult addere circumstantias.*
2 *Et quando dicatur omitti debita specificatio circumstantiarum.*
3 *Et qua ratione fuit hoc inductum de circumstantijs.*
4 *Item an specificatio circumstantiarum quæratur quando crimina testibus obijciuntur.*
5 *Et an in inquisitione, & purgatione debeat fieri specificatio circumstantiarum.*
6 *Et adde multa de circumstantijs.*
7 *Terminus datus ad proponendum peremptorias si lapsus sit, an proponere volens sit audiendus si velit proponere peremptoriam, quæ de nouo ad eum peruenit.*
8 *Et quod si sit conclusum in causa.*
9 *Clericus homicida, an licite recipiat fructus beneficij sui antequàm priuetur beneficio.*

1 §. Cæterum. † Oppone, ꝙ volens iurare circunstã-
tias ad se de nouo peruenisse sic audiẽ
dus est ad causas exprimendas, sicut auditor ad exprimendũ
crimina ad se de nouo peruenisse. eo. tit. vt circa. li. 6. gl. in ver.
de nouo. soluit reddendo rationem diuersitatis. & idem Paul.
& Genze. ex hoc not. id quod no. gl. prædicta in versi. & sic no.
vsque ad fin. Secundo opp. ad idem, ꝙ saltem ex officio iudicis
possit audire. eo. tit. cum nobis olim. & c. nihil. Sol. Pau. ꝙ ↄria
probãt solum, ꝙ iudex possit per se inquirere ex officio. quod
2 non negatur hic. † Quæro qñ dicatur omitti debita specifica-
tio circunstantiarum. Lau. exemplificat, vt si opponit excom-
municationem, nec specificat de qua excõicatione, hominis,
vel canonis. de excep. c. 1. lib. 6. vel si de simonia, nec dicit an in
ordine, & in quo beneficio. s̃. eo. si alicuius, vel s̃m Pau. exem-
plificat in alijs, vt in periurio & homicidio, vel adulterio, quia
quoad homicidium debet exprimi quem interfecit, & vbi, &
quando, & idem in prædictis, & similibus. 2. q. 8. libellorum. ꝓ
hoc de procur. tuæ. vbi comprimuntur circunstantiæ. Stepha. &
Mat. ponunt, alia exempla, sed hæc sufficiunt, & dicit Steph. ꝙ
ille

illæ circunstantiæ sufficiunt, quæ redduot obiectum clarum,
& certum, sicut locus, tempus, & personæ, de quibus in d.c.li-
bellonim. in quo dicit Pet. de Anchar. ꝙ specificare de nouo
circunstantias, non est proprie declarare, quia deuolutio con-
cernit verbum ambiguum, quod multa significat. ff. de iudi. si
quis intentione. hoc autem dicit hic non prohibitum, quin
a possit opponens verbum ambiguum [a] declarare, quia decla-
rans nihil noui inducit, ff. de testa. l. heredes palam. ver. sed & si
notam. alias, qđ vero. de accu. cum dilecti. arg. de ap. pastoralis,
quod vltimum placet. sufficit enim, ꝙ hic non prohibetur. ta
b men etiam [b] specificatio est declaratio, quæ etiam permittere
3 tur, nisi esset hic prohibita. pro hoc quod dico ĩ. q. 3. † Secun-
dò quæro. qua ratione fuit hoc inductum de circunstantijs spe
cificandis. Sol. sm Lau. Pau. & Genze. ne posset opponens va-
riare, & mutare, vel in incerto vagari. š. eod. vt quia duas. lib. 6.
de postula. c. vnico. eo. lib. ff. de rei vend. l. si in rē. de ædil. edic. l.
4 cum eiusdem. l. si plura. & l. ædiles, † Tertio quæro, nunquid ta
lis specificatio requiratur cum opponuntur crimina testibus.
Inno. in c. 2. de testi. lib. 6. & Archi. ibi latius dicunt, ꝙ sic, & sic
idem erit in excep. quod in accusatione. pro hoc. ff. de dolo. l. si
ex dolo. de pęn. distinct. 5. cōsideret. 5. q. 2. si primates. de accus.
qualiter. de sent. excom. constitutionem. lib. 6. & d. c. 2. de test.
lib. 6. in fi. quod bene facit. Opp. ad hoc de d. c. 2. §. testes. vbi ap-
paret, ꝙ crimina fuerunt obiecta simul sine specificatione, sed
Papa mandauit, ꝙ postea fieret specificatio coram deputato
ad recipiendos testes. Sol. dicit Pau. notabiliter multum per il
lum tex. probari, ꝙ si datus fuit terminus ad opponendum ꝯ
testes, ꝙ satisfit termino si intra ipsum crimina obijciuntur,
etiam sine specificatione. sed tamen postea parte petente tene
tur opponens specificare, nec per sequentem dr̃ aliquid de no
uo opponere, vt per hoc sibi obstet lapsus termini: nam qui de
clarat, non mutat, nec aliquid ooui dr̃ proponere, ff. de testa. l.
hæredes palam. versi. quod vero quis. de dila. cap. 3. quod bene
probatur in d. cap. 2. Oppon. ad idem de hoc. §. qui probat non
audiri eum, qui ab initio specificauit. Sol. sm Paul. hic & in c.
vt circa. ponitur casus nouus. nam de iure antiquo sufficiebat
opponi de periurio, & homicidio, vel similibus nulla facta spe
cificatione, pro hoc quod no. Innoc. & Compo. eo. tit. cum in-
ter canonicos. & Inno. expressius de app. constitutus. 2. non er-
5 go debet trahi ad consequentiam. regula, q̃ a iure. li. 6. † Quar-
c to quæro, nunquid in inquisitione [c] & purgatione debeat fieri
specificatio circunstantiarũ. Inn. de purg. cano. c. fi. dicit, ꝙ nō.
quod tenet hic Pau. dicens ꝙ etiam in accusatione de leui cri-
mine, vł notorio nō expedit specificare, ff. de accu. l. leuia, C. de
accus. l. ea quidem. quod tenet gl. Insti. de publ. iud. in prin. Sed
in primo de inquisitione & purgatione. Iac. But. Instit. de act.
circa prin. tenet requiri specificationem, quod tenet Bar. cum
quadam litoiratione in l. 2. §. si publico. ff. de adul. facit quod
dixi in d. c. fi. de purg. cano. vbi dixi, ꝙ si fit inquisitio, vt puniať
inquisitus, fiet specificatio. secus si fit, vt remoueatur ab admi
nistratione, quia hæc non est pęna, & hoc casu procedit dictũ
Inn. & Pau. Si autē fit, vt se purget, & tunc si infamia est specifi
cata, etiam purgatio erit specificanda, alias sufficit generalis.
5 † Quinto quæro, nunquid adhærentes teneantur ad specifica-
tionem prout appellantes. gl. in cap. vt circa. dicit, ꝙ nō. Archi.
ibi ꝯ dicens Nicolaum tertium ita tenuisse, & curiam sic ser-
uare, in quod inclinat Paul. qui ad verbum appellans, subau-
dit, vel adhærens. mihi placet glos. cum adhærens cēseatur eo
iure quo appellans. sufficit ergo, ꝙ appellans specificauit, quia
inhærendo adhæret cum suis qualitatibus, tñ tutius est, ꝙ spe-
7 cificet. † Sextò quæro, si opponens specificauit circunstantias
debite, in aliquibus non, an super specificatis audietur. glos. in
verbo, super his, ꝙ sic. idem Pau. dicens, ꝙ repellitur a non spe
cificatis, & etiam a non expressis. ĩ. §. insuper. Oppon. ad hoc
eo. tit. vt circa. in ver. alioquin. qui vł probare ꝙ non audiatur
etiam super specificatis, nisi in casibus ibi sequentibus. Lap. de
Castigliunchio vł stare obiectioni. dic, ꝙ non procedit, & ꝙ
text. ille solum excludit opponentem in non debite specifica-
tis. Ex prædictis not. ꝙ cum datur alicui terminus ad aliquid
faciendum, post terminũ non debet admitti. ratio, quia termi
nus habet vim interlocutoriæ, de resti. in integ. coram de ex-
cep. pastoralis. vbi dato termino ad proponendum dilatorias
post terminum non auditur opponens nisi exceptio de nouo
oriatur, vel ad ipsius notitiam de nouo peruenit, vt ibi. & pro
8 hoc d. c. vt circa. & quod no. 13. q. 2. in princ. † Septimo quæro
circa hoc de termino dato ad proponendum peremptorias,
an post terminum audietur opponens peremptoriam, quę de
nuuo ad eum peruenit. vł ꝙ sic, sicut in dilatorijs, per d. c. pa-
storalis. pro hoc de testi. c. 2. de excep. c. 1. li. 6. ff. de no. ope. nun.
l. de pupillo. §. qui opus. nã q̃ de nouo emergũt, nouo indigent
auxilio, ff. de interrog. act. l. de ætate. §. ex causa. de iur. calumn.
cęterum. & probationis copia non est angustanda. C. de hær.
l. quoniam. 14. q. 2. quamquam. vt lite nō contesta. quoniam,
in princ. Item maius periculũ est in peremptorijs, q̃ dilatorijs,
ergo cautius agendum. de ele. vbi periculum. lib 6. In ꝯtrium
quia peremptoriũ fuit inuentum, vt esset litium finis. cle. sępe.
de verb. sig. & habet perēptorium vim interlocutoriæ, vt dixi
in proxi. q. de quolibet termino. pro hoc. ff. de arbi. l. qualem.
in fi. C. de inge. & manu. l. diffamari. qui accus non pos. l. si ea.
de probatio. licet. Sol. Compo. eo. tit. ꝙ hic dicit non audien-
dum proponentem per rationes prædictas. pro hoc quod no.
de religio. domi. cum dilectus. & hoc ne detur via periurijs. de
coha. cle. clericos. nisi per verisimiles rationes posset iudex in
formari, ꝙ de nouo ad opponentē peruenit, quia tunc admit-
tetur. arg. l. si cui. §. 2. ff. de accu. de re mili. l. non omnes, §. a Bar
baris. d. l. de ætate, §. ex causa. Ad l. de pupillo, §. q opus. respon-
det, ꝙ ibi nō fuit partibus terminus assignatus. Ad c. pastora-
lis. ꝙ non fuit ibi terminus ad peremptorias, nec fuit perēpto-
rius. ideo id quod ibi inducitur ꝯ rationem non debet exten-
di. regula, quæ a iure. lib. 6. Spec. de excep. §. dicto ver. sed pone
datus. dicit, ꝙ si procurator factus dominus litis per contest.
post terminum prædictum velit iurare, quod de nouo ad eũ
peruenit, non debet admitti. secus si de nouo peruenit ad do-
minum. quod vł tenere Archid. 2. q. 2. in prin. Pau. distinguit,
aut exceptio de nouo peruenit tanquã de nouo exorta: aut de
nouo peruenit, licet foret antiqua, & in hoc dupliciter, quia
aut de nouo peruenit ad notitiam, aut de nouo peruenit ꝓba-
tionis copia. Primo casu de nouo orta indistincte admittiť,
si hoc probet, ꝙ sit de nouo orta, nec sufficiat eius iuramentũ,
de offic. deleg. insinuante, & quod no. in d. ca. pastoralis & 3. q.
11. placuit. in gl. vl. Secundo casu in primo membro, qñ de no
uo peruenit exceptionis notitia, distinguit, ꝙ aut id quod dicit
ad notitiam suam peruenisse, dr̃ esse publicum, & nō auditur,
quia præsumitur non ignorasse. 16. dist. ꝙ dicitis. de postu. c. 1.
& vł sibi ꝯtrius, nisi probet se fuisse in loco tali, q id quod dicit
publicum, potuerit verisimiliter ignorare. pro hoc quod dicit
de ignorante constitutionem. de constitu. c. 2. Aut non dr̃ esse
publicum id quod opponitur, & tunc per iuramentum super
ignorantia audietur, cum præsumatur ignorantia, nisi probe-
tur scientia. regula, præsumitur. lib. 6. facit de testi. vltra tertiã.
nisi sit tale factũ, quod tenebatur a principio indagare. eod. ti.
lib. 6. vel nisi aduersarius inducat aliquas ꝓbationes per quas
excludatur præsumptio ignorãtiæ, & sic intelligitur quod no.
eo. tit. innotuit. in secundo membro, qñ superuenit probatio-
nis copia. dicit idem quod in præcedenti. nam caute facit non
opponens, quod probare non poterat. 2. q. 7. plerique. pro hac
distinctione est c. vt circa. & ibi verisimiliter ignorare. & quod
notatur in cle. sæpe. de verbo. sig. in glo. in ver. non obstante.
vbi dico. in §. & quia. q. 15. pro hoc quod dixi š. cle. proxi. §. inti
matio. q. 8. & per no. in dicta. q. 15. patet ꝙ distinctio præcedēs
procedit de ęquitate potius, quam de rigore. nam de iure vide
retur indistincte non audiendus post terminum, per l. manci-
pioturo, ff de op. leg. quod tenet ibi Bar. per illam l. quod dixi
de fi. instru. cum dilectus. & de hoc per Oldr. in consi. 103. vbi
multis rationibus probat, ꝙ post terminũ non debet audiri,
9 sed dic, vt dixi in dicta q. 10. † Octauo quæro circa prędicta,
quid si cōclusum sit in causa. Paul. dicit non audiendum pro-
ponentem. de caus. pos. pastoralis. de procu. auditis. de testi. ca
de testibus. de fide instru. cum dilectus. nisi aliqua ratio euidēs
moueat iudicem ad hoc, sicut ex officio potest interrogare. đ
fide instrum. cum Ioannes. pro hoc quod not. Innoc. de accus.
ad petitionem. & dic, vt ibi dixi. & hoc in Specu. de renunc. &
conclu. circa principiũ. ponit autem Pau. exemplum in sentē.
excom. vt post conclusionem audiatur eam opponens per c. 1.
de excep. lib. 6. quod facit arguendo, quia ibi dr̃ ꝙ post senten-
tiam in causa excommunicationis opponi potest, ergo for-
tius ante, licet post conclusionem. Sed hoc argumentum non
procedit per ea, quę dixi de proba. licet. in princip. nam per
conclusionem intelligitur renuociatum omnibus, quæ con-
sistunt in facto. C. de dila. l. cum nobis. quæ ratio cessat post
sententiam in causa executionis, quod dic, vt dixi in ca. licet.
10 † Nono quæro, quia. š. q. 1. exemplificaui de homicidio, nun-
quid

ADDITIONES.

a Verbum ambiguum. Adde per eundem, in cap. ex literis. el 1. de spon.
Vin. God. Ambiguum est id quod varijs modis contingit. & de isto verbo, Ambiguum, dicitur in lib. 7. tract. per Clau. Cantiunc. in tracta. de iudi. in 5. cap num. 18.

b Tamen etiam. Adde Bal. in l. edita actio. in 3. col. C. de eden. Felyn. in cap. 1. de libel. obla.

c Nunquid in inquisitione. Adde gl. Insti. de publ. iudi. in princ. Bar. in l. 2. §. si publico. ff. de adul.
Vinc. God. Adde Fel. de huiusmodi inquisitione, in c. inquisitionis. colu. 3. de accus. & in cap. qualiter & quando. el 2. §. licet. de accus. & Alex. in l. 2. §. si publico. de adul.

a quid homicida [a] anteꝗ̃ condemnetur de homicidio, licite te-
neat beneficium, & percipiat fructus sine peccato. Inno. quód
sic, in c. cum nostris. de conces. præben. pro hoc quod not. de
renunc. nisi. de cohabi. cler. tua. quia non est ipso iure priuatus
beneficio. quod tenet Compo. eo. tit. quod sicut, & prosequi-
tur hic per Mat. & non est multum pertinens, & de ea dic, vt
dixi de accus. inquisitionis.

ADDITIO.

a Nunquid homicida. Adde tex. & quod ibi no. in cap. ex literis, de exces. præla. Innoc. in cap. cum nostris. de conces. præben. Ioan. And. in c. quamquam, de elec. lib. 6. in nouella. Arch. in c. scripturis, 8. q. 1.
Vinc. God. Homicida an ipso iure sit priuatus, vel priuandus, & quando. Fel. in c. inquisitio. post prin. de accu. & in c. querelam, col. 1. de iud.

SVMMARIVM.

1 *Collusio est prohibita.*
2 *Interesse commune quid est.*
3 *Et an sufficiat, quod intersit facto.*
4 *Et an non venienti fiat præiudicium per processum factum in curia.*
5 *Appellans & appellatus si non agant, an admittitur ille cuius interest.*
6 *Assistere in quibus possit qui non admitteretur prosequens principaliter, & de quibus articulis tex. iste.*

§. Sane. Not. de duplici interesse, communi, & ꝓprio, de
1 quo dixi in c. super his, de accus. † Secundo not.
a collusionem esse prohibitam [a] de iure in verbo, colludat. de
collusio. per totum. Tertió no. ꝙ etiam cum actio est publica
vel popularis, habet qñque in se priuatum interesse, quod dic,
vt in glos. in verbo, proprij. Oppon ꝙ dispositio huius §. fit fru
stratoria, quia si appellans omisit formam ca. vt circa, non est
audiendus prosequens appellationem, quæ non tenet. sol. tex.
potest intelligi prout intelligit glos. in verbo, omissa, & in ver-
bo, prosequenre. cum qua concordat Paul. & tunc exemplifi-
ca, ꝙ appellans in aliquibus seruauit formam, & in aliquibus
non, quo casu potest prosequi ea in quibus seruauit formam.
& tunc procedit, quod hic disponitur, vt superueniens, qui nõ
appellauit, nõ admittatur prosequens principaliter pro inter-
esse communi, & sm hoc expone literam ibi, forma. s. specifi-
cationis, vt dicit gl. in hoc verbo, & idẽ Paul. secus de omissio
ne alterius formæ, puta iuramenti, quia tunc non est locus ꝓ-
secutioni, vt in c. vt circa. cuius ↄ̃rium hic dicitur. Secũdò mo-
do potest intelligi, ꝙ appellans in nullis seruauit formam, &
ꝙ dicit prosequente, dic, ꝙ appellans prosequebatur de facto
sm Lau. & Genze. pro hoc s. eod. si forte. & ar. §. sequentis. Sed
tunc obstat ↄ̃rium, quia nulla fuisset ratio dubitandi per id, ꝙ
dicit glo. j. in verbo, articulos, ꝙ dicam s. in 5. ↄ̃no. Tertio etiã
modo dicit glos. quo ad illa hic posse intelligi in his in quibus
non arctat constitutio. c. vt circa. qđ etiam dico j. in 6. ↄ̃rio. &
idem Paul. & Genze. Secundò opp. in eo quod dicit in eadem
causa, & sic vr̃ permittere in alia, quod est falsum, quia appel-
latio non potest prodesse in alia instantia, sicut nec ex alia cau
sa potest iustificari. cle. appellanti. j. de app. gl. in verbo, eadem.
dicit ꝙ audietur in alia causa per viam actionis, & sic nõ pro-
sequendo appellationem. Tertio opp. tunc, quia nihil prode-
rit appellato obtinere in appellatione. gl. eadem in verbo, & si
dicas. soluit, & idem Genze. Quartò opp. ad idem & ad tex. de
c. veniens. 2. de testi. vbi admittitur se opponens cuius interest.
Sol. sm Genze. ibi se opponit ratione priuati interesse, quod
etiam hic permittitur in ver. licet. & in ver. non tamen. Quin-
tò oppo. ad idem: nam vr̃ iniquum ꝙ ex eo ꝙ repellitur appel
lans ꝓꝑ ineptitudinem repellitur volens prosequi cuius inter-
est per iura, quæ allegat gl. in ver. articulos, & in ver. & licet, vs-
que ad ver. tamen fateri oportet. sol. vt in ea. per quam habes,
quæ potuit esse causa dubitandi præsupposito, ꝙ appellans es-
set repellendus, vt dixi s. in 1. ↄ̃rio. Sextò opp. in eo qđ admit-
tit opponentẽ ratione proprij interesse. nam si appellatio non
tenuit, non potest operari aliquem effectum. gl. in ver. proprij.
soluit duobus modis. Primo ꝙ ipse per se appellauit. vel secun
do ꝙ prosequebatur per querelam, vel dic, ꝙ potest intelligi
iste. §. quando appellauit is cuius interest ratione priuati inter-
esse eo casu quo non tenebatur ad formam constitutionis, vt
in princip. huius cle. & tunc appellatio tenuit & cessat ↄ̃rium.
Quæro, quid si non appellans fuit de non adhærentibus. dicit
gl. in ver. non appellans, ꝙ tunc fortius est dubium. vult dice-
re, ꝙ tunc videbatur omnino repellendus. & ꝙ oporteat intel
ligi de adhærente, vr̃ probare sequens litera, quæ permittit, vt
assistat. sed dicit glo. ꝙ illud est ꝓꝑ interesse. vult dicere, ꝙ etsi
non adhæserit, potent assistere pro suo interesse, scilicet ꝓprio.
sic enim debet intelligi per c. veniens. 2. præallc. si autem adhæ
sisset tempore competenti, idem iuris esset de eo ꝙ de appellã
te, vt in d. c. vt circa. Secundo quæro circa id, ꝙ dixi in proxi. q.
quid si adhæserit tempore non competenti? dicit Arch. in c. vt
circa. & Pau. hic, ꝙ adhæsio talis non nocet, licet non prosit, ꝑ
Auth. de his qui ingredi. ad appel. §. illud. quod dic, vt in d. ca.
a vt circa. † Tertiò quæro, quod est interesse commune, & quod
propriũ. gl. in verbo, communi. exemplificat. Lap. Abb. etiam
exẽplificat, vt si est canonicus, vel patronus, vel parochianus.
pro hoc sm Lau. quia interest cuiuslibet de clero, vel populo
habere bonum prælatum rite, & recte electum. eod. tit. ne pro
defectu. & cap nihil. 16. q. 7. filijs, & hoc modo possunt opponi
crimina, vel defectus. an autẽ possit opponi etiam ↄ̃ formam,
Lau. instat, & vr̃ ꝙ sic, remittit tamen ad no. eod. tit. cum inter
R. per Inno. Lap. vero dicit, ꝙ canonicus admittitur ad oppo-
nendum ↄ̃ personam & ↄ̃ formam. Sed parochianus, vel pa-
tronus tantum ↄ̃ personam, vt no. in c. vt circa. sed alius cuius
non intersit, in nullo admitteretur, vt probatur hic a ↄ̃rio. per
quod reprobatur, quod not. Inn. de accu. super his. in gl. 1. & in
gl. ad excipiendum. & Archid. 23. dist. illud. & de interesse pro-
prio exemplifica in canonico qui fuit contemptus, vel præten
dit se habere ius in beneficio, vel ad beneficium, & de hoc lo-
quitur hic §. in fin. & dicit Paul. ꝙ eo casu quo prętendit bene
ficium esse suum, probabit beneficium ei. c sibi collatum ab
eo qui potuit tempore competenti, & modo canonico, & se
esse capacem, cum non præsumatur talis, quia est qualitas ex-
trinseca. eod. tit. si forte. lib. 6. de transa. ex literis. vt benefi. eccl.
c. vnico. facit quod no. Inn. de concess. præben. c. 1. lib. 6. dicit ẽt
Lap. ꝙ hoc non intelligitur de eo cuius interest bursaliter, vt
si dicatur sibi ecclesiam obligatam ad aliquam summam pe-
cuniæ, vel aliquid aliud, pro hoc quod no. Inn. in d. c. super his
& Archi. in c. 1. in gl. eo. tit. lib. 6. & est ratio, quia tale interesse
nõ causat interesse opponenti ad resistendum prouisioni, vel
electioni. Quarto q̃ro, an sufficit, ꝙ intersit de facto. dicit Lap.
ꝙ sic, quia hoc interesse in facto ↄ̃sistit, nõ in iure. pro hoc in-
ducit no. per Inn. de testi. veniens. Secundo vult dicere, ꝙ non
expedit, ꝙ sic opponẽs habeat ius fortius, sed bene expedit, ꝙ
saltem aliqualiter fidem faciat de suo interesse, vt surgat præ
sumptio, vt ius foneat, quod declaro in d. cap. veniens. Quintò
quæro, nunquid appellans qui etiam nõ adhæsit, teneatur ve-
nire sm formam decre. 1. eo. ti. lib. 6. Compo. ibi & Pau. hic di-
3 cunt ꝙ non, quod bene probatur ibi. † Sextò quęro, nunquid
non venienti fit pręiudicium per processum factum in curia.
dicunt prædicti, ꝙ sic, quantum ad ea super quibus fuit pronũ
ciatum, cum omnes vocentur per illam constitutionem. arg.
ff. de popul. actio. l. 3. ff. nau. cau. stabu. l. licet. nisi de præuarica-
tione constet, ff. de app. l. ab executore. Per hoc infertur, quòd
si omisso appellationis articulo pronuncietur super principa-
li, nec appellans nec alius amplius audietur, & sic est casus, ꝙ
sententia preiudicat alijs ꝓꝑ rationem prædictam in præcedẽ
ti. q. Septimo quæro, quid si pronuncietur super articulo ap-
pellationis tantum. dicit Innoc. in d. ca. 1. ꝙ & appellans & ille
cuius interest, potest petere electionem, vel prouisionem cassa
ri ex alia causa, quod intelligit Paul. verum, si appellans serua-
uit formam illius cõstitutionis, alias secus. j. e. ti. Octauo quę-
ro, an is cuius interest, admittitur. ad hoc dicunt prædicti, ꝙ
sic, quia si appellatus agit ↄ̃ appellantẽ, potest is cuius interest
ostendere de iure suo, vt appellans absoluatur, vel ipsi appella-
to silentium imponatur, si agit appellans, pro hoc quod no. de
resti. spol. ex conquestione. in illa quæstione, an inuito impe-
4 trante possit reus vti rescripto. † Nono quæro, si nec appellans
nec appellatus agit, dicunt prædicti, ꝙ non auditur is, cuius in-
terest contra appellatum, cum non sit ad hoc citatus, sed sibi
manet saluum ius suum. Ratio autem, cur non auditur est, q̃a
appellans non prosequens præsumitur fouere iniustam cau-
sam. 2. quæst. 6. §. si vero. potest autem desistere nisi appellatus,
& hi quorum interest, contradicant: sed si ↄ̃dicunt, nõ potest,
quia eis iam est quæsitum ius, ff. de reg. iu. l. nemo. nam appel-
latio habuit vim citationis. d. cap. 1. quod intellige saluo eo qđ
5 dr̃ eo. tit. q̃uis. lib. 6. & facit j §. proxi. † Decimo quæro, in quib.
possit assistere is qui non admittitur principaliter prosequẽs.
gl. in verbo, colludat. ꝙ super specificatis in quibus fuit serua-
ta forma. Idem Pau. qui dicit, ꝙ admittetur in eo statu in quo
inueniet causam, vt no. eo. ti. c. 1. lib. 6. per Inno. & Compo. &
ad quid prosit talis assistentia, remittit hæc gl. & dicit Genze.
ꝙ prodest, quia assistens potest producere testes etiam nõ no-
minatos per principalem, & appellare, & in appellatione pro-
ducere testes etiam super principali. de hoc not. de re iudi. cũ
super.

ADDITIO.

a Collusionem esse prohibitam. Adde ca. super eo. de eo, qui cogno. consang. vxo. suę. & c. quanto. de diuor. & c. tua, el 2. de iureiur. & c. bonæ, el 2. de postula. præla. gl. in cle. 1. de renun.
Vinc. God. Adde Hieron. Gig. in tract. de pens. q. 42. nu. 1. quod habetur in lib. 11. tract. fol. 205. & ibi nu. 3. & 4. collusio quid sit, quomodo prohibetur.

super. Sed Lap. Abb. declarando hanc literam dicit, ꝙ est eius
sensus, ꝙ super male expressis, & male iuratis, nec principalis
appellans, nec etiam alius non adhærens auditur, nisi ad hoc
solum assistat ne ille colludat: sed super non expressis auditur
appellans, & adhærens solum in casibus exceptis in c. vt circa.
ver. nisi aliquid. & admittitur cum iuramento, vt ibi. Alius ve
ro non adhærens si eius intersit, auditur durãte iudicio super
non expressis, etiam nõ iurando, dummodo fuerit absens tpe
appellationis interpositæ, sed si fuit præsens, in nullo auditur.
finito illo iudicio audiretur, & hoc quãdo prosequitur inter-
esse commune: sed pro interesse priuato audiretur siue eodẽ
durãte siue finito, si ignorauit appellatum, licet sciret causam
agi. sed si sciuit appellatum esse, non auditur finito illo iudi-
cio etiam pro suo interesse, vt no. Compo. in d. c. 1. in gl. consti
tutio. & in gl. ad quid. dicit tamen. Lap. esse differentiam quã-
do scit causam agi & ignorat appellatum esse, an habeat cau-
sam ab appellante, vel ab appellato, an non habeat. quia pri-
mo casu scientia sibi præiudicat, secundo casu non quoad suũ
priuatum ius. de quo dic in quo præiudicet talis scientia, vt di
6 xi in cap. cum super. de re iudi. † Vndecimo quæro, de quibus
articulis loquitur tex. in ver. articulos. dicit glos. in isto verbo,
ꝙ non de specificatis, quod etiam dicit Pau. quia in talibus nõ
admittitur appellans nec adhærens nec ex persona adhærentis
consequatur appellans in eadem substantia id quod non po-
test ex persona sua. Est enim quid imputetur isti adhærenti, ꝙ
ab initio non appellauit. Ex hoc apparet, ꝙ articulos specifica
tos potest non appellans prosequi principaliter, quod tamen
non est verum, ex quo appellans prosequitur. nõn enim debet
audiri alius, nisi, vt assistat. Idem Lap. inducens quod no. Cõ-
po. eo. tit. c. 1. lib. 6. in 5. col. Duodecimo quæro, eo casu quo nõ
appellãs prosequitur propriũ interesse, vt sibi permittitur hic
in fi. an competat aduersario ius reuocandi domũ. dicit Lau.
2 ꝙ non, quia curia Romana [a] est communis patria. l. Roma. ff.
ad muni. & appellatus erat ibi, pro hac causa. de foro compet.
c. fin. vbi plene dixi de iure reuocandi domum. Idem Genz. ex
hoc quòd si appellatus non esset ibi, ad quod etiam non tene-
tur ad instantiam non appellantis, nõ admittetur prosequens
suum interesse, nisi citato appellato.

A D D I T I O.

a Curia Romana. Adde quæ notanter dicuntur per Innoc. in cap. exposuit, de dilatio.
Vin. God. Curia quippe Romana tanquam magistra ab omnibus sequenda Hieron Gig. in tract. de pensi. in 22. reg. q. 58. nu. 3. quod habetur in lib. 12. tract. fol. 212.

S V M M A R I V M.

1 *Punitur aliquando quis in quo non deliquit.*
2 *Renunciare iuri suo alienando quis non potest.*
3 *Repulsus vna via non admittitur per aliam.*
4 *Appellatione cessante, an debeat cognosci de contentis in ea.*
5 *Desertio appellationis, an inducatur si non obseruatur tempus de quo loquitur c. 1. de elect. lib. 6.*
6 *Appellatus occultans appellationem, an possit cogi eam exhibere.*
7 *Fides qualis debet fieri de appellatione.*
8 *Et qualiter fiet plena probatio.*
9 *Et an sit necesse, quòd appellatus producat testes.*

1 §. Insuper. † Nota ꝙ pars hic punitur, in quo non de-
liquit, quia repellitur appellans qui nõ ser-
uauit formam non tantum in non expressis, in quibus formã
non seruauit, sed etiam in alijs. rationem dico ȷ. q. 5. Et expo-
nit Lau. agat opponẽdo defectus, vel crimina ꝯ electum. quo
casu vr̃ excipiens voluntarius, & sic exceptione excommuni-
cationis, vel alia legitima repellendus, iuxta no. per Innoc. de
excep. cum inter. cuius opi. vr̃ hic approbata, & opi. Host. ꝯria
reprobata. de quo ibi, & eo. tit. dilecti. Lau. pro hoc de iudi. ex-
hibita. in ver. agebant. Secundo nu. ꝙ appellans qñq; occultat
2 appellationem. simile de rescr. ex parte. † Tertio no. casum in
quo quis non potest renunciare iuri suo ibi, nolle vti. ex quo
arguit gl. in hoc ver. ad quæstionem. de impetrante rescriptũ
an eo inuito possit aduersarius eo vti. & remittit ad ca. ex con-
questione. vbi plene dixi. in quo Lau. hic & Genze. tenent, ꝙ
nõ possit vti nisi rescriptum sit præsentatum. ad hoc c. pastora
lis. in fin. de rescrip. & de app. super eo. & 2. q. 6. si quis libellos,
quod tenui in ca. ex conquestione. inductis ad hoc rationibus.
Quarto not. iudici faciendam esse fidem, ibi, coram iudice. ff.
de proba. l. quinquaginta. Genze. quod dixi plenius de eo qui
mit. in pos. c. fi. Quinto not. ꝙ expedit appellato, vt de appella-
tione sibi constet legitime, adeo ꝙ si expediat, possit fidem fa
cere de ea, vt hic, ibi, fiat fides. pro hoc s. cle. proxi. in fi. 1. resp.
3 & de hoc in gl. plena. in fi. † Sexto no. ꝙ repulsus vna via, altera
non admittitur, sicut nõ admittitur hic appellans per querelã
omissa appellatione, ꝙ prosequitur Pan. inducens iura in ꝯtra
rium. de in integ. rest. coram. ff. de inoffi. testa. l. Papinianus. §.
quoniam autem. cum simi. de quo dic, vt no. in regula, cũ qd,
lib. 6. & dixi in d. ca. tuæ. de ꝓcur. quod est verum qñ quis re-
pellitur attento effectu. & ita hic repellitur ne possit vagari in
præiudicium appellati. secus si repellitur a tãta via seu modo,
quia tunc admittitur alia via. in d. c. tuæ Septimo no. ꝙ acqui-
ritur ius appellato, vt appellans non possit eo inuito ad alium
agendi modum transire, & est ratio, quia interest appellati ne
ille vagetur, vt dixi in proximo nota. & pro hoc eod. ti. vt quis
duas. lib. 6. & r̃la, mutare. eo. lib. Opp. ꝙ appellans non seruata
forma debeat admitti per querelam, per id qd̃ no. Compo. eo.
tit. c. 1. lib. 6. cuius dictum ponit hic gl. 1. Sol. vt in hac gl. quam
no. quia optime declarat tex. in hoc §. & etiam in præcedenti,
& sequenti. & clanus responde per id qd̃ dicit gl. in ver. quere-
læ, quæ debet cum ista cõiungi. Secundo opp. ad hoc in eo qd̃
gl. in d. ver. querelæ. dicit, ꝙ post tempora, de quibus in ca. 1.
præalleg. audiretur prosequens, & sic ob. quod no. s. cle. proxi.
§. intimatio. in verbo. deuoluta. ibi, tertium quo præscribitur
prosecutioni. vbi glo dicit, ꝙ per lapsum tp̃is, de quo in d. ver.
præscribitur prosecutioni, ergo postea non audietur. & cũ illa
gl. vr̃ tenere Io. And. in c. cordi, de ap. lib. 6. Sed dic hanc gl. ve-
riorem, quia tempora c. 1. emanauerunt ad hoc tñ, vt proce-
di possit non obstante absentia nõ venientis. & hoc tenuit hic
Lau. de Pinu, me audiente, in quo tñ dixit se dubitare, si appel
latus qui comparuit, peteret pronunciari appellationem fore
desertam. ego dico idem dicendum, quia solum post lapsum
fatalium, s. anni, vel ex causa biennij. de app. ex rõne. idem po-
terit hoc petere: ꝙ enim prius possit, non est iure expressum,
ideo nec dicendum, ꝙ beneficium iuris proditum in appella-
tione non est tollendum. regula, indultũ. lib. 6. de hoc plenius
ȷ. q. 1. Tertio op. ad idem, ꝙ non appellans, & formam nõ ser-
uans debeat audiri per querelam. de ap. concertationi. lib. 6. in
gl. in verbo, agatur, inducit illud c. pro se. facit ꝯ sinodo ꝑdicto,
. die ergo ꝙ operatur specialitas huius iuris. & adeo repellitur,
ꝙ etiam si vellet prosequi causas nullitatis, nõ est hoc casu au-
diendus, secundũ Lau. qui dicit secus, si excluderetur alio mo
do q̃ ex eo quod nõ seruauit hanc decre. vt sic excluditur, quia
nõ seruauit tempora appellationis, vel quia duas diffinitiuas
habuit ꝯtra se. de sequest. cle. ad compescendam. in fin. quod
no. Quarto op. ad idem, ꝙ saltem debeat audiri de cõsensu ap
pellati, qui põt renunciare iuri sibi acquisito. de regu. ad apo-
stolicam. Si autem est ius sibi acquisitum & nõ alij, per hoc li
tera ibi, aduersario est quæsitum. gl. in ver. quæsitum. stat con-
trario. & eum ea tenet Lau. & Genze. Quinto opp. ad hoc de
c. ab eo. eo. tit. lib. 6. gl. prædicta in verbo, quæsitum. dicit aliud
in casu illo. Ratio diuersitatis secundum Lap. quia consensus
appellati cedit ibi ad commodum sui. quod declaro, quia in
hoc, ꝙ non peius discutiat̃ de obiecto notorio, potest esse com
modum appellati, quia si discuteretur, & de eo ꝯstaret, statim
repelleretur, eo. ti. si forte. lib. 6. Sed hic cõsensus appellati non
potest cedere in eius commodum, sed in eius præiudiciũ tñ,
vt admittatur is, ad quem repellendum erat sibi ius quæsitum,
Sexto op. ad idem de ca. cordi. de app. lib. 6. quia speciale est in
Papa ibi, vt omisso appellationis articulo de cõsensu partium
cognoscat de principali. ergo secus de inferiore. eo. tit. Roma-
na. in princ. lib. 6. Sol. causa hic erat coram Papa. si autem esset
coram inferiore, oporteret intelligi de tali qui esset adibilis ꝑ
4 querelam, vt in casu cap. j. de offic. leg. † Septimo opp. ꝙ etiam
cessante appellatione debeat cognosci de deductis in ea. de
ap. oblatæ. ad fin. Sol. superior potest hoc ex officio in causa ele
ctionis, & in alijs causis in quibus exuberat officium iudicis,
vt ibi. nec hoc tollitur hic, sed solum dr̃ appellantem non au-
diendum in eo quod dicit appellantem repelli a prosecutio-
ne super expressis in appellatione, & tamen dicit, ꝙ formam
non seruauerat, cum tñ forma sit in expressione, vt s. in princ.
huius cle. in §. cæterum. & in c. vt circa. gl. in ver. expressis. sub-
tiliter soluit contrarium, quã declarando dic, qd̃ potest intelli
gi, quod dicit expressis, non tñ debite circunstantiatis, & tunc
cesset ꝯrium. potest etiam intelligi de debite circunstantiatis,
& tunc dic, vt in gl. qd̃ fuit omissa forma, quia nõ iurauit, vt
dicitur in c. vt circa. Duo enim sunt de forma. Vnum ꝙ fit ex-
pressio circunstantiarum. Secundum ꝙ debito modo iuret,
quod plene dic, vt hic in gl. 1. ibi, item scias. Octauo opp. in eo
quod iste repellitur super expressis, & super alijs, quia de sepa-
ratis non est illatio. l. Papinianus exuli, ff. de mino. Item si ver-
bum, alijs, exponitur de nõ expressis, id quod sequitur in ver.
ꝑterq̃, non habebit debitam relationem. glo. in ver. alijs. & in
ver. ꝑterq̃. soluit. Lap. in quadam additione plenius declarat,
dicens prout dicit glo. in ver. præterq̃. in casibus non respicit
verbum expressis. s. positum. sed illud, & alijs. nam super ex-
pressis

pressis, in quibus non est seruata forma c. vt circa, non auditur
per viam appellationis. eo. tit. is qui. lib. 6. sed super exprimen-
dis sic. d. c. vt circa. ver. nisi aliquid. vbi ergo audiretur, vel non
audiretur appellaos prosequendo appellatiooem, audiretur
vel non audiretur, per simplicem querelam, quod dicit verũ
quando fuit appellatum, & minus debite. s. non seruata for-
ma, vt hic. & sic præclusa appellationis via, per cõsequens pre-
clusa est via simplicis querelæ, secus si non fuit appellatum, qa
tunc non appellans potest vti via simplicis querelæ. de ap. cõ-
certationi. lib. 6. Et per hoc videtur ꝙ vbi quis appellat ex ali-
qua causa, & succumbit, non potest ex eadem causa impugna
re per querelam id in quo succumbit, licet si non appellasset,
audiretur secundum Lau. dic. ꝙ hoc ꝓcedit in casu huius cle.
sed in alijs si appellans extra iudicium desistit anteq̃ incipiat
prosequi, non per hoc tollitur via simplicis querelæ: nam talis
appellatio non habet vim citationis, sed est tantum prouoca-
5 tio ad causam, de ap. cum sit. † Quæro circa id, quod dixi sup.
eo. §. in 1. & 2. ↄrio. nunquid per non obseruantiã temporis de
quo in c. 1. eo. tit. lib. 6. inducatur appellationis desertio. iste ar-
ticulus est multũ dubius, & Io. de Lig. eum prosequitur valde
extense, inducendo rationes pro, & contra. Et primo ꝙ non sit
deserta, inducitur gl. Compost. de qua hic in gl. 1. in ver. quere-
læ, & quod no. hic Pau. in ver. repellitur. qui idem sonat. Indu-
citur etiam, quod notauit Bertran. dicens, ꝙ post lapsa tempo
ra prædicta auditur prosequens in eo casu in quo inuenit cau-
sam. Item pro hoc potest induci, quod no. Inn. in d. c. 1. in ver.
intra mensem. cuius dictum ponam statim in secunda rõne
partis ↄriæ, quia inducitur etiam ad partem ↄtrariã. Pro hac
parte sunt ea, quæ dixi in primo & secundo cootrario ꝓdictis.
In ↄnum, quia quando datur tempus ad iter arripiendũ, ob-
seruans tempus deserit appellationẽ. de ap. cum sit. & ca. per-
sonas, sed tempus c. 1. datum est ad iter arripiendum, vt ibi di-
citur. haoc rationem soluunt tenentes primam partem, quod
procedit in tempore dato ab homine, sed non in dato a lege,
quia mitius agitur cum lege q̃ cum ministro legis, ff. de arbi. l.
Celsus. Quem modum respondendi impugnat Ioan. de Lig.
quia imo durius agitur cũ lege, q̃ cum homine. ff. de iurepat.
l. si libertus, vbi alienatio facta in fraudem legis ipso iure non
tenet, sed facta in fraudem hominis tenet, licet possit reuoca-
ri. propterea Cyn. C. de transa. l. si quis maior. & de iurisdi. om.
iudi. l. in criminali, dicit, ꝙ durius agitur cum lege q̃ cum ho-
mine, qui non est minister legis, & sic loquitur l. si libertus.
a sed mitius [a] agitur cum lege q̃ cum homine, qui est legis mi-
nister, vt d. l. Celsus, quæ loquitur de arbitro qui est minister
legis, quod reprobat Bar. in l. amplius, ff. rem ratam habe. quia
secundum tempora ꝓfonum, arbiter nõ erat minister legis, cũ
ex dictis eius nõ surgeret actio, vel exceptio, quæ hodie surgit.
C. de arbit. l. cum antea. de arbit. per tuas. quę redargutio non
placet: nam negari nequit quin secundum tempora ꝓfonum
potestas arbitri in multis fuerit limitata, & tradita forma pro
cedendi per eum, vt patet. ff. de arbi. per totum. Vnde conclu-
ditur, ꝙ etiam tunc erat minister legis, & ꝙ eius potestas erat
legitima. i. a legibus introducta. nam & de iure ꝓforum proce-
dit, ꝙ arbitria sunt ad instar iudiciorum, ff. de arbit. l. 1. potest
ergo tolerari dictum Cy. per rationem, quia qui contẽnit mi-
nistrum legis, contẽnit & legem, & ministrum, nõ mirũ ergo
si durius cum eo agitur q̃ si contẽnit legem tantum, quæ ra-
tio cessat in homine, nõ legis ministro. Bar. aũt in d. l. amplius.
dicit, ꝙ quo ad inducẽdam actus nullitatem, durius agitur cũ
lege, per ꝓdictam l. si libertus. Sed quo ad pęnam extrinsecam
durius agitur cum homine. d. l. Celsus. per quod clara doctri-
na non habet̃, nec apparet ratio diuersitatis. nisi dicas ꝙ quo
ad inducendam actus nullitatem ratio est, quia lex põt indu-
cere formam substantialẽ, qua omissa actus nõ tenet. de elec.
quia propter. secus est in homine, quia factum ↄ præceptum
hominis non est nullum, sed contrafaciens tenetur ad pœnã,
de præben. dilectus. 2. pro hoc C. de leg. l. non dubium. Hęc tñ
differentia non procedit qñ traditur ab homine potestas cum
forma: tunc enim ↄ formam etiam est nullum. de rescri. cũ
dilecta. de elec. cum in veteri. & vtrobiq; dixi pro hoc cle. 1. de
iurepa. & quod ibi no. gl. in verbo, inhibentes. vnde possumus
stare cum dicto Cyn. regulariter loquendo, licet qñq; possint
inueniri casus diuersi in iure, sed ratio diuersitatis patet in eis,
& ex prædictis tollerur ratio ista. Secundo inducitur dictum
Innoc. in d. c. 1. in ver. intra mensem. vbi ponit duas opi. vnam
quorundam dicentium, ꝙ post mensem non auditur prose-
quens per c. personas. præalleg. & aliorum, qui vt vr̃ Inno. me-
lius dicunt, dicentium, ꝙ etiam vltra terminum auditur pro-
sequens, dummodo res sit integra. ergo secundum vtranque
opi. si est non integra, non auditur. & dic, ꝙ dr̃ integra si nihil
est innouatum per quod, si audiretur prosequens, ageretur de
tollendo ius q̃situm aduersario, pro hoc quod not. in cle. sępe.
de verb. sig. in ver. non obstante. Intelligit autem Ioan. de Lig.
rem non integram si aliquid in electione est processum, non
autem ex eo ꝙ in causa sit processum, vt si comparuit appella
tus, vt patuit sup. clem. proxi. §. intimatio. & in gl. in ver. deuo-
lutam, & ibi dixi in 2. q. & petijt pronunciari appellationẽ de-
sertam, sed an posset hoc petere, pendet ex nostra q. Tertio in
ducitur c. licet. de sent. excom. lib. 6. vbi dr̃ appellationẽ deseri,
si appellans non fuit prosecutus intra tẽpus a iure, vel ab ho-
mine statutum, quæ verba dicit, de iure debent intelligi secun
dum Ioã. de Lig in tempore iuris dato ad iter arripiendũ, vel
ad se ꝓsentandũ, sicut id ꝙ dicit de tempore dato ab homine,
quia non potest ab homine dare tempus ad finiendũ. de app.
ex insinuatione. non potest autem exponi secundum eum, vt
ꝙ dicit ab homine, intelligatur de tempore ad se præsentan-
dum, vel iter arripiendum. & quod dicit a lege, intelligatur de
tempore ad prosequendum & finiendum, quia vna determi-
natio concernens duo determinabilia, debet ea determinare
pariter, & secũdum eundem sensum. C. de impu. & ali. substi.
l. quamuis. ff. de vulg. & pupi. l. iam hoc iure. §. sed si aliter. & l.
Lucius Quano inducitur l. præsens, C. de app. & c. ab eo. de ap.
lib. 6. In quibus si apostoli non petuntur intra tempus datum
a iure, deseritur appellatio, ergo idem in tempore dato per d.
c. 1. ad iter arripiendum. Sol. partem vltimam tenet Ioann. de
Lig. & dicit ad contrarium ꝙ dictum Compo. & glo. 1. hic &
in verbo, querelæ, non sunt contraria solum, nam probant, ꝙ
nõ prosequens auditur per simplicem querelam, non autem
ꝙ audiatur super appellatione. hoc autem referunt, quia per
querelam nõ fiet reuocatio attentatorum, sed per appellatio-
nem fie. pro hoc c. cum nobis. eo. tit. & quod ibi not. Inn. quod
ibi plenius dixi in 2. ↄrio. s. ꝙ etiam appellatio extraiudicialis
parit reuocationem attentatorum, non ꝙ pronuncietur ipso
iure nulla, sicut fit in appellatione iudiciali. de ap. non solum.
lib. 6. etiam si sit appellatio ab interlocutoria, vt dixi de testi. ex
parte. Sed attentata post appellationem extraiudicialem so-
lum reuocantur tanq̃ facta lite non pendente, cum talis appel
latio habet vim citationis ad causam. de ap. cum sit. quod ma-
xime procedit in appellatione in causa bñficiali, per c. 1. eo. tit.
lib. 6. Citatio autẽ inducit litis pendentiam, ↄ. vt lite pen. cle. 2.
Oppon. contra hanc determinationem, quia si appellatio est
deserta, nõ debet audiri prosequens, nisi citato aduersario, qa
perinde est ac si non fuisset appellatũ. Item non deberet Papa
se intromittere, ex quo causa remanet noo deuoluta. Sol. de-
fendendo hanc partem posset notabiliter responderi per id ꝙ
no. Inn. in d. c. 1. in ver. intra mensem. vbi dicit, ꝙ per appella-
tionem deuoluitur causa appellationis & ipsum negotiũ prin
cipale, per d. cap. 1. quamuis ergo sublata sit appellatio, poterit
fieri prosecutio negotij principalis, & non refert secundum
Innoc. quomodo fiat prosecutio, an ꝑ appellationem, an sine.
quod intellige sane, ꝙ nõ refert quo ad causæ decisionem, sed
quo ad alios defectus sic. Ex his sequendo hanc partem cõclu
das vnum mirabile, ꝙ licet appellatio deseratur in causa bene
ficiali, nõ tñ tollitur effectus per eum inductus, quin negotiũ
remaneat deuolutum. Et ratio põt reddi, quia in talibus non
tantum attendimus partium interesse, sed etiam iuris publici.
Vnde superior ex suo officio procedere potest etiam opponẽ
te respõso. d. c. cum nobis. vel negligente. ad ap. oblatæ. Ex hoc
limita gl. in cle præcedenti, §. intimatio. in verbo, deuoluta. in
fi. cum dicit appellante & appellato nõ veniẽtibus nõ esse lo-
cum pęna c. 1. vt procedi possit in partis absentia. Dico enim
ꝙ verum est, nisi superior ex officio procedere velit, & potest
omni casu quo appellatio deuoluit per superius dicta. per hæc
possumus tenere viam mediam, iuxta illud, medio tutissimus
ibis. vt dicamus, ꝙ nõ prosequens per omnia dr̃ deserere quo
ad suum ꝓiudicium, adeo ꝙ appellatus veniens potest petere
appellationem desertam pronunciari, & cõdemnari opponẽ
tem in expensis. per hoc nõ tollitur quin per viam querelæ po
tuisset audiri secundum dictum Compo. positum in gl. 1. sed
pp talem desertionem nõ desinit negotium esse deuolutum,
quia quo ad effectum inductum in quo vertitur interesse etiã
publicum, nõ potuit pręiudicari ex facto non prosequentis, &
sic posset Papa ex officio procedere. quod non est dubium in
Papa. sed si essemus in casu in quo ad inferiorem a Papa esset
facta deuolutio, adhuc idem esset dicendum ꝑ eandem ratio-
nem, & ꝑ hoc poterit audiri appellãs & appellatus prosequens
appellationem officio iudicis, sed iure actionis non, cum quo
ad eos qui nõ fuerunt prosecuti debito tempore, sit deserta, &
hæc via, quæ est noua, vr̃ tuta ab omnibus ↄrijs. Sed ei obstat,
quod dixi s. eo. §. in 2. ↄrio, in eo quod ibi dixi ꝙ ante lapsum
fata·

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde in hac propositione, quod mitius agitur cum lege quam cum homine, tradita per Ias. insti. de act. §. item si quis. nu. 11.

fatalium non inducitur desertio, & illud videtur probabilius. & si vis illud tenere ꝙ nullo modo sit deserta, dic ꝙ sufficit ꝙ non est iure expressum. Sicut & alias dicimus, ꝙ iudex a quo licet possit statuere tempus ad faciendum fidem de prosecutione appellationis, tamen si non fiet, non ex hoc deserta erit appellatio, quia non reperitur iure cautum. quod dixi in d.c. personas & c.ex insinuatione. & per hoc dicimus, ꝙ licet non arripiens iter intra tempus datum ab homine deserat appellationem, secus erat in tempore dato a iure, quia solum de tempore hominis est expressum in iure. & si dicas, ꝙ subest eadem ratio, dic ꝙ imo non subest, quia durius agitur cum homine ministro legis, q̃ cum lege, vt dixi s̃.c.q. in 1.ratione secundæ partis. Item in hoc posset aliter responderi. & dicas ꝙ c.1. ponit certam pœnam contra non seruantem tempora expressa. s. vt possit procedi in eius absentia. non ergo imponatur alia pœna desertionis. de iud. at si clerici. & tunc ad rationes contrarias responde. Ad primam per statim dicta, quia aliud est in tempore legis q̃ hominis. Ad secundã, cum inducitur dictum Inn. in ver. intra mensem. dic ꝙ nõ erit standum illi dicto, tenendo hanc partem, sed potius dicendum ꝙ siue res sit integra siue non, admittetur prosequens. Ad c.licet. de sent.excom.lib.6. dic ꝙ nihil facit. & ꝙ verbum a lege ibi positum debet intelligi de tempore iuris dato ad prosequendum & finiendum. & ad rationem contrariam, quia vna determinatio concernens duo determinabilia, &c. dic ꝙ illa verba in c.licet, ponuntur exemplificatiue. nam & alio modo potest deseri appellatio q̃ per non prosecutionem, vt si appellans expresse renunciet. Item non est ibi aliqua determinatio, sed simpliciter ponuntur ibi verba, quæ licet sint singularia, habent sensum pluralem, cum dicitur ibi de non prosequente intra tempus iuris, vel hominis, & tunc apparet diuersitas determinabilium & determinationis, quia aliud est tempus iuris, aliud tempus hominis, & alterius rationis, vt patet ex prædictis. & vere loquendo ibi non est determinatio vnica. alias autem dictum est verum & notabile, ꝙ determinatio vnica concernens plura determinabilia debet ea pariter determinare. pro hoc de ap. secundo requiris. cum ibi notatis. Ad c.ab eo. & ad l.præses. dic ꝙ loquuntur in alio tempore s.petendorum apostolorum. de quo est iure expressum, ꝙ non obseruãs appellationem deserit. quia tamen hæc via posset pati, & alia contraria, tutior est præcedens opi. eligendo viam mediam. Secundo quæro, quia in principio, quid de adhærente dicit de appellante in glo. in ver. appellans. dic idem & cum ea idem Pau. qui etiam concordat cum glo. in eo ꝙ dicit de non appellante nec adhærente. Tertio quæro de intellectu ver. præterq̃ in casibus. responde vt in glo. in ver. præterquam. & dixi supra in decimo contrario. Quarto quæro circa hoc, quæ est ratio quare in casibus hic exceptis auditur. Lau. dicit ꝙ si appellãs vltra expressa sciebat in appellatione aliqua legitima ad opponendum, & se tunc posse probare, & non opposuit, cum aliis videtur malitiose tacuisse: ideo non debet amplius admitti. arg. c.exceptionem. de excep. secus tamen si tunc ignorabat, vel non habebat probationes, quia tunc nõ præsumitur fraus: ideo admittitur. Quinto quæro, an cum admittitur in exceptis, tenetur iurare agendo per viam simplicis querelæ ac si per viam appellationis prosequeretur. Lau. & Genze. quod sic, per id quod dicitur in c.vt circa. eo.titu. lib.6. vbi exprimitur de iuramento. Lap. de Castigliunchio dicit contrarium, quia iuramentum non est inter illos casus exceptos, nec de ipsorum substantia. Primum videtur verius, quia simpliciter dicitur quod iuret in dicto cap. ergo omni casu. vel melius, dic quod c.vt circa. procedit quando quis se opponit appellando, vt probatur ibi, quia copulatiue dicit, & propter hoc contingeret appellari. vnde in opponente qui non appellat, non procedit c.vt circa. vt tenent ibi Archid. & Io.And. quod est verum ratione prædicta. & sic verius est, quod dicit Lap. sed non per suam rationem, sed per rationem statim dictam. si autẽ formaretur quæstio in eo, qui prosequeretur appellationem, an cum vult admitti super exceptis sit opus, vt iuret in forma c. vt circa. dic ꝙ tunc deciditur per tex. illum in ver. super huius.
6 vbi dicitur quod sic. † Sexto quæro, nunquid appellatus, qui occultat appellationem, possit cogi eam exhibere. de appellante bene probatur hic, ꝙ si occultat appellationem, & appellatus vult eam repellere, ꝙ expedit, vt doceat ipse appellatus appellatum esse. nunquid ergo eodem modo tenetur appellatus docere de appellatione instante appellante, & hoc petente? videtur ꝙ non. est enim quid imputetur appellanti, qui debuit suam appellationem taliter formare, vt posset de ipsa fidem facere, quod est verum. pro hoc cle. proxi. in prin. & de hoc etiam in seq.q. Septimo quæro, si appellatus occultat sententiam, nunquid cogitur eam procedere. Genz. dicit quod sic, qui etiam dicit, ꝙ appellatus cogitur exhibere appellationem. quod non procedit, vt dixi in q. præcedenti. nisi tunc tantum quando vult aliquid consequi, vt in hoc §. Sed de sententia verum est. per notata per Innoc. de fide instru. G. perpetuus. nam si appellatus interrogatus an pro eo lata sit sententia hoc negaret, pronunciabit iudex ad quem, illam sententiã quatenus lata sit pro eo vires non habere, arg. l.non alienum. ff. de interro. act. vt dicit Innoc. in d.c. quod est notabile. & hoc nisi reuocetur confessio prætextu erroris, quod quãdo liceat, dixi in c.fi. de confes. Octauo quæro circa hoc, si interrogatus non responder. dicit Mat. quod habebitur pro confesso. l.de
7 ætate. §. qui tacuit, ff. de interro. act. de confes. c.2. lib.6. † Nono quæro, quæ fides debet de appellatione fieri? glo. pen. dicit plena. ad quod opponit de eo quod no Compo. eo. tit. c.1. libro 6. quod dictum ponit Spec. de procu. §. vt autem. versi. sed nunquid per vnum. Sol. vt in glo. & idem Pau. & ratio differentiæ est secundum eum, quia in casu quem ponit Compo. de quo
a in gl. hic non agitur de finali præiudicio, [a] sed tantum de præiudicio quo ad processum in absentia partis faciendum. hic autem agitur de finali præiudicio, vt ex toto repellatur. quod
8 est notandum. † Decimo quæro, circa hoc, q̃uo fiet hæc plena probatio. dicit Lau. Genze. & Mat. ꝙ poterit fieri etiam per testes, quod sentit hic glo. in eo, ꝙ dicit vnum testem non sufficere. secus ergo in duobus, quia parem vim habet cum instrumentis. de fide instr. cũ Ioannes. & idem sentit Pau. qui ex hoc notat ꝙ id in quo faciendo debet interuenire scriptura, non probatur per solam scripturam, sed etiam per testes. quod no. Cõtrarium tamen no. Host. de priuileg. cum olim. 1. vbi tenet primum, dummodo probetur casualis amissio instrumenti per l. testium. in fi. C. de testi. Oppo. ad prædicta, ꝙ non sit opus vt appellatus producat testes. nam semper poterit facere fidem de appellatione per copiam, quæ debet sibi tradi. s̃. clem. proxi. Solu. s̃m Mat. copia non fuit petita, quo casu non tenetur appellans eam dare. s̃. cle. proxi. in princ. vel secundum eũ dic melius ꝙ non tenet appellatio in commodum appellantis, nisi detur copia si petatur. d.clem. proxi. sed in damnum eius, & commodum appellati sicut hic. vel tertio dic ꝙ semper traditur copia, vt cum appellatur in præsentia appellati. d.clemen. proxi. in prine. dic ꝙ etiam dato in absentia licet nõ tradatur copia, nõ per hoc appellatio est nulla, sed solum impeditur deuolutio quo ad commodum appellãtis, sed in eius præiudicium, tenet d.cle. §. pe. & ibi gl. in verbo, deuoluta, vbi dixi in 2.q.

A D D I T I O.

a De finali præiudicio. Adde Abb. in c.veniens. in 2. & 5. col. ver. nunc restat. infra de testi. Abb. in cap. ex ratione. in 6. col. versic. sed aduerte. de appellationibus.
Vinc. Gog. Adde de præiudicio finali Io. Lecier. in trac. de primogenit. q. 25. nu. 6. quod habetur in lib. 12. tract. fol. 127.

S V M M A R I V M.

1 *Iudicium quandoque non tenet, & tamen in eo gesta valent. exempla ponit. Adde ad idem. nu. 2. & 3.*
4 *Statutum dictat ꝙ bannito non reddatur ius, bannitus si agit contra Titium, & non fuit opposita exceptio, an processus teneat.*
5 *Iudex ordinarius, vel delegatus cui constat de obiectis forma tamen c. vt circa. non seruata, nunquid potest pronunciare.*
6 *Appellãs extra iudicium, an possit prosequi aliquam causam in appellatione non expressam.*
7 *Exceptio competens propter formam non seruatam sit dilatoria.*

1 § Illius. † Nota casum in quo iudicium non tenet, & tamen valent facta in illo vt confessiones, & probationes. Ita colligit Lau. & de confessione verum dicit, quia dicit etiam facta in iudicio seu processu nullo. de restitu. spol. c.fina. vbi dicit de probationibus aliis non est verum, vt statim dico in primo contrario, nec colligitur hoc, vt ibi dicam. Op-
2 pono, quia si omittitur forma c.vt circa. obiiciens repellitur a iudicio, vt hic & ibi, ergo probationes si quæ factæ fuerint, nõ tenent ex quo iudicium non tenet, quia si non tenet principale &c. regula accessorium. lib.6. Item pro hoc vt lite non contest. in rubro & nigro. Solu. tex. iste in duobus variatur. primo in modo exemplificandi cum dicit de omissione formæ, & in hoc instar glo. in verb. formæ. secundo in alio, quomodo, & qua ratione teneant probationes factæ eo casu quo appellans erat repellendus. quo ad primum glo. 1. ponit duplex exemplum. Vnum quod fuit omissa forma, quia non fuit iuratum, & hoc dicit esse planum. ratio est, quia cum omittitur iuramentum, in omnibus repellitur omittens, vt probatur in c. is qui. eo. titu. lib.6. & no. supra §. proxi. in glo. in verbo,

expressis. & ibi dixi in octauo contrario. Secundo ponit glo. aliud exemplum de omissione formę, quia non fuit facta specificatio, & hoc non procedit indistincte, vt dicit glo. sed cum distinctione posita in §. praece. in gl. 1. Lap. intelligit tertio modo de omissione formæ quo ad vtrunque, vt quia indebite specificauit, nec debite iurauit. si intellexit Lap. quod ad repellendum appellantem requiratur missio vtriusque: hoc non est verum, vt probat cap. vt circa. si autem intellexit vt magis puro, quod dispositio huius §. procedat siue fuerit omissa forma specificationis siue iuramenti siue vtraque, verum dicit, quia hic loquitur generaliter in verbo formæ. quantum autem ad secundam variationem quomodo probationes hic tenent dupliciter legitur hic tex Vno modo quod tenent non quo ad fauorem appellantis, sed ex officio iudicis qui etiam repulso appellante poterat de causa cognoscere. & hoc tenet Lap. & idem Lap. pro hoc c. cum nobis. co. titu. de appel. oblatæ. & quæstio disputata super regula infamibus. lib 6. secundũ hunc intellectum respondetur ad contrarium, quod tenent probationes, quia iudicium est validum respectu iudicis, & sic respectu appellantis non infertur iudicium tenere. Lap. posuit alium modum saluandi probationes etiam præsupposito, ꝙ iudicium non teneat, quia ea quæ concernunt factũ, vt sunt attestationes, valent, quamuis iudicium pareat. C. de testi. l. fi. de arb. cum a nobis. de testi. præsentata. pro hoc, quod no. Inn. de testi. causam. & de elect. per inquisitionem. ego bene fateor, quod probationes tenent perempto iudicio, dummodo iudicium tenuerit. de quo vide infra in clemen. 2. de testi. in 4. quæst. & ita debet intelligi glo. Inno. in cap. causam. sed si non tenuit, nec probationes aliæ, quam per confessionem tenent, vt est casus de testi. causam in fi. vbi requiritur, vt approbentur ab aduersario, quod frustra requireretur si tenerent. de ipsa vero confessione videtur quod teneat, de restit. spol. Pisanis. quod dic vt ibi. & prosequitur Lau. ea quæ de cõfessione no. Innocen. de elec. per inquisitionem. Alio modo legitur hic §. quod probationes tenent, quia iudicium non est nullum. & hoc sentit glo. in verbo, legitimæ. licet non aperte in eo quod intelligit probationes fuisse factas de consensu aduersarij, dicens quod si inuito appellato fierent, non deberent sibi nocere. & intelligo inuito & appellante. si enim non appellaret, haberetur pro consentiente. paria namque sunt non excipere vel non appellare ab exceptionis reiectione. de elect. cum dilecti. & dixi de rescript. cæterum. & intelligo glo. de consensu etiam tacito per id, quod dicit appellato inuito. sufficit ergo ꝙ non contradicit. ergo necesse est glo. intelligi quod iudiciũ tenebat: nam si non teneret, ad validandum probationes, requireretur expressus consensus aduersarij. d. c. cum causam. & c. veniens. 2. ante finem. & hoc quod iudicium teneat, aperte vult glo. vlt. in eo quod alleg. de accusa. c. 1. & 2. lib. 6. vbi licet ante inquisitionem debeat præmitti discussio infamiæ, tamē si non præmittitur nec excipitur, valent probationes & iudicium. & hoc videtur tenere Lap. dicens quod hoc casu non est pœna appellantis in hoc quod appellatio reddatur nulla propter omissionem formæ, sed solum in hoc quod appellãs non seruata forma non auditur in his in quibus formam non obseruat, præter quam in tribus casibus ibi exceptis. supra §. proxi. tenet ergo appellatio, & causam deuoluit, secundum Lap. qui in hoc subtiliter dicit, sed videtur contradicere sibimet in eo quod supra dixi secundum eum, quod probationes tenent hoc casu, vt iudex procedere possit ex officio non ad instantiam appellantis. Si enim dicimus quod appellatio deuoluit, & iudicium tenet, sequitur quod ex quo non fuit expulsus, tenent probationes etiam in suum fauorem, & imputet appellato, qui non excepit. & hoc sentit Pau. dicens in verbo, infirmat. quod hoc inducit impossibilitatem, quia ex quo constat de articulis, repelli non possunt. imputet ergo sibi appellatus, qui potuisset repellere appellantem, quia ex quo non repulit, procedit obiectio, quia hic concernebatur fauor personæ. s. appellati. secus autem in casibus in quibus subesset exceptio peremptoria quo ad personam, vt quando monachus fuit in iudicio tanquam procurator, quo casu semper potest opponi incapacitas, vt no. de procur. in nostra. & pro hoc de postul. cap. 1. & 2. & idem de iudice & procuratore excommunicato. de re iudi. ad probandum. idem dicit in exceptione in qua exuberat officium iudicis. eo. tit. ab eo. lib. 6. de excep. exceptionem. Aliud autem dicit esse in dilatoria, vt in milite constituto procuratore. nam post litem contest. non opponitur talis exceptio. ff. de procura. l. filius, §. veterani, C. de procu. ra demum de quo per Hosti. de procura. in nostra. & in Spec. de excep. §. secundo. ver. hoc quoque. vult ergo Pau. quod exceptio competens contra appellantem qui formam non seruauit, sit dilatoria, & per consequens ante litem contesta. opponenda. de quo infra quæst. 4. Et in eo quod Pau. dicit, ꝙ hic inducit impossibilitatem, vt dicere quod hæc litera videtur ponere impossibile in eo quod dicit, ꝙ formæ remissio repellit a propositis, & proponendis, & a probatione facienda, & postea dicit quod probatio facta non infirmatur. Si enim nõ admittitur probatio, non potest haberi probatio facta. Sed dic vt dixi supra eo. contrario. & dico etiam in sequenti, quod licet non debuisset admitti probatio, tamen si admittatur, valet.

3 †Secundo opp. ad hunc intellectum ꝙ non possit vllo modo procedere, nec iudicium ad instantiam appellantis, non seruata forma, vllo modo tenere, quia ex quo non seruauit formam, appellatio redditur nulla propter defectum formæ. de elect. quia propter. pro hoc etiam quod tenet Io. Mo. in d. c. vt circa. vbi dicit ꝙ hæc exceptio de forma potest opponi ante litem cont. quia est de re finita, & infert nullitatem appellationis. Sol. iste articulus minus plene fuit discussus, & in eo sunt varietates prædictæ. & in illam partem ꝙ appellatio sit nulla, sentit glo. in c. is qui. in verbo, audiendus. & in c. qui contra certam. in glo. fin. eo. tit. lib. 6. & idem tenet Io. And. in c. vt circa. inhærendo verbis Io. Mo. supradictis. Sed illam partem quam tenuit Lap. & Abb. vt dixi in proxi. ɔtrario, confirmat Lap. de Castigliunchio per clem. præcedentem, quæ dicit simpliciter causam deuolui post intimatam appellationem. sed nihil facit, quia debet intelligi, quod appellatio sit alias legitime interposita. Confirmat secundo per §. sanc. ẽ. eo. cap. vbi tex. pręsupponens formam fuisse omissam, dicit ꝙ appellans prosequebatur qđ esse non posset, nisi appellatio tenuisset, & causam deuoluisset. sed adhuc ille §. non facit, quia intelligitur ꝙ prosequebatur de facto, vel quo ad ea in quibus seruauerat formam, vel de appellante eo casu, quo non tenebatur ad formam, vt ibi dicitur in glo. in verbo, prosequente. & ibi plenius dixi in primo contrario. mihi placet, quod appellatio est nulla, per multa quæ dixi in §. præcedenti. in 1. q. maxime, quia in tali iudicio exuberat officium superioris. & sic quamuis appellans sit in casu repulsionis, non propterea tollitur, quin iudex possit procedere ex officio. vel melius sufficit, quod non fuit repulsus, & ꝙ non est iure expressum, ꝙ appellatio non teneat, sed solum quod appellans repellendus est a prosecutione, vt dixi in proxi. contrario. Ad contraria cum dicitur, ꝙ ex quo est omissa forma, non tenet appellatio. dic ꝙ forma c. vt circa non est substantifica. quod patet, quia procedit illud ca. præcipiendo vt seruetur illa forma, & non seruanti pœnam imponit, ergo contra factum tenet, ne inducatur duplex pœna. l. non dubium, C. de legi. quod declara per ea, quæ dixi de postu. c. fi. Ad dictum Io. Mo. & ad glo. in c. is qui. & in cap. qui contra certam. posset responderi, ꝙ tenuerunt aliam partem, quæ non est vera. vel salua ꝙ intelliguntur, ꝙ appellatio redditur nulla. s. in effectu quo ad commodum appellantis, quia repelli potest, vt d. c. vt circa. & d. c. is qui. & qui contra certam. & per hoc apparet, quare probationes hic tenent mero iure. qđ singulariter no. & induco tex. hunc, ſm intellectum statim dictum ad quæstionem pridie disputatã quæ sequitur.

4 † Quæ-
a ro circa proxime dicta, pone, dictat statutum, ꝙ bannito [a] non reddatur ius, bannitus egit contra Titium, nec fuit opposita exceptio, an teneat processus & sententia. Iac. de Are. disputando tenuit ꝙ non, per l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confu. quod sequitur Bal. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccl. facit autem. l. si seruus, hoc modo. quia dicitur ibi, ꝙ si seruus fugit a domino ad ecclesiam, potest dominus eum trahere de ecclesia, & si ille resistit, & in hoc fingit concertatio in qua dominus interfecit seruum, de noxa. i. delicto, non potest cognosci contra dominum. & debet intelligi illa l. eo casu quo licet domino propria authoritate trahere seruum de ecclesia. & intelligit ibi glo. quando seruus, qui grauiter læserat dominum, aufugit ad ecclesiam. In contrarium est casus hic secundum prædicta quæ plenius declaro quantum ad hoc. nã dicitur in c. vt circa. quod appellans qui non seruat formam repellitur a prosecutione. & in cap. is qui. præalle. dicitur quod non est audiendus & in hac cle. idem dicitur. & supra §. proxi. tamen si proceditur, tenet iudicium, vt hic, quia alias probationes non valerent, vt dixi in præcedenti contrario. pro hoc quia excommunicato denegatur audientia si agit in iudicio. de iudi. intelleximus. ẽ. de excep. exceptionem. adeo ꝙ officio iudicis repelli põt d. c. exceptionem. in fi. tñ si nõ repellitur tenet iudiciũ. de excep. c. 1. ad l. si seruus. rñdeo ꝙ qñque ius disponit resistendo facto quo ad natiuitatē, & procedit illa lex & dictũ Iac. de Are. ita loquiť tex. l. si seruus. quæ disponit non esse

ADDITIO.

a Quod bannito. Adde diffuse per Nellum in tract. de bannitis.
Vinc. God. Bannito ius redditur in bonis, Alex. in l. 1. de exhibi re & si non debet audiri ex forma statuti, sententia pro eo lata est nulla, Alexã. cons. 81. libro 1.

esse delictum illo casu. non enim potest tenere iudicium su-
per non ente. quandoque ius non resistit natiuitati, sed solum
denegat audientiam, ita quod potius resistit prosecutioni, &
tunc solum dicitur inducere exceptionem, vt probant c. & ra
tiones prædictæ, quæ perpetuo tene menti. Induco etiam
prædicta secundum alium intellectum præsupponēdo, quod
quando non seruatur forma c. vt circa. appellatio non teneat
5 ad q. sequen. †Secundo quæro, nunquid iudex ordinarius vel
delegatus coram quo cōstat de obiectis, licet forma c. vt cir-
ca. seruata non fuerit, possit pronunciare. Genze. quod sic,
qui dicit, quod per illam probationem electus vel similis per
iudicem repellitur. pro quo inducit dictum Innoc. de fideius.
peruenit. & de iureiuran. c. si. lib. 6. Idem Mat. qui alleg. no. per
Archi. in d. c. si. dic quod hoc dictum Genze. & Mat. non con-
firmatur per dictum Innoc. quia Inno. loquitur de eo, qui erat
iudex, & si appellatio non tenuit, per consequens causam non
deuoluit, ergo iudex ad quem non est iudex. & hoc nisi es-
set alias iudex, sicut est Papa vel alias adibilis per querelam.
Item dictum Innoc. est verum in ordinario, non autem in de-
legato, cuius iurisdictio non extenditur ad non commissa, vt
dixi de confes. c. 2. vbi respondi ad cap. peruenit. de fideius. per
quod se fundat Innoc. quod ibi ex mandato Papæ potuit de-
legatus vel alter, vt prædixi in d. c. 2. Sed pro dicto Genz. &
Mat. est quod dixi in primo, & secundo contrario, quia hoc
casu appellatio non est nulla, quod videtur verius. Induco
6 etiam dicta superius ad aliā quæstionem. quæ sequitur. †Ter-
a tio quæro circa prædicta, an appellans [a] extra iudicium possit
prosequi aliquam causam in appellatione non expressam. dic
quod sic, quia vt dixi in primo contrario, vt probatur in §. pro-
xi. & in c. vt circa. appellans in casibus exceptis in d. c. vt circa.
admittitur prosequendo appellationem, & illi casus continēt
prosecutionem exceptionis non oppositæ, & in appellatione
non contentæ, vt quæ de nouo fuit exorta, vel de nouo ad no
titiam peruenit. Oppo. ad hoc de clem. appellanti. de appel.
Solu. Lap. quod est speciale in dictis casibus exceptis, per c. vt
circa Et specialitatis ratio est, quia appellans non fuit in culpa.
b Dic melius, quod duplex est appellatio [b] extraiudicialis. quæ-
dam est quæ interponitur a iudice, quædam quæ a parte. de
prima procedit cle. appellanti. de secunda nō, quod probatur
ibi in verbo, iudicis. & per id quod no. glo. ibi in dicto verbo.
nam appellatio extraiudicialis interposita a parte potest iusti-
ficari ex futuro grauamine, vt no. Innoc. de appel. ad audien-
tiam. Et potest interponi generaliter. de app. bonæ. vbi dixi,
quod non liceret in appellatione iudiciali ab interlocutoria,
vel extraiudiciali a grauamine iudicis. de appel. vt debitus. &
eo. tit. cordi. lib 6. & pro hoc quod no. Inno. in d. cap. cordi. in
princ. per hoc dico, quod procedit decisio præcedens sine vlla
specialitate. & hoc quantum ad clemen. appellanti. quia non
7 habet locum hoc casu. †Quarto quæro (præsupposito illo in-
tellectu) quod appellatio non seruata forma c. vt circa, non sit
nulla, & per consequens; quod exceptio competens propter
non seruatam formam sit dilatoria, vt dixi supra, in primo
contrario in fin. vsque ad quod tempus potest opponi. dicit
Pau. quod vsquequo non sunt factæ probationes, nisi appel-
latus expresse consensisset. prius mouetur, quia hoc casu non
fit litis contestatio cum sit causa spiritualis, infra de iudi. cle-
men. dispendiosam. & de verb. sig. clem. sæpe. per hoc infert id
quod ponit hic glo. vlti. de articulis, quod debet instari, vt non
recipiantur impertinentes, licet consueuerint admitti saluo
iure impertinentium, & non admittēdorum. quod dicit Pau.
verum, quando habent longum tractum. dic contra, primo
quo ad primum dic, quod ex quo appellatus non excipit, &
permisit appellantem producere articulos probatorios, & da-
ri dilationem probatoriam, intelligitur renunciasse exceptio-
ni, semper præsupponendo quod sit dilatoria. & videtur idem
tenere Pau. vt dixi in primo contrario, in fi. probo per notabi-
lem & singularem theoricam quam ponit Innoc. de elec. ca. 1.
lib. 6. & ibi glo. in verbo, absentium. vbi dicit quod vbi proce-
ditur lite non contesta. statim cum processum est ad aliquid
de his, quæ solent fieri solum post contestationem in aliis li-
tibus in quibus lis contestatur, præcluditur via omnibus expe-
diendis ante litem contestatam: sed dilatio probatoria est de
expedibilibus post cōtestationem, vt l. non conte. in rubro. &
nigro. ergo &c. Item in alio cum dicit instandum in articulis
ne recipiatur, quod sint impertinentes, dic quod potius verū
est dicere, quod potuit appellans excludi a toto processu, sed
ex quo non est exclusus sunt pertinentes. Item in alio cum di-
cit clausulam saluo iure impertinentium procedere in haben
tibus longum tractum, dic quod imo procedit in omnibus,
quæ non statim sunt manifesta. secus si manifesta, vt quoniā
capitulum ex sua forma est ineptum sed in terminis huius c.
dic q̄ non sufficit clausula: imo præsupposito q̄ iudex ad quē
eum tali clausula admisisset cum capitulis appellantis, qui po-
terat repelli, non propterea appellatus poterit postea dicere
non standum probationibus tanquam impertinentibus, quia
sunt pertinentissimæ, ex quo appellatus sua exceptione nō est
vsus, vt proxime dixi.

ADDITIONES.

a An appellans. Adde Imo. & Doc. in c. consuluit. el 2. de appel. & gl. in cap. 1. de appel. lib. 6. Spec. in tit. de appel. §. qualiter. ver. in summa. Bart. in l. fin. ff. de appel. Bal. in margarita. in verbo, appellatio. ver. 47.

b Quod duplex est appellatio. Adde Innoc. in cap. venerabili. de censi. in glo. Io. And. in c. pia de excep. lib. 6. Io. An. in c. inter canonicos. de elec. & eundem in c. dilectus de appel.

Vinc. God Qualiter differant. Fel. in c. lectis. de app. & in c. cum sit. eo. titu. Bar. Soc. in cons. 45. visa appellatione. vers. circa lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ cathedrales debent habere facultates quæ dicuntur præsidiū earum.*
2 *Clerus & populus qualiter differunt.*
3 *Episcopi possunt serenissimi appellari.*
4 *Pastor, verbum comprehendit proprie episcopos & superiores.*
5 *Ecclesia cathedralis si habet clerum tantum, aut tantum populum, an possit habere episcopum.*
6 *Ecclesia an sit dignior ratione maiorum facultatum, vel ratione maioris populi.*
7 *Ecclesia quæ dicatur cathedralis.*
8 *Religiosi quare magis appetunt exaltari quam alij.*
9 *Religiosus quicunque si appetit dignitatem, an peccet mortaliter.*
10 *Electio seu prouisio ecclesiæ cathedralis ad quem vel quos spectet.*
11 *Et quid si ille qui debet prouidere, est negligens.*
12 *Supplere negligentiam alterius, an quis possit eo non citato.*
13 *Episcopatus an sit ordo.*
14 *Mendicantes religiosi qualiter impediuntur prodesse, vt expediret.*
15 *Religiosus vagabundus sine licentia sui prælati est excommunicatus.*
16 *Quantumcunque, verbum quid importet.*

CAP. VI.

1 IN plerisque. †No. q̄ ecclesiæ, maxime cathedrales, debent habere
facultates, & facultates dicuntur earum præsidiū,
ibi, præsidio facultatum. nam sine temporalibus
spiritualia diu esse non possunt. 1. q. 3. si quis obiecerit. de vita
2 & hone. cler. vt quisque. & c. quoniam. †Secundo no. q̄ clerus
& populus sunt diuersa. de quo in glo. 4. in prin. Ex quo infert
Genze. & maxime in odiosis, q̄ vnum non comprehendit re-
liquum. arg. de rescri. sedes. de senten. excom. si ciuitas. lib. 6. &
quod no. Hostiē. de priuil. ex parte abbatissæ. In fauorabilibus
a nomen populi [a] comprehendit clerum. per c. dilecti. de foro
compe. & Instit. de iure natu. §. plebiscitum. quæ vtra non fa-
ciunt, loquuntur enim in alio nomine appellatiuo. patet in d.
c. dilecti. in verbo, Anglicis. quod nomen æque conuenit cle-
ricis & laicis. Secus hic, quia nunq̄ nomine cleri venit popu-
lus, nec econuerso, & si qua contraria inueniantur, speciales
ponunt casus. Tertio no. q̄ in episcopis opprobriosa est men
b dicitas. [b] pro hoc glo. in verbo, opprobrio. ad hoc de renuncia.
3 ad supplicationē. Quarto no. q̄ epi possunt appellari serenissi-
mi, probat verbum serenitatem, pro hoc, quia nil beatius. 40.
dist. ante omnia. & J. de pœ. cle. si quis suadente. ver. nec super
4 hoc. †Quinto no. verbum pastor. comprehendit proprie epi-
scopos & superiores, licet alibi latius sumatur. de quo in gl. in
5 verbo, de pastore. †Quæro, quia dicit de ecclesia cathedrali ca
rente clero & populo Christiano, quid si habet alterum tātū.
gl. in verbo, populo. disputat, & alij Doc. eam extendunt. & quia
sunt intricationes, videnda sunt motiua ad vtrāque partem.
& primo quod non sit locus huic c. inducitur, quia ad verita-
tem copulatiuæ requiritur vtrāque partem esse veram, ff. de
verbo. oblig. l. si quis ita. & l. fin. Instit. de hæred. instit. §. pen. de
rescrip. cap. 2. ergo vt sit locus huic c. expedit, vt ecclesia careat
vtroque: nam copula, &, repetitur, quia primo dicit clero, &
populo Christiano. secundo dicit clero, & subditis Christia-
nis. pro prædictis, ff. de conditio. institutio. l. si hæredi plures.
de leg.

ADDITIONES.

a Nomen populi. Adde Doc. in c. 1. de præbend. Doct. in c. si sententia. de sent. excom. lib. 6. & in c. duo genera. 12. q. 1. Io. Andr. in c. fundamenta. de elect. lib. 6. §. ne autem.

Vinc God. Adde Dec. in c. 1. de præb. & dignit.

b Mendicitas. Adde glo. in c. 1. de relig. domi. & per Do. So. in c. diaconi. 93. distin.

de leg. 3. l. ea tamen adiectio. ꝟ. eo. is qui. lib. 6. Secundo quia si aliter diceres, quod non requireretur, vt careat vtroque, nō esset differentia inter coniunctam, & disiunctiuam, & idem esset ꝙ tex. diceret carenti clero & populo, ac si diceret clero vel populo, quod est absurdum. ad hoc de rescrip. inter cæteras. de spon. ex literis 1. ff. de leg. 3. l. non aliter. quæ dicunt stādum propriæ significationi, vt probat d. l. non aliter. & cap. ex literis. sed contra propriam significationem est, quod coniuncta habeat vim disiunctiuæ, & absurditates seu improprietates sunt excusandæ non sequendæ. de verb. sig. præterea. vbi gl. notabi. Tertio, quia si ecclesia habet clerum tantum, vel habet populum tantum, absurdum est, ꝙ non prouideatur episcopo, q̄ ratio, vt dicit gl. multum vrget. In contrarium, quia debet attendi mens conditoris, qui voluit præcludere viam prouidæ prouisioni superiorum, & temeritati petentium. dicit autem Genz. ꝙ hæc improuidentia & temeritas sic locū habere possunt, & facilius in ecclesia habente clerum tantum vel populum tantum, q̄ in carente ecclesia vtroque. mens autem præferenda est verbis. l. scire. §. aliud. ff. de excu. tu. ꝟ. eo. si post q̄. lib. 6. J. de iureiur. cle. Romani. §. verum. Item quia carere est nō habere, sed si dixisset si ecclesia non habeat clerum & populum, requireretur, ꝙ haberet vtrunque. quam rationem declara, vt in gl. & pro hac est illa ratio de copulatiua, quæ requirit vtrāq; partem. præterea inducuntur iura. ꝟ. eo. cum in cunctis. de æta. & quali. eam te. quæ inducit gl. inducit etiam Genz. quia clerus & populus non copulantur hic simpliciter, sed inter ea ponitur verbum, carentibus. in princ. vbi clero carentibus & populo Christiano. & J. ibi, clero careat, & subditis Christianis. inde potest esse sensus clero careat. s. tātum & post copulam, & sequentem repetetur relatiuum, quæ, præcedens, vt sit sensus. quæ ecclesia careat populo, & subditis Christianis. s. tantum. & sic illa duo distributiue ponantur, quia melius intellectui conueniunt. pro hoc argu. de priui. vt priuilegia. circa fi. In hac q. gl. tenet primam partem licet dicat ꝙ egeret declara-
a tione. Idem sentit Pau. dicens ꝙ verbum careo,[a] inducit priuationem, quæ cum requiritur in duobus coniunctis, non perficitur altero habito. sic verbum habeo, inducit effectualem impletionem, ff. de ver. sig. l. nomen filiarum, §. habere. quæ nō est nisi vtrūq; habeatur, & sic verbum carere, & verbum non habere, non important idem si de duobus coniunctim proferantur, sic dicimus, ꝙ in alternatiuo negato neutrum fieri debet, & in affirmatiuo sufficit alterum propter disiūctiuam. de mu. peti. c. 1. de reg. iur. in alternatiuis. lib. 6. & ꝙ non idem significet carere, & nō habere, patet: si enim dico careo filio & filia, si habeo filiam, non careo vtroque. Genze. tenet primam partem contrariam per rationes pro illa parte factas, & per l. cum eiusdem, ff. de ædil. edic. vbi qui vendunt comedos. i. qui recitant comedias simul si fuit constitutum precium pro pluribus simul, quia erāt eiusdem officij, si vnus est morbosus, oēs redhibentur, & rescinditur venditio, licet secus foret si pretiū foret constitutum pro singulis singulariter consideratis, vt ibi dicitur. Pro quo induco quod ad idem dicit in §. illius l. de eo, qui vendit mulas pares pro eodem officio alicuius quadrigæ, quia vna morbosa omnes redhibentur. Idem de aliis iumentis paribus, & idem in casibus similibus. eo. ti. l. plerunque. & l. si plura. & l. ædiles. §. si iumenta. & §. si forte. & §. cum autem. & sic vt locus sit huic præcepto, sufficit ꝙ subtrahatur altera de qualitatibus, vel quia ecclesia non habet populum, vel quia non habet clerum. Ad idem induco, quod no. Archidiac. de elec. si forte. ver. cæterum. lib. 6. vbi dicit tex. ꝙ si exitus examinis de quo ibi docuerit oppositiones veritate destitui puniendus est opponens, vt ibi dicitur. dicit autem Archid. ꝙ si quis opposuit plura & ꝓbat aliqua, sed non omnia, locus est pœnæ, & sic dicit clare sonare tex. sed Io. And. dicit ꝙ non est sibi clarum & ꝙ illa dubitatio incidit in hanc quam sequitur. & contra Archi. & pro eo quod tenet gl. & Pau. est, quod no. Innoc. Host. & Compo. eo. tit. c. 1. li. 6. & ibi gl. in verbo, defeceris. quæ dicit opponēntem plura euadere pœnam si probat alterum, quod sufficit ad cassationem. sed opin. Archi. præsupposita pro vera facit pro hac parte. ad idem de rescri. c. 2. & c. olim. & est similis intricatio ea quæ no. de verb. sig. cle. sæpe. in princ. in verbo, & figura. vbi gl. non facit differentiam, an verba illa simpliciter de plano, & c. ponantur cum copula an sine. quod facit pro opi. Genz. secundum quem ad contraria primæ partis respondē. Ad primā de copula, quod hæc copula habet vim disiunctiuæ, vt sæpe fit. d. c. 2. de rescri. ad illud de proprietate consequenda dicit ꝙ frequenter fit interpretatio contra propriam significationem verborum vbi res salua esse nequit iuxta mentem proferentis, vt no. in c. intelligentia. de verb. sig. ad tertiū de absurdo quod est non prouidere ecclesiæ si habet alterum tantū, dic ꝙ illud cessat in constitutione prohibitoria & pluribus consideratis vt coniunctis, vult dicere ꝙ non debemus extendere istam prohibitionem extra suos terminos, quod esset absurdum. dic ꝙ Papa vel alius de eius mandato potest tali ecclesiæ prouidere. Ber. distinguit, quia aut ecclesia caret clero tantum, aut populo Christiano tantum. si clero tantum, habet locum hæc prohibitio, quia populus solus non potest prouidere de episcopo, nec metropolitanus, nisi in casibus a iure expressis & permissis, vt per deuolutionem ratione negligentiæ. ꝟ. eo. ne pro defectu. quæ negligentia non cadit, ex quo ecclesia non habet clerum, qui posset eligere. Si autem caret populo, & nō clero, clerus qui ante habuit ius eligendi, potest eligere, quia electio spectat ad clerum & nō ad populum. ꝟ. eod. Obitus & sublatis omnibus de clero præter vnum solus retinet ius eligendi. de postul. c. 2. hæc procedunt, secundum eum quā ecclesia prius erat epalis. secus si nunq̄ fuisset ibi eps, quia tūc prima institutio epatus spectat ad Papam. de consec. dist. 1. de locorum. pro hoc de offi. leg. nisi. & c. translationem. de ma. & obed. cum inferior. ne sede vac. c. 1. de exces. præla. sicut vnire. & quod ibi no. quando autem ab initio ecclesia habuit episcopum recedentibus parochianis, aut recedunt animo nunquā redeundi, & desinit esse parochialis, & cathedralis, aut animo redeundi, & non desinit esse, secundum Bertran. quod vltimum incidit in quæstionem, de qua dixi de præbend. de mul-
b ta. an desinat ecclesia parochialis[b] esse parochialis, vel curata recedentibus parochianis, de quo per Archi. eo. tit. licet canon. & quicquid alij tenuerunt, tenui in c. de multa. ꝙ non, quia esse parochialem, vel curatam, non pendet a parochianis, sed a superiore. de parochiis. per totum. sed quo ad quæstionem nostram distinctio Bertran. non videtur procedere, nam fortior deberet esse prohibitio, quando ecclesia habet clerum, & non populum, quam quādo econuerso. nam tunc fortius subest ratio, de qua in tex. ꝙ episcopus non potest prodesse, vt expediret. Ex his quæstio remanet intricata. Sed pro claro intellectu, sciendum quod propositionum, seu rationum alia est vnica & simplex, quæ habet vnum subiectum, & vnum prædicatū, vt homo est asinus. & talis dicitur apud logicos cathegorica. Alia est composita cōtinens plures orationes, quæ dicitur hypothetica, pro hoc no. ff. de acquir. rer. domi. l. quæsitum. in gl. fi. & hæc habet plura subiecta & plura prædicata, vt Petrus est homo, & Petrus est animal. hæc multiplicitas propositionis fit diuersimode. quandoque per copulam &, quando per disiunctiuam vel, aut quid simile. & de materia copulatiuæ dixi, de rescri. c. 2. de disiunctiua. eod. titu. inter cæteras. pro nunc prosequitur de copulatiua, &, de hac no. quod quandoque copula ponitur inter orationes, & tunc facit propositionem duplicem seu hypotheticam, vt in exemplo posito, & in d. c. 2. de rescript. quandoque ponitur inter terminos seu dictiones, vt si dicatur. Petrus est bonus, & albus. primo modo facit propositionem copulatiuam. secundo facit propositionem de copulato extremo, idest subiecto vel prædicato. & est vnica propositio, & sic cathegorica. Ideo dico de disiunctiua, quod quandoque est disiunctiua. quandoque de disiuncto extremo, idest subiecto & prædicato. quod dico de verbo. signifi. clem. sæpe. in prin. q. 9. vbi de hoc in glo. no. vbi est intricatio, vt hic. & quo ad copulam eo casu, quo ponitur inter terminos, subdistinguea termini, seu dictiones inter quas ponitur sint substantiui vel adiectiui. quod dixi in d. c. 2. de rescript. In proposito copula in c. nostro ponitur inter terminos substātiuos a parte prædicati, & talis est propositio, nullus sine licentia Papæ prouideat ecclesiæ cathedrali carenti clero & populo Christiano. & sic de vi verborū vera est opi. Genz. quia ecclesia carens clero, licet habet populum, est de carentibus clero & populo coniunctim, ex quo nō habet vtrunque. & argumenta quæ facit gl. in princip. cum dicit, ꝙ habēs codicem non includitur sub carentibus decreto & codice, procedunt quatenus non facit vnam propositionem de copulato extremo, sed vnam copulatiuam, vt sit sensus quod habens codicem non est de his, qui carent decreto, & qui carent codice. tamen verum est, quod de carentibus decreto & codice coniunctim. quia non habet vtrunque. sed in c. nostro dic ꝙ copulatiua q̄uis ponatur inter terminos, tū facit propositionem

ADDITIONES.

a Quod verbum careo. Adde per Abb. in c. nihil deest, in 5. col. de elect. & in c. quod super his. de fide instru. & glo. fin. in c. nouit. de his quæ fi. a præla. & c. ad aures. in ver. vires volumus obtinere, de rescrip.
Vinc. God. De isto verbo, carere, Fely. in c. ex tenore, col. 8. de rescr. & in c. Rodulphus, col. 19. eo. tit.

b An desinat ecclesia parochialis. Adde Cardi. in cle. 1. & 1. q. de offi. vica. idem Zaba. in c. de multa, de præben. in 3. q. vbi alleg. consi. Feder. de Senis. consil. 130.
Vin. God. Adde consilium quod incip. Viso puncto, ante consilium Alexā. 58. lib. 4.

tionem copulatiuam ac si esset posita inter orationes, ex quo sunt termini substantiui, pro hoc quod dixi in c.a. de rescri. & est sensus, ecclesiæ carenti clero, & populo. i. carenti clero, & carenti populo. seu exponendo verbum carere, pro non habere, carenti. i. ecclesiæ non habenti clerum, & non habenti populum. modo ecclesia habens alterum tantum, non est de his quæ non habent clerum, & non habent populum. vel breuius dicendo, quæ non habet clerum nec populum. & hoc vltimũ sentit Lap. in additione dicens, ꝙ ista carere clero & populo non æquipollet isti, non habere clerum & populum. pro prædictis, ff. de reb. dub. l. si, qui ducenta, §. vtrum. qui facit pro & contra, vt dicit hic gl. & facit pro, quatenus copula ibi stat proprie. Facit contra quatenus stat pro disiunctiua. pro hoc intellectu sunt rationes factæ ad hanc partẽ in iure, vt requiratur vtranque partem coniunctim esse veram. d. c. a. de rescri. & sic intelligendo non eget declaratione, & contraria procedunt solum. quia glo. non bene exponit verbum carenti, cum dicit ꝙ est sensus, ac si diceret non prouideatur ecclesiæ si non habeat, vel nisi habeat clerum & populum, nam debet negatio poni solum a parte prædicati, vt sit sensus, non prouideatur ecclesiæ si est de ecclesijs non habentibus populum. quamuis enim negatio præcedat verbum habentibus, tamen negat solum prædicata. & est sensus ꝙ nõ prouideatur ecclesię, si est de non habentibus clerum, & non habentibus populũ, & sic ista propositio, si est de non habentibus, &c. est mere affirmatiua prætereq̃ a parte prædicati. at ecclesia quæ habet alterum tantum, non est de non habentibus clerum & non habentibus po-
5 pulum, vt ad sensum patet. † Secundo quæro, si clerus, & populus Christianus nouiter est expulsus, an habeat locũ hæc constitutio. videtur ꝙ sic, quia nunc ecclesia dicitur carere clero & populo Christiano. Item per hostilitatem locus desinit esse sacer, cum est ab hostibus occupatus. ff. de relig. l. cum loca. sicut remotis psonis collegij desinit esse collegium, ff. de colle. illicitis. l. 3. Item episcopus talis ecclesiæ potest obtinere alium episcopatum. 7. q. 1. pastoralis. de licentia Papæ secundũ Vinc. qui hoc no. de transla. c. 1. Pau. videtur sequi hanc partem ad quam opponit de cle. quamuis. ꝭ. de foro compe. Soluit ꝙ ibi quando episcopus tantum expellitur, non quando expellitur clerus & populus Christianus. vel secundum eum episcopus expulsus cum clero & populo bene poterit alibi iurisdictionẽ exercere, vt in cle. quamuis. sed eo mortuo non poterit de alio episcopo illi ecclesiæ prouideri, vt hic. Quo ad id autem quod fuit argutum ꝙ locus occupatus ab hostibus desinit esse sacer. glo. 1. in ver. Christiano. tenet contrarium, & idem Lau. qui respondet ad l. cum loca. ꝙ dicitur desinere esse locus sacer, quia viduatus est ministris. sed tamen vera sacramenta possent ibi ministrari, nec coinquinatur, propter hostes. arg. 1. q. 1. ꝙ quidam. de cohab. cler. vestra. Et de hoc remittit glo. ad notata. 7. q. 1. pastoralis, in fi. dic & aliter ꝙ desinit esse sacer secundum ius ciuile per l. cum loca. ff. de reli. & sump. fune. sed non de iure canonico, quia ius ciuile ponderauit factum, an de facto possent ibi exercere sacramenta, sed de iure canonico debet ponderari ius. vnde nisi authoritate legitimi superioris sit destructa, non desinit esse cathedralis. pro hoc quod no. in d. c. 2. de no. ope. nun. quantum tamen ad hanc clem. attenditur factum. vnde sufficit in casu nostro quod de facto ecclesia non habeat clerum & populum, quandocunque hoc fit, vel per occupationem hostium, vel alio modo, vt dicit glo. in verbo, Christiano. in fi. & idem Pau. & est ratio, quia ibi ponũtur verba concernentia factum, scilicet verbum, carentibus.
6 & verbum, careat. † Tertio quæro, an ratione facultatum vel maioris populi, vel minoris ecclesia fiat dignior. dic ꝙ non, secundum Steph. quod probatur. 93. distin. legimus. ad quod op. de c. episcopi. & c. seq. 80. dist. Solu. ibi solum dicitur ꝙ non in castris & modicis villis, sed in amplis locis sunt constituen-
7 di episcopatus. pro hoc de priuileg. c. 1. † Quarto quæro, quia
a dixi de ecclesia cathedrali, quæ dicatur cathedralis. [a] dic ꝙ ea, quæ habet episcopum, de qua loquitur 50. dist. postq̃. 63. dist. obeuntibus, ꝭ. eo. quia propter. & c. ne pro defectu. vnde dixi notando, & ponit glo. in verbo, de pastore. hæc vocabula, pastor & ecclesia cathedralis, licet alicubi ponantur late, hic restringuntur ad episcopales & superiores. Quinto quæro, quare specialiter expressit de religiosis. glo. in verbo, religiosos, soluit. & secundum Lau. & Pau. maxime concernit mendicantes in quibus habet locum, quod dicit glo. Laqueus contritus
8 est &c. † Sexto quæro, quia ex gl. prædicta in verbo, religiosos, & secundum ꝑdicta apparet, ꝙ magis appetunt religiosi exaltari quã alij, vnde hoc surgit. Sol. hoc est problema quod pertineret ad naturales & morales. Sed dicit Lau. quod faciunt ad instar senum in quibus licet cætera vitia cõsenescant, auaritia iuuenescit, vt no. de præsum. cum in iuuentute. nam videntes isti se destitutos bonis seculi, quia mendicantes dicuntur, a mene, ꝙ est defectus, magis appetunt, quod non habent. 45. distin. omnes. dat simile de Anglicis, & Scotis, qui plus appetunt vinum quo carent, quam alij. ad hoc 32. q. 1. Moyses.
9 † Septimo quæro circa id, de quo in proxi. q. an religiosus qui-
b cunque [b] appetens dignitatem peccet mortaliter. videtur ꝙ nõ per c. qui episcopatum. 8. q. 1. vbi dicitur, qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. ad hoc de renun. nisi. in fi. In contrarium, quia religio est bonum quodammodo incommutabile, quod isti commutant pro temporalibus, ergo peccant mortaliter. de regu. licet. 19. q. 2. duæ sunt. pro hoc quod no. 16. q. 1. monachi. in glo. Lau. & Mat. tenent secundum. & ad c. qui episcopatum. respondet Lau. quod qui desiderat episcopatum, desiderat bonum opus, quod est de se bonum, sed desiderium non est bonum. pro hoc est, quod dicimus quod Deus est remunerator aduerbiorum, non nominum. no. glo. de collu. c. 1. vel aliter, qui episcopatum desiderat bonum. ibi punctus, opus desiderat. 40. dist. ante omnia. quia istæ dignitates plus mœroribus afficiunt, quam honores tribuant. 12. dist. nerui. Concludit Lau. quod si appetitus istorum concordat in omnibus cum appetitu Moysi, de quo. 36. dist. si quis vult, non peccant, alias sic, vt dictum est. Octauo quæro, de quibus superioribus intelligitur qđ dicit, improuida superiorũ, &c. glo. in verbo, superiorum. intelligit de quibuslibet quo iuris iure spectat ad eos prouisio, maxime si sunt quatuor principales
10 patriarchæ. † Opp. ad hoc, quia non ad superiores prouisio, sed ad canonicos spectet, electio ad ecclesias cathedrales. de elect. c. 1. Sol. tex. habuit relationem ad id quod erat de facto, quia ibi non erant canonici. dicit autem Lau. quod hodie omnis prouisio episcopatuum & episcoporum spectat immediate ad Papam, nisi specialiter iure vel cõsuetudine concedatur inferioribus. de offi. ordi. duo. de cler. ægro. c. vnico. lib. 6. dicit etiam se non videre quo iure hic hoc faceret patriarcha, ideo sublatum est, quia quod ratione caret, &c. 68. distin. corepiscopi. dic tamen, quod posset competere sibi de iure speciali, vt dicit glo. prædicta. in verbo, superiorum. & idem Pau. dicens in verbo, superiorum. quod ad istos spectabat de consuetudine vel priuilegio speciali, vel de iure communi, propter defectum collegij, cum de collegio nullus esset. facit quod no. de iure patro. postulasti. & per Archid. 9. q. 3. cum simus. vbi autem esset collegium, eius negligentiam non supplet superior, nisi in casu expresso in iure. pro hoc quod dico infra q. 9. Et de quatuor patriarchalibus sedibus dicit glo. in verb. Christianis. prouisum per extrauagantem, sancta Romana, vbi dicitur quod quãdiu sunt sub infidelibus canonici ipsorum, nullo modo procedant ad electionem vel postulationem, nisi primo deducant ad notitiam sedis apostolicæ, & decernitur irritum quicquid fuerit contra factum, & reuocantur consuetudines & statuta contraria etiam iuramento, vel confirmatio-
11 ne sedis apostolicæ reprobata. † Nono quæro circa id, quod dixi in proxi. q. quid si habens prouidere est negligens. Solu. per id quod dixi supra quæst. proxi. & dicit Pau. quod regulare est, ꝙ nullus supplet alterius negligentiam, nisi in casu in iure expresso. 89. dist. c. 2. de concess. præbẽ. quia diuersitatem. vbi no. Innoc. & de elect. cum ecclesia. Pau. quod singulariter no. Ad hoc opp. de sup. negl. prælat. in rubro & nigro. Sol. qđ dicit Pau. procedit quo ad hoc, quod ipso iure nõ fit deuolutio, nisi vbi est iure expressum. sed requiritur, quod superior moneat inferiorem assignato termino, quo elapso ipse supplet, vt no. in
12 d. c. cum ecclesia. † Decimo quæro circa hoc, si datur alicui licentia supplendi defectum alterius, an poterit hoc non citato illo. Vin. in c. in cunctis. eo. titu. vbi melius cadit in fine. & Pau. hic dicit, quod aut suppletio fit propter defectum inferioris in faciendo minus prouide, & tunc quia deliquit inferior, statim pœna committitur. d. c. cum in cunctis. & non est necessaria citatio. sed si inferior deliquit omittendo, necessaria est citatio iuris vel hominis. An in præcedenti q. dic ꝙ præcedens membrum debet distingui, an pœna sit imposita ipso iure, an non ipso iure, vt primo casu procedat ꝙ dicunt, secundo casu non. vel dic verius ꝙ etiam si ipso iure, tñ requiritur citatio anteq̃ pronuncietur pœnam esse commissam, quia potest subesse legitima defensio. de præben. licet. 2. lib. 6. de hære. cum secundum. lib. 6. no. de censi. cle. præsenti. in glo. parte.

quo

ADDITIONES.

a Quæ dicatur Ecclesia cathedralis. Vide Abb. in c. ex parte. de rescri. Doct. in c. 1. & in c. ex transmissa. de rescri.
Vin. God. Ecclesia cathedralis non venit in literis, nisi exprimatur. Fely. in c. in nostra. 19. col. de præscript. & in c. quamuis. de prob. in 6.

b An religiosus quicunque. Adde Doc. hic & tex. in c. ante omnia. 40. distin. & an appetens episcopatum, vt præsit non vt prosit, peccet. dic ꝙ sic, vt est glo. 2. in c. multi sacerdotes. 40. dist. & an liceat appetere episcopatum vel non, vide eleganter per Sanctum Tho. secunda 2. q. 135.

quo tamen ad pœnam quæ imponitur ipso iure ad hoc, vt in-
currarut, procedit distinctio an pœna imponatur facienti, an
omittenti, vt in primo casu ipso iure incurratur, secundo nō,
nisi certum tempus intra quod fieri debet, sit a iure statutum,
pro hoc quod not. Inn. notabiliter de præben. extirpādæ. §. qui
vero. quod dic, vt ibi dixi. Dicit Pau. ꝙ is cui conceditur licen-
tia supplendi, hoc poterit sine authoritate alicuius superioris.
13 65. dist. si forte. †Vndecimo q̄ro, quia dicit pontificatus hono-
a rem, & nō dicit ordinē, an pōtificatus. i. episcopatus sit ordo,[a]
quod nō videtur hic tex. quia hic vocatur honor in verbo, ho-
norem. & ꝫ. in ver. ꝙ si. in verbo, honore. pro hoc de episcopo
qui renun. epi. c. 1. vbi etiam dicitur honor. Item quia alicubi
dicitur dignitas, vt hic, ibi, pontificalis dignitatis. In contrariū
21. dist. cleros. 93. dist. diaconos. 89. dist. cum in prætorio. dicit
Lau. ꝙ inquantum ordo accipitur pro officio quod habet epi
scopus qui habet sacrare presbyteros, qui sunt duces in corpo-
re mystico. i. ad conficiendum eucharistiam. de summa trini.
c. 1. in fi. Item & alios sacros ordines confert, episcopatus dici-
tur sacer ordo, quia per ipsum episcopus facit sacros actus. de
elec. ꝙ sicut. §. preterea Si autem ordo accipitur pro sacramen
to, episcopatus non est ordo, sed quatuor minores sunt ordi-
nes. excludit ergo Lau. psalmistatum seu primam tonsuram,
& ponit tantum septem ordines concordantes in hoc cum
Theologis dicentibus ꝙ episcopatus est quædam præeminen
tia seu dignitas vel honor. Ego in c. cum contingat. de æta. &
quali. vbi probatur de psalmistatu ꝙ est ordo, dixi considerā-
dum ꝙ si ordo accipitur solum quatenus habetur respectus
ad conficiendum eucharistiam, solum septem sunt ordines
præter psalmistatum, & episcopatum, qui hoc respectu non
sunt ordines, sed consideratis omnibus sacramentis ordines
sunt nouem. nam sunt aliqua sacramenta quæ non exercen-
tur nisi per episcopum, vt confirmatio in fronte, & collatio
ordinum. vnde dico ibi ꝙ psalmistatus est ordo perfectiuus,
14 de quo ibi plenius. †Vndecimo quæro, vnde impediuntur isti
maxime mendicantes prodesse, vt expediret. Solu. secundum
Pau. hoc prouenit ex ignorantia iuris positiui in experientia
facti, & quandoque ab eorum calumniosa dissolutione, quia
soluti a laqueo religionis discurrunt vndequaque. 16. q. 1. si cu
pis. & tanquam deficientes a regula, onere damnoso quæsito
pessimi esse probantur. facit 47. distin. quantumlibet. quærunt
etiam vicariatus, & officia aliorum episcoporum quāuis sint
episcopi, & maxime habentes laxas diœceses, & vt plurimū si-
monizare non metuūt. hæc quæ dicit Pau. procedunt habito
respectu ad verbum vagationis, & ad verbum religiosos, sed
habito respectu ad principalem decisionem, ratio est in tex.
quia qui præsunt ecclesiæ non habenti clerum neque populū,
15 non habent cui prosint. † Decimotertio quæro, quę pœna sit
religiosi vagantis extra religionem. dic ꝙ est excommunica-
tus si sine licentia prælati discurrit per eum as principium. infra
de sta. mona. clem. 1. & contra eum debet procedi, vt ibi in §.
quia vero. Decimoquarto quęro, an clem. hæc habeat locum
in non religiosis. Sol. sic. sed maxime in religiosis, probat prin-
cipium ibi, religiosos præsertim. exponendu præsertim ꝓ ma-
xime, vt fieri debet ꝑ id quod dixi de excess. præl. c. 1. Decimo-
quinto quæro, quid de promotis ante hanc clem. Pau. dicit in
eis non esse locum huic dispositioni per verbum, decætero. &
sic prouisus ante hanc cle. non incidit in pœnas de quibus se-
quitur. dic idem si non esset verbum, de cætero. per c. 2. de cō-
16 sti. hæc tñ quæstio est superflua, quia nulli tales sunt. † Deci-
mosexto quæro, quid importat litera cum dicit, quantūcūque
dignitate præpollens. glo. in verbo, quātuncunque. exponit ꝙ
hoc dicit propter patriarchas scilicet quatuor principales, qui
habent priuilegia similia cum domino Papa. 22. dist. renouan
tes. in Auth. de ec. ti. §. 1. col. 9. pro hoc. 3. q. 5. quia. Pau. videtur
dicere, ꝙ hoc comprehendit etiam laicos habentes potestatē
prouidendi ex priuilegio. pro hoc quod no. 10. dist. imperium.
63. dist. Hadrianus. 16. q. 7. in summa. & idem dic generaliter
de quocunque citra Papam non habētem specialem potesta-
tem vt exprimit litera. & intellige specialem. i. contra hanc di-
spositionem, vt sentit glo. in verbo, speciali. non tamen est ne-
cesse ꝙ de hac cle. fiat mentio, quia non habet clausulam de-
rogatoriam. pro hoc quod no. de rescri. nonnulli. de statu mo.
ex parte. Et dicit Pau. in verbo, prouideat. ꝙ licet ex hoc videa
tur ꝙ eligere possint hi ad quos. de præbend. cum in illis. lib. 6.
contrarium tamen putat & sic intellige verbum, prouideat,
generaliter, vt etiam comprehendat electionem, & quemcū-
que modum reformādi ecclesiam. Decimoseptimu quæro,
quia dicit, subditis Christianis, an sufficiat ꝙ sint duo subditi
Christiani. videtur ꝙ sic, per regulā, pluralis. lib. 6. Pau. contra,
quia præmisit de populo ad quem faciendum requiruntur
ad minus decem, ff. vi bon. rapt. l. prætor. 10. q. 3. vnio. pro hoc
quod no. de elec. c. 1.

A D D I T I O.

a Episcopatus sit ordo. Adde Abb. in c. ex literis. in vlt. no. de excess. præl. & Anto. de But. in c. cum contingat. in 1. col. ver. quęro, an, de æta. & quali. & Do. de san. Gemin. in c. cleros. 21. distin. Archid. in c. diaconos. 93. dist. & glo. in ver. de episcopis. in c. quia periculosum. de sent. excom. lib. 6.

§. Nullus. Nota quod religiosus non debet consentire
electioni sine licentia prelati. pro hoc co. tit.
si religiosus. lib. 6. hoc autem casu etiam cum licentia consen
tire non potest, vt no. ꝫ. in ver. seq. in glo. etiam. Quæro quid si
prælatus etiam licentiat, contra hoc præceptum. dicit glo. ꝙ
punietur pœna arbitraria &c.

S V M M A R I V M.

1 *Consecrari se permittentes non coacti, an recipiant caracterem.*
2 *Episcopus consecratus contra dispositionem cle. in plerisque, si agat pro ecclesia, an sibi possit opponi quod nō habet actionem prohibente dicta clementina.*
3 *Episcopi promoti beneficia vt vacent, an requiratur adeptio possessionis pacificæ.*
4 *Episcopi promoti in curia, vbi vacent eius beneficia.*

Quod si licentiatus. No. ꝙ punitur hic, qui
permittit se consecrari.
Ex quo infert glo. in verbo, permiserit. ꝙ in absolute coacto
cessaret pęna, quia nec imprimeretur caracter. Secundo no.
ibi, in religione sua, ꝙ non censetur prohibitus in aliena. argu.
ff. de pęn. l. interpretatione. regula, in pęnis. lib. 6. iuxta cle. 1. ꝫ.
eo. Gēz. sed hoc contradicit literæ quæ sequitur ibi, vel extra.
Tertio no. ꝙ hoc casu non valet consuetudo contraria. & di-
cit Lau. ꝙ non valet, quia irrationabilis & ecclesiæ grauis. de
consuetudine, c. 1. & dicit Genze. per verbum quacūque, hoc
procedere etiam si esset consuetudo, de cuius contrario non
esset memoria, ex quo est irrationabilis. de consue. c. fi. Authē.
vt nulli iudi. §. 1. col. 9. & dicit Pau. ꝙ hic minus potest consue-
1 tudo quam priuilegium. concor. infra eo. statutum. †Quæro,
a nunquid permittentes se consecrari[a] non coacti præcise reci-
piant caracterem. videtur ꝙ non per literam quæ decernit ir-
ritum & inane. Contrarium sentit glo. statim inducta, ex quo
dicit tantum de coacto, & expressius hoc tenet in verbo, vel
aliquod. pro hoc, quia sacramenta quæ per se sortiuntur effe-
ctum sicut baptismus, confirmatio, & ordo, collata etiā cōtra
pręceptum superioris, dumtamen concurrat debita materia,
& forma, & intentio agentis & patientis, imprimunt caracte-
cterem. de sacra vn. c. vnico. de bap. maores. de conse. distin. 5.
manus. vbi glo. pro hoc quod no. 9. q. 3. ordinationes. 1. q. 1. qđ
quidam. Sol. Lau. hoc vltimum tenet. & hoc quando ordina-
tio competit alicui ratione ordinis quem habet, sed si hoc fa-
cit ex mandato superioris, sicut Papa aliquando dedit sacer-
dotibus potestatem confirmandi in fronte. 95. dist. peruenit.
69. dist. cap. vno. tunc prohibitus nihil agit, secundum Lau. &
idem no. de consue. quanto. vel aliter secundum cum si dici-
mus, ꝙ tota potestas, quam habet episcopus vltra presbytera-
tum, sit supra corpus mysticum. & ad hoc tendat eius effectus
ad ponendum duces, id est sacerdotes supra corpus Christi
mysticum ordinando eosdem, tunc Papa propter plenitudi-
nem potestatis, quam habet supra corpus Christi mysticum
potest concedere ex certa scientia non habenti hanc potesta-
tem seu officium, vt possit hoc facere, sicut in d. c. peruenit. &
eadem ratione potest ex toto prohibere, vt in c. manus. secus
autem de illis officiis, quæ habent suum effectum super cor-
pore Christi mystico, sicut sūt sacerdotes. de hoc dixi plenius
in d. c. quanto. nam considerata generali potestate videretur
dicendum, ꝙ clausula decreti omnino irritetur, alias videre-
tur frustra apposita. sed tamen non est frustra, qa dato quod
teneat ordinatio quo ad effectum, habetur pro non ordina-
to. Ad prædicta est præalleg. glo. hic in verbo, vel aliquod. quæ
tenet, ꝙ tenet ordinatio quo ad impressionem caracteris. &
dicit ꝙ quo ad aliquid clausula decreti locū habet. & pro hoc
etiam quod dicit glo. in verbo honore. & idem Pau. qui dicit
ꝙ iste erit episcopus nullius episcopatus, & erit sine executio-
ne, & sic minus poterit q̄ alter episcopus nullius episcopatus,
pro hoc de ordi. ab episcopo qui renun. episcopa. c. 1. Dicit etiā
ꝙ si episcopatus ad quem consecratur, non esset in rerum na-
tura, tenet consecratio quo ad caracterem. sufficit. n. ꝙ est cō-
secratus quo ad ecclesiam gn̄alem quę est vnica. 24. q. 1. loqui-
tur, & c. dicimus. 4. q. 5. quisquis. de transla. inter. in fi. & quod
2 no. in d. c. manus. † Secundo quæro, si consecratus ꝫ hanc cle.
agit nomine ecclesiæ & opponitur ꝫ eum de hac cle. videtur
ꝙ non

A D D I T I O.

a Nunquid permittentes se consecrari. Vide plene per Doct. in cap. prouida. de elect. in 6.

ꝙ non sit audiendus agens, qa infertur nullitas tituli, nec pro-
dest possessio. & talis nullitas opponi potest etiam agenti pos-
sessorio vti possidetis, ff. quod vi aut clam. l. 1. cui etiam obstat
exceptio quod vi aut clam, vel precario possidet, d. l. 1. sic & in
causa liberali opponitur ꝙ fuit seruus. C. de ord. cog. l. 1. 2. & 3.
Sic etiam petenti hæreditatem obstat exceptio ꝙ non sit fi-
lius vel hæres, C. quor. bo. l. 1. potest ergo excipi etiam ante li-
tem contest. sicut opponitur exceptio falsi procoratoris. C. de
procu. l. licet. tali enim solui non potest tanquam intruso. de
quo in c. in literis. de resti. spol. Item prælatus agit nomine ec-
clesiæ tanquam procu. de dona. c. 2. non ergo admittatur, nisi
doceat se legitime ordinatum. de procu. c. 1. sicut tutor debet
se ostendere legitimum administratorẽ. C. de tuto. qui non sa-
tisde. l. fi. C. arbi. tut. l. fi. Idem in syndico actore & œconomo. ff.
quod cuius. vniuer. l. nulli. Compo. in c. nihil. eo. tit. Et Pau. hic
refert & distinguit, aut aliquis agit nomine suo petendo hære-
ditatem etiam si agat iure cessio, & talis non habet docere de
suo iure ante litem contesta. sicut agens rei vendicationenon
ostendit se dominum ante litem contestatam. de li. conte. c. 1.
lib. 6. & ad l. primam. ff. fa. erc. quæ dicit ꝙ obstat exceptio, tu
non es hæres. Respon. ꝙ ibi speciale, ne fiat præiudicium hære
ditatis petitioni quæ de sui natura debet procedere. & idem
in aliis præiudicialibus, quæ de sui natura debent præcedere,
vt si dicatur seruus vel filius. C. de or. cog. l. 1. & 2. Insti. de act. §.
præiudiciales. & istæ ponuntur ante litem contest. C. de adult.
quoniam. quia debet ostendere de suo mandato præterq̃ in
prælato secundum quosdam. Alij distinguunt an opponatur,
tu es prælatus, & non admittitur. an dicatur, tu non es præla-
tus, nec hæres pro prælato, nec es in possessione prælationis.
admittitur. & hoc tenet Compost. in c. nihil. & Spec. in tit. de
actore. ver. sed pone. & Archid. 12. q. 2. alienationes. 42. distin.
quiescamus. Idem dicit Compo. si excipitur de tali facto per
quod apparet eum legitime confirmatum, vt si dicatur in-
a trusus[a] per superiores vel potentiam laicalem. & si dicatur ꝙ
potuit intrudi & postea confirmare, respondetur quod proba-
tio intrusionis transfert in eum onus probandi, vt ee. bene. c. 1.
per hoc dicit Pau. ꝙ in casu nostro obstat exceptio, quia si ec-
clesia nõ habet clerum neque populum, potest hoc indirecte,
& ea probata constat istum non esse prælatum, nec in posses-
sione prælaturæ. quod est verum, quia nõ est qui possideat nec
posset doceri per aliquod exercitium de quasi possessione per
3 modos de quibus dixi post Inno. de rest. spo. in literis. † Tertio
quæro, quia hic dicit ꝙ si promotus remanet sub suo prælato,
quæ est ratio. dicit Pau. ꝙ ad hoc vt vacent beneficia promo-
ti in episcopũ, duo requiruntur, possessionis pacificæ adeptio,
& consecratio. eo. tit. cum in cunctis. 92. dist. si qui episcopi. &
c. præcedenti. sed iste non habet possessionem nec habere po-
test. Ex hoc infert ꝙ si erat abbas, non desinit esse abbas. q̃uis
enim remaneat sine spe promotionis quo ad alia beneficia, vt
hic dicitur, non tamen priuatur beneficio quod prius habe-
bat, sed per superiorem posset priuari propter tale delictum.
J. de regu. cle. vt professores. Idem dicit Pau. de clerico secula-
ri recipiente talem episcopatum ꝙ priora beneficia non per-
dit, quia possessionem episcopatus non habet nec habere po-
test, adeo ꝙ etiam si infideles admitterent eum ad possessio-
nem, non per hoc dicitur adeptus possessionem, quia nec te-
net prouisio, ex quo nõ est ibi clerus nec populus Christianus,
vt hic. Oppono ad prædicta de præben. si beneficia. lib. 6. Solu.
Pau. ꝙ ibi de eo, cuius beneficia, quæ sponte dimisit, vt acce-
ptaret alia non sibi debita, alteri sunt collata. & idem esset si
iste consentiret ꝙ prima beneficia conferentur, quia hoc po-
test etiam antequam vacent, & ante adeptam possessionem
eo casu quo potest acquiri, vt supra eo. tit. cũ in cunctis. & pro-
sequitur Pau. in hoc quædam alia quæ no. in d. c. cum in cun-
ctis. Mihi videtur verius ꝙ perdat prima beneficia, dummodo
faciat in tali episcopatu aliquid habens simile adeptionis pos-
sessionis, vt si intronizatur in sede episcopali. non enim est ve
rum ꝙ non possit acquiri possessio, ex quo non habet clerum
neque populum, quia imo potest modo præmisso, & sic ha-
bet generalis consuetudo prout dicit Inno. in c. in literis. de re-
sti. spol. Item supposito ꝙ ecclesia talis non haberet locum vbi
fieret intronizatio, dumtamẽ fiat aliquid simile, potest idem
dici ne sit melioris conditionis iste contumax quam obediẽs.
de præben. eum qui. lib. 6. Nec ob. quod no. de elec. commissa.
lib. 6. in gl. quid si. vbi dicitur, ꝙ dicitur adeptus possessionem,
cum habet liberum curæ exercitium, quod hic habere nõ po-
test, cum nulla sit talis cura. illud enim ꝓcedit in ecclesia ha-
bente curam de facto. Infert autem Pau. per prædicta ad quæ-
4 stionem sequen. † Quarto quæro circa prædicta de promoto
in curia, vbi vacent sua beneficia. Solu. Pau. recitat opin. Ar-
chid. quam reprobat. & per omnia idem dicit, prout dicit glo.
J. vt li. non contest. cle. 1.

ADDITIO.

a Intrusus. Adde quot modis dicatur intrusus. Primo modo, vt in c. eum qui. de præben. lib. 6. & c. ad aures. de excessi. prælato. Secundo vt per Inno. in c. nihil est. in ver. ad miserum. de elec. Tertio, vt per Innoc. in c. qualiter. el 2. in fi. 4. col Quarto, vt in c. 2. & ibi Abb. in 1. col. de resti. in integrum. Quinto, vt per glo. secundam in c. cum super. de causa posses & proprietat. Vltimo, vt in c. tanta. de excessi. prælato. & ibi Anto. de Butr.
Vin. God. Adde Fel in c. in nostra. col. 9. de rescrip. & in c. meminimus. col. 2. de accu. Deci. cons. 121. in fi. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Electio, verbum potest accipi actiue & passiue.*
2 *Voces quandoque computantur in electione quæ de iure non valent.*
3 *Discordia, verbum qualiter debet accipi.*
4 *Electio si ab initio fuit facta in concordia, deinde superuenit discordia, quid iuris.*
5 *Et quid econuerso si primo facta fuit in discordia, deinde superuenit concordia.*
6 *Voces facti sicut computantur ad nocendum, an ita ad prodessendum. Adde ad idem. nn. 7 & 8.*
9 *Voces absentium non vocandorum, & voces eorum qui non sunt in sacris, an debeat computari.*
10 *Fictio quid sit.*
11 *Fictio a quo iure fiat.*
12 *Fictio quotuplex est.*
13 *Fictio super quibus versatur.*
14 *Fictio quare non versatur super his quæ sunt iuris.*
15 *Fictio quare non versatur super facto ad effectum facti, sed iuris tantum.*
16 *Fictio vnde causatur.*
17 *Fictiones duæ, an possint concurrere circa idem.*
18 *Fictionis quis sit effectus.*
19 *Fictio an præferatur veritati.*

CAP. VI.

QVod circa. Breue & vtile, vt dicit glo. 1. sed
materiam habet intricatam, vt
patet ex glo. magna. sed per singula declarabitur.
communiter non summatur, quia breue, sed per
alia verba, quæ dicit ꝙ c. quorundã. eo. tit. lib. 6. quo ad discor-
diam & minoritatem numeri, intelligitur quo ad voces facti,
non secundum fictionem. Non diuiditur, quia continet vnum
1 constructum. pone casum per id quod dicit glo. 3. & 4. † No. ꝙ
a electio[a] dicitur actiue & passiue. pro hoc glo. 2. quæ dicit intel-
ligi de passiua. & idem Pau. pro hoc quod no. eo. tit. illa. & pro-
batur de ele. exc. mi. c. fin. Secundo no. pro allegatione generali
ibi, Bonifaciana constitutione. alibi pro speciali. J. eo. cle. con-
stitutionem. in princip. vbi de hoc dixi in primo notabili, &
in primo & secundo contrario. Tertio nota casum in quo
consideratur factum & non ius. simile de spon. commissum.
vbi sufficit matrimonium contrahi, quamuis sit caritutum
effectu. sed melius ad hoc ff. ad Trebel. l. hæredibus, §. fin. sic
etiam sufficit conditionem impleri de facto, ff. de condi. insti.
mulier. de sta. libe. l. Stichus. super quo remittit Gen. ad no. per
Cy. C. de proba. l. siue possidetis. Quarto no. quòd fictio est iu-
2 ris effectus. quod dico infra qõ. 15. † Quinto no. casum in quo
computantur voces in electione quæ tamen de iure non va-
lent. & est casus specialis quo ad c. quorundam. in duobus casi
bus ibi positis & hic, licet breuiter enumeratis. Item & quo ad
cap. indemnitatibus. §. sane. alias regulariter contra eo. titu. si
quando. lib. 6. Venio ad materiam & primo expediam mate-
riam specialem huius c. secundo materiam fictionum. Circa
primum primo quærendum esset de exemplis huius c. sed qa
glo magna in princip. hoc quærit, reseruo ad q. 6. sequendo
ordinem glossarum & tex. Quæro primo, quia dicit, religio-
sorum, de quibus religiosis loquatur. Solu. patet ex c. quorun-
dam. & ex eo quod dicitur in glo. 3. & 4. Secundo quæro, quia
dicit, electiones. quid de postulationibus prouisionibus vel
aliis dispositionibus. glo. 2. dicit idem. & idem Pau. quia hæc
æquiparantur quo ad decre. quorundam. pro hoc c. nullus.
3 eo. titu. lib. 6. † Tertio quæro de intellectu verbi discordia, &
verbi minoritate numeri. Solu. ad primum, vt in glo. 3. exem-
plificando in mendicante electo ad prælaturam extra suum
ordinem. Oppo. ad hoc de cle. 1. J. eod. quia generaliter prohi-
betur electio de religioso alterius ordinis. Solu. potest poni
exem-

ADDITIO.

a Electio. Quantum iuris conferat electio, vide Fely. in c. super his. ver. nota vlterius. de accusa.

exemplum de electione facta ad ecclesiam cathedralem, per
d.cle.1.in fi. Ad secundum de minoritate numeri, responde vt
4 in glo.4. † Quarto quæro circa hoc de discordia, quid si fuit ab
initio facta in concordia, deinde superuenit discordia. dicit
5 Steph. ꝙ non est locus cap. quorundam. nec huic cle. † Quinto
quæro, quid econuerso. dic ꝙ erit locus prædictis iuribus, nec
sufficit hæc superuenientia cõcordiæ. arg. l. si vt proponis. C. de
nup. pro hoc, quia speciale in electione Papæ vt sufficiat con-
cordia superueniens. eo. tit. licet. Item speciale in electione mo
nialium vt etiam sufficiat. eo. tit. indẽnitatibus, §. si autẽ. lib. 6.
ergo regulariter cõtra. Opp. ad prædicta de eo quod no. eo. tit.
cupientes. §. si vero. lib. 6. Sol. etiam in illo casu sufficit concor-
dia superueniens, sed vt prædixi regulariter contra. pro hoc qđ
no. eo. tit. nihil. ad fi. vbi quo ad casum illius c. dicitur non suffi
cere superuentionem concordiæ. Sexto quæro, de qua consti-
tutione Bonifacij loquitur tex. cum sint plures. glo. 5. soluit ꝙ
de c. quorundam. quod probat rationibus. & idem per omnia
Pau. & quod dicit glo. in ver. fateor. tamẽ declarabitur ↄ. q. seq.
Septimo quæro de exemplis huius c. gl. magnæ, in princ. soluit
quam diuido in partes quatuor. Primo quærit de exemplis hu-
ius cap. Secundo ibi, sed quæro. quærit quo ad decre. quorun-
dam. & soluit indubitanter. Tertio ibi, sed in casu decre. quæ-
rit quo ad c. indemnitatibus, & soluit petens declarationem.
Quarto ibi, & etiam circa voces. quærit quid de non vocãdis
vel vocatis venire contemnentibus, & quid de non constitutis
in sacris. & soluit etiam petens declarari, vsque ad fi. Venio ad
primam partem glo. de exemplis. & gl. exemplificat primo de
mendicãtibus. deinde ibi, item si ex decem. de non mendican.
eadem exempla ponunt Lau. Pau. & Mar. Sed quo ad id quod
glo. exemplificat de excommunicatis, & vult ꝙ vox excom-
municati cõputetur in numero facti. Opp. de c. nomen. 2. q. 1.
vbi excommunicati supprimuntur. Solu. secundum Pau. po-
tius facit pro, quia ibi dicitur ꝙ excommunicati supprimun-
tur, sed depositi de numero raduntur. de facto ergo remanent
excommunicati in numero. & hoc no. gl. ibi, sed per hoc non
tollitur contrarium, quia si supprimuntur durante suppres-
sione non computantur. & sic de facto pro hoc tempore non
sunt de numero. propterea alij soluunt ꝙ aut excommunica-
tio est notoria, & nõ computatur excommunicatus in nume-
ro etiam facti. aut non notoria, & computatur. & sic debet gl.
intelligi de non notorio. Ratio primi, quia non fuit de inten-
tione c. quorundam. nec huius cle. ꝙ cogerentur non excom-
municati communicare excommunicato, quod iura prohi-
bent. & hoc placet per id quod dixi eo. tit. illa. & quod dico in-
fra q. 11. in fi. secundum hoc conclude ꝙ procedit c. quorũdã.
& hæc cle. vt computentur voces in facto & non in fictione. &
exponit Pau. fictione. i. subductione & vocis annullatione, &
sic supprimit vocem non numerum. & in hoc dicit Pau. quod
quædam priuantur voce tantum, non numero, vt in eo qui
priuatur voce capituli, iure tamen canonicali vel alio ex quo
vocem habet permanentem sicut ille qui elegit scienter indi-
gnum, eo. tit. cum in cunctis. quædam excludunt non tantum
a voce, sed etiam a numero, vt si dicit eligens intrusus in be-
neficio cuius ratione eligit, talis enim non computatur in nu
mero etiam de facto, cum careat titulo. & potest poni exem-
plum quandocunque quis priuatur beneficio ipso iure, vt in
c. pro humani. de homici. lib. 6. vel alia de causa, ita ꝙ non te-
net canonicatum de iure nec de facto, vt intrusi. vel qui renun
ciarunt in manibus superioris consentientis vel quid simile,
secundum Pau. secundum quem id quod hic dicit, ꝙ atten-
duntur voces quæ in facto, non quæ in fictione consistunt, in-
telligitur primo modo, quãdo quis excluditur tantum a voce,
non a numero, non autem secundo modo quando etiam a
numero. & hoc idem vult gl. in vlt. parte. quod dico ↄ. q. 12. Ex
prædictis no. ꝙ necesse est electo hoc casu probare possessio-
nem eligẽtis quo ad hoc vt non sit exclusus a numero. an au-
tem expediat ꝙ probetur bona fides in possessione? vr̄ sentire
ꝙ non, dic cõtra per no. de in integ. resti. cum venissent. & hoc
quãdo ius commune est contra ipsum, vt ibi dixi. non enim
quis præsumitur possidere bona fide, licet p̃sumatur bonus.
de quo tamen dic vt ibi dixi. & prædicta latius declarantur in
6 tribus seq. q. † Octauo quæro, nunquid sicut voces facti com-
putantur quo ad præiudicandum, ita cõputentur quo ad pro-
dessendum, & hoc quo ad casum c. quorundam. pone exem-
plum, si eligitur religiosus nõ mẽdicans per quatuor, & colle-
ctus per sex, & in collegio sunt tantum x. habentes vocem, &
sex prædicti omnes vel tres ex eis sunt excommunicati. glo. in
secunda parte dicit aperte dicendum ꝙ non, quia hoc non est
iure expressum. Item quia sequerentur absurda ꝙ si ex 20. ca-
nonicis 18. elegerunt mendicantem, duo alium, ꝙ valeret ele-
ctio facta per duos: sed hoc absurdum sequitur solum præsup-
ponendo ꝙ eligentes mendicantem in discordia sint priuati
iure eligendi. & tunc non est absurdum imo verũ, per c. con-
gregato. eo. titu. quia in duobus manet totum ius capituli. po-
test tamen sustineri, quod dicit glo. quia sequitur absurditas
præsupponendo ꝙ indistincte procedat c. quorundam. vt ex
eo ꝙ vitiat electionem mendicantis facta in discordia per hoc
approbat factam de non mẽdicante, & ex eo ꝙ reprobat ele-
ctionem religiosi factam a minori parte numeri per hoc ap-
probat factam de coelecto non religioso, quia si hoc esset ve-
rum, sequeretur absurdum prædictum, vt in glo. quæ sic intel-
lecta est clara. Inducit glo. & aliud absurdum, quia sequeretur
præsupposito quod dixi ꝙ si ex 20. electoribus nouem elege-
runt professum, valeat electio facta per 11. subaudi qui elege-
runt non professum, contra quod inducit gl. c. scriptum in fi.
& c. indemnitatibus, §. si vero. & §. si qua vero. esset autem hoc
absurdum præsupponendo ꝙ contra illud nulla exceptio pos-
set admitti, cum tamen dicant illa iura ꝙ confirmari possit si
est canonica, sed nõ est canonica si est facta a non habentibus
voces. & cum hac gl. concordat Pau. per eandem rationẽ quã
ponit glo. quia hoc non est expressum in c. quorundam. & cor-
7 rectio iurium est vitanda. † Nono quæro, quid si ponimus ca-
sum conuersum, vt pone exemplum ex 8. electoribus ex qui-
bus tres sunt excommunicati 8. ex non excommunicatis cum
illis tribus excommunicatis elegerunt religiosum nõ mendi-
cantem. 7. elegerunt alium. dicit Pau. ꝙ tenet electio religiosi
vt censeatur electus a maiori parte capituli. Idem dicit de ele-
ctione mendicantis, puta ex 12. electoribus 11. elegerunt men
dicãtem, vnus aliũ, cassabitur electio facta de mendicãte, quia
in discordia, & alterius, quia a minori parte. licet enim electio
mẽdicãtis non teneat, nõ propterea eligẽtes priuati sunt iure
eligẽdi. pro hoc quod no. eo. tit. auditis. & hoc vltimum dictũ
est verum per id quod dixi in q. præcedenti. sed de dicto præ-
cedenti dic vt seq. q. Decimo quæro in eo quod dixi ŝ. q. proxi.
de electione religiosi nõ mẽdicãtis, quæ est ratio. Respondeo
ꝙ est, quia quomodocunque computes, remanet electio facta
a maiori parte capituli. nam tres excommunicati in exem-
plo illo nõ possunt computari contra religiosum illum quem
elegerunt. oportet ergo ꝙ vel non computentur in numero,
& remanet electio facta a maiori parte, quia ab octo, & con-
tradicentes sunt tantum septem. aut si computant pro reli-
gioso, & adhuc idem vbi trado talem theoricam ꝙ voces con
sistentes in facto computantur quo ad nocendum, vt in exem
plis datis ŝ. q. 7. quo ad prodessendum autem non, quando per
hoc veniretur contra communes regulas, vt in absurdis posi-
tis. ŝ. q. 8. sed quando non venitur contra communes regulas,
non surgit varietas iuris, & refert an computentur, an non, vt
in exemplo statim posito pro prędictis, quia cap. quorundam.
est contra omnes regulas & nihil aliud ponit simul cum hac
clemen. nisi quòd ad hoc vt teneat electio mendicantis requi-
ritur ꝙ non sit facta in discordia. & dicitur in discordia facta
si aliquis habens vocem etiam de facto tantum contradicit.
Similiter quo ad non mendicantem professum requiritur ꝙ
sit facta a maiori parte capituli, ita ꝙ sit maior pars totius nu-
meri. non autem sufficit ꝙ sit maior pars habentium vocem
eligendi de iure. Extra ergo istos duos casus stat dispositio iu-
ris communis vt non computentur voces eorum qui de iure
8 communi non habent vocem. eo. tit. si quando. lib. 6. † Vnde-
cimo quæro, quo ad tertiam partem gl. nunquid voces com-
putentur quo ad factum tãtum respectu c. indemnitatibus, §.
sanc. & §. si vero. & §. si qua vero. lib. 6. glo. disputat, & clara est.
concludit autem opus esse declaratione. Pau. idem per omnia
dicens quod electus a duplo maiori parte in casu §. sanc confir
mabitur nulla facta discussione numeri. & sic etiam quo ad
prodessendum computantur voces in facto tantum. dicit au-
tem Pau. quod aliud in electione monialium in quibus mul-
ta specialia statuuntur, vt patet in d. c. indemnitatibus. & est
ratio, quia non tenentur habere iurisperitiam. 16. q. 1. legi, in
fi. no. infra q. 4. §. vlti. 38. dist. in summa. concludit Pau. opus es-
se declaratione, vt etiam dicit glo. Genze. idem tenet, scilicet
ꝙ electio fit a duplo maiori parte nulla obstãte exceptione. Ex
hoc dicit quòd hoc casu minor pars priuatur iure suo sine cul
pa. simile vt lite non contesta. quoniam, §. si autem de Cardi-
nali. Ex prædictis etiam infert partem inhabilem alteri noce-
re & sibi non prodesse, quod procedit quantum ad hoc cap.
& quo ad ea quæ dixi in proxi. q. & dicit Genze. quod hoc con
tingit ex iuris dispositione statuentis, ad certum numerum
vel concordiam respectum fore habendum, & sic stari opor-
tet, ff. de verb. sign. si qua pœna. ff. qui & a quibus, l. prospexit.
19. distin. in memoriam. sicut actioni iuris fingentis esse quod
non est. de spon. is qui. vel econtra, vt in fictione postliminij.
quod dico infra q. 3. inducit Genze. & alia similia in quibus
quis alteri nocet, & sibi non prodest. C. vnde vir & vxor. l. 1. de
natu. lib. auth. licet, ff. de leg. 1. l. planc. de adi. lega. legatũ. 10 si.

Lau.

Lau. de Pynu dicit ꝙ fiet computatio vocum quæ sunt in facto, dummodo tot remaneant qui possint computari de iure quod electio possit dici facta a maiori parte capituli, alias non confirmabitur, ponit exemplum. 18. elegerunt, quatuor erant excommunicatæ, cum ex 18. 13. elegissent vnam, sex aliam, & inter 12. erant illæ quatuor excommunicatæ, modo remaneret electio facta tantum ab octo, quæ non sunt maior pars capituli, non debet confirmari: sed si extarēt decem habiles quæ sunt maior pars capituli, vt si tantum duæ de 12. essent excōmunicatæ, confirmabitur, hoc recidit in id quod dixi s̄. q. præce. secundum Pau. Ego simpliciter puto verum ꝙ confirmabitur nulla obstante exceptione, vt est tex. c. indemnitatibus, qui ponit diuersitatem inter electam a duplo maiori parte & electam a non duplo maiori, quod expresse intendit vt patet ex diuersitate §orum, pro hoc de postu. c. vnico, lib. 6. & quod ibi no. vel plenius circa c. indemnitatibus, & circa c. quorundam, & hanc cle. Potest dici aut prouenit inhabilitas ex facto seu ex sñia iudicis vel hominis, vel ex sñia iuris. primo casu voces non computantur, vt si a iudice interdictum est alicui ne eligat. secundo computatur ratio diuersitatis, quia primum est clarum, secundum potest esse dubium, nam sñia iudicis facit notorium iuris, de coha. cle. c. fi. Item mitius agitur cum l. quam cum ministro legis. ff. de arb. l. Celsus. hæc distinctio per aliquos fit, & videtur placere Io. de Lig. quam plenius declaro in q. seq. Concludo autem secundum id quod prædixi statim quo ad c. indemnitatibus, §. sane, sed quo ad cap. quorun-
9 dam, prout dixi in q. præcedenti. † Duodecimo quæro quoad vltimam partem gl. quid de vocibus absentium non vocandorum vel vocatorum venire contemnentium, & quid de voci-
a bus non constitutorum [a] in sacris. gl. sentit ꝙ non computentur, vt sit mens literæ ꝙ alias habens vocem qui per fictionem iuris posset excludi, non excludatur, sed de facto, pro hoc quod dixi s̄. q. 7. & idem Gen. & aliqui alij, alias sequeretur ꝙ in electionibus mendicantium si qui forent non constituti in sacris vel in non mendicantibus, ꝙ impedirent electionem habentium vocem, præsupposito ꝙ maior pars non esset constituta in sacris: & idem absurdum sequeretur si maior pars reuocata non veniret vel esset absens in loco de quo vocari non deberet. per hæc & per ea quæ dixi in tribus præced. q. potest con-
b cludi ꝙ. illi qui nunquam habuerunt vocem, vt impuberes, [b] per c. ex eo, ꝙ. & c. indemnitatibus. t. respon. eo. ti. lib. 6. vel non professi. eo. ti. nullus. li. 6. vel non constituti in sacris ℑ. de ęta. & quali. cle. vt hi qui. vbi de hoc in glos. 2. & ibi etiā dico, in prin. q. 5. vel mendicantes qui transiuerunt ad alia monasteria. inf. de regula. cle. 1. omnes illi non computentur, qoia nec de iuris fictione nec de facto vocem habent, & hoc tam in monasterijs monachorum q̃ monialium, sed illi qui iam habuerunt vocem, sed nunc non habent iure prohibente vt excommunicati, interdicti, suspensi, irregulares, vel similes, computantur in vtrisque monasterijs: quo ad numerum tamen differunt, quia in monasterijs virorum vota talium non afferunt suffragium, & possunt opponi exceptiones per id quod dixi s̄. q. 8. 9. & 10. sed in monasterijs monialium si facta est electio a duplo maiori parte, computantur & afferunt suffragium, vt dixi in q. præcedenti, d. c. indemnitatibus. §. 1. & §. cæterum. sed si electio est facta a non duplo maiori, obstant exceptiones præmissæ & similes. d. c. indemnitatibus. §. si vero. & §. si qua vero. Insuper declarando distinctionem factam sup. q. proxi. nam an sit priuatio vocis facta a iure an ab homine, etiam de priuatione hominis, dic ꝙ quandoque obstat talis exceptio per quam potest quis repelli vt ad eligendum non admittatur, & tunc si admittitur, habetur pro non admisso. talis est omnis exceptio de qua facile patet, & sic siue sit exceptio, quia non est constitutus in sacris, siue quia est excommunicatus notorius qui debet repelli. eo. ti. illa. vbi plenè dixi, siue alia similis, talis nunquam computatur, quia non potest dici de numero eligentiū ex quo debuit excludi ab electione. si autem per talem exceptionem non debuisset excludi ab electione, licet posset opponi ne confirmetur, sicut quando excommunicatio vel similis exceptio non est notoria nec de ea facile constare potest, tunc computatur in numero, quia tunc dicitur esse de numero antequam hoc discutiatur. hanc distinctionem probo per hunc tex. nam omnis exceptio quæ facit aliquem posse excludi ab electione, est consistens non tantum in fictione, sed etiam in facto, quia verum est, dicere quod de facto non erat computandus in numero capituli, tunc etiam de facto potuisset excludi. sed exceptio quæ non excludit ab electione, sed solum imperficit vocem istam, proprie consistit in fictione, quia de facto iste fuit de numero. sed per fictionem & iuris effectum excluditur a computatione tanquam inhabilis. Per hoc concludo quòd voces absentium non vocandorum non computantur, quia quo ad hanc electionem habetur ac si non essent de numero. de elec. quia propter, & c. cum vniuersas. Idem de vocatis qui venire contempserunt, quia contemnendo fecerunt se extraneos, eo. ti. cū nobis. vbi singulariter hoc probatur vt ibi dixi. Venio ad secundum principale, ad materiam fictionum,
c & quæro de quatuor, primo quid sit fictio. [c] secundo quotu-
10 plex. tertio vnde causatur. quarto de fictionis effectu. † Decimotertio quæro, quid sit fictio. ad quod dic præmittendo ne equiuocemus ꝙ fictio pluribus modis accipitur in iure. qñque significat idem ꝙ simulatio, de qua simulatione hētur quod me. causa. c. 1. in gl. 3. de regularibus. vidua. C. plus valere quod agitur. in rubro & nigro, & hæc simulatio aliquando est licita, aliquando damnabilis, vt no. in d. c. 1. aliquādo fictio est idē ꝙ præsumptio. sic accipit gl. 50. di. ferrū. ff. quod me. cau. l. non est verisimile, & de præsumptione dic vt dixi de pręsump. literas. de spō. is qui. vbi etiam tetigi de fictione proprie sumpta. sed hic plenius dic. aliquādo & tertio accipitur fictio proprie sumpta pro quadam iuris dispositione per quam ex causa receditur a veritate facti, & de hac loquitur hæc cle. possent, & alij modi fictionis assignari, sed prædicti sufficiant. Hoc præmisso licet varie definiatur fictio, vt dixi in d. c. is qui. ego sic definio. Fictio est iuris dispositio, per quam non verum possibile, tamen esse verum pro vero accipitur. iuris dispositio. ponitur genus, quia omnis fictio est iuris dispositio, & non econuerso, & hęc est magis propria assignatio generis q̃ assignationes aliorum definientium, vt Cyn. in l. siue possideris, C. de proba. & Bar. in l. si is qui pro emptore, ff. de vsuc. pro emptore, & Io. de Lig. hic dicentium quod ex cōtrarijs veritatis pro veritate acceptio. quod verbum, acceptio, sapit potius factum q̃ ius, nec proprie est genus. Dixi non verum, quia fictio est super eo quod certum est esse falsum, per quam reuersus ab hostibus fingitur nunquam fuisse captus, ff. de captiuis & postli. reuersis. l. postliminij. & per totum. per quam etiam fingitur mulierem stipulatam fuisse dotem sibi reddi, cum tamen stipulata non fuerit, C. de rei vxo. ac. l. vnica. in prin. sic etiam fingitur excommunicatum non esse de numero eligentium, cum tamē sit, quia excommunicatio non excludit a numero in facto, vt dixi. s̄. q. proxi. pro hoc quod dicimus de omnibus priuatis voce eligendi, eo. ti. cum Vintoniē. & c. congregato, & eo. ti. si qñ. lib. 6. Dixi possibile tamen esse verum, quia super impossibile nō cadit fictio, sicut nec cadit iuris dispositio, de pac. c. fi. quod intellige sane. i. nulla dispositio quæ habet substantiam iuris, potest fieri super impossibili. d. c. pro hoc ff. de lib. & posthu. l. Gallus §. si eius. & ibi gl. ff. ex qui. cau. ma. l. denique. item quia ars imitatur naturam, non enim cadit figura vbi non subest veritas naturæ, de cele. mis. in quadam. fictio autem est artis & iuris, non ergo cadit super impossibili secundum naturam.
11 † Decimoquarto quæro circa hoc, cuius iuris sit fictio. i. a quo iure fiat. dicit Bar. in d. l. si is qui. ꝙ fictio non fit a iure naturali, quia illud est commune omnibus animantibus etiam irrationabilibus, ff. de iusti. & iure. l. 1. sed fictio fundatur sup æquitate, vt dico. inf. q. 19. quæ æquitas non cadit, nisi quoad vtētes ratione, sed secundum eum fingit iusgentium vt in fictione postliminij præalleg. Item ius ciuile. d. l. vnica. in princi. de rei vxo. act. & hoc siue sit ius commune siue municipale, vt statuta & consuetudines quæ inducunt ius ciuile, ff. de iusti. & iu. l. omnes populi, arg. de consti. c. 1. lib. 6. Io. de Lig. reprobat hoc, dicens fictionem cum causetur ab æquitate, fieri non a re inanimata vt est lex, sed a re animata idest ab habente potestatem legis condendæ. hæc reprobatio est verbalis, nam hæc fuit etiam intentio Bar. vnde dic ꝙ cum, vt pędixi, fictio sit iuris dispositio quatenus est in inducēdo, semper fit ab habente rationem, vt a conditore legis communis vel municipalis vel consuetudinis, sed quatenus est in inducto esse, fit a lege, imo est ipsa lex vel canon. de iure autem naturali dico verum esse quod non procedit fictio nō tantum accipiendo ius naturale generaliter vt accipit Bart. sed etiam accipiendo specialiter prout est. dic tamen rectę rationis, prout dixi in proęmio decretalium, nam hoc respectu cum solum duo pręcepta locum haberent, non expediebat vti fictione, & frustratoria fuisset.

† De-

ADDITIONES.

a Quid de vocibus non constitutorum. Adde cle, vt hi qui. de æta. & qua.
Vin. God. Vox etiam competens non dicitur esse apud dimidiam partem collegij in partem vel in totum. Ruy. consi. 50. nu. 6. lib. 5.

b Nunquam habuerunt vocem vt impuberes. Adde gl. in cle. si. de æta. & quali. Doc. in c. super inordi. de præben.

c Quid sit fictio. Add. gl. in cle. quamuis. de fo. compe. Io. And. in c. literas, de temp. ordi. Doc. in l. siue possidetis, C. de pro. & in l. non est verosimile. ff. quod metus cau. Bar. in l. si is qui pro emptore, ff. de vsuc. Bal. in ru. C. de proba. idem in ver. quòd verosimile, de præsump.
Vin. God. Adde eundem Bal. in l. siue possidetis. C. de prob. & vide Ruy. in consi. 27. nu. 16. lib. 3. quòd fictio non habet locum in dispositione stricte interpretanda, & vbi aliquid pro forma requiritur.

12 † Decimoquinto quæro, quotuplex est fictio, & est secunda quæstio principalis. Bat. in d.l. si is qui. ponit triplicem, quia secundum cum quædam est inductiua, quędam priuatiua, quędam translatiua, quod declarat. nam homo triplici modo agit. exemplifica in contractibus, aliquando agit contractum faciendo, aliquando destruendo, vt per acceptilationem, quãdoque transferendo vnum contractum in alium, vt per nouationem vel delegationem vel similes modos. Io. de Li. reprobat hanc distinctionem, aut enim ſm eum vocat inductiuam, quia inducit factum, & hoc non est verum, quia factum non aliter se habet: aut quia inducit ius, & tunc etiam priuatiua & translatiua sunt inductiua fictionis qui induxit ius. vocat ergo Io. de Lig. alijs vocabulis, quia quædam est fictio existentiæ q̃ Bart. dicit inductiuam, quædam non existentiæ quam Bat. dicit priuatiuam, de translatiua conuenit cum Bar. Alij ponunt decem genera fictionum secundum quod sunt decem prędicamenta, de quibus in lib. prędicamẽtorum Arist. ita dicit Az. in sum. C. in princ. & Lau. hic, & dant exempla. fingitur enim in prædicamento substantiæ aliquis esse qui non est. 22. q. 2. §. item opponitur. In prædicamento qualitatis fingitur esse qualis non est. 23. q. 5. si homicidium. In prædicamento quantitatis fingitur quis esse minor q̃ sit. 2. q. 7. quamq̃. In prędicamento relationis fingitur esse pater qui non est. 25. q. 2. §. iuxta. In prædicamento actionis fingitur agere qui non agit. de senten. exc. mulieres. In prædicamento passionis fingitur pati qui nõ patitur. 32. q. 5. proposito. In prædicamento vbi fingitur quis esse in loco in quo non est 7. q. 1. mutationes. In prædicamento quando, fingitur esse in alio tempore quam est. de pę. di. 1. periculose. In prædicamento situs, fingitur esse situs qui nõ est. 13. di. duo. quod nihil facit, sed facit ea. di. nerui. in fi. vbi dicitur de eo qui murorum ambitu clauditur, & sic situs est intra muros. In prædicamento habitus fingitur non habere qui habet. 16. dis. Nicena. Mihi videtur ꝙ cum dispositio iuris sit prodita ad regulandos humanos actus, in eo. procęmio Gregoriano, & in actibus humanis sit tantum duplex variatio, vna ratione substantiæ, alia ratione accidentium, omnia enim composita ex his duobus constant. de cele. mis. cum Marthæ. §. quæsiuisti. Ideo duplex tantum fictio ponenda sit. respectu substantię, vbi subdiuiditur fictio, quia quædam est affirmatiua, quædam negatiua. Affirmatiua est, per quam non ens affirmatur esse, & secundũ hoc fingitur stipulationem intercessisse pro dote quę non intercessit. C. de rei vxo. ac. l. vnica. in princ. fingitur esse in ecclesia qui non est. de cle. non resi. ad audientiam. Negatiua est, per quam negatur esse id quod est & disponitur de iure ac si non esset, vt quando ecclesia habet prælatum inutilem, fingitur non habere, de transac. c. 2. versi. sed neque, & hoc respectu substantiæ. licet exemplum quod dedi per c. ad audientiã, posset concernere accidens. Alio modo fit fictio vt dixi respectu accidentis, & hęc subdiuitur ſm varietatem accidentium, & posset fieri variatio nouem modis ſm nouem prædicamẽta omisso decimo scilicet substantiæ, vt in exemplis præmissis.

13 † Decimosexto quæro circa hoc, super quibus versetur fictio, nunquid enim versantur in his quæ sunt iuris, & nunquid potius in his quæ sunt facti? text. noster videtur velle ꝙ in his quæ sunt iuris, ibi, quæ in facto, non in fictione vel iuris effectu. & hoc tenet Lau. dicens quod iura fingunt quo ad ea quæ sunt iuris, vt prælatum inutilẽ non esse. i. quia disponunt ac si non esset prælatus, sed non fingunt in facto, quia in veritate facti est. Io. de Lig. hoc reprobat: potius enim fictio versatur in his quæ sunt facti quam in his quæ sunt iuris, quod etiam tenet Bar. in d.l. si is qui. quod patebit in sequentibus exemplis. Sed primo oporteret respõdere ad hunc tex. ad quem non respondet Io. de Lig. quia nec Laud. pro ię inducit. vbi dico ꝙ refert quærere, an iura induxerint fictionem ad destruendum factũ, quod est, vel ad inducendum factum quod non est. vel ad alterandum in alia natura, & tunc fictio non propriè versatur in facto, quia de facto hæc non fiunt idest ſm essentialẽ veritatem, alias non esset fictio, & ideo quando requiritur veritas facti, sicut in his quæ sunt facti, non habet locum fictio sicut est in possessione, non captus ab hostibus reuersus non fingitur retro possedisse. ff. ex quib. cau. ma. l. denique. quæ possessio habet plurimum facti, vt ibi dicit gl. de quo no. gl. de conces. pręben. cum nostris. Item quo ad casum l. denique. cessat æquitas super qua fundatur fictio vt dico ӡ. in 3. principali q. nam non est æquum ꝙ vsucęperit quis acquirendo & alteri præiudicando. si vero non possedit, vt quia fuit captus ab hostibus & fingendo eum retro possedisse, esset præiudicare ei, cuius possessio interim non fuit apud alium. & sic non potest de negligentia notari. Aliud est quærere, an fictio versetur in his quæ sunt facti. i. super his potius q̃ in his quæ sunt iuris. & dico ꝙ sic, & ꝑ hoc cõcordant opin. quia primo modo procedit tex. noster & opi. Lau. secundo modo procedit opi. contraria quam decla-
14 ra plenius in duabus se. q. † Decimoseptimo quæro, quare fi-
a ctio[a] non versatur super his quæ sunt iuris. R̃ndeo quia fictio in his nõ est necessaria. In his enim quæ sunt iuris, liberam potestatem habet legislator, sicut in hoc ꝙ minor habeat personam standi in iudicio, vt de iure canonico in spiritualibus maior 14. annis habet personam maioris 25. de iud. c. fi. li. 6. de restit. spo. ex parte. non expedit hoc casu dicere ꝙ sit fictio, quia nec est. non. n. receditur ab aliqua veritate facti, sed potius iuris dispositio alteratur. ab hac doctrina excipiunt Bar. & Io. de Lig. casum, q̃ñ surgeret iuris repugnantia, tunc dicunt etiã in his quæ sunt iuris, fictionẽ procedere, vt pone, dicit ꝙ filiusfamilias in castrensibus habet personam patrisfamilias, hoc est per fictionem, cum quo ad alia duret patria potestas: vel pone factus clericus quo ad ea quę acquirit, nõ est sub patria ptãte, ꝙ dixi in c. cum decorem. de æta. & quali. tñ non desinit esse sub patria ptãte quoad alia nisi fieret eṗs. qui fi. sint leg. per venerabilẽ. Ego dico exceptionem nõ necessariam, & ꝙ potius verum est dicere ꝙ alteratur natura illius actus qui est iuris vt in exẽplis positis, quia de iure est ꝙ filiusfamilias acquirit patri, sed alteratur natura patriæ ptãtis in casibus pręmissis. & est verũ dicere ꝙ patria ptãs non habet tales effectus de veritate iu-
15 ris. † Decimooctauo quæro circa id q̃d dixi ӡ. q. 16. quare fictio nõ versatur super facto ad effectũ facti, sed iuris tñ. So. patet ex q. precedẽti q̃ & amplius declara. In his. n. quę sunt facti, impossibile est ꝙ nõ fuerint si fuerũt, vel ꝙ fuerint si nõ fuerunt, vel ꝙ fuerint sub vno modo si fuerunt alio. non. n. facta pñt non fuisse. 6. æthicorum. l. in bello. §. factæ, ff. de capti. & postli. reuersis 32. q. 5. si Paulus. non põt ergo legislator nisi ꝑ fictionẽ circa talia disponere, fingit aũt prout dixi. ӡ. q. 15. Vbi aduerte ꝙ quia fictio est iuris dispositio seu iuris effectus, vt in tex. & ꝑ ꝯsequẽs est artis, ideo dẽt imitari naturã. Insti. de adop. §. minorem. ex hoc datur regula ꝙ fictio versetur circa facta fingendo ea non fuisse, & sic circa impossibile ſm naturã. sicut. n. dicit lex ꝙ non põt quis adoptare in filiũ eum qui ſm naturam nõ posset esse filius, vt quia non est tot annis minor adoptãte, vt in d. §. minorẽ. Ita in similibus nõ posset fingi hodie de mortuo iã trecentis annis ꝙ viueret, pro hoc Insti. de excu. tu. §. sed si in bello. ita dicimus in electione ꝙ si non fuit valida ex consensu, non p̃t confirmari per papã, quia non pñt induci substãtialia iuris super eo ꝙ nunquã fuit, de quo dixi in c. ꝙ sicut. de elec. pręcedens tñ exemplũ est melius. Ita ẽt posset exẽplificari in his qui sunt inhabiles ad electionem, fit. n. per fictionem vt finguntur non esse de numero, cũ tñ sint. & hoc quia ſm naturã esse possent. sed si essent mulieres quæ sunt incapaces sacramentorũ actiue, de ma. & obe. dilecta. in his in quibus quæreretur de tali incapacitate, frustra fingeretur. posset tñ exemplum hoc calumniari, quia mulierem esse incapacem, potius est per iuris dispositionẽ. sed alia plura exempla dari possent.

16 † Decimonono quæro & est tertia principalis q̃ō, vñ causatur fictio. Bar. in d. l. si is qui. dicit ꝙ ab æquitate. pro quo est tex. optimus, ff. de cap. l. postliminiũ. in prin. quia dicit ꝙ ex æquitate fingitur nunq̃ fuisse captum qui ab hostibus est reuersus. Opp. ad hoc ꝙ imo aliq̃ñ fictio surgat ex odio. fingit. n. lex dãnatũ in metallum & deportatũ esse mortuum licet viuat, ff. de contra tab. l. 1. §. plerunque. Sol. subest æquitas vt delicta puniãtur, ff. de iniur. l. nõ solum, §. 1. ita soluit Bar. in d. l. si is qui. Sed ita dicendo de omni iuris dispositione, dici posset ꝙ surgit ab æquitate, q̃d non est verũ capiendo æquitatem stricte, de quo dixi de transac. c. fi. Dic ergo ꝙ fictio fundatur ex aliqua speciali ratione mouente legislatorem, quod põt apparere in omnibus dispositionibus iuris, in quibus proceditur per fictionem, & hoc est, quia per specialem rõnem receditur a communi dispositione de pręb. de multa. in fi. Bar. tñ in d. l. si is qui. in 6. q. princ. ad probandum dictum suum, inducit exempla. nam cessante ęquitate cessat fictio. ff. de sta. homi. l. qui in vtero. ponit & alia exempla quę omitto, sed quod dixi est tutius & non põt pati calumniam. Ex prædictis infertur ad quæstionem se.

17 † Vicesimo quæro, an duæ fictiones[b] circa idem concurrere
b possint? dic ꝙ sic. vt duo specialia circa idem concurrunt, C. de dotis promis. l. 1. & quod ibi not. gl. ff. de iure dotium. l. cum post §. gener. & quod ibi no. q̃d tenet Gui. de Cu. ff. de pac. l. ab emptione, & intellige, quando sunt duę fictiones ęque principales,

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde quòd fictio nullum locum habet, nec habere potest in flammis, Ruy. consi. 114. nu. 9. lib. 5. Nec locum habet in dispositione stricte interpretan. & vbi aliquid pro forma requiritur, Ruy. consi. 17. nu. 16 lib. 3.

b An duæ fictiones. Adde l. 1. & ibi Doc. C. de dot. promis. Bar. in l. singularia, in princ. ff. si cer. pe. in l. si vero, ff. mand. & in l. si post, §. gener. ff. de iur. dotium.

Vinc. God. Adde Cor. in cons. 23. viso. litera n, & o. lib. 1. Et scias quòd fictio prævalet veritati, quando concurrit cum veritate esse idem. Ruy. consi. 115. num. 18. lib. 3.

pales, secus si vna veniret ad consequentiam alterius, tunc.n.
concurrere possent. Insti. quib. mod. ius pat. pot. sol. §. si ab ho-
stibus, ff. de sol. l. sub conditione. Item intellige quando nõ sur
gunt ex fomitibus, tunc proprie procedit l. cum post. §. gener.
& pro hoc, ff. de polli. l. si quis rem. §. 1. coniuncta l. fi. C. de sa-
crosan. eccl. & quod no. gl. C. loca. l. qui rem. Ad prædicta indu
co casum c. fi. de spon. vbi id quod disponitur in c. is qui. eo. ti.
ꝙ per sequentem copulam sponsalia de futuro transeant in
matrimonium, non habet locum nisi copula vere interueniat
& non sufficit nixus ad copulam, quia essent duæ fictiones, al-
tera per quam fingeretur consensus de præsenti, altera per q̃
fingeretur voluntas seu nixus pro facto. & ad hoc ille tex. est
28 optimus, quod etiam ibi dixi. † Vicesimo primo quæro, & est
4. prin. q. de fictionis effectu. respondeo ꝙ habet effectum veri-
tatis vt probat definitio tradita sup. q. 13. & adeo habet effectũ
veritatis ꝙ non admittitur probatio in contrarium, de spon.
is qui. quod tamen c. licet. in præced. q. induxerim ad materiã
fictionum, proprie loquitur de præsumptione. sed gl. ibi inter-
misit exempla de fictione, & quo ad hoc subest identitas ra-
tionis, imo fortior, quia necessarium est dicere ꝙ fictio habea-
tur pro veritate, quia alias frustra esset quod procedit quo ad
omnia quæ surgunt ab illo qui fictionem inducit. vnde si ciui-
tas concedit alicui ꝙ habeatur pro ciue, sicut hic concessum
est scholaribus, iste habetur pro ciue in omnibus quæ potest
concedere ciuitas. secus in alijs quæ concessa essent a principe
ciuibus, pro hoc ff. de leg. 2. codicillis. §. fi. & de hoc per Bart. ff.
29 de adul. l. si maritus, §. 1. † Vicesimosecundo quæro circa hoc,
an fictio præferatur veritati. ꝙ sic per c. 1. quod metus causa.
In contrarium, C. plus valere quod agitur. in rubro & nigro.
Item quia fictione ius non confunditur nec deletur, C. de iu.
dot. l. in rebus Lau. distinguit, quia aut loquimur de fictione
iuris & de iure. & talis præualet veritati. de spon. is qui. & quod
no. 50. di. ferrum. aut est fictio iuris tantum, exemplum in ve-
lata quæ post annum fingitur professa, & statur fictioni prima
facie nisi plene probetur contrarium, de quo no. quod me.
cau. c. 1. & hoc quo ad fictionem iuris. sed aliquando fictio est
facti, sicut quando clericus assumit habitum laicalem, de vi.
& ho. cleri. clerici. & tunc semper statur veritati nisi probetur
honesta causa fictionis, quia fictio de sui natura est mala, sicut
& simulatio, vt no. d. c. 1. quod me. cau. hæc distinctio & tota q.
non procedit per id quod dixi in præcedenti q. & sup. q. 13.
vt enim apparet ex verbis Lau. non capit fictionem proprie,
sed vel capit fictionem pro præsumptione, quatenus distinguit
an sit iuris tantum, an iuris & de iure. vel capit pro simulatio-
ne. nos autem quærimus de fictione proprie sumpta, & de il-
la procedit quod dixi in quæstione præcedenti, per hæc aperi-
tur via ad totam materiam.

SVMMARIVM.

1 *Emolumentum potest prouenire ex iurisdictione.*
2 *Ecclesia cathedralis, collegiata, & regularis, qualiter differunt.*
3 *Iurisdictio ecclesiarum tam cathedralium quam aliarum (defuncto prælato) ad quos deuoluitur.*
4 *Declaramus verbum positum in l. vel c. denotat iuris veteris declarationem, non noui inductionem.*
5 *Commodum an prouenire possit ex sigillo.*
6 *Recipiens aliquid confidens de opinione alicuius doctoris famosi, an & qualiter excusetur.*
7 *Ecclesia collegiata qualiter fit, & qualiter cognoscitur.*
8 *Dispositio cle. statutum, de elect. an procedat in bonis communibus prælato & capitulo.*
9 *Capitulum, si vacante sede constituit aliquem officialem, an ille habebit salarium de bonis pertinentibus ad prælatum.*
10 *Capitulum si dat delegatum ad vnam causam, an talis habeat salarium de bonis ecclesiæ vacantis.*
11 *Quid si aliqua esculenta & poculenta dantur capitulo sede vacante.*
12 *Sede vacante si ad singulares personas pertinet iurisdictio cum emolumento, an verbum personis, intelligatur de personis ipsorum collegiorum.*
Adde ad idem nu 13. & 14.
15 *Iurisdictio qua ratione potest pertinere ad singulares personas cum emolumento, non autem potest pertinere ad eas ratione suarum personarum.*

CAP. VII.

STatutum. Primo declarat constitutionem Bonifacij, eo. ti. quia sępe.
lib. 6. quo ad collegia. Secundo ibi, cęterum, decla-
rat eandem circa regulares personas. summa vt in
glos. tamen post verbum, cathedralis ecclesiæ, adde, vel regu-
1 laris. † No. quòd ex iurisdictione prouenire potest emolumen-
tum, & dicit Lap. ꝙ emolumentum proprie est lucrum mo-
lendini, licet generaliter accipiatur pro qualibet commodita-
te. Malachiæ 3. & ꝙ emolumentum quia custodiuimus præce-
pta eius. de hoc in glo. idem verbum, & in ea. in fi. de testamen.
2 si hæredes. † Secundo no. differentiam inter ecclesiam cathe-
dralem, regularem, & collegiatam. quomodo autem dicatur
3 ecclesia collegiata, gl. 2. tangit. & dico j. q. 4. † Tertio no. ꝙ non
tantum ad capitulum ecclesiæ cathedralis fit deuolutio iuris-
dictionis defuncto episcopo, sed etiam ad collegia aliarum ec-
clesiarum deuoluitur iurisdictio suorum prælatorum, secun-
dum Lau. de quo in clemen. ne in agro. j. de statu regu. vbi di-
co. §. Abbate q. 1. & 4. sequentibus. hoc tamen non probatur
hic, quia præsupponit factum. nec quo ad hoc disputat quid
iuris: quamq̃ autem hic generaliter dicat de pręlatis, tamen
dicit Pau. ꝙ intelligitur de pręlatis principalibus per quorum
mortem viduatur ecclesia. quod etiam probatur in c. quia sę-
4 pe. vbi de hoc in glo. 4. † Quarto no. ꝙ hæc constitutio non est
noui iuris inductoria. probat verbum, declaramus, & in hoc
no. principium gl. 5. in hoc verbo. ex qua glos. no. singulariter
differentiam inter corrigere & reprobare. Est enim corrigere,
cum reuocatur aliquid quod prius tenuit. de consan. & affi.
non debet. reprobare, cum declaratur aliquid nunq̃ tenuisse.
Quinto no. ꝙ expensę debent deduci, & illę solę deducuntur,
de quibus de do. & contu. finem. & ibi gl. Sexto no. ꝙ aliquan-
do pręlatus habet iurisdictionem secularem. i. quo ad laicos,
concor. in gl. in verbo, secularis. & idem Pau. & pro hoc ne cle.
vel mo. c. fin. lib. 6. Septimo no. in ver. cęterum, quòd consue-
a tudo dat iurisdictionem [a] etiam spiritualem. de hoc 9. q. 3. con-
questus. de so. compe. cum contingat. Opp. ꝙ ex iurisdictione
non proueniat emolumentum per c. cum ab omni. de vi. &
ho. cle. So. in gl. in verbo, iurisdictione, ponit duplex exem-
plum tex. Primo quo ad emolumentum prouenies ex pęnis
pecuniarijs vel emendis. & hoc est indubitatum, & de hoc in
concordantijs quas gl. alleg. maxime in gl. c. licet, de pęnis. Se-
cundo exemplificat gl. in emolumento. i. in quota litis quę de-
beri potest ex consuetudine, & hoc glos. reprobat per c. cum ab
omni, & idem Pau. qui dicit hoc verum quando emolumen-
tum directe prouenit ex iurisdictione. aliud dicit si detur ali-
quid gratis, puta si officiali capituli pro missione in possessio-
nē aliquid donatur pro sigillo. pro hoc vltimo est quod dico
in sequenti contrario, sed quo ad dictum præcedens Gen. vi-
detur sentire ꝙ sportulę possint de iure peti. per Auth. de iud. §.
ne autem, col. 6. & ad c. cum ab omni. & de rescri. statutum, §.
insuper, lib. 6. respondetur quòd loquuntur in delegato Papæ.
Idem Matth. reprobans opinionem fratris Aluari dicentis idē
in ordinario quod in delegato Papę, per c. 1. ne pręl. vic. suas. ga
sm Matth. est diuersa ratio, quia delegatus Papæ debet gratis
adimplere mandatum specialiter sibi factum, sed ordinarius
non cognoscit de mandato speciali Papæ. Item quia in dele-
gato reperitur expresse prohibitum per d. c. statutum, §. insu-
per, & §. notarium. sed in ordinario non. potest ergo ordina-
b rius [b] habere sportulas vel salarium seu emolumentum, nisi
forte litigantes sint pauperes, de quo in Spe. de salarijs. §. 1. ver-
si. vera consuetudo, opi. glos. & Pau. communiter tenetur in d.
c. cum ab omni. vbi hæc fuit opi. Host quia si delegatus prohi-
betur, ergo fortius ordinarius, in pluribus tamen curijs secun-
da opi. seruatur, & dic ꝙ vbi est consue. possunt ordinarij lici-
te recipere emolumenta. licet enim tutius facerent abstinen-
tes per d. c. statutum, §. insuper. & per rationes s. factas, tamen
non peccant, saltem mortaliter non abstinentes vt habeant
pro se opi. summotum Doc. pro hoc quod no. ff. de re iudi. l.
cum prolatis. de post c. vnico. lib. 6. & hoc nisi consue. esset mul
tum immoderata, tunc enim non valeret, de consue. c. 1. cũ si.
& idem dixi de vi. & ho. cle. cum ab omni. Datur & tertium
exemplum in emolumentis quæ dantur officialibus & nun-
cijs vel scriptoribus vel similibus 14. q. 5. non sane. & quod no.
3. q. 3. offeratur. in gl. 1. quod dicit Pau. intelligi posse in ordina
rio, non in delegato d. c. statutum. §. notarium. quod exempli
non conuenit huic literæ, quia tale salarium est ipsorum offi-
cialium, nec conseruatur successori. Item sic intelligendo non
procedit

ADDITIONES.

a Consuetudo dat iurisd. Adde Abb. in c. quoniam el 1. ne prælati vi. su. & in l. 1. C. de emanci. lib. & Bar. in l. viros, C. de diuer. offi. lib. 12.
Vlric. God. Consuetudo non solum dat iurisdictionem, sed in imponendis oneribus præualet, & seruanda est contra regulas iuris. Soc. consi. 71. nu. 16. lib. 4. & æquiparatur legi scriptæ, eo. consi. 32. num. 14. Consuetudo generalis prouinciæ est seruanda in locis particularibus etiam vbi non viget, Ruy. consi. 19. nu. 9. lib. 5. & in omni obligatione semper intelligitur reseruata, Ruy. consi. 4. nu. 13. lib. 10.
b Non potest ordinarius. Adde in §. si tibi quoque. in Aut. de man. prin. glos. in ver. præter expressas, in c. cũ ab oi. de vi. & ho. cle. Doc. in c. statutũ, de rescr.

procedit præmissa distinctio inter ordinarium & delegatum. nam etiam in delegato permittitur quòd soluatur notario. d. §. notarium. dummodo ipse non participet, vt ibi, vnde intellige hoc exemplum vt dicit Matth. quando de hoc salario notariorum seu aliorum officialium aliquid recipit iudex, & tunc procedit distinctio præmissa inter ordinarium & delegatum, & dicit Matth. q ista salaria dicuntur sportulæ 14. q. 5. non sane. in Aut. de liti. §. ad excludendas. Refert tamen opi. fratris Aluari dicentis q sportulæ dicuntur illæ tantum quæ dantur iudicibus, vt no. 3. q. 3. offeratur. in gl. 1. dic q etiam ea quæ dātur executoribus, dicuntur sportulæ, inter quos executores cōputantur notarij & alij officiales vt nuncij & similes. d. §. ad excludendas. quod dixi in d. c. cum ab omni q. 2. In hoc tamen
5 non est vis facienda in vocabulo. ar. de procur. petitio. † Secundo op. q ex sigillo non possit commodum prouenire. de si. c. 1. sol. contrarium procedit in spiritualibus in quibus non licet ēt pro remuneratione laboris, vt ibi no. & 1. q. 2. placuit. quod tenent hic Pau. Genze. & Matth. vel sm Matth. ibi loquitur qn̄ pactum intercessit ante collationem beneficij de aliquo dando pro sigillo, quod fieri non debet d. c. placuit. hic autem loquitur de eo quod recipitur pro sigillo post collationem quod licet, vt in d. c. placuit. vel solue, vt in gl. in verbo, sigillo, quod potest intelligi de sigillo vel ad vsum causarum vel cōtractuū. Et in primo dicto intellige gl. sm ea quæ dixi in contrario pręcedenti. quo ad sm dictum no. glos. q ex consuetudine potest induci vt scriptura super contractu validetur sigillo, vt si esset confecta per non Tabellionem, quod declara plenius vt dixi de proba. post cessionem. de quo in Spe. de proba. §. vidēdum. ver. 10. vbi notantur casus in quibus creditur literis sigillatis. plus tamen creditur instrō, vt dicit idem Spec. de instru. edi. §. restat. ver. sed cum literis. dic q imo pariter qn̄ de hoc est consuetudo. per c. cum dilectus. de fide instr. Quomodo autem debeat sigillum apponi, & per quē, & de forma sigilli, & an quis
a possit sigillare sigillo alieno,[a] & de multiplici sigillo, prosequitur hic Pau. ea quæ no. Inno. & Host. de fi. instru. c. 1. Concludit autem Pau. quod si emolumentum prouenit ex sigillo apposito nomine prælati vel officialis, habet locum quod hic dicit: secus si officialis sigillum apponat nomine suo proprio & non officij. Item in eo quod dicit de sigillo iurisdictionis ecclesiasticę, dicit Pau. idē si prælatus sigillabat sigillo capituli & offi-
b cialis etiam sede vacante[b] vtitur eodem sigillo 73. di. in nomine. dummodo totum fiat nomine prælati & eius sit emolumentum. Tertio opp. in eo quod reuocat consuetudinem, ibi, consuetudine qualibet contraria non obstante, & nihil dicit, de priuilegiis, vel statutis spālibus, de quibus dicitur in c. quia sæpe. eo. ti. lib. 6. ergo imperfecte declaratur illa constitutio per istam. Sol. vt in gl. in verbo, cōsuetudine, quæ dicit q idem debet suppleri de consuetudinibus vel statutis, quia cum hoc declaret illam, & pars illius vitiet consuetudines & statuta, ergo quod hic reperit de consuetudine, procedit etiam in statutis, & consuetudinibus, & cum hac gl. concordat Pau. & Gen. Ex hac sol. no. Lap. q si alicui statuto fit aliqua additio, idem iuris intelligitur repetitum in additione quod erat in statuto quo ad pęnam & quo ad alia. quod no. singulariter. & est rō, quia id quod venit per modum addendi, fit pars illius cui additur. l. sed si manente. ff. de precario. Idem dicimus in iurisdictione prorogata q habet naturam primæ, vt no. de offi. deleg. Pau. & Genze. & hoc facit ad multa. Vel secundo solue vt dicit eadem gl. q id quod dicit hic de consuetudine cōcernit consuetudinem quæ secuta esset c. quia sæpe. eo. tit. lib. 6. quam tollere voluit hæc constitutio, & alias non fuisset sublata nisi expressisset. de consti. c. 1. lib. 6. Idem Pau. & Genz. sed Lap. reprobat, quia cum c. quia sæpe. reprobaret consuetudines, sequitur
c quod consuetudo non potest induci[c] nec inducta valet, adeo q de ipsa non expedit facere mentionem, pro hoc quod no. de verb. sig. Abbate. in fi. vnde dicit quòd hoc verbum, consuetudine qualiber &c. respicit factum vt tolleret consuetudinem, quatenus de facto inducta foret. hoc idem antequam vidissē Lap. consulueram in quadam quæstione facti. motus, quia ex quo c. quia sæpe. damnat consuetudinem, per hoc infertur q non est rationabilis. causa autem irrationabilis patebit j. in 1. q. si non est rationabilis, ergo non tenet, nec expedit de ipsa fieri mentionem per c. 1. de consti. lib. 6. ibi, dumtamen sint rationabilia. Item induxit verbum deinceps, positum in c. quia sæpe, in fi. quod concernit futura, & per consequens resistit cōsuetudini inducendæ. pro hoc de consue. c. fi. & quod ibi no. in glo. pe. Sed posset rn̄deri q verbum, deinceps, concernit abusū, vt. s. per illud c. prohibeatur in futurum talia fieri etiam si consuetudines prius inductæ hoc permitterēt. Induxi etiam quia clausula generalis, non obstantibus consuetudinibus, &c. quæ ponitur in d. c. quia sæpe. non tantum concernit inductas, sed etiam inducendas, quia lex semper loquitur, C. de hære. l. Arianl. de cuius natura est q concernat futura. de consti. c. fi. & hoc est verius, & not. ad multa. pro prædictis est quod dico inf. de sepul. dudum. ad fi. ver. nos enim, q. 8. & per ibi dicta in aliquo limitantur præmissa. Tertio solui potest sm Genz. vt hæc verba, consuetudine qualibet &c. non referantur ad verbum, declaramus, quod est sup. sed ad verbum, pertineret, proxime præcedens, & sm hoc, non sequitur q per hanc expressionem permittatur q priuilegia, vel statuta post c. quia sæpe. valeant. sed hæc solutio non bene cōsonat textui, quia de natura clausulæ est concernere dispositionem principalem, nō autem accessoriam tantum, de app. secundo requiris. nisi aliqua ratio spęcialitatis inducat sm no. ibi, & eo. titu. inquisitioni. & ff. de verb. obli. l. Titia. in fi. Quæro quæ fuit ratio dubitandi hic. Solu. vt in glo. in verbo, declaramus, fuit enim ratio propter opi. Io. And. positam in c. quia sæpe. tenentis contrarium. Ratio decidendi colligitur ex opi. Arch. ibi posita, quæ omnia prosequitur hæc glo. Et vt aperiantur motiua, principale motiuum Io. An. fuit vt ex quo deuoluebatur iurisdictio, per consequentiam & emolumentum tanq̄ accessorium, ad quam rationem gl. non rn̄det, imo eam iustificat confirmando suam opi. sed Lau. rn̄det q procedit in his quæ sunt iustitiæ & necessitatis, non in his quæ sunt gratiæ & voluntatis, vt hic. Pau. adhuc clarius rn̄det quòd hic plus reperitur in accessorio q̄ in principali, & in accessorio est specialis prouisio quę derogat his quæ ex vi iuris vel significatione verborum poterant intelligi in clausula ad hoc, ff. de eo quod certo loco l. centum Capuæ, & l. fi. de iureiu. debitores, & c. cum contingat. vbi de hoc. & c. licet. lib. 6. nam prouisionem iurisdictionis quæ habet sede vacante iurisdictionem deuolui, restringit alia dispositio dicens fructus debere conseruari futuro successori a qua speciali dispositione recedi non debet per naturam accessorij, quam rationem no. & pro ea. ff. de pęnis, l. sanctio legum, & quod dixi de iudi. at si clerici. in illa q. an clericus possit coram laico conueniri. tenēdo q non, quia dispositio generalis non tollit specialem, vt ibi. Item, vt dicit Pau. potest esse q iurisdictiones exercentur per vnum & emolumentum est alterius vt patet in officiali alicuius qui habet certum salarium & totum emolumentum est principalis, pro hoc 21. dist. si laicus. vbi de hoc, vno ergo concesso non venit aliud, & argumentum de accessorio habet locum in habentibus omnimodam connexionē, quod dic vt dixi in d. c. debitores. Gen. idem sequitur, quia sæpe aliquis habet onus, sicut commendatarius beneficij qui habet onus, & tamen non facit fructus suos. no. Inno. de electio. dudum. & 2. no. de elec. nemo deinceps lib 6. quia non est prælatus, vt ibi no. & 21. q. 1. qui plures. ad instar etiam illius cui procuratio seu administratio libera conceditur qui tamen fructus non lucratur. de elec. is qui. lib. 6. Sic etiam tutor administrat bona pupilli, non tamen facit fructus suos. l. a tutoribus, §. principalibus, ff de admi. tut. dic quòd est emolumentum, & accessorium iurisdictioni, quando iurisdictio non potest aliter ministrari commode, & quo ad illud tantum emolumentum quod oportet expendi pro tali administratione, pro hoc de offi. deleg. c. 1. & c. præterea. nec hoc prohibetur hic, imo expresse permittitur in eo q permittitur deduci expensas rationabiles. quod etiam declaro plenius q. 6. & tribus sequen. per hoc concludo q etiam ante hoc c. verior fuit opi. Archi. non tantum per rationem extrinsecam quam ponit glos. sed etiam
6 per intrinsecam statim dictam. † Secundo quæro circa hoc quid si prætextu opi. Io. An. ante hoc c. aliqui pceperant emolumenta. dicit Lau. q ex vi huius c. in verbo, declaramus. q extenditur ad præterita. de elect. cum in cunctis. §. sane. poterit agi cōdictione huius capituli ad illa repetenda. & illi dicuntur incidisse in pœnam constitutionis. c. quia sæpe. quæ expresse dicit, quicquid &c. & sic nihil excludit. de maio. & obe. solitæ. fuisset ergo tutius eis in tali dubio & tam pęnali q̄ etiam periculoso poti⁹ abstinere. de homicidio, significasti. hoc puto verum

ADDITIONES.

a An quis possit sigillare sigillo alieno. Adde glo. in c. communiter, de re iu. gl. in c. canonici. de off. ordi. lib. 6. Inno. in c. 1. de fide instru. Spe. in ti. de cita. §. iam de citatione, ver. literæ.
Vin. God. Vide Bar. in l. ad testium. de testa. cum apostillis ibi positis.

b Et officialis etiam se. va. Adde contraria opi. est verior secundum Abb. quòd capitulum non succedit in potestate spiritualiter non petente episcopo ratione additamenti, Ab. in c. scriptum, in 5. col. de elect. per gl. ibi in ver. temporis, Domi. in c. 1. ver 11. de ma. & obe. lib. 6.

c Quod consuetudo non potest induci. Adde Pe. de Anch. in c. 1. de rescr. & in c. extirpandæ, in §. 1. de præben. & Ab. in cle. 1. de proba. & Cy. in l. 1. C. quæ sit lon. consuet. & Bar. in l. si mihi & tibi, §. 1. de leg. 1.
Vin. God. Consuetudo quando non dicatur inducta nec probata, Ruy. consi. 119. nu. 10. lib. 4. & non inducitur ex obseruantia iuris communis Ruy. consi. 28. nu. 12. lib. 1. Consuetudo tamen facilius inducitur quam subscriptio, Ruy. consi. 155. nu. 23. lib. 4. Consuetudo autem populi quando inducatur, ponit Cor. consi. 193. mandatas literas. lib. 4.

rum respectu reuocationis occupatorum, quia non fecerunt
ea sua, sed quo ad incurrendam pęnam prædictam, dico secus,
quia poterat esse sine dolo propter opi. Io. And. validaram ra-
tione, pro hoc quod dixi s. in 1. cōtrario. Tertio quæro quid in
7 ecclesijs non collegiatis, vt hic in glos. 2. & idem Pau. † Quarto
a quæro circa hoc quomodo fit ecclesia[a] collegiara, & quomo-
do cognoscitur. dicit Pau. & Matth. ꝙ collegiara est vbi est col-
legium simul viuentium, per id quod no. 12. q. 2. qui manu-
mittitur. & dicit Matth. ꝙ qñque habet ecclesia priuilegium
per quod constituitur collegiata, & tunc planum ꝙ collegia-
ta censetur. aliquando non habet priuilegium, & tunc qñque
constat in ordinatione fuisse statutum ꝙ ibi sint tres clerici vel
plures, & adhuc habetur pro collegiata 10. q. 1. c. 1. de cōse. d. 1.
nemo 1. q. 2. placuit, quod non videtur verum nisi ordinatum
fuerit ꝙ esset tanq̃ collegium. alias potius videntur esse tanq̃
seruientes & vocantur clericatus simplices. de iurepa. postula-
sti. Quandoque a principio nō fuit ordinata ecclesia pro pluri-
bus, & tunc non habetur pro collegiata. nam sufficit quod ha-
buit dotem pro sacerdote, & vno clerico. de vi. & hooe. cle. vt
quisque. de fi. presby. proposuit. & dictis c. placuit. & nemo. sta-
tim allegatis, & hoc nisi in ecclesia sint plures qui sint in pos-
sessione collegij. nam tunc habetur pro collegiata, & defendi-
tur in tali possessione donec aliud probetur. de insti. cum ve-
nissent. Potest autem non collegiata fieri collegiata vel per prę
scriptionem, vel etiam per episcopum. vocatis tamen quorum
interest, alias non tenet epi dispositio. de ma. & obe. inter qua-
tuor. sicut dicimus de vnione, de quo 16. q. 7. monasterium, &
c. si quis vult. & de accu. si constiterit. de exces. præla. sicut vni-
re. de elec. nemo deinceps. lib. 6. tamen in c. nemo deinceps. &
b c. si constiterit. potius dicitur de commenda.[b] sed eadem est
ratio. Refert tamen Matth. contrarium fuisse obtentum, scili-
cet episcopum ex causa posse ecclesiam facere collegiatam in-
uito patrono, & si sufficiunt facultates per c. quoniam. de vi. &
ho. cle. & ita determinauit Pe. de Sanso. quod dico verum, sed
intelligitur collegiata sine pręiudicio patroni. nunquam enim
præiudicari potest iuri singularium personarum nisi citentur,
nec potest eps vel inferior a Papa præiudicare patronis secula-
ribus etiam quo ad collationem. Papa tamen posset per cle. li-
8 teras. de præben. † Quinto quæro an in bonis communibus
prælato & capitulo procedit hęc dispositio. gl. in verbo, dimis-
sis. inducit opi. Archi. tenentis ꝙ non per iura allegata in glo. s
qđ inducit gl. hanc literam ibi, aut alias vndecūque. & cum gl.
videtur concordare Matth. sed Pau. & Genze. tenent opi. Ar-
chi. & ad literam ibi, vndecūque. Dic fm Pau. ꝙ illud generale
restringitur per verbum, quod ad prælatos, quia non dicit ad
collegia. vult dicere ꝙ tex. loquitur de obuenientibus vndecū-
que pertinentibus tamen ad prælatos scilicet solos, alias non
possunt dici talia quæ debeant reseruari successori. pro opi. Ar
chi. faciunt c. vni. ne se. vacan. lib. 6 & c. vlt. de reg. eo. lib. quæ al-
legat gl. faciunt autem sic, quia in illis c. dicitur ꝙ capitulum
succedit in collatione beneficiorum communiter spectante
ad epm & capitulum, sed collatio est fructus iuris conferendi,
& per consequens prælaturæ, cuius ratione competit confer-
re. pro hoc quod no. Inno. de elec. Cumana. de resti. spol. in lite-
ris, de iurepa. consultationibus. sicut ergo in hoc fructu com-
muni succedit capitulum, ita succedit & in alijs cōmunibus.
Ego in quodam consilio dixi distinguendum. nam quando-
que fructus communes cōsistunt in aliquo indiuisibili, & tunc
procedit opi. Arch. & sic loquuntur iura præallegata, quæ di-
cunt de collatione beneficij ꝙ communiter spectat ad præla-
tum & capitulum. nam emolumentum quod est conferre, est
indiuisibile, quia non potest titulus beneficij pro parte tribui.
de præben. maioribus. nec recipit hoc emolumentum aliquā
æstimationem, quia spiritualia per temporalia non æstiman-
tur. de rerum permu. ad quæstiones. ne ergo contingat capitu-
lum priuari iure suo sine culpa, ideo permittitur & de iure di-
sponitur vt sede vacante capitulum succedat. aliquando au-
tem tale emolumentum commune consistit in re diuisibili,
& tunc pars capituli sibi subueniet. pars autem episcopi reser-
uabitur successori futuro. nam quo ad hanc partem episcopi
potest hoc emolumentum censeri non commune. & ita est
pro hac differentia. facit ff. de vsufru. l. vsufructuarij venari. §.
si in viuarijs. vbi vsufructuarius viuarij. i. loci in quo feræ sunt
inclusæ, vt pisces, vel aues, satisfacit finito vsu reddendo tantū-
dem numero etiam si non reddat eadem capita. & hoc per-
mittitur propter difficultatem distinctionis, idest distinctionis
seu cognitionis. ita & in præcedenti membro propter difficul-
tatem separationis fructus communes obueniunt capitulo.
secus ergo erit quando hæc ratio cessat. Sexto quæro, quia di-
cit expensas rationabiles deducendas, quæ sint rationabiles.
gl. in verbo, expensæ. soluit dando exempla de expensis pro sa-
lario quod datur officiali. dat alia exempla. & dicit Pau. ꝙ va-
cante sede soluentur salaria consueta procuratorum & aduo-
catorum, quia licet ecclesia tunc non litiget, ne se. va. cap. si. ta-
men tunc magis indiget consilijs. Idem dicit de syndico quē
debet habere ecclesia. de syndi. c. vnico. dicens ꝙ isti habebunt
salarium etiam tempore quo non litigat ecclesia. ar. de offic.
ord. præsenti. §. porro. lib. 6. dicit etiam Pau. per verbum, dedu-
cantur, ꝙ quo ad expensas rationabiles poterunt illi qui per-
ceperunt emolumenta vti retentione, ff. commo. l. in rebus, §.
possunt, de pig. actio. si necessitas. hac autem deductione dicit
ꝙ dictæ expensæ debent nominatim peti in libello. de hoc in
Spe. de expen. §. 1. ver. & no. in eo autem ꝙ glos. vt prædixi dicit
9 de officiali. dic vt in præceden. q. † Septimo quæro circa id qđ
dixi in proxi. q. quid si capitulum, sede vacante constituit offi-
cialem vnum ex canonicis, nunquid habebit salarium de bo-
nis pertinentibus ad prælatum. videtur ꝙ non per c. quia sæpe.
eo. ti. li. 6. nam si caplm exerceret iurisdictionem suo nomine
& per se, nihil perciperet, vt hic, & ibi, ergo nec iste canonicus
qui est pars capituli, & qui censetur habere iurisdictionē iure
suo, de offi. or. irrefragabili. §. excessus. Item quia gl. dicit sala-
rium deberi officiali, non videtur hoc procedere etiam præ-
supposito ꝙ esset non canonicus, quia talis officialis censetur
ordinarius, vt no. 25. dist. perlectis, & probatur de offi. vica. li-
cet, lib. 6. vbi etiam no. gl. sed ordinarius nihil recipere debet
præter sportulas, in aut. de liti. §. ad excludendas 8. col. 3. q. 3. of-
feratur. de vi. & ho. cle. cum ab omni. In contrarium quia non
debet constitutus vicarius militare suis stipendijs. de præscrip.
cum ex officij. negari enim inquit quin procuretur vtilitas pręn
laturæ per talem officialem. prælatura ergo quæ sentit emo-
lumentum, sentiat & onus, regula, qui sentit. li. 6. pro hoc opti-
me de offi. or. præsenti, §. porro. eo. li. & hoc tenet Pau. ad con-
traria rñdet. ad primum ꝙ non est verum ꝙ si non est canoni-
cus, dicatur habere iurisdictionem, sed potius nomine capitu-
li. Ad aliud rñdetur eodem modo, ꝙ licet sit ordinarius nō est
talis ꝙ habeat iurisdictionem suo nomine. de quo solo loquū-
tur contraria. & dicit Pau. ꝙ in hoc officiali non deducunt ex-
pensæ, quas domi erat facturus sicut dicimus de expensis iudi
cij, vt no. 2. q. 1. in primis. facit de rescrip. statutum, §. insuper, li.
6. ad hunc tex. & c. quia sæpe. respondetur ꝙ potius faciūt pro,
quatenus hic permittitur vt deducantur rationabiles expen-
sę, & tales non possunt dici irrationabiles. est enim commodū
vt deputetur vnus & non exerceatur iurisdictio per totum ca-
pitulum propter difficultatem congregandi capitulum & di-
scordiam quæ posset occurrere inter singulos. ar. de procura. si
10 duo lib. 6. † Octauo quæro quid si capitulum dat delegatum
ad vnam causam, nunquid iste habebit expensas de bonis ec-
clesiæ vacantis. So. Pau. remittit. dic ꝙ sic, & fortius q̃ in casu
præcedenti. de quo in Spe. de salarijs §. 1. ver. porro. & de rescri.
11 statutum. ver. insuper. lib. 6. † Nono quæro quid si sede vacan-
c te aliqua esculenta vel poculēta[c] donantur capitulo. dicit Pau.
ꝙ si ex mera liberalitate, non expedit ꝙ reseruētur futuro suc-
cessori. secus si ratione debiti vel præstationis ad quam tenere-
12 tur tribuens. pro hoc d. c. statutum, §. insuper. † Decimo quæro
in ver. cęterum, nunquid quod dicit de singularibus personis,
procedit in personis ipsorum collegiorum. gl. in ver. singula-
res, arguit pro & contra. concludit tamen ꝙ sic, notans com-
ponentem qui hoc debuisset declarare. Pau. idem & Genze.
quod est verum. nec in hoc debet notari. i. redargui compo-
nens, dico enim ꝙ verbum singulares, solum loquitur de sin-
gularibus personis ipsorum collegiorum, non de extraneis, qa
versi. cæterum. venit exceptiuc, vt s. pręmisit tantum de colle-
gijs, vt ergo exceptio sit de regula fm no. per Dy. in proęmio
regularum, lib. 6. ꝙ dicit singulares personas, necessario intel-
13 ligitur de personis ipsorum collegiorum. † Vndecimo quæro
quid si ad personas singulares pertinet iurisdictio non ratione
dignitatum, sed ratione personatuum vel officiorum. gl. quid
si. sol. ꝙ idem, & cum ea idem Genze. pro hoc quia eadem est
ratio,

ADDITIONES.

a Quomodo fit ecclesia. Adde Host. in c. dilecta. de exces. præla. & Io. An. in c.
nobis, de iure pa. & Inno in c. postulasti. eo. ti.
Vin. God. De ecclesia collegiata vide consilium quod incipit viso puncto,
quod est ante consi. Alex. 58. lib. 40.

b De commenda. Adde de materia commendæ. gl. 1. in c. qui plures 21. q. 1. Ab-
ba. & scribentes, in c. cum nobis olim, de elec.
Vin. God. Adde in Io. Fran. de Lig. in q. 3. 2. par principalis. nu. 7. & 8. quod
habetur in lib. 9. trac. fol. 19. de offi. & pot. cap. sed. vac. & Guido Pap. De-
cis. 49 col. pen.

c Esculenta vel poculenta. Adde in c. cum ab omni. & quod ibi Doct. de vi. &
ho. cle. & in c. statutum, de rescrip. & ibi Doc.
Vin. God. Adde quæ dicantur esculenta, & poculenta, tradit Cicero 2. de na.
Deo. Iam gustatus qui sentire eorum quibus vescimur genera deberet, habi-
tat in ea parte oris qua esculentis & poculentis iter natura patefecit.

14 ratio, de præben. de multa. † Duodecimo quæro, quando perti
net ad eos ratione dignitatum, an referat an dignitas sit in ec-
clesia, an extra ecclesiam. glo. eadem soluit quod non. Idem Pau.
& Genz. pro hoc quia siue in ecclesia siue extra ecclesiam sit,
dignitas est. & hæc litera indistincte loquitur de hoc de priui.
quia circa. de ma. & obe. solitæ. quamquam autem respectu dignitatis
non referat an sit in ecclesia, an extra, tamen respectu collegij
bene refert. licet enim hic prohibeatur collegium eiusdem ec-
clesiæ, non sic alterius, vnde dicit quod si de consuetudine iurisdi-
ctio cum emolumento deuoluitur ad capitulum alterius ec-
clesiæ, locus huic est fini, quia c. quia sæpe. non respicit extra-
neos qui non sunt de eodem collegio: ergo nec ista declara-
15 tio. † Decimotertio quæro quæ est ratio quod ad singulares perso-
nas ratione dignitatum potest pertinere iurisdictio cum emolu-
mento, non autem potest pertinere ad ipsas ratione suarum
personarum. Sol. secundum Pau. ratio est quia de iure communi suc-
cedit capitulum in iurisdictione, ad hoc J. de hereti. cle. 1. & sic
perceptio emolumenti sola versatur in præscriptione seu con-
suetudine, quod prohibetur. sed quando ad singularem perso-
nam siue ipsius collegij siue extra ratione dignitatis deuolui-
tur iurisdictio ex iure speciali, tunc non tantum perceptio emo-
lumenti, sed ipsa iurisdictio est in præscriptione: ad quem er-
go pertinet iurisdictio, potest pertinere & emolumentum, quasi
dicat Pau. quod perceptio emolumenti est inseparabilis a iuris-
dictione, vnde tenet quod non possit præscribi vt percipiatur ali-
quid emolumenti per eum qui non præscribit iurisdictionem.
pro hoc c. quia sæpe. quod no. & ad hoc notanter facit iste tex.
qui dicit de personis ad quas ratione dignitatum spectat iuris-
dictio cum emolumento. Vbi no. quod non sufficit præscribere
iurisdictionem, nisi præscriberetur & emolumentum, pro hoc
gl. in verbo, emolumento. quæ dicit secus si iurisdictio tantum.
quam singulariter no. nam per hanc glo. & per prædicta dico quod
præscribi potest iurisdictio sine emolumento, sed emolumen
tum sine iurisdictione non, quia c. quia sæpe. & istud permit-
tunt hoc solum quando præscribitur iurisdictio cum emolu-
mento. Item pro ratione diuersitatis quare secus quando ad perso-
nas collegiorum pertinet iurisdictio ratione dignitatum. dicit
Genze. quod hæc operatur connexitas & coniunctio quæ est inter
capitulum & prælatum, de testa. requisisti. de his quæ fi. a præla.
nouit. propter quam capitulum dicitur vicarius episcopi sede vacante,
de rescrip. cam te. vbi hoc no. Inn. nam hæc coniunctio opera-
tur quod nec ipsum collegium nec singulares personæ ipsius ra-
tione etiam consuetudinis possunt percipere talia emolumen-
ta, quia non posset habere bonam fidem, quæ coniunctio ces-
sat quando ratione dignitatum, nam & alias videmus quod priuilegia
concessa ratione dignitatum non tolluntur, sed concessa ra-
tione personarum sic. de rescrip. c. si. lib. 6. & alibi mandatum
factum de prouidendo alicui de beneficio spectante ad colla-
tionem capituli communiter vel diuisim, licet concernat colla
tionem spectantem ad singulas, non tamen concernit si ratio-
ne dignitatum pertinet. de præben. mandatum, lib. 6. Item fa-
uorabilius censetur ius competens ratione beneficij quam perso-
næ, ar. c. tam nobis eo. ti. in fi. Genze. quæ omnes rationes sunt
bonæ & pulchræ, sed immediate ratio est quia quando iurisdi-
ctio pertinet ratione dignitatum, singulares personæ quo ad
hoc censentur tanquam extranei, per argumentum de tan-
quam ad alter de conces. præben. postulastis. de appel. a colla-
tione. lib. 6. Decimoquarto quæro vt in glo. in verbo, speciali.
& solue vt in ea. quam no pro exemplis quæ ponit.

SVMMARIVM.

1 *Ambitio reprobatur.*
2 *Via non est aperienda vitijs.*
3 *Volumus, verbum an sit inductiuum noui iuris.*
4 *Licentia non debito modo concessa non meretur dici licentia.*
5 *Clericus secularis an possit obtinere licentiam generalem a suo præla-
to quòd possit præstare consensum cuicunque electioni de se factæ vel
fiendæ.*
6 *Religiosus si eligatur vel postuletur ad aliquam dignitatem a quo su-
periore debet obtinere licentiam vt suum præbeat consensum.*
Adde ad idem nu. 7. & 8.
9 *Licentia quid est.*
10 *Licent ne omnia quæ non specialiter prohibentur.*
11 *Religiosus si postuletur an debeat petere licentiam a suo superiore.*
12 *Religiosus vt possit transire ad religionem laxiorem, cuius licentia re-
quiritur.*
13 *Licentia si detur religioso de consentiendo electioni de ipso facienda
respectu certi beneficij videtur valere.*
14 *Quid si licentia fuit tradita in genere, & electio facta fuit ante tradi-
tam licentiam.*
15 *Quid si religiosus consentit electioni contra formam huius cle.*
16 *Monachus si obtinuit licentiam generalem transeundi ad strictius,
si transiuit, cuius erunt bona quæsita post licentiam; & ante tran-
situm.*
17 *Quid si concedens adiecit quòd non possit abinde stare in tali ciuitate
vel loco.*
18 *Religioso si aliquid sit relictum sub conditione, ante vero conditionis
euentum sit effectus episcopus, cui acquiritur illud relictum.*
19 *Princeps an possit concedere licentiam generalem religioso quòd pos-
sit consentire electioni cuicunque de se faciendæ.*

CAP. II.

CVm concessa. Elicita fuit ex ratione c.
constitutus, de concess. pre-
ben. Lau. & Gen. & se summat, vt dicit gl. 1. vel per
alia verba. Non tenet licentia concessa religioso de
consentiendo electioni si qua de ipsa fiet, hoc dicit quo ad ti-
tulum. Generalius etiam summari posset addendo post verbum
electioni, vel prouisioni, seu cuicunque dispositioni ad beneficium.
Primo constitutionis ratio. Secundo constitutio, ibi nullius.
1 No. ambitionem reprobari. pro hoc 7. q. 1. §. ambirionis. eo. ti.
auaritiæ, & c. quorundam, lib. 6. & hoc maxime in assequendis
beneficijs quæ debent dari non petentibus, 40. dist. ante om-
nia 8. q. 1. in scripturis. vbi de hoc. de elec. qualiter ff. quod cu-
iusl. vniuer. l. item eorum, §. si decuriones, C. de epis. & cle. l. si
quemquam. & hoc maxime in religiosis, d. c. quorundam, in prin.
2 & hoc in gl. antepe. † Secundo no. quod non est aperienda via vi-
tijs, sed potius præcludenda. C. de indi. viduitate. l. a. in fi. si ad-
uer. vendi. l. 1. de mreiur. si vero. & c. cum contingat. vt eccl. be-
ne. c. vnico. in fi. de conces. præben. detestanda, lib. 6. Tertio no.
quod aliquid licet in specie quod non licet in genere. hic enim re-
probatur licentia generalis. ad hoc, ff. de acqui. hæred. l. si quis
mihi bona, §. iussum, ver. sed verum. alibi econuerso. de offic.
ordi. si sacerdos. vbi de hoc in glos. 2. & ibi dixi. propterea tamen
hoc non colligitur hic per id quod dicit gl. in verbo, si quam.
quod J. declaro q. 10. quia etiam licentia specialis concernens
3 futuram electionem reprobatur hic. † Quarto no. quod per ver-
a bum, volumus,[a] inducitur nouum ius, & hoc iuncto eo quod di-
cit 1. gl. dicens hoc esse nouum ius. pro hoc quod no. J. de offi.
vica. cle. vnica, in glos. singulariter hoc probante in versi. volu-
4 mus, & ibi dico in tertio notab. † Quinto no. quod licentia non de-
bito modo concessa non est licentia, & per omnia habetur
pro non existente pro hoc. ff. de reb. dub. l. quoties. de transla. c.
2. & quod no. 23. q. 5. notificasti, & inf. de pe. cle. 2. §. scientiæ. in
5 gl. ita quod. † Quarto quia dicit de religioso, quid de clerico secu-
lari. videtur secus, ex quo specifice dicit de religioso, vt quod
de religioso prohibetur, tacite permittere videtur de seculari.
de præsump. nonne. quod tenet gl. vlt. ibi. per quod videtur quod
subtiliter ponderat quod in clerico seculari. intellige de haben-
te beneficium, alias si non esset tantum dubium, non est ne-
cessaria licentia quo ad consentiendum electioni etiam factæ
ad beneficium alterius diœcesis, sed solum quo ad transitum
faciendum. at de transitu hic nihil dicitur. idem Pau. dicens quod
si clericus secularis transit ad ecclesiam eiusdem episcopatus, suffi-
cit licentia racita. i. quod superior non prohibeat 70. dist. c. 1. & 2.
& quod no. gl. 7. q. 1. placuit 19. q. 2. alienum a 1. q. 2. quoniam,
de quo in c. admonet. de renun. sed si ad aliam diœcesim, tunc
requiritur expressa licentia, licet vt no. in d. c. admonet. de fa-
cto sæpe se transferant clerici non accepta licentia, & tenet
translatio in eorum præiudicium, quia si habens curatum con-
sequitur aliud curatum in alia diœcesi sine licentia superioris,
vacat primum beneficium quo ad ipsum, sed non quo ad supe
riorem primum quin possit reuocari, vt dixi in d. c. admonet.
& pro hoc 7. q. 1. non oportet, & c. si vero. vbi idem no. Oppo.
ad hoc de c. constitutus, de concess. preben. vbi prohibetur con-
cedi potestatem conferendi beneficium vacaturum, ergo pro-
hibetur & licentia acceptandi. Sol. vt in gl. vlt. in fi. quia ibi de
potestate actiua, secus de passiua, quæ aliquando permittitur,
vt in iuribus in gl. allegatis. vel responde melius quod in illis iuri-
bus & similibus licentia acceptandi non potest parare viam
ad vacaturum, quia solum remouet impedimentum, non au-
tem aliquid inducit, pone exemplum. datur licentia episcopo
si eligitur in aliam dignitatem quod possit acceptare, per hanc li-
centiam nihil inducitur, sed solum tollitur impedimentum.
sed licentia seu potestas actiua aliquid inducit, quia datur po-
testas ei qui prius non habebat, ideo potest aperiri via ad va-
caturas,

ADDITIO.

a Verbum volumus. Adde gl. in verbo, volumus. in cle. vni. de offi. vica. glos. 3. verbo, volumus. in cle. 1. de censi. Abb. in c. sedes. de rescrip in 5. co. & per eundem Abb. in c. 1. de confessis. & in c. ad aud. etiam. de rescript. Vinc. God. De isto verbo vide Cor. consi. 252. primo, litera Llib. 3.

caturas, quod prohibet c. constitutus. Lau. & Genz. pro hoc ꝙ
hæc cle non habeat locum nisi in religioso. inducunt quia ma
gis imputatur ambitio religiosis q̃ alijs eo. tit. quorundam, lib.
6. Item quia nec de propinquo nec de remotis nec simpliciter
talis debet obtinere licentiam a superiore donec locum inue-
nerit ad quẽ transferatur. de regula. ne religiosi. pro hoc quod
no. Inn. de renun. c. fi. sed his non obstantibus tenent contra-
rium dicentes esse idem in clerico seculari curato ecclesię obli
gato quod in religioso, arg. d. c. constitutus. sed quod prædixi
verius est, quod etiam tenet Io. de Lig. & respondead c. consti-
tutus, vt prædixi. vel dico, ibi de potestate actiua reperitur ex-
presse prohibitum, de passiua autem non, nisi quo ad religio-
6 sum. vt hic. † Scd̃o quæro a quo superiore debet religiosus ob-
tinere licentiam. Pau. dicit quód ab immediato, puta ab Ab-
bate, si est monachus 18. q. 2. quã sit. vbi no. gl. ꝙ monachus si-
ne licentia abbatis non potest esse papa. & idem no. 16. q. 1. ne
pro cuiuslibet. quod dic vt dico ĩ. ea. q. potest tamen esse cubi-
cularius epĩ 2. q. 7. cum pastoris. de accu. nulli. idem Gen. quo
ad id quod dixi de superiore immediato, pro hoc c. si religio-
sus eo. ti. & c. q̃ sit. lib. 6. Matth. dicit quo ad mendicantes supe-
riorẽ esse generalem suum vel ministrum, per c. quorundam,
§. 1. eo. tit. li. 6. Quo ad non mendicantes dicit idem quod Pau.
& Gen. s. ꝙ ita debet intelligi de immediato, per id quod not.
Inn. de renun. c. fi. & Arch. in d. c. quorundam. & Io. Mo. de pręb
ben. cum singula, lib. 6. In eo autem quod dixi s̃. ea. q. ꝙ mona-
chus sine licentia abbatis non potest esse papa. Contrarium
tenet Pe. de Anch. & idem tenui eo. tit. licet. nam electo in pa-
pam a duabus partibus nulla obstat exceptio. d. §. licet. & licet
dicatur quód monachus non habet velle. eo. tit. cum religio-
sus, lib. 6. illud tamen est per fictionem, sed consensum natura-
lem vere habet, de spon. c. vnico. lib. 6. sic & alias dicit glo. C. de
a bo. quæ li. auth. idem etiam. ꝙ licet monachus[a] habeatur pro
mortuo, non tamen quo ad comedendum, quod est dicere ꝙ
fictio ista quód habeatur pro mortuo, non attenditur vbi suffi-
cit aliquid fieri s̃m naturam. Cum ergo in electione papæ at-
tendatur veritas naturalis, & sublata sint iuris impedimenta,
d. c. licet. & c. vbi periculum, lib. 6. sufficiet consensus monachi
etiam inuito abbate, licet honestum sit ꝙ postulet ab abbate.
7 † Tertio quæro si institutio regulæ vel cõstitutio loci habet ꝙ
petatur licentia a superiore non proximo, dicit Pau. ꝙ tunc ab
illo petitur. intellige semper ꝙ illa institutio vel cõstĩõ teneat.
8 † Quarto quæro, pone ꝙ tẽpore electionis religiosus erat mo-
nachus vnius monasterij, antequã consentiat transit ad aliud
monasterium, quis habet licentiam. dicit Pau. ꝙ per trãsitum
intelligitur renunciasse iuri acquisito per electionem, nam ẽt
beneficio quod haberet, plene renunciare intelligeretur. de vo
to, per tuas. pro hoc s̃. de rescrip. gr̃æ. ꝙ non procedit in eo qui
ignorat electionem de se factam, in sciente autem adhuc pos-
set argui ꝙ non intelligatur renunciare. Et aliud quod existens
scholaris habens beneficium fiat religiosus, quia tunc propter
animum dimittendi seculi, intelligitur renunciare beneficio,
vt in c. per tuas. Aliud si existens religiosus electus ad benefi-
cium cuius est capax transeat ad aliud monasterium, nõ enim
fit plus religiosus q̃ esset, qa cessat ratio præmissa, sed præsup-
posito ꝙ non intelligatur renunciare, dicit Pau. ꝙ superior se-
cundi monasterij, in cuius potestate nunc est, debet dare licẽ-
9 tiam, ad hoc 19. q. 1. c. 2. † Quinto quæro in eo ꝙ etiam dicit de
licentia, quid est licentia. dicit Lau. ꝙ est gratia concessa alicui
per quam sibi licet quod prius non licebat, & dicitur a liceo
lices, pro hoc 14. q. 1. §. 1. In fi. ibi, omnia mihi licẽt &c. per hoc
infertur ꝙ ex quo semel est concessa, perpetuo durat, nisi ad
certum vsũ vel ad certum tempus concessa sit. pro hoc de cõ-
modato c. vnico. de præben. si eni. lib. 6. debet enim tanquam
gratia ampliari. de reg. iu. odia. lib. 6 & hoc dicit Gen. ꝙ ex quo
concessa est, non potest sine causa reuocari. C. de cõdi. ob cau.
l. si petendi. 72. di. clericum. regula, mutare, lib. 6. quod non pu-
to verum, dummodo reuocetur ante actum consummatum,
& hoc quo ad casum huius c. quia non desinit monachus esse
sub abbatis imperio quousq; ex vi licentiæ consensit electioni,
imo nec post consensum. ante confirmationem tamen post
consensum, quia res non est amplius integra, non potest abbas
reuocare. Item & ante consensum si reuocat sine causa, pos-
set superior eam approbare. Ex prædictis etiam infertur quod
mortuo concedente licentiam, non per hoc expirat licentia,
pro hoc quod no. Inn. de cle. non resi. cum ad hoc. licet glo. vi-
deatur ibi sentire contrarium, sed verius est primum quod te-
nẽt Lau. & Gen. & ex hoc dicit Lau. ꝙ ille qui habet licentiã vt
possit a quocũq; episcopo recipere ordines, poterit eos recipe-
re licet eps suus moriatur, intellige de suo epo qui concessit li-
centiam. pro hoc est c. si eni. præallegatum. & quia cap. cum ad
hoc. videtur facere in contrarium, dic ꝙ ex causa bene potest
reuocari, vt ibi probatur tam per concedentem ꝙ etiam per
10 successorem. sed sine causa non, nisi vt prædixi. † Sexto quæro
circa proxime dicta, nunquid regulariter omnia liceant quæ
non prohibentur, vel nunquid potius omnia censeantur pro-
hibita, nisi specialiter sint concessa. dicit Lau. ꝙ omnia licent q̃
non reperiuntur prohibita nisi sint contra legem naturalem,
sicut illud, Non facies alteri &c. vel contra præceptum superio
ris, cui pareri debet. de maio. & obe. si quis. & c. illud 89. di. ad
11 hoc dic plenius vt dixi in c. 2. ver. sed neque. de transla. † Septi-
mo quæro, quia dicitur in tex. de electione vel prouisione, qd
de postulatione vel alio modo prouidendi. gl. in verbo, proui-
sioni. dicit idem, quia verbum prouisioni, latum est &c. vt in
glos. Pau. idem eadem ratione præter q̃ quo ad postulationem
in qua non requiritur licentia, quia postulatus non debet con-
sentire postulationi. eo. ti. cupientes, §. deniq; lib. 6. Octauo quę
ro, nunquid generaliter procedit hæc dispositio quoad ele-
ctionem vel prouisionem cuiuscunq; beneficij. Pau. ꝙ non, qa
si religiosus eligitur ad secularem dignitatem vel personatum
non curatum, non potest ad hæc transire etiam cum licentia
superioris, vt no. de sta. mona. quod Dei. & de regula. super eo.
Item si eligitur ad pręlaturam alterius religionis s̃. eo. cle. 1. dic
ergo procedere quod hic dicit, vt sufficiat licentia quando nõ
subest alia prohibitio, vt si religiosus est electus ad episcopa-
tum, d. cle. 1. vel ad beneficium curatum, de sta. mona. quod
Dei. vel ad prælaturam eiusdem religionis vel habitus d. cle. 1.
12 † Nono quæro circa hoc an possit monachus[b] transire ad reli-
b gionem laxiorem, & cuius licentia requiratur. Sol. Matth. vi-
detur tenere id quod dicit glos. de regula non est. vbi tenet ꝙ
ex causa potest ad parem vel minorem religionem transire
cum licentia solius abbatis. de quo plene dixi, de renun. cap. fi.
13 vbi tenui contrarium, & dic vt ibi. † Decimo quæro quid si
conceditur licentia religioso de consentiendo electioni faciẽ-
dæ respectu certi beneficij? videtur valere, quia hic solum dam-
nat licentiam concessam generaliter, vt probat verbum, si q̃
de ipso &c. & tunc est ratio huius dispositionis ea q̃ ponit glos.
in verbo, si qua. dic contra vt dicit eadem gl. quia etiam in tali
licentia subest ratio ambitionis, super qua fundatur tex. Idem
sentit Pau. per id quod dico in seq. q. quia rei quæ non est, non
datur priuilegium, ff. de iure codi. l. quidã referunt, de despon.
impub. ad dissoluendum, & quod ibi no. de eccle. ædi. ad au-
dientiam. pro hoc quod no. Io. Mona. de ele. si confirmationẽ,
lib. 6. requiritur ergo ꝙ electio sit iam facta. pro hoc ista litera,
quæ non distinguit inter specialem licentiam & generalem,
pro hoc etiam ꝙ potius videretur prohibendum in specie q̃ in
genere propter maioritatem ambitionis & maiora scandala,
14 quæ surgere possunt ex speciali licentia. † Vndecimo quæro,
quid si electio facta erat ante traditam licentiam, licentia ta-
men fuit tradita in genere. gl. in verbo, nullius. dicit quód non
tenet. idem Pau. per rationem de qua in gl. quia debet hæc li-
centia concedi super certo. pro hoc de concess. præben. cle. vni-
ca. de rescrip. ad hęc. Et specialiter de electione seu prouisione
iam facta eo. ti. si religiosus 2. respon. lib. 6. rei enim quæ non
est vel esse nescitur, non datur priuilegium. ff. de iure codi. l. 1.
de despon. impu. ad dissoluendum, vbi de hoc, de eccle. ædi. ad
audientiam a. 32. q. 2. quod vero. de consc. dist. 4. si baptizata.
& sic debet dari licentia consentiendi tali electioni vel proui-
15 sioni factæ de ipso in tali ecclesia. † Duodecimo quæro, quid
si ex vi licentiæ concessæ contra formam huius cle. consentit
religiosus electioni. gl. vlt. in prin. dicit ꝙ est locus pœnę c. si re-
ligiosus. & sic est perinde ac si licentiam non haberet. qđ no.
nam per hoc infertur quod si aliqua pęna est imposita in casu
alicuius actus requisiti deficientis, habet locum etiam si actus
minus validus & cõtra ius attentatus, est nullius roboris, & ha-
betur pro non existente. Decimotertio quæro, quid iuris ante
hanc cle. so. vt in ea. gl. vlt. ver. & satis. vsque ad ver. per quod vi-
detur. & in eo ꝙ inducit no. de renun. c. fi. Idem Pau. per idem
exemplum quod ponit gl. dicit tamen ꝙ non est consulendũ
prçlato ꝙ det licentiam monacho transeundi ad aliud mona-
sterium si non habet paratum. si tñ talis licentia traditur, non
est oĩno reprobanda: nõ enim potest dici subesse ambitioni cũ
possit transiens duci lege spũs 99. q. 2. duæ. de rña. licet. & ideo
etiam hodie per hunc tex. non reprobatur licentia talis, sed se-
cus

ADDITIONES.

a Quod licet monachus. Adde c. placuit. el. 2. 16. q. 1. gl. in auth. idem, C. de bo. quæ li. & Spe. in ti. de teste. §. 1. ver. idem Io. de Ana. in c. sicut. el. & de homi. Vin. God. Monachus quòd mortuo comparetur, dicit Bar. Brix. in 12. li. trac. in q. dominic. q. 5. nu. 5. & Bal. de Vbal. in trac. 6. vol. fol. 203. nu. 65. de pac. consl. & in trac. excep. Nepot. de monte Alba. art. 19. nu. 33. lib. 8.

b An possit monachus. Adde c. statuimus. 19. q. 3. & c. licet. de regu. Inno. in ca. cum dilectus. de tem. ord. & in c. significatum. de reg. & per Ant. de But. post Io. And. in c. non est nobis. eo. tit.

cus in licentia acceptandi beneficium, in qua subest ambitio.
16 † Decimoquarto quæro, circa proxime dicta si cum licentia
concessa monacho generaliter transeundi ad strictius mona-
chus transiuit, cuius sunt bona post licentiã tu ante transitum
per eum quæsita. dicit Pau. ꝙ prioris monasterij. per id qđ not.
Spe. de sta. mo. c. 1. ver. 41. & ver. seq. & idem sentit in ver. 6. &
17 ver. 23. † Decimoquinto quæro stante casu præmisso quod fuit
concessa licentia transeundi ad aliud monasteriũ quid si adie-
cit concedens quòd non possit deinceps stare in tali ciuitate
vel loco. dicit Pau. quòd hoc non tenet, quia refert ad tempus
quo religiosus erat sub potestate alterius cui eum oportebat
obedire. ar. ff. de pœnis. l. vlti. de postu. l. puto. §. fi. de sepul. licet.
§. vlt. libr. 6. quod procedit respectu temporis quo factus erit
monachus alterius monasterij: sed antequàm fiat monachus
alterius, videtur standum prohibitioni: quia non desinit esse
sub potestate primi monasterij. pro quo est quod dixi in præ-
cedenti q. nam subditus episcopi licet sit in alia diœcesi, non
desinit esse subditus: & potest excommunicari, vt dixi in d. c.
fi. de foro compe. & probatur vt lite non contest. tuæ. melius
18 de ap. cum sit Romana. in fi. † Decimosexto quæro, si religio-
a so[a] fuit aliquid relictum sub conditione, & ante conditionis
euentum fit episcopus. cui acquiritur legatum. dicit Pau. quòd
episcopatui: quia in institutionibus fideicommissis & legatis
attenditur tempus conditionis euenientis, ff. de re. iur. l. quæ le-
gata. de pig. l. si legari. quando dies leg. ce. l. si vsusfructus. C. de
condi. inser. l. si vxor. secus dicit si aliquid fuisset promissum
monacho sub conditione: quia spectatur tempus promissio-
nis. & hoc verum generaliter in contractu. ff. de verb. oblig. si
filiusfa. Ex hoc infertur quod in contractibus spes transmitti-
tur in hæredes. Insti. de obli. §. ex conditionali. secus in vltimis
voluntatibus. ff. quando dies leg. ce. l. si cum hæres. & d. l. si vsus-
fructus. in fi. Ad prædicta. 93. dist. si qui episcopi. 16. q. 1. ne pro
cuiuslibet. 18. q. 1. c. pro hoc quod plene not. Fride. de Senis in
consil. 120. vbi sentit quòd etiam in primo casu acquiritur
monasterio & non episcopatui: quia relictum conditionale
non facit aliquam residentiam in personam monachi: sed sta-
tim transiuit ad monasterium. pro hoc de proba. in præsentia.
sed saluando quod dicit Pau. responde quòd ante conditio-
nem extantem non subest aliquid in subsistentia. Decimose-
ptimo quæro, circa prædicta quæ est ratio differentiæ inter vl-
timas voluntates & contractus. gl. in l. si vxor. præal. respondet.
& in d. l. si legati. & Bart. in d. l. si filius. quòd ratio est, quia in
contractibus conditio retrotrahitur ad diem contractus initi.
ff. qui po. in pig. ha. l. potior. §. videamus. & l. qui balneum, de
peri. & commo. rei ven. l. necessario. §. quid si petendæ. sed in
vltimis voluntatibus non retrotrahitur. l. 1. §. 1. ff. ad Sill. pro
19 hoc quod no. de rescrip. si pro te. lib. 6. † Decimooctauo quæ-
ro, an princeps possit concedere licentiam contra hanc cle.
Genz. quòd sic, quia solutus est legibus. l. princeps. ff. de leg. de
conces. præben. proposuit. quod est verum, dummodo appa-
reat de mente eius: alias præsumitur rescriptum obreptitium,
per id quod no. glos. de consti. c. 1. lib. 6.

ADDITIO.

a Si religioso. Adde Ioan. de Imo. in ista cle. & in cle. dudum, de sepul. in vlt. col. vbi ponit quæstionem de monacho instituto qui ante adi. factam est episcopus & postea adiuit, & concludit quòd acquirit episcopatui. & per Io. de Lig. & ibi Ant. de Bu. post eum in c. ne religiosi. de regu.

De renunciatione. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Illusio est reprobanda, maxime in personis ecclesiasticis.*
2 *Variatio est prohibita.*
3 *Maxime, verbum implicat idem in casu contrario.*
4 *Cedere beneficio quis dicitur cum ex toto ei renunciat.*
5 *Pontificalis dignitas an veniat nomine dignitatis.*
6 *Beneficij nomine venit etiam beneficium curatum.*
7 *Renunciatio beneficij potest fieri per procuratorem qui habet speciale mandatum.*
Et talis procuratio debet fieri sponte & libere.
Sponte & libere an & qualiter differant.
8 *Et an beneficiatus possit constituere procuratorem ad renunciandum*
Adde oppo. nu. 9. ad idem.
10 *Procurator quando reuocatur ad quem debeat peruenire notitia reuocationis vt teneat.*
11 *Et quid de procuratore ad petendum licentiam cedendi beneficio.*
12 *An hæc procedant in procuratore siue sit laicus siue clericus.*
13 *Sponte & libere, qualiter verba hæc intelligantur.*
14 *Dispositio cle. vnicæ, de renunciatio. an procedat in procuratore quomodocumque reuocetur.*
15 *Reuocatio tacita procuratoris qualiter fiat.*
16 *Resignatio beneficij in cuius manibus fieri debet.*
17 *Et si in aliqua ecclesia temporalia spectant ad abbatem, spiritualia ad episcopum, qualiter fiet resignatio.*
18 *Et an in resignatione debet interuenire consensus eorũ qui habent instituere, si ad alterũ spectat institutio q̃ ad eũ qui põt destituere inuitum.*
19 *Reuocatio procuratoris an sufficiat quòd perueniat ad eum in cuius manibus debet fieri renunciatio beneficij.*
20 *Et per quem fieri debet fides de intimatione reuocationis procuratoris.*
21 *Reuocans procuratorem credens reuocationem ad eum peruenisse & non esse factam cessionem administrat. quid iuris.*
22 *Et an in reuocatione intimanda debet seruari cle. causam. de elec.*
23 *Renunciatio an requirat scripturam.*
24 *Renunciatio beneficij an possit fieri per nuncium.*
25 *Renunciatio si fiat per procuratorem in curia vbi vacat beneficium, an in curia, an in partibus vbi est dominus.*

CAP. I.

1 CVm illusio. † Nota ꝙ illusio repba-
tur a iure. concordantiæ
sunt in gl. 2. & vltra illos facit de offic. deleg. c.
1. de appel. c. 1. li. 6. C. de relationibus l. 1. ff. ne
quid in lo. pub. l. vlti. hinc dicitur ꝙ ll. non de
bent esse ludibrio. C. de bo. quæ lib. l. vlt. in fi.
16. di. nullus. & accipitur illusio pro deceptione, vt in glo. alibi
aliter 6. di. testamentum. & dicit Lau. ꝙ illusio est mala seu ma
lus ludus qui nõ debet esse impunitus, ff. de fur. l. in furti actio-
ne. dicit etiã ꝙ proprie illusio est callida & fraudulosa locutio
animo detrahendi. 5. q. 1. quidã. dic ꝙ hic accipitur generalius
etiam si fiat ipso facto. Est autem illusio maxime vitanda con-
a tra sedem apostolicam. de re iudi. cum olim. † Secundo no. ꝙ
variatio prohibetur. concordantiæ vt in gl. in verbo, maxime.
& in ver. ecclesiasticis. & hoc etiam in laicis. ff. de ser. ru. prædi. l.
per fundum, ff. quorum le. l. 1. ff. de optione leg. l. apud. de reg.
iur. nemo. sed magis in ecclesiasticis. 38. dis. si in laicis. prohibe-
tur autem variatio, sm Lau. quia qui variat, præsumitur a iure
deuiare. de cau pos. cum ecclesia, de proba. licet. est enim varia-
tio causa deuiandi a veritate mutatio, & hoc nisi fiat præter
propositum, tunc enim non nocet. de testi. cogen. præterea, de
verb. sign. nihil. pro hoc quia varians ex proposito tanquam
duplex animo reprobatur 23. q. 5. excommunicatorum. &
hæc variatio maxime contingit in muliere, quia varium &
mutabile semper fœmina. de ver. sign. forus 22. q. 8. §. sed illud.
Reprobatur autem maxime in clericis in quibus reprobatur
inconstantia 22. q. 2. non ita. de pœnis. super his. debent enim
esse constantes, de pę. dist. 3. irrisor. de exces. præla. inter dile-
ctos, in fi. de elec. c. 2. lib. 6. Item verbum talium aut verum, aut
sacrilegum. nam labia sacerdotis custodiunt scientiam &c. de
hærc. cum ex iniuncto. & in hac glo. in verbo, ecclesiasticis. in
fi. vt ec. be. c. vnico. in fi. de temp. or. dilectus d. c. super his. de pę.
Steph. & in glos. in verbo, maxime. ibi, etiam laicis. vnde dicit
Host. de big. debitum. quòd iudæus etiam ficte baptizatus
compellitur ad obseruantiam fidei propter vitandam illusio-
3 nem. † Tertio no. de verbo, maxime, [a] quod implicat idem
a in casu contrario. pro hoc glos. in verbo, maxime. quod di-
xi de sum. tri. cap. 2. ad fi. Et hoc quatenus verbum, maxime
refertur ad verbum ecclesiasticis, sed posset referri ad ver-
bum, vitandæ, & tunc hoc non probat: & tunc exponeretur
4 idest multum. † Quarto no. quòd cedere beneficio, est, cum ex
toto renunciatur. probat verbum, cedendum, relatum ad rub.
& simile verbum de simo. per tuas, de rescrip. susceptum, de
ver. sig. c. vlt. lib. 6. alibi habemus de cessione actionis. de alie.
5 iudi. mu. c. 2. † Quinto no. quòd nomine dignitatis, etiam in
dispositione non restringibili non venit pontificalis: alias
frustra specificasset de pontificali, quod probat hic text. sin-
b gularis. pro hoc quia pontificalis est culmen [b] dignitatis, de
elec. innotuit. ibi, thronum pastoralem. de præb. venerabilis.
6 ibi, culmina dignitatum. † Sexto no. quòd nomine beneficij
venit etiam curatum, quando dispositio est non odiosa, vt
hic.

ADDITIONES.

a Verbo maxime. Adde glo. vlti. c. cum olim, de re. & c. ad hæc de ap. & c. sponsam, de sponsa. c. non quis episcopus damnatus. 11. q. 3. & c. per singulas, de renun. gl. 2. Doc. in c. ad abolendam, de fi. præsby.
Vin. God. De hoc verbo. maxime, loquitur Pau. apost. ad Ti. 1. c. 4. loquens de domino nostro Iesu Christo qui est saluator omnium & max. fidelium.

b Pontificalis est culmen. Adde glos. in c. si eo tempore. de rescri. lib. 6. Lau. in extrauagan. ex talibus, in ver. paratus, q. 22. tex. in cle. si Romana, de præben. Abb. in c. postulasti, in 1. col. de rescri. Do. de sancto Gemi. in c. si pro clericis pauperibus, de præben. lib. 6.

hic.nam verbum beneficio, comprehēdit omne beneficium
quod non est dignitas.pro hoc de verb.signif.tua.sicut in iure
communi nomine dioecesis continetur ciuitas. de off.or.c.1.
secus in dispositione restringibili, quia tunc nomen beneficij
restringitur ad simplicia. de præb.cap.si.& c.quamuis.r.lib.6.
7 Septimo no. † ꝙ per procuratorem potest renunciari benefi-
cio, debet tamen habere speciale mandatum, vt J.dico in pri-
mo contrario. Octauo not.differentiam inter sponte,& libe-
re,quia ponuntur hic, vt diuersa. tamen proprie vnum infert
reliquum; vnde quod dicit ac libere, potest exponi pro.i.nisi
verbum libere referatur ad libertatem constituti procurato-
ris,vt dicit gl.in verbo,libere.de hoc etiam.quæst 4. Nono no.
ꝙ constitutio procuratoris ad cedendum beneficio debet fie-
ri sponte & libere, alias non tenet. dicit autem Paul.ꝙ præsu-
mitur non sponte fieri si cōstituens est spoliatus beneficio.de
restit.spol solicite.alias oportet ꝙ constet de metu, propterea
debet testis super hoc interrogari de causa renunciationis.co.
tit.super hoc.licet causam reddere non teneatur,quia potest legi
time ignorare.concord. de re iudic.sicut, & de pęna illorum,
qui cogunt clericos renunciare beneficijs, dicitur.J.de pę.cle.
multorū.Decimo not.casum in quo sufficit,ꝙ reuocatio per-
ueniat ad procuratorem.rationem reddit gl.in ver.ignorantē.
Vndecimo not.ꝙ reuocatio procuratoris potest fieri expresse
& tacite.probat verbum,quōlibet.iuncta gl.de hoc.J.quæst.5.
Duodecimo not.casum in quo impedimentū factum a tertio
impedit actum gerendum. probatur in ver.nisi.ibi, aut alios.
Et est ratio,ne quis ex facto alterius puniatur,cum peccata de-
beant tenere suos authores, de his quæ si.a ma.par.c.quæsiuit.
pro hoc quia & alias paria sunt ꝙ quis citetur,vel impediat ad
se peruenire citationem, vt lit. non conte.quoniam.§.porro,
& quoad impedientes, infert Lau. ex prædictis ꝙ participans
in occultatione veritatis puniendus est sicut occultans,occul-
tare autem veritatem mortale est. 11.q.3. si quis. de fal. cap.1.
Oppo.ꝙ per procura.non potest cedi beneficio.ff.quibus mo.
pig.vel hypo.sol.l.si consenserit.§.videbimus.de procu.l.man-
dato generali.& l.procura. totorum. Solu.secundum Stepha.
aut habet mandatum generale tantum, & non sufficit, vt in
contrarijs. dic rationem, quia cessio habet instar donationis,
& ad donandum requiritur speciale mandatum dictis iurib⁹,
aut habet speciale mandatum ad cedendum,& sufficit. & ita
hic loquitur ibi, ad cedendum &c. & pro hoc.C.qui bon.ce.
pos.l.fin. & sic debet exprimi in mandato. supra eod.veniens.
8 ff.de act.& ob.l.non figura. † Secundo op. ꝙ non possit bene-
ficiatus constituere procuratorem ad cedendum sine consen
su capituli ecclesiæ cui resignat si habeat capitulum, quia inte
rest illorum.argu.de præb. in Lateran.de offi.archi.ad hæc.&
quod not.Innoc.& Host.eo.tit. ꝙ in dubijs. Sol.secundū Paul.
sta contrario, licet non possit renunciari in manibus illorum
de capitulo, quia debet fieri in manibus superioris, vt hic in
tex.& in gl.in verbo.manibus, & dixi de capitulo ecclesiæ cui
resignat. non enim requiritur consensus capituli ecclesiæ ca-
thedralis nisi esset persona de qua magnus honor, vel pericu-
lum immineret, secundum Innoc. Host.& Compo. qui hoc
not.in d.ca.quod in dubijs.in verbo,manibus. dic ꝙ sufficit ꝙ
illi de capitulo non contradicant postquā sciuerint.fateor ꝙ si
non fuerunt vocati possunt contradicere pro suo interesse, &
sic intellige quod dico J.q.10. Tertio opp.ꝙ si reuocatur pro-
curator indistincte, non tenet cessio postea facta.co.tit. lectæ.
Sol.ibi est alius casus de eo qui per seipsum volebat resignare,
sed non perstitit in illa intentione. Quarto opp.ad idem de l.
is qui.ff.de cessio.bon.de mino.l.ꝙ si minor.§.Sceuola. vbi di-
citur, ꝙ etiam post factam cessionem potest qui cessit bonis
pœnitere ante distractionem bonorum re integra.Sol.secun-
dum Paul.contraria loquuntur in eo vero domino. hic in be-
neficiato qui est procurator non dominus. de dona.cap.2.ha-
bet ergo minus priuilegium in recuperatione rei, quā domi-
nus.vel aliter vtrobique consulitur famæ cedentis. si enim ce-
dens bonis pęnitere non possit, remaneret infamis saltem de
facto,licet non de iure.C.qui bon.ced.pos.l.1.& fin.nam dice-
rent homines eum esse dissipatorem. sic etiam consulitur pe-
tenti licentiam cedēdi beneficio in hoc ꝙ cogitur cedere. eo.
tit.quidam.notaretur enim de ambitione,variatione,& auari
tia,si pęnitet saltem de facto,quæ fama facti non est negligen-
da. 12.q.1.nolo. 11.q.3.eorum. vel contraria loquuntur de ces
sione necessaria: ideo ibi subuenitur. arg.ff.qui satisda. cog.l.
fi.§.fideiussor. de offic.dele.ab arbitris.lib.6.hic de voluntaria:
ideo non subuenitur dictis iuribus.C.de reb.cre.l.generaliter.
vel in contrarijs potest mutare, quia non interest creditorum
nec de eorum detrimento tractatur, quia sufficit quomodo-
cunque ei satisfaciat. arg.regulæ,mutare.lib.6. hic autem agi-
tur de præiudicio superioris cui illuditur Pau. qui dicit prædi
ctis non obstare. C. de repu.hære. l. fin.ff.de iur. delib. l.si quis
seruus. quia illud speciale in suo hærede, secus in extraneo.
istæ solutiones ponuntur in cap.quidam.eod.tit.vbi approba-
9 ui vltimā quam ponit ibi gl.† Quinto oppon. ad idem,de ca.
fin.de procu. lib.6.de l. si pater,ff.de manumis. vind. vbi pater
permisit filio,vt manumitteret seruum,deinde reuocauit, &
filius ignorans reuocationem manumisit,& tamē manumis-
sio non tenet.ad idem ff.de diuor.l.si pęnituit. quæ vt dicit gl.
mag.facit pro & contra.& primo pro, quia alicui coniugū mi-
sit libellum repudij,deinde reuocauit, sed missus cum libello
nesciēs reuocationem præsentauit.dicitur ibi ꝙ perdurat ma-
trimonium,& sic reuocatio non peruenta tenet: facit autem
contra, quia ibi subiungitur, quòd si coniunx sciens de illo li-
bello acceptat, inducitur diuortium. Ad idem.ff.si cer.pet.l.
eius qui in prouincia, §. quas vero. de do.l.2.§.si quis donatu-
rus. nam si dominus qui dedit mandatum ad contrahēdum
mutuum moritur,& procurator ignorans de morte mutuat,
dominium pecuniæ non transit in recipiētem dictis iuribus.
Sol.ad hæc contraria, vt in gl.in verbo,teneat.quæ primo reci
tat opi. Vinc.secundo pro ea inducit c fi.præalleg.ibi, facit ad
ad idem.ad quod respondet inducendo leges prædictas.dein-
de ibi,& vide.prosequitur opiniones vsque ibi,quicquid dica-
tur. vbi concludit intellectum huius c.& respondeo singulari
ter ad contraria primo ad c.fi.dicit gl.ꝙ est specialissimum in
carnali matrimonio. aliam sol.sentit glos.in ver.quare.dicunt
alij,quòd cap.fin.loquatur de nuncio,sed præcedens solu. ve-
rior,cui tamen obstat,quia matrimonium carnale & spiritua
le æquiparantur. de spon. tuæ. & tamen secus hic determina-
tur de spirituali. Sol.secundum Paul.Ratio diuersitatis est, qa
in carnali requiritur consensus contrahentium perdurans vs-
que ad perfectum contractum, quia consensus est substantia-
le fundamentum matrimonij.27.quęst.2.sufficiat.de spon.cū
locum. sine fundamento autem nihil potest superędificari. 1.
quæst.1.cum Paul.& hoc tenet gl.63.distinct.tibi domino.30.
quæst.5.nec illud.vbi not.quòd si aliquis exprimit consensum
alicui mulieri per literas, & antequam illa recipiat literas pę-
niteat, non est matrimonium, sed in dissolutione matrimo-
nij spiritualis non requiritur voluntas beneficiati: imo sæpe
inuitus & ignorans priuatur.de cler.non resi. inter. & cap.seq.
not.9.q.3.per principalem. pro hoc de dolo, veritatis. licet in
contrahendo matrimonio spirituali de necessitate requiritur
consensus beneficiandi.de præben.si tibi absenti.lib.6.per hoc
infert ꝙ carnale,& spirituale quo ad hoc conueniunt in con-
iungendo,sed non disiungendo.sed in alijs pluribus disconue
niunt: nam prælato deposito potest ecclesię prouideri de alio.
59.distinct. postquam, sed separato matrimonio quo ad tho-
rum neuter cum alio contrahit.Item ex causa potest vnus ha-
a bere duas ecclesias.21.quæst.1.relatio.sed vxores non.[a] 34.dis.
Christiano.31.quæst. quomodo. Item vna ecclesia quandoq;
habet duos prælatos.7.quæst.1. non autem. vxor autem nun-
quam habet duos viros.Pau.sed Genz.reddit aliam rationem
diuersitatis,quia in matrimonio agitur de maiori pręiudicio.
scilicet de alligando corpus & animam, quod non fit sine cō-
sensu. de spon.tua.ideo deficiente consensu deficit matrimo-
nium, sed in spirituali dissoluendo non est tantum pręiudi-
cium. Item subest ratio de qua in princ.cap.quæ cessat in Car
dinali.per hæc patet so.ad cap.fin.quia est casus specialis.& ra-
tio specialitatis dicta est. non est autem vera solu.secunda de
qua s.eod.contrario.quia ibi loquitur de nuncio,quia expres-
se loquitur ibi de procuratore. ad l.si pater,dicit gl.ꝙ ibi loqui
tur de nuncio,vt patet in glos. in ver. quare dicunt alij. & fuit
sol. Pet. vt etiam dicit gl. quia manumissus ibi per filium non
filij, sed patris est libertus,ff.de iure pat.l.filius. quæ probatio
nihil vrget,quia etiam si esset procurator, tamē manumissus
esset libertus patris.Item hæc sol.nimis restringit illam l.vnde
verior est sol. Dyn.quam ponit gl.ibi,& vide quia quo. ibi mā
datarij non intererat. sufficit reuocatio etiam ad eum nō per-
uenta.sed ꝯ hanc sol. gl.ibi,& vide. inducit hanc cle. quia hic
nō interest procuratoris,& tn̄ non sufficit reuocatio non per-
uenta.& hoc clarius dicit gl. in fin. sed defende cōplendo sol.
Dyn.ꝙ licet non intersit procuratoris, interest tamen prælati
coram quo fit cessio cui vr̄ illudi si cessio non tenet.hęc tamē
sol.non vr̄ procedere, quia sm̄ hoc deberet de necessitate re-
quiri ꝙ reuocatio foret intimata ipsi prælato.ad quod dic, ꝙ
hic de actu extraiudiciali.pro hoc quod dicam J.eo.ꝯtrio.& ꝙ
dicit gl. in verbo, ignorantem. & dic ꝙ aliquando talis actus
est ge-

ADDITIO.

a Sed vxores non. Adde c. gaudemus.& c.quanto de diuor.
Vinc.God. Quòd vir duas non possit habere vxores, nec vxor duos viros
adducit Pau.Cril.in tract.de pœn.omnifar. eo.q.14.num.1. quòd habetur
in lib.3.fol.155.

est gerendus cum aliquo specifice, aliquando non. primo ca-
su oportet illum certiorari. pro hoc quod dicam ꝟ. eo. contra-
rio. & plene dixi de rescript. ex parte decant. sed tunc dices, ꝙ
quia renunciatio beneficij faciẽda est in manibus superioris,
vt hic. de quo gl. in verbo, manibus. ꝟ. q. 8. ideo prælatus debet
certiorari de reuocatione. sed ȝ est, quia in tex. innuitur ꝙ suf-
ficit, ꝙ certioretur procurator. quod est verius, & tunc dic, ꝙ
quia non multum interest superioris, quia non agitur de in-
teresse suo bursali, nec agitur de eius præiudicio, ideo sufficit
ꝓcuratorem esse certioratum. & in hac cle. ista ponit casum
singularem, ne facile illudatur superiori. super qua ratione ꝓ
parte fundatur hæc cle. vt hic in princ. tex. non enim sic facile
illudetur si expediret procuratorem esse certioratum, quia
non est verisimile quòd sciens de reuocatione velit facere ces-
sionem, quæ teneret. per hoc etiam euitatur illusio, quæ fie-
ret ipsi procuratori, qui fortasse esset alias persona grauis cui
illuditur, si cessio per se facta nõ teneret. Est autem casus sin-
gularis hic in eo etiam quod in actu gerendo cum aliquo cer-
to nõ expedit eum certiorari, sed sufficit certiorari aliũ. si autẽ
eius cum quo actus erat gerendus interest interesse particula-
ri & bursali, oportet ꝙ ipse certioretur, ff. mand. l. si fideiussor,
§. 1. de sol. l. cum quis, §. 1. Si vero actus gerendus est simplex,
vt si mandaui ꝙ emas mihi librum non dixi a quo, procedit
sol. Dyn. ꝙ si non interest procuratoris, sufficit reuocatio etiã
ad eum non peruenta. & so. Dyn. plenius & verius posuit Inn.
de concess. præb. c. 1. lib. 6. in verbo, facultatem. vbi dicit ꝙ in il
la l. statim tenuit reuocatio, quia reuocans habuit animũ sta-
tim reuocandi & mandatarius erat constitutus ad ea per quæ
non fit alijs præiudicium. Sed hæc sol. vr esse contra hanc cle.
q̃a hic cessio nõ est facienda in manibus alicuius prælati de-
terminati cum plures sint habiles ad recipiendam, scilicet oẽs
illi qui possent inuitum destituere, vt not. gl. hic in verbo, ma-
nibus, & sic deberet sufficere reuocatio ad neminem peruen-
ta. Solu. licet plures sint prælati, tales tamẽ certi sunt: vnde vel
debuerunt omnes certificari, vel saltem ipse procurator per ra-
tionem supradictam. Item ad d. l. si pater. respõde & aliter, vt
dico ꝟ. eo. ↄtrano. rñdendo ad l. eius qui in prouincia. ff. si cert.
pet. Ad l. si pœnituit. rñdetur in gl. in verbo, quare dicunt alij,
ibi, & sic loquatur de nuncio. quæ solu. restringit nimis illam
l. Item differentia inter procuratorem & nunciũ nulla suffi-
ciens reddi potest quo ad hoc, & subest vtroque casu rationis
identitas. ideo aliter dic, ꝙ ibi reuocatio non peruenta tenuit,
cum agitur de dissoluendo matrimonio carnali in quo requi-
ritur dissensus perdurans vsque ad actum consummatum si-
cut in ȝhendo ↄsensus, vt dixi, rñdendo ad c. si. tamen pro dif-
ferentia inter nũcium & procuratorem quo ad alios effectus
facit quod not. Spec. de procu. §. vt autem. ver. si autem. ad l. si
pœnituit. quatenus inducitur in ȝrium, prout s̃ dixi, responde
ꝙ nihil facit. nam q̃n alter coniunx cui mittebatur libellus re-
pudij sciens de reuocatione, nihilominus vult stare repudio,
tenet repudiatio, vt ex nunc ex consensu ipsius tantum. licet
enim cõtrahendo requiratur consensus vtriusque: tamen quo
ad repudium sufficit alterius dissensus. quod tenet Ioan. And.
in d. c. fin. de procu. ad l. eius qui in ꝓuincia. si cert. pe. & ad l. 2.
§ sed si quis donaturus. ff. de dona. rñde vt in gl. & ad prædicta
est quod no. gl. 60. distin. tibi domino. vbi quo ad l. si pater. di-
cit ꝙ ibi sufficit reuocatio non peruenta ad procuratorem, q̃a
pater & filius censentur vna persona. 35. quæst. 3. hac authori-
tate. sed non est verum ꝙ censeantur vna persona quo ad om-
nia, tamen defendi potest ꝙ censentur quo ad hoc ꝙ non po-
test versari speciale interesse filij. & tunc per hoc confirmatur
sol. Dyn. de qua s̃. eo. ↄtrano. Concludit autem gl. in fin. indu-
cendo quod not. gl. ff. de ȝhen. empt. l. 1. in fi. vbi dicit ꝙ si ven
dens per nuncium, vel literas reuocat, si ȝctus perficitur ante-
quam reuocatio perueniat ad emptorem, tenet cõtractus. sed
10 illud debet intelligi cum limitatione, quæ dicetur in di. seq. †
Vnde pro pleniori notitia cum quæritur de procuratore reuo
cato, distinguit Lau. quia aut loquimur de procuratore ad iu-
dicia, aut ad negotia. secundo casu, aut reuocatio peruenit ad
procuratorem, & non valent gesta in præiudicium domini. ff.
mand. l. si mandassem. valent tamen in præiudicium procu-
ratoris. de arbit. per tuas, aut non peruenit, & quæritur, an va-
leat reuocatio quatenus tangitur præiudiciũ domini. & dic ꝙ
sic in lucro captando, non autem in damno vitando. argum.
de præb. dudum. in fi. lib. 6. aut in præiudicium tertij, & nõ va-
let, vt hic. Si autem ad iudicia, aut fit reuocatio post renuncia-
tionem & cõclusionem, & licet perueniat ad procuratorem,
non valet quantum ad causam. de procurat. auditis. Aut ante
reuocationem, & conclusionem, & aut peruenit ad iudicem,
vel partem, & non valet quod postea fit. de procur. mandato.
de rescri. ex parte decani. aut ad nullum istorum peruenit, sed
tantum ad procuratorem, & aut quæritur an noceat reuocã-
ti, & dic indistincte quòd sic, quia nihil ammodo valebit, q̃d
fit in eius commodum, vt in ca. ex parte. aut an noceat aduer-
sario, & aut aduersarius fuit particeps occultationis fraudulẽ-
ter & celandi reuocationem, & præiudicatur sibi, & tenetur
de dolo reuocanti, maxime si procurator non est soluendo, ff.
mand. l. si procuratorem, §. fin. aut aduersarius non fuit parti-
ceps, & nihil sibi imputatur, & valebit quod fiet cum tali pro-
curatore, & imputet sibi qui talem elegit, ff. de mi. l. cum man
dato. sed ipsi procuratori nocebit qui ꝓpter suam fraudẽ obli
gatur dño. ff. de dolo. l. & eleganter, §. pe. & ideo si procurator
& iudex & pars ignoret, soli domino nocet, sic insufficienter
reuocanti, vt hic. hęc vera de procuratore admisso cum man-
dato procuratorio. si autem sine mandato, aut fuit admissus
cum satisdatione, aut sine. primo casu, aut quæritur an teneat
reuocatio. & dic ꝙ sic siue peruenerit ad iudicem, vel partem,
siue non. sic intelligitur de procur. in nostra. aut quæritur, an
ea quæ facit procurator post reuocationẽ præiudicent, & dic
ꝙ nõ, nisi soli ꝓcuratori reuocationem celanti. Et ideo si est ex
parte actoris, ꝓpter cautionem de rato quam præstiti, eõdem
habitur ad interesse. ff. de procur. l. Plautius. Si ex parte rei, sol-
uet iudicatum, vt ibi. Si autem sine satisdatione fuit admissus,
nulli præiudicat & imputet sibi qui talem admisit, vt not. de
procu. cap. 1. Lau. Sed Ioan. de Lig. prosequitur diffusius opin.
quas recitat gl. quas etiam recitat Paul. referendo verba Cyn.
C. mand. l. mandatum. sed quia effectualiter ponuntur in glo.
omitto præterquam de opi. Mart. de Silimanis, quę hic nõ po
nitur in gl. qui distinxit ꝙ aliquando ꝓcurator reuocatus ges-
sit aliqua dño sciente, & actus tenet, & præiudicat scienti, ff. de
re iud. l. sæpe. de re iud. c. pen. Aliq̃n dño ignorante, & aut po-
stea ratum habente, & adhuc idem. ff. de admi. tu. l. cum quęri
tur. aut, nec sciuit, nec postea ratificauit, & aut fuit institor. i.
præpositus in mercibus ȝhendis publice, & requiritur reuoca
tionem palam fieri, alias obligabitur dñs ex gestis per eum. l.
sed & si pupillus, §. de quo. ff. de instito. aut fuit procurator sim
plex & aut habuit mandatum ↄtrahendi cum certa persona,
& oportet reuocationem peruenire ad illam. ff. manda. l. si fi-
deiussor, §. 1. idem si fuit mandatum certę personæ, vt ȝheret
cũ ea, eadem ratione. Aut habuit mandatum gñaliter, & tũc
sufficit reuocatio peruẽta ad procuratorem & postea nõ obli-
gat dñm, pro hoc d. l. si mandassem. ff mand. de hoc dixi de re
scrip. ex parte. in q. 2. Sexto. op. ibi, nisi forte per ipsos aut alios.
nam deberet sufficere si impedimentum fieret per vnum so-
lum, cum subsit eadem ratio. gl. in verb. alios. Io. & idem Pau.
& Genz. qui vltra cõcordantias gl. inducit de sent. excomm. si
vero. dicens ꝙ ȝ tales impedientes si sint soluẽdo, datur actio
de dolo ad interesse, sed quia hoc casu nõ sunt soluẽdo, datur
restitutio. ff. de eo per quem fac. erit. l. vlt. de dolo. l. & elegãter.
11 ff. si mensor fal. mo. di. l. si duobus. §. 1. † Quæro, quia hic dicit
de procuratore ad cedendum, quid de procuratore ad peten-
dum liñam cedẽdi? gl. in verbo, cedendum. sol. Et inter cęte-
ra facit drñam inter petitionem liñæ cedendi & postulationẽ,
per ca. bonæ. 2. ver. nec nocebat. de postu. vbi postq̃ postulatio
est præsentata superiori non valet reuocatio. sed ante sic, per
q̃d videretur ꝙ in procuratore dato ad petendum liñam ce-
dendi, statim cum petit nõ possit fieri reuocatio, cuius ȝrium
sentit gl. Sed ratio diuersitatis redditur in glo. & idem Pau. di-
cens ꝙ post obtentam licentiam nõ potest reuocari ꝓcurator
quin teneatur cedere, vt etiam dicit gl. dicit etiam Pau. ꝙ q̃n-
que licentia petitur & dic, vt prædixi. quandoq; cessio admit-
ti postulatur, & tunc sufficit consensus superioris, vt iste am-
plius non habeat ius in beneficio. eo. tit. ꝙ in dubijs. vnde post
consensum superioris nõ est locus reuocationi. argu. de elect.
in causis. etiam si subito renunciet & statim pœniteat, dum-
modo libere & animo perdendi dominium renunciet, vt no.
Archid. 7. q. 1. q̃ periculosum. & probatur. ꝟ de pœn. c. 2. in fin.
& in hac gl. fi. vbi no. ꝙ post præsentationem non valet reuo-
catio, vt ibi. sed ante sic, dummodo notificetur superiori, vel
procuratori antequam præsentetur. arg. de procur. mandatũ.
alias non valet. quod etiam tenet hic Paul. dicens ꝙ id quod
hic dicitur, locum habet etiam in postulatione præsentata su-
periori per ꝓcuratorem reuocatum ante notitiam reuocatio
nis. secus si post notitiam, vt no. in c. bonæ, præalleg. Secundo
quæro, circa ꝓxime dicta, quæ est ratio quod post obtentam
liñam cogitur cedere. Rñdet Pau. ꝙ multiplex, prout not. per
Host. in c. quidam. eo tit. sed inter cętera ratio est ad prohiben
12 dam variationẽ & incõstantiam. de qua hic in princ. † Tertiò
quæro, nunquid q̃d hic dicit de ꝓcuratore, ꝓcedit, siue sit cle
ricus, siue laicus. gl. in verbo, ꝓcuratorem. dicit ꝙ sic per c. ae-
cedens. cum ibi no. de præben. ibi enim no ꝙ laicus potest cõ-
stitui ꝓcurator ad acceptandum beneficium. de quo per Pau.
de concess. præben. clem. vnica. quod etiam tenet hic dicens ꝙ
sicut per procuratorem laicum quis potest cedere, vt hic, &
ita

ita acceptare, quia contrariorum eadem est disciplina. 32. di-
23 stinct. hospitiolum. † Quarto quæro, de intellectu illorum ver
a borum, sponte & libere.[a] glo. in ver. sponte. & in verbo, libere,
sol. pro hoc quod dixi in 8. notabili. pro hoc etiam, quia sicut
cessio debet esse spontanea eod. tit. in præsentia. & capit. super
hoc. & sic procuratoris costitutio ad cedendum. arg. c. procu-
rator. de elect. lib. 6. vbi dicitur quod ea debent exprimi in manda
to, quæ in appellatione, & quod non valeant agitata per me-
tum, probatur de ap. si iusto. quod me. cau. sacris. & in hac glo.
in verbo, libere. ibi, euenisset. vnde dicit Paul. quòd vbi man-
datur cessio recipi sub certa forma, vel conditione, puta si per
sonæ & ecclesiæ expediat, forma mandati diligenter erat ser-
uanda, & aliter facta cessio non tenet. de rescrip. cum dilecta.
24 de offic. deleg. venerabili de resti. spol. ca. fin. † Quinto quæro,
nunquid quod hic dicit de reuocatione procuratoris, proce
dit quomodocunque fiat. dic, quod sic, siue expresse, siue tacitè.
probat tex. in verbo, quomodolibet. iuncta gl. ex qua no. quod nō
refert, an aliquid fiat expresse, vel tacitè, & hoc nisi taciti & ex
pressi esset diuersa ratio, pro hoc no. de for. comp. si diligenti.
in gl. penul. pro hoc etiam, quod dixi s. in 11. notabili. & dicit
Lau. quod valet reuocatio, siue fiat verbo, siue per nunciū, vel lite-
ras, dummodo hoc constet, alias cuilibet spiritui credi non de
bet, nec ipso iure posset in hoc testificari, quia nemo idoneus
25 testis &c. 4. q. 3. item nullus. & de hoc vlt. s. q. 12. † Sexto quæ-
ro in eo quod dixi in prox. q. de reuocatione tacita quomodo
fit reuocatio tacita. gl. ea. sol. quòd fit dando secundum procu
ratorem non reseruato primo, quod dic verum quando pri-
mus, & secundus dantur in eadem causa, secus si in diuersis,
vt no. gl. ff. de tute. l. cum semel. & Arch. 2. q. 6. §. forma. & Pau.
26 hic. & per hoc limitatur dispositio cap. non iniuste. de procu. †
b Septimo quæro, in cuius manibus [b] debet fieri beneficij resi-
gnatio. gl. in verbo, manibus. sol. quam no. in fi. ibi, not. tamen
Inn. quia illud dictum communiter approbatur, quod in ma-
nibus illius tantum possit fieri resignatio beneficij, qui potest
inuitum destituere. quod tenet etiam Paul. hic, & Archid. de
offic. leg. deliberatione. lib. 6. & pro hoc quod not. de verb. sig.
cap. fi. eo. lib. quod dicit Mart. verum, quando agitur de renun
ciatione beneficij in quo quis habet ius in re. sed in beneficio
acquirendo tenet renunciatio etiam in manibus non iudicis.
supra eo. veniens. de his quæ fiu. a ma. par. cap. ex ore. quod
no. in ca. quod in dubijs. eod. tit. & per gl. de elec. si electio. li. 6.
Oppon. ad hoc quod imo debeat cessio fieri in manibus eius ad
quem pertinet institutio: debet enim ad eundem spectare de-
stitutio. 18. quæst. 2. abbas. de homi. cum ex iniuncto. & no. eo.
titu. capit. fin. Sol. Paul. quod aliquando spectat institutio de iure
cōmuni, & procedit contrarium. Sed tunc dico, quod is ad quem
spectat instituere, posset inuitum destituere, nam spiritualia iu
ra spectant ad episcopum in ecclesijs suæ diœces. de excep. cū
venerabilis. ver. quia vero. per quod dicimus quod ad eū spe-
ctat institutio in omnibus beneficijs suæ diœcesis, nisi aliqua
specialis ratio inducat, vt institutio spectet ad alium, pur not.
Inno. dict. c. cum venerabilis. Aliquando spectat institutio ad
aliquem de iure speciali, vt priuilegio, vel cōsuetudine, & tūc
quandoque ad eum spectat institutio, & destitutio, & clarum
est quod in manibus eius poterit fieri cessio aliquando cōces-
sa est sola institutio per priuilegium, vel est præscripta, & tunc
per hoc non habet potestatem destituendi, ad hoc 16. quæst. 2.
visis. Ratio secundum Paul. quia præscriptio est odiosa. C. de
ann. exce. l. fin. de præscrip. vigilanti. Idem dicit de priuilegio,
3. distin. priuilegia. de priui. sanc. regula, priuilegium. lib. 6. de-
bet ergo restringi. regula, odia. lib. 6. pro hoc quia tm̄ pscriptū,
quātū possessum non plus. de elec. Cumana. de deci. cum con-
tingat. Idem puto de quocunque alio modo surgente præter
ius commune: nam institutio potest fieri non iudicialiter, nō
sic destitutio. non ergo licet quis possit instituere, propterea
potest destituere, & per cōsequens nec in eius manibus potest
27 fieri renunciatio. † Octauo quæro, circa hoc, quid si in aliqua
ecclesia spectant temporalia ad abbatem, spiritualia ad episco
pum, nunquid poterit in manibus abbatis renunciare benefi-
cio quo ad temporalia, & in manibus episcopi quo ad spiri-
tualia? dic, quod non, secundum Pau. quod not. Innoc. & Host. eod.
tit. cap. fin. ratio, quia spiritualia, & temporalia sunt simul con
iuncta. 1. q. 3. si quis obiecerit. non ergo potest vnum dimitte-
re sine reliquo. Nono quæro, quid si fiat cessio in manib. eius,
qui non potest inuitum destituere. dicit Innoc. eo. tit. quod in du-
bijs. & Paul. hic quod perdit renuncians possessionem beneficij,
non autem proprietatem. idest titulum. 17. quæst. 1. Gōsaldus,
quod tenui in d. cap. quod in dubijs, & c. veniens. eo. tit. vbi reddi-
di rationem diuersitatis. dic tamen quod per talem renunciatio-
nem etiam quo ad proprietatem vacat beneficium quo ad re
nunciantem, non quia vacet ipso iure, sed superior per tale
delictum posset eum priuare. d. c. quod in dubijs. imo posset etiā
habere ratam illam cessionem, pro hoc s. de pen. cle. 2. Expe-
dit tamen quod super hoc pronunciet, & ante sententiam nō per
dit renūcians proprietatem beneficij. quod tenet Mat. ad hoc
18 d. c. Gonsaldus. † Decimo quæro, nunquid expedit in renun-
ciatione quod interueniat consensus habentium instituere, si ad
alterum spectat institutio quam ad illum qui potest inuitum
destituere. dicit Mat. quod sic. pro hoc 63. distin. si quis. 19. q. 3. sta-
tuimus. de stat. mo. monachi. in fi. & quod no. Archid. de offi.
leg. deliberatione. lib. 6. ratio, quia eius interest hoc tamen in-
tellige, vt dixi s. in 2. contrario. & s. q. 7. dicit etiam Paul. quòd
requiritur consensus eius qui habet eligere, vel præsentare: vn
de si ad abbatem spectat præsentatio, & ad episcopum institu
tio, requiritur in renunciatione consensus abbatis, cuius inte
rest. de offi. archi. ad hæc. de præb. in Lateranen. quod intellige
19 vt dixi in prędicto 2. contrario. † Vndecimo quæro, an suffi-
cit indistincte, quòd reuocatio peruenerit ad eū, in cuius ma-
nibus cessio est facienda. gl. in ver. facienda. soluit distinguen-
do, & cum ea iunge gl. in ver. ignorantem. ex qua habes ratio-
nem alterius membri, quare sufficit intimari reuocationem
procuratori. & cum hac gl. concordat Paul. & pro declaratio-
20 ne vtriusque gl. fuerunt nota. plene s. in 6. cōtrario. † Duodeci
mo quæro, per quem debet fieri fides de intimatione reuoca-
tionis. dic quod per constituentem procuratorem & reuocantem
vt in gl. in ver. deducta. Idem Pau. quia alleganti incumbit p-
batio. regula, præsumitur. lib. 6. not. de fi. presbyt. veniens. de
coniug. ser. cap. 2. 29. quæst. 5. hoc videtur idem Lau. vt dixi s.
21 q. 5. † Decimotertio quæro, quid si reuocans procuratorē pu-
tans reuocationem ad eum peruenisse, & cessionem factā nō
esse, cum tñ facta esset, administrat? dicit Paul. quod valebit, &
quod faciet, vt prælatus, donec certificetur de cessione, sicut valet
quod fecit iudex reuocās donec ignorat. de hoc de app. si duo-
bus. & ignorantia facit valere sententiam. 3. quæst. 7. §. si verū.
9. quæst. 1. ordinationes, ff. de offic. præs. l. si forte. de procur. l. si
procu. in fin. & quod not. 63. distinc. tibi domino. & per Inno.
de rescrip. cum contingat. de conces. præben. c. 1. lib 6 de quo
22 etiā in seq. q. † Decimoquarto quæro, nunquid in intimanda
reuocatione debet seruari cle causam. in fin. s. de elec. gl. fin. quod
sic. Paul. dicit quod si seruari debet illa forma, si eam seruauit re-
manet prælatus, licet procurator cedat. sed si non est seruanda
forma illa: tunc refert opin. Vinc. tenentis quòd si non potest
intimari reuocatio procuratori, vel superiori, ad huc non va-
let cessio. quod est verum, quando fuit impeditus per aliquem
malitiose, vt in tex. alias autem non. Sed dicit Pau. quod tunc se-
cundum Vinc. sufficit, quod reuocatio fiat in publico. ff si cer. pet.
l. fin. de pręb. dudum, in fi. lib. 6. quod vltimum reprobatur hic
in fi. secūdum Paul. quod est verum, quia specifice requiritur,
vt vel procuratori, vel superiori sit facta intimatio, nisi p eos,
vel alios malitiose impediatur. quantum tamē ad cle. causam.
in fi. in quibus casibus procedat, dic, vt ibi dixi in 6. quæst. Op-
pon. ad prædicta quod etiam si impediatur intimatio per aliquē,
potius debet dari actio de dolo contra impedientem quam quod dica
tur cessionem non tenere. ff. de eo per quem fa. erit. l. vltim. de
dolo. l. & eleganter. ad hoc vt lit. non contest. quoniam §. por-
ro. Solu. secundum Genze. quia hoc casu non sunt soluendo,
ideo datur restitutio, per prædicta iura, & ff. si mensor fal. mo.
dix. l. 3. §. 1. ad hoc quod not. in simili de app. suggestum. de iu.
pat. passo: alis. Matt. dicit quòd si de hoc constat, de iure com-
muni audiuntur, per d. l. 3. §. 1. quod est verum, ex quo intimās
fecit quicquid in eo fuit. Decimoquinto quæro, de quæstio-
ne quotidiana. impetrat aliquis gratiam super canonicatu, &
obtulit se renunciaturum aliud beneficium quod habebat,
an debet renunciatio præcedere collationem? Archid. tenuit
quòd sic, de præbend. si tibi. lib. 6. & Math. hic dicit in spicien-
23 dam formam literarum. de priui. porro. & c. recepimus. † De-
c cimusexto quæro, an requiratur scriptura [c] ad hoc, vt teneat
renunciatio. dicit Pau. quod non, vt not. 7. q. 1. qualiter. in glos. 2.
Deci-

ADDITIONES.

a Sponte & libere. Adde Innoc. in cap. quod ad consultationem. circa fi. de re iudic.
Vinc. God. Sponte, nomen est ablatiui casus, idem valens quod aduerbium. Cic. Attic. Gaudeo id te mihi suadere, quod ego mea sponte pridie feceram. & Virgi. 4. eclog. sponte sua sand. pascentes vestiet agnos.

b In cuius manibus. Adde Doc. in c. admonet. & in dubijs. de renunc. & Host. in c. fin de vi. & hone. cle.
Vin. God. Vide tradita per Cor. consi. 137. licet, per totum. lib. 3.

c An requiratur scriptura. Adde Bal. in c. 2. de resti. spol. & istud dictum Bald. exclamat Ias. Maynus in l. cum proponas. C. de pact. in 1. col. versi. ex lege pactum. tex. & gl. in c. quamuis. 4. q. 1.
Vinc. God. Renunciatio de beneficio, quando veluti pro non facta habeatur, Rayn. consi. 263. num. 5. lib. 3. & renunciatio, quæ sine scriptis non poterit fieri per patientiam facta intelligatur, aut non, Rayn. consi. 267. num. 25 lib. 1.

24 † Decimoseptimo quæro, an renunciatio possit fieri [a] per nun-
a cium. dic, quod sic, quia non est ratio quo ad hoc, pro hoc quod not. C. si quis alt. vel sibi. l. multum interest. & de procur. peti. ad hoc quod not. Spec. de cessio. actio. §. 1. in pen. col. ver. item
25 quæritur. † Decimooctauo quæro, vbi vacat beneficium, an in curia vbi procurator renunciat, an in partibus vbi est dominus. dicit Steph. quod in curia. de hoc dic vt no. in clemen. 1. infr. vt lit. pend. in glo. secus.

ADDITIO.

a An renunciatio possit fieri. Adde gl. in causæ. in §. si. ff. de procur.

De supplenda negligentia prælatorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Prioratus, ecclesiæ, & administrationes, an & qualiter differant.*
2 *Dispono, verbũ comprehendit omnem modum reformandi beneficiũ.*
3 *Committere & conferre qualiter differunt.*
4 *Episcopus habet potestatem in casu super beneficiis exemptorum authoritate apostolica.*
5 *Clementina vnica de supplen. negli. prælat. an locum habeat in prælatis secularibus.*
6 *Prælatus exemptus si non subest Papæ immediate, sed alteri, an fiat deuolutio ad episcopum, an ad abbatem patrem.*
7 *Beneficij nomine quid intelligitur.*
8 *Quid de impetrantibus a sede apostolica, vt prouideantur de dignitate, personatu, vel beneficio.*
9 *Plebanus aliquis habet ius instituendi in capella quæ est in sua ecclesia ad præsentationem patroni; patronus est negligens ad quem deuoluitur collatio capellæ, an ad episcopum, an ad plebanum.*
Hæc est quæstio prolixa quæ durat per tres columnas. Quapropter aperi oculos tuos, & vide diligenter.
10 *Casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis.*
11 *Institutio beneficiorum, an spectet ad solum episcopum de iure communi, an etiam ad plebanum.*
12 *Prælatus regularis si habeat potestatẽ conferendi beneficia in alia diœcesi, si sit negligens quis supplebit eius negligentiam.*
13 *Episcopus an possit supplere negligentiam de beneficiis vacantibus in curia.*
14 *Episcopus si sit negligens per semestre, an ad alium, & ad quem deuoluatur ius collationis, iuncto ver. decimoquarto quæro.*
15 *Quid autem si exempti impediant episcopum in collatione exemptorum post factam ad episcopum deuolutionem.*
16 *Semestre tempus quando incipiat currere episcopo ad conferendum beneficium.*
17 *Et quando episcopus dicatur scire beneficium vacare.*
18 *Beneficium vt dicatur consuetum regi per regulares quantum tempus requiritur.*
19 *Beneficium spectans ad præsentationem regularium, si consuetum est regi per seculares clericos, an possit præsentari regularis.*
20 *Ecclesia quando dicatur consueta regi per regulares. vide.*
21 *Collator beneficij primus si tenebatur conferre alicui de collegio certo, an is ad quem fit deuolutio, teneatur ad idem.*
22 *Scrutinium electionis si publicatum fuerit & electores nolint eligere, an superior teneatur de illo prouidere.*

CAP. I.

QVia regulares. Diuisio patet per §. vt in gl. 1. versic. & sunt quatuor. Lau. aũt diuidit alio modo, quia hoc principium vsque ad §. eadem. dicit esse duas partes. In quarum prima agitur de negligentia regularium in conferendis beneficijs per diœcesanos supplenda. In secunda ibi prioratus, post verbum, suppleant eorundem agitur de modo supplendi: sed hæc diuisio est potius ad intellectum, quam formalis: nam ver. ille, prioratus, continetur sub oratione præcedenti, vt probat verbum, conferendo. in fi. illius versi. hoc principium summatur in gl. 1. vsque ibi, nec permittunt. vel secundum Pau. hoc dicit. Si regularis prælatus etiã exemptus nõ confert prioratum, vel beneficium, quæ non sunt de mensa intra tempus Lateranensis concilij, diœcesanus confert illis personis per quas sunt solita gubernari, vel secundum Genz. hoc dicit. Regularis prælati in conferendis beneficijs negligentiam supplet episcopus, non conuentus: & in conferendo seruare debet, quod seruare debuit prælatus, si negligens nõ fuisset. & hi omnes summarij sunt boni, sed summarius glos. plenior &
1 magis ad literam. † Not. differentiam inter prioratus, ecclesias, & administrationes, quæ verba exponit Lau. dicens per prioratus intelligi curatos, per tex. huius cle. in fi. per ecclesias intelligi tantum curatas, vt in hoc differant a prioratibus sine cura. pro hoc hæc cle. in fi. ibi, ecclesijs curam animarum habentibus. per administrationes, dicit intelligi administrationes quas habent præpositi, & camerarij circa reditus monasterij, siue in castris, siue in possessionibus, vt decimis, vel alijs. & isti generali vocabulo dicuntur procuratores. 1. q. 3. saluator. ipsum tamen ius administrandi est spirituale. de quo remittit Lau. ad no. per se in cle. 1. §. de rescri. vbi dixi in 6. & 7. q. Et de istis administratoribus dicit Lau. quod si ex officio suspendunt abothecijs, vel beneficijs, vel portionibus, dicuntur habere curam. simile quod no. de ma. & obe. dilecta. in contrarium inducit Lau. quia si aliqua spiritualitas inesset istis administrationibus: hæc fuissent reseruata episcopis eo tempore quo tales administrationes fuerunt concessæ religiosis, vt no. Inn. de priui. dudum. & hoc relinquit Lau. disputationi. dicit Ioan. de Lig. quod tales administratores habent curam fori contentiosi, non pœnitentialis. de elec. dudum. 2. ad no. per Inn. in c. pastoralis, nõ respondet. dic, quod possunt tales administrationes transferri in religiosos etiam quo ad spiritualia, vt no. idem Inn. in d. c. pastoralis. idem forte habuerunt a Papa, vel alias legitimè. Quo autem ad primum dictum de differentia inter prioratus, ecclesias, & administrationes, dic quod hæc verba sæpe variãtur. nam alicubi vocantur prioratus, alicubi præpositura. & quia verbum, ecclesias, & verbum, administrationes, sunt generalia: quodlibet illorum sufficiebat hic ponere, sed habuit compilator respectum ad vulgarem modum loquendi, quia regularem ecclesiam non solemus appellare sub hoc termino, ecclesia, fuit autem intentio compilantis, vt venirent, quælibet beneficia. In quo dic, quod sufficeisset verbum, beneficia, sine verbis præmissis. imo etiam sine illo verbo generali, quæuis
a alia. nam indefinita [a] legis æquipollet vniuersali, de quo in ca. vt circa. de elec. lib. 6. pro hoc singulariter est gl. ∫. de præb. cle. 1. in verbo, quamuis. Et de prioratibus habetur. §. de rescri. cle. 1. & 2. De administrationibus habetur in d. clem. 1. de consit.
2 vti. porrecta. & c. ad audientiam. † Secundo no. quòd verbum dispono, comprehendit omnem modum reformandi beneficium. Lau. pro hoc arg. de præben. licet. 1. in prin. lib. 6. Et hoc dicit Lau. verum posito, quod omnia non sint specificata. non. n. possunt omnia particularia specificari. de procu. qui ad agendum. lib. 6. l. sed & si §. quæsitum. ff. si quis cautionibus. sufficit ergo quòd apponatur clausula generalis: secus si non apponeretur, quia tunc venirent sola specificata. de præben. cum in illis. §. cum autem. lib. 6. secundum Lau. qui tamen videtur sibiipsi contradicere. dicit enim vltra hoc quòd verbum, dispositio, comprehendit omnem reformationem, maxime vbi generalis clausula, siue plenaria, seu vtilis præcedit. argu. cap. solitæ. de ma. & obed. & exponit literam ibi, dispositionem, idest ordinationem. argum. de offic. deleg. super eo. Sed quod dixi in præcedenti notabili, est verius, & probatur in tex. quia dicit, ad eorum dispositionem, nõ adiecto termino aliquo generali; puta omnem, vel quamuis: nec expedit, quia indefinita æquipollet vniuersali &c. vt dixi in præcedenti notabili: quod dic verum in dispositione non odiosa: sed in odiosa, vt in interpretatione, verbum, dispositio, est species distincta a collatione. dict. cap. cum in illis. pro hoc de offic. leg. deliberatione. lib. 6. vbi ponuntur pro distinctis. tamen si etiam in dispositione restringibili apponeretur solum verbũ dispositionem, posset dici omnem modum reformationis venire, etiam electionem, per id quod tenet gl. præal. in cle. 1. de præben. in verbo, quamuis. in fi. gl. licet non affirmet: sed hoc tenet rota Romanæ curiæ. quantum tñ ad hanc clemen. quid veniat sub verbo
3 dispositionem. dic vt ∫. in 1. contrario. † Tertio not. differentiam inter committere & conferre. pro hoc gl. in verbo, committere. idem Paul. dicens quod committere propriè est cum ad tempus: collatio autem cum perpetuo. ad hoc infr. de reli. do. cle. quia contingit. ver. vt autem. & quod ibi not. in glos. si intelligeretur. & est simile de stat. mona. cum ad monasterium. ver. tales, & cap. monachi. §. priores. idem Genz. & Matt. Lau. autem dicit quod idem sunt in effectu in casu isto, propter alternatiuam, quæ sequitur ibi, vel conferre. quod tñ non repugnat præmissis. vult. n. dicere quod ad hoc vt sit locus huic cle. non refert, an committant ad tẽpus cui conferant, an in perpetuum. Genze. &
4 Matth. † Quarto not. casum in quo eps habet potestatem super bene-

ADDITIO.

a Nam indefinita. Adde cap. si Romanorum. 19. dist. in c. vlt. de coniu. lepro. in c. quia circa. de priuil. in c. sunt nonnulli. 1. q. 1. in c. pastoralis. de do. Bart. in l. si is, qui ducenta. ff. de re. du. in l. si seruis. ff. de ser. vrb. præd.
Vin. God. Indefinita prolata a lege indistinctè, quando æquipolleat vniuersali. Roy. consi. 15. nu. 11. li. 3. & æquipollet vniuersali collectiuè, non autem distributiuè, Roy. consi. 8. nu. 13. lib. 2.

beneficijs exemptorum authoritate apostolica per hanc cle. sibi concessam. concor. de offi. ord. irrefragabili. de hæreti. ad abolendam. ꝭ. de cle. ægro. ca. vnico. lib. 6. & ꝭ. de statu mo. c. 1. lib. 6. & cle. attendentes. & de reli. dom. cap. 2. Quinto no. ꝙ beneficia regularia debent conferri regularibus. non enim vbi sunt regulares, debent præfici clerici seculares: nec econuerso. arg. 16. quæst. 7. in nona. de regul. super eo. ꝭ. de ele. cle. 1. Matt. quod tamen hic non colligitur, sed solum debet obseruari cõsuetudo, ibi, quæ consueuerunt per seculares. dictum tamen est verum præterquam in eo quod dicit, secularibus non præficiendum regularem. posset. n. præfici si est beneficium curatum, vt dico ꝭ. in 6. contrario. Sexto no. ꝙ beneficia vnius monasterij non debent conferri monachis alterius monasterij. ꝯ. cot. in gl. in verbo, monasteriorum, & dico infra q. 26. Opp. ꝙ non semper negligentibus prælatis habẽtibus dispositionem beneficiorum fiat deuolutio ad diœcesa. nam quandoque ha
a bent [a] dispositionem non completam, vt præsentationem, vel
b electionem, [b] quibus casibus propter eorum negligentiã non ad diœcesa. sed habentem confirmare, vel instituere debet fieri deuolutio. de iurepat. cap. 2. & cap. cum propter. & cap. eam te. Item quia non fuit intentionis huius ca. tollere ius alteri legitimè competens, sed solum prouidere, ne propter negligentiam beneficia remanerent nõ reformata, vt probat rubrum, quod debet attendi, vt in procœmio Greg. & quod ibi not. pro hoc ff. de in diem addic. l. Imperator. Sol. gl. in verbo, dispositionem ad tollenda ista contraria exponit. i. collationem, vel prouisionem. Et generaliter intellige glos. dantr, de qualibet dispositione perfecta per quã titulus completus ꝯcedit in beneficio. & sic idem esset de institutione quo ad hũc casum, vel de alio modo simili. secus dicit glo. si ad solam præsentationem, vel electionem, quia tunc deuoluitur ad confirmantem, vel instituentem, siue sit diœcesanus, siue alius. quæ glo. est singularis, & nescio alibi, & facit ad multa. in quo tamen sit singulariter notanda, plenius patebit ꝭ. q. 6. Et cum hac gl. concor. Paul. & Genz. dicens, ꝙ præsentatio non censetur dispositio de beneficio, sed potius per eam paratur via ad disponẽdum, quia præsentatus ante admissionem non habet ius in beneficio, sed tantum habet ius petendi se admitti ad beneficium, de re iud. cum Bertholdus. vbi de hoc. quod patet etiam ex eo quia duobus præsentans tenet institutio secundi. de iurepat. pastoralis. & hoc quando præsentatio per patronum laicum fit. secus si per clericum, quia tunc habet vim electionis, vt no. Innoc. de iurepat. eum autem. quo tamen casu licet non possit variari, præsentatus tamen non habet ius in beneficio, sed tantum habet ius petendi se admitti. arg. de præb. quodam. & de concess. præben. quoniam. lib. 6. & per hoc infertur secundum Genz. ꝙ in nullo præsentato, & in nulla præsentatione procedit hic tex. & per eandem rationem argui põt de qualibet dispositione, ꝑ quam non conceditur titulus completus, vt in electione, quia non potest talis actus dici dispositio beneficij. Lau. autẽ dicit verbum, dispositionem, esse generale & comprehendere præsentationem, collationem, & quamuis aliã dispositionem, ꝑ hoc quod dixi ꝭ. in 2. notabili. sed opin. glo. & sequaciũ verior & plenius parebit. ꝭ. q. 6. & bene probatur rationibus factis ꝭ. in eod. contrario. Secundo opp. ad idem. nam quãdo prælatus regularis negligit, si ad eum solum spectat collatio, non ad episcopum, sed ad suum capitulum debet fieri deuolutio. de concess. preben. c. 2. Solu. secundum Paul. debet intelligi tex. quando prælati regulares habent committere, vel conferre cum capitulo, quod prima facie præsumitur. de his, quæ fiu. a præla. capitulo, & sic vult Paul. standum fore contrario, & literam debere restringi. dicit tamen non esse tutum a litera recedere, quod plenius examino. ꝭ. q. 2. & 3. quia Lau. tenet cõtrarium, vt ibi dico. Tertio oppo. in eo ꝙ assignat tempus Lateranen. concilij, ꝙ est semestre. de concess. præb. ca. 2. nam quandoque sunt talia regularia beneficia in quibus trimestre tantum, per c. ne pro defectu. de elec. gl. in verbo, Lateranẽ. soluit recitans opin. Innoc. in d. c. ne pro defectu. dicentis ꝙ etiam in regularibus, in quibus prouidetur per collationem, habet locum illud c. quæ opin. hic reprobatur. & licet Compo. vt etiam refert gl. limitauerit eam, quod dic, vt in glo. tamen limitatio Compo. hic etiam reprobatur, vt dicit Pau. pro hoc, quia ponuntur in tex. verba concernentia beneficia, quæ cõceduntur perpetuo in verbo, conferre, vel ad tempus, vt in verbo, committere. ꝑ hoc quod dixi ꝭ. in 3. no. Concludit autem glos. ꝙ si prælatura regularis reformatur per electionem, locus est cap. ne pro defectu. & non concilij Lateran. quod etiam tenet Paul. nec ista constitutio attingit illum casum, quia non loquitur nisi de beneficijs, quæ reformantur per commissionem, vel collationem. idem Matt. tractans, nunquid c. ne pro defectu. habet locum in regularibus inferioribus citra abbatias. in quo concludit, ꝙ sic, dumtamen sint prælati, per quorum mortem viduetur ecclesia. quod etiam dixi in d. cap. tractat etiam, nunquid in monasterijs monialium locum habet illud c. in quo tenuit quòd sic, cum prouisione cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6.
c Quarto oppo. ꝙ in exemptis [c] non possit diœcesanus se intromittere. eod. tit. ꝙ sicut. de præben. cum singula. in fi. lib. 6. Sol. de iure antiquo ante hoc ca. procedunt contraria, vt hic in gl. in verbo, exemptis, sed per hoc cap. datur hæc potestas diœcesanis, & in hoc est ius nouum, vnde dicit Lau. ꝙ quo ad non exemptos hæc constitutio est iuris veteris declaratoria tam in casu negligentiæ, quàm in casu prouisionis, quæ deuoluitur ꝓpter prouisionem factam de indigno. d. c. sicut. de elec. ne pro defectu. & cap. quamquam. in fin. lib. 6. de offic. ordin. quanto. 18. quæst. 2. §. huic etiam. cum §. seq. Ratio est, quia omnia beneficia inferiora de iure communi subsunt episcopis. 16. q. 7. omnes. saltem in his, quæ sunt legis iurisdictionis. 10. q. 1. & 2. per totum. de offic. ordin. conquerente. & cap. dilectus. nec iura loquentia de deuolutione beneficiorum, quæ fit propter negligentiam, vel propter culpam, distinguunt inter regularia, & non regularia, dumtamen sint exemptæ. Quinto oppon. ad hæc de eo quod no. Inn. de sta. mo. monachi. vbi vr̃ innuere, ꝙ abbas possit bona mensæ suæ, & monasterij diuidere, & monachis suis committere sub annua pensione. hoc contrarium format Lau. sed non apparet esse contrarium ad prædicta, nisi hoc modo intelligas, ꝙ ex dicto Inno. infertur, ꝙ potest abbas committere monachis, itaꝙ non habet locum negligentia & sic ante hoc capi. negligentiam abbatis non supplebat episcopus. Sed dicit Lau. ꝙ dictum Innoc. intelligit ad tempus, non perpetuo, per id quod ipse notauit in cle. monasteriorum. circa fi. ꝭ. de re. eccl. non alie. vbi dico in ver. verum. in 2. & 3. quæ. alias sequeretur, ꝙ posset abbas diuidere, & vnire bona monasterij, quod est falsum, cum hoc semper fuerit officium solius episcopi, ita quod nulli inferiori licet, de excel. præla. sicut. ꝭ. de stat. mon. ne in agro. §. ad hæc. & quod ibi not. quæ limitatio est vera. sed Innoc. non innuit expresse in capi. monachi. id quod dicit Lau. & dato quod ita diceret, non obstaret de præmissis, vt de se patet. de exemptis autem dicit Lau. idem quod glo. ꝙ hæc constitutio est noui iuris promulgatoria, & ideo dic, ꝙ in hoc debet intelligi stricte quod facit ad id quod dico infr. q. 1. per hoc deciditur, an hæc potestas diœcesani de qua hic, quo ad exemptos sit ordinaria, an delegata. In quo dicit Genze. ꝙ est ordinaria, quia datur per hoc ius. ff. de iurisdict. omn. iudi. & qa. quia si esset delegata, expirasset per mortem ꝯcedẽtis. secus de ordinaria. in auth. vt nulli iudi. §. hæc vero iubemus. colla 9. & quod not. de offic. deleg. quoniam abbas. & idem Mat. dic verius, ꝙ est potius delegata. quod etiam tenui in c. ad abolendam. in fi. de hær. & pro hoc quod not. gl. hic in verbo, sua, in fin. & quod dico ꝭ. q. 14. Et ad rationem Genze. responde, vt dixi in cap. ad abolendam. nam non est de natura delegatæ iurisdictionis, quòd sit temporalis. si enim sit dignitati, est perpetua d. cap. quoniam abbas. Sexto opp. ꝙ non debeant diœcesani, ad quos fit deuolutio, teneri ad conferendum religiosis monasteriorum quorum prælati sunt negligentes, vt hic dicit. nam posset contingere, ꝙ ibi nullus esset idoneus. Itẽ ex quo ipsi neglexerunt, & sic sunt inhabiles iuris eligendi actiue fortius & passiue. de cle. excom. si celebrat. Solu. ad secundum per ea quæ dixi de electi. ne pro defectu non enim est verum, quod inhabilis ad electionem actiuè, sit inhabilis passiuè, nec econuerso: sed secundum veritatem inhabilitas dici oportet, quid iuris. Conclude ergo quo ad hoc quòd tãtum religiosis, si sunt solita conferri religiosis, fiat collatio. quod dic, vt in gl. in verbo, religiosis, & in ea ibi, & limitatur per literam, quæ sequitur. vult dicere ꝙ non quibuslibet religiosis, sed illis tantũ qui sunt religiosi monasteriorum, quorum prælati fuerunt negligentes. per quem tex. etiam respondetur ad hoc cõtrarium, quia non fuit hic negligentia monachorum, sed prælatorum. Aliud ꝯrium gl. in verbo, monasteriorum, tãgit & nõ soluit, sed remittit ad no. in c. cum singula. § probibemus. ibi autem not.

ADDITIONES.

a Quandoque habent. Adde in c. 1. de priui. lib. 6. gl. in c. nunc. 9. q. 3. in c. recepimus. de priui. Innoc. in c. cum cappella. eo. tit. gl. & Doct. in cle. dudum. in §. verum. de sepul. Pau. de. Leaz. in cle. 1. de sent. excom
Vinc. God. Ratio adduci potest, quia etiam dispositio generalis restringitur, vbi cessat ratio. Goz. consi. 81. num. 12.

b Præsentationem, vel electionem. Adde Inno. in c. cum autem. in fi. de iurepa. Lap. allegatione. 83. incipiente, dominus noster Papa. ver. sed nunquid domin. post Archi. in c. 2. in 4. col. de proba. lib. 6.
Vinc God. vide Dec. in consi. 117. col. pen. in prin. lib. 1.

c Quod in exemptis. Adde Inn. in c. cum ante. de iurepat. Abb. in c. authoritate. de institu.
Vinc. God. De materia exemptionis late Dec. in consi. 152. In causa exemptionis, per totum. lib. 1.

no. ꝙ tunc eti nullus est idoneus in dictis monasterijs pōt fieri
collatio monachis aliorum monasteriorum, dumtamen non
sint alterius professionis, vel habitus, quia tunc non posset fie-
ri sine licentia Papæ. J. de elect. clem. 1. quod etiã notauit hic
Steph. nam quando nullus est ibi dignus, stat ratio, quia indi-
gnis non debet fieri collatio. de præbē. graue. & c. super mor-
dinata. nec beneficia diu vacare. de pces. præb. nulla. nec colla-
tor sibi retinere potest: ergo alijs conferre. 16. distinc. nullus, &
c. obitum. 18. quæst. 2. quam sit. & idem Paul. dicens ꝙ fit deuo
lutio ad diœcesanum non tantum, quando prelatus regula-
ris conferre negligit, sed etiam quando assignat portionē de-
bitam, vt in casu uecre. de monachis de præben. & probatur
in cle. vt contestatio. J. de iurepat. per hoc infertur ad id quod
not. Host. de sta. mon. c. fi. §. præcipimus, vbi dixit colligi argu-
mentum efficax, ꝙ sicut clericus secularis non potest præfici
in prælatum, vel fratrem ecclesiæ regularis, ita religiosus præ-
fici nequit in decanum, vel fratrem ecclesiæ secularis, quod
ponit hic Lap. Abb. & verum est quatenus dicit monachum
non posse fieri fratrem. i. canonicũ. sed quod dicit, nec decanũ.
nec procedit si est decanus curatus per cap. quod Dei. de stat.
5 mona. & pro hoc, supra dixi, in 5. notabili. † Quæro, quia dixit
in principio regulares. nunquid in prælatis secularibus locum
habet hæc constitutio. gl. 2. dicit, quòd non, inquantum ponit
ius nouum, vel præiudicat priuilegio exemptionis, pro hoc
quod sup. dixi in 5. contrario, quia quo ad hoc debet restringi.
& idem Lau. licet nō expresse, sed videtur idem sentire in ver-
bo regulares. exponit enim regulares, idest quasi relegati sub
aliqua de tribus regulis tantum per sedem apostolicam appro
batis. s. Benedicti Augustini, & beati Francisci. dic idē de alijs,
quæ sunt approbatæ, quia eadem ratio est in eis, ꝓ hoc quod
not. de regu. sane. Pau. autem aperte tenet cum glo. & exponit
literam in verbo, prælati. vt abbates, priores, & similes, qui di-
a cantur prælati [a] oportet, quòd babeant perpetuam dignitatē,
vt no. Innoc. de præbend. de multa. quod dicit Paul. procedere
saluo eo, quod ipse no. de rescript. cle. 2. vbi dixi. quæst. 15. & ꝓ
hoc quòd hæc cle. non habeat locum in secularibus, facit qd
no. J. de deci. clem. 1. in prima gl. & de sentē. excom. clem. 1. in
gl. in verbo, religiosi, & idem Genze. Secundo quæro, si colla-
tio beneficij regularis spectat ad collegium regulare, quod es-
se potest, de regula. cap. fin. lib. 6. dicit gl. 2. ꝙ tunc prius ad præ-
latum, & demum ad diœcesanum fiet deuolutio. & idē Pan.
per c. 2. de conces. præben. Sed Lau. tenet contrarium dicens
in verbo, prælati, ꝙ prælatum intelligit quemlibet qui in con-
ferendo seu disponendo de beneficijs talibus præsit siue sit p-
sona singularis siue collegium seu conuentum, vt hic, & de si-
mon. ex insinuatione. idem Genz. quod etiam latius prosequi
tur ipse Lau. in verbo, in Lateran. vbi generaliter quærit, an ea
dem deuolutio fiat de conuentu ad abbatem, vel viceuersa,
in beneficijs, quorum collatio, seu dispositio insolidum spe-
ctat, & diuisim ad vtrumque ipsorum, sicut fit de episcopo ad
suum capitulum, & econuerso, vt in dict. c. 2. de conces. præb.
& arguit, ꝙ sic, quia iura multa in talibus æquipatant. de elec.
quia sæpe. & cap. statutum, lib. 6. in contrarium hæc litera, quæ
in omni casu dicit deuolui ad episcopum, & ad c. 2. responde-
tur quòd loquitur tantum de episcopis & suis capitulis. & si-
militer loquitur c. de elec. cum in cunctis. §. fin. Item nō est tan
ta communio inter alias ecclesias, & prælatos, quanta inter
episcopum & capitulum suum. de testa. requisisti, & multæ di
sconuenientiæ sunt inter cathedrales ecclesias, & inferiores.
de elec. quamuis. in fin. lib. 6. & cap. quamquam. eod. tit. & lib.
Item non est tātum periculum si cessaret spiritualis iurisdictio
in alijs, sicut in episcopali ecclesia per quā prouidetur toti diœ
cesi, & ideo solus episcopus procedit ordinarie, & solus cōtra-
hit matrimonium indissolubile per inferiorem a Papa, & per
hoc non potest eligi in alia ecclesia propter defectum consen
sus. de transla. c. 2. de renun. nisi, in fin. Item quia in monaste-
rijs carentibus abbate frequenter succedit prior claustralis, cu
ius officium non reuocatur per mortem abbatis. S. ne sede va.
c. 1. in fi. sm Lau. qui dicit hoc procedere de morte naturali, se
cus de ciuili per cle. ne in agro. S. in §. abbate. J. de sta. mon. Qd
vltimum dic, vt dico in seq. q. Sed in proposito quo ad primũ
dictum dicit Bertran. opi. Lau. approbari per palatium Papę.
idest per auditores. Lap. tenet cum gl. per id quod dico in seq.
q. & idem Ioan. de Lig. quod est communius. tamen rationes
Lau. sunt pulchræ & de iuris rigore melius sustentantur. nam
ꝙ fiat deuolutio ad capitulum, videtur contra iura ꝙ negli-
gentiam superioris suppleat inferior. de cōsue. non putamus.
lib. 6. Gen. idem cum Lau. vt dixi. S. ead. q. & dico etiam. J. q. 8.
pro determinatione tamen gl. est, quia suppletio negligentiæ
debet fieri per prælatum immediatum. 9. q. 3. cum scimus. de
elec. cum in cunctis. §. fin. & quod dico in seq. q. & J. q. 6. & per
6 no. in dict. q. plenius hoc aperietur. per hoc infertur ad seq. q. †

Tertio quæro, circa ea quæ dixi in prox. q. pone ꝙ prælatus exē
ptus non subest Papæ immediate, licet alteri, sicut sunt patres
abbates qui habent prælatos sub se. S. de rescr. clem. 1. nunquid
fiat deuolutio ad episcopum, an ad patrem abbatē? dicit Lap.
sequendo præmissam opin. huius glos. de qua in præcedenti. q.
quod ad patrem abbatem, vt nemini fiat iniuria. Intelligit ita
que textum de exemptis tantum qui immediate subsunt Pa
pæ. ad hoc inducit cle. si de beneficio. quam etiam inducit ꝓ-
dicta gl. & facit ad hoc illa cle. in verbo, succedentium. Inducit
etiam Lap. clem. attendentes. 1. respon. J. de stat. mon. pro hoc
etiam est cle. in eo quod dicit ꝙ in exemptis supplent diœcesa
ni apostolica authoritate, sed ex quo exemptus habet superio
rem citra Papam, de iure communi suppletio pertinet ad illũ
& sic fiet deuolutio per gradus. de conces. præben. ca. 2. de sup.
neg. præla. c. pen. & fin. & per totum. non ergo posset diœcesa-
nus supplere apostolica authoritate, ex quo ad Papam supple-
tio non pertinet. quæ ratio magis vrget, quam superius indu-
cta. Oppon. ad prædicta, maxime ad id quod dixi in prox. q. de
priori claustrali in quo plus operatur mors ciuilis, quam natu
ralis, S. quod obstant notata in cap. susceptum. de rescrip. lib. 6.
Sol. ratio dicti huius potest reddi, ꝙ viuente abbate, & impedi
to ciuiliter impeditur officium prioris claustralis, qui est tan-
quam eius vicarius. ar. de offi. vic. c. 1. li. 6. Sed per mortem na-
turalem de iure inductum est ne deficiat officiũ prioris clau-
stralis, per d. c. nouit. ad quod tamen qui teneret contrarium,
respondere posset ꝙ ibi hoc operata fuit specialis Papæ dispo-
sitio, quia tamen fauorabile est monasterijs & religioni, ꝙ nō
expiret officium prædictum, approbo dictum Lau. de æquita
7 tate. † Quarto quæro, in eo quod dicit in tex. beneficia. quid
intelligitur nomine beneficij. glo. 3. dicit ꝙ ecclesiastica. & idē
Lau. dicens, ꝙ intelligitur de beneficijs cuiuscunque conditio
nis sint, dumtamen sint ecclesiastica. pro hoc inducit literam
in verbo, alia, quia supra præmisit de ecclesiasticis tantum.
clausula enim sequens comprehendit ea quæ sunt de natura
præmissorum de procu. qui ad agendum. li. 6. 2. respon. & cle.
non pōt. de procu. Idē Pau. dicit, ꝙ hic non cōprehenduntur
bñficia non ecclesiastica: vt sunt feuda. de præscr. ad audientiã.
de si. ex diligenti. de vsur. c. 1. de eo qui mit. in pos. ca. 1. lib. 6. de
b pœnis. ad aures. pro hoc est quia dictio alius, [b] regulariter facit
relationem eiusdem qualitatis, vt not. de rescrip. sedes. Ex hoc
8 infertur ad seq. q. † Quinto quæro, circa dicta in proxi. q. quid
de impetrantibus a sede apostolica, vt prouideantur de digni
tate, personatu, vel beneficio. dicit Lau. ꝙ licet sub termino be
neficium, possint comprehendi omnia beneficia: tñ debet
gratia intelligi, dum tamen sit beneficium eiusdem generis,
& gradus cuius fuit specificata. arg. 95. dist. illud. secus ergo si
essent diuersi generis, nam curatum non cōprehenditur sub
non curato, nec dignitas sub simplici. de præben. quamuis. t.
& cap. cum in illis. lib. 6. & clem. si dignitatem. infr. de præben.
Ad quæstionem statim positam pro hoc, quia gratiæ benefi-
ciales sunt omnino restringibiles. d. c. quamuis. 1. & cap. cui de
9 non lib. 6 † Sexto quæro, circa id quod dixi in proxi. contra-
rio de eo quod dicit gl. in verbo, dispositionem. in eo quod di
cit, ꝙ fit deuolutio ad instituentem, siue sit diœcesanus, siue a-
lius: nunquid hoc sit verum, & quia hoc inuestigare est valde
vtile: ideo subijcio quæstionem in qua scholaris in Bononien
si studio publicè respondit, quæ quamuis formata fuerit sub
alijs terminis, vt comprehenderet plura dubia, solum refero
quatenus concernit materiam huius glo. Finge ergo ꝙ archi-
presbyter, vel plebanus. i. rector ecclesiæ matricis habet institu
tionem in capella posita intra limites plebis suæ ad præsenta-
tionem patroni qui patronus fuit negligens in præsentando:
ad quem fiet deuolutio, an ad plebanum, an ad episcopum.
Circa hanc q. primo faciam rationes pro & ꝯtra, decurtando
rationes quas in illa q. scripsi. secũdo subnectam decisionem.
Primo igitur quoad plebanum facit hæc glos. in eo quod di-
cit, siue alius, & probo rationibus. Primo sic: cum alicui cōpe-
tat ptās limitata, sublata limitatione, sine facto eius, vtitᷣ eadē
poto-

ADDITIONES.

a Qui dicantur prælati. Adde Doct. in cap. Romana. in §. 1. de for. comp. lib. 6.
& in cap. decernimus. de iudi. in clem. Abb. de verb. sign. Archi. in c. vt ani-
marum. de consti. lib. 6.
Vinc. God. Prælatorum appellatione comprehenduntur episcopi Lap. de
Castil. in Tract. de c ano. port. q. 4. nu. 10 habetur in lib. 11. Tract. fol. 231.

b Dictio alius. Adde l. si fugitiui, C. de ser. fug. Doct. in c. deinde. in 3. colum.
distinct. 27. Eundem in cap. ei cui. de præb. lib. 6. Ant. de Butr. in c. offic. in 2.
no. lib. 6. de pœnis. & remissio.
Vincen. God. Adde Felyn. in cap. sedes, in fine, de rescript. & in cap. cum
non ab homine. de re iudic. & in c. veniens, in fi. de simon. Soc. in consi. 300.
in causa interpellationis, vers. 3. principaliter, lib. 2. & Soc. præceptor meus
in consi. 36. num. 9.

potestate libere. casus est singularis ne sc. vacan c. vnico. lib. 6.
§. vbi vero. vbi ex speciali consuetudine, vel statuto competat
alicui collatio beneficij de consilio epi, & eps sit defunctus,
vel absens in remotis, vt eius cōsilium in breui non possit ha-
bere, potest ipse libere conferre. In qua ratione pondera, q̄ di-
spositio d. c. loquitur, quando de iure speciali competit pote-
stas limitata, & sic fortius si competeret de iure communi,
quia potestas de iure cōi surgens est fauorabilior, & plenioris
interpretationis, de rescript. ad hoc, & quod ibi no. ergo subla
to patrono, idest inhabilitato ad præsentationem, plebanus li
bere instituet. Secundo ad idem de iure communi in capellis
pertinet patronatus ad plebanum, casus est quem nescio ali-
bi, saltem non ita bene, in c. ad audientiam, 1. de ec. ædi. & ibi
hoc tenet gl. in verbo, rectoris, & Inn. in verbo, fundatoris. di-
cens contingere posse, q̄ ecclesia habebit plures patronos, vt si
quis fundat, vel cōstituit capellam intra limites plebis, ipse est
patronus, sed ipsa plebs cuius iura diminuuntur, & in parte p̄
dote capellæ assignantur. est ergo plebs patrona ratione dota
tionis, item & fundationis, quia in fundo intra limites suos si
to, capella construitur: ergo subtracto patrono adhuc ecclesia
habet patronum, scilicet ipsum plebanum, non est ergo varia
ta in aliquo natura modi instituēdi, sed sicut si patronus pre-
sentasset instituisset plebanus, ita subtracto patrono plebanus
vno iure præsentabit, & alio iure instituet, pro hoc quod not.
in fin. de elec. vt circa, in gl. 2. lib. 6. tenet hæc ratio, sicut si plu
res essent patroni, & vnus fieret inhabilis, alij præsentarent, &
hoc de alia inhabilitate, quę non veniret propter negligentiā,
tunc oportet presupponi, q̄ ipse plebanus non fuerit negligēs.
Tertio ad idem sic, quod non licet alicui directe, non licet ei-
dem indirecte. ff. de tut. & cura. l. siue, §. i. de condi. instit. l. quæ
sub cōditione, §. si quis. C. si mancipium ita fuerit alienatum
ne prostituatur, §. fin. nam prohibitum vna via, alia non con-
ceditur, de procu. tu. e. regula cum qui. lib. sexto: sed patronus
non posset expresse priuare plebanum iure instituendi: ergo
nec indirecte negligendo. Quarto delicta sunt personalia, C.
ne ex delic. defun. in rubro. & l. vnica, & quod no. de sepul. c. fi.
non enim insontes puniendi sunt. 56. dist. satis peruersum. de
constit. cap. 2. de his, quæ si. a ma. par. cap. quæsiuit. de sentent.
excom. Romana. §. in vniuersitatem. lib. 6. regula, sine culpa. e.
lib. ergo, &c. Quinto suppletio negligentiæ fieri debet per im-
mediatum prælatum. 9. q. 3. cum simus 63. dist. cap. fi. de elec.
cum in cunctis, §. fi. & c. ne pro defectu. & c. quamquam. lib. 6.
de conces. præb. c. 2. & c. quia diuersitatem pro hoc gl. 3. hic in
verbo, prelati, & quod dixi. ȝ. q. 2. & 3. Sexto, quia propter con-
nexionem vnum connexorum trahit ad se reliquum. de cō-
a sti. translato. cū concor. & specialiter id quod est dignius [a] tra-
hit ad se minus dignum. 13. q. 2. non æstimemus. de conse. ecc.
vel al. q̄ in dubijs. pro hac parte optime est gl. Inn. de exce. cū
venerabilis. in fi. vbi dicit, q̄ si ecclesia non est collegiata, nec
est in parochia alterius & non apparet quis sit patronus, epi-
scopus ponit ibi ministrum. sed hic apparet, q̄ est in parochia
alterius, & q̄ habet patronum: ergo non ad episcopum perti-
nebit. In contrarium gn̄alis potestas competens alicui de iure
communi cōprehendit omnia & singula sub gn̄e cōstituta, ni
si in aliquibus per specialem dispositionem sit detractum. 1. q.
3. saluator. ad. fi. & ibi gl. ff. de alcatoribus, l. 1. §. q̄ aūt. de ma. &
obed. solitæ. de priui. quia circa. & hoc etiā si concessio potesta
tis sit indefinita, quia æquipollet vniuersali. ff. de re. du. l. si is, q
ducenta. §. vtrum. in fi. de leg. 2. l. si pluribus. & l. si ita. d. c. qa cir
ca. de off. dele. venerabili. & ibi glos. de elect. vt circa, & ibi glo.
lib. 6. & eps habet generalem potestatē super oēs ecclesias suæ
diœcesis. 10. q. 1. quasi per totā partē primam. 16. q. 1. cap. 1. 18.
q. 2. monasteria. de offi. arch. cū satis. de off. or. conquerente, &
c. dilectus. de præscr. auditis. & ca. cū olim. de insti. ex frequen-
tibus, & c. authoritate. vnde fundat intentionē in oībus spiri-
tualibus super ecclesijs sibi subiectis. de exce. cum venerabilis.
in fi. & si plebanus quatenus habet institutionem, non potest
habere nisi de iure speciali, vt probant iura præmissa: ergo so-
lum eo casu, & non alio sua potestas extenditur. Est autē alius
casus prouidere nullo præsentante, quā instituere ad alterius
præsentationē. Secūdo potestas ɔcessa sub certa forma, nō pōt
non seruata forma in actū validū educi. de elec. cū in veteri, &
c. prouida. lib. 6. de præb. cui de non. eod. lib. ff. mandati. l. dili-
genter. & hoc si concessa est alias non habenti potestatem. cle.
1. de iure p. & quod ibi no. glo. multū notabilis in ver. inhiben-
tes, sed patrono non ɔpetit de iure institutio, sed epo, vt in ra-
tione præcedenti, ergo cū institutio sit sibi concessa sub hac
forma, vt ad patroni pręsentationem instituat, si cessante pre-
sentatione ea vtatur, actus est nullus. nam formalitas inherēs
substantiæ adeo informat, q̄ nō tm̄ factum ɔ̄ formam est nul
lum, sed etiā si est præter. casus est notabilis iuncta glo. de elec.
sicut cum. lib. 6. Tertio ius concessum in diminutionem iuris
alieni non est extendendū. 16. q. 1. ecclesiæ. & c. quicunq;. nam
diminutio talis odiosa est, & restringenda. ff. ne quid in lo. pu.
l. 2. §. si quis a principe. & §. merito. 11. q. 3. si quis vero. 9. q. 3.
nunc vero. de rescrip. ad hæc. de transla. licet. de autho. & vsu
pallij. ex tuatū. de restit. spol. audita. de fil. presby. c. 1. & 2. lib. 6.
regula, odia. & regula, quæ a iure. co. lib. Sed institutio ptinēs
ad plebanum venit ad diminutionē iuris epi ad quem de iure
cōi pertinet institutio. 16. q. 7. oēs basilicæ. & c. nullus omnino.
de capel. mo. c. 1. de reli. do. de xenodochijs. de hær. cum ex in-
iuncto. in fi. ergo &c. Quarto cōcessio iuris minoris, & minus
pinguis, maius, & pinguius non cōplectitur. de offic. le. nisi. &
c. q̄ translationē. de ele. transmissam. de procu. qui ad agendū.
lib. 6. ff. de pac. l. ɔ̄ iuris. §. fin. ff. de his, quæ in frau cre. l. si pater.
sed ex parte plebani est potestas collationis non liberæ. i. insti-
tutionis. non debet ergo cōprehendere liberā, & præiudicari
collationi liberæ spectanti ad episcopū. Quinto expressio vni⁹
modi prouisionis alium non comprehendit, de rescript. susce
10 ptū. de præb. cum in illis. in fi. & cui de non. lib. 6. † Sexto casus
omissus relinquitur dispositioni iuris cōis. ff. de lib. & posth. l.
commodissime. soluto matrimo. l. si cū dotem. in princ. C. de
pac. conuen. l. fi. d. c. susceptū. vbi de hoc. 40. dist. si Papa. 79. dis.
vtinā. vbi de hoc. 2. q. 5. consuluisti. pro hac parte est cap. q̄q̄. de
elec. lib. 6. vbi in casu negligentiæ ad immediatum superiorē
fit deuolutio, sed non extenditur ad alios casus. ad idem capi.
cum in illis. § pen. & fi. præalleg. quod probat, q̄ si mandat p̄-
uideri de beneficio spectante ad collationem, de beneficio ad
pręsentationem, vel institutionē eius cū alio simul prouideri
nequit. Ita ergo plebanus qui poterat instituere ad præsenta-
tionem patroni: patrono subtracto hoc non possit, sed potius
eps ad quem de iure communi pertinet suppletio negligentię
patronorum. de iure pa. qm̄. & c. si vero. & c. cum propter & c.
cam te. Ad idem est c. auditis. & c. cum olim. de præscrip. vbi si
inferior epo dicit se pręscripsisse iura epalia, debet probare sin
gulariter de quolibet iure, & solum obtinet in his, quæ præ-
scripsit. Ad idem est quod no. Inno. de capel mo. dilectus. vbi
dicit, q̄ pręlatus inferior petens iura epalia, necesse habet illa
specificare in libello, nec admitteretur libellus generalis, quia
ad eum talia iura non pertinent de iure communi. ad idē est,
quod not. idem Inn. in eo. c. in eo q̄ allegabatur ibi aliqua iura
spectare ecclesiæ matrici de iure cōi in capellis, quia dicit ibi
11 Innoc. hoc non est verum, & sic illa fuit allegatio partis. † Sol.
pro declaratione quæstionis primo videndum est, nunquid
b institutio [b] beneficiorum spectat ad solum episcopum de iure
communi, ita q̄ ad plebanum non possit spectare nisi de iure
speciali. & hoc viso ponetur solutio pro plebano. & q̄ de iure
communi possit ei competere, est c. ad audientiam. præalleg.
de eccl. ędi. sm̄ vnum intellectum, qui ibi ponitur, videlicet,
quòd patronus præsentet instituēdum in capella de plebano,
& plebanus instituat institutione collatoria tituli, sed postea
præsentetur institutus diœcesano qui instituet institutione au-
thorizabili. de offic. archid. cum satis ad hoc de capell. mona.
cap. vnico. lib. 6. dic contra q̄ imo ad solum episcopum perti-
net institutio etiam collatoria de iure communi. 10. quæst. 1.
ca. 1. & 2. 16. q. 5. nullus omnino. vbi hoc tenet Archi. qui etiā
notauit. 16. q. 1. plures. 10. q. 1. regenda. 25. distinc. perlectis. pro
hoc de capel. mo. cap. 1. de reli. do. de xenodochijs. de hære. cū
ex iniuncto. & probant iura ad episcopum spectare institutio-
nem liberam, idest collationem nullo præsentante, sed idem
est de institutione proprie sumpta, quæ est collatio non libera
ad præsentationem patroni facta, vt probat cap. cum in illis,
pręalleg. pro prædictis est, quod not. Archid. 72. distin. horta-
mur, vbi tenet idem quod in cap. nullus omnino. Ad c. ad au-
dientiam. dico, quod illa lectura nō est vera, & extorquet tex.
sed vera lectura est, q̄ patronus, & plebanus simul præsentāt,
quia vterque est patronus, vt supra dixi in secunda ratione fa-
cta pro parte plebani. Concluditur ergo quo ad hoc quòd in-
stitutio pertinens ad plebanum, tantum de iure speciali pro-
cedit, quo præmisso videretur verior pars quæstionis pro epi
scopo per rationes factas ad illam partem, & maxime si il-
lud ius speciale competit plebano per præscriptionem. nam
præ-

ADDITIONES.

a Id quod est dignius. Adde gl. in verbo. delegare. in ca. super quæstionum, de offic. deleg gl. 1. ad fi. in cap. contingit. de arbi. gl. in ver. celebrari. in ca. decennio. 76. dist. & in l. quæritur. ff. de sta. hom.
Vinc. God. Adde Ias in l. imperium, colum. 3. ff. de iurisdictio. omnium iudicum.

b Nunquid institutio. Adde cap. omnes basilicæ. 16. q. 7. Doc. in cap. non satis. de off archid Doct. in c. cum venerabilis. de relig. do. Abb. in cap. super eo. circa fi. de off. deleg.
Vinc God. Et quando beneficium dicatur de mensa prelati, Com. consi. 161. litera c. lib. 3.

præscriptio est strictissimi iuris, & non extenditur nisi ad possessa. regula, sine possessione, lib. 6. Et quod not. Innoc. de offi. arch. c. fin. ponens differentiam inter consuetudinem & præscriptionem: quia consuetudo extenditur de loco ad locum, licet non extendatur de iure ad ius: sed præscriptio ad nihil extenditur vltra possessa: tamen vt refert Ioan. And. de instit. c. 2. lib. 6. Ia canonicus Bononiensis, & Ioan. de Monte murlo disputando terminauerunt contrarium ponendo quæstionē quando in capella rector præscripsit præsentationem ad clericatum capellæ, & clericus præsentationem ad rectoratum ad institutionem plebani, si decessserunt rector & clericus an plebanus nullo præsentante libere instituet vtrunque: an vero episcopus? tenuerunt isti ꝙ plebanus: quia ius episcopi est exclusum per præscriptionem per quam excluditur omnis actio. de præscript. ad aures, quæ ratio posset tolli: quia non est præscriptum nisi in certum casum, non autem in istum. pro hoc iura & rationes, supra ad hoc inductæ: quibus attentis habeo quæstionem pro difficillima: sed post longam cogitationem defendendo partem plebani, vel pro fundamento: sciendum, ꝙ præsentatio non est pars substantifica institutionis, sed est tantum quædam seruitus beneficij: quia debet fieri institutio ad præsentationem patroni: alias ipso agente de contemptu, institutio est ipso iure irrita. 16. q. 7. decernimus, cum duobus cap. seq. sed si scit & non contradicit, intelligitur consentire, & tenebit institutio, quod tenet Hostien. in summa de iurepat. ad fin. & est notabile pro hoc: quia istud quod exigitur ex parte patroni, sapit potius consensum quàm authoritatem: sufficit autem ꝙ consensus interueniat in actu etiam ex postfacto, de consue. cum consuetudinis, vbi de hoc no. Inno. & no. de ecc. non alie. c. 1. lib. 6. Si ergo post institutionem factam irrequisito patrono, patronus expresse consensit, tenet institutio: sed si solum non contradixit, an per hoc videatur consentire? istud
a quærere cadit in illam quæstionem: An & quando tacens[a] habeatur pro consentiente, de qua in c. in Genesi, de elec. de præsum. nonne, vbi dixi. & potius videretur non haberi pro consentiente, nisi faceret aliquem actum positiuum per quē approbet institutum, de his quæ fi. a ma. par. cap. ex ore. tñ puto, ꝙ si non præsentauit alium intra tempus iuris, intelligatur cōsensisse: cum sublata sit omnis potestas agendi de contemptu qui durat eo. tpe quo durat potestas præsentandi, nā lapso tpe non pōt dici contemptus: sed potius ipse suum ius cōtempsit. Per hoc infero, ꝙ subtracta præsentatione patroni non immutatur natura beneficij, vt censeatur eius reformatio esse facta alterius speciei, pro quo est ita: quia si mandasset Papa prouideri de beneficio spectante ad collationem plebani, præsupposito ꝙ in casu qōnis reformatio pertineat ad plebanum: nō per hoc tenebitur de hoc beneficio prouidere. non. n. dicitur spectare ad collationem eius, sed potius ad institutionem ei⁹, hoc tenet gl. in cle. si de beneficio, in verbo, capituli, de præbē. potius ergo verum est dicere, ꝙ per subtractionem iuris præsentandi spectantis patrono nullum ius deuoluitur ad plebanum, sed solum ius quod habebat non liberum est factum liberū, sicut si quis dissoluit ligatum, & ipse solutus ambulet, nō ambulat per potestatem nouam sibi quæsitam, sed per candē quam prius habebat: pro hoc quod not. in c. cum aliquib. & quod etiam ibi probatur, de rescr. lib. 6. Pro prædictis etiā est, quia præsentatio patroni non tribuit aliquod ius formale qđ sit pars substantialis tituli habendi beneficium: non enī tunc laicus potest esse capax cum esset ius spirituale, de elec. sacrosancta, & c. Massana, de præscrip. causam quæ. sed præsentato soli competit officij imploratio, vt not. de re iu. cum Bertholdus, pro hoc, quia vnicum beneficium non potest esse duplicis naturæ, quia duplicitas naturæ arguit duplicitatem subiectorum. Hinc dicimus, ꝙ vna & eadem res nō potest duplicis naturæ censeri, ff. de vsuc. l. eum qui ædes, de deci. cum in tua. vbi etiam no. ꝙ si quis præscripsit ius decimandi in prædio in quo toto tpe præscriptionis fuit seminatum granum, & nunq̄ milium, si completa præscriptione seminet milium, debebit præscribenti de milio, quod tenet ibi Host. & Io. And. ex præmissa ratione, ne eadem res censeatur duplici iure. Per hoc ergo concludo ꝙ etiam cum per præscriptionem cōpetit plebano ius instituendi ad præsentationem patroni, subtracto patrono, adhuc instituet, & erit vera instō licet accidentia facti sint in aliquo variata, quia vbi prius instituebat ad præsentationē patroni, nunc instituit libere propter defectum patroni, quia ius plebani non debet immutare ius eius. fortius ergo procedit hæc determinatio si plebano competit institutio per consuetudinem, cum sit consuetudo plenioris interpretationis, q̄ præscriptio, vt prædixi, supra ead. q. Sic & eodem modo si tibi competit per priuilegium: non debet maligne interpretari, de donat. cum dilectus. nec posset aliquod ius speciale esse magis restringibile quam præscriptio, & sic cum probatum sit de præscriptione, infertur idem de quolibet alio iure speciali. Ad rationes factas pro parte episcopi patet solutio ex prædictis, quia non est verum ꝙ ius præsentandi competens patrono, habeat se per viam limitationis, vt faciat beneficium censeri alterius naturæ, quando patronus de facto præsentat, quā quando non præsentat: sufficit. n. ꝙ est beneficium præsentabile: nam quamuis patronus sit priuatus præsentatione respectu reformationis instantis, non propterea desinit esse patronus, quia habebit alijs vicibus præsentare. Et sic soluitur prima ratio, & etiam secunda, quia cū dixi supra ea. q. vt præmisi, præsentatio non est pars substantifica institutionis, alias non posset cōfirmari instō nisi ab initio præsentatio interuenisset, de elec. quia pp. & tñ cōfirmatur per ꝯsensum patroni superuenientem, vt dixi supra e. q. Per hoc etiā patet solutio ad tertiam rōnem, quia non est verum ꝙ ius plebani extendatur. sic & ad quartam, quia non est verum ꝙ ius plebani sit nunc pinguius substantifice, q̄ prius. Ad quintā de c. susceptū, patet eodem mō solutio. Ad sextam de casu omisso, &c. dic, ꝙ iste nō est casus omissus, sed potius inclusus, licet in aliquo variata sint accidentia facti. ad ca. q̄q̄, de elec. lib. 6. dic, ꝙ reformatio, quæ fit pp negligentiam, est alterius naturæ, quā ea quæ fit pp defectum, vt ibi not. Ad c. cum in illis, dic, ꝙ hoc beneficiū est reformandum per institutionem. Et not. solutionem præmissam per quam aperitur via ad multas, & vtilissimas, & arduas qōnes. Septimo quæro in eo, ꝙ dicit de prælatis, qui negligunt conferre intra tpˢ Lateran. cōcilij, quid si ꝯtulit. Sed opponitur ꝙ collatio non tenet, & pone exemplū, prioratus originaliter regularis fuit consuetus regi per seculares per 40. annos: nunc autē commisit regulari: nūquid poterit epˢ supplere, ac si non cōmisisset? vr̄ ꝙ sic, cum debuerat committi his quibus cōsueuerat, vt probat tex. ibi, illa quæ ꝯsueuerunt per seculares, secularibus, &c. Contrarium tenet Lau. dicens qđ facilis est transitus, & conuersio, de secularibus ad regulares, de re. ecc. non alie. possessiones, de do. apostolicæ, de stat. mon. ea quæ. in fin. 12. q. 2. bonæ, & maxime hoc casu, propter reliquias & vestigia pristinæ conditionis, arg. ff. de his qui sui, vel alie. iur. sunt, l. pater, gestat enim effigiem primæuæ originis, ar. C. de nupt. l. & si contra, quia res de facili reuertitur ad propriam naturam, de priui. si de terra. xxxv. distinct. ab exordio. Refert Lau. alios tenentes contrarium, pro quibus est tex. præalleg. ibi, illa quæ consueuerunt, &c. quod tenuit Bertran. Sed dicit Lau. ꝙ ibi loquitur de habentibus conferre iure deuoluto, secus de habentibus iure proprio, quia qui confert iure deuoluto, habet potestatem magis ligatam, per hoc quod no. de elec. in c. ne pro defectu, & quod not. gl. hic in verbo, monasteriorum, & quod dico. j. quæst. 22. & 23. quod puto verum, si is, qui confert, habet potestatem immutandi naturam beneficij, alias nisi sit beneficium curatum, non posset regularis institui, per cap. quod Dei, a contrario sensu, de stat. mona. de quo etiā dixi supra in 6. contrario. Octauo quæro, quia dicit, diœcesa-
b nī, qui comprehenduntur sub hoc verbo.[b] dicit Genz. & Mat. ꝙ episcopi & superiores. 11. q. 1. de persona, vbi de hoc, de offi. ord. c. ordinarij. li. 6. & not. 25. dist. perlectis, in gl. ex hoc videt, in fin. per hoc de off. archipresb. c. fi. vbi de hoc, de for. cōp. cum cōtingat. Inferiores autē episcopo bene aliquando dicuntur ordinarij, de offic. ordin. cum ab ecclesiarum, sed non diœcesani, per hoc quod not. infra de sta. mo. cle. 1. in fin. Per hoc infert Gen. ad quæstionem de qua supra, q. 2. nunquid sicut per negligentiam episcopi fit deuolutio ad capitulum, & econuerso, ita etiam per negligentiam abbatis fiat deuolutio ad ꝯuentum, & econuerso, & tenet quod non per illam rationem, quia non est tanta communio inter illos prælatos, & suos cōuentus, quanta inter episcopum & capitulum, de quo dic ple-
12 nius, vt dixi in dict. q. † Nono quæro, prælatus regularis vnius diocesis habet conferre beneficium in alia, quis supplebit negligentiam eius. Sol. vt in gl. in verbo, locorum, ꝙ episcopus beneficij, idem Pau. per hoc quod not. de pri. c. pastoralis, & ꝙ no. Pau. in cle. 1. in glo. immediate super verbo, proprij prælati, de rebus eccle. non alie. quod ibi dico in prin. in vlt. quæstio. Decimo quæro, si beneficia nō exempta spectant ad collationem

ADDITIONES.

a An & quando tacens, &c. Adde glo. in c. sicut. de elec. lib. 6. reg. is, qui tacet. de regu. iur. eo. lib. Et quod legitur & not. in l qui patitur, ff mand. Et diffuse per Felyn. in cap. nonne. de præsump. in pen. col ver. quarta reg. vbi ponit duas fallentias.
Vinc. God. Adde Ias. Inst. de act. §. item Seruiana, nu. 52. hinc est, ꝙ tacens per annum intelligitur in perpetuum exclusus, Ruyn. consi. 213 nu. 9. lib. 1.

b Qui comprehenduntur sub hoc verbo. Adde glo. in clem. 1. de iure patron. Doct. in c. cum contingat, de foro compe.
Vinc. God. Diœcesani qui comprehenduntur, Fel. in ca. Rodulphus, col. 5. de rescrip. & in c. cum olim, in princ. de præscrip.

nem exemptorum, nunquid ordinarius tunc supplet sua au-
thoritate.gl.in verbo, sua, dicit ꝙ sic.idem Pau.qui vltra gl.al-
legat c.authoritate.de priu.li.6.Et est ratio,quia attenditur be-
neficium,non persona negligens.sup.q.proxi. Vndecimo q̃ro
si episcopus non supplet negligentiam collatoris intra secun-
dum semestre,an fiet deuolutio ad alium superiorem. glo.ca.
in ver.item procedit. dicit ꝙ sic.idem Lau. & Pau. Oppo.ad
hoc,quia etiam si beneficia sint exempta,in quibus de iure fit
deuolutio ad papam, supplet episcopus authoritate apostoli-
ca,vt hic. ergo saltem eo casu quo deuolutio facienda erat ad
papam,poterit ep̃s qui neglexit per semestre,adhuc conferre
authoritate apostolica.gl.optime soluit ꝙ aliud de non exem
13 ptis &c.vt in gl.& idem Lau. † Duodecimo quæro circa hoc,
quid de beneficiis vacantib.in curia:nũquid supplebit episco-
pus.videretur ꝙ sic,sicut supplet in deuolutis ad papam. Lau.
tenet contrarium per c.licet.& c.statutum.de præbend.lib.6.
quod est verũ. sufficit enim ꝙ de illis hic non est expressum.
14 † Decimotertio quæro,nunquid si episcopus est negligens per
semestre,fit deuolutio ad alium.glo.co.in ver.sed mõ. dicit ꝙ
non currit episcopo semestre: de quo remittit ad cle. si de be-
neficio.& dic vt ibi nor.glo.& idem Pau.hic. Decimoquarto
quæro circa dicta in proxi. q. præsupposito ꝙ currat episcopo
semestre. an fiet deuolutio ad metropolitanũ: an ad papam.
gl.ca.dicit quod ad papam.de quo remittit ad c.ad abolendã.
Pau. idem sentit, dicens quod si tenemus ꝙ ad metropolita-
num,dicendum est ꝙ hęc potestas episcopi non est delegata,
sed ordinaria;& tamen non firmat.Et in hoc pendet dubium:
quia si est ordinaria,ad metropolitanum: si delegata,ad papã
deuolueretur. Ego supra dixi in pen.contrario ꝙ est delegata,
15 & dic vt ibi. † Decimoquinto quæro,quid si exempti impedi-
rent episcopum in collatione exemptorum post factam deuo
lutionem ad episcopum. dic ꝙ poterit eos coercere. pro hoc
quod dicit hic Pau.in verbo,super hoc suppleant. exponens.i.
super cõmissione & collatione prædictorum beneficiorum,
& secundum eum per consequens possunt omnia facere sine
quibus collatio non sortiretur effectum.de off. deleg.pruden-
tiam.& c.præterea. cum concor. non autem possunt episcopi
se intromittere super aliis negligentiis exemptorũ,nisi quate-
nus a iure conceditur. Decimosexto quęro an episcopus pos-
sit supplere quando exempti priuati sunt propter delictum.So
16 lu.vt in gl.in verbo,negligentiam. & idem Pau. † Decimose-
ptimo quæro, quia supra dixi in tertio contrario, quando se-
mestre currat episcopo.quo præsupposito quæro,quando inci
pit currere.Lau.quęrit.sed quæstio soluitur per tex.in ca. quia
diuersitatem.in fi. de concei.præben. vbi dicitur quod a tem-
17 pore scientię.† Decimooctauo quæro,quando dicetur scire.vi
detur quod non sciat nisi doceatur:quia hoc est facti quod qs
non præsumitur scire.de consti.c.1.lib.6.In contrarium quod
non excusetur episcopus per ignorantiam,de ęta. & quali.cle.
1.de offic.or.irrefragabili. nam propter hoc dicitur episcopus
intendens.8.q.1.qui episcopatum. Et propterea recipit procu
rationes vt visitando de talibus diligenter inquirat.de hoc de
offi.or.c.ordinarii.lib.6.primum tenet Lau.& est verius. Opp.
ad hoc de ele.vnica.in fi.inf.de conces.præben.vbi pręsumitur
scire a tempore quo vacatio fuit in loco nota post x. dies. Sol.
Lau. videtur stare contrario.dic melius quod ibi de impetran
te qui cum prosequatur ius proprium,tenetur esse solicitus vt
in loco dimittat procuratorem , secus in ordinario, cui foret
difficile vbique tenere procuratorem.& dicit Bertran. ita fuis
se determinatum in palatio papæ. Concludit autem Lau. ꝙ
ordinarius citius vel tardius præsumitur scire secundũ quod
vacatio erit publica, vel occulta. ad hoc quod not. de rescrip.
cum contingat.de cle.excom.illud.& in d.cap. quia diuersita-
18 tem. † Decimonono quęro, quantum tempus requiritur vt
beneficium dicatur consuetum regi per regulares vel secula-
res.Lau.dicit quod tempus 40.annorum,per c.fin. de consue.
de præscrip.de quarta.melius de pręben. cum de beneficio.li.
6.idem Pau.licet non expresse,sed Gen.& Matt.expresse.Alij
dicunt sufficere tempus 10.annorum,cum hoc non sit contra
ius,per id quod not.gl.12. dist.consuetudo,& de consue.c.fin.
lib.6.primum verius & probatur in præalleg. c.cum de bene-
ficio.vbi respondetur ad contrarium.Ex hoc infert Gen.ad se-
quen.q.Vicesimo quęro circa dicta in proxi.quæst. quid si 40.
a annos[a] quidam tenuit vnum beneficium cum altero simul.
dicit Lau.inf.§.præmissa.& Gen.hic quod nõ erit necesse pro
bare annexitatem vel dependentiam:quia secundum opinio.
quorundam sufficit in hoc consuetudo.de consuet. cum dile-
ctus.de verborum sign.Abbate.& hoc quo ad beneficia depẽ-
dẽtia.Idem ergo in annexis:quia simul iudicium de vtroque.
de ęta.& quali.cam te. videtur melius dicendum quod cum
ius commune resistat,disponens beneficia singula singulis cõ
ferri: de præben.extirpandæ §.qui vero. non sufficiat consue-
tudo præscripta seu pręscriptio, nisi intercesserit titulus suffi-
ciens ad dandam causam præscribendi per cap. de quarta. &
quod ibi not. imo videretur non habere locum consuetudi-
nem etiam prædictam, cum in beneficiis requiratur canoni-
ca institutio. regula,beneficium. lib.6. quod dic procedere,si
iste vellet plura incompassibilia tenere in titulum. sed quãdo
tenet alterum tanquam annexum seu vnitum,cessat præmis
sa ratio,& tunc locum habet consuetudo modo prędicto. &
19 de hoc etiam inf.§.pręmissa.q.3. † Vicesimoprimo quæro cir
b ca idem si beneficium spectans[b] ad præsentationem regula-
rium consuetum est regi per seculares clericos, an possit præ-
sentari regularis.glo.in verbo,secularibus. refert id quod not.
eod.tit.cap.sicut.vbi Pet.& Abb.dicunt quod non,quod dicit
verum in non curatis,vel si præsentant illum vt claustralem.
Lau. videtur aliter dicere, vt dixi supra quæst.7. sed cum glo.
concor.Pau.& Genze. dicens in curatis hoc permitti propter
officium prędicandi.de statu mo.quod Dei. & hoc nisi con-
suetudo præscripta sit in contrarium. arg.de pręben. cum de
beneficio. lib.6. sed ibi solum dicitur quod de beneficio con-
sueto regi per seculares non prouideatur secularibus. quid au
tem iuris econuerso,nihil ibi dicit. & de hoc per Frideri. de Se
nis in consi.231. Sed Host.in c.possessiones.de reb.eccle. non
alie.dicit idem econuerso propter paritatem rationis: sed ta-
men videtur subesse paritas, quia secularis nullo casu nisi per
dispensationem potest præfici beneficio regulari. de elec.cum
causam.& c.officii.sed econuerso sic,per c. quod Dei. propte-
rea dico quod aliquando consuetudo est præscripta de secu-
lari sapiens negationem,idest:quia præscriptum est,vt non re
formetur de regulari,& tunc procedit dictum Host. standum
est enim tali consuetudini,quæ non est irrationabilis.d.c.cum
de beneficio.in prin. Quomodo autem inducatur consuetu-
do negatiua,nota.de reg.Ioannes.dixi de consue.c.fi. Aliquã-
do simpliciter præscriptum est de seculari, non tamen exclu-
dendo regulares,sed solum per quadraginta annos fuit refor
matum beneficium de seculari, & tunc non proprie dicitur
consuetum regi per seculares tantum, quin possit ibi institui
regularis. sufficit enim regulari quod non reperitur prohibi-
tus. Econuerso autem secus foret,quia si per quadraginta an-
nos fuerunt instituti soli regulares,non poterit institui secula-
ris sine dispensatione,cum beneficium dicatur assumpsisse na
turam regularis,& sic secularis est inhabilis, per pręmissa. &
secundum hoc intellige c.cum de beneficio.quod nemo ape-
ruit.per hoc limita glo.istam in verbo,secularibus. cum dicit
ad beneficium consuetum regi per seculares,si est curatũ pos-
se institui regularem. nam distingue per pręmissa.quia si esset
pręscriptio inferens negationem,vt in exemplo pręmisso, nõ
procedit hoc dictum.Quod autem subiicit gl. quando pręsen
tant monachum vt claustralem: declara per notata in c.fin.de
ca. monacho. nam quædam sunt beneficia in quibus mona-
chus instituitur vel claustralis, nec desinit esse de collegio mo
nasterii.quædam in quibus instituitur vt alius clericus secula-
ris,& subest episcopo,& officium celebret vt secularis.de quo
in d.c.fi.Et secundum hoc no glo.istam quod in beneficio se-
culari si instituitur monachus, desinit esse claustralis, nec po-
20 test vt claustralis institui. † Vicesimosecundo quęro,nunquid
ecclesia dicatur consueta regi per regulares tunc tantum,
quando in ea soliti sunt esse regulares per modum cõuentus.
Hosti. dicit quod sic. de re.eccle.non ali.possessiones. Abbas
vero dixit illud cap.non loqui de conuentualibus,quod dicit
gl.hic in verbo,religiosis, approbari hic.approbatur autem ex
eo quod sufficit hic quod ecclesia sit consueta regi per religio-
sos,& nihil aliud requiritur. nam de ecclesiis conuentualibus
frustra disposuisset cap. dispositiones. quia per alia iura dispo-
situm erat secularem nõ præfici conuentui religiosorum. li-
mitatur autem illud c.in eo quod dicit præficiendum religio-
sum per hanc literam,quæ probat nõ quemlibet religiosum;
sed tantum de monasterio ad cuius prælatum pertinet com-
missio,præfici posse.& hoc vult hęc glo.in verbo,religiosis.in
fin.quod etiam dixi supra.in vltimo contrario. Vicesimoter-
tio quæro circa dicta in proxima q.quid si in illo monasterio
non sit aliquis idoneus.glo.in verbo,monasteriorum, remit-
tit.dic vt dixi supra in vltimo contrario. Ex hoc infertur ad
21 quęstionem sequentem.† Vicesimoquarto quæro circa hoc,
si pri-

ADDITIONES.

a Quid si 40.annos. Adde Host.in c.quoniam. de vi.& hone.cle. & in summa in tit.de sup.ne.præla.in 1.col.Io.An.in reg.qui contra.in fi. de re iur.lib.6. in mer.Abb.in c.cura.in prin. de iure pat.

b Si beneficium spectans. Adde Host.in c.possessiones.de reb.ec.non alie Fride. de Sen.in consi 131.

Vin.God. Vide Pet.de Perus.in trac.de mutat.stat. personar.in prin. nume.4. quod habetur in lib.10.trac.fol.287.

si primus collator tenebatur cõferre alicui de certo collegio, an ad idem obligetur is ad quem fit deuolutio. de qua q. remitti eadem gl. & ponitur quæstio in regula, contra eum. lib.6. Et per hanc literam dicit Pau. quod sic. dic plenius vt in d. regula, & dixi de ele. ne pro defectu. ex hoc infertur ad quæstio-
22 nem seq. † Vicesimoquinto quero circa hoc si publicato scrutinio electores nolunt eligere nominatum, an superior tenetur de illo prouidere. Soluit Pau. per hanc literam quod sic: pro hoc, quia potestas est iam limitata, transit ergo cum suo onere. ff. de iu. fisci. l. non intelligitur. §. si posteriori. de pig. ex literis. de quo dixi in d. c. publicato. Vicesimosexto quero si superior post deuolutionem confert religioso alterius monasterii contra id quod dicitur in tex. dic quod collatio non tenet secundum Gen alias hæc prouisio est delusoria. Sed cõtra est quod no. in c. ne pro defectu. ad fi. per gl. & Inn. dic quod intelligitur extra hunc casum. hoc enim casu oportet stari huic dispositioni & contra eam factum est nullum. l. non dubium. C. de legi. de testi. io nomine domini.

S V M M A R I V M.

1 *Partes quando sunt separabiles potest res pro vna parte valere, & pro alia parte non valere.*
2 *Pensiones nouiter impositæ an sint soluendæ.*
3 *Diœcesanorum appellatione qui contineantur.*
4 *Pensio quid est.*
5 *Pensionarius si duxit vxorem, vel militat, vel consecratur in episcopum an pensio vacet.*
6 *Quid si pensionarius impetrat in forma pauperum, non facta mentione de pensione: an valeat.*
7 *Pensiones nouæ quæ dicantur.*
8 *Prælati inferiores episcopis an possint ex causa rationabili petere subsidium charitatiuum ab ecclesiis sibi subditis.*

1 §. Eadem. † No. quod quando aliquid habet partes separabiles, potest pro parte esse vtile, & pro parte esse inutile. hic enim pentiones auctę solui non debẽt quatenus auctę sunt. secus si partes essent inseparabiles. ff. de aqua plu. ar. l. 1. §. si quis. de elec. Massana. Lau. de quo in regula, vtile.
2 lib.6. & dixi de elec. illa. de offi. deleg. cum super. † Secũdo no. quod pensiones nouiter impositæ nõ sunt soluendę. & dicit Pau. quod si ex pacto soluãtur: priuantur clerici beneficiis. de pac. cum clerici. Oppo. quod non sufficienter prouideatur hic per id quod dicit non permittant. parum est. n. non permittere nisi coerceantur si fuerit opus. de offi. deleg. ex literis. Solut dicit Lau. standum contrario. Idem Pau. poterunt ergo per cẽsuram ecclesiasticam & aliis remediis contrafacientes coercere. dicit etiam Lau. quod permittere quandoque ponitur pro patientia inuita. 21. quęstio. 1. hac ratione. vbi not. quod licet aliquid permittatur, non tamen est sine vitio, cum sit malum, ex quo non percipitur. 13. dist. nerui. Secundo oppo. quod nouæ pensiones possint imponi & antiquæ augeri. de censi. prohibemus. sol. vt in gl. in verbo, imponant. quę dicit quod non possunt imponere authoritate sua: sed alias ex causa possunt imponi, & idem Gen. & vltra allegata per gl. inducit de præben. vacante. de exces. pręla. sicut. de ęta. & qualita. eam te. de sta. mo. cle. 1. §. ad hæc, quæ iura probant id quod dicit glo. quod ex causa hoc fieri posset. Idem Marth. induxit de censi. significauit. 18. quæst. 2. seruitium. 1. q. 1. nullus episcopus. cum simili. Tertio opp. ad hoc. ff. de fideicom. liber. l. generaliter. §. si qs alienum. qui probare videtur quod si augentur reditus, debet augeri census. Sol. Matth. quod quandoque augentur non auctis prædiis: & non est augẽdus census. fuit enim casus dubius. C. de vsu. l. si ea lege. quandoque augentur prędia, & tunc augeri potest census, arg. ff. de vsuf. l. item si fundi. §. sed si iosulã. de vita & hone. cle. quoniam. de censi. quanto, & quod ibi no. & inf. de censi. clem. 1. Quarto opp. quod non debuerit prohibere de nouo impositas solui ex quo impositæ erant ante hoc c. potius enim debent conseruari in possessione percipiẽdi qui prius erant, vt li. pen. c. 1. & 2. in Auth. vt nulli iudi. §. illas. col. 9. C. de iu. fis. l. facultas. lib. 10. Solu. Lau. & Gen. conseruandus est possessor, nisi possessio sit vsurpata. arg. 93. di. illud. sed si sit vsurpata, præscriptionem non inducit, vt no. de testa. c. 2. in gl. 2. & tali possessione spoliatus per ordinarium non potest petere se restitui, quia in talibus ordinarius dicitur potius executor sui officii quam alterius spoliator, arg. c. accepimus. de pac. & c. cum clerici. de rest. spo. cõquerente. & c. accepta. vbi de hoc. & dicit Lau. quod sola pręstatio cum minori tempore 40. annorum non dat eis titulum: sed cum illo tempore præscribitur, per c. peruenit. de censi. Quinto oppo. ad hoc de l. qui semisses. ff. de vsur. & quod ibi no. & 18. q. 2. seruitium. Sol. Lau. quod in præscriptione talis pensionis nõ sufficit possessio sine titulo: quia pręscribens habet contra se ius commune, quod est pro episcopo qui de iure communi fundat intentionẽ suam in talibus. 16. q. 7. omnes. de excessi. præla. sicut vnire. secus dicit in consuetudine, in qua non requiritur titulus: sed sufficit causa rationabilis cum continuatione temporis. de consue. c. fin. dic quo ad hoc nullam esse differentiam inter consuetudinem & præscriptionem: quia nec c. fi. hoc probat. & ca. peruenit. indistincte probat quod non præscribitur census sine titulo, licet sufficiat pręscriptione completa titulum allegare, licet non probetur. de quo dic vt ibi. Sexto oppo. ad prędicta & ad tex. quod nullo mõ debuit papa disponere de iam impositis pensionibus: quia constitutio respicit futura tantũ. de consti. c. fi. Sol. hic respicit præterita; quia de præteritis exprimit. Et dato quod non exprimeret, adhuc idem foret, quia prohibitio erat de iure præcedente hoc c. de censi. prohibemus. pro
3 hoc quod no. in d. c. fi. & de vsur. cum tu. † Quæro, cum dicit, dięcesani, qui veniant sub hoc verbo. Sol. secundum Lau. venit episcopus, & archiepiscopus quo ad suam dięcesim, non autem quo ad prouinciam: pro hoc quod dixi sup. 1. respon. q.
a 8. Ex hoc infert Lau. quod negligẽtiam episcopi [a] supplebit archiepiscopus in non exemptis: sicut & alias supplet de cõces. pręben. c. 2. idem Gen. qui alleg de elec. ne pro defectu. dic contra quo ad id de quo in hoc §. quia non est iure expressum. Et archiepiscopus supplet solum in casibus iure expressis, vt no. Inno. de concess. præben. quia diuersitatem. & de hoc de supplẽ. negli. præla. c. 1. lib. 6. de exemptis autem dic quod non supplet archiepiscopus, sed papa, per id quod no. gl. in præcedenti responso in verbo, sua. & quod ibi dixi. q. 13. & 14. Secundo quęro quæ est ratio quod non permittitur applicatio faciẽda mẽsæ. Lau. Pau. & Gen. dicunt quod est, quia est quędam vnio quam nõ potest facere inferior episcopo etiam exemptus, vt not. de exces. præla. sicut vnire. de priuile. pastoralis. ad hoc quod not. inf. de re. eccl. non alie. si vna. & dicit Pau. in ver. mensis. quod per hoc verbum patet, quod loquitur quando directum dominiũ est transitum in mensam, vel vtile sub certa pensione, vel etiam sine pensione. de quo per Inno. de præben. de monachis.
4 † Tertio quæro quid est pensio. [b] dicit Lau. quod est certa por-
b tio ex aliqua mensa vel beneficio ex causa ad tempus, non in perpetuum separata. quę definitio cõcernit pensionem quatenus est commodum temporale tantum & non quatenus est titulus beneficialis. Sed quatenus est beneficium, definitur sicut beneficium. Quarto quęro vnde dicitur pensio. dicit Lau. quod a pendeo: quia dependet formaliter a beneficio a quo detrahitur, sicut vsusfructus a proprietate. de pig. c. fi. 16. quęst. 1. possessiones. 12. q. 2. quicunque. de præben. quamuis. lib. 6.
c Quinto quæro quot sunt species [c] pensionis. dicit Lau. quod duplex. licita, vt in c. possessiones. & c. quicunque. præalle. & il-
5 licita, vt hic. † Sexto quæro quid si pensionarius coniugatur, vel militat vel consecratur in episcopum: an ex hoc vacat pensio. dicit Lau. quod non, si non est beneficium ecclesiasticum. Sed pro temporali commodo assignata. de hoc per Hostiẽ. in sum. de vita & hon. cler. & de cleri. non resi. & no. de rescri. po-
6 stulasti. † Septimo q̃ro, quid si pensionarius impetrat in forma pauperum non facta mentione de pensione. Solu. remittit ad no. in d. c. postulasti. vbi distinguitur an sit beneficium, & non tenet impetratio; an non, & tenet. Octauo quero, an possit pẽ-
d sio permutari [d] cum beneficio. distinguit eodem mõ. de quo no. de re. permu. quæsitum. Nono quæro, si assignata est pro titulo recipiendorum ordinum, an poterit cum alio beneficio permutari. Sol. Lau. quod non, vt in duabus proximis quæstionib. dic quod hoc ideo, quia per hoc nõ censetur titulus beneficialis.
7 de quo de præben. tuis. † Decimo quęro, quę dicantur nouę pensiones. gl. in ver. nouas. remittit ad c. significauit. de censi. & ibi no. quod non dicuntur nouę illæ quę olim soluebantur, cõtra quas erat pręscriptum. potius est enim reuocatio. de quo dic vt ibi. Vndecimo quęro, nunquid pensio possit de nouo imponi cum consensu capituli sine consensu rectoris immediati. dicit Steph. quod non. pro hoc de re. eccl. non alie. c. 1. li. 6. Et sic dicit intelligendum quod notant Inn. & Host. de pręben. auaritię. Opp. ad hoc, quia potest episcopus rem vnius ecclesię alteri dare ex causa etiam rectore inuito. de relig. do. constitu-
8 tus. Sol. sta contrario, & dic vt no. in d. c. † Duodecimo quęro, nunquid

ADDITIONES.

a Quod negligentiam episcopi. Adde gl. in c. si de beneficio. de pręben.
V.G. Et sic negligentia est iusta causa priuandi quem exercitio suo. Fel. in c. irrefragabili, col. 1. post medium. de offi. ord.
b Quid est pensio. Adde doc. in c. auaritiæ. de præben.
V.G. Pensio est pars fructuum beneficii Hier. Gig. in suo trac. Resp. 10. nu. 7.
c Quot sunt species. Adde doc. in d. c. auaritiæ. & in ista cle.
d An pensio possit permutari. Adde Frider. de Senis, in tract. permutationis. & per Io. de Imo. in ista clem.

a nunquid possunt inferiores [a] ex causa euidenti & rationabi-
li petere charitatiuum subsidium ab ecclesiis sibi subditis. di-
cit Lap. ꝙ sic, per no. de offi. ord. conquerente. in fi. de priui. cũ
& plantare. nam debent istę ecclesiæ patronis non tantũ red-
dere rationem, sed ẽt debitam subiectionem. 16. q. 2. visis. in
qua dicit Lap. contineri ꝙ ei subuenient, si necesse fuerit. hæc
procedere possunt tam in ecclesiis exemptis, in quibus compe
tunt iura quasi ep̃alia, quam episcopis: sed in non exemptis se
cus. Nam regula est ꝙ non possunt inferiores episcopo aliqua
exigere in ecclesiis, nisi quatenus eis competunt de iure spe-
ciali. de præscr. auditis. & c. cum olim. & ita probatur de censi.
apostolus. §. prohibemus. vbi hoc dixi in primo contrario.

A D D I T I O.

a Nunquid possunt inferiores. Adde quod in ista q. sunt duæ opiniones. glo. in ver. exactiones, in c. cum apostolus. de censi. tenet ꝙ sic & eam sequitur ibi Goff. & Phil. Contrarium tenent Pe. & Abb. in d. c. cum Apostolus.

V.G. Adde Ias. in l. admonendi, col. 184. ff. de iureiur.

S V M M A R I V M.

1 *Clausula concernit superiora, non tantum prope, sed etiam remote posito quod sint distincta.*
2 *Papa semper habet respectum ad antiquam consuetudinem.*
3 *Oportet, verbum quid importet.*
4 *Suppletio negligentia an habeat locum in reuocabilibus.*
5 *Possessiones quæ dicantur esse de mensa.*
6 *Beneficia vt dicantur solita regi per regulares, quantum tempus requiritur.*
7 *Instituti in beneficijs secularibus, an sint aliqui qui possint esse reuocabiles ad nutum.*
8 *Beneficia manualia an vacent per mortem institutorum in eisdem.*

1 §. Præmissa. † No. in principio ex verbo, præmissa, iũ
cta gl. 1. quę exponit præmissa, s. quę di-
cta sunt in primo & secundo respon. ꝙ clausula concernit su-
periora nõ tantum prope, sed ẽt remote, ẽt si sint distincta per
§. Sed hoc procedit hic: quia hoc operatur pluralitas verbi p̃-
missa: alias aũt quid iuris, no. ff. de verb. obl. l. Titia. in fin. dixi
2 de appel. secundo requiris. de don. cum dilectus. † Secũdo no.
ibi consueuerunt. ꝙ siue loquamur de separatione, siue de di-
stractione bonorum, siue ministrorum, semper papa se refert
3 ad antiquam cõsuetudinem. Lau. † Tertio no. ibi, oportuerit.
de hoc verbo, & de hoc in gl. idem verbum. & dic ꝙ verbum
a oportet, [a] aliqñ importat honestatem, vt hic, & 21. q. 1. confidi
mus. 19. q. 1. c. 1. qñque necessitatem. 3. q. 9. non oportet. de lib.
4 ob. c. 1. & hoc est regulare. & de hoc in seq. ꝯrio. † Opp. ꝙ in re-
uocabilib. ad nutum nõ sit locus suppletioni negligentiæ, per
rationes quas facit gl. in versi. reuocari, quam signa ibi, nec di-
cas. vsque ibi: sed satis. Sol. vt in ea vsq; ibi, & scias. & idẽ Genz.
& ad rationem quam facit gl. ꝙ suppletio posset esse deluso-
ria, respõ. ꝙ institutus, si Abbas eum reuocabit sine cã, poterit
super hoc implorare superioris officium: non. n. sola volunta-
te amoueri dẽt, per id ꝙ no. Inn. qui ele. vel vo. c. fi. Lau aũt di
cit in hoc plenius. Et primo ꝙ tales possint reuocari sola volũ-
tate. inducit quod no. de sta. mo. monachi. in gl. deinde distin-
guit. nam qñque talib. facta est cõmissio per papam, qñque per
inferiorem. Primo casu sunt mancipati ab imperio inferioris.
per no. per Inn. de elec. cum inter R. de præben. nisi. sed Pau. in
hoc sentit ꝯrium dicens ꝙ impetrans tale beneficium a papa,
non cõsequitur plus iuris quam si haberet ab homine: ꝙ dic
verum qñ papa contulit supplendo negligentiam, quia talis
collatio habetur per omnia ac si esset facta a primo collatore,
vt hic in gl. & sic ẽt loquitur Pau. sed si papa contulit non sup
plendo negligentiam, verius dictum Lau. est, ꝙ ẽt tenuit Pau.
in q. disputata quæ incipit, religioso. ꝙ dixi de consit. vti. ad no
stram. & c. porrecta. & de hoc per Fride. in trac. permutationũ.
q. 7. Si aũt collatio facta est per inferiorem a papa, tunc secun-
dum Lau. aut per electionem & confirmationem, & adhuc ta
les sunt perpetui, & non reuocabiles. de sta. mo. monachi. in fi.
aut per collationem, & aut institutus rõne curæ instituitur p
ep̃m, aut non. si sic: reuocari nequit per Abbatem. 18. q. 2. de
monachis. de sta. mo. quod Dei. si non: qñque cõstat de mali-
tia Abbatis reuocantis, & superior prouidebit ex officio cõtra
illam. arg. 11. q. 1. illa. ad instar serui qui supplicat ꝯ dominum.
C. de præci. impera. offe. l. 1. Inst. de iis qui sui vel alie. iur. sunt.
circa medium. & quod no. Inn. qui ele. vel vo. c. fi. qñq; nõ cõ-
stat de malitia, & tunc subditus non dẽt facere difficultatem
ꝯ reuocationem. potest. n. prelatus reuocare: & sufficit ꝙ alle-
get cãm rõnabilẽ, de qua debet summarie cognoscere si nega
tur. de sta. mo. cum ad monasterium. ver. tales. Et in hoc suffi-
cit iuramentum. de acc. qualiter. de simo. per mas. dicit tamen
Lau. oportere ꝙ cã sit probabilis per d. c. illa & de appel. inter-
posita. & tunc tenet reuocatio ẽt si diceret monachus factum
sibi pactum de nõ reuocando ad vitam. de priui. c. 1. §. in eos.
li. 6. & ꝙ no. Inn. d. c. fi. qui ele. vel vo. Ego puto ꝙ ẽt si nulla sub
sit cã, dum tñ non ex malitia, tenet reuocatio, pro hoc quod
sup. dixi in 3. notabili. Item quia talia beneficia dicuntur reuo
cabilia ad nutum. id aũt quod no. Inn. in d. c. fin. procedit alio
casu, qñ p̃missum est monacho ꝙ stet in domo sua extra clau-
strum, quia ꝯ illam permissionem sine cã non dẽt Abbas ve-
nire. Et in hac gl. ibi satisfit iuri, simile quod no. in regula, non
præstat. 3. q. lib. 6. Quęro, quæ est rõ dispositionis huius §. sõ. vt
in gl. in verbo, de mensa. & in ea ibi, ver. quidam ẽt. quę posses
siones dicantur de mensa, ibi no. in gl. no. Inn. & cum gl. con-
5 cor. Gen. dicens ꝙ † in his quę sunt de mensa, non cõsueuerũt
poni sp̃ales intitulati: sed simplices ministri seu collatores. ad
hoc quod no. eo. ti. sicut. & per Inn. de statu mo. c. 2. ad hoc ins.
de iurepa. cle. 1. §. sanè. Secundo quęro, nũquid in beneficiis de
mensa possint collatores antiquum statum immutare. dic
6 ꝙ non, vt no. per Inn. de priui. pastoralis. † Tertio quæro, quia
dicit cõsueuerunt, quantum tp̃s requiritur. Lau. dicit ꝙ tẽpus
40. annorum. de quo dic vt dixi sup. j. respon. q. 19. dicit etiam,
non esse probare vnionem ecclesiarum, si probatur ꝙ per 40.
annos sunt solitæ per vnam personam regi. ꝙ dic vt dixi sup. 1.
respõ. q. 20. Et quo ad effectum huius c. puto ꝙ debet attendi
vltimus status beneficii, per c. cum de beneficio. de præben. li.
6. & hoc nisi probaretur cõsuetudo ꝯria, tunc. n. illi standum
foret, nisi per sequentem ꝯriam foret reuocata. d. c. cum de be
7 neficio. † Quarto quęro, nũquid in beneficiis secularib. potest
procedere vt sint instituti reuocabiles ad nutum. vr̃ ꝙ non, a
ꝯrio huius literę, arguendo a casu omisso, pro hoc quia clerici
seculares nõ possunt reuocari ad claustrum quod nõ habent.
Item quia beneficia nõ conferuntur ad tempus. 7. q. 1. pasto-
ralis. Sol. Pau. hoc tenet, ꝙ placet nisi ex priuilegio apostolico
fieret talis natura. nõ. n. de sęcularibus inuenitur permissum:
sed potius prohibitum, cum, vt dixi, debeant esse beneficia p-
petua, adeo ꝙ etiam pp ęgritudinem non remouentur institu
ti. de cler. ægrotan. c. pe. & quod ibi no. in gl. fi. sed in regulari-
bus inuenitur permissum in beneficiis, quæ vulgariter dicimus
manualia: sed in iure dicuntur obedientiæ, seu obedientiarię.
de statu mo. c. 2. & c. cum ad monasterium. versi. tales. quod so
nat vt teneantur instituti ad pręceptum Abbatis obedire, &
recedere de eisdem. Et in eo quod dixi, ꝙ beneficia non confe
runtur ad tp̃s, dicit Pau. ꝙ papa confert qñque ad tempus. d. c.
pastoralis. sic & miles instituit heredem sub cõditione ad cer-
tum tempus. ff. de mil. testa. l. in fraudem §. miles. & pręsides,
& potestates sęculares eliguntur ad tempus. de off. procon. l.
meminisse. & l. proconsules. de offi. præsi. si forte. de iurisdict.
8 om. iud. cum qui. de hoc vltimo de iud c. fi. † Quinto quęro,
an per mortem institutorum in beneficiis manualib. vacent
beneficia. gl. in verbo. reuocare. ver. vt scias. sol. ꝙ sic. ꝙ dic vt
in ea vsque ad finem. Sexto quæro, an prędicta beneficia va-
cent per obitum cõferentis. dicit Pau. ꝙ non, si simpliciter col
lata fuerunt nulla conditione adiecta. Inducit simile in lega-
to qui reuocari potest ad nutum mittentis, & tamen per obi-
tum mittentis non expirat. de offi. leg. c. 2. lib. 6. Idem in preca
rio ꝙ licet possit libere reuocari. non tamen reuocatur obitu
concedentis. de preca. c. fi. Idem qñ cõceditur beneficium do-
nec superior reuocauerit. de off. deleg. si delegatus. lib. 6. secus
dicit Pau. si concessa sunt ad beneplacitum concedentis: quia
tunc eius obitu vacant. de rescr. si gratiosè. li. 6. ad hoc. ff. loca-
ti. l. 4. de manu. vind. l. si parer. in prin. C. communia de manu.
l. 1. §. 1. licet Vinc. videatur tenere contrarium de elec. dudum.
2. qa beneficia principis latissime interpretãtur. quę ratio non
vrget. & primum verius per c. si gratiosè, præallegatum.

A D D I T I O.

a Quod verbum oportet. Adde no. per gl in c. 1. 15. q. 1. glo. in verbo, oportebit, in c. 2. de lit. cont. lib. 6. gl. in c. cum ab vno. de re iud. eo. lib.

V.G. Tradit Pau. Apost. in epist. 1. ad Thim. c. 5. dicens, non solum ociosè; sed & verbosè & curiosè loquentes quæ non oportet & ibid. ad Thim. 2. c. 2. in fi. Seruum aũt domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes.

S V M M A R I V M.

1 *Prioratus est dignitas qualiscunque sit, siue collegiatus, siue non.*
2 *Etiam, dictio est implicatiua.*
3 *Curam animarum vt quis habeat & exerceat per alium, qualiter hoc esse potest.*

1 §. In quibus. † No. arg. ibi, licet ẽt eisdẽ prioratibus
cura nõ immineat, ꝙ prioratus est di-
gnitas, qualiscũq; sit prioratus siue collegiatus, siue nõ. Lau. ꝑ
hoc de p̃bẽ. nisi. ibi, nõ dignitas &c. & hoc ẽt si sit manualis:
secus si sit prioratus claustralis, ꝙ potius est officiũ. dixi ĩ cle. 2.
sup.

1 sup. de refer. in primo contrario. † Secundo no. ibi, licet & . de
a dictione, etiam. [a] quæ est implicatiua, q dico inf. de procurat.
cle 3. in primo notabili. Quæro quid importat dictio. in quib.
gl. 1. exponit, in quibus. s. prioratibus, administrationibus, & ec
clesiis. Et procedit quo ad primum dictum, quatenus hic pro-
hibentur bona beneficiorum vacātium occupari. Sed quo ad
dictum secundum de prohibitione pluralitatis talium, dicit
Lau. notanter in ver. ac nihilominus, solum dixit de priorati-
bus & ecclesiis, & non de administrationib. ad soluēdum opi.
Host. positam de præbē. de mulra. vbi dicit plures administra-
tiones vni committi posse, q obseruat consuetudo aliquorū
religiosorum. Ex hoc infert Lau. q hic magis stricte voluit in
telligere decre. cum singula. de qua fit mentio in ver. ac nihi-
lominus, quàm constitutionem, de qua in ver. in quibus, pro
hoc d. c. cum singula. in principio, vbi loquitur de pluralitate
tantum & se restringit ad prioratus & ecclesias curatas. Sed
in eod. c. §. prohibemus. vbi loquitur de alia materia, addit de
administrationibus. Et dicit Lau. q prioratum intelligit quan
tum ad hunc §. qñ prior habet bona separata a vicario, & ecō
uerso, iuxta c. 1. de præben. li. 6. ēt si sit ibi in ecclesia, in qua vi-
carius administrat populo sacra. Ecclesiam autem intelligit
qñ alicuius ecclesiæ curatæ omnes fructus & prouentus perci
pit monachus & tenet vicarium ad mensam suā cui cura ani
marum per epm commissa est, & monachus per se supportat
omnia onera, iuxta ea quæ habentur de iure pa. cle. 1. §. sane. vel
forsan ipse monachus per epm institutus per se dictam curam
regit. 16. q. 1. monachi. vel sm cum hæc litera se refert ad diuer
sas consuetudines locorum in quib. ista diuersis nominib. no-
minantur, iuxta no. per Inn. de præben. de mulra. & secūdum
hæc intelligo quod dico inf. q. 3. Secundo quæro de qōnibus
quas tangit gl. in ver. statutum. Solu. vt in ea. & idem Pau. & in
ea ibi, perpetuis curatis, & in fi. de hoc in d. c. cum singula, sup
3 gl. & idem per Io. And. † Tertio quæro, qño potest esse q quis
habeat curam animarum, & per alium exerceat. Glo. vltima
exemplificat & intelligit Pau. per alium, siue sit vicarius per-
petuus siue temporalis. Et potest poni exemplum de vicario,
per cle. 1. §. sane, inf. de iure pa. & quod ibi no. & de hoc sup. q.
proxi. Quarto quæro, quæ est ratio q prohibetur pluralitas be
neficiorum regularium ēt non curatorum. Sol. patet per c. cū
singula. de præben. recitat autem hic Pau. opinio. plures quæ
erant circa hoc ante c. cum singula. & hoc c. maxime propter
c. præterea, de præbē. qđ c. quidam dicebant procedere in pla
turis regularibus in quibus non est tanta ambitio, cum sint la
boris & subiectionis. ideo si quis obtinet plures tales, datur ei
optio vt dimittat quam velit, cum in prælaturis secularib. non
detur optio, sed per adeptionem secundę vacat prima, de pre-
ben. de mulra. vnde licet prohibeatur vnus Abbas pponi duo-
bus monasteriis, de reli. do. ne nimia. non tamen ibi dicitur q
per receptionem secundi vacet primum. recitat etiam Pau. in
hoc alias opi. de quibus dixi in d. c. præterea. Sol. non expedit
instare, cum sit decisum hic & in d. c. cum singula.

ADDITIO.

a De dictione etiam. Adde gl. in verbo, statutis. in c. cum omnes, de const. Doc. in cap. accusatus, de hære. li. 6. Doc. in cle. dispendiosam, de iud. Doc. in cle. 2. de hære.

Vin. G. Quod ista dictio, etiam, possit stare augmentatiue, scribit Ruy. in consi. 53. nu. 19. lib. 20.

De ętate & qualitate & ordine præficiendorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia, verbum quid importet.*
2 *Scientia qualis requiritur in episcopo, vide remissiue.*
3 *Ordinarius an possit petere dari sibi assessorem ad supplendam suam ignorantiam.*
4 *Et quæ pars debet soluere salarium dicto assessori si ordinarius eum assumat.*
5 *Ignorantia in prælatis an sit peccatum.*
6 *Et generaliter quærendo an ignorantia sit peccatum.*
7 *Eligi ad dignitatem an possit qui non est in sacris.*
8 *Prælati si sint negligentes obseruare dispositionem huius cle. 1. de ętate, & qualitate, quomodo peccent.*
9 *Canones transgredientes qua pœna sunt puniendi.*
10 *Prælatus conferens beneficium indigno qualiter peccet.*
11 *Illiteratus si promouetur an recipiat caracterem.*

CAP. I.

CVm ecclesiæ. Primo ratio. Secūdo
præceptum? ibi, nos.
1 † Quęro quid importet verb. ecclesiæ. Sol. vt
2 in gl. 1. & idem Lau. † Secundo quęro, qualis
scientia requiritur in epo. & de pluribus aliis
de quib. remittit gl. 2. ad c. cum in cunctis, vbi
dixi. Sed Lau. Pau. & Matth. instant, quia aūc
3 nihil noui dicunt, omitto. † Tertio quæro circa hoc, nunquid
a ordinarius possit petere sibi dari assessorē [a] ad supplendam suā
ignorantiam? vr̄ q sic, cum possit esse cā determinanda sm le
ges, C. de epi. & cle. auth. cā. de no. op. nun. c. i. cum plurib. simi
libus ibi allegatis. Sed eps non tenetur scire leges. in auth. qño
opor. epi. §. igitur, C. de epi. & cle. l. placet & l. repetita. imo si-
bi audienti poena imponitur, ne cle. vel mo. super specula. In
ɔ̄rium, quia debet habere scientiam diffiniendi causas, 20. di.
§. 1 de pęn. dist. 6. c. 1. de consangui. & affi. c. 1. Pau. tenet sm, qa
iudicare debet sm canones, de const. c. 1. de off. ordi. c. i. & sibi
imputet si ignorat, & si est occupatus, soluat de suo. de off. ord.
inter cætera. Matt. dicit ɔ̄rium per c. ad nostram, de consue. &
2. q. 1. Deus omnipotens, ad fin. quæ iura faciunt, quia dēt qui
iudicat, diligenter inquirere. Sed nō probant, quia stat ratio vt
imputet sibi si ignorat. q puto verius, maxime cum paucę sint
causæ quæ sm canones terminari non possint, de priui. super
specula. Et si contingat aliquas esse, pp hoc habet eps benefi-
cium vt expediat quę spectant ad onera epi. Si ergo vult consi
lium peritorum, illud petat suis sumptibus, de hoc in Spec. de
assessore, §. salarium autem, ver. sed nunquid, & sequentib. de
rescr. statutum, §. insuper, li. 6. de vita & hone. cler. cum ab om
4 ni. † Quarto quero circa proxime dicta, præsupposito q possit
petere assessorem & assessori constitui salarium a partib. sicut
potest delegatus, de rescri. statutum, §. assessorem, nunquid si
ad instantiam alterius partis tantum hoc facit, illa sola soluet
salarium, & eadem qō formari potest qñ iudex cōmittit cau-
sam consilio sapientis ad instantiam alterius partis tantum.
Matt. dicit q sic, si ad commodum eius hoc fit: puta quia iu-
dex sentiebat ɔ̄ eam: sed si pōt esse commodum ēt aduersario
soluet cōiter ab vtroque. p hoc. C. de reb. credi. l. pe. §. expēsis,
4. q. 3. §. item in criminali, ver. venturis, de rescri. statutum, in
fi. li. 6. quæ no. in practica, & hoc tenet Bart. ff. de adult. l. si po-
stulauerit, & de hoc & de similib. quæstionibus in Spe. de asses
sore, § salarium aūt, ver. sed nunquid, & versi. seq. vbi dicit q si
duo assumuntur consiliarii & discordent, ita q oportet accipi
tertium, illi duo participabunt partem salarii. q tamen nō ob
seruatur: quāquam autem assumatur consultor super lite, nō
tñ tenetur iudex sequi, vt dicit Matt. hic, & Spe. de consilii re-
5 quisitione, ver. si iudex. † Quinto quæro. quia prælati tenentur
habere scientiam, nunquid in eis ignorantia sit peccatum. dic
6 q sic, cum ad hoc teneantur. † Sexto quæro generaliter, nun-
quid ignorantia sit peccatum. dicit Lau. q si est ignorantia iu
ris naturalis, est peccatum, quia non refert decipi vel decipere
posse, & qui ignorat, ignorabitur. 16. q. 1. si cupis. aut iuris posi-
tiui, & aut est talis qui ex officio tenetur scire, & est peccatū.
38. di. quę ipsis, & c. omnes. aut de his quę non tenetur scire ex
officio, & aut ex malitia vel contemptu est ignorans, & pec-
cat. 38. dist. si quis iusta. 16. dist. q dictis 20, dist. si decreta. Aut
sine contemptu vel malitia, & potius est defectus quam pecca
tum. ad hoc de ele. si forte. li. 6. ibi, scientiæ vel alium personę
defectum. videretur tamen q errare in talib. sit peccatū mor-
tale, per id quod no. 11. q. 3. si quis dixerit, de hoc 15. q. 1. in sum
ma. dic q non est peccatum in eo qui non tenetur scire iura.
In alio aūt est lata culpa & per consequens peccatum, de quo
7 no. Bar. ff. depositi. l. q Nerua. † Septimo quæro: quia hic dicit
de scientia, moribus, & ętate, quid de ordine. glo. 3. remittit, &
fuit opi. Io. And. q adhuc hodie sit locus c. dudum. 2. de ele. q
non existens in sacris non possit eligi ad dignitatem, licet pos-
sit ad pręsentiam patroni institui. de insti. c. 2. lib. 6. quod ēt vr̄
hic sentire Matth. Contrarium tenui in illo c. dudum. vbi ad
8 illud c. dudum. plene respondi. † Octauo quæro si prælati sint
negligentes super eo quod hic disponitur, qualiter peccent. di
cit Lau. & Genz. q mortaliter. 4. di. denique. q no. gl. de offi. ar
chi. ea quę. de quo per Arch. 76. dist. vtinam. pro hoc ista litera
ibi, districte iniungimus. Idem Pau. quia transgrediūtur cano
nes, 64. distin. quia per ambitiones. ibi, rōnem de traditionum
preiudicio paternarum non sine perpetuæ suæ condēnationis
&c. nam decreta non sunt violanda. 61. di. statuimus. & dicit
Genz. q maxime epi non debent canones violare, quia ad eos
competit eos conseruare, vt hic, & 9. q. 3. cum simus. & dicit
Pau.

ADDITIO.

a Dari assessorem. Adde c. statutum. de rescr. lib. 6. & ibi Doct. in c. decernimus, de iudi.

Pau. q̃ propter negligentiam potest prælatus deponi. nã æquè
deponitur propter negligentiam sicut propter dolum, vt not.
81. di. dictum, de conse. dist. 1. nemo. 2. de sta. mo. cum ad mo
nasterium, & in d. c. ea quæ, & sic non tenetur tantum de do-
lo, lata culpa, & leui ad instar tutoris. C. arbi. tute. quicquid. sed
9 etiam de negligentia. † Nono quæro circa hoc, qua pęna sunt
a puniendi [a] transgredientes canones. Sol. Pau. in hoc dicit in ef
fectu id quod tenet gl. notabilis in c. generali, de cle. li. 6. Dicit
etiam Pau. q̃ ad primam offensam & transgressionem cano-
num prelatus non deponitur. 24. q. 3. de illicita. 1. q. vlt. cap. pe.
10 74. dist. honoratus. † Decimo quæro si prælatus confert bene-
ficium indigno scienter, qualiter peccet. Dicit Stepha. q̃ mor-
taliter, quia infidelis est domino suo. i. Deo, quia hoc vergit in
detrimentum ecclesiæ & honoris diuini qui promouetur per
bonos, & melius est habere paucos bonos &c. eo. titu. c. pe. vbi
idem nota. Et satis hoc deciditur per id quod dixi sup. q. 8. &
per id quod no. glo. in d. c. generali. Pet. de Anch. dicit q̃ tene-
tur ad interesse ecclesiæ quam læsit, ad instar magistratus qui
minus idoneo tutelam pupilli commisit, qui tenetur si nõ po
test haberi regressus contra tutorem male administrantem,
ff. de tute. & ratio. distra. l. 1. §. nunc tractemus, & ff. de magi. cõ-
11 ueni. per totum. † Vndecimo quæro, si promouetur illitera-
tus, nunquid recipiat caracterem. dicit Lau. q̃ sic, ẽt si sit puer
vnius diei: dumtamen masculus & baptizatus. de hoc 10. dist.
sicut. Sed promouens debet puniri. de temp. or. nullus. li. 6.

ADDITIO.

a Qua poena sunt puniendi. Adde in c. violatores, & ibi Io. de Fan. 25. q. 1. Do-
mi. in c. si papa 40. dist. & in c. huic sedi 18. dist. Abb in ca. 2. in 6. colum. de
for. compet.
V.G. Vide Ias. in l. 2. in 1. no. C. de prec. imperat. offeren. & in auth. hodie, C.
de iud. Fel. in c. cum non liceat col. 2. ver. ad quod, de præscr. quia canonum
statuta ab omnibus sunt obseruanda, Micha. Vlcur. in trac. de regim. mun. in
2. q. prin. ver. ista q. nu. 16. quod habetur in lib. 10. trac. fol. 24.

SVMMARIVM.

1 *Vt, dictio regulariter facit modum.*
2 *Diuinis officijs deputati debent induci vt recipiant sacros ordines.*
3 *Dispositio diuersa habetur inter ecclesias collegiatas, & non colle-
giatas.*
4 *Propensius, verbum quid significet.*
5 *Inhabilitas vocis quæ insurgit ex defectu sacrorum ordinum non po-
test remitti per habiles.*
6 *Vocem in capitulo an quis habere possit nisi sit in sacris.*
7 *Ordo quilibet an sit sacer.*
8 *Clem. 2. de ætate & qualitate, an habeat locum in ecclesiis cathedra-
libus non collegiatis.*
9 *Ecclesia quælibet regularis an sit collegiata.*
10 *Ecclesia collegiata qualiter cognoscitur.*
11 *Voce carentes in capitulo secundum dispositionem clem. 2. de ætate &
qualita. an dicantur carere de facto, & non fictione iuris.*
12 *Ordines sacri qui & quot sint.*
13 *Papa an possit dare licentiam constituto in sacris ordinibus contrahen
di matrimonium.*
14 *Vocem non habens in capitulo an priuetur stallo in choro.*
15 *Quid si carens voce efficiatur procurator alterius, vide.*
16 *An autem si admittatur ad electionem, vitietur electio.*
17 *Canonicus si tempore quo ecclesia vacat, non est in sacris, sed bene tem
pore electionis, an habebit vocem in electione.*
18 *Canonicus non existens in sacris si tamen proximis quatuor tempori-
bus vult ordinari, an canonici teneantur eum expectare.*
19 *Et quid si nullus canonicus est in sacris.*
20 *Et quid si imminet electio prælati.*
21 *Subdiaconus si quis est, tamen est priuatus executione ordinis propter
bigamiã, & cui est reseruata dispensatiue canonica & præbenda, &
executio minorum ordinum, an habere debet vocem in capitulo.*
22 *Voce priuati actiuè, an etiam sint priuati passiuè.*
23 *Suspensus a fructibus beneficij an habeat vocem.*

CAP. II.

VT hi qui. Glo. prima diuidit. vel melius. Pri
mo constitutionis causa. Secũdo
constitutio duplex: ibi, statuimus. Tertio quędam
protestatio: ibi, pęnis. Secũda subdiuiditur in duas
1 vt duplex est constitutio. secunda ibi, in §. illi vero. † Not. de di
a ctione, vt, [a] quæ hic ponitur in vim causę: sed regulariter facit
modum. de cond. app. verum. & quod ibi dixi. Secundo nota
casum in quo constitutio concernit præterita. q̃ examinat gl.
in verbo, in posterum. ex qua patet q̃ non proprie hic colligi-
tur quod dico inf. in 6. 3rio. pro hoc tamen est: quia potest in-
feriori ponere grauiorem statum, vt in illa gl. in prin. & no ta-
tur. 74. di. gesta. & c. 1 ibi. & not. Inn. de regula. super eo. & Pau.
2 hic. † Tertio not. q̃ mancipati, i. deputati diuinis officiis, indu
ci debent vt promoueantur ad sacros, ad quod etiam de iure
antiquo tenebantur. 74. dist. si qui clerici. & c. seq. arg. de ęta. &
qualita. quęris. quod plene notatur de elect. licet. li. 6. in gl. an-
tepe. Et est ratio, ne sublimati patrimonio Iesu Christi a clero
3 retrocedant. de ele. ex eo quod, lib. 6. Quarto not. † dispositio-
nem diuersam inter collegiatas & non collegiatas ecclesias.
Per hoc. n. quod dicit de collegiatis, probat. Secus de non col-
legiatis. alias habes contrarium q̃ dispositio procedit in non
collegiatis, & non in collegiatis. de cle. statutum. li. 6. Per hoc
infertur q̃ in capellanijs vel in ecclesiis ruralibus non haben-
tibus collegium, non est locus huic cle. quod tenet Lau. Infer-
tur etiam q̃ hæc dispositio habet locum tantũde his qui sunt
de collegio, & sic non arctat prelatum collegii qui non est de
collegio, sed est caput. de concet. præben. post electionẽ. quod
tenet Pau. in cle. vt professores. de regu. vbi de hoc dixi in prin.
in quarto contrario. Idem no. inf. proxi. responsio, in glo. cathe
4 dralibus. quod ibi dico q. 9. † Quinto no. de verbo, propẽsius,
q̃ expone vt in gl. Idem verbum Lau. exponit. i. fortius vel ri-
5 gidius. inf. de off. or. cle. 1. quam etiam allegat gl. † Sexto no q̃
inhabilitas vocis surgens ex defectu ordinum sacrorum non
est remissibilis per habiles, ibi, etiam si hoc ab aliis conceda-
tur. concor. ponit gl. in ver. concedatur. Opp. quod non institu
ti in sacris possunt habere vocem in collegiatis ecclesiis per c.
ex eo quod. de elec. li. 6. sufficit enim quod sint professi, vt ibi,
confirma: quia moniales habent voces in suis capitulis. de cle.
indemnitatibus. lib. 6. & tamen non habent ordines, nec ordi
num sunt capaces. 29. q. 1. diaconissam. de pęni. & remis. nona
quædam. Sol. vt ibi in gl. in verbo, mancipati. ver. in his igitur.
quæ hoc vult quod tex. arctat eos solos qui mancipati sunt ad
diuina officia. Sed religiosi non proprie mancipantur ad diui-
na officia, ideo non arctantur. & idem de monialibus. Ratio
est, quia professi deputantur contemplationi principaliter. 12.
q. 1. dilo. & quod not. de regula. sane. quod plenius declarabo
in sequenti contrario. vel aliter ad c. ex eo quod, responderi po
test quod vacat argumentum a contrario sensu. Nam inhęrẽ-
do tex. ibi probatur q̃ qui est pubes, potest habere vocem in ca
pitulo, q̃ corrigitur hic, cũ requiruntur sacri ordines, ad quo-
rum receptionem non sufficit pubertas, sed requiritur plena
pubertas 18. annorum, vt in cle. seq. verior tamen est pręcedẽs
solutio, q̃ plenius declara vt in duobus sequentibus cõtrariis.
Secundo opp. ad idem: nam quãdoque communicant illi de
capitulo vocem ei qui non est de capitulo, quod possunt, de
cle. scriptum. & c. Cumana. 63. dist. obeuntibus. nec requiritur
q̃ talis sit in sacris: quia non est iure expressum. Erit ergo me-
lioris conditionis quam illi de capitulo qui non habent vocẽ,
nisi sint in sacris. So. sta contrario vt in eadem glo. ver. hac ea-
dem ratione. Et hoc verum quando extraneus admittitur ad
capitulum tanquam singularis persona. secus si admitteretur
tanquam existens de alio capitulo, vt in cap. cum dilectus, de
consue. & hoc vult hæc gl. & idem Pau. & de hoc in seq. con-
6 trario. † Tertio opponitur ad hanc solutionem q̃ indistincte
nullus possit habere vocem, nisi sit in sacris, vt probat tex. qui
generaliter dicit, nullus. pro hoc 19. di. si Romanorũ. de ma-
io. & obe. solitæ. So. verbum illud generale nullus, restringitur
per exordium, quod loquitur de deputatis diuinis officiis in
cathedralibus &c. non ergo arctat extraneos. Declarando au-
b tem plenius hæc tria contraria quod conuersi [b] etiam nõ exi-
stentes in sacris habere possunt vocem, inducit Pau. quod no.
Inn. de inst. c. 2. Spec. de syndi. versi. quid de conuersis. & dicit
Pau. quod si sunt conuersi hospitalium vel loci pij, hæc consti
tutio eos non tangit: quia aliud est ecclesia, aliud hospitale. de
præben. cle. per literas. 1. q. 7. si quis omnem. in auth. de aliena.
& emphy. contract. ib. in prin. col. 9. sup. de reli. do. de xenodo-
chiis. 23. q. 1. sancimus. hic autem exprimit de ecclesiis tãtum.
de hospitalibus ergo nihil immutat. vbi ergo sunt tantum cõ-
uersi laici, ibi eligent sibi rectorem. de arb. cum olim. & quod
not. in d. ca. ex eo. Similiter si sunt conuersi ecclesię non colle-
giatę, quia de collegiatis tantum hic loquitur, & hęc decre. cũ
sit poenalis, priuat voce. pro hoc de elec. statutum. lib. sexto.
Si

ADDITIONES.

a Vin. Go. De hac dictione, vt, late per Bar. in l. 1. col. 8. de cond. & dem. & in l.
quibus diebus. §. Termilius. col. 1. eo. tit. & l. fi. col. 1. ff. de eo quod cer. loco.
& Fel. in c. cum Ioannes, de fi. instr.
b Quod conuersi. Adde tex. in c. ex eo. de elec. lib. 6. tex. cum glo. in c. non du-
bium, de sen. exc. gl. in c. duo sunt. 12. q. 2.
V.G. De istis conuersis plene per Fel. in c. in præsentia, col. 2. de probat. & in
c. causam. col. 4. de præscr. & in c. non dubium, in fi. de sen. exc.

Si enim voluisset idem esse de non collegiatis, hoc expressis-
set. C. de cadu. tol. l. vnica. §. sin autem ad deficientis. & de de-
ci. ad audientiam. Sed de collegiatis, in quibus sunt conuersi,
aut sunt non habentes vocem, & non est quæstio. aut haben-
tes, & tunc videtur prohibitum per hanc clem. Contrarium
tamen tenet Pau. quia quod ibi non habeant vocem, procedit
ex consuetudine. dic vel alio iure speciali. d. c. ex eo. Et per hoc
c. tale ius non est sublatum, licet infra §. illi. tollat côtrarias cô-
suetudines: sed ille tex. concernit §. illi. Item quatenus concer
nat hoc principium, loquitur de consuetudinibus repugnan-
tibus huic textui. Sed talis non repugnat, cum hæc constitu-
tio solum arctet mancipatos diuinis officiis, sicut sunt clerici.
conuersi autem vel religiosi non clerici non sunt mancipati
diuino officio celebrando, sed contemplationi & orationi,
& per hoc infertur verum esse quod supra in primo contra-
rio dixi de monialibus. Est autem ratio diuersitatis inter cleri
cos & non clericos, quia clerici principaliter ordinantur, vt
seruiant altari de quo viuere debent. 21. distin. cleros, de pre-
ben. cum secundum. monachi autem non sic principaliter, vt
statim dixi. Item aliud est officium clericale, aliud monacha-
le, & aliud conuersale, id est conuersorum, nec dispositio de
vno comprehendit aliud 16. quæstione prima, si cupis. & cap.
alia. & c. monachi, & c. legi. cum multis c. illius quæstionis. 27.
quæstione prima, vt lex. & quod ibi no. de cler. coniuga. c. pri-
mo, lib. 6. 3. quæst. 5. c. 3. 18. quæstione 2. quidam. Nam & biga
a mus potest esse monachus: [a] de regula. veniens. de conuer. cô-
iuga. ex parte. el primo, & no. 51. dist. seriatim. non clericus. 72.
di. quisquis. de biga. c. vnico. lib. 6. vbi hoc tenet Archidiac. se-
cundum Pau. hic. Ex his infert Pau. quod si non expressisset
de ecclesiis regularibus, non extenderetur hęc constitutio ad
monachos, & quo ad id quod dixi de conuersis, & moniali-
bus, idem Genzeli. qui reddit rationem ad id quod dixi in se-
cundo contrario de extraneo qui habet vocem in alio capitu
lo ratione sui capituli vt oporteat quod sit in sacris, quia vbi
vnum propter alterum, vtrobique tantum vnum. 81. dist. cos.
& not. de cler. excomm. latores, vel clarius dic quod ratio est,
quia cum vox conceditur alteri capitulo, debet intelligi con-
cessa his qui sunt habentes vocem: nam nô habentes sunt tan
quam extranei. Quarto opp. quod superflua sit dispositio hu-
ius principii. per §. seq. gl. in verbo, officus, optime soluit dicês
hoc principium procedere etiam si beneficiis non sint anne-
xi sacri ordines. & idem Pau. & Genz. pro hoc inducens, quia
principium hoc indistinctè loquitur. arg. 19 dist. si Romano-
rum. ff. de leg. prestan. l. prima. §. generaliter. & per hæc nô pu-
tes quod responsum inf. proximum loquatur, cum sunt anne
xi ordines sacri, quia ibi non loquitur de sacris ordinibus tan-
tum, sed etiam de non sacris, vt ibi not. gl. in ver. certi, & ibi di
co in 2. quæst. Et sic differt hoc responsum ab illo, quia ibi lo-
quitur cum sunt annexi ordines beneficiis siue sacri siue non
sacri. hic autem loquitur etiam si nulli ordines sint annexi.
Per hęc arguit Genz. quod habens beneficium simplex rura-
le sine cura non tenetur ad dicendum officium. quod not. de
cele. miss. cap. primo, quod argumentum non bene colligitur
hic, cum hic loquatur tantum de collegiatis ecclesiis. dictum
tamen est verum, quod dic vt dixi in d. c. primo. Quinto opp.
quod non debuerit papa arctare eos qui iam erant mancipati
officiis, quia non debet vita durior imponi his qui se ad hoc
obligarunt, nisi ipsis consentientib. de reg. iur. quod omnes. &
quod ibi no. pro hoc quod not. gl. ne cle. vel mo. relatum. Con
firma, quia constitutio respicit futura, non præterita, de const.
c. fi. Confirma per c. nullum, 28. di. 31. di. c. 1. 61. dis. c. fi. vbi sub-
diaconibus futuris & non pręsentibus fuit indicta continen-
tia, per hoc quod not. 74. dist. gesta. & per Inn. de regula. super
eo. gl. in ver. in posterum. soluit. & quoad primum & tertium
contrarium hoc vult quod aliud in continentia quę non in-
dicitur inuito. quod etiam tenet Pau. quia non debet permit
ti præcisa compulsio ad continentiam, vt in cap. integritas. al
leg. in glo. de quo per Hostien. in sum. de voto. §. & vtrum, &
per quem. ver. quid si aliquis. hic autem non sit pręcisa com-
pulsio, sed indirecta & affectiua boni & vtilis status ecclesię.
Ad secundum contrarium glo. in versi. quod dixi. respondet
quod constitutio hic concernit tantum futura, quia prohibet
vocem actuum futurorum, pro hoc litera ibi, de cætero. idem
Lau. Pau. & Genze. pro hoc quia de pręteritis proprie non est
constitutio: sed iudicium bene est de præteritis & non de fu-
turis, nisi quando obligatio in iudicium deducta concernit fu
tura. de procur. auditis. de sepul. in nostra. ff. de iudi. l. in om-
nibus. de vsuris il primo. Ex hoc no. quod quando constitutio
concernit aliquid productiuum plurium effectuum, concer-
nit præterita respectu effectuum futurorum. quod singulari-
ter probat hęc cle. iuncta ista gl. quam signa in fi. quia singula-
ris. genera liter autem de materia dic vt dixi de const. c. 2. in fi.

& in hac gl. ibi, non manducet. C. de castrensi. l. 1. lib. 12. & ibi
gl. 1. q. 2. cap. fi. de præben. cum secundum. ibi, capitulorum, &
fructuum. & per Ioan. And. de elec. c. fi. lib. 6. in verbo, confir-
mationes. incipiendorû. Lau. & in fi. pro hoc quod no. Inn. de
7 vsur. cû tu. † Sexto opponitur in eo quod statuit de sacris ordi
nibus & postea specificat de subdiaconatu. nam debuisset suf
ficere quilibet ordo, cum quilibet sit sacer, vt dicitur in 4. sen-
tentiarum, dist. 24. & notatur. 23. dist. in princ quia ordo est sa
crum signaculum seu signum, per quod traditur ordinato spi
ritualis potestas & officium, vt ibi dicitur. Solu. dicit Pau. & la
tius Matth. quod large quilibet ordo dicitur sacer. 50. dist. qui-
cunque. 53. dist. c. 2. 1. q. 1. de ordinationibus, & c. quibusdam,
& c. quomodolibet. 1. q. 3. non solum. in princ. 6. q. 1. infames.
28. q. 1. nullus. Sed stricte dic quod dicuntur sacri a subdiaco-
natu supra. vt hic. & 12. dist. erubescant. & c. seq. pro hoc quod
dico inf. q. 7. Quæro de causa impulsiua huius constitutionis
condendæ. Sol. vt in gl. 1. ibi, causam dedit. & in ea ibi, minor
subdiacono non eligitur ad episcopatû. de æta. & quali. a mul-
tis. Sed ad inferiores ecclesias sic, de elect. dudum. 1. & ibi dixi.
8 † Secundo quæro, nunquid in ecclesiis cathedralibus non col
legiatis habeat locum hæc clem. videtur quod sic, per textum.
in princ. quia dicit de cathedralibus vel collegiatis. at dictio,
vel, cadit inter diuersa sicut copula, de qua no. gl. ff. de iur. & fa
cti ignoran. in rubrica. In contrarium, quia vbi non est colle-
gium, cessat pœna, quia non potest quis priuari voce collegii,
propterea dic quod dixit de cathedralibus, non addito quod
essent collegiatæ, quia de iure omnis cathedralis est collegia-
ta. de his quæ fiunt a prælato sine consensu cap. in rubro & ni-
gro. maxime in c. nouit, & c. quanto. pro hoc quod not. Host.
de excess. præla. dilecta. Et si aliquando contingeret ex aliquo
iure speciali quod esset cathedralis nô collegiata, fateor quod
9 cessaret hæc prohibitio. † Tertio quæro circa proxime dicta,
an quælibet regularis est collegiata. Host. tenuit quod sic i d. c.
dilecta. Contrarium tenet Pau. nam reperiûtur simplices prio
ratus religiosi supra. de rescr. cle. 2. inf. de sta. mo. ne in agro, §.
cæterum. quod est verum. alias superfluè poneretur verbum,
collegiatis, respectu eius quod dicit de ecclesiis reguralibus.
10 † Quarto quęro circa prędicta, quomodo cognoscitur [b] eccle
b sia collegiata. dic quod per signa, de quo no. in d. ca. dilecta. Et
dicit Pau. quod signa sunt commune sigillum, de appe. signifi
cauit. tractatus communis, de proba. tertio, & communis ar-
ca. ff. quod cuiusl. vniuers. l. prima, & commune refectorium &
dormitorium, de quo per Inn. de iure pa. postulasti, & not. eo.
ti. a nobis. nô tamen putes quod omnia signa præmissa simul
11 requirantur. de quo dic vt dixi in d. c. dilecta. † Quinto quęro,
an carentes voce per hanc cle. dicuntur carere de facto & non
de iuris fictione, vt sit locus huic cle. quod circa. supra. de elec.
Gl. 2. dicit quod sic. quod plene declara, vt ibi dixi in 12. q. Sex
to quæro, quid intelligit textus per verbum, mancipari. glo. 3.
soluit, & idem Pau. qui allegat de pœni. di. 3. charitas, vt dican
tur mancipari quasi destinati, vt ibi, & quasi in seruitium & po
testatem reducti. ad hoc de sen. excom. c. famæ. de pęn. quam-
uis. lib. 6. de excess. præla. clem. frequens. versi. appellationibus.
12 † Septimo quęro in hoc quod dicit hic de sacris ordinibus, de
quo etiam dixi in sexto contrario, qui sint, & quot sint sacri or
dines. Solu. dicit Matth. quod sunt quatuor. s. subdiaconatus,
diaconatus, presbyteratus, & episcopatus. Est enim episcopa-
c tus ordo [c] licet non strictè, sed largo sumpto vocabulo. de quo
dixi de ętate & quali. cum contingat. & dicit Lau. quod licet
etiam alii ordines inferiores mancipent diuino officio, tamê
subdiaconatus & superiores potentissimè adstringunt, quia in
his constituti non possunt retrocedere, de elec. cum ex eo. lib.
6. 31. di. §. 1. & dicuntur sacri, secundum Lau. quia post eorum
susceptionem vel alterius eorum, ordinatus non potest con-
trahere carnale matrimonium, sed debet in castitate viuere.
de coha. cle. cum olim. dicuntur ergo sacri a sanctimonia, vel
dicuntur sacri quia sacrum actum habent exercere in altari,
& in sacris ordinibus episcopus manus imponit, non in aliis,
13 vt notatur 31. di. erubescant. † Octauo quæro circa hoc, nun-
quid

ADDITIONES.

a Bigamus potest esse monachus. Adde Doct. in c. veniens. de reg. Doc. in c. nu-
per. de biga. Io. And. in reg. delictum, de reg. iur. in 6. in mer.
Vin. Go. Vide Dec. consi. 445 lib. 1.

b Quomodo cognoscitur. Adde Inn. in c. postulasti. de iure pat. Io. And. in c. ano
bis, eo. ti. Domi. de san. Ge. in c. statutum, de elec. lib. 6.
Vinc. God. De huiusmodi ecclesiis collegiatis plene tractatur in consi. 74. &
75. inter consi. Ale. lib. 4.

c Est enim episcopatus ordo. Adde gl. in ver. episcopus, in proœ. 6. li. gl. in verbo
sui ordinis, in c. quoties, de pur. cano. gl. in ver. de episcopis, in c. quam peri-
culosum, de sent. ex c. lib. 6.

a quid papa[a] possit dare licētiam ↄhendi matrimonium. Vinc.
vt refert Matth. dixit quod aut in promotione.i.ordinatione,
expressit votum,& tenetur obseruare, quia si papa dispēsaret,
ↄ votum dispensaretur.aut nō expressit,& aut est iurisperitus,
& tenetur eodem mō, quia tacite intelligitur vouisse.aut non
iurisperitus,& tunc obligatur ad continentiam ex sola consti-
tutione ecclesię,ↄ quam papa dispensare potest.de hoc per Ar
chi.32.di.de illo.facit quod no.82.dist.c.2.& de cleri. coniuga.
cum olim. tamen dic ꝙ ex cā etiam votum cōtinentię potest
papa commutare,vt tenet Innoc.de sta.mo.cum ad monaste
14 rium,vt dixi. † Nono quæro,nunquid priuatio vocis capituli
se extendit ad priuationem stalli in choro Et generaliter quę-
ro quid comprehendit glo.in verbo,cap. soluit tradens doctri
nam generalem ꝙ in actibus expediendis tāquam a singulis,
non se extendit hęc priuatio.ꝙ tenet Pau. dicens ꝙ sicut non
priuatur choro,ita ēt percipiet distributiones quæ dantur in-
teressentibus diuinis,de quib.distributionibus dr̄. inf.§. proxi.
idem etiam Gen. Decimo quæro,quia hic prohibetur vox in
capitulo etiam si ab aliis cōcedatur, quid si in certo speciali a-
ctu conceditur, glo. in verbo,concedatur,dicit adhuc durare
prohibitionem. & idem Stepha. ↄ quam solutionem inducit
gl.c.cum Vintoniensis.& quod ibi no.in glo.vlt Ad quod re-
spondet, licet no. expresse,ꝙ hoc operatur hic inhabilitas in
persona.vult dicere ꝙ in casu c.cum Vintoniensis.nō est inha
bilitas simpliciter,sed respectiua fauore non priuatorum vo-
ce,ideo possunt renunciare.sed hic est inhabilitas simpliciter.
Ex quo infert gl.episcopum ↄ hoc dispensare nō posse, & idē
Pau.pro hoc,quia inferior papa nō dispensat ↄ canonem, de
15 ele.cle.2. † Vndecimo quęro,circa hoc,quid si talis carens vo
ce fiat procurator alterius.Io.And.in regula,ꝙ alicui suo. li.6.
dicit quod vox eius non affert suffragium,quia sicut non pos-
set proprio nomine,ita nec alieno.quod ꝓcedit,quia hic sim-
pliciter inhabilitatur ad vocem,non facta distinctione an suo
nomine,an alieno.idem Pau.inf.§.proxi.vbi dico in 8.notabi
16 li.† Duodecimo quęro circa hoc, an admissio eius vitiet ele-
ctionem,vr̄ ꝙ sic,per c.Massana,& c. sacrosancta,de elect. die
ↄ.vt tenet Io.And.in dicta regula,ꝙ alicui. quod dixi de ele. il
17 la.vbi respondi ad ca.præalleg. † Decimotertio quęro,quid si
tempore quo vacat ecclesia,canonicus non est in sacris:sed tē-
pore electionis sic.gl.in verbo,constitutus,dicit cum vocādi',
idem Pau. & Genz. & est ratio,quia cum ius istud sit pœnale,
debet attendi finis & non initium,arg.l.non intelligitur,ff. de
iu.fisci.§.quando. & iura probantia initium spectandum,ma-
xime ad c.dudum.alleg in gl.dic vt in gl.vel dicit Pau.quod li
cet spectetur initium electionis,tamen quo ad eligentes & e-
lectos spectatur tempus electionis.d.c.dudum. Gen.dicit ꝙ iu
ra dicentia spectari electionis initium, procedunt,cum quæri
tur,an valeat elect.c.dudum,& in q.proposita non procedit ar
gumentum de initio,cum præsupponamus ꝙ antequam fiat
electio,promotus est ad sacros,& hoc sentit gl.in ver.quod di
18 citur. † Decimoquarto quęro circa hoc, nunquid non consti
tutum in sacris volētem ordinari in proximis temporibus te-
nentur canonici expectare.gl.eadem dicit ꝙ non,in versi sed
fortius vsque ad ver.sed quid.& idem Pau.dicens quod etiam
si vnus solus sit in sacris,potest eligere non expectatis aliis,pro
hoc quia ius reddit in ipsum solum.de postu.granum. cum ibi
19 no.† Decimoquinto quæro,quid si nullus canonicus est in sa-
cris.gl.eadem,sed quid si nullus.dicit ꝙ prelatus expediet. Idē
Pau. sicut enim expediret si nulli essent canonici, ita & nunc
cum sint inhabiles,per c.vnicum.2. responso.ne se.va. libro 6.
20 † Decimosexto quæro quid si ipsius prælati imminet electio.
gl.in ver.sed quid si ipsius.dicit superiorem libere supplere.sed
tamen ꝙ expectabit post lapsum terminum iuris.quod est no
tandum. Idem Pet.de Anch. quia iura quæ dant potestatē su-
perion,loquuntur post terminum iuris.de electione pro defe
ctu,de concess.præben.c.2.non prius.Pau.ↄ,dicens ꝙ non tene
tur expectare,& ꝙ prouidebit non iure deuoluto.quia non est
in quo fiat deuolutio,cum inferior non possit perdere ius qđ
nunquam habuit.32.q.2.quod vero. sed iure proprio,quia cū
non sit inferior qui possit prouidere,pertinet prouisio ad supe
riorem,cum penes capitulum non sit hoc ius,nec actu nec ha
bitu. dicit enim quoad vocē capituli,ꝙ nec constitutus in sa-
cris equiparatur mortuis,pro hoc quod no.de elec.cum eccle
sia. Glo.videtur verior,præsupponendo quæstionem formari
in superiorem,qui non posset auferre ius inferioris. dato autē
ꝙ nulli canonici sint in sacris, sufficit quod intra terminum a
iure præfinitum fieri possunt in sacris,non enim potest proui-
dere superior,ex quo non reperitur iure expressum,quod pro
ꝓcedit si est talis superior qui nō habet potestatem,nisi in casib.
in iure expressis, vt archiepiscopus in subditos suffraganeorū.
de sup. neg.prela.c i.li.6. Sed si formaretur quæstio in superio-
re,cuius latior sit potestas, vt est epūs quo ad suam diœcesim,
quæstio foret magis dubia. Sed tū adhuc idem dicendū, qui-
subest ratio præmissa. per hoc dico fortius ꝙ etiam si in collea
gio nulli sint canonici,nō poterit superior prouidere.nā non
ꝓpterea extinctum est ius collegii ecclesiastici,quod conseruatur
in ecclesia,cui concessum est, in cuius preiudicium non debet
superior extra iuris terminos aliquid facere.pro opin. Pau.ta-
men facit l.si quis hæres ita scriptus,ff.de acq. hær. vbi si est da
tus hæres . & si nō adierit intra certum tempus assignatum,
puta annum,datus est substitutus, & antequam adeat institu-
tus,moritur:nō expectatur annus dic ꝙ ibi statim fuit adim-
pleta cōditio per obitum,cum sit factum certum eum nō adi
turum. Sed qō formatur in iure cōcernente rem perpetuam,
vt est collegium , ꝙ nō variatur ex variatione canonicorum,
21 ff.de iudi.l.proponebatur,de rescr.si gratiose.li.6.† Decimose
b ptimo quæro, quid si aliquis[b] est subdiaconus : sed priuatus
executione ꝑꝑ bigamiam,cui dispensatiue reseruata est cano-
nia & prębenda & executio minorum ordinum,nunquid ha
bebit vocem in capitulo. Pau.dicit ꝙ sic,quia hęc constitutio
nō requirit executionem, sed ordinem tm̄. & quia licet vox
prohibeatur ꝑꝑ carentiam ordinis sacri: tū per ipsum nō acq-
ritur,sed per institutionem canonicam & assignationem stal-
li & chori.de cōsti. cum M.de pręb.dilectus. 1.& c. dilecto.&c.
pro illorum,facit quod no.70. dist.sanctorum.dicit ergo ꝙ ex
quo dispēsatio reseruauit isti canonicatum,ordo reseruat vo-
cem. In ↄrium est,quia rō huius iuris fundatur super executio
ne ordinum,vt seruatur ecclesiæ,dēt ergo intelligi ꝙ sit sub-
diaconus debite cōstitutus,pro hoc quod dicit gl.in ver. cōsti
tutus.in prin.cum intelligit textum de habente ętatem legiti-
mam,qđ tenet Lap.dicens ꝙ si minor 18. annis,vel ēt maiora
non suo epō promotus est ad subdiaconatum, nō habebit vo
cem ex quo nō habet executionem.pro hoc de cōsue. cum di
lectus.& quod ibi no.in gl. suspensus.n.& quod no. de præbē.
ei cui.li.6.& inf.cle.proxi.in 2.& 6.gl.quod ēt ibi dico in 4.not.
& q.6.& est æquius & verius.nam vox non dependet ab ordi-
nis caractere,sed ab ordine . at carens executione,est quasi nō
habens ordinem ex quo nō habet cum effectu.Et hoc ēt tenet
Io.de Lig.& Io.de Fantusiis,& quo ad ordinatum qui erat mi
nor 18.annis,dic ꝙ ēt si nō sit suspensus ipso iure,ꝙ vr̄ proba-
ri de temp.or.vel nō est.tū ēt antequam suspendatur,nō legiti
me exequitur,ex quo est ordinatus ↄ iura. inf.cle. proxi. paria
22 aūt sunt vel nō esse, vel minus perfecte esse.de transla.c.i.† De-
cimooctauo quęro,nunquid priuati voce,& sic electione acti
ua,sint ēt priuati actione passiua, & idem quæri pōt de priua-
tis dimidietate distributionum passiua.de quib.inf.§.proxi.vr̄
ꝙ nō possint eligi pere.per inquisitionem . & quod ibi not.in
gl.fi.de ele.vbi dr̄ ꝙ suspensus a beneficio non pōt eligi,ꝓ hoc
quod no.Inn.de excep.apostolicę. vbi dicit ꝙ amotus tempo-
raliter a beneficio nō debet interim negotiis ecclesię interes-
se.ꝙ dicit no.dignum. Lau.distinguit nō tantum specifice ad
terminos qōnis,sed ēt generaliter. aut.n.quis suspensus est ab
officio,& nō eligit nec eligi pōt.de cōsue. cum dilectus. aut a
beneficio, & tunc ēt non pōt eligi quo ad beneficia a quib.est
suspensus,ad alia sic.de ele.si cōpromissarius lib.6. & ſm hoc
procedunt inducta in ↄrium.de c.per inquisitionem,& c. apo
23 stolicæ. † Decimonono quæro, circa hoc quid de suspenso a
fructib.beneficii,puta a voce quæ est fructus, vt no. gl.de rest.
in integ.cum venissent,vel si suspensus a pane,vel vino , vel a-
lia dimidia portione.dicit Lau.ꝙ potent eligi & eligere, quia
talis nō est vera suspensio , sed quędam bonorum subtractio
ad pœnam.de temp.or.ex tenore.de pę.omnis . & est ratio di-
uersitatis inter hunc casum & pcedētem,quia suspensus ab
officio,est suspensus vbicūque,cū officium cōcernat claues q̄
vbique extenduntur.ar.de treu.& pa.c.2.& sic is a quo remo-
tæ sunt,non pōt eligi. 11.q.3. nemo. Sed suspensio a beneficio
cōcernit dispōnem humanam & procedit a iurisdōne q̄ non
extenditur extra territorium,de consti.c.2.li.6.Similiter suspē
sio a voce, vel similr non est extendenda , sed in casu suo in-
telligenda.ar.de pę.di.1.c.pœnę.de elec.statutum.li.6.per hoc
infert

ADDITIONES,

a Nunquid papa.Adde Doc.in c.cum ad monasterium,de sta.mona.Io.And.in regula,semel Deo.& in reg.actus legitimi,de reg.iur.li.6.
Vin.God. Adde quod legitur in q. 88. art. 11. sec. secu.Sancti Tho.Cœlestinum sum. Pont.3.dispensasse cū Remigio monacho & sacerdote de sanguine domus Aragoniæ vt vxorem duceret, cum cœteri masculi ex illa progenie defecissent.Similiter legitur in histor. Arch.Flor.in 3.par.lib.19. c.6. & de Constantia filia Rogerij Regis.s.moniali dispensata a papa quæ nupsit Enrico Augusto,licet ageret annum quintum & quinquagesimum,peperit Federicum secundum,& in publico cunctis cernentibus,ne de partu supposito suspicaretur.

b Quid si aliquis. Adde glo.in c.quia sæpe.& ibi Doc. de elec.lib.6. Abb.in c. pastoralis.in §.si.de appel.Card.in c.presbyterum,in 2.col.28.dist.ver.& ex illo infert.

infert Lau. ꝙ suspensus ab officio immiscens se diuinis est irre
gularis, prout dicitur de sen.exc.c.1.li.6. Sed suspensus a benefi
a cio [a] se immiscens non fit irregularis, quia non contemnit cla
ues, imo nec propter hoc amittit beneficium ipso iure a quo
suspensus est, nisi hoc esset expressum, & tunc amittet in casu
expresso tantum. de elec. cupientes. §. cęterum. lib. 6. Et sufficit
ꝙ in iure non est cautum ꝙ fiat irregularis per id quod no. In-
noc. de renun. nisi §. personæ. in verbo, irregularitas, pro hoc
est c. is qui. de sen. excom. lib. 6.

ADDITIO.

a Sed suspensus a beneficio. Adde Spe. in ti. de leg §. iusta. ver. item no. quod su-
spensus. Inn. in c. si celebrat. de cler. excom. in gl. in ver. quidem.
Vin. God. Vide Fel. in c. postulasti, col. 2. in fi. remissiue, de for. compet.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas, personatus, officium, & prębenda, quid sint, & qualiter dif-
ferant.*
2 *In, dictio quid denotat.*
3 *Nullo modo, dictio est negatiua vniuersalis.*
4 *Consuetudo, statutum, & priuilegium, non semper a pari procedunt.*
5 *Dispositio clem. secunda. §. illi vero. de ætate & qualitate, in quibus
præbendis procedit.*
6 *Quid si beneficio sint annexi minores ordines.*
7 *Annexio ordinis si est talis quod quis non potest promouari ad illud be
neficium si non habet ordinem, tamen per dispensationem papalem
aliquis promotus sit, an dispensatio sibi proderit, vt non teneatur pro
moueri.*
8 *An autem talem annexionem possit episcopus facere, vide.*
9 *Beneficium quis dicatur obtinere pacifice.*
10 *Quid de beneficio non curato.*
11 *Confirmatus vel prouisus an possit statim confirmare, licet non sit mis-
sus in possessionem.*
12 *Dispositio cle secundę, de ætate & qual. an habeat locum in dignitati-
bus principalibus, vt puta archipresbytero, vel præpositura ecclesię
collegiata.*
13 *Prælatus an includatur nomine capituli.*
14 *Pœna duplex quando imponitur copulatiue, copulatiua resoluitur in
disiunctiuam.*
15 *Distributiones quæ dantur pro diuino officio quid contineāt, & quid ve
nit nomine eorum.*
16 *Canonici si de consuetudine, vel statuto debent esse in sacris, an expe-
ctans qui non est in sacris, habebit distributiones.*
17 *Distributiones vt diuidantur non per omnes horas sed per certas, an
possit induci consuetudine.*
18 *Consuetudo an valeat, vt habens plura beneficia habeat distributiones
si interest diuinis in altero ipsorum.*
19 *Canonicus si quis inest pluribus ecclesiis, & obtinet præbendam sacer-
dotalem in vna illarum, an si non promouetur intra annum carere de
bet voce & distributionibus quo ad omnes alias.*
20 *Quid si canonicus cui subtracta est dimidia pars distributionum, non
potest inde sustentari.*
21 *Cui autem accrescit dimidia subtrahenda.*
22 *Ius accrescendi an habeat locum in vltimis voluntatibus.*

§. Illi vero. Hęc est secunda pars principalis, in qua pri
mo ponitur dispō cum inclusa exceptione
1 & duplici pœna ꝯfacientis. scdo tollit ꝯrias consuetudines &
a statuta ibi, nō obstantibus. † No. drām [a] inter dignitatem, psō
natum, officiū, & p̄bendam. De primis trib. no. Inn. de prębē.
de multa. Arch. de consue. c. 1. lib. 6. & vtrobique dixi. & quid
sit dignitas, no. de cler. nō resi. quia nōnulli. & 4. di. denique. di
cit aūt Pau. ꝙ in larga significatione dignitas est quędā p̄emi-
nentia in gradu, cōprehendens ēt personatū, sed stricte accipit̄
pro ep̄atu & maioribus, & cognoscitur dignitas ex administra
tione. 89. di. volumus. & ex noīe, prælatione, siue administra-
tione quā hēt in ea institutus in choro & capitulo. de cōst. cum
accessissent. de cōsue. cū olim. Itē ex cōsuetudine loci. 22. di. cō
suetudo. psonatus aūt cognoscitur ex p̄rogatiua quā hēt in ca
pitulo in optionib. processionibus, vocib. dandis, & similib. d.
c. de multa. de cle. dudum. 2. Officium aūt aliqñ sumitur pro
dignitate qñ habet administrationē cum iurisdōne, vt came-
rarius papæ, s'm Pau. qđ no. qñque sumitur pro administratio
ne siue prærogatiua, vt sunt sindici, procuratores, castaldi, &
similes. 1. q. 3. saluator. Quid aūt sit p̄benda, no. de cōst. cum M.
Et proprie dr̄ qñ bona ecclesiæ sunt diuersa. de cōcess. p̄ben. ex
parte. Sed qñ sunt indiuisa magis proprie dr̄ portio, vt no. Inn.
de p̄ben. dilectus. Scdo no. ꝙ p̄bendæ qñque sunt annexi ordi-
nes: ex quo no. ꝙ sapit aliquid spūale, & non est quid mere tē-
porale quod dixi de cōsti. cum M. Tertio no. ꝙ hæc dispō con
cernit p̄tenta. probat verbum obtinet. qđ dic vt dixi sup. pręce
2 denti rn̄so, in 5. ꝯrio. † Quarto no. de dictione in, [b] q̄ denotat
b aliquid nō esse principale, vt cum dr̄, talis dignitas est in tali ec
clesia. sensus est ꝙ est ibi principalior, de hoc in gl. in verbo, in
c eisdē. & dico in q. 9. Quinto not. de dictione, ex tunc. [c] quā ex-
pone vt in gl. Ex qua no. ꝙ hęc dictio tp̄s extremū denotat. f. fi
nitum. ff. de cōd. & de. l. 4. Sexto no. de dictione, donec, quæ est
tpis limitatiua, & per ꝯns dispōnis. ff. de senatorib. l. 1. si ex no-
xali cā agitur. l. 1. in prin. ff. de ver. sign. Ioseph. & expone, vt in
gl. in ver. donec. Et in eo qđ gl. dicit qd eis ordinatis cessat poe-
na. dicit Pau. ꝙ nō est opus alia satisfactione, ex quo sunt ordi
nati. ff. de postu. l. puto de cle. vena. c. 1. inf. de dec. cle. 1. pro hoc
quod dixi de æta. & qua. cum bonæ. Septimo nota de distribu-
tionib. quæ dantur his qui intersunt certis horis. qđ prosequi-
re, vt in gl. in ver. certis. & dico inf. q. 15. Quare aūt sint septem
& quid significent, no. de cele. mis. c. 1. & dicit Matt. ꝙ si cleri-
cus pro pecunia accedit ad officium potius quā pro Deo, cō-
mittit simoniā, per id quod no. Host. de ver. sig. olim. & Arch.
81. di. presbyter. & de hoc 41. dist. quid proderit. de pręb. signi-
ficatū. vbi dixi in 4. q. & duab. seq. & est talis simonia mētalis,
quæ nō dr̄ vere simonia & purgatur per solam pęnitentiā. de
3 simo. c. fi. † Octauo no. vniuersalē negatiuam: ibi, nullo mō. Ex
qua infert gl. in illo verbo excludi cōcessionem capituli & di-
spēsationē epi. qđ dicit Pau. verū siue noīe proprio siue alieno
ēt si hēret mandatū limitatū de certa persona eligenda, qa non
ppea vocē hēbit. ad hoc cle. vt professores, inf. de reg. nā quāuis
noīe alieno faciat: tn̄ necessarium est, vt in scrutinio cōsentiat,
alias vox dn̄i nō cōputaretur in numero. cōpetit ergo vox ipsi
procuratori, licet limitata, inf. de proc. cle. religiosus. pro hoc
qa hic indistincte prohibetur vox. & idē dixi sup. proxi. rn̄. q. 9.
Nono no. ꝙ qñque exprimitur id quod subintelligeretur etiā
nō expressum. sufficiebat. n. ꝙ diceret pars nō adiecto ꝙ dice-
ret dimidia. ff. de vsufr. l. ēt. de verb. sig. l. nomen. §. portionis. de
4 dec. c. 2. li. 6. † Decimo no. ꝙ cōsuetudo, statutū, & priuilegiū,
nō semper procedunt a pari. hic. n. reuocātur statuta & cōsue-
tudines & nō priuilegia, de hoc in gl. pe. & idem Pau. dicēs ꝙ
hic ēt nō reuocantur dispēsationes ltimæ, qa de ipsis nō expri
mit: sed solū statuta & cōsuetudines. de sta. mo. cle. ne in agro.
§. sane. & c. 2. in fi. de reli. do. quia cōtingit. de iure pat. cle. 1. de
pę. & remis. cle. abusionib. de sen. exc. cle. 1. Op. ꝙ dispō ista nō
procedat, quia si beneficiū hēt annexum ordinē, nō dēt cōfer
ri nō habenti illū ordinē. de præb. ci cui. lib. 6. Sol. vt dicit gl. in
verbo, annexi. ver. nec intelligo. cū qua cōcordat Pau. & decla
rando dic ꝙ qñque annectitur ordo p modū, vt nō possit con
ferri beneficiū nō habenti talē ordinē, & procedit ꝯtrium. qñ-
que annectitur per modū necessitatis impositæ iam beneficia
to, vt ꝙ teneatur recipere, & procedit hæc dispō. Secūdo opp.
ꝙ impedimentum nō excuset. sup. eo. c. i. So. vt in gl. in ver. im
pedimento. nā verbum iusto, ꝙ est in tex. soluit ꝯrium, cum c.
1. loquatur qñ ex culpa sua quis impeditur. Tertio op. ad hanc
solutionē de præcedenti rn̄so, vbi ēt si sine culpa est locus pœ-
nę, vt si quis nō est in ętate in qua possit ad sacros promoueri.
Sol. vt in eadē gl. q̄ dicit aliud in hoc rn̄so, qa hæc est pęna ne-
gligentis. idē Pau. & Gen. qui tn̄ reddit aliā rōnem, quia in rn̄-
so p̄cedenti redditur quis inhabilis ad vocē per modū statuti,
nisi sit subdiaconus, de quo statuto nō est locus q̄rimonię. ar.
l. si qua pęna. ff. de ver. sig. nec ibi præfigitur terminus ad sub-
diaconatus susceptionē, hic aūt statuitur annus. Itē hic duplex
pęna imponitur. s. carentiæ vocis, & amissionis dimidię partis
distributionū, ibi vna sola. dic ꝙ licet hæ rōnes sint bonæ, tn̄
immediata rō colligitur ex præmissa rōne glossæ, qa in proxi.
rn̄so potius est inhabilitas quā pœna, quia inhabilitat ad vocē
nō cōstitutus in sacris, hic aūt per modū pœnæ: iō excusat iu-
stū impedimentū. Quarto op. ꝙ ēt ante lapsum anni sit locus
pęnæ priuationis vocis. Finge. n. ꝙ quis hēt prębendā in eccle
sia collegiata q̄ requirit diaconatū & ipse nō est diaconus, nec
subdiaconus, certū est ꝙ statim caret voce sup. prox. rn̄. Sol. vt
5 in gl. in ver. ex tunc. † Quęro nunquid in quibusdam p̄bēdis
procedit dispō huius §. gl. 1. dicit ꝙ p̄cedit tn̄ de præbēdis col
legiatarū ecclesiarū. ꝙ dicit exp̄ssius in verbo, in eisdē. in prin.
vbi addit idē de cathedralib. dixit aūt hic solū de collegiatis
quasi sentiēs oēs cathedrales fore collegiatas. de quo tn̄ dic, vt
6 in p̄x. rn̄. q. 2. † Scdo q̄ro, qd si bn̄ficio sint annexi ordines mino
res, an p̄cedit hæc dispō. gl. in verbo, certis. dicit ꝙ sic: qa nō di
cit de sacris. & idē Pau. & Gē. ꝙ dic vt dixi sup. p̄xi. rn̄. 14. ꝯrio.
Et dicit Pau. ꝙ cū sint annexi nō sacri, hēbit vocē in caplo ēt
non

ADDITIONES.

a No. drīam. Adde ꝙ ista sunt sinonima secundū Abb. in c. cū accessisset de cōst.
b De dictione, in. Adde Arch. in c. si papa 40. di eundē in c. 1. de off deleg. lib. 6.
Io. & eundem in c. nobis, de iure pat. Abb. in c. ad nostram, de consue. Doct.
in c. 1. de fideiul. & in l. Gallus. §. ille casus, ff. de lib. & posth.
Vin. Go. De ista dictione. In, vide Ruy. in consi. 14. nu. 6. li. 1. & consi. 82. nu.
1. lib. 1. & consi. 115. nu. 5. lib 3.
c De dictione ex tunc. Adde gl. in verbo, ex tunc in cle. 1. de iure pat & ca. quā
sit, de elec. li. 6. Dom. de Sanc. Gemi. in c. dudum. de praben. lib. 6. Abb. in c.
pastoralis. de excep.
Vinc. Go. Vide Fel. in c. licet causam, col. 4. de probat.

non constitutus in sacris, qui non habet vocem cessante anne-
xione. sup. proxi. responso. & sic in hoc propter annexionem
est melioris conditionis. qđ procedit, si hoc ex priuilegio. secus
si ex consuetudine vel statuto, quia talia hic reuocantur, quod
dixi sup. in 10. notabili. & hoc sentit glos. in ver. extunc. quam
intellige s̄m hæc, & idem Genz. Tertio quæro de qua anne-
xione procedit tex. So. vt in glos. in ver. annexi. & idem Lau.
7 Pau. & Gen. † Quarto quæro, circa hoc si annexio ordinis est
talis ꝙ non potest promoueri ad illud beneficium is qui ordi-
nem non habet, sed per dispensationem papalem aliquis fuit
promotus. gl. eadem in verbo, dico tamen. dicit quòd dispen-
satio non prodent, quin promoueri teneatur, nisi super non
promotione esset dispensatus. idem Pau. qui inducit de præ-
ben. non potest. in fi. lib. 6. & quod no. de cleri non resi. c. 1. lib.
6. in glos. no. quod, de priuile. pastoralis. Oppo. ad hoc, quia ex
quo annexio arctabat, vt promoueretur ante habitum bene-
ficium, ex quo beneficium non obtinuit, cessat annexio. & de
his annexionibus no. Innoc. de cle. non resi. cle. fi. Sol. licet sit
sublata quo ad obtinendum, non est sublata quo ad retinen-
dum beneficium, & annexio arctans ad promotionem susci-
piendam ante obtentum beneficium, includit arctationem
etiam post obtentum per rationem a fortiori, vt colligitur ex
8 hac gl. quod est no. dignum. † Quinto quæro, circa hoc, an ta-
lem annexionem potest facere episcopus. dicit Pau. quod sic.
& idem dicit de legato, & fortius pro hoc quod no. Host. de
offi. archipres. c. fin. maxime autem talis annexio respectu sa-
crorum ordinum commendabilis est, quia non existentes in
sacris, non sunt plene translati in clerum, cum possint retroce-
dere. de elect. cum ex eo. lib. 6. Vnde dicit Hosti. eo. ti. c. 2. quòd
sicut inter Cardinales nullus est quin sit ad minus diaconus,
ita inter canonicos nullus deberet esse quin esset ad minus in
sacris constitutus. ar. c. a multis. eod. tit. de conse. distinct. 1. epi-
scopus sacrificans, & c. iubemus. Illicitum namque est in or-
dine sanctissimorum episcoporum ecclesiasticis immisceri
tractatibus. 96. distin. satis euidenter. dic conueniens fore vt
reperiantur beneficia simplicia non arctantia ad sacros. nam
si omnia arctarent, non sic sæpe reperirentur qui vellent esse
clerici, qui tamen fiunt clerici & per successum temporis sæpe
9 promouentur ad sacros. † Sexto quęro, in eo quod dicit de ob-
tinentibus pacifice beneficia: quis dicitur pacifice obtinere be-
neficia. So. vt no. glos. de elec. commissa. lib. 6. vbi dicit dici pa-
cifice cum habet liberum curæ exercitium. & idem Archidia.
10 23. distinct. in nomine. † Septimo quæro, circa hoc quid de
non curato? dicit Pau. quod aut habet certum officium, vt
cantor, sacrista, vel similes, & sufficit quòd habet liberum
exercitium officij, licet non habeat possessionem maioris par-
tis bonorum. aut non habet certum officium, vt quia est me-
re simplex, & tunc requiritur possessio maioris partis bono-
rum, vel quod habeat expeditam administrationem bono-
rum, licet eorum possessionem non acceperit. ar. c. frequens.
de restitu. spo. lib. 6. Oppo. ad hoc quod etiam si non habeat
possestionem, sit idem dicendum. qui enim habet actionem,
videtur habere rem. ff. de regul. iuris. l. qui actionem. & sic
sufficit quòd habeat titulum. pro hoc 92. distinct. si quis epi-
scopus. Soluit Pau. quod talis bene habetur pro possessore,
& sic particeps honoris & ministerij sacerdotalis, vt dicitur
in cap. si quis episcopus. sed non habet cum effectu quo ad pre-
iudicium sibi in aliquo generandum, vt per hoc tanquam
possessor ad aliquid restringatur, vt no. in d. cap. si quis episco-
11 pus. † Octauo quæro circa hoc, nunquid confirmatus, vel
prouisus possit statim administrare, licet non sit inductus in
possessionem. Solu. Pau. recitat opiniones de quibus dic, vt
dixi de elec. transmissam. Concludit autem id quod ibi te-
nui, non requiri inductionem in possessionem de necessita-
te iuris. Nam ius in beneficio acquiritur ex titulo & non ex
possessionis traditione. de regu. iuris. c. 1. lib. 6. & hoc nisi con-
suetudo esset in contrarium, quæ seruanda esset. de appella.
constitutis. 2. In alijs autem rebus per traditionem quis effi-
citur dominus. C. de pac. l. traditionibus. de rei vendi. l. quo-
ties. & l. inciuile. Insti. de rerum diui. §. per traditionem. ta-
men secundum Pau. quod prædixi fallit in confirmatis & pro-
uisis a papa, in quibus est speciale secundum formam extra-
uagan. iniunctæ. Bonifacij. dic quod ibi solum dicitur quod
prouisi in curia non recipiuntur ad administrationem sine
12 literis apostolicis super hoc confectis. † Nono quæro, nun-
quid hæc dispositio tam in hoc responso quam in præceden-
ti locum habeat in dignitatibus principalibus, vt si quis est
archipresbyter vel præpositus ecclesiæ collegiatæ. glos. in ver-
bo, eisdem, arguit pro & contra. tandem decidit quod non,
& est glos. notabilis in eo quod statim subijciam. idem Pau.
vt dixi, supra proxi. responso. in quarto notabili. Idem Gen-
ze. pro & contra inducens easdem fere rationes quas glos. sed
aliquantulum extensius. Inter cætera autem ꝙ pœnā distri-
butionum non possit concedere in prælato principali, pro-
a bat: cum non dentur nisi interessentibus diuinis horis, [a] vt
hic. prælatus autem pro negotijs ecclesiæ debet esse frequen-
ter absens, & si priuaretur distributionibus, abstineret a pro-
curando negotia ecclesiæ, & sic hæc cle. quæ est inducta in fa-
uorem ecclesiæ, retorqueretur in eius læsionem: contra regu-
lam, quod ob gratiam. lib. 6. quæ ratio parum vrget, quia cum
est absens pro vtilitate ecclesiæ, habet distributiones, seruato
eo, de quo de cler. non resi. c. vnico. lib. 6. Item hæc ratio non
est ad propositum, quia hæc cle. in 1. & 2. responso, non priuat
non interessentes diuinis, sed non subdiaconos vel non pro-
motos ad ordines annexos præbendis. sed aliæ rationes tacitæ
in gl. sunt potiores, maxime illa quam ponit ver. nec obstat,
quia dignitas principalis non est in ecclesia. Esse enim in ec-
clesia denotat aliquid illo principalius inf. de præben. cle. 1. vn-
de mandatum de prouidendo in ecclesia, non includit vt pos-
sit de ecclesia prouideri, de præben. cum olim. Sed alia ratio
gl. multum vrget, quam ponit in ver. vnde potest dici. & ibi si-
gna gl. vsque ibi, item licet, & etiam ibi in d. ver. item, vsque
ibi, & idem videretur. Ex qua gl. determinatur dubium quod
tangitur de conces. præben. post electionem. in gl. 3. an nomi-
ne capituli includatur præsidens capitulo, quod dico in seq. q.
De dubio autem principali Lau. hic sentit contrarium, arguit
enim ex verbo dignitates, posito in prin. tex. quod abbas diffe-
rens promotionem vel benedictionem citra annum non sit
priuatus dignitate, quia hic imponitur alia pęna. Ad idem in-
ducit de elec. statutum. lib. 6. de sta. re. cle. attendentes. §. statui-
mus. vbi de hoc. Ex quo infert quod minor pœna imponitur
abbati quam habenti curam animarum, quia ille est priuatus
lapso anno. de elec. licet canon. lib. 6. & d. c. statutum. Ratio di-
uersitatis s̄m eum, quia periculosius est vbi cura animarum
est, & ideo grauius punitur. 24. q. 1. non afferamus. & ideo in
ver. dignitates, exponit sicut abbas quòd sit presbyter: archi-
diaconus ꝙ sit diaconus sup. eo. c. 1. gl. est verior per suas ratio-
nes, m̄ pro opi. facit multum decre hæc, quæ est iuris commu-
nis promulgatoria. non ergo debet fieri tanta restrictio, quan-
ta in impetrationibus, in quibus procedit quod dicitur in d.
cle. 1. de præben. sed quia negari nequit quin sit pœnalis, in hę-
13 reo gl. & suis rationibus. † Decimo quæro, quia dixi in proxi.
q. & apertius dicit gl. præmissa in verbo, eisdem, quod nomi-
b ne capituli [b] includitur prælatus solum impropriè, & per lar-
gissimam acceptionem, an hoc sit verum? videtur quod non,
per prælleg. c. post electionem, & quod ibi no. in gl. 3. ibi enim
reprobatur allegatio per quam dicebatur eum foret scriptum
capitulo, non includi decanum. ad idem quia nomine fami-
liæ, continetur dominus familiæ. ff. de ver. sig. l. familiæ. nomi-
ne exercitus, continetur princeps exercitus. ff. de insa. l. 2. in
prin. nomine decurionum, præses. l. 1. §. si præses, ff. quando
appel. sit. nomine monachorum, abbas. de simo. c. fi. Sol. quan-
doque quæruntur respectu vocabulorum, quæ ita principaliter
verificantur de pręsidente, sicut de subditis, & procedunt con-
traria. vide in abbate, quia non desinit esse monachus, pro hoc
quod dixi in d. c. fi. & in proœmio Grego. sic & princeps exer-
citus est pars exercitus. sic & dominus est pars familiæ, & sic
de cæteris. Quandoque quæruntur respectu vocabulorum quæ
non æquè principaliter verificantur de præsidente, sicut de
subditis, & procedit quod dicit glos. ita est de hoc verbo, capi-
tulum. prælatus enim non est pars capituli, sed capitulum, &
ipse tanquam duæ partes faciunt vnum totum, cuius prælatus
est caput. de his quæ fi. a præla. sine consen. ca. in rubro, quate-
nus ponuntur, vt distincta, & in nigro, maxime in c. nouit, & c.
quanto, & cap. ca noscitur. hæc faciunt ad decisionem multa-
rum quæstionum vt habeas regulam generalem quod respe-
ctu talium vocabulorum dispositio non extendibilis facta de
collegio non concernit caput collegii. Ad c. post electionem.
dico quod ibi non fuit dispositio restringibilis. Item ibi non
probatur id quod ibi dicit gl. hæc signa, quia per neminē tacta.
& cum hac gl. per oīa teneꝫ Pau. in cle. vt professores, in verbo,
inib. J. de regula. & facit etiam ad hoc quod no. gl. ibi in dicto
verbo, inibi. in fi. quod dixi in d. cap. cle. in prin. in 4. contrario.
& q.

ADDITIONES.

a Nisi interessentibus diuinis horis. Adde glo. ordinariam in c. vnico. de cle. non resi. lib. 6.
Vinc. Godemi Vide quibus dentur distributiones per Fely. in c cum olim, de re iud. & de his distributionibus Deci. in consi. 280 per totum.

b Quod nomine capituli. Adde Abba. in proœ. Grego. in 15. colum. Bar. in cap. Rodulphus, de rescrip. in 11. colum. & an veniat prælatus. vide Abba. in c. cam te. de rescrip. in 4. colum. & per eundem Zaba. in cle. ne professores. de reg.
Vinc God. Quod comprendantur prælati inferiores, Fely. in c. cum M. col. 11. de consti.

& q. 10. & per ibi no. declaratur id quod dicit glo. in fi. in ver. &
idem videtur. Vndecimo quæro quid si isti promoti ad digni-
tates, habent ordines maiores quam sint ordines requisiti. vi-
deretur non sufficere, cum non liceat descendere. de pę. dist. 2.
cum sanctam. ibi, ambulabunt de virtute in virtutem. ff. de
mu. & ho. l. vt gradatim. Item recipiendo ordinem superio-
rem videtur recedere ab executione inferiorum. 74. dist. gesta.
& c. si quis. vbi de hoc. pro hoc quod no. Io. Mo. de rescrip. cum
aliquibus. lib. 6. & Archi. de præben. si pro clericis. eod. lib.
qui tenent quód sacerdoti expectanti prouideri nequit de prę-
benda, quę habet diaconatum vel subdiaconatum annexum.
dic contra secundum Pau. & Matth. quia promoti ad maiores
non desinunt habere inferiores. 25. distin. perlectis. 15. q. vlt. c.
1. & 3. & quod no. de vita & ho. cle. c. 2. & dicit Pau. aliud esse
in dignitatibus secularibus, in quibus non imprimitur cara-
cter. C. de dignita. l. 3. lib. 12. Sed illa lex facit potius contra, in
eo quod dicit promotum ad maiorem dignitatem non per-
dere priuilegia quæ habebat nomine minoris dignitatis. facit
tamen pro dicto Pau. quia perdit minorem dignitatem, sed il-
lud est propter incompassibilitatem quæ cessat in ordinibus.
Ad contraria respondeo. ad primum dico quód talis non de-
scendit: nam stat quód habens sacerdotium exequitur offi-
cium diaconi. pro hoc de homi. continebatur. Item quod epi-
scopus exercet officium præsbyteri, vnde videmus episcopos
fieri præsbyteros Cardinales. Ad cap. gesta dic quod non facit
contra, per id quod ibi no. Ad dictum Io. Mo. & Archi. dic quod
non est verum, quod tenet Io. And. in dicto c. cum aliquibus.
Duodecimo quæro, quando incipit annus: de quo in tex. So.
vt in glos. in verbo, intra annum. & idem Pau. Decimotertio
quæro, quid si in ecclesia collegiata est aliquod beneficium
in quo institutus non habet vocem in capitulo nec distribu-
tiones. dicit glos. in verbo, distributionum, quód non erit lo-
cus pœnæ huius responsi. quod est verum, quia priuatio præ-
supponit habitum. de despon. impube. ad dissoluendum. De-
cimoquarto quęro, circa hoc si isti debentur distributiones. di-
cit eadem gl. quód quo ad distributiones huic pęnę locus erit.
14 idem Lau. & Pau. Ex quo no. quod † ex quo in aliqua dispositione
duplex pœna imponitur: licet delinquens non sit capax alte-
rius, alteram tamen non euadit. Ex quo etiam nota quód quã-
do duplex pęna imponitur copulatiue: copula resoluitur in
alternatiuam, quando altera pęna non potest imponi. & hoc
15 facit ad multa. † Decimoquinto quæro, quid venit nomine di-
a stributionum. [a] Sol. patet satis ex tex. quia venit emolumen-
tum quod datur interessentibus diuinis horis. dicunt tamen
Lau. & Genze. quod etiam anniuersaria sub verbo distribu-
tionum, compræhenduntur. licet enim hæc decreta. sit pœna-
lis: tamen secundum Genze. quia subest identitas rationis:
ideo dicendum pro hoc quia iura restringibilia compræhen-
dunt casum eiusdem rationis. de elec. si postquam. §. 1. lib. 6.
pro hoc quod dixi de rescri. cle. 1. q. 3. Contrarium puto, quia
anniuersarium differt in vocabulo & significato a verbo, di-
stributionum. Item nomine horarum, veniunt solæ septem.
16 de quibus de cele. mis. c. 1. & de hoc sup. in 7. notabili. † Deci-
mosexto quæro, si de consuetudine vel statuto debent cano-
nici esse in sacris, nunquid expectans qui non est in sacris habe-
bit distributiones. dicit Pau. quod sic, si consuetudo habebat
quód præbendati essent in sacris. secus si habebat quód etiam
canonici. ad hoc de præben. si pro clericis. vult dicere ponde-
randum esse an onus ordinum annectatur canoniæ, an præ-
bendæ. hæc quæstio cum sua decisione præsupponit aliam,
nunquid expectans debeat habere distributiones. in quo Io.
And. de consti. cum M. dicit quód non, si authoritate papæ
expectat, secus si capituli. Alij dicunt idem & fortius si autho-
ritate Papæ. quod plene dixi in d. c. cum M. & de præbe. dile-
ctus 2. Communiter obseruatur quód nec primi, nec secundi
habent, quod potest sustineri per id quod dixi in dicto c. cum
17 M. Decimoseptimo quæro, an possit per consuetudinem indu-
ci vt distributiones diuidantur non per omnes horas, sed per
certas, vt pro missa, & vesperis. glos. in verbo, certis. dicit quód
sic, per tex. in verbo, certis. quasi non omnibus. Lau. sentit con-
trarium, formans quæstionem de ordinatione quæ est in ciui-
b tate Pictauiensi: [b] in qua est consuetudo in aliquibus ecclesijs,
quód qui est in matutinis habet distributiones pro omnibus
horis, an sit rationabilis. & tenet quód non, tanquam quæ grauat
ecclesias. de cõsue. c. 1. item quia ambitione procedit. & idem
Genz. ad hoc, de ambitione. ff. de decre. ab or. fa. l. ambitiosa.
de consti. cum omnes. Item quia diurnum non debet dari nisi
operanti in vinea domini. de cle. non re. nonnulli stipendium.
de magistris. super specula. Ad hanc literam respondent quód
in hoc quód dicit, certis, debet exponi, scilicet septem, vt ni-
hil diminuatur de eis, & in hoc ab alijs horis discernuntur.
quæ expositio est extorta. vnde vt dicit glos. licet sit honestius

vt per omnes horas fiat diuisio: tamen de iure potest fieri pro
certis. Et in hoc sufficit quód de iure non probatur contra-
18 rium, sed potius prout hic. † Decimooctauo quæro, an valeat
consuetudo quód habens plura beneficia consequatur distri-
butiones, si interest diuinis in altero ipsorum. dicit Lau. quód
non, quia non est rationabilis. de conse. di. 5. nunquàm. in prin.
de cele. mis. c. 2. & c. te referente, pro hoc c. vnicum. de cle. non
resi. lib. 6. nec est contra quod dixi in proxima quæstione. aliud
enim est nulli horæ interesse, aliud interesse certis tantum.
19 † Decimonono quæro, pone quód aliquis est canonicus in plu-
ribus ecclesijs & obtinet præbendam sacerdotalem in vna il-
latum, nunquid si non promoueretur intra annum, carebit
voce & distributionibus quo ad omnes ecclesias? dicit Lau.
quód non: sed dumtaxat in ea in qua deliquit. de elect. si com-
20 promissarius. lib. 6. pro hoc litera ibi, in eisdem ecclesijs. † Vi-
cesimo quæro, si canonicus cui subtracta est dimidia distribu-
tionum, non potest inde sustentari. dicit glos. in verbo, dimi-
dia. quód non propterea habebit residuum. Ad quod opponi-
tur de eo quod notatur de elect. cum Vintoniensis. in glos.
no. quód. glos. tacite soluit in verbo, & imputet. quia hæc est
pœna quam posset curare recipiendo ordines. Idem dici-
mus de excommunicato qui potest facere se absolui. de quo
notatur in cap. pastoralis. de appel. Sed pęna de qua in c. cum
Vintoniensis. non est tollibilis ad nutum suspensi. idem Pau.
Lau. autem & Genze. tenent contrarium, dicentes quód ha-
bebitur ratio, ne egeat, sicut habetur in deposito. so. 50. di. stu-
deat. Sed compellitur per alias pęnas ad promotionem, nisi ra-
tionabilis causa subsit. de tempo. ord. ad aures. de statu mona-
cho. clemen. ne in agro. §. qui autem. Ioan. de Lign. refert
Bertrandum tenere cum glos. per rationem prædictam. ip-
se autem distinguit quód aut ex causa legitima recusat ordi-
nari, & procedit opi. Lau. & Genze. aut sine causa legitima,
& procedit opi. glos. quæ distinctio sapit æquitatem, sed glos.
21 se retulit ad eum qui contemnit ordinari. † Vicesimo primo
quæro, cui accrescit dimidia subtracta. dicit eadem glos. quód
cæteris interessentibus diuinis. idem Pau. per eadem iura quæ
allegat glo. Lau. & Genze. contra. dicit enim Lau. per alterna-
tionem vel quód dabitur cæteris interessentibus, vt dicit gl.
vel ponetur in vtilitatem ecclesiæ cui fit iniuria pro quadam
satisfactione subtracti officij. arg. 17. quæst. 4. si quis deinceps.
pro quo inducit Genze. de offic. ordi. si canonici. lib. 6. pro
hoc quod no. Innoc. de coha. cle. sicut. Ioan. And. in apostillis,
quas fecit post glos. dicit quod quandoque certa quantitas as-
signatur per capita interessentium, & procedit opi. Lau. &
Genze. quandoque simpliciter pro indiuiso assignatur inter-
essentibus, & tunc est locus iuri accre. per l. 1. in fi. ff. de vsu-
fru. accre. vult hæc opi. quod si debebatur certum quid cui-
libet interessenti tali hora, pone 10. solidi, quamquàm alij de-
sint, alij non, habebunt pinguiores portiones. secus si certa
quantitas, puta 10. lib. diuidebantur in eos qui interessent: tunc
enim quanto sunt pauciores inter quos sit diuisio, tanto por-
tio interessentium est maior: & ratio est, quia primo casu nul-
la est inter eos coniunctio. secundo sic. pro hoc quod no. ff.
de vsufruc. accre. l. 1. quod placet, & secundum hoc concorda-
ri possint opi. præmissæ. Et de hoc etiam inf. q. sequenti, in fi.
vbi aduerte quod ius accrescendi propriè procedit in vlti-
mis voluntatibus, de quibus loquuntur iura allegata in glos.
& inter coniunctos, vt C. de cadu. tollen. l. vnica. §. is ita-
que. vsque ad fi. An autem in alijs locum habeat, dico in-
fra quæstione sequen. Est autem triplex coniunctio, quia qui-
dam sunt coniuncti re & verbis: quidam re tantum, qui-
dam verbis tantum. Exemplum primi: si testator legat Ti-
tio & Sempronio equum. Exemplum secundi: si legat Ti-
tio domum, & postea legat Sempronio eandem domum, isti
coniunguntur re, quia circa eandem rem: sed non verbis,
ex quo separatim fuit factum legatum. Exemplum tertij:
legat Titio & Seio domum pro ęquis portionibus. isti coniun-
guntur verbis, quia simul vtrique legatur, sed disiunguntur re,
quia non ad eandem rem, sed ad suam portionem quilibet
vocatur, hæc exempla sumuntur ex d. l. 1. §. interdum. vbi gl. ff.
de vsufruc. accre. & sunt vera, licet aliqui calumnientur. de istis
coniunctis datur regula, quod si concurrit cõiunctus re & ver-
bis cum coniuncto verbis tantum vel re tantum, præfertur in
iure accrescendi. Sed si concurrit coniunctus re cum coniun-
cto verbis, pariter vtrique accrescit. quod tenet glos. in d. §. in-
terdum,

ADDITIONES.

a Quid venit nomine distributionum. Adde Doct. in cap. vnico, de cle. non resi. lib. 6.
Vin. God. Vide Dec. in consi. 18 per totum, lib. 2.

b Ciuitate Pictauiensi. Talis etiam consuetudo est in ciuitate Sedunensi.

terdum.de quo plene p Bar.ff.de leg.3.l.re coniuncti.& de hoc
etiam in seq.quæstione. Et in hac glos. ibi, si eadem res duobus
legatur, siue coniunctim, siue disiunctim, & alter eorum qñocunq; non peruenerit ad legatũ, tota debetur collegatario, vt
2 in fi.1.rñ.in gl.si tamen.† Vicesimosecundo quæro in eo ꝙ di-
a xi in proxima quæstione, an ius accrescendi [a] proprie cadat in
vltimis voluntatibus, an in alijs locum habeat. So. coniunctio
potest surgere ab homine. Item a lege. & de vltima debet intelligi quæstio præcedens, quia inter cannnicos videtur esse
quędam legalis coniunctio. quando autem surgit ab homine,
aut in vltima voluntate, & attenditur coniunctio, vt in q.præcedenti, an inter viuos, & hanc dicit Pet. vt refert Cy. in l. vnica. C.qñ non petentium partes. non attendi præterquam in
casu.l.1.C.si liberalitatis imperialis socius. lib.10. & ibi fallit in
donatione principis. Bart. in d.l. re coniuncti. in fi. distinguit,
quia aut quæritur de iure accrescendi quod procedit inter
coniunctos ab homine, aut de iure accrescendi ex coniunctione legali. de primo dicit ꝙ aut in vsufructu, & locum habet ius
accrescendi.d.l.1.in fi.de vsufru.accre.& est speciale, vt ibi dicitur. aut in proprietate vel alio iure. & aut in rebus indiuiduis,
& habet locum.ff.communia prædio.l.proprium. aut in diuiduis, & aut in dispositione principis, & habet locum d.l.1.C.
si liberalitatis imperialis socius. aut inferioris, & aut interest
concedentis quod locum habeat, & locum habet. ff. de contrahen. empt. l. fundus. aut non interest concedentis, & non
habet locum. l. si mihi & Titio. ff. de verb. oblig. & hoc totum
membrum non est ad propositum gl. nostræ. Sed in coniunctione legali subdistinguit, nec est opus prosequi, nec etiam
oportet insistere in declarãdis præmissis mẽbris, quia materia
non est propria, sufficit remissio ad plene no. in d.l. re coniuncti, & per Bald. in d.l. vnica. C.qñ non petentium partes. sed in
terminis nr̃is possemus confirmare quod dicit gl. sine his difficultatibus. Nam distributiones quæ dantur interessentibus
diuinis, nunq̃ pertinuerunt ad non interessentes. quód ergo interessentes totum capiant, non est per ius accrescendi: sed per
sublationem impedimenti & potius per ius non decrescendi,
ex quo non interessentibus nil debetur. Vicesimotertio quæro, nunquid iste qui non percipit distributiones nisi pro dimidia tenetur horis interesse ac si integre perciperet. Lau. quód
sic, alias subtraheretur tota & dabitur alij pro eo seruienti. de
offic.vi.c.fi.de ap.peruenit.de cleri.non resi.cum ad hæc. & dicit Lau. quód iste qui percipit pro dimidia forsan cantabit
cum media bucca. Sic dicitur hic fecisse Primas, qui existens
canonicus Paduanus cum priuatus esset media præbenda ita
etiam media bucca cantabat.

ADDITIO.

a An ius accrescendi. Adde glos. in ver. suspensus, in cle.1.de vi.& ho.cle. in l.si mihi & tibi, ff.de ver.oblig.& ibi Doct.Bar. in l.petinde. in §.1. ff. de stipu. seruo.

Vinc. God. Ius accrescendi inter coniunctos coniunctione legali etiam locum habet. Ruy.consi.52.nu.2.lib.3.& admittitur ius accrescendi ex dispositione legis ex tacita mente testatoris, Ruy.consi.146.nu.3. lib.3. & ius accrescendi est separatum a iure filiationis, Ruy.consi.103.nu.12.lib.3. tamen istud ius accrescendi non censetur prohibitum per dictionem taxatiuam a testatore appositam, idem Ruy.consi.36.nu.5.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Obseruantia generalis facit ius.*
2 *Libere verbum, quid importet.*
3 *Pubes factus canonicus non habet vocem in capitulo, donec excesserit annum 17.*
4 *Pubertas plena requiritur ad ordines sacros, scilicet 18. anni.*
5 *Laicus q est in carnisprimo pōt esse præsbyter in resurrectione Domini.*
6 *Clementina, generalem. de ætate & quali. an liget religiosos.*
7 *Aetas quæ requiratur in promouendis ad beneficia in ordinandis & in profitentibus religionem.*
8 *Et quod dicitur de annis ordinandorũ, an intelligatur de annis cõpletis.*
9 *Minor 18. annorum si ordinetur, an teneat ordinatio.*
10 *Subdiaconus effectus ante 18. annum, an habeat vocem in capitulo.*
11 *Episcopus an possit dispensare super ætate ordinandorum.*
12 *Minor 18. annis si impetrat in ecclesia collegiata vbi præbenda non habent annexos ordines, an valeat impetratio.*
13 *Missa an requiratur in collatione ordinum.*
14 *Ordinatus ad sacros ordines per vim, an teneatur seruare continentiã.*

CAP. III.

1 GEneralem. Glos. non summat, sed Pau. summat sic. In 18. anno ad subdiaconatum. In 20. ad diaconatum. In 25. ad presbyteratum potest quis libere promoueri. primo ponit motiuum. se-
1 cundo statuit: ibi, decernimus. † Nota quod generalis obseruantia facit ius commune. pro hoc de cele. mis. pernicio sus. &
quod ibi no. in glos.1. de clan. despon. c. fi. vbi etiam specialis
consuetudo redigitur in ius commune. Secundo no. quod ad
receptionem ordinum requiritur vt ordinato non obstet aliquid canonicum. supplet Pau. scilicet impedimentum. de sen.
exc. quód de his. & c. quamuis, puta fm Genz. irregularitas, de-
2 fectus vel vitium. de corpo. vi. per totum.† Tertio no. de verbo
a libere, [a] quod expone vt in gl.5. idest sine dispensatione. Et hoc
facit ad quæstiones facti pro intellectu priuilegiorum & aliarum concessionum, in quibus est verbum libere. Sed Genz.
etiam exponit libere idest nullius contradictione vel iuris impedimento obstante, quæ expositio de se bona est, sed quoad
3 tex. præcedens melior.† Quarto no. quod pubes factus canonicus in ecclesia collegiata non habet vocem in capitulo, nisi excesserit annum. 17. quod dic vt in glos. in verbo, decimoocta-
b uo, [b] ver. no. quæ innuit quod ipso iure sit suspensus ab executione ordinis. Item quod cle. præcedens exigit vt quis habeat
ordines cum effectu, ita quod non sit ei prohibita executio.
Ad vltimum, quod est verum, dic vt dixi sup. cle. proxi. in prin.
q.17.& inf.q.6. vbi dicitur quod ipso iure est suspensus. de primo contrarium vr̃ dicere Compost. c. vlt. eo. ti. quia requiritur
sententia suspendens executionem, vt ibi tenui. de quo ibi plenius. nec ista gl. contrarium dicit. stat enim quód ipso iure non
est suspensus, & tamen caret voce tanquam non legitime ordinatus, vt dixi in dicta cle. proxima, in prin. 17. q. præalleg.
4 Quinto no. quod ad ordines sacros requiritur plena pubertas,
quæ est in 18. anno. simile. ff. de ali. leg. l. Mela. in princ. vbi alimenta impuberi vsque ad pubertatem, debentur vsque ad 18.
annum. simile etiam in fœmina quæ vsque ad tale tempus
non impetrat veniam ætatis. C. de his qui ve. æta. impe. l. 2.
Opp. quod hæc clem. non sit sub congruo titulo. potius enim
conuenit titulo de tempo. ordi. So. vt in gl.1. ver. & sine dubio.
& idem Pau. Ex qua gl. no. quód propter connexitatem permittitur quod alias non liceret. Et sic no. de vi connexitatis, &
dic vt de constitur. translato. de app. vna. de accu. ad petitionem. Secundo opp. quód requiratur maior ætas quam ea quæ
ponitur in tex. de canonibus allegatis in gl.1. ver. & corrigit. Et
soluit quód corriguntur vt in glos. pro qua solutione est verbum, decernimus. pro hoc de iudi. decernimus. & quod ibi
no. & in hac glo. ibi fieri poterat dispensatiue. tamen etiam secundum illos canones poterat quis promoueri ante illa tempora. 100. di. c. pen. & fi. Stepha. Tertio opponitur, quia hic innuitur quód cessante hac clemen. standum erit antiquis iuribus potius quam obseruantiæ generali contrãriæ, & sic contra. 4. dist. §. leges. de consue. c. fi. Confirma, quia obseruantia generalis æquiparatur constitutionibus reductis in scriptis.
11. dist. catholica. & cap. ecclesiasticarum. So. dicit Lau. quód
generalis obseruantia derogat iuri, quamuis non sit obtenta
in contradictorio iudicio. d. §. leges. & hoc si non continet
peccatum, vt si anticipentur tempora recipiendorum ordinum deuotionis causa. secus si causa gulositatis, quia tunc licet obseruantia generalis forsan liberet a pœna temporali,
non tamen a gehennali: maxime vbi iura continent præceptum vel prohibitionem. 4. di. denique. in fi. & idem sit causa vagationis vel simili. de sta. mo. periculoso. lib.6. talis enim
obseruantia non facit ius, nisi consensus principis expressus
superueniat per contrariam constitutionem, vt hic, vel saltem
per consuetudinem præscriptam. de consue. c. fi. & per totum.
vel nisi cesset causa finalis iuris contrarij. 63. distinct. §. verum,
& §. his. vel proueniat grandis mali vel scandali euitatio. 11. di.
consuetudinem, & d. §. verum. Pau. autem extensius tractans
articulum, refert opi. tenuit enim Io. in d. §. leges. quód consuetudo rationalis & præscripta tollit legem. Alij dicunt quód
non tollit, nisi interueniat principis consensus expressus.
quod dicit Io. de Fontana procedere in papa, cuius iurisdi-
ctio

ADDITIONES.

a De ver. libere. Adde Doct. in capit. 1. de reg. lib. 6. tex. in capit. statuimus. in ver. libere, de rescrip. glos. in capit. lator. de homi. tex. in cap. primo, de sequest. posses. & fruc. tex. in cap. 1. in ver. libere, de rescrip. Bald. in l. dota. C. de test.

Vinc. God. Libere vti non dicitur qui impedimentum aliquod patitur, Ruy. consi. 219. numer. 3. lib. 1. Nec libere ad aliquem redijsse quid non dicitur a quo is certo temporis spatio excluditur, Ruy. consilio. 117. numero 5. lib. primo.

b In ver. decimooctauo. Adde quód vbicunque lex requirit certum tempus quod intelligatur completum. hoc dicit Bal. in c. cum vigesimum, de offi. de leg. nisi aliud lex declaret, vel nisi simus in fauorabilibus, vt per glos. in l. 3. in §. minorem, ff. de minorib. & per istam glos. hic in verbo, decimooctauo.

ctio pendet ab authoritate diuina, non aūt ex translatione po-
puli, vt in imperatore 11. di. consequens. vbi de hoc in princip.
dist. 17. huic. Alij dicunt quòd sufficit tacitus consensus princi-
pis ac si foret expressus. 54. dis. si seruus. pro hoc quod no. de se-
cund. nup. c. vir. & ff. de legi. l. de quibus. Alij dicunt quòd si cō-
stitutio non est approbara moribus vtentium, non seruantes
non dicuntur transgressores. quod tenuerunt Vin. Gof. Ber. &
Inno. de treu. & pa. c. 1. pro quibus facit. 28. di. §. ecce. ver. illud
autem Gregorij. 4. dist. c. fi. nam vt valeat constitutio, tria sunt
necessaria, quòd fiat ab eo qui potest. 16. di. canones, quod pu-
blicetur. de postu. præla. c. 1. & quod more vtentium approbe-
tur, vt in §. fi. Sed contra istos facit, quia tempus non est mo-
dus tollendæ nec inducendæ obligationis. ff. de act. & ob. l. obli-
gationum. §. placet. 16. q. 3. nemo. & præsertim obligationis ad
obedientiam. de præscrip. cum non liceat. Pau. in hoc recitat
opi. Hosti. in cap. 1. de treu. & pa. dicentis quòd in præceptonijs
hoc non excusat ꝙ constitutio non sit approbara moribus vtē-
tium, quia præceptum necessitatem importat. 14. q. 1. quod
præcipitur. secus in simplicibus constitutionibus. Pro quo in-
ducit Pau. c. proposuisti. 82. distin. dicens hanc opi. procedere
posse in illis qui erant tempore quo promulgata fuit constitu-
tio. præscriptio enim quandoque incipere nequit ab inchoan-
te possidere, sed a successore. sic 16. q. 3. si sacerdotes. de iure
patro. cura. & in hoc persistit Pau. sed in hoc reprobant qui-
dam. nam idem est hodie populus qui fuit iam centum annis
16. dist. habeo. ff. de iudi. l. proponebatur. & dicunt quod etiam
successor non præscribit sine bona fide & titulo, de præscrip.
c. 1. lib. 6. Prædicta incidunt in duas quæstiones. Vna est an &
a quando consuetudo possit præualere [a] iuri positiuo. & de hoc
plene dixi de consue. c. 1. Altera, nunquid per non obseruan-
tiam abrogentur iura etiam canonica, & de hoc dixi in d. c. 1.
de treu. & pace. Quo ad hoc tamen dico qđ procedere potest
dictum Pau. vt hi qui incipiunt constitutionem non recipere,
nō excusentur a peccato, sed successores sic. & si scit hoc prin-
ceps & tolerat, non vr̄ pati, vt tali iuri derogetur, etiam si alias
consuetudo non suffecisset. de cogna. spin. super eo. Quarto
opp. ad hoc quòd quo ad hanc cle. non tātum de generali ob-
seruantia, sed etiam de iure poterat quis promoueri in 25. an-
no ad presbyteratum, per c. cum in cunctis. §. inferiora. de elec.
Solu. vt in gl. a. in prin. quæ videtur fateri contrarium, dicens
quod obseruantia fundabatur sub illo. §. Recitat tamen opi.
Host. & Inn. respondentium ad illum §. ꝙ ibi per dispensatio-
nem ob necessitatem curæ. qđ reprobat, quia ſm illam opin.
sequebatur absurdum quod permitteretur alicui consequi cu-
ram & sacerdotium, & non sacerdotium tantum. Sed hoc ab-
surdum non putarem vt permittatur sacerdotium ob curæ
consequentiam & necessitatem & nō permittatur solum vbi
subest sola voluntas ordinandi. Sed inducit glos. & aliud absur-
dum, quia eadem foret ætas episcopi & sacerdotis. & idē Pau.
inducens notata per Archi. de præben. ei cui. lib. 6. quod etiam
non esset magnum absurdum. vnde ante hanc cle, tenuissem
opi. Inno. & Hosti. quia non facile debet induci iurium corre-
ctio, de elect. cum expediat. lib. 6. Pro hoc ista cle. quæ funda-
tur super obseruantia dicens ꝙ vult derogare iuribus antiquis
b & vtitur verbo, decernimus: [b] ergo prius non erat derogatum.
sed §. inferiora. debebat intelligi in casu suo tantum. Tangit
5 autem gl. duo alia. † Vnum quòd hodie laicus in carnisprìuio
potest esse presbyter in resurrectione. idem Pau. qui exempli-
ficat, vt quia recipit minores in prima dominica quadragesi-
mæ. subdiaconatum in primis quatuor temporibus sequenti-
bus. diaconatum in sabbato mediæ quadragesimæ. presbyte-
ratum in sabbato sancto. de tempo. ordi. de eo. Aliud ponit gl.
de interstitijs temporum idest interuallis inter ordinem & or
dinem quæ hodie non seruantur secundum gl. Idem Pau. di-
cens ꝙ cum iura permittant constitutum in minoribus pro
moueri ad curatum ſm vnam opi. vel secundum aliam per-
mittant existentem in subdiaconatu de quo remittit ad nota-
ta per se inf. cle. proxi. sequitur ꝙ omnes possunt promoueri si-
ne interstitijs. quæ ratio parum vrget, nisi quatenus referas ad
necessitatem quæ imponitur habēti curatum vt intra annum
fiat sacerdos. de ele. licet canon. lib. 6. & inf. de statu mona. ne
in agro. §. cæterum. Item ſm Pau. per hanc cle. mutata sunt
tempora antiquorum canonum, & per consequens interstitia
ipsorum quæ erant de quinque annis inter diaconatum, &
subdiaconatum, & de alijs quinque inter diaconatum & sa-
cerdotium, vt in iuribus allegatis in gl. in prin. ego autem dico
quod etiam secundum antiquos canones non semper habe-
bant locum interstitia. Nam si existens in 24. ordinabatur ad
subdiacona. intra septennium poterat fieri presbyter. 77. di.
quicunque. & ibi gl. in verbo, grandæuus. Sed procedant inter-
stitia, quando quis incipiebat recipere subdiaconatum post
vicesimum annum. hodie autem habent locum interstitia de
quibus hic siquis recipit subdiaconatum quàm primum po-
test, vt in 18. anno. vt in hac gl. ibi, ei cui. in gl. pe. Quinto op. ad
idem quòd etiam ſm canones antiquos poterat fieri subdia-
conus in minori tempore anni vicesimi. 77. dist. c. 1. gl. in ver-
bo, antiquis. soluit. & idem no. in d. c. in gl. hic respicit, & idem
Genz. Sexto opp. ꝙ non sufficit annus 20. pro diaconatu: nam
per hoc posset talis esse archidiaconatus, quod est falsum. de
elec. cum in cunctis. §. inferiora. tenet autem ratio, quia solus
diaconatus requiritur in dignitate archidiaconatus. So. vt in
glos. in verbo, diaconatus, & idem Pau. Septimo opp. ad hanc
solutionem de cle. ne in agro. §. cæterum prioratus. de sta. mo.
Sol. Pau. quod ibi speciale in religiosis, aliud in secularibus, de
quo dic vt in d. §. quia ibi sufficit ætas 20. annorum ad priora-
tus, non conuentuales curatos. Quæro quid de promotis ante
hanc cle. intra ætatem hanc. Sol. vt in gl. 2. ver. sed quid de pro-
motis, & idem Pau. similis est quæstio de ordinato intra pu-
c bertatem [c] ad sacros, an teneatur continere. de qua quæstione
remittit gl. ad no. de cleri. per sal. promo. c. vnico, de quo ibi di-
xi, & tenui, quod si talis erat doli capax, tenetur continere,
quod tenet gl. 1. q. 1. pueri, & idem dixi si quàm primum per-
uenit ad doli capacitatem, non reclamat. quia tunc incipit
6 obligari peccatis. de delict. puer. c. 1. † Secundo quæro nunquid
hęc cle. liget religiosos. dicit Pau. quod sic, & exponit verbum,
possit quis, tam de secularibus quam de religiosis, cum gene-
raliter & indistincte loquatur, & hoc religiosi moleste suffe-
runt, & non obseruant, putantes per quandam imperitiam in
eis non expedire seruare hæc tempora, cum non habeant cu-
ram, sed fortius in eis seruari debent, quia non subest tanta nē-
7 cessitas vt ordinentur. † Tertio quæro generaliter de ætate re-
d requisita [d] in beneficiandis, in ordinandis, & in profitentibus
religionem. de primis dicit Lau. quòd aut est episcopatus vel
dignitas superiorum, & requiritur anni 30. completi. de elec.
cum in cunctis, aut circa episcopatum, & aut sunt beneficia
duplicia, & requiruntur 25. anni incæpti, vt in abbatijs & alijs
dignitatibus & ecclesijs curatis, vt in §. inferiora. Fallit in ab-
batissis & priorissis monialium in quibus requiruntur anni 30.
completi. de elec. indemnitatibus. lib. 6. sufficiunt autem in eo
quod dixi de 25. annis, anni. 20. cum dispensatione ordinarij.
eo. ti. permittimus. lib 6. Aut sunt simplicia, & aut sunt cano-
niæ, & requiruntur anni 14. quia in talibus requiritur maturi-
tas consilij. de præben. super inordinata, secundum Lau. qui
respondet ad c. ex eo. de elec. lib. 6. vbi dicitur sufficere minus
pubertate, quòd ibi fuit dispensatio, & recitat ibi factum. com-
munior tamen opin. est quod de iuris rigore procedit c. illud.
de quo dixi in d. cap. super inordinata. Aut sunt alia simplicia
quam canoniæ, & sufficit quod quis excessit 7. annum, nam
ex tunc potest coronam idest ordinem clericalem habere, &
per consequens viuere de sorte Christi. de tempo. ord. nullus,
lib. 6. vbi a contrario innuitur requiri. 14. annum. Respondet
e Lau. quod vocat ibi argumentum a contrario: [e] quia contra-
rium est iure expressum, pro hoc quod no. de io. compe. signi-
ficasti, & dicit hoc procedere, nisi sint talia beneficia, quæ de
consuetudine vel statuto habeant ordines annexos, vt sunt
ecclesiæ rurales, capellæ sacerdotales, altaria, & similia, sup.
cle. proxi. de præben. significatum. de hoc articulo dic ple-
nius vt dixi in d. cap. super inordinata. de ordinandis distin-
guit Lau. quia aut loquimur de ordine tonsuræ, & suffi-
ciunt 7. anni, dummodo alia concurrant. de tempor. ordin.
nullus. libr. 6 de ordine subdiaconatus, diaconatus, vel pres-
byteratus, dic vt hic. aut de ordine episcopali, & dic quod
30. anni completi requiruntur. de elec. cum in cunctis. aut
de quatuor minoribus, & dicit glos. 77. distinct. in summa,
quòd ab anno septimo supra potest ordinari ostiarius, lector,
& exorcista, & sic stabit vsque ad annum 12. & exinde po-
test esse acolitus. Pau. idem tenet. Sed glos. vlti. hic indistincte
dicit

ADDITIONES.

a An & quando consuet. possit præualere. Addo Abb. in c. fi. de consue. in 2. col. & an valeat cōtra ius diuinū morale, vide Abb. in c. tua nobis. de deci. 1. col. Vin. God. Consuetudo contra statutum præualet. Goz. consi. 101. nu. 24. & ibi quanto tempore inducatur, nu. 25. 26. & 27.

b Verbo decernimus. Adde glo. in cle. per literas, de præben. in cle. fi. de æta. & quali. in cle. 2. de ap. in cle. 2. de reb. eccle. non alienandis.
Vin. God. Et vide Fel. in c. decernimus, in fine, de iud.

c De ordinato intra pubertatem. Adde Doct. in c. cum olim, de cle. coniu. Doc. in c. 2. 20. q. 1. Domi. de san. Ge. in c. sicut viri. in 2. col. 40. di. idem Do. in c. illiteratos, in fi. 30. dist.

d De ætate requisita. Adde Abb. in c. super inordinata, de præben. per totum. Cardi. Alex. in c. de his, 28 distin.

e Argumentum a contrario. Adde gl. in cle. ex graui, de vsu. Doc. in c. apostolica, de his quæ fi. a præl. Doc. in c. publicato, de ele.
Vinc. God. De illo arg. a contrario sensu, tractatur latissime per Nico. Euerardi demi. dul burgo. in 4. loco, fol. 13. quod illud argumentum est fortissimum & quando procedat, & quando non.

dicit ætatem maiorem infantia sufficere pro omnibus ordini-
bus minoribus, & sic seruatur. tñ dictum Lau. & Pau. de se est
verius, puto tamen ꝙ ordinatus in acolitum ante pubertatem
post infantiam non possit suspendi ab executione, ex quo non
est ius expressum hoc prohibens & in concursu opinionum si-
cut hæc cle. prefertur antiquis iuribus. ita quod dicit gl. vlt. pre-
ferendum est ei quod dicit dicta gl. summæ. 77. di. De profiten
tibus religionem dicit Lau. ꝙ requiritur annus quartusdeci-
mus in mare. 12. in muliere. intantum quod si aliquis ante ta-
lem ætatem quantũcunq; doli capax aliquã religionẽ intraret
patre vel matre seu parentibus deficientibus, tutores pñt cum
inuitum extrahere de religione, vt no. 20. q. 2. §. 1. cum ca. se-
quentibus. de reg. postulasti. & licet Hug. tenuerit ꝯtrium de do
li capacibus vt etiam non puberes obligentur professioni, pro
quo est de delic. pue. c. 1. & quod dixi. q. proxi. de ordinato ante
pubertatem ad sacros: dic tamen primum verius quia puber-
tas certa statuta est pro religione, prout dictum est de regu. c. r.
lib. 6. licet secus sit de matrimonio carnali, in quo viri poten-
tia supplet ætatem. de despon. impu. puberes, & pluribus c. il-
8 lius ti. † Quarto quæro, nunquid ꝙ dicit hic de annis ordinan-
dorum ad sacros, intelligatur de annis completis. gl. in ver. de-
cimooctauo. dicit quòd non, & ꝙ sufficit annus inchoatus. idẽ
Pau. & Genze. & Matth. eadem rõne qua gl. Sed in ꝯtrium ar-
guit Pau. per id quod no. gl. 77. di. subdiaconus. vbi dicit quòd
20. annus promouendi ad subdiaconatum debet esse comple-
tus, licet secus sit in honoribus secularibus, vbi sufficit inchoa-
tus. ff. de mu. & ho. l. ad rempublicam. vt sit ratio differentiæ
quia honores ecclesiastici potius sunt oneris q̃ honoris. 18. q. 1.
illud. primum verius, quod etiam tenet Pau. pro quo inducit
§. inferiora. quam allegat gl. & de regula. ad nostram. vbi de
hoc in glos. 2. Simile in vsucapione in qua sufficit attigisse vlti-
mum diem. ff. de diuer. & tempo. præscrip. l. in vsucapione.
Item in factione testamenti. ff. de testa. l. qua ætate. Sed hæc si-
milia non sunt bona. solum. n. probant ꝙ vltima dies anni cõ-
pleti sufficit ꝙ sit inchoata: potius ergo faciunt in ꝯtrium quòd
annus inceptus non habeatur pro completo. Sed ratio in illis
iuribus est, quia requirunt perfectum tempus, vt in eis patet,
sed id quòd sufficiat annus inceptus, optime probat ratio glo.
nam cum primum quis transiuit annum 17. completum, est
in 18. quod solum hic requiritur, & sic de cæteris, pro hoc, quia
existens in anno 25. statim completo 24. potest habere eccle-
siam curatam. d. §. inferiora. talem autem oportet esse sacer-
dotem, vt ibi. & de elec. licet canon. lib. 6. & sic permisso vno
annexorum, permittitur & reliquum. de consti. translato. de
9 offi. deleg. prudentiam. §. sexta. † Quinto quæro, circa hoc si
minor 18. annis ordinetur, nunquid tenet ordinatio. Hug. in c.
subdiaconus. 77. dist. dicit quòd sic, dicens quod etiam in cunis
posset puer ordinari sacerdos, & sic ad omnes alios ordines,
sed suspendendus est ab executione. de temp. or. vel non est
compos. Vnde dicit frater Aluarus quod caueant sibi religio-
si qui intra annos 18. recipiunt subdiaconatum, qui si interim
exequuntur idest ante ætatem 18. efficiuntur irregulares, per
c. si celebrat. & quod ibi no. de cler. exc. Contrarium tenui in
d. c. vel non est compos, quia talis non est suspensus, sed suspen
10 dendus, vt ibi. idem tenet Pau. in q. seq. † Sexto quæro an ordi-
natus in subdiaconum ante ætatem 18. an. habeat vocem in ca
pitulo si est canonicus ecclesiæ collegiatæ. videtur quòd non,
per id quod dicit gl. in verbo, decimooctauo. ver. no. quod ꝭ. di
xi. in 4. notabili, qđ sentit hic Matth. quia talis est puniendus.
de hoc ergo non gaudet priuilegio. Pau. dicit ꝯtrium per c. vel
non est compos. vbi tali mandatur prouideri de beneficio, nec
dicitur ibi quòd sit suspensus, sed suspendendus. dic aliter vt
dixi in 4. notabili, & plenius sup. cle. proxi. in prin. q. 17. tamen
quantum ad id de quo in proxi. q. placet dictum Pau. vt non
11 dicatur iste suspensus adeo ꝙ celebrans fiat irregularis. † Septi-
mo quæro, nunquid episcopus possit dispẽsare super ætate quo
ad ordines? gl. pen. ꝙ non. idem Pau. dicens, secus de ordinato
extra tempora cum quo dispensat eps. de tempo. ord. consul-
tationi. vbi hoc no. in gl. vlt. & idem ibi Host. cum distinctio-
ne de qua ibi dixi. & hanc glos. signa in ver. & per prædictam.
nam epi de hoc multum infestantur, maxime per religiosos
qui fauore religionis putant hoc eis deberi, sed vt sup. dixi. q. 2.
idem iuris de eis quod de alijs. idem no. Hosti. in summa, de
12 temp. ordi. §. & cui. in fi. † Octauo quæro, si minor 18. annis im-
petrat in ecclesia collegiata vbi præbendæ non habent ordines
annexos, an valeat rescriptum. videtur quod non: cum talis
non sit in ætate habendi iura canonicalia quo ad vocem capi-
tuli sup. c. proxi. non ergo valet rescriptum. de rescriptis. si eo
tpe lib. 6. Contrarium dicit Pau. quia de iure canonicali non
est habere vocẽ in capitulo, imo est inhabilis ad vocem: bene
potest esse canonicus. de elec. ex eo quod. lib. 6. pro hoc quia li-
cet habere vocem in capitulo pendeat a iure canonicali, non
tamen ius canonicale in hoc solo consistit: imo nec in hoc so-
lo principaliter: imo vocem habere potest non canonicus. de
13 ele. Cumana. de cau. pos. cum ecclesia. † Nono quæro, nunquid
in collatione ordinum requiratur missa. dic quòd honestum
est; tamen si sine missa conferuntur, tenet collatio, dummodo
in substantialibus forma seruetur, vt dicit Matth. in additione
per id quod no. Hug. 75. di. c. 1. habet autem obseruantia vt pri
ma tonsura & quatuor minores conferantur etiam sine mis-
sa, sed sacri nunquam. pro hoc c. literas. de temp. ord. quòd pro
bat satis quòd etiam de iure sacri non sunt conferendi sine
14 missa. † Decimo quæro, nunquid ordinatus ad sacros per vim
teneatur ad continentiam. videtur quòd sic, cum sacer ordo
habeat annexam continentiam 84. dist. cum in præterito. 28.
di. diaconus. dicit Matth. in additione, quòd si omnino fuit in-
uitus, non tenetur, & poterit contrahere matrimonium, & vti
contracto, & in propria persona sumere arma, & bellare. & ta-
lem percutiens non est excommunicatus, & in omnibus cen-
setur vt laicus eo excepto quod habet ordinem. 20. q. 3. præsẽs,
23. q. 5. ad fidem. Ad contraria respondet, quòd loquuntur in
ordinatis voluntarie. de hoc no. Hugu. 74. dist. vbi. Tu distin-
gue melius per c. maiores, de bapti. an fuerit præcise inuitus, &
tunc etiam caracteres ordinum non suscepit, an non præcise.
& dic quòd sic, & tunc cogitur continere.

De officio vicarij. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Volumus, verbum est inductiuum noui iuris.*
2 *Vicaria prima an vacet per receptionem perpetua vicaria.*
3 *Vicarius quid est.*
4 *Vicariorum genera seu species, quot sunt.*
5 *Vicarios perpetuos creandi quis habeat potestatem.*
6 *Quid si deputentur vicarij ad ecclesias parochiales scilicet rurales: an erunt perpetui.*
7 *Et quis visitabit ecclesias habentes vicarios perpetuos.*
8 *Et quis habebit custodiam talium vicariarum vacantium.*
9 *Item an quis possit promoueri ad ordines ad titulum vicariarum perpetuarum.*
10 *Cura animarum cui incumbat in ecclesia vbi est vicarius perpetuus, prælato an vicariatus.*
11 *Statuto ecclesiæ si cauetur quòd sede vacante iurisdictio episcopi exerceatur per archidiaconum vel per antiquiorem canonicum, nunquid tales habebunt curam animarum.*
12 *Vicarius perpetuus an possit sibi substituere alium vicarium.*
13 *An autem consensus patroni requiratur in constituendo vicarium perpetuum.*
14 *Episcopus an possit remouere vicariũ perpetuũ sine consensu patroni.*
15 *Curatus an possit habere secum vicarium sine licentia episcopi.*
16 *Curatus an possit in quadragesima committere religioso non priuilegiato potestatem audiendi confessiones.*
17 *Vicarius iurisdictionalis alicuius prouinciæ, qualẽ habet potestatem.*
18 *Vicarius episcopi constitutus ad omnia incumbentia, qualem habet potestatem.*
19 *Cognitio causarum si non committitur, quid intelligitur commissum.*
20 *Vicarius iurisdictionalis an possit constituere alium vicarium.*
21 *Episcopus an possit dispensare super pluribus curatis.*
22 *Vicarij perpetui infra quantum tempus debent promoueri ad sacerdotium.*
23 *Episcopus an possit dispensare cum vicario perpetuo secundum tenorem c. cum ex eo. de elec. lib 6. vide.*
24 *Et an inferior episcopo possit modo prædicto dispensare.*
25 *Episcopus an possit dispensare cum vicario super ætate.*
26 *Clericus existens in minoribus ordinibus an possit ad vicariatum perpetuum eligi.*
27 *Clementina vnica, de offi. vica. an habeat locum in ecclesiis parochialibus non curatis.*

CAP. I.

QVæ de ecclesiis. Tenorem c. de multa, & c. licet
canon. ad parochiarũ vicarios perpetuos de-
clarat extendi. hoc dicit ſm Matth. vel ſm
Pau. & melius. Iura loquentia de ecclesijs cu
ratis, locum habẽt quò ad tria in vicarijs per-
petuis ecclesiarum parochialium. Et quod dicit quò ad tria,
intelligit hic expressa in tex. tñ & in alijs idem dico inf. in 2. no-
tabili. & q. 25. primo thema, ex quo quæstio. secundo decisio:
ibi secunda, in perpetuis. No. de vicario perpetuo ex quo nota
esse dare etiam temporalem, vt patet in iuribus allegatis in gl.
in verbo, perpetuis. Dicuntur autem tpales secũdum Gen. qui
in locũ absentium deseruiunt non suo inte. de quibus loquũ-
tur iura allegata in glos. statim alle. & isti vicarij debent esse

contenti sustentatione vitæ reseruato residuo absentibus ex
iusta causa. de quo per Arch. de reg. beneficiũ. lib.6. Si autem
abessent non iusta cã eis applicentur. inf. dic̃. q. 4. Scdo no. ꝙ
idem iuris est de vicario qđ de rectore principali, quod patet
ex pluribus quęstionibus inf. formandis. Et maxi oĩc ex notaõs
in gl. in verbo, sacerdotiũ. ex qua no. ꝙ nõ tm̃ in tribus de qui-
bus in litera, sed ẽt in alijs. & idẽ qđ inf. dicam. q. 25. & hoc est
1 propter identitatem rõnis, quod facit ad multa. † Tertio no.
a ꝙ verbum volumus,[a] est inductiuum noui iuris. quod colligi-
tur ex glos. vl. & ideo vtitur verbo, volumus, & idem Pau. & in
hoc est hæc gl. sing. pro hoc de præben. præsenti. §. loca. lib.6. &
quod ibi no. Io. An. in princ. c. & inf. de so. compe. cle. vnica §.
volumus. vbi dixi in primo notabili. & de re. permu. cle. vnica.
2 in gl. fi. ibi dixi in 8. notabili. † Oppo. quòd per receptionem vi-
cariæ perpetuæ non vacet prima: nam duæ curæ in eadem per
sona sunt compassibiles. de præben. si tibi concesso. de rescrip.
si propter. li. 6. So. regula est in ꝯnum, vt hic in tex. & de præbẽ.
de multa. Fallit in casibus notatis in c. de multa. ad quod re-
mittit gl. in verbo, amittendis. Bertran. aũt enumerat casus ex-
ceptos & adhuc eos plenius prosequere. Vnus est in dependẽ-
tibus vel commendatitijs, vel cum papa dispensat. de ele. du-
dum 2. in fi. Alius quando sine authoritate prælati renunciat
primo, nec superior ratum habet. de renun. admonet. 7. q. 1.
non oportet, & c. si quis vero. qđ no. gl. 21. q. 2. si quis iam trans-
latus. Alius sic calore iracundiæ, & non animo consequendi
perpetui beneficij recipit sm̃, tunc enim sm̃ aliquos potest pę-
nitere. 2. q. 3. si quis iratus. pro hoc 2. q. 6. si quis libellos. de pę.
dist. 1. diuortium. ff. de inter. act. de ætate. §. fi. de ri. nupt. l. pleri-
que. quod nõ procedit simpliciter. nam neque præsumitur in-
cõsulta receptio cum sine causæ cognitione pręlatus primi nõ
det licentiam acceptandi sm̃ in alia dięcesi. Sed qñ talis licen-
tia non requiritur, adhuc nõ præsumitur inconsulta receptio.
& dato ꝙ sit inconsulta, tñ ipso iure vacat primum, de pręben.
eũ qui. lib.6. Sed ex cã posset istis subueniri per restitutionem.
arg. de in integ. resti. c. 1. & c. 1. lib. 6. eo. ti. Alius si in primo fe-
cerat expensas pp quas competit sibi retentio. arg. 12. q. 4. qui-
cunque. ff. fa. er. l. fundus. Instit. de act. §. fi. & hoc si fecit ante re-
ceptionem secundi: secus si post. Insti. de re. diui. §. certe. quod
dicit Io. de Lig. non esse verum in titulis beneficialibus. quod
dic verum quo ad retentionem tituli. Sed bene posset vti re-
tentione in aliquibus rebus secularibus ad primum beneficiũ
b pertinentibus. Et qñ liceat[b] vti retentione, no. de deposito. cap.
2. Alius si inconninenti fuit adiectus a scdo. qđ dic vt de elec.
commissa. §. 1. & ibi de hoc in gl. 1. lib.6. Alius si recipit sm̃ tan
q̃ visitator. 7. q. 1. pontifices. Alius si recipit sm̃ in alio episcopa
tu sine licentia epĩ primi. præalleg. c. admonet. quod dic vt ibi
dixi. Alius cum fructus secundi ad tempus spectat alteri. d. cap.
si tibi concesso. alleg. pro contrario. Alius qñ est defectus cleri-
corum. 21. q. 1. c. 1. 2. & 3. Alius si protestatur quòd non intẽdit
dimittere primum, & tunc non prudenter agit conferens sm̃.
de hoc no. de cle. non resi. quia nonnulli. Inn. tamen de rescri.
in nostra. dicit protestationem non valere tanq̃ facto ꝯtriam.
Host. contra. quod est verius si protestatio habet sua substan-
tialia. de ap. solicitudinem. in fi. & quod ibi dixi. & plenius de
consti. cum M. Secundo oppo. ad idem. nam qñ quis habet ca-
nonicatum cum parochiali ecclesia annexa & cum hoc aliam
parochialem. de præben. super eo. lib.6. de præben. exposuisti.
Sol. ille est casus exceptus propter annexionem, quod dixi in
proximo contrario. pro hoc tex. hic in verbo, similium. quod
ad hoc ponderat Pau. de præben. extirpandæ. §. qui vero. & dic
similium in genere etiam si non in specie: vt si vicarius perpe-
tuus beneficij curati instituitur principaliter in beneficio cu-
rato vel econuerso. nam idem erit ac si consequeretur simi-
lem vicariam. de præben. non potest. §. 1. lib.6. vbi no. in glo. po-
ne. & idem hic Pau. Tertio oppo. quòd vicarij tales non te-
neantur promoueri ad sacerdotium. c. statutum. de ele. li. 6. So.
vt in gl. 4. quæ excipit ecclesiam collegiatam, de qua loquitur
illud c. & idem Matth. Quarto oppo. ad idem quod imo non
tm̃ debeãt promoueri ad sacerdotium, sed oporteat quòd sint
sacerdotes: nam ẽt commendatarij qui sunt ad tp̃s tm̃ dati, de-
bent esse presbyteri. de elec. nemo deinceps lib. 6. So. aliud in
commenda. qđ dic vt in gl. verbo, promouendis. & dic rõnem
ꝙ quia commẽda est titulus extraordinarius: ideo magis stri-
cte de eo statuitur, patet in d. c. nemo. Quinto opp. ad idem de
eo quod no. Archi. in c. licet canon. de elec. lib. 6. dicens illud
c. non procedere in vicarijs etiam perpetuis. So. dictum eius
corrigitur hic, vt dicit glos. in verbo, sacerdotium. in princ. &
idem Genz. & Matth. Sexto opp. quòd non fuerit idem statuẽ-
dum de vicarijs quod de rectoribus. nam vicarius alicuius
non gaudet his priuilegijs quibus gaudet principalis, ff. de le-
gationibus. l. filius decurio, & l. vicarius. vbi si filius iuit in le-
gationem pro patre pro republica, non gaudet immunitate,
c sed pater. So. qñq; quis gerit[c] vices alterius ex deputatione ip-
sius principalis tm̃, & tunc procedunt ꝯtria: qñque ex deputa-
tione legitimi superioris, & procedit hæc cle. quæ ex eo quod
loquitur de vicarijs ppetuis, p̃supponit authoritatẽ superioris
interuenisse s̃. eo. ad hæc. pro hoc ꝙ dicam ĩ. q. 4. talis aũt vica-
rius proprie dr̃ vicegerens. C. vt dignitatum ordo seruetur. l. fi.
lib. 12. de offi. eius qui vi. alte. ge. l. 1. & 2. vbi dicit glos. talem vi-
ces gerentem habere ordinariam. de hoc etiam loquitur l. 1.
§. perfectis. ff. de leg. 3. faciunt hæc ad quæstionem an vicere-
ctor gaudeat illis immunitatibus quibus gaudet rector. ad qđ
dic ꝙ si deputatur a rectore, non gaudet. si autem ab vniuersi-
tate ob carentiam rectoris vel absentiam, gaudet, per prædicta
quod tenet Bar. in d. l. filius decurio. de facto tamen seruatur vt
etiam deputatus a rectore tractetur vt rector. Septimo opp. in
eo quod dixi in 3. notabili hoc esse nouum ius per verbum vo-
lumus. quòd imo antiquum in omnibus tribus dictis per iura
quæ alleg. glos. viti. in prio. Sol. vt in eadem gl. & idem Pau. di-
cens fuisse rationabile & æquum quod hic dr̃, quia isti vicarij
debent residere in loco. eo. ti. ex parte, & habent curam ani-
marum, ad qđ nihil alleg. sed probatur de præben. exposuisti.
ergo idem iuris ac si principaliter haberent curam. Et dicit
Pau. quòd licet plures vicarias vnus hr̃e non possit, tamẽ bene
pñt esse plures vicarij in vna ecclesia qui pariter habebunt cu-
ram totius parochiæ, sicut plures sacerdotes sunt in eadem ec-
clesia. de quo per Innoc. de præben. cum non ignores. Quæro
quæ fuit ratio dubitandi. dicit Lau. quòd ex quo vicarij nõ ha-
bent principalẽ curam animarum, nec vice sua, sed potius al-
terius ministrant, iura pęnalia non videbantur ad istos exten-
denda, pro hoc de elec. statutum. li. 6. Ratio decidẽdi, quia idẽ
periculum imminet animabus in istis sicut in principalibus, &
quoties vitium ex vna radice nascitur, consequens est vt ea-
dem lege tollatur. C. de nup. l. si libertam, & possunt isti dici
tanq̃ procuratores in rẽ suam, & comparari possunt procura-
toribus qui per litis contest. facti sunt domini, de procur. c. 1. li.
6. vel emphyteutæ, qui habet vtile dñium in re quando ad nõ
modicum tp̃s habet rem. ff. si ager vectigal. l. 1. & 2. vnde & re-
gentes vices aliorum, vt dicit Genz. habent eandem rationem
prohibitionis pp identitatem rationis, per q̃ iura etiam pęna-
lia extenduntur. de ele. si postquam. §. 1. li. 6. dicunt autem Lau.
& Ber. quòd quia isti gerunt nomine alieno, non possunt iura
principalis rectoris præscribere, C. de præscrip. 30. anno l. male
agitur. ad hoc de fide instrum. G. perpetuus. 16. q. 1. si sacerdo-
3 tes. † Secundo quæro, quid est vicarius.[d] dicit Lau. quod est is
d qui vices alterius gerit seu ministrat. quod dic vt per Host. in
sum. eo. ti. & dicitur vicarius qui vice non sua, sed alterius mi-
nistrat. ff. de offic. eius cui man. est iuris. in rubro & nigro. de of-
fic. dele. cum olim. 2. Sed illa iura loquuntur de delegato, qui
non dicitur proprie vicarius. vsus namque obtinuit ꝙ vicarius
dicatur tãtum altero de quatuor modis sm̃ Lau. de quibus in
4 seq. q. † Tertio quæro, circa dicta in proxima. q. quot sunt spe-
e cies[e] seu genera vicariorum. dicit Lau. quòd quatuor, quidam
sunt vicarij perpetui ecclesiarum parochialiũ, de quibus hic.
Alij sunt vicarij temporales, sicut mercenarij, qui ad tempus
assumuntur ad curam ad iuuandũ principalem rectorem, qui
non debet de honestate sine presbytero socio missam canta-
re. 7. q. 1. nihil de vita & hone. cle. vt quisque. vbi de hoc. Alij
deputantur ad aliq̃ prouinciam diœcesim vel locum, de qui-
bus eo. ti. c. pe. 16. q. 1. adijcimus. Alij deputantur ad exercenda
omnia quę incumbunt prælato absenti non tm̃ respectu curę,
sed respectu omniũ incumbẽtium. de quibus eo. ti. cum gene-
rali. lib.6. de tempo. ordi. cum nullus. §. inferiores. eo. li. & de his
5 oĩbus ĩ. io pluribus. q. † Quarto quęro circa primã speciẽ vica-
riorũ, de quibus s̃. in proxima. q. 1. de ppetuis vicarijs qs faciat
vel qđ tales vicarios esse ppetuos. dicit Lau. ꝙ authoritas epĩ,
ex qua recipiunt curã animarum. eo. ti. ad hæc. vbi de hoc. & p
Inno. de præben. de monachis. & c. in Lateran. pro hoc de ca.
mo.

ADDITIONES.

a Verbum volumus. Adde gl. in verbo, volumus. in cle. vnica. de re. permu. glo.
in verbo volumus, in cle. 1. de censi. Card. Zab. in c. 1. de confes.
Vin. God. Vide de isto verbo volumus, Ias. in l. 2. col. 6. C. de sum. tri. & fi.
cat. vbi potes videre quid in contractibus, quid in iudicijs, quid in vltimis
voluntatibus, & Cor. consi. 129. visis, litera f. lib. 4.
b Quando liceat. Adde Spe. in ti. de contuma. in §. 3. ver. sed pone, & Bar. in l. si
non sortem, in §. si centum, ff. de condi. indebi.
c Quandoque quis gerit. Adde Ang. de Are. instit. de excep. in rubro. Bart. in l.
filius, ff. de leg. 1. Alex. in rub. ff. de offi. eius cui mand. est iur. Barb. in c. sane.
el. 2. in 1. no. de offi. delega.
d Quid est vicarius. Adde Io. An. in c. Romana. de appella. lib. 6.
e Quod sunt species. Adde gl. in c. ex parte. el. 1. de offi. deleg.
Vinc. God. Vicariorum species quæ sint, tradit Ruy. consi. 148 nu. 5. lib. 4. Vi-
cariorum autem genera quæ & quot sint, ponit Fely. in c. postulasti, in prin-
cip. de rescrip.

mo. c. vnico. li.6. Idem Matth. qui etiam prosequitur de vica-
rijs temporalibus, de quibus aliquid dixi sup. in 2. notabili. Sed
addit Matth. ꝙ quando ex causa non iusta prælatus se absentat
etiam dato vicario vltra sustentationem vicarij, fructus non
dabuntur rectori, sed debent conuerti in vtilitatem ecclesiæ,
vt no. Inn. de coha. cle. sicut. in gl. satisfactio. licet Ioan. 91. di.
clericus victum. in gl. sed cui. dicat quòd debent applicari epis
& canonicis quæ habent bona cōia, sed si diuisa, solis canoni-
cis. Tu autem dic vt no. de vita & hone. cleri. cle. 2. in gl. in ver-
bo, suspensus. quæ dicit distributiones quotidianas applicari
debere canonicis. pro hoc qđ no. s. ti. proxi. cle. vt hi qui. in fi. in
gl. in verbo, dimidia. & ibi plenius dixi. q. 21. & 22. de fructibus
autem beneficij dicit gl. prædicta in verbo, suspensus quòd ac-
6 crescunt ecclesię. quod est notabile. † Quinto quæro quid si de-
putentur vicarij ad ecclesias parochiales, puta rurales vel simi-
les. dicit Lau. quòd non sunt perpetui, sicut sunt vicarij paro-
chialium, & poterunt amoueri ad velle pręlati, qđ tenet etiam
gl. in verbo, parochialium. & idem Pau. dicens ꝙ bene possent
deputari vicarij in curatis non annexis, de quibus in cle. vnica.
ad fi. sup. de sup. negli. præla. pro hoc de præben. cum singula.
vult dicere ꝙ non sic deputabitur vicarius in curato regulari-
ter, sicut in parochiali ecclesia. sed Lau. dicit ꝙ si authoritate
epi deputatus est in curato beneficio, est perpetuus & immu-
tabilis, per c. vnicum. de capel. mo. lib. 6. & per id quod no. Inn.
de præben. in Lateran. quod verius puto. nam qđ hic dixit de
parochialibus, & siſr in c. extirpandæ. §. qui vero, habuit respe-
ctum ꝙ non simpliciter in omni curato debet vicarius depu-
tari, cum sint quandoque curata siue parochialia in quibus nō
subest ratio dandi vicarium, sed in parochialibus propter lati-
tudinem parochię vel aliam necessitatem citius imminet ne-
7 cessitas. & de hoc etiam inf. q. 30. † Sexto quæro quis visitabit
ecclesias habentes vicarios perpetuos. dicit Lau. quod eps, &
per consequens procurationes recipiet. de censi. authoritate.
sed etiam patronus cui debetur ratio tpalium, hoc pōt. de pre-
ben. in Lateran. vbi de hoc per Inn. de exceptio. cum venerabi-
lis. in fi. & tunc si ambo concurrant, faciet quilibet. s. eps & pa-
tronus id quod spectat ad suum officium: minor tamen in re-
uerentialibus, vt in sedendo & similibus, cedet maiori. de offi.
leg. volentes. qđ tamen c. loquitur de constitutis circa idem:
8 ideo melius facit de ma. & obe. statuimus. Lau. † Septimo quę-
ro quis habebit custodiam istarum vicariarum vacantium. di-
cit Inn. de ap. bonæ. & Lau. hic, ꝙ patroni clerici, non eps. d. c.
bonæ. sed patroni laici non, sed eps, de offic. ord. cum vos. vbi
de hoc no. per Inn. in d. c. in Lateran. quod tenet Hug. 17. q. 2.
9 sane. † Octauo quæro an quis possit ad talem titulum vicariæ
promoueri ad ordines. dicit Lau. quod sic, quia tales habent
ius in re, & suo iure possident, saltem quo ad portionem sibi
assignatam: pro hoc de rescri. postulasti. de fide instru. G. per-
petuus. de præben. de monachis. & c. suscepti. lib. 6. Gof. tenuit
ꝯrium in c. 1. eo. ti. dicens ꝙ talis possidet non sibi, sed domino
cuius vices gerit. de prescrip. si diligenti. de resti. spo. olim. 1. ad
hoc. C. de præscri. 30. an. l. male agitur. Iura aūt volunt aliquem
ordinari in titulum nomine proprio. 70. di. c. 1. de præben. epi.
sed vt dicit Pau. hoc procedere posset in tēporali vicario: secus
in perpetuo qui suo nomine possidet ad instar inducentis rem
ad non modicū tps. ff. si ager vecti. vel emphy. petatur. l. fi. idē
20 etiā Steph. & Io. de Lig. hic: & ego in d. c. 1. † Nono quęro quis
dicatur habere curam animarum, an prælatus, an vicarius. di-
cit Lau. ꝙ quandoque primitiæ, decimæ, & oblationes quæ
dantur ratione curæ, competunt vicario, & certa tantum por-
tio assignatur prælato vel ei cuius est vicarius, vt monachis: &
tunc cura & rei vendicatio spectat ad vicarium. sic dicit intelli-
gi firmem glos. de præben. exposuisti. aliquando receptio pro-
uentuum spectat ad principalem certa portione relicta vica-
rio, iuxta c. suscepti. de præ. lib. 6. & tunc cura animarum & rei
vendicatio & fructuum spectat ad principalem, maxime in
foro contentioso: sed exercitium in foro animæ spectat ad vi-
carium. de præ. super eo. lib. 6. & ideo dicuntur capellæ mona-
chorum non vicariorum, vt in rub. de capel. mo. sic dicit intel-
ligendum c. cum singula, in prin. de præben. lib. 6. de hoc de
præscrip. ex transmissa. de sepul. ex parte 1. & cap. in nostra. in
princi. Op. ad hanc sol. de extrauag. Io. execrabilis. § si vero. vbi
indistincte dicitur de officio curato. & sub verbo officio, com-
præhenditur vicaria perpetua, vt dicit glos. 3. hic. & tenet Pau.
quod etiā dico in q. seq. & q. 22. Et sic indistinctè cura est apud
vicarium perpetuum. Sol. ista contrario, & dic ꝙ cum loqua-
mur de vicario perpetuo, & sic de prima spē, de qua sup. q. 4. in
distincte cura dicitur esse apud vicarium quo ad omnem effe-
ctum tam quo ad commoda quam ad incommoda, licet per
modum cuiusdam iuris & in habitu sit apud principalem. ita
no. in d. c. exposuisti. Distinctio autem Lau. bene procedit quo
ad exercitium actionū cōpetentium beneficio, quia qn̄ solum
certa portio datur vicario, pertinent actiones principali & non
vicario, saltem sic principaliter, pro hoc iura præalleg. & sup.
11 de rescrip. cle. 1. de quo in q. sequen. † Decimo quęro circa hoc:
pone quod statuto ecclesiæ cauetur ꝙ sede vacante iurisdi-
ctio epi exerceatur per archidiaconū vel antiquiorem cano-
nicum: nunquid archidiaconus vel antiquior canonicus per
hoc censetur hr̄e curam? hæc quęstio competentius caderet s.
in scđa specie vicariorum. Sed pp contiguitatem materię eam
hic posui. & vr̄ ꝙ non: nā quis pōt hr̄e talem vicariam & reti-
nere cū hoc beneficium curatū vel dignitatem. pro hoc 41. di.
Catinensis. & c. fi. 21. q. 2. relatio. de elec. cle. statutū, in fi. cense-
tur enim vicarius temporalis, quia tpe durat. s. vacāte sede: qui
titulus non vr̄ esse titulus: nā & alias ecclesiam intitulatā non
facit commenda vacare. de ele. nemo. lib. 6. Item tale officium
exercet nomine alieno. Ipse ergo principalis censetur curatus.
ar. de rescrip. ex parte sup. de fi. presby. constitutus. Item posset
contingere ꝙ nunq̄ exercebit tale officium, vt quia suo tem-
pore nunq̄ vacabit sedes. non aūt attendendum ꝙ contingere
potest. ff. de in litem iurā. l. 1. in prin. vbi res non censetur maio-
ris æstimationis pp litem, licet possit æstimatio crescere pro-
pter contumaciā non restituentis. non enim ponderandi sunt
tales casus euentitij, ff. de re iudi. l. si quis ab alio, ff. qui & a qui-
bus. l. Iulianus. licet quandoque consideretur potius quod po-
test euenire q̄ quod euenit, vt no. 55. di. si quis absciderit. Item
debet ponderari actus & effectus potius q̄ habitus, sed in actu
talis non habet curam: ergo &c. & dicit Paul. quòd hæc mul-
to fortius procedunt quo ad extrauag. Io. execrabilis, quia illa
constitutio expresse requirit actum & exercitium curæ, non
habitum tantum. vult dicere ꝙ quo ad illam extrauag. atten-
detur vicaria perpetua, & illa dr̄ habere curam: non autē tpa-
lis, pro hoc qđ dixi s. q. proxi. per istas rationes Pau. hoc tenet,
& idem per easdem rationes tenuit Io. An. de offi. leg. c. pe. lib.
6. & in additio. Spec. super rub. de præben. in h. quas etiam in-
ducit ad alia de quibus ibi. & hæc pars vera pro qua notanter
a facit hæc cle. cum loquatur de perpetuis[a] a contrario sensu.
sed pro hoc expressius est, quia talis titulus tpalis non est titu-
lus beneficialis, propria autem cura inhæret titulo beneficij: &
sic non tali officio extrinseco. Item talis temporalis non facit
12 nomine proprio, vt dictum est sup. ea. q. † Vndecimo quæro,
b prosequendo de vicario[b] perpetuo, an possit alium vicarium
sibi substituere. vr̄ ꝙ non s. eo. clericos. ibi, alios sibi substituere
non permittas. quod dicit Lau. verum si vult substituere sibi
similem idest, perpetuū, maxime si per hoc vellet se excusare
a residētia personalis: alias sibi licet, cum talis sacerdos debeat
habere vicarium secum. 7. q. 1. illud. & c. nihil. pro hoc dicet
Lau. text. esse de arbi. non sine. sed non expresse ibi probatur.
Pau. idem tenet. & pro hoc ꝙ ad tempus possit substituere ex
causa, inducit ar. ex l. 1. 1. rñ. ff. de offi. eius cui man. est iuris. &
de ap. peruenit. & hoc cōiter tenetur in c. clericos. præalle. pro
hoc qđ dicam inf. q. 14. 15. & 19. Opp. ad prędicta ꝙ etiam per-
petuo possit substituere sicut procurator & negotiorum ge-
stor. ff. mā. l. si procuratorem. §. 1. C. de procur. l. neque tutores.
Sol. fm Pau. aliud in procuratore iudicij qui per lit. contest. fa-
ctus est dñs litis, vt in l. neque tutores, de procu. c. 1. & 2. 2. rñ. li.
6. Aliud in vicario qui non est dñs. eo. ti. c. 2. & cuius industria
est electa. arg. de offi. Archid. c. 1. & 2. de ele. non resi. telarum.
de præben. extirpandæ, ff. de sol. l. inter artifices. videtur etiam
hoc esse spāle vt nō substituat, ne procedatur in infinitum, de
rescri. cum in multis. li. 6. cum simi. dic melius ꝙ cum talis vi-
caria sit titulus beneficialis, vt hic, & de rescrip. postulasti. non
potest conferri nisi de superioris authoritate. eo. ti. ad hæc. &
c. clericos. Opp. ad idem de c. perlectis. 25. dis. & de offic. archi-
presb. c. 2. in fi. io. dicit Goff. in illo cap. 2. & Pau. hic, quòd vica-
rius bene dat vicarium in iurisdictione voluntaria, vt in con-
trarijs: non autem in contentiosa. Ioan. de Lig. dicit quod hęc
solutio tollitur per c. clericos. Ipse autem dicit quòd potest hoc
ad tempus, non perpetuo. quod est verius, & ita loquuntur
contraria. Item illa solutio in se non tollit contrarium, cum
loquamur de vicario respectu curæ, qui non habet iurisdi-
ctionem, saltem semper, vt quando est cura fori pœnitentia-
13 lis tantum. † Duodecimo quæro, nunquid in constituen-
do

ADDITIONES.

a De perpetuis. Adde Inn. & Host. in c. G. perpetuis, de fi. instru. Doct. in c. ex-
tirpandæ. de præben.
Vin. God. De vicarijs perpetuis in aliqua ecclesia, & de eius materia, tradit
Felyn. in c. G. perpetuus, col. 1. & 2. de fide instru. & in c postulasti, col. 1. &
2. de rescrip. & Rom. consi. 356.

b De vicario. Adde glo. in cle. vt professores. de regu. tex. iuncta gl. 1. in c. 1. de
offi. vica. lib. 6.
Vinc. God. Quod etiam vicarius Papæ non possit alium substituere, dicit Io.
Franc. in tract. de offi. & potest. cap. sede vac. q. 10. nu. 40. quod habetur in
lib. 9. tract. fol. 16.

do vicarium perpetuum requiratur consensus patroni. Ala-
nus & Inn.co. tit. ad hæc, dicunt ꝙ sic: si ecclesia non est colle-
giata. vel si est collegiata, & patrono hoc competit iure spāli.
de iurepa.nobis. pro hoc de eccl. ædi. c. 3. sed Gof. & Ber. in d.
c. ad hæc. dicunt sufficere consensum solius epi, pro quo indu-
cit Pau. de præben. cum singula. lib. 6. qđ non multum facit. &
sic vr̄ in hoc consonare idem Lap. dicens requiri etiam con-
sensum rectoris. qđ etiam tenet Pau. nam in lr̄a ibi, assumptis,
supplet per rectorem. Lap. aūt dicit satis esse ꝙ de ipsius cōsen-
su, vt nūc dixi. pro hoc de si. præsby. proposuit. ꝙ tamen solus
eps hoc possit, inducit Lap. c. cum ex co. de ele. lib. 6. Sed ibi de
vicario temporali cōstituto in beneficio absentis causa studio-
rum. dic igitur ꝙ requiritur consensus rectoris & etiā patroni,
cum de vtriusque præiudicio agatur in hoc ꝙ credatur titulus
perpetuus in ecclesia. pro hoc de iurepa. postulasti. Sed de tpali
vicario dic solum ep̄m hoc posse ex causa. d. c. cum ex eo. & si-
militer si causa ardua subesset, putarem ep̄m posse constituere
perpetuum vicarium inuito rectore & patrono, quorum ↄ̄di-
ctio irrationabilis non foret admittenda. habet enim ep̄s libe-
ram dispositionem beneficiorum suæ dioecesis, ita ꝙ ex causa
potest etiam ius vnius ecclesiæ dare alteri. de reli. do. constitu-
14 tus. † Decimotertio quæro, an ep̄s sine consensu [a] patroni pos-
a sit remouere vicarium perpetuum. dicit Lau. & Pau. quod ep̄s
debet vocare patronum non vt cum ipso ep̄o iudicet, sed vt
defendat vicarium si velit, arg. c. ad hæc. in fi. eo. ti. de quo ibi
per Host. qui hoc tenet in contrarium, quia si non potest cōsti-
tui sine consensu patroni: ergo nec destitui. regula, omnis res,
de reg. iur. ad hæc. de offic. Archi. ad hoc dicit Pau. qđ eo ipso
qđ patronus citatus non defendit vicarium, videtur consenti-
15 re, pro hoc de reiu. quāuis. † Decimoquarto q̄ro circa scđam
b speciem de vicario temporali, vtrum liceat [b] sacerdoti sine li-
. centia ep̄i habere secum talem vicarium? vr̄ ꝙ sic, per c. adijci-
mus. 16. q. 2. & quod ibi no. in gl. ad idem. 23. di. mulier. Item
principalis est datus ad vniuersitatem, pro hoc sup. eo. c. fi. vbi
probatur de vicario perpetuo: ergo non tantum sacerdos, sed
etiam vicarius perpetuus potest habere vicarium tpalem de-
putatum iure suo. de offi. or. eis quibus. qđ tenet Pau. dumta-
men hoc non prohibeatur per statutum synodale vel prouin-
ciale. 7. q. 1. illud. & c. nihil. & sic si est peregrinus vel ignotus,
maxime vltramontanus, in eo secus erit. de cler. peregri. per
totum. de tempo. ordi. c. 1. lib. 6. Op. ad hoc de consti. c. 3. dicit
Lau. ꝙ ibi de assumendis perpetuo ad beneficia: hic de assu-
c mendis ad tp̄s [c] ad administrationem sacramentorum tantū,
propter hoc tamen non excusabuntur rectores a residentia, vt
dixi sup. q. 11. de hoc no. in cle. 1. inf. de priui. in gl. in ver. specia-
li, quæ dicit hoc verum præterq̄ in sacro pœnitentię. de quo dic
ꝙ non licet confiteri etiam de licentia proprij sacerdotis, nisi
tali qui alias habuit curam. Pau. ibi dicit illud verum, nisi re-
ctor per viam delegationis committeret, ꝙ potest etiam alias
non curato, & de hoc dico in d. cle. in prin. q. 23. Oppo. ad hoc,
quia cum exercitium curæ sit nudi ministerij in quo requiri-
tur industria, non videtur delegabile. de offic. deleg. cap. fi. Sol.
quia in commissione facienda ad tempus non agitur de præiu-
dicio magno beneficij, dummodo sit tp̄s modicum, puto re-
ctorem posse assumere vicarium ad curam. Et ita fuit dispu-
tando terminatum, vt no. Io. And. de elec. cum ex eo. lib. 6. &
hoc intelligo etiam ad effectū vt possit se ad tempus absenta-
re. Iste. n. vicarius non censetur habere curam. Item satis venit
in commissione curæ facta ipsi principali vt hoc possit, alias
contingeret præiudicari beneficio, cum non facile semper pos-
sit accedi ad ep̄m, & hoc etiam si assumptus nō erat alias cu-
ratus, dumtamen non prohibitus ab exercitio curæ. Sic intelli-
ge dictum Pau. secus si prohibitus, vt dixi s̄. eo. q. vt quia pere-
grinus vel ignotus, quia tunc non tenebit talis commissio, cū
ad solum ep̄m licentia hmōi pertineat. de cle. peregri. tuæ. & c.
16 fi. & per hæc deciditur qō sequens. † Decimoquinto q̄ro, nun-
d quid rector [d] seu vicarius qui in quadragesima habet plures ad
confitendum, ita quod per se non pōt expedire, possit com-
mittere religioso non priuilegiato super cura ptātem audiēdi
tales confitentes. vr̄ ꝙ sic. 16. q. 1. sunt nonnulli. vbi vr̄ ꝙ oīa li-
cent monachis, a quibus nō sunt per suam regulam prohibiti.
ea. q. §. ecce sufficienter. vbi de hoc plene. Lau. in hoc resider. tu
17 dic vt in proxi. q. vt dico. inf. de priuil. cle. 1. in prin. q. 21. † Deci-
mosexto quæro circa tertiam speciem de vicario iurisdictio-
nali ad certam prouinciam vel locum, qualis sit eius ptās. dicit
Lau. potestatem talium mensurandam ex eorum commissio-
ne, pro hoc de priui. accepimus, & c. porro. & de hac sp̄e plene
18 dixi eo. ti. c. pen. † Decimoseptimo quęro circa quartā speciem
de vicarijs qui cōstituuntur ad cīa incumbentia, vt p ep̄os, vel
similes, q̄ ptātem hn̄t. Sol. aliqn̄ faciunt idē consistoriū vt offi-
ciales principales ep̄orū. de cōsue. putamus. lib. 6. de ap. Roma-
na. in prin. eo. lib. sup. de rescri. cle. 2. aliqn̄ non: vt sunt officiales
foranei. & circa hoc dicit Lau. ꝙ licet nomen officialis con-
cernat oīa officia. de milti. c. 3. vsus tamen introduxit illos voca-
ri officiales specialiter quibus causæ cognitio per habentes iu-
risdictionē ecclesiasticam generaliter cōmittitur, siue sit ep̄s,
de offi. dele. insinuante. siue inferior. de ope. no. nun. c. pe. & in
paucis locis in volumine Gregoriano de istis fit mentio, sed in
6. lib. pluries. ptās autem officialis episcopi colligitur ex c. licet.
eo. ti. lib. 6. & c. cum in gn̄ali. eo. ti. & li. vbi fit dr̄ia inter genera-
lem vicariū, & officialē, qa officiali solū committitur cogni-
tio cārum totius dioecesis, non aūt inquisitio, correctio exces-
suū, a beneficijs amotio, nec beneficiorum collatio nisi spāli-
ter tali sint commissa. Sed vicarij gn̄ales oīa hæc possunt exce-
pta beneficiorū collatione. d. c. cum in generali. de hoc tn̄ dic
vt ibi, & per Italiam raro est ꝙ fiat dr̄ia inter officialem & vi-
carium: & tales termini pn̄t accipi promiscue: & sic accipiun-
tur. vn̄ ptās taliū potius mensuratur ex commissione. Cōmis-
sio aūt limitatur per c. licet. & c. cum in gn̄ali. præalle. Illud tn̄
c. optime facit pro Lau. quia ibi vicarius & officialis ponuntur
tanq̄ distincti. ad idem de temp. or. cū nullus. §. insertores. & §.
seq. lib. 6. & de hoc in se. q. sed vt nunc dixi, hæc distinctio non
19 bene probatur a iure. † Decimooctauo quæro circa hoc si cō-
mittitur cōmissio causarum, quod intelligitur cōmissum. vr̄
ꝙ solum ciuilia. cā. n. est factum per actionem positum in iu-
dicium anteq̄ rn̄deat aduersarius. de ver. sign. forus. Cognitio
vero concernit iurisdictionē iudicis cognoscentis de cā. l. no-
tionē. ff. de ver. sig. & sic de accusatione criminali talis non po-
tent cognoscere. pro hoc inducit Lau. quia tales causæ crimi-
nales computantur inter maiores, & eas non tractat ep̄s sine
cōsensu capituli. 15. q. 7. ep̄s. de his quæ fi. a præla. nouit. & c. ca
noscitur. Sed in mandato generali non transeunt maiora. de
offic. deleg. qđ translationem. d. c. cum in generali. In ↄ̄rium fa-
cit, quia cā simpliciter accepta comprehendit ciuilē & crimi-
nalē, de iura. calū. c. 1. in fi. dicit Lau. ꝙ ptās vicarij se extendit
ad oīa quæ sunt necessitatis: sicut in licentiandis ordinandis.
de tempo. or. cum nullus. li. 6. vel quæ sunt iustitiæ: sicut in ab-
solutionibus excōicatorum, & similibus. arg. de maio. & obe.
e c. vnico. lib. 6. secus de his quæ sunt gratiæ, vt dare [e] indulgen-
tias, vel conferre beneficia. d. c. cum in generali. ideo non co-
gnosci de feudo. de fo. cōpe. verum. ne forte procuret tales va-
sallos quos dn̄s nollet, & in hoc repetit Lau. ꝙ dixi s̄. q. proxi-
ma, de dr̄ia inter officialē & vicarium, dicēs ꝙ de his quæ sunt
meræ gr̄æ, vt in exemplis p̄missis, nec officialis nec vicarius se
possit intromittere sine spāli mandato. eo. tit. cum in gn̄ali. lib.
6. Ex quo cōfert a cōtrario ꝙ de omnibus quę sunt iustitiæ &
necessitatis cognoscit vicarius & se intromittit. ad idem de
temp. or. cum nullus. officialis autem tantum de his quæ sunt
iustitiæ. Fallit in inquisitionibus, promotionibus, & correctio-
nibus, & amotione a bn̄ficijs. d. c. licet. Ex hoc dicit Lau. ꝙ of-
ficialis & vicarius æquiparant̄ in his q̄ sunt gr̄æ, quia hæc neu-
tri licent. Sed in his quæ sunt necessitatis diuersificantur, quia
vicarijs licent siue sint iustitię siue non, officialibus autem non
licent nisi cum sint iustitiæ. dic vt dixi in proxi. q. ꝙ hæc diuer-
sitas non bene probat iure. Sed in partibus vltramontanis ex
quadam obseruantia surrexit hæc diuersificatio. dicit etiam
Lau. ꝙ isti. s. vicarius & officialis ęquiparant̄ partim capitulo. s.
in ciuilibus, partim differūt. s. in criminalibus. Et hoc vr̄ ↄ̄dice-
re p̄missis, quia vr̄ velle ꝙ de criminalibus nō cognoscāt vica-
rius & officialis: cuius ↄ̄rium ꝓxime dixi, & illud verius. de ip-
so aūt capitulo dicit Lau. ꝙ mors & absentia ep̄i æquiparātur,
ita qđ capitulū vel alius in quē translata est ptās, ita pn̄t ep̄o ab-
sente sicut defuncto vt no. Inn. de hære. ad abolendā, in fi. glo.
mag. pro hoc quia mors & longa absentia equiparantur. de te-
sti. pręsentata, & facit qđ no. Io. An. de offi. deleg. si ↄ̄ vnū, super
20 glo. 3. lib. 6. † Decimonono quæro an vicarius iurisdictionalis
possit alium vicarium instituere. Inno. eo. tit. Romana, in fi. li.
6. dicit quòd aliquas causas potest aliquibus committere, sed
non totum officium, per c. clericos. eod. titu. Hostien in d. cap.
clericos. idem dicit quoad hoc, quod non potest totum offi-
cium committere per rationes de quibus sup. q. 11. dicit ta-
men quòd hoc potest ad tempus modicum & ex causa, dum-
tamen non nimis frequenter, potest alium in loco suo relin-
quere,

ADDITIONES.

a An episcopus sine consensu. Adde Lap. in c. cum ex eo. de elec. lib. 6.
b Vtrum liceat. Adde Archid. in cap. sacerdotibus. 31. di. Domi. in c. fi. de re-
script. lib. 6.
c Ad tempus. Adde Domi. in c. fi. de rescrip. lib. 6.
d Nunquid rector. Adde no. in ca. cum ex eo. de elec. lib. 6.
e Vt dare indulgentias. Adde eundem in c. nostro. de poe. & remiss. & Feli. in
tract. de indulgentia. inci. hodie mecum eris in paradiso. in vlti. colum.
Vinc. God. Vide Lud. Bolog. in trac. de indulgen. numero 19. quod habet li.
9. trac. fol. 178.

quere, sicut tota die fit. arg. ff. de offic. eius cui man. est iurisd. l. r.
§. huius rei. de ap. peruenit. vnde in aliquibus locis est consue-
tudo q͂d quicũque sedet nomine officialis, vocat se officialẽ.
pro hoc no. de app. Romana. lib. 6. & sic potestas Papæ appro-
priatur officio. & non refert quis sit ille, qui sedet, sed quicun-
que sit, facit idem consistorium cum ep̃o. In contrarium est
49. dist. multi. Lau. non vr̃ aliquid eligere. dic ꝙ de iure non
potest officialis alium deputare, cum non habeat iurisdictio-
nem iure suo. l. & quia. & l. præcedenti, ff. de iurisdi. omn. iudi.
Et vbi est consuetudo contraria, dic ꝙ tolerantur quasi ꝑ quã-
dam tacitam voluntatem ep̃i, quæ dando officialem vr̃ pote-
statem substituendi ad tempus illi commisisse, vnde potius
talis est substitutus ab ep̃o q̃ ab officiali. Vicesimo q̃ro, nun-
quid dispositio huius cle. procedit in omnibus curatis tam in
cura fori pœnitentialis q̃ contentiosi. glo. 2. dicit ꝙ sic. & idem
Pau. pro hoc quod no. Spec. tit. 2. §. videndum. & §. sed quæri-
tur. Et describit Pau. curam, ꝙ est vigil onerosa ac solicita cu-
stodia &c. vt no. de pę. omnis. & per Archi. 8. q. 1. qui episcopa-
tum. & 18. q. 2. cognouimus. dic prædicta vera. s. ꝙ etiam pro-
cedit in cura fori contentiosi, per extraua. execrabilis. ad fi. &
hæc quatenus concernimus primum, & tertium dictum hu-
ius cle. Sed quo ad secundum de promotione ad sacerdotiũ,
secus: nam archidiaconus habet curam fori contentiosi. de
elec. dudum. 2. de offic. archi. c. 1. & fi. & tamen non expedit ꝙ
sit sacerdos, sed sufficit ꝙ sit diaconus. de elec. cum in cunctis.
§. inferiora. Vicesimoprimo quæro, an vt sit locus huic cle. ex-
a pedit ꝙ ecclesiæ curatæ,[a] de quibus hic, habeant curam in
actu, an vero sufficit ꝙ in habitu. dicit Pau. requiri ꝙ etiam
in actu, per verbum habẽtibus, quod significat rem perfectã,
ff. de verbo. sig. l. nomen filiarum, §. habere. idem Lap. & per
hoc dicit Pau. approbari opin. Hostien. de qua de cle. non resi.
nonnulli. & reprobari opi. Innoc. de qua de præben. de multa.
& Spec. eo. tit. §. videndum. ver. sed quæritur, ꝙ beneficium. &
Archid. in c. licet canon. de elec. lib. 6. qui dicebant sufficere ꝙ
ecclesia habeat parochiam, licet non parochianos, & sic ꝙ sit
curata in habitu tantum. ipse autem Pau. dicit ꝙ si ecclesia
non est curata actualiter, ita ꝙ habeat parochianos, non va-
cat per receptionem secundæ curatæ, & promotus ad talem
non incurrit pœnam c. licet canon. de elec. lib. 6. si non promo-
uetur ad sacerdotium intra annum. cessat. n. causa constitu-
tionis, ergo & constitutio, ff. de iure pat. l. adigere. §. q̃uis. dicit
etiam Pau. ꝙ sufficit quãocunque desinat esse ecclesia curata,
& habere populum sine hostili incursu, seu alia causa. 16. q. 1.
& temporis. & cap. seq. Ego autem tenui opin. Innoc. in c. de
multa. per rationes, de quibus ibi, maxime quia ius curæ non
causatur a facto, sed ab ipso superiore tribuente tale ius, ex va-
riabilitate ergo facti non debet immutari. & ad verbum ha-
bentibus, dico ꝙ dicuntur habere curam q̃n habent ius curæ
etiam si de facto non habent subditos in quos exerceant. li-
cet enim de facto non exerceant, sufficit ꝙ quacunque hora
parochiani forent ibi possent exercere: si enim sic stricte pon-
deraretur exercitiũ, sequeretur ꝙ tempore nocturno, vel etiã
diurno q̃n de facto cura non exercetur; desineret ecclesia esse
curata, & postea q̃ primum exerceret, fieret curata, & sic sæ-
pius. ꝙ est absurdum. Vicesimosecundo quæro, nunquid in
vicariis perpetuis, de quibus hic, locum habeat dispositio ex-
trauag. Io. execrabilis. glo. 2. dicit ꝙ sic, & ponderat verbũ, offi-
ciis. ꝙ ponitur in §. qui vero. dictæ extrauag. idem Pau. & de
21 hoc s̃. q. 9. † Vicesimotertio quæro, in eo ꝙ dr̃ hic de haben-
b tibus curam, nunquid episcopus[b] possit dispensare super plu-
ribus curatis. Mat. prosequitur id quod no. in d. cap. de multa.
& in Spec. tit. 2. §. videndum. vers. sed nunquid ep̃s. & 70. distin.
sanctorum. & de elec. nemo. lib. 6. vbi per Archid. per quod c.
videretur dicendum, ꝙ ex causa possit ep̃s in eo, quod ibi di-
cit de euidenti vtilitate, & idem de æta. & qualita. tuam. de
conces. præben. cum nostris. sed si vult dispensare ob præro-
gatiuam meritorum, non potest, sed solus Papa. d. c. de mul-
ta. in 1. q. 7. tali. & hoc tenet Arch. de æta. & qual. cap. vnico. in
gl. fi. lib. 6. & de consue. c. 1. in glo. hoc videtur. lib. 6. ꝙ sequitur
Mat. hic. sed communis opi. est ꝙ indistincte non dispenset. de
22 quo dixi in d. c. de multa. in fi. † Vicesimoquarto quæro, in eo
quod dicit vicarios promouendos ad sacerdotium, intra quã-
tum tempus fieri debet. sol. vt in glo. in verbo, promouendis.
ꝙ intra annum. idem Pau. Oppo. ad hoc ꝙ etiam prius tenea-
tur, per c. fi. eo. titu. Sol. illud procedit, quando præcedit moni-
tio: tunc enim si non paret, potest priuari etiam prius, vt ibi.
23 & hoc vult glo. in verbo, & scias. & idẽ Pau. † Vicesimoquin-
to quæro, an ep̃s possit dispẽsare cum vicario perpetuo secun-
dum formam capituli, cum ex eo. de elec. lib. 6. gl. in verbo, sa-
cerdotium. ver. sed nũquid. arguit quod non. dedit tamen cõ-
trariũ, quod etiam tenet Pau. & est verius, quia per hãc cle.
patet, quod subest identitas rationis, & per hanc glo. quæ c̃
notanda iuncta cum tex. possunt decidi multæ quæstiones, vt
quælibet dispositio loquens de rectore curato locum habeat
de vicario perpetuo. quod no. & de hoc etiam s̃. in 2. notab.
24 † Vicesimosexto quæro, nũquid inferior ep̃o potest prædicto
modo dispensare. videtur quod non, per id quod no. Inno. de
eo qui fur. or. rece. c. 2. vbi dicit ꝙ inferiores ep̃is non dispen-
sant, nisi inueniatur eis concessum a iure, pro hoc quod no.
Spec. eo. titu. 2. §. sunt quoque. in fi. & Arch. 2. q. 6. biduũ. In con
trarium est, quod no. Inno. de cle. non resi. relatum. Pau. vr̃ te-
nere primum. dic ꝙ inferior ep̃o non dispensat nisi ex iure
speciali, si tamen habet iurisdictionem quasi ep̃alem, quod
esse potest. de rescr. auditis. tunc dispensare poterit, cum sit iu-
risdictionis. de offic. dele. c. fin. in fi. & quod ibi no. Vicesimo-
septimo quæro circa id, quod dicit in tex. de ætate, qualis de-
c beat esse ætas.[c] Sol. vt in glo. in verbo, ætate. & idem Pau. † Vi-
25 cesimooctauo quæro, nunquid ep̃s possit super minori ætate
cum vicario dispensare. glo. eadem dicit ꝙ non. & idem Pau.
reprobans quod no. Archid. de elec. licet canon. lib. 6. vbi dicit
ep̃m ex causa posse super ætate minori dispensare, ꝙ cõiter ab
26 omnibus reprobatur. de qua dixi de elect. cum dilecti. † Vicesi-
mo nono quæro, quia hic dicit solum de ordinibus recipien-
dis postq̃ quis habet perpetuam vicariam, non autem dicit
quos ordines debeat habere, cum eligitur ad eam, nunquid
existens in minoribus potest ad talem eligi. hæc quæstio est
conformis quæstioni, an quis possit eligi ad prælaturam si nõ
est in sacris. de qua dixi de elect. dudum. 1. vbi dixi ꝙ sic, licet
Io. And. cõtra. de quo ibi. Et per ibi no. decido ꝙ hic prosequit̃
Pau. ponens ea, quæ ibi notantur. & vr̃ sentire quod ad eccle-
siam curatam, ita possit eligi existens in minoribus sicut po-
test institui. de insti. cap. 2. lib. 6. Et sic potest impetrans a Papa
per collationem obtinere, de præben. si pro clericis. libro 6. &
quod fortius deberet permitti electio, quia est via ordinaria &
fauorabilis. præsentatio enim & impetratio sunt extraordi-
nariæ & odiosæ. Item quia alias non posset eligi, nisi haberet
beneficium, cum sine titulo non debeat ad sacros promoue-
ri. de præben. ep̃s. & cap. cum s̃m. Item quia ex hoc nulla esset
differentia inter eligendum ad ep̃atum, & ad ecclesiam cura-
tam vel dignitatem inferiorem, ꝙ non videtur æquũ. dicit t̃n
ꝙ ad dignitatem curatam vera est opin. contraria. Ego autem
indistincte tenui in d. c. dudum. q. ad omnem dignitatem etiã
curatam citra episcopatum possit existens in minoribus assu-
mi etiam per electionem. Et ibi respondi ad iura, quæ viden-
tur contradicere. per hoc dic ad q. præmissam quod etiam ad
27 vicariã põt talis eligi. † Tricesimo quæro, quia dicit in tex. de
parochialibus ecclesijs, quid de non parochialibus, curatis ta-
men. dicit glo. in verbo, parochialium, ꝙ vicaria non permit-
teretur in talibus, & idem Pau. dicit tamen ꝙ in curatis non
annexis potest hoc c. habere locum s̃. de supplen. negli. præla.
cle. 1. ad fi. quod intellige, vt dixi s̃. q. 5.

ADDITIONES.

a Quod ecclesiæ curatæ. Adde quæ dixi supra in apost. in clemen. in plerisque. de elect.

b Nunquid episcopus. Adde Innoc. in c. dilecti. de temp. ord. & Spec. in titu. de dispensa. in §. nunc de epi. Abb. in rep. c. extirpandæ. in §. quæritur vero. de præben.
Vin. God. Vide quando episcopus possit dispensare, per Dec. in consil. 151. col. 1. & Fel. in c. nonnulli. col. 4. de rescr.

c Qualis debet esse ætas. Adde Inno. in c. præterea. & c. indecorum. de æta. & quali.
Vin. God. Vide Cor. in cons. 8. in præsenti litera C. lib. 4.

De officio & potestate iudicis delegati. Ru.

SVMMARIVM.

1 *Negationes duæ faciunt affirmationem.*
2 *Executor prouisorius tenetur se informare super commissis.*
3 *Delegatus a Papa potest subdelegare, secus in delegato ab inferiore.*
4 *Sequuntur quinque oppo. satis difficiles, quæ tamen dilucidant materiã huius cle.*
5 *Commissus super receptione testium qualiter cognoscetur quod sit iudex, an nudus minister.*
6 *Delegatus a principe super receptione testium, an possit subdelegare in qualibet parte iudicij.*
7 *Et an procedat in delegato ab alio quam a principe.*
8 *Ministerium nudũ cũ committitur, an videatur electa industria personæ.*
9 *Causa matrimonij si tractatur coram episcopo, an possit committi receptio testium in alia ciuitate. & nu. 10.*
11 *Executor datus ad prouidendum, an possit indistincte committere vices suas.*
12 *Executor datus ad prouidendum cũ inquisitione si commisit alij vices suas, ille inquisiuit, postea se absentauit, an primus possit prouidere.*

Exe-

13 *Executor vel alius delegatus ad prouidendum, an possit de beneficio cognoscere ꝙ non vacat de facto, licet de iure, & prouidere de ipso.*
14 *Executor vel delegatus Papa, an possit inuocare brachium seculare.*
15 *Executor datus cum clausula, moneas & inducas, an habeat iurisdictionem, vt possit compellere.*
16 *Delegatus datus ab ordinario, cum speciali potestate subdelegandi, an possit subdelegare.*
17 *Executor dans secundum formam cle. de off. deleg. an teneatur inquirere, an is pro quo mandatur sit laudabilis vita.*
18 *Ministerium nudum si sit cõmissum sub nomine dignitatis, an transeat ad successorem.*

CAP. I.

IVdices. Iudex ad receptionẽ testium in ciuili, & executor ad prouidendum certæ personæ cognitione præmissa a Papa deputati, licite subdelegant.
1 †Nota
a ꝙ duæ negationes[a] faciunt affirmationem. probat verbum, necnon. iuncta glo. 3. ꝙ est, quia simul iunguntur, & ad idem referunt,
2 secus si ad diuersa. de iureiur. & si Christus. in prin. Pau. †Secũdo no. ꝙ executores ad beneficia habent delegatam. quod dic vt in glo. in verbo, executores. pro hoc, quia de his tractatur in tit. de offi. deleg. & in c. si super gratia. eo. titu. lib. 6. Tertio no. ꝙ executor prouisorius quandoque tenetur se informare super commissis, vt hic in verbo, si per inquisitionem. Et dicit Inno. de transl. licet. ꝙ talis inquisitio potest fieri extraiudicialiter, & per consequens non vocato eo contra quem fit, quod est valde notandum, & tenet hic Genze. secus autem si in rescripto foret clausula, citatis citandis, quia tunc oportet ꝙ iudicialiter. de iudi. exhibita. vbi singulariter probatur, de quo ibi dixi. Quarto no. ꝙ inquisitio debet fieri cum solertia. in verbo, solertem. quod expone, vt in glo. quasi. & concor. ꝫ. de sta. reg. cle. 2. Quinto no. ꝙ bñficiandi debent esse vitæ laudabilis & conuersationis honestę. simile ꝫ. de conces. præb. clem.
3 vnica. †Sexto no. ꝙ delegatus a Papa subdelegat, secus si ab in-
b feriore.[b] probat verbum, a sede apostolica. per hoc intellige glo. super verbo, illo. cum dicit, alias non est dubium. s. ꝙ delegare non posset. de appel. cum causam. Et ex hoc no. differentiam inter delegatum a principe, & delegatum ab inferiore,
4 sunt & aliæ q̃ colliguntur ꝙ dico ꝫ. q. 3. † Oppo. ꝙ non possint subdelegare isti de quibus hic, nam in primo casu fuit commissum nudum ministerium. s. receptio testiũ, ꝙ non subdelegatur. eo. tit. cap. fin. Secundo vero casu fuit electa industria personæ, probat verbum, per inquisitionem solertem. quo casu etiam non subdelegatur. d. c. fi. Sol. hæc fuit ratio dubitandi, vt colligitur ex gl. in ver. & no. hoc principium. Et ex glo. super verbo, per inquisitionem. Ratio autem decidendi quo ad primum colligitur ex verbo, iudicis. vt in d. glo. 1. quo ad secũdum colligitur ex verbo, aliquibus. in eo ꝙ glo. supplet nominatis: qñ enim committitur prouisio circa determinatam personam, non intelligitur electa industria. eo. titu. is cui. lib. 6. Et quantum ad primum distingue, vt in glo. 1. præalleg. in ver. & no. vsque ad fi. quæ est signanda. & idem Pau. & vult glo. in effectu, ꝙ nudum ministerium sit indelegabile, sed articulus iurisdictionalis delegari possit. Secundo oppo. ad hoc ꝙ imo potius econtra, per c. cum Bertholdus. de re iudi. vbi dicit Inn.
c delegatum ab inferiore[c] posse subdelegare articulum non iurisdictionalem, sed iurisdictionalem non. Sol. vt ibi dixi, quia ibi non fuit discussum quid iuris. & hoc quo ad tex. illius cap. Sed ad dictum Inn. posset dici, ꝙ non est verum, cõiter tamen approbatur, & est notabile. Sed tunc dic ꝙ ibi loquitur de eo, cui commissa est tota causa, hic de eo cui commissus est vnus articulus, qui si est nudi ministerij, non subdelegatur. in glo. 1. ꝙ prosequere declarando plenius per id quod dixi eo. tit. c. fin. Tertio oppo. quia per verbum, ciuili, innuit secus de criminali, cum tamen de iure canonico possit etiam causa criminalis delegari. de rap. in archiepiscopatu. Solu. vt in gl. 2. quæ hoc vult, quod licet causa criminalis possit delegari, non tamen articulus super receptione testium in causa criminali delegari potest, quia iudex debet per se examinare per iura quæ allegat glo. Pau. autem tenet ꝙ etiam causam criminalem possit delegatus subdelegare per rationem huius cle. a contrario sensu. de hoc in sequenti contrario. Quarto oppo. ad dictum Pau. de c. venerabili. eo. tit. Item quia ordinarius subdelegat talem causam. d. cap. in archiepiscopatu. ergo & delegatus. Sol. Pau. stando primo dicto propter magnum periculum quod vertitur in causis criminalibus: nam & in multis alijs differunt a ciuilibus, & quo ad litigantes, & quo ad iudicem, & quo ad modũ procedendi, & quo ad testes. de procu. tuæ. de accu. veniens. & c. seq. 2. q. 8. libellorum. de testib. testimonium. ad c. venerabili. dicit ꝙ non fuit ibi causa mere criminalis, sed mista quæ accedit ad ciuilem. de procu. tuæ. de testi. testimoniũ. de accu. super his. Et per hoc ſm eum in inquisitione habet locũ subdelegatio, præterq̃ in casu c. fi. eo. tit. Ad illud de ordinario dicit ꝙ non est bona similitudo, & argm̃ a simili nõ procedit, nisi qñ similitudo est omnimoda. 27. q. 1. nuptiarũ. de transla. c. 2. quæ sol. ad hoc vltimum vr̃ tolli per c. sane. eo. titu. & c. studuisti. de offic. lega. legatum. cum in causa delegata a principe maior sit delegatus ordinario, ergo & ipse delegatus sup causa criminali poterit delegare, prout tenet gl. ꝙ est verius. & ad hanc cle. optime respondet glo. vt dixi in proximo contrario.
d Qñ autem alias causa criminalis, seu meri vel mixti imperij[d] possit delegari, dixi de offi. ordi. quod sedem. & cõiter de iure canonico tenemus causam criminalem posse delegari per id quod ibi dixi, quod etiam tenet Pau. in ordinario. & de hoc latius prosequitur qđ dixi in c. quod sedem. de off. ord. sed vr̃ idẽ in delegato qui est maior ordinario in illa causa, vt nunc dixi. Et dic ꝙ tex. hic in verbo, ciuili, non voluit decidere secus esse in criminali, sed illud in criminali, q̃a erat quæstio, voluit tangere. Lau. tamen vr̃ sentire cum Pau. & idem Genze. dicentes causam criminalem committi nõ posse, per rationem quam tangit gl. quia testes debent exhiberi coram iudice, & ſm Genze. si res exegerit, possunt torqueri, C. de fide instru. auth. apud eloquentissimum. 11. q. 3. saluo. 5. q. 5. illi qui. Generaliter autẽ an & qñ possint clerici torqueri, plene no. de regul. iu. cum in contemplatione. vbi dixi. Sed dicta Laud. & Genze. quia non articulate loquuntur, possunt intelligi cum distinctione quã facit glo. de qua in proximo contrario, & tunc no. ꝙ facilius est committere causam criminalem totam, q̃ cõmittere certum articulum, vt receptionem testium in causa criminali. Quinto opp. ad hoc, quia quod iuris est de toto, idem de eius parte. eo. ti. pastoralis. ver. sed cum totum. Sol. difficulter posset solui contrariũ hoc: vnde potius est dicere, vt dixi in proxi. contrario ꝙ de criminali nihil deciditur hic, & cum tota causa criminalis possit committi de iure canonico. Idem dicendum est de articulo receptionis testium, licet propter authoritatem tenentium ꝯrium tutius sit, vt commissarius iudex ꝑ
5 se examinet. † Quæro, quia in principio dicit, iudices, quomodo cognoscetur, an deputatus super receptione testium sit iudex, an vero nudus minister. dic vt dicit glo. 1. ver. & no. & idem Pau. & signa glo. maxime in eo, quod dicit ꝙ receptio testium. i. examinatio nuda potest fieri die feriata, quod intelligo non tãtum si fauore hominum sit feriata, sed etiam si in honorem Dei. In eo etiam quod dicit glo. receptorem, qui est iudex, habere potestatem in pluribus, quæ glo. exprimit, pro hoc est quod no. Innoc. de proba. quoniam contra. & Spec. de teste. §. nunc tractandum. ver. vt autem. & de testi. c. 2. & quod
6 ibi no. lib. 6. †Secundo quæro, nunquid quod hic dicit de receptione testium procedit in qualibet parte iudicij, vt deputatus super illa a principe possit subdelegare. Inno. in c. quoniam ꝫ. de proba. dicit ꝙ sic. Ex quo infertur, ꝙ si alicui committitur citatio, poterit subdelegare. potest enim citator terminum præfigere si superior nõ præfigit. Item citare per se, per literas, vel per nuncium, quod potest etiam arbiter, qui nullam habet iurisdictionem, ff. de arbi. l. sed interpellatur, §. si arbiter. In hoc tamen Host. in d. c. quoniam contra. dicit contrarium, quia citator non vtitur iurisdictione, sed potius mandati executione, nisi aliud receperit in mandatis, quo cessante nõ posset facere prædicta, sed delegatus hoc expediet. Sed si expresse est tributa potestas super hoc, potest, vt quia est adiecta clausula, contradictores &c. vel similis. Sic intelligit Hosti. c. ex literis. eo. tit. cuius opi. tenuerunt plurimi in c. fi. de do. & contu. vt tangit Vinc. Gof. & idem Host. ibi dicentes quod licet possit citare per nuncium, vel epistolam vel edictum, non propterea potest subdelegare, & qñ citat per nuncium, non ipse nuncius, sed delegatus citat per ministerium nũcij. ff. de cõsti. pec. l. & l. licet. Pau. autem & Abb. in d. c. fi. dicunt ꝙ etiam per nuncium

ADDITIONES.

a Duæ negationes. Adde tex. in c. & si Christus. de iureiuran. & in c. 1. eod. tit. lib. 6.
Vinc. God. Ponit Bart. in l. feminæ, ff. de senat. fallit secundum Bal. in l. qui se patris. col. 4. C. vnde lib. & alibi. Vide tamen Bar. in l. manifeste. de iureiu. & in l. fluminum, de dam. infec.

b Secus si ab inferiore. Adde gl. & Doct. in c. quãto. de consu. Doct. in c. a quo. de consec. eccl. vel alta. Archi. in c. 1. 25. dist.

c Delegatum ab inferiore. Adde Spec. tit. de leg. in §. iam nunc. versic. sed nunquid. & Bar. in l. 1. ff. qui & a quibus.

d Meri vel mixti imperij. Adde glo. in c. in archiepiscopatu. de rap. glo. in cap. illud. 23. q. 4. Doct. in l. 1. ff. de offi. eius. Doct. in l. imperium. ff. de iurisd. om. iud. Bar. in l. 1. C. qui pro sua iurisd.
Vinc. God. Vide Fel. in c. quod sedes. de off. ord. & in c. quoniam. §. is autem. col. 3. de off. deleg.

nuncium citare nequit cum sit ei commissum nudum mini-
sterium,& sic subdelegare non potest.co.titu.cap fi.Pau.tenet
primum, q possit per nuncium citare, inducens quod dr̃ de
conseruatore.co.tit.cap.fin.lib.6.Et de executore qui per se vel
alium potest exequi, vt dicunt Gof.& Host.in d.c.fi. Generali-
ter tamen pro pleniori notitia prosequitur Pan. ea quæ no.In-
nocen.co.tit.c.fi.& secundum ibi no.distinguit cum quæritur,
an & quãdo possit delegatus seu commissarius subdelegare,
quia aut id quod cõmittitur,in sui natura non requirit causæ
cognitionem & iurisdictionem,aut sic. Primo casu aut addit
iurisdictio, aut non. si additur, puta committit Papa crucis
prædicationem cum clausula, contradictores &c. tunc mini-
sterium.i.crucis prædicatio committi non potest.co.tit.cap.fi.
§.cæterum.sed iurisdictio adiecta sic, vt.s.alius compellat con-
tradictores resistere,si non adijcitur iurisdictio, tunc tale exer
citium in nulla parte committi potest. d. §.cæterum. si vero
id quod committitur,de sui natura habet iurisdictionem an-
nexam,aut eligitur industria personæ, vt si mandatur fieri in-
quisitio,aut non. primo casu non potest subdelegare.d.cap.fi.
§.is autem,C.de cad.tol.l.vnica.§.ne autem,ff.de sol.l.inter ar-
tifices. secundo casu semper potest committi,quia hoc est pri
uilegium delegati a principe.co.tit.si p debilitate.& d.cap.fin.
in prin. C. de iudi.l.a iudice. de hoc plenius distinxi in d.c.fin.
7 †Tertio quæro,an procedit hæc dispositio in delegato ab alio
q̃ a principe.glo.in verbo, sede apostolica. dicit quod non,de-
clarando eam,vt dixi in 6.no.idem Lau. quia tales non depu-
tati a principe potius sunt executores q̃ iudices, pro hoc quod
no.co.titu. super quæstionum, §.porro. dic q verior ratio est,
quia regulariter non facit aliquis iudicem,nisi is qui habet iu-
risdictionem nomine proprio,ff.de iurisd.omn.iud. l.& quia.
quod plene dixi co.tit.quoniam abba. delegatus autem habet
iurisdictionem iure alieno.s.noĩe delegantis.de rescr. super li-
teris.in fi. Ideo de sui natura subdelegare non potest, sed spe-
ciale est priuilegium delegati a principe, vt hoc possit. C. de
iudi.l.a iudice.co.tit.c.fi.in princ. Quarto quæro, an deputatus
ab alio q̃ a principe super testiũ receptione possit per se com-
pellere testes si se odio vel gratia subtraxerint. dicit Lau.quod
non.nisi tradita sit sibi specialis commissio super hoc, per d.c.
super quæstionum,§.porro.& per c.1.de testi.cog.vbi dicit hoc
probari.Oppo.ad hoc de c. cum Bertol. de re iudi. vbi subde-
legati delegatorum ordinarij testes receperunt, & valuit rece-
ptio. soluit Lau. vt dixi in 2. cõtrario,quod ibi de facto tenuit,
quia non fuit obiectum. secundo sol.secundum Innoc.in d.c.
cum Bertol. quod ibi fuit commissus articulus nudus exa-
minationis, secus si fuisset cõmissus simpliciter, quod etiam
s̃.dixi in 2.contrario. & dicit Lau. quod fere vbique,seruatur
qđ simplices scriptores examinãt testes. Sed iudex per se prius
recipit articulos,& fundamenta super eis, & talis examinator
est sicut pica, vt dicit Hosti. in d.§.porro. Pau. autem vlterius
refert id quod no.Innoc. in d.c.cum Bertoldus.cui vr̃ placere,
quod receptio testium committi non possit, quia in hoc eli-
gitur industria,sed scriptura attestationum sic, quia in hoc po
tius eligitur opera q̃ industria. argu. de app. cum causam. Pro
prædictis q delegatus ab alio q̃ a principe non possit receptio-
nem testium simpliciter subdelegare, est quod no Spec.tit. 1.
§.iam nunc.ver.sed nũc subdelegatus, vbi dicit q delegatus ab
alio q̃ a principe citationum testium receptionem vel alium
articulum committere non potest, quia talia sunt iudicialia,
& causæ cognitionem desiderant.3.q.3.a iudice. ff.de off.pro-
consl.l.nec quicquam.§.1.posset enim opponi citationem non
esse faciendam, vel non tenere, vel testem esse criminosum,
vel habere causam criminalem cum eo contra quem produ-
citur. Auth.de test. §. si vero. col.7. & idem de aliis quæ iudex
debet admittere. vult dicere q commissarius non potest de
hoc cognoscere,& sic causaretur dilatio. Item secũdum Pau.
qua ratione posset committere vnum articulum,eadem rõne
& totam causam, q iura prohibent, C. de iudi. l.a iudice.ff.de
offi.proconsl.l.legatus. Oppo. ad hoc de c.pastoralis.§.1. co.tit.
Respondet Pau. q ibi loquitur de legato principis, & q ibi di-
cit iudex,quicunque,intelligitur de ordinario,vt ibi no.Opp.
ad idem de c.ex literis.co titu.respondet Pau. q ibi patriarcha
erat subdelegatus delegati Papæ, & per se coertionem habe-
bat, & licet fecerit per alium legi literas, hoc non fuit com-
mittere.argu. ff.de arb.sed si interpellatur. §.arbiter. & l.diem.
§.1.nam legendo per illum,ipse legere videtur. ff.de admi.tut.
l.ita tamen.§.gessisse. Cõcludit Pau. q licet hoc videatur veri
de iure, tamen prima opi. de facto seruatur, & est sustinenda
gratia dirimendarum litium.de resti.spol.c.1.in princ.lib.6.C.
de iudi.l. properandum. in princ. tamen si aliquid obijcitur
contra articulum commissum, non ipse commissarius, sed
delegatus cognoscet.co.titu.super quæstionum.§.quem vero.
& hoc tenet Spec.in d.§.sed nunquid subdelegatus.de quo per
Archid.de rescri.statutum.lib.6. Ex his vr̃ Pau. velle q de iure
articulus nudus non possit committi,quasi videatur electa in
8 dustria personæ,de quo dic melius,vt in seq.c̃rio. †Op ad præ-
dicta de ista cle.in verbo,iudices. & de eo quod dixi s̃. in 2.cõ-
trario,quia nudum ministerium non potest committi. co.tit.
c.fi.Confirma, quia regulariter cum committitur nudum mi
nisterium,vr̃ electa industria personæ.d.c.fi. Sol.ad hæc ambo
contraria per id quod dico infra q.7.& quod dixi in d.c.fi.in fi.
per quæ dico q nisi appareat vel ex verbis, vel ex aliis conie-
cturis quod sit electa industria personæ, potest commissarius
per alium expedire, non tamen potest alium deputare qui fa-
ciat tanquam habens proprie aliquam potestatem. Sed facien
do per alium,vr̃ per se facere, vt dictum est supra ea.q. tamen
qñ committitur nudum ministerium,in dubio vr̃ electa indu
stria personæ, vt dico in d.q.7. quod intelligo, vt dixi in d.c.fi.
qñ actus cõmissus sapit authoritatem, vel est alicuius peritiæ.
9 †Quinto quæro, in eo quod dicit de causa ciuili, quid de spiri-
a tuali.[a] dicit glo.2.quod per verbum,ciuili, non excludit causas
spirituales, quam glo.no. per quam habes sub causis ciuilibus
10 comprehendi spirituales,quod tene menti.†Sexto quæro cir-
ca hoc, causa matrimonialis vertebatur coram ordinario, &
petebatur per actorem dirimi matrimoniũ propter aliud qđ
dicebar contractum in aliqua ciuitate,petita fuit remissio sup
receptione testium ad probandum de primo matrimonio ad
ordinarium alterius ciuitatis vbi dicebatur primum contra-
ctum, nunquid potest, vel de iure fieri debet. Ad primum
quod possit,dic q sic,pro hoc quod no.Arch. de testi. præsen-
tium.lib.6.& Io.And.ibi in prin. super prima gl. dicens q talis
remissio est in arbitrio iudicis, per Auth.de testi.§. & quoniã.
& quod ibi no.col.7. Ad secundum,an de iure fieri debeat,vi-
deretur dicendum q non teneatur per dictum Io.An. statim
dictum,sed Spec.tit.1. §.iam nunc. ver.sed secundum præmis-
sa. dicit q fieri debet, & q ordinarius ille recipiet testes non
authoritate remittentis,sed propria, & authoritate iuris com
munis. Io.And. in addi. ibi dicit illud verum qñ committens
erat ordinarius,secus si delegatus, quia tunc authoritate dele-
gata recipientur per ordinariam ad quem remittitur. de fide-
ius.c.3. de offic.ord.significauit. de rescr.statutum,§.pen.lib.6.
habeo quoddam consiliũ Lap. de Castigliunchio dicentis in-
distincte q ordinarius tenetur ad hanc remissionem facien
dam ne angustetur probandi facultas sine culpa patris,& ma-
xime in causa matrimoniali, ne tali prætextu remaneant in
peccato. facit de off.ord.significauit,& quod ibi no.in gl.2.33.
q.2.siue de cõiugij.Et q no.glo.ibi dicens q si difficile est satis-
dare in vna ciuitate,mittit ad aliã. ff.q satis.cog.l.si fideiussor.
§.1.pro hoc ẽt gl.2.hic in princ.& q dixi in q.p̃cedẽti.ad idẽ de
testi.cog.c.1.vbi permittitur delegato in cã matrimoniali mit
tere nũciũ ad aliu locũ pro recipiẽdis testibus : & exponit ibi
b nuncium.i.executorẽ.pro hoc est cõsuetudo[b] Romanæ curię,
quæ cũ habeat ordinariã, & posset citare testes vndecunque,
tamen pp difficultatem facit remissionem ad partes, fortius
ergo ordinarius debet hoc facere, q nõ posset cogere testes ali-
bi existentes : quia extra territorium ius dicẽtis, &c. de consti.
c.2.lib.6.ad hoc de testi.cum olim.& q ibi no.Et hanc partem
puto veram quam tenendo ad c.1. de constan. & affi. vbi testes
producuntur coram ordinario, dic illud procedere,quando
11 cõmodum fieri potest,quia vt sunt in loco. † Septimo quæro,
c nunquid executor[c] datus ad prouidendum possit indistincte
committere vices suas? vr̃ q sic, quia regulariter potest quis
per alium quod potest per se. ff.de admi.tut.l.ita tamen. §.ges-
sisse.de procu.l.seruum quoque.in prin.de sen.excõ. mulieres.
regula, potest quis.lib.6. Pau. distinguit an sit datus ad prouI-
dendum certæ personæ,an incertæ. primo casu potest vt hic,
& co.titu.is cui.in prin.lib.6. pro hoc.co.tit.venerabili. & c fi.§.
is autem.& quod dixi s̃.in 1.contrario. Secundo casu non po-
test, nisi aliud dicatur in rescripto, quia vr̃ electa eius indu-
stria.d.c.is cui. sic dicit Pau. intelligendum quod no. Inno.co.
tit.c.fi.in vlt.col. In contrarium tamen est, quod no. Hosti.ibi
dicens q collatio beneficij non sit sine causæ cognitione. de
rescrip. cum adeo. de æta. & quali. accepimus.vnde de sui na-
tura

ADDITIONES.

a Quid de spirituali. Adde Archid.in c.statutum.de rescr.lib.6.
Vinc.God. Vide Bart.Soc.iate in cons.a 19. circa primam, vers.2. faciebat,
circa fi.lib.a.

b Pro hoc est cõsuetudo.Tex.in c.constitutus de fideius.Spec.de teste.in §.qua-
liter. in princ. ver.subitur autem. Archid. & Io. And.in c.præsentium. de
test.lib.6.Io.And.in addi.Spec.in tit.de leg.1. §.iam nunc. ver.sed secundũ
præmissa.

c Nunquid executor. Adde Doc.in c.a. de test. lib 6. Bart.in l.venditione,in §.
fi. ff. de bo.auth.iud.pos.
Vin.God. Et adde Alex.in l.nemo.de duob.reis.Soc.in cons.60.viso.vers.3.
ex defectu. lib.1.

tura delegari potest. dicit tamen ꝙ curia tenet contrarium. Sed pro primo hæc est litera, nisi dicamus ꝙ ideo hic potest, quia expressum hic erat, vt inquireret de vita, & conuersatione, sed hoc potius faciebat dubium, quod non posset, vt dicitur in gl. hoc inducebat. vnde ad hanc cle. responde melius ꝙ hic loquitur, quando mandatur prouideri certæ personæ, vt dixi statim, & supra in 1. contrario. verius itaque est, quod executor ad prouidendum incertæ personæ nō subdeleget: licet enim intelligebatur habere cognitionem, & sic iurisdictionē quo respectu delegare posset, tamen quia vī electa eius industria, ideo non potest. eo. tit. c. fi. Ad contraria autem, primo ad l. ita tamen, §. gessisse. ff. de admi. tu. & similia, dicit Pau. ꝙ procedunt in ministerijs temporalibus: quomodo autem in spiritualibus in quibus industria personæ eligitur, hæc solutio non est sufficiens, nam & in temporalibus potest eligi industria. ff. de solu l. inter artifices. Aliter autem soluit Pau. ꝙ contraria loquuntur quando quis potest authoritate sua, quia tūc etiam potest delegare, secus si authoritate sibi commissa, quia tunc non potest, nisi aliud exprimatur in iure, & hoc in his quæ possunt per alium explicari. C. de cadu. tol. l. 1. §. ne autem. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. quoties. & d. l. inter artifices. Lau. autem circa præmissa recitatis opi. notatis eo. titu. c. fi. & nunc p Pau. tactis, distinguit, ꝙ aut committitur nudum ministerium simpliciter sine clausula, contradictores &c. aut cū clausula. primo casu non habet iurisdictionem nec coertionē. s. de off. or. pastoralis. §. quia vero. & §. præterea. de re iud. de cætero. Secundo casu habet coertionem, licet non habeat cognitionem. s. eo. ex literis. Ex hoc infert ꝙ leuatores vacantium ecclesiarum authoritate apostolica cognoscere non possunt de beneficiis, quæ de facto non vacant, licet vacent de iure, an debeant inde habere fructus necne. Aliquando autem committitur articulus cum iurisdictione, vt hic, & tunc aut negocia committuntur personis. i. propter negocia fit commissio personis, & tunc indistincte potest committere. eo. tit. c. fin. in princ. aut personæ committuntur negocijs. i. propter idoneitatem personarum committuntur eis negocia. Et aut fuit facta hæc electio propter priuatam vtilitatem partium, & de partium consensu potest committere. d. c. fi. §. is autem. aut propter publicam, puta quod crimina puniantur vel ecclesijs prouideatur, & tūc non potest. d. c. fi. §. si autem. Ego vero aliter distinxi ibi, maxime autem no. ꝙ cum committitur aliquid iurisdictionale, in dubio non videtur electa industria personæ, nisi expresse dicatur ꝙ personaliter id faciat, vt probatur in d. c. fin. in verbo, personaliter. & ibi dixi. Et per hoc oportet dici, ꝙ in hoc executor ad prouidendum incertæ personæ nō subdeleget, & qđ videatur electa industria psonæ, hoc est ideo, quia si vult, pōt expedire tanq̄ non iudex. no. hic glo. mag. & si hæc ratio non sufficeret, tñ non oportet ei stari, quia sic scriptum est. eo. tit. is cui. lib. 6. Sed quando committitur aliquid sapiens factum, tunc in dubio intelligitur electa industria personæ. ff. de leg. 3. l. fideicommissa. §. fi. d. l. inter artifices. quod intelligo, vt dixi s. q. 4. in fi. & plenius eo. tit. c. fin. de multiplici autem executore, quia quandoque ad prouidendum, quandoque ad complendum, quandoque ad alia, no. de conces. præb. si capitulo. & c. si

12 a soli. lib. 6. † Octauo quæro, executor datus ad prouidendum de beneficio cum clausula, si per inquisitionem &c. vt in tex. commisit simpliciter alteri executionem, qui inquisitionem cōpleuit, deinde se absentauit, petitur a primo, vt prouideat, an potest. & vī ꝙ non, cum in totum commiserit, & res non sit integra. eo. tit. q̄uis. lib. 6. pro hoc s. eo venerabili. In 𝔷rium per l. pen. C. de peda. iudi. cum ibi no. & qđ ibi no. Inno. eo. tit. in literis. vbi dicit ꝙ si executor mandauit alicui quod prouideat in certa ecclesia, potest reuocare & mandare prouideri in alia. Item quia tenendo quod non possit, annihilaretur, aut tardaretur mandatum apostolicum, contra c. si super gratia. eo. tit. lib. 6. Bertran. hoc tenet per c. cum plures. eo. tit. lib. 6. nā ibi commissum fuit negocium pluribus in solidum, & tamen si vnus incipit, & deinde impeditur, alter potest exequi. Ad contraria responde, ꝙ loquuntur in mere iudicialibus. dicit Io. de Fan. prima facie contrarium videri verius per rationem supradictā, ex quo commisit principaliter vices suas, & alter vti cœpit, quod magis placet. nam hic executor cum habeat cognitionem, & potestatem delegandi, comparatur delegato, probat hæc cle. in verbo, iudices. & verbo, executores. Et pro hoc, quia executor habet delegatam, vt dicit gl. in verbo,

13 executores. † Nono quæro, nunquid datus [a] ad prouidendum

a potest cognoscere de beneficio, quod non vacat de facto, licet de iure & causa cognita de ipso prouidere. videtur ꝙ non per c. cum nostris. & c. literas. de concess. præb. Contrarium tenet Compo. de rescr. c. capitulum. in glo. mag. quod sequitur Lau. Ad contraria responde, ꝙ loquuntur quādo in ipsa impetratione fuit tacitum de possessione, quam si Papa sciuisset, difficilius gratiā concessisset, & sic non valuit. s. eo. ad audientiam. 2. Inducit simile, quia etiam legati de latere conferunt beneficia ad Papam deuoluta, licet de facto occupata, vt no. de pręb. venerabilis. per Host. licet Vin. ibi contra. in quo nihil approbat Lau. Sed verius est dictum Hosti. per c. licet. 2. de præben. lib. 6. quod probat collationem fieri posse etiam non vocato possessore. Sed in traditione possessionis vocabitur, vt ibi. Op. ad hoc ꝙ dixi de legato de c. literas. in fi. de sup. negl. præl. vbi deuoluta non confert legatus, sed delegatus. ad hoc sol. Lau. quod specialis commissio ibi facta per Papam hoc operatur. dic melius, ꝙ ibi de legato non de latere, qui non confert beneficium, sed quod dixi s. ea. q. procedit in legato de latere q

14 conferre potest. de off. leg. c. 1. & 2. lib. 6. † Decimo q̄ro, nun-

b quid executor, [b] vel alius delegatus Papæ, possint inuocare brachium seculare. Lau. recitat opi. Inno. & Hosti. & aliorum positas in c. significasti. eo. titu. Ex quibus habetur ꝙ sic. Contrarium tenet Arch. de hære. vt officium. per illum tex. a contrario sensu. Item quia rescripta sunt stricti iuris. Item q̄nq; ponitur in rescripto clausula, inuocato si opus fuerit auxilio brachij secularis, quæ foret superflua. pro cōcordantia distinguit Lau. ꝙ aut loquimur de possessionibus omnino laicalibus, & tunc non recurret ad brachium seculare, nisi per modum requisitionis, iuxta cap. postulasti. de foro compe. aut de possessionibus ecclesiasticis, & aut est tāta violentia quod per se non potest sufficere, & tunc primo requiret ordinarium loci ecclesiastici s. eo. si quando. & c. sane. & c. pastoralis. quæ sic intelliguntur. & hoc casu si sufficeret ordinarius per suam censuram ecclesiasticam, non poterit inuocare brachium seculare, sic intelligit opin. Archid. Si autem non sufficit poterit inuocare, quia intelliguntur omnia commissa, sine quibus negocium expediri nequit, sic intelligitur illa opin. & in hoc dicit Lau. specialem casum, in quo ecclesia cum non habeat vltra quid faciat, habet opus vti armis: alias vsus armorū non est sibi permissus, quia arma clericorum sunt lachrymæ & orationes. 23. q. 8. clerici. & c. conuenior. Sed defectus iustitiæ est necessitas vrgens inuocandi auxilium armorum. 23. q. a. dominus. Item fauor fidei. de hære. vt officium. & dicit Lau. quod etiam si iudex ecclesiasticus habet vtrunque gladium quandiu sufficit spiritualis, nō debet recurrere ad secularem,

15 quod no. † Vndecimo quæro, si datur executor [c] cum clausula,

c moneas & inducas, an habeat iurisdictionem compellendi. Mat. arguit pro & contra, ponendo id quod no. Archi. de pb. si pauper. lib. 6. vbi tenet, quod possit compellere, vt verbum, inducas, aliquid operetur. Contrarium tenet ibi Io. And. per c. cum nostri. & quod ibi no. in glo. fi. de conces. præben. & per alia plura iura, qđ est verius. vbi dic quod ratio est, quia verba debent accipi in proprio significato. ff. de leg. 3. l. non aliter. 6. q. 4. scriptum. nisi aliud vrgeat aliter intelligi. de spon. ex literis. de verb. sig. intelligentia. verba autem præmissa de se nō inducunt iurisdictionem. Ideo per ipsa hic non fieri iudicem, nec habere potestatem coercendi etiam si multa plura verba similia apponerentur, vt si diceretur, moneas, inducas, suadeas, & insistas, & quotcunque forent similem habentia vim. Oppo. ad prædicta de cap. 1. de testa. vbi dicitur quod per verbum, hortamur, datur iurisdictio. Sol. potest dici, quod aliud in illo verbo q̄ in superius dictis, & ita omnes videntur sentire ꝙ verbum, hortamur, inducat iurisdictionem. dic ꝙ de se non inducit, quia nec vis vocabuli hoc importat. & ad c. 1. de testa. & similia, dic ꝙ posita fuerunt alia verba iurisdictionem inferentia, sicut in d. c. 1. est verbum, discutias, & verbum, cognoueris, & alia plura sapientia potestatem cognoscendi, qđ no. qa ex hoc patet intellectus huius cle. quoad hoc, nec fuit prius consideratum. Oppo. ad idem de eo quod no. Specu. de rescrip. præsentatione. §. ratione formæ. in fi. versi. item si Papa roget. vbi dicit obtentum ꝙ si Papa mādat aliquem in monachum recipi dato executore, qui debentes recipere ad hoc inducat tali executori, intelligitur data coertio per censuram ecclesiasticā, pro hoc quia alias talis potestas inducendi foret frustra-

ADDITIONES.

a Nunquid datus. Adde Abb in c. proposuit. de conces. præben.

b Nunquid executor. Adde gl. & Doct. in c. fi. de deci. Innoc. in c. non satis. de off. archi. Inn. & Doct. in c. significasti. de offic. deleg. Doct. in c. administratores. 23. q. 5. Doct. in c. vt officium. de hære. lib. 6. Doct. in c. de causis. de off. deleg & in l. epistolæ C. de episc. aud.
Vin. God. Adde vltra gl & Doct. de Ro. in decis. 428. fuit dubitatum, in nouis, & decis. 372. si in forma, in nou.

c Si datur executor. Adde Archid. in c. quisquis. in fi. 2. q. 6. Archi. in c. si pauper. de præben. lib. 6. Ioan. de Deo in suis quæstionibus. q. 6. contrarium communiter tenetur, vt hic per Cardi. per tex. in c. cum simus. de regu. in c. insinuante. qui cle. vel vo. in c. tanta. de exces. præla. in c. 1. de testi. cog. in c. 1. de spon. in c. 1. de conu. lepro. glo. fi. in c. cum nostris. de conces. præben. Doc. in d. c. si pauper.

frustratoria.eo.tit.ex literis. Sol. nō puto dictum Spec.verum,
nec est potestas inducendi frustratoria, sed est cum suo effe-
ctu, sicut & alias cum mandatur aliquid fieri cum consilio ali
cuius, debet requiri consilium, & non expedit sequi. de elect.
cum in veteri. de arbi. c.cum olim. cum nec propterea man-
datum est frustratorium: licet enim non teneatur mandata-
rius sequi consilium. fortasse tamen sequitur nec æquè bene
iudicasset, pro prędictis est cōsuetudo antiqua Romanæ curię
quæ solebat pro beneficiandis dare monitorias, deinde præ-
ceptorias, tertio executorias. de rescr. mandatum. ergo moni-
tio vel inductio non operatur coertionem, nisi aliud exprima-
16 tur. †Duodecimo quæro, quia hic a contrario probatur, dele-
a gatum [a] non a principe non posse subdelegare, quid si datus
fuit delegatus ab ordinario cum speciali potestate subdelegan
di. glo. in cap. is cui. in fi. eo. tit. lib. 6. dicit talem posse delegare.
Arcid. eo. titu. quamuis. & frater Aluarus, vt hic refert Mat.
tenent contrarium, per l. a iudice. C. de iudi. de app. cum cau-
sam. Item quia ius dandi iudicem non potest in alium trans-
ferri. ff. de iurisd. omn. iud. l. tertia. Mat. nihil eligit. Sed vide-
tur velle respondere ad rationem nunc factam de l. tertia. di-
cēs ea, quæ sunt meri imperij, posse de iure canonico delegari,
per id quod no. Inno. eo. tit. venerabili. in glo. 2. dicit etiam ꝙ
committi etiam possunt ea quæ sunt misti imperij. eo. tit. ex li
teris. quæ aūt sint meri & quæ misti, no. Spec. de iurisd. om. iud.
§. 1. ver. est autem. & quæ possunt committi & quæ non. eo. §.
ver. ad huius autem. Ego notaui de off. ordi. quod sedem. de
vtroque. in q. aūt Cyn. in l. a iudice. præalle. in additione, tenet
cum gl. præalle. c. is cui. & idem Bart. in l. & quia, ff. de iurisdi.
omn. iudi. Et dicit Cy. in d. l. a iudice. ꝙ quando datur potestas
subdelegādi, subdelegatus erit potius subdelegatus delegātis,
ꝗ delegati. ff. de leg. 2. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. per
hoc est. cap. 1. de procu. lib. 6. vbi dicitur ꝙ quando procurator
habet potestatem substituendi, substituit etiam ante lit. cont.
& substitutus dicitur a domino cōstitutus. sed hoc simile non
videtur procedere, quia discomparantur delegatus & procu-
rator, de procu. is qui. lib. 6. & quod ibi no. dic ꝙ non per om-
nia discomparātur, sed quo ad quid, vt ibi dicitur. vnde quo
ad præmissa comparari possunt. Inducitur etiam, ff. de arbi.
l. non distinguemus. §. quæsitum. vbi arbiter non potest præci-
pere, vt satisdetur alicuius arbitrio, nisi super hoc specialiter
sit tradita potestas in compromisso. & sic tunc potest cum
specialiter est tradita. Item inducitur ratio, quia sicut potestas
cognoscendi potest per ordinarium delegari, & per alium
exerceri, ita ptās delegandi, cū sit qd iurisdōnale pōt per aliū
exerceri. Quidam distinguunt, an delegatus dando potesta-
tem delegandi dicat, & ex nunc ei cui delegaueris delego. &
tunc teneat delegatio facta per illum, an vero similia verba
nō sint apposita, & non tenet per l. a iudice, & alias rationes
in contrarium. hoc reprobat Io. An. in c. is enim. quia si appo-
nerentur talia verba, delegaretur iudex incertus, contra id de
rescr. ad hæc. Sed dices sufficere ꝙ erat certus quando sibi fit
commissio. Nam etiam si verba illa non apponūtur dicendo
ꝙ subdelegatus intelligitur datus a delegante, remanet ꝙ de-
legatio fuit incerta. vnde consideratis duabus regulis, vna est
ꝙ solus delegatus a principe subdelegat. alia ꝙ delegatus de-
bet esse certus. Tutior est opi. Arch. aut enim dicemus ꝙ iste
deputatus intelligitur datus a delegante, & procedit ratio in-
certitudinis, aut non a delegato, & procedit ratio d. l. a iudice.
& c. cum causam. Item tenendo opi. Io. Andr. facile tolleretur
dispositio l. a iudice. & c. cum causam. & esset parata via per
quam delegatus non a principe subdelegare posset: nam per
rationes ad hanc partem factas, infertur ꝙ quilibet qui potest
per se subdelegare, poterit dare delegandi potestatem. licet. n.
Io. An. in c. is cui. restringat glo. quando ordinarius delegauit
data tali potestate subdelegandi, idem tamen dici oporteret
in delegato principis subdelegante in tali forma. Et si dicas ꝙ
non tolleretur dispositio l. a iudice, quia quando delegatus
principis subdelegat non in totū a subdelegato, appellabitur
ad subdelegantem, non ad Papam. eo. tit. super quæstionum,
§. verum. & §. porro. secus erit in delegato a delegato ordina-
rij in casu præmisso facta delegatione ille, qui habuit potesta-
tem subdelegandi, desinit esse delegatus. hoc negari posset,
quia si ordinarius dare potest potestatem subdelegādi totam
causam, fortius & partem, & tunc continget ꝙ vna & eadem
causa pēdebit coram diuersis. quod est absonum, præsuppo-
sito ꝙ vltimus delegatus non pendeat ab altero. Ad contra-
ria, primo ad illud de l. vnum ex familia, §. si de falcidia. &
similiter ad illud de procuratore dato cum potestate substi-
tuendi, ideo ꝙ aliud est in non iurisdictionalibus de quibus
illa procedunt. aliud in iurisdictionalibus. de quibus procedit
lex, a iudice. C. de iudi. non enim conuenienter dici potest, ꝙ
habens potestatem delegandi faciat hoc, vt nudus minister
delegātis, cum habeat iurisdictionem. ad l. non distinguemus.
§. quæsitum. dic eodem modo. nam arbiter propriè non ha-
bet iurisdictionem, sed notionem, & eius sentētiæ statur me-
tu pęnæ. ff. de arb. l. dič. §. stari. de arbi. p tuas. Ad aliud quia ius
delegandi est iurisdictionis, & sic per alium potest exerceri,
sicut & de causa cognosci, responde ꝙ procederet hæc ratio
nisi obstaret prohibitio. l. a iudice. vel ratio incertitudinis, de
17 qua præmisi. †Decimotertio quæro, nunquid executor datus
in forma, de qua hic, tenetur inquirere, an is pro quo manda-
tur, sit vitæ laudabilis &c. & ad hoc partes citare. Sol. quæstio
implicat duo. Primum, an teneatur inquirere. Secundum, an
citare. vtrunque tamen permistim prosequitur gl. mag. quam
diuide. Nam primo præmissa quæstione ponit distinctionē
Inn. inter clausulam sonantem in monitionem, & clausulam
conditionalem. secundo limita hoc ibi, dicit tamen Inno. ter-
tio ibi, dicit demum. Inno. de clausula conditionali ponit aliā
distinctionem, an lædatur ius alterius, an non. Et huic dicto
opponit & dupliciter soluit. ibi, & si dicas. quæro ibi, dicit de-
mum. Inno. ponit quandam limitationem dicti præcedentis,
& soluit dubium incidens. ibi, potest tamen prouisor. quinto
ibi, secus si dicatur. ponit vltimam distinctionem, quæ venit
ad limitationem primæ. colligendo autē materiam & orde-
nando ad quæstionem præmissam, respondeo cum gl. distin-
guendo, quandoque enim clausula est existentiæ, vt clausula,
si ita est. Aliquando cognitionis, vt clausula, si tibi constiterit.
de prima dic, ꝙ aut quæritur, an teneat processus partibus nō
citatis, & dic ꝙ sic, vt hic in in gl. in quarta particula. §. assigna-
ta. Et est ratio ea, quam ponit glo. pro hoc quod dicit in tertio
notabili inducendo dictum Inn. de transla. licet. aut quæritur
nunquid teneatur per se cognoscere, ita ꝙ si non cognoscit,
non teneat prouisio, & adhuc dic ꝙ non tenetur, vt in eadem
quarta particula gl. & non procedit quo ad hoc distinctio ter-
tiæ particulæ §. assignatæ. Aut de tertio quęritur, an si clausu-
la non est vera, prouisio vitietur. Et in hoc dicit glo. in quarta
particula ibi, tamen si monitio ꝙ cassatur vel cassum nuncia-
tur. declara: aut enim clausula sonabat in monitionem, aut
conditionem. pone exemplum vt in prima particula glo. si in
monitionem, tenet prouisio, sed cassabitur, vt si mandabatur
si erat idoneus, licet tenuerit collatio facta non idoneo, tamē
reuocabitur, quia non idoneus, sed interim habet titulū, & in
hoc procedit, quod dicit gl. ꝙ prouisio cassatur. Si autē sonat
in conditionem, tunc quia conditio dedit formam mandato,
prouisio est nulla, vt si mandabatur prouideri si de tali loco
erat oriundus, & sit aliunde, & in hoc procedit, quod dicit gl.
ꝙ prouisio cassā nunciatur. Si vero clausula est cognitionis,
vt clausula, si tibi constiterit. dic vt in gl. in vlti. particula. §. assi
gnata, cuius effectus est, ꝙ aut agebatur de pręiudicio alterius,
& executor tenetur inquirere de partibus citatis, alias proui-
sio non valebit. aut non lędebatur ius alterius, & tenet proui-
sio non præmissa cognitione, pro hoc quia ex quo de nullius
præiudicio agitur, non oportuit aliquem citari. ff. de bo. poss.
l. 3. §. pen. & quod ibi no. glo. & Bart. plenius. ratio quia etiam
si veniret, non audiretur, cum sua non intersit. 2. q. 6. non so-
let. de elect. cum inter R. Et in eo quod glo. in fi. dicit per hunc
finem patere solutionem quæstionis præmissæ, dicit Lap. ꝙ
glo. hoc vult ꝙ si clausula sonat in conditionem sicut illa, si ti-
bi cōstiterit &c. & alteri præiudicetur, cum in hoc factus sit iu
dex vel inquisitor, habet causæ cognitionem præmittere, &
per consequens partes vocare. Si vero alteri non præiudice-
tur, tunc non sit necesse partes vocare. Ipse autem Lap. in hoc
vltimo membro distinctionis de clausula cognitionis distin-
guit. An mandetur p clausulā de qua in tex. Si reperetis &c.
an per clausulam, Si tibi constiterit. primo casu de necessitate
non tenetur cognoscere. ad quod nihil allegat. Et contra ip-
sum est casus §. de concess. præb. cle. vnica. in princ. vbi per ver-
bum, si repertus fuerit, fit conditio, quæ necessario debet pu-
rificari ante prouisionem. secūdo casu dicit Lap. ꝙ tunc bene
tenetur inquirere, & de eā cognoscere. per hoc inducit signi-
ficationem verborum. nam reperire est scire de re perdita vbi
sit: constare autem. i. certum & apertum esse. Sed primum
potest esse sine causæ cognitione. secundum non, nisi parti-
bus vocatis certum & clarum fiat. & hoc nisi conditio foret
notoria, quo casu necessaria non est examinatio, nisi ad cau-
telam, vt dicit Pau. in cle vnica. in prin. de concess. præben. vbi
dixi in 2. q. pro hoc de ap. constitutis. 2. dic melius ꝙ inter re-
perire & constare, quo ad hoc non est differentia, quia hoc
sonat

ADDITIO.

a Delegatum. Adde Cyn. in l. a iudice. de iud. Bartol. in l. & quia. ff. de iurisdi. omn. iudi.
Vinc. God. Vide in ista materia, vt delegatus quis delegare possit, & quis non, Ruy. in cons. 138. nu. 11. lib. 5.

sonat reperire.i.inquirere, & per inquisitionem ad talem no-
titiam deuenire, & sic etiam hoc casu necessario inquirit. be-
ne fateor quòd quādo notorie constat, superflua est inquisitio. Et
vltra prædicta dic quòd etiam in clausula cognitionis etiam con-
cernente præiudicium alterius obseruatur, vt executor inue-
stiget partibus non citatis, pro hoc quia qñ intendit mandans
vt ordine iudiciario procedat, solet adiicere vocatis vocandis,
& tunc necessario est iudex. de iud. exhibita. & quod ibi dixi.
alias si hoc non adiicit in talibus executionibus, vt in collatio-
nibus beneficiorum, videtur potius quòd clausula cognitionis
referatur ad inuestigationem, quam facere debet executor ad
instructionem sui, nam ipse delegatus non teneretur partes
citare. eadem ergo sit conditio executoris. de rescript. super
literis. in fi. Sed bene verum est, quòd si non præmitteret cogni-
tionem quo ad sui instructionem, non teneret prouisio, vt di-
xi supra ea.q. seruata tamen distinctione præmissa, de hac ma-
teria plene posui in d.c.fin. de præsump. & no.Pau. de conces.
præben.cle.vnica.in prin. vbi dixi in 2.q. Et procedunt prædi-
cta in materia speciali de executoribus super collatione bene-
ficiorum, possunt tamen trahi etiam ad alias commissiones.
In illis tamen oporteret, quo ad aliqua aliter dici, secundum
ea quæ no.de off.deleg. prudentiam. de quo ponit Bald. C. de
legi.l.non dubium. & circa prædicta no. singulariter glo. istam
in quarta particula, in versi. potest tamen prouisor. Ex qua ha-
bes quòd executor ad prouidēdum est missus, & sic potest si vult
8 indistincte partes iudicis assumere. † Decimoquarto quæro,
a nunquid nudum ministerium[a] commissum sub nomine di-
gnitatis transeat ad successorem. glo.pen. remittit ad c.fi.cod.
tit. & dic vt ibi conclusi, quod etiam nudum ministerium po
test transire ad successorem, quamuis enim videatur eligi in
dustria per id quod dixi s. q.7. tamen alia ratio obstat, ex quo
sub nomine dignitatis commissum est. vnde stat dispositio c.
quoniam abbas.co.tit. nisi specialiter appareat, quòd electa sit in-
dustria personæ, ita quod euideoter hoc colligatur ex forma
commissionis.

ADDITIO.

a Nunquid nudum ministerium. Adde Abb.in c.quoniam abbas de offi.dele. & ibi per Barb. & per eundem Barb.in c.fi. de off.deleg in §.cæterum. Vinc.God. Adde Fely.in c.fi.in §.cæterū, col. 1. vers. vtrū habens, de off.dele.

De officio iudicis ordinarij. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum nomine veniunt omnes clerici etiam constituti in sacris.*
2 *Audacia reprobatur quæ accipitur in malam partem.*
3 *Priuilegium clericale, quando nominatur, intelligitur de duplici, scilicet immunitate personæ & fori.*
4 *Spes impunitatis est auferenda.*
5 *Prælatus maxime solicitus esse debet ad castigandum delicta.*
6 *Ecclesia non debet diffamari.*
7 *Obuiandum est scandalis.*
8 *Episcopus debet corrigere clericos suæ diœcesis.*
9 *Prælati debent esse vigilantes, talibus namque iura subueniunt.*
10 *Episcoporum est officium corrigere subditos.*
11 *Delicta sunt punienda, vt cæteris cedat in exemplum.*
12 *Eps est ordinarius in omnibus & super omnes post summum pontificē.*
13 *Clerici per quem sunt exempti in iurisdictione imperatoris cum prius statim subessent imperatori ex vtero matris eorum.*
14 *Dominus feudi laicus potest clericum vasallum expellere de feudo.*
15 *Clericus an possit deponi propter simplicem fornicationem.*
16 *Eps an possit corrigere clericos exēptos delinquentes in suo territorio.*
17 *Superior quando possit procedere ad inquisitionem super criminibus subditorum.*
18 *Papa an possit inquirere de delictis non præcedente infamia.*
19 *Inquisitio an possit fieri si inquisitus sit diffamatus apud bonos & graues, licet ab initio infamia præcesserit a maleuolis.*
20 *Infamia si probata sit contra aliquem si petierit se admitti ad probandum se esse bonum virum, & bonæ famæ, an debeat admitti.*
21 *Lis an sit cōtestāda vel iudiciarius ordo seruādus super articulo famæ.*
22 *Lis an debeat contestari si agatur super veritate delicti.*
23 *Episcopus si fecit statutum quòd possit procedi ad inquisitionem criminū nullo seruato ordine, puta non prius inquisito de infamia, nec traditis articulis inquisito, an tale statutum valeat.*
24 *Episcopus qua pœna punire possit delinquentes.*
25 *Prælati an possint corrigere excessus laicorum.*

CAP. I.

VT clericorum. Sūma vt in gl.j. in cuius
fine dic quòd vult quòd iura
innouata sine pœnarū adiectione raro proficiunt.
1 † No. quòd nomine clericorū,[a] veniunt omnes clerici
a etiam in sacris constituti. 11.q.1. de persona. in fi. secundum
Lau. & Genze. qui reddit rationem, quia omnes sunt clerici.
d.c. & in corpore. de san. epis. §. presbyteros. colla.9. C. de episc.
& cler. auth. presbyteros. Et colligitur hoc ex ver. clericorum.
Et intelligit Mat. etiam exemptorum, si delinquunt extra lo-
a cum exemptum. de priuil. c.1. lib. 6. Secundo no. quòd audacia[b]
b reprobatur, & accipitur hic in malum. glo.2. allegat concor.
Pau. allegat de pœn. dist. 1. quam ob rem. C. vnde vi. l. si quis in
tantam furoris audaciam. C. de sepul. vio. l. pergit. qui filij sint
legi. per venerabilem. & dicuntur audaces secundum hoc hi,
qui faciunt contra ius. C. de iudi. l. nulli. circa princ. de præben.
c cum qui. lib.6. quandoque sumitur in bonum,[c] vt in c. audaci-
3 ter. allegato in gl. & C. de iudi. l. rem non nouam. in fi. † Tertio
no. quòd nomine priuilegij clericalis, intelligitur de duplici. s. im-
munitatis personæ, & fori. quod dic vt in glo. 3. quam coniun-
cto tex. no. ad hoc singulariter. & vtrunque istorum priui-
legiorum examinaui, de sent. excom. perpendimus. in repeti-
tione, in septimo contrario. Et vltra iura allegata in glo. Pau.
tam de priuilegio fori quam immunitatis allegat de vita & hone.
cler c.fin. de priui. ex parte. 3. de sen. excommu. contingit. 2. ad
idem est c. si iudex laicus, de sent. excom. lib.6. Genze. autem
dicit priuilegium clericale in multis consistere. & colligitur
C. de episc. & cle. l.2. & auth. statuimus. & de cleri. coniu. cap. 1.
de censi. quamq̃. lib.6. quorum quædam enumerat Mat. Con-
sistit enim in hoc, vt non vexentur in personis & rebus. J. de
vita & hon. cler. cle. 1. d. l. 2. & de immu. eccle. per totum. Et si
quis laicus vel ciuitas aufert ab ecclesia pedagia vel collectas,
d punitur pœnale de qua[d] de immu. eccle. non minus. & c. ad-
uersus. & J. de immu. eccl. cle. 1. dicit autem Steph. quòd prætextu
priuilegij, non debet clericis crescere authoritas delinquen-
di. reatus enim omnem honorem excludit. C. vbi sena. vel
cla. l. 1. vbi de cri. agi opor. auth. qua in prouincia. nec debet
permitti, vt delinquentes vtantur priuilegiis. in Auth. de man
da. princ. §. non permittas. pro hoc secundum Lau. quia priui-
legium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potesta-
4 te. 11.q.3. priuilegium. ad hoc de deci. suggestum. † Quarto
no. quòd debet auferri spes impunitatis, quod dic vt in glo. in ver-
bo, sperantes. pro hoc 83. dist. error. in Auth. de manda. princ.
§. non permittas. de immu. eccl. c. fin. de vita & hone. cler. c. fin.
33.q.4. est iniusta. nam secundum Mat. si ea quæ vsurpantur,
omittimus, viam excessus aliis aperimus. 93. distin. peruenit.
& prælati negligētes correctionem, permittere videntur sub-
5 ditis impunitatem, J. de celeb. mis. c. 1. † Quinto no. quod præ-
e latus maxime curare debet ad castigandum enormia delicta.[e]
concor. de pœnis. quod in dubiis. Ex hoc arguit Pau. pro opi.
quæ habet quòd sola enormia inducāt irregularitatē, & sunt ista:
homicidium, sacrilegium, adulterium, falsum testimonium,
& similia. 50. dist. si episcopus. 81. dist. apostolus. vbi dicitur quòd
crimen est graue cum est accusatione & damnatione dignissi
mum. & quid sit peccatum, & quid delictum, no. de pœ. dist. 1.
si peccanim. de reg. iur. peccatum. lib.6. & quid sit leuis culpa,
no 68. distin. cap. 1. & dicit Lau. quòd si clericus nō propulsando,
sed inferendo iniuriam, enormia seu sæua frequenter consue-
uit committere, seditiones & guerram publice committen-
do, priuilegium canonis, si quis suadente. perdit. de sent. excō.
perpendimus. secus si vt iudex vel executor, seu aliter, iuste ta-
men, interfuit suspendio vel morti aliquorum, quia hoc non
inuenitur iure cautum, & sic standum regulę d. c. si quis suadē
te. pro hoc quod infra dico in 1.q. & quod dixi in d.c. perpendi
6 mus. † Sexto no. prouidendum ne diffametur ecclesia. Et expo
ne verbum, diffamatur, vt in glo. in hoc verbo. & idem Pau. &
quòd debet vitari, inducit 12.q.1. nolo. de vsu pallij, nisi idē Gēz.
quia crudelis est negligens famam suam. & quod dicit de ec-
clesia nomine ecclesiæ, intelligit Lau. collectionem fidelium.
de cō. dist. 1. ecclesia. Corda enim infirmorum ex mala fama
clericorum percutiuntur, & ministerium ecclesiæ vituperatũ.
7 2.q.5. presbyter si a plebe. † Septimo no. obuiandū scandalo,
vt in

ADDITIONES.

a Nomine clericorum. Adde glo. & Doct. in cap. 1. de coha. cle. & mu. glo. in c. 1. de præben. Doct. in rub. de vi. & ho. cle. Docto. in c. duo sunt. 12. q. in c. literas. de fi presby.
Vin. God. Vide Dec. in cons. 171. lib. 2. qui clerici comprehendantur in statutis.
b Quod audacia. Adde c. eum qui. de præben. lib. 6. in l. quarta. C. de sum. trin.
c Quandoque sumitur in bonum. Adde l. Gallus. in §. videndum, ff. de lib. & posthu.
d Punitur pœna de qua. Adde Bertachinum in tractatu de gabellis. & diffuse per archiepiscopum Florentinum, in 3. parte summæ. tit. 12. quæst. 4. in 1. colum.
e Enormia delicta. Adde Barto. in l. non solum, ff. de iniur. Doct. in l. leuia. ff de accusa.
Vin. God. Vide Alex. in d. l. leuia. & in cons. 202. lib. 2.

vt in glo. quibus. & secundum Pau. propter scandalū priuatur
quãdoque iure suo sine culpa. de cle. ægro. tua. Exponit autem
Lau. scandalum. i. dictum vel factum minus rectum, præbens
occasionem ruinæ. dictum a scandalo græcè, quod est offen-
sio, ruina, vel passio pedis. argu. de renun. nisi. §. pro graui. pro
hoc secundum Mat. de regu. iu. qui scandalizauerit. i. offende-
rit, vel ruinam fecerit. quod non est faciendum. 11. q. 3. inter
verba. de consecr. dist. 2. c. 1. & est scandalum vitãdum. d. c. qui
scandalizauerit. vocat autem, secundum Lau. tex. hic, scanda-
la grauia, quia quod agitur a clericis, facile trahitur ab aliis in
exemplum, de voto. magnæ. Et quid sit scãdalum, dicitur per
8 Host. in sum. de renun. c. pen. ver. est aūt scandalum. † Octauo
no. ꝙ ad episcopum pertinet correctio clericorum suę diœce.
de iure communi. quod dic vt in glo. in verbo, episcopis. quod
dicit Lau. verum, cum delinquunt in territorio, quia de tali-
bus debet purgare prouinciam suam. nec distinguit lex vn-
decunq; sint. ff. de offi. præsi. l. præses, & l. congruit. & ſ. eo. c. 1.
& quod ibi no. Nono no. ex verbo, districte iniungimus. quod
hoc c. continet præceptum. Ideo dicit Lau. negligentem su-
per hoc peccare mortaliter. 4. dist. denique. in fi. de offi. custo.
c. 1. pro hoc ſ. de æta. & quali. cle. 1. & quod ibi dixi in 8. quæst.
Item quia delictum subditorum requiritur de manibus p̄lati.
ſ. eo. irrefragabili. de regu. c. fin. de statu mona. cum ad mona-
9 sterium. in fi. de accu. qualiter. 2. §. fin. † Decimo no. ꝙ prælati
debent esse vigilantes, quia talibus iura subueniunt. de præscr.
vigilanti. & merito secundū Pau. quia vt dicit beatus Bernar.
Nō dormitat, nec dormit, qui impugnat Israel, nec cessat cir-
cuire quærens quem deuoret. 3. q. 1. nulli. Item debent esse di-
10 ligentes. de offi. custo. cap. 1. † Vndecimo no. ibi, officij debitū
exequantur. ꝙ officium episcoporum est, vt corrigant subdi-
tos. Et vt dicit Pau. ꝙ hoc possunt vel inquirendo si præcedit
infamia, vel visitãdo sine infamia, vt no. Spec. de inquisitione.
§. quando autem. ver. licet. & ibi in princ. no. 14. casus, in qui-
bus secundum leges inquiritur. & dicit Genze. ꝙ talis coertio
malorum dicitur legum ministeriū. 23. q. 5. homicidas. quia
nec maius sacrificium potest offerri Deo, quam si mali com-
pescantur, 23. q. 5. quali. gladius enim est institutus ad vindi-
ctam malefactorum. prima Pet. 2. de maio. & obe. solitæ. 24. q.
4. quæsitum, pro hoc C. ad l. Iul. de adult. cum vir. & l. quam-
uis. Si enim foret illicitum, dominus non permisisset, sed
11 prohibuisset. 23. q. 1. sic enim. vltra medium. † Duodecimo no.
punienda delicta, vt cæteri metu pęnæ abstineant. quod dic
vt in glo. pen. Et dicit Lau. ꝙ ad hoc imponitur pœna publicè,
vt alij terreantur. 15. q. 1. mulier. de pœnis. c. 1. & c. quæsitum.
in fi. 45. distin. disciplina. pro hoc inducit Genz. C. ad l. Iuliam
repetun. l. 1. ff. de pœn. l. capitalium, §. famosos. ff. de iusti. & iu.
l. 1. ver. vnde gl. Oderunt peccare boni virtutis amore. Oderūt
peccare mali formidine pœnæ. de quo eo. tit. irrefragabili. in
glo. vlt. & de præben. cum qui. lib. 6. Decimotertio no. clericos
arcēdos ab insolentiis. quod expone, vt in vlt. gl. & idem Lau.
& Pan. ad hoc de censi. q̃q̃. lib. 6. ſ. de sta. reg. cle. attendentes.
Decimoquarto no. ꝙ pœna vnius est exemplum aliis, vt absti-
neant, pro hoc s̄m Pau. de coha. cler. clericos. de exces. præla.
c. 1. de sta. regula. ea quæ. 2. q. 7. quapropter. Op. ꝙ non tantum
ad episcopos, sed etiam ad inferiores spectat correctio cleri-
corum. eo. tit. irrefragabili. §. excessus. de fo. compe. cum cōtin
gat. glo. in verbo, episcopis. soluit ꝙ tex. hic procedit de iure
communi. contraria de speciali. Pau. autem dicit ꝙ inferiores
non possunt, nisi ex priuilegio quo ad depositionem, vel per-
petuam suspensionem, per id quod no. 16. q. 2. c. 1. videtur er-
12 go velle ꝙ quo ad alias pœnas secus sit. † Secundo opp. ad hoc
9. quæst. 3. c. 1. & c. nullus. 2. q. 1. nemo. de offic. ordi. cum ab ec-
clesiarum. Sol. hoc potius repugnat tex. q̃ præcedenti dicto. sol
a uit autem Pau. ꝙ episcopus est ordinarius [a] in omnibus & su-
per omnes post Papam: tamen si sub episcopo sunt alij ordi-
narij, vt esse potest, vt in contrariis, poterit ad eos spectare. de
hoc dixi in d. c. cum ab ecclesiarum. Mat. arguit ex hac litera
ꝙ inferiores prælati non habeant coertionem. arg. de offic. ar-
chi. archidiaconis. 5. q. 3. c. a. de ætate & quali. cle. 1. In contra-
rium inducit de senten. excom. Romana, & c. venerabilibus,
lib. 6. 25. dist. c. 1. ver. archidiaconus. vbi de hoc, & de offi. arch.
ad hæc, & dicto cap. cum ab ecclesiarum. vbi de hoc in glo. 1.
nam & plebanus, qui est minor archidiacono, potest excom-
municare, vt d. c. cum ab ecclesiarum, & omnes prælati qui ab
vniuersitate eliguntur, habent iurisdictionem. in Auth. de de-
fen. ciui. §. nos igitur. col. 3. Archidiaconus autem ab vniuersi
tate eligitur. 93. distin. legimus. de quo no. Gof. in sum. de sent.
§. possunt excommunicare. quod vltimum videtur imperti-
nens, sed vult Matth. dicere ꝙ cum plebanus habeat iurisdi-
ctionem excommunicandi, fortius archidiaconus, qui ab vni
uersitate eligitur, quæ dat iurisdictionem. d. c. cum ab eccle-
siarum. vbi de hoc. refert tamen Mat. opi. Inn. notatã in c. ad
hæc. præalleg. tenentis ꝙ archidiaconus de excessibus subdi-
torum exigentibus depositionem, suspensionem, vel diutur-
nam mulctam, non cognoscit: nam & episcopus sine capitu-
lo hoc non pōt. Item s̄m Inn. ibi accusationes criminales cle-
ricorum etiam in minoribus nō audit archidiaconus, sed eps.
15. q. 7. fęlix, & c. si autem, & c. episcopus. §. eo. c. 1. Item omnia
in quibus exigitur dispensatio, & quę non licet episcopo face-
re sine cōsensu capituli, & vbi specialis authoritas episcopi re-
quiritur, non potest archidiaconus, nisi de consuetudine, pro
hoc quod no. in Spec. de accu. §. 1. & §. 4. loco. ver. sed nunquid.
dic vt dixi in d. c. ad hæc, & d. c. cum ab ecclesiarum. Tertio
op. ꝙ non debuerit præcise iniungi episcopis, vt corrigant, nã
quandoque corrigere non possunt cum effectu propter resi-
stentiam corrigendorum. Sol. dicit Pau. ꝙ tenentur quãtum
in eis est. quod si faciunt, mundi sunt a peccatis subditorum.
47. distin. Ephesijs, quia solius Dei est viã hominis dirigere. 47.
13 dist. §. necesse. † Quæro circa id quod dicit hic de priuilegio cle
ricali, & supra in 3. notabili exposuit de priuilegio fori. i. exem
b ptionis clericorum a laicis, quia exemit [b] clericos de iurisdi-
ctione imperatoris, cum prius subessent statim, cum ex vtero
matris exierunt, C. de sum. tri. l. 1. Solu. Lau. refert quam plura
no. de ma. & obe. si quis. de quo ibi dixi, & de sen. excom. per-
pendimus. in 7. contra ratio. Sed vt formaliter pateãt verba Lau.
dicit ipse, ꝙ summus imperator. i. Deus & ratio naturalis cle-
ricos exemit. 96. dist. cum ad verum, & c. duo sunt, & c. impe-
rator. Et etiam inferior imperatore, vt in Authen. vt cle. apud
propri. episco. & de sanct. episc. per totum. col. 9. & hoc appro-
bante Papa, qui etiam sine consensu imperatoris per suas con
stitutiones hue facere potuit, cum clerici sint res spirituales, &
ex toto corpus, & animam dederint in seruitium, & sortem
Christi. 11. q. 1. c. 3. 10. dist. imperium, & c. suscipitis. Ex hoc in-
fert, ꝙ de priuilegio clericali iudicandum est secundum cano-
nes tantum, cum illius sit interpretari, cuius est condere. de
senten. excom. inter alia, & sic nec legi principis, nec statutis
seu consuetudinibus laicorum est in aliquo standum super
hoc, sed solis canonibus Papæ, vel episcoporum in his in qui-
bus Papa non statuit contrarium. Opp. ad prædicta de notatis
per Innoc. de sent. excom. vt famæ. vbi dicit ꝙ creditor potest
c capere clericum [c] de cuius fuga timetur absque pœna excom
municationis, pro hoc. ff. quæ in frau. cre. l. ait prætor. §. si debi-
torem, de furtis. l. respiciendum. §. furta. Oppo. ad idem de no-
tatis per glo. de iud. cum non ab homine. quæ dicit ꝙ per 20.
horas potest detineri clericus inuentus in aliquo facinore ad
cōueniendum testes, ne sit locus inficiationi. in Auth. vt liceat
14 ma. & auiæ. §. is quoque. colla. 7. † Oppo. ad idem de no. per In-
nocen. de fo. compe. verum. vbi dicit dominum feudi laicum
posse clericum propter crimen expellere de feudo. Sol. ad hæc
tria contraria dicit Lau. standum regulæ, quæ habet ꝙ nullus
circa pœnam excōicationis potest in clericū manus iniicere.
17. q. 4. si quis suadente. cui standum est, nisi per alium cano-
nem similis authoritatis sit reuocata. argu. 18. distin. §. 1. Ex his
videtur velle, quod dicta Innocen. & glo. prædicta non sunt
vera. pro quo inducit notata per Hosti. in dicto cap. vt famæ.
Genz. idem tenet. Bertran. dicit contrarium, quia excommu-
nicatio nō fertur sine mortali. 11. quæst. 3. nemo. Sed non pec
cat, qui iuris authoritate facit aliquid. 23. q. 4. qui peccat. C. de
adul. l. Gracchus, ff. de acq. poss. l. iustè. Item alias daretur ma-
teria auferendi iura aliena, & violentiam inferendi, ꝯ mentē
huius cle. Ad ꝯria respondet ꝙ in casibus superius dictis in cō
trariis ex mente iurium satis est expressum. pro hoc de sent.
exc. clericos. lib. 6. & quod no. de sen. excom. nuper. petit tamē
Bert. declarationem super hoc. Ego autē inhæreo dictis Inno.
& gl. nam de mente cap. si quis suadente. cum generaliter lo-
quatur, non potest inferri violatio aliarū dispositionū factarū
in specie. ff. de pę. l. sanctio legū. regula, generi. lib. 6. Sed in spe-
cie sceptum est id quod dicit Inno. de foro compe. verum. &
quod dicunt iura signata pro contrariis. nec potest dici inie-
ctio manuū iniuriosa, quod requirit d. c. si quis suadente. Item
specialiter ad dictū Inn. in c. verum. dico ꝙ non dicit, vt dicit
Lau. sed ꝙ cū clericus vasallus fuerit dãnatus a iudice ecclesia
stico

ADDITIONES.

a Quod episcopus est ordi. Adde in c. ordinarij. de off. ordi. lib. 6. Anto. de But.
in c. consultationibus, in 1. no. de iurepa.
Vinc. God. Adde Dec. in c. at si clerici, §. adulteriis. col. 3. de iu. & Bart. Soc.
in cons. 72. Non prosequendo. vers. confirmantur ꝓ remissa. lib. 2.

b Quis exemit. Adde Abb. in c. proposuit. de concess. præben. in fi. 3. col. versic.
ex hoc infertur. Dec. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitu. Cardi. Alex. in
c. in istis. in fi. commenti. dist. 4.
Vinc. God. Adde Dec. in cons. 152. lib. 2. de materia exemptionis.

c Quod creditor potest capere clericum. Adde Innoc. in c. olim. de resti. spol.
Vinc. God. Vide Ruy. in cons. 4. nu. 12. lib. 5. quando timeatur de fuga po-
test capi a laico. ibi nu. 13.

stico de crimine propter quod venit puniendus feudo, potest dominus feudi etiam laicus auferre pro velle suo. in quo non intelligo q eijciat de facto contradicentē inijciendo in eum manus, nisi specialem licentiam iudicis ecclesiastici haberet, quo casu posset per c. vt famæ. de sent. excom. Item ad dictum Inno. in d. c. vt famæ. dic q non dicit, vt refert Lau. sed solum dicit q clericum suspectum de fuga possunt capere prælati ēt qui alias non habent iurisdictionem, vel socij, & præsentare iudici. quod venit ad id quod dicit glo. præalle. c. cum non ab homine. quæ etiam non dicit, vt eam refert Lau. tamen puto verum q creditor possit capere debitorem fugientem etiam clericum, per d. §. si debitorem. quod plenius dixi in d. c. cum
15 non ab homine. † Secūdo quæro, in eo quod dicit hic de enor-
a mibus, nunquid simplex fornicatio [a] clerici sufficiat, vt possit deponi. videtur q sic per c. apostolos. 81. dist. 32. q. 4. meretrices. 27. q. 1. vt lex. Soln. Bart. Brix. 81. dist. Maximianus. dicit q non, cum pauci sine illo crimine inueniātur. 50. dist. quia tua. Idem glo. & Lau. 2. q. 7. lator. & Gof. de vi. & hone. cle. vt clericorum. ad hoc 33. dist. fraternitatis. 72. dist. presbyter. 1. q. 7. si quis omnem. Pau. dicit hoc posse esse verum, quando committitur simplex fornicatio, sed non potest esse simplex in cōstituto in sacris. dic q de rigore iuris procedit q debet deponi, per c. Maximianus. sed de misericordia non deponitur si pœnitet, per c. fraternitatis. tamen a beneficio remouentur clerici concubinarij per constitutiones sinodales in plurib. locis.
16 † Tertio quæro, quia generaliter dicit ad episcopos spectare [b]
b correctionem clericorum, nunquid etiam exemptorum delinquentium in suo territorio. & præsupposito q sint exēpti. contra c. 1. de priui. lib. 6. id est, q ratione delicti non sortiantur forum. Lau. dicit q multi in hoc multa scripserunt, maxime Host. in summa de priui. §. fi. & Io. Mo. de priui. episcoporum. lib. 6. de quo etiam no. de priu. tuarum. Tamen quia secundum Lau. duo sunt hodie genera clericorum, qui quamplurimum scandalizant ecclesiam. s. abusores literarū sedis apostolicæ, puta iudices, executores, & impetrantes. Item exempti, & potissimè religiosi mendicantes, & non mendicantes. ideo quærit, an in aliquem de prædictis si notoriè delinquunt, possint ordinarij animaduertere. Vnde pone q delegatus citat expresse cōtra tenorem. cap. statutum. de rescr. lib. 6. de quo certum est ordinario, q nullum est quod facit. vel pone quod fratres prædicatores vel minores grauant notoriè parochiales ecclesias in retinendo portionem eis debitam, iuxta cle. dudum. J. de sepul. nunquid poterunt episcopi ꝯ tales procedere. videtur q non. s. de offic. deleg. si quando. & c. pastoralis. de off. leg. studuisti. de iud. cum venissent. Contrarium tenet Lau. dicens q episcopus potest ex officio declarare talia non posse vel debere fieri, & hoc palam intimare tam suis subditis quam alijs, & per consequens saltem indirectè de literis papalibus de potestate & gratia per eas data tam de iudicibus, quā de exemptis iudicare. quod probat, quia iura essent frustra, nisi essent tuētes, & tales ordinarij in suis diœcesibus. de sent. exc. nuper. 18. dist. per totum. Et potest episcopus declarare, quod dictum est, quia iura dicunt q vbicunque contenditur an aliquid fieri debeat, vel possit de iure, potest administrator iurium hoc declarare. de consue. cū inter. vbi dicit Inn. q ex quo consuetudo mala est notoria, ad officiū Papæ, & sic etiam cuiuslibet ordinarij, spectat eam extirpare. pro hoc, quia crimina vndecunque claruerint &c. 24. quæst. 3. ecce. de his quæ fiunt a præla. quanto. de fi. presb. quoniam. vbi dicitur idem esse etiam si factum non sit notorium, dummodo possit esse notorium, pro hoc, quod no. Inn. de offi. vica. c. 1. vbi dicit, q si aliquis exponit coram superiore aliquam ineptitudinem notoriam, vt forte in libello vel aliter, vel etiam aliquam incompassibilitatem, quæ non potest tolerari de iure, vt si detinens aliquam ecclesiam petit aliam, debet superior ex officio suo talia extirpare & rumpere, ff. si mensor fal. mo. dix. l. 1. maxime si in principio causæ cognouerit ineptitudinem libelli, quia tunc dēt lacerare libellū. ff. de offi. assesso. l. 1. de iudi. examinata. vbi de hoc per Inn. & ibi dixi. potest ergo diœcesanus dicere literas papales obstare vel non. arg. de fid. instr. accepimus. non. n. dēt permittere nocētes priuilegijs aliquibus vti. in Authen. de man. princ. §. non permittas. colla. 3. Item non debet permittere præses prouinciæ delegatos a principe aliter vti sua potestate q̃ in suis literis contineatur. Et si formam eorum excedant, pōt in eos animaduertere, in Authē. vt iud. sine quoquo suffrag. §. volumus. 97. distin. nobilissimus. C. de actio. empt. l. quicunque. de offi. deleg. cum in iure. de rescr. cum contingat. Item obligatio quæ de iure communi & naturali est de subditis ad episcopū, remanet ēt in priuilegiatis, quia quæ de iure naturali sunt, non possunt omnino tolli. Insti. de leg. agn. tute. in fi. sicut etiam remanet illegitimitas in illegitimis legitimatis in sui natura. de fi. presb. cap. 1. & 2. lib. 6. Sed tollitur quo ad quid, vt ibi. pro hoc quia priuilegium eximens a iurisdictione ordinarij eximit solum in eo quod exprimit, non vltra. de consang. quod dilectio. de deci. audientiam. sed Papa non priuilegiat in delictis, ergo remanet sub ordinario. Concludit q in his quæ sunt iuris, regulariter iudex supplet ex officio, per superius dicta. & de off. iu. per totum. Item etiam in his, q̃ sunt facti, si tangunt ius ecclesiarum, puta electionum, alienationum, vel similium, de postu. præla. bonæ. 1. de elect. nostri. de cle. coniug. diuersis. In alijs autē quæ sunt publici iudicij vel iuris, & vtilitatis, multum exuberat iudicis officium. 1. dist. ius publicum. & quod no. Host. in d. c. 1. de off. vica. Item etiam si factum est notorium, vt iudici. C. de temp. ap. l. 2. §. vlt. no. glo. 2. q. 1. qñ autem. idem ēt si sit adeo notorium, q nō possit non esse notorium. in alijs non supplet regulariter de facto. de quo in d. cap. bonæ. & melius. 28. dist. in. priusquam. hæc opi. habet æquitatem summam quando superior talium exemptorum monitus per ordinariū nō corrigit. Sed antequam moneatur, nullatenus procedit, cum non debeant confundi iurisdictiones. Item & post monitionem de iuris rigore non procedit dicta opinio, cum oporteat stari verbis priuilegij. si ergo exprimit q etiam ratione delicti in territorio ordinarij commissi non possit ordinarius cognoscere, opus est, vt conqueratur Papæ, qui prouideat, cum stari oporteat priuilegio. de priui. porro. & c. accepimus. vnde glo. in cle. dudum, præalleg. §. verū. ver. vltra portionem. in ver. coerceri. dicit q pp exemptiones, clerus non potest super quarta consequi iustitiam, & sic sentit contra Lau. & ob hoc impetrant episcopi & clerus conseruatores habentes iurisdictionem super tales. pro Lau. facit, q a priuilegium meretur amittere &c. de deci. suggestum. Sed respondeo q iudicium non pertinet ordinariis. in hoc tamen puto q in defectu iustitiæ seruanda foret opi. Lau. finge enim difficilem & periculosum esse accessum ad Papā, vt de facto fuit non est multum. Et finge quod tales exēpti opprimūt clerum in denegādo quartam, vel quid simile, tunc enim debet licere cuilibet dicere sibi ius authoritate propria. per quod no. Inn. de resti. spo. olim. 1. Est & alius modus, vt episcopi subtrahant sibi subsidia reuocando casus episcopales, quos aliquib. concedunt in pnīa. Item p̄cipiendo populis, vt non accedant ad eos donec destiterint, & sic indirectè coerceantur. argu. de
17 deci. de terris. de vsur. post miserabilem. † Quarto quæro, in eo quod hic mādatur episcopis, vt corrigant excessus subditorū, quando possit superior procedere inquirendo de criminibus clericorum. Lau. distinguit, quia aut quæris de Papa, aut de alio. primo casu dic q indistinctè quandocunque & quārumcunque & quotiescūque sibi videtur, maxime vbi inquirit de iuribus ecclesiarum. de testi. cū olim. vt eccle. benefic. c. vnico. in princ. & ibi per Host. vel super peccato. de iudi. nouit. Si de alio, aut vult inquirere de specialiter tangētibus partem, aut de alijs. primo casu non potest, quia actionibus competentibus vtendum est. de libel. obla. per totum. nisi ob fraudem rei sit actori impositum silentiū, maxime si sit casus in quo peccatum notoriè committitur, sicut in retentione vsurarum vel impedimento executionis testamenti, quia talia spectant ad ecclesiam, maxime si actor iurauit non agere. Sic intelligitur de iureiur. ad nostram. 2. secundum Lau. Sed dic q isti casus non proprie excipiuntur, quia non fit inquisitio ad cōmodū partis, sed ad interesse publicū, vt dicit Innoc. in d. c. ad nostrā. Si de alijs, aut volunt inquirere de iure tangente principem, & hoc possunt. C. de bo. vac. l. 1. & vlt. lib. 10. aut volunt tēdere ad punienda crimina & imponēdam pœnam, in quo fauetur reipublicæ. Et aut loquimur in delegato Papæ, aut in ordinario. primo casu oportet, quod primo sibi constet de infamia, vel de tā graui scādalo, q generet infamiā. de accu. qualiter. 1. & hoc nisi a Papa reciperet mandatum, q statim possit super veritate criminum procedere, vt quia Papæ constitit de infamia. de accu. cum oporteat. vel si ꝯ quem inquiritur renunciauit processui super infamia. de accu. c. 1. & 2. lib. 6. Si de ordinario, dicit Inn. de accu. qualiter. 2. quod siue a pluribus siue ab vno tantum infamia, vel potius scandalum contra aliquē oriatur, potest procedere ordinarius ad inquisitionem. arg. 2. quæst. 5. mandasti. quod probat, quia episcopus potest indicere purgationem respectu soli sibi. 2. quæst. 5. omnibus. in fi. de quo

ADDITIONES.

a Nunquid simplex fornicatio. Adde gl. in d. c. Maximianus. hic alleg. glo. in c. lator. 2. q. 7. quas alle. singulariter Io. de Imo. in c. vt clericorum mores. de vi. & ho. cler. sed vltra Io. de Imo. vide aliam gl. in c. presbyt. distin. 81. per Anto. de But. & Abb. in c. at si clerici. de iudi. Abb. in d. c. vt clericorū qui d nulli. Abb. in c. sicut. & in c. tamautem de coha. c. e. & diffuse in illa materia per Ant. Corsetum in suis notabilibus in verbo, fornicatio. Vinc. Go. I. Vide Fel. in c. at si clerici. col. 2. de iud.

b Ad episcopos spectare. Adde c. peruenit. 84. dist. & in c. licet. c. disciplina. cap. omnis qui. & in c. sunt namque. 45. dist.

quo ibi in gl.ergo potest inquirere cõtra suspectum. pro hoc
quod no.de iureiur.ad nostram.j.nam multum exuberat offi-
cium ordinarii circa punienda crimina, vt hic.in delegatis au
tem prout superius dictum est,secus, quia habent per omnia
seruare iura & stricte procedere,nisi aliud in literis eorum cõ-
tineatur.arg.de rescr.nõnulli.& c.causam.Lau.Et in eo quod
Lau.dicit papam posse procedere indistincte,& sic vult quod
ẽt ad commodum partis non petentis, dic verius quod sicut
cæteri iudices non debent supplere de facto si non petitur. de
postu.bonę.1. ita nec papa,quia quo ad hoc subest eadem ra-
tio in eo quod in aliis. Sed quo ad aliud bene est differentia,
a quia papa [a] non stringitur præceptis iuris, licet honestum sit
vt ius obseruet,C.de legi.l.digna vox. de elec. ecclesia. 2. Alii
vero præcise stringuntur.de constu.c.1.vnde quo ad vltimum
dictum distinctioois pręcedentis,an possit procedi propter su
spicionem solam ad inquirendum quo ad papam, dicendum
est quod sic, quia non ligatur iuribus, quo ad alios vero ordi-
18 narios dic vt seq.contrario. † Oppo. ad hoc quod etiam papæ
non liceat procedere ad inquisitionem non præcedente infa-
mia,quia de iure diuino est vt præcedat infamia.Gen.18.De-
b scendam, [b] & videbo si clamorem & Luc.16. de villico infa-
mato,de quo in c.qualiter 2.de accu. Solu.non dicitur pręce-
ptiue in iure diuino ꝙ necessario debeat infamia præcedere,
sed exemplariter, & sic pręceptum vt prius præcedat infamia
potius est de iure positiuo ad cuius obseruantiam papa non
est adstrictus.de prębẽ. proposuit.de alio autem ordinario al-
tercatio est,quia vt dixi in fine distinctionis proximæ,Inno.te
net quod si episcopus solus habet aliquem suspectum, potest
inquirere & ei purgationem iudicare.pro hoc c.omnibus.su-
pra.allegatum,in fin. vbi alternatiue dicitur si subditus est su-
spectus suo episcopo vel aliis purgationem indici posse, & sic
ex vi alternatiuę sufficit quod soli episcopo. de rescri. inter cę-
teras. & hoc sentit Lau. vt dixi sup. ea. q. & idem Mat. Con-
trarium tenẽt alij. pe quo de offi. ordi. ex parte. de accu. qua-
liter.a. vbi de hoc in gl.v. & vtrobique dixi. & dic ꝙ standum
est d. c. qualiter, ver. verum. vbi dicitur procedendum ad in-
quisitionem quando non præcessit infamia vel scandalum
quod potest dissimulari sine scandalo, vel sine periculo tole-
rari, & sic non alias, quia tex. ille ponit formam & modum
procedendi,& quando procedi possit. ad c.omnibus. respon-
deo vt dicit ibi gl. exponendo, aut, pro &, nam sæpe alterna-
tiua per copulatiuam exponitur, & econuerso. de rescrip. ex
parte.1.vel dic ꝙ ibi intelligitur quando subditus est suspectus
episcopo tanq̃ prælato, quia ita debet intelligi, non tanq̃ pri-
uato, quia tunc non debet eum pandere: nam neque soli si-
bi crederetur. 6.q.2. si tantum.& c.placuit. de testi. cum à no-
bis.& sic si subditus appellaret, frustratoria redderetur inqui-
sitio & puniretur episcopus ingrens tanq̃ indebite grauans,&
sic intelligendo. c. omnibus, non probat de suspicione non
scandolosa quod sufficiat. Nam quando suspectus est episco-
po vt prælato seu iudici,non potest esse sine scandolo,& hunc
intellectum tene menti. Et sic intelligendo saluari potest di-
ctum Inn. alias non foret verum, & procedunt hæc tam quo
ad inquisitionem faciendam, q̃ quo ad purgationẽ indicen-
dam, licet aliqui distinxerint inter hoc,vt no. in d.c.qualr.sed
nulla rõ sufficiẽs reddit põr,maxime,qa deficiẽs in purgatio-
ne punitur vt conuictus, qđ declaraui q̃lo intelligar, de accu.
accedens. Opp. ad prædicta ꝙ etiam si ep̃o tanq̃ prælato sub-
ditus sit suspectus, si non est suspectus aliis possit tolerari sine
scandalo: nam potest & debet prælatus non publicare crimi-
na subditorum. arg. de temp. or. ex tenore. Sol. ex quo scit vt
iudex, non potest sine periculo salutis correctionem obtine-
re, vt hic. Et sic esset scandalum, saltem sibi. Item non potest
scire vt iudex quin sciant & alii, inter quos etiam præsupposi-
to quod nondum surrexit scandalum, sufficit ꝙ surgere po-
test. & verisimile est quod sic erit si correctio negligeretur.
19 † Quinto quęro, nunquid vt procedatur ad inquisitionem,
sufficit inquisitum diffamatum esse apud bonos & graues vi-
ros, licet infamia processerit primo à maliuolis & vilibus. gl.
in c. cum dilectis. de purg. ca. dicit ꝙ sic, quod tenet Lau.dic
cõtra. sicut. n. non debet hoc casu indici purgatio. de pur. ca.
cum in iuuentute. ita nec fieri inquisitio. de accu. qualiter.a.
vbi dicitur infamia debere surgere a non maliuolis, sed gra-
uibus & prouidis. nec iura quę allegat gl. in d.c. cum dilectis.
probant illud quod dicit. dic igitur ꝙ potius debet superior
pronunciare de tali infamia non curandũ. Ex hoc enim con-
tinget infamiã ortam apud graues extingui, foret enim ab
sonum stare famæ tali, cum facile surgat fama etiã de malo,
quia dictum etiam à quocunque facile sequitur multitudo,
20 vt dicitur in c.cum in iuuentute. præalle. † Sexto quæro, nun-
quid probata infamia contra aliquem debet ipse admitti si
petierit ad probandum se esse bonæ famæ. Lau. quęrit, sed
21 non soluit. dic ꝙ sic. vt tenet Inn. de accu.cum oporteat.† Se-
ptimo quæro, nunquid lis est contestanda vel alius ordo iu-
diciarius obseruandus super articulo famæ. dicit Lau.ꝙ non,
cum talia præparatoria summarim sint expedienda. arg. sup.
vt eccl. bene.c.vnico. com ibi notatis.sicut fit in actio.ad exhi-
bendum.ff.ad exhi. per totum. pro hoc quod no. gl. vt li.non
contest. quoniam.§. si super. Et hoc tenet Inno. de spon.cum
in tua. vbi dicit ꝙ sine ordine iudicario & sine testibus potest
quis certiorari de fama. Et quod dicit sine testibus, intellige
solenniter ex forma iudicii examinantis, sed bene necesse est
ꝙ recipiantur per modum summariæ cognitionis, vt si nega-
retur infamiam processisse coram superiore, possit de hoc per
22 acta doceri. † Octauo quæro, nunquid cum agitur super ve-
ritate criminum, debeat lis contestari.gl.vt refert Lau. vbique
dicunt ꝙ non.& quod sufficit articulos & nomina testiũ exhi-
beri iuxta tenorem ca.qualiter. 2.§.debet. de ac. Ipse autẽ Lau.
dicit ꝙ aut pręsens est is contra quem inquiritur,& seruandus
est ordo iudiciarius,alias processus non valet. de purg. c.cum
dilectis. Aut absens per contumaciam, & aut iudex procedit
ex officio,& potest lite non contestata procedere, vt li.non cõ-
testa.quoniam.§.sunt & alii. Aut ad partis instantiam, & tunc
procedit solum ad annotationem bonorum, vel aliter prout
no.de do.veritatis.& 11.q.3.rursus.& c.quicunque. dic melius
quod quando ex officio procedit, indistincte, non requiritur
lit. contest. quia nec est cum quo contestetur nisi improprie,
quatenus iudex tenet locum partis.d.§.sur.t & alii.Sed si ad in
stantiam, aut contra præsentem, & debet seruari iuris ordo.d.
c.cum dilectis. & §.debet.aut contra absentem,& aut nõ con
tumacem,& tunc regulariter non proceditur io criminibus:
aut contumacem, & procedi potest noo tantum ad annota-
23 tionem, sed ad sententiam.d.§.debet.& d.c.veritatis. † Nono
quęro, si episcopus fecit statutum quod ad inquisitionem cri
minum & poenam pro eis imponendam nullo seruato ordi-
ne, puta non inquisito prius de infamia nec traditis capitulis
inquisiro vel similibus procedere possit, vt de facto fecit Bato
oen.episcopus, vt dicit Lau.& tunc dicit idem Lau. statutum
non tenere siue statuerit quod per se vel per vicarium hoc fie
ri possit, quia p̃er suum statutum non potest auferre iuris be-
neficium.de secun.nup.c.fi.nec potest contra canones statue-
re.18.dist.in prin.Pro hoc sup. de elec.cle.2.in prin. vbi dixi.in
24 in 2.q.† Decimo quęro, in eo quod dicit subditos compescen
dos a criminibus, qua poena hoc fiet.dicit Pau.quod per depo
sitionem si sunt multum enormia, cum in talibus non dispen
set episcopus, vt no.Inn.de corp.vitia.c.i.& Spe.ti.a.§.nunc de
episcoporum.ver.10.nec in talibus valet compositio quin iu-
dex inquirat, vt no.5.q.2.si primates.in aliis autem excessibus
c potest pręlatus compescere per poenam [c] etiam pecuniariam,
vt no.18.di.quoniam.23.quamquam.23.q.5.circumcelliones.
vbi patet ꝙ potest verberibus subiicere.ad hoc. de pę. licet 45.
dist.cum Beatus.23.q.5.si quos.5.q.1.ca.1.potest etiam in exi-
d lium mittere. [d] de iud. cum non ab homine.de calum. c.1. in
fi.50.dist. accedens.de pę.fęlicis.lib.6. debet autem ad hoc so-
lum tendere vt vita hominum corrigatur.23.q.5.prodest.quę
autem sint crimina pro quibus quis debeat deponi.not.81.di.
25 apostolus.† Vndecimo quæro, nunquid prælati possint corri-
gere excessus laicorum, videtur ꝙ non, quia hic dicit de cleri-
cis tantum. Inn.de purg.c. nos inter.tenet ꝙ laicos non corri-
gent nisi in criminib.ecclesiasticis.de quo ibi in glo.Archi.de
consue.non est.in gl.episcopus.lib.6. dicit indistincte fieri pos-
se, pro hoc quod no.de off.ordi. c.1. in gl.canones dicunt.ꝙ te
net hic Mat.dicens Aluarum ita tenuisse per ca.5.q.5. illi qui.
dicit Genz.quod prima opi.procedit quo ad poenam tempo-
ralem, alias frustra videretur cõmissus gladius dño tẽporali,
si taiẽ imponerent pręlati.tota namque iurisdictio ad ecclesiã
deuolueretur. fallit ratione pacis vel iuramenti vel alterius
qualitatis criminis in quo sit speciale vt ecclesia cognoscat,
vel quando deficit legis subsidium. Scda autem opi.procedit
quo

ADDITIONES.

a Quia papa. Adde gl. in verbo, ab omnibus, in c.1.de const. Doc.in c.non dubium, de sent.excom. Doc.in c.proposuit, de concess.præben. Doc.in c.innotuit, de elect.

Vin.God.Hinc est quod dispensare non debet cum religioso super voto continentiæ.Fel.in c si quando, col.2.de rescr.

b Descendam. Adde tex. in c.Deus omnipotens, 2.q.1. in c.qualiter & quando, el 2.de accu.& in c.licet Hely.de simo.

c Per poenam. Adde Do.de sancto Gem.in c. de causis, in 6.colu.de off. deleg. idem Doct.in c.quoniam, 18 dist.

d In exilium mittere. Adde tex. in c.sinodo, in ver.irreuocabili exilio, 63. di. & dicit Archi.in c.cum Beatos, quod triplex exilium inuenitur in canonibus, vt ibi per eum.

Vin God. Et per D.Placen.in tit. de accu. cit.7. nu.26.quod habetur in 3.lib trac.fol.119.

quo ad poenam spiritualem,quia de quolibet peccato &c. de iud.nouit.& ita no.Host.in d.c.nos inter.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficii facta iam beneficiato ab inferiore legato apo. an valeat non facta mentione de beneficio quod habebat.*
2 *Legati de latere quæ beneficia possint conferre.*
3 *Collatio beneficij facta a legato motu proprio,an vitietur si is cui contulit,habebat aliud beneficium.*
4 *Quid si legatus nescit quod is cui confert,habebat beneficium.*
5 *Quid si legatus confert beneficium extra prouinciam sibi decretam, an valeat talis collatio.*
6 *Quid si alia dispositione conferatur beneficium quam per collationem.*
7 *Impetrans habens pēsionem ab ecclesia,an teneatur de ea facere mentionem in impetratione.*
8 *Quid si habet hospitale quod non solebat transferri in beneficium &c.*
9 *Mentio specialis vt fiat de beneficio,quid requiritur.*
10 *Item expressio qualis debet esse.*
1 *Patronus si præsentat beneficiatum curatum ad aliud beneficium curatum,an valeat.*
12 *Clem.2.de off.ord.faciens mentionem de collatoribus,quos collatores comprehendat.*
13 *Inferiores a papa & legato quare habeant plenius priuilegium in conferendo beneficia quam papa & legatus*

CAP. II.

Etsi ab apostolicæ. Valet collatio beneficii facta a collatore quolibet citra legatum apostolicum, ẽt non facta mẽtione de beneficio quod prius habebat is cui fit. Nota summarium Et ꝙ dixi de legato apostolico,procedit ex eo s̄m Lau.quia si papa vult in suis specialib. executoribus hanc moderationem seruari. de pręb. si motu proprio.li.6. fortius in legatis, cum potestas executorũ sit maior quo ad sibi cõmissa.de off.deleg.c.2. & in collationib.multum est hodie limitata legatorum potestas.de off.leg.c.2.& 3. & quod ibi no. pro hoc quod dico inf.q.17. Secundo nota casum in quo non sufficit mentio generalitatis.ꝙ dic vt in gl.in verbo,specialis.& dico inf.q.13.& 14.Opp.ꝙ collatio facta per legatum apostolicum habẽti beneficium de quo non fit mentio,non teneat,facta per inferiorem debeat non tenere, quia potestas legati in conferendo, prærogatiuam habet super potestatem aliorum inferiorum.de præb.si a sede.lib.6. Sol.hac ratione motus Arch.in c.fi.de offi.leg.lib.6.stetit ꝫrio. Io.An. ibi tenuit quod hic deciditur & dicitur hic in gl.1. Et tunc ad contrarium dic ꝙ ratio decidendi quo ad legatum colligitur ex eo quod dixi sup.in 1.notabili,quo ad inferiores colligitur
1 inf.eo.c.q.17. † Secundo opp.ꝙ etiam collatio inferioris facta beneficiato non teneat per c.ordinarij.in fi.inf.eo.lib.6.Sol.vt in gl.vlt.Lau.dicit ꝙ hoc dicitur procedere, quando is cui cõfertur beneficium,prius obtinebat vnicum beneficiũ & compatibile cum secundo,alias procedit ca.ordinarii.possunt tamen secundum eum esse plura simplicia inuicem compassibilia.de rescr.gratia.lib.6.& sup.de rescr.cle.gratiæ. de quo ibi dixi . Et hoc in effectu recidit in idem cum sol.glo.sed adhuc clarior est sol.gl. Quo autem ad d.c. ordinarij.melius respondetur per id quod dicit gl.in cle.si plures.inf.de præb. Quæro, de quo legato hic loquitur.Responde vt in gl.a.quod de legato de latere . idem Pau. & Genz. alius enim legatus non confert sine speciali commissione.de offi.leg.c.1.& 2.lib.6. Secundo quæro,si quis habet specialem commissionem , nunquid in eo erit idem quod in legato de latere , an vero idem quod in alijs ordinariis quo ad id quod dicitur hic. videtur ꝙ idem quod in aliis ordinariis. Et pone exẽplum per c.is cui.de præben.lib.6.Contrarium sentit gl.pe.quę legatum non de latere habentem specialem commissionem conferendi parificat legato de latere.Sed prop̃ima opi. quæ placet Lappo est litera ibi,in aliis tamen quibuslibet. Et sic per vniuersalem dispositionem comprehendit quemlibet extra legatum de latere. sed tenendo secundam expone quibuslibet , prælatis vel aliis habentibus potestatem conferendi iure ordinario,vel delegatis ab eis, vt in gl.in verbo,habentibus. Sed delegatus cui specialiter conceditur potestas conferendi,non habet iure ordinario,sed vice sedis apostolicæ.de præb.hi qui. & c.si apostoli-
a cæ.eo.lib. † Tertio quæro,quæ beneficia [a] conferre possint le-
a gati de latere. Sol. omnia non prohibita,dumtamen vacent.in non vacantibus enim solus papa potest ius tribuere . de concess.pręb. proposuit, secundum Genz. dic tamen ꝙ non solet tribuere.nam rescriptum concessum super vacaturo non dat aliquod ius formale ad beneficiũ, sed potius implorationem officii executoris,vt no.de renun.veniens.& in d.c.proposuit. quamuis autem legatus nõ det ius ad vacaturam, põt tamen facere reseruationem de vacaturo.de off.leg.præsenti.& c.deliberatione . lib.6. & dicit ꝙ potest legatus conferre beneficia etiam deuoluta ad sedem apostolicam. de prębẽ.venerabilis.
3 vacantia tamen in curia,non.de pręb. licet. 1. lib.6. † Quarto
b quæro, an collatio [b] legati facta motu proprio vitietur ex eo ꝙ is cui confertur,erat beneficiatus.gl.in verbo,facta. dicit ꝙ sic,licet Io.Mo.& Archi.de pręb.si motu proprio.lib.6.tenuerint cõtrarium.videamus motiua,pro glo.est,quia non potest imputari recipienti collationem.cum ergo sit sine culpa,non debet sine causa puniri. de his quæ fiunt a maio. par.cap.c.2. 56.dist.satis peruersum.16.q.7. inuentum.Item facti possessio impedit impetrationem beneficii.de concess. præb. cum nostris.sed collationem non.de præb.licet. 2.lib.6. Pro opi. contraria est,quia c.collatio. de offic.leg.lib.6. & hoc c.indistincte dicit collationem non tenere. Item quia cessat ratio motus proprii in legato quæ est in papa , quia papa solutus est legib. de concess. præbẽ.proposuit. sed legatus non.de consti.c. 1. de pręb. dilectus. 1.Item quicquid facit papa motu proprio,præsumitur rite factum.& sacrilegium est disputare,an dignus sit is quem eligit. 17.q.4.§.qui autem.quod nõ contingit in inferiore qui debet examinare conditionem & vitam promouendi,& quare prouidet exprimere.ad hoc de scisma . fraternitatis.50. di.qui in aliquo 54.distin.si seruus.Pau.qui inducit hæc motiua non expresse approbat aliquid, sed dicit ꝙ potuisset hoc decidi si placuisset compilatori. potius tamẽ adhęret opi. Io.And. Lap. hic & in d.c. collatio. & Genz.tenent cum Archi.& Io.Mo.Et inducit Lap.in d.c.collatio.rationem,quia sicut impetrans qui scit se beneficiatum , tenetur de beneficio facere mentionem.de rescr.gratia.lib.6. Ita pari ratione & legatus. Et hoc idem tenet hic Mat.sed Steph.tenet cum Ioan. And. Et ad rationem sup. factam cum dicitur illud in papa qui solutus est legibus , respondet ꝙ nullo iure cauetur ꝙ habentibus beneficium aliud cõferri nõ possit. Sed solum quod impetrans debet facere de beneficio quod habet mẽtionem. hæc ratio destruitur per tex.hic & in d.c.collatio. In quib.expresse dicitur collationem non tenere,puto tamen opi. Ioan. And.veriorem . Et ad c.collatio.& ad illud c. quæ indistincte loquuntur,dico ꝙ debent intelligi de collatione facta ad instantiam,ex quo aliud hic non exprimitur.Si.n.voluisset comprehendere collationem factam motu proprio, hoc specialiter expressisset,cum in ea sit aliquid speciale.d.c. si motu proprio.Item nulla ratio sufficiẽs reddi potest,quare vitietur collatio facta motu proprio.vnde oportet cõsiderari quę potuit esse ratio harum decisionum & nulla sufficiens alia videtur, nisi ambitio impetrantis tacito de beneficio quod habet . In conferente autem nulla ambitio potest notari.& per hoc non procedit ratio Lap. qui comparat cõferentem impetranti . Si tamen velles defendere aliam opin.posses dicere rationẽ propter potestatem legati restringendam, per id quod dicit glo. pen. & sic quando tacet de beneficio quod illa habet, præsumitur nesciuisse,& si sciuisset, ꝙ nõ contulisset.pro hoc quod dico inf.q.18.Sed hoc non obstante magis placet opi. Io. And. per superius dicta. generaliter autem quando teneat & quando non,collatio facta beneficiato,dixi de præbẽ. super inordinata.Et distinguit Lap.in d.c.collatio.qui etiam hic dicit prouisionem beneficii factam per papam motu proprio beneficiato nõ habita mentione de beneficio valere , sed factam ad instantiam nõ valere.d.c.si motu proprio. factam vero per legatum neutro casu valere,vt hic in 1.rñ.& in d.c.collatio. Tu dic idem ꝙ in papa per superius dicta . factam autem ab alio quocunque dicit Lap. valere , per id quod hic dr̃ in secundo
4 dicto.& de hoc vlt. dic vt dixi sup. q.2.† Quinto quæro circa hoc,si legatus nescit de beneficio qđ habet is, cui cõfert Lap. vr̃ velle ꝙ teneat collatio. dicit.n.ꝙ hic dicitur ĩ primo dicto, procedere qñ legatus vel q ab eo est beneficiatus, scit vel scire potest de alio beneficio,per c.gratia.præalleg. sed per id quod dixi in q. præcedenti nõ videtur in legato ponderanda scientia vel ignorantia , & cum in eo non possit attendi ambitio,
5 quod est verius . † Sexto quęro , an collatio legati facta extra prouinciam sibi decretam,valeat. glo.in ca. nouit. de offi.leg. & Innoc.& Hosti. ibi dicunt quod sic , ad hoc quia locus non est

ADDITIONES.

a Quæ beneficia. Adde Doct. in c. 1.& pen.de offi.leg.lib.6. & Abb.in c.proposuit.de cler excom.in prin.
Vin.God. Vide consilium Fede. de Sen.65.quod est ante consilium Ale. 85 li. 4. & quod legati de latere possint dispẽsare super pluralitate beneficiorum etiam incompatibilium,Rot.in dec. 286. legatus.in nou.
b An collatio. Adde c.si motu proprio.de præben.lib.6.
V.G. Talis legatus ius alterius auferre non potest,Rny.consi.229.nu.4.lib.1.

est de substantia.de app.qua frōte. Pro hoc etiam de concess.
præben. post electionem. Pau.hic dicit c.post electionem.non
posse ad hoc allegari,cum illa pars quæ hoc dicebat,sit decisa:
tenet tamen cum prædictis, intelligendo ꝙ tali mō sit extra
prouinciam ꝙ legationis officium nō sit extinctum.si.n.foret
extinctum,nō posset.de off.leg.presenti. libi.6. ꝙ declara vt di
6 xi in d.ca.nouit. † Septimo quæro, nunquid quod dicitur hic
de collatione,procedit in alia dispōne super beneficio. dicit
Pau.ꝙ procedit in dispositione.de preben.nō potest. lib.6. Et
in eo qui obtinet cōfirmationem specialem iuris canonicalis
sibi acquisiti ex collatione capituli. nam per cōfirmationem
censetur apostolicus.facit quod no.Inn.in c.cum inter.1. de e-
lec.& in c.nisi essent.de preb.& notatur de cōfir.vti.vel inuti.
c.ad nostram. vel authoritate legati receptus ſm Archi. q hoc
tenet in c.si motu proprio.de præb.li.6. Et quo ad hoc vltimū
de cōfirmatione,& idem hic.Matt. Octauo quero,in eo quod
dicit beneficium,de quali beneficio debet intelligi. gl.in ver-
bo,beneficium.dicit de quantumcunque modico. idem Pau.
7 pro hoc c.non pōt.de præb.li.6. † Nono quæro,si habet posses
sionem seu pensionem ab ecclesia,nunquid impetrans debet
de ea facere mentionem. vr̄ ꝙ sic,quia beneficium est omne
quod gratis & liberaliter cōfertur,& talis est illa possessio. 16.
q.1.possessiones.1.q.3.ex multis. Cōtrariū tenet Pau.& Genz.
cum nō detur in titulum,sed in stipendium. vnde etiam lai-
cis cōcedi posset,vt no.Lau.in d.cap.possessiones.& pueris,vt
no. Vin.de preb.super inordinata.& Arch.in d.c.si motu pro
8 prio.de quo dixi de rescr.postulasti.& c.ad audientiā.2. † Deci
mo quæro,si habet hospitale quod non erat solitum conferri
in beneficium ſm formam cle.quia cōtingit. de reli.do.dicit
Pau. idem,s.non opus esse de ipso fieri mentionem. Vndeci-
mo quæro,si habebat præstimonias. dicit Pau. in eo secus,ꝙ
tenet Archi.de præb.non pōt. lib.6. In talibus.n.non persone
habilitas,sed veritatis suppressio,vel falsitatis expressio atten
ditur ſm Host. qui hoc notauit de rescri. postulasti.de quo ibi
dixi,& tenui ꝙ etiam de istis nō oportet fieri mentionem, ni-
si dentur tanquam emolumentum surgens ex titulo benefi-
cij pro hoc quod dixi in duabus proximis qōnib.Duodecimo
quæro,si dixit se nōdum assecutum beneficium cum haberet
literas super impetratione.dicit Matt. per hoc non committi
obreptionem.ꝙ tenet Arch.in d.c.si motu proprio. Io.An.in
regula,ignorantia.li.6. tenet ꝯtrarium,ꝙ est verius vt dixi de re-
9 scr.in nostra. † Decimotertio quæro,in eo ꝙ dicit faciendam
a specialem [a] mentionem,quid requiritur vt sit specialis. Sol.vt
in gl.in ver.specialis.& pro hoc quod no.in Spec.ti.2.§.viden-
dum restat. ver.sed nunquid nocet.& ibi de hoc in additione.
dicit Lap.ꝙ debet esse specialis.i.expressa. similis expositio de
10 reb.eccl.non alie. hac cōsultissima.li.6.† Quartodecimo que-
ro,qualis debet esse expressio.dicit Lau. ꝙ debet esse facta no
minatim exprimendo beneficiū & eius circunstantias & con
ditionem & omnia quæ possent mouere principem ad faci-
lius cōcedendam gratiam,& nō sufficeret generalis.ar.de do.
c.2.de re iud·inter. & ꝙ ibi no.de rescr. super literis. cum simi.
b Et est speciale [b] ſm eum in impetratione beneficiorum, quia
cum ex ambitione procedat,stricte interpretatur.de præben.
quamuis.3.lib.6.Nam alias ea quæ facit legatus,late interpre-
tanda sunt.de off.leg.legatos.li.6.de reg.iur.odia. li.6. Pro hoc
sentit Lau.c.hoc procedere in collatione facta ad instantiam,
11 nō autem si motu proprio.de quo die vt sup.q.3.† Quintode
cimo quero, si patronus presentat beneficiatum curatum ad
aliud curatum.dicit Lau. ꝙ institutio de tali facta per epm te-
net,licet post adeptam possessionem vacet primum ipso iure.
de præb.de multa.sup.de offi.vica.cle. vnica. hoc etiam tenet
gl.hic in verbo,collationem. dicens ꝙ de electione vel presen
tatione nō dubitabatur, quia pendet ex officio cōfirmatoris.
q.d. ꝙ per eas nō acquiritur plenum ius in beneficio. Et ideo
multo fortius debet tenere ex quo tenet collatio que dat ple-
num ius.habet.n. vim electionis & cōfirmationis.de præb. cū
12 in illis.lib.6. & no. Inn.de cau.poss.cum olim. † Sextodecimo
quero,quos collatores cōprehendit text. sub illis verbis, qui-
buslibet beneficiorum collationem habentibus. Soluūt Lau.
& Genz. ꝙ omnes siue sint singulares prælati,siue collegia. de
his quæ fi.a præla.ea noscitur. de conccl.præb c.2. de simo. ex
insinuatione. gl.autem in verbo,habentib.adhuc plenius ex-
primit in eo ꝙ dicit siue sint ordinarii, siue delegati ab eis. ꝙ
declaraui sup.in 2. q. & intellige semper excepto sedis aposto-
13 licæ legato,vt in tex. † Decimoseptimo quero,quæ fuit ratio
decidendi diuersimode & priuilegiandi plenius inferiores a
papa & eius legato. gl in verbo,volumus.reddit rationē,quia
potestas legatorum sedis apostolicæ siue sint de latere siue a-
lii legati cōmissionem habentes cōferre,est extraordinaria &
super inducta ex speciali seu superindicta vltra collatores ordi
narios.ideo restringenda. Collatorum autem ordinariorum
potestas est naturalis & amplianda.quod no.licet.n.legati ha-
beant ordinariam,de offi.leg.c.1.& 2.li.6. tamen vt ex hac sin
gulari gl. colligitur, est ordinaria potestas, sed non ordinario
mō. Et per hoc habes singulariter notare ꝙ non omnis pote-
stas ordinaria est fauorabilis & amplianda. Sed illa proprie fa
uorabilis est quæ est perpetua,vt patriarcharum, archiepisco-
porum,episcoporum, & similium. per hoc multæ notabiles
quæstiones decidi possent.pro prædictis inducit glo. similem
differentiam ex c.statutum.de rescr.lib.6.de quo ibi not.in gl.
quid de ordinariis.Item no.æquiparationem gl. inter legatos
de latere, & alios nō de latere habentes cōferre ex speciali cō-
missione,pro hoc quod dixi sup.q.2.Et quo ad hanc q.Lau.&
Genz. assignant aliam rationē,quia ordinarii sunt magis deli
berati & certi in modicis & certis beneficiis quæ ad disposi-
tionem suam spectant quam papa in beneficiis totius orbis
vel legatus totius suæ prouinciæ. arg.16. dist.quod dicitis. de
presump.quosdam. Et hæc etiam ratio est bona & notabilis.
Et vtramque ponit Pau. dicens etiam non sic præsumi surre-
ptionem in ordinario, sicut in papa & legato qui sunt maio-
ribus negociis occupati.& non sic omnes subditos notos ha-
bent sicut diœcesanus & alii inferiores. pro hoc quod not.Io.
Cal.in repe.cum nostris.de concess.preb. in 6.q. Lau.de Pyna
satis consonans prædictis addit aliam rationem,quia ordina-
rii originales intelliguntur prouidere ecclesiæ motu proprio,
cum ad hoc teneantur,nec debet beneficium reformare, nisi
persona sit bene nota. Sed papa & legati prouidēt personis &
non ecclesiis:ideo dicunt in literis,volens tibi gratiam facere
specialem. Et propterea non tenēt literæ,si quid tacetur quod
fuit exprimendum. In ordinariis autem collationibus dicit ꝙ
deberent omnes dictari motu proprio, & sic diceretur, inter
incumbentia onera illa nos magis sollicitant, vt ad ecclesias
vacantes personas idoneas præficiamus. ideo aduertentes ta-
lem ecclesiam vacare,& talem esse idoneum &c.vt sic potius
prouideatur ecclesiæ quam personę. Et per h.d.confirmari
opi.glo. tertię ꝙ collatio legati facta proprio motu non possit
impugnari ob taciturnitatem alterius beneficii. de quo vlti-
mo die vt sup.q.4. Et de hac tota ratione, licet videatur pul-
chra,posset dici eam non procedere,quia ēt papa & legati te-
nentur ex officio prouidere beneficiis. Nam papa vocatus est
in plenitudinem potestatis,de vsu pallij.ad honorem.& lega-
ti in suis prouinciis funguntur vice papę. Ita ergo tenētur quo
ad sibi commissa totaliter sicut diœcesani quo ad suas diœce
ses. tamen pro ista ratione facit impossibilitas seu non tanta
facilitas plenę inquisitionis & plenę notitiæ, quia non sic faci
le potest constare de multitudine papæ & legatis sicut de pau
cis ipsis ordinariis,vt in ratione precedenti.

ADDITIONES.

a Faciendam specialem. Adde de materia istius glo. vide Cal. in c.in nostra.de rescr.Do.de Rot.dec.105.& 282.in antiquis.
Vin.God. Specialis,idest expressa. Alex.in l.3. post gl.ff.de offic.eius cui man. est iurid.

b Et est speciale. Adde Marianum de Senis in repeti. c.postulasti. de rescr.in 14. col.ver.15.transeundo nunc ad qualitatem.
Vin.God. Quia mens intrinseca ex indiciis extrinsecis deprehenditur.Bar.Soci.in consi.112.in præsenti.circa medium col.3.lib.3.

De procuratoribus. Rubrica.

SUMMARIUM.

1 *Non facere, vel non debito modo facere, sunt paria.*
2 *Approbans instrumentum vel literas tacite vel expresse videtur approbare omnia in eis contenta.*
3 *Causa & negocium idem important.*
4 *Genus neutrum quandoque concipit fœmininum.*
5 *Procurator recipiens instrumentum procurationis vel literas, an videatur approbare mandatum.*
6 *Arrestatus quidā per iudicem promittit se compariturum quādocunq; vocatus fuerit,& pro hoc dat fideiussores præsentes & tacentes qui tanquam fideiussores scribuntur in actis,an per hoc obligentur.*
7 *Instrumentum vnde dicitur. vide.*
8 *Instrumentum si producitur in regione longinqua vbi nulla est notitia notarij instrumenti,quid erit agendum.*
9 *Mandatum procuratoris,an possit probari per testes.*
10 *Procurator constitutus generaliter, an videatur constitutus ad causas futuras.*
11 *Procuratorem constituere quis non potest in causis alienis.*
12 *Dominus si promittit ratum habere quicquid procurator suus legitime fecerit,an debito modo cauerit.*
13 *Cautiones quæ debent præstari in iudiciis.*
14 *Cautio seu satisdatio,an debent præstari coram arbitro.*
15 *Protestatio qualis debet esse vt ille cui præsentatur vel qui recepit mandatum procuratorium,non cogatur defendere.*

16 *Protestatio quid est.*
17 *An autem per receptionem literarum pro procuratorio renunciet quis protestationi quam præmisit.*
18 *Quid autem si recipiens sit ignorans.*
19 *Et qualiter apparere potest quod scienter tale mandatum recipit.*
20 *Procurator an cogatur præcise defendere dominum. vide.*
21 *Procurator actoris qui non vult præstare cautionem de defendendo dominum si reus vult eum reconuenire, an debeat admitti ad agendum statim si reus dicit quod vult reconuenire.*
22 *Procurator actoris qui satisdedit per se, cogitur præcise defendere & non procurator rei.*
23 *Procurator quibus causis excusatur, vt non cogatur defendere dominum.*

C A P. I.

INstrumento. Nota casum in quo parē
vim habet instrumentum
cum literis priuatis, & econuerso. Et hoc quo ad
faciendam fidem de mandato procuratorio. nam
etiam per literas ipsius constituentis fit fides, vt hic. pro hoc
quod dicit gl. 2. Et non est curan. an sint sigillatę an non, quia
hic nihil dicitur de sigillo, per hoc plus probatur ex tex. quam
sit, id quod no. Inn. de prob. quoniam contra. vbi dicit delega
a tiones[a] & procurationes proban per sigilla constituentium.
ratio primi, quia statur literis etiam priuatis in præiudicium
scribentis, ff. eo. l. si procuratorem. vbi de hoc. rem ra. ha. l. ne sa
tisdatio. C. de reb. alie. non alie. l. 2. licet non ad commodum
eius, C. de proba. l. instrumenta, & l. rationes, & l. exemplo, secundum Lau. Pau. & Genze. Generaliter autem quando sta-
b tur schedulę, seu appodixę, seu libro rationum [b] seu epistolæ,
dixi de fi. instr. c. 1. & formam literarum super mandato procu
ratorio ponit Spe. de procu. §. vt autem. ver. si autem non potest. Et secundum Steph. tales literę quãdoque dicuntur libel-
lus. d. l. ne satisdatio. quandoque literæ procuratorię, quando-
que literę de rato. de offi. deleg. coram. de trãsla. contingit. Et
q per literas possit quis constitui procurator, allegantur con-
cordantiæ in gl. 2. & vltra illas probatur in d. c. contingit. de re
li. do. cum dilectus. Secundo no. q potest procurator constitui
ad plures causas per verbum, in causis. sic & ad vnam, vt hic
in gl. a. Et idem Genz. dicit Pau. posse etiam constitui procu-
ratorem ad tempus post quod mandatum capirabit vt not.
Spe. de procu. §. ratione autem formæ. ver. quid si mandatum.
pro hoc quia mandatum procuratorium potest fieri sub con
1 ditione, & in diem. ff. eo. l. 3. Insti. mandati. §. mandatũ. † Ter-
tio not. q paria sunt non facere, vel non debito modo facere.
ibi, debito mõ. quod dic. vt in gl. 4. Et idem Pau. pro hoc quod
no. sup. eo. c. 1. & cap. mandato. Ex hoc a 3rio infert Genz. q si
non interuenit cautio de qua in tex. vel si interuenit, non debi
to mõ, non procedit hęc cle. alias magnum pręiudicium pos
set fieri procuratori non idonee per dominum releuato. Item
tunc deficit pręsumptio contentus procuratoris inducta ex
hac cle. quæ videtur fuisse causa finalis cogẽdi procuratorem
vt defenderet. quod est notandum. alias verba illa, debito mõ
caut, frustratorie ponerentur in tex. Et de cautione procura-
toris actoris no. eo. tit. ca. 2. de cautione procuratoris rei. eo. tit.
2 mandato. † Quarto not. q approbans instrumentum vel lite-
ras tacite vel expresse, intelligitur approbasse omnia in eis con
tenta, vt hic: ibi, cum per hæc ad omnia &c. Lau. ad hoc 9. di.
vt veterum, & c. si ad sacras scripturas. vbi de hoc. de pę. dist. 1.
vulgaris, de censi. cum olim 3. q. 9. pura. de quo per Inn. in d. c.
cum olim, de excep. cum venerabilis. in gl. quasi dicat, & vtro-
3 bique dicit pro hoc gl. hic in verbo, in omnibus. † Quinto no.
q causa & negotium capiuntur pro eodem. Nam in princi-
pio dicit, in causis, & postea subdit, in causis & negotiis, alias
tamen aliud est causa, aliud negotium, de ver. sig. forus. Item
aliud est causa, aliud lis. Nam lis quãdoque capitur pro instan
tia, de proc. c. 1. lib. 6. Item aliud est q constituatur procurator
ad negotia, aliud quod ad causas. eo. tit. qui generaliter. lib. 6.
Pau. qui etiam dicit q maior est potestas procuratoris consti-
tuti ad causas quam constituti ad lites, per id quod not. Host.
eo. tit. non iniuste. sed Host. ibi hoc non dicit, sed dicit q refert
inter procuratorem ad litem vel ad lites datum, & datum ge-
neraliter ad omnia negotia, quia primus nõ tenetur prosequi
appellationem, d. c. non iniuste. secundus sic: alias posset de ne
gligentia condemnari. de off. arch. ea quę. de off. custo. c. 1. in
fi. sic & tutor & curator appellationem prosequitur, ff. si tutor
vel cura. app. l. 2. C. de app. si actor. Et idem in gestore qui acces
sit animo gerendi omnia negotia. Nam cum teneatur de aliis
omissis, fortius si omisit appellationem prosequi. ff. de nego.
gest. l. si pupilli. §. si. & l. libertus, §. si. dicit etiam Pau. q constitu-
tus ad causas generaliter potest tractare negocia extraiudicia-
lia. & in hoc videtur corruptè scriptum. & q debeat dicere, iu
dicialia, sicut constitutus ad negocia potest agere, & experiri.
d. c. qui generaliter. Et sic intelligendo non videtur verum q
datus ad causas possit tractare extraiudicialia, quia mãdatum
non extenditur ad non expressa in eo. de offi. leg. cum olim. j.
secus econuerso, quia datus ad negocia potest agere & experi-
ri, quia venit in vim consequentiæ. d. c. qui generaliter. Sexto
no. ex eo quod dicit in proœmio notabili, in prin. q negocium
dicitur in iudiciis. & hoc quatenus hic idem significat quod
causa. pro hoc d. c. forus. aliquãdo dicitur extra iudicium pro
negociatione. de procu. qui generaliter. li. 6. inf. clem. fi. vbi de
4 hoc, in 6. not. † Septimo no. q genus neutrum concipit fœmi
ninum, ibi, in omnibus causis & negociis, ad quæ. Nam illud,
quæ est neutri generis. quod secundum Lau. est contra gram
maticos. quod non est verum. nam secundum grammaticos
sylepsis seu conceptio multipliciter variatur. Cum quandoq;
fit generum, quandoque personarum, & in sylepsi generum
quandoque masculinum concipit fœmininum & neutrum,
quandoque fœmininum cõcipit neutrum. Lucanus in 1. Le-
ges & plebiscita coactæ. quandoque neutrum concipit fœmi-
ninum Salustius in Catilinario. Genus, ætas, forma, & eloquẽ
tia pœnè æqualia. & sic in proposito. Item & alio mõ varia-
tur. quod omitto. Opp. q non possit dominus releuare procu
ratorem fideiubendo pro eo de iudicatum soluendo. Nam
ista satisdatio prætoria est quę requirit fideiussorem, ff. de præ-
to. stip. l. prætoriæ. obligatio autem fideiussoria sine principali
stare non potest, ff. de fideiuss. l. 1. & l. stipulatus, §. 1. & l. seq. de
reg. iu. l. cum principalis. regula, accessorium lib. 6. Sol. dicunt
aliqui q principalis est hic dominus pro quo litigatur. quod
non procedit, quia tunc nõ potest esse fideiussor sibimet, ff. de
fideiuss. l. hæres, §. q si. Alii dicunt q fideiussoria obligatio hic
loco principalis habetur. & potest esse sine principali. ar. ff. de
li. lega. si quis reum. in prin. vbi remanet obligatus fideiussor
liberato principali. Item pręsupposito q requiratur obligatio
principalis, dicunt q procurator litigãdo obligatur principa-
liter, quia intelligitur quasi contrahere, ff. de pecu. l. licet, §. idẽ
scribit. & tali obligationi futurę adhærebit fideiussio domini.
Ita dicunt aliqui tenuisse. Dy. ff. iud. sol. in rubr. Cy. C. de satis-
da. l. vnica. in vlt. q. dicit se audiuisse Dy. formantem hãc quæ-
stionem, & de ipsa responsione non facientem mentionem,
sed solum dicentem non esse multum improbabile, quod stet
fideiussio sine principali, per d. l. si quis reum. Alias opi. circa
hoc ponit Cy. ibi concludens se de facto consuluisse q nõ suf-
ficit fideiussio domini nisi ipse procurator promittat nuda
cautione cui obligationi accedit fideiussio domini. probat p
§. si vero. Insti. de satisda. vbi dicitur dominum esse fideiusso-
rem sui procuratoris. fideiussor autem est proprie qui alienæ
obligationi accedit, ff. de fideiuss. l. 1. & 2. alias immutaretur
forma prætorię cautionis, quod non potest fieri nisi a præto-
re, ff. de pto. stip. l. 1 in fi. Pro hoc ff. de proc. l. minor. vbi minor
non est idoneus procurator rei, quia & sibi & eius fideiusso-
ribus succurritur. ergo patet q se obligat. & hanc opi. tenet Ia
co. de Are. & Iac. de Ra. Et dicit Cy. in d. l. vnica. & est ipsa ve-
ritas. Idem tenet Bar. ff. iud. sol. in rub. licet ibi videatur corru-
pte scriptum. Et limitando hanc opi. respondetur ad l. si quis
reum præall. q ibi remanet obligatio fideiussoria sine princi-
pali quia liberatur reus per pactum, quod aliquando potest
prodesse reo & non fideiussori, quando apparet de intentione
limitata paciscentis. Et idem si liberetur reus per legatum &
apparet de intentione limitata legantis, vt ibi. possunt poni &
alia exempla in quibus tollitur naturalis obligatio remanen-
te fideiussoria, de quibus not. ff. de fideiuss. l. vbicunque. & pro
hoc eo. ti. de fideiuss. l. hæres, §. seruo. in fi. Item respondetur &
aliter q non sunt paria obligationem fideiussoriam ab initio
induci sine principali, vel postquam inducta est stare sine prin
cipali, quia secundum fieri potest, vt in l. si quis reum. non pri-
mum, vt in l. 1. & 2. ff. de fideiuss. Tertio ad d. l. respondetur q
non loquitur de obligatione prætoria de qua loquitur quæ-
stio nostra. Ad motiua alterius opin. quę vult quod procura-
tor eo ipso quod est in iudicio tacite intelligitur se obligare,
respondetur quod non est verum quando comparet cũ man
dato, secus si sine mandato tanquam fideiussor. ff. de re iudi.
l. si

A D D I T I O N E S.

a Delegationes Adde Pau. de Leaz. in commento c. cum dilectus. in 6. colu. de fide instr.
b Seu libro rationum. Adde Ab. in c. 1. de fi instr. in 4. col. ver. venio ad tertiam speciem. & Ang. consi. 106. visa dicta scrip. Bal. in auth. sed nouo iure, C. si cer. pet. Bar. in l. nuda, ff de dona.
Vin. Go. Nota q liber rationum potest quo ad vnum socium probare & quo ad alterum, in indiuiduis non Ruy. consi. 77. nu. 5. li. 4. & liber rationum defuncti probat semiplene pro hærede. Ruy. consi. 59. nu. 2. & 7. lib. 3.

l.si se non obtulit, ff. de procura l. Plautius. & quod ibi not. Et de hoc in sequenti contrario. Secundo opp. ad hoc quod non possit dominus fideiubere sup obligatione procuratoris quæ nondum est, quia non stat qualitas sine subiecto. de cele. miss. cum Marthę. §. quæsiuisti, de despon. impub. ad dissoluendũ. Solu. fideiussoria obligatio potest accedere principali non solum pręsenti, sed etiam futuræ, ff. de fideiuss. l. stipulatus. §. adhiberi. Spec. autem de satisda. §. expedito, in prin. dicit non esse necessarium quod procurator aliquid promittat in iudicio, & quod nihilominus tenet obligatio domini satisdantis pro eo: sed nihil allegat. Io. And. in addi. Spec. de procura. §. vt autem, ver. sed nunquid talis. videtur inclinare in opi. Cy. dicens tutum fore consilium vt dominus notario stipulanti nomine quorum interest promittat de defensione & iudicato soluendo, & super hoc det alium fideiussorem. Sed hoc non practicatur. Bal. in d. l. vnica. C. de satisdando. dicit idem quod Spec. dicens quod si dominus non potest esse vt fideiussor, est tamẽ vt expromissor, ff. de dolo. l. & eleganter. §. seruus pactionis. vel si est vt fideiussor sine obligatione principali hoc fit lege permittente, per d. §. si vero aliquis. Insti. de satisda. pro hoc ff. de vsufr. earum rerum quę vsu cõsu. l. tribus. quæ l. facit pro opi. Cy. mihi tamen hęc vltima placet, quia & sic obseruatur & non practicatur quod procurator promittat, prout dicit Cy. Vnde dic quod dominus non est proprie fideiussor, sed tanquam principalis, cum ad proprium commodum & in causa propria hoc faciat, ad hoc d. l. & eleganter, §. seruus, debet autem dominus esse idoneus & possidere immobilia, alias non esset idonea fideiussio. pro hoc quod no. glo. in auth. de introdu. & exhiben. reis. §. sancimus, in verbo, suscepto. debet etiam si constituit procuratorem cum potestate substituendi, releuare non solum procuratorem, sed quemcunque pro eo substitutum, alias substitutus non posset admitti nec fideiussio domini pro procuratore extenditur ad substitutum, ff. iudi. sol. l. si ante acceptum. in fi. debet etiam dominus satis dans hypothecare bona sua, vt dicitur in d. §. si vero aliquis. Et hoc quia contra eum principaliter fiet executio, quia, vt nunc dixi: nõ
5 est proprie fideiussor, sed principalis. † Tertio opp. in fi. quod non intelligatur procurator assentire mandato per receptionem instrumenti vel literarum super mandato cõfectarum, nam procurator non datur inuitus. C. eo. l. inuitus. & dicitur inuitus eo ipso quod expressé non consentit. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. eo. Sol. vt in gl. vlt. quæ optime soluit quod hic non est simpliciter tacens, sed aliquid agens recipiendo instrumẽtum mandati, pro hoc quod dico inf. q. 16. Idem Pau. Genze. & Spe. qui vltra hoc inducunt duos casus in quibus tacẽs simpliciter habetur pro consentiente. vnus est in patre quo tacente filius creatur decurio. ff. ad municip. l. 2. in prin. de decurio. l. honores, in fi. Aliud in fideiussore nominato a tutore qui patitur nomen suum in actis describi. ff. de fideiuss. tu. l. 4. in fi. Et hoc est verum generaliter per illum. §. quod deputatus fideiussor apud acta præsens & tacens habetur pro consentiente. ꝙ no. Dy. & Bar. ff. a qui. appell. non licet l. 1. §. 1. Et per hoc deci-
6 ditur quęstio sequens. † Quęro circa proxime dicta. quidam arrestatus per iudicem dicit, si vos me relaxatis veniam quandocunque citatus ad vos, & promittit certam pœnam, & pro
a hac dat fideiussores [a] quosdam præsentes & tacẽtes quorum nomina scribuntur in actis, nunquid per hoc obligantur. dicit Lau. videri quod sic, quasi tacendo consenserint. 32. q. 2. honorantur. & d. l. 4. §. fi. In contrarium, quia fideiussor verbis obligatur. C. de fideiuss. l. blanditus. nihil decidit. dic primum verius per casum d. l. 4. §. fin. quod tene menti. Generaliter autem an & quando tacens habeatur pro consentiente, dic vt no. per Inn. de ele. in Genesi. vbi de hoc. Et traditur regula ꝙ in actibus onerosis regulariter tacens non habetur pro consentiente, sed in fauorabilibus sic. de quo ibi. & in regula, is q
7 tacet. lib. 6. † Secundo quęro in eo quod in principio dicit, instrumento, vnde dicitur instrumentum. dicit Laud. quod ab Instruo instruis, quia per ipsum fit instructio in negotio & causis. dicuntur etiam monimenta, de elec. cupientes. §. quod si per viginti. in fin. lib. 6. & fit manu publica cum testibus, de probat. c. 3. de præsump. illud. & in hoc differt a literis quę cõmuniter manu priuata scribuntur, sed sigillantur, de probat. post cessionem, vbi de hoc, de offic. ordi. si canonici, libro 6.
8 † Tertio quæro, si producitur instrumentum in forma publica absque alia suspitione, sed confectum fuit in longinqua regione & nulla notitia de conficiente habetur, dicit Spe. de instr. edit. §. restat. ver. sed quid si producitur, quod si producens est bonæ famæ, stabitur instrumento, quod tenet Pau. Spec. tamen in d. versi. consuluit vt iudex faciat producentem iurare
b quod instrumentum est verum & a publica persona [b] confectum, in authen. de instr. cau. §. si tamen quisdam, & §. si vero moriantur, & §. sin vero nihil. colla. 8. Et hoc si is cõtra quem producitur est absens. sed si præsens & negat conficientẽ fuisse tabellionem, producens hoc probabit, quia tabellionatus non inest a natura, nec præsumitur, de quo in eodem. §. restat, & ver. scias. & ver. illud autem, & modum probandi tabellionatum dixi de fi. instr. c. i. hoc dictum Spec. placet in secundo membro, quando is contra quem producitur, præsens negat conficientem fuisse tabellionem Sed in primo membro non placet. Nã etiam si sit absens is contra quem producitur, non debet stari iuramento producentis, cum sępe possit agi de magno pręiudicio, & §. sup. alleg. in auth. de inst. cau. non probant illud ad quod inducit Spec. Item pro absentę debet iudex supplere etiam in facto, C. de ap. l. fi. C. quomodo & quan. iu. auti. qui semel. no. gl. de postu. bonę 1. vbi dixi. sicut ergo contra præsentem negantem tabellionatum non statur instrumento, ita nec stari debet contra absentem. Si autem ageretur de modico præiudicio, posset sustineri quod dicit Spe. ad hoc de proba. post cessionem, cum ibi not. Et propter prædicta obseruatur ꝙ deferens instrumentum ad alia loca defert literam testimonialem regentis ciuitatem super tabellionatu & quasi possessione conficientis instrumentum, vbi dic quod si esset locus non magnæ famæ, debet accipi sigillum superioris, qui verisimiliter sit notus in loco in quo fiet productio, vt si de partibus Gręcorum producatur instrumentum, & terra vbi fuit confectum, subest domino non noto in Italia vbi fit pro-
9 ductio, accipietur sigillum Imperatoris Græcorum. † Quarto
c quæro, nunquid mandatum procuratoris [c] possit probari per testes. videtur ꝙ non, a contrario sensu huius c. quia dicit, instrumento vel literis, ad hoc eo. tit. c. i. Item si fieret probatio per testes cum receptio fieret absente domino, non teneret in eius præiudicium, de testi. c. 2. In contrarium, quia parem vim habent testes & instrumenta, C. de fi. instru. l. in exercendis, & extra de fi. instr. in c. cum Io. Lau. hoc vltimum tenet, dicens regulariter posse probari mandatum per testes. fallit in casib. specialibus qui no. de censi. c. i. lib. 6. Ad c. 1. eo. tit. dicit quod ibi exigitur scriptura ad pœnam illius qui variauerat in constitutione procuratoris. ad hanc ele. non respondet, sed responderi potest facile ꝙ illa verba instrumento vel litera, concernunt factum. nec vrgent quominus alio modo probari possit mandatum, nam nec tractatur hic de probatione mandati. Ad rationem cõtrariam ex c. 2. de testi. fundatam, dicit Lau. quod si dubitatur, poterit iudex compellere procuratorem, vt caueat de rato. i. quod ratas habebit attestationes receptas super mandato, vel ꝙ ad certam pœnam se obliget. de offi. dele. coram, in glo. ma. Et per hoc satisfit aduersario, quia si dominus non ratificabit, exiget pœnam a procuratore ad quam se obligauit, pro qua etiam obligare debet bona sua, de arbi. per tuas. Bertran. tenet contrarium sequens opi. Petri de Bella p-ti. quam plene recitaui in c. i. eo. ti. quam ponit Cy. C. eo. l. 1. Dicit tamen distinguendum inter procuratorem ad negotia, & tunc possit mandatum per testes probari, & procuratorem ad iudicia, vt tunc non possit. dicit Ioan. de Lig. ꝙ de rigore iuris
10 procedit opi. Lau. quod tenui in d. c. 1. vbi plene dixi. † Quin-
d to quęro, nunquid procurator [d] generaliter cõstitutus ad causas prout hic fuit, intelligatur constitutus etiam ad futuras. Pau. dicit ꝙ sic, per l. fin. C. quæ res pig. ob. pos. vbi in generali obligatione bonorum comprehẽduntur etiam futura, & per l. si seruitus, ff. de ser. vrba. pręd. vbi seruitus non officiendi luminibus concernit etiam futura lumina, pro hoc quia indefinita ęquipollet vniuersali. 19. di. si Romanorum, de priuil. quia circa. Et dicit Spe. de procuratore. §. ratione aũt formę. ver. sed quid si procuratorium, sic fuisse obtẽtum. Matth. idem tenet eisdem

ADDITIONES.

a Fideiussores. Adde tex. in l. cum ostendimus, in §. fi. ff. de fideius. Bart. in l. 1. in §. 1. ff. qui. ap. non licet. Bar. in l. 2. in §. fi. ff. sol. mat.
Vin. God. Fideiussores duo, puta pater & filius quando promittunt dotes filię ille ad quem pertinet onus dotandi, intelligitur principalis, alius fideiussor Cor. consi. 23. viso. litera c. li. 1.

b Et a publica persona. Adde Bal. in c. scripta. de fi instr. Ant. de But. in c. si scripturam, eo. tit. Abb. in c. coram. in pe. col. de off. deleg.
Vin. God. Instrumentum quando non dicatur proprie instrumentum Thom. Gram. in consi. 11. in ciuilib. & instrumentum notarij mortui semiplenam facit probationem sine indictione aut loco, Ruy. consi. 134 nu 5. lib. 5.

c Mandatum procuratoris. Adde Doc. in c. cum Io. de fi. instru. Doc. in l. in exer. ff. de fi. instru. Doct. in l. 1. C. de procu.
Vin. God. Mandatum probatur quando ostenduntur instrumenta domini ad causam facientia, Ruy. consi. 107. nu. 6. lib. 4.

d Nunquid procurator. Adde Bal. in l. 3. in §. item procurator, ff. de procu. Bal. in l. qui habet, in §. pupillus, ff. de tutel. Bal. in d. l. dãni. in §. si is qui. ff. de dam. infe. glo. & Doct. in l. omnium, ff. de proc.
Vin. God. Procurator generalis in quibus non admittitur Bar. Soz. consi. 532. Cum in præsenti. ver. 2. ratio est li. 3. & an generali mandato iurisdictionem prorogare possit. Fel. in c. p. & 9. col. 4. de off. iud. deleg.

eisdem rationibus.sed glo.ff.de procur.l.omnium.& de dam.
infec.l.damni,§.si is qui.tenet 2rium.& hoc tenet Guid.de Su
za.vt refert Io.And.in add.Spec.in d.c.sed quid si procurato-
rium.& idem Dy.ff.de tute.l.4.& hoc placet Io.And.in d.ver
si.quod tenet Bar.in d.l.omnium.& in l.qui habet.§.fin.ff.de
tute.& in d.l.damni.§.si is qui.ꝙ tenui de resc.c.fin.per illum
tex.quem induco hoc modo: in materia restringibili disposi-
tio non concernit futuras lites,sicut ibi probatur in rescripto,
sed procuratorium est restringendum. de off.dele.cum olim.
ergo &c.pro hoc cle.literas.de rescr.& quod ibi dixi in 6. con-
trario,examinando articulum illum qn̄ disposito concernat
futura.pro hoc de preb.quia sæpe.li.6.& de preben.cle.si iusta.
Et procedit hoc certius quando dixit,constituo te procurato-
rem ad causas meas.sicut fuit hic in text. ibi,causis suis. nam
tunc dictio meas,quę pręsupponit dominium. de verb.sig.c.
3.lib.6.non potest intelligi de non existentibus. pro prędictis.
ff.de au.& arg.leg.si ita. vbi in legato generali veniunt ea sola
quæ erant testatoris tempore quo legauit, non ex quæ postea
acquisiuit.pro hoc d.l.qui habet.§.fin. & l.seq.intelligendo ibi
ꝙ procurator datus ad lites pupilli generaliter intelligitur da-
tus ad lites existentes tempore deputationis.pro hoc etiam d.
§.si is qui.in l.damni.vbi cautio de damno infec.prodest quo
ad ædificia quæ habebat is cui cauetur tempore quo præsta-
tur cautio,non ad postea quęsita ad diem.ff.de arbi.l.de reb.
vbi arbiter generaliter assumptus non iudicat de exortis post
assumptionem.Sic ergo nec procuratoriū extendetur. Et hoc
nisi dependeret a litibus prætetitis.d.§.si is qui.vbi probatur ꝙ
fit extensio ad dependentia ex pręteritis etiam non connexa,
vel nisi essent connexa præteritis, quia tunc illa veniunt sine
quibus præterita quæ excluduntur in mandato expediri non
possent.ff.de procu.l.ad rem mobilem. de offi.dele. præterea.
cum si.Ad contraria responde,primo ad l.fin.C.quæ res pig.
ob.pos.ꝙ procedit quādo agitur de modico pręiudicio, vt di-
xi in d.cle.literas.in d.6.contratio. Ad d.l.si seruitus.dic ꝙ ibi
potuit cogitari de futuris. nam si habeo seruitutem ne possis
officere meis luminibus,cum intelligatur quoad determina-
tum ędificium cui debetur seruitus,potuit cogitari nō solum
de præsentibus luminibus,sed etiam de futuris.secus in man-
dato, quia verisimiliter sic non potuit cogitari de futuris liti-
bus.hoc tenet Bar.in d.§.si is qui.solue & aliter,quia in l.si ser
uitus.dicit,humanius.procedit ergo de æquitate,& sic con-
trarium est de iure in aliis extra casum illius l.Item ibi non est
casus ita restringibilis sicut est mandatum. Insuper quæstio
quærit de mandato ad causas. & ideo cum non sit fauendum
litibus,sed potius sint coercendæ,de dolo.finem.debet restrin
gi mandatum,sicut rescriptum restringitur,vt pręalleg.c.fin.
11 de reser.† Sexto quęro,quare dicit tex.i causis suis. dicit Lap.
ꝙ ideo quia in alienis non potest aliquis procuratorem con-
stituere,nisi sit factus dominus litis per litis contest.vel nisi ad
hoc habeat speciale mandatum.eo.tit.c.i.lib.6.etiam si sit cō-
iuncta persona,nisi sit pater illius pro quo constituit, vt not.
Host.& Arch.de pręben.si tibi absenti.lib.6.tamen si causa re-
quirit speciale mandatum etiam pater nec per se agere,vel de
fendere, nec procuratorem constituere pro filio potest, vt in
causa spirituali,puta beneficiali.quod not.Spec.de coniuncta
persona.ver.item quod est causa spiritualis.& ver.quid ergo si
sit talis.Et de hoc ibi per Io.And.in addi.& per Cy.& Bald.in
ea.l.exigendi.Et dic verum esse quod coniuncta persona non
potest ea quæ exigunt speciale mandatum, quia coniunctio
non plus operatur quam mandatum generale:imo minus.ff.
iud.sol.l.3.ver.sed si forte.fallit in restitutione quam pater pe-
tit pro filio.ff.de mino.l.pater.in prin.Et illud ideo quia dam-
num spectat ad partem,de hoc in d.ver.quid ergo.item fallit
in casu c.nonnulli.in fi.de rescr.& hoc quia ibi exprimitur,vt
a ibi dixi.Et quo ad id quod dicit Spe.ꝙ in causa beneficiali[a] re
quiratur speciale mandatum,facit de iud.c.fi.in prin.lib.6.ta-
men non omnino ibi probatur.Et contra facit eo.tit.c.fi.eo.li.
vbi videtur speciale in matrimonio carnali. Itē quod not.eo.
ti.qui ad agendum.eo.lib.in gl.in ver.pacisci.quæ inter exigē-
tia speciale mandatum hanc causam non enumerat.imo nec
de causa matrimonii carnalis.probatur in d.c.fi.de procu.qđ
io ea exigatur speciale.Sed ibi loquitur de procuratore ad cō-
trahēdum matrimonium.allegabatur autem ad hoc qui ma.
accu.pos.ex literis.in antiqua compilatione,quod hodie non
habemus,vt no.in d.c.qui ad agendum.Ad euitandas tamen
controuersias vtile est specifice dare mandatum ad causam
beneficialem. In quibusdam etiam expressum est ꝙ requiri-
tur speciale mandatum in causa beneficiali. de elec.procura-
tor.lib.6.inf.cle.proxi.& similibus. Item ad acceptandum be-
neficium cum effectu.de præben.si tibi absenti.lib.6.ibi hoc
12 no.in 3.gl.† Septimo quęro,si dominus cauendo pro procu-
ratore promittit ratum habere quicquid legitimè fecerit, an

debito modo cauerit.Gl.4.remittit ad notata in c.fin.de dila.
vbi recitatur opi.Gof.dicentis ꝙ non.quod tenet Spe.de pro-
cu.§.ratione autem formæ.ad fi.1.col.quod etiam placet Io.
And.in d.c.fi.Host.vero ibi tenuit cōtrarium. Sed prima opi.
verior,licet secundam inuenerim inducendo rationem in d.
c.fi.ratio autem pro opin.Goff.not.ibi,& dic vt dixi. Et hanc
opi.sequitur hic Pau.per no.21.q.1.relatio.& in Spe.in d.§.ra-
tione autem formæ. versi.item excipitur ꝙ in procuratorio.
Octauo quæro,de qua cautione loquitur hic in ver.cauit.glo.
5.dicit ꝙ de cautione iudicatum solui. de qua dic dixi sup.in
1.contrario.& idem Pau.& de hoc eo.tit.mandatum.in 1.gl.
13 † Nono quæro generaliter quę cautiones[b] sint præstandæ in
b litibus.Pau.hic prosequitur, cuius dicta ordinando dic quod
quandoque quis est in iudicio nomine suo,aliquando alieno.
primo casu aliquando tanquam reus, aliquando tanquam a-
ctor. si vt reus,primo præstat cautionem de iudicio sisti. vbi
dic ꝙ aut possidet immobilia, & præstat cautionem iurato-
riam de iudicio sisti.i.stādi in iudicio vsque ad fi.ff.qui satisd.
cogan.l.sciendum. Et intelligo immobilia sufficientia pro eo
de quo conuenitur,alias censetur non habere immobilia quo
ad id in quo non sufficiunt. Si autem non possidet immobi-
lia,cauebit dando pignora vel fideiussores. 3.q.3.§.offeratur.
vbi de hoc.Inst.de satisda.§.sed hodie.vbi etiam de hoc.de cau
tione vero de iudicandum soluendo. dicit Pau.ꝙ eam non
præstat,& ideo lata sententia fideiussores & pignora data pro
cautione præcedenti liberantur,ff.qui satisd.cog.l.2.§.fin.Sed
est alia cautio de re exhibenda & non barattanda & male di-
strahenda.& hanc pręstat si est suspectus,ff.de offi.pręsi.l.sena
tus.qui satisd.cog.l.si fideiussor,§.fin.Sed si ante cautionem si
distrahit,non potest inde teneri. Et si viator transiens cum re
mobili etiam ante litem contestatam & nōdum pręstita cau-
tione,transtulit ad alium locū,non tenetur vbi ipse est,respon
dere,ex quo res ibi non est,C.vbi in rem actio.l.fi. dicit tamen
Pau. ꝙ conuentus non cauet de soluendo, nec cogitur depo-
nere pecuniam de qua agitur,C.de hære.vel act.vend.l.vt de-
bitum.De clerico autem an conuentus suo nomine teneatur
cauere de iudicio sisti,Pau.ꝙ non,nisi sub hypotheca rerum
suarum.Et est in eo speciale in auth.de san.epis.§.si quis autem
pro pecunia.colla.9.quod no.gl.Goff.& Host.de offi.deleg.co
ram.Sed de cautione de non barattando rem mobilem prędi
ctam,dicit Pau.ꝙ hanc præstat etiā clericus.ad hoc.C.de epis.
& cler.l.omnes,de sequestra.c.1.quod tenet Spec.de satisda.§.
dicto.in prin.reperitur etiam secūdum Pau.alia cautio quam
præstat conuentus si reuocat domum, quia cauet de respon-
dēdo coram iudice,& hoc solum per simplicem cautionem.
ff.de iudi.l.2.§.si dubitetur.nisi esset suspectus, quia tunc cū fi-
deiussorib.arg.ff.de offi.præsi.l.senatus. Et hoc quando iudex
coram quo fuit conuentus,erat suus,alias non tenetur cauere
mō pradicto pro hoc de conuento coram delegato cuius iu-
risdictio non est formata.quod no.Spec.de satisda.§.expedito.
ver.sed pone procurator.vbi dicitur ꝙ nō satisdabitur nisi pri
mo fundata iurisdictione.Si vero erat in iudicio tanquam a-
ctor,dicit Pau.ꝙ quandoque cauet sub certa pœna de lite exe
quenda.3.q.3.quod fieri.de qua satisdatione plene in Spec.de
satisda.§.1.quandoque etiam præstat cautionem de stando iu
ri,vt quia fuerat contumax.de do.& contu.c.1.lib.6.Si autem
est in iudicio nomine alieno,aut tanquam actor, aut tāquam
reus. primo casu regulariter non auditur nisi doceat de man-
dato.eo.tit.c.1. In quatuor tamen casibus auditur si satisdat.
Primus in consortibus eiusdem litis,C.de consor.eiusdem li-
tis,l.a.inf.eo.cle.religiosus.no.de const.cum M.de do.& con-
tu.cum dilecti. secundus cum prælatus agit pro ecclesia sine
consensu capituli secundum vnam opin.de quo no.eo.tit.c.1.
vel si clericus agit pro ecclesia.de offic.deleg. coram.nisi age-
retur in casu 12.quęst.2.non liceat.de reb.eccl.non alie.si quia
presbyterorum.nam tunc non tenetur cauere,quia iudicium
est populare. Tertius est in coniuncta persona,quæ admitti-
tur sine mandato cum cautione de rato.ff.eo.l.sed & hę.C.
eo.l.exigendi.de rescrip.nonnulli. Quartus in procuratore,
de cuius mandato dubitatur probabiliter.C.de procur.l.pri-
ma.Et modum dubitationis probabilis dixi in dicto capitulo
coram. pręstat etiam agens pro alio satisdationem de defen-
dendo

ADDITIONES.

a In causa beneficiali. Adde gl.in c.coram,de off.dele.& per Rotam deci.135.
Arch.in c.statutum,de rescr.lib.6.Abb.in c.cum pridem.de pact.Abb.in c.
nonnullis,de rescr.

b Quæ cautiones Adde Azzo.in sum.de satisd.& an hæc cautio habeat locum
coram arbitro,vide Spec.in ti.de satis.§.1.& in §§.seq.
Vin.God. Adde an cautio interposita a paupere tollatur superuenientibus di-
uitijs,Goz.præc.meus,in consi.43.nu.7.& vide eundem in consi.91.nu.6.

dendo dominum in causa reconuentionis. ff.co.l.mutus.§.pę
na. Et hoc etiam procedit in coniuncta persona agente.d.l.exi
gendi. & l.maritus. sed de monacho an agens sine mandato
poterit audiri cum cautione, dicit Pau. ꝙ non, quia non potest
cauere, vt no.16.q.1.monachi vacantes. ꝙ est verum nisi habe
ret administrationem, quo casu auditur pro sua administra-
tione.de rescr.cle.1.vbi de hoc in gl.agere.& ibi dixi q.4. & 5.
cū plurib.sequentibus. Si vero quis est in iudicio pro alio tan-
quam reus, etiam si habeat mandatum plenum, præstat cau-
tionem de iudicato soluendo. de qua hic, nisi dominus eum
releuauerit, ꝙ potest, vt hic, & dixi sup.in 1.contrario. & de his
14 etiam in seq.q. † Decimoquarto circa hæc, nunquid procedūt
quando proceditur coram arbitro. dicit Pau. ꝙ non. nam tūc
nulla satisdatio præstatur ab actore vel reo. sufficit enim poe-
nam committi.arg.in authen.de litig.§.ad excludendas.quod
no. Azo in summa.de arbi.& C.de satisda. vbi colligūtur mul
ta ex præmissis. Et vltra prędicta de procuratore rei dicit Ste-
pha.ꝙ in quibusdam casib.satisdat de rato vt in duplicibus iu
diciis.ff.eo.l.si defunctus.§.fi.& in causa status, & in restitutio-
ne in integrum, & vbi tutor accusatur de suspecto, & in rei vē
dicatione.ff.eo.l.non solum.§.si status.& §.est & casus.& §.fin.
& l.Pomponius.§.sed & his.& ibi no.glo. Item in causis spiri-
tualibus secundum quosdam.de quo not. Host.de offi.deleg.
coram.& de omni genere satisdationum prædictarum dic vt
in Spec.de satisd.§.1. & quatuor.§.seq. Vndecimo quæro cir-
ca hoc, si aliquis cōparuit in iudicio pro alio, & satisdedit do-
minum rem ratā habiturum, sed dominus non habuit ratam
intra tempus a lege statutum, ꝙ tempus melius potest intelle-
ctu percipi quam elocutione exprimi.ff.rem ra.hab.l.quo.n.tu
tore.sic de dona.apostolicæ.prope fi.cum tamen reus vult exi-
gere pœnam a procuratore, dominus ratum habet, an suffi-
cit.videtur ꝙ non.ff.rem rat.hab.l.si sioc.in prin.& l.fi.in fi. In
contrarium videtur ꝙ teneatur procurator saltem ad expen-
sas.d.l.si sine.§.cum autem.arg. Insti.de inuti.stipu.§.alteri.vbi
non spectatur an intersit stipulantis, sed solum penæ commis
sio.dicit Mat.posse dici ꝙ pęna cedat loco interesse.arg.ff.rem
ra.hab.l.si commissa.vel quod pœna debet diuidi. ff. de dam.
infec.l.inter quos.§.fi. Et in eo quod dicit de tempore a l.statu-
to, dic ꝙ tempus ratificādi debet intelligi tempus intra quod
dominus tenebatur illud facere, vt si appellat quis pro alio, de
bet dominus ratum habere intra tempus appellandi, postea
non posset.l.bonorum.ff.rem ra.hab.no.in regula, rati.& regu
la, ratum.lib.6.quo autem ad principale dictum in eo quod di
cit de pœna non procedit, quia in q. non pręsupponitur ꝙ es-
set adiecta stipulatio poenę. Quo ad alia dic ꝙ si dominus ra-
tum non habuerit, sed nec contradixerit, sed postea ratificaue
rit, potest haberi ratum vsque quo ratihabitio futura est vtilis
reo. Sed si ratum habet tempore quo rei non interest, vt quia
lapsum est tempus quod sufficit ad præscribendum ita ꝙ reus
tutus est præscriptione, tunc ratihabitio habetur pro non fa-
cta.l.fi.in fi.ff.rem ra.hab. Si vero dominus contradixit & po-
stea ratificauit, ratificatio non potest prodesse domino quo
ad consequendam actionem.ff.de so.l.dispensatorem. vbi ca-
sus.& ibi de hoc per Bar.& in Spe.de defensore. ver. sed pone
egisti. sed ratihabitio prodesse potest ad consequendam exce-
ptionem.ff.rem ra.hab.l.quo enim.§.Iulianus.pro hoc de pro-
cu.licet.lib.6 & quod no.hic in gl.etiam.tenet autem indistin
cte in pręiudicium ratum habentis, vt dicit Specu.in d.versic.
15 † Duodecimo quęro, quę protestatio sufficit vt recipiens mā-
datum procuratorium non cogatur defendere. glo.in verbo,
protestationem.dicit ꝙ generalis & specialis, & de vtraq; exē-
plificat.& idem Pau. Sed in eo ꝙ gl.in fi.dicit ꝙ quando factū
& protestatio se non compatiuntur, protestatio non iuuat. ꝙ
etiam tenet Pau. Dic melius ꝙ imo protestatio si habet sua
substantialia rumpit factum.de cond.apposi.c.fi.vbi casus.dixi
16 de consti. cum M. † Decimotertio quæro circa hoc, quid est
protestatio.dicit Lau.ꝙ est denunciatio publicè facta causa iu
a ris conseruandi in futurum quod protestanti [a] competit vel
competere potest.d.c.cum M. de elec. Cumana.idem Genze.
per l.fi.§.item si prędixerit.ff.nau. cau.sta. de no.oper.nun.l.de
pupillo.§.si quis. Alii aliter definiunt.de hoc per Bart.ff.de no.
17 ope.nun.l.non solum.§.morte.sed non multum refert. † Deci
moquarto quęro an, per receptionem literarum super procu
ratorio renūciet protestationi quam pręmisit.dicit Lau.quod
non.nam forte protestatur ꝙ non intendit recipere procura-
torium etiam si postea receperit instrumentum vel literas, po
tuit enim postea recipiendo se habere ad duo, vel ad acceptan
dum mandatum, vel ad deliberandum super hoc, & ideo non
renunciat protestationi. secus autem si directe veniret contra
protestationem per factum receptionis, ita ꝙ non posset aliter
intelligi. sic no.in simili de lit.conte.c.vnico.in gl.& idē Geoz.
pro hoc no. Innoc.& Compo.de consti.cum M. & de materia
protestationum ibi dixi.& no.Arch.17.dist.c.i.& 28.dist.dia-
coni.& Io.Mo.& Io.And.in regula, in generali.lib.6.& Bar.ff.
de no.ope.nun.l.non solum, §.morte. vbi multa pulchra pro-
18 sequitur. † Decimoquinto quæro, quia dicit de scienter reci-
piente, quid si ignoranter. Gl.in ver.scienter.dicit cum nō ob-
19 ligari.& cum hoc addit requiri ꝙ sponte.idē Pau. † Decimo-
sexto quęro, quō apparebit ꝙ scienter. gl.eadem sentit ꝙ tunc
quando sciuit quid continebatur in literis. in eo ꝙ dicit igno
rantem dici eum qui ignorauit quid cōtineretur in eis. Idem
Lau. pro hoc.ff.de pig.l.fideiussor.§. pater Seij.de transa. ex li-
teris.de fide instr.imputari. Inducit tamen Lau.argumenta ꝙ
licet non constet per verba de receptione, tamen ex quo certi-
ficatus de constitutione sua simpliciter & sine protestatione
recepit & secum tenuit procuratoriū, intelligatur ipso facto
consentire etiam sine verbis, ff.de fideiuss.tuto.l. cum ostendi-
mus, §.fideiussores.C.arbi. tute.l.fi.ff.de inst.l.sed & si.§.proscri
bere. simile in delegato, quia tempore receptionis literarum
dicitur habere iurisdictionis exercitium.de app.super eo. in fi.
pro hoc quod no.hic in gl.etiam. Item a tempore receptionis
literarum intelligitur quis excommunicatus.de cler. excom.
apostolicę.in gl.& manumissus, ff.de acq.pos.l.qui absenti mā
dati.l.mandasse.4.q.1.c.1.vbi de hoc. Contrarium tamen con
cludit Lau. quia non est præsumendum ꝙ aliquis tale officiū
procuratoris quod est valde onerosum, tacite accipiat, nisi ex-
presse hoc dicat. & in onerosis tacens non videtur consentire,
vt no.in regula, qui tacet. lib.6.vnde dicit oportere ꝙ aduersa-
rius doceat ꝙ recepit animo acceptandi mandatum, ita ꝙ de
hoc constet per verba illius vel aliquo exteriori actu quod sm
Lau.denotat verbum, scienter.arg.de cle.cum dilectus.ver.ve
rum.& quod ibi no.& qui scientiam allegat, probare debet.ff.
de probat.ei qui. Et verbum, receptis, in tex. intelligi debet cū
effectu.de cle.non resi.relatum Genz. dicit ꝙ eo ipso ꝙ recipit
scienter, intelligatur acceptasse, per hanc cle. quę inducit ne-
cessitatem defensionis.nam si oporteret aliter doceri de rece-
ptione mandati, esset frustratoria, contra c. si Romanorum.
19.di.quod est verius.& tenet hic gl.fi.quæ respondet ad ratio
nem Lau.vt dixi sup.in vlt.contrario. nam hic nō est simplex
taciturnitas, sed interuenit actus extrinsecus.s.ipsa receptio in-
strumenti super mandato. Et idem Steph.dicens per hoc refre
nari malitiam procuratorum Romanæ curiæ, qui vt fugiant
dicere solent nolle suscipere officium procuratoris, & vt cau-
sę non sint in curia per pręsentiam partium contra quos ema-
nauit hæc cle.s. vt recipiendo instrumentum procuratorii in-
telligatur acceptasse mandatum. Et per hoc respondetur ad l.
non cogendum.& l.si defunctus.eo.ti.de quo in glo.in verbo,
cogi.& per hoc expeditur gl.in versi.receptis. Et in hac glo.in
b ver.scienter. [b] in fi.2.q. nos in quemquam. & in hac glo.rece-
20 ptis.ibi, licet. li.6. & ibi de hoc per Archid. † Decimoseptimo
quæro, in eo ꝙ dicit procuratorem cogi dominum defende-
re, an pręcise cogatur. gl.in verbo, cogi. dicit ꝙ sic.& idē Pau.
dicens hanc literam procedere etiam eo casu quo dominus
præsente procuratore & nō contradicente cauit. Opp.ad hoc
ꝙ non pręcise cogatur, sed sufficiat stipulationem de defen-
dendo committi contra non defendentem, ff.eo.l.non cogen
dum.Inst.mandati.§.mandatum.So.vt in eadem gl.vsque ibi,
tamen. Et ibi glo.ponit alios casus in quibus procurator cogi-
tur præcise defendere. & idem Pau.de hoc in seq. q. & in hac
gl.ibi, filius, formā huius satisdationis ponit Spe.eo. tit.§.vt au
tem.versi.si vero reus.& ibi cogitur eum defendere. Intellige
quando incępit iam agere.& hoc sentit gl.cum dicit quando
21 agit. † Decimooctauo quæro circa hoc, de procuratore acto-
ris qui non præstitit cautionem defendendi dominum quem
reus vult reconuenire, nunquid debeat non admitti ad agen-
dum statim cum reus dicit ꝙ volet reconuenire. Consilium
fuit ꝙ non, nisi actualiter reconueniat. pro hoc quod no. Spe.
eo.ti §.1.super ver.item excipitur.quod licet per Io.And. Con
cludendo autem generaliter cum quæritur, an procurator co
gatur pręcise dominum defendere. dic ꝙ aut non est præstita
cautio de defendendo, & non cogitur, siue sit procurator acto-
ris, siue rei.C. eo.l.inuitus. sed tenetur domino actione man-
dati, quasi hoc sibi fuisset mandatum, ff. eo. l. ad rem mobi-
lem. & l. ad legatum. Aut præstita est cautio, & aut ex parte
actoris

ADDITIONES.

a Vin God. Protestatio ius protestantis conseruat etiam si protestatus non con-
sentiat, sed taceat Ruy.consi.45.nu 1.lib.1.
b In verbo scienter. Adde de materia istius gl.vide Barto in l.quæ enim, ff. rem
ra.hab.
Vin. God. Adde ꝙ scientia & patientia, tunc præiudicat quando vere & certe
de ea constat, Ruy:consi.66.nu.8.lib.3.

actoris, & cogitur precise, ff. eo. l. sed & hæ. vbi de hoc. aut ex parte rei, & aut cautio fuit præstita ab ipso procuratore, & nõ cogitur, sed locum habet. ff. eo. l. non cogendũ. §. Sabinus. Aut a domino, & aut ignorante procuratore, & adhuc non cogitur defendere. ff. de iurisd. om. iud. l. si per errorem. ff. eo. l. si defunctus, a contrario & hic a contrario. Aut sciente & nõ con
22 tradicente, & præcise cogitur. d. l. si defunctus. & hic. † Decimonono quæro circa proxime dicta, quæ est ratio quare procurator actoris qui per se satisdedit, præcise cogitur defendere & nõ procurator rei. Sol. quia procurator actoris iam sic consecutus est quod optauit, quia est admissus, sed procurator rei non. vnde satis est eum condemnari ad interesse, ff. de re iud.
23 l. si quis ab alio. §. fin. no. in d. l. sed & hæ. † Vicesimo quæro, in eo q̃ hic gl. in ver. cogi. in ver. verum. dicit q̃ iusta causa excusat procuratorem contra hanc cle. quę causa sufficiat dic vt si oriantur capitales inimicitiæ, inter dominum & procuratorem. vel si procurator abest causa reipublicę, vel infirmatur. Et no. quod omnes causæ quę sufficiunt ad hoc vt procurator possit se excusare, sufficiunt ad hoc vt dominus possit eum reuocare, sed non econuerso, nam inimicitiæ etiam non capitales sufficiunt vt possit reuocari, sed vt possit se excusare requiruntur capitales, ad hoc quod no. in iuribus allegatis in hac gl. fin. in hac.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vt sit idoneus, debet dari non tantum ad agendum, sed etiam ad defendendum.*
2 *Procurator si constituitur ad causas an veniant criminales.*
3 *Procurator constitutus cum potestate opponendi contra electionem, vel prouisionem factam vel faciendam, an poterit opponere in personam*
4 *Causæ grauiores quæ dicantur.*
5 *Procurator si habet potestatem opponendi crimina, an talis potestas poterit venire sub sequenti clausula quæ exigũt casus speciales quantumcunque grauissimos. & nu. 6.*
6 *Procurator vt possit opponere crimina, an sit necesse quod non tantum sit sibi mandatum, sed etiam quod mandatum susceperit.*

CAP. II.

Non potest. Summatur in gl. 1. in ea ibi sub litera, G. hodie tangitur in q. in regula, mora. li. 6. non tamen prosequitur ibi Io.
1 And. quęstionem, dicens omnia quę tangebantur in ea esse decisa per hic notata. † Not. q̃ procurator vt sit idoneus, debet dari non tantum ad agendum, sed etiam ad defendendum pro hoc eo tit. accedens. vbi de hoc. sufficeret tamen secundum Pau. si esset datus ad agẽdum vel respondendum, alias non est idoneus si datur ad agendum. vt hic, & eo. ti. constitutus. nec admittitur ad agendum si non defendat. ff. eo. l. mutus §. pœna. & dominus vt contumax condemnabitur in expensis d. c. constitutus. nisi procurator velit defendere pręstita cautione iudicatum solui. ff. eo. l. iterum quoque. §. publicè. de hoc in Spe. de procu. §. 1. ver. item excipitur. vbi etiam not. quanto tempore procurator remaneat obligatus ad defendẽdum. dicit etiam Pau. q̃ id quod hic dicitur de procuratore, locum habet etiam si constituatur a collegio vel vniuersitate 1. q. 3. saluator. eo. tit. petitio. Et quis dicatur procurator, dicitur. ff. eo. l. 1. & no. in d. c. petitio. Secundo not. q̃ vbi necessario facienda est specificatio alicuius casus, talis non venit sub clausula generali, etiam si præcedant aliqui casus exigẽtes speciale mandatum. arg. ff. de ritu nup. l. generali de arbi. innotuit. 29. q. 1. ut fuit. Lau. Tertio no. ex hoc q̃ verborum subsequentiũ generalitas restringitur ad ea quę sunt similia præcedentibus. Genz. pro hoc iura allegata in gl. fi. in prin. Quęro, quæ fuit ratio dubitandi. Sol. patet ex glo. 2. & idem Pau. quia cum esset expressum de iuramento calumnię, videbatur clausulam generalem sequentem comprehendere omnia exigentia specialē. Et fortificatur hæc ratio per id quod dicit gl. fi. quia cum iu
a ramentum liget animã, quæ est pretiosior corpore,[a] videbatur hic expressum q̃ posset iurare de grauioribus & magis graue quam opponere crimina vel defectus. Rõ decidẽdi colligitur ex glo. in ver. electi. vet. & si sic intelligamus. quia obiectiones criminum diminuunt statum opponentis, quia si deficit in probatione suspensus est a beneficiis per triennium. quod dic secundum gl. & infra dico q. 13. Opp. ad hoc de l. actione, §. renunciare. ff. pro soc. & de minor. l. sed si vnius. §. procuratorem glo. eã soluit, & Pau. latius q̃ ibi non minuitur status domini cuius procurator renũciat societati. & hoc quo ad §. renunciare. Sic etiam est in §. procuratorem. quia si agẽs iniuriarum succumbit, non ex hoc incurrit diminutionem sui status. quod not. Inn. de acc. super his. & Spe. in ver. sed nunquid media. alle. in gl. 1. Per hoc infertur q̃ oppositio criminum vel defectuum in personam electi nõ venit sub generali clausula in terminis huius c. Et ad id quod opponitur de iuramẽto quod ligat animam &c. respondet vt in gl. vlt. & idem Pau. Secundo quæro quale debeat esse mandatum vt comprehẽdat oppositionem criminum vel defectuum. videtur expedire q̃ crimina & defectus specifice & sigillatim exprimantur, sicut in casu c. procurator. de elec. lib. 6. dic cõtra prout dicit gl. in ver. in mandantis. & idem Pau. & de hoc inf. q. 12. Et in hac gl. ibi, ab appellãte. extra iudicium. de elec. constitutio. li. 6. Et idem hic cum glo. Lap. licet referat quosdam tenere cõtrarium. sed primum verius. Tertio quæro, quid si in casu huius capituli habuit procurator mandatum ad agendum &c. vt in litera. & ad alia etiam exigentia speciale etiam si maiora expressis. Dicit Lap. q̃ non propterea poterit opponere crimina vel defectus, nisi vnum solum saltẽ de maioribus exprimatur secuta clausula generali. ad hoc eo. ti. qui ad agendum. lib. 6. Nam sicut in mandato non venit aliquid de positiuis speciale exigentibus, nisi aliquod exprimatur, ita ex vi clausulæ generalis non venit aliquod de comparatiuis in maioribus & alterius generis & altioris mandatum speciale exigentibus, nisi eorum aliquod exprimatur propter idẽtitatem rationis. Et per hoc dicit q̃ si sunt expressa aliqua crimina vel defectus secuta clausula generali, non venient maiora vel grauiora expressis. oportet ergo vt aliquod de maioribus vel grauioribus exprimatur. Et tunc sub generali clausula, venient maiora & grauiora. & hoc vult Lap. q̃ dummodo aliquod de grauioribus sit expressum sub clausula generali, veniet oppositio criminum vel defectuum. Contrarium tenet gl. in verbo, grauiora. cuius mens est q̃ non veniat oppositio criminum, nisi sit hic expressum. Sed pro dicto Lap. multum facit hęc cle. in ratione decidendi. & dictum eius videtur verius, nisi quatenus dicamus potestatem opponendi crimina vel defectus esse quid grauissimum & omnibus aliis causis grauius propter rationem quam tangit glo. magna, ita q̃ non veniat sub aliquo casu quantumcunque graui secuta clausula generali. q̃ dic vt inf. q. antepe. & vlt. Sed in hoc est difficultas vt videamus quæ causæ sint grauiores, vt dico inf. q. 11. Dicit autem Lau. q̃ quędam sunt quæ nunquam veniunt sub generali clausula qualitercunque fuerint expressa de exigentibus speciale mandatum. exemplum de præben. c. 2. li. 6. vbi collatio beneficiorum vacantium in curia nõ venit sub aliqua potestate nisi specificetur. Ponit Lap. & alium casum qui no. per eum de offi. vic. c. 2. li. 6. de vicario episcopi qui non potest cognoscere de criminibus clericorum. sed ibi dicit Lap. hoc ẽt ex speciali commissione non cadere in vicarium. Cõtrarium
a tamen est verum per ibi no. † Quarto quęro, quid si procura
b tor[b] constituitur ad causas, an veniunt criminales. dicit Lap. q̃ non, sed tantum ciuiles, & non omnes, quia non veniunt requirentes speciale mandatum, vt matrimoniales & beneficiales, de procu. accedens. de præben. accedens. & quod no. de elect. procurator. li. 6. de pręben. si tibi absenti. eo. lib. & in Spe. eo. ti. §. 1. ver. sed nunquid media. & ver. item generaliter. & ver. sed nunquid procurator. ver. nouus. & de coniuncta persona. ver. item quod ex causa. de hoc quod dicit in causis matrimonialibus & beneficialib. exigi speciale mãdatum, dic vt dixi sup. cle. proxi. q. 6. Quinto quęro, vt quærit gl. in ver. habeat. q̃ inf. dico q. 17. & 18. Sexto quæro, quia hic dr̃ q̃ talis procurator de quo in tex. non potest opponere in personam, nunquid in formam potest vel in personas eligentium vel prouidentium, vel in dicta testium. glo. in ver. in personam, dicit q̃ sic, & reddit rationem quia probata exceptione tales non puniuntur, vt etiam dico inf. ea. q. Et vult dicere gl. q̃ eorum respectu causa non dr̃ grauis. & cum gl. tenet Arch. de elect. c. 1. lib. 6. & Pau. hic arg. a contrario literæ. Et exemplificat Pau. vt si obiicitur testi vel iudici q̃ est excommunicatus, vel q̃ non est alias habilis ad testimonium vel ad iudicandum, vel q̃ electores vel prouisores erant excommunicati. Opp. ad hoc de fine huius clemen. quia oppositio criminum vel defectuum est de maioribus. Solutio secundum Pau. hoc est verum quãdo contra aduersarium opponuntur, contra quem principaliter est cõstitutus procurator, sed præmissa principaliter non tangunt aduersarium, & sine eorum propositione causa conduci rite

ADDITIONES.

a Quæ est preciosior corpore. Adde c. cum infirmitas. de pęn. & remiss. & in c. præcipimus. 12. q. 1. gl. in ver. animarum. in c. 2. de præben. lib. 6. glo. in verbo, sibimet in c. dilecto. de sent. excom.
Vin. Go. sel. in c. in præsentia. de proba. Soc. consi. 192. licet difficultates. vol. 3. ex eo, quia lib. 2. & consi. 35. circa prædicta. col. 2. lib. 1.
b Quid si procurator. Vide Cald. in c. si. de conces. pręben.

ei rite non potest, ideo videntur tacite mandata. ar. de renun. post translationem. 61. dist. nullus. 8. q. 1. licet. nec tunc agitur ad pœnam, sed ad priuationem. i. exclusionem. de or. cog. c. 2.
3 quod tenet Spec. in d. ver. sed nunquid media. in fi. † Septimo quæro, si procurator constitutus fuit cum potestate opponendi cõtra electionem, vel prouisionem factam, vel faciendam, an poterit opponere in personam. dicit Pau. q non. quod probatur de elec. procurator. lib. 6. Octauo quæro, an datus cum potestate opponendi contra certam personam, poterit opponere si postea eligitur. gl. in ver. electi. in princip. dicit q sic: in eo q subaudit, vel eligendi. & idem etiam dicit de postulato. Nono quæro, nunquid hæc dispositio est ita generalis, vt comprehendat causas oppositionis criminum, vel defectuum, tã extra curiam, quã in curia. gl. eo. soluit q sic, cum hoc indistincte dicat idem Pau. recitat tamen gl. opi. Compo. contrariam pro qua est quo ad casum. c. 1. de elec. li. 6. quia cum illa decretalis pœnalis, non debet extendi extra suos terminos, & licet glo. hic dicat contrarium, tamen opi. Compo. tenuit Bonicõtrus filius Ioann. And. in quadam summula appellationum. §. vlti. ver. euadit, & illam summulam dixit Ioan. Cal. fuisse Io. And. sed in titulatam. Et ad hanc glo. respondet Bonicontrus q loquitur allegando pro hoc quia dicit, q posset dici, & non asserit, ita esse. Item dicit sub dubio forte: ibi. q forte fuit de mente. sed ipse Ioan. And. tenet cum hac gl. in regula, infamibus. li. 6. in solutione quæstionis. prima tamen opi. tutior est. Decimo quæro, præsupposito q opponens crimina non habeat beneficia in ecclesia ad quam est electus is, contra quem opponit, an per procuratorem datum in forma huius clem. poterit hoc fieri. videtur q sic, cum non sit locus pœnæ, quod declara, vt in eadem gl. mag. in fin. Sed gl. tenet cõtrarium. Et idem Pau. quia licet non possit puniri pœna ordinaria, punietur extraordinaria prout not. de elec. si compromissarius. in glo. vlt. lib. 6.
4 † Vndecimo quæro in eo quod dicit de grauioribus, quæ di-
a cantur causæ [a] grauiores. Solu. vt not. de rescrip. ca. sedes. quod cap. gl. in verbo, grauiora, inducit pro concordanti. Paul. autẽ enumerat tria genera causarum. Primum capitale, vt cum imponitur pœna maior relegatione, & tunc nullo modo interuenit procurator. ff. an per alium causæ appel. l. 1. quod dic, vt dixi de accus. veniens. Secundum genus est vbi imponitur pœna relegationis & remotionis ab ordine, & tunc interuenit procurator, quia potest ferri sententia contra absentem. ff. de pœn. l. absentem. §. si sæpius. de quo dixi in dict. ca. veniens. Tertium genus est causarum ciuilium in quibus datur procurator indistincte. ff. cod. l. 1. §. vsus. hæc notauit Ioan. Fa. 2. q. 6. si quando. Gem. pro causis grauioribus enumerat causam matrimonialem, vel quæstionem fidei. arg. 81. distinct. apostolus. de bap. maiores. 24. quæst. 1. non afferamus. & de his maiorib. not. de offi. leg. quod translationem. Lau. ponit quatuor gña causarum. quædam sunt maximæ, vt causa fidei. d. c. maiores. 15. q. 1. de crimine. habet enim multa specialia vltra alias maiores. d. c. de crimine. & de hæré. per totum. quędam maiores, vt causa episcoporum, episcopatuum, & superiorũ dignitatũ. de offi. leg. qđ translationem. de elec quatuor. li. 6. vbi de hoc. quædam mediæ, sicut causæ aliæ beneficiales & spirituales. ad hoc de crim. fal. cap. fi. Et causæ de quibus de transac. super eo. & in d. c. quis. Quædam sunt alia. causæ temporales de quibus
5 in d. c. fi. de cri. fal. & istæ possunt dici inferiores. † Duodecimo quæro circa hæc si patriarcha Hierosolymitanus, qui confert omnes episcopatus sui patriarchatus ex iure speciali, iuxta notata de ele. cle. in plerisque. dedit potestatem procuratori suo conferendi episcopatus, & prosequendi causas episcoporum criminales, & ciuiles cum clausula, & ad alia omnia & singula, prout in tex. nunquid poterit contra prouisos pone a Papa obijcere nomine Patriarchæ crimina, vel defectus? videtur q sic per hanc literam in fin. cum maiora sint expressa arg. de rescrip. sedes. dicit Lau. q non solum ratio posita in tex. sed etiã expressio circumstantiarum, quam desiderat causa oppositionis criminum, vel defectuum, impedit hoc sub generalitate transire. de ele. procurator. lib. 6. Et intelligit hic grauiora a grauitate criminum. argum. 81. distinct. apostolus. in fi. licet aliæ causæ sint maiores propter aliquam aliam excellentiam, vt cã fidei & similes. de quibus. sup. q. proxima. Et hic apparet Lau. contradicere glos. in verbo, in mandatis. & ei quod dixi. 3. q. 2. nam vult Lau. q debeant crimina specificari in mandato, qđ tamen non probatur hic. & verius quod dixi in dict. quæst. 2. nam. cap. procurator. de elec. lib. 6. loquitur in procuratore dato super appellatione, vt dicit gl. prædicta. tunc enim bene fit specificatio in mandato, quia etiam ipse dominus si per se appellaret, deberet specificare, vt in cle. constitutionem. sup. de elec. ex his. & his. & ex litera infert Lau. q in criminalibus admittitur procurator. ad quod dic, quod hic admittitur, quia ciuiliter agebatur, pro hoc de procur. tuæ. Sed generaliter qñ admittatur, dic, vt de accus. veniens. prosequitur etiam Lau. an quis teneatur constituere procuratorem referens ea quæ, not. de dolo. cum dilecti. in glos. Et hoc plenius de procurat. querelam. Decimotertio quæro, quæ sit ratio decidendi in hoc c. seq. vt dixi 3. q. 1. Et clarius per id quod hic dicitur in gl. mag. versi. nisi dicas maioritatem, & in verbo, grauiora, quæ vult q ratio sit maioritas criminum, vt nũquam veniant sub clausula, & propter odiositatem, quæ est in ipso opponente. q etiam dicit aperte glos. in dicto verbo, grauiora. ver. & satis puto. vsque ad fin. quod declaro in tribus quæstionibus sequent. Decimoquarto quæro quid si in mãdato nulla causa fuit expressa, an poterit procurator tractare causas maiores. Gl. ea. dicit q sic. & idem Pau. quia hic non dicitur maiora non venire sub generali mandato, sed solum q veniunt sub clausula. Op. ad hoc, quia clausula generalis debet, ita comprehendere oĩa quæ non exigerent specificationem sicut ipsum generale mãdatum. Sol. clausula restringitur, vt non importet maiora expressis. eod. tit. qui ad agendum. lib. 6. Sed mandatum generale propter generalitatem omnia compræhendit, cum non sit aliquid expressum ex quo restringatur. Decimoquinto quæro, circa hoc, quid si in mandato erat expressum quód procurator haberet potestatem contra aliquas personas, vel causas secuta clausula generali, nam poterunt conuenire personas maiores & causas maiores tractare. Gl. in verbo, grauiora. in prin. q sic. remittens ad notata de rescrip. sedes, & ibi hoc tenet Innocen. vt generaliter intelligatur, licet aliud sit in rescriptis ad lites, per dict. c. sedes. & hoc in odium abutentium. idem Pau. hic. Oppon. ad hoc, de eo quod dixi in præceden. q. Sol. sumitur ex gl. prædicta in ver. sed dicit, quia hic solum dicitur q generalitas adiecta procuratorio. postea quæ requirunt speciale mandatum non extenditur ad grauiora. quę hoc vult q aliud est dare procuratorem ad omnes causas. & tunc siue aliquas expresserit siue non, tractabit quantumcunq; graues, quia hoc non prohibet hæc cle. Aliud est dare ad vnam, vel ad plures, & exprimere articulum requirentem speciale mandatum, ẽt secuta clausula generali, quia tunc non poterit exercere grauiores expresso. nam hoc prohibet hæc cle. Et idem Paul. quæ solutio nõ videtur procedere. nam & si casus expressus in mãdato exigat speciale mandatum, hoc non deberet operari restrictionem clausulæ, sed potius ampliationem. nam fortius debet operari clausula subiunctis casibus exigentibus speciale quam non exigentibus. Item in terminis huius capituli etiam fuerunt expressi casus non exigentes speciale, quia fuit datus ad agendum & defendendum, vnde per rationem huius cle. videretur concludendum contrarium. Sed defende glos. non enim hic fuit expressus aliquis casus non exigens speciale mãdatum, sed generaliter fuit datus ad agendum & defendendum, quo casu veniunt omnia non exigentia speciale mandatum siue causæ sint maiores, siue medię, siue minores. Sed quãdo specificatus est aliquis casus: clausula generalis restringitur ad similia. pro hoc. ff. de tritico vino, & oleo leg. l. vlti. in fin. de aur. argen. lega. l. Plautius. & quod not. Archid. de procur. qui ad agendum. lib. 6. Oppo. ad idem, quia in q. præmissa proponitur q fuerunt expressæ causæ minores & personæ minores. & sic deberet generalitas restringi ad similia. Sol. argu. multum vrget, tamen inhærendo glo. possumus dicere q hæc clem. procedit tantum in his quæ requirunt speciale mandatum, in quibus vno casu expresso secuta clausula generali nõ veniunt maiora, scilicet, quæ requirunt speciale, sicut est opponere crimina, vel defectus. Et per hoc nihil aliud dicitur qñ causæ non exigunt speciale, & tunc sit ratio, quia generalitas facilius comprehendit causas non exigentes speciale mandatum, quàm exigentes. Item quia expresso casu exigente speciale propter magnam specificationẽ potius præsumitur, q mandans adijciendo clausulam generalem se referat ad similia, quã quando nihil specificat. Step. tamen indistincte tenet, q etiam in mandato procuratoris si non præcedat expressio casuum exigentium speciale, tamen sub clausula non veniunt maiora expressis. pro quo faciunt argumenta statim facta. Sđ defendendo gl. responde, vt nunc prædixi. de hoc etiam dixi in d. c. sedes, & in hac gl. ibi, sine expressione includeret, & sic expressum non minuit potestatem ex officio competentem
6 licet minuat competentem alio respectu. C. e. l. maritus. † Decimosexto quæro, nunquid potestas opponendi crimina poterit

ADDITIO.

a Quæ dicantur causæ. Adde gl. & Doct. in c. si pro debilitate. de offic. dele. glo. in c. si ægrotans. 5. q. 3. & per Host. & Io. And. in c. fi. de cri. fal.
Vinc God. Vide Bart. in authen. nisi breuiores, C. de senten. ex peric. recit. & Panor. in cap. 1. colum. penult. de libel. obla. & de causis arduis, vel non arduis, quæ dicantur prout superior arbitratur inspecta qualitate personarum & causæ.

terit vnquam venire sub clausula sequenti casus exigentes spe
ciales quãtuncunque grauissimos. gl. in hoc verbo, grauiora.
vult ꝙ non, cum dicit, expressa causa fidei non venire sub clau
sula potestatem opponendi crimina. de quo etiam dixi s. q. 3.
Et propter authoritatem tutum est obseruare gl. & specifica-
re potestatem opponendi crimina. Sed ratio tex. repugnat, q̃
fundatur ex eo solo, ꝙ clausula non concernit grauiora, ergo
bene concernit pariter grauia. quod sentit Lap. quod dixi sup.
in q. 3. pro hoc etiam quod dicit Laud. in verbo, grauiora. qui
ex hoc verbo infert ꝙ grauia, vel magna bene veniunt, quia
negando de comparatiuis, concedit de positiuis. 25. dist. qua-
lis. de præsump. nonne. Sed saluando glo. dic ꝙ potestas oppo-
nendi crimina respectu præiudicij opponẽtis propter pœnam,
quam incurrit, est quid grauissimum, quo nihil grauius, licet
alio respectu sint aliæ causæ grauiores. pro hoc quod dixi s. q.
7 3. & hoc tutius est tenere, & satis probatur ratione præmissa. †
Decimoseptimo quæro, an sit necesse ꝙ procurator habeat
potestatem opponendi crimina adeo ꝙ non sufficiat manda-
tum esse super hoc confectum, sed etiam expediat ꝙ susceperit.
Glo. in verbo, habeat. dicit ꝙ sic. & per hoc deciditur quæ-
stio sequen. Decimooctauo quæro, circa dicta in prox. q. pone
a ꝙ procurator constitutus [a] ad contradicendum & opponen-
dum contra personam electi crimina, vel defectus antequam
recipiat mandatum dedit articulos quibus opposuit crimina,
apparet tamen ꝙ mandatum fuit factum prius. dicit Spe. eo.
tit. §. 1. ver. quid si appellans, ꝙ non debet admitti, ex quo non
susceperat mandatum cum dedit articulos, non solum a die
receptionis habet potestatem. de ap. super eo. ff. de offi. procũ.
l. obseruare. Et idem dicit Matth. pro hoc quod no. Arch. eod.
tit. c. 2. lib. 6. Pro quorum notitia sciendum ꝙ contractus mã-
dati qui celebratur inter dominum & procuratorem solo cõ-
sensu cõtrahitur. ff. mandati. l. 1. in princ. ideo contrahi potest
inter absentes. Requiritur tamẽ procuratorem certificari per
nuncium, vel per epistolam domini: nec sufficit, ꝙ per extra-
neum. ff. de act. & obl. l. consensu. & quod ibi not. gl. super ver-
bo, consentire, & de contrahen. emp. l. 1. in fi. vbi etiam gl. præ-
dicta. igitur procedunt in procuratore non certificato de mã-
dato modo prædicto. sed si certificatus erat licet nondum re-
ceperat mandatum, potuit exercere procuratoris officium.
Ita consuluit Bart. in quæstione facti.

ADDITIO.

a Procurator constitutus. Adde gl. in l. consensu, ff. de act. & obliga.
Vinc. God. Nota ꝙ Procurator constitutus videtur constitutus ad ea facienda, quæ sunt de consuetudine. Fely. in cap. cum M. col. 2. versi. & hinc est. de constitution.

SVMMARIVM

1 *Etiam, dictio est implicatiua.*
2 *Religiosus potest esse procurator cum licentia sui superioris, scilicet immediati.*
3 *Et quando sufficiat interuenire licentiam superioris.*
4 *Religiosus procurator, an possit constituere alium procuratorem cum licentia superioris sicut potest constitui procurator.*
Adde ad idem nu. 5. 6. & 7.
8 *Religiosus, an possit constitui procurator pro religioso alterius monasterij cum licentia sui superioris.*
9 *Monachum si quis vult conuenire, quem debet conuenire monachum, an abbatem.*
10 *Abbas an possit indistincte conueniri pro contractu monachi.*
11 *Monachus conuentus, & condemnatus si appellare noluit an abbas possit appellare.*
12 *Abbas an possit defendere monachum in causa criminali.*
13 *Monachus prohibitus suscipere procurationem si eam suscipit & litẽ contestatur, an sibi postea opponi potest.*
14 *Consors eiusdem litis, an possit prosequi causam pro consorte sine mandato.*
15 *Excommunicatus an possit constituere procuratorem excommunicatũ ad impetrandam solutionem.*
16 *Prouinciales prædicatorum, vel minorum an possint constitui procuratores.*
17 *Procurator inhabilis constitutus cum potestate substituendi, an possit alium substituere.*
18 *Excommunicatus, an possit constitui procurator cum potestate substituendi.*

CAP. III.

Religiosus Religiosus etiam pro conreli-
gioso nisi pro cõsorte eiusdem
litis non potest procurator constitui sine licentia
superioris: nec etiam alium constituere nec substi
tuere, licet hoc habeat in mandatis. Ponit vnum dictum ex
quo a simili infert casum quem decidit: ibi, ita. Tertio dubiũ
fortificat & decisionem ampliat: ibi, etiam si per constituen-
1 tem. † Not. de dictione etiam, [a] quæ hic bis ponitur, & est im-
a plicatiua, vt hic patet. i. vltra casum iam positum alium addit,
seu implicat. pro hoc. ff. de verb. obli. l. quodcunque. §. antepe.
& penult. C. qui admit. ad bon. pos. l. 1. s. de sup. neg. præla. cle.
b vnica. §. in quibus. in 2. not. Secundo no. ꝙ religiosus [b] non po-
test esse procurator. & dicit Paul. nomine procuratorio gene-
raliter comprehendi quemcunque administratorem. eo. titu.
2 petitio. 1. q. 3. saluator. † Tertio not. ꝙ cum superioris licentia
potest religiosus esse procurator: & nomine superioris intelli-
gitur de immediato. i. abbate. de elec. si religiosus. lib. 6. Genz.
& hoc secundum Pau. procedit, siue superior sit prior, siue ab-
bas. 19. q. 1. monachi, & c. qui vere. de postul. cap. a. ad hoc. 86.
distinct. peruenit. Et per hoc quod dixi de immediato, infer-
tur ꝙ non sufficit consensus episcopi, licet aliqui dicant con-
trarium, per cap. qui vere. Alij dicunt requiri etiam consen-
sum abbatis vltra licentiam episcopi. argum. C. de bon. quæ li
be. l. fina. nam de consensu abbatis & licentia episcopi mona-
chi licite exercent officia etiam secularia, præsertim miserabi
lium personarum. dict. cap. peruenit. Paul. qui nihil approbat
dicit standum primo dicto ꝙ hic nomine superioris intelligi-
tur de immediato, vt bene probat dict. cap. si religiosus. Et suf-
ficit licentia solius abbatis quo ad id de quo hic, vt probatur
3 hic iuncto di. ca. si religiosus. † Quarto no. ꝙ sufficit licentiam
superioris interuenire in susceptione mandati, vt probat ver-
bum, suscipere. Et sic potest constitui ante habitam licentiam.
Idem est si eligatur arbiter, vel arbitrator: quia non debet ac-
ceptare sine licentia, vt dicit Laud. quod no. Spe. de arbitris. §.
sequitur. ver. sed quid de simplici. dixi de arbi. peruenit. Quin-
to no. ꝙ pro consorte eiusdem litis potest religiosus sine licen
tia superioris esse procurator, quod dicit Pau. verum in ciuili-
bus, pro hoc quod no. Archid. 2. quæst. 5. statuit. & 2. quæst. 6. si
quando. Sexto no. ꝙ is, qui non potest per se, nec per alium. si-
cut enim religiosus non potest per se esse procurator: ita nec
alium substituere. ad hoc 23. quæst. 8. his a quibus. de regu. iur.
potest quis. lib. 6. Oppo. quod religiosus possit esse procurator
sine licentia superioris. de censi. sopitæ. & quod not. de testa. c.
2. lib. 6. in quibus dicitur abbatem hoc posse, quod etiam pro-
batur ex notatis. 16. quæst. 1. de præsentium. at sub nomine re-
c ligiosi [c] continetur abbas. de simo. cap. fin. Sol. vt in gl. 1. quia
restringi debet text. ad religiosum claustralem. i. sub obedien-
tia constitutum & administrationem non habentem. Idem
Paul. pro hoc ne cle. vel mo. cap. 3. 12. quæst. 1. non dicatis. 16.
q. 1. monachi. & de hoc in Spe. de procu. §. 1. ver. item ꝙ est mo
nachus. Et etiam tali monacho non potest abbas concedere
possessiones aliquas, & ꝙ pro eis agat nisi tanquã procurator:
vt no. Spec. de actore. in fin. ver. monachus. In prælato autem
procedit contrarium, quia non est sub potestate alterius quo ad pote
statem administrandi. de rescript. edoceri. de transl. contingit.
per hoc infertur ꝙ etiam si religiosus nõ sit prælatus, dummo
do habeat administrationem sicut per se potest agere. de iudi.
cum deputati. ita & procuratores constituere. quod tenet Ste-
phan. pro hoc quia conuenientius est, vt per alium agat. de
d syndi. cap. vnico. Et dicit Laud. ꝙ etiã mulier religiosa [d] potest
officium procuratoris suscipere. de confir. vti. cum dilecta. &
hoc si a Papa constituitur, vt ibi. alias secus, cum virile officiũ
mulieribus interdicatur. ff. de regu. iur. l. 2. de arbi. dilecti. An
e autem religiosus [e] possit alium accusare, vel per aliquem ac-
cusari, remittit Laud. ad not. de accu. ex parte. & c. olim. & 16.
q. 1. qui vere. & in Spec. de actore. ver. monachus quoque. de
reo. ver. sed an monachus. vbi concluditur, ꝙ accusari potest,
&

ADDITIONES.

a De dictione etiam. Adde not. in clem. 1. de præben. Abb. in c. vnico. commoda. in 2. not. abb. in c. ex tuæ de cle. non resi. Abb. in c. 2. cum sit Roma. de ap. & per Cald. in consi. 4. in tit. de præben.
Vinc. God. Dictio, &, potest esse augmentatiue, Ruy. consi. 53. nu. 19. lib. 2. & inducit repetitionem præcedentis qualitatis Ruy. cons. 84. nu. 4. lib. 1. & dictio etiã cũ copula inducit repetitionem præcedẽtis qualitatis Ruy. cõsi. 61. num. 9. lib. 2.

b Quod religiosus. Adde Arch. in c. nullus. el 2. 2. q. 7. & ibi per Domi. de sancto Gemi. & per eundem Domi. in cap. quamuis. de procur. lib. 6. tex. & gl. in c. monachi. 16. q. 1. no. in c. 2. de postu. præla. Card. in cle. 1. de rescr. in 21. q. Spec. tit. de procur. in §. 1. ver. item ꝙ est monachus. Abb. in c. edoceri. de rescr. Abb. in c. vnico de syndico. Abb. in c. 1. in 1. col. de off. iud.

c Sub nomine religiosi. Adde c. ex ore. de priui. & ibi Ant. de But. in 2. not. hoc habet locum in materia fauorabili, secus in odiosis secundum Io. de Imo. in in c. sedes. in fi. de rescrip.
Vinc. God. Religiosi in quibus causis possint esse procuratores. Felyn. in cap. non s. & 2. col. antepen. in fin. de re iud.

d Quod etiam mulier religiosa. Adde gl. 2. q. 6. c. non solent. Doc. in c. 2. de iud. lib. 6. & in l. fœminæ. ff. de reg. iuris.

e An autem religiosus. Adde quod facit ad hoc tex. in c. tertio loco. de proba. & in c. delicto. in fi. de testi. gl. in c. inter canonicos. de elect.

& ipse se defendet : sed abbas poterit assistere. sic etiam potest
accusare pro vtilitate monasterij, & de licentia abbatis, vt no. in
dictis iuribus. Secundo oppo. ꝙ non sufficiat licentia superio-
a ris, nisi etiam subsit vtilitas monasterij.[a] 17. q. 1. qui vere. Glo.
3. stat contrario. & dicit Gen. ꝙ requiritur licentiam non tan
tum esse petitam, sed etiam obtentam. quod probat verbum,
b sine,[b] quod denotat obtentionem. ff. de exerci. l. 1. §. si plures.
de instito. l. sed & si. §. conditio. quod no. Et pro hoc, quia licet
quis petierit, si non obtinuit, dicitur sine licentia facere. Ter-
tio opp. adhuc ꝙ saltem monachus possit procurare causam
sui monasterij, C. eod. l. qui stipendia. & l. ita demum. gl. ea re-
mittit ad not. 16. quæst. 1. monachi. 2. vbi soluitur ꝙ aliud in
monacho, quam in milite, quia monachus non potest cauere
de rato, nec præstare cautionem ad quam tenetur procurator
qui sine mandato agit. dicit ibi glo. ꝙ si vtiliter gessit, & abbas
postea ratum habuit, non irritabitur quod fecit. C. de procur.
l. non eo minus. quod tenet Matthe. vel secundum Paul. aliud
in milite qui est capax proprij, ideo suo nomine potest esse in
lite, & per litis contestationem acquirere dominium instan-
tiæ sicut alius. C. eo. l. qui stipendia. ad hoc eod. titu. cap. 1. 2. re-
sponso. lib. 6. Sed monachus in lite non potest aliquid nomi-
ne suo deducere. & hoc secundum Iac. de Aret. & Cyn. in d. l.
ita demum. vel secundum Pau. Ratio diuersitatis est, quia mi
les potest esse procurator sine licentia superioris, sed non mo-
nachus, vt hic, & 16. q. 1. monachi. verior est ratio præcedens,
ita tamen ꝙ non fiat restrictio ad casum quo quis potest esse
in iudicio suo nomine, quia secundum hoc cum monachus
aliquando possit suo nomine, vt dico. J. in 8. contrario, per cõse
quens possit litem in se suscipere & fieri dominus instantiæ,
& ꝙ monachus possit esse in iudicio suo nomine, probatur
C. de epis. & clem. auth. causa quæ fit cum monacho. Ita dicit
Bart. in d. l. ita demum. sed hoc procedit in casibus, in quibus
monachus potest esse in iudicio sine licentia abbatis, & in illis
etiam potest procuratorem constituere, vt hic in gl. in verbo,
constituere. In alijs autem procedit præmissa ratio Iac. de Are.
quæ sic defensa est bona. Sed etiam ratio Pau. immediate præ
cedens tolerari potest. Item potest reddi alia ratio, quia militi
resistit sola iuris prohibitio, sed monacho resistit iuris prohi-
bitio & incapacitas propter rationem, quæ tangitur in glos. in
verbo, substituere. Ex qua habetur ratio decidendi in omni-
bus dictis huius cle. quæ est ne frangatur obedientia, quæ fran-
geretur si monachus posset procurationis officium suscipere,
vel procuratorem alium cõstituere, vel substituere sine abba-
tis licentia. In casibus autem in quibus potest monachus esse
in iudicio, surgit sibi licentia prædicta faciendi ipso iure. Sed
extra illos casus procedit ratio præmissa, pro hoc secundum
Steph. quia monachus adeo caret velle & nolle, vt nec literas
debeat recipere sine licentia abbatis. 12. quæst. 1. non dicatis.
& cap. nolo. nec sufficit, ꝙ vertatur vtilitas monasterij, nisi, cũ
habeat licentiam superioris, dictis iuribus, & de postu. capi 2.
Pro hoc simile de milite qui etiam si in bello facit actum per
quem debetur præmium, tamen si fecit sine imperio seu con
tra imperium superioris, non debet præmiari, sed puniri. ff. de
re mili. l. 3. §. in bello. pro hoc, ff. de vsufruc. l. quamuis. vnde nõ
sufficit ꝙ quis facit bonum, nisi faciat debito modo. 11. q. 3.
quid ergo. de conse. dist. 5. quid oportet. 12. quæst. 2. quatuor.
Quarto oppon. ꝙ debeat monachus posse sine licentia supe-
rioris esse procurator saltem pro coniunctis personis, ff. eod. l.
sed & hoc. Sol. dicit gl. 2. in cap. 2. de postu. ꝙ illud procedit in
priuatis, & vult dicere ꝙ non procedit in professis, quorum cõ-
iunctio, seu cognatio in cęlis est, non autem in terris, cum sint
mortui mundo. C. de epis. & cle. l. Deo nobis. 17. quæst. 1. pla-
cuit. Et dicuntur translati in anima, & corpore. in Auth. hæc
constitutio interpretatur priorem constitutionem. in princip.
collatio. 6. Per hoc tamen non tollitur, quin quando tractatur
de successione censeantur cognati, & succedant agnatis, vel
cognatis, vel affinibus, & ꝓpterea succedit monasterium ex eo-
rum persona. in Authẽ. de sanct. epis. §. nullam. collat. 9. quod
tenet hic Pau. & Hostien. in dict. cap. 2. de postu. vbi dixi. Quin
to opp. ad hoc, quia pro miserabilibus hoc potest monachus,
vt not. in dict. cap. 2. de postu. Solu. potest pro talibus procura-
re, interueniente tamen abbatis licentia, vt not. Spec. eo. tit. §. i.
ver. item quod est monachus. Sexto op. ad idem de c. cum pri-
dem. de pac. Sol. ibi non de religioso, sed de seculari clerico q
4 bene potest procurare pro coniuncta persona. † Septimo opp.
quia hic in vet. ira non potest. prohibet monachum constitue
re alium procuratorem, quod tamen deberet posse facere cũ
licentia superioris, sicut etiam potest procurator constitui, vt
in princ. huius cle. Sol. sta contrario. Et vt dicit gl. verbo, con-
stituere. in prin. & in verbo, substituere. in princ. repete illa ver-
ba, sine superioris licentia. ꝓ hoc quia clausula posita in princ.
concernit omnia sequentia nisi aliud resistat. de app. 2. requi-
ris. Et ideo intelligitur hic repetita ff de verb. oblig. l. si ita sti-
pulatus. §. Chrysogonus. pro hoc etiam quia alias nõ foret bo-
na similitudo inter primum dictum & secundum, quæ tamẽ
esse debet, vt probat dictio, sicut, & dictio, ita. ad hoc autem vt
similitudo procedat, oportet ea quæ assimilantur habere pa-
ritatem rationis. de constitu. translato. & quod ibi dixi. quam
5 non haberet hic, nisi clausula repeteretur, quod not. † Octauo
op. ad hoc quòd imo possit monachus alium procuratorem
constituere, vt quando denunciat superiorem, vel accusat. &
in alijs casibus in quibus agere potest sine superioris licentia.
pro hoc iura quæ allegat glos. in verbo, constituere. ver. alias.
Sol. sta contrario, vt in eadem glo. & idem Lau. & Paul. & vl-
tra casus positos in gl. ponit Lau. alium casum, vt quando de
facili non possit obtineri licentia a prælato, sicut quando mo-
nachus accusat prælatum. hunc tamen casum bene compre-
hendit glo. Nono opp. ad hoc ꝙ imo nunquam possit religio
sus procuratorem constituere, nam procurator constitui de-
bet a solo domino. Institu. eod. in princip. ff. eod. l. 1. & eodem
titu. cap. 1. Sed monachus non est dominus alicuius rei, cum
nihil habeat. de stat. mona. cap. 1. Solu. Lau. quòd hoc facit in
casibus de quibus in præcedenti contrario, nõ vt monachus,
sed vt licentiatus a suo superiore qui ipsum ad hoc habilitat &
quo ad hoc restituit velle, & in hoc ipsum mancipat, & hoc
maximè cum hoc faciat pro se. i. pro ipso monasterio, vel pro
vtilitate monasterij. de postu. capit. 2. Item non est simpliciter
verum ꝙ a solo domino constituatur procurator, imo etiam
ab administratoribus ecclesiarum. eod. tit. petitio. qui tamen
6 non sunt domini. de dona. cap. 2. † Decimo opp. quod indistin
ctè possit monachus alium procuratorem substituere. quia fa
cit nomine constituentis, & de ipso ad substitutum non pro-
prie transit potestas, sed de cõstituente ad substitutum, & tran
sit per ipsum tanquam per canalem lapideum, 1. q. 1. si fuerint.
37. dist. hoc. si quid veri. Ex quibus probatur, maxime per cap.
si fuerint. non debere curari de qualitate personæ per quam
tanquam per medium transit dispositio alias habilis. Sol. vt di
cit gl. in verbo, substituere. cuius sensus est, quòd quia non po-
test negari quin in ipso monacho remaneat etiam potestas, li-
cet eam recipiat cum potestate substituendi, tamen quatenus
recipit habet locum ratio huius clem. ne frangatur obedien-
tia. quod dixi supra in tertio contrario. Et idem Lau. & Paul.
dicens quod procedit ratio clemen. huius dicta, quia licet reci
piat procuratorem, vt nudus minister, tamen in hoc exprimit
voluntatem suam, quia non potest alteri committere nisi pri-
mo acceptauerit, vt in opp. supra clemẽ. proxi. in fin. saltem in
acceptando illud officium, & alteri committendo quod repu
7 gnat obedientiæ. † Vndecimo opp. quòd si habet in manda-
tis, vt possit substituere, possit hoc facere sine licentia, sicut di
cimus in delegato qui licet possit recusari propter suspicionẽ,
tamen potest causam committere quam non põt per se exer-
cere. de offi. deleg. iudex. lib. 6. dicit Stephan. hoc euenire, quia
monachus est totaliter incapax huius officij sine licentia supe
rioris. pro hoc quæ dicta sunt in duobus præcedentibus con-
trarijs, & intellige hæc iura nisi habuisset licentiam suscipien-
di officium procuratoris, sed si habuit licentiam, tunc potest
substituere sicut posset non monachus etiam sine noua licen
tia. Duodecimo op. ad hoc, quia per hæc dicemus, quòd istud
quod dicitur hic de substitutione nunquam procedit; aut enĩ
loquimur in casibus in quibus potest per se agere, & tũc sicut
potest per se, ita & per procuratorem. vt dixi in 8. contrario.
aut in alijs, & tunc ex quo prohibuerat monachum suscipere
procuratoris officium, frustra addidit de substitutione, quia si
est incapax institutionis, ergo & substitutionis, & si est capax
institutionis, potest substituere sine noua licentia, vt in præce-
dẽti contrario. dicit Laur. de Pinu. ꝙ potest sic intelligi quan-
do fuit monachus datus sine potestate substituendi, & vult
post litem contestatam tanquam factus dominus litis substi-
tuere, quo casu requiritur superioris licentia, & per hoc con-
tradicit ei quod dixi in præcedenti contrario. vnde verius pu-
to illud. Et ad hoc cõtrarium dic quod dubium erat, licet mo
nachus non posset esse ꝓcurator sine licentia superioris, an sal
tem posset esse quo ad potestatem substituendi, quasi per hoc
nõ frangeretur regula ex quo per se non exercebat. Sed ratio
decidendi in contrarium dicta est in decimo cõtrario. & hæc
in

ADDITIONES.

a Vtilitas monasterij. Adde an religiosus possit constitui procurator pro vtili-
tate monasterij. vide Dominos de Rota, tit. de procu. decis. 1. in antiquis.
b Verbum sine. Adde in c. sine exceptione. 12. q. 2. in c. sine deponi. el 2. de ma.
& obedien. c. solitæ, in c. 2. de no. ope nun.
Ven. God. Verbum, sine cuiusque, quid operetur, Ruy. cõs. 3. nu. 8. & 30. li. 2.

in procuratore dato ad iudicia, secus si ad negotia, secundum
Paul. vnde dic, ꝙ si monachus fuit datus procurator ad nego-
tia sicut in vim consequentiæ potest per se agere. eo. tit. ca. 1. &
c. qui generaliter. lib. 6. vbi hoc not. ita potent alium substitue
re. Decimotertio op. ad idem, quia sæpe potest quis per alium
quod non potest per se. C. de epi. & cle. auth. sed neque. 86. dist.
non liceat. 5. quæst. 3. quia episcopi. 88. distin. episcopus guber-
nationem. vbi de hoc. de elec. indemnitatibus. §. sed cum eas.
de iudi. mulieres. ne clerici vel monac. cap. vltim. lib. 6. posset
ergo monachus alium procuratorem constituere & substitue
re, licet per se non posset exercere. Solut. Paul. quód illud
quod quis potest per alium, quod non per se, procedit quan-
do exercitium illius actus prohibetur personæ propter per-
sonæ qualitatem. Sed quando quis penitus est inhabilis actu,
& habitu, quód non potest per se, nec per alium. Et dicit Paul.
ꝙ quandoque quis est penitus inhabilis actu & habitu: quan-
doque propter authoritatis defectum, quandoque ope exce-
ptionis tantum, quæ membra facit gl. vlti. in fin. primo casu ꝙ
non potest per se, nec per alium. ff. de testa. l. qui in potestate.
vbi pater non potest mandare filio impuberi vt testetur, licet
possit pro eo testari. quæ lex posset etiam in contrarium indu-
ci. Item inducit Pau. etiam ff. de negotijs gestis. l. qui in aliena.
§. quamquam. de offic. deleg. iudex. lib. 6. Secundo casu quan-
do prouenit inhabilitas ex defectu authoritatis, idem, quia ni
hil poterit donec interueniat authoritas, vt hic. Tertio casu
quando surgit inhabilitas ope exceptionis, & tunc potest quis
per alium quod non per se. Et sic loquitur cap. iudex. præal-
lega. nam iudex suspectus solum est inhabilis ad iudicandum
si opponitur exceptio, vt ibi. Quæro quid vult dicere text. in
prin. ibi, & si per alium religiosum sui vel alterius monasterij.
dicit glos. 2. hoc dictum, quia quandoque licet inter homines
eiusdem collegij, vel professionis, quod licet inter extraneos.
quasi videretur fortior dubitatio si monachus instituebatur
procurator a monacho sui monasterij vel professionis, per iu
ra quæ alleg. gl. ad idem de elec. si quis iusto. lib. 6. Cōtrarium
tamen hic deciditur, quia subest eadem ratio. s. factio obediē-
8 tiæ. de qua ratione dixi sup. in 3. contrario. † Secundo quæro
circa hoc, an cum licentia superioris possit monachus consti
a tui procurator [a] pro religioso alterius professionis. videtur ꝙ
non, per cle. cum Romani. sup. de elec. In contrarium per illā
cle. quæ non distinguit, sed potius ponit istos casus pro confor
mibus, & non refert, an pro religioso eiusdem professionis, an
alterius. Et sic vult quód vtroque casu possit cum licentia su-
perioris. Lau. tenet primum, & ponderat quod text. dicit, sui
vel alterius monasterij, non dicit, religionis. ad hoc inducit
de censi. sopitæ. Gen. tenet secundum, & verius, & idem Ioan.
de Lig. pro hoc inducit Genz. quia religiosus cum licentia su-
perioris potest esse procurator etiam laici, vt not. Innocen. de
re iudi. cum I. & A. ergo multo fortius pro religioso, licet di-
uersæ religionis. nam etiam archiepiscopus potest esse procu-
rator laici, qui fi. sint legi. per venerabilem. Sed illud c. nihil
probat de religioso. inducit etiam Genze. quia non reperitur
quód diuersitas religionis prohibeat procuratorem cōstitui,
ergo sit permissum, quia edictum de procuratoribus est pro-
hibitoriū. ff. eod. l. mutus §. 1. Ad cap. sopitæ. respondet quód
nō distingnit vtrum constituentes essent eiusdem religionis,
an diuersæ. ad hoc dic, quód imo facit pro referendo ad factū,
quia dicitur ibi, quód abbas erat procurator monasterij Bo-
nonien. constat autem quód ibi sunt monasteria diuersæ pro-
fessionis. Ad cle. cum Romani. respondetur quod ibi prohi-
betur disparitas religionis ne tales socientur collegialiter, sed
vt singuli possunt, quod ibi dixi in 2. contrario. Tertio quæro,
quia sup. dixi in secundo contrario licentiam superioris requi
ri, & quod vertatur vtilitas monasterij, quomodo de hoc cō-
stabit. dic quód ipso facto, idest ex qualitate facti. Vnde secun-
dum Paul. vertitur vtilitas in defendendo inquisitionem, quę
fit contra abbatem. Et in electione & in alijs negotijs ipsius,
quia interest monasterij habere bonum prælatum. versatur
etiam in defensione laici patroni, vel magni principis, vel ami
ci monasterii, & multo fortius episcopi. qui fi. sint legi. per ve-
nerabilem. Quarto quæro, circa hoc, an sit opus de hoc fidem
fieri. dicit Inn. de re iud. cum I. & A. & Paul. hic, ꝙ hanc exce-
ptionem quód non versatur vtilitas monasterii, opponere nō
potest, nisi capitulum ad quod spectat scire & tractare vtilita-
tem monasterij, alterius autem non interest, cum possit esse
secreta vtilitas monasterij, quam non expedit publicari. dicit
Lauren. de Pinu quód sufficit generalis vtilitas monasterij, vt
possit monachus constitui procurator etiam si sit vtilitas solū
in hoc quod est talis is, qui constituit qui potest esse multum
fauorabilis monasterio. quod procedit secundum proxime
dicta, quia in hoc non ipsius opponentis, sed superioris inter-
9 est hoc discutere. † Quinto quæro si aliquis vult monachum [b]

b cōuenire, quem cōueniet, an monachum, an abbatem. dicit
Matth. ꝙ est in optione agentis, per l. 1. §. sufficit. ff. de admini.
tuto. Sed potius facit contra, quia dicitur ibi, ꝙ in optione
tutoris est, an per se defendat pupillum, an ipse pupillus se de-
fendat cum eius authoritate. Sed facit pro hoc quod ibi dicit
de adulto habente curatorem, quia tunc in optione est agētis
an conueniat adultum, an curatorem. monachum enim pos-
sumus comparare adulto. nam nec potest esse professus nisi sit
10 adultus. de regula. c. 1. lib. 6. † Sexto quæro, circa hoc, an possit
abbas conueniri indistincte pro contractu monachi. Matth.
distinguit an conueniatur ex contractu dudum inito. Intelli-
go. i. antequam esset monachus, an postea. primo casu mona-
chus tenetur ad instar capite minuti. ff. de ca. dimi. l. tutelas. §. si
libertate. dic ꝙ etiam tenetur abbas de eo ꝙ peruenit ad mo-
nasterium. de quo in c. in præsentia. de proba. Si autem conue
nitur ex contractu inito post monachatum, nō tenetur mona
sterium nisi de eo quod peruenit ad ipsum. ff. de vi & vi ar. l. 1.
§. familiæ. Et si abbas nollet eum defendere, potest actor pete-
re se mitti in possessionem bonorū quæ ex persona monachi
peruenerunt ad monasterium. ff. ex quib. cau. in pos. ea. Fulci-
nius. §. si. Matth. Et dicit ꝙ tenetur monasterium quatenus ex
illo cōtractu factum est locupletius, & hoc nisi monachus ha-
buisset mandatum ad contrahendum a monasterio, quia tūc
indistincte tenetur monasterium. de fideiuss. quod quibusdā.
11 † Septimo quęro, eo casu quo tenetur monasterium pro con-
tractu monachi, si monachus cōuentus in causa succumbit,
& appellare noluit, an abbas potuit appellare pro ipso. dicit
Matth. quod sic. ar. ff. de appel. l. non tantum. pro hoc quia ver
satur interesse monasterij cuius causa tenetur abbas prosequi.
12 de rescriptis. edocen. † Octauo quæro, nunquid abbas [c] posset
c defendere monachum in causa criminali? videtur ꝙ sic. arg.
ff. de libe. causa. l. 1. 2. & 3. secundum Matth. quod dixi de accu.
veniens. Nam quilibet admittitur etiam in causa criminali
13 ad defendendum alium pro suo interesse, vt ibi dixi. † Nono
quæro si monachus qui prohibetur hic procurationem susci
pit & contestatus est litem. Quidam vt refert glo. in verbo, su-
scipere. dicunt amplius opponi non posse. contrarium tenet
glos. & idem Paul. dicentes ꝙ exceptio ista est peremptoria. Et
dicit Pau. ꝙ monachus per litis contestationem non fit domi
nus instantiæ, de quo no. eo. tit. in nostra. idem Genz. Decimo
d quæro, quis dicatur consors [d] eiusdem litis. Lau. ponit exem-
plum, vt quia monachi agunt factum electionis sui monaste-
rij. de consue. cum dilectus. in princ. tunc omnes sunt consor
tes, vel si accusant prælatum suum. de accusa. olim. vel si alio
14 modo res est eis communis. † Vndecimo quæro generaliter
e an consors [e] eiusdem litis possit prosequi causam pro consor-
te sine mandato. videtur ꝙ sic per l. 2. C. de consor. eius. li. in
contrarium per l. si petitor. ff. de iud. Solu. distinguit Lau. nam
aliquando causa est communis re & verbis. aliquando verbis,
& non re. primo casu aut quæritur vtrum vnus admittat pro
alio inuito? & dic ꝙ non. d. l. si petitor aut non inuito, & aut in
re omnino indiuisibili, vt sunt seruitutes. & admittitur indi-
stincte. ff. si ser. ven. l. loci corpus. §. si fundus. ad hoc. ff. si ex no-
xa. cau. aga. l. antepe. & pen. aut diuisibili. & aut in causa defen
sionis, & admittitur. C. si cert. pet. l. cum te. ff. de iud. l. non id-
circo. aut vt actor, & aut ante litem cōtest. & nō admittitur si-
ne mandato. aut post, & admittitur cum cautione de rato. d. l.
2. & no. de const. cum M. in 1. gl. de dolo. cum dilecti. etiam in
1. gl. Si autem causa est cōmunis verbis tm̄, indistincte admitti
tur ꝑ parte sua, sed nō ꝑ iure alterius nisi sicut admitteretur si nō
esset cōsors. Pro hoc qd no. in iuribus ꝓxime allegatis. vel me
lius dic ꝙ aut q̄ritur, an vnus ex cōsortibus possit agere ꝓ par
te sua. & dic ꝙ sic. l. 1. C. de cōsor. eius. lit. aut quæritur an possit
agere vel defendere in causa ꝯsortis & defensione. dic ꝙ causa
admittetur etiā ꝓ inuito. l. solutionem. ff. de sol. nisi sit cā, quæ
exigat

ADDITIONES.

a Possit monachus constitui procurator. Adde Pet. de Anc. consi. 52. incip. qui-
dam prælatus. Abb. post Ioa. And. in c. sopitæ. in 2. no. de censi. per Franc. de
Are. in c. causam. el 1. in fi. 2. co. de iud. Abb. in c. 1. in princ. de postu. præla.
Vinc. God. Monachus quando possit esse procurator, Fely. in c. cum I. & A.
sup. allegato, de re iud. & Dec. in ca. constitutio, col. 1. de consti.

b Si aliquis vult monachum. Adde Bar. in l. 3. de in ius vo.

c Nunquid abbas. Adde diffuse per Felyn. in c. meminimus. de accus. in 4. col.
ver. tertia conclusio. & idem Felyn. in c. 1. §. quæ timet. de treu. & pac. & in
Rub. eodem tit. col. 7. 9.

d Quis dicatur consors. Adde glo. 1. in c. cum dilectus. de do. & contu. Doct. in
c. cum M. de consti.

e An consors. Adde abb. in c. cum M. de const. in 2. & 3. col. & in c. cum dilecti,
in 1. gl. ibi Io. And de do. & contu. Doct. in l. 1. C. de consor. eius. lit.
Vin. God. Adde ꝙ consor. clericum cum laicis in causa indiuidua trahit suo
priuilegio laicos eius consortes, ita ꝙ laici gaudent priuilegio clerici con-
sortis, Fran. Aret. consi. 25. & Alex. consi. 122. col. 3. & 4. lib. 4.

exigat cautionem.ff.eo.l.nō solū.§.si status.de cā autē actionis
distinguit vt s̄. secundum Lau. per hoc videretur dicēdum ꝙ
monachus possit defendere vel agere pro consorte eiusdem
litis etiam sine mandato, per d.l.2.& per dicta.s̄.ead.q. Oppo,
adhoc de ista clem. quæ exigit vt sit procurator consortis. Sol.
Paul. stat contrario, sicut enim monachus non potest agere,
vel defendere pro coniunctis personis, vt dixi in 4. contrario,
ita nec pro consorte sine mandato, quod non puto verum. nā
non apparet ratio differentiæ inter monachum & non mona
chum quo ad hoc, ex quo enim monachus potuit agere, po-
tuit per consequens dici consors litis, sed non dicitur habere
15 coniunctas personas, per id quod dixi in quarto contrario. †
a Duodecimo quæro, circa hoc, an excommunicatus[a] qui per
se potest impetrare absolutionem ab excommunicatione pos
sit constituere excommunicatum procuratorem ad hanc im
petrationem faciendam. videtur ꝙ sic si est consors, vt quia
sunt excommunicati ex eadem causa. de hoc Ioan. Cal. de ꝓ-
ba. post cessionem. in repetitione, in q. penult. Lap. hic sentit
contrarium, quod tenui in d.c. post cessionem. Et dicit ꝙ non
excusat ratio ꝙ sint consortes, nam per eam nō tolluntur alię
16 exceptiones legitime competentes. † Decimotertio quæro, ꝗa
hic prohibetur de religioso quod dixi in primo contrario in-
b telligendum de, non prælato. quid de prouinciali[b] prædicato
rum vel minorum, possunt ne procuratores constitui? vidi de
facto, & dubium pendet an censeantur prælati. Sed ꝙ sint præ
c lati[c] probatur ex notatis in clem. dudum.§. statuimus. in ver-
bo, non habentur. de sepul. & pro hoc de elec. quorundam. li.
6. vbi probatur. Decimoquarto quæro in eo ꝙ tex. dicit expres
se commissum, qualis expressio requiratur. Sol. vt in gl. penul.
17 † Decimoquinto quæro, nunquid inhabilis constitutus procu
rator cum potestate substituendi, possit substituere. Sol. vt in
gl. fi. & idem Pau. & Genz. & ipse Pau. plenius refert opi. Pe. de
qua in gl. dicit enim Pet. ꝙ quidā sunt actus, qui possunt exer-
ceri per ministrum qui eos non posset exercere suo iure, & ta-
les fieri possunt etiam per non capacem, quia semper videtur
remanere penes committentem, sicut quando quis cōtrahit
per schedulam, nam in schedula non remanet obligatio, arg.
ff. de consti. pecu. qui autem, de admi. tu. ita autem.§. gessisse.
Alij sunt actus qui possunt exerceri per ministrum etiam suo
iure, & tunc etiam videretur facere tanquam ipse, non tanq̄
committens, ff. quis & a quo. l. 1. in fi. de offi. deleg. super quæ-
stionum,§. porro. Sunt & alij qui non possunt fieri per mini-
strum, & tunc si fiunt, non valent. sic loquitur quod dixi de pa
tre testante supra 13. contrario, & de hoc per Cy. C. e. quod qs.
& in proposito, cum religiosus non sit capax officij procura-
tionis sine licentia superioris, cum non habet velle nec nolle,
non potest etiam, vt minister alteri committere, cum in hoc
exprimeret voluntatem suam, quod vltimum dixi. s̄. contra.
no. 10. Et in hac gl. ibi, de offic. deleg. iudex. lib. 6. & ff. de testa. l.
qui in potestate. vbi pater non potest mandare filio impuberi
18 ꝙ testetur, licet possit pro eo testari. † Decimosexto quæro cir
ca hoc de excommunicato, an possit institui procurator cum
potestate substituendi. gl. ea. in fin. dicit quæstionem solui per
distinctionem in eadem gl. s̄. positam. dubium pendet, an te-
neat institutio, ita ꝙ sit opus ꝙ contra excommunicatum in-
stitutum procuratorem excipiatur de excommunicatione,
& tunc teneret substitutio. an vero institutio sit nulla, & tunc
etiam substitutio non tenet. Item considerandum, an fuerit
excommunicatus antequā institueretur ꝓcurator, an postea.
primo casu procedit distinctio prædicta, & communiter dici-
tur ꝙ ipso iure est incapax officij procurationis. de quo in d.c.
post cessionem. Si vero fuerit excommunicatus post susceptū
mandatū, tenuit institutio, & potest substituere, & hoc si sub-
stituit ex speciali mandato domini, tunc enim substitutus re-
cipit potestatem ab instituente. Sed si substituit authoritate iu
ris, vt postquam factus est dominus litis per litis contestatio-
nē, tunc sicut si ipse ageret, obstaret exceptio, ita obstat & sub-
stitutio. similis differentia eo. tit. is qui. lib. 6. & quod ibi not. &
j. c. seq. in gl. vl. Decimoseptimo quęro, si causa delegatur mo
nacho a Papa vel ab alio qui hoc possit, an poterit subdelega-
re. Solu. Paul. ꝙ sic, sicut quilibet alius, pro hoc quod s̄. dixi in
11. contrario. Monachum posse indistincte substituere procu-
ratorem quando fuit constitutus, seu suscepit procuratorium
de licentia superioris. Et pro hoc quia vno concesso concedi-
tur & accessoria. ff. de iurisd. om. iud. l. 2. de offi. delega. pruden
tiam.§. sexta. c. præterea. 2. q. 7. cum pastoris, & quod ibi not. ff.
de re iud. l. quæsitum, de iud. l. si longius. Decimooctauo quę-
ro, an religiosus datus executor pōt alij officiū committere,
dicit Pau. ꝙ nō. sicut. n. acceptare nō pōt sine licētia, de testa. c.
2. li. 6. cum licentia autem potest, nisi sit de ordine minorum,
qui etiam cum licentia non possunt. j. de verbo. sign. cle. exiui.
§. verum etiam. Et videtur sentire Paul. ꝙ cum licentia possit
hoc officium alij committere, ꝙ tamen fieri non potest quan
do datus est in genere, non autem ad erogandum certæ per-
sonæ: vt no. Archid. in d.c.a. Sed etiam ex dicto Pau. hoc non
omnino colligitur.

ADDITIONES.

a An excommunicatus. Adde Abb. in c. consulti. de procur. Bar. in l. 1. in §. item acquirimus. ff. de acq. pos. Bal. in l. ꝙ quis. in 5. col. C. de procur. Bal. & Ang. in l. institutio. ff. de condi. insti.
Vinc. God. Excommunicatus non potest constitui procurator, plene per Fel. in c. post cessionem, de proba.

b Quid de prouinciali. Adde gl. 1. & ibi domi. in c. nullus. de ele. li. 6. quæ vult quòd isti prælati regulares qui præficiuntur monasterijs, dicuntur proprie prælati, & ex eo quod infert ꝙ potest talibus prioribus manualibus cōmitti causa a sede apostolica.

c Quod sint prælati. Vide quæ dixi in clem. dudum. in §. statuimus. in 2. q. de sepul. in apostillis.

SVMMARIVM

1 *Prælatus, rector, ecclesia, & beneficiū qualiter ponuntur pro diuersis.*
2 *Causa, & lis, an & qualiter differunt.*
3 *Prælatus quando constituit procuratorem nomine proprio, an morte prælati expiret mandatum.*
4 *Quid si prælatus constituit procuratorem nomine ecclesiæ.*
Adde ad idem num. 5.
6 *Prælatus si constituit procuratorem & non appareat quo nomine cōsti tuat, an videatur constitutus nomine ecclesiæ, an nomine proprio.*
7 *Prælatus & capitulum si constituunt procuratorem super bonis præla ti, an eius officium finitur morte prælati.*
8 *Quid si capitulum reuocet procuratorem constitutum a prælato & capitulo, an nihilominus agere possit.*
9 *Quid si prælatus reuocet.*
10 *Quid si prælatus suo proprio nomine expresso constituit procuratorem.*
11 *Administratores nomine ciuitatis administrant quæ mori non potest.*
12 *Quid in procuratore constituto pro hospitali vel leprosaria &c.*
13 *Procurator ꝙ reuocetur per mortem constituentis, an intelligatur de morte naturali vel etiam ciuili.*
14 *Procurator constitutus a prælato si alium substituit & moritur re integra, an mandatum expiret.*
15 *Prælatus constituit procuratorem si excommunicatur, an procurator reuocetur.*

CAP. IIII.

PRocuratorem. Per obitum rectoris ec
clesiæ reuocatur procu
rator ab eo pro ecclesia constitutus etiam quo ad
iam cœpta. primo dictum. secundo illud amplia-
tur: ibi, etiam. Nota quod prælatus potest constituere procurato-
rem. eodem titu. cap. 1. & c. petitio. etiam ante litem contesta-
tam, vt hic probatur per dictionem, etiam. & per id quod se-
quitur in tex. vsque ad finem. & hoc de iura. calum. cum cau-
1 sam. & quod ibi not. Innoc. † Secundo no. prælatum & recto-
rem hic poni pro diuersis, sic etiam verbum ecclesia, & ver-
bum beneficium, hic ponuntur vt diuersa. pro hoc quia no-
mine beneficij, intelligitur de simplici quod non sonat in no-
mine ecclesiæ. i. rectoriæ principalis. de præben. ca. vlt. tamen
quo ad casum huius ca. suffecisset dicere de beneficio. quia cū
simus in materia non restringibili, nomine beneficij venit ēt
etiam dignitates. de verbo. signifi. olim. Tertio no. ꝙ benefi-
ciatus potest dicere beneficium esse suum: ibi, ꝓ ecclesia sua,
& de præben. si tibi absenti. lib. 6. dicit tamen Genze. ꝙ hoc di
citur improprie. s. quo ad administrationem: proprie autem
suum denotat ius proprietatis & dominij. ff. de verbo. signif. l.
pupillus.§. vlti. Quarto no. casum, in quo reuocatur mandatū
per obitum constituentis etiam re non integra. generaliter au
tem quando & quomodo reuocetur mandatum, dixi de offi.
deleg. quoniam abbas. Quinto not. ꝙ negotium quandoque
accipitur pro negociatione, vt hic in verbo, negotia. iuncta gl.
pen. regulariter autem dicitur negotium in iudicijs, negocia-
tio in commercijs. i. contractibus. de verbor. signific. totus. pro
quo cod. titu. qui generaliter. lib. 6. & quod dixi sup. clemen. 1.
a in 6. notabili. † Sexto not. differentiam inter causam & litem
in verbo, causas. & in verbo, lis. quod tamen nō probatur hic
expresse. & de hoc C. de transac. l. causas. ibi dicit gl. causam di
ci post litem contestatam, litem etiam prius. Sed cōtra est hæc
clemen. in eo ꝙ dicit etiam quò ad causas, in quibus est lis cō-
testata. & sic præsupponit dici causas etiam ante contestatio-
nem, vt not. de cleri. non resi. cap. fi. Item alias superflue pone-
rentur illa verba, in quib. lis fuerit ꝯtestata quia hoc intellige-
retur in verbo, causas. Et ideo dic ꝙ causa & lis ꝓmiscue acci-
piunt sæpe. & sic dicimus causas etiam ante cōtestationem, vt
hic.

hic. Sed loquendo proprie vera est differentia supra reddita.
a Opp. ꝙ prælatus non possit ᵃ procuratorem constituere ante li
tem contestatam, sicut nec tutor. C. eod. l. neque. nam æquipa
b rantur, quia prælatus dicitur tutor ᵇ seu defensor ecclesiæ. 16.
q. 1. in canonibus. Sol. gl. stat cõtrario in d. l. neque. Dic, ꝙ imo
potest. quod tenet hic Genz. & est ratio diuersitatis, quia præ-
latus habet pinguius ius in prælatum quam tutor in bonis pu
pilli, pro hoc quia prælatus suo iure vtitur fructibus prælatu-
ræ, tutor non. sicut ergo pater in bonis filij constituit procura-
torem ꝓpter vsumfructum qui sibi debetur. C. de bon. mater.
l. 1. sic etiam maritus in bonis parafrenalibus vxoris procura-
torem constituit, vt no in d. l. 1. & probatur. C. de pac. conuen.
super dote. l. fi. ita & prælatus qui est pater saltem spiritualis, &
sponsus ecclesię. 6. quęst. 1. sicut alterius. potest procuratorem
constituere. nam habetur loco domini. de dona c. 2. vnde ven
dicat rem ecclesiæ. in Auth. de alie. & emphy. cõtrac. §. & quo
niam cognouimus. col. 9. Et per hoc dicit Genze. etiam de iu-
re ciuili hoc posse defendi. quod communiter tenent Doc. le-
gum, vt not. in d. l. 1. C. de bo. mater. & de hoc. 5. q. 3. quia epi-
scopi. Secundo opp. in eo quod dicit tex. vel alio quolibet. nã
posset esse talis qui non haberet potestatem super hoc, & tunc
frustratoria est dubitatio huius literæ. Sol. vt procedat dubita
tio, intelligit Genze. ꝙ alias legitima erat procuratoris datio.
Tertio opp. ꝙ non debuerit statui, vt quo ad negotia iam cę-
pta expiret mandatum morte prælati: nam posset esse tale ne
gotium in quo interesset ecclesiæ, vt mandaretur executioni
etiam mortuo prælato. Et sic hoc ius inductum fauore eccle-
siæ redundabit in læsionem. contra id. ff. de legibus. l. quod fa-
uore. regula, quod ob gratiam. lib. 6. Solu. quatenus hic loqui-
tur de negotijs extraiudicialibus, Genze. stat contrario. dic ve
rius ꝙ indistincte extinguitur mandatum, & non procedit ra
tio de interesse ecclesiæ. nam capitulum vel alius ad quem de
iure spectat administratio bonorum ecclesiæ vacantis hoc ꝑ-
ficiet. hoc tenet gl. pen. Quarto oppo. in eo, ꝙ dicit etiam si lis
est contestata mandatum expirare, nam per litis contestatio-
nem procurator fit dominus litis, eo. tit. cap. 1. lib. 6. & eod. non
iniuste. ergo non potest aduocari hoc dominium ab ipso pro-
curatore sine facto eius. ff. de reg. iur. l. quod nostrum. ad hoc
quia sine culpa puniri non debet. regula, sine culpa. lib. 6. Sol.
glo. fin. in princ. aliquid tangit, sed non plene expedit. sed dicit
Laud. quod licet procurator fiat dominus litis, idest instantię:
tamen constituens manet dominus rei in iudicium deductæ.
& in hoc habet in re firmiorem existentiam, ideo per obitum
eius tanquam principalis potest cessare dominium quod ha-
bet procurator, quod est sibi accidentale. arg. ff. depositi. l. bo-
na fides. & hoc maxime in rebus ecclesiasticis propter pericu
lum alienationis. vel secundũ Genze. dic clarius ꝙ licet procu
rator per contestationem fiat dominus litis, hoc enim non est
ad suum commodum, sed domini. ff. eo. l. qui proprio. §. pro-
curator vt in ceteris. ideo eum nullum dominij effectum ha-
beat, non potest dici priuatus aliquo iure dominij. dicitur enĩ
factus dominus instantiæ solum quo ad hoc vt sine causa re-
uocari non possit per dominum, per rationem leg. post litem.
ff. eo. & quod ibi not. Et per hoc secundum Genze. contingit
vnum quasi mirabile, quòd plus operatur tacita reuocatio ꝑ
mortẽ constituentis, quàm si expresse reuocaretur. sic & alias
plus operatur inhibitio, quæ inducitur ipso iure per litis con-
testationem quam expressa verbo. ff. de sol. l. si quis stipulatus
decem in melle. & l. vero. §. vlti. de quo not. de his, quæ fiunt a
ma. par. ca. c. ex ore. Et hoc operatur iuris dispositio secũdum
Genze. dic quod etiam expressa reuocatio fieri potest post lit.
contestatam, adeo quòd procurator postea nihil potest, quia
si se ingereret, esset suspectus. l. quæ omnia. ff. eo. sed solum po
test procurator velle quòd causa cognoscatur, an sit iuste re-
uocatus. & hoc pro conseruatione famæ suæ, quæ videtur gra
uari de facto ex reuocatione facta sine causa post litem conte
statam. Quæro generaliter, an dispositio huius cle. habeat lo-
cum in procuratore a prælato quomodocunque constituto.
hæc quæstio habet duo quæsita. Primum quando a prælato
solo. Secundum quando a prælato & capitulo. Primum con-
tinet tria quæsita. Primum quando expresse apparet quòd ꝯ-
stituit nomine proprio ipsius prælati. Secundum quando ap-
paret quòd nomine ecclesiæ. Tertium in casu dubij. Secun-
dum quæsitum continet etiam tria. Primum quando a præla
to & capitulo constituitur procurator super bonis prælati. Se-
cundum quando super bonis ecclesiæ. Tertium quando su-
per bonis communibus. quæ sex quęsita prosequemur per or-
dinem. possunt autem fieri & alia quæsita, vt quando præla-
tus de consensu capituli vel de consilio constituit procurato-
3 rem, vel econuerso, quæ deciditur per prædicta. † Quæro igi-
tur primo quando prælatus constituit procuratorem nomi-
ne proprio & pro causa propria, an obitu prælati expiret man-
datum. gl. in verbo, ecclesia. dicit ꝙ non, & quòd tunc non ꝓ-
cedit hæc cle. probat verbum, pro ecclesia, & sic secus si ꝓ cau-
sa propria. quo casu gl. distinguit, an res sit integra, & finitur:
aut non integra, & non finitur. Quomodo & quando dicatur
c integra, ᶜ dicitur in gl. & de hoc in sequenti contrario. Dic ꝙ
in extraiudicialibus, vt in factis dicitur res integra vsq; ad actũ
qui ingreditur essentialia rei principia, vt in domo per funda-
mentum, actus vero præcedentes, vt præparatio calcinæ, &
similia non faciunt rem desinere esse integram, licet inducãt
præparamenta, vt no. in l. si pecu. in prin. ff. de condi. ob cau. &
quod no. Innocen. de elec. in c. in causis. vbi dicit ꝙ in materia
electionis res desinit esse integra adeo quòd mãdatum de eli-
gendo datum compromissarijs, reuocari non potest, quãdo
substantalia iam acta sunt, vt tractatus, qui est de substantia.
Secus si præludia, vt missa de spiritu sancto. vel per per introi-
tum capituli, si nihil, de ele. est tractatum. In iudicijs autem si
loquimur respectu partium. Et dicitur integra vsque ad con-
testationem exclusiue. l. pluribus. ff. eo. & l. si cum dotem. §. eo
autem tempore. ff. sol. mat. nisi in casu l. si defunctus. vel in de-
fensore cauente, prout hic not. Si autem loquimur respectu iu
risdictionis, tunc aut est talis iurisdictio, quæ redditur in inui-
tos, & desinit res esse integra per quemcunque actum a iudi-
ce extractum, qui tamen iudicialis sit, vt per simplicem cita-
tionem. tex. est de offi. dele. gratum. per actus tamen præcedẽ-
tes citationem etiam non desinit esse integra, vnde nec iuris-
dictio perpetuata, secundum Doct. ibi in cap. licet. eod. tit. Nec
per actum subdelegantis, vt eo. tit. si a subdelegato lib. 6. Quæ
vera intellige, quando tractamus de iurisdictione danda, secus
si de iurisdictione data impedienda siue limitanda, vt quia iu
dici dato qui iam incæpit procedere, fuit datus adiunctus, qui
actus præcedens etiam vel extraiudicialem facit rem desine-
re esse integram ante per solam præsentationem vel insinua-
tionem literarum adiunctionis ipsi dele. effecta dicitur iurisdi
ctio primi iudicis. vnde mortuo Papa delegatus primus non
procedit sine adiuncto, secundum quod disputauit Ioã. Cald.
& incipit quæstio, Regino episcopo &c. Et refert Lap. de Ca-
sti. all. 88. Si autem loquimur in iurisdictione, quæ non reddi-
tur in inuitos, tunc dicitur res esse integra vsque ad litem con
test. exclusiue. l. si conuenerit ff. de iurisd. omn. iudi. An aliter
ibi per citationem desinit esse integra si emanauit in vna cau
sa, faciet rem desinere esse integram & perpetuet iurisdictio,
quoad alias in rescripto contentas, vel si in rescripto plures cõ
ueniendi continebantur, & citatio contra vnum emanauit,
dicatur perpetuata iurisdictio quo ad alios. vide per Doc. in c.
licet. & per Archid. de hære. ne aliqui. lib. 6. per Innocen. de re
scrip. pastoralis, & quod not. Ioan. de fil. præsbyt. tuæ. in quæ-
stione. Si Papa mandet quod dispensetur cum irregularibus,
& delegatus cum aliquibus dispensauit, an videatur iurisdi-
ctio perpetuata quoad alios cum quibus non dispensauit, ad-
eo quod mortuo Papa non expediret. de quo vide in Spec. de
dispen. §. videndum. ver. quid si. sed an sufficiat sola commis-
sio citationis vel requiritur citatio perfecta ex omnibus suis
partibus. si ex commissione iudicis aut nuncij citantis & refe
rentis, dic de hoc per Ioann. And. in cap. fin. de offic. deleg. vbi
finaliter determinat quòd aut quęrimus de iurisdictione per-
petuanda, & inducta sit perpetuatio per solam commissio-
nem. Quandoque quærimus de persona citanda, arctanda,
& efficienda vigore citationis, & tunc requiritur citatio actua
lis, vt lit. pendent. clem. 2. & ideo in cap. 2. de oblig. ad rati. non
sufficit facta commissio nisi secuta actuali citatione, & adde
quod licet sit hoc verum ex parte rei, ex parte tamen actoris
ad cuius petitionem committitur citatio, sufficit etiam si ci-
tatio non sit executa, sola commissio quantitatis ad reuocan-
dum attentata per ipsum, cum per solam citationem com-
missam fuerit certus, quod simpliciter firmat Rota decisio.
202. Opp. in eo quod gl. hic dicit per litis contestationem tan-
tum rem desinere esse integram in iudicijs. de l. si defunctus.
ff. eod. Sol. illa lex ponit casum singularem, quando dominus
satisde-

ADDITIONES.

a Prælatus non possit. Adde glo. magnam ad fi. in c. fi. 5. q. 3. Doct. in l. 3. C. de bonis mater.
Vinc. God. Prælatus procuratorem quem vna cum capitulo constituit reuocare 5. otell, Roy. consi. 130. nu. 3. lib. 5.

b Quia prælatus dicitur tutor. Adde quòd hoc proprie non est verum, nec quo ad omnia, vt est glos. magna ad fin. in cap. fina. 5. quæstion. 3. Nam tutor non potest constituere procuratorem ante litem contesta. vt not. in l. 1. C. de bon. mater.

c Quando dicatur integra. Adde c. vbi periculum, in §. si vero. de elec. lib. 6. & ibi Arch. & in l. si pecuniam. ff. de cond. ob cau.
Vinc. God. Integra res quando dicatur vel non, Alex. in l. & quia, col. 10. & pen. de iurisd. omn. iud.

satisdedit pro procuratore præsente & suscipiente mandatū,
quia tunc statim desinit esse integra. Et idem dicendum sit
pro absente postquàm susceperit mandatum, pro hoc clem. j.
supra eo. quod no. alias autem procedit quod dicit gl. & idem
Paul. Oppon. ad eandem gl. in eo, quod dicit. in negotijs rem
dici non integram postquam fecit procurator paramenta, ꝙ
imo statim desinat esse integra. ff. man. l. si vero non remune-
randi. §. vlt. Sol. quandoque mandatur aliquid adimplendum
post mortem: & procedit contrarium: quadoque aliquid ad-
implendum in vita. & procedit gl. quod tenet Paul. inducens
quod not. Vinc. de offi. deleg. gratum. secundum quem idem
dicendum in mandatis Principis si mandat causam. secus si
iurisdictionem. ff. de iurisd. om. iudi. l. & quia. quod non videt
procedere quatenus facit differentiam prædictam, nam cau-
sa sapit exercitium iurisdictionale, vt patet hic in text. in ver-
bo, causas. pro hoc quod dixi in 7. nota. dicit ergo Pau. secun-
dum ipsum Vinc. aliter & clarius ꝙ aliud in præcepto quod
non expirat per mortem vel translationem præcipientis, in
Auth. vt nulli iud. §. & hoc vero iubemus, col. 9. nec per mor-
tem suscipientis, sed successor tenetur adimplere. Aliud in
mandato iurisdictionali quod expirat re integra, d. l. & quia.
Opp. ad hoc, quia in d. § & hoc vero. non fit restrictio ad man
datum extraiudiciale, sed indistinctè loquitur dicens ꝙ man-
datum factum iudici si desinit habere administrationem, nō
extinguitur, sed is qui suscepit administrationem adimplebit
si causa est priuata, sed si concernit rempublicam vel adim-
pleat vel insinuet Principi si læditur respublica & expectet se-
cundam iussionem. Item non videtur sufficiens ratio diffe-
rentiæ inter præceptum extraiudiciale, & mandatum iurisdi
ctionale. Sol. Paul. refert opin. Gof. qui in libello iuris ciuilis in
rubrica de act. manda. in princ. dicit non curandum quando
Princeps mandat, an dicat, præcipimus an iubemus vel volu-
mus vel mandamus, quia omni casu morte mandantis & mā
datarij re integra expirat mandatum, licet quidam dicant ꝙ
in casu quo iubet nō expirat, quia iussus necessitatem impor-
tat. ff. quod iussu. l. 1. Sed quando mandat sic, quasi mādatum
necessitatem importat, per d. l. & quia. quod reprobat Gof. qa
quodlibet verbum de præmissis necessitatem importat. 9. q. 3.
rogo. Et qui delegat præcipit. C. qui ꝑ sua iurisdictione. l. vni-
ca. de offic. deleg. pastoralis. in princ. Ad. §. & hoc vero. respon
det Gof. ꝙ ibi nomen fuit expressum in literis, vel ibi res non
erat integra, sed vtraque sol. diuinat ad illum. §. Pau. autem ꝑ
opin. distinguente inter præceptum & mandatum inducit,
quia præceptum obligat semper & simpliciter. 23. q. 5. si non
licet. & ꝑ hoc quod no. Spe. tit. 1. §. restat videre. ver. item mor-
tuo. vbi etiam dicit idem in consilio ꝙ non expirat per mor-
tem consulentis. pro hoc etiam id quod not. gl. 14. q. 1. quod
præcipitur. vbi hoc etiam tenet Archi. pro opin. autem Gof.
inducit Pau. id quod ipse no. infra, de iudi. cle. dudum. in ver-
bo, mandante. quia in constitutione vnde illa tracta fuit dice-
batur iubente, quod etiam ibi no. gl. in verbo, mandante. Re-
fert itaque Paul. alios dicere ꝙ aut mandatum consistit in iu-
risdictione, & tunc expirat obitu mandātis & mandatarij. de
offic. deleg. gratum. Aut consistit in executione alicuius facti
ab initio necessarij, & tunc non expirat per mortem etiam re
integra. 18. q. 2. dudum. vbi de hoc. Secus autem si factum est
ab initio voluntarium. Insti. mandati. §. recte. Sed Archi. in d.
cap. quod præcipitur, reprobat id quod isti dicunt de iurisdi-
ctione, in quo vltimo consistit Pau. Ego vero intellectum. §. &
hoc vero. plenius examino de offi. deleg. quoniam Abbas, ibi
inter cætera dico quòd. §. ille procedit cum per præceptū seu
mandatum non confertur noua potestas, sed excitatur anti-
qua. sicut enim quando iurisdictio accedit rei, quæ non extin
guitur obitu mandantis, ipsa etiam iurisdictio non extingui-
tur. de offic. deleg. si super gratia. lib. 6. Ita in casu. §. & hoc ve-
ro. quia præceptum accedit iurisdictioni. alias valide nō extin
guitur obitu præcipientis vel eius cui præcipitur, quia statim
cum emanauit, habuit suam consumationem, ex quo nouā
potestatem non inducebat. Et sic loquatur ille §. patet ex casu
eius quem posui supra eod. contrario. Per hoc dico quòd li-
cet differentia inter præceptum & mandatum sit quoad hoc
quòd præceptum necessario stringit, mandatum non sic, ta-
men non est differentia quoad finiendam potestatem obitu
mandantis, nisi quoad hoc quia de natura præcepti commu-
niter est ꝙ fiat ei qui alias habet potestatem, ideo statim cum
emanauit, habet suum esse cōpletum & indistinctè non extin
guitur etiam si præcipiens non mandauerit sub nomine di-
gnitatis, & re integra obierit. & hic est in illo. §. singularis ca-
sus. sed mandatum fit ei qui alias non habet potestatem, & ꝑ
mandatum eam recipit, ideo extinguitur obitu mandantis re
integra nisi factum fuerit sub nomine dignitatis. d. ca. quoniā
4 Abbas, vbi de hoc plenius dixi. † Secundò quæro quando a
a prælato [a] constituitur procurator nomine ecclesiæ, an obitu
prælati extinguatur mandatum. Sol. hæc quæstio deciditur
hic in tex. quod etiam quo ad negotia vel causas iam cœptas
b extinguitur. Oppo. ad hoc quia ecclesia nunquam moritur. [b]
c 12. q. 2. liberti. non. n. potest esse nulla. [c] 24. q. 1. pudenda. ergo
procurator pro ecclesia datus perpetuo durat. So. hæc erat ra-
tio dubitandi per quam Innoc. de for. comp. dilecti. tenuit cō-
trarium. quod dic vt in gl. in verbo, ecclesiæ. ver. hoc autem. &
de hoc infra ea. q. Oppo. ad idem de c. vnico, ne se. va. lib. 6. vbi
cum prælatus aliquid facit cum suo capitulo, mortuo præla-
to capitulum potest illa exercere, sed in negotijs ecclesiæ regu
la est ꝙ prælatus non agit sine capitulo, supra eo. cap. 1. de iudi.
causam. ergo nedum reuocabuntur per mortem prælati, sed
etiam nondum cœpta poterunt exercere etiam multū præ-
iudicantia, vt collationes beneficiorum, d. c. vnico. ergo & si-
militer hoc potest procurator datus a prælato. Opp. ad idem,
quia mandatum iurisdictionis & procurationis sunt similia.
ff. de iurisdict. omn. iud. l. & quia. de offi. deleg. cum olim. 1. sed
mandatum iurisdictionis non expirat morte mandantis quo
ad incœpta. de off. deleg. gratum. & c. licet. ergo nec mandatū
5 procuratoris. † Oppo. ad idem ꝙ non debeat dici mandatum
reuocari, sed potius suspendi. de offi. vi. c. 1. in fin. lib. 6. vbi offi-
cium gerentis vices officialis excommunicati suspenditur du
rante excommunicatione, sed ea sublata libere vtitur. Sol. di-
cit Laud. quo ad ca. liberti. ꝙ licet ecclesia non moriatur pro-
pter mortem prælati, tamen bene viduatur. vnde quia occu-
pātur circa actus lugubres, interim suspēditur exercitium sui
coniugij. de elec. ne pro defectu. & cap. vbi periculum. lib. 6. &
cle. ne Romani. eo. tit. Pro hoc enim quod dicit ecclesiam vi-
duari, est quod no. Innoc. de resti. spol. olim. 1. vbi dicit eccle-
siam dici vacare quando non habet prælatum immediatum:
licet habeat mediatum, puta episcopum qui pro ecclesijs sibi
subditis agit & defendit. de succes. ab intes. c. fi. & pro alijs alij
superiores. d. c. fi. & supra, de rescri. ele. 1. Ad ca. vnicum, ne se.
va. dicit Lau. ꝙ aliud hic & in omnibus causis & negotijs, quę
singulariter prohibita sunt fieri sede vacante propter pericu-
la, quæ imminent in rebus ecclesiasticis distrahendis, perden-
dis, & alienandis propter diuersos & contrarios euentus qui
frequenter contingunt, propterea secundum eum bene dicit
glo. eo. tit. c. 1. ꝙ qui non potest rem alienare, non potest rem
in iudicium deducere, quia in iudicio quasi contrahimus. l. 3.
§. idem scribit. ff. de pecu. Contractus vero de rebus ecclesiasti
cis habet fieri habito tractatu inter prælatum, & capitulum.
12. q. 2. sine exceptione. ergo mortuo prælato hoc debet cessa
re. hæc ratio non procedit, quia per eam sequeretur ꝙ præla-
tus non posset agere nisi seruata forma, quę seruatur in aliena
tionibus rerum ecclesiæ, quod est falsum: quia imo prælatus
solus etiam sine consensu capituli agit & defendit pro eccle-
sia. de rescript. edoceri. vbi respondi ad l. ait prætor. ff. de iure
deli. quam inducit ibi gl. ad illud quod qui non potest aliena-
re, non potest rem in iudicium deducere. quia illa lex non pro
bat hoc. quod dic, vt ibi dixi. Item licet in iudicio sit quasi cō-
tractus, sufficit ꝙ prælato permissum est per se facere. Inducit
etiam Lau. aliam rationem, quia quo ad casum huius cle. suf-
ficit edictum ne se vac. in rubro & nigro. ex quo est regula ꝙ
nihil debet fieri sede vacante. fallit in casibus. primo vbi est pe
riculum in mora, vt in collatione beneficiorum ecclesiastico
rum ob periculum vacationis. & sic loquitur cap. vnicum. ne
se. va. vult ergo Lau. ꝙ dispositio huius c. in alijs quàm in col-
lationibus beneficiorum non procedat. quod non est verum.
nam procedit etiam in receptionibus monachorum. de regu
la. cap. fin. lib. 6. in quibus tamen cessat periculum vacationis.
& idem in similibus. Vnde aliter respondeo quòd licet in ca.
vnico. dicatur capitulum succedere in spectantibus commu-
niter ad prælatum & capitulum, per hoc nihil infertur con-
tra hanc clemē. quæ non loquitur de illis, sed de his quæ spe-
ctant ad prælatum. patet in eo quòd loquitur de procuratore
constituto a prælato, scilicet solo. pro ecclesia tamen quid iu-
ris ad hanc cle. in spectantibus ad prælatum & capitulum, di-
co infra q. 6. fallit etiam regula illa ne se. va. &c. secundum
Lau. in causis sine quibus non potest ecclesiæ de prælato ꝓui-
deri.

ADDITIONES.

a Quando a prælato. Adde no. in c. fi. de arbitris.
b Ecclesia nunquam moritur. Adde tex. in cap. si gratiose. iuncta glo. in verbo, moritur. de rescrip. lib. 6.
Vinc. God. Eccl. semper viuere intelligitur. Bal. in l. 2 §. in 1. in C. de cadu. tol. & nunquàm moritur Mar. Soz. cons. 32. ex his, vers. 4. probatur. lib. 1.
c Non enim potest esse nulla. Adde glo. 1. ad fin. in c. a recta cau. cum q. & glo. in verbo, mystica. in c. vnico. de sac. vn. gl. in ver. ne deficiat. in cap. maiores. de baptismo.

deri. de consue. cum dilectus. sicut in q. de iure eligendi. & de
hoc ibi dixi. Ad id quod fuit oppositum de mandato iurisdi-
ctionis & procurationis, quæ fiunt paria. Respõdet Lau. quòd
aliud in delegato, quàm procuratore. nam delegatus non so-
lum habet potestatem a delegante, imo etiam a lege ipsam
delegationem confirmante. & ideo perpetuitatem quam ha-
bet lex, quæ non moritur, sed est perpetua. 25. quæst. 1. quæ ad
perpetuam. sumit & ipse delegatus. secus in procuratore qui
totum quod habet suscipit ab homine, ideo eo mortuo expi-
rat mandatum quod ab eo dependet. & hanc dicit Land. esse
rationem quare delegatus potest subdelegare, & subdelega-
tum reuocare. Sed procurator hoc non potest sine speciali
mandato, vt no. supra eo. is qui. lib. 6. hanc rationem dicit Gẽ-
ze. non esse probabilem, quia potestas procuratoris etiam su-
mit vires a lege adeo quòd post litem per se contestatam pro-
curator non reuocatur. ff. eod. l. post litem. & supra, eo. quam-
uis. lib. 6. & tamen iurisdictio delegata est reuocabilis etiam
post litem cõtestatam. ff. de iudi. l. iudicium. Reddit ergo aliã
rationem, quod aliud in mandato iurisdictionis, quia fit ad bre-
uiorem expeditionem litium, & expedit vtilitati publicæ li-
tes non esse immortales. C. de iudi. l. properandum. in princi.
ne litigantes fatigentur laboribus & sumptibus & a suis nego
tijs retrahantur. de do. finem. ff. quemadmod. test. ap. l. si quis
ex signatoribus. Et quia hoc sine iudice fieri potest, de verbo.
signifi. forus. 4. quæst. 4. cap. 1. ideo iurisdictio semel cæpta non
reuocatur obitu mandantis, vt in d. ca. gratum. & ff. de iudi. l.
venditor. §. iudices. Ideo autem permittitur vt reuocari possit
expresse etiam post litem contestatam, ne partes incidant in
promptum periculum ob formam suspecti, vel corrupti iudi
cis. C. de iudi. l. apertissimi. 3. quæst. 5. quia suspecti. & quia cau
sa poterit sortiori effectum per reuocantem sicut poterat per
reuocatum. Sed mandatum procuratoris non fit ad litis deci
sionem, & factum suum licet post litem contestatam non re-
uocetur, domino potest fore præiudiciale, & parti aduersæ vti
le. nam factum & negligentia procuratoris nocet domino, vt
li. non contest. cap. 1. vbi de hoc. de re iudi. suborta. vbi etiam
de hoc. ideo fauore ecclesiæ, vel iuris publici mandatum tale
reuocatur per mortem prælati etiam re non integra. vel secũ-
dum eum, ideo mandatum delegati non expirat, quia publi-
ce expedit ne expiret & mãdatum procuratoris expirat, quia
expedit, vt expiret, & sic fauor ecclesiæ vtrobique inducit
diuersitatem effectus. possunt ergo potius dici dissimilia quã
contraria, vt no. in simili de exceptio. dilecti. Et hoc verius, quia
in multis mandatum iurisdictionis & mandatum procurato
ris habent se, vt excedentia & excessa. & non procedunt argu-
menta contraria, quia hæc fuit noua decisio, vt patet in ver-
bo, censemus. posita in tex. Ad id quod opp. de cap. 1. de offi.
vica. lib. 6. dic quod non ob. per id quod hic dicitur in glo. fin. Ex
qua colligitur quòd etiam per obitum constituentis vicariũ,
expirat officium procuratoris ab eo constituti. Tertio quæro,
circa hoc quæ est ratio huius decisionis. Solu. rationes aliquæ
colligi possunt ex dictis supra duabus proximis quæstionibus.
Sed plenius dicit Genze. quod ratio multiplex potest reddi. Pri-
ma, quia in iudicio quasi contrahi dicitur. ff. de pecu. l. licet. §.
si filius. & sic in re ecclesiæ contractus potest fieri præmisso
tractatu inter prælatum & capitulum. 12. quæst. 2. sine. de his
quæ fi. a præla. tua. qui tractatus cessat ecclesia prælato caren-
te. de re. eccle. non alie. cap. 1. lib. 6. sed hanc rationem reproba
ui. 3. q. proxi. nam per eam sequeretur quòd prelatus non pos-
set agere pro rebus ecclesiæ nisi interueniente solennitate re-
quisita in alienatione rei ecclesiasticæ. quod est falsum, vt dixi
in proxi. q. Secunda ratio secundum Genze. ob periculum quod
imminet tam in negotijs quàm in causis & iuribus ecclesiæ
procurandis, vel negligenter administrandis, iuxta illud, ne-
gligi solet quod cõmuniter possidetur. C. quando & qui. quar
ta pars. l. a. lib. 10. licet hæc ratio possit in contrarium induci
secundum eum, & non multum facit pro. Tertia, quia regu-
la est quòd sede vacante nihil debet fieri, maxime in iudi. ne
se. va. c. fin. Quarta & efficacior, quia per mortem prælati libe-
ra administratio deuoluenda est ad capitulum vel alium. de
sup. neg. præla. si episcopus. lib. 6. & per consequens iura eccle-
siæ saltem extra iudicium administrandi. de elec. is qui. lib. 6.
& per obitum rectoris ordinario competit ius beneficij va-
cantis in iudicium deducendi. de succes. ab inte. c. fin. C. de sa-
crosan. eccl. l. sancimus. & ibi no. in Auth. de alie. & emphy. cõ
tractibus. §. & quoniam cognouimus. col. 6. & ibi not. propte-
rea per obitum constituentis procuratorem expirat officium
constituti, alias esset in potestate rectoris tollere ius alterius,
quod esse non debet. in Auth. de resti. & ea quæ parit. §. 1. & in
Auth. de nupt. §. si vero solum. col. 4. Confirmando prædicta
dic quòd ratio vera est huius cle. quia procurator administrat
nomine domini. Cum ergo constitutus est a prælato, & per
obitum prelati extinguitur titulus prælationis quo ad effectũ,
non potest constitutus administrare nomine defuncti, sed ne-
que potest administrare nomine prælationis, tum quia non
fuit ad hoc constitutus, tum quia non potuisset per prælatum
solum ad hoc cõstitui: quia cum quæramus de tempore quo
est extinctus titulus quo ad defunctum, sublato principali tol
litur officium procuratoris, nec fuit vnquam verum dicere
quòd respectu huius temporis potestas administrandi com-
peteret prælato, alias sequeretur absurdum dictum in ratione
præcedenti, quod posset prælatus priuare iure administrandi eũ
6 ad quem de iure communi vel speciali se. vac. hoc pertinet. †
Quarto quæro, quid in dubio quando non apparet quando
nomine proprio, an nomine ecclesiæ sit procurator a præla-
to cõstitutus. Sol. debet inspici forma contractus, & si in eo di-
citur talis prelatus talis ecclesiæ &c. intelligitur fecisse nomi-
ne prælaturæ. ff. de instito. l. fin. de admi. tuto. l. cum post. §. 1. pro
7 hoc quod dixi de offic. deleg. quoniam Abbas. de dila. literæ. †
Quinto quæro, circa secundum articulum præmissum quan-
do a prælato & capitulo constituitur procurator, si constitui-
tur super bonis prælati, an expiret eius officium mortuo præ-
lato. Sol. per omnia vt sup. in 1. quæst. vt dicitur in gl. antepe. &
idem Pau. & Gen. secundum quos dic quòd expirat officium
procuratoris. Ratio patebit ex his, quæ dicentur in 7. quæst.
Sexto quæro, quid iuris quando a prælato & capitulo fuit con
stitutus procurator super bonis ecclesiæ. Solu. glos. antepen. in
hoc tenet id quod dico in seq. q. Septimo quæro, quando a p̃-
lato & cap. super bonis communibus constituitur procura-
tor. Sol. tam ad hoc quæsitum, quàm ad duo præcedentia, vt
colligitur ex glo. antepenul. cuius sensus est quòd procurator
constitutus a prelato & capitulo in causa cõmuni, vel in causa
ecclesiæ seu capituli, durat mortuo prælato. sed constitutus su
per bonis prelati non. primis tamen duobus casibus non po-
test procurator pendente vacatione aliquid facere, sed insti-
tuto prelato procedit ex veteri mandato. Et per omnia idem
Pau. & Genze. qui pro hoc inducit ne se. va. cap. 1. lib. 6. de regu
la. cap. fin. eod. lib. dicens quòd etiam sede vacante poterit tra-
ctare causam, quæ talis sit vt tractari possit sede vacante. dicit
tamen Pau. quòd vellet, vt compillatores hoc clarius termi-
nassent. quod etiam dicit gl. antepen. tamen tenet Pau. quòd
a si prelatus[a] est principalis in cõstituendo, siue solus, siue cum
consensu vel consilio capituli, semper locum habet hæc con-
stitutio. arg. eod. tit. c. fin. Et hoc casu nomine prelati intelligit
etiam capitulum. arg. 7. q. 1. scire. & refert dominum Attreba
tensem dixisse quod hoc placuit compillatoribus. & ipse Attre-
batensis quando habuit constitutiones istas examinare, ad di
dit ad tex. etiam cum consensu capituli. quod fuit cancellatũ,
quia subintelligebatur. Si vero capitulum principaliter con-
stituit procuratorem authoritate prelati, non habet locum
hec constitutio, cum duret constituens. non enim expedit au
thoritatem prestantem viuere. Nam licet aliqui canonici mo
riantur, non expedit successorum consensum requiri, ex quo
actus ab initio fuit factus legitime. pro hoc quod not. de elec.
quod sicut. Si vero constituitur procurator æqualiter a capi-
tulo & prælato in causa communi, adhuc idem, secundum
Pau. quia non expirat officium constituti, vt dixi supra ead. q.
secundum glo. per hoc quod not. Io. And. de elec. si quis iusto.
lib. 6. super gl. no. approbatam. Lap. contradicit prædictis in eo
quod dicit, quòd constitutus a prelato & capitulo in causa
communi durat mortuo prelato. nam secundum eum nega
ri non potest quin hoc casu sit constitutus a prelato, licet etiã
sit constitutus a capitulo. vnde posset reuocari vel a prelato
vel a capitulo, & maxime a prelato. sic ergo expiret eius offi-
cium per mortem prelati, ac si ab eo solo fuisset constitutus.
pro hoc quod not. de postum. bene. a. Nam & cum ab initio
constituitur, potest ante lit. contestat. libere reuocari. eod. titu.
cap. 2. primo responso, lib. 6. & dato quòd sit constitutus a ca-
pitulo, tamen potest reuocari a prelato, vt not. de testi. prelen-
tium. lib. 6. per Innoc. & Ioann. And. multo fortius ergo reuo-
catur per obitum prelati cum efficacior sit reuocatio, quæ fit
per mortem quam quæ fit alio modo, vt patet ex hac cle. & d.
cap. a. 1. respon. eod. tit. lib. 6. Nam post lit. contest. non reuo-
catur sine causa, vt ibi: per mortem autem sic, vt hic. hec dic
uera quatenus intelligeremus quod prelatus nomine proprio cõ
stituisset procuratorem in causa communi, intelligendo, quod
esset causa in qua non succederet capitulum. Sed si succedit
prout communiter contingit in talibus, & prout de iure est.
de ma. & obed. his quæ. & cap. cum olim. tunc verius est quod
dixi. 3. ca. q. secundum glo. Genze. & Paul. quia ex quo tota po-
testas.

ADDITIO.

a Vinc. God. Prælatus non potest concedere res ecclesiæ etiam concedi solitas alterando naturam priorum conuentionum Ruy. consi. 35. nu. 7. lib. 1.

testas deuoluta est ad capitulum, & iste etiam est constitutus,
sequitur quod eius officium durat, & administrare potest cũ
8 distinctione, de qua supra ea. quæst. † Octauo quæro circa hoc
quid si capitulum procuratorem constitutum a prælato, &
capitulo reuocet. dicit Lap. ꝙ reuocatus nihilominus potest
agere, & defendere, quia prælatus est caput capituli, & habet
exercitium actionum. de rescript. edoceri, quod dic, vt in se-
9 quenti quæst. † Nono quæro si in præmisso tiicmare prælatus
reuocet. dicit Lap. quod tunc dicitur totaliter reuocatus, vel si
remanserit procurator capituli, non tamen agere, vel defen-
dere poterit etiam in re vel causa communi mortuo, vel etiã
viuente prælato. de iudi. causam, & d. cap. edoceri. nec etiam
alio prælato de nouo creato, nisi ab eodem de nouo consti-
tuatur. Dic aduertendum an administratio prælati, & capi-
tuli sint indistincta. & procedunt dicta Lap. in hac quæst. præ-
cedenti: an vero distincta, & tunc per omnia, idem est de re-
uocatione capituli, vel de reuocatione prælati. Vnde si poni-
mus aliquam rem pertinere pariter ad administrationem prę-
lati & capituli, procurator constitutus ab vtroque reuocatur
si aliter reuocat, & similiter extincto prælato, officium eius
10 extinguntur, vt dixi supra quæst. 7. † Decimo quæro si prælatus
suo nomine proprio expresso pro ecclesia constituit procura-
torem, dicit Lap. ꝙ tũc procedit quod dicitur in hac cle. secus
si non expresso proprio nomine, quia tunc mortuo prælato
non expirat procuratorium, non tamen agere vel defendere
poterit procurator, nisi postquam ecclesia nouum prælatum
habuit. & tunc poterit etiam vigore antiqui mandati, qđ mor
te constituentis non expirauit. Pro hoc de off. deleg. quoniam
Abbas, de rescr. si gratiose. lib. 6. & no. in regula, priuilegium.
eo. lib. Oppo. ad hoc de c. vnico, ne se. vac. lib. 6. & de regu. si ad
solum. eo. lib. Sol. Lap. quod loquuntur alio casu, quia licet in
causa communi possit capitulum vacante sede agere, vel de-
fendere, non tamen hoc facit iure prælati, sed iure capituli, &
tanquam capitulum. per prædicta multum oporteret restrin
gi hanc cle. vnde dic, quod etiam si nomine prælaturæ præla-
tus solus constituit procuratorem, eius officium expiret mor-
tuo prælato, vt aperte probatur hic cum dicit, a prælato con-
stitutum, nec dicit, quod nomine proprio constituerit, & sic
in dubio debet intelligi constitutus nomine prælaturæ, vt di-
xi supra quæst. 4. Vndecimo quæro in eo, quod dicit de recto-
re, an procedat in rectore non ecclesiastico. glo. 2. dicit, quod
non. Lau. refert alios contradicere æquiparantes rectorem ci
uitatis rectori ecclesiæ. Sed ipse tenet cum glo. quia in eccle-
siasticis procedit hæc dispositio propter edictum ne se. vacan.
quæ ratio cessat in non ecclesiasticis. idem Pau. Genze. dicit
idem in non ecclesiasticis. nam ius ecclesiasticum, & publicũ,
& vniuersitatis eadem prærogatiua gaudent. C. de sacrosanct.
eccle. l. vt inter diuinum. ergo eadem sit dispositio. de consti.
translato. Item æquiparantur administrator ecclesiæ, & ciui-
tatis. C. de transact. l. prçses. ff. de iure fis. l. si procurator. §. pri-
mo. ergo quod de vno hic dicitur, ad alterum extenditur, sal-
tem quo ad negotia nondum cępta. argu. ff. si cer. pet. l. eius, de
præben. dudum. lib. 6. Primum verius per id quod dico in se-
11 quenti quæst. in fi. † Oppo. ad hoc, quia administratores ciui-
tatis nomine ciuitatis administrant, quæ non moritur, de re-
script. si gratiose. libro sexto. Solu. per hanc rationem motus
fuit Innoc. de foro compet. dilecti. ad tenendum contrarium
eius, quod hic dicitur de quo ibi, & hic in glo. in verbo, pro ec
clesia. Sed respondet Genze. quod non possunt dici constituti
procuratores a ciuitate, vel ab ecclesia, quæ sunt inanimata,
sed tantum a præsidente dignitati, vel ecclesiæ, qui moritur.
argu. ff. de pœnis. l. vlt. ff. loca. l. si domini. §. primo. de preca. c. 2.
Et per hoc quod no. ne præla. vices suas. cap. fin. Oppo. ad hoc.
ff. de insti. l. sed & si pupillus. & l. si quis. §. si impubes. & §. eius,
vbi non expirat mandatum. Sol. secundum Genz. promiscui-
tas actuum extraiudicialium est ibi in causa. Pro hoc quod di-
cit glo. in verbo, pro ecclesia, in fi. & de hoc dic, vt dixi de offi.
deleg. quoniam Abbas. Oppo. ad idem de l. venditor. §. iudi-
ces. ff. de iudi. Sol. Genze. quod ibi loquitur de iudice delega-
to, cuius officium durat mortuo delegante re non integra,
secus in procuratore. quod dic vt supra dixi in secunda quæst.
Duodecimo quæro, quid importent illa verba in tex. vel alio
quolibet. dicit Genze. pura vicario perpetuo, qui ius habet in
re. de offic. vica. ad hæc. & habet iustum titu. de præben. extir-
pandæ. §. qui vero. vnde nõ dicitur beneficio carere. de rescrip.
postulasti, de offic. vica. cap. primo. vel vicario quolibet, secun-
dum eum etiam commendatario, qui quamuis non sit eccle-
siæ prælatus, vt no. 21. quæst. 1. qui plures, tamen habet cano-
nicum titulum, de elec. dudum, & legitimam administratio-
nem, vt no. Innoc. in d. c. dudum, & sic de accusatio. si consti-
terit. & de elec. nemo. lib. 6. dic perfectius quod dicit, alio quo-
libet. comprehendit quemlibet administratorem ecclesiasti-
12 cum, probant verba sequentia, ecclesia vel beneficio. † Deci-
motertio quæro, quid de constituto pro hospitali leprosario,
vel xenodochio. dicit Genze. idem, & sic secundum eum etiã
in talibus procedit hæc clem. pro hoc verba generalia ibi, alio
quolibet. argu. ff. de hære. instit. l. hoc articulo. de maio. & obe.
solitæ. Oppo. ad hoc de cle. quia contingit. infra de reli. do. vbi
talia prohibentur conferri in titulum beneficij. Sol. Genze. ꝙ
ex hoc non sequitur quin sit eadem ratio quæ hic, & ob peri-
culum vitandum, de quo hic agitur fauore locorum, qui am-
pliandus est. dicendum est idem. Oppo. ad idem de cle. lite-
ras, de præben. vbi sub nomine beneficij talia non cadunt. So.
Genze. quod ibi in literis gratiæ, quę vt ambitiosæ restringun
tur. hic autem subest fauor & rationis identitas. Item frequen
ter verbum beneficium, large sumitur etiam pro eo, quod nõ
est titulus beneficij, vt in lib. feudorum, in quibus causis feu-
dum amittatur. circa fin. quod tamen non puto verum, quod
hic comprehendat administrationes, quę non sunt beneficia,
vt dico in sequenti contrario. Oppo. ad idem, quia hæc clem.
exorbitat a iure communi, ergo ad cõsequentiam non est tra-
henda, de reg. iur. quæ a iure libro sexto. Genz. quod non exor
bitat, imo ius commune ponit. Item non proprie dicitur tra-
hi ad consequentiam, sed statutum in vno censetur statutum
in alio ob rationis identitatem. Pro hoc quod dixi de rescri.
Abbates, quæst. 4. & quod no. de regu. iur. l. quæ propter. Item
quia mens conditoris est eadem in istis, scilicet hospitalibus,
& leprosariis, quæ verbis est præferenda etiam in odiosis. C.
de libe. præte. l. prima. ff. de excu. tut. l. scire. §. aliud. de verbo.
signific. intelligentia. & quod ibi no. Bertran. & Ioan. de Lig.
tenent contrarium, quia hospitalia non conferuntur in titu-
lum, & talium administratores comparantur tutoribus. infra
de reli. do. quia contingit. non ergo constituunt procurato-
res, sed actores cum authoritate episcopi. C. de procu. l. neque
tutores. vnde non est verisimile episcopum consentire, nisi
constitutus sit idoneus, sed prælatus libere constituit procu-
ratorem. eo. tit. petitio. & sæpe constituit coniunctos sibi etiã
non idoneos, ideo subest ratio, vt facilius extinguatur officiũ
instituti obitu prælati, quam in casu præcedenti. quæ ratio
non multum vrget. Nam ratio huius clem. aliunde fundatur,
vt dixi supra quæst. 3. tamen dictum puto verum. Nam cum
hic præcise loquatur de procuratore constituto pro ecclesia
vel beneficio, & proprie loquendo hospitalia non sunt benefi-
cia, dicta clem. quia contingit, sequitur ꝙ in eis non procedit
hæc clem. tamen ratio eius bene procedit, vt non præiudice-
tur ei ad quem tempore vacationis fit deuolutio administra-
tionis, & secundum hoc potest de æquitate saluari, quod dicit
Genze. Si autem poneremus, quod essent hospitalia, quæ con
13 ferentur in beneficium, tunc proprie procedit hæc cle. † Deci-
moquarto quæro in eo, quod dicit procuratorem reuocari
a per mortem substituentis[a], an hoc intelligitur de morte non
solum naturali, sed etiam quod ex sola ciuili. Genz. dicit quod
sic. & sic si per depositionem, cessionem, vel translationem
vacat ecclesia, reuocatur procurator. Nam per hæc dicitur
prælatus mortuus quo ad beneficium. septima quæst. 1. §. ecce.
ad hoc de dolo. veritatis. de supplen. negl. præla. si episcopus.
libro sexto. de pœ. c. 2. eo. lib. Et sic hoc casu mors ciuilis æqui-
paratur naturali. Opp. ad hoc de c. susceptum. de rescrip. lib. 6.
Sol. ibi de impetrationibus, quæ sunt odiosæ. de præben. quã-
uis. J. eo. lib. vel secundum Genze. regulariter non æquiparan-
tur. ff. de verbo. oblig. l. ex ea parte. §. insulam. no. 16. quæst. 1.
placuit, & in d. c. susceptum. sed hic æquiparantur, quia est in
iure expressum, dic. s. per identitatem rationis, argu. iurium
præallegatorum. & pro hoc argu. ff. de bo. poss. contra tab. l. 1.
§. si. pro mortuo enim habetur. ff. pro soc. l. actione. §. publica-
14 tione. † Decimoquinto quæro si procurator constitutus a prę-
lato alium substituit, & re integra moritur, nunquid expirat
mandatum. dicit Pau. ꝙ sic, si suo nomine, & vt dñs litis hoc
fecit. eo. tit. cap. 1. lib. 6. Sed si prælatus alterius procurator aliũ
substituit & re non integra moritur, per hoc non expirat man
datum. In quo vr̃ Pau. non bene posse intelligi, vel liber est cor
ruptus. Ego aũt in hoc consultus dixi, ꝙ si procurator fuit da-
tus cum potestate substituendi, si substituit & moritur etiam
re integra, poterit substitutus prosequi, quia potius dicitur a
domino constitutus. ad hoc quod no. J. cle. proxi. in glo. fi. quæ
tamen non possunt in contrarium induci. Sed faciunt pro
potius, ex quo presupponimus capacitatem & habilitatem
substituentis. pro hoc etiam quod no. Ioan. Andr. eod. titu. is
qui. lib. 6. & Bartol. ff. de cura. bo. dan. l. 2. si autem procurator
substituit

ADDITIO.

a Vinc. God. Hanc decisionem firmat Rot. in decis. 370. in nou. & in decis. seq. ponit aliam pulchram q.

substituit iure proprio, vt quia factus est dominus litis, tunc
procedit quod dicit Pau. quod per eius obitum re integra ex-
15 pirat substitutio. ratio de se patet. † Decimosexto quæro, quia
hic loquitur de morte prælati, & supra q. 14. dixi hoc intelligi
a etiam de morte ciuili, quid si prælatus excommunicatur[a].
dicit glo. vlti. quod non per hoc reuocatur procurator, sed
suspenditur eius officium. Idem Pau. Opp. ad hoc, quia exce-
ptio excommunicationis, quæ obstat cedenti, non obstat ces-
sionario, vt no. de iurepatro. cap. 1. lib. 6. Sol. aliud in cessiona-
rio, qui non agit nomine domini. Decimoseptimo quæro,
de eo, quod dicitur in glo. vlti. ibi, facit etiam. Sol. vt in ea. &
ibi, ver. quid si prælatus. vbi tenet quod sic, ne claudicet iudi-
cium. ad hoc. ff. de arbit. l. diem. §. primo. & l. si interpellatur.
§. finali.

ADDITIO.

a Quid si prælatus excommunicatur. Adde cap. 1. de off. vic. lib. 6.

De in integrum restitutione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia vt audiatur petēs se restitui, sufficit si affirmet se esse læsam.*
2 *Restitutio in integrum non debet cōcedi, nisi petatur. rationem reddit.*
3 *Restitutionis causa debet finiri intra quadriennium.*
Adde oppo. num. 7 & 9.
4 *Restitutio aduersus lapsum temporis datur solum ad tantum tempus quantum tempus læsionis.*
Adde oppo. sequentem, ad idem. num. 5.
6 *Præscriptio an currat contra minorem.*
8 *Ecclesia an debeat ipso iure seruari illæsa.*
10 *Prælatus an possit petere restitutionem in integrum pro ecclesia sine speciali mandato.*
11 *Prælatus excommunicatus an possit petere restitutionem in integrum.*
12 *Procurator constitutus a prælato an possit petere restitutionem in integrum nomine ecclesiæ.*
13 *Restitutio in integrum coram quo debet peti.*
14 *Quid si non læditur ecclesia, sed solum persona, an tunc sit concedenda restitutio. exemplum ponit.*
15 *Restitutio quando cōceditur aduersus lapsum temporis, quæ sint exempla.*
16 *Ecclesia si non prosequatur appellationem intra biennium an indigeat restitutione, an seruetur illæsa ipso iure.*
17 *Ecclesia an possit petere restitutionem aduersus præscriptionem 40. annorum.*
18 *Ecclesia an possit petere restitutionem in integrum aduersus lapsum instantiæ quæ finitur triennio de iure ciuili.*
19 *An aduersus confessionem.*
20 *An aduersus vsucapionem.*
21 *An contra exceptionem annalem.*
22 *An aduersus peremptorium quod solet dari ad opponendum aduersus crimina.*
23 *Ecclesia an restituatur in integrum ad producendum testes publicatis attestationibus.*
24 *Ecclesia si petat restitutionem, an teneatur exprimere q dolo aduersarij vel sua facilitate fuit læsa.*
25 *Et an ecclesia teneatur semper probare læsionem.*
26 *Restitutio cum debeat peti intra quadriennium, quid si detur quadriennio finito, an teneat.*
27 *An autem illud quadriennium possit prorogari per iudicem.*
28 *Tempus continuum quod dicatur.*
29 *Ecclesia si non probauit de peremptorio an quadriennium petendæ restitutionis computetur a fine peremptorij, an autem a die scientiæ.*
30 *Quadriennium petendæ restitutionis an currat ignoranti.*
31 *Et an currat ecclesiæ tempore prælati qui ecclesiam læsit.*
32 *Restitutio, an possit peti post quadriennium per modum exceptionis.*
33 *Ecclesia fuit decepta contrahendo, ille cum quo contraxit petit post quadriennium rem sibi tradi, ecclesia excipit petens restitum an audiri debeat.*
34 *Tempus læsionis quantum sit, & qualiter sciri potest.*

CAP. I.

AB Ecclesia Habet quatuor dicta. Secundum ibi, & causa.
Tertium ibi, etiam. Quartum ibi, sed non
fiet. vel Primo ponit vnum dictum, ex quo
determinat ecclesiam debere restitui aduer
sus lapsum temporis. Secundo aliud, quo tē-
pore finiatur causa restitutionis. Tertio ex-
tendit secundum dictum. Quarto limitat dictum primum, &
a res non mutantur. No. de dictione, aduersus[a], quæ ponitur
1 hic pro contra. de quo hic in glo. 3. & idem Pau. † Secundo no.
q ad hoc, vt audiatur ecclesia petens se restitui, sufficit, q affir
met se læsam, vt hic in verbo, affirmat. & gl. in hoc verbo. sed
tamen in effectu non restituitur, nisi probet læsionem, vt hic
in verbo, probabit. & de hoc in glo. fin. Et idem Pau. & Genze.
& ratio secundum eum, quia cum proponitur de læsione, ēt
si vellet ecclesia statim probare, non audiretur, cum regulari-
ter non sit locus probationi ante lit. contest. vt lit. non contest.
per to. de hoc etiam dic vt infra q. 20. Tertio no. q ecclesia læ-
sa restituitur in integrum. & hæc est restitutio in pristinum sta
tum restauratio. C. de reputa. quę fi. in iudi. l. 1. ff. de mino. l. qđ
b si. §. restitutio. Quarto no. q ecclesia læsa[b] potest petere se resti-
tui. & videtur velle litera, q possit etiam non petere, quia non
dicit quod hoc debeat petere. quod intelligit Lau. vt possibili-
tas hæc non sit apud iudicem a quo petitur, quia potius est ne-
cessarius quam voluntarius, sed respicit prælatum, qui petere
debet si vult, tamen peccat mortaliter omittendo in præiudi
cium ecclesiæ. arg. de offic. archi. ea quæ. de offic. custo. cap. 1.
2 vbi de hoc. † Quinto no. ibi, peti. q restitutio non debet conce-
di, nisi petatur. non enim officio iudicis subuenitur, nisi im-
ploretur, cum loco actionis imploretur officium iudicis in re
stitutione. ff. de mino. l. quod si minor §. fin. de off. iud. c. 2. nec
iudex supplet in facto. ff. de damn. infec. l. 4. §. hoc autem iudi-
3 cium. & quod ibi no. de postu. bonæ. 1. Sexto no. q causa resti-
c tutionis[c] debet finiri intra quadriennium. ex hoc dicit glo. in
verbo, finiri. quod officium iudicis hoc casu non perpetuatur
per litis contestationem. Idem dicit Lau. esse in causa appella
tionis, quæ debet terminari intra annum, vel ex causa bien-
nium, & non vltra protendi. 2. q. 6. ei qui. C. de tempo. appel. l.
vlt. §. vlt. & l. nemo. de appel. ex ratione. & dic, vt ibi. q autem
causa restitutionis debeat terminari intra quadriēnium, pro-
batur etiam. ff. de mino. l. Papinianus exuli. C. de restitu. in in-
teg. l. petendæ, & l. vltima. & no. eo. tit. cap. 1. Sed olim intra an-
num. quod dic, vt in glo. in verbo, quadriennium, & pro hoc
secundum Pau. eo. tit. cap. 1. lib. 6. & de hoc in Spec. de in inte-
grum resti. §. intra quod tempus. ver. in resti. autē. Et sic quod
dicitur de anno vtili, Insti. de act. §. rursus. corrigitur hoc casu
scilicet in causa restitutionis. in aliis autem in quibus conce-
ditur facilitas petendi intra annum vtilem, remanet ius anti-
4 quum saluum, vt no. glo. C. de restit. in integr. l. fin. † Septimo
no. quod restitutio aduersus lapsum temporis datur solum ad
tantum tempus, quantum fuit tempus læsionis. Et dicit Gen-
ze. in materia restitutionis duplex tempus fore considerandū,
scilicet tempus, intra quod debet peti, & illud est quadriēniū.
& tempus ad quod datur restitutio, & illud est tantum, quan-
tum fuit tempus læsionis, vt hic, & ff. ex qui. cau. ma. l. sed & si.
§. quoties. & §. sed cum feriæ. & l. necnon. §. si quis sæpius. Opp.
quod ecclesia non possit petere se restitui. aut enim vacat, &
tunc non debet agi lis, sed debet expectari successor. ne se. va.
cap. si. aut non vacat, & tunc non ecclesia, sed prælatus debet
hoc petere. de rescript. edoceri. Sol. expone, quod dicit ab ec-
clesia, id est prælato ecclesiæ, secundum Pau. & Genze. quia
prælatus est in ecclesia, & econuerso. 8. quest. 1. scire. Vnde etiā
simpliciter agens dicitur agere nomine ecclesiæ, cum quic-
quid acquirat, ecclesiæ acquirat, si est prælatus regularis, qui
etiam nomine proprio agere non posset: secus in prælato secu
5 lari, vt no. de rescri. edoceri. † Secundo op. quod non sit opus,
vt ecclesia petat se restitui aduersus lapsum temporis, nam ec-
clesia fungitur iure minoris. supra, eo. cap. 1. & c. auditis. C. ex
qui cau. ma. l. respublica. & de iure reipublicæ. l. rempublicā.
lib. 11. Sed contra minorem non currit præscriptio. C. in qui-
bus cau. in integrum restitu. non est neces. l. sancimus. Solu. in
hoc differt ecclesia a minore. quod dic, vt in glo. in versicu. a
tempore. & in ver. quadriennio. Et ratio diuersitatis, secun-
dum Genze. quia cum ecclesia non moriatur. duodecima
quæstio. 2. liberti. & omni tempore censeatur iure minoris,
ideo currit præscriptio contra ipsam, alias contra ecclesiam
nunquam

ADDITIONES.

a De dictione aduersus. Adde Cald. in c. super spoliatione. de or. cog.
Vinc. God. De ista dictione, aduersus, Rui. in cons. 76. nu. 8. lib. 2. & cons. 3.
num. 6. lib. 3.
b Ecclesia læsa. Adde Spec. in tit. de resti. in iure. in §. 1. ver. illud. Doct. in c. auditis. de restitu. in integr. Host. eo. titu. in summa. in §. quoniam. in ver. item dicitur.
Vinc. God. Ecclesia læsa potest petere restitutionem. Fely. in c. placuit, col. pen. de præscr. & restituitur in integrum ad instar minoris. Ruin. cons. 110. num. 7 lib. 1.
c Quod causa restitutionis. Adde quod ista glo. est singu. secundum Abb. hic ad limitationem. c. cum inter vos. de re iudic. gl. & Doct. in cap. cum ex literis. de resti. in integ. gl. in c. 1. eo. tit. lib. 6.

nunquam posset præscribi, & sic dominia essent in incerto. contra id. ff. de vsucap. l. 3. & possidentibus cum bona fide & etiam cum titulo iura ecclesiæ nil prodessent, contra id. C. de rei vend. l. certum. & l. domum, de præscript. de quarta, & c. si diligenti. & per hoc aperietur via negligentiæ prælatorum. quod est euitandum. ff. quæ in frau. cred. l. pupillus. in minore autem qui futurus est maior, cessat hæc ratio, ideo dum est minor, contra eum nõ præscribitur, quia melius est ante tempus occurrere, quam post læsionem remedium quærere. l. san
6 cimus. præalleg. † Tertio oppo. ꝙ imo etiam contra minorem currat præscriptio. eo. titu. constitutus. So. Genze. quod contra minorem non currit præscriptio legalis, sed consuetudinaria sic. quod no. Innoc. in dicto cap. constitutus, ratio quia in tali consuetudine affuit consensus populi. ff. de legi. l. de quibus, in quo etiam sunt minores, quos factum populi ligat, vt not. Inno. de senten. excom. grauem, pro hoc quod no. de simo. dilectus. non sic autem est in lege, quæ arctat etiam inuitos. C. de legi. l. leges. Alij dicunt, quod nec consuetudinaria currit contra minorem. & hoc æquius, sed primum verius, vt dixi in dicto cap. constitutus. quomodo autem comparetur ecclesia reipublicæ, dic vt no. in Spec. de in integ. resti. §. si quis autẽ.
7 ver. prælatus autem, & dic vt dixi eo. titu. cap. primo. † Quarto oppo. ꝙ non sit opus intra quadriennium restitutionem terminari, cum possit contingere tempus hoc prolongari per iudicem, vel aduersarium, & sine facto suo tolleretur ius ecclesiæ, contra regulam, sine culpa. libro sexto. Sol. vt in glo. in verbo, finiri. ver. si tamen, vsque ad ver. sed quid si. ex qua habes ꝙ tunc nõ currit tempus. idem Lau. & Pau. & pro hoc in Authẽ.
8 vt sponsa. largi. §. ad hæc. † Quinto oppo. ꝙ ecclesia debeat ipso iure seruari illæsa, quia delictum prælati negligentis sibi non debet imputari, regula, delictum, lib. 6. dicit Genz. quod illud intelligitur de delicto in faciẽdo, quod cum sit latens vitium animi, non potest de facili per alios de ecclesia resisti nec subueniri. argu. in Auth. de nup. §. minores. col. quarta. sed negligentia cum extrinsecus se offerat, potest per superiorem potissime ad instantiam illorum de ecclesia releuari. arg. de censib. in c. Romana. §. notoria. libro sexto. 39. distin. Petrus. C. de temp. appel. l. vlt. §. fin. in Auth. in med. lit. §. super hoc. col. 8. de
9 hoc de præscript. c. fin. in dicta regula, delictum. † Sexto oppo. ꝙ per quadriennium causa restitutionis indistinctè durare nõ possit, cum quandoque fiat restitutio aduersus tempus minus quadriennio, vt aduersus decendium ad appellandum, vel tẽpus simile, quo casu tempus petendæ restitutionis non debet excedere tempus ad quod fit restitutio, per iura quæ allegat glo. magna in ver. restat. vsque ad ver. ad rationem. quorum iurium mentem refero. J. eod. contrario. Ad idem inducitur ratio in ea. glo. ver. ad rationem. sol. in hoc fuerunt opiniones vanæ, quas refert eadem glo. in princ. & Pau. quæ satis patent in glo. & similiter patet quomodo leges, quæ inducebantur pro opi. prima posita in glo. pro maiori parte, solum probant de tempore ad quod fit restitutio, quod non debet excedere tempus læsionis. Et quo ad hoc idem dicitur hic in tex. sed l. si debitrix. §. fin & l. ait prætor. §. si conditionalis. & l. cum post. allegatæ in glo. videntur loqui de tempore intra quod debet agi. tamen, vt dicitur glo. l. cum post. non loquitur de resti. sed ibi solum dicit, quod actio temporalis competens contra filium filio defuncto competit contra patrem vsque ad tempus quod restabat, & non vltra, vt si erat actio, quæ durabat semestri, & quando filius obijt, lapsum erat trimestre a tempore competentis actionis, solum intra trimestre poterit pater de peculio conueniri. Ad l. si debitrix. §. fin. dic quod non propriè facit, & responde, vt in glo. sed ad §. si conditionalis, quia glo. dicit respondendum eodem modo, vt ad dictam l. si debitrix, vt videas quomodo facit. ibi dicitur, quod cum aliquid est factum in fraudem creditorum, licet a lege sit datus annus ad petendum talia reuocari, tamẽ si actio erat temporalis creditori ad petendam reuocationem, non annus, sed solum tantum tempus dabitur quantum supererat ad agendum. & finge quod actio durabat semestri, & factum fuit in fraudem, & cœpit competere actio ad reuocandum post lapsum trimestre, poterit creditor solum intra trimestre petere reuocari. Sed ibi non loquitur de restitutione, sed de rescissione, qua fit remedio illius tituli, quæ in fraud. cred. in qua sufficit, quod intra annum incœpit creditor agere ad reuocationem, nec oportet, quod finiatur intra annum, præterquam in casu prędicti §. si conditionalis. in quo debet incipere, vt nunc dixi. Et est ratio, quia si haberetur tempus quo agi poterat actione principali, non posset creditor dicere aliquid factum esse in eius fraudem, nec sua interesset, ex quo sua actio iam foret extincta, & sic eodem modo est in l. si debitrix. §. fin. non autem aliquid vrgent istæ leges ad casum nostrum, in quo loquimur de restitutione in integrum, quæ petitur officio iudicis, & finiri debet intra quadriennium. ad rationem de qua in glo. in versic. ad rationem, dic vt in glo. & idem Pau. vel dic alio modo, quod illa ratio non procedit. nam per dispositionem huius clemen. non tollitur quin cõtra illum, qui est tempore petendi restitutionem aduersus lapsum temporis possit iterum vsucapi. vnde possemus dicere, quod si cõtra aliquem vsucapiebatur, qui fuit absens causa reipublicæ, post annum quo incipit vsucapio, & eo absente fuit completa, si reuertitur, licet possit petere intra quadriennium se restitui aduersus tempus quo abfuit, tamen si stetit triennio, quod non petiit restitui, licet quarto anno possit petere se restitui aduersus primam vsucapionem, tamen possidens potest se iuuare ex noua vsucapione inchoata, & completa eo triennio quo reuersus fuit præsens. ex prædictis concluditur per hanc cle. quod tempus intra quod debet peti, & finiri causa restitutionis in integrum, est quadriennium. Et ex hoc infertur, quod tempus negligentiæ non corrodit tempus diligentiæ, sicut voluit secunda opi. posita in glo. quam etiam videtur sentire Genze. dicens quod id quod hic dicitur, concedendam esse restitutionem ad tempus læsionis, debet intelligi, cum superest tempus ad quod fiat restitutio, alias secus, puta si in locum temporis absentiæ subrogato tempore negligentiæ reperiatur prescriptio completa. ff. ex quib. cau. maio. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. tunc enim frustra quæreretur de parte temporis quadriennij, cum non sit dare tempus ad quod fit restitutio, & quia multæ leges ad hoc videntur facere, & multi Docto. hoc tenuerunt, posset dici, quod quando quærimus de tempore, intra quod causa restitutionis debeat finiri, & tale est vniforme, scilicet quadriennium, vt hic. quandoque quærimus de tempore intra quod causa restitutionis debet inchoari, & aut læditur quis ex contractu, vel quasi, vel ex sententia, vel iudicio, & adhuc istud est vniforme, scilicet quadriennium, vt hic: aut lęditur ex cursu temporis, & tunc si tempus læsionis est magis quadriennio, vt hic, adhuc idem. Si autem est minus quadriennio, tunc debet proponi intra tantum tempus quantum est tempus læsionis, & non vltra, adeo quod si vltra deferatur, non audietur. quod no. glo. in l. diuus. ff. eo. tit. & in l. fin. C. eo. titu. vbi hoc tenent Bartol. & Bal. & secundum hoc opi. secunda posita hic in glo. poterit saluari, vt sit opus si quis læsus fuit in vna die, quod intra vnam diem a tempore quo potest, petat se restitui. sed sufficit quod causa restitutionis intra triennium terminetur, nec contrarium dicitur. nihil enim dicit hic de tempore proponendi, sed solum de tempore finiendi causam restitutionis, vt probat verbum, finiri. verum est tamen quod iure necessario non probatur, quod opus sit causam restitutionis proponi intra tantum tempus, quantum fuit tempus impedimenti. vnde communiter intelligitur hęc clem. quod sufficiat proponere intra tantum tempus, vt intra quadriennium possit terminari. in eo autem quod tangitur in glo. ad fi. de iudicio rescindente, & rescissorio, quod de obseruantia simul intentatur. Idem Pau & dic, vt dixi eo. ti. tum
10 ex literis. † Quęro in eo, quod dicit ab ecclesia posse peti restitutionem, & supra in primo contrario exposui, id est prælato ecclesiæ an hoc potest sine speciali mandato. glo. secunda. di-
11 cit, ꝙ quod sic. & idem Pau. † Secundo quęro, quid si prælatus[a]
a est excommunicatus. dicit Lau. quod non audietur petens restitutionem, cum videatur potius agere quam defendere. arg. de except. cum inter. & c. significauerunt. & hoc cum principaliter petitur restitutio. Sed quid si incidenter? dic, vt in seq. q. Tertio quæro circa dicta in proxima q. si restitutio petitur incidenter, an prælatus excommunicatus petere poterit, vt pone, excommunicatus appellauit, & impetrauit inhibitionem fieri iudici a quo, ne procederet, deinde spoliatur ab aduersario. videtur quod possit petere se restitui, cum potuerit appellare, & hæc restitutio veniat in vim accessorij per viã reuocationis, pro hoc quod no. glo. 24. dist. cap. 1. Et hoc placet Bertran. & Ioan. de Lig. presupponendo quod appellans fuit reus. Dic de hoc non curandum, cum etiam originarius actor audiatur appellans. de excep. significauerunt. Item videtur non procedere hęc opin. quia auditur excõicatus appellans ad prosequendum, quę sunt pertinẽtia ad appellationẽ solum, quatenus contingunt articuli appellationis. Vnde si appellat ab interlocutoria, finito articulo appellationis bene au-

ADDITIO.

a Quid si prælatus. Adde tex. & Ioan. And. in c. fi. de foro compe. Io. Andr. in c. significauerunt. de exceptio.
Vinc. God. Et ratio adduci potest, quia debet abstinere a diuinis secundum Dec. in c. ad præsentiam in princ. de appella. Quæ autem facere possit excõmunicatus, ponit idem Dec. in cap. cum parati, in princ. de appel.

ne anditur super principali si peteret restitutionem in inte-
grum etiam incidenter, vt contra lapsum dilationis perem-
ptoriæ,non audietur. ad hoc de except.cum inter. & quod ibi
12 no.†Quarto quæro an procurator[a] constitutus a prælato pos-
a sit petere restitutionem nomine ecclesiæ. dicit Genze. quod
aut petit principaliter, & requiritur quod habeat speciale mã
datum.ff. de mino.l.illud.§.si talis.& supra eo.coram. Aut in-
cidenter, & auditur etiam sine speciali mandato,quia cum
sit datus ad causam principalem, censetur datus ad omnia si-
ne quibus causa non potest expediri. ff. de procu.l.ad rem.& l.
ad legatum.quod tenet glo.eod.tit.suscitara. quod dicit Gen-
ze.verum si ante sentẽtiam,vel post eam appellatione suspen-
sa, vel si saltem adhuc potest appellari. secus si appellari non
potest dicto cap. coram. quia tunc super principali mãdatum
procuratorium est finitum, multo ergo fortius super inciden
13 ti vel accessorio. † Quinto quæro, coram quo debet peti re-
stitutio. dicit Pau. quod coram iudice eius, contra quem pe-
14 titur. C.vbi & aduer.quos in integ.resti.postu.l.secunda. †Sex-
to quæro si lapsu temporis non læditur ecclesia, sed solum
personæ ecclesiæ,vt quia lapsum est tempus quo prælatus de-
buit prouidere, vel canonici debuerunt eligere. dicit glo. se-
cunda, quod tunc non conceditur restitutio. Idem Pau.&
Genze. qui dicit, quod hoc casu nomine ecclesiæ restitutio
peti non posset,per id quod no.Specu.eo.tit. §.secundo. vet.vt
autem. & dicit Pau. quod forte aliud in prælato quam in ca-
nonicis, quia si ad prælatum spectat collatio vel electio, per
eius neglig ẽtiam posset lædi ecclesia eius nomine. hoc fiebat,
vt quia potuisset præscribere, quæ non præscripsit,vt finge ꝙ
nomine ecclesiæ collatum fuerat beneficium, & incœperat
ecclesia præscribere ius conferendi,si prælatus negligit, inter-
rumpetur præscriptio, quæ fuisset continuata si non neglexis-
set, ergo ecclesiæ competet restitutio. quod puto verum. Et
pro hac differentia inter prælatum, & canonicos est de test.
requisisti. & quod no.titu.quod sicut. vnde quod dicit glo. de
prælato,intellige verum,quando habet conferreratione per-
15 sonæ, non autem ecclesiæ. † Septimo quæro in eo, quod di-
cit de restitutione aduersus lapsum temporis,de exemplis.So.
vt in glo. in verbo, lapsum. vel secundum Lau.exemplifica
in anno ad præsentandum rescriptum, vel ad interrumpen-
dam præscriptionem, vel ad denunciandum aduersario re-
ceptionem testium. Et dicit Pau. hoc procedere siue agitur de
damno vitando,siue lucro captando. & sic generaliter aduer
sus lapsum temporis in quo non fecit ecclesia id, quod fieri
expediebat, concedatur restitutio. pro hoc eo.titu.c.secundo.
& c.coram. Genze.etiam intelligit siue hoc tempus sit ab ho-
mine, siue a lege statutum, quia hic indistincte loquitur. & in
vtroque eadem est ratio. & de termino hominis in dicto cap.
16 coram,de termino iuris.eo.titu.auditis. †Octauo quæro circa
hoc quid de biennio ad prosequendam appellationem,an ec-
b clesia non prosequens[b] iuste impedita indiget restitutione,
vel ipso iure seruetur illæsa.Glo.eadem, in ver.lapsum,remit-
tit ad no.de appel.ex ratione.& ibi communiter tenetur opus
17 esse restitutione. † Nono quæro an contra præscriptionem[c]
c quadraginta ann. possit ecclesia petere se restitui. glo. eadem.
sentit ꝙ non, quod tenet Ioan. Andr.eo.titu.auditis. Oppo.ad
hoc de hac cle. Sol.hæc glo. ꝙ loquitur hic de restitutione ad-
uersus lapsum temporis contra quod competit restitutio, vult
dicere ꝙ ista cle.nõ probat, quod aduersus quemlibet lapsum
temporis concedatur restitutio, sed solum determinat intra
quod tempus debeat ecclesia posse petere se restitui aduersus
lapsum temporis, & debet intelligi quãdo non reperitur pro-
hibitum. Pau.hic late prosequitur ea quæ no. eo.titu. auditis.
& primo videtur ꝙ glo.sit vera, quia si competeret restitutio,
iura loquentia de præscri.essent sine effectu, vnde Goff.eo.tit.
cap. 1.dicit,quod non inuenit ecclesiam restitui cõtra vsucap.
vel præscri.licet aliqua tempora de prædictis aliquando subdu
cantur,per hoc quod no Specu. eod.titu. §. si quis autem.ver.
hoc autem notandum. vbi refert cle. pronunciasse ecclesiam
non posse post biennium opponere exceptionem nõ nu.pec.
ꝯ creditores.In contrarium,quia contra præscriptionem resti
tuitur minor quando præscriptio contra eum currit. ergo &
ecclesia quæ comparatur minori. C. si aduer. vsuc. l.vnica. &
hoc tenet Host. de transact.contingit. & in sum. eo.titu. §.qñ
vers.item obiicitur.ad fi. §.in quibus. ver. 10 præscriptionibus.
& plenius de præscript. super rub.de præscri. re.immobi. §.quæ
exigantur.ver. res etiam dominica. quod dicit Pau.verius ma-
xime per istam literam quæ generaliter loquitur. nam & ma-
ior impeditus restituitur ad tempus impedimenti. ff. ex quib.
cau.ma. l.sed & si per prætorem. §.quoties. & l.succurritur. &
l.in eadem causa. Item ecclesia restituitur aduersus lapsum
decendij ad appellandum, vt tenet hic glo.in ver.lapsum. vel
aduersus aliud tempus circa statum iudiciorum, ergo eodem
modo, & contra præscriptionem currentem contra bona, cũ
iura velint etiam per primas præscriptiones præiudicari eccle
siis.eo.tit.coram. Et maior sit læsio ecclesię in perditione rei q̃
in lapsu dilationis, vel in aliis præscriptionibus iudicialibus.
Item transfertur dominium rei per traditionem factam in
contractu licite celebrato, sicut per præscriptionẽ. C. de pact.
l.traditionibus. Sed contra talem tractatum restituitur eccle-
sia,eod.titu. cap.primo. ergo & contra præscriptionem. Et in
hoc quod dicit Pau. dominium transferri per pręscriptionẽ,
dic vt dixi de præscript. ad aures. Item secundum Pau. sicut
cum sententia transiuit in rem iudicatam,rescinditur per re-
stitutionem.eo.tit.cap. 1.ita ergo & præscriptio. Refert tamen
quosdam dicere hanc cle.non loqui de pręscriptione quadra-
ginta ann.de alio tempore aduersus cuius lapsum conceditur
restitutio. quod tenet glo. vt supra ead.q. dixi. & tunc videtur
ꝙ contra pręscriptionem quadraginta anno.non concedatur
restitutio,cum hoc nõ sit iure expressum. Ad quod dicit Pau.
ꝙ satis est expressum in verbis generalibus. vult dicere ꝙ ex-
primitur hic in eo ꝙ generaliter dicitur aduersus lapsum tem
poris cõcedi restitutionem,ad hoc de ma. & obe. solitæ.quod
puto verius,& tenui in d. cap.auditis. quod etiam tenet glo.in
Auth.de eccle.tit.§.pro temporalibus.col.9. & Genz.& Steph.
hic,pro hoc quia sufficit,ꝙ non inuenitur prohibitum. Item
satis probatur hic,vt nunc dixi, licet secundum Ioan. Andr.in
apostillis possit responderi,ꝙ hæc cle.solum probat dari resti-
tutionem aduersus lapsum temporis. Sed per hoc non infer-
tur, ꝙ aduersus pręscriptionem, per quam restitutionem non
solum fit restitutio aduersus lapsum temporis, sed etiam re-
stitueretur res pręscripta. Ad quod dici potest ꝙ hæc restitu-
tio rei venit in vim consequentię. Quidam tamen volentes
defendere glo. dicunt ꝙ aut simul intentat ecclesia iudicium
rescindendæ & rescissorium,& procedit glo. vt non admitta-
tur hęc petitio. aut separatim admittitur ecclesia petens,se
restitui aduersus lapsum temporis, & ex hoc præscriptionem
rescindi, & ea rescissa poterit agere pristina actione sicut præ-
scriptio, alio modo esset interrupta, pro hoc quod no.Innoc.
de pręscript.illud.& eo.titu. tum ex literis. quod non procedit
quantum per hoc velint saluare glo. quia secundum eos verũ
est dicere contra pręscriptionem competere restitutionem.
in eo autem, quod distinguunt an simul intententur rescin-
dens,& rescissorium, an separatim, non videtur in hoc indu-
cenda diuersitas in effectu, nam & obseruantia simul inten-
tatur, vt dixi in sexto contrario. in fi. & dic indistincte verius
esse quod contra præscriptionem restituitur ecclesia. Ad con
trarium cum dicitur, quod secundum hoc frustra erunt iura
de pręscript. contra ecclesiam loquentia. dic quod imo non
frustra, quia nisi ecclesia completa pręscriptione intra qua-
driennium petat se restitui, amplius non audietur. eo.titu.c. 1.
18 libro sexto. † Decimo quæro, an aduersus lapsum instantiæ
quæ de iure ciui. non finitur triennio, possit ecclesia petere se
restitui. dicit Genze.quod non,nisi in subsidium, id est quan-
do aliunde non potest ecclesię succurri ad instar minoris,cui
cum potest succurri agendo de suo interesse contra eum, qui
neglexit agere pro ipso,restitutio non conceditur, alias sic. C.
de iudi.l.properandum.in fi.& quod no.eo.titu. beneficio. vbi
d Hostien. videtur tenere contrarium. sed primum sequi vide-
19 tur in summa,eod.§.aduersus[d]. & verius. †Vndecimo quæro,
e an aduersus[e] confessionem restituatur ecclesia. dicit Inno.eo.
titu.auditis,quod non,nisi probato errore. quod tenet Specu.
eo.titu.§. 1. vers.sed nunquid ecclesia, & Matth. hic, vt dixi in
20 dicto c.auditis. † Duodecimo quęro,an aduersus vsucapionẽ
restituatur ecclesia. hęc quæstio pręsupponit aliam,an vsuca-
pio currat contra ecclesiam. in qua tenet Pau. ꝙ sic, quod te-
net eo. titu. cap. 1. quo pręsupposito dic ꝙ poterit ecclesia pe-
21 tere se restitui probata læsione. quod etiam tenet Pau. †Deci-
motertio quęro,an ꝯ exceptionẽ annalẽ, quę currit nõ p̄sentã
ti re-

ADDITIONES.

a An procurator. Adde Innoc.in c.fin.de arbi.& Abb.in c.suscitata. de resti in integr.

b An ecclesia non prosequens. Adde Rotam in decis. 87. inci. ictus non sufficit. & Rota decis. 13.inci. ictus si petatur. Ant.de But.in d.cap. tum ex literis.de resti.in integ.& Abb.in c.suscitata.eo.tit.

c An contra pręscriptionem. Adde Abb.in c.cõstitutus.4.col.de restit.in integ. glo.& Doct.in c.auditis. de restit.in integ. Doct.in c.1.& in c.fi. de præscri. glo.in auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.
Vinc.God. Adde Bald.in l. 3.col. 1. C de bon.mater.

d Aduersus. Adde Doct.in c.ex literis. de restitu.in integ.
Vinc.God. Ecclesia potest petere restitutionem in integrum aduersus laudum enormiter eam lædens etiam si tale laudum fuit emologatum, & etiã elapso quadriennio, & etiam si prælatus iurauerit, Ro.consi.369. circa primum Fely. in c.placuit.col.pen.de præscript.

e An aduersus. Adde Spec.tit.de restit.in integ. in §. 2.Dy.in regula,possessor. de reg.iur.lib.6.Io.de Imo.in c.illud.de præscri.

ti rescriptum possit ecclesia petere se restitui. Pau. quod sic, si
per negligentiam omisit, secus si dolo. quod tenet Inno. alias
Vinc.eo.titu. tum ex literis. pro hoc, quia aduersus delictum
non datur restitutio. C. si aduer. deli. l. prima. & hoc quando
tota ecclesia deliquit. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus. 16.q.6.
22 si episcopum.no.de ordi.cog.cap.secundo.in glo.quarta.† De-
cimoquarto quæro, an aduersus peremptorium datum ad
opponendum crimina, vel defectus restituatur ecclesia. dicit
Specu.eo.titu.§.si quis autem. ver. sed pone ecclesia, obtentũ,
quod non, tenet Compo.de elect.quod sicut.& Pau.& Matth.
hic, quia in actionibus pœnalibus non est proditum auxilium
restitutionis.ff.de mino.l.auxilium. Decimoquinto quæro, an
a restituitur ecclesia [a] aduersus lapsum termini ad proponen-
dum dilatorias. glo.in ver.læsam.tangit & non soluit. Lau.re-
fert id quod no.Innoc.eo.titu.coram. vbi dicit quod non, ni-
si iudici videatur hoc æquum ex circunstantiis. quod tenet
23 Pau.Genze & Matth. quod dixi in dicto cap. coram. † Deci-
b mosexto quæro, an publicatis attestationibus [b] restituitur ec-
clesia ad producendos testes. Pau.refert id quod no. Innocen.
eod.titu.auditis. vbi concludit quod non, nisi iudex præmis-
sa cognitione videat ecclesiam læsam fuisse, vel prælati facilita-
te, debet autem iudex esse cautus, vt non concedat restitutio-
nem vbi subest præsumptio subornationis, quod pondera-
bit ex qualitate personarum. arg. de procu. in nostra. quod te-
net Spec.de resti.in integ.§.vlti.ver.quid si causa. Et hoc quan-
do aliquos testes produxit ecclesia, qui non bene probarunt.
& de hoc etiam in sequenti quæstione. Decimoseptimo quæ-
ro circa dicta in proxima quæst. quid si omnes testes ecclesiæ
repelluntur propter excommunicationem, vel aliud graue.
dicit Innocen. in dicto c.auditis. & Pau. hic, quod restituetur
ecclesia ad probandum per alios, vel per eosdem cessante im-
pedimento, dummodo producens non inueniatur in culpa,
tamen Hosti.ibi dicit, culpam vel negligentiam producentis,
non nocere ecclesiæ.ag.d.cap.si episcopum. 16. q.6. & regula,
24 delictum.lib.6. † Decimooctauo quæro, an ecclesia petens re-
stitui teneatur exprimere, quod dolo aduersarij, vel sui facili-
tate est læsa. dicit Specu.eo.titu. §.qualiter.in princ. quon. qđ
dic vt ibi. Decimonono quæro, an ecclesia potest plures cau-
sas læsionis proponere. vel si proposuit vnam, an possit alterã
prosequi. Idem Spec.loco præallegato dicit quod sic. sed in
vltimo dic ecclesiam posse aliam causam prosequi solum vs-
que ad tempus quo potest mutari libellus. C. de eden. l.edita.
25 quod tenet Ioan. And.in addit. Specu.loco præallega. † Vice-
c simo quæro, quia hic dicitur ecclesiam audiri [c] quæ affirmat
se læsam, vt supra dixi in 2. notabili, quod non auditur cum
effectu, nisi probet læsionem, an semper ecclesiæ sit necesse
læsionem probare. dicit Pau. & Matth. quod aut petitur resti-
tutio in iudicio & in his quæ præcedunt sententiam, & non est
necesse probare læsionem, quia per tractum temporis, & ne-
gligentiam satis apparet de læsione eod. titu.suscitata.&c.co-
ram,&c.auditis.aut petitur restitutio aduersus sentẽtiam, vel
extra iudicium aduersus contractum, & tunc debet probari
læsio.non enim eo ipso, quod sententia est lata, vel contractus
initus, læsa est ecclesia.eod.tit. cum venissent. & cap. 1. & c.fin.
restitutio autem non datur nisi læso. C.eo. titu.l.si minorem.
Pau.tamen concludit id quod dixi in dicto 2.notab.quod suf-
ficit læsionem allegare, vt examinetur causa restitutionis, sed
vt detur restitutio necesse est læsionem probare quando bene
probatur hic, nam dato quod sit lapsus terminus perempto-
rius, non propterea sequitur ecclesiam esse læsam. quæ pro-
bationes non produxit, quia nec forte sibi expediebat produ-
26 cere, & hoc debet examinari, vt perpendatur an sit læsa. † Vi-
cesimoprimo quæro, quia hic dicitur causam restitutionis de-
bere terminari intra quadriennium, quid si finito quadrien-
nio detur restitutio. glo.in verbo, finiri, allegat pro & contra.
& videtur tenere, quod non tenet restitutio. quod etiam tenet
Pau.eisdẽ rationibus pro hoc quod ipsemet no.infra, de deci.
clemen. 1.quod ibi dixi.quæstio.30.& duabus sequen.pro hoc
etiam quia restitutio contra ius commune conceditur, ideo
est restringenda regula, quæ a iure.lib.6.super qua ratione fun
datur glo. & Pau. Sed Genze. tenet contrarium, quia fauore
rei limitatum est quadriennium ad finiẽdam restitutionem,
vnde qua ratione volente reo potest prolongari. C.de tempo.
in integ.restu.l.petendæ.& no.eod.titu.l.fin.eadem ratione pa-
tiente reo, & non excipiente. Nam & alibi de lapsu fatalium
in appellatione oportet excipi & probari. C. de temp. app. l. 2.
§.fin. Ad §.consequens, allega.in glo. respondet Gen. quod ibi
ab initio tenuit datio tutoris, licet posset reuocari si proposi-
ta fuisset excusatio, & probata intra tempus legitimum, quo
elapso non potuit audiri in præiudicium pupilli. hæc respon-
sio non sufficit, nam etiam hic id, contra quod competit re-
stitutio, tenet mero iure. vel secundum Genze. ibi speciale fa-
uore pupilli, sicut etiam speciale est, quod excusatio prætex-
tu falsitatis obtenta ipso iure non tenet, licet aliud sit in alia
sententia, vt ibi no. dic & aliter, vt dico infra, ea.quæst. Ad id
quod no. C.de iudi. l. properandum. post princ. quod no.glo.
pro se inducit, vbi tenet glo. quod sententia lata post termi-
num non tenet. Respondet Genze.quod ibi ideo, quia fuit la-
ta ex actis, quæ iam perierant perempta instantia, & sic est nul
la tanquam ex actis nullis. & hoc puto verius. Et dic quod in
§.consequens, subest ratio, quia nõ debet præiudicari iuri iam
quæsito in commodum pupilli, cuius interest habere tutorẽ.
Sed is contra quem petitur restitutio bene potest præiudicare
sibi omittendo exceptionem sibi competentem propter la-
psum quadriennij. Quia autem iura in hoc sunt varia, an te-
neat factum post tempus, distingue, quia aut tempus præfigi-
tur parti aut iudici, aut actioni. Primo casu post tempus
nihil potest fieri, & si fiat, non tenet. C. senten. rescind.
non poss. l. peremptorias. de probat. l.exceptionem.ff.de iudi.
l. sed & si susceperit. Secundo casu aut præfigitur tempus iu-
dici, & iurisdictioni. aut iudici tantum. si iudici & iurisdi-
ctioni, non valet, quod fit finito tempore. ff.de iudic.l.secun-
da.§.sed & iudex.de arbit. l.si cum dies.§. si intra. & l. non di-
stinguemus.§.secundo.C.quando prouo.non est ne. l.cum nõ
eo die. Si iudici tantum, tenet quod fit post tempus, licet iu-
dex puniatur. C.de ædi.priua.l.fi. C. vt omnes tam ciui. quam
milita.l prima. ad si pro vtroque membro, de offic.delega.de
causis.& quod ibi dixi. Tertio casu aut præfigitur tempus cir-
ca substantiam actionis, & finito tempore finitur actio, & nõ
tenet quod postea fit.C.de dolo.l.fi.ne de sta.defun. l.secunda.
in fi. aut præfigitur non circa substantiam actionis, sed circa
litis instantiam, & finito tempore iudex de nouo potest co
gnoscere, non autem vigore primæ instantiæ. C.de iudi.l.pro-
perandum.ad fi.ad l.Falcid.auth.sed cum testator.in Authen.
de her.& Fal.§.illud quoque. col. 1. de hoc per Rayn. & Barto.
26 in dicto §. consequens. † Vicesimosecundo quæro, an hoc
d quadriennium [d] possit per iudicem prorogari. videtur quod
non, sicut nec tempus quod datur ad appellationem finien-
dam.quod no.de app.cum sit. pro hoc quod no. C.de lit.con-
test.auth.offeratur.quod tenet Lau.quia hoc tempus datur si-
ne ministerio iudicis.non potest ergo per iudicem auferri.re-
gula, indultum.libro 6.quam rationem dicit Genze.non pro-
cedere, non tamen reddit causam, sed posset reddi, quia hoc
tempus potest ex causa prolongari. C.eod.l.petendæ. dicit au-
tem Genze. aliam esse efficaciorem rationem, quia quando
lapsus temporis effectualiter absorbet ius partis, non potest
minui vel protendi, & sic est in tempore prosequendæ appel-
lationis, vel petendæ restitutionis. secus in temporibus, quo-
rum lapsus non absorbet ius partis, vt in tempore quod da-
tur ad deliberandum 3.q.3.offeratur. vel ad sententiã exequen
dam.ff.de re iudi.l.secunda.de re iudi. quod ad consultationẽ.
Sed contra dici posset, quia in quolibet lapsu temporis absor-
beret ius partis, cum acquiratur ius aduersario, vt post tem-
pus non audiatur, quia dimisit tempus labi, tamen potest ra-
tio Genz. sustentari quando aduersarij ius non est factum de-
tenus, per id quod no.de verb.signific. infra clemen.sæpe. §. &
quia in glo.in verbo, non obstante. & dixi de hoc in tit.u.cum
dilectus. Sed etiam ratio Lau.est vera, quia hoc quadriẽnium
datur a iure sine ministerio hominis, ideo non potest a iudi-
ce mutari. pro hoc quod dixi in dicto c.cum sit. licet enim ex
aliqua rationabili causa possit protendi, prout dicitur hic in
glo.in ver.finiri. non per hoc sequitur, quod iudex possit, cum
27 non reperiatur sibi permissum. † Vicesimotertio quæro, in eo
quod hic dicitur hoc quadriennium esse continuum, quod
e dicatur tempus continuum, & quod vtile. [e] Solu. vt in glo. in
ver.continuum. & in ea ibi, continue vtile. hic est multiplex.
de quo infra, ead.q.ibi, quo ad progressum.pro hoc.ff.de calũ.
l.annus. de ædil. edic. l.cum sex. & cum dicit glo. ꝙ quadrien-
nium est cõtinuum in principio per literam ꝙ sequitur, põde-
rat

ADDITIONES.

a An instituatur ecclesia. Adde Spec.tit.de rest. in integ. in §.secundo.ver.sed pone.Doct.in c.auditis.de in integ.rest. resti.Comp.in c ꝙ sicut.de elect.

b An publicatis attestationibus. Adde Innoc.in c coram.in fi. de rest.in integ. Lap alleg.53.inci.incip.an opurteat.in 3.colum. Bal.in l.Sario. ff.de resti.in integ.

c Ecclesiam audiri. Adde Spec.eo.tit.§.sed minor.ff.de iureiur.

d An hoc quadriennium. Adde glo.in regu.indultum.de regu.iur.lib.6.& d. glo.sequuntur And de But.& Abb.in cap.cum sit Romana. de appella. Vinc.Gog.Vide Bal.in c.de causis, de offic.deleg. & ibi per Felyn. & idem Bal.in l.inquisitionis.§.ad petitionem,col.7. de act.

e Vinc.God. Tempus continuum aut vtile quod dicatur, Io.Fran.Balb.in trac. de præscr.q.6.& vlt.nu.3.& 4.ꝙ habetur in lib. trac.fol.49.

nat verbum, a tempore læsionis, quia statim ab eo tempore in-
cipit currere. vnde dicit Genze. quod currit a momento fi-
nitæ læsionis. pro hoc quod no. Inno. eo. tit. coram. Pau. quo
ad primum quæsitum hic, & de elec. cle. causam. in ver. ab in-
terpositione. dicit, continuum tempus quandoque dici quod
continue currit in præsentia, & absentia diebus feriatis, & nō
feriatis, sit copia iudicis, vel non. C. de præscri. lon. tempo. l. vlti.
quandoque continuum est vno respectu, quia veniunt dies fe-
riati, sed alio non, vt quia non currit impedito, & sic sumitur
hic. & pro hoc quod no. Archid. 2. q. 6. anteriorum. super glo.
nunquid hoc tempus. in fi. Tempus vero vtile est, quod non
currit continue, quia non diebus feriatis, vel quando non est
copia agendi vel tempore absentiæ. Et hoc multiplex. quod-
dam continuè vtile, vt tempus semestre. de quo de supp. negl.
præla. licet, de conces. præben. cap. 2. &c. quia diuersitatem. &
tempus centum dierum ad petendam bonorum possessionē.
C. qui admit. ad bono. poss. possunt. l. 2. quoddam vtile quo ad
principium tantum, sed quo ad progressum, continuum, vt
tempus ad appellandum, quando fertur sententia contra ab-
sentem & ignorārem. C. quo. & quan. iud. l. ab eo. quodddam
vtile in progressu, sed continuum ab initio, vt tempus appel-
lationis prosequendæ. de app. ex ratione. Et quod quadrien-
nium, de quo hic, sit continuum, & vtile modo prædicto, te-
net glo. C. eo. l. fin. dicitur autem omne tempus continuum,
nisi probetur esse vtile, vt no. glo. ff. de diuer. & temp. præscrip.
29 in rubri. & l. prima. † Vicesimoquarto quæro, si ecclesia non
probauit in peremptorio, an quadriennium petendæ restitu-
tionis computetur a fine peremptorij an a die scientiæ. vide-
tur quod a fine termini, per hanc literam, quod prosequere, vt
to glo. in verbo, a tempore. in ver. & no. & cum opi. Innocen.
quam approbat glo. tenet hic Pau. & Archi. eo. tit. cap. 2. lib. 6.
pro hoc quod dicit hic Lap. referens id quod no. Spec. eo. tit.
§. intra quod tempus. ver. cæterum. vbi dicit, quod sicut eccle-
sia vel minor debent petere restitutionem intra quadriennū
a tempore læsionis, sic etiam maiori quando sibi ex iusta cau-
sa competit restitutio, currit hoc tempus a die læsionis, si est
30 præsens, vel tempus reuersionis, si erat absens. † Vicesimo-
quinto quæro an hoc quadriennium currat ignoranti. dicit
Laud. quod tempus continuum currit ignoranti, & imputet
sibi qui super hoc debuit vigilare, supra eo. coram, infra de cō-
ces. præben. cap. vnico. in fi. de vtili dicit secus, quia probabilis
ignorantia inter impedimenta legitima computatur. C. de
ædil. edic. l. cum sex. de cle. excom. mi. apostolicæ. de tempore
autem partim continuo, partim vtili dicit, quod ab initio ex-
cusat ignorantia, non postea, ex quo incœpit. de rescript. ple-
runque. nisi sit affectata & supina ignorantia, quæ indistincte
non excusat. de temp. or eos. lib. 6. Sed per hoc non est solu-
ta quæstio proposita, nisi præsupponendo id quod dixi supra,
quæst. 23. quod quadriennium est partim vtile, partim con-
tinuum, quod tenet Genze. dicens per hoc videri, quod non
currat ignoranti, cum succedat loco vtilis anni. de quo in l. fi.
C. de tempo. in integ. resti. qui non currebat ignoranti cum es-
set vtilis. Item quia alias sequeretur, quod iusta ignorantia
puniretur, contra l. generali. C. de tab. lib. 10. & de consti. cap. 3.
Refert tamen aliquos contra sentire, sed primum verius, quia
vt dixi supra q. 23. & supra eadem q. hoc quadriennium non
est omnino continuum, sed partim vtile, & sic non currit im-
31 pedito. † Vicesimosexto quæro, nunquid hoc quadriennium
currat ecclesiæ tempore prælati ecclesiam lædentis. videtur
quod non, quia tunc non currit præscriptio per quam acqui-
ratur dominium. 16. quæst. 3. §. item si. &c. si sacerdotes. pro
hoc quod no. Innoc. eo. titu. tum ex literis. In contrarium est,
quod no. Archi. eo. tit. cap. 1. lib. 6. quod sentit hic Pau. dicens
hanc literam facere pro. de hoc dixi in dicto cap. tū ex literis.
vbi tenui primum, quod præscriptio non currit, nec illa litera
facit contra, quia in eo quod dicit, quadriennium currere a
tempore læsionis, debet intelligi, saluo quam in casu dicti cap.
si sacerdotes. vt iura iuribus concordent. de elect. cum expe-
32 diat. lib. 6. † Vicesimoseptimo quæro, an post quadriennium
possit peti restitutio per modum excipiendi. videtur quod sic,
quia quæ annua sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipien
dum. ff. de doli except. l. pure. §. pen. de rescript. plerunque. vbi
hoc declaraui. In contrarium, quia hæc exceptio habet vim
actionis, & datur eius exemplo. ff. ex qui. cau. maio. l. necnon.
§. exemplo. ergo sicut actio non competit post quadriēnium,
ita nec exceptio. ff. de inoffic. testa. l. Papinianus. §. si filius. &
hoc verius secundum Pau. Ad contrarium responde, quod
non obstat, quia non est in potestate rei, quando exceptionem
proponat, sed bene est in potestate volentis restitui quando
hoc petat. Et pro hoc quod dixi in dicto capit. plerunque. in-
33 fertur solutio quæstionis sequentis. † Vicesimooctauo quæ-
ro, ecclesia contrahendo fuit decepta, is cum quo contraxit,
post quadiennium petit rem sibi tradi, ecclesia excipit petens
sibi restitui, debet ne audiri? dicit Pau. quod non, per id quod
dixi in proxima quæstione. Et pro hoc de transact. contin-
34 git. † Vicesimonono quæro, quomodo sciri poterat quātum
sit tempus læsionis. dicit Laud. & Genze. quod quandoque
tempus est limitatum a lege, vt decendium ad appellandum,
vel simile, & tunc tantundem restituetur, & non vltra. quan-
doque tempus erat arbitrarium, puta ad producēdum instru-
menta, & tūc restituitur tempus arbitrarium. pro hoc quod
no. Inno. eo. titu. coram.

De iudicijs. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Verba generalia comprehendunt etiam personas constitutas in digni-
tate.*
2 *Citatur quis vltra duas dietas in certo casu.*
3 *Ad instar, dictio quid importet.*
4 *Dies solennes, in quibus fiunt citationes qui sint.*
5 *Genus quandoque plus operatur quam species in certo casu. de quo
vide.*
6 *Mandatum & iussus capiuntur quandoque pro eodem.*
7 *Audientia literarum Papalium, & palatium Papale differunt, &
qualiter, vide.*
8 *Lex cessat causa legis cessante.*
9 *Citari quis debet ad locum tutum, similiter nuncius apparitor & iu-
dex.*
10 *Citationes qualiter fiant contra absentes.*
11 *Citari quot modis quis possit.*
12 *Citari an semper debeat personaliter si fieri potest.*
13 *Citatio facta die feriata an valeat.*
14 *Iudex si scienter assignat diem feriatam sedens pro tribunali quæ dies
est feriata in fauorem hominum præsentibus partibus & scientibus
quod feriata est, an videantur renunciasse ferijs.*
15 *Papa q aliquid fecerit ex certa scientia qualiter hoc constare potest.*
16 *Citatio quando fit ad domum an requirendi sint amici.*
17 *Contumax verus & manifestus qualiter differunt.*
18 *Citatio de qua habetur in clemen. 1. de iud. an præsumatur peruenisse
ad citatum, ita q sit præsumptio iuris, & de iure.*

C A P. I.

DVdum. No. quod modus citandi per
edictum in forma huius clem.
habet locum in solo Papa: ibi, authoritate
Apostolica. & ibi, Papa specialiter mandan
te. pro hoc secundum Lau. quia inferiores
habent cautos suos modos, per quos citant
subditos, vt no. de dolo. causam. & c. prout.
1 & c. veritatis. † Secundo no. q in verbis generalibus compre-
henduntur etiam personæ in dignitate constitutæ, etiam si sit
Rex vel Imperator, ibi, quibuscunque. iuncto eo quod di-
cit glo. in hoc verbo. idem Lau. Pau. & Genze. & hoc in di-
spositione non restringibili, alias secus. argu. de præben. c. fin.
quod tamen nihil probat de personis, sed tantum de benefi-
ciis. vnde de personis posset dici, quod nisi sint aliquæ perso-
næ expressæ, ad quarum similitudinem restringatur clausula
generalis, omnes venient, cum non sit maior ratio de vna,
quam de reliqua, neque sit contrarium iure expressum. pro
2 hoc quod dixi de elec. significauit. † Tertio no. casum, in quo
citatur quis vltra duas dietas, vt hic in gl. in ver. vndecunque.
& Lau. & Genze. Quarto no. de albo præto. quod dic, vt in gl.
in verbo, Albo. & dicit Genze. q ideo citatio scripta in albo
afficit, quia patenter, & publice fit, ideo præsumitur ad noti-
tiam citati peruenire. pro hoc. ff quo. & quan. iud. authen. qui
3 semel. in Authen. de iudi. §. fin. colla. 6. † Quinto not. de dictio-
a ne, ad instar [a]. quæ exponitur, idest ad similitudinem. ff. de iu-
re fis. ad instar. de hoc de fide instr. inter dilectos. ver. cæterum.
4 de offi. lega. cap. 2. libro 6. † Sexto no. de diebus solennibus, in
quibus fiunt in curia citationes generales, & qui sint, dic vt in
glo. in ver. solennes. & idem Genze. & Lau. dicit tamen Lau.
quod Papa etiam extra hos dies potest facere citationes in
consistorio publico vel priuato, & etiam in camera. & suf-
ficit, quod de eius certa scientia, & speciali mandato hoc
fiat.

A D D I T I O.

a De dictione, ad instar. Adde Doct. in cap. inter dilectos. de fide instrumen. Abb. in cap. cum olim. in ver. item no. de consue. & in l. si ad instar. C. de libe. cau.

fiat cum non arctetur iuribus. de conces. præben. proposuit. Et
idem Genze. & secundum Lau. regulare est ꝙ citatione prius
facta legitimè ad curiam ab homine vel a iure, si non com-
pareat citatus in die assignata, fit citatio in audientia publi-
ca vel præconizatio in palatio. & tales sunt magis propriæ
declarationes primarum citationum quam citationes. Con-
tra quos autem fiant processus generales in curia, dicit glo. in
5 ver. generales. & idem Pau. & Genz. † Septimo no. casum in
quo non tantum operatur genus, quantum species. ibi, spe-
cialiter. iuncta glo. & secundum Pau. & Genze. dicitur Papa
specialiter mandare quando mandat, quod citatio fiat in au-
dientia, & de certa persona. & expedit, ꝙ exprimat, ꝙ fiat ci-
tatio per hanc formam. tunc enim secundum Genze. videtur
tollere velle ius commune. quod etiam dicit glo. in ver. ex cer
6 ta scientia. & in ver. specialiter. † Octauo no. ꝙ mandatum &
a iussus [a] quandoque capiuntur pro eodem, ibi, mandante. iun-
cta glo. & idem Pau. & de hoc dixi de offic. delega. quoniam
7 Abbas, & supra de procu. cle. fin. q. 1. † Nono no. differentiam
inter audientiam literarum apostolicarum, & Papale pala-
tium. quod dic vt in glo. in ver. literatum. & idem Lau. & Pau.
Et de auditore contradictarum. J. de elect. clemen. ne Roma-
ni. & de rescript. cle. auditor. Innuit autem gl. prædicta in ver.
literatum. in fi. ꝙ audientia sit locus ordinatus. dicunt tamen
aliqui ꝙ non sic est, imo vbi est auditor, ibi est audientia, &
8 ibi audit causas. † Decimo no. ꝙ cessante causa legis cessat lex.
probatur hic in eo, quod excusat constitutionem Bonifacij
propter malitiam temporis. & dicit Lau. quod potētia & astu
tia inimicorum, quos habuit iste Bonifacius etiam vsque ad
mortem fecit rigorem hunc esse rationabilem, cum multis
crassantibus opus sit exemplo. arg. 23. quæst. 4. Guilisanus. 86.
dist. c. 1. J. de pę. cle. si quis suadente. ver. ciuitas. & idem Genze.
pro hoc. ff. de pę. l. aut facta. §. fin. Vndecimo no. de alternati-
b ua. [b] ibi, vel quorum. quod dic vt in glo. in hoc verbo. & idem
9 Pau. † Duodecimo no. ꝙ sicut debet prouideri, vt quis citetur
ad locum tutum, de appel. ex parte. ita etiam debet prouideri
iudici appariton, & executori seu nuncio, vt tute possint ad
locum accedere, vt hic: ibi, vel quorum domicilia possint tu-
te adiri. pro hoc, vt l. non conte. quoniam. Dicit autem Pau.
quod hoc debet exprimi in citatione. ff. de trāsac. l. cum hi. §. si
prætor. de appel. Romana. §. cum autem. lib. 6. in quo non vi-
detur quid velit dicere. sed potest intelligi quod quando quis
citatur, debet exprimi qualiter locus est tutus: quod tamen
non est opportunum, sufficit enim quod ita sit. Si autem
non est tutus, citatio non arctat. de appel. ex parte. & dic vt
ibi dixi. Et ex hoc colligit Matth. ꝙ si aliquis per se vel alios
procurat ne citatio perueniat ad eum, vel ne ad eius domici-
lium, vel locus possit libere adiri, habetur pro vero contu-
mace. Et hoc speciale dicit esse in his duobus casibus, de qui-
bus in litera, secus in aliis citationibus. J. tit. 1. c. 1. §. si vero. De-
cimotertio no. de protestatione quam facit hic Papa in ver.
porro. ad conseruationem iuris sui. simile de præscrip. nihil.
Et hoc fit ex superabundanti, cum potestas eius semper re-
maneat libera, nec subijciatur iuribus. de elec. significasti. de
10 præben. dudum. lib. 6. Lau. & Genz. † Decimoquarto no. de ci-
tationibus absentium. & exemplificat Lau. & Genze. per cap.
tum ex literis. de resti. in integ. de dolo. veritatis. &c. cum dile-
cti. de dila. cap. si. de accu. licet. & c. veniens. cum si. Formas ha-
rum citationum, & modum procedendi ponit Spec. de cita-
tione. §. dicto de citatio. vsque ad fin. Oppo. ꝙ hæc cle. non sit
situata sub congruo titulo, sed debuit poni potius sub titulo
de citationibus, maxime cum prima citatio videatur non iu-
dicialis. quod dic, vt in glo. in ver. citationes. Solu. vt in ea. Et
idem Lau. Pau. & Genze. Secundo oppo. ꝙ non sufficiat cita-
tio generalis, sed requiratur specialis. de elec. cap. fin. lib. 6. ff. de
app. cum quidam. dicit Pau. ꝙ hoc est speciale in Papa & in
causa huius constitutionis, alias regulare est, ꝙ non debeat fie-
ri talis citatio generalis, nisi de prius citato ab homine, vel a
iure. de elec. c. 1. & c. vt circa. & c. cupientes. lib. 6. de appel. sępe.
& sic citatio, quæ fit in albo magis est exaggeratio citationis
iam factæ. pro hoc quod dixi supra in 6. no. & dicit Lau. & ple
nius Pau. ꝙ in facto generali sufficit publicatio generalis. de
postu. c. 1. 82. dist. proposuisti. sed in facto speciali, quod tangit
partem, non sufficit citatio generalis, & sic loquuntur contra-
ria. de hoc in Spe. de do. & contu. §. restat. in princ. vbi dicit qui
iudices possunt per hæc edicta citare, & qui non. Tertio opp.
ad hoc quod non solus Papa, sed etiam alij citare possunt, per
hanc clem. J. titu. 1. cle. quamuis. Solu. ibi est casus specialis. de
quo dic vt ibi. & hoc vult glo. hic in ver. Papa. Quarto opp. ꝙ
non fuerit necessaria restitutio, quam fecit Papa hic, in ver.
nos rigorem. Nam etiam in constitutione Bonifacij diceba-
tur citationem in forma huius clem. prętertim habere locum
in casibus positis hic in tex. vnde exponendo prætertim, pro
tantum, idem ibi dicebatur ꝙ hic. Sol. vt in glo. in ver. restrin-
gimus, quæ videtur stare contrariu. Et hoc tenendo dic quod
hæc constitutio fuit necessario pro tollendo ambiguum, an
illa dictio staret pro tantum, an pro maxime. Item dicit Lau.
quod ibi hæc dictio, præsertim, stabat pro maxime, pro hoc
quia hæc est sua propria significatio. quod dixi de excep. c. 1.
Quinto oppo. quod licet domicilium alicuius non possit libe-
re adiri, non propterea debeat tenere citatio generalis. nam
potest esse, quod hoc est sine facto citandi, qui tunc non debet
alterius odio prægrauari. C. de inoffic. test. l. si quis in suo. Sol.
intelligit Genze. quando hoc surgit ex facto citandi per lite-
11 ram præcedentem ibi, per se vel alios. † Quæro quot modis
c possit [c] quis citari. dicit Lau. quod quatuor. Vno modo lite-
ris iudicis. de proba. quoniam. Secundo modo voce præconis.
de app. cum parati. C. de feriis. l. dies. Tertio modo dispositio-
ne iuris. de elec. cap. 1. & c. cupientes. de off. ordi. quamuis. lib. 6.
Quarto scriptione facta in albo prætoris, & ad illius instar fit
citatio. de qua hic. quæ secundum Lau. debet magis arctare
citatum quam alia, quia magis indubitata. nam ex quo tot
oculis transeuntium publicè legenda subijcitur, præsumitur
violenter ad citati notitiam peruenisse, ideo in loco publico
ponitur & in foribus ecclesiæ. pro hoc. C. quomodo & quan-
do iudex. auth. qui semel. ff. de orig. iur. l. 2. §. fin. quæ ratio nō
concludit. fortius enim vrget citatio personalis, quā hæc quæ
fit per edictum, imo hæc est subsidiaria, & solum in certis ca-
sibus locum habet, vt in tex. nec etiam præsumptio qua præ-
sumitur hanc citationem peruenisse in citati notitiam, est
violentia, quia si sic esset, non admitteretur probatio in con-
12 trarium, quæ tamen admittitur, vt dico infra q. 8. † Secun-
d do quæro circa hoc, an semper quis sit citandus [d] personaliter,
si fieri potest. Matth. tractat referens opi. Gof. & Hosti. de do.
cum olim. secundum quos distinguit, quod aut citandus est
intra prouinciam, aut extra. si intra, debet citari personaliter.
si extra, tunc ad domum, de do. cap. fin. de eo qui mit. in pos.
c. si. sed Matth. dicit extra ciuitatem, & diœcesim quem non
posse citari, cum extra territorium &c. pro hoc infra, de re iu.
pastoralis. ver. Pisanaque ciuitas. supra, de elect. clem. causam.
ver. quod si forsan. vbi absente appellato debet fieri intimatio
ad domum appellati, vel in ecclesia cathedrali, vbi consistit
beneficium, & non dicit, quod debeat fieri in ecclesia cathe-
drali, vbi moratur absens, quod fieri deberet si vera foret opi.
prædictorum. pro hoc infra tit. 1. cle. 1. ver. 1. ibi, & ipsi perso-
naliter, vel ad domum, &c. Opp. ad hoc de c. Romana. §. con-
trahentes, de fo. compe. lib. 6. ibi, si eorum authoritate &c. vbi
videtur quod possit fieri citatio extra territorium. Sol. ibi fit
citatio per iudicem territorij ad requisitionem iudicis causæ,
& satis dicitur fieri eorum authoritate, quod fit ad eorum re-
quisitionem. Tu dic quod dummodo citatio sit decreta intra
territorium, potest mādari executioni extra territorium, si iu-
dex territorium non prohibeat, quod dic vt dixi de fo. com-
pe. cap. fin. Quo ad id autem, quod dixi de citatione facienda
personaliter, vel ad domum, dicit Matth. quod prædicta pro-
cedunt siue, quis citari debeat ciuiliter siue criminaliter, quia
illi expulsores criminaliter, poterant conueniri, vt ibi patet. p
quam cle. dicit tolli opi. Gof. & Spec. de accusatore. §. 1. ver. &
nunquid. qui tenuerūt, ꝙ in criminali semper debet quis per-
sonaliter citari. & ad iura, quæ allegāt, respōdet, ꝙ non faciūt.
vnde ad cap. cum olim, dicit quod ibi fuit quædam Papalis
prouisio ad hoc, vt subreptitius prælatus illi ecclesiæ non præ-
ficeretur. Item loquitur in delegato Papæ, qui vbique citare
potest, & vbi Papa ex certa scientia sic mandauit. Et ideo
quo ad citationem illud c. ponit ius ad c. prælatum, qui si. sint
legi. quod ibi non fuit citatus vt ille per suum prælatum, sed
fuit mandatum parentibus, vt pro eo mitterent, & eum ad
propria reuocarent. Ad cap. relatum. qui ma. accu. pos. respon
detur quod ibi non dicitur, ꝙ fuerit citatus, sed ꝙ fuit requisi-
tus, nō per modū restitutionis. Itē prædicta c. perlatū. & relatū,
non ponunt ius quo ad citationem, sm eum. pro quo inducit
quod

ADDITIONES.

a Quod mandatum & iussus. Adde cle. in c. eam te. de rescri. in §. inter manda-
tum. in 1. col.
Vinc. God. Iussus enim vbi requiritur præsentia, cum taciturnitate sufficit,
Rui. cons. 111. num. 5. lib. 4. Iussus autem & authoritas quid differunt. Goz.
cons. 98. nu. 3.
b Alternatiua. Adde Io. And. in regu. in alternatiuis, de reg. iur. lib. 6. in nouel-
la. Io. And. in c. 2. de rescri. lib. 6. in nouella.
Vinc. God. De ista alternatiua, vel, Rui. consil. 27. num. 7. lib. 1. & cons. 30.
num. 7. lib. 3.
c Quot modis possit. Adde in auth. qui semel. C. quo. & quando iud.
d An semper quis sit citandus. Adde Inno. & Doc. in c. si. qui ma. acc. pos. Abb.
in c. Albericus. de testi. Abb. in c. gratum, de offic. deleg. Abb. in c. quamuis.
de re iud. in fi.

quod no. Inno. de eo qui mitt. in pos. cap. fin. vbi dicit quod in
causa matrimoniali altero coniugum absente potest ad defi-
nitiuam procedi. & sufficit absentem citari ad domum, quia
præsumitur malitiose abesse, cum teneatur cohabitare coniu-
gi. & prosequitur Matth. quædam alia no. per Inno. in d. cap.
fi. & in Spe. de inquisitione. §. quare autem. dicens ꝙ ad hoc, vt
valeat citatio ad domum, primo necessariũ est ꝙ citandus in-
ueniri non possit. de dolo. causam. & quod ibi no. secundo ꝙ
a publice, & alta voce citetur, ita ꝙ edictum [a] perueniat ad eos
qui sunt in domo. de do. c. fi. de cle. non resi. ex tuæ. ff. de insti.
to. l. sed & si. §. proscribere. dic plenius, vt dixi in d. cap. fi. de eo
qui mit. in pos. vbi late dixi in quibus casibus valeat citatio ad
domum. Et de intellectu c. cum olim. & c. relatum. & c. perla-
tum. præallegatorum. vbi dixi in dictis cap. Et specialiter dixi,
quando ꝯ coniugatum sufficiat citatio ad domum, vt dixi in
13 dicto c. fi. & d. c. relatum. † Tertio quæro an valeat citatio [b] fa-
b cta die feriata. So. Matth. quærit, & non est quæstio hic neces-
saria. distinguit autem ꝙ aut fit citatio die feriata, vt compa-
reat die non feriata, & non valet, quia est de processu iudicij.
de proba. quoniam. quia fieri non debet die feriata. de feriis.
cap. fi. aut citatur die non feriata, vt compareat feriata, & nunc
debet comparere, quia duo videntur sibi mandata. de dolo.
cum dilecti. de in integ. resti. tum ex literis. de dila. c. fin. de ac-
cu. veniens. Pe. tamen de Sansona, vt refert Matth. tenuit in d.
cap. fi. de fer. ꝙ citatio facta die feriata tenet si cadit in non fe-
riatam. & ita dicit curiam seruare. de hoc. 15. q. 3. placita. &
in Specu. de citatio. §. 1. ver. item excipitur. & de feriis §. 2. ver.
porro. dic vt ibi dixi in d. c. fin. de feriis. & ex ibi no. patet ꝙ ci-
tatio facta die feriata in honorem Dei, etiam ad diem non fe-
14 riatam non tenet. secus si est feriata fauore hominum. † Quar
to quæro si iudex sedens pro tribunali scienter assignat diem
feriatam in fauorem hominum partibus præsentibus & scien
tibus ꝙ est feriata, an videtur renũciasse feriis. Respon. Matth.
ꝙ sic. de quo in Spe. de feriis. §. fi. vers. sed quid si. pro hoc quod
15 dixi de ap. significante. † Quinto quæro in eo ꝙ dicit requiri
certam scientiam Papæ, quomodo hoc constabit, ꝙ ex certa
scientia fecerit. Solu. vt in glo. in ver. ex certa scientia, & idem
Pau. & est glo. notanda. Et facit ad quæstionem cum quæritur
quando dicatur Papa confirmasse ex certa scientia. de quo de
confir. vti. c. antepen. & pe. & in hac gl. ibi, requirẽdi sunt ami-
16 ci. de hoc in seq. q. † Sexto quæro in eo, ꝙ glo. prædicta in ver.
ex certa scientia. dicit ꝙ quando fit citatio ad domum, requi-
c rendi sunt amici: [c] an hoc sit verũ. videtur ꝙ sic, per iura alleg.
in gl. & pro hoc, quod no. de offic. deleg. consultationibus. Sed
Pe. & Cyn. C. de bo. auth. iudi. pos. l. cum proponas. q. 9. dicunt
hoc verum solum in minoribus per l. hæc autem. ff. ex qui. cau.
in pos. ea. vel in maioribus, contra quos proceditur de iure spe
ciali. ff. ex qui. cau. ma. l. item ait. §. fin. & l. seq. vt si maior petit
restitui contra maiorem ex clau. vt ibi. Et hoc quia ius specia-
le facilius denegatur quam commune, vt in Authen. de non
alie. §. quia vero verisimile. col. 2. pro hoc quod no. glo. ff. ex
qui. cau. in poss. ea. l. 2. illa tamen facit in contrarium: quia lo-
quitur de illo, qui semel comparuit, vel de eo, qui fuit inuen-
tus. hic autem debet intelligi de non inuento. & tutius est sta-
re illi glo. quia l. item ait. §. fin. & l. sequens. tradunt generalem
doctrinã. nec bene ꝓbatur iure illa restrictio, quod illud pro-
cedat solum eo casu quo agitur de iure speciali. vnde dic in-
distincte requirendos amicos, quod saltem est tutius. Et secun
dum hoc intellige, quod dixi de elect. cle. causam. §. ꝙ si. q. 3.
Septimo quæro in eo ꝙ dicit quod arctatur citatus ac si fuis-
set citatus personaliter, in quo comparatur hæc citatio cita-
tioni personali. Glo. in ver. personaliter. sol. & dic vt in ea. Et
ex eo ꝙ dicit glo. citatum in forma huius cle. censeri verum
17 contumacem, non tamen manifestum, si non cõpareat: † No
ta differentiam inter verum contumacem & manifestum. &
cum glo. tenet Matth. qui tamen dicit hunc censeri adeo con-
tumacem ꝙ appellare nõ potest: quia si personaliter citatus
iusto impedimento cessante non venisset, haberetur pro con-
tumace, adeo ꝙ appellare non posset, pro hoc quod no. Inno.
de accu. ad petitionem. & Spec. de contumacia. §. 1. ver. fin. &
Archi. de elect. c. 1. lib. 6. & de hoc. 3. q. 9. caueant. de exces. præ-
la. ex literis. vt li. non contest. quoniam. §. si autem. in glo. & in
hac glo. si non potest. & J. tit. 1. cle. vnica. sub tit. de testibus, quæ
est in regula, præsumitur. lib. 6. & de hoc dixi de eo, qui mitti.
18 in posses. c. fi. † Octauo quæro in eo ꝙ dixi in proxi. q. ꝙ citatio
de qua hic, comparatur citationi personali, quod etiã dicerut
in litera, an citatio de qua hic, præsumitur peruenisse ad citatũ
ita vt sit præsumptio iuris & de iure. glo. eadem in verbo, per-
sonaliter. in fi. sentit ꝙ non, in eo ꝙ dicit, ꝙ citatus hoc modo
auditur excusans contumaciam. Idem Lau. dicens ꝙ etiam
admitteretur si incontinenti paratus est probare contrarium
per regulam, hodie constat, hodie agatur. ff. vt in poss. leg. l. si
is a quo. de resti. spol. literas. qui ma. accu. pos. c. fi. Opp. ad hoc
quia videtur hæc esse iuris fictio per quam fingitur citationẽ
hanc ad citatum peruenisse. Sed contra fictionem non ad-
mittitur probatio. C. de proba. l. siue. de spon. is qui. So. Genze.
stat ꝯrio. Io. de Lig. dicit ꝙ admittitur probatio iusti impedi-
menti quam facere posset personaliter citatus, sed non admit
titur probatio ꝙ citatio ad eum nõ peruenerit. & in hoc pro-
cedit dictum Genze. & idem Pau. vt dico in seq. q. pro hoc, qa
in hoc standum est fictioni iuris prædictæ. & pro hoc C. de rei.
vxo. l. vnica. circa princ. quod placet. Quando autem & quo-
modo possit probari contra fictionem vel præsumptionem
iuris & de iure, dic vt dixi de spon. is qui. Nono quæro in eo ꝙ
dicit, citationem de qua hic, procedere de rigore, in quo est
iste rigor? dicit Lau. ꝙ est in hoc, quia rigor est, ꝙ citatio facta
contra Anglicum, vel Britonem in albo Papæ, vel prætorio
sine alia citatione iuris vel hominis, ipsum arctet, qui forsan
non credebat causam aliquam habere in curia. Item per hoc
curia omnes ad se traheret. Item iste non debuit credere re-
ferentibus, nisi esset nuncius iuratus. de app. cum parati. ff. de
custo. reo. l. diuus. non enim debet esse nimis credulus. ff. de
eo per quem fac. erit. l. prima. §. dolum. Item est contra stylum
antiquum curiæ, secundum quem consueuit citare non cita-
tum ab homine, vel a iure. Et vult Lau. dicere quod consueuit
curia citare personaliter. & idem Gen. Propterea secundum
Pau. æqua fuit hic moderatio, alias si generaliter permittere-
tur citatio, de qua hic, teneretur quilibet habere procurato-
rem in curia, quod est durum. Pro hoc quia nec debet fieri
sententia, nisi peremptoria veniat ad notitiam citati. Et secun
dum quosdam lata non tenet. C. quo. & quan. iud. l. ea quæ. ff.
quæ sen. sine app. rescin. l. prima. §. item cum ex edicto. Et quod
no. 3. q. 9. caueant. Azo tamen, vt refert Pau. dixit sententiam
tenere si citatus fuit aduersarius tribus edictis, vel vno perem-
ptorio pro omnibus, licet ad citatum non peruenerit. Sed si
postea probauerit ad se non peruenisse: restituitur contra sen
tentiam. quod est verum per l. C. quo. & quan. iud. ab eo. pro
hoc quod no. Inno. de procur. cap. 2. Et qualiter probatur, no.
4. q. 5. quisquis. Et facit quod no. de in integ. resti. ex literis. 82.
dist. proposuisti. dicit tamen Pau. ꝙ in casu huius constitutio-
nis non audiretur volens probare citationem ad se non per-
uenisse: quia Papa vult hanc citationem habere vim citatio-
nis personalis. facit ad hoc vt lite non cont. quoniam. ad hoc
quod dixi supra præceden. q.

ADDITIONES.

a Quod edictum. Adde Inno. & Doc. in c. fi. qui ma. accus. poss. Io. And. in c. fi. de elect. lib. 6. in nouel. Abb. in c. 1. de postu. præla. Doct. in c. causam. de do. & contu. Abb. in c. Albericus. de testi. Abb. in c. gratum. de off. deleg.
Vinc. God. Citatio per edictum fieri non debet vbi persona est certa, vel facile certificari potest. Rui. cons. 1. num. 3. lib. 1. & a quibus fieri possit citatio per edictum de iure canonico, & ciuili. Rui. cons. 62. nu. 8. lib. 3.

b An valeat citatio. Adde glo. in ver. ecclesiam. in c. placita. 15. q. 4. Abb. in c. fin. de feriis. in 8. colum. ver. redeo ad primum. Spec. titu. de cita. in §. primo. ver. 3.
Vinc. God. Adde Fely. in c. meminimus. col. 3. de accusat.

c Requirendi sunt amici. Adde glo. Ant. de But. & Abb. in c. causam. de do. & contu. Io. de Imo. & Ludo. Rom. in l. si finita in § Iulianus. ff. de dam. infec.
Vinc. God. Quando citatio quæ fit ad domũ, censeatur valere. Cuma. cons. 146. post princ. & quod citatio fieri debeat ad locum solitum, Dec. consil. 163. col. 6. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio & prouisio non continentur nomine electionis.*
2 *Dignitas, personatus & officium, qualiter differunt.*
3 *Canonicatus & præbenda qualiter differunt.*
4 *Canonicatus & beneficium qualiter differunt.*
5 *Beneficium potest dici etiam non ecclesiasticum.*
6 *Excommunicatio ferri non debet, nisi monitione præcedente.*
7 *Annexum & principale censentur eodem iure.*
8 *Simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij, qualiter hæc verba differunt.*
9 *Constitutio pendentia non respicit, nisi expresse dicatur.*
10 *Iudicij principalia & substantialia quæ sint.*
11 *Reus si sit contumax an actor debeat mitti in possessionem hospitalis consueti regi per laicos.*
12 *Clemen. dispendiosam. de iudi. an habeat locum quando causa agitur de monachatu.*
13 *Quid de causa super canonicatu regulari.*
14 *Quid de causa conuersi.*
15 *Quid si agitur de beneficio, vt de proprietate.*
16 *Quid si agitur ad remotionem beneficiati.*
17 *Quid si agitur pro beneficio super possessorio.*
18 *Quid de beneficijs sæcularibus.*

19 Item

19 *Item super quibus decimis procedit ista cle. dispendiosam.*
20 *Quid in decima papali.*
21 *Quæstio si est inter duos super successione feudi antiqui decimarum, an talis quæstio sit decimalis.*
22 *Decimæ si fuerunt perceptæ ex longa consuetudine, an hi qui debent, possint sine titulo cogi ad præstandum.*
23 *Et an contra aduocatos & alios fauentes detinentibus decimas possit procedi.*
24 *Prior ruralis habens multas possessiones in parochia alicuius qui non vult soluere decimas, an possit procedere contra ipsum secundum tenorem cle. dispendiosam.*
25 *Compensatio an possit fieri cum laicis de aliquo dando pro decimis, quod tamen sit minus quàm decem.*
26 *Rector ecclesiæ, an possit obtinere literas monitorias pro soluendis decimis in futurum.*
27 *Quid in decimis præteritis qualiter procedetur contra non soluentes.*
28 *Iudex ex officio, an possit cogere non soluentes decimas.*
29 *Matrimonij causa quando dicatur esset vt sit locus cle. 2.*
30 *Quid si agitur de sponsalibus.*
31 *Quid si est quæstio de successione & incidit quæstio de natalibus, id est de matrimonio.*
32 *Christianus factus de nouo si petit separari ab vxore infideli, quæ non vult sibi cohabitare sine contumelia creatoris, an sit locus cle. 2.*
33 *Quid si agitur de matrimonio iam soluto post mortem propter natalia successorum in bonis defunctorum.*
34 *Quid si agitur de dotibus restituendis.*
35 *Quid si agitur de vsuris, an locum habeat dicta cle. 2.*
36 *Quid si reus dicit quòd non tenetur compensare secundum tenorem c. salubriter, de vsu.*
37 *Creditor si petit debitum, & debitor dicit quòd est vsurarium, an sit causa summaria.*
38 *Quid si de vsuris agitur in foro sæculari.*
39 *Lex vel canon si dicat quòd in aliqua causa possit procedi summariè, an iudex cogatur procedere summariè.*
40 *Simpliciter & de plano, quid importent talia verba.*
41 *Rescriptum si contineat non omnia, scilicet summariè & de plano sine figura iudicij, an cle. 2. de iud. habeat locum.*
42 *Simpliciter & de plano, an hæc verba remoueant substantialia iudiciorum.*
43 *Quid si dicitur semplenè, siue summariè.*
44 *Quid si dicatur sine strepitu iudicij tantum.*
45 *Quid si additur sine figura.*
46 *Papa an solus possit committere causam decidendam summariè & de plano.*

CAP. II.

DIspendiosam. Not. dispendium esse si
prorogantur lites. C. de
iudi. l. properandum. de do. & contu. c. finem. & di-
citur dispendium longum & inutile, compendiũ
breue. & vtile. de accu. qualiter. 2. ad fi. & expone dispendiosam
idest damnosam, vt in gl. vel dic idest lõgam & vtilem. Pau. qđ
recidit in idem. Secundo no. iudiciorum ordinem regulariter
obseruandum, pro hoc quia restringitur in certis casibus tan-
tum. & de ordine iudiciatio habetur. C. de sent. & inter. l. pro-
latam. de proba. quoniam contra. Tertio no. quod quandoque
ex obseruatione subtilis ordinis iudiciarij nimis prorogantur
lites. & propterea subest æquitas, vt in causis, de quibus hic, de-
siderantibus celeritatem, restringatur, pro hoc quod hic dici-
1 tur in gl. 2. † Quarto no. quòd nomine electionis, [a] non conti-
a netur postulatio vel prouisio, & ponuntur hic tanq̃ diuersa,
pro hoc quod no. de elec. c. fi. lib. 6. tamen quo ad postulatio-
nem solennem, quia multam identitatem habet cum electio-
ne, iura etiam pœnalia loquentia de electione locum habent
etiam de postulatione. de postu. c. 1. in fi. de elec. cum in cun-
ctis. & c. cum in causis. Et quid sit electio, dixi de elect. c. 1. &
2 quid postulatio, dixi de postu. c. fi. † Quinto no. differentiam
b inter dignitatem, [b] personatum, & officium. quandoq; tamen
sumuntur promiscue. de consti. cum accessissent. & quid sit
quodlibet istorum, no. Arch. de consue. c. 1. lib. 6. dixi de præ-
3 ben. de multa. † Sexto no. differentiam inter canonicatum &
præbendam. & quid sit vtrunque, no. gl. de consti. cum M. vbi
dixi. Et no. quod præbẽda est ius spirituale. si enim saperet me-
rum factum, causa super præbenda tanq̃ mere profana non
priuilegiaretur hic. pro hoc quod no. hic gl. in ver. beneficijs.
4 † Septimo no. differentiam inter canonicatum, [c] & beneficiũ.
c differunt etiam tanq̃ genus & species. nam canonicatus quili-
bet est beneficium, non econuerso. tamen quia hic exprimi-
tur de canonicatibus, posset argui ꝙ si tantum dixisset de be-
neficijs, non veniret canonicatus, quod non puto. & fuit hic
expressum causa maioris expressionis. vnde puto ꝙ si solum
dixisset de beneficijs, comprehendisset electiones & postula-
tiones, prouisiones & dignitates, officia, personatus, canonica-
tus & præbendas: nam in quolibet casuum prædictorum cau-
sa dicitur esse super beneficijs, pro hoc quia hæc est dispositio
iuris communis, & sic verbum, beneficijs, debet intelligi lar-
ge. de verb. sign. olim. regu. beneficium. & quod ibi no. lib. 6.
Sed quia hæc cle. exorbitat a iure communi, posset argui in
contrarium quod verbum, beneficijs, debet intelligi stricte,
ideo non sine causa hic expressit casus prædictos: tamen pri-
mum puto verius, quia hoc priuilegium concessum istis cau-
sis nulli præiudicat: ideo debet intelligi large, per præmissa. &
5 de hoc inf. q. 3. † Octauo no. quod potest dici beneficiũ etiam
non ecclesiasticum. probat verbum, ecclesiasticis. tamen in
suo potiori significato nomine beneficij intelligitur de eccle-
siastico. vnde in multis iuribus exprimitur beneficium, non
adiecto, ecclesiasticum. de præben. si tibi absenti. lib. 6. & in plu-
ribus similibus. Nono no. quod ad præstationem decimarum
coguntur non soluentes per censuram ecclesiasticam. de quo
6 in verbo, præstationem. & in verbo, tenentur. † Decimo no. ꝙ
d excommunicatio [d] non debet fieri, nisi præcedente monitio-
ne. qđ dic vt in gl. in ver. præmoniti. & no. illam gl. in eo ꝙ di-
7 cit de monitione generali. † Vndecimo no. quod idem iuris est
in annexo quod in principali: ibi, quoquo modo tangentibus.
de consti. translato. de iud. quanto. & intelligit Gen. quoquo
8 modo, dumtamen sit eadem ratio. de transla. c. 2. † Duodeci-
mo no. differentiam inter illa verba, simpliciter, de plano sine
strepitu iudicij & figura. de hoc in glos. in ver. figura. & inf. di-
9 co. q. 38. & pluribus seq. † Decimotertio no. quod constitutio
non respicit pendentia, nisi exprimatur. de quo in gl. pe. Item
etiam si exprimitur de præsentibus, non respicit pendentia per
appellationem. quod dic vt in gl. vlt. sup. tit. 1. contrario. 5. & 6.
Opp. in eo quòd dicit per hanc cle. restringi ordinem iudicia-
tium, quia imo potius relaxatur. Sol. vt in gl. in ver. restringe-
re. vsque ibi, Et hæc est constitutionis. & ibi gl. reddit rationem
huius constitutionis vsque ad fi. & idem Pau. Secundo opp. ꝙ
in causa electionis non possit procedi sine figura iudicij. nam
si partes sunt præsentes, processus factus li. non conte. non te-
net. de elec. dudum. 2. Sol. illud procedit de iure antiquo, sed
corrigitur hic. quod dic vt in gl. in ver. electionibus. & idem
Gen. parte autem absente per contumaciam etiam de iure an-
tiquo poterat procedi lite nõ conte. vt li. non conte. quoniam,
§. porro. ad hoc de eo qui mit. in pos. eum qui. lib. 6. Et dicit
Pau. quod olim poterat electio confirmari sine solenni cau-
sæ cognitione si petens non habebat aduersarium, vt no. Inn.
de dolo. cum olim. sed si habebat, debebat lis contestari, vt
nunc dixi, & no. Inn. de accu. super his. hodie autem requiritur
citatio in forma quæ habetur de ele. c. fi. lib. 6. Tertio opp. quod
in causa matrimoniali non possit procedi li. non conte. nisi
parte contumace, vt li. non conte. c. accedens 2. & c. quoniam.
§. porro. Sol. illud de iure antiquo. sed corrigitur hic quod dicit
hæc gl. in ver. matrimonijs. ver. hoc autem casu. & idem Pau.
Quarto opp. ad hoc quòd imo etiam hodie parte præsente
debeat lis contestari per hoc quod no. glos. qui fi. sint legi. per
venerabilem. ver. præterea. quam dicunt aliqui fin. Solu. illa
gl. corrigitur per hanc cle. Et si aliud diceretur, nihil adderet
hæc cle. ad c. quoniam. §. si autem de carnali. vt li. non conte.
& sic esset superuacua, & frustra membranas occuparet, con-
tra c. si Romanorum. 19. dist. Gen. Quinto opp. in eo quod ex
primit de pendentibus ab ea extendens hanc dispositionem.
aut enim intellexit respectu præteriti, & istud foret absonum,
quia per hoc ius superueniens non debuit reuocari quod iam
legitimè factum erat. de testi. spo. audita. regula, factum legiti-
mè. lib. 6. aut respectu futuri, & ad hoc extenderetur etiam si
non expressisset. sup. de æta. & quali. cle. vt hi qui. & quod ibi
no gl. ꝙ posteris. Confirma hoc vltimum, quia hæc cle. con-
cernit ordinationem litis, non autem decisionem. & ideo de-
buit habere locum in litibus pendentibus tempore quo fuit
edita

ADDITIONES.

a Nomine electionis. Adde Abb. in c. scriptum. de elect.
Vin. God. Ideo electio non transfert dominium prælaturæ, nisi confirmetur, Bar. in Margar. ver. electio, col. 1.

b Differentiam inter dignitatem. Adde Inn. in c. de multa. de præb. Inno. in c. quia nonnulli. de cler. non resi. Inno. in c cum accessisset. de consti. Arch. in c. 1. de consue. lib. 6. Card. Zab. in Clemen. hi qui. in §. illi vero. in 4. no. sup. de æta. & quali.

c Differentiam inter canonicatum. Adde Do. de Ro. in ti. de consue. decis. 6 in nouis.
Vin. God. Vide Fel. in c. cum M. col. 10. de consti.

d No quòd excommunicatio. Adde gl. in c. indigne. 12. q. 2. in ver monitio. & in c. omnes decimæ. 16. q. 7. & in c. sacro. de sent. excom. & an sententia excommunicationis lata, nulla præmissa monitione, valeat. vide per Anto. de But. in c. excommunicato. in 3. col. de rescrip. & per Abb. in c. illud. in 3. col. de cler. exc. mi.
Vin. God. Vide Doc. in c. reprehensibilis. col. 1. & 2. de app.

edita respectu processus nondum facti, pro hoc quod dixi de
consti. c. fi. dicit Lau. standum contrario, cum hæc lex fuerit
promulgata proprio motu principis. secus si ad instantiam
partis. in Auth. in medio litis sacras iussiones non fieri. §. si ve-
ro. de hoc in Spe. de app. §. nouissime. ver. sed quid si dũ causa
appellationis. de quo die vt dixi in d. c. fi. de consti. & hoc etiam
tenet gl. fi. in ver. dato tamen. Sexto opp. ꝙ ex quo extenderat
hanc cle. ad pendentia, non fuerit opus exprimere de penden-
tibus per appellationem. nam etiam talia dicuntur pendentia.
Sol. vt in gl. vlt. quæ reddit rationem quare fuit opus exprime-
re. & pro hoc in Auth. vt cum de ap. cog. in prin. col. 8. & dixi de
10 consti. c. 1. † Quæro, in eo quòd dicit de obseruatione iudicia-
rij ordinis, quæ sint principalia seu substantialia eius. Sol. per
no. de lib. obla. c. 1. in gl. Et de hoc ordine no. 2. q. 1. in summa.
Dicit autem Pau. quædam sunt non substantialia de se, quæ
tamen petita si non conceduntur, annullatur processus, vt no.
7. q. 4. vxor. Opp. ad hoc quòd semper omissio ordinis vitiet,
de rescrip. cum dilecta. Solu. dicit Pau. quòd distinctio præce-
dens inter substantialia & non substantialia non procedit quã
do a Papa præfigitur ordo, quia tunc indistinctè processus non
tenet. d. c. cum dilecta. vbi de hoc. per Inn. de offi. deleg. vene-
rabili, de rest. spo. Pisanis. inf. tit. 1. c. vnico. Sed quo ad ordinem
iuris communis dicit satis valere sententiam licet testes vel
aliæ probationes non sint factæ si hoc petitum non fuit, cum
sententia talis solum sit lata contra ius litigatoris, de re iud.
cum inter. Opp. ad hoc de c. nos in quemquam 3. quæst. 1. Sol.
Pau. exponendo quòd ibi dicitur, non possumus idest non de-
bemus nec possumus sine partis preiudicio. de hoc melius dic
vt dixi de consti. ecclesia. & per ea quæ dixi ibi non simpliciter
procedit quod dicit Pau. in proxi. contrario: nam si ex actis ap-
paret quòd sententia fuit lata sine medijs, ipso iure non tenet,
vt colligitur ex gl. fi. in d. c. ecclesia. quod intellige vt ibi dixi.
a Secundo quæro, in eo ꝙ dicit de beneficijs, [a] an comprehen-
dantur causæ super hospitalibus eleemosynarijs vel leprola-
rijs. gl. in ver. beneficijs. dicit ꝙ sic, propter verbum officijs, ꝙ
est in litera. & idem Pau. & Genz. dicens subesse identitatem
11 rationis. arg. inf. de relig. do. cle. quia contingit. † Tertio quæro
circa hoc, nonquid propter contumaciam rei debeat actor
mitti in possessionem hospitalis consueti per laicos guberna-
ri. Lap. super hoc quæsitus a Fede. de Senis arguit & contra.
Primo ꝙ sic, per regulam generalem, vt li. non contest. tuæ. &
c. quoniam. §. in alijs. quæ non est restricta, nisi cum agitur de
dignitate, personatu, vel beneficio ecclesiastico obtinendis. de
eo qui mit. in pos. cau. rei ser. cum qui. lib. 6. Hospitale autem
non venit sub nomine beneficij, sed sub nomine pij vel religio
si loci. 1. q. 7. si quis omnem. ver. quicunque. de elec. sciant. & c.
generali. lib. 6. vnde etiam c. cupientes. de elect. lib. 6. non habet
locum in hospitalibus, vt ibi no. & eo. tit. & lib. c. 1. nam & tales
per literas super beneficijs conferri non possunt. inf. de præb.
cle. per literas. de relig. do. quia contingit. pro hoc stylus curiæ
secundum quem in reseruationibus nominantur ecclesiæ mo
nasteria & pia loca. In contrarium est determinatio preceden-
tis quæstionis, & pro hoc verbum generale hic in tex. ibi, qui-
buslibet beneficijs ecclesiasticis. pro hoc etiam, quia institutio
& destitutio rectorum hospitalium pertinet ad diœcesanum,
sicut in rectoribus ecclesiarum. 18. q. 1. quidam. Item subest
eadem ratio quæ in beneficijs, ne pateat ingressus ad ea vitio-
sus. pro hoc quod no. Inn. & Spe. in 2. decreto. §. videndum.
ver. quid si electus. Et hoc tenet Lap. ad contraria respondet
quòd loquuntur in ambitiosis & odiosis in quibus fit stricta
interpretatio, secus in fauorabilibus in quibus nomine eccle-
siæ veniunt monasteria & pia loca. pro hoc quod no. Arch. &
Io. And. de resti. in integ. cap. vlt. in ver. ecclesia. lib. 6. Pro hoc
etiam, quia hæc est dispositio iuris communis quæ debet ex-
tendi. sed in contrarium facit quod dixi in 7. no. quia hæc di-
spositio exorbitat a iure. Item quia glo. hic in determinatione
præcedentis quæstionis mouetur per verbum, officijs. sub quo
comprehenduntur hospitalia. 8. q. 1. apostolica. Et sic secus si
hoc verbum non fuisset appositum, quod puto verius intelli-
gendum de hospitali quod conferri potest laico. nam tale etiã
si in generali vocabulo possit dici beneficium, non est benefi-
cium ecclesiasticum, pro hoc verbum sonat titulum, & sic
cessat dispositio c. cum qui. præall. dictum tamen Lap. est tu-
12 tius. † Quarto quæro, si agitur causa super monachatu, an sit
locus huic cle. glos. in ver. beneficijs. ver. eadem ratione. dicit
quod sic. Pau. idem, & vltra rationes gl. inducit, quia etiam ex
monachatu consequitur quis præbendam monachalem, quæ
consistit in victu & vestitu, & alijs quæ per monasterium mi-
nistrantur. Item consequitur quendam locum qui satis est
officium. ad hoc de simo. de reg & cap. dilectus 2. quod ibi no.
Inn. Item monachandus postulatur a seipso vel ab eo in cuius
est potestate, vt no. Inn. de elec. officij. & sic comprehenditur
in ver. postulationibus. hanc tamen etiam rationem tangit gl.
& intelligit Pau. hoc verum de monacho adstricto regulæ in
specie, non autem in genere tantum, pro hoc etiam quod no.
Host. de regu. c. fi. vbi dicit quòd causa monachalis debet ex-
13 pediri sine libello. † Quinto quæro, quid de causa super cano-
nicatu regulari. dic vt in eadem glo. quæ dicit hanc cle. locum
habere per verbum canonicatibus, positum in tex. & idem
Pau. Et ea hac gl. no. singulariter quòd nomine canonicatus
14 venit etiam canonicatus regularis. † Sexto quæro, quid de cau-
sa conuersi. dicit Pau. idem si est in totum datus 17. q. 1. vt lex.
& quod ibi no. & de priuile. vt priuilegia. hæc tamen iura lo-
quuntur de oblatis. de conuersis autem religiorum dic hoc
procedere indistinctè. nam profitentur substantialia regulæ,
& gaudent priuilegio monachorum. de sent. excom. non du-
bium. & c. parochianos. & c. ex tenore. Septimo quæro, quid
de causa super clericatu. exemplum per c. si iudex. de sent. exc.
lib. 6. dicit Pau. quod si principaliter agitur de clericatu, non
habet locum hæc cle. quia cessant eius verba quo ad hoc. Item
cessat causa huius dispositionis, quia longa dilatio non est in
hoc casu periculosa, secus si accessoriè. exemplum de transa. ex
literis. vt si contra petentem beneficium opponitur quòd non
est clericus: nam tunc cum in principali procedat hæc cle. er-
go & in accessorio. arg. de do. inter vir. & vxo. de prudentia. &
15 de reg. iur. accessorium. lib. 6. † Octauo quæro, si agitur de be-
neficio vt de proprietate. gl. in ver. beneficijs. dicit non esse lo-
cum huic cle. cum hæc quæstio non sit beneficialis. quod dic
vt in ca. idem Lau. secundum quem non subest ratio periculi
propter moram, sicut quando agitur de titulo. Idem etiam
Pau. & Genz. Opp. ad hoc, quia non potest negari quin talis
causa contingat causam beneficialem, & sic est locus huic cle.
per id quod inf. dicit: ibi, eas quoquo modo tangentibus. Sol.
Lau. ꝙ debet exponi eas scilicet ecclesias. & aliud est causa, &
aliud est res ex qua causa oritur. pro hoc de ver. sign. forus. &
hoc sentit etiam gl. ibi, nec hic dicitur de causis ecclesiarum.
Opp. ad idem, quia si agitur de proprietate decimarum, cau-
sa censetur decimalis, vt dicit glo. in ver. decimis. in fi. Solu. vt
ibi, & inf. dico. q. 14. sed Lap. intelligit determinationem præ-
cedentem esse veram si de proprietate beneficij ex vtraque
parte agitur, secus si de proprietate per vnam partem agitur
vel excipitur, & per aliam vt de beneficio defenditur, quia tũc
idem ac si de beneficio tantum ageretur, quia sufficere debet
qualitercunque ageretur vt de beneficio, dummodo non tan-
tum vt de proprietate. quæ ratio petit principium. & dic me-
lius quòd debet ponderari id quod principaliter deducitur, sci-
licet causa proprietatis, licet reus se defendat ratione tituli, cu-
ius prætextu sua interest. de re iud. c. pen. & quod ibi nota. Cau-
sa tamen tota dicitur de proprietate. si autem æquè principa-
liter deduceretur, proprietas & titulus beneficij erunt duæ
causæ diuersæ, & in altera est locus huic cle. in altera non, nisi
diceremus naturam reconuentionis quando per reconuen-
tionem deduceretur operari vt pariter procederetur in causa
reconuentionis vt in principali. de mu. peti. c. 2. quòd quando
procedat dixi ibi, & in c. 1. illius tit. & de hoc inf. de ver. sig. cle.
16 sæpe. ver. non sic. in gl. in ver. voluerit. † Nono quæro, si agitur
ad remotionem beneficiati. gl. ea distinguit, an negetur fœdus
coniugij spiritualis, vt quia negatur eum electum, vel dicatur
eum non habere titulum: an vero petatur remoueri propter
crimen. primis duobus casibus dicit esse locum huic cle. vlti-
mo casu non. exemplum cum negatur habere titulum, vt si
dicatur ꝙ simoniacum habuit ingressum, vel ꝙ non fuit ele-
ctus a canonicis, vel ꝙ per metum fuit electus, vel quid simile.
Lau. & Genz. in hoc contradicentes ꝙ quando negatur habe-
re titulum, vt in exemplis nunc positis, non est proprie quæ-
stio super beneficiis, sed potius contra personas institutas, &
hoc siue criminaliter siue ciuiliter agatur. arg. vt li. non con-
testa. c. 1. de reg. iur. beneficium, lib. 6. de transa. super eo. cum
ibi no. dic ꝙ quandoque negatur titulus ex aliqua causa quæ
infert nullitatem ipso iure. & vera est gl. quia causa est benefi-
cialis, ex quo habet discuti an conuentus habeat titulum vel
non, vt quia dicitur indignus in dignitate, de qua in iure expri-
mitur quòd non teneat institutio. de elec. cum in cunctis. &
c. dudum 1. & c. bonæ 1. & c. per inquisitionem. quandoq; ne-
gatur titulus, non tamen ꝙ inferatur nullitas ipso iure, & tunc
vera est opi. Lau. & Genz. Sed nec in hoc gl. contradicit, imo
17 idem vult. & idem Pau. † Decimo quæro, si agitur de beneficio
possessorio, an est locus huic cle. vt finge ꝙ beneficiatus dicit
se spoliatum. Ber. dicit ꝙ sic, quia hæc causa tangit causam be-
neficialem, quia etiã de titulo suo in possessorio saltem proba-
bilitet

ADDITIO.

a De beneficijs. Adde gl. in cle. per literas. de præben. Archid. in c. 1. de eo qui mit. in poss.

biliter tenetur facere fidem, vt no. gl. de resti. spo. in literis. & c.
ex transmissa. vt li. pen. c. 1. lib. 6. Item hæc causa possessoria est
beneficialis, quia de beneficio potest agi petitorio & possesso-
rio. inf. de sequest. cle. vnica. Item continentia petitorij & pos-
sessorij non debet diuidi. C. de iudi. l. nulli. de sequest. c. 1. Item
facilius procedi debet in possessorio quam in petitorio. C. qui
legi. perso. l. fi. Opp. ad hoc de l. naturaliter, §. nihil, ff. de acq.
pos. Sol. ꝙ proprietas & possessio nihil habent commune quo
ad hoc, quod sententia lata in vno præiudicet in alio, sed in
multis habēt communionem, vel quod loquitur in profanis.
Opp. ad idem sup. vt li. nō conte. c. 1. per quod multi, vt refert,
tenent contrarium. Sol. ꝙ ibi odium in separatione coniugis
& fauor coniunctionis hæc inducunt, quæ hic cessant, & dicit
ꝙ ita vidit seruari in palatio Papæ. Opp. ad hoc, quia causa su-
per possessorio beneficij non est spiritualis, vt not. gl. de iura.
cal. literas. quæ est notabilis. Sol. sta contrario. & per illam glo.
non placet opi. Ber. & rationes eius tolluntur, quia non est ve-
rum ꝙ agens possessorio recuperandæ super beneficio teneat
docere de titu. d. cap. in literis. quod dixi. de resti. spol. ex parte.
18 †Vndecimo quæro, si agitur super beneficijs secularibus. dicit
gl. in ver. ecclesiasticis. non esse locum huic cle. si in ecclesiasti-
co foro tractentur. quod no. & pone exemplum de beneficio
collato alicui tanquam benemerito, vel de alio beneficio ca-
dente in laicum. de præscr. ad audientiam. de pœ. ad aures. & c.
in quibusdam. Et idem Lau. Pau. & Genz. & dicit Lau. quo ad
verbum beneficijs, hanc cle. locum habere in casibus in quib.
locum habet c. vt circa. de elec. lib. 6. Et eius declaratio posita
in cle. constitutionem. in princ. de elec. sed non puto hanc cle.
restringendam, prout ibi, quia verba sunt hic latiora quam in
19 c. vt circa. de elec. in 6. † Duodecimo quæro, in eo quod dicit
de decimis, de quibus decimus procedit quod hic dicitur. gl. in
a ver. de decimis.[a] intelligit de debitis iure diuino. secus si iure
speciali, per literam quæ sequitur ibi, ad quarum præstatio-
nem &c. Sed non videtur facere propter dictionem, etiā, quæ
probat idem esse de alijs decimis. pro hoc quod dicitur hic
in hac gl. in fi. Pau. tamen concor. cum gl. & idem Genz. quia
secundum eum in alijs decimis cessāt ratio expressa in tex.
Item in illis cadit præscriptio, sed contra debitas de iure diui-
no non. cōtra tamen est, quia causa decimarum est spiritualis
etiam si alicui debeantur de iure speciali. Sed propter authori-
tatem gl. quæ a nemine reprobatur, communiter statur ei. Et
ad dictionem, etiam, dic vt in gl. & dic quód non probat idem
esse in alijs, sed potius contra, quia hæc litera duo exigit. Pri-
mum ꝙ sit causa super decimis. Secundū ꝙ sint tales, ad qua-
rum pręstationem possunt hi qui tenentur, cogi per censuram
ecclesiasticam. in decimis autem debitis de iure speciali non
20 haberet locum hæc coactio. Ex hoc infertur ad seq. q. † Deci-
motertio quæro, de decima papali. dicit eadem gl. non esse lo-
cum huic cle. pro hoc quod dixi in proxi. q. quia ad talem de-
cimam soluendam non posset quis cogi per censuram eccle-
siasticam, quod videtur exigere hæc cle. quæ tanquam exorbi-
tans a iure communi non debet extendi. Decimoquarto quę-
ro, si non est quæstio cum debitore decimæ, sed inter duas ec-
clesias de iure decimandi. dicit eadem gl. quód locus est huic
cle. Opp. ad hoc de eo quod dixi sup. q. 7. ꝙ causa non est bene-
ficialis, si est super proprietate beneficii. Opp. ad idem de eo qđ
sequitur ibi, ad quarum etiam pręstationem & c. quia hoc casu
non est locus tali coactioni. gl. sol. vlnmum ꝙ per illa verba, ad
quarum etiam præstationem, non fit restrictio, sed interposi-
tio. quod probat ex dictione, etiam, quæ implicat idem esse in
alio casu. sed contra hoc est quod dicit hæc gl. in prin. & quod
dixi sup. q. 12. Sol. verius est quod hic dicit gl. propter naturam
dictionis, etiam. Ad aliud respondet glos. quod licet causa su-
per proprietate ecclesiæ non sit beneficialis, negari tamen ne-
quit, quin super proprietate decimarum sit decimalis, quod
singulariter no. & idem Pau. Mat. autem tenet contrarium.
pro gl. facit, quia si contenditur de proprietate beneficij, nihil
deducitur per quod perueniatur ad contentionem super titu-
lo beneficij, vt quando vnitur beneficium alteri vnione trans-
fusiua ita ꝙ extinguitur titulus, de quo no. ne sede vacan. c. 1.
sed si contenditur super iure decimandi, non videtur diuersi-
tas inter pruprietatem & titulum, quia ipsum ius decimandi
21 complectitur vtrunque. quod est subtile. † Decimoquinto, si
est quæstio inter duos super successione feudi antiqui decima-
rum. habui de facto. videtur ꝙ non sit decimalis per id quod
dicit gl. in ver. decimis. in princ. etiam præsupposito quód ve-
rum sit id quod dixi in proxi. q. quod causa super proprietate
iuris decimandi sit decimalis. nam in casu præmisso non de
iure decimandi, sed de successione feudi agitur, quod est fa-
ctum distinctum a causa decimarum. Item presupposito quód
de iure decimandi quæri deberet, adhuc idem videtur per
hanc gl. in princ. quæ vult hanc cle. procedere solum in deci-
mis de iure communi debitis. in casu autem proposito non de
iure communi, sed speciali ex causa feudi. pro hoc quod dico
de deci. cle. 2. q. 2. Opp. ad hoc, quia causa feudi decimarum est
de decimis antiquitus debitis de iure communi, licet tale ius
sit translatum in vasallum. debet ergo vti eodem priuilegio.
arg. de iurepat. c. vnico. lib. 6. illud tamen potius facit contra.
sed pro hoc ff. de reg. iur. l. qui in ius. & regu. is qui in ius. lib. 6.
Sol. contrarium est difficile. & Rota deci. 50. stat contrario,
pro hoc, quia licet sit quæstio inter laicos, tamē litigant de de-
cimis. & sic fit locus huic cle. quæ locum habet, etiam si causa
quoquo modo tangit causas. de quibus hic vt in litera. sic ēt si
de iurepatronatus est quęstio, licet sit inter laicos, causa tamen
est ecclesiastica. eo. ti. quanto. Et hoc tenendo ad gl. quæ dicit
hanc cle. procedere in decimis debitis de iure communi non
speciali, dic ꝙ procedit de decimis quæ habuerunt originem
de iure speciali, vt ex pacto. quod secus est in casu præmisso, &
22 hoc tutius. † Decimosexto quæro, in eo quod dicit, eos qui te-
nentur ad decimas, posse cogi ad eas præstandas per censuram
ecclesiasticam, quid si ex longa consuetudine antiqui perce-
perunt. dicit Lau. quód si sine titulo, potest contra eos procedi
sicut contra agricultores, quia principaliter tenētur, cum prin-
cipaliorem consensum præbeant. 24. q. 3. quia aliorum. sed in
hoc debet intelligi quod possint cogi per hanc cle. ad eorum
instantiam, quibus de iure communi debentur per id quod
23 dixi sup. 4. proxi. q. † Decimoseptimo quæro, nunquid contra
aduocatos & alios potentes qui detinentibus fauent, poterit
eodem modo procedi. Lau. ꝙ sic. & similiter contra audien-
tes pœnitentias, qui in foro animæ remittunt seu non consu-
lunt vt soluant. pro hoc de offi. deleg. c. 1. de sent. exc. quantæ.
23. q. 3. non inferenda. quod vltimum de audientibus pœni-
tentias non procedit, quia ex his quæ fiunt vel omittuntur in
foro pœnitentiali, non pōt in iudiciali, nec econuerso. 33. q. 2.
24 admouere. de spon. tua. † Decimooctauo quęro, quid de priore
rurali qui multas possessiones ratione sui prioratus colit in pa-
rochia alicuius, & retinet sibi decimas, quia dicit possessiones
esse in dote sui prioratus, iuxta c. nouum genus. de deci. vel es-
se noualia propriis manibus vel sumptib. culta. de deci. ex par-
te. an si petuntur, procedetur secundum hāc cle. videtur quód
non per id quod dixi sup. q. 13. In contrarium quod dixi quæst.
14. & quia contra istos non soluentes est ius commune. de de-
ci. statuto. §. cæterum. lib. 6. quod dicit Lau. verius, secus ta-
men dicit si interuertendo possessionem nomine suæ admi-
nistrationis vendicaret ius decimandi ex consuetudine, priui-
legio, vel pręscriptione. de deci. cle. religiosi. de præscri. auditis.
25 cum si. † Decimonono quæro, an possit fieri compositio[b] cum
b laicis de aliquo certo dando ecclesiæ pro decimis, quod sit
minus debito. quód sic, inducitur de transa. statuimus. vbi hoc
videtur tenere Host. Sed Ber. hic dicit illud c. nihil facere, quia
loquitur cum est quæstio inter duas ecclesias. quod no. glos. de
reb. eccl. non alie. vt super. & dicit Ber. hoc verum in decimis
prædialibus, in quibus non valet talis compositio, nisi interue-
niat authoritas Papæ. Et sic dicit curiam seruare. de hoc dixi
26 de rer. permu. exhibita. † Vicesimo quæro, nunquid rector ec-
clesiæ possit obtinere literas monitionis pro decimis in futu-
rum soluendis. videtur quód sic, per id quod dicit glos. in ver-
c bo, præmoniti.[c] Sed illa gl. potest intelligi de monitione quæ
fit pro decimis non solutis. de quibus dico in seq. q. pro hoc
etiam inducitur de deci. peruenit. in contrarium de sent. exc.
Romana. §. caueant. lib. 6. Arch. de sen. excom. c. 1. lib. 6. quo ad
id quod quęritur de excommunicatione quod ferri possit pro
futuris culpis, dicit quod interdum trahitur excommunicatio
ad futura, non tamen enumerat istum casum. Aliialiter di-
cunt vt Io. And. in d. c. caueant. Ber. & Io. de Lig. dicunt quód
possint fieri literæ monitionis & excommunicationis etiam
pro decimis futuris, per c. peruenit. præalle. & quia ius decimæ
est ius seruituris. & in seruitutibus tractus futuri temporis spe-
ctat ad iudicem, vt no. de sepul. in nostra. pro hoc quod dico
inf. q. seq. ad §. caueant. dicit quód fallit in casibus specialibus
& procedit in aliis, in quibus ex sui natura tractus futuri tem-
poris

ADDITIONES.

a Vinc. God. Decimæ an sint de iure diuino vel positiuo, hoc ponitur in addi. ad Fel. in c. causam, de præscrip. vbi concluditur esse de iure diuino contra theologos. quod enim sint ex præcepto Dei, tradit Pet. de Vbald. in tract. de Cano. episc. & paroc. c. 5. §. quoniam, nume. 2. habetur in lib. 11. trac. fol. 263. & quód ex præcepto Dei sint, scribit Vgo. de offi. quatuor præl. de munorum excusat. nu. 2. vt habetur in lib. 8. tract. fol. 97.

b An possit fieri compositio. Adde Doc. in c. cum sit. de deci. glo. 1. c. 2. de deci. Io. And. in c. pe. de confir. vti. vel inut. Bar. Bri. in q. dominicalibus. q. 49. Vin. God. Compositio quid. Vide per Ias. Inst. de ac. in prin. nu. 43. & 46. & Fel. in c. nouit ille. col. 1. post med, de iud.

c Glo. in ver. præmoniti. Adde ad intellectum istius gl. c. Romana. in §. caueant. de sent. excom. lib. 6.

27 poris non solutis non spectat ad iudicem. † Vicesimoprimo
quæro, de decimis præteritis non solutis, quomodo procedi-
tur contra non soluentes. Glo. in verbo, coerceri. & in verbo,
præmonitis. vult ꝙ possit fieri generalis monitio cum excom-
municatione. & sentit idē de decimis futuris in eo ꝙ respon-
dit ad §.caueant. & de hoc sup. q. proxi. Et tradit Lau. formam
literarum monitoriarum, quia dicit iudex, monemus vos vt
intra tot dies, pone 30. pro primo secundo & tertio perempto-
rio. quorum 10. pro primo 10. pro secundo. & 10. pro tertio
peremptorio assignamus decimas de fructibus talium posses-
sionum sitarum in tali parochia, soluatis eidem vel restituatis,
alioquin exnunc prout extunc in his scriptis vos excommuni-
cationis sententia innodamus. quod no. in practica. & pro hoc
de sen. exc. lata sub conditione. de app. præterea. 2. vbi de hoc.
Vicesimosecundo quæro circa hoc, an antequam faciat lite-
ras, recipiat aliquam informationem. dicit Lau. ꝙ sic, quia se
informabit summariè ꝙ possessiones sint in parochia ad in-
star illius qui vult missionem in possessionem facere. de quo vt
28 li. non contest. quoniam §. ꝙ si super. † Vicesimotertio quæro,
an iudex ex officio possit cogere no soluentem decimas. Lau.
ꝙ sic, quia imminet periculum animę si non soluuntur. de de-
ci. prohibemus. & ita in talibus exuberat officiū iudicis. de iu-
di. nouit. de offic. ord. cle. 1. vnde secundum eum dumtamen
constet possessiones ex quibus decimæ petuntur esse infra li-
mites parochiæ, vel homines recipere ab ea sacramenta eccle-
siastica quo ad personales decimas, vel animalia depasci in pa-
rochia sufficit ex quo iure communi scripto decima debetur
parochiali ecclesiæ. de deci. cum contingat. & ius commune
notorium est & tanquam notorium debet sciri. 1. q. 3. §. notan-
dum. Et ideo in contrafacientem tanq̄ notoriè delinquentem
potest aduertere iudex ex suo officio, adeo ꝙ non est necesse
ꝙ causa in iudicium deducatur vel testes admittantur. pro hoc
quod no. de si. presby quoniam & per Inno. de of. vic. cap. 1. Et
poterit procedi sine vlla alia iuris solennitate. idem Genze. &
per hæc quæ dicta sunt in hac q. & duabus præcedentibus dicit
Lau. non esse opus in literis monitorijs contra non soluentem
decimas ponere causam illam, nisi causam rationabilem vo-
luens allegare & probare, ad quod faciendum vobis talem
diem peremptoriam assignamus. Opp. ad hoc & ad superius
dicta quod non possint fieri tales literæ cum non debeat sen-
tentia ferri contra nō citatum. de maio. & obe. inter quatuor.
Sol. ista contraria. & dic quod literæ debent esse conditiona-
les. vt quia narretur decimas nō esse solutas, & adijcitur quòd
si verum est quod non soluerit, monet vt soluat tam præteritas
quam futuras cum tempus erit, alias excommunicet, & adij-
ciat clausulam, ꝙ si senserit se grauatum, veniat ad docēdum.
potest esse enim ꝙ legitima ratio eum tuetur, vt quia priuile-
giatus est super decimis nō soluendis, vel quid simile. pro hoc
quia etiam alias licet per receptionem secundi beneficij cura-
ti vacet primum simile ipso iure & possit cōferri, tamē in dan-
da possessione citatur possidens, de præb. licet 2. lib. 6. quando
autem literæ monitoriæ & præceptoriæ habent clausulam
prædictam, si is contra quem diriguntur, tunc comparet intra
terminum & offert se docturum de grauamine & velle stare
iuri, resoluuntur literæ in simplicem citationem, & earum ef-
fectus per comparationem tollitur. quod dixi de cau. pos. c. 1.
29 † Vicesimoquarto quæro, in eo quod dicit de matrimonijs,
a [a] quando dicatur agi de matrimonio ad hoc vt sit locus huic
cle. Sol. vt in gl. in verbo, matrimonijs. & idem Pau. & Genze.
Vicesimoquinto quæro, si agitur de crimine adulterij ad se-
parationem thori. dicit eadem gl. quòd non est locus huic cle.
idem Pau. quia tunc non est causa matrimonialis, sed potius
accusatio mista ad pœnam imponendam vel separationem
thori faciendam. de procu. tuæ. vt li. non contest. c. 1. Et idem
Genze. quia hæc constitutio non est laxanda. pro hoc vltimo
30 est quod dixi sup. q. 13. † Vicesimosexto quæro, si agitur de
b sponsalibus.[b] dicit gl. eadem locum esse huic cle. quia sponsa-
liorum causa tangit matrimonium. idem Pau. quia sunt pro-
missio contrahendi matrimonij 30. q. 5. nostrates. ff. de spon.
31 l. 1. † Vicesimoseptimo quæro, si est quæstio successionis in
qua incidit quæstio de natali & sic de matrimonio. gl. ea. in fi.
distinguit an quæstio principalis sit coram iudice ecclesiasti-
co, & non est locus huic cle. an coram seculari, & tunc cum ex-
ceptio prædicta remittatur ad ecclesiasticum erit locus huic
32 cle. & dic vt in ea. & idem Pau. † Vicesimooctauo quæro, si
c Christianus[c] de nouo baptizatus petit separari ab vxore infi-
deli quæ non vult sibi cohabitare sine contumelia creatoris.
Lau. dicit esse locum huic cle. cum agatur de fœdere matrimo
nij. & hoc etiam vult gl. in ver. matrimonijs. ver. quòd autem.
33 † Vicesimonono quæro, si agatur de matrimonio iam soluto
post mortem propter natalia successorum in bonis defuncti.
exemplum qui fil. sint legi. causam. vel propter alia matrimo-
nia coniungenda vel disiungenda. exemplum de proba. per
tuas. dicit Lau. locum esse huic cle. propter verbum, eas tangē-
34 tibus. † Tricesimo quæro, si agitur de dotibus restituendis. vr̄
idē, quia actio de dote sortitur priuilegia causæ matrimonia-
35 lis. pro hoc quod no. ff. sol. mat. l. 1. in glo. 2. † Tricesimoprimo
quæro, in eo quod dicit vsuris, quando in eis locum habeat
d hæc cle. glos. in ver. vsuris.[d] dicit ꝙ cum petuntur vel petitur vt
36 vsurarius illas compenset. & idem Genze. † Tricesimosecun-
do quæro, si reus dicit ꝙ non tenetur compensare. exemplum
de vsuris. salubriter. dicit eadem gl. adhuc idem. Lau. vr̄ tenere
contrarium. dicit enim ꝙ si agatur de retentione vel recupera-
tione vsurarum in casibus in quibus hoc facere licet, puta in
dote & similibus, non procedit hæc cle. cum cesset ratio peri-
culi animarum, nec in hoc casu petuntur vt vsuræ, sed potius
vt interesse. ar. de arb. dilecti. & C. de vsur. l. cum allegas. quod
tenet Gen. sed possunt concordari, quoniam gl. loquitur quan
do per exceptionem hoc deducitur, & tunc ponderetur causa
principalis, quę est super vsuris. & opi. istorū procedit qn̄ prin-
cipaliter hoc deducitur, quia tūc non hēr discussionem, an cā
sit vsuraria, sed tantum an sit talis casus in quo non commit-
tatur vsura. tū etiā qn̄ principaliter deducitur, vr̄ verius quod
dicit gl. pp verbum, eas tangentibus. quod sentit Pau. exempli-
37 ficando illud verbum vt dico inf. q. 36. † Tricesimotertio quæ-
ro, si creditor petit debitum, & debitor excipit quod est vsura-
rium, an sit locus huic cle. gl. ea. dicit quòd non, nisi debitor pe
teret pronunciari contractum fęneratitium. idem Pau. vt di-
co. inf. q. 36. idem etiam Gen. dicit quòd si debitor excipiendo
petit pronunciari contractum fęneratitium, erit locus huic
cle. quo ad hoc ꝙ exceptio discutiatur per iudicem ecclesiasti-
cum, in ea erit locus huic clem. sicut dixi sup. q. 27. de excep.
38 natalitium. † Tricesimoquarto quero, si de vsuris agitur in fo-
ro seculari, dicit ea. gl. locum non esse huic cle. idem Pau. & est
mens gl. quòd in his quæ concernunt processum iudex secula-
ris seruabit leges & consuetudines seculares. quod tenet Io.
Cald. in q. disputata quæ incipit, statutis in solutione. sed hæc
quæstio præsupponit aliam an vsuræ possint peti in foro secu-
lari. in quo gl. ꝙ non, licet recitet opi. contrariam. qua præsup-
posita procedit quæstio præmissa. & hoc dicit de vsur. in ciui-
tate. in repeti. vbi dixi quando & quomodo possit secularis iu-
dex cognoscere, de vsur. clem. vnica. in prin. q. 18. Et quare cri-
men vsurarium sit ecclesiasticum, dixi de fo. competen. cum
sit. Tricesimoquinto quæro, in eo quòd dicit litera, quoquo
modo tangentibus. quid hoc importat. Sol. exponit Lau. siue
principaliter siue incidenter, dumtamen sit eadem ratio. arg.
de consti. translato. de transla. cap. 2. ex hoc infert quod hæc
constitutio est constitutiua non declaratina, pro hoc litera ibi,
constituimus. Tricesimosexto quæro, de exemplis in eo quod
dicit de tangentibus. Sol. vt in glos. in hoc verbo. Pau. latius
exemplificat quo ad electionem, vt si agitur de iure eligendi
ad quem spectat. de consue. cum dilectus. de verb. signifi. abba-
te. vel si dicitur electionem, licet confirmatam fuisse nullam,
vel si agitur contra electores vt puniantur secundum formam
cap. cum in cunctis. & cap. per inquisitionem. de elect. vel si di-
catur confirmatio nulla propter solennitatem omissam, vel
quia confirmans non habuit potestatem confirmandi. de ele.
si confirmationem. lib. 6. vel electum Vltramontanum in
concordia administrare non posse, vt quia negatur electio-
nem fuisse concordem. de elect. nihil. vel electam in abbatis-
sam non posse administrare cum negetur eam electam a ma-
iori parte. eo. ti. indemnitatibus. §. si vero. lib. 6. vel si opponit se
aliquis consecrando vt repellatur. de accu. super his. & secun-
dum Pau. similia exempla possunt reperi in postulatione &
prouisione. Quo autem ad id quod dicitur de beneficijs eccle-
siasticis, exemplificat Pau. de tangentibus quoties quæritur de
aliquo quod examinari & decidi non potest absque cognitio-
ne electionis, postulationis vel prouisionis, seu tituli illius be-
neficij, alias secus. vnde si rector petit pecuniam, licet opponatur
eum non esse in possessione rectoriæ, non ideo proceditur
secundum hanc cle. quia hæc quæstio non tangit in aliquo
causam

ADDITIONES.

a De matrimonijs. Adde de materia istius glos. in c. nec illud, 30. q. 6. & in c. his
ita, & in c. Agathosa, in gl. in ver. benedictionem, 21. q. 2.
Vin. God. Matrimonij causa grauis est. Grat. consi. 38. nu. 28. lib. 2.
b Si agitur de sponsalibus. Adde l. 1. & 2. ff. de sponsa.
c Si Christianus de nouo. Adde Doc. in c. gaudemus, de diuor.
d Glos. in ver. vsuris. Adde de materia istius gl. Fel. in c. ex literis. de iureiur. &
per Lanf. in repe. istius cle. Pau. de Eleaz. in cle. 1. de vsuris. 10, Mon. & Bal. in
c. 1. de vsu. lib. 6. Host. in summa. ti. de vsu. in § qua pœna, ver. fęnerator.
Host. in sum. tit. de pę. §. quibus, ver. sed qua forma.
Vinc. God. Vsurarum repetitio, quando fieri possit in foro seculari, scribit
Alex. in l. si non sor. in princ. de condi. indebi. & quòd vsuræ omni iure sint
prohib. tz. Dec. consi. 29. coi. 2. lib. 1.

causam beneficialem secundum Pau. quod no. Et pro hoc qđ
no.gl.in simili in verbo, vsuris.& quod dixi sup. q. 33. & 34. in
decimis exemplificat Pau.cum petuntur decimæ, & habet di-
scuti, an fundus sit in parochia vel non, vel an sint noualia vel
non, vel an decimæ debeantur mihi vel tibi, vel quid simile.in
vsuris exemplificat, vt si dicitur testamentum vsurarij non va-
lere.de vsur.quamquam.in fi. li.6. vel vsurarium sepeliendum
vel non.de vsur.quia in omnibus, inf.de vsu.cle. 1.vel si fideius-
sor petit vsuras a debitore quas soluit creditori. de fideius. per-
uenit. vel si petitur relaxari iuramentum. de iureiu. c. 1. & hoc
exemplum ponit etiam gl. vel si petuntur vsuræ compensari
cum debito, vel dicitur fructus extenuasse sortem. de pig.cum
contra.de vsur.c.1.& c.2. & c. conquestus. sed hoc casu glos. in
verbo, vsuris.vt dixi sup.q. 32. dicit hanc causam principaliter
esse vsurariam.dicit Pau.quod sic in c.conquestus.& c.salubri-
ter.licet opponatur quod non debeat fieri compensatio per il-
la iura, tamen attenditur potius, quia causa principaliter est
vsuraria. & eadem ratione dicit Pau. quòd si petitio fundatur
super contractu licito, licet excipiatur de vsura, non erit locus
huic cle. quod etiam tenet glos. in ver. vsuris. quod etiam dixi
39 sup.q.33.† Tricesimoseptimo quæro, in eo quod hic dr̄ ꝙ po-
test procedi summariè &c. an iudex cogatur in causis hic ex-
a pressis procedere summariè simpliciter[a] &c.glos.in ver.valeat,
dicit ꝙ non, & in ca ibi consulo.pro hoc, quod no. Spe.de arbi.
40 prope fi.& cum gl.concordat Pau.& Genze.† Tricesimoocta-
uo quæro, quid importent illa verba, simpliciter & de pla-
no &c.gl.in ver.figura.remittit ad no.in cle. sæpe. Pau. hic tra-
ctat aliqua quæ dicuntur per gl.in d. cle. sæpe. Et aliqua etiam
ibi non dicuntur: ideo verba eius refero. dicit ergo ꝙ in iure
aliquando dr̄ solum de plano, de iudi. nouit. ad fi. de sponsa.
cum in tua. ff. de off. procon. l. nec quicq̄. §. de plano.de accu.
leuia.de adult.miles.§.sexaginta. quis ordo in bo.pos.seruetur.
l.2.de quæstio.l.vnius.in fi.quandoque simpliciter & de plano.
de accu.sicut olim. quandoque, absque strepitu. de sta. mo. ea
quæ §.ꝙ si.ver.si autem.quandoque, de plano & absque strepi-
tu.de accu.olim. quandoque, sine strepitu & figura. de elc. in-
41 demnitatibus.§.si vero.lib. 6. † Tricesimonono quæro, si in re-
scripto aliqua de prædictis omittitur, vel si aliqua dictio in lo-
cum omissæ subrogatur, vt quia dicitur, de plano summariè
sine strepitu & figura iudicij.dicit Pau.ꝙ non per omnia est lo-
cus huic constitutioni, & cle. sæpe. & secundum eum oportet
vt nulla omittatur.de hoc aliter sentit gl.in d.cle. quæ vult suf-
ficere verbum, absque figura.& hoc verius, quod dixi in cle.ea-
dem, in princ. q. 6. Quadragesimo quæro, quid si omnes ex-
primuntur sine copula. dicit Pau.non curandum, quia sufficit
copula apposita ad vltimam.quod etiam tenet gl. in cle. sæpe.
42 in princ.vbi dixi q.7.† Quadragesimoprimo quæro, quid im-
portant specifice. dicit Pau. quòd verba, simpliciter & de pla-
no, non remouent substantialia iudiciorum. & quidam expo-
nunt.i.sine magna discussione, vt summatim iudex procedat.
alij dicunt idest sine scriptura & libello.arg.ff.de consti.princ.l.
1.scilicet vt remoueat strepitum non sedendo in prætorio, sed
alibi absque solennitate strepitus.ff.de adult.l.miles.§. sexagin-
ta. ff.quis or.in bo.pos.ser.l.2.quæ opi.non placet Inn. & Hosti.
de accu.olim.& Spe.de inquisitione.§.nūc tractemus.ver.quid
igitur. qui dicunt quòd etiam si addatur sine strepitu, semper
iudex seruabit iudiciorum ordinem in citationibus, libelli
oblatione & cæteris substantialibus. Sed si quid non substan-
tiale omittit, non vitiatur processus. Item aduocatorum & par
tium strepitum inutilem refrenabit. & dicit Pau. quòd si dici-
tur simpliciter, & nihil aliud, intelligitur remoueri intricatio
ordinis iudiciarij, vt iudex remoueat dolosas protelationes &
exceptiones, & bona simplicitate canonica ponderata in iu-
dicio procedat. Sed si dicit, de plano, potest exponi idest sine
strepitu, vt iudex non cogatur sedere pro tribunali, vbi consue
uit ius reddere, sed etiam domi vel alibi possit cognoscere &
diebus ob vtilitatem hominum feriatis, ff.de dam.infec.l. 3.§.
pen.de inter.act.l.4 §.fi. Sed libellus offertur. d. §. sexaginta. &
probationes plenæ requirentur.de accu.olim. & d.cap. nouit.
Item si lex dicit quòd procedatur extra ordinem, dicit Pau.
idem esse, saluo ꝙ forte tunc non porrigetur libellus, ff.de reli.
l.si quis sepulchrum, ff.de of.præf.vr.l.1.§.patronus, & d.l.leuia.
43 & d.§.de plano. † Quadragesimosecundo quæro, si dicitur se-
miplenè siue summariè. dicit Pau. sufficere summariā cogni-
tionem & semiplenam probationem. quod no. Spe.de offi.iu-
di. §. postremo. ver. tertio dicendum. Contrarium dixi vt lite
non conte.quoniam.§.quòd si super.quia etiam in summarijs
quo ad probationes requiritur plena cognitio, si debet fieri
44 graue præiudicium, vt in danda vera possessione.† Quadrage-
simotertio quæro, si dicatur, sine strepitu iudicij. dicit Pau. ꝙ
tunc iudex reprimet procuratorem aduocatorum, vel par-
tium clamosam garrulitatem, & sophisticas cauillationes, &
iuris subtilitatem perniciosam.arg.de præscr.nihil 5. q.4.in lo-
co. & simpliciter & pure considerabit facti veritatem. arg. de
syndico. c. vnico.de iudi.dilecti.de deci.ad audientiam. quod
no. Host. de statu mona. ea quæ. ver. ꝙ si abbas.repellet etiam
exceptiones & appellationes frustratorias, & refrenabit mul-
titudinem testium, sed libellus dabitur & substantialia cætera
obseruabuntur. Sed in non substantialibus exuberabit iudicis
officium & per eorum omissionem non vitiabitur processus,
45 vt etiam sup. dixi q.41.† Quadragesimoquarto quæro, si addi-
tur, sine figura. dicit Pau. quòd eorum quæ in iudicio respi-
ciunt figuram, quædam sunt acta causæ, de quibus de testi.
causam. Alia per quæ instruitur & deciditur causa, vt confes-
siones, probationes, & attestationes, & similia factum respi-
cientia, & talia non tolluntur. quædam respiciunt solennita-
tem iudicij, & talia siue respiciant partem alteram vel vtran-
que, siue iudicem, tolluntur.de hoc in cle.sæpe.ver.non sic.vbi
46 dixi q.2.& pro hoc ff.de leg. 1.seruus vetitus.† Quadragesimo-
b quinto quæro, nunquid alius quam Papa[b] potest committere
causam cognoscendam sine strepitu & figura iudicij. Spec.de
leg.§. superest. ver. nunquid. & Mat.hic dicunt quòd non: pro
hoc quia inferior a Papa non potest immutare dispositio-
nem canonicam.sup. de elect.clemen. 2. Idem no. glos. in cle-
men.sæpe.in prin.vbi dixi, q. 10.& 11.

ADDITIONES.

a Simpliciter. Adde per Lanfr. in repe. cle.sæpe, de ver.sig.
Vinc. God. Simpliciter quomodo intelligatur. Bar. Alex. & Doc. in l.1.§.si quis simpliciter, in fi.ff.de verb.obli.& Bar.& Alex.in l.1.col.1. ff. de vulg. & pup & Fel.in d.c.causis,§.præterea, de offi. & pot.iud. dele.

b Nunquid alius quàm Papa. Adde Abb. in c. venerabilis, in 4. col. de iudi. Abb.in c cæterum, in 7.col.de iura.calum.
Vinc.God.Vide Bar.de ista clausula, sine strepitu.in extra.ad reprimen.vers. sine strepitu.& Oldr.consi. 115.in iudicio est considerare.

De foro competenti. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest regulariter exercere iurisdictionem suam in diœcesi aliena.*
2 *Iniuria quæ fit personæ ecclesiasticæ fit ipsi ecclesiæ.*
3 *Prælatus potest punire iniuriam sibi factam quatenus ecclesiam concernit.*
4 *Malitia non debet remanere impunita.*
5 *Aduersarium suum quis minus grauare potest quando agitur de iustitia reddenda.*
6 *Citandi modus qualis sit, vt quis personaliter vel ad domum citetur.*
7 *Citatio facta ad domum valet etiam si non peruenerit ad notitiam citati.*
8 *Processus factus extra diœcesim per episcopum, vt valeat, quinque requiruntur.*
9 *Scire quis præsumitur id quod fit publicè.*
10 *Citatio debet esse legitima vt valeat, & arctet citatum.*
11 *Prælatus an possit vti insignijs proprijs in aliena diœcesi.*
12 *Prælatus an possit absoluere ab excommunicatione extra diœcesim.*
13 *Clemen. vnica, de foro compe. an habeat locum in prælatis inferioribus ab episcopo.*
14 *Quid in prælatis superioribus.*
Adde ad idem nume. 17.
15 *Quid in confirmato & nondum consecrato in episcopum.*
16 *Episcopus an possit cogere subditum recipere ordines ab alio episcopo.*
18 *Episcopus si potest iudicare etiam in minima parte diœcesis, cessat dispositio cle. vnicæ, de foro compe.*
19 *Quid si episcopus potest manere & procedere in aliquo loco exempto suæ diœcesis.*
20 *Episcopus an possit sedere ad iudicandum in loco exempto inuitis exemptis in casu huius clemen.*
21 *Prælatus quando & qualiter dicatur residere in sua ecclesia.*
22 *Residere, verbum quid significet.*
23 *Episcopus expulsus ab inimicis si potest exercere suam iurisdictionem per aliquem qui sit gratus à persequentibus eum, an habeat locum cle. vnica, de foro compe.*
24 *Consiliarij & fautores qui dicantur. & nu. 25.*
26 *Consulens male quando teneatur de consilio.*
27 *Prælatus an & quando possit punire iniuriam sibi factam.*
28 *Locus insignis quis dicatur.*
29 *Locus vt securus dicatur, quæ sunt requisita.*
30 *Locus non tutus si assignetur alicui, an propter hoc possit appellari.*
31 *Expulsores qui dicantur, an etiam illi qui non admittunt venientem.*
32 *Mandatum si fiat alicui capellano vt aliquem citet, an sufficit quòd citet in ecclesia diebus dominicis.*
33 *Citandus si habet duo domicilia, an in ambobus debet citari vel in quo.*
34 *Et an hoc casu sufficeret fieri citationem in ecclesia cathedrali.*

35 *Citatio-*

35 *Citationis forma quæ habetur in cle.vnica, de foro competen. an sit generalis. vide.*
36 *Citandus si non impedit citationem ad se venire, sed alio impedimento impeditur, an cle. vnica, de foro compe. habeat locum.*
37 *Citatio si debet fieri in ecclesiis, de quibus ecclesiis intelligitur.*
38 *An autem expediat citationem fieri in pluribus ecclesiis.*
39 *Et an citatio talis sit tantæ efficacia vt arctet citatos in tota causa, ita vt non sit opus eos amplius vsque ad sententiam citari.*
40 *Iudex si aliquem citauit ad sententiam audiendam, si postea commisit alteri prolationem sententiæ, an sit iterum citandus.*

CAP. VNICVM.

QVamuis. Episcopi expulsi a proprijs
sedibus possunt in loco insi-
gni alienæ diœcesis vicinioris in suis diœce-
sibus procedere contra expulsores, consilia-
1 rios, & fautores citatos, prout hic dr̃. † No. ꝙ
a episcopus [a] non potest exercere iurisdictionẽ
in aliena diœcesi. de hoc in gl. 2. & per hoc 9. q. 3. per totum. &
9. q. 1. peruenit. 7. q. placuit. & ca. seq. de of. leg. nouit. Dicit ta-
men Mat. quòd episcopus existens extra suam iurisdictionem,
potest causam delegare. de quo no. de elect. si abbatem. lib. 6.
per Arch. & in Spe. de rescr. præsentatione, §. ratione. ver. si. &
hoc tenet gl. in d. c. nouit. Secundo no. pro allegatione genera-
li. de hoc in gl. 2. & ad hoc de præben. c. 2. 45. dist. §. huic etiam.
vbi de hoc. & in Spe. de dispu. & alleg. §. porro. ver. in summa.
& in hac gl. ibi, vestra. vbi dixi. & de elect. cle. constitutionem.
in prin. in 1. no. & in 1. & 2. contrario. Tertio no. de verbo, ini-
bi. inf. de regu. vt professores. Quarto no. ꝙ episcopus in quoli-
bet loco suæ diœcesis non exempto potest pro tribunali sede-
2 re ibi, aut earum parte. de off. ord. cum episcopus. lib. 6. † Quin-
b to no. quòd iniuria quæ fit [b] personæ, quæ est de ecclesia, fit ec-
3 clesię, ibi, irrogata ecclesijs. † Sexto no. quòd prælatus potest pu
nire iniuriam sibi factam, quatenus concernit ecclesiam, non
autem quatenus concernit personam. de hoc in gl. in ver. ec-
clesijs. Et dicit Pau. quod prælatus non potest remittere iniu-
riam sibi factam quatenus concernit ecclesiam. quod no. glo.
4 de sent. excom. contingit. † Septimo no. quòd malitia non de-
bet remanere impunita. in ver. impunita. est enim hoc contra
publicam vtilitatem. ff. ad l. Aqui. l. ita vulneratus 1. respon. de
iud. si longius, §. 1. de sent. excom. vt famæ. & dicit Pau. quòd
iniuria hoc casu remaneret impunita, quia archiepiscopus nul
lam habet iurisdictionem: & sic per alium iudicem ecclesiasti-
cum non posset puniri nisi per Papam. non est ergo iustum ꝙ
iurisdictionem quam alias potest exercere in causis ecclesiæ,
episcopus perdat propter proteruiam malignantium, ne ex cõ
tumacia quis efficiatur melioris conditionis. de dolo. contin-
5 git. de præben. cum qui. lib. 6. † Octauo no. quòd cum agitur
de reddenda iustitia, debet quis suum aduersarium grauare
quantominus potest, pro hoc hic in eo quod dicitur de loco vi
ciniori. Ratio secundum Lau. quia tanta est æquitas iudicialis
quod aliquid amaritudinis seu voluntariæ vltionis immisceri
non debet 23. q. 4. inter querelas. & §. præcedenti, qui incipit,
potest. nisi faciat quis bono zelo, vt aduersarius citatus con-
uertatur. 24. q. 1. qui contra pacem. & dicit Genze. quòd cum
hic non exigatur nisi loci vicinitas, non est curandum quan-
tum distet, cum hic non distinguatur, licet secus sit inf. §. eidẽ.
c Nono no. quòd debet locus esse tutus [c] citato. de ap. ex parte. &
dicit Mat. locum dici tutum esse eo modo quem dico inf. q.
6 21. † Decimo no. modum citandi vt quis citetur personaliter
vel ad domum. Et intelligit Lau. hanc esse alternatiuam ordi-
nis, vt primo citetur in propria persona, si commode potest.
vel si non potest, citetur ad domum, ita tamen quòd citator
non intret. alias teneretur actione iniuriarum, ff. de in ius voc.
l. plerique. sed denunciet ante ianuam. Et non refert an sit do-
mus propria vel conducta, ff. de dam. infec. l. 4. §. prætor. & si
hoc fieri non potest, citetur in ecclesia cathedrali, vt hic. vel in-
timetur amicis, vt no. de dolo. causam. Hoc tamen casu dicit
Lau. standum huic cle. & intelligit Pau. citandum personali-
ter si copiam sui facit in prouincia, alias non reputaretur con-
tumax, ff. quæ sen. sine ap. rescin. l. 1. §. item cum ex edicto. de
dolo. cum olim. & c. si. de cler. non resi. ex tuæ. quod dic vt dixi
de eo qui mit. in pos. c. si. Et intelligit Pau. de prouincia vulgari.
d. c. cum olim. & quod no. Arch. de fo. compe. c. 1. lib. 6. Et in
eo quod dixi hanc esse alternatiuam ordinis, dicit Pau. ꝙ pos-
set intelligi ꝙ stet propriè vel alternatiuè, & sic sufficiat. vel ꝙ
personaliter vel ad domum citetur. regula, in alternatiuis. lib.
6. Io. And apostillando hic tenuit primum contrarium, ꝙ sit
ordinis ad hoc de dolo & contu. causam. de offic. deleg. cum
plures. lib. 6. quod puto verius, vt ex quo aliud non exprimitur
in literis intelligatur s̃m alia iura, nec inducat vllam speciali-
7 tatem. † Vndecimo no. sufficere citationem fieri ad domum
etiam si nõ peruenerit ad notitiam citati. Genz. pro hoc quod
no. Inn. de accu. ad petitionem. de excel. præla. ex literis. & gl. ff.
quando app. sit l. 1. §. si. & quæ sen. sine ap. rescin. l. 1. Item cum
8 ex edicto, & idem Mat. † Duodecimo no. secũdum Pau. quin-
que quæ requiruntur in processu faciendo extra diœcesim.
Primum ꝙ locus sit insignis. Secundum ꝙ sit vicinior suæ diœ-
cesi. Tertium ꝙ sit securus episcopo quo ad morandum. Quar
tum quòd etiam sit securus quo ad iurisdictionem exercendã.
Quintum ꝙ sit securus citatis. Decimotertio no. casum in quo
d non sufficit vnica citatio [d] etiam si non contineat plura inter-
ualla si facta fuit vna die, sed requiritur ꝙ diuersis diebus. de
hoc 10 gl in ver. diebus. & in ca. ibi, quòd tribus. & æquum esset
9 quòd quatuor, ff. de iudi. l. & post. Pau. † Decimoquarto no. ꝙ
pręsumitur quem scire id quod publice fit. ibi, verisimilius prę
sumatur. de postu. c. 1. de præsump. quosdam. cum concor. &
dicit gl. in ver. præsumatur. quod hæc non est præsumptio iu-
ris & de iure, quæ dicitur fictio. in quo minus aduertenter lo-
quitur cum differant plurimum præsumptio & fictio. quod di
xi de spon. is qui, sup. de elec. quod circa. dictum tñ, quod tenet
gl. in eo quòd dicit quod non est præsumptio iuris, & de iure,
est verum. quod tenet etiam Lau. & Genz. Decimoquinto no.
de termino peremptorio statuẽdo. & dicit Genz. quòd ex cau-
sa potest statui in primo citatorio, ff. de iud. l. nonnunquam.
causa tamen expressã. de in integ. rest. tum ex literis. in fi. & lo-
co peremptorii cędunt tres citationes, quia vltima intelligitur
peremptoria etiam si non exprimatur. de hoc de offic. deleg.
10 consuluit. & per Inn. de accu. ad petitionem. † Decimosexto
no. quòd ratio vt arctet, debet esse legitima, ibi, legitime. puta
per nuncium vel literas. de offi. deleg. prudentiam. ff. de fideic.
lib. l. cum vero. §. fi. vel secundum Gen. dic legitime, puta ad
domum vbi personaliter non inuenitur. quod dic vt sup. dixi
in 10. & 11. no. vel melius dic legitimè secundũ naturam eius
de quo agitur. & quomodo debeat fieri citatio, sup. dixi in d.
10. no. Opp. ꝙ etiam citra hanc concessionem possit prælatus
exercere iurisdictionem extra suam diœcesim. arg. ff. de ado p.
l. si consul. de offi. præsi. l. 2. de offi. leg nouit. Sol. hic de iurisdi-
ctione contentiosa vt dicit gl. in ver. iurisdictionem. Et idem
Lau. Pau. & Gen. secus in voluntaria, vt in 3rijs. Secundo opp.
ꝙ etiã contra expulsores, fautores, & consiliarios non possunt
episcopi iurisdictionem exercere extra suam diœcesim. de cõ-
se. distin. 1. hic ergo. 11. q. 1. si quisquam. pro hoc quod no. V io.
de procu. petitio. Sol. illud verum de iure communi, sed hic
est specialis indulgentia. quod dic vt in gl. in verbo, indulgen-
dum. Idem Pau. de hoc per Arch. 72. distin. clericos. est autem
adeo speciale ꝙ cessante hac indulgentia, etiam de licentia al-
terius diœcesani, non posset ordinarius ibi trahere suos subdi-
tos. de off. ord. litigantes. lib. 6. & quod ibi no. in gl. 2. & gl. 3. §.
seq. in ver. indulgemus. quod tenet Lau. de Pinu dicens se vi-
disse Doctorem valentissimum in hoc errare. & in hac gl. in fi.
quomodo hoc faciat, dico inf. q. 15. Tertio opp. in eo quod per
mittit citationem fieri diebus festiuis d. c. fi. de fer. Sol. in hoc
casus est hic specialis, vt dicit gl. in ver. festiuis. & de hoc inf. q.
34. quandu autem & quomodo possit fieri citatio die feriata
pro non die feriata vel econuerso, dixi in d. c. fi. Quarto opp. in
eo ꝙ dicit posse cõtra citatos in forma quæ hic ponitur in ver-
bo, si vero. procedit ac si citati forent peremptorię, quod imo
possit procedi tanquam contra contumaces, sup. ti. 1. cle. 1. di-
cit Gen. quod cum hic dicatur ac si citati extitissent, & non di-
catur ac si personaliter citati, prout dicitur in d. cle. non cen-
sentur isti veri contumaces vt appellantes non audiantur, sed
proceditur ac si simpliciter essent contumaces, quia hæc cle.
in multis deniat a iure communi: ideo debet restringi & redu-
ci quanto plus potest ad ipsum ius commune. argu. de rescr.
causam. de consue. cum dilectus. Et ex hoc habetur casus in
quo impediens citationem ad se peruenire, non habetur pro
vero contumace. quod no. Quinto opp. de d. cle. dudum. &
sup. vt li. non conte. quoniam §. porro. Sol. Gen. quòd cõtraria
loquuntur

ADDITIONES.

a Episcopus. Adde gl. & Abb. in c. pastoralis. de offi. ord.
Vinc. God. Ratio adduci potest, quia episcopus in aliena diœcesi est, sicut priuatus. vnde potest ibi puniri si delinquat, Ruy. consi. 155. num. 7. lib. 4.
b Quod iniuria quæ fit. Adde Inn. in c. cum contingat de sent. excom. & an iniuriam illatam clerico ecclesia possit remittere.
Vin. God. Iniuria quid sit. Ruy. consi. 81. nu. 1. lib. 4.
c Locus esse tutus. Adde gl. in ver. nihil. in c. cum locum. de spon. Spe. tit. de offi. ord. in §. 2. & Spe. ti. de iurisd. om. iud. in §. 6.
Vinc. God. Vide gl. in c. accedens. el. 2. vt li. non conte. & cap. cum R. canonicus. de offi. deleg. Paris de Pu. in trac. de syndic. §. viso de modo cap. de oth. syndic.
d Non sufficit vnica citatio. Adde Inn. in c. ad petitionem. de accus. Abb. in c. fi. de ap. Doct. in c. consuluit, de of. deleg.

loquuntur in certis casibus & specialibus, quod non est verum
quo ad §.porro. vel secundum eum aliud in illis qui procurãt,
ne ad eos perueniat citatio, vt in contrarijs. Aliud in alijs qui
procurant ne in certis locis hic in tex. expressis citentur, de qui
bus hic, quod no. & sic §.porro. loquitur de eo qui omnino im
pedit citationem ad se peruenire. Sed hoc non videtur proce-
dere, nam etiam in isto casu satis impedit qui non permittit
citationem peruenire ad locum in quo est, tamen dictum pu-
to verum propter specialem modum citãdi, de quo hic. Item
non solum procedit citatio de qua hic, quando citandi mali-
tiose impedimentum præstant ne ad eos perueniat, sed etiam
quomodocunque episcopi ausi non sint eos citare: quod in-
telligo etiam si hoc contingat sine facto expollorum, & tunc
est specialis casus in quo tenet citatio non facta personaliter,
nec ad domum, quod est propter culpam præcedentem ipso-
rum expellentium consiliatiorum vel fautorum: alias autem
de eo qui impedit ne ad eum perueniat citatio, dic quod non
est opus eum citari in locis vicinis, sed habetur pro citato eo-
ipso quòd impediuit ad se peruenire. quod no. de conces. præb.
si capitulo. lib. 6. in gl. quomodo. & probatur. ff. quod vi aut
clam. l. 1. §. sed & Aristo. §. fi. vbi modum probandi quod im-
11 pediuerit, ponit Bar. & de hoc dixi in d. §. porro. quæ no. † Quæ-
a ro circa id, quod dixi in 1. contrario, an proprijs insignijs [a] pos-
sit vti prælatus in aliena diœcesi. dicit Lau. quòd aut loquimur
de insignijs quæ designant honorem vt est mitra in abbate,
pallium in archiepiscopo. de præsump. cum in iuuentute. de
priuil. abbates. lib. 6. seu birretum in Doctore. 30. dist. si quis vi-
rorum. ibi, cum reuerentia &c. & talibus potest vti. de priuil.
apostolicæ. lib. 6. ff. de offi. procon. l. 1. aut de insignijs quæ desi-
gnant officium seu administrationem, sicut pallium in archi-
episcopo. sic exemplificat Lau. & in hoc contradicit ei quod
nunc dixi. Et hoc vltimum verius. item mithra & baculus pa-
storalis in episcopo, & talibus non potest vti sine speciali licen-
tia Papę. de vsu pal. ex tuarum. de alijs autem episcopalibus di-
cit Lau. quòd si prælatus vult vti eis exercendo aliquid de offi-
cio vel iurisdictione, puta degradare subditos, vel facere ordi-
nes, chrismare, vel absoluere ab excommunicatione, vel simi-
lia, non potest sine licentia illius diœcesani. 9. q. 2. per totum.
Sed si sine exercitio officij iurisdictionis potest hoc facere, pu-
ta cantare missam, prædicare, vel quid simile, pro hoc quod
no. 6. q. 3. scriptum. & de vsu pal. cap. fin. & de his dixi de priuil.
12 antiqua. & in eo quod dixi de absolutione. dic vt seq. q. † Se-
cundo quæro, in eo quod dixi sup. q. proxi. prælatum non pos-
b se [b] extra diœcesim absoluere ab excommunicatione, an hoc
sit verum. Ber. refert quòd aliqui auditores Palatij tenebant
quod prædixi. quod tenet Inno. de offi. leg. nouit. licet Host. ibi
distinguat inter excommunicatum ad instantiam partis, de
quo dicit procedere dictum Inn. & excommunicatum ex of-
ficio, in quo tenet contrarium. Sed Bertran. consuluit ad om-
ne dubium tollendum petendam licentiam diœcesani. Io. de
Lig. dicit opi. Host. esse veram. nam quando ad instantiam est
est excommunicatus in absolutione pars est citanda, & cum
causæ cognitione debet procedi. quod non potest fieri extra
diœcesim. Sed quando ex officio, non expedit citari. & sic non
requiritur strepitus iudicialis: vnde potius hoc est voluntariæ
iurisdictionis, quod dic verum quando solum vult denuncia-
re illum absolutum, quod tenet Gof. d. c. nouit. vbi dixi. Sed si
habet absoluere cum absolutio sit iurisdictionis, videtur indi-
stinctè non posse. quod tenet glos. in d. cap. nouit. nec procedit
quod dicitur non expedire aliquem citari. sufficit enim quod
verum est dicere actum esse iurisdictionalem, & non potest di
cere voluntariæ iurisdictionis. dato enim quòd nemo citetur,
ipse tamen iudex tenet locum partis. pro hoc de testi. cum cla-
13 mor. & de accu. cum oporteat. cum vtrobique notatis. † Ter-
tio quæro, nunquid hæc cle. procedit in prælatis inferioribus
episcopo. glos. in ver. episcopis. dicit quod non. idem Pau. &
Genz. Opp. ad hoc, quia eadem est ratio in alijs, ne iniuria ec-
clesiarum remaneat impunita, ergo idem ius. de transla. c. 2.
de confir. vti. cum dilecta. C. ad l. Fal. l. fi. Item concessum pri-
matibus, omnibus sub eis existentibus concessum videtur. C.
de aduo. di. iud. l. restituendæ. Sol. Genz. quòd quia hæc est in-
dulgentia specialis, non debet extendi. 7. q. 1. petisti. 26. q. 1. huic
etiam. cum enim exorbitet a iure communi, non debet trahi
ad consequentiam. regula, quæ a iure. lib. 6. Si enim conditor
voluisset de alijs intelligi, expressisset. de deci. ad audientiam.
2. q. 5. consuluisti, C. de cad. tol. l. vnica, §. si autem ad deficien-
c tis. Est ergo hoc concessum fauore episcopalis dignitatis. [c] arg.
de priuil. quod nonnullis. de offic. deleg. quia pontificali. lib. 6.
Ad contraria respondet quod non est identitas rationis, quia
maior est offensa in personis episcoporum quam inferiorum,
inf. de pę. si quis suadente. nec mirum, quia fungi dicuntur vi-
cibus apostolorum. 21. dist. in nouo. & quod plus est, legatione
Christi 7. q. 1. sicut vir. & c. omnis. & eius personam repræsen-
tant. 33. q. vlt. mulier. Et sic non immerito ex persona præsiden
tis maior reputatur iniuria, ff. de re mili. l. omne delictum, §.
qui in propositum. Inst. de iniur. §. atrox. Item quia inferiores
prælati etiam si suos expulsores non possint trahere intra illo-
rum districtum: possunt enim quòd possunt extra districtum
in diœcesibus suorum episcoporum. Opp. ad hoc, hæc conces-
sio est hodie ius commune, & sic extendenda per ea quæ no.
5. dist. ad eius. de priui. sane. de iur. cal. c. 1. Sol. Gen. illud verum,
quando id quod dicitur, est de iure communi conueniens. se-
cus si concessum sit ob priuilegium vel prærogatiuam perso-
næ, quo casu secus. arg. d. c. quòd nonnullis. & d. cle. si quis sua-
dete. de pę. fęlicis. lib. 6. quod no. & pro hoc quod dixi de pri.
antiqua. & hoc etiam tenet Pau. dicens hanc constitutionem
cum a iure communi exorbitet, ad consequentiam non tra-
14 hendam. regula, quæ a iure. lib. 6. † Quarto quæro, an in præla-
tis superioribus episcopo procedat hæc cle. dubium facit, quia
conceditur hic solum episcopis, nec debet fieri extensio, vt di-
xi in q. præced. Pau. tenet contrarium, cum omnes superiores
15 sint episcopi. 21. distin. in nouo. de sacra vnc. c. 1. † Quinto quæ-
ro, an in confirmato nondum consecrato in episcopum lo-
cum habeat quod hic dicitur. glos. in ver. episcopis. dicit quòd
sic. idem Pau. cum subsit eadem ratio, quia etiam confirma-
tus quo ad iurisdictionem est episcopus. de ele. transmissam.
pro hoc de iureiu. cle. ne Romani. Opp. ad hoc, quia ante con-
secrationem non est plene episcopus, cum non possit ea quæ
sunt ordinis vel consecrationis, quo ad quæ dicitur ecclesia va
care. d. c. transmissam. cum ibi no. Sol. Gen. quod indulgentia
huius cle. magis dignitati episcopali q̃ ordini conceditur. arg.
d. c. transmissam. & de transla. c. 1. & 2. Item hæc indulgentia
nulli est præiudicialis, vt inf. in fi. huius cle. Et sic tãquam fauo-
rabilis debet extendi quo ad ipsos, arg. de dona. cum dilecti, ff.
de consti. prin. l. vlt. Item hæc constitutio tanq̃ nouiter edita
debet trahi ad illum intellectum, secundum quem maiorem
effectum operari potest. arg. ff. ad municip. l. 1. in fi. de ver. sign.
16 abbate. † Sexto quæro, in eo ꝙ dicitur episcopum regulariter
non posse exercere iurisdictionem in aliena diœcesi, an possit
episcopus cogere subditum recipere ordines ab alio episcopo.
Host. de foro compe. significasti. dicit ꝙ non ratione ordinarię
potestatis, sed ratione delegatæ sic. nam sicut potest inuito
subdito causam delegare, ita & ordinationem, maxime si
subest causa. arg. de temp. ord. ex tenore. quod dicit Pau. ve-
rum si delegat ordinationem in sua diœcesi, secus si in aliena,
nisi subesset iusta causa, quare ordinare non posset ex proprio
impedimento, & alter episcopus non velit ad suam diœcesim
venire. regulare enim est quod subditus inuitus alij subtrahi
& submitti non potest nec ipse submittere se inuito prælato.
17 de præb. cum non liceat. C. de noua. l. 1. & d. c. significasti. † Se-
ptimo quæro, circa dicta in proxi. q. an sit verum indistinctè,
quòd episcopus de iure communi non possit exercere iurisdi-
ctionem in aliena diœcesi. dicit Pau. quod sic, non tantum de
episcopo, sed de quolibet alio primate superiore vel inferiore.
9. q. 2. nullus. & duobus c. seq. Opp. ad hoc de cen. c. 1. & fi. lib.
6. Sol. Pau. quòd ibi casus specialis, & ratio ibi dicitur. Sunt &
alij casus speciales secundum eum, vt si episcopus est negli-
gens. 9. q. 3. cum simus. de offi. ord. ad reprimendam. de senten.
excom. per tuas. Item cum vacat ecclesia cathedralis 12. q. 2.
non liceat, secundum Gof. qui hoc no. de offi. ord. pastoralis.
vbi multos casus no. in quibus metropolitanus habet iurisdi-
ctionem in subditos suffraganeorum. pro hoc quod no. 16. q.
6. placuit. vt in vlt. glo. Octauo quæro, in eo quòd dicit propter
metum, qualis debet esse. dicit Pau. quòd iustus & verisimilis,
qui possit cadere in cõstantem, alias non excusaret. quòd me.
cau. cum dilectus. & super hoc oneratur episcoporum con-
18 scientia. j. §. sane. † Nono quæro, quid intelligitur per verbum,
parte. gl. in hoc verbo, dicit ꝙ de qualibet minima particula,
adeo ꝙ si in quacunque parte diœcesis etiam minima, potest
episcopus iudicare, cessat hæc disputatio. idem Lau. Pau. &
Gen. Ex hoc no. singulariter ꝙ licet dictio, pars, intelligatur
de dimidia, tamen cum adijcitur dictio, aliqua, intelligitur
etiam de minima particula, dumtamen apta ad effectum, de
quo

ADDITIONES.

a An proprijs insignijs. Adde Doct. in c. 1. de aut. & vsu pal. Doct. in c. 2. vt li.
pen. Doc. in c. antiqua. de priuil. Doc. in l. 1. ff. de offi. procon.
Vin. God. Vide Bar. in tract. de Insig. & arm. col. 2. ver. sed quæro.

b Prælatum non posse. Adde Abb. in c. per tuas. de sen. excom.
Vinc. God. Adde quòd prælatus non potest in præiudicium ecclesiæ, etiam
permissa facere, nec remittere exceptiones ecclesiæ competentes. Alex. in l.
si fraudator, de his quæ in fraud. cred. Mar. Soc. consi. 18. prosequendo. versi.
quamuis. lib. 1.

c Episcopalis dignitatis. Adde c. venerabilis. de præb. & in c. Osius. 61. dist. gl.
in ver. manibus. in cle. fi. de renun. gl. in ver. episcopus. in proœ. 6.

quo quæritur, quod vult hæc gl. quæ est singularis. & sic dictio,
aliqua, ampliat significatum cum adijcitur alibi relatiuum re
stringit, ff. de au. & arg. leg. l. si quis legauerit. & quod ibi no. de
ali. & cib. leg. l. a filio. de hoc de ele. non resi. c. fi. sed aliud in re-
latiuo, quis, vt qui restringit subiectum præcedens, pro quali-
tatibus illis solis, quæ sequuntur ex dictis iuribus. Exemplum
dicit cap. fi. præallegatum, in ecclesijs quæ residentiam exi-
gunt &c. Et sic verbum ecclesijs, videtur importare ecclesias
non requirentes residentiam & requirentes, sed restringitur
per relatiuum, quæ, ad requirentes tantum. sed dictio, aliquis,
potius est signum & non relatio. & facit significationem eius
cui adijcitur esse magis particularem. ad hoc quod no. ff. de
19 hære. insti. l. hoc articulo. per Bar. † Decimo quæro, si in aliquo
loco exempto diœcesis suæ potest episcopus manere & proce-
dere dicit glo. eadem tunc cessare hanc cle. idem Pau. quia ne-
gari non potest quin locus exemptus sit suæ diœcesis, licet non
sit suæ iurisdictionis. ad hoc inf. de priuil. cle. 2. & idem Mat.
20 sed non sic expresse. † Vndecimo quæro, circa dicta in proxi. q.
an episcopus in loco exempto possit in casu huius cle. sedere
inuitis exemptis. glos. eadem sentit quod non in eo quod dicit
quod sedere potest in loco exempto si ibi recipitur. secus ergo
si non recipitur. Opp. ad hoc, quia ex quo potest locare sedem
in aliena diœcesi, vt hic, fortius in sua in loco exempto, cum
locus exemptus & locus extra diœcesim æquiparentur. de offi.
ord. cum episcopus. lib. 6. Sol. Io. And. in apost. quod non est ita
graue episcopo ꝙ alius episcopus in aliqua parte suæ diœcesis
se collocet, sicut vni abbati quod in suo monasterio sedeat epi
scopus. Et secundum hoc apparet ꝙ erit necessarium epo vt
possit gaudere priuilegio huius cle. ꝙ primo videat, an in ali-
quo loco exẽpto suæ diœcesis tutè possit iurisdictionem exer-
cere. quod tenere possumus per rationem prædictam in proxi.
q. quia negari nequit locum esse in diœcesi. pro hoc de offic.
21 ord. graue. & quod ibi dixi. de rescri. abbatem. † Duodecimo
quæro, in eo ꝙ ponderat residentiam in verbo residere, quan-
a do & quomodo [a] dicitur prælatus residere in sua ecclesia. dicit
Mat. hoc non esse amarè accipiendum, vt nunquam discedat.
nam verba sunt ciuili modo intelligenda. ff. de serui. l. si cui. de
ædil. edi. l. si quis venditor. & quod no. 37. dist. de quibusdam.
de conse. dist. 5. sicut. præcipuè autem secundum Mat. residere
debent constituti in dignitatibus. de offi. archipres. c. 1. & 2. Et
hi qui habent beneficia dependentia a præbendis. de præben.
extirpandæ. & c. exposuisti. quod intellige vt tales residere de-
beant in beneficio principali dictis iuribus. dicit autem Mat.
quod verbum residere, sumitur diuersimodè. Quandoque stri
ctius, vt cum præbenda habet onus residentiæ annexum. de
præben. significatum. & c. extirpandæ. Quandoque latius vbi
sunt ministri qui officiant per septimanas. 82. dist. proposuisti.
74. dist. consuluit. 7. q. 1. illud 25. dist. perlectis. In omnibus tñ
prædictis debent cessare fraudes. de cle. non resi. ex parte. &
quod ibi no. & negligentiæ. de of. archi. ea quæ. & quod dicatur
quis continue residere etiam si fiat aliqua intermissio, proba-
tur, quia medius actus non impedit quin dicatur sine inter-
missione fieri. ff. de verb. oblig. l. continuus, §. si quis. de duob.
reis. l. duos. 50. dist. si quis voluntate. vnde si testator legauit de-
cem vxori si cum filia moraretur, non requiritur ꝙ moretur
per singula momenta, ff. de condi. & dem. l. si quis ita. de an.
leg. l. Meuia. d. l. continuus. in prin. & §. si quis. pro hoc, quia di-
citur causa stillicidij perpetua quamuis nõ semper cadat aqua.
ff. de ser. vrb. præd. l. foramen. de aqua quoti. & æstiu. l. 1. §. quoti-
diana. pro hoc quod no. gl. de cau. pos. cum ecclesia. & ita in-
telligitur secundum Mat. quod dicitur de frigidis. literæ. de co-
22 ha. per totum. † Decimotertio quæro circa hoc, quid significat
verbum, residere. dicit Mat. idest ecclesiæ seruire. de cle. non
resi. conquerente. 16. q. 1. generaliter. parum est enim residere,
nisi cura habeatur de beneficio vt sic intelligatur residere cũ
effectu. C. de epis. & cle. l. generaliter. de cle. non resi. nonnulli,
23 ff. de e. l. nihil. † Decimoquarto quæro, in eo ꝙ permittit epm
exercere iurisdictionem in aliena diœcesi, si non potest in sua
per se nec per alium, quid si potest ibi exercere per alium gra-
tum persequentibus, sed non per quemcunque etiam idoneũ
& non suspectum. dicit Pau. ꝙ adhuc locus est huic cle. nam
dici non potest, ꝙ iurisdictionem habeat liberam ex quo tan-
tum certæ personæ tenetur committere, cum non sit verisimi-
le ꝙ ille procederet vtiliter contra persequentes. Item nullus
esset effectus constitutionis huius, quia persequentes inueni-
rent aliquem amicum quod facile possent qui nomine epi se
offerret paratum exercere iurisdictionem in diœcesi, pro hoc,
quia non tenetur quis suas causas committere suspectis: imo
commissas potest reuocare. de procu. quamuis. lib. 6. 3. q. 5.
quia suspecti. de ap. cum speciali. vt li. non conte. accedens 2.
venit ergo hoc in arbitrio boni viri, qui considerabit causam,
quare episcopus non possit committere cui velit. Quid enim
si committere velit inimico capitali persequẽtium? certè non
est æquum secundum Pau. idem Lap. quia quod per auxilium
extraordinarium fit vel per vnum solum fieri potest, dicitur
impossibile, vt no. de cau. pos. pastoralis. & in reg. semel Deo.
lib. 6. Decimoquinto quæro circa id, quod gl. in verbo, indul-
gendum. inducit no. in cap. per venerabilem. qui filij sint legi.
quomodo faciunt. dic ꝙ faciunt, quia Io. An. ibi dicit ꝙ si duo
sint electi in discordia, & alter possidet locum, si causa com-
mittitur dignitati, possidens cognoscet. Et sic videbatur ꝙ ex-
pulsus qui non possidet, iurisdictionem exercere non posset.
Sed contrarium hic conceditur per indulgentiam: dic tamen
ꝙ exemplum præmissum non multum facit, quia hic loqui-
tur de expulso qui non negatur esse prælatus. Sed in exemplo
præmisso dubitabatur quis haberet titulum, ideo in dubio
24 præsumitur pro possessore. † Decimosexto quæro, qui dican-
tur consiliarij, & qui fautores. dicit Mat. ꝙ consiliarij dicuntur
hi, qui super crimine præstant consilium, & isti dicuntur com-
municare criminosis in crimine. de sent. excom. nuper. §. in se-
cunda. & mitius puniuntur quam fautores, vt no. de off. deleg.
c. 1. & 2. q. 1. notum. percussores tamen fautores & captores &
hi, qui bannierunt episcopum & consiliarij puniuntur pari pæ-
25 na. inf. de pæ. cle. 1. de hoc dixi in d. c. 1. de offi. dele. † Decimose-
ptimo quæro, qui dicuntur fautores. dicit Mat. ꝙ illi qui elee-
mosynam præstant criminosis, & qui procurant aliqua per
quæ liberentur criminosi vel subministrant aliqua. 23. q. 4. est
iniusta. ff. de fur. l. si pignore, de hære. accusatus, §. sacerdotes.
lib. 6. Et de hoc no. de hære. quicunque. lib. 6. per Archi. & di-
cit Mat. ꝙ tales puniuntur vt principales, inf. de pœn. cle. 1. &
26 dic vt ibi. † Decimooctauo quæro, quando teneatur quis de
consilio. Lau. distinguit ꝙ aut ille erat alias facturus, aut non.
si sic, non tenetur. Inst. manda. §. tua gratia. si non erat alias
facturus, tenetur, vt ff. manda. l. si remunerandi, §. plane. Opp.
ad hoc ff. de ser. cor. l. 1. §. persuadere. de fur. l. qui seruo, §. sed si
aliud. Sol. Lau. ꝙ ibi quando commisit dolum, de quo bene
tenetur, ff. de dolo, l. ꝙ si cum scires. hoc no. ff. de reg. iur. l. con-
silij. Opp. ad hoc idem ꝙ etiam si non erat alias facturus, non
teneatur, ff. de fur. l. si quis vxori, §. 1. Instit. de fur. §. ope. Solu.
Lau. ꝙ non tenetur de fur. vt in contrarijs, nisi opem cum cõ-
silio adhibuerit: tunc enim tenetur de furto etiam si ille alias
erat facturus, etiam si consilium non adhibuerit principaliter,
sed secundario, ff. de fur. l. si pignore, §. pe. & d. §. ope. vt si quis
scalam commodauerit ad ascendendum in domum tuam, li-
cet principaliter ad hoc non consuluerit. Opp. ad idem quod
ex solo consilio teneatur, licet ille alias esset facturus, ff. de ser.
cor. l. 1. §. quis ergo. Sol. Lau. quod ratio est ibi, quia laudando
& hortando seruum ad maleficium, augetur eius malitia, qđ
non oportet. pro hoc quod no. gl. ff. de verb. sign. l. sæpe. §. fi. &
d. §. ope. & d. §. tua gratia, ff. manda. l. 1. in fi. dic plenius vt dixi
27 de offi. deleg. c. 1. † Decimonono quæro, in eo ꝙ hic dr̃ iniuriã
fieri ecclesiæ quæ fit prælato, an & quando possit prælatus pu-
nire iniuriam sibi factam. dicit Mat. ꝙ punire potest si est no-
toria. alias non. quod etiam no. Inn. de verb. sig. ex parte. Steph.
dicit ꝙ iniuriam irrogatam personæ punire nequit. pro hoc
quod no. ff. de iurisd. om. iud. l. qui iurisdictioni. 23. q. 4. inter
querelas. & q. 5. de occidendis. sed factum ecclesiæ sic. 23. q. 4.
Guilisarius. quam etiam remittere nequit, vt dixi in 6. nota-
bili. de hoc dixi plenius in d. c. ex parte. pro hoc quod not. in
Spe. de leg. 1. ver. sed nunquid legatus. & multos casus in qui-
bus quis potest dicere sibi ius, no. Spe. de actore, §. 1. versi. fallit.
28 Vicesimo quæro, quis dicatur [b] locus insignis. dicit Pau. quod
b ille qui est nobilis & præcipuus, & magnæ famæ. pro hoc de
rescr. statutum. lib. 6. & quæ sint talia recurritur ad commu-
nem opinionem prouinciæ. arg. ff. de sup. neg. l. Labeo. & ad
arbitrium boni viri. ff. de verb. oblig. l. continuus. & licèt Ber.
dixerit non sufficere arbitrium delegati, Inno. & Compo. di-
cunt contrarium. & sic quamuis de causa cognoscat, non est
propterea suspectus in arbitrando super hoc. & dicit Pau. suffi-
cere quod ibi inueniantur necessaria pro personis & equitatu-
ris, licet non sint ibi periti, secundum Compo. quod tenet Spe.
de citatione, §. 2. ver. sed quæ loca. vbi dicit non sufficere si lo-
cus non est de se insignis quod delegatus ducat secum peritos
pro

ADDITIONES.

a Quando & quomodo. Adde Doc. in c. peruenit, 7. q. 1. Doc. in c. ex parte. el. 2. de cle. non resi. Arch. & Io. And. in c. licet canon. de elec. lib. 6. Ant. de But. in proœ decre. Lud. Ro. in l. 1. ff. sol. mat.
Vinc. God. Adde quod residentiam requirunt quæcunque beneficia, quæ dantur in titulum. Dec. in c. peruenit, in prin. de app. beneficia autem simplicia, de generali consuetudine non requirunt, nisi sit speciali iure inductum Fel. in c. dilectus. col. 2. in 1. conclu. de rescr.

b Quis dicatur. Adde Spe. tit. de cita. in §. 1. ver. sed quæro.
Vinc. God. Vide Bar. in l. bonorum. ff. de bo. pos. & Bal. in l. iuris. in p. q. C. qui admit.

29 pro consilio.de his dic vt no.in d.c.statutum. † Vicesimopri-
mo quæro, in eo quod dicit loca debere esse secura, quod etiam
dixi in 9. notabili, quid requiritur vt secura censeantur. dicit
Mat. requiri quòd ipsi citati sine periculo possint accedere,&
omnes sui testes,aduocan,seu procuratores.33.q.2.siue de cõ
iugij. 3.q.9. hortamur.a.q.2.ca.si.ff.de iud.l.si locus.de senten.
excom. venerabilibus.§.& hoc.lib 6.de re iud.clement.pasto-
30 ralis.ver.Pisana. † Vicesimosecundo quæro, circa hoc,an eo-
ipso quod locus non tutus assignatur, possit appellari. Vincen.&
Goff.de appel.interposita.dicunt quod non,sed debet opponi ex-
ceptio de loco non tuto coram iudice causæ, & probari,ff.de
offic.procon.l.nec quicquam.§.fin.& hoc si causa non est no-
toria. secus si notoria.pro hoc quod no.vt lit.non contest.c.2.
& dicto versi.Pisana. vbi non tenet sententia lata contra cita-
tum ad locum notoriè non tutum. sed Inn.de noui ope.nun-
cia.cap.penul. dicit eoipso posse appellari quòd locus non tu-
tus assignatus est. idem tenet de appel.ex parte.quia iudex de-
bet per se assignare locum tutum.Hostien.in dictis locis tenet
contrarium , dicens iudicem requirendum vt locum tutum
assignet.& si negat vel negligit,poterit appellari expressis cau
sis quare locus non est tutus. de hoc per Archi.in d.cap.vene-
rabilibus.Mat.nihil approbat.dicit tamen non sufficere offer-
re securitatem parti, quia propterea non tenetur in loco non
tuto cõparere. di.cap.2.vt lit. non contesta. Et quando debeat
opponi exceptio de loco non tuto,not. Spec.de appel.§.restat.
versi & nota.Genze.autem dicit opi.Innoc. procedere quan-
do notorium est,locum non esse tutum, per not.in d.cap.2.vt
lit. non contesta. ad hoc dictus versic. Pisana. & ff.de arbi.l.si
cum dies.§.si arbiter.quod non procedit,quia notorietas non
excusat ab onere proponendi , licet excuset ab onere proban-
di,vt not.glo.inf.de appel.clement.appellanti. de hoc ergo dic
melius vt dixi in d.c.penult. de noui oper.nunc. & d.c.ex par-
31 te.† Vicesimotertio quæro,qui dicantur expulsores,an etiam
qui venientem non admittunt.glos.in ver. expulsores.dicit quod
sic. quod verum est si primo possidebant. secus si a principio
non recipiuntur.& sic nunquam possederant.ad hoc §.qui ad
nundinas.allegat.in gl. Item quia turpius eijcitur &c.de iure-
32 iur.quemadmodum. † Vicesimoquarto quæro,in versi.alio-
qui in. in eo quod dicit de ecclesia cathedrali , si mandatur ali-
cui capellano curato vt aliquem citet, an sufficit hoc fieri in
ecclesia & diebus dominicis. dicit Bertran. quòd sic, quia in-
telligitur quòd fiat in missa , vt perueniat ad notitiam citati ,
vt hic. quod tamen dicit procedere si primo capellanus requi
siuit domi & non poterat inuenire citandum, vt hic. pro hoc
vt lit.non contestat. quoniam.§.porro.dic in eo quod dicit de
diebus dominicis , hoc procedere,quando est potius intima-
tio quam citatio.& sic est actus facti.secus si iuris, quia tũc nõ
valeret facta die feriato.quod dic vt no.de ferijs.cap.fin.quan-
tum tamen ad hanc clemen. fit citatio diebus dominicis & fe
stiuis,vt hic.versic.si vero. Sed hic est casus specialis.& hoc ca-
su procedit dictum Bertran.pro hoc quod dixi sup. contrario
33 tertio. † Vicesimoquinto quæro , in eo quod dicit de domicilio,
a quid si citandus[a] habeat duo domicilia. dicit Lauren.quod debet
citari,vt no.sup.eo.ex parte G. & de rescript.dilectus.2.& vtro-
34 que dixi sufficere cum citari in altero. † Vicesimosexto quæ-
ro,an sufficeret hoc casu citationem fieri in ecclesia cathedra
li. dic quòd non , etiam si fiat in alia valde principali , quia in
hoc oporteret inhærere literæ. secus autem est in casu clemẽ.
1.supra de iudi. vbi sufficit quod in maiori ecclesia illius loci.
Lau.Vicesimoseptimo quæro,in versi.si vero.quid requiritur
vt possint episcopi procedere , vt sequitur, adeo quod sit verum
dicere eos non posse citare, vt præmissum est. Lau.exemplifi-
cat, vt quia imminet periculum nuncijs citationem portanti
bus. timor enim talis excusat. quod dixi sup.q.8. dicit tamen
Lau.quod in hoc casu sufficit quod possit citationem sine me
tu mittere ad illum locum. quo casu non est locus huic versi.
35 argum.de dolo.cum dilecti. † Vicesimooctauo quæro,an for
ma citationis , de qua hic, sit generalis. dicit Matt. quòd licet
hæc clemen. contineat aliqua specialia, tamen quo ad formã
citationis,quę hic ponitur,continet ius generale,& emanauit
ad declarationem eorum quæ sup.de hac materia no.de iudi.
clemen. 1.de elect.clemen.3. Et ex hac clement.not.Mat.mo-
dum, secundum quem debet fieri citatio. primo enim citan-
dus est quis in ciuitate vel diœcesi personaliter,si inueniri po-
test. si autem est extra vel vagabundus , debet citari ad domũ.
pro hoc inducit literam istam ibi , personaliter,vel ad domũ.
Alioquin si hoc fieri non potest, citari debet in ecclesia cathe
drali loci contractus , delicti , vel quasi, vel vbi habet domici-
lium,& tunc publicè citandus est in dicta ecclesia& alta voce,
ita quòd edictum perueniat ad eos qui sunt in ecclesia.ad hoc
de eo qui mit.in pos.cap.fin.ff.de insti.l.sed & si.§.præscribere,
& de cleri.nõ resid. ex tuæ. & dicit Mat.speciale in odiũ mali-
tiæ citandi,vt citatio facta in ecclesia cathedrali domicilij,vi-
geat citatum , & debet talis citatio secundum eum fieri per
ordinarium domicilij, ad requisitionem ordinarij loci cõtra
ctus. Si autem in dictis locis citari non posset vel propter ti-
morem vel malitiosum impedimentum quod facit citandus
ne ad eum perueniat,tunc potest citari in ecclesijs, scilicet pa-
rochialibus.inf. quæst.31. vt ciuitatum,vel locorum insigniũ
vicinorum , aliquibus diebus dominicis & festiuis , vt in hoc
ver. Et attenditur dies festiua , quia maior populi multitudo
conuenit tunc ad diuina.& dicit Mat.obseruari quòd quando
est citandus absens,requiruntur parentes & consanguinei ci-
tandi vt pro eo mittant & ipsum ad propria reuocent.quæ ob
seruantia approbatur secundum eum. qui filij sint legi. perla-
tum.de hoc toto dic clarius vt dixi de eo qui mit.in pos.c.fi.&
de intellectu cap.perlatum.ibi dixi.& qui ma.ac.poss.cap.1.&
de hoc an requirendi sint consanguinei seu amici, dic vt dixi
de iud.clemen.1.quæst.6. Vicesimonono quæro , in eo quod
dicit malitiose, quid si sine malitia citandi contingit impedi-
mentum.dicit Pau.non procedere quod hic dicitur,vt si pro-
pter guerram non permittitur aliquem intrare locum,sine ta
men facto expellentium contrariorum consiliariorum & fau
torum.Ego dixi contrarium sup.in vlt.contrario,quia hic ap-
paret sufficere quòd episcopi non sint ausi istos ibi citare mo-
do superius posito & deinde per alternationem. vel sequitur
casus quando malitiose impedimentum præstatur per citan-
36 dos. † Tricesimo quæro, in eo quod dicit,cum populus con-
uenerit ad diuina , an sufficit quod conuenit ad audiendũ verbũ
Dei. dicit gl.in ver.diuina. quod sic. idem Paul. & secundum
hoc cum possit prædicari in ecclesia interdicta,ad hoc de sen.
excom.1.responso.poterit ibi fieri citatio in hac forma,secun-
37 dum eum.Genze. † Tricesimoprimo[b] quæro , in eo quod di-
b cit citationem debere fieri in ecclesijs , de quibus intelligitur.
dicit Genz.non sufficere quod in quibuscunque ecclesijs, sed
debet intelligi de parochialibus,cum populus conuenit ad di
uina,quia saltem diebus festiuis tenetur conuenire. de conse.
distin.1.missas.de parochijs. vt dominicis. ad hoc in Auth. de
eccles.titu.§.si quis vnum de sanctis.collatio.9.vbi etiam paro
38 chialis dicitur ecclesia ciuitatis. † Tricesimosecundo quæro,
c an in pluribus ecclesijs[c] expedit citationem fieri.videtur quod
saltem in duabus per plurale,ecclesijs.pro hoc quod not.glos.
sup.eadem versi.in verbo,diebus.dicit tamen Genze. suffice-
re quod in vna.& plurale,ecclesijs,concernit pluralitatem lo-
corũ vt sic singulæ ecclesiæ ad singula loca referantur.argum.
ff.vi bon.rap.l.2.§.homines. & pluralitas soluitur in singulari-
tates. argum.de priuil.vt priuilegia. & hoc dicit indubitanter
verum,vbi vna ecclesia sola sit in loco,alias tutius est quod fit
39 in pluribus. sed dic non necessarium ratione prædicta. † Tri-
cesimotertio quæro,an citatio facta in forma hic posita, quæ
facit citatos intelligi citatos peremptoriè , vt hic,sufficiat , vt
possit procedi contra non venientes in tota causa , etiam ad
sententiam eis amplius non citatis.dicit Pau. quòd sic,si citati
fuerunt ad totam causam. secus si ad aliquem specialem arti-
culum , quia tunc ad alios non procedetur, nisi iterum citen-
tur. quod tenet Innocent.de offic.delega.consuluit & de pro-
cura. auditis. quod dic vt dixi de dila.c.fin.& est simile secun-
dum Paul.de citato ad locum suspectum , qui licet ibi semel
respondeat si citetur iterum,nihilominus potest excipere etiã
post litem contesta.in alia tamen instantia,in eadem enim nõ
posset. & durat instantia vsque ad datam licentiam partibus
a iudice,vt no.Vin.de rescrip.dilectus.2. & Compost.de rescr.
nonnulli.ad hoc de elec.cum dilecti,ff.de oper.liber.l.Campa
nus.& l.operis.vbi si sciens se posse operas recusare soluit , do-
nare vr.Sed alia vice cogi nequit inuitus præstare, pro hoc quia
si non posset de nouo opponere,sequeretur quod semel grauatus
semp grauaretur,quod esse non debet.de censi.peruenit.C.de
pact.l.si certis.qd tenet Spe.de ap.§.restat videre. ver. & no.vbi
dicit quod quandiu durat grauamen, potest appellari etiam post
decẽ dies.durat autẽ donec reuocetur.arg.de pę. dist.7.ca.fin.
ver.qui autem. secundum Paul.dic melius quo ad præcedens
dictum

ADDITIONES.

a Quid si citandus. Adde gl.in clem.causam,de elec.Bar.in l.3.in §.prætor ait,
ff.de dam.infec.Bar in l.quod si dubitetur,ff.de acqui.hære.Papien.in sua pra-
ctica de libel rei ven.in termino.
Vinc.God. Adde quod citatio non debet esse alternatiua respectu loci, Ruyn.
consi.150.nu.5.lib.5.

b Tricesimoprimo. Adde Spec.titu.de instrum.edit.in §.4.versic.qualiter, &
versic.seq.& versic.ante litem contest.Old.consi.194.incip.articuli Domi-
ni Arnaldi.

c An in pluribus ecclesijs. Adde gl.in c.2.de rescrip. & est gl.1.in ordi.

dictum ꝙ cum exceptio de loco non tuto sit dilatoria, si non fuit opposita in termino dilatoriarum, non potest amplius
40 opponi.de excep. pastoralis. † Tricesimoquarto quæro, si iudex qui de causa cognouit, citauit partem ad sententiam audiendam, postea commisit alicui prolationem sententiæ, an necesse est ꝙ iterum pars citetur. dicit Mat. ꝙ non. pro hoc de offic.deleg.consuluit, ff.de iudi.l.mortuo.& de hoc in Spec.de citatione.§.fin.ver.item quæritur.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopi expulsi possint iurisdictionem suam exercere in alienis diœcesibus modo statuto per cle. vnicam. de foro comp.§.eisdem.*
2 *Episcopi an possint exercere iurisdictionem suam extra diœcesim suã in causis meri imperij in casu clem. vnica, de foro compe. vide.*
3 *Episcopi expulsi exercentes iurisdictionem in diœcesibus alienis, an possint procedere secundum constitutiones suas.*
4 *Et an subditum suum qui deliquit extra suam diœcesim, possint punire secundum suas constitutiones.*
5 *Quid si ipsi subditi deliquerunt in diœcesibus vbi dicti episcopi morantur.*
6 *Expulsores episcoporum, an possint trahi ad quantamcunq; distantiã, si ab alijs conueniuntur.*
7 *An autem episcopi his casibus procedant vt delegati, an vt ordinarij.*

1 §. Eisdem. † Episcopi expulsi inter suos subditos possunt in diœcesibus alienis, in quibus morantur, iurisdictionem suam exercere si hoc per se vel per aliũ in proprijs diœcesibus non audent vel non possunt, ita tamen ꝙ subditi qui non sunt expulsores, fautores, vel consiliarij vltra duas diętas a fine suę diœcesis non trahantur. No. prouidẽdum ne cui desit iustitia: vnde & iudex qui negligit facere iustitiam, facit litem suam. 23.q.2.dominus, & per totum.de foro compe.cum sit. C.de pac.l. si quis. Opp. in eo ꝙ dicit de duabus diętis, cum de vna potius dicere debuerit.de rescrip.statutum.lib.6. Sol. illud in literis apostolicis, hoc in ordinario, & simile. ad hoc de præben. præsenti.§.loca.lib.6. Genze.& est hic casus, in quo quis conuenitur extra diœcesim, cum tamẽ alias extra territorium ius dicentis &c.ff.de iurisd. omn.iud.l.fi.eo.tit.cap.1.lib.6.de consti.cap.2.eod.lib. Mat. qui dicit suam diœcesim dici, vbi quis habet domicilium. Quæro, quid consequuntur [a] episcopi per indulgentiam huius §. Sol. vt in gl.1.& & in ea ibi, volentes tantum. per id quod sequitur in gl. & idẽ Pau.& not.gl. Secundo quæro, in eo quod permittitur episcopis procedere inter subditos, quid si habent subditos laicos. dicit glo.in ver.subditos. quòd etiam in eis habet locũ quod hic dicitur. & idem Pau. Tertio quæro, quid de non subditis qui prorogare volunt iurisdictionem. Sol. eadem gl. non esse locũ huic §. idem Pau. & Genz. ratio secundum Genze. quia tunc cessat ratio, quæ hic ponitur de defectu iustitiæ, quia per aliũ potest reddi. Quarto quæro, si alter tantum est subditus. Sol. vt in ea.glo. quæ dicit non sufficere, sed oportere quòd vterq;. quam singulariter not. in eo quòd facit differentiam, an permittatur procedi inter subditos, an permittatur de subditis. Opp. ad hoc quòd debeat sufficere reum esse subditum, quia alias posset deficere iustitia agenti si contrarium diceremus. vt finge episcopum Vincentinum expulsum sedere Paduæ, si non poterit Paduanus citari facere Vincentinum coram eo, carebit iustitia. Solu. suppetunt alij modi. poterit impetrari a Papa, & si hoc est difficile, habet remedia prodita in locum deficientis iustitiæ. de quibus de resti.spol olim. per Inn. vel secundum Ioan.de sancto Georgio poterit Paduanus petere licentiam a Paduano episcopo conueniendi Vincentinum coram Vincentino episcopo, & tunc poterit per c.1.eo.tit.lib.6. quod non procedit Vincentino dissentiente, quia non potest trahi inuitus extra diœcesim, vt dixi sup. in primo contrario.& no.de offic.ordi. vt litigantes.in glo.2.lib.6.& ad cap.1.eod.tit. lib.6. in princip. dic quod loquitur de consentientibus partibus, vt ibi exprimitur. Si ergo Vincentinus dissenserit, remediũ est quòd Vincentinus episcopus deleget causam cognoscendam in diœcesi Vincentina, vel impetretur a Papa, vt proxime dixi. Quinto quæro, quid de subditis ratione delicti vel contractus. videtur quòd etiam contra tales possit episcopus expulsus procedere per id quod dicitur in text. ibi, iurisdictionẽ omnimodam. glo. tamen eadem tenet contrarium dicens ꝙ non dicuntur subditi, licet sortiantur forum. quam singulariter not. quia facit ad multa. & idem Pau. quia nec de talibus iudicatur nisi de repertis in sua diœcesi. eod.tit.c.1.§.contrahen-
2 tes.lib.6. pro hoc de temp.ord.cum nullus. in princ.lib.5. † Sexto quæro, an causas meri & misti imperij possint isti episcopi in alienis diœcesibus tractare. glo. in ver. omnimodam. quod sic, quia verbum omnimodam, sub verbo iurisdictionem, hic positum, comprehenditur. quod multũ no. Idem Pau.& Lau. qui reddit rationem. nam talia sub nomine iurisdictionis cadere possunt, secundum canones qui de proprietatibus verborum non multum curant. de procu. petitio. de verb.sig. præterea. & sic accipitur de tap. in archiepiscopatu. maxime cum de iure canonico, etiam ea quæ sunt meri imperij, possint de-
b legari, [b] sicut depositio. 23.quæst.4.illud. 2.quæst.7.sicut. quod no. in gl. de offic.ord. quod sedem. & per hoc secundum Lau. si habent temporalem iurisdictionem poterunt committere causam etiam vsque ad vltimum supplicium. ne cle. vel mo. cap.fin.lib.6. & idem Genze. quod dictum Genze. est verum, sed melior est ratio sup. reddita secundum gl. non enim procedit quod dicit Lau. ꝙ talia cadunt sub iurisdictione secundum canones, quia etiam de iure canonico procedit distinctio meri & misti imperij & iurisdictionis. quod dixi in d. cap. quod sedem. sed quando iurisdictio sumitur large, comprehẽ-
3 dit hæc omnia, vt ibi dixi. & ita est hic. † Septimo quæro, an prædicti episcopi in diœcesibus alienis procedentes possint ꝓcedere, secundum constitutiones suas. gl. in ver. omnimodã. quòd sic, siue constitutiones ordinent litem, siue decidãt causas, vel puniant, concludens in omnibus & per omnia, episcopum posse procedere, vt posset existens in sua diœcesi. quod
4 not. † Octauo quæro, an subditum suum, qui deliquit extra diœcesim, possint secundum constitutiones suas punire. glos. ea. quòd non, ratione prædicta in proxi. quæst. quod etiam no. & facit ad quæstionem de illo qui deliquit extra diœcesim, quem licet punire possit episcopus domicilij, non tamen pœ-
5 na expressa in suis constitutionibus. † Nono quæro, an prædicti episcopi possint punire subditos suos de delictis commissis in diœcesibus, in quibus ipsi episcopi morantur. videtur quòd sic: nam iudex domicilij punire potest subditum de delicto vbicunque commisso, & præuenire iudicem delicti. C. vbi de crimi. agi opor. l.1. sed episcopi prædicti possunt omnia prædicta, quæ possunt in suis diœcesibus, vt dictum est in duabus quæstio. præceden. contrarium tenet Ber. dicens istos episcopos posse exercere iurisdictionem modo prædicto, sine præiudicio tamen diœcesanorum in quorum diœcesibus morãtur, vt in hac clemen.§.fi. Sed hic pararur præiudicium, quia si episcopus expulsus fuisset in propria diœcesi, forte non præuenisset ordinarium delicti, quia non ita cito ad eius notitiam peruenisset. de præsump. quanto. Ioan. de Lig. tenet primum per dicta in duabus q. præceden. & quia hic generaliter permittitur exercitium omnimodę iurisdictionis, quod est verius. ad rationem Ber. respondetur quòd episcopus hoc casu vtitur iure suo, & sic nemini iniuriam facit ff.de damn.infec.l. Proculus. de elec. cum ecclesia Vulterana. nec debet attendi hoc aduentitium, seu quod est per accidens, vt quod citius scire potuit. nam etiam posset de facto contingere, quòd ęquè cito sciuisset existens in sua diœcesi. Item saltem non citius debuit scire, quàm ordinarius delicti, qui in sua diœcesi debet habere testes synodales referentes delicta. 35.quæst.6. episcopus in syno-
6 do. de testi.cog. præterea. de accu. sicut olim. † Decimo quæro, an expulsores possint trahi ad quantamcunque distantiam, si conueniuntur ab alijs. glo. in ver. non fuerunt, quòd sic, quia priuilegium quod datur hic subditis, ne trahantur vltra duas diętas, non concernit expulsores, aut fautores, vel cõsiliarios, quod tamen dicit gl. esse durum. est autem ex eo maximè durum, quia remotius trahi poterunt quando proceditur super causa tituli, quam quando proceditur tanquam contra expulsores, quo casu non nisi in loco viciniori trahi possunt, vt in princ. huius clemen. Sed quando ad instantiam aliorum trahuntur, sufficit quod episcopus in loco moretur, vt in glos. carent autem prędicti priuilegio exemptionis de duabus diætis propter suum delictum. 11.q.3. priuilegium. de priuile. episco-
7 porum.lib.6. vbi de hoc. † Vndecimo quæro, an episcopi hoc casu procedant vt delegati, an vt ordinarij. videtur quòd vt delegati, ex eo quòd excipitur de duabus diętis, sicut & coram delegato Papæ excipitur de vna dięta. supra, de rescript. statutum. libro sexto. contrarium tenet Laurent. & Genze.
quoniam

A D D I T I O N E S.

a Quid consequuntur. Adde de materia istius gl. in ver. expensis, in c. vt litigãtes, de off ord. lib. 6.
Vinc. God. Vide Laud. Pont. in sing. in verbo diœcesis. ver vbi aliquis. An diœcesis appellatione, veniat diœcesis originis vel domicilij.
b Meri imperij possint delegari. Adde Bar. in l. 1. ff. de off. eius cui mand. est iur. in prima quæst.
Vinc. God. Vide latissime per Alexand. in l. iubere. de iurisdi omn. iud. & per Felyn. in cap quod sedes. de offi. ordi. & in c. quoniam. §. is autem, col. 3. de off. deleg. & quid ex causa impedimenti publici, Alexã. in l. 1. col. 10. de off. eius cui man. est iurisd.

quoniam episcopi iudicant hoc casu inter subditos iure suo,
ergo tanquam ordinarij.de offic.ord.c.1.ff.de iurisd.om.iudi.
l.& quia. Item iudicant authoritate huius iuris, & sic vt ordi-
narij.ex quo non dicitur ꝙ faciant tanquam delegati,sicut di
citur de offi.ordi.irrefragabili,§.cæterum.de hære.ad abolen-
dam. in fi. iurisdictio enim quæ datur a iure,censetur ordina-
ria.de offic.ord.cum ab ecclesiarum.& quod ibi not.Item hic
solum fit prorogatio de loco ad locum,sed iurisdictio proro-
gata est talis qualis erat prima.de offi.dele. P.& G.vbi hoc no.
gl.ad hoc,ff.de pac.dota.inter socerum,§ cum inter. Duodeci
mo quæro, si subditi non expulsores non possunt trahi de fa-
cto vltra duas diætas, an poterunt trahi in loco remotiori.gl.
in ver.non trahantur.ꝙ non. idem Paul.quia hoc casu sumus
in iure communi, secundum quod non potest subditus trahi
extra diœcesim inuitus.de offic.ordi.cum episcopus.lib.6.se-
cus autem in expulsoribus,consiliarijs,& fautoribus, qui licet
citari debeant in loco viciniori,tamen si tute fieri non potest,
citari possunt vbicunque tute fieri potest,dumtamen vicinis.
ratio diuersitatis, quia ipsi sunt in culpa & dolo, in quo non
sunt alij subditi. Oppo.ad hoc,quia secundum hoc continge-
re poterit ꝙ indulgentia concessa per hunc§.erit delusoria.cō
tra id de priui.si Papa.lib.6.ergo videretur intelligendum qđ
hic dicitur de diœcesibus in quibus moram traxerint.s.secu-
ram,alias enim non viderentur moram trahere quo ad id qđ
ibi commode non possunt.arg.ff.de verb.sig.nepos.vt lit.non
contest.accedens.2. pro hoc rō tex. ne ob defectū iustitiæ &c.
possent enim subditi conquerentes pati magnum detrimen-
tum.Confirma quia hæc indulgentia est fauorabilis & sic ex-
tendenda.de dona.cum dilecti.regula,odia.lib.6.& calumnio
se intelligenda,ff.de serui.& l.si cui.ad exhib.l.pen.de ver.sign.
olim. Item quia aliter intelligendo esset hæc dispositio imper
fecta, contra id C.qui mi.pos.vel non pos.l.si quis seruum.lib.
12. Sol.dicit Genz.standum istis contrarijs.licet enim tex.hic
indefinitè loquatur, tamen debet attendi mens per quam re-
ceditur etiam a propria significatione verborum vbi mēs ali-
ter salua esse non potest,C.de lib.præte.l.3.de verb.sign.intelli
gentia. & quod ibi no.Item quia istud verbum non trahātur,
sic potest exponi.s.si commode intra illas duas diætas trahi
possunt. quæ expositio est minus capriosa & minus iniqua q̃
indefinitè intelligendo, ergo amplectenda,ff.de reg.iu.l.quo-
ties.de consue.cum dilectus. Item quia secundum hunc intel
lectum maiorem effectum importat hic.§.& in dubio debet
intelligi ius in casu in quo plus operatur. argu ff.ad muni.l.1.
§.fin.Opp.ad hoc quia securitas episcopi non debet subditis es
se damnosa, vt trahi possint vltra duas dietas. Sol.Gen.ꝙ hoc
fit ob necessitatem, quæ legi non subiacet.de obser.ieiun. cō-
silium.de reg.iur.quod non est. de conse.dist.1.sicut. Item
hoc tantum locum habet, quando intra duas diætas trahi nō
possunt, quo casu maior esset iniquitas si nullo modo trahe-
rentur,quam quod trahantur vltra duas dietas: nam contin-
geret quòd episcopus expulsus sine causa careret exercitio suę
iurisdictionis,& agens careret debito suo, quæ sunt duo ma-
la.ꝙ autem subditus trahatur vltra duas dietas si est malum,
est vnicum, & sic debet potius permitti vt in pluribus malis
permittatur potius id quod est minus.20.quæst.4.ꝙ Dauid &
c.si aliquid. Item quia aliter multa delicta remanere possent
impunita. contra id de sent.excomm.vt famæ. Opp.ad idem
quia tenendo opin.Genz.non erit differentia inter expulsores
& alios. quam tamen facit iste tex.Sol.Genz.ꝙ imo: nam ex-
pulsores ad locum quantumcunq; distantem, viciniorem ta-
men & securum trahi possunt,non expulsores autem non vl-
tra duas dietas vt hic:puto,non obstantibus præmissis deter-
minationem gl.& Pau. veriorem:nam sicut s.ea.q. dixi extra
casum hic expressum sumus in iure communi secundum qđ
subditus trahi nequit inuitus extra diœcesim. & expositio Gē.
cum dicit subditum non trahendum vltra duas dietas,ita ta-
men ꝙ tute possit inter eas trahi, nimis restringit tex. & sine
ratione.ad absurda,quæ inducit Genze. facile respondetur. ꝙ
enim expulsus episcopus careat exercitio iurisdictionis, licet
sit malum & cauendum, sufficit tamen subdito trahendo, ꝙ
ex sua causa hoc non surgit, ꝙ autem dicit Genze. de actore
qui carebit suo debito,non procedit: nam potest recurrere ad
legatum si est in prouincia, vel a Papa impetrare,vel si hoc est
difficile competunt ei remedia prodita in defectum iustitiæ.
Item rarissime hoc occurret ꝙ inter duas diætas non inuenia
tur aliquis locus pro episcopo.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopi expulsi volentes iurisdictionem suam exercere in alienis diœ cesibus debent petere licentiam ab episcopis illius diœcesis, & si nō possint obtinere,nihilominus poterunt exercere suam iurisdictionem.*
2 *Quid autem si procedant non petita licentia, an valeat processus.*
3 *Episcopus expulsus an teneatur petere a diœcesano, vt citet subditos suos.*
4 *Subditi episcopi expulsi, an possint conqueri de iniustitia processus coram diœcesano.*
5 *Quid si expulsi delinquunt.*

1 §. Volumus. † Episcopi prædicti in præmissis debēt
petere licentiam diœcesanorum, qua
etiam non obtenta procedere possint. Not.de verbo, volu-
a mus, ᵃ quod inducit preceptum. pro hoc s̄.de off.vic.cle. vni-
ca.in glo.in verbo,volumus,& quod ibi dixi in 3.notab. Secū-
do no. casum in quo sufficit petere licētiam. etiam si non ob-
tineatur. simile in consilio petendo. in quo sufficit congruo
tempore expectare responsum. de ele.cum in veteri. aliquan-
do autem requiritur ꝙ licentia obtineatur, sup.de elec si reli-
giosis.lib.6. Quæro qua ratione fuit inductum vt peteretur li-
centia,ex quo non expedit vt obtineatur. dicit Lau. ꝙ ideo vt
ostenderetur superioritas diœcesanorum quorum episcopi
expulsi sunt tanquam subditi.arg. de renun.ad supplicationē.
pro hoc quod dico inf quæst.12.vel secundum Pau.ne episco-
pi expulsi videantur contemnere diœcesanos.fuit autem secū
dum Steph. permissum vt etiam non obtenta licentia proce-
dere possint ne periret iustitia subditorum, quam colere est
summum bonum. 12.q.2.cum deuotissimam, & in odium
2 episcoporum qui hanc licentiam forte denegarent. † Secun-
b do quæro, si non petita licentia ᵇ procedant,an valeat proces-
sus.gl.1.dicit ꝙ non,per verbum, ante omnia & per ca.proui-
da,de elc.c.lib.6.quod facit, quia hic traditur potestas non ha-
benti sub certa forma. ergo ea non seruata non tenet quod ge
ritur. & idem Gen.frustra enim exigeretur petitio licentiæ si
non obesset non petere. arg. ff.de iure fis.l.si fiscus.cum ibi no.
& voluntas Papæ de qua hic, esset delusoria contra iura.ff.ne
quid in lo.pu.l.vlt.quæ voluntas pro lege seruanda est.Insti. de
iur.natu.§.sed quod princ.dist.19.in memoriam. Tertio quæ-
ro, si sub spe ratificationis & obtinendæ licentię procedit epi-
scopus,videretur valere processus secuta ratificatione.63.dist.
salonitanæ.9.q.2. Lugdunen.18 q.2. de monachis ff. de sol. si
quis. contrarium tenet Paul. & contraria sūt cum loquuntur
de ratihabitione eius,qui potest totum supplere ratione pleni
tudinis potestatis, vel de ratihabitione eius cuius nomine ge-
stum est,sed hic non procedit episcopus nomine alterius epi-
scopi, sed proprio,& sic ratihabitio locum non habet de sen.
excomm.cum quis.2.respon so.lib.6.pro hoc quia hic ordo est
de substantia.20.dist.§.1.24.quæst.4.displicet.1.q.1.vt euiden-
ter.43.dist.sit rector.de rescript. cum dilecta.eod.titu cap.pen.
lib.6.de elec.prouida.eod.lib.alias autem si hic litera non exi-
geret ordinem, quia non esset hic verbum, ante omnia, suffi-
ceret,quòd licentia etiam postea interueniret, ff.de aqua plu.
arc.si plures.vbi de hoc per Bar.facit quod not.Innoc.de con-
sue.cum consuetudinis. Quarto quæro, quid hic intelligitur
c per diœcesanos. ᶜ sol.vt in glos.in ver.diœcesanis.idem Pau &
de hoc inf.§.fi.quæst.2. Quinto quæro, an ab officiali episcopi
sufficit hanc licentiam peti.gl.eadem dicit ꝙ non, maxime si
episcopus est in diœcesi. Item Pau.& Genze. & quod dicit gl.
maxime, intellige pro tantum, per iura, quæ allegat. Sexto
quæro,si episcopus multum distet, nec est ibi officialis a quo
possit peti. dicit eadem gloss. quòd facta requisitione apud lo
cum habitationis prædictorum poterit procedi. quod not. &
idem Pau. Septimo quæro, si vacat sedes. dicit eadem gl ꝙ
sufficiet peti a capitulo. dic idem si quasi vacat. de suppl.neg.
præla.si episcopus.lib.6 & quod ibi not. Octauo quæro, si ec-
clesiæ vacanti datus est visitator. dic quòd ab eo petetur. de
electio. is cui. lib.6. Nono quæro, an sufficit licentiam peti
generaliter pro omnibus causis. gloss. in versic. in præmissis.
dicit

A D D I T I O N E S.

a De verbo volumus. Adde gl.in ver.volumus.in cle.vni.de off.vic.glos.in ver.,
volumus,in c.vni.de re.permu.gl.in ver volumus, in clem.1.de censi. gl.in
ver respondemus,in c.vlt.de verb.sign.lib.6.Abb.in c.ex ratione,in ver.vl.
no.de app. Card Zab.in c.1.de cōcel.idem Card.in c.ad audientiā, de rescri.
Vinc.God. Velle tamen & nolle habet medium.s.non nolle Goz. consi. 37.
nu.1.cum datur inter admittere.& excludere.

b Si non petita licentia. Adde Bertachi. de Firmo, in tract. de gabel. in 3.parte
8.partis,in 7.col.ver.item non tenet processus.

c Quid hic intelligitur per diœcesanos. Adde secundum Abb.hic super ista gl.
dum dicit,vel quasi.ꝙ non solum veniunt episcopi, sed etiam inferiores ha-
bentes in illo loco iurisdictionem quasi episcopalem, item competenté epi-
scopis, dummodo habeant illam in illo loco exclusis episcopis. & ibi Abb.
allegat istam gl.sing.
Vinc.God. Adde Fel.in c.cum olim,in prin.de præscr.& appellatione diœ
cesani ꝙ veniant Bononienses,dicit Alex.in l.2.de verb.sig.

dicit ꝙ sic. idem Pan. & Genze. Decimo quæro si in vna causa
petita fuit. dicit ea. gl. ꝙ siue denegata fuerit siue data, pro alia
peti debebit. & idem Pau. & Genz. ratio secundum Genz. q̄a
concessio in vna causa non trahitur ad aliam, ff. de verb. sign.
boues. §. hoc sermone. de aqua quo. & æsti. l. 1. §. item quęritur.
3 & §. Trebatius. de præb. non potest. lib. 6. † Vndecimo quæro,
an habeat necesse episcopus expulsus petere a diœcesano, vt
citet suos subditos. videtur ꝙ sic, sicut & alias vnus iudex in
subsidium iurisdictionis alterius citat. ar. de treu. & pac. c. 1. C.
de iud. l. properandum, §. sin autem reus. Genze. tenet contra-
rium. pro hoc quia nec possent diœcesani citare subditos ex-
4 pulsorum, & hoc quando nulla ratione sibi subsunt. † Duode
cimo quæro, an subditi expulsorum possint conqueri de iniu-
stitia processus coram diœcesano. videtur ꝙ sic, per id quod
dico in seq. q. gl. in ver. procedant. dicit contrarium & ratione͂
reddit. & idem Pau. eadem ratione. idem etiã Lau. quia vter-
que episcopus authoritate legis mortuæ suam iurisdictionem
exercet. & hæc est quædam prorogatio loci. sic & alias debent
episcopi inuicem suffragari. de treu. & pac. c. 1. & dicit Lau. ꝙ
hæc petitio licentiæ est potius ad notandum reuerentiam q̄
subiectionem. simile de regu. licet. de sepul. cle. dudum. §. sta-
tuimus. quia non habet imperium par in parem. de elec. inno
5 tuit. pro hoc quod dixi s̄. in 1. q. † Decimotertio quæro, quid si
a episcopi expulsi [a] delinquunt. dicit ea. glo. ꝙ poterunt iudicari
a diœcesano. & idem Pau. Oppo. ad hoc de notatis in præced.
q. Sol. aliud quando delinquunt procedentes, vt ordinarij, vt
in q. præmissa. quo casu habet locum ratio, par in parem & c.
aliud quando delinquunt tanquam priuati, vt in hac q. Deci-
moquarto quæro, quid si delinquunt in territorio prælati in-
ferioris episcopo. gl. eadem remittit de maio. & obe. inferior.
vbi Inn. dicit episcopum a tali pręlato puniri posse. Host. tenet
contrarium. primum verius, vt ibi dixi.

A D D I T I O.

a Quid si episcopi expulsi. Adde Abb. in cap. sane. de foro competen. Doc. in c. 1. de rap. Doc. in c. 2. de consti. lib. 6. Ioan. de Fan. 3. q. 6. in glos. summæ. & Barb. in d. c. sane.

S V M M A R I V M.

1 *Dicere veritatem licet quilibet teneatur, fit tamen quandoque specifice iniunctio, ne contra conscientiam dicat aliquid.*
2 *Et sic est casus in quo quis relinquitur conscientiæ suæ.*
3 *Assertioni episcopi expulsi, an stetur super alijs quàm super his quæ habentur in cle. vnica, §. sane.*
4 *Citari peremptoriè, an quis possit prima vice.*
5 *Terminus quilibet post litem contest. an dicatur peremptorius.*

§. Sane. Si episcopi prædicti asserant se non ausos citare
expulsores, consiliarios, vel fautores modis præ
missis in princ. huius clem. vel ipsos malitiose impedisse ne sic
citarentur & se in nulla parte diœcesis suæ contra tales tute
posse procedere statur assertioni, oneratur tamen in hoc eorũ
conscientia. Not. casum in quo statur testimonio alicuius in
facto proprio. de hoc in gl. in ver. assertionibus. & J. in primo
1 contrario. † Secundo no. ꝙ licet teneatur quilibet dicere veri
tatem, vel saltem non dicere falsitatem, tamen quandoq; spe
cifice super hoc fit iniunctio, ne contra conscientiam menda
citer dicat, vt hic. & dicit Lan. ꝙ talis iniũctio operatur quòd
contrarium faciens peccat mortaliter. arg. 10. distin. denique.
idem Genz. quod no. & pro hoc quod dixi de æta. & quali. cle.
vnica. q. 8. tamen etiam circa hanc iniunctionem dicens men
dacium præiudiciale alteri, peccat mortaliter. 22. q. 2. primũ.
2 de c, i. fal. c. 1. † Tertio not. casum in quo relinquitur quis con-
a sciẽtiæ [a] suæ. de iureiu. mulieri. de rescr. statutũ. §. assessorem. J.
de sepul. dudum. §. in quibus. de reli. do. quia cõtingit. ver. qui
eorum. de lurepa. clem. 1. J. de verb. sig. exiui. §. nos volentes. &
dicit Mat. quòd ex infrascriptis causis relinquitur aliquid cõ-
scientiæ alicuius vel iudicio. primo quando non debet prohi
beri, vt quia potest indifferenter facere vel omittere sine pec-
cato. 33. q. 4. vir cum propria. vel cum multitudo est in causa,
vt in d. c. denique. & 1. q. 7. quoties. 23. q. 4. non potest. & c. ipsa.
vel quia deficit iudicium, & hoc dupliciter. vel propter perso-
nam. quia non potest iudicare. 17. distin §. hinc etiam. 21. dist.
nunc autem. vel propter crimen quod est occultum. 33. distin.
habuisse. in fin. 35. quæst. 6. consuluisti. Oppon. in eo ꝙ credi-
tur soli episcopo, quia non debet credi vni soli. de proba. quo-
niam. de testi. veniens. & c. licet. Sol. vt in gl. in ver. assertioni-
bus. quod est speciale. idẽ Lau. dicens hoc speciale esse in odiũ
expellentium. sic inf. tit. 1. clem. vnica. Quæro, quid si episcopi
possunt in suis diœcesibus exercere iurisdictionem contra ali
quos, licet non contra expulsores. Sol. gl. 1. ꝙ adhuc quo ad ex
3 pulsores locus est huic clemen. idem Genze. † Secundo quæ-
ro, an stetur assertioni episcopi super alijs hic non expressis, vt
si dicant loca ad quæ citant fore secura vel esse viciniora vt re
quiritur, supra ead. clem. in prin. glo. in ver. in his. dicit ꝙ non.
idem Pau. & Genze. quia permittendo de aliquibus, videtur
prohibuisse de alijs, cum hæc clem. obuiet iuri communi ꝙ
credatur assertioni cuiuscunque in facto suo. in cõtrarium in-
ducit Genz. quia si creditur episcopo super maioribus, de qui-
bus minus videretur, vt in expressis hic, fortius in minoribus,
vt in his de quibus quæritur, quia cum conceditur maius & c.
de deci. ex parte. regula, cui licet. lib. 6. Item consideratis ratio-
nibus huius clemen. & quia de speciali indulgentia talia per-
misit, videtur indulgentia extendenda, ff. de consti. princ. l. vl.
de dona. cum dilectus. quia ius ordinariorum hic non lædit̃,
vt infra in hac clem. in fin. & quia de fauore spoliatorum agit̃,
& odio spoliantium vel suorum fautorum. dicit tamen Gen.
primum verius, alias sequeretur quòd assertioni episcoporũ
crederetur quòd episcopi essent expulsi consilio aliquorum,
qui vellẽt super hoc se defendere, quod dicere est absurdum.
cuius etiam contrarium tenet glo. hic in ver. super his. & dicit
Genz. quòd hic creditur assertioni ne effectus huius clement.
possit tolli vel plus debito differri. & in hoc testificantur epi-
scopi in facto proprio, excepto vno casu in quo testificantur
in facto alieno in eo quòd creditur episcopis asserentibus illos
malitiose impedisse ne citarentur. & ratio quare creditur, po-
test esse hoc casu, quia non agitur de magno præiudicio illo-
rum in hoc quòd potuerint citari vel non. hoc enim non in-
quiritur per alias probationes solũ ne super ista malitia exor-
ta contentiose negotium principale plus debito differatur. ar.
4 ne se. vac. cap. 1. lib. 6. † Tertio quæro, in eo quòd dicit de cita
tione, & sup. eadem cle. §. si vero. dixit de termino perempto-
rio, an quis prima vice possit citari peremptoriè. Mat. dicit ꝙ
non debet fieri, C. quomodo & quando iud. l. consentaneum.
& auth. qui semel. nisi ex iusta causa & necessaria, ff. de re iud.
l. a. de iud. l. nonnunquam. de dila. c. 1. de in integ. rest. tum ex
literis. in fin. de dolo. cum dilecti. & cap. cum olim. & c. fin. 24.
quæst. 3. de illicita. licet cõtrarium seruetur quasi vbique, quę
consuetudo obuiat cap. 1. de dila. secundum Matt. qui tamen
dicit quòd in d. c. 1. iudex grauauit in duobus. s. assignando ter
minum peremptorium & nimis breuem. Innoc. autem ibi di
cit, ꝙ ex eo, quòd prima vice statuitur terminus peremptor-
rius, non est sufficiens causa appellandi, per d. l. nonnunquã,
& cap. de illicita. ego ibi dixi quòd non fuit necessarium quòd
terminus esset peremptorius & cum hoc nimis breuis, sed suf
ficit ad iustificandum appellationem, ꝙ terminus etiam non
peremptorius sit nimis breuis. Quarto quæro, si quis citetur
& nihil exprimitur de peremptorio. dicit Mat. quod si citatur
ter, intelligitur peremptoriè, C. quomodo & quando iud. l.
tres. & secundum eum debet iudex in peremptorio commi-
nari, ꝙ nisi citatus compareat, procedetur in causa quantum
de iure fuerit. dic. cap. tum ex literis. & de dolo. cum dilecti. nõ
est tamen comminatio de substantia citationis. Quinto quæ-
ro, si citatur quis peremptoriè ad procedendum in causa ad
certum articulum, & generaliter ad procedendum in causa.
dicit Mat. ꝙ contra non comparẽtem procedi poterit ad om-
nia etiam ad sententiam eo amplius non citato. C. de iudi. l.
properandum. de dolo. cap. fin. de offic. dele. consuluit. vbi de
hoc. & de procu. auditis. & in Spe. de citatione. §. viso. ver. item
licet. de hoc dixi s̄. ea. clem. in princ. q. 33. & plenius de dila. ca.
5 fin. † Sexto quæro, si statuitur terminus ad aliquid faciẽdum
post lit. contest. dicit Mat. ꝙ post lit. contest. quilibet terminus
est peremptorius, licet non dicatur. de hoc de accus. ad petitio
nem. per Innoc. & in Spec. de citatione. §. viso. ver. dicunt. & de
dila. §. videndum. ver. quid si data est. sic etiam secundum eũ
si datur terminus simpliciter ad omnes exceptiones propone͂
das, intelligitur peremptorius licet non exprimatur. de excep.
pastoralis. de appell. licet. de hoc in Specu. de dila. §. fina. ver.
& not. & dic generaliter, quòd post inchoatum iudicium etiã
ante litem contestat. omnis dilatio intelligitur peremptoria,
quia post primam non datur secunda, nisi ex causa. de dila. ca.
a. & quod ibi not. Septimo quæro, mandat Papa alicui quòd
moneat Petrum quòd restituat talem domum intra mẽsem
Martino, alioquin citet eũ vt intra duos menses cõpareat co-
rã Papa: ille mandato recepto monuit Petrũ ꝙ intra terminũ
restituat domũ, alioqñ extunc citat eũ ꝙ vadat ad sedẽ aposto
licã. dicit Spec. de cita. §. 1. in ver. sed pone Papa. Papã pronun-
ciasse citationem nõ tenere. idem Mat. hic, quia potestas data
erat

A D D I T I O.

a Vinc. God. Quando conscientiæ episcopi expulsi relinquitur contra expulso-res. vide Ias. in titu. de act. num. 136. cum pluribus numeris seq. Insti. eodem titulo.

eiat sub condi.de rescrip.ab excommunicato.de offic.delega.
prudentiam.in princ.int.de concess.præb.clem.vnica.

SVMMARIVM.

1 *Diœcesanus suffragatur alteri denunciando illius sententiam.*
2 *Quid si requisitio fiat non ab episcopo expulso, sed ab aliquo tertio cuius interest.*
3 *Quid si processus episcopi expulsi sit notorie iniustus, an diœcesanus requisitus teneatur denunciare.*
4 *Ordinarius si dicat se delegatum, & excõmunicauit Titium, mandatq; Antonio vt denunciet Titium excommunicatum qui Antonius nõ petita copia delegationis denunciat Titium excommunicatum, an sit dictus Antonius puniendus.*
5 *Libellus an sit dandus in executione sententiæ.*
6 *Episcopi expulsi an possint punire diœcesanos nolentes denunciare sententias eorum.*

1 §. Eorundem. † Not. φ vnus diœcesanus alteri suf
fragatur in denunciãdo sententiã
illius. simile de treu.& pac.c.1.in fi. vna enim potestas requisi-
ta debet aliam adiuuare. 23.q.2.dominus.90 dist.præcipimus,
2.q.1.multi. 11.q.3.curæ, Aut. vt nulli iudi.§.si vero quis com-
prehensorum.& non auxilians punitur, vt in dictis iuribus. &
dicit Mat. φ etiam mortuo episcopo vicini episcopi tenentur
supplere defectum episcopi si inuitantur. 7.q.1.pontifices. Op.
in eo φ dicit in præmissis casibus, & sic innuit in alijs non te-
neri vnum episcopum denunciare sententiam alterius. cõtra
2 id 11.q.3.curæ.de treu.& pac.c.1. Solu. vt in gl.1. idem Paul. †
Quæro, quid si requisitio, de qua hic, fiat non ab episcopo ex-
pulso, sed a tertio cuius interest? dicit glo. in ver. ab his. hoc nõ
sufficere. Intelligo quo ad hoc vt possit redargui non renun-
3 cians, bene tamen posse denunciare. pro hoc qđ dico ĵ.q.4. †
Secundo quæro, si processus est iniustus notorie, an teneatur ni-
hilominus episcopus requisitus denunciare. gl. in ver. requisi-
sti. dicit φ non. idem Pau.& Paul. qui dicit in dubio petendũ.
11.q.3.Iulianus.23.q.1.quid culpatur. de offi.deleg. si quando,
& c.pastoralis de temp.ord. ad aures. vbi de hoc. Genze. tenet
contrarium, dicens φ illa iura intelliguntur de præcepto iniu
a sto[a] quod per superiorem fit subdito, quia tunc non tenetur
subditus parere, cum parendo peccaret. sed hic loquimur de
denunciatione seu publicatione processus, quæ fit per requisi
tos, vt per executores ex dispositione huius cle. qui requisiti ta
lem executionem euitare non possunt, di. ca. pastoralis, §. quia
vero. nam nec in tali denunciatione includitur pactum, cum
per eam quis amplius non ligetur. de ap. pastoralis potissime,
quia talis denunciatio tunc demum fit cum processus transi-
uit in rem iudicatam, ff. de pęn. l. 2. §. fi. de his qui no. infa. l. fur
ti. vnde frustra dubitandum videtur de iniustitia talis proces-
sus, cum sententia fecerit ius inter partes, ff. quæ sen. sine ap. re
scin. l. 1. de re iud. cum inter. Ioã. de Lig. tenet primum per ca.
si quando, de rescrip. & d. c. ad aures. de temp. ord. dicens φ nõ
exequens erit tutus coram superiore. Item subditus non tene
tur parere præcepto prælati notorie iniusto vt fatetur etiam
Genz. fortius nec vnus episcopus alteri. & dicit Ioa. de Lig. nõ
requiri in hoc cognitionem cum præsupponatur esse noto-
b rium. de accu. euidentia. & quia vix potest esse[b] sententia in-
iuste notoria, quin sit etiam nulla. de sent. excom. per tuas. nul
litatis autem exceptio impedit executionem, vt no. in d. c. pa-
storalis, §. quia vero. quia dixi de offi. dele. cum in iure. Et in eo
quod dicit Ioã. de Lig. vix posse esse sententiam iniustam no-
toriè sine nullitate, dic vt dixi de re iud. cum Bertholdus. per
hoc tollitur ratio Genz. cum dicit sententiam facere ius tanq̃
quæ transiuit in rem iudicatam. non enim potest transiuisse
cum constet de notoria iniquitate, & sic de nullitate. quomo-
do autem & quando dicatur sententia seu euidenter seu noto
riè iniqua, dixi in d. c. cum Bertholdus. Opp. ad hoc iustifican-
do opi. Gen. quia is qui exequitur denunciando, nihil dicitur
facere. ŝ. de app. pastoralis. & sic de ipso non potest conqueri
denunciatus, ergo simpliciter pareat. si enim denunciatus cõ-
queritur, potius conqueri debet de eo qui mandauit. pro hoc
quod no. Inn. de off. deleg. cum in iure. in gl. 1. vbi dicit fortius
φ etiam is cui materia datura delegato vt aliquid exequatur,
licet non teneatur parere nisi videat literas delegationis per d.
c. cum in iure. tamen parere potest, & prudenter agit si exequi
tur etiam si literas non videat, dummodo delegatus sit proba
ta persona. pro hoc inducit 97. dist. nobilissimus. vbi creditur
dicenti se legatum, etiam sine literis propter honestatem di-
centis: nam secundum Inn. ibi etiam si per se appellet, ne exe
quatur nisi videat literas, potest non audire, nam hæ appella-
tiones coram delegato, non coram executore, sunt faciendæ.
de offic. deleg. super quæstionum, §. porro. item secundũ Inn.
in d. c. cum in iure. in minoribus. i. non præiudicialibus, forte
non tantum potest parere, sed debet etiam si non videat lite-
ras delegationis. vt si præcipitur alicui vt compareat de dila.
c. 2. nisi delegatus esset nimis remotus & vilis persona. dicit ta-
men Inno. in d. c. quod alij. contra. Sol. dic prędicta debere in-
telligi, quando de notorietate iniustitiæ constabat executori
sine alia discussione, vt quia ex tenore sententiæ hoc collige-
batur, quo casu iustitia notoria inducit nullitatem. de of. dele.
cum contingat. vbi hoc aperte probatur. & ibi dixi. & hoc ca-
su potest executor non tantum non parere: imo etiam si pare
re vellet, posset impune sibi non obediri vt posset ei violenter
resisti. de offi. deleg. ex literis. & quod ibi no. in gl. pen. quæ sic
intelligitur, alias si non esset talis notorietas, etiam si executo
ri sit certum, φ sententia sit iniusta, debet parere. de off. dele. si
quando. ibi, certum sit. quod intelligo certum sit, non tamen
notorium. sed in dictis Inn. non suberat notorietas, quæ indu-
ceret nullitatem, sed potius probabilitas dubij. per hoc infero
4 ad q. facti sequentem. † Tertio quæro circa dicta in proxi. q.
c ordinarius[c] qui in veritate non erat delegatus asserens se dele
gatum apostolicum, & ex vigore delegationis excommuni-
casse Titium, mandat Antonio subdito vt denunciet Titiũ,
qui non petita ostensione delegationis paruit. conqueritur Ti
tius de Antonio petens eum puniri, quia denunciauit, cum
sententia foret nulla tanquam lata a non delegato. an incum-
bit Antonio onus probandi delegationem, & an siue ꝓbet
siue non, vel etiam si quomodocunque constet φ ordinarius
non habebat delegationem, possit Antonius puniri? Ad pri-
mum dico φ dicens illum non fuisse delegatum, debet hanc
negatiuam probare, cum super ea se fundet. pro hoc quod no.
secundum Innoc. de accu. super his. & quod ibi dixi, quia ne-
que propriè potest conqueri Titius de Antonio qui verè non
grauat, sed potius obedit suo prælato, qui licet mandauerit tã
quam delegatus, ita quod potuisset Antonius petere sibi ostẽ-
di delegationem, tamen prudenter egit hoc non petendo, ne
videretur non credere suo superiori cui credere debuit ꝓpter
honestatem personæ, vt aperte probatur in d. c. nobilissimus,
& per id quod sup. q. proxi. dixi. Ad aliud dic φ quicquid pro-
betur etiam si doceatur quomodocunque, quod episcopus
non habuit delegationem, nõ propterea punietur Antonius,
quia non est in iure expressum, nam c. sacro. de sent. excomm.
loquitur in excommunicante, non in denunciante. Item q̃a
nulla culpa saltem punibilis potest imponi Antonio, qui licet
posset velle videre delegationem, tamen etiam non videndo
non peccauit, quia nullo iure hoc probatur, sed potius proba
tur contrarium, cum potuerit & debuerit verisimiliter crede
re episcopo suo, maxime in hoc leui & non multum præiudi
ciali, in quo & alias creditur literis ordinarij. de proba. post ces
sionem. pro hoc quod dixi sup. q proxi. Et circa prædicta no-
tanter ponderanda est litera c. cum in iure. quia illud cap. diri-
gitur episcopo, cui mandabatur ab aliquo vt denunciaret quẽ
excommunicatum, & non dicitur qualis foret is, qui manda
bat: vnde poterat esse persona alias non authentica vel hone
sta, de qua etiam non erat verisimile quòd sibi foret facta de-
legatio. Item quæcunque foret persona, sufficit quòd ibi nihil
aliud probatur, nisi quod exequi non tenetur, nec cogitur. nõ
per hoc tollitur, quin possit & prudenter agat exequendo, cũ
verisimiliter debuerit ei credere. per hæc dico quòd si asserens
se delegatum fuisset persona cui verisimiliter non debuit cre
dere, vt quia non multum honesta, posset imputari ad culpã
exequenti, & tunc posset puniri pœna extraordinaria, cum
nulla sit pœna statuta. pro hoc de offi. deleg. de causis. quæ no.
Quarto quæro, in eo quòd dicit requirendos vicinos episco-
pos, vt denuncient, an non requisiti hoc poterunt exequi. di-
cit Lap. quod sic. pro hoc de offic. delega. cap. 3. & quod not.
Hostien. eodem tit. nouit. & probatur de raptoribus, cap. 1. eo.
tit. postulasti. 11. q. 3. si quis presbyter. pro hoc quod dixi supra
5 q. 1. † Quinto quæro, circa dicta in proxi. q. an in executione
dabitur libellus. dicit idem Lap. quod non. nec aliquis ordo iu
ris seruabitur, vt no. Spec. de senten. execu. §. nunc dicendum.
ver. sed pone iudex. & §. breuiter dicendum. vbi dicit quod
non

ADDITIONES.

a De præcepto iniusto. Adde glo. fin. in c. ne Dei ecclesiam. de simo. c. 1. de voto, c. inquisitioni. de sent. exc. c. ad aures. de temp. ord Card. Alex. in c. testimonium. ad ti. 2. col. verb. quid si prælatus. vide.
Vinc. God. Præcepto iniusto & prohibito resistere possumus, Bar. Soc. consi. 156. pro iuramento. vers. 30. & vlt. lib. 1. & de huiusmodi præceptis excedẽtibus officium superioris vide Dec. consi. 71. col. 1. lib. 2.
b Vix potest esse. Adde Card. consi. 56. incip. dominus reuerendus. Felyn. in ca. inter cæteras. de re iud. in fi. 10. col. ver. tertia conclu.
c Vinc. God. Ordinarius & delegatus vniuersalis, qualiter cognoscantur, Alex. in l. prætor, de iurisdi. om. iud.

non debet exequendo iudicis partes assumere, sed solum executoris, nec cognoscere an sit bene vel male sententiatum, sed tantum an sit sententiatum. & quod dicit de libello, dicit idē Innoc. libe. obla. cap. 1. per hæc dicit Lap. quòd in casu huius §. episcopus exequens non poterit recusari, vt suspectus, nec ab eo appellari, cum sit merus executor. de offic. delegat. super quæstionum. de ap. nouit. pro hoc quod no. Inn. de offi. deleg. cum in iure. in gl. 1. & Archid. 2. q. 6. in §. sunt etiam quorum. ver. ab executore. nec tenetur aliquas exceptiones etiam nullitatis admittere, sicut est exceptio falsi. quod not. Compo. de rescri. super literis. Inn. de re iud. de cętero. Host. eod. titu. ꝙ ad consultationem. Spec. tit. prædicto. §. vlt. ver. fi. Archi. 2. q. 1. sicut. & si admitteret exceptiones, posset ab eo appellari, vt no. Host. in cap. quod ad consultationem. de re iud. quia per hoc modum excederet, pro hoc quod not. de cōfir. vti. c. 1. dic melius ꝙ de exceptionibus nullitatis poterit se instituere, non vt pronunciet, sed vt supersedeat, si videat eas veras. de offi. dele.
6 pastoralis. §. quia vero. & dic vt ibi dixi. † Sexto quæro, an ep̄os conuicinos nolentes denunciare possint episcopi expulsi punire. gl. vlt. dicit ꝙ non. idem Genze. quia par in parem &c. de elec. innotuit, ff. ad Treb. l. ille a quo, § tempestiuum. sed agetur, vt dicit glos. coram superiore vt puniat. & dicit Pau. ꝙ puniet istos tanquam contemptores canonum. de temp. ordi. ia ne. & c. literas. & cap. nullas. alleg. in gl.

SVMMARIVM.

1 *Inferior episcopo habet quandoque iurisdictionem æqualem episcopo.*
2 *Iurisdictio si spectat ad episcopum & ad archidiaconum, an vterque sit requirendus ad denunciationem sententiæ episcopi expulsi.*
3 *Episcopi expulsi si iudicent in alienis diœcesibus inter subditos diœcesanorum, an ipsis præiudicent si non contradicant.*

1 Per præmissa. † No. ꝙ quandoque inferior episcopo habet iurisdictionem quasi episcopalem. de hoc in gl. in ver. habentibus. Oppo. in eo ꝙ dicit non præiudicari iurisdictionem habentibus, ꝙ imo præiudicet, nisi protestentur de iure suo. nam ex quo patiuntur ep̄os expulsos iudicare propter eorum negligentiam, præscribetur iurisdictio contra eos. de præscr. ad audientiam. & c. auditis. & quod protestatio sit necessaria, ꝓbatur de elec. Cumana Solu. per reseruationem de qua hic, non præiudicatur iurisdictionem habentibus & non protestantibus. quod vult gl. in ver. vt prædicitur. & eam no. Ex hoc no. casum in quo non currit ꝑscriptio. sunt & alij qui no. de præscrip. cum non liceat. & ratio quare hic non currit, est secundum Genz. quia præscriptio de sui natura contra negligentem inducitur, C. de anna. exce. l. vlt. de præscr. vigilanti. diœcesanus autem non potest dici negligens hoc casu, quia inuitus cogitur obseruare quę hic statuta sunt, quod etiam vult prædicta gl. in ver. vt prædicitur. Ex quo not. singulariter ꝙ is qui vtitur potestate sibi concessa in modum priuilegij per ius commune, non intelligitur vti animo præscribendi. pro hoc de præscr. veniens. & quod ibi not. Quæro in eo ꝙ dicit de dięcesanis, vel alijs iurisdictionem habētibus, quid intelligitur per verbum, alijs. Sol. intelligitur de omnibus qui habent episcopalem in loco. pro hoc s. §. volu-
2 mus, & quod ibi not. in gl. per diœcesanos. † Secundo quæro circa dicta in proxi. q. si iurisdictio spectat ad duos, vt ad ep̄m & archidiaconum. dicunt Lau. & Genz. ꝙ vterque requiritur. ad hoc de vsu pal. ex tuarum. & hoc si habet exercere casum tangentem iurisdictionē vtriusque, quia ꝙ oēs tangit &c. ff. de ser. ru. præd per fundū. C. de auth. præst. l. ñ. de off. archid. ad hęc. in fi. de præscr. accedentes Insti. de sup. ser. per totum. si autem habent exercere casum spectantem ad iurisdictionem solius episcopi, solus ep̄us requiritur. Opp. ad hoc ꝙ etiam in casu pręcedenti sufficiat requiri solum ep̄m. per id quod not. s. ea. clem. §. volumus. in gl. in ver. diœcesanis. Sol. sta contrario, quia licet alius habet iurisdictionem cum episcopo, nō dr̄ habere quasi episcopalem, & sic per id quod dicit illa glos. debet hic ver. intelligi de his qui habēt iurisdictionem quasi episcopalem per exclusionem episcopi. quod est verius. nam si non est exclusus episcopus, tunc ipse habet totalem iurisdictionē episcopalem. de offi. ord. cum ab ecclesiarum. & sic sufficit eū
3 solum requiri. † Tertio quæro, quid si episcopi expulsi in dięcesibus alienis iudicent inter subditos aliorum diœcesanorū. dicit Lau. & Genze. ꝙ præiudicabitur si non contradicant & sciunt de præscri. auditis. de re iud. cap. pen. ff. de re iud. l. sæpe. Contra tamen videtur, quia tex. dicit nullum præiudicium fieri illis, sed dic hoc verum per exercitium iurisdictionis inter subditos episcoporum expulsorum de quibus sup. dictum est. in alijs casibus cessat iste ver. per præmissa. & sumus in dispositione iuris communis, & ideo primum verius.

De causa possessionis & proprietatis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Causa beneficiali delata ad curiam per appellationē vtraque pas potest intentare petitorium & possessorium &c.*
2 *Appellatio est commune remedium appellanti & appellato.*
3 *Decernimus, verbum inducit ius nouum.*
4 *Conclusio causa potest fieri, etiam in spiritualibus.*
5 *Restitui se petens ad beneficium non tenetur probare titulum.*
6 *Possessorium & petitorium, an possint ab eodem intentari.*
7 *Et an possit quis transire de possessorio ad petitorium, sicut in odiū spoliantis potest quis transire de petitorio ad possessorium.*
8 *Possessorium intentans an possit suspendere petitorium aduersarij.*
8 *Restitui se petēs ad beneficiū, an semper teneatur iustificare de titulo.*
9 *Appellans qui est in carceribus episcopi, an post appellationem debeat relaxari a carceribus.*
10 *Clemen. vnica, de cau. possess. & proprieta. an procedat in causa non beneficiali.*
11 *Quid si agatur de beneficio tanquam de proprietate.*
12 *Quid si causa deuoluatur ad curiam per querelam, non per appellationem.*
13 *Quid si appellatio est extraiudicialis.*
14 *Libellus an debeat dari in causa appellationis.*
15 *Cle. vnica, de cau poss. & proprie. an habeat locum, si causa sit deuoluta ad curiam per immediatam subiectionem.*
16 *Cle. vnica, de cau. poss. & proprie. quæ loquitur de appellatione interposita ad sedem apostolicam, an habeat locum, in appellatione interposita ad inferiorem a Papa.*
17 *Conclusio in causa qualiter fit.*
18 *Conclusio & renunciatio, an differant.*
19 *Publicatio attestationum si sit facta in causa, an possit rediri de petitorio ad possessorium.*
20 *An autem transiens de petitorio ad possessorium ante conclusionē debeat condemnari in expensis. Adde ad idem nu. 21.*
22 *Succumbens in petitorio, an possit agere possessorio.*
23 *Quid autem si reus obtinet in petitorio, actor autem in possessorio, & obtinens in possessorio petit sententiam exequi. quid iuris?*
24 *Possessorium an possit suspendi & transiri ad petitorium.*

CAP. I.

1 Causa. † In causa beneficiali delata etiam per appellationem ad curiam, vtraq; pars potest petitorium & possessorium intentare, & ante causæ conclusionem potest spoliatus suspenso petitorio suo vel aduersarij possessorium prosequi. habet duo dicta. secundum ibi, & in spoliantis. pone casum per id quod dico ȷ. q. 1. No. ꝙ per appellationem deuoluitur causa ad superiorem per hoc verbum, deuoluta causa. non autem deuoluitur res super qua litigatur, vnde de illa re cum tertio coram superiore non potest agi. de app. Romana. §. in alium. & §. seq. lib. 6. de hoc in Spec. de appel. §. nouissime. ver. illud tamen. & ver. veruntamen. Lau. & Genze. dic tamen ꝙ tertius pōt pro suo interesse appellare, vel appellationi assistere. de re iudi. cū super. & quod ibi no. Secundo no. ꝙ vt actus pariat effectum, debet esse legitimè factus. probatur in ver. legitimè. ad hoc de
2 transla. c. 2. de procu. clem. 1. & quod ibi no. gl. in ver. debito. † Tertio no. ꝙ appellatio est commune remedium appellanti, & appellato. ibi, tam appellanti quā appellato. pro hoc de app. sæpe. c. oblatæ. & c. Nicolao. & c. interposita. Ex hoc no. secundum Lau. ꝙ literæ super appellatione impetratæ, prosunt ēt aduersario, vt per eas possit petere procedi etiam contradicēte appellante. de rescrip. ex parte. s. de resti. spol. ex conquestione. d. c. oblatæ. pro hoc quod not. Inn. de app. cordi. lib. 6. & ratio est vt dicit hic gl. in ver. appellato. quia cum appellatio afficet vtranq; partem, hoc casu cum appellatur super causa beneficiali, de elect. c. 1. lib. 6. debet vterque sentire commodum. idem Genze. ex hoc apparet, quòd in causis beneficialibus aliud sit, quod tenet glo. 2. & est verum quo ad effectum huius clemen. Sed generaliter loquendo in qualibet causa procedit quod dictum est, vt etiam appellatus appellationem prosequi possit. Quarto no. casum in quo in causa appellationis potest
3 deduci noua causa. de hoc inf. in primo contrario. † Quinto
a not. quòd verbum, decernimus, inducit ius nouum. quod colligit glos. 3. licet non aperte. de hoc de iudi. decernimus.

Sexto

ADDITIO.

a Quod verbum, decernimus. Adde glo. in cle. per literas. de præben. in cle. si. de ætat. & qualit. in clem. 2. de ap. in clem. 1. de rebus eccl. non alie. Vinc. God. Vide Fely. in c. decernimus, in fi. de iud.

Sexto no. casum in quo ab eodem potest intentari petitorium
& possessorium. de hoc ꝭ. eo. pastoralis, & J. in 5. contrario. &
hoc no. secundum Lau. ꝙ ex eodem libello potest quis prose-
qui duplex commodum. pro hoc de capel. mo. cap. 2. ꝙ proce
dit intelligendo ꝙ idem in eodem libello possit petitorium,
& possessorium intentare. quod probatur hic ex eo quòd hæc
litera loquitur indistinctè. Septimo not. ꝙ in odium alicuius
quandoque statuitur ius sicut hic in odium spoliantis. & de
4 hoc J. in 4. contrario. † Octauo no. de conclusione causæ quæ
fieri potest, etiam in spiritualibus. quod tenet gl. in ver. conclu
sionem. de hoc J. q. 13. & 12. Nono no. casum singularem, in
quo actio habet vim exceptionis, quia hæc in odium spolian
tis possessorium post petitorium intentatum agendo prædi-
scutitur. idem probatur de resti. spo. ex cõquestione. & de hoc
5 J. 8. ꝯrio. † Decimo no. ꝙ petens se restitui ad beneficium nõ
tenetur probare titulum. probatur hic ex eo ꝙ potest prosequi
possessorium solum recuperandæ. de hoc in gl. si. & dico J. in
contrario. 8. Oppo. ꝙ cum causa deuoluta est per appellatio-
nem, nõ debeat posse deduci petitorium & possessorium, put
hic permittitur, sed intantum super quo fuit appellatum ex-
tra iudicium, siue in iudicio ante sententiam, vel a sententia,
vt probatur in iuribus allegatis in tertia gl. Solu. vt in ea. ꝙ hęc
clem. procedit in appellatione super causa beneficiali quæ de-
uoluit omnia, quæ concernere possunt illam causam. de elec.
ca. 1. lib. 6. contrarium ergo procedit, in alijs causis. idem Pau.
& Stepha. qui dicunt ꝙ sicut ca simplici commissione causæ
venit petitorium & possessorium, ꝭ. eo. c. 1. & 2. de sequest. c. 1.
vbi de hoc. sic ex simplici deuolutione veniat vtrumque, qđ
dictum sic generaliter prolatum videretur intelligendum in
qualibet causa. Sed tamen non procedit, nisi in causa benefi-
ciali, quæ per appellationem dicitur simpliciter deuolui per
d. c. 1. aliæ autem causæ deuoluuntur solum quo ad id, super
quo est appellatum, vt vult hæc glos. Secundo opp. ad hoc ꝙ
etiam in causa beneficiali non possit deduci aliud q̃ id, super
quo est appellatum. de elec. vt circa. lib. 6. Solu. hoc operatur
noua prouisio huius cle. ita vult eadem gl. & Pau. per verbum
decernimus. vel responde aliter ꝙ ca. vt circa. non habet locũ,
cum quis prosequitur suum interesse, vt dicit ea. glo. & Paul.
sed per hoc oporteret hanc cle. restringi in casu in quo appel-
lans prosequeretur suum interesse, quæ tamen gñaliter loquitur.
tur. vnde verior videtur præcedens solutio, secunda tñ etiam
est vera in suo casu. Tertio opp. ꝙ non possit intentari petito-
rium super beneficio, cum prælatus non sit dominus benefi-
cij. de dona. fraternitatem. nam sacra in nullius bonis sunt.
Insti. de re. diui. §. nullius. & §. seq. Sol. Lau. ꝙ prælatus est domi
nus quantum ad administrationem, & sic intelligit ꝙ eccle-
siastica sunt in bonis nullius personæ secularis, sed ecclesiasti-
cæ sic. pro hoc quod not. Innoc. eo. tit. cum super. & de proba.
c. ex literis. & quod no. in Auth. de alie. & emphyt. contractus,
§. & quod cognouimus, col. 9. vel secundum Io. de Lig. contra
rium non vrget, quia non dicitur hic quòd non possit præla-
tus vendicare beneficium, sed dicitur ꝙ erat causa beneficia-
lis. i. super titulo beneficij. quod est verius: nam super tit. cum
sit intitulatus, potest per ipsum agi petitorio. Quarto oppo. in
eo ꝙ dicit, in spoliantis odium, quia in odium alterius nõ de-
bet aliquid statui. 13. quæst. 4. inter querelas. Sol. odio vitij, vel
excessus statui potest, vt hic, & de resti. spol. sæpe. sed in odium
personæ non, vt in contrario. ad hoc 86. dist. odio. de re iud. cũ
6 æterni. lib. 6. Lau. & Genze. † Quinto oppo. ꝙ ab eodem non
possit intentari petitorium, & posses. si enim quis intentat pos
sessorium, quandoque dicit se possidere, vt in possessorio reti-
nendæ. de proba. licet. sed intentando petitorium dicit aduer
sarium possidere. de iud. examinata. & sic est sibi contrarius,
& non audiendus. de app. solicitudinem. Solu. hic loquitur de
possessorio recuperandę, vt probatur in verbo, spoliantis. & in
hoc possessorio non procedit contrarium. de possessorio autẽ
retinendæ, an & quando concurrat cum petitorio, dixi eo. tit.
pastoralis. Lau. etiam generaliter hic prosequitur de quolibet
possessorio dicens ꝙ cum quæritur, an ab eodem vel a diuer-
sis possit intentari petitorium & possessorium simul, dicen-
dum est quod aut natura actionis quam proponit petitor,
talis est, quæ non excludit prorsus dominium ipsius rei, nec
negat quin dominium esse possit apud reum, vt est hæredita-
tis petitio in qua non asserit ad se spectare dominium, sed di-
cit bona esse hæreditatis tempore mortis eius cui successit, &
tũc tale petitorium intentari põt cum possessorio adipiscẽdę,
ff. quo. leg. l. 1. §. ꝙ autem. aut præsupponit sibi deberi tale do-
minium, & aut intentando vtrunque esset sibi contrarius, aut
non. si sic, non auditur. d. c. solicitudinem. vt si intentet Salua
num per quod dicit bona alterius sibi obligata, & cum hoc
rei vendicationem per quam asserit rem suam esse, cum tamẽ
res propria non possit sibi obligari, quia res sua nemini seruit.
Si autem non esset sibi contrarius, secus. vnde possessoriũ adi-
piscendæ & recuperandę, simul intentari possunt cum petito-
rio, ff. quo. leg. quo. bo. l. 1. eod. tit. cum ecclesia. & cap. cum su-
per. sed possessorium retinendæ non, vbi possessio & detentio
præsupponitur pro petente, ergo sibi non cõpetit vendicatio.
d. c. examinata. Si tñ licet possideret, nõ detineat, poterit vtrũ-
que intentare, vt in re deposita & commodata, ff. cõmo. l. rei
commodatæ. hæc procedunt cum quæritur, an actor possit
vtrunque intentare: sed si actor intentauit possessoriũ & reus
petitorium, si erat possessorium adipiscendæ, auditur reus cõ-
ueniens de proprietate, si habet probationes incontinenti pa-
ratas, & prædiscutiť petitorium, ff. ad exhi. l. 3. §. ibidem. quia
dolo petit &c. regula, dolo. lib. 6. Sed si non habet probatio-
nes incontinenti paratas, vtrunque simul tractabitur, vt no. de
resti. spo. c. 1. Si vero actor intentat interdictum recuperandę,
reus non reconueniet de proprietate. de resti. spo. cap. solicitè.
& c. in literis. nisi hoc fiat de voluntate aduersarij. d. c. 1. In hoc
tamen quo ad causam matrimonialem, dic vt in ca. literas. de
resti. spo. si autem actor intentat possessorium retinendæ, po-
test sustineri, vt reconueniatur de proprietate, per c. audita. de
resti. spo. quod dic vt ibi, ad hoc etiam de proba. licet. in hoc ta
men dicit Lau. ꝙ si spoliator primo intentet petitorium, reus
vero postea intentet possessorium, petere poterit vt possesso-
rium contra eum primitus intentatum, suspendatur, vt hic. de
hac materia concussionis plenius & formalius dixi eo. tit. pa-
7 storalis. † Sexto opp. in eo ꝙ permittit de petitorio transire ad
possessorium in odium spoliantis. per hoc enim videtur secus
econuerso, quia tunc cessat ratio odij spoliantis, cuius contra-
rium no. eod. tit. pastoralis. in gl. mag. ante medium. Solu. vt in
glo. in ver. spoliantis. quæ primo dicit per hunc tex. videri glo.
illam esse reprobatam. deinde defendit dupliciter. primo ꝙa il
la glo. solum dicit posse transiri de possessorio ad petitorium,
non autem ꝙ possit suspendi possessorium. vnde potest intel-
ligi quòd possit transiri renunciato priori iudicio, & dic quo
ad hoc quòd etiam non renunciato, dummodo non suspen-
a dat possessoriũ, sed accumulet petitorium possessorio [a] quod
fieri potest in possessorio, cuius natura non repugnat tali accu
mulationi, & sic proceditur super vtroque secundum regulã,
qui prior appellat &c. de ord. cog. cum dilectus. de hoc dic, vt
dixi in d. c. pastoralis. sed alio modo defendit glo. hic gl. d. cap.
pastoralis, quòd hic sit speciale vt etiam in causa appellationis
possit fieri suspensio & transitus. de quo hic. quod dic vt in gl.
& in eo quod remittit ad no. sup. ea. cle. in glo. fortius vult di-
cere ꝙ hoc procedit solum in causa beneficiali, quod non vi-
detur procedere: nam etiam in causis non beneficialibus quã-
doque deduci potest in causa appellationis, aliud a principali
reconueniendo, quæ reconuentio etiam in appellatione, quã-
doque licet secundum ea quæ no. de mu. peti. ca. 1. tamen de-
fendendo hoc dic, vt ꝭ. in 1. contrario. Mat. autem simpliciter
dicit hic reprobari opi. illorum qui dicunt ante cõclusionem
causæ omisso possessorio, posse haberi recursum ad petitoriũ.
Genz. etiam dicit talem transitum non permitti, quia in hoc
posset versari fauor spoliantis, & pęna immunitatem præsta-
re non debet. ff. de inter. & rele. l. relegatorum, §. si. dicit tamẽ
quòd cum fauore spoliati sit introductum quod hic dicitur,
potest renunciare huic fauori. & mos ei gerendus est. ff. de p-
ba. l. circa. hoc intelligo secundum ea quæ dixi supra eod. cõ-
trario. Septimo opp. ꝙ non liceat suspendere petitorium a se
& ab aduersario intentatum, quia agens petitorio dicit reum
possidere. de iud. examinata. possessor autem non potest age-
re petitorio. dict. cap. forte metu contrarij gl. antepen. exponit
& pru vel. dic quod etiam potest stare proprie per id quod di-
8 co infra quæst. 1. † Octauo opp. quòd intentans possessorium
non possit suspendere petitorium aduersarij, sed potius sit lo-
cus regulæ, qui prior appellat &c. de ord. cog. cap. 2. non enim
de natura actionis est operari exceptionem. Solu. vt in glos in
ver. aduersarium. quæ dicit hic approbari opin. eorum quos
allegat, tenentium, quòd quando super eadem re vnus inten-
tat petitorium, alter super illa intentat possessorium recupe-
randæ, prius auditur, & sic hoc possessorium est priuilegia-
tum, vt etiam habeat naturam exceptionis. Refert tamen gl.
opin. Hostien. qui tenuit contrarium de restitutio. spolia. ex
conquestione. quod dic vt in glo. & dixi in dic. cap. ex conque
stione, Lau. approbat primum, dicens quod ante hanc clemẽ.
non erat dubium, quin suspenso possessorio posset is, qui pos-
sessorium intentasset, recurrere ad petitorium, & econuerso,
per capit. pastoralis. eodem titu. Sed de petitorio vel posses-
sorio aduersarij dubium erat, per dictum capit. cum dilectus,
indu-

ADDITIO.

a Vinc. God. Petitorium & possessorium, an & quando & per quæ verba intententur, Bar. Soc. consi. 267. in causa, in prin. in lib. 2.

inducendo, vt nunc dixi opponendo. Sed dicit Lau. ꝙ illud
est regulariter verum, sed fallit in casu huius cle. per quam ha-
bemus ꝙ possessorium etiam intẽtatum post petitorium per
viam actionis, primo expeditur si hoc petat spoliatus, & hoc
fit tam in odium spoliantis, vt hic, q̃ in fauorem beneficiorũ
ecclesiasticorum, in quibus & alia spolia sunt statuta. s̃. de iu-
di. clem. 2. de eo qui mit. in poss. cum qui. lib. 6 dicit tñ Lau. ꝙ
non bene potest reperiri exemplum quomodo possidenti cõ-
petat petitorium, prout hic, nisi in matrimonialibus, vt hic, &
eod. tit. cum semper. quod declaro exemplando hanc cle. j. in
3. q. Pau. etiam concordat cum glo. ꝙ quia super eadem re in-
tentatur petitorium & possessorium, per possessorium præiu-
dicatur processui super petitorio, vt prædiscutiatur possesso-
rium: aliter secundum cum si essent super diuersis, forent mu
tuæ petitiones, dict. cap. cum dilectus. & de hoc in Spe. de pe.
& pos. §. 1. ver. porro. & ꝙ possessorium hoc casu præiudicet
modo prædicto, inducit Pau. d. c. ex conquestione, & c. literas,
eo. tit. vbi ex ordine literæ apparet ꝙ mulier egit ad diuortiũ
contra virum prætextu consanguinitatis. vir autem non exce
pit de spoliatione, sed egit directe petens restitutionem, & ex
fine colligitur ꝙ prius tractatur causa reconuentionis quã cõ-
uentionis, quod procedit quo ad c. literas, sed in c. ex conque-
a stione. fuit econuerso, quia ibi vir petijt matrimonium [a] sepa-
rari, & mulier petebat se restitui, tamen est effectus. Refert vl-
terius Pau. ea quæ no. Hostien. in d. c. ex conquestione. q̃ omit-
to, quia ibi dixi, & quia hic in effectu ponuntur in glo. refert
deinde opi. aliorum dicentium ꝙ in c. ex conquestione. prius
actum fuit ab vxore possessorio: & ideo vir non potest recon-
ueniri super consanguinitate. de or. cog. ca. fin. secus si primo
agatur petitorio, secundo possessorio, quia tunc sunt mutuæ
petitiones, vt sic priuilegium spoliationis in hoc consistat ꝙ
spoliatio primo proposita non patiatur alicuius petitorij re-
conuentionem, & proposita in modum exceptionis repellat
agentem, sed posterius proposita in modum actionis non tol
lit primum, licet hoc obtineat in præiudicialibus. 3. q. vlt. §. si
quando. & c. seq. Insti. de exce. §. præiudiciales. vult hæc opin.
ꝙ possessorium non habet indistincte naturam præiudicialis,
vt debeat semper discuti ante petitorium: tamen in eo ꝙ di-
cunt ꝙ q̃n primo actum est possessorio, non auditur actor in
petitorio, non probatur hoc iure nisi de possessorio excipiat,
vt dixi in d. c. ex conquestione. vbi etiam ponitur hęc solutio,
& reprobatur. dicit Pau. ꝙ per hoc reprobatur opi. Ber. in d. c.
ex conquæstione. vbi tenet ꝙ post lit. contest. etiam super peti
torio non auditur reus de spoliatione agendo vel excipiendo.
de quo in Spe. de pet. & pos. §. 1. ver. si vero vnus. dicit tñ Paul.
ꝙ licet probetur hic gl. illa Ber. quo ad id quod dicit de spolia-
tione deducta agendo, quia vt hic patet, potest ante conclusio
nem deduci, non tamen hic reprobatur in eo ꝙ dicit de spo-
liatione deducta excipiendo. cum enĩ sit dilatoria, per conse-
quens ante lit. contest. est proponenda. 3. q. 6. §. exceptio. & no.
29. quæst. 2. cuius rei causa. in gl. arg. quod tenui in d. c. ex con-
questione. Matt. circa hoc generaliter declarat qualiter super
mutua reconuentione agi debeat, & qualiter petitoriũ & pos-
sessorium simul deducuntur. de primo tamen remittit ad no.
de mu. pe. c. 1. & dic vt ibi dixi de secundo distinguit, quia aut
agitur petitorio ab vtroque & tunc proceditur, vt dixi in d. c.
1. aut agitur possessorio ab vtroque, & tunc si possunt simul
tractari, primæ tractari debent. de or. cog. c. fin. & tractantur se
cundum illam regulam, qui prior appellat & c. ff de iud. l. qui
prior. & d. c. cum dilectus, & quando simul tractantur, debent
vna sententia terminari. d. c. cum dilectus. Si vero vnus agit pe
titorio & alter possessorio, subdistinguit qualiter obijciat spo-
liatio, quia si directè petit restitutio, sunt duæ petitiones mu-
tuæ, & sic simul tractandæ. d. c. cum dilectus. Sed si spoliatio
proponitur in modum exceptionis, primo tractanda est. d. ca.
cum dilectus. & secundum eum in hac cle. tam appellans quã
appellatus intentare possunt petitorium simul in causa appel
lationis. & etiam possessorium, vel econuerso, sed per hæc ver
ba Mat. nulla specialitas apparet in hac clem. vnde quo ad hoc
vt cle. inducat casum nouum, dic vt dixi s̃. eod. contrario. & s̃.
8 contrario prox. † Nono opp. in eo, quòd permittitur hic super
causa beneficiali posse procedi in solo possessorio, quia petẽs
se restitui ad beneficium debet iustificare suam possessionem
ex tit. de fil. presbyt. constitutus. Solu. vt in glo. vlt. quæ primo
dicit hic probari quòd petens restitui ad beneficium non ha-
bet iustificare possessionem, vel probare titulum, deinde ibi
volens se defendere sentit quòd teneatur iustificare possessio-
nem ex titulo in eo ꝙ dicit ꝙ aliud est intentare petitorium,
aliud ꝙ teneatur iustificare possessionem ex titulo. quod ex-
pedit vbi natura possessorij hæc requirit. quod not. sing. & per
hoc vult hæc gl. ꝙ iste qui procedit in solo possessorio, dicitur
ex eo procedere in possessorio solum, quia non tenetur pro-
sequi principaliter, sed tantum tenetur prosequi ad iustifican-
dum possessorium. Paul. autem simpliciter dicit per hanc cle.
ꝙ tenetur etiam iustificare possessionem ex titu. & de hoc per
Host. in sum. de resti. spo. §. in casibus. ver. quid ergo. vbi quæri-
tur si quis petit ecclesiam quam possidebat tãquã beneficiũ,
quia fuit spoliatus, & dicit eum nõ restituendum nisi probet
ꝙ authoritate ordinarij ipsam fuerat adeptus. de insti. ex fre-
quentibus. de renun. admonet. de cle. peregri. c. fi. d. c. constitu
tus. ipse tamen Host. notauit contrarium de resti. spo. sæpe. q̃d
tenuit frater Aluarus per not. 3. q. 2. in sum. & facit hæc cle. vt
dicit Mat. Ber. autem dicit quæstionem fuisse in palatio Papę.
Quidam beneficiatus molestabatur in possessione beneficij
sui per quendam qui asserebat illud ad se spectare, quæreba-
tur, an teneretur facere fidem de titulo? videbatur quòd non,
per l. cogi. C. de pe. hær. & de rei ven. l. fi. & de resti. spol. in lite-
ris. In contrarium, quia iste non debet dici possessor sine tit.
reg. 1. lib. 6. vt lit. pend. vt hi qui. co. lib. & dicit sic obtentum in
palatio. Ad l. cogi. rñdet ꝙ loquitur in casu in quo non præsu-
mitur contra possidentem, hic autem præsumitur, nisi ꝓbet
tit. Ad l. fi. præalle. respondet eodem modo dicens ꝙ ad insta-
tiam nõ tenetur facere fidem, sed ex officio sic. Sed dicit hęc
vera in interdicto vti possidetis, in quo obstat exceptio tituli
secundum aliquos, per c. audita. de resti. spol. licet contrarium
no. de insti. cum venissent, in gl. pe. & idem ibi tenet Innoc. de
quo ibi dico in pe. & vlt. contrario. vbi dixi ꝙ obstat quando
per eum infert ꝙ possidens possidet vi, clam, vel precario ab
aduersario, sicut est in ca. audita. de resti. spo. alias non. sed etiã
in interdicto vnde vi, idem tenet Ioã. Cal. vt dixi de resti. spol.
ex parte. sed ibi tenui contrarium. sufficit. n. ꝙ constet peten-
tem esse habilem ad beneficium, vt quia est clericus. & si be-
neficium requirit sacros, est in eo ordine quem requirit bene
ficium. quo præsupposito eo ipso ꝙ docet possedisse tanq̃ be-
neficiatum, debet restitui docto de spoliatione. non. n. est verũ
ꝙ præsumatur contra ipsum: imo potius pro ipso, quod dic plenius
vt dixi in d. c. ex parte. Et pro hoc dico ꝙ glos. quæ vult saltem
opus esse ꝙ iustificet possessionem ex titulo, non est vera, vt de
necessitate ad hoc teneatur. tutum tamen est hoc facere ad
euitandas opiniones, sed satis hic aperte probatur in tex. ꝙ suf
ficit docere de solo possessorio. nec est verum ꝙ ille qui dedu-
cit petitorium etiam non principaliter, vt ad iustificandum
possessorium, dicatur omnino in solo possessorio procedere.
Spe. tamen de teste. §. dicendum. ver. sed pone ꝙ in beneficiali
bus. dicit petentem restitui, non restituendum nisi ꝓbet legi-
timum titulum, licet aduersarius obijciens de proprietate nõ
sit audiendus, vt in cap. ex literis. de resti. spo. quod sequitur hic
Lap. dicens vt dicit Host. de resti. spol. ex transmissa. hoc posses
sorium diuersum esse ab alijs possessorijs, & esse simile posses
sorio matrimonij carnalis in quo expedit docere de coniugio
consumato. de resti. spo. ex transmissa. sed primum verius. Et
ratio diuersitatis inter matrimonium carnale & spiritiuale, pa
ret ex his quæ dixi in d. cap. ex parte. Quæro de exemplis hu-
ius clem. Sol. Lau. ponit casum. pone ꝙ beneficium vacans ꝙ
erat mihi debitum, tanquam priori in data alter acceptauit,
& sibi conferri fecit ponens se in possessione in qua prius posi
tus fueram, & violenter me eiecit, vnde appellaui ad curiam.
quæritur an ego appellans vel ipse appellatus possumus peti-
torium & possessorium insimul intentare. & dicitur quòd sic.
secundo an cum ego spoliatus insimul vtrunque intentaue-
rim, possim suspendere petitorium & prosequi possessorium.
& dicitur ꝙ sic in odium spoliantis. sed per hanc positionem
non aperitur intellectus huius clemẽ. videtur enim mirabile
quo ad id quod dicit spoliatum posse suspendere petitorium
ab aduersario intentatum & deducere possessorium recupe-
randæ. quomodo enim potuit spoliatus per spoliantem con-
ueniri petitorio, cum possidenti non sit prodita actio. de iudi.
examinata. & ideo non est facile per hanc cle. exemplificare.
Sed dic vt dixi de cau. pos. pastoralis. & de resti. spo. ex conque-
stione. vbi plura exempla posui, quorum vnum ponit Io. An.
in addi. Spec. de peti. & pos. §. fin. & pro nunc pone vnum, egi
petitorio. & possessorio super beneficio contra te possidentẽ,
reconuenisti me petitorio, quod potes. de proba. in præsentia.
in causa appellationis possum prosequi possessorium recupe-
randæ, & meum & tuum petitorium suspendere. & secundũ
9 hoc intellige quod dixi supra contrario 7. † Secundo quæro,
in eo ꝙ dicit causa beneficiali per appellationem deuoluta,
quia dixi s̃. in 1. notab. ꝙ per appellationem deuoluitur causa.
non

ADDITIO.

a Vinc. God. Quando autem mulier petit aliquem virum in maritum, si non probat vir absoluitur, Dec. in consi. 133. viso processu. col. 1. & 2. lib. 1. & quando requirantur in probando matrimonium, Dec. in consi. 163. in causa matrimoniali per totum eo. lib. 1.

non autem res, super qua est lis, quid si appellans ab episcopo
ante appellationem erat in carceribus episcopi, an relaxabitur? videtur q sic, vt possit appellationem prosequi. Stepha.
contra per rationem prædictam in principio quæstionis, & p
l.C.de app.eos.§.super his,& l.minime. Tertio quæro in quib.
beneficiis procedit hæc cle.Sol.procedit in omnibus tam ma
ioribus quam minoribus quam etiam in præbendis, vt hic in
gl.1.& idem Pau.& Genze.& not.gl.ad hoc quia sub hoc ver
bo,beneficium,in materia non restringibili comprehenditur
præbenda. pro hoc quia præbenda est titulus.de constit.cum
10 M.vbi dixi. † Quarto quæro,an in causa non beneficiali procedit hæc cle.dicit gl.1.quod non,& idem Genze.& Mat.pro
hoc,quia dicẽdo de causa beneficiali,excludit de aliis de quibus si voluisset hoc ĩtelligi,expressisset. C.de cadu.tol.l.vnica,
§.si autem ad deficientis. de deci. ad audientiam. idem Pau.
qui etiam prosequitur de causis non beneficialibus ad sciendum quando possit possessorium & petitorium intentari. &
distinguit,quia aut intentatur ante litem contestatam & ante porrectionem libelli, & tunc finita causa appellationis in
qua appellatione nõ licet prosequi nisi causas expressas in ea,
vt infra,de app.cle.appellanti,potest appellans intentare petitorium & possessorium, sicut posset coram iudice principalis
causæ, quia adhuc non dicitur iudicium cœptum. ad hoc in
auth.de religio.§.omnem.de verb.sig.ex parte 3.& sic coram
iudice appellationis potest inchoare iudicium prout posset
coram iudice causę principalis in cuius locum succedit.idem
Pau. de appellato si in causa principali erat actor & reus ante
libelli porrectionem ex causa appellauit,alias reus hoc nõ posset etiam per reconuentionem,cum non habeat locum recõuentio in causa appellationis. ff. de iudic.l.2.§.legatis,& quod
no. Inn.& Host. de mu.pe. c.1. de quo ibi dixi.& per ibi nota.
videtur q ex quo est appellatum ante litem contestatam, finito appellationis articulo possit fieri reconuentio coram iudice ad quem, sicut posset coram iudice a quo. aut libellus erat
parti porrectus vel facta litis contestatio,& tunc cum actor tenetur illam instantiam finire. C. quomodo & quando iud.
auth.qui semel,ad hoc de dolo.causam.nisi iuris beneficio est
suspensa,possit ad aliam transire.co ti.pastoralis,& hic in fi.dicit Pau. q qui intentauit petitorium,nõ potest transire ad possessorium, quia opus est noua instantia quæ virtute appellationis non est ad superiorem delata cum sit alia causa. in hoc
ergo speciale est hic in causa beneficiali in qua sicut appellans
& appellatus arctantur per c.1.de elect.lib.6. Si vterque potest
petitorium & possessorium intentare,de hoc dic etiam,vt in-
11 fra q.6.& dixi sup.in proximo contrario. † Quinto quęro si agatur de beneficio tanquam de proprietate, glo. 1. dicit non
esse locum huic clem.idem Lau. & Genze. pro hoc,quia hæc
causa non est beneficialis,vt no.sup.de iudi.cle.dispendiosam.
vbi dixi,q.8.ad hoc de eo qui mit.in poss.c.1.& ca.cum qui.li.
12 6. † Sexto quæro,quia dicitur hic de causa deuoluta per appellationem,quid si per querelam.glo.2.dicit idem & fortius,&
secundum hanc gl.post verbum,causa beneficiali deberet addi dictio,etiam.reddit autem glo.rationem quare expressit de
causa deuoluta per appellationem, quod dic,vt in glo.& pro
hoc quod dixi sup.q.4.& idem Genze. dicens prout dicit glo.
quod quando per simplicem querimoniam causa est delata,
est eadem & maior ratio,ergo idem ius.de consti.vti.cum dilecta.ff. de verb.obl.l.a Titio.nam etiam submittens se protectioni sedis apostolicæ,habetur pro appellante. de app. ad au-
13 dientiam.† Septimo quæro quid si appellatio est extraiudicialis.glo.ea.videtur dicere locum esse huic cle. ibi,siue extra iudicium.& idẽ videtur reile in qualibet appellatione.sed Matth.dicit hanc cle.procedere tantum in appellatione extraiudiciali,cum hic vtatur tex.verbo,intentare.& ille qui intẽtat vel
petit aliquid in iudicio etiam in causis vbi non debet seruari
iudiciarius ordo,debet date petitionem in qua intentatur petitorium vel possessorium.inf.de verb.sig.cle.sępe.ver.verum.
non ergo potest dici in causa appellationis intẽtare quod iam
intentatum est.& hoc intelligendo de appellatione iudiciali,
solum ergo in appellatione extraiudiciali locum habet. Item
secundum eum sequeretur aliud absurdum, quia posset quis
aliam causam prosequi quam ex qua esset appellatum,contra
cle.appellanti.inf.de app. Opp.ad hoc de c.vt circa. de elect.li.
6.sol.Matth. quod illud c.locum non habet quando quis prosequitur suum interesse vel ius ecclesiæ, quod etiam dicit hæc
glo.2. hic in fi. quo ad id quod dicit de prosequente ad suum
interesse, sed quo ad dictum præcedens Genze. tenet contrarium,dicens propter indefinitam istius tex. quod in qualibet
appellatione iudiciali vel extraiudiciali locus est huic cle. &
respondet ad id quod dicit Matth.de verbo,intentare. dicens
q appellans prosequens appellationem dicitur intentare in effectu idem quod primo,cum ille idem dicatur actor in causa
appellationis qui fuit in cã principali. C.de ap.l.hi qui ad ciuilia.& quod ibi no.nec sequitur q a causa ob quam appellauit,
discedat. Nam potuit esse q primo appellauit, quia non restituebatur quod nũc prosequitur.quod etiam tenet Io. de Lig.
& est verius,nam quod dicit intentare,intellige ad bonum,sic intentet ab initio, vt quia appellatum est extra iudicium,
vel in iudicio ante litem contestatam, vel ante tempus quo si
fieret contestatio,contestari soleat vel intentari, i. in effectu
idest iam intentatum prosequendo.nam etiam dicitur prosequi qui iam prosecutus est.de rescrip.mandatum.& quod ibi
14 not. † Octauo quæro circa hoc,an in causa appellationis [a] de-
a beat dari libellus.dicit Matt. quod in causa beneficiali,de qua
hic,non debet dari libellus etiam in causa principali. infra. de
verb.sign.cle.sæpe.ver.nos autem.Sed tantum petitio redigenda est in actis,vt in ea.cle. ver.verum. In aliis autem causis distinguit,quia aut appellatur ab interlocutoria, aut diffinitiua.
Primo casu non datur libellus,secundo sic, & sic seruatur in
curia,vt no.Spec.de libel.concep.§. nunc dicendum,versi. sed
nunquid.pro hoc quod not.de offi.deleg.cum contingat. sed
Io.And.in d.versi. sed nunquid,dicit quod potius esset dicendum econuerso, quia quando est appellatum ante sententiam,
noua est causa grauaminis, nec statim intentatur negotium
principale, & sic opus sit libello in discutiendo appellationis
articulo. Secundo casu cum articulus appellationis nõ distinguatur a principali,cessat hęc ratio. & idem tenet Io.And.de
test.Raynal.super gl. in ver. contestata.pro pratica curiæ quæ
videtur niti veritate,facit, quia in appellatione ab interlocutoria procedi debet tanquam in superemergenti, & super emergentibus non datur libellus,nec fit litis contestatio de necessitate,de offi.deleg.prudentiam.§.sexta,& quod ibi no. gl.ex lo
co isto. Sed quando a diffinitiua est appellatum cum per appellationem extinguantur acta ordinaria iudicii,licet nõ decisoria,quod dixi de proba.quoniam contra,merito debet dari
libellus,sicut etiam de nouo iuratur de calumnia. de iura.cal.
c.2.in prin.lib.6.& idem dixi in d.ca. Raynal.& de hoc etiam
15 dico de app.cle. fin.q.9. † Nono quęro si causa est deuoluta ad
curiam per immediatam subiectionem, an sit locus huic cle.
Lau.quod sic,& idem Genze. ponendo exemplum per ca.cupientes.in prin.de elect.lib.6.mouetur Lau.quia eadem est ratio si de spoliatione opponatur & partes sint in curia pręsentes,arg.d.c.cupientes.§.1.dicit tamen quod aliud in confirmatione, quę deuoluit ipsum beneficium & electionem ad curiam,& secus in appellatione quæ causam & processum & psonas partium tantum deuoluit. & hoc verum principaliter,
sed non incidenter. vnde dicit q quia etiam in confirmatione potest oriri quæstio & causa,videtur eadem ratio in ea quę
in appellatione,duntamen partes sint in curia pręsentes,cum
curia sit communis patria ar.comm quæ no.sup.de elect.cle.
constitutionem.§ insuper.vbi dixi in 6.& 9.contrario. & in 3.
16 q. † Decimo quęro,quia hic dicit de appellatione interposita
ad sedem apostolicam,quid si ad inferiorem.glo.3.dicit secus
esse.& idem Pau. Lau.tenet contrarium per id quod no. de electi.statuimus,& ca.vt circa.lib.6. Genze.tenet primum,quia
ex eo quod dicitur in tex.de appellatione ad papam emissa, videtur contrarium dici de emissa ad inferiorem,quia si voluisset idem si ad inferiorem,hoc expressisset. de deci.ad audientiam.de transla. ca.2. ver. sed neque.est & alia ratio potissima
secũdum eum,quia appellatio emissa ad alium solum articulum appellationis ad illum defert,nec de alio potest intromittere,de for. compe. Romana,lib.6. & sic vult Genze.secus in
appellatione ad papam interposita, vt talis deuoluat totã causam.quod est verum in casu c.cordi.de appel.lib. 6. & in casu
huius cle.quæ cum exorbitet a iure communi, extra suos terminos non est trahenda. regula,quæ a iure. lib.6. Vndecimo
b quæro in eo q ante conclusionem [b] permitti id q in tex. dicitur,an post conclusionem vllo casu liceat.gl.in verbo,conclusionem.q sic. q dic,vt in ea. Opp.ad hoc & ad tex.quia in cã
beneficiali non fit conclusio.inf.de verb.sign.cle.sępe,& sic in
nullo debet ponderari conclusio.So.Matt.q licet non fit con-
clusio

ADDITIONES.

a An in causa appellationis. Adde Inn.in c.cum contingat,de offi. deleg. Spec. tit.de appel.in §.nunc dicendum.ver.sed nunquid & ibi Io.And.in addi. & etiam vide ibi per Bal.in additio.Spec.tit.de li.concep.ver.in causa appellationis.Laufr.in sepe.cle.sæpe,de verb.sign.versi.libellus.Bal.in auth.hodie.
C.de iur.calum.

Vinc.God. De hoc plenius per DD.in c.per tuas,de appell.

a Ante conclusionem. Adde Domini.in c.is cui.in §.sane.in 1 colu de sent. excom.lib.6.

Vinc.God. Conclusio potius attendenda est quam ipsa narratio. Rayn.consil.
127.nu.4.lib.5.

clusio necessaria in prędictis, tamen fieri potest si videtur in
dici, nec propterea est irritus processus, vt dicitur in d. cle. sæ-
pè. ponderatur autem conclusio secundum Stepha. quia post
conclusionem non restat nisi ferre sententiam, ideo regulari-
ter non permittitur transitus de petitorio ad possessorium.
17 † Duodecimo quęro, circa hoc qualiter fit conclusio in cau-
sa. dicit Pau. ꝙ fit cum renunciatur probationibus facti & iu-
ris secundum Inn. qui hoc no. de cau. poss. pastoralis. vel cum
renunciatur allegationibus, secũdum Io. de Deo. quod tenet
Spe. de renun. & concl. ver. & no. & vei. auditis. pro hoc quod
no. gl. de prob. quoniam contra, in verbo, renunciationes. vbi
dicit ꝙ post conclusionem nulla admittitur exceptio vel alle-
gatio vel instrumentum, & idem tenet de fi. instru. cum dile-
ctus, vbi in verbo, conclusum, exponit, idest renunciatum, alle
gationibus & omnibus probationibus. Opp. ad hoc, maxime
ad dictum Inn. quia post conclusionem prohibetur solũ pro-
ductio eorum quę consistunt in facto, vt testium & instrumē
torum. C. de dila. l. cum a nobis, secũdum verum intellectum
quem tenet ibi Cy. & Bal. non autem prohibentur allegatio-
nes iuris, nam etiam partibus non allegantibus iudex ex offi
cio in talibus allegationibus iuris supplere debet. C. vt quę de-
sunt aduoc. l. vnica. de postu. bonę 1. Solu. communiter statur
contrario, & ita de facto obseruatur. nam coram consultore
assumpto ad consulendum quę sententia ferenda veniat ex a-
ctis, allegatur de iure, licet non posset coram eo produci ali-
quid cõsistens in facto. C. de rela. l. 1. vbi per Bar. qui idem no.
ff. de app. l. 1. §. quæsitum, per d. l. cum a nobis. dic ꝙ licet scri-
bentes ponant dictum Inn. prout iacet, debet tamen intelligi
ad suum intellectum, videlicet, ꝙ post conclusionem vlterius
non potest quicquam dici de iure nec de facto, quando super
hoc peteretur dilatio, quę non est danda, per d. l. cum a nobis.
sed si pars sine dilatione vult allegare de iure, auditur, sicut ap
paret in obseruantia. tamen inhęrendo rigori iuris posset dici
quod standum est verbis Inno. vt quando partes concludunt
in causa intelligantur fecisse quicquid in eis est tam de facto
quam de iure, adeo quod iudex nõ teneatur audire etiam alle
gationes iuris. tamen, vt dixi, contrarium est in obseruantia.
& ex hoc conclude quod cõclusio propriè concernit solum
exclusionem eorum quæ sunt in facto, nõ autem eorum quę
sunt in iure, nisi quantum oporteat fieri aliquid in facto, vt qa
petatur dilatio quę danda non est, vt prædixi, & ita cõsului in
18 q. facti. † Decimotertio quęro, an sit differentia [a] inter renun-
a ciationem & conclusionem. Pau. dicit ꝙ non, pro hoc indu-
cens hanc cle. quæ ex eo facit, quia nihil dicit de renunciatio-
ne, sed tantum de conclusione. vnde secundum Pau. ponun-
tur pro eodem. inducit quod no. de cau. poss. pastoralis. ibi, aut
conclusum. vbi aut, exponitur pro. 1. & secũdum Tan. & Gof.
contrarium tamen tenet ibi Hosti. dicens ꝙ in plus se habet
conclusio quam renunciatio, quia qui concludit, bene renun
ciat, sed non econuerso: licet enim quis renunciet testibus, po
test tamen instrumenta producere. de fid. instru. cum dilectus.
dic ꝙ renunciatio posset esse talis ꝙ per omnia haberet vim
conclusionis, vt quia renunciatum est probationibus iuris &
19 facti, prout dixi sup. proxi. q. † Decimo quarto quæro, an post
publicationem attestationum possit reddiri de petitorio ad
possessorium? videtur quod nõ, sicut nec post conclusionem,
vt hic. cõtrarium tenet Pau. quia post publicationem possunt
adhuc fieri probationes saltem per instrumenta vel per testes
super articulis. Sic etiam positiones & cõfessiones, de fide in-
str. cum dilectus. quod vltimum not. in eo quod dicit deposi-
tionibus, quia iam vidi altercari io facto, nam dicebant qui-
dam positiones post publicationem attestationum admitti
non debere. sed primum verius, quia cum possent fieri proba
tiones, ergo & positiones quæ sunt adinuentæ ad releuãdum
ab onere probandi. inf. de verb. sig. clem. sępè. ver. & quia posi-
tiones. & hoc tenet Spec. de positionibus. §. 4. ver. regulariter.
ibi, quidam tamen dixerunt & male. & sic consului in q. facti.
pro primo autem dicto de transitu petitorii ad possessorium
ꝙ possit fieri post publicationem, facit, quia nõdum causa est
liquida, ex quo non est conclusum, super qua ratione funda-
tur c. pastoralis, eo. tit. & hæc cle. quatenus prohibet talē transi
tum post cõclusionem, quia tunc cum causa sit liquida super
petitorio, debet pronunciari. Opp. ad hoc, nam etiam post cõ-
clusionem producuntur testes per beneficium restitutionis in
integrum. de in integr. resti. auditis, & sic nec tunc videtur de
causa plene liquere. Sol. Pau. quod nõ dicitur posse fieri quod
fit per beneficium restitutionis in integ. cum sit auxilium ex-
traordinarium, & non competit donec competat extraordi-
narium. ff. de mino. l. in causę. 2. a. respon. quod tenet Inn. in d.
20 c. pastoralis, in ver. renũciatur, & est singulare. † Decimoquin-
to quæro, an faciens transitum de petitorio ad possessorium
ante conclusionem condemnabitur in expensis? gl. in ver. su-
21 spendere. dicit ꝙ non. idem Genze. & Matth. † Opp. ad hoc:
quia temere videtur intentasse petitorium ex quo nõ persistit.
ergo propter temeritatem debet cõdemnari in sumptibus. ff.
de iud. l. eum quem temere. de pęn. calumniam. Sol. Matth. ꝙ
non temere facit cum ei hoc iure permittatur, & nemini fa-
cit iniuriam & c. de elec. cum causa. & beneficium iuris nemi
22 ni est auferendum. 28. dist. de his. regula, indultum. li. 6. † Deci
b mosexto quæro, an succumbens [b] in petitorio possit agere pos
sessorio. Pau. refert id quod no. glo. sup. eo. pastoralis. vbi dicit
ꝙ sic, si nudam proprietatem deduxit in iudicium cum sepa-
rata sit causa possessionis & proprietatis. ff. de acq. poss. l. natu-
raliter. §. nihil. & pen. ergo sententia lata in vno non parit ex-
ceptionem in reliquo. ff. de excep. rei iudi. l. 3. C. de interdic. l.
incerti. contrarium videtur notari. ff. de interdic. l. 2. §. quędã.
vbi no. quod sententia lata in petitorio absorbet ius possesso-
rii. Dyn. in regula, qui ad agendum, lib. 6. dicit quod si est tale
possessorium quod excluditur per exceptionem dominii, vt
possessorium adipiscendę, & retinendę, sententia lata in peti-
torio præiudicat in possessorio. sic intelligit quod no. indic. §.
quædam. sed si est tale possessorium quod non excluditur per
exceptionem dominii, vt possessorium recuperandæ, senten-
tia lata in petitorio non nocet in possessorio. sic intelligit d. l.
incerti. Opp. ad hoc quod etiam obstet in possessorio recupe
randę. nam per sententiam latam in petitorio surgit notorie-
tas proprietatis pro eo pro quo fertur, cum sententia faciat no
torium, de cohą. cle. c. fi. sed notorietas dominii pro aduersa-
rio excludit possessorium etiam recuperandę. de fi. præsb. con
stitutus. & quod ibi not. de diuor. significasti. & quod ibi not.
Inn. Solu. contrarium est difficile & per scribentes non tangi-
tur. dic vt dixi in d. c. pastoralis, ad fin. vbi dixi ꝙ notorietas do-
minii non excludit possessorium, quod habuit ortum priuſ-
quam surgeret talis notorietas, quia ex facto superuenienti nõ
debet tolli ius iam quæsitum parti, de resti. spol. audita. & sic
non obstante sententia lata in petitorio pro aduersario, potest
pars deducere possessorium recuperandę, quod sibi competit
ex spoliatione prius facta. Si autem competeret ex spoliatione
postea facta, videretur posse dici quod non competeret posses
sorium, per d. c. significasti. Contrarium tamē not. Inn. de cau.
poss. cum dilectus. quod dic, vt dixi de rest. spo. in literis, & per
ibi no. videtur verius dictum Inn. quicquid autem sit de hoc
vltimo, potest tamen si propria authoritate deiecit, compete-
re condictio ex l. si quis in tantam. C. vnde vi. de qua no. de do
lo. c. 1. vbi dixi, de resti. spo. sæpe. ex qua condictione non tan-
tum potest agi, vt in iuribus prędictis. & no. eo. tit. pastoralis, in
gl. sed nunquid. sed etiam excipi, vt no. in eo. c. pastoralis. in gl.
23 pen. † Decimoseptimo quæro, si reus obtinet in petitorio &
actor in possessorio & obtinens in possessorio petit sentētiam
exequi. dixit Odo. vt refert Pau. ꝙ aut ideo obtinet reus in pe-
titorio: quia proprietatem probauit, & tunc actor non potest
petere executionem in possessorio, aut ideo obtinet reus quia
actor nihil probauit, & tunc potest actor petere executionem
possessorii. arg. ff. de iureiuran. l. sed & si. 1. respon. quod tenet
Abb. eo. ti. cum dilectus, & Spe. de peti. & poss. versi. quid si is.
pro hoc. quod dicitur eo. tit. cum ecclesia. vbi secundum ali-
quos fit in possessorio executio tantum verbo, ex quo petito-
rio constat pro aduersario. dic melius, vt ibi dixi quod imo fit
etiam realiter quo ad fructus preteritos. patet, quia ibi cassata
24 fuit electio facta exclusis quasi possessorib. iuris eligendi. † De-
cimooctauo quæro, nunquid possit suspendi possessorium &
transiri ad petitorium? videtur quod non, arg. a cõtrario hu-
ius cle. cum hic permittatur transitus ad possessoriũ in odium
spoliantis. Contrarium not. gl. eo. tit. pastoralis. sed dicit Pau.
primum verius. ꝙ dic, vt hic in gl. in verbo, spoliantis, & dixi
sup. contrario sexto.

ADDITIONES.

a An sit differentia. Adde Spe. tit. de pet. & poss. in §. 1. ver & solas.
Vinc. God Vide ad hoc Fel. in c. si col. 4. de consti. qui dicit quod paria sunt,
esse iudicatum, vel renunciatum in cau.
b An succumbens. Adde Spec. in titu. de peti. & poss. per totum. & ibi Bald. in
addi.
Vinc. God. Et ratio etiam adduci potest quia succumbens per iudicis senten-
tiam præsumitur habere malam causam, Alc. in trac. de præsump. præs. 6.
nu. 5. quod habetur in lib. 8. trac. fol. 186.

De dolo & contumacia. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Appellationi interpositæ ante diffinitiuam sententiam non semper o-
pus est eidem deferri, secus in appellatione a diffinitiua.*

2 Appellans

2 Appellans ante diffinitiuam, si non appellat a diffinitiua, transibit in rem iudicatam.

3 Iudex in certo casu potest procedere ad diffinitiuam contra non citatum, puta quando quis recedit a iudice appellando ante diffinitiuam.

Adde ad idem nu. 6.

4 Appellatio debet interponi intra certum tempus.

5 Appellatio manifeste friuola non excusat a contumacia, nam talis appellans est manifestus contumax.

7 Iudex a quo est appellatum si remanet dubius, an appellatio videatur esse iusta.

8 Iudex si præfigit terminum ad appellationem, an videatur eidem deferre.

9 Appellatio quando est manifeste friuola, quare non auditur si quis appellat a diffinitiua.

10 Iudex si detulit appellationi interpositæ ante diffinitiuam licet sit iniusta, an talis delatio deuoluat causam ad papam, posito quod iudex sit subdelegatus delegati papæ.

11 Appellatio quando est manifeste friuola, quare non potest appellans postea a diffinitiua appellare.

12 Contumax verus manifestus quis dicatur, & quis non manifestus.

13 An autem ad veram contumaciam sufficiat quod reus vel citatus dicat nuncio se non esse venturum.

14 Contumax fictus & contumax verus quis dicatur.

15 Contumax quando & quomodo possit appellare.

16 Appellatum si est ante sententiam, an appellatio a sententia in aliquo releuet.

17 Appellans an possit in eodem libello prosequi vtramque appellationem, scilicet interpositam ante sententiam diffinitiuam, & interpositam a sententia diffinitiua.

18 Citatus a iure si non venit, an sit verus contumax.

CAP. VNICVM.

SI ante. Appellans ante diffinitiuam, etiam a diffinitiua lata eo absẽte citato vel nõ, appellare potest, nisi prima appellatio fuerit friuola manifeste, quo casu non appellat tanquam manifestus contumax. primo dictum, secundo exceptio, ibi, nisi. No. ꝙ appellari potest ante diffinitiuam, quod est verum indistincte de iure canonico, dum tamen appelletur ex causa rationabili, de ap. vt debitus. sed de iure ciuili non appellatur ni-
2 si in certis casibus. quod dixi de app. super eo. el 2. † Secundo no. ꝙ appellationi interpositæ ante diffinitiuam non semper deferri oportet, de appel. cum appellationibus. lib. 6. secus si a diffinitiua, de iureiu. venientes, de app. non solum. lib. 6. Ratio est, quia in appellatione ante diffinitiuam exprimitur causa, nec potest ex alia causa iustificari, vt hic in gl. a. sed in appellatione a diffinitiua non expedit causam exprimi. ff. de app. l. scio, & no. de ap. cum causam, & hoc procedit, nisi in aliquib. casibus in quibus prohibetur appellatio a diffinitiua, vt si appellans est criminosus notorius, de app. peruenit, & in casibus similibus, quod dic, vt ibi, & de ap. non solum. li. 6. Ex hoc no. secundum Genz. ꝙ appellatio ante diffinitiuam debet iustificari ex virtute grauaminis illati, non autem ex superuenientis. inf. de ap. appellanti. licet gl. tenuerit contrarium & minus be-
2 ne, vt li. non contest. accedens. † Tertio no. fm Lau. & expressius, fm Genz. qui dicit hoc innui ex hac cle. ꝙ si quis appellauit ante diffininiuam, nisi appellet etiam a diffinitiua, transibit in rem iudicatem, & appellatio pręcedens non extenderetur ad grauamen sequens, nec ex illo maiores vires assumeret. dic verius ꝙ si appellatio prima tenet, sententia postea lata venit reuocanda per modum attentati, vt hic in gl. magna. ver. sed secundum hoc. & ex hoc quod ibi dicit glo. tollitur obiectio de hac cle. & colligitur quis est effectus secundę appellationis.
3 pro hoc quod dico inf. in 4. contrario. † Quarto not. casum in quo potest procedi ad diffinitiuam contra non citatum, vt qñ quis recessit a iudice appellando ante diffinitiuam, eo. ti. cum qui, lib. 6. ꝙ dicit hic gl. 3. Et est ratio secundum Lau. & Genz. quia appellans ante diffinitiuam sub colore boni, vult suã contumaciam paliare, cum tamen paliatio non sit introducta ad defensionem iniquitatis. de appel. cum speciali. multiplicat ergo suam malitiam, quia simulata æquitas duplex est iniquitas, ideo non citatur amplius, qui tamen citaretur, si non appellasset, alias autem regulariter non tenet sententia, nisi prius assignato termino peremptorio ad hoc, & non sufficit simpliciter partem citari, nisi dicatur ad audiendam sententiam. quod not. Inn. de off. deleg. consuluit. de accu. ad petitionem. pro hoc ff. quæ sen. sine appel. rescin. l. 1. §. item cum ex eo edicto. ad hoc de testi in integ. tum ex literis. ad fi. dicit tamẽ Stepha. ꝙ interdum curia hoc non seruat. licet enim non sit necesse citare, tamen quandoque citat, quia quandoque citatur quis ad conuincendam malitiam de dolo, prout, ex hoc no. ꝙ quandoque quis citatur etiam si non sit opus. pro hoc litera hic, ibi, eo citato, & eod. tit. cum qui. li. 6. & quod ibi not. gl. in
4 verbo, non teneris. † Quinto no. ꝙ appellatio non debet interponi intra tempus debitum. ꝙ exponit gl. in verbo, debitum, i. decendium a die notitiæ, per c. concertationi, de app. li. 6. Sed Lau. dicit a die sententiæ computando de hora in horam. de re iud. quod ad consultationem. Genze. tenet primum per id quod habetur in auth. de collat. §. ad hęc, 4. col. 2. q. 6. anteriorum, quia decem dies prędicti sunt vtiles ab initio, sed continui in progressu. C. qño & quando iud. l. ab eo. quod est verius. dic ergo ꝙ currunt a die sententię cessante legitimo impedi-
5 mento. † Sexto not. ꝙ appellatio manifeste friuola non excusat a contumacia, ꝙ patet hic, quia talis appellans est verus & manifestus contumax, adeo ꝙ non auditur appellans a diffinitiua secuta. de hoc in gl. magna, & inf. q. 10. & 11. Oppo. vt aperiatur quę fuit ratio dubitandi, nam videtur appellantem ante sententiam non audiendum, si postea appellat a sententia, maxime si pręsupponimus eum fuisse citatum ad diffinitiuã, & non venisse, ꝙ probat litera ibi, absentem. facta relatione ad verbum, citato. & tamen tunc tanquam contumax videtur non audiendus per iura quæ allegantur in gl. fin. Item dato ꝙ non fuerit citatus, videtur idem, quia iudex non tenetur citare appellantem ad ea quæ postea fiunt in iudicio. eo. ti. cũ qui. lib. 6. Item superflua videtur appellatio a diffinitiua, cum sufficiat appellatio ante diffinitiuam, quę si tenet, infertur postea secuta renocari debere. So. ex his potuit surgere dubitatio. Sed his non obstantibus deciditur contrarium, nisi prima appellatio fuerit friuola manifeste. Ratio autem decidendi colligitur ex gl. vlt. & inf. dico, q. 11. Secundo opp. ꝙ contra appellantem ante diffinitiuam non teneat diffinitiua postea lata, cũ possit esse ꝙ appellauit ante lit. contest. ad hoc, vt lite non contest. in rubro & nigro. Solu. vt in gl. in verbo, promulget, quæ intelligit hoc c. quando lis erat contest. vel erat casus in quo procedi poterat lite non conte. Tertio op. ꝙ nullo mõ possit a diffinitiua appellare sine suo pręiudicio, ex quo appellauit ante, quia si prima appellatio est legitima, diffinitiua postea lata non tenet. de app. non solum. lib. 6. Sed appellando ab ipsa, videtur eam habere ratam. ff. rem ra. ha. l. 3. §. falsus. Sol. vt in gl. in verbo, appellare. quæ tamen non soluit contrarium, sed remittit. Sed solue secundum Pau. ꝙ licet in §. falsus, per appellationem videatur velle recedere a iudice, tamen appellando videtur factum procuratoris falsi acceptare, vt sic sententia non mandetur executioni contra ipsum procuratorem, quæ cessante appellatione non fuisset mandata executioni contra dominum, cum quo ad ipsum esset nulla, sed contra procuratorem quia
6 non ad ipsum tenet, de hoc de re iud. c. 1. † Quarto opp. ꝙ nul
a lo modo possit iudex[a] a quo est appellatum ante diffinitiuam, procedere vlterius contra non citatum. de ap. si a iudice. lib. 6. Solu. Lau. ꝙ ibi iudex ad hoc, solum citat appellantem, vt veniat ad audiendum reuocari grauamen. sed Io. de Fantu. per illud c. dixit oportere cle. istam limitare ꝙ loquitur vbi appellatio interposita ante diffinitiuam erat friuola. c. vero, si a iudice, loquitur quando erat legitima. Et per hoc dicit summariũ Pau. non esse verum qui summando hanc cle. dicit hic loqui de appellante legitime ante diffinitiuam. Ego autem summaui generaliter, non distincto, an appellatio prima fuerit legitima, an non. pro opinione tamen Ioã. de Fantu. licet ipse nihil indicat, est gl. in c. eum qui. in verbo, appellans, eo. ti. lib. 6. qui ibi ad verbum appellans, supplet frustratoriè, dicens ꝙ si bene appellasset, non posset procedi contra eum, cum non esset cõtumax. & pro illa gl. facit argumentum a titulo, quia sub illo titulo de dolo, & contu. nõ bene poneretur illud c. si loqueretur de bene appellante, & sic de non contumace. Sed tamen dic, vt prædixi, ꝙ hæc cle. loquitur indistinctè, vt sic appellans ante diffinitiuam, nisi eius appellatio prima fuerit friuola manifeste, audiatur appellans a diffinitiua. quo vero ad id quod hic dicitur procedi posse ipso appellante nõ citato vlterius, licet multum vrgeat gl. in d. c. eum qui. & ratio quam supra pro eo feci, tamen dico ꝙ etiam pręsupposito ꝙ appellatio sit nõ friuola, non tamen processus iudicis factus appellãte amplius non

---

ADDITIO.

a Nullo modo possit iudex. Adde Domi. in d. c. si a iudice. Fel. in c. cum causa. de re iudi. in 3. col. ver. limita tertio.

Vinc. God. Quando autem iudex a quo potest procedere contra appellantem si appellans intra terminum fidem non fecit quod se præsentauerit iudici ad quem. Fed. de Sen. consilio 27. secus si detulit appellationi. idem Fed. in consi. 187. ad fi. Vide late per Dec. prae. meum in c. vt debitus, colu. pen. & fin. de appell.

non citato, potest dici nullus tanquam factus contra non cita
tum. nõ enim expedit eum citari cum protestari videatur eo
ipso quod appellat se nolle coram iudice a quo de cætero liti-
gare, vt dicit c. eum qui. nõ est ergo amplius citandus pro hoc
quod no. ff. quando appell. sit l. 1. §. fi. & ff. de in integ. resti. l. fi.
in gl. vlti. & C. quõ, & quando iud. l. tres denunciationes. & 24.
q. 2. de illicita. in gl. magna. versi. tamen. de quo per Io. And. in
addi. Spe. de contumacia. §. i. post prin. vbi concludit potius ta
lem esse citandum qui verbo dixit in prima citatione se nolle
venire: quia potest esse quod si putasset se amplius non vocan
dum, hoc non dixisset, licet secus sit de eo qui dixit appellan-
do, vt in d. cap. cum qui. quia tunc ipso facto videtur expresse
velle amplius non litigare coram ipso iudice. & plus est facto
facere quam verbo dicere. de ap. dilecti. 2. & de hoc infra q. 8.
Ex hoc dico quod etiam præsupposito quod appellatio tenue
rit, tamen in hoc dubio processus iudicis qui putauit eum nõ
tenere, & per hoc non detulit: nõ potest dici nullus ex eo quod
non citauerit in sequentibus: licet postea si docebitur de veri-
tate appellationis veniat processus reuocandus per ca. non so-
lum. de app. lib. 6. Et hic est verus intellectus c. cum qui. licet
aliter videantur scribentes sensisse, maxime d. gl. in ver. appel-
lans. ad c. si a iudice. dic quod non probat iudicem teneri ad ci
tandum appellantem: sed solum dicit quando teneatur cita-
tus non obstante appellatione coram ipso comparere, quia te
netur quo ad hoc solum vt audiat reuocari grauamen si iu-
dex ad hoc ipsum citauit. vbi dic quod si iudex reuocaret gra
uamen ignorante appellante, talis reuocatio nõ sufficeret ad
effectum vt posset iudex procedere, vt etiam ibi tenet Io. An-
dr. tamen puto quod si reuocauit etiam appellante non cita-
to, dummodo intimet appellanti de reuocatione, poterit pro-
cedere, & poterit appellans de aliquo conqueri: quia nec cita-
tio omissa ad videndum reuocari ad aliud tendebat nisi vt ap-
pellanti constaret de reuocatione. Et hunc dico verum intelle
ctum illius c. & sic cõsului in quæstione facti. & circa hoc di-
cit Steph. quod interdum in curia Romana seruat̃ cõtrarium
quo ad hoc quod qui appellauit ab interlocutoria etiam ma-
nifeste friuola, citatur ad vlteriora. Sed dic quod hoc fit ad
abundantem cautelam, vel ad conuincendam cõtumaciam.
ar. de dolo. prout. Quęro in eo quod hic loquitur de iudice qui
non detulit appellationi interpositæ ante diffinitiuam, quid si
detulisset. gl. in verbo, non deferens. dicit quod sententia per
ipsum postea lata non teneret. idem Paul. qui tamen dicit ꝙ
7 posset ab ea appellari. ff. quorum ap. non reci. l. 1. §. fin. † Secun
do quęro, circa hoc si iudex a quo est appellatum remanet du
bius, an appellatio sit iusta vel nõ. dicit Matth. quod debet po
tius deferre. de ap. dilecti. quod non multum facit. & dic vt su
8 pra. in a. no. & de ap. cum appellationibus. lib. 6. † Tertio quæ-
ro, an idem operetur pręfigere terminum ad appellationem
quod deferre. dicit Matth. quod non, quod tenent Archid. &
Io. And. de ap. cum appellationibus. lib. 6. Et probatur rationi-
bus. Primo quia decretalis oblatæ. de ap. ponit hæc tanquam
diuersa. pro hoc. infra. de app. cle. 1. vbi idem probatur. Secun-
do quia vbi facta est præfixio termini si appellans appellatio-
nem suam non fuerit prosecutus intra terminum a iudice da
tum ad prosequendum, iudex a quo cognoscit de causa prin
cipali. de ap. sępe. secus est si detulit. quamuis enim appellatio
sit friuola: non potest se vlterius intromittere. d. c. cum appel-
lationibus. quod dic vt ibi. Tertio quia vbi est præfixus termi-
nus ad prosequendum & non est aliter delatum appellationi,
sufficit quod quis mittat procuratorem ad impetrandũ tan-
tum. vbi vero delatũ esset, debet mittere ad totam causam. de
renun. vehiens. vbi de hoc in gl. sed non videtur, ꝙ dic vt ibi di
9 xi. supra de appell. Nicolao. † Quarto quæro per quid cogno-
scitur appellationem manifeste friuolam. & cur quando est
manifeste friuola appellans non auditur, si appellat a diffini-
tiua. Sol. vt in gl. vlt. quam diuide: quia primo dę appellatione
friuola ponit quatuor exempla. Secundo ponit differentiam
inter contumacem manifestum & non manifestum. ibi, &
aduerte. Tertio ponit duplicem distinctionem de contuma-
cia. ibi, Gui. Quarto dist. Iac. de Aret. ibi, Iac. Quinto quatuor
opi. simul de vero & ficto contumace, & approbat secundam
ibi, sed circa. Sexto de appellatione contum. ponit etiam qua-
tuor opi. ibi, sciendum. Septimo ex his suam opinio. infert ibi,
& ex his. Octauo ex prędictis infert ad intellectum huius cle.
Ibi, ad text. Nono contra prædicta & contra text. opponit, &
quadrupliciter sol. ibi, sed secundum hoc. Decimo ex prædi-
ctis infert solutionem vnius q. ibi, ex prædictis. Et de singulis
partibus prędictis dic vt sequitur in hac. q. & sequentibus. Et
quo ad primum quæsitum per quid cognoscitur appellatio-
nem manifeste friuolam, dic vt in hac gl. in prin. quæ enume-
rat quatuor modos, & adde quintum si appellatio non fuit fa
cta in scriptis, & de hoc constat. de app. cap. primo, libro sexto.

Et ex hac gl. in eo quod de appellatione friuola exemplificat,
quando pronunciatum iam erat appellationem esse falsam,
& non fuit appellatum, nota singulariter quod quando appel
latur ab interlocutoria si iudex a quo, non deferat appellatio-
ni tanquam ex causis friuolis interpositę, oportet appellari ab
hac reiectione: alias a diffinitiua appellans postea non audire-
tur, quod omnino notatur. Opp. ad hoc & ad tex. quod indi-
stincte teneatur iudex a quo appellationi deferre etiam si pręe-
cedens appellatio fuerit friuola manifeste. non enim potest
de hoc ipso cognoscere, sed iudex ad quẽ. ff. de admi. tu. l. chy-
rographis. in fi. nil noua. ap. pen. l. prima. C. de app. l. a procon-
sulibus. Solu. dicit Inn. de offic. deleg. pastoralis. in gl. mirum.
quod per euidentiam facti potest hoc videre. si enim per eui-
dentiam cognoscit male appellatum, non deferret, sed exe-
quetur. Pone enim quod appellatum fuit ab interlocutoria,
& iudex reiecit appellationem tanquam ex causis friuolis in-
terpositam, nec a reiectione fuit appellatum. si postea appel-
letur a diffinitiua, non audietur appellans tanquam manife-
stus contumax. & hoc sentit gl. hic vt dixi. sup. in ea. q. pro hoc
quia hoc quod iudex non deferat, habet vim cuiusdam inter-
locutoriæ, & hoc spectat ad ipsum vt videat an sit admitten-
da vel non. de app. cum appellationibus. lib. 6. ergo potest co-
gnoscere, an sit admittenda, an reijcienda, vt idem iuris sit in
præparante & præparato. de offi. deleg. pręterea. cum simi. &
per hoc videtur quod sine solennitate hic possit, quod tenet
Inn. in d. ca. pastoralis. si ergo fuit interlocutus appellationem
non esse admittendam, talis interlocutoria præiudicat nõ ap-
pellanti, quod est no. dignum. Pro hoc quod no. de testi. ex par
te. vbi ad solutionem contrarii c. interposita. de app. dicitur ꝙ
oblatio probationum reiecta non sufficit ad iustificandam ap
pellationem: nisi a reiectione fuerit appellatum. quod dixi in
d. c. ex parte. pro hoc etiam ista cle. Et ita consuluit Io. Cal. in
q. facti. licet videatur magnus rigor per quem plurimi appel-
lantes illaqueari possunt putantes sufficere appellationem ab
interlocutoria interpositam, & per hoc a reiectione appella-
re non curant. sed imputetur eis qui debuerunt consulere pe-
ritiores, prout de iure fieri debet, pro hoc quod dixi de igno-
rantia iuris quando & quomodo excuset. de rescr. ab excom-
municato. & de postu. cap. primo. Opp. ad hęc, quia si iudex a
quo, super hoc cognoscit, an appellatio sit admittenda, vide-
tur impedire officium iudicis ad quem, quod fieri non de-
bet: de ap. solicitudinem. Sol. cognitio iudicis a quo, facta mo-
do prædicto in nullo impedit cognitionem iudicis ad quem.
quicquid enim pronũciet iudex a quo, dummodo appellans
non consentiat, sed appellationem prosequatur, cognoscet iu
dex ad quem de appellatione, prout dicitur de appell. Roma-
na. §. cum autem. & §. si vero. & §. quod si obiiciatur. libr. 6. Et
quamuis iudex a quo, reiecit, poterit eam admittere iudex ad
quem. Pro hoc quod dicit hic gl. magna in ver. ex his. & not.
hæc tanquam minus plene declarata per scribentes. Et de his
10 etiam dixi de off. deleg. pastoralis. † Quinto quæro, circa hoc,
præsupposito quod appellatio ante diffinitiuam fuerit iniu-
sta, si detulit iudex a quo qui erat subdelegatus delegati papę:
an delatio deuoluat causam ad papam, adeo quod nec ipse,
nec delegatus, nec subdelegans possint se impedire exequen-
do. videtur quod nõ: quia hęc delatio non potest censeri nisi
quędam interlocutoria: quia edictum iudicis faciens ad cau-
sam, nec causam diffinit: ergo est interlocutoria. pro hoc glo.
quæ secundum aliquos nõ est alibi, in auth. de litigiosis. §. ad
excludendas. 8. col. quod dixi de app. cum cessante. sed interlo
cutoriam potest iudex reuocare. ff. de re iud. quod iussit. & d.
c. cum cessante. & nõ refert an expresse an tacite. s. per actum
contrarium, de ap. ex parte M. statim ergo cum delegatus vel
delegans incipiet exequi, reuocata erit illa delatio. Item dela
tio iudicis a quo, nõ defert ipso iure causam: sed tũc demum
cum fuerit acceptata per iudicem ad quem. vnde si non acce-
ptat delationem, primus remaneat iudex d. c. cum appellatio-
nibus. ver. si vero. vbi patet quod iudex ad quem, potest appel-
lationem & delationem refutare & pronunciare, quod nõ va
luit, quo pronunciato iudex a quo, remaneat in pristina iuris-
dictione etiam si erat delegatus. quod tenet gl. in d. c. cum ap-
pellationibus. & Arch. & Io. And. ibi. pro hoc de offic. delegat.
quamuis. lib. 6. & quod ibi not. Inn. de rescri. ab excommuni-
cato. in gl. isti. præterea quando actus non tenet, licitè cõtraue
nitur etiam per eum qui fecit. C. de lib. cau. l. prima. de eiec. l.
si tibi liberam. 35. quæst. 9. quod ius. de elec. nostri. de reb. ecc.
non alie. si quis. Quarto probatur idem & fortius: quia si di-
ceretur quod ab hora delationis esset facta deuolutio: iudex
a quo, postquam detulit, non posset assignare terminum ap-
pellanti ad iter arripiendum, vel se præsentandum, quod ta-
men potest, vt no. de matr. contrac. contra interdic. eccle. ca.
2. in quarta gl. & probatur de ap. personas. c. cum sit, & c. repre-
hen-

hensibilis.quę generaliter loquuntur.& expressius de appel.ſę
pe.& expressissime de ap.c. 1.lib.6.quod etiam tenet Io. An.in
d.c.cum appellationibus. In contrarium videtur de app. dile-
ctis.§. praeterea. vbi licet non valeret appellatio, tamen iudex
qui detulit,sibi adeo pręindicat quod si postea facit aliquid,ip
so iure est nullum,etiam si sit tale quid,quod statim sortiri so
leat effectum , vt est excommunicatio de qua loquitur prędi-
ctus §. pręterea.nõ enim tennit ibi appellatio decani ad papã,
cum ipse non detulisset appellationi episcopi. eo.tit.constitu-
tis. t. & ca.an sit. nec causa quam expressit,fuit rationabilis de
pręsbytero qui detinebatur captus. hoc enim erat illud quod
principaliter erat in quæstione , & sic iniuste conquerebatur
ante finem causæ in eo quod volebat per iudicem reuocari
vel fieri quod principaliter veniebat in diffinitiua.eo.ti.signifi
cante.& ponderandum est,quia illud c.fortissime facit . pro-
bat enim hoc in appellaoone ante sententiam:fortius ergn in
appellatione a sententia,cui regulariter deferẽdum est. de ap.
non solum.lib.6.vnde dicit gl. fi. in c.cum appellationibus. ꝙ
iudex a quo,qui detulit appellatinni a diffinitiua etiam friuo-
lę,nõ potest increpari:quia ex nouis causis poterit contra pri-
mam sententiam etiam iustam iudicari.C. de temp.app.l.per
hanc.de fi.instr.cum Io.& quod no.de testi. fraternitatis.secus
si ante diffinitiuam est appellatum:quia ibi fuit querela de ini
quitate iudicis tantum,de ap.interposita.§.fi.nec iustificari po
test ex nouis causis.de app. cle. appellanti. Secundo probatur
idem:nam præsupposito quod delatio non tenuerit,index ta-
men delegatus non potest eam reuocare si deferendo errauit
in iure,vt quia appellatio erat manifeste friunla. secus si erras
set in facto.ita singnlariter dicit Inn. de re iud.ca. 1. & per l.er-
ror.C.de iur.& fac.igno.quæ facit:quia error facti,non autem
iuris excusat.Pro hoc regula,ignorantia.li.6.& hoc tenet Bar.
ff.de re iud.l.iudex. sed delegans videretur posse quantum ad
hanc raoionem:tamen dici potest idem de eo vt actus delega-
ti deferentis teneat etiam in præiudicium delegantis,sicut fa-
ctum procuratoris in his quæ non inferunt poenam propter
delictum pręiudicat domino,vt li. non contesta.ca. 1. Item est
perinde ac si ipse delegans detulisset,cum esset delegatus ad to
tam causam.& delegatus & delegans censentur eadem perso
na quo ad illam causam & vtriusque est eadem potestas.de re-
scrip. super literis.in fi.de offi.deleg.studuisti.ff.de iurisd.omn.
iud.l.& quia. Tertio quia delatio tollit iurisdictionem iudicis
a quo,saltem sub conditione, si voluerit index ad quem,d.ca.
cum appellationibus. spectat ergn ad iudicem ad quem, hæc
declarare,& non ad iudicem a quo.C. de contrahen.emp.l.fi.
quę ad hoc optime facit,pro hoc quod not.sup.de condit.ap.
super eo. in gl.in ver.arbitrio. Quarto quia cum per interlocu
toriam extinguitur iurisdictio iudicis,talem reuocare nequit,
vt si interloquitur se non esse iudicem.de off.deleg.significan
tibus.de præben.dilectus. 3.& vtrobique dixi. talis autem fuit
hæc,quia quantum ad se iudex a quo , abdicauit a se iurisdi-
ctionem de c.cum appellationibus.ver.si vero.quod tenet ibi
Io.An.de app.constitutus.2.de accu.meminimus . Vnde in c.
cum appellationibus.dicit iudicem non posse reuocare dela-
tionem , nisi sit nulla , quod intelligo de nullitate facti, per id
quod dixi in secunda pręcedenti ratione.& quod ipse iudex a
quo , de nullo possit se impedire postquam detulit etiam ap-
pellationi friuolæ,induco dictum ver.si vero.iuncta glo.in ver
bo,eãdem.quæ exponit.s.friuolam appellationem.nec in ver.
saluis.in fi.tex.dicit contrarium . quod enim ibi dicitur aliud
esse in appellaoonibus a diffinitiua, procedit quo ad alium ef
fectum,prout ibi exponit gl. fi. & quantum ad potestatem re-
uocandi delationem , fortius procedit , quod non potest re-
uocari,quando a diffinitiua est appellatum, cum tunc etiam
citra appellationem tollatur iurisdictio delegati tãquam fun-
cti officio.ff.de re iud.l.iudex.& l.Paulus.de offi.deleg. in lite-
ris.has rationes pro & contra induxi super hoc pũcto in quo-
dam consilio, in quęstione facti , vbi conclusi secundam par-
tem esse veriorẽ,respectu eius quod quæritur de iudice a quo,
vt sic non possit ex quo detulit vlterius se impedire. Et ad ra-
11 tiones contrarias patet responsio ex prędictis . † Sexto quæro
quæ est ratio quod quando appellatio est manifeste friuola,
non potest appellans a diffinitiua postea appellare.Sol.gl.ma-
gna in secunda particula ibi, & aduerte . sentit rationem esse,
quia talis est contumax manifestus. & ex hac gl.relata ad text.
apparet quod non omnis contumax prohibetur appellare :
sed tantum manifestus. Op.ad hoc,quia iura dicunt generali-
ter contumacem non appellare,quæ allegãtur in eadem par-
ticu.gl.sol.illa iura debent intelligi secundum hanc cle.de cõ-
tumace manifesto, quod singulariter no. gl.tamen hæc infra,
in 6. particula ibi,& ex his , sentit quod etiam si non manife-
stus,dumtamen sit verus contumax, appellare non potest . ꝙ
dico.infra.q. 10. Oppo.ad hoc quod quilibet contumax indi
stincte possit appellare. ff. de ap.l.creditor.§.iussus.Sol.vt in gl.
quia prædicta intelliguntur de contumace in non parendo iu
dici,vt si iudex præcipit præsenti quod aliquam rem restituat
aduersatio,si nõ paret,nihilominus potest appellare.sed quan
do citatus a iudice non comparuit,tunc tanquam contumax
to veniendo ad iudicium non auditur appellans. ratinnem di
uersitatis reddit gl.quia non comparẽs pecat in vno tm̃:non
veniens in duobus:quia nec venit,nec cõparet.Item est & alia
raoo: quia cõtumacia in non parendo non est ita proprie con
tumacia sicut in non veniendo.spernit enim magis iudicem,
qui ad eum venire non vult,quam si venit & nnn paret,quod
12 tamen recidit in idem cum glo. † Septimo quæro, circa hoc
a quis sit verus contumax [a] manifestus & quis non manifestus.
b Item quis sit verus contumax,[b] & quis non verus.Gl. in tertia
particula ibi,Gui.ponit duas opi. Speculatoris . Prima distin-
guit duplicem cõtumaciam,veram & pręscriptam . Secunda
opinio distinguit triplicem:quia vltra verum & pręsumptum
addit euidentem . & dicit euidentem contumacem eum qui
13 citatus respondit se non esse venturũ & de hoc in se q.† Octa-
uo quæro,circa dicta in proxima q. an ad inferendam euiden
tem contumaciam, sufficiat quod reus extra iudicium dicat
nuncio se non venturum.gl.remittit ad c.venerabilib.§.secus.
de sen.exc.lib.6.vbi videtur gl.velle ꝙ per hoc non sit vera cõ-
tumacia: sed melius ibi dixisset ꝙ per hoc non esset notorius
contumax,seu manifestus.hoc enim solum probat tex. in d.§.
secus.& pro hoc.ff. de ap.l.ex consensu.§.fi. & C.qũo & quan-
do iud.l.tres denunciationes . in quibus gl.tenet contrarium :
sed in vtraque lege loquitur quantum ad hoc, vt cum quis di
xit se venturum,amplius non citetur;quia in incertis,non cer
tis est locus coniecturis.Et hoc sequitur Io. And. in addi.Spe.
c de cõtu.§.j.vbi dicit ꝙ ex eo ꝙ quis dicat se non venturum[c] in
termino coram iudice, non detegitur statim contumacia . Si
enim non obstantib.illis verbis veniet , hoc sufficit,qa quam-
uis hęc verba dixerit extraiudicium,non per hoc infertur cõ-
tumacia,nisi postea persistat non veniendo ad iudicem. Item
secundum eum non est credendum nuncio hoc referenti,cre
d ditur enim sibi [d] in hoc solo an citauerit, hoc enim solum iu-
tat se fideliter citaturum,& relaturum . sicut ergo non crede-
retur nuncio dicenti se percussum a citato , sic nec debet cre-
di super relatione prędictorum verborum. sed glossæ iuris ci-
uilis dicunt hanc esse apertam contumaciam. Ita no.glo.ff.ex
qui.cau.in pos.ea.l.Fulcinius.§.fi.& de in ĩteg.resti.l.fi.ibi tamẽ
solum dicit talem esse verum contumacem . Ego puto quod
relationi nũcii in hoc sit credendum: quia hoc est de his quæ
sunt iuxta id super quo iurat nuncius.sicut igitur in mandato
quod est stricti iuris,veniunt ea quæ sunt iuxta mandatum. ff.
iudi.sol.l.iam tamen.pro hoc quod no.de off.dele. cũ olim.in
gl. 3. & quod ibi dixi in q.pe.ita & in iuramento nuncii: maxi
me quia in hoc multum interest.si enim expresse dixit se nol-
le venire cum per hoc certe constet de sua intentione non est
necessario citãdus amplius quo ad illud super quo citabatur,
de quo supra contrario quarto . & omnibus libratis videtur
verius quod talis possit dici verus contumax, imo etiam ma-
nifestus postquam nuncius retulerit,adeo quod iudex statim
etiam non expectato termino,possit contra eum tanquã con
tumacem procedere . non enim prodest citato terminus cui
nnn consensit : quia non potest se iuuare ex eo quod impu-
gnat.de censi.cum olim. tamen quia cap.venerabilibus. in §.
secus.in eo quod dicit de eo qui dixit in iudicio,multum resi-
stit,a contrario sensu possumus dicere quod iudex non debet
procedere contra talem ante euentum termini : post termi-
num autem tenendo quod credatur nuncio , infertur,contu-
maciam illam debere censeri manifestam. Si autem nõ credi
tur nuncio quo ad hoc,tunc per illa verba nulla detegitur con-
tumacia,sed solum ex eo quod nõ venit. vt tamen prædixi ve-
rius

ADDITIONES.

a Quis sit verus contumax. Adde Spe.eo.tit.in §. 1.vers. & no.
Vinc.God. Contumax verus & fictus quibus modis cognoscatur. Felyn. in cap.quod ad consultationem. colum. 14.vers.considera duos.cum sequ. de re iudi.

b Quis sit verus contumax. Adde Inno.in c.calum.de poenis. Anto.de But. & moder.in c.infra.de iudic.& Ang.consi. 120.incip.ad hoc vt scriptura sit publica.
Vin. God. Contumax vere differt a ficte contumace. Nep. de Mont, Alba. in trac.except.art. 14.nu.7.quod habetur in lib.8.trac.fol.131.

c Quia dicat se non venturum. Adde gl.in c.2.de dolo & contu.li.6.gl. 14.q.4. c.de illicita Host.in summa ti.de contu. Ant.de But.in c.fi. de eo qui mit.in poss. Abb.in c. 1.in 20.col de in Spe.tit.de cita.in §.viso. ver.item potest constare.& ver.sit ergo peremptorium.Bal.in l.de crimi.C. de fideicom.li.Bal. in l.qui crimen.C.qui accu.

d Creditur enim sibi. Adde Inn.& Io. And.in c.inquisitionis , de accu. Ioan.de Imo.in l.si finita.in §.Iulianus.ff.de dam.infec.

rius puto ꝙ nuncio credi debeat, & hoc, vt quis sit euidens
14 contumax, declaro melius per id quod dico in seq. q. † Nono
quęro, circa opi. Spe. de qua sup. q. 7. quis dicatur verus contu
max, & quis fictus. Respondeo quod ille quem citatio com-
prehendit, est verus. & potest intelligi citationem apprehen-
disse, vel quia fuit inuentus, vel saltem postea ad eum perue-
nit citatio. fictus autem secundum Specu. est quando citatus
fuit ad domum, nec eum citatio appręhendit. per hoc dicit
Spec. quod citatus personaliter qui nihil dixit, est verus contu-
max: maxime si bis vel ter fuit citatus. ff. de app. l. ex consensu.
§. fi. dicit enim Spe. in §. 1. allegato in gl. circa hoc quædam a-
lia quæ tanguntur in sequ. opin. Est enim circa prædicta alia
opi. Iac. de Aret. quam ponit glo. in quarta particula supra si-
gnata qui dicit contumacem esse triplicem, verissimum, ve-
rum, & fictum. verissimum dicit eum qui inuentus dixit se
nolle venire, quem sup. q. 7. dixi euidentem secundum Spec.
verum autem dicit eum qui inuentus dixit se venturum, &
postea non venit. fictum vero dicit eum qui citatur non per-
sonaliter: sed ad domum. quando autem & quomodo prædi
cti appellant, licet gl. simul hic referat eum opin. Iac. de Are.
hoc tamen reseruo ad sequentem quęstionem. Deinde glo. in
quinta particula ibi, sed circa. ponit quatuor opiniones circa
hoc, quæ omnes differunt a duabus opinionibus præmissis:
quia in illis distinguitur triplex contumax. In istis duplex tan-
tum: omnes enim quatuor sequentes opiniones solum distin
guunt de vero & ficto contumace, inter quas prima opinio
vult verum contumacem dici eum quem supra dixi euidco-
tem, secundum Spec. vel verissimum secundum Iac. de Aret.
variatur tamen hæc opi. in hoc membro, quia quidam requi-
runt ꝙ citatus fuerit inuentus. Alij hoc non requirunt, sed di-
cunt sufficere ꝙ se citatum nouit. Alii exigunt ꝙ fuerit citatus
ab homine, & hoc vltimum coincidit cum quarta sequenti
opinione quę habet citatum a iure non posse dici contuma-
cem verum, sed fictum tantum. quę reprobatur, vt dico infra.
ea. q. fictum autem dicunt tenentes hanc primam opi. inuen-
tum qui dixit se venturum, vel tacuit, sed non venit. secunda
opi. ponitur in gl. ibi. Alii dicunt hunc verum, & vult hęc opi.
quod inuentus qui dixit se venturum vel tacuit: sed non ve-
nit, dicatur verus contumax. fictus autem dicatur non inuen-
tus. tertia opinio ponitur in gl. ibi, tertii. & quarta ibi. Alii di-
cunt, & clare sunt in gl. glossator autem approbat secundã &
reprobat primam & quartam, & non dicit quare: sed ratio re-
probationis opi. primæ surgit ex eo ꝙ gl. vult eum dici verum
contumacem quem vere citatio appręhendit. Constat autem
quod inuentus siue dixerit se venturum, siue tacuerit, fuit ap-
præhensus, & sic est verus contumax, cum tamen prima opi.
velit eum censeri fictum tantum. Causa vero reprobationis
quartæ opinionis colligitur ex eo quod dicit gl. in fi. cum di-
cit veram contumaciam fortius cadere in citato per ius com
mune, quod ignorare non licet. ad hoc de consti. c. 2. quam in
citato per iudicem, quod tenuit Pe. & Cy. post eum. C. de iud.
l. properandum. §. sin autem reus. q. pen. vbi refert pronuncia-
tum fuisse in Romana curia, talem dici contumacem fictum
& appellare posse, quod reprobat ratione prædicta, quod sen-
tit Rota deci. 54. Et idem tenet hic Pau. Lau. autem tenet pri-
mum, dicens ꝙ talis reputatur dubius contumax tanquam ci
tatus per citationem fictam quę fit a iure. sed primum verius
ratione prædicta. Tertiam vero opinionem gl. declarat ibi, &
licet tertia. dicens quod non inuentus qui postmodum sciuit
de citatione, qui dicitur verus contumax in tertia opi. licet ve
re dicatur contumax verus: tamen quia hoc iudicialiter non
constat, & ex præsumptione iudicamus, habetur pro ficto. Ex
hoc apparet gl. velle quod ad hoc vt quis possit dici verus con
tumax, requiritur quod constet iudicialiter eum fuisse apprę-
hensum per citationem, quod etiam vult secunda opinio. quã
gl. sup. approbat. sed tamen gl. dicit in hac particula quædam
verba, per quæ videtur velle quod ille dicitur verus cõtumax,
qui vero iudici contumaciter resistit, quibus verbis inhęren-
do oporteret dici tunc quem censeri verum contumacem,
quando ex mera voluntate & cõtemptu iudicis ad iudicium
venire recusat. & hoc clarius tenet gl. in septima particula, ibi,
& ex his. Et per hoc habemus declaratas opiniones quas circa
prædicta tangit gl. Laud. autem ponit triplicem contumacẽ,
notorium vel euidentem. Item verum, non tamen euidẽtem
vel notorium. Item interpretatiuum seu fictum. Primum di-
cit eum qui citatus dicit se nolle venire. Secundum dicit eum
qui citatus nihil dicit, vel dicit se venturum, nõ tamen venit.
Tertium dicit eum quem citatio non appręhendit, dicens eũ
dici fictum, sicut etiam citatus a iure nõ veniens dicitur fictus
tantum. quod tamen supra. ea. q. reprobaui. Pau. videtur con-
cordare cum gl. dicens verum cõtumacem inuẽtum, fictum
nõ inuẽtum, per id quod no. ff. de ap. l. ex consensu. §. fi. Refert
etiam opi. Nic. de Neap. quam refert Cy. in d. §. sin autem. quę
est quod verus contumax est, qui inuentus nihil dicit, vel non
inuentus ad cuius notitiã citatio peruenit. pro hoc quod not.
gl. ff. quando appel. sit. l. vlt. Sed dicit Pau. ꝙ non potest dici ve
rus, nisi quando de hoc iudicialiter constat. Et hoc etiam di-
cit hæc gl. vt dico in seq. q. in 2. op. & dixi etiam sup. ea. q. Bart.
vero. ff. de in integ. rest. l. fi. ponit quadruplicem cõtumacem,
quia secundum eum quidam est verus apparenter & existen-
ter. Quidam verus apparenter, sed non existenter. Quidam fi-
ctus apparenter & verus existenter. Quidam fictus apparenter
& existenter. Primum dicit eum qui inuẽtus dixit se nolle ve-
a nire,[a] vel dixit se venturum & postea non venit sine vlla cau-
sa, & per solam contumaciam venire desistit. Secundum di-
cit inuentum qui dixit se nolle venire, postea mutauit propo-
situm & venire volebat, sed fuit impeditus absque culpa sui.
Tertium dicit eum qui non fuit inuentus, tamen citatio per-
uenit ad eius notitiam, & cum possit venire, non venit. Quar-
tum dicit eum qui citatus fuit ad domum, nec ad eum perue
nit citatio. Et hæc verba licet aliter relata coincidunt cũ opi.
gl. maxime in eo quod dicitur in septima particula ibi, & ex
his. Pro quorum omnium clara notitia videndum est, quid
importet hoc verbum, contumacia, vel verbum contumax.
Hugutio dicit in deriuationibus quod contumax deriuatur a
contumeo, quod componitur cum con, & tumeo, quod si-
gnificat inflari vel superbire. Dicitur ergo contumax secun-
dum eum superbus, vel iniuriosus, vel repugnans. & dicitur
sic, quia tumet in verbis iniuriæ, vel quia contemnit & negli-
git. Papias autem dicit contumacem dici eum qui superiores
contemnit. & hæc probantur. ff. de re iud. l. contumacia. vbi di
cit quod contumax est, qui tribus edictis propositis, vel vno
pro tribus euocatus presentiam sui facere cõtemnit. pro hoc
de dolo. causam. ibi, iudicio vestro parere contempserit, & ca.
prout. ibi, contumaciter iuramento contempto recessit. Ex
hoc infertur quod tunc tantum est contumax, quando in po-
testate eius fuit venire in termino, & non venit, quod expres-
se dicit l. ff. de app. l. ex consensu. §. cum qui. hoc præsupposito
dic ꝙ distinctio Bart. statim posita saluari potest. Et declaran-
do plenius dic ꝙ ille tantum in veritate est verus contumax
qui ex contemptu resistit iudici, ille autem qui non resistit ex
contemptu non est verus contumax, imo nec contumax, vt
patet ex significato vocabuli per præmissa, sed quia veritas nõ
semper patet. de sen. excommuni. a nobis. Secundo cum quæ-
b ritur de contumacia [b] quo ad hoc ꝙ possit tanquam contu-
max puniri, oportet considerari circunstantias. & propterea
si iudici verum constat eum fuisse citatum tribus edictis, vel
vno pro tribus, & fuisse inuentum, si aliud non apparet, ha-
bet eum pro vero contumace, & pro tali habetur donec aliud
appareat. Sed si postea doceret se iuste fuisse impeditum, dete
geretur eum non fuisse contumacem, cum per hoc appareat
eum non recusasse ex contemptu venisse ad iudicem. & hoc
vult gl. in 7. particula, ibi, si vero constabit. vsque ibi, ad tex. igi
tur. & quod dixi de tribus edictis vel vno pro tribus, procedit
in casu in quo requiritur trina citatio, non autem in casu in
quo sufficit vnica. Et quando & quomodo requiratur trina
vel sufficiat vnica, dixi de off. deleg. cum causam, & c. consul-
uit. Si autem citatus non fuit inuentus, si tamen citatio fuit
facta ad domum in casu quo sufficit ad domum citare, quod
dic vt dixi de eo qui mit. in pos. c. fi. tunc talis non potest cen-
seri contumax, quia non apparet quod fuerit appręhẽsus per
citationem. tamen si citatio ad eum peruenit & non venit ad
iudicem sine causa, est vere contumax, & ita pronunciabitur si
postea hoc apparebit. Sed si non peruenit ad eum citatio, nul
lo modo est contumax, adeo ꝙ si quid fiat tanquam contra
contumacem, dato postea ꝙ ad eum non peruenit citatio, re-
uocabitur. ꝙ dic vt in gl. in d. ver. Et ex his tamen interim dici
mus eum fictum, seu verius præsumptum contumacẽ, & hoc
ideo quia pręsumimus ad eum peruenisse citationem, ex quo
facta fuit ad domum. ad hoc de elec. c. le. causam. §. verum. hæc
procedunt quando constat, an fuerit appręhensus per citatio-
nem, ex quo facta fuit ad domum. ad hoc de elec. cle. causam. 15
§. verum. hęc procedunt q̃n constat, an fuerit apprehensus per
citationẽ, an non. sed in dubio dicit Bal. C. de iud. l. properan-
dũ. §. & si quidẽ. ꝙ præsumitur nõ appręhensus, & potius cen-
setur.

ADDITIONES.

a Vin. God. Citatus qui dixit se nolle venere, vlterius citandus non est. Bar. Soc. consi. 195. circa primum. versi. accidit nam, lib. 3.

Vin. God. Quod contumacia sit delictum vel non, vide plene per Alex. in l. si mora, col. 6 [illegible] sol. ma. Fel. in c. ex literis, de constit. & Ias. in l. si prius, col. 10. ff. de op. no. nunc.

ſetur fictus cõtumax quam verus, vt fiat minor interpretatio. regula,in pœnis. lib.6. vt finge,commiſit iudex nuncio vt citaret perſonaliter vel ad domum, & nuncius retulit ſe feciſſe ſibi iniuncta,præſumitur potius ad domum quam perſonaliter. Opp ad prædicta de ſen.exc.venerabilibus.§.idem.& §.ſecus.vbi dicit præſumptum contumacem fore quando citatus non venit,cum poſſit ſubeſſe iuſtum impedimentum, & ſic etiam ſi fuit apprehenſus, non poteſt dici verus contumax, ſed hoc pendet ex futuro euentu. Manifeſtum autem contumacem dicit ibi tex. in §.ſecus.eſſe illum qui fatetur ſe contumacem, vel de cuius contumacia conſtat,vt quia dixit in iudicio ꝙ minime compareret. Sol. illi duo §. faciunt potius pro prædictis.Ex his apparet ꝙ vera eſt opi.gl. & vera eſt diſtinctio Bar.inſuper apparet ꝙ aliquando quis nullo modo eſt contumax,aliquando aliquo modo.& hoc ſecundo caſu, aliquando vere,aliquando pręſumptiue.ſi vere, aliquando manifeſte ſeu euidenter ſeu veriſſime. quæ omnia vocabula ad idē tendunt. aliquando non manifeſte,& manifeſte dicimus contumacem quando de contumacia iudicialiter conſtat, & ſic loquitur §. ſecus.præalle. Et in hoc accipimus manifeſtum pro notorio iuris. Non manifeſte autem contumacem dicimus quando iudicialiter non conſtat. Et hæc etiam perfectius de-
15 clarabuntur in ſequenti quæſtione. † Decimo quęro,quando
a & quomodo cõtumax [a] appellare poſſit. gl.in 6.particula,ibi, Item ſciendum.ponit quadruplicem opi.circa hoc. Prima eſt ꝙ verus contumax non appellat,fictus ſic.pro hac inducit hãc cle. quæ facit hoc modo, quia hic dicitur eum qui appellauit ante diffinitiuam appellare poſſe a diffinitiua,niſi prius appellatio fuerit friuola manifeſte.Et ſic,dato quod ſit friuola,licet per hoc appellans ſit contumax,tamen ex quo non eſt manifeſte friuola,debet cenſeri fictus contumax, & eius appellatio admitti,vt hic.Et hoc idem dicit Pan.quia ſecundum eum ſicut occultus peccator in dubio nõ prohibetur a communione euchariſtiæ.de conſe.di.2.non prohibet.& no.2.q.6.ad Romanam. ſic hoc caſu non poteſt dici contumax in iudice a quo,licet videatur dicere ſe nolle litigare coram eo. Nam ex iuſta cauſa receſſit cum cauſam ſuã proſequi videatur in hoc dubio. Secunda opi. indiſtincte dicit contumacem appellare non poſſe,per l.properandum.§.ſinautem reus. C.de iudi.vbi dicit de non inuento qui tamen dicitur fictus. ſed ad illum §. poteſt reſponderi per id quod dicit glo. in verbo,vbi iudicialiter.ergo quæ dicit quod ſi de non inuento conſtaret iudicialiter ꝙ ad eum peruenisset citatio, haberetur pro vero contumace.& ſic dicit intelligi poſſe dictum §.ſinautē reus.& idem Pau.vt dixi ſup.q.proxi. & ſic intelligendo cum text.ibi dicit, Sinautem reus abfuerit,debet exponi abfuerit.ſ.a iudicio. & tunc non infertur ꝙ loquatur de non inuento,imo de inuento,ibi,& ſi obnoxius fuerit inuentus.ſed illud verbum inuentus, coniungitur cum verbo, obnoxius.ſ. in non veniendo. Item pro primo dicto eſt quod dicitur in ea. l. in §. ſinautem ex geſtis.ibi loquitur etiam de non inuento,& tamen ibi dicitur quod non poſſit appell.& glo.etiam hic. Pro hac ſecunda opi.inducit.ff.de iud.l.& poſt edictum.in fi. vbi ſimpliciter dicitur citatum peremptorie qui per contumaciam defuit,non audiri appellantem. Ad quod reſpondet gl.quod debet ibi intelligi de eo qui vere fuit contumax, ſicut etiam ibi dicit glo. quia tex. ibi dicit ꝙ ſi non defuit per contumaciam, auditur appellans.quod exponit ibi gl.quando fuit cõtumax præſumptiue,non vere.ſi autem nullo modo foret contumax, non eſſet neceſſaria appellatio, quia ſententia foret nulla tanquam lata contra non citatum,nõ autem poteſt intelligi d.l. & poſt edictum.in fi.ꝙ ibi audiatur beneficio nullitatis:quia tunc nõ conueniret parti ibi pręcedenti,quæ dicit citatum peremptorie & abſentem non audiri appellantem,vt dicit hęc gl. ibi,& ſi exponas &c.Et iſte eſt ſenſus huius particulæ gl. Deinde ponit gl.tertiam opi.ibi,Alij dicunt ficte contumacem.quę vult ficte contumacem appellare poſſe tunc tantum cum venit iudice ſedente pro tribunali per pręallegatum. §. ſinautē.quem ſic intelligunt hanc opi.tenentes. Et hanc opi.tenet glo.in d.§. ſinautem. in verbo,contradictionem.vbi cum tex.dicit contumaci contradictionem denegari, ſupplet niſi veniat iudice ſedente pro tribunali.& loquitur ibi de pręſumpto contumace,vt patet per prædicta.ſed in eo quod hæc opi.vult quod audiatur appellans,Iac.de Are. dixit eum audiri nõ de iure communi,ſed beneficio reſtitutionis,vt patet.ſup.in glo.ibi Iac.de Aret.& hoc per l.diuus.ff. de integ.reſt.quæ hoc probat.Alia vero quæ dicit Ia.de veriſſimo & de ficto contumace quando appellet,patent in gl.in d.ver.Iac.de Are.deinde glo.in verbo, alij dicunt nedum.ponit quintam opin.quæ eſt quinta reſpectu eius quod nunc dixi contra tertiam.& vult hæc opi.etiam verum contumacem appellare, dummodo non ſit manifeſtus ſeu euidens ſeu veriſſimus,quæ omnia vocabula ad idem tendunt. Accipimus enim manifeſtum hic quando de contumacia iudicialiter conſtat, vt dixi in q.præced.in fi. & pro hac opi. inducit gl. hanc literam, & de ſen.excom. venerabilibus.§. idem eſt,lib. 6.Sed dic quod hæc opi.non eſt vera ſimpliciter, ſed debet intelligi ꝙ verus contumax auditur appellans.ſ. prima facie, quia recipitur appellatio per iudicem ad quem, tamen in effectu non auditur:quia conſtito ꝙ fuerit verus contũmax,reiicitur appellatio. quod vult gl.in verbo & ex his. & tunc ad hanc literam dic ꝙ non probat niſi ꝙ reiicitur appellatio a diffinitiua interpoſita per eum qui appellauit ante ſententiam manifeſte friuolã,quo caſu infertur eum fore contumacem. Sed tamen non poteſt propterea concludi quod inferatur contumax manifeſte,niſi accipiatur verbum manifeſte,pro notorio iuris,vt quia notorie cõſtat appellationem eſſe friuolam,ponendo exempla per id quod dicit gl.iſta in prin. & adhuc ſic intelligendum. licet probetur hoc quod quando appellatio eſt friuola non manifeſte debeat audiri appellans, non tamen infertur quod contumax audiatur appellans. Poteſt enim eſſe quod appellans putauit cauſam fore rationabilem & ſe probaturum,& tamen probare non potuit. & ſic nõ reſiſtit iudici contumaciter. Ad ca. venerabilis. §. idem.dic ꝙ ibi ſolum probatur id quod dicit hic glo. ꝙ citatus etiam apprehenſus non veniens non ſit propterea vere contumax, ſed tantum pręſumpte,quia potuit eſſe impeditus ita ꝙ venire nequit.nihil ergo probat de vero contumace.i.de illo qui contumaciter reſiſtit iudici. Deinde glo.in 7.particula ponit opi.ſuã ibi, & ex his. Et vult in effectu ꝙ contumax verus etiam non manifeſtus non appellet cum effectu, & in hoc ponit practicam quæ in gl.patet.& eſt gl. ſignanda vſque ibi,ad tex. igitur. Et idem cum gl.tenet Bar.in l.fi.ff.de in inte.reſti.licet per alia verba,dicens,ꝙ contumax verus apparenter,& exiſtenter non auditur appellans per l.ex cõſenſu.in fi.ff.de ap.& l.& poſt edictum.in fi.ff.de iu. ſed contumax verus apparenter tantum appellans a iudice a quo,non auditur,tamen ſi apparebit coram iudice ad quem, quod ſit non contumax exiſtenter, auditur in effectu ſecundum Bar. Pet.de Anch.dicit quod hoc caſu audietur non per appellationem, ſed remedio reſtitutionis per c.ex literis.de in integ.reſti. & de re iud.cum Bertholdus. primum verius.& dic ad c.ex literis.quod ibi plene non conſtitit ꝙ ille non fuiſſet contumax.de hoc ibi in glo.hoc ideo. Ad c. cum Bertholdus. dic ꝙ nõ appellauit.& dic vt ibi. dicit etiam Bar.vbi ſupra.ꝙ fictus contumax ſeu præſumptus apparenter verus exiſtenter auditur appellans a iudice a quo,quia ſibi nõ liquet eum eſſe verum contumacem.ſed ſi liquebit coram iudice ad quem,non audietur in effectu. Fictus autem ſeu pręſumptus contumax apparenter & exiſtenter auditur appellãs cum effectu.i.a iudice a quo,& a iudice ad quem. C. quomodo & quando iud.l.ab eo.Et quid intelligat per vocabula prædicta, exiſtenter & apparenter, dic vt in q. præcedenti. & hæc opi.eſt vera,& probatur ex iuribus præallegatis,& etiam de ſe eſt notabilis, vt illi denegetur appellatio qui per inobedientiam iudici reſiſtit. Nõ enim debet ſibi faueri in pręiudicium honoris qui iudici debetur. de appel. vt debitus. curia Romana audit appellantem etiam ſi ſit verus contumax, dũ tamen appellet intra decendium a die prolatæ ſententiæ, vt patet in dec. Rotæ 365.ſecundum vnam computationem. ſecundum aliam computationem eſt in nume.151. vbi etiam deciditur quod citatus per edictum iuxta formam cle. i. ſup. de iudi.& non comparens,poſſit a diffinitiua intra decendium a die notitiæ appellare.quod vltimum placet.intelligo quod non fuerit vere contumax.ſed ſi ad eum peruenisset citatio,non deberet audiri,etiam intra decendium a die prolatæ ſententiæ. & hoc in effectu.Et deciſio Rotę pręcedens debet intelligi ꝙ auditur.ſ.prima facie. ſi autem vellet ꝙ audiretur in effectu, ita ꝙ etiam conſtito poſtea ꝙ vere reſtitiſſet iudici, permitteretur ei proſequi appellationem, tunc repugnaret omnibus iurib.dicentibus contumacem non audiri appellantem, quę nõ fundatur ſuper euidentia contumaciæ, ſed ſuper veritate, vt patet ex prędictis. pro hoc gl.in 8.particula infert ad intellectũ huius clem. dicens quod cum duplex appellatio interponitur

ab

ADDITIO.

a Quando & quomodo contumax. Adde Inn.in c.perſonas de app. Abb.in ca. ex ratione.de app.Alb in c.dilectus. de ſequeſtra poſſ.& fruc.Bart.in l.fi.in 4.col.de in integ.reſt. & l.1.C.a quib. app.non licet. Bar.in l.contumacia.ff. de re iud.Bar.in l.ex conſenſu.§.fi.ff.de app.Bar.& Bald.in l.properandum, in §.& ſiquidem,& in §.ſinautem. C.de iudi.Spec.in ti.de app.in §.2. ver. 1.Spec.tit.de compenſa.in §.1.Bal.in add.Spec.tit.de appell.ver.verus contumax.

Vinc. God. Adde Alexand.in l.ex conſenſu. §. fina. de appell. & Rot. in deciſ.160.

ab eodem, vt hic in tex. antequam per iudicem ad quem reci-
piatur appellatio ſecunda, cognoſceret de prima tanquam
præiudiciali cuius euentus dabit initium, vel denegabit cogni
tionem ſuper altera. quod declaro. Si enim inueniet primam
fuiſſe friuolam, manifeſte reiiciet illam & etiam ſecundam.
Si autem inueniet eam validam, admittet ſecundam. Si vero
inuenio primam friuolam, ſed non manifeſte, admittet ſecū-
dam prima reiecta, quia, vt ſupra in hac q. dixi, licet prima fue
rit friuola, nō per hoc infertur ꝙ fuerit contumax verus, vel ſi
16 per iam agitata apparet, reiicietur etiam ſecunda. † Oppo. ad
prædicta & ad text. quod ex quo eſt appellatum ante ſenten-
tiam, nil releuet appellatio a ſententia, quia per primam ſi te-
nuit, attentata poſtea ſunt reuocanda. ſi autem nō tenuit, hoc
conſtito infertur ꝙ etiam ſecunda non tenuit. iura ad hæc
membra allegantur in gl. Sol. vt in glo. in 8. parti. ibi, ſed ſecun
dum hoc. quæ ponit effectum geminationis appellationum.
& eſt clara. & idem Pau. & Gen. & in eo quod glo. remittit ad
no. de app. dilecto. dic vt ibi no. Ioan. Cal. ꝙ etiam non proſe-
quens primam, auditur ſecundo appellans, niſi prima fuerit
friuola manifeſte, vt hic. Et hoc etiam caſu dic quod ſi reuer-
ſus eſt ad iudicem a quo nec perſiſtit in appellatione deſerta,
auditur iterum appellans, quia per reuerſionem ad iudicem a
17 quo, tollitur contumacia præcedens † Vndecimo quęro, cir-
ca geminationem appellationum, de qua in proxima q. nun-
quid in eodem libello poſſit appellans modo præmiſſo proſe
qui vtramque appellationem. videtur ꝙ non, quia alia veniūt
examinanda tam in vna quam in alia. nam in appellatione an
te ſententiam appellans non poteſt proſequi niſi cauſam in
ea expreſſam. inf. de appel. cle. appellanti. ſed in appellatione a
diffinitiua omnia veniunt per quę ſententia poteſt reddi iniu
ſta. C. de app. l. eos. 2. q. 7. ab eo. In contrarium quia vtramque
poteſt interponere, vt hic, ergo & proſequi. de exce. ſignifica-
uerunt. Et appellanti eſt licitum dicere ſententiam nullam &
iniuſtam & quibuſcunque modis ſuam appellationem defen
dere. ff. de appel. l. ſeio. ad fi. quæ ſen. ſine app. reſcind. l. 1. & per
totum. ff. fami. erciſ. l. quædam. de opt. leg. l. vlt. & ſic virtute ap
pellationis primę poteſt petere ſententiam ſecutam pronun-
ciari nullam, & reuocari per modum attentati. de appel. non
ſolum. & ſi prima appellatio non tenet, tamen ſententia ſecu
ta reuocabitur remedio ſecundę appellationis. ad hoc de pri-
ui. cum olim. & quod not. Inn. de app. dilecto. & Spec. de ſent.
prola. §. iuxta. verſi. ſed nunquid talis libellus. nec poſſunt dici
hæc contraria, cum tendant ad eundem finem. ſ. iuſtificatio-
nis appellationis & caſſationis proceſſus. ſoluit Pau. ꝙ ſi de am
babus velit litigare, de prima tanquam pręiudiciali cognoſce-
tur prius, quia ſi conſtabit eum vere & manifeſte contumacē,
nō audietur appellans, vt hic. alias ſic. ꝙ declara vt dixi in prę-
18 cedenti q. † Duodecimo quæro, an citatus a iure non veniens
ſit verus contumax. gl. in decima particula ibi, & ex prædictis.
dicit quod ſic, quod declara vt dixi ſupra in q. 9.

Vt lite pendente nihil innouetur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Præſuppone ſummarium in hac clem. hic poſitum.*
2 *Sedes apoſtolica & Romana curia pro eodem accipiuntur.*
3 *Titulus beneficij extinguitur per mortem beneficiati.*
4 *Conditio collatoris melior eſt apud quem moritur poſſeſſor beneficij.*
5 *Præferri debet is qui eſt maioris authoritatis, cæteris paribus. Adde ad idem nume. 6.*
7 *Cuius non intereſt, non auditur.*
8 *Euentus dubius ſpectandus eſt.*
9 *Agi poteſt de iure ſpectante ad defunctum.*
10 *Proteſtari quis debet de iure ſuo.*
11 *Papa habet plenam & liberam diſpoſitionem beneficiorum.*
12 *Poſſeſſio beneficij, an potius debeat attendi quam titulus, vel econtra.*
13 *Litigātes ſi ambo in curia decedūt, an beneficium vacet in curia etiam ſi ad neutrum ſpectauerit.*
14 *Clementina prima, vt lite penden. an habeat locum qualitercunque beneficium vacat.*
15 *Ordinarius ſi dicit neutrum litigantium ius habuiſſe in beneficio & ſe petat admitti, an audiri debeat.*
16 *Clementina prima, vt lite pendente, an habeat locum ſi electus & non confirmatus in curia moritur lite pendente ſuper electione vel confirmatione.*
17 *Beneficium de quo prouidetur per electionem ſi vacat in curia, an eius collatio ſpectet ad papam.*
18 *Beneficia eius qui confirmatur in curia, an vacent in curia.*
19 *Fictiones duæ an poſſint cadere circa idem.*
20 *Geſtum nomine alicuius ſumit robur, cum is cuius nomine geritur, habet ratum.*
21 *Litigantes ſi moriuntur in curia, beneficium litigioſum vacat in curia, quid ſi renunciant.*
22 *Poſſidere quis dicatur.*
23 *Litigans contra poſſeſſorem beneficij ſi renunciat liti & cauſa in manibus ſuperioris qui conſentit, an amplius dicatur lis pendere.*
24 *Ordinarius quis dicatur quo ad effectum cle. primę, vt lite penden. nihil innouetur.*
25 *Proteſtatio vt proſit proteſtanti, quid requiritur, vide.*

CAP. I.

1 SI duobus. † Si duo litigantes ſuper benefi
cio moriuntur, ſiue vterque in
curia vel ſolus poſſidens, vel neutro poſſidente al
ter tantum altero alibi moriente, ad papam & in
conuerſis caſib. ad ordinarium ſpectat collatio, ſi ad alterum
beneficium pertinebat. Si aūt alter tantum moritur, ſi ſuper-
ſtes vel alius cuius interſit litem proſequitur, ex futuro euen-
tu apparebit ad quem collatio ſpectat. Diuide vt in glo. primo
diſtinguit, & diſtinctionis vnum membrum proſequitur. ſe-
2 cūdo aliud ibi, ſi vero. tertio proteſtatur, ibi, ſalua. † No. de Ro
mana curia. & dicit Pau. ꝙ pro eodem accipiuntur hoc caſu
ſedes apoſtolica, & Romana curia. de concei. pręben. c. 1. & c.
pręſenti, lib. 6. cuius c. præſenti. moderationem dicit Pau. locū
3 habere in caſu huius clem. † Secundo no. ꝙ per obitum bene-
ficiati extinguitur titulus beneficij, nam ſecūdum Gen. mors
eſt diſſolutio corporis & animæ. de pę. diſt. 2. charitas. ver. cor-
pus, de cele. miſ. in quadam. Item per mortem abdicatur om-
ne ius a defuncto. in auth. de nup. §. deinceps. 4. co. Et dicit Mat
th. quod mors dicitur a morſu primi hominis, quia per eſum
pomi mortem incurrit. Et tria ſunt ſecundum eū genera mor
tis, eſt. n. mors acerba, vt infantium: immatura, vt iuuenum:
4 matura & naturalis, ſenum. † Tertio not. ꝙ melior eſt condi-
tio illius collatoris apud quem moritur poſſeſſor beneficii, ꝙ
dic vt in gl. in ver. poſſidebat. Et quo ad id quod dicit glo. me-
liorem eſſe conditionem poſſeſſoris, dic quia peritore nō pro-
bante abſoluitur poſſeſſor etiam nihil probans. ff. ſi vſusfru. pe
ta. l. vti frui. de probatio. ex literis. ff. de rei ven. l. fin. de hoc inf.
5 contrario 2. 3. & 4. † Quarto not. ꝙ cęteris paribus pręfertur is
qui eſt maioris authoritatis. arg. C. de natur. libe. l. 2. Ex hoc
no. Laud. malum fore habere diuidere cum ſuo ſuperiore. ne
ſciunt enim potentes diuidere, imo totum ſibi appropriant.
Inde dicit lex, potentioribus pares eſſe nō poſſumus. ff. de alie.
mu. iud. l. 3. & Gen. dicit ꝙ ſuperiores libenter ducunt aquam
ad molendinum ſuum. arg. C. de bonis vacan. per totum. &
6 10. coll. quæ ſint regalia. Quinto no. ex eo ꝙ dixi in proxi. not.
ꝙ vbi duo actores cōcurrunt & factum eſt tale ꝙ per alterum
tantum habet expediri. i. ꝙ non poteſt ſimul expediri per v-
trumque, licet vtrique ius competeret, pręfertur maior, per
hoc quia ceſſat officium minoris legati præſente maiori. de
off. leg. volentes. 21. di. denique. 8. diſt. quæ contra. 11. q. 3. qui
reſiſtit. Et ratio eſt, quia tunc agitur de quadam parilitate quæ
a ſuperiore duob. conceditur, ideo pręfertur maior, ne in vno
corpore ſint duo capita quaſi mōſtrum. de offi. ord. quoniam
in plerisque. Pau. qui etiam dicit quod præſente maiore ceſſat
minoris iuriſdictio reuerentialis, & inſignialis, non autē con-
tentioſa 93. diſt. ecce. 11. q. 1. peruenit. & per hoc præſente lega
to de latere exercet epiſcopus ſuam iuriſdictionem & confert
beneficia. Papa tamen & eius legatus poſſunt contentioſam
iuriſdictionem lędere inquantum placuerit. 8. diſt. quę contra
d. c. qui reſiſtit. de app. ſi duobus. de off. leg. c. i. Et hæc no. Hoſt.
in d. ca. volentes, de quo dic vt ibi dixi. & hoc vltimum de lę-
denda iuriſdictione ordinarii, verum eſt de papa qui habet
plenitudinem poteſtatis, non autem in legato cuius poteſtas
iure limitatur vt non lædat ius diœceſani. de confir. vti. c. ſi. &
7 quod ibi dixi. † Sexto no. in ver. ſi vero. quod non auditur cu-
ius non intereſt, & dicit Laud. quod de hoc intereſſe ſaltem
ſummarie conſtare debet de in integr. reſti. ſuſcitata. de teſt. ve
8 niens. 2. de re iud. cum cauſa, & idem Genze. † Septimo not.
de euentu dubio ſpectando, & ꝙ dubius eſt litis euentus, vt in
glo. eſt euentus. & de hoc. ff. de re iudi. l. quidam, & ſi cer. pet. l.
9 proinde. † Octauo no. quod agi poteſt de iure ſpectante ad de
functum, & hoc propter ſuperſtitem, vt in caſu iſto. argu. 2. q.
a 1. in primis. ſicut etiam agitur de crimine[a] poſt mortem pro-
pter

ADDITIO.

a Sicut agitur de crimine. Adde cap. admonere 33. quæſt. 2. in l. vlt. C. ad leg. Iul. ma.

Vin. God. Crimina ſuper quibus poteſt tranſigi, Fely. in rub. de treu. & pace. col. 1. ver. fallit primo.

pter bona 24. q. 2. sane. & ibi de hoc in summa 24. distin. quo-
rundam. de hære. accusatus. lib. 6. C. si reus vel accusat. mot.
20 fue. l. vlti. Paul. † Nono not. quod quis debet ius suũ protesta-
ri, ibi, salua tamen. pro hoc ff. quib. mod. pign. vel hypothe.
sol. l. si debitor. §. si venditor 27. distinct. diaconus 9. quæstion.
3. saluo. vbi de hoc. de appell. vt debitus. Pau. de elec. Cuniana,
21 & de consti. cum M. Ferra. vbi dixi. † Decimo not. quod li-
bera & plena dispositio beneficiorum ecclesiasticorum per-
tinet ad Papam, vt hic in fi. & intantum pertinet secundum
a Pau. quod potest priuare quem suo beneficio, [b]quod intelli-
ge etiam sine causa, vt not. 9. q. 3. per principalem. & pro hoc
quod no. 10 distinct cap. 1. 12. q. 1. omnis, & c. sequ. & pro hoc
11. distin. c. 2. quia vocatus est in plenitudinem potestatis. Alij
in partem solicitudinis. de vsu pal. ad honorem 2. q. 6 decreto.
3. quæstio. 6. multum. vnde adiectione non indiget plenitudo.
6 quæstio. 1. si omnia. Oppo. quòd hæc clem. non pertineat ad
titulum. potius enim pertinet ad titulum de conces. præben.
dic quod pertinet, quia hic quæritur de beneficio super quo
pendebat lis. & hoc vult glos. in verbo, litigantibus. & idem
22 Pau. † Secundo opp. in eo quòd attenditur possessio beneficij,
cum tamen in beneficijs potius debeat attendi canonica insti-
tutio. regula prima. libr. 6. soluit Paul. quòd hoc est quia ma-
gnum est commodum possessionis, adeo quòd facit meliorẽ
conditionem eius, penes quem moritur possessor. quod etiam
sup. dixi in tertio notabili, & hoc secundum Genze. est, quia li-
cet possessio ius non tribuat, præsumptionem tamen inducit
quo ad id quod hic dicitur, & eo ipso quòd quis rem detinet,
præsumitur eam possidere, vt not. Innoc. de priuile. cum olim,
2. quod plenius dico infra q. 11. Tertio oppo. ad idem, quia e-
tiam beneficium ab aliquo possessum sine titulo, potest colla-
tor libere conferre. de præben. de multa, & c. licet. 2. lib. 6. & sic
possessio non iuuat. Solu. iuuat quo ad dispositionem huius
clem. licet non iuuet quo ad omnia, vt in contrario. Quarto
oppo. in vers. si vero. in eo quod dicit quòd si superstes vel alius
litem prosequitur, beneficium conferre non potest. Nam pen-
dente lite potest existens in quasi possessione conferendi ea
vti. 16. q. 4. volumus. vt lite pendente. c. 1. & 2. de in integ. resti.
c. 2. Solu. aut lis pendet inter habentes ius eligendi, conferen-
di, vel præsentandi, & procedit contrarium. Aut inter electos
vel præsentatos vel eos quibus est facta collatio, & procedit
hæc clemen. vt lite pendente non fiat præsentatio, collatio, vel
electio, quæ etiam non valeret prima cassata. de elec. conside-
ranimus. licet de præsentatione patroni laici & hoc procedat,
cum possit præsentare plures accumulatiue. de iure patrona.
pastoralis. Et secundum hoc intelligitur eod. tit. c. 1. & 2. libr. 6.
Quinto opp. in versi. quòd si. quia omittit alterum membrum
subdistinctionis & c. vt in glos. in verbo, ad neutrum. solue vt
in ea. Sexto opp. quia omittit & aliud membrum quando con
stiterit beneficium ad vtrumque pertinuisse. Sol. vt in ea. glos.
versic. ad vtrumque autem, & ex ea not. quòd impossibile est
duos esse intitulatos a iudice in eodem beneficio. de præben.
23 maioribus. † Septimo oppo. quòd etiam si constiterit benefi-
cium ad neutrum litigantium spectasse, debeat tamen dici va
care in curia si litigantes in curia decedunt. sup. ea. clemen. in
prin. cuius contrarium dicitur in vers. quod si ad neutrum. di-
cit Mat. quòd principium loquitur quando vterque decessit
antequàm sit declaratum ad quem pertinet collatio beneficij.
Sed vers. quòd si. loquitur post declarationem, & vno litigan-
tium tantum mortuo alio superstite & ius suum prosequente.
dic tamen quòd versic. quod si. procederet etiam si vterque
decessisset si patenter constaret ad neutrum pertinuisse bene-
ficium. Sed in dubio procedit principium huius clemen. a quo
tamen excipitur versi. nisi forsan. per quam exceptionem ap-
paret quod nõ tantum quando patenter apparet ad neutrum
pertinuisse, sed quomodocunque constare possit, non spectat
collatio ad Papam. vbi aduerte quòd in vers. nisi forsan. loqui-
tur quando constat quod alius a litigantibus ius habet in be-
neficio, quo casu patet beneficium, non vacare, & sic non esse
locum collationi, & per consequens non procederet q. huius
cle. sed ver. quòd si. ad neutrum loquitur quando solum con-
stat quod ad neutrum de litigantibus beneficium pertinuerit,
non autem quod ad alium tertium pertinuerit. quo casu præ-
supposita vacatione beneficij collatio spectat ad ordinarium.
constat enim vt dicit gl. pen. quòd non vacauit in curia etiam
si is qui obijt, decessit in curia. & idem Matt. secundum quem
licet pendente lite differatur collatio ordinarij, tamen ius con
ferendi ei non aufertur, nec auferri debet propter factum liti-
gantium. Quæro quia dicit in princ. de duobus litigantibus su-
per beneficio, quid si sint plures. gl. 2. idem dicit. & idem Lau.
Paul. & Genze. quia non potest reddi diuersitatis ratio. ff. de
aniu. testa. l. post humi. §. 1. C. de libe. præte. l. 1. de confir. vti. cum
dilecta. Et dicit Laud. quòd vadit 10. simul petentes vnam præ-
bendam in ecclesia beata Mariæ Pictanien. & hoc procedit si
contingit omnes mori in curia. secus autem secundum Laud.
si vnus de illis pluribus superesset, vel si esset quidam tertius
qui doceret se ius habere in illo beneficio, quia tunc procedit,
quod dicitur inf. in ver. nisi forsan. arg. de testi. veniens 2. Non
refert autem quo ad casum huius cap. secundum Lau. an si-
mul moriantur, an ex interuallo, an vnus sit iuuenis, alter se-
nex, licet aliquando referat. ff. ad Trebel. l. ex facto, ad hoc. ff.
de rebus dub. l. qui duus. §. cum in bello. Secundo quæro, de
quo beneficio loquitur litera ibi, super beneficio. gl. in ver. be-
neficio, dicit quod de quocunque & idem Paul. quia indefini-
b te[b] dictum, indefinite debet intelligi 19. di. si Romanorum. ff.
de off. præsi. l. 3. & hoc exceptis episcopatibus, pro hoc quod
14 no. de præben. c. 2. lib. 6. & hoc vult hæc gl. ibi, saluo & c. † Ter-
tio quæro, circa hoc nunquid quomodocunque agatur de be-
neficio procedat hæc dispositio. dicit Laud. procedit quando
litigatur super beneficiali & personali iure quod quis assequi-
tur in talibus ex sola institutione canonica. regula. beneficium
lib. 6. hoc enim est ius cohærens omnino ipsi personæ, & ab ea
dependens. & sicut de nouo in ipsa institutione creatur cum
instituto, sic & perimitur eo defuncto. arg. de præben. dilecto.
& ideo remanet vacans & liberum in curia penes Papam, ex
quo omnes qui in dicto beneficio ius sibi vendicabant in cu-
ria, mortui sunt, quia ex hoc constat beneficium in curia va-
care, quod sufficit, de præben. licet. lib. 6 & in eo quod Laud.
dicit hic intelligi de beneficio idest beneficiali & personali iu-
re. concordat Gen. dicens tale ius acquiri per solam collatio-
nem absque alia traditione. de præben. si tibi absenti. & c. quo-
dam. lib. 6. de conces. præb. quoniam, eo. li. & de hoc per Inn. de
resti. spo. in literis. Pau. vero intelligit hanc literam cum agitur
de beneficio principaliter cuius sit. secus si accessorie, vt quia
obijciatur de pluralitate beneficiorum. de elec. dudum 2. quo
casu non impeditur collatio ordinarij collatoris. quod no. In
eo vero quod Laud. dicit ius beneficij extingui cum defuncto
instituto, dic hoc verum respectu defuncti, sed ipse titulus be-
neficij de per se manet nisi in casu in quo loquitur de præben-
da in ecclesia in qua non est certus numerus, tunc enim ex to-
to ius creatur cum electo & extinguitur cum defuncto. d. c. di-
15 lecto. † Quarto quæro, si ordinarius beneficij asserit neutrum
de litigantibus ius habuisse, & petit admitti in prosecutione
causæ iuxta tenorem c. 2. eo. ti. lib. 6. dicit Laud. quod admitte-
tur, & ex euentu causæ apparebit, an ad ipsum vel Papam spe-
ctet collatio. inf. ea. cle. §. si vero. & ideo sequitur inf. nisi forsan
alius & c. Quinto quęro, quid si litigant super beneficio dicen-
tes sibi deberi. gl. in verbo, collatio dicit non esse locum huic
cle. pro hoc quod dico inf. q. 12. & idem dicit Pau. in eo quod
hic dicit de beneficio collato non referre an a clerico, an a lai-
co in hoc potestatem habente sit facta collatio secundum id quod no. 10.
di. imperium, & 16. q. 3. in summa. quod dixi de elec. quod sicut.
16 † Sexto quęro, circa hoc de electo nõ confirmato qui moritur in
curia pendente lite super electione vel cõfirmatione. Sol. vt in
ea. glos. in ver. & per hoc. quæ dicit non esse locum huic cle. Et
idem Pau. dicens idem de præsentatione, cuius institutio pete-
retur. arg. de præben. cum in illis. li. 6. quod facit, quia ibi distin
guitur inter collationem, institutionẽ, & præsentationẽ. & hoc
quo ad impetrãtes, vt ibi, alias in multis ęquiparãtur, pro hoc
quod no. de elec. c. si. li. 6 pro hoc ẽt secundum Pau. quia per obitum prę-
dictorũ nõ viduatur ecclesia. quã ẽt rõnem ponit gl. vsq; ibi, &
faciunt hæc vbi gl. inducit prædicta per oppositum quã tenet de elec.
cupientes. §. quod si. in gl. vlti. li. 6. vbi dicit quod si electus non serua-
uit tpa c. prædicti, cupiẽtes. licet sit priuatus ipso iure, vt ibi, nõ
tñ vacat beneficiũ in curia, sed electio reuertitur ad electores. quod
tenet ẽt Pau. Archi. tenet ibi contrarium, dicens curiam sic seruare
vt fiat celerius ecclesiarum expeditio, sed dic primũ esse verius,
quia nulla subest rõ quare dicatur in curia vacare hoc casu be-
17 neficium. † Septimo quæro, si in curia vacat beneficiũ de quo
prouidetur per electionem. dicit Pau. quod tunc bene specta-
bit

ADDITIONES.

a Quod potest priuare quẽ suo beneficio. Adde Abb. in c. translato. de cõst. Io. de Imo. in c. ad supplicationem. in vlt. no. de renun. Do. in c. in illis. 4. distin. Do. in c. 1. in 3. col. 10. dist. Pe. de monte in sua monarchia. in 14. & 48. col. & Car. Zab. cons. 80. inci. venerabilis vir, & c. 16 est pp gl. sing. in d. c. p principalem. & dicit Do. de S. Gemi. in c. si gratiose. de rescri. li. 6. in pe. col. quòd Papa in titulis beneficialibus habet voluntatem pro ratione, & quod ad libitum potest prælato auferre titulum beneficialem, & diffuse in ista materia vide Cardi. Zab. cons. 141. inci. sanctissimus dominus noster.
Vinc. God. Adde quod potest alteri in iure quęrendo præiudicare etiam sine causa Ruy cons. 7. nu. 2. li. 5.

b Indefinite. Adde in c. denique 4. dis. & in c. denique 26. dist.
Vinc. God. Indefinita quando æquipolleat vniuersali. Alexan. cons. 215. nu. 3. lib. 7. & Dec. cons. 6 lib. 1.

bit ad Papam collatio, vt patet de præben. licet. lib. 6. vbi tenet
Io. And. idem si spectat ad præsentationem. sed Bar. & Archi.
tenent contrarium in patrono laico: & sic dicit Bart. se vidisse
seruari in curia. ad hoc de præben. dilectus 3. de iurepatro. cum
dilectus. nam cum Papa non appareat voluisse mutare gra-
tiam ex quo patroni laici habent iuspatronatus, quod nõ mu-
tatur &c. C. de testa. l. sancimus. Et quòd de gratia habeat hoc
ius, patet 10. q. 1. nouerit. 16. q. 2. si quis episcopus 32. quæstio. 4.
nemo. de iurepatrona. quoniam. sed si voluisset immutare,
bene potuisset, cum sit supra ius. de conces. præben. propo-
suit. de hoc dic vt dixi de offic. lega. dilectus. vbi feci differen-
a tiam an laici habeant[a] ius præsentandi ratione patronatus,
an non ratione præscriptionis: vt primo casu talia non confe-
rantur per Papam adeo quòd collatio valeat nisi faciat men-
tionem de patronatu. secundo casu sic: quod tenet Federic. de
Senis in consil. 163. in princ. ita etiam possemus dicere, quòd
si ratione patronatus spectat præsentatio, non dicitur benefi-
cium vacare in curia, si beneficiatus ibi decedit: & hoc quo
ad hoc vt Papa conferat: secus si ratione præscriptionis. Ben.
tamen in extrauagan. execrabilis, Ioan. 22. quam glossauit, di-
cit quòd si Papa reseruat beneficia, & adijcit, quòd nulli li-
ceat in eis aliquid innouare, impeditur etiam præsentatio
laici patroni, quæ est innouatio: sed verius est, quòd in gene-
rali dispositione non includitur beneficium spectans ad præ-
sentationem laici patroni, vt not. in cle. per literas. in glos. not.
18 de præben. † Octauo quæro, de beneficijs confirmati in curia,
b an vacent in curia:[b] & quando vacare dicantur. glos. in verbo,
collatio. ver. sed de prioribus. refert opin. Arch. dicentis quòd
vacant per adeptam possessionem, vel cum per eum stat. Et
sic si tempore possessionis confirmatus est in curia, vt quia
per procuratorem apprehendit possessionem, beneficia va-
cant in curia: quia fingitur mortuus quo ad illa beneficia, &
mori non potest nisi vbi personaliter est. sed contrarium te-
net glos. quam signa ibi, non placet, quia secundum eam se-
queretur absurdum, quia si quis constitueret procuratorem
ad renunciandum beneficio in curia, facta renunciatione non
in curia vacaret beneficium, sed vbi esset qui procuratorem
constituit. quod dicit gl. falsum per id quod not. idem Archi.
de præben. c. 1. lib. 6. Ad rationem Archi. respondet quòd re-
nuncians dicitur mortuus quo ad illa beneficia ficte, non ve-
re: sed bene potest fictio trahi ad locum vbi possessio appre-
henditur: & sic vbi vacat beneficium. Et procedit hoc si con-
sideramus actum per quem inducitur vacatio. iste enim be-
ne potest esse separatus a persona beneficiati. sed si conside-
remus separationem personæ beneficiatæ a beneficio quod
ei cohærebat per inuestituram per quam separationem in-
ducitur vacatio: tunc non potest fieri, nisi vbi est persona: ta-
men licet vacatio videatur vere fieri vbi est persona benefi-
ciata, nihilominus quo ad potestatem conferendi tale bene-
ficium considerantur actus vacationem inducens, etiam alibi
factus. nam sæpe id quod agitur in vno loco, porrigitur ad a-
lium vbi eius effectus perficitur. ff. de offic. præf. vrb. l. 1. ff. de
19 act. & oblig. l. contraxisse. de foro competen. dilecti. † Opp. ad
hoc: quia duæ fictiones non cadunt circa idem. de spon. c. fin.
vbi dixi. C. de do. promiss. l. 1. & ibi no. in glos. fi. non potest ergo
in casu nostro fingi, quòd is qui constituit procuratorem, fue-
rit in loco apprehensæ possessionis: quia per hoc essent duæ
fictiones, scilicet ista & altera per quam fingitur mortuus. Sol.
respectu diuersorum non repugnat duas fictiones fieri in eo-
dem facto, pro hoc quod dixi in clemen. quo circa. de elect.
quæst. 20. sic autem est hic: quia quòd fingatur mortuus, hoc
fit respectu beneficiorum quæ prius habebat. quòd tamen fin-
gatur fuisse in loco apprehensæ possessionis, hoc fit respectu
20 beneficij nouiter acquisiti. † Opp. ad idem: quia gestum nomi-
ne alicuius habet robur solum cum ipse ratum habet. de præ-
ben. si tibi absenti. lib. 6. ergo tunc tantum vacabunt beneficia
cum sciens de apprehensione possessionis beneficij nouiter
acquisiti eam ratificat: & sic vacabunt prima vbi fit ratificatio.
Sol. vt in ea. glos. ibi, sed vbi amicus. quam signa: ex qua habes
differentiam inter gestum a procuratore, & gestum a negotio-
rum gestore: quia in primo non requiritur ratificatio: in se-
cundo sic. ideo de secundo dicit gl. procedere posse opi. Archi.
Ego vero puto quòd etiam in gestore idem sit quod in procu-
ratore. Nam ratificatio trahitur retro ad diem apprehensæ
possessionis, & comparatur mandato: regula, rati. lib. 6. Idem
sentit Pet. de Anch. licet sub dubio forte. & pro hoc, quia sicut
ratihabitio trahitur retro quo ad tempus. dicta regula, rati. ita
& quo ad locum. arg. ff. si cer. petatur. vinum. sic etiam actio
negotiorum gesto. oritur non ex ratihabitione, sed ex negotio
gesto propter ratihabitionem. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. item
quæritur. licet glos. aliter ibi dicat. sed hoc probatur. ff. de neg.
gest. l. 3. §. hæc autem actio. pro hoc quod no. Bart. ff. de fideius.
l. si vt proponitur. vbi etiam dicit quòd existens Perusij man-
dat delictum committi Florentiæ, commisso delicto potest
puniri Florentiæ, per prædicta. Oppo. ad idem, quia in curia
beneficia promoti in episcopum statim conferuntur etiam
antequam sibi constet de promotione. frustra ergo quæritur
de possessionis apprehensione. Solu. vt in ea. glos. ibi, item ad-
uertendum. quam etiam no. ibi, quod puto. vsque ibi, si vero
consecrationis tempore. Et ex ista glos. not. quòd si Papa ali-
quem episcopum creat Cardinalem, potest administrare tan-
quàm episcopus, & non desinit esse episcopus nisi postquàm
consenserit. pro hoc quod no. in regula, quod ob gratiam. lib.
6. quod dixi de postu. c. fin. per hæc clara manent cætera quæ
21 dicit hæc glos. † Nono quæro, in hoc quod dicit de litiganti-
c bus[c] morientibus, quid si renunciant. Solu. vt in glos. in verbo,
mori. quæ dicit idem esse. & ex hoc not. quòd quo ad istam
clemen. comparantur mors ciuilis & naturalis, & cum hac
glo. concordat Pau. dicens quòd attenditur mors litigantium
pendente lite, sed secus esset ea finita per definitiuam a qua
non est appellatum, quæ haberet vim rei iudicatæ 2. dist. §. 1.
ff. de re iudic. l. 1. quia tunc spectamus mortem tantum obti-
nentis quo ad collationem per Papam faciendam. de præben.
lib. 6. Et hoc etiam sentit hic glo. in verbo, interim. cum expo-
nit scilicet illa lite pendente, & sic secus vbi non pendet. Et de
hoc eo. tit. c. 2. lib. 6. Genze. tenet etiam idem cum gl. quamuis
secundum eum simpliciter loquendo de morte videretur hic
intelligendum de naturali. ff. de verb. oblig. l. ex ea. §. insulam.
quod dic vt de rescrip. susceptum. lib. 6. Et ratio quare hic in-
telligitur etiam de ciuili, est, quam nunc dixi. Decimo quæro,
quid si non emanasset hæc constitutio. Sol. vt in glos. in verbo,
possidebat. quæ dicit quòd adhuc post mortem quærendum
hoc fuisset ad quem de iure spectasset beneficium, & idem
22 Pau. pro hoc quod dixi in 8. notabili. † Vndecimo quæro, circa
d hoc, quis dicatur possidere.[d] Solu. Pau. quod is qui detinet, per
id quod no. Inno. de priuile. cum olim 2. & de hoc sup. in 2. con
trario, & procedit hoc, nisi iuris adminiculum obuiet. de re-
scrip. causam, & secundum Paul. is possidet beneficium qui
possidet omnia bona beneficij vel maiorem partem. de resti.
spo. c. 1. lib. 6. & sic spectatur possessio rerum corporalium non
tantum spiritualium. argu. 1. q. 3. si obiecerit. cum spiritualia
non possideantur sed quasi. de foro compe. conquestus. adeo
quòd in eis non datur interdictum vnde vi. ff. si serui. vendi. l.
2. §. Pomponius. dic tamen quòd pro eis competit interdi-
ctum vtile vel condictio ob causam ex c. querelam. de elec. de
quo ibi dixi. Item secundum Paul. si beneficium est curatum,
ille dicitur possidere qui habet liberum exercitium curæ, vt
no. de elec. commissa. lib. 6. Opp. ad hoc quòd etiam incorpo-
ralia dicantur possideri, vt no. 74. dist. quisquis. dic quod non
est possessio proprie. de cau. pos. cum ecclesia. & quod ibi not.
23 † Duodecimo quæro, si mouens litem contra possessorem be-
neficij renunciat liti, & causæ in manibus superioris consen-
tientis, nunquid amplius dicitur lis pendere. Sol. Pau. quòd si
lis erat cum eo qui dicebat beneficium suum & sibi collatũ,
& tunc dicitur pendere donec per sententiam terminetur, &
hoc dicitur de casu mortis, nam per talem renunciationem di
citur beneficium vacare si ad renunciationem spectabat. opor
tet ergo de hoc cognosci ad hunc finem, & interim potestas
eius a quo dicebat beneficium sibi collatum, remanet in suspẽ
so, ne propter nouos aduersarios qui interdum &c. eo. ti. c. 2. li.
6. Si vero non dicebat beneficium suum, sed ratione alterius
interesse petebat possessorem amoueri, tunc per ipsius actoris
renunciationem finita est instantia, nec per hoc aliquo casu dr̃
de nouo vacare beneficium, vnde non subest cã, quare debeat
amplius lis durare pro hac distinctione facit prin. huius cle. in
verbo, collato, quod etiam tenet gl. in illo verbo, pro hoc quod
dixi

ADDITIONES.

a An laici habeant. Adde Cardi. Alexan. in c. hortamur. in vlti. col. 70. dist. vers. & per prædicta.

b An vacent in curia. Adde Io. de Ana. in c. innotuit. de elec. Domi. de Rota decisio. 100. in nouis.
Vinc. God Cor. cons. 137. licet per totum, li. 3.

c De litigantibus. Adde Abba. & Ioan. de Anania in cap. ad petitionem. de accusat.
Vinc. God. Adde quod litigans quando impeditur facto aduersarij datur ei noua dilatio. Maran. in sua prat. de ord. iudic. in 6. par. nu. 8. cum pluribus numeris quomodo & quando detur noua dilatio.

d Quis dicatur possidere. Adde gl. & Arch. in c. commissa. de elec. lib. 6. & glo. in verbo, antea. in clemen. 1. de seque. posses. & fruc. Innoc. in ca. constitutus. in glo. sua, de app. Archi. in c. licet episcopus, de præb. li. 6. gl. in clemen. gratiæ, de rescri. Doc. in cle. si plures, de præb.
Vinc. God. Adde quod qui possidet iure familiaritatis non dicitur vere possidere Goz. cons. 99.

dixi. supra. q. 5. Decimotertio quæro, circa hoc ratione cuius
interesse possit quis se opponere. Sol. vt in gl. in verbo, intersit,
24 & in ca. ibi, c. 2. & quod not. ibi in gl. pe. † Decimoquarto quæ-
ro, quis intelligitur ordinarius quo ad effectum huius cle. in
qua hoc verbum ordinarium, crebro repetitur. dic quòd in-
telligitur quilibet collator etiam si non habeat ordinariam in
loco, vt dicit gl. in verbo, ordinarium, & idem Pau. pro hoc de
conces. præben. si soli. li. 6. & sic non solus episcopus, alias tamen
ordinarium dicimus eum qui habet iurisdictionem ordina-
riam siue sit episcopus siue inferior. 11. q. 1. experientiæ. in fi. 50.
dist. in capite 2. q. 1. nemo 15. q. 3. nullus sacerdotum & q. 4. c.
1. & quod no. 11. q. 3. qui resistit. alibi archipresbyter appellatur
pastor. 63. dist. si in pluribus, sm Pau. qui dicit ordinarium esse
eum qui suo iure vel principis beneficio vniuersorum iurisdi-
ctionem exercere potest. ff. de iurisd. om. iudi. l. more. & seq. &
quod no. de offi. archi. c. vlti. in gl. 2. & quod nomine ordinarij
intelligatur hic quilibet collator, tenuit Genz. & Matth. & sic
sumitur de offic. lega. colla. lib. 6. de conces. præb. si soli. eo. lib.
de offic. ordi. cle. 2. licet frequentius sumatur pro episcopo, vt
sup. ea. q. dixi, & pro hoc de offi. ordi. per totum, & sm eos sunt
hæc in argumentum quòd ad episcopum tantum spectet col-
latio beneficiorum suæ diœcesis. ad hoc de hæreti. cum ex in-
iuncto. de hoc dixi in c. cum ecclesia. de elec. Decimoquinto
quæro, in eo quod dicit quando neuter possidet, quid si possi-
det vterque. Sol. vt in gl. idem puto, quæ dicit idem esse, & idē
25 Genze. † Decimosexto quæro in eo quod in fine ibi, salua tñ parte
a protestatur, quid requiritur vt prosit protestatio.[a] Sol. Pau. per
ea quæ no. gl. 27. dist. diaconus. vbi dicit quòd protestatio facta
re integra præsente aduersario, valet: nisi iudex vel aduersarius
contradicat, de in integ. restitu. cum venisset, pro hoc de elc.
Cumana. sed ibi Inno. & alij dicunt protestationem non pro-
desse nisi aduersarius expresse consentiat, quia licet protestan-
ti credatur pro se, non tamen contra alium. argu. ff. de interro.
act. l. de ætate. §. 1. quod placet Pau. qui dicit quòd in cap. Cu-
mana, de elec. partes fuerunt concordes. Vnde per mutuum
consensum protestatio facta est conuentionalis, quod decla-
ra vt ibi dixi, & plenius de consti. cum M.

ADDITIO.

a Vt prosit protestatio. Adde Inno. Host. & Io. And. in c. Cumana. de ele. & in c.
in Genesi. eo. tit. Archi. in c. diaconi. 18. dist.
Vinc. God. Tunc enim prodest protestatio quando afficit protestatum tacen-
tem & non contra dicentem. Bar. Soc. cons. 107. vt in quælibonum. ver. non
obstat, in lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Lis quando dicatur pendere ad hoc vt nihil debeat innouari.*
2 *Citatio vt inducat litis pendentiam quo ad reuocanda innouata necesse est quòd sit facta a iudice competente.*
3 *Citandus si stat per eum quominus citatio ad eum perueniat, habetur ac si ad eum citatio peruenisset.*
4 *Et qualis debeat esse citatio vt inducat litis pendentiam.*
5 *Litis pendentia vt inducatur quatuor sunt necessaria, quæ autem sint illa, vide.*
6 *Citatio debet esse certa ne citatus vagetur in incerto absque culpa sua.*
7 *Gesta lite pendente an debeant reuocari.*
8 *Lis an dicatur pendere si libellus est principi oblatus etiam citra citationem.*
9 *Et an per solam commissionem causæ dicatur lis pendere.*
10 *Lis vt pendere dicatur an requiratur litis contest.*
11 *Et an requiratur quod citatio peruenerit ad citatum.*
12 *Citatio si non peruenerit ad citatum an habeat robur.*
13 *Innouata lite pendente qualiter reuocentur.*
14 *Litis pendentia vsque ad quantum tempus durat.*
15 *Iudex competens & incompetens qui dicatur.*
16 *Citatio facta per rescreptum nullum an inducat litis pendentiam.*
17 *Citatio qualem expressionem debet continere ad hoc vt citandus dicatur certus & plene possit instrui quare citatur.*
18 *Quid si iudex in citatione sufficienter expressit, sed nuncius non intimauit parti sufficienter, an lis pendere dicatur.*
19 *Quid si iudex sufficienter expressit, & nuncius aptè intimauit, sed non retulit iudici de citatione facta.*
20 *Quare autem requiritur plena expressio ad litis pendentiam inducendam.*

CAP. II.

1 CVm lite. † Lis dicitur pendere quoad hoc,
vt nihil debeat innouari cum cita-
tio legitimè peruenit ad partem, vel per eam stetit
quominus perueniret cum tali expressione quòd
potuit instrui super quo conueniatur. primo dictum generа-
2 le, secundo declarat, ibi, litem. † No. quod ad hoc vt citatio indu-
cat litis pendentiam quo ad reuocanda innouata, expedit quod
facta sit a iudice competenti, & sic sm Genz. facta a non com-
petenti non sufficit quo ad hoc. nam nec talis interrumpit
præscriptionem. C. ne de statu defunctorum. l. si pater, & ibi
no. de appel. vt debitus. nec arctat citatum, vt no. de accu. ve-
niens. & ff. si quis in ius voc nō ier. l. ex quacumque. quia cum
extra territorium & c. ff. de iurisdi. om. iudi. l. penn. de consti. c.
a. lib. 6. sic ēt sm eum requiritur quod sit facta tempore competē-
ti, vt not. de elec. bonæ. ff. si quis in ius voca. non ier. l. 2. in fi.
alias arctat sicut nec facta ad locum inhonestum. ff. de arbi. l. si
cum dies. § si arbiter. vel notoriè non tutum. de re iudi. cle. pa-
3 storalis. ver. Pisana. † Secundo no. quòd is per quem stat quòd
citatio ad eum non perueniat, habetur pro citato. simile sm
Genz. ff. de euic. l. si ideo. & l. si dictum. §. si præsente. vt lite non
contest. quoniam. §. porro. de elec. cle. causam. de re iudi. cle.
4 dudum. de foro compe. cle. quis. † Tertio no. quod vt citatio indu-
cat pendentiam litis debet esse cum plena expressione per quā
pars plene instruatur super quo citatur, alias secundum Gen.
patum prodesset citationem intimari quo ad impediendam
innouationem & obtinendam reuocationem innouatorum,
nisi fieret talis instructio. facit in simili in Auth. quō oportet
episcopos. §. igitur ordinandos. & quod ibi no. & ff. de transact.
5 l. cum Aquiliana. & de his. ad Velleia. l. fi. § pe. † Quarto no. ex
eo quod dixi in proxi. no. & ex tex. simul, quòd ad hoc vt indu-
catur litis pendentia quatuor requiruntur. Primum quòd ci-
tatio emanauerit. Secundum quòd a competenti iudice. Ter-
tium quod ad citatum peruenerit vel per eum steterit. Quartum
quòd plene potuerit instrui secundum Genze. Quintum adde
quod citatio sit apta. de hoc in glos. alibi quod dicam inf. q. 3. Sex-
tum, quod nuncius sufficienter intimauerit, per id quod dicit gl.
6 vlti. in fine. † Quinto nota ex prædictis, quod citatio debet fieri
certa: ratio est, ne citatus vagetur in incerto sine sua culpa. ad
hoc de rescrip. cum in multis. lib. 6. de postula. c. vnico. de elec.
vt quis duas. eo. lib. & de hoc. C. de litigio. auth. litigiosa. & sic
intelligitur. C. de præscri. 30. anno. l. sicut 16. q. 3. §. pe. pro hoc
quia & alias scriptura nimis generalis vel obscura non pro-
dest. de libel. obla. cap. 1. & 2. de dolo. ex literis. sicut sigillum in
quo literæ non apparent, non est sigillum. de fide instrumen.
inter. Ex hoc no. Laud. quòd si aliquid per alteram partium
producitur inter acta quod non est intelligibile, vel per quod
alia pars quantum eam tangit, non potest instrui, habetur pro
non producto per iura præallegata. quòd no. Oppo. quòd hæc
rubrica sit superflua per titulum de restitutione spoliatorum.
per quem sufficienter prouidetur contra innouata in præiudi-
cium partis. Sol. vt in glos. 1. vers. & in hoc differt. quæ est clara.
ad idem Paulus dicens quòd quo ad illum titulum iudex so-
lum habet summariè se informare quàm quod citatio in cau-
sa præcesserit, & quòd post eam aliquid fuerit per partem in-
debite innouatum, & talia innouata per modum attentati
reuocabuntur sicut ea quæ fiunt appellatione pendente vel
recusatione vel relatione vel dilatione. de appellationibus,
dilectis. & c. cum speciali, & cap. intimasti, & cap. significan-
te. sicut etiam ea quæ fiunt pendente itineris arreptione. de
7 cleri. peregri. cap. vnico. † Secundo oppo quòd facta lite pen-
dente non debeant reuocari. licitum est enim pendente lite
vti possessione sua. non enim debet quis priuari commodo
suæ possessionis lite pendente. de restit. in integ. cum venis-
sent, vt lite penden. cap. 1. & 2. Solu. Paul. quòd lite penden-
te nihil debet innouari in partis præiudicium, alias bene po-
test aliquis vti possessione sua, etiam si possessionem habeat
tantum ex consuetudine præscripta, quia nemo debet sine
cognitione causæ spoliari. d. cap. 1. de resti. spolia. conquerente.
de accu. olim. & hoc non est innouare, sed verius ius suum
conseruare. de iudæ. consuluit. potest etiam aliqua noua face-
re & ante lit. contest. & post, vt not. Inno. & Hostien. in d. cap.
1. nam per negationem, prohibitionem & appellationem ali-
cuius non debet quis dimittere iure suo vti. C. de rei vendi.
l. si fundum, & de hoc per Innoc. de censi. venerabili. de offic.
delega. sane 2. vbi dixi. Item non debet sua possessione pri-
uari nec res litigiosa alienari vel priuilegium impetrari su-
8 per ea. cod. titu. cap. 1. penul. & fi. † Tertio oppo. quod etiam ci-
tra citationem lis dicatur pendere statim cum libellus est
principi oblatus. C. quando libel. princ. oblatus l. 1. & 2. Et hoc
fortius ex quo est impetratus iudex. de appella. suggestum.
de testi. causam. 2. Solu. videtur standum contrario per id
quòd dicitur in glos. 1. in princip. Sed dic quod illa quæ po-
nuntur hic in glos. recipiunt limitationem per hanc clem. vt
vult eadem gl. in princ. ibi determinans. quod no. Hostien &c.
idem Pau. & alij, & sic est sensus gl. & aliorum quòd requiritur
citatio quoad effectum reuocandi attentata, quod expresse di-
9 citur in hac cle. † Quarto oppo. ad hoc quod inio per solam com-

missionem causæ dicatur lis pendere adeo ꝙ priuilegia vel re-
scripta postea impetrata debeant reuocari, dicto c. causam, de
testi. Sol. gl. in verbo, citatio, vt stare ↄrio, & idem Laud. dicens
speciale in literis apostolicis vel priuilegijs quæ impetrata su-
per aliquo negotio iam iudicibus commisso, tanq̃ impetrata
tacita veritate non tenent, sed quod hic dicitur generaliter ob
tinet in alijs. Genze. aũt dicit ꝙ quo ad hoc vt lis dicatur pen-
a dere, exigitur citatio, [a] vt dr̃ in tex. cum citatio dicatur prima
pars iudicij. Institu. de pœna temere litigantium. §. fi. sed quo
ad reddendum rescriptum impetratum surreptitium facta
prius commissio sufficit, vt in contrario: tacuit enim impetra-
tor tale quid, quod si expressisset, non obtinuisset rescriptum
sm, de rescri. super literis, & sic debet dici potius casus dissimi-
lis, quam contrarius, sm eum. Host. aũt in dicto c. causam, in-
telligit ꝙ secuta sit præsentatio & citatio, vel saltem ꝙ perue-
nerit ad notitiam aduersarij, per c. 1. de alie. iudic. mu. & de ap-
pel. meminimus. quod puto verum, nec contrariũ volunt solu
tiones præcedentes, & hoc præsupposito dic ꝙ vera est solutio
Gen. quia quo ad effectum reuocandi attentata pendente lite,
quamuis pars sciret se debere citari, tñ non sufficeret, nisi cita-
ta fuerit, vt in tex. sed quo ad impediendum impetrationem
sufficit impetratio facta per aduersarium parti intimata, rõne
10 prædicta. † Quinto opp. ꝙ non sufficiat citatio ad inducendam
litis pendentiam, sed requiratur litis contestatio. de ver. signi.
ex parte 2. quia tunc dicitur iudicium cœptum. Aut. de litig. §.
oẽm. & §. si vero. quia litis contestatio est exordium litis. de of-
fic. deleg. super quæstionum. vers. nos autem. Solu. Pau. ꝙ per
citationem inducitur pendentia litis quo ad impediendam
innouationem, vt in tex. pro hoc quod dr̃ in litera ibi, quo ad
hoc. Item & quo ad perpetuandam iurisdictionem, de offic.
delega. gratum. alias autem requiritur contestatio, & idem
Genze. & Matth. Et ex hoc apparet istos tenere ꝙ non perpe-
tuetur iurisdictio per actum aliquem citra citationem, qđ te-
nui de offic. deleg. gratum. eo. tit. licet plurimi teneant ↄrium.
11 dic vt ibi dixi. † Sexto opp. ad hoc & ad tex. ꝙ non requiratur
citationem peruenisse ad citatũ, sufficit enim qualitercunque
geri cœperit lis. d. c. licet. Sol. gl. in vers. ad partem, tangit illam
quæstionẽ an sufficiat citationem emanasse ẽt si non peruene-
rit ad citatum quo ad perpetuandam iurisdictionem, & sentit
quòd sic, de quo plenius not. de offic. deleg. c. vlti. vbi dixi ꝙ si
tenemus ꝙ ad perpetuandam iurisdictionem sufficiat qui-
libet actus factus per delegatum ẽt citra citationẽ, tunc sufficit
citatio emanata etiam nondum executa. sed si tenemus ꝙ re-
quiratur citatio, quod tenui de offi. deleg. licet. & c. venerabili,
& dixi in proximo ↄrio, tunc expedit quòd citatio sit executa.
qñcunque. n. ex aliquo actu debet aliquis effectus surgere, re-
quiritur quod actus sit perfectus ex suis partibus, de elec. quia
12 pp. & c. cum post petitam. † Septimo oppo. ad idem & ad solu-
tionem prædictã, quia citatio ẽt non peruenta ad citatum hẽt
effectum. ŝ. de foro compe. cle. quis. in prin. Soluit Genz. quòd
in casu huius cle. exigitur citationem deuenisse ad notitiam
citati, alias regulariter ↄ dictam cle. quis. Et ratio huius casus
põt esse sm eum, quia talis citatio inducit effectũ impedimẽti
innouationis & eius faciendæ reuocationis, quæ forte nõ sine
magno incommodo innouationis fiet, & ideo ne probabili
ignorantia feriatur, est inductum vt ad suam notitiam citatio
deducatur, arg. C. de tabularijs. l. generali. lib. 10. de constit. c. 2.
& c. nam concupiscentiam. Tu vero dic ꝙ ad hoc vt citatio
operetur aliquem effectum, requiritur rĩr ꝙ perueniat ad cita-
tum, sed qñque sufficit peruentio præsumptiua, vt in casib. in
quibus sufficit citatio ad domum, de quo dixi de eo qui mit.
in possess. c. ñ. & sic loquitur cle. quis. Octauo opp. quod ẽt si fa-
ctum fuerit per citatum ꝙ citatio ad eũ non peruenerit, non
debeat haberi pro citato nisi hoc fecerit dolose. de elec. clem.
causam, & alijs iuribus hic allegatis in gl. in verbo, peruenire.
Solu. stat contrario, vt dicit gl. in verbo, factum. pro hoc vt lite
non cõtest. qñ. §. potro. ibi, siue quia malitiose se occultat &c.
13 † Quæro quõ reuocentur innouata lite pendente. i. quæ causæ
cognitio requiritur. Sol. vt in gl. 1. vers. per quæ dixi. quam no.
vsque ibi, & in hoc differt, & idem Laud. qđ dixi sup. in 1. ↄrio.
14 Secundo quæro, quia in tex. deciditur qñ incipit lis pendere
vsque ad quantum tp̃s duret pendentia. gl. in verbo, postq̃. di-
cit quod vsque ad sñiam a qua non est appellatum. Idem Pau.
Ex hoc no. quòd qñ est appellatum, lis est eadem, licet instan-
tia sit diuersa, & ideo si lis erat contestata in principali, non re-
quiritur contestatio in cã appellationis, de app. per tuas. & qđ
ibi not. tollitur ẽt pendentia litis & alijs modis de quibus glos.
15 remittit. † Tertio quæro, quia hic dicit de iudice competenti,
b quis dicatur incompetens, [b] & quis competens. Ad primum
dicit Pau. ꝙ dicitur incompetens multis modis, puta si iudex
sæcularis citat clericum 23. q. 8. conuenior. vbi de hoc. vel ordi-
narius citat exemptum non expressa causa propter quam sit
ei subiectus. de priuileg. cap. 1. lib. 6. vel si duo citant non facta
mentione de tertio. de offi. deleg. prudentiam. 1. respon. & cap.
seq. vel delegatus qui non habet hoc in mandatis, citat perso-
naliter. de iudic. c. 1. lib. 6. vel si is cui datur iurisdictio citandi
sub certa forma ea omissa citat. sup. de foro compe. cle. vnica,
ver. volumus. vel cum euidens est citantem non esse iudicem.
de rescri. nonnulli. vel si error exprimitur in citatione, puta ꝙ
veniat responsurus seruo, vel excõicato, vel alteri de quo con-
stat ꝙ agere non p̃t, vt si citat ad diem feriatam, de fer. c. fin. vel
ad respondendum de sole & luna. ff. de iudi. non quemadmo-
dum. Insti. de inuti. stipula. §. 1. & 2. vel ad locum inhonestum.
ff. de arbitr. l. si cum dies. §. si arbiter. vel vt rñdeat militi procu-
ratori alterius. C. de procura. l. militem. Et generaliter vbicun-
que in citatione exprimitur iniustum vel manifeste inhone-
stum ita quòd citatus est certus ꝙ si pñs esset, non teneretur rñ-
dere. de hoc no. 3. q. 2. si episcopatus. de accu. veniens. Et Spe. de
citatione §. 1. per totum. Ad secundum quis dicatur cõpetens,
dicit gl. in verbo, competenti, ꝙ is qui iurisdictionem cãæ hẽt
cum exercitio, ẽt si possit per exceptionem elidi, quam gl. no.
& idem Pau. per prædicta patet ꝙ non solum sufficit ꝙ iudex
sit competens quo ad iurisdictionis fundamentũ, sed ẽt ꝙ cita
tio sit cõpetens, vt patet per exempla Pau. statim dicta, quod ẽt
dicit hæc gl. in verbo, competenti, in fi. qđ no. Et ad prædicta ꝙ
no. gl. C. de bonis auth. iud. poss. l. cum proponas. & dic quem-
libet iudicem competentem nisi appareat incompetens, quia
edictum de iudicibus est prohibitorium. arg. de offic. delega.
cum R. & quod ibi no. de iudic. causam 2. Et quo ad effectum
huius c. dic competentem qñ citatio arctat ad comparendum
ẽt si alias non sit iudex, dummodo teneatur citatus ire ad alle-
gandum priuilegium suum, adeo quòd non veniens possit vt
contumax puniri. arg. ff. de iud. l. si quis ex aliena, de rescrip. su-
per literis, vbi de hoc, & de accu. veniens. in gl. vlti. Et per hoc
fortius dic litem pendere si citatus comparuit & opposuit de
incompetentia iudicis, licet in q. facti viderim allegari in con-
trarium. pro hoc videretur tex. hic in verbo, competenti, qui
videtur præsupponere ꝙ constet iudicem esse competentem.
Sed dic quòd est competens vsque quo non erit doctum de in
competentia, vt vult glo. ista, & Pau. per dicta sup. ea. q. in eo ꝙ
dicunt competentem. dicit ẽt si iurisdictio possit per exceptio-
nem elidi, quod diligenter no. Opp. ad hoc quòd si iurisdictio
potest per exceptionem elidi, citatio non inducat litis penden-
tiam, quia non arctat citatum 3. q. 5. quia suspecti, de hl. pres.
qm̃. de app. ex parte 1. Sol. Lap. ꝙ si exceptio est notoria, pro-
cedunt ↄria. Et per hoc præmissa debent intelligi sicut statim
ŝ. dixi, qñ citatio est taliter facta ꝙ arctatur citatus ad veniẽdũ.
16 † Quarto quæro, circa hoc si rescriptum est ipso iure nullum,
vt quia impetratum per excõicatum, de rescri. c. 1. lib. 6. vel est
obreptitium & super beneficio impetratum, de rescri. ad au-
dientiam 2. an citatio facta per tale rescriptum inducat litis
pendentiam. dicit Lap. ꝙ non, si de hoc constat, per id quod di
xi sup. q. proxi. Si autem non constat, sed pendet ex futuro euẽ-
17 tu, secus est, ad hoc ŝ. c. proxi. † Quinto quæro, qualis expressio
requiritur in citatione ad hoc vt citatus dicatur potuisse plene
instrui. Sol. vt in gl. fi. quam no. in eo quòd dicit consilium esse
c actori ꝙ in citatione libellus [c] inseratur, & cum gl. concordat
Pau. quę dicit idem esse in criminali, in qua si in citatione non
exprimuntur ea quæ obijciuntur accusato, venire non tenetur
5. q. 2. si primates 81. distinct. Maximianus. 7. q. 1. præsentium,
& quod not. 3. q. 9. indicas. & hoc casu quando sit tanta expres-
sio in criminali, non dantur deliberatoriæ, secundum Pau. qđ
tenet Gof. in summa de dilatio. §. sunt & induciæ, & sic dicit
Pau. intelligendum quod not. 3. q. 2. in summa. alias autẽ dari
debent, vt no. 2. q. 8. per scripta, quod etiam tenet Rof. in libel-
lo iuris canonici, in rubri. qualiter fit citatio. iuxta principium.
ad hoc. C. vt intra certum tẽpus crimi. causa finia. l. 2. & quod
no. C. de

ADDITIONES.

a Exigitur citatio. Adde c. gratum. & c. licet vndique. sup. de offi. dele. Doc. in c. fi. de priuile. gl. in ver. consuetudine, & ibi Doc. in cle. statutum, de elec. Ange. consi. 190 incip in dei nomine &c. Ordinamentum factum.
Vinc. God. Lis dicitur pendere cum citatio peruenit ad citatum vel per eum steterit quo minus 29. Alex. in l. cum notissimi. C. de præscr. 30. ann. & idem Alexan. in l. fi. ff. de eo per quem fac. er. & nota quòd in Curia Romana litis pendentia inducitur per citationem nuncij, sed extra habet locum cle. cum lite. vt li. pen. Rot. in decis. 283. clemen. 2. q. vide omnino. 472. Supposito. in no.

b Quis dicatur incompetens. Vide Spe. in titu. de senten. in §. 3. vers. est autem. de secundo scilicet de compe. vide Spec. titu. de compe. iudi. §. 1. versi. 11. & ibi not. Io. And. in addi.
Vinc. God. Iudex incompetens an ratione notorij efficiatur competens & quando, Fely. in c. at si clerici, col. 1. vers. no. ap. de iud.

c Quod in citatione libellus. Adde Hosti. & Ant. de But. in cap. pastoralis. in §. quoniam. de rescri. & Ioan. de Imo. in 4. col. Ant. de Bu. in c. præterea, de dila. & ibi Abb. in 5. col.

no. C. de lit. contest. auth. offeratur. & idem tenet Host. in sum.
de dila. §. 1. ver. aliæ dilatoriæ, & Archi. in præalle. c. perscripta,
& de hoc in Spe. de dila. §. 1. vers. deliberatoriæ sunt. dicit ergo
Pau. quod quo ad effectum inducendæ litis pendentiæ debet
in citatione exprimi quis, a quo, & quare petatur. Et pro hoc
dicit no sufficere si citetur vt veniat risurus super fundo, pro-
ut etiam dicit hæc gl. fi. in prin. quia si hoc diceremus, sequere-
tur ꝙ ex tali citatione super omni re & causa ciuili posset con-
ueniri, & ꝙ super quolibet fundo quem possideret reus, lis di-
ceretur pendere, donec per libellum declarasset actor, de quo
fundo intelligit, quod esset absurdum, & est simile de do. c. 3.
18 † Sexto quæro, si iudex in citatione sufficienter expressit, sed
nuncius non sufficienter parti intimauit, an dicatur lis pende-
re. Sol. vt in glos. ca. in fi. quæ dicit ꝙ non, pro hoc quia ex quo
non sufficienter intimauit, pars non potest dici plene instru-
19 cta. † Septimo quæro, quid si iudex sufficiẽter expressit & nun-
a cius [a] sufficienter intimauit, sed non retulit iudici de citatione
facta, vel si retulit, non fuit hoc redactum in actis, deinde ali-
quid attentatur ꝙ iudex vult reuocare per modum attentati,
sed ex aduerso dr̃ hoc non debere fieri, & negatur citationem
factam, vel si facta fuit non fuisse in actis redactam. vr̃ quòd iu-
dex non possit reuocare innouata, adeo ꝙ si is contra quem
petitur reuocatio, appellet, ꝙ iudex hoc non admittit, debeat
deferri appellationi, cum sit grauatus. pro hoc inducit Lap.
cle. appellanti. vbi iustificatur appellatio ex his solis quæ in ap-
pellatione sunt expressa, quando ab interlocutoria appellatum
est, ita ergo videtur hoc casu non posse verificari reuocatio-
nem attentatorum nisi ex his quæ in actis sunt redacta. sed pro
& contra inducit Lap. ea quæ no. in quæstione dispu. in regula,
cum qui certus. lib. 6. vbi quando dati sunt duo delegati cum
clausula, ꝙ si ambo &c. altero impedito, sed de impedimento
fide non facta collegæ, quæritur an valeat processus per non
impeditum factus. & arguitur pro & contra, & die vt ibi, & vt
dixi de offi. deleg. prudentiam, in prin. ad quæstionem tamen
præmissam die quòd verum est quod dicit Lap. Nam ad hoc
vt iudex possit procedere contra citatum, non sufficit quòd ve
b re sit citatus, nisi etiam de hoc constet iudici, [b] vt probatur ff.
de bo. aut. iudi. pos. l. hæc autem. §. 1. ibi liqueret prætori, quod
20 tenet ibi Bar. de quo dixi de eo qui mit. in pos. cap. fi. † Octauo
quæro, quæ sit ratio, quare ad inducendam litis pendentiam
requiritur expressio ita plena, vt dixi s̄. q. 5. Sol. ideo requiritur
ne conuentus in incerto vagetur. arg. de rescri. cum in multis.
de postu. c. vnico, de elect. vt quis duas. li. 6. & de hoc. C. de litig.
auth. litigiosa, secundum Steph. qui sic intelligit. C. de præscri.
30. ann. l. sicut 16. q. 3. §. pe. Et ex prædictis ad inferendam litis
pendentiam requiruntur aliqua de quibus sup. in 4. notabili.

ADDITIONES.

a Et nuncius. Adde gl. in ver. in iudi. & ibi Domi & in c. venerabilibus, in §. se-
cus, de sent. excom. lib. 6. Bal. in c. cum dilecti in 8. col. de dolo & contu.
Vinc. God. Nuncio non creditur quod citauerit nisi de commissione con-
stet ex actis per scripturam, Alexan. in l. 1. §. cura, de offic. præfec. vrb. Ruy.
cons. 66. nu. 1. li. 5.

b Constet iudici. Adde Ant. de But. in c. cū dilecti. in 9. col. de do. & contu. Ant.
de Butr. in c. cum dilecti. in 3. col. de ele. Abb. in cle. præsenti. de censi. Abb. in
c. ad nostram, el. 3. in 5. col. de iureiur. Abb. in c. fi. in 9. col. de so. compe.

De sequestratione possessionum & fructuum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Malitia litigantium est compescenda.*
2 *Diffinimus, verbum inducit ius nouum.*
3 *Duntaxat, hæc dictio est restrictiua.*
4 *Sententia lata super possessorio an possit esse diffinitiua.*
5 *Titulus beneficij potest sequestrari in certo casu.*
6 *Beneficiū, hoc verbū de se non cōprahendit dignitates & personatus.*
7 *Præscriptio triennij habet locum in certo casu etiam de iure canonico.*
8 *Inferior a Papa quandoque se intromittit de causa deuoluta ad Papam in certo casu, de quo vide.*
9 *Sequester habet plenam curam de beneficio sequestrato in casu clem. vnica, de sequest. pos. & fruc.*
10 *Appellari an possit a sententia lata super possessorio de iure canonico, & quid de iure ciuili.*
Adde ad idem nume. 11.
12 *Sequestratio licet regulariter sit prohibita permittitur tamen in certis casibus, de quibus vnus est in cle. vnica, de seque. pos. & fruc.*
13 *Clementina vnica, de sequestra. pos. & fructuum, an habeat locum si in curia fuit prima sententia lata pro possessore, secūda contra eū, vide.*
14 *Sententia definitiua quæ sit, & quæ sit sententia interlocutoria, vide.*
15 *Hospitale an contineatur appellatione beneficij.*
16 *Actor si petat beneficium, episcopus autem vel abbas dicit illud pertinere ad suam mensam, an in huiusmodi causa sit locus clementinæ vnica, de sequest. pos. & fruc.*
17 *Sententia in curia per quem debet esse promulgata vt locus sit sequestrationi secundum dispositionem cle. vnica, de seque. pos. & fruc.*
18 *Beneficiatus vt dicatur per triennium possedisse beneficium, an sufficiat tertium annum esse inchoatum.*
19 *Quid si pendente lite completum sit triennium cum ante litem possederit biennio, an sufficiat ad euitandam sequestrationem.*
20 *Ordinarius vt possit facere sequestrationem beneficij litigiosi secundum tenorem clementinæ vnica, de sequest. pos. & fruc. an sit necesse quod ad eum spectet institutio illius beneficij.*
21 *Persona idonea quæ dicatur vt apud eam possit sequestratio fieri.*
22 *Sequestratio quid est.*
23 *Sequestratio an sit naturæ vnius, an sit vnica vel plures.*
24 *Sequestratio quando sit partium conuentione, quæ sunt exempla huiusmodi sequestrationis, vide.*
25 *Sequester an possideat rem sequestratam apud se.*
26 *Sequestratio de qua in cle. vnica. de sequest. poss. & fruc. an sit regulariter permissa.*
27 *Sequestratio quæ fit authoritate iudicis an & quando habeat locum.*
28 *Sequestratio necessaria quot modis potest fieri.*
29 *Possessor beneficij si vult satisdare, an poterit euitare sequestrationem in casu huius cle.*
30 *Seq̄stratio an possit fieri apud plures p̄sonas simul, aut saltē successiue.*
31 *Sequestratio in forma clemen. vnica, de sequest. poss. & fruc. an debeat fieri vocatis his quorum interest, & cum causæ cognitione.*
32 *Seq̄stratio an in aliquo præiudicet quo ad ius possessionis vel p̄prietatis.*
33 *Sequestri officium quale sit.*
34 *Sequester fructuum beneficij an possit fructus qui sunt vltra onera beneficij conuertere in vtilitatem beneficij.*
35 *Victoria finalis in litibus quæ dicatur.*

CAP. II.

AD compescendas. Diuiditur in partes qua-
tuor, vt dicit gl. 1. continet tñ vnū casum solū:
1 sed qa aliqualiter est longa, lego p partes. † No.
malitias litigātium esse compescendas. de hoc
in gl. 2. & dicit Genze. ꝙ ad plenum prohiberi
nō possunt 33. q. 1. hac ratione, in Auth. de nup. §. mitiores. co.
4. & in Aut. vt hi qui obligatas se habere perhibēt res minorū.
2 §. 1. col. 6. † Secundo no. ꝙ per verbum, diffinimus, [a] inducitur
a ius nouū s̄m Genz. Est. n. casus nouus hic, in quo lite pendente
fit sequestratio. Alij casus no. C. de prohi. sequest. l. 1. & sup. c. di-
lectus, & ꝙ iste sit casus nouus, tenet gl. 1. ibi, nouū & æquissi-
3 mū &c. Tertio † no. de dictione, duntaxat, [b] quæ est restrictiua,
b & sonat idē qđ tm̄. 50. dist. ex pœnitentibus, de rescrip. statutū.
4 §. in nullo. li. 6. de iureiu. c. 1. eo. li. † Quarto no. ꝙ sñia lata super
possessorio p̄t esse diffinitiua, qđ colligit gl. in verbo, possesso-
rio. quam no. & idem no. de restitu. spolia. cum ad sedem, in gl.
mag. in fi. Quinto no. in casu huius cle. æquiparari sñiam latam
in possessorio sñiæ latæ in petitorio eiusdem rei, quod est ve-
rum quo ad effectum sequestrationis fiendæ, de qua hic, & est
ratio s̄m Laud. quia præsumitur pro eo qui obtinuit ēt in alte-
5 ro tm̄, arg. sup. eo. ab eo. pro hoc sup. tit. 1. cle. si duo. † Sexto no.
casum, in quo titulus beneficij potest sequestrari, quod colligit
gl. in verbo, beneficium. & sic s̄m Gen. non solum fructus se-
questrantur prout fit. ff. de appl. l. imperatores. s̄. eo. ab eo. imo
q̃nque etiam ipsum ius quod petitur, vt hic. ad idem ff. de iu-
6 di. examinata. † Septimo no. ꝙ verbum beneficium, de se non
compræhendit dignitates vel personatus, alias frustratoria
fuisset expressio de illis hic in tex. facta, qđ est verum in mate-
ria restringibili, vt in gratijs & priuilegijs, quæ tanquam ambi-
tiosa restringuntur. de præben. ꝗuis. 1. li. 6. sed alias beneficium
large accipitur. arg. de verb. signi. tria de causa possess. clemen.
vnica, vbi de hoc in gl. 2. & ibi dixi q. 3. & per ibi no. videtur ꝙ
etiam hoc casu compræhenderentur dignitates, & sic expres-
sio, de qua hic, non fuit necessaria, sed fuit ad maiorem certi-
tudinem, quod dico j̄. in tertio contrario. Nomine aūt bene-
ficij comprælienditur canonicatus & prębenda, vt not. Archi.
de rescri. gratia. lib. 6. dicit autem Stepha. ꝙ nomine dignitatis
hic expresso non compręhenditur episcopatus. de concel. prę-
ben. dilectus. de præben. cap. 2. libro 6. & quod not. ibi in glos. 2.
7 & per Archidi. † Octauo not. casum, in quo de iure canonico
præscribitur triennio. nam ad euitādam sequestrationem suf-
ficit possessio triennij, vt io tex. ad hoc 17. q. 2. si quis incogni.

ADDITIONES.

a Verbum diffinimus. Adde l. verbum diffinimus ff. de ver. sign.

b De dictione duntaxat Adde Archi. in c. statutum, in §. in nonnullis, de rescri. lib. 6 Doc. in c. 1. de iureiu. lib. 6 Doc. in c. 1. de temp. ordi. eo. lib.
Vinc. God. De ista dictione Duntaxat, Bar. in l. 1. in princ. & ibi Ale. ff. si quis ius dic. non obtemp. DD. in l. fi. §. filijs. C. de bon. quæ lib.

gnitus. de præscrip. c. 1. sic & vsucapio terminatur triennio. Institu. de vsucapio. in princi. de qua an currat contra ecclesiam, dixi de in integ. restitu. cap. 1. vbi tenui ꝙ sic. Debet autem in vsucapione interuenire bona fides, & iustus titulus, & ꝙ res non sit vitiosa, & quòd possessio durauerit vsque ad vltimum diem quem sufficit attigisse. ff. de diuer. & tempo. præscrip. l. in vsucapione, & not. eodem titu. l. 3. dicit autem Genze. quòd limitatio triennij hic facta fuit arbitraria. de qua non posset reddi ratio, quare non de pluri vel pauciori dixit, pro hoc quod
8 not. de præscrip. si quando. † Nono. no. casum in quo de causa deuoluta ad curiam se intromittit inferior, quia ordinarius hic sequestrat beneficium super quo lis pendebat in curia, quod dic vt in glos. in verbo, ordinarium, & intelligit Laud. etiam si ab ipso ordinario fuerit appellatum, & ex hoc colligit casum in quo iudex a quo, se intromittit de causa pendente coram iudice ad quem. sunt & alij casus secundum Laud. Secundus est de appell. cum teneamur, vbi reformatur possessio turbata alteri parti per alterum. Tertius quando non cõparet appellans in termino præfixo. de appel. per tuas. Quartus in appellante contra residentiam, de appel. peruenit, quia ibi ponit ordinarius vicarium. Quintus si quid fiat contra appellationem & interdictum ecclesiæ. de matri. contra. contra interdictum eccle. per totum. Sextus quãdo ignorat iudex inferior, de appel. vt in c. si duobus, de appel. Septimus in c. si a iudice. de app. li. 6. Octauus in casu sup. eo. ab eo. dicit tamen Laud. ꝙ illo casu fit sequestratio a iudice a quo est appellatum antequàm appellatio sit præsentata iudici ad quem, sed post præsentationem fit per iudicem ad quem. C. quorum app. non reci. l. ab executore, quod tenet Hosti. in d. c. ab eo. & dicit Pau. quòd si iudex a quo detulit appellationi, non potest amplius se impedire de principali nec de accessorio, de appell. dilectus. §. præterea. & cap. cum appellationibus. lib. 6. nisi in fauorem matrimonij, vbi vertitur periculum animæ. Sic no. Innoc. de matri. contrac. con. interdi. eccle. c. 2. casus autem 16. in quibus iudex a quo se intromittit de causa deuoluta, not. Spe. de
9 appell. §. pe. in princ. † Decimo no. de officio sequestri in casu huius cle. habet enim plenam curam de beneficio sequestrato, & sic est legitimus administrator sicut is qui administrat sede vacante. de elec. quia sæpe. lib. 6. eod. tit. cle. statutum, secundum Laud. & idem Genze. qui dicit hoc esse ad instar commentarij, de quo no. de elec. nemo. lib. 6. & hoc vult glos. hic in verbo, beneficium. in fi. & de hoc inf. q. 27. Et idem Paul. se-
a cundum quem cum debeat fructus percipere,[a] poterit præsentare vel eligere si hoc pertinet ad beneficium. pro hoc quod
10 not. de re iud. cum Bertholdus. † Opp. in eo ꝙ hic permitti vr̃ appellari a sñia lata super possessorio, nam vt hæc cle. procedat, oportet eam intelligi ꝙ a prima sententia fuerat appellatum, alias non procederet quod hic dr̃ de expectando finalem victoriam, & sic contra, quia a sententia lata super momentanea possessione non appellatur. C. si de momenta. poss. l. vnica, & 2. q. 6. §. sunt quorum, vers. de possessione. Sol. communiter dicitur quòd contraria procedunt de iure ciuili, sed de canonico secus, hoc no. gl. in d. ver. de possessione, de resti. spol. cum
11 ad sedem. in gl. pe. in fi. † Secundo op. ad hanc so. quia l. vnica, præallegata est canonizata in dicto ver. de possessione. Solu. Vinc. vt refert Archi. in d. ver. de possessione, dicit quòd s̃m canones si appellatur ne aduersarius mittatur in possessionem, defertur appellationi. nam & appellatur ab interlocutoria. de appel. super eo. tam super interdicto quorum bonorum quam vnde vi. nam & his casibus sententia definitiua est & perimit principale, licet secus de interlocutoria quæ non perimit. & sic videtur Vincen. velle quòd etiam secundum canones a sñia interlocutoria lata in possessorio non appelletur, tñ dictum eius minus perfecte recitatur. Alij aliter dixerunt stantes simpliciter in eo quod prædixi ꝙ indistincte secundum canones etiam ab interlocutoria appelletur. Ioan. autem Fauen. vt dicit Archi. in d. ver. de pos. dicit de iure canonico non appellari in casu præmisso sicut, nec de ciuili, quia remanet quęstio proprietatis per quam succurreretur ei qui succubuit in possessorio per dictam. l. vnicam, & dictum ver. de pos. & hoc dicit verum quando is qui succubuit malitiose impediebat restitutionem, de resti. spo. ex conquæstione. & c. in literis & c. item cum quis. Archi. in d. vers. de pos. & Paul. hic tenent de iure canonico, idem ꝙ de iure ciuili, licet Pau. in fine mutet sñiam, & dicat verius esse ꝙ indistincte s̃m canones appellari põt. Videamus motiua pro opinione glossarũ & sequaciũ, ꝙ aliud sit de iure canonico. inducitur de resti. spo. ex cõquestione, & c. cũ ad sedem. & de testi. c. significauerunt. Itẽ ratio, quia s̃m iura canonica regulariter appellari põt ẽt ab interlocutoria. de appel. super eo. & cap. vt debitus. Pro opinione alia inducitur, quia l. vnica, præalleg. expresse dicit appellari non posse & canones
b expresse[b] non dicunt appellari posse, ergo standum legi ẽt de iure canon. pro hoc quod not. de oper. no. nunc. c. 1. Archi. vt prædixi sequitur hoc secundum. Et ad contraria respondet: ad cap. cum ad sedem, dicit ibi non exprimi ꝙ appellatum fuerit. potest ergo intelligi ꝙ per supplicationem Papæ fuit aditus, quam solutionem reprobaui in dicto cap. cum ad sedem, quia patet in decisa quod fuit appellatum. Aliter respondet etiam Archi. præsupposito ꝙ ibi fuerit appellatum, non tñ ibi dicitur ꝙ propter appellationem executio fuerit impedita, quæ solutio etiam non procedit, nam si tenuit appellatio, debuit executio suspendi, de iureiuran. venientes. Tertio soluit ꝙ si bene aduertitur in cap. cum ad sedem, fuit actum possessorio & petitorio, quod colligit ex tex. ibi asserens de iure ad hospitale spectare quod sonat petitorium, & etiam ibi restitui postulauit, & ibi diutius possedisse quæ sonant possessorium, sed dic quòd etiam colligitur ibi in prin. quia causa fuit commissa quo ad petitorium & possessoriũ, pro hac solutione est quod not. in Specu. de appella. §. 2. vers. 6. & seq. in addi. Io. Andr. vbi refert Guid. de Suz. dixisse quòd quando simul actum est petitorio & possessorio, potest appellari super vtroque etiam de iure ciuili, & sic leges locum habent tantum cum possessorio solo agitur. Ratio differentiæ, quia quando simul, tunc causa possessionis est accessoria proprietati, de causa posses. cum dilectus. ideo sequitur naturam principalis, quę ratio cessat quando solo possessorio actum est, quod est nota. dignum, & idem vult Archi. licet non sic expresse in d. ver. de possessione. sed non videtur hoc procedere quo ad dictum c. cum ad sedem. quia ẽt præsupposito ꝙ fuerit actum petitorio & possessorio, tñ in solo possessorio fuit pronunciatum, vt patet ibi in verbis sententiæ ibi, nullatenus de spoliatione tractabant, & in eo quod Papa pronunciauit interdictum vnde vi, locum non habuisse, & retractauit sñiam restitutionis latam contra episcopum. Sol. Arch. quòd licet non exprimatur de petitorio, tñ includitur, nam respectu petitorij fundata erat intentio episcopi de iure communi cum ecclesia esset in sua diœcesi. si enim de possessorio tantum cõsiderasset Papa, non fuisset admissa probatio per instrumenta, cum per instrumenta nõ probetur possessio, de fide instru. inter. quæ ratio nihil vrget, quia ẽt dato ꝙ per instrumentum non probetur possessio, bene probatur spoliatio, sicut ẽt per instrumentum potest probari crimen, prout dixi de maio. & obe. cum in ecclesijs, & illo respectu Papa ibi dicit quòd instrumenta non probarunt, quia de spoliatione non tractabant, sed ꝙ sñia Papæ in c. cum ad sedem, fuerit generalis ẽt quo ad petitorium, faciunt verba ibi, nos prioris acta iudicij recensentes. vbi non distinguit, & sic cum acta essent ẽt in petitorio, de illo ẽt Papa pronunciauit, vbi considera ꝙ licet ibi deduceretur petitorium, deducebatur ad iuuandum possessorium, quod patet ex cõclusione libelli, quia procurator hospitalis postulauit restitui &c. & sic licet iudicium quo ad acta esset super petitorio & possessorio, sententia tamẽ debuit esse in solo possessorio, & sic ibi fuit, tñ quia ẽt deductum erat petitoriũ, potuit appellari per id quod sup. dixi. multum tñ facit illud cap. ꝙ indistincte possit appellari, non enim videretur petitorium debere aliquid operari quo ad potestatem appellandi quando deductum est non principaliter, sed ad coadiuuandum possessorium, talis enim sententia nõ præiudicat in petitorio: de iure autem ciuili a sententia lata in possessorio potest appellari tunc tantum, quando facit præiudicium proprietati, vt dico inf. eod. contrario, sed per hæc habes modum quomodo illud c. potest euitari. ad c. ex conquestione. respondet Arch. vbi sup. ꝙ ibi non fuit pronunciatum super possessorio, sed fuit appellatum eo ꝙ iudices prius volebant in petitorio procedere q̃ restitutorio iudicio, & sic intelligit Innoc. illud c. vt no. de noui ope. nun. significantibus, & s̃m hoc habebis ꝙ præsupposito ꝙ a sñia lata in possessorio nõ appelletur, tñ si iudices omisso possessorio seu reiecto volunt in petitorio procedere, appellari p̃t, & hoc probatur. C. de ap. l. 1. vbi etiam de iure ciuili a tali præposteratione appellari potest.

Ad

ADDITIONES.

a Cum debeat fructus percipere. Adde Inn. in cap. fi. in fi. de concess. præb. diffuse per Goffre. Beneuentanum in libellis iuris canonici, in ti. de iu. patr. in §. quorum nobis, ver. sed tu opponis. Domini de Ro. titu. de elec. decis. 104. in antiquis.

Vinc. God. Adde quia fructus in actionibus bonæ fidei a tempore moræ debentur. Ruy. consi. 136. nu. 13. li. 4. & clarius cons. 162. nu. 16. lib. 5.

b Et canones expresse. Adde gl. 2. in c. 1. de exce. gl. in c. super eo. el. 1. de testi. & ibi Abb. in fi. gl. in verbo, tractatus, in c. 1. de re. ec. non ali. li. 6. Secus si l. esset in secundo canone secundum gl. in verbo, lex. in c. in primis 2. q. 1. quam sequitur Ab. in c. nouit. ver. iudi. in 2. col. Ab. in c. 1. in primo no. de præscr. Io. de Imo. in c. 1. in prima col. de consti.

Vinc. God. Adde quod lex ciuilis disponens expresse de ecclesijs vel ecclesiasticis personis non valet etiam si non afferat damnum &c. dummodo non sit mere priuilegiata, Ruy. cons. 157. nu. 25. lib. 1.

Ad c significauerunt. respondet Archi. ꝙ ibi non fuit appella-
tum a sententia lata in possessorio, sed a grauamine denegatæ
quartæ productionis, & ēt ibi not. Inn. ad rationē quæ fiebat,
quia ſm canones regulariter appellatur. respondet ꝙ generali-
ter procedit, fallit in casibus prohibitis de app. consuluit, cum
simi. & generi per speciem derogatur, de rescr. c. 1. regula, gene
ri. lib. 6. Concludit itaque Archi. ꝙ qn̄ per causam possessionis
non paratur præiudicium proprietati, appellari non p̄t, qđ est
in oi interdicto nisi ageretur ex constitutione, si quis in tan-
tam. C. vnde vi. quo casu qui spoliauit cadit a proprietate, ideo
appellari potest, arg. 2. q. 7. lator, & de hac constitutione dixi de
cau. pos. cum ecclesia. de resti. spo. sæpe. de dolo c. 1. similiter
ſm Archi. si agitur hypothecaria post aduocatam hypothe-
cam, non habet locum qō proprietaris nisi soluto debito. ff. de
euic. l. si cum venditor. r. respon. quod simile non multum est
ad propositum, & hęc Archi. dicta refert hic Pau. authore sup-
presso, quibus attentis apparet probabiliter posse defendi ꝙ ēt
de iure canonico a sn̄ia lata in possessorio non appelletur. Ad-
uerte tn̄ quòd l. vnica, præall. vt dixi in c. cum ad sedem. solum
probat ꝙ si appellatur in possessorio, non impeditur executio,
non aūt dicit ꝙ appellari non possit, sed ibi dicit Cy. satis hoc
in effectu ex quo non defertur appsoni. fundatur aūt illa l. ſm
aliquos ex eo ꝙ sn̄ia super possessorio est interlocutoria, quod
est falsum, & reprobatur hic in tex. & gl. quod dixi in 4. notab.
& ēt de iure ciuili dr̄ definitiua, vt not. ff. de re iudi. quod iussit.
Sed ratio l. vnicæ, est vt breuientur lites, & quia non agitur de
præiudicio succumbentis in possessorio, cum agendo petito-
rio possit sibi succurri, vt ibi dr̄, & per hoc infero quod vbi non
posset sufficienter succurri postea agendo petitorio, poterit ap
pellari ēt de iure ciuili, quod tenet Bar. ff. de app. non reci. l. 2.
per l. creditor. §. iussus. ff. de app. vbi in actione ad exhibendum
quæ est minoris prȩiudicij quam restitutio possessionis, potest
appellari qn̄ condemnatus non est exhibendus ad interesse
petentis exhiberi, & ſm iuramētum petentis quo iurauit quāti
sua intererat exhibitionē fieri, & quia per hoc non posset repa-
rari postea præiudicium petitorium, ad idem inducit. l. 1. C. de
appell. vbi appellatur si omittitur ordo possessorij ad petito-
rium, quod est quia iam esset læsus ex eo qđ proceditur in pe-
titorio prius quæ no. Oibus tn̄ consideratis, quia canones mul
tum fauent appellationibus, & quia hæc cle. indistincte vr̄ per-
mittere talem appellationem, concludo ꝙ magis consona ca-
nonibus est opinio quę vult indistincte appellari posse pro hoc
quod dico ℈. eo. cle. in fi. q. 3. Et ad rationem contrariam, quia
l. vnica est canonizata &c. vt sup. dixi, r̄ndeo ꝙ licet per Gratia.
inducatur, non sequitur ꝙ sit canonizata, pro hoc quod no. de
rescri. c. 2. imo errauit ibi Gratian. in tex. in eo ꝙ dixit sententiā
super possessorio esse interlocutoriam, cum in possit esse defi-
nitiua, vt probatur hic, & dixi sup. eo. contrario. Et hoc ēt de iu
re ciuili, vt dixi sup. eo. contrario, quod not. Cy. in d. l. vnica, &
Bar. in d. l. 2. de app. nō reci. Tertio opp. quòd superflue fuerint
in tex. adiecta illa verba, ēt si dignitas vel personatus &c. quia
in dispositionibus non restringibilibus sicut est dispositio iu-
ris, de consti. c. 1. & c. fi. nomine beneficij veniunt omnia bene-
ficia cuiuscunque status. de verb. sig. olim. Sol. vt in gl. in verbo,
etiam, ex qua dic ꝙ quamuis non fuisset facta dicta adiectio,
tn̄ comprehenderentur dignitates & personatus. Et ratio est
quæ fit in gl. quia sequestratio est odiosa, nō vrget; nō enim est
ita odiosa vt ppea sit recedendum a cōibus regulis quæ volunt
dispositionem iuris vr̄ intelligi. Item eadem est ratio in bene-
ficijs maioribus & magis cōiter de talibus est lis apud sedem
apostolicam quam de simplicibus, pro hoc quod dixi in 7. not.
a Et no. de dictione, etiam,[a] quæ est implicatiua. ff. de verb. obli. l.
12 quodcumque. §. fi. de consti. cum oēs & c. ecclesia. † Opp. quar-
to in eo quod præcipit sequestrationem fieri, quia sequestratio
generaliter est prohibita. C. de prohibi. sequestra. l. vnica. eo. tit.
c. 1. fallit in casibus not. eo. tit. c. 2. in gl. vlti. inter quos iste non
enumeratur, simili modo arguit iurisconsultus. ff. de his qui
sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. de act. & oblig. l. obligatio-
num. §. placet. Sol. per hanc clemen. iste casus debet addi ad
alios. Et quæ fuit ratio huius dispositionis, patet per id quod di
co inf. quæstio. 4. & 6. & tribus sequentibus. Quæro in eo ꝙ hic
loquitur, quando sententia fertur cōtra possessorem beneficij
pro petitore, quid si contra petitorem & pro possessore. Sol. vt
in gl. in ver. contra possessorem, & idem Paul. Secundo quæro,
si inter duos vel plures petitores beneficij fertur sententia pro
vno contra reliquum vel reliquos. Sol. vt in ea. glos. & in ea ibi,
petitores, quorum nullus possidet. Tertio quæro, si fertur sen-
tentia contra possessorem non tamen pro petitore. Sol. vt in
ea. glos. & in ea ibi, sequestrationi, potissime cum eo casu fru-
ctus non debeantur victori, & in fi. pro hoc quod not. vt lit. pen
den. cap. 1. & 2. lib. 6. & de hoc per Host. in sum. huius tit. ad fi.
13 † Quarto quæro, quia fuit in curia prima sententia lata fuit pro
possessore, secunda cōtra eum pro petitore, an sit locus seque-
strationi de qua hic. vr̄ quod sic, quia hic indistincte vult se-
questrum fieri, cum petitor contra possessorem habet vnam
definitiuam. Io. And. tenet contrarium in addi. Spe. eo. titu. di-
cens se putare cōtrarium esse de mente huius cle. habet enim
vterque in casu premisso prȩsumptionem huius sententię pro
se. in hac paritate debet esse melior conditio possidentis. regu-
la, in pari. lib. 6. potissime in materia regulariter prohibita vt
hic. Item deficit ratio cum hic concurrant duæ præsumptio-
nes contrariæ. pro hoc quod no. de elec. cum inter R. in gl. hic
concurrunt. Item si fleret huic literę, sequeretur absurdū dato
quod possessor habuisset duas sn̄as & petitor tertiam, fieret
sequestratio, quod esset iniquum. & ſm hoc quòd hic dicit de
vna definitiua, debet intelligi de prima, qđ est æquum & bene
conforme huic literæ, in prin. cum dicit vna contra possessorē
definitiua promulgata, quod satis significat nondum aliam
esse promulgatam pro, vel contra. Et ex his colligitur notabi-
lis limitatio huius cle. & per hoc consului ꝙ si lata vna sn̄ia ℈
possessorem pro petitore ipsi petitori cedenti, & decedenti al-
ter surrogatur, licet debuisset fieri sequestrum ad instantiam
petitoris anteq̄ cederet vel decederet, non obstante aliqua ex-
ceptione, vt hic in fi. non tamen sic fiet ad instantiam surroga-
ti, sed ordinarius cui committetur ad instantiam surrogati vt
faciat sequestrum, tenetur admittere exceptiones contra sur-
rogationem, & discutere de iure ipsius. Cessat enim in surro-
gato ratio quæ erat pro obtinente, quia iura ipsius obtinentis
erant discussa, in suis autem surrogatis non sunt discussa. Et ex
multis causis potest esse ꝙ non tenet surrogatio vel ꝙ est inha-
bilis ad beneficium, ordinarius ergo cui committitur vt faciat
sequestrum super iure non plene discusso non est merus exe-
cutor, sed nuntius. de offic. deleg. pastoralis. §. quia vero. Et quod
ibi not. in gl. ad intelligentiam, & ſm hæc intellige quod dico
14 ℈. q. 25. † Quinto quæro, in eo quòd dicit de definitiua sn̄ia quę
b sit definitiua,[b] & quæ interlocutoria. Sol. vt in gl. in vers. defi-
nitiua, quam singulariter no. & pro hoc qđ dixi de app. cum
cessante, & in fi. gl. de hoc per Host. in sum. de sn̄ia. §. quot sunt
eius species. in prin. Sexto quæro, si est quęstio inter petitorē &
possessorem, non tn̄ sub ti. beneficij. Sol. vt in gl. in ver. super be-
neficio & idem Pau. & Genz. qui intelligunt ꝙ hic dr̄ super be
neficio ꝙ sit lata super titulo beneficij, sicut & alias dixi sup. de
iud. cle. 2. q. 8. & de cau. pos. cle. vnica. q. 5. & per hoc infert quod
si esset quęstio super proprietate beneficij, non esset locus huic
clemen. tum quia regulariter est prohibita nisi in casibus in iu
re expressis, vt sup. dixi in 7. contrario, & sic debet intelligi hæc
clemen. vt quantominus fieri potest, offendat alia iura. arg. de
rescrip. causam, de consue. cum dilectus. tum quia beneficia-
to pacifice possidente potest inter alios duos de beneficio vt
de proprietate agi, quo casu absurdum esset dicere a benefi-
ciato qui in nullo impeditur, sequestrationem fieri, cum sic
priuaretur fructu possessionis, contra iura. C. de iure fisc. l. facul-
tas. lib. 10. in Auth. vt nulli iudi. §. illas. colla. 9. ff. de aqua quoti.
& æsti. l. penn. vt li. penden. quasi per totum. tum quia esset con
tra hanc clem. quæ ad hoc exigit saltem vnam sententiam fo-
re latam contra possessorem. tum potissime quia hic dicitur
de fructibus conseruandis illi qui sententiam obtinebit, &
constat de iure quod ille qui de beneficio, vt de proprietate
contendit, fructus suos facturus non est, de offic. ordi. præsenti,
lib. 6. per hoc infert ꝙ oportet vt feratur sententia contra pos-
sessorem & pro petitore prout etiam dicit gl. ita quòd contra
possessorem sit pronunciatum eum carere titulo, & petentem
habere, & sic secus si aliquis agebat tantum ad priuationem,
quia etiam si sententia priuatoria contra possessorem sit lata,
tamē quia nō pro petitore, non est locus huic clemen. pro hoc
15 quod no. Host. in sum. huius tit. §. & an sit licita. in fi. † Septimo
quæro, quid si super hospitali. dicit Mart. quòd quæstio fuit in
c curia & arguebatur in eo secus esse, qa appellatione beneficij[c]
non

ADDITIONES.

a De dictione, etiam. Adde glo. in clemen. 1. de hære. Doct. in cap. cum in cun-
ctis de elec. doct. in clemen. 1. de præben. Abb. in cap. 1. de commod in 2.
no. Abb. in c. ex tuæ. de cle. non resi. Abb. in c. cum sit Romana de ap. in c.
accusatus. in §. de quæstionibus, de hære. lib. 6. in cle. dispendiosam. in fi. de
iudi. c. cum in illis in §. illis vero, de præben. lib. 6. Bar. in l. si terrius, in §. of-
ficium ff. de aqua plu. arc. Bartol. in l. etiam. C. si tut. vel cur. Bar. in l. etiam. C.
de fur.
Vinc. God. De ista dictione, etiam, vide Ruy. conf. 88 nu. 4. lib. 2. & conf. 61.
nu 9 lib. 2.

b Quæ sit definitiua. Adde gl. sum. 2. q. 1. Abb. in rubr. de senten. & re iud.
Vinc. God. De sententia definitiua, Alex. & DD. in l. 2. de appel. rec. & in
Rub. de re iud. per Fely. in rub. de sent. & re iud.

c Appellatione beneficij. Adde gl. in cle. per literas. de præben. Paul. de leaza.
in clemen. contingit. de relig. domi. Archi. in c. 1. de eo qui mit. in posse.
lib. 6.

non continetur hospitale. argumen. de præben. clemen. per litteras. Contrarium tenet Archi. eius quod not. Ioan. And. de reg. iu. beneficium, in 1. gl. lib. 6. & quod not. Io. Mo. & Archi. de eo qui mit. in pos. eum qui. in ver. beneficium. lib. 6. præsertim quia vbicunque agitur inter duos quorum quilibet dicit se legitime institutum, agitur de ecclesia, vt de beneficio non vt de proprietate. de trans. super eo. Item quia eadem est ratio, ergo &c. argu. eius quod not. C. de fur. l. si quis seruo. in gl. fi. & de rel. do. de xenodochijs, pro hoc quod dixi de iud. cle. 2.
16 q. 4. † Octauo quæro, si actor petit ecclesiam vt beneficium, &
a episcopus vel abbas dicit ecclesiam ad suam mensam [a] pertinere, an sit locus huic cle. dicit Lap. se fuisse interrogatum de hoc. Fed. de Se. cui post allegationes pro & contra respondit distinguendo quòd aut hoc dicitur a parte quæ fuit in iudicio in quo contrariam sententiam reportauit, & tunc non debet audiri, & habet locum istud c. ad hoc de præben. extirpandæ. §. qui vero, & quod ibi not. nam sicut ibi propter negligentiam habentis ponere vicarium in ecclesia parochiali annexa præbendæ confertur talis ecclesia non obstante annexione, ita & hic fiet sequestratio ex quo est lata sententiæ de beneficio mensæ episcopi vel abbatis annexo non obstante quòd dicatur esse de mensa. Et hæc quo ad effectum sequestrationis. Ratio, quia talis exceptio non habet locum post dictam sententiam maxime ad effectum impediendi sequestrationem quæ ex dicta sententia procedit. Aut hoc dicitur a tertio, & tunc audietur vel non audietur, vt in illo casu, cum tertius petit admitti, de test. veniens. 2. de re iudi. cum super, & sic habebit vel non habebit locum istud c. Et videtur non habere locum, vbicunque notorium est quòd sit de mensa. pro hoc quod not. idem Lap. de statu mona. cle. attendentes. §. visitatores, vbi dixi, q. 7. & de pœn. cle. 2. in princ. vbi dixi q. 5. & hoc quo ad id quod de notorio dixi, & facit quod no. de appel. interposita. & de lit. contest. c. 1. lib. 6. sed per superius dicta non videtur procedere hoc secundum membrum, nam requirit hæc cle. vt sup. q. 6. dixi, quòd sit lata sententia contra possessorem & pro petitore, sed intellige quòd sic erat hic. Nono quæro, quare restrinxit author hanc clemen. tantum ad casum quo in curia Ro. lata est sententia. Solu. vt in glos. in verbo, duntaxat, & in ca. in fi. pro hoc etiam quia in curia Romana cum multa deliberatione & maturitate causæ terminantur, quod not. Spe. de appel. §. nunc breuiter. ver. item si ex iuxta causa, & cum glo. concordat Pan. dicens quòd quando extra curiam, seruatur, quod habetur eo. tit. cap. fi. & idem Laud. & Genze. quia cum causæ in Romana curia cum magnis expensis ducantur, frequenter contingebat quod possessor beneficij cum fructibus eiusdem litigans plus debito causam prorogari faciebat, & aduersarium de bursa sua habentem expensas ministrare, ad exinanitionem deducebat argu. de simo. licet. 3. q. 2. quia ca. 10. q. 3. inter cætera. de censi. cum apostolus. & metu expensarum actor induci poterat ad ius suum relinquendum, contra l. illud. ff. de petit. hæred. & frequenter in fine causæ succumbens fructus vel eorum æstimationem restituere non poterat, forte existens
17 non soluendo. de resti. spol. olim. 2. de sol. Odoardus. † Decimo quæro, in eo quod dicit de sententia in curia per quem debet esse promulgata. Sol. vt in gl. in vers. promulgata, & idem Pau. qui dicit etiam quòd hic non intelligitur de sententia lata per Papam, cum ab eo non appelletur. 9. q. 3. cuncta. ff. a qui. appella. non licet. l. 1. licet ab eius sententia possit supplicari. hoc tamen non impedit executionem præstita cautione quod omnia restituentur, si sententia fuerit retractanda. C. de preci. imper. offer. auth. quæ supplicatio, & not. de in integ. resti. ex lite-
18 ris. † Vndecimo quæro, in eo quod hic dicit de triennio an sufficit tertium annum esse inchoatum. Sol. vt in glos. in ver. triennio. quæ dicit requiri consumatum. quam gl. no. ad quæstionem de qua vidi quæri in examine circa l. 1. C. de fideicom. vbi dicitur quòd hæres qui ex testamento tenetur ad alimenta alicui præstanda si triennio præstitit, non potest excipere de minus solemni voluntate testantis, & est lex valde notabilis. Quærebatur autem an sufficeret tertium annum inchoatum esse. Respondi quòd non, quia ibi dicitur quòd debent esse præstita non minus triennio, & sic requiritur quòd etiam tertio anno sint præstita. ad idem, quia hic & ibi ponitur tempus in ablatiuo, ergo requiritur quod sit completum, ex quo non ponitur ablatiuus cum præpositione, in, sicut ponitur in clem. vlti. sup. de æta. & qualita. & pro hoc quod ibi nota. in gl. intelligo. & quod ibi dixi. q. 4. pro hoc etiam secundum Ge. de reg. ad nostram. Item quia hic agitur de impedienda sequestratione quæ in causa fauorabili hoc casu est inducta, per id quod dixi sup. q. 3. Debet ergo impedimentum tanquàm odiosum restringi, argu. ff. de actio. & obli. l. in omnibus, & quod no. de elec. cum in cunctis. in 5. gl. Item a contrario colligitur hic quod ab illo qui ante sententiam triennio pacifice possedit ecclesiam, non fit sequestratio, cuius ratio potest esse quia per tale triennium lapsum aliquando acquiritur possidenti ius ecclesiæ, de rescri. c. 1. nã dominium rei mobilis prophanæ acquiritur, Instit. de vsuca. in prin. C. de pact. l. traditionibus, Ex hoc videtur Genze. in eo quòd dicit prophanæ, velle quod res ecclesiastica non vsucapiatur triennio, cuius contrarium tenui de restit. in integ. cap. 1. & sup. in 8. not. Oppo. ad prædicta, quòd non debeat in aliquo ponderari possessio triennij, cum etiam longius tempus non det titulum in beneficio, in quo requiritur institutio canonica. de institut. ex frequentibus. de reg. iur. c. 1. lib. 6. Sol. Genze. format & non soluit. solue quòd apparuit valde iniquum, vt qui triennio completo possidet propter sententiam a qua erat appellatum, priuetur commodo beneficij: concurrunt enim duæ præsumptiones, vna pro possessore cui fauet contra petitorem qui tanto tempore tacuit, altera econtra propter sententiam, sed cum a sententia sit appellatum, conueniens fuit quòd præsumptio possessionis triennij excluderet præsumptionem sententiæ, ex prædictis & ex tex. no. casum in quo sententia per appellationem suspensa producit effectum quoad quid, scilicet vt fiat sequestratio, & sic sequitur quod per appellationem non extinguitur quod
19 etiam probatur. eo. ti. c. fin. vbi dixi. † Duodecimo quæro, si ante litem motam quis possedit beneficium pacifice per biennium & vltra, non tamen per triennium completum, sed pendente lite completum fuit, an sufficiat talis possessio ad euitandam sequestrationem de qua hic. Sol. vt in gl. in ver. antea, dicit quod nõ, & exponit antea idest ante motam litem. idem Pau. & Genz. qui dicunt motam dici litem quoad hoc etiam si nondum sit contestata. argu. de accu. olim. & quod ibi not.
20 Host. pro hoc etiam sup. ti. 1. cle. cum lite. † Decimotertio quæro in eo quòd dicit sequestrationem faciendam per loci ordinarium, an requiratur quòd ad eum spectet institutio. Sol. vt in glo. in ver. loci ordinarium, quæ dicit quòd non, idem Pau. & Gen. quia dicit litera loci ordinarium, & non dicit beneficij, pro hoc de offic. ordi. c. 3. & secundum Genze. hanc sequestrationem facit ordinarius iure suo ordinario, non autem delegato. arg. de offi. ordi. licet. cum ibi no. maxime per Inn. quia nec constituitur hic delegatus sicut fit alibi. de offic. ordi. irrefragabili. § cæterum. de hære. ad abolendam. in fi. de sup. neg. præl. cle quia regulares, & hoc etiam si ab ipso ordinario super hac causa sit appellatum. quod etiam tenet gl. ista ibi, & no. casum, & idem Pau. dicens hoc procedere nisi detulerit appellationi, quia tunc amplius se intromittere non potest. de appel. cum appellationibus. lib. 6. & de hoc etiam dixi in 9. no. Fit autem hoc casu secundum Pau. sequestratio per ordinarium & non per iudicem litis, quia ordinarius melius habet notas personas idoneas suæ iurisdictionis per quas poterit ecclesiæ deseruire. ordinarijs enim vr̃ cura animarum principaliter esse commissa 12. q. 1. præcipimus 16. q. 1. §. ecce sufficienter. 25. dis. perlectis 10. q. 1. decretum, & c. legẽda. alias regulare est quòd in casu concesso fit sequestratio per iudicem litis etiam si ab eo sit appellatum, dummodo appellatio non sit a superiore recepta, quia tunc ad superiorem esset recurrendum. C. quo-
21 rum app. non reci. l. ab executore, & de hoc eo. ti. cap. fi. † Deci-
b moquarto quæro, quæ dicatur persona idonea, [b] apud quã fieri possit sequestratio. Sol. vt in gl. in ver. idoneam. idem Genze. quia id quod dicit gl. æquum simpliciter, ponit pro vero, & idẽ Pau. qui vltra iura quæ allegat gl. inducit de æta. & quali. ex ra-
22 tione. de ap. peruenit. de offi. ordi. c. præsenti. §. porro li. 6. † Decimoquinto quæro, circa id quod dicit de sequestratione de quibus in sequentibus qõnibus, & primo quid est sequestratio. dic ꝙ rei de qua est controuersia, facta depositio. ff. depo. l. licet. in princ. & quod ibi dr̃ quod non, nisi per plures fit sequestrũ, intelligo in effectu, idest de re de qua est quæstio inter plures, sed quo ad apparentiam potest fieri per vnum, nam iudex solus aliqñ sequestrat. de sequestra. c. 1. non expedit autem ꝙ sit controuersia iudicialis, sed sufficit etiam extraiudicialis,
23 vt patet ex sequentibus. Decimosexto quæro, an sequestra-
c tio [c] sit vnius naturæ, & sit vnica. an plures? Dic quod plures. &

ADDITIONES.

a Ecclesiam ad suam mensam. Adde quot sunt beneficia de mensa. vide glos. in c. 1. de sup. neg. præla. in cle. 1. de exces. prælat. Inn. & doc. in cap. vt super. de reb. eccle. non alienan. Adde in cle. 1. de rescrip.
Vinc. God. Beneficia siue ecclesia quando dicantur de mensa prælati. Cor. cons. 262. litera c. lib. 3.

b Quæ dicatur persona idonea. Adde l. si quis stipulatus. in fin. ff. de verb. oblig.
Vinc. God. Persona idonea per testes probari potest, Rota in decis. 274. si mandetur, in nou.

c An sequestratio. Adde gl. & Bal. in l. 1. C. de prohibi. sequest. Bal. in l. interesse ff. de acqui. poss. Abb. & doct. in c. examinata. de iud. Abb. in c. 1. de sequest. poss. & fruc. Ab. in c. dilectus eo. tit.

res. & quia diuisiones res fit lucidior,.ff de doli excep. l. t. ideo
diuidendo sequestrationem, dic ꝙ alia fit partium conuentio-
24 ne alia à iudice. † Decimoseptimo quæro circa dicta in proxi.
q. quo ad sequestrationem, quæ fit partium conuentione de
exemplis. Solu. exemplifica per l. licet, ff. deposi. vt quia conue
niunt concertantes, quod res de qua est concertatio, deponatur apud tertium, ff. deposi. l. ei. in princip. §. penult. & iste tertius vocatur sequester a sequendo, quia vterque de cōtendentibus fidem ipsius sequitur dictis iuribus. & ff. de verbo. signi.
sequester. Regulatur autem hæc sequestratio ex conuentione
deponentium, d. §. vlt. cum sit contractus depositi, & contractus ex conuentione legem recipiunt, ff. deposi. l. prima. §. si cō
25 uenerit. † Decimooctauo quæro circa hoc, an sequester possideat. videtur ꝙ sic, dicta l. licet. §. rei. In contrarium, ff. de acqui. poss. interesse puto. vbi dicitur, ꝙ possidet tunc tantum
quando fit sequestratio animo dimittendæ possessionis. Glo.
in hoc variant. nam in c. examinata, de iudi. dicit ꝙ sequester
non possidet. Contrarium tenet de sequest. c. 1. in ver. sequestrari. dic vt dixi in d. c. examinata. nam gl. in c. examinata. intelligitur de sequestratione necessaria, quæ fit a iudice. sed gl.
in c. 1. intelligitur de voluntaria, quæ fit a concertantibus. qđ
dic vt ibi dixi, & secundum Io. Mo. in regula, locupletari. lib. 6.
& Archi. 11. q. 2. quia res. vbi ponit verba Io. Mo. ad contextū
authore suppresso. de quo no. Io. And. in addi. Spec. eo. titu. &
secundum Pau. hic dic ꝙ quando non fuit per deponentes expresse actū ꝙ sequester possideat, vel non possideat, possessio
proderit victori contra alios, sed vnus contra alium de possessione illa non poterit se iuuare. si autem actum fuit ꝙ sequester possideat, tunc neuter concertantium potest se iuuare ex
possessione contra alios quo ad actum vsucapionis, cum iam
sit interrupta. vult dicere ꝙ quando actum fuit, ꝙ sequester
possideat, possessio dicitur abdicata a litigantibus quo ad effectum vsucapiendi, ita ꝙ neuter potest complere vsucapionē,
cum possessione translata in sequestrum sit interrupta vsucapio. dic tamen quoad hoc, ꝙ adhuc non remanent alia com
moda ex possessione surgentia: nam ei, qui possidebat ante
sequestrum non incumbit onus probandi, sicut si possideret,
prout dixi in d. c. examinata. quando autem nihil fuit actum
ꝙ sequester possideret vel non, vult dicere Archi. ꝙ possessor
poterit se iuuare. si autem actum fuit, ꝙ possessio intelligitur
remanere apud deponentes, quo ad effectum complendæ
vsucapionis, ita quod is qui obtinuerit, dicitur vsucepisse contra quoscunque præterquā contra aduersariū. Et est ratio quare non contra aduersarium, quia cum disposuerint sequendo
fidem sequestri, inter eos vnus contra alium possessione iuuari non debet, sed contra alios non concertantes, sic tamen quo
ad eas liberas ædes habeat. i. liberā possessionem, ff. si ser. ven.
l. loci corpus. §. competit. sic intelligunt Io. Mo. & Archi. differentiam l. licet. & l. interesse puto. ff. de acqui. poss. quæ no. pro
26 concordantia illarum legum. † Decimonono quæro, an hæc
a sequestratio [a] sit regulariter permissa. dic ꝙ sic, ex quo est voluntaria. quod intellige a principio, cum fiat de consensu cōcertantium, sed ex postfacto est necessaria, sicut cæteri contractus, C. de act. & obl. sicut. vnde ex quo conuentum est, recedere non licet, nec ipsis concertantibus, nec sequestro, nisi
ex causa, ff. depo. l. ei. §. si velit. Vicesimo quæro, qua actione
hoc casu conuenitur sequester. Sol. vt no. gl in dicta l. licet. vbi
27 dicit ꝙ actione depositi sequestraria. † Vicesimoprimo quęro,
de sequestratione, quæ fit iudicis authoritate, an & quando
locum habeat. dic ꝙ locum habet, siue de re sit contentio in
iudicio, siue non. secunda duabus ex causis fieri potest, aut ad
iuris sui conseruationem, aut oneris euitationem. exemplum
primi. plures hæredes habentes instrumenta communia con
certant inter se apud quem ex eis seruentur, si non possunt
conuenire, fit iudicis authoritate sequestratio apud alium qui
seruet, ff. fami. ercisc. l. cæteræ. §. 2. & l. seq. ff de fi. instru. l. vlt. vel
exemplifica per c. cum olim. de spon. vbi sequestratur mulier
quæ petitur in coniugem in domo tuta. exemplum secundi,
debitor volens soluere creditori, ne imputetur sibi mora, si
per creditorem stat pecuniam deponit apud aliquem authoritate iudicis. C. de vsur. l. acceptum. de sequestratione vero de
re contentiosa, dic ꝙ est rei de qua contenditur in iudicio vel
fructuum eius a possessore separatio, & penes alium depositio
iudicis officio, & ex causa, & hoc casu dicitur a sequestrādo. i.
28 separando. † Vicesimosecundo quæro de sequestratione necesb saria quot modis [b] fieri potest. dic ꝙ quatuor, quia aut officio
iudicis nobili, aut mercenario, aut ad petitionem sequestri,
aut alterius partis. Exemplum primi, iudex videt litigantes
paratos ad arma, potest & debet eos compescere sequestrando rem, ff. de vsufr. l. æquissimum. pro hoc quod no. de proba.
l. licet. ad fi. Exemplum secundi, beneficiarus monitus a superiore non deseruit beneficio, sed appellat superior ex officio
mercenario deseruiente illi monitioni, & sic causæ inchoatæ
sequestrat fructus beneficij, & assignat ei, qui deseruiat. de ap.
peruenit. ad hoc C. de asser. tol. l. 1. §. super peculio, C. qui ad lit.
procla. non licet. l. 3. per quæ iura videtur, ꝙ si duo contendūt
de beneficio quorum nullus sit possessor pacificus, poterunt
fructus sequestrari, maxime vbi possessor vitiose possessionē
intrauit. s. contra inhibitionem superioris, ff. de proba. l. si quis
liberum. & deposi. l. 1. §. apud Iulianum. & ad hoc de rescript.
cum contingat. ff. de tabu. exhi. l. vlti. Et hoc indubitate procedit in causa bñficiali, vbi mota est lis inter duos, quorum neuter antea pacifice possedit. de iure pa. cap. 1. 2. & 3. Et circa hoc
quædam alia recitat Io. Mo. in dicta regula, locupletari. & Archid. in præalleg. cap. quia res. 11. q. 1. Exemplum tertij quādo
ad petitionem sequestri, vt quia sequester se vult exonerare ex
causa, & sic authoritate iudicis apud alium res sequestratur.
dicta l. ei. §. si velit. Exemplum quarti datur multiplex. nam
quandoque petit pars sequestrationem pendente causa princi
pali, quandoque pendente appellatione a sententia, quandoque pendente appellatione ab executione sententiæ. primo
casu quando pēdente causa principali, aut petitur contra pręsentem, aut contra absentem. si cōtra præsentem, regulariter
non conceditur, C. de prohi. sequest. l. vnica. 8. q. 4. nonne. non
enim debet concedi, nisi quando est præsumptio contra possi
dentem, quę pręsumptio regulariter non surgit ante cognitum de causa, sed vbi surgeret, concederetur. de despon. cum
locum. de resti. spol. literas. in fi. ff. de offi. præsi. l. senatus, ff. qui
satisd. cog. l. si fideiussor. §. vlt. ne quid in loco publi. l. vlt. facit
quod no. Spec. eo. tit. in fi. ideo dicitur in hoc casu subsidiaria,
C. de agri. & censi. litibus. lib. 11. ff. deposi. licet. & fiet cū causæ
cognitione. de simo. querelam. eo. tit. cap. 2. C. si p vim vel alio
modo. l. vlt. si vero petitur contra absentem, aut cōtumacem
aut non. secundo casu non potest concedi. quicquid enim fit
iudicialiter contra non citatum, non tenet. ff. de adop. l. nam
ita diuus. de maio. & obe. inter. si autem contra contumacem,
aut est causa in qua potest procedi ad missionem, aut non. si
non, vt quia agitur de beneficio in titulum quo casu non potest fieri missio de eo qui mit. in pos. cum qui. lib. 6. tunc potest
fieri sequestratio. de rescri. olim. nam cum missio cesset, hoc
casu fieri debet id, quod est ei vicinius. ita no. Archid. 11. q. 1.
quia res. dicens glo. quæ in cap. olim. dicit, ꝙ male fuit facta sequestratio, minus bene diceret, cum eadem decre. prosequatur factum sequestrationis, quod non faceret si indebite facta
fuisset, quod etiam tenet Pau. hic, & est æquum, tamen non
omnino probatur in d. c. olim. non enim Papa in aliquo approbauit sequestrationem ibi. si vero est causa in qua possit fieri
missio, tunc cum illa sit via ordinaria, regulariter est seruanda, C. vbi in rem act. l. 2. vt li. non conte. tuæ, & c. quoniam, §. in
aliis. intuitu tamen religionis, vel alia iusta causa iudex potest
ad sequestrationem procedere. de dolo. c. 2. & in hoc dicit Archid. in dicto cap. quia reus. ꝙ hoc casu cum reus est contumax, sua contumacia de iure est punienda. aut in re de qua
contenditur, aut in persona. si in re, puniri non potest. d. c. tuæ.
& in re dupliciter. nam vbi missio fieri non potest, fertur excommunicatio, vt ibi, vel fiet sequestratio. & ꝙ possit fieri sequestratio etiam vbi missio locum habet, est quod no. glo. in
d. cap. 2. de dolo. nam plus est actorem in possessionem mitti,
q̄ rem sequestrare, & magis reo pœnale, & in animo durius.
ergo si iudex potest quod est grauius, potest & leuius, argu. de
deci. ex parte. qui fil. sint legi. per venerabilem. de reg. iur. cui
licet. lib. 6. Sed Pau. hic tenet contrarium, quia sequestratio regulariter est prohibita, & fieri non potest, nisi in casibus expresis a iure, de quibus eo. tit. c. 2. & ad c. 2. de dolo. respondet
quod ibi non requiritur de vi sequestri, sed tantum narratur
factum ad narrationem præmissam, dicit ꝙ sequestratio magis prohibetur q̄ missio, quia magis exosa iuri. & illa ratio, ꝙ
cui conceditur maius &c. non procedit, quando leuius est magis exosum iuri. de transa. c. vlti. Item sequestratio aliquo respectu est maior, quia non restituitur res sequestrata ante sententiam, & post sententiam datur victori, vt hic. Sed si fit missio,
restituitur res quandoque intra annum. his tamen non obstantibus primū videtur verius, quod ob intuitum religionis
mitius

ADDITIONES.

a An hæc sequestratio. Adde Inno. in c. fi. de sequestr. poss. Lanfran. in repe. cap. quoniam contra, de proba. ver. appellatio. Bal. in addi. Specu. tit. de app. ver. pendente appellatione. Papiensis in sua practica in libello sequestri. glo. in l. si cum dotes, in §. fin autem, ff. sol. mat.

b Quot modis. Adde Bal. in addi. Spec. titu. de libell. concep. ver. quando partes. Bald. in addi. Spec. tit. de sequestr. poss. ver. 1.
Vinc. God. Sequestratio quando fieri possit Alex. in l. minor, de euic. & quando valeat, & sit licita. Soc. in cons. 91. nu. 34. & nu. 36. lib 4. & quando non valeat nisi præcedat citatio, Ruy. cons. 137 nu. 16. lib. 1. & quando in beneficialibus fieri possit, Fel. in c. olim, col. 1. & 2. de rescri.

mitius agendo possit fieri sequestratio loco missionis, vt sic
in hoc d.cap.2. de dolo, ponat casum singularem, de quo ibi
dixi. Si vero proceditur in negotio appellationis interpositę a
definitiua, aut petitur sequestratio contra petitorem appellan
tem, aut contra possessorem. primo casu fieri non potest, cum
nil possideat, nec possit ab eo separari res, ex quo non habet,
2.q.6. quoties.2. si contra possessorem appellantem regulari-
ter fieri non debet, cum status appellantis debeat remanere
integer pendente appellatione, ff.nil noua.appel.pen. l.fin. fal-
lit quando possessor fructus dilapidat. 2.q.6.quoties.2. ff. de
appel l.imperatores.eo.tit c.fi.& vbicunque in causa principa
li posset procedi ad sequestrationem, multomagis in causa ap
pellationis vbi possessor victus appellat, cum enim iam defi-
nitum sit contra eum, facilius est procedendum ad sequestra-
tionem q̃ prius si autem petitur sequestratio in causa appella-
tionis interpositę ab executione sententię, aut immobilis, &
sequestrantur, aut res est mobilis, & ipsa sequestratur fructus
eius restituendi ei, qui obtinuerit & hoc casu pręcipitur seque
strationem fieri non distincto, an possessor sit suspectus vel
non, C.quor app.non reci.l.ab executore. & est ratio propter
magnam pręsumptionem quę est contra victum, qui a sen-
29 tentia non appellauit, sed ab executione tantum. † Vicesimo-
tertio quęro, si in casu huius cle. possessor beneficij velit satis-
dare, an euitabit sequestrationem. videtur q; sic. ff. de offi. prę-
sid.l senatus.in fi.& C.de agne.& censi.litibus, lib.11. pro hoc
quod dixi de iudi.examinata.Io.And.in addi.Spec.eo.titu.di-
cit, q; in hoc casu nihilominus fiet sequestratio, ne is qui succu
buit, incumbat vitiose possessioni beneficij. de eo qui mit.in
poss.cum qui.libro 6 & ne protelet litem de fructibus benefi-
30 cij. quod est no.dignu. † Vicesimoquarto quęro, an possit fieri
sequestratio, de qua hic, apud plures personas idoneas simul,
vel saltem successiue. Sol. ad primum dic q; non, quia in sin-
gulari hic dicit apud aliquam idoneam personam, nec extat
causa quare plures ponantur in loco vnius. si enim de pluri-
bus voluisset intelligi, expressisset, sicut fecit de duobus coad-
iutoribus episcopi. de cle. ægro.c.vnico.lib.6. subest enim ratio
curationis expensarum. minus enim grauat vnus quam duo,
cum tamen tales debeant de bñficio alimentari. de app. perue
nit. Ad secundum dic q; ex causa potest puta mortuo primo,
vel male se gerente, vel administrare nolente. & ita in vtroq;
31 dicto tenet Ioan.Andr.in addit. Specu.eo.titu. §.primo. † Vi-
cesimoquinto quæro, an sequestratio in forma huius clem.
debeat fieri vocatis quorum interest, & cum causæ cognitio-
ne. dicit Lap. in quadam additione, q; si per ordinarium fit ex
officio, vel ad petitionem habentis sententiam, & sine com-
missione papali, vocari debent possessor, & hi quorũ interest.
de maio.& obed. inter. sicut cum datur commenda. de elect.
dudum.2. & eod.tit.nemo. lib.6. facit de præben.licet episco-
pus.eod.lib. si autem eam faciet ad mandatum Papę, non ha-
bet aliquem vocare, cũ in hoc sit merus executor, nec potest
aliquis de eo conqueri, nec ab eo etiam appellare, secundum
ea quæ no.de concess.pręben.proposuit. quod vltimum proce
dit quãdo Papa cognito de causa, & plene discussis omnibus
exceptionibus hoc mandat. alias secus, pro hoc quod dixi de
off.deleg.pastoralis, §.quia vero.& 3.q.4. hoc tamen casu cõtra
rescriptum per quod mandatur ordinario q; sequestret, pote-
rit opponi exceptio falsitatis, & obreptionis, & aliæ legitimæ,
& simpliciter cõtra ipsum deputatum. nec ex hoc dicetur op-
ponens impedire sequestrationem, quia hic loquitur de impe
diente de facto, nemini autem facit iniuriam &c. de elec. cum
ecclesia. nec debent alicui tolli legitimæ exceptiones. de offi.
32 delega.ex parte.2.& sic consului. † Vicesimosexto quæro, an
sequestratio, de qua hic, in aliquo præiudicet quo ad ius pos-
sessionis vel proprietatis. dicunt Lau. & Genze. quod non, q̃a
fit in inuitum, & de necessitate, & per iudicem cuius actus iu-
diciarius non debet esse alicui, ita nociuus quod sine causa ius
possessionis sibi perpetuo auferatur, C.de agric. & censi l.liti-
bus. circa fin. libro 10. secus autem si voluntarie per partes
res litigiosa poneretur apud aliquem. tunc enim perdit pos-
sessor ius possessionis, ff.depo.si.l.licet.nisi protestetur quod sal
uo sibi iure petitorio & possessorio hoc facit, quia tunc nihil
amittit, pro hoc quod dixi 3.q.18.& sic intelligit Genze.quod
sequestratio hæc fiet per ordinarium, inuocatu cõtra resisten-
tem si opus fuerit, brachio sæculari. de off.ordi.cap.1.& c.qm̃.
33 † Vicesimoseptimo quæro, quod sit officiũ sequestri, de quo
hic. Sol. vt dixi in 10.no. quia debet habere plenam curam de
beneficio, & est similis administratori legitimo sede vacante.
de quo de cle.quia sæpe.lib.6.& hoc tenet Ioan. Andr. in addi.
Spe.eo.titu.§.1. dicens fateri oportere q; habet titulum aliqua-
lem ex quo habet administrationem. pro hoc quod no.de
34 cle.nemo deinceps.lib.6.in glo.2.& super ea. † Vicesimoocta-
a uo quæro, nunquid sequester, [a] de quo hic, fructus qui super-
sunt vltra onera beneficij possit conuertere in vtilitatem be-
neficij. Sol. vt in glo. in ver. restituat. quæ dicit, q; non. idẽ Lau.
35 Pau.& Genz. Vicesimonono quæro, in eo † quod dicit hic de
finali victoria, quando dicitur hæc obtenta. Solu. vt in glo. in
ver. si. idem Lau. Pau.& Genze. dicunt finalem victoriam dici
sententiam, quæ vltimo super proprietate fertur. de cau. poss.
cum dilectus. dic hoc verum si petitorium & possessorium,
simul deductum & prosecutum est, alias sufficeret sola senten
tia vltima in possessorio vel petitorio, vt probatur hic per al-
ternatiuam ibi, in petitorio vel possessorio. dicit autem Lau.
q; post latam vnam sententiam postq̃ fit sequestratio, vt hic,
licet obtineret in secunda instantia is qui succubuit in prima,
non per hoc reuocabitur sequestrum, donec appareat quis fi-
naliter obtinebit, nec poterit amodo allegare bonam fidem,
vt ex eo possit fructus suos facere, iuxta c.grauis.de restit.spol.
imo potius mala fides præsumitur, ideo fit sequestratio vsque
ad finalem sententiam, vt hic.

ADDITIO.

a Vinc.God Sequester qua actione agat contra possessorem rei quam perdidit, Alex.post Bart.in l.an interesse, ad h.ff.de acqui.poss.

SVMMARIVM.

1 *Interesse debet restitui antequam absoluantur hi, qui malitiose ponunt impedimenta.*
2 *Sequestrationem impediens, an indistincte debeat puniri.*
3 *Restitutio interesse q; restituere debet impediens sequestrationem fructuum beneficii, cuius sumptibus debet restitui.*
4 *Fructus beneficij litigiosi si quis occupauerit, & ita tenetur ad restitutionem eorum, an possint remitti per eum qui obtinuit victoriam in lite.*
5 *Absoluere quis possit ab excõmunicatione quam quis incurrit occupando fructus beneficij litigiosi, & impediens sequestrationem ipsorum.*
6 *An autem absolutio facta non seruata forma de qua hic, teneat.*
7 *Ordinarius an possit pronunciare impedientem sequestrationem cecidisse a iure suo.*
8 *Sequestrationem impediens quare tam grauiter punitur.*
9 *Ordinarius qui debet sequestrare beneficium si sibi restituatur, an possit inuocare brachium sæculare.*
10 *Appellari an possit a sententia per quam pronunciatur aliquem cecidisse a iure suo, quia impediuit sequestrationem beneficij litigiosi.*

Si quis autem. No. q; occupare sumitur hic in ma-
la parte. de hoc in glo. in verbo, oc-
cupare. & concordat secundum Pau. 8.q.1.illud. de proba. ex
literis. de elec. vt pręteritæ. eo. tit generali.& c.quia sæpe. de of-
fic.ord.præsenti.libro sexto.C.vi bon.rap. l.1.vnde vi.l.fin.J.de
iureiu.cle.1.Aliqñ sumit in bona parte. 7.q.1. factus. de pœni.
dist.2.charitas.de pse.dist.2.nunq̃.de pecu.non iniuste.& eo.tit.
si duo.li.6.& de elect. si quis iusto.eo.li. Scdo no casum in quo
incurrit excõicatiõ ipso facto. de hoc in glo. alios. & alios ca-
sus colligunt hic Pau.& Mat.de quibus.J.de sen.excõ. cle.1.in
1 gl.& per Spec.in suo reper.in tit.de sent.excom. † Tertio no.in
eo q; non sit absolutio, nisi prius amoto impedimento ɔ̃ illos
qui in electionibus vel matrimoniis, vel aliis quibuslibet ne-
gotiis voluntarie & malitiose impedimenta proponunt, q; nõ
possint absolui, nisi interesse restituãt si possunt, & impedimẽ
ta remoueri faciãt. arg. de rap. c.2. qđ fm Lau. nõ erit facile ex
quo causa translata est ad superioris tribunal. arg. de elec. q̃uis.
& c.constitutio.li.6 & credit Lau. ɔfessores, maxime discretos
& literatos errare, si alias istos absoluant. arg. de pœ. q; quidã.
de vsur. cũ tu. Quarto no. casum in quo ponit̃ duplex pœna. &
de hoc in glo. in ver. nihilominus. Quinto no. de duplici iure
respectu beneficij. s. in re & ad rem. de hoc in glo. in ver. vel ad
2 ipsum. † Oppo. q; impediens sequestrationem non indistincte
debuerit puniri prout hic punitur, nam põt esse q; ex causa re-
sistit iudici sequestranti, qđ fieri potest etiã de facto. de off. de-
leg. ex literis.& qđ ibi no. glo. pe. dicit Lau q; hic dicitur proce-
dere si constat q; sequestras mouet bono zelo, vel si est de hoc
dubiũ, quia in dubio debet obtemperari. 23.q.1.quid culpat̃.
sed si notoriũ erat, q; non erat lata sñia, vel aliud impedimen-
tum pp quod non erat facienda sequestratio, tunc standũ est
ɔ̃rio, & idem Genze. ad hoc, C.de iure fisci.l.prohibitũ. lib.10.
intellige tñ q; tũc permittitur resistẽtia facti ɔ̃ iudicem quãdo
grauamen reparari non potest per superiorẽ, alias non. qđ no.
C.v.de app.l.ab executore.& dixi in d.c.ex literis. pro hoc quod
no. Inno. de restit. spo. olim.1. vbi dicit licitum esse ius sibi dice-
a re etiam de facto in defectum [a] omnimodæ iustitiæ, & prædi-
ctus concordat Pau. dicens verbum, impedire, hic intelligi qñ
de facto,

ADDITIO.

a In defectum. Adde Bal.in repe.l.2.in 19.col. C.de serui.

de facto, secus si de iure, puta allegando sententiam non esse
latam, quia tunc non incurrit pœnam, nisi de hoc conuictus
adhuc de facto resistat, vel impediat. facit quod no. de præbē.
pro illorum. secus si confitetur sententiam latam, sed dicit
nullam, vt dicit hæc clem. in fi. Quæro, an sub verbo, si quis,
comprehendatur etiam episcopus. Sol. vt in glo. 1. quæ dicit ꝙ
sic. & idem Genz. Oppo. ad hoc & solue, vt in gl. Secundo quæ
ro, in eo quod dicit de restituendis fructibus, quid si non ex-
tant. Sol. tenetur ad æstimationem, vt dicit glo. in verbo, fru-
ctibus. Et idem Genz. pro hoc quod no. 3. q. 1. §. sed notādum.
3 † Tertio quæro circa hoc, cuius sumptibus fiet hæc restitutio.
dicit Genz. quod sumptibus occupatoris. arg. ff. de rei vendi. l.
si vero. & quod no. in simili. 3. q. 1. reintegranda. & per glo. de
4 vsu. cum tu. † Quarto quæro, nunquid isti fructus possunt re-
mitti ab eo si obtinuit causam? videtur ꝙ non. de rescr. statu-
tum, §. notorium. de censi. felicis. in fi. lib. 6. de hære. cle. 2. §. 1.
in fi. Contrarium tenet Mat. & ad contraria respōdet, ꝙ in eis
prohibetur remissio, quæ non prohibetur hic, tamen secun-
dum eum non debet absolui absque satisfactione, quod intel
lige respectu tollendi impedimentum. pro hoc j. de hære. cle.
2. de pœ. cle. 1. §. 2. de senten. excom. clem. fi. sed quo ad fructus
dicitur satisfactum eo ipso ꝙ ille remisit. pro hoc quod no.
præ. gl. in regula, peccatum. lib. 6. dic quod hoc casu non suffi-
cit remissio in odium impedientis sequestrum, & quia isti fru
ctus pendente lite non efficiuntur partis aduersæ, imo debent
permanere apud sequestrum, j. ea. clem. & hoc puto fuisse de
mente, quia non sunt fructus prædicti in libera dispositione
5 partis aduersæ, eius ergo remissio non iuuat. † Quinto quæro,
a quis potest absoluere [a] ab excommunicatione, de qua hic. Sol.
6 vt in gl. in ver. nullatenus. quæ dicit ꝙ ordinarius. † Sexto quę-
b ro, an absolutio [b] facta non seruata forma de qua hic, teneat.
Sol. vt in ea glo. quæ arguit pro & contra, & remittit ad no. in
clem. 1. de iure pa. de quo ibi in gl. hic addit. & per ibi no. dicen-
dum est absolutionem tenere. Aliud est enim quando simpli-
citer mandatur absolutionem non fieri, nisi certa forma ser-
uata, quia forma videtur esse quædam monitio, vt hic. & hoc
ex quo alias habet potestatem. Aliud quādo simpliciter pro-
hibetur potestas absoluendi, quia tunc legata est potestas infe
rioris, & sic loquuntur iura allegata in glo. ad probandum ab-
solutionem non tenere, pro hoc quod no. Hosti. de priui. c. 1.
lib. 6. tamen pro parte quod non teneat hic absolutio, indu-
cit Genz. verbum nullatenus, hic in tex. quod denotat abdica-
tionem potestatis absoluendi. de app. Romana, §. sententias.
lib. 6. & quod no. Host. de sent. exc. Romana, §. in vniuersitatē.
& §. officiales. lib. 6. & dicit Genz. hoc tutius, quia in dubio de-
bet potius putare se ligatum ꝙ absolutum. de cle. excom. illud.
& quod no. vt li. non conte. quoniam. in gl. vlt. primum verius
per rationem prædictam. Septimo quæro, quare in ver. & ni-
hilominus, fit restrictio ad alterum de litigantibus tantum.
dicit Pau. ꝙ ideo, quia si duo litigant de beneficio, quod totū
spectet ad tertium, absurdum foret dicere, quod per talem li-
tem ille impediretur in iure suo. si ergo tertius, qui non est de
litigantibus, impedit sequestrum vel fructus occupat, non est
7 locus huic pœnæ. † Octauo quæro, an ordinarius possit pro-
nunciare impedientem sequestrum cecidisse a iure suo. Sol. vt
c in glo. in ver. cecidisse. [c] quæ non expresse aliquid approbat, ta-
men inclinat ꝙ sic. & hoc tenet Lau. quia ex quo notoriè com
missum est crimen in sua iurisdictione, ipse habet iudicare, ff.
de offic. præsid. l. præses. 24. q. 3. ecce. de offic. ordi. cap. 1. cessat
enim in hoc omnis exceptio priuilegij vel appellationis, vbi
res de se notoria est iudici, vt in dici. de appel. Romana. §. sinau
tem. lib. 6. 2. q. 1. §. quando. maxime cum omnis notorius rea-
tus excludat quamcunque dignitatem. de offic. ordi. clem. vt
clericorum. dicit autem ꝙ non est necessaria hominis senten-
tia in priuando, sed sufficit declaratio, quod etiam dicit hæc
glo. in fi. ad hoc de hære. cum secundum. lib. 6. & quo ad pri.
concor. Lap. in quadam additione, quia ordinarius punit sibi
subditum de quocunque crimine etiam priuando eum bene-
ficio, licet de causa beneficij quæstio sit in curia. pro hoc de pri
uil. cap. 1. in princ. lib. 6. & quod no. de off. deleg. super eo. de re
8 iud. de cætero. & de maio. & obe. per tuas. † Nono quæro, qua-
re impediens sequestrum, ita grauiter punitur hic. So. quia de-
liberatæ voluntati superioris resistit. pro hoc 11. q. 3. qui resi-
9 stit. & c. Iulianus. Lau. † Decimo quæro, an ordinarius si inue-
nit resistētiam possit implorare brachium sæculare. Sol. Lau.
10 ꝙ sic. de offic. ordi. c. 1. & ibi dixi. † Vndecimo quæro, an a sen-
tentia, de qua hic, per quam pronunciatur cecidisse a iure suo
possit appellari. dicit Lap. ꝙ non, cum a pęna legis non appel-
letur. sufficit autem quod is qui læditur, contradicat, vt no. de
consti. cum omnes. nec enim lex confirmatur processu tem-
poris: imo si est iniusta, nunquam valet. 10. q. 3. inter cætera.
alias post quingentos. vbi no. in glo. ibi, præscriptio, quæ est sin
gularis. pro hoc quia de ratione legis est, ꝙ sit iusta. 4. dist. erit
autem lex. pro hoc ꝙ non posit appellari, est, quia hic cadit
ipso facto ad hanc pœnam, vt probetur ipso facto. & idem se-
cundum Lap. si diceret eo ipso cadat. de elec. quam sit. in fi. li-
bro sexto. secus si diceret cecidisse pronūcietur, quia tunc sen-
tentia esset hominis, non iuris. pro hoc de iura. calum. c. fin. &
quod ibi no. in gl. fi. de foro compe. si diligenti. in glo. sed nun-
quid. bene autem secundum Lap. poterit appellari a declara-
tione pęnæ legis, quæ ab homine fit, & hoc cum dubium est
an inciderit, vel constat eum incidisse. pro hoc quod no. de
elec. cupientes. §. insuper. in glo. & pertineat. lib. 6. quæ est sin-
gularis. & Spec. de recu. §. vlt. ver. hoc etiam no. & per Archid.
3. q. 5. ꝙ suspecti. & hoc casu per appellationem suspenditur
effectus pęnæ legis cum dependeat ab ipsa declaratione, quæ
suspensa est per appellationem, qua pendente &c. de ord. co-
gni. tuam. qui fil. sint legi. causam. 2. & dicit Lap. idem videri si
appelletur a declaratione qua pronūciatur aliquis excommu
nicationem incurrisse, quia pendente appella. non debet in
extraiudicialibus, & forte etiam in iudicialibus euitari. de sen-
ten. excom. solet. in fi. lib. 6. de appel. peruenit. 1. & quod no. de
app. pastoralis. Opp. ad hoc, quia sicut non appellatur ab excō-
municatione. d. c. pastoralis. ita videtur ꝙ non posit appellari
ab hac declaratione, per quam pronūciatur illum excommu-
nicatum, cū huic declarationi sit standum. de proba. post ces-
sionem. Solu. aliud quando iudex excommunicat, quia tunc
constat de excommunicatione, quæ ligat etiam si iniusta. de
sent. excom. sacro. nec suspenditur per appellationem. d. c. pa-
storalis. aliud in tali declaratione, quæ potest esse non vera:
ideo in dubio, vel cum constat eam non esse veram, procedit
dictum Lap. quod est singulare & vtile in practica. & idem
no. Lap. de sen. excom. is cui. lib. 6.

ADDITIONES.

a Quis potest absoluere. Adde Pau. de Leaz. in cle. 1. de reb. eccle. non alie.
Vinc. God. An iudex ordinarius absoluere possit, an ille qui excommunica-
uit. Fely. in c. ad reprimendum, de off. ord.

b Absolutio. Adde Bertachinum de Firmo in tract. de gabellis. in octaua parte
tertiæ partis. in princ. 7. col. ver. item est in absolutione. Card. in cle. 1. 30. q.
de doci.
Vinc. God. Quæ autem sit practica absoluendi. Vide Fely. in c. ex tenore. in
prin. de senten. excom. quæ autem sit forma. idem Felyn. in Serm. de indulg.
plena. col. 5. ver. 3. dicit.

c Glo. in ver. cecidisse. De materia istius glo. vide in cap. 1. de priui. lib. 6. & ibi
Doct. in c. super eo. de off. deleg. Doct. in c. de cætero. de re iud. Doct. in c. per
tuas. de maio. & obe.

Præmissis. No. ꝙ constitutio non concernit præceden
tia, nisi de eis exprimatur. & quomodo, &
quando concernat, dixi de consti. c. 2. & c. fi.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio nullitatis qualibet, an intelligatur sublata in cle. vnica, de*
sequest. possess. ver. non obstante.
2 *Et an qualibet exceptio inferens nullitatem audiatur.*
3 *Appellatio interiecta a sententia lata super possessorio, an suspendat*
ipsam sententiam, ita quòd impediat executionem, sicut si lata esset
in petitorio, & ab ea appellatum.

Non obstante. No. casum specialem, in quo non
excipitur de nullitate, cum tamen
alias posit excipi, & pendente causa nullitatis nil debet inno-
uari sicut pendente appella. C. nil inno. app. pen. per totum. de
1 reg. iu. de cætero. † Quæro, an quælibet exceptio nullitatis hic
intelligatur sublata. glo. vlt. dicit ꝙ non est sublata nullitas per
quam negatur iurisdictio, quia oportet, ꝙ constet de senten-
tia, & de iurisdictione auditoris. quæ glo. est singularis, & ne-
scio alibi. & facit ad multa, & pro ea est. ff. qui satisd. cog. l. se-
cunda. §. quod ait prætor. 2. & quod ibi no. Bart. nam ex eo qđ
ibi dicit tex. ꝙ id quod dicit prætor, sufficere, qualiscunque fi-
deiussor accipiatur de iudicio sisti, referendum est ad faculta-
tes. i. ꝙ etiam non locuples. arguit Barto. saltem de substantia
oportere ꝙ constet, videlicet ꝙ sic fideiussit. & pro hoc argu.
ad q. Dictat statutum ꝙ sententia arbitri nulla obstante exce-
ptione mandetur executioni. quod debet intelligi, ita tamen
ꝙ constet, ꝙ sit arbiter, & ꝙ sententiam tulerit, quod expresse
deciditur per hanc gl. pro hoc quod plene no. Bart. ff. quod vi
aut clam. l. 1. §. hoc interdictum. vbi dicit ꝙ si statutum dictat
ꝙ contra instrumentum publicum nulla obstet exceptio, in-
telligitur, ita tamen ꝙ constet de instrumento, & ꝙ constet
esse publicum, & sic admittitur quælibet exceptio contra solē
nitatem substantialem instrumenti. aliæ autem exceptiones
non iure exceptionis, sed per implorationem officij iudicis
etiam admitti possunt, quia prohibitus excipere non prohi-
betur officium implorare, ff. de peti. hære. l. plane. & l. fin. nau.
cau. sta. l. 3. in fi. quod no. & pro hoc de iureiu. ad nostram. 2. &
idem

idem dixi de offic.deleg.ex parte.2,& quod dico J.ea.q. secus
autem dicit Bar.ibi si statutum dicit,nulla exceptio, seu defen
sio admittatur, quia nūc etiam iudicis officium est exclusum.
quod no.per hoc infertur ibi, ꝙ si opponeretur stāte casu præ-
misso, quod instrumentum esset simulatum,non admittitur
exceptio,quia licet contractus, de quo in instrumento,non sit
verus,sufficit tamen ꝙ instrumentum est publicum. quod dic
verum respectu simulationis concernentis contractum, sed si
opponitur simulatio respectu rogationis,vt quia dicitur ꝙ ro
gatio notarij nō fuit simulata, bene admittitur, quia pro hoc
deficit solennitas substantialis instrumenti.in Auth. de rabel-
lio.§.nos autem.col. Oppo. ad prædicta, potissime ad dictum
glo.in eo quod dicit, vt prædixi solam nullitatem per quam
negatur iurisdictio hoc casu opponi posse, quod imo, & alia
nullitas notoria,vel quam statim paratus sit probare. argu.de
resti.spol.literas.in fi.Sol. Lau.& Genze. ꝙ si ordinarius habet
sententiam pro bona, iusta, & rite lata, non audietur impu-
gnans ex aliqua causa nullitatis in casu isto. alias si sibi non
constat,poterit informari,& audiet tunc impugnationem su-
per nullitate ratione deficientis processus de quo non præsu-
mitur,nisi probetur.de proba.quoniam.vbi de hoc. vel aliter
dic ad c.literas, ꝙ ibi loquitur quando de impedimento con-
stat.& per illud cap.dico ꝙ non auditur hic exceptio nullitatis
quando de ipsa oporteret probari,secus si cōstat, ꝙ tenet Lap.
dicens ꝙ a quocunque opponatur,non auditur exceptio nulli
tatis, vt hic. si tamen constaret ordinario sententiam nullam
esse, non faciet huiusmodi sequestrationem. non enim dici
potest lata sententia, quæ nulla est. & dicit Lap.quod in mul-
tis casibus repellitur opponens, non tamen tollitur iudicis of-
ficium, vt no. 2.q.7.alieni. facit de elec. si forte. lib 6. & quod
ibi no.de exce.exceptionem.& c.1.lib.6. & quod no.Innoc.de
app.solicitudinem. ver.cum autem. pro hoc quod dixi J.e.q.
& de hoc etiam de æta. & quali.eam te. & quod no. Archi. de
rescrip.si eo tempore.li.6.ꝙ singulariter no. & pondera in hoc
quod dicit glo. vlt. ibi, ex quo tamen de iurisdictione & pro-
nunciatione constat,& sic vult de his duobus constare debere
excludendam exceptionem nullitatis,sed constare non potest
quando constat de nullitate sententiæ: nam parte etiam non
opponēte tenetur iudex ex officio reijcere per nunc dicta. pro
hoc de fi.presby constitutus. & de offic.vica. c.1.quod ibi dixi
post Innoc.& hoc etiam sentit Genz.hic dicens,ꝙ quando nō
constat de iurisdictione eius, qui tulit sententiam, non proce-
dit hæc litera, quia nec tunc potest dici sententia aliqua fore
lata, ꝙ exigit hoc c.de ver.sig forus.ver.in omni.possent enim
si aliud diceretur,procurari fraudes infinitæ,vt quia per priua
tam personam petitor faceret, sententiam ferri ad suum sen-
sum.& secundum hoc dicit Genz.ꝙ verba hic posita,non ob-
stante &c. debent ciuiliter intelligi. tamen hoc dictum non
facit,ꝙ si cōstaret de alia nullitate quam de ea,quæ opponitur
ratione iurisdictionis quod sufficiat, imo potius facit contra.
& expressius facit,ꝙ subijcit Genz. dicens ex alia causa nō ad-
mitti exceptionem nullitatis, in quo secundum eum salubris
fuit hic prouisio, ne sit in potestate eius contra quem lata est,
omni tempore dicere nullam,& sic omnino tollere prouisio-
nem huius cle.cuius ratio potest esse secundum eum,quia vbi
constat de iurisdictione sentētiam ferentis,ius præsumit quod
sit legitima.de renun. in præsentia. secus vbi non constat. arg.
C.de mand.prin.l.1.de offic.deleg.cum in iure.ꝙ vltimum nō
procedit. non enim præsumitur pro sententia,nisi transiuerit
in rem iudicatam: ideo oportet, ꝙ per acta probetur. de pro-
ba.quoniam contra.hic autem loquitur de sententia quæ nō-
dum transiuit in rem iudicatam. patet in eo quod pōderatur
expectandam finalem victoriam, quæ frustra expectaretur si
non esset appellatum,quia iam diceretur peruentum ad victo
riam. vnde dic verius prout prædixi secundum Lap. & vt di-
2 co infra quæst.seq.† Secundo quæro circa hæc,an quælibet ex-
ceptio inferens nullitatem iurisdictionis audietur. videtur ꝙ
sic per prædicta in proxi.q.sed Io.de san.Geor.intelligit,ꝙ au-
dietur, cum proponitur per verba negatiua, vt quia negatur
proferentem fuisse iudicem, quæ negatio transfert onus pro-
bandi in aduersarium, vt no.de ele.bone.1.vel si negatur com
missionem ei factam, quia statim per cancellarium constare
potest de hoc: sed si per verba affirmatiua, vel negatiua, quæ
resoluerentur in affirmatiua,secus, vt si dicit iudicem excom
municatum, vel rescriptum impetratum ab excōmunicato,
non audietur etiam si velit statim probare. & dicit sic seruari.
& est mirabile. Opp.ad hoc de resti.spo. c.literas. præalleg. vbi
apparet paria fore si constat, vel si statim vult probare.Solu.
puto æquius,vt stetur contrario, & restringatur iste tex. ad ex-
ceptionem de qua nō constat, vel constare statim non potest,
alias inhærendo literæ, ita indistincte loquenti dici oporteret
nullam penitus exceptionem admittendam, quod tenendo
resultare possent absurda, vt dixi in q.præced. Item qn̄ statim
constat vel constare potest, exceptio potest dici notoria, quo
casu locus est c.literas. & de diuor. significasti. & qđ ibi no. in
quibus probatur,ꝙ etiam vbi non debet admitti exceptio,ta-
men admittitur ea de qua constat, vel statim constare potest.
quomodo autem dicatur statim constare posse, no. de appel.
3 interposita. † Tertio quæro,si appellatum fuit a sententia lata
super possessorio, an per appellationem suspendatur ipsa sen-
tentia & eius effectus, ita ꝙ non fiat executio,sicut non fieret,
si esset lata super petitorio,& appellatum ab ea.dicit Lap.pos-
se dici,quod sic,per principium & fi. huius cle. & ꝓ hoc quod
no.2.q.6.§.diffinitiua.ver.de possessione.per Ioan.& Lau.& in
Spec.de appel.§.in quibus. ver.6. & seq. licet cōtrarium teneat
Io.1.q.7.in sum. & Archi. in d.ver.de possessione. & Innoc.de
no.ope.nun.cap.pen. dicit etiam Ioan.And. de rescript. cap.1.
quod ille ver.de possessione. non habet locum secundum ca-
nones,quod dicit Lap.hic esse satis expressum.de qua quæstio-
ne dic melius,prout dixi supra in prin.in 3.contrario.

De probationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Papa si dicat, reseruamus nobis, an si dicat, sedi apostolicæ, qualiter hæc inter se differant.*
Adde ad idem num 4.
2 *Literis inferiorum Papa an credatur.*
3 *Sententia in qua dicitur libellum oblatum, litem contestatam, & simi-lia, an faciat fidem.*
5 *Reseruatio beneficij, an possit fieri ab alio quam a Papa.*
6 *Reseruatio legati de beneficio, an sit realis vel personalis.*
7 *Inferior a Papa, an possit committere potestatem recipiendi resigna-tionem beneficij.*
8 *Verba narratiua Papæ, an & quando faciant fidem.*
9 *Quid si Papa narrat reseruationes suorum prædecessorum, super qui-bus gratia fundatur.*
10 *An antē & quādo dicatur intētio Papę esse fundata super narratione.*
11 *Papa narrauit in literis, ꝙ priuauerat Titium & reseruauerat tale be-neficium, quod habebat, quod conferri mandat Seio, venit aliquis ter tius & vult probare, quod Titius nunquam tale beneficium habuit, an audiri debeat.*

CAP. VNICVM.

1 Literis. † No.differentiam, an Papa dicat,
reseruamus nobis, an dicat, sedi
apostolicæ. de hoc in gl.3. & idem Pau.nam
primo casu morte Papæ extinguitur, secun-
do non.de rescr. si gratiose.in 6.de hoc J.q.3.
a Secundo no. de verbo, censemus,[a] de quo
dic vt in glo.vlti. Opp.quod literis narratiuis
Papæ credi non debeat. de priuil.si Papa.lib.6.Sol.hæc fuit ra-
tio dubitandi,vt colligitur ex glo.1. & solue vt in gl.in ver.fun
datur.ratio autem decidendi,quare quādo fundatur intentio
Papæ super narratione creditur, est secundum Lau. quia soli
viuæ voci Papæ crederetur. de test. cum a nobis. & eius literis
b bullatis[b] est credendum.de proba.post cessionem.maxime cū
hæ literæ ad aliud non valeant, cum tamen debeant aliquid
operari,arg.ff.de leg.1.l.si quando.d.cap.si Papa. & ex hoc no.
Lau. ꝙ tantum valet vox expressa per literas,sicut oretenus
prolata.de quo per Host.de despon.impub. ad dissoluendum.
vel secundum Genz.ratio potuit esse,quia Papa non puri ho-
c minis,[c] sed Dei, quem impossibile est mentiri, vicem gerit.de
transla. quanto. & eius legatione fungi dicitur. 7.q.1.omnis.
nec non discipulorum eius.2.q.5.si quis presbyter. nam co ip-
so quod ad tantæ dignitatis apicem est promotus, sanctus re-
putatur.40.dist.non vos. vnde actus sui ex cælesti arbitrio facti
censentur.C.de sum.trini.l.1.in fi.& vtraque ratio tolerari po-
test.Secundo opp.ad idem infra de sen.excom. cle.si summus.
Sol.

ADDITIONES.

a De verbo censemus. Adde glo.in cle.1.de conces.præben.
b Literis bullatis. Adde gl.in verbo,maxime, in l.1.& ibi Cy.& Bal.C.de epis.
& cle.Bal.in l.si qua.C.eo.tit. Bal.in l.si procuratorem,ff.de procu. Io.And.
in addi. Spec.in tit.de instru edi.in §.nunc videndum, ver. sed supplemen-
tum.in addi.mag.
Vin.God. Bulla Apostolica in forma curiæ confecta præsumitur, ꝙ vera sit,
& valeat.Mar Soc.consi.12. qn̄ in præsentiarum. ver.qn̄ principium.lib.1.
c Papa non puri hominis. Adde c.vt nostrum vt eccl.benefi c.1.de homic.li.6.
tex.in cle.1.in §.ideoque. de magist. tex.in c.ad apostolica, in §.nos itaque.
de re iud.lib.6.in verbo, quod Deo, in c.serpens, de pœ.dist.1.glo.in ver-
bo,Papa.in proœmio lib 6.
Vin.God. Papa potest concedere licentiam Cardinali testandi de bonis ac-
quisitis occasione Cardinalatus, Gua.consi.41.nu.4.

Sol. non contradicit, sed concordat, & sol. vt ibi in gl. pen. Ter-
tio opp. ꝙ etiam si non fundetur intentio Papæ super narrati-
uis verbis, tamen debeat eis stari. de censi. cum olim. & ꝙ ibi
no. de instrumento faciente mentionem de finibus episcopa-
tuum, licet principaliter non cōfecto super finibus, cui tamen
statur. So. Mat. ꝙ illud procedit in probatione finium, vbi non
requiruntur arctæ probationes. de proba. cum causam. quasi
velit dicere ꝙ sufficit semiplena probatio. & colligit aliqua ge
nera semiplenæ probationis. primo per vnum testem, ff. de
do. præleg. l. Theopompus. quemad. test. aper. l. prima. §. fi. Itē
per scripturam domesticam, quæ non sola, sed cum alijs pro-
bat. C. de proba. l. instrumēta. de hoc dic, vt dixi, de fi. instr. c. 1.
Item per fugā. in Auth. de col. §. super hoc. & §. si quis autem.
de præsum. nullus. 3. q. 9. decernimus. Item si quis dicit se in vr
be cōpulsum, quia nō est verisimile, ex hoc oritur semiplena
probatio contra eū. ff. quod me. cau. l. non est. Item per famam.
C. de reb. cred. in bonæ. quod dixi de test. veniēs. 1. & quod no.
2 glo. de app. c. 1. † Quæro, an literis[a] inferiorum Papæ credatur.
a Sol. vt in glo. 2. quæ remittit. & de hoc etiam de re iudi. abbate
sanc. lib. 6. & de verb. sig. abbate. Lap. distinguit, ꝙ aut narratio
seu assertio in talibus literis fit in commodum alterius, & pro-
bat, aut in damnum, & non probat. ratio diuersitatis, quia in
primo fauor, ideo ampliandus. in secūdo odium, ideo restrin-
gendum. regula, odia. libro sexto. in præiudicium vero impe-
trantis, vel scribentis bene faciunt fidem. pro hoc quod no. de
iureiu. c. fin. lib. 6. & per eundem Lap. in repe. c. Iacobus. de si-
mo. in 4. quæst. sed quod dicit Lap. quod in commodum alte-
rius creditur, non videtur procedere, nisi in præiudicium scri
bentis, & sic potius debet fieri duplex membrum tantum ꝙ
in præiudicium scribentis, vel impetrantis statur. sed in præiu
dicium alterius non. & hoc quo ad priuatas personas, quo ad
3 alios dic vt no. in c. post cessionem. alleg. in gl. † Secundo quæ-
ro de instrumēto sententię, in quo dicitur libellum oblatum,
litem contest. & similia, an faciat fidem de illis. Sol. glo. in ver.
fundatur. remittit, dicit Pau. ꝙ facit fidem, quia tabellio non
intelligitur loqui, nisi de his, quæ eadem die & loco acta sunt
coram eo, etiam si exprimatur dies & locus, quibus singulari-
ter prædicta facta dicuntur, quia de eis instrumentum est te-
stimonium, vt no. Inno. de proba. quoniam, & de hoc ibi dixi.
4 † Tertio quæro, in eo quod hic fit differentia, prout etiam di-
xi in t. no. an Papa reseruet collationi suæ an se. ap. quia dicit,
reseruauimus collationi nostræ vel se. ap. talem prouisionem,
an obeunte Papa extinguatur reseruatio. videtur quod non,
quia ibi duæ disiunctiuæ proponuntur, quorum alterum per
se stare potest, primum secundum ordinem scripturæ recipi-
mus. ita dicimus Lau. qui subdit contrarium videtur, & nihil
alle. pro primo de ordine attendendo. de præb. super eo. lib. 6.
pro secundo, quia dispositio videtur incerta, & sic non tenere.
de elec. c. 2. lib. 6. tamen quia actus Papæ non possunt per infe-
riorem interpretari. de consit. vti. c. 1. & cap. 2. videtur dicen-
dum, quod ipse reseruans vel successor habeat eligere, an re-
seruatio sit facta sub nomine personæ, an sub nomine digni-
tatis. de alternatiua autem dic, vt dixi de rescr. inter cæteras.
5 Quarto quæro, an reseruationem[b] beneficij possit alius face-
b re quam Papa. Sol. vt in glo. in ver. reseruasse. & idem Pau. &
6 Gēze. & in gl. fi. & de hoc per Host. de app. cōstitutus. r. † Quin
to quæro, quia in gl. in ver. reseruasse. fit mentio de reseruatio-
c ne legati, an eius reseruatio[c] sit realis, an personalis. dic ꝙ expi
rat finita legatione. de offi. leg. præsenti. li. 6. ideo dicit Archi.
ibi quod est personalis. arg. 7. q. 1. petisti. 26. q. 2. non exemplo.
7 de concess. præben. constitutus. † Sexto quæro, an potestatem
recipiēdi resignationem beneficij possit alius quam Papa cō-
mittere alijs, & cum hoc potestatem conferendi. Sol. vt in glo.
in ver. commisisse. & idem Pau. Septimo quæro, de exemplis
circa tex. Sol. in eo quod dicit de reseruatione Papæ, exemplū
de c. si capitulo. de concess. præb. li. 6. in eo quod de receptione
resignationis, exemplum de offi. deleg. ex parte. 1. de præben.
dudum. lib. 6. in eo quod dicit suspendisse, exemplum de con-
cess. præb. c. fi. de do. & contu. cap. veritatis. in eo quod dicit vel
alia similia, exemplum vt in glo. in hoc verbo, vel secundum
Genz. vt quia dicit postulationem vel electionē se refutasse. de
elect. innotuit. de postu. præla. gratum. vel secundum Pau. vt
8 quia dicit se interdixisse vel deposuisse vel loca exemisse. † Octa-
uo quæro generaliter, an & quando stetur verbis narratiuis
Papæ. Solu. vt in glo. in ver. fecisse. quæ est notabilis, & in effe-
ctu vult, ꝙ aut super narratiuis non fundatur intentio Papæ.
& non probant. aut sic, & aut sunt de facto proprio &c. vt in
glo. ver. ex his. vsque ad fin. cuius membra bene probantur in
præced. parte glo. & idem Pau. in eo tamen quod glo. dicit ꝙ
statur narratiuis etiam quæ non sunt de facto Papæ, dummo-
do super eis fundetur eius intentio. Cōtrarium videtur tenere
Oldr. in consil. 368. per arg. a contrario huius literæ. sed verius
est, quod dicit glo. quę bene respondet ad hanc literam. Et pro
pleniori intellectu glo. dic, vt in seq. q. maxime quæst. 10. Et in
eo quod hic dicitur de narratiuis verbis literarum Papæ, ge-
neraliter de verbis enunciatiuis, an probent, no. de suc. ab inte.
c. si. & per Bar. plene, ff. de dona. l. ex hac. per Barto. C. de mili.
9 test. l. ex his. † Nono quæro circa hoc, quid si Papa narrat in li-
teris suis de reseruationibus suorū prædecessorum, super qui-
bus gratia fundatur. Sol. vt in extrauag. Cle. 6. prouida. vbi di-
10 citur, quod adhibetur plena fides in iudicio & extra. † Deci-
mo quæro, quando dicitur super narratione fundari intentio
Papæ. dicit Lau. ꝙ tunc quando apparet, ꝙ Papa intendit ad
hoc principaliter narrandum & insinuandum. & ideo dicit
idem Lau. & Genz. hanc cle. intelligendam de literis principa
liter confectis ad insinuandam gratiam vel intētionem, licet
principaliter ipsam gratiam non cōtineant, quod fieret si prin
cipales literæ exhiberentur. de offic. delega. cum in iure. C. de
man. Princ. l. 1. & in hoc distinguit Lau. nam quandoque Pa-
pa narrat factum suum tantum, sicut quando suam gratiam
vel intentionem in suis literis indicat, & tūc est ei credēdum,
vt hic. quandoque narrat factum alterius tantum, puta quan-
do ea, quæ sibi per partem sunt suggesta, in suis literis narrat, &
non vult sibi credi, nisi sint veritate subnixa. de fi. instr. ex lite-
ris. de priui. si Papa. in prin. lib. 6. de præbē. clem. si dignitatem.
quandoque narrat factum suum & alterius, vt quando in lite
ris ius parti reddit vel alicui in illis literis gratiam facit, & tūc
credendum est d. c. si Papa, §. 1. de renun. sanc. de verbo. sig. ab-
bate. cum simi. Lap. vero dicit posse dici, ꝙ etiam si narrat fa-
ctum alienū, super his super quibus fundatur intentio Papæ,
dummodo non de facto suorum prædecessorum, si hoc facit
proprio motu, stetur, licet posset probari contrarium: si autē
ad petitionem alterius, non stetur, nec transferatur onus pro-
bādi in aduersarium, sed probet ille pro quo est facta narratio,
ad hoc de præbē. si motu proprio. & c. seq. lib. 6. & cle. si Roma
nus. eo. tit. de sent. excom. si summus. de transa. ex literis. & qd
ibi no. in regula, non liceat actori. 3. q. in fi. lib. 6. & secundum
hoc limitandum foret, quod hic dicitur in gl. magna. tamē de
stylo curiæ est, quod literis non motu proprio concessis, post
narrationem dicitur, vt asseruit impetrans, vel vt asseritur. Et
verum est, quod impetranti incumbit onus probandi. & de
hoc dic, vt dixi de præsumpt. c. fin. & per hoc deciditur q. seq.
11 † Vndecimo quæro circa hoc, Papa narrauit in literis, quod
priuauerat Titium, & reseruauerat tale beneficium quod ha-
bebat, quod mandat conferri Seio, nunquid auditur tertius
volens probare ꝙ beneficium nō fuit Titij. Sol. fuit q. in facto.
dic ꝙ sic, & hoc aperte dicitur in glo. mag. in verbo, probatio
vero. & in hoc dicit Lau. de Pinu concordando ei, ꝙ dixi sta-
tim, ꝙ impetrans tenetur probare, quod beneficium fuerit il-
lius. & ꝙ hæc litera non probat, quod super hoc literæ Papæ fi-
dem faciat. Alij tamen in quæstione illa allegauerūt, ꝙ de sty-
lo curiæ non cōcederentur literæ, nisi fides fieret, quod benefi
cium fuisset Titij. dic vt dixi supra q. proxi. ꝙ imo conceduntur
tur cum illis verbis, vt asseruit impetrans, vel vt asseritur, &
tunc incumbit impetranti onus iustificandi suam gratiam
per prædicta.

ADDITIONES.

a An literis. Adde Ro. decis. 404. in nouissimis.
b An reseruationem. Adde tex. in c. 1. de off. deleg. lib. 6.
Vinc. God. Reseruatio iuris per copulam intelligitur de diuerso a præceden
ti, Buy. cons. 30. nu. 4. lib. 5.
c An eius reseruatio. Adde Doct. in c. præsenti, de off. leg. lib. 6. & Archid.

De testibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Hand, dictio quid importet, & qualiter stet.*
2 *Princeps, verbum qualiter potest accipi.*
3 *Principes non debent concedere priuilegia infidelibus, quæ cedant in opprobrium fidei catholicæ.*
4 *Religio, verbum quot modis sumi potest.*
5 *Authoritas superioris non excusat in delictis.*
6 *Censura ecclesiastica circa quæ consistit.*
7 *Christiani si producuntur in testes contra infideles, an possit contra eos excipi de criminibus.*
8 *Quid si infidelis testificatur pro Christiano.*
9 *Testis Iudæus an admittatur contra Iudæum, vel infidelis contra infidelem.*
10 *Iudæus si litigat contra Christianum, an iurare debeat super sacra, vel de calumnia.*
11 *Frater an possit testificari pro fratre.*
12 *Dapifer vel familiaris, an possit inter duos dominos testificari.*
13 *Testes si inter se discrepant, quid erit.*

CAP.

CAP. I.

Vm Iudæi. Summa vt in glo. 1. vel magis propriè sic. Exhortantur principes ne priuilegia concedant Iudæis vel Saracenis, ꝙ per Christianos testes conuinci non possint, & ꝙ priuilegia concessa super hoc seruari non permittant, qui-
1 bus si vtuntur, subtrahitur Christianorum commerciũ. † No.
a de dictione, haud,[a] quod secundum Pau. stat negatiuè, & coniunctim, & innuit quod super ciuilibus & criminalibus priuilegiati erant. facit ff. de verb. oblig. l. si sic stipulatus. secundum eum, sed melius probatur, ff. de reb. dub. l. si is qui ducenta, §. vtrum. nam alternatiua sequens negationem habet vim copulatiuæ, vt hic. de quo dixi de rescri. inter cæteras. potest etiã secundum Pau. dictio, haud, esse alternatiua, & innuere, ꝙ super altero tantum priuilegiati erant, & vtrunque intellectum tangit glo. 3. & qualitercunque intelligatur in hoc non refert.
2 Secundo no. ꝙ verbum, princeps,[b] aliquando sumitur genera-
b liter pro quolibet principe citra regem, sicut hic. & sumitur hic latius quam infra de bapt. cle. vnica. nam comprehendit quemlibet sub quo tanquam sub domino temporali degunt Iudæi. eo. tit. postulasti. & c. in nõnullis. idem dico J. de iureiu.
3 cle. vnica. in prin. in 1. no. † Tertio no. ꝙ principes non debent priuilegiare infideles in his, quæ sunt opprobriosa fidei. de hoc in glo. in ver. principum. in fi. & sic intelligitur secundum Steph. 25. q. 1. generale. sic & secundum Pau. non potest princeps dispensare vel aliquid concedere contra ius canonicum, sicut nec contra ius naturale, J. de re iud. clemen. pastoralis. ante fi. & dicit Stepha. quod contra iura priuilegiare nõ possunt, nisi Papa & Imperator, C. de offic. præfec. præto. l. secunda. facit, quod no. Host. de offi. & rehi. c. fi. & dicit Genz. quod in casu huius cle. priuilegium est de manibus Iudæorum vel Saracenorum eripiendum & principi remittendum, C. de paga. l. sicut. nam de iure non valet tanq̃ bono publico contrarium, C. de preci. impe. offe. nec damnosa. canonizata 25. q. 2. ad idem
4 ead. q. omnes. & C. si contra ius vel vtil. publ. omnes. † Quarto
c no. de religione Christiana. sumitur autem[c] & aliis modis religio, de quo remittit glo. in ver. religioni. sed Pau. prosequitur. nam primo sumitur prout hic. concordat. 92. dist. cap. 1. de diuor. gaudemus. de homi. pro humani. lib. 6. C. de sum. tri. l. 1. & 4. & l. si quis. aliquando sumitur magis strictè, vt cum per professionem perditur liberum arbitrium. 12. q. 1. non dicatis. de elec. si religiosus. lib 6. Aliquando pro vita honesta. de consti. ecclesia. de reb. eccl. non alien. c. fin. 16. q. 1. iuxta. 33. q. 5. quod Deo. Aliquando pro dignitate episcopali. de voto. ex multa, §. primo. Quinto no. ꝙ superior ex officio debet prohibere obseruantiam illiciti & prohibiti secundum Pau. de his quæ fi. a ma. par. cap. c. 2. de sen. excom. nouerint. de suppl. neg. præla. cle. vnica. Sexto no. casum in quo prohibetur sub pœna vsus priuilegij, non autem impetratio. de hoc in glo. in ver. vti.
5 & idem Pau. quia ius offenditur hic ex solo vsu. † Septimo no. ꝙ in delictis superioris authoritas non excusat. 11. q. 3. si dñs. de temp. ordi. dilectus, & c. ad aures. patet hic, quia non excusantur vtentes priuilegio principum, minus tamen puniendi sunt inferiores quando in delictis sequuntur errorem maiorũ
6 de transla. cap. a. ad finem. † Octauo no. de censura ecclesiastica. & dicit Mat. quod cõsistit circa spiritualem pęnam. de ver. sig. quærenti. Seueritas autem canonica consistit circa pœnã temporalem. de pœnis. in quibusdam. Sed ecclesiastica animaduersio consistit circa degradationem & curiæ sæcularis traditionem. de verb. sig. nouimus. quę no. Hostien. de homic. pro humani. li. 6. sumuntur autem hæc promiscuè vnum pro alio. pro hoc quod no. de pœn. in quibusdam. de verb. signific. quid per censuram. Oppo. ꝙ Papa non debuerit iudicare contra Iudæos vel Saracenos, qa nihil ad nos de his qui foris sunt. 2. q. 1. multi. de diuor. gaudemus. Confirma quia Papa habet curam solum populi Christiani. J. de re iud. clem. pastoralis. in prin. Sol. vt in gl. in verbo, principum. quæ dicit contraria procedere regulariter, & quod iste est casus specialis. & idem Pau. Mat. dicit ꝙ in quantum Deum offendunt, procedunt: sed in quantum offendunt hominem, procedit clem. vel secundum eum contraria possunt intelligi de directa coërtione, hoc de indirecta, pro hoc quod dicit glo. pen. & hæc vltima vera, licet etiam pręcedentes tolerari possint. Secundo opp. ad idem, quia Iudæi sunt tanquam laici sub regula laicali constituti. 11. q. 1. duo. Item post eorum ortum non recipiunt aliquid spiritualitatis exterius, puta coronam vel conuersionem religiosã, nec interius characterem baptismalem, & sic nec quo ad forũ contentiosum corpus, nec ad forum animæ eorum animæ Papæ subsunt. Sol. Genz. quod hoc facit Papa propter iniuriã & offensam quam aduersus religionem Christianam cõmittunt, quam Papa aduersus quoscũque extraneos defendit. 23. q. 4. displicet. vel ꝙ subsunt indirectè, prout dixi in præceden. contrario. vel secundum eum etiam directè, quandoque quo ad pœnam temporalem non quo ad spiritualem. de hoc 17. q. 4. constituit. 28. q. 1. sæpe. & quælibet solutio de prædictis tolerari potest. Tertio oppo. ꝙ non debuerit prohiberi priuilegiũ de quo hic, nam Iudæi contra Christianos non recipiuntur in testes. eo. tit. Iudæi. & c. licet. ergo & econuerso non debent Christiani admitti contra Iudæos, vt seruetur paritas in iudiciis. Solu. vt in gl. in ver iuri. quam singulariter no. in eo quod dicit illam regulam de paritate seruanda in iudiciis, intelligi quo ad personas actoris & rei, non autem quo ad alias. quod dic, vt in gl. & idem Pau. vel secundum Lau. contrarium procedit quo ad priuilegium, ꝙ quis impetrat ad sui instantiam, tunc enim tenetur etiam recipere contra se. ff. quod quisq. iur. in rubro. & in l. 3. ad hoc de consti. cum omnes. de præb. pro illorum. secus in priuilegio ꝙ habent Christiani, ne conuincantur per testes infideles, quia fuit cõcessum proprio motu & sic non debet contra Christianos retorqueri. similem sol. no. glo. de mutu. peti. ca. fin. in fi. quæ est notabilis pro hoc secundum Lau. & Genze. quia in Christianis cessat ratio, quæ est in infidelibus. Infideles autẽ tanq̃ in fide Christi fallarij contra Christianos non admittuntur quasi de falsitate suspecti. 2. q. 7. non putest, & c. seq. nam Deo infidelis non præsumitur esse fidelis homini. 23. q. 5. si apud. pro hoc quod no. 2. q. 7. pagani. cessante ergo ratione & c. 61. dist. §. his omnibus. Quarto oppo. in eo quod Papa exhortatur principes, potuit enim comminari, & pœnam infligere. de Iudæ. Iudæi. 2. Sol. vt in gl. in ver. exhortamur. quę stat cõtrario, dicens ꝙ hoc facit ex curialitate. idem Lau. Pau. & Genz. & dic ꝙ potius exhortatur q̃ puniat, iuxta illud Mat. 13. ne forte colligẽs zizaniam eradicet & triticum. i. ne coercendo infideles prouocet Christianos in principes. Quinto oppo. in eo quod prohibet obseruari priuilegia prius cõcessa, quia constitutio debet concernere futura non præterita. de consti. c. 2. & fi. Sol. Lau. ꝙ constitutio hic retro respicit, quia concordat iuri naturali. simile de vsu cum tu. & idem Genze. & dic naturali. i. diuino, pro hoc quod no. de consue. c. fi. Item ad contrarium dic ꝙ constitutio concernit præterita, quando de præteritis exprimit, vt hic. ratio autẽ quare hic iuste exprimit, est ea quam nunc dixi. Sexto oppo. ꝙ non debuerit Papa hortari principes, vt priuilegia per eos cõcessa facerent non seruari, cum non liceat venire contra factũ suum. de cleri. coniu. diuersis. dicit Pau. ꝙ possunt contrauenire, quia factum a iure improbatur, vt no. in d. c. diuersis. alias non liceret, quia priuilegia simpliciter data sunt perpetua. 25. q. 2. c. 1. 12. q. 2. si episcopus. de insti. cum venissent de præb. si cui. & de reg. iu. decet. li. 6. Auth. hæc constitutio, quæ de dignitatibus. in fi. col. 6. Septimo opp. quia cum hic prohibeatur tantum vsus priuilegiorũ sub pœna, vt in ver ꝙ si Iudæi. non debuit supra prohibere priuilegia concedi. Sol. Pau. quod prohibetur concessio, ne principes vel eorum officiales timentes negare promissa, obseruent ea de facto. 22. q. 4. c. 2. & eadem ratione prohibetur factio statutorum contra libertatem ecclesiæ, ne de facto ea seruent officiales. de sent. exc. nouerint. & c. graue. J. de vsur. clem. vnica.
7 † Quæro si Christiani producuntur in testes contra infideles, quod possunt, vt dixi s. in 3. contrario, an poterit excipi contra eos de criminibus. Sol. vt in glo. 4. quæ dicit ꝙ sic. & remittit. Lau. arguit pro & contra. primo, ꝙ debeant admitti, quia
d omnis legitima defensio[d] competit etiam excommunicato, & cuicunque. de excep. cum inter. In contrarium, quia frustra legis auxilium &c. de vsur. quia frustra. Solu. secundum Host. qui hoc notauit s. eo. Iudæi. si crimen quod obicitur, est vtroque testamento damnatum admittitur, & idem si nouo tantum,

ADDITIONES.

a De dictione, haud. Adde ꝙ aliquando ponitur pro coniunctiua, vt est glo. 2. in c. 1 de confess. lib. 6. quandoque ponitur restrictiue vel correctiue. Bal. in l. hoc amplius, §. fi. ff. de dam. infec. quandoque ponitur pro &, vt in l. sæpe, ff. de verb. sig. gl. in auth. sed nouo iure, C. de epis. & cle. quandoque ponitur pro non, vt in l. 1. C. quib. mu. excu. & debet scribi per h. & quando, pro vel. Archid. in c. 1. 44 dist.

Vinc. God. De ista dictione haud, vt ponatur pro non, & quando sine h. ꝙ ponatur disiunctiue, vel aduersatiue, vide Cor. in cons. 200 circa, litera a. lib. 2. & Ant sum. in tract. de eo quod interest, in 1. c. nu. 7. ꝙ habetur in li. 5. tract. fol. 178.

b Princeps. Adde in cle. 1. de iureiu. in cle. 1. de rerum permu. in c. fundamenta, de elec. lib. 6.

c Sumitur autem. Adde c. ecclesia sanctæ Mariæ, de constitu. & in c. fi. de reb. eccl non alien. c. gaudemus, de diuor. & in c. pro human, de homic. lib. 6. Doct. in rub. de regu.

Vinc. God. Benedic. in c. Raynutius. chas. 70. & 71. de testa. vbi plene de religionibus & religiosis.

d Omnis legitima defensio. Adde cle. vnicam, de homi. & diffuse per Fely. in c. intelleximus, de iud.

tantum, cum iudicentur secundum legem Romanam, & secundum eam excipere possunt, C. de Iudæ. l. Iudæi. sed si veteri lege tantum damnetur, vt comederc carnes suinas vel similes, repellentur. 28. quæst. 1. sæpe. cum seq. sed tamē in eo quod dicit de peccato secundum nouum testamentum tantum aliter dicitur in d. c. Iudæi. & Pau. hic dicit tale crimen opponi non posse per infideles in pœnam erroris sui, de quo dixi in d.
8 c. Iudæi. †Secūdo quæro, si infidelis[a] testificatur pro Christia-
a no. Sol. Pau. ꝙ testificari potest vbi non tractatur de alieno præiudicio, vt no. de pœn. distin. 1. multiplex. ad fi. alias secus. sic intelligit quod no. Spec. de teste. §. primo. ver. itē ꝙ est Iudæus.
9 †Tertio quæro, si Iudæus producitur in testem contra Iudæū, vel alius infidelis contra infidelem, an admittitur. dicit Spec. ꝙ sic, in d. ver. Item ꝙ est Iudæus. per c. 2. q. 7. si hæreticus. & c. potest. 23. q. 4. ipsa pietas. Quarto quæro, quæ est ratio quare reprobatur priuilegium, de quo hic. Sol. Lau. & Genze. quod ideo, quia cum infideles pro sola humanitate foueātur a Christianis, cum ipsi admittantur in aliquibus casibus contra Christianos. C. de hæreti. l. quoniam multi. viderentur Christiani inferiores eis, saltem secundum distinctionem auth. si hæreticus. 2. q. 7. cui videtur standum, cum sit in volumine decretorum, licet aliqui dicant non standum, cum omnes hæretici
b sint hodie excōicati. de hære. excōicamus. t. & Iudæi[b] sint in peccato mortali, & sic merito repellendi. co. tit. testimonium. pro hoc quod no. co. tit. c. 1. & ex hac ratione imparitatis, quia Iudæi non vtuntur cibis Christianorū, prohibentur Christiani eorū cibis vti. 28. q. 1. oēs, de Iudæ. & si Iudæos. in princ. Lau. & in eo qđ dicit de hæreticis indistincte repellendis, dicit verū ratione pdicta: de infidelibus aliis dic ꝙ illi non indistincte repelluntur, nec est vera rō præmissa ꝙ sint in mortali. & de
10 his dic vt dixi s. co. tit. c. 1. †Quinto quæro, si Iudæus producit
c in testē, nūquid super sacra iurabit,[c] vel si litigat cum Christiano, nūquid iurabit de calumnia. vr ꝙ nō, quia non licet ei ingredi sacra sic, nec tangere. 5. dist. ad eius. C. de Iudæ. l. Iudæi. in prin. dicit Lau. ꝙ si expedire videbitur iudici, potest compellere, vt iuret super sua lege. C. de Iudæ. l. si qua. quæ parum facit. de hoc in Spec. de iur. cal. §. restat videre. in fi. Sexto quæro, cur communicamus cum infidelibus, & non cum excommunicatis, cum vtrique sint immundi, & sic euitandi. 43. dist. in mandatis. dicit Lau. ꝙ ideo, vt lucrifaciamus Christo, & quia parum curarent si eis non communicaremus, secus de Christianis, quia ex rubore propter hoc confunduntur, vt no. glo.
11 11. q. 3. ad mensam †Septimo quæro, nunquid frater pro fra-
d tre[d] possit testificari. Sol. Mat. quærit de hoc, & de pluribus similibus sequētibus, quæ nō sunt hic necessaria. de hoc in Spe.
12 co. tit. §. primo. ver. sed nunquid. †Octauo quærit idem Mat. de dapifero. i. familiari, an possit inter duos dominos testificari. de hoc quando & quomodo admittantur testes de familia.
13 co. tit. in literis. †Nono quærit, si testes discrepant inter se. de hoc co. tit. in nostra. & dicit Mat. notandum ꝙ testes in causa criminali debent de gradu concordare si interrogentur. 35. q. 6. de parentela. dicit etiam quod testem, quem semel approbaui, reprobare non possum. de hoc de excep. cum venerabi-
14 lis. †Decimo quæro, si testis dixit vnum verum, & aliud falsum, an possum pro parte approbare, & pro parte reprobare, & an si reprobatur in vno articulo, per hoc reprobetur in omnibus. de primo dic ꝙ si pro me recipio, teneor & contra me. co. tit. præsentium. & quod ibi no. de censi. cum olim. de secundo dic, ꝙ vnō dicto testis reprobato reprobantur omnia, quia
15 conuincitur periurus. ꝙ dixi de hæret. fraternitatis. †Vndeci-
e cimo quærit an testis[e] teneatur respondere, an sit infamis, criminosus, vel odiosus. de hoc co. tit. cum causam.

ADDITIONES

a Si infidelis. Adde tex. in c. 1. de testi. & in c. Iudæi, & in c. vniuersis, de testib. in c. placuit, 4. q. 3. Spec. tit. de test. in §. 1. ver. item ꝙ Iudæus. Alex. de Imo. cons. 70. in 1. vol.

b Vin. God. Iudæi tolerantur ab ecclesia non autem hæretici, & ratio est, quia fides Iudæorum habet primordium veritatis, Fely. in c. consuluit, in 2. no. de iud. an autem possint intrare scholas Christianorum, Deci. in c. consuluit, el 3. col. 1. de app.

c Nunquid super sacra iurabit. Adde Io. de Imo. hic in ista clem. circa prin. Ant. de But. in procœmio.

d Nunquid frater pro fratre. Adde Do. Ant. in c. literis, de testi. Idem Ant. in c. literas, de proba. & diffuse per Alber. in tract. de test. in 4. col. ver. si autem causa.

e An testis. Adde Bal. in l. si duo patroni, in §. idem, ff. de iureiur. Doct. in c. 1. in ver. sine confessione, de excep.
Vinc. God. Testis an possit interrogari de turpitudine sua. Barto. in l. 3. post princ. ff. de testib. & alibi per eum, & Alex. in l. 2. col. 1. ff. de iurisd. om. iud.

SVMMARIVM.

1 *Rite, verbum quid importet.*
2 *Publicatio an impediat testium receptionem.*
3 *Testes an admitti debeant super articulis contrariis.*
4 *Testium receptio quando dicatur rite facta.*
5 *Quid si post receptos testes, & publicatos per lapsum triēnij instantia perit, an in alia instantia poterunt recipi testes.*
6 *Testes si deposuerunt super aliquo incluso in articulis, an pars impeditur post publicationem producere super hoc testes.*
7 *Testes an poterunt produci in causa appellationis, si nulli sunt producti in causa principali.*
8 *Quid si pars renunciauit productioni testium, tamen nullos testes produxit.*
9 *Testes ijdem ab eodem, an sæpe possint produci ante publicationem.*
10 *Testes si sint publicati & attestationes perduntur, an iterum poterunt recipi testes.*
11 *Testis si primo vnum dicit in suo testimonio, postea aliud in secundo, cui stabitur.*
12 *Subornatio testium quare magis timetur post publicationem quā ante.*
13 *Testes an post publicationem poterunt produci saltem per restitutionem in integrum.*
14 *An autem & quando liceat post receptos testes alios recipi.*

CAP. II.

Testibus. Primo dictum, secundo ratio: ibi,
1 cum non minus. †No. de verbo, ri-
a te.[a] quod exponit Genz. 1. solēniter, quia hoc verbum iuris solennitatem denotat. ff. de bo. poss. cōtra tabu. l. non putauit. §. non quæuis. de inoff. testa. l. secunda. p hoc de sum. Trin. c. 1. vers. vna. vbi distinguitur inter rite & recte. Secundo no. de articulis exhibendis in litibus. de hoc J. de
b ver. sig. sæpe. Tertio no. de dictione, cum,[b] quę ponitur hic pro quia. de hoc in glo. pen. Quarto no. de subornatione vitanda in litibus, & dicit Lau. & Genze. subornatio est de aliquo falso exprimēdo, vel vero tacendo in testimonio testi per aliquem facta informatio. 3. q. 9. pura. ad hoc de accu. qualiter. & dicitur subornare quasi subtus in aures aliquod malum ornare &
2 sub colore ponere. in Auth. eo. §. quia vero. col. 7. †Oppo. quod publicatio nō impediat testium receptionem, nisi attestationes sint recte publicatæ. potuerūt enim publicari parte inscia, vel inuita, & contradicente ex causa rationali, quo casu non præiudicat publicatio. eo. tit. cōstitutis. 2. quod ibi no. in gl. vlt. Sol. vt in gl. in ver. publicatis. quæ stat contrario, & repetit ver. rite. pro hac repetitione est, quia qualitas præcedens adiecta alicui rei intelligitur repetita in eadem oratione quo ad res alias. ff. de fun. instruc. l. Seiæ. §. Caio. de verb. oblig. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. & ibi per Bart. & de leg. 3. in repetendis. de app. c. secundo requiris. & cum hac gl. concordat Pau. quia secundum cum alias posset iudex per factum suum parere præiudicium partibus, quod esse non debet. & de hoc in Spe. de test. §. satis vtiliter. ver. quid sit publicare. Sed Genze. hoc latius prosequens contrarium, tenet primo pro gl. tamen inducit hunc tex. a contrario. Item quia testes non rite recepti non valent, & non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. regula non præstat. lib. 6. sed hoc non obstante distinguit quod aut attestationes sunt publicatæ ad producentis instantiam, & tunc via sit præclusa sibi producendi alios ob periculum subornationis, vt hic. aut aliter, & tunc secus per iura in contrarium inducta, & per ea quæ no. eo. titu. cum clamor. Ioan. de Lign. tenet primum, quia hæc clem. omnino requirit, quod sint testes rite publicati, & secundum eum non obstat timor subornationis, non enim potest præsumi, quod animo subornandi producat, ex quo productio non tenet, alias nihil operaretur hic verbum, rite. Ad no. in cap. cum clamor. respondet quod loquuntur quando testes sunt rite publicati, sed obscure dixerunt. vnde iterato repetuntur, vt se declarent. vel secundum eum potest dici quod quando receptio vel publicatio est facta non rite, iterato producentur, non vt iterato examinentur, sed tantum supplebitur id, quod non rite factum est. de sacra. non ite. c. 1. & c. presbyter, quod est pulchrum dictum. & pro hoc inducit Bertran. dicentem, quod si excommunicatus producitur in testem nō petito per partem ꝙ absoluatur sicut absolui debuit. s. c. veniens. 2. post publicationem absoluetur, & iterato producetur. intelligit tamen Bertran. hoc verum, quando producens ignorauit de excommunicatione, quia tunc ignorantia excusat. de his dic, vt no. in d. c.

ADDITIONES.

a De verbo rite. Adde in c. neque, 1. & ibi Archi. Io. And. in c. 1. de sum. tri. in ver. ritè, gl. in l. 3. de lib. & posthu. & in l. lecta, ff. si cer. pet.
Vin. God. Rite. De hoc verbo late Alex. in l. 2. ff. de inoffi. test. & in l. iustè, ff. de acqui. poss.

b De dictione, cum. Adde in l. si quis arbitratu, ff. de verb. oblig. Doct. in l. 1. & 2. C. de verb. obl. Raph. Cu. cons. 56. incr Petrus hæres.
Vinc. God. Vide Bart. in l. 1. C. quib. cau. ces. long. temp. præscr. ꝙ ponitur pro quando & quia. & Ias. in cons. 102. nu. 3. lib. 2.

in d c.constitutis alleg.in gl.vbi concluditur φ si parte sciente
& contradicente fit publicatio,admittitur productio, si pars
non didicit testificata. secus si consensit publicationi vel ta-
cuit.de hoc in Spec.co tit §.vlt.ver.antepen.de teste.§.satis v ti-
liter.ver.quid si publicatæ. & secundum hæc dic,φ dictũ Gēz.
procedit quando pars, quæ vult producere, didicit testificata,
quia tunc non admittitur quamuis publicatio fuerit non ritè
facta. nam etiam non facta publicatione non admitteretur,
ex quo percunctata est testificata.in Auth.co.§.quia vero.colla.
7 quod dico J.q.14.dictum autem Io.de Lig. procedit quãdo
nondum didicit. & hoc vult hic Io.de Fan. qui refert Ioan.de
Lig.legendo c.constitutis.distinxisse. φ aliquando fit publica-
tio attestationum solum verbalis, vt quia iudex pronunciat φ
habeantur pro publicatis. & procedit opi. quod admittatur
receptio si publicatio non fuit ritè facta. Aliquando publica-
tio fuit non simpliciter verbalis, sed facta cum publicatione
recitando dicta testium, & talis impedit productionem vlte-
riorem,iste tamen vltimus modus nunq̃ seruatur in facto,sed
est de se verus,& patet ex prædictis. Secundo oppo. φ etiam si
publicatio fit ritè facta, non indistinctè impediatur vlterior
productio,nisi pars didicerit testificata, cessat enim periculũ
subornationis.Sol.Lau.stat contrario, & idem Genze. quia si
adhuc ostenderentur attestationes clausæ, adhuc admitterẽt
productio,vt no.in Spec.co.tit.§.satis.ver.quid si publicatæ.Cõ
tra tamen est, quia ex quo partibus non contradicentibus fa-
cta est publicatio, hæc interlocutoria trãsit in rem iudicatam,
de testib.significauerunt. & tacite videtur partes renunciasse
productioni.co.titu.fraternitatis. & c.de testibus.in fi.quod est
verius. Sed iudex posset interlocutoriam prædictam reuoca-
re,de app.cum cessante. Et eoipso reuocat si producẽtem ad-
mittit,pars tamen aduersa posset appellare. Tertio oppo. ad
a idem de d.cap.fraternitatis. vbi post publicatas attestationes[a]
admittuntur testes.Sol.hic prohibetur super eisdem capitulis,
ibi permittitur super nouis. & hoc vult glo. hic in verbo, eis-
dem. quæ autem dicantur noua, glo. remittit ad no.in dicto
c fraternitatis. & ibi dixi quod noua sunt ea, quæ nunquam
fuerunt producta in illa forma. ad hoc de Iudæis. consuluit.
& c.Iudæi. vt si ago ex mutuo & publicatis attestationib. vo-
lo probare quod confessus fuisti mutuum,audiar,quia hoc est
nouum,& pertinet ad causam. quod declara, vt dixi in d c.fra
3 ternitatis,in 1.q. † Opp. quarto φ super capitulis contrarijs ad
mittantur testes.co.tit.ex tenore.Sol.vt in gl.& in ver.directo.
vsque ibi,super directa.& cõiunge finem gl cum dicit directo
contraria esse,quãdo de eisdem personis & actibus, & de eodẽ
instanti temporis contrariæ formantur,vt in exemplis in glo.
positis & idem Pau.dicens φ super indirecta contrarietate ad-
mittuntur testes post publicationem,dum tamen prius certũ
eatum non fuerit id, super quo fit ex forma articulorum. &
vult Pau.se referre ad vnum dictum Inn.in d.c.ex tenore.cum
dicit illud c.intelligendum, quando miles non capitulauerat
de loco vel tempore,sed testes sui hoc dixerant: si autem capi
tulasset post publicationem,non admitteretur mulier ad pro-
bandum absentiam a loco contractus tempore iam dicto in
capitulis. imputetur enim sibi, quia non probauit ante publi-
cationem, cum potuerit instrui per capitula. & hunc intelle-
ctum approbat Io.An.in addi.Spe.co.tit.§ sæpe testes. in prin.
& ver porro. & vt dixi in d c.ex tenore. secundum hunc intel-
lectum destruitur communis modus intelligendi, quem oẽs
sequuntur. nam secundum hoc non probat illud c. quod su-
per indirecta contrarietate testes admittantur, sed solum φ
possum post publicationem, super non capitulatis specifice
probare falsitatem testium. tamen postea defendendo intel-
lectum prædictum, & hanc cle. dixi ibi φ directa contrarietas
est ea, quæ præcise opponitur capitulis, siue immediate, siue
per quoddam medium, φ necessario infertur attentis solis ca
pitulis. Indirecta est autem ea, quæ non infertur contra ca-
pitulum expresse. Exemplum primi. capitulasti quod mutua-
ueras,post publicationem capitulo, quod non mutuasti. hæc
est directa contrarietas,& immediata. si autem capitulasti φ
mutuaueras tali die, & tali loco, & post publicationem capi-
tulo,φ illo die fui longe absens a loco cõtractus, ita quod non
potuissem ibi esse. hæc est contrarietas directa per quoddam
medium.f.quia idem corpus non potest eodem die esse in di-
uersis locis. Exemplum secundi, capitulasti quod mutuaue-
ras centum, testes probauerunt, φ tali die & tali loco mutua-
ueras. post publicationem volo probare, φ ea die fui absens
longe a loco contractus. hoc non directè resistit capitulo, sed
solum indirectè, quatenus testes restrinxerunt capitulum ad
certum diem & locum, quod plenius prosequere, vt dico in
d c.ex tenore.vbi pono & alium modum intelligendi, tamen
modus præmissus est verus declaratione prædicta. Quinto op.
quod etiam super directo contrarijs post publicationem ad-
mittantur testes,vt si capitulatur φ corrupti falsa dixerunt. de
proba.licet.Sol.vt in ea.gl.ibi,super directa. vsque ibi,essent au
tem. quæ stat contrario.& idem Pau.ego vero in d.c.fraterni-
tatis.in vlt.q. & in d.c.licet. in princ. in 3.q.intelligo,quod po-
test probari falsitas,cum corruptione,duntamen indirectè se-
cundum formam d.c.ex tenore. sed non directè, vt ibi decla-
ro. Sexto oppo.ad idem de c. series. eo.titu. vbi super directo
contrarijs admittuntur testes. Sol. secundũ Hosti.ibi, & alios,
speciale in causa matrimonij. vel dic vt ibi dixi, φ non fit ibi
mentio de publicatis,sed tamen,quia satis colligitur ibi,quod
ibi intelligitur post factam publicationem. præcedens sol. cõ-
munior est,quod dic vt ibi dixi. prosequitur autem Lau. hic
dicens idem in quocunque alio simili in quo res iudicata nõ
obstat, quia etiam post publicationem audietur exceptio. qđ
tenet Hostien.in d.c.series. & enumerat Lau. aliquos alios ca-
sus speciales, in quibus post publicationem auditur exceptio,
de quibus dixi in d.c.fraternitatis.in vlt. q. Septimo opp. in eo
quod permittit eosdem testes super nouis capitulis post publi
cationem produci, quia qui semel deposuit contra me, am-
plius nõ admittetur.4 q.3.in criminali. de accu. meminimus.
& c.cum P. ff.de testi.l.producit.dicit Mat. quod contraria lo-
quuntur in causa criminali,hæc in ciuili. de hoc in d. c.frater-
nitatis. vbi reprobata hac solutione datur alia verior,quod se-
mel productus,qui dixit falsum, non potest produci cõtra eũ-
dem,nec contra alium tanq̃ periurus. sed si non dixit falsum,
aut fuit compulsus,& admittitur secundo;aut se obtulit,& nõ
admittetur,nec secundo, nec primo tanquam suspectos; nec
refert inter causam ciuilem & criminalem,nisi quod aliquali
ter facilius repellitur in criminali. Octauo opp. ad idem de eo,
quod no. Host.in d.c.fraternitatis. Sol. vt in glo.in ver.alios.&
idẽ Pau.reprobatur enim Hosti.in hoc vt dicit glo.& secundũ
Pau.contra eum facit quod no.co.tit.cum causam. in vlt gl.&
idem Hosti.fatetur φ communiter tenetur cõtrarium.Nono
oppo.ad principalem decisionem huius cle.de multis casibus
qui no. in d. c.fraternitatis. in quibus post publicationem ad-
mittitur receptio.Sol.vt in gl.in ver.producere. quæ dicit hoc
regulare.& idem Pau.& casus excepti no.etiam in Spec.de te-
ste.§.satis vtiliter.ver.nec etiam.& ver.seq. Decimo opp.quod
in causa appellationis indistinctè sint recipiendi testes, etiam
super eisdem capitulis,C.de temp.app.per hanc. Sol. vt in glo.
antepe.& Pet.& idem Pau.generaliter autem quando & quo-
modo admittatur exceptio post publicationem.dic vt 3̄.q.13.
Quæro de ratione decidendi quare eodem modo timetur su-
bornatio in causa appellationis,sicut in principali. dicit Lau.
quod ideo,quia causa appellationis vna & eadem est cũ prin-
cipali,licet instantia eas diuersificet, C.ne liceat in vna & ead.
cau.ter. prouo. in rub. & nigro. de app.sua. ¶ Secundo quæro,
quando dicitur receptio testium rite facta.dicit Pau.quod tri-
bus respectibus.f.respectu modi,respectu recipientium, & reci-
pientis. Primum patet.co.titu. c.2.vbi de hoc. & c.fraternita-
tis.in fi.& c.nuper.de hoc in Spec.de testi. §.nunc tractemus.&
duo.§.seq.de secundo.eod.titu.c.2. vbi de hoc in hoc, glo.2. &
c.de cætero.& in Spec.de testi.§.1. de tertio,vt li.non contesta.
accedens.de iud at si clerici.& facit quod no.eod tit cum cau-
sam.in h gl.vlt.hoc etiam sentit gl.in ver.rite.vsque ibi, idem
si.de receptione non rite facta. alia exempla vltra posita hic
in glo.ponit Pau.vt quia parte non citata, vel iuramento non
præstito,vel de persona inhabili puta impuberi. Tertio quæ-
ro circa dicta in proxi q. si receptio est facta non rite,nõ tamẽ
sic quod sit nulla ipso iure, an poterunt iterum testes recipi.
dicit Pau.φ non. imputet enim pars sibi,quæ non excipit. de
proba.licet. oportet ergo φ non sit rite facta, ita φ sit nulla, &
4 tunc possunt iterato testes recipi. †Quarto quæro,si post rece-
ptos testes, & publicatos perit instantia lapsu triennij, per l.
properandum.C.de iud.an in alia instantia poterunt testes re-
cipi. dic φ quæstio non procedit de iure canonico secundum
quod perit instantia lapsu triennij.de iud.venerabilis. sed præ-
supposito quod procederet, quidam dicunt iterato posse re-
cipi testes,quod communiter tenent scribentes, vt no. in cap.
fraternitatis. quod probat Steph. quia licet pereat instantia,
non tamen pereunt confessiones & attestationes, vt probatur
in d.l properandum.& no.Inno.de test.causam.sed pro prima
op.facit, quia licet non pereant attestationes,perit tamen pu-
blicatio,cum pereant omnia, quæ sunt de solennitate iudicij.

Ad

A D D I T I O.

a Publicatas attestationes. Adde c.series.eo tit.& c.innotuit de proba.
Vinc.God. Testes post publicatum processum attestationum, non possunt
regulariter produci super eisdem,vel directo contrarijs articulis. Alex.cons.
58.lib.2. & cons.112.eo.lib. & cons.65. lib.4. & ibi in addi. quando autem
possint recipi.Cor.cons.173.visa litera h.li.4.& cons.174. in causa. litera d.
lib.3.& Fel in c.vltra.de testib.

Ad quod dic quod, quia subest metus subornationis in alia
instantia, sicut in prima vt probatur hic: ideo verius est quod
dicit Steph. & idem dic si alio mō periisset instantia, vt quia fa
cta fuit absolutio ab instantia propter ineptam actionem. de
iudi. examinata. quia licet non tenuerit instantia, tamen quo
ad ea quę legitime facta sunt, tenet & sic si publicatio testium
6 solenniter facta est, non poterūt vlterius recipi. † Quinto quę-
ro, si testes deposuerunt super aliquo non incluso in articulis.
dic ꝙ non impedietur pars post publicationem, super hoc ꝓ-
ducere testes, quod dic vt in glo. in versiculo, ritè. ibi, idem si.
& idem Pau. & ratio, quia non est quid imputetur parti quæ
prius non potuit instrui, argum. de accusa. inquisitionis. §. 1. &
pone exemplum, vt quia testes inducti super venditione de-
posuerunt, etiam super conditione venditioni inserta, de qua
nihil dictum erat in capitulis; publicatis attestationibus, pote
7 rit pars probate quod nulla fuit apposita conditio. † Sexto q̄-
ro, si nulli sunt testes producti in causa principali, an super ap
pellatione produci poterunt. dicit Lau. quod sic. quod proba-
tur in tex. in principio ibi, testibus rite receptis. a contrario. &
8 ratio, quia cessat periculum subornationis. † Septimo quæro,
a si pars renunciauit [a] productioni testium nullis tamen testib.
productis. Sol. Lau. quod aut renunciauit generaliter, & tunc
in causa appellationis producere poterit, quia renunciatio
concernit instantiam causæ principalis tantum, cum sit actus
iudicialis in illa factus, pro hoc quod not. in l. properandum,
C. de iud. & quod dixi supra quæstione proxima, quia acta or
dinaria pereunt finita instantia, sed decisoria non. ff. iudi. sol.
l. cum apud. aut expresse renunciauit testibus & omnib. pro-
bationibus iuris & facti in causa illa producendis, & tunc ac-
quiritur parti aduersæ ius, ita quod nec etiam in alia instātia
possunt produci: nam licet instantia pereat processus partialis
non perijt. de restit. spolia. Pisanis. & arg. supra. de elect. clem.
constitutionem, §. insuper. vbi processus partialis non perit, li
cet instantia iudicii pereat. argumē. supra eodem. de testi. ibi,
vel renunciatum testibus. & hoc verum nisi renuncians se re-
strinxisset ad certos articulos, quia tunc in aliis non noceret,
vel specialiter in causa principali, quia tunc in causa appella-
tionis non impediretur, sup. eo. cum venisset. & hoc ibi no. In-
9 no. & idem hic Genz. & dixi in d. cum venisset. † Octauo quę-
ro, nunquid ijdem testes ab eodem ante publicationem sæpe
induci possunt. videtur quod sic sup. eod. constitutus. 2. in fine.
vbi hoc no. in gl. fin. & c. cum causam. Solu. Spec. eo. tit. §. satis.
ver. sed nunquid. & Mat. hic dicunt quod nunquam jidem te
stes possunt produci sæpius, nisi ex causis no. in dicto versi. sed
nunquid. vt quia non fuit de omnibus recordatus. in authen.
eo. §. quia vero. vel non plene examinatus. sup. eo. per tuas. &
10 c. cum clamor. † Nono quæro, si testibus publicatis perduntur
attestationes. dicit Matt. quod iterum possunt testes produci.
de hoc in Spec. in d. § satis. versi. sed quid. contra tamen est, qa
potest esse metus subornationis, vt quia pars bene recordatur
eius quod non bene pro se probauerant testes, tamen si sunt
ita perditę quod constat eas rehabere non posse, vt quia incen
dio consumptę, verius puto primū, quia est perinde ac si nun
quam fuissent. quærit etiam Mart. de duabus aliis quęstionib.
non pertinentibus ad hanc clem. tamen ne desint eius verba
expedio in duabus seq. quęst. Decimo quæro, si aliquis intra
b terminum [b] petit examinari testes, tamen non deposuerunt.
Sol. Mat. quod imputabitur parti, si nō fecit eos cogi quātum
in se fuit, si autem stetisset per iudicem, parti non imputabi-
tur, vt no. Spec. eod. tit. §. qualiter. versi. quid si quis. vbi dicit ꝙ
iudex tenetur de suo resarcire, ff. de magist. conue. l. 1. de dam
11 no infecto, l. 4. §. penul. † Vndecimo quęro, si testis vnum di-
c cit in primo testimonio, & contrarium dicit in secundo. Sol.
Mat. quod stabitur primo, vt not. supra eod. tit. c. veniens. & c.
cum causam. de hoc in Spe. de test. §. primo, ver. quid si idem
testis. & dic quod si nondum lata erat sententia, vt quia per
vtranque partem in eadem causa fuit productus, neutri dicto
stabitur, quia infertur periurium quod repellit a testimonio.
de testibus testimonium. quamuis enim iam reddiderit testi
monium, tamen ex quo non est approbatum, videtur de se-
12 quenti periurio opponi posse. † Duodecimo quæro, quare
magis timetur subornatio post publicationem attestationū
quam prius. Solu. Pau. quia post publicationem video in quo
testis deficit. vnde potero subornare alium vt illud suppleat,
ꝙ sic non potest fieri in prima examinatione. nam per inter-
rogatoria circunstantiarum poterit deprehendi, si testis erit
subornatus, quod post publicationem fieri non posset, cum
iam sint publicata interrogatoria. Item post publicationem
facilius inducitur pars tanquam prouocata ad subornādum
quam ante, videns quod non probauit quod sperabat. ad hoc
ff. de bon. lib. qui cum maior. §. si libertus. fuit ēt hoc inductū
vt productioni ponatur meta, & sic finis litibus. facit eo. tit. li-
13 cet. 3. † Decimotertio quęro. an saltem per restitutionem in
integrum possunt produci testes post publicationem. videtur
ꝙ non, quia non potest dici ecclesia vel minor, vel alius pe-
tēs restitui, grauatus, quia non recipiuntur testes, cum hoc iu-
re prohibeatur. eo. ti. fraternitatis. & hoc in similibus, & non
dr̄ lęsus qui iure communi est vsus. C. de resti. in integ. non vr̄.
Lau. tenet contrarium, quia restitutio datur ecclesiis læsis. de
resti. in integ. c. i. & c. auditis. Ex hoc infertur ꝙ non æquiparā-
tur restitutio & appellatio quo ad hoc, qa in appellatione pro-
duci non possunt, vt hic. differunt etiā in aliis, vt no. de in inte
gr. resti. ex literis. C. de preci. impe. off. auth. quæ supplicatio.
& idem Genz. primum ꝙ ad hoc non concedatur restitutio,
tenui in d. c. fraternitatis. & ad c. auditis. dic ꝙ non probat, nisi
quod post conclusionem conceditur restitutio ad probandū,
14 ꝙ debet intelligi salua dispositione d. ca. fraternitatis. † Deci-
moquarto quęro generaliter, an & quando post receptos te-
stes liceat alios recipi. Sol. Lau. distinguit & adhuc plenius, &
dic, aut quærimus inter diuersas personas, aut inter easdem.
primo casu sicut rei iudicatę exceptio non obstat. C. res inter
alios acta. in rubro & nigro. de re iudi. cū super. & c. pe ita nec
receptio testium. eod. tit. veniens. 2. Secundo casu aut variatus
est modus agendi, aut non. si sic, receptio alia fieri non potest,
sicut inter diuersas personas. d. c. veniens. si non, aut nondum
sunt attestationes publicatæ, aut sic. primo casu regulariter fie
ri potest productio. eo. tit. fraternitatis. & hic a contrario. Fal-
lit si pars percunctata fuisset dicta testium, quia tunc subesset
metus subornationis: ideo non admitteretur. in auth. de testi.
§. quia vero. col. 7. eo. tit. const. 2. in ver. didicerint. Secundo ca
su aut in eadem instantia, aut in diuersa, si in eadem, regulari-
ter non admittitur alia productio, vt hic. & hoc super eisdem
articulis vel directo contrariis vel inclusis, sed super nouis de
pendentibus a primis. i. pertinentibus ad causam, sicut hic, &
in c. fraternitatis. ꝙ declata vt ibi dixi. fallit si attestationes es-
sent omnino amissæ, quia tunc poterunt produci antiqui &
noui testes, secundum Lau. pro hoc de proba. c. fi. & quod su-
pra. dixi q. 9. Si in diuersa instantia, aut in causa appellationis,
aut in principali. primo casu idem quod in eadem instantia,
vt hic. & ratio est propter maximam affinitatem quam habet
instantia causę ap. cum principali. & quia subest eadem ratio
scilicet metus subornationis. secundo casu exemplum, vt quia
periit instantia, ita quod opus fuit noua, & aut periit, quia lis
non fuit contestata in prima, aut ex alia causa. primo casu se-
cundum Lau. indistincte debent admitti testes de nouo, tam
recepti quam alii. de elec. dudum. 2. quod non multum facit
nisi in hoc quod talis receptio tanquam non rite facta non te
net, & sic est locus receptioni. arg. a contrariis huius cle. Si ve-
ro periit ex alia cā vt per lapsum triennii secundum leges. C. de
iudi. l. properandum. vel quia iudex venit contra formam re-
scri. de resti. spolia. c. fi. dicit Lau. ꝙ est in voluntate aduersarii,
an iterum producantur si viuunt, an stetur productis, sup. eo.
cum causam. & c. pręsentata. dic verius quod receptio valida
non tollitur per peremptionem instantiæ postea secutam. eo.
tit. in c. causam. cum ibi no. per Inn. ideo non erit locus alteri
productioni, sicut in causa appellationis, quia subest metus
subornationis. Ad c. cum causam. dic quod loquitur quando
attestationes non erant ritè receptæ. ad c. pręsentata. dic quod
loquitur in casu speciali quando receptæ sunt coram arbitro.
& rationem ibi dixi.

ADDITIONES.

a Si pars renunciauit. Adde Bal in l. 2. in apostil. ff de testi. Bal. & Ang. in auth. iubemus, C. de iud & ibi allegat c. fraternitatis, de testi.
Vin. God. Adde quod renuncians uni iuri non excluditur ab alio iure sibi ad eandem rem competenti, Ruy. consi. 141. nu. 3. 7. & 9. lib. 4.

b Si aliquis intra terminum. Adde l. locum, in §. hoc interdictum, ff. de tabul. exhi. in l. fi quando, C. de test. in l. 1. in §. 1. ff. eo. tit.

c Si testis vnum dicit. Adde c. solicitudinem, de app. in l. fi. & in l. qui varia, ff. eo. tit.
Vin. God. Quando testis possit reduci ad concordiam, Dec consi. 417. nume. 17. lib. 3.

De iureiurando. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Princeps, nomen est generale & comprehēdit imperatorem & etiam inferiores tam clericos quam laicos.*
2 *Imperator debet esse catholicus.*
3 *Officium nullum debet committi non catholico.*
4 *Christus est caput ecclesiæ.*
5 *Imperium Romanum fuit translatum de Gręcis in Germanos.*
6 *Imperatorem eligunt certi principes nominati.*

7 *Corona imperij qualis sit.*
8 *Imperator vngitur sacro oleo.*
9 *Imperator an in sacra vnctione sua suscipiat aliquem ordinem.*
10 *Antiqui. s est obseruanda.*
11 *Imperator an assumatur ad apicem celsitudinis.*
12 *Electores imperij si sint negligentes in eligendo imperatorem, quis potest eos monere.*

CAP. VNICVM.

ROmani. Diuide vt in gl. 1. & lege per partes,
licet contineat vnum factum. & s'm
Pau. h. d. Iuramenta quę Romanę ecclesiæ prēstāt
Romani principes fidelitatis existunt. vel secundū
Genz. Imperator adstrictus est ad fidelitatis iuramentum prę
standum ecclesię. vtraque summatio hic colligitur, sed prima
1 verior in ver. cęterum. † No. ꝙ verbum princeps, est generale,
& comprehendit imperatorem, vt hic in prin. & etiam inferiores
clericos, vel laicos, vt inf. ī hac particula ibi, certos prin
cipes. comprehendit etiam papam. de hoc inf. de bap. cle. prę-
2 senti. in gl. in ver. regum. † Secundo no. ꝙ imperator debet es-
se catholicus, vt hic, in prin. in ver. fidei possessores. & non dr̄
simpliciter fidei, sed orthodoxæ. i. catholicæ seu Christianæ.
Genze. vel expone, vt in c. damnamus. alleg. in gl. & ꝙ non de-
beat nisi catholico tradi regimen imperii, probatur de ele. ve-
nerabilem. ibi, sacrilegium. & ibi, Henticum. & ibi, paganum.
a & hoc hodie. i. post aduentum Christi. [a] 23. q. 4. si ecclesia. in
3 auth. iusiur. quod præsta. ab his. col. 2. vbi etiam inferius † offi
cium non debet committi nō catholico. ad idem. 17. q. 4. con
stituit. C. de sum. tri. l. 1. C. de hęre. per totum. & dua. rub. se. C.
de iudæis. l. vlt. de offi. pręfec. pręt. Afri. l. 1. in auth. de eccl. tit.
4 in prin. col. 9. Pau. & Genze. † Tertio no. ꝙ ecclesiæ [b] caput, est
b Christus. de hoc in gl. 5. ad hoc extrauag. Bonifa. 8. vnam san-
ctam. in prin. 24. q. 1. adnotauit. sua namque passione nos rede
mit. de conse. dist. 2. iteratur. Item secundum Pau. Christus est
c sponsus ecclesiæ. [c] 61. di. c. sponsus. & ecclesia sponsa. 97. di. c. 1.
24. q. 1. loquitur. & ideo secundum Genze. ecclesia dicitur es-
se sine macula & sine ruga. 21. dist. quamuis. quod declara vt
no. de ele. fundamenta. in princ. lib. 6. & non potest esse nulla.
29. q. 1. pudenda. Quarto no. ꝙ imperator approbationē perso
næ ad imperium recipit a papa. & secundum Lau. approba-
tio fit examinando. d. c. venerabilem, vbi etiam ponūtur hæc
quę hic de vnctione, consecratione, & coronatione. & not. se-
cundum Pau. ꝙ dicit approbationem, & non dicit cōfirma-
tionem, quia confirmatione non videtur indigere, sed appro-
batione, vnctione, consecratione, & coronatione. licet glo. vi-
deatur aliter sentire. 93. dist. legimus. vbi dicit cum ex electio-
ne verum imperatorem antequam confirmetur, quod non
est verum, cum ex electione habeat imperium. inf. ea. cle. ver.
postquam. vbi de hoc in gl. istud. Quinto no. differentiam in-
ter apes & apex. quod dic vt in gl. ver. apicem. & simile verbū
secundum Genze. 40. di. non vos. sup. in prooemio lib. 6. versi.
5 nos. de concess. pręben. c. fin. eo. lib. † Sexto no. de translatione
imperij a Gręcis in Germanos. de qua de ele. venerabilem. &
fuit facta in persona Caroli anno Domini. 350. vt dicit Lau.
sed dic vt ibi dixi. fuit enim anno 1253. vt in Spe. hystoria. lib.
24. c. 61. & sic no. secundum Mat. ꝙ apud Teuthonicos est re-
gnum mundi & regnum Romanæ ecclesi. de conse. dist. 5. in
6 die. † Septimo no. ꝙ ius eligendi imperatorem spectat ad cer
tos principes, qui sunt Maguntinus, Coloniensis, Treuerensis
archiepiscopi, Comes Rheni, dux Saxonię, Marchio Brande-
burgensis, dux Boemię, qui nunc est rex. & secundum quos-
dam non est necessarius quando cæteri discordant. nec istud
habuit ab antiquo, sed de facto hoc hodie tenet secundum
7 Host. in d. c. venerabilem. & Lau. hic. † Octauo no. de corona
imperii. & secundum Pau. corona quandoque datur in signū
victorię & magni muneris temporalis. 1. di. ius militare. quan
doque spiritualis, & nō datur nisi probatis. de renun. nisi. ver.
sciens. & interdum est signum regni spiritualis. & hanc defe-
runt clerici. 12. q. 1. duo interdum temporalis. & de hac hic, &
8 inf. ea. cle. ver. porro. in gl. 1. † Nono not. ꝙ imperator vngitur
sacro oleo. de sacra vnc. c. vnico. & per manus Cardinalis Ho-
sti. qui super hoc est priuilegiatus, vt no. Host. in d. c. venerabi-
9 lem. † Decimo no. ꝙ imperator consecratur. & intelligunt ali
qui ꝙ in consecratione suscipit ordinem quod non est verū.
de hoc 63. di. Valentinianus, ff. de rer. diui. l. sacra. & in Spec.
eo. tit. 2. §. nunc autem ostendum. ver. 39. & ideo consecratio
quo ad hoc sumitur improprie. quod etiam not. in d. c. vene-
10 rabilem. † Vndecimo not. attendendam antiquitatem. quod
dic vt in gl. in verbo, antiquę. quod est verum secundum Pau.
nisi ex causa aliquid nouum inducatur, vel error in antiquo
deprehendatur, vel ex euidenti vtilitate reformetur. 9. distin.
neque. 63. dist. §. verum. de sacra vnc. c. vnico. ver. pen. Duode-
cimo no. pro renouatione facienda in ver. renouante. & secū-
dum Genz. fit ne per lapsum temporis aliqua dubitatio oria-
tur. C. de præscr. 30. vel 40. an. l. cum notissimi, §. si quis, de prę
ca. c. 1. vbi de hoc per Host. Opp. in eo quod dicit quod eccle-
się caput est Christus, quia alibi dicatur quod viri caput est
Christus, caput Christi Deus. de sacra vnctio. c. vnico. ver. hoc
vnguentum. 33. q. 5. cum caput. Sol. per hoc non tollitur quin
& ecclesiæ caput sit Christus. pro hoc quod dixi in tertio no.
Secundo opp. quod papa nō sit vicarius Christi, sed Petri. 63.
dist. ego Ludouicus Sol. vt in gl. in ver. vicarium. & idem Pau.
& Genze. dicens quod non puri hominis, sed Dei vices gere-
re comprobatur. de transla. quanto. & eius legatione fungi. 19.
di. omnes. Tertio opp. in eo quod gl. exponendo ver. apicem.
dicit quod reperitur hęc apes apis, cum debeat potius secun-
dum Hug. & Pau. dicere hæc apis. Solu. potest etiam dici hęc
apes secūdum Catholicon. ab a quod est sine, & pennis. nam
sine pennis & pedibus nascitur. Ponitur etiam apex pro lite-
ra quæ in frontispitiis murorum inscribitur. Item pro aliis qui
buscunque literis. Mat. 5. Lucę. 6. 63. dist. lectis. 97. dist. nobilis-
11 simus. † Quarto opp. quod imperator non assumatur [d] ad api
d cem celsitudinis, sed papa qui habet plenitudinem potesta-
tis, de vsu pal. ad honorem. de maio. & obed. solitę. Solu. vt in
ead. glo. in versi. apicem. in fine. cum dicit quod summitas de
qua hic, scilicet imperatoris concernit temporalia. & idem
Pau. secundum quem ad apicem spiritualium assumitur pa-
pa. 40. dist. non vos. quod latius prosequitur Lau. dicēs quod
imperator excedit in temporalibus de iure omnes alios. d. ca.
solitæ, C. de summa trin. l. 1. quod dicit verum de his qui sunt
de imperio, quia secus de aliis, inf. de re iudic. clem. pastoralis,
§. denique. & sic nedum de facto, vt denotat ca. per venerabi-
e lem. imo & de iure rex Franciæ [e] & quidam alii ipsum in su-
periorem minime recognoscunt. maxime cum Carolus ma-
gnus, in cuius persona fuit translatum imperium in Germa-
nos, non videatur verisimiliter suū temporale patrimonium
quod erat regni Franciæ velle alicui subiecisse & in quasi pos
sessione diuturna non interrupta libertatis est rex Francię, li-
cet Ioan. 10. di. quoniam. contrarium teneat, quem secūdum
Lau. forsan fauor patriæ loco carnis & sanguinis sibi reuela-
uit. argum. vt li. non contesta. accedens. 2. de præben. grauis. in
princip. dic quod nisi diceremus quod talem libertatem præ-
scripsissent dicti reges passiue subiiciendo se papæ immedia-
te etiam in temporalibus, non procederet præscriptio contra
obedientiam. de præscrip. cum non liceat. nec procedit quod
dicit Lau. quod Carolus magnus noluit subiicere suum pa-
trimonium. nam regna nō sunt patrimonium. pro hoc quod
no. de voto. licet. Item iam erat subiectū imperatori qui prius
erat Græcus a quo non potuit Carolus eximere. saluantur er-
go tales subtractiones ab imperio intelligendo quod ecclesia
Romana pręscripserit actiue vt sibi subsint immediate. d. ca.
12 per venerabilem. † Quęro si principes ad quos [f] spectat impe-
f ratorem eligere, sint negligentes. Solu. non potest proprie dici
negligentia ex quo non est eis tempus statutum. de concessi.
præb. ex parte. sed posset papa eos monere vt intra certum ter
minum eligerent, & tunc eis non eligētibus ad eum deuolue
tur. d. c. per venerabilem. vbi de hoc. & simile no. in d. c. ex par
te. & de elec. cum ecclesia.

ADDITIONES.

a Post aduentum Christi. Adde auth. iusiuran. quod præsta. ab his, colum. 2. & hoc officium non debet tradi non catholico, vt in c. constituit, 27. quæst. 4. & in l. 1. C. de summa tri. & C. de hære. per totum cum duabus rubricis sequ. in l. vlt. C. de iud. in l. 1. ff. de offi præfec. prætо. Afri. in auth. de eccl. tit. in princip.
Vin. God. Ratio est, quia imperium & ecclesia Romana, fraternizant. Fel. in c. cum non liceat, col. vlt. de præscr.
b Quod ecclesiæ. Adde Th. in 3. parte. q. 8. art. 1.
c Sponsus ecclesiæ. Adde c. omnibus, 34. q. 4. & c. lector, ea. cau. & q. & in cap. sponsus, 46. dist.
d Quod imperator non assumatur. Adde cle. pastoralis, in §. denique, de re iud. Doct. in c. solitæ, de ma. & obe. Doc. in l. 1. C. de sum. tri.
Vin. God. Imperator an sicut papa concurrat cum omnibus superiorib. Cur. in consi. 1. nu. 17. & an possit auferre sine causa rem acquisitam ex præscriptione, ibidem nu. 20.
e Rex Franciæ. Adde Bertachinum in trac. de gabel. in 1. parte, & in 2. col. versi. reges omnes.
Vin God. Vide Fel. in c. quod non liceat, col. fi. de præscr.
f Si principes ad quos. Adde glo. in verbo, illi autem, in cap. ad apostolicæ, de sent. & re iud. libro sexto. Innoc. in cap. cum M. de consti. Doct. in c. venerabilem, de elect. Bal. in l. fi. C. de quadri. præscrip. Fride. in tract. permutationum. quæst. 19.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Papa vocat Reges filios.*
2 *Papa vocat Cardinales fratres.*
3 *Pax quando est reformanda debet amicus de amico familiariter & secretè conqueri de ipso vel de eius superiore.*
4 *Tabellio debet esse rogatus.*
5 *Simulatio debet reprobari.*
6 *Periurus an sit indistinctè infamis.*
7 *Imperator Henricus, an licite potuit venire contra iuramenta si erant præstita contra iura imperij.*
8 *Et an saltem licuit imperatori negare quæ iurauerat si erant contra iura imperij.*

Dudum. No. de dictione quondam, quæ remouet de præsenti & ponit de præterito, vt hic, & ff.
de postu. l. cui. §. affinitates. tamen de sui natura denotat tria
tempora, præteritum, præsens, & futurum. sicut olim, & du-
dum. de quo dixi de offi. dele. cum olim. Secundo no. ꝙ impe
rator ante coronationem dicitur rex, vt hic in gl. 1. & expone
literam ibi, imperatorem tempore mortis, & ibi, Regem tem
pore discordiæ. Lau. Tertio no. ꝙ Rex Sicilię subest Romanę
ecclesiæ, nam & Sicilia est de patrimonio ecclesiæ. de quo in
1 gl. 2. & pro hoc. 93. dist. valde. in fin. 10. q. 3. relatum. † Quarto
no. ꝙ papa vocat reges filios. de cri. fal. quā graui. Quinto not.
vnde dicatur discordia, vt in glo. 3. & dicit Lau. ꝙ hęc fuit ini-
tium depositionis Frid. de re iud. ad apostolicæ. lib. 6. quod ēt
timendum fuisset de isto Henrico si vixisset. Sexto no. pro ce-
leritate, de hoc de elc. c. fi. lib. 6. & no. celeriter obuiandum di-
scordiis. melius est enim ante tempus occurrere & c. de homi
2 ci. suscepimus. † Septimo no. ꝙ papa loquendo de Cardinali-
bus omnes vocat fratres. ibi, ex fratrib. nostris. & de off. lega. c.
1. lib. 6. vbi gl. in ver. fratribus, & dicit Pau. ꝙ ibi hi fuerunt in
casu isto. dominus Nico. de Prato. & Hosti. & dominus Sabi.
qui erat legatus, & dominus Lucas de Flisco. & secundum
Lau. illuc accesserant principaliter pro concordando Henri-
co. & huius Henrici gesta eleganter scripsit Albertinus Mus
satus hystoricus & Poeta Patauinus. Octauo no. quod nomi-
ne vrbis, intelligitur Roma. de hoc 10 gl. in verbo, vrbis. Nono
no. ꝙ in rescriptis attenditur tempus datę. patet in eo quod pa
pa scribendo vocat eum Regem, ibi, inter reges. qui tamen
tempore susceptarum literarum erat imperator, vt ibi, ad im
perium iam promoti. & secundum Pau. tempore datæ non
erat coronatus, vel papa ignorabat eum coronatum. Ad pri-
mum de rescr. cam te, de hoc sup. in proœ. huius compi. ver.
vniuersitati. vbi dixi in 1. q. & pluri. seq. Decimo not. quod re-
ges subiecti ecclesiæ Romanę debent esse eius defensores 22.
q. 5. de forma. & maxime imperator qui est aduocatus & de-
fensor ecclesiæ. de elec. venerabilem. ver. obiectioni. in fi. Vn-
decimo no. quod moleste ferunt aliqui audire veritatem, sic
enim moleste tulit Hēricus ibi, quasi molestè. sic & impij mo
leste ferunt correctionem, iuxta illud, Corripe insipiētem, &
odit te. arg. 5. q. 6. c. 1. cum seq. iustus vero econtra irascitur pec
catis, non tamen odit peccatorem, prout homo est. 7. q. 1. §. cū
3 vero. † Duodecimo no. ꝙ ad pacem pertinet vt familiariter,
& secretè amicus conqueratur amico de ipso vel de eius su-
periore vt hic, ibi, nec secrete. vt pacis qualitas exigebat. sunt
enim ad talia vocandi hi qui salutem discordanoum zelātur
& pacem. de re iudi. ad apostolicæ. lib. 6. & frequenter in secre-
to in talibus liberius exprimitur mentis conceptus quam in
publico. ar. de elec. quia propter. de testib. venerabili. C. de te-
sta. nullum. 2. q. 1. si peccauerit. alibi præsumitur contra occul
tè facientes. 19. dist. Anastasius. vt eccl. benefi. c. vnico. ff. de ri-
tu nup. palam. & qui malè agit & c. de offi. deleg. consuluit. an
autem grauius peccet qui peccat occultè quam qui manife-
ste. no. 81. dist. clericus. 32. q. 4. nemo. de cele. miss. de homine. &
dicit Laud. quod quanto Henricus coram maiori multitudi-
ne respondit, & sic maius scandalum suscitauit magis pecca-
uit & fuit magis puniendus potissime habito respectu ad al-
4 tum statum in quo erat. 40. di. homo Christianus. † Decimo-
tertio no. ꝙ tabellio debet esse rogatus. de hoc in gl. in ver. re-
quisitis. quam no. pro hoc in anth. de tabel. §. 1. coll. 4. dicunt
autem aliqui vt refert Lau. quod semper præsumitur roga-
tus. de quo io Spec. de instru. edi. §. iostrumentum. quod non
procedit nisi apponat in subscriptione aliqua verba ex quibus
hoc inferatur, vt quia dicit, publicaui, vel quid simile. quod di
xi de fide instr. c. 1. & 2. & dicit Host. in summa de fide instr. §.
quibus. ver. & hi qui. quod si tabellio requisitus non confece-
rit instrumentum, periurus est, quia iurauit facere cum requi
reretur, & debet priuari officio. quod no. dicit aūt Pau. quod
etiam sine instrumento credi debuisset relationi Henrici. ar.
de proba. cle. literas. sed hoc facit ad memoriam successorum
& aliorum. quod vltimum dicit etiam gl. in ver. instrumen-
ta. sed primum non procedit, quia cle. literas. loquitur de papa
& non generaliter de principe aliquid asserente ex officio. hic
autem Henricus hoc dicit vt priuatus & tanquam pars, cui
non creditur in prçiudiciū aduersarii. arg. de proba. c. 1. quia in
5 talibus princeps tractatur tanquam priuatus, vt ibi. † Deci-
moquarto not. ꝙ reprobatur simulatio, ibi, simulans. & hoc,
quia erat io malum. ad idem, quod met. cau. c. 1. quædam ta-
men dissimulare possumus. 22. q. 2. vtile. ff. de noua. l. dolo. in
fi. dumtamen absit dolus & mendacium. 22. q. 2. ne qs. Quæ-
ro in eo quod imperator respondit se nunquam iurasse, ne-
que scire quod antecessores iurassent ecclesię, an ex hoc sit p-
iurus. Sol. quo ad prædecessores potuit excusari propter igno-
rantiam probabilem. reg. cum quis in ius. lib. 6. quo ad se nō,
quia non est tolerabilis ignorantia in facto proprio. de rescri.
ab excommunicato. & dicit Lau. ꝙ peccauit in duob. primo,
quia venit contra iuramenta licita causa fidelitatis præstita,
quibus non obediuit. secundo quia scienter falsum iurauit
vel asseruit, cum ioter simplicem fidem & c. 22. q. 5. iuramen-
ti. duobus enim istis modis directe quis deierat, nec admitte-
retur amodo in testem, de testi. testimonium. & hoc siue iu-
rauerit de præsenti, siue de prçterito, siue de futuro, quia sem
per est infamis secundum canones. 6. q. 1. infames. dicit enim
Lau. quod duplex est iuramentum, vnum assertorium quod
fit de re prçterita vel præsenti, quia potest asserere qui est cer-
tus, & hoc iurare. 1. Deo teste asserere. 22. q. 1. in sum. & de hoc
dicit hic intelligi. Aliud promissorium, quod fit de re futura
de qua nemo tenetur iurare. de iureiur. quemadmodum. &
primum assertorium habet multas species, quia quandoque
dicitur de calumnia, quandoque de veritate dicenda. Itē de
malitia. de iura. calum. in appellationib. lib. 6. Item aliud neces
sarium quod cogente iudice quis præstat siue in testimonio
ferendo, siue in veritate, alias quomodolibet reuelanda. de te
sti. testimonium. Aliud voluntarium quod voluntarie quis
subit, vt quando pars defert parti, vel sibi imponit. de iureiu. c.
fin. lib. 6. de promissorio dicit quod est quadruplex, quoddam
præstatur licite & super re licita, sicut fecerat hic Henricus iu
ramentum fidelitatis. 22. q. vlt. de forma. Quoddam prçstatur
licite, idest sine metu & violentia, sed super re illicita. sup. eo.
cum quidam. Quoddam præstatur illicite, sed super re licita,
sicut si per metum iurat quis dare ea quę non sunt magni dā-
ni. sup. eod. si vero. Quoddam illicite super re illicita, vt si per
metum iurat dare vsuram vel rē ecclesiasticam, vel alias non
6 suam. sup. eo. c. 2. † Opp. ad id quod nunc dixi periurum indi-
stincte esse infamem, quod imo non sit infamis, sed tantum
teneatur crimine stellionatus. ff. de cri. stel. l. vltim. & quale sit
hoc crimen, not. in d. c. testimonium. dicit Lau legistas distin
guere quod si iuramentum est de prçterito, vel præsenti, pro-
cedit contrarium. si autem de futuro, tunc periurus fit infa-
mis, si pactum interuenerit inter partes, C. de transac. l. si quis
maior. sed si pactum non interuenit, sed iuramentum solum,
contrafaciens non est infamis. C. de reb. cred. l. iurisiurādi. ha-
bet enim solum Deum vltorem. C. de reb. cre. l. 2. ego vero in
distincte dixi in d. ca. testimonium. periurum esse infamem si
violat iuramentum licitum, per id quod no. de iureiu quere
lam. in gl. 2. & de fideiuss. peruenit. in gl. vlt. & ad contraria re-
7 sponde vt dixi in d. c. testimonium. † Secundo quæro, nūquid
Henrico licuit venire contra iuramenta si erant præstita con
tra iura imperij. Sol. non sic erat hic, sed prçsupposito ꝙ sic es
set, dicit Lau. ꝙ proprio motu non liceat cōtrauenire, sed de
licentia superioris sic. de elec. venerabilem. & hoc regulariter
fallit, quando iuramenti obseruantia vergeret in dispendium
animę. sup. eo. cum quidam. secundo quando vergit in detri-
mentum omnium rerum vel maioris partis. 22. q. 3. §. fi. quia
sine talib. non posset ducere vitam temporalem, vt ibi. quod
procedit quando si seruaretur, posset timeri de salute corpo-
rali, vt ibi dicitur. tertio si tendit in deteriorem exitum. 21. q.
4. si aliquid. quarto si sit præstitum de re tertii, vt per prælatū.
de reb. ecc. sup. eo. ca. 2. de elec. nosti. maxime si sit præstitum
contra iuramentum primum per eum factum de non alie. re.
ecc. quinto si sit præstitum ꝯ ius publicum authoritate & vti
litate. de fo. compet. si diligenti. sexto si est prçstitum contra
primum licitum. sup. eo. intellecto. & c. tua. septimo quando
ius conditionis appositæ hoc sustineret. sup. eo. quemadmo-
dū. de sponsa. sicut ex literis. Item qñ vrgēs summa necessitas
hoc inducit & superioris licentia haberi non potest. ar. de ob-
ser. ieiu. consilium. concludit Lau. ꝙ cum aliquis de istis casi-
bus non excuset imperatorem, directè vr̄ incurrisse periuriū.
non. n. habebat ipse iudicare de iuramento suo, sed superior,
vt dicit c. venerabilē. & probatur supra eo. 4. no. & vr̄ casus de
maio. & obe. dilecti. vbi iurans ꝯ iura suæ ecclesię requirit in

8 contraueniendo licentiam papę. † Tertio quæro, circa hoc,
an saltem licuit Imperatori negare hæc quę iurauerat, pręsup
posito quod essent contra iura imperij. dicit Laud. quod sibi
non licuit pro conseruandis iuribus imperii mentiendo ne-
gare iuramenta a se præstita, cum etiam non liceat pro vita al
terius conseruanda mentiri. 22.q.2.ne quis arbitretur. de vsur.
super eo. & quod ibi nn. ex hoc & ex dictis in duabus pręced.
q. concludit Lau. ex quo non erat hic casus in quo liceret ve-
nire contra iuramentum, nec potuit excusari imperator tan-
quam immemor, sequitur quod incurrit sine omni excusa-
tione periurium.

SVMMARIVM.

1 *Delicta publica debent publicè puniri.*
2 *Nuncij solennes sunt mittendi in magnis negocijs.*
3 *Mandatum probatur per literas mandantis.*
4 *Procurator debet habere speciale mandatum ad iurandum.*
5 *Procurator iurat in animam domini.*
6 *Diadema quid est, vide. & quid corona.*
7 *Archiepiscopi an licitè vocentur principes.*
8 *Cognitus non examinatur necessario.*
9 *Confirmatio est iuris quæsiti corroboratiua declaratio.*
10 *Papa consecrat imperatorem, & inungit, & coronat suis manibus.*
11 *Imperator præstat iuramentum ante altare sancti Petri vt super altari.*
12 *Iuramenti forma quod præstant principes seculares, ibi habetur.*
13 *Electio principum imperij, an faciat tantum futurum imperatorem, an vero imperatorem.*
14 *Iuramentum quid est.*
15 *Iurans pro alio qualiter obligatur in anima sua.*
16 *Sacramentum quare fuit institutum.*
17 *Papa an possit remittere sacramentum præstitum sibi per imperatorem.*
18 *Debitor iurauit soluere certam summam pecuniæ creditori in certo termino, si creditor dedit ulteriorem dilationem, an debitor sit periurus non soluendo in primo termino iurato.*
19 *Debitor si pignorauit rē sub pacto quod si non soluat in termino liceat creditori rem vendere, & si non vendidit in termino, debitor autem offert debitum, an creditor possit vltra vendere.*

Nos itaque. No. prouidendum in futurum. de hoc in gl. 2. & pro hoc 23. dist. ca. 1. & dicit
Lau. si nō potest prouideri de iure, occurrendum est de facto,
vim vi repellendo. de resti. spol. olim. 1. de homi. significasti. &
quod ibi no. fiat tamen secundum eum cum protestatione &
cautela ne resistens videatur possidere cum scandalo & de fa-
cto. 7.q.1. pontifices. de pręscr. nihil. Secundo no. de dictione,
a admodum,[a] de qua in gl. 3. † Tertio no. ꝙ ea quę publicè de-
1 linquuntur, publicè puniri debent. sic enim prouidit papa per
hanc publicam constitutionem contra publica delicta Henri
ci. de pę. c. 1. & 2. q. 1. si peccauerit. de conse. dist. 2. ego Beren-
garius. Quarto no. ꝙ dicitur breuiter fieri quamuis multa di-
cantur, dummodo breuiter, vt hic in versi. breuiter. sic etiam
& alias multi dicuntur pauci habito respectu ad plures. C. de
2 bo. vac. lib. 10. l. 3. cum ibi no. de cle. excom. latores. † Quinto
no. ꝙ in magnis negociis mittendi sunt solennes nuncii. nam
secundum Lau. etiam si sufficientia literarum seu mandati
deficeret, eorum veritas & solennitas totum defectum maxi
me in honorem mittentis suppleret. ar. 92. di. nobilissimus. &
refert Lau. ꝙ pręsens fuit in palatio papę tempore expositio-
nis literarum mandati istius traditi, in quibus secūdum eum
erat talis clausula, dantes nihilominus eisdem procuratorib.
& eorum cuilibet præsentibus literis in mādatis vt defectum
supplere valeant, & huic procuratorio addere quicquid quo
ad pręsens negocium expediendum substantię vel solennita-
tis posset esse necessarium vel vtile per occupationem vel a-
lias omissum, & sic vti quo ad addita ac si fuissent procurato-
3 rio apposita per nosipsos, quę est valde copiosa clausula. † Sex
to not. ꝙ per literas mandantis probatur mandatum, ibi per
suas patentes literas, ꝙ no. Inn. de proba. quoniam contra. &
de hoc sup. de procu. cle. 1. vbi dixi in 1. no. & no. ex ver. paten
tes. ꝙ debent esse patentes. tamen puto quod sufficerent clau
sę directę iudici cum sigillo mittentis, cum agatur de ipsius
4 pręiudicio tantum. † Septimo not. quod procurator ad iuran-
b dum[b] debet habere ad hoc speciale mandatum: ibi, & specia-
le. alias iurare non potest. ff. de iureiu. l. iusiurandum. 2. §. fi. &
c de iur. calum. c. fi. lib. 6. Octano no. de reuerentia filiali.[c] 2.q.7.
quæritur. Nono no. de effectu ꝑ quem solet postulans aliquid
ab alio ostendere se ad illum gerere. de hoc in glo. in ver. dice
bat. & secundum Lau. talem effectum habent aliqui prelati
dum nondum sunt promoti. sed plerūque sub agni specie ge-
runt lupum. quod apparet cito post suam promotionē, quia
conuertuntur in leones. ad hoc de hære. vt officium. §. si vero.
lib. 6. & fiunt ventosi, vt no. 7.q.1. §. hinc etiam. & ex pinguedi
ne incrassati memoriam pristini status perdunt. 15. dist. c. fin.
12.q.2. aurum. Intrant enim tales vt vulpes, regnāt vt leones,
& vt frequentius moriuntur vt canes. arg. 7.q.1. Nouatianus.
5 vbi de similibus dicitur. † Decimo not. ꝙ procurator iurat in
animam domini. de hoc in gl. in ver. animam. vt no. 63. dist. ti
bi domino. 100. di. optatum. sed œconomus siue syndicus in
animam propriam. de iura. calum. in pertractandis. & dicit
Mat. ꝙ forma primi iuramēti est, ego iuro in animam domi-
ni mei ꝙ ipse hoc seruabit. sic Deus ipsum adiuuet, nec ꝑ hoc
promittit factum alienum, sed factum domini qui videtur
per se hoc promittere, quia qui per alium facit &c. de reg. iur.
qui per alium. & si contingat dominum reuocasse mādatum
ante iuramentum præstitum, dic de hoc vt no. in d. c. tibi. Vn
decimo not. in eo quod dicit cuiuslibet alterius generis iura-
d mentum. de multiplici genere[d] iuramenti. de quo per Hosti.
6 in sum. de iureiu. §. quot sunt species. † Duodecimo not. quid
est diadema & corona. de quo in glo. in ver. diadema. & in ea
ibi, preciosis. 96. dist. Constantinus. ver. decernimus. alias est c.
secundum Pau. ponuntur gemmæ, vt sui claritate in ornamē
ti compositione iungantur. de pę. dist. a. principum. ver. fora-
mina. & cum sint pretiosiores auro, eis accedit aurum, non e-
conuerso, vt ibi no. Decimotertio not. ꝙ in electione necessa-
rium est decretum, in ver. decreto. tamen dic vt de ele. inno-
tuit. vbi concluditur quod non est de substantia. ad hoc 61. di.
episcopus. & formam decreti ponit Spe. de elec. §. 1. versi. cele-
7 brata igitur. & seq. † Decimoquarto no. archiepiscopos voca-
ri principes, vt hic in ver. principum. ꝙ etiam no. sup. ea. cle. in
prin. in 1. no. & secundum Lau. hoc fit propter temporalitatē
quam earum ecclesię obtinent. simile de elec. cum inter vni-
uersas. sicut imperatores pontifices vocantur. 10. dist. de capi-
tulis. Decimoquinto no. modum expediendi electiones post-
quam præsentata sunt superioribus. s. habita fides de electo,
& de electione. & no. ꝙ papa hic non citauit, cū tamen in ele-
ctionib. inferiorum permittatur citatio. de elec. c. vlt. li. 6. Deci
mosexto no. casum in quo examinatus fuit absens: ibi, absen-
tia. in quo secundum Genze. Papa fecit gratiam. regulariter
enim præsentia requiritur in talib. de elec. postquam. lib. 6. 13.
dist. episcopus. Decimoseptimo no. de probitate consideran-
da in electo. & dicit Pau. quod probitas consistit circa mode-
stiam & bonos mores. concordat de sup. neg. pręla. grandi. lib.
8 6. † Decimooctauo no. ꝙ notus[e] non necessario examinatur.
de hoc in gl. in verbo, aliqualem. sed si nō est omnino notus,
sed aliqualiter, examinatur, sed facilius quam incognitus. ex
hoc arguit Genze. ꝙ cum baccalariis notis in scientia & mo-
rib. facilius pertrāsiri debet in priuata examinatione per iu-
ra quæ allegat gl. prædicta. & 35.q.9. veniam. & dicit Lau. ꝙ
habebat papa notitiam de Henrico, quia fuerat in curia, vt di
cit gl. in ver. notitiam. ex h. d. notitiam curię esse quasi schola-
sticam. de qua de ele. innotuit. dicit ēt ꝙ papa fuit magis cu-
rialis versus Henricum quam hi qui postquam sunt ditati, di-
cunt his qui fuerunt noti in scholis, non noui vos. ꝙ no. gl. 1.
q. 1. prophetauit. Decimonono not. de nominatione. in versi.
nominauimus. & de hoc de postu. bonę. 1. vbi dixi de elec. cū.
9 & c. quod sicut. in prin. † Vicesimo no. ꝙ cōfirmatio est quasi
iuris acquisiti de ele. corroboratiua declaratio, vt hic in versi.
declarauimus. nam per electionem sm̄ Lau. etiam ad eccle-
siasticum beneficium ius plenum acquiritur ex electione ca-
nonica, sed exercitium non habet ante confirmationem, per
cōfirmationem tamen nō ius nouum, sed tm̄ exercitium ac-
quiritur. 63. di. quanto. vbi de hoc in gl. & in eo quod papa de-
clarauit eū Regē Romanorū. dicit Pau. ꝙ Romani virtutibus
promeruerūt imperiū. 28.q.1. §. ex his. & dicūtur liberi. 10. di. si
in adiutoriū. & ciuitas Romana ꝓprie est papę, nō imperato-
10 ris. 63. di. 24.q. vl. Ligiē. † Vicesimoprimo no. ꝙ papa suis manib.
cōsecrat imperatorē & inūgit, & ei corouā imponit: ibi, ꝑ ma
nus

ADDITIONES.

a De dictione admodum. Adde Docto. in c. quanto, de mag. & in cle. 1. de magist. gl. in l. 1 in prin. C. ne lice. poten.

b Procurator ad iurandum. Adde gl. & Doc. in l. 1. C. de procu.
Vin. God. Procurator ad iurandum, cum speciali mandato constitutus potest iurare. Bar. in l. quoties, la 1. §. fi. ff. de noxa. & in l. qui bona, qui alieno, ff. de dam. infec. vide Cor. consi. 86. contra litera a. & b. lib. 2.

c De reuerentia filiali. Adde in c. si ecclesia. 23.q.4.
Vin. God. Vide de hac filiali reuerentia, Alex. in l. 1. §. 1. ff qua. re. ac. non dat.

d De multip. genere. Adde gl. ff de iureiu. super rub.

e Quod notus. Adde tex. iuncta gl. vnica in c. nullus. 24. dist. Abb. in c. constitutis. in 5. no. de app. Abb. in c. fraternitati. in 1. col. de cle. non resi.
Vinc. God. De materia vide Ale in l. hac consultissima, §. si quis. C. de testib. & per Fel. in c. cum causam, col. 16. de testib.

nus nostras, quod intelligitur si est presens Romæ ,alias hoc
sit per manus legatorum papæ, vt hic factum fuit. & no. ꝙ sen
tentia papę qua pronunciauerat per manus suas hoc fieri dē-
re, intelligitur adimpleta si fit per alium nomine papæ. quod
procedit, quia non fuit quid prẹiudiciale, alias cum verba per
manus nostras, denotent papatu personaliter facturum , non
sufficeret adimpleri per alium int. de vi. & ho. cler. cle. 1. vbi
gl. sing. & in ver. publicè. Vicesimosecundo no. ꝙ iuramētum
pręstatur per alium habentem speciale mandatum, & sup. di-
xi in 7. no. ꝙ probatur etiam hic ibi, a pręfatis nunciis. sic etiā
potest iuramentū pro alio recipi, sicut legati papę receperunt
ab Henrico nomine papę, pro hoc de maior. eam te. de præse.
si diligenti . Vicesimotertio not. pro generali allegatione ibi,
in decretis. de for. compet. cle. vnica. in prin. vbi dixi in 2. not.
& de elec. cle. constitutionem, in prin. vbi dixi. & in 1. no. & in
1. & 2. contrario. & de coha. cle. vestra . Vicesimoquarto not.
a de libro pontificali [a] approbaro. de hoc in gl. in ver. pontifica-
li. Vicesimoquinto no. pro excusatione dicentium plura ver-
ba idem importantia: ibi, promitto, spōdeo, polliceor, quæ vi
dentur idem sonare. pro hoc inf. versi. cæterum. ibi, quantum
ad effectum, mentem & virtutem. de quo ibi in gl. in ver. vir-
11 tutem. † Vicesimosexto no. ꝙ iuramentum imperatoris [b] pię
b statur coram altari sancti Petri. ibi, coram Beato Petro : imo
& super altare. ad hoc de ele. significasti. in fi. dicit tamen Lau.
ꝙ licet super altare sancti Petri consecretur, & coronetur, & iu
ret, non est enim hoc de substantia quin possent hęc alibi fie-
ri, sed sunt decēti modi. arg. de resti. spol. c. fi. & ex hoc not. ꝙ
archiepiscopus extra suam ecclesiam cathedralem non debet
suos episcopos cōsecrare, cuius contrarium dicitur. 51. dist. ca.
fi. vers. quia est ibi faciendum vbi Metropolitanus elegerit, vt
ibi . & dic ꝙ argumentum præmissum nō procedit, quia de
metropolitano non est expressum vbi consecret suos episco-
pos, sed potius relinquitur eius arbitrio. d. c. fi. Vicesimosepti-
mo no. ibi, annuente domino. pro inuocando diuino adiuto-
rio. nam sine Dei gratia nihil boni potest euenire. 23. q. 4. §. nō
12 ergo. † Vicesimooctauo not. de forma iuramenti principum
secularium a ver. Henricus. vsque ad §. cæterum. sed de forma
iuramenti episcoporum. supra eo. tit. ego N. de forma Abba-
tum. de simo. ne Dei. de forma beneficiarorum. de iureiu. nul
lus. de forma nō beneficiatorum. de maio. & obe. cum in ec-
clesiis. & de non suspectis nō cogendis iurare. de maio. & obe.
legebatur. de forma vasallorum. 22. q. 5. de forma. Opp. in eo
quod papa pronunciauit in futurum consecrationem & c. per
c se fieri debere, cum tamen tractus futuri temporis [c] non spe-
ctet ad iudicem, ff. de vsur. l. 1. in fi. de iud. non quemadmodū.
dic ꝙ quandoque spectat. de procu. auditis. & ibi per Inn. & di
stinguit Lau. ꝙ aut obligatio est omnino futura, sicut vsuræ,
quę non debentur nisi post quatuor menses, qui dantur con-
demnatis in personali, & tunc ante lapsum quatuor mēsium
non potest fieri condemnatio . d. l. i. aut obligatio est de præ-
senti, & aut est pura , aut conditionalis . si pura, aut est dilata
& nō extēsiua, vt quia debetur in diem, vt in isto festo paschæ
sine extensione. s. quia semel soluendo nō plus extenditur pe-
titio nec solutio, & tunc non spectat ad iudicem: imo punire-
tur qui hoc peteret. de plus pet. c. vnico. aut est dilata & etiam
extensiua, sicut in annuis pensionibus quæ reiterantur annua
tim, & in expensis quæ multiplicantur secundum continua-
tionem morę contumacię & malitiæ, & tunc potest fieri con
demnatio in futurum. sic intelligitur de off. deleg. quærenti.
ff. si serui uen. l. harum. & l. egi. si conditionalis vt pœnalis se-
quens ex principali & contumacia rei, tunc potest etiam fieri
in futurum. de testa Raynaldus. versi. demum . ff. ad l. Aquil.
in l. 1. quando quis semel iura alterius vsurpauit vel impedi-
uit, potest enim peti ab eo vt de eo quod cōmisit satisfaciat,
& de cętero similia non attentet . de sepul. in nostra. vbi hoc
no. Host. & in hoc vltimo dic ꝙ per vti possidetis petitur pro-
hiberi molestatio pręsens & futura. de proba. licet. vbi de hoc,
13 & de hoc etiam dic vt dixi in d. c. in nostra. in 4. cōtrario. † Se-
cundo opp. in eo quod Henricus post electionem ante coro-
nationem dicit se futurum imperatorem, cum tamē electio
principum faciat imperatorem, vt no. gl. 93. dist. legimus Sol.
vt in glo. istud. & dic quod quicquid sit de potestate admini-
strandi, & de qua no. gl. inf. ca. cle. §. porro. in ver. Reges. vbi di
co in 2. q. de nomine habet obseruantia , quod non vocetur
imperator. sicut etiam episcopi ante consecrationem dicun-
tur electi . de re iud. inter . sicut etiam archiepiscopus ante su-
sceptum pallium non dicitur archiepiscopus neque potesta-
tem habet archiepiscopalem. de elec. quod sicut. §. præterea.
& de hoc in Spec. de rescr. præsentatione, §. ratione autē cau-
14 sę. ver. item ꝙ obtentum est . † Quero in eo quod hic dicit de
d iuramento, quid est iuramentum . [d] dicit Lau. quod est obli-
gatio animæ alicuius ad quid asserendum vel promittēdum

Deo super hoc in testem vocato. & secundum eum, quia om
nia iuramenta respiciunt animam iurantis: ideo cum quis iu
rat pro alio exprimitur de anima illius, vt hic . & de test. præ-
15 sentium. † Secundo quæro circa id, quod dixi in proxi. q. de iu
rante pro alio. nam tunc iuramentum tangit animam iuran
tis, dicit Lau. quod non, nisi iurans ipsum specialiter obliget :
ideo ipse non deierat, si tamen scit quod falsum iurat in iura-
mento assertorio, vel non debere attendi in promissorio, pec
cat , quia præstat auxilium periurijs , cum per organum eius
exeat mendacium. arg. 46. dist. sicut non suo . per quod vide-
tur directè dicendus periurus, sicut & alius iurans in animam
16 suam. arg. d. c. sicut. † Tertio quæro, quę fuit causa institutio-
e nis [e] sacramenti. dicit Matth. ꝙ sacramentum fuit institutum
propter infirmitatem hominum de facili dubitantiū, vt cum
quis non vult credere simplici verbo alicuius, tunc permittit
illi iurare. 22. q. 1. non est. & c. ita. & ca. si peccatum. cum si. est
autem sacramentum. i. sacræ rei signum . quod prosequitur
magister sententiarum in 4. de hoc dixi de sacra. non ite. in ru
br. de celeb. mis. cum Matthæ. vbi probatur in tex. in ver. distin
guendum. & dicit Mat. ꝙ iuramentum est personale respectu
præstantis, adeo ꝙ licet homines vnius populi iurent, licet po-
pulus sit idem qui fuit iam mille annis. 7. q. 1. denique. vbi gl.
tamē successores non obligantur ad periurium, pro hoc quia
licet iuramentum possit esse reale ex parte eius cui iuratur. eo.
tit. veritatis. tamen ex parte præstantis est personale, vt ibi no.
17 Inno. † Quarto quęro, an papa potuisset remittere sacramen-
tum ei præstitum ab imperatore . videtur ꝙ non, quasi pręsti-
tum sit Deo, quia per quemcunque, & cuicunque præstetur,
Deo præstitum videtur. de iureiur. debitores. ibi, domino red
dere iuramentum. dicit Mat. quod si iuramentum factum est
in fauorem Dei. i. honorem, non potest ab homine absolui, si
18 in fauorem hominis, sic. de spon. præterea. 1. † Quinto quęro,
si quis iurauit soluere certam quantitatem pecuniæ vsque ad
certum terminum , cui creditor concessit maiorem dilatio-
nem, an est absolutus a iuramento. Ray. in sum. eo. §. item po-
ne. dicit ꝙ sic, per d. ca. præterea. pro hoc de vsu. consuluit . &
idem hic Mat. Sexto quęro, si tenebatur sub poena excommu
nicationis quā ipso iure incurrerat , nisi in termino soluisset ,
an potuisset terminus per creditorem prorogari. Ray. in eo. §.
item pone. & Spe. eo. tit. §. nunc ostendendum. versi. hoc quo-
que. & Inn. de app. pręterea. 2. hoc prosequuntur . ego autem
in c. pręterea . tenui quod prorogatio valet, quia sicut in totū
posset creditor acceptilando liberare debitorē, ita & ad tem
pus, licet Inn. & communiter alii videantur tenere contrariū,
19 vt ibi dixi. † Septimo quęro, si quis pignorauit rem sub pacto,
vt nisi solueret ad certum terminum, posset creditor eam vē-
dere, si termino non vendidit , & debitor offert creditori pe-
cuniam, an poterit amplius vendere. dicit Mat. quod non, per
l. 3. C. de pig. & quod not. in Spec. de litis contest. §. nunc dica-
mus. ver. item si tibi. Octauo quęro, si debitor promisit solue-
re certa die dato fideiussore si creditor prorogauit terminū ,
an postea tenetur fideiussor. dicit Mat. quod non. quod est ve
rum si fideiussit ad certum tempus . C. so. l. si cum Hermes. ff.
de pręro. stipu. l. Vranius. secus si fideiussit in omnem ca-
sum. ad hoc quod no. de app. pręterea. 2. & de hoc de fideiuss.
c. 2. & in Spec. de fideiuss. §. 1. ver. illud autem.

ADDITIONES.

a De libro pontificali. Adde Doc. in c. quæ ipsis. 38. dist. Host. in c. consuluit, de
ser. non ordi. Doct. in c. 2. de rescr.

b Quod iuramentum imperatoris. Adde c. tibi domino 63. di. Augusti. de An-
cho. in trac. de potestate papæ q. 38. art. 2.
Vin. God. Quæ sit forma iuramenti, quod præstant Reges & Imperator. Cor
set. Sicu. in tract. de pot. Reg. quæst. 36. nume. 61 quod habetur in li 10. trac.
fol. 287.

c Tractus fuit temporis. Adde glo. in c. in nostra. de sepul. gl. & Doc. in c. audi-
tis. de procu. Doc. in c. 2. de homi. lib. 6.

d Quid est iuramentum. Adde gl. summæ. 22. q. 1. c. si quis presbyter. 2. q. 6. Bal.
in tit. de pa. iur. fir. in §. item sacramenta, in vsib. feud.

e Quæ fuit causa institutionis. Adde Tho. 2. 2. q. 31.

SVMMARIVM.

1 *Papa recipit Imperatorem in specialem filium.*
2 *Curiositas est reprobanda.*
3 *Iuramentum fidelitatis quare ita dicatur, & qualiter præstatur.*
4 *Fidelitas quid sit*
5 *Sacramentum cuius expensis mittitur.*

§. Cæterum. No. quod in possessione ultima tēpo-
ra spectantur. de hoc in ver. immedia-
tur. pro hoc 28. distin. quia sunt. C. ne de sta. defun. l. si mater.
Card. Zab. super Clem.

& de hoc in c.cum ecclesia.in gl.alleg.in gl.bene dicit. Secun-
do no. ꝙ ex facto vnius arguitur ad alium existentem in codẽ
officio. sic enim inducit papa factum Alberti Regis imme-
diati ad probandum intentionem, ꝙ ad idem teneretur Hen-
ricus. simile 15.q.7.alius.& ex hoc etiam no. ꝙ factum præde
cessoris successor potest pro se inducere.de hoc in gl.in ver.Bo
nifacius.& idem Pau. & licet glo.dicat ꝙ est familiaris proba-
tio,tamẽ secundum Pau.est plenaria.de proba. cle.literis. quę
hoc non probat, nisi in casu quo papa procedit ex officio, &
secus quando vt pars,vt hic esse videbatur,tamen hic etiã pro
cessit vt superior legem condendo,ꝙ potuit,vt infra. dico ver
1 si.porro.in 1.contrario.† Tertio no.ꝙ papa recipit Imperato-
rem in specialem filium.de hoc de verb.sign.c.1.in prin.lib.6.
& dicit Lau. ꝙ proceditur hoc ordine in promotione impe-
ratoris. primo eligitur In Regẽ Romanorum. deinde electio
cum decreto papę præsentatur.tertio examinatione canoni-
cè per papam facta,& persona approbata in Regem a papa as
sumitur. quarto promouendus in Imperatorem pronuncia-
tur.quinto inungitur. sexto consecratur. Septimo in impera-
torem coronatur.quæ omnia habentur hic & de elect. vene-
rabilem. Quarto no.de clausula quam apponit papa,de fratrũ
nostrorum consilio.& quid operetur,nu. de re iud.ad aposto-
licę.lib.6.Quinto no.ꝙ mens iuris & non nudus cortex debet
attendi.de hoc in gl.in ver.corticem.& dicit canon ꝙ euange
lium est in sensu & medulla, non in superficie.Item in radice
non in sermonum foliis. 1. q. 1. Marchion.ad hoc ff. de excu.
tu.scire.§.aliud.de elect.si postquam.lib.6.& dicit lex quod fi-
des veritatis verborum adminicula non requirit. C.si vt se ab
hęre.absti.l.1.de dona.l.fi.de formu.l.1.& 2.nec curandum est
satisfacere subtilitati eorum qui non sensum,sed sola vocabu
la amplectuntur.C.de consti.pe.l.2.& de hoc in regu.certum.
2 lib.6.& dixi de verb.sig.pręterea.& c.intelligentia.† Sexto no.
a ꝙ curiositas reprobatur,[a] & expone vt in glo.in ver.curiositas.
de hoc ff.de noua.l.doli.in fi.de postu.c.vnico.in prin.li.6.vbi
de hoc per Arch.ex hoc no. non refert quod quid dicatur per
alia verba,dummodo tamen eundem sensum habẽtia.Septimo no.
ꝙ aliquando licet plura verba idem importãtia dicere ad ma
iorem expressionem,vt hic in gl.in ver.virtutem. Octauo no.
b de antidoto.[b] & expone vt in gl. Nono no.ꝙ hęc constitutio
est iuris antiqui declaratoria non noui inductoria, vt hic in
ver.declaramus.quod potest facere princeps ad quem spectat
edere iura.C.de legi.l.vlt.11.q.1.§.ex his.de sent.excom.inter
3 alia. † Quæro in eo quod dicit de iuramento fidelitatis,quare
dicit fidelitatis, & sub qua forma prestari debeat,& de aliqui-
bus circa hoc,de quibus in gl.in ver.fidelitatis.Sol.glo.remit-
tit.dicit Lau. ꝙ licet omne iuramentum habeat in se fidem.
22.q.5.iuramenti.tamen quia magis exuberat fides in hac spe
cie quam in aliis: ideo dicitur iuramentum fidelitatis vt alibi
dicitur de actione bonæ fidei.Inst.de act.§.actionum.de quib.
4 de excep.cũ venerabilis. † Secundo quæro, circa hoc,quid est
fidelitas. Lau. dicit ꝙ est iusiurandum quod a vasallo præsta-
tur domino,quod debet fieri post inuestituram. 10. col.ti.1.c.
1.& de forma fidelitatis, & in plurib.aliis tit. hic tamẽ latius
accipi videtur. Tertio quęro,quid debet continere tale iura-
mentũ.dicit Lau. ꝙ sex:incolume,tutum,vtile,possibile,con-
silium,auxilium.de quo in c.de forma.alleg.in ver. fidelitatis.
de quadruplici autẽ genere iuramenti,no.Spe.de iura.calum.
5 §.1.ver.item in causa. † Quarto quęro,ad cuius expensas mit-
titur sacramentum.dicit Mat.ꝙ ad absentem voluntariè mit-
titur quis expẽsis suis. sed si ex iusta causa,expensis vtriusque,
vt not.in Spec.eo.tit.§.restat.ver.vlt.& de multiplici iuramen-
torum forma in Spec.eo.tit.§.1.ver.illud autem.Quinto quæ-
ro,nunquid ex eo quod imperator iurat papæ, per hoc subdi-
ti imperatoris censeantur subditi papę. Sol.vt in gl.in ver.exi-
stere.quæ dicit ꝙ non.& idem Pau.

ADDITIONES.

a Curiositas reprobatur. Adde c.2,de renun.lib.6. c.denique,in 4. dist.& in c.
quinque modis,de consecra.dist.5.
b Antidoto. Adde c.illud 14.q.2. Docto.in c.cum in officijs,de testa.Doct.in l.
sed & si.ff.de peti.hære.
c De iuramento fidelitatis. Adde c.de forma.22.q.5.
Vin.God. Quod istud iuramentum fidelitatis possit præstari per procurato-
rem & per syndicum, Alex. in l.qui bona,§.qui alienat,de damno infecto.

SVMMARIVM.

1 *Successor debet inhærere vestigiis prædecessorum suorum.*
2 *Literis alicuius statur in suum præiudicium.*
3 *Imperator iurat seruare fidem catholicam.*
4 *Parentela quandoque accipitur pro affinitate.*
5 *Archiuum quid sit.& de Romana ecclesia archiuo.*
6 *Imperator quando coronatur quis modus obseruari debet.*
7 *Rex Romanorum antequam sit coronatus in Imperatorem,an possit ad ministrare.*
8 *Donatio facta Beato Syluestro Papæ a Constantino magno Imperatore,an valeat.*
9 *Donaui omnia bona mea hæredibus institutis in testamento Titij qui adhuc viuit,& iuraui non contrauenire Titius fecit aliud testamentum,& instituit alios hæredes,an donatio valeat.*
10 *Donatio facta inter virum & vxorem quæ de iure non tenet,an firmetur iuramento.*
11 *Vasallus si iurauit prælato,an teneatur iurare successori.*
12 *Iuramentum super quo fundatur.*
13 *Iurans falsum adhibita tamen omni diligentia,an sit periurus.*
14 *Inducens aliquem ad periurium vincit homicidam.*
15 *Periurium an sit maius peccatum quam adulterium.*
16 *Periurium an sit maius peccatum quam homicidium.*
17 *Iudex qualiter puniet testem qui periurauit coram eo.*
18 *Papa an possit remittere iuramentum.*
19 *Papa an possit deponere Imperatorem vel alium Regem non recognoscentem superiorem.*

PORRO. No. ꝙ successor debet inhęrere vestigiis prędeces
1 soris.de iura.calum.c.1. † Secundo not.ꝙ assum-
ptus in Regem Romanorum etiam pronunciatus per papam
non exercet iura aliqua donec iuramentum fidelitatis præsti-
terit.ꝙ intelligit Lau.ex eo quod hic ante ingressum Italię,&
antequam in Italia iura exerceret, pręstitit iuramentum. ex
hoc no.ꝙ electus & confirmatus in prælatione nõ habet exer
citium donec iuramentum fidelitatis præstiterit. pro hoc in-
ducit extrauag.Bonifa.8.iniunctę.& idem Genz.sed illa loqui
tur de episcopis,& aliis pręlatis promotis in curia.quid autem
2 de imperatore.inf.dico q.2. † Tertio no.ꝙ statur literis alicu-
ius in suum præiudicium:ibi,patentium literarum. de proba.
post cessionem.vbi de hoc.de fide instr.c.2. & c.inter dilectos.
debet tamen constare de sigillo.ff.de procur.l. si procuratorẽ.
ff.rem ra.hab.l.ne satisdatio.C. de reb.alie.non alie.l.2. 11.q.3.
curę. Quarto no.ꝙ iuramentum potest præstari alicui recipiẽ
ti pro alio,sicut hic:ibi,in manibus 10.&c. de quo dixi sup.ea.
cle. versi.nos itaque.in 22.no. Quinto no.ꝙ imperator iurãdo
tangit sacra.de hoc in gl.in ver. tactis. & iurat super sacra Dei
Euangelia.quod procedit secundũ Genz. quando quis iurare
cogitur ex iuris iudicis vel pacti dispositione,vt not.Inn. sup.
eo.& si Christus. Sexto no.ꝙ iuramentũ nihil aliud est quam
confirmatio rei promissæ:ibi,iuramento confirmauit.Laud.
qui dicit quod si promissio nulla est,iuramenti exhibitio nul
la erit.arg.de fide instr.inter.in fi.quod non procedit indistin-
ctè. & die vt in eod.tit.cum contingat. & de fo.compe.si dili-
3 genti.de hoc infra q.4.& 5. † Septimo no.quod Imperator iu
rat seruare fidem catholicam,& ad eam conseruandam tene
tur quilibet pręfectus iurisdictioni,vnde debet adstringi iura-
mento,de hæreticis persequendis. C. de epi.audi.auth.statui-
mus,& de hæret.ad abolendam.§.statuimus.Octauo no.diffe
a rentiam [a] inter hæresim & scisma. quod dixi in rub. de scis-
ma.Nono no.quod imperator iurat exterminare hæreticos.
de hoc in gl.in ver.exterminare. Decimo no.ꝙ sufficit quem
facere pro posse.22.q.2.faciat.ff.de reg.iur. impossibilium. de
pac.ca.fi.regula,nemo.lib.6. Vndecimo not.quod imperator
iurat prosequi quemlibet communionem fidei non haben-
tem.ratio,quia sæpe malorum consortio corrumpuntur mo
res bonorum.28.q.1.sępe.vbi de hoc,& generalis est hæc pro-
hibitio omnibus Christianis vt tales euitent. 28. q.1. caue. 11.
q.3. si inimicus. cum multis ca. illius quæst. alias communi-
cans inimico fidei,vel ecclesiæ Romanæ inimico, præsumi-
4 tur ecclesię inimicus.C.de inoffi.testa.l.liberi. † Duodecimo
b no.quod parentela [b] accipitur pro affinitate. de hoc in glo. in
ver.parentelam,& in ea.ibi,consanguinitatem inire non pos-
set,quia a natura producitur,& naturalia non mutantur iure
positiuo.Institutio.de legi.agnatorum tutela.in fi.ff. de pact.l.
ius agnationis. 5.distin. cap.1. Decimotertio not. quod iura-
mentum quod pręstat vasallus prælato ecclesiæ,durat per to
tam vitam vasalli,ibi,tam nostram quam successorum. vnde
dicit Lau.quod per nouas successiones successorum nõ expe-
dit

ADDITIONES.

a No.differentiam. Adde glo.in c.inter hæresim,24.q.3.Docto.in c.firmissime,
de hære.
b Quod parentela. Adde gl.in l.appellatione parentis,ff.de verb.sign.in l.inter
agnatos,de gradi.Doct in l.2.C.de in ius voc.
Vin.God. Adde ꝙ parens etiam descendens ex fœmina dicitur connectiue,
vel effectiuè,Ruy.consi.23.nu.3.& 21.lib.3.

dit innouari. simile sup.eo. veritatis. de hoc inf. q. 6. Decimo-
quarto not.de verbo,generalibus . ibi,& aliis quibuslibet . qui
sufficiunt,siue sit dispositio confirmatoria , siue derogatoria.
de testi.c.1.de procu.qui ad agendum.libro 6.Decimoquinto
no. in eo quod imperator recognouit priuilegia concessa per
imperatores ecclesię Romanę,de effectu recognitionis. nam
secundum Genz.probat ꝙ sint talia.arg.ff. deposi.l. Publia.§.
fi.pro hoc,quia statur confessioni in pręiudicium confitentis.
de elec per inquisitionem.de confes.c. 1.dicit tamen Genz. ꝙ
talis recognitio res de te alodiales non constituit emphyteu-
ticas seu feudales.C.de pac.l.traditionib.de iur. & fac.igno.cũ
falsa. quæ probant ꝙ confessio non inducit dispositionem. de
hoc dixi de fi.instr. si cautio.Decimosexto no.ꝙ imperator est
aduocatus ecclesiæ.de hoc in gl.in ver.aduocatus.Decimose-
ptimo no.in eo quod imperator iurat defendere fideles eccle
siæ & non opprimere, ꝙ interest ecclesiæ habere subditos lo-
cupletes & non oppressos : ideo pro eis agere potest si per hoc
ecclesia grauatur,alias non.de priui.authoritate.§. fi.lib.6. de
hoc dixi post Inn.de app.dilectis. Decimooctauo not.de insi-
gniis imperialib.in fine : ibi, suę coronationis insigniis. & in
hoc dicit Lau. ꝙ diademate vel bireto quem posse insigniri ,
dummodo ex hoc declinet ad humilitatem. 100.dist.contra
morem.licet quique morib.indecori hoc appetant, vt ibi,con
tra quos est.12.q.2.gloria.de æta.& qual.indecorum.Decimo-
nono no.de aurea bulla qua vtitur imperator.de hoc in gl.pe.
& dicit Genz.quod per aurum denotatur excellentia potesta-
tis.de hoc in gl.in ver.vestigiis.& not.cautelam gl.pe.ꝙ nõ ex-
pedit vti bulla aurea propter periculum subtractionis. quan-
doque autem sit bulla aurea solida. quãdoque in inferiori par
5 te vacua.† Vicesimo not. de archiuis Romanæ ecclesiæ.& qd
a sit archiuium. [a] dicit glo.vlt.quandoque dr̃ locus in quo sacra
vasa reponuntur.in auth.qui mo.na.effi.le.§. illud. in fi.col.8.
& quod no.in auth.de defen.ciui.post prin.col.3.Opp.ꝙ papa
non potuit declarare vel statuere ea quę statuit hic,quia in cã
propria non debuit ius dicere.C.ne quis in sua causa.in rubro
& nigro.Sol.non erat causa propria,sed ecclesiæ Romanę.pa
tet in pluribus locis in hac cle.quia iurat imperator nõ solum
papę,sed etiam Romanę ecclesię & in fauore ipsius ecclesię.
sed in causa ecclesię pręlatus potest esse iudex.de verb.sign.ex
parte.de quo ibi dixi.Item hic non fecit vt iudex,vt in seq.con
trario. Secundo opp.ad idem,quia non debuit hoc facere im
peratore non citato.de consti.ecclesia.Solu.in actibus iudicia-
riis vel qui possunt iudicialiter pręiudicare,debet interuenire
citatio,vt in contrario , quod dixi de maio. & obe. inter qua-
tuor.secus in extraiudiciariis.Papa autem hic procedit cõden
do legẽ ex virtute potestatis vniuersalis quam habet. de trans
la.ca.i. Item cum non esset aliquis maior papa, in dubio inter
papam & imperatorem,papa est iudex. qui fil. sint leg.per ve-
6 nerabilem.ver.rationibus. prima sol. verior. † Quæro,quia vt
patet Henricus venit Romam pro coronatione, quis modus
obseruetur.Sol.vt in gl.in ver.vestigiis.ibi,scire debes.quam si-
gna vsque ad finem , quia singularis. & in ea ibi, Aquisgrani
eiusdem diœcesis.ita ponitur in prouinciali.sed Host. in sum.
de pœ.§.cui confitendum.sub §.cui imperator.in prin.dicit ꝙ
est in diœcesi Leodien.ibi,secunda est argentea.dicunt aliqui
ꝙ imo ferrea & prima argentea,& sic hodie seruatur,sed for-
te olim seruabatur quod dicit gl.ibi,dabatur tributum primo
quinquennio in auro ad conseruandam rempublicam.secun
do quinquennio in argento pro stipendiis. tertio in ferro ad
arma facienda,vt no.in auth.vt præponatur nomen impera-
7 toris.in prin.colu.5.† Secundo quæro,an Romanus rex ante-
quam sit imperator,possit administrare . videtur ꝙ sic,prout
arguit glo.in versi.reges.in prin. quod prosequere vt in ea,quę
concludit ꝙ sic.& eam no.sing.in fin.ibi,electis duobus in di-
scordia &c.ex qua habes vnum mirabile ꝙ duo administrant
tãquam Reges Romanorum.ꝙ declara per id quod dicit Io.
And.in addi.Spe.de rescr.præsenta.§.rationem autem causę.ver
sic.item ꝙ obtentum.tamen impossibile est & hæreticum te-
b nere ꝙ possunt esse duo imperatores [b] vel papæ,quia offende-
retur ille articulus fidei, vnam sanctam catholicam &c. quod
tenet gl.sing.7.q.1.non autem.& dixi de elec.licet.sed illa glo.
loquitur de ti.imperij qui non cadit in plures pendente lite.&
cum hac gl.in eo ꝙ dicit electum antequam sit imperator ad-
ministrare.concordat Pau.alii vt Lau.& Genze dicunt quod
non potest administrare antequam sit approbatus a papa,per
id quod no.de verb.sig. super quibusdam.licet gl.93.dist.legi-
mus.teneat contrarium,cui dicit Lau.se non credere,quia Io.
fuit Theutonicus. dic standum huic gl. propter antiquam ap
probationem cuius contrarium non est memoria . ideo vim
habet constituti seu iuris.ff.de vsur.cum de in rem verso.de re
8 scr.c.1.lib.6.† Tertio quæro,in eo ꝙ confirmauit hic impera-
c tor donationem Constantini, [c] an valuerit illa donatio. Sol.vt
in gl.in ver.Constantinum.quę concludit eam valuisse & esse
irreuocabilem.quod latius prosequitur Pau. & quod non va-
luerit,inducit quod no.Cy.C.de pręsc. 30.ann.l.cum petit. vbi
plus dicit ꝙ ecclesia non potuit prædictam donationem præ-
scribere,quia signa subiectionis nõ sunt præscriptibilia, vt ibi.
ꝙ dicit Pau. esse verum in subdito non ab aliquo possesso. de
præscr. cum non liceat.de priui.cum olim & eo.ti. cum perso
næ,lib.6. vult dicere secus esse de non subdito,vt est papa . pro
hoc quod dixi in d.c.cum non liceat.ad idem inducit idẽ Pau.
hic & Bar. in proœ. fforum,quia sequeretur ꝙ imperium pos
set annihilari,quia idem faceret alius successor, quod esse nõ
potest. in auth.quomodo opor.epi.§.fin.Item vnus imperator
successori pręiudicare non potest,C.de legi.l.digna vox.Bal.in
eodem procemio,alias rationes ad idem inducit,quia licet of
ficialis possit quãdoque donare res singulares, tamẽ officium
non potest a se abdicare,sicut nec tutor officium tutelæ.l.2.C.
de diui.tutela.& ff.de admi. tut.l. inter tutores. Item officium
imperatoris est ad vitam,ergo de iure officii disponere nequit
in pręiudicium successoris.ff.de iurisd.om.iud.l.cum qui.arg.
ff. de leg.2. l. peto. §. prædium.Item imperator habet iurisdi-
ctionem ex lege regia , cuius forma est vt per vnum regatur
imperium,nõ per plures,ff.de ori.iur.l.2.§.nouissime.ergo im
perator donando non potest diuidere imperium. præterea vr̃
fuisse contra publicam vtilitatem, quia pluralitas principum
mala. 12. Metaphysicæ . vbi concluditur, vnus ergo princeps .
pro parte cõtraria inducit Pau.rationes quę pro magna parte
fuerunt Guil.de Cu.qui in proęmio ffori hoc tenuit.decet.n.
priuilegia principum perseuerare.regula,decet lib.6.de sepul.
clem.dudum.cum concor.Item donatio fuit facta ex causa,&
ob beneficium receptum,quia fuit curatus Constantinus a le
pra per Beatum Siluestrum papam,quo casu licet dare,etiam
ei cui alias dare non potest,ff.de dona. l.Aquilius. & licet etiã
donare ratione dignitatis cui alias non liceret.eo.tit.l. filiusfa-
milias. & maxime licere debet imperatori qui est mundi do-
minus,C.de quadr.præscr.l.bene a zenone.ff.ad l. Rho.de iac.
deprecatio. 23. q.5. dicat.præterea donatio facta non reuoca-
tur,nisi ex causa.de don.c.fi.vbi de hoc. vt ex causa ingratitu-
dinis. sed ecclesia ingratitudinem incurrere non potest , quia
non est corpus viuens nec ecclesiæ præiudicare debet delictũ,
regula,delictum. lib.6.sed posito ꝙ etiam causa reuocationis
subesset,deficit iudex coram quo fiat cognitio de causa. 9.q.3.
aliorum. item per talem donationem non minuitur Impe-
rium,licet minuatur exercitium iurisdictionis in persona Im-
peratoris,quia Imperium est penes ecclesiam,sed gladius eius
debet exerceri manu regali ad nutũ ecclesię , vt in extrauag.
Bonifa. 8. vnam sanctam.& sic ratione dignitatis Imperialis
non vitiatur donatio,quia non refert per quam exerceatur.fa
cit de his quæ fi.a pręla.cum apostolica. C.de ędi.priua.l.si qs
post.de fideicom.l.voluntas.ff.de leg.2.l.vnum ex familia.§.2.
l. peto.§. fratre.potuit enim Imperator sibi præiudicare,cum
in hoc non prohibeatur ab aliquo superiori , nec a lege, quia
nec legem tenetur obseruare.Insti. de iure natu. §. sed quod
principi . fuit etiam facta capaci.s.ecclesię,cui fauendum est.
C.de sacrosan.eccl.l.priuilegia. & ꝙ reuocari non possit,facit
quod no.Inn.de iud.nouit . vbi dicit ꝙ Imperator non potest
reuocare priuilegia quę concessit ecclesiæ.Inducuntur & alię
rationes per Guil.Ray.Bar.& Bal.in proœ.fforum . nam non
potest dici ꝙ fuerit donatio immensa , quia in donatione fa-
cta ecclesiæ immensitas dicitur mensura.in auth. de non alie.
§.sinimus.& sacrilegium est disputare de eo quod facit Impe-
rator,C. de cri.sacri.l. sacrilegii . Item ecclesia & Imperator a
Deo constituta sunt. Auth.quomodo opor.epis.in princ.& sic
sunt vt frater & soror.non ergo est alienare quod datur eccle-
siæ.ff de admi.tu.l.cum plures,§.in primis.Pręterea inducitur
ratio naturalis quæ dẽt attendi vbi contentio est de potestate
inter duos non habentes superiorem.Constat.n.ꝙ s̃m rõnem
naturalem & s̃m iudgentium prouinciæ eligunt regem. ff. de
iusti.

ADDITIONES.

a Vin.God.Et archiuium est armarium librorum.glo.in auth.ad hæc C.de fide instr.estque archiuio communis standum.Signo de Homode.consi 81.

b Et hæreticum est tenere ꝙ possunt esse duo imperatores. Adde glo.in verbo, ecclesiæ.in cle.ad nostram.de hære.Abb.in c.atsi clerici.in 19. colum.de iu di. Abb in cap.1.de paroch.Abb.in c.quoniam.in plerisque.in 2. colum.de offi.ord.

c Donationem Constantini. Adde tex.in c.fundamenta.de ele lib.6. tex.in extrauag.Bonifacij.8.incip.vnam sanctam,tex.in c.Constantinus,96.dist.tex. in c.futuram.12.q 1.tex.& ibi Arch.in c.placuit.el j.16.q.3. glo.in verbo, vinculis & ibi Arch.in c.ego Ludo.63.d.& Host.in sum.tit.de immu.eccl.in § inquantum .

Vin.Go. Donatione ista facta per Constantinum,late habetur per Goz.Præs meum,in consi.1.nu.32.

iusti.& in.l.ex hoc iure. & ideo quod est a principio approba-
tum,censetur de iure gentium. sed per prouincias approbatū
est & obtentum vt ciuitates donatæ præstent iuramentum fi-
delitatis papę, ergo subsunt papæ. & hanc partem sequuntur
Moder. & dicit Steph. quod si Constantinus hanc donationē
facere non potuit, eodem errore nec populus Imperium in
Imperatorem transferre,ꝙ est falsum. Inst. de iure natu. §. sed
quod principi. Item tenendo ꝙ vterque gladius sit penes pa-
pam,non proprie donauit Constantinus,sed resignauit.quod
etiam tenet Io.de Lig. qui plenius hoc prosequitur in tracta-
tu somnii.& hæc pars communiter tenetur,& sic in facto ob-
tinet.& ꝙ valuerit præmissa donatio, videtur sentire gl. ff. de
off. pręfec.vrb.l.1.§.initio.& no.Spe.de rescr.præsentatio.§.ra-
tione autem causæ.ver.item quod obtentum.& ibi per Ioan.
And.& hanc partem sequendo ad contraria respondeo. ad il
lud quod non potuit Imperium minuere, dico ꝙ non dimi-
nuit,cum exerceatur per papam, & in hoc non refert per quē
exerceatur.Ad aliud,quia par in parem &c. respondeo ꝙ legē
statuendo par non ligat parem vel successorem.de rescr.c.fin.
sed contrahendo sic,si contractus est licitus.§.si minus.in au-
th.de non alie.colla.2. C.de don.l.sancimus.& d.l.bene a Ze-
none.de prob.c.1.ne præla.vic.suas.c.fin. & quod ibi dixi.Ad
aliud, quia non debent esse duo Imperatores, respondeo ꝙ
non sunt æquè principales,cum Imperium temporaliū subor
dinetur sacerdotio.quod dic vt dixi de elect.venerabilem.per
hoc respondetur ad aliud cum dicitur ꝙ posset Imperiū anni
hilare:non enim annihilatur,licet de vno in alium transfera-
tur: præsupposito autem ꝙ potestates non essent subordina-
tę, sed Imperium & Papatus essent duo principatus distincti
Immediatè procedentes a Deo, quęstio haberet plus difficul-
tatis,tamen adhuc defenderetur rationib.quod valere potuit
tanquam collata in pias causas. Item præsumendum est ꝙ si
non valuisset, Deus fidelibus inspirasset, vt eam reuocarent.
9 †Quarto quęro,in eo quod dixi in 6.no.ꝙ si promissio est nul
la, iuramenti exhibitio non tenet. quid si donatione irreuo-
cabili, dedi omnia bona mea hęredib.institutis in testamen-
to Titii adhuc viuentis,& iuraui non contrauenire,deinde Ti
tius fecit aliud testamentum & alios hęredes, nunquid tenet
donatio.dicit Lau. ꝙ non,quia nulli sunt hęredes,quibus sub
nomine appellatiuo facta fuit donatio,& sic est in causa cadu
ci.C.de cad.tol.l.vnica.Opp.ad hoc quia lex illa loquitur in le
gato quod a testamento dependet,secus in donatione quę sic
non dependet.Sol.Lau.ꝙ imo dependet,ex quo fuit facta sub
nomine appellatiuo hęredum,& non proprio, quę multum
differunt.de offic.deleg.quoniam.Insti.de stip.seruo.per totū.
Præterea tempore donationis erant hæredes solum in spe,cū
testatoris voluntas adhuc esset ambulatoria.de cele.mis.cum
Marthæ.13.q.2.vltima voluntas.& antequam veniret ad rem
firmam.s.ad mortem testatoris,fundamentum eorum.s.testa
mentum periit,& spes eorum omnino frustra est.arg.7.q.1.c.
1.quod procedit nisi ex aliis coniecturis appareret donantem
fuisse contemplatum personas ita ꝙ appellatiuum de hære-
dibus fuisset adiectum solum causa demonstrationis. de test.
requisisti.ff.de reb.dub.l.qui habebat. & pro hoc quod dixi in
10 d.c.quoniam Abbas.† Quinto quęro,si fiat donatio inter vir.
& vxo.per quam alter fit pauperior,alter ditior, & sic de iure
non tenet.ff.& C.de don.inter vir.& vxo.per totum,nunquid
firmetur iuramento.videtur ꝙ non,quia contra publicam vti
litatem præstitum videtur,& sic non valet.de foro compet.si
diligenti.quod sentit Lau.dicens idem,cum nullitas est ex par
te facti,quod fictionem non recipit.8.dist.veritate. cum si. In
aliis vero quæ licet publica sint authoritate,sunt tamen priua
ta vtilitate, dicit secus,vt in casu c.cum contingat. de iureiur.
& de pac.quamuis.li.6. Idem tamen Lau. non persistit in hoc
& aliqua alia dicit per quæ videtur velle aliud esse de iure ciui
li,aliud de iure canonico.quod tenet Guil.de Cu.ff. de iureiu.
l.sed & si possessori.§.item si iurauero.& Bat.ff.de fideiuss.l.si
quis pro eo.s.quod donatio prædicta firmetur iuramento, qa
non est contra publicam vtilitatem, sed prohibetur propter
vtilitatem subditorum.i.ipsorum sponsorum ne mutuo amo
re spolientur. sed tenendo primum dic ꝙ imo est contra pu-
blicam vtilitatem,cum in matrimonio versetur publica vtili-
tas.ff. sol.mat.l.1.& sufficit ꝙ non est expressum de iure cano-
nico,quod hæc donatio firmetur iuramento.& ad c.2.de pac.
& ad c.cum contingat.dic ꝙ non debent extendi,quia deuiāt
a iure communi,& hæc pars videtur verior, tamen in dubio
non debet quis venire contra tale iuramentum sine superio-
11 ris authoritate.de elec.venerabilem.† Sexto quęro,circa id,ꝙ
dixi in 12.no.si vasallus iurauit pręlato,an teneatur iurare suc
cessori. Solu. Lau.quod iuramentum durat per totam vitam
vasalli,nec est per singulares successores innouandum,& hoc
si ponitur verbum, successorib.vt quia iuratur pręlato & suc-
cessoribus.sicut hic iurauit Imperator ibi, sed tam nostrā quā
successorum. secus si non ponatur,quia tunc singulis succes-
soribus est innouandum.12.q.2.sepe.& c.longinquitate.dic vt
dixi de iureiu.veritatis. si enim præstatur pręlato tanquā pre-
lato, cum sit acquisitum ecclesiæ,obligat etiam respectu suc-
cessorum.Septimo quęro,si vasallus iurauit pro se & successo-
ribus.dic ꝙ non releuantur successores a iurando.ratio diuer
sitatis inter hoc iuramentum & illud de quo in q.pręcedenti,
est,quia iuramentum ex parte præstantis est personale, sed ex
parte eius cui præstatur,potest esse reale. quod dic vt dixi in d.
c.veritatis.& sup.ver.nos itaque.q.3. Octauo quæro,si succes-
sor exigit iur̄m a vasallo dicens fuisse iuratum prædecessori ꝓ
se tantum & non pro successoribus,vasallus autem contradi-
cit.Solu.Lau.ꝙ nisi vasallus probet quod dicit,succumbet.ff.
de proba.l.ei qui.ꝙ procedit ex eo, quia fundata est persona
domini eo ipso ꝙ non negat se vasallum.Nono quæro,an to-
ties potest peti iur̄m quoties contigerit renouari successorē.
vr̄ ꝙ non,siue renouetur per mortem,siue alio modo, vt per
depositionem,vel cessionem.arg.hic,& per not. sup.q.6. quia
durat per totam vitam iurantis.Sol.Lau.relinquendo disputa
tioni.dic ꝙ semper renouabitur,si fuit præstitum prædecessori
personaliter,secus si tanquam prelato, per id quod dixi sup.q.
12 preced.& sup.q.6.† Decimo quęro,super quo fundatur iur̄m.
a Sol.Genz.& Mat.ꝙ debet habere tres comites,[a] veritatem,iu
dicium,& iustitiam.22.q.2. animaduertendum.supra eo.& si
Christus.& declarat vt ibi,& de hoc in Spe.tit.2.§.nunc osten
13 dendum.ver.24.† Vndecimo quęro,si quis iurat falsum igno
ranter adhibita omni diligentia. Sol.non est periurus,neque
peccat. 22.q.2. homines.sed si non adhibuit omnem diligen-
tiam quam debuit,peccat,& est veniale secundum Marth.25.
dist.§.alias ea demum.dic ꝙ posset esse tanta negligentia,quæ
inferret culpam latā,quæ æquiparatur dolo. ff. deposi.l.quod
Nerua.de commo.c.vnico. & quod ibi no.& ꝙ tūc foret mor
14 tale.† Duodecimo quæro,si aliquis inducit aliquem ad periu
rium.dicit Matth. ꝙ vincit homicidam.22.q.5.si quis peiera-
uerit.& c.se.Intellige ꝙ vincit in damno dato,quia maius dā-
b num est [b] in amissione vnius animæ quam infinitorum cor-
porum,vt ibi not. ad hoc 24.q.3.si habes.tamen quia etiam
per homicidium inducitur amissio animæ ipsius occidentis,
nisi peniteat,videtur ꝙ hęc ratio non vrgeat. & de hoc infr.q.
15 14.† Decimotertio quęro,circa hoc,an periurium [c] sit maius
c peccatum adulterio. videtur ꝙ non,quia difficilius est obser-
uare pręceptum de non periurando quam præceptum de nō
adulterando,cum nullus homo possit domare linguam. mi-
nus est autem transgredi id quod est difficilius ad obseruan-
dum,quam id quod est facilius.In ɔ̄rium,quia quanto perso-
na cui fit iniuria,dignior est,tanto iniuria maior. Inst.de iniu.
§.atrox.de sent.exc. cum illorum.sicut etiam augetur crimen
pp dignitatem præpositi cui fit iniuria. ff. de re mili.l.omne
delictum.§.1.Sed Deus cui homo iniuriatur periurando,est
dignior quam proximus,cui iniuriatur,qui adulteratur. dicit
Mat.ꝙ periurium est maius,quia corrumpit ordinem dignio-
rem qui debet esse hominis ad Deum. per adulterium vero
16 corrumpitur ordo ad proximum.de hoc dic vt in seq.q.† De-
d cimoquarto quęro,an periurium sit maius [d] peccatum homi
cidio. vr̄ ꝙ sic,quia maiori cura prohibitum,quia est de pręce
ptis primæ tabulę, non occidere vero est de pręceptis secūdę.
In ɔ̄rium, quia homicida peccat ɔ̄ duos.s. ɔ̄ Deum & contra
proximum,periurus contra Deum tantum. Item homicidę
dētur maior pœna.s.mortis. periuro vero pœna infamiæ tan
tum.Matthęus remittit ad no.3.sententiarum.24.dist.per Ri
chardum.dic ꝙ crimina nō habent certum periodum.i. men
suram,sed variantur per circunstantias.de sen.exc.cum volun
tate.eo.ti.cum quidam.& quod vtrobique dixi.tamen cęteris
paribus,videretur dicēdum periurium maius adulterio & ho
micidio, quia magis immediate resistit Deo & charitati qua
debemus ferri in Deū & sibi inhęrere. sed quia Deus est sum-
mè misericors,ideo dummodo periurus pęniteat, minus pu-
17 nitur quam propter iniuriam proximi.† Decimoquinto quæ-
ro,quid faciet iudex coram quo probatum est testem esse piu
rium,qui tamen scit eum verum dicere,& quid si scit accusa-
tum fore innocentem. cōtra quem probatum est crimen. de
vltimo

ADDITIONES.

a Debet habere tres comites. Adde gl.in auth.quod eis,C.eodem.
Vin.God. Vide Ruy.in consi.170.nu.10.lib.1.
b Maius damnum est. Adde gl.primam in c.ille qui.22.q.5.
c An periurium. Adde tex.iuncta gl.1.in c.ille qui.22.q.1.Thom.in quolibe.Pi
sanella.in verbo,periurium.
d An periurium sit maius. Adde Io.And.& Ant.de But.in c.1. de sponsa.S.Th.
2.2.q.89.art.5.
Vin.God.Periurium non fit sine dolo,Alex.in l.videmus,in prin. de in lit.iu-
ran.& consi.92.perceptis his.nu.13.lib.2.

vltimo per Raymundum in summa. eod. §. quid de iudice, &
incidit vtraque quæstio in illam, an iudex iudicare debeat se-
cundum allegata, cum habeat conscientiam contrariam, in
qua dic vel ꝙ debet iudicare secundum allegata deponendo
conscientiam, vel ex toto abstinere, quod dixi de offi. delega.
pastoralis. §. quia vero. Decimosexto quæro, quid si iurans vel
recipiens iuramentum adhibet dolum. dicit Matth. ꝙ debet
referri ad intentionem eius qui dolum non adhibuit. 22. q. 5.
quacunque. & §. si ergo. & c. qui periurare. & §. ex his, pro hoc
de sponsa. ex literis. 22. q. 5. ecce. In contrarium ꝙ secundum
intentionem iurãtis sint interpretanda iuramenta. 22. q. 5. hu-
manæ. de hoc per glo. eo. tit. veniens, & dic, vt ibi dicit Innoc.
ꝙ cum aliquis iurat aliquid determinate in foro pœnitentiali,
fit interpretatio secundum intentionem iurantis. In conten-
28 tioso secundum ius. eo. tit. venientes. † Decimoseptimo quæ-
a ro, an Papa possit [a] remittere iuramentum. quidam dicunt, ꝙ
sic. arg. 15. quæstione 6. iuratos. & c. nos sanctorum. & c. autho
ritatem. Matth. contra cum redditio iuramenti sit de iure na
turali, quia præcipitur in euangelio, & in lege, redde domino
iuramenta tua. 22. quæstio. 1. si peccatum. dicit tamen ꝙ Papa
potest absoluere a pœna periurij, & ab infamia quo ad Eccle-
siam, ita ꝙ nõ repelletur ob hoc a testimonio vel ab alio actu
publico. ff. ad mu. l. vlti. sed nõ potest absoluere a peccato quin
peccet contrauenienS si iuramentum fuit licitum. de hoc 85.
distin. archidiaconum. per Hug. & Archi. & dixi eodem titu.
quanto. vbi dico quod iuramento præstito super obligatione
dissolubili per Papam absoluere potest Papa indistincte. & sic
si quis iurauit ingredi religionem, poterit absoluere: quia etiã
si esset religiosus, posset dispensare, vt not. Innoc. de statu mo-
na. cum ad monasterium. Si vero obligatio non est per Papã
dissolubilis, secus, sicut in casu cap. 1. eodem tit. quia tunc non
absoluit, sed alius, cuius interest, puta homo si est homini
præstitum. dicto cap. 1. nisi constet quod sit illicitum, vt dicit
Innocen. eod. tit. debitores. si autem concernit Deum, tunc
etiam Papa non absoluit sine causa, quia hoc esset contra ius
diuinum, sed ex causa potest, cum possit interpretari & distin
29 guere ius diuinum, quod plenius dixi in d. ca. quanto. † Deci-
b mooctauo quæro, an Papa possit [b] deponere Imperatorem
vel Regem qui non subest Imperatori. Sol. Matth. quod sic, si
de voluntate principum accusetur & cõuincatur, & tunc mo
nebitur, & si nolit satisfacere, excommunicabitur, & si nõ re-
sipiscit, poterit deponi a Papa vel a principibus de voluntate
Papæ, est enim Papa maior eo. 96. distinc. duo. 15. q. 6. alius. vbi
de hoc. in cap. cum ad verum. 96. distin. & pro hoc supra de re
iudi. ad apostolicæ. lib. 6.

ADDITIO.

a An Papa possit. Adde gl. magnam & ibi Archi. in c. authoritatem. 15. q. 6. gl. & Archid. in c. Florentinum. 85. dist. Spec. tit. de leg. §. nunc ostendendum. ver. 24. Archi. in c. qui sacramento. 22. q. 4. Do. in c. 1. de renun.
Vinc. God. D. periurium non fit sine dolo. Alex. in l. videamus, in princ. de in lit. iuran. & in cons. 92. Perspectis his, nu. 13. lib. 1.

De exceptionibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio an dicatur opponi dilatoriè, & quãdo peremptoriè.*
2 *Exceptio contra literas Papæ an possit opponi quandocunque sicut excommunicatio.*
3 *Exceptio falsi an possit opponi post terminum datum ad opponendas peremptorias.*
4 *Excommunicatio a quibus repellat.*
5 *Excommunicatus an possit testari.*
6 *Instrumentum confectum a tabellione excommunicato an valeat.*
7 *Excommunicatio vt probetur, an sit satis probare denunciationem excommunicati.*
8 *Excommunicatio an possit opponi in causa appellationis si non sit opposita in causa principali.*
9 *Terminus assignatus, an censeatur esse peremptorius, si non fuerit dictum, quòd sit peremptorius.*
10 *Terminus peremptorius ad proponendas dilatorias ad cuius petitionẽ debet assignari.*
11 *Terminus peremptorius, an possit assignari ad proponendas peremptorias.*
12 *Iudex assignando terminum peremptorij si etiam nominatim statuit quo ad excommunicationem, quid iuris.*
13 *Exceptio excommunicationis proposita & probata in vno iudicio, an sufficiat in alio.*
14 *Exceptio quod quis non debeat vendicare decimam, sed sua portione contentari sicut vicarius perpetuus cui est assignata certa portio, an talis exceptio possit inter dilatorias proponi.*

CAP. I.

EXcommunicationis. Exceptio excommunicationis opponitur dilatorie quandocunque perẽ
ptorie non obstante termino per iudicem statuto
ad proponendas exceptiones, primo dictum quod secundo li
mitat ibi, seruata. Nota quòd generalis renunciatio tacita, vt
hic, vel expressa, sicut illa quæ fit in fine litis de qua de causa
pos. pastoralis. in fin. speciales prouisiones non tollit. pro hoc
quod not. de transac. cap. 1. vt enim patet hic post lapsum pe-
remptorium auditur opponens excommunicationem, licet
tacite videretur renunciasse exceptionibus permittendo perẽ
ptorium labi. Oppo. quòd post peremptorium non possit op-
poni de excommunicatione, prout not. Innoc. eod. tit. pastora
lis. ad fi. Sol. vt in gl. 1, quæ dicit opin. Innocen. posse intelligi,
quando excommunicatio proponitur peremptoriè, pro hoc
quod not. Archid. eod. tit. c. 1. lib. 6. in verbo, valeat. dic melius
ꝗ Innocẽ. loquitur de termino dato ad proponendas perem-
ptorias, post quem dicit excommunicationem proponi non
posse, & secundum hoc hæc clemen. non obstat, quæ loquitur
de termino ad proponendas declinatorias & dilatorias. Et ra-
tio diuersitatis potest esse, quia terminus ad proponendas per
emptorias ex quo lapsus est, videtur habere vim conclusionis
postquam in facto nihil consistens proponi potest. de fide in-
strum. cum dilectus, & quod ibi dixi. vnde licet dicatur quòd
a excommunicatio [a] proponi potest vsq; ad sententiam, vt hic,
& eod. tit. c. 1. lib. 6. non tamen per hoc sequitur ꝙ post conclu
sionem proponi possit, cum post eam statim debeat ferri sen-
tentia. Oppon. ad hoc de prob. licet, vbi post lapsum omnem
terminum peremptorium auditur exceptio falsi. Solu. ibi de
termino probatorio, secus de termino ad omnes perempto-
rias, & sic ad omnia iura producenda, quæ vt prædixi, habet
vim conclusionis. de hoc etiam dic, vt d. c. licet. in prin. in pen.
q. quæ singulariter not. Quæro de qua excommunicatione
procedit quod hic dicitur. glos. 1. intelligit de maiori. & idem
Paul. ꝓ hoc, quia minor repellit a communione sacramẽtorũ
tantum. de cler. excommuni. c. fi. & sic non a iudicio, quia non
repellit a communione hominum, vt ibi. Secundo quæro, an
procedit hæc clem. in qualibet excommunicatione maiori, si
ue ab homine, siue a iure prolata. dic ꝙ sic, quia vtraque repel
lit à cõmunione hominum. de cler. excommuni. illud. & ca.
1 postulasti. 11. q. 3. cum excommunicato. † Tertio quæro quã
do dicatur excommunicatio opponi dilatorie, & quãdo per-
emptorie. Sol. vt in gl. 2. & idem Pau. secundum quem quan-
do dilatoria opponitur, potest peti absolutio ad cautelam. eo.
tit. apostolicæ. de sent. excommun. venerabilis. §. pen. & fin. lib.
6. quia remota excommunicatione procedit iudicium & va-
lent, quæ præcesserunt. eo. tit. c. 1. lib. 6. quando autem opponi
tur peremptorie, non est opus absolutionem petere, quia ea
obtenta nihilominus exceptio suum operatur effectum ratio
ne principij vitiati, ideo hoc casu secundum eum obstat lap-
sus termini, nisi redderetur iudicium retro nullum, quod etiã
vult gl. 2. ibi, dicit Guil. & in hac gl. ibi, vel electi. vt de consue.
cum dilectus. de æta. & qualit. cum bonæ. de cler. excomm. si
celebrat. ibi, vt ibi no. in gl. intelligas. ibi, in nostra, & dic vt ibi
dixi, & in eo quòd gl. dicit. de excommunicatione contra iu-
dicem vel procuratorem, dic idem si opponeretur contra im-
petrantem. de rescrip. capitulo 1. lib. 6. vel contra arbitrum, vt
no. Specu. de arbitro. §. differunt. versic. item secundum eum.
Ex his infertur quòd excommun. exceptio est anomala, cum
possit opponi peremptorie & dilatorie. eod. tit. exceptionẽ. &
ibi no. hoc tamen respectu nõ dicitur anomala, sed ex eo ꝙ ẽt
in vim dilatoriæ potest opponi in qualibet parte litis, vt hic, &
2 sic in modo opponendi sapit naturam peremptoriæ. † Quar-
to quæro si opponitur exceptio contra literas Papales conti-
nentes gratiam, an ꝓponi debeat dilatorie, an vero posset op-
poni qñcunque, sicut excõmunicatio. Sol. Laud. distinguen-
do prout no. s. eo. pastoralis, & de rescr. constitutus. vbi dixi qñ
aut orit̃ actio ex rescripto, & sic exceptio tangit literas & gra-
tiam, & opponi põt post litem contest. vt si dixi me clericum
in literis in quibus prouideri mandabatur mihi de beneficio,
si aduersarius excipit hoc esse falsum audietur, si hoc obijcit
inter dilatorias d. c. constitutus. vel etiam si post lit. contesta.
&

ADDITIO.

a Quod excommunicatio. Adde Innoc. in c. pastoralis. ad finem, de excep. Spe. eo. tit. in §. nunc videndum. ver. porro excepto. Abb. in c. exceptionem. in 7. col. de excep.
Vinc. God. Excommunicatio nunquam fieri debet nisi alterum ex his tribus præcedat culpa, mora, vel offensa. Felyn. in c. 21. col. 1. de testi. cog.

& tunc ex hoc non vitiatur processus. quod vltimum dic ve-
rum si non probatur, sed si probabitur, absoluetur reus, & sic
processus remanet sine effectu. Aut ex rescripto non oritur
actio, sed competebat prius, vt si impetraui super mutuo, &
tunc excipiens ꝙ falsè impetratæ sunt seu vero tacitè, vt quia
de pacto de non petendo non fuit in literis facta mentio, non
audietur inter dilatorias. de lit. cōtest. c. 1. lib. 6. alias nihil aliud
esset quam decidere negotium ante lit. contesta. expectabitur
ergo tempus peremptoriarū d. ca. 1. Quinto quæro, circa hoc
si id quod obijcitur concernit aliquid de substantialibus lite-
rarum, vt quia ciuitatensis sub clausula de diœcesi conuenit
contra c. Rodulphus. de rescrip. vel vltra vnam dietam, vel in
diœcesi prohibita, contra c. statutum. de rescri. li. 6. dicit Laud.
ꝙ hoc casu talis exceptio proponetur inter dilatorias. ar. 3. eo.
tit. c. olim. dic ꝙ hoc casum posset etiam proponi perempto-
riè tāquam inferens nullitatem literarum, pro hoc quod not.
3 in d. c. Rodulphus. & in d. c. statutum. in fin. † Sexto quæro, an
a exceptio falsi [a] possit opponi post terminum datum ad perē-
ptorias. dicit Lap. ꝙ exceptio falsi vel nullitatis iudicij nō in-
cluditur sub termino perēptoriarum, nisi de ipsa fiat expres-
sa mentio, & tunc licet si non fuisset expressa, potuisset etiam
post sententiam opponi, non tamen cum expressa fuit oppo-
ni poterit nisi fuerit appellatum. de hoc de prob. licet. vbi di-
xi. in 1. q. & de fide instru. accepimus, & quod not. de appel. ca.
vlti. lib. 6. Oppo. ad hoc de eo quod dicitur hic in glo. penul. in
fi. quod dico. 7. q. 16. Sol. aliud in exceptione excommunica-
tionis per id quod ibi dico, quam in exceptione falsi vel nulli-
tatis iudicij, quia si pronunciatum est eas de cætero non audiē-
das, talis interlocutoria obstat opponenti qui tacendo potuit
in hoc sibi præiudicare, pro hoc quod dixi in d. c. licet. & de re
scri. super literis. Pet. tamen de Ancha. dicit etiam in istis ter-
minis lapsum non obstare, quia non potest iudex auferre be-
neficium iuris ex quo permittitur ꝙ etiam post sententiam
opponantur. primum verius, quia pars non appellando vide-
4 tur acquieuisse interlocutoriæ. de elec. cum dilecti. † Septimo
quæro, generaliter a quibus repellit excommunicatio. Matth.
prosequitur, quem ordinando & breuiando dic, quod quædā
sunt certa a quibus repellit, secūdum omnes. quædam dubia.
de secundis dicetur in duabus seq. q. de primis dicit Matth. ꝙ
excommunicatus repellitur ab agendo. eod. tit. pia. lib. 6. a pa-
trocinando & testificando. de sentent. excommuni. decemi-
mus. eo. lib. tamen in casu testificari potest. de hæreti. in fidei.
lib. 6. Item repellitur a procuratione. de prob. post cessionem.
a iudicando si est publicè excommunicatus. de re iudi. ad pro-
bandum. ab arbitrando, vt not. in Specu. de arbitro. §. differt.
ver. item secundum eum. ab impetrando, de rescrip. c. 1. lib. 6.
ab obtinendo beneficia. de æta. & quali. cum bonæ. de clem.
excommuni. postulasti. Ex his apparet quòd excommunica-
tus repellitur in his, quæ cedunt ad sui commodum & alte-
rius impugnationem, sed ad sui defensam admittitur. eo. tit.
dilecti, & significauerunt. obstat autem in casibus prædictis
excommunicatio sibi personaliter, ita quòd si actiones cedat
cessionario, non obstabit, & idem si deleget suum debitorem
alteri, pro hoc quod no. Brixi. in q. veneriali, quidam cum es-
set excommunicatus. & Spec. de procu. §. sequitur videre. vers.
quid si excommunicatus, & Archi. in d. c. pia. & Ioan. And. de
5 iurepat. c. 1. lib. 6. † Octauo quæro, prosequendo ea de quibus
dubitatur, an ab eis repellatur excommunicatus, an excom-
b municatus [b] possit testari. Mat. refert ea quæ no. Ioan. And. de
sent. excommunic. decernimus. lib. 6. vbi tenet testamentum
valere, sed Ioan. Cal. in q. excommunicatus maiori. in solutio
ne secundi articuli tenet contrarium, dicens ꝙ licet testamen-
tum videatur quasi contractus, quia tunc ipsius factio est de
iure ciuili, Insti. de testam. ordi. in princ. ideo non tenet confe-
ctum ab excommunicato, cum a ciuilibus actibus. 1. ab habē-
tibus formam a iure ciuili sit remotus. de sent. excommunic.
licet. li. 6. vbi dicitur reuocari ab actibus legitimis. primum pu
to verius vbi dic, ꝙ c. licet, debet intelligi de actibus omnino
legitimis qui sunt de iure pub. ratione naturæ ipsorum actuū,
& etiam rōne facientis, sed si sunt legitimi ex natura actus, sed
ratione facientis geruntur ratione priuati interesse, secus: at
testamentum est huiusmodi, quia licet testamenti factio sit
iuris publici. ff. de testa. l. 3. tamen qui testantur nō ratione ali-
cuius officij publici, sed tanquam ipse facit. vnde hoc respectu
quatenus concernimus testantis voluntatem, dicimus ꝙ testa
mentum est de iure naturali. C. de testa. l. testandi. & quod ibi
no. Est autem lata differentia inter actus legitimos primo mo
do, & secundo modo, nam in primo non curatur patria ptās,
filius enim familias potest talia exercere sicut paterfamilias.
vnde potest esse iudex etiam quo ad cogendum patrem. ff. ad
Trebel. l. ille a quo. in fin. & l. seq. sed in actu legitimo secundo
modo, bene curatur patria potestas, vnde filiusfamilias testa-
ri non potest. C. qui testa. fa. pos. l. senium. de sepul. licet. §. quā-
uis. lib. 6. sic ergo actus legitimos primo modo interdictos ex
communicato, sed interdictos secundo modo non, imo tenet
tanquam facti ratione priuati interesse, quod plenius dixi in
6 repetitione cap. perpendimus. de sent. excommuni. quęst. 38. †
c Nono quæro, an instrumentum [c] confectum a tabellione ex-
communicato valeat. Matth. refert ea quæ not. Inno. & Ioan.
And. in d. c. pia. & vltra illa dicit ꝙ si excommunicatio est oc-
culta vel etiam manifesta, tamen probari non potest, valet in-
strumentum ab eo confectum. arg. ff. de offic. præto. l. Barba-
rius. 3. q. 7. §. tria. de re iud. ad probandum & d. ca. pia. §. si vero.
secus si esset notoria, quia notoriè excommunicatus a talibus
repellitur. dict. cap. decernimus. in eo quòd Matth. dicit excō-
municationem esse posse manifestam, & tamen probari non
posse, est contra, de coha. clerico. vestra. & quod ibi not. gl. in
verbo, notorium. dicens manifestum esse id quod debet esse
& potest probari. pro Matth. tamen facit, quia aliquando ma
nifestum probari non potest nisi per famam, quæ non suffi-
cit. de quo de pœnis cap. 1. in glos. penult. lib. 6 & in dict. ca. de-
cernimus, & dixi in dic. cap. vestra. & hoc bene potest saluari,
sed de q. dic plenius vt dixi in dic. cap. perpendimus. q. 39. vbi
tenui quòd valet instrumentum si non est publice excommu
nicatus, secus si publice, etiam si non sit sententialiter damna
7 tus, quod dic vt ibi. † Decimo quæro, an ad probandum ex-
communicationem sufficit probare denunciationem tantū.
Matth. remittit ad no. in c. prudentiam. §. sexta. de offic. deleg.
vbi dixi quòd si denunciatio fuit solenniter facta a iudice, suf-
ficit quo ad omnem effectum. imputetur enim denunciato q
non appellauit. de app. concertationi. lib. 6. quod tenent etiam
8 Archid. & Ioann. And. in dict. cap. pia. † Vndecimo quæro, q
hic dicit excommunicationem obijci posse in qualibet parte
litis, an etiam in causa appellationis. glo. 3. remittit ad no. eo.
titu. significauerunt. vbi dixi Sed Paul. hic prosequitur dicens
quod quandoque tractatur causa appellationis a grauamine,
& auditur excommunicatus vsque quo finitus sit articulus
appellationis, amplius non, quia in instantia se defendit. in se-
cunda impugnat, & iudex appellationis tunc facit, quod face-
re debet principalis, ideo coram eo potest excipi sicut coram
principali, cum sit eadem ratio & cognitio vtriusque. quādo-
que appellatur a diffinitiua, & tunc obstat excommunicatio-
nis exceptio, quia tunc simul cognoscitur de principali & gra
uamine, & per nouas probationes potest appellās probare de
iure suo. de fid. instrum. cum Ioann. & sic impugnat actorem
quod ei non licet, eod. tit. cum inter. secundum. Paul. contra-
rium in hoc vltimo probatur in ca. significauerunt. vbi etiam
originarius actor a prosecutione appellationis per excommu
nicationem non repellitur, quia intelligitur potius se defen-
dere quàm impugnare, cū si non appellaret vel non ꝓ seque-
retur lapsis fatalibus, sententia transiret in rem iudicatam in
9 eius graue præiudicium, quod dic vt ibi dixi. † Duodecimo
quæro, si fuit assignatus terminus non expresso ꝙ esset perem
ptorius, an peremptorius intelligatur. videtur ꝙ non, quia in
tex. exprimitur, alias enim superflue exprimeretur. glo. in ver-
bo, peremptorio, tenet contrarium. & idem Paul. quod tenui
de dila. cap. 1. de quo tamen dic melius vt in d. c. pastoralis. vbi
dico quod terminus probatorius intelligitur peremptorius, se
cus in dilatione expectatoria. de offi. deleg. cum causam, & c.
consuluit, & quod vtrobique dixi. Et ad expressionem, quæ
hic fit, responde vt in ea. glo. ibi, sed dato, quæ hoc vult ꝙ hic
10 exprimitur causa fortioris dubij. † Decimotertio quæro, ad
cuius instantiam assignari potest terminus ad proponendas
dilatorias, glo. in verbo, assignato. dicit ꝙ actoris, non rei. Op.
ad hoc quod etiam ad instantiam rei, de appel. cum causam.
Sol. Laud. stando cum his, quæ no. Innoc. eo. tit. pastoralis. vbi
tenet quod prædixi secundum glos. Genz. vero dicit ꝙ si reus
vult se arctare ad ꝓponendas omnes exceptiones intra certū
terminum, non videt cur ei nos gerendus non sit. argum. ff.
de probat. circa. & sic dicit posse intelligi ca. cum causam. di-
cit tamen ꝙ in initio litis non datur reo terminus, ne detur
occasio malignandi, quia debuit venire instructus, sicut etiā
non datur terminus actori. de dila. præterea. Sed tenendo pri-
mum

ADDITIONES.

a Exceptio falsi. Adde tex. & Bar. in l. Titia. in §. vsuras. ff. de le. 2. Spe. in tit. di-
la. in §. 1. ver. & no. Abb. in c. pastoralis. in 3. no. de excep.
Vinc. God. Adde Felyn. in c. cum venerabilis, col. 11. de excep.

b An excommunicatus. Adde Arch. in c. pia, de excep. li. 6. Doc. in c. veritatis.
de dolo & contu. Abb. in c. pastoralis. in §. verum in pe col. de appe. Abb. in
rub. de testa in princ. Inno. in c cum voluntate. de sent. excommun. vide ple
nissime per Doc. de S. Gem. in c decernimus. de sent. excomm. lib. 6.

c An instrumen. Adde gl. fi. in c. decernimus. de sent. excom. Arch. in c. nullus.
2. q. 4. Spec. de instrum. edi. §. restat.
Vinc. God. Vide Alex. in l. Iulia. ff. ad leg. Iul. repet.

mum ad capitulum, cum causam.dic ꝙ ibi narratur factum.
21 dictum tamen Genze. videtur posse de iure sustineri. † Decimoquarto quæro, an possit dari terminus peremptorius ad proponendas peremptorias.glo.in verbo, dilatorias. remittit ad c.pastoralis.Dyn.in regula,indultum.lib.6.dicit quod cum causæ cognitione dari potest,siue non. pro hoc.ff.de re iudic. l.4.§.si quis condemnatus. de hoc dic, vt dixi post Paul. s̃. de elec.cle.constitutionem.§.ceterum.q.7. Decimoquinto quæro,de ratione huius decisionis.glo.in verbo,non obstante,ponit aliquas rationes. & idem Paul.& Steph. qui tamen etiam aliam rationem reddit, quia intentio statuentis terminum ad proponendas dilatorias, quæ necessario proponi debent ante litem contest.non fuit præfigere terminum ad exceptiones anomalas, qualis est exceptio excommunicationis, quæ etiam post sententiam opponi potest contra executionem.eodem tit.pia.fuit etiam ratio, vt ecclesiastica censura timeatur, & vt commune periculum communionis euitetur, & contu-
22 maciæ vitium reprimatur. † Decimosexto quæro, quid si iudex statuendo terminum dilatoriis,nominatim statuit etiam quo ad excommunicationem.gl.penul.in fin.dicit quod non obstante termino audietur excipiens & idem Pau.Oppon.ad hoc quia talis interlocutoria iudicis transit in rem iudi.nisi appelletur. de elec. cum dilecti. de excep.significauerint.Sol.exceptio excommunicationis non concernit merę partis interesse,sed ad ius publicum,ita quòd nullo proponente iudex ex officio propter excommunicationem repellit.eod.titu. exceptionem. Ideo taciturnitas in non appellando non præiudicat & in hoc no. hanc gl.tanquam singularem,& nescio alibi,
23 & pro hoc quod dixi.s̃.q.6. † Decimoseptimo quæro,si cōtra agētem proponitur excommunicatio & probatur, an in alio iudicio sufficit hæc probatio. dicit Matt. quod non,sed debet de nouo probari. argu.ff.de excep. rei iudi. cum quæritur,& l. sequen. de hoc in dict. c.pia. Decimooctauo quæro,si excommunicatus petens absolui repellitur, quia probatur quod pro manifesta offensa fuit excommunicatus. dicit Matth. ꝙ si interim petat absolui, non audietur nisi primo satisfecerit. de sent.excommuni.solet.§.in prima.lib.6. Oppon. ad hoc de co quod dixi præceden.q Sol. hic non est aliud iudicium.sed idē,
24 quia petebat absolui sicut prius.† Decimonono si aliquis simpliciter existens vicarius perpetuus alicuius ecclesiæ certa portione eidem assignata, ita quod generaliter alios fructus percipit monasterium, seu prioratus, & institutus censetur vicarius monachorum, si asserit se rectorem vt possit vendicare decimam & agitur contra priorem condictione ex canone. j. de deci.cle. religiosi. prior vero excipit quòd nō est rector, sed vicarius qui debet sua portione contentari, an hæc exceptio proponi poterit inter dilatorias. videtur quod sic, quia de falso excipitur ꝫ agentem, dicentē se prælatum, cum sit simplex vicarius. s̃. de præsum. quia verisimile. C. de nominis mutatione.l.vnica.3.q.9.§. aliquando. maxime cum iste erret in altero de substantialibus iudicij.s.in nomine actoris, qui habet primo firmare personam suam antequam ad alia iudicia procedat.argu.de rescri.constitutus.de accu.ca. r.In contrariū, quia exceptio falsi est de peremptorijs.de proba.cap.licet.Laud.relinquit disputationi.de hoc dic vt dixi de elec.nihil.in q.de p̄lato Armeniæ litigante in curia Romana, qui negatur esse p̄latus,vel haberi pro prælato. In qua dicit Compo.in d.c.nihil. quòd ante omnia tenetur docere se esse in possessione prælaturæ, quod tenet Spe. de actore.ver.sed pone quidam.vbi quasi ad literam ponit verba, quæ ponit Compo. in d.c.nihil concludens quod non auditur excipiens si dicit, tu non es prælato, sic, & oportet ꝙ prælatus doceat de sua quasi possessione, quod not. Et quia Specu.non allegat Compo. dicit Ioan. An. in d.ver.quod fuit nimis patens furtum.pro hac decisione est. C.qui accusa.non pos.l.non ignorat,& quod ibi notan glos.2. vbi mater vendicans necem filij, tenetur se probare matrem, nisi constet, quod sit in quasi possessione maternitatis. ita & in casu præmisso dic, quod nisi ille qui in veritate erat vicarius communi reputatione, haberetur pro prælato, audietur exceptio quòd non est prælatus, sed vicarius etiam per modum dilatoriæ, per prædicta.

De sententia,& re iudicata. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Calumniis litigantium debet obuiari.*
2 *Plenariè, verbum quid importet.*
3 *Calumnia litigantis, quæ præsumitur post tres sententias, an possit excludi per iuramentum, idest si volens agere de nullitate, iurat de malitia.*
4 *Causa beneficialis, quæ dicatur quo ad casum clement.prima, de sent. & re iudicat.*
5 *Sententiæ tres latæ sunt contra aliquem, & sic non potest agere de nullitate. quid de tertio, an se possit opponere ne fiat executio.*
6 *Et quid de excipiente si non potest agere de nullitate.*
7 *Executio sentētiæ latæ per iudicem ecclesiasticum si petitur mitti executioni per iudicem laicum, an iudex laicus debeat examinare processum, vel econtra.*
8 *Sententia quot & quibus modis potest dici nulla.*
9 *Quis autem iudex cognosceret de nullitate sententiæ.*
10 *Auditor in curia Romana, an dicatur esse ordinarius.*
11 *Appellans a sententia nulla, an videatur eam aliquam facere.*
12 *Agi de nullitate intra quantum tempus possit.*
13 *Sententia si pronuncietur nulla, an ex primis actis iudicari debeat.*
14 *Libellus an debeat dari & lis contestari, quando agitur de nullitate sententiæ.*
15 *Sententia si continet diuersa capitula, an clemen.prima, de sent. & re iudica. habeat locum.*
16 *Iudex ex officio, an possit repellere agentem de nullitate contra dispositionem clem. primę, de sententia & re iudicata, si non excipiatur.*
17 *Executio sententiæ per quem sit facienda, an per iudicem a quo, an per iudicem ad quem.*
Adde ad idem num.18. quia dependet de eadem quæstione.

CAP. I.

VT calumniis. Diuidit Laud. quia primo de executione rei iudicatæ faciēda post tres sentētias, nō obstante nullitatis obiectu. secundo de eadē executione facienda non obstante processu appellationis ab interlocutoria ibi, similiter. Tertio extendit ad pendentia, ibi, quæ.lego
1 per partes. † Not.calumniis litigantium obuiandum. de pœn. calumniam. & est calumniari falsam causam scienter intendere, seu dicere.2.q. 3.§.notandum. de calum.per totum.ff.de infa.l.athaletas.§.calumniator. Esset autem calumnia, quia litigantes qui non possent appellare cōtra tertiam sententiam, dicerent eam nullam,& sic nō esset finis litium, & per hoc dicit Matth.prouisum contra malitiam. de qua in Spec.eo.titu. & §.d.vers.item secundum cum. vbi dicitur si appellans vult causam multum trahere, debet sententiam dicere nullam coram iudice appellationis & sic in infinitum semper poterit dicere nullam. Et per hanc clem.declaratur quod not.Innoc.de offic.delega.cum in iure. in glo.2.de testi.veniens 2.in verbo, opponere. Secundo not. quod eoipso ꝙ quis succumbit per
a trinam sententiam,[a] dicitur temere litigare, quod probatur hic in eo ꝙ eoipso succumbit si se opponit executioni, ꝑ hoc secundum Paul.quia post primam sententiam non fuit ignorantia probabilis cum esset iuris, quæ non excusat. C.de iu.& fac.igno.l.2.38 dist.si in laicis,& c.quæ ipsis.regula, ignorātia,
2 & quod ibi not.lib.6.r.q.4.c.fin. † Tertio not. de verbo plena-
b riè,[b] de quo dic,vt in gl Oppo. ꝙ non sufficiat tres sententias esse latas contra aliquem ad excludendum eum ab agēdo de nullitate, possint enim esse latæ super diuersis articulis, & sic ex validitate vnius vel inualiditate nihil infertur ad reliquā. de testamen. Raynutius. Solu.vt in glos.3.quæ intelligit quod sint latæ circa idem, & idem Paul.& Laud. dicens hic intelligi de sententijs latius in eadem causa, ita quod in confirmatione, quæ fit in prima appellatione nihil de sententia causæ principalis sit immutatum, nec etiam in confirmatione, quæ fit in secunda appellatione, sit aliquid immutatum, quę duæ confirmationes sumuntur hic pro duabus sententijs, ex quo tendunt ad idem & super eodem feruntur, sic. s̃. de offi.deleg. coram.in fi. Genze. vero dicit ꝙ etiam si in confirmatione sit aliquid immutatū, tamen locus est huic cle.quo ad id in quo omnes sententiæ conueniunt. de arbi.c.1.lib.6. Nam & si diuersitas sententiarum potest multiplicitatem appellationum inducere, tamen ex quo hic agitur de executione, præsupponitur nō fore locum appellationi, quod dictum est verum, & eadem fuit mens Laud.& hoc etiam vult glo.in versic. alicu-
3 ius, quod dico. j.q.17.† Quæro, an calumnia litigantis, quæ p̄sumitur hoc casu post tres sententias, vt dixi in 1.not.excludatur per iuramentum, idest si volens agere de nullitate iura de malitia

ADDITIONES.

a Per trinam sententiam. Adde c.sua nobis.de app.& in l vnica.C.ne lice.tertio prouocare.
Vinc.God. Sententiæ tres latæ super attentatis sunt prius exequendę quam veniatur ad negocium principale. Rot.deci.716.tres sententiæ, in nouis.
b De verbo plenariè. Adde Ang.consi.122.incip.substitutionem.

a malitia.dicit Paul. ꝙ non, ficut etiam iuramentum [a] non ex-
cludit condemnationem expenſarum,vt not.de do finem,&
in Spec.de expen.in §.nunc de expen.ver. quid ſi eſt talis. licet
enim iuramentum hoc caſu quo nulla ſentẽtia lata eſt, faciat
præſumptionem per quam excluditur calumnia, non tamen
excluditur temeritas, propter quæ non fit expenſarum con-
demnatio.de pœn.calumniam. pro hoc in Auth.de iudicibus.
§.oportet.col.6. Oppo.ad hoc quia eſſe potuit ꝙ abſoluendus
ſuccubuit cum dubius ſit litis euentus.ff.de pecu.l.quod debe
betur, & ſic non ſemper infertur temeritas, quia non probat
hoc eſſe &c. de transla.ca.2.Sol.Paul. quod regulariter euenit
contrarium & iura adaptantur ad ea quæ frequenter emer-
gunt.ff.de legibus.l.nam ad ea.de depon.a.impu.literas Con
cludit ergo ꝙ per ſententias is, qui ſuccubuit præſumitur ca-
lumniioſus,quia per eam tollitur præſumptio,quæ ſurrexerat
per iuramentum, ſicut & alia præſumptio fortior tollit mino
rem.ff.de in integ.reſtit.l.diuus. de elec.cum inter R.præſum-
ptio namque ex iuramento eſt ſemiplena tanquam cauſata
ex præſumptione per quam quis præſumitur innocens.ſecun
da ex ſententia eſt plena cauſata a ſcientia ſcientię intentionis
in qua non eſt probabilis ignorantia.de reſcrip. ab excommu
nicato.ff.de iureiur.l.nam poſtea.§.1.ſecundum Paul.vult di-
cere in hoc vltimo, quod ex ſententia præſumitur, quod non
bona intentione litigauerit, qd procedit ſi non apparet aliud,
alias ſecus, vnde ſi error eſſet in facto alieno, vt quia ſucceſſit
in ius alterius,excuſaret ab expenſis,quod dic vt dixi in d.cap.
4 finem. † Secundo quæro,quæ dicatur cauſa beneficialis [b] quo
b ad id quod hic dicitur de cauſa beneficiali. dicit Laud. quòd
eſt,cum agitur de beneficio de quo.ſup.de cauſ. poſ. clement.
vnica.dic ꝙ ſimpliciter cauſa beneficialis eſt cum agitur de ti
tulo beneficij,non autem cum agitur de proprietate ſupra de
iudi.clem.2.etiam ſi agatur de proprietate beneficij,idem eſt
dicendum,pro hoc litera,quæ ſequitur ibi, vel alia quauis cã.
c Tertio quæro,circa verba pmiſſa, vel alia quauis cauſa, [c] quid
important.glo.2.ſol. & idem Laud.& Paul. Et plus dicit Lau.
ꝙ important etiam cauſam quamlibet,ſiue ſit realis,ſiue per
ſonalis,ſiue poſſeſſoria,ſiue petitoria,ſiue eccleſiaſtica,ſiue tẽ
poralis, ex quo generaliter loquitur.de maio.& obe.ſolitæ, &
& idem Genz. Et de diuerſis cauſarum ſpeciebus not. r.r.q. r.
in ſumma.Oppon.in eo ꝙ gloſ.prædicta dicit includi cauſam
criminalem.nam poſſet eſſe talis cuius executio foret retracta
bilis,vt ſi continebat mortem naturalem,& ſic ſi non auditur
opponens de nullitate, fruſtra reſeruatur poſt executionem
actio de nullitate, pro hoc quod no.s.de iureiur.cam te. nam
factum non poterit haberi pro infecto.ff.de captı.l.in bello.§.
factæ.32.quæſt.5.ſi Paulus.Sol.Paul.intelligendo quod hic di-
citur quando executio eſt retractabilis,ſecus ſi irretractabilis,
quod no.pro hoc Ar.5.diſt.baptizari. ſi ergo ſententia lata eſ-
ſet ſuper execu. ſeu conſumma.matrimonij, non haberet lo-
5 cum iſta clem. † Quarto quæro, in eo quod hic loquitur de il
d lo contra quem latæ ſunt tres ſententiæ, [d] quid de tertio qui
ſe opponit ne ſibi præiudicet executio. gl.in verbo, contra ſe,
remittit,& videtur tertium admittendum, ne ſua conditio ef
ficiatur grauior.de teſti.veniens.2.in princ.ſup.eod. cum ſup,
vt ſi petebatur executio in beneficium vacans de iure & de fa
cto,præiudicabitur enim tertio,quia erit durior eius conditio
in obtinendo beneficium poſſeſſum, quã ſi eſſet vacans. Lau.
tenet contrarium dicens quod cap.cum ſuper. intelligitur qñ
ante tertiam ſententiam ſe oppoſuit, nam poſt tertiam ſentẽ-
tiam non auditur,vt hic, & per hanc clem.dicit ſic limitandũ
dictum cap.cum ſuper, & dict.cap.veniens. Genz.tenet con-
trarium, quia iſta clem. præcludit viam illi ſoli contra quem
latæ ſunt tres ſententiæ, ergo in alio ſecus, nam hæc clem.de-
uiat a diſpoſitione iuris communis quo cautum eſt oppoſi-
tionem nullitatis impedire executionem.de offi.deleg.paſto-
ralis,§.quia vero,& quod ibi not. ergo non debet extendi. re-
gula,quæ a iure.lib.6.vt inquantum minus poteſt alia iura of-
fendantur. argum.de reſcri.cauſam.de conſue. cum dilectus,
de elec.eccleſia.2. de elec. cum expediat. lib.6. Prætereа hoc
cap. ex certa cauſa ſic eſt editum, vt præcludat viam calum-
niæ eius qui ter ſuccubuit, qui calumnioſe præſumitur oppo-
nere nullitatem, quæ præſumptio ceſſat contra tertium qui
non fuit in iudicio,& res inter alios acta non debet obeſſe, vt
C.res inter ali.acta. ſibi fortitan ignoranti, quod eſt verius. &
pro hoc inducit Lap.quia tertius pro ſe non poteſt vti illis ſen
tentijs,ergo nec ſibi obſtent.ad hoc eo.tit.cap.pen.de præben.
dilecto.in ſin.& quod ibi no.& in Spec.de ſententia.§.nunc de
effectu. verſ.ſed pone. & ſe. & quod not.glo.de excep.cum ec-
cleſiaſticæ in fin. tit. In contrarium inducit quod not.Ioann.
And. de reſcrip. mandatum. vbi tractat quando poſſit oppo-
nere tertius, quod maxime procedit in cauſa beneficiali, pro
hoc quod not.idem Lap. vt lite pend.cap.2.lib.6. Ego tamen

puto primum verius, vt prædixi, quia hic ſolum loquitur de
eo contra quem latæ fuerunt tres ſententiæ,pro hoc facit l.Pa
pinianus.§.meminiſſe.ff.de inoffic.teſta.vbi ſententia lata cõ-
tra abſentem præſumitur magis lata ratione contumaciæ, ꝙ
eo quod iniuſtam cauſam habuerit. cum ergo non poſſit dici
contumacia cum vocatus non fuerit, ergo nec quia iniuſta
cauſa fuerat,ergo vtraque ceſſat.generaliter autem cum quę-
ritur quando oppoſitio tertij impediat executionem ſenten-
næ,diſtinguit Laud. quòd aut eſt præſumptio contra opponẽ
tem & non impeditur, imo cautione præſtita fit executio. de
in integr.reſtitu.ſuſcitata.aut non eſt præſumptio,& aut res de
qua agitur,erat poſſeſſa, & adhuc fiet executio præſtita cau-
tione.ff.de rei ven.l.is a quo.aut per neminem poſſeſſa, & aut
opponens erat præſens tempore ſententiæ, & nihil oppoſuit,
& adhuc fiet executio.de re iud.c.pen.Aut oppoſuit,& adhuc
non fuit proſecutus legitime, & idem.aut fuit proſecutus, &
auditur,vt quia appellauit.eod.tit. cum ſuper. aut erat abſens
tempore ſententiæ,& tunc cognito ſemiplene quod ſua inter
eſt,impeditur executio, maximè vbi agitur de beneficio ſpiri
tuali.dic.cap.veniens.vbi de hoc per Inno.Sed quo ad intelle-
ctum illius cap.dic vt ibi dixi.& in di.ca.cum ſuper.intellige ꝙ
hic ſufficit iuramentum pro ſemiplena probatione.l.theſau-
rus.ff.ad exhiben.& vide pro hoc quod no. Bar.in l.ſi cui.ff.vt
in poſ.lega.quod verum eſt quantum ad ſuſpendendum exe-
e cutionem ad tempus.Quinto quæro, an hoc principium [e] lo-
cum habeat in ſententijs interlocutorijs. Gl.in verbo,ſenten-
tias.dicit quod ſic, ex eo quia hic non dicit ſententias diffini-
tiuas,quod tamen dicit.J.§.ſimiliter.idem Laud. Pau.& Gen.
& ratio ſecundum Laud. quia eadem ratio eſt in interlocuto
rijs,dummodo circa idem latę ſint. Op.ad hoc,quia nomine
f ſententię [f] intelligitur de diffinitiua.de iureiur.veniens.vbi di
xi.ff.quando appel.ſit l.1.§.biduum. vbi hoc no. gloſ.Sol.ex p-
prio ſignificato & ſtricto nomine ſententiæ intelligitur de dif
finitiua.ſed quia hic in princ.non exprimitur an intelligat de
diffinitiua, an de interlocutoria,& in §.ſimiliter. exprimit de
vtraque, ſequitur quod etiam in principio debet intelligi, vt
ſit bona ſimilitudo in vtroque ca.in arg.de conſti.translato. p
hoc quia ſequentia declarant præcedentia, de appel.ſecundo
requiris.quod ſic legis principium concordet cum fin.l.regu
6 la.§.ſi.ff.de iur.& fac.igno. † Sexto quæro,in eo ꝙ hic excludi-
tur agens de nullitate,quid de excipiente.dicit Lap. ꝙ ſi oppo
nitur defectus iuriſdictionis iudicis, audietur opponens nul-
litatem.& in hoc non facit Lap.differentiam,an excipiat, an
agat,dicens ꝙ etiam agens audietur. per not.s.de ſequeſt. cle.
vnica,in gl.vlt.Opp.ad hoc de eo quod no.J.ea.cle.§.ſimiliter.
in gl.in verbo,pendere,quę dicit ꝙ non iuuabitur in caſu illo,
dicens ſe appellaſſe,& pronunciatum pro ſe fuiſſe bene appel
latum. Lap.non ſoluit, ſed in quibuſdam additionibus dicit,
quod gl.prædicta non facit contra, ſi intelligitur ibi quòd ad
uerſarius appellauit, vt dicit illa glo.ibi, ſed ſi aduerſarius. vel
dicit ꝙ aliud eſt negare originalem iuriſdictionem, vt quia
nunquam fuit iudex. Aliud illam fateri, ſed dicere eam ſu-
ſpenſam propter appellationem. in primo caſu procedit qđ
dictum eſt clem.vnica de ſequeſtra. in ſecunda gl.prædicta in
verbo,pendere,ratio diuerſitatis, quia ſecundo caſu exceptio
habet ortum a proceſſu iudicis,quod hæc cle.vult tollere.pro
hoc facit gl.no.ſup.in cle.2.vt lit.pend.in verbo, competente,
in alio ortum habet a defectu iuriſdictionis,pro hoc quod di-
xi in dicta clem. vnica,in ver.non obſtante. in r.q.generaliter
autem cum quæritur, an oppoſitio nullitatis impediat execu
tionem, dicit Lap.quod hic ſunt duo caſus in quibus impe-
dit,

ADDITIONES.

a Sicut iuramentum Adde c.prudentiam.in §.ſexta. de off.deleg.ca.cum dile-
cti de elec.c.literas de reſti.ſpol.
Vinc.God. Iuramentum in defectum ſemiplenę probationis,an admittatur
ad retractandam ſententiam.Cor.conſi.324.videtur,litera A.lib.3.
b Quæ dicatur cauſa beneficialis. Adde Bal.in l.Iul.C.de libe.cau.
Vinc.God. Cauſa beneficialis dicitur quando agitur de beneficio eccleſia-
ſtico & finitur morte clerici. Barto. in l.ſi pater.C.ſi pen app.mors interuẽ.
c Vel alia quauis cauſa. Not. ſingu.illam gloſ. quod hæc dictio alia, includit
crimicales, ciuiles, miſtas, & ſpirituales.quam gloſ. allegat ſingu. Abbas
conſi.108.incipi.inuocato diuino ſuffragio in 4.colu. verſ. & alio reſpectu.
in primo volumi.
d Quem latę ſunt tres ſententiæ. Adde quæ habentur in regula,ea quę.de reg.
iur.lib.6.domini de Rota ti.de re iud.deciſi.7.in antiquis.& deci.2.in anti-
quioribus.domini de Rota tit.de proba.deciſi.14.in nouis.
e An hoc principium. Adde ꝙ hoc verbum.ſententia,poſitum in gl.verificatur
tam in diffinitiua quam in interlocutoria,& eſt ſing.ſecundum Abb.in iſta
cle.cuius contrarium no.gl.in c.cum olim,de teſti.& ibi Abb.
f Nomine ſententiæ. Adde gl.in c.cum olim de teſt.in c.ſuper eo & ibi Felyn.
de app.gl.in l.1.ff quando appel.ſit. Bal.in addi.Spec.tit.de ſentent.ver.no-
mine ſententiæ.

dit, sed in alijs casibus distinguit, quia aut excipitur coram il-
lo qui summauit, aut coram alio, primo casu auditur excipiēs
si statim offert paratam probationē, & differtur executio sen-
tentiæ, vt not. de testi. veniens. 2. de rest. in integr. suscitata. ad
hoc. de rest. spol. literas. Si coram alio, aut maiore, vel pari, vel
minore, quàm ille qui sententiauit. secundo casu aut est mi-
ssus executor, aut merus. si missus, idem quod in iudice qui
tulit sententiam. si merus, non audiet excipientem quantun-
cuoque probationes offerat, nisi exceptio sit notoriè vera, vel
saltem veritas nullitatis sit executori patens. & idem si consta
ret legitimè appellatum a sententia, vel etiam ante, & fuisse
delatum appellationi, de appel. non solum. & cap. cum appel-
lationibus. lib. 6. & cap. dilectis. in fin. tunc enim non tenetur
superiori parere. Si autem exequens est superior vel æqualis,
dicit idem quod in primis casibus vt audiatur excipiens. not.
per Innocentium, Hostiens. & Ioann. And. de re iudi. decęte-
ro. & capit. ad consultationem. de offic. delega. pastoralis. §.
quia vero. & capitulo cum in iure. & capitulo ex literis, & de
tempor. ordin. ad aures. quod dic, vt dixi in dicto §. quia vero.
& dicto capi. cum in iure. vbi posui ea quæ ponit Ioan. de Lig.
hic, qui refert ea quæ not. Barto. ff. de re iud. l. 4. §. condemna-
tum. & l. si cum nulla. & vltra hoc etiam dixi aliqua in dictis
locis. & procedunt hæc quando opponitur nullitas per eum
contra quem lata est sententia. de oppositione vero tertij quā-
7 do impediat executionem, dixi supra quæst. 4. † Septimo quę-
ro si executio sententiæ latæ per iudicem ecclesiasticum peti-
tur coram sæculari, dicit Lap. in addit. quòd non habet exa-
minare processum, sicut nec ecclesiasticus habet examinare
processum iudicis ecclesiastici maioris, prout no. de offi. ordi.
capit. 1. Et per Archid. 23. quæstio. 5. administratores. pro hoc
quia iudex sæcularis credere debet iudici ecclesiastico. Oppo.
ad hoc quia si saltem iudex sæcularis videt processum eccle-
siastici esse iniustum, vt quia post appellationem legitimam
excommunicauit, non debet obedire, vt not. in dict. cap. 1. de
offic. ordi. Sol. non propterea sequitur quòd possit cognosce-
re, sicut nec inferior cognoscit de sententia superioris. argum.
de exceptio. capitulo secundo, libro sexto. & de hoc dic ple-
nius vt dixi in dicto capitulo primo, in tribus vltimis quæstio
nibus. Octauo quæro, quid econuerso. dicit Lap. quod iudex
ecclesiasticus poterit cognoscere de exceptionibus contra sen
tentiam sæcularis iudicis, sicut supra quæstio. sexta. dixi de exe
cutore superiore vel pari. pro hoc quod not. Archid. 2. quæst.
6. quisquis. & Ioan. Mo. de senten. excommunic. decernimus.
lib. 6. pro hoc de foro compet. cap. pen. lib. 6. de excep. capit. 2.
eod. lib. Spec. tamen de sent. executio. §. nunc dicendum. vers.
sed pone. dicit quod iudex par vel minor a quo petitur exe-
cutio, non cognoscit nisi, an sit sententiatum non bene vel au
tem male sententiatum. pro hoc quod dicit Innoc. de confir-
ma. vti. cap. 1. vbi dicit quod petens executionem nihil habet
probare. Lap. vero dicit quod si iudex a quo est appellatū, mā
dat sententiam exequi, aut constat quod in casu permisso est
appellatum, aut constat quòd in casu prohibito. si in casu per-
misso, abstinendum est ab executione. si vero in casu prohibi-
to, vel ab homine vel a iure. de offi. dele. pastoralis. §. præterea.
de appella. pastoralis. in princip. & in cap. Romana. §. si autem
post sententiam. lib. 6. tunc erit facienda executio. & hoc vlti-
mo casu procedit quod not. Innoc. de offic. deleg. cum in iure.
in gl. & si propter. versic. si autem subdito. primo autem casu
procedit regula, appellatione pendente nihil debet innouari.
& quod not. de offic. deleg. ex literis. in gl. penul. & super ca. se-
cundo casu non procedit ratio prædictorum, quia sicut quan-
do appellatur ante sententiam ex causa rationabili in casu per
misso, id quod fit post appellationem ante inhibitionem non
est ipso iure irritum, sed ex futuro pendet euentu dict. ca. non
solum. §. illa vero. sic etiam cum appellatur a diffinitiua quan-
do appellatio est ab homine vel a iure prohibita, id quod in-
terim fit non est ipso iure irritum, sed ex futuro dependet euē
tu nisi facta sit inhibitio vel a superiore recepta sit appellatio:
quando vero appellatur a diffinitiua in casu permisso, irritum
est eo ipso quicquid post sententiam etiam ante appellationē
attentatur. dict. ca. non solum. 1. responso. ergo in dubio supe-
riore mandante sententiam exequi, parendum est. de reg. iur.
8 quod quis mandato. lib. 6. † Nono quæro, quibus modis sen-
tentia dici potest nulla. gl. io versi. ad agendum. remittit. Lau.
dicit quod dicitur nulla propter omissionem aliquorum de
substantialibus. & de exemplis remittit ad not. de sequestra.
element. vnica, in fin. vbi dixi in versic. non obstante. in 1. & 2.
quæst. & dicit Laud. quòd proprie est nulla propter defectum
iuris publici, vt si est lata lite non contest. de lit. contesta. cap. 2.
not. supra eod. capit. 1. secus si contra ius priuatum vel propter
defectum eius, vt quia cum falso procuratore, vel simili, quia
tunc est annullanda. ff. rem ratam habe. l. 3. §. falsus. & eo casu

venitur contra sententiam beneficio restitutionis iure maio-
ris, vel minoris ex clausula, si qua iusta. de in integ. rest. capit. 1.
9 & cap. ex literis. C. de prec. impe. offe. Auth. quæ supplicatio. †
Decimo quæro, quis cognoscet de nullitate sententiæ. glo. in
verbo, ad agendum. remittit. Laud. dicit quod iudex qui co-
gnouit de principali, & tunc iure ordinario pronunciabit. C.
de sentent. & inter. l. 1. per hoc infert quod causa nullitatis nō
potest simul tractari cum causa appellationis coram eodem,
quia causa appellationis tantum coram superiore tractatur. ff.
quis & a quo appelletur. l. 1. de appel. imperatores. non autem
coram eodem qui pronunciauit. de consuet. non putamus. li-
bro sexto, pro hoc quod no. Innoc. eod. tit. cap. 1. & de app. in-
terposita. quod tenet Spec. parte 2. eodem tit. §. iusta. Oppo. ad
hoc, quod imo iudex ad quem, possit de appellatione & nulli
tate simul cognoscere. ff. de appel. l. si expressum. ff. famil. erci.
quædam mulier. quod not. Innocen. de appel. dilecto. & de in
integ. restit. constitutus. dicit Laud. verius esse dictum Specu.
quod ipsemet ordinarius qui pronūciat solus de nullitate co-
gnoscit, & suum errorem corrigit. C. quomodo & quando
iudex. l. si præses. de electio. qualiter. 1. Genz. videtur inhærere
dicto Innoc. idem Pau. qui tamen dicit quòd si dicitur senten
tia nulla propter defectum iuris priuati non cognoscit iudex
ad quem, quia appellando ratificatur. ff. rem ra. ha. l. 3. §. falsus.
de iudi. licet. & sic implicaret contraria si peteret pronuncia-
ri nullam, ergo non est audiendus. de appel. solicitudinem. se-
cus si dicitur nulla propter defectum iuris publici, vel iurisdi-
ctionis, quia tunc per appellationem non efficitur aliqua. ff.
de appel. si expressum. quæ sententiæ sine appella. rescin. l. 1. de
sentent. excommunic. per tuas. pro hoc de priuil. cum olim. a.
dic, quòd nō dicitur sentētia nulla propter defectum iuris pri
uati, sed magis proprie dicitur non præiudicare, nam senten-
tia lata contra falsum procuratorem tenet contra ipsum. de
arbi. per tuas. licet non præiudicet domino nisi appellet, quia
tunc videtur approbare. dict. §. falsus. Et ad quæstionem dic ꝙ
coram iudice ad quem simpliciter potest deduci nullitas sen-
tentiæ, quod declara vt plene dixi in dict. cap. dilecto. Genera
liter autem cum quæritur coram quo posset agi de nullitate,
distinguit Paul. quia aut loquimur de interlocutoria, & corā
eodem agi potest, cum per eam non expirauit iurisdictio. de
appel. cum cessante. ff. de re iudic. quod iussit. & diffinitiua aut
est lata ab arbitro, aut a delegato, aut ab ordinario. primo
casu per eundem reuocari non potest. ff. de arbit. quia si arbi-
ter. not. Specu. de arb. §. fin. versic. licet autem. & hoc etiam si
proposuit condemnare & errando absoluisset, vt in ea. l. Con-
tra tamen est, quia non videtur dixisse quod mente non agita
uit. ff. de sup. leg. l. Labeo. de re. du. l. 4. de quo in Specul. prædi-
cto §. versic. quid ergo. Paul. de hoc dic vt in l. quid tamen. ff.
de arbi. quia si pronunciauit super omnibus, super quibus fuit
assumptus, amplius se non impediet. secus si solum de aliqui-
bus, cum tamen de omnibus habuisset pronunciare, & tunc
etiam tantum dicitur pronunciasse quando ex mente pronū-
ciauit, non autem facto seu casu. ff. de arbit. l. dicere. in princ.
vbi hoc dicitur coniuncta glos. quod est singulare. si vero lo-
quimur de delegato, aut pronunciauit super principali, aut su
per instantia. Si super principali functus est officio suo. ff. de
re iudic. l. iudex. de offic. delegat. in literis. potest tamen supe-
rior sententiam corrigere. Cod. quomodo & quando iudex. l.
si vt proponis. de hoc in Specu. de sentent. prola. §. qualiter.
versi. hoc quoque. Contra hoc est de accus. qualiter. 1. Solut.
Paul. quod illi erant legati generales, & sic ordinarij. & de of-
fic. leg. capit. 2. libro sexto, quod not. Innocent. in dict. cap. qua-
liter. & Specul. in dicto versiculo, dicit autem Paul. hæc vera
nisi delegatus ad pronunciandum id quod est nullum ipso iu
re ducatur errore facti probabilis, tunc enim iterum pronun-
ciare potest, vt notat Innocent. de re iudic. cap. 1. argumen. ff.
de iur. & fac. igno. l. error. & idem dicit Hostien. in dicto capit.
primo, si error est iuris, quia non interest vtrum non fiat vel
iniuste fiat. de transact. capitulo secundo. facit de officio dele-
ga. significasti. Ego vero in dicto capitulo, teneo cum Innoc.
nam ex quo errauit in iure, indignum est quod amplius iudi-
cet, cum ex hoc sit puniendus, sed hoc faciet superior. Si ve-
ro delegatus pronunciat super instantia, iterum de causa co-
gnoscere potest, nec expirat propter hoc eius iurisdictio. de
iudic. examinata. & not. eodem titulo, capitulo penultimo.
Si autem loquimur de ordinario, tunc ipse idem suam sen-
tentiam si est nulla corrigit per viam querelę. C. de accusat.
lege quarta. Sed si non est nulla, per restitut. in integr. vbi ius
hoc permittit. ff. de minor. l. in causæ. §. vltimo, alias est ne-
cessaria supplicatio. sic intelligitur eodem titu. cum Berthol-
dus. vbi de hoc in glos. sed qualiter. & per Dynum in regula,
quod semel, libro 6. Paul. de hoc dixi plenius in dicto capitu
lo qualiter. 1. & de hoc infra in duabus sequentibus quæstio-
nibus.

10 nibus. † Vndecimo quæro, circa hoc an auditor[a] in Romana
a curia censeatur ordinarius quo ad cognoscendum de nullitate. dicit Laud. ꝙ sic, per not. s̃ de rescrip. clem. auditor. cognoscet autem per simplicem querelam secundum eum, quod non posset delegatus, sed recurretur ad delegantem, vt C. quo modo & quando iudex. l. si vt proponas. de sent. ex breui. recitan. l. 1. de offic. deleg. in literis. quod dicit Laud. verum si agitur de nullitate tangente processum habitum in curia, secus si habitum alibi. vt quando causa est extra curiam, tunc enim non cognoscet auditor de nullitate, nisi per viam appellationis, non autem simplicis querelæ tanquam præuentus. argu. de for. compet. cap. fin. Duodecimo quæro, quid de executore gratiarum. dic vt no. Innocent. in dict. cap. in literis, & s̃. eo. capi. 1. & vtrobique dixi. & per ibi not. patet ꝙ idem in eo, quod in delegato, quia etiam executor est delegatus. de offic. deleg. si super. lib. 6. & de hoc dixi. s̃. q. 10. tamen quo ad quid, aliud in eo quàm in delegato ad causas per id quod not. Innocen. in
11 d. c. in literis. † Decimotertio quæro, nunquid eo ipso ꝙ quis appellauit a sententia nulla, videtur eam facere aliquam. videtur ꝙ sic, per l. 3. §. falsus. ff. rem ra. ha. pro hoc dixi. sup q. 10. & hoc maxime procedit si iudex ad quem confirmauit sententiam. Laud. tenet contrarium, dicens ꝙ licet elegerit viam appellationis, non propterea præiudicauit sibi quin possit sententiam dicere nullam. ff. de inoffic. testam. matet. de appel. si expressim. refert alios dicere quod si appellans sciebat eam nullam, & tunc tacite eam confirmat, alias non. ff de iudi. l. 2. in princ. Ipse autem Laud. distinguit, quia aut sententia erat nulla ipso iure, & tunc non confirmat appellando. aut aliqua, sed annullanda, & tunc confirmatur. d. §. falsus. quæ distinctio nõ cadit hic, quia titulus quæstionis quærit de sententia nulla, iõ dic simpliciter quod appellando non confirmat eam, per d. l.
12 si expressim, & ꝙ ibi no. ꝙ dixi in d. c. dilecto. † Decimoquar-
b to quero, intra quantum tempus[b] possit agi de nullitate. dicit Laud. quod semper etiam sine temporis præscriptione si sententia est ipso iure nulla & vertitur periculum animæ. 35. q. 9. §. quia ergo, & seq. Et idem in similibus in quibus non cadit præscriptio. de præscr. quoniam. 33. q. 5. ꝙ Deo. in alijs dicit ꝙ semper potest agi, idest vsque ad 30. vel 40. annos. cum tale tẽpus omnem actionem tollat. 16. quæst. §. quas actiones. de præscrip. vigilanti. nisi loci vel fori consuetudo aliud inducat. C. ad l. Corne. de fal. sicut. de procu. in nostra. Et hoc quo ad agẽdum, sed perpetuè poterit excipi si ex ea agetur. ff. de doli excep. pure. §. fina. cum omnes actiones sint perpetuæ exceptiones de non num. pecu. & de non numerata dote. C. de non numerata pecunia. per totum. de dote cauta non num. l. fin. per
13 totum. Insti. de literarum oblig. & idem Genz. † Decimoquin-
c to quæro, an sententia pronunciata nulla[c] iudicabitur de causa ex primis actis. gl. in ver. ad agendum, remittit Genz. dicit ꝙ si ob incompetentiam iudicis dicitur nulla non ex actis primis, sed ex nouiter faciendis, debet procedi, sic dicit posse intelligi. ff. de app. si expressim. C. de senten. l. 1. C. quomodo & quando iudex, si vt proponis. secus si dicatur nulla ob iuris ordinem non seruatum. arg. ff. de iudic. mortuo. C. de accus. l. 4. de testi. spol. cum ad sedem. ibi, prioris acta iudicij recensentes. de testi. præsentata. sic dicit posse intelligi quod no. in dict. leg. si expressim. Alij distinguunt quia aut fuit habitus processus coram eo qui potuit ab initio iudicare, sed propter aliquod superueniens tempore sententiæ fuit inhabilis, & sic nõ tenuit sententia, & tunc quia valuit processus, secundum illũ iudicabitur. Aut fuit habitus coram eo qui ab initio non fuit habilis, vt quia carens iurisdictione, & tunc requiritur nouus. dicit Ioan. And. hic ꝙ hæc distinctio nimis se restringit ad personam iudicis, nam etiam si iudex erat competens ex tempore processus & sententiæ, tamen si male iudicauit, vt quia nõ in scriptis, adhuc procedit primum membrum distinctionis. scilicet, quod ex eisdem actis iudicabitur iterato præsupposito, ꝙ id ꝙ probatum est in præterito concludit etiam in præsenti, vt si probaui me maiorem vel dominum. & est inspiciẽdum tempus præteritum & non præsens, licet probatum tũc non cõcludat nunc, sufficit enim quod tunc concludebat, vt si tractabatur de ætate impetrantis tempore impetrationis. de rescrip. si eo tempore. lib. 6. Si vero iudex competens male ꝓcessit, vt quia lit. non contest. & per consequens male iudicauit, tunc procedit secundum membrum, quia ex quo proces-
14 sus non valuit, oportet alium de nouo fieri. † Decimosexto quæro, an agendo de nullitate debeat dari libellus, & lis contestari. Lap. dicit quod sic, pro hoc quod not. Spec. de libellorum conceptione. §. nunc dicendum. ad fi. ver. quid si sententia. vbi dicit ꝙ quando opponitur nullitas in modum exceptionis non debet dari libellus. quando vero in modum actionis, sic. & eodem modo distinguit de litis contestatione, in ti.
15 de lit. contesta. §. quando autem. vers. de causa nullitatis. † Decimoseptimo quæro, si sententia cõtinebat diuersa capitula nunquid procedit hæc clem. gl. in ver. alicuius. dicit quod sic, cum certa limitatione quod dic vt in ea. & de hoc. s̃. in 3. contrario. & pro hoc quod dico in seq. q. Decimooctauo quæro, an sit locus huic clem. siue tres sententiæ, de quibus hic, sint latæ successiue, siue interpollatè. Sol. hic Steph. quòd sic, quia litera non distingit, & sufficit ita scriptum esse. ff. qui & a qui. ꝓspexit. 6. q. 3. scriptum. exemplum. lata sentẽtia pro actore reus appellauit, & obtinuit, appellauit actor, & obtinuit. tertio reus succubuit. hic sunt tres sententiæ contra reum, licet non successiue, & sic executio non impedietur, vt hic. pro hoc quod dico. j. tit. 1. clem. fin. q. 6. sed si vltima vice succubuisset actor, iterato posset appellare. Oppon. ad hoc quia in eadem causa non licet appelare tertio. C. ne li. in vna eademque causa. in rubro & nigro. de app. sua. Sol. contrarium procedit quo ad eandem personam, sed actor põt bis appellare. & reus bis. de quo
16 in d. c. sua. & Spec. de app. §. quoties. in princip. † Decimonono
d quæro, si ago de nullitate[d] contra casum huius clem. nec excipitur, an iudex ex officio possit agentem reijcere. Solu. vt in gl. in verbo, admittatur, quæ dicit videri quòd sic, per hanc literam. & videtur ponderare gl. quòd verba huius cle. diriguntur iudici. & hoc no. quòd quando verba legis vel canonis super actoris repulsione diriguntur iudici, etiam parte non excipiente potest agẽtem reijcere, quod singulariter probatur ex hac glos. pro hoc quod not. C. de coll. si soror. quod dixi de offic. iud. c. 2. & cum hac glo. concordat Pau. dicens quòd etiam si non petatur executio sententiæ per victorem, per officium iudicis reijcietur. arg. de exce. exceptionem. ff. de post. quos ꝓhibet. & hoc dicit velle hanc literam. In hoc negatiua nullatenus admittatur. vide circa hoc quod no. Bar. in l. 1. ff. ad Mace. l. 2. ad velle. l. 1. §. 1. ff. ad trebel. de eo cui a lege denegatur actio. Oppo. ad hoc quia erit per hoc in potestate victoris impedire processum super nullitate. Sol. vt in ea. glos. & idem Pau. quia debet victus se offerre executioni, quod not. concordat de resti. spo. ca. vlti. 3. q. 1. redintegranda. & q. 2. 3. 4. 5. & 6. Vicesimo quęro, circa hoc si petitur executio sententiæ. dicit Pau. quòd sola petitionis pendentia impedit processum super nullitate, etiam si non opponatur de tertia sententia per modum exceptionis. Est enim ipsa actio præiudicialis, sicut in cap. vltim. de ordin. cog. dic quod non ex vi pendentis petitionis, sed ex vi non factæ executionis hoc surgit vt dixi in præcedenti q. Vicesimo primo quæro, an executio facta reuocabitur si postea in actione nullitatis obtinebit agens. gl. in verbo, donec. dicit quòd sic. quod not. & idem Paul. Vicesimosecundo quæro, quãdo dicetur executio plenarie facta, vt sit satisfactum huic clem. Solu. vt in gl. in verbò, plenarie, & dicit Laud. quod fiet executio nulla cautione præstita & nullo granamine imposito illi pro quo lata est sententia. Oppon. ad hoc. s̃. de in integ.
17 re. suscitara. Sol. Laud. ꝙ ibi loquitur in casu diuerso. † Vicesi-
c motertio quæro, si appellatio deserta[e] est per lapsum fataliũ, an debeat iudex ad quem, remittere partes ad iudicem a quo, dato ꝙ appellans opponat causam nullitatis. hæc quæstio implicat aliã per q̃ sit faciẽda executio, an per iudicem a quo, an per iudicem ad quem. & in hoc dicit Laud. ꝙ per iudicem ad quẽ, per not. de offi. delega. pastoralis. §. præterea. in glo. sed pone. Opp. ad hoc de app. c. vt debitus. Sol. Laud. standum cõtrario dicens quòd ex quo iudex ad quem, nõ pronunciat super principali, sed super appellatione remittere debet ad iudicem a quo,

ADDITIONES.

a An auditor. Adde Hostien. in sum. tit. de off. ord. in princ. & Spe. tit. de off. or. in §. ordinarius. ver. auditor contradictarum. idem Spec. tit. de auditore. in §. 2. in prin. Adde do. Fel. in rubrica de rescrip. in 1. col. ver. hos autem. vbi de auditoribus tractat.
Vinc. God. Auditores in Romana curia non dant remissorias sine speciali cõmissione Papæ. Ioan. Franc. de off. & pot. sed. vac. q. 10. num. 10. qui habetur in lib. 9. tract. fol 16.

b Intra quantum tempus. Adde Papien. in sua practica. in ver. sapiens, & per eundem in tit. de execu. sent. Pau. de Cast consi. 325. incip. in causa quæ vertitur per me inter Andream filium quondam &c.
Vinc. God. Nullitas sententiæ opponi potest etiam elapso tempore constituto per statutum per tertium licet non per litigantes, Ruy consi. 12. num. 33. lib. 3.

c An sententia pronunciata nulla. Adde Io. And. in c. fi. de re iud. lib. 6. Abb. in c. significasti. in 2. col. de for. compet.

d Si ago de nullitate. Adde Barba. in c. cum dilectus. de or. cog.
Vinc. God. Nullitatis dictio si sit generalis, persecutio vero specialis ex certa scientia, an sententia præiudicabit generaliter. Ruy. consi 37. nu. 12 lib. 5. & nullitas sublata per statutum notorie apparens quando dicatur sublata. Ruyn. consi. 31. nu. 6. lib. 5.

e Si Appellatio deserta. Adde diffuse de isto articulo. Barb. in d. c. pastoralis. super gl. in ver sed pone. vbi multa plura adducit.
Vinc. God. Vide Paris. consi. 115. in princ. lib. 1. & Soc. in consi. 9. nu. 49. & consi. 49. num. 28. & consi. 181. nu. 86. lib. 2. Ay. Cra. consi. 273. in fine.

a quo, per d.c.vt debitus. sed si pronunciasset super principali,
puta super beneficio ecclesiastico de quo erat quæstio, tunc
ipsemet posset exequi iuxta clem. auditor. š. de rescrip. sic dicit
posse intelligi di. glo. sed pone per hoc ad præcedentem quæ-
stionem, responde q causa nullitatis debebit proponi & expe-
diri coram iudice a quo, ex quo appellatio deserta est, tamen
non negat Laud. quin causa simplicis querelę pręsentibus par
tibus, & alias rite inchoata coram auditore idem auditor ex
noua causa & ex nouo processu possit inhibere ne lite pendē.
aliquid in eius præiudicium attentetur. pro hoc š. de elec. ele.
cōstitutionem. §. insuper. nisi velimus dicere secundum eum,
quod in causa prædicta simplicis querelæ excipi possit q de
hoc pēdet causa coram executoribus, & propterea alleget ius
reuocandi domum super causa inchoata coram executori-
bus & nondum finita. de offi. deleg. quærenti. & c. pastoralis,
& esset cautela secundum eum quod appellatus qui obtinuit
contra appellantem propter desertionem appellationis se ab-
sentaret a curia, & reuocaret procuratores suos ne per simpli
cem querelam possit contra ipsum præsentem agi in curia, &
eandem cautelam tradit quando tres sententias obtinuit, vt
hic. dic quoad intellectum d. §. vt ibi dixi, maxime in 1. q. quo
autem ad incidens dubium per quem debeat fieri executio,
28 dic vt dixi in dict. §. præterea. † Vicesimoquarto quæro, circa
dicta in proxima quæst. nunquid in casu præmisso primi iudi
ces sine alio mandato iudicis ad quem, & sine aliqua certifica
tione super desertione prædicta ad solam appellati requisitio-
nem simplici verbo eius super prædicta desertione credere de
beant & exequi ac si non fuisset appellatum. dicit Laud. vide-
ri quòd debeant certificari per iudicem ad quem, antequam
iurisdictionem resumant per cap. vt debitus. ibi, remittat. pro
hoc inducit quod ipse idem not. J. de appel. cle. sicut. & ibi te-
net. & debet vocari appellans per iudicem a quo, & eo citato
recipi certificatio super desertione, alias non tenebit q fiat cō
tra non citatum, de resti. in integrum. tum ex literis. de caus.
pos. cap. 1. dic q lapsis fatalibus non expedit q iudex a quo, ex-
pectet aliquid a iudice ad quem, sed libere exequitur. de appel
lat. repræhensibilis. ver. si vero. & an debeat citari pars in exe-
cutione. dixi de appella. ex ratione. & ad cap. vt debitus. dic
quod loquitur in alio casu quando iudex ad quem, pronun-
ciat male appellatum, & sic nondum erant ibi lapsa fatalia,
quo casu dic quòd etiam si non remittit eoipso quod pronun
ciauit male appellatum, intelligitur remisisse, ita q iudex a
quo, libere vtetur sua iurisdictione, vt ibi not.

SVMMARIVM.

1 *Iudex si detulit appellationi quæ interposita est ab interlocutoria, & opponitur de eius pendentia contra executionem tertia sententia, an clem ista procedat.*

Similiter. Oppon. ad literam iuncta glo. in verbo, ali-
cuius. in eo quod exemplificat hāc literam,
a quia geminando appellationem [a] per secundam videtur a pri
ma recedere. ff. rem ratam habe. l. cum minor. & l. 4. §. falsus. &
sic si primo appellaui ab interlocutoria, & iudex non detulit,
sed processit iuxta capit. eum qui. de dolo. lib. 6. & diffinitiue
contra me pronunciauit, & ego a diffinitiua appello, videor
recedere ab appellatione prima, cum tanquam non confisus
de ipsa appellauerim secundo, per dicta iura. Solu. secundum
Laud. Matth. geminando appellationem non videor recede-
re a prima, sed potius eam approbare. argum. 31. quęst. 1. Lo-
tharius. de testi. cum tu. de appella. cum bonæ. & cap. dilecto.
vbi hoc tenet Innocent. datur tamen consilium q si in secun-
da appellatione protestetur, quòd per hoc non intendit rece-
dere a prima. & ad §. falsus. dic quod ibi appellando videtur
approbare sententiam latam cōtra falsum procuratorem, qa
de se est nulla. tenet etiam contra procuratorem de arbit. per
tuas. sed quando appellatum est ante sententiam si appella-
tio fuit legitima, sententia postea lata est nulla. de quo not. de
testi. ex parte. ideo ab eo appellando non intelligitur eam ap-
1 probare, pro hoc quod dixi. š. hac clement. r. responso. q. 4. †
Quæro, si iudex a quo, detulit appellationi interpositæ ab in-
terlocutoria, & de eius pendentia opponitur contra executio
nem tertiæ sententiæ. dicit Matth. quòd tunc non procedit
hæc cle. quia si vera erit causa in appellatione expressa, iudex
ad quem appellante prosequente cognoscit de principali. Si
autem non est vera, remittit ad iudicem a quo, dic melius q
dummodo non appareat a tertia sententia appellatum sem-
per mittet executioni. & si dicatur fuisse delatum appellatio-
ni ab interlocutoria & eam pendere, quia etiam si diceret se
obtinuisse in causa appellationis ab interlocutoria, non audi-
tur ad effectum impediendi executionē tertiæ sentētię diffi-
nitiuæ, vt dicit glo. antepenul. & idem Pau. ergo multominus
auditur dicens appellationi delatum esse.

ADDITIO.

a Geminando appellationem. Adde Specu. titu. de appella. ver. sed pone quis appellat.

Quæ ad. Not. de dictione, etiam, quæ est ampliatiua,
& extensiua. de consti. cum omnes. vbi dixi.
de elec. cum in cunctis. §. inferiora. ff. de verbo. obligat. quod-
cunque. §. si ita. & dicit Laud. quòd est sensus, ac si dicat ne-
dum ad causas principales pendentes, quod est minus, sed &
pendentes per appellationem, quod est plus, hanc constitu-
tionem extendi.

SVMMARIVM.

1 *Papa potestas dependet immediate a Deo.*
2 *Confederationes & conspirationes reprobantur.*
3 *Tractatus habetur pro facto in atrocibus.*
4 *Dominus an & quando teneatur de facto suarum gentium, vel non.*
5 *Respublica intelligitur de Romana.*
6 *Procedi si debet super crimine tanquam notorio, vtile est declarare quod est notorium.*
7 *Citatio debet interuenire in notorio.*
8 *Princeps supplet omnem defectum omissæ solennitatis.*
9 *Tempus euentus conditionis, an trahatur a die sententiæ, an vero econuerso.*
10 *Imperatoris assertioni qui dixit Regem Siciliæ fuisse legitime citatū, an sit standum.*
11 *Vocantes aliquos ad auxilium vel bellum si vocati perdunt aliqua bona in bello, an habeant aliquam actionem scilicet mandati contra vocantes.*
12 *Bona iniuste pugnantium, an possint licite occupari.*
13 *Crimen læsæ maiestatis quot modis committitur.*
14 *Maledicens Deo ore & non corde, an peccet.*
15 *Filius an perdat legitimam si pater commisit crimen læsæ maiestatis, vel aliud propter quod bona sua sunt confiscanda.*
16 *Crimen læsæ maiestatis, an committatur contra inferiorem a principe.*

CAP. II.

PAstoralis. Ostendit nullam fuisse quondā
sententiam latam per Henricū
quondam Imperatorem in Regem Robenum tā
ex causis & alijs in ea insertis, quàm ex personis a
quo & in quem lata fuit, & eam irritat, quatenus de facto pro
cessit. hoc dicit secundum Paul. vel secundum Genz. Senten
tia lata contra citatum extra citantis territorium existentem
nulla est ipso iure. vel sic. Sententia lata ab inimico notorio
vel contra absentem citatum ad locum euidenter nō tutum,
1 non tenet. † Nota q potestas Papæ immediate pendet a Deo,
vt hic in verbo, diuinitus. ad hoc de transla. c. 1. & in hoc no. gl.
in verbo, diuinitus, quæ dicit q concessa fuit per illa verba, pa
sce oues meas. & idem Pau. pro hoc extrauagans Bonifacij. 8.
vnam sanctam, & hanc potestatem Christus promiserat ante
a passionem per illud, dabo tibi claues regni [a] cęlorum. Matth.
16. & a 1. distinctio. in nouo. de const. translato. Secundo not.
q potestas Papæ concernit populum Christianum tantum,
& sic non concernit sectas aliorum, cum nihil ad nos de his q
foris sunt. de diuor. gaudemus. & dicit Paul. hoc verum si lo-
quimur de potestate, de qua hic in principio, per quam obuia
tur periculis animarum, alias autem habet Papa potestatē su-
per omnes, quia omnes sunt oues, licet non sint de ouili. facit
de homic. pro humani. lib. 6. & quod not. de voto. quod super
his. Tertio not. q Papa compellitur ex cura officij sui inuigila
re remedijs subiectorum. pro hoc. š. in proœ. & ex hoc arguit
Pau. q contrarium faciendo peccat. vnde dixit Goff. de offic.
deleg. consultationibus, q Papa peccat mortaliter si iustitiam
denegat, vel ad consultationem non respondet. per ca. quam-
uis. eo. tit. in decisa. contra hoc tamen est, quia princeps solu-
b tus est legibus. ff. de leg. l. princeps. [b] de conces. præ. proposuit.
Genz. q compellitur compulsione non præcisa, sed causatiua
scilicet debiti officij & effectionis, & sic loquitur hic, & supra
in

ADDITIONES.

a Dabo tibi claues. Adde in cap. audiuimus, in ver. quibus autem Christus. 24. quæst. 1. & in §. horum discretio. 21. dist. gl. in ver. in potentia, in cap. sciscitatus. de rescrip.
Vinc. God. Claues Petro post Christi passionem traditæ sunt. Pet. a Monte in Monarc. Concil. q. 1. nu. 1. & 3. & Michael Vleur. de regim. Mun. q. 1. pac. num. 68. primum habetur in lib. 10. trac. fo. 97. secundum in eo. lib. fo. 221.
b Princeps. Adde l. digna vox. C. de le. l. ex imperfecto. C. de testa. in §. fi. 25. q. 2.

a in proœ.& ff.de separatione bonorum.l.1. Quarto not.[a] de di-
b ctionibus,iamdudum, & quondam.[b] de quibus dixi de offic
deleg.cum olim. Quinto not. ꝙ aliter loquimur de defunctis
quàm de viuentibus, nam nomina defunctorum proferun-
tur sine alio titulo,sicut hic, ibi quondam Henricum, sed nō
sic nomina viuentium, patet ibi, charissimum in Christo fi-
lium.& hoc secundum Laud. & ideo est, quia mortui hono-
re huius sęculi non indigent, cum sint ad maius tribunal vo-
cati.š.de sepul.sacris.& ideo pax in missa eorum non datur,vt
no gl.de conse.dist.2.pacem.vbi reddit & aliam rationem, qa
iam non sunt in turbatione huius mundi,sed quiescunt in do
mino.& idem dicit inter monachos,qa mundo mortui sunt,
& gl.singu.pro hoc est quia cum allegamus Doctores defun-
ctos,dicimus sine commendatione aliqua, puta Inn.Host.&
similes.sed viuentibus proponimus hoc appellatiuum,domi-
nus.quandoque tamen defunctus afficitur iniuria.Instit. qui.
ex cau.manu.non pos.§.1.& quandoque laudibus extollitur.
š.de reliqui.glo riosus.li.6.J.de reliqui.si dominum. Sexto no.
ꝙ Papa prouidet ad tollendum discordiam exortā inter prin
cipes, ibi materia turbationis exorta.non tamen propriè pro-
batur hic,sed probatur de iudi.nouit.pro hoc.90.dist.oblatio
nes.nam & cęteri coguntur per suos iudices ad pacem.ea.dis.
studeodum,& c.placuit,& c.præcipimus.ff.de vsufruct. æquis
2 simum. † Septimo no.ꝙ confęderationes & conspirationes[c]
c reprobantur. quod procedit quando sunt in malum. 11.q.1.
coniurationum. & c.conspirationum. Et tunc secūdum Lau.
conspiratio & machinatio ab aliquibus facta in detrimētum
alicuius personæ vel dignitatis eiusdem. š.de iureiuran. peti-
tio.& prima facie sonat in malum,vt in dictis ca.conspiratio-
num. & coniurationum. & vt ibi no.dicitur a con, & spiritu,
& ponitur pro superbia, & secundum Hug.coniuratio est plu
rium in vnum iuratio,conspiratio vero fit sine iuramento,&
vt dicit Matth. non tantum a canonibus, sed etiam a legibus
reprobantur. C.de monopolijs.l.si.ff.de collegi.illi.l.1. 10.col.
de pace tenen.§ conuenticulas. tamen super re licita licite fit.
16.q.3.sanc.de quo in d.c.& pro hoc de testi.cog.in cap.vlt.42.
dist.si quis.11.q.1.si qui.& tunc potius est concordia quā con-
spiratio.ff de colle.illici.l.1.& per d.§.conuenticulas,videntur
reprobari cōfęderationes,seu ligę,quas domini ciuitatum vel
ciuitates faciunt inuicem.quod dicit Bar.in extrauagan. quo-
niam nuper.in ver.occulte. procedere quando præsente impe
ratore,secus si eo absente faciant ad defensiam.arg.ff.quod cu-
iusque vniuer.not.l.1.& quod ibi no.& in eo quod dicit quòd
rex fecerat cōfęderationes cum subditis Imperatoris,dic ma-
ximè. idem enim si cum hostibus vel cum non subditis.s.de
facto.C.ad leg. Iuliam maie.l.si quis. canonizata.6.q.1. si quis
3 cum. † Octauo no.ꝙ in atrocibus tractatus habetur pro facto,
vt in verbo,tractauerat.& C.ad l.Iul.maiest.l.quisquis.6.q.1.§.
verum. Nono not.ꝙ committitur crimen læsæ maiestatis si
quis ciuitates obedientes principi facit ei rebelles.ff.ad l.Iuliā
maiest.l.1.& 3. Decimo no.ꝙ tenetur hoc crimine læsæ maie
statis is,qui subsidium præstat criminoso,ibi subsidio. In alijs
autem criminibus quando & quomodo teneatur, dixi de off.
4 delega. cap.1. † Vndecimo not. ꝙ dominus non teneatur de
facto suarum gentium nisi præstet eis subsidium ad illud, vt
hic in verbo,subsidio Paul.& Genz.arg.ff.de peri. & commo.
rei ven.l.si vendita. de vi & arma.l.3.§.cum procurator. oo.de
resti. spol.cum ad sedem.in gl.penul. & hoc nisi neglexerit de
eis facere iustitiam,23.quæst.2.dominus. Duodecimo not.ꝙ
committitur crimen læsæ maiestatis si fit iniuria officialibus
principis.ibi,officialibus.pro hoc.6.q.2.quisquis. Decimoter-
tio no.ꝙ nomine vrbis, intelligitur Roma per excellentiam.
Insti.de iure naturali.§.sed ius.pro hoc š.de iureiu ran.cle.Ro-
mani.in princ.Decimo quarto no.ex verbo, & alibi.ꝙ expres-
so vno loco delicti in accusatione vel inquisitione sequi po-
test indefinita. Paul.qui tamen dicit ꝙ forte hæc loca omnia
specificauit imperator, sed hæc omisit Papa caosa breuitatis,
alias videtur obstare.3.quæst.8.libellorum.pro hoc quod not.
de ordi.cogni.cap.2.in princ.in eo ꝙ ibi dicitur in prædijs ani-
5 malium & alijs. † Decimoquinto not.ꝙ nomine reipublicæ
intelligitur de Romana, vt hic in verbo, reipublicæ. & ꝓprie
Romanorum dicitur respublica.ff.de verbo.signif.l.eum qui.
licet largo modo etiam aliter dicatur.ff.de public. l.sed hi. de
furtis,sed si imaginem. pro hoc quod dixi de restit.in integ.c.
1.& not.ꝙ est crimen læsæ maiestatis si quid fit in detrimen-
tum reipublicę Romanę,& vocatur crimen perduellionis,&
hoc ideo quia admittitur probatio per duellum,quæ alias nō
recipitur,vt not.ff.ad l.Iul.maiesta.l.si.vel verius dicuntur per-
duelles hi cum quibus est duellum idest, bellum tanquam cū
hostibus populi Romani.ff.de verbo.significa.quos nos. & de
6 hoc.J.q.5.† Decimosexto no.quod in absentem contumacē
tenet sentētia lata super crimine.de quo no.de dolo. veritatis.
tis.Decimoseptimo no. quòd cum debet procedi super crimi
ne tanquam super notorio, vtile est declarare quòd notoriū
est,ibi,declaratio.& gl.in eo.versi.simile de elec.cum dilectus.
dicit tamen Paul. quòd licet hæc declaratio sit vtilis, non ta-
men est necessaria, sed sufficit quòd de eo verificatur notoriū,
etiam si de eo iudici non constet,vt no. Innocē.& Hostien.de
coha. cler.tua. alias si procederet tanquam super notorio, &
non esset,retractaretur sententia,vt no.Spec.de no.§.1.in prin
cip.quod intelligit Paul.nisi præcessisset hæc declaratio, quia
tunc imputet sibi qui non appellauit cum sit lata contra ius
litigatoris. Ex hoc infert vtile esse quod procedat pro hoc qđ
no.de iureiuran.ad nostram.3.de offic.delega.ca.1.lib.6.putat
etiam Pau.in hac interlocutoria declarare debere quale noto
rium sit,vtrum iuris præsumptionis,vel facti,vtrum actus cō-
tinui, an interpollati, vel transeuntis, cum aliter procedatur
in vno quam in alio,vt not. Innocen. in di.ca.tua.& not.2.q.1.
de manifesta.& in Specu.de notorio.§.1.& vlti.de quo dic, vt
7 dixi de coha. cler. vestra. † Decimooctauo not. quod in no-
torio debet interuenire citatio,vt hic,ibi, citatum, quod dicit
Genze. verum,nisi quis in ipso actu notorio facinoris depræ-
hendatur,tunc enim contra non citatum fertur sententia. de
transla.quanto.no.Innoc.de re iud.cum olim. & no.de offic.
deleg.in cap.1.lib.6. Decimonono no.quòd ferri sententia po
test sub conditione,ibi,si quando veniret. Laud.rationem au
tem quare hic fuit apposita conditio,dico infra, in 1.contra-
rio. Vicesimo not.quod fertur sententia mortis in absentem
& in eo quod hic fuit lata sententia capitis contra Regem,dic
quòd fuit pœna legalis,non canonica.nec cleri.vel mona.sen-
tentiam. Cicero in oratione pro Deiotaro Rege,in princ. ita
inusitatum est Regem capitis esse,vt ante hoc tempus non sit
auditum, & sic fuit hæc sententia lata Pisis. M.313. 5.kalend.
Maij, anno quinto Regni sui, Imperij vero primo. Vicesimo
primo not. quod in sententia priuationis non expedit quod
exprimantur beneficia priuati,sicut hic non exprimuntur di-
8 gnitates regis. pro hoc de excel.præla.ca.si. † Vicesimosecun-
do not. quod princeps supplet omnem defectum solennitatis
omissæ. Et dicit Laud. quòd hoc facere potest Imperator in
temporalibus, si alias rite & recte procedat. C.de testi.l.om-
nium.sicut & Papa in foro suo.de transla.ca.1.3.q.6. hæc quip
pe. Oppon. quòd non valuerit sententia lata contra absentē.
ff.de requiren.reis.l.2. Sol. Laud.quòd ideo, quia erat absens,
fuit lata sententia sub conditione,ex quo erat pœna infligen-
da in corpus. secus si nō requireret inflictionem corporalem,
sed aliam,sicut est relegatio, exilium, vel alia pęna quæ dam-
num æstimationis contineat, quia talis potest ferri contra ab-
sentem.de dolo.veritatis.dicit tamen Laud.quod conditiona
liter etiam sententia corporalis fertur cōtra absentem,vt hic,
& licet regulariter non sit sententia ferenda sub conditione,
2.quæst.6.biduum.lata tamen tenet, sicut etiam tenet excom
municatio sub conditione lata de appel.præterea.2.& de sen-
tentia conditionali dic vt ibi dixi,de hoc quod no.in dict.cap.
9 veritatis.† Quæro circa hoc an tempus euenientis conditio-
nis trahitur a die sententiæ, an econuerso. Laud. distinguit ꝙ
aut est talis actus qui substantiam suam accepit ab existentia
conditionis potius, quàm ab alio, & tunc tempus sententiæ
trahitur ad diem existentis conditionis vt est in excommuni-
catione, quæ vires accepit ex contumacia secuta. 11.quæst.3.
episcopi. aut aliunde sumit vires, & aut fortius impedimen-
tum interuenit tale quod potest tollere primam obligationē.
Et adhuc idem,exemplum in impedimēto ab homine.de re-
script. si pro te.lib.6. in impedimento a iure.de spon.cap.vni-
co.libro sexto,aut nullum fuit impedimentum quod immu-
tare posset naturam primæ obligationis,& tunc existentia cō
ditionis trahitur ad diem sententię.ff.qui po.in pig.ha.potior.
de peri.& commo.rei vend.l.ꝙ si pendente.quæ no.& de hoc
10 etiam dixi de rescrip.si pro te.lib.6. † Secundo quæro,an stan-
dum fuerit assertioni Imperatoris in eo ꝙ asseruit Regē fuis-
se legitime citatum. glo. in verbo, asserente, dicit quòd forte
veraciter asseruit,sed qđ hoc non iustificat sniām quam decla-
ro, quia etiam ꝓsupposito quod staretur Imperatori in facto
quatenus dixit Regem fuisse citatum,nō tñ stari debuit in iu-
re quatenus dixit eum fuisse legitime citatū,cum ex notorie-
tate

ADDITIONES.

a Iamdudum. Adde in l.iamdudum.C.vbi ca.sta.

b Quondam. Adde spec.in tit de instru.edi.in §.restat. ad finem. dic ꝙ dictio quondam,& dictio olim,designant tria tempora.s.præsens, præteritum, & futurum,secundum Abb.in c ex parte G.circa princ.de fo. compet.
Vinc.God. Nota ꝙ hoc procedit nisi materia subiecta aliud suadeat. Ruyn. consi.70.nu.1.10 & 12 lib.2.

c Conspirationes. Adde c.si quis 42.distin,cap.si.de testi. cog.& l.1. C de mono-
nopo l.1.ff.de colle.illici Bal.in l.hac edictali §.conuenticulas. de pace tenē.

tate circũstantiarum de quibus.J.pater, manifeste liqueat cõ
trarium esse verum. dicit ergo Steph. quod non debuit stari,
maxime cum de contrario constet. Opp. ad hoc de proba.cle.
literis. Solu. Stepha.ꝙ imperator nullam potestatem habebat
in Regem Robertum, nisi ratione certorum feudorum,& sic
non tenuit citatio. & dato ꝙ legitima fuisset propter inimici-
tias, non arctabat. Lau.autem & Pau. videntur velle ꝙ tali as-
sertioni standum fuit. vnde dicit Lau. speciale in imperatore
cui creditur.de testi. cum a nobis.in fi.C.de testa.l.olim. & idẽ
in Papa.d.clem.literis alias autem non creditur dicto ca. cum
a nobis. vbi de hoc. dic ꝙ principi statur quo ad eos, qui legi-
bus arctantur, nam ꝙ stetur dicto vnius etiam principis, non
est de iure diuino, secundum quod saltem requiruntur duo.
a de testi.licet.quia in ore duorum[a] &c.et ibi, sed est de iure po-
sitiuo per prædicta iura: ideo quo ad illos solos statur qui per
21 ius positiuum arctantur, quod no. † Tertio quæro, si rebelles
de quibus hic vocauissent alios in auxilium qui accessissent &
aliqua bona perdidissent in bello, an habent actionem mãda-
ti vel aliam contra vocantes pro damnorum restauratione.
dicit Innoc.de iureiu.sicut.3. ꝙ non. & idem hic Mat. secus si
vocati fuissent ad iustum bellum, vt no.in d.c. & in seq. quæst.
22 † Quarto quæro circa hoc, an bona iniuste[b] pugnantium li-
b cite possint occupari. dic ꝙ sic, per no.in d.c.sicut. ex quo erat
bellum indictũ per imperatorem. tamen quia, vt patet J.ver.
vt illud. super regem non habebat imperator potestatem, sed
Papa, non potuit per imperatorem indici bellum contra re-
gem, nisi in defectum iustitiæ: debuit autem primo requiri
Papa, vt iustitiam faceret contra regem, qui subest ecclesiæ,
23 vt J.ver.vt illud.pro hoc quod no. de resti.spol.olim.1. Quin-
to quæro in eo, ꝙ dicit hic de crimine læsæ maiest. quib. mo-
c dis[c] committitur.dicit Laud. ꝙ committitur vbicunque quis
contra vrbem machinatur, sed fugit ad hostes, vel eos iuuat
qualitercunque, vel si subiectas prouincias nititur facere rebel
les, vel si seditionem mouet in ciuitate, vel procurat ꝙ prin-
ceps, magistratus, senatus, illustres, vel similes, qui pars eius
sunt, occidantur, vel hoc cogitat.ff.ad l.Iul. maiest.l.1.2.3.& 4.
C.ad leg.Iul.maiest.l.quisquis.& in hoc crimine secundum eũ
multa sunt specialissima. nam admittuntur ad accusandum,
qui alias repellerentur.ff.ad leg.Iul.maie.l.famosi. & l.in quæ-
stionibus. Item qui patefacit antequam sit visus, vel processe-
rit ad actus, veniam meretur & præmium, sed si processerit
ad actum, veniam meretur & non præmium. C.eo. l.antepe.
in fi. alias autem nullam habet excusationem siue sit reus,
quia perfecit, vel quia cogitauit, vel quia perficere voluit pro-
cedendo ad aliquem actum, vel dando vel recipiendo sacra-
mentum super facinore committendo, vel quid simile, & gla
dio debet feriri, & bona eius omnia publicari. C.eod.l.penult.
Et crimine commisso nihil potest criminosus alienare, nec te-
net emancipatio vel manumissio per eos facta. dicta l.penult.
simile de hæretic.filij.lib.6.Item potest accusari post mortem.
C.eod.l.vlti. Laud.dic generalius, qui dicantur incurrere hoc
crimen, vt no.Bart.in extrauag.quoniam nuper. in ver. rebel-
les.& in verbo, rebellando. & dicit Io.de Lig. ꝙ istud crimen
vocat lex crimen perduellionis, quia scilicet duellum sit pro-
hibitum etiam lege ciuili. tamen hoc tantum casu permitti-
tur, sicut etiam quibusdam aliis casibus de quibus 10.col.de
pace tenen.vbi no.Colũbus circa princ. Sic etiam est in l. Lom
bar.& de hoc per Ioan. de Lig. in tractatu de bello. vel dic cri-
men perduellionis alio modo, vt dixi in 15.not. pro prædictis
in eo, quod dixi prohiberi etiam affectum, est, quia non solum
facere, & operari contra imperatorem, sed etiam maledicere
quilibet prohibetur, & punitur maledicens. C. si quis impe.
male.l.vnica. 23.q.4. inter querelas. C.de epis. & cler. si quis in
hoc. de maledicentibus autem Deo quale sit peccatum. no.
24 de cleri.maledic. statuimus. † Sexto quæro circa hoc si aliquis
maledicit Deo ore, sed non corde, an peccet mortaliter. dicit
25 Matth.ꝙ sic.11.q.3. non solum. & cap.existimant. † Septimo
d quæro an propter delictum patris[d] in crimine læsæ maiestatis
vel alio propter quod bona sint confiscata filius perdat legiti-
mam. videtur quod non, quia iure naturæ debetur, ergo per
positiuum tolli non potest. argu. infra eod. ver. cæterum, &
pro hoc de testa. Raynutius. ver. quia vero. & quia pater non
posset filium priuare legitima. C. de inoffic. testa. l.quoniam
in prioribus.& hoc tenet Laud. in ver.cæterum. dicens quod
si filij audita condemnatione patris furtim vel vi vel dolo suã
debitam subtrahunt, non tenentur saltem in foro animæ ad
restitutionem principi faciendam, quia possunt tenere de iu-
re.per prædicta ergo iuste.de verbo.signif. ius dictum. Genze.
in dicto ver. tenet contrarium, quia per contractum tolli po-
test, debetur enim ære alieno deducto.ff.de inoffic. testa. l.Pa-
pinianus.§.quoniam autem quarta. quia si pater vendit om-
nia bona, non potest filius reuocare pro sua legitima, vt in di-
cto §. sic ergo cum bona sunt confiscata, quia nihil est in bo
nis, nihil etiam est in legitima. pro hoc quia legitima debe-
de iure ciuili, licet instinctu naturali, & ideo tolli potest per l.
municipalem, vt no. Dyn.in regula, indultum.lib.6. quod te-
nui in d. vers.quia. in 2.contrario. pro hoc quia ex quo potest
tolli per contractum modo prædicto, ergo & per delictum,
quia in delictis quasi contrahitur, & per quasi contractum se
obligat delinquendo ad pœnam. ff. de iure fisci imperatores.
no.glo. ff. de postu. l.1.§.bestias. dixi de his quæ fiunt a maiori
par. capi. c.2. Et similiter infertur, ꝙ per statutum pari ratio-
ne. Matth. tamen hic de statuto tenet contrarium. J.vers.cæ-
terum.per id quod no. Innoc.de consti.quæ in ecclesiarum.nã
statutum hoc est contra naturalem æquitatem quod nõ pro-
cedit per prædicta, & per id, quod no.Dyn. in dicta regula, in-
dultum. & quod hoc possit auferri, tenet Io.de Lig. dicens qđ
pro defensa Laud. facit quia titulo lucratiuo, vt per donatio-
nem non potest pater alienare in præiudicium filij.C.de inof.
dona.per totum.quod dixi de dona.c.fin.fiscus autem hoc ca-
su capit ex titulo lucratiuo. dicit tamen opi.Genze. esse verio-
rem, quia legitima est, quota bonorũ quæ pater habebat tem
pore mortis, nihil autem habet quando sunt confiscata. ff.de
26 interdi.& releg.l.2.& quod no.ff.de iurepatro l.diui. † Octauo
quæro an crimen læsæ maiestatis committatur contra inferio
rem a Principe. dic ꝙ sic per id quod dixi S. qõ 6. & pro hoc.
a.q.1. in primis. vers.quid autem dicitur. dicit tamen Pau. ꝙ
non committitur contra tyrannum, qui non habet naturale
& legitimum dominium, vt no. J.de bap.cle.1. Nono quæro
si rex habuisset aliquam iurisdictionem ab ecclesia, an præsup
posito quod valuisset sententia, fuisset ca priuatus ex eo, quod
priuatus fuit omnibus authoritatibus. de hoc per Pau. inf.de
excess.prælato.clemen.1.vbi dixi in vers.nonnulli.q.2a.& pro
hoc quod no. 17.q.7.filius.

ADDITIONES.

a In ore duorum Adde tex.in c.ab isto die 35.q.6 in c.cum esses. in cap.rela-
tum.el 1.de test. c.nouit. de iu.c.in omni negotio. de test. glo.in ver.tres te-
stes.in c.forus.de verb.sig.Mat.18.c.2.ad Corin.13.Deut.19.

b An bona iniuste. Adde Bal.in Margarita. in ver. princeps. Ioan. de Lign.in
tracta.de bello.

c Quibus modis. Adde ff & C.ad legem Iuliam.
Vinc.God De hoc crimine læsæ Maiest. vide diffuse per Ruyn.in consi.1. 1.
quæritur, nu 3.cum seq.lib.5. & quomodo probetur, idem Ruy.consil.3.vi-
detur prima facie, per totum, eod.lib.

d An propter delictum patris. Adde Sal.& Doc.in l.quisquis, in ver.filij.C.ad
leg. Iul. maie. Et quid de feudo. an propter delictum patris filius amittat
feudum. vide Abb.in c.ex parte. in glo.fin. de feud. & ibi per Ioan.de Imo.
Dyn.in reg non debet, de reg.iur.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Publicare expedit malos effectus & pœnas nocentium.*
2 *Iudicis pronunciantis persona est consideranda.*

Verum. No.quod discretio est mater virtutum.& dicit
a Laud. ꝙ discretio est cum proceditur ex sum-
ma deliberatione discernendo & ratiocinando. Secundo no.
quod præcipitata voluntas iudicis est nouerca iustitiæ. quod
1 dic vt in glo. † Tertio no. ꝙ expedit malos effectus & pœnas
nocentiũ publicare, vt hic in verbo, non prodiret. & hoc fit
vt manifesta possint correctione puniri, & vt sit posteris in
exemplum.de pœn.c.1. ff.de iniur. l.eum qui. de conse. dist.2.
ego Berengarius. Quarto no. de liberamine rationis. & dicit
Laud.quod ratio est quædam vis animæ, quæ conferendo &
ratiocinando intendit diuinis, & aliis virtuosis quæ vtilia sũt
animæ, & euitat damnosa, cuius contrarium facit sensualitas.
tas. pro hoc quod dicitur de gratia informante, de hoc supra.
de sum. trinit. clem. vnica. in fi. Quinto no. de considerandis
causis cuiusque rei. cognoscitur enim bonitas vel prauitas rei
per causas suas.23.quæst.8.occidit.de resti. cum causam. ff.de
fur.l.verum. Sexto no.considerari debere tenorem sententiæ,
vt hic in verbo, continentia.ex quo poterit colligi an sit rite &
2 recte lata respectu ipsius prolationis. † Septimo no.quod con-
sideratur persona iudicis pronunciantis. & dicit Laud. hoc
fieri, vt appareat de superioritate pronunciantis, vel saltem qđ
communi opinione habebatur pro tali. ff.de offic præto.l.Bar
barius.3.q.7.§.tria.aliter in non subditum quis iurisdictionem
non habet. ff.de iurisdict.omn.iud.l.fi. de arbi. nam magistra-
tus. supra de electio.innotuit.de constitu.cap.2.libro sexto. Ex
hoc etiam no. quare hic consideratur persona in quam fer-
tur

ADDITIO.

a Vinc.God. Discretio & iudicium sunt idem. Alexan.conf.33. viso themate.
nu.4 lib.1.& ibi in apost.

tur sententia, vt patet de subiectione eius. Et dicit Laud. hoc maxime fieri in pœnis spiritualibus, & ideo licet excommunicatus occultus, qui se gerit pro absoluto, possit ferre aliquas sententias in prophanis. de re iudicata, ad probandum. non tamen excommunicationem vel similes a claue procedentes ferre potest, cum per excommunicationem sibi subtractum sit prælationis exercitium. 24. q. 1. audiuimus.

SVMMARIVM.

1 *Locus debet esse tutus alicui non solum ipsi, sed etiam suis.*
2 *Consistorium quid est.*

Notorium. Nota id quod no. gl. 1. & in ea ibi, ex parte. dic vt ibi dixi. & ad hoc vt metus excuset, non sufficit probare metum præcedentem, sed expedit vt probetur continuatio tempore actus gesti, ita enim hic dicit quod tempore processus & sententiæ metus imminebat.
1 pro hoc de sponsa. ad id quod. † Secundo nota quod ad hoc vt locus censeatur tutus non sufficit ꝙ sit tutus alicui, nisi etiã sit tutus suis, ibi & suos. & dic suos, puta propinquos familia-
a res & subditos. Tertio no. ꝙ citatio debet esse legitima, [a] ibi, legitime. & ad hoc vt sit legitima, requiritur ꝙ sit trina. C. quomodo & quando iudex. l. tres. quandoque tamen sufficit vna si in ea exprimitur, ꝙ sit peremptoria. de resti. in integ. tum ex
b literis. in fine. Quarto no. id quod no. gl. in verbo, violentam[b]. quam singulariter signa. & idem Pau. & ex eo quod dicit glo. captiuum non teneri ad redeundum ad vincula si iniuriose tenebatur, infertur ꝙ si mors non est iniuriosa, non potest qs eam fugere sine peccato. facit quod no. 1. dist. ius militare. in glo. 2. quod tenet Pau. & Laud. & idem Steph. vt dico infra ver. cæterum. in 2. nota. Opponitur quod non fuerit excusatus rex a comparendo. non enim debuit timere coram imperatore comparere. C. de his qui per metum iudi. non app. l. prima. ff. quod metus causa. non est verisimile. 1. responso. Solu. Pau. ꝙ hic iuste timuit exercitum imperatoris, qui potuisset regem offendere de facto, neque rex potuisset aliquem adire qui hoc prohibuisset, non ergo tenebatur se committere capitalibus inimicis, vt lite non contest. accedens. 2. ad hoc supra de fo. compe. cle. quamuis in prin. & hæc litera quæ dicit exercitum fuisse ferocem. dicuntur autem fera animalia quæ nocent de iniur. c. fi. cessante vero tali metu non iustus esset metus, vt in contrariis, secundum Pau. Secundo opponitur ad hoc, quia debuit appellari, vel saltem protestari. de appel. cap. fi. & d. c. accedens. Solu. Pau. ꝙ hoc casu locus non est appellationi, quæ non interponitur a principe, & sufficit locum notorie fore non tutum, quod etiam voluit glo. in verbo, notorio. quod no. & per hoc quod no. Archid. 2. q. 6. quoties. & hoc casu dicit Pau. quod ad cognoscendum de causa, debent eligi arbitri. 11. q. 1. si clericus. vel imperator committet alij causã. de appel. cum speciali. vel habebitur recursus ad Papam. qui fil. sint legi. per venerabilem. Tertio oppo. ad hoc ꝙ etiam si timuerit mortem, deberet se offerre. 23. quæst. 8. conuenior. glo. in ver. offerre. Sol. quod ibi hoc dicit Ambros. de charitate, & ex merito nimiæ patientiæ. idem Pau. qui etiam dicit ꝙ ibi hoc fit pro tuitione ecclesiæ, pro qua ad hoc tenetur. 7. q. 1. §. hoc seruãdum. de renun. nisi. §. propter malitiam. & quod
2 ibi dixi. † Quæro quid est consistorium[c]. Sol. Pau. ꝙ est locus,
c in quo sedet princeps in audiendo. 2. q. 6. antenorum. ver. qd hoc. 23. q. 8. conuenior. de app. ex insinuatione. Tribunal vero est vbi sedet ordinarius. ff. de mino. l. minor autem. de offic. ordi. cum episcopus. lib. 6. vel secundum Genze. consistorium est locus vbi redditur ius, vel dic vt in glo. in verbo, consistorij. & omnes solutiones idem sonant in effectu. fit autem per Romanum Pontificem duplex consistorium. alterum secretum, in quo ipse est cum Cardinalibus. alterum publicum, qd omnibus patet.

ADDITIONES.

a Citatio debet esse legitima. Adde glo in l. minor. ff. de bo. auth. iu. poss. Barto. in l. quarta. in §. prætor. de dam. infec. Bal. & Doct. in l. fi. D. de procu.

b Violentam. Adde quod si captiuus ad pœnam vel periculum mortis relaxatur cum iuramento de redeundo ad carcerem certa die, si mors erat iniuriosa, redire non tenetur, alias tenetur vt hic. hoc probatur iure quod iuramentum non est seruandum, si sine periculo mortis seruari non potest, vt in §. finali. 22. quæstio. secunda. & in capitu. si vero. de iureiuran. Bartol. in l. adoptio. C. de adopt.

c Quid est consistorium. Adde glo. in ver consistorium. in authen. sed lis. in c. conuenior. 23. q. vlt.
Vinc. God. Adde quod Consistorium Dei & Papæ idem est. Pet. a Mon. Monar. Conc. de pot. præst. Excel. Rom. Pont. q. 1. num. 7. quod habetur lib. 10. trac. fol. 99. & Consistorium quid sit de vtraque significatione & pro quo capiatur, de author. Conci. Io. Monta. post. nu. 11. quod habetur in eo. li. 10. fol. 108.

SVMMARIVM.

1 *Citatio non arctat extra territorium.*
2 *Papa restringit iurisdictionem imperatoris ad certum districtum, cum tamen imperator sit dominus mundi.*
3 *Iura imperialia an possint præscribi.*
4 *Territorium seu districtum quis habere dicatur de iure.*
5 *Abbas primi monasterij an possit iudicare de monachis, qui obtinent prioratus ordinis sui & retinent locum in primo monasterio ex dispensatione Papæ.*
6 *Citatio an afficiat extra territorium.*
7 *Imperator si petijsset a Papa vt citaret reum, si hoc non faceret, an posset animaduertere in eum, saltem in temporalibus.*

1 Vt illud. † No. ꝙ citatio non arctat extra territorium. de hoc in q. 3. sunt & alij casus in quibus citatio nõ arctat, quos colligit Matth. vt cum quis citatur ad locũ notorie suspectum vbi manifeste timetur periculum mortis, vt in ver. præced. de foro compe. clem. vnica. in princip. Item si citetur quis ab eo, qui notorie non est iudex suus in illa causa, vt si laicus citat clericum super spiritualibus, de quibus nõ potest præiudicare. de ord. cog. tuam. de iud. decernimus. de arbi. contingit. Item si in citatione exprimitur ꝙ veniat respõsurus seruo, vel excommunicato, vel cuicunque alteri non habenti personam standi in iudicio. ff. si quis cau. l. quoties. de iudi. intelleximus. Item si citatur die feriata etiam ad diem non feriatam ad iudicium exercendum. de fer. cap. fin. Item si in citatione exprimitur locus inhonestus vbi debent comparere. ff. de arbi. l. si cum dies. §. si arbiter. Et generaliter vbicunque in citatione exprimitur aliquid inhonestum, non tenetur comparere, vel etiam si non sit turpe vel inhonestum, est tamen tale quod certum est, quod contra eum, qui agit cõpetit exceptio declinatoria iudicij. de resti. spol. c. 1. lib. 6. 3. q. 2. cap. fin. de ordi. cogn. cap. 2. sed hoc casu dic, quod citatio afficit, nisi in ea exprimatur error, vt puta, non obst. quod talis te spoliauerit compareas sibi responsurus de iure. quo tamen casu videtur citatio tenere, quia posset non vti exceptione spoliationis. de resti. spol. cap. 1. sed quia non præsumitur quis nolle vti iure suo, de renun. super hoc. verius dicendum est quod non arctat. Item non arctat si citatur quis a non suo iudice, nisi exprimatur in citatorio causa, propter quam sit factus iudex, pro hoc quod no. Inno. cap. 2. de dila. & de hac materia in Spec. de cita. per totum. No. ꝙ de facto suo quis potest testificari per negatiuam puram non coarctatam, vt hic in ver. nequaq, & in gl. in eodem verbo, & per hoc quod dixi de proba. tertio, & est hæc glo. similis pro eo, quod ibi dixi. creditur aũt
2 Papæ neganti, sicut & affirmanti. s. de proba. cle. literis. † Opp. quia Papa restringit iurisdictionem Imperatoris ad certum districtum, cum tamen dicatur mundi dominus. ff. ad l. Rhodiam de iactu. deprecatio. Sol. vt in glo. in verbo, dictu. quæ tamen non plene soluit contrarium. & no. eam in fi. ibi, facit tamen. vsque ad fin. Lau. autem plenius soluit, præmittẽs quod districtus territorium & diœcesis, quasi pro eodem sumuntur, & nihil aliud sunt, quam vniuersitas agrorum intra fines cuiusuis loci existentes, vbi quis obtinet ius imperandi. de proba. licet, in princ. ff. de verbo. signif. pupillus. §. territorium. & dicitur districtus a distringo. territorium a terreo, vt dicta l. pupillus, pro hoc supra, de elec. clem. 2. §. sane. vbi distinguitur inter prædicta. & de hoc ibi glo. iustum, præmittit etiam Laud. quod duplex est territorium, alterum in quo exercentur ea quæ fiunt in foro animæ, sicut sacramenta ministrare. de pœ. per totum. alterum in quo exercentur ea quæ fiunt in foro contentioso, sicut iudicare. quibus præmissis cui & qualiter competat districtus, prosequitur Laud. quod dico in q. 1. ad propositum autem dic, quod Imperator dicitur obtinere iurisdictionem insolidum in vniuerso mundo, quia solus est cui a Deo committitur gladius tanquam vicario. 8. distin. quo iure. 16. quæst. 3. cap. fin. 7. quæst. 1. in apibus, & dicta l. deprecatio, & in hoc fundat intẽtionem suam de iure communi quo ad ius reddendum, & ius gladij exercendum, secus quo ad proprietatem rerum in quibus de iure communi ius non habet, cum multa sint allodia. de iurein. nimis, & quod ibi no. sed per hoc non est solutũ ɔtrium. Gen. vero dicit ꝙ salua meliori sñia dici potest ꝙ de iure scripto habet Imperator iurisdictionẽ tpalem in toto mundo, quia Deus ad regimen vniuersi sacerdotiũ & imperiũ tm̃ instituit nõ in alios, in Auth. quõ oportet epi. in prin. col. 1. de ma. & obe. solitæ. sed attenta trãslatione facta de imperio per Constantinũ in ecclesiã, de qua no. in d. Auth. & s. cle. Romani, de iureiu. § porro. exercitium habet limitatum, vnde etiam in certis mundi partibus reges iurisdictionem & iura tpalia pscripserunt, pro hoc qui fil. sint legi. p venerabilẽ, & qd̃ no. de dona. inter virũ & vxo. & sic necesse, & plenius in d. c. nimis, & aliqui ita præscripserũt ꝙ non recogno-

recognoscunt imperatorem. d.c. per venerabilem. & secun-
dum hanc limitatam potestatem loquitur tex. hic: nam terræ
quæ sunt de patrimonio ecclesiæ, sunt extra districtum impe-
3 rij, vt hic. Secundo oppo. ad hoc ꝙ per præscriptionem non
possunt præscribi iura imperialia, quia cõtra superioritatem
non præscribitur. C. de præscript. 30. vel 40. annorum. l. com-
perit. canonizata. 16. q. 3. §. potest. ver. iubemus. Sol. Gen. quod
procedunt contraria respectu temporis quo imperator domi
nabatur toti orbi, hodie secus. vel secundum eum non potest
præscribi contra imperatorem intra limites imperij, nisi pre-
cedente concessione imperiali, & subsecuto lapsu 40. anno. C.
de fund. patri. l. fi. lib. 11. sed extra sic. pro hoc argu. C. de sum.
tri. l. 1. & quod ibi no. & in d. ver. iubemus. dic melius, quod si
præsupponeretur quod potestas imperij esset dependens a Pa
pa, non posset iuridice præscribi, quod aliquis eximeretur ab
eo. de præscri. cum non liceat. sed præsupposita dependentia
iurisdictionis imperialis ad Papalem, cessat hæc ratio. nam
exempti ab imperatore non sunt sine capite. s. Papa. qui fil. sint
legi. per venerabilem. & hoc respectu procedit hæc litera, ad
cuius veritatem sufficiat præsupponere ꝙ donatio Constan-
tini valuerit, quod no. de iureiu. clem. Romani. ver. porro. vbi
dixi in 3. qõ. quo præsupposito sequitur, ꝙ terræ donatæ sunt
4 extra districtum imperij & tales erant istæ. †Quarto circa hoc
generaliter, quis habeat districtum, seu territorium de iure
communi. Lau. distinguit, quia aut loquimur de principib.
sæcularibus, aut de ecclesiasticis. primo casu solus imperator
habet districtum. qui debet esse vnicus tantum in orbe, vnde
quod dicitur. 8. distin. quo iure. vbi dicitur imperatores, in plu
rali, debet intelligi successiue, vel prout quandoque contin-
git de facto, vt in Tito & Vespasiano. Ex hoc Infert Lau. quod
cæteri reges & Comites, qui non fundant intentionem de iu-
re communi, non habent territorium, quia vt patet limites
Regnorum & Comitatuum per vsurpationem confundunt.
10. di. lege. & in his sufficit bona fides sine titulo. secus autem
in limitibus diœcesum, & parochiarum, quæ non præscribun
tur. de paro. c. pen. imo etiam intra diœcesim non præscribit
sine titulo. de præscri. c. 1. lib. 6. quod est verum quando ius cõ-
mune est contra præscribentem, & pro eo contra quem præ-
scribitur, vt ibi. Si autem loquimur de ecclesiasticis aut de Pa
pa aut de inferioribus. de Papa dicit Laud. ꝙ totus orbis est
sibi pro territorio. 9. q. 3. cuncta. Et ideo fundat intentionem
de iure communi vbique, vt ibi, quod non est verum quoad
exercitiũ temporalium. qui filij sint legi. causam. quoad quæ
fundat intentionem solum de iure speciali, vt de dona. Con-
a stantini [a] vel alterius qui donare potuerit. Sed de inferioribus
aut de habentibus delegatam, aut ordinariam. si delegatus,
dic ꝙ habet iurisdictionem vbi habet delegans, tamen pote-
stas delegati Papæ restricta est in loco vbi deputatur, per c. sta-
tutum. §. cum vero. & duobus sequentibus. lib. 6. Si de haben-
tibus ordinariam, aut de legato Papæ, & iste habet ordinariã
in prouincia sibi decreta. de off. legat. c. 1. & c. nemini. de po-
stu. præla. cap. 1. de appel. nouit. de offi. leg. c. 1. lib. 6. aut de ordi
nario, puta episcopo, archiepiscopo, Patriarcha, vel primate.
Et de his dicit Laud. ꝙ habent iurisdictionem in suis diœcesi-
bus: in prouincia autem habẽt solum in casibus a iure expres-
sis. de offi. ordi. vt litigantes. lib. 6. & 3. de offi. ordi. pastoralis. in
princ. Sed de inferioribus ab episcopo sunt opi. quidã dicunt,
vt refert Laud. ꝙ solus episcopus insolidum habet iurisdictio-
nem in sua diœcesi quoad causas spirituales & ecclesiasticas,
alias esset monstrum si alias sibi haberet, sicut si duo capita
forent in vno corpore. de offi. ordi. quoniam. Et si aliqui iuris-
dictionem exercent in diœcesi, habent eam in personis, non
in territorium. 93. dist. legimus. de foro compe. si contingat.
ad instar arbitrorum, qui possunt iudicare inter partes vbique
maxime si sint religiosi. de sent. excom. cum illorum. & quod
ibi no. & sm hoc dicunt isti ꝙ inferiores episcopis de personis
in quas iurisdictionẽ habent, vbique iudicare possunt, alij, put
refert Laud. in hoc vltimo tenent contrarium dicentes ꝙ iu-
dicare possunt solum in locis vbi consueuerunt. Hostien. con-
cordat, quia aut habent certam terram limitatam, sicut Ab-
bas Casinen. & tales dicuntur habere territorium, & in il-
lo iudicant sicut episcopi. Aut non habent certum territo-
rium, & tunc dicuntur habere iurisdictionem in personis tan-
tum, sed tamẽ solum iudicabunt vbi præscripserunt, quod est
5 verius. †Secundo quæro circa hoc de monachis, qui obtinent
prioratus sui ordinis retento sibi loco in primo monasterio
per dispensationem Papæ, an abbas primi monasterij põt de
eis iudicare, & eos excommunicare. videtur ꝙ non, cum non
habeat prælationem veram quæ requiritur ad hoc, vt clarius
operetur, 23. q. 1. audiuimus. in contrarium de priuileg. volen
tes. lib. 6. Laud. relinquit hoc disputationi. dic ponderandam
formam dispensationis. & si recepiat iurisdictionem Abbati,
potest iudicare, alias non, quia licet sit dispensatum, quod re-
tineat locum in primo monasterio, tamen de iure desierunt
esse monachi illius. de elec. consti. & concessum in fauorem
eorum non debet in odium retorqueri. C. de leg. l. ꝙ fauore.
6 regula, quod ob gratiam. lib. 6. † Tertio quæro generaliter in
eo, quod dicit de citatione, an citatio afficiat extra territoriũ.
videtur ꝙ non, ẽt si citatus alias sit subditus citantis, quia cita-
tio est sñia. C. de episc. & cle. l. oẽs. §. nihilominus. & l. cum cle-
ricus. de his qui ad ec. confu. l. pñti. de procu. l. vlt. Sed sñia ex-
tra territorium non ligat. de consti. c. 2. lib. 6. de iurisd. omn. iu.
l. vlt. ergo nec citatio. Item iudex prohibetur exercere iudiciũ
extra territorium præterq̃ in casu. s. de fo. compe. clem. vnica.
citatio autem est pars iudicii. de prob. qm. ergo & de ipsa pro-
hibitum est, qa a quo remouetur totum, remouetur quælibet
eius pars. ff. de rei vend. l. quæ de tota. de spon. oratio. C. de re.
ali. l. vlt. 14. q. 5. pœnale. 32. q. 4. meret nces. Item iudex non iu-
dicat vltra tempus officii, nec citat. ff. de iud. l. edictum. de pę.
l. vlt. de post. & puto. de iuris. omn. iudi. l. eum qui. §. fi. ergo nec
extra locum suum, temporis enim & loci vnum est iudicium.
ff. si cet. pet. l. vinum. de ver. oblig. quoties. de offi. deleg. de cau-
sis. de plus peti. c. vnico. In contrarium quod citatio possit fieri
extra territorium per nũcium & literas, probatur C. de epis. &
cle. l. oẽs. ver. verum si appatitor. vbi dicitur ꝙ apparitor. i. nun
cius ca sententia iudicis. i. per decretũ de citando potest mo-
nere degentes in prouincia, & loquitur ibi in præfecto vrbis
qui citat existentes in prouincia, & sic extra suam iurisdictio-
nem quam non habet, nisi in vrbe & catra vrbem tantũ intra
centesimum miliare. ff. de offic. præfe. vrb. l. 1. §. sed & si quis.
& no. de offic. vic. c. pe. in gl. 2. Si autem loquitur d. ver. verum.
de alio iudice, quia non præcise apparet cui loquatur, adhuc
tñ idem probat. ad idem inducitur. C. de offic. præfec. vr. l. 2.
vbi præfectus vrbi personas in prouincia. i. catra suam iuris-
dictionem non aduocat, nisi sint sui officiales, vel sint de vr-
be, ergo suos subditos etiam existentes extra territorium ci-
tare potest. ad idem de fo. compe. c. pen. vbi iudex domicilii,
quia inchoauit processum, terminat causam ẽt si reus postea
factus sit de alio homicidio, & sic poterit eum citare q̃uis sit
alibi. hoc tñ ibi aperte non probatur. Ad idem inducitur, quia
citatio continet duo extrema. primum est actus iudicialis qui
fit per iudicem cum decernit quem citan. Aliud est citatio-
nis executio, quæ non fit per iudicem, nec in iudicio, sed per
nuncium vel literas. sufficit ergo ꝙ primum fiat in territorio.
nam secundum licet fiat extra territorium, trahitur ad terri-
toriũ. & sufficit ꝙ delegatus cognoscat in territorio. ff. de off.
præfe. vr. l. fi. no. de offic. leg. nouit. pro hoc quia paria sunt ali-
quid fieri tempore concesso, vel prohibito si refertur date ad
tempus concessum. ff. de dona. inter virum & vxo. l. si enim. §.
fi. & l. seq. de hære. insti. in tempus. vt sic spectetur finis. de testi.
cogen. præterea. Item primum catremum citationis videtur
posse fieri etiam extra territorium, quia nõ videtur esse actus
iudicialis, nam arbiter citat. ff. de arbit. l. sed interpellatur. de
arbi. cum dilectis. & cap. per tuas. ex quo videtur, quod iurisdi-
ctio non requiratur ad effectum, vt quis possit citare. Nam ar-
biter non habet iurisdictionem. C. de arbi. l. 1. ff. de rẽ iud. l. ait
prætor. sed notionem tãtum. i. cognitionem non iudicialem.
ff de verbo. signi. l. notionem. cessat ergo ratio prohibitionis,
nam si aliqua ratio prohiberet citationem fieri posse catra ter
ritorium, esset illa sola, ne dicat ius catra territorium. cum
ergo citatio non exigat iurisdictionem, poterit fieri etiam ex-
tra territorium. præterea licet citatio realis prohibeatur quo
ad existentem in domo habitationis, de qua trahi non debet
inuitus. ff. de in ius voc. plerique. tamen si videtur de publico,
puta per fenestras, potest citari verbaliter. ff. de in ius voc. l. sa-
tis. in fi. alias. l. sed is. ergo eodem modo posset nuncius verbo
citare existentem extra territorium, licet non possit realiter
inuitum ad iudicem deducere. Sol. multę sunt in hac quęstio-
ne opinio. quidam enim stant secundę parti, ꝙ citatio valeat,
quod tenet Gof. in sum. de foro compe. §. item ratione cõtra-
ctus. alij dicunt citationem debere fieri in loco habitationis
per edictũ. no. in Auth. de liti. §. omnem. & ff. de iudi. post edi-
ctum. Sed hæc sol. secundum Pau. deficit si citandus nõ habet
domum. dic quod deficit etiam alia ratione, quia non citatur
quis ad domũ, nisi in certis casibus, quod dixi de eo qui mit.
in pos. c. fin. alij dicunt quod de absente loco edicti sufficit im-
positio iudicis in actis scripta, & facta nuncio quod reum ci-
tet

ADDITIO.

a Vt de donatione Constantini. Adde quæ dixi in apostil. in clem. 1. de iure-
iuran.
Vinc. God. Vide de hac donatione Mic. Vlc. in tract. de reg. mun. in 4. prin.
q. num. 1. 7. & 13. quod habetur in lib. 10. tract. fol. 231.

ret vt sit illa scriptura in locum edicti, & tunc nuncius citabit ad domum, & si non habet domum, voce præconia publicabit citationem. dicto §. omnem, & ff. de dam. infec. l. quarta. & vt refert Pau. sic seruauit Imperator in citatione, de qua hic, & sic ſm istos non sufficeret sola vox præconis, nec missio nuncij, & epistolæ factę extra territorium, cum exerceri non possint, nec in alieno territorio. alij dicunt p edictũ nũcij & epistolam citationem posse fieri extra territorium, & hoc de verbali citatione, sed per iudicem, vel reali citatione non, vt quando capitur reus, & deducitur etiã inuitus ad iudicem. duplex est enim citatio, verbalis, quæ fit verbo tantum seu edicto, vel literis, & realis, quæ fit modo nunc dicto, vt no. de in ius voc. sed his, in Auth. de exhi. & intro. reis. §. si vero. coll. 5. Sed hæc opi. reprobatur hic, ipsi tamen respondent ꝙ ratio q̃ facit hic Papa, non est vera, & ꝙ ibi cum dicit, illud tanq̃ notissimum subaudiri debet apud quosdam, quorum falsa est opinio. sed vt dicit Pau. hæc solu. satis est temeraria, pro hoc quia patet hic ꝙ Papa super hac ratione fundatur. Sunt & aliæ opin. de quibus dixi de fo. compe. c. fi. & no. co. titu. Romana. §. contrahentes. Pau. dicit ꝙ si loquimur de citatione facienda per iudicem præcise, verum est, ꝙ fieri non potest extra territorium, & de hac. C. de iudi. sancimus. C. q̃n & q̃n iudex. l. 2. idẽ dicit de citatione reali. de qua de deposito. cap. 1. 23. q. 4. displicet, de sent. excõi. si clericos. lib. 6. ff. in ius voc. vt eam. in rubro & nigro. ff. si quis in ius voc. non ie. l. 2. & de in ius voc. plerique. & l. se. C. de se. l. fin. de foro compe. Romana. §. contrahentes. libro 6. Si autem loquimur de citatione verbali facienda per præconem, adhuc idẽ videtur dicendum per dictã l. vlti. C. de se. & auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. & idem videtur de citatione quæ fit per literas. C. quomodo & quando iudex. l. consentaneum, de in inte. rest. tum ex literis, de dolo. cum dilecti. Et idem de ea, quæ fit per nuncium, de app. cum parati, ff. de arbi. sed interpellatur, in princ. C. de præscript. 30. an. l. sicut. & idem si fit per publicum edictum, de quo supra de iudi. cle. dudũ. C. vbi in rem actio. l. 2. C. quomodo & quando iudex, auth. qui semel, de cle. non resi. ex tuæ. & hæc citatio æquiparatur epistolæ. ff. de offic. procon. l. quana. § antequã, C. comminationes epistolas. in rubro & nigro. nam per istos modos iudex exprimit suam voluntatem sicut per organum. de dolo & contu. c. fin. ff. de consti. pecu. qui autem, in fi. & l. se. de acquir. poss. quod meo. §. 1. de reg. iur. qui facit, lib. 6. Cum ergo per se non possit, vt dictum est, tanq̃ qui extra territorium est persona priuata, de offic. leg. nouit. ff. de offi. præ. l. tertia. nõ etiã per alium quod eum repræsentet, quia etiam quo ad illud censetur loco priuati, ſm Pau. qui tamen in hoc non persistit, sed dicit posse dici ꝙ iudex domicilij verbaliter citare potest extra suum territorium per edicta, præconem, literas, & nuncium, vt in iuribus pro secunda parte allegatis. Et ille actus intimationis cum sit non iudicialis, fieri potest in alieno territorio, nam si diceremus ꝙ deberet scribi iudici territorij qui citaret, posset esse casus in quo citare nõ posset, vt si ibi existens non deliquit nec contraxit nec habet ibi domicilium nec alia ratione sibi subest, nam per solam existentiam vel transitum non efficitur subditus, ff. de iudi. l. hæres absens. §. nam vbi. de tempo. ordinan. cum nullus, lib. 6. de foro compe. quod clericis, & quod ibi dixi. Si vero loquimur de iudice ratione delicti vel contractus, qui est iudex solum per accidens, talis citare non potest extra territorium, quo ad arctãdum personam, & sic loquitur hic, sed fieri debebit citatio per ordinarium, vt dixit Vber. prout hic dicitur, ibi, nos quoque &c. & sic intelligitur §. contrahentes, ſm Pau. qui dicit idem si talis transiret ad certum territorium, & sic vult Pau. ꝙ ad requisitionem iudicis delicti, vel contractus, ordinarius ratione domicilij citabit contrahentem, vel delinquentem, siue sit in suo territorio, siue alibi. vel ſm Pau. potest intelligi §. contrahentes, de citatione emissa a iudice contractus, quæ in territorio etiam alieno fieri potest quo ad executionem faciendam in rebus suis intra territorium, non autem quo ad personam, sed hic citatio fiebat quo ad personam, ideo non arctat extra territorium. vel loquitur ille §. contrahentes, de illo qui in loco contractus habebat pergulam vel armarium, idest apothecam, & sic erat tanq̃ habens ibi domicilium, secus si simpliciter contrahant, vt ibi no. Ad prædicta ſm Pau. facit optime litera sequens, & sic dicit intelligi posse, quod no. Inno. de foro comp. c. fi. ad contraria vero non aliter respõdet Pau. nisi ad id quod dicebatur de toto ad partem, ad quod dicit ꝙ illud est verum ſm quid vt no. gl. ff. de leg. 3. si quid, & non aliter declarat. Pau. vult dicere quod non simpliciter, & indistincte procedit argumentum de toto ad partem, per hoc quia aliquando licet in parte quod non licet in toto, de offi. deleg. c. fin. §. vices. lib. 6. vbi qui non potest committere vices suas in totum, committit quo ad partem, vt quo ad citationem & denunciationem sententiæ, pro hoc quod no. de dolo & contu. c. fin. in fi. Laud. autem simpliciter dicit, quod citatio emissa in proprio territorio extenius nullum arctat, & quod citatio duo continet, scilicet interlocutoriam iudicis per quam decernit talem citandum, & hoc fieri debet intra territorium sicut & alij iudiciales actus. C. de epis. & cleri. l. omnes. §. verum, & §. præterea. secundo continet denunciationem seu executionem, scilicet quando iudex per apparitorem citationem mittit vel denunciat ei, qui citatur, & hanc per alium etiam extra territorium facere potest, sicut etiã citat, qui non habet territorium, vt canonici. de elec. cum nobis, & eo. titu. c. 1. & c. cupientes, lib. 6. & cle. cãm. sicut etiam arbiter, vt dixi supra ca. q. dicit tñ tutius ꝙ fiat per iudicem sub quo degit citandus, vt hic dicitur, in hoc tñ non persistit Laud. sed per alternatiuam, vel, dicit ꝙ citationem quæ fit solis verbis potest facere iudex extra territorium, sed illam quæ fit re, & verbis non potest facere, vt in delictis in quibus fit remissio, & fit per iudicem sub quo degit. dicta l. omnes. §. verum, vt hic. Genz. vero tenet primum indistincte, ꝙ citatio facta intra territorium non arctat citatum alibi habentem domicilium, sed fieri debet per illum sub cuius iurisdictione consistit ad requisitionem alterius, vt hic. arg. C. de iud. l. properandum. §. sin autem. de fo. compe. Romana. §. contrahentes, in fi. lib 6. & idem Mat. remittens ad no. in Spec. de compe. iudi. aditione. §. 1. in ver. sed quomodo, de accu. §. primo. ver. qd de latrone. vbi ponitur forma talis citationis. Lap. dicit quod super crimine non potest quis citari extra territorium, vt hic. secus si super contractu, per præal. §. contrahentes, quod intellige vt dico, infra ea. q. facit etiam Lap. aliam differentiam inter delictum & contractum, quia delinquens etiam si incontinenti discedat, tamen potest per episcopum delicti excõicari. secus si in contractu, per d. §. contrahentes, ibi, nisi inueniatur ibidem, quia contractus est licitus, & permissus, delictum autem prohibitum, qd etiam no. Io. Cal. de rap. c. 1. Ad hanc literã, quæ videtur obstare, dicit, ꝙ hic in tex. non deliquerat in districtu imperij in propria persona vel ꝙ fuit allegatio partis non bene fulcita iure. Sed contra hoc vltimum est, quod dixi. s. ea. q. qa Papa super hac rõne fundatur, & dic melius, vt dico j. ead. quęs. & de hac materia dixi de fo. compe. c. fi. vbi tradidi distinctionem, quam approbat Romana curia, quæ ponitur in decisionibus Rotæ decisio. vlt. quam in aliquibus reformaui, & est in effectu, ꝙ iudex ratione domicilij potest citare subditum latitantem. i. de quo nescitur vbi sit, & citatio facta intra territorium afficit eum vbicunque sit. pro hoc, vt no. Innoc. de rap. cap. 1. sed si nõ latitat, potest citare existentem in alieno territorio quo ad afficiendum bona, de cle. non re. ex tuæ, non quo ad afficiendum personam. de consti. cap. 2. lib. 6. iudex autem ratione rei citare potest etiam alibi existentem solum quo ad hoc, vt procedi possit super illa re, vt li. non contest. quoniam. §. in aliis. de dolo prout. sic & iudex contractus citat alibi existentem, quo ad afficiendum bona, quæ sunt intra territorium, vt in §. contrahentes. non quo ad alia, nisi quando malitiose se occultat ne ad eum perueniat citatio, quia tunc potest decernere missionem faciendam in bona etiam in alieno territorio, & iudex territorij exequitur, vt ibi. iudex vero delicti non potest citare extra territorium quo ad puniendum grauius. i. vltra relegationem. ff. de requir. reis. l. 1. Sed debet requiri iudex territorij, qui citat, & remittet si crimen sit graue. in Authen. vt nulli iudic. §. si quis vero comprehensorum. sed etiam quo ad crimina leuia non valet citatio extra territorium, sed oportet, vt fiat p iudicẽ territorij ad literas citantis, quo casu afficitur citatus, ita quod tenet sententia etiam in persona lata per iudicem delicti. Archid. de priui. c. 1. lib. 6. & de hoc. 3. q. 6. c. 1. & hoc cum scitur vbi degit. Si autem nescitur, iudex delicti euocabit legitimis edictis, & si non veniat, procedetur ad annotationem bonorum. C. de adul. auth. si vero. & de hac annotatione no. de dolo. veritatis. Circa hoc tamen quo ad iudicem domicilij in eo, ꝙ in hac distinctione dicitur, quod nõ citat existentem in alieno territorio quo ad efficiendum personam, nisi q̃n nescitur vbi degit citandus, dic ꝙ imo simpliciter, & indistincte citat vbicunque existentem quo ad omnẽ effectum, cũ iure probatur eum posse citare, vt in d. l. omnes. ver. verum si apparitor. & C. de offi. præfec. vrb. l. 2. quod etiã probatur hic in ver. denique. in eo qd põderat ꝙ imperator nõ erat iudex regis rõne domicilij. dũmodo ergo citatio decernatur intra territoriũ, poterit cõsumari extra territoriũ quo ad oẽm effectum. & hoc de citatione verbali, nisi forte iudex territorij de facto prohiberet nũcium ingredi territorium. de citatione vero reali secus, p iura s. ad hæc inducta. de aliis oĩbus iudicibus vt ratione ꝯtus delicti vel rei procedit distinctio prædicta, qa de istis cũ sint iudices p accidens, non põt dici ꝙ iurisdictionem habeat, nisi in his tñ de quibus in iure reperitur expres-

expreſſum. Et quo ad iudicem rõne rei dic vt p̃dixi, ſic &t quo
ad iudicem ɔ̃ctus, de quo ſpecifice loquitur §. ɔ̃hentes. vbi in
primo dicto dr̃ ꝙ iudex ɔ̃ctus nõ poteſt ɔ̃hentem inuitum tra
here coram ſe, niſi inueniatur ibidem. & ſic patet, ꝙ loquitur
de citatione reali. deinde ſubiungitur id, quod dixi in diſtin-
ctione de iudice delicti. dic per oĩa vt prædixi. tñ quo ad intel-
lectũ huius cle. conſidera id qđ hic dicitur in ver. denique. vbi
patet ꝙ rex non erat ſubditus Imperatoris ratione domicilij,
ſed ſolum ſuberat ratione quorundam ſeudorum, vnde non
habuit imperator poteſtatem ſuper regem, niſi eam quæ per-
mittitur ex natura feudi, de qua dixi de iudi. cæterũ. ratione
vero delicti ꝙ dicebatur cõmiſſum intra diſtrictum imperii,
potuiſſet bene procedere ɔ̃ regem ſi fuiſſet inuentus in eius di
ſtrictu. Sed cum notorie traheret morã cõtinuam in regno Si
ciliæ, quod eſt extra diſtrictũ imperij, non potuit citatio ſacta
intra fines imperij citatum afficere quo ad perſonam, vt quo
ad dignitates, vel alia: ſed ſi imperator proceſſiſſet ſuper bo-
nis quæ erant intra diſtrictum imperij, fortaſſe valuiſſet, ſicut
in iudice ɔ̃ctus dr̃ in §. ɔ̃hẽtes. tñ hic nihil deciditur, ſed dic ꝙ
ſicut iudex ɔ̃ctus procedit contra citatum alibi exiſtentem, &
non venientem quo ad miſſionem tm̃, vt in d. §. cõtrahentes.
ſic iudex delicti quo ad annotationem tantum, vt ſ. dixi. quæ
diligenter no. tanq̃ minus bene per alios explicata. Et his præ-
7 ſuppoſitis patet facilius ſolutio ad omnia contraria. † Quarto
quæro circa hoc ſi Imperator petijſſet a Papa, vt reum citaret
vel mitteret, nũquid ſi hoc non facit poterit in eum animad-
uertere vel compellere, ſaltem in temporalibus. vr̃ ꝙ ſic. ff. de
re iudic. l. a diuo. §. 1. ibi, ſi hoc iuſſi fuerint. facit de treu. & pa.
c. 1. in fi. 23. q. 2. dominus. nam quanto Papa celſior eſt, magis
delinquit ſi negligens ſit in faciendo iuſtitiam vel coadiuuan
do ſi opus fuerit, quæ duo pari paſſu ambulant hoc caſu. 2. q.
7. negligere. 23. q. 3. non inferenda. maxime in his, quæ ſunt in
poteſtate ad talia facienda. vnde propter omiſſam iuſtitiam
procedit quandoque minor in maiorem. de offi. ordi. ſignifi-
cauit. quod tñ dic vt ibi dixi. Item Papa nõ habet ſuperiorem
ad quem poſſit recurri prout fieri deberet. de iurepa. nullus.
ergo licet imperatori in defectum iuſtitiæ per ſe procedere.
a Contrarium tenet Laud. quia ſi non habet imperium [a] par in
b parem, multominus inferior [b] in ſuperiorem de elec. inno-
tuit. 21. diſt. inferior. Item Imperator habet imperium a Papa,
vnde cõtra naturam eſſet, vt ſeruus ſe exaltaret contra illum,
qui eum creauit. d. c. inferior. De hoc vltimo dic, vt dixi de in-
di. nouit. de elec. venerabilem. de quæſtione autem dic, quod
vera eſt determinatio Lau. niſi dicamus, quod quando Papa
præciſe ſine cauſa rationabili hoc recuſaret, licitum ſit tũc im
peratori in defectum iuſtitiæ ſibi prouidere, non quidem pu-
niendo Papam, ſed ſubtrahendo temporalia debita quatenus
ſatisfiat ſibi pro ſuo intereſſe, cum & alias liceat cuilibet priua
to hoc facere, vt no. Inno. de reſti. ſpol. olim 1. Et de hac mate-
ria etiam dico. J. ver. ſeq q. 9. & plurib. ſeq. Quinto quæro in eo
quod Papa ponderat, ꝙ tempore quo procedebat Imperator,
non peruenit ad eum notitia de proceſſibus, quid ſi peruenif-
ſet. dic ꝙ non propterea valuiſſet. Sed Papa hoc ponderauit
ad hoc vt non poſſit redargui de negligentia ſicut reprehen-
ditur ille de quo legitur. 27. q. 1. ſi cuſtos. & cap. ſeq. ſecundum
Lau. vel ſecundum Genze. hoc dicit ad denotandam maio-
rem præcipitationem ſententiæ pro hoc quod dicitur infra.
verſic. ſeq. & vtrunque poteſt tolerari.

ADDITIONES.

a Non habet imperium. Adde glo. in ver. Marcellinus. in c. nunc autem. 21. diſt. glo. in ver. confirmet. in c. 1. de treu. & pa. in l. nam magiſtratus. ff. de arbit. Vinc. God. Niſi in caſu legis pe. C. ne lic. pot.

b Vinc. God. Inferior quo caſu poſſit venire contra diſpoſitionem ſuperioris. Ruy conſ. 106. nu. 9. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Forum ſortitur quis ratione delicti.*
2 *Sententia quæ non eſt rite lata, non meretur dici ſententia.*
3 *Sententia non debet ferri præcipitanter.*
4 *Ordinarius an poſſit punire ſubditum delinquentem alibi.*
5 *Ordinarius quam pœnam imponere debet ſi in loco delicti imponitur vna pœna & in loco beneficij alia.*
6 *Debitor aliquis habet domicilium Paduæ tempore contractus trãſtulit ſe Ferrariam, an creditor poterit eum conuenire Paduæ.*
7 *Dominus feudi quam poteſtatem habeat.*
8 *Dominus feudi an poteſt ſuo iure pignorare vaſallum.*
9 *Et an poſſit præcipere vaſallo ſub debito fidelitatis.*
10 *Vaſallus an teneatur in aliquo domino extra ea, quæ pertinent ad feudum.*
11 *Quid ſi vaſallus interuertit poſſeſſionem feudi domino, quis cognoſcet.*
12 *Remiſſio an ſit fienda de iure.*
13 *Iudex an poſſit compellere iudicem ſub quo delinquens degit vt eum remittat.*
14 *Remiſſio an debeat fieri in contractibus.*
16 *Quid autem in cauſa criminali ciuiliter mota.*
16 *Iudex an debeat remittere reum in cauſis criminalibus ſine cauſæ cognitione.*

a Denique. † Nota de dictione, forſitan, [a] quod die vt in
glo. 1. ad hoc ff. ſi cer. pet. l. ſi & me. Secundo
no. ꝙ vaſallus non dicitur ſubditus domini ratione domici-
lij, nam quamuis rex haberet feuda ab Imperatore, tamen di-
citur hic ꝙ domicilium non habeat in terris imperij. dicitur
ergo ſolum ſubditus ratione rei. de iudi. cæterum. & quod ibi
dixi. & de hoc infra quæſt. 4. Tertio no. ex hoc ꝙ dominus feu
di non habet iuriſdictionem in perſonam vaſalli, ſed tantum
quandam ſuperioritatem ex natura feudorum. de hoc in d. c.
1 cæterum. † Quarto no. ꝙ ratione delicti [b] quis forum ſortitur,
b ita ꝙ ſi inuenitur in territorio iudicis vbi deliquit, per omnia
diſtringitur etiam quo ad perſonam. pro hoc litera ibi, inuen
tus. C. vbi de cri. agi opor. l. 1. & auth. qua in prouincia. ſ. de fo.
compe. poſtulaſti. & c. fi. ſecus ſi non inuenitur ibi, vt hic, a cõ-
trario. & dicit Pau. hoc notabile pro hoc quod no. 3. q. 6. cap. 1.
de rap. c. 1. & per Archi. de conſti. cap. a. lib. 6. Quinto no. de re-
miſſione facienda in criminibus. & de hoc J. q. 11. & pluribus
2 ſeq. † Sexto no. ꝙ ſententia quæ non eſt rite lata, non meretur
dici ſententia, quia paria ſunt non eſſe, & non legitime eſſe. ff.
3 qui ſatiſda. cog. l. quoties. de transla. c. 2. † Septimo no. quód nõ
tenet ſententia lata in non citatum, vel indefenſum. de hoc
in 1. contrario. Octauo no. ꝙ ſententia non debet ferri præcipi
tanter, ſed maturo iudicio, præſertim in criminalibus. & in-
tellige præſertim, pro maxime. & hoc eſt ideo, quia maius eſt
præiudicium in criminalibus, ideo cautius agendum. ff. de
Car. edic. l. 1. §. ſed ſi quis. 42. diſt. quieſcamus. 7. q. vlt. cap. vlt.
ſ. de elec. vbi. lib. 6. Oppo. in eo quod dixi in 7. nota. quod ſen-
tentia lata contra non citatum non tenet, ꝙ imo teneat, ſed
debet per appellationem reſcindi. C. quomodo & quando iu.
l. ab eo. Solu. aut nullo modo fuit citatus, aut ſic. primo caſu
eſt nulla. de maiori. & obedien. inter quatuor. licet Goff. dixe-
rit, quod non eſt nulla, & ꝙ expedit appellare, vel ꝙ beneficio
reſtitutionis ſuccurratur, quod non procedit quando nulla-
tenus eſt citatus, ſed ſi foret citatus, licet non ſit contumax,
procedere poteſt hoc, prout dicitur in membro ſe. Si autem
aliquo modo fuit citatus, aut legitime, aut non legitime, aut
dubitatur. ſi legitime, ſententia valet ſi alia ſunt rite geſta. ſi
tamen citatus non fuiſſet contumax vere, ſed ficte, ſubuenire-
tur ſibi per reſtitutionem, de re iudica. cum Berthol. & hoc
caſu procedere poteſt dictum Goff. cum dicit, ꝙ ſententia la-
ta contra abſentem non contumacem tenet. Si non legiti-
me, videtur quod debeat haberi pro non facta, de elect bonæ.
a. de foro competen. propoſuiſti. 2. q. 6. non ita. & no. eo. tit. te-
nor. in glo. penult. Si dubitatur, dicit Paul. quod præſumitur
pars citata ſi ſententia tranſiuit in rem iudicatam, nec probe-
tur aliquid quod reddat eam nullam vel falſam. quod no. Spe
cul. de ſenten. prola. §. vt autem. verſic. & not. ſecundum quoſ-
dam. quod tamen dicit ibi Specu. verum eſſe, quando in ſen-
tentia continetur illum fuiſſe citatum vel præſentem, quod
verum eſt in vltimo de præſenti, nam ſtatur tabellioni quo ad
omnia, quæ tunc agitata ſunt. ſed quo ad illud de citatione,
non videtur verum, quia citatio fit ante prolationem ſenten-
tiæ, nec creditur tabellioni de his, quæ prius agitata ſunt, vt
no. Inno. de proba. quoniam. in fi. Secundo oppo. ꝙ non pro-
cedit ratio, quæ hic fit in eo, ꝙ dicit regem ex quo non fuit ci-
tatus per conſequens fuiſſe indefenſum. Nam potuit eſſe præ-
ſens, & ſe rueri. Solut. hic etiam dicitur quod erat abſens. Ter-
tio oppo. ad hoc, quia potuiſſet eſſe defenſus per procurato-
rem. Solu. Pau. quod non tenebatur mittere procuratorem
cum cauſa eſſet ardua. de procu. cap. 2. dic ꝙ nec admittitur
procurator hoc caſu cum ageretur ad pœnam capitalem. de
accuſ.

ADDITIONES.

a De dictione forſitan. Adde glo. 4. in c. niſi. de renun. c. ſerpens. c. fortaſſis. de pœni. diſt. 1. glo. in c. tuæ. de procu. Doc. in c. iuuenis. de ſponſa. & in c. ſolitæ. de maio. & obe. Ant. de But. in conſ. incip domina venerabilis.
Vinc. God. De dictione forſitan, forte & fortaſſe, vide Fely. in c. accedens, el 1. vt lit. non conteſt. & in c. cum contingat, de off. deleg. & Iaſ. Inſtit. de act. § econtra. nu. 27.

b Quod ratione delicti. Adde gl. in c. 1. 16. q. 1. Doc in c. 2. de rapt. Doc. in c. P. & G. de off. deleg. Ant. de But. in c. quod cleri. de fo. compe.
Vinc. God. Adde quando delinquens extra territorium poſſit puniri pœna ſui domicilij, Bart. in l. 1. C. de ſum. tri. & fi. catho. & ibi Bal. & in l. 2. C. de renunc.

4 accus.veniens.†Quæro an ordinarius ratione domicilij possit
punire subditum alibi delinquentem. videtur ꝙ sic,quia hic
dicitur,quod non potuit imperator procedere contra regem,
quia non suberat ei ratione domicilij, secus ergo si fuisset ei
subditus ex domicilio. & hoc tenet Pau. siue loquamur de
pœna fori pœnitẽtialis,de qua no.16.q.1.c.1.& dico J.ver.seq.
in 1.contra no.siue in foro contentioso, duntamen pœna non
afficiat in personam de cle.non resi. ex tuæ.3.q.6.c.1. C.vbi de
cri. agi opor. l.1. ff.de interdic. & rele. l. relegatorum.§. sed &
eos.& §.si quis.de priui.c.1.lib.6. vbi videtur speciale in exem-
ptis ꝙ non possunt ab ordinariis puniri de delicto alibi com-
misso, ergo eius contrarium est ius commune. ff.ad munici-
5 palem.l.1.in si pro hoc quod dixi supra ver.præcedenti.q.3. †Se
cundo quæro circa hoc si pro delicto certa pœna imponitur
per constitutionem synodalem in loco delicti, & alia in loco
beneficij,quam pęnam imponat ordinarius.Bart.Brix. 12.dis.
illud. dicit seruari debere consuetudinem loci contractus, &
delicti.ead.dist.illa.8.dist.quæ contra.idem Vinc.per l.tellium
ff.de testi.facit.ff.de extraor.cri.l.pen.§.sunt quædam. vbi dicit
ꝙ quis subiacet legibus loci vbi deliquit. ad idem. C. vbi sena.
vel cla.l.1.sicut in contractibus seruatur consuetudo loci con-
tractus.de eo qui mit. in pos.cum venisset.no. Spec. de senten.
pro la.§.qualiter.post princ. sic & in delictis, quia quantum ad
forum delicta & cõtractus æquiparantur.ff. de iudi.l.omnem.
de foro compe.c.fin.pro hoc quod statutum iudicis domicilij
non potest concernere territorium alienum. de consti. cap.2.
lib.6.in contrarium ꝙ puniri debeat secundum suam legem,
quia in subditos absentes habet iurisdictionem,& sententiam
ferre potest.C.de iudi.l.properandum.§.sin autem.3.q.9.decer
nimus.11.q.3.rursus.& quicunque.de dolo.veritatis. ergo po-
test eos ligare sua lege, quia sententia, & lex æquipollet. ff. de
manumi.l.si seruus hac lege. C.cõmunia de leg.l.1.ff.de test.
l.prima.C.de adult.auth.si quis.vbi iudex sæcularis delinquen
tem in ecclesia punit, secundum suam legem,& tamen in ec-
clesia non habet territorium vel iurisdictionem. de immu.
eccle.cum ecclesia.& eo.tit.decet.li.6.C.de sum.tri. l.prima.ff.
de actio.& obli.l.obligationibus.So.Pau.ꝙ aut pœna vel vtra-
que vel loci delicti tantum imponitur ipso facto, & aliam pœ
nam non imponet, ne ex eodem delicto sufficienter punitus
iterũ puniatur. de iudi. at si clerici. aut neutra imponitur ipso
facto, & aut delicto aggrauatur, vel inducitur ex constitutio-
ne delicti tantum,vel punitur fortius quam per legem domi-
cilij,aut non.& si sic,tūc ratione delicti pœnam imponet.s.m
constitutionem delicti.ff.de accus.l.si cui.§.vlt.quæ pœna tam
quam grauior habet commensurari delicto. 24.q.1. non affe-
ramus. nam & ratione loci quandoque peccatur in aliquo,
quod alias non esset peccatum. 12.dist. illa ergo. & delictum
aggrauatur. dicit tamen Pau. ꝙ de facto quod est alibi deli-
ctum, & non in suo territorio, extra territorium punire non
potest, quia nouam obligationis substantiam extra territoriũ
inducere non potest. sic intelligitur illud extra territoriũ ius
dicenti &c. Sed nouam pœnæ qualitatem ad delictum substã
tiatum cum de iure cõmuni bene potest inducere per suam
legem. facilius enim inducitur qualitas quam substantia. ff.
de noxa.l.in delictis.§.si detracta. & no. C.de eden. l.edita.Pau.
verius puto ꝙ ex quo deliquit, possit ordinarius eum punire,
quamuis illud non fuisset delictum in diœcesi iudicis domi-
cilij, quia habet potestatem in personam, pro hoc quod dixi
supra q.proxi.Si vero delictum non aggrauatur,vel inducitur
per l.delicti. iudex domicilij imponet pœnam secũdum suam
constitutionem. nec tollitur quin possit etiam per iudicẽ de-
lictum puniri secundum legem delicti. nam potest quis pluri-
bus legibus subijci, sicut etiam potest quis in pluribus locis
conueniri. de re iudi. dilectus.2. de fo.compe. ex parte B. de se-
pul.cum quis.2.respon.lib.6.sed contra hoc facit c.2.de consti.
li.6. Sol. Pau.quod loquitur de pęna quæ ex prolatione statim
per modum executiuum afficit personam, quod esse non po-
test contra existentem in alieno territorio. Ex hoc infert Pau.
quod sententia quæ trahit secum executionem in personam,
non potest iudex proferre contra subditum existentem extra
territorium,& sic non potest eum excommunicare. Contra-
rium tenui de fo. compe. c.fin. nam executio excommunica-
tionis non fit a iudice,sed a iure, quod ligat omnes. de cõsti. c.
1. potest ergo fieri vbique. Si autem ex genere delicti, impo-
nitur pęna personam afficiens eo ipso, ꝙ iudex pronunciat su-
per delicto. exemplum. 3.q.7. §.porro. dicit Pau. quod valeat
sententia etiam contra existentem extra territorium, cum
illa pęna imponatur a iure,cui subsunt omnes.de consti.cap.1.
Opp.ad hoc de l. properandum. C.de iudi. vbi absoluitur etiã
existens extra territorium.Sol.Pau. ꝙ vbi non fit executio,nec
persona in aliquo obligatur. dicit autem ꝙ si executio debet
fieri in rebus, vel si sententia trahit secum executionem respe-
ctu rerum, vt si priuatur beneficio, bene valet sententia etiam
contra alibi existentem, quia executio fiet hominis ministe-
rio in loco debito.de fo.compe.postulasti. & facit hæc pro le-
ctura quam ibi teneo.s.ꝙ si iudex delicti non tantum pronun-
ciet super delicto, sed ꝙ etiam possit priuare delinquẽtem be-
6 neficio quod habet alibi.† Tertio quæro circa hoc,quid in cõ
tractibus, pone debitor habet tempore contractus, domici-
lium Paduæ, transtulit se Ferrariam, an creditor poterit eum
conuenire Paduæ? Spec.de compe.iudi.adit.§.primo.ver.qd
si debitor. & Mat. hic dicit ꝙ est electio creditoris. ff. de eo ꝙ
cer. loco. l. non vtique. sed tamen ꝙ debet citari Ferrariæ vbi
habet domicilium. C. vbi in rem act. l.2.& fin. quod procedit
quatenus retinuerit domicilium Paduę,alias non poterit,nisi
ratione contractus si fuit ibi celebratus,& tunc procedit vt di-
7 citur de foro compe.c.1.§.contrahentes.lib.6. †Quarto quæro
in eo quod dicitur de domino feudi, quam potestatem ha-
beat.Sol.Laud.ꝙ quilibet dominus feudi quantumcunque vi
lis etiam rusticus super rebus, quæ tenẽtur ab ipso in feudum,
habet ordinariam iurisdictionem per l.Imperialem.§.vlti.de
prohibi.feud.alie. Ex hoc infert, quod cum sit ordinarius,po-
test sententiam suam executioni mandare, & vasallos suos,
etiam si clerici sint, sine metu excommunicationis expellere
de feudo si ab ipso ceciderint. Alij tamen dicunt hoc verum
circa manuum iniectionem,alias incidet in canonem 17.q.4.
si quis suadente. quod dicit Laud. verius, quod etiam dixi de
fo. compe. verum. Item etiam non inijciendo manus tutius
facit si per iudicem ordinarium facit expelli vasallum sicut di
8 citur in emphyteuta,vt no.de loca.potuit. †Quinto quæro cir
ca hoc,an potest dominus iure suo pignorare vasallum. dicit
Laud. quod sic, in bonis inuentis in rem feudalem, quia sunt
domino tacite hypothecata ad instar bonorum inquilini. dic
quod etiam si essent hypothecata, non tamen licet propria
authoritate illa inuadere, nisi hoc fuisset expressum in con-
tractu, sicut sæpe fit. C. de pign. l. creditores. & quod ibi no.
9 †Sexto quæro an possit dominus [a] præcipere vasallo sub debi-
a to fidelitatis. dicit Laud.quod sicut episcopus sub virtute obe
dientiæ præcipere potest subditis suis, sicut dominus vasal-
lo quo ad ea, quæ ad naturam feudi spectant, immo fortius
quam episcopus, cum domino iuretur fidelitas. de iureiuran.
veritatis.22. q.vlti. de forma. sed obedientia regulariter non
10 iuratur.de maio. & obed.legebatur.†Septimo quæro an extra
ea quæ concernunt feudum teneatur vasallus domino. dicit
Laud.quod non,quia secundum prædicta in præcedenti quę-
stione tenetur vasallus tantum quo ad ea, quæ concernunt
feudum. vnde dicit Lauden. quod est obligatio potius realis
quam personalis. Ex hoc infert, quod refutato feudo cessat
ex toto subiectio.arg.eius quod no.de electione. venerabilem.
in fine. Potest autem vasallus renunciare feudo proprio mo
tu, sciente tamen domino, non tamen nimis tempestiue, se-
cundum eum. de hoc dic, vt dixi de constitu. quæ in ecclesia-
rum. Sed licet vasallus renunciet feudo, tamen in memoriã
pristini dominij non debet dominum offendere. 10.colla. de
vasallo, qui contra constitutionem Lotharij. cap.1. de hoc in
dicto cap. quæ in ecclesiarum. Ex prædictis sequitur, quod si
vasalli per Papam absoluuntur a fidelitate propter hæresim
vel aliam causam rationabilem, quod fieri potest, de hære.
11 cap.fin. non tenetur domino.de hoc de dolo.veritatis.†Octa-
uo quæro si vasallus interuertit possessionem feudi.dicit Lau.
quod tunc non dominus, sed ordinarius cognoscet, ex quo
vasallus non fatetur esse feudum. de iudic. cap.cæterum.vbi
12 de hoc. † Nono quæro in eo,quod dicit de remissione,an re-
missio de qua hic,fit de iure.glo.in verbo,de more.solu.vsque
ibi,imo dicunt.sed Pau.latius prosequitur. & pro prima opi-
nione posita in glo.quod remissio fit de vrbanitate tãtum, in-
ducit,quia quęlibet ciuitas hodie prętendit se habere merum
& mistum imperium, & habet regimen suũ sicut olim habe-
bant prouinciæ, vt no. C.de præscript. lon.temp. l.fin.§. sanci-
mus.Ex quo videtur quo non sit remissio de necessitate, cum
quo ad iurisdictionem non sit vnus omnium superior, & sic
non est identitas iurisdictionis, quæ ab vno solo præside per
suos officiales exerceatur,sicut olim erat. pro secũda opi. ꝙ sit
de necessitate,inducit de priuile.c.1.lib.6. quia si est ibi specia-
le in exẽptis quod per ordinarium remitti non possunt ad lo-
cum delicti, ergo eius contrarium est ius commune. Item ꝗa
etiam in ciuitatibus habentibus suum regimen necessaria est
obserua-

A D D I T I O.

a An possit dominus. Adde Doc.in c.quæ in ecclesiarum.de constitu.& maxime Hostien. Ant.de But.& Ioan.de Imo.
Vinc.God. Dominus vbi est controuersia de re emphyteutica, debet illam ostendere.Ruy.cons.1.nu.3.lib.1.

obseruatio iuris communis, cum remaneat vna superioritas
communis omnibus. pro hoc de consti. c. 1. & debet ius ciui-
le obseruari etiam in foro ecclesiæ propter approbationem
iuris canonici. de noui ope. nunc. cap. 1. Sol. autem Pau. distin-
guendo, quod aut remissio petitur in foro ecclesiastico, aut sæcu-
lari. Primo casu vera est secũda opi. quod est de necessitate etiam
si iudex ecclesiasticus petat a sæculari, vt in crimine hæresis. de
hære. vt commissi. lib. 6. licet videretur quod hæreticus debeat pu
niri vbi repetitur, quia hæreticus vbique delinquit eodem
modo in cęlo, terra, & mari. C. de hære. Arriani. facit 24. q. 2.
nec quisquam. Secundo casu aut petitur remissio de his locis
quæ sunt eiusdem iurisdictionis, aut diuersæ. si eiusdem, fieri
debet de necessitate. si autem diuersæ, putat Pau. non fieri re-
missionem de necessitate, nisi hoc habeat consuetudo, vt hic.
23 de hoc dixi in c. fin. de fo. compe. † Decimo quæro in eo casu
quo est de necessitate, nunquid iudex potest compellere iudi-
cem sub quo degit delinquens, vt remittat. Solu. vt in ead. glo.
in ver. imo dicunt. vsque ibi, dicunt etiam. & idem Pau. & Gẽ.
24 † Vndecimo quærit, an in contractibus[a] debeat fieri remissio.
a Io. & Azo, quod sic, si reus latitat, alias non. ff. de iudi. l. hæres ab-
sens. Iac. de Rauen. dicit idem esse in contractib. quod in delictis.
ff. de iudi. l. omnem. Innoc. vt refert Pau. dicit remissionem
non fieri in contractibus. vbi autem hoc dicit Innocen. non
dicit Pau. Et contrarium videtur tenere Innoc. de fo. compe.
dilecti. Primum autem quod non fiat remissio, tenet Petr. de Bel-
lapert. quia nulla l. cauetur. & non debemus l. extendere. ff. sol.
matri. l. si vero. §. de viro. Item si in contractibus haberet locũ
remissio, cessaret ratio legis dicentis, quod promittens in certo lo
co soluere potest alibi conueniri ne sit in eius potestate nun-
quam soluere non veniẽdo. de plus peti. c. vnico. ff. de eo quod
cer. lo. l. prima. Oppo. ad hoc quia delicta, & contractus pari fi-
cantur. ff. de iudi. l. omnem. Sol. Pau. illud verum quod ad fo-
rum, non tamen quo ad omnia. In delictis fit remissio, quia
multis crassantibus locus est exemplo. ff. de pœnis. l. aut facta.
§. vlti. quæ ratio cessat in contractibus. pro hoc de foro compe.
Romana. § contrahentes. lib. 6. Oppo. ad idem de priui. cap. 1.
lib. 6. Sol. idem quod id quod dicit ibi, remittendi, respicit ver-
bum, deliquerint. & quod dicit, iniungendi, respicit verbum,
contraxerint. quod facere potest ordinarius de non exempto,
quia requisitus a iudice contractus potest contrahentem ci-
tare & iniungere, vt vadat ad iudicem contractus, sed non cũ
inuitum remittere. de hoc dixi de foro compe. cap. si. quod in
contractibus non habet locum remissio, nisi quando contra-
hens renunciauit priuilegio, vt no. glo. ff. si quis in ius voca. nõ
25 ierit. l. prima. † Duodecimo quæro, quid in causa criminali
mota ciuiliter. Pet. de Bellapet. vt refert Pau. dicit quod non est
locus remissioni, per Auth. vt nulli iudic. §. si quis vero. quia
cessat ratio supradicta, quia pœnæ impositio non est alius in
exemplum. dicit tamen Pau. quod nõ præcise procedit secun-
dum canones. primum videtur verius, quia hæc causa com-
26 paratur ciuili. de procu. tuæ. † Decimotertio quæro an in crimi
nalibus iudex requisitus debeat remittere sine causæ cogni-
tione. Sol. vt in glo. in ver. more. ver. dicunt etiam. vsque ad fi.
Pau. dicit, quod si petitur remissio in principio processus, debet
fieri aliqualis cognitio. secus si condemnato. facit de rap. c. 1.
& quod no. Inno. de inuocatione brachij sęcularis. de offi. ord.
cap. 1. quod est verum, nisi constaret quod fuisset iniuste con-
demnatus, tunc enim non remittet, alias ædificaret ad gehen-
nam tanquam faciens contra conscientiam. de restitu. spol. li-
teras. pro hoc dixi in d. c. 1. de off. ordi.

ADDITIO.

a An in contractibus. Adde Spec. de 1. & 2. decret. in § 4. ad finem.
Vinc. God. Remissio non trahitur ad ea quæ possunt vendicari, nec ad feu-
dalia Rui. cons. 42. nu. 16. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Forum quis sortitur ratione originis.*
2 *Sententia continens iniquitatem quæ deprahendi potest ex ipsius teno-
re, non tenet.*
3 *Homo ligius quis dicatur. & vnde fuit introductum faciendi homi-
nem ligium & nu. 4.*
5 *Sententia si continet notorie iniquitatem, an perinde est, ac si error es-
set expressus in sententia.*
6 *Debitores obligati ad soluendum Regi Siciliæ per iuramentum in ter-
mino an incurrissent periurium non soluendo, præsupposito quod sen
tentia Imperatoris tenuisset.*

1 a Rursus. † Nota, quod ratione originis[a] sortitur quis forum.
de hoc in glo. in verbo, originem. Et dicit Mat-
th. quod ratione originis propriæ vel paternæ quis sortitur forũ.
C. de mu. & hono. l. filios. & l. seq. li. 10. ff. ad municip. l. assum-
ptio §. primo. & l. libertus. §. patris. & hoc quo ad honores, non
quo ad onera, vt no. de parochi. c. si. in glo. 1. Secundo no. quod cri
men læsæ maiestatis non potest committi per non subditum.
quod dic, vt in gl. in verbo, non subsunt. Et idem Laud. & Matth.
ex hoc no. quod non omnes subsunt Imperatori. pro imperatore
tamen facit ius commune. 23. q. 5. dicat & q. 8. cõuenior. sicut
pro episcopo in sua diœcesi. de excep. cum venerabilis. 11. q. 1.
præsentium. de off. ordi. cum episcopus. lib. 6. Sed pro primo
facit qui fil. sint legi. per venerabilem. & saltem in iudice quo
ad Papam potuerũt aliqui eximi ab Imperatore. de quo infra
vers. fin. Tertio no. quod licet aliquis sit vasallus, tamen si non est
alias subditus domini, non potest committere crimen læsæ
maiestatis respectu domini, sicut hic dicitur de Rege. Quar-
to no. de colore iuris. ibi, iuris colore. & idem verbum de elec.
auaritiæ lib. 6. infra de vsur. ex graui. facit pro libello quando
agens possessorio narrat petitorium ad colorandum possesso-
2 rium. † Quinto no. quod sententia continens iniquitatem, quę de-
præhenditur ex tenore eius, non tenet. quod dic vt in gl. in ver
bo, habebat. Idẽ Pau. & de hoc infra quæst. 6. Et error patet ex
actis, quia sentẽtia robur habet ex actis sicut cõtractus ex men
te contrahentium. ff. de act. & oblig. l. obligationum. Et senten
tia refertur ad acta, vt ex eis certa iudicetur. C. de sen. quæ sine
cer. quan. l. 1. & 3. Sic ergo referri debet, vt videatur an sit erro-
nea ff. de re iudi. ait prætor. §. 2. no. Innocen. de test. Raynaldus.
Sexto no. quod Roma est de districtu Papæ. de hoc in glo. in ver.
districtum. pro hoc 96. dist. Constantinus. Septimo no. quod non
debet quis excedere terminos suos. de sepul. cap. 1. Opp. quod pro-
b pter delictum alibi commissum[b] possit iudex punire suũ sub-
ditum, vt no. glo. 16. q. 1. cap. 1. vbi plus dicit, quod non contrahit
forum in loco delicti. Sol. illa gl. loquitur in foro pęnitentiali,
vt etiam dicit hic Matth. quia si parochianus vnius sacerdotis
delinquit in parochia alterius, non propterea potest illi confi-
teri. quod singu. no. Et est ratio, quia debet confiteri proprio
sacerdoti. de pęni. omnis. & quod ibi dixi, sed in foro conten-
tioso bene sortitur forum iudicis delicti. de foro compe. Ro-
mana. §. contrahentes, vt hic. & cum hoc puniri potest a iudi-
ce domicilij, vt dixi supra ver. præcedenti. in 1. qõ. Et de iudi-
ce domicilij loquitur illa gl. hic autem Imperator non erat iu
dex ratione domicilij, nec delicti. Secundo oppo. quod potuerit
imperator absoluere subditos Regis a fidelitate, dato quod Rex
subesset Papæ. nam econuerso etiam Papa absoluit subditos
imperio. 15. q. 6. alius. Sol. vt in glo. in verbo, fidelitate. & idem
3 Laud. & Pau. & Genze. † Quæro quis dicatur homo ligius[c].
c Sol. vt in glo. 1. quę est singularis. & idem Laud. & Pau. † Secun
4 do quæro circa hoc, vnde fuit introductus modus faciendi ho
minem ligium. dixit Laud. quod de moribus, & de vsu anti-
quo potius quam aliquo iure naturali vel gentium. fuit
tamen iure positiuo propter pactiones, & stipulationes quæ
interueniunt, quibus mediantibus, quis potest obligare perso-
nam suam, & cõditionem suam deteriorem facere. C. de agri.
5 & cen. l. cum scimus. lib. 11. † Tertio quæro in eo quod dixi in
d 5. no. de iniquitate sententiæ, si notorie constat[d] de iniquitate
sententiæ, an perinde vitietur, ac si error esset expressus in sen-
tentia. Pau. disputando tenuit quod sic, si erat notorium actus
continui, pro hoc si notorium est, crimen non potuisse com-
mitti per condemnatum, sententia est nulla, vt hic. & est ra-
tio, quia impossibilitas impedit omnem obligationem. ff. de
statu liber. l. cum hæres. §. primo. quæ sentẽtia sine appel. rescin.
l. vlti. 1. & 2. respon. 4. distin. erit. de pac. c. fi. regula, nemo, lib. 6.
ergo quod non potest esse, obligationem inducere nõ potest.
Item si notorium est, committi non potuisse, patet quod fal-
sum est id de quo fuit condemnatus. facit de pęn. dist. 1. si eũ.
inquit. ver. quæ enim communio. quod autem falsum est, ni-
hil est, nec impedimentũ præstat, & sufficit quomodocunque
cõstet ff. de tuto. & cura. l. tutor. Item notorium etiam in per-
sonam iudicis facit sententiam non valere. de re iudi. ad pro-
bandũ, ergo eodem modo in forma sentẽtiæ. Item notorium
sic

ADDITIONES.

a Quod ratione originis. Adde l. si filios. & l seq. C. de muni. & orig. lib. 10.
Vinc. God. Origo mera an & quando est in consideratione. Bar. Socin. cons.
188. circa 1. vers. ex quibus infero. lib. 2.
b Quod propter delictum alibi commissum. in cap. P. & G de off. delega. Doc.
in c. 1. de rapt. Ant. de But. in c. quod clericis. de foro comp.
c Quis dicatur homo ligius. Adde glo. 1. ver. homagium. in c. vniuersale. de
reg. iur. Spec. tit. de feu. in §. 1. in prin. And. Isep. in c. 1. de natu. feu. in vsibus
feu. Abb. in c. veniens in 1. no. de accus.
d Si notorie constat. Adde Doct. de sancto Gemi post Io. An in c. Roma in §. in
vniuersitatem. in 2. col. de sent. excommuni. lib. 6. Abb. in c. si quando. in 1.
no. de off. deleg.
Vin God. Quod notorium est, debet allegari. sed non probari, secus si est no
torium de suspectione iudicis. Fely. in c. si duobus, de appel. & in cap. cu-
dentia, de appellat.

fic inftificat fententiam quæ fertur fibi conformis, ꝙ ab eo nõ appellatur. de appel. cum fit. & c. peruenit. ergo fortius per cõtrarium erit nulla, fi fertur contra notorium, cum iura magis faucant abfolutioni, quam condemnationi. de proba. ex literis. 50. dift. ponderet. pro hoc quia ex quo eft notorium, actus continui fuccedit loco expreffi. Et eft acfi errorem expreffiffet in fententia, vt no. Inno. de fenten. excommuni. Romana. lib. 6. & Archidia. ibi. & 11. quæftio. 3. nemo. dicit Pau. idem fi eft notorium tranfiens, dummodo tanta fiat expreffio in fententia, ꝙ concurrat notorium cum tempore, quo iudex dixit maleficium commiffum. ad hoc hæc litera. Sed vbi eft notorium condemnatum non cõmififfe, non tamen negatur committere potuiffe. diftinguit Pau. quod aut fententia lata eft ab eo, qui non eft iudex, nifi ratione delicti, quod dicit in fuo territorio commiffum, aut ab ordinario. primo cafu aut comparuit citatus, & de hoc cognitum & pronũciatum eft, valet fententia, fi nullus error exprimitur in ea, quia de hoc potuit cognofcere. de refcript. fuper literis. ff. de iudi. l. fi quis ex aliena. de offic. præto. l. tertia. ff. fi quadru. pau. fe. l. prima. quod tenet Spec. de compe. iudi. adi. §. primo, verf. fed pone. & fequen. facit de fent. excommuni. venerabilibus. §. fed & fi iudex. lib. 6. Si aũt non comparuit, putat Pau. fententiam non valere, nec citationem arctaffe. facit quod no. de accuf. veniens. 3. q. 2. quia ea. ad hoc. 11. q. 1. nullus. 23. q. vlt. conuenior. quod tenuit Ber. de refcript. difpendia. lib. 6. & Spec. de citatione. §. primo. verf. item generaliter. Si autem fententia lata effet ab ordinario ordine feruato & nullo errore expreffo, valet fi feratur fuper bonis, fed non quo ad pœnã corporalem infligendam, nec omiffio appellationis potuit turpitudinem fententiæ tollere, & eã iuftificare, licet hoc poffit in his, quæ funt liberi arbitrij, & ex noftra poteftate pendent, vnde executor talem fententiam nõ debet exequi, vt no. Innoc. de offic. deleg. paftoralis. facit ff. de iniuft. rupt. & irri. tefta. fi quis filio. §. ꝙ fi quis. tenet quod non. tamen prædicta oportet intelligi de tali notorio, de quo fine vllis liquidationibus patet, ita ꝙ fufficit proponere, proponi autem debet, vt no. vt li. non conteft. accedens. 1. & de appel. cle. appellanti. non enim poffet iudex fupplere de his quæ funt
6 facti parte non proponente. de poft. bonæ. 1. † Quarto quæro præfuppofito ꝙ tenuiffet fententia Imperatoris, an debitores obligati ad foluendum regi per iuramentum certo termino non foluentes euitaffent periurium. glo. quid de debitoribus, remittit ad cap. fignificauit. de cenfi. vbi dixi in 1. q. dicit Lau. quod non, cum potius fit obediendum iuramento, quam imperatori. 11. q. 3. Iulianus. fed fecundum eum debent appellare a tali fententia, alias imputaretur eis. argu. ff. de minor. l. ait prætor. 1. refponfo. nifi forte per fententiam iuftam, bona condemnati confifcata forent, quia tunc fifco tanquam hæredi refpondendum effet. ff. ad leg. Iul. maieft. l. fin. & idem Pau. Nã fi iudex folum præcipit debitori ne foluat, non eft obediendũ, ex quo debitor eft obligatus, vt fi recte foluit creditori etiam reo criminis. ff. de iu. fif. l. aufertur. §. in reatu. & cum iuramentum fuerit licitum, præceptum contrarium non obligat. d. §. Iulianus. de iureiuran. veniens & fi iudex propter hoc procedat contra non obedientem, obligatur ei. ff. quod metus caufa, l. 2. ff. ad leg. Aquil. l. quemadmodum. §. magiftratus. de contrahen. emp. l. fi. de re iudic. c. 1. lib. 6. verius tamen eft, quod imputatur debitori non appellanti a tali præcepto, ficut illi cui iudex præcipit, vt foluat minori fine curatore. ff. de mino. l. ait prætor. §. permittitur. ver. quod tamen. Sed quando bona funt confifcata, quod fit refpondendum fifco, vt nunc dixi, facit C. de bo. dam. l. fi. de bo. eorum qui mor. fibi confci. l. prima, & fecunda. ff. de iu. fif. l. in fraudem.

SVMMARIVM.

1 *Excufatur qui fe non offert fponte ad mortem.*
2 *Claufula, fupplentes de plenitudine poteftatis omnes defectus fi quis defectus fuerit, quid importat.*

Cæterum. No. ꝙ licet Imperator poffit fupplere defectus iuris pofitiui, & in hoc de nihilo aliquid facere. C. de rei vxo. ac. l. vnica. communia de leg. l. fecunda. non tamen poteft auferre quæ fibi competunt de iure naturali. pro hoc quod dicitur hic in glo. 2. & Inftit. de iure naturali. §. fed naturalia. 5. dift. §. naturale. & fic non tollit defenfionẽ, quæ eft de iure naturali, vt hic. & in hoc fingulariter quotidie allegatur hic verficulus. & de hoc etiam in fequenti notabili. & in hac glo. 2. in fi. & quod hic in hoc dicit Pau. dicitur
1 ibi in glo. † Secundo no. ex eo ꝙ dixi in proximo notabili, ꝙ vt dicit Stepha. excufatur, qui non offert fe fpontaneum ad mortem. & hoc quando mors erat iniuriofa, vt fupra ea cle. ver. notorium. in glo. per hanc. vbi dixi in 4. not. Si autem iufta, debet fe offerre; tunc enim licitum eft iudicem refiftentem impugnare. 23. q. 5. non putes. alias non eum cap. fequentib. Et fic defendens fe, committit bellum iniuftum. 11. q. 3. qui refiftit. quando vero fententia eft iniufta, poteft ei refifti ficut violentiæ latronum. 1. dift. ius gẽtium. nam ficut defenfio contra aggrefforem eft de iure naturali. ff. de iuft. & iu. l. vt vim. 1. dift. ius naturale. fic etiam in lite. i. in iudicio debita defenfio eft de iure naturali, vt hic, etiam contra fifcum. C. de iure fifci. l. fa-
2 cultas. † Tertio no. ex hoc quod claufula illa, quæ ponitur in priuilegiis feu proceffibus, fupplentes ex plenitudine poteftatis omnes defectus, fi quis fuerit defectus &c. intelligitur quo ad defectus iuris pofitiui. pro hoc de elec. illa. de tranfac. ca. 1. per illam autem claufulam non inducitur aliquod extrinfecum. vnde per eam non intelligitur difpenfatum cum eft neceffaria difpenfatio. ar. eius, quod no. de fil. presby. veniens. fic etiam nõ inducitur abfolutio ab excõicatione. pro hoc de fen. excommuni. fi fummus. Matth. & de hoc in Spec. tit. 2. §. nunc oftendendum. ver. & no. Opp. ad hoc quod dixi in 1. no. Imperatorem non poffe tollere ius alicuius. ꝙ imo poffit. C. de bo. dam. per totum. Sol. poteft ex caufa per fententiam legitimã. quod dic vt no. de confti. quæ in ecclefiarum. fine caufa non, & fic procedit quod fupra dixi. Quæro an portio debita iure naturæ filiis, poffit eis tolli propter delictum patris. Laud. Genze. & Matth. profequuntur. dic vt dixi fupra ea. cle. in prin. q. 8.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere, an poffit cognofcere de caufis laicorum in terris imperij vacante imperio.*
2 *Sententia quot modis poteft retractari.*

1 Vt igitur. † Quæro in eo quod dicit, vacante imperio Papam fuccedere, an legatus de latere de caufis laicorum poterit cognofcere in terris imperij. Spec. tit. 2. §. nunc oftendendum. verfic. 19. dicit quod non, & hoc vult gl. in ver. fuccedimus, pro hoc de foro compe. licet. 1. ibi, fi maluerint, & in fi. ibi, ad nos pro iuftitia recurratur. de elec. vene-
2 rabilem, & quod no. Inno. in d. c. licet. † Secundo quæro in eo,
a quod hæc fententia retractatur, quot modis retractatur * fententia. Matth. dicit, quod pluribus, aliquando de ratione corrupti iudicis, & tunc aut fuit corruptus pecunia, aut gratia vel amore. primo cafu fententia eft nulla. C. quando prouo. non eft necef. l. venales. & c. qui recte. 11. q. 3. & in cap. vendentes. 1. q. 3. fecundo cafu tenet, fed per in integrum reftitutionẽ retractatur. ff. ad Trebel. l. feruo inuito. arbiter autem fiue pecunia, fiue gratia corrumpatur, non eft fententia nulla, fed ope exceptionis refcinditur. C. de arbi. l. 3. pro hoc de arbi. c. 2. quandoque retractatur ratione falfæ aduocationis. & tunc fi interuenit pecunia, ipfo iure non tenet, fi gratia vel princeps, opus eft reftitutione, vt dictum eft de iudice. de hoc C. de aduo. diuer. iudi. l. prima. quandoque ratione falforum teftium, & tunc neceffaria eft reftitutio. ff. de re iudi. diuus. quod dic, vt dixi de proba. licet. in prin. Idem dicit Matth. fi reuocatur ratione falforum inftrumentorum, quia eandem vim obtinent cum teftibus. de teft. cogen. peruenit. & tunc fi ex parte actoris, non obftante fententia replicabit de dolo. Si ex parte rei, competit fibi exceptio quam prius habebat. ff. de dolo. l. & eleganter. §. fi procurator. vbi de hoc, & C. de pœna temere litigantium. l. prima. quod dic vt dixi de procu. in noftra. quandoque ratione falfarum allegationum. & dicit Matth. quod neceffaria eft reftitutio. ff. de iudi. l. fi prætor. §. Marcellus. dic quod quando per dolum præfentis contra abfentem lata eft per falfas allegationes, ipfo iure eft nulla. dicto §. Marcellus. de quo dixi in d. c. licet.

ADDITIO.

a Quot modis retractatur. Adde Spec. tit. de execu. fen. in §. 6. Spec. tit. de fenten. in §. 7. Ant. de But. in c. ex parte de tefti. fpol.
Vin. God. Sententia etiam fi tranfiuit in rem iudicatam, retractatur nouis probationibus. Bal. in l. falfum. C. fi ex falf. inftrum. Alex. conf. 69. nu. 4. lib 3.

De appellationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio facta coram maiori parte plurium iudicum valet, dumtamen fiant quæ in hac cle. continentur.*
2 *Appellari debet coram iudice fi præfentia haberi poteft.*
3 *Appellatio debet intimari appellato ignoranti.*
4 *Iudices ordinarij plures an poffint feparatim procedere.*
5 *Quid fi fimul cognouerunt, an debeant fimul pronunciare.*
6 *Arbiter ferendo fententiam iniquam facit litem fuam ficut iudex.*

7 *Reductio*

7 *Reductio arbitramenti ad arbitrium boni viri coram quo peti debet. Et infra quod tempus peti potest.*
8 *Appellatio quare non potest interponi a sententia arbitri.*
9 *Arbiter & arbitrator qualiter differunt.*
10 *Arbiter si condemnauit minorem, & minor petat restitu. in integ. an arbiter cognoscet.*
11 *Appellare qualiter quis dicatur coram maiori parte iudicum.*
12 *Quid si tantum duo erant iudices, qualiter dicetur maior pars.*
13 *Quid si fuerit appellatum coram omnibus iudicibus, an quilibet poterit singulariter apostolos concedere.*
14 *Quid si vnus iudicum concessit apostolos dilatorios, alij autem refutatorios, an ille vnus poterit pœnitere & dare refutatorios cum alijs.*
15 *Iudex si non detulit appellationi, an hoc debeat intimari appellato.*
16 *Delatio appellationis, an indistincte deuoluat negocium ad iudicem appellationis.*
17 *An autem per approbationem appellantis causa appellationis transferatur.*
18 *Iudex an possit facere dilationem appellationis inuito appellato.*
19 *Iudex a quo quem terminum potest præfigere appellationi.*
20 *Quid si iudex assignauit appellanti terminum ad se præsentandum, alium terminum ad faciendam fidem quòd se præsentauerit, si non faciat fidem de præsentatione, an appellatio sit deserta*
21 *An autem præfixio termini & delatio, si plures sint iudices, possit separatim ab eis fieri.*
22 *Quid si ex duobus iudicibus vnus defert, alius autem non.*
23 *Quid si iudices sint in inæquali numero.*
24 *Quid si plures sint iudices in numero pari & discordant.*
25 *Iudex qui non detulit appellationi, an possit terminum præfigere.*
26 *Intimatio appellationis, an debeat fieri iudici quando appellatur in eius absentia, sicut fieri debet appellato.*
27 *Intimatio an debeat fieri appellato in qualibet causa appellationis.*
28 *Intimatio an debeat fieri appellato si sit appellatum ab omnibus iudicibus simul.*
29 *Terminus si sit præfixus appellationi in beneficialibus, si non pareatur termino, an appellatio sit deserta.*
Adde ad idem numero 30. de desertione appellationis.

CAP. I.

1 SI a iudicibus. † Valet appellatio coram maiore parte plurium iudicum, sed appellato est appellatio, delatio, & termini præfixio intimãda.
2 habet duo dicta. secundum ibi, est tñ † No. ꝙ
a debet appellari[a] corã iudice, si potest eius haberi copia. de hoc in gl. in ver. coram. & dicit
Genz. intelligi coram aliquo fieri quod fit eo sciente & intelli-
3 gente, licet non consentiente, ff. de verb. sig. coram. & l. vlt. † Se-
cundo no. ꝙ appellatio debet intimari appellato ignorãti. dic
tamen sufficere ꝙ eius procuratori specialiter in causa consti-
tuto intimetur. de elec. cle. causam r. responso. & dicit Lap. ꝙ si
non intimetur, non arctat appellatum quem arctaret, si esset
intimata. d. cle. causam. nec habet secundum eum effectũ ap-
pellatio ante intimationem, id est vt ea pendente nihil debeat
innouari, & reuocetur si fuerit innouatum, & hoc dummodo
potuerit intimari, alias secus. tũc enim fiet quod habetur in d.
cle. facit eo. tit. si iustus. Ex hoc dicit Lap. ꝙ licet appellatio legi
tima eximat appellantem a iurisdictione iudicis a quo, eo. tit.
directæ. tñ debet intelligi, cum fuerit intimata ei contra quem
interponitur. secus in priuilegio exemptionis, quia & si in notitiam eius contra quem conceditur, non veniat, tamẽ eximit
priuilegiatum. de conces. præb. c. 1. lib. 6. quæ no. Tertio no. ꝙ
debet intimari delatio & termini præfixio. & dicit Pau. nõ sufficere ꝙ sola termini præfixio intimetur, quia non habet ius
delationis. eo. tit. cum appellationis. lib. 6. Opp. ꝙ non sufficiat
appellari a maiori parte plurium iudicum, sed necesse sit ab
omnibus, vt no. Inn. de off. deleg. cum super. Sol. vt in gl. in verbo, simul. & idem Pau. & per dictum Inn. quod ponit hæc glo.
ponit surgere dubitatio, de qua hic. vel secundum Genz. fuit
causa dubitandi, quia sicut omnes iudices saltem delegati vel
arbitri simpliciter dati simul debẽt cognoscere, sic videbatur
ꝙ eorum sententia simul habeat suspendi per appellationem
& apostolorum petitionem. sed ad hoc respondeo. 7. q. 12. ibi,
nec per hoc. vel potuit dubitari, quia secũdum Lau. videbatur
contrarium, sicut cum supplicatur a sententia senatorũ a qua
non licet separatim a singulis, nec a maiori parte, sed ab omnibus supplicandum est. C. de peti. hære. l. fi. sed quo ad hoc vltimum dicit Lau. ꝙ ibi senatus totius habet iurisdictionem in
8 communi, & nõ dicitur fieri coram vniuersitate ꝙ separatim
sit coram singulis 12. q. 2. qui manumittitur. hic autem secundum Gẽze. quilibet habet iurisdictionem separatim licet oẽs
habeant exercitium simul. de rescr. pastoralis. in princ. de offic.
deleg. prudentiam. in princ. quo ad alia dic ꝙ ratio decidend
fuit ea, quę ponitur in tex. dicit Stepha ꝙ causa huius prouisionis est, quia plus debito potuisset causa dilatari, quod esse non
debet, de arbi. vt quæstionibus. lib. 6. & quod fit a maiori parte,
censetur factum a toto. ff. ad municip. l. quod maior. de re iud.
duo ex tribus. vnde licet videretur quòd appellatio deberet offerri omnibus. C. de app. l. in offerendis. eod. tit. vt debitus. ibi,
coram iudice. omnes autem sunt iudices, vt prędixi: tamen sic
statutum est propter difficultatem, quæ erat in congregandis
omnib. intra tempus appellandi. 2. q. 6. anteriorum. Secundo
opp. ad hoc, quod imo in absentia omnium iudicum possit appellari. eo. ti. suggestum. Sol. Mat. ꝙ ibi in appellatione extraiudiciali, de qua eo. ti. benc. & sic vult Mat. quod hæc cle. habeat
locum in appellatione extraiudiciali. contrarium tenet hic gl.
3. & verius. dic ergo ꝙ in c. suggestum. loquitur de appellatione quæ surgit ipso facto per itineris arreptionem, & non de
appellatione verbali, de qua hic. vel illud c. est correctum, tamen de intellectu eius & c. meminimus. dixi eo. tit. vt debitus.
Tertio opp. quod possit appellari coram vno ex pluribus iudicibus, ne sit opus quòd coram maiori parte, quia quilibet potest per se iudicare, ff. de offi. consul. l. vnica, C. de audio. præst. l.
vlt. Sol. Lau. ꝙ illud in ordinarijs, secus in delegatis, nisi aliud
sit in delegatione expressum. de offi. deleg. causam. & cap. prudentiam. vel secundum Lau. hic loquitur de actu communiter ab omnibus celebrato. s. de sententia per plures lata: contrarium loquitur de potentia procedendi simpliciter quam
habent plures ordinarij. vult dicere ꝙ licet si erant ordinarij,
potuissent separatim procedere, tamen ex quo simul processerunt & pronunciauerunt, locus est ei quod hic dicitur. Quæro
in quibus iudicibus locum habet hæc cle. glos. t. dicit quod in
omnibus tam ordinarijs quàm arbitris iuris. & idẽ Paul. quia
4 in omnibus subest eadem ratio. † Secundo quæro, circa hoc
generaliter, cum sunt plures iudices ordinatij, an possint separatim procedere. dic ꝙ sic, vt dixi in vltimo contrario. & de
5 hoc de offi. deleg. prudentiam. in princ. † Tertio quæro, circa
idem, quid si simul cognouerunt. dic ꝙ simul debẽt pronunciare. de hoc in Spec. de senten. §. sed quid. versi. quid si duo. de
pluribus autem arbitris dic vt de arbi. vt quæstionibus. libt. 6.
6 † Quarto quæro, circa hoc de arbitris,[b] si arbiter fert iniquam
b sententiam, an facit litem suam sicut iudex. Matt. format, &
est impertinens sicut & aliæ quæstiones sequentes. Sol. autem
quòd sic. C. de pac. si quis in conscribendo. de hoc in Spe. de
7 arbi. §. 1. ver. quid si arbiter. † Quinto quæro, coram quo petitur reductio arbitramenti ad arbitrium boni viri. dicit Mat.
quòd coram iudice qui dicitur bonus vir. ff. de verb. obligat.
continuus. §. cum ita. l. vir bonus. ff. iudic. solui. Sexto quæro,
c intra quod tempus[c] peti potest reductio. dicit Mat. quòd vsque
ad 30. annos. de hoc per Spec. in eod. tit. §. sequitur. versic. intra
quod tempus. de hoc dixi de arbi. exposita. vbi tenui quòd
8 tantum intra annum, quod tamen dic plenius vt ibi. † Septi-
d mo quæro, quare a sententia arbitri[d] non appelletur. dicit
Matth. quia non est sententia, cum ex ea non nascatur actio
in factum, sicut ex sententia iudicis, C. de reb. cred. l. actori. &
sic non potest rumpi per appellationem; rumpitur enim tantum id quod tenet. ff. de inui. & irri. testa. l. nam & si. §. rumpendo. de pœna recedunt a beneficio legis permittentis appellationem. ad hoc C. de pac. super dote. l. vlt. ff. de precar.
9 & habet. de hoc dic vt dixi de arbi. dilectus. † Octauo quæro, de
differentia inter arbitrũ & arbitratorem. Mat. rñdet ponendo
aliquas differentias improprias. dic melius vt dixi de iureiu.
Quintauallis. nam tunc arbitrator non assumitur proprie vt
pronunciet, sed vt componat inter partes, secus de arbitro.
10 † Nono quæro, si arbiter cognouit inter maiorem & minorem, & minor petit in integrum restitui. dicit Mar. quòd arbiter poterit incidenter cognoscere, licet non principaliter. sed
hæc

ADDITIONES.

a Quod debet appellari. Adde Archi. in c. appellatio, de app. Bal. in addi. Spec. ti. de appel. ver. appellatio debet interponi. Bar. in l. 1. in §. si quis, ff. de appel. Vinc. God. Appellari quando possit a sententia iudicis reductionis, Ale. cons. 106, lib. 3. vbi arguit pro & contra.

b De arbitris. Adde Spec. tit. de senten. ver. arbi Bar. & Doct. in l. si quis in conscribendo, C. de pact. dic quòd hoc est verum nisi iurauerint facere æquitatem. vt in auth. decernimus, C. de arbi. secundum Lud. Ro. in l. 1. in 6. col. ff. de arbi. item si sit renunciatum reductioni secundum Pau. de Ca. consi. 71, inci. visis & ponderatis omnibus.

c Intra quod tempus. Adde Bar. in l. si quis arbitratu, de verb. obli. Bar. in l. hæc venditio. de contrah. emp.

d Quare a sententia arbitri. Adde Spec. tit. de arbi. in §. 4. Spec. tit. de appel. in §. tertio.
Vin. God. Adde quòd arbiter quis in dubio censetur electus non arbitrator. Goz. cons. 100. nu. 3. & arbitrator & amicus communis quomodo differant. Bar. Soz. consi. 124. possunt, col. 2. lib. 1.

hæc quæstio deciditur per tex. de in integ. resti.causa. Decimo quæro, an in appellatione extraiudiciali locum habeat quod hic dicitur.gl. 2.dicit ꝙ sic.Idem Pau.ꝙ etiam dixi sup.in 2.cõtrario. Vndecimo quæro,si in appellatione iudiciali est appellatum extra iudicium & postea intra tempus legitimum est intimata appellatio corã iudice,an sufficiat. videtur quod sic, quia appellatur coram iudice vt certificetur de appellatione: nunc autem est certificatus, & non refert quid ex æquipollentibus fiat.ff.si cer.pet.l.certum.de verb. sig. in his.in contrariũ, quia ad alium effectum tendit appellatio,ad alium intimatio. Item non esset pro hoc differentia,an possit haberi copia iudicis,an non,quæ esse debet,vt hic. facit ff. de consti. pecu. l. 1.§. qui. quod tenet Bertrandus dicens quod debet appellatio interponi,ex quo copia iudicis haberi potest, & nõ sufficit quod fiat per modum intimationis. Duodecimo quæro, in eo casu quo haberi potest copia omnium iudicum,an sufficit appellare coram maiori parte, vt hic gl. 3. dicit quòd sic, mouetur ex verbo forte,in textu. & idem Pau.Et secundum hoc dicit Lau. ꝙ licet difficultas congregandi plures iudices,videatur cã finalis huius dispositionis,tamẽ est potius impulsiua,qua cessante, cessat dispositio.ff.de postu.l.1.§.sexum. simile de verb. signifi. abbate. quia constitutio iuris debet esse perpetua. vnde licet cessat causa, remanet principis authoritas, quæ facit eam durare.arg.ff.de leg.l.de quibus.de offic.leg. c. fi. Genz. autem dicit ꝙ in præsentia iudicum est appellandum si ipsorum copia possit haberi,ff.quando ap.sit.l.1.§.dies.& sic no. glos. & Inno. eodem tit.si iustus, & cap.suggestum.& sic concordantur glo. contrariæ, co.tit.si iustus.& c.dilectus.in glo pe.ad hoc co. tit.si duobus.pro ista litera a contrario,& co.tit.vt debitus. ver.cum autem. & quia hæc decre. aliter intelligendo esset correctiua iurium contra id, de ele. ecclesia. 2. ver. denique.& c.cum expediat.lib.6. Et secundum hoc dicit Genz.quod verbum separatim,hic in tex.non videtur referendum ad verbum,appellare,sed ad verbum,apostolos petere, attento ordine literæ. arg. ff.de leg.2.cum pater.§.a te.ff.ad Tre.l.hæredes,§.vlt.In hoc tamen non persistit, sed dicit quòd mens huius ele. est prouidere appellanti, quod etiam separatim possit appellare a pluribus iudicibus, dumtamen a maiori parte appellet propter difficultatem congregandi omnes, & sic verbum separatim, refertur etiam ad verbum appellare. & hoc verius, quia etiam sit vna ratio, verbum sequens debet determinare omnia præcedentia,co tit.2.requiris.& quod ibi dixi.Et sic secundum Genzem reperire quod licet plures delegati simpliciter non possint separatim procedere.de offic.deleg.prudentiam. in prin. ipsorum tamen iurisdictio separatim suspẽdi potest, pro hoc quia sicut staretur sententiæ maioris partis delegatorum si non appellaretur,ff.de re iud.duo.de iud.cap.fi.& sicut etiam quando est appellatum, statur delationi & termini præfixioni maioris partis, ita standum est appellationi factæ a maiori parte. Item qua ratione maioris partis sententia partem non appellantem esset astrictura,eadem ratione appellatio a maiori parte est appellantem releuare,quia omnis res &c. de reg. iur. c. 1. nec per hoc hęc ele.corriget alia iura,quia licet in eis caueatur quod in præsentia iudicum sit appellandum vbi commode adiri,possunt,pro hoc eo.tit.si iustus.& c. appellatio. lib.6. non tamen cauetur quòd eis existentibus simul debeat appellari. Ad illud de ordine scripturæ dicit non curandum de ordine vbi constat de legis mente. ff. de sol. nec ordo. hic autem de

21 mente contraria constat,vt dictum est s̄.ca.q. † Decimotertio quæro, qualiter intelligitur quod hic dicitur de maiori parte. dicit Lau. quòd de duabus partibus, alias non proprie dicitur de maiori parte, vt no. de elect. cum inter canonicos. in princ. vel loquitur de maioritate facti,& sic sufficit si in vno excedat, sup. de elec. ele. quòd circa. quod est verius & nullibi nomine maioris partis intelligitur de duabus partibus, nisi quando in

22 iure exprimitur. † Decimoquarto quæro, si erant tantum duo iudices,quomodo appellabitur coram maiori parte. So. vt in gl.in verbo, maiori. & ibi quærit de alio. quod dic vt in ca. ibi,

23 solutio. vsque ad fi. † Decimoquinto quæro,si coram omnibus simul fuit appellatum,an potest quilibet iudex separatim apostolos concedere.dicit Pau. quòd sic, si alij requisiti nolunt cũ eo conuenire, sicut ab eo potest appellari. & hoc ad sui exonerationem & euitationem pœnæ.de qua eo. tit. de priore 2. q. 6. decreto.C. eo.l. quoniam. & c. vt super.lib.6 licet melius sit ꝙ in dando apostolos omnes conueniant si possunt. pro primo inducit Pau. quia alias ex facto maioris partis non differentis punitur appellans sine culpa, contra id, de consti. cognoscen-

24 tes.56.dist. latis.de his quæ fiunt a ma.par.cap.c.quæsiuit. † Decimosexto quęro,in casu præmisso,si vnus concedit apostolos dilatorios, alij refutatorios, an potest ille vnus pœnitere, & cum alijs dare refutatorios. dicit Pau. quòd si est talis qui non potest solus procedere, pœnitere potest, & sic etiam potest si deferentes sunt maior pars, quia per dilationem factam ab vno vel per partem minorem aliorum iurisdictio non perditur,cum in actibus iudicialibus iste vnus non præferatur eis.ff. de,re iud.l.duo ex tribus.de arbi.si in tres.65.dist.c.1.2.q 6.§. diffinitiua. ver.item si plures.de off.dele. causam. de re iud.c.fi.de ar.c.2.lib 6.& per consequens ipse vnus retinet iurisdictionem ex persona aliorum.eo.tit.vna. Et sic appellanti ex tali delatione nullum ius est quæsitum nec iurisdictio ad superiorem delata,quia absque præiudicio alicuius pœnitere potest.& sic intelligitur regula,mutare.lib 6.facit de offic.deleg.quamuis.eo. lib. de elec. auditis. Item taliter deferens non dicitur functus officio suo,cum res nõ possit sortiri suum effectum, tanquam facta ab eo qui non possit,& per hoc sibi non obstat.de offi.deleg. in literis.de appel. intimasti. & cum non habuent potestatem volendi potest pęnitere non obstante regula, quod semel. lib.6.dicit tamen Pau. quòd si alij postea deferant appellationi etiam diuisim, videtur valere dilatio & apostolorum assignatio arg. ff. de seru. rusti. præd. per fundum.dicit tamen contra hoc esse quia delatio pendet ex facto iudicum in quorum potestate est simul conuenire,& cum sit actus iudicialis,debet fieri simul,sicut & alij actus iudiciales.& hoc dicit forte verius & de mente huius literæ. primum verius, vt dico inf. q.34. Decimoseptimo quæro,in eo quod dicit de intimatione, an appellanti scienti debet fieri intimatio. glos. in ver. ignoranti. dicit quod non. & idem Pau. qui dicit non curandum quomodo scinerit, siue quia eo præsente fuit appellatum, siue aliter, ex

15 quo plene est instructus. † Decimooctauo quæro,si iudex non detulit appellationi, an debeat hoc intimare appellato. dicit Pau.& Genz.quod non, quia solum hic dicitur faciendam intimationem de delatione. ratio vero quare intimatur delatio colligitur ex glos. in verbo, delationis. quare autem refutatio sic intimetur, patet ex eadem gl. quia tunc cessat ratio, de qua

16 in gl. † Decimonono quęro,in eo quod gl.præmissa dicit quòd per delationem principale negocium defertur ad iudicem appellationis, an hoc sit indistincte verum. dicit Lap. quòd si iudex deferens habebat iurisdictionem per suam delationem, transfert etiam causam principalem. si autem non habebat iurisdictionem, tunc transfert causam appellationis tantum, non principalem,vt no.Spe.eo.ti.§.qualiter autem. ver. porro. in fi.alias ver.ꝙ autem dixi.& Io.And.eo.tit.cum de app. lib.6.

17 † Vicesimo quæro, an per approbationem appellantis causa principalis eodem modo transferatur. dicit Lap. ꝙ non, sed transfertur solum causa appellationis quo ad cognitionem & decisionem, debet tamen tunc appellans & appellatus mittere procuratorem non tantum ad impetrandum, sed etiam ad tractandum & finiendum causam appellationis in curia, & hoc nisi appellans dicat ꝙ vult etiam causam principalem diffinire in curia.eo.tit.c.1.lib.6.de hoc in Spec.in d.§.versi.tertio.

18 † Vicesimo primo quæro, an delationem potest iudex facere inuito appellato.dicit Lap.quòd sic,& quòd etiam appellatus potest approbationem facere inuito iudice. quod etiam not.

19 eo.ti.interposita. † Vicesimosecundo quæro,quem terminum potest iudex a quo, præfigere appellationi. Sol. vt in glos. pen. quæ dicit quòd duplicem scilicet ad iter arripiendum, & ad se præsentandum.de primo,eo.tit.peruenit 2.de secundo, eo. tit. significauit.& cap.personas. Est autem & tertius terminus ad finiendam appellationem, & istum non potest iudex a quo præfigere, eo.tit. ex insinuatione.sed præfigitur a lege,cod.tit. cum sit,inf.cod.sicut.hunc tamen terminum præfigere potest iudex ad quem,vt no.de dolo.cum olim,in glo. vlt.quam nescio alibi. & idem hic Lap. quod dic procedere in Papa. & sic loquitur c.cum olim. inferior vero non posset terminum iuris breuiare,regula,indultum.lib.6.d.c. cum sit. vbi dixi. Est & quartus terminus ad redeundum ab appellatione.d.cap.ex insinuatione. & iste est idem in effectu cum termino ad finiendam appellationem. & reprobatur ille.d.cap.ex insinuatione.

20 † Vicesimotertio quæro, si iudex a quo,assignauit terminum appellanti ad se præsentandum, alium terminum ad fidem faciendum sibi quòd præsentauerit,si appellans fidem non fecerit, an appellatio sit deserta.dicit Lap. quòd licet ex hoc veniat puniendus, quia non paruit, non tamen appellatio debet censeri deserta, cum hoc non sit iure expressum. facit de sen. exc. is qui 1.responso.lib.6 Idem tenet Fede.de Sen. in cons.127. & dixi eo.tit.personas.&c.ex insinuatione.dicit tamẽ Lap. quòd si iudex comminatus fuisset ꝙ nisi in termino assignato sibi fidem de dicta præsentatione fecisset, haberet appellationem pro deserta, tunc secus. Pet. de Anch.dicit ꝙ iudex a quo non potest pronunciare appellationem esse desertam hoc vltimo casu, quia hæc sententia confertur in tempus quo functus est non iudex, cum sit translata iurisdictio in iudicem ad quem. arg. de offic. leg. præsenti.lib.6.ff de iurisdi.om. iudi.eum qui. §. fin. dictum placet, sed ratio non vrget, quia si appellatio est frustra-

fruſtratoria, nec iudex detulit, non eſt in ſuperiorem transfu-
ſa iuriſdictio. eo.ti.cum appellationibus,lib.6. ſed verior eſt ra-
tio, quia beneficium appellationis pendet in cognitione ſupe-
rioris.non ergo poteſt iudex a quo, etiam in parte, ipſum tol-
lere niſi vbi reperitur ei a iure conceſſum, facit de confir. vti.c.
1.& 2. Item eſt beneficium iuris.eo.tit. cum ſpeciali. ergo non
auferendum, regula, indultum,præalle. tamen tutum eſt ap-
pellanti quòd fidem faciat ne ſe ingerat opinionibus, & hoc
21 nota. † Viceſimoquarto quæro,an præfixio [a] termini & dela-
a tio ſi ſunt plures iudices poſſit ſeparatim ab eis fieri. gl. in ver-
bo,præfixionis.videtur ſentire ꝙ non, quod etiam tenet Genz.
ſub dubio forte, quia appellatio & apoſtolorum petitio a par-
te prouenit, ſed appellationi deferre & terminum præfigere
prouenit a iudice,vnde ſicut iudices vel arbtri plures non poſ-
ſunt procedere ſeparatim nec iſtos actus explicare, maxime
cum per appellationem agatur de iuriſdictione ab eis abdi-
canda & in ſuperiorem transferenda eo.tit.cum appellationi-
bus,lib.6. pro hoc de of. deleg. prudentiam.& c.cum cauſam,
& c.cum ſuper abbatia,& c.ſi contra vnum, idem Pau. vt dixi
ſup. q. 16. Lap. dicit verius eſſe ꝙ ſicut appellari poteſt ſepara-
tim, ita & apoſtoli dari, vt non ad imparia iudicentur iudices
& appellans,quod puto verius, vt ſic permiſſo antecedēti per-
22 mittatur conſequens,de offic.dele.præterea. † Viceſimoquin-
to quæro, ſi ex duobus iudicibus vnus defert, alius non, dicit
Lap. ꝙ valebit delatio vel repudiatio, prout acceptabit iudex
ad quem,& hoc ſi illi erant delegati. In ordinarijs vero valet il-
la quę facit pro reo,de re iudi.duobus,& pro hoc inſ.quęſt.27.
23 † Viceſimoſexto quæro, ſi iudices erant in diſpari numero, di-
cit Lap. quòd valebit delatio vel repudiatio maioris partis, de
24 reſcrip.paſtoralis, de arbi.c.1.& fina.lib.6. † Viceſimoſeptimo
quæro,in eo quod dixi ſup. q. 25. de duobus iudicibus diſcor-
dātibus,quid ſi ſunt plures in numero pari & diſcordant. dicit
Lap. ꝙ ſi ſunt daticum clauſula, ꝙ ſi ambo, vel, ꝙ ſi non om-
nes,vel cum illa, omnes vel alter veſtrū, vel ſimili, & vna pars
defert appellationi, altera non, & pars non deferens procedit,
eius proceſſus ex futuro pendebit euentu, vtrum valeat vel ne,
& prædicta in duabus proximis quæſtionibus locum habent,
quando inſimul omnes procedunt: ſed ſi vnus eorum eo caſu
quo poteſt, procedit, & ab eo appelletur, & ipſe appellationi
deferat, deuoluetur ad ſuperiorem cauſa appellationis,& pręę-
cludetur collegis via procedendi, ad hoc de offic. delega.cum
plures,& c.ſi contra vnum,lib.6.& eo.tit.cum ſuper abbatia.Si
vero non detulit ſed procedit, ex futuro pendebit euentu eius
proceſſus, quia ſi pronunciabitur male appellatum, tenebit
proceſſus ſecundum Lap.& videntur eius dicta eſſe inuoluta,
nec oportet in hoc inſiſtere, quia deciduntur per c.fi.de re iud.
25 cum ibi no.† Viceſimooctauo quęro,an iudex qui non detulit
appellationi,poſſit terminum præfigere. Innoc.de accu.c.vlti.
dicit quòd non.Contrarium tenet Spe. eo.ti.in quarta parte.§.
ſequitur videre in forma reuerendo vel ſanctiſſimo,dicit Lap.
ꝙ hæc cle. in eo ꝙ dicit de delatione & termini aſſignatione a
contrario,facit pro dicto Innoc. verius puto dictum Spec.quia
regula eſt ꝙ iudex a quo, poteſt præfigere terminum appellan-
ti,de appel.perſonas,& c.cum ſit.quæ iura indiſtincte loquun-
tur,nec iſta cle.contradicit,nam argumentum a contrario de
bet ſumi a cauſa fi.vt no.de elect.publicato,& ſic non ſumitur
inducendo hanc cle.modo prædicto. Viceſimonono quæro,
ſi iudex detulit appellationi,an ex poſt facto poteſt terminum
præfigere.videtur ꝙ ſic ſup. eod.cum ſit Romana. dicit Genz.
ꝙ contrarium non improbabiliter poteſt dici, quia per dela-
tionem deſijt eſſe iudex.eo. tit. cum appellationibus, & nego-
tium principale & omnia acceſſoria ſunt ad ſuperiorem de-
uoluta.ꝭ.eo.dilectis.§.præterea,& ſtatim ſuccedit terminus iu-
ris ad proſequendum, & imputet ſibi iudex qui cum detulit,
terminum non præfixit vtendo iuris beneficio,C.de iure deli.
l.ſcimus.§.ſi vero poſtq̄.a contrario. dic contra vt no. Io. And.
eo.ti. cum appellationibus, libr. 6. vbi reſpondet rationi præ-
26 miſſæ. † Triceſimo quæto, an ſicut intimatio [b] ſit appellato
b hic, ita debeat fieri iudici, cū appellatur in eius abſentia. dicit
Genz.quòd nō,quia ſi hoc voluiſſet,ita expreſſiſſet de iudice,
ſicut de appellato. de hoc dic vt dixi de elect. cle. cauſam, in
27 prin.q. 27. † Triceſimoprimo quæro, an in qualibet cauſa ap-
pellationis debeat fieri intimatio appellato. videtur quod ſic
per hanc cle.qđ videtur tenere Spec.eo.tit.§.qualiter. Genz.di-
cit aliter dicendum, vt ipſe no.de elec.cle.cauſam, dic ꝙ in ca-
ſu huius cle.locum habet intimatio.Item in caſu dictæ cle.cau
ſam,alias non,niſi reperiatur expreſſum,& cle.cauſam non ha
bet locum niſi in appellationibus interpoſitis ad ſedem apo-
ſtolicam, vt no.gl.in ca.cle.in princ. verſi.ſedem apoſtolicam,
vbi dixi in 6.q.& quo ad hanc cle.dic vt in ſequen. q.differt ta-
men intimatio de qua hic ab illa de qua in cle. cauſam,vt dicit
28 gl.vlt.& dico inf.q.32.† Triceſimoſecundo quæro,ſi ab omni-
bus iudicibus ſimul eſt appellatum, an debeat fieri intimatio
appellato.dicit gl. vlt. quod ſic, quia eadem eſt ratio,ſicut ſi ſe-
paratim,quia tantum periculum eſt ignoranti vno caſu, ſicut
reliquo, ſi non proſequeretur appellationem cui delatum eſt,
pp quod periculum vitandū,fuit inducta hæc intimatio. & li-
cet hic dicatur eam faciendam qñ ſeparatim eſt appellatum,
non negatur quin ſit idem qñ ab omnibus appellatur,& idem
Genz. Triceſimotertio quęro,an intimatio de qua hic,locum
habeat in caſu cle.cauſam.gl.vlt.ibi,& aduerte, dicit quod nō,
29 & dic vt in ea. & ibidem Genz. † Triceſimoquarto quæro, in
eo quod dicit hæc gloſ. ꝙ in cauſis beneficialibus terminus eſt
appellationi præfixus, ſi termino non pareatur an deſerta di-
citur appellatio.dicit Lap.ꝙ non, de elec.c. 1.lib.6.licet ſecus ſit
in termino hominis.eo.ti.perſonas. Triceſimoquinto quæro,
ſi iudex a quo, in cauſa beneficiali defert appellationi & aſſi-
gnat terminum de quo in c. 1. præalle. vel alium conſentien-
tibus vel non contradicentibus partibus ad iter arripiendum
vel ſe præſentandum,& appellans vel appellatus nil faciunt in
termino, an appellatio ſit deſerta. videtur ꝙ ſic,ſi nullum ſub
eſt impedimentum.eo.ti. perſonas,& c.cum ſit ꝭ.eo.q̄dū. Lap.
Pet.de Anch. dicit ꝙ iudex non poteſt aſſignare alium termi-
num q̄ illum de quo in d.c. 1. quia hoc eſſet tollere legem ma-
ioris,contra id qđ no.de accu.cum pro.in gl.fi.de ſortil. c.2. de
elec.cupientes.§.quod ſi,li.6.Item præſuppoſito ꝙ poſſit, dicit
tamen quod non comparendo in termino appellatio non erit
deſerta,quia in d.c. 1.imponitur alia pœna non comparenti, vt
in eius abſentia procedatur, cui ſtandum eſt per prædicta. &
hoc videtur probabiliter dictum,pro Lap. ratiō eſt quia loqui-
tur quando ſtatuitur terminus partibus conſentientibus vel
non contradicentibus. poſſent autē partes ex toto renunciare
appellationi, de elec. q̄uis. lib.6. poſſent ergo conſentire quòd
alteretur diſpoſitio illius c.1.in ſuum præiudicium,& ſic ꝙ iu-
dex aſſignet terminum, nec iſtud eſt tollere legem ſuperioris,
ſed partes renunciant ſuo fauori, quod poſſunt, de regula. ad
apoſtolicam. & dato quòd iudex aſſignet terminum iuris, li-
cet non fieret deſerta ſi terminus eſſet a iure tantum aſſigna-
tus, vt dixi in proxi. q.ſecus tamen qñ a iudice etiam idem ter-
minus aſſignatur, quia durius agitur cū miniſtro legis quam
cum lege.ff.de arbi.l. Celſus.pro hoc quod dixi de reſcrip.c.1.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Præfixum tempus videtur habere Citatio. in lib. 10. tractatuum fol.49.nu.6.

b Vin.God.Intimatio qualiter fienda.Bonincon.in trac.de appellati.§.1. nu.7. quod habetur in lib.8.trac. fol. 235.

SUMMARIUM.

1 *Obſeruantia communis eſt attendenda.*
2 *Voluntas Papæ ſufficit pro ratione.*
3 *Apoſtoli an poſſint peti vno contextu. arguit pro & contra.*
4 *Apoſtoli quid ſint.*
5 *Et quod tempus eſt ſtatutum ad apoſtolos petendum.*

CAP. II.

1 QVamuis. † Nota quòd obſeruantia cōis attē-
denda eſt, talis enim obſeruantia
a ſm Laud. eſt optima legum interpres. [a] de conſue.
cum dilectus. maxime ſi in Romana curia obſer-
uetur,quia quod Romæ fit,ſpectandum eſt,de offic. præſi.ſed
licet 12.diſt.cap.1.2.& 3.quod eſt verum ſi mandetur per alios
obſeruari,vt hic,vel etiam ſi non mandetur, dumtamen non
refragetur ſpecialis loci conſuetudo,de conſti.ex literis. ſecus
ſi prohibeatur per alios obſeruari,de tempo.ordi.cap.1. vbi de
2 hoc.† Secundo no.ibi, volentes. ꝙ voluntas Papæ [b] pro ratio-
b ne ſufficit. Inſti. de iure naturali. §. ſed quod principi, & facit
communem obſeruantiam iuri præferri, vt hic,de hoc.c.di.§.
leges,de conſuetu.c.fi.ſicut facit etiam æquitatem præferri iu-
c ri,vt hic,& de rerum permuta.cap.vnico. lib. 6. Quid autem [c]
d ſit æquitas & quomodo [d] præferatur iuri, no. hic Laud. &
Pau.

ADDITIONES.

a Optima legum interpres. Adde l.ſi de interpretatione,ff.de legi.
Vinc. God. Adde Pe. anti. in trac. de mune.in 1. diuiſ.§. 2.nu.49.quod habetur in lib.3.trac.fol.209.

b Voluntas Papæ. Adde c.cuncta per mundum.9.q.3.

c Quid autem ſit æquitas. Adde Hoſt.& An.de Bu.in c.fi.de tranſac. Ioan. And. in c.magnæ,de voto.Bal.in l. 1. ff.de iuſti.& iu.
Vinc.God Aequitas potius quam rigor debet ſeruari Bar.in l.nam natura ff. de cond. inde. Fely. in c. cum illorum, col. 2. de ſen. exc.& æquitas de iure can. producit actionem. Alex.in l.Quintus ff.mand.

d Et quō. Adde Doc.in c.fi.de tranſa.& in c.diſciplina.45.diſ. Doc.in l.placuit, C.de iudi.l.hac conditione,ff.de condi.& dem.Cy.in l.1.in fi.C.de leg.

3 Pau.dixi de transac.c.fin. † Opp. quòd non sufficiat apostolos
sæpe petere vno contextu. nam quod fit vno cōtextu licet plu-
ries, habetur pro vno facto. nec hoc casu verborum replicatio
actuum diuersitatem geminat 21.q.2. Lotharius.sicut de pro-
missione dicitur ff.de verb.oblig.qui bis. & de leg. sæpius.ff.de
leg. 1.l. plane.§. si eadem res.debuit ergo petitio continere in-
terualla.de senten.excom.constitutionem.lib.6.Sol.contraria
sunt vera de rigore,sed de æquitate procedit quod hic dicitur,
vt patet in tex. & per hoc Papa vtitur verbo,decernimus. ad
ostendendum quod sit nouum ius, & quòd ante hoc contra-
4 rium erat dicendum. pro hoc glos. in eodem verbo. † Quæro,
a quid sint apostoli?[a] Quo ad effectum huius c.dicit Lau.ꝙ sunt
breuis forma iudicem ad quem appellatur instruens, motum
iudicis a quo & totius appellationis circunstantias breuiter
comprehendens 2.q.6 §.forma. Secundo quæro, vnde dicun-
tur.Dicit Lau.ꝙ ab epi,quod est supra, & stolon, quod est mis-
sio.sunt enim literæ ad superiorem missæ.de hoc in Spec. eod.
5 ti.in quatta parte.§.sequitur. † Tertio quæro, quod est tempus
b petendorum [b]apostolorum. Dic vt in glo.in verbo, tempore.
quod est 30.dierum.eod.ti. vt super.lib. 6. olim erat 5. dierum.
2.q.6.ab eo.Quarto quæro,quando currant isti 30 dies.Glo.ea.
dicit quòd a tempore sententię,vel a tempore quo incipit cur-
rere dicendium ad appellandum. Et idem Pau. dicens ex hoc
quòd in istis 30.diebus computantur 10. qui dantur ad appel-
landum. quia appellatio & apostolorum petitio fiunt coram
eodem. & petitio apostolorum quæ est verbalis tantum, est
accessoria appellationi,ideo vnum tempus imputatur in alio.
C.eod.titu.iudicibus.canonizata 2.q.6.quod tenet glos.ff.de li-
bellis dimissorijs.l.1.no.eo.tit.ab eo.lib. 6. Alij dicunt compu-
tandos a tempore appellationis interpositæ, quia 10.dies dan-
tur ad appellandum, & 30. dies dantur ad petendum aposto-
los super appellatione. nec est opus, quòd petantur in appella-
tione,vt dico inf.q.6 pro hoc dicto c. ab eo. quod tenuit Hosti.
eod.titu.cap.1.lib.6. Et in summa huius titu. §. qualiter. versic.
iudex autem. Idem Genzeli. dicens. l. iudicibus. cum dicit a
tempore sententiæ intelligendam postquam sententia est per
appellationem suspensa, quia licet sint multæ species aposto-
lorum.quidam dimissorij.de quibus.ff. de libel. dimiss.l.1.2.q.
6.§.forma.quidam refutatorij.C.de appel. l. vlti. §. in refutato-
rijs.ff.de appel.reci.l.sciendum. eo.ti.cum appellationibus. lib.
6.quidam reuerentiales.de quibus eo.ti.c.1.lib. 6. tamen nul-
li prædictorum peti vel concedi possunt, nisi sit appellatum.
ante enim non potest admitti vel refutari appellatio,cum non
sit emissa.argumen.ff. de lega. 2.l. si ita scriptum. §. si sub con-
ditione 32.quęstio.1.quod vero.nec ante appellationem strin-
gitur pars petere nec iudex præstare 2. quæstio 6. post appella-
tionem.ff de libel. dimis.l. 1. vnde absonum videtur quod 30.
dies ad eos petendos currant antequam sint necessario peten-
di, quia sic reperiretur præscriptio currere contra illum qui
in nulla est negligentia, quod est contra naturam præscriptio-
nis quæ inducta est in odium negligentis C.de anna.exceptio.
l. vltima. Secundo, quia simile est tempus hoc illi tempori in
quo concedi debent,imo est idem.d.cap.ab eo. lib.6. Sed tem-
pus 30. dierum intra quod debet concedi, currit post appella-
tionem. d.l. 1. de libel. dimis. ergo tempus 30. dierum intra
quos habent peti,alias citius currerēt habenti appellare quam
habenti concedere.quod videtur absonum. Tertio quia tem-
pus petendi apostolos est 30. dierum, sed finge quòd appella-
tur vltimo momento decendij.si currerent a die sententię ha-
beret appellans 20. dies tantum, quod repugnat iuribus dan-
tibus 31. Quarto, quia non possunt peti nisi per illum qui ap-
pellat,ergo oportet quòd prius appellauerit. ad l.iudicibus.re-
spondet Genze. vt prædixi, quòd debet intelligi a die senten-
tiæ, scilicet per appellationem suspensæ, expedit enim iura iu-
ribus concordari.de elec.cum expediat. lib.6. & vnum ius tra-
hitur ad aliud. ff.de leg.sed & posteriores. Et sermones intelli-
gendi sunt iuxta materiam in qua sunt etiam quandoque con
tra propriam significationem. ff. locati. l. si vno. Alij distin-
guunt,quia aut loquimur respectu iudicis, aut respectu appel-
lantis,primo casu procedit opin.secunda.secundo casu proce-
dit prima, si tempore sententiæ sciuit appellans de sententia,
quia hoc casu imputet sibi si non appellauit statim & apo-
stolos petijt. in casu vero præmisso debet permitti iudici quòd
possit deliberare.non enim potuit diuinare an appellaretur.&
per hoc dicunt quòd cum appellatur extra præsentiam iudi-
cis,currunt a die intimationis factæ iudici. & ita decidit Rota
Romanæ curiæ decisio.32.Item fuit dubitatum a quo tempo-
re. dic quod verior est opin. prima indistincte per d. l. iudici-
bus.nec rationes præmissæ in contrarium vrgent. nam ex quo
ista tempora sunt compassibilia, potest vtrunque simul curre-
re.ff.ad Turp.l.in senatus.no.de electio. cum in cunctis in fi.&
inf.de magistris.clemen.2.versic.si quis.in glos. & ibi dixi in 2.
q. & plenius in d.cap.cum in cunctis. Quinto quæro, quare
apostoli debent instanter peti. dicit Lau.& Genze. quòd ideo,
quia iudex a quo prouocatur.de offic. delega. suspicionis. ob
hoc ad eum mitigandum disponunt iura quòd petantur in-
stanter & cum reuerentia,quia forte non traderet,si cum arro-
gantia peterentur, quia cum is qui displicet, ad intercedem-
dum mittitur &c.49.dist.§. 1.in Auth.de man. princ.§. deinde
competens. Sexto quæro, an sit necesse quòd petantur simul
cum appellatione.gl.in ver.contextu.dicit ꝙ non.idem Pau.&
Gen.pro hoc verbum sufficere,hic in tex.& sic non est necesse.

ADDITIONES.

a Quid sint apostoli. Adde gl.in verbo,petat.in c.cordi.de ap. lib. 6.
b Tempus petendorum apostolorum. Adde Rotam decis. 31. incip. fuit dubitatum,in nouis.Bal.in addi.Spec.tit.de app.ver. apostoli. Doct. in l. iudicibus.C.de appel.
Vinc. God. Adde quòd apostoli possunt peti simul vno contextu. Fely. in c. cum tamen.in fi.de offi.deleg.

SVMMARIVM.

1 *Appellans tenetur ad duo, scilicet ad comparendum in termino pro petendis apostolis, & ad eos petendos.*
2 *Apostoli debent dari expensis iudicis a quo, quia assignat terminum ad eos recipiendos.*
3 *Apostoli an debeant dari clausi.*
4 *Iudex si assignauit appellanti terminum ad audiendum voluntatem suam, si appellans non compareat, an dicatur renunciasse appellationi*
5 *Iudex a quo quando possit reuocare grauamen.*
6 *Appellans si non comparuit in termino assignato ad recipiendos apostolos, quia impeditus, dicitur deseruisse appellationem.*
7 *Quid si comparet per procuratorem.*
8 *Et an in termino teneatur petere instanter & sæpius.*
9 *Quid si iudex in termino assignato assignat alium terminum.*
10 *Appellans si non comparuit in termino ad recipiendos apostolos, præsumitur renunciasse appellationi, an hæc præsumptio sit iuris & de iure.*

1 §. Verum. † No. quòd appellans tenetur ad duo, scili-
cet ad comparendum in termino assigna-
to pro petendis apostolis, & ad eos petendos, vt hic. secus cum
citatur vt veniat ad videndum reuocari grauamen, quia tunc
sufficit quòd compareat etiam si nil petat.eo.tit.si a iudice.lib.
6.quæ sit ratio differentiæ,dicitur in gl.sola.Secundo no.quòd
terminus iuris potest arctari. hic enim iudex certum termi-
num assignat pro apostolis, & loquitur de termino hominis,
quia inf.§. proxi. loquitur de termino iuris. oportet autem in-
telligi quod fuerit terminus breuior. non enim posset iudex
terminum 30. dierum prolongare. Quādo autem & quomo-
do possit terminus iuris breuiari, not. de regu. iur. indultum
lib. 6. dixi eod.titu.cum sit. concludendo quod terminum da-
tum a iure sine hominis ministerio iudex non breuiat nisi
cum reperitur ei permissum, datum autem cum hominis mi-
2 nisterio sic.† Tertio no.quod apostoli dandi sunt expensis[a] iu-
a dicis a quo, nam assignat terminum ad eos recipiendos. pro
hoc etiam inf.§.proxi.ibi,sc daturum & ibi,oblatos. Sic etiam
libellus datur expen. actoris 3. quæstio. 3. offeratur. hæc enim
verba dare, conferre, tribuere, & exhibere, videntur gratui-
tam concessionem respicere,& his verbis vtitur hic,& C.eod.
l.iudicibus.posita.2.quæstio.6.in fi.ibi,conuenit præstari,quod
necessitatem imponit iudici. 14.quæstio. 1. quod præcipitur.
ad idem cod. titu.cap. 1. lib. 6. ibi, assignate deproperet. & in
cap. ab eo. ibi, a iudice exhiberi. fit enim concessio ex offi-
cio. 2. quæstio. 6. ab eo. etiam non petenti. C. eod.l.eos.simile
de offic.ordi.si canonici.lib.6. Pau.& idem dicitur inf. §.proxi.
in glos. vlti quæ dicit communius seruari quòd dentur expen-
sis appellantis, quod dicit habere æquitatem, maxime in de-
legatis.idem Pau dic quod imo veritatem: quamuis enim iu-
dex debeat offerre, non tamen debet suis sumptibus actū fa-
cere, quia non debet suis sumptibus militare.de præscri. cum
ex officij.de rescript.statutum.§.assessorem.lib.6.de hoc etiam
dico inf.§. seq. q. 5. Oppo. quòd ex quo apostoli fuerint in ap-
pellatione petiti, non sit opus quòd in assignato termino ite-
rum petentur, quia sufficit simul fieri. sup. præcedenti respon-
so. Solu. Laud. quòd quandoque iudex statim concedit vel ex-
presse denegat vel assignat tempus non determinatum, vt inf.
in fi.

ADDITIO.

a Expensis. Adde Feli. in l. eos. in §. apostolos. de appel.

in fi. & procedit contrarium. quandoque certum terminũ assi-
gnat, vt hic, vel terminum iuris, vt inf. proxi. §. & tunc tenetur
appellans iudicem requirere, vt hic. sed in eo quod dicit de
termino incerto, videtur potius dicendum idem de illo sicut
quando assignatur terminus iuris, vt ℈. in fi. dicitur. ratio autẽ
quare in termino tenetur iterum appellans petere, quia peti-
tio sua videtur suspensa ad terminum: ideo ne videatur ab ea
recessisse, debet eam renouare. Quæro, quæ est ratio eius quod
dixi in 1. notabili, quòd hic in termino non sufficit compare-
re nisi petantur apostoli, & in casu capituli, si a iudice, sufficit
comparitio sola. Sol. vt in glos. in verbo, petat. & idem Pau. &
in hac gl. iurisdictionem resumat, & sic fauore ipsius iudicis,
3 & ideo ad minus tenetur appellans. † Secundo quæro, an apo-
a stoli [a] debeant dari clausi & sigillati. videtur quòd non, quia
relationis copia debet dari litigatoribus, eo. tit. intimasti. ergo
& apostolorum. Item si negaretur delatum & iudex velit ite-
rum procedere, probari non posset si essent clausi. In contra-
rium, quia diriguntur superiori cui sunt præsentandi & ab eo
aperiendi. arg. de offic. deleg. cum olim 2. dicit Pau. æquum ꝙ
dentur aperti & necessarium, quando sermo dirigitur ad ap-
pellantem vt sciat qualem procuratorem habeat mittere ad
prosecutionem causæ. eo. tit. interposita 2. responso. eo. tit. c. t.
lib. 6. vbi vero diriguntur superiori, tolerari potest quòd dẽtur
clausi. bene tamen facit iudex certificare appellantem, an de-
tulerit vel non: imo videtur necessarium per id quod nunc di-
ctum est. facit c. sup. proxi. in fi. gl. vero vlt. inf. §. proxi. vbi dico
q. 6. simpliciter videtur velle quòd necessario dentur aperti. &
sic communiter dantur, quia dantur acta pro apostolis, & in
4 actis scribitur responsio iudicis, an deferat vel non. † Tertio
quæro, quid si iudex assignauit terminũ appellanti ad audien-
dum voluntatem vel responsionem suam, si appellans non cõ-
paruit, an dicatur renunciasse appellationi. quidam quòd non,
quia hic loquitur quando assignatur terminus ad recipiendos
apostolos. cum ergo cle. sit pœnalis, non debet extendi. de pœ.
dist. 1. §. pœnæ. Alij contra, quia non est pœna, sed prouisio
causarum & abbreuiatio, ad quod iura intendunt. de dolo. fi-
nem. Item ista sunt paria, & sic dicitur fuisse pronunciatum in
curia de consilio auditorum. & hæc pars indubitanter proce-
dit quando in appellatione apostoli fuerunt petiti, quia tunc
dando terminum ad audiendum responsionem, intelligitur
date ad recipiendos apostolos delatorios vel refutatorios vel
reuerentiales: sed quando in appellatione non fuerunt petiti,
verior videtur alia pars, vel saltem æquior. tamen adhuc puto
idem esse, quia dando terminum ad audiendum responsio-
nem, intelligitur dedisse terminum ad omnia quæ sub respon-
sione contineri possunt. & sic etiam ad apostolos recipiendos.
5 † Quarto quæro, in eo quod dixi in 1. notabili quòd iudex a
quo, potest reuocare grauamen, quando hoc possit. quidam
vt refert Mat. dicunt quod re integra, cum appellans non fecit
sumptus in prosequenda appellatione. ff. de condi. can. da. si pe-
cuniam, in prin. glo. eo. tit. cum cessante. dicit quòd etiam po-
stea potest, dummodo reficiat sumptus. Host. dicit & verius,
ꝙ semper põt donec desierit esse iudex. desinit autem dando
apostolos dilatorios. eod. tit. cum appellationibus. lib. 6. & alijs
6 modis, de quibus dixi in d. c. cum cessante. † Quinto quæro, si
in termino assignato ad recipiendos apostolos non compa-
ruit appellans, quia fuit impeditus. dic quòd nõ dicitur deser-
7 uisse. cod. tit. ex ratione. † Sexto quæro, quid si compareat per
procuratorem. dic sufficere. maxime si habet speciale manda-
tum, quia qui per alium facit &c. de sen. excom. mulieres. lib. 6.
8 † Septimo quæro, an in termino teneatur petere instanter &
sæpius. Pau. videtur dicere quòd sic, nam in verbo petat, dicit
subaudiendum instanter & sæpius, & hoc nisi tempore appel-
lationis fuerint petiti instanter & sæpius, tunc enim non expe-
dit nisi petantur. pro hoc glo. in ver. videtur. sed illa loquitur in
alio casu. ipse autem Pau. concludit melius esse hic supplere
9 quòd instanter, pro hoc §. proximo. & fi. † Octauo quæro, si in
termino assignato iudex assignat alium terminum. Sol. vt in
gl. in ver. videtur. quam no. in ver. & licet. vsque ad fi. & idem
10 Pau. † Nono quæro, in eo quod hic dicitur quòd non veniẽs in
termino ad recipiendos apostolos videtur renunciasse appel-
lationi, an hæc sit præsumptio iuris & de iure. dic ꝙ sic, nam in
tãtum deserta est appellatio ꝙ nullo modo audietur eam pro-
sequens nisi fuisset impeditus, vt dixi s. q. 5. Si tamen erit intra
decendium ad appellandum, posset iterum appellare, vt dicũt
quidam. Contrarium tenuit de testi. significauerunt. quia vi-
detur omne in prima appellatione deduxisse. cum ergo ei re-
nunciauerit, amplius non audiatur. quod dic vt ibi dixi.

ADDITIO.

a An apostoli. Adde Phili. in d. c. intimasti. Docto. in cap. olim. 2. de offic. deleg. Vinc. God. Adde quòd apostoli intra 30. dies post latam sententiã appellantibus a iudice dandi sunt. Fed. Schenc. in tract. de app. nu. 31. quod habetur in lib. 3. tract. fol. 187.

SVMMARIVM.

1 *Terminus iuris & terminus hominis, æquiparantur quo ad petendos apostolos.*
2 *Et an sit differentia an iudex assignet certam diem ad recipiendos apostolos, an incertam, exemplum ponit.*
3 *Appellatio an possit interponi in quolibet loco. vide.*
4 *Apostoli cuius expensis debent dari.*

1 §. Similiter. † No. ꝙ terminus iuris hic æquiparatur
termino hominis. sicut enim non petens
apostolos in termino hominis censetur appellationem deser-
uisse. s. §. proxi. ita & in termino iuris, vt hic. Ex hoc no. ꝙ ter-
minus iuris censetur certus. si enim foret incertus, non arcta-
ret. inf. §. proxi. dicitur autem certus, quia iura sunt certa. ff. de
iu. & fac. igno. l. 2. de consti. c. fi. & a quocunque sciri debent. C.
de legi. leges. & iuris terminus arctat, vt hic, sicut hominis. pro
hoc de elec. statuimus. & c. cupientes. lib. 6. pro hoc quod dico
inf. q. 2. & 3. Quæro, in eo quod hic dicitur, quando iudex re-
spondet appellanti &c. an hoc procedit siue petat apostolos si-
ue non. dicit Pau. quòd sic, & ideo in verbo appellanti, supplet
& apostolos petenti vel non petenti vel procuratorio nomine
ipsius petenti. Ex hoc no. quod etiam si appellans petierit apo-
stolos, tamen si iudex dat terminum ad eos accipiendos, de-
bent in termino iterum peti. quod tenet Lau. & Genz. dicens
ꝙ ad hoc tenetur propter spem in qua iudex cum super hoc
2 posuit, terminum iuris vel hominis assignando. † Secundo
quæro, in eo quod dicit de iudice qui respondet se daturum
intra iuris terminum, an sit differentia, an iudex assignet cer-
tam diem pro apostolis, vt quia dicat, compareas tali die, an
incertam vt intra tot dies. gl. 2. sol. & dicit quod sic, quia primo
casu non potest comparere intra diem. secundo casu sic. quod
no. Ex hoc no. ꝙ valet terminus incertus. nam cum dicit com-
pareas intra tot dies terminus est incertus. & hoc etiam no. ea-
dem gl. sed dic quòd sufficit ꝙ est aliquo modo certus, ex quo
non transgreditur diem vltimam termini. Ex hoc etiam not.
id quod dicit eadem gl. ibi, & per id videtur. vsque ad finem.
per quam terminari potest quæstio qua quæritur de citatio-
ne facta vsque ad pascha vel aliam diem feriatam. tenet enim
citatio & debet comparere intra diem. quod dixi de fer. c. fi. Et
in hoc vt dicit glos. sufficit quod compareat quandocunque,
loco tamen & tempore congruo. & intellige congruo, quia
secundum Pau. non sufficeret si incontinenti compareret. de-
bet enim expectare tanto tempore vt cum commoditate po-
tuerit iudex apostolos formasse. quid enim si tertius assigna-
uit terminum prædictum & in nouis compareat, non est de
mente iuris quòd satisfactum sit termino. & de loco congruo
pone exemplum per id quod no. eod. tit. ab eo. in glos. antepe-
nul. lib. 6. & ibi not. de loco incongruo. congruus autem vide-
tur si sui copiam facit in publico. ff. quando app. sit. l. 1. §. adeun
di. 2. q. 6. biduum. vers. adeundi. Et dic publico, id est in quo se-
dere consueuit, vt no. Bar. in d. §. adeundi. & de hoc inf. ca. q. &
dicit Pau. quòd iste terminus non potest dici dubius cum sit
iuris, & initium eius sit ex facto appellantis. vult dicere quod
de iure statutum est tempus appellanti, intra quod apostolos
petat & si iudex dicit se daturum intra iuris terminum, vel in-
tra breuiorem, non potest dici incertitudo, cum etiam prius
ad hoc teneretur appellans; & ideo nõ est in eo probabilis igno
rantia. pro hoc quod dixi sup. in 1. notabili. Ex hoc infertur ꝙ
dummodo congruo loco & tempore compareat intra termi-
num, tenetur iudex apostolos tradere. & dicit Genz. quòd in-
tantum tenetur iudex eos tradere, sicut iudex quando non est
assignatus terminus, liberatur tradendo apostolos intra 30.
dies, quandocunque sit appellan. quãdo terminus est assigna-
tus, liberatur quandocunque petat cõgruo tempore, quasi to-
tum tempus ad sui commodum sit inductum. arg. ff. de verb.
obli. stipulatio ista. §. inter. ex hoc dicit Genz. inf. §. seq. ꝙ iudex
non eligendo certum terminum transfert potestatem eligen-
di in appellantem. simile de consue. cum in tua. de præben. si
pluribus lib. 6. dicit tamen quòd licet appellans petendo intra
iuris terminum non obtineat apostolos, adhuc per totũ iuris
terminum tenetur expectare iudicem si eos offerre velit. ar.
s. eo. si a iudice. lib. 6. quia iudex ante lapsum iuris terminum
non dicitur esse in mora tradendi eos, sed appellans non te-
netur iterum adire iudicem ex quo semel intra dictum ter-
minum petijt, quia semel iuris dispositioni satisfecit. secus
autem si iudex assignasset certum terminum, quia illo elapso
3 non est amplius expectandus. † Oppo. ad id quod dixi de lo-
co congruo. videtur enim quilibet locus congruus, cum ap-
pellatio.

2 pellatio non sit actus iudicialis. potest enim actus interponi[a] etiam die feriata. C. de fer. l. 1. no. de fer. c. fi. in gl. 2. sicut etiam libellus offerri. ff. de adul. miles. §. sexaginta. & sic etiam quolibet loco potest exerceri. Sol. videtur vbicunque appellatio porrigatur iudici hoc sufficiat ad impediendũ, ne sententia transeat in rem iudicatam. quod satis innuit lex permittens appellare posse die feriata, qua tamen iudex non sedet. sed quo ad effectum vt iudex non tradendo apostolos intelligatur detulisse appellationi, vt hic, requiritur quòd loco congruo sint petiti. Et quo ad hoc congruus dicitur vbi sedere consueuit, vt dixi sup. ca. q. vel eoipso quòd non apparet incongruus, apparet aũt incongruus ex coniecturis, vt in exemplis de quibus habetur eo. tit. ab eo. lib. 6. in glos. antepe. & sic dicenti incongruum incumbit probatio. Tertio quæro, si iudex respondit se daturum apostolos in termino iuris vel vltima vel pen. die termini, dicit gl. 2. quòd terminus est certus, nec sufficit ante terminum cõparere. quam no. dic tamen ꝙ debet comparere ea hora diei in qua possit actus expediri. arg. de offi. deleg. consuluit. secundum Lau. pro hoc quod dixi sup. q. proxi. Quarto quæro, si iudex qui dedit terminum, sit remotus, & alius subrogatus. dic idẽ in eo. ff. de iudi. l. mortuo. & l. proponebatur. dabitur ergo subrogato tantum tempus quãtum superat de 30. diebus. arg.
4 ff. de iudi. si iudex. † Quinto quæro, cuius expensis debent tradi apostoli. gl. vlt. dicit communiter seruari quod expensis appellantis. In contrarium tamen aliqua inducit. de hoc etiam dixi sup. §. proxi. in 3. no. Et pro opi. quòd expensis appellantis inducit Genz. J §. proxi. quia si iudex expensis proprijs habet tradere cum non voluntarie, sed necessario hoc faciat, suum ministerium erit sibi damnosum. contra id ff. quemad. testa. aper. l. sed si quis ex signatoribus. de ele. cum non deceat. lib. 6. & laqueus videretur sibi inijci cum ex præcepto iuris tradere teneatur. sup. eo. vt §. puniturenim si non tradit in 30. pondo auri fisco applicandis. C. eod. quoniam. laqueus autem nulli est inijciendus. 27. q. 2. de viduis. nec debet quis iuris authoritate vel præcepto decipi. C. de his qui ve. æta. l. 1. nam debet parci ei qui iuris præcepto obtemperat ne detrimentum patiatur. ff. de bo. liber. l. qui cum maior. §. si patris. Item apostolorum traditio videtur esse de processu. C. eo. l. iudicibus. argu. C. de proba. quoniam. sed de processu non tenetur iudex dare copiam suis sumptibus. & dicit Genz. hoc de iure verius. Sexto quæro, an apostoli debent dari clausi. gl. vlt. arguit quod non. de quo dixi sup. §. proxi. q. 2. Genz. autem per hoc quòd aperti & non clausi dari debeant, inducit, quia in eis est exprimenda causa quare admittatur vel refutetur appellatio. ff. de appel. l. sciendum. eo. tit. cordi. quę causa ignota esset appellanti, & sic nesciret an coram iudice a quo, deberet amplius comparere vel non, ex quo nesciret an detulerit vel non. quæ ratio non est sufficiens, quia potest de hoc deliberare. de appell. sua. cui licite innititur si tenet, alias secus. dictum tamen est verum per id quod sup. dixi §. proxi. in dicta q. 2.

A D D I T I O.

a Potest enim actus interponi. Adde L. 1. C. de fer. Spe. tit. de fer. in §. 1. in ver. potest autem. Ant. de But. & Io. de Imo. in c. præterea, de dila. Lanfr. in repe. cle. sæpe. in ver. de plano. de ver. sign. Lud. Ro. in l. 1. de in ius vo.
Vinc. God. Actus enim qui non potest fieri pure, quia lex resistit, non potest etiam in tempus habile conferri, Ruy. consi. 145. nu. 6. lib. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex si taceat quando per appellantem petuntur ab eo apostoli, an habeatur pro denegante.*
2 *Appellans si non habeat apostolos quale damnum incurrit.*
3 *Quid si iudex non venit ad locum vbi se daturum dixit apostolos, an habeatur ac si venisset & non tradidisset, si appellans in illo loco comparuit.*
4 *Quid si iudex appellanti respondendo dicit se non admittere, nisi quatenus de iure tenetur, quid erit.*

§. Quod si iudex. Nota id quod not. glos. vlt. &
1 idẽ Pau. † Op. quòd iudex qui requisitus non dedit apostolos, non debeat haberi pro denegante, vt hic dicitur, sed potius pro concedente. sicut iussus respondere si non respondet, habetur pro confesso. de iura. cal. c. fi. Sol. si haberetur pro concedente, non puniretur iudex qui negligit concedere & pars deciperetur, quia fingeretur habere quod non haberet. fit ergo interpretatio vt taciturnitas ha-
2 beatur pro denegatione. † Secundo oppo. ad idem. nam cum apostoli dentur in signum remissionis ad superiorem ad informationem ipsius 2. q. 6. post appellationem. non videtur releuari appellans ex hoc quod iudex habeatur pro denegante. Sol. releuatur, quia probato ꝙ iudex non respondit, procedit superior, & compellet iudicem ad dandum processum, quia alias non procederet, sed potius remitteret appellantem sine apostolis comparentem ac si deserta foret appellatio. sup. eod.
3 c. 1. ver. quod si appellator. lib. 6. † Quæro si iudex in termino ad dandum apostolos non venit ad locum in quo se responsurum constituit. dic quòd habetur perinde ac si venisset & non tradidisset, dummodo comparuerit appellans, & quantum in se est petierit. sufficit enim quomodocunque satisfiat huic literæ, vt verum sit dicere, iudicem non tradidisse. & ita respondi in quæstione facti. hoc autem casu si appellans non compareret, licet iudex non venisset, puto quòd deserta censeretur appellatio, licet alias non censeatur contumax qui non comparuit in termino si iudex non sedit, vt no. glos. de dolo. c. fi. quod est ibi ideo, quia non interest aduersarij. hic autem loquimur de appellante qui summa ope prosequitur appellationem. C. de temp. appel. l. fi. no. eo. tit. ex ratione. pro hoc ista litera ibi, appellanti petenti. si ergo non petit quantum in se est, non est locus huic dispositioni. quod not. Secundo quæro, si iudex appellanti petenti apostolos nihil respondit. glos. 2. dicit idem esse ac si respondeerit se daturum non præfixo ad hoc termino, quo casu habetur pro denegante. Oppo. ad hoc, quia ex quo non præfixit terminum, videtur intelligendum de termino iuris, vt actus valeat. Item quia tenet citatio sine termino. eo. tit. cum parati. & intelligitur quàmprimum potest. Solu. aliud in citatione, quia cum citatus arctetur necessario venire, debet parere quàm primum potest, sed hoc casu cum dicit iudex se traditurum non assignato termino, nihil pręcipit, sed sunt verba enunciatiua quę nihil operantur. & ex hoc patet quod verba quæ sequuntur ibi, & postea per appellationem &c. referuntur solum ad casum, quando asseruit se daturum intra terminum iuris: nam tunc non sunt verba enunciatiua, quia appellatio termini habet vim præcepti de comparendo intra terminum illum. secundum hoc in-
4 tellige glo. pen. † Tertio quæro, si iudex dicit respondendo appellationi ꝙ non admittit nisi quatenus de iure tenetur, dixi in quæstione facti quod habetur pro non respondente quo ad apostolos, quia respectu petitionis apostolorum nihil dixi: non enim dici potest quòd admissio vim habet dilationis, quia verba hoc non important. quod no. Quarto quęro, in eo quod permittit appellanti prosequi apostolos petitos, quid si quis petit per ordinarium confirmari electionem suam. videtur quòd eo recusante possit electus sine appellatione adire superiorem. argum. huius literæ. & de supplen. negli. præla. cap. 1. dicit Lap. quòd Ioan. And. interrogatus respondit contrarium dicens quòd licet collatori sit constitutum tempus ad conferendum: tamen secus in confirmatore. Lap. dicit sibi videri primum verius per cap. fina. 65. distinct. quod multum facit. Item ibi non de confirmatore, sed consecratore. & dic quòd a confirmatore oportet appellari, cum procedere debeat in forma iudicij. de elect. cap. fina. lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio extraiudicialis habet conuenientiam & disconuenientiam cum appellatione iudiciali. vide qualiter.*
2 *Appellatio debet finem accipere intra annum cessante iusto impedimento.*
3 *An autem dies in quo appellatur computetur in anno.*
4 *Iudex a quo, an ad instantiam appellati dicentis appellationem esse desertam appellante non citato nec alio modo certificato de appellantis desertione possit sententiam mandare executioni.*
5 *Quid si est notorium quòd appellatio non poterit finiri intra annum.*
6 *Appellans si fuit impeditus prosequi suam appellationem & non potest probare impedimentum per testes, an stetur suo iuramento.*
7 *Quid si appellans intra terminum misit procuratorem qui non iuit.*

C A P. III.

1 SIcut. † Nota ꝙ appellatio extraiudicium comparatur appellationi iudiciali. discomparatur etiam vt no. eod. tit. bonæ. de hoc in glos. 3. in fi. Et licet hæc dicatur appellatio extraiudicialis, proprie tamen dicitur ad causam prouocatio. de excep. cum inter. eo. tit. cum sit. & fit a parte contra partem. de elec. cum nobis. & c. cum inter canonicos. Aliquando fit contra iudicem extra iudicium. arg. de temp. ord. ad aures. Secundo no. quòd extra iudicium appellatur a futuro grauamine. de hoc in glos. in verbo, a futuro. & in ea ibi, illato vel comminato. de hoc per Archi. eo. tit. cordi. lib. 6. idem Pau. de hoc in Spe. eo. ti.
2 § in quibus. ver. 37. † Tertio no. quòd non sufficit inchoare prosequi appellationem, sed debet finiri: ibi, finire. Et sic not. quod tempus prosequendi censetur tempus finiendi. & hoc quantum est ex parte appellantis cessante iusto impedimento.

qualiter

3 qualiter autem iunetur impeditus, no. co. titu. ex eo. Quæro an
a dies qua [a] appellatur, computetur in anno prosequendi. glos. 4.
dicit quòd non. idem Pau. & secundum hoc ibi, a die. hæc di-
ctio, a excludit. aliquando vero includit. de hoc 3 t. dist. c. 1. per
Arch. de elec. c. 1. lib. 6. pro hoc 4. q. 5. quisquis. vbi dies in qua
quis recipit literas citatorias, non computatur in numero mē-
sis. ad hoc eo. tit. super eo. 2. Item dies annotationis bonorum
non computatur in anno ad recuperādum bona. ff. de requir.
reis. l. annus. In contrarium, quia dies in qua fertur sententia,
computatur in numero 10. dierum ad appellandum 2. q. 6. an-
teriorum. ff. quando app. sit l. 1. §. dies. Item in numero 40. die-
rum datorum a tempore diuortij ad accusandum computa-
tur dies diuortij. ff. de adult. is cuius. §. ex senatusconsulto. &
dies delatę bonorum possessionis computatur in centum die-
bus vel anno quæ dantur ad eam petendam. ff. de succes. edic.
l. 1. §. quod dicimus. sic etiam dies natiuitatis alicuius compu-
tatur in 25. annis, intra quos dicitur quis minor vt possit pete-
re restitui. ff. de mino. l. 3. §. minorem. Et hoc vltimum dicit
Genze. probabilius per hanc literam cum dicit, a die interpo-
sitionis. Si enim dies illa non computetur, non curreret annus
a die, sed post diem, nisi exponeretur a die, scilicet finita. Item
fauor rei iudicatæ pro qua prima facie præsumitur, facit vt
dies illa computetur. pro hoc quod no. in d. §. dies. & §. mino-
rem. Ad contraria respondet quod in eis non computatur
dies, quia sic cautum reperitur quod non est hic, quia in illis
de nullo fauore agitur, sicut hic, vel in eius odium dat causam
illi computationi. dic primum verius, quia si dies interposi-
tionis deberet computari, non dixisset hic intra annum a die
interpositionis, sed dixisset ab interpositione, sicut etiam dici-
tur quòd a tempore sententiæ debet appellari intra decen-
dium. non enim potest sic annus a die interpositionis nisi a
tota die finita sit completus. Bene fateor quòd regulariter tem
pora numerantur de momento in momentum, per iura in
contrarium allegata. & hoc nisi aliud exprimatur sicut hic ex-
primitur ratione prædicta. Opp. ad hoc. & ad tex. in Auth. de
iudic. §. appellationes. colla. 6. vbi tempus fatale anni non cur-
rit nisi a lapsu duorum mensium qui dantur ad producen-
dam appellationem in consistorum principis. Sol. Genz. illud
speciale vbi a certis iudicibus appellatur, vt ibi dicit glos. alias
si indistincte loqueretur, videretur correctum per hanc cle. sal
tem in foro ecclesiastico. Et etiam corrigeretur l. fi. §. illud. C.
de temp. ap. & de hoc §. dic vt hic in glos. magna. Quæro an sit
indistincte verum quod hic dicitur. Solu. vt in gl. 3. ibi, scire de-
4 bes. vsque ad fi. †Secundo quęro, an iudex a quo, ad instantiam
b appellati [b] asserentis appellationem esse desertam non citato
appellante & alias non certificato de desertione, possit senten-
tiam executioni mandare. dicit Lau. quòd non. sed debebit
appellantem vocare vt de hoc certificetur. sup. eod. personas.
alias contra partem inauditam non est iudicandum. de in in-
5 teg. restit. tum ex literis. de cau. pos. c. 1. †Tertio quæro, si non-
dum est elapsus annus, tamen notorium est quòd a tempore
quo incipit prosequi intra annum non poterit appellatio fini-
ri, nec habuit excusationem, quare prius non incępit. dicit
Lau. quod sibi imputet, vt hic. & 2. q. 6. ei qui. non enim debuit
sic se arctare. de offi. dele. consuluit. dicit tamen quòd iudex a
quo, non poterit reassumere causam donec totus annus sit
elapsus. de elec. commissa. lib. 6. Et in hoc dicit etiam quòd li-
cet iudex a quo, possit cogere appellantem ad arripiendum
iter, vel se præsentandum iudici congruo tempore, non tamē
potest cōgere vt intra breuius tempus ab appellatione rece-
dat, quia beneficiū iuris quo datur sibi annus, non potest sibi
auferri. ar. 28. dist. de his. de hoc 2. q. 6. biduum. sup. eo. cum sit.
6 & c. ex insinuatione. pro hoc dixi sup. eo. cle. 1. q. 22. & 3. †Quar
to quæro, si appellans fuit infirmus, ita quòd fuit impeditus
appellationem prosequi, an si non habet testes, poterit de im-
pedimento docere per iuramentum proprium. Spe. eod. tit. §.
nunc breuiter. ver. quid ergo. tenet quod sic. arg. c. si. quod me.
cau. li. 6. & dicit ibi Spe. per Clementem quartum mandatum
fuisse quòd ita seruaretur. quod vt dicit ibi Io. And. commen-
dabile fuit in curia vbi difficile & quasi impossibile esset duce-
re testes conscios de infirmitate, secus si coram ordinario, &
sic etiam dicit secus de vicinis curiæ. de hoc no. Arch. & Ioan.
And. de dolo. eum qui. lib. 6. vbi concludunt quod est arbitra-
7 rium quæ probatio sufficiat. †Quinto quæro, si intra termi-
num appellans misit procuratorem ad prosequendum qui
non iuit. dicit Mat. quòd si procurator iter arripuit, non impu-
tabitur appellanti eius malitia. ff. ex qui. cau. ma. l. qui mittun-
tur §. vlt. & sup. c. meminimus. sed Spe. eod. tit. §. nunc breuiter.
ver. item quid si pars. dicit quòd non excusabitur. debuit enim
prosequi. ff. mand. l. si procuratorem. §. si turores. Idem Paul.
hic, quod est verius. agat ergo appellans contra procuratorem
ad suum interesse. & si esset non soluendo, restituetur ad pro-
sequendum. ff. de eo per quem fac. erit. l. fi. §. 1. Sexto quæro, si
appellans negat se appellasse, deinde processu temporis vult
appellationem prosequi. dicit Spe. in d. §. nunc breuiter. vers.
sed pone appellans. quod fuit obtentum eum non esse audien-
dum. arg. de proba. per tuas.

ADDITIONES.

a An dies qua. Adde quod notatur in simili in c. statutum, de præb. lib. 6.
Vinc. God. Adde quòd dies computatur more Romano ad euitandam pœ-
nam Fely. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, col. 19. ver. 5. declaratio. de consti.
b Instantiam appellati. Adde Bar. in l. 1. in fi. ff nil no. appel. pend. per l. si con-
tra. C. de app. & ibi Bal. tex. in l. 2. in fi. C. de temp. app. quem dicit ibi Bal.
meliorem tex. in iure.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia appellationis non currunt pendente compromisso.*
2 *Iudex potest in appellatione procedere vbi periculum vertitur etiam partibus non prosequentibus.*
3 *Quandiu, verbum quid importet.*
4 *Appellans si vult appellationem prosequi durante compromisso, potest soluendo pœnam.*
5 *Appellatio si per tacitum consensum partium suspenditur, an currant fatalia.*
6 *Decendium datum ad appellandum, an eius cursus impediatur per compromissum partium.*
7 *Compromissum an finiatur triennio.*

CAP. IIII.

1 QVamdiu. †No. quòd pendente compromisso
dormit cursus fataliū, & sic fini-
to compromisso reassumit suum cursum, & com-
putantur vltima tempora cum prioribus. de verb.
sig. dilecto. de in integ. resti. cle. vnica. ff. ex quib. cau. ma. l. sed
2 & si per prætorem. §. quoties. Pau †Secundo no. quod in causis
in quibus vertitur periculum, potest iudex etiam partibus nō
prosequentibus in appellatione procedere. de hoc in glos. in
ver. imminere. & in ea. in fi. idem si ex dilatione fit alijs præ-
iudicium, vt si esset quæstio hæreditaria vel natalium, quæ
differtur in fraudem legatorum. qui fil. sint legi. lator. ex hoc
no. secundum Lau. quod vbi interest tertij puta reipublicæ,
seu ecclesiæ, vel priuati, vel vbi periculum animarum immi-
net, potest iudex compellere partes ad litigandum. C. quomo-
do & quando iudex. auth. qui semel. de collu. cap. 1. & quod ibi
no. Oppo. quòd etiam pendente compromisso currant fata-
lia. de elec. si compromissarius 1. responso. lib. 6. Solu. vt in glos.
2. vel secundum Genze. ibi non est verum compromissum,
sed translatio iuris, quo pars per se vel per alium non vtitur
3 intra tempus legitimum. † Quæro quid importet verbum,
a quandiu. [a] Sol. vt in gl. 1. Secundo quæro, si compromissarius
non pronunciat, vel pronūciat, sed appellans vult pœnā solue-
re & appellationem prosequi: Sol. vt in gl. 2. quę dicit eum hoc
4 posse. & idē Pau. & de hoc in q. sequen. †Tertio quæro, si du-
rante compromisso vult appellans appellationem prosequi.
dicit ea. glos. quòd soluendo pœnam potest. & idem Pau. quia
per compromissum non expirat iurisdictio etiam delegata,
licet primum compromissum expiret per secundum, & per
ambas partes vel per alteram lite contes. ff. de arbi. l. sed si in
seruum. in fi. & duabus se. nam arbitrium est voluntarium,
ideo ab eo nuda voluntate receditur. Iudicium vero est neces-
sarium. ff. de verb. oblig. inter stipulantem. §. 1. de iudi. c. 1. Item
iurisdictio datur a lege vel a superiore, arbitrium a partibus.
ita no. in Spec. de arbi. §. finitur. in fi. Lap. dicit hoc verum ni-
si dictum fuisset in compromisso quod quoties veniretur con-
tra, toties pœna committeretur, & ea soluta vel non staretur
compromisso & arbitrio, quo casu non poterit rediri ad iudi-
cium. de hoc per Hosti. in sum. de arbi. §. qualiter constituatur.
uer. sic ex quo semel. & in Spe. de arbitris. §. vt autem in forma.
§. sequitur. vers. consuluit. & vers. secundum præmissa. & vers.
quid si in compromisso. pro hoc quod not. glos. ff. de arbi. l. 2.
& de arbi. c. dilecti. in glos. vlti. in fi. vbi dixi quod hæc clausula
5 inducit emologationem arbitrij. †Quarto quæro si partes per
tacitum consensum suspendunt appellationem. gl. in vers. ex-
presso, dicit per hoc nō impediri cursum fatalium. Idem Pau.
Laud. tenet contrarium, ponens exemplum si ambo ordinati
de eundo ad S. Iacobum, etiam si non expresse dicant quòd fa-
talia non currant, nam videtur per consequens tacite voluisse
fatalia

ADDITIO.

a Quandiu. Glo. in cle. 2. de vita & ho. cle. Bar. in l. 1. C. de legi. Bar. in l. pater
Seuerinam, ff. de condi. & demonst.
Vinc. God. Adde Bar. & Bal in l. 1. in prin. C. de legi.

fatalia non currere. arg. 25. diſt. qualis. 44. diſt. ſic rector. de præ-
ſump. nonne. Genz. tenet primum vt non recedatur a verbis
literæ ibi, expreſſo. argu. ff. de exerci. l. 1. §. is qui. de leg. 3. l. non
aliter. 6. q. 3. ſcriptum. quod eſt verius. dictum tñ Lau. æquius
vbi poſſet dici ꝙ quandoque nulla conuentio interuenit. ſed
de facto appellans & appellatus ſe abſentauunt per longam pe-
regrinationem, & tunc verum ſit dictum gloſ. quæ etiam ſic
exemplificat. aliquando interuenit conuentio, vt in exemplo
præmiſſo ſecundum Lau. & tunc ſecus quaſi ſatis dicatur de
6 expreſſo conſenſu appellatio differri. †Quinto quæro, an per
a eorum compromiſſum impediatur curſus decendij [a] ad ap-
pellandum. Paul. dicit quod non, nam hic non dicitur niſi de
tempore proſecutionis. ibi, proſecutio. & ibi, ad proſequendũ.
rario, quia decendium datur parti grauatæ ad ſuſpendendum
effectum grauaminis, ſed tempus proſecutionis datur vtri-
que: ideo communis conſenſus vtriuſque facit curſum dor-
mire. Item decendium datur ad transferendum cauſam ad ſu-
periorem appellationis remedio non ad litigandum, ſed acce-
dens ad arbitros non appellat & facit aliquid ꝙ ſuccedat ap-
pellationis loco, tempus vero proſecutionis datur ad litigan-
dum, quod faciunt euntes ad arbitrum. ideo non currit eis
7 tempus, arg. C. de inoffi. teſt. l. contra maiores. †Sexto quæro,
an compromiſſum finiatur triennio. gl. 1. in eo quod dicit diu,
intelligit etiam ſi decies mille anni fluxerint. inducit ꝙ non,
de hoc in Spe. de arbi. §. differt. ad fi. ſed Io. And. in addi. ibi poſt
Martinum de Fano dicit ꝙ compromiſſum expirat triennio
computato non a die compromiſſi, ſed a tempore cauſæ co-
ram arbitro cæptæ per l. properandum. C. de iudi. & quod in-
ſtantia finiatur triennio de iure ciuili, etiam coram arbitris,
tenet gl. ff. de arbi. l. item ſi vnus. §. ſi multo poſt.

ADDITIO.

a Curſus decendij Adde Rotam deci. 1. in tit. de dila. inci. item fuit dubitatum. in nouis. ad fi. Ant. de But. in c. licet in 10. col. de proba. Bal. in auth. ei qui. C. de temp. ap. Ang. in Auth. hodie. C. de app. Lud. Ro. & Pau. de Caſt. in l. 1. ff. de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ab interlocutoria & a grauamine qualiter differant.*
2 *Appellari poteſt ab interlocutoria ſecundum canones.*
3 *Cauſæ ſunt exprimẽdæ in appellatione ab interlocutoria. vide & nu. 4.*
5 *Interlocutoria quæ dicatur.*
6 *Cauſæ in interlocutoria qualiter dicantur nominatim expreſſæ. vide.*
7 *Quid ſi quis expreſſit duas vel tres cauſas ſubiecta clauſula generali dicit, dico ſententiam iniuſtam ex cauſis prædictis & alijs tempore ſuo proponendis.*
8 *Quia ſi notoriæ ſunt cauſæ, an debeant exprimi.*
9 *Executores non tenentur ſeruare ordinem iudiciorum.*

CAP. V.

APpellanti. Ante diffinitiuã appellanti non
licet proſequi cauſas alias q̃ in ap
pellatione nominatim expreſſas, nec proceſſus pri-
mi iudicis iuſtificari vel impugnari poteſt, niſi ex
actis coram eo. habet duo dicta. ſecundum ibi, nec proceſſus.
1 † No. differentiam inter appellationem ab interlocutoria, &
appellationem a grauamine. ponuntur enim hic pro diuerſis.
licet quo ad effectum huius c. ſit idem iuris in vtraque. poteſt
autem eſſe grauamen iudicis ſine interlocutione cum de fa-
2 cto grauat. de reſti. ſpo. cum veniſſet. †Secundo no. quòd ab in-
a terlocutoria [a] poteſt appellari ſecundum canones. ſup. eo. ſuper
eo. 2. & de hoc ibi. ſic etiam a quolibet grauamine etiam mi-
nimo, quia hic indiſtincte loquitur. pro hoc eo. tit. de app. &
quód dicit grauamine, dic ſecundum Pau. illato vel commi-
nato. eo. ti. cum ceſſante. Et in tali appellatione quæ ſit ante ſen
tentiam requiruntur 10. quæ no. eo. tit. cordi. lib. 6. Tertio not.
caſum in quo debeat fieri expreſſio nominatim. de hoc in gl.
3 in ver. nominatim. †Quarto no. quod in appellatione ante ſen
tentiam poteſt quis exprimere & proſequi plures cauſas. ibi,
cauſas. & de hoc in gl. in ver. expreſſas. ibi, & no. quæ hoc vult.
Et dicit Pau. hoc verum, quando proſecutio ſit coram iudice
ad quem. ſed ſi in curia impetretur delegatus, non conſueuit
in reſcripto exprimi niſi vna cauſa, quod etiam dicit hæc gl. in
eo quod dicit de ſtylo curiæ. Et dicit Pau. hunc ſtylum in curia
ſeruari niſi in appellatione eſſent plures articuli ſe non con-
tingentes, & innititur ſtylus prædictus æquitati, ne appellans
falſas cauſas exprimat in appellatione. de hoc in Spe. de app. §.
de officio in princ. pe. col. licet autem in vno reſcripto non ex-
primat curia niſi vnam cauſam, tamen ſecundum Boat. ſu-
4 per qualibet cauſa datetur vnum reſcriptum. †Oppo. quod
non ſit opus exprimere in appellatione ab interlocutoria, ſed
ſufficiat dicere, appello, quia eſt iniuſta, vt no. Inno. de no. ope.
nunc. c. pen. Sol. vt in gl. 2. quæ dicit hic reprobari opi. Inn. Pau.
vero quem ſequitur Lap. putat opi. Inn. hic non corrigi ſi ſane
intelligatur de interlocutoria, cuius iniquitas detegitur per al-
legationes iuris. ſic loquitur d. cap. pen. & de teſti. ſignificaue-
runt. de reſcrip. ſignificante. & duobus c. ſeq. de iudi. exhibita.
de libel. obla. cap. 2. non enim apparet ad quid nominatim de-
beat exprimi, cum ex tenore ſententię pateat iniquitas. ſup. tit.
1. paſtoralis. ver. verum. ſed vbi iniquitas habeat detegi ex pro-
bationibus facti, neceſſe eſt cauſam exprimi in appellatione,
vt hic. de hoc dic vt dixi in d. c. pe. vbi indiſtincte dixi opi. Inn.
non procedere per deciſionem Rotæ. Item ſi appellatur ante
ſententiam a grauamine. & ad rationem Pau. dic quòd pro-
deſt exprimere, quia licet iniquitas colligatur ex actis, poteſt
tamen pars renunciare. ideo ſicut expedit quòd appellet, ita ad
expediendas lites & coercendas appellationes debet cauſas,
etiam quæ patent ex actis exprimere, nam ſæpe non poſſunt
haberi acta. vnde iudex ad quem, non poſſet de appellatione
inſtrui ſi liceret appellare modo præmiſſo qui poterit inſtrui
ex tenore appellationis ſi cauſæ fuerint expreſſæ prout hic di-
citur. Secundo oppo. quòd appellatio a grauamine poſſit iu-
ſtificari ex futuro grauamine ſup. eo. cle. ſicut. Sol. vt in gloſ. in
verbo, iudicis. & idem Pau. & Mat. pro hoc quod dixi de elec.
cle. conſtitutionem. §. ſi. q. 3. hic ergo loquitur de appellatione
non mere extraiudiciali, qualis eſt ea quæ interponitur con-
tra. ſed de extraiudiciali non mere qualis eſt ea quæ interponi-
tur a grauamine iudicis. Tertio opp. quod poſſit proceſſus iu-
ſtificari vel impugnari ex nouis cauſis, vt no. vt li. non conteſt.
cap. 2. in gloſ. quare dicit. Sol. vt in gloſ. in ver. nec proceſſus.
quæ dicit hic reprobari illam gl. & approbari opi. Innoc. in c.
ſignificantibus. de no. ope. nunc. vbi tenet id quod hic decidi-
tur. Et idem Pau. qui inducit rationem quæ ponitur in gloſ.
in ver. nouis. dicens non eſſe mirum ſi noua cauſa vel proba-
tio non poteſt iuſtificare vel impugnare proceſſum, cum ex
cauſa etiam præcedenti non expreſſa in appellatione non poſ-
ſit impugnari. eod. tit. dilecto. ſi ergo hoc non poteſt iniquitas
5 præcedens, minus poſſe debet ſequens. †Quarto opp. ad hoc
quod imo etiam ex nouis actis, quia ſi iudex reuocat graua-
men, tollitur appellatio, & iuſtificatur proceſſus eius. ſup. eod.
cum ceſſante. Sol. Lau. ſtando contrario, quia ſibi licet in me-
lius reformare, & ſic quo ad hoc non attenditur tempus & in-
terlocutiones. & idem Genz. ſed dic ꝙ non obſtat, quia hic ſo-
lum dicitur quòd in cauſa appellationis non poteſt iuſtificari
vel impugnari proceſſus primi iudicis ex actis coram iudice
ad quem. at per reuocationem grauaminis non iuſtificatur
proceſſus in cauſa appellationis, ſed potius tollitur appellatio.
Quinto opp. quòd etiam cauſas non expreſſas in appellatione
poſſit appellans proſequi. & no. gl. 2. q. 6. non ita. Sol. vt in gl. in
ver. expenſas. quæ dicit hic reprobari gl. illam. & idem Pau. Sex
to opp. ad hoc de elec. c. conſtitutionem. in fi. vbi etiam per no-
uas probationes iuſtificatur appellatio. Solu. vt hic, dixi in d.
cle. in fi. q. 3. Septimo opp. quia videtur hic velle quod non ex-
pediat fieri probationes coram iudice ad quem contra id, de
teſtibus, ex parte. eo. tit. interpoſita 1. reſponſio. Sol. vt in gloſ. in
ver. probandis. & idem Genz. & Pau. dicit ꝙ intantum debet
fieri probatio coram iudice ad quem, ꝙ etiam ſi obtulerit ap-
pellans ſe probaturum coram iudice a quo, licet hoc probato
iuſtificetur appellatio & omnia reuocentur per modum at-
tentati, tamen ad obtinendum in cauſa expedit probare veri-
tatem exceptionis ſiue peremptoriæ ſiue dilatoriæ. quod dic
vt dixi in d. c. ex parte. Quæro de ratione decidendi in vtroque
dicto huius cle. Solu. in primo dicto fuit ea ratio quæ ponitur
eo. tit. vt debitus. & cap. cordi. lib. 6. In ſecundo dicto fuit ratio
quæ tangitur in gloſ. in ver. nouis. & ſup. dixi in 3. contrario. Et
ſecundum Lau. fuit, quia ſuper certis & plene deliberatis iu-
dex præſumitur proceſſiſſe, maxime vbi imminet præiudi-
cium partis. Inſti. de act. §. curare 30. q. vlt. iudicantem. ideo ap-
pellans non debet permitti fingere vel aliquid mutare in di-
ſcrimen aduerſarij & iudicis. arg. ff. de iniu. l. prætor. de ele. vt
6 quis. & c. ab eo. lib. 6. †Secundo quæro, quæ dicitur interlocu-
toria. dicit Pau. ea quæ non fertur ſuper principali, ſed ſuper
emergenti ſeu ſuper peremptoria. ſup. eo. dilecto. inf. cap. fin. &
de hoc ibi in gl. in ver. repulſione. & dicit Pau. quòd repulſio
vel remiſſio peremptorię non diffinit principale nec ex ea ori-
tur actio, licet oriatur exceptio. arg. de elect. cum dilecti. in fi.
ſed

ADDITIO.

a Ab interlocutoria. Adde gl. & Doct. in l. ab executione. de app. Spe. tit. de app. in §. 2. ver. ad huius. Pau. de Ca. conſi. 25.
Vin. God. Interlocutoria bis reuocari poteſt, ſicut ab ea bis appellatur, Alex. in l. quicquid aſtringendæ, ff. de verb. oblig. ut. Fely. in c. qualiter & quando. col. 6. de accuſ.

ſed ex diffinitiua oritur actio in factum. C. de reb. cre. l. actori.
11. q. 3. quomodo. & idem not. in dic. gl. in verbo, repulſione.
pro hoc ſecundum Paul. quia ſi interlocutoria eſſet diffiniti-
ua, non eſſet neceſſe ſuper principali vlterius pronunciare, qđ
eſt falſum: imo ſuper ea voluntarie pronũciatur & ſuper prin
cipali neceſſario. de hoc de ordi. cog. cap. 1. pro hoc quod dixi
ſupra cod. tit. cum ceſſante. vbi dixi ad quid cognoſcitur in-
6 terlocutoria a diffinitiua. † Tertio quæro, q̃ expreſſio requiraſ,
a vt dicanſ cauſæ[a] nominatim expreſſæ. nunquid. n. requiritur
maior expreſſio per hanc cle. quam requireretur olim. videſ
quod ſic, cum iura tantum dicerent cauſas exprimendas non
addendo ꝙ nominatim. eod. tit. cordi. lib. 6. aliud autem eſt di
cere cauſas ſimpliciter, aliud nominatim. arg. de dolo. ca. 2. de
exce. c. 1. lib. 6. ꝟ. de vi. & honeſta. cleri. diœceſianis. Laud. & Gẽ
ze. tenent cõtrarium. & dicit Laud. ꝙ ideo dicit nominatim,
quia cum certæ cauſæ eſſent ante hanc cle. in appellatione in-
ſerendę, hic voluit ꝙ eadem, non aliæ eſſent proſequendæ. di-
cuntur autem nominatim expreſſæ, cum de ipſis conſtat per
demonſtrationem & circunlocutionem. de teſti. licet ex qua-
dam. Et ſecundum eos ſi plura grauamina ſimul exprimunſ,
ſufficit alterum probare, dummodo per ſe ſit ſufficiens, niſi
extendatur ad diuerſa. de iudic. exhibita. & quod ibi no. in gl.
7 fin. † Quarto quæro, ſi quis expreſſit duas vel tres cauſas ſu-
biecta clauſula generali, vt quia poſt expreſſas cauſas dicit, di-
co ſententiam iniuſtam ex prędictis cauſis & aliis ſuo tempo-
re proponendis, vr̃ ꝙ tunc poſſit ex vi clauſulæ cauſas proſeq
etiam nominatim non expreſſas. ff. ſi quis cau. ſed & ſi quis. §.
quæſitum. de procura. qui ad agendum. lib. 6. Cõtrarium dic
per hanc cle. in verbo, nominatim. & ita approbat Rota Ro-
manæ curiæ, vt dixi de nou. oper. nun. c. pe. Et ex hoc talis clau
8 ſula in appellatione ab interlocutoria reddiſ ſupflua. † Quin-
to quæro, quid ſi cauſæ ſunt notoriæ. videtur non requiri qđ
exprimantur, per id quod not. vt lit. non conteſt. cap. 2. in 1. gl.
Contrarium tenet hæc glo. in verbo, alias & idem Genze. pro
hoc quod ſaltem debeant proponi, licet non probari, quia de
bet quis allegare id quod eſt cauſa ſuæ intentionis etiam ſi ip-
ſo facto probetur. ff. de adul. l. ſi adulterium cum inceſtu §. idẽ
Pollioni. & ibi hoc tenet Bar. vt ff. ſi cer. pet. l. cum quid. Sexto
quæro, an quod hic dicitur in ſecundo dicto, locum habeat, ſi
ue iudex a quo ſit ordinarius, ſiue delegatus. dicit Lap. in ad-
ditio. quod ſic. & in hoc dicit corrigi dictum illorum, maxi-
mè Guil. & Abb. qui dicunt quod proceſſus ordinarij poteſt
iuſtificari coram iudice ad quem, probando quod contra il-
lum, contra quem inquirebatur, laborabat infamia, quando
contra ipſum incępta fuit inquiſitio ſuper veritate criminis,
licet tunc de infamia non conſtiterit inquirenti. ſecus dixe-
runt in delegato, vt not. Specu. de inquiſitione. §. nunc tracte-
mus. ver. hic autem ſcias. & in hoc dicit Lap. approbari dictũ
Innocen. tenentis contrarium quod tenet Archi. 24. quæſt. 3.
de illicita. dic quod hęc elemen. non facit pro, nec contra prę-
dicta, & ſaluari poteſt primum dictum, quia ordinarius po-
teſt inquirere ſuper veritate etiam nõ prędiſcuſſo de infamia,
argument. de offic. ordin. ex parte. & quod ibi not. ſecus in de-
legato qui tenetur prædiſcutere de infamia. de accuſ. cũ opor
teat. ſi tamen non prædiſcutit, licet poſſit appellari, tamen ſi
non appellatur, proceſſus tenet. de accu. cap. 1. lib. 6. quod dixi
de accuſ. qualiter. 2. quòd ergo proceſſus ordinarij iuſtificetur
probando de infamia coram iudice ad quem non repugnat
huic literæ, quia ex quo prius tenuit proceſſus ordinarij ſuper
9 veritate, non dicitur proprie iuſtificari. † Septimo quæro, an
locum habeat hæc clem. in ſecundo dicto in executoribus. di-
cit Lap. quod non, cum non teneantur ordinem iudiciorum
obſeruare, vt no. de præſum. cap. fin. ꝟ. de offi. deleg. clec. vnica.
Octauo quæro, de quo iudice appellationis intelligitur hoc c.
dicit Genz. de quocunque, Papa vel alio quia indiſtinctè loqui
tur. ff. de leg. præſtan. l. 1. & §. generaliter. 19. diſtin. ſi Romano
rum. Nono quęro, an quod hic dicitur de exprimendis cauſis
in appellatione locum habeat in interlocutoria ſuper attenta
tis ſi ab ea appellatur. Rota Romanæ curiæ deci. 83. determi-
nat ꝙ non, quia habet vim diffinitiuæ. Et ſic poteſt iudex ad
quem cognoſcere de cauſis etiam in appellatione non expreſ
b ſis. & ꝙ hæc clem. non habeat locum[b] in interlocutoria, quæ
habet uim diffinitiuæ, tenet eadem Rota deci. 16. quod ſingu
lariter no. ꝙ etiam dico. ꝟ. eo. cle. ſi. q. 2. Decimo quæro, an hic
requiratur tãta ſpecificatio, quanta in appellatione, de qua de
elec. vt circa. lib. 6. dicit Paul. ꝙ non. hic enim ſufficit quod no
minatim, ibi non requiritur maior ſpecificatio.

ADDITIONES.

a Vt dicantur cauſæ. Adde Phil. in c. vt debitus. de appella. in 19. colu. verſ. 17. quæritur. Adde Lapum allegatione. 58. incip quidam coram iudice.
b Non habeat locum. Adde Ang. in l. 5. in princip. de verb. obligat. Bald. in l. minoribus. C. de his quibus, vt indig. Bald. in l. 3. in 7. col. verſic. 10. quæro, C. quando prouoc. non eſt neceſſe. domini de Rota titu. de re iud. deci. 8. in antiquis. Ioan. An. in c. peruenit. el 2. de appel. Domi 2. q. 1. in gl. ſummæ in 4. col. Lud. Rom. conſi. 41.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ſi eſt deſerta, an proſecutio proſit appellanti.*
2 *Sententia lata contra ius litigatoris quare tranſit in rem iudicatam.*
3 *Sententia prima ſi reuocatur per iudicem ad quem poſt lapſum fatalium, an teneat.*
4 *Appellatus ſi intra terminum proſequitur appellationem facitque citari appellantem qui non venit, & pronunciatur contumax, ſi poſtea venit, an poſſit proſequi.*
5 *Quid ſi appellans incępit proſequi, & poſt hac impediatur.*
6 *Appellatio ſi interponitur a ſententia per lapſum vero fatalium efficitur deſerta, an iudex appellationis poſſit cognoſcere de nullitate.*

CAP. VI.

1 SI appellationem. † Proſecutio appel
a lationis[a] deſertæ
non impedit, quin ſententia cenſeatur in rem iudi
catam tranſiuiſſe. Opp. quod proſecutio appellati
proſit appellanti, quamuis appellatio ſit deſerta. ſicut etiam re
ſtitutionem petenti proſunt dilationes quas petit aduerſarius
vltra quadriennium. C. de temp. in integr. reſti. l. petendæ. Sol.
vt in gl. in verſi. cum appellato. & in verſi. appellatus. Et dicit
Laud. quòd ibi ponitur tempus prorogari, quia adhuc nõ ſub
latum. ſimile de offic. deleg. conſuluit. hic vero deſerta appel
latio eſt nulla, & ſic non poteſt reconualeſcere. de ele. auditis.
regula, non firmatur. lib. 6. Ita autem ſecundum Genze. eſſet
etiam hic, ſi durante fatali termino aduerſarius dediſſet cau-
ſas dilationis negotij. Sed poſtquam appellatio eſt extincta, vt
ſit litium finis, non poteſt etiam appellatus proſequi, vt hic.
Secundo oppon. ad idem. ꝟ. eod. clem. quamdiu. Solu. eodem
modo quia ibi de conſenſu partium ſuſpenditur tempus fata
lium. Tertio oppon. ad idem quia poterat eſſe ſententia nul-
la, & ſic licet ſit deſerta, appellatio non reconualeſcit. de ſen-
tent. excommunic. lib. 6. Solu. debet hoc intelligi, quando ſen-
tentia erat aliqua, vt quia lata contra ius litigatoris, vt dicit gl.
vlti. pro hoc quod not. C. quando prouoc. non eſt neceſſ. l. 1. &
penult. & in Spec. de ſenten. prola. §. iuxta. ver. ſed nunquid ta-
a lis. ſupra de re iudic. clemen. 1. in glo. facta ergo. † Quæro, cir-
b ca proximè dicta, quare ſententia lata[b] contra ius litigatoris
tranſit in rem iudicatam. dicit Laud. quod ideo, quia domi-
nia & pœnæ omnes contractus ſunt de iure gentium, & eodẽ
iure data eſt poteſtas regibus & alijs magiſtratibus, ff. de orig.
iur. l. 2. §. poſt originem. Item quomodocunque feratur ſentẽ-
tia, ex quo fertur ab habente poteſtatem iudicandi & diſponẽ
di de dominijs per ſententiam, debet ei ſtari. Genz. dicit quod
ideo quia non appellans videtur tacitè conſenſiſſe ſententiæ.
C. eod. titu. ſi qui. de re iudic. ad conſultationem. Et idem de
appellante non proſequente. C. de temp. app. auth. ei qui. quia
3 fingitur non appellaſſe, vt hic, quod mágis placet. † Secundo
quæro, ſi poſt lapſum fatalium per iudicem ad quem reuoca-
tur ſententia prima, an teneat. dicit Innoc. ſupra eo. ex ratio-
ne. quod ſic. Hoſtien. contra, & forte verius ſecundum Genze.
& eius opinio. dicit glo. 5. hic fortificari. procedit autem ex eo
quia reperitur ſecunda lata per non iudicem. Et hoc præſup-
ponendo quod incęperit proſequi poſt deſertionem. Si autẽ
incępit ante deſertionem, ſaltem dicitur iudex quo ad hoc vt
cognoſcat, an ſua ſit iuriſdictio, & in hoc dubio pronunciare
poteſt ſuper attentatorum reuocatione. Item ſuper deſertio-
ne & condemnatione expenſarum. de reſcri. ex parte. 2. & dic
4 vt ibi dixi. † Tertio quæro, ſi appellatus intra terminum proſe
quitur appellationem & facit citari appellantem, qui non ve-
nit, & pronunciatur contumax, an ſi poſtea venit, poſſit pro-
ſequi. dicit Lap. in additione quod ſic. licet enim propter cõ-
tumaciam poſſit ad inſtantiam appellati procedi, & condem-
nari debeat appellans in expenſis, appellans tamen non priua
tur proſecutione appellationis, cum hoc ſit iure cautum. ar-
5 gumen. de ſent. excommu. is qui. lib. 6. † Quarto quæro, quid
erit in caſu præmiſſo, ſi poſtquam appellatus incœpit proſe-
qui

ADDITIONES.

a Vinc God. Appellatione pendente non debet aliquid innouari. Iaſ. poſt Alexand. in l. 1. C. de bon. poſ. ſec. tab. & ibidem per Dec.
b Quare ſententia lata. Adde Abb. in c. præterea. el 2. in 5. col de appel. Abb in cap. quoniam contra. de proba. Abb. in c. cum inter de re iud. Doc. in l. ſi expreſſum ff. de app. Doc. in l. 2. C quando prouo. non eſt ne.

qui ipse impediatur. Videtur q nihilominus currunt fatalia, quæ dantur appellanti non appellato. eod. titu. ex ratione, & c. personas, & hic. nam etiam si appellatus non fuisset prosecutus, deserta fuisset appellatio & transiuisset sententia in rem iudicatam vt hic. In contrarium, quia appellatio & eius prosecutio est communis appellanti & appellato. eod. tit. ca. cordi. lib. 6. de elec. c. 1. & c. quamuis. lib. 6. & cle. causam. & cle. constitutionem. §. insuper. eo. tit. facit de mu. peti. c. 1. & a. appellatus videtur esse reus, cui magis fauendum est. regula, cũ sunt, lib. 6. Sol. Lap. stando primo dicto dicens quod hoc casu non curris tempus appellato quo ad executionem sententiæ & cõdemnationem expensarum faciendam per iudicem appellationis, non tamen quin appellato sit deserta & transiuent in rem iudicatam, vt hic, quia tempus prosequendi conceditur appellanti, per d. c. ex ratione, & C. de temp. app. auth. ei qui. & pro hoc a. quæst. 6. appellatore. Pet. Ancha. dicit q non potest fieri per iudicem ad quem cõdemnatio in expensis si desinit esse iudex propter desertionem appellationis cum expensarũ condemnatio veniat in consequentiam, & sic sublato principali &c. C. de fru. & li. exp. l. terminato. eodem titu. cum appellationibus. lib. 6. & quod no. de dolo. finem. dicit etiam quod ex quo appellatus fuit prosecutus, est in optione sua, an desistat prosequi, & tunc rata manet sententia: an prosequatur, & tunc potest petere quod iudex ad quem cognoscat de iustitia causæ principalis & de omnibus accessoriis, non autem quod tantum de expensis, vel quod exequatur, quia deserta appellatione debet fieri executio per iudicem a quo, pro hoc quod nota. de offic. delega. pastoralis. §. præterea, & si appellatus prosequitur, audietur etiam appellans prosequens arg. C. de temp. in integ. resti. peten. l. petendæ. pro hoc quod dixi. §. in c. contrario. & q appellatus prosequi possit, facit quia appellatio est remedium commune, vt dixi sup. ead. quæst. & pro hoc eodẽ tit. oblatæ. & hoc tenendo ad hanc clem. dic q loquitur quando appellatus incipit prosequi iam deserta appellatione. secus si ante, vt in hac. q. Quia tamen hæc cle. loquitur generaliter, verius dic q etiam appellato prosequente etiam si inceperit ante lapsum fatalium, tamen lapsis fatalibus non audietur prosequens super principali, vt hic, nec etiã audietur petens exequi sententiam ex quo iudex ad quem non pronunciauit nec coram eo peruentum est ad aliquid quod habeat vim sententiæ quo casu ipse exequeretur. ff. de pac. l. tale pactum. §. qui prouocauit. quod dixi in dict. cap. pastoralis. §. præterea. hoc autẽ cessante fiet executio per iudicem a quo, vt no. in dict. §. præterea. sed appellatus poterit petere declarari per iudicem ad quẽ appellationem desertam esse, & appellantem non prosequentem condemnari in expensis. de rescrip. ex parte. sup. eod. titu. Nicolao. nec sunt istæ expensæ victoriæ, sed potius contumaciæ, & sic cessat ratio præmissa, cum dicebatur quod ex quo non habet iurisdictionem in principali &c. quia illud procedit de expensis victoriæ. Expensæ autem contumaciæ, seu frustrationis veniunt, quia iurisdictionem habuit in cognoscendo, an sua sit iurisdictio, pro hoc quod no. de rescri. c. si. in glo. fi. quod declara, vt dixi in d. c. ex parte. Et hæc no. quia noua &

6 alias non bene reserata. † Quinto quæro, si appellatur a sententia & per lapsum fataliũ sit deserta, an iudex ad quem, possit cognoscere de nullitate sententiæ. videtur q non, quia appellatus videtur renunciasse prosecutioni nullitatis cum veniat accessoriè ad causam appellationis, vt no. C. quando prouoc. non est ne. l. 1. in fin. Sublata ergo appellatione, quæ est principalis, debet esse sublata nullitas, vt accessoria. ff. de reg. iur. cum principalis. regula, accessorium. lib. 6. Steph. dicit contrarium, quia desertio appellationis non potest tollere deuolutionem potestatis cognoscendi de nullitate factam iudici ad quem. Sunt enim diuersi modi agendi de nullitate vel de appellatione & vno sublato non tollitur aliud. & secundum cum nullitas non accedit propriè appellationi, sed de vtraque principaliter cognosci debet coram ordinario, si non sit appellatum. de hoc eod. tit. dilecto. de re iud. clem. 1. vbi dixi. q. 10. sed ex vi appellationis de hoc cognoscit iudex ad quem. ergo sublata appellatione cognoscit solus ordinarius.

Præsuppone summarium huius clement.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia lata super exceptione peremptoria, an dicatur interlocutoria.*

2 *Exceptio peremptoria est quę actionem elidit.*

3 *Succumbens secundo in appellatione ab interlocutoria, an aliquo modo possit audiri.*

4 *Exceptio peremptoria quando dicatur rite proposita.*

5 *Quid si petitio fuit inepta, non tamen fuit reiecta, & actor probauit, an reus condemnabitur.*

C A P. VII.

Cum a repulsione. A peremptoria repulsa ex alia quam propter ineptitudinem, secundo appellans & succumbens non auditur super ea in appellatione a diffinitiua. primo dictum. secundo exceptio, ibi, nisi. Nota q

a non licet tertio appellare. [a] de hoc in glo. in verbo, succumbit. Secundo nota, q sicut actor succumbens propter ineptitudinem iterum auditur, de iudic. examinata. ita & appellans. Oppon. q is, qui succubuit in interlocutoria & tantum semel, non debeat audiri in appellatione a diffinitiua. eo. tit. c. fin. in fi. lib. 6. cuius contrarium hic dicitur in eo q excluditur tunc tantum quando secundo appellans succubuit. Solu. quandoque interlocutoria fertur super eo quod non pręstat præiudicium negotio principali nec iudicium reddit nullum, & tunc procedit contrarium. quandoque super eo quod præiudicat principali negotio vel iudicium nullum reddit, & tunc auditur, nisi secundo appellans succubuerit. dict. cap. fin. in princi. & hic. nam hic loquitur de repulsione exceptionis peremptoriæ, quæ præiudicat negotio principali, vt dicit glos. 3. & idem Genz. Secundo oppo. quia hic innuit quod super exceptionibus sit pronunciatum, contra id de or. cog. c. 1. Laud. soluit distinguendo, quia aut loquimur de dilatorijs, & pronunciandum est, alias non potest procedi ad expeditionem principalis negotij. de re iudi. quod ad consultationem & capit. inter. Et ideo secundum cum litis contestatio super eis fieri debet. de offic. deleg. prudentiam. p. sexta. cuius contrarium tenet ibi gl. melius vt ibi dixi. nec etiam verum est quòd sit necessario pronunciandum, nam quandoque pronunciatur tacitè, vt dicitur in glo. 2. in princ. & eo ipso q lis contestatur, tacite intelliguntur omnes dilatorię reiectæ. dic. cap. inter. Item præsupposito quòd pronunciandum esset, non propterea necessaria foret lis contestanda, quia pronunciatio illa est interlocutoria non diffinitiua, vt hic no. glo. 2. Aut loquimur de peremptorijs, & aut pronunciatione in eis dilata impeditur principale negotium & pronunciandum est sicut super præiudiciali. de ordi. cog. tuam. de elec. cum dilecti. 3. quæstio. 11. §. aliquando. aut principale potest expediri sine ipsis, & non expedit super eis pronũciari, sed si pronuncietur, tenet. de ordi. cog. capit. 1. Laud. dic plenius vt dixi in dict. cap. 1. Tertio oppo. quod secũdo appellans & succumbens super repulsione peremptoriæ sit audiendus super ea in appellatione a diffinitiua, quia si a perẽptoria non appelletur, auditur tamen pars super ea in appella

b tione a diffinitiua. eod. titu. licet. lib. 6. paria sunt autem [b] non appellare, vel secundo appellare & succumbere, vel appellare & non prosequi. eod. tit. personas. & cap. cum sit & cap. reprehensibilis. glo. in verbo, super ea. soluit quòd hæc non sunt paria in interlocutoria sicut in diffinitiua, dic vt in ea quam no. & idem Pau. & not. singulariter hanc glo. in fin. in eo quòd di-

c cit interlocutoriam [c] per quam repellitur secundo appellans super peremptoria nõ posse reuocari per iudicem causæ principalis, & idem Pau. per rationem, quia ea reuocata appellanti super ea per consequentiam audientia videretur esse concessa, quod prohibet hæc litera. Ex his not. casum in quo interlocutoria non reuocatur. alium posui eod. titu. cum cessante. quando interlocutoria est executioni mandata, quo casu non reuocatur nisi de consensu partium, vt no. glo. singularis de prato. stip. l. 1. in fin. Quæro, de qua repulsione loquitur hic glo. 2. intellige de verbali & reali, quæ surgit ipso facto procedendo ad vlteriora. ex hoc not. ęquiparari repulsionem per quam iudex pronunciat interlocutoriam admittendam non esse. & tacitam, quando procedit ad vlteriora. nam eo ipso videtur reijcere. eodem tit. ex parte. 2. quod not. Per hoc enim tollitur cautela, quæ habet q non pronuncietur super exceptione, sed solum procedatur ne appelletur. de qua in Specu.

1 de appellatione. §. qualiter. ver. item q facit. † Secundo quæro, an sententia lata super peremptoria sit interlocutoria, an diffinitiua. gl. 2. ibi, & per hanc, dicit q interlocutoria. & hanc glo. not. in eo q dicit q ex sententia super interlocutoria non oritur actio, sed exceptio. Item not. can. glos. in eo q si pronũcietur

A D D I T I O N E S.

a Appellare. Adde l. vnicam. C. ne liceat tertio prouocare.
Vinc. God. Adde quod appellatio vna sufficit quando causa inter plures est communis. Ruy. consi. 26. nu. 3. lib. 4.

b Paria sunt autem. Adde Abb. in c. cum cessante. de app. abb. in c. inter cętera. de re iud. Bar. in l. a diuo. no. ff. de re iudica.

c Quod dicit interlocutoriam. Adde Ant. de But. in ca. fraternitatis. de frigi. ca. tua. & ibi Abb. de appel. Alex de Imo. in l. quod iussit. ff. de re iud.
Vinc. God. Interlocutoria sententia, quæ propriè dicatur. Ruy. cons. 157. nu. 22. lib. 5. & quando negocium principale præiudicium patet, ibi. nu. 21.

eletur q appellans non potuit appellare, sententia est interlo-
cutoria. quod intelligit Ioan. Andr. vt refert Lap. verum quo
ad principale, secus quo ad instantiam appellationis, quam
diffinit. & sic eo respectu est diffinitiua. & dicit Lap. Ioann.
Andr. sic ei scripsisse. & ad capit. dilecto. eodem tit. quod alle-
gat hæc glo. respondet Lap. quòd nulla ibi erit instantia finita
seu diuisa a principali. vult dicere quòd ibi solum probatur
quòd sententia lata super peremptoria per iudicem princi-
palis causæ, est interlocutoria. secus quando incœpta est a-
lia instantia coram iudice ad quem, vt in exemplo præmisso.
Et hoc quod sententia lata super peremptoria sit interlocuto
ria, inducit Lap. quod not. Specul. de officio iudic. §. deseruit.
in versic. quid si proponens coram delegato. vbi dicit quòd si
quis proposuit actionem ineptam delegato & succubuit, po-
test proponere aptam coram eo, quia delegatus absoluendo
reum ab instantia propter ineptitudinem petitionis, non est
functus officio. Idem not. de iudic. cap. examinata. quod ẽt
hic not. Matth. vt dicitur inf. quæstio. decima. & faciunt hæc
ad præmissa, quia sicut absolutio ab instantia propter inepti-
tudinem non est diffinitiua, ita nec interlocutoria lata super
peremptoria, cum per eam non diffiniatur causa. tamẽ quan-
doque habet vim diffinitiuæ, vt in hac glo. in fin. in eo quòd
dicit quòd sententia super peremptoria per quam pronuncia
tur peremptoria obstare, in effectu habet vim diffinitiuæ. quã
glo. not. singulariter & exemplifica, vt si pronuncietur effectũ
pati defectum. Si autem pronuncietur super natura exceptio-
nis vtrum sit admittenda vel non, vel an probationes sint ad-
mittendæ vel non, non habet vim diffinitiuæ, quia nihil dif-
finit etiam in effectu. distinguit ergo Ioann. de sancto Georg.
quòd aut iudex pronunciat super admissione vel repulsione
exceptionis peremptoriæ singulariter vel super eius natura, vt
quia pronunciat eam esse talis naturę vt obstet vel non, & tũc
quo ad formam & quo ad effectum est interlocutoria: aut p-
nunciat ita esse vt in exceptione cõtinetur, & tunc quo ad for
mam est interlocutoria: sed quo ad effectum diffinitiua. sed
si huic pronunciationi adderetur decisio negotij principalis,
simpliciter diffinitiua esset, & idem & fortius si nihil dicere-
tur de exceptione, sed visis actis causæ pronunciaretur super
principali, quod vltimum habet partem dubij. Ex his infertur
quòd si appelletur ab interlocutoria non semper est opus cau
sas exprimere, cum quandoque habeat vim diffinitiuæ. cum
a diffinitiua appellatur, non oportet causas exprimi. ff. eodem
titul. l. scio. tamen contrarium tenet Archi. 20. distinct. §. 1. sed
2 primum. s. tenui eadem clement. appellanti. quæst. 9. † Tertio
quæro, quid est exceptio peremptoria. dicit Pau. quod est ea q̃
actionem elidit. Instit. de except. §. perpetuæ. ff. de excep. l. 3. 3.
q. 6. §. exceptio. Quarto quæro, si quis appellauit semel tantũ
a peremptoria, & succubuit. glos. 4. dicit non esse locum huic
clemen. & idem Genze. Quinto quęro, quid si secundo appel
lat, sed appellationem non prosequitur. glo. ead. dicit locum
esse huic clem. Oppon. ad hoc, quia non sunt paria succumbe-
re vel deserere, vt dixi in 3. contrario. glo. eadem soluit quòd
si renunciat, sponte audietur, quia vtitur iuris consilio volens
expectare euentum negotij principalis. & idem Paul. quia nõ
dicitur proprie succumbere, sed appellationem deserere ex-
presse, in quo est idem ac si tacite deseruisset. sup. cap. prox. &
clem. quamuis. & clem. sicut. & idem Genze. quia cum sit poe
na. in hoc quod repellitur, non debet infligi nisi in casu quo re
peritur expressa. de elec. statutum. lib. 6. dicit tamen Paul. hoc
verum nisi renunciatio fieret tali tempore q non diceretur
spontanea, sed metu probationum facta. 24. dist. c. vlt. de elec.
dudum. 2. in fi. de simo. per tuas. 1. Sexto quæro, an procedat
hæc clem. siue quis succubuerit bis immediate vel mediate,
vt si obtinui in secunda appellatione, & in tertia ab aduersa-
rio interposita succubui. dicit Paul. quod sic. pro hoc quia in-
distincte hic loquitur. pro hoc etiam quod dixi. s. tit. 1. clem. j.
q. 18. & quod dicitur q nõ licet tertio appellare, verum est ei-
dem personæ. eod. tit. directæ. vbi de hoc, & no. Spec. de app. §.
quoties post princip. Septimo quæro, quo ad id quod dicit de
diffinitiua emissa, per quem fuit lata. dic vt in gl. in ver. diffini
3 tiua. & idem Genze. † Octauo quæro, vtrum is, qui secundo
succubuit in appellatione interlocutoria, possit audiri aliquo
modo. dicit Lau. q licet non audiatur in appellatione a diffi-
nitiua, tamen debet audiri per viam nullitatis. s. de re iud. cle.
2. vel supplicationis vel in integ. rest. ff. de mino. l. in causæ, & l.
& seq. & de hoc de restitu. in integ. ex literis, & maxime si fiat
causa matrimonialis, vel similis, quæ in rem non transeat iu-
4 dicatam. d. cap. ex literis. † Nono quæro quando dicatur exce-
ptio peremptoria rite proposita. dicit Lau. quod tunc quando
lite contestata proponitur & alias ordine iuris seruato de quo
docendum est per acta. alias pro iudice non præsumitur. de p
ba. quoniam. ex hoc infert q petens sententiam confirmari
probare debet q rite & iuste lata sit. Sed si petit eam exequi,
sufficit quod non impeditur per aduersarium. Ratio diuersi
tatis, quia in primo casu est actor, in secundo reus. de hoc de
confirmatio. vtili vel inutili. cap. primo. per Innocentium. Ex
hoc infert Lau. quòd aliquo casu qui possidet, agere potest, sci
licet ad confirmationem, vel executionem. alius casus C. de
ingenuis & manumiss. l. diffamari. sed ibi oportet quòd pręce
dat infamia, hic non, & de conditione illius legis no. Innocen.
de concess. præben. cum super. de officio ordin. conquerente.
qui fil. sint legitimi. cap. lator. Infert etiam Laud. quòd in cau-
sa in qua lis est contestata, licet in principali foret contestata,
a tamen in appellatione contestare debet [a] super veritate causę.
de appellatio. cap. interposita. §. sane. a contrario. de testamen.
Raynaldus. sed super articulo appellationis in contumaciam
partium procedi potest lite non contestata. & hoc, quia argui
tur iniquitas iudicis. dicto capit. interposita. de hoc quando in
appellatione sit lis contestanda. dic vt dixi in d. ca. Raynaldus.
ver. dilectus. in 1. contrario. & s. de cau. possess. clement. vnica.
5 quæstio. 8. † Decimo quæro, si petitio fuit inepta, tamen non
fuit reiecta & probauit actor. Specu. de offic. iudi. §. deseruit.
versic. quid si libellus. dicit q condemnabitur reus si aliquo
modo potest petitio adaptari petitioni agentis, quod dic vt
dixi de iudi. examinata. & circa ineptitudinem actionis pro-
sequitur Matth. aliqua quæ non sunt hic necessaria & melius
cadunt in dict. cap. examinata. & ibi replicantur. Et inter cę-
tera dicit Matth. de delegato coram quo succubuit actor pro-
pter ineptam petitionem, quòd iterum potest cognoscere,
quod dixi supra quæst. 2.

A D D I T I O.

a Tamen in appellatione contestare debet. Adde glo. in §. post secundam. 2. q.
6. glo. Doc. in c. Raynaldus. de testa. gl. in c. si quis in quacunque. 2. q. 6. Doc.
in c. per tuas. de app. in l. fi. C. de temp. ot. in a. illud. Barto. in l. ab hostibus.
in §. sed nunquid. ff. ex quibus cau. maio. Cy. & Bar. in l. 1. C. ne liceat in vna
eademque causa tertio prouocare.
Vinc. God. Adde q litis contestatio non valet iudice absente. Ruyn. consi.
160. nu. 2. lib. 5.

De vita, & honestate clericorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Facientes contra præcepta canonica districte præcipientia, an peccent mortaliter.*
2 *Mora an possit purgari in pœna iuris.*
3 *Clerici coniugati gaudent priuilegio clericali.*
Quid autem in rebus eorum.
4 *Prælati debent obseruare statuta canonica in puniendo clericos.*
5 *Clementina prima, de vita & ho. cleri. an locum habeat in quibuscunque ordinarijs.*
6 *Diœcesani an possint punire clericos exemptos delinquentes.*
7 *Clerici an prohibeantur ab alijs officijs quam macellariorum & taber nariorum, velut aptare pelles &c.*
8 *Quid si clericus occulte talia officia exerceat.*
9 *Quid si per alium & non per se.*
10 *Clerici quãdo dicuntur moniti nominatim vt a vilibus officijs desistãt.*
11 *Et qualis debet esse terminus vt a talibus desistant.*
12 *Omnino, verbum qualiter accipitur.*
13 *Clericus coniugatus cum vnica & virgine si primo incedebat in habi tu laicali, postea reassumit habitum clericalem, an gaudeat priuilegio clericorum.*
14 *Clerici coniugati incedentes in habitu laicali portantes tamen tonsuram si exercent officia vilia, an puniantur secundum dispositionem clem primæ, de vita & hon. cler.*
15 *Clericorum priuilegium vnde processit.*
16 *Res ecclesiarum & clericorum in quibus & de quibus sunt priuilegiata. & no. casus quos hic ponit.*
17 *Clerici a quibus muneribus sint immunes.*
18 *Clerici si aliquid sint lucrati ex negociationibus, quid fieri debet de illis lucris.*

C A P. I.

DIœcesanis. No. q hæc dispositio est stri-
cti præcepti, ibi, districte præ
1 cipimus. concordat de decimis. non est. † Ex
quo infert contrafacientes mortaliter pecca-
re, quarta distinctione denique. in fine. de of-
ficio Archidiacon. ca, quæ. vbi de hoc. Secun-
do nota, quod plus punitur quod fit publice, quàm quod oc-
culte, & dicit Laud. dici publice fieri id quod nulli licet igno-
rare. de hoc de exceptio. exceptionem, & maxime quod
hic dicitur non licet prælatis ignorare, ad quorum officium

ſpectat talia corrigere.23.q.3. non inferenda. de offic.ordi.ir-
refragabili,de ſenten.excommu.quantæ. Tertio not.de trina
a monitione,[a] ibi,tertio moneant. & ex hoc dicit Lau.vnum p
emptorium nõ ſufficere,maxime hoc caſu, cum non ſit rece
dendum a verbis edicti.ff.de leg.3.non aliter.alias regulariter
ſufficeret. 24.q.3.de illicita.Steph.contra per c.conſtitutionē.
de ſent.excom.lib.6. primum verius hoc caſu per hanc literã.
Quarto no.quod terminus hic eſt arbitrarius, vt ibi arbitrio.
Et generaliter dicit Lau. terminos hic eſſe arbitrarios qui ad
deliberandum vt hic,vel ad comparendum conceduntur. de
reſti.in integ. tum ex literis.in fin.& vt frequentius omnes ter
mini ſunt arbitrarij,arg.ff. de verb.obl.l.continuus.§.2.de hoc
de elec.cupientes.in princ.lib.6. Quinto not.caſum in quo re-
quiritur monitionem fieri per ipſum prælatum in ver. mo-
neant. vnde ſecundum Paul. non ſufficeret alterius monitio.
de hoc.J.de deci.cle.1.per eundem.vbi dixi in 3.notabili.quo-
modocunque tamen fiat monitio,dummodo fiat de mãda-
to diœceſani,ſufficit,regula,qui per alium.lib.6. Et dicit Paul.
quod hoc caſu requiritur vt in monitione ſeruetur forma de
qua hic,ibi,vt ſic &c. Vnde ſecundum eum non videtur ſuffi
cere ſi ſimpliciter monet vt deſiſtat,nec ſufficit niſi fiat cleri-
co tale officium exercenti, & per hoc dicit ꝙ ſi fiat clerico ta-
bernario vt deſiſtat & exerceat officium carnificis vel macel-
larij,non erit locus pœnæ. Et ſic requiritur ad hoc vt ſit locus
pœnæ quod clericus monitus exerceat illud officium a quo
monitus eſt deſiſtere.& dicitur exercere ſecundum eum,licet
actualiter non exerceat,dummodo nõ in totum deſtiterit de-
ponendo animum exercendi. de priui.petiſtis.& quod ibi no.
& idem Lau. quia non dicitur verſum quod non durat ver-
ſum.ff.de in rem ver.pro parte.§.verſum. de hoc de fideiuſ.qđ
quibuſdam.quæ not. nam per hoc infertur ꝙ ſi non exercens
officia de quibus moneatur vt hic licet poſtea exerceat, non
2 erit locus pœnæ. † Sexto no. ꝙ in pœna iuris non eſt locus pur
gationi moræ. nam hic eo ipſo quod non deſtiterint,puniun-
tur.ſimile de elec.quam ſit.lib.6.ſed ante lapſum termini pur
gari poteſt.arg.de off.deleg.conſuluit.Genz. qui ex hoc infert
quod iſte terminus quo ad ſui initium poteſt dici terminus
hominis, ſed quo ad exitum eſt terminus iuris, licet miniſte-
rio hominis ſtatuatur.& dic ex hoc quod poteſt iudex mode-
rari,prout vult etiam ſi in iure præciperetur ꝙ certum termi-
num ſtatueret, ſicut dicimus de quadrimeſtri quod datur cõ
demnatis.de re iud.ꝙ ad cõſultationem. ſecus quãdo ſine mi
niſterio hominis ſtatuitur.de appel. cum ſit. vbi de hoc. & de
3 hoc etiam.J.q.9.† Septimo nota,ꝙ clerici coniugati[b] gaudent
b priuilegio clericali alias non priuarentur,vt hic. & dic vt in c.
vnico.de cleri.coniu.lib.6. Octauo no.ꝙ clerici gaudent priui
legio clericali non tantum in perſonis, ſed etiam in rebus.de
hoc in glo.in ver. rebus. & idem Pau. de hoc.J.de cenſi.cle.p̄-
ſenti. per eundem,vbi dixi in 2.notabili. Nono no. ex hoc qđ
dixi in 1. notabili caſum in quo pœna infligitur ipſo iure, &
tamen neceſſaria eſt monitio. de hoc in glo.in ver.eo ipſo. Et
no.quod clerici non debent arma portare.ꝯ.eo.clerici.arg.23.
q.3.Maximianus,tamen pro tuitione portare poſſunt.J.de ho
4 mi. clem. vnica. † Decimo nota, ꝙ prælati in puniendo cleri-
cos delinquentes debent obſeruare canonica ſtatuta, quod
exemplificat Matth. per c.2.ne cle.vel mo.91.diſt. clericus. di-
cit autem quod clerici arma portantes vel facientes contra id
quod præcipitur,vt in ver.aduerſus,licet ſint moniti & non de
ſiſtant, non propterea perdunt priuilegium clericale. contra
id quod not.gl.eod.titu.clerici.quod bene probatur hic vt fiat
diſtinctio inter eos de quibus hic vſque ad verſi.aduerſus, &
alios de quibus in illo ver.vſque,ad fi. Vndecimo no. ꝙ negli-
gentia in prælato eſt damnabilis. Et dicit Lau. quod ideo eſt
damnabilis,quia ſanguis ſubditorum &c.de offi.ordi.irrefra-
gabili. & vt ꝯ.dixi,in 1.notabili,eſt mortale, & eo ipſo ꝙ præla
tus tacet,videtur conſentire.44.diſt.ſit rector.& punitur de ne
gligentia, ac ſi faceret.83.diſt.quid enim prodeſt. & c.conſen-
tire. Oppon.ꝙ non requiratur trina monitio quo ad clericos
coniugatos.de cleri.coniug.ca.vnico.lib.6.Sol.Matt.quod ibi
quando nec tonſuram,nec veſtes deferunt, quia tunc ipſo fa-
cto perdunt priuilegium clericale, ſed quando tonſuram, &
veſtes deferunt, ſed exercent artem tabernariorum,exigitur
trina, vt hic. Secundo opponitur eo ꝙ dicit iſtos perdere pri-
uilegium quandiu inſtiterint præmiſſis,& ſic videtur ꝙ ſi de-
ſiſterent,reaſſumerent priuilegium,ꝫ id.de ſent.exc. cõtingit.
2.Sol.Paul.quod ibi de clerico monito vt habitum & tonſurã
dimiſſos reſumat,hic de monito vt officia prędicta dimittat,
& ideo hic ſi dimittunt,habẽt immunitatem, ſed ſi monitus
fuiſſet vt dimitteret officia & reaſſumeret habitum & tonſu-
ram, ſi dimitteret hæc officia & non reaſſumeret habitum
& tonſuram dimiſſos,non gauderet immunitate,vt in cõtra-
rio. quæ verba nõ ſunt clara. ſed dic ꝙ ibi fuit monitus vt ha-
bitum & tonſuram reaſſumeret, & negotia ſæcularia dimit-
teret,& non paruit. Sed poſtea cum conueniebatur vt laicus
volens euitare iudicium iam inceptum reaſſumit habitum,
& tonſuram,quod non debet ſibi prodeſſe.arg.de for.compe.
c.pen.& hoc ex quo præceſſerat trina monitio cui non paruę-
rit,de quo tñ dic vt dixi in repetitione c. perpendimus. in vlt.
contrario. de ſent.excom. hic reaſſumit & gaudet priuilegio
5 clericali quo ad futura tñ.† Quæro an hæc clem.locũ habeat
in quibuslibet ordinarijs.gl.1.dicit ꝙ non, ſed tantum in diœ-
ceſanis.i.epiſcopis.Et idẽ Lau.& Pau. & Gen. Ex hoc no.Lau.
ꝙ ſoli epiſcopi habent mandare executioni canones cõditos
circa priuilegia & correctionem clericorum,vt hic.de ſenten.
excom.nuper.& c.vt famæ.& c.ſi clericos.lib.6.quod procedit
regulariter ſecundum eum. fallit in prælatis religioſis qui idẽ
poſſunt, vnde diſpenſant contra canonem.17.q.4. ſi quis ſua-
dente.vt probatur de ſent.excommu.cum illorum.ſed alias ꝑ
epiſcopis eſt ius cõe cui ſtandum eſt,niſi in exceptis.de elec.ec
cleſiarum.a.vel habentibus ſimilem rationem cum exceptis.
6 † Secundo quęro, an diœceſani poſſunt procedere vt hic dici-
tur contra clericos exemptos.gl.2.dicit ꝙ ſic,ſi in loco nõ exẽ
pto delinquunt,ſecus ſi in loco exempto.Idem Pau.& Genz.
Tertio quæro, quare ſpecialiter hic diſpoſuit contra clericos
macellatores vel tabernarios. gl.in verbo,macellariorum.di-
cit quod propter horrorem & vilitatem iſtorum officiorum.
& idem Lau.pro hoc de horrore.de con.diſt.2.c.2.ibi,ſed pro-
pter multum ſanguinem quem effuderat &c. & de conſe.diſ.
4.nequaquam. quod procedit ſpecifice quoad macellarios.
quoad tabernarios procedit ratio de vilitate. pro hoc indu-
cit Genz.quia in tabernis multa vilia factis & verbis commit
tuntur, & ad eas perſonæ viles accedere conſueuerunt.arg.C.
de inceſ.nup.humilem.ex quarum cõſortio boni mores cor-
rumpũtur.28.q.1.ſæpe.dicit tamen Paul.ꝙ ex cauſa neceſſaria
clerici poſſunt tabernas ingredi.43.diſt.non oportet.eod.titu.
7 clerici.† Quarto quæro,an in alijs vilibus officijs,vt aptare pel
les,vel quid ſimile, locum habeat hæc cle.gl.4.dicit quod nõ.
Genz.cõtra,propter identitatem rationis,dicens idem in alija
in quibus eſt maior ratio puta lenonibus, balneorum publi-
cis cuſtodibus,& ſimilibus,quia in his ſtatus clericalis dicitur
dehoneſtari.arg.ff.de his qui not.infa.athletas.§.ait prætor.C.
ſi mancipium ita fuerit alienatum ne proſtituatur.l.vlti.Sed
verius videtur quod dicit glo.propter ſpecificam expreſſionẽ,
quam facit litera de iſtis duobus. & dic ꝙ non eſt eadem rõ,
quia vt dicit Paul. licet illa prohibeantur propter vilitatẽ,iſta
tamen prohibentur propter horrorem.vult dicere ꝙ licet alia
etiam ſint vilia, nõ eſt in eis tantus horror quantus in his duo
bus de quibus hic, ſed vt dixi ſup.q.3.ratio horroris non pro-
cedit in tabernarijs. vnde dic ꝙ forte magis ſpecifice prohi-
8 buit,ſed de his quia frequentius peccabatur in eis. † Quinto
quæro, ſi occulte vel non perſonaliter clerici exercent prædi-
cta,an ſit locus pœnæ.gl.in ver.publice,dicit quod nõ.Ad vtrã
que opp.ſolue vt in eadem glo.quam ſingulariter not. pro in-
tellectu c.mulieres.de ſent.excommu. ad quod dic vt ibi dixi.
vbi per hanc gl.cum illo c.dixi determinari quæſtionem,quę
fieri ſolet, an per ſtatutum quo punitur maleficium,teneatur
mandans. & videtur quod non, quia mandans facit ficte tan-
tum. verba vero ſtatuti requirunt quod vere fiat,ff.de nego.
geſt.l.3.§.hæc verba. Contrarium probatur ex di.ca. mulieres.
iuncto cum hac glo. vt dicamus ꝙ tenetur niſi in ſtatuto pu-
niretur tantum is, qui perſonaliter faceret. Ad contrarium
dic quod hæc non eſt interpretatio, ſed potius extenſio ex
mente legis,quia mandans vere dicitur facere.dic.cap.mulie-
9 res, ꝙ dic vt ibi plenius dixi. † Sexto quæro, ſi clericus per-
ſonaliter exercet, ſed pro alio. dicit Laud. quod tenetur hac
clemen.quia ſubeſt horror & vilitas. argum. 46.diſtinct. ſicut
10 non ſuo. † Septimo quæro, quando dicentur moniti nomi-
c natim.glo.in ver.nominatim.[c] dicit ꝙ debent exprimi nomi-
na

ADDITIONES.

a Trina monitione. Adde tex.in ca.in audientia,& in c.cum contingat. el 2.& in c.perpendimus.de ſent.excomm.& ibi Abb. gl.in ver. 3. in c.ſi.de vi.& hon.cler.gl.1.eo.tit.gl.in c.tuæ fraternitati. de apoſta.
Vinc.God. Adde ꝙ monitio requiritur antequam feratur ſententia excommunicationis & interdicti.Fely.in cap. cum ſit.col.6.de app.

b Clerici coniugati. Adde Doct.in c.1.de cle.coniug.Ioan. Cal.in ca.2.de iud. Doct.in c. quare tua.12.q.2.Abb.in c.1.de vi.& ho.cle.in 3.col. verſic. ſed hic dubitatur.
Vinc God. Clerici coniugati quando perdant priuilegia.Soc.conſi.12.col.5.& ſeq.lib.1 Ale.conſi.149.lib.6.

c Nominatim. Adde quid importat verbum nominatim.vide Inn.in c.in Lateranenſi.de præben.vide quæ dixi in apoſt.in cle.1.de ſepul.
Vinc.God.Adde Ruy.conſi.152.num.4.lib.3.vbi multos caſus recenſet.

na propria. nec sufficit in genere monere clericos de diœcesi,
vel talis plebanatus vel ecclesiæ, sed debent exprimi nomina
propria. Idem Pau. dicens ꝙ non sufficiunt circunlocutiones
indiuidentes personas sicut sufficiunt. de testi. licet. 2. nam si
Papa hoc voluisset faciliter poterat exprimere. facit quod no.
Archid. de senten. excommun. constitutionem. lib. 6. Opp. ad
hoc de eo quod no. Innoc. de præben. in Lateranen. Genz. stat
contrario dicens quod per nomen proprium vel per æquipol
lētiam moneantur, ꝙ est verius, nam dicere ꝙ requiratur ex-
pressio proprij nominis, est rigor sine ratione, dummodo cir-
cunlocutiones fiant ita specificæ ꝙ nō possit intelligi de alio.
puto tamen esse verum quod prædixi, ꝙ non sufficeret mone
re clericos talis ecclesiæ vel plebanatus, quamquam Inn. in d.
c. in Lateranen. dicat nominatim interdictos dici cum inter-
dicitur ciuitas vel castrum. pro hoc quia nominatim dicitur
fieri per quod certificatur de quo quis intelligit. de off. ordi. c.
2. sed dic quod debet esse certificatio sine ambiguitate: posset
autem esse ambiguitas in exemplo præmisso, quia negaret cle
ricus se esse de plebanatu. sed quando fit per circũlocutiones
omnino specificas, tunc æque fit certificatio sicut per nomen
propriũ, ideo illa sufficit. Et ad no. per Arch. in c. constitutionē.
dic ꝙ non procedunt. & glo. ibi tenet quod prædixi, quæ est ve
rior. & hęc no. quia alias minus bene declarara. Octauo quæ-
ro, an pro trina monitione, de qua hic, sufficiat vna monitio
facta cum tribus interuallis. videtur ꝙ sic, per c. constitutionē.
de sent. excomm. lib. 6. In contrarium. ff. de verbo. obl. qui bis.
vbi qui bis idem promittit, non tenetur nisi semel. ff. de leg. 1.
l. plane. §. si eadem. vbi si idem sępius legatur in eodem testa-
mento, debetur semel tantum, quia videtur testator sępius lo-
qui, non sæpius legare. ff. de le. 2. Meuius. §. cum enim. & not. ff.
de proba. l. quinquaginta. ad hoc optime. ff. de pigno. actio. si
conuenerit. cum gl. Ex quibus patet ꝙ ibi vbi requiritur trina
denunciatio vt quis soluat, non sufficit ter dicere, solue. ꝓ hoc
ff. de publ. iudi. inter accusatorem. sicut etiam si quis ter dicat,
appello. non dicitur tertio appellasse. 31. quæstio. 2. Lotharius.
vbi de hoc. facit de appel. bonæ. Steph. tenet primum. ad con-
traria dicit ꝙ loquuntur quando verba eodem tempore sunt
sæpius dicta, secus si diuersis. ad hoc. ff. de act. empt. non est no
uum. de fideius. hæres. §. non est Genz. vero dicit ꝙ per verbũ
tertio, dat intelligere ꝙ inter vnam monitionem & aliam de-
bent esse interualla. argum. d. c. constitutionem. & d. l. inter. de
publi. iud. & sic videtur contradicere Stepha. Sed intellige di-
ctum eius secundum formam d. cap. constitutionem. vbi vnā
monitionem cum tribus interuallis æquiparat tribus moni-
11 tionibus, & sic concordat. † Nono quæro, qualis dicatꝰ iste ter-
minus. Sol. vt dixi in quarto notabili, quia iste est terminus ar
bitrarius, & dicit Lau. quod dicitur terminus hominis ar-
bitrio designatus & a lege firmatus, & sic est partim hominis
& partim legis. simile de senten. excommu. tua. Item est alius
omnino hominis qui communiter est in dandis dilationibus
& similibus. ꝫ. de dila. cap. 1. de in integr. restitu. tum ex literis.
Alius est omnino iuris. de elec. ne pro defectu. de supp. negli.
præla. licet. de conces. præben. ca. 2. in primo secundo & tertio.
& dicit Lau. moram purgari non posse nec prorogationem
fieri per iudicem nisi alia lege concedatur. de elec. cupientes,
& iuribus præallegatis. In secundo dicit purgari posse. ff. si qs
cau. & si post tres. dic ꝙ etiam primum terminũ potest iudex
moderare quanquam in iure non dicatur specifice. de re iudi.
quod ad consultationem, & solum in tertio termino qui da-
tur a iure sine hominis ministerio locum habet dictum Lau.
vt non possit immutari per iudicem nisi a iure cōcedatur ex-
presse. de app. cum sit. vbi de hoc. sic loquitur de except. pasto-
ralis. vbi dixi. sed etiam ipse Lau. non persistit in dicto præce-
denti. dicit enim quòd in potestate est episcopi hic statuere
terminum quem voluerit, sed postquam statuerit non licebit
immutare postquam lapsum fuerit, sed cum durat prorogare
poterit ex causa. de offic. deleg. consuluit. de offi. ordin. literas.
quod dictum non consonat præcedenti cum dixi terminum
qui datur a iure ministerio hominis immutari per iudicem
nō posse. sed hoc vltimum verius per id quod modo dixi. De-
cimo quæro, in eo quod ęquiparat hic clericos, qui moniti nō
desistunt vel qui reassumunt, sed tamen desistunt ante lapsũ
termini. glo. in verbo, resumpserint. dicit non esse locum poe-
næ. Idem Lau. & Pau. pro hoc quia terminus totus cedit sibi,
nec ei debet auferri. arg. de secun. nu. cap. si. Idem Genz. quia
in talibus pœnalibus maxime finis est spectandus, arg. de elec.
commissa. lib. 6. de verbor. oblig. in illa. Item si continuassent
intra terminum, dummodo ante eius lapsum destitissent, poe
nam euitassent. non ergo debent esse deterioris conditionis
12 ex hoc quòd aliquando destiterint. † Vndecimo quæro, de in-
a tellectu verbi, omnino.[a] ibi, coniugati omnino. glos. in hoc
verbo ponit duos intellectus. secũdum primum est sensus ꝙ
coniugati non desistentes perdunt priuilegium clericale om-
nino, idest quo ad omnia in quibus sunt priuilegiati, quæ sunt
dno. de quibus de cle. coniug. c. vnico, lib. 6. tñ si desistunt, po
stea quandocunque resumunt illa. Secundus intellectus est ꝙ
verbum omnino, exponatur, idest in perpetuum. & tunc licet
desistant, postea non resumunt. Et vter illorum intellectuum
13 sit verior. Sol. patet in q. se. Ex his infertur ad quæst. seq. † Duo
decimo quæro, circa dicta in proxima quæstione. clericus cō
iugatus cum vnica & virgine prius incedebat vt laicus, an si
resumit habitum & tonsuram gaudeat priuilegio clericali. se
cundum primum intellectum verbi omnino, positũ in quæ-
stione præcedenti, dicendum est quòd; sic secundum intelle-
ctum secundum dicendum est contra. Pau. tenet primum, di-
cens ꝙ secunda expositio verbi omnino, præmissa non amica
tur literæ. Lau. tamen eam tenet. Genz. exponit omnino, scili
cet tam in persona q̃ in rebus. vel omnino. i. quo ad priuilegia
quæ habere possunt per c. vnicum. de cleri. coniug. lib. 6. Et vi-
tur Genz. adhærere Lau. dicens qđ non resumunt priuilegiũ.
pro hoc eo. tit. c. fin. vbi loquitur in non coniugatis, dicit ergo
quòd hic æquipatantur coniugati non cōiugatis quo ad res,
& parificantur oratione soluta. sed in priuilegio personali di-
spanficantur amittendo ad tempus, & post tempus resumen
do. vult dicere quòd quo ad priuilegium in personis discom-
parantur coniugati & non coniugati, quia primi omnino, se-
cundi quandiu institerint, perdunt priuilegium. & sic secundi
desistendo resument, non primi. vel aliter dici potest & proba
bilius secundum eum quòd non coniugati etiam in rebus re-
sument priuilegium si desistent, quia id quod dicitur cod. tit.
cap. vlti. super resumptione talis priuilegij in rebus hic nō tol-
litur nisi in coniugatis, cum verbum omnino, non repetatur
in non coniugatis, & quia hic agitur de odio de se restringen-
do, & quia priuilegia rerum & personarum in non coniuga-
tis ęquiparari consueuerunt. de coniugatis autem instat Gēz.
primo dicens quod eo ipso ꝙ moniti non desistunt vel talia
reassumunt perdunt priuilegium solum quandiu institerint
& desistendo recuperabunt. & hoc exponendo verbum omni
no, secundum primam expositionem glo. sup. positam. i. quo
ad priuilegia, quæ certum est eos habere. si enim exponeretur
omnino, idest perpetuo, verbum omnino, & verbum quan-
diu, contrariari viderentur. deinde dicit Genze. se tutius puta-
re ꝙ de mente huius literæ sit quod coniugati moniti nō de-
sistentes vel talia reassumentes perpetuo amittant priuilegiũ.
tamen quia in eis non desistere vel reassumere æquipatantur,
& vbi non desisterent illa verba quandiu &c. non viderentur
congrue adaptari. nam eoipso quod non desisterent, statim
amitterent priuilegium. & sic frustra adderetur in litera quan
diu &c. illa ergo verba quandiu &c. referenda erunt ad reas-
sumptionem, tum quia ex reassumptione quandocunque fa-
cta amittunt priuilegium, & ideo frustra viderentur apponi il
la verba, aut ipsa reassumpserint. si sequentia verba quandiu
&c. ad hoc referuntur, tum quia alias non videretur differen-
tia inter coniugatos & non cōiugatos. stet ergo expositio ver
bi, omnino. id est in totum. simile de elec. quia sæpe. de cōces.
præben. ne captandæ. lib. 6. Et aliquãdo exponitur omnino, id
est in nihilo. ff. de fideiuss. l. Gręce. §. illud. & hęc verba Genze.
non sunt omnino clara & sese intricant. Matth. videtur tenere
secundam expositionē verbi omnino. dicit enim hãc esse dif-
ferentiã inter coniugatos & nō coniugatos, quia cōiugati nul
lo tpe resumunt priuilegium quo ad res & personas. nō con-
iugati vero quo ad res amittunt priuilegium statim, vt hic. ꝫ.
eo. c. fi. quo ad personas amittunt si incedunt vt laici, sed non
semper, sed quandiu institerint. & sic conincidit cum vno di-
cto Genz. pręmisso. dicit etiam Matth. aliqua circa hoc, quæ
dico. ꝫ. q. 17. Alij tenent primam expositionem verbi omni-
no. ꝫ. positam, quod tenet Io. Mo. de cleri. coniug. c. vnico. li. 6.
dicens qđ ibi voluit non priuare, sed suspendere clericos con-
iugatos a priuilegio. Io. And. de cleri. coniuga. c. Ioannes. hoc
etiam sentit. dixit tñ quod egeret declaratione. Ego etiam pri
mã tenui in d. c. Ioãnes. pro hoc quia hic est tota vna oratio, q̃
refertur ad verbũ, amittant. clausula ergo illa, quandiu &c. in-
telligi-

ADDITIO.

a Verbi omnino. Adde quod importat ipso iure. glo. est fin. secundum Bal. in l.
1. in §. si pecuniam. ff. depositi. quam allegat fin. Lud. Ro. sing. 1. & Mathesi-
lanus in suis notabilibus. & dicit Ioan. de Imo. in c. in causis. de testa. quod
verbum omnino, importat necessitatem, & dicit gl. 1. c. ex parte. el 1. de offi.
deleg. vbi exponit verbum omnino. i. sine alia pactione. Abb. & Io. de Ana.
in c. qualiter & quando. el 2. de ac. quod dictio omnino, excludit omnem
gratiam & dispensationem sicut & illa nullo modo. alle. glo. in clem. vt hi
qui. de æta & quali.
Vinc. God. De isto verbo omnino, vide Soc. in l. 1. §. der serum, ff. de acqui
pos. & Ruy. cons. 133. nu. 22. lib. 7.

telligitur in omnibus repetita. ff. de leg. 3. l. in repetendis, & qđ
ibi no. de appella. secundo requiris. nam etiam in pluribus ora
tionibus fit repetitio verbi cum omnibus suis qualitatibus qñ
vna est cõpleta & aliæ defectiuæ. ff. de publi. l. 1. in princ. & qđ
ibi no. Bar. vnde expone ibi, coniugati omnino. i. tam in rebus
quã in personis. quæ expositio bene probatur ex eo quod statim
prosequitur distinguendo de non coniugatis inter res & per-
14 nas. † Decimotertio quæro, in eo quod non coniugati perdũt
priuilegium in rebus, de quibus rebus loquitur. glo. in ver. re-
bus, dicit quod de proprijs in quibus cessante pęna gaudent im-
munitate, cuius est ratio secundum Genz. quia cum clerici si-
ne temporalibus non possint esse. 1. q. 3. si quis præbendas. cũ
sint ipsi priuilegiati, ergo & eorum bona tanquam accesso-
ria. de offi. delega. si super. lib. 6. de præben. dilectus. nam & fa-
a milia clericorum [a] gaudet eodem priuilegio cum eis. 11. q. 1.
clericum. 12. distinct. eos. & vtrobique de hoc 17. quæstio. 1. §.
nouatum. de costi. Archi. dilecto. vbi de hoc, quod declaro ple-
nius. J. quęst. 17. Decimoquarto quęro, si clerici non coniuga
b ti [b] incedunt vt laici, tamen tonsuram deferunt, an exercen-
tes hic prohibita pęnam incidunt de qua hic in ver. & si om-
nino. Genze. dicit quod non, quia ex quo tonsuram deferunt
non incedunt omnino vt laici, quod exigit hęc litera a qua cũ
sit pęnalis, non est recedendum, licet aliqui contra secundum
eum. primum placet. quod dic, vt plenius dixi de senten. excõ
15 mun. perpendimus. in repetitione in vlti. contrario. † Decimo
quinto quæro, quia hic de priuilegio clericorum fit mentio,
vnde processit eorum priuilegium. dicit Lau. quod in veteri
lege incipit a rege Egypti. Genz. 47. c. vbi dicitur quod eo tem-
pore vsque ad præsentem diem in vniuersa terra Egypti regi-
bus quarta pars soluitur absque terra sacerdotali, quæ libera
ab hac conditione fuit. quod etiam habetur de immuni. ecc.
c non minus. In noua lege [c] ab imperatoribus & regibus eccle-
sia Romana hoc approbante. C. de sacrosan. eccle. l. ad instru-
ctiones. & l. plerunque. de censi. ca. 1. alias sine Papæ approba
tione non valuisset. de consti. ecclesia. 96. distin. bene quidem,
& palea ibi posita. dic quod hæc iura loquuntur de lege prin-
cipis, non de priuilegio, inter quæ refert, quia lex fertur etiam
in inuitos, priuilegium in volentes. quando tamen & quomo
do valeat priuilegium principis in ecclesiam, dixi in d. ca. per-
pendimus. in 7. contrario. Decimosexto quæro, vtrum idem
sit priuilegium clericorum & ecclesiarum quantum ad res. di
16 cit Lau. quod sic. rationẽ reddit quam dixi s. q. 13. † Decimo-
septimo quæro, in quibus rebus & de quibus sunt res ecclesia-
d rum & clericorum priuilegiatæ. [d] dicit Lau. quod in muneribus
seu oneribus vel obsequijs personalibus sæcularibus vel reali-
bus regulariter non præstandis. de immun. eccle. non minus.
Bertran. vero enumerat 14. priuilegia clericorum. Primum quod
non conueniantur coram iudice sæculari. de fo. compe. si dili-
genti. Secundum quod verberans incidit in canonem. 17. q. 4. si
quis, Tertium quod non vocentur ad munera, vt nunc dixi d. ca.
non minus. Quartum quod possint facere collegium quod lai-
cis est interdictum. de relig. do. c. fin. ibi tamen solum prohibe
tur nouam religionem institui. sed probatur ratione, quia oẽ
collegium est reprobatum nisi inueniatur approbatum in iu-
re. ff. de colleg. illi. l. 1. & 2. quod dixi de excessi. prælato. dilecta.
Quintum quia possunt vendicare rem concessam ecclęsiæ an
te traditionem. C. de sacrosan. eccles. l. fin. de consuetu. ex lite-
ris. Sextum quia gaudent eodem priuilegio familiæ suæ cum
eis, quod dixi s. q. 11. Septimum quia facientes statuta contra
clericos sunt excommunicati ipso iure. de immun. eccle. eos.
lib. 6. Octauum quia soli clerici possunt obtinere beneficium
ecclesiasticum. de transact. ex literis. Nonum quòd per literas
impetratas contra laicum cum clausula generali non potest
clericus conueniri, vt no. glo. de rescrip. sedes. Decimum quia
non tenetur dare sportulas de vi. & honest. cleric. cum ab om-
ni. Vndecimum quòd de acquisitis etiam si sint in potestate
patris, testari potest. C. de episcop. & cleric. aut presbyteros. qđ
dixi de ætate & qualit. indecorum. Duodecimum quia sine
consensu patris agere potest pro rebus suis recuperãdis, vt no.
Archid. de iudic. c. fin. lib. 6. Decimumtertium quia non po-
test in necessitate a patre distrahi. secundum. l. 2. C. de patri. q
fin. distra. quod dixi in d. c. indecorum. Decimumquartũ, quia
si seruus sciente domino fit clericus, liberatur a dominica po-
testate. 44. distin. si seruus. & plura alia possent inueniri diligen
ter perscrutando. Matt. vero dicit quod priuilegium clericorum
consistit in duobus. Primo, quia non possunt vexari in perso-
na nec in rebus. C. de episc. & clem. l. 2. de immu. eccle. per to-
tum. Secundo gaudent priuilegio canonis. 17. quæst. 4. si quis
suadente. Et ad eorum intelligentiam, quæ variè in hoc no-
tantur, dicit notandum quod si clerici non coniugati exercẽt
sæcularia illicita vilia & inhonesta, de quibus hic, & incedunt
clericaliter, si post monitionem trinam nominatum factam
vt hic, non desistunt, perdunt priuilegium in rebus, non in per
sonis, scilicet quo ad collectas & munera, & alia eorum bona,
quia in his non gaudebunt eodem priuilegio, quo gaudent in
personis. s. eodem cap. si & hic, de hoc de cle. coniuga. ca. vni-
co. lib. 6. Si vero omnino incedunt non clericaliter, & post ad
monitionem a dicto negotio non desistunt, perdunt omne
priuilegium etiam canonis, si quis suadente. 17. q. 4. quandiu
talibus negotijs insistunt, vt hic. & sic intelligitur de priuil. ex
parte 3. de sent. excom. in audientia. & cap. contingit. Si vero
omnino incedunt laici immiscendo se sæuis enormitatibus,
eo ipso perdunt priuilegium absque alia monitione, & sic po-
test intelligi de senten. excomm. cum non ab homine. & cap.
perpendimus, & dicitur se immiscere enormitatibus quãdo
interest in prelijs & rixis. sed si incedunt clericaliter & exercẽt
aliqua negotia sæcularia, de quibus ne cle. vel mo. c. 1. 78. dist.
eijciens, si moniti non desistunt, puniri possunt pœna de qua
ne cle. vel mo. c. 2. De clericis autem coniugatis dicit quod tõ
suram & habitum deferentes artem macellariorum & taber-
nariorum & alia vilia exercentes, si post trinam monitionem
a talibus non desistant vel postea dimissa reassumant, omni
priuantur priuilegio, vt hic. Si autem alijs negotijs se immi-
sceant, procedi debet contra istos coniugatos sicut contra nõ
coniugatos. Sed si nec tonsuram, nec vestem deferant, absq;
omni monitione perdunt omne priuilegium. de cle. coniug.
cap. vnico. lib. 6. pro hoc quod dixi secundum eundem Matt.
s. q. 12. & dic vt ibi. & plenius declaro de senten. excommuni.
17 perpendimus. in repetitione, in vltimo contrario. † Decimo-
octauo quæro, in eo quod dixi in proxima q. clericos a mune-
ribus esse immunes, a quibus muneribus. Laud. soluit distin-
guendo, quia munerum alia sunt sordida, alia honesta. Sordi-
da non subit ecclesia. 16. q. 1. §. nouatum. & cap. placet. Et hæc
munera sordida seruilia nuncupantur sicut calcis coquendæ,
arenæ fodiendæ, custodię balneorum, & huiusmodi, de quib.
ff. de mune. & hono. l. munerum. Honestorum alia sunt ordi
naria, alia extraordinaria. Item extraordinariorum alia perti-
nent ad pietatem, sicut ad refectionem pontium & itinerum,
& hæc subit ecclesia. C. de sacrosanct. eccle. l. ad instructiones.
In hoc tamen Host. in sum. de immuni. eccl. §. a quibus. tenet
contrariũ. ad quod inducit, quia omnes extraordinariæ actio
nes quo ad ecclesias sunt prohibitæ. in Auth. de eccles. tit. §. ad
hæc sancimus. colla. 9. & in Auth. vt nulli iud. §. nulli vero. in-
ducit & alia dicens iura contraria esse correcta. primum pla-
cet, quia l. ad instructiones. hoc expresse dicit, nec aliquod ius
nouum specifice contradicit, quod ergo non mutatur &c. C.
de app. l. pręcipimus. de elect. cum expediat. lib. 6. & de hoc di-
xi de immunita. eccle. c. non minus. q. 6. Alia pertinent ad pu-
blicam vtilitatem, & hoc non subit ecclesia. 16. quæst. 1. iusta.
& c. placet. C. de sacrosan. eccl. l. placet, nisi secundum leges in
casu. C. de sacrosan. eccles. iubemus nullam. vbi dicit quod nauis
ecclesiæ non excusatur ab onere perferendarum rerum vel p-
sonarum in fauorem reipublicæ. Item ordinariorum alia an-
garia, alia perangaria, alia rerum, alia superindicta. Angariæ
consistunt in operis personæ tantum, & hæc non subit eccle-
sia nec homines ecclesiæ, vt no. 12. q. 2. ecclesiarum. nisi pro cu-
stodia ciuitatis contra paganos. de immu. eccle. peruenit. Per-
angariæ consistunt partim in personis, partim in matrimo-
nijs. nec ista subit ecclesia. C. de episco. & cleri. l. omnes. & l. p-
sbyteros. Munera rerum seu realia sunt tributa & census, hęc
subit ecclesia & clerici pro agris suis. 23. quęst. vltim. tributũ.
11. quæst. 3. magnum, & cap. si tributum. adeo quod si cessaue-
rit a tributo fiet necessario trãslatio & venditio in publicum.
C. de epis. & cler. l. 3. de exactoribus triburorum. l. vl. lib. 10. nisi
sit ager in quo fundata sit ecclesia. de cẽsi. c. j. & dic vt ibi. Lau.
glos. tamen in d. l. 3. dicit quod illa lex est correcta per authen.
item nulla. eodem tit. Hostien. in sum. de immu. eccle. §. a qui-
bus. dicit quod nõ distrahetur res ecclesiæ, sed tenebitur loco
pignoris donec satisfactum fuerit. C. de exac. tribu. l. si diui-
na.

ADDITIONES.

a Familia clericorum. Adde gl. & Arc. in c. clericum nullum. el 1. 11. q. 1. eccle
siarum seruos. 12. q. 2. Doc. in c. iusta 16. q. 1.
Vinc. God. Vide Felyn. in c. quam sit circa prin de iud.
b Clerici non coniugati. Adde Bertach. de Firmo in tractatu de gabellis. in 3.
parte. in 1. q. versi. illud.
c In noua lege. Adde Abba. in cap. literas. in 5. col. de restitut. spol. Abbas in
cap propositum, de conces. præben. Lu. Rom. consi. 424. incip. sed an possit fa-
cere Papa.
d Et clericorum priuilegiatę. Adde Card. in repe. c. perpendimus. de sent. excõ.
Doc. in c. 2. de ma. & obe. Abb. in c. literas. in 6. col. de reu. spol. glo. singu. in
ver. discuti. in c. si imperator Adrianus 96 dist.
Vinc. God Adde a quibus muneribus eccl. & clerici sint immunes, Ias. in l.
placet. nu. 30. 35. & 46. C. de sac. san. eccles.

na.lib. 10. vbi hoc tenet glo. ibi, tamen non probatur, imo po-
tius probat quod possessiones, quæ a priuatis peruenerunt ad
ecclesias, tenentur ad tributa sicut prius. pro hoc, quia res trã-
sit cum onere suo, de deci. pastoralis. Sed primum æquius, &
tenendum tanquam ecclesię fauorabilius. de superindicto di-
cit Lau. ꝙ est id quod imponitur tempore fertilitatis. Et dicit
gl. C. de indic. in rub. lib. 11. quod est id q̃d imponitur vltra tri
butum. Et in quo differant indictum, & superindictum, dicit
ibi gl. & dixi de immuni. eccle. non minus. q. 7. & pro hoc q̃d
no. C. de superindic. in glo. rubricæ. lib. 10. & hoc non subit ec-
clesia. C. de sacrosf. eccle. l. placet, de hoc. 12. q. 2. ecclesiarum. Et
plenius de his muneribus dixi in di. ca. non minus. q. 1. & 6. se-
quentibus. Decimonono quæro, quis compellet clericos ad
soluenda munera prædicta ad quæ tenentur. dicit Lau. ꝙ ipso
rum prælati de quorum foro sunt. de foro competent. si dili-
genti. de immu. eccles. peruenit. exceptis feudalibus in quibus
domini feudi sunt iudices ordinarij, & possunt sententiare &
exequi inter vasallos etiam clericos circa iniectionem ma-
nuum violentam. 10. col. de prohi. feudi alie. imperialis. § pen.
18 de hoc de iudi. ceterum. de for. compet. verum. † Vicesimo
a quæro, quid fiet de eo quod lucrati sunt clerici [a] ex negociatio
nibus. dicit Matth. quod in foro animæ tenentur pauperibus
erogare. 14. quæst. 5. qui habetis. Refert tamen fratrem Alua-
rum tenuisse ꝙ si totum non reddiderint, non propterea sunt
in statu damnationis. 14. q. 5. non sane. ibi, excellentioris &c. &
ibi, facilius. & ibi, tanquam sua. quæ verba non videntur tales
cogere ad dandum pauperibus, nec propterea ibi damnan-
tur. Idem Genze. quod videtur sentire Innocen. de immun.
eccles. quia plerique.

ADDITIO.

a Quid fiet de eo. ꝙ lucrati sunt clerici. Adde Archi. Florentinum in 3. parte
sua summæ. tit. 13. c. 2. in §. fin.

Præsuppone summarium huius clementinæ.

1 *Clerici possunt ex causa vti veste virgata.*
2 *Vestes congruentes ordini clericali quæ sunt.*
3 *Vestes quæ sunt specialiter interdicta clericis.*
4 *Clericus si portat vestem virgatam vel partitam nõ continue nec cau
sa vsus, sed alia causa, scilicet propter festum militare socij vel do-
ctorale, an incidat in pœnam.*
5 *Vestis nomine quid contineatur.*
6 *Clericus si portat vestes partitas vel virgatas contra dispositionẽ cle.
secundæ, de vita & hone. cle. an sibi possint subtrahi decimæ & obla-
tiones, vide in dicto tit. & dicta clementina secunda.*

CAP. II.

QVoniam. Clerici beneficiati vtentes veste
virgata vel partita per sex menses
a beneficijs sunt suspensi, non beneficiati in sacris
vel in minoribus constituti tonsuram cum tali ve-
ste portantes per idem tempus sunt inhabiles ad beneficium
obtinendum. obtinentes autem dignitates vel beneficia cura
ta & sacerdotes & religiosi hoc facientes, vel infulam seu pi-
leum lineum publice portantes, a perceptione fructuũ si sunt
beneficiati, & nõ beneficiati vero redduntur inhabiles ad be-
neficium obtinendum, & hoc intra annum. punit etiam por
tantes epitogium foderatum notabiliter breue. Paul. habet
1 sex dicta, vt dicit gl. 1. & ita lego per partes. † Not. quod ex cau
sa rationabili licitum est vti veste virgata vel partita. & dic ra-
a tionabilem causam, [a] scilicet timoris. eod. tit. clerici. quod di-
cit gl. puta vel scandali. eod. tit. Deus qui. quod vult gl. 3. Et ve-
stem virgatam, dicit Pau. siue per primam texturam siue arti-
ficiose per accidens partitam. dicit in coloribus siue fiat p par
tes integrales, vt ex vna parte sit vnius coloris, & ex alia alte-
rius, siue per minutas partes. de hoc in glo. in verbo partitam.
Secundo not. quod hic punitur solum qui publice vtitur tali
veste. secus ergo si occulte, puta in camera vel in prandio, vt
quia caret alio panno. solus ergo publicus vsus hanc pœnam
meretur. simile. s. c. proxi. s̃m Paul. Et dicit Laud. quod dr̃ pu-
blice portare cum multitudini hoc patet. sicut etiam dicitur
publice aleator, vel vsurarius, vel maleficus, vel meretrix, vel
excõicatus, de exces. præl. inter. de malefi. c. 2. de exce. exceptio
nem. 33. dist. vidua. In domo vero dicitur fieri secrete, quia do
mus rem secretam & non publicam denotat. 6. q. 1. ex merito.
Ex his nota ꝙ vestis virgata vel partita non conuenit clericis.
Ex hoc infert Lau. & Genze. quod clericus coniugatus talem
deferens perdit priuilegium clericale. de cle. conin. cap. vnico.
b lib. 6. Tertio no. de vet. eo ipso. [b] quod dic vt in glos. in hoc ver
2 bo. pro hoc de rescri. ca. 1. lib. 6. † Quæro quæ sunt vestes con-
gruentes ordini clericali. glo. 2. soluit remittendo. Laud. spe-
cificat dicẽs quod quælibet vestis generaliter competit. nam
iuxta regulam beati Benedicti de colore vel grossitia talium
non multum curatur. vnde ordinator cuiuslibet professionis
videtur professores reliquisse sub cõi & antiquo statu & regu
la aliorum, nisi in his in quibus expresse nouum & speciale in
terdictum fecerit. 16. quæst. 1. sunt nonnulli. licet enim quili-
bet Christianus sit generaliter in susceptione baptismi profes
sioni Christianæ ligatus, tamen applicando se alicui specia-
li professioni, ipse se ei religat, sicut clerici ordini clericali,
monachi suæ regulæ, & sic de alijs. 4. dist. denique. de ele. quo-
3 rundam. lib. 6. † Secundo quæro, circa hoc quæ vestes speciali-
ter interdictæ sunt. dicit Laud. ꝙ indistincte interdicũtur om-
c nibus nimis fulgidæ [c] & nimis sordidæ. 41. dist. c. 1. & 2. Et spe
cialiter illæ per quas adulteratur & trãsmutatur effigies & sta-
tura humana, & sic despicitur suus creator contra illud Psal-
mi, ipse fecit nos & non ipsi nos. de consecratio. distinctio. vlt.
fucare. s. eo. cum decorem. specialiter autem quo ad singulos,
quo ad clericos sęculares dicit Lau. recurrendum. s. eod. cleri-
ci. & hic. 21. q. 4. per totum. quo ad monachos nigros, de stat.
reg. cum ad monasterium. & cle. ne in agro. quo ad albos, gri-
seos, & alios, dicit hoc consistere in eorum regulis & constitu
tionibus. nec potest certa doctrina tradi cum hæc sint facti. de
consti. c. 1. lib. 6. & quælibet professio abundat suo sensu. imo
d & in eadem ꝓfessione quælibet prouincia [d] abundat suo sen-
su. de sepul. certificari. sicut patet in clericis Anglicanis qui pã
nos optimos portant. & Burgundis qui vilissimos. debet tamẽ
euitari extremitas, vt non sint nimis prætiosæ vel nimis sordi
dæ, quia in medio consistit virtus. declinãdum tamen magis
est ad humiles quam ad fulgidas. de pœni. dist. 1. principium.
Et in hoc sequatur doctrina Horatij. Non mihi res, sed me re-
4 bus submittere &c. de hoc. 14. q. 1. cap. 1. in fi. † Tertio quæro, si
clericus portat vestem virgatam vel partitam non continue
nec causa vsus, sed alia, puta ob festũ socij militare vel docto-
rale vel vxorale dicit Gen. ꝙ non incidit in pęnam de qua hic.
quia talia raro contingunt, & ad talia iura non adaptantur. de
despon. impuber. literas. ff. de leg. l. nam ad ea. de re. iu. ea quæ
raro. Item hic punitur vtens quod denotat confirmationem
actus. arg. Institu. de re. di. §. columbarum. ff. de acqui. re. dom.
l. naturalem. §. pauonum. cum seq. Item quæ causa fisci ioco-
sæ fiunt non consueuerunt obligationem inducere. ff. de act.
& obl. l. obligationum substãtia. §. verborum. de mino. l. illud.
15. quæst. 1. illud. de sent. excom. c. 1. sicut etiam est in his, quæ
causa honoris momentanei fiunt, vt not. ne cle. vel mo. super
specula. Item vestium tali tempore mutatio non videtur cle-
ricalem habitum immutare. ff. de re iud. nemo. alieno. §. tem-
poralis. nam & qui causa amęnitatis aliquid facit etiam pu-
blice, excusatur a pœna infamiæ quam alias incurreret. ff. de
his qui no. insa. l. 2. §. fi. nec talis peccare dr̃, pro hoc quod not.
Innoc. eo. tit. cum decorem. & ista litera ibi, rationabili causa,
dr̃ & rationabilis arbitraria. nullus autem arbitraretur iuste
quod ob præmissa incidat in hanc cõstitutionem. Item hic in
principio dicitur assumere. ille autem assumere non videtur,
qui statim est dimissurus, argu. ff. de diuor. l. 3. de pęn. dist. 1. di-
uortiũ. vt sic intelligatur assumere cum effectu. ff. de verb. sig.
l. aliud est capere. & l. nomen filiarum. §. habere. de cle. nõ resi.
relatum, sicut nec videtur translatum quod ad tempus mo-
mentaneum translatum est. ff. de leg. 3. quæsitum. ff. de hære.
insti. ex facto. pro hoc hæc litera ibi præsumit ꝙ sonat in vitiũ.
nam etiam in religioso non solum dimissio habitus, sed teme
raria dimissio punitur. ne cler. vel mona. vt periculosa. lib. 6.
Item verba iuris non sunt calumniose intelligenda. ff. ad exhi.
l. penul. Quarto quæro, an tempore huius clemen. potuerint
qui habebant vestes hic prohibitas eas deferre post publica-
tionem eius. glo. vestibus, ꝙ non, quia hoc non est prospicere
pręterita, sed futurum vsum. Lau. arguit ꝙ sic, quia hæc con-
stitutio noua ibi, præsenti constitutione, respicit ergo futura
tantum. de consti. c. fi. dicit tamen Lau. ꝙ potuisset ex hoc prę
iudi-

ADDITIONES.

a Rationabilem causam. Adde glo. in verb. temere. in cap. 2. ne cleric. vel mona. lib. 6. gl. 1. in cap. clerici. eod. lib. de vita & hone. cler. glos. in verbo temerarius. in cap. 1. de senten. excommun. lib. 6. glos. in vers. relaxauerit. in cap. si quis ex clericis de vi. & honestat. clericor. Abba. in capit. 1. ad fin. primæ col. de aposta. Ioann. de Ana. in rubrica de aposta. in 2. col. versic. quæro circa prædicta.
Vinc. God. Causa rationabilis in Papa præsumitur. Ruyn. consi. 156. nu. 9. lib. 4.
b Eo ipso. Adde Arch. in ca. eum qui. de præben. lib. 6. Archi. in cap. 1. in fin. de sepultu. lib. 6. Doc. in c. quum sit, de ele. lib. 6. Doc. in c. 2. de vi. & hon. cleri. Bar. in l. fi. C. de sacrosan. eccle.
c Nimis fulgidæ. Adde. c. omnis. 24. q. 1.
d Quælibet prouincia. Adde tex. in c. vnam. 66. dist. gl. fi. in ca. catholica. 12 dist. gl. in ver. alij. in c. capellanus. de feriis.

iudicium generari huic constitutioni, & ideo constitutio con
cernit futuram delationem, quia licet hæc constitutio sit pœ-
nalis, tamen quo ad executionem declaratiua est antiquorũ
iurium quæ talia interdicebant. Et in hoc dicit Stepha. quód
generalis consuetudo ante hanc clem. interdicebat has vestes
clericis, & consonabat canoni. 21. q. 4. omnis. Paul. dicit indi-
stinctè quód nõ potuerunt deferre etiam prius factas ratione
prius dicta, quia prohibetur vsus futurus. pro hoc quod dixi de
5 consti. c. fi. † Quinto quæro, quid continetur nomine vestis.[a]
a dic ꝙ omnia quibus caput & cętera tegi solent ff. de aur. & ar-
gen. lega. l. vestis. §. muliebria. & l. argento. §. fasciæ. & sic etiam
in caligis locum habet. Oppon. ad hoc. J. in fin. vbi specialiter
prohibet de caligis. Solu. prohibet specialiter, quia solet plus
timeri quod specialiter iniungitur &c. J. de excess. prælat. cle.
frequens. in fi. secundum quosdam. Ego puto quoad hanc cle.
vestem dici secundum vsitatum modum loquendi eam, quæ
tegit caput & corpus, & ideo in fine specialiter dicit de caligis
cui cõi locutioni standum est. de spon. ex literis. 2. Ad leges cõ
trarias dic ꝙ loquuntur in legato, quod large interpretatur
hic & in constitutione pęnali quæ restringitur. Sexto quæro, a
quibus beneficijs sint suspensi contrafacientes huic cle. glo. in
verbo, beneficiorum. dicit ꝙ ab omnibus. idem Pau. & Genz.
Opp. ad hoc de elec. si compromissarius. §. huiusmodi. & §. se.
lib. 6. Sol. vt in glo. & in ea. vbi propter indefinitam quæ æqui-
pollet vniuersali. de elec. vt circa. vbi de hoc lib. 6. & per Arch.
19. dist. si Romanorum. per Dyn. in rubri. de re. iud. lib. 6. Opp.
ad idem & ad textum simul, quia hic innuit quem posse ha-
b bere plura beneficia.[b] contra id de præben. cum iamdudum.
dicit Paul. non curandum, an de iure cõi, an dispensatiue, vel
de facto teneat. arg. de præben. eum qui. li. 6. dic quod hoc plu
rale beneficiorum potest concernere pluralitatem beneficio-
rum. ar. de priui. priuilegia. vel si concernit vnum, non per hoc
6 datur licentia habendi plura vt in solutione præmissa. † Septi-
mo quæro, an istis possunt subtrahi decimæ & oblationes. di-
cit Matth. ꝙ si sunt voluntariæ oblationes, subtrahi possunt,
sed decimę & oblationes debitæ non, quia debentur ecclesiis,
& delictum personæ &c. regula, delictum. lib. 6. de hoc. 32. dist.
præter hoc. dic ꝙ imo indistinctè subtrahentur, nec per hoc se
quitur ꝙ priuetur ecclesia. cui autem applicentur, dico. J. q. 10.
de eo autem ꝙ dixi de obligationibus voluntarijs vel debitis,
dic vt no. de paroc. super rubrica. Octauo quæro, in eo ꝙ su-
spendit a beneficijs, q̃ obtinuit, quid de obtinendis. dicit Lau.
& Genz. idem. i. ꝙ si obtinebunt intra sex menses, de quibus
hic, quód possunt, quia hic solum subtrahuntur fructus isto-
rum. pro hoc de æta. & qualita. clem. vt hi qui. Nono quæro, si
interim tales fructus percipiat. dicit glo. in verbo, suspensus ꝙ
non ob hoc erit irregularis. & idem Pau. Decimo quæro, cui
c applicabuntur[c] isti fructus. Glo. eadem dicit quod quotidiani
socijs applicabuntur fructus præbendę vel distincti beneficij
accrescent ecclesiæ. & idem Paul. Vndecimo quæro, quid de
his qui communiter diuiduntur. dicit Ioan. And. idem quod
in quotidianis. Duodecimo quæro, an saltem percipiet suspẽ
sus sustentationem. dicit Stepha. ꝙ sic, si non habet aliunde vi
ctum. de hoc de appel. pastoralis. de elect. cum glo. Vintoniẽ-
sis. Decimotertio quęro, an canonici quibus hæc applicãtur,
possint hanc pęnam remittere. videtur quod sic, quia cuilibet
licet renunciare iuri suo. & ita no. de cler. non resid. cap. vnico.
lib. 6. in glo. de his. Arch. ibi dicit ꝙ forte contrarium est verũ.
quia recipit contra mentem iuris. Matth. videtur tenere pri-
mum, quod est verius. ad rationem Archi. dic quod isti remit
tendo videntur donare. de testib. veniens. 1. & sic non tollitur
pęna, de qua hic, quia perdit hos fructus, sed recuperat & satis
puniuntur, quia suo iure petere non possunt. Decimoquarto
quæro, si isti volent interim officiare ecclesiam. Glo. in verbo,
suspensus. remittit, & in ea ibi, in gl. non ergo. vbi no. quod epi
scopus eos coget per priuationem beneficiorum, nisi allegent
aliam causam rationabilem. & idem Matth.

ADDITIONES.

a Nomine vestis. Adde Bar. in l. diuus ff. de bo. dam. & ibi Bal. & Bal. in l. cum ante. C. de dona. l. vestis. in §. 1. ff. de auro & argen. leg.
Vinc. God. Vestimentorum appellatione quid veniat. Goz. consi. 82. nu. 1. 2. 3. & 5.
b Plura beneficia. Adde gl. in c. dudum el. 2. de ele. & ibi Ioann. And. & Doct. Abb. in c. cum adeo. circa fi. de rescri. Abb. in c. dilectus filius. el 2. eo. tit.
c Cui applicabuntur. Adde glo. in ver. dimidia in clem. hi qui. de æta. & qualit. Ioan. de Imo. in cap. ad audientiam, de cler. non resid. in 2. col. versi. qui autem fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos transgrediens canones acerbius punitur quam constitutus in minoribus ordinibus.*
2 *Inhabilitare ad beneficium quis potest.*
3 *Quid si de facto recipiant beneficia qui sunt inhabilitati.*
4 *Quid si durante inhabilitate impetrat beneficium.*
5 *Quid si prius impetrauerat, & tpe inhabilitatis vacauit beneficium.*

Si vero. Not. ꝙ grauius punitur sacerdos, quam consti-
tutus in minori ordine, quod colligitur ibi, ci-
tra sacerdorium. iuncto ver. se. Alibi maiori gaudet priuilegio.
54. dist. ex antiquis. alibi minori. ne clerici vel mona. cap. fi. de
1 post. cap. fi. † Secundo not. ꝙ inhabilitas ad beneficium succe-
dit in defectum beneficij, vt hic, & de stat. monac. clem. ne in
agro. §. porro. versi. quod si nullam. Alibi succedit excõicatio.
J. de deci. clem. 1. Opp. in eo quod vocat non beneficiatum eũ
qui promotus est ad sacros, non enim debet absque beneficio
promoueri, de præben. cum secundum. Solu. licet promoueri
non debeat, tamen potest contingere ꝙ fuit promotus sine be
neficio, & dicit Paul. quod etiam si habeat victualia a præsen-
tante vel ordinante, non dicitur beneficiatus, alias omnes exi
stentes in sacris dicerentur beneficiati in re vel in ipse cum ha
beant actionem ad petendum, & sic rem habere videtur, ff. de
re iud. qui actionem. Ex hoc dicit Paul. quod de talibus victua
a libus[a] non tenetur facere mentionem in rescripto beneficia-
2 li, de hoc vlt. dic vt de rescrip. ad audientiam. 2. † Quæro quis
potest inhabilitare ad beneficium. Sol. vt in gl. & idem Pau. in
eo quod dicit glos. legatum & episcopum hoc posse. dic quod
tamen posset tollere inhabilitatem inductam per hanc clem.
vt no. de elec. cupientes. §. cęterum, in glos. est ergo, & J. de he
3 cle. vnica. in fi. † Secundo quæro, quid si de facto recipiant be
neficia, dicit Laud. ꝙ nõ propterea fiunt irregulares, cum sint
suspensi a beneficijs tantum. Et idem Genz. pro hoc quod no.
Inn. de renunc. nisi. circa fi. & sufficit ꝙ iure non reperitur cau
4 tum, de sent. excom. is qui. lib. 6. † Tertio quæro, si durãte hac
inhabilitate impetrat literas ad beneficium. dic quod literæ
non valent, ita ꝙ etiam post sex menses non poterunt obtine-
re beneficium earum vigore, quia in talibus ponderatur ini-
5 tium, de rescr. eam te. & c. constitutus, & eo. tit. si eo tpe. lib. 6. †
Quarto quæro si prius impetrauerat, & tpe inhabilitatis vaca
uit beneficiũ. dic ꝙ si non habet clausulã acceptandi, literę ap
prehenderent illud beneficiũ, & cũ nõ possit obtinere vt hic,
redderentur literæ vacuæ, de pręb. si clericus. 2. responso. lib. 6. se-
cus si in eis esset clausula acceptãdi, quia tunc poterat accepta-
re post sex menses etiã beneficiũ ꝙ vacauit intra sex menses,
tunc. n. tñ debet ponderari habilitas cum acceptat, quia tunc
purificantur literæ, pro hoc quod no. de concei. præb. si sola. li.
6. Quinto quæro, si literæ erant impetratæ ante hanc inhabili
tatem, dic ꝙ non pereunt per superuenientiam inhabilitatis,
hic. n. priuat tantum iure quærendo non quæsito: ius ergo q̃-
situm ad beneficiũ non tollitur. Opp. ad hoc de hære. c. 2. li. 6.
vbi inhabilitas superueniens priuat iure etiã quæsito. Solu. ibi
hoc exprimitur, hic non. Item illa pęna est perpetua, hæc ad
tps, pro hoc quod no. de consti. ex literis, in gl. 4. & 50. dist. ca. 1.

A. D D I T I O.

a Quod de talibus victualibus. Adde Felyn. idem tenentem in c. postulasti, de rescrip. in 10. col. ver. circa secundum.

SVMMARIVM.

1 *Idem, dictio quid importet.*
2 *Tonsura, verbum quid importet.*

1 Idem. † Quæro, ad quid refertur hęc dictio, idẽ. dic ꝙ ad
id ꝙ dixi de inhabilitate ad beneficiũ, & exponeli
terã ibi, clericis, s. in minoribus ordinibus constitutis non be-
neficiatis. Ex hoc vides differentiã inter bñficiatos & non bñ-
ficiatos, qui sunt in sacris citra sacerdotiũ, & nõ bñficiatos qui
sunt in minoribus non puniunt̃, nisi duo ꝯcurrant, de quibus
hic, s. ꝙ deferant vestem virgatam, & partitam, & cũ hoc ton
suram. Ex hoc dicit gl. in ver. tonsuram, in prin. ꝙ si isti sine tõ
sura vestem prædictam deferant, nõ subiacent huic penę. Idẽ
Lau. cuius est ratio s'm Gen. quia possent ex toto recedere a sta
tu clericali, de cle. coniu. Ioann. alij non, nisi sunt beneficiati,
non in sacris dimittant beneficia. In quo tamen dic quod ea
dimittere non possunt sine superioris licentia, de renun. quod
2 in dubijs, vbi de hoc. † Secundo quæro, quid importat verbũ
tonsuram. Solu. vt in gl. in hoc verbo, quam not. quia singula-
ris, & idem Paul. & dic ꝙ communiter loquendo solum faci-
mus curam de rasura superiori, quam vocamus tonsuram, &
clericalem coronam, & sic fuit hic de mente.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi tenentur deferre vestem extrinsecus vestem s. religionis.*
2 *Dignitatem quando quis dicatur obtinere, vt sit locus pęnę clemen. secunda, de vita & ho. cleri.*

Insu-

3 *Infula vel pileus quid est.*
4 *Sacerdotes vel monachi si portant vestes rubeas vel virides, an sint puniendi.*
5 *Pœna maior quæ sit vel priuari fructibus beneficij, vel inhabilitari ad beneficia.*

1 Dignitatem. † No. q religiosi tenentur deferre ve-
stem religionis extrinsecus. Et dicit
Lau. q religiosi & sacerdotes sunt adstricti regulæ ecclesiasti-
cę pp se. Alii aūt de quib. sup. sunt adstricti pp beneficia, q est
verum si sunt in minoribus, secus si in sacris. sup. ea. clem. ver.
si vero. Secundo no. in ver. cęteri, q qui non potest priuari re,
priuatur spe. simile 18. q. 1. c. 1. de conces. prębē. quia diuersita-
tem. Quæro, an quod hic dr̄ de dignitate vel personatu, proce
dit in non curatis. Pau. dicit q sic, per c. dudum, 2. de ele. & de
pręb. de multa. In ɔ̄rium est dictio, aliud. ibi, beneficium aliud
cui cura immineat, quia ponit idem in qualitate, de rescr. se-
a des, primum verius. hic. n. dictio, aliud,ᵃ ponitur ampliatiue vt
comprehendat quodcunque beneficium, dum tamen cura-
tum, & illa clausula, cui cura immineat, non refertur ad id q
2 dicit de dignitate & personatu. † Secundo quęro in eo q pu-
nit obtinentem dignitatem &c. qn̄ dicatur obtinere vt sit lo-
cus poenæ. dicit Lau. q cum realiter obtinet, ita q habet pos-
sessionem, arg. de pręb. de multa. 21. q. 2. si quis iam, de hęre.
cum sm. li. 6. Tertio quæro, si monachus defert habitum re-
b ligiosumᵇ sed coopertum. dicit gl. in verbo, extrinseci, q non
euitat apostasiam, & in ea ibi, in mercuria. in regula, certum.
lib. 6. vbi idem determinatur, quia debet deferri desuper ces-
sante causa rationabili, vt hic, de vita & ho. cle. Deus qui. &
3 idem Gen. Pau. & Lau. † Quarto quæro, quid est infula seu pi
leus. gl. in verbo, infulam, soluit. vel sm Gen. potest dici infula
vestis pomposa ad collum perforata circunquaque, quod ni-
hil est. hic. n. accipitur pro pileo, & sic pro bireto quod poni-
tur sub caputio ad euitandum sudorem, q prohibuit hic sa-
cerdotibus & monachis ne appareant delicati. Quinto quęro
quare magis puniuntur isti de quib. hic, quam alii de quib. su-
pra ver. proxi. dicit Lau. quod hoc facit altitudo dignitatis or
dinis seu religionis, & sic circunstantię quæ bonæ sunt de se,
sunt istis damnosæ. deinde dicit Laud. q augetur poena, quia
maior vr̄ contemptus in istis. ar. de ele. cum. n cunctis, in prin.
de vo. magnæ. pro hoc vltimo est, uam sm Genz. quia in istis
maior est status prærogatiua, exigitur maior honestas, arg. C.
de epis. & cle. l. presbyteri, & ob vitādum malum exemplum
quod ex eis magis quam ex aliis oritur ex d. c. magnę. Ex hoc
no. q magis punitur is qui est in maiori statu. q dic vt not. de
iureiurā. cum quidam. Sexto quęro quid si infulam deferunt
non publicè. dic q non est locus poenæ. pro hoc litera ibi, pu-
blicè. q tenent Lau. & Gen. Vnde dicit Lau. q secus si de no-
cte ad euitandum frigus capitis, vel alias sub caputio laten-
4 ter. † Septimo quęro, si sacerdotes, vel monachi portant ve-
stes rubeas vel virides. dicit Lau. nō esse locum poenæ de qua
hic, quæ tamen locum habet cum portant vestes partitas vel
virgatas vel infulam, pro hoc litera ibi, vestem ferāt huiusmo
di, tenentur tamen alio iure, per c. clerici. sup. eo. Octauo q̄ro,
quid includitur in eo q in ver. cęteri. inhabilitat ad quodcun
que beneficium. Sol. vt in gl. vlt. ex qua dic q includitur om-
ne quod datur in titulum beneficii, & idem Pau. Et sic p hoc
non prohibetur assignatio possessionum in stipendium vel su
stentationem. 16. q. 1. possessiones, nec gubernatio hospitalis
5 non concessi in titulum. inf. de relig. do. quia contingit. † No-
no quęro, quę est maior pęna vel priuari fructib. beneficii, vel
inhabilitari ad beneficia. videtur quod prima, quia turpius
eijcitur ab obtento quam ab obtinendo, de app. constitutus,
de accus. super his. In contrarium, nam secundo casu ex toto
perdit titulum beneficii quem forte nunquam assequetur, qa
non faciunt anni quod facit vna dies. ar. de ser. licet. Laud. re-
linquit disputationi. dic quod prima est maior poena, nam po
test esse quod secunda nulla erit poena, vt quia non fuit voca
tus ad beneficium intra tempus prohibitum.

ADDITIONES.

a Dictio aliud. Adde gl. in verbo, alteri, in cle. 1. de re. eccl. non alie. gl. in ver. a-
lius, in c. 1. de sum. tri. gl. in verbo, alios, in c. 1. de præb. li. 6. gl. in l. si fugiti-
ui. C. de ser. fugi. gl. in proę. ff. domini de Ro. dec. 48. ti. de resc. in antiquis &
dec. 12. in antiquis. Ant. de Bu. in c. officij. in 2. no. de pę. & re.
V. G. Aliud est vniuersitas, aliud singuli de vniuersitate, Ruy. consi. 202. nu. 9.
lib. 2. & aliud est ius, aliud quasi possessio fundi, Ruy. consi. 67. nu. 6. li. 5.
b Defert habitum religiosum. Adde q hæc quæstio fuit originaliter Guilielmi
de Petra lata, vt refert Io. An. in regula certum, in prin. Old. consi. 284. inci.
pater sancte. in pe. col. Lud. Ro. consi. 340. incip. circa primum consultatio-
nis articulum.
Vinc. God. Adde quod habitus ex dispositionibus priuatiuis non inducitur.
Mar. Soz. consi. 30. Quamuis. ver. 3. principaliter, circa fin. lib. 2. Ruyn. consi.
127. nu. 18. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Clerici seculares & religiosi qui habent administrationem æquiparantur quo ad potestatem dispensandi.*
2 *Assignare, verbum quid designat.*
3 *Monachus non habens administrationem qui est in studio de licentia Abbatis, an possit facere eleemosynam.*
4 *Quid si monachus videt aliquem morientem fame.*
5 *Et quid si Abbas expresse prohibet ne monachus faciat eleemosynam.*
6 *Vxor an possit facere eleemosynam sine licentia viri sui.*
7 *Clericus si est in potestate patris an poterit erogare tabardum suum.*
8 *Clericus siue prælatus qui dat bona seu fructus ecclesiæ suis consanguineis an teneatur ad restitutionem.*
9 *Ludens ad taxillos si lucratur an teneatur ad restitutionem eorum quę lucratus est.*
10 *Quid de ludo scachorum.*

1 Sed & tales. † Not. q clerici seculares & religiosi ha-
bentes administrationem ęquiparantur
quo ad dispensandi potestatem quod est singulare & facit ad
ea; quę dixi de pecu. c. si. & pro hoc quod dico in seq. nota. Se-
cundo not. in eo q dicit de monachis non habentibus admi-
nistrationem. q si administrationem habent, possunt facere
eleemosynam. nec mirum secundum Lau. quia in hoc non fa
ciunt nisi iuris est, cum quicquid habet ecclesia, sit pauperū.
16. q. 1. quoniam. ad hoc de dona. cæterum. de testa. relatum.
§. licet. pro hoc quod dr̄ date eleemosynā & omnia sunt mun
da vobis. 12. q. 1. quia tua. 86. di. non satis. Si autem non habēt
administrationem, secus, quod tenet gl. in verbo, conuerten-
dum. & idem Gen. quia talis non potest sine consensu Abba
tis etiam bonum monasterii prosequi nec peregrinari. 16. q. 6.
monachi. Fallit in casu de quo in glo. præall. & hoc inf. q. 3. &
2 duabus sequentibus. † Tertio no. de verbo, assignare, q expo-
nit Genze. tradere. aliter sumitur. ff. de assigna. libert. l. 1. §. assi-
gnare. & l. assignare. vbi exponitur. i. applicare vel attribuere,
vt quando patronus assignat libertum alteri filiorum, quia
vult q sit illius tantum libertus: venit tamen ibi ad idem in ef
fectu quod hic. Opp. in eo q prohibet tabardum foderatum
ita breue q vestis inferior notabiliter videatur, quia permitte
re vr̄ non foderatum quamuis breue, cum tamen vestis supe-
rior clericorum debeat esse talaris. 23. dist. non liceat. 2. Solu.
hic vacat arg. a ɔ̄rio sensu, q sm Lau. & Genze. cessat quando
aliud ius vel ratio est in contrarium. vel si aliquid inconue-
niens vel absurditas sequeretur, vt not. de fo. compe. significa-
sti. & C. de epis. & cle. conuenticulam. q dixi de electio. publi-
cato. Vel dic q a contrario huius literę solum probatur q nō
est locus poenæ, de qua hic, nisi duo concurrant, s. q sit tabar-
dum seu epitogium breue & foderatum. & de hoc in sequen.
q. Quęro circa proximę dicta, an hoc vltimum sit verum. gl.
3. arguit q sufficiat sola breuitas. tenet tamen primum, cum
hæc constitutio sit poenalis & non extendenda. Idem Pau. &
Genze. Opp. ad hoc, quia vr̄ esse rationis identitas in non fo-
derato. ergo idem ius, nam per identitatem rationis iura ēt
pęnalia extendūtur. ff. de adult. si postulauerit. §. ratio. de eden
do. l. quædam. §. numularios. & quod no. de elec. si postquam.
versi. si vero. lib. 6. dic q non est eadem ratio. nam ratio quare
prohibetur epitogium breue foderatum secundum Genze.
fuit, quia apparētia talis videbatur quid militare, & ad iactan-
tiam, & ad incompositionem corporis, quod non sic cense-
tur ex sola breuitate. vnde cum hęc clem. sit poenalis, tutius
est interpretari in partem benigniorem vt non extendatur re
gula, quæ contra ius. lib. 6. Matth. tenet primum dicens q hic
intendit prohibere solam breuitatem. Refert tamen fratrem
Aluarum dixisse secundum verius. quia si hoc voluisset spe-
cificasset. de priu. quia circa. quod placet. succedit enim ratio
prędicta quę non consistit in sola breuitate. Secundo quæro,
quando incipit currere mēsis. de quo hic in gl. in verbo, mensem.
dicit quod post inchoatum vsum. Idem Pau. refert tamē
alios dicere a tempore publicationis huius constitutionis, cō-
cordat de pręb. cum singula. §. circa eos. li. 6. Sed secundū hoc
hodie vtentes non ligarentur. dicit ergo Paulus primum ve-
3 rius quo ad nunc vtentes per verbum, vtentes, positum supra
a eo. versi. † Tertio quæro, an monachusᵃ non habens admini-
strationem

ADDITIO.

a An monachus. Adde gl. in verbo, possidere. in c. non dicatis. 12. q. 1. Abb. in c.
3. de furt. Abb. in c. ex parte, de ac. in fi. 2. gl. Th. 2. 2. q. 32.
Vin. God. Monachus q non possit habere proprium est verum quo ad sui com
moditatem, sed quantum ad commodum monasterij sic, Mar. Soc. consi. 10.
quamuis, ver. verum prædictis, circa med. cum seq. li. 2.

ſtrationem exiſtens in ſtudio de licentia Abbatis poſſit facere
eleemoſynam, de qua hic gl. in ver. cõuertendum, dicit quod
ſic. Et no. in eo quod gl. dicit ꝙ quando eſt in ſtudio in loco di
ſtante, per ꝙ videretur ẽt ſi non cauſa ſtudii ſit in loco diſtãte
de licentia Abbatis per iura allegata in gl. quod tenet Matth.
qui refert fratrem Aluarum dixiſſe quod perfectius eſt in reli
gioſo non potente ad dandum ſi non dat, quam habere, i. eſſe
potentem ad dandum & dare, quia religioſus nihil habet præ
ter Deum cui omnia dedit. 36. di. non ſatis. Opp. ad hoc, quia
beatius eſt dare quam accipere, de celebra. miſſa. cũ Marthæ.
Sol. Matt. illud in paupere qui omnia propter Deum dedit, &
de labore ſuo paſcit ſe & alios, vt Paulus Apoſtolus & alii ana
choritæ. i. eremitę qui quondam erant in Egypto qui erant
pauperes ſpiritu, & tamen charitatem faciebant proximo, ta
les enim ſunt perfectiores quam alii pauperes qui tantum re-
cipiunt & non dant, alias abſurdum eſſet ꝙ perfectior ſit lai-
cus eleemoſynam faciens quam religioſus pauper euangeli-
ce eleemoſynam recipiens, ꝙ eſt contra id de verb. ſign. exiit.
li. 6. 8. q. 1. qualis. nec ſemper eſt perfectius dare eleemoſynam
quam accipere. alias dantes eleemoſynam Chriſto fuiſſent p-
fectiores quam ipſe qui recipiebat pro ſe & pauperibus. 12. q.
1. habebat. quod eſt nefas dicere. Sed hoc non vrget, quia non
quærimus de perſonis, ſed de actu dandi vel recipiẽdi, de quo
dicit Matth. ꝙ virtuoſius eſt dare. 47. diſt. ſicut hi. de dona. c. i.
4 † Quarto quęro, quid ſi monachus videt aliquem fame mo-
rientem. dicit Genz. & Matt. quod tunc poteſt facere eleemo
ſynam etiam ſi careat adminiſtratione, quia quilibet ex pręce
pto tunc tenetur. 86. diſt. non ſatis, & c. paſce, & quia tunc om
nia ſunt communia, 47. diſt. ſicut hi. ff. ad leg. Rhodiam. l. 2. §.
5 cum in eadem. † Quinto quæro, ſi Abbas hoc expreſſe prohi-
bet. dicit Gen. & Matt. ꝙ adhuc poteſt, quia magis Deo quã
homini obediendum eſt 11. q. 3. Iulianus. 18. diſti. quę contra
6 10. q. 3. qui reſiſtit. † Sexto quæro, an vxor [a] poteſt facere elee-
moſynam ſine licentia viri, dicit Matth. ꝙ ſi habet res paraſre
nales, poteſt, de reb. autem viri ex approbato more ẽt poteſt
facere eleemoſynas moderatas, vt de pane & vino vel ſimili-
bus ſm facultatem viri qui vr̃ hoc permiſiſſe, niſi prohibeat,
7 de hoc 33. q. 5. ꝙ Deo. † Septimo quæro, ſi clericus eſt in pote-
ſtate patris, an poterit tabardum, de quo hic, erogare prout
hic dr̃. dicit Pau. ꝙ ſufficit ꝙ reſignet patri intra mẽſem, ſicut
hic ſufficit monacho quod Abbati, cum donare non poſſit,
ff. de pac. l. ꝯ iuris. in fi. niſi haberet peculiũ caſtrenſe vel qua-
ſi, vel niſi eſſet in longinquis partib. arg. ff. de iud. l. ſi longius.
§. i. Octauo quęro, de intellectu illorum verborum per id tem
pus. Gl. annale. exponit tripliciter, & vltima eſt notabilior. fa-
cit ad multa, & eam tenet ẽt Lau. Pau. & Gen. Et ex hoc refert
Pau. ꝙ exiſtens in minorib. non beneficiatus non incurrit hãc
poenam, contra tamen eſt ſup. eo. ver. ibi, quicunque clerici, ꝙ
dicit Pau. non obſtare per id quod habetur ſup. eo. verſi. idem
quoque. vult dicere ꝙ in tali requiritur ꝙ portet ſimul cũ ton-
ſura, & publice, vt ibi, & in hac gl. ibi, proxime dictum, arg. de
app. inquiſitioni, ff. de lega. 1. ſi ſeruus plurium, §. vlt. de iuriſd.
om. iud. l. ſi idem. Et ibi in principio dixit. ar. de pen. di. 1. poe-
nę. ff. de poenis. l. præſes. quia quæ in principio dicuntur &c. de
ap. ſecundo requiris, & d. c. inquiſitioni, ibi, dignitatẽ, ad hoc
3. q. 5. conſtituimus, de conſe. di. 2. cum omne, ff. de in rem ver
ſo. ſi pro patre. §. penul. de dona. cum dilectus, & quod ibi no.
8 & de reſcr. cauſam. † Nono quæro, an clericus ſeu prælatus [b] q
bona ſiue fructus beneficiorum dat conſanguineis, teneatur
ad reſtitutionem. Matth. qui de hoc minus pertinenter quæ-
rit, hic dicit ꝙ ſic, quia contrectat rem alienam inuito domi-
no, quia quicquid habent clerici, pauperum eſt 16. q. vlt. c. fin.
12. q. 2. gloria, & illi qui pauperib. de bonis ſuis non tribuunt
voce Dei dãnabuntur in futuro, multomagis ij qui auferunt.
12. q. 2. & ſi illi. & tales recipientes tenentur ad reſtitutionem.
2. q. 3. peruenit. 14. q. 3. ſi res. ꝙ procedit quo ad forum conſciẽ
tiæ. Et eo caſu quo ſuperflue datur: ſed quo ad forum conten-
tioſum ſi erant talia quę poterat clericus diſpenſare, puta fru-
9 ctus, non cogentur reſtituere, vt dixi de peculi. c. fi. † Decimo
c quæro, quid de clerico, vel alio ludente [c] ad taxillos & lucran-
te, an peccet & an teneatur reſtituere. Ad primum dicit Matt.
ꝙ peccat octo rationibus. Prima propter deſiderium lucran-
di, ꝙ eſt cupiditas quæ eſt radix omnium malorum, de conſt.
nam concupiſcentiam. Secunda voluntas ſpoliandi proximũ
quę eſt rapina. Tertia eſt blaſphemia quę fit in ludo, quæ eſt
hęreſis, ſm Matth. de quo dic ꝙ non eſt proprie hæreſis, poni
tur. n. in diuerſo titulo. ſup. de malefi. c. 2. Quarta propter ver-
ba ocioſa & mendacia. Quinta, corruptio proximorum qui
ad ludum conueniunt. Sexta, ſcandalum bonorum. Septima,
tempus prohibitionis eccleſię. Octaua, temporis & bonorum
amiſſio, talis ſi eſt epiſcopus, presbyter, aut diaconus, poteſt
damnari, aut deponi: alii autem communione priuari, niſi
deſiſtant. Quo ad aliud de reſtitutione dicit Matth. quod ſi ali
quis voluntarius ludat ſi amiſit, repetere non poteſt, & ſi vin-
cit, tenetur ad reſtitutionem in foro animę. Sed ſi inuitus &
tractus vel propter infirmitatem cauſa recreationis ludi, non
tenetur illi reſtituere cui vincit, ſed pauperib. erogare, nec ab
eo poteſt repeti 14. q. 5. non ſane. de ſimo. dilectus. C. ad leg. Iu
lia. de vi pub. quoniam. dic vt dixi de vi. & honeſta. cleri. cleri-
10 ci. † Vndecimo quęro, quid de ludo ſcacchorum. dicit Matt.
quod eſt mortale ſi fit cauſa voluptatis vel cupiditatis, quod
dicit de ludo taxillorum, non dubium, & pro quolibet tali lu-
do poteſt excommunicari ſi non vult ceſſare, vt no. 35. di. epi-
ſcopus. dic ꝙ non eſt mortale, niſi fiat in contemptum iuris
contrarium ſtatuentis, de elec. generali. lib. 6. & quod ibi not.
gl. in ver. inhibemus.

ADDITIONES.

a An vxor. Adde gl. in c. manifeſtum. 33. q. 5. Hoſt. in ſum. tit. de pę. & rem. in
§. quibus. verſi. quid de vxore. Abb. in diſputatione Sempronius clericus. S.
Th. 2. 2. q. 32. ar. 8. Bar. in l. 1. ff. rer. amo. Bar. in l. ſi ſponſus. ff. de do. inter vir.
& vxo. Flo. in l. mulier. ff. ad l. Aquil.

b An clericus ſeu prælatus. Adde tex. iuncta glo. in verbo, vt mercede. in c. om
nino. & ibi Doc. 32. di. tex. in c. non ſatis. iuncto c. paſce fame. 86. diſt.

c Quid de clerico vel alio ludente. Adde gl. ad alias, in c. clerici. el 1. de vita &
hone. cler. & ibi Doc gl. in c. epiſcopus. 35. diſt.
Vin. God. Adde, ludus quid ſit, & quis ſit permiſſus, & quis prohibitus. Mar.
Soc. conſi. 16. circa prædicta, ver. eſt enim ludus, & verſi. præmiſſis non ob-
ſtantibus, cum ſeq. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Clericus portans veſtem ſcacchatam an uideatur recedere a veſte cle
ricali.*

Huic inſuper. Nota de verbo ſanctioni, iuncta glo.
ꝙ ſanctio dicitur cum poena impo-
nitur. Et dicit Matth. ꝙ peccat mortaliter contra faciens per
id quod no. 48. diſt. c. 1. in fi. 1. q. 6. ſi quis omnem. quod dic vt
1 dixi ſup. ver. proximo. q. vlt. remittendo ad c. generali. † Quæ-
ro, an clericus portando veſtem ſcacchatam videatur recede-
re a veſte clericali, ita quod ſi ſit coniugatus perdat priuilegiũ
clericale, etiam in perſona. dicit Lau. ꝙ ſic, ſi eſt intãtum ſcac
chata quod eſt ac ſi eſſet virgata, cum de ſimilibus ſit idem iu
dicium. de conſt. trãslato. alias ſecus, cum omnes veſtes liceãt
clericis, niſi ſint expreſſe prohibitę, & ſuper hoc arbitrabitur
epiſcopus cuius ſuper hoc eſt cognitio, de ſenten. excom. ſi iu-
dex. li. 6. ff. de ver. obl. continuus. & in dubio iudicabit non vir
gatas cum hoc ſit poenale, vt ſupra. ex hoc dicit quod propter
veſtes rubeas vel virides non recedit a veſte clericali, cum in
multis partibus ita vtantur talibus vt aliis veſtibus, vt in Ca-
thalonia, & multominus ſi de his caligas portent, imo etiam
ſi caligas mediatas vel partitas vel virgatas portent, adhuc nõ
recedunt a veſte clericali ex quo alias veſtes principales cleri-
cales portant, non enim trahitur principale ad acceſſorium,
ſed econuerſo. regula, acceſſorium. li. 6. ſecundum Lau. Opp.
ad hoc eo. tit. clerici. Sol. ibi prohibendo veſtes rubeas vel viri-
des, loquitur de conſilio, vt not. ibi Inno. & hic Gen. qui tenet
cum Lau. dicens quod licet male faciat, dici poteſt quod non
omne maleficium punitur in amiſſione priuilegii clericalis.
arg. ff. de ſepul. viola. l. 3. §. non perpetue, de religio. at ſi quis. §.
idem Labeo. in fi. & ibi no.

De præbendis & dignitatibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Obreptio vitiat literas beneficiales ipſo iure.*
2 *Dignitas quid eſt.*
3 *Archipresbyteratus an ſit dignitas.*
4 *Quid de prioratu ſaculari.*
5 *Cura animarum quid eſt.*
6 *Cura quæ eſt dignior & maior, an ea quæ exercetur in foro contentio-
ſo, vel ea quæ exercetur in foro animæ.*
7 *Papa ſi diſpenſat cum aliquo quod poſſit tenere duas dignitates an vi
deatur diſpenſare cum eo quod in neutra teneatur reſidere.*
8 *Quid ſi adyciatur clauſula, dummodo in ea in qua non reſidet faciat
deſeruir.*
9 *Clericus non reſidens in beneficijs, quibus beneficijs poſſit priuari.*
10 *Reſcriptum beneficiale eſt nullum propter obreptionem, ſi vero eſt ad
lites, opus eſt exceptione, quæ eſt ratio diuerſitatis.*

CAP.

CAP. PRIMVM.

a SI dignitatem. † No. ꝙ obreptio vitiat literas beneficiales ipso iure, ibi, nullius penitus est momēti, ꝙ melius probatur hic quam alibi, & de hoc de rescr. ad audientiam. 2. & de hoc inf. q. 12. Ex hoc inferunt Lau. & Gen. ꝙ processus vigore talium factus est nullus, licet secus sit in literis iustitiæ, de rescr. super literis. Et dicit Lau. ꝙ qñque litera est falsa, vt qñ omnino præter consciētiam principis emanat, & tūc quicquid ex ea fit, nullum est, de falsariis, super eo. pro hoc de offic. vica. c. pen. qñque surreptitia, vt qñ de scientia principis est habita, sed aliquid falsum est suggestum, vel verum suppressum, vt hic, & de concess. preb. cum nostris. Opp. nam hic fuit facta duplex gratia. Vna per quam papa mandauit prouideri de dignitate habēti alteram. Alia per quā dispensauit super retentione vtriusque, & dr̄ hic ꝙ si non fuit facta mentio de cura alterius, gratia est nulla, & sic vitiatur vtraque, cum tñ deberet tenere gratia per quam mādauit de dignitate prouideri ēt si non sit facta mentio de cura primæ, licet non tenet dispensatio super vtraque retinenda, non .n. est iure cautum ꝙ impetrans beneficium teneatur facere mentionem de qualitate primi ꝙ habebat. Solu. Propter hoc ꝯtrium & similia quę formari possent, gl. 5. legit hanc cle. trib. modis, & quarta lectura colligitur ex gl. seq. legit ergo hæc gl.

a primo mō ꝙ dictio, vel ª alteri, posita in tex. intelligitur de secunda dignitate quę impetrabatur, & tunc cessat ꝯtrium, quia hoc casu ēt impetratio dignitatis est obreptitia, eo. tit. cum in illis. li. 6. Et hanc lecturam prosequitur gl. vsque ibi, nisi dicas. Et no. gl. ibi, Non .n. habetur &c. Ex qua no. ꝙ quis nō tenetur facere mentionem de valore beneficii quod impetrat, hodie tñ de stylo curiæ oportet exprimi verum valorem. Aliæ lecturæ ponuntur in sequenti & in quarto ꝯtrio. Secundo oppo. ad hoc, quia exponendo dictionem, vel alteri, mō prędicto, surgit inculcatio in litera, ibi, quæ illi vel alteri, nam dictio illi, vr̄ ēt debere referri ad secūdam, vnde ēt Pau. exponit illi, de qua prouideri mandatur. Item exponit dictionem alteri. s. primę & secundę, dicens ꝙ si sic, non intellexit author. dicit Pau. se non videre quare tantam expressionem fecerit per alternatiuam, pro hoc quia dictio alter, denotat vnum de duobus non determinando ꝙ no. ff. de reb. dub. qui duos, & ꝙ ibi not. Sol. saluando hanc literam dic ꝙ dictio alteri, hic restringitur pp dictionem illi, quę præcedit. Sed per hoc non euitatur inculcatio; quia si exponis illi. s. secundę, vel alteri, s. secundæ, repetitur idem per idem, & prout dicit Genz. violatur dictio alteri, de cuius natura est vt prædixi non magis referri ad vnum quam ad reliquum, quę violatio vitanda est, ff. de leg. 2. nō aliter, in fi. de verb. sign. præterea, & ꝙ ibi no. in gl. 2. in fi. Si vero exponis prout dixi s̄m Pau. stat primum ꝯtrium, quia de qualitate primi non fuit opus facere mentionem, eo. tit. non potest, in fi. lib. 6. vbi dr̄ ꝙ expressio de primo solum operatur euitationem surreptionis, non aūt dispensationem super pluralitate. cum ergo non possit tenere primam pp hanc expressionem, gratia de secunda saltem valere debet, non .n. apparet ratio quare de cura primę dignitatis debuerit exprimi, ex quo illam dimittet. Et per illud c. nō pōt, dicit Genz. ꝙ vidit aliquos hoc tenere. Ipse tamē dicit ꝙ oportet intelligi ꝙ ibi fuit facta mentio de qualitate primæ, alias non fuisset ibi dubiū vtrum expressio de prima induceret dispēsationem, nam clarum fuisset ꝙ non, cum oporteat dispensantem esse informatū, de scisma, fraternitati, & ꝙ ibi no. de fil. presby. veniēs. Sed s̄m eum ideo non fecit mentionem de certa qualitate primi, cum illa multiplex esse possit, sicut nec fecit mētionē de qualitate obtinendi, quam tamen certum est debuisse exprimi, vel dic ꝙ c. non potest, in fi. probat hoc solum quod expressio facta de primo tollit surreptionem. Et quia non distinguit qualis fuerit expressio, dēt intelligi quod fuit talis quę sufficeret ad euitandam surreptionem. i. ꝙ nihil fuit omissum per quod papa potuisset moueri ad denegandum. Ex his apparet ꝙ hæc lectura prima non bene potest sustineri, licet hæc gl. eam teneat ad finem, quam ēt repetit in gl. seq. Secundam lecturam ponit eadem gl. ibi, nisi dicas, quod dēt fieri mentio de qualitate curæ primæ dignitatis, pro quo inducit cle. secundam, de offi. ordi. & hunc intellectum dicit Gen. tutiorem, quia litera nouiter supra edita ad pinguiorem intellectū trahenda est, & s̄m quē magis operetur, ff. ad municip. l. 1. §. fin. Item per rōnem, quia taciturnitas curę beneficii obtinendi impedit gratiā. supra eo. cum olim. eo. ti. cum in illis. li. 6. & sic impedit adeptionem beneficii, ergo fortiori ratione debet vetare ne tollatur vinculū quo tenetur beneficiatus primo beneficio, arg. de cog. spiri. c. 2. Nō enim dēt aliquid subticeri quod possit mouere papam ad denegandum. arg. ff. de ꝯhen. emp. ꝙ sepe. §. vlt. C. qui mili. non poss. l. 5. lib. 12. de rescr. super literis, & sic fertur quod Clemens quartus ita interlocutus est. Expressio aūt de cura primi beneficii mouere posset principem denegare aliud ob residētiam ad quā tenetur curatus in primo ob vinculum quo adstringitur rōne cuius in primo poterat retineri inuitus, vt not. 21. q. 2. si quis iam. eo. ti. de multa, pro hoc eo. tit. is cui. 2. rñso. q. 6. vbi gratia alias fauorabilis non comprehendit curatū, ad idem. inf. eo. si Romanus, vbi prouisio proprio motu valet, licet qualitas prius obtentorum non exprimatur, ergo a ꝯrio, secus si ad instantiam. posset tamen dici ꝙ ibi potius facit contra, quia illa verba, qualiacunque fuerint beneficia &c. veniūt ad maiorem expressionem. Sed dispositio ibi simpliciter versatur in hoc, quia cum gratia obtinetur motu proprio nō expedit de primis fieri mentionē qualiacunque sint, & sic secus si ad instantiam, quia tunc de ipsis dēt fieri mentio siue sint magna, siue parua, siue simplicia, siue curata, non tñ dr̄ ibi ꝙ de qualitate curæ ipsorum, vel alia simili debeat fieri mentio, multa tñ facit illa cle. pro hac lectura, pro qua ēt facit magna restrictio gratiarum beneficialium cōcessarum ad instantiā. eo. ti. quamuis. 1. li. 6. Et ex hoc infertur quod si habens dignitatem curatam impetrat simplex beneficium, dēt facere mētionem de cura. de hoc rationes prędictæ, ꝙ vr̄ durum, cum vt dr̄ sup. in proximo contrario, non sit iure cautum quod impetrans beneficium teneatur facere mentionem de qualitate primi quod habebat, nec ista cle. obstat, quæ solum loquitur qñ simul iunguntur in eadem gratia impetratio, & dispensatio, vt in sequēti lectura, quæ tutior est. Tertiam lecturam ponit gl. ibi, & caute, ꝙ hęc cle. loquitur qñ in eadem gratia mandatur prouideri de beneficio & dispensatur super retentione alterius cum isto. Tertio opp. ad hoc de regula, vtile, vt opponit gl. ibi, contra hanc, pro hoc de rescr. si eo tempore. li. 6. Gl. dicit quod egeret declaratione. Pau. placet hæc vlt. lectura, & potuit esse ratio secundum eum, quia simul cōcedendo & dispensando voluit vtrumque simul valere, & similiter vtrūque non valere si esset ibi surreptio, & sic gratia & dispensatio est inseparabilis, & hoc in odium impetrantis qui verum tacuit, & per hoc soluitur ꝯtrium de regula, vtile, & hoc placet. Quarto opp. ad hoc, quia eo ipso ꝙ dispensatur super pluralitate dignitatū, satis constat de mente cōcedentis, quod voluit hunc habere plura incompassibilia quanquam de cura nō sit facta mentio. Sol. duo sunt hic impedimēta. Vnum quia dignitas. Secundum quia cura. vnde licet sit sublatum primum, durat secundum, ꝙ tenet Host. de rescr. postulasti, & Spec. in ver. sed nunquid, allegato in glo. 1. Ex prædictis habes duos casus nouos. Vnum per secundam lecturam. Alium per tertiā, & procedunt solum in rescriptis beneficialibus propter eorum restrictionē, in aliis nō propter ꝯria prima, sed quia hęc sunt difficilia & intricata, ideo gl. seq. ponit quartam lecturam quod id quod hic dr̄ ꝙ gratia est nullius momenti, intelligitur de gratia iam concessa. s. dispensationis super pluralitate, non autem de gratia per quam mandauit prouideri quæ nondum erat gratia completa, & tūc cessant contraria prima, duæ tamen præcedentes lecturæ sunt magis conformes textui, cętera dic vt in glo. præcedenti, & in ea ibi statim dicam in glo. sequenti. Quinto opp. ad hoc & ad text. ꝙ non sit opus semper facere mentionem de cura, cum quandoque beneficium curatum sit annexum simplici. eo. tit. super eo. lib. 6. quo casu tractatur videtur mere simplex, vt ibi. Solu. quod hic dicit gratiā esse surreptitiam si non fiat mentio de cura, intelligit Lau. qñ cura immediate imminet ipsi dignitati, ita quod beneficiatus eam per se immediate exercet, vel per suos temporales vicarios, de elec. dudum. sup. eo. cum singula. lib. 6. secus si non immediate, quia tunc procedit contrarium, de hoc Inn. eo. titu. extirpandæ. Sexto opp. quod clausula de qua hic in ver. quanquam, sufficiat vt dicatur facta mentio de cura, quia non refert in qua parte rescripti exprimatur, licet enim ponatur in fine, trahitur etiam ad principium, de appell. secundo requiris, gl. in verbo, animarum, dicit quod hæc fuit ratio dubitandi, & soluit quod clausula hic non ponitur ad augendum gratiam, sed sonat in monitionem, idem Laud. qui dicit secus si intentio principaliter fundaretur super ipsa cura. sup. de proba. cle. literis, & idem etiam Pau. qui dicit quod hæc clausula habet executionem solum facta collatione, nam cum dicat prouisio ꝙ animarum cura non negligatur, est ac si diceret, prouideas si cura imminet dignitatibus ꝙ non negligatur, & idem Genze. & Stepha. & in hoc glo. ibi, actorum, quod not. Inn.

ADDITIO.

a Vinc. God. De ista dictione vel. Qualiter & quomodo ponatur Alex. in l. pen. § si publico, de adul. & in cons. 77. li. 4. Fel. in c. inter cæteras, col. 7. de rescrip.

Inn.de excep,cum venerabilis,ad fi.l.3.ibi Steph.allegat. ff.de
liber.lega. l.Aurelius.§.testamento.2.de fun.instruc.si manci-
pia. 1.respon.de condi.& demon.l.cum tale.§.falsum,pro hoc
quod no.Inn.de elec.dudum.2. super verbo,inualidam repu-
2 tamus,& de præsum.c.fi.† Quæro quid est dignitas.ª Lau. di-
cit ꝙ est quædam præeminentia quo ad forum contẽtiosum
in ecclesia gradum tenens, quę quandoque personatus appel
latur ab honorificentia in qua ponit personam, quãdoque of
ficium ab officio quod exercet,de constitu. cum accessissent,
quandoque sunt propria & specialia nomina, sicut custodia,
de instit.c.fi.succentoria,de excess. præla. inter decanatus,& si-
b miles,de rescr.ad aures.Matth. dicit quod aliud est dignitas,ᵇ
aliud personatus,aliud officium,aliud simplex officium,licet
in iure dignitas ponatur indifferenter large sumpto vocabu-
lo,de consue.cum olim,de elc. cum in cunctis,§.inferiora,ca.
dudum.2. de præben.ad hæc.sed stricte sumpto vocabulo di-
gnitas,dr̃ episcopatus superioris,de transla. inter, & sic potest
intelligi de eo qui mit.in pos.cum qui.li.6. personatus vero di
cuntur dignitates quæ non habent curam , vt in ecclesiis ca-
thedralibus,& est differentia inter personatus & dignitates cu
ratas quarum pręlati habent corrigere,visitare, & excommu
nicare,de elec.dudum.2.de prębend.de multa. Simplex vero
officium est quãdo quis habet administrationem aliquarum
rerum sine pręrogatiua aliqua vltra alios sui ordinis,vt prępo
siti Carnotenses, ad hoc de verb sig. quamuis. Simplicia vero
beneficia sunt canonicatus & alia inferiora,de consti ca. cum
M.d.c.dudum,de hoc per Arch.de consue.c.2. & dic plenius
3 vt dixi in d.c.de multa.† Secundo quæro,an archipresbytera-
c tusᶜ sit dignitas.dicit Lau.considerandam conditionem,quia
si habet saltem in modicis causis spiritualem iurisdictionem,
sicut in Pictauia,propter talem gradum quem in foro cõten-
tioso obtinet excommunicando,suspendendo, interdicẽdo ,
& similia,censetur dignitas,& excluditur a pœna. ca.licet ca-
non de elect.lib.6. per c.statutum,eod.tit & lib. Si autem nul-
lam iurisdictionem obtinet, sed solum visitat & refert episco
po ad instar testium sinodalium de quibus.35.q.6. episcopus,
de testib.cog.pręterea . tunc est simplex officium sicut sunt ꝓ-
positi Carnotenses,de quibus no.Inn.de præb.de multa.tunc
tamen adhuc excluditur a pœna c.licet,sed habet locum pœ-
na extrauagantis, execrabilis Io.22. dic vt dixi in c. de multa,
& vr̃ ꝙ de iure sit dignitas nisi aliud inducatur de consuetudi
ne.arg.de offi. archipresby.c.fi. vbi in sua plebe comparatur e-
piscopo,& hoc de archipresbytero rurali,vt ibi, de ciuitatensi
autem fortius vr̃ idem , præcipue quia vicarius est episcopi in
foro pœnitentiali & in celebratione diuinorum,de offi.archi
4 presby.c. 1.2.& 3. † Tertio quæro,an prioratus secularis sit di-
gnitas.dicit Lau.distinguendum,an sit collegiatus,an non.ar.
de rescr.cle.2.vult dicere ꝙ si est collegiatus est dignitas, alias
non,de hoc dixi in d.ca.de multa. Quarto quęro,circa hoc an
hæc cle.quæ loquitur de dignitate habet locum in personatu.
Pau.quod sic,cum sit eadem ratio,pro hoc d.capit. de multa.
Quinto quęro,an hæc clem. quę luquitur qñ papa prouideri
mandat habeat locum quando prouidet.gl.2. dicit ꝙ sic,dũ-
tamen non proprio motu,& idem Pau.& Genze. pro hoc qđ
no.eo.tit.ei cui.in prin.& quod ibi no. Compost.de rescr.c.ca
pitulum sanctę crucis,in fi.gl.magnę.& Spe.ti.2. §.vidẽdum,
5 versic.quid si indulgetur. † Sexto quæro,quid est cura anima-
d rum.ᵈ dicit Lau.ꝙ est peruigil onerosa & solicita custodia ani
marum commissa alicui vt curet ne pereant sed saluentur,
6 de hoc dic vt in c.omnis,de pœn. †Septimo quæro,quę est di
gnior & maior cura,an ea quæ exereẽtur in foro contentioso
an ea quę in foro animæ. vr̃ quod prima,quia Archi. propter
curam & solicitudinem quam exercet super foro contentio-
so,est dignior quam archipresbyter qui animarum curam ge
rit,de offi. archipresbyte.officium.nam & diaconus quando-
que ratione officii præponitur presbytero.93.di.præcipimus.
sic etiam maior est Cardinalis diaconus quam episcopus.97.
dist.nobilissimus. In ꝯrium quia cura fori pęnitentialis est ars
artium,de æta.& quali.cum sit.dicit Lau. ꝙ in quãtum ani-
ma pręest corpori & reb.maior est animarum cura quãquam
periculosior & grauior , sed cura fori contentiosi est dignior
& honorabilior & fauorabilior in quantum exercentes eam
magis immediate adhærent papę per iura præalleg. ar.de off.
leg.volentes. dicit Io.de Lig. ꝙ cura fori pœnitentialis est di-
gnior sicut anima est dignior corpore. 12.q. 1. pręcipimus,de
pœn.cum infirmitas . sed cura contentiosa est administratio-
ne superior per iura allegata.dic enim simpliciter ꝙ cura fori
contentiosi est superior , quia ab ea dependet cura fori pœni-
tentialis, nec procedit ratio ꝙ anima sit nobilior corpore,qa
ẽt cura contentiosa prouidet animæ. Octauo quæro,quia hic
loquitur qñ papa dispensat super pluralitate,quid si non sit di
spensatio sed papa mandat prouideri habenti dignitatem cu-
ratam de alia curata non adiecto de cura,sed abiecta clausula,
prouiso quod animarum cura non negligatur,dicit gl.3. ꝙ ẽt
7 hoc casu non valebit gratia,& dic ũt ſn ea,& idem Pau. † No
no quæro, si papa dispensauit cum aliquo vt possit hẽre duas
dignitates,an videtur dispensasse ꝙ in neutra teneatur reside
re. videtur ꝙ sic,alias indulgentia videretur inutilis quod sen-
tire videtur gl.7.q.1.si quis in clero,& hoc videtur indulgẽtia
necessario velle, quia non potest in vtraque personaliter resi-
dere.de cle.non resi.quia nonnulli,& c.relatum. Spec.tit.2.§.
videndum . ver. quid si. & Matth.hic tenent ꝯrium,& verius,
quia indulgentia tanquam ambitiosa est restringenda.de fil.
8 de fil.presbyt. is qui. lib. 6. † Decimo quęro,si papa concessit
alicui ꝙ possit tenere plures dignitates adiecta clausula,dum-
modo in ea in qua non resideret,faciat deseruiri,si non faciat
deseruiri,an valeat dispensatio.Inn.de elec.dudum.2. & Spec.
d.§.videndum.ver.sed quid si.& Matth. hic dicunt ꝙ non vi-
tiatur dispensatio, quia clausula illa habetur loco monitionis
potius quam conditionis,cum ẽt si non fuisset apposita , ser-
uari debuisset.arg.ff.de tute.l.muto.de ele. significasti,de hoc
de præsump.c.fi. poterit tamen priuari si non fecerit deserui-
9 ri.de cle.non resi.relatum. † Vndecimo quæro,circa dicta in
e proxima q. quibusᵉ beneficiis possit quis priuari si non resi-
det.dicit Matt. ꝙ habentib.curam, & ẽt simplicibus residen-
tiam requirentibus ex statuto,priuilegio,vel consuetudine ap
probata,sed si non requirunt residentiam nisi vtilitas vel ne-
cessitas subsit,non cogetur residere,nec quia non resideat pri
uari poterit.7. q. 1. quia frater,& potest quis talia plura habe-
re.de excep.cum ecclesiasticæ.de excep.apostolicæ. de rescrip.
10 gratia.lib.6.& cle.gratiæ.quod dic vt ibi dixi.q. 19.† Duodeci
mo quæro,in eo ꝙ dixi notando quod rescriptum beneficia-
le est nullum ꝓpobreptionem, sed si est ad lites opus est exce-
ptione,quæ est ratio diuersitatis.dicit Lau..quod vna est quia
beneficium sine canonica institutione obtineri non potest.re
gula.1.lib.6.Secunda,quia literę beneficiales habentur pro ti
tulo.de renun.veniens.Tertia,quia in spiritualibus maior pu-
ritas debet adesse quam in prophanis.1.q.3. si quis. dic ut dixi
de rescr.ad audientiam.2. Decimotertio quæro,si clausula de
qua hic ponitur non conditionaliter,vt quia dicitur, prouiso
quod animarum cura imminens dignitatibus non negliga-
tur.gl.vl.dicit idem esse ac si sub conditione exprimatur,quia
exponitur imminens,i. si reperitur imminere. Idem Gen.in-
ducit simile si quis legat decẽ quæ sibi Titius debet,quia valet
legatum si sibi debentur,alias non.ff.de leg.i.l.si sic.§.1.& quia
super hoc non fuodatur intentio seu gratia . supra de probat.
cle.literis.

ADDITIONES.

a Quid est dignitas.Adde gl.in verbo,dignitatem,in c.statutum. de rescr.li.6.
gl.1.in c.quia nonnulli,de cleri.non resid.gl.1.in c.denique.4. dist.Doc.in
rub.de præb. Abb.in c.de multa.eo.ti.gl.in ver.maiores in c.sedes apostoli-
ca,de rescr. Arch.& Doc.in c.1.de consue.lib.6 Bar.in l.1.C.de digni. li.12.
Vin.God. Dignitas quid sit,& quæ dicatur,vide Barb.in trac. de præst. Car-
di.ver.nec obstat in contrarium,num.32.39.& 40.quod habetur in lib. 10.
trac.fo.242.

b Quod aliud est dignitas.Adde Inn.in c.de multa.de præben.Arch. in c.1.de
consue.lib.6 Doc.in c.cum accessissent. de consti. Doc. in c. quia nonnulli.
de cleri.non resid.

c Archipresbyteratus.Ant.de But.in cap.primo.de off.archipresbyt. in secun-
do not.

d Quod est cura animarum.Adde Host.& Io.And in c.omnis.de pœ.& remis.
Inn.in c.cum satis.de off.archipresb.Inn.in c.de multa. de præb.Spec.tit.de
leg.1.§.videndum.ver.sed quæritur.Doc.in c.qui episcopatum.8.q.1.Doct.
in cle.1.de off.vica.

e Quibus beneficiis. Adde Doc.in c.relatum.de cle.non resi. & Doc. in c. licet
canon.de elec.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersale adiectum vni speciei non includit aliam.*
2 *Clausula posita in fine rescripti non debet operari extensionem ipsius si non appareat aliud.*
3 *Dignitas collegiata si conferatur per collationem , an comprehendatur in gratia per quam mandatur prouideri ad collationem.*
Adde ad idem nu.4.
5 *Dignitas electiua quæ dicatur.*
6 *Modus prouidendi si non exprimitur,an veniat modus electionis.*
7 *Papa si mandat prouideri de dignitate in certa ecclesia, an prouideri possit de dignitate quæ est vnica in illa ecclesia.*
8 *Quid si mandatur prouideri de dignitate quæ exprimitur hoc adiecto quod est principalis .*
9 *Quid si in forma pauperum mandatur prouideri de aliquo beneficio in ecclesia.*
10 *Quid si tempore datæ duo beneficia spectabãt ad collationem eius cui man-*

mandabatur, tempore vero acceptationis vnicum tantum ad eum
spectabat, an gratia vitietur.
11 *Tempus datum ad acceptandum beneficium quando incipiat currere.*

1 Ad hoc. † No. ꝙ vniuersale adiectum vni speciei nõ in-
cludit aliam, hic.n.verba illa, quamuis dispo-
sitionem, adiecta collationi & prouisioni, non includunt ele-
ctionem, pro hoc eo.ti. cum in illis, de hoc in gl.istud, & idem
Pau.& in hac gl.ibi, de materia restringibili, facit de procura.
cle. non põt. Secundo no. ꝙ per consuetudinem dignitas effi-
citur electiua, ibi, consueuit. pro hoc eo. tit. cum de beneficio.
li.6. Tertio no. ꝙ consideratur modus prouisionis. sicut etiam
cõsideratur qualitas personę. d.c. cum de beneficio, & c. cum
singula. §. prohibemus. lib. 6. sup. de supplen. negli. præla. clem.
2 vnica. † Quarto not. ꝙ clausula posita ad finem rescripti non
debet operari eius extensionem si aliud non appareat, sic ẽt
clausula inhibitionis nõ ampliat gratiam, quia apponitur ad
exequendam non ad augendam gratiam, vt hic dicitur, & de
hoc inf. ꝫrio 2.& 3. Ex hoc notant aliqui quod clausula, amo-
to quolibet illicito detẽtore, non sufficit vt dicatur facta men
tio de colorata facti possessione, cuius contrarium no. de con
cessio. præben. cum nostris, ꝙ dic vt ibi dixi in quinto ꝫrio, &
q. 15. & 18. & hoc tenendo dic quod non est ampliatio gratię,
sed euitatio obreptionis quam committeret non faciendo
mentionem de colorata possessione. Oppo. ꝙ per illa verba,
quamuis dispositionem, includatur modus electionis, debet
enim fieri interpretatio vt verba aliquid operentur, de priui.
si papa. lib. 6. Sol. hæc potuit esse ratio dubitandi, & impetran-
tes hoc dicebant, vt dicit gl. istud. Ratio decidendi in ꝫnum,
quia verbum, dispositionem, non includit electionem. quod
dic vt in eadem gl. vsque ibi, vtdi. Ex qua ẽt colligitur quod su
pra dixi in primo notabili, ꝙ vniuersale adiectum vni speciei
aliam non includit, & ſm h.d. Gen. ꝙ hic illa verba, quamuis
dispositionem, nihil operantur. Secundo opp. ad hoc supra. de
procu. qui ad agendum. lib. 6. Solu. Lau. ꝙ clausula generalis
bene comprehendit alia quam expressa si sunt eiusdem gene
ris vel conditionis, non alterius separati & diuersi, vt prędixi,
maxime si sunt grauiora. de rescr. sedes. de offi. vic. cum in ge-
nerali. lib. 6. dignitas autem ad quam quis assumitur per ele-
ctionem maior aliis & diuersi generis censetur, pro hoc quia
hic loquitur in materia restringibili, vt dicit gl. 2. & idem dicit
Genze. & Matth. & per hoc patet ratio quare ẽt clausula inhi-
bitionis exprimentis electionem non ampliat gratiam, quod
dixi sup. in 4. no. & de hoc plenius in seq. contrario. Tertio op
po. quod saltem per clausulam, inhibentes &c. de qua hic, di-
catur facta mentio de modo electionis, sufficit. n. in quacun-
que parte literarum sit apposita, sicut etiam sufficit iuramen-
tum de calumnia in quacunque parte litis, de iura. calum. c. 1.
lib. 6. Item finis trahitur ad principium. de appell. secundo re-
quiris. sicut. n. falsitas posita in quacunque parte scripturæ eã
vitiat. 3. q. 9. pura. ita veritas declarata iuuare debet, dicit Lau.
hæc tolli per rationem quæ sequitur in fin. cum dicit ꝙ hæc
clausula est, non ad augendam, sed ad exequendam gratiam,
cuius ratio est secundum eum, quia intentio papæ non tende
bat ad hoc nec super hoc fundabatur, alias secus foret. de pro-
ba. cle. literis, & idem Pau. Ex hoc nota quod clausula ad vnũ
finem posita alium finem operari non debet, ar. de præb. non
potest. lib. 6. ff. de adimen. leg. l. legata inutiliter, de condi. &
demonst. cum tale. §. fi. de manumis. test. l. Titia. §. vlti. de libe.
leg. l. Aurelius. §. testam. de fun. instru. l. mancipia. in prin. quia
ibi fuit adiecta ad augendum, de hoc, ff. si quis cau. l. si eum. §.
fi. pro hoc quia ſm Pau. verba clausulæ tenentur secundũ prin
cipalem intentionem ipsius, & ipsam tantum respiciũt. cum
igitur inhibitio fiat principaliter pro executione gratię, om-
nia eius verba debent habere effectum non ampliare gratiã,
cum istud non sit de effectu executionis. Quæro an ꝙ hic dici
tur de dignitate, locum habeat in beneficiis minorib. in quib.
per electionem prouidetur. Gl. prima quod sic, & idem Pau.
3 quia subest eadem ratio. † Secundo quęro, si de dignitate pro-
uidetur per collationem quę tamen erat collegiata, an com-
prehenditur in gratia per quam mandatur prouideri ad colla
tionem. Dicit Lau. ꝙ sic, & idem Genz. ar. c. de liberatione, de
offi. lega. lib. 6. de rescrip. cle. & si principalis. Et in hoc dicunt
non attendendum valorem beneficii, quia etiam si sit exiguũ
sed electiuum, locus est huic. §. & dato quod sit magnũ, dum-
4 tamen non electiuum, comprehendatur in gratia. † Tertio
quæro, quę est ratio quod non comprehenditur modus ele-
ctionis sub verbo prouisionem, vel dispositionem, vel sub a-
liis generalibus. Solu. patet ex pręmissis. Sed est etiam alia ra-
tio secundum Laud. quia papa pręsumitur in dubio voluisse
pręiudicare eligentibus qui sunt plures, licet voluerit pręiudi-
care collatori. quę ratio posset impugnari si poneremus quod
ad collegium spectaret collatio dignitatis. vnde melior est ra
tio tex. declarata, vt dixi sup. proxime, in secundo & tertio cõ
5 trario. † Quarto quęro, quę dignitas dicatur electiua. Dicit
Lau. quod illa tantum in qua seruari debet forma c. quia pro-
pter. de ele. li. 6. licet non habeat necesse fieri intra tres menses
iuxta c. ne pro defectu. de elec. Sed hæc est nimis magna restri
ctio ad hanc elec. quę generaliter probat in quacunque digni-
tate electiua locum esse huic §. dicitur autem tunc prouideri
per electionem, quando debet electio per superiorem confir-
mari. de relig. do. cle. quia contingit. §. vt autem, vbi in no. glo.
per superiorem, quæ est singularis, & ibi dixi in tertio, & quar
6 to notabili. † Quinto quæro, si nullus modus prouidendi ex-
primitur, an venit modus electionis. Glo. 2. refert quosdam te
nere quod sic, ad quod opponit & soluit & idem Pau. dicens
id quod dicit gl. hic solum probari ꝙ quando sunt certi modi
expressi, non venit electio non expressa. Io. Mo. tamen in regu
la, in generali. li. 6. dicit quod si mandatur prouideri de digni-
tate curata vel non curata, non poterit prouideri de dignitate
ad quam quis consueuit per electionem assumi. quod placet
Lap. Sed pro prima opi. facit, quia quando nullus modus ex-
primitur, non est maior ratio de aliis modis quam de modo
electionis. Sed quando aliqui exprimuntur, subest ratio, ne v-
nus modorum contineat alium, nam electio tribuit ius ad rẽ,
sed dispositio & collatio in re, vt no. Inn. de appel. constitutis.
2. habet enim prouisio instar electionis & confirmationis, vt
no. Inn. de conces. præben. quia cunctis. lib. 6. pro hoc de rescr.
susceptum. in fine primi respon. & quod not. inf. eo. si de be-
neficio, in glo. coniunge, & sic gratia non limitata sine limita-
tione intelligitur. limitata vero non transgreditur suos termi
nos. eo. tit. cui de non. lib. 6. Item quando nullus modus est ex-
pressus, nulla incertitudo obstat quominus veniat etiam mo-
dus electionis, nec est ratio quare magis veniant alii modi,
sufficit enim quod hoc non est expressus. debemus etiam in-
telligere gratiam vt potius valeat. nec est verum ꝙ modus ele
ctionis indigeat speciali no. nec hoc probat c. cum in illis. eod.
tit. lib. sexto, ibi enim loquitur quando certi modi sunt expres
si, quia tunc non veniunt alii, quod tenet Io. de sancto Geor-
gio. & idem tenet Rota decisione 192. alias 193. Item habes
gratiam. pro alia tamen opi. facit quod dixi supra. q. 3. quia nõ
est verisimile quod papa velit ita grauare plures eligentes, si-
cut vnum collatorem. ad quod dic ex quo non potest iure pro
bari, quod non veniat beneficium electiuum, quando nulli
modi sunt expressi, tenenda est præsens opinio per rationes
7 prædictas. † Sexto quæro, si mandatur prouideri de dignitate
in certa ecclesia, an possit prouideri de illa quæ est vnica &
principalis, quæ est ibi. glo. tertia, dicit quod non, quia hoc es-
set prouidere de ecclesia non in ecclesia, ꝙ singulariter not. &
idem Pau. Opp. ad hoc de c. quamuis. eo. tit. lib. 6. de concess.
pręben. nulla. 7. q. 1. scire. gl. ibi circa principium format & nõ
soluit. dic quod non obstant, imo ca. quamuis, nihil facit, nec
etiam c. nulla. nec c. scire. quia ista duo non loquuntur in im-
petrationibus, nec etiam proprie faciunt ad hoc, & in hac gl.
ibi, ne tenuis. vbi prætextu aduentus officialium homines te-
nuis vitæ lumine vnico vel breui supellectili priuari non de-
bent, & exponit gl. vnico lumine, puta candela vna vel lucer-
na, vel loquitur per similitudinem, vt quia habebant porcellũ
quem tanquam oculum seruabant, & idem dico inf. de sent.
8 excom. cle. 1. §. in cessationibus. in 3. not. † Septimo quæro, qd
si mandatur prouideri de dignitate quę exprimitur hoc adie
cto quod est principalis in ecclesia, an si est vnica, prouideri po
terit? videtur quod sic, per id quod fuit dictum ꝙ erat princi-
palis, quia videtur idem esse ac si mandatum fuisset prouide-
ri de ecclesia. dic contra, quia imo potius verbum principa-
lis, innuit ꝙ sint aliæ dignitates in ecclesia, nec est verũ ꝙ sint
paria quod mandatur prouideri de ecclesia vel ꝙ de dignita-
te principali in ecclesia. de hoc dixi de preben. c. fi. q. 14. & hoc
tenet Bertran. dicens ꝙ Io. Papa. 22. sic declarauit in consisto-
9 rio. † Octauo quæro, quid si mandatur in forma pauperũ pro
uideri de aliquo beneficio in ecclesia. Sol. vt in gl. de isto ibi, di
cit etiam quę dicit quod si est ibi. nisi vnicum. prouideri non
poterit, cum illud aliquo, sit relatiuum supponens diuersita-
tem. Et in hoc not. singulariter glo. & dic quod est relatiuum
& partitiuum, sed partiri non potest vbi est vnicum, quia vni-
tas non capit diuisionem. 7. q. 1. denique. 16. q. 1. plures. 24. q. 1.
loquitur. ad fi. & c. schisma. Opp. ad hoc. eo. tit. si clericus. lib.
sexto. ff. de reb. dub. si is qui ducenta. §. vtrum, & quod not. 21.
distin. deinde. Sol. de his aliqui opponunt, sed parum obstant,
& ad ca. si clericus. dic quod facit, quia gratia afficit primum
beneficium vacaturum, vt ibi. sed dic quod hoc casu non af-
ficit hoc quod est vnicum in ecclesia ratione præmissa.
Ad §. vtrum. dic quod ibi facit, quia propositio particu-
laris

laris verificatur ex vno ſolo. vt ibi. ſed in caſu præmiſſo beneficium quod eſt vnicum, non compræhenditur ratione præmiſſa. Ad no. in c deinde. dic ꝙ ibi impropriantur, vt ibi no. in j. glo. Item ibi ſunt alia verba precipue, aut procedit quod di-
10 ctum eſt in materia reſtringibili impetrationũ. † Nono quæro ſi tempore datę ſpectabant duo beneficia ad collationem eius ad quem quis impetrauit, ſed tẽpore acceptationis vnicum, vt quia Papa vniuit aliud cuidam monaſterio. videtur ꝙ gratia fiat inualida, quia ſufficit ꝙ res venit ad caſum, in quo inchoare non poteſt. de conuer. coniug. placet. In contrarium per regulam, factum legitime. lib. vj. Item in reſcriptis inſpicitur tempus datę. de reſcrip. eam te. & c. tibi qui. lib. vj. Bertran. dicit quęſtionem fuiſſe in palatio & nondum determinatam. ſed ſecunda pars videtur verior, licet pro prima facit quod no. Dy. in dicta regula, factum. lib. vj. vbi dicit ꝙ ſi fa-
a ctum eſt perfectum,[a] non reuocatur per factum ſequens, ſecus ſi non eſt perfectum: hic autem non erat perfectum, quia per literas non acquiritur ius in re nec ad rem quo ad certum beneficium. de conceſ. pręben. c. pe. eo. lib. ſed dic quod hic factum fuit perfectum quo ad impetrationem. de offi. delega. ſi ſuper gratia. lib. vj. nec poteſt aliquid ſurreptionis imputari impetranti. Decimo quæro an iſte §. habeat locum ſi mandetur prouideri in diœceſi vel prouincia. gl. in verbo, eccleſia.
11 quod ſic, & idem Pau. † Vndecimo quæro, quãdo incipit currere tempus datum ad acceptandum. gl. in ver. menſem. ſoluit. & idem Pau. Duodecimo quæro ĩ eo quod fuit adiectus menſis cum clauſula acceptandi, quid. ſi non eſſet illa clauſula. dicit Pau. quod idem erit ſi mandatur prouideri ſimpliciter, quod intellige quo ad effectum huius cle. vnde illa verba in tex. quam intra menſem duxerit acceptandam. non ſunt neceſſaria, ſed factum referunt.

ADDITIO.

a Vincẽ. God. ¶ Perfectum dicitur quod ex omnibus ſuis partibus conſtat. Bar. Soz. in l. poſſideri. § ex pluribus, nu. 17. de acquiren. poſ.

SVMMARIVM.

1 *Acceſſorium ſequitur naturam principalis.*
2 *Scriptura requiritur neceſſario ad probandum in certo caſu.*
3 *Ordinarius an poſſit conferre clericis hoſpitalia in titulum beneficialẽ.*
4 *Legati de latere an poſſint conferre clericis hoſpitalia in titulum beneficialem.*
Quid ſi emanant literę ſuper reſeruatione fructuum, an hoſpitalia contineantur.
5 *Quid ſi literæ fuerint conceſſæ motu proprio an veniant hoſpitalia.*
Et vide quæſtiones ſequentes de eadem materia.
6 *Xenodochia, leproſaria, eleemoſynarie, hoſpitalia, quid ſint, vide.*
7 *Et an talia ſint ſpiritualia.*
8 *Et an talia poſſint cum beneficijs permutari.*
9 *Hoſpitalarij coniugati portantes aliquod ſignum, puta crucem, an gaudeant priuilegio clericali.*
10 *Hoſpitalia an poſſint conferri perſonis regularibus.*
11 *Quid in fabrica eccleſiæ.*
12 *Et quid in redditibus deputatis ad fabricam.*

CAP. II.

PErliteras. No. quod comparantur literæ apoſtolicæ & literæ legatorum. ſimile de offi. leg. collatio. lib. vj. quandoque tamen diſcomparantur, vt dico. j. q. iij. Secundo no. varia nomina hoſpitalium, & de hoc in glo. v. & vj. & j. q. ix. Tertio no. de verbo decernimus, quod facit nouum ius, & dicit gl. in hoc verbo. & idem Gen. de hoc de iudi. decernimus.
1 † Quarto no. quod acceſſorium[a] ſequitur naturam principa-
a lis ſicut hic eccleſię, & alia de quibus hic, ſequũtur naturam hoſpitalium quibus annectuntur. Ex hoc no. Laud. ꝙ eccleſia curata vel alias duplex poteſt accedere ſimplici. de prębẽ. ſuper eo. lib. vj. Quinto no. ex eo quod dixi in proxi. no. ꝙ cũ vnus poſſit tenere duo vel tria hoſpitalia, licet habeant eccleſias curatas annexas, per conſequens poterit plures eccleſias curatas poſſidere, quod eſt vi acceſſorij, & gubernabit curam per vicarium. de cap. mo. c. vnico. lib. vj. hoc quod no. Inno. de præben. extirpandæ. §. quia vero, & ſic ſecundum Laud. de facto ſeruatur in Pictauia. Contra tamen facit de præben. cum ſingula. lib. vj. ver. circa eos. ſed ibi loquitur in alio caſu. Contra etiam facit de religio. domi. quia contingit. ver. vt autem. vbi dicitur tales debere eligi ad hoſpitalia qui velint & valeant gubernare. & ſic videtur requirere reſidentiam, nec poſſunt plura vni conferri. de cleri. non reſi. c. vlti. lib. vj. quod eſt ęquius. ſed primum verius. ſufficit enim quod non reperitur iure expreſſum quod requirant reſidentiam continuam. de
a hoc dixi de reli. do. de xenodochijs. q. viij. † Sexto no. caſum in quo requiritur ſcriptura ad probandum, quod dic vt in gloſ. pe. & idem Laud. & Pau. Genze. autem dicit contrarium. ar. eius, quod no. Archid. & Ioan. An. in proœmio ſexti. vbi dicũt ſcripturam non eſſe de ſubſtantia gratiæ. & dicit Genz. quod ideo dicit hic de literis, quia de eis quęſtio propoſita erat. dic quod glo. procedit eo caſu quo ſuper gratia emanarunt literę, vt fieri ſolet. Item hodie gratia Papæ probati non poteſt ſine literis, vt in deciſione Rotæ, item quod Romana curia. Septimo no. caſum in quo non operatur idem genus quod ſpecies. de hoc in glo. vlti. Ex qua collige quod oportet quòd ſpecifice mandetur prouideri de hoſpitalibus, & hoc ſufficit. nam vt dicit Genze. Papa conferre poteſt etiam eccleſiam quę ſpectat ad patronum laicum ſi hoc exprimit. de iure pat. cum dilectus. vbi de hoc. Oppo. quòd fruſtratoriè fuit oppoſitum hic in principio de legatis. nã & altas legati non poſſunt beneficia conferre, niſi ſint de latere. de offic. lega. c. j. lib. vj. glo. ij. metu contrarij reſtringit ad legatos de latere tantũ, & idem Pau. & Genze. Secundo oppo. quod hoſpitalibus nõ poſſunt accedere iura ſpiritualia quæ non poſſunt accedere, niſi alijs ſpiritualibus, vt no. Inno. de iure pa. ex literis. gl. in verbo, eccleſias. metu contrarij intelligit quod hoſpitalia erant religioſa authoritate epiſcopi. de hoc. j. q. x. & idem Laud. & Pau. Colligit Laud. quòd id quod eſt principale, licet minoris valoris, trahit ad ſe acceſſorium maioris. ſimile ſu. eod. tit. ſuper eo. lib. vj. & no. de pręben. extirpandę. Sed dic quod ſufficit quòd non ſit omnino alterius naturę, puta prophanum. quia tunc non poſſunt ei accedere ſpiritualia, vt no. in d. c. ex
b literis. Tertio oppo. in eo quod enumerat decimas[b] inter iura ſpiritualia, cum tamen conſiſtant in fructibus temporalibus. gl. in verbo. decimas, exponit. i. ius decimãdi. Quæro de ratione huius deciſionis. gl. in verbo, eleemoſynarijs. ſol. quia hoſpitalia deputata ſunt ad certum vſum. ideo non debent trahi ad alium vſum ſine licẽtia Papę. & idem dicit Pau. propterea Gen. intelligit hic de hoſpitalibus quorum prouentus ſunt ad certum vſum deputati, quibus Papa per tales literas in dubio derogare non intendit, de reſcrip. ſi propter lib. vj. quia redundare poſſet in ſcandalum conſtruentium talia fundantium vel dotantium, qui propter hoc retraherentur forte à talibus. argu. eius quod no. de iurepat. nobis, & c. cum dilectus. ſecus ſi talis deputatio facta ſit, vt ſunt hoſpitalia quæ ſunt in multis monaſterijs, quorum prouentus facit ſuos, ſicut de alijs beneficijs, quod non faciunt hi qui ad regimen hoſpitalium deputatorum, vt ſup. pręficiũtur. argu. C. de epiſ. & cle. orphanotrophos. quod no. placet. licet poſſet opponi quod generaliter hæc cle. debeat intelligi in omnibus hoſpitalibus ſicut generaliter loquitur. ſed dic quod ratio pręmiſſa probat reſtrictionem prędictam faciẽdam eſſe, & hoc etiam tenet Matthe. dicens quòd ideo non veniunt ſub literas, quia licet ſcribatur pro prouiſione de talibus, non dicitur prouideri, cum inſtituti non faciunt fructus ſuos, vt prędixi, & tenentur reddere rationem de multis, de quibus in clemen. quia contingit. ad quæ non tenentur beneficiati. vnde ſecundum eum nomine beneficiorum ſeu eccleſiarum tales non ſolent compræhendi & alio nomine ſeparatim nominãtur. de elec. ſciant. & c. generali, lib. vj. Et eſt alia ratio ſecundum Laur. de Pinu, quia alia diſcretio requiritur in his qui pręficiuntur talibus quam in his qui pręficiuntur beneficijs. exigitur enim quòd ſint boni patresfamilias, qui bene ſciant diſpenſare in vſus pauperum. vnde talis poteſt eſſe idoneus ad beneficium qui non eſſet idoneus ad talia. de hoc etiam
3 infra. q. xix. † Secundo quæro, an ordinarius poſſit hoſpitalia conferre clericis in titulum beneficialem. Laud. dicit quòd ſic, dummodo ſint conſueta ab antiquo per preſbyteros gubernari. vel hoc fuerit ab initio conſtitutum, alias non. di-
4 cta clemen. quia contingit. vbi hoc probatur. † Tertio quæro an legati de latere poſſint talia conferre. videtur quòd ſic, ſi hoc exprimunt, iungendo principium huius c. cum ſi. In contrarium, quia non repetit in fine de literis legatorum, ſed tantum de apoſtolicis, & hoc ſentit gl. in verbo, apoſtolicis. ſimile de hęreti. inquiſitones. lib. vj. & quod ibi no. in gloſ. iij. & hoc

ADDITIONES.

a ¶ Acceſſorium. Adde in regula, acceſſorium. de regu. iu. lib. 6. gloſ. in c. ꝙ in dubijs, de conſe. eccl. vel alta. Doc. in c. debitores, de iureiu. in l. 1. per quas perſo. nob. acqui. & in l. eos. C. de appellatio.
Vin. God. ¶ Acceſſorium an trahere poſſit ad ſe principale niſi exprimat. pulchre Fely. in c. cum M. Fer. col. 9. de conſtit.
b ¶ Decimas. Adde capi. tua, de deci. & ibi Abb. & in capi. parochiano eod. titulo.
Vinc. God. ¶ Decimæ an ſint res corporales poſſintque verè poſſideri, Ruy. conſi. 164. nu. 4. li. 6.

hoc tenet Stepha. dicens legatos non posse concedere talia,
etiam in casibus de quibus in dicta cle. quia contingit. quod
dic verum dando literas antequam vacēt, sed administratio-
nem talium vacantium committere possunt sicut episcopi.
Et no. illam glo. in verbo, apostolicis. in eo quod dicit legatū
non conferre ecclesiam spectantem ad præsentationem laici
patroni. secus tamen dico si ad laicum spectaret ius præsentā
di sine patronatu, quia tunc cessat ratio, quæ est ne retrahātur
patroni a fundatione ecclesiarum. & sufficit ꝙ hoc casu non
reperiatur interdictum legato alia conferre. quod tenet Fed.
de Senis in consi. clxiij. Quarto quæro, si emanant literæ sup
reseruatione fructuum, an comprehendantur hospitalia. glo.
iij. dicit quod non, per rationem quam ponit glo. 6. in fi. quā
5 cum alijs posui. sup. q. 1. † Quinto quæro, si literæ concessæ
fuerint proprio motu, an comprehendant hospitalia. glo. 4. di
cit ꝙ non, quia proprius motus nō ampliat gratiam vel vim
verborum, licet excludat subreptionem. & idem Pau. quod
no. Lap. dicit ꝙ imo etiam ampliat interdum. eo. tit. si plurib.
1. respon. lib. 6. & hoc saltem quo ad gratiæ prærogatiuā. pro
hoc quod no. de rescrip. duobus. lib. 6. sed dic ꝙ illę ampliatio
a nes sunt[a] potius quidam fauores extrinseci glo. autem loqui-
tur de ampliatione propria in eo quod dicit ꝙ non ampliat
vim verborum. Sexto quæro, an in literis in forma pauperū,
locum habeat ꝙ hic dicitur. Pau. ꝙ sic, cum sit eadem ratio.
Septimo quæro, an locum habeat siue literæ sint directæ exe
cutoribus, siue ordinariis. Pau. ꝙ sic. quod intellige quando
mandatur prouideri clericis, vt hic in verbo, clericorū. secus
dicit Lap. in laicis per quos talia regi possunt 18. qō. 2. quidā.
d. cle. quia contingit. quod intellige quando dixerunt se lai-
cos & impetrarunt non vt eis prouideretur, sed vt talia com-
mitterentur facta mentione, quod erant hospitalia, alias lite-
ræ concessæ tanquam super beneficiis non tenerent. de tran-
sact. ex literis. & quamuis tenerent, talia non comprehende-
rent, vt hic. Octauo quæro, si Papa cōcessit gratiam alicui ꝙ
possit prouidere decem personis, an de hospitali poterit pro-
uideri. dic ꝙ non, per id quod dixi in præcedēti quæstione se
cundum Pau. cum dixi ꝙ procedit hæc cle. siue literæ sint di-
rectę executori siue ordinariis, quod expressius tenet Lap. di-
cens idem etiam si literæ sint directæ alicui, super gratia in a-
lium deriuanda per modum prædictum de quo eo. tit. dudū.
6 & c. is cui. & c. quamuis. lib. 6. † Nono quæro, quid sunt xeno-
b dochia[b] & alia de quibus hic. Lau. dicit ꝙ xenodochium po-
nitur hic pro loco in quo pauperes recipiuntur, sed quando-
que accipitur generaliter pro omnibus hospitalibus. de reli.
do. de xenodo. Alij, vt refert, dicunt quod xenodochium est
locus senum vel debilium, vt verbum sonat. arg. 42. dist. orato
rium. & idem Genze. & Mat. Leprosaria autem sunt secun-
dum Genz. vbi recolliguntur leprosi. de relig. do. cle. 2. idem
Mat. pro hoc de eccle. ædi. c. 2. Eleemosynaria dicūtur omnia
talia secundū Lau. qui dicit ęa sic appellari in Pictauia & plu-
ribus alijs locis. Gen. dicit quod est locus deputatus pro elee-
mosinis pauperibus distribuendis, & bona talia sunt per epi-
scopos conseruanda ad vsus ad quos sunt deputata de relig.
do. c. 2. 18. q. 2. quidam. Et in his super iure temporali fundat
episcopus intentionem suam de iure communi. de excep. cū
7 venerabilis. in fi. † Decimo quæro, an talia sint spiritualia. di-
cit Lau. quod sic, dumtamen sint fundata de voluntate epi-
scopi. de relig. do. de xenodo. dic melius quod sunt religiosa,
vt dicit glo. in verbo, ecclesias. vt etiam dixi sup. in 2. contra-
8 rio. † Vndecimo quæro, an talia possint cum beneficiis[c] per-
c mutari. dic vt dixi de re. permu. quæsitū. Et arguit Lau. quod
non, cū instituti frequenter sint coniugati, prout esse possunt.
arg. 32. dist. si quis vero. pro hoc quia tales non reputantur ꝑ-
sonæ ecclesiasticæ, cum non sint cōuersi nec religiosi. arg. 12.
q. 1. duo. quod dico in seq. q. Lau. tenet contrarium dicens ꝙ
si sunt talia in quibus instituti consueuerunt clerici perpetui
potuerunt permutari, quod est verum, quia tunc sunt benefi-
cia. secus si instituuntur tanquam gubernatores, vt communi-
9 ter fit, vt in d. cle. quia contingit. † Duodecimo quæro, an
d hospitalarij[d] vtentes coniugio portantes aliquod signum, pu
ta crucem, gaudeant priuilegio clericali in persona vel rebus.
Lau. dicit quod in bonis applicatis hospitali gaudeant priui-
legio. C. de episco. & cler. l. orphanotrophos. In suis vero non,
cum nec sint clerici nec conuersi nec religiosi in aliqua reli-
gione approbata. de reli. do. cap. fin. Item dicit de eremitis,
e [e]licet glo. 16. q. 1. qui vere. & 93. dist. nulla. dicat quod gaudēt
f priuilegio clericali. Idem dicit Lau. de bigamis[f] coniug.
alias non tonsuratis leprosis vel similibus, scilicet quod non
gaudent, quia ad hoc vt aliqui gaudeant priuilegio clerica-
li, requiritur vt sint clerici vel professi in aliqua religione ap-
probata. 17. quæst. 4. si quis suadente. de sent. excomm. non
dubium. de cler. coniug. ca. vnico. lib. 6. Opp. ad hoc, quia le-

prosi dicuntur religiosi. de eccle. ædifi. c. ij. dicit Lau. contrarium esse verum, vt ibi no. Host. quod etiam tenet hic Genz dicens ꝙ nullo iure cauetur quod leprosi sunt religiosi, quic quid dicat Inn. in d. c. ij. dic ꝙ Inn. ibi solum dicit ꝙ eorū collegium est religiosum & licitum. & intelligi debet religiosum. i. pium & honestum. pro hoc de reb. eccle. non alie. c. fi. quod etiam tenet gl. 3. de reli. domi. cle. ij. in ver. secularibus. quantum autem ad præmissa videtur non esse verum quod dicit Lau. in eo quod dicit non gaudere priuilegio clericali, nisi clericos, vel professores, per id quod dixi de foro compe. si diligenti. vbi dixi quod etiam non clerici, dummodo censeantur personæ ecclesiasticæ gaudent priuilegio sicut sunt fratres de tertio ordine beati Francisci. pro hoc de priuile. vt priuilegia. ver. hoc autem. vbi confratres oblati qui mutauerunt habitum secularem, gaudent priuilegio clericali. ad hoc tamen potest dici ꝙ ibi gaudent priuilegio quo ad ea de quibus ibi. & hoc quia sic ibi exprimitur. pro hoc qđ notatur de deci. clē. j. in gl. fi. sed pro hoc melius d. clemen. in fi. & de priuile. per exēptionem. lib. vj. vbi non solum monachi & conuersi qui religionem profitentur, sed etiam perpetuo obligati gaudent priuilegio ecclesiastico. quod tenet Ioā. And. in d. c. per exemptionem. Item ad hoc, vt aliquid censeatur ecclesiasticum sufficit ꝙ authoritate episcopi sit deputatum vsui ecclesiastico. de eccl. ædifi. ad hoc. vbi loquitur de rebus, fortius ergo de personis quibus res accedunt. xij. q. ij. pręcipimus. de dote post diuor. resti. per vestras. præterea nouitius in religione gaudet priuilegio clericali etiam quo ad canonem, si quis suadente. xvij. q. iiij. de sent. excom. religioso. lib. vj. qui tamen non est monachus, vt ibi, & per hæc dic ꝙ aut talibus personis est traditus certus modus viuendi a Papa, aut non. de primo exemplum in fratribus de tertio ordine beati Francisci, vt no. de sen. excom. cum ex eo. in gl. iij. in fi. & tales gaudent priuilegio clericali, quia omnia nostra facimus &c. de præb. hi qui. & c. si apostolicæ. lib. vj. quod autem Papa possit, patet eadem ratione, quia potest aliquem adscribere militiæ clericali, & potuit clericos eximere tenendo quod exemptio clericorum sit de iure positiuo. quod dixi de maio. & obed. c. ij. tamē quo ad ipsos fratres de tertio ordine non videtur quod gaudeant priuilegio ecclesiastico, quia non dicuntur plene translati ad ordinem, ita ꝙ desinant esse de sæculo. quod dico in d. cle. cum ex eo. q. ij. Secundo casu videretur standum opi. Lau. ꝙ non gaudent priuilegio nisi sint clerici vel religiosi, ꝑ superius dicta, nam nec inferior Papa potest nouam religionem constituere. de reli. domi. c. fi. Verius tamen dic ꝙ dummodo authoritate prælati habentis potestatem vt episcopi sint deputati ad aliquem vsum perpetuum ecclesiasticum vel pium, gaudent priuilegio ecclesiastico, ita ꝙ censentur personæ ecclesiasticæ. pro hoc d. cle. j. de deci. & d. c. per exemptionem. non tamen ꝙ gaudeant priuilegio canonis, si quis suadente. quod locum habet in percutiente clericum vel monachum, vt ibi dicitur. & sic non in alijs, nisi quatenus inuenimus iure expressum, sicut exprimitur de conuersis. de sent. excom. non dubium. quia & ipsi sunt religiosi, vel de nouitijs in religione, qui interim censetur religiosi. d. c. religioso. de sent. excom. lib. vj. sed extra casus expressos in iure non est locus d. c. si quis suadente. Tales ergo qui sunt hospitalarij vel ad alium pium vsum deputati, dumtamen perpetuo & mutato habitu, censebuntur personæ ecclesiasticæ. d. c. vt priuilegia. quo ad gaudendum alijs priuilegijs immunitatum concessarum personis ecclesiasticis, sicut super immunitate ab oneribus. de immu. eccl. aduersus. & c. non minus. de censi. quamquam. lib. vj. vbi generaliter dicitur de personis ecclesiasticis. & sic intelligo quod no. Hosti. in sum. de regu. §. j. versi. quid si rusticis. & Spe. de sta. mo. ver. xxxvj. & iura & rationes

præalle-

ADDITIO.

a ¶ Illæ ampliationes sunt. Adde diffuse per Io. de Imo. hic. in 3. col.

b ¶ Xenodochia. Adde § sancimus 33. q. 7. & ibi Doct. in c. de xenodochijs. de reli. domi. & in l. si quis ad declinandam C. de epis. & cle.
Vin. G. d. ¶ Adde de huiusmodi, tradita per Hug. in trac. de offi. quat. prælat. de donatio. Constant. ecc. nume. 6. quod habetur in lib. 8. tract. folio 91.

c ¶ An talia possint cum beneficijs. Adde Doct. in clemen. quia contingit. de relig. domi. Fed. de Sen. in tract. de permu. benefi. Pet. de Ancha. in c. j. de re. permu. lib. 6.

d ¶ An hospitalarij. Adde Doct. in c. ij. de fo. compe. Host. in sum. ti. de regu. in §. j. ver. quid de rusticis. Spe. tit. de sta. mo. ver. 26.
Vin. God. ¶ Adde Alex. in l. semper. j. ff. de iu. immu. & plene per Fely. in c. ij. de fo. compe.

e ¶ Idem dicit de eremitis. Adde gl. in ver. acephalos in c. nulla ratione. 93. dist. Inn. in c. cum ad monasterium. Arch. in c. vni. de exces. præla.

f ¶ De bigamis. Adde Barb. in c. ij. de fo. compe. & Doct. in cle. j. de relig. domi. Doct. in cle. j. ad nostram de hæret.
Vin. God. ¶ Vide de bigamis Rot. Decis. 445.

prçalitegatç ad hoc. Si vero a nomine est facta talis deputatio,
sicut contingit de aliquibus eremitis qui aliquando ad tem-
pus accipiunt aliquem habitum & viuũt de eleemosynis, nul
lo priuilegio ecclesiastico gaudent: non enim sunt incorpo-
rati ecclesiæ quodam iure speciali, & absonum foret quod cõ
ferentur personæ ecclesiasticæ, cum sint meri laici & recedãt
ad sui libitum & ad nullum vsum ecclesiasticum vel piũ au-
thoritate ecclesiæ. i. prçlati qui hoc possint, sint deputati. & p
10 cedit hoc vltimo casu opi. Lau. † Decimotertio quæro, an ho
spitalia conferri possint personis regularibus. videtur quod
sic, quia solum prohibetur de clericis: ibi, clericorum. quod
videtur intelligendum de secularibus. arg. 19. q. 2. duç. Item
cle. 2. inf. de relig. domi. prohibet de secularibus. & sic videtur
de regularibus permittere. de prçsump. nõne. facit in arg. 17.
q. 2. quidam. vbi videtur innui quod hospitalibus clerici secu-
lares & religiosi laici præesse possunt. pterea in leprosariis mi-
nus videtur dubium, cum leprosarium videatur esse locus re
ligiosus, vt no. Inn. de eccl. ædifi. cum dicat. Genz. tenet cõtra-
rium per regulam qua cauetur quod religionem professus se-
cularibus ecclesiis præfici nõ potest. de reg. super eo. nisi pro-
pter officium prçdicandi quãdo sunt curatæ. de sta. mon. qđ
Dei. Ad no. per Inno. in cap. cum dicat. respondet non esse ve
rum quod leprosi sint religiosi, quia nullo iure hoc cauetur,
& nihil de substantialibus religionis faciunt, imo matrimo-
nium contrahere & eo vti possunt, vt tenet Hostien. in d. c. tu
autem intellige dictum Inno. vt dixi sup q. proxi. Ad c. quidã.
respondet ꝙ ibi numerantur tria genera, scilicet monasteria
quibus monachi possunt prçfici, & matrices. i. sçculares eccl.
quibus prçficiuntur clerici, & hospitalia quibus prçfici possũt
laici. Dic quod quæstio quo ad istud c. nõ erat dubia, quia Pa-
pa non concederet literas religiosis super prouisione benefi-
ciorum, nisi esset curata per ea quæ nunc dixi: ideo hic tan-
tum expressit de clericis. an tamen & quando possint hospita
lia concedi religiosis dixi de relig. domi. de xenochiis. & dico
11 in d. cle. 2. §. vt autem. q. 1. † Decimoquarto quæro, an in fabri-
cis locum habeat quod hic dicitur. glo. in verbo, eleemosyna-
riis. in fi. dicit ꝙ sic. & est sensus eius ꝙ per literas super proui-
sione beneficiorum nõ poterit prouideri de fabrica. Stepha.
dicit ꝙ quicquid sit de iure, de facto seruatur ꝙ sub huius gra
12 tiis includantur. dic vt in sequen. q. † Decimoquinto quæro,
si certi reditus deputantur ad fabricam quibus præficiuntur
aliqui qui appellantur operarii, an conferri potuerunt per li-
teras de quibus hic. videtur ꝙ non, cum eadem sit ratio quæ
in xenodochiis vt reditus deputati ad vsum fabricç ad alium
non trahantur. Item tales qui deputantur tenentur reddere
rationem & reliqua quç restant deponere cõuertenda in em-
ptionem prædiorum, vel aliud augmentum fabricæ. 12. q. 2.
nobis facit Auth. de sanc. epis. §. œconomos. coll. 9. & sic nõ
dicitur assignata fabrica prædictis in beneficium, quia tunc
facerent fructus suos. de offi. ordi. prçsenti. lib. 6. In contrariũ,
quia nomine beneficij continetur omne quod gratis & libe-
raliter confertur. ff. de ser. expor. l. fetuus. nec videtur procede
re ratio contraria ꝙ reditus prædicti sint deputati ad vsus fa-
bricæ: nam & omnes reditus sunt ad vsum pauperum depu
tati. 16. q. 1. quoniam quicquid. vnde sicut sub gratia alij redi
tus cadunt, ita & isti, & sufficit ꝙ hæc constitutio de his non
faciat mentionem. primum verius quod tenet glo. vt dixi in
proxi. q. licet Steph. teneat secundum, & pro primo sunt ra-
tiones ad hoc inductæ, maxime, quia fabrica nõ censetur be-
neficium ratione prædicta, nec procedit quod dicit Steph. qđ
a reditus omnes [a] clericorum sunt deputati ad vsus pauperum,
quia illa deputatio non est immediata, sed principaliter sunt
deputati in vsus ministrorum. de præbend. de monachis. & c.
cum secundum. Item sunt deputati in vsus pauperũ per ero-
gationem faciendam per institutos. d. c. quoniam quicquid.
qui tamen faciunt fructus suos ita quod si distribuũt in alios
quàm in pauperes, tenet, quamuis peccent male distribuẽdo.
quod dixi de fideiuss. peruenit. de pecul. c. fi. in cle. gratiæ. q. 19.
Decimosexto quæro, si ecclesia habet hospitale annexum, an
potest prouideri per literas de quibus gl. hic in verbo, eccle-
sias. quod sic. & idem Pau. Decimoseptimo quçro, si ecclesia
& hospitale sint vnita & non appareat quod sit principale. gl.
eadem soluit esse stãdum possessioni, ex qua colligitur quod
sit principale, & si hoc apparet, repelletur impetrãs. quam gl.
no. quia facit ad multa, per quam glo. consuluit Bal. vt refert
Per. de Ancha. quod si mandatur prouideri de ecclesia san-
cti A. cum hospitali sibi annexo, si hospitale est principale &
ecclesia annexa, non obtinebit. In contrarium inducit quia
verba transposita idem significant. ff. de pecu. leg. quidam te-
stamento. cum glo. pro hoc de rescri. cautam. inducunt & a-
lia. sed dic quod in rescriptis beneficialibus verba intelligun-
tur proprie & stricte, vt hic, & eod. titu. quamuis. 1. & in c. cui
de non. lib. 6. Item quæstio præmissa videtur habere parum
dubij, quia rescriptum erat obreptitium in quo dicebatur ho
spitale annexum ecclesiæ, cum esset econuerso. in q. autẽ gl.
si constaret quod hospitale & ecclesia essent vnita æquè prin-
cipaliter, dicit eadem glo. locum esse huic ca. & idem Pau. &
Genze. in hac glo. ibi, cum de beneficio. 27. distin. quod inter-
rogasti. 20. q. 1. quem progenitores. 20. q. 1. vidua, de regula. vi-
dua. de presby. non bapti. c. fin. ibi per tuas. qui fil. sint legi. per
tuas. & in fine, quia ex quo hospitale venit principaliter, com
prehendi non potest sub literis, vt hic. nec vnio cum ecclesia
hoc potest operari. nam cum concurrunt duo quorum vnũ
se habet prohibendo, aliud permittendo, vel vnum negatiue,
aliud affirmatiue, plus operatur negatio, quod dixi de renun.
in prçsentia. plus enim tollit negatio quàm ponat affirmatio,
vt no. glo. de consue. cum dilectus. Decimooctauo quæro, de
quibus spiritualibus loquitur litera ibi, spiritualia. Solu. vt in
glo. in eo verbo. Decimonono quçro, si hospitalia possunt cõ-
cedi in titulum, sicut quandoque permittitur, inf. de relig. do
mi. cle. 2. an comprehendentur sub literis. gl. in verbo, proui-
deri. dicit ꝙ non, dicens ꝙ qualitas hospitalitatis est in literis
exprimenda, vt expresse appareat Papam hoc voluisse. quod
no. Genz. autem videtur stricte intelligere hãc cle. de eleemo.
quæ non conferuntur in beneficium. dicit enim quod si sunt
eleemosynariæ quæ sunt in multis monasteriis ad quas sunt
deputati prouentus quibus aliqui pficiuntur & faciunt suos,
non habet locum hæc clemen. quod dixi sup. q. 1. & secundũ
hoc intellige glo. eo casu quod licet conferantur in titulum,
tamen habent naturam hospitalium in aliis de quibus in cle
mentina, quia contingit.

ADDITIO.

a Reditus omnes. Adde c. quoniam. 16. q. j. c. quod autem 23. q. 8. c. sicut hi. 47. distin.

SVMMARIVM.

1 *Adeptio possessionis quæ dicatur.*
2 *Officium executoris, an sit finitum per adeptionem possessionis beneficij.*
3 *Executores si tulerint sententiam contra quoscunque contradicentes, an durabit etiam post annum.*
4 *Dignitates duas tenens si adipiscitur tertiam de facto, an efficiatur inhabilis ad alia beneficia propter pluralitatem.*
5 *Confirmatus, an potest administrare ante installationem.*

CAP. III.

SI plures. Opp. quia de non dubio est hoc c.
quia si impetrans habebat duas di
gnitates, etiam antequàm assequeretur tertiam
vacauerunt primæ, quia per adeptionem secundæ
vacauit prima. eo. tit. de multa. & si non dimiserat primã ver-
bo, de facto vacabat etiam secunda. per extrauagan. Io. 22. exe
crabilis. de qua hic in glo. vlt. glo. a. soluit intelligendo quod
impetrans habebat dispensationem super primis. & idẽ Lau.
& Pau. Steph. vero intelligit siue de facto siue de iure obtine-
ret primas & dicit ꝙ ratio dubitandi fuit, quia non sic de fa-
cili tolluntur plures sicut vna. ideo licet per adeptionem se-
cundæ dignitatis vacet prima, non tamen per hoc expressum
erat quod per adeptionem tertiæ vacent duæ primæ, & non
debet prima extendi. dicit tamẽ ꝙ quia maior est ambitio si
habẽs plures aliam petat, quàm si habens vnam: ideo dignũ
est ꝙ vtranque perdat, vt hic. sed hoc præsupponendo rema-
net hoc c. de indubio, cum fortior sit ratio in duabus primis
quàm in vna prima. vnde verior est præcedẽs sol. vt sit aliqua
dubitatio. nam si de facto habebat primas, non potuerunt di-
ci vacare per adeptionem tertiç, quia iam vacabat ex alio. Ra
tio tamen Steph. saluatur per id quod dico inf. in vlt. contra-
rio. Secundo oppo. ad hoc quia si intelligimus ꝙ habebat di-
spensationem super primis, expeditum videbatur. eo. tit. non
potest. 2. respon. lib. 6. quod dic vt in gl. in verbo, vacare. vsque
ibi, sed quia. quæ soluit quod poterat esse dispensatum nomi-
natim super illis. & declarando glo. dic ꝙ quandoque dispen
satur generaliter super duabus curatis, & intelligitur de dua-
bus primis. & istum casum dicit terminatum per ca. non po-
test. vbi dicitur quod dispensatio intelligitur de duobus pri-
mis, & sic per adeptionem tertii ambo prima vacant. quia nõ
potest quo ad tertium dispensatio aliquid operari, quãdoque
dispensatum est super duobus quibuscunque, & quandoque
habendis, & tunc per adeptionem tertij non vacant am-
bo prima, sed tertium subrogatum loco secundi, & secun-
dum loco primi, & primum solum vacabit, & iste casus non
ponitur

ponitur in d. c. non potest. neque in hoc casu loquitur hæc gl. quandoque dispensatum est super duobus nominatim, vt super beneficio sancti A. & beneficio sancti B. & idem iuris est quod in primo casu, tamen non erat iste casus terminatus per c. non potest. quod loquitur in casu primo. nec contingebant hunc, sed determinatur hic: ideo vtilis fuit hæc declaratio. Tertio opp. ad hæc, quia secundum hoc videtur esse superflua hæc clemen. nam si per adeptionem tertij vacant duo prima quando dispensatio fuit generalis, fortius debet vacare quando facta fuit nominatim, cum tunc certum sit quòd respectu tertij nihil operari potest. glos. eadem ibi, & videbatur. soluit ponendo rationem dubitandi. videbatur enim quibusdam quod hoc casu non vacarent ambo prima, sed princeps, id est Papa deberet eligere quòd ex primis dimitti volebat. argum. ff. de excus. tuto. si duas. in princip. vbi si tres tutelæ alicui deferuntur is qui creauit, id est iudex eliget quam oporteat illum suscipere, & quam dimittere. Circa hoc tamen refert gl. opin. aliorum quòd ipse prouisus debet eligere per c. eod. tit. præterea. & c. referenti. & quanquàm sint hæ opiniones inter se diuersæ, tamen pariter obstant textui, cum hic dicatur ambo prima ipso iure vacare, sed hoc tenendo respondet glos. ad l. si duas. quod in pluribus tutelis per vnius receptionem non vacat alia, & per hoc vult dicere, secus esse in dignitatibus cum per adeptionem vnius vacet altera, sed adhuc videtur stare ratio d. l. quia per dispensationem poterat iste habere duas, & per adeptionem secundæ non vacauerat prima: vnde videbatur quòd per adeptionem tertiæ non vacarent ambo prima: quasi essemus extra ius commune propter dispensationem, & sic extra casum cap. de multa. & per consequens videbatur standum antiquis iuribus vt ipse impetrans eligeret, per c. præterea. & c. referente. præalleg. dic quòd dispensatio hoc solum faciebat quòd habens duo prima censebatur ac si haberet vnicum, sed si habuisset vnicum, vacasset per adeptionem secundi, ergo non per adeptionem tertij vacant ambo prima. quod voluit hic Mat. dicens quòd vigore dispensationis duo prima habebantur loco vnius. vnde quo ad illa duo veneramus extra ius commune, sed comparando istá duo simul respectu tertij nihil operatur dispensatio, est ergo locus iuri communi. Quarto opp. ad idem, nam collato tertij non tenet. de offi. ordi. ordinarij. in fi. lib. 6. nisi dispensatio extendatur ad tertium, vel nisi prius signet ambo prima. glos. ead. in ver. sed remanet. ibi, & forte, dicit quòd forte hoc fuit dubium huius clemen. quam declara, quia non præstat impedimentum &c. regula, non præstat. lib. 6. ergo si collatio tertij non valet, non potest inducere vacationem priorum. propter hoc cõtrarium Fran. Vercel. hoc tenebat in d. c. ordinarij. sed vt ibi no. fuit excusabilis, quia non vidit c. cum qui. lib. 6 eo. ti. vbi per adeptionem beneficij incompassibilis, etiam de facto obtenti ita vacat primum sicut per adeptionem iustam, & sic est locus huic clemen. Quinto opp. ad hoc, quia sic intelligendo remanet hæc clemen. de non dubio iungendo c. ordinarij. in fi. cum d. cap. cum qui. Sol. ibi erat declaratum de habente vnum se intrudente in aliud incompassibile, sed non erat declaratum de habente plura iuridice, & impetrante a Papa aliud incompassibile, imo super hoc erat quæstio per superius dicta & per alias rationes quæ ex superioribus dictis possunt inueniri. vnde ante hanc clemen. pendebat quæstio in curia, vt dicit hæc gl. nec adhuc habetur pro plene declarato in eo quod dicit quòd procurasset a compositoribus declarari. concludit tamen pulcherrime distinguendo ibi, puto tamen. vsque ad fi. & ibi est signanda, maxime in hoc quod ex ea videtur inferri, licet non omnino aperte, quod licet cum aliquis est adeptus curatum, si per eum stat quominus acquirat possessionem, vacet primum, hoc tamen verum est cum tenet adeptio curati: sed si non tenet, poenitere potest non se immiscendo possessioni & retinendo primum. & idem Pau. qui quasi eadem verba dicit cum gl. & in hoc vltimo expressè dicit quòd nunc dixi. Lau. vero refert opinionem Garsiæ qui tenuit quòd adeptio tertij nullius erat momenti, per c. ordinarij. præalle. & quod non vacabunt duo prima, sed retinebit ex dispensatione, quod reprobatur hic. vnde dicit Lau. quòd licet videretur quod per adeptionem tertij non vacarent ambo prima sicut per adeptio-
a nem secundi vacat primum, quia duplex funiculus[a] difficilius rumpitur, de treu. & pa. cap. 1. tamen contrarium hic dicitur, quia propter dispensationem duo prima habentur loco vnius, vt dixi in tertio contrario. ad cap. ordinarij. dicit Lau. quòd id quod dicit quòd collatio est nullius momẽti, intelligitur quo ad hoc vt omnia tria possit tenere. nam propter possessionem tertij admittit duo prima, & hoc in collatione ordinarij. argu. de offi. ordi. clemen. 2. secus in collatione Papæ vel legati. d. c. quia tunc non valet collatio. & dicit Lap. quòd sic potest intelligi c. ordinarij. in fi. in impetrantibus a Papa vel legato, nisi gratia sit facta motu proprio, quia tunc valet inf. c. proxi. & in hoc videtur Lau. contradicere ei quod proxime dicit. sed videtur esse mens eius quod si c. ordinarij, intelligitur de collatione ordinarij, debet exponi vt proxime dixi quod collatio non tenet quo ad hoc vt possit tenere omnia tria. si autem intelligitur de collatione Papę vel legati, debet intelligi vt iacet, quia collatio tertij non tenet. d. cle. 2. quod vltimum procedit si tacet de primis, vt in d. clemen. Lau. dicit quòd eo casu quo collatio tertij non valet, si anteq̃ adeptus fuerit pacificam possessionem vel antequàm steterit per eum quominus adipisceretur non renunciauerit collationi minus legitimè factæ de tertio, vacabunt prima, & nullum habebit. ad quod inducit c. cum qui. eod. titu. & c. si beneficia. & c. licet. 2. & præalleg. consti. Ioan. 22. execrabilis. §. qui vero. quod placet vt non sit melioris conditionis is qui permittit sibi conferri tertium illicite quàm si licite. d. c. cum qui. & hoc verius quàm id quod dixi secundum gl. & Pau. sup. eo. contrario, alias nõ posset iste diu tenere rem in pendenti, quia forte non facile alias acceptaret tanquàm volens cum ipso qui forte potens erat litigare. Pet. de Anch. pro gl. & Pau inducit, quia non perficitur delictum ex sola attentatione. ff. de furt. vulgaris. §. qui furti. & hoc dicit quod per adeptionem tertij non vacant prima, nisi requisitus ab ordinario dimittat tertiũ & super hoc cõtendat. eo. tit. de multa. sed dic quod hic non consideramus dictum, sed iuris dispositionem quæ comparat hęc duo ꝙ habeat possessionem secundi, vel ꝙ per eum stet. de elect. commissa. §. t. lib. 6. & sic stat quod prædixi ad illud, an & quando perficiat delictum per attentationem. dic vt dixi de eo qui mit. in poss. c. 1. Sexto opp. ad hoc & ad literam, quia potest esse ꝙ fructus tertij beneficij debebantur alicui. eo. titu. super eo. & cap. si tibi concesso. lib. 6. Glo. pen. soluit quod tunc non vacabunt prima. & sic hæc clemen. intelligitur extra illos casus. & idem Pau. per hoc videtur ꝙ toto tempore quo debebuntur fructus alteri, possit iste deliberare, an velit dimittere tertium vt sic re-
1 tineat prima, quod est verum per dicta iura. †Quæro quæ dicatur adeptio pacifica. Lau. prosequitur dicens non pacificam si fructus debebantur ad tempus alteri. dic quòd tunc non di-
b citur adepta possessio,[b] per d. c. si tibi concesso. †Secundo quę-
a ro, an officium executoris sit finitum data tali possessione. dicit Lau. quod sic, cum moderatione tamen. c. quærenti. de offic. delega. deinde mutat opinionem dicens quod non est finitum officium donec habebit fructus, quod est verius. Tertio quæro, si data fuit possessio ecclesiæ, sed contradicitur in fructibus, quia negantur esse beneficij vel ex alia causa. dicit Lauren. quòd si contradicitur respectu institutionis, cognitio pertinet ad executores, vt quia dicitur eam non valuisse, sed si contradicitur ex alia ratione, vt quia dicuntur prædia ex quibus proueniunt fructus illi non spectare ad beneficium, non cognoscent de hoc, cum hæc sit quæstio separata ab executione. pro hoc quod no. Innocen. de offic. deleg. in literis. & quod ibi dixi de præben. pro illorum. de concessio. præben.
3 cum nostris. †Quarto quæro, si lata fuit sententia per executores contra quoscunque qui contradicerent, an durabit etiam post annum. quidam vt refert Lau. quod sic, si in rescripto sit clausula, tueraris inducta, vel similis, alias non excedit annum. de offic. delega. quærenti. Alij quod indistinctè expiret post annum ex quo pacificam possessionem est adeptus, quòd dicit Lauren. hoc esse verius, & hoc tenui. de præbend. pro illorum. in septima quæstione, per dictum cap. quærenti. quod loquitur indistinctè, & ex priuilegio concedit delegato apostolico quòd post latam diffinitiuam vsque ad annum habeat potestatem, ergo non vltra. executor autem est delega-
4 tus. de offic. delega. si super gratia. lib. 6. † Quinto quæro, si is qui tenebat duas dignitates adipiscitur tertiam de facto. dicit Lauren. quòd propter pluralitatem fit inhabilis ad alia beneficia, & illicite occupat fructus eorum quæ habet & tenetur restituere. de electio. dudum 2. & quod ibi nota. pro hoc quod hic dicitur in glos antepenul. quia licet collatio tertii non valeat, facit tamen vacare ambo prima per c. cum
5 qui. eodem titul. libro sexto. † Sexto quæro, vt quærit Matt.
c an confirmatus[c] possit administrare ante installationem,

quæ

ADDITIONES.

a Vinc. God. Funiculus triplex difficulter rumpitur Spec. de disp. & alleg. §. 8. ver. iudicat.

b Adepta possessio Adde c. si quis iam translatus. 2 a. q. 2. gl. in verbo vacare. in c. si tibi concesso, eo tit. lib. 6.

c An confirmatus. Adde Abb in c. cum in cunctis in §. cum non, in 1. col. in ver. administrationem. de elec. Abb. in c. nosti. in prin. de elec. Abb. in cap. transmissam. de elec.

Vinc. God Confirmatio inquam superioris supplet defectum & plura alia operatur, Ruy. consi. 41. nu. 5. & 10. lib. 1.

quæ quæstio non est impertinens.& dic quòd sic,quia installatio non est de substantia,sed de solennitate,vt no.Inn. de causa pos.cum super.& dic vt ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Motus proprius Papæ tollit subreptionem.*
2 *Motus proprius quid operatur.*
3 *Clericus si habet possessionem ab ecclesia & adipiscitur beneficium a Papa ad sui postulationem non facta mentione de illa possessione, an valeat.*
4 *Impetrans si expressit beneficium primum, sed tacuit quod erat intrusus, an valeat impetratio.*

CAP. IIII.

SI Romanus. No. ꝙ nomine beneficij intelligitur de quocunque, vt hic iuncta glos.3. & idem Pau.ꝙ procedit quando exprimitur in dispositione iuris cõmunis, vt hic, quia est fauorabilis & amplianda. ff. de legi. non possunt.de consti.trãslato.& c.fi.secus in impetrationibus quæ sunt odiosæ & restringendæ.eo.ti.c.fi.& c.quamuis r.lib 6. Secundo no.
a de verbo declaramus,[a] per quod nouum ius non inducitur.de hoc de iudi.decernimus.Ex hoc no.id quod dicit gl.pe.quæ facit differentiam inter corrigere & reprobare, quia corrigere est id quod aliquando tenuit,transmutare.de consangui. non debet. Reprobare est quando nunquàm tenuit. quod tene
1 menti. †Tertio no. ꝙ proprius motus tollit subreptionem in quibuscunq; beneficijs & qualibuscunque, quod dico vt in gl. vltima. Ex hoc no.non esse differentiam inter multitudinem & paucitatem, nec inter maiora & minora, quod est idem, quia eadem est ratio.attendimus enim in hoc voluntatem Papæ ad quam recurrendum est, sup. eod. cum olim.de decis.ex multiplici.de verb.sign.dilecto.eo.titu.cum in illis.lib.6. cuius potestas magna.de transla.quanto.& quod no. Inn. de regula. porrectum.& dixi de elect. venerabilem. de iudi. nouit.qui fil. sint legi.per venerabilem.ver.rationibus.cuius proprium motum debemus interpretari vt sit liberalis, & quod non varietur ex beneficiorum pluralitate, ex quo ad nullius instantiam fuit motus.argu.ff.quod quisque iur. l. 3. in princ. alias autem inter multitudinem & paucitatem & inter ea quæ sunt diuersæ qualitatis diuersimode ius disponit.de rescrip. sedes. & per hoc habes rationem dubitandi & decidendi hic.& secundum hoc in tex. ibi, quantocunque.dic secundum Pau. etiam si essent plusquàm mille.argu.C.de temp.app.auth. si tamen. sup. de app.cle.quandiu.& quod ibi no.gl.1.hoc tamen non occurrit.Opp.quia hic innuit in verbo beneficijs, quem posse habere plura beneficia.contra id eo. ti.preterea.& c.cum non ignores. & c. cum iamdudum. Soluit Pau. quod Papa hic non intendit hoc decidere, sed respexit factum. vel hic debet intelligi de beneficijs legitimè obtentis ex dispositione.vltimum tenet glo.hic in verbo, validam. Quæro in eo quod dicit pontifex,quid de legato.gl.2.remittit ad cle.2.de offi.ordi. Pau.dicit secus in eo, quod dic vt not. in d. clemen. Secundo quæro, an proprius motus tollit quamlibet inhabilitatem gratiæ.glo.antepe. dicit quòd tollit solum vitium subreptionis, quam singulariter not. quia quotidie ad eam remittitur. & idem Lau. quia nõ habemus cautum iure nisi ꝙ potest vitiari gratia motu proprio facta propter subreptionem, idem etiam Pau. & Genz. quia Papa non intendit tollere aliud impedimentum. Opp. ad hoc quia eo ipso ꝙ Papa mandat alicui prouideri, videtur omnem inhabilitatem eius tollere. nam sacrilegium est disputare, an sit dignus is quem elegit princeps. 17. q. 4. §. qui autem. Sol. hoc contrarium procedit quando constaret de præcisa voluntate Papæ & quo ad inhabilitates, super quibus potest dispensare, sed in dubio præsumitur ius obseruare. de rescrip.si quando.& per hoc decidit Rot.deci.101.alias 110.ꝙ proprius motus non tollit ius patronatus laicorum, de quo si Papa sciuisset, verisimiliter non prouidisset. sup. eod. clemen. per literas. & quòd ibi no.in gl.antepen.& in Spe.tit.2.§.videndum. versi. sed nunquid habens. †Tertio quæro generaliter,
a
b quid operetur [b] proprius motus Papę.dicit Lau.ꝙ est optimus artifex omnem habens virtutem,& enumerat multa quæ potest Papa, & aliqua quæ non potest, sicut de corrupta facere virginem. vel id quod factum est,non fuisse 32.q. 5. si Paulus. vel facere quod qui fuerunt decem, fuerunt quindecim. de elect.cle.quod circa.& cõcludit quod in his quæ factum respiciunt,nullam habet etiam potestatem, quia de nigro non potest facere album. de iureiu. & si Christus. sed in his quæ sunt iuris, potestatem habet fingendi fuisse ꝙ non fuit. 50. dist. ferrum.de reg.vidua.d.clemen.quod circa.dicit etiam quod non habet potestatem in his quæ sunt ad fundamentum ecclesiæ militantis, sicut sunt legis præcepta,articuli fidei,& similia de resti.spol.literas. vel in his quæ sunt de iure naturali. de re iudi. clemen. pastoralis. ver. rursus. de quo dic vt dixi de præben. proposuit.& quo ad propositum dic quod motus proprius nihil operatur nisi in his quæ sunt iure expressa quod dixi sup. q. 3.nam quod aliquid operetur,est quasi quoddam priuilegium
3 extra ordinem iuris. †Quarto quæro, si clericus habens possessionem ab ecclesia ad sui istantiam obtinuit beneficium a Papa. dicit Mat. videri quòd non valet si de possessione non est facta mentio. 16. q. 1. possessiones.& q. 5.illud.Mat.tenet contrarium si habet tanquam laicus, secus si in titulum tanquàm clericus. 32.dist.si qui vero.& de hoc de rescri. ad audientiam.
4 & c. postulasti. †Quinto quæro, si impetrans beneficium [c] ex-
c pressit de primo, sed tacuit quod in primo esset intrusus. Bal.vt refert Pet. de Anchar. consuluit quod vitiatur impetratio, si scienter tacuit, secus si ignoranter. ipse autem Petrus dicit ꝙ indistincte non vitiatur, nisi esset taliter intrusus quod esset factus inhabilis ad beneficia, sicut.sup.de elect.quisquis.quod est verius.nam ex quo fecit mentionem de primo, satisfactum est iuri.eo.ti.li motu proprio. lib.6. Et ex hoc videtur quòd etiam si dixisset se canonicè institutum in primo, adhuc idem, cum tale mendacium sit omnino extrinsecum a gratia.

ADDITIONES.

a De verbo, declaramus. Adde Doct.in clemen.fi.de rescrip. Doct. in cle.statutum.de elec.
b Quid operetur. Adde Lap.& Domi in c.quamuis. de rescrip. lib. 6. & in c. si eo tempore. & in c. si propter. de elec.c.cum ex eo.de præben.lib.6.Doct.in c.ita de simo.
Vinc.God.Motus proprius quando præsumatur, Alex.in l.3.in princip.quod quisque iur.
c Si impetrans beneficium. Adde Abb.in cap cum iamdudum.in 2.col.de preben Abb. in c. præterea. in vlti. no.de iure pa.Abb.in c.per inquisitionem. in 3.col.de elect.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus si sit negligens in conferendo beneficium, collatio ipsius deuoluitur ad capitulum.*
2 *Impetrans ad episcopi collationem potest prouideri de beneficio deuoluto ad Papam ex negligentia episcopi.*
3 *Executor apostolicus si fuerit negligens, an hoc noceat impetranti.*
4 *Tempus semestre ad conferendum beneficia statutum, an currat legato apostolico.*
5 *Quid si eligens vel præsentans post datam rescripti ius suum donat episcopo.*
6 *Quid si episcopus beneficium ad suam collationem spectans post datam literarum donat alteri, an executor poterit tali prouidere.*
7 *Prælati inferioris data negligentia in conferendo beneficio, an collatio deuoluatur ad suum capitulum.*
8 *Papa si scribat episcopo de beneficio spectante ad suam collationem, an poterit prouideri de beneficio spectante ad electionem inferioris, & confirmationem episcopi deuolutione facta ad episcopum.*
9 *Cuiuscunque, verbum quid importet.*
10 *Beneficium si spectat ad collationem Papæ iure proprio, an executor possit prouidere.*

CAP. V.

SI de beneficio. Expectans beneficium ad collationem episcopi, deuolutum ad illius capitulum obtinere non poterit, deuolutum tamen ad episcopum. vel etiã ad Papam ex cuiuscunque negligentia, poterit obtinere.hoc dicit secundum Genz. Primo thema, ex quo quæstio. Secundo solutio ad illud. Tertio antipophora seu alterius dubij solutio ibi, licet. vel si diuidis in quatuor dicta vt diuidunt glos. & Pau. dic secundum ibi, licet. tertium ibi, vel alterius. quartum ibi, siue. & formaliter sunt solum tria dicta. Secundum ibi, licet. Tertium ibi, siue. sed secundum & tertium habent duas partes. secunda secundæ ibi, vel alterius. secunda tertiæ ibi, & aliorum. licet hæc vltima non sit pro-
1 prie particula distincta. †Nota quòd per negligentiam episcopi deuoluitur collatio ad capitulum. & dicit Lau. quod ipso iure deuoluitur, nec indiget facto hominis quin statim surripiatur potestas ab ipso negligente, & deuoluatur in manus superioris, nec potest purgari mora. de supplen. negligen. prælat. licet. cum cap. sequen. In instanti enim operatur ius in talibus abdicando potestatem a negligente & transferendo in alium. pro hoc 8. distinct. quo iure. de hære. quicunque. §. illorum. & cap. cum secundum. lib. 6. quod potuit facere legislator, scilicet Papa qui est gubernator vniuersi, & potest auferre vni & dare alteri, maxime ex causa. & dic quod negligentia

gentia currit a die scientiæ cessante impedimento. de elect. c.
2 fina. de conces. præben. quia diuersitatem. †Secundo no. quód impetranti ad collationem episcopi prouidetur de beneficio ex negligentia episcopi ad Papam deuoluto. & similiter prouidetur de beneficio spectante ad collationem capituli vel alterius deuoluto ad episcopum, & procedit hoc secundum Io. And. non tamen in deuolutione temporali, de qua hic, sed & fortius si ad aliquem sit facta deuolutio in perpetuum. pro hoc quod no. sup. de rescrip. cle. vlt. in glos. vltima. & quod ibi dixi in septimo contrario. Tertio nota ex eo quod dixi in proximo notabili & ex litera, quód ad capitulum spectat quandoque collatio. quod intellige de iure speciali, quia de iure communi spectat ad episcopum. quod dixi de elect. cum ecclesia. Oppo. quia per gratiam apostolicam afficitur beneficium, & ligantur manus ordinarij collatoris inf. tit. 1. clemen. vnica. ergo non potest ab episcopo post factam gratiam, cum sit impeditus legitimè fieri deuolutio ad capitulum. Sol. hæc clemen. procedit quando beneficium non est affectum per gratiam, & quando afficiatur, dic vt no. de conces. præben. si soli lib. 6. quod hodie raro euenit, quia dantur gratię in forma quæ afficit. inf. titu. 1. cle. vnica. & sic raro vel nunquàm hodie locus est huic cle. & per illam cle. videtur etiam ex alio non esse hodie locum huic cle. quia in forma de qua ibi mandatur prouideri de beneficio quod acceptauerit intra mensem a die notæ vacationis, quanquam ergo beneficium spectans ad collationem alterius deuoluatur ad episcopum, tamen non poterit executor prouidere, cum non fuerit acceptatum intra mensem, & dicit Gaspar de Cal. in repetitione huius clemen. quod posset hoc teneri, quia tamen secundum hoc hæc cle. esset inutilis, cum hodie communiter apponatur hæc clausula, dicit secundo quod executor poterit conferre etiã post mensem si non est alteri collatum. & de hoc in dicta clemen. §. secus. in gl. iste terminus. vel tertio, & melius, dicit quód mensis non currit a tpe quo facta est ad episcopum deuolutio, quia prius non compræhendebatur hoc beneficium sub gratia, & impedito non currit tempus. de offic. ord. pastoralis. Secundo opp. in eo quod dicit ꝙ mandabatur prouideri de beneficio ad cuiuscunque episcopi collationem, sed talis gratia est incerta, nec videtur Papam talem esse concessurum, cũ noluit grauare multos. eo. tit. cum in illis. lib. 6. Sol. verbum cuiuscunque episcopi, refertur ad pluralitatem gratiarum. simile de priuil. vt priuilegia. & dic episcopi, in gratia nominati, si tamen Papa concederet sub prædicta generalitate, valeret, ex quo contrarium non est iure expressum, sicut quando mandatur prouideri in prouincia vel regno. eo. ti. quamuis. lib. 6. Tertio opp. quód quamuis collatio beneficij sit deuoluta de episcopo ad capitulũ, nihilominus possit executor conferre. sufficit enim quód cõstet de intentione Papę quód prouideri voluit de beneficio, de quo mandat. nec variatio collatoris debet vitiare ex quo de corpore constat. de testi. licet ex quadam. Sol. Steph. ꝙ hic loquitur quando mandatur prouideri de beneficio in genere, secus si de certo beneficio, quia tunc falsa demonstratio non viciaret, ff. de condi. & demonst. l. falsa demonstratio. de consang. & affi. quia circa. Idem Io. An. Ego puto ꝙ idem si de certo beneficio, ex quo adiecit ad collationem talis episcopi, quia verba ista restringunt gratiam. nec potest dici quód voluerit grauare capitulum. eod. titu. cum in illis. lib. 6. & ideo videtur gratia conditionalis vt prouidere possit donec beneficium ad collationem episcopi spectabit. & ex hoc apparet quæ est ratio huius cle. vt seruetur forma mandati. de rescrip. cum dilecta. Quæro qui includãtur in verbo, quibuscunque. gl. 2. soluit quód exempti & non exempti, & superiores episcopis. idem Pau. dicit ꝙ etiam includuntur inferiores, cum eadem sit ratio. Opp. ad hoc quód exempti non includantur. de offi. ord. graue. de priuil. ex parte 2. Gẽz. dicit quod fortiter obstant, non tamen soluit. Dic ꝙ c. graue. loquitur quando scribitur ordinario excitando suum officium: ideo non mirum si non includantur exempti. de offi. ord. licet. hic autem loquitur quando noua datur potestas executori, vel ipsi ordinario scribitur non excitando suum officium, sed constituendo ipsum legatum, vt dicit gl. 3. quam no. & pro hoc quod no. de rescri. abbatem. & c. si propter. lib. 6. Ad c. ex parte. dic quód non facit, quia ibi solum dicitur ꝙ receptus sub protectione Papæ non censetur exemptus. Secundo quæro, an locum habeat hæc cle. quando ex delicto episcopi facta est deuolutio ad capitulum. gl. 4. dicit ꝙ sic & idem Pau. quia eadem est ratio, sicut quando ex negligentia fit deuolutio. Opp. ad hoc quia ex delicto collatoris non fit deuolutio nisi ad Papam. de ele. bonæ 1. ad fi. de conces. præb. quia diuersitatem. glos. eadem pro solutione remittit. Mat. refert quod not. Inn. in d. c. quia diuersitatem. vbi dicit quod deuolutio de episcopo ad capitulum non fit nisi vbi iure hoc cauetur, dicens ꝙ non inuenitur iure cautum ꝙ ex culpa episcopi vel archiepiscopi in conferendo fiat deuolutio ad capitulum. pro hoc de supp. negl. præla. c. 1. lib. 6. Mat. tñ hoc reprobat per c. vnicum. ne se. vacan. lib. 6. & ibi no. quod dicit expressius J. de sta. mona. cle. 1. §. abbate. pro hoc etiam facit, de elec. cum in cunctis. §. clerici. in fi. vbi loquitur de episcopo qui propter delictum priuatur potestate conferendi, & tamen ibi fit ad capitulum deuolutio. Mihi tamen placet dictum Inn. quod etiam tenui in d. c. quia diuersitatem. in vltimo contrario. nam regula est ꝙ cum quis priuatur iure conferendi vel eligendi, supplet solus Papa. de elec. bonæ 1. in fi. & cap. quanquam. lib. 6. & d. c. quia diuersitatem. si qui ergo casus inueniuntur in quibus fiat deuolutio ad inferiorem, speciales sunt & eis standum est in suis terminis. & per hoc respondeo ad d. c. cum in cunctis. & ad c. vnicum. ne se. va. & ad d. cle. 1. §. abbata. quia locum habent in suis casibus tantum, & in terminis quibus loquuntur vt concordent iura iuribus. de elec. cum expediat. lib. 6. dic tamen quod ad hanc cle. nõ expedit instare, nam quæstio præmissa procedit præsupposito ꝙ pp delictum fiat deuolutio, quod esse potest vt in dictis casib. specialibus. Tertio quæro, si ex commissione episcopi capitulum vel alius habeat conferre. glos. 4. soluit quod tunc executor conferre poterit. Ratio diuersitatis inter hunc casum & casum de quo in proxima quæstione, quia commissarius confert iure committentis, non proprio. de rescrip. si diligenti. & quod no. de consti. cap. fi. sed is ad quem fit deuolutio siue ex negligentia siue ex delicto confert suo proprio nomine.
3 idem Pau. & Genz. †Quarto quæro, an negligentia executoris noceat impetranti, ita quod si non contulit intra sex menses, postea conferre non possit. glos. in verbo, episcopi. dicit quód non, cum distinctione tamen, quia aut executor prouidere potest ad cuiuscunque collationem, & tunc non currit sibi semestre, sed si ad collationem certæ personæ, durat eius potestas solum donec durat potestas collatoris. & idem Pau. pro hoc secundum Genze. quia vltimo casu lapso tempore aut vult conferre tanquam spectans ad collationem primi, & amplius non potest cum non spectet, aut tanquàm spectans ad collationem eius ad quem facta fuit deuolutio, & non potest, quia de hoc non recipit mandatum, nec debet grauari non expressus in rescripto. eod. tit. cum in illis. Item per hoc præiudicaretur iuri quæsito tertio, quod sibi auferri non debet. arg. sup. de electio. cle. constitutionem. §. insuper. regula, indultum. li. 6. hæc dicit procedere nisi per tot negligentias collatio transierit quod ad Papam sit deuoluta: tunc enim executor conferre potest, vt hic, in fi. quod vltimum dicit etiam glos. & sic medio tempore dormitare dicitur potestas talis executoris. quæ no. ex his infert Lap. in c. 2. de conces. præb. quod hæc gl. dicit locum habere in ordinarijs collatoribus, locum etiam habet in alio executore quàm Papæ. Item etiam in executore Papæ dato ad prouidendum de beneficio certæ personæ spectante ad collationem alicuius specialis expresse, maxime negligente illo cui prouideri mandatur & executore, secus si executor tantum sit negligens. ad hoc de rescrip. tibi qui.
4 ver. in prædictis. eod. titu. si clericus. lib. 6. †Quinto quæro, an
a legato apostolico [a] currat tempus semestre. d. cap. 2. dicit Lap. quód sic, cum sit ordinarius. de off. leg. c. 2. lib. 6. poterit tamen conferre quousque conferre potest quilibet suæ legationis, siue iure proprio, siue deuoluto: sed postquàm deuoluta fuerit collatio ad prælatum, extra suam legationem conferre non poterit quousque sit facta deuolutio ad Papam, vt satis probat hæc cle. Oppo. ad hoc quia legatus non habet aliquem superiorem nisi Papam, sibi ergo non potest currere tempus. d. c. 2. nam legatus etiam deuoluta ad Papam conferre potest. de off. leg. c. 1. lib. 6. Sol. dictum Lap. procedere potest habito respectu ad collationem quam facit legatus concurrens cum collatione spectante ad inferiores suæ legationis: sed habito respectu ad collationem quam specialiter facit ipse, non videtur procedere, quia ab ipso non posset deuolui nisi ad Papam, & hac deuolutione facta adhuc conferre potest, vt prædixi: vnde sibi proprie non currit tempus. & possumus comparare legatum executori dato ad prouidendum de beneficio ad cuiuscunque collationem spectante, cui tempus non currit, vt prædixi in proxima quæstione. & hoc respectu videtur ꝙ nunquã sit locus dicto Lau. Sed dic ꝙ potius potest comparari legatus executori dato ad conferendum beneficium spectans ad collationem alicuius seu aliquorum, cum non possit conferre beneficia

ADDITIO.

a An legato apostolico. Adde Doct. in c. 2 de conces. præb. Vinc. God. Quando autem legatus de latere possit conferre beneficium patronatum laici habentis ius præsentandi ex patronatu, vide consilium Fed. de Sen quod est ante consi. 58. Alex. lib. 4. & quando talis legatus exequatur mandatum vt legatus, Ruy. consi. 118. nu. 2. lib. 5.

beneficia nisi intra suam legationem existentia. de offic. leg. in
prin. lib. 6. & talis potestas non impedit quin ab inferiorib. col-
latoribus fiat deuolutio propter negligentiam ad superiores.
etiam existentes extra legationem, quo casu eueniente cessat
legati potestas sicut hic executoris, & per hoc saluatur dictum
Lap. Sexto quæro, si tempore datæ collatio deuoluta erat ad
capitulum, an procedat hæc cle. gl. in verbo, existit. quòd non.
Dic licet non habeat locum ratio huius literę, habet tamen lo-
cum eius dispositio, quia executor qui datus erat ad proui-
dendum de beneficio spectante ad collationem episcopi, non
potest prouidere de eo quod spectat ad capitulum ante datam
literarum, sed quando post datam videbatur data attenden-
da, ita φ non obstante deuolutione possit executor conferre,
cuius contrarium hic deciditur, quia non intendit Papa gra-
uare nisi expressos in literis. & hoc prosequere vt in glo. Ex qua
no. quòd licet quis conferat beneficium iure deuoluto, tamen
conferre dicitur iure proprio, quod facit ad multa, sed specia-
liter ad id quod dicit glos. sequens quod dico inf. q. 10. Opp. ad
prædicta quod quando tempore datę spectabat ad episcopum
licet postea deuoluatur ad capitulum, adhuc possit executor
conferre, quia beneficium fuit affectum. de rescrip. tibi qui. lib.
6. Solu. vt dixi in primo contrario, quia hęc cle. procedit quan-
do beneficium non fuit affectum & hodie raro habet practi-
5 cam, vt dixi ibi. †Septimo quæro, si eligens vel præsentans ius
suum post datam rescripti donat episcopo. Pau. disputando
terminauit quòd non poterit executor conferre siue episco-
pus habeat primo eligere & postea confirmare, siue habeat
conferre, nam primo casu planum est φ beneficium non di-
citur spectare ad collationem episcopi, & sic in rescripto non
includitur. secũdo etiam casu est ratio, quia collatio talis quo
ad episcopum est de nouo creata, ergo non includitur. de re-
scrip. cle. literas. debet enim attendi primus modus prouisio-
nis qui erat per viam electionis vel pręsentationis. facit sup. eo.
ele. 1. ad fi. ibi consueuit per electionem assumi. pro hoc etiam
eo. tit. cum de beneficio. lib. 6. Oppo. ad hoc quia verba rescri-
pti non dicunt de beneficio cuius collatio de consuetudine
spectat ad episcopum. vnde sicut executor potest conferre be-
neficium cuius collatio est deuoluta ad episcopum, vt hic, ita
etiam hæc. nam etiam in deuolutione posset fieri ratio prædi-
cta, quia si deuolutio facta fuit post datam quo ad episcopum,
dicitur collatio de nouo creata. Solu. licet dictum Pau. sit sub-
tile, tamen obiectio est fortissima. & pro dicto Pau. facit, quia
cum mandatur prouideri de beneficio spectante ad episcopũ,
videtur intelligendum de eo quod spectat de iure communi,
non ex priuilegio vel alio iure speciali, cui non intendit Papa
præiudicare nisi exprimat. de consti. cap. 1. lib. 6. & ad contra-
rium dic quòd aliud quando per deuolutionem, quia tunc de
iure communi, aliud quando per donationem, quia tunc de
iure speciali spectat ad episcopum collatio. & de hoc etiam ℑ.
6 q. 10. †Octauo quæro, si episcopus [a] beneficium spectans ad sui
a collationem post datam donauit alteri. Pau. in eadem quęstio-
ne tenuit φ executor possit de tali prouidere, quia rescriptum
& executoris factum afficit beneficium antequam vacet. de
rescri. si eo tempore. & cap. tibi qui. lib. 6. & de conces. præben.
executor. cum duobus cap. seq. lib. 6. & sic transiuit ad donata-
rium cum suo onere. & hoc durante tempore quo episcopus
conferre potuisset: nõ enim potuit episcopus potestatem col-
lationis in præiudicium executoris in alium transferre, licet
transferri possit beneficium iure proprietatis. de relig. do. quia
monasterium. secundum Pau. quod contra dictum Pap. quia
ibi dicitur φ beneficium vnitum beneficio alterius diœcesis
nõ desinit esse sub potestate primi episcopi: sed dic quòd Pau.
intendit hoc solum, quia per rescriptum impeditur episcopus
transferre in alium potestatem conferendi, ita quòd si trans-
fert in effectu, non dicitur aliquid translatum, quia non pote-
rat donatarius conferre, sed executor. quando vero fit transla-
tio iure proprietatis, licet non præiudicet ei cui ius erat acqui-
situm, non tenet. d. c. quia monasterium. pro hoc quod dixi de
excel. præla. sicut. Opp. ad hoc quia etiam quo ad collationem
potest episcopus transferre in alium anteq̃ beneficium sit affe-
ctum, nec afficitur ex sola gratia, nisi aliud interueniat. de con-
ces. præb. si soli. lib. 6. Sol. Lap. intelligendo dictum Pau. quan-
do beneficium est affectum, alias secus. facit de rescrip. tibi qui.
de elec. si eo tempore. de præben. si beneficia. cap. quodam. de
conces. præben. executor. & c. si capitulo. lib. 6. per præallega-
7 tum cap. si soli. †Nono quæro, an sicut fit deuolutio ad capitu-
lum ex negligentia episcopi, ita etiam fiat ex negligentia alte-
rius inferioris prælati ad suum capitulum. dicit Lau. φ non,
nisi aliud sit de iure speciali. sed fit deuolutio ad episcopum
quod sentit hæc litera in ver. licet. ibi, vel alterius cuiuscunque.
pro hoc sup. de sup. negl. præla. cle. quia regulares. Opp. ad hoc
de testi. relatum 2. Lau. format & non soluit, dic quod ibi lo-
quitur in alio casu scilicet quo ad diuidendũ bona prælati quę
acquisita sunt: ideo ibi applicantur collegio. de quo tamen dic
8 vt ibi nota. †Decimo quæro, si scribitur ad collationem epi-
scopi, an prouideri potest de beneficio spectante ad electionẽ
inferioris & confirmationem episcopi facta deuolutione ad
episcopum. gl. in verbo, capituli. licet non firmet, tamen vide-
tur tenere quod non, quia debet intelligi gratia de beneficio
consueto reformari per collationem. pro hoc quod dixi sup. q.
7. Genz. dicit hoc procedere si dicimus quòd ad episcopum
deuoluatur electio, secus si dicimus φ prouisio. & de hoc de
elect. ne pro defectu. Lap. dicit φ si ad episcopum spectabat
confirmatio & ad capitulum electio, poterit executor de illo
prouidere. si autem confirmatio spectabat ad alium cuius ne-
gligentiam habet episcopus supplere, secus. ratio, quia in pri-
mo casu episcopus confert, in secundo eligit. facit de iurepa.
c. vnico. §. verum. lib. 6. de elec. si compromissarius ℸ. respon. &
c. si postquam §. vlti. & quod no. de elect. ne pro defectu. & dic
vt dico inf. ea. q. in fi. ad pleniorem tamen intellectum videtur
distinguendum secundum Lap. quia aut collatio beneficij de
quo mandatur prouideri secundum formam huius c. spectat
tempore datæ & collationis ad episcopum, aut tempore datæ
tantum, aut tempore collationis tantum, aut neutro tempo-
re. primo casu potest per executorem conferri. Idem in secun-
do quando ex negligentia episcopi & aliorum in hoc ibi suc-
cedentium est deuoluta collatio ad Papam, quod dicunt ali-
qui verum quando collatio spectat ad episcopum iure princi-
pali non iure deuoluto, quod vltimum videtur hic reprobari.
nam & quando spectat iure deuoluto ipse confert iure pro-
prio, vt dicit gl. in verbo, existit. vt dixi sup. q. 6. Tertio casu di
cit Lap. idem si ad illum a quo ad episcopum peruenit, spectat
collatio. secus si electio vel præsentatio, quia tunc collatio quo
ad episcopum est creata de nouo, pro hoc quod dixi secun-
dum Pau. sup. q. 7. & dic quòd hoc procedit vt ibi dixi, quando
iure speciali peruenit, secus si de iure communi. & hoc tertio
casu dicit Lap. quòd si post datam & postquàm collatio est ad
Papam deuoluta, deuenit ad episcopum proprietas vel colla-
tio beneficij saltem habitu & eo reformato per Papam specta-
bit habitu & actu, non potest executor conferre, licet videre-
tur aliter dicendum secundum id quod dixi sup. q. 7. & per ea
quæ ibi dixi. dic quòd executor non potest hoc casu conferre,
cum de iure speciali ad episcopum spectet. Quarto casu non
potest executor conferre. Oppo. ad secundum casum quod
quando tempore datę tantum spectat ad episcopum, non pos-
sit ab eo deuolui, quia non potest episcopus dici negligens
cum impediatur. de conces. præben. quia diuersitatem. dicit
Lap. quòd tempus currit executori in tantum quòd conferre
debet intra tempus, intra quod debuisset episcopus conferre,
licet ipsi episcopo tempus non currat. vnde lapso tempore
non potest executor conferre, sed episcopus confert ac si non
esset executor, & si negligens, deuolueretur ad alium collatio.
arg. eo. tit. si clericus. lib. 6 & de hoc per Lap. inf. tit. 1. cle. vnica.
§. secus. vbi dico q. 10. quod no. quia pulchrum dictum est. Sed
non videtur verum, quia ex quo executor potest conferre be-
neficium spectans ad collationem quousque spectabit ad epi-
scopum, durant verba gratię, φ magis placet. vnde, vt dico sup.
in primo contrario, clemen. ista procedit quando per rescri-
ptum non fuit affectum beneficium. Opp. ad tertium casum,
quia in literis debet attendi tempus datæ. de rescrip. eam te.
& cap. si eo tempore. lib. 6. & cle. literas. & bene facit de priuil.
cum cap. & quod ibi no. & de censi. cle. cum sit. extrauagans
Io. 22. sedes apostolica. Lapus soluit stando contrario. dic suffi-
cere quòd antequàm cõferatur beneficium reperiatur specta-
re ad collationem episcopi, dummodo de iure communi ad
eum spectet & non sit beneficium de nouo creatum. quod
probat litera hic in ver. licet. in eo quod generaliter loquitur.
pro hoc quod dixi ſ. q. 7. Opp. ad prædicta & ad id quod dicit
glos. in eo quod dixit executorem non posse conferre benefi-
cium deuolutum ad episcopum in quo primo gradu assume-
tur quis per electionem. nam ex quo facta est deuolutio ad
episcopum, potest episcopus vno actu se expedire & conferre,
cum hoc facit iure proprio, vt sentit gl. in verbo, existit. & ita
dixi de elec. ne pro defectu. & sic verum est dicere φ ad episco-
pum spectat collatio, quod sufficit, vt hic in verbo, licet. Sol. vt
dixi ſ. ea. q. secundum Lap. contrarium procedit si ad ipsum
episcopum spectabat confirmatio. si autem ad alium specta-
ret, ita φ ad episcopum deuolutum foret solum ius eligendi,
verum est quod dicit gl. pro hoc inducunt aliqui de vet. sign.
clemen.

ADDITIO.

a Vin. God. Episcopus sine consensu capituli non potest tractare causas arduas, Rot. decis. 469. confessio. Ias. in l. placet, nu. 19. C. de sacros. ecc. & in repe. eiusdem legis. nu. 25.

clemen.exiui.§.cæterum,vbi dicitur ꝙ per negligentiam capituli habentis eligere ministrum specialem, deuoluitur prouisio ad ministrum generalem, & sic licet beneficium primo reformaretur per electionem, tamen post deuolutionem reformabitur per prouisionem, & sic executor poterit conferre. & hoc tenet Gaspar de Cal. in repetitione huius clemen. & idem Pe. de Ancha. melius tamen videtur ꝙ etiam si ad episcopum spectet confirmatio tantum (quia non est verum dicere ꝙ beneficium spectet ad collationem episcopi) non comprehenditur: licet enim episcopus possit expedire vno actu, ille tamen habet vim duorum scilicet electionis & cõfirmationis vt attendatur originalis natura beneficij, pro hoc quod dixi s. eo. in princ. & præcipue vt restringatur gratia apostolica in eo quod grauat ordinarium collatorem. eo. tit. quamuis. 1. lib.6. ad cle.exiui.§.cæterum. dic ꝙ dicitur deuolui prouisio, quia potest se vnico actu expedire, vt nunc dixi. ea. q. sed debet attendi
9 natura originalis, vt dixi. †Vndecimo quęro, de intellectu verbi cuiuscunque. glos. soluit exponendo quòd per quotcunque gradus deuenerit ad episcopum conferret executor. Oppo. ad hoc, quia deberet saltem requiri ꝙ primus collator fuerit talis qui potuerit grauari per executorem, per id quod hic dicitur in gl. pen. quę dicit ꝙ cum scribitur ad collationem episcopi non conferret executor beneficium spectans ad collationem decani licet deuolutum sit ad episcopum & deinde ad Papã. Sol. eo ipso quòd beneficium deuolutum est ad episcopũ, verum est dicere ꝙ spectat ad collationem episcopi: ideo executor potest illud conferre, cum habeat potestatem prouidendi de beneficio ad collationem episcopi spectante. Sed quando beneficium spectans ad collationem decani deuoluitur ad episcopum, & deinde ad Papam, non est verum dicere quòd sit beneficium spectans ad collationem episcopi, ideo non venit sub gratia. & hoc etiam tenent Pau. & Genz. quod etiam probatur in litera, quę tunc tantum permittit executorem conferre beneficium deuolutum ad Papam, quando deuolutum est ex negligentia episcopi & aliorum in hoc eidem succedentium. & de hoc in gl. in verbo, ad nos. & in ea ibi, litera. Dy. in regula. 1. lib.6. ibi gratiam specialem. dicit Lau. de Pinu quod quando ordinarius confert beneficia, non debet dicere, facientes gratiam specialem, quia ad hoc tenetur, sed quando Papa confert, vel conferri mandat, secus. facit enim gratiam, quia pręiudicat ordinario collatori. Dic quòd etiam ordinarius facit gratiam in ius dando. de pręb. relatum. vbi de hoc: ibi, mi-
10 rabilis solutio. & reprobatur in dicta regula. † Duodecimo quæro, si beneficium spectat ad collationem Papæ non iure deuoluto, sed proprio, vt quia vacauit in curia. glo. in verbo, ad nos. dicit quod executor non confert. & idem Pau. & Genz. & vltra rationem positam in glo. dicit quòd est ratio, quia Papa scribendo voluit grauare collatorem certum vel incertum, & sibi auferre collationem suam liberam. secus in deuoluto in quo fit pręiudicium episcopo a quo deuoluitur. Oppo. ad hoc vltimum, quia non potest negari quin fiat pręiudicium Papę etiam in deuoluto cum conferat iure proprio: vnde non deberet comprehendi Papa ex quo de ipso non est facta mentio, cum rescripta beneficialia sint restringenda. eo. tit. quamuis. 1. lib.6. Sol. Mat. quòd large interpretamur in pręiudicium concedentis. de dona. cum dilectus. & ad c. quamuis. dic quòd loquitur respectu pręiudicij alterius tertij. & in hoc nota hanc cle. nam de rigore videretur quòd sicut non potest conferri beneficium deuolutum de episcopo ad capitulum, ita nec deuolutum de episcopo ad Papam, cum vtroque casu verum sit dicere quòd non spectat ad collationem episcopi post factam deuolutionem. ratio vero decisionis est, quia nisi esset stricta interpretatio quę fit in literis beneficialibus, possit executor conferre id quod deuolutum foret de episcopo ad capitulum post datam, quia quo ad efficaciam literarum attendimus datam. nec deberet hęc variatio secuta impedire collationem executoris. Sed ratio decidendi contrarium est, ne grauetur capitulum, quod non fuit expressum in literis. eo. ti. cum in illis. lib.6. quę ratio cessat quando deuolutio facta est ad Papam, qui non potest esse grauatus a seipso. Decimotertio quęro, in eo quod exprimit tria tempora. Primum quando collatio spectat ad episcopum. Secundum quando ad succedentes ei. Tertium quando ad Papam, an locus est in omnibus tribus isti cle. glos. vlt. soluit. & de succedentibus dic quòd sunt hi qui sunt medij inter episcopum & Papam. Lau. exemplificat in archiepiscopo vel patriarcha. Opp. ad hoc de patriarcha quod immediate de archiepiscopo fiat deuolutio ad Papam. de sup. neg. pręla. licet. ar. 51. dist. c. si. in fi. 24. q. 1. pudenda. Lau. & Genze. stant contrario. dic contra per d. c. licet. vbi a contrario probatur quòd si archiepiscopus haberet superiorem citra Papam, ad illum & non ad Papam fieret deuolutio. & alia duo iura pręallegata nihil faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconatus est dignitas.*
2 *Canonicatus vnde oritur.*
3 *Canonicatus an sit ius perpetuum.*
4 *Canonicatus quòd possit conferri sine aliqua vacatione, quæ est ratio.*
5 *Canonicus sine præbenda, an habeat vocem in capitulo.*
6 *Canoniam quis dare possit.*
7 *Quot possunt recipi in canonicos sub expectatione præbendæ.*
8 *Canonicus receptus vltra numerum si postea vacat præbenda quæ sibi confertur, an assequatur nouum canonicatum.*
9 *Canonici eligentes canonicum vltra numerum, an renuncient.*
10 *Præbenda quid est.*
11 *Præbenda vnde dicitur.*
12 *Præbendæ fructus, an sint præbendati. & vnde dicatur præbenda.*
13 *Præbendatus an possit agere pro præbenda contra canonicum.*
14 *Præbenda & canonia qualiter differunt.*
15 *Canonicorum numerus quare potest augeri, & non præbendarum.*
16 *Acceptationi beneficij si adijcitur tempus an poterit postea acceptare.*
17 *Papa si contulit canonicatum, mandatque prouideri de præbenda quam acceptauerit intra mensem, an si non acceptat intra mensem poterit postea conferri.*
18 *Et an per ordinarium possit ei conferri.*
19 *Archidiaconatus vacat cum præbenda, expectans hoc, sciens acceptat illam præbendam, an possit postea acceptare archidiaconatum.*
20 *Expectans si adeptus fuit dignitatem & præbendam expectat, si præbenda vacat dignitati annexa, an poterit hanc acceptare dimissa prima dignitate.*
21 *Quid si dignitas esset accessoria præbendæ.*
Adde ad idem nu. 22.
23 *Numerus certus canonicorum & pręhendarum est firmatus iuramento in ecclesia, an pręhenda quæ vacat per assecutionem dignitatis poterit conferri per capitulum.*
24 *Papa si mandat prouideri de dignitate, cum canonicatu atque pręhenda, an impetrans possit habere canonicatum & præbendam vacantem, dato quòd dignitas non vacet.*

CAP. VI.

1 SI iuxta. †No. ꝙ archidiaconatus[a] est dignitas,
a quia ex vi mandati super dignitate cõsecutus hic fuit archidiaconatum. Secundo no. de dictione, inibi, de qua gl. remittit. Tertio no. quòd per adeptionem præbendæ perdit quis præbendam quam ille primo habebat in eadem ecclesia. de hoc in gl. pen. & fi. Quarto not. casum singularem in quo rescriptum ad præbendam consumatur successiue in duobus. quod est mirabile, cum videatur consumatum per adeptionem primæ, eod. tit. si clericus. lib.6. de hoc in seq. contrario. Oppo. quòd ex quo expectans fuit consecutus præbendam, non possit aliam consequi vigore illius rescripti, eo. tit. non potest 2. responso. lib. 6. Sol. ex hoc redditur hæc cle. dubia, & ponuntur in ea duæ lecturæ in glos. a. Prima est quod procedit de æquitate. Secunda quòd de iure. examinemus primam. dicit glo. eadem ꝙ ideo assecutus præbendam potest aliam annexam dignitati consequi, quia adhuc pendebat gratia in parte principaliori idest super dignitate & super pręhenda vno contextu, & ideo ęquum fuit vt dimissa prima præbenda possit assequi secundã. pro hoc eo. tit. si is cui. lib.6. Pro hac lectura inducit Lau. in eo quod dixi quod gratia pendebat, quia nihil est perfecte actum ex quo aliquid remanet ad agendum, maxime si est id quod est magis principale, vt hic. arg. C. de his quib. vt indig. l. penul. & quia alias intentio Papæ non esset impleta, si non posset consequi dignitatem, quæ intentio multum consideratur in talibus. de rescrip. super literis. in quo dic quòd ex eo quod potest consequi dignitatem, debet posse assequi præbendam propter annexionem. vnde dicit Pau. ꝙ si adeptus quomodocunque pręhendã expectat solam dignitatem, potest acceptare dignitatem habentem præbendam annexam in eadem ecclesia. & hoc probatur hic s̃m istam lecturam. deinde gl. ponit aliam lecturam, vt prædixi, ꝙ hæc cle. procedat de iure, quia ex quo Papa mandauit prouidere de dignitate & præbenda, voluit prouidere de dignitate, etiam si haberet præbendam annexam, licet prius aliam fuerit adeptus. quamuis vt dicit glos. si mandaretur de sola dignitate, non possit consequi dignitatem habentem

ADDITIO.

a Archidiaconatus. Adde Doct. in c. de multa, de præben. Pau. de Leaz. in cle. 1. de elect. idem Pau. in cle. ne in agro. de sta. mona. domi. de Ro. in decis. 166. Archi. in c. 1. de consue. lib. 6. Abb. in c. nouit. de iudi. Abb. in c. aures. in primo no. de rescrip.
Vinc. God. Adde Dec. in d. c. ad aures. in 5. no. de rescr.

tem præbendam annexam. ex his lecturis respondetur ad cap.
non potest. tenendo primam lecturam quòd ibi de iure, hic de
æquitate. Tenendo secundam dic quod hoc operatur mãdatum
duplex, scilicet quia mandabatur de dignitate & præbenda.
Item ibi loquitur de gratia totaliter consummata, hic autem
erat consummata, quia pendebat super dignitate. Secundo
opp. ad primam lect. quia si loqueretur hic de æquitate, poneretur
aliquod verbum hoc significans. quo non posito debet
intelligi quod loquatur de iure, cum hic Papa videatur responde-
a re[a] ad consultationem. pro hoc quod no. gl. de temp. ord. consultationi.
Confirmatur, quia cum hic loquatur de gratijs impetrantium
odiosis & restringendis, eo. tit. quamuis. lib. 6. nulla
subest æquitas ad extensionem gratiæ faciendam ad præbẽdas,
imo potius videtur imputandum impetranti qui debet
præuidere casum hunc contingere posse, scilicet quòd vacaret
prima præbenda sola, deinde dignitas cum præbenda. expectet
ergo dignitatem non habentem præbendam, & si nulla
talis est in ecclesia, gratia erit frustratoria quo ad dignitatem.
Item ad idem contra, in eo quod dicit glo. quòd hæc operatur
gratia facta super dignitate & præbenda vno contextu. non
enim videtur aliquid operari vnus contextus, cum possit consummari
diuersis temporibus, vt hic in tex. Sol. æquitas est vt
gratia non sit nulla, quamuis enim tales gratiæ restringantur,
debent tamen intelligi ita quòd non sint frustratoriæ, & verba
ipsarum debent intelligi vt operentur effectum aliquem. inf.
tit. 1. cle. vnica §. secus. & ex hoc soluuntur duo prima contraria
statim facta. Ad tertium potest dici quòd etiam si diuerso
contextu vt ex diuersis rescriptis debeatur dignitas & præbenda,
adhuc procedit hæc lectura. & hoc vult glos. 2. in fin. sed est
æquum quod hic dicitur quando gratia est facta vno contextu
per rationem prædictam, quia gratia etiam consummata in
præbenda ante adeptionem dignitatis dicitur pendere. Tertio
opp. ad secũdam lecturam in eo quod ponderatur in ea quòd
in gratia facta erat mentio de dignitate & præbenda, ex quo,
vt prædixi, gl. tenet quod si de dignitate tantũ fieret mentio, non
deberetur dignitas habens præbendam annexam. non videtur
enim hoc habere rationem, nam de accessorio nulla consideratio
est habenda eo. tit. super eo. lib. 6. & ibi not. glos. pen.
Accessorium enim sequitur naturam principalis. Solu. licet
authoritas glos. multum obstet, tamen sto contrario. & ipsa
etiam glos. se firmat, sed dicit quod egeret declaratione. dicò autem
in hac cle. esse rationem decidendi, quia siue in eodem
rescripto mandatur de præbenda & dignitate siue in diuersis,
nihil obstat quominus adeptus præbendam posset assequi dignitatem
habentem præbendam annexam, quia ipsa vi accessorij
venit & ex natura sua vnitur principali. nec est verum dicere
quòd gratia facta super præbenda consumetur in duabus
præbendis, imo secundam præbendam obtinet tanquam accessorium.
quam obtineret etiam si mandaretur prouideri de
sola dignitate, vt prædixi. Quarto oppo. ad hoc, quia si de accessorio
non curatur, ergo per adeptionem secundæ præbendæ
non vacabit prima. eod. titu. super eo. lib. 6. vbi beneficium incompatibile
vnitum simplici potest haberi cum alio incompatibili.
Sol. hoc inducit hæc clemen. quæ videtur continere
casum mirabilem, quod sit maior incompassibilitas duarum
præbendarum in eadem ecclesia quàm duorum curatorum.
quod dic vt ibi no. in gl. vlt. quæ remittit ad notata de conces.
præben. literas. vbi ponuntur rationes quare duæ præbendæ in
eadem ecclesia haberi non possunt. & ponit hic Pau. dicens
quòd hoc ideo est, quia si in eadem ecclesia quis haberet plures
præbendas, infringeretur numerus si esset in ecclesia. & si
non esset ibi numerus habere duas præbendas esset iteratio in
voce non in re. vult dicere quòd quando non est numerus in
ecclesia, cum tunc ius canonicale creatur cum canonico, id
est cum quis fit canonicus. eod. titu. dilecto. si is crearetur, esset
iteratio in voce non in re, quia per hoc non haberet nisi vnum
ius canonicale. Sunt & alia absurda quæ no. in d. c. literas. quæ
non sic procedunt si quis haberet vnum curatum in titulum,
& alium vnitum præbendæ. Ex his apparet desentata prima
& secunda lectura, tamen secunda magis placet, quia vt ex
prædictis apparet, saluari potest hæc clemen. de iure. & hoc no.
quia prius non aperta. & secundum hoc intellige quod dicit
2 glos. in verbo, annexa. vsque ad ver. sed quid dices. †Quæro vnde
b oritur canonicatus. [b] Lau. dicit quod ex institutione seu
c receptione in canonicum & fratrem. & dicitur a canon,[c] Græcè,
quod est regula. nam canonici sunt sub regula. & secundum
eum hoc est spirituale beneficium ex quo competit stallum in
choro, & locus in capi. de renun. cum inter. & ius est incorporale
& indiuiduum, quod non potest duobus communicari.
eo. ti. dilecto. quod ideo est, quia licet sit incorporale, non potest
diu manere sine re corporali, sicut nec anima sine corpore
1. q. 3. si quis obiecerit. eod. titu. dilectus 1. de hoc Lau. dicit
ad excludendum id quod no. de iurepa. c. 1. vbi no. quòd iura
incorporalia possunt pluribus insolidum competere. illud
enim est verum de incorporalibus quæ non sic immediate
trahunt secum corporalia, sicut ius patronatus, de quo ibi,
hoc enim non immediate trahit secum corporalia, sic etiam
iura seruitutum. ff. de serui. l. via. sic & iurisdi. quæ est quid indiuisibile,
vt no. de offic. deleg. prudentiam. in princ. in glos. 2.
hæc enim quamuis inhæreant rebus corporalibus, non tamen
sunt iura immediata rerum corporalium: tunc enim diuiderentur
sicut ipsæ res, vt contingit in dominio quod insolidum
non potest esse apud plures, sicut nec possessio eiusdem rei. de
proba. licet. ff. commo. l. si vt certo. §. si duobus. quod ideo est,
quia licet dominium sit quid incorporeum, quia tamen est
ius in re corporea: ideo diuiditur sicut ipsa res, & sic est canonicatus
respectu præbendæ. secus si in iurepatronatus & alijs
quæ sup. dixi, quæ sunt indiuisibilia ratione sui, nec diuiduntur
3 ratione rerum incorporalium, vt præ dixi. quæ no. †Secundo
quæro, an canonicatus sit ius perpetuum. dicit Lau. quòd
quandoque est temporale & momentaneum, vt quando in
ecclesia non est certus numerus, sed ius oritur cum canonico
de nouo creato & extinguitur cum defunctu. eod. titu. dilecto.
& tunc vacare non potest vt ibi. Quandoque est perpetuum
& formatum & per se existens, vt in ecclesia habente certum
numerum, & tunc non extinguitur mortuo canonico, sed vacat.
d. c. dilecto. de consti. cum M. de conces. præben. ex parte.
ex his facit Lau. & aliam differentiam dicens quòd canonia
est duplex, vna quæ adhæret præbendæ ita quòd ea possessa
possidetur præbenda, & vacante vacat, sicut quando canonicatus
& præbenda simul conferuntur. alia canonia est quæ per
se ad tempus est, sed finaliter consolidatur præbendæ, sicut
quando Papa confert canonicatum nulla præbenda vacante,
& mandat illum cui contulit, poni in possessione iurium canonicalium
ante habitam præbendam. & hac forma nititur
multum Romana Curia. eo. tit. si clericus. in si. & secundum
Lau. hac forma potest vti quilibet ordinarius, dummodo non
promittat præbendam vacaturam, quæ tamen debetur ratione
canonicatus. & sic expressum noceret quod non nocet tacitum.
eo. tit. relatum & c. dilectus. & no. de conces. præben. dete-
4 standa, lib. 6. †Tertio quæro, quæ est ratio quòd canonicatus
potest conferri sine aliqua vacatione, vt dixi in proxi. q. præbenda
vero non, de conces. præben. in rubro & nigro. dicit
Lau. quòd est, quia canonicatus consistit in solennitate & iure
incorporali: ideo nullum præiudicium fit alijs canonicis.
consistunt enim iura canonicatus in charitate & fraternitate,
& quadam releuatione supportandi se in honoribus diuini officij
sine diminutione temporali, & talia spiritualia quanto in
plures diuiduntur, fortius agunt, cum sint opera spiritussancti
quæ non dantur ad mensuram. de conse. dist. 5. non mediocriter.
Præbenda autem consistit in rebus corporalibus & in
talibus verificatur prophetia. Multiplicasti gentem & non magnificasti
lætitiam. pro hoc de consti. cum M. & de conces. præben.
cap. si. lib. 6. Dic subtilius quòd ratio est, quia canonicatus
non importat immediate commoda temporalia seu res corporales.
præbenda autem sic. quod dixi de consti. cum M. &
sup. q. 1. & ex hoc cũ quis creatur canonicus vltra numerum,
statim assequitur ius canonicale, & numerus rumpitur, vnde
non expedit quod expectetur vacatio quæ nec esse potest, vbi non
est numerus. de conces. præben. ex parte. Præbenda vero, cum
importet commoda temporalia quæ procedunt ex rebus corporalibus,
non potest constitui ex sola verborum prolatione,
sed requiritur factum vt certi reditus deputẽtur vt dixi in d. c.
cum M. ideo non põt conferri nisi expectetur quod aliqua vacet,
vel nisi aliqua de nouo constituatur ex fructibus excrescentibus.
d. c. cum M. & hoc si certus erat numerus præbendarum,
secus si incertus: tunc enim quis potest recipi ad canonicatum
& præbendam non expectata vacatione quæ non habet locum.
d. c. ex parte. stat autem numerus præbendarum ẽt rupto
numero canonicorum, vt qñ recipiuntur canonici supernumerarij.

ADDITIONES.

a Papa videatur respondere. Adde Ant. de But. in c. 1. de app. Abb. in c. 1. in 2. de dolo & contu. Abb. in c. fi. in 3. col. de iura calum. Card. in c. in nostra. in in 3. col. de rescrip. Domi. in c. de libellis 10. dist. Io. de Imo. in c. 1. in 2. col. de vi. & hone. cle.

Vinc. God. Adde quòd Papæ asserenti aliquid ex certa & propria experientia credendum est, Ruy. consi. 148. lib. 4.

b Vnde oritur canonicatus. Adde Doct. in c. dilectus. de præben.

Vinc. God. Canonici inter se dicuntur personæ coniunctæ spiritualiter, non carnaliter, vide Fely. in cap. cum M. col. 8. de constitu. & canonicatus appellatione non venit canonicatus regularis, Fely. in cap. postulasti, col. 9. de rescrip.

c Et dicitur a canon. Adde Io. And. in c. 1. de elec. lib. 6. Abb. in rub. de vi. & hone. cler. Abb. in c. causam, quæ. de iud.

5 meranij. & quid iuris habeant, dic vt in seq. q. †Quarto quæro,
a an canonicus[a] sine præbenda habeat vocem in capitulo. Lau.
distinguit ꝙ aut super hoc extat consuetudo, & ei standum
est, prout est in vrbe, vt nihil percipiat, nec vocem habeat. &
hoc per Inn. eo. tit. dilectus. el. 1. aut non extat consuetudo. &
tunc sunt opin. quia Innoc. & Hosti. de consti. cum M. dicunt
ꝙ sic, alij contra. & idem Inn. in d. cap dilectus dicit ꝙ aut sunt
ibi distinctæ præbendæ, & vltra ipsas quædam bona communia,
& de communib. habebit. aut omnia sunt communia, sed
simul colliguntur & in singulis diuiditur, & tunc de nouo receptus
nihil habebit, quia fieret alijs diminutio. quod tenet
Lau. Sed per hoc non soluitur quæstio, qua quæritur de voce
in capitulo, tamen idem videtur de voce dicendum quod de
distributionibus. & de hoc dixi in d. cap. cum M defendendo
consuetudinem quæ communiter habet vbique ꝙ tales non
6 habent vocem nec distributiones. †Quinto quæro, quis possit
dare canoniam. dicit Lau. quòd Papa indistinctè etiam ante
vacationem præbendæ. legatus non, sed reseruare. ordinarij
vero possunt sicut Papa, vbi non est certus numerus canonicorum,
vel vbi est certus, dumtamen non sit iuramento firmatus
nec per sedem apostolicam confirmatus. de rescri. constitutus.
de præben. dilectus. & c. relatum. & c. dilecto. dic quòd
legatus potest id quod ordinarius. & plus. de offic. leg. dilectus.
7 †Sexto quæro, quot possunt recipi in canonicos sub expectatione
præbendæ. dicit Lau. quòd per Papam quot placuerit
per alios arbitrari secundum numerum aliorum. de hoc eod.
8 tit. dilectus. †Septimo quæro, quando quis est receptus vltra
b numerum[b] & postea vacat præbenda, quam assequitur, an assequatur
nouum canonicatum. dic quod illum assequitur cui
præbenda est annexa, & sic extinguitur ius canoniæ quod primo
habuit. & hoc tenet gl. 3. eod. tit. dilectus r. dic verius quod
ex quo ruptus erat numerus canonicorum mortuo canonico
præbendato non vacabit canonicatus, vt dixi sup. q. 2. sed præbenda
tãtum & illam assequitur ex vi canonicatus quam ha-
9 bebat. & hoc etiam tenui in d. c. dilectus. †Octauo quęro, an
eligentes canonicum vltra numerum renuncient numero. dicit
Lau quòd sic, nisi hoc faciant authoritate Papę, vt no. glos.
de præben. pro illorum. Nono quęro, si ex permutatione facta
authoritate Papæ canonici recipiunt aliquem in cuius literis
erat clausula, non obstante aliquo statuto de certo numero
&c. cum alijs non obstantijs, sed in ecclesia erat statutum
iuratum de non recipiendo aliquem donec essent redacti intra
numerum viginti, cui statuto erat satisfactum. dicit Lau.
hoc disputationi se relinquere, nec aliter apparet quid velit. &
forte vult quærere, an isti sint periuri, vel an recipere teneantur.
& dic quòd recipere tenentur & non sunt periuri, quia in
iuramento intelligitur authoritas superioris excepta. de iureiur.
venientes. & c. petitio. & hoc si fuit facta mentio de nume-
10 ro iurato. de hoc de rescrip. constitutus. in gl. 2. †Decimo, quid
c est præbenda.[c] dicit Lau. quòd est spirituale ius recipiendi certos
prouentus in ecclesia competentes ex diuino officio cui
præbendatus deseruit, & nascitur ex canonia tanquàm filia a
matre. 12. q. 1. §. de quibus 1. q. 3. in sum. sup. eo. relatum. & cap.
11 dilectus. de hoc dixi de consti. cum M. †Vndecimo quæro, vnde
dicitur præbẽda. dicit Lau. quòd a pretio quod recipit quis
pro labore. Duodecimo quæro, quotuplex est præbenda. dicit
Lau. ꝙ duplex. quędam est spiritualis, licet substantia eius consistat
in rebus temporalibus, & hæc permutari non potest nisi
cum iure spirituali. de rerum permu. ad quæstiones. alia temporalis
quæ datur etiam de rębus ecclesiasticis pro aliquo labore
temporali alicui tanꝗ benemerito, puta aduocato, vel simili.
& hæc nullam spiritualitatem continet: ideo permutari
non posset cum spirituali iure. arg. de simo. cum esset. & c. querelam.
& c. veniens. de pact. cum pridem 12. q. 2. quicunque 16.
q. 1. possessiones 2. q. 1. illud. in quo est & alia ratio, quia cum
iste pensionarius habeat ad vitam tantum, si cõtingeret quòd
is in quem transfertur, viueret, vltra ipsum nihil haberet, quia
non potuit ille plus iuris transferre quàm haberet. de dona. inter
vir. & vxor. nuper. quæ ratio cessat quando præbenda permutatur
tanquam titulus beneficij: tunc enim fit permutanti
collatio. & ideo quamuis moriatur is qui primo habebat, iste
12 non desinit habere titulum. †Decimotertio quæro, an fructus
præbendæ sint præbendati, loquendo de præbenda, prout est
beneficium, nam prout est prouisio tanquam benemerito,
quæstio non habet dubium, quod sic dicit Lau. quod si prębẽdatus
fideliter lucratur fructus præbendæ deseruiendo diuinis
officijs, facit fructus suos, & de ipsis testari potest sicut laborator
de denario diurno. de magistris. c. fi. in fi. pro hoc Leuiti.
30. Non morabitur opus mercenarij tui apud te vsque mane.
& de die in diem talibus laborantibus in vinea domini talia
debent absque mora persolui. & hinc dicuntur distributiones
d quotidianæ.[d] de cler. non resi. c. vnico. lib. 6. dic plenius quo
modo & quando beneficiati faciunt fructus suos, vt dixi de
13 peculio. cap. si probando quòd sic. †Decimoquarto quæro, an
præbendatus potest agere nomine præbendæ contra canonicum
dicit Lau. quod sic, si bona prębendarum sunt diuisa. arg.
14 de rescrip. edocen. de hoc de proba. ex literis. †Decimoquinto
e quæro, in quo differt præbenda[e] a canonia. dicit Lau. quod
tanquàm filia a matre, quia canonia est mater. Item canonia
in rebus consistit incorporalibus, præbenda in rebus corporalibus
excepto titulo seu iure spirituali, quod in vtroque est incorporale.
Item præbenda spiritualis non est sine canonia, sed
canonia potest esse ad tp̃s sine præbenda, vt patet in expectantib.
præbendas. dicit ergo Lau. quòd canonia est ipsum ius spirituale
per quod ea quæ sunt diuini & ecclesiastici officij exercentur,
sicut cantare in choro, & aliud diuinum officium exercere.
eo. tit. dilectus. ibi, stallo in choro & participatione qualibet
diuinorũ. Præbenda vero est ius spirituale quo ad ea quæ
spectant ad perceptionem ecclesiastici beneficij, sicut colligere
decimas, primitias, & oblationes. de deci. quamuis. de verb.
signifi. causa 1. q. 3. in sum. & de hoc de consti. cum M. vbi dico
15 in 1. q. †Decimosexto quæro, quare potest augeri numerus canonicorum
& non præbendarum. dicit Lau. quod ideo, quia
ex multiplicatione canonicorum crescit salubre consilium &
diuinum officium, secus in præbendis quæ possunt in tantum
diuidi quod canonici mendicarent. Item concilium Lateran.
prohibet conferre præbendam sub expectatione antequam
vacet, non autem ius canoniæ, & sufficit ita scriptum esse. ff.
qui & a quib. l. prospexit. de hoc sup. q. 3 Decimoseptimo quæro,
an dispositio huius cle. procederet si expectans dignitatem
non haberet beneficium acceptandi gl. 3. dicit quòd sic. idem
Pau. & dicit ea gl. 3. & Pau. ꝙ clausula respiciebat dignitatem,
non præbendam. oportuit ergo vt assequeretur præbendam
quæ primo vacauit, ne sibi fieret præiudicium per cap. si clericus.
eo. tit. lib. 6. Decimooctauo quæro, si habens canonicatum
& ius ad præbendam primo vacãtem & ad dignitatem quam
duceret acceptandam, præbendam quæ primo vacauit sine
dignitate noluit acceptare protestans quòd hoc fiebat vt expectaret
dignitatem cum præbenda annexa, quia omnes dignitates
habebant præbendas annexas. gl. 3. in ver. videtur. dicit
hanc esse honestam causam differendi. sed si clausula acceptandi
respiceret etiam præbendam, dicit nullum esse dubium
scilicet quia differri posset. & in ea. ibi, apostolos primæ
ad Corinth. 8. sup. de regu. licet. & inf. de regu. vt professores.
idem Lau. & Pau. qui dicit quòd beneficium acceptandi concernens
dignitatem videtur etiam concernere præbendam
ratione accessorij, quia de connexis idem iudicium. de consti.
translato. qđ non videtur procedere, quia non fuit mandatum
prouideri de prębenda accessoriè, sed principaliter: vnde videtur
de rigore quòd gratia consumetur in prima præbenda, dictum
tamen præcedens est verum ex alia ratione, quia vt dixi
sup. in penul. contrario, etiam si mandetur prouideri de sola dignitate,
debebitur dignitas, quamuis habeat præbendam an-
16 nexam. †Decimonono quæro, si acceptationi adijcitur tempus,
an poterit postea acceptare. videtur ꝙ sic, eo. tit. si tibi absenti.
lib. 6. nam in eius fauore est adiecta hæc clausula ad ligandum
potestatem ordinarij collatoris quæ in eius odium
retorqueri non debet, C. de leg. l. ꝙ fauore. regula, quod ob gratiam.
lib. 6. & hoc tenet Archi. eo. ti. dudum. li. 6. In contrariũ,
quia reseruatio & executoris potestas iuncta acceptationi faciendæ
de beneficio intra mensem non durant post mensem.
de offi. deleg. de causis. & sic forma mandati non patitur vltra
tempus prouideri. facit eo. ti. cui de non. li. 6. & hoc tenet Pau.
quia ad regulam, quod ob gratiam, dicit tñsitum per prædicta.
vult dicere propter formam mandati quæ debet obseruari. ad
c. si tibi. respondet ꝙ in quæstione nostra acceptatio procedit
& collatio sequitur: ibi econuerso. vnde non mirũ si durante
collatione

ADDITIONES.

a An canonicus. Adde Doct. in c. dilectus. de præben. Abb. in c. relatum, in 2. no. de præben.

b Receptus vltra numerum. Adde Doct. in c. cum M de consti.

c Quod est præbenda. Adde glos. in ver. receperunt. in c cum M. de consti glos. summæ. 4. q. 3. Abb. in c. dilecto de præb. Doct. in c. olim, de verb. sig.
Vinc. God. Adde quando præbendæ appellatione veniant beneficia, Fel. in c. postulasti. col. 5. 6. & 9 de rescri.

d Distributiones quotidianæ. Adde Do. de sancto Ge in §. qui vero. circa princ. de cle. non resi. lib 6. & Rotam decis. 87. & decisio. 252. & hodie est extrauagans Io. 22. incip. suscepti.
Vin. God. Adde Rot. in decis. 138. quando impetratur, in non.

e In quo differat præbenda. Adde glos. in ver. receperunt, in cap cum M. de consti. & ibi Abb. & Doct. & per dominos de Rot. tit. de consue. decis. 6. in nouis.
Vinc. God. Adde quando præbendæ sunt indistinctæ per optionem, nec canonicatus variatur, Hier. Gi. in tract. de pœn. eccl. q. 63 nu 3. habetur in lib. 11. tract. fol 214.

collatione ibi poteſt fieri acceptatio. ſed vbi collatio reſtrin-
gitur ad tempus acceptationis expirante poteſtate acceptan-
di, expirabit executoris poteſtas quæ non poteſt exerceri niſi
in beneficio acceptato. & hoc niſi tempus eſſet adiectum inhi
bitioni, ita quòd eſſet ligata poteſtas ordinarij intra illud, qa
poſt tale tempus ante collationem ordinarij valeret accepta-
tio & executoris poteſtas, quod vltimum verum eſt de iure,
quia tunc poteſtas acceptandi & executoris poteſtas non ſunt
limitata tempore, ſed vt prædixi tempus erat adiectum ſoli in-
hibitioni, vt quia inhibitum erat ordinario, ne intra menſem
conferret, non tamen hoc habet practicam ſecundum for-
mam hodie ſolitam per quam tempus adijcitur acceptationi
17 inf tit. t.c.vnico.§.ſecus.& de hoc ibi in glo.iſte terminus. †Vi-
ceſimo quæro, ſi Papa contulit canonicatum, & mandat pro-
uideri de præbenda quam intra menſem acceptauerit, an ſi
non acceptat intra menſem, poterit poſtea conferri. dicit Pau.
quòd non, quia expirauit quo ad illam poteſtas executoris,
18 pro hoc quod dixi in proxima quæſtione. †Viceſimoprimo
quęro, an per ordinarium potent ei conferri. videtur quòd ſic,
ſi non eſt aliud expectans.eo.tit.ſi clericus.primo reſpon. lib.6.
In contrarium, quia quoad neglectum beneficium non ha-
bet ordinarius poteſtatem ibi, ergo nec hic. Item ibi ordina-
rius ſubrogatur executori, quia eius poteſtas expirauit, ſed hic
durat ita quòd virtute gratiæ poterit adhuc expectans habere
præbendam, ſed ibi non: ideo per ordinarium ibi fuit proui-
dendum ne eſſet canonicus ſine præbenda.eo. tit. relatum. &
19 hoc verius, ſecundum Pau.†Viceſimoſecundo quęro, ſi in ca-
ſu huius clemen. vacat archidiaconatus cum præbēda, & hoc
ſciens iſte expectans recepit aliam præbendam, an poſtea poſ-
ſit acceptare archidiaconatum. gloſ.in verbo, poſt. dicit quòd
non, per literam a contrario.& idem Pau. Oppo. ad hoc, quia
potius videretur dicendum quod acceptatio præbendæ nō te-
nuerit cum vacaret alia præbenda cum archidiaconatu, quæ
potius debebatur ex intentione mandantis quàm præbenda
ſeparata. Solu. mandatum non erat hic ſuper dignitate cum
præbenda, vel ſuper præbenda & dignitate, alias non potuiſ-
ſe conſequi præbendam dignitati non annexam. Oppo. ad
idem, quia ſi non erat tempus adiectum acceptationi dignita-
tis, licet prius acceptauerit præbendam, videtur ꝙ poſſit ad-
huc acceptare archidiaconatum cum præbenda, eod.titu.ſi ti-
bi abſenti.lib.6. vbi etiam fortius dicitur quòd is cui collatum
eſt beneficium dato termino ad acceptandum, dum etiam
poſt terminum acceptare poteſt ſi res eſt integra. Solu.eo ipſo
ꝙ vacante archidiaconatu cum pręben da acceptauit præben-
dam aliam, videtur aliam prætuliſſe præbendæ annexæ archi-
diaconatui, quia eligendo vnum incompaſſibile, videtur alte-
ri renunciaſſe.de præſump.nonne.eo.tit.de multa. & per con-
ſequens videtur potius voluiſſe præbendam ſolam quàm di-
gnitatem cum præbenda.& hac ratione poteſt defendi gl.iſta.
ſed de rigore videtur ſtandum contrario, & per hæc declara-
20 tur gl. in verbo, annexa. vſque ibi, ſed quid. †Viceſimotertio
quæro, ſi in caſu huius clemen. adeptus fuit dignitatem & ex-
pectat præbendam, ſi vacat præbenda annexa dignitati, an pri
ma dignitate dimiſſa poterit hanc conſequi. gloſ.in verbo, an-
nexa. ver. ſed quid. dicit quòd non, quia non eſt eadem ratio
principalis ad acceſſorium, & econuerſo. & idem Pau. & eſt
ſenſus quòd licet adeptus præbendam principaliter poſſit ac-
ceptare dignitatem habentem prębendam annexam dignita-
ti, vt hic. ſecus ſi adeptus dignitatem vult acceptare præben-
dam annexam dignitati, vt in hac quæſtione, quia ex quo ſe-
mel gratia fuit conſummata in dignitate principaliter, quia
dignitas ſecunda non poteſt deberi ex vi præbendæ ſibi anne-
21 xę, tunc principale ſequeretur naturam acceſſorij.†Viceſimo-
quarto quæro, ſi dignitas ſecunda eſſet acceſſoria præbendæ,
videretur poſſe acceptare præbendam cum dignitate etiam
tenendo primam dignitatem.eod.tit. ſuper eo. lib.6. quia non
habetur conſideratio incompaſſibilitatis quando vna digni-
tas habetur principaliter, & alia tanquam annexa beneficio
ſimplici, vt ibi, licet ſecus ſit in præbendis eiuſdem eccleſiæ in
quibus prohibetur pluralitas, etiam ſi vna habeatur principa-
liter, & alia per modum annexionis. quod dixi ſup. in quarto
22 contrario. †Viceſimoquinto quæro, ſi expectans de quo hic
præbendam quæ primo vacauit non acceptat ita quòd perdit
ius literatum reſpectu præbendæ per c. ſi clericus. eo. tit. lib.6.
an poterit dignitatem ſine præbenda poſtea vacantem acce-
ptare. Lau. quòd ſic per c.quia ſæpe.eo.tit.lib.6.& ſic dicit Lau.
fuiſſe ſeruatum in eccleſia Illerden. Viceſimoſexto quæro, ſi
epiſcopus & canonici ſicut de facto fuit in eccleſia Oſcen. ſta-
tuerunt quòd canonicus nō præbendatus per impetrationem
papalem vel alias, non poſſit aſſequi dignitatem in ipſa eccle-
ſia, & archidiaconus illius eccleſiæ fuit conſecratus in epiſco-
pum Gerunden. quo facto Ioannes filius Regis Aragonum
impetrauit præbendā pro ſe, & archidiaconatum pro alio qui
habebat canoniam tantum & dignitatem in eccleſia, & ſic
conſecutus fuit Ioannes præbendam. Oppoſitum fuit per ca-
nonicos contra ſocium Ioannis. dicit Lau. quòd ſi archidia-
conatus vacauit in curia, non nocet ſtatutum. de conſue.c.fin.
Si autem extra curiam, videtur ſtatutum valere, maxime ſi eſt
a Papa confirmatum.de reſcrip.conſtitutus. In cōtrarium vi-
detur per c.conſtitutionem.§.2.de verb. ſig. lib.6.Lau.dicit per
d. c. 2.quod tale ſtatutum non tenet, niſi ſit a Papa confirma-
tum. ſi autem eſt cōfirmatum, obſtat indiſtincte impetranti,
arg.de reſcrip.cōſtitutus.†Viceſimoſeptimo quęro, ſi in eccle-
ſia eſt certus numerus canonicorum & præbendarum iura-
mento firmatus, an præbenda quæ vacat in caſu huius c. per
aſſecutionem dignitatis cum præbenda poterit conferri per
capitulum. dicit Lap.quod non, propter pęnam periurij, quia
non poſſunt illam conferre niſi canonico, ſi erat canonicalis,
& conferendo canonico frangeretur numerus canonicorum,
& eſſent periuri. dicit tamen quod habentibus conferre non
currit tempus, ſed debent conferendi licentiam a ſuperiore
petere.de elec. c. ſi. Viceſimooctauo quæro, qualis fuit forma
ſub qua mandabatur hic prouideri. dicit Io. And. quod erat
ſuper canonicatu & præbenda & dignitate quam duceret ac-
ceptandam, etiam ſi eam ſeparatim vacare contingeret vel
24 per alia æquipollentia verba. †Viceſimonono quæro, ſi man-
datur prouideri de dignitate cum canonicatu ac prębenda an
poſſet impetrans habere canonicatum & præbendam vacan-
tem dato quòd non vacet dignitas. videtur quòd non, quia
prępoſitio, cum, videtur facere conditionem ita quòd niſi om
nia ſimul vacent, non habet locum gratia. ff. de conditio. &
demonſtr.l.Iulius Paulus.contrarium tenet Stepha. niſi appa-
reat Papam aliter intellexiſſe. ff. de vſufruc. accre. l. ſi mulieri.
de lega.primo. ſi ancilla cum liberis. vbi legata ancilla cum li-
beris, etiam ſi ancilla non ſit, debentur liberi. ff. de manumiſ.
teſt.l.ſi ita fuerit.§.ſi.cum ibi no.& eo.tit.l. ſi cui. & l. ſi quis in-
quilinos.§.ſi ita.& ff.de verb.ſignifi.triplici.& quod no.de cele.
miſ.cum Marthæ.§.quæſiuiſti.poſt princ.

De conceſſione præben. & eccleſiæ non vacantis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Promouendus ad beneficium debet eſſe idoneus in ſcientia, & quæ ſcientia requiratur.*

2 *Promouendus ad ordines & beneficia eccleſiaſtica debet eſſe vita laudabilis. hoc enim perpenditur ex bonis operibus & vitiorum abſtinentia.*

Adde ad idem nu.3.

4 *Valor verus debet apponi in literis ad beneficia.*

5 *Clauſula decreti quando apponatur in literis ad beneficia.*

6 *Clauſula decreti irritat quod factum eſt contra.*

7 *Clauſula decreti appoſita diſpoſitioni conditionalis effectum habet ante conditionis exiſtentiam.*

8 *Impetrans non præſumitur acceptare beneficium, ſed oportet quòd declaret voluntatem ſuam, rationem ponit.*

9 *Effectus diſpoſitionis conditionalis ſuſpenditur in conditionis euentum.*

10 *Executor volens inquirere, an impetrans ſit vitæ laudabilis, an debeat citare partem aduerſam.*

11 *Quid ſi executor procedit in inquiſitione non aſſumptis partibus iudicis, quem effectum habebit?*

12 *Executor ſi procedit ad inquiſitionem impetrantis cuius ſit vitæ, an ſit libellus offerendus.*

13 *An autem in dicta inquiſitione ſeruabitur cle.ſæpe.de verb. ſig.*

14 *An autem executor delegare poſſit.*

15 *Papa ſi mandat prouideri de beneficio vſque ad certam ſummam, an poſſit prouideri de minori.*

16 *Alicubi, verbum quid importet.*

17 *Papa ſi mandat prouideri de beneficio ſpectante ad collationem certæ perſonæ, an idem ſit ſicut mandaret prouideri in certo loco.*

18 *Delegatus Papæ, an poteſt prorogare terminum ſolutionis contentum in reſcripta de partium conſenſu.*

19 *Impetrans an poſſit declarare voluntatem ſuam, ſuper valore beneficij in abſentia executoris.*

20 *Quid ſi petit ſimpliciter ſibi prouideri de tali beneficio non aliter declarata voluntate ſua.*

21 *Impetrans ſi declarat voluntatem ſuam, ante vacationem beneficij dicendo quòd ex gratia intendit conſequi beneficium minoris valoris, an ſufficiat.*

22 *Impetrans in forma pauperum ſub forma cle. vnica. de conceſ. præben. an præferatur ſecundo qui impetrauit in forma gratioſa in eadem eccleſia, vel ad eiuſdem collationem.*

CAP.

CAP. VNICUM.

1 CVm ei. † No. ꝙ promouendus ad be-
a neficium debet esse idoneus[a] in
scientia. & quæ scientia exigitur, no. Innoc.
de elec. cum in cunctis. in princ. & dicit idē
Innoc. de sum. trini. firmiter. & de renunc.
nisi. in glo. ignorantia. ꝙ habilis ad adeptio-
nem scientiæ, quæ ad beneficium requiritur nolens ei dare
operam, peccat mortaliter. quod no. & quoad casum nostrū
dicitur habilis si bene legit, construit, & cantat, & in hac for-
ma examinantur impetrantes, vt dicit glo. 2. & in hoc Papa
credit examinatoribus, vt vult glo. ea. & idem Laud. & alij. ex
quo autem Papa reputauit quem idoneum non potest de ido
neitate eius dubitari, quia instar sacrilegij est dubitare, an sit
dignus quem princeps elegerit. C. de cri. sacri. l. 2. 17. q. 4. §. qui
2 autem. † Secundo no. ꝙ promouendus debet esse vitæ lauda-
bilis, & hoc perpenditur ex bonis operibus & abstinentia vi-
b tiorum secundum Pau. dicit Laud. quod quilibet præsumit[b]
vitæ laudabilis. arg. in procemio Greg. licet non præsumatur
literatus. de elec. si forte. lib. 6. & ex hoc videretur ꝙ super vita
non expediat examinari, cuius contrarium probatur hic, in
quo dicit Laud. ꝙ quia nascimur filij iræ & procliui ad pec-
cādum. §. in procemio huius compilationis. & 1 a. q. 1. omnis.
Ideo violenter præsumitur contra quemlibet vbi agitur de ip
so promouendo, ideo examinatur, vt hic, & de scruti. c. vnico.
Si tamen sit iam promotus ad ordines, quantum ad promo-
tores & successores reputatur idoneus si mandatur ei proui-
deri sub forma communi, de qua hic, & de ætа. & qua. accepi-
mus. dicit Genze. per prædicta, ꝙ cum de vita & conuersatio-
ne Papæ non constat, committit inquisitionem in partibus,
vbi de facili potest haberi de talibus notitia. arg. ff. de quæstio-
3 ni. l. de minore. §. tormenta. de electio. postquam. † Tertio no.
c ꝙ promouendus debet[c] esse conuersationis honestæ. ex hoc
no. secundum Pau. ꝙ præsumitur pro aliquo vel contra ipsum
ex conuersatione. 34. dist. quorundam. de pur. cano. inter. & c.
cum in iuuentute. de vita & hone. cle. monasteria. & maxime
clerici debent a mala cōuersatione abstinere. vnde in psalmo,
Cum bonis bonus eris, & cum peruerso peruerteris. & talis so
cietas notificat homines, vt no. de elec. innotuit. dicit autem
Laud. cum mandatur sub forma, de qua hic, communiter da
tur executor ordinarius cum impetratur ad collationem alio
rum. secus si ad suam, cum hæc gratia sub forma communi
transeat, & sit quasi ius commune, vt detur clerico præbenda
qui vocatus est in sortem domini. de præben. cum secundum.
ideo deputatur episcopus executor in sua diœcesi in qua ha-
bet exequi ius commune. argu. de senten. excommuni. nuper.
§. de vi. & ho. cler. diœcesanis. & in signum ꝙ literæ sunt potius
iustitiæ quam gratiæ, bullantur cum filo canapis sicut aliæ de
4 simplici iustitia. † Quarto no. ꝙ in literis ad beneficia quādo-
que apponitur certus valor, & hodie semper apponitur verus
valor. apposito autem certo valore potest prouideri de maio-
ri, imo nec de minori, nisi exprimatur in literis, vt hic, & eo.
titu. cui de non. lib. 6. & hoc dicit glo. in verbo, adijcientes. in
quo dic ꝙ si mandetur prouideri, vt hodie fit, de beneficio vs-
que ad summam centum florenorum, poterit etiam proui-
deri de minori summa propter dictionem vsque, quia non
est taxatus valor, & quia hæc dictio alias esset frustra. contra
id de priui. si Papa. libro 6. licet aliqui contra, & minus bene.
5 † Quinto no. de clausula decreti. & de hoc §. de elec. si eo tem-
pore. lib. 6. & dicit Laud. hāc clausulam poni in facto proprio
aduersus facta aliorum. alibi ponitur in facto alieno, confir-
6 mando ipsum. de re. eccle. non alie. dudum. lib. 6. † Sexto nota
quod clausula decreti irritat contrafactum, vt dicit glo. in ver
bo, acceptari. & hoc verum etiam si contrafiat ignoranter, vt
dicit eadem glo. ar. huius literæ, quæ tamen non omnino pro-
bat, facit de præben. si apostolicæ lib. 6. vbi communiter tene-
tur ꝙ decretum etiam legati afficit ignorantes. cuius est ratio,
quia potest superior impedire iurisdictionem inferioris. nam
etiam si concurrunt, præfertur superior. de præbend. si a sede.
lib. 6. hodie tamen in clausula decreti, ad tollendum dubium
apponitur siue scienter, siue ignoranter contigerit attentari.
7 † Septimo nota quod decretum appositum dispositioni con-
ditionali, habet effectum ante conditionis existētiam, rōnem
ponit glo. in verbo, effectu, quia alias esset editum super incer-
to, nam ante conditionis euentum non est certum an disposi
tio habebit effectum. & in hoc dicit glo. in verbo, exter. esse
vtile consilium, quod executor pronunciet conditiones esse
purificatas, in quo dic ꝙ licet sit vtile, non est necessarium se-
cundum Pau. sed sufficit ꝙ constet eas esse purificatas, & se-
quatur collatio, quæ est finis & diffinitio probationis. pro hoc
de or. cog. c. 1. dicit tamen Pau. vt dicit gl. esse vtile ꝙ pronun-
cietur, vt postea negari non possit. de elec. cum dilectus. in fi-
ne, quia collatio & talis pronūciatio sunt diuersa, & primum
non operatur effectum secundi. de rescript. clemen. auditor.
8 † Octauo nota ꝙ non præsumitur impetrans acceptare bene-
ficium, sed expedit ꝙ declaret voluntatem suam, quod est 16
secundum Pau. quia cum vigore rescripti possit consequi ma
ius beneficium, ad quod homo semper aspirat, de cler. non
resid. cap. 1. præsumitur nolle minus. & in hoc dicit Pau. quod
litera habet hunc sensum, ꝙ postquam repertus est vitæ lau-
dabilis & conuersationis honestæ, ita ꝙ purificata est prima
conditio, decretum operatur effectum quoad beneficium ta-
xati valoris, ita ꝙ non valet collatio postea per quemcunque
præter executorem facta. Sed de beneficio minoris valoris
bene valet antequam extet secunda conditio. s. ꝙ impetrans
voluntatem suam declarauerit super valore, quia dixit se vel-
9 le illud beneficium. & ratio est quam tunc præmisi. † Nono
nota ꝙ effectus dispositionis conditionalis suspēditur in euen
tum conditionis. In conditionalibus enim non cedit dies an-
te conditionis euentum. ff. de verbo. signifi. l. cedere diem. de
condi. app. verum. vbi de hoc. & in hoc no. quod hic conditio
trahitur ad tempus existentis conditionis, nō autem retro. sic
supra de rescript. si pro te. lib. 6. Decimo no. ꝙ etiam literæ apo
stolicæ etiam dato executore ad prouidendum non afficiunt
manus ordinarij ante purificatam gratiam, & per ordinariū
intellige eum, qui confert iure ordinario quicunque sit ille,
siue iure proprio siue deuoluto. ad hoc supra titu. 1. si de be-
neficio. sic etiam non impediunt alium executorem, vt hic,
puta quia erat alius cui erant concessæ literæ non conditiona-
les dato sibi executore ad prouidendum. cuius est ratio, quia
ex quo non afficiunt manus ordinarij, multo minus executo-
ris, qui maior est ordinario. de offic. deleg. sanè. 2. Et ex hoc no.
casum in quo valet collatio facta secundo impetranti. Alij ca
sus notantur de præb. quia sæpe. lib. 6. Oppo. quod decretum,
de quo hic, debeat afficere a die datæ propter dictionem, ex
d nunc[d], cuius contrarium hic dicitur, vt dixi in proximo nota
bili. glo. in verbo, ex nunc. soluit quod hoc fortificat dubium,
sed suppletur ex nunc, vt valeat ex tunc. & in hac glo. ibi, præ-
terea vbi no. ꝙ si iudex aliquem excommunicat sub cōditio-
ne, siue dicat, ex tunc sis excommunicatus, siue ex nunc, non
refert, quia vtroque casu suspenditur sententia si appellatur
ante conditionem, & sic non est necesse dicere prout commu
niter dicunt iudices, ex nunc prout ex tunc. Ex hoc infertur,
ꝙ si Papa ponit decretum sub forma hodie solita, secundum
quam decernit irritum, & inane quicquid contrafactum fue-
rit a tempore datæ, non operatur effectum, nisi a tempore cō-
ditionis purificatæ. idem enim importat dictio, ex nunc, de
qua præmisi, ac si diceret, a tempore datæ. Secundo oppo. ad
hoc & ad literam, quia conditio trahitur retro ad diem in qua
fuit apposita. ff. qui po. in pig. ha. potior. Sol. hoc casu si man-
datur prouideri de beneficio sub conditione, & deinde man-
datur alteri pure, conditio non trahitur retro in præiudicium
pure impetrantis. de rescript. si pro te. lib. 6. & ibi respondetur
ad hoc contrarium. Tertio opp. ad idem ꝙ hæc conditio nō
debuerit suspendere, quia erat de præsenti. s. si est idoneus, quę
non suspendit. ff. si cer. pet. cum ad præsens. & l. itaque. Soluit
Stepha. ꝙ hic non erat conditio si sit idoneus, sed si constite-
rit eum esse idoneum. non potest autem constare, nisi cogni
10 tione præmissa, quæ est de futuro. † Quæro an executor volēs
inquirere an impetrans sit vitæ laudabilis &c. teneatur citare
partem. glo. in verbo, inquisitionem, remittit. Laud. dicit ꝙ
non tenetur per id quod not. Innoc. de transla. cap. fin. tamen
frequenter præmittitur talis citatio, secundum eum, sed ho-
11 die raro citant, aut nunquā. † Secundo quæro, si executor pro-
cedit in inquisitione non facta nec assumptis partibus iudicis,
quem effectum operatur eius processus. de hoc dixi de offic.
deleg. cle. vnica. q. 13. Pau. autem hic dicit aliqua quæ videa-
mus. distinguit enim quia clausula quandoque sonat in mo-
e nitionem[e], quandoque in conditionem. In monitionem so-
nat

ADDITIONES.

a Idoneus. Adde Doct. in cap. si eo tempore. de rescript. lib. 6. Doct. in c. ei cui. de præben. eod. lib. Abb. in c. dudum. el 1. de elect.
Vinc. God. Promotio sacrorum ordinum quos repellat. Ioan. Brunel. in trac. de spons. & mat. conclu. 14. num. 15. habetur in lib. 9. tract. fo. 164.

b Quilibet præsumitur. Adde Doct. in c. dudum. de præscript.

c Promouendus debet. Adde Doct. in c. cum in cunctis. de elec.

d Propter dictionem, ex nunc. Adde tex. in clem. 1. in princ. de iurepa. gl. in l. 4. ff. de condi. & demon.
Vinc. God. Adde ꝙ etiam si dicatur emologant laudum ferendum non tollit reductionem ad arbitrium boni viri. Barto. in l. si societas. §. arbitrorum, col. 1. in ff. pro soc.

e Quandoque sonat in monitionem. Adde Archi. in c. dudum. 18. q. 2. Doct. in c. dudum. de præsum. Bal. in l. 2. in vlt. col. C quando prouo. non est necess.

nat quando executorem instruit, vt faciat id quod de iure de
bet facere, scilicet ꝙ prouideat tali personæ, cui sit prouiden-
dum.ad hoc ff de verb.oblig.l.si.de elec.significasti.& c.eccle-
sia.2.& talia præstant nouam formam mandato, & prouisio
facta etiam minus idoneo tenet.si tamen monitionem execu
tor velit seruare,non est necesse ꝙ aliqui vocentur,sed extra iu
dicium se informabit. poterit tamen assumere partes iudicis
& vocare quorum interest si is, qui commisit prouisionem
habebit iurisdictionem. omnia enim intelliguntur commis-
sa sine quibus causa expediri non potest. de offic.delega. præ-
terea.ff.de iurisd.omn.iudi l.2.potest etiam, vt prædixi,partes
executoris assumere, vt omissa inquisitione prouideat. si ve-
ro clausula sonat in conditionem, puta si Titius est de tali lo-
co oriundus, vel si per inquisitionem: constat eum esse vitæ
laudabilis, vel si studuit in theologia, aut per tale rescriptum
alteri præiudicatur, aut non, puta quia collatio spectat ad man
dantem. primo casu executor prouidere non potest partibus
non vocatis & cognitione non præmissa super conditione. 35.
q.2. & si cognitio. de rescript. cum dilecta.& dicit Pau.idem
videri si iurisdictio, vel citatio, vel quid simile sub conditione
vel successiue committitur, alias ordo scripturæ contra ordi-
nem iuris non attenditur.de rescript.causam.32.quæst.7. apo-
stolus. Secundo casu potest conferre nulla cognitione præ-
missa, cum tunc cognitionem videatur committere non tan
quam iudici, sed tanquam bono viro. & sicut contradicentes
non possent hoc opponere committenti, ita nec executori. &
secundum Pau. dicitur sonare in conditionem quandocun-
que apponitur clausula non subintellecta, de qua mandatur
per inquisitionem constare, vt hic, & sic limitatus modus sciē
di facit conditionem. alias subintellectum expressum non fa-
cit conditionem.ff.de condi.& demon.l.conditiones.vult di-
cere, ꝙ hæc clausula, si est idoneus, non facit conditionem: ta-
men si datur limitatus modus sciendi, vt quia dicitur, si con-
stiterit &c. vt hic, fit conditio, ita quod non valet prouisio an-
te conditionem purificatam facta. Op.ad hoc, ꝙ etiam si clau
sula sonet in conditionem, non sit necessaria citatio, nā quan-
doque notorie constat de idoneitate. soluit Pau. ꝙ tunc non
est necessaria examinatio, nisi ad cautelam.de fil.presbyt.quo
niam.2.q.1.manifesta. tamen secundum Pau. executor expri-
met hoc in collatione, vt sciatur quare inquisitionem non fe-
cit. Ex his infert Pau. ꝙ potestas data executori etiam cum de-
creto non potest exerceri, nisi in euentum conditionis. Oppo
no ad hoc vlt. & ad literam, quia adueniente conditione expi
rat obligatio & contractus.ff de condi.& demon.l.sub hac.sol
uit Pau. illud in cōditione adimente, qua extante expirat obli
gatio.d.l.& de condi.appo.verum.& per Archi.12.q.2.dudū.
aliud in conditione constituente, de qua hic, & ff.de condi.&
12 demon.qui hæredi §.vlti. † Tertio quæro, an in inquisitione[a]
a prædicta debeat offerri libellus dicit Pau. quod non, nec lis cō
testari, nec aliquis ordo iuris seruari, vt no. Innoc. de sponsa.
13 cum in tua. † Quarto quæro, an in præmissa inquisitione ser-
uabitur forma cle.sæpe.de verb.signi.dicit Pau. ꝙ sic, si execu
tor procedit partibus præsentibus, & inter se litigantibus. de
iudi.clem.dispendiosam.secus si ex suo officio inquirit. Quin-
to quæro, an executor prædictus possit delegare vices suas. de
14 hoc dixi de offi. deleg. clem.vnica. quæstio 7. † Sexto quæro,
an executor delegare possit, quando datur sub hodierna for-
ma, secundum quam post illa verba, si per inquisitionem re-
pertus fuerit &c. adijcitur, super quo tuam conscientiam one
ramus, de hoc fuit altercatio inter auditores Rotæ. commu-
niter tamen fuit conclusum ꝙ sic, per dictam cle. vnicam. de
offi.deleg. de hoc in decisionibus Rotæ decisione. Item fuit
dubitatum vtrum executor datus in forma dignū. quod not.
15 †Septimo quæro, cum mandatur prouideri[b] de beneficio cer
b ti valoris, an prouideri possit de minori summa.glo.de præbē.
quamuis.1.lib.6. in verbo, vsque. dicit ꝙ si mandatur proui-
deri vsque ad certam summam, potest prouideri de minori,
sed non de maiori. sed si mandatur prouideri de beneficio
certi valoris, potest prouideri de maiori, sed non de minori.
pro hoc vltimo, quia plus continet sub se minus. ff. de reg.iur.
in eo. & regula, plus.lib.6. contrarium quantum ad hoc vlti-
mum tenet Archi.in d.c.quamuis.& Pau.hic dicentes, ꝙ non
potest prouideri de maiori per c. de præben. cui de non. lib. 6.
debent enim seruari fines mandati. qui extenduntur in exces-
su, & diminutione.d.c.cui de non.ff. man. l.diligenter. in prin.
ibi, nam qui excessit aliud quidem facere videtur. pro hoc. 16.
q.7.quicunque.de deci.ex parte.de do. apostolicæ. de priuileg.
porro.& melius de iure pa clem.1.versic.præcipimus. Item ex
quo expressit certam quantitatem noluit venire maiorem,
quasi digniorem voluerit de illo prouideri, nec voluit graua-
re ecclesiam in maiori. pro hoc de præben. c.si. & hoc verius.
ad contraria dicit Pau. ꝙ loquuntur in non odiosis, & in qui-
bus plus & minus se habent, vt pars & totum, nōn vt species
adinuicem separatæ, sicut est merū imperium & iurisdictio,
vt no.de iurisd.omn.iud.l.imperium.& patet. ff.de iudi.l.sole-
mus. §. latrunculator. vbi iurisdictio causarum ciuilium non
includitur sub mero imperio, imo in talibus vno concesso a-
liud videtur negatum.argu.de præsum. nonne. C. de procu.l.
maritus. & sic qualitas valoris facit beneficia differre specie
sicut modus prouisionis.de hoc.ff.de vulg.& pup.si ita quis.&
16 l.cum ex filio.§.filio.& l.ex facto.§.item quæro. † Octauo quæ-
ro, quid importat verbum alicubi, positum in litera. Sol.appo
nitur, vt determinet locum si mandaretur prouideri de bene-
ficio non adiecto, vbi mandatum esset nullum tanquam in-
certū. non refert autem quoad principium huius cle.an man
detur prouideri generaliter, puta in prouincia, specialiter in
certa ecclesia. & vtroque casu dic, ꝙ gratia est specialis, quia
concernit vnum beneficium tantum, licet sit incerta anteꝗ̃
appareat quod beneficium debeatur. de offic.deleg. ex parte.
17 † Nono quæro, si mandatur prouideri de beneficio spectante
ad collationem certæ personæ. dicit Pau. idem esse ac si man
detur in certo loco.s̄.tit.1.cle.penult.de rescri. abbatem. & dic
esse locum huic cle. ēt si mandetur de certo beneficio proui-
deri vni sub conditione, & postea alteri pure, vel sub condi-
tione, qui secundus prius purificauit suam gratiam, præfertur
enim primo, quia subest eadem ratio, sicut qn̄ mandat̄ proui-
deri de beneficio in genere. ita ēt qn̄ mandatur in genere d̄
gratia specialis.vt s̄.q.proxi.hæc tn̄ intellige, nisi in gratia pri-
mi sit clausula decreti cum illis verbis, ac si die datæ &c.secun
18 dum ea quæ dico. j.q.15. † Decimo quæro in eo quod hic lo-
quitur de gratia facta sub conditione, quid si Papa commisit
alicui causam inter aliquos sub conditione, ꝙ nisi debitor sa-
tisfaceret intra certum terminum elapso termino procederet
delegatus, & de voluntate partium ante terminum illum de-
legatus prorogauit terminum ad satisfaciendū, an valeat pro-
rogatio.dicit Matthe. ꝙ quæstio fuit Bononiæ in quo Io.Ant.
tenuit prorogationem non valere, quia ante euentum condi
tionis delegatus procedere non potuit.de rescri.si pro te. lib.6.
de sponsa.c.1.in fi.eod.lib.pro hoc quod no.Inno. de rescript.
ab excommunicato. Io.de Cald.tenuit contrarium per no.de
fo.compe.licet.Matth.tenet primum per id, quod no. Inn.de
offi.deleg.prudentiam.in glo.magna.& Spec.de citatione.§.1.
vers.sed pone Papa quod placet, quia iurisdictio delegati erat
sine effectu ante euentum conditionis, vt hic, ergo processus
fuit nullus. Vndecimo quæro, quid requiratur, vt extent con-
ditiones de quibus hic. Sol.patet ex litera, maxime quoad se-
cundam conditionem de valore beneficij. sed quoad primā
dic ꝙ requiritur ꝙ executor inquisiuerit an impetrans sit vitæ
laudabilis & conuersationis honestæ, & ꝙ inuenerit ꝙ sic, li-
cet, vt dixi in 7.notabili, non sit expediens ꝙ super hac pronun
ciet. in quo dicit Pau. ꝙ ante depositionem testium super ido-
neitate etiam post eorum iuramentum, decretum non ope-
ratur effectum, sed post depositionem sic, etiam ante publica
tionem, cum testes sint semper publicati iudici. de test. cum
clamor.de fide instru.cum Ioannes.ff.de interro.actio.vbicun
que. hoc tamen casu dicit Pau. non sufficere, ꝙ iudex sciat
istum idoneum. requiritur enim ex forma mandati, ꝙ sciat
vt iudex, quæ forma seruanda est.de resti.spol.Pisanis. diuersa
sunt enim scire vt homo vel vt Deus, vel scire vt iudex.de off.
ordi.si sacerdos. dic ꝙ quando sibi cōstat de idoneitate potest
procedere non facta aliqua inquisitione. de ap. constitutis. 2.
vbi hoc probatur, & ibi dixi. frustra enim inquireret ex quo
iam ei constat, nec est periculum in hoc, nisi fama laboraret
in contrarium, quod tamen non videtur posse contingere,
quia si impetrans est conuersationis honestæ, verisimile est ꝙ
sit bonæ famæ, pronunciant autem executores super hoc di-
centes se inquisiuisse, vel sibi de idoneitate alio modo consti-
tisse, pro hoc quia non tenetur executor assumere partes iu-
19 di. vt dixi supra ead.cle.q.1.& 2.† Duodecimo quæro, an pos-
sit impetrans declarare voluntatem suam, super valore in ab-
sentia executoris. glo.in verbo, declaret. dicit ꝙ sic. & idem
Pau. pro hoc, quia in litera non dicitur ꝙ debeat declarare in
20 iudicio vel coram executore. † Decimotertio quæro, si petit
simpliciter sibi prouideri de tali beneficio, vel sibi collatum
recipit nō aliter declarata voluntate quod velit ipsum, quam-
uis

ADDITIONES.

a An in inquisitione. Adde Bert.de Firmo in tractatu de gabellis. 9.parte. in 6.col.vers.item nec requiritur.
Vinc.God. Sic nec debet fieri inquisitio, nisi fama præcedente de delicto. Dec.cons.170 col.1.lib.1.

b Cum mandatur prouideri. Adde glo.in ver.vsquequaque.in c.quamuis.el 1. de præben.lib.6.& ibi Io de Fantu & Domi. vbi præfati Doc. tenent contra.d.glo.& ibi dicit Io. de Fan. se vidisse correctam dictam glo. manu propria Io. An. qui contra eam tenet in c.cui.eo.tit.

nis ſit minoris valoris. dicunt aliqui expedire, ꝙ expreſſe declaret voluntatem, dicens ſe illud beneficium velle, quamuis ſciat eſſe minoris valoris, nam ante declarationem conditio non eſt purificata, ergo non valet, quod facit executor non ſeruata forma. de reſtitu. ſpol. Pisanis dic contra, ſufficit enim qñocũque appareat de eius voluntate, quod illud velit, dummodo conſtet eum ſcire, ꝙ eſt minoris valoris. pro hoc. J. ead. cle. §. quem ẽt. ſed ſi de hoc non conſtet, procedit opinio præcedẽs. præſumitur enim nolle beneficium minus, vt dixi in 8.
21 notabili. † Decimoquarto quæro, ſi exprimit voluntatem ante vacationem beneficij, dicens ꝙ ex gratia intendit conſequi beneficium ẽt minoris valoris. dicit Pau. hoc ſufficere. pro hoc quia ſufficit qñocunque conſtet de voluntate eius, vt dixi in proxi. q. Idem dicit Pau. in conditione præcedente, ſcilicet de vitæ conuerſatione, quæ ſm eũ extare põt ante vacationem beneficij, & hoc reſpectu inquiſitionis generalis per quã inquiritur de vita, & conuerſatione reſpectu beneficij in genere. ſed ſi beneficium requireret ſpecialem idoneitatem, nõ põt fieri inquiſitio, niſi poſt vacationem, quia non potuit ſciri
a quæ idoneitas [a] requireretur reſpectu huius beneficij. † Deci-
22 moquinto quæro, an impetrans in forma pauperum, ſub forma huius clementinæ præferatur ſecundo, qui impetrauit in forma gratiæ, in eadem eccleſia vel ad collationem eiuſdem. Gl. in verbo, executorem. dicit ꝙ ſic, dummodo conditio primi purificetur ante vacationem, vel ſaltem ante collationem factam ſecundo. pro hoc inducit multa vſque ad ver. ſed obſtat. & in ea ibi, executore ſecundo. id eſt ſecundo dato poſt primas literas ibi, conditio ratione prioris datæ, quia ſi hoc procedit in data pure, de reſcrip. tibi qui. lib. 6. fortius quando primus pure & ſecundus ſub conditione impetrauit. eo. titu. ſi ſo. & quod ibi no. lib. 6. vbi ſub titu. de præben. hodie ſub nulla regula ponitur propter rationem, quam dico in ſequenti contrario. Oppo. ad hoc de reſcript. ſi pro te. lib. 6. glo. in eodẽ verbo, executorem. ibi, ſed obſtat, ſoluit ꝙ ibi conditio pendebat ex alterius arbitrio, ita ꝙ illo recuſante nullũ ius habebat impetrans hic ex rei exiſtentia, in primo caſu, ſcilicet quo ad conditionem de vita laudabili & cõuerſatione honeſta vel ex voluntate eius cui facta eſt gratia. in ſecũdo caſu, ſcilicet quo ad conditionem de valore, & in eo quod dicit glo. in c. ſi pro te. pendebat gratia ex arbitrio alterius. vult dicere ꝙ ibi pendebat ex arbitrio epiſcopi & capituli, vt ibi patet, vnde nullum ius erat acquiſitum primo impetranti, niſi accedente prædictorum conſenſu, & antequam accederet cõſenſus, gratia fuit facta ſecundo, & fuit canonicus, quare non mirum ſi præfertur. argu. de condi. appo. ſuper eo. & c. per tuas. glo. tamen iſta ibi, aliquibus, refert opinio. aliorum dicentium ꝙ etiam in quæſtione præmiſſa præfertur ſecundus impetrans, ex quo obtinuit gratiam pure ante purificatam conditionem primi. nam licet conditio ſuper idoneitate ſit de præſenti, inquiſitio eſt tñ de futuro. iſti volunt dicere ꝙ nõ eſt dñia inter gratiam conditionalem ſub forma de qua hic, & conditionalem ſub forma de qua in c. ſi pro te. quod placet, vt dico J. ead. qõ. pro priore autem opinio. facit ff. ſi cert. pet. cum ad præſens. cum duabus ſequentibus, quæ dicunt ꝙ conditio de præſenti non ſuſpendit. ad quas reſpondet Stepha. prout dixi ſupra in ea. cle. in vlt. contrario. gl. autẽ inhæret priori opinio. dicẽs eã æquiorem, & hoc proſequitur vſque ibi, ſed ſingas. & no. ipſam in eo ꝙ dicit non ſemper deberi beneficium ei pro quo primo afficitur. & cum gl. ꝙ præferatur primus, tenet Pau. & idẽ Stepha. qui dicit ſe vidiſſe ſic pronunciari per auditores curiæ. eſt ratio, quia purificata conditione perinde eſt ac ſi a principio fuiſſet pura. ff. qui po. in pig. ha. l. qui balneum. & l. potior. §. videamus. ff. de peri. & commo. rei vendi. quod ſi pendente. & idem Bertran. & hac de cauſa, quia quæſtio erat dubia, omiſit Ioan. An. ponere in mercuria. Lap. pro opinio. glo. inducit J. ea. cle. §. quinetiam. ibi, ant recipiendo &c. qđ non multum facit. ipſe tamen tenet aliam opinio. niſi in gratia primi eſſet appoſitus menſis. J. ea. cle. §. ſecus. tunc. n. decretum afficit etiam ante purificationẽ, vt ibi. & hoc placet. idem tenet Laud. & Oldr. in conſ. 133. & Pet. de Anch. hic dicens, ꝙ ſi purificatio conditionis traheretur retro, hoc eſſet per fictionem, quæ fictio cauſatur ab æquitate. hic autem nõ ſubeſt æquitas, cum literæ beneficiales ſint ambitioſæ & reſtringẽdæ. de præben. quamuis. 1. lib. 6. dic ꝙ opinio procedit ſm formam hodiernam, ſecundum quam in gratijs apponitur clauſula decreti, per quam Papa decernit irritum & inane poſtquam impetrans fuerit repertus idoneus, quicquid contigerit attentari ac ſi die datæ contuliſſet ei canonicatum, & præbendam, quæ clauſula trahit effectum gratię poſt purificationem, ad diem datæ. nam ad hoc vt hæc verba verificentur, eſt neceſſe dicere, ꝙ poſtquam primus impetrans fuerit repertus idoneus, eſt perinde ac ſi die datæ literarum ſuarum fuiſſet ſibi collatus canonicatus. de præben. ſi poſtquam. lib. 6. tunc autem fuiſſet præferendus ſecundo, ergo eodem modo præferatur. & ita dicit Rota Romanæ curiæ in deciſ. 373. quæ incipit, item ſi Papa fecit gratiam. ſecus eſſet ſi in clauſula decreti non eſſent illa verba, ac ſi die datæ præſentium &c. tunc enim effectus clauſulæ ſuſpẽditur in euentum conditionis, vt hic. & propterea ſi præceſſit gratia pura, illa erit potior. nec facio differentiam inter clauſulam de qua in cap. ſi pro te. & clauſulam de qua hic, ex quo hic erat clauſula ſuper idoneitate taliter appoſita, quod faciebat gratiam conditionalem, tunc eſt perinde ac ſi gratis inciperet quando euenit conditio. merito ergo præfertur ſecunda pura, nec ſubeſt æquitas, de qua dicit glo. imo potius æquitas eſt, quod præferatur ſecundus, qui dicitur primus, niſi in gratia primi ſit clauſula decreti cum expreſſione prædicta, ac ſi die datæ &c. quo caſu non procedit c. ſi pro te. quod loquitur quando in gratia conditionali non eſt aliquid expreſſum per quod appareat Papam voluiſſe gratiam retrotrahi. quamuis enim de ſua natura conditio trahatur retro, tamen trahitur retro ſine præiudicio alterius, qui ante purificatam conditionem conſecutus erat ius pure, vt ibi. quod no. ſing. quia prius non fuit apertum per ſcribentes. & licet hæc clemen. videatur a contrario probare quod poſt purificatam gratiam alius executor non poſſit prouidere, tamen debet intelligi ſecundum præmiſſa, vt quia purificata fuit gratia primi antequam gratia ſecundi afficeret. alias ſecus per prædicta. Decimoſexto quæro, vt quærit glo. in eodem verbo, executorem. ibi, ſed fingas. ſolue vt in ea. idem Paul. & melius dic, vt dixi in præcedẽti q. & in glo. ibi, quæ afficit, vt quia collatus eſt ei canonicatus in curia. de præben. ſi poſtquam. libro ſexto. vel in reſcripto eſt decretum. de reſcr. tibi qui. lib. 6. eod. titu. ſi ſoli. lib. 6. ibi eſt ſimile, imo diſſimile, cum ibi ſecundus præferatur primo. Lap. ſed dic ſimile in effectu.

ADDITIO.

a Vinc. God. Idoneitas per teſtes probari poteſt. Rot. deciſ. 174. ſi mandetur, in nou.

SVMMARIVM.

1 *Acceptandi poteſtas non reddit reſcriptum generale, ita quod ei per ſecundum ſpeciale præiudicetur.*
2 *Menſis quot dies habet.*
3 *Expectantes plures ſi ſint cum clauſula acceptandi intra menſem, an quilibet habebit ſuum menſem.*
4 *Impetrans in forma pauperum petijt intra menſem purificari conditionem gratiæ ſuæ cum omni diligentia, ſtetit tamen per executorem, tamen intra menſem impetrans acceptauit, an acceptatio valeat.*
5 *Expectans an poſſit poſt menſem acceptare beneficium adhuc vacans.*
6 *Quid ſi Papa ſecundum nouam formam dat canonicatum, & circa præbendam dat beneficium acceptandi intra menſem.*

§. Secus. No. quod mandatum apoſtolicum de prouidendo ſine decreto non afficit. probatur hic a contrario, ibi, decreto appoſito. & de præben. dilectus. 2. Secũ-
1 do no. ꝙ poteſtas acceptandi non reddit reſcriptum generale intantum, quod ei præiudicetur per ſecundum ſpeciale ſi de primo non facit mẽtionem. Pan. & colligitur ex eo quia clauſula acceptandi non impedit quominus decretum afficiat ſi fuit appoſitus menſis. Ex hoc infert Pau. quod ſi mandatur prouideri generaliter de beneficio, quod in ciuitate vel diœceſi intra menſem duxerit acceptandum, non præferetur ſecundo impetrans in certa eccleſia, ibi, afferat. pro hoc de ma. & obe. ſolitæ. 19. diſtin. ſi Romanorum. & eſt ſimile quod no. Archid. de clauſula contradictores &c. & de clauſula, tuearis inductum. de præben. cui de non lib. 6. & hoc ſecundum Pau. procedit quando verba ponuntur ordinate, & vbi debent, alias perdunt effectum. de reſcript. cauſam. ȝ. tit. 1. cle. ſi dignitatem. & dicit Pau. hoc quod hic dicitur de menſe procedere etiam in alia conditione, vt ſi dicatur, prouideas de beneficio certi valoris & minoris ſi voluerit intra menſem. idem dicit videri ſi apponatur conditio, ſi repertus fuerit idoneus. de qua. ȝ. proximo reſponſo, quia ſemper incipit menſis a certo, ſ. a vacatione. nec eſt neceſſaria inhibitio facta collatori, ne conferret, cum de eo nihil dicatur hic, ſed tantum reſeruatio & acceptatio tempore limitata & decretum ſufficit. nam vbi requiritur inhibitio, hoc iure exprimitur. de reſcrip. tibi qui. lib. 6. & procedit hæc argumentatio ab omiſſo. Pau. Oppo. ꝙ etiam qñ apponitur menſis, debet ſuſpendi effectus gratiæ vſque ad euentum conditionis, id eſt vſque quo declarat impetrans mentem ſuam acceptãdo certum beneficium, quod etiã ſub conditione debetur in veritate non debetur, licet ſit ſpes in futurum deberi, Inſti. de verb. ob. circa mediũ. de ſpon. c. rutco. in prin. lib. 6. Soluit Laud. ꝙ ex hac ratione, & qa verba erant

ba erant posita in vna & eadem oratione videbantur esse in pendenti vsque ad euentum conditionis, & secundum hoc videbatur, ꝙ ordinarius vel executor apostolicus alteri datus, posset beneficium vacans cõferre, & ob hoc ab initio promotionis domini Papę Clementis V. dicebatur sic, quod duxerit acceptandum intra mensem. & quoad illud manus ordinarij, & cuiuslibet alterius sit ligata. sed nunc secundum eũ hoc non oportet, quia appositio sola mensis operatur, vt præbenda sit affecta ad hoc, vt hæc clausula, mensis. non vacet in rescripto, pro hoc quod dixi in tertio notabili, alias frustra membranas occuparet præallegatum c. si Romanorum. 28. quæst. 1. sic enim. ff. de vsur. l. si stipulatus. de leg. 1. l. si quando. Tamẽ ad tollenda dubia ponit curia clausulam magis expressam. de qua in glo. iste terminus. in princ. Secundo opp. ad id, quod dixi in 2. notabi. de clausula, acceptandi. quæ vt prædixi non reddit rescriptum generale intantum ꝙ ei præiudicetur per speciale. obstat enim de præben. dudum. & c. quamuis. lib. 6. nam in c. dudum. dicitur ꝙ si Papa det licentiam conferendi beneficia resignata in manibus suis in sua legatione, & secundo Papa non habita mentione de prædicta potestate confert canonicatum, & præbendam vacantes in aliqua ecclesia legationis, valet collatio. in c. vero, quamuis. dicitur quod si Papa dat licentiam conferendi beneficia certo modo vacãtia & secundo aliquod de his conferat specialiter, vel alias conferri mandet, species derogat generi. soluit Pau. quod in contrariis est proprie generalitas, quæ diuersas species infert, & includit, & in eis perficitur. simile de rescript. pastoralis. §. quoniam. non sic in casu præmisso, quia primo mandatum restringitur, & perficitur in vno beneficio tantum, respectu cuius clausulæ tale rescriptum est speciale, sed virtute clausulę ante acceptationem est incertum & ratione loci generale, eod. titu. executor. lib. 6. de rescri. abbatem. vnde inter alia rescripta respectu impetrantis non est differentia, quæ est inter genus, & species, sed quæ est inter certum & incertum, nec ratio generalitatis ad speciem facit, quod conferri possit per ordinarium, vel secundum executorem in proximo responso, sed conditio non restricta ad tempus, quæ potestatem conferendi non impedit vult dicere, quod rescriptum ad beneficium quod duxerit acceptandum non est generale, sed speciale, quia non potest cõsummari, nisi in vno beneficio. quod non sic est in c. dudum. & c. quamuis. dicit etiam Pau. quod ca. illa loquuntur in alio casu, quia c. dudum. loquitur quando gratia confertur intuitu collationis, ita quod tractatur de commodo collatoris, tunc enim potestas tradita est generalis, donec manet in habitu seu potentia. ideo præiudicat specialis, quia continet aliquid actu per quod extinguit speciem de genere, & sub genere amplius non includatur illa species, ad hoc. 25. quæst. 1. §. vlt. regula, generi. lib. 6. c. autem, quamuis. loquitur de gratia qualificata ad certum numerum restricta, & huic præiudicat species, donec generalitas manet in habitu. vnde est ibi generalitas potestatis cui derogatur per speciem, hic autem est generalitas priuilegij cui non derogatur per speciem. ratio notab. 25. q. 2. in fi. vbi dicit glo. ꝙ ratio est in rescript. quia generale rescriptum non dat iurisdictionem. de rescript. pastoralis. in fi. priuilegium autem generale statim habet effectum. & dicit Pau. ꝙ si aliud diceremus, posset euenire, ꝙ in loco essent tam paucæ ecclesiæ & tot impetrantes, quod ille qui habet generales literas, nũquam haberet beneficium, decretum ergo afficit omne beneficium, licet non omne debeatur, id est non poterit, nisi in vno consumari. simile C. qui po. in pign. hab. si generaliter. & ff. eod. qui generaliter. de hoc dixi de rescr. cum ordinem. maxime in 3. q. vbi etiam tenui hoc quod Pau. licet Fed. de Sen. in cons. 191. teneat contrarium, vt ibi dixi. Item in eod. c. solui aliud contrarium circa intellectum. c. dudum. & c. quamuis. videtur enim in illis secundum rescriptum fuisse obreptitium ex quo in eo non est facta mentio de primo. sed, vt dixi, in d. c. cum ordinem. non fuit obreptio, quia potestas generaliter per Papam tradita intelligitur sine præiudicio potestatis Papæ. & sic remanet apud eum eadem potestas quæ prius erat. sicut ergo ante potestatem traditam valuisset impetratio, & collatio facta a Papa, ita etiam nunc valet non facta mentione de illa potestate. talis enim potestas venit accumulatiue ad potestatem Papæ. Item impetratio vel collatio facta specialiter a Papa non venit ad præiudicandum potestati generaliter traditæ. sed Papa vtitur sua potestate. secus autem esset si post potestatem traditam legato generaliter aliquis impetret potestatem conferendi beneficia in certa parte legationis, tunc enim directè venit secunda gratia in præiudicium primæ, ideo non valet tacitè de prima, quod plenius dixi in dicto cap. cum ordinem. & hoc no. Quæro quomodo continuatur iste §. ad præcedens mĩsum. glo. 1. rñdet dicens secus, quia in casu isto non valet collatio ordinarij, vel alterius executoris intra mensem facta, licet ante acceptationẽ. & idẽ Pau. & Gen. quod no. Ʒ eos, qui dñt hunc. §. procedere solum quoad ordinarium, non aũt quoad alium executorem. pro continuatione aũt præcedenti facit, quia dictio, secus, est aduersatiua, ideo debet inferri per eam Ʒria dispõ: at in responso præcedenti dixi de ordinario vel alio executore. Oppo. ad hoc, quia ex quo gratia est sub conditione ante purificationẽ remanet gñalis, ergo non debet impediri dispositio specialis si beneficium specialiter confertur vel impetratur. So. Frid. de Senis stat Ʒrio in cons. 191. sed Lap. refert eundem Fride. de curia scripsisse per curiales teneri, ꝙ iste ver. respiciat superiora modo prædicto, ita ꝙ gratia [a] afficiat intra mensem etiam antequam extet conditio, per hoc quod no. de præben. si pauper. li. 6. & hoc tenet Lap. dicens quod sic, vt qñ scribitur pure decretum, statim afficit, ita ẽt qñ sub conditione cum appositione mensis. quod est verius. & de hoc dixi in d. cap. cum ordinem. faciunt hæc ad quæstionem facti in qua consului Ferrariæ. & idem postea consuluit collegium Doctorum Paduę. A. & B. clerici in eadem ecclesia impetrauerunt a Papa præbendam, quam post q̃ vacauerit intra mensem duxerunt acceptandam cum clausulis inhibitionis & decreti. secundus præbendam quæ postea vacauit intra mensem acceptauit, & per suum executorem sibi collatio facta fuit. primus autem intra mensem non acceptauit, nec aliquid fecit, quæritur an collatio facta secundo de iure valeat. ꝙ sic, arguitur multis rõnib. præcipue quia clausulæ decreti in literis primi effectũ sortitæ non sunt, ergo non impediunt. debent enim intelligi cum effectu. l. si valuerint. de cleri. non resi. relatum. cum similibus. alias rationes prosequor in consilio qđ extensè posui in repetitione c. dilectus. 2. de præb. In Ʒrium sunt aliæ multæ rõnes quas ibi posui, & præcipue pro hac parte est casus in hoc. §. ẜm intellectum, qui sumitur ex gl. 1. de quo. s̃. ea. q. & hãc partem expressius tenet Pau. hic qui format quæstionem in terminis qñ impetrans intra mensem non acceptat, & ordinarius intra eundem mensem confert. in qua dicit, ꝙ non valet collatio, quia facta tpe quo non potuit, vnde noua collatione opus est arg. de ele. bonæ. 2. & c. pen. Ad Ʒrium dic ꝙ appositio mensis operatur ꝙ clausula decreti habet effectum ẽt si gratia nõdũ sortita sit effectum, quod est mirabile. tñ æquum est vt appositio mensis aliquid operetur. in hac m̃ qõne sunt Doctores moderni tenentes aliter & vñr iuuari per vnam regulam cancellariæ ad quam respondi in d. c. dilectus. inhærendo huic. §. ẜm intellectum præmissum. & hæc nota. Secundo quæro, an hic §. locum habeat siue in forma pauperũ. siue in forma gratiæ. Pau. refert quosdã intelligere tñ in forma pauperũ, de qua præmisit. ipse vero tenet idem si gratiose, quia hæc litera loquitur gñaliter. dicit ergo curandum solummodo an decreto tp̃s adijciatur, an nõ, quia si sic, statim hẽt effectum, vt hic. & hoc tenet Rota Romanæ curiæ decisione 104. quæ incipit item. §. secus. vbi refertur Io. Cal. idem tenuisse, & alios plures. Tertio quæro, an dispositio huius. §. sit noua. vr̃ ꝙ sic ex verbo censemus. & hoc tenet Laud. dicens ꝙ potius est noui iuris constitutiua q̃ antiqui declaratiua. & sic non respicit gratias pręteritas vel pendentes, sed futuras, id est quæ post hunc §. emanauerunt. gl. autem in verbo, censemus, tenet cõtrarium & eam no. mihi magis placet opi. Laud. nam appositio mensis vel alterius tp̃is non deberet de sui natura operari id quod hic dicitur cessante hac dispositione. hæc tñ qõ hodie est nullius effectus, nisi pro intelligenda subtilitate pp̃ similia. Quarto quęro in eo ꝙ dicit de mense, quid si esset aliud tp̃s. glo. in verbo, mensem. dicit idem, quod est verum ẜm Pau. siue sit tp̃s certum & limitatum, siue non, de elec. innotuit. de præbẽ. inter cętera. nam ẜm eum aliud est decretum incertũ respectu initij & finis. s̃. proximo responso. Aliud est certum ratione principij, sed incertum respectu finis, vt d. c. innotuit. & c. inter cætera. vel si est certum respectu vtriusque, vt hic, ex hoc infertur ꝙ si mandatur prouideri de beneficio quod acceptauerit [b] intra tẽpus arbitrandum ab episcopo, erit locus huic §. quod videtur dubium, quia hic §. deuiat a regulis iuris in eo, ꝙ decretum afficit antequam gratia sit purificata, & sic non debet extendi extra suos terminos. sed pro dicto Pau. est, quia vtroque casu est eadem ratio, vt appositio temporis aliquid operetur, & sufficit quod potest fieri certum. raro tamen hoc veniet de facto, sed si eueniat, videtur verius, quod decretum ligabit etiam interim antequam episcopus arbitretur inhærendo dicto Pau. tamen subtiliter ponderando dictum Pau.

nihil

ADDITIONES.

a Vinc. God. Gratia ad beneficium vacaturum concessa alicui per cessum, vel decessum iuncta clausula, seu quouis alio modo &c. qualiter intelligatur, M. Soc. cons. 32. ex his. vers. vlterius, cum seq. l b. 1.

b Quod acceptauerit. Adde Doc. in c. tibi qui. de rescript. lib. 6.

nihil facit, quia loquitur quasi decretum est certum ratione initij, non autem finis, vt in c. innotuit. vbi Papa decernit irritũ quicquid contra fieret ante susceptionem literarum suatum, & similiter in c. inter cætera. discernit irritum ante collationẽ si qua fieret antequam esset de præbenda prouisum magistro P. his enim duobus casibus statim decretum habet effectum, licet sit incertum quantum durabit. in exemplo autem præmisso decretum non est certum ratione initij, sed pendet. nec potest habere effectum, nisi postquam episcopus arbitratus fuerit. nam quod episcopus debeat arbitrari, est conditio ex-
(a) trinseca, quæ suspẽdit. de rescrip. si pro te. & hoc verius. †Quin-
(a) to quæro, quot dies habebit mensis[a] iste ad acceptandum. Genz. dicit quod tot, quot habuit mensis, in quo facta est notificatio, ita quod si de illo erant elapsi aliqui dies, supplebuntur die sequenti. arg. ff. de diuer. & tempo. præscrip. l. 1. de verb. sig.
(a) cum bissextus. quod tenet glo. de elect. quam sit. lib. 6. †Sexto quæro, si sunt plures expectantes cum clausula acceptandi intra mensem, an quilibet habebit suum mensem. Genz. arguit quod sic, quia hoc habet forma literarum, nam in literis cuilibet eorum datur mensis. cum ergo non sit ambiguitas in verbis, nulla debet fieri quæstio. argu. ff. de lega. 3. l. ille aut ille. §. cum in verbis. Secundo, quia acceptatio sequentis in data facta intra mensem carebit effectu, si primus intra illum mensem acceptauerit. argu. ff. de optione leg. l. si cum optio. vbi si legata est optio seruorum, hæres de aliquo ipsorum nõ potest aliud disponere in præiudicium legatarij, ergo non valet acceptatio secundi impetrantis, nisi post mensem competẽtem primo. ff. de adult. si maritus. 2. vbi tempus non currit ad accusandum de adulterio propter maritum, qui erat impeditus, & qui cæteris debeat præferri. in contrarium, quod omnes habeant vnicum mensem, arguit Genz. quia debet occurri diuturnæ & periculosæ vacationi, quæ contingere posset si quilibet mensem suum haberet. s. eo. nulla, & eo. tit. quia cunctis. lib. 6. de elec. ne pro defectu. secundo vt seruetur forma literarum exprimens fore acceptationem faciendam intra mensem a tempore notæ vacationis, quæ forma est seruanda. de rescript. cum dilecta. de præbend. cui de non. lib. 6. sed non seruaretur si quilibet haberet proprium mensem, quia sic mensis non curreret secũdo a tempore notæ vacationis, sed a tempore non acceptationis factæ per præcedentem, & sic quo ad secundum frustratoria esset dispositio huius clem. in fi. Tertio videtur clarè probari de consuetudi. cap. fin. lib. 6. vbi omnes canonici habent vnum terminum ad optandum. & idem. ff. de adulte. si maritus præuenerit. vbi idem tempus ad accusandum de adulterio currit marito & patri, & tamen maritus potest præoccupare, quia si vult, debet præferri, vt ibi. & ff. eo. tit. l. is cuius. §. penult. Quarto, quia acceptatio facta per omnes intra mensem nulli est nociua non priori in data, nam in aduentum acceptationis suæ acceptationes eorum carent effectu, nec præiudicatur acceptantibus, quin possint aliud acceptare, ex quo primum non obtinent. arg. ff. de optio. l. c. l. secunda. in fi. & in l. quarta. & l. optione. sed prodesse potest, quia si primus non acceptauit, acceptatio secundi habebit effectum, & sic vlterius. & hoc tenet Genz. dicens quod si recte attendatur, cessant contraria. tamen ad l. si maritus. dicit quod ibi tempus mariti, qui præfertur patri in accusatione adulteræ, nõ admittitur marito impedito, quia præiudicaretur sibi, vt ibi dicitur. pro hoc l. secunda. §. fin. cum l. sequen. eo. titu. hic autem acceptatio facta per sequẽtem in data in nullo præiudicat primo, quare secus. Pau. infra. §. fi. quem sequitur Lap. distinguit an sint plures impetrantes sub eadem data an sub diuersa. primo casu habent vnum mensem. arg. cap. vlti. de consue. lib. 6. & si quæritur hoc casu quis præferatur, dicit Pau. quod si rescripta possint versari circa diuersa beneficia, vnum non impedit aliud si circa idem præferatur primo acceptans, & si est in omnibus paritas, erit electio eius ad quem spectat electio, vel collatio. de rescri. c. pen. libro 6. sed in eo quod dicit præferendum primo acceptantem, hoc non probatur in d. § penul. ibi enim dicitur de primo præsentante, nec videtur curandũ de prioritate acceptationis, cum cedat totus mensis ad acceptandum vt hic. item sufficit, quod hoc non est iure expressum, dummodo ergo vterque acceptet intra mensem, est ac si simul acceptassent, & sic est in optione habentium conferre vter præferatur. dicto cap. pen. Secundo casu quando sub diuersa data, dicit Pau. quod primus habet vnum mensem, & si intra illum non acceptat secundus, habet secundum. non enim currit primus mensis secundo, cum non possit acceptare beneficium inuito primo. argu. eo. titu. quia diuersitatem. de suppl. negl. præla. licet. quid enim si primus dicebat se nolle acceptare, & vltimo momento acceptat, vel non acceptat, quomodo potuit ante hoc scire an sibi ius competeret ad acceptandam? currit ergo secundus alius mensis a tempore quo notum est in loco primum non acceptasse. & dicit Pau. præsumi notum, nisi notum sit contrarium. fatetur tamen quod si secundus acceptat beneficium acceptatũ a primo, non nocet ei si ignoranter fecit. de præben. si beneficia. libro sexto. pro hac distinctione est, quod no. Io. An. in addi. Specu. de concess. præben. vbi plene hoc examinat & pro eadem est, quod no. Barto. ff. de adult. si maritus. 2. vbi dicit quod quãdoque pluribus competit tempus ordine successiuo, & tunc secundo incipit currere post finitum tempus primi. C. qui admit. ad bon. poss. poss. l. fi. quandoque competit simul & semel, & tunc omnib. currit etiam si aliquis eorum habeat priuilegium præuentionis. dicta l. si maritus. sic autem est in exemplo præmisso, quia quando habent eandem datam mensis, simul omnibus competit. quando vero diuersam, competit ordine successiuo. Steph. hoc relinquit disputationi dicens, quod vidit pro vtraque parte in curia pronunciari: tamen ad partem, quod habeant vnum tantum, inducit dispendium diuturnæ vacationis. & d. c. fi. de consue. & quod ibi no. in glo. pen. & d. l. si maritus. ad partem aliã inducit. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. fi. quid enim prodesset acceptare ex quo conferri non possit quousque primus non declarat se nolle, vel labatur mensis. ita & posterior intra centum dies qui dantur priori ad petendum bonorum possessionem, non admittitur, nisi primus sit mortuus, vel de ipsius voluntate constet. ff. de suc. edic. l. 1. §. si intra. de bonis liber. si filius. §. cum filius. Io. And. in apostillis hic dicit quod impetrantes nostri temporis acceptant sub conditione si primus non acceptauerit intra mensem, & eodem modo secundus, & sic vltra. tamen tenet quod omnes habent vnum mẽsem, cuius contrarium tenet in addi. Spec. vbi s. In. de Lig. tenet quod omnes suum mensem per c. si pluribus. in fi. de præben. lib. 6. per quod etiam mouetur Io. And. in addi. Spec. vbi s. nam in dicto c. non currit tempus secundo ad acceptandum, nisi finito tempore primi. Mihi placet, quod vnus mẽsis currit omnibus per rationes & iura. s. ad hoc inducta, & ita seruatur. vbi aduerte, quod secundo impetranti nihil obstat gratia primi quominus possit acceptare, saltem sub conditione, si primus non acceptauerit. recipit enim acceptatio conditionem cum sit nudi facti & mentis declaratoria. imo etiam pure acceptare potest, licet acceptatio sit sine effectu quousque apparebit de non acceptatione primi. secus autem est in collatione facienda ab executore, nam quo ad illam competunt tot menses quot sunt impetrantes, quia non potest executor secundi conferre, nisi lapso mense competenti primo, nisi primus ante mensem renunciet, & sic de aliis. collatio enim est actus legitimus, qui non potest esse in pendenti, nec fieri sub conditione. de elec. c. 2. lib. 6. nec conferri potest beneficium alteri debitum. de præben. si postquam. lib. 6. pro hoc decis. Rotæ. Item si habens gratiam in forma dignum. vbi deciditur, quod licet valeat acceptatio ante purificationem gratiæ, non tamen valet executoris collatio. quod vltimum bene probat hæc cle. in precedenti responso, vbi ante purificationem gratiæ liberè potest beneficium conferri, & sic non cadit sub executoris potestate. Ad iura contraria dico, quod omnia loquuntur in iure quod pluribus defertur secundum gradum, sicut est in edicto successorio, quia hereditas defertur proximioribus, ideo quãdiu deliberat, qui est prior in gradu, non currit tempus ei, qui est posterior, quia non potest velle cum effectu esse hæres. & si declaret in hoc suam voluntatem, declaratio foret nulla. ff. de inoffic. testa. filio. §. contra tabulas. de bonis liber. si filius. §. cum filius. de successo. edicto. l. 1. §. si intra. sic loquitur cap. si pluribus. præallegatum. loquitur enim de eo cui collata fuit dignitas vel prebenda in ecclesia in qua plures vacant, quo casu quandoque competit ordinario collatori potestas eligendi intra decimum, quæ dignitas vel præbenda debeatur. & si non eligit deuoluitur ad impetrantem, & sic totum tempus cedit collatori, quod est ideo, quia facta deliberatione statim radicatur ius impetrantis super beneficio sibi relicto. & sic si intra decimum primum declararet impetrans suam intentionem, aut declaratio esset sine effectu, & tunc frustratoriè fieret: aut valeret, & tunc excluderetur per eam ius competens collatori. frustra enim ammodo declarat mentem suã, cum gratia impetrantis iam esset reducta ad speciem & consecuta effectum. in acceptatione autem de qua loquitur hic, non agitur, vt per eam aliquod ius applicetur impetrãti, neque acceptatio est ius aliquod quod deferatur per gradus, sed

est

ADDITIO.

a Quot dies habebit mensis. Adde glo. in c. quam sit. de elec. lib. 6. & in l. cum bissextus. ff. de verb. sign. & in auth. iubemus. C. de iudi. in l. senatus. in gl. in verbo, sexaginta. C. de iure delibe.

Vinc. God. Adde Alex. in d. l. cum bissextus. ff. de verb. sign. & in l. 2. C. de temp. ap. & ibi DD.

eſt nuda declaratio voluntatis præparans viam collationi fa-
ciendæ per executorem. aliud eſt autem in collatione execu-
toris, vt dixi ſ. ead. qō. quia per collationem radicatur ius in
perſonam eius cui fit collatio ipſo acceptante. collatio enim
tribuit ius in re. de conceſſ. præben. c. fin. in fi. lib. 6. Ad aliud
quod dicebatur, ꝙ fruſtratoria eſt acceptatio ſecundi ex quo
intra primum menſem nō poteſt fieri collatio, dic quod imo
eſt vtilis ad declarandam intentionem impetrantis, vt ei poſ-
ſit fieri collatio tempore debito, & vt ſatisfiat huic cle. in fine.
4 †Septimo quæro, ſi impetrans in forma pauperum petijt in-
tra menſem purificari conditionem ſuæ gratiæ, & in hoc fe-
cit omnem diligētiam, ſed per executorem ſtetit, ipſe autem
impetrans intra menſem acceptauit. decidit Rota deciſ. 20. ꝙ
valeat acceptatio, adeo ꝙ etiam elapſo menſe ordinarius al-
5 teri conferre nequit. quod eſt ſingulare & nouum. † Octauo
quæro, an expectans poſſit acceptare poſt menſem beneficiū
adhuc vacans. glo. in verbo, menſem. ibi, ſed quæritur. arguit
quod ſic per regulam, quod ob gratiam. lib. 6. & per c. ſi abſen-
ti. de præben. eo. lib. tamen tenet, ꝙ ſi clauſula reſeruationis &
poteſtas executoris adiungitur beneficio vacaturo, quod acce
ptabit impetrans intra menſem, vt hic in tex. & in forma poſi
ta in princ. huius glo. non poſſit beneficium acceptare, vult
dicere, ꝙ tunc tempus menſis reſtringit poteſtatem acceptan
di, & conferendi, ita ꝙ poſt menſem neutra valet. nam in for
ma poſita hic in gl. in princ. Papa reſeruauit beneficium quod
intra menſem impetrans acceptaret, & de illo dedit executo-
ri poteſtatem conferendi, ergo ſecus de alio. fatetur tamē glo.
ꝙ poſſet eſſe talis forma, ꝙ valeret acceptatio, & collatio poſt
menſem, quod dic vt in glo. ibi fateor tn̄. vſque ibi, ſi autem. &
in ea. ibi, ſi tibi abſenti. Stepha. alle. ff. de ceſſi. bono. is qui. facit
quod no. Archi. eo. tit. ſi capitulo. lib. 6. ibi, opinioni contrarię.
ſimile quod no. de tempore adiecto perceptioni, vel vacatio-
ni. de reſcript. ſi propter. lib. 6. & cum hac glo. tenet Pau. pro
a primo dicto, ꝙ non poſſit poſt terminum acceptare quando
terminus fuit ſtatutus acceptationi, & executoris poteſtati. in-
ducit quod no. 27. quæſt. 1. ſi homo. in fi. vlti. glo. & de offic. de-
lega. de cauſis. dicens ꝙ licet in c. de cauſis. poſſit per partes iu-
riſdictio prorogari vltra terminum, non ſic tamen poteſt per
impetrantem prorogari poteſtas executoris vltra terminū. ad
regulam, quod ob gratiam. reſpondet aliter quam glo. dicēs,
quod loquitur in caſu ſuo ſpeciali. & quando fauoris expreſ-
ſo termino non expirat, vel perditur per negligentiam ſicut
electio, & collatio. eo. tit. c. 2. de ſup. neg. præla. licet. & cap. ſeq.
tacite enim videtur dixiſſe, quod poſt terminum poſſit con-
ferri, & ſic tacitum ſuppreſſum a contrario expreſſi habetur
pro expreſſo. ff. de teſti. l. ex eo. de præſumpt. nonne. ſic in caſu
noſtro expreſſum non retorquetur in damnum, ſed tacitum.
hæc ſolutio, licet alia ſit in verbis a ſolutione glo. eſt tamen ea-
dem in effectu, quia ſicut gl. dicit ꝙ hoc operatur forma man-
dati, vt non habeat locum regula, quod ob gratiam. ita etiam
hoc vult ſolutio Pau. quod hoc operatur forma mandati. Gē-
ze. etiam tenet idem cum glo. & pro primo dicto, ꝙ vltra mē-
ſem non poſſit præbenda acceptari, nec conferri, inducit quia
adiectio temporis facta ad acceptandum, reſtringere videtur
poteſtatem acceptandi, vt vltra illam acceptare nō poſſit, qui
intra tempus fuit negligens. argu. ff. de arbi. Celſus. de actio. &
ob. l. traiectitiæ. §. de illo. C. de contrahen. & commit. ſti. ma-
gnam. quaſi lapſu temporis ſemel negligentem ab acceptan-
do repellat, argumentum quaſi expreſſum. ff. de lega. 2. ſtatu-
liberum. §. Stichum. de condi. & demon. ſi in diem. & clarius
ff. de fideicom. liber. Thais ancilla. §. intra. cum ibi no. pro hoc
ff. de vulg. & pup. ſi ita quis ſubſtituerit. de bo. poſ. contra tab.
l. 2. §. ſi prius. alias enim contingeret violari voluntatem appo-
nentis tempus, qui videtur voluiſſe poſt tempus impetrātem
excludere ab acceptando. argu. ff. de vulg. & pup. ex facto. §. itē
quæro. & l. qui plures. duraret enim tunc tempus acceptandi
vltra tempus a ſuperiore præfixum, contra iura prædicta &
ſimilia. & hoc idem tenet Rota per hanc rationem, deci. 333.
Item quod habens authoritate apoſtolica canonicatum, &
hoc intelligendo quod expectans non fuerit creatus canoni-
cus a Papa. ſi vero fuiſſet factus canonicus, tunc dic vt in ſeq.
q. ad regulam, quod ob gratiam. reſpondet Gen. vt dixi ſ. ead.
q. ſm glo. ꝙ hoc operatur forma mandati. vel ſm eum poteſt
dici ꝙ tempus ad acceptandum non ſimpliciter apponitur fa
uore impetrantis, ſed tantum quo ad quid, ſed vt intra illud
tempus ligatæ ſunt manus ordinarij, ne conferre poſſit quod
alias poterat. eo. titu. c. 1. lib. 6. in hoc autem non eſt in ſui fauo-
rem. quia cenſetur adiectum, vt eo elapſo non admittatur ac-
ceptans. ſi enim admitteretur. non eſſet differentia inter ha-
bentem poteſtatem acceptandi tēpore limitatam & habentē
non limitatam, quod eſt abſonum. dicit ergo Genze. ꝙ eſt qd
imputetur non acceptanti intra tp̄s, quia poſt tp̄s non pote-
rit ſibi conferri ex quo neglexit vti gratia, quia per talem ne-
gligentiam extincta eſt. argu. ff. de ſucceſſo. edic. l. 1. §. de quib.
de præben. ſi clericus. lib. 6. nam executor habet poteſtatē cō-
ferendi acceptatum intra tp̄s, ergo non aliud. alias verba re-
ſcripti non ſeruarentur. contra id de reſcrip. cum dilecta. de
priui. porro. ad cap. ſi tibi abſenti. reſpondet ꝙ ibi re integra fit
acceptatio de beneficio, quod per collationem deſierat eſſe
liberum. tenet ergo acceptatio collatore in eadem volunta-
te manente, argu. de procu. licet. lib. 6. ff. ad Tertul. l. filij. §. fina.
& in eadem voluntate durare videtur, donec appareat de cō-
trario. argu. de bapti. maiores. §. vlt. ff. de lega. 3. fideicom. §. ſi
rem. de proba. l. eum qui. in quæſtione autem præmiſſa per
nullum factum alicuius deſierat beneficium eſſe liberum ex
quo fuit negligens in acceptando intra tempus. ſibi ergo im-
putet, quia vigilantibus &c. ff. quæ in fraudem credi. pupillus.
maxime quia reſcripta beneficialia tanquam ambitioſa re-
ſtringenda ſunt. de præben. quamuis. 1. lib. 6. Oppo. ad hoc. ff.
de optio. lega. l. mancipiorum. vbi poſt tp̄s ſtatutum ad optan
dum poteſt quis optare re integra. ſoluit Genz. ꝙ vbi non fuit
tempus adiectum a teſtatore, alias vltra non fuiſſet admiſſus.
ff. de leg. 2. ſtatuliberum. §. Stichum. ſed a iudice ideo fauore
vltimæ voluntatis poſt tempus admittitur optans re integra.
hic autem fauor conſiderari non poteſt hoc caſu, nam in ca-
ſu l. mancipiorum. non infringitur voluntas teſtatoris per op-
ptionem factam poſt tempus ex quo teſtator non limitaue-
rat tp̄s, hic autem infringeretur voluntas mandantis, qui tp̄s
appoſuit. & de intellectu huius l. no. infra de verb. ſig. cle. ſæpe.
ver. eo ſaluo. in gl. vbi ergo. & dixi de fide inſtru. cum dilectus.
Opp. ad idem. ff. de iure delibe. ſi quis ſuus. de mino. & ſi mi-
nor. §. Sceuola. C. de repu. hæred. l. vlt. in quibus inſtitutus repu
diauit hæreditatem ad eam adeundam admittitur re integra.
Sol. Genze. quod ibi fuit tēpus præfixum a teſtatore ad adeun-
dum, ſicut etiam hic fuit ad acceptandum. Item ſi eſt fauor vl
timæ voluntatis, ne pereat hæreditate nō adita, cum ex ea re-
gulariter legata non debeantur. ff. de his quæ in teſta. delen. l.
proxime. C. de fideic. eam quam. & quia intereſt defuncti ha-
bere ſucceſſorem. ff. de interro. actio. l. & quia. ne aliquis iniu-
ria afficiatur. Inſti. ex quib. cau. manu. non licet. §. 1. talia autē
non poſſunt in caſu noſtro conſiderari, & pro intellectu præ-
dictorum in hac quæſtione faciunt, quæ dico in ſequenti q̄ſt.
6 Nono † Quæro, ſi ſm nouam formam Papa dat canonicatū
& circa præbendam dat beneficium acceptandi intra men-
ſem. glo. ea. in ver. menſem. ibi, ſi aūt ſm nouam. dicit ꝙ tunc
licet reſeruatio & poteſtas executoris adiungatur præbendæ
acceptandæ intra menſem, ita ꝙ ex vi reſeruationis acceptari
vel per executorem conferri non poteſt, tamen ex vi canoni-
catus ſi nullus ibidem expectat poſt menſem, ſibi petenti cō-
ferri debet per ordinarium, & cum decreto, ita quod alteri fa
cta collatio non tenet, per c. ſi clericus. de præben. lib. 6. dicit ta
men glo. hoc caſu poſſe dici contrarium. & rationem diuerſi
tatis ponit inter hanc formam & caſum c. ſi clericus. quia ibi
expirauit poteſtas executoris, hic autem durat quo ad aliam
quæ vacabit ſi acceptabitur intra menſem. nil ergo mirum ſi
ordinarius ibi aditur. dicit etiam gl. ꝙ ſicut ordinarius ibi adi-
tur. dicit etiam glo. ꝙ ſicut ordinarius non habet ibi poteſta-
tem ſuper neglecta, ita nec hic. & ſic vr̄ gl. facere differentiam
quo ad aliquid, & ſimilitudinem quo ad aliud. glo. inter caſū
c. ſi clericus. & caſum præmiſſum. vnde ꝙ dicit poſſe dici con-
trarium, intelligitur quo ad hoc quod in caſu præmiſſo præ-
benda neglecta non debeat conferri per ordinarium, ſicut
confertur ibi. non autem intelligas, ꝙ non debeatur impetrā-
ti. ſic dicit Io. And. ſuper hac glo. vult dicere, ꝙ ex quo iſte erat
canonicus affecta ſunt præbenda, ita ꝙ ſibi debetur, licet negle
xerit intra menſem acceptare. quod intellige ſm diſpōnem c.
ſi clericus. qn̄ non erant alij expectantes, quod ēt dicit hæc gl.
& ſ. ead. q. dixi. & hoc tenet Rota in deciſ. quam allegaui. ſ. q.
proxi. Lap. pro hoc inducit quod no. de exceſ. præla. inter dile-
ctos. & dicit hoc quod dixit glo. debere intelligi verum quan-
tum ad hoc vt expectanti conferatur præbenda neglecta. di-
cit tn̄ ꝙ ordinarius libere pōt alteri conferre ſi non eſt alius
expectans in eccleſia, & ꝙ p̄t ēt eidem negligenti conferre ſi
velit, licet ille actionem non habeat ad eam petendā. & idem
tenet in dicto c. ſi clericus. vbi dicit, ꝙ licet præbenda negle-
cta non debeatur ex debito impetranti, ſed alia ſic, vt in d. c. ſi
clericus. non tamē tollitur quin ex ſua libertate poſſit ordina-
rius ei conferre. & de hoc vult Lap. ꝙ præbenda neglecta non
remanet

ADDITIO.

a Quod non poſſit poſt terminum. Adde Feli. in c. cum inferior. de ma. & obe. in 3. col. veri. ſed ſi delegatus.
Vinc. God. Terminus alicui aſſignatus qualiter ſit intelligendus. Ruy. conſ. 128. nu. 7. lib. 5.

remaneat affecta propter canonicatum. in contrarium facit quod dicit Io. Andr. in eo quod s. dixi post cum, eum ad glo. ibi posset dici contrarium, supplet. s. quod non debet conferri per ordinarium, non autem ꝙ non debeatur impetranti, & hoc videtur tenere Rota in deci. allega. in proxima q. vbi concluditur, quod iste qui erat factus canonicus a Papa, potest post mensem acceptare præbendam si non est alteri collata. Ex quibus verbis apparet esse de mente illius decisionis, quod post mensem præbenda non remanet affecta pro primo, ex quo acceptare potest ab alio, in quo vr̃ dicendum ꝙ indistincte post mensem non potest impetrans se impedire de tali præbenda: nec est verum, ꝙ collatio canonicatus sibi facta afficiat præbēdam simpliciter, sed eam solam quam intra mensem acceptat, quia limitata collatio canonicatus respectu pbendæ, quam acceptauerit intra mensem quo ad illam est perinde ac si non fuisset canonicus. ꝙ autem illa præbenda non potuerit conferri per ordinarium, vel per fm executorem intra mensem, non fuit ex eo quia esset affecta, sed ex adiectione mensis, quæ operatur, vt hic. & sic declaraui hanc glo. cuidam Doctori de ipsa me interrogāti per literas, & per hoc dico, ꝙ verum est, quod dicit Lap. ꝙ ordinarius potest neglectam libere conferre cui vult. dico etiam ꝙ posset eam conferre expectanti in casu c. si clericus. licet non teneatur, vt ibi. quod latius dico. s. eadem q. in casu aūt huius clementinæ videretur eodem modo ꝙ ordinarius eam conferre possit expectanti, licet non teneatur. & hoc si alteri non debeatur, tunc tñ non dicetur apostolicus, sed capitularis. qñ enim Papa fm nouam formam creat canonicum, non intendit ꝙ præbenda primo vacatura afficiatur, tunc enim esset locus c. si clericus. sed intendit, & ita exprimit, ꝙ afficiatur præbenda, quam acceptauerit intra mensem. vnde acceptatione non secuta collatio canonicatus nihil operatur quo ad hanc præbendam, & ideo non est vera illa particula glo. quæ dixit, vt supra dixi in hac quæstione, ꝙ si nullus ibidem expectat, etiam post mensem debeat per ordinarium hæc præbenda expectanti petenti conferri, & cum decreto. i. ꝙ alteri facta collatio non tenet, quia imo tenet, vt prædixi, quia præbenda nullatenus est affecta. nec est verum ꝙ etiam intra mensem fuerit affecta ex vi canonicatus, vt prædixi, sed solū ex vi decreti cum adiectione mensis. ex hoc dico ꝙ multum refert hanc formam, & casum c. si clericus. ibi enim in secundo responso vacans non potest per ordinarium conferri alteri, quam expectanti, qui receptus erat in canonicū, & primam quæ vacauerat negligenter omiserat acceptare. ipsi enim negligenti primam debetur secunda quando ibi non sunt alij expectātes, & hoc iden, quia cum sit canonicus, debetur sibi præbenda nulli alteri de iure debita: primam autem quam negligit, petere non potest, quia iam in illo quæsitum est ius ordinario conferendi eam cui vult. posset tñ, vt dicit Lap. ordinarius si vellet etiam conferre primam expectanti. & dic ꝙ quo ad scdam nulli de iure debitam expectās obtinebit eā ab ordinario authoritate apostolica per d. c. si clericus. vbi dr̃ ꝙ alteri facta collatio non tenebit. sed in casu præmisso ex quo gratia durat quo ad aliam præbendā q̄ expectans acceptabit intra mensem, ordinarius non habet secundam conferre expectanti, sed executor. itē in illa pferet oīb. expectantib. sicut præferre debuit in prima si eā acceptasset. sed si ordinarius collator vellet conferre isti primā neglectā, posset, vt dixi s. ea. q. sicut eā conferre pt cuilibet extraneo, nullo tñ iure eā petere pt. ex quib. oīb. concludit ꝙ acceptatio facta post mensem nullius est effectus. concludit etiam ꝙ id quod dicit glo. hic in fi. non est verum in eo, ꝙ dicit, ꝙ nec in casu c. si clericus. nec in casu isto ordinarius hēt ptātem super neglecta, quia imo pt eam libere conferre cui vult, nisi in casu quo sint alij expectantes quorum gratiæ afficiantur, & ad illū casum forte se retulit glo. licet inspiciendo verba eius videantur velle ꝙ ex quo expectans est canonicus, debeatur sibi præbenda neglecta si nullus ibidem expectat. ꝙ non est verum, quia non debetur licet ei conferri possit, vt prædixi. Decimo quæro, an expectās in forma de qua hic, possit acceptare primum beneficium incertum quod vacabit. glo. in verbo, notitia, dicit quód non. & in ea ibi, quod vacat. de hoc no. de præben. si postquam. lib. 6. in glo. 3. ibi. eo. tit. verbum erit. idem no. de ali. iud. mu. c. t.

SVMMARIVM.

1 *Aut dictio, facit alternatiuam.*
2 *Collatio beneficij si fiat procuratori expectantis an sufficiat, vt per hoc videatur expectans acceptasse.*
3 *Procurator laicus an possit acceptare beneficium pro expectante.*
4 *Procurator habens mandatum ad acceptandum beneficium, an possit acceptare dignitatem.*

1 a **§. Quinetiam.** †No. de dictione, aut, [a] quæ facit alternatiuam, in qua sufficit alterum
esse verum. de hoc in glo. 3. pro hoc de rescr. cum inter. Secun
b do no. ꝙ tacens [b] habetur pro cōsentiente. sufficit enim quod
hic præsens recipiat collationem, & sic prodest taciturnitas.
alibi nocet. de his quæ fi. a ma. par. ca. ex ore. 2. q. 7. plerunque.
vbi de hoc. 12. q. 4. dicat. 29. q. 2. si quis. 27. dist. c. 2. Tertio not.
duos modos tacitos acceptandi præbendam vacantem. modum autem acceptādi vacaturam, no. Archi. eo. tit. ne captandæ. lib. 6. in glo. hæc forma. Oppo. ꝙ si impetrans petit beneficium sibi conferri, non debeat admitti, sed reijci tanquam ambitiosus. de elec. qualiter. Sol. Pau. ꝙ non est ambitiosus, quia ius suum prosequitur sicut nominatus in scrutinio, qui petit eligi. de elec. publicato. & electus qui petit confirmari. de elec. dudum. 2. & cōsecratus in episcopum qui petit pallium, vt no. 100. dist. prisca. Secundo op. quia videtur tex. velle ꝙ ac
c ceptatio beneficij [c] debeat fieri in præsentia executoris in eo,
ꝙ ponit duos modos acceptandi, in quorum vtroque executoris pñtia requiritur, cum tñ etiā in eius absentia fieri possit, vt no. eo. titu. c. 1. lib. 6. ad fi. Sol. vt in gl. in verbo, executorem. ex qua dic, ꝙ licet quo ad duos modos de quibus hic, requiratur executoris præsentia, nō tollitur, quin etiā in absentia fieri posset. in quo dicit Pau. ꝙ acceptatio tacita requirit executoris præsentiam, vt hic. expressa non, vt in ꝯtrio. & idem Gen. & Pau. ꝙ acceptatio facta in absentia executoris impedit collationem ordinarij, & alterius executoris qñ est decretum appositum cum termino. s. §. proxi. secus si non esset decretum, quia tunc debet fieri in pñtia executoris, & per eum approbari. dic etiam, ꝙ tunc oportet, ꝙ purificata sit gratia. s. ea. cle. in princ. Quæro cuius vtilitatis sit iste §. Sol. vt in glo. 1. & idem Pau. &
2 Genz. †Secundo quæro, si collatio fit procuratori expectantis,
an sufficiat vt per hoc videatur expectans acceptasse. gl. in verbo, præsenti dicit ꝙ sic. Et idem Pau. Oppo ad hoc. ff. de verb. oblig. l. vlti. in prin. & l. si stipulatus fuerim. in princ. glo. ca. sol. ꝙ illæ leges non loquuntur in procuratore, dicitur autem in dicta l. si. ꝙ si filius vel seruus stipulatus sit rem illam aut illam vtram ego velim, non pr̃ aut dns, sed filius vel seruus habet eligere de alterutro. & idem venit, l. si stipulatus fuerim. vbi idē dr̃, ex quo hr̃ ꝙ electio est personalis, quod dicit d. l. si stipulatus. videtur ergo non posse expedire per procuratorē, sed glo. vt prædixi, dicit ꝙ non loquuntur in procuratore. vult dicere ꝙ in illis legibus possit electio fieri per procuratorem. nec diceretur expressa persona, quia qui per alium facit, per seipsum facere dicitur. de sent. excom. mulieres. regula, qui per alium.
3 lib. 6. †Tertio quæro circa dicta in proxi. q. an talis procurator
possit esse laicus. videtur ꝙ sic. de procu. c. 1. li. 6. nudum enim consensum exprimit nomine alterius. vnde sicut quis potest contrahere tāquam procurator matrimonium carnale cum illa cum qua non posset nomine suo, ita dēt esse & in spirituali, & econuerso. de translatio. c. 2. 7. q. 1. sicut. in contrarium de procu. clem. religiosis. vbi sicut religiosus prohibetur esse procurator, sic non potest alium substituere. sic ergo laicus qui non posset acceptare beneficium nomine suo tanquam incapax, non posset etiam alieno. Pau. soluit distinguendo, & corrupta videtur scriptura, sed considerato effectu dicit ꝙ quandoque loquitur de potentia compulsiua. i. per quam quis agit contra aliquem vt ad aliquid compellatur: quandoque de receptiua & executiua. primo casu loquitur regula, quod alicui, lib. 6. ꝙ id ꝙ licet nomine suo, non licet alieno, & hoc si prohibetur ratione delicti. & si prohibitio parit exceptionem peremptoriam, tunc enim prohibetur per alium etiam cessionarium. secus si parit dilatoriam punitoriam personæ cōtractu & iudicio in toto non mutato, de quo remittit ad qōnem vsurarius, per se disputatam, vbi de vsurario, qui cessit nō vsurario actionem ad repetendas vsuras, quas alteri dederat, distinguit, cum quæritur an personalis exceptio doli, vel alia obest cessionario, quia aut loquimur de exceptione dilatoria iudicij contra iudicem vel partem, quæ proprie est personæ
per-

ADDITIONES.

a De dictione, aut. Adde glo. in c. 1. de reb. eccl. non alien. l. si ex toto. in §. 1. de lega. 1. l. Titio. de leg. 2. l. stamlib. in §. fi. eo. tim. l. ille aut ille de lega. 3.
Vinc. God. Aut quandoque est aduersatiua, quæ conditionem inducit. Cor. cons. 200. circa litera A. lib. 2.

b Quia tacēs. Adde tex. & ibi Dy. & Io. An. in merc. in regula, qui tacet. de reg. iur. lib. 6. glo. in c. 1. in ver. tacuit 27. dist. tex. & Doct. in c. si seruus. 54. dist. Inno. in c. 1. de postu. & in c. in generali. de elect.
Vinc. God. Vide decis. Neap. 58. & Soc. in cons. 46. & cons. 148. num. 37. lib. 2.

c Quia acceptatio beneficij. Adde Archi. Io. Mo. & Domi. in c. 1. in §. econtra. eo. tit. lib. 6. Domi. in c. ne captandæ. eo. tit. & lib.
Vinc. God. Acceptans aliquid dicitur cum omnibus qualitatibus acceptare, Soc. cons. 1. nu. 15. & cons. 15. nu. 6.

peremptoria cõtractu & iudicio in totum non peremptorio, aut de peremptoria contractus vel iudicij. primo casu non obstat cessionario, sed extinguitur cum persona principali, quia in odium personæ intelligitur inducta, pro hoc qui ma. accu. pos. cum in tua. de offic. deleg. iudex. lib. 6. vbi delegantis recusatio non transit ad delegatum, qui tamen vtitur authoritate delegantis. ff. de iurisdict. omn. iudic. l. & quia. secundo casu aut cessionarius vtitur adminiculo sui authoris, aut non: si sic, patitur omnem exceptionem in rem siue habeat causã lucratiuam, siue non. ff. de publicia. l. prima. §. si ego. si non vtitur, secus. ex hoc infert Pau. ibi, quod si ageretur ex testamento vsurarij manifesti, obstaret exceptio. de vsur. quamquam. lib. 6. quasi velit dicere, quod tunc cessionarius vteretur adminiculo sui authoris. & sic secus quãdo cessat tale adminiculũ, vt in præmissa quæstione, & in eo quod dixi supra ead. quæst. de prohibita ratione delicti, dicit hic Pau. idem si prohibetur ratione rei, vel mixti. secus si ratione defectus intelligentiæ, vt in furioso, cui acquiritur per alium, quod per se non potest. ff. de acqui. pos. l. prima. §. item acquirimus. de vsucap. Labeo. in fi. vbi glo. dicit autem Pau. quod in casu nostro loquimur de potentia executiua & receptiua, & sic est locus secundo membro distinctionis prius factæ, quo casu distinguit idem Pau. quod quandoque faciens nomine alieno, facit aliquid nomine proprio, aliquando nihil. primo casu, quia non potest suo nomine nec alieno, sic intelligitur de cle. religiosus. quia substituendo vtitur sua voluntate proprio nomine intantum, quod dicitur ille suus substitutus. cum ergo fuerit per se non capax, 12. q. 1. non dicatis. nec etiam potest in alium transferre. & ad cap. 1. de procura. lib. 6. respondet Pau. remittendo ad ibi no. si autem nihil facit nomine suo, tunc licet proprio nomine non possit, potest tamen alieno. ex hoc infert Pau. in quæstione præmissa, quod quamuis laicus non possit pro se acceptare beneficium, tamen potest pro alio, & illi acquirit ex collatione absque cessione, pro hoc quia non reperitur prohibitum. & de hoc de præben. accedens. & dicit Pau. quod ex collatione acquiritur domino vtile, & directum dominium absque cessione. simile quod notat Innoc. Hostien. & Comp. de elect. ꝙ sicut. & quod no. de iurepatro. postulasti. de laico habente collationem præbendarum ex concessione Papæ, quia inuestitus ab eo non consequitur aliquid spirituale ab illo, sed a consecratore vel alio confirmatore, vel alio ministro ecclesiastico. & de hoc. 63. dist. Adrianus. de testi. dilecto. de præben. dilectus. 3. & quod no. Archid. 10. distin. imperium. dicit etiam Pau. ꝙ huic procuratori sufficit generale mandatum ad acceptandum beneficium, alias procurator generalis non acquirit absenti beneficium, sicut hæreditatem temporalem. nec etiam coniuncta persona hoc potest, quia licet a lege admittatur persona coniuncta ad agendum, lex tamen non constituit procuratorem. ff. iudi. sol. l. 1. §. 1. de procur. non solum. §. si de dote. facit quod no. Specu. de coniuncta persona. vers. quid ergo. vbi dicit quod coniuncta persona non admittitur, nisi quando admittitur procurator generalis. Oppo. ad hoc de rescript. nonnulli. in fi. de restitu. in integr. constitutus. & quod ibi no. in 1. glo. Solu. Pau. quod c. nõnulli. loquitur in casu speciali quando deficiente ratihabitione cessat interesse aduersarij. dic vt ibi dixi, quia ibi admittitur coniuncta persona super eo quod exigit speciale mandatum, quia sic reperitur expressum ibi, alias secus, vt in pluribus proxime allegatis, & pro prę
4 dictis est, quod no. de offi. deleg. coram. in gl. 1. †Quarto quæ
a ro circa hoc, an habens mandatum [a] ad acceptandum beneficium possit acceptare dignitatem. Sol. Pau. ꝙ sic, per ea quæ no. de rescript. sedes. Oppo. ad hoc, de præben. c. vlti. Sol. ibi in odiosis & restringibilibus, sicut sunt rescripta beneficialia, & eodem modo respondet ad clem. non potest. de procura. sed contra hoc est, quia etiam mandatum procuratorium est restringibile. de offic. deleg. cum olim. dic ꝙ imo: tamen restringitur intantum, ꝙ verbum beneficium non comprehendat dignitates prout de sui natura comprehendit. de verb. sig. tua. in rescriptis autem beneficialibus determinatũ est contrariũ ratione prædicta. sunt enim magis restringibilia quam mandata procuratoris. de præb. quis. 1. & c. cui de non. lib. 6.

A D D I T I O.

a Habens mandatum. Adde Dy. in regula, in generali de reg. iu. lib. 6. Vinc. God. Adde quia sicut mandatum legati est stricte interpretandum Bart. Soc. cons. 60. viso. vers. 2. probatur lib. 1. ita in hoc casu.

S V M M A R I V M.

1 *Vacationes diuturnæ beneficiorum sunt restringendæ.*
2 *Fraudibus est obuiandum.*
3 *Papa interpretatur se scire, siue sciuerit, siue ignorauerit.*
4 *Ecclesia & locus qualiter differant.*
5 *Sciens quis præsumitur quando agitur de eius commodo.*
6 *Scire qui potuit, & non sciuit debet eidem imputari.*
7 *An autem contra hanc interpretationem debeat admitti probatio.*
8 *An autem hæc præsumptio sciendi, locum habeat in casu c. si clericus. de præben. lib. 6.*
Adde ad idem nu. 9. 10. & 11.
12 *Et an hæc cle. locum habeat in eo cui facta est gratia motu proprio.*
13 *Impetrans misit procuratorem ad locum beneficij, vt sciret si beneficium vacat, procurator autem mortuus est ante vacationem ignorante impetrante, qui propter hoc omisit intra mensem acceptare.*
14 *Impetranti autem an mensis ad acceptandum currat ei ante habitas literas.*

1 §. Cæterum. †No. ꝙ occurrendum est diuturnis vacationibus: sunt enim periculosæ, de ele. ne pro defectu. pp periculum tpalium & spiritualium. eo.
2 tit. nulla. de elec. cum inter vniuersas. & d. c. ne pro defectu. †Se
c cundo no. obuiandum fraudibus [c], de rescrip. sedes. de diuor. quanto. ff. de rei vendica. in fundo. & sm Pau. poterant committi fraudes si dixissent se ignorasse vacationem cum sciuissent, & pro eis faciebat præsumptio si non erant habitantes illius loci. regula, præsumitur. lib. 6. Tertio no. occurrendum litibus. de dolo & cõtuma. finem. & c. venerabilis. de re iudi. iur-
3 gãtiũ. C. de agri & censi. litibus. lib. 11. †Quarto no. interpretationem Papalem per quam interpretatur quem scire, siue sciuerit, siue ignorauerit. de diuersis interpretationib. no. glo. de postul. præla. c. 1. sic & alias interpretatur & fingitur matrimonium carnale cõtum esse. de sponsa. is qui. Item spirituale. de reg. vidua. 27. dist. quod interrogasti. sm Lau. qui dicit ꝙ Papa potest voluere mẽtes hominum, prout vult, cum nedum corpora & res, imo etiã animę omnium Christianorum in ipsius ptãte consistant. de transla. c. 1. de re iudic. cle. pastoralis. quia talia omnino subiacent eius dispositioni. de conces. præben.
4 proposuit. & de ptãte Papæ ibi no. †Quinto no. differentiam inter locum & ecclesiam. locus. n. hic accipitur pro oppido, vel villa vbi sita est ecclesia. Sexto no. ꝙ sufficit in hoc casu vacationem esse notam in ecclesia etiã si non sit nota in loco. de hoc in glo. antepen. & hoc pp alternatiuam, in qua sufficit alterum esse verum. de rescrip. inter. Instit. de hæredi. insti. §. vlti. dẽt aũt esse publicè nota, vt in litera, ex qua nota, ꝙ non sufficit ꝙ sciatur ab aliquibus, sed oportet ꝙ publice sit nota, id est omnibus, qui non fuerint negligẽtes in inuestigando. de hoc simile habes de elec. cle. cãm. §. verum. & dicit Lau. illud publicum, ꝙ nemo ignorare põt. 16. distinctio. quod dictus. de hoc
5 no. glo. de exec. exceptionem. †Septimo no. ꝙ cum agitur de commodo alicuius, pręsumitur sciens, nisi probetur ignorãs. ex hoc colligit Laud. casum in quo non licet ignorare factum sicut nec ius, ꝙ dicit Genz. contingere ex iuris fictione per quod fingitur ẽt scire factum alienum quod publice factum est, & hoc ẽt si sit absens, licet regulariter absens præsumatur ignorare. qui mat. accu. pos. c. fi. Item alias regulariter in facto alieno præsumitur ignorantia, nisi probetur scientia. ff. de proba.
6 l. verius. regula, pręsumitur. lib. 6. †Octauo no. ꝙ imputatur ei, qui scire potuit. de hoc in glo. vlt. facit ff. de iur. & fac. igno. regula. Nono no. ꝙ Deus dr̃ scire id, quod per alium inuestigare potuit, pro hoc quia hoc casu potuit impetrans per alium facere sibi beneficium conferri, vt dixi s. in §. proxi. quæs. 2. & 3. Opp. ꝙ tempus vacationis debeat computari a die notitiæ. eo. tit. quia diuersitatem. gl. penul. dicit ꝙ quo ad hunc casum inductus est hic rigor ꝙ mensis currat ẽt ignoranti. cuius rationem tangit ẽt eadem gl. ante fi. ibi, sed dato. dicens ꝙ licet hic subsit impossibilitas, tñ circa alia beneficia non perdit priuile-
7 gium acceptãdi, & ex hoc tẽperatur iste rigor. quod no. †Quæro an contra interpretationem hanc admitti debeat probatio. Lau. ꝙ non. cum sit præsumptio iuris ipsum debere scire, quæ ratio non sufficit, nam contra præsumptionem iuris bene admittitur probatio, vt no. de spon. is qui. sed dic ꝙ potius est fictio, vt dixi in 7. no. & contra fictionem non admittitur, nisi probatio. d. c. is qui. dicit autem Pau. ꝙ contraria probatio nõ admittitur, nisi probare vellet impedimentum quod excluderet omnem possibilitatem scientiæ, & hoc idem tenet glo. pen. in fi. & vr̃ hoc vltimo casu, ꝙ tempus mensis non currat. quod facit ad id quod dico j. q. 7. Secundo quæro, si locus vbi sita est ecclesia, caret habitatoribus, vbi attenditur notitia. gl.
8 2. dicit quod loci proximioris. & idem Laud. & Genze. †Tertio quæro, nunquid quod hic dr̃ de modo præsumendi, quem scire vtile est, qa hẽt locum in casu c. si clericus. de præb. li. 6 gl. penul.

A D D I T I O.

a Obuiandum fraudibus. Adde c. ne quis. 22. q. 2. c. excommunicatorum. 24. q. 3. de post. c. h in cle. 1. de re. permu. in c. 1. de renun. lib. 6. cap. vnico. de rerũ permu. eo. lib. l. in fraudem. ff. de iure fis. in l. hæres meus. ff. de conditione & demon.

penult. ꝙ non, quia hic tantum determinatur, qñ dicatur ha-
bere notitiam in hoc casu, ibi vero simpliciter punitur negli-
gentia. vult dicere ꝙ per hunc §. non immutatur id quod no.
in d.c. si clericus. in eo ꝙ dicitur ibi de illo qui neglexit acce-
ptare præbendam. de quo gl. ibi in verbo, negligenter. dicit ꝙ
qñ dicatur negligens relinquitur arbitrio boni viri. i. iudicis.
ibi enim agitur de puniendo negligētiam, & ideo oportet ꝙ
legitime præsumatur eum sciuisse. nec statim cum sciuit, dici
tur negligens si non acceptauit, sed cum aliquo moderami-
ne arbitrio boni viri, qui videbat, an lapsum fuerit tempus in
quo potuerit deliberare. sic debet intelligi glo. præallega. in
d.c. si clericus. qui etiam sic loquitur. hic autem nō agitur de
puniendo negligentem, non enim est sibi pęna in hoc ꝙ men
sis labatur, quia remanet gratia firma in alio beneficio intra
mensem acceptando, ideo statim currit tempus a die quo va
9 catio fuit publice nota, vt hic. & de hoc. J. q. 5. † Quarto quę-
ro, an quod dicitur hic de modo notitiæ, locum habeat quo
ad ea quæ no. de rescrip. capitulum. in gl. & ita. vbi dicit ꝙ va-
lent primæ literæ, sed non secundæ, quæ de primis non faciũt
mentionem si primus non fuit negligens in prosequendo ius
suum. gl. penul. hic dicit ꝙ non. vult dicere ꝙ non statim in-
fertur ꝙ primus sit negligens ex eo ꝙ non fuit usus suo rescri
pto, imo no. ibi ꝙ licet in rescriptis ad lites is, qui non vtitur
per annum, censeatur negligens. de rescrip. si autem, & c. ple-
rumque. secus tamē in gratiosis, in quibus hoc non est expres-
sum, vnde in eis erit arbitrarium quando primus videatur ne
gligens. ratio autem diuersitatis inter illum casum, & casum
huius clemen. colligitur ex his quæ dixi in proxi. q. ibi enim
agitur de extinguendo totum ius impetrantis, hic autem se-
10 cus. & de hoc in seq. q. † Quinto quæro ad idem, an quod hic
dicitur de notitia, locum habeat in casu c. si pluribus, de præ-
ben. lib. 6. vbi habēs eligere habet terminum 10. dierum post-
quam gratia nota sibi erit. glo. penul. ꝙ non. quia si computa-
retur decendium a tempore quo nota esset vacatio in loco be
neficij, contingere posset ꝙ prouisus nō posset scire intra de-
cem dies de prouisione sibi facta, & sic sine causa perderet ius
acceptandi. dic ꝙ isti casus sunt diuersi, ibi. n. attenditur noti-
tia respectu gratiæ, hic respectu vacationis. puto tñ ꝙ ēt si grã
nota foret in loco beneficij, non sufficiet quo ad casum illius
c. sed simpliciter oportet, vt sit ibi nota, vt ibi dicitur, alias cō
tingere posset ꝙ sine culpa perderet ius optādi ex toto. quod
non contingit in casu nostro per ea, quæ dixi in duabus proxi
11 mis quæstionibus. † Sexto quæro, ad idem, an quod hic dicit
de notitia, locum habet quo ad extrauagantem, suscepti. Ioa.
22. circa medium, vbi dicitur ꝙ hi, quibus ex iure speciali de-
bentur fructus primi anni beneficiorum vacantium, intra 10.
dies debent eligere, an velint id quod soluit pro decima, an
residuum, decima reseruata beneficio. gl. pe. dicit ꝙ nō, cuius
ratio est, quia ibi non eligens intra 10. dies perdit ex toto ius
eligendi, quod secus est hic, vt dixi in tribus proximis quęstio-
12 nibus. † Septimo quæro, an hæc litera locum habeat in eo cui
facta fuit gratia proprio motu. Lap. ex verbo, impetrantem,
arguit ꝙ non. vnde sm eum tunc non computabitur mensis
nisi a tempore scientiæ. contrarium puto, nam dicitur impe-
trans large etiam si gratia concedatur motu proprio. ponde-
ratio autem Lap. est pulchra, sed in contrarium est, quia mo-
a tus proprius[a] non ampliat gratiam, sed operatur solum quo
ad euitandū vitium surreptionis, vt no. sup. ti. j. clemen. si Ro-
manus. in gl. antepenulti. vel quo ad alios effectus in iure ex-
pressos. Item quia hæc restrictio non fit in odium impetrãtis,
sed ad præcludendum tempus vacationis, & ad occurrēdum
fraudibus, & litibus, vt dicitur hic in litera. quæ ratio locum
13 habeat etiam si gratia sit facta motu proprio. † Octauo quęro
si impetrans misit procuratorem ad locum beneficij qui pro
eo acceptaret, vel vacationem intimaret, & ipse procurator
ante vacationem mortuus est ignorante impetrante qui ob
hoc omisit acceptare intra mensem. dicit Genz. posse proba-
biliter dici, ꝙ si adhuc res est integra, possit aduersus lapsum
temporis restitui, & sic acceptare. arg. ff. ex qui. cau. maio. nec-
non. & l. sed & si. & quod in eis no. sed si beneficium iam sit al
teri collatum, ad illud regressum habere non poterit, per ea q̄
no. de restitu. spolia. ex parte. sufficit enim ꝙ in alio sibi ius re-
seruetur, alias si non reseruaretur, puniretur iusta ignorantia,
contra id. C. de tabula. generali. lib. 10. de cōstit. cognoscētes.
sed videret posse dici, ꝙ hoc casu sit tutus ipso iure, ita quod
mensis non currat, per id quod dixi sup. e. §. q. j. illud tñ ꝓcedit
quando probaretur impedimentum excludens omnem pos
sibilitatem, quod non est hic, quia potuit mittere domino.
14 † Nono quæro, nunquid impetranti currit iste mensis ante
habitas literas. Bertran. dicit ꝙ si sciuit vacationem beneficij
potuit acceptare, ideo currit ei mensis, secus si ignorauit. Io.
de Ligna. dicit quod eo ipso quod sciuit gratiam sibi factam,
currit mensis, quia potuit acceptare. sicut etiam is qui scit se
hæredem, potest adire ante apertas tabulas. C. de cadu. tollen.
l. vnica. §. in nouissimo. Item annus deliberandi computatur
a die, qua scit se hæredem, etiam non aperto testamēto. C. de
iu. deliber. cum antiquioribus. & ibi gl. quod no. quia sæpe vi-
di dubitari de hoc, an ante habitas literas possit acceptare. &
dic ꝙ talis acceptatio habet omnem effectum quem habuis-
set, si tunc habuisset literas, & hoc dummodo postea literas
habeat, quod plenius dixi de restitu. spol. ex conquestione. in
repetitione.

ADDITIO.

a Motus proprius. Adde Do. de san. Gemi. in c. si propter. in 9. col. de re. scri. Abba. in c. vt circa. circa fi. de consang & affini.
Vin. God. Quod motus proprius non auget gratiam vltra concedentis intētionem, nec tollit clausulam derogatoriam ad sequentia, nec tertio præiudicat, Ruy. consi. 116. nu 11. lib. 1.

De rebus Ecclesiæ non alienandis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Futura sunt spectanda.*
2 *Prælatus non potest concedere alicui de bonis ecclesię ad vitam.*
3 *Vita hominis censetur durare vsque ad centum annos.*
4 *Reditus, & fructus qualiter inter se differant.*
5 *Alienatio rei ecclesiæ permittitur causa vtilitatis vel necessitatis.*
6 *Vtilitas monasterij consideratur, non persona.*
7 *Conuentus dicitur religiosorum.*
8 *Consensus interuenire potest etiam post celebratum actum.*
Adde ad idem nu. 9.
10 *Clemētina prima, de rebus eccle. non alienan. an locum habeat in prę-latis secularibus.*
11 *Quare autem magis prohibitum est religiosis quam secularibus.*
12 *Religiosus si præest ecclesiæ seculari, an sit probibitus alienare ad vitam alicuius de fructibus vel rebus ecclesiæ.*
13 *Statuto si disponitur ꝙ omnia bona homicida mobilia et immobilia publicentur, an habeat locum in nominibus debitorum.*
14 *An autem clemen. ista locum habeat in collatione beneficiorum.*
15 *Consuetudo præscripta & rationabilis, an tollatur per constitutionem sequentem. vide.*
16 *Prælatus an possit possessiones vel reditus spectantes ad mensam suā concedere clericis benemeritis ad vitam.*
17 *Quid de decimis spectantibus ad mensam.*
18 *Pensio si alicui constituitur in pecunia, vel possessione donec adeptus fuerit beneficium, & tunc eam dimittat, an fieri possit.*
19 *Aduocatus aliquis si præstitit patrocinium ecclesiæ & sibi sit constituta certa pensio super decimis vel fructibus alijs ecclesiæ ad vitam, an talia perdat per matrimonium sequens.*
20 *An autem successor constituentis possit talem pensionem reuocare.*
21 *Quid si prælatus concedit partiario prædium pro consueta pensione, & ad consuetum tempus, vide.*
22 *Quid si dat vltra tempus consuetum.*
23 *An autem talis concessio dicatur perpetua.*
24 *Pecunia si detur ad vitam alicuius per religiosum contra dispositionem cle. 1. de reb. eccl. non alie. an dans poterit eam repetere.*
25 *An autem dicta clemen. locum habeat siue pecunia sit recepta tota simul siue tempore successiuo.*
26 *Prælatus si vendit fructus ad non modicum tempus, & statim pecuniam recepit, an talis contractus valeat sine solennitate.*
27 *Necessitas ecclesiæ si tanta sit ꝙ non potest petere licentiā alienandi propter celeritatem, an alienatio facta valeat.*
28 *Prælatus si est administrator alterius monasterii & facit cōtractū cōtra dispositionē cle. j de reb. ec nō alie. an incurrat pęnā ibid. statutā.*
29 *Prioratus qui dicantur.*
30 *Prælatus proprius quis dicatur cuius consensus debet requiri in alienatione fienda secundum dispositionem cle. 1. de reb. eccl. non alie.*
31 *An autem quilibet prælatus immediatus poterit præstare consensum per quem validetur contractus de quo hic dicitur.*
32 *Quid si abbas est in vna diœcesi, & bona in alia.*
33 *Et quid si habet bona in diuersis diœcesibus.*

CAP. II.

1 MOnasteriorum. † No. in verbo, occurrere, ꝙ futura sunt spectanda. de ser. non or. c. 1. vbi de hoc. Secundo no. in verbo, administrationi. ꝙ ita firmo iure tenet camerarius, sacrista, vel quiuis alius obedientiarius suam administrationem sicut abbas, prior vel alius suam ecclesiam, ita ꝙ id quod licet vni, licet alij, de sta. mona. cū ad monasteriū, §. tales. Laud. qui tamen dicit ꝙ hoc nō simpliciter procedit, quia creati per electionem & confirmati per superiorem difficilius remouentur ab administrationibus, quam alij. de sta-

tu mona. monachi. Item instituti in ecclesijs parochialibus ꝑ
episcopos licet præsententur per abbates, etiam difficilius re-
a mouentur. de capel. mona. c. vnico. li. 6. 18. q. 1. c. 1. † Tertio no.
ꝙ concessio ad vitam non potest alicui fieri de bonis ecclesię
per prælatum. Et dicit Laud. ꝙ talis concessio quæ personali-
ter ex intuitu personę fit de bonis ecclesię regulariter tanquã
3 ambitiosa restringitur. de preben. quis. j. lib. 6. † Dicit etiam ꝙ
a vita longęui [a] hominis est vsque ad cẽtum annos, ff. de vsufr.
l. an vsusfructus. plures tñ hodie moriuntur intra 50. annum
4 quàm vltra viuant. C. qui æta. se excu. l. 1. li. 10. † Quarto no. ꝙ
b aliud sunt reditus, [b] aliud fructus, de hoc in gl. in ver. reditus.
iuncta gl. J. ea. clemen. ver. verum. in verbo, fructuum. de hoc
de deci. pastoralis. Et in eo ꝙ gl. in verbo fructuum. dicit quòd
plus est in reditu quã in fructu. dic ꝙ hoc est quia omnis fru-
ctus consistit in reditu, & non econuerso. quod recidit in idẽ.
5 † Quinto no. ꝙ causa necessitatis, vel vtilitatis ꝑmittitur alie-
natio rei ecclesiasticæ, quę alias prohibetur. Et de necessitate
exẽplificat Lau. vt quia alias peribant molendina, vel domus
monasterij. vel dic ꝙ forte monasterium erat grauatum debi
tis, vel quicquid simile. De voluntate exemplificat Lau. vt qa
monasterium emit castrum valde vtile & vicinum. pro hoc
12. q. 2. fine. & hę duę causę frequenter permittunt a iure com
muni recedi. 1. q. 7. §. nisi rigor. vbi de hoc, & semper recipiun
tur in alienatione 12. q. 2. fine. & c. aurum. eo. tit. c. 1. lib. 6. sicut
in dispensatione. 1. q. 7. tali. Et dicit Steph. ꝙ ad has causas re-
ducuntur omnes aliæ, quas no. Host. in summa. eo. §. quę res.
Sexto no. de dictione, aut, ꝙ sufficit alterum. f. ꝙ subsit neces-
6 sitas, vel vtilitas. de hoc in gl. in verbo, aut. † Septimo no. in ver
bo, monasterij, ꝙ consideratur vtilitas monasterij, non perso-
narum, ex hoc dicit Laud. ꝙ ex eo ꝙ religiosi expendunt in
pulchris equis, fulgidis vestibus, vel similibus, non potest dici
versum in vtilitatem vel necessitatẽ loci, de hoc J. q. 31. Octa-
uo no. in verbo, conuentus. ꝙ sicut non licet prelato sine con
sensu capituli agere, sic nec cõtrahere. Laud. qui allegat de iu-
di. causam. Sed primum regulariter non est verum. de rescri.
edoceri. & dic vt ibi. Item nec secundum, nisi qñ contractus
7 sapit alienationem, vt hic. † Nono no. ꝙ conuentus dicitur re
c ligiosorum, [c] vt hic, & de præben. nisi. de statu mona. c. mona-
chi. §. penulti. de his quæ fiunt a pręla. c. 2. de elec. si religiosus.
lib. 6. de testi. presentium. eo. lib. & etymologia conuentus po-
nitur. 50. distin. c. 1. & fi. Capitulũ autem est secularium, de ꝑ-
ben. nisi. qñque tamen ponitur vnum pro alio. de consuetu. cũ
dilectus. de elec. cum terra. qñque capitulum ponitur pro arti
culo. de appella. reprehensibilis. in fi. de ver. signifi. olim. Pau.
Decimo no. ꝙ in authoritate seu consensu prestandis proxi-
mior est conuentus proprius quàm superior prelatus. Laud.
ꝙ probatur ex eo, quia præmittit hic de conuentu, & sufficit
de prælato superiore. Vndecimo no. ꝙ in casu huius clemen.
requiritur assensus conuentus & prelati superioris. Ex hoc di-
cit Genze. ꝙ non sufficit per consilium, pro hoc quod no. de
8 consti. c. penult. † Duodecimo no. in verbo, accedente. ꝙ con-
sensus potest interuenire etiam post actum celebratum, & ita
no. eo. ti. c. 1. li. 6. Quod dicit Steph. verum, nisi bona quę alie-
nat prælatus spectent ad mensam conuentus, quia tunc bene
requiritur eius consensus in ipso cõtractu, per id quod no. de
consti. cum omnes. in gl. Opp. in eo ꝙ hic prohibetur conces-
sio ad vitam, de eo quod no. 16. q. 1. possessiones. & de his quę
fiunt a præla. c. 2. Sol. Matth. & se ampliando distinguit ꝙ aut
alienatio rerum ecclesię debet fieri perpetuo, de qua 12. q. 2.
fine. eo. ti. c. 1. lib. 6. & nisi seruetur non valet quod fit per dicta
iura. ipsa autem forma seruata si ecclesia lęsa est, restituitur. de
in integ. resti. c. 1. & c. constitutus. Si ad tempus aut in prelato
seculari aut in religioso. In seculari dicit Matth. ꝙ concedere
potest sine consensu capituli, maxime vbi non lęditur eccle-
sia, per d. c. 2. de his quę fiunt a pręla. & quod ibi no. Inn. vt ec
cle. bene. c. vnico. in fine gl. magnę. & Archi. eo. tit. c. 1. lib. 6. de
regula. dicit Matth. ꝙ concedere non potest nisi ſm formam
huius clemen. Secundo oppo. ad id quod dixi in proximo cõ
trario de seculari, quòd ipse etiam non possit ad tempus con-
cedere 12. q. 1. episcopus. Sol. Matth. quod ibi ecclesia fuit de-
fraudata, id est in fraudem ecclesiæ fecit contractũ, ideo non
valet. Tertio oppo. ad idem de his quę fiunt a pręla. ea noſci-
tur. Sol. Matth. quòd ibi de cõcessione spiritualium vbi debet
esse maior examinatio, quia de tanta re sępius est tractandũ.
7. q. 2. c. vlt. de hoc 42. dist. quiescamus. Per hoc dicit Matth. ꝙ
c. possessiones. pręallegatum loquitur in concessione tempo-
ralium, ad tempus, & causa pietatis, quod licet, vt vbi. Quar-
to oppo. in eo quòd prohibet concessionem ad certum tem-
pus. & inf. versicul. verum. permittit. est ergo hic contrarietas
contra id supra in proemio Gregoria. Solu. dic ibi certum tẽ-
pus, non modicum. In fine autem dicit de modico Pau.
Laud. autem dicit quòd hic prohibetur concessio ad tempus
quantumcunque modicum. secus de arrendatione, id est fru
ctuum venditione vel alijs licitis contractibus de quibus. J. in
fi. quod est verius, quia hic loquitur de concessione rerum vł
iurium quæ prohibentur. In fine vero de locatione fructuum
vel similibus contractibus. Quæro an hęc clementina inducat
ius nouum. gl. tertia dicit ꝙ sic, saltem quo ad pęnam. idem
Laud. qui in verbo, edicto, dicit ꝙ per hoc verbum hic cõsti-
tuitur nouum ius. Ex hoc no. ꝙ per verbum, edicimus, induci
d tur nouum ius, sicut ex verbo [d] decernimus. In hoc tamen nõ
persistit Laud. imo dicit ꝙ hęc clementina est declaratiua iu-
ris antiqui, cum quasi idem innuant iura. s. eo. possessiones.
& de procura. c. ij. in fi. & idem Genz. qui ex hoc infert, ꝙ con-
cernit præterita. argu. de vsuris. cum tu. alias regulariter con-
tra. de constitu. c. ij. & fin. Pau. tenet primum, in quo dic ꝙ nõ
est contrarietas, quia etiam gl. videtur velle quod sit declara-
tiua iuris antiqui præterquam quo ad poenam. Ex his decidi-
9 tur sequens quæstio. † Secundo quæro, abbas quidam in Ca-
thalonia ante publicationem huius clementinæ fecit conces-
sionem hic prohibitam, an reuocata fuit per hanc clementi-
nam? Laud. format, & hodie quæstio non est necessaria. ipse
arguit ꝙ fuerit reuocata per c. ij. & fin. de consti. Contrarium
determinat saltem in prouincia Terroganesi, propter consti-
tutionem ibi prius factam per quendam legatum de latere
quod est facti, dictũ autem est verum per id quod dixi in pro-
10 xima quæstione. † Tertio quæro an hæc clementina locũ ha-
beat in prelatis secularibus. gl. in verbo, religiosus. dicit ꝙ nõ
est. idem Pau. & Genze. dic tamen ꝙ ipsi debent abstinere a
talibus. eo ti. nulli, in Auth. de non alie. aut permu. §. nos igi-
11 tur. colla. ij. † Quarto quæro circa hoc, quare magis ꝓuisum
fuit hic in religioso q̃ in secularibus. dicit Laud. ꝙ ideo, quia
magis abutebantur q̃ secularibus, ideo magis occurrendum
fuit. argu. ff. de legib. nam ad ea xvij. q. iiij. in venditionibus. in
fi. Item quia semel applicata aduersus religiosos, ad secula-
res transferre non licet, eo. ti. possessiones. de statu regulariũ,
ea quæ. Item religiosi non habent ita plenam administratio-
nem rerum ecclesię sicut seculares. vnde etiam facilꝰ remo-
uentur. de accusa. qualiter. ij. in fi. de simo. licet. nec in mor-
te de ipsis habent dispositionem sicut seculares. de donatio.
cęterum. de testa. relatum. ij. quia ergo ꝑ concessionem non
ad modicum tempus, videtur quoddam ius transferri ad re-
cipientes. ff. si ager vectig. l. j. ideo non permittitur, quia non
possunt prelati transferre plus iuris quam habeant. de donat.
inter virum & vxorem. nuper. Lau. sed hoc vltimum locum
haberet in secularibus, vnde videtur verior prima ratio, vel
hoc prohibuit fauendo religioni, quia summa est ratio quæ
pro religione facit, ff. de religiosis sunt personæ. Oppo. ad hoc
de sindico. c. vnico vbi aliqua de bonis monasterij assignan-
tur Fausto. Solu. Laud. ꝙ illud ex causa rationabili, quod licet,
sicut hic permittitur ex causa necessitatis. Vel dic melius ꝙ
ibi constituitur salarium aduocato quod soluetur de fructi-
bus monasterij. dic tamen ꝙ primum etiam fieri potest, pro
hoc quod dico J. questione. xviij. Quinto quæro, in quibus reli
giosis locum habeat quod hic dicitur. gl. in verbo, cuius, dicit
ꝙ quilibet qui præsit administrationi, vt in tex. siue perpetuę
siue temporali, & maxime obedientiæ. idem Pau. qui alle-
gat de sup. neg. pręla. cle. vnica. ver. præmissa. & est simile de
statu mo. monachi. §. prioratus. de priui. c. j. ver. nisi forsan. li.
vj. de rescri. cle. j. J. de statu reg. ne in agro. Sexto quæro si reli-
giosus caret administratione. dicit Pau. ꝙ concessio per eum
facta non tenet, sed tamen poena huius clemen. locum non
12 habet. † Septimo quæro si religiosus pręest ecclesiæ seculari.
glos. in verbo, cuius, dicit in eo hanc cle. locum non habere.
idem Laud. qui in verbo ecclesiæ, intelligit de ecclesia, in qua
religiosus facit per vicarium deseruiri. de præben. cum singu-
la. in prin. lib. vj. secus si ipsemet per episcopum fuerit institu-
tus ad curam, cum talis censeatur potius secularis q̃ regularis.
de capel. mo. c. vnico. lib. vj. Pau. idem. Et in eo quod hic di-
cit de ecclesia, intelligit de ecclesia solita gubernari per se-
culares. eod. titu. possessiones. de pręben. cum de beneficio.
lib.

ADDITIONES.

a Vita longęui. Adde l. 2. C. de sacrosan. ec. Spe. ti. de proba. in §. j. ver. quid si testis.
Vinc. God. Vide de vita hominum. Cor. consi. 341. Quod dicit litera. n. lib. j.

b Aliud sunt reditus. Adde c. pastoralis. de dec.

c Quia conuentus dicitur religiosorum. Adde Host. in c. postulasti. de iurepa. Io. An. in c. nobis. e. ti. Doc. in cle. & si principalis. de rescrip. Ant. de Bu. in c. inter cætera. de off. ordi. An. de But in c. j. de elec.

d Ex verbo, decernimus. Adde gl. in cle. per literas. de præben.
Vin. God. De editione quando fiat & quando non, & quib. casibus & quo tempore & qua forma, Fely. in c. j. col. 4. cum seq. de prob.

lib.6.vel ſm eum eccleſia ponitur hic pro adminiſtratione re
gulari. 50.diſti.§. quod autem. Genz.etiam tenet idem per id
quod dr̃ hic in princ.adminiſtrationum regularium, & quia
cum hæc cle.ſit pœnalis,non eſt laxãda.arg.de elec. ſtatutum.
lib.6.pro hoc quod no.inf.de deci.cle.j.in gl.1.in fi. Octauo q̃-
ro ſi ſecularis per diſpenſationem præeſt eccleſiæ regulari.di-
cit Pau.idem quod in religioſo, quia hic vult ꝓuidere admi-
niſtrationi,non perſonæ.quod no. Nono quæro de quibus lo
quitur hæc litera ibi,iura.Pau.exemplificat in iure colligendi
paſſagium vel petendi collectas pro caualcatis vel ſimilib. de
quibus in Spe.de reſti.ſpo.§.nũc dicamus. Ex hoc infert quòd
talia iura comparantur immobilibus.ſimiliter ſm eum com
parantur immobilibus quoad vſucapionem. C. de preſcript.
lon.temporis.l.fi.& quoad alienationem.co.titu.c.2.lib.6.vbi
no.ꝙ computãtur inter immobilia. ſed dicit Pau.ꝙ hic & ibi
colligitur contrarium quia ponuntur vt diuerſa. Steph. dicit
ꝙ non comparantur quoad omnia, ff. de re iudic.a diuo. vbi
ponuntur vt diuerſa pro hoc de elec.generali.& c. quia ſæpe.
de offi.ordi.præſenti.lib.6.pro hoc inducit Pau. quod dico in
13 ſeq.q.† Decimo quæro,circa hoc,ſtatuto cauetur ꝙ oĩa bona
homicidæ mobilia & immobilia debeant publicari, an publi
cabuntur nomina debitorum? Gandi.in ſuo tractatu dicit ꝙ
non,per l.vxorem.§.concubinæ.ff.de leg.3.& l.ſi chorus.§.j.&
l.ſi fundus.& de lega.2.Caius.vbi legatis bonis non intelligũ-
tur legata nomina.ff.de pec.quam Tuberonis.§.hoc amplius.
facit quod no.Spec.de fruct. & intereſſe.§.j.ver.2.quæntur. &
ſequenti.& quod dico in ſequen.q. Vndecimo quæro, circa
idem,aliquis legauit Titio immobilia,Scio mobilia,quis ha-
bebit nomina.de hoc.ff.de ver.ſigni.mouentium. dicit Ia. de
Are.ꝙ neuter,per d.l. quam Tuberonis. ad prædicta eſt quod
no.Io.An.in addi. Spec.in d.§.j.verſi. ſed quid ſi debeo 10. &
14 de hoc per Bar.ff.de auth.tut.põt aliuspupillus.† Duodecimo
quæro an prohibitio de qua hic,locum habeat in collatione
beneficiorum.videtur ꝙ ſic,quia in eum cui fit collatio,trã-
feruntur iura de cau.poſ.cum ſuper.& quod ibi no.Inn. con-
trarium tenet Pau.dicens ꝙ hic loquitur de his quæ prælatus
nomine eccleſiæ debet retinere,ſed beneficia retinere nõ po-
teſt. de inſti. c. fi. imo valet conſuetudo ꝙ ſolus prælatus ſine
capitulo conferre poſſit.de his quæ fiunt a præla.ea noſcitur.
15 † Decimotertio quæro ſi de conſuetudine erat ante hanc cle.
ꝙ ſolus prælatus poſſit concedere poſſeſſionem ad tẽpus, vel
ad vitã.dicit Pau.ꝙ ſi erat rationabilis & præſcripta, non fuit
ſublata,per hanc clemen. de conſti.c.j.lib.6. vbi dicitur ꝙ Pa-
pa non vult tollere ſpeciales conſuetudines rationabiles per
contrariam conſtitutionem niſi hoc exprimat. Ex hoc dicit
Pau.ꝙ ſi natura rei habebat ꝙ concederetur vtile dominium
ad tempus vel ad vitam per ſolum prælatum,ſolus hoc pote-
rit facere.facit quod no.co.ti.cum ſuper.Hoſt.tñ de his quę fi.
a pręla.ea noſcitur.dicit quòd prælatus p̃ſcribere poteſt quòd
ſolus conferat eccleſias nedum quoad titulum, ſed etiã quo
ad proprietatem ſi ex hoc prouidetur neceſſitati aliarum ec-
cleſiarum,vt ad ædificationem vel ſuſtentationem miniſtro-
rum.arg.de dona.apoſtolicæ.12.q.2.aurũ.& c.bonæ.ſed quòd
concedat rem eccleſiæ laicis ſine conſenſu capituli,pręſcribe
re nequit 12.q.2.ſine.Rationem diuerſitatis aſſignare nititur
per c.cum apoſtolica.de his quę fi.a pręla.& quia quod ſemel
Deo dedicatum eſt,nõ debet reuerti ad humanos vſus. de re.
permu.c.2.quia laicis clericis oppido &c.eo.rit.c.fi.quod non
placet Pau.ar.de re iudi.cũ cauſa, & inf.c. proxi. vbi hoc videt̃
reprobari. Item iura generaliter loquuntur,nec diſtinguunt
inter clericos & laicos,ergo nec nos diſtinguamus 2.q.1.pro-
poſuiſti.quod placet.ad c.cum apoſtolica.dicit Pau.quòd loq
tur de re reuocata ab eccleſia,hic de alienata a bei' dominio.
Decimoquarto quæro, an reſpectu cuiuſlibet poſſeſſionis,ꝓ-
cedat ꝓhibitio de qua hic in gl.in ver.poſſeſtiones.dicit quod
ſic,ſiue trãsferantur oẽs ſiue aliquæ. Et exponit Steph. poſſeſ-
16 ſiones.i.res poſſeſſę.ſup.e.vt ſup.in fi.& c.poſſeſſiones.† Deci-
moquinto quęro ſi pręlatus poſſeſſiones,vel alios reditus tẽ-
porales ad menſam ſuam ſpectãtes clericis vel laicis beneme-
ritis cõcedit ad certum tempus,vel ad vitam.dicit Laud.hoc
fieri poſſe per c.poſſeſſiones.co.titu.& de preca.c.fi. 12.q.2.qui
cunque.16.q.vlt.illud.quod etiam tenet Genze. de hoc vt ec-
cle.bene.c.vnico.Pau.tenet ꝯtrium per tex.ibi,pecunia etiã re-
cepta.& ibi.quouiſmodo.quod eſt tutius,ne fiat fraus huic c.
17 † Decimoſexto quęro quid de decimis ſpectantibus ad men-
ſam.videtur quòd etiam benemeritis non poſſit concedi,da-
to quod vera ſit opinio Laud.de qua in proxima quęſt. Sunt
enim ſpirituales,ergo non poſſunt pro ſeruitio temporali cõ-
ferri.de pac.cum pridem.de tranſactio. ſuper eo. de ſimo.cũ
eſſent.dicit Lau. quòd indigenti & pauperi ad ſuſtentationẽ,
& in eleemoſinam dati poſſunt 10.q.j.c.pe.& fi.non tamẽ aſ-
ſignando in titulum, ſicut aſſignantur clerico,ad quem perti
nent ratione beneficij, ſed tantum fructus eorũ aſſignari de-
bẽt ſiue ſint laici ſiue clerici.de hoc per Inn.de pręſcrip. cau-
ſam. perpetuo vero non poſſent iure proprietatis aſſignari ꝑ-
ſonis priuatis in feudum vel ſimili titulo, quia debent in vti-
litatem eccleſię remanere 16.q.7.c.1. quod dicit Lau. verum
in decimis per eccleſiam poſſeſſis, ſed in poſſeſſis per laicos
quę non poſſunt de manu ipſorum extrahi hoc licet,quia nõ
eſt inutile eccleſię quod ab ea recognoſcatur vtile dominiũ,
ꝑp multos caſus,in quibus ad eccleſiam poterũt reuerti. arg.
de reſti.ſpo.olim j.de loca.potuit.10.col.quib.mo.feud. amit.
18 per totum. † Decimoſeptimo quęro, ſi conſtituitur penſio in
pecunia vel poſſeſſione alicui ſub pacto quod adepto benefi-
cio ſufficienti debet eam dimittere. Laud. quęrit & non eſt
quęſtio ad propoſitum,ipſe dicit quod fieri poteſt, quia non
datur nec permittitur beneficium pro illa penſione,nec econ
tra,ſed penſio datur ad tempus donec ſuperueniat beneficiũ,
per cuius adeptionem euaneſcit ſicut & alias per adeptionẽ
eccleſię vacat prima.de prębẽ. de multa.quod procedit ſi ſer-
uitium, pro quo cõceditur penſio, erat ſpirituale,vel ſi pẽſio
concedatur loco beneficij ſicut fit de pręben. dilectus 2. alias
illicitum eſſet,quia videtur deductum in pactũ quòd dimit-
teretur penſio quę eſt commodum corporale pro titulo be-
19 neficii.† Decimooctauo quęro ſi aduocato aſſignata erat ta-
lis penſio in fructibus decimarum, vel in alijs rebus eccleſię
pro patrocinio iam impẽſo eccleſię, an ſi habebat ad vitam,
a per contractum [a] coniugij perdet.dicit Lau.quòd non, ſi fuit
aſſignata ſine aliquo ſpeciali titulo.eo.tit.poſſeſſiones.12.q.2.
quicunque.Idem dicit de beneficio ſimplici huic collato in
titulum,dummodo non fiat bigamus, & alias clericaliter vi-
uat.arg.de cleri.coniuga.Ioannes.a contrario Sed ibi contra-
rium teneo,quia extra duo priuilegia de quibus de cle.cõiug.
c.vnico.lib.6.talis cenſetur per omnia tanquam laicus,ſed lai-
cus non eſt capax beneficij eccleſiaſtici.de inſtit.c.2.de hoc vt
20 dixi in d.c.Ioannes,in 2.contrario. † Decimonono quęro, an
penſionem conſtitutam eo modo quem dixi in proxima q.
poſſit ſucceſſor conſtituentis reuocare.dicit Lau.quod nõ,qñ
fuit conſtituta pro beneficio iam impenſo, ita quòd de hoc
conſtet. non enim ſufficeret ita ſcriptum eſſe in litera conſti-
tutionis, quia frequenter alia exprimuntur ad colorandũ gra
tiam.C.de ſacroſan.eccle.iubemus 2.§. ſcientes.Sed ſi fuit cõ-
ſtituta pro obſequio imponendo,dicit Laud. ꝙ reuocari põt
arg.de procu.cle.fi.12.q.2.quicunque. & c. hæc huius placiti,
21 & c.eccleſiaſticis.idem Genze. † Viceſimo quæro ſi prælatus
concedit partiario prædium pro conſueta penſione & ad tẽ-
pus conſuetum.dicit Pau.non eſſe locum pœnæ de qua hic,
22 quia hic loquitur de conceſſione præiudiciali. † Viceſimo
primo quæro circa hoc quid ſi dat vltra tempus conſuetum.
dicit Pau. locum eſſe huic pœnæ per literam ibi, quouiſmo-
do.& quia parati poſſet præiudicium eccleſiæ.quod intellige
quando ad tempus nõ modicum,quia ſic loquitur hoc prin-
cipium.dixi ſup.in vlt.contrario. Pro ſuo dicto inducit Pau.
quod notãt Goſ.& Inn.eo.ti.nulli. vbi dicunt quòd ſufficit in
alienationibus ſeruare ſolennitatem inductam a conſuetudi-
ne.ſic intelligunt 17.q.4.in venditionibus. & idem ibi Hugo.
Hoſt.tamen contra per c.j.eo.tit.lib.6.Et idem no. in ſum. eo.
ti §.3.ver.in rebus.in quo dicit Pau.ꝙ ſi prædicta conſuetudo
eſt onerosa,non valet. de conſue.c.j. & oneroſam reputat cõ-
ſuetudinem per quam euitatur ſolẽnitas, vt ſi inducit ꝙ ſolus
prælatus alienare poſſit vel cum vno vel cum duobus de capi
tulo,omiſſo tractatu,vel ſine licentia ſuperioris,ſi nõ eſt one-
roſa,valet,vt quia formam aggrauat, puta ꝙ tractetur penes
metropolitanum,vel quid aliud.de conſue. cum dilectus. de
verbo.ſignifi.abbate.argu.pro hoc de conſang.quod ſuper.
Viceſimoſecundo quæro de intellectu verbi,alicui.glo.expo-
nit priuato,vel collegio.& quod dicit de collegio, procedit re
ſpectu conceſſionis ad certum tempus, non reſpectu conceſ-
ſionis ad vitam,quia collegium non moritur,ſicut nec digni
tas.de reſcri.ſi gratioſe.li.6.Viceſimotertio quæro, de intelle-
ctu verbi, ad vitam eius, glo.exponit.& idem Pau.& Genz.
23 † Viceſimoquarto quæro circa hoc, an talis conceſſio dicat̃
perpetua.gl.eadem dicit ꝙ ſic.& idem Pau.per id quod no.in
c.perpetua,allegato in gl.dicens ꝙ tales ſunt ꝯtus,quos ineũt
religioſi ſm formam c.precariæ.10.q.2.Hoſt. tamẽ in ſum.de
his quæ fi.a pręla.in fi. & Fride.in conſi.151.dicunt ꝙ in con-
ceſſione ad vitam non requiritur ſolennitas, quæ requiritur
in

ADDITIO.

a Per contractum. Adde Doc.in auth.hoc ius porrectum.C. de ſacroſan. eccle.
quæ eſt canonizata 10 q.2.in c.hoc ius. Inno & Doct.in c.gratis. de depo.
Doc.in c.ꝙ quibuſdam.de fideiuſſ.Bar.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pet.
Vin.God. Adde ꝙ contractus cenſetur initus ſecundum conſuetudinẽ,Ruy.
conſi.24.nu.1.7.& 9.li.2.

in perpetuis. pro hoc, quia de hoc non loquuntur iura, sed di-
sponunt de alienatione perpetua, vnde videtur sufficere ꝙ cō
stet pecuniam versam esse in vtilitatem ecclesiæ, & quomo-
24 do hoc cōstet, dicam ꝟ.q.xxx.quæ no. † Ticesimoquinto quæ
ro in eo quod dicit de pecunia, an dñs pecuniam repetat. glo.
in verbo, pecunia. remittit ad no. co.ti.ad nostram. Pau. ꝟ.ca.
cle. ver. si quis. in verbo, ius aliquod. dicit ꝙ nō acquiritur ius
quo ad rem, tamen agitur pro pretio de euictione, vt no. Ioā.
& Lau. xij.q.ij. Vulteranæ, licet contrarium no. x.q.ij. hoc ius,
& nihil aliud dicit: Laud. & Genze. arguunt ꝙ nō debeat red-
di, quia præsumitur malæ fidei possessor ex quo contra iura
mercatur, maxime si est persona cui non licet ignorare iura.
xvj.qō.iij.§.potest.ver. vniuersas.C. ne rei domi. vel temp. vni-
uersas.C. de agri. & censi. quemadmodum. lib.xj. de præscrip.
xxx. vel xl. anno. l.j. de euictio. si fundum. x.q.ij. hoc ius. de pr
scrip. si diligenti, & c.j. lib.vj. secus si esset bonæ fidei, quia tūc
recuperaret. xij.qō.ij. Vulteranæ. in Auth. de non ali.§. si quis.
col.ij.co.ti.ad nostram. Ex hoc dicit Laud. ꝙ ante hanc decre-
ta. potuerunt excusari probabiliter ignorantes, quia ius posi-
tiuum non afficit probabiliter ignorantes, quod procedit pr
supposito quod dixi. ꝟ.q.j. ꝙ hic constituatur ius nouum, vt ta-
men ibi dixi, non omnino constituitur nouum ius: tamen pu
to dictum esse verum, sufficit enim ꝙ ante hoc c. erat ambi-
guum quid iuris esset. & in hoc dicit Lau. ꝙ etiam si ante hāc
cle. hoc quod hic dicitur, esset iuridicum, erat tamen dubium
a & per inumbratam consuetudinem offuscatum, & tale ius[a]
nō afficit ignorantes si sit positiuum. de postu.c.j. imo etiam
si sit naturale. de spon. duo. c. fi. xcvj. dist. peruenit. quod no. Eo
autem casu quo pecunia redditur, dicit Laud. ꝙ reddi debet
cum emolumento & interesse propter laborem impensum.
d.c. ad nostram. quod dicit esse verum, quando pecunia fuit
conuersa in vtilitatem ecclesię. de fideiussori. quod quibusdā.
Sed quo ad id quod dixi de reddēda pecunia, dicit Io. de Lig.
ꝙ etiam si pecunia fuit versa in vtilitatem ecclesiæ, non ta-
men reddetur emptori qui fuit malę fidei per iura præalleg.
sed conuertetur in pauperes, ad quod nihil allegat, & de rigo-
re ecclesia lucratur pretium. C. de sacrosan. eccle. iubemus. ij.
§. sane. vbi tamen glo. dicit ꝙ de ęquitate restituitur emptori
25 ne alius ditetur cum aliena iactura. † Vicesimosexto quæro
an quod hic dicitur ibi, pecunia recepta. locum habeat siue
simul tota pecunia recipiatur, siue successiuis temporibus.
Pau. dicit ꝙ sic. pro hoc quia etiam si nulla pecunia sit recep-
ta locum habet hæc cle. probat dictio, etiam, quæ est implica
tiua, ff. de stipu. seruo. proinde. §. sed & si. in eo ꝙ glo. exponit,
vel, pro etiam. no. in l. s. iter. §. officium, ff. de aqua plu. arcen.
de ver. obli. quodcūq;. §. si ita. de constit. cum omnes. vbi dixi.
26 † Vicesimoseptimo quæro si prælatus vendit fructus ad non
modicum tp̄s & statim recipit pecuniam, an valeat contra-
ctus sine solennitate. vr̄ ꝙ sic, cum hic prohibeatur religioso
tm̄, & ei concedatur habita licentia vel consensu superioris,
ergo a contrario non prohibetur alijs, & ipsi religioso conce-
ditur habita licentia prælati vel consensu superioris sine alia
solennitate. pro primo est, quia vnum prohibendo & c. de pr
sum. nōne. de his quæ fi. a præla. cum apostolica. xxv. dist. qua-
lis. Præterea versatur maior vtilitas si recipitur tota pecunia
simul q̄ si pars. ar. ff. famil. ercis. l. plane. de pigno. ex literis. fa-
cit quod no. ff. de leg. ij. l. pen. §. quæritur. vnde licet in vendi-
tione rei non mobilis seruari debeat solennitas, non tamē in
tali venditione, facit ne præla. vi. suas. c. fi. In ꝯtrium quia in re
mobili pretiosa debet seruari solennitas. x.q.ij. hoc ius, sed ta-
les fructus ditissimi monasterij possunt ad maiorem valorē
ascendere q̄ sit res mobilis pretiosa, ergo subest eadem ratio,
erit ergo idem ius, C. ad legē Falci. l. fi. de translatio. c. ij. Matt.
dicit contrarium valere. Pau. melius dicit ꝙ si vendit ius colli-
gendi, solennitas necessaria est etiam in clerico seculari. co. ti.
c. ij. lib. vj. Item dicit si concedit possessionem. Ad hanc cle. re
spondet vt respondet glo. in verbo, non habeat. ꝙ licet ad eui-
tandam pœnam sufficiat licentia superioris vel consensus ca-
pituli, non tamen ad validandum contractum, nisi quo ad
monasterium teneatur illa opinio ꝙ abbas habeat monaste-
rij dispositionem sine episcopo. xviij.q.ij. nullam. quæ opinio
non placet Pau. quia ibi loquitur quo ad regulam & ad eam
spectantia. de hoc ibi, & xij.q.ij. abbatibus, & xvij.q.iiij. in ven-
ditionibus. Item dicit Pau. si venditio fit per modum locatio
nis perpetuæ, co. ti. ad audientiam, & c. nulli. secus dicit si ven-
duntur fructus percipiendi ad quos tractandos obligat se pr-
latus, quia tunc in religioso videtur sufficere forma huius cle.
in non religioso autem alienante fructus sibi & alijs commu-
nes debet interuenire consensus illorum, cum habeant ius in
fructibus. ad hoc de concessio. præben. proposuit. de hoc. xj.q.
ij. vobis. Vulteranæ concessio. habet n. tūc prælatus hos fruct[us]
tm̄ vt diuidat. ar. j. dist. ius militare. facit quod no. xxiij. q.v. di-
cat, & regula, ꝙ omnes li.6. Si vero fructus spectarent ad alie-
nantem tantum, tenet alienatio in eius præiudicium licet nō
in præiudicium successoris. de hoc ne pręla. vi. suas. c. fi. Gēz.
& Matth. dicunt ꝙ in temporalibus successionibus nō est for
ma necessaria. & no. gl. de his quæ fi. a præla. c. 2. Inn. vt eccle.
bene. c. vnico. nec exigitur superioris consensus nisi in defectū
conuentus qui requiritur vbi seruanda est forma de qua 17.q.
4. in venditionibus 12.q.2. abbatibus. hoc tamen nō repugnat
opinioni Pau. qui loquitur de vendente fructus ad nō modi-
cum tempus, nam tale ius non colligendi fructus non modi-
co tempore habet instar alienationis perpetuæ, pro hoc inf. c.
cle. in fi. & quod no. in gl. vlt. Vicesimooctauo quæro, de intel
lectu verbi, quouismodo. Pau. exponit siue concessio large sit
alienatio siue nō, cum litera quo ad sui pœnam loquatur ge-
27 neraliter. † Vicesimonono quæro in eo quod dicit de necessi
tate ecclesiæ, quid si est summa necessitas, quæ tantam ce-
leritatem requirit ꝙ licentiam vel consensum petere nō po-
test, vel petitam obtinere. dicit Pau. non esse locum huic poe-
nę. pro hoc quod no. gl. 12.q.2. placuit, ff. de pet. hęre. diuus de
admi. tuto tutor qui repertorium. § j. quod tenet Hugo & Ar-
chid. 12.q.2. abbatibus. sic disputando terminauit Pau. in quę
stione quæ incipit, condēnatus. in vltimo membro. quod no.
& bene probatur in iuribus præallegatis. quod ergo dicunt iu
ra ꝙ etiam si subest necessitas, obseruari debet solennitas, in-
telligitur de necessitate quæ non exigit tantam celeritatem,
& pone exemplum qñ res exigit celeritatem quæ ponitur in
d. l. diuus. & in cibaria familiæ, & finge ꝙ non facile poterat
obseruari solēnitas, saltem vt cito ꝯtus expediretur, quod ac-
cidere potest multis ex causis. Tricesimo quæro in eo qđ di-
cit hic de vtilitate, an ad hoc vt dicatur fieri vtilitas ecclesię,
expedit ꝙ pecunia sit versa in vtilitatem eius, & duret versa.
Lau. ꝙ sic, quia oportet ꝙ necessitas sit euidens & perpetua,
vt quia sit versa in ædificijs perpetuis vel in exemptionibus re
rum immobilium vel saltem grauis debiti ad quod tenebat
monasterium. 10.q.2. hoc ius Ego puto non esse necesse ꝙ du-
ret versum. quod dic vt dixi de fideiussori. quod quibusdam.
vbi respondi ad iura quæ videntur contradicere. dicit etiam
Laud. ꝙ in probando versum non sufficeret probatio per scri
pturam publicam super hoc confectam super confessione p̄-
lati, nisi aliter probetur per legitima documenta. nam de faci
li & improuide posset prælatus prodigus confiteri pecuniam
versam esse quæ non esset versa. arg. C. de sacrosan. eccle. iube
mus. §. scientes, ff. de re mili. non omnes. § a barbaris. Opp. ad
hoc de eo quod nota. 10.q.2. hoc ius. dic primum verius, quia
sicut prælatus non posset expresse se obligare ita vt obligetur
monasterium nisi interueniāt ea quæ de iure requiruntur, de
quibus de fideiusso. ꝙ quibusdam. ita nec ex sua confessione
monasterio præiudicare. quod plene dixi in dicto c. quod qui
busdam, & ex hoc dicit Laud. ꝙ creditor ecclesiæ debet esse
curiosus in vendendo in quo conuertatur pecunia. arg. ff. de
in rem ver. quod si seruus. § quod sic licet, vt refert, alij ꝯdicāt
quia casus fortuiti non debent imputari creditori, de cōmo-
da. c. vnico, quod est verius, dūmodo ab initio conuertatur in
vtilitatem ecclesiæ. quod dic vt dixi in d.c. quod quibusdam.
28 † Tricesimoprimo quęro in eo ꝙ punit eum qui pręest admi
nistrationi, quid si prælatus vnius monasterij p̄curator est al-
terius. dicit ꝙ faciendo ꝯ hāc cle pro rebus illius non pęnam
incurrit, de qua hic arg. de elec. si compromissarius. li.6. secus
putat si esset ibi visitator sede vacāte. de elec. is cui. de sup. ne-
29 gli. pręla. c. vlti. lib. 6. † Tricesimosecundo quæro in eo ꝙ dicit
b de prioratu, qui dicūtur prioratus.[b] dicit Matth. ꝙ illi ad quo
rum regimen per abbatem aliqui destinantur. de priuil. c. j. §.
in eos. lib. 6. ita ꝙ possunt ad monasterium libere reuocari, &
quandoque dicuntur obedientiæ. de statu mona. monachi. §.
prioratus, & c. cum ad monasterium. §. tales. in quo nō est vis,
quia ēt si sunt prioratus perpetui, locum habet qđ hic dr̄, pro
30 hoc qđ dixi in scdo nota. item quia hic generaliter loquitur.
c † Tricesimotertio quæro, quis dicatur proprius pręlatus[c] cu-
ius

ADDITIONES.

a Et tale ius. Adde Bal. in c. 2 in §. iudices. de pace iu. fir. Bar in l. ꝙ Nerua. in 7. col. ff. deposita. facit glo. in c. temerarium 11.q.3. dicens ꝙ error probabilis excusat iniuste excommunicantem.
Vin. God. Ratio adduci potest quia ignorans non potest dici in culpa. Dec. consi. 63. col. 3. & fi. lib. 2.

b Qui dicuntur prioratus. Adde Inn. in c. monachi. de sta. mo. Abbas antiquus in c. nisi esset, de præben. Bal. in margarita. in ver. prior.

c Quis dicatur proprius prælatus. Adde Doc. in c. cum ab eccl. de offi. ordi. & Abb. in c. 2 de iudi.
Vin. God. Adde qui Prælatus dicitur ꝙ diu fuit in possessione prælaturæ. Mar. Soz. consi. 51. Visis. ver. confirmatur. li. 1. & Bar. Soz. iunior. consi. 153. Pulchra. ver. an hanc. li. 2.

ius assensus debeat requiri. Sol. de superiore immediato dēt intelligi, nam ille dr̄ proprius prælatus. facit quod no. de iudi. cum deputati. de rest. spo. cum olim. j. per Inn. & q̄q̄ hæc litera innuat ꝙ consensus prælati tunc tantum requiritur qñ is qui alienat, non habet conuentum, dic tamen ꝙ indistincte requiritur cōsensus prælati, vt dicit gl. & innuit. quā no. & ad
31 hanc literam responde vt in eadem glo. † Tricesimoquarto quæro, an quilibet prælatus immediatus potest præstare cōsensum per quem validetur contractus, de quo hic glo. in verbo, proprij. dicit ꝙ nomine p̄lati debet intelligi de ep̄o in nō exemptis, sed in exemptis dr̄ ꝙ intelligitur Papa. Vel ꝙ forsan pōt intelligi s̄m Inno. de illo cui subsit ecclesia pleno iure. qđ dic vt in gl. q̄ no. quia vtilis & vera & sic seruatur vt etiam dicit gl. & no. etiā finem gl. Sed quo ad præcedens dictū Laud. tenet ꝙ requiritur licentia Papæ. & refert opi. Inn. de transac. c. 2. aliter q̄ gl. hic. nam s̄m eum Inn. ibi dicit in exemptis sufficere authoritatem ep̄i vel patriarchæ. quod Lau. non approbat, dicens hoc non esse verum, nisi sint loca quæ habeant p̄latum immediatum ad quem pleno iure spectat locus, sicut habent plures priores suos abbates. de priui. c. 1. lib. 6. quo casu sufficeret licentia illius abbatis s̄m Inn. in d. c. 2. pro quo inducit Laud. de priuil. qm̄ per confessionem. 16. q. 2. visis. Sed dic ꝙ in dicto præcedenti Inn. non dicit illo modo, sed dicit ꝙ archiepiscopi authoritate patriarcharum vel Papæ faciant alienationem. quod debet intelligi de non exemptis. de abbatibus autem qui habent ecclesias pleno iure ad se pertinentes, dicit Inn. ibi, ab aliquibus dici, ꝙ in alienationibus per ecclesias sibi subditas faciendis præstare possunt authoritatem. & hoc est id quod dicit hic glo. quod etiam vt prædixi tenet Laud. & sic obseruari fecit sæpius. Tricesimoquinto quæro, si talis locus subest abbati in tēporalibus & in spiritualibus episcopo. dicit Laud. ꝙ ex quo plene non subest abbati non au-
32 thorizabit. † Tricesimosexto quæro, si abbas est in vna diœcesi, & bona in alia. dicit Laud. petendam licentiam episcopi in cuius diœcesi habet bona per ca. in venditionibus. præalleg.
33 quod dic vt in seq. q. † Tricesimoseptimo quæro, quid si hēt bona in diuersis diœcesibus. dicit Laud. tunc sufficere licentiam diœcesani cui subest monasterium quo ad oēs possessiones vbicūque sitas. & in hoc videtur minus perfecte loq. Pau. quo ad hoc & quo ad id quod dixi in præcedenti quæst. dicit ꝙ cum petitur licentia prælati qui non est episcopus, non est curandum an sit eiusdem diœcesis an alterius. Sed si petitur authoritas episcopi, tunc refert plures opiniones. Primā Ioa. 10. q. 4. hoc ius. & 17. q. 4. in venditionibus. vbi dicit petēdam licentiam ep̄i in cuius diœcesi situm est prædium, C. de prædi. mino. si prædium. de foro cōpe. sane. Deinde refert quod no. Inn. & Hostien. de priui. pastoralis. dicentes requiri cōsensum diœcesani vbi est ecclesia sita. alij dicunt ꝙ vtriusque ep̄i. arg. ff. de excu. tu. in rispentos. Pau. dicit ꝙ licet hoc vltimum sit tutius, tn̄ putat veram opinionem Inn. & Host. quia nō interest prælati in cuius diœcesi sita est res, sed prælati in cuius diœcesi sita est ecclesia, ad cuius curam spectat ipsa ecclesia cū dote & omnibus rebus. 10. q. 1. regenda, & c. decretum. cū similibus. licet enim possit ecclesia pro ipsa re conueniri coram episcopo rei. d. c. sane. nihilominus conueniri potest etiam corā iudice domicilij. C. vbi in rē act. l. fi. & no. de rescript. dilectus, 2. & de fo. comp. c. vl. vbi hoc tenet gl. pe. ad l. si prædiū. respōdet Pau. ꝙ loquitur in minore in cuius alienatione alia solennitas requiritur q̄ in ecclesia, quia requiritur decretum quod est iudiciale, & præstatur in ipso contractu, vt no. de consue. cum cōsuetudinis. eo. ti. c. 1. lib. 6. & in Spe. eo. tit. §. nunc dicēdum, ver. hoc quoque. Sed in ecclesia sufficit consensus superioris qui præcedere potest alienationem, imo debet, vt not. Archi. in d. c. 1. vnde non mirum si in alienatione minoris requiritur decretum iudicis vbi sita est res, quia ipse est ille qui potest de ipsa iudicare. sed in alienatione rei ecclesiasticæ cōsensus superioris interuenit ad relaxandum potestatem inferioris, & cum talis relaxatio non sit iudicialis potest omni tēpore fieri. refert tn̄ Pau. quosdam Legistas dicere ꝙ etiam in minore potest authorare vterque iudex, quod dicit forte esse verum, cum vterque cognoscere possit, vt prædixi. pro hoc facit. C. de præscrip. lon. tempo. l. vlti. dicit tn̄ Pau. per prædicta, ꝙ qñ debet suppleri negligentia prælati in conferendo, supplebit eam episcopus in cuius diœcesi situm est beneficium, quia eius interest ꝙ beneficium ordinetur. arg. de reli. domi. c. 2. pro hoc sup. de sup. neg. præla. cle. vnica. circa prin. diœcesani locorum. i. sic vacantium. dic ꝙ in hoc vltimo casu solus supplebit ille cui subest beneficium, quia ad ipsum fit deuolutio. Sed in casu præmisso vera est vltima opinio, quod etiā in alienatione rerum minoris non tantum iudex vbi res est, interponere potest authoritatem, sed etiam iudex domicilij per l. magis. §. illud. ff. de reb. eo. qui sub tu. vel cu. & eodē modo dico in alienatione rei ecclesiasticæ, quia vterque dicitur suus ep̄s quo ad illam rem. & sic non est differentia inter alienationem minoris & ecclesiæ. Ad l. si prædium. dico ꝙ licet dicat authoritatem eius cui subest res, interuenire debere, nō tollit quin sufficiat etiam authoritas iudicis domicilij per d. §. illud. vbi hoc tenet Ray. & ibi hoc aperte probatur, tn̄ quo ad alienationem minoris tutius est ꝙ interueniat authoritas iudicis vbi est res, vt satisfiat d. l. si prædium.

SVMMARIVM.

1 *Pœna de qua in ista clementina, an includat fœminam.*
2 *Prælatus si attentauit facere contra dispositionem huius clemen. an eoipso incurrat pœnam hic statutam.*
3 *Pœna huius cle. an sit perpetua.*
4 *Quis autem absoluere potest a pœna inflicta per hanc clemen.*
5 *Papa si approbauit constitutionem inferioris per quam lata erat excōicatio suspensio vel interdictum, an inferior absoluere possit.*
6 *Suffraganeus, an possit relaxare excōicationem vel suspensionem latam per concilium.*
7 *Et an potius requiratur dispensatio quam absolutio.*
8 *Clementina ista loquitur de suspensione ab officio, de quo officio intelligatur, an de officio diuino, an de administratione.*
9 *Suspensus ab officio secundum dispositionem huius clementinæ, an dicatur suspensus a beneficio.*
10 *Concessio facta per religiosum contra dispositionem huius clementinæ, an præstet causam præscribendi.*

1 Si quis. † Quæro, an pœna de qua hic, includat fœminā. videtur ꝙ non per verbū, si quis. Pau. tenet contrarium, cum possit vtrique sexui conuenire, & hoc si officiū a quo fit hic suspensio, sumimus non pro ordine, sed pro administratione & præeminentia. de constitu. cum accessissent. de æta. & qualita. hi qui. Item hoc est regulare quod masculi-
a nū [a] comprehendat fœmininum, ff. de lega. 2. si ita scriptum. de elec. indemnitatibus. §. sed cum eas. lib. 6. siue tractemus de odio siue de fauore, ff. de verbo. signific. l. 1. 17. q. 4. si quis suadente. de sentē. excom. mulieres. de quo dic vt dixi de elc. clemen. 1. qō. 1. & 3. seq. tamē quo ad hoc c. mihi placet quod di-
2 cit Pau. † Secundo quæro, an eoipso ꝙ prælatus attentauit facere contra formam hic traditam, sit locus huic pœnæ. Genz. dicit ꝙ sic, cuius gl. posita est super verbo, attentauerit. quod nō est in tex. sed verbum, fecerit. ipse itaque videtur habuisse tex. corruptum, arguit autem pro eo quod dixi ꝙ sufficiat incepisse per id quod habetur de pœni. distin. 1. si quis nō dicam. In contrarium quia valde durum esset tantam pœnam imponi ex sola attentatione nō producta ad effectum, vt enim obstat cognatus &c. ff. ꝙ quisque iu. l. 1. §. hæc autem verba, ad l. Cornel. de Fal. qui falsam. nam verba debent accipi cum effectu. de pœni. dist. 1. §. hæc autem verba, de cleri. non resi. relatū. Item alienator rei ecclesiasticæ pœnam euitat si per rei recuperationem sibi prouideat. eo. tit. si quis. ergo fortius si ante ipsam perfectam abstineat, quod dicit Genz. videri æquius per id quod sequitur in tex. nec ex cōcessione &c. suppono ergo ꝙ facta erat. quod placet. & non est magnum dubium, ex quo in tex. est verbum, fecerit, quod denotat actum consumatū, pro hoc quod no. Inn. de appel. præterea 2. & quod no. Bar. ff. de lega. 1. filiusfamilias. §. auri. quod dixi in d. c. præterea. quādo autē volūtas habeatur pro facto, dixi de eo qui mit. in pos. c. 1. pro hoc etiā quia hæc est pœna iuris, & ad hanc quis non incurrit eo ꝙ attentauerit, vt no. in regula, in pœnis 3. q. lib. 6.
3 † Tertio quæro an hæc pœna sit perpetua. gl. 1. ꝙ sic, ex quo tēpus nō adijcitur. Pau. idem, cum imponatur propter delictū, & idem Genz. dicit autem Pau. hoc verum siue imponatur p̄ delicto simpliciter siue delictum causetur a cōtumacia 11. q. 3. rursus, & c. quicunque. de æta. & quali. cum bonæ. de hære. cum contumacia, lib. 6. secus si pœna imponitur pro cōtumacia tantum per ea quæ no. de constitu. ex literis, de quo dic, vt ibi dixi. dicit etiam Pau. ꝙ delictum de quo hic, tale est ꝙ perpetuam pœnam requirere potest 12. q. 2. apostolicas. & c. nonnemus. eo. tit. nulli. Genze. & Matth. dicunt ꝙ hæc pœna durabit vsque ad satisfactionem & absolutionem factam per superiorem. ad hoc de elec. quia sæpe. li. 6. vel s̄m Matth. erit arbitrio superioris quantum duret, cum certum tempus nō sit ad hoc statutum. de offi. dele. de causis. Sed primum tenet, ne rumpatur neruus ecclesiasticæ disciplinæ. 23. q. 6. excommunica-

ADDITIO.

a Vin. God. Masculinum quando concipiat fœmininum, Ruy. cons. 22. nu. 14. li. 3. Quando autem masculinum non concipiat fœmininum, idem Ruy. cons. 145. nu. 11. & 12. li. 3. & ꝙ non concipit fœmininum prolatum ab homine in odiosis, Ruy. cons. 130. nu. 14. li. 2.

nicatorum.de consue.cum inter, & d.c.cum bonę.dic ꝙ opi.
gl.est vera, & eorum qui dicunt ꝙ est perpetua, nec Math.cō
tradicit, quamuis enim possit auferri per absolutionem, non
4 ex hoc tollitur quin sit perpetua.† Quarto quæro ab hac pœ-
na quis absoluet.glo.j.remittit ad no.de hære.cle.j.vbi de hoc
in gl sententia.quæ dicit ꝙ qñ tempus est determinatū, non
pōt superior absoluere, secus si indeterminatum. Pau. arguit
ꝙ solus Papa.15.distin.sicut.16.q.1.super.33.q.2.latorem, pro
hoc quod no. Archi.de elec.c.j.in fi.lib.6.vbi dicit ꝙ solus Pa
pa absoluit a suspensione canonis.idem tenet de regul.bene-
ficium.eo.li.Hostien.in d.c.j.tenet contrarium, pro hoc de p-
ben.graue.in fi.de sent.excōi.nuper.& quod no.50.distin. ac-
cedens, & in d.c.latorem. dicit Pau. ꝙ vbi Papa imponit pœ-
nam excommunicationis, suspēsionis vel interdicti propter
contumaciam condendo canonem, potest inferior absolue-
re.d.c.nuper, & quod no.Inno. de solu.c.2.& gl. de senten.ex-
cōi.quāuis, in fi.& 11.q.3.si inimicus. 16.q.7.si quis deinceps.
licet Brix.ibi contra primum verius per iura præallega.præci
pue per c.nuper, & quod dixi de præben. graue. quod etiā te-
net Genz.& Matth.per clemen.cum ex eo.in fi.de senten.ex-
cō.vbi Papa reseruat sibi absolutionem, & post satisfactionē
concedit eam episcopis qui nullo casu funguntur authorita-
te apostolica, cum ergo ibi specialiter Papa sibi reseruet, seq-
tur ꝙ in nō reseruatis iure cōi absoluet episcopus, & pro hoc
quod dixi in d.c.graue.q.vlti. & idem dicit Pau.de sen.excōi.
cle.j. vbi dico in §.quod & in interdictis.q.3.& de hoc in 3.se.
5 q.quod no.† Quinto quæro si inferioris cōstitutionē, per quā
lata erat excommunicatio, suspensio, vel interdictum Papa
approbauit.dicit Pau.ꝙ inferior adhuc potest absoluere, non
enim plus operatur cōfirmare q̃ condere, pro hoc de insti. ex
6 frequentibus.& quod ibi no.† Sexto quęro quid de constitu-
tione concilij prouincialis.dicit Pau.ꝙ excōicationem vel su
spensionem per eam latam potest quilibet suffraganeus rela-
xare, cum non sit maioris efficaciæ q̃ ius cōe.pro hoc d.c. gra
ue.& hoc nisi alij reseruetur absolutio, vt ibi. Septimo quæro
quia in tribus quæstionibus præcedentibus prædictum est de
pęna imposita per constitutionem, quid si per sententiam.di
cit Pau.ꝙ ligans debet absoluere.de offi.ordi.cum ab ecclesia
rum.21.dist.inferior.saluo ꝙ in c.pastoralis.eo.ti.s.in articulo
mortis.& cum haberi nequit is qui pronunciauit.no. hoc in
7 Spec.tit.2.§.nunc ostendendum. ver.25.† Opp. ad hoc quod
dixi sup.tribus proximis quæstionibus posse fieri absolutionē
a suspensione, quia potius requiritur dispēsatio, vt no. Vin.de
transla c.2.& Spe.de accu.§.secundo loco.ver.item quæritur.
Sol.Pau.ꝙ cum suspensio sit perpetua, habet vim priuationis
& non sufficit absolutio, sed requiritur dispensatio, & sic pro
cedit, ꝙ dicunt Vinc.& Spe.ex hoc videtur Pau.velle ꝙ supe-
riora procedunt quando suspēsio de sui natura est tpalis, sed
siue sit temporalis siue perpetua, non refert ad superius dicta,
cum quęritur quis possit absoluere, nam pōt idem ipse dispē-
sare.dicit tamen Pau.considerandum esse crimen pp quod su
spensio facta est, an tale sit, in quo possit eps dispensare, & tūc
poterit suspensionē remouere, alias secus, pro hoc quod no.
80.dist.c.vlti.& dicit Pau.se non putare suspensionem de qua
in tex.de sui natura operari priuationem, alias Papa hoc ex-
pressisset.arg.de deci.ad audientiam.Ex hoc cōcludit id quod
dixi sup. q.4.quod per ordinarium relaxari potest ratione prę
missa, sed fatetur ꝙ si nō relaxatur, durabit perpetuo, pro hoc
8 quod no.j.q.j. reperiuntur.de coha.cleri.clericos.† Octauo q̄-
ro in eo quod dicit de suspensione ab officio, an intelligatur
de officio diuino, an de officio.i.administratione. gl. remittit
ad no.de deci.cle.1.& ibi non soluit, sed arguit pro & contra.
& videtur hic intelligēdum de officio diuino, nam cum dēt
intelligi de administratione, hoc exprimitur.de sol.ca.2.& ita
intelligunt cōiter scribentes hic qui quęrunt an per hoc intel
ligatur suspensus a beneficio, & dic vt dico in seq. q. sed tu de
9 primo dic vt dico in d.cle.1.† Nono quæro an eo ipso ꝙ suspē
a ditur hic ab officio, intelligatur suspensus a beneficio.[a] dicit
Lau.ꝙ sic, quia vbi vnum propter alterum, vtrobique tātum
vnum.81.dist.eos.j.q.3.si quis.quæ verba ponit glo.pe.de ele.
excō.latores.vbi exposui.refert autem Lau.aliquos contra di
cere in suspenso a iure de quo remittit ad no. de re iudi.c.1.li.
6.quod tenet Hosti.de quo dic vt no.inf.de pœnis.cupientes,
in gl nouam. Decimo quæro in eo ꝙ dicit ex tali cōcessione
ꝙ ius aliquod non acquiritur, quæ est ratio.dicit Lau. quia ꝯ
l.& debita forma omissa, ideo pro infecto habēdū est.10.dis.
vides.12.q.2.sine.de rescri.cum dilecta.potuit enim Papa cō-
tractibus ecclesiasticis nouam formam certam & limitatam
apponere a qua recedere nō liceret, & sine qua nullum esset
quod fieret vt in iuribus pręalleg.pro hoc quod no.de despō.
10 impu.ad dissoluendum, in fi.† Vndecimo quæro an talis cō-
cessio præstet causam præscribendi. Pau.ꝙ nō, cum per eum
detur res, non vt teneatur perpetuo, sed ad tempus, arg. C. de
præscrip.xxx.anno.male agitur dicit Pau. idem dicendum ēt
si detur in perpetuum per no. de his quæ fi. a præla. c. ij. licet
contrarium no.de consue.cum dilectus, de pręscri.de quarta.
b Archi.x.q.iij.quia cognouimus.dicit ꝙ si titulus est erroneus[b]
in iure, non dat causam præscribendi, ff. de iu. & fac. igno.l.4
de vsucap.vbi lex. & l.nunq̃. secus si esset erroneus in facto, vt
si putatur episcopus qui non est vel ꝙ possideat latiorem die-
cesim quam possideat.ff.de offic. præto.l.Barbarius, extra de
senten.excōi.c.ij.Pau. dicit sibi hoc non placere, quia tunc ti-
tulus est iustus quo ad dominium, ex quo tenet bona fide.ar.
de elec. querelam. de cau. pos. cum ecclesia, & cum olim, de
iurepa. consultationibus, pro hoc quia ex quo est in possessio
ne, potest administrare.d.c.querelam, vt no.eo.titu.nihil.titu-
lus ergo ab eo concessus tenet mero iure.nec expedit ꝙ inter-
ueniat præscriptio.dicit etiā Pau.ꝙ vbi recepit a prælato scien
ter, oportet recipere ab eo & capitulo, & si secus fiat, non præ-
scribit, intelligit glo.d.c.ij.de his quæ fiunt à præla sed si reci-
pit credens eum habere consensum capituli, tunc habet cau-
sam præscribendi, quia titulus verificatur s'm mentem cōtra-
hentis, ideo concedit causam præscribēdi, quod placet, & no.
pro his quę de hoc dixi de præscri. da quarta, & s'm Pau. de-
bet contrahens præsumere prælatum habere consensum ca-
pituli de his quæ fiunt à præla. ea noscitur, & quod no. Com-
post.de consuetu. cum dilectus.quod vltimum no.sed quo ad
proxime dicta Laud. hic intricate loquitur, nam per ea quæ
dicit.j.ca.cle.ver. verū, videtur velle ꝙ possit præscribi spatio
xl.annorum contra ecclesiam, in alijs autem profanis mino-
ri tempore. Gen. simpliciter dicit ꝙ hic non datur causa præ-
scribendi ex tali titulo per hanc literam, quæ dicit non acqui-
ri ius aliquod, q̃a talis titulus habetur pro nō titulo, vt & alias,
ff. de pe.hęre.l.nec vllam.§.1.& ar.ff. pro emptore.l.ij.§. si quis
a pupillo, & clarius eo. ti. c.ij. lib. vj. dicit tamen se vidisse ali-
quos contrarium sentientes. Matth. etiam indistincte tenet
idem quod Genze. per hanc literam, inducendo eodem mo-
do. quod dic verum vt etiam dixi s̄.ea. q. s'm Pau. & de hoc
quo ad hunc casum, alias autem quando titulus minus iustus
det causam præscribendi. dic vt proxime dixi s'm Pau. & in d.
c. cum dilectus, de consuetu.q ij.

ADDITIONES.

a An suspensus a benefi. Adde gl. in c. tanta, de exces. præla gl. in c. cum di-
lectus, de consue.rex.in c.j. de sup.neg.præla.lib.6.
Vin.God. Adde Fely.in c postulasti, col.2.in fi.de fo.compet.
b Quod si titulus est erroneus. adde Io. de Imo. in c. cum dilectus, de con-
sue. in vj col. Ab.in c.de quarta, de præscrip Ioan. An. in c.cura.de iurepa-
tro. An.de But. in c.si diligenti, in 6.co de præscrip.ver. quærit glo. An. de
Bu. in c.dudum, in 4 col.de deci.Io.de Imo. in c. si.in 5.co.de præscri. Do-
mi.in c.2.in §.contractus, de rebus eccle. non alie. lib.6. Lud. Rom. consi.
clxvj. in v.col.Pau.de Ca.consi.72.in pe col.
Vin. God. Titulus causatus ex errore iuris quando inducat præscriptionem,
Ruy. consi.162.nu.6.& 20.lib.3.

SVMMARIVM.

1 *Venditio ęquiparatur locationi.*
2 *Periculum non est in mora modici temporis.*
Quare autem hoc ita.
3 *Vendidit quidam fructus cuiusdam castri pro quatuor annis pro certa quantitate pecuniæ vel bladi vel alterius speciei, emptor vero erat prius obligatus alijs creditoribus, quarum quis prior erit creditor contra istum emptorem. vide.*

1 **Verum.** † No. casum in quo venditio æquiparatur lo-
cationi, quod est ideo s'm Genze. quia vendi-
tio hic non præstat ius in proprietate. sicut nec per locationē
præstatur.ff.loca. non solet.de hoc de loca. vestra. Secūdo no.
a in verbo, ad tempus modicum.[a] ꝙ in mora modici temporis
non est periculum, nec propter modicam moram mutatur
obligatio.ff.loca.si in lege §. colonus. de loca.potuit. Oppo.in
eo, ꝙ permittit locationē de c.nulli, eo.ti.glo.i.soluit, ꝙ hic de
locatione ad modicum tempus quę non est alienatio, secus
si ad tempus non modicum. In hoc tñ gl.refert opi. Accur.di-
centis prohibitum alienare posse locare in centum vel mille
annos, & opi. Dy.ꝯtrariam approbat, quam etiā tenet Steph.
quia per locationem ad non modicum tempus transfertur
vtile dominium. Quæro si prælatus, qui locauit ad modicum
tempus, intra tempus moritur.gl.remittit ad no. ne præla. vi.
suas

ADDITIO.

a Ad tempus modicum. Adde gl.in ver. modicum in c.2 de reb.eccl.non alie.
lib.6.Io.de Ana. in c.fi.ne præla.vices suas.gl.in l.fi.ff.si ager vec. & in l.si
filius.C.de peti here.& in l.cum dę in rem verso.ff.de vsur.

suas.c.fi.vbi de hoc,in gl.2.quæ tenet ꝙ si contractus fuit celebratus pro vtilitate ecclesiæ,& pecunia est versa in eius emolumentum,tenetur successor stare,alias nō.dic plenius distinguendo vt ibi dixi.Secundo quæro in eo quod hic videtur cōparari venditio locationi,quod etiā dixi sup.in 1.no.cur hoc. dicit Laud.ꝙ venditio fructuum de qua hic, & arrendare seu ad firmā tradere,iuxta ca.vestra. de locato.sunt nomina sinonyma,& omnia habent naturam locationis,vt no.in d.c. vestra.& in hoc dicit Bertran. ꝙ differentia est inter emptorem fructuum ad tempus, & emptorem vsusfructus ad tempus, quod fieri potest.nam potest vsusfructus ad tempus constitui C.de vsufru.ambiguitatem.in prin. Est autem differentia fm eum,quia venditio fructuū ad tempus æquiparatur locationi,vt hic:sed venditio vsusfructus non,nā vsufructuarius potest colonum expellere,quod non potest simplex emptor fructuum. Item simplex emptor fructuum nō possidet ciuiliter nec naturaliter,sicut nec conductor nec colonus, sed vsufructuarius sic, ff.de acqui. pos. naturaliter.§.j. ideo ei competit interdictum vnde vi. quod nō competit conductori,quia nō possidet,ff.de vi & vi arm.l.4.§.hoc interdictum.Item vsufructuarius cum possideat non potest ejci per ementem rem illam.ex hoc dicit ꝙ talem contractū in quo constituatur vsusfructus,facere nō possunt rectores,quia est alienatio, nā vsusfructus est pars dñij.ff.de vsufructu.l.4.& circa hoc no.Lau. ꝙ reperitur ꝯtus emphyteuticus, & hic perpetuus. de locato, potuit.Item simplicis locationis,& hic duplex, quidā ad non modicum tp̄s,quidam ad modicum,& hæc vocatur simplex locatio.Insti.loca.§.adeo.ff.si ager vectiga.per totum.de loca.
a vestra. & in hac locatione [a] ad tp̄s modicum conductor nullum ius acquirit nec directi nec vtilis dñij, nec habet naturalem nec ciuilem possessionem, sed solam detentationem, ff. locati,non solet.de vsusca.non solum.§.quod vulgo.C. commu.de vsuca.l.j.nisi habeat a municipio, quia tūc perinde est ac si a priuato habeat ad magnum tp̄s.de quo inf.q. seq.& de hoc.ff.de loco pu.fru.l.j.qn̄ aūt conceditur locatio ad tp̄s non modicum,ille naturaliter possidet & habet vtile dñium. de lo
3 ca. potuit.de restit.spo.olim.j.†Tertio quęro si quis vendidit fructus cuiusdā castri alicui pro quatuor annis pro certa quātitate pecuniæ vel bladi vel alterius speciei, emptor autē erat prius obligatus multis creditoribus, item ex dicto contractu perdidit vltra dimidiā, item vltra illam perditionem damnificatus fuit culpa venditoris ita ꝙ non potuit attendere quod spopōderat,vbi quæritur an in fructibus collectis ex dicto castro & reconditis sit venditor potior alijs creditoribus prioribus.secundo,an l.2.C.de rescin. ven. locum habeat hoc casu, cum iste sit deceptus vltra dimidiam. tertio an vltra tp̄s quatuor annorum habeat emptor ius retentionis ex eo quia venditor non attendit quod promiserat in faciendo ipsos fructus colligere. Lau.tenet in primo dubio ꝙ satisfaciēdum sit prioribus creditoribus, cum fructus sint emptoris,ex quo venditor non retinuit sibi certam partem in fructibus. arg. eius qđ no.de decimis.tua.In secundo dubio arguit idem ꝙ d.l.2. locum habeat,quia procedit in omnibus quę sunt loco emptionis,ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.fi.& tales sunt contractus locationis, permutationis, & similes.ff. si quid in frau.patro.l.1.§. si quis.de redhibitoria.sciendū.§.pe.quod tenui de emp.& ven. cum dilecti,quia locatio proxima est venditioni, ff.locati.l.2. & idem in similibus. quod dic vt ibi dixi. hoc dicit Laud. verum nisi venditor sciens rem maioris valoris scienter dederit pro minori quod consueuit apponi in instrumentis, tunc.n. conqueri non potest.C. de rescin. ven. venditor.arg. regulæ, scienti.li.6. alias licet præsumatur scire valorem rei suæ, non tñ tollitur ei facultas agēdi.C.de rescin.ven.quisquis.Opp.ad hoc,quia emitur sola spes in fructibus nondum collectis, nō ergo debet hinc vel inde valor respici, ff. de act.emp. si iactū. Confirma,quia ꝯtus prędictus non est emptio vel locatio ꝓpric,licet eius materia ponatur in titulo locati, sicut nec ꝯct' est emphyteuticus,qui tñ ponitur in e.tit.insti.de loca.§. adeo. Lau.non sol.dic per d. l.si iactum.ꝙ ęstimari debet quantum sit verisimile eum recipere posse cessante lęsione.In tertio dubio dicit Laud.ꝙ emptor non potest retinere rem vltra tēpus locationis, licet durante tempore possit agere ad retinēdum naturalem possessionem vsque ad tempus prout cōuentum fuit,sed post tempus nōn auditur,maxime si non soluit quod promisit.arg.ff.de loco pu. fruendo.l.2. de superficiebus.l.j.§. quod ait.sed agat contra vēditorem de euictio.de emptio.&
b vendi.c.si.Quarto quæro quod dicatur modicū tempus. [b] gl. vlti.quæ est signanda ponit varias opiniones, & inter cætera ponit illam ꝙ sit arbitrarium iudici, quod dicit glo. videri æquum propter varias conditiones regionū,deinde ponit alia, ꝙ intra decennium.Laud.etiam enumerat alios modos quibus dicitur modicum tēpus, & videtur placere ei illa opinio, ꝙ hoc relinquatur arbitrio iudicis propter conditiones terrarum varias,& dicit se expertum in castella vbi non possent ꝓuentus ecclesiastici commode vendi ad minus tempus 8. vel 9.annorum,pp agriculturam possessionum, in quibus ꝓ maiori parte bona ecclesiastica ibi consistunt, & si nō germināt vno anno,germinabunt alio,arg. de locato,pp. Pau. idem tenet,nisi loci consuetudo vel constitutio sinodalis aliud declaret, pro hoc quod nota. 80.distin.c.3.de locato.potuit. Idem Genze.& Matth. & Stephanus, Archi.eo.tit.c.2.lib.6. Sed alia opinio ꝙ modicum sit intra decennium,communiter tenet̄, & pro hoc est quod no. ff. de superfici.l.j.§. quod ait. & bene probatur per iura ad hoc allegata in gl.& maxime. C.de præscrip.lon.temp.in rubro,vbi dicit de pręscrip. lon. tem. 10. vel 20.ann.dicitur ergo lōgum tempus 10 ann.ergo tempus minus nō est longum & ita probatur. C.de lon.temp. pręscrip. l. penult.& in alijs pluribus legibus illius tituli. & hoc etiam tenet Arch. 12.q.2.alienationes. Ad iura in contrarium allegata dico ꝙ qn̄que in iure dicitur de tempore non adiecta quātitate,& tunc arbitrariū est,ff.de iure delib.l.j.in fi.de offi.deleg.de causis.nec obstat,ff.de effractoribus.l.j.§.j. quia nō stricte facit ad quęst. qn̄que in iure dicitur de tempore longo vel non modico,vt hic,& tunc intelligitur longum vel non modicum decennium vel supra,per prædicta quæ no.& sic sæpe consului,& ita obseruatur, & inueni in quibusdā scriptis Ioā. de sancto Georgio. Io.And. post hanc glo. publicatā ita sibi respondisse,& in hac gl.ibi,ca.vnico.& Spec.de cau. pos. & propric.§.sequitur.versi.est & vtilis.Quinto quæro,locauit præla-
c tus [c] vsque ad nouem annos, & finito anno vno locauit ad alios nouem inchoandos a fine primę locationis.dic ꝙ hoc nō licet,quia fit in fraudem huius cle.ad hoc, de priuil. quanto. Sexto quæro an possit ordinarius per suam constitutionē tollere hanc cle. Dicit Laud.ꝙ non,& idem Genz.dicēs per verbum declaramus,ꝙ hic nouum ius nō statuitur, sed antiquū declaratur,ideo tolli non potest per ordinariū,de locato, vestra.quæ ratio non videtur posita necessario sibi ꝙ intellexerit etiam si statutum episcopi pręcedebat hanc cle.tamen nō valebit, quia per hanc declaratur retro statutum illud repugnasse iuri,& sic non fuisse rationabile, & per cōsequens sublatum esse.de consti.c.j.lib.6.

ADDITIONES.

a Et in hac locatione. Adde Bal.in auth.si liuellario, quibus mod.feud. amit. vbi aliter tenet.
Vinc.God. Vide Ruy.cons.61.nu.j.& 16.lib.1. de locatione ad decennium, an dicatur ad modicum vel longum tempus.

b Modicum tempus. Adde Bal.in l.iubemus.la.2.in princ.C. de sacrosan.eccl. Ang.Lud.Ro..& Io.de Imo.in l.si filio.in §.fi.sol.mat.
Vinc.God. Adde Alb. Brun.in trac.monetar.partic.14.nu.1.& habetur in li. 11.tract. fol.134.

c Locauit prælatus. Adde Lap.alleg.12.quæ incip. disputat hoc An.consi.181. inci.ex forma & serie.ad fi.licet aliter sentiat Bald.in l.voluntas, C. de fide commiss.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest vnire ecclesiam alteri vel loco religioso donare etiā non vocato rectore, vel defensore.*
2 *Alter dictio repetit eandem qualitatem.*
3 *Ecclesia, dignitas, & præbenda qualiter differunt.*
4 *Ecclesia donari potest loco religioso.*
5 *Vnio & donatio qualiter differunt quo ad dispositionem huius clemēti.*
6 *Defensor quis dicatur quo ad casum huius clemen.*
7 *Vnio ecclesię vel donatio quare valet nō vocato rectore uel defensore.*
8 *Vnio quæ fit ecclesiæ alterius diæcesis an præiudicet diœcesano.*
9 *Abbas ad quem spectant ecclesiæ pleno iure, an possit alteram alteri vnire, vel vnam alteri subycere.*
10 *An autem abbas possit hoc facere de consuetudine.*
11 *Episcopus an possit vnire ecclesiam loco exempto.*
12 *Episcopus an de consuetudine possit vnam ecclesiam donare alteri sine consensu capituli.*
13 *Quid si beneficium est reseruatum per Papam, an episcopus possit illud vnire alteri.*
14 *Ecclesia quando donatur religiosis, quid erit seruandum.*
15 *Quid si donatur collegio, dignitati, vel præbenda.*
16 *Ecclesia habens capellas si vnitur alteri ecclesiæ, an capellę transeāt.*
17 *Vnio ecclesiarum si fiat, an requiratur consensus patroni.*

CAP. II.

1 SI vna. †Episcopus vnire potest ecclesiam alteri vel loco religioso donare, etiā nō
2 vocato rectore vel defensore. † No. quòd dictio, Card.Zab. super Clemen. P 4 al-

a alter[a] repetit eandem qualitatem. probatur hic in verbo al-
teri, iuncta gl. quæ intelligitur alteri. s. ecclesiæ & idem Pau. si-
3 mile no. de dictione alius, de rescrip. sedes † Secundo no. diffe-
rentiam inter ecclesiam, dignitatem, & præbendam, quia po
nuntur hic tanq̃ diuersa. pro hoc de præben. c. si. & eo. ti. cum
in illis, lib. vj. Tertio no. casum in quo in concessione ep̄i requi
ritur consensus capituli, & non sufficit consilium. de hoc in
glo. in ver. consentiente & hoc qñ debet fieri vnio, vt hic. pro
4 hoc de præben. dilecto, & c. vacante. † Quarto no. q ecclesia
dari potest loco religioso, & multis modis potest ecclesia spe-
ctare loco religioso, de quibus de præb. de monachis, & su. de
sup. neg. præla. cle. vnica. Quinto no. ex eo quod dixi in proxi.
b nota. q ecclesia secularis[b] potest fieri regularis etiam inuitis
clericis, pro hoc quod no. xij. q. ij. si episcopus. Contrarium tñ
no. eo ti. possessiones. quod magis videtur placere Genze. qui
dicit hunc tex. non multum facere, quare non vocetur hic re-
ctor, nã ideo euenit, quia ecclesia ad vitã suam nõ aufertur. de
do. consultationibus. facit ergo potius hæc litera q inuitis cle
ricis hoc fieri non possit, quod est verius in tantum q vnius
contradictio vitiaret, nisi ex aliqua causa rationabili hoc fiat,
tunc enim fieri etiam potest omnibus inuitis. quod dixi q me
cau. cum dilec. pro hoc quod no. Inno. de præbẽ. in Lateran.
et quod dicit hic Lap. quis tenet q si vnitur ecclesia collegiata,
requiri debet consensus collegij cuius ius læditur quod habet
in eligendo prælatum, qđ ius inuitis auferri nequit. xvj. q. vlti.
5 monasterium, & c. rationis. † Sexto no. differẽtiam inter vnio
nem & donationem hic. n. ponuntur vt diuersa. & dic q diffe
runt, quia vnio fit varijs modis de quibus eo. ti. c. j. & qñq; fit
ita q per hoc non extinguitur titulus beneficij vniti, vt ibi no.
Donatio vero trãsfert ius rei donatę in donatarium, licet etiã
donatio quę fit de ecclesia vel de iuribus quæ habentur in ea,
varietur tam ex forma q̃ ex persona donantis & donatarij. de
6 hoc de dona. pastoralis. † Septimo no. de defensore & dicit
Pau. q hic loquitur de defensore constituto ab homine non
à lege. de quo loquitur ne se. vacan. c. vlti. ibi enim loquitur de
defensore. i. prælato qui dicitur deputari à lege, quia sua pote-
stas regulatur à lege. Opp. q episc. etiam sine consensu capi-
tuli donare possit ecclesiam loco indigenti per ea quę no. Ho.
sti. de his quæ fi. a præla. nouit. gl. in ver. consentiente. dicit il-
lud hic reprobari, & idem Genz. Secundo op. ad idẽ. s̄. de do-
na. apostolicæ, & quod ibi no. vbi dicitur q quinquagesimam
vel centesimam iuxta formã de qua ibi, potest ep̄s donare si-
ne consensu capituli. Sol sm Lau. & Gẽ speciale ibi, dic vt ibi
dixi, & de his quæ fi. a. præla. pastoralis. vbi dixi q ep̄s non po-
test monasterium erigere sine consensu capituli. sed erecto
donare potest centesimam vel quinquagesimã sine consensu
capituli, quia hoc facit iure permittente. Tertio opp. q nõ suf
ficiat consensus capituli, sed requiritur etiam consensus præ-
lati cui subest ecclesia. J. de statu mona. cle. i. §. ad hæc. Solu.
stat contrario. quod dic vt in gl. in ver. rectore. nec cõtrarium
hic probatur. Quarto opp. q imo vocari debeat rector vel de-
fensor per id quod no. Host. de exces. præla. sicut. vbi dicit q
episcopus vnire non potuit ecclesias sine collatione ambarũ.
glos. in ver. vocatus, dicit illud hic reprobari, & idem Pau. per
hoc quod no. de consue. cum dilectus, in 4. glo. & eo. titu. c. j. li.
vj. quod tamen intellige saluo eo quod dixi. s̄. in v. nota. Quin
to opp. q sede vacante non possit ecclesia vniri, ne se. vac. c. i.
vbi sede vacante vnio non potest dissolui, ergo nec fieri. glo. in
ver. vacabat. Sol. q illud in ep̄alibus sedibus, pro hoc quia eis
vacantibus nemo admittitur ad agẽdum nisi detur visitator.
de quo de elect. is cui. lib. vj. de sup. neg. præla. c. vlti. eo. tit. Sed
pro ecclesijs inferioribus vacantibus agit ep̄s, & defendit. de
succes. ab intest. c. si. Secundo sol. glo. q alia ratio mouit Papã
in d. c. j. quod dic vt in. glo. & idem Pau. & Gen. vel sm Genze.
aliud in dissolutione vnionis, vel aliud in ipsa facienda, nam
ex quo est certa causa sine qua fieri non potest, si facta reperiẽ,
non potest ecclesia cui facta est vnio hoc iure priuari si careat
defensore. pro hoc eo. ti. c. j. li. vj. sed vnio, vt dixi, fiet ex causa,
& pro hoc de præben. vacante, & c. exposuisti. subsistente er-
go causa non curatur an vacet ecclesia vel non, quia non præ
iudicatur ecclesiæ & subuenitur necessitati vel vtilitati. hanc
tamen solutionem redarguit Genz. quia sic dici deberet q li-
cet vnio facta sit ex causa, tamen illa deficiente & contraria
subsistente possit dissolui, quia cessante causa dissoluuntur iu-
ra communia. de consang, non debet. sed defende, quia dato
q subsit causa dissolutionis faciendæ, tamen quia nunc dixi
agitur de diminuendo ius ecclesiæ, requiritur defensor: secus
quando agitur de vniendo, quia tunc de præiudicio nullius
agitur, & quatenus videatur agi de præiudicio ecclesiæ, suc-
cedit episcopus qui defendit ecclesiam hoc casu & si dicas
idem in alio casu, dic, imo secus in illo, per id quod dico in se-
quenti contrario. Sexto opp. ad hoc eod. titu. c. j. lib. vj. vbi res
ecclesiæ vacantis donari non potest. glo. in ver. defensor. dicit
q aliud quando datur res ecclesiæ, vt ibi. aliud quando ipsa ec
clesia, vt hic. Ex hoc nota casum in quo maius permittitur, &
minus prohibetur, quod prosequere vt in glo. Gen. dicit q ra-
tio diuersitatis est, quia quãdo datur vna res ecclesiæ puta de-
cima vel aliqua possessio, fit sectio beneficij, quę prohibita est
etiam in minoribus beneficiis, quæ ratio cessat cum ecclesia
vnitur vel donatur, quia fit sine immutatione stat[us] & sine de-
trimento rectoris. de resti. spo. cum venisset. de priui. pastora-
lis. pro hoc quod dico inf. q. 10. & hæc ratio etiam tangitur in
glo. quæ in effectu continet, quicquid in hoc dicunt alij & in
ea ibi res ecclesiæ non ratio, quia per vnionem non fit præiu-
dicium, imo prouidetur ecclesiæ vacanti, sed per alienationẽ
7 sic ibi glo. pe. de hoc ibi super ea. † Quæro quæ est ratio q va-
let vnio vel donatio ecclesiæ non vocato rectore? Solutio per
ea quæ dixi sup. pe. contrario, quia non agitur de præiudicio
rectoris, in quo dicit Genze. q quia omnes ecclesiæ sunt vna
ecclesia, nil dicitur alienari si vna ecclesia in aliam trãsfertur.
arg. C. de fideicom. voluntas. ff. de leg. 2. vnum. §. 2. & l. peto. §.
fratre. no. de his quæ fi. a præla. cum apostolica. Secundo quę-
ro, an quod hic dicitur de vnione vel donatione ecclesiæ, lo-
cum habeat in alio quocunque iure ecclesiastico in alium lo-
cum transferendo in perpetuum, vt etiamtunc requiratur cõ-
sensus capituli. dic q sic, quia eadem est ratio, & hoc tenet In-
8 noc. de dona. pastoralis. in fi. & ibi dixi. † Tertio quæro, an per
vnionem quę fit ecclesiæ alterius diœcesis, præiudicetur diœ-
cesano. gl. 2. dicit q non, quod procedit in vnione quæ fit per
Papam vel legatum. secus in ea quæ fit per episcopum, nam si
bi præiudicat si fit alias legitime. quid autem videatur episco
pus transferre, dic vt de dona. pastoralis. Quarto quæro an qđ
dicit de ecclesia quæ vnitur præbendæ, locum habeat in præ-
benda cathedralis ecclesiæ gl. 3. dicit q sic. Oppo. ad hoc inf.
§. proxi. glos. ibi remittit, & ibi soluitur in glos. cum capella.
9 † Quinto q̃ro in eo quod dicit de episcopo, an abbas ad quẽ
c spectant ecclesiæ iure pleno,[c] possit illas vnire vel vnam alteri
subijcere. glo. in ver. episcopum. dicit quòd nõ. idem Pau. qui
dicit hoc non esse mirum, cum etiam in alienationibus requi
ratur consensus diœcesani. 12. q. 2. abbatibus. 18. q. 4. in vendi-
tionibus. quod est minus. pro hoc quod no. Archid. de præ-
10 ben. cũ singula. lib. 6. dic vt in q. seq. † Sexto quæro circa hoc,
an abbas hoc possit facere de consuetudine. Steph. refert opi.
Archi. positam de præben. cum singula. lib. 6. quam ponit gl.
infra de sta. mona. cle. j. §. ad hęc. tenet autem Steph. q hoc nõ
potest præscribi, quia de iure est quòd singula beneficia ha-
beant speciales rectores & solis episcopis permittitur ex causa
d posse vnire,[d] ergo inferioribus prohibetur. arg. de temp. or. di
lectus. de præsump. nonne. Laud. tenet contrarium, quia talia
sunt præscriptibilia contra episcopum & quemuis alium. de
consue. non est. lib. 6. de præscrip. de quarta, & c. auditis. quod
etiam tenet glo. in d. §. ad hęc. Dic quod cum vnire sit iurisdi-
ctionis episcopalis, competit cuilibet qui habet iurisdictionẽ
quasi episcopalẽ, sicut etiam ei competit potestas authorandi
in alienationibus. sup. cle. proxi. in princi. & quod ibi no. glos.
in ver. proprij. & ibi dixi in q. 34. & ad id quod dictum est in q.
pręced. dic q verũ est q abbas quamuis habeat ecclesias ple-
no iure subiectas, authorarę non potest, intelligendo de abba
te qui habet ecclesias sibi subditas, non tamen quo ad iuris-
dictionem quasi episcopalem, & ex hoc dic esse verum quod
talis potestas præscribi potest etiam per non episcopum tan-
quam quę est iurisdictionis, non ordinis, vt dixi supra ea. q. &
in d. §. ad hæc. in quęst. 7. † Septimo quæro, an episcopus pos-
11 sit vnire[e] ecclesiam loco exempto? videtur quod nõ, propter
e iuramentum de non alienando inconsulto Papa, de quo eo.
titu. vt supra. videtur enim ecclesia alienari, ex quo desinit es-
se de iurisdictione episcopi. In contrarium per hanc literam
quæ permittit indistincte vnionem. Item iuramentum de nõ
alienando concernit bona propria cathedralis ecclesiæ tan-
tum, de hoc dixi de censi. cum venerabilis, & de his quæ fi.
a pręla.

ADDITIONES.

a Dictio, alter. Adde glo & Cy. in l. ancillę. C. de fur. Bar. in l. 1. in § q in fenti-
tiis. ff quando ap. sit. Fulg. consi. 124. in fi. 2. col.
Vinc God. Dictio alter altera alterum, est distributiuum vlterius non solum
duorum. Pau de Cast. consi. 264. lib. 1.
b Quod ecclesia secularis. Adde gl. & Doc. in c. ad audientiam el. 2. de eccle.
ædi.
c Ecclesiæ iure pleno. Vidè Inno. in c. Pastoralis, in fi. de priui. Abba. in c. quę-
relam, in prin. de elect. Ab in c. de monachis, in prin. de pręben.
d Ex causa posse vnire. Adde Fely. in c. auditis, de præscrip. in 6. col. ver. & q
dictum est de vnione.
e An episcopus possit vnire. Adde Io. An. in c. cum personæ. de priuile. lib. 6. in
nouel.

a præla. pastoralis. vbi dixi ꝙ valet vnio facta de consensu capi
tuli, nec dicitur ecclesia eximi a iurisdictione episcopi ex to-
to, remanet enim subdita saltem quo ad ea de quibus in dict.
capit. cum venerabilis. nisi aliud operetur priuilegium exem-
ptionis concessum religiosis, vt quia sunt exempti cum eccle-
sijs acquisitis & acquirendis: tunc enim desineret ecclesia cō-
cessa esse de iurisdictione episcopi, non tam ex vi donatio-
12 nis quàm ex vi priuilegij apostolici. † Octauo quæro, an epi-
a scopus[a] de consuetudine possit conferre ecclesiam alteri ec-
clesiæ sine consensu capituli? glo. in ver. consentiente. opinio-
nem refert. Hostien. tandem concludit non esse præscriptibi-
le, quod etiam in casu licito prælatus alienet sine consensu ca
pituli, & signanda est glo. in fin. sui. Lau. tenet contrarium, qa
talia sunt præscriptibilia. de consue. non est. lib. 6. de præscript.
de quarta. & c. auditis. Dic ꝙ quia talis consuetudo repugnat
iuri, non valet, nisi sit inducta a tacito consensu Papæ, quod di
xi de consecra. capit. fin. quia vero tempus de cuius contrario
non est memoria, tollit iuris resistentiam, & habetur loco ti-
tuli de præscrip. cap. 1. lib. 6. ideo puto ꝙ ex tali consuetudine
possit hoc præscribi, quia videtur præsumendum ꝙ in tam lō
go tempore Papa de hoc sciuerit, qui non præsumitur esse ne
gligens. Item ex varijs causis verisimile est quòd ad Papam
vel per appellationem super aliqua causa hoc tangente vel ex
alia cā peruenerit notitia sup hoc, nisi ius expresse reprobet ꝯ-
suetudinem, sicut inf. pmx. responso, tunc enim non valet cō-
suetudo etiam tanti temporis, de cuius initio non sit memo-
ria. quod dico infra proxi. respon. quæstio. vlt. In his autem in
quibus ius non resistit, procedit quod dicit Lau. quia tunc suf-
ficit cōsuetudo præscripta spatio quadragenario per iura per
13 eum allegata. † Nono quæro, si beneficium est reseruatum[b]
b per Papam, an possit vniri alteri per episcopum. fuit de facto,
& determinauit Io. 22. vnionem non tenere, etiam si facta es-
set per legatū de latere, pro hoc quia eo ipso ꝙ Papa reseruat,
videtur prohibere cuilibet inferiori de illo beneficio dispone
re, ergo non potest vnire, per hoc quod not. de prebend. si tibi
absenti. in glo. sed nunquid. & decisio Rotæ, in qua deciditur
ꝙ vnio caret effectu, donec Papa contulerit, sed ex quo contu
lit illo dimittente beneficium, vnio habet robur, vnde posset
dici quòd vnio simpliciter tenet, nisi Papa vtatur reseruatio-
ne cōferendo beneficium qua si vtitur, tenet collatio, & vnio
suspenditur, prout nunc dixi. ad hoc facit quod dixi sup. in vlt.
contrario, quòd vna res ecclesiæ non potest alienari non vo-
cato rectore si episcopus alienat sub conditione vt valeat post
mortem rectoris, dicit Pau. ꝙ nō valet sine consensu rectoris,
quia in hoc tractatur de præiudicio ecclesiæ & successoris &
in contractibus inspicimus initium. de elec. dudum. 1. nam si
ecclesia vacaret, hoc fieri non posset sine consensu defensoris.
eodem tit. cap. 1. lib. 6 aliud autem in vnione de qua hic, quia
per eam non paratur præiudicium ecclesiæ, imo quandoque
defectus ecclesiæ suppletur. 10. q. 3. vnio. 16. q. 7. & temporis.
14 propterea non requiritur defensor. † Vndecimo quæro, quan
do ecclesia donatur religiosis, quid seruabitur. dicit Pau. ꝙ ce
dit in vsus religiosorum, & defectus ministrorum ecclesię sup
plebitur per religiosos & pars redituum cedit in eorum vsus.
dic in hoc vt dixi de præben. de monachis. debet enim atten-
15 di sub qua forma data fuit, quod ibi plenius dixi. † Duodeci-
mo quæro, quid si datur collegio dignitati vel præben. Host.
de dona. consultationibus, & Paul. hic dicunt ꝙ pars redituū
cedet ad sustentandum illos de collegio vel habentem digni-
tatem vel præbēdam, & hoc operatur fauor maioris ecclesiæ,
de præben. exposuisti. ideo hoc quod videtur esse maius quā
si res aliqua ecclesię alienetur, dicitur esse minus munitum iu
ri. simile de translat. cap. vlt. & hoc vltimum etiam dicit glo.
16 in versi. defensor. † Decimotertio quęro, si vnitur ecclesia ha
bens sub se capellas. Vinc. de reli. do. cap. 2. & Paul. hic dicunt
quòd etiam ipsæ capellæ transeunt in potestatem ecclesiæ, cui
17 fit vnio, ad hoc Insti. de ado. §. illud. † Decimoquarto quæro,
in eo quod dixi in 5. not. & in tertio contrario, de requirendo
consensu eorum quibus præiudicat vnio, an requiratur con-
sensus patroni. Pau. quòd sic ex eadem ratione per quam dixi
supra in 3. contrario requiri consensum prælati cui subest ec-
clesia, & hoc tenet Hostien. in sum. de his quæ fiu. a præla §. 1.
ver. sed nec aliquid. facit. 16. quæst. 7. filijs monasterium. & ca.
seq. de offic. Archi. ad hæc. de his, quæ fi. a præla. tua. & c. pasto-
ralis. quia per talem vnionem patitur ecclesia quasi quādam
capitis diminutionem. 3. quæst. 8. econtra. Interest ergo patro
ni eam defendere. Item si ecclesia est non collegiata, perdit
patronus ius præsentandi, & spem alimentorum quæ facilius
habuisset ante vnionem. perdit etiam ius processionis, saltem
quia non sic facile habebit. Item si ecclesia erat collegiata per
dit honorem consensus petendi ab eo in electione iam facta,
de iure patrona. cap. nobis.

ADDITIONES.

a An episcopus. Adde Doct. in capit. consultationibus. de dona. & ibi Barba. post alios.
Vinc. God. Episcopus sine consensu cap. non potest tractare causas arduas, Rot. Decis. 459. confessio. hæc causas criminales. Felyn. in cap. irrefragabili col fi. de off. ord.

b Si beneficium est reseruatum. Adde Doc. in c. cum olim. de re iud. Doc. in ca. postulasti. de rescript. Frid. de Sen. in tractatu permutationum. q. 4.
Vinc. God. Adde ꝙ beneficia reseruata non veniunt appellatione bonorum vacantium vnde conferri non possunt per habentem potestatem conferendi beneficia. Rot. decis. 122. legatus. in nou.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest vnire ecclesiam mensæ suæ, vel capitulo suo.*
2 *Episcopus non potest authorizare in facto proprio.*
3 *Constitutio generalis tollit aliquando consuetudinem particularē quā-do de ipsa fit mentio.*
4 *Ecclesia curata si vnitur capitulo, quis habebit curam.*
5 *Episcopus an possit donare capitulo de ijs, quæ spectant ad mensam suam.*
6 *Quamuis consuetudine, verbum qualiter accipiatur.*

1 §. Quod si episcopus. † Si episcopus etiam cum capitulo mensæ
suæ vel ipsi capitulo vnit ecclesiam, non tenet vnio, etiam si
2 hoc habeat consuetudo. † Not. ꝙ episcopus non potest autho
rizare in facto proprio, de hoc in gl. in ver. mensæ. & idē Paul.
qui vltra gl. inducit qui fi. sint legi. per venerabilem. vbi quis
non potest legitimare aliquem vt sibi succedat, licet legitima
3 re posset ad succedendum alteri. ar. 8. q. 1. in scripturis. † Secun
do nota, ꝙ per constitutionem generalem tollitur aliquando
cōsuetudo particularis, & hoc cum de ipsis fit mentio, vt hic,
& de constitu. c. 1. lib. 6. & not. in hoc literam hic, cum dicit,
quamuis consuetudine. pro eo quod dico. ꝫ. q. fin. Oppo. ꝙ va-
leat vnio facta mensæ episcopi per id quod no. Inno. vt eccle-
siastica beneficia. cap. vnico. gl. 1. Sol. ꝙ illud dictum hic repro
batur. Idem Pau. & Genz. per rationem quam dixi in 1. no. ne
authorizet in facto suo. Secundo oppo. ad hoc, quia cognoscit
de causa ecclesię & de eius iniuria. de for. compe. clem. vnica,
de male. c. 1. 23. q. 4. si is qui. vbi de hoc. de iudi. cum venisset. &
per Innoc. de verb. sign. ex parte. Sol. Pau. ꝙ subest ibi remediū
appellandi si grauaret, quod non subest hic. Tertio oppon. ad
idem, quia singulari præbendæ maioris ecclesiæ vnire potest.
ꝫ. proxi. responsio. ergo & suæ mensæ vel capitulo. Glos. in ver.
ipsi. sol. ꝙ cum vnit singulari prębendę capitulum non autho
rizat in facto suo, quia id quod est singulorum, non est colle-
gij. idem Pau. & Genz. qui pro hoc inducit, nam prohibendo
de capitulo, videtur permittere singulis de capitulo, quia si de
illis voluisset intelligi, hoc expressisset. de deci. ad audientiam.
C. de cad. tol. l. vnica. §. si autem. Item cessant causæ finales ꝓ-
hibendæ vnionis, quæ sunt in alio casu. ergo cessat dispositio.
40. distin. §. verum. de iureiuran. & si Christus. & in hac glo. in
fin. pro hoc quod no. de iureiur. breui. & ca. sicut nostris. & in
Spec. eod. tit. in fi. Quæro, quæ est ratio huius §. Sol. per ea quæ
in 1. no. ꝫ. dixi. ratio est, ne quis authorizet in facto, & hoc etiā
tangit gl. vlt. & dicit Lau. ꝙ cum sint hic duo principales do-
natores, neuter potest sibimet donare, quia inter donatorem
& donatarium debet esse distinctio. de insti. c. fi. & hoc satis tā-
git glo. in ver. mensæ. in prin. pro hoc de consue. nō putamus.
lib. 6. Secundo quęro, si episcopus donat de mensa capituli,
& episcopi simul. gl. in ver. mensæ. dicit quòd non valet dona
tio fortiori ratione quam si donaret capitulo, & idem Genz.
Tertio quæro, si laicus habens decimam in antiquum feudū
ab ecclesia dat eam capitulo cum consensu episcopi. glos. in
ver. mensæ. ibi, facit. dicit valere, quia sufficit authoritas epi-
scopi sine capitulo. idem Gen. & Paul. Quarto quæro, si digni
tas tollitur in ecclesia per capitulum authoritate episcopi. So-
lu. vt in glo. in ver. mensæ. ibi, item facit. vsque ad fi. & est vera
4 opin. gl. ibi videtur &c. † Quinto quæro, cum beneficium cu-
ratum vnitur capitulo, quis habebit curam. glo. in ver. ipsi ca-
pitulo. remittit ad not. in ca. exposuisti. & ibi tenet Host. ꝙ to-
tum capitulum per l. ff. de in ius voc. sed si hac. §. quæ manu-
mittitur. 12. q. 2. c. qui manumittitur. facit quod not. Inn. de ꝓ-
5 ben. cum non ignores. † Sexto quæro, si episcopus donat capi-
tulo de his, quæ spectant ad mensam suam. glo. pen. refert opi-
nionem Host. qui dixit hoc valere. Gen. tenet contrarium per
rationem quam dixi. ꝫ. q. 1. quia capitulum authorizaret in fa
cto proprio. Ioan. de sancto Georg. defendit primum, quia hic
loquitur de alienationibus vel alijs dispositionibus contin-
gentibus inter episcopum & ecclesias inferiores, non autem
inter episcopum & ecclesiam cathedralem, & sic debet intel-
ligi.

ligi quod no. 17. q.4.§.sed & si. & c.seq.& no. in regula,qui ta-
cet.lib.6.in q.vbi hoc dicit Ioã. And. dic ꝙ si diuisa est admini-
stratio episcopi & capituli,vera est opi. Genz.secus si non diui
sa,nam quãdoq; diuisa est,ad hoc de rescri. edoceri.tamen ad
huc stat ratio coniunctionis per ca.requisisti.etiam si admini-
stratio sit diuisa,vnde quæstio non est sine dubio. & posset di-
ci ꝙ etiam presupposito ꝙ donatio non teneat,tamen in hoc
dubio dat causam præscribendi secundum ea quæ not.de re-
scrip. de quarta.in gl.vlt.in fi.de consuetu. cum dilectus.in gl.
4.Septimo quæro, an hæc dispositio comprehendat præteri-
ta gl.in ver.decernimus.dicit per hoc verbum, ꝙ non. Oppo.
ad hoc quia damnatur consuetudo, & sic respicit præterita.
gl. ea.format & non soluit.Pau.dicit ꝙ damnat effectum con-
suetudinis circa futura & ipsam consuetudinem de nouo in-
ducendam. idem Genz. qui dicit ꝙ licet ratio possit habere
locum de præterito,tamen prius facta cessare non debent,vt
paret subtiliter aduertenti.de sponsa duo.tuas.de consecra.ec
cle.vel alta-aqua.sed illud facit contra in eo ꝙ ibi de misericor
dia tolerantur,tamen dictum placet,quia ante hoc ca.excusa-
bat error probabilis.pro hoc quod dixi.§.cle. proxi.in princ.q.
26.Opp.ad idem,quia ratio prohibendæ talis vnionis erat an-
tiqua,vt etiam dicit glo.sed vbi habet locum ratio,locum ha
bet dispositio.regula vlti.lib.6. Sol.hoc operatur ver. decerni-
mus. sic voluit intelligere glos.in hoc ver.quod apertius dicit
Genz.qui etiam dicit ꝙ ideo non debet concernere preterita,
quia de natura constitutionis est concernere tantum futura,
de consti.c.2. Item quia si voluisset expressisset de præteritis si
cut fecit alibi in hac compilatione, de seques.c.vnico.de ꝓba.
c.1.de re iudi ca.2. Item inducit verbum duxerit,in tex.quod
est verbum futuri temporis.ff.de verb.oblig.si quis stipulatus.
Item quia iniquum videretur si vniones factæ ante hanc cle.
essent reuocatæ , cum tunc esset opi. aliquorum doctorum ꝙ
valerent,quæ opi. tunc excusauit,licet esset erronea. erat autẽ
opi. Inn.vt dicitur in glo. 1.Pau.& Host.vt dicitur in gl.antep.
licet eius opinio non omnino pro hoc faceret,vt dixi.§.proxi.
a q.& in hoc dicit Genz.ꝙ opinio Doctorum, [a] quamquã erro-
nea , excusat etiam in condemnatione expensarum per id qđ
no.de app.vt debitus.argu.ff.de leg.2.qui solidum.§.etiam.de
transla.c.2.in fi.vbi secutus errorem.de diuor.gaudemus.in fi.
quid enim peccauit antiquitas &c.C.de testa.iubemus.de de-
cu. diui.lib. 10. in Auth.vt factæ nouæ constitutiones.§.sanci-
mus. pro hoc quod dixi de excusando ab expen. quod not.de
postula.c.vnico.lib.6. in quo dic ꝙ error iuris excusat ,cum qs
certat de damno vitãdo,sed de hoc sunt opi.ff.de aeq.hæ.Clo
dius. Et quod ibi no.vbi plenius de hoc per Bar. Item senten-
tia lata contra ius super eo de quo sunt opinio.non est nulla.ff.
de re iudi.cum prolati.de verb.oblig.qui Romę.§.duo fratres.
6 & quod vtrobique not. † Octauo quæro, de intellectu verbi,
quamuis,de consue.gl.vlt.dicit ꝙ comprehenditur consuetu
do etiam de cuius initio nõ est memoria. & idem Pau.& Gẽ.
qui dicit ꝙ causa reprobationis est ea quam dicit glos. ne quis
authorizet in facto suo. Item quia humana natura prona est
ad lucrum. argu.de cler.non residen.ca.2. quod non multum
facit,sed melius facit c.1.& qđ ibi no.glo. de facili.ergo posset
induci episcopus ad consentiendum capitulo vt alias ecõuer-
so capitulum consentit sibi.& hæc not. Circa quæ dico quod
quandoque ius expresse reprobat consuetudinem, & tunc nõ
valet consuetudo etiam de cuius initio non est memoria, &
in hoc quamuis in tex.sit verbum ꝗuis, tñ idem puto etiam si
hoc verbum non esset, quia indiffinite reprobando intelligit
quamlibet consuetudinem reprobari.de elect.vt circa.lib.6.&
quod no.ibi de indiffinita.Quandoque ius non reprobat con
suetudinem , & tunc adhuc de iure canonico non tenet con-
suetudo contra ius,nisi sit inducta de tacito consensu Papę,&
hoc respectu consuetudinis præscriptæ spatio quadragenario.
sed si de eius initio non est memoria,valet per id quod dixi.§.
proxi.respon.q.8.quod nota singulariter ad multa.

ADDITIO.

a Opinio Doctorum. Adde quod dixi in clem. 1. de magi.ver.quarto quæro.in apostill.

Vinc.God.Adde ꝙ hoc est verum si sint de peritioribus alias excusatur quis a dolo non a temeritate.Angel.in l.plagij.C.de plag.Alex.in l.iuris ignorãtia.C.qui admit.

De rerum permutatione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Collatio de beneficijs quæ vacant causa permutationis facta alijs quã permutantibus non valet.*

2 *Beneficium alicui collatum non debet ei auferri.*

3 *Illusio debet euitari,maxime in spiritualibus.*

4 *Causa põt exprimi quando beneficia renũciãtur causa permutationis.*

5 *Tractatus in permutatione beneficiorum potest inter partes ante permutationem præcedere.6 & 7.*

8 *Permutatio beneficiorum,an potest fieri sine authoritate superioris.*

9 *Renunciantes beneficio causa permutationis in fraudem expectantiũ, an gaudeant beneficio huius clemen.*

10 *Clementina ista in quibus beneficijs habeat locum.*

11 *Quid in hospitalibus.*

12 *Permutatio,qua de causa possit fieri.*

13 *Permutare an quis inuitus possit cogi.*

14 *Collator beneficiorum quilibet prohibetur conferre beneficia permutãtium alijs quam permutantibus.*

15 *Inferior episcopo habens beneficia ad collationem,an possit permutare vel authoritatem permutantibus præstare.*

16 *Permutatio beneficiorum quorum authoritate fieri debet si beneficia sunt in diuersis diœcesibus.*

17 *Capitulum an sede vacante possit præstare authoritatem permutantibus, vide.*

18 *Canonici si fecerunt statutum de non recipiendo aliquem in canonicũ donec numerus 30 qui erat in ecclesia reducatur ad 20.si aliquis ipsorum vult permutare,an canonici poterunt absque derogatione statuti consentire permutantibus.*

19 *Permutantibus quando acquiratur ius.*

20 *Beneficia renunciata causa permutationis,an poterunt per alios optari si consuetudo sit in ecclesia de optando.*

21 *Papæ voluntas an possit annullare matrimoniũ carnale dicendo,Nolumus ꝙ contrahatis matrimonium, & si contrahatis pronunciamus illud esse nullum.*

CAP. VNICVM.

1 NE concessione. † Collatio de benefi-
cijs causa permutatio
nis vacantibus facta alijs , quam permutãtibus,nõ
2 tenet. † No.ꝙ iuris concessio seu beneficium non
debet alicui auferri.ff.de re iud.l.4.§.si quis. regula, indultum.
lib.6. sic colligit Laud.& Genz. tamen magis proprie colligit̃
hic ꝙ qui vtitur iuris beneficio,nõ debet inde pati detrimen-
tum.non enĩ debent nasci iniuriæ,vnde iura nascuntur.C.vñ
vi.l.meminerint.de acc.qualiter.1.& dicit Lau. ꝙ cõcessio iu-
ris,de qua hic , quia fuit facta proprio motu principis & est in
corpore iuris claulula,latissime est interpretanda.ff.de consti.
princ.beneficium.pro hoc de dona.cum dilecti.de verb.sign.
tua. secus si ad instantiam , quia tunc stricte interpretatur. de
præb.quamuis.1.lib.6. de consan.ꝙ dilectio. Secundo not.de
a ver.præsertim , [a] quod exponitur pro maxime. de hoc dixi de
excep.c.j.& probatur de despon.impu.continebatur.iunct.gl.
3 vlt. † Tertio not.ꝙ maxime in spiritualibus debet euitari illu-
sio,sic etiam duplicitas & fraudandi voluntas.22.q.2.ne quid.
24.q.5.excommunicatorum.de postu.c.fi. Quarto not.ꝙ iura
non debent esse ludibrio. C.de bo. quæ lib.l.vln. de elec.com-
missa.lib.6. Quinto no.ꝙ ꝓhibetur illusio.de hoc in gl.in ver.
4 illudatur. † Sexto no.ꝙ licitum est cum renunciantur benefi-
cia ex causa permutationis,causam exprimere.de hoc in gl.in
5 ver.causa. & dico.§.in 1.contrario. † Septimo no. ꝙ ante per-
mutationem põt pręcedere tractatus. de hoc in gl.in ver.volẽ
tibus.& dico.§.in 2.contrario. Octauo no.de ver.volumus.ꝙ
inducit ius nouum,quod dicit glo.in hoc verbo,& idem dicit
de off.vica.cle.vnica.in ver.volumus.& ibi dixi in 3.no.Nono
no ꝙ voluntas Papæ reddit matrimonia spiritualia nulla,quę
alias valuissent.nam ante hoc c.valebat collatio alteri facta. ꝓ
hoc quia quia quod principi placuit &c. Insti.de iu.natu.§.sed
6 quod prin.ad hoc de conces.præben.proposuit. † Opp.ad id ꝙ
dixi in 6.no.ꝙ potest in renunciatione,quæ fit causa permuta
tionis,hoc exprimi,quia debet renunciatio fieri libere.1.q.2.ꝗ
pio.nam si fieret renunciatio sub modo vel conditione , pos-
set iterum reuerti ad beneficium contra illud.7.q.1.quam pe-
riculosum.de ele. cum inter R.Item in spiritualibus pactio est
illicita.1.q.2.quam pio.de pac pactiones.Lau.& Gen. soluunt
ꝙ hoc exprimi põt absque vitio simoniæ,quia iure permittit̃.
ar.de prę b.significatum.de ele. significasti.& hoc dicit Steph.
ꝙ talis renũciatio intelligitur facta sub modo , ideo nõ habet
effectum nisi sequatur permutatio , sicut etiam possessio sub
modo tradita non transit nisi modus fuerit subsecutus.ff.de
acqui.pos.qui absenti. quia hoc importat intẽtio trãsferentis.
ff.de

ADDITIO.

a De ver.præsertim. Adde cap.licet.de for.compet.cap.1.de confessis.c.1.cap.per venerabilem.qui filii sint legi.ca.discretionem.de eo qui cogno.cõsang.vxo.suæ c.per tuas.el 2.de simo.de homicid.c.ex literis. Ioan. And.in addi. Spec.tit.de test.in §.1.versi.item excipitur.in l.in ambigua.ff.de leg.

ff.de acquir.pos. si quis vi.§.differentia. de renun.sane.de pac.
cum pridem.de resti.spo.olim.el t.pro hoc quod dixi in dic.c.
cum pridem.dicit etiam Stepha. q licet resignatio fiat libere,
tamen ex quo fit causa permutationis, subintelligitur condi-
tio siue modus, sicut in stipulatione dotis intelligit si nuptiæ
secutæ fuerint.ff.de iure do. stipulationem. dicitur autem re-
nunciatio libere respectu permutationis, quæ pendet ex offi-
cio superioris,eo.tit.quæsitum. Ex hoc nota modum proban
di resignationem factam esse ex causa permutationis quan-
do.s.hoc fuit expressum.Item dato q hoc expressum non fue
rit, dicunt Lau. & Gen.sufficere q constare possit de hoc aliũ
de per legitima documenta, puta per testes vel instrumenta.
non enim verisimile est q quis sine causa beneficio suo renũ-
7 ciet,de renun.sane.& c.super hoc.& c.veniens.† Secundo op.
ad id quod dixi in 7. notabili posse tractatum permutationis
inter partes ante permutationem interuenire. quod imo non
possit,eod.tit.cum vniuersorum.Paul.sol.q bene potest inter-
uenire tractatus de permutando, vt hic,& eo.tit.c.vnico.lib.6.
Sed contractus permutationis, idest ipsa permutatio fieri ne-
quit inter partes.d.c.cum vniuersorum.sed pendet ab authori
tate superioris,quæ purgat omne vitium.de præben.nisi.ff.de
8 his qui no.infa.l.furti.§.qui iussu. † Tertio oppo.ad hoc quòd
imo etiam ipsa permutatio fieri possit, sine superioris autho-
ritate per id quod no.Inn.eo.tit.quæsitum.vbi dicit q vnus ca
nonicus potest permutare præbendam cum alio,sine superio
ris authoritate. Solu.Pau.q id quod dictum est in præcedenti
contrario,procedit quando præbendæ sunt diuersarum eccle
siarum, vel onus est annexum vni & non alteri,vel sunt diuer-
sæ dignitates,sed præbendæ in eadem ecclesia possunt permu
tari propria authoritate,& sic loquitur Innoc.in c.quæsitum.
tunc enim permutatur spirituale tãtum cum corporali. nam
aliud est canonia,aliud præbenda.de præb.relatum.& c.dile-
cto.de consti. cum M. nec dicitur hoc casu fieri alienatio.arg.
ff.de leg.2.vnum.de prob.ex literis.& quod ibi not.dicit tamẽ
Host.in di.ca.quæsitum.tutius esse q authoritate iudicis,cum
præbenda sit annexa spiritualibus, & de connexis idem iudi-
cium.de iurepa.de iure.pro hoc facit hæc litera, quæ loquitur
generaliter.Quarto op.q beneficia resignata ex causa permu-
tationis possint alteri conferri.de præben.inter cætera.eod.tit.
cum vniuersorum.& quod vtrobique no.glos.vlt.Sol.q olim
necessaria gratiosa erat prouisio, ne valeret collatio alteri fa-
cta,hodie ius est per ver.volumus.Idem Lau.Pau.& Genz.nã
ante hoc c.non fiebat iniuria permutantibus,sed vtebatur or-
dinarius iure suo, & nemini iniuriam facit qui vtitur iure suo.
de ele.cum ecclesia. nam etiam potest quisque sibi soluere. q̃-
uis hoc cedat damno alterius si non facit animo nocendi, se-
9 cũdũ Lau.quod vltimum dic vt dixi in dict.ca.cum ecclesia.†
Quæro, si aliqui renunciant causa permutationis ad fraudan-
dum expectantes. dicit gl.1.q non poterant vti beneficio hu-
10 ius cle.quod dic vt in ca.& idem Lau.† Secundo quæro,de q-
bus beneficijs locum habeat hæc cle. dic q in quibuscunque,
dumtamen assignentur in titulum spiritualem, secundum
Lau. qui per hoc dicit excludi pensiones de quibus de sup. ne
gli.præla.cle.vnica.de præb.si iusta. de rescrip.ad audientiam.
& in hoc dicit Paul.q compræhenduntur dignitates,persona
tus, curata beneficia,& quæcunque alia ecclesiastica,cum ea-
dem ratio sit in omnibus,ergo & idem ius, de rescrip.inter.fa
11 cit de ele.vt circa,lib.6.de ver.sig. tua.† Tertio quæro,quid de
hospitalibus. gl.in ver.beneficia.sol.q includuntur, quando
in titulum conferuntur,alias secus.Fride.in tractatu permuta
tionum,videtur velle q etiam si hospitale conferatur tanquã
bono iure,tamen si collatum est clerico, permutari possit, qa
non est titulus omnino prophanus. Lap. Abb. & Alexand.de
Imo.tenent primum quod dixi eodem titu.quæsitum.& pla-
cet, nam beneficium permutari non posset,nisi cum benefi-
cio. non enim permutari potest cũ alio iure etiam ecclesiasti-
co,vt cum iure funerandi vel decimandi, quia non reperitur
permissum, & potius videtur prohibitum ex eo q iura per-
mutationes beneficiorum permittunt adinuicem. d.c.quæsi-
12 tum.eod.tit.c.vnico.lib.6.& hic. † Quarto quæro,qua de cau-
a sa [a] possit permutatio fieri. Host.vt refert Pau. dicit q fieri po-
test causa necessitatis & vtilitatis.nedum ecclesiarum, sed et
personarum, sed quando fit intuitu personarum, fieri nequit
sine consensu omnium,ad quos spectat electio vel præsenta-
tio. si vero fit intuitu ecclesiarum, sufficit consensus maioris
partis.quod etiam tenet Ioan.And.eo.tit.c.vnico.lib.6. p hoc
quod no.Inn.de insti.cum omnes. vbi dicit q in actu collegij,
si sit in fauorem personarum,perinde est, ac si actus concerne
ret singulos, quod est notand. puto tamen verius q quilibet
actus collegij a maiori parte factus,tenet. de his, quæ fi. a ma-
io.par.cap.c.1. nisi reperiatur expressum q fieri debeat nemi-
ne dissentiente,vel q duę partes interueniãt vel aliquid aliud,

quod dixi etiam eo.tit.quæsitum. Quinto quæro,an consen-
sus præstandus, vt in proxima q. præstari potest ante renuncia
tionem ex interuallo vel post.Pau. dicit q sic, & ita disputan-
13 do terminatũ fuit Bononiæ.† Sexto quæro,an inuiti cogi pos
sint pmutare. Host.vt refert Pau.tenuit q sic,per c.7.q.1.scias.
ipse Paul. dicit hoc procedere in præbendis ęqualis conditio-
nis,alias secus,ne inuitus compellatur crescere. arg. 74.distin.
gesta. quod plenius prosequor in d.c.quæsitum. vbi dico q in
uitus indistinctè cogi nequit quo ad hoc vt acquirat aliud be-
neficium, quia inuito non confertur beneficium. Item ad cõ
trahendum matrimonium spirituale requiritur cõsensus be-
neficiandi.de elec.cum inter canonicos,sed quo ad hoc vt di-
mittat primum,transferri potest etiam inuitus.pro hoc.di.ca.
14 scias. † Septimo quæro,in eo q hic prohibet permutanda be-
neficia conferri,quem concernit hæc prohibitio. dic q quem
libet collatorem,siue sit is,in cuius manibus fit resignatio, si-
ue alius.& hoc vult gl.in ver.conferatur.in prin. & idem Pau.
& ex hoc videtur velle glos.q possibile est q resignatio fiat in
manibus alicuius,& collatio ad alium spectet, in quo dic q li-
cet quis possit conferre, non ideo tamẽ potest resignationem
recipere, nisi sit talis qui potest inuitum destituere, vt no.de
renun.clem.vnica.in gl.s.Papæ.quis tamen habeat authorita-
tem permutationem præstare & per consequens beneficia ex
15 causa permutationis cõferre permutantibus, dic vt in seq.q. †
Octauo quæro, si inferior epo habet beneficia ad collationẽ
suã spectantia, an habebit permutare seu authoritatem per-
mutationi præstare.gl.pen.dicit q episcoporum est hoc face-
re,& non inferiorum.idem Pau.quia cum regulariter permu
tatio beneficiorum prohibeatur & specialiter episcopo conce
datur eo.tit. quæsitum. ergo alijs videtur esse prohibita.argu.
de verb.sig.cle.exiui.facit ad hoc quod no.de transla.c.a.2.q.5.
consuluisti.9.q.3.cum simus.11.dist.ca.1.& ca.sicut sancta.per
quæ iura patet q soli episcopo licet regulariter contra cano-
nes dispensare.de hoc tamen quando liceat eis dispensare,dic
vt dixi de iudic.at si clerici.pro prædictis est melior ratio,quia
in permutatione debet interuenire causæ cognitio, ne aliqua
fraus interueniat.& an permutatio sit necessaria vel vtilis.dic.
b cap.quæsitum.quam potestatem [b] non habet inferior episco-
po,nisi haberet iurisdictionem, sed quando habet iurisdictio-
nem,an tunc posset authorizare permutationi,inf.dico.quæ-
16 stio.11.† Nono quæro, si beneficia permutanda sunt in diuer
sis diœcesibus. dic q tunc permutatio fiet authoritate vtriusq;
episcopi. quod dic vt no.eodem tit.cap.vnico.lib.6. & hoc ca-
su dixi vt ibi Archid. q non est locus illi capit. quod loquitur
quãdo ambo beneficia spectant ad collationem vnius episco-
pi.glos.tenet ibi contrarium & verius. Pau.hic dicit q quo ad
casum huius clem.non refert,an in eadem diœcesi sint, an in
diuersa,quia litera loquitur generaliter. sed quo ad illius casũ
cap.vnici,forte est vera opin.Archid.dicit tamen q non serua
tur.dic, vt prædixi, verius esse quod dicit gl.in di.ca.vnico.etiã
quoad casum illius c. & illud quod dicitur ibi,ad tuam colla-
tionem, & loquitur vni, ponitur causa exempli. at exempla
non restringunt,quia non disponunt.ff.de act.& oblig.obliga
tionum substantia.§.fin.Decimo quæro,an inferior ad quem
conferre spectat vel eligere,habeat permutationi consentire.
gl.pen.dicit q sic. & idem Pau. quod dixi.s̃.q.4. pro hoc quia
17 sua interest. † Vndecimo quæro,an capitulũ sede vacante pos
sit authoritatem permutationi pręstare.gl.pe.q sic, quia hoc
est iurisdictionis. & hoc nisi beneficia ambo vel alterum spe-
ctarent ad collationem episcopi tantum,quod dic vt in gl.vs-
que ibi,puta.quæ est notanda.Duodecimo quęro,in eo quòd
prohibetur collatio beneficiorum permutãdorum fieri alijs,
quid de electione, præsentatione, vel postulatione, glos.dicit
idem esse,quia hoc est de mente. Oppon.ad hoc de prębend.
cum in illis. Sol. vt in glo.& idem Pau. Oppon.ad idem,quia
hoc est odiosum q prohibeatur alicui exercitium suę potesta
tis,ergo cum prohibeat collationem tantum,secus in alijs.de
hoc de elect.statutum.lib.6.regula,odia.eodem lib.Sol.Genz.
q etiam in odiosis totalis identitas rationis trahit statutum
de vno ad aliud. ff.de eden. quædam.§. nummularios. ff. de
adulte.

ADDITIONES.

a Qua de causa. Adde Inn.in c.quæsitum.de rer.permu.Arch.in c.1.eo.tit.li.6. Doc.in c.quorundã.64.dist.Io And.in additio. Spe.tit.de cle.nõ resi.in §.j. Vinc.God. Permutatio ad hoc vt iure valeat, requiritur q beneficia sint permutantium Barthol.Socy.consil.168 In primis.versi.nec permissa.lib.2.& multa de materia permutationum,vide per Tiraq.in tit.de retract.lig.§.36.glo.2.nu.127.cum pluribus nu.seq.

b Quam potestatem. Adde Abba.in capit. cum ecclesia Vulterana. de electio. Abb.& Anto.de But. in cap.cum contingat.eodem titu. Arch.in c.deliberatione. de off deleg.lib.6.Doc.in c.q in dubijs.de renun.Io.de Imo.in ca.de multa.de præb.

adulte.si postulauerit §.rō.& qđ no.gl.in Auth.vt q obli.haberi.§ 1.mens.ri.constitutionis seruanda est. de ele.si post quam, lib.6.quod optime facit.ff.de excus.tu.scire.§.alius.pru hoc qđ de consue.dixi,cum dilectus.in illa q.qñ statutum interpretationem recipit extensiuam. Decimotertio quęro,si tegi vel alteri debentur fructus vacantium beneficiorum, an recipient ex beneficijs permutandis.de rigore videtur ꝙ sic,quia vacāt, sed dicunt Genz.& Lau.ꝙ de æquitate huius clem.& c.vnici, eo.tit.lib.6.& de preb.si tibi.lib.6 secus erit,quæ prefertur rigo
18 ri cum sit scripta.C.de iud.placuit.de transla.c.fin.† Decimo-
a quarto quęro,si canonici fecerunt statutum, ᵃ de non recipiēdo aliquem in canonicum donec numerus 30.qui erat in ecclesia, reduceretur ad 20.ann. si aliquis eorum vult permutare,poterunt canonici absque violatione statuti permutationi consentire.videtur ꝙ non, quia hoc esset nouum canonicum recipere si de permutantibus alter antea non erat canonicus. In contrarium,nam permutatio non sumit efficaciam ex voluntate permutantium,sed ex traditione rei.i.collatione,quia ante collationem non dr̄ facta permutatio, licet secus in emptione, quæ consensu perficitur.ff.cod.l.1.ergo ante collationem res est in pendenti, nec videntur vacare beneficia, cum talis vacatio pendeat in euentum collationis, & sic canonici consentiendo permutationi non videntur aliquem recipere de nouo,cum permutatio dependeat a superiore potius quā a permutantibus.Lau.tenet primum,&non dicit quare.Io.de Lig.tenet idem, quia per resignationem vacant beneficia, & fit noua vtriusque collatio,vt hic,& ꝫ.eo.c.quæsitum.& c.vnico.lib.6.& sic fit receptio canonici noui,& per ꝯsequens violatur statutum.Ego puto partem aliam veriorem,quia in iuramento intelligitur authoritas superioris excepta.de iureiu.venientes.ꝙ ergo canonici iurauerunt aliquem non recipere, debet intelligi quantum in eis est, & quatenus proprio motu recipiant,ita ꝙ per receptionem acquiratur recepto ius,quod non sic est quando consentiunt permutationi.nō enim dicuntur recipere,sed superior ipse confert,& sufficit ꝙ ipsi non cō-
19 tradicunt.quod dixi in d c.quæsitum. † Decimoquinto quęro,qñ acquiratur ius permutantibus.refert Paul.id quod not. Innoc. de preb.inter cętera. vbi dicit ꝙ postquam interuenit authoritas superioris,statim habent ius in beneficijs permutatis.sed ipse Pau.dicit quod de facto seruatur vt interueniat collatio, quod dic uerius,vt probatur hic.& sic etiam ad sanum intellectum debet intelligi dictum Innoc.quamquam autem interuenire debeat collatio.dicit tamen Paul.ꝙ hoc casu non est tempus statutum, intra quod fiat talis collatio permutantibus, sed potest episcopus per superiorem compelli. ad hoc argu.de ele.publicato.de iurepatro.nullus.Et ex hoc ꝙ licet beneficia vacent,quæ sunt resignata causa permutationis,tamē
20 non est locus.c.2.de concess.præben.† Decimosexto quæro,an beneficia renunciata ex causa permutationis possint optari per alios si consuetudo est in ecclesia de optando. videtur ꝙ sic per c.si.de consuetu.lib.6.contrarium tenet Pau.cum talia beneficia conferri non possint nisi permutantibus,vt hic. Ad c.si.respondet ꝙ imo per gratiam expectantis non impeditur optio, quia sibi mandatur prouideri de beneficio nulli de iure debito,& sic non tollitur ius optionis,sed disponitur hic de certo beneficio,idest de ipsis beneficijs permutandis ꝙ conferantur permutantibus & non alijs, ad hoc inducit Pau.c.vlti.§.in præbendis.Azo de Ranungis disputando terminauit cōtrarium de rigore iuris,licet fateatur æquius esse qđ dicit Pau. ad hanc cle. respondet ꝙ vr̄ consulere permutantibus ne eis illudatur,& ne fraudentur in toto, sed quando fit optio illuditur,nec fraudantur in toto,sed in tanto.i.quia non habebunt ita bona beneficia.Item hæc cle.irritat collationem,sed in permutatione non fit collatio,imo is cui competit optare,per seipsum optat præbendam quam tamen sibi conferre non posset,de insti.c.fin. is ergo qui innititur collationi factæ ex causa permutationis de præbenda antiqua sine noua collatione, dimittit illam, & eam recipiet, quæ vacabit ex persona eius qui antiquam optauit,simile.ff.de contrah.emp.fistulas.§.fundū, vbi si emi fundum ab aliquo & moritur antequam possessionem capiam, si factus sum tutor filiorum eius,accipio possessionem per meipsum hoc modo,quia filij egrediuntur & ego ingredior.ad idem. C.quando decreto opus non est.l.1.& 3. vbi propter præcedentem voluntatem restitutionis in re pupilli apprehendenda non est necessarium decretum. cōcludit ergo ꝙ cum in optione non conferatur præbenda,hæc clem. non obstat optioni. non enim potest ex hac cle.elici ꝙ plus iuris competat permutanti, quam prouiso.vult dicere ꝙ prouisio nō impedit optionem.d.c.si. ergo nec permutatio. de hoc latius dixi in c.quæsitum.vbi distinxi. sed quo ad propositum mihi placet opinio Pauli,quia hic non ñn dr̄ ꝙ beneficia non conferantur alijs ꝙ permutantibus,sed includitur etiam ꝙ cōferantur permutantibus, quod impediret optio si locum haberet.plura alia circa materiam permutationis, dic vt dixi in
21 c.quæsitum.† Decimoseptimo quæro,in eo ꝙ dixi in 9.not.ꝙ voluntas Papę annullat matrimonium spirituale,quid de carnali, vt si Papa dicit oretenus, volumus ꝙ contrahatis, & si ꝫ feceritis pronunciamus nullum.dicit Lau.ꝙ si voluntas Papæ est rationabilis,non tenebit matrimonium, quia potuit inhabilitare,& eius voluntati statur quo ad hoc,idest quo ad habilitatem personarum,& hoc de despo. impub.ad dissoluēdū. Item dicit Lau.de sacramento pęnitentiæ, pro hoc quia hoc sacramentum pendet a dispositione ecclesiæ.secus dicit in sacramentis in quibus propria materia non spectat dispositioni Papę,sicut aqua in baptismo,panis & vinum in eucharistia & similibus, quia in illis voluntas Papæ quantumcunque expressa efficaciam sacramenti non posset impedire debita materia, & debita forma cū intentione cōcurrentibus,& de hoc per Hug.vt arg.28.dist.nullum.facit qđ no.de consue. quanto.

ADDITIO.

ᵃ Si canonici fecerunt statutum. Adde Doc.in c.cū M. Ferrariensis. de consti.

De testamentis & vltimis voluntatibus.Rub.

SVMMARIVM.

1 *Etiam dictio, est implicatiua.*
2 *Vltima voluntas fit multis modis.*
3 *Executio testamenti dicitur consumatio testamenti.*
4 *Religiosus non potest esse executor testamenti sine licentia superioris.*
5 *Delinquens sortitur forum iudicis delicti licet sit prælatus.*
9 *Negligentia reprobatur,& condemnatur quandoque quasi dolus.*
7 *Executor testamenti tenetur reddere rationem, nec sufficit ꝙ iuret ꝙ administrauit sine dolo.*
8 *Delicta puniuntur ad exemplum & correctionem aliorum.*
9 *Pœna debita debet imponi pro delicto, & dicitur esse debita respectu delicti.*
10 *Cle.ista de quib.executorib. testamēti loquatur, cū sint plures, vt hic.*
11 *Religiosus si est executor testamenti ad non pias causas, an teneantur reddero rationem ordinario.*
12 *Clem.ista an habeat locum in exemptis non religiosis.*
13 *Testator si est de vno loco,executor testamenti eius de alio,cui reddet executor rationem suæ administrationis.*
14 *Ordinarij qui dicantur quo ad dispositionem huius clementinæ, an episcopi,an alij.*
15 *Religiosus datus executor testamenti, an teneatur præstare cautionem de restituendo partem singulorum hæredum ratione Falcidiæ.*
16 *Testator si vetuit ne executor testamenti sui reddat rationem,an cogēdus sit ad rationes reddendas.*
17 *Executor testamenti,an possit agere contra hæredes & alios.*
18 *Et an possit transigere cum hærede & alijs.*
19 *Et an sufficiat executori ꝙ cedat actiones contra hæredes,ita vt ipse liberetur.*
20 *Executor testamenti,an teneatur facere inuentarium.*
21 *Seruus an possit esse executor testamenti de domini voluntate.*
22 *Religiosus executor,an possit aliquid erogare suo monasterio.*
23 *Ordinarius an possit remouere executorē ab officio propter suspicionē.*
24 *Executor an teneatur reddere rationem episcopo non petente.*
25 *Testator fecit testamentum validum,& post longum tempus incipit facere aliud,sed morte præuentus non potuit perficere, an primum testamentum sit ruptum.*
26 *Testator dixit, pro meis male ablatis centum lego ad dispositionem talis.& non apparent tot male ablata.quid erit.*
27 *Quid si dixit in dispositione talis,lego pro anima mea, & nō dixit quātum,an valeat.*
28 *Executore mortuo dato sub nomine dignitatis succedit successor,qualiter hoc cognoscetur.*
29 *Executor an poterit aliquid erogare in spurium testatoris.*

CAP. VNICVM.

Religiosis. Glo.diuidit̄ in tres partes. secunda ibi, præsentis.tertia ibi, illos.
1 † Nota de dictione, etiam, ᵃ quæ est implicatiua,
a de consti. cum omnes, & quod ibi dixi. Secundo nota

ADDITIO.

ᵃ De dictione, etiam. Adde Doct.in cle.1.de præben.Card.in cle. religiosus. de procur. Abb.in c.vnico.in 1.no. de commo. Abb.in c. tuæ. de cler.non resi. Cald.consi. 4.in tit.de præben.
Vinc.God. De dictione ista,etiam, Alex.post Io.de Imo.in l.si quis arbitratu,de verb.oblig.& Bar.Cępol.in caut.158.

nota casum in quo exemptio non iuuat. sunt & alij quos enu
merat Pau.hic,& s̄.de supplen.negli.præla.cle.vnica.de sta.re-
gu.cle.attendentes.de pœni. & remis.cle. abusionibus. de pri-
uileg.c.1.lib.6.& de hoc de præben.c.1.lib.6.de hæreti.ad abo
lendam.& in hoc dicit Lau.ꝙ ratio est,quia res non est exem-
pta circa quā si delinquit, trahit ad se exemptionem, & eam
vincit.simile de priuile.c.1.li.6. Item quia hic in fine dicit quo
cunque priuilegio non obstante, dicunt Lau.& Genze. ꝙ etiā
si exempti essent in tantum ꝙ etiam ratione delicti non pos-
sent coram ordinario conueniri, eis tamen non proderit pri-
uilegium, contra hanc cle.quia reatus omnem honorem ex-
cludit.C.vbi sena.vel clar.l.1.in fi.& quo ad hoc procedit ordi
narius contra eos vice Papæ secundum Lau.& dicit Pau.præ-
dicta procedere etiam si testamentum sit conditum in loco
exempto,quod placet per id quod proximè dixi. Itē non plus
2 debet operari exemptio loci, quam personæ. † Tertio not.ꝙ
a multis modis[a] sit vltima voluntas, probatur hic in ver. cuius-
libet.de hoc dixi eod.titu.in rub.& in eo quod glo.dicit hic in
ver.hoc.quod comprehendit codicillos,dicit Pau.ꝙ compre-
hendit omnem testamentorum speciem,siue sit militare,vel
priuatiuum solenne,vel nuncupatiuum. C.eod.hac consultis
sima.& l.iubemus.& de his per Host.in sum.eo.§.3.& in Spec.
de instru.edi.§.compendiose.versi.ad huius autem. Genz. di-
cit ꝙ comprehendit quamlibet vltimam voluntatem,siue sit
testamentum,siue codicillus, siue donatio causa mortis, siue
epistola,cum indistincte loquatur.ff.de effrac.l.1.de priuil.qa
circa.dicit etiam Pau.ꝙ procedit quod hic dicitur etiam si vl-
tima voluntas sit confecta in sanitate, dumtamen sit morte
3 confirmata.13.q.1.c.fi.de cel.mis.cum Marthæ. † Quarto no.
ꝙ consumatio testamenti dicitur executio,simile.s̄.eo.tua.&
dicit Paul.ꝙ alibi dicitur executor qui sententiam exequitur.
de offi.deleg.pastoralis.§.quia vero.& c.super quæstionum. in
prin.alibi negotiorum executor,de obliga.ad ra.c.vnico. alibi
executor gratiæ.de conces.præben.clem.vnica.de rescrip.con
stitutus de offi.delega.si super.lib.6. differunt tamen isti a ne-
gotiorum gestoribus.quia illi non habent mandatum,isti sic.
Item a procuratoribus, quia illi morte reuocantur, isti non.
pro hoc d.c.si super.& de procu.clem.fin. & de varijs nomini-
bus istorum no.in Spec.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.ad fi.
4 primæ col. † Quinto not.ꝙ religiosus[b] non potest suscipere of
b ficium executionis testamenti, sine licentia superioris, & in-
tellige de superiore immediato, nec hoc casu requiritur con-
uentus licentia,de ele.si religiosus.lib.6.& intelligit glo.hic in
ver.vtique.de religioso claustrali.& facit ad id quod dico.J.in
7.no.Sexto no.ꝙ præscindi debet materia delinquēdi, de hoc
in gl.in ver.materiam.ad hoc de conces.præben. ca.2.& ca.ne
5 captandæ.lib.6.vt ec.benefi.c.vnico.in fi.† Septimo not.ꝙ de
linquens etiam si sit prælatus,sortitur forum iudicis delicti,p
hoc litera in ver.prolationis.& dicunt Lau.& Gen. ꝙ etiam si
sit archiepiscopus,ex quo suscipit officium in diœcesi suffra-
ganei,sortitur eius forum quo ad reddendam rationem. arg.
de renunc.ad supplicationem,natura enim & conditio officij
& rei gestæ omnem prælationem trahit ad se. & de hoc de ra-
pto.c.1.3.q.3.in summa.de maio.& obe.cum inferior.tenet ēt
opi.illam ꝙ archiepiscopus delinquens in diœcesi episcopi pos
sit ab eo puniri, cuius contrarium Io.And. tenet quod dixi in
d.c.cum inferior.sed quo ad propositum non procedit eorum
opinio,quia hæc cle.loquitur de religiosis claustralibus,vt di-
xi in 5.no. Si ergo religiosus sit episcopus vel archiepiscopus,
non habet locum hæc cle.sed locum habet in religiosis etiam
prælatis qui non desinunt esse claustrales, & an tunc mortuo
executore succedat successor in hoc officio, no.Spe.de instru.
edi.§.nunc vero.ver.insuper.& seq.vbi dicit ꝙ sic,si commissa
sint sibi executio habita relatione ad dignitatem tantum, &
idem hic Matt. ad hoc de off.deleg.quoniam abbas.& de hoc
per Bar.ff.de vulga. & pupil. qui liberis.§.hæc verba.& J.q.28.
6 Octauo no.ꝙ † negligentia hic condemnatur quasi dolus.qđ
dicit Lau.verum in prælatis & alijs habentibus officium, quo
ad id,quod ad officium suum spectat.de offi.vica.ca.1.de sent.
excō.quantæ.ad idem inducit Pau.de stat. mona.cum ad mo
nasterium.43.dist.Ephesijs.1.q.1.quicquid.de consec.distin.4.
quæris.ex hoc etiam dicit Paul. notādum ꝙ executor tenetur
de culpa leuissima, quæ est id omittere quod potest diligentis
sime præcaueri.ff.ad l.Aquil.si putator.§.1.& hoc venit ex na-
tura contractus in mandato propter tacitam assertionem in-
dustriæ suscipientis propter quam eligitur.C.manda.a procu-
ratore.de casu autem fortuito non tenetur secundum Paul.
quia non præstatur de natura alicuius contractus in quo spe-
cies certa est in obligatione.ff.de reg.iur.contractus.in fin.nisi
præcedat culpa,de commo.c.vnico. de depo. bona. in mutuo
vero præstatur non propter naturam contractus, sed propter
naturam debiti, ꝙ cum generaliter sit in obligatione, perire
non potest.C.si cer.peta.incendium.ff.de act.& obli.l.1.§.si is.
7 Paulus.† Nono no.ꝙ executor testamenti[c] tenetur reddere ra
c tionem,non sufficit ergo vt dicit Pau. ꝙ executor iuret ꝙ sine
dolo & diminutione administrauit, vt dicebant quidam. de
hoc in Spe.præalleg.§.nunc vero.versic.sed nunquid secundū.
& dicit Pau. procedere hoc etiam finito eius officio,sicut cu-
rator etiam tenetur. C. de transla.l.3. & magistratus.C.de ad-
mi.re.ad ci. pert. magistratus. & tam ciui.quam mili.l. vnica.
vbi.de cri.agi opor.l.1.& 2.visitator.de sta.regula.ca quæ.ad fi.
tenetur autem executor reddere rationem de perceptis & di-
stributis secundum Paul.& dic ꝙ tenetur reddere etiam si or-
dinarius non petat.quod dic vt in glos. in ver.exigere.& idem
Genz.de hoc dico.J.q.23.Decimo no.ex versi.deliquisse.ꝙ.de
lictum aliquando accipitur etiam pro peccato in committen
do,vt hic,licet proprie vocet peccatum in omittendo.facit qđ
8 not.de pen.distin.1.si peccatum.& in regula,delictum.lib.6.†
d Vndecimo not.ꝙ delicta puniuntur[d] etiam in exemplum, id
est correctionem aliorum.de hoc in gl.ante pe.de coha.cle.cle
ricos.vbi de hoc in gl.fi.de exces.præla.c.1. In punitione enim
delictorum versatur publica vtilitas.ff.ad l.Aquil.ita vulnera-
tus.1.respon.de sen.excom.vt famę.& aliorum commodum.
9 23.q.4.est iniusta.† Duodecimo no.ꝙ pro delictis debet impo
ni pęna debita.& hic debita respectu delicti.24 q 1.non est ra
mus.& hoc casu dicit glo.pen. hic ꝙ erit arbitraria, quia alibi
non statuta.si autem statuta esset,illa esset imponēda,nisi mu-
tetur, quod potest iudex cum procedit ex officio. secus dixit
Genz.si ad instantiam partis per id quod not.de offi.deleg. in
his & de rap.in archiepiscopatu.de hoc de pę.licet. Opp.quia
videtur hæc cōstitutio respicere præterita in eo ꝙ dicit de exe
cutoribus deputatis,contra id de constitu.c.2.& c.fin.gl.2.sol-
uit ꝙ respicit præterita quo ad futuras gestiones,quo ad præte
ritas secus. & idem dicit quo ad illas, quæ sunt partim præte-
ritæ si ratio futurorum videri non potest, nisi videatur etiam
de præteritis,quod dic vt in glo.quam nota singulariter, quia
valet ad multa.Secundo opp.ad hoc vltimum ꝙ quando non
potest videri ratio futurorum quin videatur de præteritis,de-
beat constitutio trahi ad præterita. ff de neg. gest. cum actus.
vbi manumissus non tenetur præstare rationem actus gesti in
seruitute, nisi habeat connexionem cum actu gesto post ma-
numissionem ita ꝙ non potest videri ratio de isto quin videa-
tur & de præcedenti. ad idem ff.de aqua plu. arcen. sed inter-
dum.Sol.huius habetur ex eo quod dicit hæc glos.in fin.cum
dicit de præterito & futuro quo ad illum actum ratio reddi-
tur Papę,vel legato in hoc casu,& sic est paratum remedium.
at in contrarijs aliter prouideri non poterat. ne ergo pereat
ratio de futuris,præstat ibi rationem etiam de præteritis. Ter
tio oppo.in eo quod dicit religiosum non posse suscipere exe-
cutionem testamenti nisi obtenta licentia superioris. videtur
enim sufficere ꝙ non contradicat maxime quando in testa-
mento sunt legata ad pias causas quibus est fauendum, eodē
tit.nos quidem.& c.tua.Sol.vt in glo.3.in versic.obtentu.& in
ea ibi sub litera,hodie. in regula, is qui tacet.in 4.q. & dic,quo
ad contrarium ꝙ etiam si fauendum sit executioni testamen.
non tamen ita vt violentur alia iura. Quarto oppo. ad idem
ꝙ sufficiat petere licentiam etiam si non obtineatur. de regu.
licet.Sol.Paul. ꝙ quando tractatur de augmento perfectionis
& cessat præsumptio ambitionis,procedit cōtrarium. sed vbi
timetur ambitio expedit ꝙ obtineatur licentia, vt hic, & de
elec.si religiosus.lib 6.& facit ad id quod quæritur an possit es
se arbiter de quo dixi.s̄.de rescrip.cle.2. Quinto op.ad hoc per
contrarium quod etiam obtenta licentia superioris non pos-
sit religiosus esse executor testamenti. J.de verb.sig. cle. exiui.
Sol. ibi speciale in fratribus minoribus,quod dic vt in glos.in
ver.

ADDITIONES.

a Quod multis modis. Adde gl.in Auth. de hæ & fal.in ver.voluntate.
Vinc.God. Adde ꝙ vltima voluntas etiam quo ad feudum valet quando cō
cordat cum iure communi.Ruy consi.171.nu.16.lib.2.

b Quod religiosus. Adde c.si religiosus.de testa.lib.6.cap.si religiosus.de elec.
lib.6 Io.And.in regu.is qui tacet.de reg.iur.lib.6.in mercu.Ioan.de Imo in
c.Quintaualli.s.de iureiuran. Abb. in c.Ioannes.in fi vlt.col.de testa.
Vinc. God. Adde ꝙ nec potest esse arbiter sine consensu superioris Ruyn.
consi.14.nu.19.lib.2.

c Executor testamenti. Adde Spec.tit.de insta.edi.in §.14.versi.sed an simplex,
& ibi Bal in addi.Spe.eo tit.& in ver.omnis exec.Bal.in l.id ꝙ pauperibus.
in 11.q.C.de epis.& cleri.
Vinc God. Adde declarationem & limitationem per Dec.consi.198.in fin.
lib.1.& ꝙ executor teneatur ad rationem sui officij reddendam.Iac.Ala.in
tract.de execu.vlt.volun.q.1.& q.2.nu.1.cum seq. quod habetur in lib.12.
tract.fol.95.& 96.

d Delicta puniuntur. Adde cap.quapropter.2.quæst.7.ca.quia sacerdotes.10.
quæst.1.cap.sed illud.45.dist.c.tanta.de exces.præla.l.capitalium.in §.famo
sos.ff.de pęn.

ver.suscipere. de prædicatoribus & mendicantibus alijs dicit
10 Paul.ꝙ habet locum hæc constitutio. † Quæro cum vario mo
do executores deputentur testamentorum (nam aliqui a iudi
ce, aliqui a testatore dantur) de quibus loquatur hæc consti-
tutio. dicit Pau.ꝙ de omnibus datiuis. episcopus autem est le-
a gitimus executor. & an sibi succedat capitulum, [a] remittit ad
no. in Spec. de instru. edi. §. nunc vero. ad fi. versi. item circa. vbi
arguit pro & contra, nec eligit. sed Io. And. ibi magis inclinat
in hoc ꝙ succedat. quod communiter approbatur, quia hoc
est iurisdictionis in qua succedit capitulum. de maio. & obed.
is qui. & c. cum olim. Secundo quæro, an procedat hæc cle. in
relictis ad non pias causas, vt quo ad illa possit religiosus cum
licentia superioris esse executor. quidam ꝙ non, quia non est
capax talis executionis. alij contra pro quibus hæc cle. & eod.
tit. Ioannes. & cap. 2. lib. 6. & in Spe. præalleg. §. ver. quid de præ
positis. & seq. quod tenet Paul. quia est eadem ratio in omni-
11 bus executionibus, quod patebit in seq. q. † Tertio quæro, si
religiosus est executor ad non pias causas, an debet reddere
rationem ordinario. hæc quæstio incidit in illam, an episco-
pus habeat executionem quo ad causas non pias. in qua glo.
ꝙ non. eod. tit. tua. contrarium videtur tenere eod. tit. si hære-
des. & Inno. & Host. in c. tua. quia pium est, vt faciat quicquid
determinauit testator, cum se iuuare non possit nec loqui. ad
hoc. C. de sac. san. eccle. l. 1. 16. q. 1. ca. vlt. & §. sed alibi. & facit c.
tua. versic. in vniuersa. & in Auth. de eccle. tit. §. si quis autem.
col. 9. pro redemptione dicit omnia, quod tenet Pau. & sic ad
quæstionem dic ꝙ locum habet hæc clem. vt episcopus reui-
deat rationem quæcunque sint relicta, quia in omnibus est
pietas, vt fiat executio, & sic in omnibus est eadem ratio, ergo
& idem ius. de transla. cap. 2. & ita obseruatur, licet de iure nõ
possint canonici, nisi quo ad relicta ad pias causas de quibus
specifice permittitur hoc episcopo. C. de epis. & cleri. nulli. &
l. si quis ad declinandam. secus in alijs, argu. de præsump. non-
ne. Quarto quæro, si religiosus nolit suscipere executionem,
an cogi possit. dicit Paul. ꝙ si petat licentiam acceptandi & ha
buit & postea non vult suscipere, cogi potest. argu. de renunc.
quidam. & clem. cum illusio. si autem non petit, sed prælatus
ei præcipit, adhuc dicit Paul. idem, quia ex quo religiosus est,
parere tenetur. 12. q. 1. non dicatis. alij vero non religiosi post
susceptum officium tacite vel expresse cõpelluntur, ante nõ.
de hoc eod. tit. Io. & in Spe. d. §. versi. hoc etiam quæritur. & ff.
de relig. si quis sepulchrum. in §. funus vero, quod etiã tenuit
Ia. de Aret. dicens ꝙ ab initio non compellitur nisi indirecte,
quia priuatur commodo hæreditatis. in Auth. de eccle. tit. §. si
autem. colla. 9. & de hære. & fal. §. si vero relinquens. col. 1. po-
stea vero compellantur per remedia, quæ sunt captio pigno-
rum, mulctæ indictio, & personæ constrictio. C. de don. si quis
pro redemptione. ff. de ven. inspic. l. 1. §. quid ergo. de re iudi. si
quis. lusti. de satisd. tuto. §. fi. Quinto quæro, si superior dedit li
centiam, & postea reuocauit. glos. in ver. obtenta. dicit ꝙ licet
male faciat, tamen religiosus non potest contradicere, & idẽ
12 Paul. † Sexto quæro, an in exemptis non religiosis locum ha-
beat hæc cle. gl. in ver. tales. dicit ꝙ non & idem Paul. qui not.
hoc verbum, tales. quia secus in alijs. & no. singulariter glos. in
eo ꝙ dicit ꝙ licet in non religiosis sit eadem, sufficit ꝙ eorum
priuilegijs hæc cle. non derogat. per hanc enim glos. dicit ꝙ li-
cet dicamus ꝙ iura etiam restringibilia comprehendant ca-
sum eiusdem rationis quod dixi. s. c. proxi. illud tamen nõ ꝓ-
cedit quando ius aliquod promulgatur per modum priuile-
gij, sicut hic, nam tunc nullo modo suum casum egreditur.
regula, priuilegium. lib. 6. de hoc qđ dixi de priuile. antiqua. in
13 fin. † Septimo quæro, in eo ꝙ dicit rationem reddendam or-
dinarijs locorum, quid si testator est de vno loco, executor de
alio. dicit Matth. ꝙ ratio redditur ei qui erat ordinarius defun
cti ratione domicilij. eod. tit. tua & ca. Ioannes. idest vbi testa-
tor duxit originem, vel vbi habitabat. & si hoc est dubium, tũc
ordinario loci vbi est defunctus. C. de episc. & cle. nulli. & in
Spec. dict. §. ver. quid si episcopus. Pau. dicit ꝙ attendetur do-
micilium defuncti ratione originis, per no. in Spec. d. ver. Me-
lius dic ꝙ ordinarius executoris est ille qui constringit execu-
torem ad instantiam eius qui fuit ordinarius defuncti. & intel
lige ordinarium defuncti ratione domicilij quomodocunq;
dicatur defunctus fuisse sortitus domicilium. potest enim qs
habere plura domicilia & in omnibus conueniri potest. de fo.
compet. ex parte. hæc procedunt nisi executor acceptauerit
executionem domicilio defuncti, quia ratione tunc quasi cõ-
tractus potest ibi conueniri. de foro compet. dilecti. & cap. fin.
& de hoc plenius eo. tit. Ioannes. dicit autem Pau. ꝙ aliud est
compellere executorem susceptum officiũ exequi, quod po-
test quilibet superior executoris, & sede vacante succedit capi
tulum, quia hoc est iurisdictionis. Aliud est compellere ad ra-
tionem reddendam, quod potest tantum ille qui habet tui-
tionem testamentorum vel eius capitulum sede vacãte, cum
tunc capitulum habeat ordinariam. Aliud legitimæ executio
nis officium exercere, de quo an hoc possit capitulũ, sede va-
cante, remittit Pau. ad no. in Spe. vbi allegaui. s. in 1. q. & dic vt
ibi dixi quo ad hoc vltimum. quo ad membra præcedentia
placet quod dicit Paul. in primo membro. in secundo dico vt
dixi. s. ea. q. ꝙ ordinarius executoris coget eum reddere ratio-
nem coram ordinario defuncti. Quo ad tertium membrum
puto ꝙ ille episcopus succedit in executione cui suberat de-
functus, & si habebat plura domicilia, omnes episcopi hoc
possunt. Item & ille in cuius diœcesi sunt res, hoc potest, de fo.
compe. sane. erit ergo locus præuentioni. de hoc in dicto c. Ioan.
14 † Octauo quæro, in eo ꝙ dicit de ordinarijs, qui dicuntur [b] or
b dinarij, an episcopi tantum, an etiam alij. glos. in verbo, ordi-
narius. not. ꝙ non dicit diœcesanus. & sic est de mente glos. ꝙ
etiam non episcopi hæc possunt. Pau. etiam tenet idem, dicẽs
ꝙ hæc cle. locum habet etiam in inferioribus episcopo, habẽ-
tibus ordinariam, quod esse potest. de priuileg. Abbates. lib. 6.
simile de vsur. quamquam. lib. 6. Lau. autem & Genze. expo-
nunt hic ver. ordinarijs. i. episcopis. quãuis hoc verbum acci-
piatur latius. de offi. ordi. cap. ordinarij. lib. 6. & dicit Lau. ꝙ ad
episcopos spectat voluntates defunctorum exequi & defende
re, maxime in his, quæ sunt relicta ad pias causas. C. de episco.
& cle. nulli. de testa. consultationibus. Expectabit tamen epi-
scopus per annum, & post exequitur supplendo negligẽtiam
executorum, in Auth. de eccle. tit. §. si quis. col. 9. s. eo. nos. sed
exigere rationem poterit quandocũque intra annum, & post
secundum ꝙ sibi videbitur expedire. quod vltimum not. sed
quo ad præcedens dicit Lau. ꝙ hic est vnus de casibus qui ad
episcopum spectant. s. exigere rationem ab executoribus testa
menti & maxime vbi videt vel præsumit per executores vel
alios bona deuastari, ad hoc. C. de episc. & cler. nulli. Alius ca-
sus de iud. cum sit. alius de vsu. cum tu. mihi placet opinio pri-
ma ꝙ hæc cle. locum habeat etiã in non episcopis. hic enim
non agitur de executione testamenti, quæ ad episcopum spe-
ctat, sed de exigenda ratione ab executoribus, pro hoc quod
dixi in q. seq. Nono quæro, quare potius ad episcopum spectat
executio testamẽti quam ad alium, cum possibile sit ꝙ in diœ-
cesi inuenirentur alij prælati qui hoc agerent diligentius quã
episcopus. dicit Lau. ꝙ de episcopo fuit dictum, quia diœcesis
est eius parochia. de rap. cap. 1. & ad eum recurritur in maiori-
bus dubijs. de offi. Arch. ad hæc. & præordinator est in cũctis.
25. distinct. perlectis. quare iura pro eo præsumunt cum de-
15 beat semper intendere. 8. q. 1. qui episcopatum. † Decimo quæ-
ro, an religiosus deputatus executor teneatur præstare hære-
dibus cautionem de restituendo partem singulorum occa-
sione falcidiæ. de hoc in Spe. d. §. 11. col. ver. sed quæro. vbi loq
tur generaliter de executore quolibet, non etiam religioso, &
de hoc eo. tit. c. 2. lib. 6. vbi Arch. tenet ꝙ non. sed de religioso
dicit Pau. ꝙ non tenetur ad eam præstandam quam nec præ-
16 stare potest tanquam inhabilis propter carentiam proprij. †
Vndecimo quæro, an quod hic dicit de reddenda ratione ꝑ
executorem locum habeat si testator hoc vetuit. glo. in versi.
reddere, remittit. Pau. refert id quod not. Host. eod. tit. tua. vbi
dicit ꝙ executor qui non necessitate, sed voluntate suscipit of
ficium, tenetur ad rationem faciendam ex bono & æquo arbi
trio iudicis. arg. ff. de manu. testa. qui filium. de lib. leg. Aure-
lius §. filius. & l. creditor. §. inter cætera. vnde iudex pẽsata qua
litate executoris & quantitate eius de quo quæritur, in aliqui-
bus credit eius iuramento. C. de doua. l. pen. In aliquibus suæ
conscientiæ. argu. de for. compe. cle. vnica. §. sane. in aliquibus
exigit plenas probationes. C. de episc. & cler. nulli. 1. respon. in
Auth. de eccl. tit. §. si quis ædificationem. colla. 9. si autem ar-
bitrabitur ꝙ non sit locus fraudi vel minus plenæ executioni,
cum talis præsumatur fuisse mens testatoris, de quo nõ est ve-
risimile quod clausulam illam posuerit in elusionem suæ vo-
luntatis & pontificalis officij, sed potius voluerit vtriusque so
licitudine vti. nam nec posset testator officium ordinarij im
pedire, vt hic eo. titu. nos quidem. ff. de admi. tuto. Lucius, &
hoc Pau. tenet quia ex indebita administratione executor de-
linquit. alias si ex distributione vel retentione, nõ cõmittitur
delictum,

ADDITIONES.

a An sibi succedat capitulum. Adde Ioann. And. in additio. Specu. in dict. §. nunc vero.

b Qui dicuntur ordinarii. Adde glos. in clem. 1. vt lit. penden. Archid. in cap. licet canon. de electio. lib. 6. Ioan. And. in ca. ordinarij. de off. ord. lib. 6. in nouel. Doct. in clem. fi. de sta. mo. Doct. in cap. si solu. de conces. præb. lib. 6. Vinc. God. Ordinarius Iudex quis dicatur Fel. in c. post cessionem, in princ. de proba. & quando iudici ordinario est delegata aliqua causa, an dicatur procedere tanquam ordinarius. Cor. consi. 25. In præsenti, lib. 3.

delictum, nec offenditur testatotis voluntas qui vtrunque po
suit in voluntate executoris. valet remissio. arg. C. de fideic. ne
cessitate. ff. de lib. lega. Lucius. & l. Aurelius. §. Caius. & l. Aure-
lius. §. Meuia. & secundum hoc intelligit Pau. quod no. in Spe.
præalle. §. 7. col. ver. quid si testator. & de hoc eod. tit. Ioannes.
& per Bar. in d. §. Caius. vbi tenet idem quod Paul. ꝙ nõ tenet
liberatio quãtum ad remittendum dolum futurum. & idem
Gen. hic per l. non solum. §. si hæres. & l. si quis rationes. cum si
mi. ff. de libe. lega. Duodecimo quæro, si testator voluit omnia
distribui de voluntate vel cõsilio religiosi. dicit Paul. ꝙ primo
casu est quasi executor. & de hoc idem dicendum quod de
executore. Secundo casu dicitur secus, nisi hæres vel commis
sarius consilium eius sequi teneatur ex mandato testatoris. de
17 hoc in Specu. d. §. vers. sed quid si dixit. † Decimotertio quæro,
a an executor[a] possit agere contra hæredes & alios. Pau. remit-
tit ad no. in d. §. 5. col. versi. & scias. Matth. arguit ꝙ sic, per l. C.
de epis. & cle. nulli. & l. si quis, §. vbi autem. ff. de relig. si quis se-
pulchrum. §. funus. in cõtrarium per l. ff. ad Tertullia. Lucius.
§. Meuia. vbi dicitur ꝙ talis minister ab hæredibus exigere nõ
potest, sed si hæredes ei gratis soluunt, tenetur distribuere, put
relictũ est. Sol. ꝙ si est executor ad soluendum legata ad pias
causas, potest ab inuitis hæredibus exigere. d. l. nulli. & d. §. fu-
nus. si ad non pias, exigere non potest, nec actionem habet cõ-
tra hæredem. d. §. Meuia. de an. leg. legatum. Fallit 10 casibus,
primo cum testator concedit ei potestatem petendi. ff. de leg.
1. l. cum quidam. §. si scripras. & l. si a pluribus. in princ. Secũdo
si sit particeps legati. ff. de le. 2. si quis Titio. in prin. vbi de hoc.
Tertio vbi habet aliquod commodum. ff. de leg. 2. si quis Ti-
tio 10. de hoc etiam in Spe. d. §. versi. & scias. & duobus sequen
tibus, vbi etiam no. quo iure petantur legata, & qua actione.
Item ꝙ in legatis ad pias causas computantur omnia quæ le-
gata sunt pupillis, orphanis, peregrinis, & quibuscunque mise
rabilibus personis. & quo ad præmissa dicit Paul. ꝙ si religio-
sus est executor, ei cõpetit actio, nec acquiritur hæc actio mo
nasterio. arg. ff. de verb. obli. si stipulatus, quia non cõpetit suo
proprio nomine, sed officij. vnde non cohæret personæ. & sic
non ob. C. de sac. san. eccle. auth. ingressi. facit. ff. de min. l. 3. §.
18 sed quid. qđ singulariter no. † Decimoquarto quæro, an exe-
cutor super relictis a testatore possit transigere cum hærede
vel debitore hæreditario. videtur ꝙ non, cum non possit re-
mittere debitum, licet possit agere, nec tutor nec curator libe
rationem præstant remittendo. C. de pac. pactum curatoris. ff.
pro empt. qui fundum. §. si tutor. de admi. tu. Lucius. §. fi. de
hoc in d. §. ver. de illo autem quæritur. vbi hoc sentit, licet alle-
19 get etiam in contrarium. † Decimoquinto quæro, an sufficiat
executori ꝙ cedat actiones contra hæredem. Spec. ꝙ sic, in d. §.
10. col. vers. sed an executor. Host. eo. tit. tua. dicit ꝙ si testator
legauit rem alienam sibi debitam, vt quia eam emerat, sed nõ
dum erat tradita, sufficit cedere. ff. de contrah. empt. ꝙ sæpe. §.
si res. ff. man. hæredem. & hoc est regulare ꝙ omnes qui tenẽ-
tur ex eo ꝙ actionem habent, sufficit ꝙ cedant. ff. de peti. hær.
quod debetur. Si vero legauit rem propriam, ab adita hære-
ditate dominiũ transit in legatarium. ff. de fut. a Titio. not. eo.
tit. Raynaldus. vnde agit legatarius, nec hæres tenetur ad sum
ptus nisi sit in culpa vel mora. ff. de leg. 1. cum res. vel si res erat
litigiosa tempore quo legata fuit. C. de litig. l. 2. & pen. & fin. &
20 auth. ibi posita. † Decimosexto quæro, an executor testamen-
ti teneatur facere inuentarium. Spec. præalleg. §. ver. sed an te-
neatur dicit ꝙ non, si non est ad certam rem, secus si generali
ter datus. Ioan. And. dicit ibi etiam cum est datus generaliter,
si non facit inuentarium, non tenetur vltra vires hæreditatis,
21 licet secus in hærede, de quo dic vt ibi. † Decimoseptimo quæ-
ro, an seruus de voluntate domini potest esse executor. Iac. de
Are. vt refert Pau. ꝙ non. argu. ff. de mu. & hono. vt gradatim.
cum non habeat testamenti factionem de iure ciuili. ff. de te-
sta. si filius. & l. qui testamento. non est ergo idoneus ad hoc
officium, maxime cum hoc officium vertetur circa negotia
& iudicia, alias forte ad negotia tantum posset esse. Decimo-
octauo quæro, quid de pupillo. Ia. de Are. idem dicit quod de
seruo. arg. ff. de arbi. sed & si in seruum. §. sed neque. de procur.
qui generaliter. lib. 6. Insti. quib. non est permis. fac. testa. §. item
impuberes. Decimonono quæro, quid de surdo & muto. Iac.
de Are. dicit idem. Vicesimo quæro, quid de muliere. Iaco. de
Are. dicit idem. arg. ff. de reg. iur. fœminæ. C. de procu. alienam
Iac. de Aret. contra. quia cura & tutela cadit in mulierem, in
Auth. vt li. ma. & auiæ. §. 1. col. 8. de app. ex parte. a. de arbi. dile-
cti. 12. q. 2. cum deuotissimam. quia non inuenitur prohibitũ
imo permissum. ff. de adi. leg. l. fi. Item §. mater. eod. tit. nos qui
dem. Vicesimoprimo quæro, quomodo suscipiatur hæc exe-
cutio. dicit Pau. ꝙ expresse & tacite, vt soluendo creditoribus,
vel dando legata, vel aliquid faciendo tanquam executor. ff.
de hær. act. pro hærede. non tamen sufficit eius præsentia cum

taciturnitate. ff. de arbi. si de meis. §. recepisse. imo in casu no-
stro non sufficit etiam expressus consensus sine licentia supe-
22 rioris de elect. si religiosus. lib. 6. † Vicesimosecundo quæro,
an religiosus executor possit erogare aliquid suo monasterio,
b vel sibi vel consanguineo,[b] argum. ꝙ sic. ff. de lega. 1. ab omni-
bus. §. iussus. de colla. bono. l. 1. §. fin. 30. q. 3. si qua. in Auth. de
san. Episcop. §. diaconissam. collat. 9. nam secundum regulam
charitatis primo nobis & nostris debemus subuenire. not. 30.
dist. ca. fina. facit quod not. 42. dist. quiescamus. 31. dist. homo.
76. dist. non satis. nemo enim carnem suam odio habet. 14. q.
3. non extimemus. In contrarium. C. de sac. san. eccl. auth. qui-
buscunque. ff. manda. si mandauero §. sicut. de iurisd. om. iud.
qui iurisdictioni. de offi. præsid. l. 3. est enim talis erogatio su-
specta. 10. q. 2. hoc ius. in si. 89. distinct. decenter. ff. de fal. si quis
legatum. & l. vxori. de excu. tut. pietas. de iniur. lex Cornelia. q-
dam vt refert Pau. distinguunt, aut est solus, & non potest, vt
sit differentia inter dantem & recipientem. de instit. cap. fi. de
iure pat. per vestras. nisi in coniuncto esset euidens ratio pieta
tis. argum. ff. de adopt. si pater. §. duos. aut est cum alijs, & po-
test. argu. ff. quod cuiusq; vniuersi. nom. nulli. & l. plane. & l. itẽ
eorum. de in diem addic. quod si vno. Paul. dicit ꝙ monaste-
rio dare potest de his, quæ suo arbitrio habet distribuere etiã
si sit solus, quia ibi est euidens distinctio personarum. argu. 12.
q. 2. qui manumittitur. 14. q. 2. super prudentia. de testa. insup.
& cap. cum nuncius. & c. nuper. Idem dicit de consanguineo
cessante fraude. sic intelligunt prędictum c. decẽter. vt ibi no.
sibi autem non potest nisi esset in summa necessitate, quia tũc
etiam ei licet aliena rapere. de furt. cap. 3. & de hoc J. de homi.
23 si furiosus. † Vicesimotertio quæro, an ordinarius possit exe-
cutorem ab officio amouere propter suspicionem. Pau. quod
24 sic, in Spec. præall. §. 13. col. ver. sed quid si executor. Vicesimo
quarto quæro, an executor teneatur reddere rationem episco
po non petente. gl. in verbo, exigere; ꝙ sic. idem Genz. propter
verbum teneantur, quod est necessitatis, vt verbum, reddere,
differat a verbo exigere. argu. ff. de actio. empt. Iulianus. § of-
ferri. idem Matth. Oppon. ad hoc. ff. de oper. liber. cum patro-
nus. quorum lega. l. vlti. §. 1. Genze. format & non soluit. dic
ad l. cum patronus. ꝙ ibi in operis promissis a liberto. nam ab-
surdum esset ꝙ pręstaret patrono operas, nisi ipse patronus ve
lit. ideo in stipulatione operarum quas stipulatur patronus a
liberto, debet intelligi cum poposcerit patronus etiam si non
fuerit appositum, vt ibi. ad l. vlt. §. 1. dic ꝙ loquitur in satisda-
tione, quæ præstatur a bonorum possessore pro legatis, in qua
sufficit ꝙ paratus sit eam præstare si petita fuerit ab eo, quia
nec aliud sibi iniungitur. hic autem iniungitur ordinario, vt
exigat rationem, & executori vt reddat. quamuis ergo ille nõ
exigat, executor tenetur offerre, quia nõ dicitur hic ꝙ reddat
nisi tantum tunc cum ab eo petitur. Vicesimoquinto quæro,
si executor obtulit se ad reddendum, sed ordinarius non vult
recipere. dicit gl. in eo. ver. exigere, ꝙ non sibi imputabitur, sed
25 executori. idem Gen. ad hoc de eo qui mit. in pos. c. 2. † Vicesi-
mosexto quæro, si testator fecit testamẽtum validum & post
longum tempus incipit aliud facere, morte præuentus non
potuit illud complere. dicit Spec. de instru. edi. §. compendio-
se. ver. quid si primo. & Matth. hic, primum ꝙ non valet quan-
tum ad legata & fideicommissa, quia illa sola volũtate potuit
tollere. sed quantum ad institutionem valet mero iure. ff. de
26 leg. 3. si iure. † Vicesimoseptimo quæro, si testator dixit, pro
meis male ablatis cẽtum lego in dispositionem talis, & non
apparent tot male ablata. dicit Matt. in additione ꝙ aut testa-
tor præcepit ꝙ illa centum non conuerterẽtur in aliam cãm,
& tunc illud quod superfuit, reddatur hæredi. aut nihil dixit,
& tunc forte poterit cõmissarius cum consilio hæredis in aliã
piam causam conuertere. argu. ff. de vsufruct. lega. l. legatum.
& l. quidam prædia. de condi. & demonstra. quidam testamẽ-
to. in Auth. de eccl. tit. §. si quis. colla. 9. dic sine forte, quia hæ-
res potest sibi præiudicare. Quod autem legatum in vnam
causam ex causa possit in aliam conuerti, probatur eodem ti.
nos quidem. vbi de hoc dixi. videretur autem æquius ꝙ indi-
stincte oporteat id quod reliquit testator, distribuere, quia ip-
se debuit esse certus de facto suo. de rescri. ab excommunica-
to.

ADDITIONES.

a An executor. Adde Bart. l. si quis ad declinandam. C. de episcop. & cleric. Bald. in l. nulli. C. eodem tit. Ang. in l. Lucius. in §. Meuia. ff ad Treb. Ang. in Auth. de eccl. tit. in §. si quis autem. col. 9. Pau. de Cast. consi. 146. & Ab. in c. Ioannes. de test.
Vinc. God. Adde quod executor potest agere contra hæredem vt exhibeat sibi res ad vendendum quam vendere magis expediat. Bart. in l. alio. de ali. & cib. lega.

b Sibi vel consanguineo. Adde Ioan. de Imo. in c. 1. de coha. cle. & mul. & in cap. cum sibi. de testa. Ant. de But. in c. dilectus. de offi. ordi. Domi. in c. quoniam. 18 dist. ad fin.

27 to.† Vicesimooctauo quero, quid si dixit in dispositione, talis
a pro anima mea lego,[a] & non dixit, quot. videtur non valere.
ff. de iure do. cum post. §. gener. de verb. oblig. ita stipulatus. In
contrarium, quia summa est ratio, quæ pro religione facit. de
relig. sunt personæ. de dolo. c. 2. dicit Matth. dici posse ꝙ lega-
tum valet. & ꝙ commissarius potest disponere vsque ad quan
titatem conuenientem iuxta dignitatem personæ, quantitatẽ
facultatum & numerum liberorum hæredum defuncti. arg.
ff. de leg. 2. pater. & d. §. gener. de relig. & sump. fune. si quis. §. 3.
28 pro hoc eo. tit. cum tibi. † Vicesimonono quæro, in eo quod
in 7. no. ꝙ mortuo executore dato sub nomine dignitatis suc-
cedit successor, quomodo hoc cognosceretur. dicit Matth. ꝙ
si fuit deputatus executor antequam esset in dignitate, dicetur
datus ratione personæ. arg. ff. de castr. pecu. si forte. & l. dotẽ. si
autẽ post, aut adiecit nomen appellatiuum tñ, aut proprium
& appellatiuum. primo casu præsumitur ratione officij, & suc
cedit successor. ff. de an. leg. l. annua. §. Titia. secũdo casu secus.
ff. de cond. & demon. cum ita. §. ex his. melius dic vt dico de of
fic. leg. quoniam. vbi plene distingue, quando dispositio vr̃ cõ-
29 cernere personam, & quando dignitatem. † Tricesimo quæ-
ro, an executor poterit aliquid erogare in spurium defuncti.
dicit Matth. ꝙ non, quia nec per se, nec alio mediante capere
potest. ff. de vulg. & pup. si pater. C. de hære. insti. neque. ne per-
ueniat ad id quod lex noluit. ff. de transact. cum hi. & hoc dicit
verum Matthe. etiam si datum sit executori arbitrium dispo-
nendi, quia debet intelligi sibi datum a iure, & non cõtra ius.
ff. de ritu nuptia. l. quamquam. ad municipa. Lucius.

ADDITIO.

a Pro anima mea lego. Adde Ioan. de Imo. late post Ant. de But. in c. indicante. de testamen.
Vinc. God. Legatum quando dicatur pium siue pro anima, Ang. consi. 64. Ias. in l. 1. in 2. lect. ra, col. pen. de sac. san. eccle. & legatum factum in piam causam si ea fieri non possit, in aliam piam causam conuerti debet. Ruy. cons. 160. nu. 1 & 9. lib. 3.

De sepulturis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ligatur quis propter contemptum.*
2 *Sepultura ecclesiastica est interdicta tempore interdicti.*
3 *Excommunicatus non publicatus potest sepeliri in cemeterio.*
4 *Sepultura non est interdicta non nominatim interdicto.*
5 *Excommunicatus est quis ipso iure in certo casu, & alijs de quibus hic remissiue.*
6 *Excommunicatus an debeat absolui non facta restitutione.*
7 *Verba generalia derogatoria, an sufficiant.*
8 *Ista cle. inquantum est pœnalis, an comprehendat fœminas.*
9 *Prælatus si alicui præcipiat vt aliquem sepeliat, an sit locus huic clementinæ.*
10 *Quid si in campis vel in locis priuatis aliquis sepelitur de hoc prohibitis, an sit locus huic clem. 1.*
11 *Religiosi si ampliauerunt eorum claustrum, & in locis ampliatis sepelierunt aliquem contra iuris dispositionem, an incidant in pœnam iuris.*
12 *Quid si aliquis fuit sepultus in ecclesia contra dispositionem huius cle. 1. de sepultu. an incidat in pœnam istius clem 1.*
13 *Interdicti tempore quis non debet sepeliri in cæmeterio. de quo interdicto intelligitur.*
14 *Sepultura an permittatur in quatuor festiuitatibus in quibus permittitur celebrari tempore interdicti.*
15 *Ordines an possint conferri tempore interdicti.*
16 *Quid si aliquis de loco interdicto sepelitur extra locum interdictum.*
17 *Excommunicati non debent sepeliri. de quibus excommunicatis intelligitur.*
18 *Excommunicatus publice quis dicatur.*
19 *Sepeliens excommunicatum maiori, an sit excommunicatus minori.*
20 *Interdictus nominatim quis dicatur.*
21 *Clemen. ista de sepultu. an habeat locum si est notorium de fautoribus qui dederunt occasionem interdicto, qui tamen non sunt nominatim expressi in sententia.*
22 *Sepeliens interdictum non nominatim, an sit puniendus.*
23 *Vsurarius manifestus quis esse dicatur*
24 *Vsurarius si cauit de vsuris restituendis, an poterit sepeliri non obstante ista clem. 1.*
25 *Quid si vsurarius mandauit satisfieri, tamen non cauit, sed post mortẽ cauetur, vide.*
26 *Quid si dedit procuratorem specialem ad cauendum duraturum post mortem, qui mortuo vsurario cauit, vide.*
27 *Quid si primo fecit testamentum, postea efficitur vsurarius manifestus.*
28 *Portantes ad sepulturam eos qui prohibentur sepeliri, an incidant in pœnam huius clem. 1.*
29 *Sepeliens vsurarium manifestum excommunicatum publice, nominatim interdictum, & tempore interdicti, an sit excommunicatus vna excommunicatione, an quadruplici.*
30 *Absoluere quis possit excommunicatos qui sepelierunt aliquem contra dispositionem huius clem. 1.*
31 *An autem absolutio data non facta restitutione teneat.*
32 *Sepulti si qui sunt contra prohibitionem iuris, an si corpora possint discerni, debeant exhumari, vide.*
33 *Mortuaria an licite recipiantur pro sepulto tempore interdicti.*

CAP. I.

FOs. Not. ꝙ temeritas reprobatur. 17. q. 4. si quis.
ne cleri. vel mona. c. 2. lib. 6. & dicit Paul. ꝙ
scientiam notat quasi proprio ausu. & sumitur in
malam partem. Ex hoc dicit Lau. ꝙ si ignorans fa
ctum vel etiam ius, duntamen sit talis cui liceat ius ignorare,
hoc faceret, non vr̃ reus, nec infrascriptam pœnam incurrere.
1. q. 4. §. notandum. de cler. excom. apostolicæ. de sent. excom.
cum illorum. & idem dicit in effectu gl. ĩ. ea. clem. ver. sciẽter.
& idem Paul. & Genz. qui etiam videtur velle, ꝙ hoc casu iu-
ris error simpliciter excuset, quia iuris error excusat a dolo. ff.
vi bon. rapto. l. 2. §. si publicanus. no. ff. de abige. l. 1. quod est ve-
rum. nam iuris error excusat a pœna in qua committenda re-
quiritur dolus. ff. ad Sillani. si quis in graui. §. si quis ignorans.
notat Dy. in regula, ignorantia. lib. 6. pro hoc, quia iuris error
est lata culpa, nõ dolus. ff. de his qui notan. infa. liberorum. vbi
gl. singularis. Secundo no. casum in quo prohibetur sepultura
etiam alias digno. debet enim hic in princ. ibi, defunctorum,
vt differat ab eo quod sequitur de impedimento ratione per-
sonæ, vnde vt dicunt Lau. & Genz. hic est impedimentum ra-
1 tione loci. † Tertio no. ꝙ propter contemptum[a] quis ligatur.
a & dicit Genz. ꝙ ex contemptu etiam alias non ligandus ligatr̃.
23. q. vlt. §. notandum. de hoc de cle. excom. si celebrat. & dicit
Steph. ꝙ contemnere est mandatum non curare. 11. q. 3. excel-
lentissimus. & ꝙ potestas ecclesiæ non est contemnenda. 11.
3. nemo contemnat. & ꝙ tunc transgreditur quis ex contem-
ptu, quando voluntas eius renuit subijci ordinationi legis. &
procedit ad faciendum contra legem. quando autem propter
particularem causam inducitur ex contemptu, nõ dicitur pec
care nisi ex eadem causa frequenter iteret delictum, & ꝙ non
facile dispensatur cum eo qui contemnit. & ideo in literis de
stylo curiæ apponitur clausula, dummodo non in contemptũ
2 clauium. † Quarto no. de pluralitate clauium. de hoc in glo. 2.
b & 20. dist. §. 1. Quinto no. ꝙ tempore interdicti[b] interdicta est
ecclesiastica sepultura. de hoc in glo. 4. & idem Pau. quia tunc
interdicuntur sacramenta, & sepultura large dicitur sacramẽ
tum. 1. q. 1. dictum. de simo. cum in ecclesia. & c. ad apostolicã.
& idem Genz. qui alle. de sent. excomm. is cui. lib. 6. Sexto no.
ꝙ tempore interdicti aliqui possunt legitime sepeliri. de hoc
3 in gl. in ver. iure. † Septimo no. ꝙ excommunicatus non publi
catus sepeliri potest in cemeterio. probat litera in versi. publi-
ce. a contrario. & de hoc. ĩ. q. 14. & dicit Matth. ꝙ non est vitã-
dus excommunicatus, nisi cõstet de sententia iudicis vel ho-
minis. sic etiam sm̃ eum quis impugnandus non est nisi prius
iusta sententia discernatur. facit de homi. cap. 1. li. 6. vbi de hoc
per Archi. ĩ. de consangui. cle. vnica. de censi. cle. fi. de priuileg.
4 cle. 1. in prin. de pœ. cle. 1. ver. & quia. & cle. 2. in fi. † Octauo no.
ꝙ interdicto non nominatim non interdicitur sepultura. de
hoc in glo. in ver. interdictos. secus si nominatim, vt in tex. &
no. Matth. ꝙ sepultura ecclesiastica multis interdicitur. s. infi-
delibus, de conse. dist. 1. ecclesiam. manifestis iniquis. de sta. mo
na. cũ ad monasterium. 23. q. 5. placuit. Instituentibus sacerdo
tem tutorẽ. 28. di. c. vlt. Item publice excommunicatis, vt hic,
& ĩ. eo. sacris. Et nominatim interdictis, vt hic. Item vsurarijs
manifestis, vt hic, & de vsu. quamquam. lib. 6. Item in casu de
tornea.

ADDITIONES.

a Propter contemptum. Adde Arch. in c. 1. de ap. lib. 6. super glos. in ver. contempserit. Doc. in c. cum non ab homine. in fi. de iudic. Ioan. de Fan. in c. excellentissimus. 11. q. 3.
Vinc. God. Contemnere quando quis dicatur, Fel. in c. si quis. de maior. & obed. & in c. cum quidam. de iureiur. & in c. cum non liceat, de præscr. & in c. postulasti, de homicid.
b Tempore interdicti. Adde Inn. in sua gl. fi. in ca. fi. de excess. præla. & Cald. in Trac. de eccle. interd.
Vinc. God. Adde quod interdictum latum in aliquem locum pro pecuniario debito hodie ipso iure est nullum. Fely. in c. ex rescripto. col. 1. de iureiur. & in c. sane. circa fi. col. 1. de off. delega. vbi an interdici possit ciuitas ꝓpter delictum episcopi. & an interdictum suspensum ad tempus sit nouum vel idem. Fel. in c. apostolicæ. circa fi. de except.

tornea.c.1. Nono no. ꝙ excommunicatio & interdictũ æqui-
parantur in casu huius c. & in aliis multis. de hoc de appel. ad
5 hæc. vbi de hoc. & de sent.excom. c.1. lib.6. & c.is qui. † Deci-
mo no. casũ in quo qs est excõicatus ipso iure. alios casus col-
6 ligit glo.in ver.subiacere. † Vndecimo no. ꝙ non absoluitur
excõicatus, nisi satisfaciat, quod procedit in casu huius clem.
de hoc in gl. in vers.nisi prius. alias autem quandoque sufficit
satisdatio, quãque cautio iuratoria. de quo dixi de appel. qua
fronte. Duodecimo no. ꝙ excõicatus in casu huius cle. debet
satisfacere arbitrio diœcesani. & dicit Lau. ꝙ diœcesanus est bo
nus vir ad quem in talibus recurritur. ff. de verb.obliga.conti-
nuus.§.2.& fm hoc intellige quod J. de satisdatione dicit com
petenti, scilicet ad arbitrium diœcesani. Decimotertio no. ca-
sum in quo quis perdit priuilegium. de hoc in glo.penult. De-
cimoquarto no. ꝙ verba generalia derogatoria sufficiunt. de
hoc in glo.vlt. pro hoc Paul.alleg. J. c.proxi. in Auth. de testa.
imperfe. §.& si quid. pro hoc ẽt quia generalis reuocatio dẽt
idem operari quo ad omnia, ꝙ specialis quo ad expressa, argu.
ff. de administra. tuto. si duo. C. de quadri.præscrip.l.2. de præ-
scrip.30.anno.omnes. & in ꝯctibus per verba generalia tollun
luntur omnia præcedentia. ff. de verb.oblig. qui Romæ. §. duo
fratres. & de hoc. J. in 3. contrario. Opp. in eo ꝙ sepelientes in-
terdictos excõicantur, nam & alias puniti erant eum eis esset
interdictus ingressus ecclesiæ. de priuile. episcopo. lib.6. glo. in
vers. publice. in fi. soluit ꝙ hæc pęna adijcitur ad illam. Et ex
hoc vr̃ ꝙ duplici pœna puniuntur, ꝯ id de iudi. at si clerici, sed
dic ꝙ in ca. episcoporum. non refert an sint nominatim inter
dicti, an non nominatim. hic autem refert. Item duplici pęna
punitur quis vbi vna non sufficit, vt lit. non contest. qm̃. in fi.
no. in c. at si clerici. Secundo oppo. eodem modo in eo quod
puniuntur sepelientes vsurarios, quia & alias puniti erant, de
de vsu. quia in omnibus. glo. qui sunt. in fine soluit, ꝙ hæc pę-
na cumulatur ad illam ad hoc, quod dixi in præcedenti ꝯrio.
7 † Tertio oppo. in fi. in eo ꝙ dixi in 14. notabili sufficere verba
generalia derogatoria, quod imo non sufficiãt. ff. quod vi aut
clam. l.1.§. denique. ff. de offic. delega. ex parte. 2. ex quib. pro-
batur, ꝙ si sublatæ sunt exceptiones, tñ admittantur legitimę.
ff. eo. l.1. ff. quod vi aut clam. si alius. §. bellissime. & §. sequen.
de resti. spol. audita. de dolo. c.2. de æta. & quali. accepimus. in
fi. vbi de hoc in vlti. glo. 22. qõ. 2. ne quis. ff. de lega. 3. si quis. in
princ. Pau. ꝙ qñque verba generalia sunt derogatoria seu cõ
firmatoria actuum præcedentium qñque sequẽtium. & vtro-
que casu debet intelligi, ꝙ sunt prolata ab eo qui specialiter
potuit confirmare vel derogare. primo casu sufficiunt gñalia
sic apta ꝙ innuant de voluntate confirmantis vel derogantis
sic esse, siue voluntas sit prolata per vniuersale affirmatiuum.
de sent.excom. alma. li.6. siue negatiuũ, vt hic, & d.c. ex parte.
& hoc in ꝯctibus, priuilegiis, rescriptis, & constitutionibus, &
statutis. de ele. quia sæpe. lib.6. de præben. si motu. & d.c. alma.
In testamentis autem refert Pau. opi. Dy. qui dicit non suffi-
cere verba generalia, sed oportet ꝙ exprimatur specialiter. d.l.
si quis in princ. & quod no. Dyn. in regula, ꝙ semel. lib.6. idem
no. ff. de leg. 1. si mihi & tibi. §. in legatis. alij ꝯ. Pau. dicit ꝙ suffi
cit testatorem sic exprimere suam voluntatem ꝙ cõstet eum
omnino velle reuocare primum testm̃, licet verba derogato-
ria posita in primo non exprimantur in secundo. quid enim
si verborum positorum in primo non recordatur, nec eius co
piam habere potest. per hoc. n. si oporteret de illis exprimere
illa queatus esset, ꝯ id. 27. q.1. de iudæ. nemo. n. sibi põt legem
imponere a qua nõ liceat recedere. Et circa hoc dicit Pau. quæ
dam alia, quę non sunt omnino necessaria. & de hoc. J. cle. px.
ad fi. vers. nos n. & in d.l. si quis. in princ. vbi Bart. concludit ꝙ
si testator dicit non obstante quocunque testõ alio, ẽt si in ea
sunt verba derogatoria, talis expressio dr̃ specialis, & sufficit
ad reuocandum. Ray. tñ dicit ibi necessariam esse specialem
mentionem, ꝙ probat multis rationibus, præcipue per illam
legem, in ver. specialiter. & idem Fed. de Senis in cons. 327. in
simili materia Papa cõcessit aliquib. religiosis ꝙ non possint
cogi ad solutionem procurationum, quæ debentur legatis ꝑ
literas apostolicas etiã si in eis contineatur ꝙ ad quæuis loca
exempta, & non exempta se extẽdant & alias cuiuscunque te-
noris existant, nisi de indulto prædicto plenam & expressam
fecerint mentionem: deinde emanant aliæ literæ apostolicæ
cũ clausulis derogatoriis plurib. præcipue in quibus exprimit̃
ꝙ non obstent quæcunque literæ sub quacunque forma con-
cessæ, ẽt si de eis deberet fieri expressa & specialis mentio. con-
cludit em̃ Fed. ibi, ꝙ non tollitur prima indulgẽtia, ex quo nõ
est facta mentio eo modo quo debuit. & pro hoc faciunt iu-
ra q̃ volũt verba in dispositionib. posita operari suos effectus,
& aliqñ spãle si ex hoc nulla surgit absurditas. ff. de leg. 1. si qñ.
de pri. si Papa. lib.6. tenendo aũt ꝙ sufficiat illa mentio non ob
stãte alio testõ vel alia indulgẽtia, ẽt si hẽt clausulas derogato-
rias, tunc verba spãliter posita in primo nihil operabuntur, &
maxime quo ad testm̃, quia notarij de consuetudine apponũt
illã clausulã, reuocans oẽ aliud testm̃ sub quacunq; forma. ẽt
si haberet clausulas derogatorias. tñ puto ꝙ si in secũdo est ali
qua specialis expressio per q̃ aperte tollat̃ mẽs disponẽtis, hoc
sufficit ad reuocãdũ priorẽ dispõnem, vt si dicit ẽt si in primo
diceretur ꝙ oporteat exprimi nomen talis sancti, vel ꝙ ego de
manu mea scribam in scdo nomen meũ vel quæcunque clau-
sula similis, alias si diceremus ꝯrium, surgeret absurdum præ-
missum ꝙ dixisset sibi legem a qua recedere non posset. Scdo
casu qñ verba sunt derogatoria sequẽtiũ, dicit Pau. ꝙ sub ver-
bis gñalib. comprehendunt̃ ea q̃ verisimiliter quis fuisset ex-
pressurus. d.c. ne quis. & sic dicit posse intelligi c. ex parte. pro
hoc regula, in gñali. lib.6. & de hoc vlti. in Spe. de renũc. & cõ-
clu. vers. pone ergo. & vers. quid si quis. ꝓ his facit stylus curiæ
fm quem apponuntur derogatoria in genere. Itẽ euitatio im-
possibilitatis q̃ esset in exprimendo, fm Pau. & de hoc de ex-
cess. præla. c. vnico. lib.6. Quæro an quod in princ. dicit eos, in-
cludat quoscunq; cuiuscũq; professionis glo.1. ꝙ sic. idẽ Lau.
& Gen. pro hoc quia lr̃a indistincte loquit̃. arg. 17. q.4. si quis.
8 † Scdo q̃ro an comprehendat fęminas. gl. eo. ꝙ sic. idem Lau.
arg. 17. q.4. si quis suadẽte. cũ c. seq. de sen. excõ. mulieres. dicẽs
ꝙ in istis constitutionibus iuris cõis etiam pęnalibus masculi-
num concipit fœmininum ꝑp authoritatẽ conditoris, & quia
fiunt cũ magna maturitate, vñ præsumit̃ ꝙ nihil iniquũ cõn-
neãt. ff. de iusti. & iu. l.1. de ver. sig. forus. & S. in proœmio. idẽ
dicit Laud. in statutis factis per ꝑlatos ecclesiarũ. pro quibus
ẽt præsumitur ꝙ nil iniquũ contineãt. arg. de clan. despon. cũ
inhibitio. de his quæ fiunt a ꝑla. nouit. secus in statutis aliorũ
principum secularium, quæ frequenter odiosa promulgãtur,
quia in talibus odiosis masculinum non concipit fęmininũ.
sed in fauorabilibus sic. ff. de lib. & posthu. cum quidam. idem
dicit si exprimitur a testatore. fęmininum aũt nunq̃ concipit
masculinum, quia esset ꝯ naturã, q̃ ars quantũ p̃t imitatur. &
perniciosum esset exemplo. ff. de ver. sig. l.1. vbi de hoc, & no.
9 de test. Ray. circa prin. dixi de elec. cle.1. & 3. seq. † Tertio quæ-
ro si quis de mandato prælati sepeliuit ꝯ hanc clem. videtur
non esse locum pœnæ, quia hic punitur audacia. dic contra,
qa cũ sit hic prohibitũ, non tenetur obedire prælato, & posset
ei cõtradicere. 9. q.3. si dñs. & c. nõ semper. & c. Iulianus. ꝓ hoc
10 quod no. de tempo. ordi. ad aures. de ma. & obe. c.2. † Quarto
quæro si in cãpis vel in locis priuatis sepelitur aliquis de hoc
prohibitis. gl. in ver. cemiterij. dicit non esse locum pœnæ hu-
ius clemen. etiã si locus sit contiguus. & vr̃ velle gl. ꝙ oportet
esse locum deputatũ cemiterio, & benedictũ. Steph. dicit suffi
cere ꝙ locus sit deputatus ad sepulturam, etiã si non sit bñdi-
ctus, pro hoc quia alias eluderentur iura, cum multa sint loca
deputata sepulturæ, quę non sunt bñdicta. Itẽ ecclesia nõ cõse
crata gaudet immunitate ex quo ibi celebrant̃ diuina. de im-
mu. eccle. c.1. de consecr. eccle. vel alta. c. fi. pro hoc, quia non
p̃t negari quin dicatur cemiterium ex quo deputatũ est sepul-
turæ, ergo locus est huic lr̃æ. facit qđ dico in seq. q. tñ non dr̃
a deputatum [a] nisi post benedictionem. de cõse. dist.1. nemo. ꝙ
est verius si constat, ꝙ cemiteriũ non sit bñdictum, quia non
dr̃ nisi post benedictionem. ar. d.c. nemo. sed si diu reputatum
est pro cemiterio, vr̃ ꝑsumendum, ꝙ bñdictũ fuerit, & vt tunc
habeat̃ pro cemiterio etiã si in veritate bñdictũ non fuerit, &
11 tũc sit locus dicto Steph. † Quinto q̃ro, religiosi aliqui hñtes
modicũ claustrũ per epm̃ dedicatũ, longe ipsum ampliarunt
extendendo ad locũ vbi prius erant domus priuatę non inter-
ueniente aliqua solennitate. contigit ꝙ in claustro addito no-
uiter aliquis fuit sepultus cõtra id qđ hic dr̃. arg. Laud. ꝙ sepe-
lientes incurrant hanc pęnã, cum ecclesia gaudeat immuni-
tate ẽt si non sit dedicata, per iura allegata in præced. q. & ce-
miterium & ecclesia in talib. pari passu ambulant. de consecr.
eccl. vel alta. consuluisti. sufficit enim ꝙ de consensu episcopi
illa pars cui hæc fuit addita, deputata erat ad vsum sacrũ, vt di
catur locus religiosus. de relig. do. ad hęc. Insti. de rer. diui. §. sa-
cra. In contrariũ, quia in talibus requiritur deputatio cum so-
lẽnitate, de qua in Auth. de eccl. tit. §. si quis de fabricẽ. in col.
9. in Authẽ. de mona. §. illud. col.1. ad id quod inducitur. S. de
ecclesia non consecrata, respondetur illud procedere si ibi
fuerunt celebrata diuina, alias non, vt no. glo. de immu. eccle.
c. fin. facit quod no. 78. distin. cap.1. ex quibus vr̃ ꝙ pars addita
non censeatur cemiterium, & ꝙ sepelientes ibi puniendi non
sint ac si sepelissent in loco prophano. & hoc verius si de hoc
constat, vt quia nouiter factum fuit. secus si longo tempore
fuit obseruatum ꝙ totus ille locus habeat̃ pro cemiterio. per id
quod dixi in q. proxi. Oppo. ad hæc de consecra. eccle. vel alta.
ligneis.

ADDITIO.

a Non dicitur deputatum. Adde in Authen. de mona. in §. illud.

ligneis vbi tectum ecclesiæ refectum non facit ecclesiam indigere noua consecratione. Sol. Laud. ꝙ ibi consecratio non fuit passa iacturam in substantialibus. secus in cemiterio in casu proxime dicto. vel melius dic ꝙ consecratio ecclesiæ cõcernit parietes principaliter quibus accedit tectum, sed vna pars cemiterij non accedat alteri, sed sunt omnes æque principales. Secundo oppo. ad idem de consecr. eccl. vel alta. ꝙ in dubiis vbi oleum non sacrum admistum sacro sit sacrum. So. Laud. ꝙ illud in liquidis, quæ recipiunt commistionem. Insti. de rer. diuisio. §. si duorum. & §. ꝙ si frumentũ. secus hic. vult dicere ꝙ vna pars cemiterij non commiscetur alteri, sed oẽs æqualiter sunt partes. Sexto quæro, an in cemiteriis exẽptis & non exemptis procedet, quod hic dr̃ quo ad potestatẽ diœcesani, & quo ad pœnã, de qua hic. Lau. arg. ꝙ sic per id quod hic in fine dicitur. in contrarium per id quod no. hic Innocen. de priui. ad hæc. dic ꝙ regulariter de loco exempto non impedit se episcopus. de off. ordi. graue. sic loquitur Innoc. sed hic
12 permittitur sibi hoc etiam in exemptis. † Septimo quæro si contra dispositionem istam aliquis fuit sepultus in ecclesia. Dicit Pau. locũ esse huic cle. ac si sepultus fuisset in cemiterio 14. qõ. 2. nullius. nam sepultura siue in ecclesia, siue in cemiterio habetur pro eodem, vt Archi. no. de hære. c. 2. lib. 6. & cuius circuitus debeat esse cemiterium, habetur 17. qõ. 4. sicut antiquitus. & non refert an sit ecclesiæ cõtiguum, an non. de consecr. eccl. vel alta. c. vnico. 1. respon. lib. 6. non tamen accedere potest loco religioso, nisi ecclesiæ, & sit sacer authoritate epi-
a scopali [a], non quia sit ibi aliquis homo sepultus, vt no. Innoc. eo. tit. abolendæ. licet aliud sit s̃m leges. & in quo differunt sacer & religiosus, no. 13. q. 2. in ecclesiastico. & quid sit cemite-
13 rium, no. Archid. ea. causa. q. 1. cap. 1. Pau. † Octauo quæro de quo interdicto loquitur hic in eo, ꝙ dicit interdicti tempore, & eadem quæstio formari potest. ȷ. in ver. nominatim interdictos. gl. in illo ver. interdictos. dicit sufficere, ꝙ sit tale quod priuet sepultura. Lau. idem, sed latius dicit, ꝙ siue sit generale siue speciale, siue ab homine, siue a iure latum procedit hęc litera, duntamen procedat a claue. i. ab ecclesiastica iurisdictione, ita ꝙ sit censura ecclesiastica. de consue. cum inter. de exces. præla. tanta. de elec. vbi maius. §. 1. lib. 6. Aliud dicit Lau. de off. ordi. si canonici. & cap. q̃uis. lib. 6. Item in casu de sent. excom. is qui in prin. lib. 6. & de sta. reg. super quodam. de tẽp. ord. quod translationẽ. 70. dist. c. 1. quia in his & similibus in-
14 terdictum non procedit a claue. † Nono quæro an in quatuor festiuitatibus, in quibus potest celebrari tempore interdicti, permittatur sepultura. glo. hic dicit. tenet ꝙ nõ. idem Pau. & in hoc no. simpliciter glo. in eo ꝙ arguit ex diuisione cap. pro hoc de postula. c. vnico. lib. 6. Gen. prosequitur hoc latius dicẽs vt etiam dicunt glo. & Pau. ꝙ licet illis diebus permittatur participatio sacramentorum, non tamen permittitur participatio sepulturæ. Item quia de iure tempore interdicti prohibentur celebrari diuina, & sepultura & sacramenta cõferri, a quo iure non debet recedi, nisi quatenus reperitur exceptum. 13. q. 1. quod si dormient, de coniug. lepro. qm̃. maxime quia ius est expressum in c. cum & plantare. §. quod si templarij. allega. in glo. ad idem de senten. excom. alma. in fi. ibi cæteris, quæ circa obseruationem &c. Item exceptio confirmat regulam in quibusdam aliis. ff. de fun. instr. quæsitum. §. primo. idem respõdit de mona. in Auth. de non alie. §. vt autem. col. 2. & ꝙ ibi
15 no. † Decimo quæro, an tempore interdicti [b] possint ordines
b cõferri. Pau. refert id quod no. Host. de priui. vt priuilegia. vbi dicit, ꝙ quando in pœnam populi est interdicta parochialis ecclesia, prohibetur laicis ordinum receptio. secus si locus est interdictus ex alia causa, tunc enim sicut possunt alibi audiri diuina. de sent. excom. si sñia. 2. responso. lib. 6. & ordines reci-
16 pere. † Vndecimo quæro, si aliquis de loco interdicto sepelit̃ extra locum interdictum. Pau. distinguit aut locus est interdictus pp delictum dñi, aut populi, sicut distinguitur de sentẽ. excom. si sñia. lib. 6. tñ quo ad casum huius cle. non sufficit ꝙ
17 sit de loco interdicto, nisi nominatim sit interdictus. † Duodecimo quæro, de quibus excõicatis loquit̃ hic glo. ab homine. dicit, ꝙ siue a iure, siue ab homine, dummodo maiori excõicatione: sed si minori, secus, idem Laud. Pau. & Genz. pro hoc quia nomine excõicationis intelligitur de maiori. de sen. exc. si quem. quod tñ c. vt dicit Laud. hoc non probat, quia ibi dr̃ ꝙ non tm̃ intelligit̃ de minori, sed etiã de maiori. dic ꝙ hoc c. probat per ea quę ibi no. Item quo ad prædicta est alia ratio, quia minor non sic inficit sicut maior, nam excõicato minori non prohibetur participare sicut excõicato maiori. 11. q. 3. excellentissimus. vnde cõiter dr̃ ꝙ excõicatio non transit ad tertiam personam. 11. q. 3. qm̃ multos. Oppo. ad hoc de eo ꝙ no. Inno. eo. titu. sacris. vbi dicit ꝙ excõicati minori sepeliendi non sunt. Soluit vt in hac glo. quæ dicit ꝙ licet non sint sepeliendi, non est tñ locus huic pęnæ, quod dic vt nunc dixi. & dicunt Laud. & Genz. ꝙ propter talem sepulturam factam de
18 excõicato minori ecclesia non indiget reconciliatione. † Decimotertio quęro, quis dicatur publice excõmunicatus. glo. pe. de excep. exceptionem. dicit publice excõicatum dici, qñ iudex tulit excommunicationem in loco vbi publice iudicare consueuit, quod non placet. glo. hic in vers. publice. quæ dicit illud non sufficere quo ad casum illum, sed ꝙ hoc iudicabitur ex qualitate fori &c. vt in glo. quam ad hoc no. singulariter ad multa. quod autem dicatur publicum vel manifestum aut notorium, dixi de coha. cleri. vestra. & in hac gl. ibi, præpõderanda. 1. q. 1. Marchion. de verb. signi. intelligentia. ibi, & qđ, alleg. C. quo. & quan. iud. si vt proponis. 2. quæ dicit ꝙ si iudex non in loco in quo statuerat, sed alibi per obreptionem aditus pronunciat, aduersus absentem nõ tenet. & sic patet, ꝙ non facit ad propositum, sed poterat allegare. C. de testa. omnium. de dona. in donationibus. ibi, dispendiosam. quæ tamen parum facit. eo. tit. cle. dudum. Decimoquarto quæro, si quis sepeliuit excommunicatum non publicè. gl. ca. in ver. publice. ibi, & de hoc. dicit ꝙ non est locus huic pęnæ. Idem Pau. Genze. & Steph. pro hoc, quia non præsumitur sciuisse. Item ẽt si sciuisset, non est locus huic pęnę, quæ non debet extendi. quod tenet Gen. pro hoc inducit no. per se. ꝫ. de vi. & ho. cler. cle. 2. vbi
19 dixi in ver. dignitatem. q. 6. † Decimoquinto quæro, an sepeliens excommunicatum maiori sit excommunicatus minori. glo. in ver publice. remittit ad no. de priui. ad hæc. in 1. glo. q̃ dicit ꝙ sic, qa cui non cõicamus viuo, nec mortuo. Host. ibi ꝯ, cũ nõ sit cõio cũ mortuo, quia homo mortuus nõ est homo. de cele. miss. in quadam. sed dicit ꝙ alia pęna puniri dẽt, quod placet. Laud. vt non fiat extensio in pęna. & idem Genz. quia in speciali casu mandatur officio priuari eum, qui sepelit talem. de hære. excommunicamus. §. sane. ergo non sit locus alteri pęnæ. s. excommunicationi. quæ ratio non vrget, nam in pœna de qua in §. sane. non tollit iuris dispositionem in aliis casibus. Pau. tenet cum gl. c. ad hæc. quia ẽt post mortem durat excommunicatio, vt hic, & de sent. excõ. a nobis. 2. & corpus sñia ligatur & anima saluatur. de sent. excom. c. 1. lib. 6. nã licet non sit oĩno actiua ex parte mortui, est tñ ex parte agentis, quod sufficit. de cle. excom. illud. alias participans dementi seu furioso excommunicato non esset excõicatus, qđ non vr̃ procedere, quia in hoc casu non requiritur consensus excõicati, ad hoc vt dicatur participatio, pęnam inducens participanti. alias si quis loqueretur excõicato non rñdenti, non esset excõicatus, qđ non esset verum s̃m Pau. & hoc placet, quia in dubio potius interpretatur pro excõicatione. pro hoc qđ no.
20 de seru. c. vnico. in fi. † Decimosexto quæro, quis dicat̃ nomi-
c natim interdictus. [c] Laud. dicit ꝙ is qui in sñia nominatim est expressus per id quod no. Innoc. de præben. in Lateranensi. dicit ẽt ꝙ talis expressa nominatio intelligitur de illis quorũ culpa vel fraude latum est interdictum. Item in illis qui in hoc præbuerunt auxilium vel fauorem. de sent. excom. c. vlt. lib. 6.
21 de hoc dixi in d. c. in Lateranensi. † Decimoseptimo, quæro si notoriũ est de fautorib. qui occasionẽ dederunt interdicto, q tñ in sñia nominatim expressi non sunt, an erit locus huic pęnæ ꝯ sepelientes. dicit Laud. ꝙ non, qa non sunt nominatim interdicti ẽt si in sñia fuisset aliquis interdictus cum suis fautoribus, quia non ex eo ꝙ notorie fauent dñr nominatim interdicti. arg. de cle. excõ. proposuit. cũ hæc constitutio sit pęnalis & restringenda. de ele. statutum. lib. 6. qđ placet per id quod di-
22 xi in d. c. in Lateranẽsi. † Decimooctauo quæro, qđ si qs sepeliuit interdictũ nõ nominatim. gl. in ver. nominatim. dicit non esse locũ huic pęnæ, qđ dicit Steph. verum, qñ non cõstat eum interdictũ, alias secus. de sent. excõ. is cui. §. 1. lib. 6. Mihi placet glo. quia ẽt si constet eum esse interdictum, licet sepeliri non debeat, vt in d. §. 1. non est tñ huic pęnæ locus specifice latæ ꝯ
23 sepelientes interdictum nominatim. † Decimonono quæro, quis

ADDITIONES

a Et sit sacer authoritate episcopali. Adde Doc. in c. abolendæ. de sepul. Lu. Ro. in auth. similiter. in 15. priuilegio. C. ad l. Falc. Io. de Imo. in l. quid ergo. in §. fi. ff. de leg. 1. vnita tamen vt non fiat religiosum sepulchrum per illationẽ mortui. vt erat de iure ciuili, nisi quo adhoc, vt vendi vel pignorari nõ possit, quia in hoc non reperiuntur correcta iure ciuilia. ita dicit Io. Fa. in §. religiosum autem. Insti. de rer. diui.

Vinc. God. Sepultura an dicatur locus religiosus authoritate episcopali, vel ꝙ ibi aliquis homo sepultus sit. Fely. in c. quanto, col. 2. de iudic.

b An tpe interdicti. Adde Inno. & Doc. in c. non est. de spon. Host. in c. vt priuilegia. de priui. Doc. in c. ꝙ te. de pęn. & re. Cal. in trac. de eccle. interdicto. & an eo tempore liceat prædicare. vide Doc. in c. responso. de sent. exc.

c Quis dicatur nominatim interdictus. Adde gl. in cle. 1. in ver. nominatim. de vi. & hon. cler. & ibi Card. in 7. q. Inn. in c. in Lateranen. de præben. Doc. in c. cum in partib. de ver. sig. Doc. in c. constitutionem. de sent. exc. lib. 6. Doc. in c. vt circa. de elec. eo li. Doc. in cle. appellanti. de ap.

Vinc. God. Adde an si quis fuerit interdictus ab ingressu &c. si in eam confugiat, sit tutus. Felyn. in c. 2. col. 1. post med. vers. ex quo videtur. de except.

a quis est vsurarius manifestus.glo.in ver.manifestus, [a] temirtit. Mat.dicit manifestos dici eos, qui sunt publici, & qui ex eorũ libris cõuinci possunt, in quibus apparet extorsio vsurarum. J. de vsu.clem.1.45.dist.quia sincera.ver.agendum. 24.q.2. sane. & ibi de hoc in glo.sed qui.ff.de eden.l.1.§.editiones. vel si cõfitetur coram sacerdote, qui quo ad hoc est eius iudex.de pęn. dist.1.quem pęnitet.vltra medium ver.quæritur. & dist.6.c.1. ver.caueat.11.q.3.absit.sed Io. An.de vsu.q̃q̃.lib.6.dicit ꝙ sunt necessarij testes, quod placet Io.de Lig. quia confessio in foro poenitentiali non facit rem notoriam.quod est verum. latius autem quis dicatur manifestus vsurarius, examinemus vltra ea quæ dicit glo.de vsu.c.1.& 2.li.6. Archi.in eo.c.dicit quantum ad illud c. argumenta sufficere cum fama. de vsu.c.cũ in diœcesi.ibi, si tñ alijs argumentis. ꝙ bene facit. Fed. de Senis in cõs.108.dicit manifestum esse, cuius probatio est in euidenti, ita ꝙ faciliter fieri pt fides, sicut de vsur.constat per libros vsurarij prout nunc dixi, ꝙ no. Archi.in c.q̃q̃.in princ. dicit ẽt Fride.ꝙ ẽt post mortem probationes recipi possunt, quia pp bona potest agi post mortem. de hære. accusatus.§.si vero. lib.6. C.si pen. appel. q̃uis. Item si per constitutiones synodales aliquis modus esset inductus, adhuc ille sufficeret ad hoc ꝙ conuictus fm illum diceretur manifestus, quia iura suadent vsurarios conuinci ex facilioribus probationibus q̃ in alijs casibus requiratur.de pign.illo vos.de emp.& vẽd. ad nostram.& epi possunt iura cõia fortificare, vt no.de off. Archid.c.si.Bart. ff.de fur.l.3.dicit ꝙ cũ quæritur an quis dicatur vsurarius manifestus in genere non habito respectu ad certum & limitatum delictum, non sufficit ꝙ semel aut bis illud fecerit, sed requiritur ꝙ stet publice paratus sicut meretrix in prostibulo.ff. de ritu nup. palam. in princ. dicit tñ ꝙ si non facit ita palam, sed quasi, vt quia mutuat in camera quibuscunque volentib. idem est.d.l.palam. & ff.ad Macedo. l.3. circa prin. quæ verba non vñr vera quo ad id & dicit, requiri plures actus, quia nullibi hoc dr̃. vñ si manifeste semel mutuauit ad vsuras, vr̃ sufficere, vt dicatur manifestus vsurarius, quia manifestũ esse non surgit ex frequẽtatione, ita ꝙ sine ea esse nõ possit, vt no. Spec. de noto.crimi.§.sequitur de manifesto.in prin.non.n.ponitur hoc in diffinitione manifesti. de quo de cohabi. cleric. vestra. Item ẽt notorium põt esse ex vno actu, vt si quis corã populo interfecit hominẽ, notorius est homicida. ad hoc. ff. de testa. hæredes palam. in princ. ex his dic ꝙ si hodie legitime docetur, ꝙ aliquis tpe vitæ suæ fuit vsurarius ẽt si solum doceatur per aliqua argumẽta & famam, quæ sic tunc fuit, sufficit quo ad effectum, vt testm̃ eius non valeat, vt in c. q̃q̃. & vt careat ecclesiastica sepultura, vt hic, & hoc faciunt verba Archid. posita.s̃.ea.q.& casus vr̃ in d.c.cum in diœcesi. vbi ad conuincẽdum ꝙ quis sit manifestus vsurarius, sufficiunt argumenta. Sed si ponimus, ꝙ non docetur de fama tpe vitæ, sed aliãs ꝓbatur ꝙ fuit vsurarius, vr̃ hoc non sufficere, quia per hoc non infertur ꝙ tpe testamenti aut mortis fuerit manifestus, ꝙ requirit c.q̃q̃. Item habilitas testantis consideratur tpe testamenti cõditi & mortis testatoris. ff.de bono.poss. fm tabu. l.prima. §.exigit.& ibi glo.in ꝯrium. facit gl.de vsu.c.1.lib.6.quę dicit ꝙ epũs poterit eos publicare si conuicti fuerint. licet glo.24. qõ.2. sane. quæ incipit, sed quid si, videatur ꝯria. quib.inspectis puto manifestum vsurarium dici de quo possunt fieri iudici manifestæ probationes. & manifestas esse dico, quæ sufficiunt sicut argumenta.d.c.cum in diœcesi.vt si probatur mutuum & vsuræ receptio cum fama, imo vr̃ idem etiã si sine fama si aliqui deponunt super vsuris, ita ꝙ probent, & ꝙ sufficiat manifestario post mortem. facit quod no. Io.And. in d.c.q̃q̃. in illa qõ. an sit exhumandus occultus vsurarius tpe vitæ, quæ post mortem manifestatur, in qua tenet ꝙ sic, vt ex oĩbus sic dicamus manifestum dici quemcunque de quo constare põt quãdocunque, ita ꝙ qñ constiterit verum est dicere ꝙ prius ma-
24 nifestus erat. de hoc dixi in d.c.vestra.q.2. † Vicesimo quæro si vsurarius cauit de vsuris restituendis an sepeliri poterit sine pœna huius cle. videtur ꝙ non, quia hic indistincte loquitur. ꝯrium tenet gl.in ver.manifestos. & idem Matth. ne per hoc corrigatur c.q̃q̃.de vsu.lib.6. quia correctio iurium vitãda est. de elec.cum expediat.lib.6.quod placet, quia per pęnitentiam desinit esse vsurarius. 50.dist. ferrum. de accu.de his. Et tradit Matth.cautelam sacerdoti, qui habet manifestos vsurarios in parochia ad euitandam pœnam huius cle. quod instet, ꝙ vsurarius satisfaciat pro vsuris si potest, vel caueat idoneè, vt in c.q̃q̃.& ꝙ non credat vsurario dicenti de quantitate certa tantum exacta. sed si manifesta est quãtitas maior, pro illa exigat cautionem. & si est incerta, exigat quantitatem quã verisimiliter creditur habuisse, quia si scienter reciperet de minori, te-
25 nebitur ad restitutionem residui. † Vicesimoprimo quæro, si vsurarius satisfieri iussit non tamen cauit, sed post mortem caueatur. gl. in ver.manifestos. dicit sufficere quo ad sepulturam, non quo ad validandum testm̃. idem Pau. qui dicit, ꝙ ideo testm̃ non validatur, quia fuit nullum ab initio ex persona testantis. similiter non conualescit testamentum impuberis adueniente pubertate. vel si erat seruus & efficitur liber. vel si erat captus ab hostibus, & reuertitur. ff.de test. filius. & l. eius.de leg.3.l.1.§.1. Idem si ab initio fuit voluntas falsa. C. de fal.sicut.Idem in legato ꝙ non valet ex persona legantis vel legatarij, vel eius a quo præstandum est, vel ratione rei legatæ.ff. de regu.Caton.l.prima.in prin.de leg.1.cætera.arg.de elec.dudũ.1.& regula, non firmatur.lib.6. de hoc in duabus quæstionibus seq. Vicesimosecundo quæro, an sit opus ꝙ vsurarius caueat per seipsum.dic ꝙ non, sed sufficit, ꝙ per alium habentẽ speciale mandatũ ad cauendum, quia qui per alium facit &c.
26 regula, qui per alium.lib.6. † Vicesimotertio quæro, quid si dedit procuratorem specialem ad cauẽdum duraturum post mortem, qui mortuo vsurario cauit. Disputando terminatũ fuit ꝙ ex hoc testm̃ valeat. quod procedit fm opin. de qua de vsur.q̃q̃.in fi.in gl.fin fi.in eo ꝙ glo. ibi tenet ꝙ ante validatur testm̃ ex cautione postea præstita per vsurarium. sufficit.n. ꝙ ante mortem cauit, pro hoc in c. q̃q̃. dr̃ ꝙ testamenta vsurariorum aliter facta.i.cautione non præstita, non valeant, & sic videtur intelligendum opposita exceptione. & ꝙ non sit necesse ꝙ cautio præstetur in actu testãdi.facit. C. de preci. impe. offe.vniuersa.iuncta glo.& ꝙ ibi no.Bart.& ff. de iniu.testa. filio.in vlt.q.Op.ad hoc de dicta gl.& Pau.positi.s̃.q.21. ex quibus vr̃ ꝙ oporteat cautionem præstare ante conditum testamentum.Sol.potest dici ꝙ illa dicta procedunt in alio, qui nõ ita specifice caueri mandauit: qñ enim specialiter mandauit, tunc qñ cauebitur, retro fingitur vsurarium cauisse tpe quo mandauit, & mandatum durat post mortem, quia confertur post mortem.ff.mand.si vero non remunerandi. §.fi. Opp. ad hoc quia vr̃ testm̃ irritum esse cautione non præstita.d.c.q̃q̃. in fi.vbi dicit ꝙ testamenta sunt irrita ipso iure. vnde cum tpe obitus fuit testamentum inualidum, non conualescit, alias posset diu pendere, an testamentum valeat, si diu staretur ad cauendum.Sol.quæstio est dubia, tñ tenendo opi. gl. in d.cap. q̃q̃.de qua dixi s̃. ead.q.dicendum est testamentum valere, vt seruetur æquitas, nam contingere potest, ꝙ vsurarius volens cauere in forma c.q̃q̃.non potuit, quia non habuit cui & absonum esset nullum esse remedium. rigor m̃ literæ in c. q̃q̃. facit in contrarium, prout dixi, primum tamen puto, quia satis-
27 fit menti illius c.quæ est, vt reddantur vsuræ. † Vicesimoquarto q̃ro, si primo fecit testamentum postea fit vsurarius manifestus.dicit Pau. ꝙ infirmatur testamentum ex sequenti delicto.ad hoc Insti.qui.mod.testa.infir.in prin.&§.hoc autẽ. Op. ad hoc. C. qui test.face.poss.furiosum. Insti.eo.§. furiosi. Solu. Pau.ꝙ aliud in furioso, qui fingitur mortuus & in eadem volũtate manere in qua erat ante furorem. de bap.maiores.ad fi.
28 † Vicesimoquinto quæro, an portantes ad sepulturam eos qui prohibentur hic sint excommunicati, & quid de comitãtibus & pluribus aliis de quibus quærit glo.in ver.sepelire. glo. ea. dicit ꝙ hæc exigunt principis declarationem, nec aliquid decidit.Steph.dicit hos casus non dubios, cum participent sepelientibus, & sic in crimine damnato. de sent.excom.nuper, & c.si concubinæ. quod tenet Lap.dicens idem dicendum in prælatis, qui cum possent prohibere sepulturam, patiuntur ferri.de sent.excom.quantæ. in quo vltimo dic vt dixi in d. c. quantæ.quia ad hoc vt sit locus illi c.opus est, ꝙ is qui nõ prohibet, fuerit in dolo, secus si in sola negligentia. Quo ad primum autem Pau. dicit ꝙ nedum actualiter corpus ponentes sepulchro, sed ẽt dicentes diuinum officium super funus, forte incurrunt hãc pœnam, quia Christiana sepultura est, quæ fit cum psalmis & orationibus.23.q.5. placuit. 13.q.2.quæ sta. & quod no.ea.q.§.item quæritur.& eo.tit.abolendæ. imo fortius debent teneri, quia plus contemnunt. Idem dicit de sepelientibus pacto in cemiterio etiam absentibus clericis. Item ꝙ sepelire dicuntur non tm̃ actualiter sepelientes, sed ẽt mãdantes.de sen.excom.mulieres. ff.de eo per quem fac. erit. l.1.dicit tñ Pau. ꝙ hæc litera potius vr̃ loqui de sepelientibus in terra cemiteriata q̃ de sepultura quo ad officium. vnde dicit quod dicentes officium non vñr teneri pęna hac, quia vere non sepeliunt, sed remanet ꝯrium d.c.nuper.& c.si concubinæ. Ad quod dico ꝙ ibi de communicantibus excommunicato in crimine damnato, qui cõicat post excõicationem. sic eñ loquuntur illa c. & ponitur ratio in c. nuper. quia talis cõicans delinquit in excommunicatorem. secus ergo si quis cõicat alicui in actu per quẽ ille incurrit excõicationem, vt hic, quo casu non hñt locũ illa c. qua consideratione attenta, puto verius

ADDITIO.

a Vinc. God. Vsurarius manifestus dicitur, qui pronunciatus est per episcopum. Alex in l.2.ff de fur.Fely.in c.auditis,colum.fi. de præscr.

tius ꝙ hic soli sepelientes vel hoc fieri facientes sint excommunicati. & pro sepelientibus intellige de eis, qui actualiter mortuum humo vel tumulo condunt, vt dicitur in hac glo. de mandantibus autẽ probatur in d.c.mulieres. nec per hoc erit hæc constitutio ludibrio. quod vr̃ tenere glo. nam satis prouisum est excommunicando sepelientes & authoritatem præstantes.de hoc ẽt dico.J.de bap.clem.vnica.in 1.contrario.
29 † Vicesimosexto quæro si quis sepeliuit manifestũ vsurarium excommunicatum publice, nominatim interdictum, & tpe interdicti, an vna, an quadruplici excommunicatione ligabitur. glo.in ver. subiacere. remittit ad quæstionem Gualterij, quæ ponitur in regula, delictum. lib.6. Pau. dicit ꝙ ligatus est quatuor excommunicationibus.facit de sen.excom. cum pro causa. Ioã.de S.Georg. dicit ꝙ vnica excommunicatione, per no.in d.q.præcipue.quia percutiens clericum pluribus percussionibus sine interuallo non incurrit, nisi vnam excommunicationem. 17.q.4. si quis suadente. pro hoc consuetudo curiæ, quæ tales absoluit, tanq̃ ligatos vna sñia non pluribus. In ꝯrium est quod no. in ea.q. vbi concluditur de eo qui percussit vno ictu tres clericos, quod sit excommunicatus tribus excommunicationibus, ꝙ placet, nam vna & eadem persona ratione plurium qualitatum censentur plures personæ.de re iudi.cum olim.de concess.præben.postulastis. de appel.a collatione. lib.6. cum ergo præsupponatur, ꝙ ille qui sepultus fuit, habebat varias qualitates, est perinde ac si sepelisset quatuor
30 distinctas personas.† Vicesimoseptimo quæro, in eo quod hic dicit de absolutione, quis absoluet. dicit Pau. ꝙ ordinarius, cũ non sit reseruata absolutio.de reb.eccl. non alie. clemen. 1.vbi
31 de hoc.in vers. si quis.q.4. † Vicesimooctauo quæro, an abso-
a lutio[a] facta non præcedente satisfactione teneat. Pau. ꝙ non, quia fit a prohibito, & ꝯ formam mandati. arg. de rescr.cum dilecta.de rest.spol. Pisanis. Opp. ad hoc, quia si absolutio põt fieri per ordinarium, sicut dixi in proxi.q. istud ꝙ hic dicitur de præmittenda satisfactione inducit potius monitionem q̃ formam, vt no.J.de iurepa.cle. 1. in gl.hic addit.Sol.stat ꝯrio, licet absoluens sit puniendus, pro hoc ꝙ no.de sequest. cle. 1.in gl.per ordinarium. Vicesimonono quæro, qui sunt hi quibus dẽt satisfieri gl.sed qui sunt.dicit forte intelligi de his quorum fauore latæ fuerãt sñiæ excõicationis vel interdicti in loca vel personas. sed quoad vsurarios dicit, ꝙ sunt hi quib. dẽt fieri restitutio.Laud.idem.sed dicit ẽt illis satisfaciendum, qui sententias tulerunt, quia fit eis iniuria si contẽnuntur sñiæ. 23. q. 1.quid culpatur.de temp.ordi.ad aures.quod dicit verum si in sententiis tangebatur aliqualiter ius iudicis.de appel. solicitudinem.de sen.excõ.venerabilib.in prin.li.6.2.q.7.licet.& quod no.de appel.cum speciali.in gl.sed qualiter.& idem Pau. Item ſm Gen.satisfieri debet his clericis, qui nolentes sepulturis ta-
32 lium interesse passi sunt iniuriam. Tricesimo quæro, an sepul
b ti contra[b] prohibitionem si corpora discerni possunt, debeãt exhumari.gl.ea.dicit, ꝙ sic in tribus vltimis casibus.i.qñ erunt excõicati publice vel nominatim interdicti, vel vsurarij manifesti. In primo autem casu.s.de sepultis tpe interdicti, dicit
33 hos non exhumãdo, & idem Pau. † Tricesimoprimo quæro, circa id quod dixi in proxi.q. an mortuaria licite recipiantur pro sepulto tpe interdicti glo.ea.distinguit.& idem Pau. Et in eo ꝙ gl.dicit ꝙ mortuaria data cum funere sepulto tpe interdicti non recipiuntur licite, dicit Pau. ꝙ hoc est, quia recipientes participarent in crimine, & sic illicite reciperent. arg.17.q. 4. miror.& ꝙ no.Host.in sum.de sen.excom. §.quis possit. ver. sed si quis. Tricesimosecundo quæro, circa idem si nihilominus receperunt, an de talibus debeatur quarta ecclesiæ parochiali. Pau.ꝙ nõ, sicut nec decima de illicite acquisitis. de dec.ex trãsmissa.pro hoc.ff.pro socio. quod aũt. vbi inter socios non confertur id quod ex turpi causa alter lucratus est.

ADDITIONES.

a An absolutio. Adde Io.An.in c.actus legitimi.de re iur.lib.6.in mercu. Vinc.God. Sic absolutio a iuramento non debet concedi parte non citata quando iuramentum est obligatorium ex parte iurantis & vtile recipienti. Goz.cons.69.nu.22.

b An sepulti contra. Adde glo.in c.si ciuitas. de sen.excom.lib.6. faciunt notata in c.si.de excess.prælat.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio aliena quando innouatur tenor eius debet inseri.*

CAP. II.

DVdum. Glo. diuidit & ex ea colligũtur octo partes, quas prosequor singularim. & insuper in §.huiusmodi. J.ea.cle. glo. subdiuidit in quinque partes, quas etiam singulatim prosequor.

a No.de ver.innouamus[a]. quod exponit Laud.i.restituimus, q̃a fuerat reuocata.de rescr.quamuis.lib.6.2.q.3.§.notandum. & dicit Laud.ꝙ innouare nihil aliud est, nisi canones, qui in cõsuetudinem abierant, reparare. 18.dist. propter. simile de treu. & pa.c.2.dicit Laud.ꝙ hæc innouatio habet vim nouæ factionis, cum perinde est ac si esset nouiter edita, habet vim fortificationis.d.c.2.alibi iuris antiqui conseruationis. de confir. vti.
1 cum dilecta.de priui.ex parte.& cap.quia intentionis. † Secundo no. ꝙ quando aliqua dispositio innouatur, tenor eius debet inseri.& ſm Lau.inseritur vt constet de certa scientia principis.de cõfir.vti.ca.pe. & dicit Pau. ꝙ notarius eodem modo inserit tenorem cum exemplat instrumentum alteri. de hoc in Spec.de instru.edi.§ ostenso.in princ.

ADDITIO.

a De ver.innouamus. Adde c.propter 18 dist.c.2.de treu.& pa.c.cum dilecta, de confir.vti.vel inuti.c.ex parte.& in c.quia intentionis. de priui.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Papæ est perpetua. rationem assignat.*

Bonifacius. No. ꝙ constitutiones fiunt ad perpetuã memoriam, pro qua etiam fiunt instrumenta & scripturæ aliæ, & sic recipiuntur testes & publicantũ. 1.q.7.saluberrimum.23.q.1.omnes.vt lit.non contest.quoniã. §.sunt & alij.de test.significauit.& c.Albericus. ff. de pig.cõtra-
1 hitur.de hoc in proœmio huius compilationis. † Secundo no. ꝙ constitutio Papæ perpetua est. quod est ideo ſm Genze. q̃a causa cognita fit, & propterea durat, nisi ex causa mutetur. arg.de offic.c.vlti.C.de re iud.gesta.

SVMMARIVM.

1 *Cathedra pastoralis & cathedra iudicis quæ & quales sint.*
2 *Papa habet præeminẽtiam pastoralem, quia præeminet cæteris dignitate & officio.*
3 *Papa debet exaltare fidem catholicam.*
4 *Curati & episcopi habent curam gregis sui, id est populi.*
5 *Clerici omnes intitulati nomine clericali sunt subditi Papæ.*
6 *Rancor & odium, qualiter differunt.*
7 *Rancor & odium præbent ausum malis moribus.*

1 Super cathedram. † No. de cathedra pastorali, quod dic, vt in gl. quæ ponit etiam de cathedra iudicis. de qua dicit Pau. ꝙ iudex super ea sedet ad exercendum actus iudiciales. C.de dila.a procedente. 3.q.3.§.ad iudicem.de re iudi.c.fi.lib.6. de cathedra autem pontificali dicit Pau.ꝙ ab ea dicitur cathedraticum.de offic.ordi. conquerente.de simo.ea quæ. & de hac 24.qõ.1. quoniam vetus. & hanc non debent omnes ascendere, quia locus non facit hominem, sed homo locum.40.dist. multi. & dicunt Lau. & Genze.quod cum cathedra possit competere cuilibet Doctori.40.distin.multi.2.q.2.is ita. C.de offic.diuer.iudic.sciant. vbi senato.vel clarissi.l.fi.fortius Papa, vt hic, & 40.distin. non est.ibi, tenere cathedram. & imperatori. 10.col.de pace tenen.
2 † Secundo no.quod Papa habet præeminentiam pastoralem, præeminet enim cæteris dignitate, officio, & potestate. 9. q. 3. antiquis. & c.seq. nam ipse vocatus est in plenitudinem potestatis, cæteri in partem solicitudinis. 2.q.7.qui se. de vsu pal.ad honorem.& vocatus est Dei dispositione, vt hic. & 8.q.1.licet. Tertio no.ꝙ Romana curia dicitur alueus. & de hoc in glo.in ver.alueum.& in ea ibi, fluuiorum.ff.de flu.l.1.§.ripa.de acqr. re.do.adeo.§.ꝙ si.& quid sit torrens, dic vt in gl.in ver.torrens. & in ea in fi.ff de flu.l.1.post princ. Quarto no. ꝙ habens multis intendere, debet expedire quod grauius est. de hoc in glo. in ver. instantiis.& in ea in fi. facit quod no.de censi.cum nuper. Quinto no.pro instantia.i.solertia. nam mater omnium artium est instantia, nouerca vero eruditionis est negligentia. 83.distin.nihil. Seneca epistola.1. Turpissima est iactura, quæ per negligentiam fit. & maxime in prælato reprobatur.supra
3 titu.1.cle.vnica. † Sexto no.quod Papa debet exaltare catholicam fidem.& secundum Pau. hoc in prædicationibus fit quibus populus instituitur & in fide confouetur.44.dist.cap.1.& in confessionibus repetitis per quæ peccata vitantur & commissa delentur.de pœn.dist.1.ecce nunc.in fi.& c.seq. & in sepulturis ecclesiasticis. nam homines inuitantur ad suffragia pro defunctis.de quibus.13.q.2.cum grauia. & in his consistit pro-
4 fectus animarum, de quo sequitur. † Septimo no.ꝙ antistites, idest prælati curati habent regimen gregis, idest sui populi.
5 de officio ordina. inter cætera. † Octauo no. quod qualibet persona inclusa sub ordine clericali subest Papæ. sic enim hic generaliter disponit, ibi, cæteras personas, quas ordo clericalis in

lis includit.ex hoc arguit Lau.cõtra theologos,qui dicunt tõ-
suram clericalem non esse ordinem , cuius cõtrarium tenent
Canonistæ de æta.& qual.cum cõtingat.& dicunt Lau.& Gẽ.
ꝙ quia sub ordine clericali continentur ordines sacri , vt hic,
& 11.q.1.de persona.in fi. quilibet habens aliquem de ordini-
bus,qui sunt nouem,gaudent priuilegio,de quo 17.q.4.si quis
suadente.cum sit inductum in fauorem totius ordinis clerica
lis.de sent.excõ. contingit. 1. & hoc etiam si fuerit promotus
per saltum.40.dist.sicut.52.dist.per totum.quia verum est dice
re hunc esse inclusum sub ordine clericali . quod no.& idem
dicit Gen. si esset prorsus illiteratus , qui ordinẽ recipit , vt no.
40.dist.sicut.26.dist.c.illiteratus.52.dist.solicitudo. quod etiam
6 no. † Nono no. differentiam inter rancorem & odium . nam
secundum Pau.rancor consistit in animo , & rancorem quili-
bet tenetur dimittere. 90.dist. si quis contristatus . vbi de hoc.
23.q.4. si is qui . odiũ vero est muecerata inimicitia de vltione
cogitans. ipsa autem vltione nihil est grauius. 3.q.5.quia suspe
ctũ.nec est desideranda. 23.q.5.de occidendis.Sed nec per iudi-
cem negligenda vbi expedit.28.dist.quia sunt. de postu.cap.1.
& odium peccati suadetur.23.q.4. ista 8.dist.odio. de hoc non
7 loquitur hic,sed de odio hominis.Decimo no.ꝙ † rancores &
odia prębent ausum malis moribus.C.de iudi.properandum.
& dicit Lau.ꝙ hoc frequenter euenit in electionibus ecclesia-
rũ,quia tunc sunt sicut locustæ rege carentes.16.q.1. qui vere.
a debet ergo obuiari rancoribus [a] & odiis, ne hoc sequatur. arg.
de consti.nam concupiscentiam.regula,cum quid.lib.6.Opp.
in eo ꝙ Papa procurat pacem subditorum, nam debemus ini
re certamen spirituale contra hostes animæ.23.q.1. nisi bella.
Sol.Paul.quod hic de pace corporali , in contrario certamine
de spirituali.nam hostis animæ continue circuit quærens quẽ
deuoret.3.q.1.nulli.& habet mille modos nocendi. 16.q.1.vi-
sis.& sedet tanquam leo in insidijs, vt interficiat innocentem.
de pęn.dist.si enim inquit.vltra medium.versi.sic quæ . Secun
do oppo. ad hoc quia etiam certamen corporale debeamus
b inire.23.q.vlti.omni timore. & c.hortatu. Solu. iustum bellũ [b]
exercetur sine peccato, vt ibi, & de resti.spol. olim.1. de iureiu.
sicut.3.de homi.sicut dignum.secus de iniusto,de quo hic. vel
etiam iusto si modus exceditur,de pę.& remis.significauit .

ADDITIONES.

a De Rancore isto. Adde tradita per Alex. post Bart.Bal. & DD.in l.si tibi.§.
quidam.ff.de pac.& in l.non solum.§.1.ff. de iniur.

b Iustum bellum. Adde Inno.in c.olim.el 1.de rest.spol. Inno.in c.sicut. de iu-
reiu.Host in sum.tit.de treug. & pa. in §.quid si bellum. Doc.in c. pro hu-
mani.de homi.lib.6.Host.in sum.titu.de poe. & re. in §.quibus & qualiter.
Bar.in l.ex hoc iure.ff.de iust.& iure.
Vinc.God. Adde ibidem Alex.qui vltra ea quæ de bello iusto tradit, quærit
an bellum possit indicere alius quã princeps , & quando per eccl. Fely.in c.
excommunicamus.de hæret.

SVMMARIVM.

1 *Clementina ista,dudum,de sepul locum habet tantum in fratribus præ dicatoribus & minoribus .*
2 *Discordia est periculosa .*
3 *Confessiones audire,& iniungere penitentias differunt. vide qualiter.*
4 *Sacerdotes curati possunt dare licentiam prædicandi .*
5 *Religiosis quare magis permittitur prædicare in ecclesiis & locis eorum,quam alibi .*
Et quid comprehendatur nomine locorum .
6 *Verbum, plateis communibus,in ista clemen. dudum. de sepultu. quid importet .*
7 *Prædicare quibus liceat .*
8 *Prædicandi si quis non habet licentiam si prædicat,& aliqua acquisiuit,an teneatur restituere .*
9 *Fratribus prædicatoribus & minoribus permittitur prædicare , dumtamen non concurrant cum prælatis , de quibus prælatis intelligitur .*
10 *An autem sub verbo prælati, comprehendantur rectores ecclesiarum.*
11 *Prælatus si velit tenere totam horam matutinalem tam pro missa quam pro sermone & sic impedire fratres,an possit .*
12 *Quid de vicario .*
13 *An autem ea hora qua prælati prædicabunt, isti cessabunt prædicare quo ad omnia .*
Adde ad idem.nu.14.& 15.
16 *Studia generalia,quæ dicantur .*
17 *Studium Senense quod fuit institutum , postea destructum , & iterum restauratum,an sit idem studium .*
18 *Sermones ad clerum,quæ verba sint in ista cle . dudum. de quibus sermonibus intelliguntur .*
19 *Prædicationes ad funera mortuorum,quæ dicantur .*
20 *Libere verbum,quid importet .*
21 *Quid autem intelligatur nomine prælati.*
22 *Quid si prælatus conuocat aliquos de clero, puta Doctores, an hac cõuocatio impediat prædicationes fratrum .*
23 *Conuocare clerum generaliter quãdo & qua de causa possit prælatus.*
24 *Quid si generaliter prælatus conuocat populum, an sit locus huic cle.*
25 *Fratres prædicatores si inuitati sunt ad prædicandum a vicariis parochialium sacerdotum,an sufficiat .*
26 *Fratres prædicatores an possint prædicare in ecclesiis parochialibus mandante episcopo,contra tamen voluntatem sacerdotis parochialis ecclesiæ .*

Ab olim. No.ibi, sacerdotes & clericos , ꝙ nedum sa-
cerdos , sed & clericus partem habet obla-
tionum & funeralium. ad hoc de fil.præsby. proposuit. & c.ex
parte . quod dicit Pau. verum , nisi consuetudo vel statutum
aliud habeat.de ver.sig.inter.cõtra facit litera.ǰ.§.huiusmodi.
ibi,parochialibus sacerdotibus & eorum rectoribus.Sol.Paul.
ꝙ illud non excludit portionem clerici si est in ecclesia causa
coadiuuandi sacerdotem . nam dicitur curatus per coopera-
tionem , quia sine eo presbyter celebrare , & alia facere non
debet.de vi.& hone.cleri.vt quisquis.de conse.dist.1.iubemus.
1 †Secundo no.ꝙ hæc constitutio locum habet tantum quo ad
fratres prædicatores & minores, quia in his tantum loquitur.
vnde dicit Lau. ꝙ ad eremitas & Carmelitas & alios religio-
sos cuiuscunque status statur iuri communi,de quo eod. tit. c.
1.& c.certificari.& idẽ no.ǰ.ea.cle.§.huiusmodi.ver.verum. in
gl.vt patet.& dico in eo. ver.verum.q.8. Sed fuit postea proro-
gata per cle.ad eremitas.& per Io.22.ad Carmelitas. quod no.
2 Ioan.An.de reg.constitutionem. lib.6. † Tertio no. ꝙ discor-
dia est periculosa.Salustius in Iugurtino,Concordia paruæ res
crescunt,discordia maximę dilabuntur. Hieronymus sup psal
3 mo 65.vbi discordia,ibi non protector Deus. Quarto no. dif-
ferentiam inter audire confessiones & iniungere pęnitentias.
& dicit Pau. ꝙ confessiones audire simpliciter non prohibe-
tur,imo prodest ad augmentum gratiæ pluribus confiteri ꝓ-
pter erubescẽtiam,quæ est maxima pars satisfactionis. de pęn.
dist.1.quem pęnitet.& dist.5.qui vult.sed absolutio & iniũctio
pęnitentiæ soli sacerdoti reseruantur, vt no.de offi.ord. pasto-
ralis.in gl.quo casu.& de hoc. 25.distin.§.omnis. debet autem
a sacerdos pęnitentiam innotescere, [a] non iniungere non plene
pęnitenti.de pę.dist.3.nihil.Quinto no.pro celebritate, ibi, ce-
lebrem.ad hoc de ele. c.vlti. lib.6. Sexto no.in ver.in ecclesiis.
ibi,inuitati.ꝙ nullus debet prædicare in parochia alterius.6.q.
1.scriptum.nisi inuitatus.9.q.2.nullus primas.& officium prę-
dicandi & docendi priuilegiatum est,de sta.mona. quod Dei.
vbi de hoc.de magi. super specula . Septimo no.casum in quo
non sufficit petere licentiam, sed oportet ꝙ obtineatur. simi-
le.de testa.c.si.lib.6.ǰ.de testa.cle.vnica. secus de licentia peten-
da super audiendo pęnitentias.ǰ.eod.cle.statuimus.vbi sufficit
4 petere.Octauo no.ꝙ sacerdotes curati [b] possunt dare licẽtiam
b prædicandi.pro hoc glo.16.q.1.adiicimus.& quod no.Innoc.
de hæreti.excommunicamus . Nono no. secundum Gen. ex
verbo, prælatus superior , ꝙ in talibus habet Archiepiscopus
potestatem concedendi licentiam prædictam etiam in dioe-
cesibus suffraganeorum. quod non probatur hic . nam potest
intelligi de superiore habili , puta legato . de offic. lega. cap. 1.
Oppo. in ver.in studiis . ꝙ sit superfluus per id quod procedit.
Sol.Genz. ꝙ in casibus hic in versi. positis possunt fratres præ-
dicare extra ecclesias , & loca ipsorum plateas communes, vt
aliquid addat iste ver.ad præcedentia. de hoc.ǰ.in q. Secundo
oppo.eodem modo,quia videtur inculcatio, ibi, festis specia-
libus,siue peculiaribus. Sol. Paul quod verbum,peculiaribus,
venit expositiue.i.specialibus.vel idest propriis , non commu-
nibus quo ad solennitatem,quasi seorsum a communibus,de
consecr.dist.2.& hoc attendendum.de celebra.mis.c.2. Tertio
opp.in eo.ver. quid sit superfluitas in eo ꝙ dicit si prælatus ad
se clerum generaliter cõuocet,aut ex aliqua ratione vel causa.
Sol.Pau.ꝙ verbum generaliter , intelligitur.i.causa nõ expres-
sa.& sic differt a vocatione quæ fit ex aliqua ratione vel cã. di-
cit etiam Pau. ꝙ differunt ratio & causa , quia ratio est ordo
gerendorum ex causa venientiũ, & est quasi rationis ordo. ar.
de præben.c.3.1.dist.consuetudo.causa vero potest esse sine ra
tione,sed non econuerso . accipitur ẽt causa pro impulsu ani-
mi ad aliquid agendum. ff.de postu.l.1.§.sexum. quãdoque cã
est,ad cuius esse seqtur aliud . & sm hoc sunt duæ causæ essen-
di & duæ finiendi. no.Io.Mo.in proę. sexti . quandoque causa
dicitur modus siue forma.& dicitur de præteritis suasio , vt si
maritus legat vxori ea quæ eius causa comparauit .ff. de auro
& arg.leg.Quintus.de condi.inde. damus. qñque ponitur pro
expli-

ADDITIONES.

a Pœnitentiam innotescere . Adde ꝙ no.in simili in c.officij. in verbo, pœni-
tentia.de pę.& re.Do.in c.2. super gl.fi.de elec.

b Quod sacerdotes curati. Adde glo.in c.1.de relig.domi. lib.6.

explicatione facti.ff.ad l. Aquil.si ex plagis.§.tabernarius.quãdoque pro contractu.de plus peti.c.vnico.quandoque pro cõtrouersia.de verb.sig.fonis. de iura.cal. c.vlti.lib.6.& differunt causa & occasio. Causa enim dicitur ea per quam vnumquodque fit, & quandoque infert necessario causatum sicut eius remotio penmit causatum, vt no.de Iudæ.ita quorundã. & consistit in iure, & est rationabilis, & dicitur a chaos quod fuit principium omnium. Occasio vero consistit, & est iniusta.de maio.& obed.solitæ.vbi de hoc. prouerbio.71. occasionem quærit, qui vult discedere ab amico. Quarto oppo. in ver.in ecclesijs.quia videtur inculcatio ibi, prædicare vel proponere verbum Dei. Sol. sic dixit causa maioris expressionis. Itẽ prædicare vr̃ denotare propositionem verbi Dei cum quadã solennitate. proponere autem fit etiam simpliciter. & ſm Pau dic proponere ad clerum vel populũ. 10.q.1.placuit.de of.
5 ord.inter cætera.de censi.c.1.lib.6.† Quæro in eo ꝙ pmittit religiosis libere prædicare in ecclesijs & locis eorum, quare magis ibi, quam alibi. dicit Lau.quod ideo, quia intra septa suarum domorum restringitur territorium eorum. & exemptio eis concessa, & sic intelligitur locus exemptus.de quo de priui. c.1.§.1.lib.6.ex hoc arguit quod extra locum religiosi suorum prælatorum sententijs non ligantur, & impune non parent. argu.de sent.excõ.cum illorum.ver.si vero claustralis.vbi hoc tenet Hostien.licet aliqui dicant, ꝙ tales prelati potius iudices sunt personarum quam territorij, & ideo totus mundus est eis pro territorio, & ꝙ religiosus vbicunque sit ligatur sententia prælati.pro hoc de re iudi.clemẽ.pastoralis. Gen. tenet primum, & hoc placet eo respectu quo prælati isti ferunt sententias quo ad contẽtiosam iurisdictionem, quia non possunt ponere sedem in territorio aliorum. de offic.ord. cum episcopus.lib.6.sed respectu voluntariæ sententiarum iurisdictionis, & ad quas proceditur non in forma iudicij, verior est alia opinio, quia talia possunt exerceri etiam in alieno territorio. de offic.lega.nouit.vbi de hoc. Secundo quero, quid comprehenditur sub illis verbis, locis eorum.glo.in hoc verbo dicit, ꝙ includitur quicquid intra septa est, etiam in hortis.idem Lau.& Genz.ar.ff.de procu.presens.& dicit Laud. hoc procedere etiã si loca sunt longe a domibus eorum, cum indiffinite dicat de locis quod debet colligi attenta forma exemptionis, quæ debet inspici. de priui. porro. sed exempta ecclesia vel monasterio alio non expresso venit tantum id quod est intra septa.i.ea quæ simul tenentur cũ ecclesia intra vnam clausuram.de priui.c.1.li.6.& ibi glo.in ver.exempto.& hũc intellectum habuit glo.ista in ver.locus. & tunc etiam si longe distat ab ecclesia, tamen sunt exempta, & sic debet intelligi, quod dicit Lau.qui ẽt exponit hoc verbum, locus eorum.i.ad vsum eorum deputatus, cum dominium rerum apud eos non sit, nec in proprio, nec in cõi.de re.do.religiosum. sunt enim in summo gradu pficiendorũ.alij vero qui non sic renunciarunt proprijs, sunt in inferiori ordine & de his duobus ordinib. in ecclesiastica hierarchia, ponit Dionysius de ecclesiastica hierarchia, & est ar. 16.q.3.illa.& in hac glo.in ver.locis.ibi, includitur. ad hoc.17.
6 q.4.diffiniuit. † Tertio quæro, quid importet verbum, plateis cõibus. Solu. Gen. intelligendo de plateis locorum in quibus morantur, & sic per verba præcedentia ibi, ecclesijs & locis eorum, restringuntur sequentia q̃q̃ indiffinite prolata. ff. de trit. vi.& oleo leg.l.vlt.§.1.& l.si quis.dicit tamen Gen. ꝙ hęc litera etiam locum habet in plateis aliorum locorum, quam suorũ, alias hæc verba, plateis eorum, nihil adderent, cum præmiserat de locis eorum, maxime quia hic de fauore agitur, qui non debet restringi, sed ampliari.regula, odia.lib.6. ex eo aurẽ, ꝙ eis permittitur in his locis libere prædicare. dicunt Lau. & Gen. ꝙ hoc faciet absque cuiuscunque contradictione vel licentia.simile verbum de præben.si beneficia.lib.6.argu. ff.ad leg.Aquil. quemadmodum. de acquiren.rer. do.l.3. & quod ibi no.Item quia secundum Lau. exempti sunt, & sic non subsunt ordinarijs, & hoc quoad ecclesiam, & loca eorũ, sed quo ad plateas, quæ sunt iuris publici princeps vniuersalis, scilicet Papa potuit disponere, vt voluit nulli præiudicium faciendo. ff.quemadmo.ser.amit.locus.§.vlti. Quarto quero in eo, quod dicit plateis communibus, quid de priuatis.glo.in verbo, communibus. dicit secus esse, idem Pau.qui dicit, ꝙ in plateis priuatis prædicare non possunt inuitis eis quorum sunt. ex quo no. ꝙ plateæ non sunt semper communes. de no.oper.nun. significantibus. Quinto quæro, in eo ꝙ permittitur istis prædicare certis casibus, an hoc poterunt tempore interdicti.glo.in
7 verbo, prædicare. ꝙ sic.idem Pau. †Sexto quæro, quibus liceat
a prædicare.[a] dicit autem Pau. quod quandoque quis prædicat ratione ordinis, & hoc competit solis sacerdotibus. quandoque ratione prælationis, & tunc competit etiam subdiacono, qui potest esse prælatus.de æta.& quali.preterea.& Doctori in theologia approbato per eum ad quem pertinet.de hære.cum ex iniuncto.16.q.1.adijcimus.vbi de hoc.92.dist.in sancta.quãdoq; ratione priuilegij, vt hic, de Iudæ.sicut. de pęn. & remis. cum ex eo. quandoque ex concessione speciali quam facere potest quilibet habens curam animarum psonæ notę, vt magistro in theologiã, vel idoneo & competenti pręcicatori, ſm Inno.de hære.excommunicamus.§.quia vero. quod intelligit Host.in transitu & casualiter.sed generalem licentiam per totã dięcesim concedit solus episcopus. de off. ord. inter cętera. dicit ibi Host. ꝙ episcopus semper, & vbique admitti debet ad prędicãdũ, nisi prohibeatur ab eo, cuius est dioecesis. hęc procedunt de prędicatione verbali facta conuocato populo, sed prędicare dãdo de se bonum exemplum, cuilibet licet, vt no. de conse.dist.6.nouissime.de hoc.6.q.3.c.2.Lau. plenius distinguit cum quæritur quis possit prędicare, aut de fide disputare, quia aut loqueris de laicis, aut de clericis.primo casu nullatenus possunt publice vel priuate. & si fecerint, sunt excõmunicandi.de hęre.sicut in vno.& c.quicunq;.§.iubemus. nisi faciant hoc aliqui prudentes rogantibus clericis, exempta tamẽ muliere, quę nullo modo hoc potest, cum sit virile officium. 23.dist.mulier.si clericis, aut de pręlatis ecclesię, aut de alijs. si primo modo, aut de Papa, & ipse potest vbique prędicare.19. dist.in memoriam.& cuilibet committere.de offic.deleg.cap. fi.sed eius commissarij subdelegare non possunt, vt ibi. si de inferioribus Papa, aut de episcopis, aut de inferioribus p̄latis. si de episcopis, aut quęris an possint vbique per se prædicare, & dic ꝙ sic, nisi in alienis dięcesibus prohibeãtur ab alijs episcopis. habent enim episcopi priuilegium quo ad hoc per vniuersum orbem. Marci vlti. Ite per vniuersum mũdum & prędicate &c.21.dist.in nouo. Matth.9. aut quęris an possint alijs authoritatem dare. & dic ꝙ non, nisi in proprijs dioecesibus. 16.q.6.nullus omnino. sic de inferioribus pręlatis si quęris an possint prędicare subditis sibi commissis, & dic ꝙ sic, 16.q.1. adijcimus.etiam si nõ fuerint nisi diaconi tm̃, vt ibi. aut non possint alijs cõmittere forte alicui approbato, puta magistro in theologia vel alias per episcopum approbato, & potest prędlatus habens curam quo ad suas oues committere casualiter, & in transitu. & ideo sacerdotes quotidie committunt fratribus prędicatoribus & minoribus, & similibus priuilegiũ prędicandi, alias non liceret in publico. de hęr. excommunicamus.1.§.sane clerici. Si vero loqueris de clericis non pręlatis, nec habẽtibus curas, aut volũt disputare publice turbis coadunatis, aut secrete. si publice, licet magistris in theologia, qui super hoc sunt priuilegiati tanquam Doctores fidei. de hęr.sicut.& illis quibus Papa cõmisit, vt sunt prædicatores & minores, de quib. hic & similes, & alijs literatis. dicit Lau. ꝙ hoc nõ licet, de hęre. excõicamus.§.clerici. si vero secrete, aut quęris an possint cum inimicis fidei, aut cũ alijs. si primo, dic ꝙ non licet, maxime de secretis fidei.24.quæst.3. cum aliquibus. nisi forte hęretici nimis prouocent eos, quia tunc debent prudenter per aliqua verba eos truffare & illudere, quia nihil respondere non esset vtile propter audientes, qui forte crederent, ꝙ non posset responderi.43.dist.in mandatis. si autem cum alijs q̃ inimicis fidei, dicit Lau. ꝙ turba nõ concitata hoc possunt. Refert tñ duas opiniones.nam quidã dicunt ꝙ non per modũ prędicationis, sed monitionis, quam quilibet facere potest, etiam monachus.16.q.1.c.1.& c.quia iusta. alij dicunt, ꝙ possunt etiam prędicare, quia hoc non consistit in contentiosa iurisdictione, nec refert quis prędicet. 19.distin. secundum. & quod ibi no.glo.& Inn.& Host.de hęre.excommunicamus.1.
8 † Septimo quęro si non habens licentiam[b] prędicandi prędi-
b cat. & aliqua acquisiuit, an teneatur restituere. glo. 16.qõ.1. adiicimus. arguit pro & contra. Lau. ibi tenet ꝙ sic, pro quo facit. ff de lega.1.si seruus plurium.§.1.vbi si pronunciatur cõtra hæredem in causa hęreditatis non pręiudicatur legatarijs si perlusorie egit facit de emptione & venditione, capitu.fin. Matthe etiam arguit, quod acquiratur ecclesię. ff.de inofficioso testamen.posthumus.§.si quis. vbi si extraneus expugnauit testamentum, hoc ei non prodest, nisi vt legitimus expugnauerit. In contrarium arguit Matthe.quia non refert, quis vel qualis prędicet. ad hoc de cohabi.cleric.& mulie. vestra. Puto verius, quod non possit cogi ad restitutionem, quia licet iniuste fecerit, non tamen turpiter acquisiuit a volentibus ei gratis tribuere. pro hoc quod no. de deci.ex transmissa, & ipsi tribuentes habuerunt meritum ex auditione prędicationis. de electio. dudum.

ADDITIONES.

a Quibus liceat prædicare. Adde glo.in d.c.adiicimus. Innoc.in c.excõicamus.in §.si vero.de hæ in sua gl. Abb. in c.quam sit de iudæ.
Vin.God. Adde Fel.in c.2.de iud. & cuius sit officium. Fely.in c.quam sit. in fi.de iudæ.

b Si non habens licentiam. Adde glo.in cle.1.de rel.dom.

dudum.2.& quod ibi no.gl.in verbo,deceptæ. fateor ꝙ potest
aliter puniri tanquam qui immiscuit se officio ad se non per-
9 tinenti. † Octauo quæro in eo ꝙ permittitur fratribus prædi-
care, dum tamen non concurrant cum prælatis, de quibus p̄-
latis hic loquitur glo. in ver. prælati. & locum habet siue sint
prælati iure communi, siue consuetudinario. Idem Laud. &
Pau.qui exponit prælatos de iure communi, vt sunt episcopi.
vel de consuetudine,vt quilibet prælatus inferior. facit 69.dist.
quoniam.ver.proxi.Gen.intelligit de prælatis quales hic dicū
tur episcopi, qui prælati proprie dicuntur omnium locorum
diœcesalij non,sic mihi placet glo.cum eo quod dico in seq.q.
10 †Nono quæro,an sub hoc verbo prælati,[a] comprehendantur
a rectores ecclesiarum. glo.ea. in ver.prælati. dicit ꝙ non, quia
supra exprimitur rector,post verbum prælati, ibi, ab olim in-
ter prælatos & rectores. idem Paul. ex hoc videtur ꝙ hoc no-
men prælati,stricte sumatur.quod tenet Lau.qui inducit in si-
mili de off.ord.si episcopus.de tempo.ordi. cum nullus. lib.6.
Alib. sm eum accipiūtur largius. de off.ord. cum ab ecclesia-
rum prælatis.Stepha.accipit largo modo, vt comprehendant
etiam ipsi curati, qui suo modo sunt prælati. arg. d.c.cum ab
ecclesiarum.quia si aliud diceretur, non satisfieret intentioni
huius constitutionis, quæ intendit vitare scandala inter par-
tes quarum principaliores sunt curati, quia magis ipsos tan-
git q̃ episcopos & superiores. ꝙ si concurrerent ad prædican-
dū fratres cum curatis, surgeret diuisio populi, & sic nutriret
discordia. Alio etiam modo refertur per aliquos dictū Steph.
ꝙ dixerit prælatos esse eos,qui sunt electi a collegio vel vniuer
sitate, vel qui præferuntur collegio ab eo, qui habet admini-
strationem cum iurisdictione.d.c.cum ab ecclesiarum. Mihi
placet gl.nam ob honorem prælatorum reseruatur eis, ꝙ ho-
ra qua prædicant,non possint fratres prædicare. prælatos aūt
intelligo, qui habent dignitatem cum administratione quan
tum ad hanc cle.puto ꝙ sit eius mens loqui de prælato, qui ha
bet iurisdictionem quasi episcopalem, quasi ob hanc superio
ritatem deferatur ei in toto loco etiam per eos, qui sunt exem
pti, & qui priuilegium habent prædicandi, sicut patet hic de
fratribus prædicatoribus & minoribus.isti enim exempti sūt,
& prædicare possunt ex indulgentia apostolica, vt hic. alias vt
dicit Matth.prædicare non possunt, quia nō tm̄ humanis vo-
cibus,sed etiam diuinis mortui sunt. 16.q.1.placuit.& pro hoc
quod nunc dixi de habente quasi episcopalem, est quod dico
J.§.statuimus.q.3.Ex his no.secūdum Lau. ꝙ vbi ius commu-
ne concurrit cum priuilegio, præfertur ius commune, quia
natura originis potior est acqsitione.i.causa naturalis potior
accidentali.ad municip.libertas.§.præscriptio. & vbi adest au-
xiliū ordinarium, cessat extraordinarium. ff.de mino. in cau-
sæ.§.causa. nisi in casu quo specialiter priuilegiū derogat iuri
cōi,quia tūc speciale derogat generali,& singulare cōi.de reg.
11 iur.generi,lib.6.† Decimo q̃ro si prælatus velit totam horam
matutinalem tenere tam pro missa quam pro sermone, & sic
fratres de toto impedire. videtur ꝙ possit,quia hic dicit in sin
gulari de hora,non de horis. Item de hora illa tantum, qua ip
se prædicat non de alia, pro hoc quia fauor est in multiplica-
tione prædicantium.dist.21.in nouo.dicit Lau.ꝙ prælatus de-
bet eis partiri illam horam, maxime si fratres aliam sibi non
conuenientem habent.arg.de præsump.mandato.1.q.1.inter-
rogato.paria sunt autem, vt hic patet an prælatus prædicet,an
coram se faciat prædicari solenniter, quia non refert an per se
an per alium faciat.de sent.excom. mulieres. & in hoc no. sm
Pau.ꝙ dicit solenniter. si enim faceret prædicari clam coram
paucis,cessaret hæc litera,quia tunc non derogatur suæ digni-
12 tati.† Vndecimo quæro,quid de vicario.glo.in ver.prælati. di-
cit idem,quod de prælato.Idem tenet Pau. dicens hoc proce-
b dere si vult prædicare[b] vt vicarius, non vt alius prælatus cui
competit ex officio,vt quia habebat aliquam prælaturam. Itē
secundum Pau.secus si etiam, vt vicarius vult facere coram se
13 prædicari,quia in hoc non repræsentat personam epī. † Duo-
decimo quæro,an ea hora qua prædicabit prælatus,cessabunt
isti prædicare quo ad oīa. dicit Pau. quod cessabūt prædicare
quo ad loca de quibus præmisit.s.in suis ecclesijs & locis corū
& plateis cōibus existentibus in ciuitate & castro vel villa, vbi
ordinarius vel villa vult prædicare,vel ante se facere prædica-
ri, non in alijs, nec in plateis priuatis cessent, tamen etiam,in
14 casu de hære. vt officium. §.compescendi.lib.6. † Decimoter-
tio quæro,in eo quod hic in ver.præterquam. permittit ꝙ præ
dicet hora qua prædicat prælatus si est de voluntate prælati,an
sufficit voluntas tacita.dicit Pau.ꝙ nō, vt innuit litera sequēs.
s.cum dicit de licentia speciali. Ex hoc no.casum in quo præ-
dicare possunt ea hora qua prædicat prælatus eum habeant li-
centiam specialem eius. aliud est in studijs generalibus,vt sta-
15 tim sequitur. † Decimoquarto quæro, in ver.in studijs.in quo
differt iste ver.a superioribus.dicit Mat.ꝙ in hoc,quia in supe-
riori dicitur, ꝙ fratres prædicti prædicare possint in ecclesijs
& locis eorum, & plateis communibus libere, excepta hora,
qua prælati volunt prædicare &c.vt s̄. Sed in hoc vers.possunt
libere, temporibus tamen hic specificatis,prædicare in locis q
buscunque per totam ciuitatem vel diœcesim, vbi morantur,
exceptis ecclesijs parochialibus in quibus prædicare non pos-
sunt,nisi cum licentia,vt J.in ver.in ecclesijs. Idem Gen.dicēs
ꝙ nisi in casu huius ver. possent prædicare etiam extra loca de
quibus s̄.dicitur,ante hunc ver. nihil specialitatis hic induce-
retur, nec aliquid operaretur iste ver. contra id. ff. de lega.2. si
quando.de verbo.signi.Abbate.de concess.præben.cle.vnica.
16 §.secus.† Decimoquinto quæro, in eo quod dicit in studijs ge-
neralibus,quæ sint generalia.glo.in ver.generalibus. intelligit
de locis habentibus studium ex priuilegio, vel consuetudine,
cuius initij non sit memoria. pro hoc de ver. signi. super qui-
busdam.ff.de aqua quoti.& æsti.hoc iure. §.ductus aquæ.& in
hoc no.gl.sing.etiam ponit Iaco. de Are.in proœ. ff.exēplum
de hac ciuitate Paduæ,quæ ex cōsuetudine longissima studiū
habuit,quod dicit sufficere etiam cessante priuilegio, quia ta-
lis consuetudo facit aliquid licitum, sicut priuilegium. ff. de
aqua quoti.& æsti.hoc iure.§. ductus aquæ.de verb.signi.super
quibusdam. nam princeps permittendo tanto tempore vide-
tur concessisse, & renocasse prohibitionem. de qua in dicto
procemio.ff.de exerci.l.1.§.magistrum. ff.loca. cum in plures.
§.locator.inper hoc tamē hæc ciuitas multa habet priuilegia.
Pau. dicit ꝙ quæ studia dicātur generalia relinquitur arbitrio
iudicis, vt si vigeat sacra pagina, & artes ibi docentur,vt no.
Host.de cle.nō resid.tuæ. dicit autē, ꝙ loca vbi iura docentur,
debent esse insignia,in proœ.Digesto.§.hæc autem tria.& alia
quibus competat hoc ex priuilegio speciali vel de iure com-
muni.de priuileg. c.2.lib.6.vel consuetudine, cuius in contra-
rium non sit memoria,quia hæc æquiparantur. alle.d.c.super
quibusdam. & in d.§.ductus aquæ. ex prædictis videtur Pau.
velle ꝙ quo ad hanc cle.dicitur studium generale,dummodo
actualiter ibi doceantur facultates prædictæ, pro hoc quia lo-
cum habet ratio, de qua in tex. de sermonibus, qui ex more
17 fieri solent ad clerum. de hoc dic, vt in seq.q. † Decimosexto
quæro de nouello Senensi studio. ita quærit Pau.cuius tempo-
re nouiter fuit studium Senis, quod postea fuit destructum &
nouiter a 12.an.citra reformatum, & iterum destructum. di-
cit Pau.idem videri, cum sit generale secundum modū præ-
missum, & in regia ciuitate constitutum, quia non in castro,
vel villa. & litera loquitur de generalibus non de priuilegiatis
tantum,quod no. non ergo sufficit studium esse priuilegiatū,
nisi cum hoc sit generale. & dicit Pau. quod per hoc videtur
dicendum quædam sunt studia generalia actu priuilegiata. J.
de magis.cle.inter.quædam priuilegiata, sed non actu genera-
lia. quædam generalia, sed non priuilegiata. quædam particu
laria non priuilegiata.de primis, & tertijs non videtur dubiū
quin habeat locum hæc litera, in secundo & quarto non ha-
bet locum. facit de cle. non resi. tuæ. & litera quæ dicit, gene-
ralibus.hæc dicit Pau.vera quo ad concessa existenti in studio,
sed quo ad licentiam docendi vbique secus, quia illam opor-
tet obtinere in studio priuilegiato, secundum modum præ-
missum. nam cum talis licentia respiciat omnes, oportet ꝙ
concedatur ab eo vel eius authoritate, qui est iudex omnium
& princeps.9.q.3.cuncta. sicut dicimus de canonizatione san-
ctorum.de reliquijs & veneratione sanctorum. c.1.& c.2.& in
priuilegio prædicandi.de hære.excōicamus.§.quia vero. & cō-
cessione tabellionatus. de quo in Specu.de instru.edi. §.restat.
versi.sed potest. & versi.sequen.ex prædictis no.Pau. vnum pri
uilegium studij. Aliud est de magistr.super specula. quæ no in
hoc autem quod dicit Pau.oportere quo ad licentiam docen-
di vbique ꝙ sit studium priuilegiatum a principe, puto suffi-
cere esse generale ex præscriptione,cuius initij non est memo-
18 ria,per ea quæ dixi s̄.proxi.q. † Decimoseptimo quæro,de qui-
bus sermonibus loquit̄ hic, ibi, sermones ad clerū. dicit Mat-
the.de sermonib.in natiuitate Dn̄i,paschę,quadragesimę,ad-
uentus Dn̄i & penthe.prout in studijs cōsueuit fieri. dic atten
19 dēdā consuetudinē studiorū,quod probat verbū,solet. † Deci-
moocta-

ADDITIONES.

a An sub hoc verbo,prælati. Adde gl.in cle.1 de elect. Doct.in c.decernimus.
de indul. Inno.in c.Abbate.de verbo.signi.Doct.in cap.Romana. §.1.de fo.
compet.lib.6. Doc.in cap.cum ab ecclesiarum. de offic.ord.Archid.in cap.
vt animarum.de constitu.lib.6.Archidiac.in cap.1. de maiori. & obedien.
eod.lib.

b Si vult prædicare. Adde glo.in c.in sancta. 92.dist.glo.in c.adijcimus. 16.q.1.
Inno.in c.excommunicamus.in §.si vero.de hæret.in glo.sua.incip. non er-
go.Doc.in c.cum ex iniuncto.de hær.
Vinc.God. Vicariorum genera quæ & quot sint.Fel.in c.postulasti. in prin.
de rescrip.

mooctauo quæro, quomodo intelligatur, quod hic dicit de
prædicatione ad funera mortuorum. So. Gen. & Marth. quod
intelligitur de funeribus magnatum vel aliorum ad quæ con
20 gregatur populus, & tunc prædicatur. † Decimonono quæro,
a quid importat verbum libere,* quod hic est. dicit Gen. quod
importat, ꝙ fratres etiam absque licentia etiam in aliis locis,
quam supradictis possunt vbi sunt studia generalia vel tempo
re funeris vbi est de consuetudine, vel in suis festis prædicare,
dato ꝙ illis diebus clerus conuocaretur per suum prælatum.
quod intellige, dum tamen non illa hora, qua cõuocatur cle-
rus, quo casu non debent sermocinari ad clerum, licet prædi-
care ad populum, vel super funere possint. & hoc vult glo. in
versi. nisi. cum ea concordat Pau. qui dicit simile de rescri. sta-
tutum. §. & cum autem. lib. 6. vbi quod hic dicitur ꝙ possit li-
bere imperrare, intelligitur etiam extra prouinciam. exponit
21 etiam Paul. libere. i. non ob alicuius contradictione. † Vicesi-
mo quæro de quo prælato intelligitur ibi, vel prælatus supe-
rior. glo. non respectu. dicit, ꝙ loquitur de superiore respectu
subditorum clericorum, non respectu episcopi, de quo præmi
sit. & idem Pau. sed Steph. dicit ꝙ loquitur de superiore respe-
ctu episcopi, & ꝙ inferior in hoc non habet potestatem, cum
hic expresse sic loquatur. Item quia regulariter studia sunt in
ciuitatibus in quibus sunt diuersæ parochiæ vbi clerici moran
tur, nec posset vnus rector clerũ generaliter conuocare, & da-
to ꝙ vocaret, non obtemperaretur sibi, cum super hoc nõ ha-
beat iurisdictionem compulsoriam, & sic esset vocatio deluso
ria. de off. deleg. ex literis, & sic contingeret oriri scandala, quę
vitari intendit pręsens cõstitutio, vt s. in ver. ab olim. dic ꝙ ver
bum prælatus superior, debet intelligi de eo qui habet iurisdi-
ctionem quasi episcopalem in loco. talis enim etiam si sit in-
22 ferior episcopo, potest generaliter conuocare clerum. † Vicesi
moprimo quæro, si prælatus conuocat aliquos de clero, puta
Doctores, dicit glo. secus, quia hæc vocatio non impedit fra-
tres, quia hic loquitur de generali conuocatione. idem Gen.
quia cum hic excipiatur solum in casu, in quo fit generalis cõ-
uocatio, in cæteris regula confirmatur. ff. de fun. instru. quæsi-
tum. §. vt idem respondet domo. in Auth. de non alie. §. vt aũt.
23 col. 2. & vtrobique no. & per Dy. in rub. de reg. iur. lib. 6. † Vice-
simosecundo quæro, quæ possit esse causa conuocandi gene-
raliter clerum. Lau. exẽplificat, vt quia forte sit causa exami-
nandi aliquos hæreticos vel condemnandi eos, vel forte fuit
congregata synodus, vel quid simile. Genz. exemplificat in eo
quod dicit causa vrgente, puta ad cessandum pericula vel scã-
dalum imminẽs. pro differentia vero inter generalem, & spe-
24 cialem conuocationem, facit de offi. ordi. si sacerdos. † Vicesi
motertio quæro, quid si generaliter a prælato conuocatur po-
pulus. dicit Pau. non esse locum huic literæ. aliud enim cleri-
cus, aliud populus. arg. de sen. excom. si sententia. lib. 6. Vicesi-
moquarto quæro in ver. in ecclesijs. quid de capellis ipsarum.
dicit idem Gen. & Pau. & Lau. pro hoc vltra glo. inducitur de
pęn. quod de penitentia. dist. 1. sed & cõtinuo. Vicesimoquin
to quæro, quomodo se habet iste versi. ad præcedentes. glo. ea.
solum ꝙ in præcedentibus permittitur fratres prædicare cum
certa modificatione. hic prohibetur nisi certis casibus &c. vt
in glo. & idem Lau. & Pau. & Gen. in quo dicit Lau. ꝙ cum in
ius commune sit pro prælatis quibus naturaliter hoc compe-
tit, illis autem incidenter. ar. de offic. ordi. inter cætera. 16. q. 1.
adijcimus. ideo prædicationis officiũ cõmissum fratribus per
Martinum Papam intelligebatur, sine aliquo præiudicio præ-
latorum, & antequam in locis prælatorum fieret eorum licen
tia prius haberetur. & in hoc concordat regula prędicatorum
asserens ꝙ fratres omnia facient in dioecesibus episcoporum,
cum eorum obedientia, & similiter regula minorum dicens,
ꝙ fratres non prædicent in dięcesibus episcoporum cum ab
eis fuerit contradictum, pro hoc. 6. q. 3. scriptum. 70. distin. pri-
uatus. 11. q. 1. peruenit. de vsu pal. ex tuarum. ad prædicta indu
cit Paul. quia quo ad hunc versi. omnia intelliguntur negata,
quæ non sunt concessa. arg. de priuileg. pastoralis. de elect. cõ-
stitutio. lib. 6. de verbo. signi. clem. exiui. versic. cum dictus san-
25 ctus. † Vicesimosexto quæro si fratres inuitati fuerint a vica-
rijs parochialium sacerdotum, an sufficiat. videtur quod nõ,
quia dicit, ꝙ debent inuitari ab ipsis sacerdotibus. Dic contra,
vt in glo. quæ dicit sufficere si sunt vicarij etiam temporales.
Idem Pau. quia tales habent curam. de offic. vicar. clem. vni-
ca. de præben. extirpandæ. §. 1. & c. exposuisti. & eod. tit. s. super
26 eod. lib. 6. sic intelligit de priuileg. cleri. religiosi. in princ. † Vi-
cesimoseptimo quæro, an eo ꝙ permittit fratres prædicare in
ecclesijs parochialibus mandante episcopo vel superiore prę-
lato, an tunc possint indistincte. Pau. ꝙ sic. dicens ꝙ tunc hæc
possint præsentibus vel absentibus episcopis vel prælatis man
dantibus etiam non vocati vel inuiti, & contra beneplacitum
sacerdotum, & nulla licentia petita vel obtenta ab eis quia epi

scopus, & alter prælatus superior ex officio curam gerit in ip-
sis ecclesijs maiorem quam sacerdos. argu. de pęni. & remis. si
episcopus. lib. 6. eius ergo solius licentia sufficit.

A D D I T I O.

a Verbum, libere. Adde glo. in cle. fin. de æta. & quali. Doct. in c. per venerabi-
lem. qui fil. sint legi. Doc. in c. quæ in ecclesiarum. de consti. Doc in cap. de
multa. de præben Doc. in c. licet episcopus. de præben. lib. 6. Barb. in c. 1. de
off. or. Raph. Cu. cons. 94. incip. Anto. Benedicto. in 2. col.
Vinc. God. Libere dicitur aliquid ad alium pertinere quando actum potest
exercere sine consensu vel consilio alterius. Car. Iu. cons. 2. nu. 3.

S V M M A R I V M.

1 *Petere quis debet humiliter, quando petit aliquid a superiore in di-
gnitate constituto.*
2 *Fratres de quibus fit mentio in clem dudum. de sepultu. possint audire
confessiones eorum tantum qui subsunt diœcesanis, a quibus fratres
licentiam petunt.*
3 *Pœnitentia iniungi possunt ad arbitrium confessoris.*
4 *Absolutio dicitur esse beneficium.*
5 *Fratres si habent loca in ciuitatibus & non in diœcesi, an poterunt de-
putari ad audiendum confessiones in tota diœcesi.*
6 *Fratres præsentare prælatis quibus liceat.*
7 *Et de quibus prælatis loquitur.*
8 *Fratres prædicatores an possint petere licentiam a prælato extra ter-
ritorium.*
9 *Prælatus si sit excommunicatus vel suspensus, ita ꝙ non potest habere
copiam sui, quis supplebit defectum eius.*
10 *Humilitas quid est.*
11 *Fratres deputandi ad audiendas confessiones, an possint eligi ante pe-
titam licentiam a prælatis.*
12 *A quibus autem peccatis possint isti fratres electi ad audiendas confes
siones absoluere.*
13 *Pœnitẽtia prius est imponẽda quã danda absolutio. quæ est ratio huius.*

§. Statuimus. Glo. diuiditur in quinque partes, quas
sigillatim prosequor. magistri totius
ordinis fiunt post licentiam datam. j. ver. seq. ante enim non
debent eligere. Pau. & dico. j. q. 8. No. de ver. statuimus, & de
ver. ordinamus. quæ videntur poni pro distinctis, tamen puto
ꝙ promiscue accipiuntur, & alterum suffecisset, sed fuit dictũ
ad maiorem expressionem. Secundo no. casum in quo requi-
ritur personalis præsentatio, ibi, ad præsentiam prælatorum
se conferant per se vel per fratres. ex hoc dicit Pau. non suffice
re, ꝙ per literas vel per alios nuncios licentiam petãt. & idem
Gen. & intelligit Pau. fratres sui ordinis, nam hoc casu prædi-
catores non possunt petere pro minoribus, nec econuerso. ar-
gu. 16. q. 1. monachi. Tertio no. ꝙ cum permittitur alicui com
parere per interpositam personam debet ad hoc deputare ido-
neam personam, ibi, ad hoc idoneas. i. ad talem licentiam ge-
1 neralem petendam. † Quarto no. ꝙ cum aliquid petitur a su-
periore vel alio in dignitate constituto debet peti humiliter.
de maio. & obed. humilis. vbi de hoc in glo. & dico. j. q. 7. ex
hoc dicit Pau. ꝙ si hic licentia petitur aspere, & cum superbia,
non videtur satisfactum huic constitutioni, & ideo iterum
esset petenda propter omissionem formæ. arg. de rescrip. cum
dilecta. debet etiam aduocatus iudicem humiliter commen-
dare, vt eum in partem suam trahat. no. Specu. de adno. §. hic
2 dicendum. ver. deinde. vsque ad fi. † Quinto no. ꝙ fratres, de
quibus hic, possint audire confessiones eorum tantum, qui
subsunt dioecesanis, a quibus fratres habent licentiam. ex hoc
infert Pau. quod aliorum nõ subditorum audire non possunt,
etiam si sint in loco. dicit autem Gen. ꝙ dioecesani possunt da
re hanc licentiam audiendi confessiones quo ad totam dioe-
cesim, curati vero tantum specialem licentiam concedunt.
de offi. Archipresby. officium. de pęni. omnis. possunt etiam
fratres audire eos tantum, qui volunt eis confiteri, ibi, volen-
tium, & sic non compellitur quis eis confiteri. licet secus in
parochiali. d. c. omnis. & non expedit volenti cõfiteri fratribus
vt habeat licentiam a suo parochiali, licet aliter dicat gl. in d.
c. omnis. & ad hoc de pęni. dist. 6. c. fi. sufficit enim licentia dię-
cesani. pro hoc tex. ibi, libere. Pau. ꝙ dixi s. ver. proxi. quæst. 26.
Item non expedit, quod confessi fratribus iterum confitean-
tur sacerdoti parochiali. Steph. qui dicit sic terminatum per
3 Ioan. 22. † Sexto no. quod poenitentiæ [a] sunt in arbitrio cõfes-
a soris, ibi, cognouerit. pro hoc 16. quæst. 8. tempora. de eo qui
cogno. consang. transmissæ. & in hoc dicit Pau. consideran-
dam qualitatem peccati, peccatoris conditionem, & alias cir
cunstantias, & propterea oportet, quod ponantur in arbi-
trio

A D D I T I O.

a Quod poenitentiæ. Adde tex. in c. Deus qui. de poe. & re. quem poenitet. de
poen. dist. 1. gl. 1. in c. tempora poenitudinis. 26. q. 7. glo. in ver. arbitrium.
in c. suscepimus. de homi. gl. in ver. & confessis. in extrauа. Bonifacij. 8. incl.
antiquorum.

ttio confessoris qui maxime considerabit contritionem pec-
cantis, quæ tanta poterit esse ꝙ omnem satisfactionem inclu-
det.de conse.dist.4.baptismi,& no.glo.de pę.di. t. mensuram.
& qualis debeat contritio esse,no. Inno. de pę.omnis.Septimo
no.ordinem in confessionibus audiendis. de hoc in glos.no.&
4 idem Lau. & Genz. †Octauo no. ꝙ absolutio est beneficium.
& dicit Lau. ꝙ absoluens dicet,ego authoritate Dei omnipo-
tentis & apostolorum Pe. & Pau. officij mihi in hac parte cō-
missi, absoluo te ab his peccatis mihi confessis, & alijs de qui-
bus non recordaris. addunt etiam, In nomine patris & filij &
5 spiritus sancti. Amen. Quæro si fratres habent loca in ciuitati-
bus & non in dioecesi, an poterunt deputari ad audiendum
confessiones de tota dioecesi. Pau. ꝙ sic, vnde in ver. in quibus.
supplet. s. in ciuitatibus & dioecesibus, dicens idem si in altero
habent loca & in vtroque prædicare possunt per modum de
quo sequitur. pro hoc, quia etiam si non habeant loca in ciui-
tate nec dioecesi, si tamen habent in locis vicinis, sufficit. quod
dic vt in gl. dato, & illam gl. ibi, possunt tamen prælati de qui-
bus sequitur &c. induxi alias in quæstione facti ad probandum
a ꝙ prouincialis vel prior conuentualis [a] certi loci prædicatorū
cēseretur prælatus, adeo ꝙ possit esse procurator non obstante
cle. religiosus. de procu. probat enim hæc gl. ꝙ superiores fra-
6 trum prædicatorum & minorum sunt prælati. †Secūdo quæ-
ro, in eo ꝙ hanc potestatem præsentandi fratres permittit ali-
quibus prælatis hic nominatis, an liceat alijs. glos. in ver. custo-
des. dicit ꝙ non, dicens, priores conuentuales prædicatorum,
& guardianum quoad minores hoc non posse. & idem Pau.
7 & Genz. †Tertio quæro, de quibus prælatis loquitur hic, ibi,
prælatorum. glos. in hoc ver. dicit ꝙ de episcopis & superiori-
bus. idem Genz. & Steph. & Mar. Io. Mona. intelligit de præla-
tis qui iurisdictionem habent de iure communi vt episcopi
cōsuetudine vel priuilegio. hæc enim dant iurisdictionem. de
consan. c. 1. Contra hoc facit litera præcedens & sequens quæ
loquitur de ciuitatibus & dioecesibus in quibus sunt episcopi.
25. dist. perlectis. 80. dist. epi. de priuile. c. 1. Pau. tenet primum,
si tales sunt prælati qui in loco habeant iurisdictionem quasi
episcopalem, ita ꝙ nulli dioecesano subsint ipsi, nec eorū sub-
diti. ar. de priuileg. abbates. ad fi. lib. 6. nam quoad tales non
sufficeret licentia dioecesani, vt probat litera sequens, ibi, suo-
rum subditorum. quod placet. tales enim censentur iuris epi-
scoporum, vt no. de reb. eccle. non alie. cle. 1. in gl. de episcopo.
8 pro hoc quod dixi. J. versi. proxi. q. 9. †Quarto quæro, an hęc li-
centia possit peti a prælato extra territorium. Pau. ꝙ sic, cum
sit voluntariæ iurisdictionis. facit quod no. de offi. lega. nouit.
Quinto quæro, quid si vacat sedes. dicit Pau. ꝙ petitur a capi-
tulo. arg. de ora. & obe. cum olim. Sexto quęro, quid si non po-
test haberi copia prælati, vel est excommunicatus, suspensus,
vel interdictus. dicit Pau. ꝙ primo casu petetur a suo vicario in
spiritualibus si habet, de temp. ord. cum nullus. §. episcopo. lib.
6. si vero habet & malitiose hoc facit, forte possunt eligere si-
ne licentia. dicit tamen tutius adire Papam vel superiorē qui
eius negligentiam debet supplere 9. q. 3. cum simus. facit de
9 iurepa. nullus. †Secundo casu. s. cum prelatus est excommuni-
catus, suspensus, vel interdictus. dicit Pau. quod adibitur is qui
habet supplere prælati defectum. ad hoc de conces. præben.
10 quia diuersitatem 9. q. 4. cum simus. †Septimo quæro, in eo
b quod dixi in 4. not. de humilitate, quid est humilitas. [b] dicit
Aug. quod est intuitu propriæ conditionis, & sui cōditoris, vo-
lontaria mentis inclinatio, & est contemptus propriæ excellē-
11 tiæ, qui cōmendatur, licet superbia reprobetur. †Octauo quæ-
ro, an fratres deputandi ad cōfessiones audiendas possint eli-
gi ante licentiam petitam a prelatis. dic ꝙ non, per literam ibi,
fuerint. quod dixi in tex. in hoc ver. dicit tamen Genz. quòd li-
cet prima licentia non petatur, valet confessio facta per præla-
tos super audiendis cōfessionibus. nam nec iste tex. dicit quod
petatur licentia super ipsis eligendis, sed super tribus quæ hic
sequuntur cōcedendis eis qui electi fuerint. quod tenet etiam
Matth. pro hoc quod no. de elec. quod sicut. 10 glos. sic patet. &
quia fratrum est eligere confessores, sufficit ergo quòd. quo ad
substantialia seruata est forma in confessione. s. licentiæ super
12 audiendis confessionibus. † Nono quæro, a quibus peccatis
possint absoluere fratres electi vt hic dicitur. dicit Pau. quòd
ab illis a quibus possunt absoluere curati sacerdotes. inf. eo. cle.
ver. huiusmodi. ad casos enim reseruatos non possunt se extē-
dere sine licentia dioecesani. de pęni. si episcopus. lib. 6. Et expo-
nit Pau. tex. ibi, pęnitentias salutares, idest salutē animæ tenen-
tes. de pęni. distin. 1. his positis. de pęni. omnis. & dicit Matth.
ꝙ vt poenitentia sit salutaris, tria necessaria sunt, cordis contri-
c tio, [c] oris confessio, & operis satisfactio. de pęni. dist. 1. perfecta.
Cum etiam tribus modis Deum offendamus, cogitatione,
delectatione, & opere. Ideo contrarijs modis purgatur pecca-
tum. contritio namque est dolor pro peccatis assumptus cum
d proposito confitendi & satisfaciendi, [d] & talis dolor debet esse
triplex. acer, quia Deum offendimus. acrior, quia patrem cęle-
stem qui nos pascit, multipliciter offendimus. acerrimus, quia
nos proprio sanguine liberauit. & quantus debeat esse dolor,
no. Inno. de pęn. omnis. in gl. contritio. & in eo quod dixi Deū
offendi cogitatione, intellige deliberata. nam primi motus
cum non sint in potestate nostra, non imputantur nobis ad
13 culpam. 6. dist. §. pensandum. †Decimo quæro, in eo quod hic
dicitur prius imponendam pęnitentiam q̃ fiat absolutio, quæ
est ratio. dicit Laud. ꝙ quia in poenitentiæ impositione appa-
ret tertia pars principalis materiæ debitæ huius sacramēti pę-
nitentię. s. satisfactio, quatenus est ex parte peccatoris sine qua
saltem in effectu non est perfectum sacramentum pęnitentię,
ideo non potest forma debita apponi per ministrum donec
prius ipsa debita materia integre sit peracta quę in tribus con-
sistit quæ dixi. sup. proxi. q. scilicet contritione, confessione, &
satisfactione, saltem in affectu, arg. de pęni. quod quidam.

ADDITIONES.

a Prior conuentualis. Adde gl. 1. in cle. si religiosus. de procur. facit c. quorun-
dam. in ver. solum prælaturæ, de elec. lib. 6. & ita etiam refert se consuluisse
do. Card. in d. cle. si religiosus in 13. q. & idem Card. in clemen. 1. in 20. q.
de elec. & est etiam gl. in c. nullus. de elec. lib. 6.
Vinc. God. Adde quod humilitas est fundamentum fidei Christianæ. Ioan.
Neuiza. in trac. sil. nupt. in lib. 1. nu. 157. quod habetur in lib. 7. trac. fol. 67.
b Quid est humilitas. Adde gl. in c. Constantinopolitana. 22. di. glos. in cle. 1. de
reli. do. facit quod no. in c. solitæ de maio. & obed.
c Cordis contritio. Adde Host. in sum. tit. de pœ. in §. quis debet. Archi. in c. 1.
de pę. dist. 3. Dy. in regula, peccati. de reg. iur. lib. 6.
d Et satisfaciendi. Adde Archi. in § his authoritatibus. de pę. di. 1. Archiepisco-
pus Flo. in 3. parte suæ sum. c. de poenitentia.
Vinc. God. Adde quid importet satisfactio in genere & quid in specie, Ruy.
consi. 157. nu. 1. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Fratres qui eliguntur ad confessiones audiendas debent esse sufficientes quo ad sex qualitates quæ sunt in ista clementi. dudum.*
2 *Fratres dicti debent personaliter præsentari dioecesano.*
3 *Laico qualiter permittitur in necessitate audire confessiones.*
4 *Fratres deputandi ad audiendas confessiones an sit necesse quòd obtineant licentiam a dioecesano.*
5 *An autem isti debeant eligi nominatim, vel an sufficiat generaliter nominare episcopo omnes confessores de dioecesi.*
6 *Quales autem isti confessiones audire possunt.*
7 *Casus reseruati quo ad absolutionem qui sunt.*
8 *Irregulares qui non possunt absolui nisi a Papa, an saltem possint absolui a peccato.*
9 *Fratres deputati ad audiendas confessiones an habeant curam.*

1 Ac deinde. †Not. quòd personæ electæ ad audien-
das confessiones debent esse sufficien-
tes quo ad sex qualitates, quæ hic exprimuntur. Prima ibi, suf-
ficientes. & consideratur secundum Pau. sufficientia pro soli-
citudine potentiæ, & scientiæ. Secunda qualitas, ibi, idoneas.
& dicitur idoneus irreprehensibilis, aptus, vtilis, conueniens,
quasi conformis cuilibet secundum deriuatores & secundum
etymologiam habens duplex donum. Tertia ibi, vita proba-
tus. de hoc in gl. in hoc verbo, & hoc requiritur, quia alias bo-
nam vitam suadere non possent seu modestiam 46. distinct. §.
necesse. Quarta ibi, desertas. vt sciant soluere & ligare. de pęni.
distin. 1. quem poenitet. & distinct. 6. c. 1. in princ. & misericor-
diam cum rigore miscere. 45. distinct. disciplina. & caute in-
quirendo circunstantias peccati. de pę. omnis. §. sacerdos. nam
discretio est mater virtutum. de offic. custo. cap. 1. 1. quæstio. 6.
præsentium. Quinta ibi, modestas. supra in procemio Grego-
riano. & secundum Tullium Reth. modestia est per quam pu-
dor honestatis puram & stabilem comparat authoritatem. &
per hoc secundum Pau. describitur causa & effectus modestię,
nam pudor qui est timor turpitudinis exterioris causat mode-
stiam, quę etiam consistit in temperantia & sobrietate cibi &
potus. 35. distinctio. §. 1. 43. distin. §. vlti. Sexta ibi, pietas. simi-
le de probat. causam. & pro talibus præsumitur quòd non er-
rent. de procu. in nostra. de præsum. cum in iuuentute. in fi. sic
etiam præsumitur pro bono quòd bene & iuste agat. 7. q. 1.
omnis qui. vbi de hoc 9. q. 2. Lugdun. Secundo no. quòd mini-
sterium & officium accipiuntur pro eodem, alibi accipitur
officium pro dignitate, de consti. cum accessissent. de hoc de
consue. cap. 1. Tertio not. quòd officium curæ quo ad audien-
das confessiones est salubre. de hoc in glos. in vers. officium,
2 †Quarto no. quòd hoc casu requiritur quòd personaliter præ-
sententur electi dioecesano. & in hoc not. singulariter glos.
in verbo, præsentari. licet enim varijs modis dicatur præ-
sens

a ſens, [a] tamen proprie loquendo præſens dicitur qui exhibetur
ſenſibus, vt dicit gl. pro hoc ſm Lap. nam dicitur præſens qua-
ſi prę[s]entibus poſitum. facit quod no. 3. q. 9. teſtes. in gloſ. ſuper
verbo, ſub eorum præſentia. ex hoc dicit non ſufficere patro-
no præſentare ſuperiori aliquem abſentem, licet poſſet præ-
ſentare per literas. de his quæ fi. a præla. ca noſcitur. de exceſſ.
præla. elc. frequens. vbi de hoc dico in ver. præſentatos. in 1. cō-
trario. & ꝙ non requiratur ꝙ præſentatus hoc p ſe faciat pro-
bat litera ibi, vel faciant præſentari. & non dicit per quem. in
quo dicit Pau. ꝙ ſufficit per quemcunque, quia qui per alium
facit &c. regula, qui per alium. lib. 6. & pro perſonali præſenta-
tione facienda, facit de iurepa. nobis. & c. fi. & dicit Pau. ꝙ re-
quiritur perſonalis præſentatio propter ſex qualitates requiſi-
tas in iſtis quas dixi in 1. no. quæ deprehenduntur quandoque
ex aſpectu, nec aliter cognoſcere poſſumus, ſed nec præſumū-
tur ineſſe, licet enim religioſus præſumatur bonæ conſcientię,
facit quod no. 12. q. 1. expedit. in vlti. gloſ. de no. oper. nun. eum
ex iniuncto. non tamen præſumitur peritus vel aptus ad tale
officium cum ſit ad hoc excuſatus. ad hoc 24. diſtin. quando.
nam poteſt eſſe bonus religioſus & illiteratus, vt no. 16. q. 1. læ-
di. dicit ergo Pau. ꝙ deprædictis qualitatibus prælati poterunt
ſe inſtruere ne præficiant ignaros & non probatos. 78. diſ. quid
eſt cito. Quinto no. quod iſti deputantur ad placitum prælato-
b rum, ibi beneplacito. [b] & ſic videtur quòd eorum officium du
rabit ſub epō concedente, non autē ſub ſucceſſore. de reſcri. ſi
gratioſe. li. 6. quod procedit ſi ſub his verbis fuerint deputati. ſ.
ad beneplacitum prelati. ſecus ſi ſimpliciter. d. c. ſi gratioſe. de-
bet ergo attendi forma conceſſionis. de priui. porro. & ſic re-
3 ſpondi. de hoc dico inf. verſi. & ſi iidem. in 1. q. †Sexto no. quod
officium iſtorum eſt in audiendis confeſſionibus & imponē-
dis pœnitentiis & abſoluendis. & dicunt Matth. & Genze. ꝙ
laico permittitur in neceſſitate audire, licet abſolutionem im
pendere non poſſet cum claues non habeat, vt no. de offic. or-
di. paſtoralis. in gl. de quolibet. & per Innoc. de conſuę. quanto.
4 †Quæro an ſit neceſſe ꝙ præſentati licentiam obtineant a dię-
ceſano. gl. 1. dicit ſufficere ꝙ petierint. alii, vt refert Pau. dicit ꝙ
debet obtineri. quod reprobat Io. Mo. quia litera hæc non ex-
primit ſicut facit ſup. ver. in eccleſiis. dic tamen ꝙ debent con-
gruo tempore expectare, ne videantur ſuperbe agere cum dię-
ceſano, contra id quod dicitur. ſ. proxi. ver. pro hoc. de elect. cū
in veteri. Secundo quæro, in eo quod dicit ꝙ magiſtri & pro-
uinciales eligant tales, an hoc poterunt facere eorum vicarii.
gl. 2. dicit ꝙ non licet. ſecus ſit in ver. præceden. & ibi hoc tenet
Pau. ratio diuerſitatis ponitur in gl. quia ibi de eo quod eſt le-
uius. ſ. de petenda licentia, hic de eo quod eſt grauius. ſ. de eli-
gendo fratres, in quibus conſiderantur conditiones quas dixi
5 in primo notabili. †Tertio quæro, an iſti debeant eligi nomi-
natim, vel an ſufficiat generaliter nominare epō omnes con-
feſſores de dięceſi. quidam, vt dicit Pau. dicunt ſufficere gene-
ralem nominationem, quod ei non placet, quia indirecte tol-
leretur epō poteſtas recuſandi indignos propter incertitudi-
nem, & poſſet numerus nimium excedere. Quarto quæro, ſi
prælati cum iſti offeruntur, ſtatim reſpondent ꝙ nolunt ad-
mittere dicentes, nō præſentetis, quia nolumus admittere. vi-
detur ꝙ ſine alia præſentatione poſſint præſentandi per quos
non ſterit audire confeſſiones, quia in rebus certis non eſt lo-
cus coniecturis. arg. de appel. quamuis. §. ꝙ ſi. quod placet Lau.
& probatur J. ver. ſi vero. Quinto quæro, ſi omiſſa prima obla-
tione, de qua ſ. ver. proxi. veniunt præſidentes cum fratribus
coram prelatis & petunt eos admitti. videtur quòd nō teneat
admiſſio. arg. de reſcrip. cum dilecta. Laud. tenet contrarium
per c. cauſam. de reſcrip. pro hoc iſta litera quę nihil exigit niſi
ꝙ præſententur. ad id autem quod dicitur. ſ. ver. proxi. reſpon-
deo ꝙ illa oblatio fieri debet adeo ꝙ ſi ex ea non facta præſen-
tentur iſti, poteſt prælatus dicere ꝙ vult ꝙ primo fiat oblatio.
6 †Sexto quæro, quas confeſſiones audire poſſint. dicit Laud. ꝙ
quaſcūque cum generaliter hic loquatur, ibi, confeſſiones cō-
fiteri volentium. dicit ergo ꝙ poterunt abſoluere tam exem-
ptos quam non exemptos vel ſubditos a quibuſcunque pec-
catis, ita tamen ꝙ de caſibus epiſcopalibus vel reſeruatis ſedi
apoſtolicæ ſe non intromitrant. inſ. verſ. per huius. Sed in eo
quod dicit ꝙ de exemptis. dic contra. quia per talem licētiam
ſolum audire poſſent confeſſiones eorum qui ſubiunt præla-
tis concedentibus licentiam, ſ. ver. proxi. ibi, ſubditorum ſuo-
rum. & ſic quo ad exemptos requiritur licentia prælatorum
quibus immediate ſubſunt ipſi exempti, vt dixi. ſ. ver. proxi. q.
7 3. obſeruatur tamen quod dicit Laud. †Septimo quæro, qui
c ſunt hi caſus reſeruati. [c] dicit Laud. ꝙ de epiſcopalibus, archie-
piſcopalibus, patriarchalibus, & aliis citra Papam non poteſt
dari doctrina, cum dependeant ex eorum ſtatutis & eorum
doctrinis. Quidam tamen ſunt iure expreſſi, de quibus de pę-
ni. ſi epiſcopus. lib. 6. & de hoc in extrauagan. Benedicti, inter
cunctas. & dantur verſus. Qui facit inceſtum, deflorās, aut ho-
micida, Sacrilegus, percuſſor vel Sodomita, Transgreſſor vo-
ti, periurus, ſortilegusque, Et mentita fides faciunt incendia
prolis. Oppreſſor, blaſphemus, hæreticus, omnis adulter, Pon-
tificem ſuper his ſemper detentus adibit. De papalibus dicit
Laud. ꝙ reuoluendo iura recolliguntur, & quam plures ponit
Hoſti. de remiſ. niſi §. propter conſcientiam. & Specu. titu. 1. in
8 tracta. diſpenſationū. †Octauo quæro, quid de irregularibus,
qui non poſſunt abſolui niſi a Papa, de re iudi. c. 1. in fi. lib. 6. de
ſenten. excom. c. 1. in fi. eod. lib. an poſſint ſaltem abſolui a pec-
cato. dicit Laud. quod non, ex quo non poteſt inferior abſol-
uere a ſequela peccati, quæ eſt irregularitas, ergo nec a pecca-
to. dicta extrauagan. inter cunctas. quę licet ſit reuocata, tamē
eius ratio remanet. pro hoc qđ no. de iud. nouit. & ſup. in proę-
mio huius compilationis. quod non placet, quia irregularitas
eſt potius macula quam peccatum. Poteſt ergo tolli ab eo qui
de tali peccato poteſt abſoluere remanente tamen ipſa macu-
9 la. †Nono quæro, an iſti deputati habeant curam. gl. vlti. dicit
quod non. Pau. arguit pro & contra. primo quòd habeant cu-
ram, quia licet exerceant iuriſdictionem alienam reſpectu le-
gantis, tamen exercent proprio nomine, ff. de offic. eius cui
man. eſt iuriſdi. l. 1. §. qui mandatam. Item conceſſio eſt genera
lis ad vniuerſitatem territorii, ff. de verb. ſig. pupillus. §. territo-
rium. In contrarium eſt de verb. ſigni. exiit. lib. 6. & hoc tenet
Pau. dicens quòd non habent curam nec principalem, cum
non ſint prælati, nec delegatam, cum ad huius executionem
non obligentur, nec quo ad ſubditos qui eis confiteri non obli
gantur. non enim habent adminiſtrationem in inuitos. &
idem Genze.

ADDITIONES.

a Dicatur præſens. Adde gl. in ver. præſentes. in Auth. de fideiu. gl. in cap. ſi ti-
bi abſenti. de præben. lib. 6. gloſ. in c. ex parte. de cle. non reſi. Ioannes An. in
c. vbi periculum. de elect. lib. 6. in nouel. Ab. in c. cum deputati. in penul. no.
de appel.
Vinc. God. Præſens ad præteritum trahitur & econuerſo, Ruy. conſ. 2. nu. 12.
lib. 2. & quando præſens & tacens dicatur conſentire, Ruy. conſi. 53. nu. 12.
lib 4. & quando præſens non contradicens habeatur pro conſentiente, Ruy.
conſi. 169. nu. 11, lib. 1.
b Beneplacito. Adde c. cum ex eo. de elec. lib. 6.
Vinc. God Beneplacitum quando reuocatur & quando non, Goz. conſi. 22.
nu. 4. & nu. 7. & 8. & quando ſonat in perſeuerationem, ibi. nu. 10.
c Qui ſunt hi caſus reſeruati. Adde Hoſti. in ſum. titu. de pœni. & remiſſio. in
§. cui confitendum. Spe. in ſuo aureo repertorio, in tit. de pœ. & remiſſ. in §.
ſequitur.
Vinc. Gode. Et qui caſus reſeruati quòd ſolus Papa abſoluere poteſt, Nic.
Boer. in trac. de pot. leg. a lat. nu. 23. quòd habetur in li. 8. f. 83. & Nic. Plou.
in trac. de ſacram. c. 5. nu. 1. quòd etiam habetur in li. 8. trac. fol. 52. & 53.

SVMMARIVM.

1 *Diœceſis & prouincia an differant.*
2 *Territorium conſideratur etiam in foro pœnitentiæ.*
3 *Præſidentium numerus debet multiplicari ſecundum numerum ſubdi-
torum.*
4 *Ciuitas quid eſt, quid diœceſis, quid prouincia.*
5 *Fratres prædicatores & minores ſi plures ſunt in vna diœceſi & ha-
beant loca determinata, an confeſſores vnius loci poſſint audire con-
feſſiones intra terminos alterius loci.*
6 *Frater non deputatus ad audiendas confeſſiones ſi ſe ingeris vel exer-
cet officium confeſſoris extra diœceſim, an abſolutus ab eo ſit tutus
apud Deum.*
7 *Quæ autem permittantur & quæ prohibeantur extra territorium.*
8 *Epiſcopus & fratres ſi adinuicem diſcordant de numero fratrum, an
epiſcopus poſſit reiicere aliquos ſi ſibi videantur eſſe plures quam ſit
neceſſarium.*

1 Extra ciuitates. †No. ꝙ aliud eſt diœceſis, aliud
prouincia. de præben. quamuis.
quandoque tamen prouincia ponitur pro dięceſi. 50. diſt. ſtu-
deat de ſpon. non eſt. no. 16. q. 3. quicunque. de elec. cle. ne Ro-
mani §. ſane. Secundo nota, ꝙ iſti confeſſores deputari non de-
bent extra ciuitates dięceſis. gloſ. 1. aliter. & ad idem eſt 35. q. 6.
in ſynodo. de teſti. cogen. præterea. ex hoc no. ꝙ inter ciuitates
& diœceſes deputari poſſunt ſine aliqua limitatione. nam ex
quo prohibetur extra, permittitur intra. ar. 1. q. 1. extra catholi
cam. nam quicquid eſt intra limites, cedit limitato. ff. de lega.
3. patronus. §. Sempronio. de acqui. rerum. do. inter eos. de hoc
2 inf. q. 3. †Tertio no. ꝙ etiam in foro pœnitentiali conſideratur
territorium, vt ſicut quis non poteſt exercere iuriſdictionem
extra territorium. ff. de iuriſ. om. iudi. l. fi. de reſcri. ſtatutum. §.
in nullo. & de conſti. c. 2. li. 6. ſic nec audire confeſſiones. quod
3 dic vt J. q. 4. & 5. †Quarto nota ꝙ numerus præſidentium mul-
tiplicari debet ſm numerum ſubditorum. gl. in ver. paucitas.
& eſt

& est in ve rbo, exigit. ad hoc allega. & ad idem in Auth. vt de-
terminatus sit numerus cler. circa prin. col. 1. de sta. regu. c. 1. li.
6. pro hoc sm Pau. quia vbi messis est multa, operarij non de-
bent esse pauci 21. dist. in nouo. & conuerso. de vo. ꝙ super his.
4 Quæro quid est ciuitas,[a] quid diœcesis, quid prouincia. dic ꝙ
a ciuitas est hominum multitudo societatis vinculo adunata
sm Isidorum 15. ethimolo. vel sm Philosophum primo poli-
ticorum, est communitas quædam constituta ex pluribus vi-
cis habens per se terminum omnis sufficientiæ ad vitã. Pōt &
aliter describi, vt no. de sen. excom. ciuitas. lib. 6. diœcesis autem
dicitur idem ꝙ diuisio qua termini episcopatuũ diuiduntur.
7. q. 1. episcopum 10. q. 3. vnip. 15. q. 3. quicunque. Prouincia ve-
ro dicitur quasi procul victa. cum enim Romani vicissent ali-
quas regiones, appellabant prouincias, id est regiones procul
victas. vnde dicitur prouincia procul, quod est longe, & vinco
vincis sm deriuatores. sumitur autem prouincia sm Pau. per
modum conclusiuum ad ciuitates. plures enim tales compre-
hendit, non autem per modum correlatiuum, sicut sumuntur
ciuitates & diœceses. quandoque tamen prouincia sumitur
pro diœcesi, vt dixi in 1. nota & dicit Pau. quod prouincia hic
potest intelligi de vulgari siue canonica. 6. q. 3. scitote. de præ-
ben. quamuis 1. in fi. lib. 6. de censi. c. 1. in priu. cod. li. Quid au-
b tem sit vrbs,[b] oppidum, & territorium, dicitur. ff. de ver. signi.
populus §. vrbs. cum duobus seq. Secundo quæro quare hic at-
tenditur ciuitas & diœcesis, & non prouincia. dicit Laud. quòd
ideo, quia episcopus verus & vnicus sponsus est diœcesis, non
sic archiepiscopus prouinciæ, nisi quatenus canon ei præstat,
& consuetudo sibi confert. de offic. ordi. si duo. quod sign. no.
5 † Tertio quæro, si in eadem ciuitate & diœcesi sunt plura loca
prædicatorum & minorum habentia determinatos fines sm
eorum ordinem an confessores loci vnius possint audire con-
fessiones intra terminos alterius loci. dicit Pau. ꝙ sic, cum hic
deputentur intra territorium ciuitatis & diœcesis, & non per
terminos conuentuum vel custodiarum. pro hoc quod dixi
in 2. no. dicit tamen Pau. ꝙ aliud est si constitutio Benedicti,
inter cunctas seruaretur, quia ibi dicebatur ꝙ audirent confes-
siones intra terminos ad huius officium exercendum sibi as-
signatos, & sic videbatur loqui de terminis conuentualibus.
6 †Quarto quæro si non deputatus officio confessionum se in-
gerit, vel deputatus exercet extra diœcesim. dicit gl. 2. ꝙ ab illo
absolutus tutus est quo ad Deum. & idem no. in c. dudum. al-
leg. in gl. quod dicit Stepha. verum si est simplex & iura igno-
rans, alias non. de senten. excom. cum illorum. & dicit Ioan.
And. ꝙ quo ad pœnam æternam tutus est propter gratiam
præcedentem & suam contritionem. de pęni. dis. 1. magna. &
no. ea dist. in sum. sed a satisdatione peccati & pœnitentia nõ,
vt no. de pę. dist. 6. c. fi. in vlt. gl. & videtur expressum. 53. dist. si
quis præpostera. ex hoc no. ꝙ habens potestatem audiendi &
absoluendi non potest hoc exercere extra diœcesim, quod di-
cit Pau. verum, nisi in articulo necessitatis. de pę. dist. 1. quem
pęnitet. de conse. dist. 4. sanctum. & ex hoc videtur, vt dixi in 3.
no. quod in foro pœnitentiali idem sit quod in contentioso,
quod procedit quo ad istos deputatos. sed an procedat quo ad
7 proprium sacerdotem, dic vt in seq. q. †Quinto quæro, genera-
liter quę permittantur & quę prohibeantur extra territorium.
Laud. distinguit inter forum animæ & forum iudiciale. quo
ad primum subdistinguit, quia aut loquitur de confessore nõ
proprio, sed extraordinario, aut de ordinario vel de penitus
extraneo. Primo casu exemplum hic in istis deputatis & de
istis dicit Laud. quòd audiunt confessiones de peccatis vbi-
cunque commissis etiam extra territorium, quia hæc sunt vo-
luntariæ iurisdictionis, sed extra territorium non possunt ab-
soluere quod si faciunt, vmbra quædam ostenditur in opere,
veritas autem non subest in effectu, vt hic, arg. de consue. quan
to. Secundo casu si loquitur de ordinario prælato, siue perpe-
tuo, siue temporali, dicit Laud. ꝙ absoluere potest de peccato
etiam extra territorium commisso etiam si ipse sit extra terri-
torium, quia in his quæ sine strepitu fiunt, nullius territorium
læditur. arg. de offic. lega. c. pe. & fi. & sunt hi proprij confesso-
res Papæ legatus in prouincia, episcopus proprius, archipres-
byter carbedralis, presbyter parochialis, & eorum vicarij. Ter-
tio casu de confessore penitus extraneo, dicit Laud. quod ab-
soluere non potest, vt si parochialis sacerdos absoluit paro-
chianum alterius. fallit in viatore & in periculo mortis. de
quo per Hosti. in sum. de parochijs. §. quis intelligatur. & de
pęni. §. cu. de foro iudiciali distinguit Lau. quia aut loquitur
de absolutione ab excommunicatione, aut de alijs iudiciali-
bus. Secundo casu remittit ad nota. de re iudi. cle. pastoralis. de
excommunicatione distinguit, quia aut lata est ab homine,
aut a canone. Primo casu qui ligat, absoluit. de sen. excõmuni.
per tuas. & c. venerabilibus. li. 6. si a canone, tunc proprius epi-
scopus vel ratione delicti vel domicilij intra territorium ab-
soluit & etiam extra, cum hoc sit voluntariæ iurisdictionis. pro
hoc de offi. leg. nouit. & allegat etiam Laud. quod no. Inno. ne
cle. vel mo. c. si. vbi dicit omnes episcopos absoluere posse ab
excommunicatione, de qua ibi: parum tamen facit, sed dictũ
est verum, quod dic vt in d. c. nouit. vbi dico ꝙ absoluere potest
denunciando simpliciter illum non ligatum, sed per modum
contentiosæ iurisdictionis non. Legatus vero de latere nec
suos extra prouinciam, nec alienos etiam intra potest absolue-
re. de offi. lega. c. penul. nam cum sua potestas exorbitet a iure
communi, debet esse contenta suis finibus, de offi. ordi. duo si-
8 mul. †Sexto quæro, quid si episcopus contendit cum fratribus
super numero quem dicit excedere. glos. vlti. sol. & idem Pau.
qui etiam dicit quod episcopus potest reijcere si vltra mo-
dum solitum præsentent, nec excreuerit populi multitudo. ar-
gu. de præsump. c. vlt. de conces. præben. ex parte. in fi. & in hac
gl. ibi, boni viri. idest iudicis qui debet esse medius inter extre-
ma, ff. de pig. act. si seruus.

ADDITIONES.

a Quid est ciuitas. Adde in c. si ciuitas. de sen. excommuni. lib 6. Bar. in l. 1. in §.
sin autem, ff de no. ope. nun. Bar. in l. si hæres. ff. de lega. 1. Bar. in l. verbis, ff.
de verb. signifi.
Vinc. God. Ciuitas quid sit Adde Alex. in l. 1. §. siue autem, ff. de no. op. nun.
Fely. in c. Rodulphus de ref. vbi etiam quid sit diœcesis.
b Quid autem sit vrbs. Adde l. singulorum, C. de ædi. pri. Bar. in l. sed & repro-
bari, in §. fi. de excu. tut.
Vin. God. Adde Goz. in consi. 5. nu. 4. qui dicit quòd vrbs dicitur ab vrbo, &
vrbare est aratro distinire.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus si concedit licentiam fratribus audiendi confessiones, an ta-
lis licentia expiret morte concedentis.*
2 *Fratres deputati ad audiendas confessiones, an habeant potestatem ab-
soluendi exemptos religiosos, vel similes.*
3 *Scholares alienigenæ vel exempti, an possint confiteri fratribus depu-
tatis per prælatum ad audiendas confessiones.*
4 *Fratres commissi ad audiendas confessiones per prælatum, an possint
committere vices suas.*
5 *An autem episcopus possit omnes præsentatos refutare.*
6 *Et an possit istos repellere sola voluntate.*
7 *Et intra quantum tempus possit aliquem repellere.*
8 *Quid erit si loco remoti alius subrogatur qui etiam reijcitur.*

Et si iidem. No. pro gratiarum actione, concordan-
tiæ in glos. facit ad Philip. 4. & dicit Pau.
quòd debet referri gratia cuilibet gratiose concedenti exem-
plo Christi, de celebr. mis. cum Marthæ. an autem postquam
prælati concesserint licentiam, de qua hic, possint eam reuo-
care sine causa. gl. 1. dicit ꝙ non. idem Genz. & Pau. de hoc de
cle. non resi. c. penul. & regula, mutare. lib. 6. ff. cod. titu. nemo.
1 †Quæro an talis concessio licentiæ expiret morte conceden-
tis. dicit Laud. quòd non, cum sit episcopalis, cuius authori-
tas & talia durant. argu. de transac. veniens. & quia de com-
muni approbata. idem Genze. arg. de offic. deleg. si super. me-
lius de elec. ne Romani. circa princip. de hoc dixi supra, ver. ac
deinde in 5. no. vbi dixi ponderandam formam deputationis.
Puto tamen quòd debeant aliter deputari quòd potestas eo-
rum sit perpetua tanquam sumens authoritatem ab hac cle.
ex prædictis dicit Laud. ꝙ isti deputati censentur habere vni-
uersitatem causarum. & sic eorum potestas est magis proprie
episcopalis quam papalis vel extraordinaria. de offic. vica. per
2 totum, de offic. ordi. eis. de hoc vlti. in seq. q. †Secundo quæro,
an isti deputati habeant potestatem absoluendi exemptos re-
ligiosos, vel similes. videtur ꝙ non, per id quod dixi. s. q. proxi.
in fi. quia si potestas est episcopalis, non possunt concedere epi-
scopi quod ipsi non habent. 1. q. 7. Daibertum. pro hoc infra.
versi. seq. ibi, nisi prælati vberiorem gratiam duxerint facien-
dam. ibi enim innuitur ꝙ episcopi possint horum potestatem
limitare, ad idem quod dicitur in eo. ver. seq. quod isti non ha-
bent maiorem potestatem quam curati. In contrarium quod
horum potestas sit papalis, quia conceditur a Papa per hanc
cle. simile de transla. c. 2. circa medium. de elec. significasti. de
offi. ordi. irrefragabili. in fi. de hære. ne aliqui, & c. sequen. lib. 6.
Item quia eorum potestas est ordinaria surgens ab hac cle. de-
bent ergo esse perpetui ad instar legati. de offic. legat. legatos.
lib. 6. vel inquisitorum hæreticæ prauitatis. d. cap. ne aliqui. &
per consequens censeri debet eorum potestas papalis & exem-
ptos sic etiam complectitur. Lau. dicit quod nec proprie ordi-
narij sunt, nec delegati, nec aliqua est subiectio confitentium
ad eos, sed est quædam gratiosa ordinatio Papæ in fauorem
animarum introducta, & possunt dici nudi ministri. & idem
Genze. Opp. ad hæc quod imo sunt commissarij episcopi pro-
pter licentiam quam eis tribuit, vt hic, quia omnia nostra fa-
cimus

cimus & c. de præben. si apostolicæ. li. 6. de rescrip. cum aliqui-
bus. eod. li. Sol. Lau. ꝙ istud de perenda licentia episcopi fit ad
quandam reuerentiam in recompensationem relaxatæ super
hoc subiectionis in memoriam naturalis vinculi. & propter
vestigia & reliquias quę adhuc remanent. simile in liberto cui
patronus succedit propter vestigia seruitutis. ff. de bo. libe. si li-
bertus. Insti. de succes. lib. §. sed nostra. prælati enim hic faciunt
de necessitate virtutem, quia si denegant licentiam, hæc con-
stitutio concedit. simile de deci. nuper. & sic præbent nudum
ministerium in concedendo sicut minister in baptizando. 1.
q. 1. sicut. est ergo potestas ipsorum potius papalis. Ex hoc vide-
tur inferendum ꝙ possint audire confessiones exemptorum,
siue religiosorum, siue aliorum, & hoc tenendo ad sequētem
ver. dic ꝙ potestas istorum potest limitari per prælatos quoad
subditos ipsorum prælatorum, non quo ad alios. Item isti non
habent maiorem potestatem quam sacerdotes curati idest ꝙ
non possunt a casibus absoluere a quibus curati non possunt,
sed tamen potestas eorum non terminatur ad eos qui subsunt
illis curatis qui sunt sub prælatis concedentibus licentiam, sed
quoscunque confiteri volentes audite possunt inf. ver. seq. ibi,
volentium. & ibi gl. dicit an possint audire religiosos. de prędi-
3 ctis etiam in seq. q. †Tertio quæro, de scholaribus alienigenis
vel exemptis an possint confiteri istis. dicit Laud. quod si stu-
dentes sunt prælati etiam inferiores episcopis immediate ta-
men subiecti Papæ habent a iure licentiam per c. de pœniten-
tijs, ne pro dilatione. secus si habeant aliquem superiorem ci-
tra Papam, sicut sunt abbates Cistercien. qui subsunt alijs su-
perioribus abbatibus, tunc enim si sunt licentiati a superiore
vt possint sibi eligere confessorem, vel a pęnitentiario Papę si-
cut quotidie fit, poterunt isti confiten. at. de pœni. omnis. alias
autem non poterit absoluere, potissime exemptos vel alio-
rum episcoporum subditos per rationes de quibus in proxi. q.
& in hoc recitat Laud. extrauag. inter cunctas. de qua inf. ver.
seq. in gl. forte. concludens quod hi qui habent licentiam stu-
dēdi, intelliguntur licentiam habere ad omnia sine quibus il-
lud non potest commode fieri. arg. ff. de iudi. si longius. de offi.
deleg. præterea. & maxime quo ad studentes. argu. C. ne fi. pro
pa. auth. habita. & sic erit vnus casus audiendi non subditum
ad confessionem, & ita obseruatur. pro hoc quod dixi in pro-
4 xi. q. respondeo ad tex. in ver. seq. †Quarto quæro, an isti vices
suas possunt committere. Lau. quòd non, & idem Genz. cum
habeant nudum ministerium, vt dixi sup. q. 2. pro hoc de offic.
delega. c. fi. quod dic vt ibi dico, quando possit nudum mini-
sterium committi. & in hoc dicit Laud. ꝙ isti habent potesta
tem sine administratione ad instar eorum de quibus de in in-
teg. resti. c. penul. vt censeantur ordinari ad prouidendum in
spiritualibus alijs fratribus, sicut arbitri eliguntur ad tempora-
lia. & ideo habent tantum de potestate quantum eis tribuit
voluntas confitentium, tamen a iure limitata vt in ver. seq. ar.
5 de arbi. cum dilectus. †Quinto quæro, an episcopus possit præ-
sentatos omnes refutare. gl. videtur arguere quòd non, & con-
trarium tenet, & dic vt in ea. & idem Pau. qui refert aliquos te-
nere primum per singulare istud quem q̄, quod reprobat Pau.
nam non eadem ratio est in pluribus personis, quæ in vna. ff. si
cer. peta. singulana. de pęni. dist. 3. adhuc instant. & quia inde-
finita æquipollet vniuersali per iura allegata in gl. & per Dy. de
regu. iur. in princ. lib. 6. & per Archi. 19. dist. c. 1. per gl. de elect.
6 vt circa. lib. 6. & de hoc etiam in seq. q. †Sexto quæro, circa di-
cta in proxi. q. an episcopus possit repellere istos ex sola volun-
tate. gl. penul. quòd sic. & idem Laud. & Pau. per rationem gl.
propter verbum, nollent. quod non exigit causæ cognitio-
nem, in quo dicit Pau. ꝙ aliud est arbitrium, aliud volūtas quę
refertur ad proprium motum. ff. de hære. institu. si quis Sem-
pronium. de lega. 2. l. 1. ad Trebel. quia poterat. & sic ex libera
voluntate potest episcopus repellere eos, licet secus sit in præ-
sentato ad beneficium. de iurepa. pastoralis. pro hoc quia vo-
luntas cogi non potest. arg. de rescrip. sciscitatus. in fi. 32. q. 1. §.
1. Genz. dicit istos sine causa non posse repelli, nam qui cau-
sam contradicendi non habet, debet haberi pro volente. arg.
d. c. pastoralis 61. dist. c. 1. de appel. suggestum. alias sequeretur
quædā iniquitas quod ex malitia vel inuidia alias idonei pos-
sent repelli non sine ipsorum iniuria. argu. ff. qui satisd. cog. si
vero. §. qui pro rei. & præsumitur malitiose repellere qui cau-
sam non allegat. d. c. pastoralis. cui malitiæ præcludenda est
via, ff. de rei ven. in fundo. de diuor. quanto. & hoc casum se-
cundum Genz. locum habet sequens ver. mihi videtur quod
episcopus vnum de præsentatis possit repellere sine causa. &
si hoc facit, debet alius subrogari. & idem de pluribus eorum,
dummodo non sint in tanto numero quòd videantur hoc ex
malitia facere, quasi vellet hæc litera quod in hoc fratres non
contendant, sed si omnes reijceret non allegata causa, mihi
placet opi. Genz. & idem si reijcit tot de eis quod pręsumi pos-
sit eum facere hoc ex malitia, quia etiam fratres forte non ha-
bent alios quotidie ad subrogandū. & hæc videtur esse mens
literę continuando ver. si vero. ad ver. ꝙ si. nam si voluisset ver.
quod si forte, quod episcopus ex sola voluntate posset omnes
reijcere, hoc expressisset. de deci. ad audientiam. & non est par
ratio in omnibus quæ in quibusdam paucis ratione prædicta,
7 pro hoc quod dico inf. q. 8. †Septimo quæro intra quantum
tempus a die præsentationis potest prælatus aliquem deputa-
tum repellere. Sol. constitutio, inter cunctas. dicebat intra tri-
duum quod erat rationabile. arg. de regu. constitutionem. lib.
6. sed cum sit sublata, dicit Laud. hoc arbitrium. ad hoc de of-
8 fic. deleg. de causis. ff. de iure delibe. l. 1. †Octauo quæro si loco
remoti alius subrogatur qui etiam reijcitur. glo. vlti. sol. quod
etiam ex causa potest, sine causa non. & idem Lud. & Pau.
quando enim ex causa fit, est quid imputetur male eligenti. de
elec. si compromissarius. lib. 6. ex hoc apparet quod hoc potest
iterari. Oppo. ad hoc, ff. de arbi. si duo. §. si semel. de aqua plu.
atten. in diem. de bonis auth. iudi. possi. l. vlti. in fi. de lega. 3.
fideicommissā. §. si quis. Solu. Pau. quòd contraria procedunt
quando res habet effectum, ideo non debet reiterari: sed hic
loquitur quando non habet effectum ex causa & mala ele-
ctio est in culpa, ff. de negot. gest. nam & seruus. in fi. d. cap. si
compromissarius. lib. 6. & ideo Stepha. qui dixit quòd cum
dubitatur an ex causa sint recusati, determinabitur arbitrio
superioris.

SVMMARIVM.

1 *Prælati si non recusant dare licentiam fratribus ad audiendas confessiones, nec tamen dant, an post trinam requisitionem habeat locum priuilegium.*

2 *Confessi fratribus an iterum teneantur confiteri proprio sacerdoti.*

3 *Concessio quam Papa facit per istam clemen. dudum. de sepul. in ver. si vero. fratribus de audiendis confessionibus an habeat locum eo ipso quòd episcopi recusant ipsis dare licentiam.*

4 *Curati qui dicuntur.*

5 *Fratres deputati ad audiendas confessiones an poterunt absoluere canonicos ecclesiæ sicut episcopus.*

6 *Gerens curam nomine episcopi ita vt absoluere possit in casibus episcopalibus, an tales subditos fratres deputati possint absoluere in casibus episcopalibus.*

7 *Fratres deputati an possint absoluere in casibus episcopalibus.*

8 *Curati qualem potestatem habent.*

9 *Episcopus an possit sibi reseruare casus de quibus curati poterant absoluere ante istam constitutionem, dudum.*

10 *Restitutio male ablatorum in magna quantitate an sit eius absolutio reseruata episcopo.*

11 *Curatus an possit absoluere parochianum de delicto commisso extra parochiam.*

a SI VERO. No. de dictione, ex nunc.[a] de hoc de app. præte-
rea 2. Secundo no. concessionem iuris super po-
testate alias prohibita. de hoc glos. in ver. concedimus. quæ al-
legat vnam concordantiam. alias etiam alleg. Pau. de sup. neg.
præla. cap. 1. de regula. licet. dicens quòd hæc concessio debet
stricte interpretari quatenus contingit ius tertij. argu. ff. ne
quid in loco publi. l. 2. §. merito, & §. si quis a principio. Tertio
not. quòd potestas religiosorum in audiendis confessionibus
est similis potestati sacerdotis parochialis, nisi superior tribuat
eis vberiorem gratiam. & ex hoc vltimo arguit Laud. quòd
potestas istorum videtur dependere a potestate episcoporum,
quod procedit respectu vberioris potestatis eis concedendæ:
sed respectu potestatis quæ hic conceditur, dependet ab hac
constitutione. pro hoc quod dixi in proximo notabili. Opp. in
eo quod permittit fratribus vt possint audire confessiones vo-
lentium sibi confiteri, & sic omnium volentium cum genera-
liter loquatur, cum tamen sint aliqui religiosi qui secundum
statuta suorum ordinum confiteri non possint nisi suis præla-
tis. glo. forte. sol. ꝙ per hanc constitutionem non comprehen-
duntur illi. quod latius prosequitur Lau. dicens ꝙ audire pos-
sunt confessiones quorumcunque in casibus in quibus absolui
a suis

ADDITIO.

a De dictione, ex nunc. Adde glos. in verbo, ex tunc. in cle. 1. de iurepat. tex. & ibi Abba. in cap. pastoralis. de appel. glos. in l. 4. ff. de condi. & demon.
Vinc. God. Adde quod ex nunc emologarii laudum ferendum, tamen non tollit reductionem ad arbitrium boni viri. Bar. in l. si societatem, §. arbitrorum, col. fin. ff. pro soc.

a ſuis curatis poſſent & ēt hoc ſi ſint religioſi exempti ſchola-
ſtici, vel non, quia hæc eſt quædam gratioſa & ſpecialis proui-
ſio quam Papa in fauorem animarum ex plenitudine poteſta-
tis ſuæ ordinat, quę in nullo ſubiacet ſeu dependet ab alijs for-
mis ſeu prouiſionibus a iure communi ſtatutis. vnde cum ſit
prouiſio papalis pœnitentiariæ, cunctis tam exemptis quam
nō exemptis ſcholaſticis aut alijs prouidet. Addit etiam Lau.
in hoc quædam alia membra & videtur corrupta ſcriptura,
concludit tamen ꝙ in iuribus communibus non bene poteſt
argui ad hanc prouiſionem ſpecialem. dicit etiam quòd licet
ex multis exorbitet hæc conſtitutio a iure communi, maxime
abſorbet ius prælatorum, tamen attento ſtatu primitiuæ ec-
cleſiæ ſecundum quod optabant fideles miniſtri habere ſo-
cios, videtur hæc conſtitutio amplianda. & in hoc multa ver-
ba dicit quę non continent quid iuris. dic verius ſecundum gl.
vt dixi cum qua tenet Pau. dicens quòd in religioſis non ha-
bet locum hæc conſtitutio ſi ſtatuta religionum eis prohibent
confiteri alijs quàm ſuis prælatis, quia non habent velle. 12.
q. 1. nolo. de elect. ſi religioſis. lib. 6. etiam electo confeſſore.
arg. 16.q.1.c.1.de ſta.reg.cle. ne in agro. §. ſane. non poſſunt er-
go dici volentes, & ſic non habet locum tex. hic in ver. volen-
tium. & quo ad id quod dixi ſecundum Lau. ꝙ hæc conſtitu-
tio non debet ſtrictè interpretari. dic contra vt dixi in 2. nota.
& in hac gl. ibi, benedicti. Stepha. remittit ad not. per Hoſti. in
ſum. de pœ. & remiſ. §. cui confitendum. ver. cui monachus.
Secundo opp. quia videtur ſuperfluitas in tex. ibi, curatis ſeu
parochialibus ſacerdotibus. Sol. Lau. intelligendo per verbum
curatis, prælatos collegiorum conuentuum & capitulorum.
& addit Genze. idem de archipresbytero in cathedralibus ec-
cleſijs abſente epiſcopo. de maio. & obe. cum in eccleſijs. & c.
is qui. de offic. archipresby. officium. & per hoc apparet diffe-
rentia inter curatos & parochiales, quia nomine parochia-
lium intelligitur de his qui habent parochiam, non tamen
præſunt collegio. pro hoc arg. de elec. ſtatutum. lib. 6. vel dic
melius ꝙ ſeu ponitur pro id eſt, de ap. c. Romana. §. cū autem.
1 lib. 6. vbi de hoc per Archi. †Quæro ſi prælati non recuſant da-
re licentiam fratribus, ſed nec concedunt. gl. 1. dicit quod poſt
trinam requiſitionem locum habet priuilegium, de quo hic.
idem Pau. & vltra iura allegata in gl. inducit in ſimili quod no.
de offic. deleg. cum cauſa. ad idem 16. q. 7. omnes decimæ. 17.
q. 4. ſi quis domum. de ſenten. excom. contingit. & c. in audien-
tia. & c. ſacro. & eo. tit. conſtitutionem. lib. 6. de cle. non reſi. ex
tuæ. quandoque tamen ſecundum eum ſufficit vna monitio.
26. diſt. ſi epiſcopus 45. diſt. cap. 2. & vlt. de reſcrip. ab excom-
municato. de offic. deleg. prudentiam. §. cæterum. pro hoc 24.
diſt. non vos. vt dixi in d. c. cum cauſa. Secundo quæro, an fra-
tres in audiendis confeſſionibus debeant habere licentiam ſa-
cerdotis parochialis. gloſ. denotat. dicit non eſſe neceſſe pro-
2 pter ver. libere. idem Pau. †Tertio quæro, an confeſſi fratribus
teneantur iterum confiteri proprio ſacerdoti. gl. abſoluti, dicit
quòd non. & ita terminatur per extrauagan. Io. 22. vas electio-
nis. Opp. ad hoc de pœ. omnis. gl. ea ſoluit. & dic vt in ea, quæ
etiam recitat opi. Io. Mona. contrariam quā latius proſequun-
tur Lau. & Pau. in quo inſtando pro opinione gloſ. eſt, quia c.
omnis. videtur corrigi per hanc conſtitutionem poſteriorem.
de conſti. c. 1. lib. 6. Item ſpecialis prouiſio tollit generalem. C.
de pac. conuen. ſuper dote. l. fi. regula, generi. lib. 6. ad quæ con-
traria reſpondetur quòd non corrigitur. cap. omnis. quia non
contradicit, ſed ſe compatitur cum hac conſtitutione. ad aliud
de l. fi. dic quòd loquitur vbi erat ſpecialis prouiſio hominis &
generalis legis, ſed hic vtraque eſt iuris, quo caſu ſpecialis non
tollit generalem, & geminat ſubſidium vt plenius prouidea-
tur ſaluti animarum, ſicut & alias fit vt improbitas reprima-
tur. ff. nau. caup. ſtab. l. & ita. §. ex hoc edicto. ad regulam, gene-
ri. dic quòd intelligitur quando genus & ſpecies tendunt ad
diuerſos fines. nam ſi legatur mihi genus & tibi ſpecies eiuſ-
dem generis, legatum meum attenuatur, non extinguitur. de
adimen. lega. qui hominem. ſed hic genus & ſpecies tendunt
ad eundem finem ſcilicet ſalutis animarum, & ſic concurrunt
ſicut ſi genus & ſpecies eidem legetur, quia tunc generi per
ſpeciem non derogatur ſi teſtator primo numerat ſpecies &
poſtea genus copulatiue. ff. de leg. 3. hoc legatum. ad hoc de
procu. qui ad agendum. li. 6. ſed ſi primo genus, poſtea ſpecies,
locum habeat hæc diſt. ff. de fun. inſtru. quæſitum. §. pe. ſi au-
tem enumerat indiuidua quæ ſub certa ſpecie continentur,
enumeratio generis operatur quòd legatum non extenditur
ad alia indiuidua quæ ſub eadem ſpecie continentur ſiue præ-
cedat genus & ſequatur enumeratio, ſiue econuerſo. ff. de leg.
3. hæres meus. §. pen. de fun. inſtru. cum de lanionis. §. ſi cui. de
auro & arg. leg. l. 1. §. ſi duo. ſic no. Dy. in d. regula, generi. & per
hæc videtur improbari opin. gloſ. præmiſ. contra quam inſtat
& alijs modis, vt patet in ſpluribus ſequētibus contrarijs, quam
tamen opin. inf. ſubſtinco. Opp. & alio modo ad opin. Io. Mo.
præmiſſam, quia ex quo ſuit ſemel confeſſus, non debet tene-
ri ad confitendum iterum, alias prima confeſſio videretur fru-
ſtratoria. Sol. hoc non facit ſacramenti neceſſitas, ſed volunta-
ria obligatio, ſeu ex officio confitentis, cui non ſubuenitur ſi-
cut non ſatisfacienti ex neceſſitate. de offic. delega. ab arbitris.
lib. 6. ff. de procur. procurator qui pro euictione. per hoc dicit
Io. Mo. quòd per conceſſionem hanc gratioſam non tollitur
commune ius præcedens. Si autem diceremus quòd non ha-
beret ad ſuum ſacerdotem reuerti, poſſet eius iuriſdictio in to-
tum euacuari, & ſic priuilegium hoc non teneret tanquam
vergens in enormem læſionem alterius. ff. de vulg. & pupil. ex
facto. in prin. de deci. ſuggeſtum. Item curatus quoad alia ſa-
cramenta miniſtrabit alijs confeſſis, non iſti, cum ſit ei igno-
tus, quia neſcit ſi pœnituerit, & maxime ſi peccata publica
commiſerat, ad hoc illud Boetij. Si operam medicantis expe-
ctas, oportet vt vulnus detegas tuum. Item ſacerdos debet co-
gnoſcere vultum peccatoris ſui, cum dictum eſt Eccleſiaſti.
32. Curam illius habe. & videre debet erubeſcentiam & con-
tritionem. de pœn. diſt. 1. quem pœnitet. Alias poſſet iſte facile
illudere ſacerdoti. cum ergo hæc conſtitutio non corrigat c.
omnis. ſtare non prohibetur. C. de app. præcipimus. de elect.
cum expediat. lib. 6. Oppo. ad idem, quia ſacerdos & fratres
ſunt duo ordinarij, ergo ſuper facto per vnum alter nihil po-
teſt. ff. de offi. procon. l. vnica. Solu. illud quando duo dantur
pariter ab initio, ſed hic vni alius accumulatur ſine præiudicio
primi, cum fortius ſit ius curati tanquam neceſſarium quàm
adiuncti quod eſt poſtea. Opp. ad idem, quia poteſtas fratrum
eſt delegata a Papa, & ſic de confeſſis eis non debet ordinarius
ſe impedire, cum ſit maior poteſtas quam ordinaria. de offic.
lega. ſtuduiſti. Sol. poteſtas fratrum intelligitur data ſine præ-
iudicio curati ex quo aliud non exprimitur. ff. ne quid in loco
publi. l. 2. §. ſi quis a principe. maxime vbi ſeruari poteſt, ne de-
terior ſit conditio confitentis. ex quibus dicit Ioan. Mo. quòd
licet cōfeſſus fratribus ſit vere abſolutus, debet tamen iterum
confiteri, alias pœna puniri poſſet c. omnis. tanquam contem-
ptor tam ſalubris ſtatuti. argu. ff. de ſerui. vrb. præd. ſi domus.
pro hoc quia funiculus duplex &c. de vſu pal. ex tuarum. ad
prædicta eſt quod no. Hoſti. in d. cap. omnis. vbi dicit, ꝙ ſufficit
confiteri cuicunque de licentia Papæ vel legati vel epiſcopi de
offic. archi. c. 3. ver. confeſſiones. vel vicarij epiſcopi. arg. ff. de
offic. ordi. inter cætera. de app. Romana. lib. 6. ſed de hoc fides
facienda eſt ſacerdoti, nec ſufficit dicere niſi probetur. argu.
de præben. cum ſuper. de ſchiſma. cap. 2. alias illuſoria eſſet illa
prouiſio. & dicit Hoſtien. ꝙ generalis licentia non prodeſt ad
confeſſionem faciendam parochiali ſemel in anno niſi hoc
exprimatur ꝙ liceat ſine licentia parochialis, nam in genera-
li licentia non venit id quod aliquis ſpecialiter non eſſet con-
ceſſurus. regula, in generali. lib. 6. & ex his iuſtificari videtur
opinio Io. Mo. opinio tamen gl. tenet Lau. & Pau. dicit enim
Laud. ꝙ de rigore & veritate ſacramenti quantum ad culpam
mortalem & pœnam perpetuam fratres in ſacramento pęni-
tentiæ reputantur proprij ſacerdotes, & ſic ſatisfactum eſt cap.
omnis. ſed quia confeſſis eſt exhibendum corpus Chriſti per
proprium presbyterum & non alij, nec poteſt eſſe bene cer-
tum presbytero de confeſſione ab his fratribus facta, idcirco
æquum & vtile eſt vt vltra voluntariam confeſſionem talib.
factam non omittatur, alias detrahetur presbyteris & eorum
eccleſijs in quibus parochiani in ſua confeſſione dant presby-
tero ouum vel denarium, quæ conſuetudo non improbatur.
de ſimo. ad apoſtolicam. Ad idem quod non ſit neceſſarium
iterum confiteri ſacerdoti, Pau. inducit hanc literam quæ di-
cit, confitentes abſolutos, & permittit libere & licite confiteri,
exceptis caſibus epiſcopo reſeruatis, & reſeruat ſolum ius dię-
ceſani, & ſic videtur omittere cui fiat confeſſio, non autem ip-
ſam confeſſionem ad quam de neceſſitate tenentur peccato-
res. dicit etiam Pau. quòd per hoc non corrigitur c. omnis. ſed
quod ibi dicitur de parochiali, hic additur & de fratribus. &
pro hac parte eſt, quia ex quo ſemel eſt abſolutus, deſijt eſſe
peccator. 50. diſt. ſertum. Item ſemel confeſſus pœnitentiarijs
Papæ non tenetur illa alij confiteri. argum. de ſent. excom eos.
lib. 6. Item ſecundum Lau. fieret iniuria ſacramento ſi reitera-
retur ſine cauſa. de apoſta. cap. 2. quod c. tamen loquitur de ba-
ptiſmo qui non eſt iterabilis, ſecus in pœnitentia. dic tñ quod
licet poſſit pœnitentia iterari, tameo quis non debet cogi ad
eius reiterationem ſine cauſa, ne cogatur ſubire onus impor-
3 tabile. 26. q. vlt. alligant. †Quarto quęro, an conceſſio quam fa-
cit hic Papa fratribus de audiendis confeſſionibus, locum ha-
bet eo ipſo quod epiſcopi recuſant eis exhibere licentiam. ſu-
per hoc dicit Pau. ꝙ debet intelligi hæc licentia conceſſa de
obſeruatis gradib. enumeratis ab illo §. ſtatuimus. huculque,
alias non habent hanc licentiam. Nam primo gradu non ſer-
uato

natonon est locus secundo. ff. de acq. hære. l. 3. & l. quandiu. de
4 reiecr. cum dilecta. de offi. de leg. venerabili. †Quinto quæro, in
eo quod dicit quod fratres ex concessione de qua hic, non ha-
bent ampliorem potestatem quam curati, qui dicuntur curati
5 quo ad hoc Sol. ex his quæ dixi s. in vlt. contrario. †Sexto quæ-
ro circa hoc, si episcopus est ille qui est curatus, vt hic loqui-
mur de canonicis ecclesiæ cathedralis qui non habent alium
prælatum immediatum, an istos poterunt fratres absoluere
omni casu quo potest episcopus, videtur per hanc literam q
sic. In contrariū, quia in ecclesiis cathedralibus est archipres-
byter vel esse debet qui immediate curam habet illorum de
ecclesia. de offi. archipresby. officiorum. quod placet Lau. qui
dicit q etiā si episcopus gerat curam in hoc, ipse est alter tanq̄
curans. arg. de concess. præben postulastis. vult dicere q etiam
si casualiter contingat q episcopus sit immediatus, tn̄ quate-
nus consideratur tanq̄ curatus, non habet absoluere a casib.
episcopo reseruatis, sed solum tanquā episcopus. & hoc mihi
placet, licet Lau. relinquat disputationi, & pro hoc quod dico
6 in seq. q. †Septimo quæro, si aliquis gerit curam nomine epi-
scopi ita q absoluere potest in casibus episcopalibus, an subdi-
tos tales poterunt huiusmodi fratres absoluere in casibus epi-
scopalibus. Genz. quòd non, quia conceditur fratribus vt ha-
beant illam potestatem quam habent curati a iure. hæc autē
de qua præmisi, pendet ab homine. dicit tamen Genz. q ali-
qui de hoc turbari videntur, sed de eis non curando, sicut non
curatur de scandalo irrationabili. de noui oper. nuncia. cap. 2.
7 †Octauo quæro, de intellectu literæ, cum dicit q fratres non
habent ampliorem potestatem q̄ habent curati a iure. Solu. ex
his quæ dixi in duabus proximis q. vt dicit glos. in ver. conces-
sa. quæ dicit sensum esse huius literæ quòd in casibus episcopo
reseruatis absoluere non possunt. & idem Lau. & qui sunt hi
casus, remittit glos. Lau. & Mat. enumerant & dantur versus
8 quos posui. s. ea. cle. ver. hac deinde. q. 7 †Nono quæro, qualis
est potestas quam habent curati. dicit Pau. etiam quòd est fori
pœnitentialis. dicit quòd etiam hic loquitur de potestate di-
spensandi, vel de casibus episcopo reseruatis, & q multo mi-
nus possunt fratres absoluere in casib. Papæ reseruatis, & hoc
vt dicit Pau. non procedit ex defectu potestatis ordinis, ex qua
posset quilibet sacerdos absoluere quemlibet a peccato. ad
hoc Ioan. 20. nam cum posset species panis & vini conuertere
in corpus & sanguinem, vt de conse. dist. 2. panis. de sum. tri. c.
1. §. vna vero. fortius potest quemlibet peccatorum conuerte-
re in membrum Christi. 50. dist. ferrum. dicit ergo quòd hoc
procedit ex inordinatione canonica iurisdictionis exercitium
restringente. de parochia. nullus. de pœn. omnis. vnde requiri-
tur quod absoluens in foro pęnitentiali habeat potestatem or-
dinis & iurisdictionis exercitium quæ a maioribus in inferio-
res descēdit. 21. dist. in nouo. de elec. significasti. in fi. & a maio-
ribus tanquam maius imperium habētibus restringitur. ff. de
iudi. iudicium 63. dist. Salonitanæ. de off. ord. cum ab ecclesia-
rum. & secundum Pau. hoc procedit ex ordinaria potestate
quam habent episcopi. 11. q. 1. de persona. tamen recusare non
9 debet episcopus sine causa. ea. q. peruenit. †Decimo quæro, an
a episcopus[a] possit sibi reseruare casus, de quibus curati pote-
rant ante hanc constitutionem absoluere, ita quòd reseruatio
præiudicet fratribus. gl. ea. in ver. concessa. ibi dicit & tenet q
sic. & idem Pau. Steph. & Genz. rationes dic vt in glos. & in ea
ibi, animo iniuriandi. ad hoc ff. de dam. insec. fluminum. & l.
10 Proculus. de aqua plu. arc. l. 1. de ele. cum ecclesia. †Vndecimo
quæro, in eo quod in proxi. q. dixi de casibus reseruatis episco-
po, an restitutio male ablatorum & incertorum in magna
quantitate sit reseruata episcopo. Ioan. Mona. hic dicit quod
sic. arg. de Iudæ. cum sit. vbi idem tenet Host. de vsu. cum tu.
Arch. 14. q. 5. non sane. & de testa. religiosus. lib. 6. tenet contra-
rium dicens q episcopus circa talium derogationem non ha-
bet se intromittere, nisi in defectum vbi persona certa a testa-
tore non est deputata. de testa. tua. & c. Io. C. de epi. & cler. nulli.
quod tenet Pau. dicens quod tamen episcopus potest reserua-
re sibi confessionem & absolutionem peccati, ipsam autem
satisfactionem quę est in restitutione & concernit proximum
cui facienda est, non potest episcopus immutare, cum sit certa
& a iure imposita, quia non dimittitur peccatum nisi abla-
tum restituatur. Et ad hanc restitutionem tenetur etiam ipse
pœnitens. vnde etiam si ante pœnitentiam facta esset per pec-
catorem distributio si diceremus q iterum ad arbitrium epi-
scopi teneatur dispensare, iniquum esset secundum Pau. qui
etiam de hoc no. inf. de priui. cle. 1. vbi dico in ver. quibus. in 9.
notabili. & q. 5. de pęni. cle. 2. §. ad hæc. q. 10. & dic q dixi in d. c.
cum sit. vbi dico quòd ex quo distributio proinde facta est, de-
bet episcopus eam approbare, quia non refert per quem fiat
absolutio. ff. de neg. gest. soluendo, de rigore tn̄ potest interdi-
cere hanc distributionem per alium fieri. Et hoc etiam per
constitutionem statuere ad obuiandum fraudibus quę in hoc
11 fieri possunt, quod dic vt ibi dixi. †Duodecimo quæro, in eo
quod hic dicitur de potestate parochialium sacerdotum, an
b possit sacerdos[b] absoluere parochianum de delicto extra pa-
rochiam commisso. Mat. dicit q sic, per id quod no. 16. q. 1. c.
1. in glos. dicunt quidam. & Archi. de consti. c. 2. lib. 6. in glos. fi.
nam in hoc casu non contrahit delinquens forum ratione de-
licti, & hoc in foro pœnitentiali. quod dic vt dixi de pęni. om-
nis. Decimotertio quæro, de quibus prælatis loquitur litera
ibi, nisi prælati. gl. fi. dicit quòd de episcopis & de superiori-
bus. idem dicit Pau. in aliis exemptis habentibus in loco in ta-
libus iurisdictionem quasi episcopalem, pro hoc quod dixi
sup. ea. clemen. §. statuimus. q. 3.

ADDITIONES.

a An episcopus. Adde Bal. in l. omnia priuilegia, C de sacros. eccl.
Vinc. God. An episcopus possit omnia facere, & sic sine consensu capituli
tractare causas arduas, Rot. in deci. 469. confessio. vide Ias. in l. placet, nu. 25.
29. & 30. C. de sacros. eccl. episcopus enim potest capere & incarcerare cle-
ricum, sed quæ requiratur Cor. in consi. 216. litera c. & d. lib. 4.

b An possit sacerdos. Adde glos. 4. in clemen. 1. de foro compe. glos. fi. in c. no-
uit. de offic. leg.
Vinc. God. Sacerdos potest alteri stipulari, sicut notarius, maxime in foro
pœnitentiæ, id est in confessione sacramentali, qua quis confitetur se debi-
torem alterius, quia non velit eum absoluere, nisi promittat sibi soluere cre-
ditori suo, quo casu actio datur creditori ex promissione facta sacerdoti,
Bart. & Alexan. in l. 1. §. huius. de iust. & iu. & idem Alex. in l. non solum.
§. 2. de iureiuran.

SVMMARIVM.

1 *Sepeliendi ius non competit ecclesiis non parochialibus.*
2 *Sepultura quid est.*
3 *Fratres quibus conceditur ius sepeliendi, an possint ingredi cum cruce parochiam inuito rectore ad auferendum corpus defuncti.*

§ Huiusmodi. Primo permittit fratrib. quòd libe-
re possit apud eos eligi sepultura.
Secundo disponit q de omnibus funeralibus & de omnibus
relictis a defuncto sepulto ibi debetur quarta rectori parochia-
li, ibi verbum, verum. Tertio monet fratres, ne faciant frau-
dem contra hanc constitutionem. ibi, facturi. Quarto in hoc
onerat conscientias fratrum, & statuit quòd possint conueni-
ri de dolo, & comminatur de ratione in extremo iudicio: ibi,
in quibus. Quinto prohibet parochiales a fratribus aliquid vl-
tra quartam prædictam exigere: ibi, vltra. No. ex eo quod dicit
glos. 1. quod quęstiones surgunt de eo in quo vertitur lucrum,
quod maxime procedit inter viles, sed magni viri de lucro
1 parum, de honore plurimum contendunt. †Secundo not. q
ius sepulturæ non competit ecclesiis non parochialibus nisi
specialiter eis concedatur, sicut hic conceditur fratribus. de
hoc in gl. quam. & quibus competat hoc ius, glo. ea. remittit. &
de hoc per Archi. de sepulturis. c. 1. lib. 6. præcipue autem non
competit sepultura religiosis, quia diuinis & humanis voci-
bus mortui sunt. 2. q. 7. placuit 16. q. 1. placuit. & dicit Mat. q li-
cet eis concedatur sepultura, tamen cauere debent ne indu-
cant ad vouendum vel iurandum super hoc, de sepul. c. 1. lib.
6. & si contra fecerint, incurrunt pœnas de quibus. inf. de pęn.
2 cle. fi. §. fi. †Quæro quid est sepultura.[a] dicit Lau. quòd est locus
concauus in cęmiterio vbi corpus catholici sepelitur. & secun-
dum eum talis sepultura est ipsum diuinum officium quod
mortuo impenditur dum terræ traditur corpus eius. Habent
autem hanc libertatem sepeliendi fere omnes parochiales ec-
clesiæ de iure communi, & plures aliæ de consuetudine vel
priuilegio speciali. sup. eo. per totum. & licet quilibet locus ex
quo per episcopū est ad hoc deputatus & dedicatus sit aptus,
tamen quandoque deficit exercitium vel propter defectum
materiæ vel propter conuentiones initas cum rectore, de pact.
pactum. lib. 6. de hoc dic vt no. eo. tit. in rub. & in cap. certifica-
3 ri. †Secundo quæro, an fratres quibus hic sepultura concedi-
tur, possint processionaliter ingredi cum cruce parochiam
inuito rectore ad suscipiendum funus eius qui eligit apud
eos sepeliri. Oldra. in consi. 82. alias 92. multis rationibus ar-
guit quòd non, & inter cætera inducit hanc literam quæ per-
mittit quòd recipiant ad sepulturam eos qui elegerint, & de-
bet sic intelligi quod ad eos portetur funus per parochialem
sacerdotem qui hoc potest. arg. eo. tit. cum libertum. & quod
ibi no. pro hoc etiam facit sup. ea. cle. versi. in ecclesiis. vbi non
permittuntur fratres ingredi ecclesias parochiales ad prædi-
candum

ADDITIO.

a Quid est sepultura. Adde Doct. in rub. de sepul. per Host. eo. tit.
Vinc. God. Adde quòd in ecclesia primus fuit sepultus Basilius Rex Græco-
rum a quo ecclesia ideo dicta est basilica, Archi. c. non oporteret, 42. distin.
Alex. in l. 1. §. fi. de acqu. poss.

candum niſi de beneplacito rectorum, vel epiſcopi, vel alterius ſuperioris. In contrarium eſt, quia cum hic permittitur fratribus libere ſepultura, & vno permiſſo permittuntur præparatoria neceſſaria, de offic. deleg. præterea. & poſſet inſtari multis rationibus, quod proſequitur Oldra. in conſi. 204. & vide illa duo conſilia quæ ſunt contraria, primum conſilium quod eſt 82. tenet quod iſti fratres non poſſunt, ſecundum conſilium quod eſt 204. tenet oppoſitum. Per. de Anch. tenet hoc vltimum. Primum tamen obſeruatur, quia non leuatur funus niſi iubente ſacerdote parochiali qui etiam incipit verſum, ſubuenite &c. Et hoc tutius ne detur materia rixæ. & ad illud quod dicitur quòd vno permiſſo &c. dic quod permittantur præparatoria, ita tamen quod quis non dicat ſibi ius. Contradicente ergo ſacerdote non debent ingredi per violentiam eius parochiam, ſed de hoc poteſt cõqueri coram iudice competenti, & pro hoc quod dico inf. ver. ſeq. q. 26. &c.

SVMMARIVM.

1 *Prælati & curati debent prædicare.*
2 *Canonica quæ debetur curato a fratribus limitata eſt ad quartam.*
3 *Quid ſi non relinquitur fratribus, ſed frater datur executor ad certam ſummam diſtribuendam ſuo arbitrio.*
4 *Funeralia quæ dicantur.*
5 *Funeralia quanto tempore durant.*
6 *Conſuetudo quod nihil ſoluatur pro canonica funeralium, an valeat.*
7 *Teſtator aliquis ſi dat aliquid pro anniuerſario, puta 10. vel 20. an de talibus debeatur canonica curato.*
8 *Clemen. iſta, dudum. de ſepul. an habeat locum in alijs fratribus quam prædicatoribus & minoribus.*
9 *Quid ſi quis ſepelitur apud ſorores minorum & prædicatorum.*
10 *Quid ſi quis dedit ſe & ſua loco religioſo in ſanitate.*
11 *Nouitius ſi moritur tempore probationis, an idem ſit de ipſo ſicut de profeſſo.*
12 *Defunctus ſi mandauit aliqua dari fratribus ſingularibus, an quarta debeatur curato.*
13 *Quarta canonica, an debeatur fratribus ſi defunctus non fuit ſepultus ad eos.*
14 *Epiſcopus ſi ſepelitur in monaſterio mendicantium, an quarta debeatur alicui eccleſiæ.*
15 *Teſtator viator ſi moritur, cui debetur quarta.*
16 *Scholaris in ſtudio eligit ſepulturam ſuam apud fratres minores, & legat eis de bonis quæ habet in partibus, cui dabitur quarta.*
17 *Quarta canonica quæ debetur curato a quibus debet peti, an a fratribus an vero ab hæredibus defuncti.*
18 *Quarta canonica quæ debetur epiſcopo, & ea quæ debetur curato, an differant.*
19 *Funus defuncti, an primo debeat portari ad eccleſiam parochialem.*
20 *Curatus an debeat compenſare in quartam canonicam ſi defunctus legauit eccleſiæ parochiali aliquam quantitatem.*
21 *Teſtator elegit ſepulturam apud fratres minores, & legauit eis centum ſimpliciter, legauit etiam eis quinquaginta pro fabrica, & ſepultus eſt ibi, eccleſia parochialis detraxit quartam de illis centum, & quartam de alijs legatis, qualiter epiſcopus detrahet ſuam quartam ab eccleſia parochiali.*

1 §. Verum. † No. ꝙ ad rectores curatos ſpectat prædicare. de hoc in gloſ. 1. & per hoc 28. diſt. per totum. de offi. ord. inter cætera. Et ex hoc infert Lau. ꝙ curatus debet habere ſcientiam prædicandi 16. q. 1. adijcimus. de hæreti. excommunicamus. §. quia vero. de ſta. mona. quòd Dei. & debet habere ſcientiam omnium eorum, de quibus. 38. diſtin. quæ ipſius. & hoc officium priuilegiatum eſt adeo ꝙ per ipſum exijt monachus obedientiam, d. c. quod Dei. Et no. in eo quod dicit prædicare verbum Dei: hoc enim non eſt minus ꝗ corpus Chriſti. 1. q. 1. interrogo. de conſe. diſt. 2. cum omne. quod non intelligas quantum ad eſſentiam & dignitatem ſacramẽti, ſed bene quantum ad efficaciam. nã ſecundum Lau. per verbum Dei plures compunguntur, & ſic mortalia delentur, ſed per corpus Chriſti ſola venialia, vt no. de dictis iu rib. Secundo no. quod curati habeot audire confeſſiones. de pœn. diſt. 1. multiplex. & c. menſuram. de pœ omnis. Tertio no. ꝙ curati cum miniſtrent ſacramenta, fraudari non debent beneficijs neceſſarijs. Fraudarentur autem ſi vocati ad onera repellerentur a mercede, in Auth. de iudi. §. ne autem, colla. 6. cuius contrarium fieri debet vt qui participes fuerunt paſſionum, ſint ſocij conſolationum. ſ. eo. c. 1. regula, qui ſentit. li. 6. Quarto no. ꝙ operarijs debetur merces. de hoc in gl. 2. & pro hoc Mat. 21. de magiſt. c. vlt. Quinto no. ꝙ attenditur id quod fieri conſueuit, de conſti. ex literis. Sexto nota ꝙ canonica de funeralibus debetur exemptis, vt hic, quod dixi eo. tit. certifi-
2 cari. † Septimo no. ꝙ qu ad fratres, de quibus hic, canonica limitata eſt ad quartam & ab hac taxatione ſecundum Lau. & Genz. non licet recedere, cum ſit papalis 19. diſtin. in memoriam. ff. de conſti. princ. l. 1. in alijs vero caſibus quanta ſit hæc canonica, ſtatur conſuetudini, quod dic vt dixi in d. c. certificari. Octauo no. differentiam inter verbum, taxamus, & verbum, limitamus. dic tamen ꝙ idem important, & vtrunque ponitur hic cauſa maioris expreſſionis. Nono no. ꝙ quandoque quis dicitur largiri id ad quod tenetur, ſed ſumitur largiri impropriè pro tribuere. Oppo. in eo quod dicit quòd curati habent miniſtrare ſacramenta parochianis. Quædam enim ſunt quę miniſtrari non poſſunt niſi per epiſcopum, vt confirmatio. de conſue. quanto. Sol. Pau. ꝙ hic loquitur de ſacramẽtis neceſſarijs, vt ſunt baptiſmus, pœnitentia, & extrema vnctio. & ſic non loquitur de confirmatione. quæ autem ſint ſacramenta neceſſitatis, no. de ſacramen. non iterandis. in rubr. de tranſac. veniens. Secundo oppo. ꝙ ad curatos non pertinet prædicare 92. diſt. in ſancta. vbi dicitur ꝙ hoc pertinet ad diaconum. Pau. ibi remittit, dicens ſtandum vltimæ ſolutioni gl. quæ eſt ibi, & illa exponit prædicationem, id eſt lectionem
3 euangelicam. † Quæro in eo quod dicit de omnibus obuentionib. quartam deberi, quid ſi non relinquitur fratribus, ſed frater datur executor ad certam ſummam diſtribuendam arbitrio ſuo, & ipſe diſtribuit in fratres. gl. omnibus. refert quandam declarationem emanaſſe a Bonifacio viij. de qua etiam gloſ. 1. mentionem facit. vbi declaratur quòd canonica debetur. quod dic vt in gl. & pro hoc facit verbum vniuerſale, omnibus. quod eſt in tex. per quod dicit Lau. ꝙ de his quę ſequuntur quomodocunque debetur canonica, & ꝙ conditor appoſuit ꝙ integre deberetur quarta ponendo verba generalia & vniuerſalia propter multifarias cauillosas ſubtilitates quas aliqui reperiebant ſuper canonica fraudanda & quaſi ad nihilum redigenda, quod prohibere vult hæc conſtitutio. & no. id quod dicit gl. quod ea quæ ſequuntur ibi, tam funeralibus, vſque ibi, quartam partem, cum ponaotur cauſa dubitationis tollendæ, non reſtringunt generalitatem, ſic & ea quę ponuntur cauſa exempli, non diſponunt. ff. de act. & obli. obligationum ſubſtantia. §. fi. & dic ſecundum Pau. & Genz. ꝙ illa verba, ad quoſcunque determinatos vſus, non intelliguntur cauſa limitandæ conſtitutionis, ſed potius cauſa tollendæ dubitationis, & ideo noo minuunt generalitatem quæ procedit. ff. de auro & arg. leg. pediculis. §. Labeo. de reg. iur l. quæ dubitationis. ex hoc dicit Pau. ꝙ loquitur hæc litera non tantum de relictis ad determinatos vſus, ſed etiam ad indeterminatos, quod dicit verum ſiue ſint vſus non ſacri, licet quidam, vt refert, dicere velint ꝙ de relictis pro conſtruendo capellam, vel aliam rem ſacram non debetur canonica, quia rei ſacræ ſeruitus imponi non poteſt. ff. de ſerui. ſeruitus. §. ſacer. vnde intelligunt hic loqui de vſu perſonali, puta pro victu. de relig. dom. c. vnico. vet. nos enim. lib. 6. quod dicit Pau. eſſe cootra mentem huius literæ. & ꝙ illud c. pro eis non facit, quod placet, quia ibi loquitur in alio caſu. Secundo quæro, ſi decedens executori mandat vt det fratribus tale quid. gloſ. ead. dicit per eandem declarationem declaratoriam contineri ꝙ canonica debetur. quod dic vt in gl. & idem Pau. per eandem rationem, quia tacitum relictum non capaci ſubiacet falcidiæ. Oppo. ad hoc ff. de his quib. vt indig. hęs. Solu. Pau. ꝙ ibi de hæreditate non remanſura hęredi, ſed fiſco applicanda. C. ad leg. Falc. l. 3. vult dicere ꝙ ibi non probatur ꝙ non detrahatur falcidia, ſed detrahatur & applicatur fiſco. Fallit in filio & ſeruo qui excuſantur a confiſcatione ex eo ꝙ habuerunt neceſſe parere teſta-
4 tori. ff. ad l. Fal. tacitum. de hoc in d. l. 3. † Tertio quæro, in eo
a quod de funeralibus dicit, quæ ſunt funeralia.[a] glo. declarauerat. dicit ꝙ ea quæ deferuntur cum funere, vel etiam ex cauſa funeris ante obueniunt eccleſiæ. quod no. & idem Pau. ꝙ latius proſequitur Lau. dicens ꝙ funus dicitur ſecundum Hug. a funibus quib. ligati conſueuerunt mortui vel ſudaria mortuorum dum traduntur terræ, ſed hodie cum filo ſuuntur & funeralia dicuntur, id eſt bona quæ conueniunt ratione funeris. Ex hoc dicit quòd ex quo funus traditum eſt terræ coopertum non habent locum funes, quia ſatis corpus terra adſtringitur, & ſic per conſequens tunc non videntur habere locum funeralia, & ſic ceſſante cauſa ceſſat effectus, & nomen ſi conſequens rei, & fortius agens vincat minus, ſicut de anima rationali dr̃ cuius aduentus annullat alias animas, & de magna copia quæ ad ſe trahit modica accidentia corporis Chriſti,
& hoc

ADDITIO.

a Quæ ſunt funeralia. Adde c. in noſtra eo. tit. iex. in l. & ſi quis, in §. funerum cauſa. & l. funeris. ff. de relig. & ſump. fu. Fed. de Sen. in conſi. 6.
Vinc. God Funeralia quæ ſint & quæ dicantur, Cor. conſi. 496. litera a. & ibi litera c. vbi ponit, an aliquid exigere pro funeralibus ſit ſpecies ſimoniæ. lib. 4.

& hoc secundum aliquos. Et secundum eos vt refert Lau. ca-
a nonica debetur tantum* de obuenientibus quandiu corpus
est in funibus extra terram, sed de obuenientibus postꝗ̃ est re-
conditum terræ, nihil debetur. Sed vt dicit Lau. desipit qui sic
sapit, nec insistendum est in hoc scientiæ grammaticorum
36. distin. si quis. nam de superficiebus verborum curandum
non est. de iureiur. cle. Romani. §. verum. dic ergo melius, vt
prædixi, ꝙ siue ante corpus reconditum terræ siue postea ob-
ueniant occasione funeris, dicuntur funeralia, & debetur ca-
5 nonica, & per hoc soluitur quæstio sequens. †Quarto quæro,
quanto tempore durant funeralia, an dum corpus traditur se-
pulturæ tantum, an per totam diem sepulturæ, an potius. 27.
vel 30. diebus, quo ad omnia quæ interim offeruntur. Lau. in-
stat, & pro vltima opinione est vt dicantur funeralia quandiu
sit memoria de funere. quod vero dicantur funeralia tantum
ea quæ portantur cum funere, est ff. de reli. & sump. fune. l. fu-
neris. & pro alia opinione quod durent tantum donec fit offi-
cium sepulturæ. est argu. de elec. commissa. lib. 6. pro alia quod
tota die est, quia tota dies debet cedere curatis, maxime cum
certent de damno vitando, & religiosi de lucro. ar. de offic. de-
leg. consuluit. Insti. de verb. obl. §. omnis. pro alia quod intelli-
gatur vsque ad tricesimum & etiam anniuersarium & in per-
petuum, de verb. sign. cum inter. Lau. non decidit dic vt dixi in
præcedenti quæstione. Quinto quæro, in eo quod dicit quar-
b tam deberi [b] de quibuscunque quomodocunque relictis, si
cum funere ducuntur equi cum armis. Dicunt aliqui ꝙ hæc
non dicuntur funeralia, quia non deferuntur cum funere, sed
ducuntur. quod reprobat Lau. quia dicit non potest quin den-
6 tur vel offerantur. †Sexto quæro, in eo quod dicit quartam de-
beri de his etiã de quibus solui non consueuit, an valeat con-
suetudo ꝙ nihil soluatur pro canonica portione. frater Ray-
mundus vt refert Mar. tenet ꝙ non, quia talis consuetudo es-
set contra rationem & naturalem æquitatem, quia secundum
apostolum debent esse socij consolationũ qui fuerunt & pas-
sionum. s̃. eo. c. 1. Item quia per hoc auferretur primę ecclesiæ
tota commoditas rei suæ, id est ius parochiale, quod esse non
debet. ff. commu. præd. venditor. sup. eo. certificari. quod tenet
Host. in sum. eo. §. & quota. ver. sed nunquid. per d. c. certificari.
vbi dicit secundum rationabilem consuetudinem. dic contra,
dummodo præscribens habeat bonam fidem & titulum, qui
requiritur, quia ius commune est contra ipsum. de præscri. de
7 quarta. de hoc dixi in d. c. certificari. in 10. q. †Septimo quæro,
si aliqua dantur pro anniuersario vel 20. vel 30. an de eis debe-
tur canonica. videtur quòd sic per id quod dixi sup. q. 3. In
contrarium, quia hæc constitutio est correctoria iuris antiqui
in eo quod vult canonicam solui etiam de his de quibus de iu-
re alias non debetur, ergo alias restringenda ad casus in qui-
bus loquitur. Videtur autem loqui tantum in eo quod datur
vel relinquitur a testante. & sic secus de his quæ dant consan-
guinei vel amici 13. q. 2. non æstimemus. dicit Pau. ꝙ pro pri-
mo faciat litera quæ dicit de omnibus obuenientibus, quod
placet per id quod dixi s̃. q. 3. quia dicitur obuenire causa fu-
neris. Consuetudo tamen non habet ꝙ detur canonica nisi de
his quæ cum funere deferuntur vel quæ offeruntur dum fu-
8 nus est in ecclesia. †Octauo quæro, an in alijs fratribus præter
minores & prædicatores habet locum hæc constitutio. glos.
vt patet dicit ꝙ non, quia restringenda, vt dixi s̃. q. proxi. dicit
Io. And'. in apostillis, ꝙ Clemens quintus prorogauit eam ad
eremitas. & Io. 22. ad Carmelitas. de hoc not. Io. And. de reg.
constitutionem. lib. 6. & Lap. dicit ꝙ prorogationem ad ere-
mitas fecit Bonifacius viij. sed primum verius, & de hac pro-
rogatione etiam dixi s̃. ea. clemen. ver. ab olim. in 2. notabili.
9 †Nono quæro, si quis sepelitur apud sorores ordinis minorũ
& prædicatorum, fuit de facto. dic ꝙ cum hæc constitutio sit
restringenda vt dixi sup. q. 7. nõ habet locum in sororibus, ma-
xime de ordine fratrum minorum, quia illæ non habent per
omnia regulam beati Francisci, sed etiam si haberent, sufficit
ꝙ hic de ipsis non exprimitur. Decimo quæro, si testator lega-
tum soluit in vita gl. in verbo, datis. dicit quod debetur cano-
nica. & idem Pau. Vndecimo quæro, quid si sepelitur defun-
ctus cũ habitu fratrum. gl. hac ratione. dicit canonicam debe-
ri. & idem Pau. & Steph. qui allegant. ff. de alimen. leg. alumnæ.
10 §. vlt. †Duodecimo quæro, si quis in sanitate contulit se & sua
loco religioso vel sęculari. dicit Lau. quod curati nihil habent.
sup. eo. de his. filij tamen si extant habebunt legitimam, sicut
haberent in donatione causa mortis per id quod nota. Host. in
d. c. de his. per c. Raynutius. de testa. vbi de hoc per eum, & per
l. C. de inoffic. dona. si totas. facit 17. q. 4. quicunque. pro hoc
11 quod dixi de dona. c. fi. †Decimotertio quæro, si nouitius mo-
ritur tempore probationis. Pau. refert quod no. eod. tit. de his.
vbi referuntur opiniones contrariæ. tenet autem Pau. quòd
idem de ipso quod de non professo. quod tenui in d. c. de his,
per c. religio. §. 1. de sent. excom. lib. 6. vbi probatur quòd non
censetur religiosus cum effectu. ad idem de relig. beneficium.
lib. 6. Decimoquarto quæro, si testator donauit in mortis arti-
culo, vel legata in vita soluit, post ecclesia sepulturæ interdici-
tur ita quod ibi sepeliri nõ potest. dicit Pau. ꝙ nihilominus de-
betur canonica, ne ex delicto & pœna consequatur commo-
dum, quod esse non debet. ff. de dona. inter vir. & vxor. l. 3. &
16. q. 1. legi. Ex hoc infert ꝙ quandoque debetur quarta etiam
ab illis apud quos funus non est sepultum. idem dicit viden si
casu alibi sepelitur, quia forte apud primos non potuit portа-
ri, pro hoc quod no. eod. tit. in nostra. Contrarium tenet Fed.
de Sen. in consi. 110. per rationem quam subijcio & amplio
ego in d. cap. in nostra. dico ꝙ si perpetuo debet manere sepul-
tus in ecclesia, solum de relictis illius ecclesiæ vel de funerali-
bus dabitur canonica, per id quod no. eo. tit. c. 1. facit hæc lite-
ra coniungendo versi. istum verum. cum præcedenti. ex qua
cõiunctione patet quod hic determinatur quartam dandam
solum ab ecclesia in qua quis sepelitur. & ad hanc quęstionem
facit inf. q. 19. pro opin. tamen Pau. inducunt aliqui quod no.
Dy. & Bar. ff. de adul. miles. §. fi. vbi dicunt quòd si quis legauit
fratribus prædicatoribus centum si eum in tali loco sepelie-
rint, & postea iste sit interdictus vel se interfecit, ita quòd non
potuit ibi sepeliri, nihilominus debetur legatum, ex quo stat
per testatorem. arg. illius. §. Sed hoc non facit contra prædicta,
quia in quæstione præmissa loquitur de quarta quæ debetur
non ex testatoris, sed ex legis dispositione, sed cum certa limi-
12 tatione. s. si fuerit ibi sepulta, ergo secus alibi. †Decimoquin-
to quæro, si defunctus mandauit aliqua dari singulis fratri-
bus ad eorum commoditates. glos. per hoc dicit quartam de-
beri, quod probatur rationibus vsque ibi, non obstat. & idem
Pau. & Genz. qui pro hoc ponderant verbum, fratribus ipsis.
Opp. ad hoc de test. requisisti. vbi relictum personæ cedit per-
sonæ. glos. sol. ꝙ illud cum persona est proprij capax. sed quod
dictum est procedit de incapaci. & idem Pau. Genz. & Matt.
qui omnes concludunt quartam deberi, vt prædixi. Steph. cõ-
trarium tenet & prosequitur ea quæ ponit Oldr. in consi. 326.
alias quarto. quæ tamen non allegat. dicit autem ꝙ litera quæ
hic loquitur de fratribus, debet intelligi complexiuè, & sic
non de relicto singulis. ff. de reb. dub. ciuibus. relictum etiam
ecclesiæ in qua quis sepelitur, intelligitur relictum causa sepul-
turæ. ff. de excu. tuto. Nesennius. & l. seq. Item recipere ad se-
pulturam est actus totius corporis relictum, ergo singulis cau-
sa amicitiæ & parentelæ non subijcitur l. canonicæ portionis,
arg. ff. de castr. pec. si forte. & l. castrensi. C. de impo. lucra. de-
scrip. l. pen. ad hanc literam quæ dicit quartam deberi de reli-
ctis ad quoscunque vsus, respondet quod respicit res legatas &
modos legandi, non autem personas legatariorum ampliat.
de alimen. leg. a filio. §. fi. Ad id quod dicitur in gl. ꝙ relictum
singulari personæ acquiritur conuentui, respondet ꝙ non ob-
stat, quia conuentus qui repræsentat personam singularem, ff.
de iud. mortuo. non est causa canonicæ portionis, sed causa est
sepulturæ, & hæc fuerunt verba Oldr. & ponit Fed. in consil.
449. alias 149. hanc autem quæstionem latius prosequitur Io.
de Lig. & pro hac vltima parte inducitur de verbor. signifi. ex
parte 3. ibi, quæ personis &c. vbi dicit quòd de relictis personis
non soluitur portio ecclesiæ cathedrali. & quod not. eod. titu.
relatum. in glos. 3. vbi dicitur de relicto pauperibus non debe-
ri canonicam. Item quia per cle. hanc immutantur antiqua
iura. quod autem non immutatur &c. C. de app. præcipimus.
de elec. cum expediat. lib. 6. per ipsa vero iura antiqua non de-
betur quarta de relicto personis singularibus, sed solum de
relictis ecclesijs vel monasterijs. eod. tit. c. 1. & 2. & c. in nostra.
& nomine fratrum intelligitur conuentus & non singulares
personæ. ff. de reb. dub. ciuibus. & quod s̃. dixi. Item debemus
attendere cuius contemplatione fiat relictum. ff. de bo. pos.
contra tab. l. pen. §. hoc solum. de dona. cau. mor. l. si filio 2.
& l. fi. de vulg. & pup. qui liberis. §. hæc verba. Præterea si de-
functus fuisset alibi sepultus, de hoc legato non deduceretur
canonica, ergo nec nunc, cum legatum non pendeat a sepultu-
ra. Vltimo quia religiosus est capax talis legati. ff. de his quæ
pro non scrip. si in metallum. de ali. & cib. leg. is qui. & l. seruus,
& hoc no. Archi. 19. quæstio. 3. quia. Pro prima vero parte in-
ducitur vltra glos. quia verbum, fratribus, comprehendit sin-
gulares

ADDITIONES.

a Canonica debetur tantum. Adde Pet. de Vbal. in tract. de canonica episcopa-
li. in prima parte. c. 7. in 2. col.

b Quartam deberi. Adde Pet. de Vbal. in tract. de canonica episcopali. in 1. par-
te. c. 7. in 4. col.
Vinc. God. Adde an quarta debita vxori ex dispositione auth. præterea. C.
vnde vir & vxor, extorqueatur etiam contra voluntatem testatoris, Cor.
consi. 4. vltra literam b. c. d. & seq. lib. 4.

gulares personas, vt dictum est. facit de priuil. per exemptio-
nem.lib.6. vbi exemptis canonicis intelligitur exempta eccle-
sia. Item populo interdicto intelliguntur interdicti singuli de
populo. de sentent.excommu.si sententia. in fine.libro sexto,
& priuilegium concessum Anglicis concernit singulos. de so
so competen.dilecti. pro hoc quia in regula minorum dici-
tur quòd fratres nihil sibi appropriant, quod exponitur gene-
raliter de fratribus tam in communi, quàm in singulari. ℥ de
verbo.signific.elemen.exiui.§.porro. Ad idem iste §. & hanc
partem tenet Ioann. de Lig. quibusdam rationibus, sed suffi-
ciunt rationes positæ in gl. & illæ quæ nunc factæ sunt, & ma-
ximè, quia negari nequit quin hoc sit relictum monasterio,
cum non posset religiosus capere, & per hoc soluuntur ratio-
a nes contrariæ. Decimosexto quæro, si relinquitur [a] alicui qđ
in ecclesia fratrum faciat construi capellam & emat illa orna
menta. consuluit Lau. de Pinu, quod non debeatur canoni-
ca, quia non est relictum ad vsum fratrum. Ioan. de Lig. con-
suluit contrarium, quod est verius per ea quæ dixi in proxima
quæstione: negari enim nequit quin sit relictum monasterio.
Posset autem procedere dictum primum, quando testator re-
liquisset fieri capellam in aliqua ecclesia, nec dixit in qua, tūc
enim eligitur locus mendicantium. Non per hoc potest dici
relictum fuisse fratribus, & cessat omnis fraus quæ fieri posset,
tenendo quòd idem esset, quando expressisset quòd capella
fieret in ecclesia fratrum. Item si detracta quarta residuum
non sufficit ad constructionem capellæ, non detrahatur quar
ta, vt dicit Oldrad. in consi. 306. alias 4. & alias 226. sicut quā-
do relinquitur pecunia pro seruo emendo manumittendo, si
detracta falcidia residuum non sufficit ad consumandū opus,
cessat falcidia. ff. de fideicom. lib. l. decem. ff. ad leg. Falcid. si ser
uus, sed posset dici quòd aliud in falcidia, quia testator vide-
tur prohibuisse falcidiam, vt not. ead. l. decem. in glo. fina. se-
cus in hac quarta quam prohibere non potest. de testamen. re
quisisti. suppleat ergo hæres residuum pro capella. vel si hoc
non vult, fiat id quod fieri potest detracta quarta. de testamē.
nos quidem. quod videtur verius, maxime ad obuiandum
fraudibus. Decimoseptimo quæro, de intellectu literæ ibi,
vel alijs pro eisdem. puta eorum creditoribus, vel seruientib.
13 vel similibus. Paul. † Decimooctauo quæro, an debeatur de
relicto fratribus si defunctus nō fuit apud eos sepultus, & hęc
quæstio non est eadem cum quæstio. 14. supra eod. versic. quia
ibi quando apud eos eligit sepeliri, sed hoc casu non fuit sepul
tus. hæc autem quæstio potest intelligi quando non elegit, &
sic eam format Pau. vt infra ead. quæstio. dico glos. quæro. re-
fert opinio. pro & contra, & concludit quartam non deberi,
nisi interuenerit fraus, quod expressius tenet Lau cum cano-
nica debeatur de funeralibus, vt supra eod. versi. non sunt au-
tem funeralia, vbi non est funus. ℥. eod. cap. 1. & cap. in nostra.
Et idem Mat. qui dicit, fratrem Aluatum ita tenuisse, pro hoc
quia quo ad corpus non est facta iniuria ecclesiæ parochiali
per monasterium vbi defunctus non sepelitur. & procedunt
hæc quo ad quartam parochialem. sed in episcopali secus, q̄a
illa debetur episcopo de relictis omnibus ecclesijs sibi subdi-
tis. de testamen. requisisti. Pan. in cap. præcedenti. etiam idem
tenet cum gl. & in hoc videtur aliqualiter ei contrarius. quod
dixi post eum. ℥. quæstio. 14. licet vt proxime dixi hæc quæstio
differat ab alia. dicit autem Pau. in dict. cap. præcedenti. ver. ꝙ
pro hac parte est, quia supra hac constitutione in princip. dicit
discordiam ortam super tumulandis corporibus defunctorū,
& sic non extenditur hæc constitutio, nisi ad ecclesias, in qui-
bus corpora tumulantur, talia namque sunt subiecta &c. 32.
quæstio. 7. apostolis. de fide instrument. inter. versi. ceterum.
quod dicit Pau. verum, vt etiam dicit glo. nisi procurent sepul
turam in fraudem apud alios eligi. Quid enim si destinaue-
rat sepeliri apud fratres, ex proposito expresso electa sepultura
faciunt alibi eligi, & sibi nihilominus legari quod alias erat
legaturus. Ex quo apparet fraus, & tenentur ad quartam, &
14 idem in similibus fraudibus. † Decimonono quæro, si epi-
b scopus sepelitur [b] in monasterio mendicantium, an debeatur
canonica alicui ecclesiæ. videtur quòd non, quia tota diœce-
sis est sua parochia. 16. quæstio. 1. in parochia. & sic dicitur se-
pultus in sua parochiali ecclesia. In contrarium, quia cathe-
c dralis ecclesia est parochia episcopi, & ibi debet iacere, [c] nisi
aliud disponat. nam ibi habet domicilium. de testam. requisi-
sti. 7. quæstio. 1. scire. de priuileg. cap. 1. & hoc tenet Bertrand.
de elect. clement. 1. de hoc dixi de sepultu. cap. 1. vbi teneo qđ
prædixi, scilicet canonicam deberi, sicut etiam episcopus vi-
uens tenetur ad decimas, vt not. Innocen. de deci. nouum ge-
nus. quod autem debeatur ecclesiæ cathedrali, probant iura
supra alleg. nonnulli tamen consuluerunt contrarium per ra-
15 tiones non necessarias, cum quæstio de facto accidisset. † Vi-
d cesimo quæro, si testator erat viator vel vagabundus. [d] quidā
vt refert Pau. dicunt quartam deberi episcopo, in cuius diœce
si moritur, argumen. 13. quæstio. 2. vbicunque. de offic. archi-
presbyt officium. & quod not. Innocen. & Hostien. eodem tit.
ca. 1. dicentes tales deberi sepeliri in ecclesia cathedrali. & idē
Goffred. in summa eodem tit. Alij dicunt vt refert Pau. ꝙ pa-
rochiali ecclesiæ in cuius parochia mortuus est, quia in ea de-
berent sepeliri si decedant sepultura non electa. 13. quæstio. 2.
ecclesias. quod tenet Hug. 16. quęstio. 1. cap. 1. in fin. & videtur
tenere Archi. eod. tit. cap. 1. lib. 6. Paul. dicit ꝙ hæc vltima opi.
potest esse vera in vagabundo non habente parochiam, argu.
ff. ad municipa. l. Labeo. in princip. de viatore secus dicit, in
quo tenet ꝙ ecclesiæ quarta dari debet parochiali vbi habet
domicilium. eodem tit. is qui. 1. respon. lib. 6. & expensis ipsius
quartæ mittetur, & si non sufficiat vel alio modo mitti non
possit, deducatur vel detur pauperibus. argument. 16. quæst. 1.
cap. fi. sicut in simili dicitur, cum habent vsuræ restitui absen-
ti. de quo de vsur. cum tu. & hoc intelligit Pau. nisi pro tanto
tempore stetisset in parochia quòd ibi sortitus esset domici-
lium. 13. quæstio. 2. §. quia. ergo pro hoc inducit Pau. quod no.
Innocen. de pęn. omnis. vbi dicit ꝙ scholares & alij incolæ &
annuales mercenarij debent confiteri sacerdoti in cuius paro
chia steterunt per annum. argumen. 16. quæstio. 1. quæstio. nā
ibi dicitur quòd ibi debent soluere decimas personales, quia
ibi recipiunt ecclesiastica sacramenta per anni circulum. Alij
dicunt idem etiam si minori tempore, quàm per annum ste-
terint. argumen. de deci. apostolicæ. Innocē. vero dicit tutius
esse ꝙ viatores & alij habeant specialem licentiam a proprio
sacerdote. de hoc Host. in summa, de poen. §. cui trib. & fin. &
hoc de paroch. §. quis intelligatur parochianus. Ex his infert
Pau. ad primum quæsitum dicens ꝙ si non sunt in totum trā-
slati, debet quarta diuidi inter primam ecclesiam & secūdam
In qua ex tanta mora videtur domicilium secundum primo
accumulasse. eod. titu. cum quis. §. cum autem. lib. 6. & proba-
bile est hoc dicere, tamen obseruatur a viatore quod sepeli-
tur in ecclesia cathedrali, & si sepeliri alibi eligit, soluitur quar
ta ecclesiæ cathedrali, quod latius dixi eo. tit. cap. 1. & pro hoc
vltra prædicta est, quia ex quo non apparet ꝙ sit parochianus
alterius, censetur parochianus ecclesiæ cathedralis, sicut etiā
decimæ, quia nō apparent esse intra limites alicuius parochię,
e debentur episcopo. de deci. quoniam. Quo ad vagabundum [e]
autem. l. Labeo. pręallegata facit quod censeatur habere do-
micilium in pluribus locis si in pluribus negotiatur, & tunc
deberet sepeliri in parochia vbi tempore mortis moratur, &
si alibi eligit sepeliri, huic parochiæ deberetur quarta, vel me-
lius debet diuidi inter ecclesias per dict. cap. cum quis. potest
autem dici vagabundus, ex quo non habet habitationem fir-
mam per id quod dixi de eo qui mit. in pos. cap. fin. In hoc ta-
men obseruatur vt in viatore dixi statim. & quo ad id quod
dixi de diuisione facienda inter ecclesias, dic melius vt dico
16 in sequen. quæstio. † Vicesimoprimo quæro in eo quod in ꝓ-
xima quæstione dixi de scholaribus, quid si scholaris in studio
eligit sepulturam apud fratres, & legauit eis de bonis, quæ ha-
f bet in partibus, cui dabitur [f] quarta? dicit Mat. ꝙ fuit de facto,
credit autem quod debeatur illi parochiæ vbi sita sunt bona.
argumen. de foro compet. sane. de paroch. capit. vlt. quod non
procedit, nec iura illa hoc probant, vt in eis patet. Dic ergo ꝙ
debetur ecclesiæ in cuius parochia morabatur in studio, & li
cet vt dixi in præcedenti quæstio. Paul. dixerit quartam diui-
dendam inter ecclesias parochiales, tamen probabiliter dici
potest quòd debetur illi ecclesiæ, in cuius parochia pro maio-
ri parte anni moram traxit. ff. de fun. instructo, cum de lanio-
nis. §. & si Sabinus. vbi legato fundo, & his quæ sunt in eo, ve-
niūt ea q̄ solita sunt esse in fundo ꝓ maiori parte anni. & hoc
tenet Bald. C. de episc. & cler. si quis ad declinandam. obserua
tur tamen vt dixi in proxi. quæst ꝙ datur quarta parochiali ec
clesię in qua morabatur tempore mortis, & hoc quando ec-
clesię sunt diuersarum diœcesum: sed si sunt in eadem diœce
si, fit diuisio secundū quod dicitur in d. c. cum quis. qđ ca. etiā
locum habet quo ad ecclesias diuersarum diœcesum, licet
alia

ADDITIONES.

a Si relinquitur. Adde Pet. de Vbal. in tract. de canoni. episco. cap. 4. in prima parte.
Vinc. God. Adde quòd quarta de legatis pijs, licet minui non possit per testatorem, tamen si legatum acceptetur, non agitur ad supplementum. Ruy. consi. 19. num. 4.
b Si episcopus sepelitur. Adde Lap. in cle. ne Romani. de elect.
c Et ibi debet iacere. Adde Doct. in c. 1. de sepul.
d Vel vagabundus. Adde Pet. de Vbal. in tract. de cano. por c. 9. in 1. parte.
Vinc God. Vagabundus dicitur, qui fuit de ciuitate ab hostibus capta. Bar. in l. eius. §. Celsus, in fi. ff ad munic. Fel. in c. fi. de fo. compet.
e Vagabundum. Adde Spec. in tit. de iniur. in § 1 ver. pone in statu.
f Cui dabitur quarta. Adde Pet. de Peru. in tract. de quarta canonica.

alia sit obseruantia, quæ ideo procedit, quia multa tolerantur &c. de præben. cum iamdudum. Vicesimosecundo quæro, in eo quod mandat quartam solui rectoribus ecclesiarum, quid si perpetui vicarij sunt. dicit Paul. idem in eis. §. de offic.
17 vica. clemen. vnica. † Vicesimotertio quæro, a quibus debet quarta peti, an a fratribus, an ab hæredibus. glo. pro hoc sentit quod peti potest ab vtrisque in eo quod dicit ꝙ ecclesia ab hæredibus vendicare potest. quod not. diligenter ad id quod dico ℑ. eadem quæstio. & cum gl. concordat Pau. sed latius allegat ad partes. Pro fratribus enim inducit qđ ab eis peti non debeat. ff. de legat. 2. l. si quis seruum. ff ad Trebel. filia. pro hoc quod not. Innocen. eodem tit. de his. dicens ꝙ contra hæredes non agit nisi ecclesia cui est relictum. Episcopus autem & ecclesia, quæ habent ius in legato ratione suæ portionis possunt petere se mitti in possessione nominum, & postea agent. ff. vt in posses. leg. si inutiles. vel petent a iudice quod det eis prætorium pignus. C. de præto. pign. l. 1. & 2. Sed si episcopus & ecclesia qui habent ius in relicto velint agere contra hæredes facient sibi cedi actionem ab ecclesia cui est relictum. ff. de pec. quod debetur, quæ subtilitas non placet Hostien. in di. cap. de his. dicit enim quod quilibet potest agere quatenus sua interest cōtra eum qui facultatem habet rei restituendæ etiam nulla actione expressa, argument. de elect. cum inter R. 14. quæst. 5. forte pro hoc, quia si pecunia est mea, æquum est vt eam mihi reddas. ff. si certum peta. si me & Titium. in fi. Pro ista opi. facit ff. de lega. 1. quidam testamento. §. si scriptus. & l. si a pluribus. Et dicit Pau. quòd si hæredes soluunt curatis, liberari videntur a fratribus saltem ope exceptionis doli. ff. de bo. liberto. libertus sub conditione. §. si vero Titio. de pignora. actio. solutum. §. solutam. dic quo ad ea quæ refert Paul. extra no. in c. de his. vt dixi. quo ad hoc cap. vera est opinio glo. quòd antequam soluātur legata possent curati quartam vendicare. Sed si antequam vendicent soluta sunt legata fratribus, nihil amplius potest ab hęredibus peti, quia soluerunt vt mandauit testator. pro hoc litera ista est quæ nihil mandat hæredibus, sed tantùm ipsis fratribus, quod ipsi quartam soluant. & hoc tenet Genz. quia ex quo fratres tenentur ad quartam, ergo possent etiam petere, alias non possent soluere quod non haberēt. 1. quæstio. 7. Daibertum. de dona. inter virum & vxo. nuper. ff. de offic. consul. obseruare. §. fin. & pro hoc quod de manu ecclesiasticæ sepulturæ peti debeat hæc quarta, est argument. ff. de vsufruc. leg. fundi Trebatiani, secundum eum. Si autem tantum hæredes soluerint quartam curatis, tunc procedit dictum Paul. quòd si fratres petant integrum legatum, poterunt excludi exceptione doli, quia dolo petunt quod restituere eos oportet, pro hoc quia poterunt curati vendicare quartam, vt dixi supra ead. quæstio. secundum glo. quæ verba proprie procedunt. quando legata sunt in speciebus, sed si in quantitate, tunc non competit vendicatio, sed alia actio,
18 prout dixi in dict. cap. de his. † Vicesimoquarto quæro, an inter canonicam, quæ debetur curatis & eam quæ debetur episcopo sit differentia. dicit Matth. ꝙ sic, & prosequitur de hac duplici quarta dicens quod duplex est canonica portio, vna episcopalis, quam recipit episcopus pro iure episcopali ꝓpter communionem, quam habet cum ecclesijs suis. de testa. requisisti. & hanc habere debet de omnibus relictis factis ecclesiis constitutis in sua diœcesi. sed si extra diœcesim sunt, nihil habet, alias vna ecclesia solueret duas portiones, secundū eum. vult dicere, quia episcopus cui ecclesia subest vellet etiā suam. Et in hoc dic quod id quod dixi supra quæstione proxima, non habet locum quo ad canonicam hanc, quia nō habet ius contra eos, sed contra ecclesiam legatariam. de hoc tamen dic vt dixi eodem tit. de his. Alia est canonica parochialis, quæ debetur ecclesiæ parochiali de relictis factis illi ecclesiæ vbi sepelitur parochianus eius, & debetur hęc de relictis factis ecclesiasticæ sepulturæ, non autem de factis alijs ecclesijs. eodem titu. cap. 1. & cap. de his. vbi de hoc. Vicesimoquinto quæro, in eo quod dicit integram soluendam quartam, si ecclesia parochialis habuit aliquas obuentiones ex eo quod ad ecclesiam parochialem fuit primo delatum funus, & ibi celebrata missa. dicit glo. in verbo, integre. quod per hoc non diminuetur quarta, quia nihil est immutatum de iure antiquo. de elect. constitutio. lib. 6. Et eisdem verbis in ver. præceden. vtitur Paul. & loquitur clarius, quam gl. dicit enim quòd fratres nihil habebunt de eo quod obuenit ecclesiæ parochiali, & quòd nihilominus tenentur fratres ad integram quartā, & idem Matt. quod etiam tenet Lau. & Genze. infra ca. clem.
19 versi. vlt. † Vicesimosexto quæro, circa hoc, an debeat portari funus primo ad ecclesiam parochialem. glo. ead. dicit quòd si consuetudo est super hoc quod sic illa seruabitur, qua cessante adhuc dicit conueniens quod portetur vt recipiat vltimum vale. & idem Pau. in versic. præcedenti. hoc tamen nō
20 seruatur, pro hoc quod dixi supra versi. proximo. quæstio. 2. † Vicesimoseptimo quæro, testator legauit certam quantitatem ecclesię parochiali, an tenetur compensare in quarta? dicit Matth. quod si dixit quod esset contenta legato, si ecclesia non acceptauit relictum, potest petere quartam, secus si acceptauit sciens conditionem adiectam. de testamen. officij. & in hoc vltimo idem Pau. si autem relictum fuisset sine conditione, tunc indistincte potest peti vtrumque. dict. capit. officij. Fride. in consilio 103. late hoc vltimum prosequitur, scilicet quando non fuit expressum quod computatur in quarta, & quod nihilominus debent computari. arguit, quia dicitur in cap. 1. eod. tit. quòd ecclesia parochialis debet habere tertiam partem iudicij ipsius defuncti. quomodocūque ergo habeat,
a debet ei sufficere. Secundo quia ecclesia comparatur filio.[a] de proba. in præsentia. sed filius non agit ad legitimam si habet tantum de bonis, quæ sufficiunt ad legitimam, alias agit tantum ad supplementum, C. de inoffic. testamen. omnimodo, & cap. cum quæritur. Tertio quia testator videtur in dubio voluisse compensare. argumen. ff. solut. matr. si cum dotem. §. si pater. in contrarium est quod dixi supra quæst. 26. in eo quod dicit quartam non minui propter obuentiones quę prouenerunt ecclesiæ parochiali ex missa dicta super funere. ad idem eodem tit. officij. & cap. requisisti. in fine. Item debitor legando creditori non videtur relinquere animo conpē sandi, nisi exprimat. C. de hęred. institu. si compensandi. ff. de legat. 2. si creditorem. Fride. de Senis videtur approbare primam opinio. dicens quòd ecclesia habet ius in bonis defuncti non tanquam creditor, sed tanquam coniunctus ab intestato. & vltra hoc dicit quòd istud quod debetur ecclesiæ, non est verum debitum, vnde sicut in dote & in legitima potest quis institui, imo etiam debet filius institui in legitima. in Authent. vt cum de appel. cogno. §. illud. col. 8. & not. de testam. Raynutius. in gl. 2. ita in ista quarta etiam. & ideo illud quod est perceptum de bonis defuncti, debet compensari. ad capit. officij. respondet quod episcopus quo ad testatorem est extraneus. & ideo relictum episcopo non debet impedire iuris executionem, quæ est inter episcopum & capellas, ex quo nihil dixit, sed ecclesia parochialis habet ius in bonis defuncti, vt dictum est, ideo relinquens videtur voluisse compensare. & idē tenet Ioan. de Lig. qui de verbo ad verbum, ponit verba Frid. nec allegat. Ego puto partem secundam veriorem per iura ad hoc inducta. Item quia quarta debetur non a defuncto, sed ab ecclesia sepulturæ, vt hic. & quamquam deberetur a defuncto, tamen non est debitum præcise necessarium, sed habet initium a causa voluntaria in eo quod defunctus voluit ibi sepeliri. Et ideo si quid legauit ecclesiæ parochiali, non intelligitur facere nisi animo compensandi, sicut nec alius debitor nisi ex contractu, per præallegatam l. creditor. videtur enim eligendo alibi sepulturam tacite se obligare ad dandam quartam ecclesiæ parochiali, & legando vltra hoc sibi videtur velle quod hoc habeat ecclesia vltra id. secus autem in parente legante filiæ ad quam dotandam tenetur ex dispositione legali, & sic non ex causa voluntaria, sed mere necessaria: ideo præsumitur legare animo se liberandi ab illa obligatione, quę non habet ortum a sua voluntate, & ideo computabitur in dotem. sic loquitur l. si cum dotem. §. si pater. & dixi de hoc
21 in dict. cap. officij. & per hoc patet responsio ad contraria. † Vicesimo octauo quæro, testator eligit sepulturam apud fratres minores, & legauit eis centum simpliciter. Item quinquaginta pro fabrica, & ibi sepultus est. Ecclesia parochialis detraxit quartam de illis cap. de iure communi, & de illis legatis etiam detraxit per hanc constitutionem. An episcopus ab ecclesia parochiali detrahet quartam suam de vtroque? videtur quòd non, quia episcopus percipit quartam de his quæ relinquuntur ecclesijs a decentibus, de testa. officij. & cap. requisisti. de verbor. signific. ex parte. 3. at ecclesia parochialis non percipit suam quartam ex voluntate decedentis, sed potius econtra, quia ista quarta similis est falcidiæ, quæ contra voluntatem testantis inducitur. de testa. Raynaldus. præterea res priuilegiata semper durat priuilegiata. de priui. c. fin. sed ista legata sunt priuilegiata habito respectu ad quartam episcopi, quia non detrahit ab exemptis, vt no. de testa. officij. & eodem tit. certificari. ergo ex persona ecclesię parochialis non debet hoc episcopus consequi, ne qđ vna via conceditur &c. de procura. tuæ. Tertio quia illa quarta descendit a relicto non onerato

onere

ADDITIO.

a Ecclesia comparatur filio. Adde Bar. in l. si ita quis. in §. ea. l. ff. de verb. obli. Bal. & Sal. in auth. ingressi. C. de sacros. eccl.
Vinc. God. Ecclesia dicitur filius legitimus sacerdotis, & excludit substitutum. Bar. in l. hæredibus, § Titius. ff. ad Treb. quando autem debeat succedere prælato in bonis suis. Cor. cons. 79. in hac. litera g. lib. 4.

onere episcopali, ergo sine onere de manibus fratrum debet transire ad ecclesiam parochialem. facit de deci. dilecti. ibi, consueuerant decimas, & c. pe. ibi, quibus ratione prędiorum antea soluebatur. J. de censib. c. 1. ibi, prestari solita. In contrarium, nam episcopus non solum de legatis factis ecclesijs sibi subiectis petit quartam, sed etiam de omnibus mortuarijs, de offic. or. conquerente. de præscrip. de quarta ibi, oblationis defunctorum, id est mortuorum, vt ibi exponitur. sed mortuaria & oblationes defunctorum dicuntur quæcunque oblationes occasione funeris ad ecclesiam parochialem peruenerũt. eodem tit. ex parte. in fi. & cap. cum liberum, & melius eod. ti. in nostra. in fi. nam funeralia seu mortuaria dicuntur, quæ occasione funeris obueniunt, etiam præter voluntatem morientis, nam minores 14. & etiam maiores si sunt filij familias non possunt pro anima iudicare. eod. tit. cap. pen. lib. 6. & tamen ea quæ ratione funeris obueniunt, funeralia dicuntur, at in proposito etiam parochialis ecclesia consequitur hanc quartam de mortuarijs, ergo sua debetur episcopo. Præterea priuilegium non egreditur personam, de priui. sane. at si episcopus non posset detrahere quartam, ecclesia parochialis priuilegio fratrum vteretur. Et hanc partem tenet Fride. in consil. 106. dicẽs ꝙ ratione mutationis personarum alteratur natura rei. de iurepat. cap. vnico. lib. 6. simile de præben. clem. penult. vbi variatur potestas collatorum secundũ tempora, pro hoc quia priuilegium super re concessum respectu personæ variatur ꝑsona variata. dict. cap. vnico. & ff. de leg. 2. cum patronus. refert tamen Frid. aliquos distinguere inter legatum priuilegiatum ratione personæ, & tunc procedit hæc ratio: & legatum priuilegiatum ratione sui, & tunc priuilegium intelligitur esse reale. vnde in proposito dicunt quod de primo relicto quod est priuilegium ratione personæ fratrum, quia sunt exempti, verum est quod ab ipsis fratribus non potest episcopus detrahere quartam, quam non detrahit exemptis, vt dixi. s. ead. q. sed de quarta detracta per ecclesiam parochialem bene detrahit, quia cessat priuilegium, & sic loquitur cap. vnicum, præallegatum, & pro hoc quod no. Spec. de immu. ecclesia. in fin. vbi dicit ꝙ emptores rerum ecclesiarum non gaudent priuilegiu in eis. De secundo autem relicto pro fabrica quod est priuilegiatum ratione sui, de testa. cap. fin. dicunt quòd durat priuilegium. Alij vt dicit Fride. dicunt etiam hoc vltimo casu quartam deberi episcopo. quia quo ad prædicatores & minores ecclesia parochialis detrahit quartam de omnibus etiam de quibus alias non detrahit. vnde etiam episcopus detrahet ab ecclesia ex cuius persona consequitur quod ex sua consequi nõ potest, facit de concessione præbendæ. cap. penul. lib 6. & hoc placet per prædicta, & ad contraria patet responsio ex prędictis, & facit ad prędicta secundum Fride. quia ecclesia parochialis consequitur quartam de mortuarijs illius qui est sepultus extra diœcesim, & tunc non episcopus sepulturæ, sed cui ecclesia subest parochialis, habet quartam quartæ. de quo no. in dict. cap. certificari.

Facturi. Quæro de intellectu illius versic. dicit Lau. ꝙ hic vult dicere ꝙ fratres non procurabant id quod aliqui erant relicturi infirmitate vel morte, & in casu in quo curati erant suam partem habituri relinquatur fratribus in sanitate vel alio modo disponatur, ita quod totum cedat fratribus & curati fraudentur portione, & ponit Paul. exemplum, vt quia procurant relinqui sororibus sanctæ Claræ, vel amicis, de quibus confidant qui non tenentur ad portionem, & sic fit fraus de persona ad personam. de priui. quanto. & hãc fraudem hic prohibet secundum Pau. non tantum in relictis, sed etiam datis & donatis in morte & dari vel donari mandatis, vt in tex. dicitur.

SVMMARIVM.

1 *Fratres si per fraudem aliquid faciant contra hanc constitutionem, dudum, ita vt teneantur ad restitutionem, an possint pro hoc conueniri in iudicio.*

In quibus. Per fratres vel aliquẽ ex eis cuius consilio forte regebatur testator ex cuius facto cõuentus tenetur ad quartam sicut tenebatur si fraudem non fecisset. Pau. Nut. quod fratres procurantes fraudes hoc casu tenetur ad duo, scilicet ad restitutionem eorum in quibus damnificati sunt curati. Item quo ad rationem coram Deo. quod

1 dic vt in sequen. q. † Quæro, an conueniri possent fratres in iudicio super hoc in quo tenentur ad restitutionem modo prædicto. dicit Mat. ꝙ non, & intelligit hanc literam in foro pœnitentiali. Dicit ergo ꝙ non cogentur in iudicio, quia relinquitur conscientijs eorum. & idem Genze. qui intelligit hoc quod dicitur hic de oneratione conscientiæ quo ad illa super quibus conueniri nõ possunt. Dic vt dixi notando ꝙ hic sunt duæ obligationes, vnde loquitur litera generaliter etiam de his, in quibus cogi possunt ad restitutionem in foro iudiciali, nam etiam tunc tenentur vltra restitutionem ad agendam pęnitentiam de peccato, quia per solam restitutionem non tollitur cum possit fieri ab inuito & impęnitente. Secundo quæro, si fratres qui procurarunt hanc fraudem non sunt soluendo. dicit Lau. ꝙ per ordinem fiet restitutio iuxta ordinationẽ positam. inf. de priui. cle. religiosi. §. cęterum.

Vltra. Quæro in eo quod dicit, quòd vltra quartam non possunt fratres compelli, an ad quartam possunt per ordinarios compelli. glo. dicit ꝙ non, obstantibus eorum exemptionibus. Idem Pau. hic & s. ea. clemen. ver. verum. vbi in hoc instando arguit in contrarium, ꝙ imo per ordinarios possunt compelli & cum omnia priuilegia. J. reuocentur quę huic constitutioni obstant. Præterea hæc est quædam iuris dispositio cuius executor est ordinarius, de præben. si clericus. ad fin. lib. 6. nam frustra est iura ponere, nisi sint qui exequantur, de elec. vbi periculum. §. præterea. lib. 6. de sent. excomm. decernimus. eo. lib. ff. de orig. iur. l. 2. Tenendo autem primũ respondet idem Paul. ad hæc contraria. Ad primum quòd licet tollantur priuilegia impedientia solutionem quartæ, non per hoc sequitur ꝙ tollantur priuilegia excẽptionis, cum obligatio ad quartam possit esse durante exemptione, sed coertio fit per suum iudicem, scilicet per Papã & legatum, nisi aliud concederetur ordinarijs sicut fit in præalle. § præterea. & J. de statu regu. attendentes. & de relig. domib. quia contingit. de suppl neg. præla. clemen. quia regulares. Ad aliud dicit quòd ordinarius est executor dispositionum iuris quo ad non excẽptos, alias intelligendo generaliter, sequeretur quòd in omni obligatione etiam conuentionali posset ordinarius eos compellere quod est falsum. Ad hunc tex. dicit Pau. ꝙ debet intelligi quòd vltra quartam non possunt fratres coerceri a quoq̃ etiam legato vel delegato Papæ, & sic non probat ꝙ ratione quartæ habeat ordinarius iurisdictionem contra eos. Lau. & Genze. tenent primum. dicit ergo Lau. ꝙ ordinarius hoc potest tanquam executor & minister iuris tam manifesti, quàm notorij in hac cõstitutione contenti & sic in corpore iuris inclusi, quod nec potest esse aliquo modo non notorium, & sic non potest per aliquod priuilegium quoquo modo cõcessum impediri, ergo multominus per priuilegium fori. Et ꝙ diœcesanus sit minister iuris, probatur de senten. excomm. Et ꝙ ea quæ sunt in iuris corpore clausa, sint notoria, probatur de coha. cleri. vestra. facit etiam de pœn. clem. abusionibus. & ꝙ in notorijs cesset ordo iuris, inducit de fil. presbyt. quoniam. de iureiuran. ad nostram. 3. Et quòd priuilegium fori non excusat hoc casu, inducit, quia per talia priuilegia non excusanẽ a donatione quartæ, ergo fortius non excusantur a coertione super hoc, cum hęc sit necessaria. de offic. deleg. ex literis. & c. si super gratia. lib. 6. Et pro casu inducit d. c. si clericus. vbi ius quod habet quis ad prębendam, exequitur ordinarius si deficit executor. & de hoc s. de offi. ordi. clemen. 1. & d. clem. abusionibus. opin. glo. & Pau. verior est per suas rationes per quas etiam respondetur ad inducta per Lau. Sed specialiter ad cap. si clericus. dic ꝙ ibi nulla exemptio obstat, nec pręiudicatur priuilegio alicuius, sed ordinarius exequitur ibi iuris communis dispositionem, quæ habet ꝙ canonicus non debeat esse sine prębenda. infra de pręben. relatum.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio iuris tollit aliquando constitutiones speciales. exemplum ponit.*

2 *Conuentiones factæ inter fratres & ecclesias contra hanc constitutionem, dudum, de sepul. an valeant.*

3 *Quid si pacta facta contra hanc constitutionem sint pro parte contraria huic constitutioni, pro parte vero non, an tollantur ex toto.*

4 *Papa dedit executores super leuanda decima vel animalium fructib. cum illa clausula, contradictores, an possint excommunicare Cluniacenses, vel Cistercienses, vel alios similiter priuilegiatos?*

5 *Monachus si consecutus est per priuilegium beneficium alterius monasterij, an desinat esse monachus primi monasterij.*

6 *Priuilegium fratrum minorum, an deroget priuilegio Tholosanorum quo cauetur ne possint trahi extra suam diœcesim &c.*

a **Nos etenim.** Not. pro æqualitate de priui. ex ore. Secundo nota quòd priuilegium[a] valet

ADDITIO.

a Quod priuilegium. Adde Arch. in proœm. 6. lib. Vinc. God. Hinc est ꝙ priuilegium reale transit ad colonos exemptorum, Ruyn. consi. 157. nu. 9. lib. 3.

valet, vel gratia sine scriptura. de hoc in glo. 1. & idem Paul. &
1 in hac glo. ibi, in mercu. in regula, nemo potest, lib. 6. † Tertio no. q constitutio iuris cõmunis tollit aliquando constitutiones & consuetudines speciales, sed tunc oportet quòd de ipsis fiat mentio, vt hic, & s. de elec. clement. statutum. de ætate & qualit. clemen. vt hi. alias sine expressione non essent reuocatæ. de constitu. c. 1. lib. 6. Quæro, fecit episcopus cum capitulo consentientibus omnibus rectoribus beneficiorum ciuitatis donationem fratribus per quam fuerunt contenti de parte funeralium minori, quàm quarta eis soluenda, an reuocata est per hanc constitutionem? Lau. arguit q non, quia non videtur Papa velle tollere gratiosam donationem, quæ perpetuo decet esse mensura, de donati. per tuas. regula, decet. lib. 6. In contrarium, quia Papa fecit constitutionem hanc causa seruandæ æqualitatis, vt hic, & ideo omnia, quæ possunt facere in cõtrarium, cessant vt æqualitas seruetur, in qua est bonum commune, quod debet preferri priuato. de post. bonę. 1. Sed quia quęstio erat de facto, Lau. reliquit disputationi, vt infra q. 8. Secundo quęro ibi, vel prędecessoribus. quare non dixit etiam de successoribus. dicit Paul. quòd ideo, quia non potest
a eis legem imponere.[a] de elec. innotuit. de rescrip. cap. fi. lib 6. Tertio quęro, si mortuo Papa successor confirmauerit priuilegia fratrum inter quę habebant ante istam constitutionem, quòd, non tenerentur ad quartam. dicit Paul. q eis hoc non prodest, quia quod non est, confirmari non potest, sicut nec accusari. de despon. impub. ad dissoluendum. nec per talem confirmationem aliquid de nouo eis conceditur. de fide instrum. inter. de confir. vti. cum dilecta & idem Genze. & Pet. de Anchar. qui allegat l. si quis priore, ff. ad Trebel. vbi confirmatio generalis non extenditur ad id quod specialiter cassatum erat. Dicit tamen Genz. quòd Papa bene posset expresse concedere tale priuilegium derogando huic constitutioni, nã etiam constitutio Bonifacij. 8. super cathedram. fuit sublata p Benedictum. 11. deinde reuocata per Clementem. 5. hic, vt dicitur. s. in princip. & de hoc in sequen. quęstio. Quarto quęro, concessit Papa Ioann. 22. priuilegium prædicatoribus. 16. kalen. Maij, Pontif. sui anno primo, in quo continetur quòd de relictis in ornamentis, vel pro eis, libris, fabrica, luminari-
b bus,[b] anniuersario. 7. 20. 30. & alijs ad perpetuum cultum, & quibusdam alijs, quæ expressit non teneantur ad canonicam portionem, nunquid illud est reuocatum per hanc constitutionem, cum ipse has constitutiones publicauerit anno 2. sui pontifi. vt supra patet in procemio. Videtur quòd non, quia istius constitutionis habuit notitiam tempore concessi priuilegij, cum iam fuisset in concilio reuocata: ipsi ergo constitutioni videtur per sequens priuilegium derogasse. 3. distinc. priuilegia. de priuileg. in his. & cap. si Papa. lib. 6. de verbo. signifi. abbate. dicit Pau. q hæc quæstio pendet ab alia quæ sequitur.
c Quinto quæro, an constitutiones[c] cęperint ligare tãtum post publicationem factam per ipsum Ioan. qui publicauit hoc volumen, an vero post publicationem factam per Clementem, qui volumen composuit. Pau. remittit ad no. sup. in procemio, vbi dixi in ver. vniuersitati. in 1. q. & ibi concluditur quòd tantum a tempore publicationis factæ per Ioannẽ. & post lapsos duos menses ab ea. hoc præmisso dicit Pau. in quæst. proxima quod illud priuilegium hic reuocatur, quia cum Ioann. publicauit, perinde fuit, ac si ipse edidisset, quia publicando anthoritatem præstitit, & omnia nostra facimus &c C. de vete. iure enucle. l. 1. de præben. hi qui. & cap. si apostolicæ. lib. 6. sed si ipse fecisset has constitutiones, reuocatum esset priuilegiũ pręcedens, ergo & per hoc soluitur sequens q. Sexto quæro, in eodem priuilegio de quo sup. quæstio. 4. continebatur q expulsi vel egressi de ordine prædicatorum nõ possint prædicare, nec confessiones audire, seu docere, nisi trãsiuerint de licentia magistri, seu priorum vel vicariorum ad alium ordinem in quo huius officia licite exerceantur, an est reuocatum per clemẽt. vt professores, infra de regula. Paul. dicit q sic, per hoc quod dixi supra q. proxi. Septimo quæro, in eo quod tollit pacta cõtraria si super pacto quod super sepultura erat sententiatum per Papam, & pactum confirmatum, an per hanc constitutionem tollitur? gl. dicit Ioan. Mona. tenere quòd non, per rationem, qui plus potest hoc tale, quàm hoc simpliciter. vult dicere q maiorem efficaciam habet aliquid iunctum cum aliqua qualitate, quam sine ipsa, & sic plus potest pactum cum confirmatione, quàm sine ipsa, & idem Pau. qui etiã format quæstionem latius proponendo quod sententia cõfirmatoria fuerit lata etiam ab alio quàm a Papa. dicit Ioann. Andr. q Papa Ioann. 22. pronunciauit inter episcopum & capitulum Portugallense & prædicatores & minores illius loci, quod per hanc constitutionem tollebantur pacta etiam quæ dicebantur iurata, & per Papam confirmata: puto q intentio literæ sit derogare cuicunque dispositioni speciali contrarię, & hac ratione ductus potuit Ioann. 22. pronunciare, vt prędixi, tamen de rigore videtur primum verius ratione prædicta. Item quia etiã si præcessisset sententia sola etiam non mista cum pacto, non tollitur per constitutionem, quæ nihil dicit de sententia contraria præcedente, nec ponit etiam verba per quæ possit compræhendi sententia. derogatur autem per hanc constitutionem pactis & conuentionibus præcedentibus istam constitu-
2 tionem. de sequentibus dic vt in sequen. quæst. † Octauo quęro, si post hanc constitutionem & contra ipsam facta est aliqua conuentio inter fratres & ecclesias parochiales sicut dicitur esse factum Paduæ, an valeat. De hoc interrogatus respondi quod constitutio hæc non derogat tali conuentioni. pro hoc litera in ver. ibi, inquantum sunt præmissis contraria. nõ dicit erunt. & idem dicit de cõsuetudinibus inductis post hãc constitutionem, quia hęc cõstitutio nõ expresse resistit; vñ quatenus continet fauorem fratrum, vel clericorum, possunt renunciare, quia non est hoc ius publicum cui renunciari non possit, sicut illud sup. de foro compet. si diligenti. pro prædictis est quod no. s. de elec. clemen. statutum. gl. not. quia in fi. Opp. ad hoc de his quæ dixi in dicta clemen. in contrario vlti. Sol. standum est illis cum limitatione sequenti. aut enim quærimus de consuetudine vel statuto loci, & talia non valent etiã, quæ sequuntur, quia repugnant huic iuri. de maior. & obed. quod super his. sup. de elec. clemen. 2. aut de pacto. & aut fit pactum generale per diocecesanum, cum clero ex parte vna & fratres ex alia quod concernit omne tempus futurum, & idem dicendum, quia habet instar consuetudinis vel statuti. Si tamen reperiantur cõsuetudines vel statuta vel pacta super modo soluendi funeralia, puta de his quæ feruntur cum funere, detur medietas ecclesiæ parochiali, & de alijs relictis nihil detur, videtur standum eis, quia non repugnant huic iuri saltem expresse, & vtilia sunt ad lites tollendas, & sic saluari potest id quod seruatur Paduæ, de quo dixi supra ea quæst. in princ. aut fit pactum in certo casu super aliquibus funeralibus de modo soluendi, vel super aliquo alio de præmissis in clemen. hac. & valet per rationem supradictam, quia licitum est in hoc renũ-
3 ciare iuri suo. † Nono quæro, si consuetudines, statuta vel pacta pro parte sunt contraria huic constitutioni, pro parte non, an ex toto tollantur hic. dicit Lau. quòd non, sed solum quatenus sunt contraria. pro hac litera ibi, inquantum sunt præmissis contraria in eo qđ dixi in tertio notabili, quòd ad hoc vt tollantur consuetudines & statuta & pacta per constitutionem sequentem, debet de ipsis fieri mentio de quæstione facti. Monachi Cluniacenses habent priuilegia a sede apostolica quòd non teneantur recipere impetrantes a sede apostolica sub speciali gratia vel communi ad beneficia sua nisi de ordine Cluniacensi, vel nisi de indulto huius in literis expressa mentio habeatur. Pone quidam clericus super abbare Cluniacensi impetrauit sibi prouideri de primo beneficio non obstãte quod de beneficijs dicti abbatis aliquibus prouideri nõ possit per literas apostolicas non facientes de indulto huiusmodi mentionem sine qualibet alia sedis apostolicæ indulgẽtia cuiuscunque tenoris per quem effectus presentium impediri valeat, vel differri, & de qua in nostris literis mentionem oporteat fieri specialem, & non dicit vltra, scilicet quòd omnia inquantum sint nostrę intentioni contraria &c. vt hic dicit, an tales literę derogent priuilegio Cluniacensis monasterij? videtur quòd non, per capit. de rescript. lib. 6. si propter. & a 5. quęstio. 1. §. his ita. vbi dicitur quòd si aliqua priuilegia ab apostolico aliquibus cõceduntur. & sic contra generalem legem aliquid dissonare videantur, non tamen contra ipsam aliquid concedere intelliguntur. Solut. Lau. videtur stare huic
4 parti per illud quod dico in sequent. quęstion. † Vndecimo quęro, si dati sunt executores per Papam super leuanda decima vel fructibus animalium etiam cum clausula, contradictores &c. an possint excommunicare Cluniacenses, vel Cistercienses vel similiter priuilegiatos. dicit Lau. quòd non, qa propter priuilegia, quę habent non possunt excommunicari, nisi a Papa vel a legato de latere. de verborum significa. venien s, in princip. lib. 6. Oppon. ad hoc de offic. delegat. cum olim. a. vbi qui non desert delegatis, dicitur non deferre deleganti, nam delegatus in hoc est maior ordinario quolibet tanquam gerens vices delegantis, de officio legat. studuisti.

Pro

ADDITIONES.

a Non potest eis legem imponere. Adde glos. sing. secundum Abb ibi in ver. priuilegio. in cle.

b Fabrica, luminaribus. Adde Pet. de Vbal in tractatu quartæ canonicæ.

c Vinc. God. Constitutiones quando ceperint ligare, & an ad præterita extendantur. Alexand. in l. omnes popul. col. 8. de iustit. & iur. & Pau. de Cast. in consi. 143. lib. 1.

Pro solutione huius & eius quod dixi in præcedenti quæst.di-
cit Lau. ꝙ non obstantia, est clausula, obstaculum alicuius de
fectus releuans vel interdum extinguens, propter quod gratia
irritanda, vel irrita redderetur. & non obstantia dicitur, quia
duobus negatiuis, vel non obstantibus, sed destruentibus re-
manet, sicut sto stas quasi stare faciat rescriptum quod sine
eis non valeret. de rescr. cum aliquibus, & ca. si propter. lib. 6.
secundum Lau. quæ verba non sunt omnino propria. dicit
etiam Lau. ꝙ aliquando clausula, non obstantium, est releua-
tiua operans tantum, ne obsit rescriptum, sed ipsum non tol-
lit. de fil. presby. c. 2. lib. 6. de præben. non potest. eod. lib. quan-
doque releuatiua & dilatiua, sed non peremptoria. d. c. si pro-
pter. quandoque releuatiua quo ad vnum, & inductiua quo-
ad aliud, vt non obstante tali beneficio possit aliud assequi qđ
possit retinere cum primo. de præben. is cui. lib. 6. quandoq;
est releuatiua & peremptoria, vt, non obstante tali consuetu-
dine, quam omnino cassamus, supra de elec. cle quia sæpe. &
quo ad q. præmissas aliud non dicit Lau. Sed per hæc q̃ sunt
notanda, non sunt sublata dubia. Vnde quo ad hanc quæst. di-
co ꝙ standum est contrario, ꝙ etiam executor apostolicus po
terit excommunicare per rationem præmissam, quia facit vi-
ce Papæ. Item tale priuilegium videtur excludere solum or-
dinarios & delegatos ab eis præter legatum de latere. de pri-
ui. cap. 1. ver. io eos. lib. 6. Quo ad proximam vero quæst. puto
standum determinationi ibi positæ, non tamen per rationes
Pau. ibi positas, sed per alias quas posui sup. cle. proxi. in vlt. cõ-
trario, præcipue, quia clausula posita io secundo responso, est
solita poni in rescriptionibus apostolicis, vnde si derogaret
priuilegio præcedenti, esset inutile. oporteret ergo ꝙ in secun
do essent verba per quæ expresse appareat ꝙ Papa voluit dero
5 gare priuilegio præcedenti. † Duodecimo quæro, si mona-
cho certi monasterij conceditur ꝙ possit assequi authoritate
apostolica beneficium seu officium vacans in alio monaste-
rio, non obstante ꝙ sit monachus primi monasterij, an post
consecutionem desinat esse monachus primi monasterij. di-
cit Lau. ꝙ sic, ex quo Papa non reseruat sibi hoc, nec de iure
licitum est ꝙ sit monachus in duobus monasterijs. de priui.
ca. 1. lib. 6. de elec. cum ad monasterium. habebit ergo locum
& vocem in secundo monasterio ad qđ translatus est & emã-
cipatus seu relaxatus a primo. arg. de renun. admonet. Deci-
motertio quæro, circa hoc, si Papa sibi reseruauit hoc. dicit
Lau. ꝙ hoc casu habebit in primo monasterio etiam vocem,
quod est verum, & ꝙ Papa hoc potuerit, constat, quia potest
tollere ius positiuum, de concel. præben. proposuit. Decimo-
quarto quæro, si canonico sit gratia ꝙ non obstante canonia,
& præbenda quam habet, posset duas ecclesias curatas & plu-
res habere si alias ei canonicè conferuantur, an post consecu-
tionem poterit præbendam vel alteram de ecclesijs, cum alia
præbenda permutare, ita quòd primam præbendam & alte-
ram permutatam & de nouo assecutam liceat cum alijs tene
re vel omnes ecclesias in simplicia beneficia transferre. Lau.
quòd sic, sed in duplicia alia non poterit, cum ipsis duplicibus
6 gratia sit finita. de fil. presby. cap. 1. & 2. lib. 6. † Decimoquinto
quęro, quid de priuilegio minorum quo possunt trahere quos
cunque vltra tres dietas vel plures per conseruatores suos nõ
obstantibus constitutionibus &c. an tollitur per priuilegium
concessum ciuibus Tholosanis quo cauetur quòd possint ex-
tra suam diœcesim trahi non obstantibus quibusuis constitu-
tionibus priuilegijs & statutis, non facta tamen aliqua specifi
catione. dicit Lau. videri quòd non tollatur prima gratia, per
ea quæ no. de restit. spol. audita. de dolo. cap. 2. de re iudi. cum
inter. quod facit pro & contra. & de præben. non potest. lib. 6.
qđ placet per illud, ꝙ dixi s̃. q. 11. Decimosexto quæro, de ver-
bo, permissorũ. ad quid refertur. Sol. vt in gl. vlt. & idem Pau.

Cęterum. Hac parte idem in alijs prohibitis, sed for-
tius in istis, cum specialiter demãdentur,
24. dist. quamquam. de hęre. si aduersus. Not. ex verbo sacer-
dotes, ꝙ nomine pręlatorum in hac constitutione non intel-
liguntur curati qui alias nõ habent dignitates, quod dixi s̃. ea.
cle. ver. ab olim. q. 7. Secundo no. hic de verbo rogatus, & ver-
bo, hortamur. Et dicit Pau. ꝙ habent vim præcepti. 11. q. 3. ro-
go. vbi de hoc. 1. dist. humanum. 2. q. 7. sicut inquit. & hoc si ꝓ-
feruntur a superiore. Et sic dicit Pau. non obstare. quod nota.
2. q. 1. notum. Dic melius ꝙ ibi de verbo, monemus. De ver-
a bo autem, hortamur,[a] dixi de testa. c. 1. Et in casu nostro ꝙ hęc
verba sint præcepti, probat litera sequens ibi, præcipiendo mã
damus. Et ex hoc no. cum sit præcepti ꝙ contrafaciens ex pro
posito peccat grauiter. arg. 4. dist. denique. in fi. quia ꝙ præcipi
tur, imperatur. & quod imperatur, necesse est fieri. & si nõ fiat,
pœnam habet. de verbo. sign. in his. 14. q. 1. §. quod præcipitur.
Tertio no. in fi. ꝙ Deus digna pro meritis reddit, & sic p̃miat
secundum exigentiam meriti, vel punit secundum exigentiã
demeriti. Ideo secundum Lau. dicitur ꝙ secundum qualita-
tem culpæ mensuratur quantitas pęnæ etiam in foro animę;
quod si confessor non fecerit, Deus supplet, nisi releuetur pec
cator per indulgentias ritę acquisitas. 23. q. 5. quid ergo. de pę.
dist. 1. mensuram. de pęn. quod in te.

A D D I T I O.

a De verbo hortamur. Adde Doct. in c. quia indicante, de præscrip. gl. in c. sicut inquit. 2. q. 2. c. ex transmis. de renun.
Vinç. God. Adde And. Barb. in c. 1. de testa.

De decimis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Requisitio partis constituit quandoque aliquem in mora.*
2 *Terminus debet dari secundum naturam rei, aut breuior, aut longior.*
3 *Emenda competens est restitutio eius quod est ablatum.*
4 *Verba debent intelligi cum effectu.*
5 *Religiosi, verbum quos religiosas comprehendat.*
6 *An autem comprahendantur saculares, & an religiosus translatus ad ecclesiam sacularem, & nu 7.*
8 *Nouale quid est.*
9 *Nouale an erit in terris in quibus non soluitur decima, veluti de sano si fiat terra arabilis.*
10 *Decima quibus ecclesijs debentur.*
11 *Religiosi si habent ecclesias in quibus administrant per vicarios, cui debentur decima.*
12 *Decimę quibus causis non debentur a religiosis.*
13 *Fraus qualiter potest probari.*
14 *Leprosi si veniunt contra dispositionem huius cle. 1. de deci. an ligentur pœnis hic contentis.*
15 *Decima de animalibus cui ecclesia debetur.*
16 *Decima de ouibus, quę tenentur vno anno in diuersis locis, cui debetur.*
17 *Decima an debeatur de seruis & ancillis.*
18 *Familiares quos contineat ista clement. prima, de deci. dum loquitur de familiaribus.*
19 *Filij religiosorum an idem reputentur sicut perpetuo oblati, cum sint serui monasterij.*
20 *Priuilegium religiosorum super decimis, quę requirit vt locũ habeat.*
21 *Coloni partiarij priuilegiatorum de non soluendis decimis, an teneantur soluere decimas.*
22 *Colonus partiarius an teneatur de sua parte possessionum soluere decimas, quas recipit excolendas à religiosis priuilegiatis de non soluendis decimis.*
23 *Requisitio vnica, an sufficiat ad soluendas decimas, ita vt pœna huius clem 1. de deci. locum habeat.*
24 *Menses duo qui statuuntur in ista cle. ad satisfaciendum damnificatis quando incipiant currere.*
25 *Clem. ista prima de deci. priuat vsurpantes & c. non restituentes intra duos menses officijs, de quibus officijs intelligatur.*
26 *Suspensi si satisfecerint an indigeant absolutione.*
27 *Instantia an pereat lapsu triennij statuti a lege municipali vel ab homine.*
28 *Delegatus datus in diem, an possit post diem exequi sententiam per seipsum latam.*
29 *Excommunicati per hanc cle. 1. de deci. si fuerunt absoluti antequam satisfaciant, an absolutio teneat.*
30 *Conuersi & oblati in aliqua religione, an videantur renunciasse proprijs, & vouisse castitatem.*
31 *Professio facta per masculum in monasterio monialium vel econuerso an teneat.*

C A P. I.

REligiosi. Not. de verbo vsurpare, quod sumitur in malum. de elect. generali. vbi de hoc per Archi. Secundo no. de verbo requisitionem, ꝙ cum sit in singulari, probat hoc casu sufficere vnam requisitionem, & de hoc in glo. concordat. & idem Paul. concordat de foro compet. proposuisti. de immu. eccle. aduersus. de statu regu. clem. 2. in fin. vbi dixi in §. si qui. q. 2. de offic. ordi. si canonici. lib. 6. de hære. cle. multorum. & quod no. 18. distin. si episcopus. alias regulariter requiritur monitio trina, vel vna peremptoria pro tribus. de sen. excom. sacros. & co. tit. statuimus. lib. 6. 24. quæst. 3. de illicita. & de hoc inf. q. 25. Tertio no. ꝙ hoc casu sit requisitio partis ad inferendam contumaciam aduersarij & irrogandam pœnã. de hoc in eadem glo. concordat & idem Pau. alias regulariter monitio vel requisitio partis non inducit contumaciam iudicialẽ vel pęnã. de vita & hone. cler. cle. diœcesanis. sufficit etiam hoc

casu ꝙ de hac monitione constet quomodocunque, licet ali-
quando oporteat ꝙ constet per instrumentum. de sen. excom.
ca. 1. lib. 6. vt in ea glo. & idem Pau. Quarto not. ꝙ ad hanc re-
quisitionem faciendam audiuntur tantũ hi quorum interest.
de hoc in glos. in verbo, intererit. & idem Pau. nam solum illi
quorum interest, audiuntur appellantes, & contradicentes. de
elect. cum inter. 2. quæst. 6. non solent. de testa. veniens. 2. de ac-
cus. illa. & dicit Pau. ꝙ consideratur, an intersit tempore requi
sitionis, & qui sint isti quorum possit interesse, patet ex eo qđ
dicit glos. prædicta in verbo, intererit. quæ enumerat præla-
tos & ministros illarum ecclesiarum, quibus decimæ deben-
tur, quod intellige, siue requirant per se, siue per alium. regu-
la, qui per alium. lib. 6. Lau, enumerat plures, quorum potest
interesse, vt est patronus & eius filij. 19. quæst. 6. filijs. Item qui-
libet de plebe. de testibus, ex parte. Item quilibet superior legi-
timus ad rectorem ecclesiæ secundum ea quæ not. Innoc. de
iudi. cum deputati. hæc non procedunt indistinctè, quatenus
dicit de patrono & de eo qui est de plebe, quamquam enim
isti audiantur, ne in ecclesia sit minus idoneus. d. c. ex parte. qa
in hoc sua interest, non tamen audiuntur ad agendum pro
ecclesia, nisi inueniatur specialiter expressum, sed succurritur
ecclesiæ cum caret prælato, quia datur defensor. de reb. eccles.
1 non alie. c. 1. lib. 6. † Quinto no. casum in quo requisitio partis
constituit quem contumacem etiam quo ad incurrendum
excommunicationem & suspensionem. de hoc in gl. concor-
dantiæ. & in hoc est hic speciale & in iuribus ad hoc allegatis
in gl. alias enim secundum Paul. requisitio partis non inducit
contumaciam iudicialem vel pœnam. de senten. excommun.
in audientia. & c. contingit. de rapt. excommunicationi. de vi.
2 & hone. cler. diœcesi. † Sexto not. ꝙ terminus debet dari bre-
uior vel longior secundum naturam eius de quo agitur. patet
ex eo quod datur mensis ad desistendum, & duo menses ad
emendandum, quia primum est facilius. de hoc in glo. in ver-
bo, duos. vnde dicit Lau. quòd commendatio subtractorum
potest esse facilior propter destructionem, quæ potest esse fa-
cta de talibus. argu. de conse. eccl. vel alt. aqua. & quot dies ha-
beat mensis. dic vt in gl. quot. & in ea in fi. de supp. negli. prela.
licet. & no. ff. de diuer. & temp. præscr. l. 2. in glos. & in eo quod
dantur duo menses, similis dilatio de loca. potuit. de conuer.
a coniug. ex publico. Septimo no. de emenda, [a] quæ idem im-
portat ꝙ satisfactio. sic sumitur de restit. spo. grauis. alibi pro
condemnatione & pœna maleficij. de offic. ordi. dilectus. &
alibi secundum Pau. dicitur iustitiaria, de statu mona. recolen
3 tes. ibi tunc exponitur aliter. † Octauo not. ꝙ emenda debet
fieri competens, & dic ꝙ fiet reddendo quod est vsurpatum
si extat, vel si non extat, reddetur æquiualens. arg. vt lit. pend.
ecclesia. id est non habita ratione ne egeant, quia dignum est
vt male meriti egestate laborent. de depo. bona fides. 5. q. 5. nõ
omnis. inopia tamen facit exactionem inanem. de sol. Odoar
dus. Et hoc casu secundum Paul. non incurrit pœnam quæ
sequitur, quia ad impossibile non obligatur quis ex iuris præ-
cepto. 4. distin. erit autem. de pac. ca. fi. regula, nemo pôt. lib. 6.
Nono no. de clausula, non obstantibus. ibi, priuilegijs nõ ob-
stantibus. Et de hoc de rescr. cum aliquibus. lib. 6. ẽ. tit. c. cle. 1.
4 vbi dixi in 4. contrario. † Decimo no. ꝙ verba debent intelligi
cum effectu. de hoc in gl. pen. Oppon. ꝙ non fuerit opus pro-
uidere contra religiosos super decimis, quia iã prouisum erat
per c. 2. §. diœcesani. & §. seq. eo. tit. lib. 6. Sol. Matt. in addi. quod
ibi de non exemptis. de quibus de priui. cum & plantare. §. ec-
clesias. hic de exemptis. dic quod tam de exemptis q̃ non exẽ-
ptis, vt dico J. q. 1. Sed in §. diœcesani. tantum de non exẽptis,
& in hoc procedit solutio præcedens. Item hic additur pœna
de qua J. ea. cle. quæ non ponitur in d. §. diœcesani. Secundo
opp. in eo quod punit religiosos si admiscent animalia aliena
suis. videtur enim ꝙ debuissent ex hac admistione perdere pri
uilegium etiam in suis, regula, vtile, lib. 6. Sol. vt in glo. hic iun
ge quòd hic non vitiat vtile per inutile, quia sunt separabilia.
Vnde dicit Lau. ꝙ ex tali commistione non fit confusio inse-
parabilis ipsarum rerum immistatum, sicut fit in commistio
ne diuersatũ aquarũ, vel aquæ vino mistæ. ff. de aqua quoti. &
æstiu. l. 1. §. item si quis. de conse. eccles. vel alt. quod in dubijs.
de cele. mis. cum Marthæ §. quæsiuisti. Ideo non vitiatur vtile
per inutile. secus si sunt inseparabilia. dummodo sint eiusdẽ
naturæ, vt aqua bñdicta, quorum maius ad se trahit minus,
vt in d. c. quod in dubijs. quando autem sunt diuersæ naturæ,
tunc vnum non trahit ad se reliquum, sicut sanguis in calice
non trahit ad se vinum superadditum. d. c. quæsiuisti. & in hac
gl. ibi §. Trebatius. idem Steph. qui allegat. ff. de mino. l. etiam
Tertio opp. in eo quod innuit ꝙ religiosi non habeant priui-
legium de decimis animalium nisi quando per se nutriunt.
& sic ob. eo. tit. ex parte. 1. vbi simpliciter dicitur ꝙ non tene-
tur ad decimas de nutrimentis animalium suorum. ad idem
de eccle. ædi. cũ dicat. glo. per hunc. & glo. sicut. ergo soluunt
ꝙ illa iura limitantur per hanc clem. & sic quod dicunt illa iu
ra quòd non tenentur ad decimas de nutrimentis animalium
suorum. intellige. i. quæ per se nutriunt. & idem Paul. & Lau.
de Pinu dicit ꝙ hic solum ponit eos qui in fraudem ecclesia-
rum fingunt emere, & non emunt, sed si vere emunt & tra-
dunt alijs tenenda, gaudent priuilegio. primum placet. est
enim fraus in hoc quod dicebant se nutrire. Item tunc erat
dubium, an de talibus deberetur decima & ipsi defendentes
illam partem ꝙ indistincte non deberetur decima de anima-
libus, ad fraudandum ecclesias de decimis emebant animalia
quæ non emissent, & quæ ipsi per se nutrire non poterunt. &
quamquam in hoc posset instari, hęc tñ opinio est æquior per
rationem, quam ponit glo. in verbo, tenenda. Et in hoc gl. per
hunc. ibi, quæ nutriunt. pro hoc ff. de damn. infec. si finita. ver.
& quod ait. vbi edictum de satisdando pro opere exponit, id
est pro damno quod ex opere fiet. Quarto opp. quia videtur
superfluitas: ibi, non permiserint aut prohibuerint. quę idem
videntur importare. Sol. vt in gl. in verbo, permiserint. & in
verbo, prohibuerint. in princ. & idem Genze. qui etiam not.
quod non permittere, & prohibere hic ponuntur tanquam
paria. Quinto oppo. in eo quod sufficit eum qui prohibuit de-
cimas dari resistere intra mensem a tali prohibitione. nam
cogi debet ratione iniuriæ ad satisfaciendum ecclesiæ. argu.
de immu. eccle. non minus. soluit Pau. stando contrario dicẽs.
quòd quia remoto impedimento ecclesia consequitur suum:
ideo ille qui impediebat liberatur ab ipsa re, & ab interesse.
ff. depo. l. §. 1. si apud, C. si tutor vel cura. l. vlt. Sed tamẽ tenetur
satisfacere pro iniuria, vt in contrario. Item non liberatur a
pœna. 12. quæst. 2. cum deuotissimã. & c. monemus, ff. de eo p
quem fac. erit, l. 1. §. si plures. de dolo. si plures. quibus ex cau. in
poss. ea. si quis creditorem. Sexto opp. ad idem, stat enim quòd
auferetur impedimentum, & tamen ecclesia non poterit suũ
consequi, vt ille qui habuit factus est nõ soluendo. Soluit Pau.
ꝙ tunc ex quo ecclesia non potest suum consequi a principali
agit contra impedientes ad interesse cum eorum facto sit in
hoc damnificata. arg. ff. de eo per quem. fac. erit. l. fi. de dolo. &
eleganter. §. si dolo. & l. si te. de præscr. auditis. de in integ. resti.
ex literis. de homi. de cætero. de imu. cap. fi. facit quod no. 18.
distinct. quoniam. Septimo oppo. in fin. in eo quod requirit ꝙ
oblati obtulerint se & sua, videtur enim sufficere alterum, vt
5 de priui. vt priuilegia. Solu. vt in glo. fin. † Quæro in principio
qui religiosi comprehendantur sub hoc verbo, religiosi. dic
ꝙ omnes, vt probat verbum sequẽs, quicunque. Et dicit Lau.
ꝙ comprehenduntur illi qui sunt sub aliqua de tribus regu-
lis, scilicet beatorum Augustini, Benedicti & Francisci, super
quibus omnes vere religiosi de mundo militant, ꝓ hoc quod
dicit gl. in verbo, quicunque. in principio, cum qua cõcordãt
Paul. & Genze. dicentes ꝙ comprehenduntur etiam religiosi
6 priuilegiati de decimis non soluendis. † Secundo quæro, an
comprehendantur clerici seculares. glo. 1. dicit ꝙ non, & ra-
tionem reddit, quam not. idem Paul. alleg. de elect. cle. in ple-
risque. de supp. neg. præla. cle. vnica. de reb. eccl. non alie. cle. 1.
de statu mona. cle. 1. de relig. domi. cle. 1. ad fi. de censi. clem. 1.
7 de pœ. cupientes. de sent. excomm. clem. 1. † Tertio quæro, an
comprehendatur religiosus ad ecclesiam sæcularem transla-
tus. glo. 1. dicit ꝙ sic, quamquam non fuerit de mente Stepha.
dicit hoc procedere si non est episcopus. secus in episcopo. de
sent. excom. quia periculosum. lib. 6. quod ca. procedit quo ad
sententiam suspensionis de qua hic, non autem quo ad sentẽ-
tiam excommunicationis, vt patet in eod. tit. c. quia periculo-
sum. Oppon. ꝙ ad hoc nullo modo locum habeat in religio-
so promoto ad ecclesiam secularem per id quod no. de rebus
eccle. non alie. cle. 1. in 5. glo. in fi. Sol. illa gl. procedit respectu
illius cle. quę loquitur de religioso habente administrationẽ
regularẽ, quod non exigit hęc cle. Quarto quęro, an compre-
hendat fœminas. glo. 2. ꝙ sic. idem Lau. & Genze. pro hoc 16.
quęst. 4. si quis. iuncto c. mulieres. de sent. excom. C. vnde vi. si
8 quis in tantam. † Quinto quęro, quid est nouale. gl. 3. remittit
ad ca. quid per nouale. & ibi dixi, & quo ad istam literam. di-
cit autẽ Lau. ꝙ illa terra in qua fuit perpetuo nemus vel quę
alias semper fuit inculta & talis de qua ecclesia parochialis de
lignis vel pascuis vel alijs nullos vel non magnos prouentus
habuit, talis dicitur nouale si semel excolitur, ex tunc ꝑpetuo
9 erit nouale. de priui. c. fi. † Sexto q̃ro, an in illis partibus in qui
bus nõ soluitur decima de fœno si de prato fiat terra arabilis,
an erit nouale. videtur ꝙ sic, cum illi fructus pro decima perci
perentur. de verbo. signifi. quęrenti. in contrarium, quia non
quod

A D D I T I O.

a Vinc. God. Emenda an per sacerdotem pœnitentialiter probetur confitẽtem,
Fel. in c. 1. col. 1. ver. per sacerdotem de excep.

quod fit, sed quod fieri debet in talibus, attendendum est. de
elec. causam. sed de fœno debet solui decima eo. tit. peruenit.
quod tenet Lau. & placet, quia pratum non dicitur locus ste-
rilis, nec proprie incultus. Septimo quæro, quia hic loquitur
de decimis debitis ecclesiæ, quid de debitis priuatis ex priuile
gio vel feudo. gl. per hoc, dicit in illis non esse locum huic cle.
10 † Octauo quæro, quibus ecclesijs debentur decimæ de iure
communi. de hoc per gl. eod. tit. cum contingat. vbi ponuntur
duæ opin. Vna gl. quod ecclesiæ baptismali. alia quod ecclesię
parochiali si habet limitatam parochiam. quã tenet hic Lau.
Pau. & Genz. quam etiam tenui in d. c. cum contingat. Oppo.
ad hoc quod parochialis intelligitur fundari sine præiudicio
baptismalis. de eccle. ædi. ad audientiam. 1. Ipsi autem baptis-
mali prius debebantur prædiales. Sol. Paul. ꝙ ex quo tatio sua-
det certam parochiam assignari nouæ capellæ, omnia, quæ
inde proueniunt, illi cedunt, per d. ca. ad audientiam. pro hoc
quia alias concessio videretur frustratoria. Item vno conces-
so conceduntur omnia sequentia. de off. deleg. preterea. quod
11 dic lanus vt dixi in dict. cap. cum contingat. † Nono quæro, si
religiosi habent ecclesias parochiales in quibus administrant
per vicarium, cui debentur decimæ. dicit Laud. ꝙ religiosis &
non vicario, qui debet esse contentus sua portione. de præbẽ.
extirpandæ. §. 1. & cap. exposuisti. Vnde rubrica de capel. mo-
na. non dicit vicariorum. Sunt tamen aliqui casus in quibus
decimæ non debentur alteri, quàm parochiali ecclesiæ quos
enumerat Laud. Primus in dote ecclesiæ assignata. supra eo.
nouum. Secundus in portione episcopali. de præscri. de quar
ta. de offi. ord. conquerente. eod. titu. dudum. Tertius vbi non
constat intra cuius parochiam sint prædia. eodem titu. quo-
niam. Quartus vbi est pactum, compositio, vel priuilegium,
quod sufficit etiam cum laicis. de transac. statuimus. de his
quæ fiu. a præla. cum apostolica. in fi. vel consuetudo vel prę-
scriptio ecclesiæ nomine. de præscrip. auditis. eod. tit. c. a. lib. 6.
Decimo quæro, in eo quòd dicit debitas, an loquatur de debi
tis iure communi tm̃. gl. iure communi. dicit ꝙ non. & idem
12 in iure singulari. & idem Pau. † Vndecimo quæro, in eo ꝙ di-
cit causa legitima, quæ potest esse causa legitima per quam
decimæ non debeantur a religiosis. dicit Laud. ꝙ causa est vt
quia sunt noualia, quæ suis manibus, vel sumptibus colunt.
Item de nutrimentis animalium, de hortis, & fundo ecclesiæ
non tenentur. eo. tit. ex parte. & c. nouum. Item si est consuetu
do pro eis vel præscriptio. de præscrip. cap. 1. lib. 6. hoc tamen
casu quo necesse est in præscriptione titulũ habere, dicit Lau.
tutius allegare consuetudinem. de hoc de consue. cap. fi. Item
donatio episcopi vel alterius inferioris obseruata solennitate
iuris. de rebus ecclesiæ non alie. clem. 2. Item vbi ad ipsos reli-
giosos spectat ecclesia licet faciant curam per alium exerceri,
vt dixi supra quæst. 9. Duodecimo quæro, in his casibus qui-
a bus ex causa legitima [a] ad alios spectant, an locum habet hæc
cle. Laud. & Pau. & Genz. dicunt quòd non, quia nemini iniu
riam facit &c. de elect. cum ecclesia. pro hoc quia litera notat
13 fraudem. ibi, exquisitis fraudibus. † Decimotertio quæro, cir
ca hoc quomodo probatur fraus, de qua supra, quæstio. proxi.
Videtur ꝙ prima facie præsumatur, cũ non liceat in detrimen
tum alterius in incerto vagari. de elect. vt quis duas. libro 6. &
eod. tit. cle. constitutionem. vbi est præsumptio iuris & de iure
contra quam non admittitur probatio, quod ille qui opponit
crimen contra aliquem, præsumitur scire circunstantias cri-
minis. In contrarium, quia qui fraudem allegat, probare te-
netur per indicia perspicua. de cau. pos. pastoralis. in fi. de re-
nun. cap. 2. lib. 6. Laud. tenet primum propter ius commune
quod est contra istos & pro ecclesijs. de præscrip. ca. 2. lib. 6. idẽ
Genz. pro hoc de elect. constitutus. & quia in spiritualib. pos-
sessio non præsumitur canonica nisi probetur, de instit. ex fre-
quentibus. regula prima. lib. 6. argumen. ff. de decurio. Heren-
14 nius. † Decimoquarto quæro, in eo quod dixi sup. in 3. con-
trario de priuilegio leprosorum super decimis, quod limita-
tur per hanc cle. an leprosi venientes contra id quod hic dici-
tur, ligentur pœnis de quibus hic. gl. in verbo, animalibus. ibi,
15 licet autem. dicit ꝙ non, pro hoc quod dixi sup. q. 2. † Decimo
quinto quæro, cui ecclesiæ debetur decima de animalibus.
dicit Lau. ꝙ si loquimur de non inclusis, tunc quia non sunt
in alicuius parochia, de ipsis vel eorum valore soluenda est de
cima personalis, vt no. Innocẽ. eod. tit. commissum. si autem
loquimur de domesticis & inclusis, debetur decima prædia-
lis, vt no. gl. eod. tit. ad apostolicæ. & ad ibi not. remittit gl. J. in
verbo, gregibus. Host. in summa eo. tit. §. quod sunt species. di-
cit ꝙ decima est mista, quia & a nutrimento prædiorum, &
ab opere quod homines impendunt in custodiendis animali-
bus procedit. Hug. 16. q. 1. decimas. distinguit, quia aut anima-
lia aliunde veniunt ibi ad tp̃s, & tunc soluitur personalis de p̃-
tio quod dominus recipit. Si autem animalia ibi morantur,
soluitur prædialis. Inn. eo. tit. commissum. dicit ꝙ si dominus
patitur bestias pascere herbam suam gratis, transit herba cũ
onere suo. eo. tit. pastoralis. Et videtur velle ꝙ decima sit per-
sonalis quantum se potest extendere æstimatio, si autem pa-
scua venduntur, de pretio debetur decima prædialis. Lauren.
concordando opinio. dicit ꝙ aut loquitur de pretio quod ve-
nator accipit de feris, & tunc debetur decima personalis si
erant feræ non inclusæ, vt prædixi. si autem inclusæ debetur
decima prædialis. aut loquimur de animalibus domesticis,
& aut de pretio pascuorum, & soluetur decima illi ecclesiæ
cui soluenda esset decima fœni si herba illa facta fuisset fęnũ,
& sic erit prædialis, & sic loquitur Innoc. in d. ca commissum.
Aut de agnis lana & lacte, & adhuc erit decima prædialis, &
sic loquitur glo. in d. c. ad apostolicæ. Aut loquimur de merce
de quam habet pastor pro custodia animalium, & debetur p̃-
sonalis sicut a milite militia. eodem tit. non est. & sic intelligi-
16 tur opin. Hug. † Decimosexto quæro, de ouibus, quæ alicubi
mutantur in anno per tria loca vt puta, quia hyeme tenentur
in vno loco, vere & autumno in alio, estate in alio, cui eccle-
siæ soluetur decima? Lau. reliquit disputationi. Solue per id
quod dixi in q. præced. & dic ꝙ quo ad pascua si pro eis datũ
est pretium, debetur decima prædialis diuidenda inter eccle-
sias prædictas, pro hoc glo. eod. titu. commissum. is autem cu-
ius sunt oues de lacte & lana & pastor de mercede quomodo
soluant. dic quòd decima est personalis, per ea quæ dixi proxi.
17 quæst. † Decimoseptimo quæro, iurauit aliquis dare integrã
decimam de omnibus animalibus suis, nascuntur sibi decem
b serui [b] ex ancillis. videtur decima non deberi, quia partus non
est in fructu. Insti. de re. diui. §. partus. In contrarium satisfa-
ciendum est iuramento. de vo. magnæ. Lau. format & non sol
uit. primum verius. non enim dicitur violare iuramentum
18 ex quo hoc in eo non continetur. † Decimooctauo quæro,
c de quibus familiaribus [c] loquitur in eo quod dicit, familiariũ.
glos. famulanti. intelligit de his qui famulantur. dicit tamen
in hoc non esse vim, per id quod sequitur. vult dicere ꝙ siue fa
miliares, siue alij, locum habet quod dicitur hic propter lite-
ram sequentem ibi, aliorum. nisi essent plene oblati, vt inf. in
fi. & idem Pau. quo ad casum istum. dicit tamen secus in casu
cap. licet. §. 1. de priuileg. lib. 6. & de cele. mis. clemen. dignum.
illa enim locum habent tantum in domesticis, id est in domo
commorantibus, & in hac glo. ibi, oblatis illi religioni. secus si
religioni in genere tantum, quia tunc cum nullius religionis
possint censeri, non habet locum exceptio de oblatis, quæ est
19 in fine. † Decimonono quæro, de filijs religiosorum. arguit
Lau. quòd idem sit in eis quod in perpetuo oblatis, cum sint
serui monasterij, & sic acquirunt monasterio, non sibi, vt no.
32. distinct. eos. 81. distinc. quidam eleneus. 15. quæst. vlti. cum
multæ. dicit tamen Lau. ꝙ ecclesia non vtitur hoc iure, vt no.
20 in d. c. cum multæ. † Vicesimo quæro in eo quod dicit religio
sos teneri ad decimas de terris quas tradunt alijs excolendas,
quid requiritur ad hoc vt locus sit suo priuilegio. Solu. duo re-
quiruntur, quod dic vt in glos. in verbo, excolendas. & idem
Pau. Vicesimoprimo quæro, an quod dixi in proxi. quæst. p̃-
cedat, siue tradant terras colendas censuarijs, siue partiarijs.
21 glos. eadem, quod sic. † Vicesimosecundo quæro, an coloni
d partiarij, vel censuales priuilegiatorum super decimis [d] non
soluendis teneantur ad decimas. glos. eadem dicit ponderan-
da verba priuilegij, an eximat terras, an personas. primo casu
non tenentur. secundo sic. idem Paul. qui pro hoc vltimo in-
ducit quòd cum priuilegium commissum est personis, obli-
gatio colonorum separata est ab obligatione priuilegiatorũ:
ideo vnius obligationis remissio non inducit liberationem al
terius, sed remanent coloni in propria obligatione de vsu pal-
22 lij. ex tuatum. ex hoc infert ad quæstionem sequentem. † Vi-
cesimotertio quæro, si religiosis concessum est priuilegium
de non soluendis decimis possessionum quas suis sumptibus
colunt vel tradunt alijs excolendas, an colonus partiarius te-
neatur de sua parte soluere. dicit Paul. Bononiæ fuisse dispu-
tatum quòd sic, cum tale priuilegium non possessionibus, sed
ordini concessum fuerit: ideo ad alios non extenditur. ff. so-
lut. matrim. maritus. 7. quæstio. 1. non autem. & cap. petisti. 16.
quæstio. 7. hinc etiam. regula, priuilegium. lib. 6. nam colonus
facit

ADDITIONES.

a Vin. God. Causa legitima dicitur publica vtilitas seu fauor publicus, & vt ma
lstijs hominum succurratur. Goz. consi. 11. nu. 21. & 23.

b Nascuntur sibi decem serui. Adde Bertachinum de Firmo in tract. de gabel-
lis. in 8. parte in 1. col. ver. & adde.

c Familiaribus. Adde Inn. & Doct. in c. nouum genus. de deci.
Vinc. God. Adde Fel. in cap. insinuante, col. 2. de off. deleg. & in c. nulli. circa
fi. de accu.

d Vinc. God. Vide Io. Bap. Ferret. consi. 102. super casu decimarum. qui materiã
hanc examinat latissime, & ego in quodam meo consilio eum adduxi.

facit suos fructus partis suæ.eo.tit.ex parte. & c.ex transmissa. Quo ad colonos vero censuales dicit Paul.ꝙ religiosi non tenentur de censu soluere decimas, cum census succedat loco fructuum, & hoc ex quo sunt priuilegiati.sic etiam non tenetur colonus censualis soluere de illa pensione decimas prędiales,quia illam recipit a priuilegiatis,secundum Paul. Et videt Pan.intelligere ꝙ sit colonus censualis,idest cui debet cẽsus ꝑ cultura,quo casu tenetur ad decimas personales.secus videt si esset censualis, id est qui solueret certum censum retentis sibi fructibus : tunc enim tenetur,nisi priuilegium sit concessum possessionibus,vt prædixi,& de hoc dixi eo.ti.tua.2.Vicesimo quarto quæro, in eo quod hic ponuntur religiosi decimas sibi appropriantes vel solui non permittentes,aut prohibentes, quid si non soluunt cum non debent. glos.vero dicit non esse locum poenæ. idem Paul. & Genze.qui dicit quód si religiosi non soluentes tenerentur poenis huius clem.essent peioris cōditionis, quam laici nō soluentes qui non sunt ipso iure excōmunicati,sed excommunicandi,ſ.eo.tit.tua. & c.de terris. 16. quæst. 1. statuimus. cum tamen idem sit debitum in vtrisque. 16.q.1.reuertimini.d.c.tua.& eo.titu.parochianos. Oppon.ad hoc de verbo retinere, quod est in tex.Sol. vt in ea. gl.Stepha. per illud verbum stat contrario,dicens ꝙ si verbum retinere, refertur solum ad appropriata,vt vult glo.tunc superflueret. Item de iure non refert decimas vsurpare vel indebite retinere.12.q.2.indigne.47.distin. sicut. Ioan.de Lig.tenet cum glo. quia poenæ non sunt extendendæ.de poen.dist.1.pęnę.regula, in poenis.lib.6. sed non respondet ad rationes Steph.Dic ergo ad primum ꝙ non superfluit verbum, retinere, quia refertur ad illas,quæ ad eorum manus peruenerunt, sine vsurpatione quas retinent animo appropriandi.secus autem si retinent nō vt appropriarent,sed per negligentiam non soluendi, & tunc procedit alia opi. Ad aliud cum dicit quód paria sunt vsurpare & retinere. dic hoc verum si quis tenet animo appropriandi. de resti.spol. sæpe. secus si ex negligentia soluendi,.vt nunc dixi. Item non per omnia sunt paria vsurpare & detinere, vt no.in dict.cap.sæpe. vnde dicit Paul. ꝙ non est omnimoda similitudo inter prædicta. Et pro differentia inter vsurpare & detinere alienum,inducit argum.C.de suspec.tut.l.fin.dicens ꝙ aliquando peius est non dare indigenti ad mortem, quam alteri auferre. 47.distin. sicut. interdum peius est auferre vt in
23 præallegatis iuribus. † Vicesimoquinto quæro,in eo qđ dicit de requisitione, an sufficiat vnica. Glo.concordat.dicit ꝙ sic. Idem Pau.quod dixi ſ. in 2.notabili. Oppo.ad hoc ꝙ imo debeat esse trina.24.quæst.3.de illicita.de sent.excom.sane.& eo. tit.statuimus.& c.statutum.& c.cōstitutionem.lib.6. Sol.Pau. ꝙ illa loquuntur cum in iure dicitur ꝙ fiat monitio canonica vel competens. secus ergo in casu isto in quo simpliciter dicitur quód fiat requisitio. Vicesimosexto quæro,quomodo fiat fides de hac requisitione.gl.eadem dicit ꝙ quomodocunque. & idem Pau.& Genze. qui dicit sufficere ꝙ fiat fides per testes vel alia documenta.debet autem secundum Pau.fieri cōgnito loco & tempore.de app.ab eo.lib.6. Vicesimoseptimo quęro,
24 de intellectu verbi a præmissis. Solu. vt in gl.prohibitione. † Vicesimooctauo quæro, quando incipiant currere duo menses,de quibus hic.Solu.vt in gl.ſ.quæ concludit ꝙ a die requisitionis, pro hoc quia clausula posita in principio respicit sequentia.de app.secundo requiris.Item si concurrererint a die vsurpationis, contingere posset ꝙ longe maior terminus daretur ad desistendum quam ad reddendū, vt si contingat quod parti non affuit commoditas faciendi requisitionem intra mensem a die prohibitionis. Contrarium autem voluit litera, quæ maius tempus dat ad restituendum per rationem quā
25 dixi in 5.notabili.† Vicesimonono quæro,in eo quod dicit de officijs,an intelligatur de diuinis,an de officijs, idest administrationibus. Vtroq; enim modo dicuntur officia.de æta. & quali.cle.vt hi qui.de statu mona.cle.ne in agro.§.ad hoc.glos. declarari. sentit de officijs, idest administrationibus. Paul.dicit ꝙ hæc expositio est benignior. regula, in poenis. allega. in
a glo.& pro hoc quia non omnes religiosi [a] tenentur ad officia diuina, sed solum professi & clerici. 16.quæst.1.nemo.& cap.si monachus.dicit etiam Pau.ꝙ si in eadem persona concurrūt officia diuina & illa, tunc habet locum pręcedens expositio. Sed si diuina tantum,tūc in illis sint suspensi, vt vitetur maior poena,scilicet excommunicationis, qua nulla est maior.24.q. 1.nō afferamus.& quæst.3.corripiantur. de sen.excom. facto. C.de appa.l.bi qui sanctam.Ab hoc tamen dicto recedit Pau. quia infra simpliciter excommunicat non habentes administrationes vel beneficia,& sic verior est expositio prima. Step. intelligit de vtrisque, alias non beneficiati grauius punirētur, quod est durius,quàm temporaliter puniri.dict.ca.corripiantur.quod fieri non debet.40.dist.hdmo.primum venustrationibus prædictus.Nec ob.ratio Steph.quia non beneficiati ideo excommunicantur, quia non est alia poena q̃ habiliter possit eis infligi, nec est verum ꝙ excommunicatio sit maior pęna,
26 cum sit potius medicina.de sent.excōm.c.1.lib.6.†Tricesimo quæro, an suspensi postquàm satisfecerint,indigeant absolutione. Glo.sic suspensi.dicit ꝙ sic. secus dicit si fuissent suspensi ad certum terminum. dicit tamen ꝙ sufficeret declaratio iudicis super satisfactione, licet secus in excommunicatione super qua omnino requiritur absolutio.Et hanc gl.no. singulariter. Paul. latius loquitur,nam pro eo quod dicit glo.inducit vt gl.quod no.Innoc.de ætate,& qualit.cum bonæ.In contrarium quod no.idem Inn.de coha.cleric.sicut. Host.de maior. & obed.c.si. dicit ꝙ interdictus & suspensus donec satisfecerit præmissa satisfactione,non eget absolutione,sed sufficit ꝙ iudex declaret satisfactum esse. Et hoc est quod vult gl.in eo qđ dixi declaratione. Rationem autem diuersitatis quare in excommunicatione non sufficit hæc declaratio, sed requiritur absolutio, reddit Hostien. quia in excommunicatione certa forma statuta est.de sent.excomm. cum desideres. & ca.a nobis.2. sed in sententia suspensionis vel interdicti non est necessaria forma solennis, sed sufficit. ꝙ dicat, absoluo.vel,relaxo. de testi.veniens.2.& in hac glo.ibi,sine alia absolutione sic intelligo gl.pen.c.exigit.de censi.lib.6.Ioan.And.Oppo.ad hoc, quia etiam ab excommunicatione erit quis absolutus cum dicitur,te absoluo. Vnde non videtur differentia inter suspensionem & excommunicationem.de hoc Spec.de sen.prola.§. vt autem.ver.porro.& ver.seq. Pau.stat contrario dicens quod sicut in excommunicatione debet seruari forma de qua.11. q.3.nemo.& c.debent.12.q.2.indigne.de sent.excomm. sacro. & tamen ea omissa valet excommunicatio.11.q.3.c.1.& §.sic ergo.Sic etiam absolutio licet habeat suam formam, tamen valet facta ea omissa,quia par est potestas ligandi & soluendi. 11.q.3.quomodo.de poen.dist.1.verbum.Et hoc dicit Pau.verum in forma data a iure. secus data ab homine, quæ exacta diligentia debet obseruari, alias non valet quod agitur. de rescript.cum dilecta.de resti.spol.Pisanis.dicit ergo Pau.in quęstione præmissa melius dicendum ꝙ quandoque tempus vel factum dicitur absolutioni fiendæ.quandoque duratione sententię. primo casu necessaria est absolutio.de sent.excommu. parochianos.& c.conquesti.de offi.ordi.significanit.Secundo casu non est necessaria,sed sufficit declaratio.de immu. eccle. aduersus.in fi.de spon.non est.81.distin. si qui. nam absolutio videtur tunc facta in diem vel in conditionem consti̇tuētem. de app.præterea.2.facit in simili.12.q.3.pontifices.ff.de condi. & demon. qui hæredi.& l.cum sub hac. Communiter tamen secundum Paul. in excommunicatione tempus vel factum adijcitur absolutioni,quia in ea requiritur satisfactio proximi quæ certa esse potest & Dei pro peccato, quæ est arbitraria.de poen.distinct.1.mensuram.26.q.vlt.& tempora.& ideo de ea posset dubitari.nam peccator non habet in loco arbitrari,quę
27 placent. Ex prædictis infert Paul. ad seq. † Tricesimoprimo quæro,circa id quod dixi in proxi.quæstio.an instantia pereat lapsu triennij statuti ab homine vel a lege municipali.dicit Pau.quod aut tempus apponitur instantiæ seu liti, & tunc perit.C.de iudi properandum. aut iudici, & tunc non perit. sic intelligitur C.vt om.tam ciui.quam mili.l.1.in fi.de ædifi.pri.
28 l.fi.de decur.gñali. ex hoc infert Pau.ad q. seq.† Tricesimosecundo quæro, an delegatus datus in diem post diē possit exequi senteutiam latam.dicunt Ioan.Hug. & Archi.27.quæst.1. si homo. quod non, quia executio debet fieri per eum qui habet iurisdictionem, sed post diem iste non habet. facit de offi. deleg.de causis. & de off.deleg.nouit.Tancre.& Da.& Brix.in veneriali, quæ incipit,causa,tenet contrarium, pro quibus de app.pastoralis. Et hanc opinionem dicit Paul.veram quando terminus adijcitur diffinitioni. & maxime quando nihil aufertur victo,vt in d.c.pastoralis. Nec obstat c.de causis.quia dicit hoc solum, quod post terminum non potest negocium decidi, non tollit quo minus iam decisum possit post terminum executioni mandari. si autem terminus adijcitur iurisdictioni,procedit opinio Ioan.& sequacium,nam ex quo desijt esse iudex,exequi non potest. facit ff.de iudi.l.2.§.sed & iudex.& l.si iudex.de arbitr.si intra diem. & l. nō distinguemus. §.ex compromisso. & quod not. de re iudi.quod ad cōsultationem. Sunt etiam alij modi statuendi terminum. nam secundū Paul. quãq: terminus statuitur parti ad finiendum.2.q.6.biduum. vel inchoandum. de app.personas. & c.cum sit.c.oblatæ. & cle.sicut appellationem.eod.tit.ff.de iudi. sed & si susceperit. in princ.C.de prob.exceptionem. de excep.l.pe.& vlt.de in integ. resti. corā.de testi.licet. de excep. pastoralis. de elec.vt circa.

ADDITIO.

a Non omnes religiosi. Adde Doct.in c.1.de cele.mis.& in c.dolentes.eod.tit Doct.in c.quod a te. & in c.diuersis fallacijs.de cle.coniug.

circa.li.vj. & in hoc dicit Pau. idem quod in præcedenti mem-
bro.s.q post terminũ non valet qđ agit, & hoc siue terminus
sit certus quo ad initium, & incertus quo ad finem, siue ecõ-
uerso, dicta.l.sed & si suscepent. de re iudi. inter monasteriũ.
de postula.c.vnico.li.vj.de elec.vt quis duas.eo.li. Quandoque
statuitur actori, & tunc quandoq; respicit petitionis substan-
tiam, quandoque substantiam iudicialem. primo casu finita
est petitio finito tempore. C. de dolo. l. fi. ne de sta. defuncto.
l.ij.de elec. quam sit.lib. vj. de conces. præben. clemen. vnica.
secundo casu finito tempore finitur instantia. manet tamen
actio C.ad leg. Falcidiam. auth. sed cum testator. de naufrag.
l. ij. lib. xj. argu. de re iudi. examinata. & hoc in foro iudicali.
In extraiudicialib. autem dicit Pau. q si ex lapsu termini trã-
sit potestas ad alium, expirat potestas primi, alias non expi-
rat ipso facto de supplen. negli. præla. c. pen. & fi. de præben.
si tibi absenti.lib.vj. facit ad duas præmissas quæstiones, q di-
29 xi in dicto.c. de causis. † Tricesimotertio q̃ro, si in casu istius
clemen. fuerint isti absoluti ab excommunicatione antequã
satisfaciant. dicit Matth. q absolutio non tenet per literam
ibi, nullatenus absoluendi. simile de offic.deleg.c.fi. lib. vj. ẽ.
titu.proxi.clemen.j.de hære. clemen. ij. de senten. excom. ca.
penul. Tricesimoquarto quæro, an per illa verba, priuilegijs,
non obstan. tollantur priuilegia religiosorum. Glos. per quẽ,
q non, sed hoc solum vult litera q per priuilegia religioso-
30 rum non impediuntur sententiæ, de quibus hic † Tricesimo
quinto quæro an conuersi & oblati, de quibus hic, intelligan-
tur renunciasse proprijs, & vouisse continentiam. glo. ante-
penul. remittit. Matth. in addi. refert dictum Hugo. qui in ca.
vt lex. allegatum in glos. dicit q si quis conuertitur ad eccle-
siam regularem, intelligitur vouere & renunciasse proprijs,
nec de cętero poterit matrimonium contrahere, nisi in tran-
situ contrarium expresserit. s. q hoc non intendit, pro hoc
quod nota. de condi. appo. ca. fi. Si autem conuertitur ad ec-
clesiã sæcularẽ, secus. ipse autem Matth. dicit q ẽt si ad eccle-
siam regularem conuertitur, poterit contrahere matrimo-
nium, si ad alia non processit. i. non fecit professionem taci-
tam vel expressam. de conuer. coniuga. ex parte. de vo. c. vni-
co. lib. vj. dicit tamen Matth. q bene tenetur abbati ad obe-
dientiam & reuerentiam, vt no. in d. c. vt lex. Opp. ad hoc qui
cle. vel vo. insinuante. Sol. Matth. q ibi fecit expressam pro-
fessionem, ideo prohibetur contrahere. ad hoc d. c. ex parte.
secus in casu permisso. sicut autem tales possunt matrimo-
nium contrahere, vt dictum est, sic etiam secundum Matth.
possunt habere proprium: nã etiam tales oblati possunt eum
se offerunt aliquid sibi reseruare. de priuil. cum & plantare.
& c. tuarũ. & c. priuilegia. facit de succes. ab inte. cum dilect⁹.
& quod no. cxvij. q. i. de viduis. hæc procedunt in oblatis, sed
in conuersis secus. nam ipsi obligantur religioni sicut mona-
chi. vnde dicit Lau. q oblati sunt qui nulla veste mutata de-
derunt se & sua alicui de religionibus approbatis. Conuersi
sunt qui nedum se & sua dederunt, sed etiam habitum muta-
uerunt. sed differunt a religiosis, quia illi sunt literati & con-
uersi, nam & de conuersis loquuntur iura. de sent. excom. nõ
dubium, de elect. ex eo. li. vj. de oblatis, xvj. q. j. qui bona. de re-
gu. consulti. dic melius q conuersi dicuntur qui profitentur,
sed non fiunt clerici. oblati autem nõ profitentur. Et isti q̃nq;
offerunt se & sua assumpto aliquo habitu professionis, q̃nq;
habitum non mutant, q̃nq; partem suorum offerunt. Et varij
sunt modi sm formam oblationis, quæ verè in talibus est põ-
deranda. quoad casum aũt istum requiritur q se & sua obtu-
lerint, vt in tex. sed quo ad hoc vt censeantur personæ eccle-
siasticę, sufficit q sint perpetuo oblati, de priuil. per exemptio
nẽ, lib. vj. de quo dixi de præb. per literas. q. ij. Tricesimosexto
quæro, si isti oblati se obtulerunt ecclesiæ vniuersali, & nõ ali-
cui speciali regioni. dicit Laud. q nõ habet locũ hęc. ele. quod
patet ex litera quæ loquitur de oblatis qui se obtulerunt istis
religiosis in specie, & idem Genz. dicit tamen Lau. q verbe-
a rantes tales[a] essent excommunicati, vt no. de senten. excom.
non dubium. Ego vero ibi dixi q priuilegio canonis, si quis
suadente, non gaudent, nisi clerici & monachi, & sic loquitur
illud c. & talium etiam oblatorum oblatio non rumpit sub-
31 stitutionem, vt no. de proba. in præsentia. in glo. fin. † Tricesi-
moseptimo q̃ro, nũquid professio facta per marem in mona-
sterio monialium, & econtra teneat. Matth. quærit. & est quæ-
stio impertinens. dicit autem q professio non tenet per c. 18.
q. j. diffinimus. quod tenet glo. de reg. c. iij. & de priuile. tuarũ.
sed contrarium ibi tenui. quia licet ibi esse non possit, tamen
cum etiam moniales profiteantur substantialia, obligatus est
ex tali professione.

ADDITIO.

a Quod verberantes. Adde Cal. cons. vij. in rub. de foro compe. Abb. in c. cum & plantare. de priuileg.

Vinc. God. Adde quid sit verberare & quid pulsare, Alc. in trac. de verb. sig. nu. 44. quod habetur in l. 3. tract. fol. 44. & verberans aliquem præsumitur se defendere, non vlcisci. Guid. Pap. in trac. de prẽsumpt. nu. 123. q habetur in lib 8. tract. fol. 118.

SVMMARIVM.

1 *Moneta currens attenditur de qua soluenda est decima.*
2 *Beneficium, verbum prolatum a iure comprehendit omne beneficium cuiuscunque sit qualitatis.*
3 *Clemen. dispendiosam. de iudi. an habeat locum in decimis de quibus habetur in ista cle. secunda.*
4 *Taxatio de qua dicitur in hac clemen. secunda, de deci. per quem fieri debeat.*
5 *Papa si mandat prouideri alicui de beneficio vsque ad summam centum librarum ad taxationem decimæ, an illarum partium consuetudo inspiciatur in taxatione.*
6 *Taxatio consueta quando dicatur.*
7 *Collector decimæ si inuenit aliquod beneficium taxatum circa 40. annos, an debebit stari illi taxationi.*
8 *Taxatio decimæ qualiter fieri debet.*
9 *Taxatio autem cum quo debeat fieri, si sunt duo prælati in vna ecclesia. ponit exemplum latius. & nu. 10.*
11 *Solutio decimæ q fiat de moneta currenti, quod commodum hoc est.*
12 *Monetæ duæ si currunt in vno loco, an de ambabus poterit solui decima.*
13 *Quid si moneta est innouata a tpe taxationis vel concessi priuilegij.*
14 *Ornamenta ecclesiæ non deputata ad diuina officia, an possint capi pro decima.*
15 *Libri de romantijs Bononiæ, qui dicantur.*
16 *Collectores si velint occupare ornamenta deputata diuinis officijs qualiter poterit eis violenter resisti, & sententia lata super hoc per collectores.*
17 *Collectores. an possint inuocare brachium sæculare contra non soluẽtes decimas.*
18 *Ornamenta diuina non debent occupari pro decimis, an hoc idem erit pro decimis debitis de iure communi.*

CAP. II.

SI beneficiorum. No. de taxatione be-
neficiorum consue-
ta, quæ attenditur, sic & alias attenditur status be-
neficij consuetus. de præben. cum de beneficio. lib.
6. & dic taxationem. id est determinationem. sic. ff. de tritico
1 vino & oleo lega. cum certus. † Secundo no. q attenditur mo
neta currens censualis, & in tali facienda est solutio etiã si nõ
exprimatur. ff. de leg. j. si seruus plurium. §. fi. de reg. iur. semp
in stipulationibus. de censi. cap. penul. Tertio no. de fauore di-
uini cultus propter quem prohibentur pignorari, vel distrahi
calices & similia. arg. de cõsti. ex parte. & quod plus est etiam
a volente capi non possunt, vt hic ibi, recipi. Aliud tamen
secundum Pau. in tributis fisci, ob quorum debitum potest
2 fiscus res vendere. C. si propter publ. pensita. l. j. † Quæro quæ
a beneficia comprehenduntur[a] in eo q dicit beneficiorũ. Dic
q omnium, nam verbum, beneficium, prolatum in disposi-
tione iuris, comprehendit omne beneficiũ cuiuscunque qua-
litatis. de verb. sig. tua. secus in dispositionibus restringibilibus
3 sup. de præben. c. fin. & eo. ti. quamuis. 1. c. cum in illis. li. 6. † Se
cundo quæro, an in decimis, de quibus hic, habeat locum cle
men. de iudi. dispendiosam. Videtur q sic, quia de illis ponit
in hac rubrica de decimis, & hoc argumentum colligitur ex
gl. j. & ibi, & no. q pro hoc quod no. de elec. cum monasteriũ.
in gl. 2. de hoc remittit ea. glo. ad no. in d. cle. dispendiosam. in
verbo, decimis. & ibi tenet q non. Steph. hic contra: nã sicut
decima quæ a laicis soluitur clericis, est de iure diuino, sic & il
la quę debetur papæ. nam etiam in lege veteri præcipitur Le-
uitis vt decimã dent summo sacerdoti. dictat enim ratio na-
turalis, vt ei qui habet curã circa publicum statum prouidea-
tur vnde id possit exequi. de hoc Numeri 18. & facit de deci-
mis. c. j. In decima tamẽ, quæ debetur ex voto, fatetur Steph.
non esse locum illi cle. dispendiosam. & de hoc, ff. de polli. l. 2.
§. si decimam. Mihi placet opin. glo. quia cle. dispendiosam,
loquitur de decimis de iure cõmuni debitis, & quæ sunt cer-
tæ & perpetuæ. decima autem Papalis videtur habere nouã
naturam per extrauagantes nouas super ex promulgatus, de
quibus

ADDITIO.

a Quæ beneficia comprehẽduntur. Adde quod imo appellatione beneficij largo modo venit papat⁹. tex. in c. j. de male. & dicit Do. in c. si pro clericis pauperibus. de præben. li. 6. q verbum beneficium, comprehendit etiam dignitates & allegat glo. in d. c. j. de maledicis.

quibus in hac glos. nec est omnino certa ita ꝙ sit decima fru-
ctuum beneficij, prout dicitur inf. ea.clem. in gl. in quibusdã.
Tertio quæro, de quibusque, de quibus quærit eadem gl. ibi, itẽ
per hoc. vsque in fin. Sol. vt in glo. & in ea ibi, vsus infirmorũ.
dicit Lap. per hæc verba ex quibus excipiuntur reditus hospi-
talium, cum expenduntur in vsus infirmorum, vel pauperum
se consuluisse ꝙ de eo quod superfluit vltra hos vsus etiam de
cima debeatur. Dic melius ꝙ debet expendi in vsus aliorum
pauperum, vel conseruari ad superuenientiam maioris nume-
ri pauperum ex quo sic fuerũt reditus deputati. de religio. do-
mi. quia cõtingit. ibi, declarationes. de quibus no. de verb. sig.
c. fi. li. 6. ibi, dominus noster Ioann. 22. qui has constitutiones
publicauit. & in fin. simile argumen. no. de rescrip. si propter.
lib. 6. Quarto quæro in eo quod in tex. dicit, cuiuis. in quibus
personis locum habeat glo. 2. intelligit generaliter, siue enim
sit persona ecclesiastica siue secularis illa, cui fit concessio. Et
sic fatetur decimas posse cõcedi laicis per Papam. & idẽ Pau.
& potest esse causa iusta, quia conceditur in subsidium terræ
sanctæ. de vo. c. fin. de iudę. ad liberandã. & ꝙ Papa possit con-
cedere spiritualia laicis, nota. de elec. sicut. de iudi. decernim⁹.
hoc tñ casu non solet fieri cõcessio in perpetua, sed temporalis,
vt dicit gl. in verbo, ad tempus. Si autem contingeret ꝙ in p-
petuum fieret concessio, dicunt aliqui ꝙ non attenderetur ta
xatio, sed intelligerentur concessæ decimę integraliter. i. deci-
ma pars fructuum, nec esset locus huic cle. quod non placet.
Nec istud verbum, ad tempus, ponitur in tex. nisi ad significa-
tionem curiam solitam esse concedere tantum ad tempus, nã
ista consuetudo debet attendi quo ad perpetuam concessio-
nem sicut quo ad temporalem. Item hic loquitur de decima
Papali, quæ conceditur alicui, quæ est decima extraordinaria
& non certificata de iure, vt dixi sup. q. 2. quia alias clerici a cle
ricis decimam non exigunt. eo tit. nouum genus. quod tamẽ
dic, vt ibi dixi. certificatur autem talis decima per taxationẽ,
4 vt hic, ergo indistinctè standum consuetę taxationi. † Quinto
quæro, in eo quod dicit de taxatione, quis fecit hanc taxatio-
nem. Solutio facta fuit de mandato Papæ in quibusdam lo-
cis, quod prosequere, vt in glo. in quibusdam. Et idẽ Pau. qui
vltra gl. ponit declarationes quasdam quas fecit Bonifacius 8.
super modo soluendi Papalem decimam, de quibus declara-
tionibus sup. in glo. 1. Et in finem huius glo. in quibusdam. in
eo ꝙ dicit de decima Papali sumptus deduci factos pro fructi
bus habendis. facit enim hoc ad id quod dixi sup. q. 2. ꝙ hæc
non sit decima regularis. si enim esset regularis, fieret solutio
secundum fructus perceptos. non autem secundum aliquam
taxationem. eo. ti. cum sint. & c. pastoralis. quod dicit Pau. ve-
rum, nisi compositio inter personas inter quas posset interue-
nire, aliud induceret. eo. tit. ex multiplici, quod dic, vt no. de
reb. eccle. non alie. & sup de rerũ permu. c. fi. in quo dicit Pau.
ꝙ cum laicis pro futuris decimis non potest fieri compositio,
vt ibi no. & probatur. 16. q. 7. omnes decimæ. & hoc nisi laico
ex feudo antiquo debeantur decimæ, quia tunc in suum præ-
iudicium componere potest de futuris, quia videtur compo-
nere de fructibus, non de iure spirituali. argu. de loca. c. 2. Idem
dicit Pau. in decimis pacto, vel consuetudine acquisitis, quæ
eodem modo tolli possunt in totum, vel in partem, sicut in-
duxi de reg. iur. c. 1. quod procedit secundum eum etiã in pro
curationibus & alijs debitis priuilegio, consuetudine, vel pa-
cto, vel primęua institutione 18. q. 2. Eleutherius. de censi. quã
to. & c. venerabili. vult dicere ꝙ talia possunt pacto immuta-
ri. Ex his infert quo ad casum huius clem. ꝙ si laico concessæ
sunt decimæ, secundum hanc formam, potest interuenire cõ
positio, quia priuilegium tale conceditur intuitu priuilegia-
ri, cui renunciare potest tacite & expresse. de præscr. cũ olim.
& c. veniens. de priuil. si de terra, accedentibus. cum olim. de
pac. c. j. lib. 6. secus si priuilegium tangeret ius concedentis, in
cuius præiudicium non posset priuilegiatus renunciare. de ar
bi. cum tempore. 15. q. 2. postquam. de do. inter dilectos. Et cir
ca pdicta refert Pau. opi. Host. qui in hoc c. statuimus. de tran-
sac. voluit dicere ꝙ etiam cum laicis potest componi super de
cimis futuris. quod si esset verum, præmissa essent minus du-
bia. sed tenetur contrarium in d. c. fin. de rerum permu. & d.
5 c. vt super. † Sexto quæro si Papa mandat alicui prouidere de
beneficio vsque ad summam centum lib. Turon. ad taxatio-
nem decimæ, an inspicietur consuetudo illarum partium in
taxatione. Glos. hic iunge. dicit ꝙ sic. pro hoc extrauagans su-
6 scepti. Ioan. 22. † Septimo quæro, quando dicetur taxatio cõ-
sueta. dicit Lau. ꝙ quando consuetudo præscripta est, vt quia
per 40. annos sic fuit obseruatum, tunc enim quãtumcunque
reditus illius beneficij postea sint augmẽtati, non mutabitur
taxatio. & sic vt ipse dicit, fit quasi in omnibus partibus Fran-
ciæ, vel secundum eum pot est intelligi consueta etiam vbi est
consuetudo ꝙ de anno in annum mutetur prout plus, vel mi
nus valent beneficia. sic dicit fieri in Cathalonia, vbi a tem-
pore Clementis 5. talis decima fuit introducta in magnũ de-
trimentum beneficiorum, vbi rara vel valde onerata habent
beneficia. Quidam tamen collectores, vt refert Lau. faciunt
beneficiatos in primo anno collationis iurare super commu-
ni, & iuxta taxationem, & illã postea non immutant nisi con-
tigerit ꝙ beneficium fiat maioris summæ. & de tali variatio-
ne dicit Lau. ꝙ est pretiosa propter sententias excommunica-
7 tionis, supple quæ feruntur per processus. † Octauo quæro, si
collector inuenit aliquod beneficium taxatum circa quadra
ginta annos, an stabit taxationi. videtur quod non, quia non
potest dici consueta. de præben. cum de beneficio. lib. 6. de cõ-
sue. c. fi. dicit Lau. ꝙ si in partibus illis consuetum est stari ta-
xationi per aliquos annos, licet pauciores. 40. poterit stare col-
lator si volet, alias poterit taxare prout fructus erunt vberio-
res vel rari. Sed si per 40. annos fuisset obseruata, tunc ab illa
8 non recedetur. † Nono quæro eo casu quo debet fieri taxatio
a qualiter fiet.[a] credit Lau. ꝙ iurabit ille ad quem spectat fru-
ctuum perceptio, & qui habet decimã soluere quanto potue-
runt valere fructus illius anni, & stabitur iuramento nisi pro-
bari possit maius valuisse, & sic hoc casu iuramentum præcedit
taxationem. alibi econuerso. quod metus causa. c. fi. quod est
9 quia hic iurat, vt testis, ibi vt principalis. † Decimo quæro, si
b sunt duo prælati[b] in vna ecclesia parochiali, puta patronus,
clericus, & vicarius, qui ex antiqua ordinatione ecclesiæ colli
gunt omnes fructus de quibus soluuntur annuatim patrono
centum, residuum manet vicario, ipse vero patronus habet
soluere decimam pro tota ecclesia. cum quo istorum fiet ta-
10 xatio? credit Lau. † ꝙ si taxatio sit consueta ad certam sum-
mam, fiat taxatio cum illo qui colligit fructus vocato eo, qui
habet soluere, & sic vocentur omnes quos hæc taxatio cõtin-
git. arg. de offi. archid. ad hæc. de pręscript. accedentes. de his,
quæ fiunt a pręlatis. c. fi. pro hoc regula, quod omnes. libr. 6.
11 † Vndecimo quæro, ad quid prosit quod disponitur hic solu-
tionem fieri debere de moneta currenti. Sol. vt in gl. facit. vs-
que ibi, & no. idem Lau. & Paul. & dicit etiam Laud. ꝙ pote-
rit fieri solutio de moneta modo prædicto, etiam si eius cur-
sus quo ad valorem mutetur temporaliter, puta quia quãdo-
que Turonensis, vel ducatus cambitur pro maiori quantitate
quam alia vice. sufficit enim ꝙ pecunia non est diminuta in
pondere, vel alias reprobata, tunc enim de ipsa non posset sol
ui. de iureiurando, quanto. de censi. olim. & c. cum canonicis.
Ad mutabilitatem autem cambiorum veritas valoris ipsius
12 pecuniæ non mutatur. eo. dis. lege. † Duodecimo quęro, si duę
monetæ currunt in eodem loco, an de vtraque poterit solui.
Gl. eadem ibi, & no. dicit ꝙ sic, & ꝙ erit electio soluentis. Lau.
dicit ꝙ si altera de istis monetis est vsitatior, de illa soluetur.
ff. de lega. j. si seruus plurium. alias si cõmuniter currunt, erit
optio soluentis, & hoc casu procedit præcedens solutio. Glo.
quæ videtur etiam hoc sensisse. cum dicit ꝙ moneta commu
niter currat, id est sit æque vsitata cum alia. quod etiam tenet
Pau. dicens ꝙ quando sunt æque vsitatæ, intelligitur de mino
ri. ff. de leg. 3. nummis. de reg. iur. semper in obscuris. & l. sem-
per in stipulationibus. de censi. ex parte. de regulis iuris. in ob-
scuris. lib. 6. quod procedit quando obligatio non est determi
nata ad certum genus pecuniæ. In speciebus vero, & his quæ
speciebus æquipollent, vt sũt artificia, & generibus, in quibus
inutile prorsus euenire nõ põt, vt boue, equo, & similibus spe
ctatur medium. C. de donatio. si quis argentũ. §. si vero. & se-
quenti. de offic. custo. c. j. 10. q. 2. hoc ius. de elec. cũ nobis. pro-
cedit etiã. ff. de legatis j. legato generaliter. in prin. vbi de hoc.
quod intellige quando legatur non genus generalissimum,
nec subalternum. ad quod habet finem sola destinatione pa-
trisfamilias, vt fundus, quia tunc legatum esset inutile. ff. de le
ga. j. si domus. in princ. sed secus qñ hẽt finem a natura, vt do-
mus, tunc enim debetur mediocre. Institu. de lega. §. si genera
13 liter. † Decimotertio quęro, si moneta est innouata ab eo qđ
erat tempore taxationis, vel concessi priuilegij, prout in tex.
de qua soluetur. Videtur ꝙ de innouata, cum alia careamus.
hæc enim videtur eadem esse cum antiqua ratione formę, qua-
litatis, & generis, & sic quo ad intrinseca. liberatur ergo debi-
tor

ADDITIONES.

a Qualiter fiet. Adde Specu. titu. de iniur. in §. j. versi. & in hac. & in §. 2. versi.
si autem diffuse. & per Belenzinũ in tractatu de charitatiuo subsidio, quęst.
80.
Vinc. God. Adde Alber. Bru. in tract. augmen. conclu. 14. nu. 16. limi. vlt. &
idem in eodem tracta conclu. 16. limit. 9. nu 22. q habetur prima in lib. 11.
tract. fol. 120. altera, fol. 123.
b Si sunt duo prælati. Adde Io. And. in rub. de concess. præben. in vlt q. Oldra.
consi. 18. incip. ad primam q. in vlt. dubio.

tor soluendo de ista. ff. si certum peta. l. cum quid. in fi. vt iudi
cemus secundum tempus in quo instat solutio. 12. q. 4. si quis
ignoret. In contrarium, quia tempus datæ inspiciendum est,
maxime quando agitur de viribus rescripti. de præben. dile-
ctus. 2. de rescrip. clemen. literas. & sic etiam videtur inspicien
dum tempus taxationis secundum tempus obligationis. de
censi. olim. vbi de hoc. & c. pen. & hoc suadet ratio & mẽs ver
borum, a quibus licet arguere. de reg. licet. de verb. signifi. in-
telligentia. Hæc fuit quæstio dominicalis, de qua in d. c. olim.
& in Spec. de solutio. §. nunc aliqua. vbi vero dicit ꝙ salaria &
conuentiones solui debent de moneta mutata. quia ad hoc
a mutatione monetæ [a] debet intelligi statutum mutatum. C.
qui admit. ad bon. possess. l. pen. in fi. cum simi. Sed si ex cõtra-
ctu debetur, debet solui secundum æstimationem prioris. d.
c. olim. Hostien. de iureiur. quanto. dicit ꝙ si moneta antiqua
fuit reprobata quia vitiosa, vt quia nimis diminuta, periculũ
est debitoris. de censi. cum canonicis. Si alias diminuta nõ est,
sed solum causa auaritiæ reprobata, & debitor non fuit con-
scius fraudis, sufficit ꝙ pecunia reddatur in primo genere &
pondere. ff. si certum petatur. l. 2. & 3. nisi aliud in cõtractu di-
ctum sit, quia tunc illud est seruandum. regula, contractus. li.
6. Alij dicunt ꝙ in contractu solui debet moneta, quæ nõ cur
rũ, non illa quæ currebat tempore cõtractus, quia in pecunia
consideratur bonitas respectu vsus, non materiæ tantum, li-
cet in pluribus alijs consideretur bonitas materiæ, vt in gusta
bilibus, & similibus, in quibus sufficit ꝙ idem reddatur in ge
nere & intrinseca bonitate. ff. si certum pet. cum quid. Et in
hoc dicunt ꝙ quædam sunt quorum bonitas consistit nõ pe-
nes materiam sed vsum in arte, vel forma, vt moneta, quæ cõ
sistit in approbatione principis. de iureiur. quanto. & dato ꝙ
varientur, manet eadem bonitas, quia ita datur vna denaria-
ta rerum pro moneta nunc currenti, sicut ꝓ antiqua. pro hoc
ff. de ver. sig. Labeo. Pe. de Bellapet. dicit ꝙ aut moneta est mu
tata vel reprobata post moram debitoris, aut prius. primo ca-
su fit solutio ad æstimationem antiquæ monetæ. ff. si cer. pet.
vinum. secundo casu liberatur debitor soluendo monetam,
quam accepit, d. l. cũ quid. videtur enim eadem ratio hoc ca-
su quæ est in obligatione speciei, qua perempta, vel diminuta
sine culpa, debitor liberatur. debet ergo liberari debitor si si
ne eius culpa bonitas pecuniæ minuta est. ff. de ver. ob. si ex le-
gati causa. nam licet genus generalissimum perire nõ possit,
vnde perempta specie non perimitur obligatio generis. C. si
cert. pet. incendium. tamen genus subalternum perire potest.
ff. ad l. Aquiliam. in ratione. §. incerta. Iac. de Aret. distinguit,
an sola æstimatio diminuta sit ante moram, & tunc solui pe-
cuniam quæ currit. C. de solu. l. pen. post moram vero debet
supplere quanti pluris fuit antiqua. d. l. vinum. an vero sit mi-
nutum pondus, vel mutatum, & tunc non liberatur debitor
dando diminutam. arg. d. l. cum quid. ff. de contrahen. empt.
l. 1. quod recidit in opi. Hostiẽ. Pau. dicit solutionem fieri de-
bere de moneta currenti tempore solutionis, quod tempus
debet attendi, licet in aliquibus consideretur data. de rescrip.
si eo tempore. lib. 6. dicit etiam ꝙ prædicta non habent dubiũ
in obligatio ad certam quotam rerum, quia hæc perit credito
ri. deinde dicit melius videri ꝙ solutio fieri debeat ad antiquã
tantum si præscriptio aliud non inducat. moneta enim præ-
supponit certum pondus, formam, & materiam. ff. de contra-
hen. emp. l. 1. Si reperitur ergo conuentio continere certum
tacite, vel expresse secundum id committitur obligatio, & se-
quitur exactio. ff. de verb. oblig. l. inter stipulantem. §. sacram.
C. de serui. per agrum. ff. de serui. vrba. prædio. certo generi,
& sic non licet soluere in alio pondere, forma, & materia. Itẽ
ex quo noua moneta non habet omnimodam similitudinẽ
cum antiqua, non debet posse solui pro illa. ff. si cert. pet. l. 2. §.
mutui. de contrahen. empt. l. 1. secus si haberet omnimodam
similitudinem, quod etiam coincidit cum opi. Host. Genz. &
Matth. distinguunt quia aut quantitas debetur ratione male-
ficij seu salarij ex statuto debiti, aut ex contractu. Primo casu
non debetur æstimatio antiquæ, sed soluitur de currenti. C. q
admit. ad bon. poss. l. fi. de const. pecu. l. 2. de rei vxo. act. l. vnica
§. 1. in Auth. de non alien. §. vt autem. col. 2. quia lex hodierna
seruanda est. de constit. translato. & si sunt duæ monetæ, intel
ligit de minori. ff. de leg. 3. nummis. de censi. ex parte. ff. de reg.
iur. semp. & l. quoties. Secundo casu qñ dẽtur ex cõtractu fiet solu
tio secundum æstimationem prioris. de censi. olim. & c. penu.
quę distinctio coincidit cũ distinc. Spec. sup. e. q. posita. de hoc
no. Cyn. C. in qui. cau. in integ. rest. non est necessa. in minorũ.
& Bart. ff. de solutio. Pau. & dixi de iureiuran. quanto. Ex qui-
busomnibus concluditur quod mutatio cursus monetæ nõ
imputatur debitori nisi post moram. similiter defraudatio
põderis, vel materiæ nõ prodest debitori quo minus teneatur
14 soluere ad æstimationem antiquæ d. c. cum canonicis. † Deci-
b moquarto quæro, quia hic dicit ornamẽta deputata [b] diuinis
officijs non posse capi per collectores, quid de alijs non sic de-
putatis. glo. penul. dicit secus in illis, & idem Pau. & io hac gl.
15 ibi, romancij, alludit vulgari Bonoñ. † qui libros continentes
hæc quæ cantantur de Rolando & similibus vocant de romã
cijs, & forte tractum est, quia sæpe continent gesta Roma-
16 na. † Decimoquinto quæro, si collectores [c] voluerint occupare
c ornamenta deputata diuinis. dicit Pau. ꝙ potest eis violenter
resisti, & sententia lata per collectores in hoc est nulla. C. de
iure fis. prohibitum. lib x. pro hoc quod no. de offi. deleg. ex li-
teris, in glo. penul. pro hoc etiam de constit. ecclesia. de præ-
ben. c. fin. de excessi. præla. cum ad quorundam. regula, ea
quæ. lib. vj. & quod no. de conse. dist. v. manus. in vlt. glo. x. q.
iij. inter cætera. in glo. fi. nisi surgat dubium an sint deputata
diuinis, quia tunc in dubio valet processus. ff. si quis in ius vo.
l. ij. ff. de iudi. si quis ex aliena. 3. q. 2. quia. de accu. veniens. tu-
17 tum est ergo ante sententias appellare. † Decimosexto quæro
an collectores possint contra noo soluentes inuocare brachiũ
sæculare. Sol. vt in gl. fi. & in ea in fi. Bonifacius viij. simplici-
ter prohibuit inuocari brachium sæculare sine speciali man-
18 dato. † Decimoseptimo quæro an hæc prohibitio locum ha-
bet in decimis debitis iure communi, scilicet ꝙ pro eis exigẽ-
dis non occupentur ornamenta deputata diuinis officijs. di-
cit Pau. ꝙ in eis statur iuri communi, cum nihil in illis sit mu-
tatum. C. de testa. sancimus. de elec. cum expediat. li. vj. & hęc
quæstio declaratur per sequentem. † Decimooctauo quæri-
tur an quibuslibet prohibeatur hæc distractio ornamentorũ
prædictorum. dicit Pau. ꝙ non, sed prohibetur collectoribus,
de quibus præmisit. an in alijs statur antiquo iuri, & possint
hodie distrahere sicut olim, pro hoc quia de prelatis nihil est
immutatum. sicut quod in proxi. q. dixi.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Moneta si est per legem vel statutum mutata, de illa debet intel-
ligi, vide Alex. tamen in l. fin. ff. de in ius voc. Cor. in cons. 181. visis, litera
9. la secunda lib. 2.

b Ornamenta deputata. Adde Spec. in tit. de pig. in §. hæc rubric. circa fi. in
vlt. col. ver. calix autem. glo 3. & Doct. in c. 3. de pigno.
Vinc. God. Ornamenta altaris & libri ecclesiastici parificantur. Abb. in
c. nimis. el primo. de exces. prælat.

c Si collectores. adde glo. in c. non debet. xj. q. iij. Inn. in c. dilecto. de sent. ex-
com. lib. vj Arch. & Ioan. An in c. si eo tempore. de rescri. lib vj. Bar. in d. l.
prohibitum. Bal. in c. 3. in vlt. col. de offi. dele.

De regularibus & transeuntibus ad religionem. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Ordo paupertatis & ordo mendicantium idem est.*
2 *Ambitio producit discordias atque scismata.*
3 *Constitutio quandoque concernit præterita.*
4 *Mendicantes transeuntes ad alias religiones licet statim reuertantur, tamen pœnam patientur de iure statuta.*
5 *Religiosus qualiter potest habere curam animarum.*
6 *Prælatus continetur nomine capituli.*
7 *Abbas continetur nomine monachorum.*
8 *Mendicans non professus si transeat ad non mendicantes, an puniatur secundum dispositionem huius cle. primę, de regula.*
9 *Quid de eo qui fecit professionem intra annum in ordine mẽdicantium.*
10 *An autem sufficiat quod sit ordo mendicans de facto.*
11 *Iuramentum est seruandum, quod seruari põt sine detrimento salutis.*
12 *Professus ordinem mendicantium an assumi possit ad aliquam ecclesiã extra suum ordinem.*
13 *An autem possit assumi ad beneficium curatum.*
14 *Status quis sit perfectior, religiosorum mendicantium vel non mendicantium.*
15 *Clemen. ista prima, de regula. an locum habeat in fœminis quæ sunt de ordine mendicantium.*
16 *Quid si mendicans transit ad alium ordinem mendicantem, vel non mendicans ad ordinem mendicantium.*
17 *Episcopus ordinis mendicantium si renunciat & transit ad ordinem non mendicantium, an sit puniendus secundum istam cle. primam.*
18 *Qualiter autem intelligi debẽt illa verba, vocem aut locum, in textu isto posita.*

CAP. I.

VT professores. Glo. diuidit in tres partes. Lau. etiam in tres, sed alio modo signat partes. Secunda ibi, ad priora tus. tertia ibi, ad illorum. Et quamquam diuisio gl. sit formalior, tamen prosequor secundum istam, quę concernit

1 nit principalia dicta huius literæ. † No. ꝙ idem est dicere or-
do paupertatis, quod ordo mendicantium. & dicit Lau. men
dicantes dici a menne, quod est defectus. Ideo Luna dicitur
menne propter defectus quos patitur. Dicuntur autem men-
dicantes, quia non debent habere proprium, neque in singu-
lari, neque in communi. de hoc 12. q. 1. certe. & est mendica-
re, idem quod egere, & ab alijs necessaria quærere. quomodo
autem eligere voluntariam paupertatem est opus salutis. ple-
ne per Tho. contra gentil. lib. 3. Secũdo no. prouidendũ quie-
ti religiosorũ, & dicit Pau. ꝙ sicut hic Papa prouidet de quie-
te religiosorum, ita alibi de episcopis & sæcularibus clericis.
de sepul. cle. dudum. alibi de omnibus subditis in procemio
Seati post principium. de restit. spolia. c. 1. eo. lib. in Auth. vt di
ui. iussio. subscri. habe. in princi. propter hoc enim factæ sunt
leges. 4. dist. factæ. & superior ad hoc tenetur ex debito officij.
22. q. 5. regum. dicit etiam ꝙ experientia docet, quód mendi-
cantes transeuntes ad non mendicantes, seminant discordias
& scandala, & faciunt partialitates volentes quodammodo
omnibus dominari, & innitentes suo sensu contra id, de con-
stitut. ne innitaris. Tertio nota de ambitione reprimenda. de
hoc in glos. concordat. in ea. ibi, Statius primo Thebaydos.
† Quarto nota, ꝙ ex ambitione[a] producuntur discordiæ, &
2 schismata, & vagatio, & dissolutio. de rescri. quia per ambitio
a sam. lib. 6. Et dicit Lau. ꝙ hæc est illa per quã titulus de simo-
nia, & de apost. & ne cler. vel mona. & de vsur. & plures alij
sunt sepulti, & ab hoc vitio tanquam a fonte alia procedunt,
de constit. nam concupiscentiam. dicit etiam quod in mendi
cantibus potissime locum habet qui tamen magis cogitant
de rebus temporalibus, quibus videntes se destitutos magis si
ne maturitate appetunt ad instar senum in quibus licet cęte-
ra consenescant, iuuenescit auaritia, vt no. de præsump. cum
in iuuentute, & de hoc etiam dixi de elec. clemen. in plerisq;
in 6. q. Et dicit Genze. quod ambitio, quia mortale, vitari de-
bet. de præb. quia intantum, & c. cum iamdudum. de elec. aua
3 ritiæ, & c. quorundam, lib. 6. † Quinto no. in verbo, transiue-
runt, casum in quo constitutio concernit præterita, quia hoc
expresse hic cauetur, aliàs secus, cum sit pœnalis. de consti. c.
2. & fi. simile de elec. cum in cunctis. §. hoc sane. de iurepat. pręę
4 terea. 52. q. 2. alienationes. C. de legi. l. leges. † Sexto no. ꝙ puni
tur hic transitus, ex hoc dicit Pau. ꝙ si isti qui transiuerunt sta
tim redierunt, nihilominus pęnam incurrunt in suo ordine
mendicantium. 19. q. 3. mandamus. de æta. & quali. intellexi-
mus. quod videtur verum, tamen non conuenit literæ, quæ
videtur velle punire transeuntes cũ effectu, & ideo dicit Lap.
ꝙ dictum Pau. procedit si in primo & in secundo ordine pro-
fessionem fecerunt, aliàs secus, quod placet, quia non profes-
sus non dicitur transire, sed recedere, cũ non sit alligatus mo
nasterio nec ordini. de regu. c. 1. & c. beneficiorum. lib. 6. & de
5 hoc. inf. q. 1. † Septimo no. ibi, curam, quod religiosus potest
habere curam animarum, quod dicit Lau. verum de iure cõ-
muni prælato suo præsentante, & episcopo instituente. de sta-
tu mona. quod Dei. 16 q. 1. monachi. die quod in eo quód di-
cit prælato pręsentante, melius diceret consentiente, & dic vt
in d. c. quod Dei. Octano no. de dectione, inibi. & de hac in gl.
aduerbium. Nono no. casum in quo non possunt illi de colle-
gio alij communicare vocem. de hoc in glos. de capitulo. De-
cimo no. ex hoc casum in quo quis nõ potest alij dare seu cõ-
municare, quod suum est. de censi. exigit. li. 6. aliàs nihil tam
naturale quàm voluntatem domini volentis in alium rem
suam transferre, ratam habere. Inst. de rerum diui. §. per tradi
tionem. Lau. simile in quo non potest quis alij remittere ius
suum. de rescrip. statutum. §. penult. lib. 6. quod inducit odiũ
personæ. arg. ff. de postu. quos prohibet. de excep. exceptionẽ.
& c. pia, lib. 6. Genze. Oppo. in eo quod punit mendicantes
transeuntes ad non mendicantes etiam authoritate Papæ,
quod enim fit authoritate superioris, potissime Papæ, dici-
tur fieri authoritate iuris. ff. de acquirenda possessione iuste,
& sic facientes non peccant. 23. q. 4. qui peccat. sed licite fa-
cit, vt ibi, ergo pœnam non meretur. C. de adult. Grac-
chus Sol. Pau. quód hoc inducitur hic, ex causa de qua in prin
cipio literæ, & quia talis licentia non tollit ambitionem. Et
intelligit hoc procedere siue transeant authoritate speciali,
siue generali, qualis est illa. ff. de concubi. l. 1. vbi generaliter
permittitur habere concubinam cuiuscunque ætatis, nisi sit
minor annis 12. vt in ea. l. in fi. & de tali licentia generali. de
æta. & quali præterea. de tornea. c. 2. Secundo oppo. ad hoc,
quod in transitu non requiratur authoritas apostolica. suffi-
cit enim licentia superioris immediate petita etiam non ob-
tenta. de regula. licet. Sol. litera non probat, quod sit necessa-
ria apostolica authoritas, sed potius contrarium per dictio-
nem etiam, quæ est implicatiua, & idem importat in alio ca-
su, de const. cum omnes. vbi dixi. ff. de verb. obl. quodcunque.

§. si ita. de aqua plu. arcen. suprà iter. §. officium, vbi de hoc. quũ
autem sufficiat petere licentiam & quando debeat esse obtẽ-
ta. dixi de renun. cap. fin. Specialiter vero, ad c. licet, dic quod
loquitur quando transit religiosus ad strictiorem vitam, tunc
enim sufficit petere vt ibi, quo casu dubitatur si transiuit licẽ-
tia nõ petita, an compellatur redire, & de hoc in d. c. licet, vbi
dixi in 3. q. & tenui ꝙ sic, quod tenet hic Pau. per c. 2. 22. q. 4.
vbi compellitur redire ad primum is, qui vt fugeret discipli-
nam, transiuit ad secundum. Tertio oppo. ad verbum, inibi,
quod videtur obscure positum contra id, sup. in procemio
Gregorij. Sol. expone, vt in glo. aduerbium ibi, sed istud. vsque
ibi, sed videtur, & idem Paul. & est sensus glos. quòd duplici-
ter potest hic punctari. primo post aduerbium inibi, & tunc
inibi, scilicet in ordinibus non mendicantium, & est sensus,
ꝙ isti transeuntes quamuis in ordinibus non mendicantibus
obtineant administrationes, & c. locum aut vocem in capitu
lo, scilicet talis loci non mendicantis non habebunt, & sic le-
gendo, vt dicit glo. non prohibentur transeuntes habere vo-
cem in ecclesia sæculari, si ibi administrationem habeãt. Sed
vt dicit Pau. sic intelligendo isti non priuantur voce quo ad
ecclesiam sæcularem, de iure speciali huius clem. nam de iu-
re communi est, quod monachus promotus ad curam eccle-
siæ sæcularis, non habeat vocem in ecclesia regulari. 16. q. 1.
ne pro cuiuslibet. Secundo modo punctatur ante hoc aduer-
bium inibi, & tunc expone inibi, id est in ecclesiis in quibus
obtinent prioratus & c. & sic resultat cõtrarius intellectus ad
primum, credit tamen glo. quod prima expositio sit de men-
te, & idem Paul. Sed ei obst. quod proxime dixi, vnde prima
expositio æquior est, secunda verior, & de hoc in quatuor se-
quentibus contrarijs. Quarto opponitur ad vtranque expo-
sitionem, quia vtroque modo videtur hæc litera continere
absurdum, nam respectu primæ expositionis continere põt,
ꝙ iste erit prælatus in secundo monasterio, & non habebit vo
cem in capitulo, cum tamen per ipsum prelatum debeant tra
ctari negotia monasterii. de rescrip. edoceri. quandoque cum
capitulo, quandoque sine, vt ibi not. & tota potestas monaste
rij est apud abbatem 18. q. 2. nullam. & idem contrarium pro-
cedit respectu secundæ expositionis. Glos. ea. soluit, ꝙ capitu-
lum expediet negotia sine prælato, sicut si vacaret monaste-
rium, quam solutionem damnat ibi. respondeo, quia aliud tẽ
pore vacationis, quæ præsumitur esse breuis propter tempo-
ra limitata, sed prælatus iste posset diu viuere. Ad idem indu-
cit Pau. quia talis prælatus posset exercere ea quę fiunt nõ col
legialiter, vt sunt iurisdictionalia, & similia, quæ sede vacan-
te transeunt in collegium. ne sede vacan. illa, eo. tit. c. vnico, li.
6. de reg. c. fi. eo. lib. Vnde hoc casu collegium non plene sup-
pleret sicut si vacaret sedes, ꝙ esset absurdum. dicit ergo gl. ꝙ
si talis est principalis prælatus, non habebit locum hęc litera,
& ꝙ potest intelligi de voce habẽda in capitulo generali, vel
prouinciali, quod dic, vt in glo. quæ in hoc est clara, vsque ibi,
vel intelligatur, & no. glo. in eo ꝙ ponderat literam ibi, aut lo
cum. & idem Pau. qui pro hoc, quod dicit glo. de certo loco
habendo in capitulo, inducit quia in talibus debent maiores
præferri. de consue. cum olim. de priuil. ex ore. ff. de albo scrib.
l. 2. C. de offi. magi. officiorum. nemo. 96. distin. bene quidem.
25. dist. c. vlti. vel secundùm gl. ibi, intelligatur de præla. prin.
hic intelligitur de prioribus, & alijs administrationem habẽ-
tibus in monasterio, qui tamen non sunt principales prælati,
ꝙ dic, vt in glos. vsque ad fi. & idem Paul. dicens ꝙ licet litera
ibi, vel regimen quodcunque, videatur includere omne regi-
men, debet tñ limitari, vt non extẽdatur ad maiora. de rescri.
sedes, de procura. cle. non põt. in præcedentibus autem non lo
quitur de officijs principalibus, sed secundarijs, non enim ex-
primit de abbate. & licet quædam monasteria regantur per
priores, de illis nón intellexit, qd vltimum etiam dicit gl. per
hoc inducit Pau. quia hæc litera loquitur de habẽtibus priora
tus & c. inibi, id est in monasterijs, seu ecclesiis, sed p̃lati prin-
cipales non hñt prioratum, vel administrationem in ecclesia,
sed in ipsas ecclesias. de præben. cle. 1. & idem dicit Pau. intel-
ligendum quo ad cle. vt hi qui. sup. de æta. & quali. videlicet ꝙ
principalis prælatus non caret voce capituli licet non sit in
sacris, secus in non principali, vt in ea. clem. in prin. vbi dixi in
quarto contrario. & facit de elec. statutum, & in eo quod hic
dicit de voce, aut loco in capitulo. dicit Pau. quód capitulum
sumitur multipliciter, ꝙ dicunt in quęst. 10. Genze. pro secun
do

ADDITIO.

a Ex ambitione Adde sanctum Tho secunda secundæ. q. 131.
Vinc. God. Adde ꝙ ambitio etiam iure ciuili est reprobata. Socin. iun. cōs.
39 per totum, lib. 4. & de huiusmodi materia Claud. Cantiun. in tract. de
off. iud. nu. 6. & nu. 21. ꝙ habetur in li. 7. trac. fol. 210. & 211.

do intellectu, quòd hic loquatur de prioribus non principali-
bus, & ꝙ illa verba, regimen quodcunque, debeant restringi
ad præcedentia, vt prædixi, inducit. ff. de tri. vino & oleo leg. I.
fi. §. vlt. & maxime, quia in pœnis maiores non sic consueue-
runt affici sicut minores. de iureiu. cum quidam, vbi de hoc,
& vt euitetur absurditas supradicta, quæ sequeretur si princi-
palis prælatus priuaretur voce, propter quod prælatura dam-
num incurreret, vnde magis esset pœna beneficij, quàm per-
sonæ. Aluarus, vt refert Matth. propter verbū, regimen quod-
cunque, tenet ꝙ etiam in principalibus prælatis habet hęc li-
tera locum. Et ad absurdum respondet, ꝙ prouidebit capitu-
lum sicut si vacaret sedes, vel superior dabit curatorē, vel ali-
ter prouidebit, arg. de iurepat. nullus. de supplen. negli. prælat.
si episcopus. lib. 6. de cle. ægrotan. c. vnico. eo. li. Ipse autē Matt.
tenet quod prædixi, ꝙ in principalibus prælatis locū habeat:
aliàs vbi dixit de prioribus dixisset de abbatibus. arg. de deci.
ad audientiam. Idem Stepha. dicens id quod dicit glo. in fi. ꝙ
aliud capitulum, aliud prælatus principalis. de his quę fiunt a
præla. in rubro & nigro. ne sede vacan. c. 1. Et est sensus, ꝙ prę-
latus non dicitur habere vocem in capitulo, nec propriè est
pars capituli, vt no. in d. clem. vt hi qui. sed est principalis in ca
6 pitulo. † Quinto opp. ad hoc, quia nomine capituli [a] contine-
a tur prælatus, nam ex vtroque fit vnum corpus, de his quę fiūt
a pręla. ca. nouit. Sol. Steph. quod licet faciant vnum corpus,
non sequitur quod nomine capituli contineatur prælatus, &
7 de hoc dixi in d. cle. vt hi qui. §. illi. q. 10. † Sexto opp. ad idem,
b quia nomine monachorum, [b] abbas continetur. de simo. c. fi.
Sol. Matth ꝙ illud fit secundùm largam significationem. hic
autem verba sumuntur strictè, quia est constitutio pęnalis. ex
hoc dicit Matth. quòd prælatus principalis non excluditur a
voce quam habet vt prælatus: sed si haberet vocem etiam, vt
canonicus, sicut in casu de concess. præben. postulastis. de ap-
pell. a collatione, lib. 6. de præben. cum in ecclesia. eo. lib. a tali
bene excluderetur, quę no. quia subtilia & vtilia, & per hoc ap
paret, ꝙ non refert quęcunque ꝓdictio teneatur de his quas
dedi supra in tertio contrario, quia nō resultat magna vis ad
hanc literam quæcunque teneatur. Quo ad id autem quod
dictum est hanc literam intelligi de prælaturis non principa-
libus, mihi hoc placet per ꝓdicta, & per hęc declarata est glo.
aduerbium, quæ solet videri intricata, & in ea ibi compositū,
simile. 16. dist. sicut, ibi, corriualem. quis dicitur corriualis. no.
32. q. 5. horrendus. & ff. de aqua quot. & æsti. l. 1. ibi, ex ore. 17.
distin. episcopus. aliàs ver. sub. §. fin. Septimo oppo. In eo quòd
isti priuantur loco in capitulo. nam hæc non est pœna, sed pę
næ euitatio, de appel. reprehensibilis. in fi. ibi, capituli discipli-
na. Sol. Lau. ꝙ hic priuantur loco in his, quæ sunt honoris. s. in
electione, & aliis communib⁹ tractatibus, sic accipitur locus,
de renun. cum inter. secus in his, quæ sunt oneris, vt in disci-
plinis & correctionibus sicut accipitur capitulum in d. ca. re-
prehensibilis. quandoque etiam accipitur capitulum pro cer-
ta summa, seu particula alicuius scripturę, de sepul. cum sup.
Lau. pro prędictis inducit Genz. quia si priuaretur loco etiam
in his, quę concernunt onus, tunc ex eodem facto, quia senti-
ret commodum & incommodum eodem respectu, quod es-
se non debet. ff. de neg. gest. l. siue hęreditaria. 16. q. j. legi. & sic
pœna pręstaret immunitatem contra iura. ff. de interdi. & re-
leg. relegatorum. §. fi. Simile enim dicitur in excommunica-
to qui repellitur a tractatibus capituli. de cōsue. cum dilectus,
& tamen ab oneribus non est immunis, puta ab horis canoni
cis saltem secretè dicendis, vt no. 29. distin. presbyterum. nec a
iuramento oneris præstando, vt no. de iura. calum. cęterum,
8 facit quod no. de præben. pro illorum. in glo. pen. † Quæro, an
hæc litera habeat locum in non professo transeunte de men-
dicantibus ad non mendicantes. dic ꝙ non per id, quod dixi
sup. in 6. no. vbi probat hęc litera in verbo, ꝓfessores. isti enim
licitè redeunt ad sæculum. eo. tit. ad nostram, & c. statuimus,
9 ergo fortius transire possunt ad ordinem mendicantium. † Se
cundo quæro, an hęc litera si non habeat locum in nouitio,
vt dixi in proxi. q. an saltem habeat locum in eo, qui intra an-
num probationis professionem fecit in ordine mendicantiū.
Glo. j. dicit ꝙ non, per verbum professores, nam iste non dici-
tur professus, ita quod sit adstrictus huic religioni, sed tātum
religioni in genere, quod dic. vt in glo. Et idem no. Pau. dicēs,
quod in istis cessat ratio, de qua in tex. de remanendo in voca-
tione, qua vocati sunt, quia isti non sunt vocati ad hanc reli-
10 gionem. † Tertio quęro in eo, ꝙ dicit de mendicantibus, an
sufficiat, ꝙ sit ordo mendicans de facto. Pau. dicit ꝙ nō, & in
hoc ponderat verbum, ordinis, dicens ꝙ ad hoc, vt sit locus
huic literæ, expedit, qđ ex sui fundatione & institutione sint
mēdicantes, vt sunt prędicatores minores, & Eremitæ, de qui
bus etiam exemplificat gl. prædicatores. dicit etiam prius, ꝙ
ex verbo, ordinis, quia non dicit loci, innuitur ꝙ non sufficit
locum de facto mendicare, nisi sit ordinis mendicantium,
multi enim sunt qui proprium habere possunt, tamen nō ha-
bent, & ob hoc mendicant, nec propterea possent dici ordi-
nis mendicātium, quod dicit Pau. verum, etiam si quis ordo
habeat constitutiones per quas esset mendicans, si constitu-
tiones nō sunt approbatæ per Papam, de reli. domi. c. vnico.
lib. vj. §. j. ibi, professio, siue regula &c. quia tales constitutio-
nes non impediunt eos habere proprium in cōi. ff. de pact. l.
pe. de leg. iij. si quis in prin. quia non possunt priuati sibi legē
imponere a qua recedere non liceat, & hoc modo faciunt il-
la iura, possunt enim venire contra suam constitutionem ēt
iuramento firmatam, vt no. xj. dist. in his, & sic poterunt esse
non mendicantes, & hoc sufficit ꝙ non dicant mendicantes
omnimo de ff. de condi. indeb. sufficit. facit de resti. spol. Pisa-
nis. vbi de modo attendendo, & quod oporteat omnimodo
esse mendicantes, vt dicitur ordo mendicans, probat d. c. vni-
cum. de relig. do. ꝙ autem isti possunt venire contra consti-
tutionem suam, probat Pau. cum omnis cōstitutio de sui na-
tura retractabilis est ſm tempus & constitutionis mutatio-
nem, quibus debet conformari, de consangui. & affi. non dēt.
ij. q. j. si peccauerit. cum simi. & mutari potest per eos qui fe-
cerunt, quia par est ius ligandi & soluendi, de pœni. distin. j.
verbum. lxiiij. dist. verum. xj. q. j. §. ex his. de homi. cum ex in-
iuncto. in fi. de senten. excom. inter alia. de offi. or. ordinarij,
lib. vj. Et quod procedat etiam si sit iurata, probatur, quia iu-
ramentum durat ſm naturam constitutionis cui accedit, li-
cet quandoque sine principali, de iureiu. debitores. sed alias
non durat vltra tempus constitutionis, de consti. ex literis, de
elec. venerabilem. in fi. nec iurantes videntur cogitasse de ta-
li tempore, & iuramentum non extenditur ad non cogitata.
de iureiu. Quintauallis. & c. clericus. etiam priuilegiū rei cō-
cessum re cessante xvj. q. vij. & hoc diximus. de eccle. ędifi. ad
audientiam. Item non extenditur iuramentum ad ius de no-
uo quæsitum. de renun. cum inter. de iureiur. ad nostram. ij.
cum ergo possint tollere constitutionem, ergo & iuramen-
tum, & quod constitutio tolli possit per eos tacite & expresse,
probatur de consti. cum omnes. in fi. & c. cum accessissent, &
in c. cum M. eo. tit. c. j. lib. vj. Item quia si non posset tolli, seque
retur absurdum, ꝙ ad legem iniquam, vel impossibilē ex su-
perueniēti casu quis obligaretur, vel quod constitutio etiam
vtilitate suadente mutari non posset, contra est. j. q. vij. pro re-
11 medio, de his quæ fiunt a maio. parte capi. c. j. † Opp. ad hoc
quia iuramentum, quod seruari potest sine interitu salutis
c seruari debet, [c] de iureiu. si vero. xxij. q. j. oē quod. Pau. pro so-
lutione refert varias opi. in sīt qn̄ canonici recipiunt aliquē
In canonicum ↄ̄ numerum iuratum, an valeat. in quo tenet
Archi. de rescri. duobus, de præbē. si a sede lib. vj. ꝙ receptio
facta sponte a capitulo vltra numerum iuratum est nulla, per
c. dilecto. de præb. vbi de hoc. Alij, vt Pe. & Egi. ↄ̄: pro quib.
facit quod no. Inn. de rescri. constitutus, Io. An. dicit receptio
nem valere, sed recipientes esse periuros. de hoc in d. c. dile-
cto. Ad quod uīdetur tenendo hoc vltimum, ꝙ ibi fuit alle-
gatio partis, & posito quod essent verba Papæ, non innititur
receptionē non valere. pro hoc, ꝙ ibi dixi, & de hoc in Spec.
titu. ij. §. nunc tractemus. ver. sed si legatus. per hoc tñ non est
uīsum formaliter ad ꝯrium. dic ꝙ iuſm est seruandum, qn̄
est, sed vt dixi. s. c. q. iuſm est sublatum. Et in eo quod dixi te
nere receptionem ↄ̄ iuſm, dicit Pau. idē in matrimonio car-
nali, quia tenet ↄ̄ctus ↄ̄ iuramentum, licet cōtrahens sit per-
iurus, de spō. sicut. Opp. ad idem, quia ſm hoc iuſm erit sine
effectu, ex quo non operatur effectum nisi durāte statuto. sta-
tutum autem per se sufficit ēt si sit non iuratum. Sol. Pau. qđ
operatur, ꝙ manente statuto transgressorem obligat ad per-
iurium, nisi iurassent seruare contenta in statuto, & non sim-
pliciter statutum, quia tunc sunt periuri eo ipso, ꝙ ↄ̄ueniunt,
& vt velle Pau. ꝙ qn̄ iurauerunt statutum contraueniendo,
non sunt periuri, secus si iurauerunt contenta in statuto, quia
primo casu tollitur constitutio, & per ↄ̄ñs iuſm, & sic non
sunt periuri contraueniendo. secundo casu sic. rō prima est,
quia non potest esse, ꝙ constitutio destruatur & eodem tem-
pore

ADDITIONES.

a Nomine capituli. Adde gl. in cle. vt hi qui, de æta. & qual. gl. in c. requi-
sisti. de test. Doc. in c. post electionem. de concess. præb. Doc. in c. eam te,
de rescrip. Innoc. in c. irrefragabili. de off. or.
Vinc. God. Capituli appellatione comprehendantur alij prælati inferiores.
Fel. in c. cum M. col. xj. de constit.

b Nomine monachorum. Adde tex in c. fi de simo. in c. ex ore. de priuil. & ibi
Ant. de But. in ij. no. Abb. in c. cum olim. in iij. col. de re iudi. Io. de Imo. in
c. sedes. in fi. de rescri.

c Vinc. God. Tale iuramentum est seruandum, sed iuramentum nutritiuum
peccati non validat actum. Thom. Gramm. consil. 3. nu. 28. & 29. Vide
etiam Ruy. consil. 107. num. 7. lib. 1. nu. 8. & 9.

pore operetur effectum obligandi ad periurium propter im-
possibilitatem.de bapt. maiores.§.sed adhuc. in fi.no.57. dist.
c.1.in glo.2.Opp.ad hoc, quia per receptionem incurrunt p-
iurium,pro hoc quod no.Inn.de appel.preterea.2.& receptio
valet,vt dictum est.Sol.Pau.quod notata in d.c. præterea, lo-
quuntur in excommunicatione propter sui velocitatem, &
penetrabilitatē ,vt ibi dicit Inn.non sic in casu nostro in quo
est dare de necessitate prioritatem & posterioritatē, pro hoc
quod no.Host.de sen.excom.sacro.vbi dicit, quod licet iniu-
stè excommunicans & excommunicatus incipiant simul li-
gari,tempore tamen naturaliter ex intellectu præcedit priua-
tio excommunicantis,quia priuatio excommunicati opera-
tur priuationē excommunicantis,sicut infusio gratię,& pec-
catorum remissio simul sunt tempore, sed naturaliter ex in-
tellectu infusionem gratiæ præcedit remissio peccatorum,&
sic vnius egressus alterius operatur ingressum.32.q.2.cum re
nunciatur.cum ergo incurrant periurium sub conditione, si
recipient.ergo ante receptionem non sunt periuri,sicut si ali-
quis sub conditione promittit,ante conditionem non est ob-
ligatus.ff.de verb.sig.cedere,sed facta receptione statim desijt
constitutio,& per consequens sublatum est iuramētum,& in
hoc dicit Pau.aduertendum, ꝙ eadem persona consideratur
dupliciter,primo vt singularis,alio modo,vt pars collegij.Pri
mo modo si quis,vt singularis conueniat, periurus est,sic in-
telligitur,quod dixi de matrimonio sup.ea.q. & quod no. Io.
And.in regula,quod semel.3. q.lib.6.& de hoc.23.q.2.c.vlt. p
Archid.& de sepul.c.j.lib.6.& in Spe.de instru.edit.§.compē-
diose.ver.quid si quis iurauit. Secundo enim modo conside-
rando aliquem,vt est pars collegij,si contraueniat totum col
legium,non sunt singuli periuri , quia sunt obligati tanquam
singuli,& non tanquam collegium.& hoc dicit Pau.quod eo
casu quo aliquis,vt singularis contrauenit,non tollitur consti
tutio,& ipse est periurus,quia vt dixi,iuramentum concernit
singulos.arg.12.q.2.qui manumittitur. Et dicit Pau.ꝙ nisi di-
camus modo prædicto,fateri oportet , ꝙ statutum iuratū nō
possit tolli expresse, quia idem est seruare, quod non tollere,
vel mutare.Sed hoc non est verum,ꝙ non possit tolli,imo po
test expresse & tacitè, vt probatum est , ergo vtriusque remo-
tionis idem erit effectus, vult dicere ꝙ sicut si constitutio tol-
leretur expresse, per consequens tolleretur iuramentum , ita
etiam si venitur contra cōstitutionem , quia per hoc tollitur
constitutio,vt dictum est,ergo & iuramentum.hæc tamen di
cit Pau.non procedere in poenali stipulatione promissa a col-
legio,quæ committeretur si collegialiter cōtrauenirent, quia
non possunt ab ea recedere sine voluntate alterius , quæ no.
Io.de Lig.reprehendit distinctionem præmissam in eo,quod
dixi aliud iurare statutum , aliud iurare contenta in eo. nam
cum iurantur contenta in statuto sub istis verbis habetur rela
tio ad statutum,ergo illo sublato sublatum est iuramentum ,
pro hoc quod no.Inn.de excep.cum venerabilis. vbi dicit , ꝙ
sublato instrō tollit̄ confessio ad instrm̄ relata , secus dicit Io.
de Lig.si iurat contenta in statuto non habita mētione statu-
ti,puta quia iurat non recipere aliquem vltra numerū. dic qđ
Pau.ēt habuit hunc intellectū, ꝙ dixi plenius de rescrip. con-
stitutus.Item in eo,qđ dicit Pau. ꝙ isti ɔuenientes collegiali-
ter non sunt periuri.Io.de Lig.dicit ɔtrium,quia statim cū in-
cipiunt venire ɔ statutum,sunt periuri,per ea q̄ no.Inn.in d.c.
ꝑterea.dic ꝙ tutius est, quod tollant statutum antequam ɔue
niant,quo sublato iurm̄ sublatum est,& ita seruatur.Sed si ɔ-
ueniant non sublato statuto , adhuc vr̄ probabiliter posse de-
fendi,ꝙ intelliguntur destruxisse statutū,& sic non sunt piuri,
licet in hoc aliqui ɔ,vt patet ex dictis ea.q. sed qa pro hoc est ,
quia cum possint tollere statutum expresse,ergo & tacitè in
telliguntur sustulisse,ex quo apparet de volūtate ɔria,nec ve-
rum est,ꝙ sint periuri eoipso,ꝙ incipiunt ɔuenire,quia vt di-
xi,iurm̄ obligat singulos , & non collegium , cum ēt collegiū
non sit susceptibile periurij.arg. de sen. excom. Romana.§.in
vniuersitatem,lib.6. Item in dubio hæc interpretatio æquior
est post factū,vt euitetur periuriū.arg.de resti.cum tu.† Quar-
12 to quæro in eo,ꝙ intendit prohibere transitum mendicātiū
a ad non mendicantes,an professus ordinem [a] mendicantium
possit assumi ad aliquam ecclesiam , vel monasterium extra
suum ordinem.dic vt in extrauag.Io.22. dispendiis. vbi dr̄, ꝙ
mendicans postulari non pōt ad aliquam ecclesiam, vel mo
nasterium extra suum ordinem,pro hoc quod dico in seq. q.
13 † Quinto quæro,circa id quod dixi in prox.q.si mendicans ꝓ-
fessus non transiuit in alium ordinem, an possit assumi ad cu
ratum beneficium,vidi dubitari ꝙ non.arguitur, quia hoc ꝑ-
mittitur monachis ex dispēsatione. de sta.mo.c.1.nomine au
tem monachorum non veniunt fratres mendicantes. In ɔriū,
quia nō repetitur super hoc specialis prouisio,nec ista cle.ali-
quid facit,quia non comprehendit hunc casum , pro hoc qđ
dicit hic glo.cessat,& hoc verius, licet videatur obstare extra-
uagans,de qua sup.q. prox. vbi prohibetur mendicans postu-
lari extra suum ordinem ad monasterium,vel ecclesiam non
cathedralem.ad quod dic,ꝙ cum ibi prohibeatur de sola po-
stulatione: de electione,vel alio modo assumēdi,vr̄ pmissum.
arg.ff.de iud.cum prætor.de præsump.nōne.solent tm̄ hr̄e mē-
dicantes constitutiones proprias,quę tales assumptiones indi
stincte prohibent,quibus cessantibus procedit,quod prædixi.
14 † Sexto quæro,in eo ꝙ intendit hæc litera prohibere transitū
mendicantium ad nō mendicantes, quis status est perfectior.
b Lau.arguit non mendicantium,quia beatius est dare [b] quàm
accipere.dicit tm̄ hoc Theologis relinquendum,de hoc dixi ,
de reg.sanc.vbi dixi,quod diuitię,vel paupertas non sunt per-
fectio,vel in perfectio.Sunt enim aliquæ religiones,in quibus
ad perfectionem requiruntur diuitiæ,vt illæ q̄ ordinatæ sunt
15 ad militiam & hospitalitatem , quod dic vt ibi. † Septimo q̄-
ro,an hæc constitutio locum habet in fœminis ordinum mē
dicantium si transeant ad non mendicantes.gl.ꝑdicatores. in
fi.dicit,ꝙ sic.& idem Pau.qa masculinū cōcipit fęmininum ,
quā rōnem sentit ēt gl.in eo,ꝙ allegat no.de elec.gnāli,li.6.de
quo dixi, de elec.cle.j.q.j.& tribus seq.pro eo ꝙ no.de reli.do-
mi.c.vnico,li.6.in ver.cunctos.Lau.tenet ɔtium, dicens ꝙ in
statu non mendicantium sunt omnes ordines mulierum in-
distincte,& etiam virorū,exceptis quatuor , de quibus in hac
gl.in prin. Lap.tenet primum,dicens ꝙ sorores prædicatorū,
& minorum sunt mendicantes, licet habeāt priuilegia,ꝙ pñt
hr̄e possessiones,verius est dictum Lau. per id quod no.de re-
li.domi.cle.j.in glo.inde.in fi. & de sen.excō.cle.cum ex eo.in
gl.3.quæ gl dñt,ꝙ sorores minorum hñt proprium in cōi,er-
go non sunt mendicantes.de relig.domi.c.j.lib.6.tm̄ nihilomi
nus puto,ꝙ glo.hæc sit vera , quod non dēnt tales sorores or-
dinum mendicantium transire ad non mendicantes.Sed po-
ne,de quibus hic non vñt hr̄e locū,ne fiat extēsio,regula in pę
nis,li.6.nisi dicamus,ꝙ nomine mendicantium veniant ēt so
rores eis suppositæ,per §.sanè.allegatum in glo.q opinioē hoc
ꝓbat,& tunc dicemus,qđ ēt tales sorores non sunt mendican
tes,sed tm̄ ordinis mendicantium,quia sunt pars ordinis viro-
rum,qui sunt mendicantes , & sic intelligendo verificatur gl.
vt hæc constitutio locum habeat ēt quoad pęnas,qđ puto,li-
cet de mente videatur solum prohibere masculos, pp mascu-
linum,qđ exprimit,& quia in talibus frequentius hoc accidit.
16 † Octauo quæro,si mendicans transit ad mendicantem.glos.
cessat,dicit non locum esse huic constitutioni,& colligit qua-
tuor casus, in quorum vno tm̄ hēt locum cōstitutio. & idem
Pau.Oppo.ad hęc & ad literā in eo, ꝙ pmittit transitus de or
dine mendicantium ad non mendicantes, cū debeat fieri trā
situs tm̄ ad regulam arctiorem, eo.tit. licet. aliàs requiruntur
illa,de quibus de præbē.cū singula.li.6. de renun.c.fi. vbi dixi.
Sol.Pau. ꝙ ex hac litera colligit̄ posse dari ordinem non men
dicantium arctiorem ordine mendicantium , aliàs nō liceret
transire,d.c.licet.& ex hoc dicit,ꝙ ꝑdicator pōt trāsire ad or-
dinē monachorū beati Benedicti,attēta regula vtriusque , qa
regula ꝑdicatorum fundata est a regula Augustini, quæ est la
xior,de sta.mona.qđ Dei. sed attentis cōstitutionibus additis
p ꝑdicatores,arctior facta est eorū regula,ideo transitus nō li-
17 cet,vt no.eo.tit.non sanè.† Nono quęro,si eps ordinis mendi-
cantium renunciat,& transit ad non mendicantes.dicit Pau.
hanc pęnam locū hr̄e p literā ibi,quoslibet , & sic neminē ex-
cludit.24.q.j.quodcunque, de maio.& obe. solitę.& idē Lap.
18 Decimo quęro,de intellectu literę ibi, vocē aut locū in c. Sol.
vt in gl.hoc plus,& quo ad illud,de capi.dicit Pau.ꝙ qñq; su-
mit̄ ꝓ loco,qñq; ꝓ psonis collegii,de ꝑben.relatum, & c.dile-
cto,de cōcel.ꝑben.qa diuersitatē.de his quæ fiūt a maio.parte
cap.c.j.& vlt.de rescri.c.capitulum. de elec.cū inter cano.& c.
in causis.in prin.& c. bonæ.2. cum simi. & quantum ad hanc
cle.dicit Pau ꝙ si capitulum sumit̄ pro loco , vr̄ principalem
prælatum includere tanq̄.qui locum primum obtinet in capi
tulo,alias sufficiebat primare voce capituli,sicut fit.sup.de ęta.
& qual.cle.vt hi qui.& ꝙ hic, capitulum debeat accipi pro lo-
co,facit,quia non vr̄ posse sumi ꝓ persona,quia collegium re-
gularium cōiter vocatur conuentus,non capitulum,de rescr.
edoceri,de maio.& obe.cum olim,de his quę fi. a præla.ca.2.
de

ADDITIONES.

a An professus ordinem. Adde Doct in c.licet,de regu.
Vinc.God.Professus religionem dicitur mortuus mundo non potest recipe-
re literas sine licentia Abbatis Ioa.Lup in repet.Rubr.de dona. inter vir. &
vxo.col.81.

b Beatius est dare. Adde c.prædicator.16.q.j.& c.cum Marthæ.in §.sanè de ce
le.miss.in rubr.ff commo.
Vinc.God.Adde ꝙ hoc dicitur in c.20.Act.litera g,& refer. Pau. Apos fuis
se verba Domini Iesu. quoniam ipse dixit,beatius est dare,quam accipere.

de sta. mo. cum ad monasterium. & c. vlt. lib. vj. de ele. si religiosus. in fi. de testi. c. ij. eod. lib. Et dicit Pau. ꝙ qñq; quis locum hẽt in capitulo, sed nõ vocem, quod cõtingit in his qui sunt de numero collegij, sed ratione impedimenti vocẽ non hñt, qñq; nec locum hẽt nec vocẽ, vt hic. concludit tñ Pau. quod hic loquitur de voce & loco capituli, respectu personarum. Et ad id, quod dixi, ꝙ collegiũ religiosorũ vocat cõuentus, rñdet ꝙ qñq; ẽt vocatur capitulũ, de consuet. cum dilectus. de sta. mon. in singulis. de proba. tertio, de trãsac. cõtingit, cum sim. Et quod hic loquaẽ de tali capitulo, patet, quia intelligendo capitulum pro loco, si extra locum capituli aliquid tractarent, vel facerent, talis religiosus hẽt vocẽ, quod tñ non est de mente huius constitutionis. Dicit ẽt Pau. ꝙ capitulum fm strictã significatione sumitur pro membris, non pro capite, quod no. & idem no. in d. cle. vt hi qui. in glo. cathedralibus, pro hoc qa non est de esse collegij, ꝙ ibi sit prælatus, vt no. Inno. de præbẽ. cum non ignores. potest ergo quis vocem hẽ, vt prælatus & carere voce collegij, quia hęc sunt diuersa, de concess. præb. postulasti. de appel. a collatione. lib. vj. de præb. cum in ecclesia, ne sede vac. c. vnico, eo. lib. & in hac cle. priuatur voce collegij. Vnde non tollitur quin possit hẽ vocem vt prælatus, nam licet in larga significatione prælatus dicatur esse in capitulo tanquam caput, de his quæ fi. a præla. nouit, & sic intelligatur de concess. præb. post electionẽ. secus tñ est in stricta significatione, quæ hic locum hẽt, quia tractatur de pœnalibus & restringendis. regula, quæ a iure, & regula, in pœnis, lib. vj. vnde cum nomine capituli communiter non includatur prælatus in eo, ꝙ hic priuatur voce capituli, debet intelligi modo prædicto, de voce, quæ habetur iure collegii, non de illa, quæ habetur iure prælati, de hoc etiam dixi supra, in quarto contrario.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus mendicans professus, si transiuit ad ordinem beati Benedicti, an assumi poterit ad curam parochialis ecclesia.*
2 *An autem tales possint prædicare.*
3 *Quid si tales prædicant, an sit locus, clausulæ de qua hic, quicquid &c.*
4 *Quid si tales essent Theologi canonistæ.*
5 *Mendicantes transeuntes ad ordinem non mendicantium, quare prohibentur esse vicarij.*
6 *Religiosus qui non transiuit ad alium ordinem, an possit esse vicarius vel alius officialis.*
7 *Mendicantes transeuntes ad ordinem non mendicantium, prohibentur à cura animarum, de qua cura intelligitur.*
8 *An autem talis religiosus possit esse coadiutor.*
9 *Prohibitio in iure facta, absque clausula decreti, si fiat contrarium, an sit ipso iure nullum.*
10 *Religiosus mendicans si transiuit ad non mendicantes, sed status eius ignoratur si fuit præpositus curæ, vel officio, an valebunt eius gesta.*

Ad prioratus. No. ibi, nec pro se, nec pro alijs, quod non licet suo noĩe, non licet etiam alieno. xlvj. dist. sicut non suo, de fal. ad falsanorũ. regula, quod alicui, lib. vj. quæ procedit fm Dy. ibi, cum faciendo noĩe alieno tendat ad eundem effectũ quẽ consequeretur nomine proprio, & sic fm Pau. est hic. Secundo no. de cła decreti, ibi, quicquid autem &c. de hoc. ĩ. quęst. iiij. & xij. & xiij. Oppo. quia vr̃ hic superfluitas, ibi, vicarios, seu ministros, vel locum aliorum tenentes, cum hæc tria idem videantur importare, & sic ĩ. ĩ. in proœmio Gregorij gl. aliorum. Solu. ꝙ posuit plura vocabula ad excludendũ fraudem, & idẽ vult gl. præcedens in verbo, vicarios, & no id quod dicit gl. ibi, & forte, vsq; ad finẽ. Secũdo opp. in eo, ꝙ irritat ĩ factum, quædam enim sunt de præmissis, quæ non possunt irritari, puta si baptizarunt, vel quid sile, per quod imprimatur character. Item quæ consistunt in facto, non pñt, non fuisse. xxxij. q. v. si Paulus. ff. de capu. in bello. §. factę. Sol. vt in gl. irritat, & hoc ĩ. q. xij. & xiij. Tertio opp. in eo, quod remouet priuilegia, ibi, quouis priuilegio non obstante, cum tñ non potuerit author imponere legẽ successorib⁹, de biga. c. ij. vbi de hoc, de elect. innotuit, ad Trebell. ille a quo. §. tẽpestiuum. gl. vlt. soluit, ꝙ remanent priuilegia concessa, non ꝓcedenda. Quæro in eo ꝙ prohibet istos assumi ad officia, quæ officia intelliguntur prohibita. gl. ergo, soluit enumerando quædam, & deinde generaliter dicens, ꝙ prohibentur omnia officia ecclesiasticæ ritæ subiecta. inducens pro & cõtra. j. q. iij. saluator. ver. in nomine. Et facit pro, quia ibi, sub noĩe procuratoris enumerantur officia, quæ enumerat hęc gl. facit contra, quia ibi vr̃ fieri distinctio inter officia quæ concernunt diuina, & quæ cõcernunt tpalia, & sic si hic comprehendunt officia, quæ concernunt diuina, vt esse sacristã, non debent talia intelligi ꝓhibita dic quod d. c saluator, non obstat, quia nõ dicit quid includatur sub vocabulo officium, sed sub vocabulo, ꝓcuratoris, vel defensoris, quæ includuntur in verbo, officium. vnde videtur, ꝙ hæc litera comprehẽdat omnia officia, quocunque nomine cẽtẽantur, siue circa diuina, siue circa temporalia. Pau. dicit, quod non pñt hẽ officia ordinũ ad quos transiuerunt, vel ẽt alia sęcularia: q̃ aliàs sunt eis prohibita, 16. q. j. de pñtiũ, & hoc de officijs quibus aliqua prærogatiua, vel certũ & speciale ministeriũ competit ẽt tpale, vt ęconomatus, vicedominatus, castaldionatus, aduocatio, procuratio, d. cap. saluator. vel quod possit esse sacrista, hostiarius, eleemosynarius, vel camerarius, & idem in quacunque alia administratione tpaliũ, vel spiritualium, quæ ex commissione, demandatione, vel assumptione competant. Ea vero, quę competunt ratione ordinis, pñt cõcernere, aliàs nõ possent diuina celebrare, nec alios actus exercere, cum officia qñque ponant pro actibus. 28. q. j. iam nunc. concludit Pau. ꝙ hic intelligitur de officijs iurisdictionalibus, quibus competit aliqua prærogatiua, vel præeminentia, quæ non competit alijs illud officium nõ gerentibus, per hoc multum intricatur qõ, maxime per id quod dixi ꝓxime in eo, quod dicit Pau. qđ hic intelligitur de officijs iurisdictionalibus, quia sic intelligendo nõ prohibentur istis omnia officia, ꝙ voluit litera. Lau. dicit, quod isti poterunt esse procuratores, seu œconomi, vel syndici, vel similes, quia hic tantum interdicuntur officia, per quæ subiecti sunt ecclesiasticæ regulæ, d. c. saluator, ergo de alijs permittitur. C. de procu. maritus. dicit tñ ꝙ vr̃ litera ĩdicere in ver. ministros. idẽ d. c. saluator, vbi sub noĩe procuratoris, continet ministrator. Item quia ꝓhibetur hic ab officijs etiam noĩe aliorum, & ad hęc nõ rñdet Lau. Genz. dicit, ꝙ isti prohibentur ab officijs etiam tpalibus, per præallegatum verbum, ministros, & per rationem quam nunc dixi, dicens ꝙ per hoc non excluduntur ab officijs onerosis. puta procuratorum, syndicorum, vel similium, cum talia subeant non ad honorem, vel commodum, sed onus. Itẽ quia etiam infamis põt esse procurator. 50. dist. accedens. vbi de hoc, & fm hoc dicit Gẽz. quod hęc litera in verbo, officia, debet referri ad officia, seu loca similia pręcedentibus, in hoc quod sup. dicit de prioratibus & administrationibus, vt si media iuxta extrema intelligantur. arg. ff. de leg. j. si seruus plurĩ. § fi. 28. dist. quia sunt culpę, de appell. secũdo requiris, & in eo quod prohibet istos tenere locum aliorum, intelligit Genz qñ tenẽt locum gerentium officia honoris, arg. ne præla. vic. suas. c. 1. & 2. pro hoc inducit literam sequentem, ibi, animarum cura, & regimen & c. vult dicere, quod cum subiiciat de cura animarum, verbum officia, non debet intelligi generalissime, de officijs etiam onerosis, sed tantum de officijs honorabilibus modo prædicto, quod defendi põt, vt inductum in pœnam non operetur commodum, & facit quod dico in seq. q. & de modis quibus sumitur officiũ, instar Steph. ꝙ dic,
1 vt no. Arch. de consuet. c. t. li. 6. †Secundo quęro, circa id ꝙ dixi in prox. q. si religiosus mendicans professus transiuit ad or-
2 dinem beati Benedicti, an potest assumi [a] ad curam parochialis ecclesiæ sæcularis. videtur ꝙ non, per hanc literam ibi, animarum curam, nec pro se & c. contrarium tenet Fride. in cõs. 156. dicens, ꝙ hic loquitur de administrationibus proprij ordinis, quod dicit patere ex pluribus. primo, quia cessat causa finalis huius cle. nam secundum eum, duæ sunt causæ positæ sup. proxi. responso. Vna impulsiua, vt sic religiosi libentius maneant in ordine suo. Alia finalis, vt in ordinibus, ad quos transeunt, studeant quietius manere. ista ergo vltima cessante cessat cõstitutio, cessat autem in casu permisso ex quo assumitur ad curam. Ad idem inducit literam sup. proxi. responso, in verbo, inibi, secundùm primam punctationem, de qua in glos. ad verbum, & constitutionem Benedicti. 12. de mona. c. 35. Et si dicatur, ꝙ monachi in suo monasterio non possunt habere curam, ergo nec alibi, nam monachi non debent exercere curam, sed psalmis & manualibus operibus insistere. 16. q. 1. si cupis, & c. alta, & c. placuit. 2. de conse. dist. v. nunquã. Respondet, ꝙ derogatur illis capitulis, & per c. doctos. 16. q. 1. pro hoc est, de sta. mon. quod Dei. dicit etiam ꝙ hęc constitutio pœnalis est, & a iure communi exorbitans, ergo non extẽdenda, de pę. dist. 1. pœnæ. de elect. statutum, lib. 6. dicit insuper, ꝙ tota hæc cle. loquitur vniformiter, quia iste ver. ac prioratus, venit continuatiuè, quod designat dictio, quoque, quæ est

ADDITIO.

a An potest assumi. Adde gl. summę. 16. q. 1. in ver. canonicè duxerit eligendũ, in c. per tuas, de vot. gl. in ver. sęcularibus, in cle. quia contingit, inf. eo. Doc. in c. ꝙ Dei timorem, de sta. mo. Domin. in c. 2. 58. dist. Domi. in c. si religiosus. in fi. de elect. lib. 6.
Vinc God. Religiosi quicquid acquirunt, monasterio acquirunt. Bar Soc. cõsil. 145. omissis. vers. pen. lib. 2.

est continuatiua, vt dicit Ioan. Mon. & Archi. de elec. quorun
da. ad fi. lib. 6. in prin. & hic intelligitur de prioritatibus & ad-
ministrationibus, & cura animarum in eodem ordine, vt sic
totum c. sit vniforme, facit de bapti. maiores. §. cæterum, &
hæc singulariter no. tanquam subtilia, pro quibus est, quod di
xi sup. proxi. respon. sic tñ intelligendo multum restringitur
hæc cle. sed pro restrictione est quod dixi, quia pœnalis est fa-
uorabilior, tñ religionibus esset intellectus latior p quē coge-
rentur tales non egredi religionem, & reperitur Lap. in apo-
stilla quadam super hoc cōsilio dixisse, ꝙ bene fecisset Fride.
hoc non consulere, quia cōiter creditur ɔ̄rium, & loquēdum
est vt plures, sentiendum est vt pauci, aut ait Marcus Varro.
Dicit etiam Lap. ꝙ hæc cle. non est pęnalis, quia nō priuat iu-
2 re quæsito, sm ea quæ no. Ioan. And. de elec. c. fin. lib. 6. † Ter-
tio quæro, an tales possint prædicare. glo. ergo. ibi, sed vidi, ar-
guit ꝙ sic. ɔ̄rium tñ tenet, quod dic, vt in ea. Pau. dicit hoc ve-
rum de solenni prædicatione, quæ fit ex commissione & po-
pulo conuocato. secus de priuata & instructiua, quæ non est
ab aliquo respuenda. arg. 24. q. 3. si habes. sic dicit intelligi il-
lud apostoli, quod dicit, seu inducit glo. ꝙ verbum Dei, non
debet esse alligatum, & quo ad primum modum prædicādi,
dicit, ꝙ est officium Doctoris præcipuū & priuilegiatum rō-
ne curæ. de sta. mo. quod Dei, de hære. cum ex iniuncto, & nō
competit rōne ordinis per se & simpliciter, sed rōne adiuncti
& commissionis. 16. q. 1. adiicimus. §. hoc idem, de sepul. cle.
3 dudum. §. hmōi, ꝙ dictum placet. † Quarto quæro, circa id qđ
dixi in proxima qōne, an si tales prædicant, sit locus clausulę
decreti, de qua ibi, inf. quicquid autem. gl. ergo. ibi, frateor. di
4 cit ꝙ non, qđ dic vt in ea. † Quinto quæro, si tales essent Theo
logi canonistæ, vel in aliis artibus periti, an poterunt doctora-
ri, vel licētiari in eisdem facultatibus. Pau. dicit satis videri qđ
non, sed si essent antea licentiati, per hanc cle. non perdiderūt
officium, cum sit tale, quod aliàs competere potest religioso,
& per hoc dicit non obstare, de hære. vt officium, & quod ibi
no. lib. 6. de quo ibi, in §. ad conscribendas. in gl. per hanc. hæc
videntur repugnare, ꝙ dixi sup. q. 2. quia assumi ad doctoratū
non est assumi ad officium alicuius curæ, & vt ibi dixi, prohi-
bentur hic tñ officia illius ad quod transiuerunt. Sexto quæ-
ro, in eo ꝙ prohibet istos fieri vicarios, de quibus debet intelli
gi. dicit Pau. ꝙ indistincte, ita ꝙ non possunt esse perpetui vi-
carij nec temporales, pro hoc litera, quæ sequitur ibi, locum
aliorum tenentes, & in hoc dicit Pau. ꝙ vicarius vř hře digni
5 tatē, de rescri. cle. 2. quod dic, vt ibi dixi. q. 12. † Septimo quæ-
ro, quare prohibentur esse vicarij. Sol. vt in gl. prouidet, & di-
xi sup. in 2. contrario, ꝙ in hoc prouidit fraudi, quæ posset fie-
ri per submissionem personæ, de conces. præben. constitutus.
6 regula, quod alicui, lib. 6. † Octauo quæro, an alius religiosus
qui non transiuit ad alium ordinem, possit esse vicarius, vel
alius officialis. Pau. arguit, ꝙ sic a ɔ̄rio literæ, quia prohibetur
hic de his qui fuerunt mendicantes, ergo de aliis vř pmissū,
aliàs non esset specialis prouisio, ad hoc. 2. q. 7. cum pastoralis,
& quod ibi no. 16. q. 1. qui vero. ibi, nisi forte iubeantur ab ip-
sius ciuitatis epō. Item tale officium est curatum, & ordina-
rium, de rescrip. cle. 2. de Inst. ex frequentibus. 25. dis. perlectis.
no. de offi. vica. in c. licet, li. 6. In ɔ̄rium, quia religiosi non de-
bent exire claustrum tanquam dediti contemplationi. 16. q. j.
placuit. 2. primū tenet Pau. dicens sic seruari, nec obstat cōtē-
plationis obiectio, quia tollitur ex maiori vtilitate. 2. q. 7. san-
cta quippe. 16. q. 1. cum pro vtilitate. 55. disti. priscis. j. qō. j. per
7 principalē. † Nono quęro, in eo ꝙ prohibentur isti religiosi a
cura animarum, de qua cura intelligitur, cum sit duplex. s. fo-
ri pœnitentialis, & fori contentiosi, de elect. dudum. 2. de off.
Arch. cum satis, & vtrobique, de hoc soluit Pau. ꝙ de vtraq;,
per cle. vnicam, sup. de off. vica. & pro hoc, quod ibi no. in glo.
8 2. † Decimo q̄ro, an talis religiosus possit esse coadiutor. Sol-
uit Pau. quod non, quia prohibetur exercere pro se, vel pro
a aliis. Vndecimo q̄ro, an ali⁹ religiosus[a] possit esse coadiutor?
vř ꝙ nō. 16. q. 1. de præsentium. caret. n. proprio velle, de testa.
c. 2. li. 6. pro hoc, quod no. de rescri. cle. 2. dicit Pau. ꝙ potest es-
se coadiutor in illis officijs in quibus posset p se præfici, & ꝙ
sicut si per se præficeretur, requireretur consensus pręlati, sic
& hic, hoc casu. ex hoc infert, quod poterit esse coadiutor sa-
cerdotis curati. Item epī cum possint ad talia promoueri, de
9 elec. cle. j. de hoc, de cler. ægro. c. fi. vbi idē dixit. † Duodecimo
quæro, in eo quod hic est clausula decreti quid si simpliciter
prohiberet. dicit Pau. idem scilicet, ꝙ ɔ̄ facta non valerent. p
hoc. C. de legi. l. non dubium, de postu. c. fi. & dic, vt ibi dixi, &
10 de hoc in q. seq. † Decimotertio quæro, si mendicans trāsiuit
ad non mendicantes, sed ignoratur status eius, quia putatur
non fuisse mendicans, an valebunt gesta eius si fuit præposi
tus curæ, vel officio. Pau. disputauit quæstionem, quæ incipit,
Paganus. ibi arguit pro & cōtra, ꝙ dic vt in illa quæstione. hic
autem insistit solutioni tñ dicēs, ꝙ cum quæritur, an veritas
præferatur opinioni, quidam dicūt, ꝙ regulariter præferatur.
fallit in aliquibus, quæ casualia sunt, ꝙ tenet glo. de biga. nu-
per. & Dy. ff. de acq. hæt. is qui putat, deinde distinguit per lō-
ga verba & corrupta, & male intelligibilia, quæ omitto, quia
nec ipse approbat, sed distinguit alio modo, & sic aut quæri-
mus, an veritas præferatur opinioni, aut econtra, aut opinio
habeatur pro veritate, aut an error cōis faciat ius. primo casu
præferatur veritas. 8. dist. veritate. ff. de off. præsi. illicitas. §. veri
tas. C. de hære. insti. si pater, sup. de re iudi. cum inter. Secundo
casu, cū quæritur, an opinio pręferatur, aut est iuris, aut est ho
minum. si iuris, habetur pro veritate, de conces. præb. cle. vni-
ca, in fi. & hoc casu q̄nque recipit probationem in ɔ̄riū, q̄nque
non, de hoc. de spō. is qui. si autem est opinio hominum, quid
Pau. velit, non apparet, & forte meus liber est corruptus. Ter-
tio casu cum quæritur, an opinio habeatur pro veritate, & si-
militer quarto casu, cum quæritur an error cōis faciat ius, p-
sequitur Paul. quædam non perfecta quibus omissis in quæ-
stione præmissa, dicit Paul. & si religiosus prædictus agit ea, q̄
spectant ad publicum officium, vt est exercere iurisdictiona-
lia tanquam vicarius epī, valent. Si vero agit qđ nomine suo,
quod ei competit rōne sui iuris, vt est eligere, de elec. quod si-
cut. §. si autem. & c. perpetuo, li. 6. non valet, quia hic priuatur
voce capituli. Lap dicit primum procedere in eo, quod dicit
Pau. valere id quod spectat ad publicum officium si nescitur
status eius. secus si est notorius, quia tunc non valet. In secūdo
casu dicit, ꝙ si eligit cum aliis, procedit ꝙ dicit Pau. ꝙ non va-
let. secus si eligit solus, quia tunc valet sicut in primo casu, cū
censeatur electio iuris publici, pro hoc quod not. de sent. ex-
com. si vere. quod vltimum est notabile, tamē non est sine du
bio, quia vř versari priuata vtilitas eligentis, pro hoc quod sta
tim. j. dico. ad illud autem cum quæritur, an error faciat ius,
dic qđ q̄nque publica vtilitas suadet, ꝙ error cōis habeatur p
veritate, & facit ius. ff. de leg. quod nō rōne, q̄nque publica vti
litas nō suadet, pro vel contra, & aut errans certat de damno
vitando, & error hētur pro veritate. ff. ad Maced. l. 3. C. ad Ma
ce. Zenodorus. aut certat de lucro, & sibi nō prodest error. ff.
de hære. insti. l. fi. de hoc. ff. de off. præto. Barbarius, & per Inn.
de elec. nihil, vbi dixi, & de rescrip. literis. in repetitione.

ADDITIO.

a An alius religiosus. Adde Io. An. in c. fi. de cle. ægro. Vinc. God. Adde ꝙ religiosus non potest esse arbiter sine consensu superioris, Ruy. consi. 14. nu. 15. lib. 2.

Ad illorum. Oppo. de re. dom. c. vnico, in fi. Sol. vt
in gl. vlt. nā hic intelligitur sm illud,
& hic loquitur de ordinibus, de quibus ibi. Quæro de mona-
a cho translato[a] ad abbatiam alterius monasterij non facta p-
b fessione in secundo, qui postea renunciauit[b] abbatiæ. ex quo
themate eliciuntur quatuor dubia, quæ prosequitur Frid. de
Sen. consi. 5. cuius verba ponit ad literam Ioa. de Lig. authore
suppresso. Ego vero posui sub breuitate. de sta. mo. cū ad mo-
nasterium. § abbas. in 1. q. & hoc quo ad illud dubium, an re-
maneat monachus secundi monasterij, in quo Frid. nō se fir-
mat, ego ibi teneo quod sic, ex eo, quia factus abbas primi p
consequens factus fuit monachus secūdi, nec desinit esse mo-
nachus quamuis desinat esse abbas. quod dic vt ibi, & de hoc
etiam dico. j. tit. j. cle. j. §. si vero. q. 5.

ADDITIONES.

a De monacho translato. Adde Frider. de Senis, consi. 5.

b Qui postea renunciauit. Adde de materia ista quam posuit Frid. de Senis in consi. 5. videlicet, an abbas depositus remaneat monachus eiusdem monasterij. dic quod in isto articulo est contrarietas inter Doc. vide Ioa. de Imo. in c. ex transmissa. in vlt. col. de renun. Ioan. de Imo in cle. ne in agro. de sta. mo. in 19. col. Ant. de But. in c. cum causam. de elec. Pet. de Anch. in c. nullus de elec. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius nomen, qualiter accipitur.*
2 *Delatio habitus per annum, an & quando inducat professionem.*
3 *Habitus religiosorum est triplex, qui autem sint isti, vide.*
4 *Profiteri in quibus casibus quis dicatur.*
5 *Consuetudo si est in aliquo monasterio, quod non fiat professio expressa, sed ingressus promittat solum obedientiam in manibus prælati, an talis dicatur professus.*
6 *Ingressus monasterium si protestetur, ꝙ per delationē habitus per vnū annum non intendit profiteri, an talis protestatio valeat.*
7 *Aetas discretionis, quæ dicatur.*
8 *Nouitius beneficiatus vocari debet ad electiones ad quas vocaretur si non haberet habitum.*

No-

9 *Monasterium ingrediens liberatur a patria potestate.*
10 *Monachus factus an propter ingratitudinem possit exhaeredari.*

CAP. II.

EOS. Pubes per annum deferens habitum non nouitiorum non patenter distinctum ab
1 habitu professorum intelligitur professus. † Not. de habitu nouitiorum, & quo ad hoc dicitur no-
a uitius a quicunque non professus. aliter accipitur hoc uerbũ. J.clemen proxi.§.sanc.1.vbi de hoc in glo.1.scolasticis. Secũdo no.de praescriptione annali, ibi, per annum. non est tamen propriè praescriptio, sed terminus ex cuius lapsu simul cum delatione habitus quis praesumitur professus, sic & alias per annuam protestationem longo tempore continuatam praesumitur debitum, ff. de vsur.l.cum de in rem uerso.de cẽsi.puenit. Tertio no.triplicem habitus distinctionem. de hoc in glo.antepenul.& ulti.& de hac distinctione patenti & latenti autem dico.J.qõ.1.& in eo quod glo.penul.dico ꝙ in ordine minorum nouitij non habent sutum caputium.dicit Lap.ꝙ uidit in regula ipsorum ꝙ etiam nouitij aliquando habent caputium sutum cum habitu in quo nõ est uis quid in facto sit. Quarto not. de professione quae obligat speciali religioni
2 in genere de hoc in gl.licet igitur. † Opp.quod delatio habitus per annum non inducat professionem nisi quando habitus sunt distincti.eo.ti.ex parte.ubi de hoc no. in fi.ulti.gloss. Gl.2.soluit ꝙ olim procedebat contrarium, hodie uero standum huic cle.quae ponit ius nouum, quod probat gl.per uerbum, deinceps.quod no.ad similia.probat etiam per verbum decernimus, & per hoc etiam sol.gl. contrarium c.statuimus eo.titu.vbi sufficit qualiscunque distinctio ad hoc ut ferens, habitum nouitiorum non fiat professus. hodie uero dicit gl. standum huic cle.quo ad hunc casum, quod dic vt in ea vsq; ibi, ideo autem. Secundo opponitur ad hoc ꝙ adhuc hodie standum sit antiquis iuribus praeallegatis.nam si pubes scienter aut sponte recipit habitum professorum distinctum latẽter tantum. hoc sufficit vt si perseuerat triduo censeatur professus.eo.tit.constitutionem lib.6.glo. ea.ibi, ideo autem.soluit quod id quod dictum est in proximo contrario procedit in casu huius cle. vt in eodem contrario dixi. solum quo ad hoc vt delatio habitus latenter distincti habeatur pro delatio habitus patenter distincti quo ad inducendam professionem ex lapsu anni.secus quo ad alios casus puta in casus d.c.constitutionem.pro hoc quia cum ista sit constitutio noua corrigens iura uetera non debet extendi. de elec.cum expediat. li. 6.ex praedictis no glo. triplicem habitum nouitiorum. quod dico.J.q.1.Tertio oppo.ad idem.eo. tit. ut clerici.vbi delatio habitus etiam multo tempore facta non inducit professionẽ glo.secus. sol. ꝙ haec cle. tollit contrarium in eo ꝙ loquitur de habitu delato in aliqua religione.secus si extra, vt in contrario. Quarto oppo. in eo ꝙ generaliter dicit de habitu delato in aliqua religione, & sic uidetur sufficere dummodo sit religio, etiam si non sit per sedem apostolicam approbata. contra id de vo.c.vnico.lib.6.glo.per sedem.soluit restringendo literam ad religionem approbatam, & idem Pau.quia in talibus multum operatur constitutio ecclesiae.d.cap.unico. Quinto oppo.ꝙ delatio habitus per annum non inducat professionem.eo.titu.c.1.2.responso.lib.6.glo.licet.soluit ꝙ quãdoque quis sumpsit habitum indistinctum post pubertatem & procedit haec cle.quandoque ante, & tunc si est tanta indistinctio quod etiam seculares conuenientes utantur illo habitu, licet post pubertatem per annum portet, non est professus, vt in contrario. Sexto oppo.ad hoc, quia hic non requiritur nisi quod per annum portet, ergo non est uis an sumpserit ante pubertatem an postea gloss.ea.ibi, nisi.usque ibi, item soluit ꝙ ista cle.debet restringi, ne corrigat.c.1. eo.tit.lib. 6.ꝙ nota pro hoc ꝙ dixi.§. secundo contrario. Septimo oppon. quod etiam per plus tempus quam per annum non fiat quis professus ex delatione habitus quod in eadem causa.c.1.Sol.
3 vt in glo.licet.ibi, item vsque ad finem. † Quaero in eo quod dixi.§.in 2.contrario de triplici habitu nouitiorum, qui sunt isti.glo.2.ibi, ex his.dicit ꝙ sunt habitus distinctus, & indistinctissimus. Distinctum adhuc dicit duplicem. s.per distinctionem latentem & patentem. & de distinctione patenti sunt in textu tres modi, per colorem, per scissuram, & per formam. De latenti glo. ea. in parte praecedenti exemplificat de distinctione uestium per personam datam, vt locum in quo datur, vel formam dationis. De habitu autem indistincto quis dicatur, de se patet, quia nec latenter nec patenter est distinctio habituum nouitiorum, & habituum professorum. De habitu vero indistinctissimo dixi.§.in 5.contrario. Ex his cum quaeritur quando delatio habitus inducat professionẽ, potest distingui quod sequitur Stepha. sed in effectu continetur vt in conclusionibus sequentibus quas infert gl. 1. Prima conclusio.delatio per annum habitus nouitiorum indistincti vel indistinctissimi vel latenter distincti si susceptus fuit ab adulto inducit professionem. Secunda delatio habitus nouitiorum patẽter distincti vel indistinctissimi vbi hoc vltimo casu fuit receptus ab impubere per lapsum anni non inducit professionem.hoc probatur eo.ti.c.1. lib. 6.& in alijs iuribus quae allegat glo.vsq; ibi, dubitatur. quae deinde ibi, dubitatur.usque ad fi.prosequitur id quod dixi §.contrario. 5. Ex hoc no.casum in quo distinctio & indistinctio aequiparantur, & sic duo contraria sunt simul, contra id. 32.quaest. 5. si Paulus. Sed dicit Laud.hoc contingere, quia immoderata distinctio non est uera distinctio, sed potius confusio, quod
4 no. † Secundo quaero in eo quod dixi.supra quaestione proxi. in prima conclusione an sint alij casus in quibus quis intelligatur profiteri.dic ꝙ sic & quinque enumerat Laud. Primus quando quis deliberate emisit uotum intrandi aliquam religionem, & postea per interuallum habitum ibi suscepit ab eo qui potest incorporare illi religioni pro hoc quod no.Inno.de frigid.fraternitatis.in prin.ex hoc infert secus esse si recipit per manum monachi uel alterius.eo.ti. porrectum. qui cle.uel vo.consuluit. Secundus si uno contexu uotum emisit & solenniter habitum suscepit animo mutandi seculum & de hoc plene constat.eo. titu.consulti. Tertius si expresse profitetur in religionem. libro sexto. Quartus quando intra annum probationis suscepit scienter habitum professorum & portat per tres dies, tunc tamen obligatur solum religioni in genere.d.c.cõstitutionem. Quintus in casu huius cle.& hoc casu obligatur religioni in specie. quod dixi supra in 4 notabili.& dicit Laud.quod hoc est per praesumptione iuris de qua hic quae cum sit etiam de iure, non recipit probatio-
5 nem in contrarium de spon.is qui. † Tertio quaero si est consuetudo in aliquo monasterio quod non fiat expressa professio, sed solum quod conuertendus in ingressu promittat in manu praelati obedientiam. Specu.de sta. mo.quaestio. 37. refert Clementem quartum dixisse quòd non est professus.cõtrarium uidetur tenere Innocen.qui cle.vel uo.consuluit.vbi dicit.sufficere pro professione quòd suae uoluntati renunciet & omnia committat uoluntati abbatis. 12. q.1.nolo.& c. nõ dicatis.quod uidetur aequius & animae consultis. primum tamen uerius.quod etiam tenet Laudu. infra de sta.mona. ele. 1.§.sane.ubi dixi in 1.nota. Quarto quaero an per hanc cle.sit sublata consuetudo quae erat ante ipsam in quibusdam monasterijs secundum quam moniales post susceptum habitũ etiam post annum poterant redire ad seculum ante assumptionem veli. Lau.uidetur dicere ꝙ non. in quo tamen non loquitur clare.dic ꝙ non est sublata, quia hoc non dicit hęc cle.de consti.c.1.lib.6.& fuit rationalibus cum essent opi.ante hanc cle.de quibus dicit glo.1.ex hoc no.Laud.ꝙ excusantur ignorantes ius positiuum uel etiam naturale si est obfuscatum per diuersas opiniones, pro hoc quod nota. de spon.
6 duo.capitulo fi.de postu.capitulo unico. libro sexto. † Quinto quaero si in casu huius cle.is qui recipit habitum fuit protestatus quod non intendebat ex delatione per annum profiteri.dicit Pau.quod protestatio prodest. quod met.cau.c.1. & no.eo. titu.ex parte.& in Spe.de sta.mo.versic. 44 protestatio namque tuetur protestantem quando est super eo.ꝙ põt se habere ad vtrunque, vt no.de li. non concit. c.vnico.lib 6. Opp.ad hoc quia protestatio non prodest si est cõtraria facto. de consti.cum M.de appel.solicitudinem. de spon. tua. soluit Paul.quod haec non est cõtraria, imo compatitur cum facto, potest enim esse longa delatio habitus sine professione. 16. quęst.2.si quis incognitus.19.q.3.monasterijs.in quibus c. statuitur ad professionem tempus longius anno, sed illa c.non tenent, vt no.eo.titu.ad apostolicam.in glo.1. dictum tamẽ est uerum ratione pdicta, quia protestatio conseruat ius protestantis. Et ad contrarium dic ꝙ non semper tollitur protestatio ex eo quia contraria facto. imo quandoque rumpit factum.de condi.appo.c.si.quod semper contingit qñ protestatio habet sua substantialia, secus si non habet vt in cõtrarijs. ꝙ dixi in d.c.cum M.& in eo quod dixi.16.q.2.c. si quis incognitus.& c.monasterijs.hodie non tenere dicit Paul. idem forte dici posse de c.quia in insulis.eo.titu.quia videmus de facto illud nõ seruari.ad quod haec litera quae loquit generaliter vult dicere

---

ADDITIO.

a Dicitur nouitius. Adde glo.in cle.ne in agro.de stat.mona. in § sane. Bart.in l.fi.in § quoties, ff.de publica.
V n.God. Adde quando nouitius dicatur incontinenti persona annexa & obligata religioni. Phil.Franc in tract. Disputat. Petitor. in 3.dubio nu.13. quod habetur in l.1.trac.fol.145.& ibidem sub nu.9. & 23 Quando praesumatur velle vitam mutare nouitius.

dicere q quia in tex.dicitur de eo qui est in ætate discretio-
nis,debet generaliter intelligi de discretione pubertatis quo
ad quæcunque monasteria.dic uerius q debet obseruari cap.
quia in insulis. in suo casu. s. in monasterijs vbi dura est con-
gregatio , quia non deberet quis recipi ad professionem ante
annum.18.quia tamen non præcise seruatur , dic q valet pro
fessio in quibuscunque religionibus facta post pubertatem,
et ante annum. 18.quod ibi dixi in fi. Sexto quæro si protesta
a tio a est contra substantiam regulæ. Pau. prosequitur ea q̃ no.
de condi.appo.c.fi.& in eo quod Io.And.ibi tenet quod pro-
testatio contra substantiam rumpit matrimonium carnale,
ut ibi,& sic monachatum,dicit Pau.idem in monachatu, qa
valet argu. de matrimonio carnali ad spirituale.8.q.1.sicut.de
transla.c.1.2.& 4.de spon.tuæ. ubi de hoc. & quia similitudo
rationis est in utroque.nam & in matrimonio carnali ꝯheo-
tes obligantur in Deo tantum q communi consensu separa
ri nõ possunt.de conuer.coniug per totum. Idem in mona-
chatu.monachus. n. non recedit a religione nisi causa curæ
animarum.de sta.mona . quod Dei. uel transiẽs ad strictiorẽ.
b eo.ti.licet.dicit ergo Pau. q protestatio facta b abbati qui ha-
beat incorporare religioni tuetur protestantem, quia non di
citur uoluisse obligari,& potuit ab abbate recipi. cui acquiri
debet obligatio,sicut in matrimonio obligatur vxor uiro, &
econuerso. & plus etiam obligatur monachus abbati , quia
non habet uelle.12.q.1. non dicatis. & hoc approbo in 3. c.fi.
7 † Septimo quæro quæ dicatur ætas c discretionis. So. vt in gl.
c 3 quam no. in eo quod dixit q hoc casu malitia non supplet
ætatem.& in hac gl.ibi,uiro.de hoc.27.q.1.c.1.eo ti.cũ simus
in gl a. Octauo quæro in eo q dicit de anno,an requiratur in
teger. So.sic,ut in gl.integram,pro hoc,ff.de publi.l.vl. §.quo
ties. Nono quæro an requiratur annus continuus. Pau. q nõ,
sed sufficit interpellatus vt si steterit per sex menses in habitu,
deinde extra habitum per duos uel plures,postea per alios sex
8 in habitu,quod dic plenius vt dixi eo. ti.ad apostolicam.† De
cimo quæro an nouitius beneficiatus uocari debeat ad ele-
ctiones in quibus vocaretur si non haberet habitum. Genze.
quod sic . & idem Matth. quia retinet beneficium . nec de-
bet esse deterioris conditionis propter religionem & obliga
tionem.regula,indultum,lib 6.de hoc eo.titu. beneficium.e.
9 lib.† Vndecimo quæro an ingrediens monasterium libere-
tur a patria potestate.quidam q non,dicentes monachũ trãsi
re in potestatem abbatis quo ad obedientiam,nõ quo ad aliud.
alij contra,ut no.ff.de orino.si ex causa.§ Põponius,quod est
10 verius.de hoc.C.de epi.& cleri.Deo nobis. † Duodecimo q̃-
ro an factus monachus propter ingratitudinem possit exhæ-
redari.videtur quod non.a.g.in Auth.de mona.§.1.col.1. 19.
q. 2. non liceat. vbi est expressum q ob ingratitudinem præ-
cedentem non potest exhæredari . Oppo.ad hoc. 12.q.1.cleri-
cus. vbi dicitur q clerici non debẽt habere partem hæredi-
tatis paternę,cum habeãt hæreditatem domini.ad idem ead.
q.eui portio.& § de reditus.Sol.Matth. q illud fuit vetus testa-
mentum quo tempore Leuitæ habebant primitias & obla-
tiones,nec habuerunt partem possessionum . hodie uero est
consilium perfectionis de hoc de deci. tua. Decimotertio q̃-
ro quo ad id q dixi in proxi.q.q.d si quis professus est regulã
mendicantium.dicit Matt. q licet monasteriũ non sit capax
hæreditatis ut possideat,potest capere ut uendat. ff. de leg 1.
cætera §.si duobus.q dic vt dixi de proba. in præsentia.& pro
hac parte quam ibi approbo tanquam æquiorem,est,ff.de le-
ga.1.apud Iulianum.§ fin.cum l.2.

ADDITIONES.

a Si protestatio Adde Arch.in c.non di atis.in prin. 12. q. 1. Archi. in c.solet,
22.q.5 Lap.alleg.49.incipit primo quæro in 8. col per Bal.in l. 1. ff.de lan.
lib.tol.Bal.in l si ita quis ff.de hered.insti Alex.de imo.in l. cetera. in 5.item
quam potest,ff.de lega 1. Petr. de Anchara in regula, nemo potest.de reg iur.
libro 6.
Vin.God. Protestatio protestantis concernit etiam si protestatus non cõsen
tiat nec taceat,Ruyn.consi.45. nu.2 lib.5. Protestatio autem ad tollendam
uel limitandam obligationem iam contr. ctam requirit consensum aduersa-
rij,Ruy.consi.106 nu. lib 1. Protestatio simplex nõ trahitur ad factam ex
interuallo,nisi uerba ad factum dirigantur , Ruy. consilio 10. numero 8 li-
bro 2.
b Quod protestatio facta. Adde Doct.in c.fi.de condi.ap. Card Zaba in c.ad
apostolicam.in 3 q.de reg.
c Quæ dicatur ætas. Adde glo.& Doc in c cum uirum. de reg gl 2.in c.ad no.
stram.de regul.Iun.in c. de illis,el 2 de despon.impube.
Vin.God. Adde in quo casu malitia suplet ætatem, Bero.in qõ 135.nume.2 &
2 num 6.

De statu monachorum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Mores sunt reformandi tam in uestibus quam in cibis.*
2 *Excessus,uerbum sonat in uitium.*
3 *Almutia quæ & qualia sint.*
4 *Monachi possunt vti pellibus in capite.non tamen uarijs.*
5 *Monachi non debent vti sendato vel sindone pro foderaturis.*
6 *Scapulare quid sit.*
7 *Clementina ista, ne in agro.de statu.mona. an habeat locum in alijs reli giosis.*
8 *Abbas qualem & quantam habeat potestatem supra monachos.*
9 *Monachus factus episcopus quem habitum portare debet.*

CAP. I.

NE in agro. Gl.diuidit,ego tamẽ prosequor partes aliquas simul,aliquas di-
uisim s̃m varietatem materiæ. Nota.de laudibus
regulæ monachorum nigrorum. de hoc in gl.3
Et dicit Laud. q color niger quia inter cæteros est uilior &
magis fuscus,ideo electus fuit in hac religione ad denotãdũ
mortificationem carnis & tristẽ vitam q̃ debent in se habere
huius militię professores.ar.26.q.1.quicunque. 16.q.4.placuit:
& c.si cupis.& dicit Lau.q niger deriuatur a nube,quasi nu-
biger. Et s̃m Aristote . de sensu & sensato, album & nigrum
sunt duo extremi colores,& niger est ultimus de coloribus,
quorum species sunt septem , sed quatuor sunt principales.
alb.niger,citrinus,& rubeus.ex his arguit Lau. q monachus
albus non potest eligi in abbatem monachorum nigrorum ,
1 nec econuerso.de elec.cle.1.diuersitas.n.colorũ diuersitatẽ in
ducit effectuum sup.ti.1.cle.vlti.† Secundo not. ibi, in vestib.
& ibi,in cibis.de moribus reformandis tam in vestibus quam,
in cibis.& quo ad cibos dic quod quinque modis exceditur.
de conse.dist.5.quinque.quos prosequitur Steph.in quo non
expedit instare.& dicit Lau. q status hominum consistit in ci
bis & uestibus,ff.de uerb.sign. verbo victus.& qui laxiora uel
austeriora præ cæteris indumenta uel alimenta quærit,aut in
temperans aut superstitiosus est, 41.distinc.§.1.& §.fi. Et quo
ad cibos inducit Pau.de ui.& ho.cle.a crapula. vnde Hiero.vẽ
ter mero æstuans citò dispumat in libidinem.& vbi ebrietas,
ibi libido dominatur,& furor. 35.distin.uenter.& nihil sic sen
suum acumẽ operatur,nihil sic ægritudinem fugat sicut mo
derata refectio.de conse.di 5.nihil. & de mensu.& mo.cib.in
regula Benedicti.c.39.& de mensu.& mo.po.ibidem.capi.40.
2 † Tertio no.ibi,excessus. quod excessus sonat in vitium.fallit
secundum Gen.in studio q non potest esse nimium,iuxta il-
lud. In uitium uertet nimiũ fateor sine lite. Sed studium non
est nimium per tempora vitæ.de hoc de renũ.uisi.§. propter.
sicut autem reprobatur excessus,ita cõmendatur modestia vt
in litera,& dicit Laud. q modestia est tẽperantia in facto.mo
dus in dicto.& quo ad habitum monachorum dicit q qua-
tuor sunt notanda,vilitas,prætiositas,paucitas,superfluitas,vt
3 in nullo excedatur.† Quarto nõ. de almutijs. & dicit Pau.qđ
sunt coopertoria capitis.de forma autem non exprimitur.sẽ-
sus tamen literæ est , q almutiæ sunt tegmentum capitis vl-
tra caputium habitus. i. quod est pars habitus & simul se te-
nens.& de hoc infra in 6.notabili. Alicubi uocantur almutiæ,
quædam tegmenta.i.apta ad tegendum, quibus utuntur ca-
nonici cathedralium ecclesiarum quæ vario modo fiunt,sed
in Paduana ecclesia sunt ad modum caputiorum, & fiunt do
dorsis uarij ex parte supiori & suffultę,& sunt de paucis varij.
4 Quinto not.ibi , de pellibus.q licet monachis uti pellibus in
capite.quod intellige preterq̃ de uario. J.cle.seq.de alijs pelli-
bus dicit Laud.quod uti possunt.unde de pellibus cuniculo-
rum vel agnorum vel similium possunt uti prout commo-
dius hẽe possunt in regione illa. Sexto nota.ibi,caputijs habi-
tus , contra portantes habitum superiorem scissum a capu-
tio.& dicit Pau.quod forte sunt apostatæ & excommunicati.
ne cleri.vel mo.c.2.li.6.q rigidum est nec seruatur. & sufficit
quod apparentem habitum habeãt per quem cognoscuntur
essẽ monachi,litera tamen facit pro Pau.& tutum est et stare.
Sed contra facit litera sequens quæ permittit eos vti caputijs
& loquitur de caputijs ab habitu separatis.nam quando sunt
cum habitu,non sunt caputia, sed est habitus cum caputijs,
Pau.tamen intelligit q vtẽtur caputijs ultra caputiom habi-
tus,quod tutum est vt pdixi.sed alicubi nõ seruatur. Septimo
no.q caputia prædicta debent esse scissa.de hoc in gloss. apud
5 nos.& idem Pau.† Octauo nota.quod prohibetur monachis
vti sendato seu sindone pro foderaturis.& per hoc dicit Gen'
q non prohibet quin alio modo possint uti , ut ponendo ci-
tra collum subtus uestem,uel alibi honeste.& quia s̃.speciali
ter locutus fuit de caputijs & almutijs , non videtur in alijs p
hiberi sendatum , quæ si non fuissent specialiter notata,bene
comprehenderentur appellatione uestis, ff.de auro,& arg.le.
l.vetus.§.muliebria.& l.argumento.& ff.de uerb.signi.uestis,
No.

Nono no.de votis,& hoc in glo.& fm Laud.ista.s.vti pnussis
non faciunt verum monachum.at.de regula.porrectum.Ver
sus.Ampla corona,satis nigra vestis,vota rotunda,Non faciũt
monachum,sed mensa crimine nũda Decimo no.de septa
monasterij,& hic dr territorium abbatis.de sen.excom.cum
illorum.§.si vero claustralis,vbi de hoc per Host.& de elect.
6 dudum.2.pro hoc quod dixi de off.ord. quanto.† Vndecimo
no.ibi,scapulari.& dicit Pau.q scapulare est quod tantum spa
tulas tegit & pectus & est breue & apertum.vnde non præstat
impedimentum operibus intantum, vt cuculla vel floccus.
Duodecimo no.q scapulare ht loco cucullæ.patet ex eo q cer
to casu licitum est monachis vti eo solo.ex h.d.Lau.q si mo-
nachus vtitur scapulari solo in casu præmisso quo permittitur
portatio cappæ cum scapulari, licet portet faciendo cõ præce-
ptum huius cle.non tamen ex hoc incidit in pœnam ca.2.ne
cler.vel mo.lib.6.Opp.in eo q prohibet monachis ornatum,
nam munditia vel ornatus commendatur. de custo.eucha.c.
vlt.vbi de hoc glo.in verbo,exquisitum.soluit q hic prohibe
tur exquisitus ornatus,vt in litera,& non ornatus simpliciter,
& in ea ibi opponit.61.di.parsimoniam.& de vestibus & alijs
ornamentis clericorum & aduocatorum in Spe. de aduo.§.
sequitur.& per Thom.secunda secundæ.q.169.art.j.Secundo
oppo.in eo q statuit monachos vti debere triplici colore tan
tum,cum tamen in regula.155.dicatur q de colore non cau
sentur monachi.glo.hos tres soluit q non debent causari in-
ter colores permissos quales sunt isti tres quos permittendo
intelligitur de alijs prohibere.& idem Paul. arguit de condi.
& dem.cum ita legatum.24.q.2.sane.Tertio opp.in eo quod
prohibet ornatum cultelli & sic vr cultellum non ornatum
permittere,quæ tamen J.versi. præfatæ.simpliciter prohibet.
Solu.Pau.q hic permittit cultellum ad incidendum comesti
bilia,ibi prohibet cultellum ad feriendum.Quæro de intelle
ctu literæ in prin.ibi,ne in agro dominico.Solu.vt in glo.2.&
in ea.ibi,in domo.& hortum cõclusum & fontem signatum.
21.q.j.quoniam.ibi tua.2.& Psalmo.23.j.ad Corinth.18.13.q.
7 2.in ecclesiastico.& c.vbicunq;.†Secũdo quæro an quod hic
dicit de monachis nigris,habeat locum in alijs.glo.in alijs,q
non,præterquam in casu.J.c.sane.† Tertio quæro in eo quod
8 reliquit in dispositione abbatis quod monachi possint vti ca-
putijs,quãta sit abbatis potestas super monachos Lau.refert
aliquos dicere q nihil est ita præceptum seu imperatum in re
gula Benedicti quin ad dispositionem abbatis relaxari possit,
quia beatus benedictus dr ita ordinasse in regula.79.capitulo.
pro hoc.16.q.j.sunt nonnulli.refert alios dicere q regula seu
cõstitutiones monachos vlta præcepta diuina & alia commu-
nia non obligat ad culpam,sed tantum ad pœnam,& sic in di
spositione cuiuslibet de ordine est vel facere id quod sibi præ
cipitur in regula,vel in quantum transgrediatur,pillo satisfa
cere,quorum tamen opinio.redarguit Lau.quia isti frustran-
tur bonum obedientiæ q est tertium substantiale in religio-
ne.co.ti.cum ad monasterium.facit de tempo.ordi.ad aures.
23.q.1.quid culpatur.Item videtur ibi dare monacho velle,p
prium,cõ id 12.q.1.no.lo.non dicatis.de ele.quorundam lib.6.
dicit ergo q quo ad contenta in regula quæ sunt præcepti trã
sgressores voluntarij obligantur ad mortale,dic q super mu
tatis his quæ sunt in regula non habet abbas potestatem nisi
quatenus in regula permittitur.de tempo.ordin.dilectus.per
hæc declaratur glo.apud.& in ea ibi,caputio vtitur.vt per hoc
videatur velle q monachi vtantur. nam ex facto abbatis alij
sumunt exemplum.Steph.11.q.3.præcipue.de voto.magnæ.
Versus.Ordo cucullatus poterit tunc esse beatus,Si bibat flu
men,si discat amare legumen.Sed sæpe fabas spernit pro pisci
bus abbas.Consimiles mores cupiũt retinere minores.Quar-
to quæro in eo quod in ver.tursus.disponit respectu cõgrega
tionis.12.monachorum,quid si sunt pauciores,puta quinq;
vel sex? dicit Lau.q habet adhuc locum quod hic dr q abbas
vel prior portabit floccum.Oppo.ad hoc.J.ver.in alijs. Solu.
Laudu.q ibi quandoq; sunt plures non per modum conuen
tus,sed associationis.quæ solutio vr cõtra literæ in alio versi.in
alijs.ibi,non est tanta congregatio.& sic præsupponit q erat
aliqua congregatio.& hoc tenendo q magis cõsonat literæ,
ro est,qa vbi est maior cõgregatio,puta 12.vel plurũ,matio al-
titudo,s.eius pp exẽplũ aliorũ seruãda est.Quinto q̃ro de ĩtel-
lectu lfæ in,ver.in alijs.La.exponit in alijs q̃ in his in qb.nõ est
certus numerus,vel vbi nõ sunt soliti portare floccum.& fm
hoc fiet relatio ad ver.tursus.etiam in eo q dicit de abbate vel
priore.& erit sensus q vbi non sunt soliti portare floccum,ẽt
abbas vel prior poterunt portare cucullam clausam.vel secun
dum Lau.faciendo relationem ad proxima.& exponendo in
alijs.i.monachis claustralibus de quibus loquitur.s.ver.mona
chi vero.erit sensus q vbi non est tanta congregatio mona-
chi claustrales poterunt deferre cucullas clausas. prior autem
& abbas non intelliguntur inclusi in hoc versu.Genz.dicit q
verior est expositio prima,quod placet. aperte enim colligi-
tur ex litera in eo q aduersatur præcedenti quæ loquitur vbi
est congregatio 12.monachorum aut s.quo casu prior & ab-
bas portant floccum.deinde dicit in alijs monasterijs vbi non
est tanta congregatio,sufficeret q portarent cucullas clausas,
& sic oportet intelligi etiã de abbate vel priore, alias illa ver-
ba vbi non est tanta congregatio,inepte ponerentur,si relatio
fieret tantum ad versi.monachi.† Sexto quæro in eo q dixi s.
9 11.notabili,de scapulari,quid de monacho facto episcopo a q
a dimisso proprio habitu vel super ipsum portet rochetum, id
est illam camisiam albam quam portant episcopi,an incurrat
pœnam cap.2.ne cleri.vel monach.lib.6.dic quod sic,quia ta
lis habitus eis non licet.de vita & honesta.cler.clerici. nec in
hoc est absolutus a regula,vt no.Lau.de cẽsi.cle. ad nostrum.
vbi dico in prin.q.2.

ADDITIO.

a Quid de monacho facto episcopo. Adde glo.in c.sanctimonialis 23.dist glo.
in c.nous actione.16.q.7 glo.in c.de monachis.16 q.j.Doct.in c.pe.de vi.&
hone.cle. Pau.de Leazar.in cle.ad nostram.de censi.
Vincent.God. Monachus promotus ad episcopatum vel Cardinalatum po-
test mutare habitum si velit.Io Bert.in tracta. de episcopo in 1 parte prin-
cipali quod habetur in lib.4 tract fol.15.& fol.21.22.23 & 24 nu.67.& 72.
habetur in lib.4.tract.& Hor.in l.sed & si quid.§.mancipiorum in fin. ff.de
vsufruct.

SVMMARIVM.

1 *Singuli verbum, quando ponitur post dictionem omnes, vide subti-
liter.*
2 *Monachi possunt ex causa abstinere a communione eucharistiæ.*
3 *Confitendi habens propositum & præuentus morte non confitetur, an
præsumatur damnatus.*
4 *Religiosi nõ monachi, an sint adstricti dispositioni huius cle. ne in agro,
§ sane.*
Quid autem de monialibus.
5 *Festum solenne si occurrat prima dominica mensis, an monachi teneantur communicare?*
6 *Quid si monachus non sit in monasterio prima dominica mensis, an tenebitur communicare.*

1 §.Sanè. †No.illa verba,omnes & singuli.& dicit Pau.q
additum fuit,& singuli.ad cautelam, ne friuola
occasione aliqui dicerent sub vniuersali vocabulo singulares
personas non comprehendi tanq̃ aliud sit vniuersitas, aliud
singuli.12.q.2.manumittitur. vel dicerentur se non teneri si
essent iusta causa excusati quidam eorum,vt sic aliquib impe
ditis omnes excusarentur,in etiam si non esset verbum,& sin
guli.ex mente comprehenderentur singuli etiam singulari-
2 ter considerati.†Secundo no.q ex cã possunt monachi absti
nere a communione eucharistiæ.p hoc de pœ.omnis.& cum
subest cã bene est vt abstineant,alias iudicium sibi manduca-
rent.de conse.di.2.c.timorem.& hoc donec reddant se habi-
les abstinendo a peccato pp q erant inhabiles,& ad hoc com
pelli possunt.de conse.di 2.& si non frequentibus.& c.siquis.
Op.in eo q singulis mẽsib.pcipitur monachis,vt communi-
cẽt,cum alias præceptum sit solum semel in anno.de pœ.om
nis.Solu illud in laicis,vt dicit glo.2.& in hoc standum.c.om
nis.vbi dicitur quod saltem semel in anno debet quilibet cõ
fiteri & communicare.& dicit q laici confitebuntur suo cu-
rato.d.c.omnis.sed ẽt epo possunt confiteri,ẽt inuito curato,
vt no.Arch.11.q.3.qui resistit.in monachis autem dic q hoc
q debeant confiteri & communicare omni mense, inducit
hæc cle.propter rationem de qua in ea.glo.ex hoc no.q Papa
hẽt potestatem disponẽdi super sacramentis,quondam.n.di-
spositum fuit q saltem ter in anno communicarent.de con-
se.di.2.& si non frequentius.postea fuit dispositum quod sal-
tem semel.d.c.omnis.& aliter quo ad monachos disponitur
hic.ex hoc inferunt aliqui q Papa posset omnino tollere sa-
cramenta.quod dicit Lau.non esse verum,licet possit aliqua
circa ipsa de nouo ordinare.de hoc de pœn. dist.5.in summa.
Secundo op.ad idem quia saltem tempore generalis interdi-
cti debent monachi abstinere a communione. de spon. non
est.de pœni.quod in te.de sen.excom.responso.& co.ti.alma.
§.quia vero.& §.adijcimus.& §.in testiuitatibus. & §.cæteris.
lib.6.Solu.Laud.laudo contrario dicens q licet semper com
municent singulis mensib.hoc tamen fallit tempore interdi
cti,vt in contrarijs. Quæro qualiter computabuntur menses
hoc casu.Genz.arguit q cum hic agat de animæ fauore com
putabuntur per quatuor hebdomadas fm communem vul-
gi opinionem.de hoc de sup.neg.præla.licet.dic q computa-
3 buntur eo modo quo dicitur in glo.de elect.si.lib.6.†Secun
do quæro si quis habet propositum confitendi, & præuen-

tus morte nõ confitetur, dicit Mat. ꝙ audiuit ab Archi ꝙ nõ
ex hoc erit damnatus. & hoc dummodo moriatur contritus.
de pœ. di. 1. §. 1. ver. Petrus. pro hoc quia sacramẽtũ pęniten-
tię nõ est præcise necessitatis, & sufficit quod non contemna
tur, ut no. de transac. ueniens. pro hoc de pę. distin. 5. in sum-
4 ma † Tertio quæro, an quo ad alios monachos q̃ nigros pce-
dat ꝙ hic dicit de ꝓfessione & cõmunione. gl. 2. dicit sub du-
bio, quod sic. Pau. dicit hoc sine dubio dicens ꝙ hæc interp̃ta-
tio est honesta & expediens. Steph. dicit ꝙ licet hoc sit hone-
stũ, tñ si non seruẽt hanc ꝯstitutionẽ, non peccant, dũmodo
seruent c. omnis vtriusque. de pęni. primũ cõmunius. licet. n.
hæc ꝯstitutio principaliter disponat de monachis nigris, tñ
& in aliis locũ habet quo ad hunc. §. ut no. s̃. ea. cle. in gl. 4. vbi
dixi q. 2. Quarto quæro, an quod dicit de monachis, locũ ha-
beat in monialibus. Lap. ꝙ sic, qa masculinum cõcipit fœmi
a ninum a. 17. q. 4. si qs suadente. de elec. generali. lib. 6. ꝙ dixi de
5 elec. cle. 1. q. 1. & tribus sequen. † Quinto quæro si prima do-
minica mensis occurrit festũ solenne, puta resurrectionis. gl.
nõ pnto, dicit ꝙ non per hoc omittitur cõmunio. & idẽ Pau.
nam quanto maior est solennitas, tãto studiosius disciplina
regularis est obseruanda. eo. ti. cum ad monasterium. §. in re-
6 fectorio. facit de obserua. ieiu. c. fi. † Sexto quæro si contingat
monachum non esse in monasterio prima dñica mensis, an
tenebitur communicare. Gen. quod non, propter verbum, in
monasterij, quia non repetit quod s̃. eo. §. dicit rã in monaste
rijs q̃ extra. quæ uerba ponit respectu confessionis. & est rõ di
uersitatis, quia plus est necessaria confessio q̃ est pars pęnitẽ-
tię pp pronitatem ad peccandum q̃ cõmunio sine qua quis
saluus esse põt. pro hoc quod no. de transac. ueniens. ſm eum.
hæc ratio vltima non urget. nam vt dixi. s̃. q. a. etiam sine pæ-
nitentia quis potest saluari, dummodo non contemnat. vera
est autem ratio præcedens ꝙ plus necessaria est confessio quę
est pars pœnitentię.

ADDITIO.

a Masculinum concipit fœmininum. Adde quę dixi in apostilla. sup. in cle. j. de
elec. in 2 q.
Vin God. Adde Ruy. consi. 22. nu. 14. lib. 3. quando autem non concipit fœ-
mininum Ruy. consi. 130. nu. 14. lib. 2. & consi. 145. nu. 11. & 12. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Gramatica ignorantia non repellit a monachatu.*
2 *Viri literati si non sint in monasterio an sit necesse exponere regulam vulgariter.*

Regula. Habet duo dicta. ſm ibi, nouitijs iuniores. a[l]s
minores. Gen. qui exponit. i. scolares seu ser-
uitores ecclesiæ de fot. compet. nullus. & minores. i. nondum
in regula expertos seu instructos. No. de regula exponẽda vul
gariter, quod fit ad plenam eius notitiam. sic & alibi statui-
tur ꝙ lex per cõsequentiã literarũ. i. sine aliqua abbreuiatura
scribat. C. de uete. iu. enu. l. 1. in fin. Ex hoc infert Pau. ad exa-
minationem testiũ quibus capitula debent legi vulgariter si
nõ intelligũt literaliter. & debent eis exponi de verbo ad uer
1 bũ, vt no. in Spe. de teste. §. nunc tractandũ. post prin † Secun-
do no. ꝙ ignorantia gramaticæ, nõ repellit quẽ a monacha-
tu. ꝙ singulariter no. putat tñ Steph. ꝙ repellatur a canonica-
a tu a ecclesiæ cathedralis. at. de æta. & quali. c. fi. de cõsan. & affi.
c. 1. de rescrip. statutum. §. 1. & c. si eo tempore. li. 6. vbi de hoc
per Archi. Oppo. quod non sit opus instruere monachos in
diuinis officiis. 16. q. 1. alia. & c. legi. Sol. Pau. ꝙ illa procedebãt
olim cum monachi erant laici & illiterati. hodie secus, vnde
2 debent instrui in diuinis officijs, vt hic. † Quęro si in monaste
rio nõ sunt literati, an necesse erit regulam vulgariter expo-
ni. glo. vbi ergo. dicit ꝙ non. idem Gen. arg. Insti. de iust. & iu.
§. his igitur. Secundo q̃ro de intellectu verbi nouitijs. Solu. vt
in gl. id est. & in ca ibi professi. nam in eis subest maior ratio.
Tertio q̃ro de intellectu uerbi, fidelis. Sol. vt in glo. pen. & di
cũt idẽ Gen. & Lau. quod debet esse fidelis, id est catholicus,
ne ob suam infidelem sectam corrumpat discipulorũ vitã, &
eius instructio contemnatur. 3. q. 7. §. porro. ad fi. & c. iudices.
Item fidelis per diligentiam & eloquentiam seu doctrinam.
arg. ff. de dona. l. Aquilius.

ADDITIO.

a Quod repellatur a canonicatu. Adde Arch. in c. statutũ. in §. 1. & in c. si eo tẽ
pore. de rescrip lib. 6. Doc. in c. j. de consang. & affi.
Vin. God. Grãmatica falsa uitiat literas principis. Bal. in c. ad audientiã. de
resc. non tamen uitiat testamentum, Ruy. consi. 155. nu. 2. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Monachi non debent interesse venationibus.*
2 *Dominus qualiter teneatur de facto familia.*
3 *Venatio quo. [?] lex sit.*
4 *Clericus si intersit in duello sola præsentia, an fiat irregularis.*

§. Porro garenas. Vulgare Gallicorũ. dicitur
a guardia seu custodia quæ
fit ibi de animalibus. quo casu, id est in quibus casibus cũ sint
multi. vel quo casu. s. cuiuslibet pręmissorũ. Genz. & dic quo
casu. s. quando habent saltus, vinaria vel garenas, vel ius venã
di in alienis. Pau. Nota differentiam inter venationes & aucu
pationes. de hoc in gl. 2. & dicit Lau. ꝙ est & aliud genus vena
tionis quo utuntur ioculatores qui per adulationes acquirũt
munera a potentibus. 86. distin. donate. & c. qui venatoribus.
1 † Secundo no. ꝙ nõ licet monachis a interesse venationi vel
a aucupationi, sicut non licet eis venari uel aucupari. ratio ſm
Lau. quia exhibendo p̃sentiam quodã mõ ꝯsentiũt. de exces.
p̃la. ex literis. de bap. cle. p̃senti. vbi de hoc. Ex hoc arguit Lau.
ꝙ clerici non dẽnt interesse ludis, ostentationibus, duellis, exe
cutionibus damnatorum ad mortẽ, clandestinis matrimo-
nijs, & alijs voluptuosis seu alijs inhumanis actibus laicorũ.
arg. C. de epis. & cle. authen. interdicimus. ne cler. vel mon.
sententiam. & de hoc j. q. 3. Tertio no. alternatiuam ibi, aut
canes. ex qua colligit Pau. ꝙ non licet monachis habere ca-
nes vel aues venaticos, etiam si eis non vtantur. concor. de cẽ-
a si. apostolus. de cele. mis. clemen. r. † Quarto no. ꝙ dominus
tenetur de facto familię. de hoc in gl. tenetur. & qui sint fami
liares, no. de testi. in literis. de ver. sig. sicut. li. 6. & hoc no. Lau.
ꝯ eos qui peruersam familiam tenent, quia si quid mali per
petrabitur per ipsam ipsi tenentur, nec audientur allegantes
ignorantiã. Potuerunt enim cogitare illud euenire posse. arg.
2. q. 7. negligẽte. de simo. licet. in princip. & dicit Pau. ꝙ hic
prohibentur familiares tenere canes venaticos ut ostendatur
honestas dominorum ex persona familiarum, & ne conse-
quantur domini ex persona familiarium id quod per se non
possunt, & in hac gloss. ibi, cum ad sedem. de sponsa. non est.
Quinto no. casum in quo licet per alium ꝙ non p se. possunt
enim monachi p alios venari in casu de quo in hoc ver. in fi.
& prohibetur ipsis personalis interessentia ne intersint secu
larib. negotijs. 11. q. 1. te qdẽ. ne cler. vel mona. per totum. Op.
ad hoc ꝙ imo eo casu quo monachi habent venationes, pos-
sit ẽt p se exercere, ut no. Host. de cle. ve. c. 2. So. vt in gl. repro-
3 bat. † Quæro quotuplex est uenatio. dic ꝙ duplex p ea q̃ dixi
s̃. in 1. notabili. & plenius dicit Matt. ꝙ q̃dam est uenatio op-
pressiua. quædam arenaria. quædam saltuosa. De oppressiua.
vi. distin. §. vlti. & illa est illicita. De arenaria. ff. de postu. l. 1. §.
idẽ senatus. 86 dist. qui uenatoribus. cũ duobus seq. De saltuo
sa q̃ fit in syluis & saltibus, dicit Mat. ꝙ illicita est ex tempore
in quadragesima, & tempore ieiuniorum, nisi in necessitate.
23. q. 8. si nulla. 86. dist. an putatis. Est etiam illicita ex personis
scilicet religiosorum, vt hic & clericorum. 33. distin. quorun
dam. laicis uero licita ob necessitatem viuendi non ob volu-
ptatem, ponere autem laqueos & rhetia sine strepitu & cla-
more & canib. licet clericis. de conse. dist. 5. nunquam. de hoc
86. dist. qui venatoribus. sed non religiosis, vt hic. Item licet
quandoque clericis causa recreationis venari, vt no. Innocen.
de elec. dudum. 2. Secundo quęro, quare licet clericis piscari,
& non venari. dicit Mat. ꝙ ideo, quia piscatio fit sine clamore
venatio non. vel quia maior delectatio in venatione quam in
piscatione. & ideo in venatione nihil potest de diuinis cogi-
tari. de hoc. 86. dist. Esau. & per Hostiẽ. in summa. de cle. vena.
4 §. quæ, & quibus. uer. vtilitatis. & seq. † Tertio quæro in eo ꝙ
sup. dixi in secundo notabili de præsentia personali non exhi
benda per clericos in duellis, an sola p̃sentia exhibita in duel-
lis inducat irregularitatem si mors inde secuta est. Dicit Lau.
videri quod si clericus venit causa associandi alterum de pu-
gnatoribus & in animo gerit q̃tum in se est, de fauẽdo ei quẽ
associat irregularis fit. de homi. sicut. §. illi. & §. clericos. sola
autem nuda præsentia non facit eum irregularem licet pec-
cet, vt no. ne cle. vel mo. sententiam.

ADDITIO.

a Non licet monachis Adde Inn. in c. dudum. el 2. de elect. & in c. Esau. 86. di.
& tex. in c. videns homines. ea. di. & in c. an putatis. ea. dist. & in c. 1. & per to-
tum. de cle. vena. & quod venatio sit permissa religiosis, vide gl. 1. in d. c. 1. &
ibi & Abba. & in quibus casibus sit permissa uenatio religiosis & clericis se-
cularibus, est gl. in verbo personalem. in ista cle. ne in agro. & Archid. in cap.
quorundam. 34. dist.
Vin. God. Venari an & quando liceat. Benedic. in Repe. c. Raynutius; co. 4. de
testa. & ibi an Domini temporales possint prohibere. idem Benedic. in capi
tul. Raynutius, col. 2. Dec. Prec. meus late. consi. 197. In casu Inquisitionis
libro 1.

SVMMARIVM.

1 *Suspensi a collatione beneficiorũ si conferãt, an efficiantur irregulares.*
2 *Administratio, & beneficium qualiter differant.*

3 In.

2 *Inhabilitas ad beneficium, de qua hic, an procedat in quolibet beneficio.*
4 *Inhabilitatus ad beneficium si beneficium recipiat, an fiat irregularis.*
5 *Inhabilitas de qua in cle. ne in agro, versi. si qui. de sta. mo. quanto tempore durat.*

Si quis. Præmissorum omnium supradictorum de quibus puniri debent 3rium facientes sm regularē disciplinam, vt J. sequitur Matth. No. de temeritate puniēda. ne cle. vel mo. c. 2. lib. 6 & credit Laud. illum dici temerarium qui scienter & ex ꝓposito & sine causa rationabili aliquid de prohibitis facit, vel præcepta cum potest facere negligit. arg. 17. q. si quis suadente. de sent. excommun. c. 1. & c. quantæ. Secundo no. de regulari disciplina. & dicitur regularis illa quæ continetur in regula vt dicit glo. 1. & cessante regula succedit pœna arbitraria. de offi. deleg. de causis. Tertio no. de sotularibus corrigiatis. & dicit Pau. quod corrigiæ ponuntur ad ligandum, & facit secundum eum contra illos qui corrigias ponūt solum ad apparentiam, vt cum bottonibus vel bullis eos ligant. hoc enim non est de mente huius constitutionis, alias tales corrigię ponerentur superflue. omnem autem superfluitatem hæc constitutio prohibet, vt patet in prin. & procedit hoc, nisi portet æstiuales, quia tunc ad istos non tenentur. supra in prin. in ver. æstiualibus, vbi datur eis optio. Pau. Quarto not. differentiam inter administrationem, & ecclesiasticum beneficium, quod dico infra q. 1. Quæro quid importet hæc pœna in eo ꝙ sunt suspensi a collatione, dic quod illud quod verba sonant. vnde secundum Laudu. non sunt suspensi a susceptione beneficij. simile de cle. excommunic. cap. fin. & sic interim gaudebunt suis beneficijs, & poterunt alia acquirere, carent tamen per annum hoc fructu qui est conferre, cum ēt collatio sit fructus. not. de in integrum restitu. c. 2. & hoc pro-
1 pter suspensionem de qua hic † Secundo quæro an isti suspēsi a collatione si conferunt, efficiantur irregulares. Laudu. & Genz. quod non, quia hæc non est talis suspensio quæ a claue procedat, sed est quædam subtractio fructuum beneficij pro parte, vt in proxi. q. simile de ætat. & qualita. cle. vt hi qui. pro hoc quod not. Innoc. de renun. nisi. in gloss. irregularis. in fin.
2 † Tertio quæro in eo quod dixi in 4. nota. quæ differentia est inter beneficium & administrationem. Solu. administratio non importat titulum beneficij, sed beneficium sic. & dicit Laudu. quod pro administratione debemus intelligere perceptionem temporalium fructuum, non autem spiritualium officiorum, & sic pœna ista consideratur secundum præcedētes & sequentes. arg. ff. de lega. 1. si seruus plurium. §. fi. de app. secundo requiris, quæ tantum tendunt ad subtractionem obuentionum, & sic tanquam odiosæ debent restringi. de pœn. dist. 1 ꝓpœnæ. alias si Papa intellexisset de spirituali officio administrationis, vt si est cantor a cantoria, vel archidiaconus a suo spirituali officio, hoc expressisset sicut exprimit de solu. c. 2. in fi. pro hoc quod not. de ele. cum in cunctis. §. clerici. dicit etiam Laudu. ꝙ hoc quod dixi de administratione temporalium, optime locum sibi vendicat in monachis albis & hospitalarijs & similibus qui habent vt in pluribus gratias in quib. nihil spiritualitatis est, sed temporalia tantum, licet ibi quandoque sint capellę & oratoria in quibus audiunt diuina, nam propter hoc non accrescit eis aliquid spiritualitatis, cum sint ibi per modum accessorij, & cum vniuersitate vendi possunt,
3 de censi. authoritate, de iurepatr. ex literis. † Quartu quæro an hoc quod dicit de inhabilitate ad beneficium, procedat quo ad quodlibet beneficium. dic quod sic. vnde secundum Pau. procedit in curato & non curato. & facit quod no. de elect. vt circa. lib 6. de episcopatu tamen arguit Paul. quod non comprehendatur, quia nomine beneficiorum non comprahenditur. de excess. prela. dilectus. est enim culmen dignitatum. de preb. venerabilis. cum olim. Contrarium tamen tenet, quia si indignus est minori, fortius maiori. de elect. cum in cunctis. & quod no. eo. ti. scriptum. 12. dist. nos consuetudinem. Et in hoc dicit Lau. ꝙ in quibuscunque rebus constat beneficium ea quo est Deo dicatum, cēsetur beneficium ecclesiasticum. 1. q. 3. saluator. de excep. cum venerabilis in fi. vnde dicit ꝙ in litera ibi, administrationem & beneficium, est inculcatio verborum potius quam diuersitas, quod procedit capiendo beneficium large, sed capiendo stricte cum differant administratio & beneficium, vt dias in proxim. q. non est inculcatio, sed
4 diuersitas. † Q[illegible] to quęro si talis inhabilitatus ad beneficium, susceperit beneficium an erit irregularis. Laud. quod non, cum hæc inhabilitatio non procedat a claue. pro hoc quod dixi. s. qō. 2. collatio tamen non tenet, nec facit fructus suos, & alias tanquam transgressor puniri potest. ar. 4. dist. deniq3. de cler. excommu. postulastis. de cle. commissa. lib. 6. Sexto quæro si habebant administrationem tempore suspensionis & durante suspensione intra annum reuocantur ad claustrum, an erit locus alteri pœnæ quod sint inhabiles. Pau. quod non. sufficit enim quod ab initio fuerunt capaces suspensionis. quod in-
5 nuit verbum, obtinet, scilicet tempore talis delicti. † Septimo quęro. quanto tempore durat inhabilitas prędicta. Pau. quod perpetuo, cum tempus non adijciatur. pro hoc quod not. de rebus eccle. non alien. clem. 1. & in hoc videtur scriptura esse corrupta. exprimitur enim in litera tempus anni, & sic per annum tantum durat.

Si qui. Quæro an super inhabilitate de qua hic, posset episcopus dispensare. Paul. quod sic, cum hoc sit minus a[illegible] alterio in quo dispensat. de iudic. at si clerici & in Specu. titu. 2. §. nunc de episcoporum. versi. verum vt tanta. Contrarium videtur notari infra de hære. cle. 1. in glo. de dispensatione. & hoc ex quo pœna ista est ad tempus determinatum, vt ibi not. quod videtur verius. & de hoc de tempo. ordinan. dilectus. per Innocent.

SVMMARIVM

1 *Collatio beneficiorum si spectat ad aliquem iure deuoluto, debet illum facere cum consensu capituli.*
2 *Collatio beneficiorum, an deuoluatur ad collegium seu conuentum propter negligentiam prælati.*
3 *Abbas si mortuus sit, an tota eius administratio transferatur ad conuentum.*
4 *Collatio beneficiorum sicut deuoluitur ad conuentum, an ita deuoluatur reuocatio ad claustrum.*
5 *Deuolutio collationis beneficiorum ad quem fiat abbate negligente, si non est prior claustralis in monasterio.*
6 *Quid si nullus est prælatus post abbatem.*

1 **Abbate.** † Not. ibi, cum consilio & assensu, ꝙ quando collatio spectat ad aliquem de iure deuoluto debet facere cum consensu capituli. ꝙ dicunt Gen. & Matth. procedere, quando de maiori prælato ad minorem deuoluit, vt hic. Idem tamen dicit Matth. etiam econuerso quando de minori ad maiorem. de his quæ fi. a præla. nouit. quanto. nisi quando de capitulo cathedrali ad episcopum deuoluitur. de hoc de elec. ne pro defectu. Secundo no. ex hoc quod collatio spectat de iure communi ad prælatum cum consensu sui capituli, pro hoc de his quæ fiunt a præl. ea noscitur quod dicit Paul. verum in casu isto scilicet quando ad priorem claustralem fit deuolutio vt hic, alias secundum eum collatio beneficiorum spectat ad prælatum & capitulum. de hoc dixi de ele. cum ecclesia. vbi tenui quod de iure communi spectat ad prelatum cum consilio capituli. Oppon. ꝙ non fiat deuolutio ad priorem claustralem suspenso abbate, sed procedatur, vt dicitur ne sed. vacan. c. vnico. lib. 6. glo. stat contrario dicens illud
2 generale. fallit hic. quod dic in seq. q. † Quæro an propter negligentiam pręlati collegiatæ vel conuētualis ecclesiæ deuoluatur collatio seu præsentatio ad collegium seu conuentum. videtur quod sic per hanc cle. quod videtur tenere Lap. Contrarium tenet Laudu. hic & de sup. neg. præla. clem. vnica. ad hanc literam respondet vt dixi in pręcedenti contrario, quod specialem ꝓuisionem continet nec debet extēdi. ar. de priui. sane. nec bene arguit de suspensione ad negligentiam. de concef. præben. quia diuersitatem. sicut nec de morte ciuili ad naturalem. 16. q. 1. placuit. vel tenendo quod hæc litera ponat regulam ad clem. vnicam, de sup. neg. præla. quæ videtur obstare. dicit Laud. quod ibi collatio spectabat ad prælatum & conuentum simul, ideo fit deuolutio ad diœcesanum. de concess. præben. postulastis. Concludit tamen Laud. quod hic speciale in hoc quod deuolutio fit de abbate ad conuentum. quod placet. nec ob. c. vnicum. ne se. va. de quo in proximo contra-
3 rio. † Secundo quæro an mortuo abbate tota eius administratio spiritualis, & temporalis transeat ad conuentum. videtur quod sic. de consuetu. cum dilectus. in princi. vbi de hoc, & in restit. in integ. c. 2. vbi de hoc. de reg. c. vnico lib 6. quod tenet Laud dicens sic seruari de facto, exceptis tamen specialib. casibus qui vacante monasterio prohibentur exerceri, sicut alienare, litigare, beneficia quę ad solum prælatum spectant con
4 ferre, & similia. ne se. vac. per totum. † Tertio quæro an sicut fit deuolutio ad conuentum de collatione beneficiorum, ita etiam deuoluatur reuocatio ad claustrum, si talis est beneficiorum conditio, secundum id quod habetur de sup. neglig. prælat. quia regulares. Paul dicit satis videri quod sic, argum. 16. quæstio. 1. vilis, quia hic deuoluitur collatio non tantum in illa vacatione, sed toto tempore anni vel biennij, quo durat suspensio, vt in versi. præcedenti. pro hoc quod not. de re-
5 nun. c. vlt. glo. 1. † Quarto quæro si in conuentu non est prior claustralis ad quem fiet deuolutio. de qua hic. dicit Lap. quod ad prælatum maiorem post abbatem, vt in constitutionibus Benedicti 12. super ordine monachorum nigrorum beati Benedicti sub rubrica de [illegible] ac [illegible] tionibus, circa fin.
6 † Sexto quæro si nullus est prælatus post abbatem. dicit Lap.

a quod fiet deuolutio ad eum qui est maior in ordine vel antiquitate. de maio. & obed. c. j.

A D D I T I O.

a Quod fiet deuolutio. Inn. An. de But. Io. de Imo. & Abb. in c. j. de ma. & obe. Ant. de But. c. cum nobis olim in 6. col. de elec. Bal. in c. j. in 6. co. de iud. in c. quoniam contra. de proba. in 16. col. Abb in c. quæsiuit. de his quæ fi. a maio. par. capitulo.
Vinc. God. Deuolutio quid sit & quando ad superiorem fieri non possit Io. Franc. de eis. & potestat. sed. vac. q. 3. fol. 19. num. 3. in lib. 9. tract.

S V M M A R I V M.

1 *Monachi non debent discurrere per curias principum.*
2 *Monachis potest aßignari certa pensio vel subuentio.*
3 *Proditor est qui secreta sibi commißa reuelat.*
4 *Licentia specialis requiritur in certo casu, de quo vide.*
5 *Monachi an ex aliqua causa possint eijci de monasterio.*
6 *Quid si abbas & monachi expellunt monachum de monasterio, an poterunt retinere bona quæ monachus expulsus attulit in monasterium.*
7 *Monachus expulsus de monasterio, an poßit petere victum.*
8 *Romanus aliquis si fecit se monachum Capuæ, an monasterium quod ingressus est, habebit bona ipsius.*
9 *Monachus ingressus si contrahat cum aliquo, cum quo aget contrahēs.*
10 *Monachus si deliquit ante ingressum, coram quo conueniri debet.*
11 *Monachus cui potius obedire tenetur episcopo vel abbati.*
12 *Monachus si est [illegible], an potest agere ciuiliter vel accusare.*
13 *Monachus si vagatur per curias principum de licentia abbatis & aliqua lucratur, si postea ingreditur aliud monasterium, quod monasterium habebit illa bona quæsita, vide.*
14 *Quid si abbas non vult recipere monachum ægrotantem, & monachus vagando multa acquirit.*
15 *Abbas si repetit monachum, an sufficit quod probet poßeßionem.*
16 *Attentans ad delictum, an teneatur pœna delicti.*

Quia vero. No. ad id, de quo in glo. j. & in ea ibi, ver. clericos. ubi arguit cōtra clericos & alios religiosos existentes in curiis principum qui eos infamant contra ecclesias & prælatos, & concordat de homi. sicut §. qui vero. Secundo no. quod licet principium huius cle. locum habeat in monachis nigris tantum, de quo. s. ea. cle. in prin. in 4. glo. tamen quo ad hunc §. locum habet in canonicis regularib. de hoc j. glo. 4. Tertio no. ibi, fingentes, quod fictio reprobatur quæ procedit de mala. secus de bona, quod me. cā c. j. vbi de hoc. Quarto not. ex hoc quod cessante fictione possunt esse extra monasteriū. si enim non possunt morari in suo, possunt ad aliud transire.
1 7. q. 1. pastoralis. argum. de reg. c. vltim. † Quinto no. quod non licet monachis discurrere per curias principum. de hoc in glo. in versi. curias. quam singulariter not. quo ad abusiones quas enumerat. Et dicit Pau. quod isti discurrentes veniunt contra ethymologiam monachatus. 16. q. j. lege. repugnat. u. eis esse in curiis etiam si sunt tanquam officiales. ea. q. de præterea. ne
2 cle. vel mon. c. 2 † Sexto no. quod monachis potest assignari certa pensio vel subuentio vt in litera Et secundum Lau. hęc cadunt in monachis habentibus administrationem. de rescriptis. cum dilecta. de simo. cum essent. alias non, quia quod est communis vtilitatis propriis cuiusque vsibus applicari non debet. de pręben. ratio. vitanda ergo est talis pensio in monasteriis ad euitandum vitium proprij, quod est contra vnum de substantialibus regulæ. de sta. monac. cum ad monasterium. Versus.

Nil proprium sit vitium, communia quæque.
Sic loquimur, sed non fruimur communibus ęque.

Septimo no. contra conspirantes, & tales repelluntur ab accusatione & testimonio prælatorum. de re iud. cum I & A. de simo. licet. & c. seq. 11. q. 1. coniurationum. & c. seq. 4. q. 3. conspiratores. & de hoc per Arch. de vet. sig. c. 2. dixi de iud. exhibita. † Octa
3
a uo no. contra proditores. & dicit Pau. quod proditor a est ille qui secreta sibi commissa reuelat. de pœ. di. 6. sacerdos. de pœ. & remiss. omnis. & q. 1 prælatorum culpam publicat, a. q. 7. §. de his. alij modi notantur. 46. di. clericus. dicit tñ Pau. quod [illegible] dicebant prælatos proditores & non aliter prodebant. & hoc crimen, vt dicit Genze. reputantur grauissimum, ff. ad l. Iuliam ma. e. eius. de pęnis. siquis. §. transfugæ. de cap. & postli. re. postliminii §. trasfugę. de re mili. omne delictū. §. exploratores. Nono no. contra illos qui falsa imponunt crimina prælatis. & dicit Laud. quod secundum leges sunt capite puniendi, ex quo aduersus prælatum feloniam committunt, ff. de re iud. omne delictum. j. responso. secundum canones autem sunt officio & beneficio priuandi perpetuo ex eo solo quod prælatos trahunt ad potestatem secularem secundum aliquos, licet glo. contra de fo. compe. si diligenti. de exces. præla. grauis, quia non sufficit solum conuentio facta coram seculari, nisi agens persistat, vt no. in d. c. quod est equius. & de hoc dixi in d. c. si diligenti. Decimo no. contra eos qui procurant prelatos capi simile de pęnis fęlicis. lib. 6. & cle. siquis suadente. eo. ti. Vndecimo no. contra procurātes monasteria comburi, & tales & ipsi etiam comburentes sunt excommunicati. de sen. excō. conquesti. 11. q. 3. canonica. 12. cum deuotissima. 17. q. 4. omnes. & post denūciationem absoluuntur a solo Papa d. c. conquesti. Duodecimo no. quod habentes administrationem non subiiciuntur pœnis huius. §. de hoc in gl. illis. & in ea ibi. cum deputati. &
4 de fideiuss. quod quibusdam. † Decimotertio not. casum in quo requiritur licentia spālis. de hoc in glo. generalis, & plus operatur spēs quam genus. alibi cō. de of. or. si sacerdos. vbi de hoc. Decimoquarto not. casum in quo incurritur excommunicatio ipso facto. Decimoquinto no. quod prælati debent prohibere religiosos a discursu. & dicit Gen. quod debent eos reuocare ad claustrum, quod facere possunt vendicando eos adiecta cā de iure canonico, ff. de rei vendi. l. 1. §. per hanc. Et ex hoc quod præcipitur prælatis districte quod hoc faciant, dicit Gen. quod negligentes grauiter peccant. de hoc de ætate & qualit. cle. j. vbi dixi, q. 8. & 9. Decimosexto no. quod commēdatur seueritas, ibi, seuere. quod tñ intellige sine nimio excessu, quia nimia correctio &c. 45. dist. cum beatus. & posset appellari si modus exceditur. de app. de
5 priore. † Quæro in eo quod prohibetur monachis egredi monasteria an ex causa possint eijci de monasterio. dicit Matth. quod pro quocunque crimine non debet monachus eijci, sed in carcerib. monasterii detineri. 27. q. 1. impudicus. & c. si quis sacro. & in hoc no. de ipso monasterio quod dr̄ carcer monachis malis bonis autem suaue iugum. de hoc in glo. in ver. suaui. quam sing. no. Secundo quæro si deponit monachus, an ex hoc eijcitur de monasterio. Matth. quod non. & hoc operabitur depositio, quia non recipiet præbēdam in monasterio, nec habebit vocem in capitulo, monachus tñ remanebit, vt no. Inn. de simo. dilectus, vnde non poterit stare extra monasterium. 16. q. 1. pla
6 cuit. † Tertio quæro si abbas, & monachi expellunt monachum de monasterio sine causa, an poterunt retinere bona, quæ bona monachus contulit monasterio. Matth. arguit quod non, per l. fi. C. de reuo. dona. & ff. pro derelicto. l. fi. de langui. expo. c. vnico. dicit Matth. quod debent eum recipere. de regula. c. fi. & si nolunt hoc facere, diœcesanus eum ponet in alio monasterio, & illud habebit bona. de renuncia. c. 3. de episco.
7 & cle auth. si capitulum. † Quarto quæro an monachus expulsus de monasterio possit petere victum. dicit Matth. quod si ei denegantur victualia potest super his agere, & restitutionem petere, de rescrip. cum dilecta. de accu. cum olim, tamen restituitur potius officio iudicis quam iure actionis. nō enim potest habere actionem nomine proprio cum non habeat proprium. 12. q. 1. non dicatis. nec etiam potest agere nomine monasterij, quia monasterium non est spoliatum. dicit tamen Matth. quod monachus potest petere se restitui salua ordinis disciplina, non autem potest petere quod restituatur ad prioratum vel obedientiariam. sibi tamen licet accipere de bonis monasterij si Abbas ei denegat expensas. de hoc in d. c.
8 cum olim. † Quinto quæro si aliquis Romanus fecit se monachum Capuæ. dicit Matth. quod monasterium, quod est ingressus, habebit bona eius, quia bona sequuntur personam. 16 q 6. de lapsis. de cler. coniuga. quod ad te. & in hoc non videtur quæstio habere dubium, nisi dicamus quod prius erat monachus monasterij Romani, & tunc an secum transeant bona quando transit ad aliud monasterium, dixi plene in d. c. quod ad te. & in hoc etiam posset quæri si monachus transit ad suum monasterium, vt quia ibi fit abbas, & postea renunciet abbatiæ, cuius monasterij erat monachus, quod prosequitur Ioan. de Lig. ponendo quæstionem Frider. de Senis in consilio 119. ad literam authore suppresso. & videtur Fride. velle quod nec in primo nec in secundo. ego eod. ut. cum ad monasterium. §. abbas. teneo quod si monachus vnius monasterij factus abbas alterius deponitur, remanet monachus secundi si autem renunciat, quod tunc procedat opinio Frider. quod nullius monasterij sit monachus, quia renunciando abbatiæ, per consequens renunciat episcopatui ab illa dependenti. quod dic vt ibi dico & dixi etiam supra titulo primo, clem. j. ver. ad illorum. Sexto quęro si monachus

poit

ADDITONES.

a Proditor. Adde c. si peccauerit. 2. q. j. c. de forma. 22. q. 5. c. nolite. 11. q. 1. Iod. And. in c. pro humani. de hom. lib. 6. Bar. in l. respiciendum. in §. delinquunt, ff. de pœ. Bal. in c. j. qui. mo. feud. am. t. in vsi. feu. Ang. in sua disputa. inci. duo nobiles Italici.
Vinc. God. Adde Ale. in l. respiciendum §. delinquunt. de pœnis. & Fely. in c. j. de homicid.
b Vinc. God. Monachus cui subsit. Io. Bat. Perus, in tract. de arbit. in c. 4. 2. lib. num. 1. quod habetur in 1. j. tract. fol. 77.

post ingressum contraxit cum aliquo, contra quem agat con
trahẽs. dicit Matth. quòd contra neminem, quia monachus
nihil habet, & inanis est actio &c. de rest spo. olim, 3. de solu.
Odoardus. nec monasterium tenet nisi factum sit locupletius
vel pecunia sit conuersa in eius vtilitatem, C. de ser. fugi. qui-
cunque. alias tenetur. ff. de pecu. l. 3. §. si autem. de fideiussori.
10 quod quibusdam, & dic vt ibi dixi. † Septimo quæro si mo
nachus delinquit ante ingressum, coram quo conuenietur?
dicit Matth. ꝙ coram episcopo, argumento C. de epi. & cler.
auth. cassa. licet enim loquatur de contractu, tamen idem in
delicto, cum æquiparentur. C. vbi de cri. agi opor. auth. qua in
prouincia. Conuenitur autem coram episcopo & non corã
sæculari iudice, licet tempore contractus vel delicti esset de
iurisdictione iudicis sæcularis. forum enim mutauit. secus ta-
men si mutasset domicilium tantum. de fo. compe. c. pe. & ꝑ
cedit hoc nisi in fraudem ingrediatur, nam tunc reducẽdus
est ad sæcularem vitam. ff. de re milit. qui eum vno. §. non om
nes. in fi. nõ ob. de accu. l. fi. nam ibi mutauit domicilium, &
hæc sunt vera iam in clerico, quam in monacho, secundum
11 Matt. dic vt dixi de obliga. ad ratio. c. vnico. † Octauo quæro
a cui plus teneatur obedire monachus, a an episcopo, an abba-
ti. dicit Matt. ꝙ in cura animarum ab episcopo suscepta, in de
cimarum & primitiarum ratione reddenda, in causis ordine
iuris tractãdis potius epõ obediet, sed ĩ fractione voti abstinẽ
tiæ vel silentio retinendo, & in seruando regulam potius ab-
bati. de hoc per Hugu. 11. q. 3. qui resistit. Nono quæro, quia
12 dixi s. q. 4. ꝙ † monachus b nõ potest agere, quid si est i sco-
b lis, an potest similiter agere, vel accusare? dicit Matth ꝙ si est
in scholis sine licentia abbatis non potest, secus si de licentia,
quia tunc accusare, agere, respondere, & testificari potest, qa
in vim consequentiæ intelligitur habere licentiam faciendi
prædicta. & hoc quo ad ea, quæ tangunt studium, non quo ad
alia. de hoc 2. qõ. 7. c. 2. per Hugu. & acc. ex parte. in gloss. pen.
13 † Decimo quæro si de licentia abbatis monachus vadit ad
curias principum & plura lucratur, deinde ingreditur aliud
monasterium, an primum poterit petere bona sic quæsita? vi
detur ꝙ non, ex quo non possidet monachum. ff. de acq. pos.
l. j. §. per seruum. 19. q. 1. c. 2. & 3. Matt. contra, per c. j. 17. quæst.
2. & q. 2. abbates. de off. ord. quanto. hoc recidit in id quod di-
xi s. q. 5. & dic vt dixi. de cler. coniug. quod ad te. Vndecimo
14 quæro, † abbas non vult recipere monachum ægrotantem,
& monachus vagando multa acquirit. dicit Spe. eo. ti. §. 1. ver.
42. ꝙ si abbas solus denegauit, monasterium potest petere.
secus si cum consensu conuentus, quia tũc non poterit. 18.
qõ. 2. abbates. pro hoc quod no. gl. de langui. ex. c. vnico. Duo-
decimo quæro si monachus mutauit secũdum monasteriũ,
cuius erunt bona quæsita, dum monachus fuit extra primũ,
antequam intraret secundum? Goff. in sum. de apost. & Mat.
hic dicunt ꝙ si de licentia abbatis intrauit secundum mona-
sterium, erunt secundi, nisi aliud sit actum. 16. qõ. 6. de lapsis.
18. quæst. 1, capitu. 1. in Auth. de san. epis. §. si monachus. col.
9. Si vero sine licentia, erunt primi monasterij, si non neglexit
monachum, sed repetijt, & reuocauit errantem. d. § si mona-
chus. secus si fuit negligens in repetendo, & in reuocando,
quia tunc erunt secundi monasterij, licet intrauerit sine licen
15 tia. C. de Lat. lib. l. 1. §. sed simus. † Decimotertio quæro si ab-
bas repetit monachum, an sufficiat probare possessionem.
Gen. dicit quòd non si agebat rei uendicatione. debet. n. doce
re de proprietate sicut in causa matrimonij. de resti. spo. ex trã
smissa. & idem Matth. quia licet in simplici possessorio suffi-
ciat probare possessionem. de resti. spo. in literis. & capitulo,
item cum quis. secus in possessorio mixto, de quo non potest
cognosci sine proprietate, vt cum agitur de libero homine.
d. §. ex transmissa. vbi de hoc. Decimoquarto quæro, quid re-
quiritur ad incurrendam excommunicationem, de qua hic.
Gl. ad hanc. dicit duo requiri quod dic, vt in ea & idem Pau.
Decimoquinto quæro, si monachus intrauit curiam animo
damnum inferendi prælato, non tamen intulit, an est locus
pœnæ? Glo. eadem dicit, ꝙ sic. & idem Pau. & Genze. Oppo.
ad hoc ff. de fur. vulgaris, §. qui furti. Sol. vt in ea. glo. & idem
Pau. Steph. dicit ꝙ in §. qui furti., non tenetur furti si non ob-
fuit, quia noluit. ff. de fal. qui falsam. secus si non potuit. ff. ad
l. Pomp. de partic. l. 1. & de hoc per Archi. 17. q. 1. § ergo. per
16 hoc infertur ad quæstionem seq. † Decimosexto quæro vtrũ
c is qui inchoauit delictũm, sed non perfecit, teneatur ad pœnã
delicti. Pau. instat, concludens ꝙ non. hic dr̃ ꝙ incurritur pœ
na, quia non imponitur pro delicto consummato, sed pro ite
ratione qualificata ex animo. de hoc C. de epis. & cler. si quis
non dicam. Et per Host. in sum. de pœ. §. de quibus. & dixi de
eo qui mit. in pos. c. 1. Decimoseptimo quæro, an ab excõmu
nicatione, de qua hic, possit episcopus absoluere. Lau. ꝙ sic, ꝑ
c. nuper. de sent. excom. Oppo. ad hoc de sen excom. cum illo
rum. de vi. & hon. cle. quoniam. in fi. Sol. Laud. ꝙ ibi speciale
fauore religionis, & animæ facij. & idem dicit quo ad c. quo
niam. vult dicere ꝙ in illis casibus episcopus non absoluit. &
dic vt in illis, quia certo casu absoluit etiam in casibus illis.

ADDITIONES.

a Cui plus teneatur obedire monachus. Adde glo. in c. qui resistit. 11. q. 3. Inn.
in cap. quanto. de offi. ord. Abb. in cap. cæterum in 3. colum. de iudic. Abb. in
cap. cum ab ecclesiarum de offi. or. in pen. colum. Abb. in c. cum conting. 2.
in 10. & 11 colum. de foro competen. gloss. in capitu. qui contra mores,
2. distinctio.
Vin God. Monachus cui subsit, Io. Bap. Perus. in tract. de arbi. in c. 4. 3. lib.
nu. 1. quod habetur in lib. 1. trac. fol. 77.
b Quod monachus. Adde Doct. in c. cum olim. de accu.
c Verum is qui. Adde Ang. consi. 10. quod incip. pro parte negatiua.
Vinc God. Adde Barth Soc. consi. 63. In præsenti. uersic. circa secundam du
bit. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Arma non sunt tenenda in monasterio sine licentia abbatis.*
2 *Clerici portantes arma, an peccent mortaliter.*
3 *Monachus ueniens de foris ad claustrum cum armis, an incidat in pœ-*
nam huius clemen. ut in agro

§. Præfatæ. No. de dictione, infra, de hoc ĩ gl. 2. Secũ-
do no. de septa monasterij. & dicit Laud.
quod dicitur a sepio, pis. & est clausura in circuitu monaste-
1 rij, quam non licet sine licentia egredi. † Tertio no. de armis
non tenendis intra septa monasterii sine licentia abbatum,
uel priorum, qui sunt loco abbatum, argumen s. c. monachi,
in fine sede vac. c. 1. Oppo. quia si non licebit monacho te-
nere arma sine licentia abbatis, contingere poterit magnum
periculum, ut si abbas prosequitur monachum odio capita-
li: poterit enim percutere etiam uulnerando, nec poterit
monachus se defendere repellendo vim vi quod est de iure
naturali. de restitu spoliat. olim. J. de re iudic. clemen. pastora
lis. Solu Lau. intelligendo quod debet peti licentia abbatis,
ita tamen quod sit talis erga suos monachos, quod ab eo sit
licentia postulanda. alias enim si esset talis cuius consortium
esset intolerabile, vt quia parit contumeliam creatoris, vel
quia iniungit subditis intolerabilia, vel prosequitur mona-
chos odio capitali, vt prædixi, poterunt monachi sine licen-
tia arma assumere si non potest aliis remediis succurri. 11. qõ.
3. Iulianus. de diuor. quanto. de appella. de priore. de homi.
significasti. & d. clemen. pastoralis. Quæro an hic § habeat
locum in canonicis regularibus sicut præcedens, ut ibi dixi
in 2. no. Glu. 1. sentit ꝙ non, quod tenet Gen. Pau. dicit, ꝙ cũ
loquatur generaliter, videtur includere omnes monachos al
bos & nigros, etiam si uocentur iuxta vulgare fratres. argum.
de pac. cum pridem. vbi idem vocantur monachi, & fratres.
prima opinio placet, ne fiat extensio huius pœnæ, quæ quan-
quam videatur fauorabilis animæ, non tamen debet extendi
ad non suos terminos. Item sicut in § præcedenti addidit de
canonicis, ita addidisset & hic si voluisset eos includi. Secũ
do quæro an in casu huius §. sufficiat petere licentiam. dicit
Pau. quod non, nisi obtineatur. de electio. si religiosi. & de te
stamen. capitu. si religiosi. libro 6. Tertio quæro in eo, quod
prohibet arma teneri intra septa monasterii, quid si extra Di
cit gloss. 2. quod non habet locum pœna illius §. quod dicit
Laud. verum etiam si monachus teneat in alio monasterio
non suo, quia ibi non posset habere licentiam proprii abba
tis, cum extra territorium &c de constitutio. cap. 2. lib. 6. de
senten. excommunica. cum illorum. pro hoc quia litera lo-
quens de septa monasterii, debet intelligi de proprio mona-
sterio, quanquam autem non sit locus pœnæ si tenet arma
extra septa monasterii, tamen hoc non licet. nam etiam cle-
ricis sæcularibus non licet portare. de vita & honestate cler.
clerici. imo nec etiam laicis licet. C. vt armorum vsus inscio
2 principe interdictus sit. in rubro & nigro. † Quarto quæro in
eo quod dixi s. quæs. proxima, in fi. an clerici arma portantes
peccent mortaliter. Matth. quod sic, quia possunt excommu
nicari. 11. quæs. 3. nemo. Quinto quæro quid intelligitur hic
per verbum, arma. gl. in communi. sol. in fi. concludens, quod
licet alias armorum appellatio sit generalis, ita quod etiam
comprehendat lapides, tamen hic non sumitur latissime.
Laud. dicit, quod hic comprehendit arma inuasionis, sicut
sunt gladii, lanceæ, & similes. Item. defensionis, sicut galeæ
loricæ, & similes, quia etiam talia arma ad defensam quando
que audaciorem faciunt hominem ad malum, quam esset,
argum. de homi. sicut. vbi illi qui uenerant ad ꝑ pulsandam
iniuriam si forte illis uiolentia fieret, censentur homici-
dæ. Pau. dicit, quod hic loquitur de armis militaribus, nõ cle
ricorũ, quæ sunt lachrymæ. 23. quæstione ult. conuenior. &
quod hic debet intelligi de armis quæ sunt ad usum pugnæ

alias si in camera vel infra septa monachus lapides habeat ad alium certum vsum, vel cultellum antiquum ad vsum coquinę, vel quid simile, nō est locus huic pęnę. secus si lapides habet iuxta ianuam ad usum pugnę, quia tunc includitur hic. idem de arcu, vel ferro, vel ligno, quod habeat causa pugnę. dicit ergo quòd hic videndū est de forma, modo, & alijs circunstantijs, ex quibus videtur an teneat, vt arma offendibilia seu defendibilia, quæ tamen coniecturæ non sunt necessarię in notis & maioribus armis, vt lāceis, gladijs & similibus. Gen. etiam videtur concordare gl. dicit enim quòd forte nō fuit mens conditoris, quod si monachus infra septa monasterij teneat lapides vel fustes, φ sit locus pœnę: nam videtur intellexisse de illis armis quę cōmuniter arma dicuntur, vt sunt ea quæ communiter ad inuadendum, vel defendendum arma dicuntur. & sic ad communem modum loquendi se retulit, arg. de verb. si. l. vt Alphenus. & l. anniculus. dicit tamen tutius abstinere ab omnibus per id quod dixi. s. ead. q. secundum Laud. mihi placet quod nunc dixi φ sic intelligamus arma secundū cōmunem usum loquendi, vt sic illa sola hic cōprehendantur quæ cōmuni vsu loquendi arma dicuntur. arg. de
3 spon. ex literis. 1. † Sexto quęro an monachus de foris veniens ad claustrum cum armis incidat in hanc pœnam. gl. veniens. dicit quod si nō habeat animū tenendi, non ligatur, quia nō dicitur arma tenere cū effectu. idē Pau. & Genz. qui dicunt φ verbum tenentes, denotat temporis continuationem, vt sic tenere sit cum effectu. ff. de ver. sig. nomen. § habere. Septimo
a quæro an monachum a excōmunicatum quia tenuit arma contra hunc §. possit abbas absoluere. Sol. Ioā. de Ligna. late hoc prosequitur ponens opi. Fride. de Senis in consilijs cōsi. 314. quam ad verbum prosequitur auctore suppresso. & concludit Fride. φ non, quia inferior episcopo non absoluit nisi ī casibus a iure expressis. pro hoc de priui. cler. religiosi. circa prin. vbi iuncta glo. in verbo, a canone. & seq. colligitur φ religiosi etiam exempti nō absoluunt excōmunicatos a canone nisi ī casibus iure expressis, & hoc nisi abbas habeat quasi episcopalem, quia tunc potest, per no. de re. eccl. non alie. cle. 2. in glo. de episcopo. Octauo quæro an talis possit absolui ab episcopo. Solue sicut dixi. s. §. proxi. q. 17. Et dicit Fride. vbi s. quod etiam monachum exemptum potest episcopus absoluere, ne exemptio sibi sit damnosa. pro hoc quod dico. j. §. q autem. q. 2. quod procedit si abbas consentit. alias non posset exemptus se subijcere episcopo in pręiudiciū sui priuilegij.

ADDITIO.

a An monachum. Adde glo. in simili in cle. 1. de priui gl. in cle. 2. de reb. ec. nō alie. Doc. in c. cum illorum, de sen. exc.

SVMMARIVM.

1 Abbates non possunt vnire ecclesias ad se spectantes, sed ordinarij.
2 Quod si sint prioratus exempti, quis eos vniet.
3 Episcopus an posit vnire ecclesiam sibi subiectam in qua abbas habet institutionem & destitutionem rectoris monasterio exempto.
4 Ordinarij qui proprie dicantur quo ad dispositionem huius clemen. ne in agro.
5 Prælatus inferior episcopo veluti abbas, an possit præscribere potestatem vniendi beneficia.

1
a **§. Ad hæc.** † Not. quod ecclesias etiam pleno iure a spectantes ad habentes non vniunt ipsi, sed ordinarij. de hoc in glo. approbat. & dicit Laud. ex hac litera colligi quod abbas etiam exemptus non potest sua beneficia diuidere nec vnire quantumcunque ad ipsum spectent pleno iure, cum hoc sit officium episcopi. de excel. pręla. sicut vnire. & dicit Genze. Inno. hoc tenere in d. c. sicut vnire. quod tamen non tenet, nec dictum est verum, quia quando monasterium est exemptum cum membris, tunc pater abbas habet iurisdictionem quasi episcopalem in monasterijs inferioribus, vt no. Inno. de transac. c. 2. de re. eccle. non alie. c. 1. glo. de episcopis. Secundo no. ibi, de prioribus ad claustrum reuocandis. quod aliquando priores reuocantur ad claustrum, quod procedit secundum Laud. in regularibus qui non habent firmum ius, cum non habeāt velle vel nolle. 12. q. 1. nō dicatis. ideo reuocantur ad claustrum cum oportet. eod. titu. cum ad monasterium. §. tales. φ intellige quādo natura prioratus est talis. de suppl. neg. præl. cle. vnica. de secularibus autem dicit Laud. φ cū habeant plenius ius propter vnionem nō remouentur a suis administrationibus de resti. spo. cum venisset, & a idem de dona. consultationibus. s. de re. eccle. non alie. cle. 2. Tertio no. φ clerici q seruiūt in beneficijs possunt esse cū titulo & sine. & de hoc in gl. cū titu. Opp. in eo φ dicit vnionē faciendā cū consilio & consensu abbatū, sufficit enim consiliū, de arb. cū olī. gl. l. hoc. sol. φ hic reqrit assēsus, qa sic exprimitur. hic sufficeret consiliū tn. dic melius φ cum hic loquatur de prioratibus spectantibus ad abbates, non debet fieri vnio sine cōsensu abbatis, vt dico in seq. contrario. & c. cum olim. loquitur in alio casu, ibi etiam hoc surgit ex vi laudi. Secūdo oppo. ad id quod dixi in proxi. contrario de consensu abbatis: nam episcopus vnit ecclesias inferiores non requisito cōsensu inferiorum prælatorum. de rebus eccle. non alie. cle. 2. Sol. Pau. φ ibi de ecclesia, quæ ratione proprietatis non spectat ad aliquem inferiorem. hic de ea quæ spectat, sine cuius inferioris consensu non potest eps immutare. facit qđ no. de iurepa. nobis. de rerum permuta. cle. vnica, in gl. pęn. Tertio opp. qđ etiam si prioratus non sufficiant duobus, non ex hoc debeāt vniri, sed in eis poni vnus solus, sicut & alias in ecclesijs curatis. eod. titu. quod Dei. Solu. vt in seq. contrario. Quarto opp. in eo quod dicit de prioribus reuocandis ad claustrum: nam quandoq; sunt prioratus in quibus instituuntur monachi in perpetuum ad curam populi, nec reuocantur ab abbate. de capel. mo. c. unico. lib. 6. Sol. ut in gl. sępius. quām singu. no. in eo φ dicit iura quæ dicuntur de monachis ne soli maneāt in capellis, intelligenda de claustralibus qui reuocari possunt ad claustrum. secus in illis qui instituuntur in perpetuum ad curam qui nihil habent commune cum monasterio, quod dicitur in glo. & ex hoc no. Laud. unum casum in quo monachus potest esse solus. i. sine socio religioso extra monasterium. secundus casus est si sit episcopus ecclesiæ secularis. de renun. nisi. ad fi. sed si monachus habet continuam habitationem in monasterio, sed fructus habet separatos longe a monasterio in loco vbi habet domum & familiam ad colendū agros, sicut sunt officiales monasterij, ut pposit, & sacrist, & quocūq; nomine uocentur, tūc debet habere socium sui ordinis. quod autem non claustralis nō possit ad claustrum reuocari, probat Pau. quia si in monasterio erat numerus & loco istius cum recessit de monasterio fuit alius subrogatus, si nunc reuocaretur ille, rumperetur numerus qđ fieri non debet non auctis facultatibus. de consti. cum M. de præben. pro illorum, vel subrogatus excluderetur, qđ etiam fieri nō debet sine sua culpa. 56. dist. satis peruersum. de consti. c. 2. Item φ nō teneatur habere sociū sui ordinis, probat Pau. quia tenetur ad officium secularium clericorum ſm ritū illius ecclesię ad q̄ trāsiuit, vt no. 16. q. 1. c. 3 & per Gof. in sum. eo. versi. sed nunquid. de cele. mis. cle. 2. in gl pe. debet ergo habere socium secularē sine quo celebrare non debet. de cōse. dist. 1. hoc quoq; de vi. & hon. cleri. vt quisq; & inutiliter hēt monachum. Steph. dicit φ etiā monachus promotus ad ecc̄l'iam secularem debet hēre socium sui ordinis si redditus sufficiūt, p quo bene facit c. rit. qđ Dei. & in eo quod dicit gl. rationem non concurrere, quare abbas talem monachū cum quo nil habet cōe, sociare debeat de suo claustrali. dicit Steph. φ abbas dando licētiā monacho transeundi ad hoc beneficium, videtur se obligare ad dandum socium: poterit tamen abbas sociū reuocare ad claustrum, sed loco eius tenetur aliū subrogare. dic quod verior est opi. gl quatenus quærimus de necessitate, de honestate āūt vera est opi. Steph. & sic loquitur c. qđ Dei. & hodie vt etiā dicit gl. solum in claustralibus obseruatur φ habeant socium sui ordinis. Quinto opp. in eo quod dicit φ si prioratus non sufficiunt duobus monachis ponentur clerici seculares. nam etiam clericus secularis eget socio. de fil. præsby. veniēs. de vi. & hone. cleri. vt quisq; gl. cum titulo, sol. φ clericus secularis debet habere seruitorem, nō socium. & idem Pau. & de hoc in seq. q. in fi. Quæro in eo φ dicit φ prioratus debēt esse sufficientes pro duobus quales erunt isti duo. Sol. vt in glo. in uer. duobus, quæ exponit duobus. i. priori & socio. Oppo. ad hoc de capel. mo. c. fi. glo. pro. sol. remittit ibi. Pau. autem ponit solutionem de qua ibi, scilicet φ pluralitas posita in di. c. fi. in verbo monachos, respicit pluralitatem prioratuum. concordat. 33. q. 2. 2. seculares. de cta. & qualita. quæris. Oppon. ad idem quia vltra priorem & socium erunt necessarij etiā duo clerici ad seruiendum maxime si curam habent animarum, cum presbyter sine clerico missam & alia sacramenta commode non ministret. de fil. presby. ueniens. 18. distin. sedulo. & non sit dubium quin monachi paucioribus cibis contenti esse debeant. de consecra. dist. 5. ne tales &c. nunquam. Sol. Lau. quòd si loquitur de beneficijs, in quibus ad curam animarum

ADDITIO.

a Pleno iure. Adde glo. 1. in c. conquestus. de fo. cope. & ibi Doct. in gl. in ver. pleno iure. in c. abbas de priui lib. 6. & ibi Docto. Abb. in c. auditis. in 4. no. de præscri. Abbas in c. de monachis. in 3. col. ver 5. & vlt. de præben. Abbas in c. quoniam in 1. no. de priui. & per An de Bu. consi. 9 inci. quia hic agitur in d. c. l. versi. item & satis.
Vin. G Adde Ruy. consi. 164 nu. 3. li. 2. & de clausula, plenissimam & omnimodam potestatem, Ruy. consi. 96. nu. 5. & 12. lib. 3.

marum promouentur monachi poterunt esse soli sine socio
licet non sine seruitore quod dixi.s.in 4.contrario. Si vero loq
mur de alijs beneficijs, tunc,si æque bene possint vnire duo
monachi vt duo clerici, & ad hoc se obligant, vel eum artifi-
cio parentum adiutorio,non remouebuntur.de capel.mona-
cho.c.fi.vbi de hoc.de priui.c.1.§.fi.lib.6.& si nullo modo pos
sunt vnire duo,& inuenitur vnus presbyter qui velit solus, &
per se locum regere,monachus expelletur,& sacerdos pone-
2 tur,vt hic,& hoc vltimum vult etiam gl.in verbo,futuris.† Se
cundo quæro in eo quod dicit prioratus vniendos per locorũ
ordinarios,quid de prioratibus exemptis.dicit Lau.Ioã.And.
sibi rescripsisse ꝙ per hanc literam ibi,locorum ordinarios.p
batur quod pro vnione exemptorum recurri debet ad Papam
arg.de temp.ordi.cum nullius,in fi.lib.6.de priui. authoritate.
& de verbo. sign. veniens.eod.lib. quod dicit Lau.videri verũ
in vnione exemptorum locorum adinuicem facienda, & eo
casu quo subsunt Papæ immediate,secus si alij,quia tunc con
sensus eius sufficiat,nec requiritur licentia Papæ.quod intelli
go verum quando subsunt illi pleno iure,tunc enim intelligi
tur habere iurisdictionem quasi episcopalem,per id quod no.
Inno.de transact.c.2.& s.de reb.eccle.non alienan.cl.1. glo.de
episcopo,& dixi.s.in 1.notabili.pro hoc optime de priui.abba
tes.coniuncto prine.& fi.lib.6.In hoc tamen alij aliter,sed pri-
3 mum verius,& sic respondi in quæstione facti.† Tertio quæ-
ro circa id quod dixi in proxi.q.quid si episcopus ecclesiam ti-
bi subiectam in qua abbas exemptus habet institutionem,&
destitutionem rectoris vult vnire monasterio exempto. Lau.
quod potest,arg.quod me.causa.cum dilectus in fi.1.gl. & de
priuile.tuarum,in prin.pro hoc quod no.de restitu.spoli.olim.
4 1.& de dona inter dilectos,† Quarto quæro qui comprehen-
a dantur in verbo ordinarios a dicit Lap.quod episcopi.& supe
riores ad quos de iure communi hoc pertinet.de excel.præla.
sicut.vel quibus competit ex priuilegio uel consuetudine pr̄e
scripta.de præscri.auditis.de excel.prælato.accedentibus.Quin
to quæro an per legatum de latere poterit hæc unio fieri.dicit
Lap.ꝙ sic,& multo fortius quam per illos,de quibus.s.q.pro
xi.nam legatus non indiget consensu abbatum,licet alij indi-
geant,ut hic,facit de offi.lega.dilectus.de elect.si abbatem.lib.
6.de offi.leg.c.1.& 2.eo.lib.de verbo.signi.ca.1.primo respon
lo eod.lib.de hoc dixi de confir.vti.vel inuti.c.fi.Sexto quæro
an sede uacante posset capitulum istam vnionem facere.Lap.
ꝙ sic,dummodo nil depereat de iure episcopali,alias non po-
test.facit quod no.de ma.& obe.c.unico.lib.6.& simile quod
5 no.de re.permu.cle.vnica.ubi dixi.q.11. † Septimo quæro an
prælatus inferior episcopo,vt abbas,præscribere possit potesta
tem vniendi beneficia.gloss approbat dicens, ꝙ sic, cum hoe
sit iurisdictionis,non ordinis: dicit tamen exigi titulum vel
tempus,in cuius contrarium non sit memoria,quod dic vt in
ea quam no.Steph.s.de reb.eccle.non alie.cle.si una.in prin.
vbi dixi de hoc in q. 6.tenet contrarium dicens quod quæli-
bet ecclesia debeat habere suum rectorem,& si per vnionem
fiat contrarium hoc est contra ius,cum ergo vnio permissa sit
episcopis,intelligitur inferioribus prohibita.de tempo.or.di-
lectus,inducit simile de institutione auctorizabili quæ non p̄-
scribitur.de offi.archi.cum satis,dic glo.veriorem per rationẽ
in ea positam.& idem Lau.Pau.& Genze.ad rationẽ Steph.
cum dicit quod quælibet ecclesia debet habere suum rectorẽ,
dic hoc verum,quando ipsa est titulus.per unionem autem ti
tulus supprimitur,& ideo potest qs habere plura talia.de æta.
& qualita.cum te.

ADDITIO.

a Vin.God.Ordinarius dicitur cui populus committitur.Alexan. in l. omne
populi,col.4.de iust.& iu post Bar.in l.ambitiosa.col.fi.de decr.ab ord. fact.

SVMMARIVM.

1 *Monachus si assumatur ad prioratum,in quo curam exercet animarum per seipsum,an sufficiat annus 20.*

e
§.Cæterum. Oppo.quia videtur contrarietas in
quod primo exigit annum inceptum
in verbo,attigerit.secundo completum in verbo, peregerit.
gl.ꝯcordat.sol.quod hoc est de arbitrarijs,& idem Pau.Lau.
dicit quod quia primo casu datur maius tempus,s. annorum
25.ideo fit relatio in alio ut sufficiat annus inchoatus ut fiat
quædam compositio vt qui in vno grauatur in alio releue-
tur.simile quod no.de offic.ordi.cum vos.in glo.2.& vtraque
solu. bona. Secundo oppon. in eo, quod permittit priora-
tum curatum in non conuentualem conferri minori. 25. an-
nis contra id de elect.cuoi in cunctis.§.inferiora. & eod. titu.
licet canon.lib.6.solu.Pau.quod hoc speciale in religiosis,vel
ꝙ hic de prioratibus curatis quando cura per alios exercetur,
& sic non videntur curati.arg.de præbend.super eo, lib.6.non
enim est de mente iuris ꝙ claustralis per se exerceat curam
populi.de capel.mo.c.1.si autem curam per se exerceat, dicit
Pau.standum contrarijs,quia debet attigisse.25.annum, cum
non possit in minori ætate esse sacerdos. de ætate, & qualita.
clem.generalem,& de hoc vlt.§ quæst.seq. & hæc solu. pla-
cet,ꝙ enim sit speciale in religiosis,non bene probatur iure,
1 ut dico in sequen.q.† Quæro si monachus assumatur ad prio
ratum in quo curam exercet per seipsum, an sufficiat annus
20.videtur ꝙ non.per ea quæ dixi s.contrario proxi.In contra
rium est litera in verbo,& 1.gloss.in hoc verbo,& si,tenet pri
mum,& idem Pau.vt dixi in proximo contrario.Idem etiam
Laud.Genze.ad contrarium,dicit gl.quod istud,& si,uenit ad
tollendum id quod aliqui dicebant hoc casu sufficere ꝙ tenet
minorem 20 anno.dummodo sit maior.14.Idem dicit Gen.
ꝙ hic cessat argu. a contrario,ex quo contrarium repetitur in
iure.non enim recedendum est a § inferiora,quia nõ inueni-
tur expressum,ꝙ in hoc sit religiosus melioris conditionis q̃
sæcularis,& vtraque sol.vera,ut in hac gloss.in fi.pro hoc ff.de
postula .l.1.§. ueritiam.Secundo quæro an episcopus possit
in prioratibus conuentualib.dispensare in minori ætate.Pau.
quod non,per cap.vnicum de ætate.& qualitate. lib.6.nam ta
les prioratus sunt curati ratione collegij, & personarum ip-
sius in quos habet prior iurisdictionem & pœnitentiale forũ.
de offic.ord.quanto.& de ma.& obe.cum in ecclesijs.s.eo.tit.
§.sane.quo uero ad forum contentiosum,quod prælatus col-
legij non habet iurisdictionem in suos parochianos,sed quo
ad pœnitentiale sic, dicit Paul. ꝙ de iure parochiali est cele-
brare,diuina sacramenta ministrare, & alia de quibus nota.In
nocent.de paroch.sub. rub.& secundum hoc dicit Pau.intel-
ligenda quæ nota.secunda quæstione prima,nemo.de offi. or
di.cum ab ecclesiarum.sed dic melius ut ibi de hoc dixi.

§.Qui autem. No.ibi,collationis,vel commissio
nis,quod abbas in collatione suorũ
beneficiorum potest uti his verbis, tibi conferimus.vel,com
mittimus.iuxta materiam de qua loquimur.50.dist.quod est.
Oppo.in eo,ꝙ vult eos qui habuerint prioratus etiam conuẽ-
tuales teneri ad sacerdotium,contra id de elect. statutum. lib.
6.Solu.vt in glo.1.quæ dicit quod capi.licet canon. iunctum
cum cap.statutum.prællega.non habent locum in priorati-
bus conuentualibus,quod bene probatur hic. Secundo opp.
quia litera uidetur sibi contradicere.nam in verbo,habuerint,
uidetur includere etiam promotos ante hanc cle. & contra-
rium videtur velle in verbo,collationis.glo.non dicit.solu.ꝙ
respectu prius habitorum dicendum est tempus currere a tẽ-
pore quo hæc constitutio ligauit. & idem vult Laud.nam in
verbo,habuerint, subaudi a modo, id est post tempus huius
cle.vt sic hæc constitutio sit noui iuris.promulgatoria, non
antiqui declaratiua.de consti.c.fi.ex hoc infert ꝙ si ante hanc
constitutionem aliquis monachus homicida voluntarius,
vel alius ineptus etiam ex culpa sua ordines assumendo, de
qua culpa satisfecerat,adeptus fuerat dispensatiue tales prio-
ratus, quod poterat,cum censeantur simplicia.de cleric. pu-
gnan.in duel.Henricus. in fin.& ibi nota.de præbend.de mul
ta,hæc constitutio nec pœna eius hunc arctasset pro ordini-
bus assumendis. quod etiam tenet Genze.quia ex quo cum
tali foret dispensatum, non est locus querelæ. de accusa.su-
per his.de schismа.c.a.ex hoc nota, ꝙ clausula sequens non
refertur ad omnia superiora quãdo ex tali ratione inducere-
tur absurditas seu rectus intellectus.de dona.cum dilecti.hoc
enim casu verbum collationis, refertur solum ad prioratus
habitos post hanc cle. nam si refertur solum ad prioratus ha-
bitos ante hanc cle.si quis habuisset per annum uel plus ante
hanc cle. nam non competeret sibi aliqua dilatio, & sic pu-
niretur sine culpa. Tertio opp. in eo quod disponit priora-
tus uacantes ex eo quod isti non fuerunt promoti ad sacer-
dotium eis non conferri ea vice , nam facile erit illudere
hanc dispositionem conferendo vni de quo scitur quod non
acceptabit. & postea conferendo ei qui priuatus fuerit. So-
lu. quidam exponunt ea vice. i. in illa collatione usquequo
facta sit cum effectu , ne leges sint ludibrio. de elec.commis-
sa.libro sexto,verius uidetur standum literæ.nec præsumi de-
bet fraus.de renun.cap.2.libro 6. Quarto opp. quod non de-
beant adstringere priores non conuentuales ad sacerdotium.
aut enim huiusmodi prioratus censentur dignitates seu per-
sonatus, & non possunt conferri etiam si sint in 20. anno cõ-
pleto nisi cum dispensatione dyœcesani.de æta.& qua. capit
unico.lib.6. cuius contrarium dicitur in d. §. præcedenti. ubi
non requiritur dispensatio. aut censentur beneficia curata,
& tunc non possunt conferri ante 25.annum. de elec. licet
canon. lib. 6. cuius contrarium dicit in d. §. Si ergo non sunt
dignitates

dignitates nec curati, quare compelluntur habentes ad sacerdotium. Sol. Laud. ꝙ verum est, ꝙ non sunt dignitates nec personatus ratione prędicta. ex quo infert, ꝙ non poterunt esse de legati apostolici. de rescr. clem. vlt. dicit etiam, ꝙ non sunt ecclesiæ curatæ, sed potius simplicia beneficia ratione prædicta, sed per hoc non soluitur contrarium. Genz. dicit, ꝙ licet non sint dignitates personatus, vel curati, compelluntur tamen ad sacerdotium, vt hic, & in hoc grauantur, sed in alio releuātur. scilicet, in ætate. s̄ §. proxi. arg. ff. de iureiu. eum qui. Ex hoc not. Pau. ꝙ si quis prioratum talem consequitur in vigesimo primo anno inchoato, tenere potest absque sacerdotio vltra biennium. & est speciale in religiosis. Quæro in eo, ꝙ permittit ex causa rationabili a sacerdotio abstineri, quæ erit causa rationabilis. glo. vt infirmitatis. solu. Secundo quæro an cessante causa rationabili possit esse casus in quo excusantur a sacerdotio. Lap. ꝙ sic, si cum eis fuerit dispensatum. de electio. cum ex eo. lib. 6. & hoc in non exemptis, vt ibi in verbo, subiectas. vbi de hoc per Archi. & idem Pau. infra § sequen. vbi dico in quarto. no. cum exemptis vero Papa, vel delegatus de latere dispensabit. de priuil. authoritate. libro sexto, vel secundum Lap. etiam ordinarius dispensare poterit ad instantiam exemptorum. arg. de præscrip. veniens. de sen. excom. demoni. & quod ibi no. de priui. c. 1. lib. 6. & quod ibi no. de senten. excom. religioso. eo. lib. possunt etiam secundum Lau. dispensare horum abbates si hoc habent ex priuilegio, vel consuetudine præscripta de præscri. auditis. de exces. prælato. accedentibus. de offi. archi. dilecto. & quod in eis no. & de præben. cum singula. & supra eodem cap. §. ad hæc.

SVMMARIVM.

1 *Monachus potest abesse a monasterio causa studiorum.*

2 *Professio an possit fieri in manibus monachi sine licentia abbatis.*

3 *Viator seu peregrinus si intrat nauem siue tabernam, nec ostendit res quas habet, postmodum dicit se perdidisse certas res, an sit standum eius iuramento.*

4 *Quid si res sunt remissæ in naui, vel taberna, caupone, vel nauta ignorante, postea sunt furto amissæ.*

5 *Consuetudo quod monachi obtinentes prioratus habeant vocem in electione abbatis, an valeat.*

6 *Licentia vt monachus possit ire ad studium, per quem dari possit.*

7 *Episcopus si dat licentiam eundi ad studium pro pecunia, an committat simoniam.*

§. sanè. No. casum in quo requiritur expressa professio, & dicit Genz. ꝙ hoc est ius nouum quo ad administrationes licet quo ad dignitates idem statutum erat. de electio. nullus lib. 6. pro hoc quod de professione. no. de regu. cle. eos, & quod ibi nota. qualiter fieri debeat professio, colligitur. 20. q. 1. vidua. no. 27. q. prima vidua. & per Archi. de regu. c. 1. & in regula Benedicti. capi. 8. & dicit Lau. quod debet profitens promittere tria substantialia religionis, paupertatē, obedientiam, & castitatem. ex hoc infert non sufficere quod quidam faciunt qui promittunt solam obedientiam, & de hoc in d. cle. eos. vbi dixi. q. 3. Secundo no. casum in quo damnatur consuetudo. de hoc in glos. no. & dicit Genz. quod nisi fuisset sublata consuetudo, non tolleretur per hanc clem. de consti. c. 1. lib. 6. pro hoc, quod no. de relig. domi. ca. vlti. de priuil. c. 1. lib. 6. Tertio no. id quod no. gloss. collige, & idem Pau.
1 † Quarto no. ꝙ ex causa studiorum a potest monachus abes-
a se a monasterio. & dicit Pau. quod ob hoc satis posset habere locum episcopalis dispensatio. de qua de elect. cum ex eo li. 6. no. de offi. vica. cle. nam. pro hoc, quod dixi s̄. §. proxi. in fine. Quinto nota. ꝙ etiam ex alia causa rationabili quam ex causa studiorum potest monachus abesse a monasterio, & exemplifica de causa rationabili, vt in gl. propter. in ea ibi, inimicitias. de elect. bonæ de renun. ad supplicationem. Oppono. ꝙ possit administratio committi monacho etiam nō professo, potest enim esse administrator parochialis ecclesiæ, quam potest habere etiam tacite professus, sicut, & nullo modo professus, argu. de elect. cle. 1. in fi. Sol. Pau. intelligendu hic de administratione, quæ consueuit per religiosos tantū gubernari. argu. de supplen. neg. præla. clem. vnica. Secundo oppo. ad idem de eo quod no. Aegi. de ele. cum in magistrum, vbi dicit in temporalibus administrationibus posse prefici non professos. glo. reprobat. Sol. & idem Pau. ꝙ illud dictum Aegi. non est verum per c. de elect. nullus, quod extenditur ad hunc casum, vt hic patet. Tertio oppo. in eo, quod damnat consuetudinem de nō residendo, cum tamen valeat. de constitu. cum omnes, in vlti. glo, de elect. dudum. in gl. pe. Sol. Pau. ꝙ hic speciale. alias procedit contrarium, & dic, ꝙ ratio specialitatis est, quia hic dam-
2 natur consuetudo, pro hoc quod dixi s̄. in 2. nota. Quæro in eo, quod dicit de professo si fiat professio in manibus monachi sine licentia abbatis. Math. refert quod no. Host. in summa qui cleri. uel vo. §. qui vouens, versi. vel si. & se. vbi dicit, ꝙ non valet, quia monachus non potuit obligare monasteriū profitenti, nec professum monasterio, cum sit quasi matrimonium spirituale. ff. nau. cau. stab. l. 1. §. nautam. versi. sed de execu. ff. cummu. predio. l. 1. quod tenet Inno. in reg. porrectum.
b Goff. dicit, ꝙ professio facta b in manu etiam priuatæ personæ valet. 20. q. 1. vidua, qui cle. vel vo. insinuante. & c. veniens. Specu. de sta. mona. §. 1. versi. 19. dicit opi. Hostien. procedere quo ad bona. Sed opi. Goff. quo ad obligationem Dei, qui cle. vel vo. rursus. de hoc per Archid. de reg. constit. & dic ꝙ professio facta in manibus eius qui non potest incorporare religioni, non habet effectum vt dissoluatur matrimonium contractum sicut dissoluit professio valida. de uo. c. vnico. lib. 6. & hoc in professione expressa, sed in tacita videtur hoc exigi. tamen etiam tacitam puto non sufficere nisi fiat eo sciente qui potest incoporare religioni. de reli. ꝯstitutionem. lib. 6. quod dixi in d. c. porrectum. in fi. tamen sicut professio facta in manibus nullius obligat Deo ad instar voti simplicis, ita & facta manibus illius qui nō potest incorporare religioni. & ad hūc
3 intellectum procedit dictum Specu. † Secundo quæro, si peregrinus intrat nauem vel tabernam, & non ostendit res quas habet, & postea d̄t se perdidisse certas res, an debeat stari eius sacramento. Matth. quærit & videtur quæstio impertinens, sed habuit respectum ad §. nautam. alle. s̄. q. proxi. & id quod dicit in præallega l. 1. nau. cau. stab. vbi nautæ. caupones, & stabularij tenentur de eo quod ceperint. ad quæstionem autem arguit Matt. ꝙ sit credendum iuramento peregrini, quia non est verisimile quod deieret, C. de sacros. eccle. sancimus, contrarium tenet per c. fi. de iureiur. ꝙ facit ex eo, quia non defertur iuramentum nisi quando præcedit semiplena probatio, vt
4 ibi, nec est locus c. fi. quod me. cau. † Tertio quæro circa hoc si res remissæ sunt in naui, vel taberna ignorante caupone vel nauta, & sunt amissæ furto. Specu. de fur. uer. quid si res. dicit nautam, vel cauponem non teneri ex eo, quia non tenentur nisi quando sibi consignantur. d. l. 1. quod dic, vt in d. ver. quod si res. Quarto quæro in eo. ꝙ dicit de obtinentibus administrationes extra monasterium non permittendis in monasterijs an locum habeat in omnibus. Laud. dicit, ꝙ loquitur de prioratibus uel administrationibus habentibus domos extra monasteria. secus de his qui habent residentiam in monasterio, licet extra longe a monasterio habeant reditus, quod esse potest ex ꝯsuetudine quæ est rationabilis, nisi per ea impediatur hospitalitas, uel utilitas loci. & alia bona quæ ibi residendo faceret, tunc enim non esset seruanda, de consue. ca. 1. & cap. ex parte. idem Gens. inducens pro hoc uerbum, residere, quod denotat hic loqui de his qui habent domicilium extra monasterium, alias sola domus vel reditus. seu possessio non constituit domicilium. ff. ad municip. l. libertus, §. sola, no. de rescrip.
5 dilectus, a. dixi de fo. competen. ex parte. † Quinto quæro, in eo ꝙ damnat consuetudinem de non residendo in prioratibus, an per hoc damnetur consue. quæ habet ꝙ tales habeant voces in electione maioris abbatis. glos. no. ibi, & nota. dicit, ꝙ non, & idem etiam Pau. Sexto quęro in eo, ꝙ dicit de cau-
c sa studiorum, si clericus c vadit ad studium an debeat, habere fructus beneficij: Matth. refert Archi. tenere ꝙ sic, si de licentia prælati vadit, per cap. 38. distin. de, quibusdam, quod dicit Hostien. de magistris, super specula. procedere solum in studentibus in theologia. Archi. vero dicit idem si in iure canonico. nam canones descendunt ex veteri & nouo testamento. de accu. qualiter. 2. Solu. Math. nihil approbat. dic, ꝙ verior est opi. Hosti. nam priuilegium speciale conceditur studentibus in theologia. d. ca. super specula, quod est extendendum, tamen quia ęquum est in huiusmodi late interpretari, standum uidetur opi. Archi. quod dico de cleri. non residen. tuæ
6 q. 7. † Septimo quęro in eo quod dixi s̄. q. proxi. de accedentibus ad studium cum licentia prelati, quis possit hanc dare. Matth. refert, quod no. Inn. & Host. de cle. non resi. relatum, dicentes ꝙ prelati etiam citra episcopum hęc possunt, quod tenet frater Alnarus, licet quidam dicant episcopum solum hoc posse, quia prędordinator in cu octis. 25. disti. perlectis. primum

ADDITIONES.

a Ex causa studiorum. Adde c. 2. ne cle, vel mo lib. 6.
Vinc. God. Adde quod monacus studens potest facere eleemosinam si habet administrationem, Fely. in c. ex parte, col. 1. de a. cus.

b Quod professio facta. Adde Doct. in c. porrectum. de regul. Pau. de Lea. in cle. eos, de regul.
Vinc. God. Professio qualiter esse debeat, Paris. consi. 65, nume. 7. & 8. lib. 4. vide Andr. Barb. in consi. vlt. Alex. lib. 4.

c Si clericus. Adde Abbatem in cap. tuæ, de cleric. non residen. Frideri. de Sen. consi. 256.

mum verius,de hoc de elect.licet canon.in glos.pe.& super
7 ca. † Octauo quæro si episcopus pro pecunia dat licentiam
eundi ad studium.dicit Math. ꝙ non committit simoniam
sed est turpe lucrum.arg.1.q 1 vendentes.& peccat mortali-
ter,quia dat pro pretio quod gratis debet. Nono quæro si dat
licentiam eundi ad studium,sed non hẽndi ibi præbendam
nisi certo pretio dato.Matth.dicit.Hu.tenere ꝙ si clericus de
iure debet eam habere in scholis, committitur simonia ex
parte episcopi,& non ex parte clerici.ar.1.q.3 quæsitum.sed
si de iure habere non debet,committitur ex parte vtriusque
de simo.nemo.dilectus.a.dic vt in proxi.q.quod nõ est simo
nia,quia non datur spirituale pro temporali, sed temporale
tantum.i.reditus beneficij.est ergo potius turpe lucrum.

SVMMARIVM.

1. *Monachi debent ordinari ad abbatis monitionem.*
2 *Monachus potest se excusare ne ordinetur ex causa legitima.*

1 Ad ampliationem. †No.quod monachi ad monitionem abbatis de
bent ordinari.& dicit Lau.ꝙ dicit de monitione abbatis, qa
abbate impediente non possunt ordinari licet velint de tem
po.or.ad aures.nam quæ in monasterio sunt agenda, omnia
consistunt in dispositione abbatis,& ei obediendum,quam-
uis graue præcipiat,dumtamen non impossibile.di.ca.ad au-
2 res.† Secundo no.ꝙ monachus potest se excusare ab ordini
bus ex causa legitima. Et dicit Gen.quod si abbas nolit eum
admittere,poterit monachus per viam supplicationis adire
superiorem ad instar serui de seruitio domini conquerẽtis.
arg.ff.de sta.ho.l.1.Institu.de his,qui sunt sui vel alie.iu.§.pe.
quod no.de ap.de priore.de iurepa.nullus.de accu.olim.& ꝙ
not.Inno.qui cle.vel vo.insinuante.Et no.id quod dicit gl.in
hoc verbo,legitima.& in ea ibi,nullus.& quod no.Inno.qui
cle.vel.vo.insinuante.

Rursus. Not.ꝙ in monasteriis debet teneri magister.
& dicit Lau.quod ideo dicit idoneus,qa nul-
lus & inutilis equipollent.de transla.c.2.Secundo no ꝙ mo
nachi debent instrui in scientijs primitiuis,& exponit Pa.in
grammatica,logica,& similibus.37.dist.si quis grammaticã.
& c.de quibusdam.pro hoc,ff.de excu.mu.l.1.§.li.de munc.
&.ho.vt gradatim.§.vlt.optat Genz.quod etiam teneretur
magister qui instrueret iure canonico,quia cum mittuntur
ad studia,fiunt aliquando discholi.Quæro si abbas dicit facul
tates non sufficere.Sol.vt in gl.& in ea.in fin.& de elect.cum
ex eo.libro 6.

SVMMARIVM

1 *Monachi debent abstinere a carnibus.*
2 *Monachi an possint habere proprietatem alicuius paruæ rei.*
3 *Correctio vel punitio monache, vel cognitio causarum ciuilium inter monachos,ad quem pertinet.*

1 Præmissa. †No.ꝙ monachi debent abstinere ab esu
carnium.& dicit Lau.quod hoc pessime
obseruant,& hoc ex desidia abbatum qui,dum carnes sibi ni
mis sapiunt,non audent subditis denegare,& sic prestant ma
lum exemplum.de vo.magnæ.Secundo no.id quod no.vlt.
gl.quæ hoc vult,ꝙ quia per hãc cle.innouatur dispositio ca.
cum ad monasterium ideo dessuetudo circa præscripta non
iuuat.& dicit Pau.ꝙ per hanc innouationem tollit consue-
tudinem præcedentem.dic ꝙ gl.cautius loquitur de dessue-
tudine.i.non obseruantia,vt sit sensus ꝙ si dispositio ca.cum
ad monasterium.non erat in obseruantia,per hanc cle.inno
uatur,& debebit obseruari.sed si ponatur ꝙ inducta esset cõ-
suetudo contra illud c.talis quę valeret,illa non tolleretur,ex
quo non fit de ipsa mentio.de consti.c.1.lib.6.potuisset autẽ
induci secundum ea quæ dixi de const.c.fi.Quæro in eo,ꝙ di
cit de vsu camisiarum quæ camisiæ prohibentur monachis.
Solu.prohibentur lineæ.d.c.ad monasterium.& dicit Laud.
ꝙ etiam prohibẽtur sericę.§.e.cle. in prin.Idem dicit de alijs
mollibus vestimentis pari ratione,de consti. translato.quod
tamen dic,vt in seq.q.Secundo quæro an possint vti vestibus
factis de cottono ꝙ dicitur fustaneum seu pignolatum vel
vestibus gracillimis & delicatis factis de lana. videtur ꝙ non
per ea quæ dixi in proxim.q.contrarium tenet Lau.quia oĩa
quæ non sunt prohibita in regula S.Benedicti,licent mona-
chis,si tamen alias sint honesta.16.q.1.sunt nonnulli.de vi.&
2 ho.cle.quoniam.§.ea.cle.in prin.† Tertio quæro in eo quod
dicit de abdicatione proprietatis,an indistincte prohibeatur
monachis proprietas cuiuscunque rei etiam exiguę. dic ꝙ
sic.d.c.cum ad monasterium.11.qõ.1.nolo.& c.non dicatis.
Oppon.ad hoc,nam potest contingere ꝙ erit monachus or-
phanus parentibus & omni temporali auxilio destitutus &
forsan denudatus. nec forsan a monasterio succurritur ei de
vestibus, quia in pluribus monasterijs male seruitur proui-
sio vestiarii,ergo dura est lex quę prohibet eum hẽre aliquid
proprij.dicit Lau. ꝙ hoc non obstante non debet habere p-
prium . Item ꝙ si fraudolenter sine abbatis voluntate tenet
pecuniam maxime vsque ad mortem non est eius miseren
dum.eod.tit.super quodam,& c.cum ad monasterium.sed si
sciẽte abbate tenet paratus tradere quoties requisitus erit ab
abbate,non censetur proprietarius,pro hoc quod no. in d.c.
cum ad monasterium.nec ex hoc dicitur abbas dispensare su
per proprio.quod non potest.d.ca.cum ad monasterium.es-
set enim dispensatio tunc tantum quando vellet abbas mo-
nacho permittere ꝙ haberet proprietatem nomine ꝓprio.
3 † Quarto quæro generaliter,ad quem pertinet correctio &
punitio monachi,vel cognitio causarum ciuilium inter mo
nachos.Io.de Lig.late prosequitur in quo non expedit insta
re.de offi.or.quanto.& ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Religio naufragium patitur vbi disciplina contemnitur.*
2 *Ordinarij visitant monasteria monialium etiam exempta.*
3 *Monachorum species sunt duæ.*
4 *Visitatio monastariorum debet fieri singulis annis.*
5 *Monialium nomine non comprehenduntur monasteria virorum. Quid si sint duplicia.*
6 *Ordinarij qui sunt qui debent visitare monasteria monialium.*
7 *An autem ordinarij poterunt hanc visitationem alteri committere.*
8 *Quid in monasteriis subiectis sedi apostolicæ,quæ solent visitari per visitatores capitulorum prouincialium. vide.*
9 *Quid de monasteriis albarum per quos visitantur.*
10 *Visitatio monasteriorum monialium debet fieri singulis annis, an sufficiat quod fiat in fine primi anni & in principio secundi.*
11 *An autem hęc visitatio possit iterari.*

CAP. II.

Attendentes. Glo.1.in effectu summat,
vel secundum Pau. h. d.
Moniales quę nulli subsunt nisi Papæ,& canoni
ci seculares per ordinarios, & aliæ exemptæ per
suos prælatos debent annis singulis visitari.& ponit numerũ
1 personarum visitationi interesse debentium.† No.ꝙ vbi di-
sciplina contemnitur,religio naufragatur.de hoc in glos.45.
dist.& in ea.ibi Sa.23.q.5.iustum.de hoc etiam in gl.quasi.&
idem Pau.qui etiam dicit ꝙ huius disciplinæ obedientia est
quæ fidei meritum possidet.9 q.3.sciendum.in fin.Secundo
no.quod regularis honestas dicitur gloria.quod dicit Genz.
intelligendum per dispositionem.status enim regularis ob-
seruatus vt decet disponit obseruantem ad gloriam sicut &
cętera bona.de summa Trini.c.1.in fi.J.tit.1.simile quod ait
apostolus ad Corint.15.miror propter gloriam vestram fra-
tres.de iureiur.& si Christus.& alibi gloria patris est filius sa
piens.Prouerb.17.& 25.95.dist. esto.10 Authen. constitutio
quæ de dignitati. §. generale.col.6.cum ibi nota.Tertio no-
2 ta de macula euitanda in religione.nam sine macula a & ru-
ga debet esse sponsa Christi.21.dist.quamuis.alias damnatio
nem perpetuam habebit si fidem charitatis quam sponte
Deo obtulit, adulterando Christum sponsum turpiter de
hone stet.27.q.1.c.1.& 2.Quarto no.de monasteriis monia-
b lium visitandis.& dicit Pau.quod nomine b monialium nõ
comprehenduntur monasteria virorum,ff.de leg.2.si ita scri
ptum sit.quia fœmininum nõ comprehendit masculinum
vt ibi.pro hoc quod no.J.§.statuimus.in gloss. in abbatibus.
2 † Quinto no.ꝙ monasteria c monialium etiam exempta vi
c sitant ordinarij.& dicit Pau.ordinarium dici qui iurisdictio-
nem habet suo iure non alieno beneplacito, ff.de iuris. om.
iu.iure.de hoc in Spe.de offi.ord.in prin.ex hoc dicit quod
hic appellatur ordinarius,qui alias in loco habet visitare ces
sante exemptione.de cen.cum apostolus.Sexto no.ibi,videli
cet

ADDITIONES.

a Nam sine macula. Adde ad ea 22 q.4.c.ecclesia Christi.de pe.di.1.c.omnib.
24.q.1.
Vide God. Macula quomodo intelligatur Io.Lup.in tract.de Matrim.& le
g.in 1.par prin.n.126 habe ur in lib.9.tract.fol.195
b Quod nomine. Adde gl. mag. am in fi in c.inuementatibus.de ele.li.6.Doc.
in cle.1.de elect.
c Monasteria. Adde Inn.in c.dilecto.de offi.arch.Pau.de Lea.in cle.frequens.
de excessibus præla.

eei quæ, ꝙ relatiuum quæ, eſt reſtrictiuum. dicit enim Pa. ꝙ
verbum exempta, præcedens comprehẽdiſſet omnia niſi fuiſ
ſet adiecta hæc determinatio, ſimile de ſup. ne. præla. clem. vni
3 ca † Septimo no. duas ſpecies monaſteriorum exemptorum
de hoc in gl. iſtorum. & idem Pau. dicẽs ꝙ litera ibi, nulli alij
ſubiecta, non loquitur de ſubiectione proprij capitis q̃ ma-
gis proprie eſt gubernatio, ſed de ſubiectione totius collegij
incluſo capite ſeu gubernatrice. de reſcrip. cle. 1. Ex hoc not.
ſecundum La. ꝙ ſunt tres ſpecies religioſorum. quędam ſub
ſunt Papæ immediate, quędam diœceſanis. quædam ſuperio
4 ribus non epiſcopis. † Octauo not. ꝙ viſitatio monaſteriorũ
a debet fieri ſingulis annis. a & dicit Lau. ꝙ hæc ſpecialis pro-
uiſio vincit generalem. de qua eo. ti. in ſingulis. & c. ſeq. in q.
bus celebratur capitulum ſolum de triennio in triennium.
dicit tamen ꝙ hęc prouiſio non tollit illam tanquam diuer
b ſam, quod etiam dico. J. qõ. 7. Nono no. de verbo, dẽant. b qđ
eſt neceſſitatis. licet quandoque ſapiat honeſtatem. de hoc
in gl. vlt. quam ſin. not. Quæro de quibus monialibus loquit̃
hic Steph. ꝙ de his, quæ profitentur regulam Baſilij, Benedi
cti, vel Auguſtini. 18. q. 2. perniciosam. & idem de alijs appro
batis, quę ibi non exprimuntur, quia forte non erant inuen-
5 tæ. facit J. iii. proxi. cle. j. † Secundo quæro in eo, quod dixi S.
in 4. notabili per hanc cle. non comprehendi monaſteria vi-
rorum. quid ſi ſunt duplicia? Pau. dicit ꝙ licet non debeãt eſ
ſe duplicia. i. virorum & mulierum. 18. qõ. 2. diffinimus, & c.
ſeq. tamen ſi ſic ſiot, comprehenduntur. dic melius ꝙ ſi eſſent
permiſta taliter quod in vno eodem monaſterio eſſent, tunc
quæſtio habet et dubium, quo caſu incideramus illam q. an
tale monaſterium debeat cenſeri virorum an mulierum per
per id quod dixi de conſti. ex literis. de exce. prælat. dilectis. ta-
men magis placeret ꝙ ipſas moniales viſitaret ordinarius, nõ
autem monachos, vt ſic diuerſitas ſexuũ inducat iuris diuer-
ſitatem, ꝓ hoc quod dixi in 4. no. Si autem ſunt permiſta eo
modo quo licitum eſt. ſ. per diſtincta monaſteria. d. c. diffini-
mus. & c. ſeq. tunc de monaſterio monialium dic locum ha
bere hanc cle. de virorum minime, cenſentur enim duo mo
6 naſteria viſitanda. † Tertio q̃ro in eo, ꝙ dicit, per ordinarios
monaſteria viſitanda, qđ intelligit per ordinarios. Lau. dicit
ꝙ diœceſanos inducit, de off. or. ordinarij. li. 6. quod potius fa
cit contra, vt no. de iurepa. cle. 1. in glo. quid de inferioribus.
quod tamen hic intelligitur de diœceſanis, tenet Steph. qui al
legat. 11. q. 1. de perſona. e. ti. c. vnico. §. pen. & vlt. lib. 6. de reb.
eccle. non alie. cle. ſi vna, §. ad hæc. iuncto c. ſicut vnire. de ex
ceſ. præla. ſed quid nomine ordinariorum veniant etiam in
feriores prælati, inducit de offi. or. cum ab eccleſiarum, & c.
irrefragabili. & eo. ti. ordinarij. li. 6. de iu. decernimus. de ma.
& obe. c. fi. pro & contra, extrauã. execrabilis. §. cęterum. glo.
præal. Quid de inferioribus. tenet ꝙ hic etiam comprehen-
duntur inferiores. nam allegat hanc cle. inter alia iura, in q.
bus nomine ordinariorum comprehẽduntur etiam inferio
res, quod placet per ea quę ibi no. & facit quod dico in ſe. q.
Quarto q̃ro, præſuppoſito quod dixi in ꝓxi. q. ꝙ nomine or-
dinariorum comprehenduntur hic inferiores, an cõprehen
datur capitulum vacante epiſcopatu. videtur ꝙ ſic, quia ſuc-
cedit in iuriſdõne. de ma. & obe. his quę. & c. olim. Step. con-
c tra, quia licet capitulum c ſuccedat epiſcopo quo ad ea quæ
de iure communi ſpectant ad epiſcopum, ſecus ſi de iure ſpã
li, pro hoc ꝙ no. de ele. ſcriptum. in gl. hoc ideo. hic autem vi
ſitatio ſpectat ad epiſcopum tanquam delegatum apoſtoli-
cum. ſimile de hæret. ad abolendam. Idem Lau. di. quod Io.
And. ſuper hoc ab eo conſultus in q. facti, idem reſpondit ꝙ
7 non, pro hoc quod dixi in d. c. cum olim. † Quinto quæro an
d ordinarij d poterunt hanc viſitationem alteri delegare. Lau.
arguit quod non, per ea quę no. Io. An. de of. or. ſi epiſcopus.
li. 6. In contrarium per ea quæ no. gl. de offi. or. eis. quod pla-
cet ꝑ illud c. & c. fin. de offic. deleg. §. is autem. a contrario, ga
ibi probabitur delegare is cui committitur quod perſonali-
ter viſitet. ſecus ergo ſi nõ adiicitur ꝙ perſonaliter viſitet, vt
hic, pro hoc quod dico in ſe. q. Sexto quæro in eo, quod dicit
gl. in verbo, Alia. ꝙ monaſteria exempta quæ ſubſunt nõ Pa
pæ, ſed alijs ſuperioribus, viſitabũt ipſi ſuperiores, quid ſi mo
naſterium ſubeſt abbatiſſæ maioris monaſterij. gl. e. arguit ꝙ
ordinarius poſſit viſitare, quia ipſa maior abbatiſſa huc non
poteſt, cum non poteſt exire. Contrarium tenet, quia poteſt
per alium viſitare. & idem Pau. & hoc facit pro eo, quod di-
xi S. q. proxi. Lau. contra, quia talis correctio vix bene fit per
mulierem, cum non ſit officium muliebre, nam vna mulier
parum appretiat aliam. Item frequenter ſunt ſociæ criminis,
& ſic libenter vna aliam releuat. ar. ff. de reg. int. fœminæ. de
exceſ. præla. dilecta. de col. ꝑ rotum. primum placet & iſtæ ra
8 tiones parum vrgẽt. † Septimo quæro de monaſterijs ſubie-
ctis ſedi apoſtolicæ quæ conſueuerunt per viſitatores capitu
lorum prouincialium ſingulis annis viſitari, ſicut monaſte-
rium monialium Brachien. an viſitabitur per ordinarium.
Lau. quod ſic, quia hæc ſpecialis prouiſio vincit generalem
9 de qua S. e. eo. in ſingulis & c ſeq. quod dixi S. in 8. no. † Octa
uo quæro de monaſterijs Albarum quæ conſueuerunt viſi-
tari per abbates Ciſtercien. credit Lau. ꝙ cum illæ habeant
10 abbatem Ciſtercien ꝓ ſuperiori, ꝑ ipſum viſitabuntur. † No
no q̃ro in eo ꝙ dicit viſitationẽ faciẽdam ſingulis annis, an
ſufficiat ꝙ fiat in fine primi anni & in prin. ſecundi. gl. an ſuf
ficiat. remitti ad no. e. ti. in ſingulis. vbi concluditur ꝙ non,
ga ſic poſſet differri in caſu c. in ſingulis. vſque ad ſex annos
in ꝑiudicium monaſterij, nec ſufficeret iuri volenti ꝙ fieret
de triennio in triennium. hæc idem Stepha. quia viſitatio fit
propter commiſſa corrigẽda, non propter committẽda. ſi er
go prima fuit ſufficiens, ſecunda non habebit quid corrigat.
Idem Pau. quia ſi in fine primi anni & in principio ſecundi
hoc fieret, nõ eſſet annus inter primam & ſecundam, ſed biẽ
niũ, vnde vr̃ ꝙ dẽant æqualiter diſtare. ar. de conſan. quod di-
lectio. vt putat Paul. hoc pręciſe verum quo ad cap. in ſingu-
lis. quia litera ibi dicit triennio in triennium. Sed in caſu no-
ſtro ceſſaret hęc ratio ſi in tertio anno fieret in principio, ſe-
cus ſi in fine. omni tamẽ caſu remanet alia ratio, quia fruſtra
11 fieret ſecunda. † Decimo q̃ro an hæc viſitatio e poſſit iterari?
e gl. e dicit quod tñ ſemel in anno fieri dẽt, tamen ex cauſa po
teſt iterari, dicens ꝙ hæc lr̃a non ꝯdicit, nõ tñ dicit quare. &
Steph. inducit contrarium. 25. q. 1. ca. 1. quod nihil facit. & cũ
gl. tenet Pau. ad hanc literam reſpondet ꝙ reſpicit viſitatio-
nem ordinariam & conſuetam, quæ fit etiam ſine cauſa, nõ
tamen prohibet iteratam ſi cauſa ſubeſt. poteſt ergo viſitare
toties apoſtolica authoritate exempta, quoties iure ordina-
rio non exempta, cum ponatur ſub eodem præcepto. arg. de
conſti. tranſlato. quod defendi poteſt ex authoritate glo. ſed
de iure contrarium videtur, quia ceſſante hac cle. ordinarius
nullo modo viſitare poteſt monaſteria exempta, & hic non
diſponitur niſi ꝙ ſingulis annis, nec dicitur ſemel tantum,
debet ergo intelligi quoties opus fuerit.

ADDITIONES.

a Singulis annis. Adde Arch in c. epiſcopum. 10. qõ. 1. Dom. in c. venerabili. de cenſibus.

b De verbo debeant. Adde gl. & doc. in c. ſi vir, de adul. gl. in c. 1. 25. q. 1. gloſſ. & ibi Abb. in c. propoſuit. de app. A b. in c. 2. de deſpon. impu.
Vinc. God. De huiuſmodi verbo vide Ajezaa poſt B. ... Lirpe, de officio. præſid.

c Licet capitulum. Adde gl. in cle. multorum de here. Io. An. in c. fi. de ſup. ne. præla. lib. 6. in no.

d An ordinarij. Adde Paulinum in tractatu, de viſitatione.

e An hæc viſitatio. Adde Doct. in c. 1. de offi. arch. glo. in ca. epiſcopum. 10. q. 2. glo. in cap. ſi epiſcopus. de offic. ord. lib. 6. Doct. in ca. conquerente. de offic. ordina.
Vinc. God. Viſitandi ius cui competat. Ay. Crau. conſi. 238. nu. 12.

SVMMARIVM.

1 *Moniales non debent vti crinibus comatis.*
2 *Viſitatores debent compellere moniales vt ſeruent quę ipſis a canonibus præcipiuntur.*
3 *Monialis in nomine an includatur abbatiſſa.*
4 *Moniales an poſſint vti coma.*
5 *Viſitatores monialium de quo poſſunt iudicare de ipſis monialibus.*

1 §. Viſitatores. † No. quod moniales non debent
vti comatis crinib. & exponit Gẽ.
comatis. i. crinatis, vel comatis. i. prolixum extenſis ad inſtar
comæ equę, vt fit in Cathalonia. & hoc vltimum eſt ad mẽ-
tem literæ, vt vult glo. per hanc. nam in iure accepimus pro
longis capillis. de vi. & ho. cler. clericus neque. vnde etiam di
citur coma mulierum, quia comant & in protenſum exten
dunt. cęſaries virorum a cędendo, quia viri non ſic ꝓtenſos
capillos nutriunt vt dicunt deriuatores. de hoc J. e. §. q. 4. Se-
cundo no. ꝙ non debent vti veſtibus virgatis. dicit Gen. nec
partitis. de vi. & ho. cle. quoniam. pro hoc quod no. J. e §. dr̃
in glo. & ſimilia. Tertio no. quod non dẽnt vti capuriolis. &
dicit Gen. ꝙ cum vſus certorum capitulorum & certi colo-
ris hic interdicatur, datur intelligi quod vſus aliorum hone-
ſti coloris iuxta ſtatum religionis eis permittitur, potiſſime
expoſcente religionis frigiditate. Quarto not. ꝙ non debent
vti coreis, & hęc prohibentur etiam laicis in eccleſijs & ci-
miterijs. J. de cele. miſſ. cle. 1. & facit Exod. 32. cum appropin-
quaſſet Moyſes ad caſtra vidit vitulum & coreas, & ſequitur
& quod interfecit 27. milia 46. diſ. diſciplina. & de ſaltatrice,
Mar. 14. 12. q. 4. c. 2. Pau. Quinto no. ꝙ viſitatores primo dẽnt
incipere a monitione, ibi, inducant. primo ergo inſtruent &
monebunt, nec ſtatim fulminabunt, vt no. 10. q. placuit. Sex-
to no,

2 to no.casum in quo cessit exemptio.† Septimo no.ꝙ visitato
res debēt compellere moniales ad hæc obseruanda remedijs
opportunis.& exprimit Lau.opportunis fortioribus quam di
catur eo.tit.periculoso,lib.6.dic,ꝙ ibi,ad finem loquitur quo
ad aliud quam hic,quia ibi de clausula, & satis sufficit pœna
censuræ ecclesiasticæ,de qua ibi,dummodo prælati exequātur,
nam contra non seruantes possunt aggrauare censura.Op
po.ꝙ ea quæ hic intedicuntur monialibus non debuerint in-
terdici quia non sunt.interdicta in regula Benedicti.& omnia
intelliguntur monachis permissa,quæ non sunt in regula pro
hibita 16.q.1.sunt nonnulli.Sol.Lau.ꝙ regula posita in c.non
nulli.non habet locum hic,& est ratio, quia potuit Papa hic
addere, quod dic vt J.e.§.q.3.Secundo.opp.in eo,ꝙ prohibet
monialibus incedere per vicos & plateas, videtur enim per-
mittere egressum de claustro,dum tamen nō per vicos & pla-
teas,contra id eo.tit.c.vnico,lib.6.Sol.gl.in verbo incedat,sup-
plet etiam ex causa honesta,quia debent esse sub clausura, vt
in contrario. Laud.vero videtur velle quod ex causa possint
egredi,vt accedendo ad eos qui eis subueniunt in necessariis,
alias quid faceret pauperrima monialis cui portio diurna,quę
sibi datur a monasterio non sufficit, primum verius, & pau-
pertati monialium prouidetur in d.c.vnico.§ sane.Tertio op-
po.quia videtur litera sibi contradicere ibi,atq; omnia obser-
uanda.& ibi.quibus tamen quo ad alia,nam primo dicit ordi
narios compellere moniales ad omnia obseruāda non obstā.
exemptionibus,deinde dicit exemptionibus non præiudica-
ri,quo ad alia.Sol.expone omnia superius dicta,vel similia,ꝓ
hoc glo.in ver.alia,& extra ista conseruatur priuilegium exē
ptionis quo ad alia,quod expone,vt glo.in ver.alia.Quarto op
po.ad hoc, quia ex hoc videtur inferri,ꝙ ordinario visitanti
non debebitur procuratio cum in alijs,quam in expressis hic
& similibus sint exemptæ,vt dixi in prox.contrario,glo.ea.di-
cit,ꝙ per hoc non excluditur procuratio tanquam annexa vi
sitationi.vult dicere,ꝙ eoipso.ꝙ iniungitur visitatio,concedi
tur & procuratio tanquam annexa,& idem Pau.qui intelligit
hoc de visitatione ordinaria, secus de pactionali.vel consuetu
3 dinaria,de præscr.cum ex officij.de cēsi.ꝓcurationes.† Quęro,
a an nomine monialium ᵃ hic includatur abbatissa.glo.a.quod
sic.Oppo.ad hoc de eo,quod no.de sen. excom. vniuersitatis.
vbi aliud in abbate quam in monachis.Pau.sol.referendo.ibi,
no.dic vt ibi.Secundo quæro,an ꝙ hic dicitur de monialibus
habeat locum in sororibus.Pau.ꝙ sic,quia idem sunt, de ele.
causam quæ.vbi de hoc,licet vulgo distinguatur. quidam. n.
dīt sorores eas quæ subsunt fratribus, reliquas moniales, de
hoc etiam dico.J.de consan.& affi.cle.unica.quæstio.26.Ter-
tio quæro,in eo quod dixi ꝰ.in t.contrario,ꝙ Papa potuit hoc
de quibus hic,prohibere vltra regulam,an hoc sit verum, vi-
detur ꝙ non,nam considerato statu naturæ,non maiorem li-
bertatem habet Papa quam monachus.cum ergo monachus
non se obliget per votum,nisi ad ea quæ sunt in regula,non vr̄
ꝙ Papa possit vltra hoc eum grauare,quod latius prosequitur
Lau.declarando an Papa possit auferre,vel consummare ea quę
sunt de bonis naturæ, vel fortunæ, vel gratię, vel gloriæ,& ꝙ
bona naturæ non possit auferre,est.ꝰ.de re iu.clem.pastoralis,
quod nec conferre est.eod.tit.cum ad monasterium in fin. de
bonis vero fortunæ,videtur ꝙ omnia possit, ex quo per votū
& religionem monachus velle & nolle a se abdicauit & sub
iugo illius qui vicem Dei gerit in terris omnino se supponit.
de elc.quorundam,& ca.si religiosus,lib. 6.potest ergo Papa
moderari,& laxare statum monachi,quo ad bona fortunæ re
seruatis sibi necessarijs naturalibus,quæ non possunt auferri,
vt proxime dixi.Item exceptis substantialibus religionis,sicut
est abdicatio proprietatis,& continentia,quia istis laxatis de-
sineret esse religio in hoc monacho,d.cap. cum ad monaste-
rium, extra substantialia vero potest restringere & relaxare,
prout vult sicut de clausura,eo.titu.capi.vnico.lib.6.vel de car
nibus prohibendis,de consecra dist.5.carnem,& similia,quia
hæ solennitates a constitutionibus ecclesiæ procedunt,de vo.
cap.vnico,lib.6.quas Papa potest tollere,de elect.innotuit,de
consan.non debet,de bonis gratiæ,dicit Lau.quod Papæ non
est hæc dare in effectu,sed eius qui ipsum vicarium constituit,
licet Papa hoc possit dispositiuē. 1. quæstione prima,eos, cū
se.capi.de bonis gloriæ,nihil dicit Laud.sed satis relinquitur
solutum per proxime dictum, quia si non potest dare bona
gratiæ, multominus gloriæ, nisi disponendo de illa. dic quo
ad id quod dicit de bonis fortunæ,ꝙ Papa ex causa disponere
potest de monachatu etiam respectu substantialium,quia illa
pendent ex constitutione ecclesiæ,quod dixi in dicto capitu.
4 cum ad monasterium.in fin.† Quarto quæro,in eo,quod di-
xi sup.in primo nota. an moniales possint vti coma.gloss.per
hanc,arguit,ꝙ sic,quia in litera prohibetur eis copulatiue ne
vtantur comatis & cornutis crinibus,ergo comatis non cor-
nutis possunt vti. & idem Pau. de hoc per Archi.20.quæstio.
3.cap.1.de consuetudine tamen in Italia tondunt, ut dicit gl.
& Pau.& huic ꝯsuetudini standū est,qa est optima legū inter
pres.ff.de legi.[illegible] interpreta.de consue.cum dilectus.ad cap.
quæcunque.30.dist.alle.in gl.respondet Genze [illegible] gl.ꝙ [illegible] de
mulieribus secularibus,& quia ibi dicit de muliere vacante re
ligioni,intellige de religione fidei,non habitus,arg. C. de [illegible]
stu.nemo.de epi.audien.nemo,& ad copulam,&,positum hic
in tex.dicit ꝙ potest exponi pro,vel,vt frequenter fit.ff.de ver.
sig.sæpe.no.de rescrip.c.2.nam frustra videtur fieri vel [illegible] impo
situo si coma esset sibi velamen.Item non uidetur differentia
inter mulieres seculares,& regulares,quæ tamen sicut diffe-
runt habitu,ita debēt in coma differre,secundum eum quod
placet,& pro hac expōne,ꝙ &,pōnatur pro vel,est,quia nega
tio quæ sequitur ibi,non vtantur,negat omnia præmissa sepa
ratim.vnde,&,stat pro nec.ff.de re.du.si is qui ducenta.§.[illegible]
Quinto quæro in eo, ꝙ dicit uisitatores debere compellere
moniales ad ea de quibus hic quibus modis compellent.gl.ꝑ
hoc & Pau.& latius dicunt ꝙ excommunicando, suspenden-
do,vel interdicendo locum capituli.stallum chori,vel incar-
cerando intra septa monasterii.de reg.c. ul.de simo. dilectus,
& c.quoniam.ꝰ.cle.proxi.§.si quis,uel ꝑ disciplinam regulę.d
§.si quis,& de hoc etiam 10 seq. q. Sexto quæro circa hoc,an
poterunt compellere exemptas destituendo ipsas,glo. eadem
dicit ꝙ non,& idem Pau.quia tunc non esset compulsio si es-
set perpetua,sed priuatio.pro hoc quod no.Inno.& Host. de
ætate & quali.quis,& de rescrip.dilectus.ubi dicunt ꝙ generales
uisitatores non possunt aliquos amouere pro hoc ꝰ.eo.in sin-
gulis,& c.seq.quod intelligit Host.nisi sint legati.de re iud.cū
I.& A.de accu.qualiter.& c.seq.Pet.& Abbas dicunt,quod vi
sitator datus a Papa potest amouere ab administratione, ali-
ter non.d.c.in singulis.& c.seq.concludit Pau.formam man-
dati inspiciendam,& si ibi continetur,inquiras & corrigas,po
test amouere ab administratione,nam forte correctio aliter
fieri non potest.arg.de accu.ad petitionem ad [illegible]. prædi-
ctorum & uerbum correctionis depositionem ꝯtinet,ut no.
de uerb.signi.quærenti.in gl.1.& si dicitur,iniquitas,& sic ser
uare compellas,non poterit amouere perpetuo,quia nō esset
correctio,vt dictum est ꝰ.ea.q.pro hoc quod no.Inn.de appe.
pastoralis.in fi.Lap.tenet quod etiam poterunt destituere. nā
sicut vxor mortua compellit beneficiatum ad ordines per be
neficij priuationem.de elect.licet canon.& c.cum ex eo,& pa
ri ratione [illegible] hoc poterit.quid enim si abbatissa, & mo
niales nolunt uisitatores ad uisitandum admittere,uel man-
datis parere, nonne debent posse post alias pęnas, ea tamen
non crescente contumacia pœnam augere.de æta.& quali.cū
bonę.ubi est expressum,& ibi de hoc,de iudi.cum non ab ho
mine.vt li.non contesta.quoniam in fi.permittitur enim ui-
sitatoribus a generali capitulo deputatis propter contuma-
ciam & contemptum monachorum eos, & a cętu aliorum
remouere,licet alias delinquentes dimittere debent corrigē-
dos ab Abbatibus suis.eo.ut.ea quę.uer.ita tamen.& uer. ipsi
etiam,& quod ibi no.Oppo.ad hoc quia uisitatores hic quo
ad exemptas sunt delegati.ad hoc de pręben.hi qui.lib sexto.
de hæreti.ad abolendam. Sed delegati non possunt aliquem
priuare beneficio.no.Io.And.de hęr.pro humani.libro sexto.
nisi habeant specialem potestatem,ad hoc de concel.pręben.
quia diuersitatem.de acc.cum dilectus.Lap.non respondet for
maliter ad contrarium,quod dico in sequē. contrario.Sed ad
quęstionem dicit, ꝙ uisitatores quandoque dantur a iure,
quandoque ab homine:si a iure,ut hic, possunt pro pręteritis
delicti punire,ut dicitur in capit.ea quę.sed non priuare, sed
propter contumaciam in odium rebellium maxime si sunt
notorie,possunt etiam beneficijs priuare.50.di. contumaces.
81.distin.si qui.18.q.2.Eleuterius.8.q.1.sciendum.in fi.15.q.7.
si quis timidus.24.q.5.si apud. bene facit de offi.deleg.præte
rea.Si uero sunt dati ad homine,ut a Papa,uel legato de late-
re, poterunt priuare etiam pro pręteritis commissis etiam
exemptos siue sint speciales siue generales.de rescriptis. dile
ctus.1.de re iu.cum I.& A de accu.qualiter. 1.& cap.cum di-
lecti.facit quo ad datos a legato.de elect. si Abbatem. de offi.
lega.cap.1.& 2.de uerbo.sign.ca.1.lib.6.& hoc maxime si dici-
tur in commissione,corrigatis &c.per nota.de uerbo. signifi.
quęrenti.in gl.1.idem dicit Lap.si dentur ab inferiore qui pos
sit priuare circa subditos suos.Oppo.ad hoc de offi.ordi. cap.
pen. lib.6.Sol.Lap.ꝙ ibi in uicario episcopi dato simpliciter
sine clausula,corrigens &c.dicit in ultimo dicendum ꝙ uisi-
tatores

A D D I T I O.

a An nomine monialium. Adde Doct.in c quoniam.de simo.
Vinc.God.Adde quod abbatissa non habet prælaturam ordinariam.Tho.de
Aquino in 4.di.[illegible].art.3.& debet uti vestibus quibus ceteræ moniales [illegible]
ingredientibus de textum.

tatores de quibus hic, vel dati in capitulo generali cognosce
re possunt non ad finem sententiandi sed ad superiorem re-
ferendi. tamen si ita notorium sit q̃ negari non possit, nec in
digeat cognitione iudiciali, poterunt declarare eas iniustum
ingressum habuisse & reuocādas esse ac remouere de facto,
vt de facto tenent. ar. 24. q. vlt. ecce. & quod ibi no. de fil. pres-
byte. qm̄. & quod no. idem Lap. de poen. cle. c. 2. & ex hoc vr̄ re
cedere ab his quæ dixi. s̄. e. q. & tenere cum gl. etiam Paul. qd̄
placet, & præcipue quod dicit Pau. considerando verba man
dati & ex hoc non expedit respondere ad contrarium præce
dens, sed standum est contrario q̃ delegatus non habet pote
statem priuādi beneficio nisi detur specialis, quod optime ꝓ
batur in d. c. pen. de offi. vic. lib. 6. In eo autem quod Lap. dicit
q̃ in casu notorij poterunt declarare & de facto remouere.
5 dic, vt in seq. q. † Septimo quæro si quis cuius interest coram
visitatorib. denunciet abbatissam & moniales quod non ha-
bēt canonicum ingressum & est paratus incontinenti proba
re, an poterunt hoc audire. & si inuenerint sic esse vel esse no
torium, an poterunt declarare eas titulum non habere & re-
mouēdas esse & de facto remouere, sicut de facto tenet Lau.
ar. q̃ cognoscere poterunt & pronunciare eas non habere ca
nonicum ingressum & remouēdas esse vel superiori referre.
3. q. 6. accusatus. 16. q. 1. frater. & ibi no. in gl. pe. vel hoc decla
rare si sit notorium. arg. de app. solicitudinem. §. si vero noto
rium. & quod ibi no. de offi. vic. c. pe. vbi de hoc. In ꝯtrium qd̄
no. de offi. dele. super eo. re in. de cætero. Lap. dicit q̃ poterūt
hoc facere nisi sint prohibiti a iure vel ab homine. q̃ hoc pos
sit, facit quia delegatus gerit vicem dele. c. vlt. 93. dist. in c. vlt.
95. di. c. 1. de refer. super literis. & maior est ordinario. de offi.
dele. sane. & c. pastoralis. & quod ab eo fit dicitur fieri a dele-
gante. de pręb. hi qui, li. 6. verius puto quod hoc non possint,
quia solum committitur hic, quod compellunt moniales ad
ea de quibus hic. pro hoc quod dixi s̄. q. proxi. ad c. solicitudi
nem. dic quod ibi de ordinario, secus in delegato cuius iuris-
dictio non debet extendi. de offi. dele. cum olim.

SVMMARIVM.

1 *Abbatissę non omnes bene dicuntur.*
2 *Abbatissa assumenda cuius debet esse ætatis.*
3 *Abbates qui vtuntur annulo ex priuilegio an in locis in quibus ha-*
bent iurisdictionem temporalem possint benedicere sicut episcopi.
4 *Abbatissa qua de causa excusetur a suscipienda benedictione.*
5 *Et an episcopus possit dispensare.*
6 *Abbatissę si non fuerunt benedictę intra tempus statutum a iure, ca*
dunt a iure suo. Quid in abbatib.
7 *An autem cadant ipso iure a iure suo, vide.*

1 §. Statuimus. † No. q̃ non omnes abbatissę bene
dicuntur. de hoc in gl. 1. Secūdo no.
2 q̃ aliquæ benedicuntur, a vt quando hoc habet consuetudo
monasterij. de hoc in gl. vt scripsi. & in eo q̃ dicit differentiā
inter benedictionem abbatis & abbatissæ, quia abbas benedi
ctus confert ordinem, abbatissa non. dicit Stepha. q̃ abbatis-
sa potest conferre & instituere si est confirmata, vt no. de ma
io. & obe dilecta. sed excommunicare vel suspendere non, vt
ibi & aliquos casus in quibus melior est conditio mulierum
quam virorum. ibi no. Hostiē. aliquos econtra, nota. ff. de sta.
hom. in multis. & aliquos in quibus est par. no. Spe. de proc.
§. j. Oppo. in eo, quod dat abbatissis annum ad petendum be
nedictionem, quia debuissent sufficere sex menses sicut suf-
ficiunt ad obtinendum consecrationem. 100. di. quoniam. de
transla. c. 2. §. sed neque. Sol. Lau. & Gen. q̃ ibi datur breuius
tempus propter periculum quod est in mora, quia illa eccle
sia dicitur vidua saltem quo ad ea quæ sunt ordinis vel conse
crationis: fuit ergo tempus restringendum. ar. de elec. ne pro
defectu. de concel. pręben. ca. 2. de elect. vbi periculum. lib. 6.
2 † Quæro cuius ætatis b debet esse illa quæ assumitur in abba-
b tissam. dicit Pau. quod si per electionem vel prouisionē de-
bet peregisse annum 30. de elect. indemnitatibus. lib. 6. refert
tamen Arch. tenere quod postulari potest ab episcopo in mi
nori ętate. de quo in c. indemnitatibus. vbi contrarium not.
in gl. eligi. quod est verius per nota. ibi per Io. An. & de elect.
cle. 1. in gl. non prohibet. Secundo quæro in eo, quod dicit de
abbatissis solitis benedici, quid si aliquæ fuerint benedictæ,
aliquæ nō. gl. j. sol. q̃ si inos repeuitur seruatus per 40. annos,
illi stabitur. alias erit in voluntate abbatissæ an faciat se bene-
dici vel non. & idem Pau. Oppo. ad hoc, quia vltimum tem-
pus spectandum est. de causa pos. cum ecclesia. de sepul. 15 q.
§. j. lib. 6. ff. de relig. & sumpt. fune. si mulier. Sol. Steph. q̃ stan
dum est contrarius quo ad hoc quod debēt facere se benedi-
ci, sed non est locus pœnæ huius cle. si hoc nō fecerint, & in
hac gl. ibi, ex parte. ff. de annu. leg. l. Seio. §. medico. Stephan.
Tertio quæro, an quolibet die c possit abbatissa benedici. gl.
vt scripsi. q̃ sic. & idem Lau. & Pau. & de hoc. j. qō. 9. Quarto
d quæro an hęc benedictio d sit iterabilis. gl. e. q̃ non. idem Pa.
& in eo, q̃ glo. dicit in hoc inquirendum esse quid seruat cu
ria. dicit Steph. se audiuisse quod quandoque fuit ibi iterata.
dicit etiam quod in priuilegio per Benedictum dato Celesti
no continetur quod abbas eorum electus in cōcordia statim
administrat & si alias non fuit benedictus, potest a quocun-
que benedictionem recipere. quod vltimum non est ad pro
positum nisi hoc respectu q̃ Papa potest libere disponere de
hac benedictione danda vel non danda, & sic etiam de rete-
randa, & de hoc in seq. q. Quinto quęro in eo, quod dixi. s̄. ꝓ-
xi. q. in fi. & s̄. q. 2. pone q̃ non est consuetudo in monasterio
q̃ benedicatur abbas vel abbatissa. dicit Lau. quod sine bene
e dictione e faciet ea quæ sunt officii. sic intelligit de sup. negl.
præl. c. 1. & hoc in abbatibus vel abbatissis collegium haben
tibus. de aliis autem qui dicuntur abbates sed non habēt col
legium, dicit Lau. secus. & maxime in Aragonia vbi aliq re-
ctores dicuntur abbates & eorum vxores abbatissæ. vult dice
re q̃ de istis qui non sunt abbates vel abbatissę in congrega-
tionibus religiosis frustra quæritur de benedictione. Sexto q̃
ro an benedictio aliquid addat. La. arguit q̃ non, quia etiam
ante benedictionem dicitur abbatissa. de sup. neg. pręlat. ca. 1.
de acc. meminimus. & credit q̃ potius sit de solenitate & be
ne esse quam de substantia, & q̃ ante benedictionem potest
abbas vti baculo pastorali si ei datur ad sustentationem ordi-
nis & laboris ad quem assumptus est. & remittit de illis insi-
gniis ad no. per se de fo. compe. cle. vnica. † Septimo quæro,
3 de abbatibus qui ex priuilegio vtuntur annulo, an in villis in
quibus habent temporalem benedictionem poterunt bene-
dicere sicut episcopi. Lau. q̃ non, per c. abbates, de priuil. lib.
6. vbi hoc probatur. Octauo quęro si de antiqua consuetudi-
ne ante illud c. abbates. dederunt abbates alicuius loci bene-
dictionem ꝑdictam, an poterunt successores continuare nō
ob. pręalle. c. abbates. Lau. arguit q̃ non, quia non est status ꝑ
scriptibilis. talia nanq; potius sunt ordinis & dignitatis quam
iurisdictionis. 96. di. nonnulli. cum c. seq. & hoc tenet Lau. ni
si ex priuilegio aliud competat eis. quo casu dicit iudicādum
secundum tenorem priuilegii. de priui. recipimus. Hostiē. de
ęta. & qual. cum contingat, tenet q̃ etiam ex consuetudine
pręscripta hoc eis competere possit. quod videt tenere Gē.
& inducit de exces. præla. accedentibus. q̃ placet, præcipue in
casu pręmisso quando hoc erat de consuetudine ante c. abba
tes, nam per illud c. non tollitur consuetudo. de consti. c. 1. li.
6. sed etiam ex causa rationabili potuisset. inducit illud ca. se-
cundum ea quæ dixi de consuetu. ca. fi. & pro hoc quod dico
in seq. q. in fi. Nono quęro an inter ecclesias quæ ad ipsos ab
bates pertinent ipso iure possint vestes sacerdotales vel cru-
ces altarium vel alias imagines benedicere, saltem q̃ ad vsum
suarum ecclesiarum necessarię sunt. Laud. arguit q̃ sic, cum
possint personas. s. monachos & conuersos suos benedicere
& ordinare vsque ad lectoratum. 69. dist. quoniam. fortius er
go res cum persona sit rebus dignior, Insti. de iu. natu. §. fi. 13.
q. 1. præcipimus. In contrarium, nam benedictio quam reci-
pit abbas, non est ordinis sicut nec illa quam faciunt presby-
teri Cardinales, & ideo potest impendi non tantum diebus
dominicis, sed etiam aliis, quod dixi. s̄. q. 3. Item nō facit hęc
benedictio differre tempus vacationis beneficiorum q̃ prius
habebat benedicendus, licet aliud sit in episcopis. de electio.
cum in cunctis. in princ. imo adepta possessione abbatiæ, va-
cant priora beneficia. 21. q. 1. si quis iam. pro hoc quod no. de
sup. neg. præla. c. 1. de reg. iur. inter. in fi. præterea res inanima-
ta fortius recipit benedictionem seu consecrationem quam
animata, sicut calix si furtiuus cōsecratus fuerit non restitui-
tur, & tamen seruus clam consecratus restitueretur, vt no. 14.
q. 6. comparauimus. 6. q. 1. episcopus in dięcesi. Item sacratio
seu benedictio non debet fieri nisi per episcopum. de consec.
eccle. vel alta. aqua. & vestimenta ecclesiæ debent esse sacra-
ta. de conse. dist. 1. vestimenta. & Lau. dicit q̃ omnis benedi-
ctio,

ADDITIONES.

a Aliquæ benedicuntur. Adde Ioan. And. in c. fin. de consue. tex. iuncta glo. in
l. aliud. in §. temporalis. ff. de reg. iur. & idem Ioan. And. in c. meminimus. de
accusa.
Vinc. God. Abbatissa benedicitur sicut Abbas, Pan. cons. 8. col. fi. qui vult ha-
bere posse iurisdictionem.
b Cuius ætatis. Adde c. iuuenculas. 21. q. 1.
c An quolibet die. Adde Inn. & Doc. in c. j. de temp.
d An hæc benedictio. Adde Arch. in c. manus. 1. q. j.
e Quod sine benedictione. Adde Fely. in c. eam te. de rescr. in fine. 4. co. ver.
ratione differentię. Fel. in cap. inter monasterium. de re iudica. in 1. col. ver.
& ibi.

ctio, saltem solennis, debet fieri per episcopum. 26. q. 6. ministrare. de conse. dist. 1. cum ad celebrandas. excepta illa quæ fit per presbyterum in missa absente epo, vel præsente, & nolente benedicere. d. c. cum ad celebrandas, 95 di. ecce. ex hoc dicit q benedictio præmissa super vestibus & alijs potius est ordinis episcopalis sicut illa quæ fit super aqua, cum reconciliatur ecclesia d. c. aqua. dicit tn̄ q aliqui abbates contrarium faciunt benedicendo quotidie vestes vbicunque ablatas, sed quo iure, dicit se nescire nisi specialiter hoc contineatur in priuilegio suo. sed forte faciunt sub spe veniæ ad instar illorum presbyterorum de quibus 95. di. peruenit. de consue. quanto. vel ratione benedictionis quam receperunt ordinati in presbyteros. de sac. vn. c. vnico. §. hoc vnguento. quæ tamen benedictio non sufficit, alias liceret etiam simplici presbytero. dic, q talia sunt potius dignitatis episcopalis quam ordinis. vt no. de excel. prela. accedentibus. ideo abbatibus præcipue vtentibus insignijs pontificalibus possunt hæc de consuetudine competere. per
4 hoc quod dixi s. q. 8. † Decimo quæro, quæ sit causa rationabilis per quam excusatur abbatissa a recipienda benedictione. Solu. vt in gl. puta & in eo, quod dicit de corrupta promota in abbatissam per eum qui potest, dic vt in seq. q. Vndecimo
a quæro, circa id quod dixi in proxi. q. quis possit a promouere corruptam. Lau. q Papa secundum no. de elect. cle. 1. in verbo
5 eligatur. & c. indemnitatibus. lib. 6. † Oppo. ad hoc q imo eps ei possit dispensare, vt no. per Archid. in c. indemnitatibus, & 18. q. quam sit. & quod no. de ætate & quali. tuam. & in Spec. tit. 2. §. nunc de episcoporum. ver. 56. Sol. Pau. stat contrario, & pro hoc facit de æta. & quali. c. vnico. lib. 6. & quod no. de cor. vitia. Thomas. & secundum hoc debebit intelligi dictū Lap. cessante dispensatione. verius tamen puto q non possit alius a Papa dispensare, quia contra ius est, q corrupta sit abbatissa. 20. q. 1. iuuenculas. contra q solus Papa dispensat nisi inueniatur alteri concessum. de tempo. ord. dilectus. nec tntra in ꝯ-
6 rium allegata ob. vt in eis paret. † Duodecimo. quæro, an pœ-
b na quæ imponitur b hic abbatissis q cadant a iure suo, si non fuerint benedictæ, habeant locum in abbatibus. glo. in abbatibus, q non. & idem Genz. qui cum non sit iure cautum de abbatibus non debemus extendere in pœnalibus, arg. de sup. neg. præla. c. 1. lib. 6. de sen. excom is qui. c. li. ne se. vacan. illa. C. de col. illam. & in Authen. de non elegen. secundo nuben. § oportet
7 tam. † Decimotertio quæro an cadant ipso iure in casu isto a iure suo. Pau. q sic. & idem Lan. & Gen. p hoc, quia hic sunt verba non habentia tractum ad futurum, secundum no. C. de iurisd. om. iud. in criminali. de foro compe. si diligenti. & quod ibi dixi. dicit tn̄ Lan. secus esse in tempore quod datur ad confirmationem petendam, quia tunc non ipse iure, sed per sententiam de elect. quam sit. lib. 6 dic, q in casu cap. quam sit. et cadit ipso iure, vt ibi no. & hoc sentit Gen. quia allegat illud c. pro simili ad casum huius. §.

ADDITIONES.

a Quis possit promouere corruptam. Adde Archi in c. quam sit. 18. q. 1. Arch. in c. indemnitati de ele lib. 6. Arch. in c. iuuenculas. 20 q. 1.
Vin Go. Mulier dicitur corrupta quæ fuit per aliquem ablata vel cognita et semel Pau. de Ca. consi. 303 & mulier nubens amittit genus & familiam patris. Go. consi. 34. nu. 15.
b An pœna quæ imponitur. Adde L. cum quidam. ff. de lib. & posthu. & regula, odia, de regu. iu. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Canonicæ seculares non censetur approbatæ, sed potius reprobari videntur.*
2 *An autem poterunt visitari per episcopum si sint subiectæ alicui superiori, non autem episcopo & exemptæ.*

1 § Illas. † No q canonicæ seculares non sunt approbatæ, imo reprobari videntur, vt dicit gl. imo. & idem Lau. pro hoc. eo. cap. vnico. lib. 6. vbi disponit q moniales sint clausæ, quod illæ non faciunt, vnde in eis non verificantur illi versus. Spectatum veniunt &c. de quibus de vi. & ho. cler. cū decorem. est autem secundum Laud. status earum periculosus. arg. de iud. mulieres. in prin. lib. 6. propterea Papa non approbat, sed permittit, nec propter talem permissionem est earum status sine vitio cum sit de se malus 13. dist. nerui. & permittimus aliqua nolentes. quia malas hoium voluntates ad plenum prohibere non possumus. 31. q. 1. in hac ɾōne. regu-
2 la, is qui tacet lib. 6. Quæro quid si canonicæ istæ sunt subiectæ alicui superiori non episcopo & exemptæ ab epo, an poterit episcopus eas visitare. videtur q non s. ea. cle. in prin. Contrarium tenet Pau. dicens q cum hic post verbum, exemptæ nō repetat sed apostolicæ sub. ecta: ita q nulli alij, vt s. in princ. vt velle q ordinarius possit eas visitare non habita distinctione prædicta. Contrarium puto. nam limitatio illa debet intelligi repetita hic. de appella. secundo requirit, & non repetit eam hic, quia raro vel nunquam accidit q tales canonicæ habeant superiorem non episcopum citra Papam, cum non habeant ordinem approbatum: sed præsupposito q superiorem haberent, non debemus dicere ei præiudicandum per hanc literam, ex quo non exprimitur. arg. de offi. dele. super eo.

SVMMARIVM

1 *Visitatores quot personis debent esse contenti, quæ secum vadant ad visitandum.*
2 *Adde ad idem. nu. 3.*
4 *An autem isti viri possunt esse laici.*
5 *Quid si plures ducat visitator quam iure disponatur.*

1 §. Ipsos. † No. q visitatores isti debent esse contenti duobus notarijs. quod dic vt in gl. 1. ex qua singulariter nota. de verbo, contentos. quæ est taxatiua & negationem implicans. Secundo no. ex eo, quod dicit de duobus notarijs, q hoc casu non sufficit vnus contra id de prob. quoniam contra. quod sentit Lau. & pro hoc. ff. de manu testa. libertas §. fi. de verbo. signi. inter alia. §. si ita datem. Genz. vero dicit, q per verbum q præcipimus, innuitur, q verbum contentos debet intelligi solum vt plures duobus ducere non possit, sed vnum solum sic. arg. c. quoniam, quod videtur verius. tutius tamen est non recedere ab hac dispositione. pro hoc quod dico. J. in 4. contrario. & dicit Gen. q restringitur numerositas ad duos ne plus debito grauentur. simile de offic. ordi. vt iusta. Tertio no. q visitatores debent secum ducere personas suæ ecclesiæ. honestum est enim & iustum, q tales ducātur. ar. de his quæ fiunt a prelato nouit. quanto. de acen. qualiter. a. & quod no.
2 de cleri. non residen. ad audientiam. Quarto no. de quatuor viris honestis ducendis per visitatores. & dicit Gen. q hic numerus statuitur ad uitandum suspicionem, arg. de uita, & hone. cleri. monasteria. de iud. mulieres. lib. 6 facit pro hoc quod dā
3 xi. s. in 2. notabili. † Quinto no. q isti qui ducuntur per uisitatorem debent esse honesti, & maturi. & expone uerbum, maturis, quo ad ætatem, ut in gl. Gen. uero exponit honestis quo ad mores, & conuersationem. de sepul. cle. dudum. §. statuimus maturis morum honestate qui alias dicūtur graues morum grauitate. de sponsa. cum in tua. sed hæc expositio idem repetit. ideo quo ad verbum maturis, placet expositio glo. quā etiam tenet Pau. & bene probatur in c. cum in cunctis. alle. in
a gl. Sexto no. de verb. præcipimus, aqđ importat necessitatem. 14. q. 1. q præcipitur. de uer. sig. si in his. Oppo. in eo, quod dicit de duabus personis, q imo possit ducere tres. de off. or. ut iusta. Sol. ut in gl. 2. Secūdo op. q episcopus possit introducere plures q̄ hic dicatur. de censi. cum apostolus. gl. circa visitationē. so. q hic taxatur numerus intromittēdorum in capitulo. sed numerus procurationum de quibus in c. cum apostolus, non restringitur, quotus aūt possit esse numerus personarum, nō dr in c. cum apostolus, sed tm̄ de numero euectionum. de numero autem personarum refert Pau. id quod ibi no. quod dic
4 vt ibi. † Quæro an isti uiri possint esse laici. gl. nō, distinguit, q sic. & idem Pau. Opp. ad hoc de offi. ordi. ut iusta. ubi præcipit seculares excludi. gl. ea. hoc contrarium sentit, & non soluit. sed gl. circa visitationem. & cum ea Pau. dicit, q illud seruatur in uisitatione aliorum monasteriorum nō monialium, & sic vr̄ uelle, q si uisitantur monasterium virorum, nō possunt duci seculares, & ad monasterium monialium sic, quod videtur absonum. unde melius est intelligere hanc cle. secundum c. ut iusta. quia vnum ius per aliud suppletur. de elect. c. in expediat. libro. 6. si autem episcopus visitat suam ecclesiam cathedralem, seruabitur extrauagans Bonifacij 8. de of. ord. debent. vt dicit gl. præall. & idem Pau. & de hac uisitatione dicitur in illa extrauaganti, q episcopus duabus, uel tribus personis clericali caractere insignitis, quarum una sit notarius, & alia religiosa eiusdem ordinis, sit contentus, & probatur ibi q sicut contra uisitationem non præscribitur, ita nec ꝯ talem numerum taliter qualificatum. Secundo quæro, si uisitator ducit plures personas q̄ hic dicatur, dicit Pau. q moniales poterunt propria authoritate prohibere. de excel. prælato. cum ad quorūdam. 10. q. 3. quia cognouimus, pro hoc quod no. s. de deci. cle. si beneficiorum. Tertio q̄ro, an hoc casu ejicient omnes. uidetur q solum illos qui superstant, per id quod no 2. q. 6. §. dif-

ADDITIO.

a De verbo præcipimus Adde Domi in c præter hoc. in 2. col. 32. di.
Vinc. God. Adde Alex. in l. & quia col. pen. de iu. om. iud. & in l. sæpe. de off. præsid.

§.diffinitiua.ver.tũ certa.12.q.2.si quos de seruis.10.q.3.inter
cætera.de dona.apostolicæ.de consi.cum apostolus,ff. de aqua
quot.& æsti.l.1.§.Trebatius.nam vtile per inutile nõ vitiatur.
regula,vtile.lib 6.P au.refert Vin.dicere.ꝙ si superfluũ pôt se
parati a debito,pcedit quod dictum est,alias poterũt omnes
eijci.d.l.1.§.item quærit.& dicit Pau.hãc impossibilitatẽ intel
ligendam respectu facti, non iuris,vt quia prælatus non vult
visitare nec procurari,nisi omnes intersint,alias homo ab ho
mine bene est separabilis sicut animalia.d.§.Trebatius.Oppo.
ad hoc,nam eo ipso,ꝙ prælatus ducit plures,causatur impoten
tia separationis.ignoratur enim quem vult in numero debi-
to,& sic nihil est ibi vtile pp animum excedentem prælati.fa
cit præalleg.§.itẽ quæritur.de offi.dele.cum super. insuu Pau.
ꝙ vbi non vult episcopus visitare nisi admittant oẽs,vel si nõ
distinguit quos vult esse de numero.oẽs possunt eijci,& sic p
cedit ɔ̃iũ.alias procedit quod dictum est. de hoc aũt brocar-
do,an vtile vitietur per inutile,refert Pau.ꝙ nõ. Dy.in regula,
vtile,tangit ẽt aliquid de eo,quod no.Inn de ele.illa.quod ibi
plene dixi.deinde refert Iac.de Aren.dicere,ꝙ aut vtile causa-
tur ab inutili,& vitiatur vtile,ff.de ver.obl.l.1.§.si quis ita.de si
deius.cũ lex.C.de legi.nõ dubiũ.facit quod oo.de off.deleg. si
gnificantibus.de preca.ca. 2.de censi.grauis.fallit, qñ primum
est inutile respectu vinculi ciuilis,sed vtile respectu vincul. na
turalis.C.de contrahen.stip.nuda.facit quod no.Inn.& Com-
po.de ele.qđ sicut.aut inutile causat ab vtili,& tunc inutile tra
hitur ab vtili.ff.de contrahen.emp l.fundus.& sic potest intel
ligi.ff.de dona.inter virum,& vxo.si spõsus.§.generaliter.nec
ob.de elect.si confirmationem.lib.6.quia ibi confirmatio ac-
cedit electioni,& ei cumulatur,nõ autem ab ea cãtur:aut vnũ
alteri vice mutua causa est, & tunc vitiatur vtrunq;. ff. de ar-
bit.Pedius.famil er.in hoc iudicio.de offi.delega.cum super.
quod c.quõ intelligatur,instat Pau.dic,vt ibi dixi. aut neutrũ
est cã alterius,& tunc si potest vnum ab altero separari,nõ vi-
tiatur vtile,dũmodo culpa non possit adscribi agenti.d.§. itẽ
quæritur.& §.Trebatius.Bur.ff.de fideius.Græce.§.illud.tenet
distinctionem præmissam,an sint separabilia,an non,quæ fuit
gl.ff.de vsu.l.pecuniæ,& in eodem.§.illud.refert Iac.But.dice
re, ꝙ indiuiduum dr̃ altero de quatuor modis.quoddam est
separabile natura.ff.de ver.ob.l.4.§.Cato quoddam indiuiduũ
est ratione dependentiæ, vt accessorium principali.quoddam
est indiuiduum ratione voluntatis contrahentium.ff.de arbi.
Pedius.quoddam ratione formæ.d.ca. illud.de hoc quod dixi
in d.c.illa.& d.c.cum super.& hoc quo ad illud generale an vti
le sed quo ad quæstionem præmissam an omnes possunt pro
hiberi,placet determinatio præmissa per id quod dixi in d.ca.
cum apostolus.

S V M M A R I V M.

1 *Statuta & consuetudines tolluntur per hanc cle.contraria iuri.*
2 *Prelatus an possit monere visitandas antequam impediatur.*
3 *An autem sufficiat unica monitio,uide.*
4 *Et an sufficiat monitio generalis.*
5 *Ordinarius an possit absoluere excommunicatos in casu huius clem.se cunde.*

§.si qui. No.casum in quo Incurritur escõicatio ipso iu
re,opus tamẽ est facto hominis quo ad moni-
tionem præmittendam ſm Lau.& de hac monitione J.q.1.2.
1 & 3.† Secundo no.ꝙ per hanc cle.tolluntur statuta & consue
dines contrariæ,quia sic exprimitur hic,alias secus, de consti-
tu.c.1.lib.6.tolluntur hic etiam priuilegia,& intelligit Pau.ꝙ
2 hæc tolluntur quoad omnia de quibus.5.ea.cle.† Quæro an
possit prælatus monere visitandas antequam impediatur.glo.
per hanc,ꝙ non,quoad hoc vt sit locus huic pœnæ. & intelli-
git Stepha.ꝙ propter periculum potest prius fieri monitio,p
id quod no.Inn.de præben.pro illorum.in gl.magna circa me
dium,sed ex illa monitione non erit locus huic pœnæ.Idem
Pau.& Gen.pro hoc,quia cum debeat fieri monitio vt resipi-
scant,oportet intelligi,ꝙ iã impediebant,& maxime ſm Gẽ.
qũia hic agitur de incurrenda pœna vbi stricta interpretatio
fieri debet.de pœ.di.1.pœnæ.ff.de pœ.interpretatione,regula.in
pœnis.lib.6.& in hac gl.ibi super gl.2.de offi.deleg.cum plu.
3 res.lib.6.in gl.ult.† Secundu q̃ro an sufficiat vnica monitio.a
a Pau.ꝙ sic,cum hic loquatur in singulari,pro hoc de decimis,
cle.1.vbi dixi,in 2.no.& q.25.& dicit Pau.ꝙ hæc monitio fiet
per visitantem,& quod singularis personæ vel alterius moni-
tio non sufficeret sicut nec in alio casu,de vi.& ho.cle.ca.si.de
4 sen.excom.in audientia,& c.contingit.† Tertio quæro an suf
ficiat monitio generalis.glo. eadem non determinat.Paul ar-
guit sufficere,quia non dicit ꝙ nominatim.facit de sen.excõ.
constitutionem.lib.6.de vi.& ho.cle. ca.1.in quib. requiritur
specialis,ergo in alijs vbi non exprimitur sufficiat generalis,ar
gu,de præben.præsenti.§.luca.lib.6.& hoc tenet Gẽ.quia pos-
sibile est,ꝙ visitatores ignorent nomina impedientium. & sic
non possunt facile nominatim monere,& per hoc posset hæc
prouisio plus debito differri.quod est vitandum.ar.ne se.ua.c.
5 unico.lib.6.† Tertio quæro an ordinarius potest hoc casu ab
absoluere excommunicatos.gl.uult ꝙ sic,& idem Genz. per
c.aduct sus.de immu.eccle.

A D D I T I O.

a Vnica monitio. Adde de monitione an debet esse vnica vel trina & quando debet esse vnica,vide quæ dixi in cle.1.in 3.no.de vita & hone.cle.
Vin.God Monitio quota,& qualiter requiratur,Io.de Li.in tra.de cens.eccl. § 14.nu.& nu.12.quod habetur in lib.9.tra.fol.301.& 302.

De religiosis domibus. *Rubri.*

S V M M A R I V M.

1 *Mulier.nomen continet mulieres cuiuscunque conditionis sint, etiam virgines.*
2 *Beguinæ non sunt approbatæ.*
3 *Opinio sinistra sonat in malam partem.*
4 *Adhærentia an faciat quem censeri eodem iure quo censetur is cui adhæret.*
5 *Votum an efficiatur solenne per promißionem obedientiæ.*
6 *Beguinæ si promittunt obedientiam,utuntur tamen matrimonio,an dicantur religiosæ.*
7 *Religiosus,vt quis sit,an sit necesse,quod profiteatur aliquam religionẽ determinatam.*
8 *Quid si dicat,profiteor aliquam de religionibus approbatis,an sit matrimonium spirituale.*
9 *Prædicare quibus sit permissum.*
10 *Cruciferi,hospitalarij,templarii,an poßint prædicare populo ad quem pergunt.*

C A P. I.

CVm de quibusdam. Gl.1.diuidẽ-
do sũmat.vel
secundum Pau.per alia verba,ad eundem tamen
intellectũ.h.d.Mulieres statum beguinarum sectã
tes,& de nouo assumẽtes,ac religiosi in hoc dantes auxilium,
ɔsilium,vel fauorem,ipso facto sunt excõicati, status in pœni-
1 tentialis p hoc non interdicitur.† No.ꝙ nomine mulierũ,a ɔ
a tinentur,mulieres cuiuscunque conditionis etiam virgines,
2 de hoc in gl.†Secundo no.ꝙ beguinæ sunt reprobatæ.& dicit
Matthæ.ꝙ sunt quædam mulieres,quæ habitum griseũ por-
tant,& non sunt sub aliqua regula uel obedientia,& tamen vt
religiosæ incedunt,& multæ dicũtur esse vltra mõtes.Ex hoc
arguit ɔ̃ bizochos qui dicuntur ɔtinẽs,& ɔ̃ fraticellos q sunt
sine obedientia,nec profitẽtur religionem approbatam, tales
enim non dicuntur personæ religiosæ,vt hic.facit quod no.
27.q.1.de viduis.in glo.& in Spe.de sen.excom. versi. quid si
verbero.& p Archid.de uo.c. vnico.lib. 6. & de his beguinis
quoad id quod dixi de habitu griseo,dicit Lau.ꝙ vestes bru-
nas portant male ornatas,& frequẽter sub specie agni gerunt
lupum,de hære.vt officium.libro.sexto: dicit etiam se uidisse
quasdam,quæ dum mariti earum per tres dies iuxta eorum
ritum abstinebant a thoro maritali ipsæ,illis diebus cum a-
matoribus beguinatum duplicabant,& nonnullæ apostasim
& recessum religiosorum de mendicantibus procurabant,
quæ recedentes ab eis plusquam expediret iuxta hanc literã
adhærebant eisdem. Tertio nota.de vulgari locutione con-
sideranda.& de hoc in glo. 3.& per hoc ff.de le.3.si thorus.de
uer.sig.anniculus.de iureiu.quemadmodum.de iudæ.& si iu-
b deos.Quarto no.ꝙ istæ beguinæ b non sunt religiosæ. & dicit
Paul.ꝙ non sunt religiosæ nec a regula approbata quam non
habent,nec merito uitæ secundum ꝙ catholicus,& fidelis ap
pellatur religiosus.de consti.ca.ecclesia.de re.eccle.non alie.ca.
ultim.lib.sexto.Et hic dicit,ꝙ eas percutiens non est excom-
municatus.facit quod no.27 q.1.de uiduis,& quod ibi dixi. 3
in a.no.Quinto no.ꝙ adhærentia non facit quem sortiri eun-
dem statum cum eo cui adhæret.de hoc.J.in 1.c contrario.Sex
to no.ꝙ istæ beguinæ censentur habere mentis insaniam, pro
hoc quia quæ non sunt eis concessa loquuntur & agunt, a 3.
q.8.conuenior.93.dist.legimus.de hæ.filij.lib.6. ff. de cond. in
sti.qui-

A D D I T I O N E S.

a Nomine mulierum. Adde.l.seruus.de le.3.l argento.in §.mulieri.ff.de au.& arg.l.n.lega.
b Beguinæ Adde Doc.in cle.ad nostram.de hær.ao tales gaudeant priuilegio canonis,vide per Car. Zab.in cle.per literas.de preb.

sti.quidam.15.j.siquis insaniens.C.siquis imper.male.l.vnica.
de homi.cle.si furiosus. Septimo no.prouidendum ne simpli
ces decipiantur, hi enim de facili credunt.22.q.4. innocens.
& dicit Pau.ꝙ hęc simplicitas non excusat,quia parum distat
in vitio decipere & decipi.15.q.1.si cupis.vbi de hoc. Octauo
a no.ibi,sub velamine.ꝙ ꝓhibetur a similitudo. & dicit Pau.ꝙ
fingebant se continentes rapi in extasi & habere spiritum ꝓ-
phetiæ & similia.& quo ad id quod dixi de simulatione,facit
ff.de off præsi.obseruandum ibi glo.no Bononienses q aliud
in corde gerunt,aliud simulant.& ꝓ hoc de hær.vt officium.
3 §.primo.lib.6.vbi de hoc in glo.†Nono not.de sinistra opin.
quæ sonat in malam partem.in simili inducit Genz.de elect.
in causis.& c.cum dilectis.& ex hoc habentur hic suspectæ,vt
in litera.ex qua not. Pau.ꝙ ex sola suspicione quis damnatur.
4 de hoc de præsump literas.de pur.ca.si quis in gradu.†Oppo.
in eo quod dixi s.in §.notabili,de adhærētia,ꝙ imo per adhæ
rentiam quis censeatur eodem iure cum eo cui adhæret. de
postu.c.1.de accu.olim.de elect.vt circa.lib.6.& cle. constitu-
tionem. soluit Pau. ꝙ quædam est adhęrentia assumens ean-
dem vel similem conditionem per modum aggregationis,
& talis est eiusdem conditionis cum illa cui sit siue sit fauora
bilis,vt in vltimis concordantijs.& de sta.mo.recolētes.cum
concordantijs ibi positis.& C.de rei vxo act.l.vnica.commu.
de le.l.j.siue odiosa,vt in prædictis iuribus.& de off.deleg.c.1.
Idem dicit in adhærentia accessoria.de conse.eccl.vel.alta.ca.
vnico.lib.6.de sen.excomm.si ciuitas.eodem lib.Quædam est
adhærentia quo ad partem,vel ad tempus, vel ad tuitionem
tantum,& talis non assumit naturam eius cui adhæret, quia
ad hoc non intendit,& de tali loquitur hic,& de priuile. tua-
rum.pro hoc facit quod dixi de fautoribus in d.c.1.de of.dele.
Quæro quia hic enumerat tria,promissionem obedientiæ,re
nunciationem proprij,& professionem regulæ approbatę,ao
quodlibet istorum sufficeret vt beguinæ non damnarentur.
dic ꝙ non,quia per solam promissionem obedientiæ,vel per
renunciationem proprij,vel per vtrunq; non censerentur re-
ligiosæ nisi profiteantur regulam a sede apostolica approba-
tam.de vo.c.vnico.lib.6.Si tamen haberet regulam vel vitam
a Papa approbatam, hoc sufficeret etiam sine renunciatione
proprij,vt de sororibus tertij ordinis minorum.dicit glo.vide
& idem Pau.qui allegat extrauagan.Ioan.22.sancta Romana.
5 †Secundo quæro an ex promissione obedientię solennizetur
votum.dic ꝙ non,vt in proxim.q.& hoc vult gl.vide in prin.
in eo quod remittit ad no.quia cle.vel vouē.consuluit. quod
ampliat Pau.referens ibi no.ibi enim not.ꝙ non sufficit pro-
missio obedientiæ nisi promittatur obedientia monachalis
per quam omni suæ voluntati videtur renunciare, & omnia
committere in manu abbatis.12.q.1.l.non dicatis.nam secu-
lares clerici etiam promittunt obedientiam,non tamen pro-
fitentur.de maio.& obed.ca.2.& 3.imo refert Paul.quosdam
dixisse, ꝙ etiam promissio obedientiæ monachalis sine alijs
substantialibus non solemnizat votum,vt in fratribus militię
Virginis gloriosæ qui licet promittant obedientiam , tamen
vtuntur matrimonio & proprio.& eorum religio per sedem
apostolicam approbata est,vt dicit Pa.se vidisse sub bulla,vult
forte dicere de istis qui dicuntur fratres gaudentes . & de his
potius dicendum est vt dicit glo.hic de sororibus tertij ordi-
nis beati Francisci,quam ꝙ habeāt religionem approbatam,
& an gaudeant priuilegio clericali.dixi de præben.clem.per li
6 teras.q õ.12.† Tertio quæro si istæ beguinæ promittunt obe-
dientiam,tamen vtuntur matrimonio.dicit Pau.idem per id
quod sequitur in litera . vult dicere ꝙ per hoc non censentur
religiosę.quod dicit probari per extrauag.de qua s.q.j. vbi re-
probatur status quorundam qui vulganter appellantur fratri
celli seu fratres de paupere vita , seu bizochi seu beguini seu
alijs nominibus assumentium nouæ religionis habitum su-
perioris sibi eligentium congregationes & conuenticulas fa-
cientium.non ob.ꝙ ordinem seu institutionem ordinis a cer
tis dicatur episcopis habuisse , cum talis viuendi modus nul-
latenus sit concessus.de hoc dicit Pau.ꝙ ibi etiam reprobatur
status beguinalis , quia videtur quædam noua religio præter
authoritatem apostolicę sedis instituta.ex hoc infert ꝙ etiam
si renunciarent proprijs,non ex hoc erunt approbatæ,nec re-
ligiosæ, ex quo non profitentur regulam a sede apostolica ap
probatam.eo.ti.c.j.lib.6.de vo.c.vnico.lib.eo.pro hoc ꝙ dixi.
7 s.q.j.in prin.†Quarto quæro,an ad hoc vt censeatur b quis re
b ligiosus,expedit ꝙ ꝓfiteatur aliquam determinatam religio-
nem.videtur ꝙ sic,ꝑ literam ibi,aliquam regulam.quod sen-
tit Lau.dicēs ꝙ debet regula nomin[illegible] expresse,vt quia dicit,
profiteor regulam sancti Benedicti . [illegible] on tamen in hoc persi-
7 stit,imo contradicit.& de hoc in seq.q.†Quinto quęro,si di-
cit profiteor aliquam de religionibus approbatis,arguit Lau.
ꝙ non sit matrimonium spirituale contractum, sicut nec ꝑ-
ficitur carnale si dicit contraho cum vna de mulierib.mundi,
vel de filiabus Titij,vt no.de spon.ex literis.2. Contrarium te
net Lau.dicens ꝙ iste est religiosus in genere,& compellēdus
aliquam de religionib.approbatis ingredi.ar.de regula.ꝯstitu
tionem.§.pe.lib.6.quia Deus cum quo ꝯhitur spirituale ma.
trimonium,semꝑ est certus,& sic tenet pollicitatio sibi facta
ar.27.q.1.c.j & c.2.ff.de polli.si quis rem.§.voto. & quasi ꝑ to.
hæc declara per ea quæ dixi de reg.veniens.q 4. & per ibi not.
videtur ꝙ talis ꝓfessio non possit dici votum solenne,sed tan
tum simplex ex quo non est facta in aliqua de religionib. ap-
probatis per c. vnicum,de vo.li.6.& hic,& c.constitutionem.
§.pe.dic ꝙ hic loquitur in alio casu.& dic vt dixi in d.c.veniēs
9 †Sexto quæro in eo ꝙ prohibetur istis mulieribus prędicare,
c quibus liceat c prædicatio.Sol.vt in glo.hoc non licet.& idem
Math.dicens ꝙ abbatissa bene potest in secreto, in claustro,
vel capitulo,vel choro docere monachas & conuersas, & eis
prædicare,q.d.non publice.& dicit etiam ꝙ interdicitur mu-
lieribus prædicatio,ne putarent se præferri debere viris.16.q.
1.a dijcimus.& ex hoc arguit contra patronos qui cum sint lai
ci,prædicare præsumunt.& in hac glo.in fi.de hoc in c.adijci-
10 mus.prææalleg. de hær.cum ex iniuncto. † Septimo quæro de
d cruciferis,d hospitalarijs,& templarijs.dicit Mat.ꝙ habent ge
neralem licentiam docendi & prædicandi populo ad quem ꝑ-
gunt.11.q.5.mulierem.q a non sunt laici,sed Deo deuoti. 12.
q.2.Octauo quæro quis poterit absoluere ab excommunica-
tione de qua hic.glo.ex quo,dicit ꝙ ordinarius.& idem Pau.
qui dicit ꝙ cum absoluuntur,moneri debēt vt illum statum
omnino dimittant,quia alias pœnitere non possunt.de pœn.
dist.3.pœnitentes.90.dist.si quis contristatus.de pœ.& remis.
quod quidam.& de hoc j.ver.seq.q.3.

ADDITIONES.

a Quod prohibetur simulatio. Adde c.nolo.13.q.2.c.vtilem.23.q.1.cap.quod
interrogasti 27 distinct.
Vincentius Godemini. Adde quod simulatio probatur ex coniecturis,vt per
Deci.consilio 123 per lectis.colum.2.libro primo.& Calc.consi.26.colum.
6.cum sequen.& consilio 27 per totum.item probatur per testes,Bar. Cęp.
io tract.de simu contract 16.prę sup.
b An ad hoc vt censeatur. Adde cap.primum,de voto.libro 6.tex in cap. fina.
de religiosis domibus,text.in extrauagan.Ioan.22.incip.sancta Romana at-
que vniuersal.ecclesia.
Vinc God. Adde Alc.consi.34.nu.2.lib.1.
c Quibus liceat Adde gloss in capitu in sancta.91.distinctio.Innocent in cap.
excommunicamus.in §.si vero.de hære.glo sua.incip.non ergo.Doct. in ca.
cum ex iniuncto de hęre.
Vincen.God. Adde in capitulo secundo. de iudic.
d Quæro de cruciferis. Adde glossam primam,in capitu.adijcimus.16 quæst.
prima,glo.in ver.locus,in cap.mulier 23.distinct.Abb.in cap. secundo.in 6.
colum.ver.an laicus possit esse notarius.de iudic.
Vinc. Godemini. Adde quod etiam prędicatio etiam criminosi sacerdotis
non est contemnenda teste Hieronymo. sicut lixiuium per cinerem fluens
humidum lauat & non lauatur, ita bona doctrina animas credentium la-
uat a sorde peccatorum & non lauatur,Felyn.in capitulo,cum adeo,colum.
fin de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Reatus excludit omne priuilegium.*
2 *Episcopus aut alij si fauent beguinis, an incurrant excommunicatio-
nem.*
3 *Quis autem absoluet ab ista excommunicatione.*
4 *Excommunicatus si quis non erat tempore datæ literarum quibus ius
ad rem impetrauit,tempore autem collationis factę erat excommu-
nicatus, quid iuris.*
5 *Episcopus an possit absoluere exemptos.*
6 *Episcopus si est communicatus per istam clem. primam, de relig.dom.
an poterit committere alteri absolutionem suam.*

1 Prædictis.†No ꝙ reatus excludit priuilegium,vt hic
in fi.C.vbi sena.vel clarissi.l.1. de hoc s. de
offi.or.clem.vt clericorum.Op.ꝙ non fuerit opus exprimere
de religiosis communicantibus beguinas. nam constabat ꝙ
erant excommunicati tanquam participantes in crimine. de
sen.excommu.nuper.glo.quia participare.Solu.ꝙ quia in ca.
nuper.exiguntur duo coniūctim , ꝙ participet crimini, & ꝙ
criminoso,ideo fuit hoc expressum hic.& vr velle ꝙ hęc lite
ra locum habet etiam si alterum tantum concurrat, vt quia
participant in crimine,sed nō in criminoso.quod quomodo
esse possit, no.in d.ca.nuper.vel etiam si participant crimino-
sis.i.ipsis beguinis.& non in crimine,adhuc sit locus huic pę
næ.quod vlumum tenet Paul. nam in litera in versic. admit-
tant.supplet ad aliquam participationem , quia sunt excom-
municatæ.& quo ad talem statum damnantę.vnde in ipso sta
tu nullo modo debēt eas admittere,& idem dicit Pau.in ver.
super eo. dicens , ꝙ hic non essent religiosi excommunicati,

ex quo quia participarent in alio inq̃ crimine nisi hoc expri-
meretur. & remitti ad no. per se de consan. clem. vnica vbi di
xi in 3. q. Lau. vero & Gen. & Mat. intelligunt literam in parti
cipantib. in crimine criminosis & fatetur Lau. ꝙ huic excõi-
cationi esset locus per c. nuper, ẽt si hoc non exprimeretur. ꝙ
vr̃ magis ꝯsonare literæ quæ loquitur de religiosis fauentib.
has mulieres in beguinatum & ad ipsum suscipiendum indu
centib. Item prohibetur ne ipsas quomodocunq; admittant
ipsis super beguinatu sectando, vel assumendo præbendo ꝯsi-
lium &c. & sic intelligendo dic ꝙ expressit hic de excommu
nicatione, quia solet plus timeri &c. 23. dist. q̃q̃. de iureiu. & si
Christus. no. de rescr. c. 2. in glo. 2. in fin. vel saluando priorem
intellectum dic ꝙ ꝓ illo est litera ibi, vllo modo, quæ vr̃ velle
ꝙ ẽt si fauor non præsteritur directe, sed indirecte, adhuc est lo
cus huic pœnę, ꝙ secus esset in c. nuper. pro hoc ꝙ dicit Lau.
in illo ver. vllo modo. q̃ ex hoc no. ꝙ vllo modo fauẽs crimi-
nosis pœnas incurrit, & si non spãles, saltem generales. de sen.
exc. quantæ, dic tñ ꝙ hic incurrit hanc pœnam spãlem. s. excõ
municationem. & sic diceremus ꝙ eo ipso ꝙ religiosi eas ad-
mittunt ad aliquam communionem tolerãdo eas in hoc sta-
tu, dicuntur fauere ẽt si non dent fauorem directe, vt stent in
beguinatu, & ꝙ incidũt maiorem excommunicationem, de
qua hic. & hoc bene consonat menti huius literæ licet sit in-
tricata in intellectu, vt patet ex prædictis, & pro hoc ꝙ dico in
seq. q. Quæro an hæc litera locum habeat in nõ religiosis. dic
ꝙ si intelligimus hic de participantib. in crimine criminoso,
qõ esset indubia. & dicẽdum esset ꝙ sic, per c. nuper. & per ea
quę dixi in prox. q. Sed intelligendo de participantib. quoquo
modo, vt tenui in præced. q. tunc ꝓcedit qõ. & glo. 1. hic tenet
ꝙ in solis religiosis locum hẽt. & idem Pau. dicens ꝙ his reli
giosis ex spãli affectione hæ mulieres adhærent. & in hac glo.
a in fi. de deci. cle. 1. alij ꝯ. & de hoc in seq. q. † Secundo quæro si
ep̃s vel alij seculares fauent istis an incurrant excommunica-
tionem. Lau. dicit de ep̃o ꝙ sic, q̃a religiosior cæteris suę dioe
cesis ar. 1 q. 1. vilissimus. de ele. ex eo. li. 6. de alijs credit ꝙ non
incurrant, quia si de alijs voluisset hic intelligi, expressisset. de
deci. ad audientiam. & q̃a alia est vita secularium q̃ religioso-
rum. 16. q. 1. alia. & q̃a hæc ꝯstõ tanq̃ pœnalis est restringenda,
de ele. statutum. lib 6. sicut pœna. ca. cum inhibitio. de clande
despon. non extẽditur ad laicos. & q̃a expresse dicit de religio-
sis, vr̃ denegare de alijs. C. de ꝓcu. maritus. & hoc q̃tum ad pę-
nam de qua hic. sed alias erunt puniendi pœnis de iure cõi in
troductis, 2. q. 7. negligere. Gen. tenet hic quod dixi in ꝓxima
q. dicens ꝙ ẽt ep̃s non incidit in hanc pœnam. ar. c. statutum.
præall. quod placet. & ad id quod dicit Lau. ꝙ ep̃s est religio-
sior cæteris, dic ꝙ accipit ibi verbum religionis, g̃naliter ꝓut
dixi s̃. ea. cle. in prin. in 4. no. hic aũt sumitur stricte. s̃. e. cle. in
prin. ibi, religiosis aliquib. vbi loquitur de religiosis religionis
approbatę, ꝓ literam quæ pręcedit, ibi, regulam approbatam.
quod dictum fuit ad augẽdum dubium. & vt plenius hæ mu-
lieres reprobentur. Item cum Lau. & Gen. intelligãt literam
de participantib. in crimine criminosis, vt dixi s̃. in 1. ꝯrio, nõ
deberent facere dr̃iam inter religiosos & alios. nam per c. nu-
per. ligantur omnes, & sic ꝙ dicit hic religiosis, oporteret in-
telligi maxime. quod est impropriare literam quæ notanter
expressit de religiosis. vnde dic vt dixi s̃. in 1. ꝯrio ꝙ in solis re-
ligiosis locum habet hæc litera. & hoc quo ad casum quo ꝑ
c. nuper. non incurritur excommunicatio sicut qñ commu-
nicãt nõ in crimine & ex hoc dic ꝙ hæc litera quoad aliquos
casus habet locum ẽt in nõ religiosis. & hoc quatenus loquit̃
de religiosis inducentib. beguinas ad suscipiendum beguina-
tum, vel dantib. auxilium, ꝯsilium, vel fauorem directe super
beguinatu sectando, quia etiam cessante hac cl̃a in hoc versu,
durante dispositione. de qua s̃. ea. cle in prin. tales excommu-
nicati sunt per c. nuper. sed quatenus hic excommunicantur
illi qui fauẽt etiam indirecte secundem ea quæ dixi in 1. ꝯrio,
hæc est noua dispositio, nec locum hẽt nisi in religiosis, quæ
3 no. tanquam alias non bene declarata. † Tertio quæro quis ab
solueret ab hac excommunicatione. Solu. ep̃s, vt prędixi. s̃. ea.
cle. in prin. q. vl. quod tenet Lau. nam ep̃s est dispensator iuris
in sua dioecesi, & dispensat cum talib. ẽt si beneficia excom-
municati receperunt, vt no. Inno. de temp. ordi. dilectus. & in
Specu. ti. 2. §. nunc de episcoporum. ver. 7. quod dicit Lau. ve-
rum ẽt si titulus fuit collatus excommunicato, quia defectus
non est ex parte tituli vel ex alia quæ reddat collationem nul
lam, sed potius ex parte inhabilitatis personæ cuius dispositio
iudicando seu dispensando seu alias ep̃o relinquitur. de ma. &
obe. ꝑ tuas. ex quo nõ est reseruata sicut reseruatur in excom-
municatis recipiẽtib. ordinem. de sen. exc. cum illorum. & in
simoniacis, & in alijs quæ impediunt excommunicationem
post pœnitentiam. de quibus de renuo. nisi. pro hoc, quia ex-
communicatio non est eradicans, sed disciplinans. nec debet
excedere contumaciam. de const. ex literis. de ele. quia diligen
tia. & hæc dicit Lau. vera videt̃ in beneficijs quæ motu Papæ
vel ordinarij conferuntur. secus si per rescripta impetratur, q̃a
tunc si taceretur de excommunicatione, non valet rescriptum
etiam ad lites. de rescri. c. 1. lib. 6. ergo fortius nec ad gratias. de
rescri. ad audientiam. 2. & de hoc in sequen. q. Quarto quęro,
quæ est ratio diuersitatis inter beneficia obtenta per rescripta
vel motu ꝓprio. Lau. format & non soluit. dic ꝙ quęstio non
procedit nisi præsupponatur ꝙ collatio facta excommunica
to motu proprio teneat, quo præsupposito ratio diuersitatis
esset, quia in impetratione est expressum ꝙ non tenet. & hoc
propter ambitionem impetrantium quæ cessat in collatione
facta motu proprio. sed tenendo ꝙ etiam collatio sit nulla, ꝙ
est communius, vt dico de cle. excõi. postulastis. tñ nõ est dr̃ia
inter impetrationem & collationem. & de hoc ẽt in seq. qõ.
4 † Quinto quæro si quis tempore datæ literarum per quas im-
petrauit ius ad rem, non erat excommunicatus, sed tempore
collationis factæ de vacanti sic. Lau. hoc relinquit disputatio-
ni. dic ꝙ collatio est nulla, vt dixi. s̃. q. proxi. ꝑ præall. c. postula
stis. vbi dr̃ ꝙ excommunicatis beneficia conferri nõ possunt,
nec ipsi possunt taliter collata licite retinere. Sexto quæro q̃a
in plurib. quæstionib. præmissis facta est mentio de dispensa-
tione ep̃i, an & qñ dispensare possit. dicit Lau. ꝙ in omni ca-
su tangente inferiores dispẽsat, nisi inueniatur prohibitus. de
sen. exc. nuper quod plenius dic vt dixi de tempo. or. dilectus.
& de iudi. at si clerici. procedit dictum Lau. quoad absolutio
nem ab excommunicatione. & de hac loquitur c. nuper, & de
hoc. q. 1. Sed quo ad dispensationem regula est ꝯria & non di
spensat nisi vbi inuenitur iure concessum, ex hoc quia dispen
satio est ꝯ ius. d. c. dilectus. vbi de hoc. est autem expressum ꝙ
dispensare possit in adulterio & minoribus. d. c. at si clerici. &
dic vt ibi. & hæc materia & similiter ea de quibus s̃. trib. pro-
ximis q. non pertinent ad hanc cle. licet Lau. tetigerit, iõ non
5 amplius hic ꝓsequor. † Septimo quæro quia dixi s̃. q. 3. ꝙ ep̃s
potest absoluere ab excommunicatione, de qua hic, an pote-
rit absoluere etiam exemptos. Lau. ꝙ sic, si delinquerũt in suo
territorio, quia ex hoc sortiuntur forum. de priui. c. 1. lib. 6. Et
idem credit Lau. etiam de his qui sunt priuilegiati. d. c. 1. id est
de his qui ratione delicti non sortiuntur forum episcopi, vt
etiam ipsi possint absolui ab episcopo, ne suum priuilegium
6 sit eis damnosum. † Octauo quæro, si episcopus est excom-
a municatus a per hanc clem. an potest alteri committere po-
testatem seipsum absoluendi. Laudu. quærit & non procedit
quæstio, tenendo ꝙ hæc pœna excommunicationis non ha-
beat hoc casu locum nisi in religiosis. quod dic vt dixi s̃. in 1.
contrario. & in 1. & 2. q. sed pręsupposito ꝙ habeat locum ẽt
in alijs, quod esse potest aliquo casu, vt ibi dixi, tunc procedit
quæstio. & videtur ꝙ episcopus possit committere. de sen. ex-
com. duobus. nam etiam Papa ligari potest ab eo cui commit
tit & cui peccata confitetur, vt no. de offi. dele. sane. In ꝯrium,
quia excommunicatus etiam occultus non potest nec per se,
nec per alium excommunicare, vt not. 13. qõ. 1. in summa. de
epis. qui tenuin. epis. c. 2. q̃a præcisus ab ecclesia & carens exer-
citio suæ iurisdictionis. quod ergo non habet, non potest in
alium transferre. de offi. vica. c. 1. lib. 6. de iure pa. quod autem.
32. dist. §. ad hoc. 1. q. 7. Daibertum. ff. de offi. proconsu. obser-
uare. de reg. iur. nemo plus. & placet per c. duobus, præalleg. a
contrario, quia ibi loquitur de excommunicato minori qui
absoluit alium ab excommunicatione minori. secus ergo si
maiori, ꝓ hoc quod ibi dico ad no. in c. sane. dic ꝙ in foro pœ-
nitentiali sacerdos tenet locum Dei, ideo ligat etiam Papam.
Item etiam si illud esset iurisdictionis, esset tamen tãtum vo
luntariæ non ꝯtentiosę. & dic vt in c. sane. Nono quæro in eo
quod hic dicit de religiosis, an locum habeat in quibuscũq;.
Laud. quod sic, siue sint mendicantes, siue alij. & idem dicit
etiam si sint religiosæ, de sepul. eos. in prin. voluit allegare de
deci. clem. 1. & de hoc ibi dixi in 4. q. & generaliter quando
masculinum compræhendit fœmininum, dixi de electione.
clemen. 1. q. 1. & 3. sequen.

A D D I T I O.

a Si episcopus est excommunicatus. Adde Io. An. in c. vt animarum de consti.
lib. 6. in nouella. Bald. in l. digna vox. C. de leg. Doct. in cap. statuimus. de sen.
excommu. lib. 6. Cy. in l. cum ipse. C. de contrahen. empt. docto. in c. sane. de
offi. delega.
Vin Go. Episcopus an sine causa per Papam priuari possit. Fely. in c. quæ in
eccle. q. 15. col. 2. de consti.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier non potest promittere continentiam inuito viro.*
2 *Humilitas est maxima virtus.*
3 *Inspiratio ad bonum, procedit a Deo.*

§. Sane.

1 §. Sane. †No. ꝙ per predicta non prohibetur ꝯtinentia
promissa, vel non promissa. & dicit Lau. ꝙ mu-
lier potest promittere continentiam etiam stās cum marito
in domo. 33. q. 5. quod Deo. quod intelligit Pau. de promissio-
ne non solenni, alias oporteret eas esse sub perpetua clausura.
de sta. reg. c. vnico, lib. 6. Quo ad id aūt quod dixi de ꝯtinentia
non promissa, potest exemplificari de mulierib. quę sunt sine
viro. tales enim possunt agere pœnitentiam in domo, vt hic.
ꝙ tñ intelligit ita ꝙ sint de statu non beguinali vel habitu, &
sic hæc constitutio ꝓhibet statum beguinalem vel habitum.
vitam autem pœnitentialem, vel religiosam regulæ approba
tę nō. & idem Matth. ego puto ꝙ ment literæ est, ꝙ in domo
sua possunt mulieres agentes pęnitentiam vti quo habitu vo
luerint, alias non conuenienter exciperetur hic versus a præ-
missis, per hoc. n. ꝙ vtuntur habitu ēt simili ad beguinas, nec
sunt beguinæ, ex quo non congregant cum beguina, vnde, nō
est periculum aliquod, hoc casu. tñ Pau. & Matth. habuerunt
bonam mentem, quia si tales stantes in dum viverētur statu
beguinali. i. quem acciperent a congregatione beguinarum
tanq̃ essent de eis, non euitarēt excommunicationem de qua
hic. Secundo no. ꝙ causa pœnitentię permittitur mutatio ha
bitus in domo. quod dic vt in pręmisso notabili, pro hoc quia
ēt permittitur, ꝙ quis habeat in domo imagines sanctorum,
sed non permittitur, ꝙ ibi celebretur sine licentia epi. de ꝯse.
di. 1. vnicuiq;. Tertio no. ꝙ virtutes sunt a Deo petendæ, quia
dominus est virtutum, vt in litera & concordantia in glossa.
2 †Quarto no. de humilitate a quod plenè dic vt in glo & sæpe
a vidi, ꝙ nullum est æque bonum remedium hominibus alti
ingenij & magnę virtutis ad euitandas insidias improborum
qui persequuntur bonos etiam sine causa, tñ mitigantur hu-
militate. & hoc credendum est volente Deo, vnde & Virgo
gloriosa electionem suam ad suscipiendam verbi incarnatio-
nem attribuit humilitati, quia respexit humilitatem ancillæ
3 suæ &c. & in hac glo. in fin. 11. q. 3. inter verba. †Quinto no. ꝙ
inspiratio ad bonum procedit a Deo ibi, prout dominus mi-
nistrauit. & hæc est lex priuata quæ separat omnem. J. de reg.
licet. de renuncia. nisi. §. verum. 19. q. 2. duæ. & dat Lau. versus.
Tu spiras vbi vis, tu munera diuidis vt vis. Tu quid vis, cui vis,
tu quem vis munere quo vis.

ADDITIO.

a De humilitate. Adde glo. in c. Constantinopolitano 22. dist.
Vincent. God. De humilitate exemplum habemus a domino nostro Iesu
Christo Matt. 11 Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Nam deposi-
ta maiestate parui fecit Deitatem suam & humiliauit semetipsum vt habetur
ad Philip. 2.

SVMMARIVM

1 *Hospitalia vocantur varijs nominibus.*
2 *Bona ecclesię negligentes recuperare qualiter puniuntur.*
3 *Res ordinatę ad vnum vsum non debent applicari ad alium.*
4 *Et per solam sedem apostolicam potest res ad alium vsum transferri.*
5 *Hospitalium administratio ad quem pertineat quid est inspiciendum.*
6 *Status ecclesia mutatur per consuetudinem pręscriptam legitime.*
7 *Facultates & prouentus, an & qualiter differant.*
8 *Facultates hospitalium, an possint conuerti in sustentationem ministro-
rum hospitalium. & num. 9.*
10 *Conuertentes facultates ecclesiarum in vsus eorum qui nihil aut pa-
rum sciunt, an teneantur ad restitutionem.*
11 *Testator ordinauit in fundo suo ędificari hospitale, & reditus assignari
poniqae ibi rectorem ad institutionem & remotionem & cuiusdam
prælati executores testamenti volunt authoritate diœcesani facere
ibi ecclesiam religiosorum, an possint.*
12 *An autem talis alteratio possit fieri per legatum sedis apostolicæ.*
13 *Hospitalibus qui debent prouidere vt res eorum iuste administrentur.*
14 *Testatoris ordinatio an debeat pręferri consuetudini ecclesię diutius
obseruata. exemplum ponit.*
15 *Deperdita & alienata, an inter ista sit differentia.*
16 *Potestas si cui committitur vt reuocet alienata, an simpliciter habeat
potestatem in omnibus alienatis.*
17 *Bona immobilia pauperum, an possit vendi pro eleemosyna pauperum.*
18 *Hospitalia, an teneantur ad onera episcopalia.*

CAP. II.

QVia contingit. Gloss. diuidit in quatuor,
sed primam partem diui-
dit Steph. in tres. secunda ibi, in quo. tertia ibi, ꝯtra
dictores. No. ꝙ iura aliquando adaptātur ad ea quæ
raro emergunt. ꝯ id. ff. de leg. nam ad ea. de quo de despon. im-
1 pu. literas. † Secundo not. de varijs nominibus a hospitalium
a de quibus glo. 2. remittit. dicuntur enim xenodochia, & hæc
sunt loca in quibus recipiuntur peregrini & aduenę, & de his
eo. ti. xenodochijs, & ꝫ. de pręb. cle. per literas. C. de epis. & cle.
illud. 23. q. vlt. sancimus. vbi de hoc in glo. dicuntur etiam le-
prosariæ, & sunt illę in quibus recolliguntur lepra infecti, &
de his de eccl. ędi. c. 2. dicuntur etiam eleemosynarię, vel ho-
spitalia ab eo, quod verbum sonat. Tertio not. ꝙ cura talium
non debet postponi. & dic cura, s. temporalium, vt in gloss. 3.
quam no. ad alia. Lau. autem & Genz. exponunt de cura tem
poralium & spiritualium, & pro hoc vlt. ꝫ. ea cle. in fi. tamen
intentio huius cle. magis versatur circa curam temporalium.
vt dicit glo. & patet. ꝫ. in litera Quarto not. ꝙ hi ad quos spe-
ctant, debent excutere bona & iura hospitalium ab occupato-
b ribus. b & dicit glo. 3. quod debent excutere repetendo illa in
iudicio. Et quod hæc possunt etiam in foro ecclesiastico, pro
hoc quod no. de reb. eccl. non alien episcopi, & procedit glo.
ex eo quia talia bona sunt ecclesiastica, vt hic & eodem titul.
de xenodochijs, & pro hoc inducit Laud. quia promouendi
ad beneficia iurant, quod alienata & occupata iniuste pro pos
se repetent & ad ius & proprietatem sui beneficij reducent.
Item quod de nouo non alienabunt, & ad hæc intendit illa
forma, ea quæ de bonis &c. quæ quotidie de curia Romana
exit & est tracta de d. c. episcopi, & de hoc. ꝫ quæstio. 9. & to-
& de hoc iuramento de iureiurand. nullus. debent autem isti
repetere in iudicio, vt prædixi vnde secundum Paul. non per
violentiam debent occupare. C. vnde vi. si quis in tantam. 16.
q. 1. placuit. 2. & in hac glo. ibi, cum sit. de iurepatro. relatum.
2 † Quinto not. contra eos qui negligunt recuperare bona ec-
clesiæ. male enim faciunt, quia vt dicit Genze. nedum deper-
dita recuperare, imo si possunt noua acquirere tenentur, alias
eis imputatur. 12. quæstion. 4. quicunque. C. arbitr. tute. quic-
quid. & se non opponētes contra vsurpatores vacationis tem
pore puniuntur pœna de qua in cap. generali de electio. libro
sexto. & dicit Matth. quod si dum se opponunt occiduntur
occupatores, non erunt clerici, sed opponentes irregulares, vt
not. Archid. in cap. generali, lib. 6. & de hoc per Innocent. de
restitu. spolia. olim. 1. Sexto no quod non debent permittere
domos deformari ruinis, vt dicit glo. hæc est. ex hoc reproba-
tur mala administratio, nam tenentur reficere, vt dicit gloss.
pro hoc inducit Matth. quia etiam vsufructuarius ad sarta te-
cta id est, reficienda tecta. C. de vsu. cum. ff. de vsufru. l. vsufru.
legato. §. fin. & l. hactenus, & in hac glo. in fi. ff. de his quæ si a
ma par. capi c. vltim. Septimo no. ꝙ hospitalia fuerunt institu
ta vt pauperes ibi reciperentur, & ad hoc sunt conseruanda. e.
titu. de xenodochijs Octauo no. contra inhumanos. concor.
glo. in ver. inhumaniter. & exponit Paul. inhumaniter. i. irra-
tionabiliter. litera tamen magis proprie loquitur. nam isti de-
putati super hospitalibus non exercentes opera humanitatis,
inhumaniter faciunt, tanquam carentes humanitate & con
tra istos est quod not. de rebus ecclesi. non alienan. qui res, de
rerum permut. mancipia, & cap. iniustum. 16. quæstio. 1. quo-
niam quicquid. 12. quæstio. 2. episcopus. & dicit Genze. quod
in districto examine tenebuntur, & quod isti videant quæ no.
32. quæstio. 7. quid in omnibus. vult dicere quod ibi enume-
rantur decem præcepta, inter quæ est, furtum non facies non
3 concupisces rem proximi tui. contra illa videtur facere. † No
no nota. quod res ordinatæ ad vnum vsum non debent trahi
ad alium. simile. C. de rei vxo. act. l. vnica. de consec. distinct. 21
reuera. & de hoc infra, in 2. quæstio. & 3. sequen. & dicit gloss.
etiam, quod non debent trahi ad alium vsum etiam pium.
pro hoc inducunt Lau. & Genze. quia non debent discoope-
rire vnum altare, vt aliud cooperiatur. de præben. cum cau-
sam. in Auth. quomodo oporteat episcopos. §. si vero non fe-
cerit. vbi de hoc. colla. 1. Matth. inducit, quia clerici dicuntur
vsuarij, & non domini, de donat. cap. a. facit. 12. quæstione 4.
4 sacerdotes, quod dic vt dixi de pecu. cleri. c. fin. † Decimo no.
ꝙ per solam sedem apostolicam potest res deputata ad vnum
vsum pium, conuerti ad alium. de hoc in gloss. not. per hanc.
& infra in 2. contrario. & in 3. quæst. & duabus seq. dicit Lau.
ꝙ Papa hoc potest, quia potest dispēsare de his legatis ad pias
causas prout vult. de sepul. clem. dudum. §. penu. est enim gu-
bernator

ADDITIONES.

a De varijs nominibus. Adde c. sancimus. 23. q. vlt. c. si quis omnem. ad fi. 1. q. 7.
c. de xenodochijs. de relig. dom. Abb. in c. pen. de immu. ecc. Doc. in l. omnia.
C. de episco. & cler.
b Ab occupatoribus. Adde doc. in c. si clericos laicos, de fo. compe. & in c. cum
sit generale eo. ti. doct. in c. relatum de iurepatr.
Vincen. God. Occupans beneficium iniuste condemnandus est in fructibus
perceptis licet non improbatum, vel dedictū tempus occupantis, nec valor
fructuum. Rot. in Decis. 24. fuit dubitatum, in nou. & in Decis. 25. ex qui-
bus, in nou.

bernator insolidum vniuersalis ecclesiæ, cuius caput est eccle
sia Romana, iden eius est tanquam capitis ad membra singu
la alimenta transfundere. 9. q. 3. cuncta. & ca. per principalem.
de excel. præla. cle. frequens. §. præterea. simile inducit Land.
de principe sæculari. ff. de administratione re. ad ciui. perti. le-
gata, & de hoc. J. in 2. contrario. & in hac glo. ibi, relicta. imo
dec ipsum Papam hoc facere decet. 12. q. 2. non liceat. Steph.
5 & in fin. & in Specu. titu. 2. § primo. † Vndecimo nota. quod
super administratione hospitaliom ad sciendum cui perti-
neant, inspicimus pactum si quod appositum fuit in fundatio
ne. de hoc in gloss. per diœcesanum. pro hoc inducit Landu,
quia licitum est cuilibet in limine traditionis apponere rei
suæ legem quam voluerit non a iure improbatam. improba-
tam vero non possit. 18. q. 2. Eleuterius. de seru. non ordi. nul-
lus. de pact. per totum. de test. requisisti. & ex hac litera in eo
quod dicit in fundatione, arguit Matth. pro opinione Ioan. de
qua de consuet. cum dilectus. qui dicit ꝙ episcopus in funda-
tione possit ecclesiam alteri subiicere de cõsensu fundatoris,
non postea. licet Inno. ibi dicat, ꝙ etiam post fundationem an
te ordinationem clericorum. dic ꝙ ante ordinationem cleri-
corum si episcopus sustinuit, ꝙ ecclesia reformetur p aliquos
dicitur instituisse in fundatione, quia per hoc non agitur de
præiudicio clericorum ex quo nondum sunt ibi clerici. gene
raliter autem quomodo possit episcopus vnam ecclesiam al-
teri subiicere, dic vt dixi de religiosis domibus. constitutus.
6 † Duodecimo no. ꝙ per consuetudinem legitime præscriptã
mutatur status ecclesiæ. de hoc in gloss. in verbo, legitime. ex
quo not. ꝙ hoc casu requiritur titulus ad præscribendum, vel
tempus de cuius ɔ̃rio non sit memoria. & idem Pau. Gen. ve-
ro dicit ꝙ sufficit ꝙ sit rationabilis, & quod per 40. annos præ
scripta, & hoc vbi est contra ius, alias sufficit quod per 10. 12.
distinct. consuetudo. de consue. cap. fi. lib. 6. & idem Matth. &
Stepha. qui pro hoc quod sufficiat tempus 40. annorum sine
titulo, inducit quod no. de consue. c. fin. in glo. & de cau. poss.
cum ecclesia. in glo. & ita primum verius, quia hoc casu indu
citur consuetudo contra episcopum qui fundat intentionem
de iure communi, vt hic, in litera. ibi, de iure. iuncta glo. eo. ti.
cum venerabilis. & ad hoc c. cum ecclesia. dic ꝙ ibi patientia
habetur pro titulo, vt dicit ibi gl. nec ibi erat consuetudo con
tra ius commune. Decimotertio no. ꝙ per priuilegium sedis
apostolicę potest gubernatio hospitalium spectare ad alium
quam ad episcopum. de hoc in glo. hoc dicit. quam no. Deci-
moquarto no. ista quatuor æquiparari, ius commune, vel sta-
tutum in fundatione pij loci appositum, consuetudinem præ
scriptam, & priuilegium sedis apostolicę. Decimoquinto no.
ꝙ indebite alienata de bonis ecclesiasticis debent reduci ad
7 statum pristinum. de hoc in glo. ad hæc. † Decimosexto not.
differentiam inter facultates & prouentus. ex hoc arguit Pau.
ꝙ in anno sterilitatis ad minus tenentur, quam in anno fer-
tilitatis. quod tamen dicit non procedere in leprosarijs, vbi le
prosi stant continue. hi enim non possunt eijci propter steri-
litatem, sed ab initio debent tot recipi quot possunt sustenta-
ri, consideratis omnibus, sicut fit in alijs ecclesijs. de vi. & ho-
nest. cler. quoniam. de sta. reg. c. vnico, lib. 6. & de hoc etiam J.
8 q. 11 † Oppono in eo quod prohibet hospitalium prouentus
conuerti in vsus ministrorum: nam ministri debent inde vi-
uere. de præben. cum secundum. glo. in ver. vsus. soluit quod
non debent conuertere in vsus suos vltra victum & vestitum
pro hoc litera ibi, damnabiliter. & sic permittit ꝙ licite pos-
sint, quod dixi s̃. in nono notabili, & ex hoc videtur quod isti
sunt comparãdi clericis, qui etiam debent esse contenti victu
& vestitu. 16. quæstio. prima, quoniam quicquid. glo. tamen
ista dicit hic patere, ꝙ hospitalarij fructus etiam separatos a so
lo non faciunt suos, quod dicit Pau. verum, ita & in vita & in
morte non possunt in suum patrimonium conuertere, sicut
etiam prælatus vbi præbendæ non sunt distinctæ, nec portio-
nes priuilegiatæ portionem & partem dare debet sacerdoti-
bus & alijs intitulatis in ecclesia, nec posset sibi omnia retine
re. 16. quæstione prima, ad hoc. in fin. & q. 8. c. 1. simile, quod
no. r. distinct. ius militare. in vlti. glo. 23. quæst. dicat. sic & re-
ctor hospitalis omnes fructus vltra victum & vestitum dare
debet pauperibus, & ad hoc potest compelli, vt J. patet, nec po
test sibi eos retinere. quæ not. & in hoc erit differentia inter
a istos & alios beneficiatos, quia de hospitalarijs a certum est
b ꝙ sunt meri vsuarij, de alijs clericis b non est dubium. & ego
teneo ꝙ sunt meri vsuarij, quod tamen dic vt dico de pecu.
cap. fin. Id autem quod glo. dicit de fructibus separatis a solo,
ideo dixit quia de non separatis non est dubium, nam tales cẽ
sentur pars fundi. ff. de rei vend. fructus. & sic hos etiam cleri-
ci non faciunt suos. si autem dicerentur vsufructuarij, quali-
ter debeant cauere pro vestibus & alijs quæ vsu cõsumuntur?
instat Matth. quod non cadit hic. sed dic vt de pign. cap. fina.
9 † Secundo oppono, quod res deputata ad vnum vsum possit
trahi ad alium. de p̃œn. quamuis. lib. 6. glo. etiam pium, tangit

& non soluit. dic ꝙ illud fit iuris authoritate, vt ibi. Item hic
non dicitur generaliter, ꝙ rebus deputatis ad vnum vsum nõ
possumus vti ad alium. hoc enim simpliciter nõ procederet,
sed eo modo quem. J. eod. contrario dico. sed hic solum dici-
tur, quod reb. deputatis ad certum vsum largitione fidelium,
idest ad certum vsum pium non debemus vti ad alium vsum,
quod est ideo, quia cõtra ius est mutare dispositiones eorum
qui largiti sunt, hoc ergo potest solus Papa qui est supra ius,
& de hoc s̃. in 10. notabili. & J. q. 5. sed si loqueremur de rebus
deputatis ad alios vsus non pios, tunc dicẽdum, quod ad alios
vsus vti possint hi in quorum dispositione consistunt, quia
in re sua quilibet est moderator legitimus de sepul. super his,
& quod dixi s̃. in 11. notabili, & per hoc potest responderi &
alio modo ad cap. quamuis nam licet carcer deputetur ad cu
stodiam, tamen iudex de suo carcere potest disponere, quod
sit etiam ad pœnam, vt ibi, cum ad ipsum iudicem spectet suus
carcer in omnib. quæ non sunt contra ius. ex his infertur con-
tra opinionem, quæ habet ꝙ si notoria est suspicio, possit ap-
pellari etiam causa non proposita, quam tenet glo. vt lit. non
contesta. accedens. 1. & Archi. 2. q. 5. quoties. nam vt dicit Pau.
licet grauamen sit sufficiens causa appellationis, non sic su-
c spicio, sed suspicio c est causa recusationis. Item notorium be
ne excusat a probatione, sed non a ꝓpositione. quod dic vt di-
xi in d. c. accedẽs. & vult dicere Pau. ꝙ cum natura suspicionis
sit operari recusationem non appellationem, non debet tra-
hi extra naturam suam. hæc dicit Paul. procedere in suspicio-
ne personæ. secus dicit secundum quosdam in suspicione lo-
ci, de qua dicunt isti veram esse opin. præmissam, quod appel
lari possit etiam causa non proposita. de appella. ex parte. nam
talem locum assignando iudex grauat, ergo potest appellari.
de appell. vt debitus. non enim necesse est, quod iudex grauet
ex mente, sed sufficit, quod reipsa. de offic. deleg. significanti-
bus. de excep. dilectæ, & cap. significauerunt. Sed ex eo quod
iudex possit recusari, non propterea grauat, vnde etiam pater
potest esse iudex in causa filij si non recusetur, vt no. 3. quæst.
v. accusatores. & de hoc in sequen. contrario. Tertio oppono
ad hoc de ap. dilecto, vbi licet iudex præcipiendo grauasset re-
ipsa, tamen necesse fuit ob exceptionem propositam, & non
admissam appellari, & sic videtur necessarium proponi exce-
ptionem de loco suspecto. Sol. Pau. ꝙ dici potest c. dilecto. nõ
loqui de exceptione non notoria, & ꝙ ibi non grauabat men
te nec re exequendo mandatum Papæ ante propositam exce-
ptionem quæ per partem potuisset omitti, non quoad iustifi-
cãdum titulum, quia de hoc ibi non agitur, sed de iuribus ap-
pellationis. Ad c. significantibus, & c. dilectæ, & c. significaue-
runt. dicit Pau. ꝙ ibi iudex vere grauabat ex mente, tamen er-
rore iuris, sed talis error non excusat. dicit ergo Pau. ꝙ si præ-
ceptum suo effectu grauat, non est necesse ꝓponere exceptio
nem, & sic cum assignatur locus non tutus, quia præceptum
per se grauat, potest ab eo appellari. de ap. cum cessante. sed si
non appellatur a præcepto, vel interlocutoria, sed quia exce-
ptio proposita contra aduersarium, vel contra iudicem non
admittitur, tunc oportet probari appellatum fuisse, vt in c. di-
lectæ. & quando appellatur a præcepto, vel interlocutoria non
sit prius opus exceptionem ꝓponere, inducit Pau. de no. ope.
nun. significantibus. vbi hoc tenet Inno. de ap. c. 1. lib. 6. tutius
tamen putat Pau. exceptionem proponere. dic vt dixi de app.
ex parte, vbi dixi, ꝙ licet notorietas non excuset a proponen-
do, per hoc non infertur, ꝙ qui vult appellare ob locum non
tutum, excipere teneatur de hoc coram iudice. sed sufficit, ꝙ
hanc causam inferat in appellatione, iuxta c. vt debitus. e. ti. &
cle. appellanti. e. ti. & de hoc quando iudici constabat de loco
non tuto. si aũt ei non constabat, expedit ꝙ de hoc proponat,
quia

ADDITIONES.

a De hospitalarijs. Adde Card. Zab. in c. fi. vlt. col. de pe c. cle. Archiepis. Floren. in 3. parte suæ sum. tit. 15. c. 2. in § 7. in vltim col. vers. sed nunquid rectores hospit.

Vinc. God. Gospitalarius non potest alienare sine decreto bona hospitalis. vt de Bal. in l. prædia. ff. de reb. eo. & licet hospitalarius non teneatur reddere rationem de bonis hospitalis administratis l. orphanotrophos, & ibi Bart. de epis. & cle. intelligitur orphanis, sed episcopo & superioribus secundum Bal. in auth. licentia eo. ti.

b De alijs clericis. Adde gl. in verbo, reseruari. in c. præsenti. de off. or. lib. 6. gl. in cap. cum olim. de re. permu. & ibi Abb. post Inno. in c. ex literis. de proba. glo. fin. in c. quam sit. de elect. lib. 6. & glo. in verbo, proprietatem. in c. quod autem. 13. q. 7.

c Sed suspicio. Adde Io. An. & doc. in c. 2. vt lite non contest. & per Io. de Imo. & Philippum in c. ex parte. el 1. in fi. de app.

Vin. God. Quid autem sit suspitio, ponit Fel. remissiue in c. quanto, in medio prim. c. col. de præsum. & de causis suspitionis vide Dec. in c. postremo. de ap. Ias. in l. cum aperitissimi. C. de iud.

quia non dicitur grauasse assignando talem locum ignoran-
ter.de sen.exc. venerabilib.§ & hoc ipsum.& poterit proponi
per procuratorē.& si non admittetur exceptio, tunc vere gra
uabit,& appellare potest.quod dixi plenius in d.cap. ex parte.
Quarto oppo. quod hi ad quos spectant hospitalia non indi-
stincte possint cōpellere hospitalarios ad hæc de quibus hic,
quia possunt esse tales qui non habent iurisdictionem, & sic
talis compulsio erit sine effectu, contra id de of.deleg.ex lite-
ris.Sol.Gen.ponendo partim uerba Lau.quæ dico.ī.qō.13.&
14.quod compellunt authoritate huius cle.& videtur uelle
ꝙ etiam si sint alias priuatę personę, tamen compellere pos-
sint, per hanc cle.nam vt dicit Gen. ordinarius nō pōt se in-
tromittere nisi in ipsorū negligentiā. Imo ſm eū videtur ꝙ
ordinarius in talibus locis nihil iuris habeat.arg.de censi. c.fi.
nisi in hospitalibus sit ecclesia dotata, licet in eis sit oratoriū
arg.d.c.fi.& de conse.di.1.vnicuique. pro hoc quod dico.ī.q.
12.nam ēt talia loca non gaudēt immunitate, ſm Ho. in d.c.
fi.quod dic,vt ibi dixi.Sed quo ad hanc cle. non vr̄ procedere
dictum præcedens, quia si isti ad quos pertinent hospitalia
sunt personæ priuatæ, non potest dici ꝙ per hanc cle.acqui-
rant potestatem seu iurisdictionem compellendi, quia non
exprimitur hic,propterea etiam ipse Genz.recidit ab illo, di-
cēs,posse aliter dici,ꝙ isti hanc compulsionem per se non fa-
cient in litera hic,ibi,compellere intelligitur.i.compelli face
re.similis expositio.ff.de his qui no.infa.l.furti.§.mandati.de
admi.tut.si tutor.C.de suspec.tu. pietatis.alias sequi posset ab
surdum.pone enim ꝙ rector hospitalis est clericus, & is ad
quem talia spectant laicus, haberet ergo compulsionem in
clericū.qđ esse non posset nisi de speciali concessione. 96.dis.
bene.16.q.1. in noua.de foro. compe.nullus.C.de epis.& cle.
auth.statuimus.quod non est uerisimile Papam hæc conce-
dere uoluisse.arg.de of.vica.cum in generali.lib.6.de elec.ec-
clesia.3.nec iste est de casibus in quibus laicus in clericum ha
beat coertionem,qui no.13.q.5. princeps.quæ no. ad similes
casus.dic ergo ꝙ aut hi ad quos hospitalia spectant, alias hn̄t
iurisdictionem super hospitalarios,& per se compellent. aut
non habent,& compellent. i. compelli facient per habentes
potestatem.& hoc quatenus debeat fieri compulsio iudicia-
lis.sed posset esse ꝙ ex pacto reseruassent sibi potestatem cō-
pellendi non iudicialiter sed extraiudicialiter, puta subtrahē-
do fructus,uel quid simile & hoc posset competere etiā pri-
uato.pro hoc quod dixi de fo.cop.verum.Quæro in eo quod
dicit de leprosarijs an parochialis sacerdos ab his qui intrant
domum leprosorum,possit petere canonicam. Matth.ꝙ nō,
quia perinde est ac si sani transiuerint ad religionem nisi for
te moriantur ex violentia lepræ.multi enim moriuntur cum
lepra & non ex lepra.dicit tamen in hoc tenendam consue-
tudinem regionis. dic ꝙ quæstio non procedit nec determi-
natio in eo ꝙ comparat leprosos religiosis. Item quæstio est
sine dubio,quia leprosi non sunt exempti a parochiali sacer-
dote.nec bona sua fiunt loci nisi aliud sit ex priuilegio cōces
so illi loco.nec sunt religiosi imo subsunt sacerdoti parochia
10 li.sicut prius.de eccle.ędi.c.2.& quod ibi dico in 2.& 3.q.†Se
cundo quæro in eo ꝙ hic prohibetur prouentus deputatos ī
a vsus pauperum a cōuerti ad alios vsus,quid de hoc quod quo
tidie fit,nam sunt aliqua magna loca conuentualia in quib.
consueuerunt esse 40.uel plures personę in diuinis domino
famulantes,& pauperes reficientes, & nunc hæc applicantur
filijs principum qui forte nesciunt tergere nasum, an hæc fa-
cientes vel fieri procurantes,vel auxilium,vel consilium im-
pendentes teneantur ad restitutionem faciēdam Deo & pau-
peribus.Lau.non audet præcipitare sententiam, dicit tamen
ꝙ si Deus uoluerit obseruari præcepta secundæ tabulæ, vt ni-
si restituatur ablatum proximo quem quis debet diligere si-
cut seipsum,non dimittatur peccatum, multominus dimit-
teretur si non restitueretur quod Deo indebite subtractū est,
cū ex toto corde iuxta præceptum primę tabulæ Deo obseq
teneamur,secundum no.12.q.7.quid in omnibus. dic vt di-
xi.ī.in 1.contrario, & dic ꝙ licet prælati male administrent,
possunt de hoc corrigi, sed non tenentur ad restitutionem
sicut tenentur hospitalarij qui non faciunt fructus suos, vt
ibi dixi.& de hoc etiam ī. in 9. no.Tertio quæro si legata &
oblata ad certum vsum non possunt in illum conuerti. dicit
Lap. quòd hæc litera intelligitur quando possunt ad vsum
deputatum conuerti. quo casu ad alium vsum per inferio-
rem a Papa conuerti non possunt.secus si non possunt cōuer
ti ad vsum constitutum, quia tunc ad alium conuerti possūt
ēt per inferiorē.facit de test.nos quidē, & quod ibi dixi. & de
11 hoc in duabus proxi.q. † Quarto quæro.legauit testator hos-
pitale fieri per executores ī fundo suo,& dotari ad vsum pau-
perum,& ꝙ rector poneretur & remoueretur per quendam
prælatum.executores volunt authoritate diœcesani facere ec
clesiam religiosorum,an possint maxime contradicente illo
prælato.vr̄ ꝙ non per hanc literam.Contrarium cōsuluit Io.
An.cum quibusdam alijs,vt refert Lau.& mori fue. ū t, quia
qui melius & magis facit,non facit aliud sed idem.plus autē
est ecclesiam religiosorum facere quam hospitale. facit de
uoto scripturæ.& reg.plus,lib 6. In contrarium, quia volun-
tas defuncti pro lege seruanda est.13.qō.2.c.vltima voluntas.
de testa.tua.de ecle. mis. cum Marthæ. sicut forma mandati
nec plus hoc casu continet minus. de præben. cui de non. &
c.cum in illis.in fi.lib. 6. & quod no.in d.regula,plus.& regu-
la, cui licet, & in hoc videtur residere Lau. quod placet.&
plenius dic,ut dixi in d.c.nos quidem.in 4. quæstio.& pluri.
seq.Et ad hoc,quod dicitur ꝙ qui facit melius, & magis &c.
dic illud procedere quando minus continetur sub maiori,
& sic loquitur c.scripturæ.alias secus.at in q. præmissa minus
non continetur in maiori.Item non est verum simpliciter,
ꝙ facere ecclesiam religiosorum sit plus quam facere hospi-
tale,sed potius hęc sunt diuersa pietatis opera, quæ se haben
tanquam excedentia & excessa, pro hoc quod dixi de reg. sat
12 nè. † Quinto quæro, an talis alteratio possit fieri per lega.
tum sedis apostolicæ.videtur ꝙ non,sed per Papam, per glo.
hic in uer.apostolicæ.& per cap.quod translationem.in ca al
le.& de hoc.ī.in 9.no.& in 2.contrario.In contrarium quod-
no.Ioan.And.de elect.si abbatem.in uersi.transferendi, lib.6.
de priuil.authoritate,eo.lib.nam in c. si abbatem. dicit quod
aliud est dicere apostolicæ sedis, aliud Romani Pontificis, vt
in primo possit legatus de Latere,in secundo non.& sic cum
hic dicat apostolicæ sedis,videtur legatus posse. Lap.dicit ve-
rius videri,ꝙ legatus non possit, cum hoc sit de plenitudine
potestatis,quam legatus non habet.arg.de præben.ele. literas.
in princip.& in fi. dicit tamen ꝙ forte si cōsentiret hęres de-
functi,ex causa hoc fieri posse non solum per legatum, sed
etiam per ep̄m, ſm no.de test.de his,& ī.q.3. pro hoc ꝙ lega-
tus non possit,inducit Lap. quia hic agitur de eo cōtra quod
disponere est facere contra legem, quod soli principi,vel Pa-
pę licet,nam dispositio testatoris facta ad certum usum ma-
xime pium,pro lege seruari debet.13.q.2.vltima uoluntas, &
ibi glo.& ideo nomine apostolicæ sedis,intelligitur Papa tan
tum & non legatus,alias secus & tunc procedunt dicta Ioan.
And.quod no.& pro hoc dic quod etiā consentiente hęrede
hoc non potest alius a Papa.per hoc quod dixi in 10. no.& in
2.contrario, & de hoc dixi plenius in prædicto cap. nos qui-
dem,no.Bar.ff.de ususfru.leg.l.legatum. Sexto quæro per cu-
ius solicitudinem debent ea quæ sunt destinata ad usum piū,
ad alium conuerti.gl.per solicitudinem. dicit ꝙ per solicitu-
dinem diœcesani.e.tit.de xenodochis.& dic vt ibi. † Septi-
mo quæro,in eo quod dicit per eos ad quos spectat ne iure ꝓ
uidendum quo ad hæc,de quibus hic,qui sunt illi.glo. vt epi-
scopi.dicit quòd episcopus, quod dic vt in d.cap. de xenodo-
chijs.Genz. dicit ꝙ sunt patroni & eorum liberi.16. quæst.7.
filijs.& capit.decernimus. & episcopus. 16. qō.7. omnes. dic
ꝙ gloss.est uerior.patroni uero non hn̄t hoc ius per se, sed
solū pn̄t instare apud ep̄m ꝓ dicta iura, & ꝓ hoc qđ no. de te-
sta.ex parte.Item idem Genz.ī.§.vt autem.dicit ꝙ si capella,
vel ecclesia,vel aliud est pro seruitoribus deputatum,tunc ꝯ-
missio ad eū spectat,per d.c.de xenodochijs.16.q.12.oēs.18.q.
2.Eleutherius.pro hoc qđ dico.ī.q. 14. & per hæc soluitur qō
de qua ī.§.vt aūt.q.13.refert aūt, an quærat de prouisione su-
per fructib.cōuertēdis ad usum ꝯstitutum, & de hoc procedit
qō ista, an de commissione quo ad deputandum rectorem,
& de hoc loquitur hoc vltimū dictū, & est verum per iura ꝑ
alle.nisi fundator plenius ius sibi seruauerit in fundatione, ꝙ
14 pōt,vt hic.† Octauo quæro,in eo quod dicit de pacto apposi
to i fundatione,pone ꝙ ordinatū est inter ep̄m & capitulū,ꝙ
oēs pān̄i serecei qui super defunctis afferuntur sint ecclesiæ
ꝓ paramento altaris maioris. deinde contingit, ꝙ q̄dā testa-
trix q̄ altare ꝯstruxerat in ecclesia ordinauit,ꝙ pān̄i qui pone
rent super sepulchrū eius tā serecei, quam alij essent sui alta-
ris,an hæc uoluntas ꝓfertur ordinationi diutius obseruatæ?
vr̄ ꝙ sic,per hanc literam, quia non debet trahi ad aliū vsum
sine licētia Papæ,ergo alijs hoc deneget.ar.23.di.qualis.In ꝯ-
trarium de test.requisisti. nam illa ordinatio ep̄i & capituli
est lex.10.q.3.vnic.7. qō.2. Vulteranæ.de ma. & obe. si quis.
Lau.dicit primum verius videri, quod tenet Genze, quia vt
nunc dixi.pro lege seruari debet testatoris uoluntas. argu. ff.
de admini.re.ad ciu.perti.decuriones.§. 1. de ope. pu.pecuniā.
vbi dispositio testatoris præfertur legi, & hoc ne alij retra-
hantur à libertate.argu.C.de bon.quæ libe. l.2.de ope. publi.
l.2.& hoc in his q̄ a testatore puenerunt. secus in alijs in qui-
bus

ADDITIO.

a Quod si mandatur alicui. Adde Inn.in c.episcopi.de reb.eccle.non alien.
Vin.God. Adde quando talis cui mandatur teneatur de non exacto.Ruy.cō
fil.43.nu.6.lib.1.

bus absurdum esset per testatorem auferri statum iuris.argu.
de electio.ele.constitutio §.insuper.& quod nota. de electio.
quod sicut.de test.officii,& d.c.requisisti,& ff.de reg. iur.non
debet.dic clarius,ꝙ dispositio episcopi præmissa debet intelli
ligi nisi aliud dispositum fuerit a testatore, nam licet testato-
ri apponere legem suæ rei.de condi. appo. uerum. de don. cũ
dilecti, & hoc nisi disponat per modum a iure improbatum,
quod non potest,d.c.requisisti.ff. de leg.1.nemo. & dixi sup.
15 in 11.notabili. † Nono quæro, quare dicit in litera, deperdi-
ta & alienata. Pau.dicit ꝙ ideo, vt remoueat obiectionem il-
a lius falsę opinionis, quæ habet ꝙ si mandatur alicui quod
ea quæ de bonis alicuius ecclesiæ alienata inuenerit, studeat
reuocare ad ius & proprietatem ecclesiæ,non poterit reuoca
re illa in quibus ecclesia solam possessionem amisit, cum il-
la non dicantur alienata,quorum dominium est apud eccle-
siam ff.de verb.sign.alienationis.C.de fun. do.l.1.quæ opi.nõ
tenetur. de rebus eccl. non alienan. episcopi, quia uerbum
alienata,debet sumi in larga significatione, & tunc compre-
hendit non tantum dominium, sed etiam possessionem. ff.
de ali.iudi.mu.non solum. in prin. alias si res. §.Pædius, & l.
ex hoc edicto.§.alienatę.cum alijs iuribus ibi allegatis, & per
ibi no.non prosequor quæ hic dicit Pau. quia ibi exponitur.
16 † Decimo quæro,an is cui committitur ut alienata reuocet
habeat potestatem simpliciter in omnibus alienatis. Pau.di-
cit ꝙ non,sed tantum in notorijs, sicut de conseruatore dici-
tur,de offi.deleg.c.1.lib.6.& hoc si scribitur alienãtl, pro hoc
quod no.Compo.de elec.nosti. Si uero scribitur tertio, pro-
cedit in forma iudicii.de reb. eccl non alie.ad audientiam,de
iudi.exhibita,& quod ibi no.de hoc in Spec.de rescri præsen-
ta.§.ratione formę.ver.item in rescripto, & sic intelligit Pau.
hanc literam,vt habens iurisdictionem de iure, uel consuetu
dine,vel primæua institutione,vel priuilegio, non possit re-
uocare alienata per se,nisi in notorijs.sed si ipse non alienauit
sed alter,tunc iuris ordine seruato reuocari faciet.i.reuocabit,
& dicit Pau.ꝙ etiam ad hoc agetur per eum ad quem spectat
de succes.ab intest.c.fi.de rescrip.cle.1.& quilibet de illo loco
17 ad hoc agere potest.de reb.eccl. non alie.si quis † Vndecimo
quæro,circa id quod dixi in 16. nota.an possunt bona immo
bilia hospitalium uendi, propter eleemosynam pauperum.
videtur quòd non,per id quod dixi in d.nota. In contrarium.
12.q.2.aurum.Paul dicit quòd capitulũ, aurum, loquitur de
summe egentibus,quos non alere esset occidere. 86. distinct.
pasce. & tunc non negatur hic quin possint bona alienari.
18 † Duodecimo quæro,an hospitalia b teneantur ad onera epi
b scopalia.videtur quòd non,quia hic dicitur quòd eorum pro
uentus debent conuerti ad sustentationem pauperum,& sic
non tenetur ad cathedraticum, nec ad procurationem, & si-
milia,quod sentit Pau.dicens ꝙ licet diœcesanus possit visita
re ecclesias quas clerici habent intitulatas, de censi. cap.fina.
non tamen hospitalia,sed tantum acquirere potest contra ne
gligentes,vt hic.nam dos hospitalium non uidetur ab initio
fuisse assignata pro talibus oneribus sicut assignatur ecclesijs,
quæ no.& pro hoc quod dixi in dicto capitu.fina.de censi. &
procedunt hæc quando hospitale non est locus ecclesia-
sticus,ꝙ esse pôt.co.ti.ad hoc, & ꝙ ibi dixi,sed si est locus ec-
clesiasticus,est maius dubium, quia omnia talia tenentur ad
onera episcopalia,de præben.de mona. tamen adhuc placet,
ꝙ hospitalia non teneantur ad hæc onera,per prædicta, quæ
no.& facit quod dixi.in 4.cõtrario.& J.q. 14. & procedit hoc
præsupponendo,ꝙ non sit titulus beneficii, secus si esset be-
neficium per id quod dico.J.§. vt autem.qõ. 7. & 11. Decimo-
tertio quæro,vnde habent fundatores potestatem compellē
di hospitalarios ad ea de quibus hic. Sol.hæc quæstio presup-
ponit,ꝙ compellere possint.de quo dic,vt §.ibi dixi. in 4.con
trario,& uidetur Lau.præsupponere,ꝙ possint, quærit enim
unde hoc eueniat,ꝙ hi quorum interest de iure,statuto,con-
suetudine,vel priuilegio reparare domus, ꝙ ipsi per se possũt
compellere rectores ad talia,ita ꝙ ordinarij locorum nõ pos-
sunt se intromittere nisi propter istorum negligentiam, &
ex hoc prosequitur sequentem quæstionem, sed de hoc dic,
19 vt dixi in d.4. contrario. † Decimoquarto quæro,an possint
hospitalia taliter dari ꝙ episcopus non habeat in eis uisitatio
nem,vel alia iura episcopalia,nec se intromittere possit de eis
dem.Lau.credit quòd sic,dumtamen hospitale non sit prin-
cipaliter ædificatum ad missam celebrandam, sed ad alia sa-
cramenta ministranda,nec sit ibi constitutus perpetuus vica-
rius,seu dos pro eo assignata, licet sit ibi altare & celebretur
de licentia episcopi pauperibus & alijs,non tamen in magnis
festiuitatibus,quod ult.no.Ex hoc habes, ꝙ etiam si authori-
tate episcopi sit institutum altare in hospitali,non tamen ibi
celebrabitur in magnis festiuitatibus,pro hoc de consec.di. 1.
si quis extra parochias,& quod dico. e.titulo,ad hæc.q.4.dicit
Lau.quod eps nihil pôt sibi vendicare,quãdiu viuit fundator,
nec etiam post eius mortem, nisi inquantum potest de alijs
legatis pro anima fundatoris relictis.hæc dicit probari,de cõ-
se.distin.1.vnicuique.& c.si quis extra parochias, de test.si hę
redes,cum ibi no. dicens enim talis locus non sit uere religio
sus,non gaudeat immunitate ecclesiastica, vt nota. Hostien.
de censibus cap.fi.de hoc supra in 4.contrario,& quæst.12.di-
cit etiã Lau ꝙ degentes ibi,recipiũt sacramenta ab his in quo
rum parochijs sunt loca.de eccle.ædifi.ad audientiam.de pę-
ni.omnis.

ADDITIONES.

a Quod si mandatur alicui. Adde Inno in c.episcopi.de reb.eccl.non alienan.
Vin.G. Ad se quando talis cui mandatur teneatur de non exacto. Ruy.consi.
43.nu.6.lib 1.
b An hospitalia. Adde c.fi.de cẽsi.Lap.in rep.c.de xenodochijs,in li.1.& 10.
q.de reli.do.& Pe.de Perusi.in tract.suo,de quarta canonica. in 13.q.princ.
ver.demum quærit de visitatore. Abb.in dispu.incip.Sempronium.in 3.du-
bio Abb.in c.sopita.de censibus. Abb.cap.fi.eod.tit. Fride.de Sen consi.118.
incip.qõ talis est,an diœcesanus. Fride.de Sen.consi. 130. incip. factum tale
est quædam domus
Vinc.God. Adde latè tradi a per Dec consi.113. Viso tenore in priuilegio
concesso Hospitali. Innocentius lib.1.& Ferret. consil. 22. & Soc.consi.93.
lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Iniungimus, verbum est præcepti, & importat necessitatem.*
2 *Negligentia qualiter manifesta erat, ꝙ administratores hospitalium*
non bene administrant.
3 *Episcopus an possit supplere negligentiam fundatoris ipso uiuente, vel*
si mortuus sit negligentiam hæredum.
4 *Quid si ordinariu erit negligens, quis supplebit eius defectum.*

1 In quo. † No.de uerbo,iniungimus,quod est præcepti,
& necessitatem importat,& de hoc in glo. non
dicit. & dicit Laud. ꝙ per hoc periculum videtur ordinarijs
in hoc negligentibus.4.distin.denique. Secundo no. literam
ibi,omnia & singula.si,supra,titu.1.ne in agro.§.sanè.1.vbi di
xi in 1.notabili,& dic singula,scilicet loca ipsa in statum debi
tum reducere occupata. deperdita, & alienata recuperare,&
miserabiles personas ad sustentationem recipere. Paul.oppo.
quia videtur superfluitas in litera ibi, exemptos & alios pri-
uilegiatos. Sol quod dicit priuilegiatos, dic tamen non exẽ-
ptos. de quibus, de priuil.quoniam. & in alijs iurib.allega.in
2 glo.in verbo,priuilegiatos,quæ hoc vult. † Quæro, quomo-
do constabit de negligentia eorum ad quos hoc pertinet.gl.
hoc patebit.sol quod constabit ex facto notorio, vel per assi-
gnationem termini.quem sing.not. ad ea quæ no. de elec.cũ
ecclesia.de concef. præben. ex parte.In eo quod ibi quęritur
de modo detegendi negligentiam collatoris eo casu quo be-
neficia non vacant, & sic terminus a iure non est sibi assigna-
tus,habes enim ex hac glo.duos modos, sed pręcipue no.mo
dum notorietatis,& in hac gloss.in fi.argu. 16.quæstio. 1.pla-
cuit.ex his no.quod de iurisdictione minorum prælatorum
diœcesani non se intromittunt nisi in casu negligentiæ. de
hoc infra de celeb.mis.cle.1.in gloss.argue.& de hoc in sequē
ti contrario. Oppo.ad hoc,nam licet inferior episcopo iuris-
dictionem habeat, per hoc non tollitur iurisdictio episcopi.
de offi.ordi.cum ab ecclesiarum. Solu. Lap. quod prædicta
sunt intelligenda,vbi inferiores pręlati iurisdictionem habẽt
ex priuilegio apostolico,ut hic,vel ex consuetudine præscri-
pta,ita quod non solum sit introducta, quod subditus præla
tis iurisdictionem tribuat,sed etiam taliter,quod diœcesanus
illam exercere possit, nisi supplendo ipsorum negligentiam,
vel defectum, & quando talis iurisdictio ad eosdem Inferio-
res non pertinet de iure communi,alias si pertinet de iure cõ
muni,procedit contrarium,quia potest etiam diœcesanus e-
xercere,& erit locus præuentioni,de offi.ordin.pastoralis, &
eod.tit.cum episcopus,lib.6 facit de offi.archipresb.c.1. & ca.
cum satis,de offi.archi.c.vltimo,& quod no.de præbẽ.in La-
teranen.de capel.mon.cap. 2.de censi. cum uenerabilia. dic
quòd de iure communi nullus habet iurisdictionem in diœ
cesi.nisi episcopus.de offic.ordin.cum ab ecclesiarum, sed in
illos de collegio, bñ habet prelatus collegii iurisdictionem,
eodem tit.cum ab ecclesiarum. vbi de hoc quo ad prædicta.
dic tamen quòd meus Lau.est ꝙ quomodocunque inferior
episcopo iurisdictionem habeat,intelligitur habere per mo-
dum cumulationis & sine præiudicio epi, ita ꝙ etiam episco
pus pôt exercere,& locus erit præuentioni,per prædicta, nisi
de iure speciali sit inductum,ꝙ inferior faciat gradum cõtra
episcopum.i.ꝙ eps non possit se impedire nisi in casu negli-
3 gentiæ.quod dic,vt in prædictis iuribus. † Secundo quæro,an
eps possit supplere negligentiam fundatoris eo uiuente, vel
eo

eo mortuo negligentiam hæredum. Lau. ꝙ sic, nisi alias con
staret de donatione & pollicitatione, de rest. nos quidem. 17.
q. 4. sunt qui. vult dicere nisi plenius ius sibi reseruauerit fun-
dator. Genz dicit frustra de his excitari, cum hæc loca statim
cum sint ad certos vsus deputata subijciantur diœcesano, idõ
defectum, vel negligentiam statim supplebit diœcesanus, vt
4 hic. † Tertio quæro, si ordinarius in hoc erit negligens, quis
supplebit. quidam ꝙ solus Papa, per literam ibi, ordinarius lo
corum, nam archiepiscopus non est ordinarius in diœcesi sui
suffraganei, de of. ord. pastoralis. Quidam enim Doctor, cuius
nomen non inuenio, qui scripsit super hoc volumine, dicit
ꝙ archiepiscopus potent, quia licet non sit ordinarius, tñ ha-
bet iurisdictionem in casibus negligentiæ. 9. q. 3. cum simus.
ꝓ hoc de censi. c. j. §. notoria, li. 6. quod tamen intellige, vt ibi.
& plenius no. de sup. neg. præl. c. j. li. 6. & dic ꝙ regulariter hoc
non potest nisi in casibus a iure expressis, vt in notorijs. d. §. no
toria, & alijs notatis. de offi. delega. pastoralis.

Contradictores. Præmissa, vel aliquod præmis-
sorum fauore. ꝯcor. de hæreti.
si aduersus. Opp. ꝙ non possint coerceri ꝯdictores, nam lici-
tum est ꝯdicere pro suo iure, & nemini iniuriam facit &c. de
elect. cum ecclesia. Solu. Pau. ꝙ hęc clausula, ꝯdictores &c. in-
telligitur, de his qui de facto, non de iure ꝯdicũt, vt no. de ꝑb.
pro illorum. Secundo opp. in eo ꝙ permittit coerceri ꝯdicto-
res cuiuscunq; status, & sic etiam maiores, ꝯ id de ma. & obe.
cum inferior. Solu. Pau. ꝙ omnes sint minores virtute huius
commissionis, pro hoc de off. deleg. sane. 2. de offi. lc. c. 2. Quę-
ro quæ potestas detur ꝑ hanc clausulam, contradictores. Lau.
dicit ꝙ per eam merus executor acquirit cognitionem & co-
ertionem pro hoc quod no. de off. deleg. c. fi. & probatur hic.
Secundo quæro, de quibus remedijs loquitur litera ibi, alijs
iuris remedijs. gl. intelligit de inuocatione brachij sæcularis.
idem Lau. pro hoc de hære. vt officium. §. denique. & seq. lib.
6. & iura quæ allegantur, de off. ord. c. 1. Steph. dicit hoc proce
dere quo ad subditos non exemptos, quia tunc ordinaria po-
testate procedit ordinarius ꝯ eos. secus ꝯ exemptos, quia tunc
apostolica, de offi. ord. irrefragabili, de hære. ad abolendam. in
fi. & sic non habet locum inuocatio brachij sęcularis s̃m opi.
quæ hẽt, ꝙ delegatus non possit inuocare, quam tenet Arch.
23. q. 5. administratores, & de hær. vt officium, lib. 6. cuius con
trarium tenet Vin. de off. deleg. significasti. quod est verius &
communius, vt d. c. significasti, & sic in casu huius clem. pro-
cedit indistincte. Idem hic secundum Paul. poterunt indicere
mulctam etiam extraneis. ff. si quis ius di. non obtemp. l. vni-
ca, & quod no. de off. deleg. c. 1. c. de causis. vel extraordinarie
punientur quantum ęquum fuerit visum. arg. ff. ne vis fiat ei.
si quis missus. de publi. & vect. licitatio. §. quod illicite. vel per
captionem pignorum coercebunt. ar. de iureiur. iniuriarum.
§. 1. & 2. vel secundum Genz. vtentur gladio temporali si ha-
bent. de sent. excom. dilecto. dic ꝙ omnia hæc procedunt. de-
bent tamen vti remedijs, quæ putauerint magis vtilia, vt li.
non contesta. quoniam. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Hospitali potest apponi specialis natura in fundatione.*
2 *Beneficium electiuum est proprie, quando proceditur in eo per electio*
nem qua exigit confirmationem superioris.
3 *Hospitalia debent conferri viris prouidis honestis & boni testimonii.*
4 *Hospitale, an possit conferri religioso in beneficium.*
5 *Laicus an possit pręfici hospitali.*
6 *An autem laico habenti filios & vxorem ex qua verisimiliter posset*
procreare liberos.
7 *An possit committi mulieri.*
8 *Hospitalarius cuius ętatis debet esse.*
9 *Conferri in titulum, vel committi, quę est differentia.*
10 *Consuetudo litigantium & locorum si sit diuersa, quę seruabitur.*
11 *Consuetudo fori sęcularis, an debeat seruari in foro ecclesiastico, &*
multa de materia hospitalium, vide.
12 *Hospitale, an sit committendum ad tempus, vel in perpetuum.*

Vt autem. Diuiditur in tres partes. secunda ibi, il-
la etiam. tertia ibi, ꝙ si secus. & quid con
tineat, dic vt s̄. ea. clem. in prin. in glo. 1. in quibus, l. locis com
mittendis personis idoneis, vt s̄. consentias. concord. de foro
compe. cle. 1. de sepul. cle. dudum. ver. facturi. ⁊. eo. titu. j. cle. 1.
No. casum in quo consuetudo non tenet, de hoc in gl. in ver.
reprobamus, & in ea. ibi, cum concordantijs, supra, titu. j. ne in
agro. §. sanè prioratus, & cle. 2. in fi. ⁊. titu. 1. cle. j. in prin. Secun
do no. principem posse reprobare cõsuetudinem specialium
locorum. supra, ti. 1. cle. vltim. in fin. de constitu. cap a. lib. 6. C.
1 communia de succe. auth. omnes. † Tertio no. quod tempore
fundationis potest apponi specialis natura ipsi hospitali, puta,
quod conferatur in beneficium, vt hic, & sic licet tempore
fundationis, quòd postea non licet, de consuetud. cum dile-
ctus, & quod ibi not. Ex hoc no. Math. vnum casum specia-
lem, quod possunt hospitalia conferri in titulum beneficij,
quando per electionem rectoris talium locorum assumun-
tur, vt hic, & quod dixi de electione, intelligit gloss. in verbo,
electionem. eo casu quo per superiorem est confirmanda.
quam gloss. singulariter not. ad id quod dico in sequen. nota-
2 bili. † Quarto not. ex eo quod dixi in præcedenti nota. quod
a beneficium electiuum a proprie dicitur quando in eo proce
ditur per electionem, quę exigit confirmationem superioris,
& sic secus si electio non egerit confirmatione si alicubi ca-
nonici eligunt concanonicum, & statim electus habet ius si-
ne alia confirmatione. quo casu beneficium non dicitur ele-
ctiuum per hanc glo. quod est vtile scire propter gratias apo-
stolicas, in quibus mandatur prouideri de beneficio spectan-
te ad electionem alicuius, quia non veniret nisi electio pro-
prie sumpta, in qua sit confirmatio, vt hic, per hoc de præben.
cum in illis, libro 6. sed si electio canonicatus de consuetudi-
ne indiget confirmatione, dicitur canonicatus esse beneficiũ
electiuum, per predicta, & sic si mandaretur ꝓuideri de bene-
ficio spectante ad collationem capituli nõ veniret talis cano-
nicatus, & sic consului in ecclesia Ferarrien. per hanc gloss.
& pro hoc quod dixi de consuetudine est, & quod no. Ioann.
And. in Spec. de actio. & peti. §. super petitionibus. ad fin. ver.
per literas quoque. vbi tenet sufficere quo ad casum c. cum in
illis, quod beneficium sit electiuum. de consuet. antiqua, quæ
habet vim legis & in talibus, scilicet disponendo de modo
electionis habet magnam vim. de consuetu. cum dilectus. de
verborum significatio. abbate, & quod ibi nota. & hæc signa.
3 † Quinto no. quod hospitalia conferri debent viris prouidis,
idoneis, & boni testimonij, & exponit Genz. testimonij. i. opi
nionis & famæ. ff. de quæsti. de mino. §. tormenta. de testi. l. 3.
& hoc no. Paul. quod repelli possunt propter infamiam, pro
hoc. 3. q. 7. c. j. & c. infames. & not. Paul. quod litera dicit viris
prouidis, & non dicit clericis, nec religiosis, quod facit ad id
quod dico. s̄. q. 1. & 2. Ex hoc infert Paul. quod hoc officium
non est ecclesiasticum, alias laicus non esset capax. Sexto no.
quod hospitalia conferri debent his qui velint, & valeant ea
vtiliter regere, de hoc in gloss. cum effectu. Septimo nota. ex
hoc secundum Genz. quod non debent committi ignaris. ar.
ff. de custo. reo. l. fin. quia graue est ineptos &c. 19. quæstio. 3.
monasterijs. 37. distinctio. qui de mensa, & de electio. cum in
magistrum. cum similibus. item debent committi volentib.
quia volenti nihil difficile. C. de excu. artifi. l. 1. libro 10. & vo-
luntarium Christus diligit. 15. quęstione prima, non est. 23.
quæstione 6. §. de his. cum per voluntatem seu per negligen-
tiam cuncta lædi dicantur. in Authen. de quæst. §. penultim.
collat. 6. & potestas scientiæ & voluntati plurimum suffraga-
tur. de suplen. neglig. præla. grandi, libro sexto. in Authen. de
defen. ciui. §. primo. collat. 3. versus. Omnes res gestas facit sci-
re velle potestas. Octauo no. quod hospitale non debet com-
mitti ei, de quo sit verisimilis præsumptio, quod eius bona
conuertat in alios vsus quam constitutos, & propter talem
præsumptionem dicit Paul. quem repelli etiam a prælatura.
28. distinctione. de Siracusanæ. & pro hoc quod attendatur id
quod est verisimile, est de testi. in literis. ff. de condit. institut.
quæ sub conditione. Oppono, quod ea vt. consuetudinis pos-
sit hospitale committi clerico. de præben. cum de beneficio,
libro. 6. soluit Genz. quod in beneficijs religiosorum bene va
let consuetudo, vt ibi. secus hic, & idem Math. dicit quod
etiam hic valeret nisi esset hic reprobata, vt dicit gloss. in ver-
bo, reprobamus. & idem Pau. Secundo oppono ad hoc quod
etiam si non esset hic reprobata, non debet tenere, tanquam
quæ esset contra ius, & violans decreta mortaliter peccat. 25.
quæstione prima, violatores. soluit Math. referendo, quæ no.
Inno. de consue. super rub. in fi. & glo. de prob. ad nostram, dic
vt dixi, de consue. cap. fi. & præcipue in repetitione, & quo ad
hoc dic standum ei, quod dixi in præcedenti contrario. Nam
si ea causa rationabili inducitur consuetudo, non violantur
canones, quia eorum permissione inducitur, d. c. fin. tangit et
Math. aliqua alia de consuetudine, quæ dico. ⁊. q. 8. & duabus
4 seq. † Quæro, an hoc hospitale b possit in beneficium confer-
b ri religioso. Gl. de religiosis. argum. quod sic per id quod no.
Inno. de eccl. ædifi. in cap. 2. vbi dicit collegium leprosorum
esse a.

ADDITIONES.

a Beneficium electiuum. Adde Card. in cle. j. in §. ad hoc de præben. Vin. God. Beneficium quatuor modis cognosci potest. Fely. in c. in nostra col. 7 de rescrip.

b An hoc hospitale. Adde Card. in cle. per literas, de præben. *Card. Zabarel. super Clemen.*

esse religiosum & licitum, per c. quidam. 18. q. 2. deinde refert
glo. Archi. ibi tenere ɔtrium, quod approbat gl. dicens dictum
Inno. non esse verum. & idem Pau. nisi hospitale haberet cu-
ram, vt ēt dicit glo. vel esset alicuius religionis. & similiter di
xit Pau. dictum Inn. non esse verum, quod probat per rōnes,
de quibus dixi in d. c. a. & ꝙ religiosus non possit præfici ho-
spitali, (quod tenet ēt Lau. nisi sit hospitale eiusdem religio-
nis ar. de præb. cle. per literas.) Genz. dicit prædicta procedere,
maxime si hospitale non sit eiusdem religionis, & in hoc ac-
cedit opi. Pau. qui non curat an sit eiusdem religionis, an alte
rius, quod est verius quam id quod ꝓxime dixit Lau. salua sū
dispositione cle. j. de ele. Ad c. quidam. responde vt in gl. & in
ea ibi, martyria, i. ecclesias seculares, i. in honore martyrum cō
5 structas. † Secundo quæro, an laicus possit a præfici hospitali.
a glo. de religiosis. ibi, de laicis. dicit ꝙ sic etiam si rector habeat
curam pauperum. Idem Pau. dicēs ꝙ hoc vult litera ibi, viris
prouidis, quæ non distinguit inter clericos & laicos. 11. q. 1. ꝙ
si dormierit. Idem Gēz. nam laici, vt plurimum sunt in talib.
exercitati & fructuosius talia regere possunt quam clerici, ꝓ
hoc. 18. q. 2. quidam, inducendo, vt s. ea. glo. Op. ad hoc, quia si
rector hospitalis habet curam, deberet posse præfici monachis
de sta. mo. quod Dei. Solu. vt in ea. glo. ibi, nec sufficeret, quæ
dicit ɔtrium intelligendum de cura surgente a potestate cla-
uium, & est signanda. & idem Paul. dicens ꝙ isti hospitalarij
non conferunt sacramenta, nec diuina celebrant, sed tantum
dispensant prouentus in vsum personarum miserabilium, ꝓ
hoc. 1. q. 1. in fi. & sequens æquiparatio de tutoribus & curato-
ribus qui sunt laici non clerici. 88. di. c. vlt. 21. q. 3. Cyprianus.
hæc dicit Paul. procedere in hospitalibus traditis in potestate
personæ ecclesiasticæ, de quib. dubium poterit esse, an possent
conferri laicis, sed de hospitalibus, quæ faciunt laici de domi-
bus retinē sub eas sub suo dominio nullum dubium, ꝙ sic pos
sint tenere, no. eo. tit. ad hæc, & facit quod no. Inno. de donat.
inter & Host. in summa, de regu. §. 1. versi. quid de rusticis, &
6 Spe. de sta. mo. ver. 16 & facit quod dixi s. in prin. q. 14. † Ter-
b tio quæro, an possit hospitale committi laico habenti b filios,
vel vxorem, ex qua possit verisimiliter filios procreare. glo.
ea. ibi, in prima tamen. dicit quod olim fuit ꝓhibitum in hac
compilatione, & postea sublatum, & sic videtur velle, quod
hoc fieri possit. Stepha. dicit hoc fieri non posse per literam
istam, quæ dicit commissionem faciendam talibus, de quib.
non sit præsumptio verisimilis, ꝙ bona ɔuertant in alios vsus,
pro hoc quod dixi s. in §. not. dic ꝙ tutum est hoc cauere, ta-
men quia posset contingere, quod de habente filios non erit
talis præsumptio, valet commissio ex quo non est hic expres-
7 se ꝓhibita. † Quarto quæro, an possit committi mulieri. Paul.
ꝙ sic, quia etiam monasterio præesse potest, de maio. & obed.
dilecta, de elect. indemnitatibus, lib. 6. s. ti. 1. clem. 2. & hoc ma
8 xime in hospitalibus deputatis fœmineo sexui. † Quinto quæ
ro, cuius ætatis dēt esse hospitalarius. dicit Paul. ꝙ ex quo hic
nihil dicit, relinquitur arbitrio iudicis, de ns. de leg. de causis.
Pe. de Anch. dicit probabiliter posse dici, ꝙ ad similitudinem
tutorum & curatorum debent complesse. 25. annum, quia ab
surdum est, ꝙ administrent patrimonium pauperum qui nō
possunt administrare proprium. C. de legi. tuto. l. si, nam cura
talium principaliter non consistit in spiritualitate, sed in tem
poralitate, & sic non ob. de iudi. c. fi. lib. 6. quod placet eo casu
quo non conferuntur in beneficium ecclesiasticum, tamen ex
quo tempus non est statutum a iure, valebit commissio ante
dictum tempus, per id quod dicit Pau. Sexto quæro, de intel-
lectu literæ in in eo, ꝙ prohibet hospitale conferri in benefi-
cium. Solu. Pau exponendo beneficium. i. in titulum benefi-
cij, de præben. clem. per literas. debent ergo talia viris idoneis
committi gubernanda. sed non in titulum concedi, & de hoc
9 in sequen. q. † Septimo quæro, quo ad quæstionem præceden
tem, quę est differentia inter conferri in titulum, vel commit
ti. videtur quod nulla. de supplen. negligen. prælatorum. clem.
quia regulares. s. titulo primo, ne in agro, vbi collatio & com
missio æquiparantur. Solut. Paul. quod hæc duo sumuntur
quandoq; vt diuersa respectu eiusdem finis & effectus, quan-
doque vt idem, vt in contrarijs, quod contingit quando da-
tur beneficium ecclesiasticum, siue dans vtatur verbo colla-
tionis, siue commissionis, vnde hic non vult ostendere diffe-
rentiam inter conferre & committere, sed vtrunque prohi-
bere si fiat in beneficiis, prohibetur autem secundum Pau. ho
spitale conferri, vel committi in beneficium ecclesiasticum,
quia oporteret recipientem esse clericum. de transact. ex lite-
ris, & fructus facere suos, maxime cum esset beneficium sim
plex, & tenetur ad horas, & alia ad quæ tenentur clerici bene-
ficiati, sed si gubernatio simpliciter committitur, hęc cessant.
Item beneficia conferri debent intra tempus. de concess. præ-
ben. cap. 2. & in eis habendis institutio est necessaria, regula,
prima. libro sexto. sed in hac commissione tempus non est li
mitatum, nec institutio est necessaria, nec repellitur prætextu
bigamiæ, vel similis defectus, sicut repellitur a beneficio. di-
cit etiam Paul. quoad hoc quod licet beneficium significet
omne quod gratis & liberaliter confertur, tamen stricte sum
ptum hic sumitur pro ecclesiastico, quod no. nam singulari-
ter hoc probat hæc litera, tamen pro hoc modo accipiendi fa
cit hęc litera in eo quod pręmittit de clericis secularibus, qui-
bus clericis & non laicis beneficium ecclesiasticum confer-
tur, d. c. ex literis. quandoque tamen secundum Pau. datur be-
neficium in sustentatione tantum, 50. distinct. studeat. de cle.
pug. in duel. cap. 2. 28. distinct. in presbyterum. & quandoque
propter altaris seruitium, de præben. cum secundum. neutro
tamen istorum casuum potest hospitale in beneficium con-
cedi, vt hic, quia in eo principaliter respicitur subuentio pau-
perum, nō gubernatoris prouisio vel celebratio diuinorum.
Item si dicimus, quod rector hospitalis sit temporalis sicut
tutor & curator de quibus sequitur in litera, & gubernatores v
bis Romæ, de electio. fundamenta, libro sexto. & alij rectores
ciuitatum. de quibus no. de iudi. c. vltim. satis patet differentia
inter hospitale & beneficium, quia beneficia debent esse per-
petua. 5. distinctio. præcepta. dicit tamen Pau. consuetudinem
habere, quod hospitalia committantur perpetuo regenda, ꝓ
10 hoc litera ibi, regere, & de hoc. J. q. 14. † Octauo quæro, in eo
quod hic dicit de consuetudine, de qua dixi etiam. s. in 1. & 2.
contrario, pone quod diuersæ sint ɔsuetudines litigantium,
& locorum contractus, & iudiciorum, quæ seruabitur? Mat-
th. quærit, licet impertinenter, & soluit quod seruabitur con-
suetudo contractus. ff. de vsur. l. 1. no. Inno. in rubr. de consue.
11 dic, vt dixi de consuetu. cap. fin. † Nono quæro, an consuetu-
do fori sæcularis debeat obseruari in foro ecclesiastico, vide-
tur quod sic. de eo qui mit. in poss. cum venisset. dicit Matth.
quod multotiens vidit dubitari, quod multi magni viri tene-
bant, quod sic, per illud c. quod parum facit secundum eum,
qui dicit quod non debet seruari, quia consuetudo sæcularium
non potest obligare ecclesiam. 10. dist. c. 1. ad c. cum venisset. di
cit quod non loquitur de consuetudine laicorum, sed potius
de ecclesiastica, aliter etiam potest responderi, vt ibi dico. De-
cimo quæro, si est consuetudo in ecclesijs alicuius ciuitatis,
vel diœcesis vbi consuetudo non est. dicit Matth. quod aut
agitur de pari ad parem, aut de inferiori ad superiorē. primo
casu consuetudo non seruabitur in alijs ecclesijs. ra dis. illud.
secundo casu consuetudo superioris loci seruabitur in eccle-
sia inferiori. de offi. Archi. dilecto, vbi de hoc per Inno. Vnde-
cimo quæro de intellectu literę, in eo quod hic consideratur
id quod fuit in fundatione constitutum. Laudu. exemplicat,
vt quia fundator disponit quod clericus sæcularis de genere
suo quandiu reperitur idoneus, ibi ponatur, quod habeat quo
tidie missam pro defuncto celebrare, & vitam pauperum ge-
rere, iuxta cap. significatum. de præben. & facit de elect. signifi-
casti. de restitu. spolia. olim. r. & ex quo esset ibi perpetua vica
ria sic dotata, haberet ibi episcopus visitationem, & per conse
quens procurationem, per id quod no. Inno. de censi. cap. fin.
& pro hoc, quod dixi. s. in princip. quæstion. 12. Duodecimo
quęro, in eo quod permittit prouideri clerico de hospitali eo
casu quo per electionem erat reformandum, quid de colla-
tione. Pau. dicit secus esse, quia litera ista excipit tantum duos
casus. Idem Genz. qui expressius dicit quod cum per electio-
nem ꝓuidetur, hoc euenit, vt quia locus fuit constitutus col-
legiatus, quo casu collegij est electio, 16. quæstio. vltim. con-
gregatio. de electron. nullus, & hoc casu ne electus frustretur
effectu electionis, habet locum pro beneficio. & idem dicit
etiam si non ab initio fuit constitutum, sed alias quomodo
per consuetudinem habeat eligi, cum indistincte hic loqua-
tur vt & præcedens litera, quæ prohibet cōferri in beneficiū?
procedit solum in actu collationis, & illo casu tantum re-
probatur hic consuetudo, quod facit ad ea, quæ dico in se-
quen. quæstio. Decimotertio quæro, in eo casu quo per ele-
ctionē reformatur, an seruabit forma c. quia propter. Steph.
quod non, quia per vacationem talium non dicitur ecclesia
viduata. facit quod not. Ioan. Monac. de electio. cupientes. in
princip. libro sexto, & ad hanc electionem poterunt admitti
laici cum clericis, vt not. Ioan. Monach. de electio. ex eo quod
libro 6. dic verius quod intentio literæ videtur esse, quod sit
casus in quo prouidebatur per electionem, sicut fit, cum fit
electio prælati, & tunc non videntur procedere præmissæ. ad
quid enim permitteret eligi clericum si electio fiebat per
laicos?

ADDITIONES.

a An laicus possit pręfici. Adde Ioan. Monac. in cap. cupientes. in j. colum. de electio. lib. 6.
Vincen. God. Adde Bart. in l. quod constitutum de mil. testamen.
b Laico habenti. Adde Bald. in l. quod constitutum. de testamen. milit.

laicos?mens enim videtur esse ꝙ vt hæc bñficia melius diri-
gantur ad vsus pauperum,non fiant beneficia,nec prouidea-
tur de eis in titulum bñficij ecclesiastici,nisi alterum de duo
bus occurrat,vel per electionem sit facienda prouisio,vel sic
ab initio sit constitutum.quibus duobus casibus prouidebiť
tanquam de beneficio,prò hoc quod dixi in proxi.q.& tunc
non videtur posse defendi quod isti dicunt,quia si est titulus
bñficij cum hospitalarijs sit principalis rector,ergo vacat per
eius obitum,& sic est locus c.quia propter.& ad no.per Ioã.
Mo.in c.cupientes.dic quod loquitur de magistro hospitalis
Hierosolimitani qui nõ dicitur habere beneficium,sed offi-
cium.Item aliud dictum Io.Mona.in c.ex eo quod.loquitur
quãdo rector potest esse laicus.sed hic si prouidebitur in bñ-
ficium ecclesiasticum,rector non potest esse laicus de ele.ex
literis.& dixi ſ.qõ.5. & sic nec etiam poterunt interesse laici
cum clericis.procederet autem vtrunq; dictum Stepha.si di
ceremus ꝙ rector hospitalis posset esse clericus,ne hospitale
sit beneficium,licet habeat prouideri per electionem quę fit
per conuersos hospitalis qui etiam sunt laici vel misti ex cle
ricis & laicis,quod esse possit secundum no.in di.c.ex eo qđ.
& pro hoc vltimo est quod dicit Pau. in ver.electionem. di-
cens ꝙ etiam eo casu quo prouidetur per electionem,nõ pu
tat ꝙ debeant conferri tantum clericis.quod oportet intelli
gi præsupponendo ꝙ non sint beneficia,& sic videtur intelli
gere Pau.qui dicit ꝙ eo casu quo possunt conferri laicis,non
possent cum alijs beneficijs permutari,quia sola beneficia ẽt
12 permutantur.de rer.permu.cle.vnica.¶ Decimoquarto q̃ro,
an hospitale sit committendum ad tempus,an in perpetuũ.
gl.si intelligeretur,soluit in effectu,ponens illa quę dixi ſ.q.
5.in fi.concludens,vt ibi dixi ꝙ de consuetudine committiť
in perpetuum. La.ꝙ debet committi ad annum vel ad aliud
modicũ tempus, ne si fiat in perpetuum,nimium aspere do
minentur,iuxta no.de iud.significauerunt.Idem Gen.qui al
legat Auth.de defen.ciui.§.fi.col.3.C.de susce.& arch. nemi
nem.lib.10.& alia iura quæ allegantur in d.c.fi.Steph. etiam
idem sentit . dicit tamen contrarium seruari . sed licet com-
mittantur,in perpetuum,dicit tamen ꝙ ex causa leuiori amo
uentur quam alii beneficiati,sicut dicitur de religiosis, non
tamen sine causa,ne detur prælatis sæuiendi materia 11. q.2.
illa.quod est æquum,in quo tamen possit ex causa leuiori ꝓ-
cedi cum illis quam cum beneficiatis,male posset iure ꝓba-
ri.& dic standum gl.ꝙ committatur in perpetuum.pro hoc
litera.¶.ver.illi.in eo quod,dicit ꝙ singulis annis reddant rõ-
nem.præsupponit ergo ꝙ non sunt annales,alias vnus redde
ret tantum suo anno . Item vtilius est ꝙ sint perpetui, vt ha-
beant affectionem ad loca,& sint in regimine melius instru
cti ex lõgiori tempore.nam expertum est ꝙ crebra mutatio
rectorum loca consumit.Decimoquinto quæro in eo,quod
dicit de his ad quos commissio pertinet, qui sunt illi . soluit
Genz.ꝙ sunt hi de quibus ſ.in princ.& vlterius id quod dixi
ſ.in prin.q.7.

S V M M A R I V M.

1 Inuentaria quare sic dicuntur.
2 Hospitalarij an possint administrare vel agere ante præstitum iuramẽ tum vel ante inuentarium confectum.
3 Et an teneantur reddere rationem non requisiti.
4 Et an possint cogi sæpe reddere rationem.
5 Decretum an sit necessarium in alienatione bonorum hospitalis.

a ILLI. Nota de Inuentario a & de hoc in gl.quæ alias. C.de iu
re delib.l.fin.Oppo.ꝙ isti non teneantur reddere ratio-
b nem b C.de epi.& cle.orphanotrophos.in Auth.de eccle.ti.
§.pen.col.9.Glo.contra.soluit,vt no.gloss.in contrarijs.& in
Authẽ.de san.epi.§. œconomos.col 9.quę.dicit illa iura esse
correcta per §.œconomos.Glo.vero ista aliter & melius sol-
uit.& fuit solutio Pe.vt no.Cy.in l.orphanotrophos.& idem
Pau.& Bal.in d.l.nam cum debeant inuentarium cõficere &
intrare tanquam tutores,nisi tenerentur rationem reddere,
frustra hoc fieret.de prælatis autem dicit ꝙ non tenentur rõ
nem reddere eo modo quo hospitalarii,quia nõ est lege cau
tum.Secundo op.quia si debent reddere rationem ad instar
tutorum, non sigulis annis debent cogi reddere,quia nec tu
tor nisi finita administratione.C.de admi.tut.l.2. Solu.patet
ex e.gl.contra.in fi.quæ dicit ꝙ hoc de singulis annis hic ad-
ditur.& dicit Pet de Anch.ꝙ aliud in tutore cuius officium
est temporale,ideo reddit rationem solum finita tutela.ff.de
tute.& ratio.distra.nisi.§.cum furiosi.hospitalarii autem per
petui ideo reddunt pendente officio, quia ratio bona est.sed
quo ad casum istum sufficit hoc ita statutum esse.Quæro qđ
est tutor,& quot sunt tutorum genera.Sol.vt no. de app.ex
parte.& Spe. tit.de tutore.Secundo quæro,quid est curator.
Sol.quia terminus est multiplex non potest diffiniri.sunt n.
rariæ species curatorum,quod tangit gl.i. in fi. remittens ad
Spe.vbi plenius de hoc.& Pau.hic prosequitur dicens ꝙ c-
rator quandoque datur minori 25.ann.ff.de tu.qui haber. §.
1.quãdoque maiori,vt furioso,prodigo,surdo,muto,& mor
bo perpetuo laboranti.ff.de cura.l.1.Insti.eo.§.furiosus.quan
doque datur pupillo,& habenti tutorem,vel habenti minus
idoneum,vel impeditum ad tempus.vel ex causa.Insti.de cu
ra.per totum.Tertio quęro,quale est iuramentum tutorum
vel curatorum.Solue vt in gl.1.& idem Pau.Quarto quæro,
an hospitalarii teneãtur ad satisdationem sicut tutores & cu
1 ratores.glo.3.ꝙ non.& idem Pau.† Quinto quæro,quare di-
cuntur inuentaria.dicit Pau.ꝙ ideo,quia inuenta omnia ibi
scribuntur,quod etiam vult glo.in ver.inuentaria. & hoc in
uentarium etiam faciunt pręlati de bonis inuentis tempore
suæ creationis,vt dicit Spec.de instrum.edi.§.fi.ver.prælatus.
2 †Sexto quæro,an hospitalarii possint administrare vel agere
ante iuramentum præstitum & factum inuentarium.Pau.ꝙ
non. sicut nec tutor vel curator.C.arbi.tut.l.fi.de ven.in pos.
mitten.l.j.§.decretum.de bonis autho.iudi.pos.l.1. §.fi.cum
concor.Ea.enim possunt opponi contra istos gubernatores,
q̃ contra tutores & curatores respectu iuramenti & inuenta
rii , cum ad instar eorum ad hæc duo teneantur. quod tenet
Bal.C.de epis & cle.orphanotrophos.vbi dicit se vidisse ho-
spitalarium repelli ab agendo,quia non docuit de inuẽtario.
& de hoc inuentario tutoris dic per Bart.ff.de adm.tuto.tu-
tor qui repertorium.dici posset ꝙ licet isti nõ iurauerint nec
inuentarium fecerint,tamen administrare possunt, quia ad-
ministrationem recipiunt ex commissione hospitalis sibi fa
cta,quod secus est in tutore & curatore.& in hoc solo com-
parabuntur tutori & curatori,ꝙ sicut illi tenentur iurare &
inuẽtarium facere,& ita isti,& ad hoc cogi possunt,pro hoc
q̃a in nullo alio comparantur hic tutori & curatori,nisi quo
ad hoc ꝙ tenentur ad inuentarium , & cogi possunt ad hoc,
& sufficit ꝙ in officio tolerãtur,de re iud.ad probandum.pri
mum verius videtur per ver.seq.in quo decernitur prouisio
hospitalis non tenere si hæc seruata non fuerint. nec sufficit
tolerantia in officio,quia est facti potius quam iuris.nec con
tra hanc cle.potest inferior a Papa dispensare.de temp.or.di-
lectus.quo tamen ad ver.seq.dic vt ibi dico.& satis probabili
ter defendi posset quod non possint ex hoc repelli ab agen-
3 do licet aliud sit communius.† Septimo quæro,an hospita-
larii tenentur reddere rationem etiam non requisiti.glo.per
hanc,arguit ꝙ sic,propter tempus anni præfixum.dicit tamẽ
sufficere quod requisiti reddant.& idem Genzẽ. dicit quod
teneantur reddere.l.si requirantur.ff.quor.leg.l.fin.§.1.de fo
ro competen.clem.vnica.§. pen. Sed pro primo ꝙ etiam nõ
requisiti teneantur,inducit Pau.quia ista tria,iurare,inuenta
rium facere,& rationem reddere,ponuntur sub eadem obli
gatione.sed in primis duobus non requiritur monitio, ergo
nec in tertio.ff.de le.commisso.fundum.ad fi.to.col.quo tẽ-
pore miles inuestituram.sancimus 12.q.2.longinquitate.In
contrarium inducit de testa.clem.vnica.ad quam tamen re-
spõdet ꝙ ita non erat tempus præfixum.inducit etiam c.cu-
pientes.vt inducit hic glo.& de app.vt super.& c.ab eo.lib 6.
ff.de consti.pecu.item illa. soluendo dic, ꝙ quando tempus
adiicitur semper interpellat pro homine,sed pœna non im-
ponitur nisi aliud in iure caueatur.sic loquuntur iura ad hoc
allegata.per hoc dicit in casu isto ꝙ licet isti non reddant,pę
nam nullam incurrant , sed puniri possunt si requisiti non
reddant.quod placet.dic ergo ꝙ bñ faciunt se offerte & non
offerentes peccant, tñ non ex hoc sunt puniendi. nam in iu-
ribus in quibus inuenimus ꝙ dies interpellat, illud procedit
quo ad committendam pœnam quando est iure expressa.de
loca.potuit.vel ad committendum interesse.de quo interes-
4 se no.de feu.excommun.sacro.†Octauo quæro,an ex quo se
mel rationem reddiderunt iterum possint cogi ad redden-
dum.Lau.ꝙ non,per ea quæ no.Io.Mo.& Arch.de cle.ęgro.
c.vnico.in fin. lib.6.quod,procedit si reddiderunt plenam,vt
5 ibi no.† Nono quęro,an in alienatione bonorum hospitalis
requiratur decretum.Pau.ꝙ sic,nisi sint res quæ seruãdo ser-
uari non possunt , C. de admi.tuto.l.lex quæ . quod & cæteri
scribentes

ADDITONES.

a De inuentario Adde Bal.in l.orphanotrophos.C.de epis & cle.
Vinc.God.Inuentarium non conficiens præsumitur surripuisse bona,Cor.
consi.168.in hac,in prin.li.3.& inuentarium multi administratores facere
tenentur.Raph.Cu.consi.82.circa med.& Ang.consi.144 Vide Bero q.118.
nu.1.2.& 3.
b Reddere rationem Adde Bal in auth.licentiam.C.de epis & cle Bar. in l.or
phanotrophos de epi.& cle.
Vin.God.Adde.æquiparantur patri ac tutori.Bal.consi.320.in fi.li.5.

ſcribentes tenent.dic contra.ſufficit enim ſi hoſpitale eſt ec-
cleſiaſticum,ꝙ interueniat ſolennitas quæ requiritur in alie
natione rerum eccleſiæ,in qua non requiritur decretum.de
reb.eccl.non alie.c.i.vbi de hoc in gl.ſecundum,quod,in fin.
Si autem eſt hoſpitale non eccleſiaſticum,non poteſt domi
nus hoſpitalis alienare bona eius pro libito,vt no.de dona.in
ter.& de hoc vltimo hoſpitali dicit Bal. C.de ſacroſan.eccle.
auth.hoc ius.ꝙ legatum ei factum,ſibi non acquiritur,cum
non gaudeat priuilegio pię domus pro hoc quod no.Spe.de
ſtatu mo.veri.36.dicit tamen.quod legatum tenet tanquam
factum contemplatione pauperum,& epiſcopus capiet & di
ſtribuet inter pauperes debito reſpectu ad perſonas, non ad
locum,arg.C.de epi.& cler.l.ſi quis ad declinandam. quod
eſt æquum.

Quod ſi ſecus. Quæro de intellectu literæ ibi,ſe
cus attentatum.Gloſ.exponit ſe-
cus,vt quia conferuntur in beneficium ſæcularibus clericis
vel perſonis non talibus,vt dictum eſt,& idem Pa Lau.vero
exponit ſecus quo ad ſingula pmiſſa tam quo ad ea de quib.
dicit gl.quam etiam quo ad alia.nam clauſula refertur ad oĩa
præcedentia.de app.ſecundo requiris.& ſic vult ꝙ ſi ſecus ſi
attentatum fuerit etiam quo ad iuramentum vel inuentariũ
vel redditionem rationis,& idem Genz.& Mat.& pro gloſſ.
auth.ꝙ referatur ſolum ad duo pręmiſſa de quibus in gl.eſt,
quia ſi dẽret referri ad ea de quib.in ver.illi.non vteretur his
verbis quibus vtitur ibi,prouiſionem carere decernimus ro-
bore firmitatis,ſed diceret eos cadere a iure ſuo.ſ.ti. proxi.at
tendentes. §. ſtatuimus.de elect.cupientes.§.ꝙ ſi.ad fin.lib 6.
quamquam ergo decretum ſit appoſitum poſt ver.illi.tamẽ
collatio ſi fuit a principio valida,non annullatur ex inuenta-
rio non facto,vel iuramento non præſtito,vel rõne non red
dita.quia hæc ſequuntur collationem.& ſic ex quo ab initio
tenuit,non annullatur ex facto ſecuto,quia nec hoc hic dr ꝙ
non teneat prouiſio.quod vr̃ referendum ad illa quę ab ini-
tio prouiſionis debent interuenire.& ſic conſului in facto.&
licet ſatis ſit in hoc dubio,tamen hęc pars æquior, & facit ad
id quod dixi ſ.ver.proal.q.6.& ad c.a.requiris.dic ꝙ clauſula
refertur ad omnia ad quę referri poteſt ſano intellectu, alias
ſecus.quod dixi de dona.cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo tollitur per ius commune in certo caſu.*
2 *Superiores ſi committunt negligentiam erga hoſpitalarios, an ordina-
rij poterunt ſupplere.*

§.Præmiſſa. Nota ꝙ hæc cle.non habet locum in
hoſpitalibus religioſorum,quod vide
tur intelligere Mat.quo ad hoſpitalia,in quibus viget regula
ris diſciplina.quod etiam ſentit gl.ſunt quędam.in prin. ſed
in fi.vult ꝙ etiam ſi non ſit in eis regularis obſeruantia, ſuffi-
cit ꝙ ſint religioſis ſubiecta.& licet hoc nõ expreſſe dicat gl.
dictum tamen eſt verum , & pro hoc litera ibi,hoſpitalium
rectoribus. quia non dicit prioribus vel abbatibus, pro hoc
quod dico in ſeq.notabili.Secundo no.ꝙ hoſpitalia quæ nõ
ſunt religioſorum,non ſunt religioſa.quod probatur in lite
ra ibi,religioſorum.ſecundum Laur. ſed non multum facit.
nam etiam hoſpitalia ſubdita religioſis nõ ſunt loca religio
ſa ſi nõ ſeruatur in eis regularis diſciplina, quod eſſe poteſt,
vt dixi in proxi.notabili.Item ſecundum Lau.dicta hoſpita-
lia non ſunt religioſa quo ad hoc, vt rectores vel perſonæ in
ipſis degentes qui alias non ſunt clerici vel conuerſi in perſo
nis ſeu bonis,gaudeant priuilegio clericali.remittit ad no.de
præben.cle.per literas.dic ꝙ imo gaudent,per ea quæ dixi in
d.e.q.12.Tertio no.illa verba in virtute obediẽtię.& dicit Gẽ.
ꝙ inducunt mortale ſi non obediunt.de maio.& obe.c.2. &
1 c.illud.81.diſt.ſi qui ſunt.† Quarto no.caſum in quo conſue
tudo tollitur per ius commune,quod eſt ideo,quia hic expri
mitur.alias ſecus.ſ.e.cle.§.vt autem.in gl.concordat.& dicit
Lau.ꝙ hic tolluntur conſuetudines,quia non valet conſue-
tudo ꝙ bona ad certos vſus pios ordinata in alios extendan-
tur.Quæro de intellectu literæ in verbo præmiſſa.gl.1. expo
nit referendo ad omnia ſuperius dicta, & pro hoc quia non
reſultat aliqua abſurditas. alias fieret relatio ſolum ad ea q̃
fieri poſſent ſecũdum ſanum intellectum,vt dixi ver.proxi.
Secundo quæro de intellectu literę ibi,aliorum.Sol.vt in gl.
ſuni ſ.in 1.& 2.notabil..& exponit Pau.aliorum,non militã
tium.ſunt enim hoſpitalia militaria & non militaria,& om
nia æquiparantur,dummodo ſint religioſorum,vt hic.Opp.
ad hoc,quia ſecundum hoc ſufficiebat dicere de hoſpitalib.
religioſorum,& ſic eſt hic ſuperfluitas . Solut. Pau. ſtando
contrario dicens ꝙ ex abũdanti expreſſit de militaribus. dic
2 quod expreſſit,quia ſæpius in eis hoc accidit. † Tertio quæ-
ro,an in eo,quod dicit quod per ſuperiores cogantur hoſpi-
talarii ad ea,de quibus hic,quid ſi ſuperiores committunt in
hoc negligentiam.dicit Lau.ꝙ ordinarii poterunt ſupplere.
ſ.e.cle.ver.in quo vel ſedes apoſtolica,cum iſte §.excipiat ho
ſpitalia religioſorum ab his de quibus. ſ.ea.clem. pro hoc de
ſup.neg.pręla.c.2.& quod dicit gl.1.exponendo verbum,pręẽ
miſſa, de ſuppletione ordinariorum quo ad exempta. & ex
hoc dic ꝙ reſpectu non exemptorum ſupplebunt ordinarij.
ſecus reſpectu exemptorum,per prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Recurri debet ad intentionem condentis.*
2 *Hoſpitalia cuius authoritate poſſunt conſtrui.*
3 *Antiquitas quanta eſſe debet vt permitti debeat exerceri iura hoſpi
talaria per presbyterum.*

1 §.Cæterum. † Nota recurrendum ad intẽtionem
condentis.de procu.petitio. de offic.
or.licet.Secundo no.ibi,ab antiquo.ꝙ antiquitas ſeu conſue
a tudo a antiqua valet ꝙ aliquis ab alieno presbytero recipiat
eccleſiaſtica ſacramenta.nam ſecundum Lau. conſtat ꝙ ho-
b ſpitalia ſunt b in parochia alicuius eccleſię matricis.pro hoc
quod dicit gl.pe.quam declaro.J. ſeq.notabili.& in 1. cõtra-
rio & dicit Gen.quod ceſſante conſuetudine debent recipe
re ſacramenta a ſacerdote parochiali,de eccl.ædifi ad audien
tiam.dicens quod cum hic conſideretur conſuetudo,ſequi-
tur quod in contrarium eſt ius commune. Tertio no.ex di-
ctis proxi.notabili quod poteſt præſcribi cura fori pœniten-
tialis.& hoc vult gloſ. pe.& idem.Pau.ſic etiam præſcribitur
cura fori contentioſi.de exceſ.prælato.accedentibus. & dicit
Paul. quod in collatione ſacramentorum quæ permittitur
hic recipi ab alieno parochiano includitur pœna.Op.ad hoc
de pœn.& remi.c.2.lib.6.vbi non poteſt induci conſuetudi-
ne quod quis authoritate ſua ſibi eligat confeſſorem . Solu.
Pau.quod licet hoc non poſſit induci conſuetudine vt quis
eligat confeſſorem,poteſt tamen locus non habẽs parochiã
præſcribere iura parochialia,vt hic. quod not. pro hoc quia
ex quo eſt locus religioſus authoritate epiſcopi erectus, talia
pñt ei accedere.de præben.cle.per literas . & in aliis concor.
alleg.in glo.vlti.& hoc vltimum etiam dicit glo.talia.in fin.
2 † Quęro cuius authoritate poſſunt erigi hoſpitalia. glo.1.ſol
uit quod ſi habent eccleſiam vel altare & cęmiterium , vel
iura parochialia,vel ſi non ſunt perpetua & religioſa,nõ eri-
gentur ſine authoritate diœceſani,alias quilibet poteſt do-
mum ſuam deputare hoſpitalitati.quod dixi plenius e.tit.ad
3 hęc.† Secundo quęro in eo,quod permittit iura parochialia
exerceri p presbyterum hoſpitalis , ſi hoc habet ab antiquo,
quanta debet eſſe antiquitas .dicit Lau.ꝙ tanta vt non ſit in
contrarium memoria.vel ſaltem.40.annorum cum titu. de
elect.generali.li.6.& hoc ibi no.de pręſcri.c.1.co.lib. pro hoc,
quia hoc eſt contra ius commune quod facit pro eccleſia,vt
dicit glo.pen.vnde dicit Mat.quod ſacerdos hoſpitalis ſeu re
ctor ſi nõ hẽt parochiam, nõ hẽt etiam curam infirmorum
ſeu pauperum hoſpitalis,niſi illam quam habet dominus in
familiam.nam ad curam parochialem requiritur quod ha-
beat perochiam.de præben.de multa.de elect. licet cano.li.6.
vbi de hoc per Arch.16.qõ.1.c.1.vbi de hoc.Ex prędictis ar-
guit Lap.,quod ex longinquitate temporis haberi poteſt id
quod ſine priuilegio haberi non poſſet.Item quod id quod
poteſt haberi per priuilegium,poteſt & per præſcriptionem
d.c.1.de præſcrip.& de verborum ſigni.ſuper quibuſdam.§.
præterea.arguit etiam ex prædictis quod ceſſante antiquita-
te ſacerdos hoſpitalis non poteſt hoc exercere.quod dicit ve
rum niſi per epiſcopum vel alium qui poſſit prædicta cõce-
dantur.pro hoc quod dixi ſ.in 2.notabili..Tertio quæro,po-
ne quod in parochia ruralis eccleſiæ in qua non conſueue-
runt eſſe aliqui,vel erant fortaſſe duo vel tres qui recipiebãt
a presbytero alterius parochiæ ſacramenta , deinde contin-
git quod parochia eſt habita a multis,an poterit epiſcopus ſi
eccleſia iſta erat alteri vnita, pone monaſterio , compellere
monaſterium, vt teneat ibi vicarium qui miniſtret ſacramẽ
ta? Lau.arguit quod ſic,per capitu.1.de præben.lib.6.ex quo
origina-

ADDITIONES.

a Conſuetudo antiqua.Adde Bal in tit.de pa.Conſtan.in §.denique. de aqua
plu.ar.
Vinc.God.Conſuetudo dicitur ius non ſcriptum,Coc.conſi.107.in hac.lite-
ram.& ſeq.lib 2.l.antiqua & longo tempore obſeruata.Soc.iu.conſi 91.nu.
10.lib.4.& quanto tempore inducatur.Goz.conſi.101.n.15.16.& 17.
b Hoſpitalia ſunt.Adde Doct in c.omnis vtriuſque ſexus.de pœ.& remiſ.

originaliter erat ecclesia parochialis,& sufficit,ꝙ res reuertitur ad naturam suam, de priuileg. si de terra. In contrarium, quia status antiquus non debet immutari,maxime in præiudicium alterius.solus namque Papa potest alicui ius suum auferre. de priuileg. pastoralis.25.q.2 §.1.fieret autem præiudicium mensæ cui ecclesia erat vnita.Item alteri vicino presbytero qui curam præscripserat in illos paucos Lau.relinquit disputationi.Io.de Lig.dicit,ꝙ si facultates monasterij suppetunt, compellit episcopus cum capitulo monasterium, per prædicta,& per ea quæ nota. de censi.quanto.dic,ꝙ ibi no.large facimus in eo,quod ibi dicitur de eo qui tenet procurare certam familiam,& si crescat,adhuc tenetur procurare certam familiam,nisi nimium grauetur, dictum tamen est verum.nam potest vna parochia ex causa diuidi in duas.de eccl.ædifi.ad audientiam.sicut etiam ex causa potest vniri. nam sicut episcopus vnit ex causa,ita, & diuidit.de excess.præla.sicut vnire.nec videtur vicinus sacerdos præscripsisse illos paucos parochianos,ex quo ecclesia carebat defensore immediato.de præscri. c.1.& quod no.Inno.de resti.spol.olim.1.Item præsupposito, ꝙ præscripsisset, potest episcopus ex causa ius vnius ecclesiæ dare alteri.de reli.do.constitutus.

De iure patronatus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Institutis in beneficiis debet assignari vnde possint sustentari, & iura episcopalia persoluere.*
2 *In quibus autem rebus assignabuntur prouentus istis præsentatis Adde ad idem nu. 3.quæ quæstio dependet a præcedenti.*
4 *Onera episcopalia quæ sunt,ad quæ isti præsentati tenentur.*
5 *Diœcesanus si admittit præsentatum non seruata forma huius cle. 1. de iure patro.an valeat.*
6 *Patronus clericus si præsentat vnum vicario,quia non habet potestatẽ instituendi,deinde præsentat alium episcopo,quis præfertur.*
7 *Prælati ecclesiarum qui sunt,an religiosi habẽtes præsentare an vicarij.*

C A P. I.

VT constitutio. Gl.1.diuidit,& summat, vel secundum Pau. hoc dicit. Si præsentatis ad ecclesias per patronos ecclesiasticos,in quibus ipsi non consueuerunt oĩa onera supportare,non assignetur intra terminum competentem congrua portio,diœcesanus eam assignare debebit.Gẽz. aliter summat,& tamen in idem reincidit.
1 † Not.ꝙ institutus in beneficijs debet assignari vnde possunt habere congruam sustentationem & iura episcopalia soluere. subaudit Pau. & alia incumbentia supportare.de præb.de monachis.eod. titu. c.1.lib.6.& quæ dicatur sufficiens portio istorum no.de præ-
a ben.extirpandæ.21.q.1.c.1.de rescri.cum adeo.Secundo no.ꝙ debet assignari terminus competens habentibus præsentare, intra quem prouideant de congrua portione.de hoc in glo.in ver.competentem, & dicit Lau. ꝙ quis terminus sit competens,relinquitur arbitrio diœcesani.ff.de verb.obli.continuus, §.2.de sepul.cle.1.quod procedit secundum Lau.quando executio relinquitur ordinario. sed si alijs iudicibus consueuit Papa certum terminũ assignare. de consue.capi.fin. Rano diuersitatis, quia ordinarij præsumuntur scire melius statum suæ diœcesis quam alij.de elect.licet canon.& quando ibi in fi.no.lib.6.de præben.nisi.dic,ꝙ de hoc non posset tradi certa doctrina.alicubi enim terminus in iure præfigitur.alicubi relinquitur arbitrio iudicis præfigendus secundum varietatem iurium,& casuum.Tertio no.ꝙ assignatio portionis debet fieri coram diœcesanis,& de intellectu verbi coram, glo.in hoc verbo remittit.Quarto nota. ꝙ negligentia patronorum non nocet præsentato.concor.sunt in gl.facit,& dicit Pau.ꝙ merito non nocet,ex quo defectus non fuit in forma.nam & alias quando publicato scrutinio b peccatur in forma electionis,li
b cet electio non teneat,tenentur tamen eligentes eundem eligere,vt dicit Compost.Innoc. 4. in publico consistorio sustinuisse.ita no.de elec.publicato.Quinto no.ex hoc secundum Lau.& Genz ꝙ præsentato per personam ecclesiasticam ius acquiritur,& hoc dicit Genz.euidenter probari ex hac litera ibi,ne factum eorum noceat præsentato.nam si non haberet ius,non posset ei præiudicari.arg.54.dist.generalis,in fin.Et ex hoc iure potest præsentatus petere se admitti.de re iudi. cum
c Bertholdus.Sexto no.de dictione.ex tunc.c & de hoc in glo. id est.& intelligit Pau.& Genz.ex tunc.i.a tempore negligentiæ,& cessante impedimento.de æta.& quali.c.fin alias secundum Genze.impedito tempus non curreret.de concel. præben.quia diuersitatem.sup.titul. 2. attendentes. §. statuimus. ff.ad Sylla.l.3.§.eleganter,& hic cum ,dicit, nisi aliud canonicum,&c.in hac glo.in fin.de app.personas. vbi exponitur. Septimo no.de verbo,moderationem.quod expone vt in gloss. Lau.exponit.i.augmentationem,& idem Genz. verior est expositio glo.nam debet diœcesanus moderari id est modeste taxare portionem,vt non excedat in pluri,vel minori, vt in litera dicitur.tamen Lau.& Genz.habuerunt bonam mentem referendo ad patronos,quia diminutam portionem assignabant. Octauo nota, ꝙ diœcesanus non debet moueri ad hęc odio,vel fauore. Et dic fauore pręsentãtium,vt in glo.vel pręsentati.secundum Pau.debet enim esse iustus & medius sicut testis qui pręstat simile sacramentum.test.fraternitatis.vbi de hoc in vlti.glo.Nono no.ꝙ exceditur ita si fit in pluri sicut in minori.concor.in gl.vlt.& remittit Pau.ad no.per se,de concess.pręben.cle.vnica.vbi dixi in prin.q.7.Oppo.in eo quod disponit diœcesanum supplere negligentiam exemptorum pręsentantium sibi.nam si beneficium est exemptum.nõ ad diœcesanum,sed ad alium superiorem debet hoc spectare, enim de exemptis non possit diœcesanus se impedire. de offi. ordi. grauc.Sol.vt in glo.instituendum.quę intelligit cum exempsi pręsentant instituendum ad curam populi,quo casu ratione curę spectat institutio ad diœcesanum.de capel mona. ca. vnico.lib.6.& de hoc de pręben.cap.1.lib.6.in gloss. ecclesia. hodie tamen etiam quo ad ecclesias exemptas,nec habentes populum supplet diœcesanus.s̃.de suppl.negl.pręla.cle.vnica. § eadem.Secundo opp. ꝙ non sit locus assignationi portionis,sed rector debet totum habere.nam patrono debetur sola præsentatio,de pręben.de monachis.vbi de hoc in glo. de iure pa.nobis.glo.non nudum.sol.intelligendo ꝙ hic non habebat nudum ius pręsentandi,sed vna cum dominio temporalium,& idem Pau.Tertio oppo.in eo quod dicit in pœnam præsentantium assignationem deuolui ad diœcesanum.non enim videtur pœna vlla,ꝙ fiat per diœcesanum id quod tenebantur patroni facere.glo. non dicit ibi,sed in eo soluit quod est pœna,quia forte episcopus assignabit prędium quod isti tenere voluissent.Ex quo colligit ꝙ perditio electionis est pœna.i.perditio potestatis eligẽdi quas res assignet.& idem Pau. & in hac glo.ibi,solutio.pro hoc quod no. Inno. de app. cum speciali.in verbo,cum iudice.Steph.ibi,si pluribus.& extrauagan.suscepti.Io.22.Quarto oppo.ꝙ non expedierit prouidere ꝙ potestas assignandi portionem deuoluatur ad episcopum, sufficit enim ꝙ deuoluatur potestas prouidendi de beneficio lapsis sex mensibus.de suppl.negl.præl.sicut,in gloss. Tancre. sol.referendo opin.quas plenius refert Pau.Concludit tamen idem cum glo.ꝙ hodie stetur huic cle. ꝙ non possit ordinarius supplere quo ad promissionem,quia ex quo facta est pręsentatio,debet præsentatus institui.nec posset diœcesanus alium instituere si ille est idoneus. simile quod no.de electio. publicato, de electoribus si nolunt eligere nominatum in scrutinio superior ad quem deuoluitur,tenetur de illo prouidere.cum per publicationem scrutinij transeat in eum potestas limitata.ar.ff.de iu.fis.non intelligitur § posteriori.de suppl.neg.præla.cle.vnica.ibi de hoc.pro hoc quia ius quæsitum electo sine facto suo,non potest ei auferri.de rescri.quamuis.
2 lib 6.† Quæro in eo quod dicit assignando prouentus,in quibus rebus assignabuntur. Pau.dicit ꝙ in his vnde habent prouenire prouentus,vel assignabitur tantum certa pars prouentuum singulis annis percipiẽda.hæc dicit Pau.in versi.assignata.dicit idem dicens quod hæc assignatio fiet in certa quota redituum vel quantitate possessionum. ad hoc de dona. apostolicæ. Et sic hæc portio assignabitur sicut assignatur dos ecclesiæ ædificatæ.de conse.distin.1.nemo.de eccles. ædifi. cap. fin.melius facit de conse.eccle.vel alta.cum sicut.& quia Pau. non determinat an debeat portio præstari in parte prouentuum,an in parte possessionum,dic,quod si ecclesia habet possessiones,aliqua pars possessionum assignabitur vltim. gloss. non dicit,& dixi s̃.in 3.contrario. sed si ecclesia non haberet possessiones,sed tantum reditus, vt in emolumentis, prouenientibus ex iure parochiali,tunc portio prouẽtuum assignabitur,vt tertia,vel alia,sed non bene potest contingere, ꝙ ecclesia non habeat possessiones, cum non debeat consecrari, nisi

ADDITONES.

a Quæ dicatur sufficiens. Adde c.cui portio.& in c quatuor.& in c.concesso. 12.q 2.
b Publicato scrutinio. Ap.de Bertachinum de Firmo in tract.de gabel.in 5. parte in 3.col.ver.item in electione.
Vin.Go.Scrutinio facto,an debeat electio episcopi publicari.idem Bertac.in tract.de episc.in 1.par.nu 79.& 79 quod habetur in tra. lib 4 fol 30.
c De dictione,ex tunc. Adde tex in c.pastoralis.de app.l.& ibi bb.quid autẽ dicat ex tunc prout ex tunc,vide quod habetur in c.præterea.de app gl in verbo ex tunc.cle.1.de concess.præben.Bal in c.1.de milit. vasal.qui contu. etiam vbi est.u.A.g & Io.de Imo.in nouissimo ar.ff.de ver.ob.

nisi dotata sit.ca.cum sicut,nisi forte contingat post dotatio-
nem quod perdit eas.pro prędicto autem modo quod assigne
tur pars possessionum, facit, quia ex quo isti sunt vicarij per-
petui,perinde est ac si essent instituti. de offic. vica. clem. vni.
quod tenet Petr.de Anch id.sed quod potius debeat fieri assi-
gnatio partis prouentuum,facit de præben.extirpādæ.in prin.
dic quod non refert in quo fiat. & erit in arbitrio præsentan-
tium ab ipso initio,vel ipsius diœcesani supplentis eorum ne
gligentiam.arguit de offi.dele.de causis. & hoc etiam in seq.
5 q.† Secundo quæro an possit vicarius petere portionem in ęsti
matione,an vero in parte fructuum.dic,ꝙ quæstio pendet ab
his quæ dixi in proxi.q.& dic ꝙ æstimationem petere non po
test,sed solum partem prouentuum,vel in quota possessionū
vel prouentuum,vt ibi dixi.alibi tamen competit petitio ęsti
mationis,vt in eo cui debeotur alimenta.de quo no.Barto. ff.
de ali.leg.l.1.vbi dicit,ꝙ si alimenta consistunt in rebus corru
ptibilibus,vt ꝙ detur singulis diebus tantum de carnibus da-
bitur æstimatio.secus si consistunt in rebus non facile corru-
ptibilibus,vt in frumento,quia tunc dabuntur ipsæ res.ad qđ
inducit.ff.de ali.leg.pecuniæ.in fi.vbi alimenta debentur men
strua,vel annua.i.singulis annis vel mensibus,quod non pos-
set fieri de rebus corruptibilibus,si res soluerentur,quia non
durarent anno,vel mense.quandoque tamen fit præstatio ali-
mentorum singulis diebus.C.de ero. mil·anno.l.1.lib.12.&
est speciale in stipendiarijs reipublicæ ne si pro vno mense sal
uantur,statim consumant,alias debentur pro singulis mensi
bus,vel annis attenta natura eius quod est præstandum,& cō
sideraos alijs de quibus no.idem Bar.in dict. l.pecuniæ.in fin.
4 † Tertio quæro,quæ sunt onera episcopalia ad quæ tenentur
isti præsenta.Dicit Pau.ꝙ sunt illa de quibus de offic.iudi.con
querente.& c.dilectus,vt est procuratio annexa visitationi.10.
q.3.cauendum. Item cathedraticum.ead. q.illud.quod nihil
aliud est nisi pecunia quæ datur pro honore cathedræ.ca.q.c.
a 1.Et in hoc cathedratico a non currit præscriptio,sed in quā-
titate sic,vt no.gloss.16.q.7.quicunque. 1. Contrarium nota.
Hug 7.q.2.in prin.& Hostien.de censi.cum venerabilis.& Ar
chid.de præben.ca.1.lib.6.Pau.non determinat. Ioan.And.in
ca.cum venerabilis,etiam non eligit,tameo videtur inhærere
opinioni Ioan.And.in dicto cap. quicunque,& eam teneo in
d.ca.cum venerabil s,ꝙ enim non possit cathedraticum ex to
to tolli,facit de dona.pastoralis, vbi in generali donatione nō
venit cathedraticum.Item non potest competere nisi episco
po cui soluitur ratione honoris quem subditi debent cathe-
dræ episcopi,& de his iuribus episcopalibus refert Pau.quod
no.de reli.do.constitutus.in vlti.gloss.quæ dicit ꝙ in petitio-
ne iurium episcopalium venit quod debetur iure communi
pacto,vel consuetudine. Contrarium videtur notari de offic.
ord.conquerente.in fi.primæ gloss.Pau.cōcordat ponens ver-
ba Ioan.And.quæ dixi in d.c.constitutus.in contrario 17.nam
quandoque id quod debetur pacto, vel consuetudine succe-
dit loco alterius iuris episcopalis debiti de iure communi, &
remissi,& procepit glo.ca.constitutus,quandoque non succe-
dit loco alterius iuris remissi,sed est additum,& procedit gl.
cap.conquerente. Quarto quæro in eo quod hic dicitur per
hanc clem.addi ad constitutionem Clementis,in quibus hic
addatur.Solu.vt in gloss.adijcit. Quinto quæro an hæc cle. in
eo,quod dicit de diœcesanis,procedat in inferioribus ad quos
spectat institutio.Glo.quid de inferioribus.soluit,quod non,
quatenus ponit ius nouum. Et hanc gloss. singulariter nota,
pro differentia inter diœcesanum,& ordinarium,& cum glo.
b concor.Paulus dicens, quod appellatione b diœcesanorum
non comprehenduntur ordinarij nisi quo ad ea quæ compe-
tunt eis iure ordinario. & intendit idem,quod glo.& de hac
q.dic vt in quęst.seq.Sexto quæro eo casu quo inferior pręla-
tus habet instituere,quomodo prouidebitur si pręsentantes
non assignant portionem.gloss.ead.ibi, inferior, soluit quod
diœcesanus hoc faciet,& cętera expediet de quibus hic. Op-
po.ad hoc,quia hic & in c.1.de pręben.lib.6.conceditur diœce-
cesanis potestas assignandi terminum pro portione statuenda
per præsentantes vel per se in casu negligentię, & in hoc so-
lum eo casu quo ad dięcesanum spectat institutio.sic enim lo
quuntur hęc iura dicentia,quod dięcesanus non admittat prę
sentatus nisi assignetur congrua portio, ergo quando ad dię
cesanum non spectat institutio casus omissus remanebit in
dispositione iuris communis.de rescrip.susceptum.lib. sexto
vbi de hoc,& sic non habebit dięcesanus potestatem hoc ca-
su in exemptos.Sol.hanc oppositionem fecit mihi quidam
meus auditur,& est pulchra.dic,quod hęc clem. & dictū ca.
1. retulerunt se ad ius ꝯmune secundum quod institutio spe
ctet ad dięsanum,ideo sic loquuntur.Item licet institutio spe
ctet aliquando de iure speciali ad inferiorem iure tituli,tamē
authorizabilis institutio spectat ad episcopum,de offi.archi.
cum satis.potestas ergo data per hanc cle. competit dięcesa-
no indistincte,quia ad eum de iure cōmuni spectat institutio
et quo ad titulum,licet de iure speciali posset ad alium specta
te.Sed institutio authorizabilis non potest ad alium spectare
nisi tanquam ad vicarium diœcesani,vt no.Innocen.de præb.
5 in lateran.& dixi in d.c.cum satis.† Septimo quæro in eo,qđ
inhibetur diœcesano ne præsentatum admittat non assignata
portione, quid si contra hanc inhibitionem admittit.glo hic
addit.arguit,ꝙ valeat vsque ibi,contra.ibi arguit in contrariū
& respondet ad priora iura vsque ibi,puto.vbi soluitur, ꝙ va-
lebit confirmatio contra hanc inhibitionem,cū diœcesanus
non recipiat potestatem ab hac cle.quam gloss.no.singulari-
ter.allegatur enim ꝙ is cui mandatur aliquid, si facit contra
formam, valet eo casu quo forma traditur,alias habenti pote
statem.secus si traditur potestas cum forma.quod plene dico
de consti.ca.penult.de elect.cum in veteri.per quod ca.limita
tur præmissa doctrina,vt dixi ibi,& in d.ca.penul. & cum hac
gloss.concordat Pau.& no.hanc gloss.in fin.pro responsione
ad l.non dubium. Et ad sciendum, ꝙ aliqua dicantur perpe-
tuam causa prohibitionis habere,& generaliter de factis con
tra legem an sint nulla,& quando,dic, vt dixi de postu.ca. fin.
Octauo quæro in eo,quod dixi sup.in 5. notabili, ꝙ pręsentato
per personam ecclesiasticam ius acquiritur,quid si per patro
num laicum.dicit Lau.secus esse,quia talis potest variare de li
ceotia episcopi, alias non. & si variat,est in iudicio episcopi
quem præferat.de iure patro.cum autem,& cap.pastoralis. ca
ueat tamen sibi episcopus ne sine causa præponat secundum,
dicto ca.pastoralis, secundum Laud.qui dicit hoc procedere
quando ab vno duo præsentantur.si autem a diuersis,tunc di-
cit,ꝙ si alter præsentantium erat in possessione,licet ius non
habeat,obtinebit præsentatus ab eo.de iure patro.consultatio
nibus.si vero neuter,vel ambo sunt in possessione, obtinebit
præsentatus a vero patrono.de reiud.cum Bertholdus. vbi de
hoc.dic,ꝙ sicut præsentatus ab ecclesiastico patrono acquirit
ius,ita,& præsentatus a laico. quamuis laicus patronus possit
cumulare præsentando alium,non tamen per hoc tollitur ius
primo præsentato,licet possit episcopus gratificari. d. cap. pa-
6 storalis.ex his infertur ad sequent.quæst.† Nono quæro,si pa
tronus clericus præsentat vnum vicario episcopi qui non ha-
bet potestatem instituendi,deinde præsentat alium episcopo,
quis præfertur.Lau.arguit ꝙ primus,ex quo patronus, est ec-
clesiastica persona.& sic ex quo præsentauit,functus fuit offi-
cio suo,licet is cui præsentauit non haberet potestatem admit
tendi.arg.de renunc.quod in dubijs.In contrarium, nam prę
sentare cum effectu debet intelligi,& in hoc requiruntur tres
personæ,præsentans,& præsentatus,& cui fit præsentatio.qua
rum vna deficiente actus non est completus,sicut i iudicio re
quiruntur tres,iudex, actor, & reus.de verborum significa.fo
rus.Lau.dicit primum verius.Sed pro secundo inducit Gen.
quando optio non bene fit habetur pro non facta.ff.de op.le
ga.l.a.& l.optime.sicut etiam facta coram non competēti iu-
dice habent pro non factis.C.ne de sta.defun.si pater. de iudi.
at si clerici.quod est verius. de iure patro.cap.fin.& quod ibi
dixi.ad idem eo.ot.cum autem.vbi prohibetur patrono eccle
siastico variare ex quo præsentauit episcopo,ergo a contrario
potest variare antequā episcopo præsentauerit.Decimo quę-
ro in eo,quod hic loquitur tantum de præsentatis per perso-
nam ecclesiasticam quare non idem sit per laicum.dicunt ali-
qui ꝙ ideo,quia fructus beneficiorum possunt spectare ad v-
sum ecclesiasticarum personarum.arg.de deci. prohibemus.
de his quæ fiunt a præla.cum apostolica.16.q.1.c.fi.non sic ad
vsum laicorum, sed spectant ex toto ad institutum quo casu
non est locus huic clem.vt dixi s.in 2. contrario. Vndecimo
quæro,quid si isti præsentant per procuratorem.dicit Pau. ꝙ
assignabitur procuratori terminus intra quem notificet do-
mino,& nihilominus ipsi domino etiam terminus assigna-
bitur,& hoc vltimum sufficit.arg.vt li.non contesta. quoniā.
§.quod si super.in fin.nisi procurator habeat mandatum assi-
gnandi portionem, quia tunc sufficit ei soli terminum assi-
gnare,& eius negligentia nocet domino,vt li.non conte ca.1.
vbi de hoc. Duodecimo quæro, si terminus de quo hic non
fuit præfixus dicit Pau.ꝙ non est locus suppletioni, & si fuit
præfixus nimis breuis potest appellari ne fiat suppletio, argu.
de dila.ca.1.dicit etiam ꝙ sufficit vna monitio cum loquatur
hic in

ADDITIONES.

a In hoc cathedratico.Adde Io.And.in c.1.de præben.lib.6.in nouella.
Vin.God.Quod autem sit cathedraticum,& quid dicatur,ponit Hug.in tra.
de offi.quatuor præla.de exactione episcop.nume.1.quod habetur in lib.8.
tract.fol 92.
b Appellatione diœcesanorum.Adde glo.in cle.1.de vita & ho. cle.gl.in c per
lectis 25.distin.Doct.in c.cum contingat.de foro compe.Doct.in c. si de offi.
arch d.
Vin.God. Adde Fely.in c.cum olim.in prin.de præscri.

hic in singulari remittit ad no.de sta.mo.accedentes.vbi di-
xi §.fi.q.2.sed melius dic,vt no.de hære.cle.j.in prin.in gl.re
quirit.Decimotertio quæro,in eo quod dicit si impedimen-
tum ecclesiasticum non obsistit,quid si obsistit.Pau.dicit,ꝙ
diœcesanus prouidebit de alio,quia patronus ecclesiasticus ta
lem scienter præsentando priuatus est ea vice.sic dicit intelli
gi quod no.Inn.de filiis presb.qm.& voluit allegare c.propo
suit. Ad idem quod no.Host.de sup.neg.præla.c.2.de offi.or.
cum vos.de laico autem patrono dicit Pau.ꝙ non est priua-
tus præsentando,& sic sit vera opinio gl.de qua ibi,cum.n.ua
riare possit quando præsentat dignum,de iure pat.cum autẽ.
fortius qñ indignum.pro op.tamen Inno.inducit Pau.quod
no.gl.in Auth.de sanc.epi.§.quis oratorium.col.9.ad quod
rñdet ꝙ ibi non dr ꝙ eps ordinet ecclesiam,sed ordinari pro
curet.i.ad præsentationem patroni laici.vel dẽt intelligi cum
moderatione præmissa,ſm Pau.ego in c.cum vos.dixi de iu
re posse defendi ꝙ etiam patronus ecclesiasticus præsentan-
do indignum non est priuatus,quia non est iure expressum,
vt hic dixi.Decimoquarto quæro,si lapso termino possit diœ
cesanus prius assignare portionem,& postmodum institue-
re,glo.non dicit.sol.ꝙ sic.idem Pau.& Stepha.quia ordo scri
pturæ non semper attenditur.ff.de solu.nec enim.sed potius
ex iure præsumitur,quod agi debeat.de rescrip.cum dilecta.
vbi de hoc in glos.no.& ibi dixi.ff.de uulg.& pup.l.2.§.prius
7 & ibi per Bar.† Decimoquinto quæro,qui sunt prælati eccle
siarum,an religiosi,habẽtes præsentare,an vicarii.dicit Laur.
ꝙ ipsi religiosi,& hoc per literam istam,quia præfigitur eis
terminus intra quem debeant assignare vicariis portionem.
ipsi ergo religiosi habent de bonis ecclesiarum disponere,
nec hoc amittunt propter negligentiam,pro hoc quia ad pa
tronos ecclesiasticos spectat de temporalib.ecclesiarum di-
sponere.de excep.cum venerabilis.in fi.de præben.in Latera
nensi.de priuile.cum & plantare.Item isti & non vicarii fun
dant de iure communi intentionem suam super decimis,
primitiis,oblationibus,& similibus.de rescrip.ex transmissa.
de sepul.in nostra.& ideo dicitur in rubr.de capel.mon.non
vicariorum.idem tenet Gen.& pro hoc de præben.cap.1.lib.
6.& quod not.de præben.cum non ignores.& dic,vt dico de
præbend.exposuisti.& magis proprie in effectu ipsi instituti
sunt prælati,per cle.vnicam.de offi.vic.& hoc quo ad exerci
tium,licet titulus seu ius prælaturæ sit apud religiosos,seu ve
8 rius est expressum,sed est apud religiosos in effectu.† Deci-
mosexto quæro si oritur contentio super portione,vt qa pa-
troni vel presbyteri dicunt excessum esse in pluri,vel in mi-
nori.gl.in verbo,oneramus.arguit ꝙ non possit de hoc refer
ri quæstio episcopo,nec sit deferendum appellationi.moue-
tur per literam quæ onerat conscientias diœcesanorum,&
in hoc no.singulariter hanc glo.ad similes casus.dicit tamen
gl.ꝙ si appellabitur,superior emendabit quod male factum
fuerit,per c.pastoralis.de app.Et ex hoc vult glos.comparare
istum casum illi.Et si appellatio non teneat quo ad impediẽ
dum processum iudicis a quo,tamen teneat quo ad deuol-
uendum.s.per iudicem ad quem acceptabitur.& idem Pau.
Laud.arguit ꝙ etiam diœcesanus debeat deferre,per hanc li
teram ibi,nisi aliud canonicum obsistat.& 2.q.6.omnis op-
pressus.maxime quia contra religiosos libenter fauent diœ
cesani vicariis cupientes habere subditos.In contrarium ar-
guit,quia diœcesanus debet magis parere inhibitioni,quæ
hic sibi fit,quam religiosorum appellationi,cui cum sit cõ-
tra hoc ius,non est deferendum.arg.de ap.cum spãli.de iure
iu.venientes.Concludit ꝙ si episcopo appareat quod proba-
biliter contradicant,reuocabit grauamen,& appellationi de
feret.de app.cum cessante.2.qõ.6.ad Romanam.alias friuo-
læ appellationi non deferet,sed properabit portionem assi-
gnare antequam sibi fiat inhibitio per superiorem.argu.de
app.cum appellationibus.& ca.Romana.§.si vero.& §.seq.li.
6.quod placet.tamen generaliter loquendo standum est gl.
quia ex quo committitur conscientiæ suæ,& ipse processit vt
putauit,nõ tenetur differre propter appellationem.pro hoc
de iureiu.mulieri.de fo.comp.cle.quamuis.ꝙ vero superior
possit moderare taxationem,facit.ff.pro soc.si societatem.§.
arbitrorum.de ope.lib.l.si libertus.Decimoseptimo quæro
si ante lapsum termini est contentio inter patronos qui di-
cunt antiquam portionem vel auctam per ipsos sufficere &
episcopum hoc denegantem.gl.e.dicit idem quod in proxi.
q.& idem Pau.

S V M M A R I V M.

1 *Reditus ecclesiarum in quibus religiosi deseruiunt per vicarios perti net ad ipsos religiosos.*
2 *Religiosi si subeunt aliqua onera & alia patroni quibus debet assigna ri congrua portio.*
Quid in paruis monasteriis quæ subsunt maioribus monasteriis.
4 *Quid si episcopus visitat talem locum non exemptum,quis eum procurabit.*
5 *Ecclesia si est sita in vna diœcesi & habeat reditus in alia diœcesi,in qua soluet procurationes vel decimas Papales.*

1 §.Sane.† No.ꝙ qñq;reditus ecclesiarum in quib.reli
giosi deseruiũt per vicarios,pertinẽt ad ipsos
religiosos,& hoc casu ſm Pau.hñt dñium vtile & directum,
non nudum patronatum tñ,qa tunc hñt nudam portio-
nem,& vicarius omnes prouentus.Secundo no.ꝙ vicarii ꝑ-
dicti debent esse perpetui.de hoc in gl.in ver.perpetuus.Ter
tio no.ꝙ onera ecclesiæ aliqñ subit vicarius ppetuus ecclesiæ
principalis,vt hic.& sic ſm Land.non refert per quem,dum
tñ nihil de contingentibus omittat.de do.cum dilecti.Quar
to no.ꝙ eo casu,quo reditus spectant ad religiosos,presbyte-
ri,seu vicarii prædicti debent per eos tractari decenter,& dic
decenter,vt in gl.in hoc verbo,& considerabitur condõ per
sonæ.C.de of.diuer.iud.sciant.de iureiu.cum quidam.de ma.
& obe.statuimus.vnde habebitur rõ nobilitatis.41.dist.non
cogantur.Item scientiæ.de præb.de multa.in fi.Item digni-
tatis.ff.de vari.extraor.cog.l.1.§.in honora.de vsufruct.sed
& si quis.§.1.& dicit Lau.ꝙ decenter tractabuntur,quia ho-
nestum erit,ꝙ eis assignetur locus in mensa per religiosos
iuxta se,& in aliis locis sedes competens,& hoc pp diuinum
offim quod quotidie exercent.s.corpus Christi verũ & mysti
cum,& regimen aĩarum,& maxime debent honorari per re
ligiosos pro quibus sustinent pondus diei & æstus.ar.13.q.1.
§.1.de præben.extirpandæ.& de hoc in seq.not.Quinto not.
ibi,sufficientem & congruam.ꝙ sola sustentatio nõ sufficit.
a nã posset esse talis ꝙ non periret fame & tñ non esset ꝯgrua
sicut esse debet in victu & vestitu & aliis ꝯgruentib.arg.32.
di.oĩno.& aliis iurib.all.in proxi.no.Considerabitur aũt ho-
nestas in hoc vt honoretur in eis offm sacerdotale,vt dicit gl.
& sic ſm Pau.tractabuntur decenter ſm ordinem presbyte-
ralem.vnde non vtentur famulis vel scutiferis.Opp.ad id,qđ
dixi in 3.no.non referre ꝑ quem fiat,quod imo fit.23.di.quo
rundam.Lau.format & non soluit.dic ꝙ ibi loquitur de his,
quæ sunt ordinis epalis,quæ non pñt expediri per non episco
pos,vt ibi,& de conse.eccle.vel alta.aqua.secus in aliis de qui
bus non est determinatum per quem fiant,in quib.procedit
quod dixi in prædicto notabili.Quæro de intellectu lræ ibi,ꝑ
dicta gl.2.supplet omnia,& quid velit,dic vt in duab.seq.qõ.
Secundo quæro cur hoc casu non seruantur ea quæ præmis
sa sunt in proxi.rñso.gl.3.so.ꝙ ideo quia ex quo instituti non
sustinent onera,sed patroni,non fiet assignatio.præmissa.n.
fiunt ꝑ sustẽtatione rectoris.& quid velit gl.dic vt in seq.q.
2 † Tertio quæro si religiosi subeũt aliqua onera,& alia patroni.
gl.ea arguit ꝙ tunc dẽat assignari sufficiens portio pro his q
subeunt,quod tenet Lau.dicens ꝙ pro rata contingente fiet
eis assignatio,& pro parte tangẽte religiosos ipsi liberi rema
nebunt.arg.de deci.tua.2.& c.2.lib.6.gl.vero dicit de mente
lræ esse ꝙ aut oĩa subeũt patroni,aut oĩa presbyteri.quod dic
vt in gl.& hoc vult ẽt gl.1.& dixi.s.qõ.1.& gl.pe.quæ arguit
ꝙ ẽt pro substentatione rectoris non fiet assignatio.& idem
Pau.quod placet.& optime lra sonat.Et in hac gl.ibi,cum in
stantia bene facit de capel.mo.c.vnico.li.6.Pau.quod tñ facit
3 valde a remotis.† Quarto quæro an hoc,qđ dictum est pro-
xi.q.locum habeat in monasteriis paruis quæ sub sunt maio
rib.monasteriis,vt sic onera supportentur per maiora mona
steria.dicit Pau.ꝙ sic,vnde secundum eum talia loca subie-
cta aliis licet habeant suos speciales rectores,non tamen pos
sunt compelli ad soluendum collectas vel procurationes nũ
ciorum apostolicæ sedis,& hoc quãdo monasterium maius
consueuit omnes prouentus habere & onera omnia suppor
tare.sic loquitur.j.tit.c.cle.j.sed ipsum monasterium soluet
4 etiam si sit in alia diœcesi.† Quinto quæro in casu de quo in
prox.q.si eps visitat talem locum non exemptum,quis eum
procurabit.dicit Pau.ꝙ patroni qui habent talia subire.& vi
detur Pau.habere respectum ad casum de quo in litera.nam
ex quo patroni debent omnia subire onera,ergo & hoc.Et
ſm Pau.est casus in quo vnus pro alio soluit procurationes,
& alius non potest compelli,alias per pactum non præiudi-
caretur superiori.de censi.cum instantia.vult dicere,quod li
cet pa-

ADDITIO.

a Nam posset esse talis.Adde gl.in c.1.21.q.1.& do.in c.conquerente.de cle.
non resi.
Vin.God.Adde quod debet esse talis secundum naturam eius cui concedi
debet vt in simili tradit Barth.Soc.in consi.153 pulchra.ver.consirmatur
lib.2.

eei pactum non prçiudicet ſuperiori quominus poſſit exi-
gere procurationem a quo tamen ſi vult conſuetudo præiu-
5 dicat.† Sexto quæro. ſi eccleſia ſita eſt vt eſt in vna diœceſi &
poſſidet reditus in alia, an ſoluet procurationes & decimas pa
pales in diœceſi vbi ſita eſt vel vbi poſſeſſiones ſunt. dicit Pau.
ꝙ vbi ſita eſt, quia poſſeſſiones ad talia non ſunt obligatę, ſed
eccleſia. talia .n. onera imponuntur eccleſijs ſecũdum facul-
tates, & ſic non imponuntur niſi ſubditis. ar. C. de incol. l. ve
rum. & l. cum neq;. & l. in patria. ff. de mu. & ho. l. reſcr. §. pe. &
fi. Et bona tanq̃ acceſſoria ſequuntur principale iuxta regu-
la, acceſſorium. li. 6. ſecus dicit Pau. in oneribus realib. & reb. an
nexis quæ dēnt ſolui in loco vbi ſunt poſſeſſiones. de paro. c.
ſi C ſine cē. vel reliquis. omnes. de epi. & cle. de his. ff. de mu.
& hon. munerum. § patrimoniorum. de cenſi. forma. §. ſi ve-
ro quis. pro hoc quod dixi de mu. & ho. cle. c. ſi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, non obſtantibus, quid importet.*
2 *Epiſcopus quando vult procedere ad compulſionem de qua in hac cle. §. vers. ad quæ omnia, an procedat cauſa cognita.*
3 *An autem epiſcopus poſſit compellere religioſos ad hæc ſupradicta.*

Ad quæ omnia. No. de clauſula, non obſtantib. de hoc in gl. pe. & in c. a in ſide
1 cle. c. ... de ſep. dudum. ad n. ... in fi. † Secũ
a no. de clauſula, non obſtante. a & c. Et dicit Lau. ꝙ q̃ñ iſta
non obſtantia vltra procedit ad infirmandum, & tunc penitus
eneruatur, vt hic, & de ele. quia ſæpe. li. 6. q̃ñq; e non vltra p-
ceditur, ſed ſtatur in terminis, & tunc non eneruatur, ſed red
ditur gr̃am non ſurreptitiam, ſic loquitur de reſcri. ſi ꝓ p. li. 6.
Quæro de intellectu illorum verborum, ad quæ oĩa. Lau. ex-
ponit oĩa q̃ in proxi. §. d. ſunt, & idem Genz. quia de his de q-
bus. ſ. e. cle. in prin. non refertur hoc verbum. nam de illis ſe-
quitur hæc clauſula ſpãlis ibi, & nihilominus. Ex hoc no. La.
ꝙ clauſula in fine poſita nõ reſpicit omnia præcedentia, ſed
immediate dicta. quod dicit verum quando p̃cedentia ſunt
diuerſa, vt hic. ſecus autem ſi coniuncta de ap. ſecundo requi
2 ris. & c. inquiſitioni. de quo dixi in cap. 2. requiris. † Secundo
quæro, an epiſcopus in facienda compulſione, de qua hic p-
cedet cauſa cognita. Sed hæc qõ habet duplicem intellectũ,
primus eſt quando agitur de compulſione reſpectu portio-
nis aſſignandæ, vt ſ. in prin. ſecundus quando agitur de com
pulſione patronorum ad ſoluenda onera, & decenter tractã-
dum vicarium. Quo ad primum dicit La. ꝙ ſiet cauſæ cogni
tio, ſed fiet ſummarie & de plano, ſed non ſine figura ſi patro
nus ſe opponit offerens portionem eſſe congruam cũ vica-
rius ꝯdicat, nam per negationem res efficitur dubia, & ſic in
cognoſcendo neceſſarię ſunt partes iudicis cum de facto du
bitetur. 2. qõ. 3. §. notandum. nec hic agitur de beneficio, tan
quam beneficio, ſed potius contenditur inter patronum &
vicarium ſuper proprietate, & ſic non hẽt locum cle. diſpen
diũm. de iudi. Gen. dicit ꝙ cum agitur de portione aſſignan-
da pro beneficio, vi͂ agi de beneficio, & ſic ſit locus dictæ cle.
primum nerius per id, quod no. in d. cle. in gl. nunquid. niſi
dicatur ꝙ illa cle. facit in eo. quod dicit de præb. ſed quod ibi
de præb. canonicalibus. Et cum de ipſis agitur iure ti. hic au-
tem nihil agitur de ti. De ſecundo vero intellectu qõnis præ
miſſæ dic, vt in ſeq. q. Tertio quæro, quo ad ſm̃ intellectum
qõnis præmiſſę, de quo in ipſa qõne dixi, in eo caſu quo agi-
tur de compulſione patronorum ad ea de quib. ſ. § proxi. ſer
uabitur ordo iuris. Gen. ꝙ non, dicens ꝙ proceditur ſine figu
ra iudicii, cum agitur de perſona decenter tractanda, & ſic de
vitæ ſuſtentatione. ar. ff. de offi. præfe. vi b. l. 1. §. cum patronus,
de offi. procon. nec quicquam. §. de plano. de lib. agn. ſi quis,
de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. l. 1. & l. ſi iudex. nam talia iudi-
b cis officio b expediuntur; ideo non requiritur libelli oblatio-
3 nem vel aliã ſolennitatem, vt no. ff. de inter. act. in rub. † Quar
to quæro, an ep̃s poſſit compellere religioſos ad ea de quib.
hic. Lau. ꝙ ſic, etiam vicario non petẽte, nam etiam eccleſia
hoc poteſt facere nemine requirente, vt. ſ. in prin. nam præſu
mitur ꝙ talis vicarius cum patrono colluſerit. vnde ſæditur
publica vtilitas, & ſic publice prouidendum eſt, de colluſ. c. a.
& per totum.

ADDITIONES.

a De clauſula non obſtante. Adde Spe. li. de inſtru. edit. in § nunc autem. Ioã.
An. in duobus de reſcr. lib. ... to An. in c. 1 de excel. prala. uo. in c. quæ in ec
cleſiarum de conſt. Bar. in extra ad reprimen.
Vinc. Ge. Clauſula, non obſtante, quæ & qualia dicatur tollere, Ruyn. conſ.
326. nu. 6 lib. 1.
b Iudicis officio. Adde Spe. li. de ap. in §. in quibus. ver. ꝑ.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus tranſit in plures heredes vnius ex pluribus patronis in ſtirpes.*
2 *Quæ autem ſit ratio huius deciſionis, vide.*
3 *Et quis effectus huius cle. 2.*
4 *Clementina iſta 2. de iurepa. an locum habeat in pluribus quę ſunt vt collegium.*
5 *Et an locum habeat qualitercunque ius vnius patroni transferatur in plures.*
6 *Et an hæc cle. procedat qualeſcunque ſint heredes.*
7 *Quid ſi filius renunciat hæreditati paternę.*
8 *Filius an perdat iuſpatronatus ſi pater damnatur propter maleficium.*
9 *Patronus an poſſit præſentare clericum ſicut prę ſentat rectorem.*

C A P. I I.

1 PLures. † In plures hæredes vnius ex pluribus
patronis trãſit ius patronatus in ſtir-
pes. No. de patronis eccleſię. & dicit eccleſię, quia
habemus & alios patronos, de quibus in gl. habe
a tuns. † Quæro de ratione huius deciſionis. Solu. vt in gloſſ. 1.
quam diuide, quia primo dicit vnde ſumpta, & quid deter-
minet referens opiniones contrarias. & pro opinione hic ap
probata allegat. ſecundo ibi, primi, alleg. pro opinione hic re
probata. tertio ibi, Archidiaconus. refert opin. Archi. quarto
ibi, ſed licet. eam reprobat. quinto ibi, cum igitur. iterum al-
legat pro opinione hic reprobata. ſexto ibi, & ex opinione.
oſtendit intricationes quæ videntur ſequi ex opinione hic
approbata. ſeptimo ibi, pro tanto. inducit ſimilem intricatio
nem. octauo ibi, & propter hoc ſucceſſiuas. refert conſuetu-
dinem quorũdam locorum nono ibi, ſed vt dixi. æquitatem
pro opinione hic approbata. decimo ibi, & propter hanc di-
3 cit quid eſſet vtile ſtatuere. & declara gl. vt in ſeq. q. † Secun-
do quæro, quem effectum habemus ex hac clemen. Solu. vt
hac glo. in prin. quæ exemplificat quas opiniones hæc clem.
decidit, nam vt dicitur in gloſſa. varię opiniones erant ante
hanc clementi. Vna quę hic reprobatur, quæ voluit ꝙ iuſpa-
tronatus in hæredes tranſiret in capita. Altera quæ approba-
tur, quia per ſtirpes Et pro hac inducit glo. quia in ſucceſſio
ne hæreditatum in linea deſcendenti fit ſucceſſio in ſtirpes,
Inſt. de hære. quę ab inteſta. §. & quia placuit. vt ſic plures ſuc
cedentes vni habeantur loco vnius. ff. de condit. & demon.
cui fundus, vbi ſi legatum eſt alicui ſub conditione dandi de
cem, ſi deceſſit pluribus hęredibus relictis, non ſcinditur cõ-
ditio, ſed omnes habentur loco vnius. Notanter autem dicit
glo. de linea deſcendentium, quia in collateralibus fit ſucceſ-
ſio in capita niſi quando tractatur de ſucceſſione patrui, quo
caſu ſuccedit frater & filii alterius fratris defuncti in ſtirpes,
vt ſi deceſſit Titius relicto A. eius fratre. & C. & D. nepotib.
filiis B. etiam eius fratris prædefuncti A. frater habebit dimi
diam, & C. & D. aliam dimidiam etiam ſi ſint plures quam
duo. C. de leg. hære. auth. ceſſante. Eo autem caſu quo tractãt
de ſucceſſione patrui inter nepotes, vt in exemplo præmiſſo
ſi ponitur ꝙ A. frater deceſſerat ante Titium relictis duob.
vel pluribus filiis. quo caſu defuncto Titio. Azo, vt no. in prę
alleg. auth. ceſſante. dicit ꝙ filii B. cum filiis A. ſuccedunt in
capita. Glo. vero ibi dicit quod in ſtirpes, quod communiter
approbatur. de quo plene. ff. de ſuis & leg. conſanguineos. per
Bart. deinde glo. in ſecunda parte ibi, primi contra. opinione
hac reprobata quod hæredes patroni ſuccedant in capita, in-
ducit, quia patroni veniunt ad ſucceſſionem liberti per capi
ta, non in ſtirpes. Inſti. de ſucceſ. libe. §. ſed noſtra. alias multis.
vbi filii duorum patronorum ſuccedũt liberto in capita quo
ad id de quo ibi. ad idem inducit glo. quia ſtipulationes indi-
uiduæ non diuiduntur inter hæredes. ff. de ver. obl. l. 2. & l. ea,
§. Cato. & l. ſtipulationes non diuiduntur, in prin. Vbi ſcien-
dum quod ſtipulatio quandoque continet dimidium natu-
ra & effectu, vt ſtipulatio dandi ſi ſtipulor a te x. hæc enim re
cipit partium præſtationes, quia ſoluendo partem liberaris
in parte. & hoc in ſtipulatione principali. ſed de pœnali dic,
vt no. de pœni ſuam. quandoque ſtipulatio continet indiui-
duum natura & effectu, vt quando continet id quod natura-
liter diuiſionem non recipit, vt ſi ſtipulor viam iter vel actũ,
Is enim qui promittit intelligitur ſe obligare ad factum id-
eſt patientiam præſtandam, & hoc non poteſt pro parte præ
ſtari. quandoq; ſtipulatio ꝯtinet diuiduum nã, ſed indiuid. ſi
effectu, vt ſi ſtipulor hoĩem, lancẽ, aut vas. vel ſtipulor Stichũ
aut Pamphilum: tunc. n. ſtipulatio ꝯtinet id quod nã partis
p̃ſtatio. nem recipit & ſic eſt diuiduum nãliter, ſed in effectu
indiuiduum, quia non ſatiſfit obligationi etiam in parte ſi
ſatiſfiat

tamen ꝑ parte satisfactum est. d. l. a. Item & alio modo. ad eũdem tamen effectum, dr̃ aliquod factum indiuiduum qđ ꝑ parte impletum non affert tãtam vtilitatem respectu partis quãtam affert totum respectu totius, vt insulam & domum ædificari, fossam fodi, & similia. Et illud dr̃ diuiduum qđ pro parte impletum affert tãtam vtilitatem respectu partis quãtam totum respectu totius, vt si qs tenetur restituere sacculũ pecuniæ. de hoc in l. stipulationes non diuiduntur. & tangit Io. A. in Spe. de feu. in rub. quo ad id ergo quod dicit hæc gl. in eo, ꝙ dicit ꝙ stipulationes indiuidui non diuiduntur inter heredes, est d. l. 2. ff. de verb. ob. §. ex his. vbi dr̃ quod hæredes soluẽdo partem eius quod dixi indiuiduum effectu, licet sit diuiduum natura, non liberantur, sicut nec ipse principaliter obligatus alias liberaretur, nam ex persona hæredum obligationis condõ non immutatur. Est autem differentia quo ad hæredes promissoris quando obligatio est diuidua natura, sed indiuidua effectu, & quando est indiuidua natura & effectu, vt in d. §. ex his. quod non est necesse hic explicare. Deinde gl. in tertia parte ibi, Archidiaconus. refert opinionem Arch. qui pro concordandis opinionibus præmissis distinguit ꝙ aut sunt plures patroni ex diuersis causis, & habet locum opinio hic approbata, vt si duo sunt patroni alter ex fundatione, alter ex dote, & plures succedunt alteri istorum, omnes hñtur pro vno: aut vnus fuit ab initio patronus, & tunc succedunt in capita, & sic spectemus initium. Postea glo. in quarta parte ibi, sed licet. reprobat hanc opinionem. & est gl. clara, & tamen op. Arch. defendi potest quo ad id quod vult ꝙ hæc cle. non habeat locum quando vnus est patronus tm̃ qui decessit pluribus hęredibus relictis, quod dico. ℑ. in 6. particula gl. Consequenter gl. in 6. parte ibi, cum igitur. reuertit ad allegandum pro opinione hic reprobata dicens ꝙ sibi placebat ante hanc cle. ꝙ per capita. ex eo, quia iuspatronatus est indiuisibile. Item quia æqualiter transit, in hæredes etiam ex inęqualibus portionibus. Item quia si plures dotarũt, ita est patronus qui minus dedit sicut qui plus. & hæc notantur e. ti. c. 1. Item quia ius processionis & alimentorum & defensionis debetur singulis hęredibus per capita, ergo & ius præsentandi, vt quot sunt capita patronorum, tot sint suffragia vocum, & non plura. i. ꝙ si patronus sit hæres compatroni, solam vnam vocem habeat. cuius contrarium innuit litera q̃ videtur velle ꝙ si est de hæredibus trium patronorum, hẽat partem in tribus vocibus. vel si solus est hęres trium, habeat tres voces. facit de re iud. cum olim. pro prædictis inducit gl. eo. ti. c. 3. Quia vero ad hęc motiua non respondetur in gl. dic sustinendo hanc cle. quo ad primum inducitur ꝙ iuspatro-

a natus a est indiuisibile in substantia, sed diuisibile quo ad ius præsentandi, vt no. eod. ti. c. 1. sic & alias iurisdictio est insolidum apud plures & exercitium pro parte. de offi. delega. prudentiam. in prin. Ad aliud cum dicitur ꝙ hæredes etiam ex inæqualibus portionibus æqualiter succedunt in patronatu, dic ꝙ hoc est solum propter incommodum diuisionis vocum. Et licet gl. in seq. sex particulas nitatur ostendere ꝙ etiã respectu huius cle. est magna intricatio, respectu diuisionis, dic ꝙ non est intricatio, prout ibi dico. Ad illud ꝙ si sunt plures dotantes inęqualiter, vterque est patronus, dic quod illud ideo, quia is qui plus contulit admittendo alium secum, vr̃ ei communicare ius sibi competens in patronatu, superior tamen prouidere debet ne ex multitudine patronorum grauetur ecclesia, sed illud iure alimentorum & processionis & defensionis. dic ꝙ non potest fieri commoda diuisio sicut in vocibus. & ꝙ hæc iura competant patrono, probatur. 16. q. 7. piæ mentis. & c. filiis. eod. ti. nobis. dic etiam ꝙ non procedit quod dicit gl. ꝙ debent esse tot suffragia vocum quot capita patronorum, & non plura, imo potius ex multiplicatione iurium in eadem persona reputamus vnam personam pro plurib. d. c. cum olim. de concess. præben. postulastis. de app. a collatione. lib. 6. & hoc tenet Pau. Ad c. 3. eo. ti. dic ꝙ ibi debet intelligi salua dispositione huius clem. vt iura iuribus concordent, de elect. c. cum expediat. li. 6. & sic plures hæredes vnius patroni censebuntur pro vno si concurrunt cum duobus hęredibus duorum patronorum. Et ex hoc non obstabit illa litera cum dicit illum præficiendum qui plurimorum assensu eligitur. Subsequenter glo. in 6. particula ibi, & ex opinione, ostendit intricationes quæ sequi videntur ex opinione hic approbata. & prosequere vsque ad 7. particulam. & cum glo. concordat Pau. qui ad has intricationes dicit ꝙ eis non obstãtibus huic cle. standum est, & sufficit ita scriptum esse 6. q. 3 scriptum, ff. qui & a qui. prospexit. dic ꝙ istę intricationes nõ sequuntur, quia non fit computatio, vt vult glo. sed eo modo quem dico. ℑ. hac particula. Item dicit Steph. ꝙ tollentur intricationes istæ, nam si plures hæredes vnius patroni siue primi gradus vel vlterioris non concordãt, possunt sibi prouidere altero de duobus modis expressis in litera, & si neuter eis placet nec concordant, episcopus ordinet. §. c. quoniam. & c. cum propter. & no. eo. ti. eam te. 1. responso, quia hoc ius est indiuisibile, & est ita apud omnes quod apud vnum quemq; simul cum aliis & apud nullum sine aliis. eo. ti. ca. 1. & quod ibi no. ff. de serui. vię. ad l. Fal. l. 1. simile in vsufruct. C. de reli. & sum. fu. si sepulchrum. Et hoc dicit Steph. ꝙ vnius contradictio vel discordia in totum inficit præsentationem. ff. qui & a qui. si quis hac lege. §. quoties. de pig. act. si necessarias. §. si vnus. communi diuidundo. l. communi diuidundo. 1. responso. de ver. ob. l. 2. §. ex his. & sic vno contradicẽte locum habet quod pręd ixi, ꝙ episcopus ordinet. & hoc in hæredib. vnius patroni. secus si essent patroni originales siue ex eadẽ causa siue ex diuersis, quia tunc si discordant, præfertur præsentatus a pluribus partium comparatione minorum. eo. ti. quoniam. & hoc si potest fieri sine scandalo, alias locus est d. c. quoniam, ꝙ episcopus ordinet. dicit Io. An. ꝙ ex hoc concluditur ꝙ ex triginta duobus nepotibus vnus impediet omnes alios & ꝑ hoc incidimus in absurditatem iniquitatis volentes euitare absurditatem intricationis. dicit etiam ꝙ glo. vult ꝙ stetur maiori parti pro illa voce, sed in illa cognoscẽda est intricatio eo modo quem dicit gl. ꝙ dic ꝙ tollitur intricatio, vt statim dicam. Et quo ad dictum Steph. dic ꝙ non est verum in casu præmisso, qa vnius contradictio in totum vitiet, sed stabitur maiori parti, non tamen fiet computatio eo modo quem dicit gl. sed eo modo quem dicam. ℑ. in hac particula. Lau. etiam aliter sentit quam glo. nam in eo, ꝙ lr̃a dicit de plurib. hæredibus vnius patroni, exemplificat quãdo duo fuerunt ab initio patroni, & ex vno remansit vnus vel duo, ex alio decem, quia tunc isti omnes non habebunt nisi duas voces sicut duo primi, ita ꝙ si illi duo hęredes vel vnus pñtent vnum, & illi decem alium, admittetur idoneior. & si erunt æqualis meriti, locus erit gratificationi superioris, fm̃ no. eo. ti. c. 3. Si vero isti decem discordent inter se, maior pars ipsorum etiam partium comparatione minorum faciet vnã vocem. & si alii duo vel vnus hæres alterius patroni concordabunt cum eis, erunt duæ voces ac si omnes simul præsentarent. & ex hoc ponderat Lap. literam quæ dicit de hęredibus vnius ex patronis, & sic loquitur quando ecclesia habet plures patronos. si enim tantum vnicum qui dimisit plures hæredes, tunc dicet Lap. ꝙ habebunt tot voces quot sunt hæredes, & locum habebit. quod dicit eo. ti. c. 2. & ℑ. in fi. huius cle. eo. autem casu quem. s. posui quando ex vno ex patronis remanent decem, & ex alio duo, dicit Lap. ꝙ si vnus ex duobus & decem vel maior pars pñtat vnum. & alius ex duobus & minor pars præsentat alium, valet pręsentatio decem vel maioris partis facta simul cum vno ex duobus. secundum ca quę no Vin. & Compo. de rescrip. pastoralis. idem dicit Lap. si decem vel maior pars præsentat vnum, & quilibet illorum duorum pręsentat, vnus vnum & alter alium, quia cum isti omnes habeant tantum duas voces; & decem vel maior pars habeãnt vnam vocem, & duo habeant aliam, potius est recipere maiorem partem ex parte pręsentati per decem vel maiorem partem quam ex aliqua aliarum præsentationum cum in patronis attendatur maior pars comparatione minorum. nam præsentatus ab vno ex duobus & a maiori parte decem habet vnam vocem & dimidiam, & quando est pręsentatus tantum a maiori parte decem habet saltem vnam vocem, pręsentatus autem ab vno ex duobus & minori parte decem non habet nisi dimidiam uocem, & idem & fortius quando sunt alii pręsentati ab illis duobus, quia quilibet pręsentatorum non habet nisi dimidiam uocem. & resumit Lap. id quod proxime dixi, sed clarius. dicit enim quod quãdo est unus patronus tantum, tunc heredes succedunt sibi in capita, & non in stirpes. & idem Lau. & per hoc saluatur opi. Arch. in uno membro, ut dixi supra in 4. particula. unde si talis patronus habuit duos filios, eo defuncto illi duo habẽt duas uoces, & succedunt in capita, sed filii eorum succedunt in stirpes, ut hic. unde si unus dictorum filiorum reliquit decem filios. & alius tãtum duos, illi decem habebunt unam uocem & illi duo unam altam tantum. Et pro hoc dicto Laud. facit quod dixi. s̃. in 3. parte gl. de successione hæreditatis quę aliquando in stirpes, aliquando per capita. Item per hæc dicta Lau. tolluntur intricationes glo. & hic modus computandi placuit mihi etiam dum eram scholaris. nam quando

ADDITIO.

a Vinc. God. Ius patronatus est indiuisibile & incorporale. Bal in l. cum secũdum C. de fideicommissis. & non potest uendi nec cedi creditoribus per debitorem qui nihil aliud habeat in bonis. dec. consi. 124. co. 2. in fine, li. 6. & quando veniat in uniuersali concessione. Dec. consi. 1: 7. eo. lib. & ius patronatus quibus causis quęratur. Cor. consi. 47. In præsenti, per totum, lib. 3.

quando ſunt plures patroni & vnus decedit relictis pluribus
hęredibus omnes iſti habentur pro vno,vt hic.ſi ergo diſcor
dant,ſtabitur maiori parti,quia quod maior pars facit,oēs ſa
cere dicuntur,ff.de re iudi. duo.de poſtu.gratum,& quod ibi
no.de arbi.c.1.lib.6.& quod no.de reſcrip.paſtoralis.& intel-
lige de maiori parte ſimpliciter,non autem partium com-
paratione minorum,quia cum vox ſit vnica,dici oportet ꝙ
eſt apud omnes vel apud maiorem partem ipſorum.ſecus au
tem quando ſunt plures patroni habentes voces qui diſcor-
dant in præſentando quia tunc bene præfertur pręſentatus
a maiori parte comparatione minorum partium,vt dixi.ſ.e.
particula.tolluntur autem intricationes gl.ſecundum hanc
computationem:nam in primo exemplo glo.cum ponit ꝙ
ex A.patrono naſcūtur tres filii,B.C.D.& ꝙ B.generet duos,
C.quatuor,& D.ſex filios,& ꝙ vnus ex filiis B.& tres ex filiis
C.& duo ex filiis D.præſentent vnum. Et deinde cum glo.di
uidit per vncias & denarios dicens ꝙ iſti habent ſex vncias
& quatuor denarios,dic ꝙ non fiet ita minutim computatio
imo vnus ex duobus habebit duas vncias,& tres ex quatuor
habebunt quatuor vncias,& vnus qui diſcordat ab eis nihil
habebit,qa totum ius vocis eſt apud tres tanq̃ maiorem par-
tem,vt proxime dixi.Similiter nec illi duo ex ſex aliquid ha
bebunt,ſed totum ius remanet apud quatuor ratione prædi-
cta.iſte ergo pręſentatus habet ſex vncias tantum.Et ſimili-
ter præſentatus ab vno ex duobus,& vno ex quatuor,& qua-
tuor ex ſex habet ſex vncias,quia duas habet vnus ex duobus
& quatuor ex ſex habent quatuor,vnus autem ex quatuor
nihil habet ratione prædicta.Reperiuntur ergo iſti duo præ-
ſentati pares in vocibus,& ſic eſt locus gratificationi.eo.titu.
cum autem,& hoc modo nulla eſt intricatio:nam ſm hanc
computationem tollitur etiā intricatio quæ ſequitur in gl.
de pronepotibus.& ſic vlterius,deinde ꝓſequere gl.in 7. par-
ticula & ſequētibus,quia clara eſt.† Tertio quæro in eo ꝙ li
4 tera dicit plures,an locum hēat in pluribus qui ſunt vt colle
gium.gl.2.ꝙ ſic,dicens in illis minus dubiū q̃ ſi ſunt plures vt
ſinguli.& idem Pau.qui dicit ꝙ ideo non eſt dubium hoc ca
ſu,quia totum collegium habetur loco vnius,vnde prælatus
de conſenſu capituli præſentabit.de his quæ fi.a præla.ea.no
5 ſequitur. Quarto quæro,† an hęc clem.locum habeat quomo-
docunque ius vnius patroni transfertur in plures gl.licet. ꝙ
ſic,& enumerat modos per quos transfertur iuſpatronatus.
in quibus omnibus dicit hanc cle.procedere.& idem Stepha
nus,nam alias non eſſet bene prouiſum,nec ablata eſſet oc
caſio malignandi,propter quod emanauit hæc cle. & in hac
glo.ibi,conſenſu epiſcopi.loco vere religioſo vel eccleſiæ.ſic
eo.ti.c.vnico.lib.6.Quinto quæro in eo,quod dixi.ſ.q.proxi.
certi ſunt modi per quos acquiritur iuſpatronatus de qōne
quę ſępe accidit,nam in multis locis parochiani ſunt in poſ
ſeſſione præſentādi iure parochiali,& non titulo iuris patro
natus,an hoc ſit de iure.videtur ꝙ ſic.de elect.querelam.ſ.e.
conſultationib.Genzc.& Matth.tenent contrarium.& dicit
Matth.ꝙ habuit de facto.pro hoc inducit de elect. ſacroſan.
& ſ.eo.c.2.& 3.& c.cum propter.quod no.Spe.eo.tit.§.j.ver.
& no.ibi dicit ꝙ parochiani contra ius hoc vſurpāt. Item qa
iſti dicuntur malęfidei poſſeſſores,cum non poſſideant iuſto
titulo.pro hoc,quod no.Inn.de in integ.reſt.c.a.& d.c.cōſul
tationibus.quod autem dicantur malæfidei,probat quia etiā
patronus non habet ius in eccleſia.16.qō.j.nouerint.niſi de
gratia.e.ti.c.3.16.q.5.ſi quis epiſcoporum.& gratia non extē
ditur,regula,priuilegium.lib.6.& cū ſit facta patronis in hoc
ꝙ poſſint pręſentare,non debet extendi ad parochianos.ad c.
querelam reſpondet quod potius facit pro,quia populus ibi
erat in poſſeſſione tanquam habens patronatum, pro hac li
tera ibi.ſalua qōne ſuper iurepatronatus.ad c.conſultationi-
bus,dicit quod loquitur de eo,qui poſſidet patronatum iu-
ſto titulo.dicit etiam Matth.ꝙ ſi patroni poſſiderent ius præ
ſentandi ex aliquo titulo qualiquali,talis tamen titulus eſt in
iuſtus,per prædicta,& ſic eis prodeſſe non debet.de deci.du-
dum.dic,vt dixi de elect.querelam.vbi tenui ꝙ ſi conſtat ec-
cleſiam habuiſſe patronos,poteſt pręſcribi ius patronatus,&
ius præſentandi etiam per laicos. Si autem conſtat quod ab
initio non habuerit patronos,vel quod poſtea facta ſit libera,
non poteſt laicus cum titulo dato a quocūque citra Papam
hoc pręſcribere.in dubio vero quando non conſtat,an eccle
ſia habuerit patronos vel nō,pręſcribere poteſt patronatum
b vel ius præſentandi per tempus de cuius contrario b non ſit
6 memoria,iura ibi allego.† Sexto quæro in eo, quod dicit de
hæredibus patroni,an procedit qualeſcunque ſint hæredes.
gl.pe.ꝙ ſic,dicens non referre an ſuccedat ex teſtamento,an
ab inteſtato,an ſint maſculi,an fœminæ,quia nomine hære
dis omnes intelliguntur,ff.de verb. ſig.hęredis,& hoc de pa-
tronatu eccleſiarum,de quo hic:de patronatu vero liberto-
rum quidam,vt refert Pau.dicunt ꝙ non tranſit in extraneū
per l.filii.ff.de iurepa.de ope.li.fabriles.& l.operarum.ꝓ hoc
quod no.j.§.proxi.in gl.1.Sed hoc eſt verum, niſi quo ad q̄-
dam iura,quod dic,vt no.gl.in d.l.filii.& plenius Pau.in d.q.
diſputata quæ incipit,patronus.vbi etiam tractat an patrona
tus tranſeat in maritum ratione dotis ſi vxor dedit hæredita
tem in dotem ratione cuius ipſa erat patrona,& concludit ꝙ
non,dicens ꝙ tunc tantum tranſit ius patronatus cum vni-
uerſitate quādo eſt talis res quæ ſine expreſſione ptinet uni-
uerſitatem,vt villa,caſtrum , vel alia vniuerſitas , vt hęredi-
tas quæ transfertur titulo vniuerſali,quia tunc non eſt neceſ
ſe tradi poſſeſſionem rerum ſingularium,ſed adita hęredita
te efficitur dominus.ff.de acquiren. poſſ. cum in hęredes.in
prin.ſed vbi donatur vel venditur hæreditas dominium rerū
ſingularium non tranſit ad donatarium vel emptorem ſine
traditione ſpeciali cuiuslibet rei.C.de hær. vel act. ven.quī ti
bi.& ſic ſi tranſiret iuſpatronatus,trāſiret ſingulariter.quod
eſſe non poteſt,eo.ti.de iure.& c.cum ſeculum. Io.An. tenet
etiam hoc caſu ius patronatus tranſire cum vniuerſitate,qd̄
dixi in d.c.ex literis.q.11.vbi vltra Io.An.reſpondeo ad ratio
nem Pau.ꝙ hoc caſu poterit fieri traditio iuris patronatus,
quia non fuit ad ineundum nouum contractum, ſed ad con
firmandum iam initum.ſufficit ergo ꝙ ab initio fuit transla
tum cum vniuerſitate,vt ſpectemus initium.de elect.dudū.
7 1.quod plenius dic,vt dixi in d.c.ex literis.† Septimo quæro,
præſuppoſito ꝙ patronatus eccleſiæ tranſeat in quemlibet
hæredem,vt dixi.ſ.q.proxi.quid ſi filius renunciat hæredita
ti paternæ.gl.16.qō.7.conſiderandum,dicit ꝙ per hoc perdit
ius patronatus.Brixi.ibi contra,& verius,quia tranſibit cum
8 vniuerſitate,vt dixi.ſ.qō.proxi.† Octauo quęro ſi damnatus
c pater c ob maleficium,an ex hoc perdit filius iuſpatronatus.
Solu.vt no.16.q.7.filiis.in gl.1.quæ dicit ꝙ etiam per iudicē
laicum poteſt quis priuari patronatu ſub vniuerſitate.ſed de
per ſe non.& ſic videtur ꝙ cum viuentis non ſit hæreditas,
de conceſſ.præben. c.a.licet ob maleficium ſint bona confiſ-
cata,non tamen in fiſcum tranſeat ius patronatus.pro hoc ꝙ
no.ibi Arch.& c.q.conſiderandum.vbi dicit quod patronus
non poteſt renunciare iuri patronatus in præiudicium hære
dis legitimi,& ſic ob maleficium priuari debet filius,quia ex
facto patris non debet præiudicari filio. quod non procedit,
quia ex quo ius eſt in patre,non agitur de præiudicio filii,qa
nullum ius habet in patronatu patre viuente , cum ēt patre
defuncto non trāſeat in filium,niſi cum hæreditate,pro hoc
quod dixi.ſ.q.6.& pro hoc quod dicit Matth.dicens ꝙ patre
viuente filii non poſſunt præſentare, ſed tātum eo defuncto
vt hic. Item quia tranſit ius patronatus in filium , non quia
ſit filius, ſed quia hęres , non tranſit etiam in extraneum, vt
d dixi.ſ.q.6.Ex hoc infertur ꝙ ſi confiſcantur bona d patroni,
tranſibit in fiſcum etiam ius patronatus . nam ea quæ tran-
ſeunt ad hęredem extraneum,tranſeunt etiam in fiſcum,ff.
de bo.dam.l.1.2.& 3.& quod ibi no.& quod no.Bar.ff.de dā.
inſe.ſi finita.§.ſi de vectigalibus,& tranſibit cum vniuerſita-
te bonorum ipſius damnati.vel dic ꝙ ius patronatus redibit
ad eccleſiam.arg.de pœn.in quibuſdam.& c.felicis.li.6. quæ
iura quamquam loquantur quando iniuria irrogata eſt ec-
cleſiæ, tamen generaliter poſſunt intelligi quandocunque
bona patroni confiſcantur.ar.illius cap.felicis.conſuluit Bar
to.& Saly.quod confiſcatis bonis vaſalli ob crimen lęſæ ma
ieſtatis feudum reuertitur ad eccleſiam. Et hæc opinio.licet
non probetur omnino in dictis iuribus , tamen quia fauora-
bilis eccleſiæ,ſuſtineri poteſt.& de hoc dico infra de hæret.
cle.2.ver.inquiſitoribus.q.7.& pro hoc in caſu noſtro de pa-
tronatu facit,quia iuſpatronatus competit patrono de gra-
tia quæ non debet in alium extendi . Item ſi fieret confiſca-
tio huius iuris ageretur de præiudicio eccleſiæ,quia non eſ-
ſet ſpes ꝙ aliquando reuerteretur ad eccleſiam ſicut quan-
9 do eſt apud patronum.† Nono quæro quia hic dicit de pręſentatione

ADDITIONES.

a Certi ſunt modi.Adde gl.magnam in c.piç mentis.16.q.7.gl.& Abb.in ca.
cum ſeculum.de iure pa.& per Inn.in rub.de iurepa.
Vinc God.Ius patronatus quomodo acquiratur.Deci. conſi. 117.bo.2.&
conſi.124.126.114.& 140 col.3.li.1.& qualiter probetur ius patronatus in
dictis conſiliis,& ex quibus cauſis quæratur & an per vnicam pręſentatio-
nem.Cor conſi.47.In præſenti,per totum,li.3.
b De cuius contrario.Adde Fred de Sen.conſi.214.inci.ſuper primo pūcto.
c Si damnatur pater.Adde Abb.in c.nobis in 1.col.de iure pa.Io.And.in ca.
quia diligentia.de elect.doct.in §.verum.6.queſt.1.doct.in l.qui contra,ff.
de iurepa.
d Quod ſi confiſcantur bona.Adde Arch.in c.felicis.16.q.7 Abba.in c.quan
to.de iu.di.
Vinc God.Adde Iaſ.in §.actiones.col.14.Inſtit.de act.& idem Iaſ.in l.3.in
14.col.C.de bon.proſcript.

sentatione rectoris, quid de præsentatione clerici. gl. vlti. dicit idem. an tamen patronus habeat præsentare etiam clericum, remittit glo. ad no. eo. ti. postulasti. Pau. distinguit, quia aut quærimus de præsentatione ad ordines ad titulũ ipsius ecclesiæ, aut de præsentatione ad clericatũ ipsius ecclesię q̃ quandoque fit de ordinato ad superiores, quandoque de ordinando. primo casu spectat ad testatorẽ excluso patrono, quia de eius solius præiudicio tractatur cũ teneatur prouidere illi. de præben. cum secundum. nec per hoc præiudicatur patrono, quia ordinatus non habet ius in ecclesia, sed habet petitionem alimentorum. sic intelligitur capitulo postulasti. & hoc nisi esset talis patronus qui faceret oẽs fructus suos, & debet omnia onera supportare s. ele. pxi. Secũdo casu ita spectat præsentatio clerici ad patronũ sicut rectoris, pro hoc 16. q. 6. si quis epõrũ. & hoc casu quando hẽt præsentare rõne iuris patronatus. secus si ex consuetudine, quia tunc præscripta præsentatione rectoris, non per hoc præscripta est præsentatio clerici. de præscr. auditis. de deci. cum contingat. de hoc dixi ẽt in d. c. postulasti. & de intellectu illius c. dic vt ibi.

S V M M A R I V M.

1 *Conuentio de qua ista cle. ij. de iure pat. an requirat consensum omnium patronorum.*
2 *Libere, verbum quid significat.*

Et vt facilius. Oppo. quod conuentio de qua hic, sit prohibita per id quod no. Inn. eo. tit. c. 1. Sol. vt in glo. 1. Secundo op. quia ex quo permittitur cõuentio, de qua hic, debet potius in præcedenti responso decidi quod p. capita transiret patronatus q̃ per stirpes. glos. vr̃ stare cõtio dicẽs se optare quod hæc ratio fuisset ponderata. s. primo responso, quod latius explicat Genze. dicens quod si fuisset considerata, fuisset aliter statutum ob multiplicitatem successorum inducentium intricationem in præsentãdo. dicit autẽ stãdũ ex quo sic statutũ est 6. q. 3. scriptum. ff. qui & a quib. prospexit. & ex hoc videntur isti velle quod responsum. s. proximum exorbitet a iure. tu dic, vt ibi dixi in 2. q. & per ibi dicta patet quod procedit de iure: nec vrget hæc ratio de faciliori modo prouidendi ecclesię, nam intelligendo vt ibi dixi, non fugit intricatio computandi per
1 stirpes, & maior surgeret computando per capita. † Quæro an in facienda conuentione, de qua hic, requiritur consensus omnium patronorum. gl. omnes. quod sic, quia in re cõi &c. idẽ Gen. & Pau. hæc est via extraordinaria, in qua non sufficit maior pars. regula, in re communi. libr. 6. pro hoc ff. communi diui. Sabinus. & quod no. de constit. cum omnes. & hoc prosequitur Lap. in quadã additione allegando multa iura ad hoc quod vnius cõdictio vitiabit hoc casu, sed sufficit videre in regula, in re communi. lib. 6. Ex his arguit in præsentatione patronorum uocandos esse compatronos, etiam si sint sæculares, alias poterunt agere de cõtemptu. allegat quod not. Io. Cal. de ele. venerabilẽ. dicens quod ibi vr̃ casus, dic quod illud non facit, nam ibi hoc ideo est, quia electores Imperatoris videntur habere ius eligendi tanq̃ collegiũ ex antiqua cõsuetudine, vt ibi dicit Ioã.
2 Cal. quod ibi dixi, & e. tit. c. 4. q. 7. † Secũdo quæro de intelle-
a ctu verbi, libere. a Sol. vt in glo. 4. quæ exponit. i. sine superioris authoritate. quod dic, vt in gl. q̃ aliter exponit libere. i. etiam si nõ uacet ecclesia. Op. ad hoc vltimũ de cõcess. præb. c. fin. Sol. vt in gl. vsque ibi, & eadem. & idẽ Pau. & Genz. Tertio q̃ro, an quod hic dr̃ de cõuẽtione inter plures patronos in mõ præsentãdi, locũ habeat inter patronos pluriũ ecclesiarũ vt possint diuidere ita quod vnus sit patronus in vna ecclesia & alius in alia. ita q̃rit glo. ibi, & eadẽ. quod est q̃rere, an cõuentio q̃ hic permittitur super præsentatione, possit fieri super ipso patronatu. gl. sol. quod sic per idẽtitatem rõnis. Op. ad hoc vt opponit gl. ibi, sed contra. Sol. vt in ea. ex qua no. diuersitatem inter patronatum ecclesiæ, & patronatũ libertorum. pro hoc quod dixi s. proxim. responso. q̃õ. 6. & idem Pau. & Genz. Quarto quæro, de intellectu verbi, alternis vicibus. Sol. vt in glo.

A D D I T I O

a Verbi libere. Adde apostillam quam posui in cle. dudum. de sepul. in §. ab olim. io 19 ratio.
Vin. God. Adde Ias. in l. 1. col. pen. C. de sacros. ecc.

probari ex isto §. & ex præcedenti. nam in electione in qua seruatur forma illius c. nulla pactio permittitur, pro hoc, quia vt dicit Laud. præsentatio est quædã nominatio, de qua loquũtur iura de elec. quod sicut. in princ. Oppo. in eo quod dixi constitui ius nouum, nam & prius licebat patrono præsentare plures. eod. tit. pastoralis. Sol. vt in gl. olim. & glo simul. Et no. id quod dicit gl. simul. in eo quod intelligit hanc literam de patronis laicis vel clericis ratione patrimonij. & idem Genz. Step. contra quod ẽt patroni clerici simul possunt plures præsentare, licet successiue non possint. nam quando simul, non est uariatio, & pro hoc litera quæ non distinguit, & idem identitas rationis, quæ vult subuenire diuersis uocibus discordantium, quod videtur verius. Itẽ in eo quod ea. gl. dicit secus in electione quæ non potest alternatiue fieri. de elec. c. 2. lib. 6. idem Lau. dicens nõ sic posse plures eligi, vt no. Host. de elec. quod sicut. & Arch. 61. di. studij. & si plures eligãtur eo modo de quo hic, nulla electio valet, quia ecclesia non potest habere plures maritos simul, vt no. 31. q. 2. quomodo. de diuor. gaudemus. licet glo. sentiat contrarium in c. studij. prealleg. & s. q. 1. in scripturis. quod re
1 probatur per c. 2. de elec. lib. 6. præalleg. † Quæro si patroni cõ-
b cordare non possunt b per aliquem de modis expressis hic, & in proxi. §. Solu. Pau. dicens quod iura videtur in hoc satis loqui variè, vt no. eod. ti. c. 2. & 3. & c. eam te. 16. q. 7. si plures. distinguit autẽ sic, aut est q̃õ inter patronos & episcopum, & seruabitur quod dicit de offi. ord. cum vos. quia diœcesanus ponet in ecclesia œconomum, non autem ordinabit ecclesiam, alias daretur materia discordiam habendi, cum patrono vt lapso termino posset ecclesiam ordinare. aut est quæstio inter patronos, & tunc aut inter eos quos constat esse patronos, aut inter eos quos constat non esse, aut inter eos de quibus dubitatur. Primo casu aut est quæstio de præsentatione facta, aut de facienda. si de facta, statur maiori parti. eod. titu. quoniam. & si est paritas, distinguenda erunt merita, vel locus erit gratificationi. arg. de rescr. c. pe. lib. 6. & hoc si fieri põt sine scandalo vel mortis periculo, alias recurrit ad remedia de quibus eo. tit. c. 2. & 3. Scđo casu quando cõstat eos non esse patronos, libere põt statim ordinare ecclesiam non obstante ipsorũ cõdictione. at. e. ti. cõsultationib. Tertio casu quando dubitatur, an litigãt de iure vel possessione iurispat. aut de electione seu præsentatione. primo casu expectet diœcesanus laicos per quatuor mẽses, & clericos ẽt si litigent cũ laicis per sex, intra quos dẽt cã finiri, alias eis elapsis ordinet ecclesiam sine præiudicio euincentis. eo. ti. si vero. & c. eam te. & c. cum pp. & c. quoniam. in fi. Et est spãlis casus in quo impedito currit tps, cõ id de cõcess. pb. quia diuersitatẽ. scđo casu quando litigãt de præsentatione, aut litigant ex vi iuris præsentãdi, tunc idẽ quod in præcedenti membro, quia expectabuntur vsque ad quatuor vel sex menses. aut litigãt rõne prærogatiuę, siue rõne formæ præsentationis, & tunc lapsu tpis non paratur eis præiudiciũ, quia non est quid imputetur eis. ad hoc de re iudi. cũ Bertholdus. & regula, sine culpa. lib. 6. quia si aliud diceretur, parata eẽt via fraudib. quod esse non dẽt, vt eccl. bñfi. c. vnico. in fi. de cõcess. præb. c. vnico. in fi. statuitur. n. hoc tps ad præsentandũ, non sed
2 instituendũ, & sic põt fieri vltima die termini. † Scđo quæro, an alio modo q̃ hic expresso, possint cõuenire patroni super præsentando. Lap. quod nõ. vt si velint quod quilibet præsentatorũ instituatur per superiorẽ. dic quod ẽt alio modo possunt, dum tñ non reprobato de iure: permissus aũt quod plures instituãtur, reprobatus est, quia nõ dẽt fieri sectio in bñficijs. de præb. maioribus. † Tertio q̃ro, an hic §. locũ hẽat quando iuspatronatus spectat ad vniuersitatẽ. Lap. in quadã additione dicit quod si ad plures uniuersitates spectat iuspatronatus, poterunt cõuenire, vt hic, quia vna vniuersitas hr̃ loco vnius singularis psonæ de his q̃ fi. a prælatis nolcimr. secus si vna tñ sit patrona, quia tunc non hẽt locũ hic §. nec præcedens, pro hoc quia censetur loco vnius, vt proximo dixi, & s. in princ. q. 3. dic quod ẽt imo vna vniuersitas laicorum hoc põt, quod dr̃ in hoc § quia ẽt vnus patronus laicus simul põt præsentare plures. & hoc vult glo. olim. in fi. sed quoad proximum §. quando est vna vniuersitas vel vnus patronus, deficit practica illius §. Quarto quæro, de q̃õne facti, quidã fundauit ecclesiam collegiatam, & in fundatione de licentia epi ordinauit quod mortuo decano qui erat superior in collegio, patronus

S V M M A R I V M.

1 *Patroni si non possunt concordare in præsentatione clerici, quid erit.*
2 *Et an alio modo patroni possunt concordare quàm in ista cle. expresso.*
3 *Et an §. iste habeat locum si ius patronatus spectet ad vniuersitatem.*

a §. Quibus. No. de verbo, permittimus, a ex quo inducitur nouum ius, vt probatur hic iuncta gl. in hoc verbo, quod no. sing. Scdo no. quod patroni non tenentur ad formam c. quia propter. quod nota. Matth. dicens hoc

A D D I T I O N E S.

a De verbo permittimus. Adde. c. omnis. 3. dist. c. si quis 33. q. 2. in 5. ff. in l. periculum, & ibi Doc. ff. de p. c.
Vin. Go. Adde de triplici permissione in trac. de ludo. Steph. Coste, §. 2. nu. 8 quod habetur in libro 1. trac. fol. 138.
b Si patroni cõcordare non possunt; Adde gloss. in c. si. plures 16. q. 17. Doc. Io. c. 2. de iure pa. & quod si masculus & fœmina sint simul patroni & discordent. dicit Bal. in l. 1. ff. de feu. quod præsentatus a masculo præferri debet.
Vin. G. Præsentatio, vbi sunt plures qua duo patroni, singulariter fieri non potest sed simul. [illegible] in c. cum omnes, col. 18. ver. ex illis, de constit.

patronus etiam laicis qui pro tempore eſſent, poſſet nomina-
re vnum duos aut tres perſonas, quarum vnam quam vellet
teneretur collegium ceſſante impedimento legitimo recipe-
re in decanum, quæritur an valeat. quidam quod non, per ca.
Maſſana. & c. ſacroſancta. de elec. & c. ti. nobis. dic ꝗ vt ſcribit
hic Per. de Stagno. qui legit i Montepeſſulano. mouetur ipſe,
quia licet laicus non poſſet habere ius eligendi in eccleſia col
legiata, poteſt tamen præſentationem retinere. d. c. nobis. hoc
autem caſu propter retentionem prædictam non ſpectabat
electio ad collegium, ſed præſentatio. qd placet, & bene pro-
batur eo. ti. nobis. §. cæterum. ver. niſi.

De cenſibus, exactionib. & procurationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Titulus, verbum accipitur pro contractu vel iure per quod transfertur dominium*
2 *Data eſt attendenda in reſcriptis.*
3 *Religioſi ſi ædificant eccleſiam vel monaſterium in fundo proprio, an teneantur ſubire onera procurationum & alia.*
4 *Procuratio archiepiſcopi, an contineatur ſub iuribus epiſcopi.*
5 *Laicus commiſit homicidium, & antequam conuincatur efficitur clericus, an iudex ſecularis poterit eum condemnare.*
6 *Poſſeſſor an teneatur ſoluere tributum etiam pro tempore præterito quo alius poſſedit.*
7 *Cauſa legitima non ſoluendi onera procurationum & alia, quæ eſſe poteſt.*
8 *Quid autem de præſcriptione, an talia onera poſſint præſcribi ne ſubeantur.*
9 *Paupertas an excuſet ab oneribus procurationum & aliis.*
10 *Priuilegium impetratum per ſorores minoriſſas ꝙ non teneantur ſoluere decimas de poſſeſſionibus acquiſitis vel acquirendis, an valeat.*

CAP. I.

CVm ſit. Diuide vt gl. vel primo cōſtitutionis
cauſa. ſecundo conſtitutio ibi, hac. ter
tio exceptio: ibi, niſi. quarto limitatio: ibi, priui-
1 legia. † No. de dictione, titulus, quę hic accipitur ꝓ cō
ctu vel iure, per quod dominium trāsfertur. de hoc in gl. 4. ꝗ
no. in eo qđ dicit ꝙ titulus ędificationis vel fundationis non
adaptatur huic caſui Lau. ꝯ primū uerius. qa ꝑ ędificationem
vel fundationē non acqrit ius plenū in eccleſia, ſed tantū pa-
tronatus. de iurep. nobis. non ergo locū habet hæc lr̄a ꝗ loq-
tur de eccleſijs religioſorum quæ ſpectant ad eos pleno iure.
& de hoc J. q. 4. Secundo no. ꝙ etiam religioſi ꝓ eccleſijs quę
ad eos ſpectant, tenētur ad procurationes legatinū. de præter.
accedentes. de cenſi. cum inſtantia & c. ꝓcurationes. Tertio
not. ꝙ is qui ꝑcipit maiores prouentus de eccleſia, tenetur ad
onera. qui uero particulariter aliquid recipit, nihil tenetur
ſecundum Lau. ad inſtar vniuerſalis hæredis ꝗ ſoluit omnia
debita, particularis vero nihil. Inſtit. de here. qual. & diffe. §.
ſed noſtra. C. de hær. inſti. quoties. Quarto no. ꝙ vicarii conſti
tuti in beneficiis ſpectantib. ad monachos, non tenentur ad
onera, ſed ipſi monachi, quod dicitur in duobus ꝓximis no-
tabilib. Quinto not. ꝙ ꝓcuratio legatorum non cōprehendit
ſub iurib. epiſcopalib. ꝙ dic vt in gl. de quib. ꝗ no. in fi. & idē
Pau. de hoc J. q. 7. Sexto nota in uerbo, exemptione. ꝙ aliqui
ſunt exempti & non priuilegiati, qa hic ponuntur priuilegiati
& exemptio ꝓ diuerſis, & poteſt intelligi priuilegiatus quo
ad certa iura non ſoluenda, exemptus autem qui ab omnib.
talib. eſt immunis pro hoc glo. antepenul. & de hoc. J. in 2. cō-
a tratio. Septimo no. de uer. volumus. a quod dic vt glo. vlti. Ex
qua no. ꝙ quandoq; non eſt opus reddere rationē ſuper con-
ſtitutionibus apoſtolicis. de reſcr. ſi quando. Octauo no. ꝙ pri
uilegia ſunt reſtringenda. pro hoc hæc litera. in fine. ibi, non
extendi. & de reſcr. c. vlt. lib. 6. de deci. c. a. eo. lib. Et dicit Laud.
ꝙ reſtringuntur talia priuilegia vt ad futura non extendantur,
niſi quia fieret reſtrictio, viderentur trahenda ad futura etiā
ſi tempore quo religioſi acquiſiuerunt eccleſias epiſcopi, eſ-
ſent in poſſeſſione. quod dicit verum ſi de poſſeſſione aduer-
ſarij facta eſſet mentio, alias ſecus. de priuil. dudum. Et ſi per
talia priuilegia non ſit graue præiudicium, quia in vna diœ-
ceſi non acquirunt plures eccleſias, alias reſtringeretur priui
legium tanꝗ nimis graue. de deci. nup. ſuggeſtum. dudum.
& de hoc. J. q. 18. Et pro hoc, ꝙ priuilegiū nō concernat fu-
turum, eſt de reſcri. cle. literas. † Nono no. ex hoc quod in re-
ſcriptis attendimus datam. de reſcr. ubi qui. libro 6. de hoc de
reſcr. cam te. de præben. dilectus. a. Oppo. in eo quod dicit in
b princ. ꝙ qui ſentit b commodum debet ſentire onera, & ſic
videtur & de idem econuerſo. ff. de regu. iur. ſecundum naturā.
regula, qui ſentit. lib. 6. Sed ob de negoc. geſt. ſi quis negocia
aliena gerens. vbi de hoc. de procu. qui ꝓprio. §. procurator.
alias, vt in cæteris. Solu. vt no. Dy. in regula, qui ſentit. lib. 6. &
Pau. hic. ſi enim paratio eſt utriuſq;, procedit regula de qua
hic, & d. regula, qui ſentit. alias ſecus, vt in contrariis. qđ dic
plenius vt d. reg. qui ſentit. & ex hoc no. ꝙ in iſto caſu eſt eadē
diſciplina ꝯtrariorū. Secūdo op. qa quod de vno ꝯtriorū ꝑdicatur
affirmatiue, de alio ꝑdicatur negatiue. ff. de his qui ſunt ſui vł
alie. iu. l. 1. 32. diſt. hoſpitiolum. & ad poſitionem vnius ſequi-
tur deſtructio alterius. ff. de verb. ſig. hæc verba. 32. q. 1. cum re
nunciat. & ſic potius eſt ꝯtria diſciplina. Sol. Pau. ꝙ primū pro
cedit qñ de quolibet ꝯtrio reſpondetur affirmando & conce-
dendo, vt nubere, non nubere. communicare, non commu-
nicare. 28. q. 1. ſic enim. de conſe. diſ. 2. quotidie. facit. C. de pro
cu. exigendi. Item ſi reſpondetur negando & prohibendo
vt dicitur de auaritia & prodigalitate. de conſuetu. ex parte.
Inſti. de ꝯh. empt. §. nunc autē. tūc enim vna verborū ꝯceptio
rum. conceptio vtrunq; diſponit. ff. de leg. 1. ſi ex toto. in prin.
ſed vbi de vno diſponit affirmando, & de alio negando proce
dunt contraria, tamen etiam tunc dicitur eadem diſciplina
ratione cognitionis, quia vno cognito cognoſcitur reliquū.
ff. de præto. ſtip. l. j. §. ſtipulationum. cum concor. Tertio opp.
ꝙ per exemptionem non liberetur quis a procurationibus
legatorum, cum etiam exempti teneantur ad illas niſi ſint
exempti a procurationibus per priuilegium ſpeciale. eod. titu.
cum inſtantia. ibi, niſi per ſpeciale priuilegium. So. vt in gloſſ.
ſi intelligas. quæ inducit c. cū inſtantia. alio modo. & eſt mēs
gl. ꝙ exemptio generalis non liberat a procurationibus lega-
torum, ſed a iuribus epiſcopalibus ſic. exemptio vero ſpecia-
lis liberat etiam a procurationibus. & hoc idem vult gl. præ-
cedens, & idem Pau. dicens ꝙ ſecundum hoc intelligitur ca.
cum inſtantia. ibi quod non credimus. nam bene ſcit Papa
ꝙ a iuriſdictione ordinaria multę eccleſiæ ſunt exceptæ. vult
ergo glo. dicere ibi ꝙ non credit aliquam eccleſiam habere
priuilegium ſuper procurationibus legatorum. & hanc ex-
poſitionem ſentit ibi gl. a. Quarto oppo. ꝙ hæc diſpoſitio ſit
ſuperflua in eo quod diſponit in fi. ꝙ exemptiones non extē-
dantur ad eccleſias poſtea acquiſitas. hoc enim eſt de iure. de
priui. cum capella. & quod ibi no. in glo. Pau. ꝙ per hanc lite
ram reſtringuntur exemptiones vt non extendantur ad eccle
ſias acquirendas etiam ſi in priuilegio exemptionis fieret
mentio de acquirendis. quod non videtur procedere, nam
per hanc literam non derogatur poteſtati Papæ quin conce-
dere poſſit priuilegia talia. Item ſi priuilegium dicitur etiam
de acquirendis, non eſt locus huic literæ, quæ generaliter lo-
quitur alias ſic intelligendo infertur ꝙ ſi in priuilegio expri-
mitur de acquirendis, hoc eſſet ſuperfluum, contra id de pri-
ui. ſi Papa. lib. 6. vnde difficile eſt ſuſtinere Paul. & tunc rema-
net contrarium. ad quod dic ꝙ c. cum capella. cum ibi no. pro
cedit quando priuilegium præiudicat alteri ꝗ concedenti,
quo caſu reſtringitur. ſecus ſi præiudicat concedenti, quia
tunc concernit etiam futura. de priui. quia circa. & ſic in caſu
huius cle. priuilegium conceſſum ſuper procurationibus le-
gatorum non ſoluendis cum præiudicio cōcedentis. ſ. Papæ
intellegendum eſſet etiam quo ad eccleſias acquirendas, niſi
obſtaret hæc litera in fi. & ſic non eſt ſuperflua. Item ſatis eſt
ꝙ operatur iſte finis, quod licet alias dubitet, an diſpoſitio ge-
neralis concernat futura, hoc caſu certi ſumus ꝙ non. Et ſi vis
ſaluare opi. Pau. dic ꝙ hæc litera ſolum uult priuilegia con-
ceſſa ante hanc cle. etiam ſi in eis dicebatur etiam de acqui-
rendas in poſterum, non tñ extenditur niſi ad acquiſita ante
cle. & hoc placet. & per hoc non infertur quin poſt hanc cle.
potuerit concedi priuilegium per Papam ſub quacunq; for-
ma, quia par in parem &c. de elec. innotuit. & ſm hoc intel-
lige qđ dico. J. q. 2. & 3. Quarto in eo quod dicit de religioſis,
quid in alijs. glo. a. dicit ꝙ non habet locū hæc cle. quatenus
continet ius nouū. idem Pau. & Genz. & Lap. pro hoc litera
ibi, religioſi. & ibi, quæ ad eos. & ibi, anteꝗ ad eos. Secundo
quæro, pro declaratione præcedentis qōnis, in qua hæc cle.
inducat ius nouum. Lap. arguit ꝙ in hoc tm̄ ꝙ religioſi pri-
uilegiati per ſedem apoſtolicā vel exempti in his pręſtationi
bus non cenſentur exempti reſpectu monaſteriorum vel ec-
cleſiarum

ADDITONES.

a De verbo, volumus. Adde gl. fi. in cle. 1 de offi. vica. gl. in cle. 1 rer. permu.
b Qui ſentit. Adde Inſti. de leg. tu. in §. ſi & in l. vnica. C. de cadu. col. & ibi Cy. in 5. opp.
Vin. God. Adde quòd qui ſentit commodum ex ordinatione teſtatoris, dēt illud agnoſcere ſecus ſi a fortuna, Ruy. cōſ. 113. nu. 12. & 33. li. 3. commodum autē ꝓueniens in cōſequentiam, non attenditur, Ruy. conſ. 75. nume. 12. lib. 5.

cleſiarum poſtea acquiſitarum. ſecus in ſæcularibus qui poſ-
ſent vti etiam in poſtea acquiſitis. ex hoc videtur Lap. ſentire
id quod dixi in vltim. contrario. Tertio quæro, ſi religioſi pri
uilegiati fuerunt poſt hanc cle. dicit Lap. ꝙ gaudebunt priui-
legio etiam in poſtea acquiſitis, & ſic priuilegium non facit
mentionem de hac cle. ſecus ſi daretur priuilegium religio-
ſis mendicantibus, contra c. vnicum. de exceſ. prçla. lib. 6. non
facta mentione de illo e quia non teneret. & hoc quia ibi ex-
primitur quod debeat fieri mentio, alias priuilegium dero-
gat iuri communi etiam non facta de ipſo mentione. nec ei
per ius commune derogatur. 3. diſt. ninct. priuilegia. de hoc per
Archi. 22. diſt. renouantes, & de offi. ord. graue. in j. glo. Opp.
ad hoc quod imo priuilegium potius deber concernere po-
ſtea quæſita quam prius, quia ius reſpicit futura, non præteri-
ta. de conſti. c. 2. & vlt. Solu. Lap. ꝙ hoc ideo, quia religioſi te-
nebantur ad hæc antea, etiam de iure antiquo. facit de elect.
cum in cunctis. § ſane. & quod ibi no. eo. tit. c. vlti. lib. 6. & ta-
lia tranſeunt ad eos cum onere ſuo. 17. q. 2. ſi quis laicus, de
priui. ex literis. de deci. cum non ſit. & c. paſtoralis. dic forma-
lius ꝙ ↄtrium procedit de conſtitutione iuris communis quę
concernit futura, & non præterita per rationem de qua in d.
c. 2. de conſti. aliud in priuilegio quod reſtringitur vt concer-
nat præterita tantum quoad actus futuros, non quo ad præte-
ritos, vnde priuilegium ſuper procurationibus non ſoluendis
conceſſum ante hanc clement. reſtringitur hic vt concernat
prius quæſita tantum, quæ tamen non concernit reſpectu ſo-
lutionum præteritarum antequam ↄcederetur priuilegium,
3 ſed reſpectu futurarum. † Quarto quæro, ſi religioſi ædificant
monaſterium vel eccleſiam in proprio fundo. dicit Lapus, ꝙ
non eſt locus huic cle. ſed ſtabitur iuri antiquo quo religioſi
non aſtringuntur ad hoc. 10. q. j. c. j. 16. q. j. c. j. & q. 2. ſane. 18. q.
2. hoc tantum quam ſit. luminoſo. de offi. ordi. conquerente.
dilectus. de præb. de monachis. in Lateran. de ſtatu monach.
c. 1. de priui. cum & plantare. quoniam. ex ore. pro hoc quod
ſ. dixi in 1. not. vtentur ergo religioſi priuilegio & exemptio-
ne etiam in poſtea quæſitis per ædificationem, ſecundum
Lap. Sed vt dixi in j. nota. hæc cle. loquitur de eccleſijs ſpectan
tibus ad religioſos pleno iure, alias pro talibus ipſi non ſubi-
rent onera, ſed inſtituti in eis. ſ. ut. 1. clem. 1. & hæc faciunt ad
quæſtionem ſequentem. Quinto quæro, conceſſum fuit pri-
uilegium fratribus humiliatis per quod fuerunt exempta
monaſteria marium & fœminarum eiuſdem ordinis habita
& habenda, vt non tenerentur ad hæc onera, an concernit
quæſita poſt illud c. Lau. videtur velle quod ſic. quod placet
ſi fuit conceſſum poſt hanc cle. per id quod dixi ſ. in vlt. con-
trario. Sexto quero, quia dixi ſ. q. 4. de eccleſijs per monachos
ædificatis. pone ꝙ eccleſia ædificata fuit per alios, ſed re inte-
gra antequam aliquid pro ea ſoluatur, fuit tranſlata in religio
ſos. dicit Lap. ꝙ in talibus non erat locus huic clem. nam ſta-
tim cum fuit ædificata licet actu non ſoluit, tamē habitu fuit
obligata ad ſoluendum, & perinde eſt ac ſi facta fuiſſet ſolu-
tio. & ſic res tranſit cum onere ſuo, pro hoc quod not. idem
4 Lap. de præb. cum de beneficio. lib 6. † Septimo quæro in eo
quod dixi in 5. not. ꝙ procuratio legatorum non continetur
ſub iuribus epiſcopalibus, quid de procuratione archiepiſco-
pi. videtur quod non includatur, quia ſub minori non conti-
netur maius. arg. de offi. delega. ſtuduiſti. de maio. & obe. cum
inferior. In contrarium, quia archiepiſcopus quantum ad ea
quæ ſunt ordinis, non habet plus quam epiſcopus, imo nec
Papa, de quo remittit Lau. ad no. per ſe in ſuo ſacramentali, in
ti. de ordine epiſcopali. & hoc dicit verius dicens etiam quod
ſingulariter religioſi tenentur ad omnia onera, ex quo emo-
lumenta recipiunt, niſi probent hoc per alios debere ſolui. &
pro hoc illa litera ibi, & alia. Octauo quæro, quare ſpecialiter
hic diſponit de eccleſijs quæ tenebantur ad onera antequam
peruenirent ad religioſos. dicit Lau. ꝙ ideo, quia tunc res trā-
ſit cum onere ſuo. quod dixi ſ. q. 6. & hoc facit ad quæſtionē
5 ſequentem. † Nono quæro, laicus commiſit homicidium,
deinde antequam conuincatur efficitur clericus, an poterit p
iudicem ſæcularem condemnari? & an fideiuſſores qui ſub
pœna mille promiſerant eum præſentare coram ſæculari in-
cidunt in pœnam, cum ammodo nequeant eum præſentare?
vel an tenentur eum licet clericum præſentare? Lau. quærit,
non pertinet ad hanc clem. niſi ꝙ aliqualiter facit, vt ratione
ſequenti. videtur vtiq; quod debeat condemnari per laicum
qui tranſiuit ad clericatum cum hoc onere & tanquam præ-
uentus per curiam ſæcularem. de foro compe. propoſuiſti. de
appel. præterea. 2. In contrarium, quia per alterationem ſtatus
mutauit forum, vt ammodo per ſæcularem corporaliter ad-
ſtringi non poſſit de cler. coniug. c. vnico. lib. 6. facit de ordin.
cog. tuam. qui fil. ſint leg. lator. de ſen. excom. ſi iudex. lib. 6. ff.
ſi ex noxa. cau. aga. l. 2. & hoc tenet Lau. Oppono ad hoc C. de
iudi. quoties. vbi iudex cognoſcit incidenter de his de quibus
non cognoſcit principaliter. Sol. Lau. ꝙ ibi perſona non mu-
tauit ſtatum nec forum, ſecus in quæſtione præmiſſa, quia nul-
lo caſu licet laico de ſpiritualib. iudicare. de iudi. decernimus.
96. diſtinct. bene quidem. idem Genze. dic vt dixi de obl. ad ra.
c. vnico. Et per hoc ſoluitur aliud de fideiuſſoribus, quia ſi iu-
dex ſecularis non poteſt cognoſcere, non tenentur fideiuſſo-
res eum præſentare, quia hoc fieret fruſtra. Decimo quæro,
de quibus oneribus loquitur litera ibi, & alia præſtari ſolita.
glo. vel ex impoſitione. ſolu. & idem Pau. Gen. exponit ſolita,
altero de duobus modis, vel quia erant onera ad quæ non te-
nebatur de iure communi, ſed tanto tempore ſunt præſtita tā
quam onera realia, quod præſcriptum eſt, vt & in futurum p-
ſtentur. eo. ti. peruenit. vbi de hoc. ff. de aqua plu. arc. l. j. §. vl. de
viu. cum de in rem verſo. de do. except. l. s. §. circa. alias certis
annis facta pręſtatio non induceret obligationem, C. de pac. ſi
certis: vel ſecundo exponit ſolita præſtari illi cui de iure com
muni debebantur. & dicit Genz. ꝙ & ſi habens talia præſtare
non poſſit præſcribere, alius tamen poterit. de præſcr. cum ex
officij. vbi de hoc. Vndecimo quæro, quare conſideratur, ꝙ
erant præſtari ſolita. Solu. patet ex eo quod dixi ſ. q. prox. & di
cit Gen. ꝙ quātū ad illum qui rōne talium eccleſiarum tene
tur hæc ſolue, e tanquam onera realia, iſtud verbum ſolita, ni
hil facit, quia etiam ſi non ſit ſolitus talia præſtare, dum tamē
non præſcripſerit, nihilominus poſſeſſor nouus ad talia one-
re ſoluenda tenetur. & hoc ſaltem pro tempore futuro, imo
& forte pro præterito. ff. eo. cum poſſeſſor. §. fi. de leg. j. apud
Iulianum. §. hæres. vbi de hoc. Et quo ad vltimum quod dicit
de tempore præterito, dic vt j. ea q. quo ad primum autem ꝙ
verbum ſolita, nihil faciat, concordat Lap. dicens ad verb. ca-
non. lib. 6. tum quia res de facili reuertitur ad naturam ſuam.
35. di. ab exordio. tum quia ius commune eſt fauorabile, pri-
uilegium vero odioſum. de ↄſti. cum acceſſiſſent. & quod ibi
no. quoad aliud vero quod dicit Gen. nouum poſſeſſorem te
neri ad onera præterita, pro hoc facit id quod Fride. in conſi.
174. & poſui de deci. paſtoralis. q. 20. ꝙ nouus poſſeſſor fundi
cogi poſſit ad ſoluendas decimas præteritas, & hoc onus reale
ſequatur poſſeſſorem. ff. de vſufr. hactenus. de impēſis in reb.
6 dotalib. ſtipendia. de leg. j. † Quæro an poſſeſſor tenetur ſolue-
re tributum etiam pro tempore præterito quo alius poſſedit.
ff. de publ. & vectig. imperatores. ſi ergo nouus poſſeſſor eccle
ſiæ tenetur ad iura epiſcopalia non ſoluta, cum hoc ſit onus
reale potius q̄ perſonale. dicit tamen Fride. ibi ꝙ eſt in optio-
ne agentis, an conueniat nouum poſſeſſorem, an vero illum
ad quem fructus peruenerunt. nam etiam fructus tranſeunt
ad poſſeſſorem cum ſuo onere, ſicut de fructibus decimarū.
7 probatur d. c. paſtoralis. † Duodecimo quæro in eo quod ex-
cipit eos qui priuilegio exemptionis, vel alia cauſa legitima
excuſantur, quæ ſit cauſa legitima. glo. putat, dicit ꝙ compo-
ſitio. & idem Paul. & Lau. quod dicit Lau. pcedere quatenus
a fiet compoſitio, a ꝙ non teneantur ad integram procuratio-
nem. arg. de offi. ord. conquerente, ſed a tota liberari non poſ-
ſunt. Quattuor enim ſunt imprætcriptibilia, quæ etiam non
poteſt epiſcopus a ſe tacite vel expreſſe abijcere. ſ. viſitatio, cor
rectio, procuratio, & cathedraticum, quæ omnia continen-
tur ſub epiſcopali imperio mero, quod non poteſt a ſe abij-
cere. ff. de offi. præſi. legatus. de pactis agnationis. de quo per
b Hoſt. in ſum. de offi. ord. §. quid pertinet. quoad legatos b tū
apoſtolicos non valeret compoſitio ſine authoritat. Papæ ta-
cita vel expreſſa. arg. de arbi. cum tempore. cum honor qui
legatis Papæ impenditur, ſit non legatorum, ſed Papæ. 97. di.
nobiliſſimus. ar. de off. deleg. cum olim. 2. ſecundum Lau. dic
ꝙ quoad legatos valet compoſitio reſpectu componentium,
ſed non quoad prçiudicandum alijs legatis. de tranſa. veniēs.
de alio vero quod dicit Lau. pcurationem ex toto non poſſe
p compoſitionem tolli, idem no. j. cle. prox. in glo. compoſi-
tio. & dic vt dixi de cenſi. cum venerabilis. vbi concluditur ꝙ
poteſt procuratio & viſitatio per epiſcopum transferri etiam
ex toto in alium tanquam in vicarium epiſcopi, quia per hoc
non dr̄ abdicata ab epiſcopo. an autem ſit alius modus per
quem quis excuſetur ab his oneribus, proſequitur glo. & dic
8 vt in quatuor ſequentibus quæſtionibus. † Decimotertio quę
ro, quia

ADDITIO.

a Quatenus fiat compoſitio. Adde gloſ. in verbo nec compoſitiones, in clem. ud noſtram. infra eo. Lud. Rom. conſilio 372. incip in propoſitæ conſultationis artic.
Vinc. God. Compoſitio quid dicatur Iaſ. inſt. de act. in prin. nu. 43. & 46. & Fely. in c. nouit ille. col. j poſt med. de iudi.

b Quo ad legatos apoſtolicos. Adde c. valde. 94 di. & Fely in c. cum ea officij, de præſcrip. in 9. col. ver. quartus caſus.
Vinc. God. Vide Iaſ. in l. omnes populi. in j. lectura. circa ſi. de iuſt. & iu. And. Barb. in conſi. 44. col. 6. lib. 3.

ro, quia dixi. ſ.q. prox. ꝙ compoſitio excuſat ab his oneribus,
quid de præſcriptione. Sol. vt ea. gl. puta. ibi, pſcriptio. vſq; ibi,
ſed nunquid. Lau. latius diſtinguit cum quæritur an procura-
a tio a poſſit præſcribi. nam aut debetur rõne ↄſuetudinis vel
inſtitutionis, & põt. de præſcr. accedentes. in vlti, glo. aut rõne
viſitationis, & aut ↄ eum qui viſitat iure ſpãli, vt ↄ abbatem,
vel archidiaconum, & valet. de præſcri. cum ex officij. vbi de
hoc. aut ↄ eum qui iure communi obtinet, & aut per præſcri
ptionem quis vult ſe liberare, & non põt, qa pſcriptio acce-
dit viſitationi, & viſitatio hẽt annexum in ſe ius publicum au
thoritate & vtilitate. & ↄ tale ius non tenet præſcriptio, ſicut
nec pactum. ff. de pac. ſi vnus. §. illud. aut per tertium, & pſcri-
bi põt, vt per archidiaconum. ſic intelligunt quidam de uffic.
archi di lecto & ex hoc dic ꝙ valet compoſitio. ſ.q. prox. & nõ
pſcriptio, vt in hac q. ex hoc no. Lau. ꝙ qñq; expreſſus ↄſenſus
valet vbi non valet tacitus. J. cle. ie. eo. ti. perpetuo. lib. 6. ſic &
in retẽtione decimarum valet compoſitio & non ↄſuetudo.
de trania. ſtatuimus. de deci. in aliquib. Decimoquarto quæro
ſi is qui ſoluit, dicit ſe indebite ſoluiſſe, an per hoc excuſabit.
Sol. vt in ea. glo. ibi, ſed nunquid. vſq; ad fi. & idem Steph. pro
hoc. ff. ſi ſer. ven. harum. de aqua quoti & æſti. l. pen. Decimo-
quinto quæro, an ſit cauſa legitima ſi aliqñ fuerunt abſoluti
ab his onerib. So. Lau. ꝙ ſic. & ita no. de præſcr. cum ex officij.
io gl. vlt. ꝙ dicit Lau. verum ſi abſolutio fuit obtenta virtute
alicuius priuilegij Papalis. ſecus ſi occaſione ↄſuetudinis, vel
9 pſcriptionis. eo. ti. c. fi. lib. 6. † Decimoſexto quæro an pauper-
b tas b ſit excuſatio legitima in non ſoluendo. Pau. ꝙ ſic, per c.
16 q. 1. cauendum. eo. ti. cum apoſtolus. cum inſtantia, qa ina-
nis eſt actio &c. de reſt. ſpo. olim 2. de ſol. Odoardus. Decimo-
ſeptimo quæro de intellectu verbi, in poſterum, i. poſtq̃ hæc
10 ↄſtitutio ligare cœpit. † Decimooctauo quæro, circa id ꝙ ſ. di
xi in 8. no quod priuilegium reſtringitur qñ nimium grauat,
quid de priuilegio impetrato per ſorores minoriſſas, quo ca-
uetur ꝙ de poſſeſſionib acquiſitis vel in poſterum acquiren-
dis non teneantur ad decimas. dicit Lau. ꝙ ſi magnas poſſeſ-
ſiones acquirunt in vna parochia de quibus decima ſolueba-
tur eccleſiæ parochiali, ita ꝙ fieret eccleſiæ præiudicium enor
me, non extendetur ad hoc priuilegium, per iura alleg. in di.
no. pro hoc, quia etiam ſi priuilegium fuerit ab initio mode-
ratum, tamen cum incipit tendere ad noxam, reuocatur. de
decim. ſuggeſtum.

ADDITIONES

a Aut procuratio poſſit præſcribi. Adde c. cum inſtantia & ibi Doct. eodem
tit. Archi. in c. relata. 10. q. 3. Doct. in c. fi. eo. ti. lib. 6. Abb. conſi. 7. in 1. vol.

b An paupertas. Adde Argo. de Butr. & Io. de Imo. in c. conquerente de offic.
ord. quod intellige verum quando totaliter ſunt pauperes per tex. in capitu.
ſtatutum §. inſuper. de reſcri. lib. 6. & hoc tenet Bal. in l. etiam, in pen. colum.
C. de execu. rei iudi.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria tenentur ad receptionem hoſpitum.*
2 *Viſitantes non debent violare priuilegia religionis, & quæ ſint illa, vide.*
3 *Familiares viſitantium non poſſunt aliquid exigere a viſitatis ratione ſui officij.*
4 *Prælatus non poteſt vna die recipere plures procurationes.*
5 *Prælati non debent imponere onera inſolita.*
6 *Abbas an poſſit diſpenſare in eſu carnium.*
7 *Monachus ſi fiat epiſcopus an teneatur abſtinere a carnibus.*
8 *Monachus an poſſit ſibi facere commatres.*
9 *Monachus factus epiſcopus ſi tenet canes venaticos an incurrit pœnam clem. ne in agro.*

CAP. II.

AD noſtrum. Diuide vt in glo. j & quam-
quã ponat vnum caſum tan
tum, tamen quia longa, partes legam de per ſe. Cae
nes. primum grauamẽ. & ſi eis, ſecundum & licet.
tertium. procurationes non habent quartum. p equitaturis,
quintum, conſequi. ſextum, compoſitiones. ſeptimum, ipſis.
octauum, accipitres, nonum, franguntur. decimum, vna die,
vndecimum, nonnulli. duodecimum, multis. Expreſſis qui-
buſdam grauaminibus ponit clauſulam generalem multa
grauamina continentem, quam exemplifica per clemcot. de
1 exceſſ. præla. frequens. Pau. † Not. ibi, charitatiue a recipiantur
a quod monaſteria tenentur b ad recipiẽdos hoſpites, ſic & alij
b clerici. de præbendis, de monachis, & de emp. & vend. c. j. & di
cit Lau. quod ad hoc poſſunt p excommunicationem com-
pelli. 44. di. hinc etiam. Et propter hoc aſſignatur portio vica-
riorum. d. ca. de monachis. Pau. dicit ꝙ hoſpitalitas non ſem-
per debeatur ex debito, imo etiam ꝙ ex neceſſitate, vſq; cum
charitate poſtulatur. e. ti. cum apoſtolus. ver. ſuſtinemus. Gem.
in eo ꝙ Lau. dixit eos poſſe compelli per excommunicatio-
nem, refert Inno. & Hoſt. qui tenent ↄtrium de emp. & ven. c.
j. & ſecundum eum forte non male, dic ꝙ reſpectu clericorũ
habentium beneficia, quę ſufficiunt hoſpitalitati procedit, ꝙ
compelli poſſint, p prædicta: reſpectu vero aliorum ſecus, niſi
eſſet notorium quod delinquerent, quo caſu & laicos poteſt
eps coercere, vt dixi in d. c. j. in vlt. ↄtio. Secundo nota de cibis
regularib, & de hoc in glo. j. & ſunt oua, caſeus, & piſces. Ter-
tio not. ibi, non contenti. ꝙ debemus ſeruare morem eorum
cum quib ↄuerſamur, & ad tempus in cibis alijs licitis. 41. di.
quiſquis. Lucæ. 10. manducate quæ apponuntur vobis. 11. q. 4.
ad menſam. & hoc niſi alias licitum ratione qualitatis pſonæ
a eſſet illicitum. arg. de obſer. ieiu. c. vlt. Pau. Quarto no. ꝙ viſitã-
tes non debent violare priuilegia religionis. & quoad hanc li-
teram dicit Laud. ꝙ priuilegia religionis ſunt ꝙ intra mona-
ſterium per ſuperuenientes non comedantur carnes, putant
tñ eos relinquẽdos ſuæ regulæ, ſed dicit ꝙ non multum ama-
re eam intelligunt, & paſſiones caſeorum, & ouorum nobis
non actiones. i. cantium communicant dicens ſe audiuiſſe ꝙ
certis diebus bonas carnes comedunt quaſi omnia quæ ſunt
in regula videantur relicta diſpõni abbatis, vt notidem Lau. ſ.
de ſta. reg. clem. ne in agro. & ibi dixi in prin. q. 5. Et videntur
monachi excuſabiles in hoc facientes id quod abbas, iuxta il-
lud quod agitur a prælatis &c. de vo. magnæ. ipſe vero abbas
non excuſatur. de cõſe. di. 5. carnem. credit tñ Lau. monachos
etiam inexcuſabiles, quia comedũt in occulto. ar. 11. q. 3. odi.
& laudat magis fratres minores qui manifeſte talib. vtuntur.
de hoc. 1. q. 1. Quinto no. in eo ꝙ phibentur prælati petere car-
nes ſibi miniſtrari in monaſterio ꝙ ratione loci aliquid pro-
hibetur quod alias licet. de immu. ecc. decet. lib. 6. Sexto no. ꝙ
non licet prælatis auferri violenter victualia a monaſterijs. 16.
q. 1. prædicator. deberet enim dicere cum apoſtolo. Si eſca ſcã.
dalizauerit fratrem &c. j. ad Corinth. 8. de no. ope. nun. c. 2. Se-
ptimo no. ꝙ inuitis religioſis non debẽt prælati eccleſiarum.
de bonis monaſterij facere eleemoſinam. de hoc in glo. 4. &
in ea. in fi. p hoc de deci. ꝙ trãſmiſſa. de vſur. ſup eo. ad eleemo
ſynas autem bene tenentur clerici & religioſi. 12. q. 2. aurum.
& c. gloria. Octauo not. ꝙ qñq; loca monaſteriorum non te-
nentur ad procurationes. de conſuetudine vel de iure, exem-
plificat Steph. in priuatis oratorijs. eo. ti. c. fi. Nono no. ꝙ pro
equis ferrandis non debetur procuratio. de hoc in glo. vide. &
dicit Lau. quod exigentes tenentur ad pœnam. eo ti. c. fi. ad fi.
3 lib. 6. † Decimo no. ꝙ familiares viſitantium non poſſunt ali-
quid exigere ratione ſui officij a viſitatis, vt dicitur hic de co-
quis. & idem dicit Pau. de alijs familiarib. eo. ti. c. j. lib. 6. §. pro-
curationes, & hoc intelligit Paul. ex debito, & facit ille §. qa
hic permittitur procurationes illas tantum exigi, de quibus
in canonibus conſtitutum eſt. Vndecimo not. ꝙ compoſitio
ſuper procurationib. valet. de hoc J. in t. contrario. Duodeci-
mo no. ꝙ prælati prædicti dum recipiunt procurationes, non
debent ducere canes venaticos, nõ venaticos autem ſm Pau.
ducere poſſunt. de ſta. regu. ne in agro. §. porro. & dicit Laud.
ꝙ ducentes venaticos incurrunt pœnam illorum iurium, de
cle. vena. per totum. Decimotertio no. ꝙ non licet prædictis
frangere valuas monaſteriorum. de hoc in glo. an hęc. & dicit
ꝙ tales fractores ſunt excommunicati. 17. q. 4. omnes. de ſen.
4 excommu. conqueſti. † Decimoquarto no. ꝙ vna die non põ
prælatus recipere plures procurationes. de hoc in glo. cum ta
men. & dicit Laud. quod prælati hodie in hoc multum exce-
dunt facientes in multis fraudem ↄ. c. j. eo. tit. lib. 6. nam ſecun
dum eum aliqui excedunt exigẽtes plures procurationes vna
die, vt hic. alij commutauerunt procurationes in cenſum an-
nuum, ita quod ſine viſitatione nomine cenſus certam pecu-
niã recipiunt a quolibet annuatim. Et hic delinquunt in duo
bus. primo ceſſando a viſitatione, & p conſequens correctio-
ne. ſecundo in mutatione nominis. C. de muta. no. l. vnica. De
cimoquinto no. in ver. ſunt & nonnulli, ꝙ cum imponuntur
onera ad quæ tenentur etiam exempti, vocari debent ad vidẽ-
dam impoſitionem fieri. de hoc in glo. in verbo, aſſumentes,
pro hoc quia quod omnes tangit &c. de offi. archi. ad hæc. in
5 fin. alias eſſet locus appellationi. 2. q 5. omnis. † Decimoſexto
no. quod prælati non debent imponere onera inſolita. ex hoc
inſert

ADDITIONES.

a Charitatiue. Adde Innocent. in cap. cum apoſtolus. de cenſ. Anton. de Butr.
in cap. conquerente. de officio ordin. in vltim. col. ver. quæro quare appella-
tur ſubſidium.

b Monaſteria tenentur. Adde Inno. & Hoſt. & in c. j. de emp. & ven. vbi tenent
contrarium de compulſione.

infert Pau. quod a subditis non possunt petere aliquid, maxi-
me temporale nisi qñ reperitur iure ꝑmissum, vel alio iure
est debitum, & tunc prælati debent probare, alias non potest
negari. eo. tit. cum apostolus. per Archi. 10 q. 3. quia cognoui-
mus, 16. q. j. nulli episcoporum, & vtrobiq; de hoc. 25. q. 2. am
putato. de pę. in quibusdam. saluo quod dicit. s. c. proxi. in fin.
nam procedunt hæc regulariter, sed aliqñ etiam a procuratio
ne debita aliqui excusantur ex causa legitima, vt ibi. Oppo. in
eo quod permittit compositiones super procurationib. nam
visitatio non potest remitti. de præscr. cum ex officij. ergo nec
procuratio quæ est ei accessoria, vt ibi glo. compositio. Sol. ꝙ
valet compositio super modo procurandi & numero procu-
rãdurum, non per quam remittitur procuratio. & idem Pau.
& hoc respectu procurationis debitæ de iure communi. sed si
alio iure, tunc posset ex toto remitti ꝑ hoc quod not. de deci.
cle. 1. quia & contra eam præscribitur, vt no. Inno. de præscri.
cum ex officij. & in hac glo. ibi, quicunq; melius ea. cã. q. 2. vi-
6 sis. & eo. ti. cum venerabilis. de hoc. s. cle. proxi. q. 12. † Quæro
in eo quod dixi. s. in 4. no. an possit abbas dispensare in esu car-
nium. vr̃ quod sic, quia sibi inhibetur solum de voto continẽ
tiæ, & habendo proprio dispensare. de sta. mo. cum ad mona-
sterium. ergo in alijs permittitur. de præscr. nonne. Matth. di-
cit aliquos dicere ꝯ, quod dic verius nisi ex causa. d. c. cum ad
7 monasterium. ver. in refectorio. & ver. sed nec. † Secundo quę
a ro an monachus factus teneatur a abstinere a carnib. vr̃ ꝙ sic,
quia non absoluitur a regula monachali. 16. q. 7. inuentum.
de vita & ho. cle. clerici. In ꝯrium, quia debet obseruare con-
suetudinem ecclesiæ ad quam translatus est. 12. di. illa. ratione
vitandi scandali. 13. q. 5. quod Deo. Lau. & Hug. dicunt quod
absoluitur ab obedientia, silentio, & ieiunio. 18. q. j. statutum.
debet enim vitare silentium, & tãquam tuba exaltare vocem
suam. 43. di. sit rector. sed ab esu carnium nõ absoluitur, quia
solum casum necessitatis excepit canon, de conse. di. 5. carnẽ.
dicit Math. ꝙ in hoc de esu carnium hodie de facto seruatur
ꝯrium. dic vt no. 16. q. j. de monachis. in gl. quæ dicit ꝙ potest
in hoc dispensari, ne alijs sit scandalum, ex hoc vr̃ ꝙ vbi nõ sit
scandalum, vt si hẽt socium sui ordinis, dẽt abstinere, pro hoc
quod no. Host. in sum. de sta. mo. §. 2. ver. sed nunquid excusa-
tur. & de insti. §. si quis institui. ver. alij dicunt, & Arch. in d. c.
de monachis. & cum iam sit longęua obseruantia receptum
ꝙ monachus factus eps̃ in esu carnium se hẽt vt non mona-
chus, dicendum est ꝙ non peccat hoc faciens, licet tutius sit
8 ꝙ abstineat, cum hoc pôt sine scãdalo. † Tertio quęro an mo
b nachus factus b eps̃ possit facere sibi commatres. dicit Matth.
9 ꝙ sic, & ita no. 18. q. j. c. vnico. † Quarto quæro in eo ꝙ prohi-
bentur ducere canes venaticos, an monachus factus episco-
pus hoc faciens incurrit pœnam clem. ne in agro. §. porro. de
sta. re. vr̃ ꝙ sic, cum ab illis tantum liberatus sit sine quib. soli-
citudo epalis, & vita actiua commode exerceri non pôt, vt si-
lentium, residentia in claustro, obediẽna, ꝓprium, & similia,
ergo in alijs remanet obligatus, vt in vestib. commestionib.
& alijs, alias frustra portaret habitum. de vi. & ho. cler. clerici.
18. q. j. c. j. Item dẽt ab his cauere ꝑ quæ violaretur humilitas
vel ꝯtinentia. ar. de of. dele. præterea. planum aũt est ꝙ cum ve
nationib. & similib. vt delicatis cibis, castitas & humilitas nõ
bñ obseruantur. 25. di. ecclesiæ principes. 32. di. hospitalium. ex
hoc vr̃ ꝙ tenetur ab his cauere, & si non virtute regulæ a qua
vr̃ emancipatus, virtute tñ iuris communis, cui non est dubiũ
eum subiacere. de ele. significasti. de transl. inter. circa mediũ.
In ꝯrium, quia rõne laicorum eum quib. hẽt ꝯuersari aliqua
sibi licent ꝑꝑ scandalum euitandum. arg. de no. ope. nun. cum
ex iniuncto. de sen. excom. si vero. 46. di. ꝑ totum. Sol. Lau. te-
net vltimum dicẽs non esse locum pœnæ suspensionis. d. cle.
ne in agro. Sed quo ad alias pœnas aliorum iurium sic. vnde
dicit locum esse pœnæ. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. lib. 6. Itẽ
in casib. in quib non est absolutus a regula tenetur, sicut tene
batur anteq̃ esset monachus. d. c. clerici. de vi. & ho. cle. 19. q. 1.
c. j. vbi de hoc. 16. q. j. de monachis. Et ꝓsequitur Lau. id quod
dixi de esu carnium, & faciendo sibi commatres. quod dic vt
s. duab. proximis qõnib. & per ibi no. dicendum ꝙ in talibus
considerabitur longęua obseruantia. & hoc qñ sunt talia quæ
non indistincte inferũt peccatum. Quinto quæro in eo quod
dicit ꝙ valuę monasteriorum frangebantur, an hoc licet. glo.
ante hæc. remittit ad no. de immu. eccl. c. j. & ea quæ ibi not.
refert Pau. quod omitto quia ibi dixi.

ADDITIONES.

a Monachus factus episcopus. Adde glo. fin. & ibi Docto. in c. clerici. el 2. de vita & honest. cler. glo. in c. j. de testa. Doct. in c. nemo. 16. q. 1. Doct. in c. j 18. q. j Ant. de But. in c. quod Dei. de sta. mon. Doct. in clem. j. de elec. Docto in clem. j de deci.

Vinc. God. Monachus factus episcopus secundum Bart. in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij de excusatio. est solutus a regula monachali, sed vide late tradita per Ioan. Bert. in tracta. de episc. 39. num. 65. & 66. habetur in libro 4. tracta folio 14.

b Monachus factus. Adde c. peruenit ad nos. 18. q. 2. in c. non licet abbati, & c. seq. de conse. dist. 5.

SVMMARIVM.

1 *Prælati quando accedunt ad monasteria ex causa voluntaria ministrã tur eis victualia potius ex gratia quam de iure.*
2 *Priuilegium tollitur ex certa causa.*
3 *Fragmenta mẽsarum religiosorum, an possint indistincte ministrari pau peribus per prælatos ibi comedentes.*
4 *An autem possint ea mittere ad alium locum, vide.*

1 **Nos igitur.** † No. ꝙ cum prælati accedunt ad mona
steria ex cã voluntaria, ministrãtur eis vi
ctualia potius de gratia quam de iure, pro hoc hæc litera ibi,
gratiose. & ibi, gratia. & dicit gratiose. i. cum gratiatum actio-
ne. arg. de sepul. cle. dudum. §. statuimus, & no. glo. in hoc ver-
bo gratiose, propter prouerbium, de quo in ea. & dicit Lau. ꝙ
ẽt hæc dicuntur gratiose ministrari, quia ministrantur præla-
tis non petentib. & ita supplet literam ibi, eis. s. non petentib.
Ex hoc dicit ꝙ ꝓpter hoc gratiosus dẽt acceptari iuxta illud.
Gratius est donum quod venit ante preces. de simo. & si qõ-
nes. Secundo no. in verbo, regularem. id quod no. gl. in prin.
vsq; ibi, sed quid. in eo ꝙ dicit aliquid licere in aliqua parte do
mus quod non in alia, sic & monachis nõ licet comedere car
nes in refectorio, sed eꝯ sic, cum licentia. de sta. mon. cum ad
monasterium. Tertio no. considerandam temporis ꝯgruen-
tiam, & quo ad hanc cle. dicit Pau. ꝙ ꝯsiderabitur, quia præla-
tis non ministrabuntur carnes in quadragesima, vel septima,
vel sexta feria, vel alijs ieiunijs inductis. 4. di. deniq;. de ꝯse. di.
2 3. sabbato. & c. ieiunia. de obser. ieiu. consilium. § ti. † Quarto
no. casum in quo tollitur priuilegium, ibi, priuilegio non ob-
stante. Et ponderat Pau. ꝙ non dicit consuetudine, vel ꝯuen-
tione, dicens ꝙ si prælati procurationem debitam non ꝯsue-
uerunt in carnib. recipere, vel si super hoc compositionem
cum religiosis fecerunt, non possunt vigore huius cle. carnes
petere, q̃a hęc litera remouet solum priuilegium, & facit hęc
litera. s. in prin. ibi, nec compositiones. & ratio quare tollitur
hic priuilegium secundum Lau. est, quia non licet monachis
imponere legem superiori suo, maxime cum ipsi sæpe nõ ser
uent. 21. di. inferior. Quinto no. ꝙ fragmenta quæ leuantur de
mensa prælatorum, vel suorum familiarium debent erogari
pauperib. pro hoc. 41. dist. non cogantur. Sexto no. quod præla
ti possunt fragmẽta erogare pauperib. etiam si extra domum
procurentur. debent tñ erogare ibidem, vt in litera. & expone
ibidem, vt glo. penul. & idem Pau. septimo no. monitionem,
de qua in ver. ab alijs. & exponit Land. alijs, superius expressis
vsq; ad §. nos igitur. Octauo no. comminationem, de qua in
fi. & dicit Gen. quod tales comminationes non infligunt pę-
nam, vt no. de in repa. relatum. de simo. sicut. de sagit. c. j. ar. C.
comminat. epi. interlocutio. dicit etiam quod ꝯditor hic fuit
contentus comminatione, quæ tñ in alijs multis capitulis hu
ius compilationis pœnas infligit, in qb. forte non sunt tot in-
tolerabilia sicut hic, sed sibi nõ potest dici, cur ita facis. de pę.
di. 2. §. ex persona. alias c. quamuis. Quæro de qb. monasterijs
intelligit litera ibi, monasteria supradicta. Sol. vt in gl. Secun-
do quæro, de quo iure intelligit litera ibi, vel iure alio spãli.
Sol. vt in glo. j. & idem Lau. & de eo quod glo. dicit de onere
imposito tpe fundationis, exemplificat Laud. in patronis, qui
hoc sibi retinent in fundatione. & in eo ꝙ litera dicit, de ꝯsue
tudine, no. Lau. ꝙ religiosi patroni possunt sibi vendicare de
ꝯsuetudine, ꝙ annis singulis a suis vicarijs procurentur, maxi
me enim sit satis conueniens iuri, cum ẽt eis debeat rñderi de
tpalib. de priui. cum & plantare. & dicit Paul. ꝙ per illa verba
quæ sunt in litera ibi, vel iure alio spãli. comprehẽduntur oẽs
alij modi, cum in alijs modis sit eadem rõ. Tertio quæro in
eo, ꝙ dicit carnes ministrandas, non tñ intra portam regula-
rem, qđ si extra portam non est locus aptus. Sol. vt in gl. licet.
& in ea ibi, ꝯtẽtari. nisi esset summa necessitas quæ legem nõ
3 hẽt. de ꝯsue. quanto. de reg. iur. quod non est. † Quarto quæro
in eo, quod permittit fragmenta erogari pauperib. an hoc ꝓ-
cedat indistincte. Solu. vt in glo. antep. quæ dicit hoc procede
re indubitate in procuratione quæ debetur, sed qñ datur gra-
tuite, dicit idem, tñ sub dubio, forsan. Pau. vero dicit sine du-
bio, quia religiosi videntur prælatis hoc ꝯcessisse. hanc rõnẽ
sentit glo. ẽt in fi. pro hoc sm̃ Gen. quia litera loquitur indi-
stincte, & sic cum religiosi tribuãt refectionem corporis, dẽt
intelligi tributa etiam refectio animæ. ar. de vi. & ho. cle. quo-
niam. 86. di. non satis. in hoc tamen non ꝑsistit Gen. imo dicit
ꝙ quia iste §. facit discretionem inter receptos ex debito cau-
sa visitationis, & receptos ex charitate. quod hic dĩ de fragmẽ

tis, debet intelligi q̃n ex debito, q̃a plus iuris hñt in sumptib.
ministratis ex debito quam de gratia. & idem Steph. de rigo-
re.42.dis.non oportet. sed de vrbanitate dissimulandum dicit
Arch. de do.c.j. facit. ff. de vsuf. l. agri. vbi arborib. surrogatis in
c loco mortuorum mortuæ pertinent ad fructuarium. †Quin-
to quæro in eo ꝙ permittit erogationem fragmentorum ibi
dem fieri, an ad alium locum poterunt prælati mittere. gl. pe.
quod non. idem Pan. & Genz. arg. de præsumpt. nonne. ff. de
condi. & demon. cum ita.

S V M M A R I V M.

1 *Iubemus, verbum quid importet.*
2 *Clerici si aliquid deferunt per prouincias causa negotiandi, non gaudẽt immunitate.*
3 *Exactio prohibetur, non receptio si quis vult sponte soluere.*
4 *Prælati extorquentes aliqua contra iuris dispositionem incurrunt periculum animarum suarum.*
5 *Ablata restituere non sufficit nisi etiam satisfiat de transgressione iuris.*
6 *Absolui quis non potest in casu huius clement. præsenti. nisi prius satisfaciat.*
7 *Bona quę clerici habent communia cum alijs, an censeantur propria.*
8 *Vectigalia in quibus casibus non soluantur extra casum huius clemen. præsenti.*
9 *Vectigalium exactor, & clericus viator deferens res, si inter se discordant de rerum dominio, vel quia exactor dicit eas deferri causa negotiandi, quid erit faciendum.*
10 *Vectigalia vel pedagia, quis imponere potest.*
11 *Quid in gabellis, an hęc clementina pręsenti. locum habeat in gabellis.*
12 *Diœcesani qualiter procedere debent, vel quam formam debent tenere vt ipsis constet de excessibus subditorum recipientium vectigalia.*
13 *An autem diœcesanus possit inquirere contra publicanum qui indebite exegit vectigalia a clerico etiam clerico non conquerente.*
14 *An autem ordinarij possint punire episcopos vicinos si requisiti legitime recusant eos contra ius adiuuare.*
15 *Ciuitas Tiburtina tenetur Romanis quolibet anno soluere certam quantitatem pecuniæ. si aliqui Tiburtini eximantur quod non teneantur contribuere cum alijs, an ciuitas Tiburtina teneatur totum soluere.*

C A P. III.

1 PRæsenti. †No. de verbo, iubemus. & de hoc in
gl.2. & ex hoc verbo infert Lau. ꝙ trã
sgressor puniendus est ꝙ ẽt vult glo. dicit ẽt Lau. ꝙ
erit pęna arbitraria, cum de ipsa nõ sit iure cautum.
de of. dele. de causis. dicit ẽt ꝙ transgrediens tenetur tanq̃ pro
mortali ar.4. di. deniq;. de ma. & obe. si qs dicit tñ ꝙ male hic
aduertunt prælati nostri temporis sicut & p ca. periculoso. de
sta. mo. li.6. & multa similia. Secundo no. ibi, vel psonis, ꝙ bo
2 na clericorum a gaudent eodem priuilegio cum reb. ecclesia-
rum, ſm Lau. & Pau. hic: tñ potius colligitur, ꝙ personæ cleri
corum gaudẽt eodem priuilegio cum ecclesijs, rõ aũt primi
dicti redditur p gl. de pig. ex literis, q̃a res clericorum sunt ob-
ligatæ ecclesiæ si male administrãt clerici, quæ rõ ſm Pan. de
ficit in non hñte beneficium, iõ verior vr̃ rõ, q̃a bona non ha-
bentia onus annexum sequuntur psonam tanq̃ accessoria, iõ
gaudent priuilegio personæ quo ad forum, vñ dñi tpales pro
talib. reb. non pñt collectas imponere clericis. de immu. ecc. c.
1. li.6. an aũt de bonis per successionem acquisitis teneant cle
rici soluere collectas, & quid de bonis communib. no. in Spe.
de cle. coniu. ver. sed huius. & sequen. & de vita & ho. cle. c. fi.
2 †Tertio no. ex verbo, negotiandi, a ɔ̃rio, ꝙ in his quæ deferũt
clerici b causa negotiandi, non gaudẽt immunitate. de hoc in
glo. a ɔ̃rio. idem Pau. nam & alij non excusantur nec p prescri-
ptionem, nec per militiam. C. de vectigal. & commiss. l. omnium.
& l. ex præstatione. fallit in casib. notatis. ff. eod. ti. l.4. & dr̃ ne-
gotiator qui rem emit & vt eam in sua forma integra vẽdat,
non aũt si emit, vt sit ei materia inde aliqd operandi. 88. di. pa-
lea, eijciens. de hoc. 14. q.4. c.j. j. q.3. in summa. nam vbi vendit
rem mutatam, lucrum puenit ex artificio, vt si emit chartas
vt scribat librum, vel qd simile. de ɔse. di.5. nunq̃. 91. di. cleric⁹
victum. sed vbi vendit rem non mutatam, lucrum puenit nõ
ex artificio, sed ex solertia vilius emendi & carius distrahẽdi.
88. di. qd est aliud. & in talib. difficile est nõ interuenire pecca
tum. de pęn. di.5. qualitas. ſm Pau. & idem Matth. qui dicit ꝙ
negociationem p quam venditur rẽs non mutata clerici nõ
pñt exercere. 88. di. c.2. 14. q.4. c.1. vbi de hoc. & q.3. in sum. in
fi. nam clericus negociator vt pestis vitãdus est. 88. di. negocia
orem. Quarto no. ibi, aut deferri faciũt, ꝙ non refert in talib.
per se vel p alium facere. ar. de pig. significante. de sen. excom.
mulieres. Quinto no. de nominib. vectigalium. de hoc in glo.
in verbo pedagia. quę remittit ad no. de ver. sig. sup q̃busdam.
& ibi dicit ꝙ talia non pñt imponi nisi p reges, vel principes.
ꝙ intelligit Host. ibi, de regib. Romanorum qui sunt dñi mũ
di. ff. ad l. Rho. de iac. deprecatio. C. de quadrien. præscri. bene.
& de hoc plenius. ɔ̃. q.7. Sexto no. ꝙ id quod non licet suo no
mine, non licet ẽt alieno. de hoc in glo. in verbo, alieno. & in
ea. in fi. idem Steph. & p hoc regula, q̃ facit. li.6. & ff. de admi.
3 re. ad ciui. perti. l.j. vbi de hoc. †Septimo no. ibi, exigũt vel ex-
torquent. ꝙ hic phibetur exactio, non receptio, si qs vult spõ-
te soluere. de hoc in gl. ibi, & dicit Pau. ꝙ exigere & extorque
re sonat violentiam. ff. de le.3. fideicommissa. §. si rem. dicit tñ
ꝙ satis videtur extorsio si præcedit extorsio quamuis sequat
solutio non coacta. simile quod no. Host. de iurepa. præterea.
& quod no. de simo. dilectus, 2. de pęn constitutis. & exponit
4 Steph. ibi, vel extorquens, vel pro. i. †Octauo no. ꝙ prælati ex-
torquentes ɔ̃ hanc clem. incurrunt piculum animarum sua-
rum. & h. d. Lau. pp excommunicationem. de qua hic. nam
Deus iratus animas percutit anathemate. de reb. ecc. non alie.
si quis. hæc. n. animam principaliter affligit. 9. q.3. audi. & ideo
maior pœna non habetur in Dei ecclesia. 24. q.3. corripiãtur.
dicit Genz ꝙ anathema segregat nedum a societate fraterna,
imo & a corpore Christi. 3. q.4. Engeltrudam. & dr̃ animę vi-
ta. de pę. dist. j. §. item si antequam. Nono no. ꝙ dicuntur gra-
uari clerici si ab eis exiguntur pedagia, pro hoc ꝙ ẽt laici ad ta
lia non tenentur, vt dicit gl.5. & idem Gen. dicens ꝙ pro reb.
ad quotidianum victum necessarijs nihil debet exigi ẽt a lai-
cis. & ɔ̃ exigentes inducta est pœna capitis, C. de vectigal. vni-
uersi. Decimo not. ꝙ sniæ excommunicationis & interdicti
debẽt publicari, vt hic. & fit publicatio secundum Pau. vt nul-
lus possit ignorantiam prætendere. 11. q.3. curæ. Idem secun-
dum Genz. fit, quia offensa facta talib. Deum tangit. 3. q.j. nul
li. sicut etiam honor eorum dr̃ Dei. 2. q.5. habet hoc. Vndeci-
mo no. ꝙ excommunicatio quæ de aliquo fertur a iure, publi
cari non debet nisi prius constiterit ꝙ eam incurrerit. p hoc
litera ibi, postquam constiterit. & ꝙ dicit glo. in hoc verbo. &
5 pro hoc. de homici. c.j. in fi. lib.6. †Duodecimo no. in fi. quod
non sufficit restituere ablata nisi ẽt satisfaciat de transgressio-
ne vt sic fiat satisfactio de iniuria irrogata homini & Deo. 14.
q.6. si res. de homi. sicut dignum. §. eos. de vsu. q̃a in omnib. de
sen. excomm. perro. & c parochianos. & de hoc p Inno. de co
ha. cler. sicut. secundum Pau. & idem Genz. qui dicit ꝙ hæc sa
tisfactio erit arbitraria ex quo non exprimitur hic, sed gene-
6 raliter dr̃ quod satisfaciant competenter. †Decimotertio no.
quod hoc casu non absoluuntur nisi primo satisfaciant, quod
est secundum Paul. quia snĩa fertur pro manifesta offensa. de
ver. sig. ex parte. 2. q.7. accusatio. 17. q.4. de presby. 11. q.3. excõ-
municatos. Et est simile de sepul. c.j. lib.6. in fi. & de sepul. cle.
eos. de dec. cle. religiosi. & quod no. ɔ̃. de sen. excom. cle. ex eo.
& de hoc in Spe. de dolo & contum. §. nunc dicamus. ver. sed
nunquid excommunicamus. Op. quia vr̃ auctor esse diminu
tus, ibi, restituerint. omisit enim verbum, plenarie. quod poni
tur eo. ti. quamquam. sol. vt in glo. pe. quam no. in eo quod di
cit ꝙ noĩe restitutionis intelligitur de plenaria. & idem Paul.
7 †Quæro de intellectu literæ ibi, proprijs. so. vt in glo.5. Secun
do quæro, an bona quæ habẽt clerici communia sibi & alijs,
censentur propria, quo ad hanc cle. Lau. dicit videri ꝙ sic. ar.
de postu. pręla. c.j. maxime si sint indiuisibilia. argu. de appel-
8 vna. † Tertio quæro an extra casum huius clem. sunt alij casus
in quibus non teneatur quis ad vectigalia. glo.5. in fin. dicit ꝙ
sic, & remittit ad not. ff. de publi. l.4. & ex eo quod dicit glo. ꝙ
de his quæ deferuntur ad vsum proprium, etiam laici non sol
uunt vectigalia, infertur quod scholares de libris, & alijs quæ
secum ferunt ad studium, non debent soluere pedagia. quod
tenet glo. C. ne filius pro pa. auth. habita. his aũt casibus quib.
gabella non debetur, saltem dẽt is qui defert res, profiteri, &
iudicari publicano. ff. de publ. & vecti. l. fi. §. diuus. quod intel-
9 lige vt ibi no. † Quarto quæro in eo quod priuilegiãtur cleri-
ci quo ad ea quæ deferunt non causa negotiandi, quid si ori-
tur quæstio inter leuatorem pedagij, & delatorem, vt quia le-
uator negat illum clericum, vel dicit res deferri causa nego-
ciationis, vel non esse illius. Solu. vt in glo. a contrario. quę di-
cit

A D D I T I O N E S.

a Bona clericorum. Adde hic quæ dixi supra in clem. j. de vita & honest. cle. in 13. q. an apostil.
Vinc. G. Bona clericorum an regulariter sint priuilegiata, Fel. in c. nullus. col. j ver. 3. bona, de foro compe.
b Quia in his quæ deferunt clerici. Adde Fride. de Se. consi. 11. incip. ratio mihi eu in vlt. col. Pet. de Anch. consi. 14 incip. contra fratres.

eit standum iuramento quo ad res,nisi qualitas personarum
dissuadeat.quo ad personam dicit sufficere ꝙ sit in habitu &
tonsura clericali.idem Pau. & per hoc inducit gl. quia graue
esset iudicē adiri.de hoc vl.in seq. q.Quinto quæro,si oportebit
indicem adiri,vt quia qualitas personarum dissuadet iuramentum
præstari,quis erit ille.dicit Lap.ꝙ erit iudex loci vbi
talia exiguntur,pro hoc quia etiam si alias non esset index,tamen
ratione delicti efficeretur iudex.de foro comp. cap.fin.
Sexto quæro,in casu de quo in proxi. q. an adibitur iudex ecclesiasticus,an
secularis.Lap.dicit videri quòd quantū ad cognitionē
clericatus tm̄ ecclesiasticus.de sen.excommuni.si iudex.li.6
sed quantū ad cognoscendum an res sint clerici vel
alterius,& an causa negociationis vel alia deferātur,laicus poterit
esse iudex.facit de iureiu.licet.li.6.& quod ibi no.Io.An.
& de fo.cōp.cū ꝯcor.eo.lib.vel verius dr̄ qđ his omnib. casib.
tm̄ ecclesiasticus cognoscet. facit de iudi. quanto.de for.cōp.
c.2.& ca.si diligenti. & hæc cle.in prin.ibi , locorū diœcesani.
10 iuncto fine ibi,postq̄ de his ipsis cōstiterit. quod placet.† Septimo
quæro,in eo ꝙ hic dr̄ de pedagijs , quis possit hoc imponere.
So.per id qđ dixi s̄.in §.notabili,qa imperator hoc potest.
de alijs aūt regib.dicit Pau.quod hoc non possunt, C.noua
vectiga.institui non poss.l.solent.Ex hoc vr̄ s̄m Pau.ꝙ ciuitates
hodie non possent talia imponere,qđ dicit verum exceptis
illis quæ fuot in pace Constantiæ, quibus concessum fuit
a merum imperium,a & ꝯ illud ēt præscripserunt.& dicit Pau.
bene præscriptibile ꝙ quis non subsit imperio , licet non sit
præscriptibile ꝙ quis non subsit Papæ. io extrauagan . Bonif.
8.vnam sanctam.rō primi , qa imperator iurisdictinnem habet
a populo & exercitu.93.dist.di.legimus.non a Deo immediate,licet
omnis potestas a Deo sit.ad Roma.11.2 t.q.r. quid
culpatur. hodie autem hēt ab ecclesia cuius fidelis est.de iureiu.cle.
Romani.& hēt ēt absque præiudicio eorum qui sibi
b non subsunt,b sicut est Rex Franciç.qui si. sint legi.per uenerabilem.&
similes.qui quasi remanent sui iuris rōne superioritatis,tm̄
sunt sub ptāte Papæ. ad hoc de priui. cum personæ.
sed iurisdictionis exercitium in omnibus est penes eos in suo
territorio.Paul. sed in eo quod dicit præscribi posse quod qs
non subsit imperio,contrarium tenet Cyn.C.de præscrip.30.
ann.comperit.& Pe.de Anch.hic, quia ꝯ obedientiā nō p̄scribitur.
de præscrip.cum non liceat. dic,quod dictum Pau. ꝓcedit
præsupponendo illud qđ præsupponit Pau.qđ iurisdictio
imperatoris pendeat a Papa,quo præsupposito pōt Papa præscribere
aliquem subditum imperatoris vt immediate subsit
sibi ita ꝙ non imperatori,sed imperator non potest aliquem
subditum Papç præscribere vt subsit sibi ita quod non Papæ.
pro hoc quod no.de postula.bonç.a.quomodo autem intelligatur
iurisdictio imperatoris dependere a Papa,& quomodo
non,dixi de ele.uenerabilem.& de iud. nouit. Ad id qđ ī ꝙ ꝯ
obedientiam non præscribitur,illud est verum actiue,sed pas
11 siue bene p̄scribitur.d.c.cum non liceat.vbi de hoc.† Octauo
quæro,an ꝙ hic dicit de pedagijs locum habeat in gabellis &
datijs quæ leuantur in ciuitatibus Lombardiæ. Steph. ꝙ sic,
qa idem iuris de ipsis.arg.13.q. 3.putant. & c.pleriq; de priui.
quanto.& ex hoc dicit ꝙ tota Italia est interdicta & clerici ir-
12 regulares hoc non seruantes.† Nono quæro,quam formam
debent tenere diœcesani vt sibi ꝯstet de his excessib. gl. parte
vocata.dicit ꝙ citata parte.idē Lau. ꝙ non singulariter.idem
no.de pç.cle.1.ad fi.gl. idē & cum glo. quia causarum merita
&c.de in integ.rest.tum ex literis.in fi.nam & si esset notoriū
pars tm̄ uocanda est,cum multa dicantur notoria quæ nō sūt.
de appellationi.consuluit. j. de hoc an in notorio semper sit
13 necessaria citatio,dic vt dixi de coha. cleri. vestra. † Decimo
c quæro an possit diœcesanus c de his inquirere non conquerē
te illo qui soluit.glo.eadem qđ sic. pro hoc inducit Lau.quia
ep̄s qui est defensor reipublicç io sua diœcesi. de offi.ord.c.1.
tenetur prohibere hanc offensam commissam aduersus rem
publicam quæ consistit in sacris & sacerdotibus.1.dist.ius publicum.
In ꝯrium inducit,quia fauori suo pōt quis renunciare.
de fo. comp. dilecti. soluit qđ quatenus est offensus ep̄s &
vniuersalis ecclesia,procedit primum ꝙ ep̄s ex officio hoc
pōt.& maxime si ꝯstet ei, exactores persistere io notorio crimine,
vt leg.& no.2.q.1.in summa.& plurib.capitulis ibidem.
de iureiur.ad nostram.2.de sen.excom. cum non ab homine.
& c.contingit.1.Sed inquantum tangit ius priuatū clerici vel
vel ecclesiæ offense,secus,vt no.in d c.contingit.arg.10.colla.
de cap.Conradi.si clericus.idē Pau.& Gen.Vndecimo quæro
an diœcesani qui,vt hic dr̄,debent excōicatos,de quibus hic ,
facere a subditis publicari,possint sup hoc requirere vicinos
14 ep̄os.gl.vicinos.ꝙ sic.idē Lau.† Duodecimo quæro,an io casu
ꝓxime q̄ōnis possint ordinarij animaduertere in ep̄os vicinos
si legitimè requisiti ꝯ ius recusant eos iuuare. Laud.dicit
videri ꝙ sic.ar.23.q.2.in summa.& c.dn̄s.remittit ad no.de fo.
comp.c.le.vnica,dic ꝯ,vt no.in d.cle. vnica. §.eorundem.in gl.
15 simile.† Decimotertio quæro,vt quærit Matth.de q̄ōne facta
pone ciuitas Tiburtina tenetur quolibet anno in certa quantitate
Romanis exoluenda , nunquid si Romani concedunt
aliquibus Tiburtinis ꝙ non teneantur cum alijs contribuere,
tenebitur ciuitas soluere totū.vr̄ ꝙ sic. C.de decurio. l.vacuatis.
li.10.nam priuilegium concessum singulis non extenditur
ad uniuersitatē.ff.de re.diui.in tantum. Spe.eo.ti.§.nunc dicēdum.
uer.quid si vniuersitas tenet ꝯriū dicēs ꝙ vniuersitas releuabitur
ꝓ pte illorū.C.de pac.creditores. si ꝯ ius uel utili.pub.
l.fi.ff. de leg.j.si fundū.§.si libertus.de ali.leg.l.1.ꝓ prima parte
facit.ff.de leg.1.ab omnib.ī pri. vbi si testator exemit vnū ex
hæredib. ab onere,cæteri tenēt ad onꝰ itegrū.& ibi dr̄ Bar ꝙ si
Comitatenses tenentur soluere salarium Potestati , & postea
eximitur aliqua villa , cçteri tenentur ad salarium integrum.
& de hoc in Spe.vbi.s̄.in addi.Io.And Et dic ꝙ si istç collectç
deberentur ex contractu,si creditor liberat aliquos de vniuersitate,
liberatio cedet in commodum vniuersitatis.non enim
potuit illos liberare,nisi in suum præiudicium. Et ad id quod
dr̄.s̄.ꝙ id qđ ꝯceditur singulis non extenditur ad vniuersitatē,
dic ꝙ ꝓcedit qñ est tale quid,cuius commodum & incommodum
non habet resolui io singulos de vniuersitate. secus
qñ resoluitur,vt hic,quia id quod debebat vniuersitas colligebatur
a singulis,pro hoc quod no.de testi.cum nuncius.si autē
collectç debentur ab vniuersitate alicui tanq̄ superiori,tūc
videtur ꝙ iure superioritatis possit aliquos eximere sicut Papa
eximit aliquos a procurationibus quæ debentur legatis.e.
tit.cum instantia. vbi de hoc. & hoc casu exemptio singulorum
non proderit vniuersitati, per prçdicta , si multi eximerentur
ita qđ graue prçiudicium generaretur vniuersitati,nō
tenerent tales exemptiones tanq̄ tendentes ad norā. de deci.
suggestum.de hoc etiam dixi de præscript. accedentes.

ADDITIONES.

a Merum imperium. Adde Doc in c.nouit de iudi & Oldr. cons.254.
Vin.God. Merum imperiū quęritur ex præscriptione & consuetudine. Ale,
in l.3.de iur.om iu.& idem Ale.in l.stipulationum,in prin.de ver ob.& Fel.
in c.iudicis officium,de off.iud.

b Qui sibi non subsunt sicut est Rex Franciæ Adde gl.primā in c.j.de pace iu.
fir.in vsibus feudorum.gl.in verbo,recognoscat,& ibi Doc.in d.c. per uenerabilem.
hic allegato.
Vin.G.Adde de Rege Franciç Ruy.cons 31.nu.10.lib.5. & an Rex in suo regno
dicatur habere tatam potestatem quantam Imperator in Imperio Cur.
io.cons 1.no 30

c An possit diœcesanus. Adde Berta. de Firmo in tractatu de gabel. in 7.parte
in 5.col ver.circa prçdicta omnia.

De celebratione missarum & alijs diuinis officijs. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ministri ecclesiastici tenentur ad horas canonicas.*
2 *Horæ canonicç debent dici cum puritate.*
3 *Clerici non debent tenere canes uenaticos,nec secū ducere ad ecclesiam*
4 *Clerici debent stare deuote in ecclesia.*
5 *Clerici quando dicunt horas canonicas,an satis sit quod pronuncient labiis,cogitando aliquid extrinsecum.*
6 *Clericus qui interest officijs diuinis,an peccet si non intelligit quę dicūtur & leguntur.*
7 *Quid si clericus est in mortali peccato.*
8 *Horę canonicæ quid sint,& quot,& quare sint institutæ.*
9 *Horas canonicas, quis teneatur dicere.*
10 *Horæ canonicę quot sunt.*
11 *Suffragio sanctorum,matutinę beatæ Mariæ,& vigiliæ mortuorū,an sint de necessitate dicendæ per eum qui tenetur ad horas canonicas.*
12 *Horas canonicas negligenti dicere,an possit imponi competens pęnitentia absque eo ꝙ teneatur dicere.*
13 *Clericus quod possit exire chorum ante diuinum officium finitum,quæ potest esse causa rationabilis.*
14 *Reconciliatio cemiterij cuius expensis fieri debet.*
15 *Episcopus distans a loco per tres uel plures dietas,an sibi sint faciendę expensæ eundo & redeundo quando venit reconciliatum vel cōsecratum cęmiterium uel ecclesiam.*

CAP. I.

GRaui. Diuide in duas vt glo.& licet sit vnicus
casus,tamen propter longitudinem ꝓsequor
per partes . No. ꝙ licitum est turbari super
delinquentes. nam Deus turbatur & irascitur.
de reo.eccl.non alie.It quis.sic & iustus irascitur peccatis palearum,
id est malorum,qui sunt sine fructu.6.q.1.cum aūt.
Ideo dicit canon,peccata odio habeo non homines. 86.distī.
odio,Secudo no.ibi,negligentia. quod in ministris ecclesia-

fticis reprobatur negligentia quod intelligit glo. de off. arch.
ea quæ. de negligentiam crassa Hostië. vero ibi dicit ꝙ quæli
bet neglignitia est sufficiens ad remouendum prælatum ab
administratione. & de hoc de officio custo. c. 1. & hoc potest
tolerari in his quæ specifice comittuntur sibi, quia talis ne-
gligentia in eo est mortale. & sic loquitur prælleg. c. 1. de of-
ficio cul. Item si loquitur de eo qui monitus non se corrigit,
vnde propter negligentiam nonquam videtur prælatus re-
mouendus, nisi sit ualde perniciosa ecclesiæ & monitos non
se corrigat. nam etiam ad inquisitionem nõ proceditur con-
1 tra prælatum, nisi quando inualescit clamor qui sine scanda-
lo tolerari non potest, de accusa. qualiter. 2. vers. verum. † Ter
tio not. ꝙ ministri ecclesiæ tenentur ad horas canonicas, ex
hoc arguit gl. in ver. ministri. secus de non beneficiatis. & de
hoc J. quæstio. 3. Quarto not. ꝙ ministri ecclesiæ debent esse
modesti. & dicit Laud. quod cum modestia requiratur in om
nibus subditis regis pacifici, scilicet Christi. supra in proœmio
Grego. fortius in clericis. arg. 4. dist. denique in princ. & dicit
Pau. ꝙ modestia est per quam pudor honestatis puram & sta-
bilem comparat authoritatem, secundum Tul. in prima the-
torica. quod exponit Pau. dicens quod per id quod dicit pu-
dor, tangitur causa & effectus modestię, nam pudor est timor
turpitudinis vel fuga rei indecentis quæ ab interiori ordinatio
ne procedit cum ratione appetitus obtemperat quæ per ex-
teriorem ordinationem ostenditur, sicut ordinata mens me-
tu uel uoluntate commota apparet per exteriora, vnde con-
sueuit tempore tię corpus tremere. & oculi exasperari. Eccl.
19. Amictus corporis risus dentium & ingressus hominus
enunciant de illo. Quinto no. ꝙ ministri ecclesiæ tenentur of-
ferre Deo fructum labiorum. ex hoc arguit glo. sumptum. ꝙ
2 satis est labiis seruire in diuinis horis, & de hoc J. q. 1. † Sexto
no. ꝙ horę canonicę debent dici cum puritate ex hoc argui-
tur quod qui est in mortali, si dicit eas, nihil agit, sicut sunt
concubinarii, fures, & similes. vnde in Psal. peccatori autem
dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas. &c. & de hoc J. q.
3 ex hoc etiam arguitur contra clericos qui potius pro dena-
rio quam pro Deo accedunt ad officium, & de his, an com-
mittant simoniam dicit Matt. ꝙ non ueram, sed mentalem,
sic ꝙ sola pœnitentia excipiatur, vt de simo. c. fi. ff. de uerb. sig.
olim j. qõ 2. sacerdos. Septimo no. ꝙ colloquia inhonesta de-
bẽt uitari, maxime in diuinis officiis. & contra tales dicit Hy-
larius super psal. ibi, media nocte &c. cum maxime corporis
uitiis opportunitas datur, tunc potissime eadem vitia legis re
cordatione franguntur. ideo dicit canon ꝙ tempore orationis
debemus toto corde inuigilare, & soli Deo pectus pandere.
de consecra. dist. 1. quando. per hoc dicit Matt. ꝙ ante secretã
sacerdos præparat assistentium mentes dicendo, Sursum cor-
da. d. c. quando, dicit etiam ꝙ clerici debent ad officium ire in
habitu honesto. de vit. & hone. cleric. c. fin. & cum deuotione
ibi stare, & Deo plus corde quam voce cantare. 92. distinctio.
cap. primo tertio. Octauo no. ꝙ clerici debent conuenire ad
chorum non tarde, debent enim in ecclesia esse a principio
officii vsque ad finem. 91. distin. c. fi. de hoc eod. tit. c. 1. & hic
in glo. etiam. quæ dicit ꝙ etiam laici debent de missa recede-
re ante benedictionem. Et dicit Lau. quod pari ratione non
debent clerici recedere de aliis horis antequam dicatur, bene
dicamus domino, quia nihil dicitur actum &c. C. de his qui.
ut indig. l. penu. & sic ante exeuntes carebunt quotidianis. de
cleri. non resi. c. vnico. lib. 6. pro hoc quod dico. J. q. 1 a. ea hoc
infert Laud. quod statutum quo disponitur quod ille qui est
in una uel duabus horis reputatur residens per totum diem
est irrationabile iudicandum, & sic debet extirpari. 68. distinc.
cor episcopi. nam officium Dei terminatur in completorio.
eod. titu. capitulo 1. ex hoc etiam arguit Genze. contra scola-
res tarde ad scholas uenientes uel ante finem exeuntes qui de
berent non perfunctorie, sed diligenti studio suas lectione
audire & earum recordari. in Authen. de quæst. §. penul. col.
3 6. & ibi glo. † Nono no. quòd clerici non debent a canes vena
a ticos secum ducere ad ecclesiam, imo ut dicit gl. quos etiam
extra ecclesiam non debent tenere. Et dicit Laud. quod vsus
& occasio quam illi canes dant dissolutioni facit eos reproba
ri ex quo infert quod bracchettos causa recreationis, vel ma-
stinos causa custodiæ tenere possunt. ar. 86 distinctio. odio. su-
pra de statu monacho. clemen. ne in agro. §. porro. vbi idem
4 nota. † Decimo nota, quod clerici debent deuote stare in offi
cio. Versus. Non vox sed votum, non mosica cordula sed
cor. Non clamor sed amor pulsat in aure Dei. Et dicit canon
quód in his nihil facilius hominib. si perfunctorie res agatur,
sed nihil miserabilius apud Deum, 40. dist. ante oĩa. Vndeci-
mo nota ꝙ præcipue in uigiliis festorum debent clerici stare
in officio de nocte. de hoc in glo. in quibus, quam no. in fi. di-
cit Pau. quod vigiliæ sunt à uigilando & non dormiendo añ
te ueneranda, & quædam per ieiunii obseruantiam. de obser-
ua. ieiu, per totum. & in talibus præcipue ab omni opere illici
to est abstinẽdum. de fer. c. 1. de statu mona. cum ad monaste-
b rium. § in refectorio. Duodecimo nota. ibi, in ecclesiis b. ꝙ in
ecclesia est orandum. de puri. post par. ca. vnico. de immu. ec-
cle. decet. lib. 6. dicit tamen Pau. ꝙ vbique potest orari, vt di-
cit Bernardus in lib. meditationum, & uersus oriẽtem debet
orari, licet uersus omnem partem fieri possit, quia Deus est
vbique, de hoc. 11. dist. ecclesia. & Matt. 6. dicitur, cum oraue-
ris intra cubiculum tuum. & clauso ostio tuo ora patrem tuũ
& secundum Cassianum, in abscondito intra cubiculum. ora-
mus cum a cogitationum & solicitudinum corde remoto
secreto ac familiariter preces nostras soli Deo referamus. de
hoc. 41. distinctio. per simoniam. Decimotertio not. quod in
decentibus uestibus debet in ecclesiis deseruiri per clericos.
c ex hoc arguit Genz. ꝙ de veste etiam pulchra alicuius domi
ni vel dominę temporalis non est facienda casula, vnde nec
vestimenta seu palia ecclesiastica sunt laicis ad pompam ac-
commodanda, vt no. d. conse. di. 1. ad nuptiarum. contrarium
tamen seruatur. Oppo. in eo quod redarguit clericos tarde ad
chorum uenientes, videtur enim ex hoc ꝙ dormientes pec-
cant, & sic ob. 6. di. testamentum. de bap. maiores. in fin. Solu.
Pau. ꝙ ipsum dormire uel surgere non est peccatum sed ne-
gligentia & tarditas. ad idem. 13. q. 2. qui oblationes. & 16. qõ.
v. decimę. Secundo oppo. quia luera ibi, aut eis interesse, vide
tur innuere quod sufficiat clericis interesse diuinis, etiam si
non dicantur, & sic ob. quod s. dicitur ibi, transcurrendo &
syncopando. Sol. Pau. refert quod no. Inno. & Hostien. eo. tit.
d c. 1. vbi dicunt ꝙ infirmus ab utroque excusatur si directe vel
occasionaliter sibi posset obesse. argu. de obserua. ieiu. consi-
lium. in fi. dicit Matth. ꝙ quilibet clericus beneficiatus & in
ordine constitutus tenetur dicere officium. s. eo. ti. c. 1. 16. dis.
clericus. & c. fi. & per se. Sed si non potest per se, vt quia infir-
mus, vel fatigatus, vel alia iusta causa, sufficit audire. imo etiã
ab audiendo excusatur infirmus; si est talis infirmitas quod
hoc sibi obesset. secus si esset uetus quartana vel alia debilis
infirmitas, qua non obstante sua negotia procurat. ff. de re iu-
di. quæsitum. de hoc eo. tit. c. 1. dicit etiam Matth. ꝙ post con-
ualescentiam non tenetur redicere, sed debet sibi imponi pę-
nitentia de omissione. eo. titu. c. 1. Sed frater Aluarus dicit ꝙ
non imponetur sibi pænitentia, quia si non tenebatur dicere
non peccauit non dicendo, secus si alias sine causa omisisset.
regula, nemo potest ad impossibile. lib. 6. & hoc teneo. eod.
tit. c. 1. q. 8. Tertio oppo. in eo quod prouidet ꝙ in uasis uel ue
stimentis indecedentibus non deseruiatur in ecclesia, nam de
hoc erat prouisum de custo. eucha. c. 2. Solu. vt in glo. non ex
5 immunditia. & idem Pau. † Quæro in eo quod dixi. sup. in 5.
notabili, ꝙ. satis est seruire labiis in diuinis, an hoc sit uerum.
glo. sumptum remittit ad no. eod. ti. dolentes. & ibi dicitur ꝙ
non peccat mortaliter, maxime si cogitat de aliquo bono spi
rituali. dic ut ibi dixi. q. 7. Laud. autem arguit ꝙ nullo modo
peccent secundum quosdam qui dant simile de illo qui uo-
uit ire ad Sanctum Iacobum, & posuit se in itinere animo
complendi uotum. quia non est necesse quod semper habeat
in animo Sanctum Iacobum, sed sufficit quod ab initio hoc
intendat. Et propter hoc aliqui quo ad horas negant recitare
horas, sicut Hispani. In contrarium inducitur, quia hic dici-
tur quod cũ animæ deuotione &c. Itẽ plus corde quam ore
psallendum est. 92. d. c. 1. & 2. & scriptum est Hiere. 44. Maledi
dictus homo q facit opus domini desidiose. Solu. Laud. ꝙ si
loquimur de illo qui immiscet sincopas, & rescindit horas, vt
quia dimittit unũ versum uel aliq̃ partem modicam vel ma-
gnã, aut dicit horas cum aliis in choro, & propter hoc nõ rei
terabit chorus ꝓpter scandalũ, sed ipse solus sub silentio vel
ad partem, iuxta sequentem distinctionem. ar. de præscrip. ni
hil. aut solus dicebat, & aut erat sic infirmus ꝙ non poterat
cõmode dicere, & nõ tenetur reiterare, quod dixi. s. in 2. ꝗrio.
aut nõ erat infirmus, & aut omisit ex malitia aut ex accurata
negligẽtia, & tenet reiterare, & nihilominus de pcõ omissio
nis punietur, iuxta no. s. ea. cle. in 3. ꝗrio, & sic intelligit illud.
Maledictus

ADDITIONES.

a Quod clerici non debent. Adde Ioan. de Ana. idem tenentẽ in rubr. de cle. vena. in 2. col. vbi allegat istam cle.

b In ecclesiis. Adde Doc. in c. decet. de immu. ecclesia. lib. 6.
Vin. God. Adde Alex. consi. 110. & seq. lib. 2.

c De velle. Adde Doc. in c. 1. de consue.

d Quod si infirmus. Adde Innoc. & Abba. in c. 1. in vlt. col. eo. titu. facit ad hoc glo. in c. placuit el. 2. 18. dis. gl. in verbo, infirmitas, in c. vnico. de cle. non re si. & an infirmus post conualescentiam teneatur reiterare quæ omisit in infirmitate vide Inn. in d. c. 1. & Abb. in c. 1. in 2. notabili. de obser. ieiu.
Vin. God. Adde ꝙ Infirmus transferens se ad loca religiosa cũ bonis suis & ibi decederet ꝙ locus ille teneatur contribuere ecclesię parochiali. Alex. consi. 21. num. 3. lib. 2.

Maledictus homo.allc.§.ea.qd.& de hoc.J.ver.ne igitur.q.6.
aut omisit præter propositum,& non peccat mortaliter, sed
venialiter,vt no.eo.tit.ca.1.pro hoc.25.dist.§.alias,quod dicit
Lau.verum si non fiat magna interruptio.Refert etiam alioa
aliter distinguere,quia aut incipit cessare in bono temporali
id est,propter bonum temporale,& tenetur redicere.aut pro
bonis ecclesiæ,& non tenetur.hæc tamẽ verba huius vltimæ
distinctiunis profert.Lau.ita breuiter,ꝙ possunt habere & a-
lium sensum.Refert:deinde Theologos dicere,ꝙ aut dat ope
ram suæ cogitationi.sicut si ponit se inter fabulas,& tenetur.
aut non dat operam,sed rapitur præter voluntatem ad aliud
cogitandum,& non tenetur arg.de homi.dilectus.de iureiur.
cap.fin. vel dicit Lau.ꝙ licet sit in præcepto, ꝙ quisque dicat
horas,ꝙ tamen dicat de nocte,vel de die,vel ꝙ ex deuotione,
aut ex intentione non est in præcepto. sed hoc est gratia Dei
prout ipsam dare voluerit,in homine tñ est,quod gratia ha-
beatur,vnde Hugo de sancto Victore homo non habet gra-
tiam,non quia Deus eam tenuit,sed quia homo eam recipe-
re recusat.de hoc eo.tit.dolentes.Et dicit Lau.ꝙ propter hoc
bonum est quod saltem in generali confessione quæ quoti-
die fit in missa, & in aliquibus horis exprimitur peccatum
omissionis.dicit etiam Lau.posse distingui inter idiotas qui
minus peccant,& inter literatos qui magis peccant.arg.40.di.
homo.De his dic,vt dixi in d.c.dolentes.Et prædictis pro par
te concordat Pau.qui ex his infert,quod in oratione plura re
quiruntur,& prosequitur de oratione id quod no.gl.de reli-
6 qui.el.si dominum.ideo hic omitto.† Secũdo quæro,an pec
a cet clericus a qui interest officijs, & non intelligit ea quæ ibi
dũr.Sol. Matth.referendo id quod no.Inn.c.tit.dolentes. vbi
dixi in 3.& 8.q.vbi dicitur,ꝙ in clerico non excusatur igno-
rãtia,cũ teneatur scire.39.distin.Petrus.de ætate,& quali.cũ,
7 & ca.cum sit.† Tertio quæro, circa id quod dixi.ĩ.in 6. nota-
bili,quod cum puritate debent horæ canonicæ dici, quid de
b illo qui est in mortali.b dicit Lau.quod melius facit si dicat
ad hoc,vt Deus citius illuminet mentem suam.ar. de pœni.
& remiss.quod quidam,& ne reportet commodum de mali
tia,quod faceret si ex hoc releuaretur,dicit tamen quod de-
bet dicere in modum priuati suffragij ad instar laici sine,dñs
vobiscum,sicut dicitur de excommunicato,sicut no.de cler.
excom.c.2.& de elec.cum Vintonien.De eo vero qui est ex-
cõicatus minori dicit Lau.ꝙ potest dicere cum alijs de hoc
in Spec.tit.2.tract.dispensationum §.iuxta.versi.quid si excõi
catus.Et pro declaratione prædictorum quærit Lau.de pluri-
8 bus alijs de quibus.J.in pluribus,seq.quæstionibus.† Quarto
quæro,circa dicta in§proxi.qõ.qd sint horæ canonicæ,& quot
& quare sunt institutæ.Sol.vt in glo.septem.c & de hoc dixi
e.tit.e.1.& dicit Lau.ꝙ istæ horæ sunt sacrificium,siue hostia
laudis quam quis de fructu labiorum Deo offert pure,& de-
uote,vt hic,vel sunt certa pensio diuini cultus debita ab his q
in sortem domini sunt electi pro qua in sustentationem reci
piunt patrimonium Crucifixi.de præb.cum secundum.eo.ti.
e.1.& dñr ab oro oras.pro hoc de elect.vbi periculum.in fin.
lib.6.quia rando,& contemplando dicuntur,& quia certis
horis diei habẽt dici.Dñr autem canonicæ quasi regulares,a
canon.quod est rñ,sunt enim rñr dicendæ.12.distin.ca.pe.&
vlt.dñr diuinæ,quia Deo impenduntur.dñt etiam vigiliæ,qa
cum summa vigilia & intentione debẽt dici.91.dist.c.1.& p
totam distinctionem, vnde ꝯ de fides dicitur. Qui psalmos
resecat,& verba recisa ministrat,Nil melius esset quam si sua
9 verba teneret.arg.eo.ti.dolentes.† Quinto quæro,quis tene-
d tur ad horas d canonicas.dicit Lau.ꝙ quilibet promotus ad
sacros.Item quilibet etiam non in sacris,dumtñ clericus sit
beneficiatus ẽt si beneficiũ sit de patrimonio suo.& hoc si pa
trimonium factum est beneficium,alias non. sic intelligitur
quod no.92.dist.c.fi.& imputet sibi si beneficium non sit cõ
petens,quia nihilominus tenebitur ad horas ex quo fecit se
ad hoc intitulari,vt no.91.dist.clericus victum,& sic æquipa-
rantur hñtes sacros ordines his qui non hñt, sed sunt benefi-
ciati,& hoc quo ad officium dicendum,vt pdixi,alibi nõ sic,
de postu.c.1.& fin.Differunt tñ isti secundum Lau.etiam quo
ad horas,quia illi qui tenent rõne ordinum non possunt eas
p alios dicere infirmitate cessante,sed hi qui tenentur ratione
beneficij sic.arg.de app.peruenit,quod non placet,& cap.per
uenit.hoc non probat,sed solum quod isto beneficiato absen
te per alium deseruitur ecclesiæ.Sed per hoc nõ excusatur be
neficiatus quin teneatur horas dicere,& idem dico.J.de ma-
gis.cle.1.in prin.q.7.dicit etiam Lau.quod constitutus in sa-
cris excusatur per solam infirmitatem corporis 91.distin.§.
1.& c.1.& seq.& hoc quia persona eius est obligata,sed bene
ficiati excusantur multis de causis.primo propter consuetu-
dinem,vt no.gl.de consti.cum omnes.Item propter appella-
tionem,vel similem arduam causam.de appel.peruenit.2.sed
propter studium,vel aliam causam rationabilem. de electio.
cum ex eo,lib.6.de cleri.non resi.relatum.dic,vt proxime di-
xi,ꝙ licet istis casibus excusetur beneficiatus a residentia, tñ
tenetur horas dicere.Deinde refert Lau. Innocent.dicere, ꝙ
simplex clericus ẽt debet dicere,& audire diuina.92.dist. per
totum.sed Host.restringit hoc ad beneficiatos.De laicis aũt,
vel monialibus,dicit Lau.ꝙ si dicunt horas,non debent dice
re dominus vobiscum.nec solenniter dicere euãgelium , seu
ministrare,vt no.Host.e.tit.in c.1.dic,vt ibi dixi.§.in 2.contra
rio.Sexto quæro,quot sunt horæ canonicæ.glos.septem.sol-
uit,quod septem,& dantur versus quos ponit Lau.quos dixi
10 in d.c.† Septimo quæro qd debeat dici e pro horis.dicit Lau.
e qđ si est ꝯsuetudo probabilis,vel certa constitutio,seruabun-
tur.12.dist.nouit.& cap.seq.nam dicere hoc,vel illud non est
sub pcepto,cum diuersi diuersa dicant. de consec.distin. 5.in
die.Sequendus tñ est mos Romanus in sacramentis.de tem-
po.ordi.c.1.& 2.non in officiis,vt hic dicit tamen Lau.ꝙ mo
dus dicendi horas quo ad sæculares sumendus est, vel ab ec-
clesia Romana,vt in c.in die.vel metropolitana.12.di.ca. vlt.
dicit etiam Lau.quod propter hoc non reprobatur ille vsus
quo aliqui contenti sunt de tribus psalmis,licet Romana ec-
clesia,vel sua metropolitana hoc non seruet.12.dist in.de his.
In regularibus vero dicit Lau.attẽdẽdum ordinationem suæ
regulæ,& suorum statutorum.12.dist.placuit.ibi,neq; mona
11 steriorum,& de hor.J:clem.prox.† Octauo quæro,an suffra
gia sanctorum,matutinæ beatæ Mariæ,& vigiliæ mortuorũ,
vel similia, sunt de necessitate dicendi horas adeo ꝙ præter-
mittentes sine cã debent stipendio priuari & excõicari,iuxta
c.91.di.clericus victum.in fi.vel deponi a clero si castigatus p
satisfactionem non meruit veniam,ea.dist.c.fi.vel ab officio
remoueri,ea.dist.c.1.secundum arbitrium prælati teneat su-
scipere disciplinam,ea dist.eleuci. Lau.arguit ꝙ sic, per dicta
iura,quia quicunque non conformat se moribus aliorum,in
talibus vel similibus desidiosus aut intemperatus est.arg. 4.
distin.c.1.J.cle.prox.negligenter aũt agens officium punit vt
dimittens.91.di.clericus quilibet In ꝯrium.nam solæ horę ca
nonicæ sunt in præcepto p iura.§.alle.sufficit ergo illas dicere
quãrum ad necessitatem. Et licet aliqui velint plus gratis im
pendere,hoc non debet alijs nocere.arg.6.q.2.c.1.Sol. credit
Lau. ꝙ ex quo vno & eodem modo oẽs ecclesiæ seruitores
consueuerunt pro missa,& pro horis talia dicere,quod quili
bet de ipsis ad hoc tenetur.arg.de censi.ex parte. secus si aliq
tñ dicerent,ẽt plures,sed non alij,quod intelligit in residen-
tibus,& officiantibus ecclesiam,secus dicit in illis qui cã stu-
dij,vel alia rõnabili hñt extra uagari.arg.J.ele.prox. Nono q̃-
ro,an missa sit de integritate horarum.credit Lau.ꝙ non,cũ
ẽt in ep̃is,& superioribus sit de sola decentia.de priui.qm̃ lib
12 6.† Decimo quæro,an omittenti,vel negligenti dicere ho.
ras possit imponi cõpetens satisfactio absque eo,ꝙ teneat di-
cere.vr̃ ꝙ non,cũ hoc sit pensum.i.cẽsus,seu debitum reten-
tum a Deo in p̃sonas ecclesiasticas de suo patrimonio specia-
liter viuentes,qa sicut seruus ad tributum,sic clericus ad diui
nũ offim̃ obligat.eo.ti.c.1.45.dist.omnis.sicut em̃ obsequiales
operæ serui manumissi no sunt remissibiles, sic nec superio
ritatis iura præscriptibilia,& spãliter illa quæ superior in ho-
norẽ status & personæ suæ sibi retinuit 54 distin.frequens.de
præscri.cum non liceat,& maxime per inferiorem.Sol.Lau.
ꝙ si confessori magis vr̃ expediens,quod agat aliã pñiam q̃ ꝙ
retinere horas forte pp magnam multitudinem ad quẽ tene
tur.arg ff.de verb.sig.nepos Proculo,de regu.iur.impossibi-
lium,vel quia forte indeuote dicit,tunc poterit in aliã pñiam
conuertere pp peccatum omissionis.ar.82.dist.presbyter fi.in
fi.Vndecimo quæro,in quo loco sunt dicendæ; dic ꝙ in ec-
clesijs.J.versi.seq.ibi,collegiatis ecclesijs, tñ illi qui non resi-
13 dent dñr vbi pñt,pro hoc quod dixi.§.in 12.notabili. † Duo-
decimo quæro,in eo,quod permittit ex causa rationabili cle
ricũ exire chorum ante finitũ officium,quæ sit cã rõnabilis.
Sol.vt in glos.esset,& dic,vt dixi.§.in 8.notabili.& in hoc no.
Matthe.literam ibi,exeundo frequenter, quasi aliquando li-
14 ceat ex causa.† Decimotertio quæro,in eo,quod dicit,ꝙ per
insolentias clericorũ causant violationes ecclesiarum & cœ
miteriorũ,cuius expẽsis fit recõciliatio.dicit Lau.ꝙ illius qui
damnũ dedit.ar.de iniur.ca.fin.Decimoquarto quæro,si non
constat

ADDITIONES.

a An peccet clericus.Adde Host.& Doc.in c.dolentes.de cele.mis.
b Quid de illo qui est in mortali.Adde Abb.in c.quod quidam.in vlt.q.de pœ-
niten.& remis.
c Septem.Adde Io.de Lig.in repet.cle.dignum.infra,eo.in 7.q.princ.
Vin.God.Adde Io.And... de celeb mis.in nouel.
d Quis tenetur ad horas.Adde Doc.in c.1.de celeb.miss.
Vin.God.Diurnum officium tenentur dicere clerici,scilicet ordinati & pro-
fessi.&d.in l.Nemnius,post pr n de excu tut.
e Quid debeat dici.Adde Card.in.Alex.in c.placuit.14.dist.

constat quia dedit eam, vel si cōstat, sed nō est soluēdo. dicit
Lau. qđ si est statutū vel cōsuetudo sup hoc qs debeat emen-
dare, illi stab. tur. 9. q. 3. conquestus. de offi. ord. dilectus, & his
cessantib. contribuent parochiani cum rectore, quia ad talia
iura parochialia tenentur quæ incumbunt ecclesiæ de eccle.
ædifi. c. 1. licet videretur hoc insolidū incombere rectori. 10.
q. 1. regenda. 18. q. 2. non semel. & c. visitandi. vbi dī, q̄ epūs visi
tabit quoties necessitas incumbit, & per ɔ̄ns procurabit. de
censi. cum venerabilis. Lau. tamen non credit hoc compre-
hendi inter alia iura episcopalia, ad quæ insolidum tenetur p̄-
sbyter, cum iste sit casus fortuitus, nec computetur inter alia,
de quibus de offi. or. conquerente. si autem isti non sunt sol-
uendo, tenetur episcopus hoc facere gratis. arg. 1. q. 1. placuit.
10. q. 3. ca. iendum. Auth. de man. princi. §. id tn̄. col. 3. de hoc
de excessi. præla. cle. frequens. §. in exigendo. Oppo. ad hoc de
eo, qđ no. de consecr. eccl. vel alia. proposuisti. Solu. vt ibi dixi
in vlt. q. tenuit enim Vincen. q̄ in reconciliatione episcopus
non procurabitur, quia nō reperitur iure expressum. Sed hæc
opinio non recipitur per epos, & ɔ̄rium no. Inn. de censi. Ro
mana, lib. 6. in verbo, visitatis, vbi dicit q̄ pro quocunque cōi
negotio vadat epūs ēt si causa consignandi pueros dicitur visi
tare. arg. 10. q. 3. relatum. 1. q. 3. placuit. de simo. cum sit. & de
15 hoc ibi nota. † Decimoquinto quæro, si episcopus distat a ta
li ecclesia per tres dietas vel plus, an sibi fiant expensæ eundo
stando & redeundo. vr̄ q̄ sic ad instar testium. de rescri. statu-
tum, in fi. lib. 6. In contrarium, nam pro vno actu, puta pro cō
secratione ecclesiarum, vel similibus, debetur nisi vna procu-
ratio, & quot cunque sint dietæ, de simo. cū sit Romana. 10.
q. 1. decreuimus, epm, placuit, p hoc de censi. felicis, lib. 6. nā
ideo sunt assignati reditus epatūs, vt ex illis se sustentet ambu
lando per diœcesim, & supportando onera epatus, de vi. & ho
nest. cler. cum ab omni. & hoc credit Lau. verius, & hoc etiā
tenuit Inn. de censi. Romana. in ver. visitatis, li. 6. & dicit Lau.
q̄ non peccat episcopus exigendo procurationem dum recō
ciliat sicut exigit dum consecrat ecclesias, vel altaria maxime
si hoc sit ibi consuetum. de simo. cum sit Romana, & cap. ad
apostolicam. de hoc d. c. clem. frequens. §. in exigendo, & su-
pra. q. prox. & dic vt ibi.

S V M M A R I V M

1 *Diœcesani non se intromittunt de iurisdictione minorum prælatorum, ni si constet de negligentia eorum.*
2 *Officium diuinum debet dici horis debitis.*
3 *Prælati debent scire canones.*
4 *Correctio de exemptis spectat quandoque ad eum qui nō est ordinarius, exemplum ponit.*
5 *An autem tales prælati possint dare licentiam super residentia.*
6 *Ordinarij quando supplent negligētiam prælatorum inferiorum, an hoc faciant, vt ordinarii, an vt delegati.*
7 *Clericus ecclesiæ collegiatæ qui itineratur dicendo officium non in ecclesia, an excusetur.*
8 *Clericus negligens dicere diuinum officium, an peccet mortaliter.*
9 *Ecclesia collegiata si ædificata est in diœc. an prælatus huius ecclesiæ poterit exercere censuram, an autem solus diœcesanus.*
10 *Iudex sine causa cognitione, an possit aliquid præcipere ad partis cognitionem aliquid fieri, vel non fieri.*

Ne igitur. No. q̄ cauendum est, ne trāsgressiones in-
ualescant, & exponit Genze. in pro valde,
simile. ff. de lib. & posth. Gallus. §. ille casus. indifficilis, & ff. ad
1 Sylla. l. si quis in graui. † Secundo no. q̄ de iurisdictione mi-
norum prælatorum non se intromittunt diœcesani nisi in ca
su negligentiæ. de hoc in gl. arg. quod dicit Paul. verum quan
do ad inferiorem tantum spectat de iure cōi, priuilegio, vel ɔ
suetudine. de offi. archi. di lecto. de offi. ord. irrefragabili. §. j. &
c. cum ab ecclesiarum. vbi de hoc. in Auth. de defen. ciui. §.
iterum. in fi. secus si est actus qui ad plures simul pertinet, qa
tunc est locus præuentioni. de appel. vt debitus. ar. de offi. ar-
chipresby. c. 1. & si dubitatur quis præuenerit, deferetur ma-
iori. de præben. si a sede, lib. 6. & hoc nisi minor iurisdictionē
habeat a maiori, quia tunc potest prohiberi a maiori. ff. de iu
2 di. iudicium. de hoc per Inn. in d. c. dilecto. † Tertio no. ibi, ad
quos id pertinet, q̄quque correctio spectat ad eum q non est or
dinarius, de hoc. j. qō. 1. Quarto no. ibi, horis debitis, quod of
ficium a dici debet horis debitis, & de hoc in gloss. dicebat, &
dicit Pau. quod debite dicitur quando hora officij respondet
horæ diei non reciprocè, sed gradatim, vt no. Hostien. eod. ti.
cap. 1. & hoc procedit etiam si non credatur populus venire
ad ecclesiam, pro hoc ista litera quæ generaliter loquitur, &
de sent. excom mu. alma. lib. 6. Quinto nota. ibi, psallatur. qđ
in officio debet psalli. & dicit Paul. quod debet psalli a cleri-
cis astantibus in ipsis ecclesijs, nisi iusta causa excusentur vt si
prælatus mittit camerarium pro administratione tempora-
lium, vel alias pro factis ecclesiæ. de cleri. non resid. ex parte 2.
& c. ad audientiam. & tunc talis itinerando, vel in domo dicet
officium prout melius poterit. de hoc j. in 4. qō. Sexto no. q̄
clerici debent dicere nocturnum officium & diurnum & di
cit Pa. q̄ nocturnum est matutinum, prima, & completoriū,
aliæ vero quatuor horæ sunt diurnum. de hoc eo. tit. c. 1. Sep-
ptimo no. q̄ non omnes prælati possunt promulgare censu-
ram ecclesiasticam. de hoc in gloss. excludit. Octauo no. quod
prælati hoc casu coercent contradictores per censuram eccle
siasticam, & alijs remedijs, vt in litera. & dicit Lau. alijs reme
dijs, vt per inuocationem brachij sæcularis. de offic. ordi. cap.
1. vnde etiam, vt dicit Matth. si iudex mandat aliquid spectans
ad officium suum, & contemnitur, ad eum spectat punire cō
temnentem. de hoc in Spec. de iurisd. om. iud. in fi. Nono no.
q̄ prælati debent esse soliciti in his quæ spectant ad cultum di
3 uinum. 7. qō. 1. quia fratres. de constitu. ex parte. † Decimo no.
b q̄ prælati b debent scire canones. Et dicit Paul. quod etiam sa
cerdotes debent scire canones pœnitentiales, & alia sine qui
bus officium sacerdotale exequi non possunt. 38. disti. nullus.
& cap. omnes. facit 20. distinct. si decreta. quod allegat gloss.
4 penult. † Quæro in eo, quod dixi in a. notabili. quod quando-
que correctio spectat ad eum qui non est ordinarius, de exem
plis. Solu. Lau. exemplificat in prælato ecclesiæ collegiatæ, vel
conuentualis, quia ad ipsum primo loco spectat disponere, cir
ca ista minora, & ordinare de pulsandis campanis, & punien-
dis clericis circa diuinum officium negligentibus, & simili-
bus ipsius collegij statum, & obseruantias si sunt regulares,
tangentibus, de offi. ordi. quanto. dicit etiam q̄ isti postquam
canonicè sunt confirmati, habent potestatem exercendi cen-
suram in illos de collegio. de off. ordin. cum ab ecclesiarum.
vbi per Inno. & de simo. sicut tuis. Item secundum Goffr. &
Hostien. tales possunt absoluere illos de collegio qui sunt ex-
communicati pro iniectione manuum in socios. de vi. & ho
nest. cleri. quoniam. licet glos. intelligat ibi de regularibus tā-
tum secundum Lau. dic q̄ primum communius, ibi tn̄ tantū
loquitur de episcopo, vt ibi dixi, nec tutum est extendere ad
alios. dicit etiam Lau. quod tales prælati dispensare possunt
cum illis de collegio super beneficijs quo ad quid. de simo.
ex insinuatione, quod tamen dic vt ibi, & de hoc in sequen. q.
5 † Secundo quæro an tales c prælati possunt dare licentiam su
c per residentia, vt si illi de collegio volunt se absentare causa
studij, vel peregrinari, vel ex alia causa rationabili. Solu. Lau.
& referendo quod no. Compost. de constit. cum. oēs, vbi dicit
quod cum aliquid est statuendum de residentia, debet requi-
ri episcopus, cum ex hoc tangitur totus status ecclesiæ, ideo
merito ad episcopum hoc spectat, sine cuius licentia clericus
peregrinari non potest. de consec. distin. 5. non oportet. nam
episcopus punit clericum si ecclesiam non frequentat, vel of
ficium suum negligit. 50. dist. contumaces, & hoc fuit ratio
quare non tenuit statutum in c. cum omnes. In contrarium
est de cleri. non resi. cum dilectus. vbi canonici fecerunt statu
tem de residentia. Item consuetudo est in ɔ̄rium, maxime in
religiosis, quia prælatus cum conuentu dat tales licentias de
non residendo, & talis consuetudo est approbata. no cle. vel
mo. vt periculosa. lib. 6. & hoc tenent Lau. & Genze. & dicit
Lau. q̄ licet talis prælatus non possit facere statutum de resi-
dentia super vniuersos, pro hoc d. c. cum omnes, potest tamē
aliquos licentiare ex causa rationabili, dum tamē ecclesia ex
hoc non nimium destituatur ministris. alleg. contra de cleri.
non resi. c. penult. & pro hoc quod no. Innoc. & Hostien. de
cleri. non residen. relatum, & ibi dixi in a. q. Ad contraria re-
spondet Lau. q̄ ca. non oportet, & c. contumaces, loquuntur
6 in clericis immediatè ad episcopum spectantibus. † Tertio
quæro, in eo, quod dicit, quod in casu negligentiæ supplēt or
dinarij, quam potestatem hn̄t, an delegatam an ordinariam.
dic quod habent ordinariam, & hoc vult litera in verbo, or-
dinarij. in eo quod dat ordinarijs potestatem solum super ec
clesijs & personis sibi subiectis. pro hoc in gloss. in verbo, su
periores. quæ reddit rationem quare hic non conceditur or-
dinariis

A D D I T I O N E S.

a Quod officium dici debet. Adde glo. & doct. in cap. 1. de celeb miss. excusan
tem tamen, tales non dicentes horis competentibus vt curiales & officiales
secundum Do. in d. c. 1.
Vin. God. Adde quando debeat omitti propter præsentiam excommunicati,
Fely. in c. a nobis, de excep. col. 2. cum seq.
b Quod prælati. Adde Doct. in c. scriptum. de elect. facit cap. cum in cunctis.
de elect.
Vin. God. Adde quā scientiā hēe debeant prælati, An. Barb. in tra. de præstā.
Card. q. 10. nu. 6. quod habetur in lib. 10. tract. fol. 157.
c An tales, prælati. Adde gl. in c. si. de rescr. li. 6. gl. in c. bone. de elec. eo. li. Arch.
in c. bonum. 2. q. 6. Arch. in c. amotionis. 7. q. 1.

dinarijs delegata,sicut s.fit,de sta.mo.cle.a. Et idem Paul.g
etiam dicit ꝙ hic nō hēt locum distinctio quæ ibi fit,an mo
7 nasteria subsint soli Papæ,an alteri.† Quarto quæro,circa id
quod dixi in 6.notabili,an clericus ecclesiæ collegiatę qui iti
nerat dicendo officium non in ecclesia,excusatur.dicit Pau.
ꝙ sic,quia sicut suum ministerium prodest præsentib.ita mi
nisterium pręsentium dēt spūaliter sibi prodesse,cum sint
omnes vnum corpus.de const.cum oēs.de his,q̄ fi.a pręla.no
uit.& spūalia cum temporalib.melius subsistunt,& ecōuer
so.& ideo vtrinsq; solicitudo est necessaria.39.dt.Petrus,1.q.
3.si quis obiecerit.de offi.or. inter cœtera.& pñt etiam tales
aliū pręlati occupati circa multa oēs horas simul dicere si-
cut faciunt Cardinales,& melius est eis prævenire q̄ pręueni
ri,maxime qa 1.pars diei est aptior & deuotior ad orādum q̄
suprema.ar.ff.de ver.sig.l.2.& de hoc e.ti.c.1.de infirmis aūt
dicit Pau.id quod dixi.s.e.cle.1.rñso.in 2.ↄtio.Quinto q̄ro,in
eo,quod lrā dicit,quod in alijs ecclesijs non collegiatis,vel ↄ
uentualib.dēt conuenienter & deuote celebrari,quō hoc in
telligitur.dicit Lau.ꝙ poterit officium dici submissa voce ea
quo psallendo dēt in alijs dici,vt statim.s.dr in lrā.arg.a ↄrio
25.di.qualis.dicit tñ Lau.quod expedit quod psallendo intra
ecclesiam dicat clericus officium,iuxta psalmum.Benedicite
dñm,maxime in magnis festiuitatib.ar.7.q.1.si quis in cler.
de conse.di.1.si quis extra parochias,quod vltimum procedit
in eo,qui hēt bñficium in ecclesia collegiata:alias in non ↄ-
uentualib.vbi est solus sacerdos & clericus,de fil presb.ꝑpo-
suit.de vi.& ho.cle.vt quisq;.hoc non pōt obseruari,& suffi
cit ꝙ sacerdos & clericus dicant officium,vel simul,vel sepa
ratim sine cantu,vt hic,tñ bonum est,ꝙ in ecclesia dicant,ꝑ
8 hanc lrām.† Sexto quæro,quia dicit ꝙ ꝑ censuram ecclesia
sticam dēnt coerceri ↄdictores,an negligens,vel non deuote
dicens officium peccet mortaliter.Sol.Pau.ar.ꝙ sic,cum ta-
lis possit excommunicari,vt hic,excōmunicatio autem non
fert nisi pro mortali.11.q.3.nemo.Item quia hoc venit sub
præcepto,vt hic,& 92.di.c.1.& 2.& Hiere.44.Maledictus ho
mo q facit opus dñi malitiose pro hoc quod dixi.s.in proxi.
rñso.in 1.q.Concludit Pau.quod si hoc fit ea accurata & ma
litiosa negligentia,mortale est,secus si ea leuissima,vt ea ni-
mio somno,vel nimia contemplatione seu meditatione,vel
nimia fatigatione,quo casu etiam posset exire ecclesiam,vt
dixi.s.in proxi.rñso.in 1.ↄtrio.& 1.q. Septimo quæro,in eo ꝙ
hic dr,ordinarii dēnt promulgare censuram, si ad illos hoc
ꝑtinet exercere quasi possit esse casus quo ad eos non specta
bit,quō hoc esse possit.Sol.La.quod possibile est,quod hoc
spectat ad alium inferiorem ꝑlatum ea pręscriptione,vel cō
suetudine ꝑ quam derogatum est iuri cōi.2.q.6.1.nomen.de
hoc.de offi or.cum ab ecclesiarum.Et quis possit habere spi
ritualem iurisdōnem,no.Host.in sum.de sen.excomm.si qs
9 possit.& de hoc in seq.q.† Octauo quæro,circa id q d dixi in
prox.q.pone,ꝙ eps solus dēt exercere censuram in sua dioe-
cesi,exceptis prælatis religiosis q hanc exercent in suos mo-
nachos,si in dioecesi fuit facta ecclesia collegiata,nunquid ꝑ
latus huius ecclesię poterit exercere censuram,an vero ↄsue
tudo diu seruata,ꝙ eps solus exerceat, proderit epō ↄ talem
pręlatum? Solu.Lau.relinquit disputationi dicens quod erit
de facto.dic ꝙ qō habēt parum dubii per ea quæ dixi.s.in ꝑ-
xi.q.nam prælatus ecclesiæ collegiatæ in illos de collegio ha
bet ptātem promulgandi censuram.de offi.or.cum ab eccle
siarum.Gñaliter autem cum quæritur quis possit & dēat hē-
re iurisdōnem spūalem & temporalem. distinguit Lau.aut
enim loquimur de spūali,aut de temporali.si de spūali , aut
est tradita sibi cura aīarum per institutionem authorizabilē
vel iuris approbationem, vel confirmationem , vel benedi-
ctionem,vel delegationem,aut non.Si primo modo,aut lo-
quimur de fœminis,aut de masculis,de fœminis dic ꝙ non
possunt talia exercere.de maior. & obed.dilecta,de masculis
dic ꝙ aut loquimur de his,quæ sunt authoritatis episcopa-
lis vt anathematizare,& hoc non potest nisi episcopus. 24.
q.4.corripiantur.aut loquimur de alijs.aut de consuetudine,
aut de iure.primo modo dicit Lau. ꝙ in pluribus locis non
habent iurisdictionem nisi soli episcopi, vel ab eis delegati.
& est ratio,quia iam præscripserunt contra inferiores præla-
tos,ut no.2.q.1.nomen.exceptis prælatis collegium haben-
tibus qui iurisdictionem retinuerunt in illos de collegio, vt
dixi.s.in 1.q.& in hoc nō refert,an superior collegii sit prior.
de mai.& obedien.cum in ecclesiis. an Abbas,de simo.sicut
tuis.vel quicunq; alius de vi.& hon.cler,quoniam.Si autem
loquimur de iure,tunc dicit Lau.quod possunt.de offic.ord.
cum ab ecclesiarum,& cap.si sacerdos.& de hoc per Hostiē.
in sum.de sen.excommu.§. quis possit excommunicare , &
in hoc nimium breuiter loquitur Lau.forte vult dicere,ꝙ ꝑ
lati etiam inferiores episcopo possunt promulgare cēsuram
in suos parochianos d.c.cum ab ecclesiarum.dic verius ꝙ de
iure non possunt,nisi in illos de collegio,sed de consuetudi-
ne possunt,etiam in suos parochianos d.ca. cum ab ecclesia-
rum,& quod ibi dixi.Si autem loquimur de illis quibus nō
est cura commissa per episcopum,uel alium superiorem,dic
ꝙ non habent iurisdictionem , nec habere possunt in spiri-
tualibus,nisi committeretur eis ad tempus per habentes po
testatem ab episcopo.de no.ope.nun.c.pen. secundum Lau.
quod tamen parum facit.Si vero loquimur de temporali iu
risdictione,aut quæritur de illo cui commissa est iurisdōa,vel
ro domino,aut de illo qui creatus est per electionem.de pri-
mo dic ꝙ bene potest habere talem potestatem.j.eo.ca.fin.
sic allegat Lau.sed nihil facit,sed pro hoc ne cle. vel mon.ca.
fin.lib.6.Secundo casu de eo,qui per electionem aut eligen-
tes non faciunt vniuersitatem, & electus non habet iurisdi-
ctionem.de excess.prælato.dilecta.aut faciunt,puta quia sunt
approbati per habentem potestatem,vt quia dominus con-
stituit castrum,vel villam,vel ciuitatem in quo isti habitant
& dat eis rectorem,vel admittit syndicum,vel episcopus vo
cat eos collegium.de eccle.ædi.ad audientiam.2.& tunc ele-
ctus a talibus super eligentes habet iurisdictionem , & hanc
habet a lege eoipso quod est electus,ff.de iurisd.om.iud.in fi.
quam etiam allegat Lau.dicens ꝙ iste electus habet iurisdi-
ctionem,dum tamen in pręiudicium domini, vel contra ra-
tionem, vel iustitiam non attentet.C.de epis.& cle.conuen-
ticulam.11.quæstio.1.conspirationum.hęc plenius declarag
10 ea quæ dixi in præal.cap.cum ab ecclesiarum.† Nono quæ-
ro,in eo quod dixi in 8.notabili,ꝙ si iudex contemnitur de-
a bet punire contemnentem , an possit iudex a sine causæ co-
gnitione pręcipere ad petitionem partis aliquid fieri,vel nō
fieri.dicit Matt.ꝙ sic per c.significauit.de censi.& de in inte.
rest.ca. 2.de tempo.or.ad aures.de hoc in Spe.de sen.excom-
mun.§.vt autem.ver.hoc autem,cum forma seq.dic melius,
vt no.in d.c.ad aures,& regulariter quando iudex procedit si
ne causæ cognitione cēsetur tanquam priuatus,nec sibi obe
diendum est.de test.spoliatorum,conquerente. quandoque
tamen in absentia partis pręcipit cum illa clausula , quod si
pars senserit se grauatam compareat doctura de hoc. & de
hoc dixi de cau.poss.c.1.uel ad ea procedit quæ sunt modici
præiudicii,ut ad missionem ex primo decreto,de eo qui mi.
in poss.c.si.ubi de hoc.

ADDITIO.

a An possit iudex sine causæ cognitione. Adde doc.in c.conquerente.de rest.
spo. Abb.in c.dilectus in 3.no.de rescr.
Vinc.God.Adde quando iudex possit summarie cognoscere se esse Iudicē
competentem,Ruy.cons 69.nu.10.lib.5.

SVMMARIVM

1 *Cardinales,an alij sint quam Romanę ecclesiæ.*
2 *Papa qualiter,an,& quando potest dispensare super horis canonicis dicendis.*
3 *Electi confirmati in episcopos,non tamen consecrati,an comprehendā tur nomine episcoporum.*
4 *Familiares pręlatorum qui possunt se conformare cum dominis suis in dicendis horis canonicis.an idem sit in tibis.*
5 *Cathelani comedentes carnes die sabbati in studio Tholosano, an pec cent,qui non peccant comedendo domi propter consuetudinem.*
6 *Monachus promotus ad ecclesiam curatam qui tenetur ad officium sui ordinis,vel ad officium priuatum diœcesis,an excusetur dicendo offi cium ad vsum Romanæ ecclesię.*

CAP. II.

DIgnum. Emananit ad declarationem eorū
quæ notantur de cler.non residē.ex
parte,& c.cum dilectus.per Hos.& 16.q.1.qui ue
re d.c.præsentium.Lau.& Gen.No.ibi,alii.de di
a ctione alius,a quæ reperit eandem qualitatem. de rescrip. se-
des.& exponit Pau.alii non religiosi,sed sœculares. de offic.
ordin.licet.isti tamen religiosi comprehenduntur sub hoc
genere clerici, ut probat pręcedens uerbum , clerici. sunt.n.
sub uno genere.12.quęstione.prima.duo.licet hic ponantur
tanquam duo diuersa,sed ut dicit Genze.hoc fit propter di-
uersitatem.

ADDITIO.

a De dictione alius Adde gl.in l.si fugitiui.C.de ser.fug.gl.in proce.di gesto-
rum c.circa fi.Do.de S.Gem.late distinguentem in c.deinde.in 2.col.
Vinc.God.Adde quid impetret illa d ctio,alius,Fel.ponentem exempla in
c.sedes col.fi.de rescr.

neisitatem vitæ,quam sequunt.de vi.& ho.cle.& de sta.mo.
quasi per totum.† Secundo no.de Cardinalib.Romanæ ec-
2 clesiæ,vt dicit gl.4.de hoc quod verbum Romanę ecclesiæ,
ponitur ad distinctionem Cardinalium ecclesiæ Compostel
lanę vel Rauennatis.de quib.dicit Pau.ꝙ non sunt simplici-
ter Cardinales,vt no.32.q.2.pudor. Dicit etiam ꝙ principa-
les sacerdotes etiam vocantur Cardinales,de offi.arch.c.2.&
vnde dicantur ibi no.de ipsis etiam Cardinalib.Romanæ ec-
clesiæ refert Pau.id quod no.Host.de cle.non resi. cum dile-
ctus.dicens ꝙ existentes cum eis dicunt residentes licet qñ-
que super huc consueuerint impetrare priuilegium a Papa
quod eis de facili conceditur.& dicit Lau. ꝙ isti Cardinales
sunt pars corporis Papæ.at.6.q.1.§.verum. Tertio no.de ver-
bo possint,quod dic,vt in gl.non dicit.& in ea in fi.de offi.de
leg.consuluit.simile de rescri.cle.auditor. Quarto no.ꝙ quis
dēt se coaptare a his cum quib.conuersatur.13.di.illa.in fin.
a 40.di.c.1.in tantum.quod etiam sibi propter hoc licēt aliqua
q̄ non licerent,vt hic,per hoc de sta.mo.recolentes. Quinto
no.ꝙ officium ecclesiæ varium est,quod dic vt in gl.sic Gre
gorianum.† Sexto no.ꝙ Papa potest dispensare b sup horis
3 diuinis,quod intelligit La.ex hoc ꝙ hic disponitur quod isti
b non teneantur ad dicendum aliud officium.Si.n.potest dispē
sare in modico,& in minori & in maximo,ſm logicos.& di
xit Lau.ꝙ verba vōr imperfecta.nam qui pōt minus nō pōt
maius,sed econuerso sic.regula,plus.lib.6 Lau.habuit bonū
intellectum p id quod sequitur.dicit.n.hoc idem probari ex
alio,quia idem ius de parte ad partem sicut de toto ad totū
regula,ex toto.li.6.Concludit tamen quod Papa potest tol-
lere in tanto,sed non in toto,quod placet,quia quod dicant
horę est de iure diuino,sed quod dēt dici pro horis, non est
in præcepto,vt dixi s̄.clem.prox.in prin.q.7.vr̄ tamen hoc de
dicendo officium totaliter esse de iure positiuo,& sic pōt tol
li per Papam,sed quod non teneatur qs orare, hoc non pos-
set concedere,quia hoc esset ꝯ ius diuinum. Septimo not.de
verbo,indulgemus.ex quo arguitur quod hæc cle. continet
ius spāle nouum,pro hoc quod dr̄ in glo.vlt.& idem Lau.di
cens ꝙ cum hæc indulgētia sit in iure scripta,communis est
ad oēs,5.di.ad eius.de iura.cal.c.1.pro hoc de const.c.1.& qa
hic gn̄aliter loquitur. Est autem indulgentia,qa vt dicit Gē.
alias de iure communi officia dicēda sunt in singulis eccle-
siis iuxta morem ecclesiæ metropolitanę.12.di.de his.de ꝯs.
dist.1.altaria.de fer.c.2.& in hanc gl.vlt.in fi idem Pau.de ob
ser.ieiu.c.vl.Op.in eo quod dixi in 3. notabili,quia vtitur ver
bo,possint.& sic vr̄ ꝙ non teneatur,vnde non ob. 16.q. 1.de
mona.& quod no.Gof.in sum.de sta.mo.ver.sed nunquid ab
soluatur.& Hosti.in sum.huius ti.ver.sed nunquid talis.Sol.
Pau.ꝙ illa loquuntur in eo qui est in totum translatus ad ec
clesiam sęcularem qui non dēt illi deseruire ſm officiū mo
nachale.quia nihil hēt commune cum monasterio.16.q.1.
ne pro cuius libet.hic vero loquitur in alio casu,vt patet in li
tera.& hoc idem vult gl.pe.dicit tamen Pau.ꝙ id quod dictū
est illos de quib.hic non teneri,procedit nisi oriatur scanda-
lum,vt no.12.di.illa.de hoc J.q.6.Quęro,de quib.pontificali
bus locum hēt hæc lr̄a.Sol.Pau.ꝙ de quibuscunq;,per lr̄am
ibi,quorumcunq; pontificum.dicens ꝙ non tm̄ si sunt sum
mi pontifices , sed etiam alii,locum hēt cle.imo etiam si isti
seruientes sunt exempti.nam rō quę redditur in lr̄a in princi
pio est communis omnib.pontificib. quare omnes dēnt te-
nere clericos sęculares vel religiosos cubicularios.2. q.7.cū
pastoris,nec fit distinctio,an sint de suis subditis.an de aliis.
c Secundo quęro,qd comprehenditur in verbo,pontificum.c
Sol.Paul.quod conpræhenduntur ep̄i & alii superiores,pro
hoc quod dico in seq.q. Tertio quæro,an nomine pontificū
3 comprehenduntur electi confirmati in ep̄os nōdum ꝯsecra-
ti.Gl.5.dicit ꝙ non.& idem Pau.quia illi non sunt ep̄i.de trā
sla.c.2.pro hoc quod no.J.de pœ.si quis suadente.in 4.gl.Ste
pha.ꝯ per d.c.2.quia quod ibi statutum erat de ep̄o,intelligit
etiam de electo confirmato licet quo ad ea q̄ officium ꝯse-
crationis exposcunt, reputetur ecclesia vacare. Item quia pri
uilegium ꝙ datur vxori,datur etiam sponsæ.ff.de iur. dot. si
sponsa.de fun.dota.l.3.pro hoc,quod no.de sen.excomm.ca
nonica.in gl.3.ex h.d.Steph.idem posse dici de priuilegiis cō
cessis ep̄is.de priui.ꝙ nonnulli.de pœ.& rem.c.fi.pro hoc ꝙ
no.Arch.de offi.or.Romana.in fi.li.6.& Host.de exces.pręla.
accedentibus.& quod no.de rescrip.clemē.2.in 4. gloss.& de
foro compe.clemen,quamuis.in glo.6.& dicit Ioan.And.ꝙ
hoc declarandum esset.Ioā.de Lig.tenet secundum propter
verbum,pontificum. quod non conuenit conformitas tan-
tum. Item propter reuerentiam ordinis pontificalis, & hæc
pars videtur tutior,p̄cipue quia verba istarum cle. commu-
niter ponuntur cum ministerio.† Quarto quæro in eo quod
4 permittit etiam monachis vt se conforment dominis suis in
officiis,quid de cibis.gl.de cibis.remittit.Pau.arguit idem di
cendum per c.quisquis.41.di.& quod ibi no.in 1.glo.sed La.

& Hug.intelligunt illud de his,qui speciali voto non tenen
tur ad abstinentiam,illi etiam contra votum vel regulā non
possunt se coarctare in cibis.dicit ergo Pau.quod tales nō co
medebant carnes cum dominis.de consec. dist.5.carnem.de
sta.mona.cum ad monasterium.§.refectorio.de obser.ieiun
c.vlt.dic standum in hoc consuetudini per hoc quod dixi s̄.
5 titu.1.clemen.2.in prin.q.2.† Quinto quæro in eo quod dixi
s̄.in 4.notabili,quod quis debet se coaptare his cum quibus
d conuersatur, nunquid peccant Cathalani d comedentes in
studio Tholosano carnes die sabbati,qui non peccarent si co
mederent domi propter consuetudinem quæ ibi est,quæ po
test valere.de consc.dist.5.quia dies.Solu. Lau.quod peccant
per c.illa.12.dist.a contrario sensu.sicut non peccant Tholo-
sani in Cathalonia comedentes carnes propter rōnes huius
c.& di.ca.illa.nisi voto vel obseruantia regulari sint adstricti.
6 de conse.dist.5.carnem.de obserua.ieiu.c. fin.† Sexto quæro,
de eo quod quærit glo.pen.Sol.vt in ea, quam no.& de hoc
dixi s̄.in primo contrario.& per hanc gl.dicit Stepha.termi-
nari quæstionem,an monachus promotus ad ecclesiam cu-
ratam qui tenetur ad officium ordinis sui vel priuatum offi
cium diœcesis beneficij excusetur dicendo officium Roma
næ curię.& videtur ꝙ non,per id quod dicit hæc glo.in fine.
Sed pro & contra facit quod dicit Pau. in verbo, teneantur.
dicens ꝙ isti excusantur ab officio ad quod tenentur ex gene
rali obligatione ordinis vel beneficii,92.dist.c.vlt.secus si ex
voto ad aliquid speciale tenentur, puta si quis vouit dicere
singulis diebus officium Beatæ Virginis vltra id quod tene-
tur ratione sui ordinis,nam ab hoc non absoluitur.quod no.
Et dic ꝙ non facit contra Steph.quia Pau.loquitur de his q
morantur cum pontificibus de quibus loquitur hæc clem.
q non sunt plene translati.Steph.autem loquitur de transla
tis ad ecclesiam curatam.Concludit Steph.ꝙ vbi certa con-
suetudo vel ordinatio non apparet,debet dicere officium Ro
manæ curię.ff.de legi.de quibus C.de vete.iu.enu.l.1.11.dis.
quis nesciat.12.dist.nouit.& quod not. 1.dist.consuetudo.&
sic secus vbi est certa ordinatio.Dic ergo ꝙ si ecclesia ad quā
est promotus,habet speciale officium , illud dicet . per hanc
gl.si vero non habet,tunc dicet illud quod dicunt alii clerici
instituti in similibus beneficijs,per hanc eandem glos. & ab
officio ordinis est absolutus, sed non ab eo ad quod tenetur
ratione voti. Illud enim debet dicere vltra id ad quod tenet̄
ratione beneficii,vt dixi s̄.proxi.secundum Pau.

ADDITIONES.

a Quod quis debet se coaptare A lde c.recolentes,de sta.mo.in c.8.41.dis.&
c.si 18.di.in c.vnica,17.di.doe.in c.clerici,el 2.de vi.& ho.cle.
b Quod Papa potest dispensare. Adde Abb.in c.eo ti & Abb.in c. fi.eod.tit.
Alex.Neuus de Vincentia,in c.cum ad monasterium, de statu monacho.in
63.vol.
c Pontificum. Adde c cleros,21.dist.
d Nunquid peccant Cathalani.Oldr.consi.43.

De baptismo & eius effectu Rub.

SVMMARIVM.

1 *Baptismus non debet deferri in domibus priuatis.*
Sed in ecclesijs in quibus sunt fontes ordinati.nu.2.
3 *Necessitas non subiacet legi.*
4 *Audeat,verbum denotat temeritatem.*
5 *Baptismus si fiat in ecclesia vbi non sunt fontes, an debet fieri punitio.*
6 *Baptismales fontes in quibus locis deputari debent.*
7 *Actus baptizandi,an faciat aliquem habere curam.*
8 *Principes qui dicantur.*
9 *Liberorum nomine,an contineantur nepotes in casu huius clementin. vnicæ.*
10 *An autem veniant liberi naturales nomine liberorum.*
11 *Baptismus quot modis dicatur, vel quot sunt eius species.*
12 *Baptismus collatus contra dispositionem huius clementi.vnicę, an teneat.*

CAP. I.

PRæsenti. Nota de aula,quod dic vt in gloss.
3.Et in eo quod dicit gl.ꝙ est spa-
tiosum habitaculum,allega: Steph 35.dist.eccle-
siæ princeps.dicens quod alio modo dicitur pala
tium.de appel.qua fronte.differt tamen a palatio secundum
Steph.

Steph. quia palatium est Imperatorum, Principum, Regũ,
& magnatum. aula vero inferiorum. 23. q. 8. conuenior. dicit
tñ quod aliquando unum ponitur pro reliquo, nam vt hic di
cuntur aule Regum. dic q̃ in hoc non est vis, sed aula ꝓprie
1 est pars palatii, palatium tota ædes. † Secundo no. q̃ in priua-
tis domibus non debet conferri baptismus. de hoc in glo. 4.
& 6. sic etiam ſm Pau. non debet missa in talibus locis nisi ex
necessitate celebrari. de conse. dist. 5. concedimus, & c. vnicui
que. Et generaliter de quibuslibet spiritualibus. dic quod in
ecclesia sunt agenda. 23. dist. in nomine domini. de elec. cum
terra. de imm. eccle. c. 1. & c. cum ecclesia. 23. q. 8. conuenior.
2 † Tertio not. q̃ non debet conferri baptismus nisi in eccle-
siis, in quibus sunt fontes ad hoc deputati. de hoc in glo. 6. &
dico. J. qõ. 2. & 3. de his fontibus. & 18. q. 2. pridem. de cogna.
spi. si vir. & c. maritus. Steph. & in hac gl. ibi, matrices, nam si
cut mater carnalis nos generat, sic & ecclesia in Christo nos
regenerat per baptismum. ſ. e. debitum. Steph. Quarto no. de
priuilegio regum & principum. de hoc in gl. simile. & in ea
3 ibi, ne aliqui. & in extrauag. Io. 22. execrabilis. † Quinto not.
quod comparantur nobilitas & necessitas. de hoc in glo. hic
comparantur. Sexto no. q̃ necessitas legi non subiacet. de ob
4 ser. ieiu. consilium. regula, quod non est, lib. 6. † Septimo no.
de ver. audeat, quod denotat temeritatem. Pau. Oppo. in eo,
quod mandat puniri eos qui præsentiam suam exhibuerunt
& sic videtur velle, quod præsentes habeantur pro consentiẽ
tibus. vnde ob. quod no. ne cle. vel mona. sententiam, vbi di-
citur quod licet clericus intersit cum quis punitur vltimo
supplicio, non ex hoc efficitur irregularis nisi intersit autho
ritatem præstando, de excessib. præla. ex literis. Sol. Lau. intel
ligendo literam hic de his qui exhibent suam præsentiam
taliter, quod videtur in aliquo consentire. & hoc etiam vult
glos. in verbo, præsentium. in eo, quod supplet ex proposito.
Et idem Pau. qui intelligit hic de præsentia deliberata etiam
si non sit cooperatiua, sed sociatiua, vel visiua. de sta. regu. ne
in agro. §. porro. in fi. allegat & alia iura allegata in gloss. & J.
ti. proxi. clem. j. in fi. remittens ad no. per se de pœn. clem. j. &
ibi dixi in prin. q. 1. t. Lau. vero remittit ad no per se in d. cle.
ne in agro. §. sane. 1. alias. §. porro. vbi dixi in 2. notabili, & in
q. 3. Ex his infert Pau. q̃ exhibens suam præsentiam sepultu-
ræ factæ contra cle de sepul. non est excommunicatus, quia
ibi puniuntur sepelientes, non præsentes, quod tamen dicit
Pau. non procedere in præsentibus fieri facientibus & man-
dantibus, vel cooperantibus, vel criminosis participantib. in
delicto dando eis auxilium & consilium vel fauorem. de sẽ.
excommun. nuper. & c. si concubinę. de homi. sicut dignum
§. illi. quod vltimum dicit Pau. verum si dicimus, q̃ sepelire
est crimen, alias non. J. de spon. cle. eos. & si aliud tenemus,
esset illa clem. eos. de sepul. facta ludibrio, quia vilis ribaldus
tradens sepulturæ contra illam solus excommunicatus erit.
dicit tamen Pau. q̃ vtile esset declarare de portantibus funus
ad sepulturam, non tamen sepelientibus. Item de comitan-
tibus funus, de fabricantibus, vel aperientibus sepulturam, &
de prælatis non prohibentibus, vel patientibus hoc in suis cę
miteriis, & de portantibus cruces, thuribulum, & similia de
quibus omnibus videtur, quod non ligentur, quia ipsi non
sepeliunt. & hoc tantum punit illa clemen. & pro hoc æqui
tas ne ex vno funere multi ligentur. de hoc dixi in d. clemẽ.
quæstio. 24. vbi tenui hoc vltimum. Quæro, qui comprehen
dantur per hanc clem. glo. 2. quod omnes etiam si non com
perat eis baptizare ex officio. & hoc per literam in verbo, ne
quis. quæ generaliter loquitur. Item Gen. qui ad hoc inducit
literam ibi, edicto. dicens per hoc quod constitutio ista gene
ralis est cum signum legis generalis contineat. C. de legi. l. 3.
Pau. etiam concordat cum glos. in eo, quod non pertinet ex
officio baptizare, dicens hoc ideo esse, quia hoc sacramen-
a tum a potest a quocunque etiam laico in necessitate confer-
ri. 32. distinct. §. verum. de conse. distinct. 4. a quodam. & cap.
sanctum. de summ. trin. ca. 1. §. sacramentum. Et in eo, quod
gl. dicit quod ad præsbyteros ex officio spectat baptizare. Pa.
allegat de conse. dist. 4. constat. de diacono autem gl. remittit
ad c. diaconos. 93. di. Pau. vero dicit quod ad diaconum etiam
spectat baptizare absente sacerdote, & necessitate imminen-
te potest confessionem audire. de fur. cap. 2. non tamen ab-
soluere, vt ibi not. Hostien. Oppono ad hoc de eo quod dixi
per hanc clem. teneri etiam eos ad quos non pertinet bapti-
zare etiam laicos, nam. J. ea. cle. castigatio reseruatur episco-
po qui de laicis se non habet intromittere. de iud. nouit. Sol.
Pau. quod poterit se intromittere ratione delicti commissi
circa sacramenta ecclesiastica, vnde propter hoc laicus effici-
tur de foro ecclesiæ sicut quando delinquit circa alia sacra-
menta, vel res ecclesiasticas. de fo. compe. cum sit. & ca con-
5 questus. de iure pa. relatum. † Secundo quæro, in eo, quod di
ci de fontibus. s. in 3. notabili, quid si in ecclesia vbi nõ sunt
fontes deputati baptizatur quis. Sol. Pau. quod erit locus pœ
næ huius cle. pro hoc, quia litera præcipit quod duntaxat in
ecclesiis vbi sunt fontes deputati hoc fiat. In contrarium est,
quia litera loquitur de his qui baptizant in priuatis domib.
vnde videtur quod licet hi qui baptizant in ecclesiis vbi nõ
sunt fontes, delinquant, non tamen tenentur hac clem. quæ
6 requirit duo coniunctim, & sic minus puniuntur. † Tertio q̃
ro, in quibus locis deputentur illi fontes. dicit Pau. q̃ cõsue-
uerunt deputari in plebibus. 13. q. 1. § 1. ver. item L. eo. 16. q. 1.
de deci. dicens Pau. id quod etiam dicit glo. quod ideo tales
b ecclesiæ dicuntur matrices, b quia in eis per baptisma renasci
mur. de transla. c. 2. quandoque tamen nomine matricis in-
7 telligitur de cathedrali. de verborum sig. venerabili. † Quar-
to quæro, an per actum baptizandi intelligatur quis habere
curam. Sol. Pau. remittendo ad no. de cle. non resi. quia non-
nulli. per Hosti. & arguit q̃ sic, quia is qui baptizat adultum,
debet eum instruere in fide. de conse. distinct. 4. ante. 30. q. 1.
placuit. & hoc pertinet ad curatum. de vi. & ho. cle. vt quisq;
In ꝯtrarium, quia iste actus licite exercetur per laicum, vt dixi. ſ.
q. 4. & pro hoc. 38. qõ. 1. ad limina. Curæ autem non est laicus
capax, neque quo ad forum pœnitentiale, neque quo ad cõ-
tentiosum, sicut nec mulier. de pœ. & rem. oïs. & c. nona. de
ma. & obe. dilecta. 96. di. bene quidem. de iud. c. 2. cum cõcor.
& dicit Pau. hoc videri verius, remittit ad ea quæ notauit de
offi. ri. cle. vnica. vbi dixi in qõ. 11. Quinto quæro, in eo, quod
prohibet baptizari aliquos extra loca vbi sunt fontes, quid si
baptizant mulieres. Sol. Pau. q̃ idẽ erit, & supplet ibi aliquos,
vel aliquas. de sen. excommu. mulieres. de elect. sciant, lib. 6.
8 † Sexto quæro in eo, q̃ dicit de principibus, qui dicantur prĩ
cipes. Sol. vt in gl. simile. quam no. quia singularis. Et arguit
gl. pro & contra. & tandem concludit, q̃ hic sumitur princi-
patus pro nobili potentatu merito comparando regi & di-
gnitati. Lau. etiam in hoc instat dicens videri, q̃ omnes diui
tes possint dici principes. ar. de ma. & obe. omnes. & Eccl. 11.
vbi legitur, q̃ pecunia est omnium Regina. dicens etiam qđ
de facto videmus, q̃ propter effluentiam pecunię collocant
filias filiis vdium rusticorum, sequentes quod dicit Host. de
consan. tua & de præbẽ. venerabilis. vbi dicit q̃ disputans de
nobilitate disputat de nobili stercore. Lau. etiam dicit q̃ sal-
ua eius pace propagatio alta & clari seminis suam posterita-
tem nobilitat & attollit. 56. dist. si gens. 98. di. Aphros. & quo
ad hanc cle. concludit, q̃ arbitrio baptizantis relinquitur ar.
eorum quæ ipse notauit de sepul. clem. eos. vbi dixi in 12. no
tabili. Pau. concordat cum gl. Steph. etiam idem tenet, dicẽs
vt dicit gl. hoc intelligi de potentibus principibus, qui quasi
æquiparantur regib. sicut dux Brabantiæ, Comes Flandrię, Co
mes Holandię, & dux Britanniæ. Dicit etiam q̃ hoc verbum,
princeps, aliquando ponitur vt genus pro quolibet qui præ-
ponitur genti, populo, vel loco. de ma. & obe. omnes. de iu-
dæ. iudęi, & ca. seq. de vsur. quanto. & tunc dr̃ princeps quasi
primum capiens locum, quandoque ponitur vt spẽs pro cer
ta dignitate, vt princeps Achaciæ, & olim Boemiæ. de ac. ve-
niens, & hoc etiam in effectu dicit gl. cuius opi. standum est
in eo, quod dicit hic intelligi de principe comparando regi.
pro hoc ratio literæ quæ dicit eis deferendum, nec procedit
quod dicit Lau. hoc esse arbitrariũ quatenus intelligatur, q̃
hoc resideat in libera dispositione baptizantis, nam per hoc
defraudaret facile hęc cle. sed saluari põt quatenus intelligatũ
arbitrio boni viri, & tunc arbitrabitur, vt dicit gl. de principe
qui sit in magno potentatu, vt in hoc etiam attẽdamus com
munem locutionem. de spon. ex literis, non solemus autem
vocare principes nisi valde potentes in dominio. Et ex his
no. q̃ post regem maior dignitas est princeps, quia de his tã
tum duobus loquitur litera. & in hoc no. singulariter, gl. ibi,
est aduertendum. vsq; ibi, & ex hoc. Septimo quæro, an hæc
constitutio includat tyrannos. Sol. vt in ea. glo. ibi, tyrannos.
vsque ad fi. quæ concludit q̃ non. & idem Pau & Steph. quia
cum sint vsurpatores, non sunt priuilegiãdi. ff. de dona. inter
vi. & vxo. l. 3. §. 1. quod vi aut clam. l. seruus. 16. q. 1. legi, & no.
gl. in eo quod diffinit tyrannum. & idem Pau. & de hoc per
Bal. in tract. de tyranno. Op. ad hoc de hęr. præsidentes, lib. 6.
gl. soluit, q̃ illud speciale fauore fidei & idem Pau. dicens qđ
ibi ponendo casum specialem fauore fidei innuit cõtrarium
esse

ADDITIONES.

a Hoc sacramentum Adde tex iuncta gl. in verbo, sacerdotibus in c. constat. de conse. dist. 4. & in c. in necessitate. ca. di. Do. in c. 1. de bap. c. mulier. & ca. Romanus. de conse. di. 4. Tho in 3 parte. q 67.
Vinc. God. Adde Ale in tract. de ver. sig. in 1. lib. nu. 1 24. quod habetur in li. 3. tra. fol. 23 1. Io. Ber. in tra. de epi. in 2. par. 3. prin. nu. 9. habetur in li. 4. tra. fol. 135.

b Dicuntur matrices. Adde gl in cle. 1. de sen. excommu.

eſſe tegulare,& in hac glo ad fi.:bi,quanticunque ſint poten
tatus ēt ſi regia clementia ſubditos tractent.14.q.5.neque.Io.
An.ibi legata inutiliter.Steph.alleg.C.de ſacroſ.eccle.decer-
nimus.& iura allegata de præben.eum qui,lib. 6 in 5.gloſſa.
29 † Octauo quęro,an nomine liberorum contineantur hic ne
potes.gl.comprehendit.ſoluit ꝙ comprehendantur nepotes
& omnes deſcendentes:ſecus dicit de verbo,filii.quod dic,vt
in gl.& idem Pau.pro hoc quod no.de pœn.in quibuſdam.
in gloſſ.antepe.de ver.ſig.c.a.& dic,vt ibi dixi.quando nomi
ne filiorum veniant nepotes. Item an veniant ex proprio ſi-
30 gnificato. †Nono quæro,an nomine liberorum veniunt na
turales.gl.c.ibi,videtur.arguit ꝙ ſic.concludit tamen in con-
trarium,& reſpondet ad contraria.Pau.vero diſtinguit, quia
aut a lege profertur verbum filii,& ſic intelligitur de iuſta ſo
bole,aut ab homine,& intelliguntur etiam naturales,niſi ꝯ-
iectura dignitatis ſit in contrarium,vt no. C.de inſtit. & ſub-
ſti.generaliter.vbi gl. Iac. de Are.dicit ꝙ aut filii naturales na
ſcuntur ex facie matrimonii,& comprehenduntur nomine
filiorum,& implent conditionem.ff. de leg.a. cum pater.§.
rogo.aut non naſcuntur ſub velamine matrimonii,& tunc
non comprehenduntur,nec implent conditionem.ff.de m.
deli.l.fi.ad Trebel.l.ex facto.§.ſi quis rogatus,quod dixi de ꝓ
ba.in præſentia.Et dicit Pau.id quod dictum eſt de natis ſub
velamine matrimonii procedere quando matrimonium ꝯ-
ctum eſt ſecundum formam c.de cland.deſpon.cum inhi-
bitio. Op.ad hoc,quia hic loquitur de actu baptiſmi in quo
non videtur facienda differentia inter legitimum & illegiti-
mum,cum hoc non veniat ex paterna ſucceſſione.Sol.Pau.
ꝙ ratio diuerſitatis eſt,quia non cum eadem ſolennitate ba
ptizantur naturales tantum,cum qua baptizantur naturales
31 & legitimi.† Decimo quęro,quia fit hic mentio de baptiſ-
a mo,quot modis a dicatur baptiſmus,ſeu quot ſunt eius ſpe-
cies.Sol.vt no.de præsby.non bapt.veniens.& de conſe.di 4.
baptiſmi vicem. Et an per baptiſmum liberetur quis a pœ-
na temporali pro delicto infligenda,no.ea.di.nequaquam.ſe
cundum Gen.& voluit allegare c.non ex quo.& plenius no.
26.diſt.deinde.ad fin.de diuor.gaudemus.in glo.fi.de plurib.
etiam aliis circa hanc materiam baptiſmi omiſſo,quæ pro-
ſequitur Matt.ponens ad literam quę no.& dixi e.ti.c.5.& a.
& c.non vt apponeres.vbi dixi de illo qui deferebatur ad ba-
ptiſmum.& quia timebatur ne præueniretur morte fuit pro-
iectus in puteum,eo qui proiecit,dicēte verba ſubſtantialia
an ſit baptizatus.. & dixi ꝙ habendus eſt pro non baptizato,
32 quod etiam tenet Matth.† Vndecimo quæro,an baptiſmus
præſtitus contra hanc clem.tenet.gloſſ.vlti.quod ſic.& idem
Lau.& Gen.pro hoc quod no.de deſpon.impub.ad diſſoluē
dum.in glo.vlt.& 73.diſt.geſta,Lau.remittit ad no.per ſe,de
re.pmut.cle.vnica.vbi dixi.q.7.generaliter autem an, & quo-
modo teneant facta contra legem,dixi de poſtu.c.fi.

ADDITIO.

a Quot modis. Adde gl.1.in c non vt apponeres.de bap.gl.1.in c.apoſtolicā.
de presby.non bapt.glo.ſummæ de conſe.diſt.4.
Vinc.God Baptiſmus eſt triplex & tria continet.Nic.Polur in tra.de ſacrā.
in prin.2.par.nu.1.& 2.habetur in li,a tra.fol 56.& ibidem in ca 3.primæ
partis,nu,1.& in eodem loco in c.1.primæ par.

De reliquijs & ueneratione Sanctorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Deus debet laudari in ſanctis eius.*
2 *Argumentum à minori valet.*
3 *Familia epiſcopi, an gaudeat priuilegio eodem cum epiſcopo.*
4 *Dominus an habeat actionem pro moleſtia & iniuria illata familię ſua.*
5 *Dominus qui habet totam iuriſdictionem in quodam caſtro dat,ſeu lo eat caſtrum illud quibuſdam conſulibus quibus conceſſit omnimodā cognitionem cauſarum caſtri & territorij,an tales poterunt domi nū aut ipſius familiam ibidem delinquentes condemnare.*

CAP. I.

SI dominum. Dignum. de celeb. miſſ.de
homici.ſicut dignum. ſalu
tare.i.ſaluti aīarum proficiens,de acc. ſicut olim.
1 in fi.de offi.or.ordinarii.ad fi.li.6.† Not.ꝙ Deum
iubentur laudare in Sanctis eius.i.laudare Dei mirabilia lau-
dando ea quæ Sancti fecerunt in Dei virtute.de hoc. in gl 2.
& in e.in fi.facit eo.ti.c.2.& in eo.ti.glorioſus,li.6. Et ex hoc
arguit Lau ꝙ ex laudib.impenſis familiæ dominus laudatr ſi
cut in vituperiis familię dominus blaſphematur, maxime ſi
illi de familia ſunt honorabiles grauitate maturi & pleni elo
quio 2.q.5.hēt hoc,& de hoc.ꝫ.q.1.2.& 3.arguit Lau. ꝙ de-
mus velle laudari cum Deus ſit laudandus, & oīs Dei actio
noſtra eſt inſtructio de ele.ſignificaſti. & de hoc.ꝫ.in 2.ꝯrio.
Secundo no.de dictione,profecto,quam expone vt in glo.3.
2 † Tertio no.de ar.a minori.de hoc in eadem gl.3.quæ ex tex.
arguit,ſic.ſi dominum tenemur laudare in Sanctis,potius in
ſeipſo.& in hac gloſ.ibi.cum in cunctis.38.diſt.ſi in laicis.18.
diſtin.c 1.81.diſt.eos.C.de ſacroſan.eccle.auth.multomagis.
& de teſti.l.i.Pau.dicit ꝙ etiam poteſt hic eſſe argumentum
alio modo,quia propter vnumquodq; tale, & illud magis, ſi-
mile de cele.miſſ.cum Marthæ.in prin.ver.ſi tūc igitur. Lau.
pro hoc quod dixi,ꝙ ſi debemus laudare Deum in Sanctis,
fortius in ſeipſo,inducit qa hic eſt ordo charitatis, vt primo
Deo,ſecundo ſibi,tertio proximo charitas ſeu amor habea-
tur.ex hoc arguit quod etiam cum dilectio ſuimet ſit prior
dilectione proximi,debet diligēs ſeipſum conſequi præmia
q̄ conſequeretur diligendo proximum & fortius, & ſic etiā
pœnas quas conſequeretur occidendo,vel percutiendo pro
ximum,fortius conſequi ſi in ſeipſum:committit enim con
tra charitatis fœdera in ſeipſum. 23. qō.5. ſi non licet.de hoc
55.diſt.per totum.de cor.viti.ſignificauit. Ex hoc dicit,quod
propter mutilationem ſui ſit irregularis. Item propter per-
cuſſionem ſui ſi eſt clericus,eſt excommunicatus per cano.
ſi quis ſuadente.18.q.4.pro hoc.de ſen.excomm.contingit.ꝫ.
Quarto no.ꝙ quandoque iuſtum & honeſtum ſimul cōcur
runt,vt ſra ibi,dignum profecto iuſtum & c. quandoque vi-
detur aliter,quo caſu dicit Pau.ꝙ iuſtum vnius partis præfer
tur honeſto alterius.de poſtu.bonæ.a.ad fi. dic ꝙ honeſtum
& iuſtum in veritate nunq̄ ſeparantur,licet qnque apparen-
ter aliter videatur,vt in ca.bonæ.præal lega.etiā honeſtas pro
alia parte certo reſpectu,non ſimpliciter. Quinto no.ꝙ reſi-
ciuntur ſpiritualiter ex corpore Chriſti.de hoc in gloſ.in ver-
bo,reficit. Sexto no ꝙ de feſtiua veneratione debet coli me-
moria corporis Chriſti,ibi,feſtiuæ venerationis. Et dicit Pa.
quod veneratio conſiſtit in hoc,vt tūc abſtineatur ab omni
opere ſeruili illicito reſpectu Dei & orationibus intentis va
cetur.de ſtat.mona.cum ad monaſterium §.in refectorio.de
celeb.miſſ.cle.1.Septimo no.ꝙ in feſto corporis Chriſti de-
bemus referre gratias Deo.& dicit Gen ꝙ cum Chriſtus cę-
teris rebus ſit potior,ſic præ cæteris colendus eſt.de conſe.di
ſtin.2.nihil Octauo no.ꝙ Papa in grauibus procedit de con-
ſiliis fratrum.pro hoc de re iudi.apoſtolicę,lib.6.Nono not.
a de ver.præcipimus,a & hoc neceſſitatem importat.14. qō.1.
quod præcipitur.de verbo.ſig.in his.ex hoc arguit Gen.ꝙ ſe
quentia important neceſſitatem.vult dicere quod ad ea de q
bus in hac cle.tenemur de neceſſitate.Oppo.quia hoc proœ
mium ſimile eſt illi.ſ.de ſepul. cle.dudum. & tn̄ aliis verbis
vtitur hic quam ibi,quia hic præcipit conſtitutionem Vrba
ni ſeruari,ibi conſtitutionē Bonifacii innouat,& ſic ob.quia
de ſimilibus debet idem iudicari.de conſti.tranſlato.Solu.vt
in gl.licet.& in ea.in fi.dicit Steph.ꝙ aliqui tenebant eam re
nouatam per id quod hr̄ in proœmio texti.Secundo opp.ad
id quod dixi.ſ.in 3.notabili,quod debemus velle laudari,ob.
enim illi verſus.Spernere mundum, ſpernere nullum.ſper-
nere ſeſe,Spernere ſe ſperni,quatuor iſta beant.Solu.Lau.ꝙ
aliud in Deo qui eſt ſumme bonus & laudabilis.vnde etiam
ſeipſum laudat.31.diſt.tenere.ſecus de nobis quos quotidie
mala noſtra perturbant.de celeb.miſ.cum Marthę.vlt.dic ꝙ
qnque licitum eſt etiam ſe laudare.de renunci.nili.§.porro,
3 vbi de hoc.& in d.c.tenere.† Quęro in eo,qa dixi ſ.in 3.nota-
b bili,quod ex laudib.familiæ laudat dn̄s,an familia epiſcopi b
gaudeat eodem priuilegio cum ep̄o.Sol.Lau.referens quoſ
dam dicere ꝙ ſic.per l.1.C.de epi.& cler.de of.Arch.dilecto,
C.ne fil.pro pa.auth.habita.ſecundum quæ iura,tales non de
bent affligi,ſicut nec epiſcopus pro ſuis reb.debet vllam exa-
ctionem ſportularum ſuſtinere,alioquin exactor reddere du
plum debet,& ſi militat,perdit cingulum. ſi eſt clericus, de-
ponitur.in Auth.de ſanct.epiſc. §.ſportularum.col.9.& hoc
vr̄ placere Lau. qui dicit rōnem eſſe. nam ex moleſtatione
familiæ

ADDITIONES.

a De verbo præcipimus Adde Do.de ſancto Gemi.in a.præter hæc.in a.col.
32.diſt.
b An familia epiſcopi.Adde glo 1.c.1.11.quæſt.1 & ibi Arch.Inno. in c.ſi de
verborum ſig.lib.6.Do in c.eccleſiarum.11.q.3 Io.An in c.vlt.de offic. Ar-
chi.in ver. familiæ.Dom.in c.Romana de pœn.lib.6.Albe.in l.3.C.de epiſ.
& cler.

familiæ molestatur dominus cuius interest habere subditos
locupletes in Auth.vt iudic.sine quoquo suffra.§. cogitatio.
colla.2.& no.de dila.c.fi.Et pro hoc quod dico in seq.qõ. Ex
a hoc infertur ad aliud,an scriptores a gaudeant priuilegio scho
larium, in quo dicit Bertran. ꝙ actu scribentes gaudent, alij
non,etiam si sint parati scribere.ff.de mil. testa.ex eo tempo
re.pro hoc quod not.de priuil.c. pen.dic verius, ꝙ scriptores
non censentur de familia scholarium,nec gaudẽt eorum pri
uilegio,quod dixi de loca.c.1.in 1.q.solet.in alicubi fieri extẽ
sio vt scriptores gaudeãt immunitate scholariũ quo ad quæ-
dam,eis enim fauendum,quia sunt valde necessarij studenti-
bus.† Secundo quæro,an competit domino actio pro mole
4 stia,vel iniuria irrogata suæ familiæ.arguit Lau. quod sic.de
proba.licet,in fi.In contrarium de priuileg.authoritate,lib.6.
Solu.quod si ex grauamine illato familiæ impeditur vtilitas
domini,siue in seruitio personali, siue reali potest dominus
agere ꝯ molestantes saltem de dolo,cum alia actio deficit. ff.
ad munic.de iure.1.respon.C.de decur. l.generali. de iudæis.
c.a.de appel.dilectus.vbi de hoc. pro hoc.ff.de dolo l. Ad ca.
authoritate.rñdet Lau.ꝙ ibi exempti constituebant se vt acto
res principales in causis suorum hominum vt aduersariorũ
conditio esset durior qui volebant exemptionem suam ad
alios extendere,dic quod aliud est quærere an exemptio con
cessa domino extendatur ad subditos,& dic ꝙ non.capitu.per
exemptionem,& ratio ibi redditur,aliud est quærere an pro
iniuria subditi possit agere dominus quatenus sua interest,
5 & dic quod sic per prædicta.† Tertio quæro, circa prædicta,
dominus habens commodam iurisdictionem in quodam ca
stro suis consulibus quos ibi de nouo creauit sub ea forma,vt
perpetuo sic essent,mutando singulis annis,concessit cogni-
tionem omnium causarum castri,& eius territorij exceptis
causis feudalibus,an poterunt dñm vel eius familiam ibi de-
linquentes,& inuentos condemnare.arguit Lau.ꝙ non,quia
si dñs vellet abdicare dñium,non posset,sicut nec episcopus
potest abdicare quæ sunt honoris episcopalis vt visitationem
& cathedraticum.de dona.pastoralis.no.Hostien. in sum. de
offi.ordi.§.quid pertinet.sic ergo nec ordinarius suam iuris-
dictionem.ff.de iuris.om.iud.& quia.Item in generali sermo
ne persona loquentis intelligitur excepta.de iureiur. petitio,
ergo & per ꝯñs intelliguntur excepti illi de familia sine qui-
bus status domini non esset integer.6.q.1.quiquis.de offi.Ar
chi.dilecto.In contrarium,nam transferendo ad consules vi-
detur nihil de suo transferre.sed potius ius sui superioris. nã,
& si consules cum non punient,ab alio superiore punientur,
sic ergo vtilius est per consules puniri qui cum eo mitius a-
gent tanquam zelantes salutem eius.arg.de re iudi.ad apposto
licæ,lib.6.Sol.Lau.tenendu primum,quia per factum suum
b non potuit ille dñs b præiudicare suo superiori.ar. de iureiur.
eam te.de præscri.si diligenti.nisi forsan illi consules hoc præ
scripsissent contra illum superiorem,quod possent.arg.de p
scri.auditis.cum ibi no.dic quod hæc quæstio incidit in illam
an quis possit iudicari a seipso, vel ab eius inferiore, vel per
eius statuta puniri.de quo in regula,cui licet, lib.6. & dixi de
maio.& obe.cum inferior.de rap.cap.1.de consti.cap.2 lib.6.
Quarto quæro,in eo ꝙ hic dicit de sacramento coporis Chri
c sti quare fuerunt instituta c sacramenta ecclesiastica,cum ab
sque ipsis Deus posset dare vitam æternam? Solu. Matthe.ꝙ
ꝓpter tres causas,primo propter humiliationem. secundo ꝓ
pter eruditionem.tertio propter exercitium.Humiliatio est,
quia humiliamur rebus insensibilibus.Eruditio,quia per id
quod foris agitur,erudimur ad intelligendum aliquid inte-
rius.Exercitatio est in ipsa receptione,pro hoc de conse. dist.
5.nunquam.de renun.nisi.§ verum.de hoc in 4.sen.in prin.&
dixi de sacra.non ite.in rubr.

ADDITIONES.

a An scriptores. Adde Inn.Abb.& Do.in c.1.de loca.Doct.in proœ digestorũ
in §.sed omnia.
Vin God.Adde quod scriptores debent & tenẽtur scribere cum atramento
& calamis suis.Alex.in l.stipulationes commodissime de verb.ob.& Fely. in
c.1.de lib.obla.
b Non potuit ille dominus. Adde Card.in cle.1.in 3.opp.de excess.præl.Io.de
Imo.in c.presbyteri.de pœnis.Arch.in c.in primis.2.q.1.Abb.in c.postula-
sti.in 6.col.de fo.comp. Dom.in c.authoritate. in §.fi. de priui.li.6.Bal.in c.
1.in 4.iniuria.de pa.iur.fir.in vsi.feu.
c Quare fuerunt instituta.Adde gl.de conse.di.2.institutio.Io.An.in rubri.de
sacra non ite.
Vin.God.Adde quod sacramenta sunt septem quinque voluntaria,duo ne-
cessaria.gl.in c.veniens.de transa ponit & dicit aliter.

Vrbanus. No.singulariter,quod Papa quandoq; præ
latos eius vocat fratres, & hoc colligitur
hic referendo verbum fratribus, ad id quod sequitur ibi, &
alijs ecclesiarum prælatis.pro hoc quia clausula concernit
omnia sequentia.de appel.secundo requiris,quia tamen ob.
ad hoc de crim. fal.quam graui.dic quod verbum, fratribus,
non concernit nisi episcopos,& superiores.debet enim clau.
sula generalis restringi,vt non contineat illicita.de don. cum
dilecti.& quod ibi dixi.& in d.c.secundo requiris.

SVMMARIVM

1 *Sacramentum corporis Christi est summum bonum.*
2 *Sacramentum istud quare Saluator instituit.*
3 *Sacramentum altaris quot , & quæ requirit vt sit verum sacramen-
tum.*

Transiturus. Hic est secunda sectio, in qua vt di-
cit gl.primo ponit prosa cuius exor
dium vt dicit eadem gl.durat vsq; ibi,licet igitur.Sed quia ꝓ-
lixum est diuide.quia primo narrat qñ instituerit Saluator
noster sacramentum corporis & sanguinis sui.secundo q̃ ver
ba tunc dixit,& quare instituit,ibi,in institutione,tertio poni
tur effectus huius sacramenti & eius laus multiplex,ibi, hoc
est.Et illa pars subdiuidit vt ibi.de hoc mundo.in quo nõ erat
eius regnum.Io.9.No.de institutione huius sacramẽti facta
tẽpore instantis passionis Christi in memoriã mortis suæ.Et
dicit Lau.quod instituit Saluator hoc in vltimo,quia quæ in
nouissimis fiunt fortius in memoria ꝯseruantur ar. C. ne de
sta.defun.si mater.Hinc est illud,quæ vltimo dicũtur melius
memoriæ commendantur.de ꝯse.dist.2.liquido.& labilis est
memoria humana.C.de vete.iu.enucle.l.a.§.sed qa.Ideo fuit
1 ꝓuidendum.de hoc j.q.1.† Secundo no.ꝙ sacramentum cor
poris Christi est summum bonum.de hoc j.in primo ꝯtio.
& dr̃ sacramentum,qa sub tegumento corporalium rerum di
uina virtus veri corporis & sanguinis operatur effectum.1.q.
1.multi.de ꝯsecra distin.2.ego Berengarius.de celeb.mis.cũ
Marthæ.ver.distinguendum.Steph.Tertio nota ꝙ Saluator
corpus & sanguinem dedit discipulis in cibum & potum.de-
bet enim ad literam ibi,tribuendo,suppleri apostolis.Et dicit
Lau.quod tunc tribuit eis tanquam simplicibus laicis, quia
nullum ordinem seu gradum adhuc habebant,& de hac re-
ceptione 50.1.di.accedens ibi,inter laicos communionẽ.&c.
postea vero eadem hora Christus ordinauit eos in presbyte-
ros cũ dixit,hoc facite &c s.tanquam presbyteri.& de hoc in
ver.seq.q.1. Quarto no.ꝙ cum sumimus corpus Christi mor
tem dñi annunciamus.de hoc in gl.in verbo, annunciamus,
& in ea.in fi.de consecra.distin.2.in Christo semel.& cap.cor-
pus,& c.iteratur.Oppo. in eo quod in 2. notabili dixi ꝙ sa-
cramentum eucharistiæ est summum,& sic videtur quod sit
maius alijs sacramentis pro hoc quod not. de appel.ex ratio-
ne.de illis verbis,summa ope.& sic ob.quia baptismus est ma
ior.de sum.trin.cap.1.in §.fin.Solu.Lau.& Genz.quod sacra-
mentum eucharistiæ est summum quantum ad esse.de con-
sec.dist.2.nihil.vbi de hoc.sed quo ad effectum magis sum-
mus est baptismus,vt in contrario.sed chrisma est maius sa-
cramentum quo ad maioritatem ministri,quia non potest
conferri nisi ab epo:matrimonium vero est maius quo ad si
gnificatum, quia designat coniunctionem Christi & eccle-
siæ. de biga. debitum. versus. Maior. in effectu. baptismus,
corpus in esse Coniugium signo, maiori chrisma ministro.
Secundo op.in eo ꝙ dicit ꝙ corpus Christi tradidit Saluator
in cibum,& sanguinem in potum,& sic videtur ꝙ alia sit
transsubstantiatio corporis,alia sanguinis,& ꝙ corpus & san-
guis sint distincta,cum tñ non possit esse corpus sine sangui
ne,nec econuerso.de conse.di.2.comperimus.Sol.vt in glo.
facit.quæ de hoc remittit.Pau.dicit quod licet sanguis trada
tur in potum,traditur nihilominus in cibum,quia vt præ
dixi,non est corpus sine sanguine,nec econuerso,vt in d.cap.
comperimus.Item nec sine deitate sm quosdam, vt not.ea
dist.quid est Christum. quia ibi est deitas per concomitan-
tiam.de eo autem quod glo.remittit,an sit alia transsubstan-
tiatio corporis,& alia sanguinis,gl.in c.quia corpus, allegato
in glo.tenet ꝙ sic, dicens quod per illa verba,hoc est corpus
meum,panis transsubstantiatur in corpus,& ibi non est san-
guis per transsubstantiationem,sed per mistionem,& per illa
verba,hic est sanguis &c.transsubstantiatur vinum in sangui-
nem,& ibi similiter non est corpus per transsubstantiationẽ,
a sed per mistionem.& de hoc in dicto cap.per Archi. † Quæ
ro,quare Saluator instituit hoc sacramentum sumpta cœna.
gl.remittit.Paul.dicit quod hoc fecit vt finito veteri Pascha
legalia finem haberent.Item vt vehementius discipuli me-
moriæ commendarent.de hoc s.in 1.notabili non autẽ hoc
fecit vt nos pransi illud sumamus.de conse.distin. 2. liquido.
Lau.dicit ꝙ hoc fuit triplici rõne,primo vt deficiente corpo
rali pñtia dimitteret Saluator discipulis suũ corpus in signũ
magnæ dilectionis,vt hic. secundo quia sacramentum hoc
est

est proprium memoriale suæ passionis, debe ergo institui passione imminente. de conse. distin. 2. semel. tertio vt tanquã vltimum recentiori memoriæ traderetur. de conse. distin. 2. liquido. pro hoc vltimo, ꝙ dixi in 1. no. Et simile inducit Lau. de Doctoribus, & Aduocatis qui meliores ponunt rationes in fi. & quo ad id quod proxime dixi, ꝙ non debemus hoc sacramentum numere pransi, dicit Lau. ꝙ regulariter non est malum exercere sacramenta, vel officium diuinum dicere post comestionem. fallit in missa propter sacramenti reuerẽtiam, dicto ca. liquido. & c. tribus de celeb. mis. ex parte. Item fallit in matutinis, & alijs horis quæ debent dici a ieiunis. de celeb. mis. cap. 1. Completorium autem non oportet dici a ieiunis nec post ipsum oportet ieiunium seruari, vsque ad missam diei sequentis, quod tamen aliqui obseruant, qui si sunt in crastino missam celebraturi post cõpletorium nihil sumũt, quorum deuotionem non reprobat Laud. sed necessitatem non laudat, dum tamen alias sint digesti etiam si nihil tota no
3 cte dormiuerint. de conse. distinct. 1. sacramenta. † Secundo
a quæro, quot requiruntur ain sacramento altaris Sol. Paul. ꝙ tria, scilicet panis, vinum, & aqua. de consec. distin. 2. panis, & c. non oportet, & c. in sacramento, & no. ea. distin. in sum. & panis debet esse triticeus, & valet etiam si triticum natum sit de lolio, quia non inspicimus, quid fuerit. sed quid sit. 51. di. vndecunque. secus si ex frumento nascitur lolium, quia mutat naturam & desinit esse frumentum, vt no. in d. c. sacramẽto. Item alia farina non debet misceri, quod si fiat, non transsubstantiatur secundum Io. & Hug. refer tamen Pau. Theologos dicere ꝙ possibile est, ꝙ vtrunque præmissorum in actualitate propriæ naturæ manet, ita, ꝙ in actu est vera natura frumenti, & vera hordei, vel alterius, licet forte sensus non posset eas distinguere, & sic sola farina frumenti est materia sacramẽti, & nõ alia. Et hoc dicit Pau. ꝙ si mistura est talis per quam tollitur natura frumenti, non fiet transsubstantiatio, quia sublata est materia sacramenti, & sic si magna est quantitas farinæ hordei, & modica frumenti, ita ꝙ frumentum assumat materiã hordei, deficit materia sacramenti. si autem admistum non in tantum abundat, & corrumpat & in suam naturam ꝯuertat frumentum, tunc ex troque efficitur quoddam tertium mistum, & per consequens desinit etiam ibi esse materia sacramenti. Item panis non debet esse de fermento, alias non conficitur, vt no. eo. tit. cap. fin. in glo. 2. Theologi tñ contra, nam azimatio & fermentatio non distinguunt panem substantialiter cum sint accidentia panis sicut homo nouus ante peccatum non efficitur alter inueteratus ex fermento peccati, sed substantialiter idem est, & hoc tenet Genze. licet fieri non debet, quia de fermento facilius cadit mica quã de azimo, & quia credere debemus Christum hoc fecisse in azimis cum in domibus iudæorum non esset fermentum, secundum Pau. & hoc vltimum tenui in d. ca. fi. in 2. quæstio. Tertio q̃ro, si panis fit de aqua rosacea, vel alia artificiali. quidam vt refert Pau. dicunt, ꝙ confici potest. quia aqua non remanet in pane, alij contra & probabilius secundũ Tho. quia partes principales panis qui est substantia vnius sacramenti sunt aqua naturalis & farina frumenti, quod etiam tenet Mat thæus.

ADDITIO.

a Quod requiruntur. Adde diffuse per Do. in c. cum Marthę. de cele. missa. Vin. God. Adde Nic. Plouer. in cap. 1. 3. par. num 6. habetur in lib. 8 trac. fol. 49. & Sacramenti eucharistiæ substantialia in eodem cap. 1. 3. par. fol. 48. eo. libr.

SVMMARIVM.

1 *Christus, an ordinauerit apostolos per illa verba, hoc facite in meam commemorationem.*
2 *Fugiens ad corpus Christi, an gaudeat securitate.*
3 *Sacramentũ corporis Christi est commemoratio nostrę redemptionis.*
4 *Et per hoc sacramentum retrahimur a malis.*
5 *Christus etiam post passionem mansit cum apostolis per gratiam.*
6 *Conuersio panis & vini in verum corpus Christi, an fuerit passibilis.*
7 *Substantia panis, & vini quid sit.*
8 *Corpus Christi cum toties sumatur, quare non consumitur,*
9 *Corpus Christi, an frangatur sub hostia.*
10 *Deus si faciat miraculose, ꝙ sacramentum altaris appareat in altari vt sanguis & caro humana, an sit sumendum.*
11 *Sequaces apostolorum qui sunt.*

In institutione. Vitæ æternæ. de consec. distin. 2: cum omne. in prin. & ca. species. in fin. & quandoque corporalis. de de pœn. & remis. omnis, & c. seq. Pau. Christus enim est animæ humanæ vita. de pęn. dist. 1. §. antequam. Genze. No. de verbis quæ dixit Saluator In institutione huius sacramenti ibi, hoc facite in meam cõmemorationem, & de hoc in glo. in verbo, apostolis, & in ea, ibi, in Christo semel. vbi dicit Ioan. quosdam dicere, quod p hæc verba Christus ordinauit apostolos, & de hoc etiam. 76.
1 dist. quod die. quod dic vt in sequen. q. † Quæro an sit verum quod proxime dixi, quod Christus ordinauerit apostolos per illa verba, hoc facite in meam commemorationem. Lau. dicit, quod ex illis verbis sumpserunt potestatem conficiendi vt presbyteri. & idem 3. ver. proxi. in verbo, tribuendo. latius hoc prosequitur dicens id quod dixi in 3. no. Et vltra hoc dicit ꝙ hoc verum est, quod fuerunt ordinati in sacerdotes per illa verba quantum ad effectum primum characteris, id est quo ad conficiẽdum verum corpus, vt prædixi: sed quantum ad secundum effectum. s. ad absoluendum in foro pœnitentię a peccatis ꝙ ad solos presbyteros spectat. de pę. d. 1. multiplex. fecit eos presbyteros post resurrectionem cum dixit, accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c. Ioan. 21. & 23. q. 1. §. si aũt. deinde ordinauit eos in ẽpos die Pente. dum misit eis Spiritum sanctum in linguis igneis. 75. distin. ordinationes. de conse. di. 1. nocte. APostoli vero tunc demum incęperunt vti ministerio consecrationis qñ discipulos septuaginta duos ordinauerunt in presbyteros rogantes dñm messis, vt mitteret operarios in vineam suam. 21. distin. In nouo. sed tunc propter exuberantiam spiritussancti, qua vigebant non curabant de aliqua forma ad instar electionis quæ fit per inspirationem. de elect. quia propter. sed postea incęperunt certam formam seruare, cum Paulum & Barnabam ordinauerunt in ẽpos imponendo eis manus 75. distinct. quod die. Item cum Iacobum fratrem dñi consecrauerunt. 66. dist. porro. vbi de hoc Secundo quæro, in eo quod dicit ꝙ in hoc sacramento sunt mirabilia immutata, quæ sint hæc mirabilia. Sol. vt in glos. ꝙ optauit ibi, & tunc aliter. vsque ad fin. & dicit Lau. & Genz. & Marth. ꝙ mirabilia sunt immutata, quia in veteri testamento dabantur & promittebantur temporalia. nunc dantur & promittuntur spiritualia. de bap. maiores. Itẽ quia patres antiqui pascebantur manna & mortui sunt, nos vero pascimur pane vitæ immortali qui de cęlo descendit. de conse. dist. 2. reuera. vbi de his mirabilibus. & in hac gloss. ibi psalmista. Psalmo. 126. nisi dominus, & distinct. 2. esca. & cap.
2 Iudas. † Tertio quæro, an hoc sacramentum cum sit ita mira
a bile, habeat priuilegium vt fugiens ad corpus Christi a gaudeat immunitate. Sol. Pau. arguit quod sic, ex hac litera quæ dicit in hoc sacramento signa innouata. vult dicere, ꝙ cum sit admirabile, vt in litera dicitur, debet gaudere immunitate qua gaudet ecclesia, in qua cessant hæc mirabilia. de quibus hic in glo. quod optauit. & hoc tenet Host. eod. ti. sane. vbi de hoc dixi in 12. q. vbi tenui cum Host. propter reuerentiam tãti sacramenti, licet multi contra.

ADDITIO.

a Vt fugiens ad corpus Christi. Adde de ista materia variæ sunt opinio. inter Doct. glos. 1. in cap. quæsitum. 13. quæstione 2. tenet quod non, & eam sequitur Ludo. Roma. in suis singularibus, singul. 331. & ibi dicit Ludo. Roma. quod hanc quæstio habuit de facto in ciuitate Vrbini. sed contra dictam gl. communiter tenet Academia Canonistalis, & primo Do. in c. sane. de cele. missa.
Vin. God. Fugiens ad corpus Christi, vt gaudeat immunitate sicut fugiens ad ecclesiam, verior mihi uidetur opinio, iuxta regulam propter vnum quodque tale & illud magis, cum ecclesia sit sponsa Christi & habeat illud priuilegiũ, sic corpus Iesu Christi dicendum est.

Hoc est memoriale. Hæc est tertia pars exordij, vt dixi supra. versi. transiturus. Et quia, vt ibi dixi, hic ponitur effectus, & laus multiplex huius sacramenti, ideo potest subdiuidi in quinque. secunda ibi, hæc est commemoratio. tertia ibi, o diuini. quarta, o singularis. quinta, o excellentissimum. Possent, & aliæ particulæ signari. aliæ namque idest, aliorum sanctorum & rerum omnium præteritarum a nobis absentium recolimus mortuam. vnde legitur, O mors ero mors tua morsus tuus ero infernæ crucis. corcor. de sum. trin. clemen. vnica. in principi. vbi de hoc. affixum tempore passionis. de
3 consecra. distinct. 2. quia passus salutis æternæ. Nota. quod in hoc sacramento fit rememoratio nostræ redemptionis. concordantię in gloss. in verbo, memoriam. Et dicit Lau. quod ideo in Pascha hoc fit, ad repræsentandum, quod olim tactũ est. vult dicere quod tunc sumimus eucharistiam ad talem repræsentationem. de consecra. distinctio. 2. semel. Et quia quotidie peccamus, & sic continua medicina egemus. ea. di. si quotiescunque. ideo debemus hoc facere quotidie, & si non de facto, tamẽ effectu. ea. distinct. quid est, & ca. vt quid. de facto autem sæpe non facimus, quia licet quotidie communicare

municare non sit laudandum vel vituperandum, multoties
tamen expedit abstinere ex causa etiam sine culpa. 6. distinct.
testamentum. de peniten. & remissio. omnis. no. de præbend.
significatum. sed debemus cauere ne hoc accidat ex nostra
4 culpa. ead. distin. si quis intrat. † Secundo no. ꝙ per hoc sacra-
mentum retrahimur a malo. de conse. distin. 2. cum omne.
& cap. quoties. & cap. triforme. & cap. cibus. ꝙ dicit Laud. pro
cedere, duntamen quando hoc sumimus, simus absque mor
tali. debemus enim nos probare an simus sine peccato, alias
iudicium nobis manducamus & bibimus. de consecra. disti.
2. qui asque scelere. cum cap. sequen. venialia vero delet hoc
sacramentum. ead. distin. cum omne: non autem mortalia. &
ideo baptismus hoc respectu dicitur maius sacramentum, q͂a
mortalia tollit. 32. distin. §. verum. de peni. distin. 7. nullus ex-
pectet. & hoc respectu etiam verbum Dei deducens quem
ad compunctionem dicitur non minus quam corpus Chri-
5 sti. 1. quæst. 1. interrogo. † Tertio no. quod saluator etiam post
passionem remāsit cum apostolis, ibi, vobiscum sum. & intel
ligit Pau. per gratiam. Matt. 18. vbicunque duo vel tres con-
gregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum. 10.
distinctio. de quibus. 1. q. 1. cum scriptura. 24. quæst. 1. alienus.
In altari autem est præsentia corporali. pro hoc litera ibi & es
set cum eis etiam præsentia corporali. quæ litera facit contra
dictum Pau. quia videtur velle litera quod semper fuit salua-
tor cū apostolis etiam præsentia corporali, sed intellige mo-
do prædicto quando, scilicet consecrabant eucharistiam, alias
erat cum eis tantum per gratiam, vt prædixi. & dicit Laud. ꝙ
licet Deus sit vbique, hoc est verum potentialiter, sed corpo-
raliter seu realiter est tantum in cœlo seu in hostia. & de hoc
J. q. 4. in fi. Oppo. in eo quod dicit ex passione Christi mor-
tem nostram mortam fuisse: per hoc enim sequeretur ꝙ fa-
cti essemus immortales, quod constat falsum esse. Solu. me-
tu contrarij glo. io verbo, nostram. subaudit æternam. Et vult
dicere quod mors æterna ad quam damnati eramus ex pec-
cato primorum parentum, fuit sublata per Christi passionē.
Secundo oppo. ad hoc quia etiam post passionem multi dā-
nātur. de sum. Trini. cap. 1. versi. venturus. soluit Paul. quod
mortua est mors æterna in habentibus fidem & charitatem.
d. c. 1. Quæro in eo quod dicit ꝙ in eucharistia Christus est
præsens, sed sub alia forma, quare hoc fuerit institutum. glo.
& quare. remittit. Laud. soluit formando plures quæstiones
vsque ad 9. Et exponit sub alia forma, id est sub alijs dimen-
sionibus & mensuris quam fuerit in cruce, sed eiusdem sub-
stantiæ seu essentiæ, vt hic in litera. & de hoc. J. q. 4. dicit Mat.
ꝙ ideo sub figura panis & vini fit, quia non habemus in vsu
carnem crudam comedere & sanguinem bibere. de cōse. dis.
6 2. quid sit sanguis. & de hoc. J. q. 9. † Secundo quæro an con-
uersio quæ fit in hoc sacramento sit passibilis in eo ꝙ panis
conuertitur in verum corpus, & vinum in verum sanguinē.
Solu. Laudu. notando, quod triplex est agens. quoddam ar-
tificiale. & hoc semper præsupponit materiam; aliud natura-
le, & licet hoc semper possit denudare materiam vna specie
& inducere aliam, prima tamen materia semper manet. Itē
licet duo prædicta agentia possint spoliare materiam vna for
ma & aliam inducere, vnam tamen rem non possunt in aliā
mutare. tertium est agens supernaturale, & hoc ex potestate
absoluta producit totum etiam de nihilo, ideo in agendo
non eget materia seu alia re. fortius ergo potest vnam rem
totam in aliā transsubstantiare, quia maius est de nihilo ali-
quid facere quam vnam rem totam in aliam transsubstan-
tiare, idcirco licet conuersio realis sit impossibilis agenti ar-
tificiali vel naturali. argumen. Instit. de rer. diuisio. §. cum ex
alieno. possibilis tamen est super naturali. de sum. Trini. cap.
1. in princip. Tertio quæro, quid sit de substantia panis & vi-
ni. Solu. Laud. referens tres opin. primi dicunt ꝙ subiectum
annihilatur. alij quod remanet in hostia cum corpore. tertij
quod conuertitur in corpus, quia licet verba successiue pro-
ferantur, vno tamen instanti conuertitur panis diuinitus, &
supernaturaliter eius substantia omnino conuersa & muta-
ta in veram substantiam corporis, nihil remanet de substan-
tia panis. de consecra. distin. 2. quia corpus. & ca. ante. & hæc
7 communiter tenetur. † Quarto quæro, an quantus fuit Sal-
a uator a in cruce, tantus sit in Hostia. solu. Laud. præmittendo
aliqua. dicit enim quod substantia panis non conuertitur in
quantitatem corporis, nec in aliud accidens, sed solum in sub
stantiam. dicit etiam quod inter omnia prædicamenta sub-
stantia est nobilissimum, & substat omnibus alijs, & susten-
tat, & est substantia ipsa quasi ipsum quid rei. dicit etiam ꝙ
substantia non est quid diuisibile nisi mediante adhærentia
nec est quid visibile nisi mediante qualitate. vnde subtracta
quantitate non potest diuidi, nec subtracta qualitate uideri.
dicit etiam ꝙ Deus pepigit & ordinauit cum verbis & ele-
mentis quod verbo apposito ad elementum fieret sacramen
tum. 1. q. 1. detrahe. uoluit enim ꝙ vbicunque præsbyter præ-
sente pane dicet hæc verba, Hoc est corpus meum, panis con-
uertitur in corpus. de consecra. distin. 2. panis. Et in hoc vide-
b tur Laud. per dictionem, vbicunque, b sentire opin. Innocen.
de qua de elect. quod sicut. ꝙ sacerdos etiam non celebrans
missam dicens illa verba, conficiat. cuius contrarium com-
muniter tenetur, vt ibi dixi. dicit etiam Laud. quod aliter est
corpus in cælo, aliter in hostia, licet sit vbique totus, sed in cæ
lo est substantia mediantibus dimensionibus proprijs, id est
propria quantitate seu mensura, id est talis qualis fuit in cru-
ce, licet in cœlo sit in corpore glorificato in hostia uero est
tota substantia non mediantibus dimensionibus suis, sed quā
titas & qualitas & alia accidentia ibi sunt ex naturali conco-
mitantia, ita quod substantia ibi dominatur, & accidentia
omnino accedunt, & sic cum substantia omnino sit indiuisi-
bilis & inuisibilis, per consequens & accidentia. secus in alijs
rebus in quibus substantia se regulat secundum sua acciden-
tia, quia mediante quantitate diuiditur, & mediante qualita
te videtur. dicit etiam Laud. quod diuinitas verbi replet totū
mundum, vnde non est mirum si supernaturaliter substan-
tiam panis conuertat in corpus suum. Item vbi vult, & in tot
locis quot uoluerit, & toties & quoties. de consecra. distinct.
2. quid sit sanguis. vbi dicitur quod sicut diuinitus uerbum
Dei vita est quæ totum implet mundum, ita licet in multis
locis & innumerabilibus diebus illius corpus consecretur,
non sunt tamen multa corpora Christi, nec multi calices,
sed unum corpus & vnus sanguis cum illo ꝙ sumpsit de vte-
ro uirginis & quod dedit Apostolis. & sequitur ibi, diuinitas
enim verbi complet illud quod vbique est & coniungit ac
facit vt sicut ipsa vna est, ita corpus Christi & vnum corpus
sit in vnitate. Ex hoc dicit Laud. ꝙ cum ipsa diuinitas sit vbi-
que, possibile est substantiam panis quæ est hic in corpus cō-
uerti, sic ꝙ vnum corpus non fuerit augmentatum seu dimi
nutum ex hoc. & idem de pane qui est alibi, & sic quoties in
uenitur panis & uerbum sacerdotis & intentio consecrandi
& totum coniungitur, toties fit hoc sacramentum, quia sic
Deus pepigit cum his rebus, vt prædixi, & uoluit quod hæc
verba haberent hanc vim. sicut & illa verba habent vim suā,
& sic de rebus etiam per se, sicut etiam artificiosè lapis tran-
sit in aurum & in similibus, secundum Lau. quod simile est
valde largum. vnde etiam Lau. dicit ꝙ hæ actiones differunt.
dicit etiam ꝙ substantia panis conuertitur in carnē in stoma-
cho, sed aliter, & aliter, vt dictū est. ꝯcludit ex præmissis ꝙ his
bene pensatis ad præmissam quæstionem, & omnes similes
potest de facili respondere. Et in hoc dicit ꝙ Deus est multi-
pliciter in loco, quod dixi. §. in 3. no. sed hic formalius loqui
tur Laud. ideo adhuc hic resumo. Dic ergo ꝙ multipliciter
Deus est in loco. vno modo potentialiter, & sic est vbique.
alio modo gratiose & sic est in prædestinatis & sic quod non
in præscitis. tertio modo corporaliter, & hoc duobus modis,
vno modo sub proprijs dimensionibus & mensuris. & hoc
modo est in cælo talis & tantus quātus fuit in cruce. alio mō
ibi sunt eius dimensiones mediante substantia, vt dixi. §. ead.
q. & hoc modo est in qualibet hostia integer & totus, sed ho-
stia est ibi sub quantitate & sub proprijs suis dimensionibus;
ipsas ergo dimensiones hostiæ substantia corporis non exce-
cedit. & ex hoc patet solutio quæstionis, & quod sit possibile
ꝙ Christus sit totus in cælo & totus in qualibet hostia, indu-
cit Lau. quia sicut patet ex his quæ dicta sunt. §. ead. q. diuini-
tas Dei totum mūdum replet, & ideo possibile est sibi quod
conuertet hunc panem in corpus suum totum, & alium pa-
nem eodem modo, & sic in infinitum, non quod corpus cō-
uertatur in panem, sed panis ī corpus, quia Deus ita pepigit &
8 ordinauit. † Quinto quæro, quare non consumitur ex quo to
ties sumitur. So. Lau. dicens solutionem ex præmissis patere;
nam quoties panis & verbum sacerdotis & intentio inueniū
tur simul, toties fit transsubstantiatio. quia panis trāsit in cor-
pus, nec augmentum nec diminutionem corporis præstat
vt dictum est. §. q. proxi. cessante enim materia panis cessabit
& corpus. Sexto quæro, quantus est Christus in cælo. So. Lau.
quod tantus quantus fuit in cruce. & hoc etiam dictum est.
§. q. 4. Septimo quæro, quantus est Christus in hostia. Laudu.
quærit, & hoc etiam dictum est. §. q. 4. dicit etiam Laud. ꝙ sic
quærendo male quæritur quātitas & alia accidentia propriā
naturam

ADDITIONES.

a An quātus fuit saluator. Adde gl. j. in c. dum frangitur hostia. de cōse. di. 2. &
gl. in verbo, frang. j. in c. ego Berengarius ea. di.
b Per dictionem vbicunque. Adde gl. in c. abolendæ. de sepul. & ibi per Host.
& Io. An. in c. vbicunque. pe. lib. 6 in nouellis.

naturam amiſerint, ſic ꝙ ſunt in ſacramento mediante ſub-
ſtantia & non econuerſo. ipſum enim corpus non eſt puncta
bile. i. non diuiſibile nec locum occupat, & hoc propter natu
ram ſubſtantiæ dominantis, quæ non occupat locum nec pū
ctatur. ex quo ſequitur ꝙ totus Chriſtus eſt ſub qualibet par-
te hoſtiæ ſicut ſub tota. Exēmplum in ſpeculo, quo fracto ap
paret tota imago hominis ſub qualibet parte ſicut ſub toto.
Et in animalibus anuloſis, ſicut ſunt anguillæ, quia ſi diuidū
tur, ita ſe mouet cauda, ſicut caput, nam in quocunque loco
eſt vna pars corporis diuini eſt & alia. & ita erit in corpore
glorificato. Sed non bene dicitur tantus eſt in ſacramēto ſeu
in hoſtia, cum quantitas ſit in hoſtia ſic omnino ſeparata, &
alia ſubſtantialia corporis, vnde ipſum non poteſt limitare
nec menſurare, & ita eſt totus ſub arctiſſimis ſpeciebus. i. in
parua hoſtia ſicut in magna. de conſe. diſt. 3. dum frangitur.
9 † Octauo quæro, an corpus Chriſti frangatur ſub hoſtia. vr̄
ꝙ ſic. de conſe. di. 2. ego Berengarius, vbi dicit ꝙ manibus tra
ctatur & frangitur & fidelium dentibus atteritur. Lau. cōtra,
quia cum ſint ibi accidentia mediante ſubſtantia, non diui-
ditur nec frangitur corpus, cum ſit ſubſtantia indiuiſibilis, vt
dixi. ſ̄. qō. 4. & 7. Ad c. ego Berengarius dic, quod intelligitur
de ſpeciebus panis & vini quæ atteruntur & franguntur.
10 † Nono quæro circa id quod dixi. ſ̄. q. 1. pone ꝙ Deus faciat
miraculoſe ꝙ appareat ſanguis in altari, vel caro humana, an
hoc ſacrificium erit ſumendum. videtur ꝙ ſic. ar. eo. ti. ex par
te, ibi, poſtquam totum acceperit euchariſtiæ ſacramētum,
& de conſ. di. 2. comperimus, & hoc quidam concedunt, ſed
Lau. dicit ꝙ non eſt ſumendum, de conſe. di. 2. de hac. & hoc
11 videtur tenere Matthę. & eſt verius. † Decimo quæro, in eo,
quod dicit de ſequacibus apoſtolorum, qui ſunt ſequaces gl.
in ver. ſequacib. dicit quod hi qui ſequuntur per fidem, qui
autem ſint ſucceſſores apoſtolorum, glo. remittit.

SVMMARIVM.

1 *Effuſio lachrymarum, an & quando ſit commendabilis.*

Hæc eſt commemoratio. No. ꝙ ī hoc ſacramento
recolimus paſſionem dominicam. nam in fractione hoſtiæ
& calicis effuſione in ore fidelium nihil aliud eſt quam cor-
pus Domini in cruce immolari. de conſe. diſ. 2. dum frangiť.
1 & c. dupliciter. & c. morte. † Op. quia commendatur effuſio
lachrymarum, cum tamen alibi reprobetur. C. de fal. l. vbi. ff.
de offi. præſi. l. obſeruandum. 24 q 4. eſt iniuſta. So. Pau. quod
hic loquitur de lachrymis prouenientibus ex lætitia & pieta
te. vult dicere ꝙ illæ commendantur, contraria vero loquū-
tur de iudice qui debet a lachrymis abſtinere, nec per eas mo
ueri. proſequitur autem Pau. dicens ꝙ etiam quandoque ef-
funduntur lachymę ex dolore. vnde Aug. dictus eſt cuius mē
tis dolorem oculi carnis nequeunt declarare, de poen. diſt. 3.
ſunt plures. & hoc patet ex deſcriptione, nam luctus eſt grā
vehementer dolendi de malo ꝙ accidit, vel bono quod defi
cit. vnde Greg. in Moralib. Niſi in reatu culpę qua nos ligaui
mus miſericorditer dimittātur, perfecte flere non poſſumus.
gl. ſuper Matth. 5. dicit ꝙ luctus duę ſunt ſpēs, vna quę ꝓ pec
catis propriis vel alienis. alia pro deſiderio cęleſtis patrię. di-
cit etiam Pa. quod poteſt generalius dici quod eſt luctus ma
lus & cupiditas. de quo dicitur, Ploratur a lachrymis amiſſa
pecunia veris. Item deceptionis & inordinatæ paſſionis. 14. q.
2. §. lugere. & c. quam præpoſterum. Et Seneca de negligenti
bus facere debito tempore, dicit quod tunc lachrymæ nihil
profuturæ cadunt. Et etiam luctus bonus, & hic triplex, com
punctionis. Pſal. Lauabo per ſingulas noctes lectum meum.
Item compaſſionis. Iob 30. flebam ſuper eum qui afflictus
erat. & Eccle. 22. ſuper mortuum plora. Item deuotionis, vt
hic, vt in Pſalm. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum
quando veniam & apparebo ante faciem domini. Fuerunt
mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. Thobi. 11. Fleuerūt
ambo cum gaudio ſimul. Secundo op. in eo quod dicit ꝙ in
hoc ſacramento habemus lætitiam & lachrymas. & ſic vide
tur eadem res parere contrarios effectus, pœnam & p̄mium.
contra id de bap. maiores. vel. præterea. 57. diſt. ſi quis, de iu-
reiu. intellecto. ff. de ſol. qui ſic ſolui. & l. qui hominem. Sol.
Pau. ꝙ loquitur de lachrymis lętitia. idem Lau. dicens ꝙ la-
chrymæ hic tēdunt ad vnum effectum cum gaudio. ſ. ad cō-
punctionem deuotam, quia igitur affligitur corpus, vt lætetē
animus, & quia etiam plures ſunt qui frequēter pro gaudio
lachrymas fundunt citius quam pro ira. dicit tamen Lau. ꝙ
quandoque vna res operatur contrarios effectus, de iure iur.
debitores. vbi vna ſolutio parit obligationem & liberationē.
ſed dic, quod illud eſt diuerſo reſpectu.

ADDITIO.

a Vinc. Go. Ploratus quod ſit actus malus. 1. Reg. 9 & omnes ſerui eius fleue-
runt ploratu magno nimis. & zec. 27. g. Plorabūt in amaritudine animæ plo
ratu amariſſimo. & Mat. 2. c. ploratus & vlulatus multus.

SVMMARIVM.

1 *Pietas immenſa eſt in Deo & ſuperabundantia bonitatis.*
2 *Homo dominatur omnibus rebus.*
3 *Spiritus cęleſtes adminiſtrant hominibus*

O diuini. No. ꝙ hic commendať immenſitas amo-
1 ris. concordat de ſum. Tri. firmiter. † Secū-
do no. ꝙ in Deo eſt ſuperabundantia pietatis. nam quencun-
que contritum recipit. de pœni. diſt. 3. talis. & dicit Pau. ꝙ ſu-
perabundantia denotat exceſſum qui conuenit vni ſoli. ff. de
ver. ob. vbi, &c. Tertio no. de affluentia diuinæ largitatis. om-
nem enim animam ſaturauit bonis. de pę. di. 3. ad huc inſtat,
vltra medium, & abūdantiam benedictionis & omnium co
2 piarum tribuit. 16. q. 1. reuertimini. & q. 7, maiores. † Quarto
no. ꝙ homo dominatur omnibus reb. quod intellige de iſtis
inferioribus. nam & natura naturans. ſ. Deus, omnes res &
earum fructus fecit gratia hominis. Inſti. de re. diui. §. partus.
ff. de vſur. in pecudum. homo eſt digniſſima creaturarum, &
factus eſt ad Dei ſimilitudinem. ff. de ædili. edi. iuſtiſſime.
3 † Quinto no. ꝙ ſpiritus cæleſtes adminiſtrant hominib. qđ
intelligit Pau. quo ad prædeſtinatos, de conſe. di. 2. hoc. de pę.
di 4. ſi ex bono, & §. ſicut itaque. & dicit canō in hora immo
lationis ad vocem ſacerdotis aperiri cęlos, & ī illo Ieſu Chri-
ſti miniſterio choros angelorum adeſſe, de conſe. diſ. 2. quid
ſit ſanguis. Item adminiſtrant Angeli hominibus procuran-
do ſaluationem eorum. vnde dicitur ꝙ quælibet anima fide
lis habet ſuum Angelum cuſtodem. Verſus. Angele q̃ meus
es cuſtos pietate ſuperna, Me tibi commiſſum ſerua, defen-
de, guberna.

SVMMARIVM.

1 *Donum & munus qualiter differunt.*
2 *Sacramentum corporis Chriſti laudatur, quia ſumme impinguat.*
3 *Mereri quis magis videatur, an qui facit ex mera voluntate, an qui
ex officio vel neceſſitate.*
4 *Sacramentum corporis Chriſti ſumptum, an deſcendat in ſtomachum.*

O ſingularis. No. ꝙ hic laudatur prodigalitas, ali-
bi reprobatur, de conſue. c. pen. & di
cit Pau. ꝙ prodigalitas hic oſtendit nimium amorem & dile
ctionem. exponit autem Gen. prodiga. i. effuſa. Secundo not.
ꝙ in hoc ſacramento Chriſtus tribuit ſeipſum. de hoc in gl.
no. in pri. Tertio no. de cibo ligni mortiferi. & intelligit La.
de pomo, quia alias homo non erat moriturus neceſſitate na
turæ. de conſe. di. 3. placuit. nec etiam poſt peccatum ſi ſemꝑ
ederet de ligno vitæ. vt legitur in 2. ſen. di. 19. & in hoc etiam
no. de cibo ligni vitalis. i. Chriſti. vnde Lucę. 23. ſi in viridi li
gno hoc faciunt, in arido quid fiet. Quarto not. ꝙ eſus ligni
mortiferi ſauciauit, quod exponit Gen. i. vulnerauit vulnere
mortali. ſimile verbum de pę̄n. & re. oīs. Quinto no. de pane
Angelorum. & intelligit Pau. de manna. & ſic ēt intelligit gl.
in ver. domo. in eo quod ille. pſal. Attendite. ibi. n. dr̄ de man
na. & dr̄ panis Angelorum, quia miniſterio Angelorum prę
parabatur in aere. Sexto no. quod panis ſacramenti non con
ſumiť. i. ipſe Chriſtus qui ſemper fuit, eſt, & erit. de conſe. di.
2. ſemel immolatus. & ca. Chriſto ſemel. Septimo not. ꝙ re-
cipiens euchariſtiam non trahit corpus Chriſti ad ſe, ſed tra
hitur ab illo & ei ꝯformatur. ſ. per grām quam ſuſcipit. de ꝯ
1 ſe. di. 2. ſpēs. † Octauo no. differentiam inter donum & mu-
nus. ff. de verbo. ſigni. aliud. & l. munus, hęc tamen litera hoc
non probat, imo potius probat quod ponantur hic pro eo-
dem in effectu. Oppono in eo, quod dicit ꝙ in ſacramento
Chriſtus dat ſeipſum. nemo enim poteſt ſe dare, quia nemo
eſt dominus membrorum ſuorum. ff. ad l. Aqui. liber homo.
23. q. 5. ſi non licet. So. Pau. ꝙ homo dare poteſt totum ſuum
arbitrium, & talis eſt mos ſe offerentium, vt in literis, quod
etiam dicit gl. in ver. ſeipſum. mos enim eſt in ſaluatione of-
ferre ſeipſos, nam vt dicit Pau. habemus proprium arbitriū
niſi per profeſſionem ſit a nobis abdicatum. 12. quæſt. 1. non
dicatis. & dando illud, damus noſipſos quo non eſt donum
2 maius, vt hic. & hoc facit ad q. de qua. ſ̄. q. 1. † Secundo op. in
eo, quod laudatur hic cib. ſacramenti. quia ſummē ſ īmpin-
guat, alibi enim hoc redarguitur. de conſe. diſt. 5. ne tales. So.
hic cibus impinguat non carnem, ſed animam. In cōtrario
autem

æst redarguimr cibus corporaliter impinguans.'Pau. Quæro
in eo quod dixi §. in 1. 2trario, q non est maius donum quam
2 dare seipsum, quis magis meretur, an is qui facit opus meri
torium ex voto, vel professione, aut qui mera voluntate. gl. in
ver. seipsum, determinat quod primus, per rationes de quib.
in ea, & hanc glo. nota, quia singularis, & multi prima facie
asserunt contra, & cum glo. idem Pau. & in ea ibi, venerabilis
3 de offi. ord. si canonici. in glo. antepen. lib 6. † Opp. ad hoc q
imo magis meretur qui mera voluntate, quia ea sunt in no-
stris officijs gratiora quæ cum liceat nobis non impendere,
tñ cã dilectionis impẽdimus. 28. q. 1. iam nunc. Sol. Steph. qđ
est quædam necessitas coactionis, & hæc contrariatur volun
tati, de spon. cum locum. & hæc diminuit de laude actus vir
tuosi, quia voluntarium militem eligit Deus. 15. q. 1. non est.
& de tali loquitur contrarium. Alia est necessitas ex interiori
inclinatione præcedens, vt videmus in habituatis ad virtutẽ
quam sequuntur quasi ex quadam inclinatione propter cõ-
suetudinem bene agendi & hæc est in beatis, nec diminuit,
sed potius auget de laude virtutis, & de hac loquitur quæstio.
Est & alia necessitas in fi. vt si volo transfretare, habeo neces-
se nauẽ ingredi. & hæc etiam nõ minuit de merito actus vir-
tuosi, imo quanto actus est nobilioris finis, tanto est laudabi
4 lior, & de hac potest etiam intelligi quæstio. † Secundo quæ
ro in eo quod dicit q iste cibus impinguat non ventrem sed
mentem, an hoc sacramentum descendit ad stomachũ. Pau.
videtur dicere quod sic. dicit enim secundum theologos qđ
manet corpus donec species consumptæ sint potentia dige-
stionis, vel alio modo. Ex hoc videt q si canis comedat eucha
ristiam in eius stomacho descendat, q videtur Lau. dicẽs qđ
non est absurdum si sub visceribus animalium includitur id
quod quandoq; includitur in vili pixide. argu. de conse. dist. 2.
qui comederit. Ex hoc dicit non esse verum id quod dicit gl.
de iudæ. & si iudæos. cum dicit, q non descendit in stomachũ
quod etiam videtur sentire hic in glo. in ver. confirmatur. in
eo q remittit ad no. ibi, de conse. dist. 2. non iste. ibi enim di-
cit gloss. quod no. descendit in stomachum. & dicit Guil. se-
cundum prædicta intelligendum de consec. distinct. 2. tribus.
& quod ibi not. glo. & hoc communius, scilicet quod durat
donec durant species, quod tenet Tho. parte 3. summæ. q. 67.
arg. 2. & Richar. in 4. dist. 9. q. 1.

ADDITIO

2 Quis magis meretur. Adde tex. iuncta glo. in ca. cum quidam. de iureiur. tex.
in ca. præcipue. 11. q. 3. glo. in ver. cadit. in c. homo Christianus, 40 distin. gl.
in verbo, studiosa. in ca. qui viderit. 32. q. 5. glo. 1 in c. nullitas 21. q. 1 glo. in
verbo ideo enim. in c. consideret, de pę. distin. 1. gl in ver. maiores, in ca. nul
li fas 19. dist.
Vin. God. Adde q sicut meritum censetur cã finalis legati, vt late per Signo,
de Homo. in consi. 110. quod præsumuntur si certa sint etiam expressa, Ale.
in l. si donatione, C. de col & in consi. 5. lib. 1. ita qui facit opus meritorium
ex voto, vel professione cum bis facere dicatur, iux. illud Virgil. 1. Aene d. Bi
na manu lato crispans hastilia ferro. & 8. Aeneid. Tenans bina manus quæ
nunc habet aurea Pallas, magis videtur mereri.

SVMMARIVM.

1 *Donum vel munus alicuius quando inspicitur eius memoria strictius retinetur.*

O excellentissimum. No. q hoc sacramen
tũ debemus cunctis
studijs honorare, qa ex tota anima debemus Deum diligere.
1 de pę. di. 1. charitas. † Secundo no. illud cuius donum vel mu
nus inspicitur eius memoria strictius retinetur, pro hoc quia
naturaliter donatarius donãti obligatur. ff. de fur. si pignore.
de pet. hæ. sed & si lege. §. consuluit. de testa. cum in officijs,
ex hoc arguit Lau. contra scholares qui male soluunt docto-
ribus, vel petitis, dicens q ex hoc merito perit memoria in be
ne legendo, vel consilium dando. Versus. Muneris infundas
oleum fuge nomen auari. Sic ægræ menti poterit medicina
parari. Et ex hoc quod dicit hic de memoria huius sacramen
ti, dicit Pau. q sic, etiam in memoria primitiuorum venera-
mur imagines, de conse. di. 3. venerabiles. & arguit cõtra do
natarios qui donum alij donant, quia ex hoc non videntur
memoriam tenere donantis, quandoque enim aliquid serua
ri debet ad memoriam, de pę. dist. 1. §. his authoritatibus, ver.
item illud. & di. 2. Iudas. in fi. 7. q. 1. deniq;. 19. q. 4. mandamus,
de æta. & quali. intelleximus, quandoque etiam aliquid desti
tuitur vt memoria tollatur. 81. di. valet. 15. q. 1. mulier. & hoc
est contra illos qui munuscula mulierum conseruant solici
te & frequenter aspiciunt.

Licet igitur. Hic vt dicit gl. 1. in princi. huius cle. est
2. tertiæ, & vt dicit illa glo. hæc est nar
ratio in qua præmissa multiplici causa celebrationis festi cor
poris Christi diem statuit qua debuit celebrari, ibi, nos itaq;.
prima subdiuiditur in plures & multas causas ponit, secunda
in die tertia potissime. quarta. intelleximus infamiã. de sum.
Tri. damnamus. in fi. Oppo. q ex quo de hoc sacramento fit
memoria in missis quotidianis non fuerit opus facere specia
lem festiuitatem, sicut dicitur de festo Trinitatis. de fer. quo
niam. in fi. Sol. Pau. quod ratio diuersitatis potest esse, quia ea
quæ dicuntur ad laudem Trinitatis, singulis diebus dicuntur,
non sic in sacramento altaris. vnde vult dicere q licet in mis
sis quotidianis fiat solennitas corporis Christi, tamen ea quę
dicuntur sunt de alio, vt de sancto, vel feria. Sed dic, quod di-
citur de Trinitate concernit specialiter laudem Trinitatis

SVMMARIVM.

1 *Solemnitas noua si instituatur non debet antiquæ detrahi.*
2 *Festa specialia celebrantur in singulis natalitijs sanctorum.*

In die. Lætanijs, Id est rogationibus, quæ fiunt ante ascẽ
sionem. de consecratio. distinctio. 3. rogationes.
de fer. capellanus. natalitia. concor. de fer. licet. & dicuntur na
talitia non quando nascuntur, sed quando moriuntur. tunc,
velut de nouo nati intrant celestem patriam. No. de reconci
liatione pęnitentium. & intelligit Pau. de reconciliatione so
lenni & publica. de conse. distin. 3. de pęnitentibus, & ibi no.
gl. 2. quare in cęna Domini fiat talis reconciliatio, & de hoc
50. di. in capite. Secũdo no. de confectione chrismatis. qđ dic
1 vt in glo. quæ fieri, & de hoc de celeb. missa. te referẽte. † Ter
tio no. q ex institutione nouæ solemnitatis non debent detra-
hi antiquæ. de consue. cum olim. quod colligit Pau. ex eo, qđ
hic dicit q ecclesia nõ potest in cœna Domini vacare specia-
li celebrationi huius festi propter alia officia prius instituta.
2 † Quarto no. quod in sigulis sanctorum natalitijs specialia fe
sta celebrantur. & dic quod celebrantur, vel prout est in calẽ
dario institutum, vel prout singuli episcopi in suis diœcesi-
bus instituunt de fer. conquestus. & facit de vulgari quod dici
tur, q non est ita paruus Sanctus quin habeat suam diem in
anno. Quinto no. de institutione omnium Sanctorum. & de
hoc in glo. seq. & in glo. quo Italici. & hanc vltimam no. in fi.
quia solet allegari simpliciter de acuto odoratu anseris in sen
tiendo hominem.

Potissime. No. quod Christus est gloria & corona
omnium Sanctorum. & hanc coronam
repromisit Deus omnibus diligentibus se cum probati fue-
rint. arg. de renun. nisi. §. verum. 1. q. 4. saluator. Secundo not.
q festũ corporis Christi debet præfulgere celebritate specia-
li, vt sicut Christus potior est cæteris, ita potius extollatur, de
consec. disti. 2. nihil. Tertio no. ex verbo, suppleatur. quod illud
quod omittitur in officio diuino debet suppleri 7. q. 1. nihil.
de hoc de sacra. non ite. ca. 1. & fi. de cele missa. cap. 1. & dicit
Laud. quod loquitur de omisso siue per negligentiam siue
per impotentiam siue per dolum. de conse. distin. 2. si per ne
gligentiam. & cap. sequentibus vbi negligentia. de impoten-
tia 7. q. 1. illud. & cap. seq. de eo & de celebratio missa. de ho-
mine. quantum tamen ad illud de impotentia quo ad horas
canonicas, dic quod qui propter ęgritudinem impeditur, non
tenetur redicere, vt dixi sup. titu. 1. clemen. 1. in princ. in secun
do contrario. Quarto no quod debemus inter nos præterita
memorare. & dicit Laud quod hæc est vera, pœnitentia plan
gere præterita. de pœnitentijs, distinct. tertia perfecta. nullum
enim reperitur delictorum tale remedium sicut eorum
continuata memoria ad compunctionem. de pœniten. di-
stin. 2. Iudas.

Intelleximus. Nota. de reuelatione quæ aliquan-
do fit catholicis, vt dicit glossa in
hoc verbo, relatum, non est credendum asserenti sibi reue-
latum. quod dic, vt in ead. dicit tamen Pau. quod Papæ af-
firmanti se hoc intellexisse credendum est. de probatio. cle-
mentina, literis. & dicit Lau. quod nonnunquam talia re-
uelantur minoribus familiari consilio Spiritussancti, vt
in regula Benedicti, pro hoc quia aliquando reuelatur mino
ri quod maior nescit. C. de offic. rec. prouin. l. honores. de con
suetu. ad nostram. vbi de hoc in glo. 1.

SVMMARIVM

1 *Festum corporis Christi debet celebrari feria quinta post octauas pen tecostes, & nu. 2.*
3 *Clericus & populus differunt. & qualiter, vide.*
4 *Lætitia salutaris debet nobis esse in festo sancti corporis Christi, & alia multa debemus habere in hoc sacratissimo festo. hic numerata, vide.*

Nos itaque. No, ibi, ſpecialior. quod q̃ ſpeciali no.
digna ſunt, niſi de his ſpecialis fiat mẽ
tio neglecta videntur arg. de ſent excommu. ſtatuimus. lib 6.
ff. de iureiu. item apud §. hoc edictum. ſolet enim plus time-
1 ri &c. 3 1. di, quamquam. † Secundo no. ꝙ feſtum hoc debet
celebrari feria quinta. & dicit Lau. & Gen. ꝙ merito feria quĩ
ta, qa tali die fuit inſtitutũ. ſ ea. cle. ver. tranſiturus. ibi ſumpta
cœna. & ver. in die. & quæ dicatur feria quinta, & quare ſic di-
2 catur, dic vt in gl. in ver. feria. & idem Pau. † Tertio no. ꝙ poſt
octauam Pentec. quinta feria proxima hoc feſtum celebrari
debet. & de ſignificatione verbi Pente. dic ut in gl. ſic dicitur,
& in eo ꝙ dicit de quinquaginta diebus inter reſurrectionẽ
& Pente. dicit Pau. ꝙ tunc non eſt indictum ieiunium. de ob-
ſer. ieiu. conſilium. in prin. 76. diſt. non autem. & c ſequẽ. niſi
in diebus rogationum & vigilia Pente. c 1. di. no ice. de conſe.
3 di. 3. rogationes. † Quarto no. ibi, tam cleri quam populi, ꝙ
appellatione cleri non continetur populus. ſunt enim diuer-
ſę profeſſionis. 12. q. 1. duo de ſen. excommu. ſi ſtita. 1. reſpon-
a ſo. lib. 6. dicit tamẽ Pau. videri ꝙ appellatione ciuium a vel ꝓuĩ
cialium contineantur clerici. de fo. compe. dilecti. vbi de hoc
Quinto no. ꝙ in hoc feſto debẽt dici hymni. & quid ſit hym
nus, dic vt in gl. hi ſunt. Et dicit Pau. ꝙ hymnus quandoq; eſt idẽ
ꝙ oratio ſeu benedictio. de conſe di. 1. de hymnis. ꝓprie tamẽ
4 eſt cantus laudis, vt etiam dicit gloſſ. † Sexto no. quod in hoc
feſto debemus habere lętitiam ſalutarem. & intelligit Paul.
ꝙ eſt ſalutaris pro ęterno gaudio conſequendo, & hanc non
habent niſi hi qui mente vel ore ſunt in Sion. 1. in cęleſti Hie
ruſalem, quia non eſt laus in ore peccatoris. & hanc lętitiam
in aduentu Chriſti oſtendit chorus angelicus. de conſe. di. 1.
nocte ſancta. & c. hi duo. Laud. ad idem dicit lętitia ſalutaris
eſt in domino, quod eſt ſummum bonum. Septimo no. ꝙ in
hoc feſto debet puritas iocundari. & dicit Lau. ꝙ hæc eſt vera
gloria in conſcientia pura. 2. ad Corinth. 1. Gloria noſtra hæc
eſt teſtimonium conſcientiæ noſtrę. & Pſal. Omnis gloria fi-
lia regis ab intus. 1. in puritate interioris conſcientię. Octauo
not. ꝙ in hoc feſto debemus alacri animo Deum laudare. ꝓ
hoc. s. in procemio huius conſtit. ibi animo & alacri. hilarẽ
enim ſeruitorem & voluntarium eligit Chriſtus. 15. q. 1. nõ
eſt Nono no. ꝙ debemus in hoc feſto habere pronam volũ-
tatem ad Deum. & dic pronam. 1. expeditam, reiecta negligẽ
tia & omiſſis aliis. ſimile 12. q. 1. omnis. 20. q. 1. proclius. De-
cimo no, quod in hoc feſto debemus inflammari per ardorẽ,
& intellige de ardore charitatis. facit de ſepul. dudũ. poſt pri.
& dicit Pau. ꝙ hic ardor creſcere dẽt vſq; ad perfectũ vt mo-
ri ſit lucrum. de pœ. di. 1. ſi quis tam ma. & ſecundum Lau. de
bemus inflammari igne ſpiritusſancti. pro hoc de pę. di. 1. ſi ſer
mo. Et in eo ꝙ nunc dixi, quod charitas debet creſcere vſque
ad perfectũ, dicit Lau. ꝙ charitas quandiu homo eſt in hac
vita ſemper augmentatur & cumulatur. pro hoc iſta litera
ibi, meritorum cumulis. & de pę. di. 1j. charitas, ro quibuſdam.
Vndecimo no. ꝙ Chriſtus dedit ſe pro nobis in prætium. de
hoc in gl. in hoc verbo, & dicit Lau. quod fuit in cruce vbi do
lores noſtros tulit. de celeb. mi. cum Marthę. Duodecimo
no. ꝙ ipſe idem redemptor beatis ſe dat in præmium. de hoc
in præmiũ. & exponit Lau. præmium. 1. fruitionem eſſentię
ſuę, & uiſionẽ beatam. Pſal. tunc ſatiabor cum apparuerit glo
ria tua. de pę. di. 2. charitas. cum c. ſeq. Oppon. in eo ꝙ dicit de
quinta feria poſt octauam penteco. vr enim ſuperfluitas, quia
intelligitur de proxima etiam ſi non exprimatur. ff. de verbo,
obl. eum qui calendis. Sol. vt in glo. intellige, quæ ſtat contra-
rio. dic ergo ꝙ exprimitur cauſa maioris expreſſionis. de di-
la. c. ſi. de dolo. c. vlt. Secundo oppo, in eo quod dicit de octa-
ua penteco. caret enim octauis. de feri. capellanus. So. vt in gl.
contra. & in ea ibi, dierum numerum, & hoc reſpectu quili-
bet dies habet octauam. Tertio oppo. in eo ꝙ dicit in hoc fe-
ſto tripudiandum ſ. de cele. miſſa. cle. 1. vbi reprobatur. Solu.
Pau. quod hic intelligitur quod ſpes tripudiet, ſcilicet mẽte,
animo, & corpore.

Ideoque. Hic eſt tertia tertię, in qua vt dicit gl. in prin
cip. huius cle. ponit exhortatio de feſto co-
lendo de certis indulgentijs. & primo exhortatio & ꝓceptũ,
ſecundo indulgentiæ. ibi, nos. No. in uerbo, vniuerſitatem. q̃d
prælati per mundum conſtituti vocantur vniuerſitas. de ex-
cel. præla. nunis. j. & 2. in ſuperſcriptionibus. & in fine ipſorũ
capitulorum. Secundo no. ꝙ ad hoc feſtum colendum tene-
tur ex præcepto, ibi, præcipiendo. Ex hoc aguit Lau. ꝙ non
obediens committit grauiſſimum peccatum, & tenentur ad
pęnam inobedientię. 14. q. 1. quod pręcipitur. de maio. & ob.
1 ſi quis. & c. illud. 81. diſtin. ſi quis. † Tertio no. ibi, iniungentes
bonam doctrinam pro confeſſoribus & confitentibus. inti-
gant quod omnia bona quæ fecerunt & facturi ſunt proſint
eis in remiſſione peccatorum, quia plus eis talia bona valent
ad ſalutem ꝓꝑ vim ſacramenti pœnitentię, quam ſi gratis fie
rent. arg. de pœni. di. 1. quem pęnitent. Item propter bonum
obedientiæ qua homo ſubijcit ſe ſuo pari. arg. 62. di. Valenti-
nianus ꝓ hoc de maio. & obe. ſolitę. ibi, ſubditi eſtote &c. Et
dicit Lau. ꝙ de hac obedientia loquitur illa authoritas. Quar
to no. ibi, veram. ꝙ confeſſio debet eſſe vera. 1. non ficta vel fal
ſa, qa nõ eſt pœnitentia. 45. diſt. vera. & quod ibi no. Item de-
bet eſſe pura, vt in litera, id eſt non doloſa. 3. q. 9. pura. Item de
bet fieri ꝓprio ſacerdoti. de pę. & remiſ. omnis. vel ei qui poſ-
2 ſit abſoluere. de ſepul. cle. dudum. † Quinto no. de largitione
eleemoſynarum in hoc feſto facienda. & de hoc in gl. in ver-
bo largitionem. & J. q. 1. a. & 3. & dicit Pau. ꝙ eleemoſyna li-
a bera ta morte & peccata redimit. de pę. diſt. 1. miror. & c. me
dicina. & c. ſeq. 86. diſt. non ſatis. 1. q. 1. non eſt putanda. 14. qõ.
5 cap. 1. 2 & 3. & ſeq. & de deci. tranſmiſſa, & J. q. 1. Sexto no.
ꝙ debemus nos præparare per opera pietatis ad ſuſceptionẽ
huius ſacramenti. facilius enim ex hoc conſequimur gratiã,
nam ſicut ſeta trahit filum ita timor charitatem. de pęni. diſ.
2 ſicut ſeta. Oppo. in eo quod mandat prælatis ꝙ faciant hoc
feſtũ celebrari, hoc enim non eſt in poteſtate ipſorum face-
re q̃d alij cum deuotione celebrent, quia uoluntas cogi non
debet nec poteſt. 15. q. 1. merito. de renun. ſuper hoc. Sol. me-
tu ꝑrij, Paul. in ue. confirmatis. ſupplet quantum in nobis eſt.
3 41. di. Epheſijs. † Quæro in eo q̃d dixi in 5. no. de. eleemoſyna
qualiter ſit facienda eleemoſyna. Solum Matth. ꝙ aut quis a-
bũdanter poteſt facere eleemoſynam omnibus petentibus,
aut non. ſi ſic, debet omnibus facere indifferenter, & non in-
ſpicere cui. 13. diſt. quieſcamos, in prin. & in fi. 5. qõ. 3. quoniã
in fi. vbi dicitur ꝙ excommunicatio facienda eſt uiſi ſecuritate
te cibi iuſtitiam negligeret, tunc enim vtilius eſurienti panis
tollitur &c. 5. q. 5. non omn. s. Si vero non poteſt omnibus fa-
cere hæc ſunt conſideranda fides, quia potius fideli q̃ infideli
fieri debet. cauſa, quia potius captiuis detentis ab hoſtibus quã
alijs. tempus, ſcilicet quo quis ducitur ad mortem. modus, qa
non debet dari totum vni, ſed inter plures diſpenſare, neceſſi
b tudo. quia potius conſanguineis q̃ extraneis, ita tamen ꝙ na
tura præſtat cauſam & non gratiam, hoc eſt quod non datur
cauſa ditandi, ſed eos paſcendi. ętas, quia potius, ſenibus q̃ alijs
debilibus, vt cęcis & claudis quam ſanis. nobilitas, qa citius,
nobilibus egentibus qui ſine vitio Inciderunt in egeſtatem
quam ignobilibus qui non verecundantur petere cas. 86. di-
ſtinctio. non ſatis. Conſideranda ſunt etiam alia tria, iuſtum,
vt fiat de iuſte non de illicite quæſitis. 1. q. 1. non eſt de elec.
tranſmiſſa. ordo. vt primo ſibi & proximo, poſtea alteri. de pę
ni diſt. 3. qui vult. intentio. vt fiat propter Deum & non pro-
pter inanem gloriam, iuxta illud, cum facis eleemoſynã noli
4 tuba canere. † Secundo quæro quia vt dixi in proxima qõ. de
bet eleemoſyna fieri certis conſiderationibus habitis, an
ſit peccatum dare meretrici cum qua quis peccauit. So-
lu. gloſſ. 86. diſtinctio. qui venatoribus. tenet quod ſic. Et idem
Matth.

ADDITIO.

a Appellatione ciuium. Adde Ab. in c. poſtulaſti. de fo. comp. Ab. in c. cũ cauſa de re iud. Bar. in l 1 ff. de mone.
Vin. G. Ciuis quis dicatur proprie, Ale. in l ſi maritus. §. 1. de adult. idẽ Ale. in l. 1. ff. ad municip.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſores qualiter debent iniungere pęnitentibus pœnitentias.*
2 *Eleemoſyna quæ & quanta bona afferat.*
3 *Qualiter autem eleemoſyna ſit facienda.*
4 *Meretrici aliquid dare cum qua quis peccauit an ſit peccatum.*
5 *Eleemoſyna an ſit danda his qui poſſunt operari.*

ADDITIONES.

a Eleemoſyna liberat a morte. Adde in c. quamobrem, de pę. di. 1 & ſunt verba originalia. Thobię. 4.
Vin. G. Ideo vtiliter datur, Dec. conſi. 182. nu. 1. lib. 1.
a Potius conſanguineis. Adde tex. iuncto glo in verbo, ut mercede. in capitu. omnino. & ibi Do. 3 . di tex. in c non ſatis iuncto cap. paſce fame morientem. 86. diſt. gl. fi. 10 c ſtudeat. 1. di gl. 16 ver. poſtulat. in c. quieſcamus. 42. diſt. gl. in c. moderamine. 16 q. 1. glo in uer. grauis. in c peruenit. 1. q. 3. gloſſ. in ver. fi. ſub miniſtrent in cap 1. de cohab. cle & mul. & ibi per Ioan. de Imo. & per ſanctum Tho. 2. 2 quæſtio 31. arg. 3. & per eundem Tho. 1. 2. qõ. 21. arti. 9. & per eundem Tho. in 4 ſen. diſt. 15. arti. 2. Abba. in c. peruenit. in 1. no de arbi.
Vin. G. Adde an eleemoſyna ſit de pręcepto & an ſtat. per quod ſingulis annis debita ſit certa eleemoſyna per laicos reuocari non poſſit, Fely. in c. 2. ad a. [illegible] de ſimo.

Mat.quod debet intelligi qñ datur vt ipsa ei consentiat. secus
si sine vlla conuentione postea datur,quia licet turpiter faciat
fornicãdo,non tñ turpiter recipit,nec turpiter datur.ff.de ꝯdi.
ob turpem cau.idem & fi.§.sed quod.& de hoc per Archi.in
5 d.c.qui venatorib.† Tertio quæro,an his qui possunt laborare
sit facienda eleemosyna.Solu.Mat.ꝙ non,ꝑ id quod no.gl.13.
q.4.ex his.imo tales debent redigi in seruitutem.C.de mendi.
vali.l.vnica.qualiter aũt sit faciẽda eleemosyna no. de deci.ex
transmissa.Quarto quęro,in eo quod dicit hic de oratione,de
multis de quibus quęrit glo.in ver.orationes.Sol. vt in ea,vsq;
ad fi.quartu nota,quia quotidie hue remittimur.Sol.eam non
prosequor distincte,q̃a clara.& in ea ibi,ad Probam,vxor fuit
Adolfi ꝓcõsulis. Et de hac Isidorus libro virorum illustrium
dicit,quod sola inter viros scholasticos est posita,quia in laudem
Christi velata est componens centonem seu centona de
Christo Virgilianis coactum versiculis cuius quidem nõ miramur
studium,sed laudamus ingenium,ibi.8.q.j.sciendum.
de immu.eccl.decet.lib.6.ibi,resonare de conse.di.5. non mediocriter.
ibi.23.q.8 in qualibet.alias ver. sub.§.quis. Ibi Boe.
de conso.lib.5.in fi.ibi,quam ęgrotus.Mat.20.nescitis quid petatis.
ibi,dimittebat manus.Exodi.22.ibi.Claudianus in maiori
lib.3.ibi,omnium.versus illi non stant, vt dicit gl.quod sic.
O nimium dilecte Deo cui fundat ab austris.Aeolus armatus
Huyames cui militat æther.Et coniurati &c.vt in glo.

SVMMARIVM.

1 *Inuitatio fit aliquando ad bonum per gratiam & dona.*
2 *Confessus quis dicatur,vt possit lucrari indulgentias,vide.*
3 *Thesaurus ecclesiæ qui diuiditur per indulgentias quis & qualis est.*
4 *Indulgentias generales solus Papa concedere potest.*

Nos. Not. ibi, animare. ꝙ sicut carnales homines bonis
temporalib.alliciuntur,sic spũales spiritualib.47.di.
omnes.vbi de hoc.plures tamen,vt dicit Lau. attrahunt ad se
dona temporalia quam spiritualia,quia sunt palpabilia,spiritualia
vero non videntur.versus.Si datur ad tempus,tunc fert
incommmoda multa.Te dare non curo,non tempore laudo
futuro.Lau.qui etiam dat versus de responsione quam faciũt
Cardinales suis sequacib. Non fuit,expecta tempus faciamq;
libenter.Nec imperfecta faciunt mala damna frequenter.Secundo
not. ꝙ qñq; quis inuitatur donis & gratijs ad bonum,
vt hic.alibi blandimentis & muneribus.45.dist.& qui emendat.
1 vbi de hoc.† Tartio no.ꝙ ad hoc vt quis possit hac indulgentia
gaudere,requiritur ꝙ sit pœnitens.ꝓ hoc secundum Gen.
quia alijs non ꝓsunt indulgentię,cum nec Deus impęnitenti
potest parcere,licet ad pœnitentiam possit illustrare.quib.aũt
indulgentiæ prosint,& ad quid,vnde originem habuerint,&
quæ sint necessaria ad ipsas consequendas,& an prosint existẽ
2 tibus in purgatorio,no.de pę.ꝙ aũt.† Quarto no.ꝙ hæc indulgentia
non competit nisi ꝯfessis.de hoc in gl.qs est hic,quam
no.in eo quod dicit ꝙ pauci participant hac indulgentia,ideo
nõ decet amare interpretari. Et dicit ꝙ dr̃ confessus quisquis
confessus fuerit illo anno,& habet animum confitendi anno
sequenti iuxta præceptum iuris de pœ.omnis.quod dic vt ibi
dixi.Et intelligo vere confessum quemcunq; qui ꝯfessus fuit
omnium eorum de quib. habuit memoriam. Quinto no.ꝙ
hæc indulgentia incipit a primis vesperis, & durat vsq; ad secundas
inclusiue.de hoc in gl.facit.Sexto no.ꝙ æquiparantur
vesperæ,matutinum,& missa.Ex hoc arguit glo.in ver.argue.
pares distributiones in eis dandas,de quibus de cle.non resid.
c.vno,lib.6. Septimo no. ꝙ in diebus octauarum non gaudet
quis indulgentia nisi intersit omnibus officijs. de hoc in glo.
penu.& in eo quod dicit ꝙ non fiet hic distributio vt partem
indulgentię habeat qui certis interest,facit ad id quod alibi dr̃
ꝙ qui satisfecit pro parte,tamen incidit in pœnam,ac si nullo
modo satisfecisset.ff.si quis cautio.si seruus.§.si plurium.licet
secus de iure canonico.de pœ.suam.& dic vt ibi dixi, de quo
c.posset opponi. Sed dic ꝙ hic non sufficit pro parte satisfacere,
q̃a sub hac forma concessa est indulgentia vt intersint omnibus
horis singulorum dierum octauæ. Item aliud cum agitur
de pœna incurrenda vt in ꝯtrio.aliud cum de priuilegio ꝯsequendo,
vt hic, quia non sunt paria lucrum non capere &
damnum euitare.C.qui po.in pig.ha.assiduis.in fi.de iure delibe.
scimus.§.& si ꝓfatam.facit de rerum permu.cum vniuersorum.
Quarto in eo quod dicit de his qui audiunt diuina in
ecclesia, quid si extra ecclesiam. gloss. per hanc.soluit ꝙ non
gaudebunt hac indulgẽtia.Pau.dicit videri ꝙ si ex necessitate
celebretur extra ecclesiam sub tentorio gaudeant præsentes
indulgentia.Concludit tñ ꝙ propter verbum,in ecclesia. positum
in litera tutius est tenere ꝙ non suffici horis interesse
extra ecclesiam.dicit tñ ꝙ si propter turbam omnes non possunt
ingredi ecclesiam stantes extra ambitum murorum gaudebunt
indulgentia,quia sufficit voluntas intrandi. & ꝙ per
eos nõ stat.regula,imputari.lib 6 45.di.duæ.quod no.Et dicit
Pau.ecclesiam intelligi hic casu ambitu murorum compræhẽsam,
licet alias dicatur multis modis.7 q.1.scire.ne prę[l]a.vi.
suas c.fi.de ver.sig.cum clerici. Secundo quæro quid de basilica.
dicit Pau.idem quod de ecclesia.de immu.ecc.c.pe. Tertio
quæro quid importat hæc indulgentia in eo ꝙ Papa relaxat
de iniunctis pœnitentijs glo.vlt.remittit.Pau.dicit quia si
est alicui imposita pęnitentia quadraginta vel centum dierũ,
pœnitere non cogitur.de pœn. cum ex eo. §.ad hæc vbi dicit
Host.ꝙ isti dies indulgentiæ sunt vtiles.i.non continui, quod
dic vt ibi dixi.Quarto quæro vnde ꝓcedit hæc potentia ꝙ Papa
relaxat de iniunctis pœnitentijs. Solu. Lau. ꝙ procedit de
thesauris ecclesiæ dicens ꝙ hæc relaxatio est liberalis,& grata
donatio de thesauris ecclesiæ facta per Christi vicarium peccatoribus
pro suis pœnis,ad quas iuste obligati sunt redimendis
& dr̃ relaxatio seu remissio, a remitto remittis, vel indulgentia,
ab indulgeo indulges.de pœ.& remis.in rub.& nigro.
3 & de hoc in se.q.† Quinto quæro quid est iste thesaurus a de
a quo in prox..q.dicit Lau.ꝙ est abundantia meritorum quam
multi sancti vltra mensuram debitorum suorum supererogauerunt
propter tribulationes quas iniuste sustinuerunt,quorum
meritorum tanta est copia, ꝙ excedit omnem pœnam
debitam nunc viuentib.& præcipue passio & meritum Christi,
cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationem
omnium peccatorum quæ vnquam fuerunt,quia
eius respectu omnia nihil sunt.de sum.Trini. c.2.vbi dicitur
ꝙ perfectio creatoris in infinitum excedit perfectionem creaturæ.
Et ideo dicitur ꝙ vere dolores nostros ipse tulit.de celebra
mis.cum Marthæ.Item in hoc thesauro sunt etiam cætera
bona quæ fiunt & faciũt veri fideles quæ omnia ponuntur
in scrinio & in thesauro ecclesiæ cuius dispensatio tradita est
illi qui habet curam mistici corporis & clauem totius ecclesiæ
militantis,cui dictum est,Tibi dabo claues &c. & successori
eius.de transla.quãto.de hoc thesauro dixi de iud.ad liberandum.
4 & de pœ.ꝙ aũt.† Sexto quęro quis facit has remissiones.
Sol.Lau.ꝙ generaliter solus Papa qui habet integram administrationem
huius thesauri . sed q̃a non poterat ꝑ totum
mundum thesaurum diffundere, dedit episcopis potestatem
b ꝙ distribuere possint vsq; ad certam mensuram,& non vltra,
de pœ.cum ex eo.& eo.ti.indulgentiæ.lib.6 Septimo quæro
an istas remissiones possint facere electi confirmati nondum
consecrati.Sol.Lau.ꝙ sic,quia hoc non procedit ex claue ordinis,
sed iurisdictionis,& hanc habent confirmati . de elect.
transmissam & hoc tenuit de excel.præla. accedentibus.licet
Host.ibi contra,dicens ꝙ hoc non potest nisi sit sacerdos.primum
verius & de hoc dico j.de priuileg.clem.j.ver. quibus.
q.a.de pœ.clem.2.§.ad hæc.q.3.

ADDITIONES.

a Quid est thesaurus. Adde Doc.in clem j.de priuileg.
Vinc.God.De huiusmodi thesauro latissime per Fel.in sermone de indulgentia plenaria,per totum,quod habetur in fine lib 6.
b Quod distribuere possint. Adde Cald in cap.nostro apostolatui. de pœnit. & remissio.

De immunitate ecclesiarum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Celeritas laudatur,& quare,vide.*
2 *Reuocato aliquo reuocantur inde secuta.*
3 *Gesta reuocantur in certo casu.*
4 *Voluntas Papæ habetur pro iure.*
5 *Auxilium & fauorem dantes teneantur sicut principales.*
6 *Gesta retro qualiter possunt reuocari cum ea quę facta sunt pro infectis haberi non possunt.*
7 *Scandalum quando & quare sit euitandum.*
8 *Tiburtini dant certam quantitatem pecuniæ Romanis quas contrahunt de suis possessionibus, vtrum ecclesia vrbis Romanæ quæ ibi habent possessiones teneantur conferre.*

CAP. I.

QVoniam. No.id quod no glo.j.in fi.ibi,& rex-
nam ex hoc colligitur ꝙ licet ꝯstõ
Papę liget.de ꝯsti.c.fi.tñ instãtia aliquorum est aliqñ
cã vt ꝯstitutiones fiant,sicut hic fuit Rex Franciæ q,
vt dicit glo.fuit etiam causa passiua constitutionis quæ hic reuocatur.
& idem Pau.dicens ꝙ idem fuit de extrauã. Bonif.8.
quæ incipiebat , rem non nouam. edita in odium regis ꝓfati,
& ad eius instãtiam postea moderata.de iu.cle.dudum.Idem
fuit alia extrauagan. eiusdem Bonifacij quæ incip. vnam sanctam.
vbi declarauit esse de necessitate salutis omni humanæ

creaturæ subesse Romano pontifici, q̃ Clemens in alia extra-
uaganti quę incipit, meruit, declarauit ꝙ per hoc regi pręfato
nullum pręiudicium generatetur.& ipse rex regum & incolę
non essent subiecti Romanæ ecclesiæ aliter quam ante existe
bant.Secundo no.pro particulari allegatione,quia hic fit mē-
tio spālis de constitutione quę reuocatur.alibi hī de generali
allegatio se.de coha.cle.vestra.& ibi dixi in j.ↄrio.Tertio no.
de scandalo euitando.& de hoc.J.q.j. Quarto no. succurren-
dum esse magnis periculis & incommodis grauib. de do.fi-
nem.de off.or.vt litigantes.li.6.de sta.reg.vt periculosa. lib.6.
Et dicit Laud. ꝙ periculosa surgebāt ex indignatione regum
& principum,qui ex illa ꝯstitutione,clericis laicos moueban-
tur.& dicit Gen.ꝙ præcipue mouebantur illi quorum præde
1 cessores ecclesias fundauerant.† Quinto no.ꝙ laudatur celeri
tas.de hoc in glo.concordat.& in ea in fi.de rescri.ad hæc. de
accu.c.vl.& casus in quib.consideratur celeritas,no Arch.93.
dist.c.j.& illos in quibus non desideratur.no.23.dist commu-
2 nis.& de hoc de elect.c.fin.lib.6.† Sexto no.ꝙ aliquo reuocato
reuocantur inde secuta,vt nota.de dictione,ex.& de dictio-
ne,ob.ibi,ex eis,vel ob eas. ex,enim denotat cām proximam.
ob,remotam.de ele.qualiter.in fi.vbi dixi. Et ex hoc arguit ꝙ
si ꝑꝑ excommunicationem latam per illam constitutionem,
clericis laicos,fuerat cassata electio alicuius,ipse post hāc cle.
potuisset redire ad ius electionis, & hoc melius ꝓbatur ex eo
3 quod dicit in seq.notabili. † Septimo not.casum singularem
in quo reuocantur gesta retro,& in hoc no. singulariter glo.
per hoc in eo quod dicit ꝙ Papa circa ea quæ sunt de iure po-
sitiuo,hēt potestatem illa reuocandi extunc. & hanc glo.ne-
scio alibi,ꝙ tacit ad multa,vt dixi de accusa.ad petitionem.&
eum glo.concordat Paul.dicens ex hoc inferri ꝙ illegitimus
possit legitimari ꝑ Papam sic ꝙ habetur ꝓ legitimo ex tunc.i.
retro,etiam quo ad honores sęculares.& hoc idem voluit gl.
in eo ꝙ remittit ad no.qui fil.sint legi.per venerabilem.& de
a plenitudine potestatis Papæ.ᵃ no.in Spe.ti.a.§.nunc ostenden
4 dum.ver.89.& de hoc.J.in j.contrario.† Octauo no.ibi,volen
tes.ꝙ voluntas Papę habetur pro iure.Insti.de iu.natura.gen.
& ciui.§.sed quod princip.9.q.3.cuncta.& c.per principalem.
vnde sola voluntate tacita vel expressa tollit ius,vt hic. & pro
hoc de ꝯces.præb.ꝓposuit.de cogna spi.c.j.lib.6.& ita ēt ius ca
nonicum renouat,quia renouat ius antiquum. & s̄. de sepul.
cle.dudum.Nono no.ꝙ a viris ecclesiastlicet non sunt ꝑ laicos
exigēdæ talliæ seu collectæ.Est enim laicis interdicta potestas
disponendi de eccl.facul.16.q.7.laicis.& c.non placuit.& hoc
faciētes sacrilegium incurrunt.e.causa,& q.siquis principum,
12.q.2.prædia.& c.in legib.Item homicidium.ea.q qui abstu
5 lerit.& de.hoc.in 2.contrario.† Decimo no.quod dantes auxi
lium vel fauorem tenentur tanquam principaliter agētes.de
hoc de offi.deleg.c.1.Et in hoc no.singulariter glo.dicebat.in
eo quod dicit ꝙ excommunicatio canonis ligat etiam occul-
ta delicta.& dicit Pau.ꝙ consulens vt ecclesijs imponatur col
lecta,tenet ad restitutionem,alias tenetur ad interesse.de hoc
eod.tit.aduersus. Vndecimo no.differentiam inter exigere &
præstare.nam laici prohibentur exigere collectas ab ecclesijs,
& tamen possunt clerici præstare,vt hic,& eo.ti.aduersus.Est
b enim exigere ᵇ ab inuito,præstare ex voluntate.quod vltimū
possunt clerici ex iusta causa cum licentia Papæ.d.c.aduersus.
requiritur autem licentia Papæ ex causa de qua in d.c.sicut.&
alias requiritur superioris licentia super alienationibus. 12.q.
2.sine exceptione.de rebus eccl.non alie.c.vt super.& c.si quis
presbyterorum.& eo ti.dudum.lib.6. Duodecimo no.ibi,di-
districte.ꝙ non seruans hanc constitutionem peccat mortali
ter.de maio.& obe.siquis,& c.illud.31.di.§.verum.8.q.j.scien
dum.81.dist.si qui. Decimotertio no.de concilio generali &
Lateranensi.de hoc in gl.vlt.& J.in 3.contrario.Decimoquar
to no.ꝙ debet stari constitutioni c.aduersus.eo.ti.prout in ea
prouisum est.dicitur autem ibi , ꝙ debet præcedere monitio
ad hoc vt sequatur iuris sententia.simile de decim.clem.1.&
quo ad illa clem.iustitiæ partis requisitio.& de hoc ibi in glo.
6 concordat. † Oppono in eo quod dixi.s̄.in 7. notabili, quod
Papa reuocat ea quæ sunt iuris positiui etiam retro; quod. n.
factum est,non potest non esse factum.ff.de cap.l. in bello. §.
factum.imo Deus cui nihil est impossibile.23.q.vlt.corripiā-
tur.ad fin.& qui potest omne,quod posse est aliquid posse.12.
q.5.si Paulus.Sol.Pau.ꝙ Papa potest facere quæ facta sunt ha-
beri pro infectis quo ad effectum.25.q.2.Imperiale.de testi.c.
2.de leg.non dubium.de reg.non soluin.lib.6.regula,quæ cō-
tra ius.libro 6.& sic etiam potest facere non factum haberi ꝓ
facto.de spon.is qui.& non scitum haberi pro scito.de concel.
præben.clemen.vnica.ad fin.non tamen quo ad veritatem fa
cere potest quod factum non sit factum,vt in contrario.Quo
ad illud quod dixi etiam Deum hoc non posse, dicit Paul. ꝙ
hoc forte debet intelligi de congruentia potestatis,cum apud
Deum nullum sit præteritum.vel secundum Hug.lo.in ca.si
Paulus. loquitur hyperbolice in commendatione virginita-
tis . Secundum Paul. dic melius quod ideo Deus non potest
facere præterita non fuisse , quia hoc est impossibile nec per
hoc desinit esse omnipotens . potest enim omnia possibilia
absolute.Sed facere præterita non fuisse,est impossibile abso-
lute;nam implicat contradictionem quod fuerint & non fue
rint, vnde conuenientius dicitur , quod hoc non potest fieri
quod dicatur quod Deus non possit facere.id enim quod con
tradictionem implicat,non habet rationem entis seu possibi-
lis fieri.quod autem contradictionem implicet,de se patet.si-
cut enim contradictionem implicat quod tu sedeas & quod
non sedeas eodem tempore , ita etiam implicat præteritum
non fuisse contradictionem implicat,quia est dicere ꝙ fuerit
& non fuerit. vnde Aug. ↄ Faustum dicit,quisquis ita dicit,si
omnipotens est Deus,faciat vt quæ facta sunt,non fuerint.nō
videt hoc se dicere, si omnipotens est faciat ea quæ sunt vera
falsa sint.& Philosophus 6.ethi.dicit quod hoc solo priuatur
Deus ingenita facere quæ sunt facta. de hoc per Thom. par-
te prima.q.25.art.3. & 4. Secundo oppono in eo quod dixi in
9 no.quod a clericis non sunt exigendæ collectæ, quod imo,
23.q.8.tributum.11.q.prima,magnum.de cen.c.1.Solu.Mat.
quod clerici ab omnibus actionibus personarum secularium
debent esse immunes vt in iuribus allega in 9.no.& 11.q.j.sa-
cerdotibus.23.q vltima.conuenior.dicit etiam quod ea quæ
vsibus ecclesiæ dedicantur quo ad fundationem ecclesiæ, vel
hortum seu mansum, vel dotem ecclesiæ immunia sunt ab
omni exactione , cætera, quæ postmodum dantur,transeunt
cum suo onere ad ecclesiam,vt in contrarijs.& de hoc in d.c.
j.de censi. Tertio oppo.in eo ꝙ ponit concilium Lateranen-
se & generale tanquam distincta,cum tamen vtrunque sit ge
nerale,quia vtrunque emanauit a Papa,qui potest generaliter
disponere respectu totius orbis.de consue.c.1 . Solu.vt in glo.
vlt.& idem Pau.dicens ꝙ etiam Lateranense quandoq; appel
latur generale.de capel.mo.c.vlt.vbi de hoc in glo.2.& quan-
doq; Turonense.de vsur.c.j.Sunt autem omnia prædicta con
cilia generalia respectu congregatorum . sed quandoq; aliter
denominantur a loco,& sic vocatur Lateranense & Turonē
se.Sed concilium Inno.3.dicitur generale,& hoc fit vt vnum
discernatur ab alio.Quarto in eo quod dixi in 3.no.de scanda-
lo euitando,quando sit euitandum.Solu Lau.ponendo qua-
tuor regulas quæ sumuntur ex c.cum ex iniuncto de no.ope.
nun.in fi. Prima est ꝙ pro euitando scandalo omittenda non
sunt quæ sine mortali omitti non possunt,vt ba, tizari,dice-
re horas, accipere pœnitentiam & similia. Secunda regula ꝓ
vitando scandalo committenda non sunt , quæ sine mortali
committi non possunt,vt adulterium,homicidium,& simi-
lia.14 distinctione cap.j.14.q.5.cum homo. Tertia regula pro
vitando scandalo potest quis committere ea quæ sine morta-
li committi possunt , vt portare alium habitum ex causa . de
vita & honest.clericorum,Deus qui. Quarta regula pro vitan
do scandalo omittere potest quis ea quę sine mortali possunt
omitti,vt correctionem propter multitudinem . de cler. ex-
commun.latores.de consan.quia circa.dicit etiam Lau. quia
quædā est veritas iustitiæ q̃ spectat ad iudicem. Et est triplex.
quædam iustitię iuris naturalis quod continetur in lege & in
euangelio,& hæc non est omittenda propter scandalum.quę
dam est veritas iustitiæ iuris positiui,& hanc legislator potest
& debet omittere propter scandalum , & contrarium statue-
re.de vo.c.j. Est & alia differentia inter hæc duo , quia verita-
tem iustitiæ iuris naturalis non tollit consuetudo,sed iuris po
sitiui.sic de consue.c.fin.& hoc ex causa,alias non, de re iudi.
cum æterni.in princ.lib.6.de accu.qualiter.maxime cum per
hoc violatur ius tertij.de regu.iur.qui scandalizauerit. Tertia
veritas disciplinæ,& in hoc videtur loqui corrupte,quia po-
nit veritatem disciplinæ sub veritate iustitiæ,cum tamen hæc
sunt distincta,vt no.glo.in d.c.qui scādalizauerit.vbi ponit tri
plicem veritatem,bonæ vitæ,iustitiæ,& disciplinæ.& pręsup-
posita illa distinctione.dic ꝙ veritas iustitiæ est tātum duplex
vt pręmisi,i.iuris naturalis & positiui.de veritate autem bonę
vitæ

ADDITIONES.

a De plenitudine potestatis Papæ. Adde text.in c.decreto.2.q.6.tex.in cap.ad honorem de autho & vsu pal.tex in clem.j.in fi.vt li pen.glo.1.in c.quanto. de consue. Ab.in c vnico,vt eccl.bene.Abb.in dispu.inci. episcopus & quidam rector Parmensis.

Vinc.Go. Adde quod Papa quicquid potest facere de plenitudine potestatis potest alteri concedere de plenitudine potestatis,Ruy.consilio 76.num. 10. & 18.lib.3.

b Vin.God.Exigere quando non dicatur.Bar.in rope.aut.hoc locum,C.si sec. nup.mul.& Ale.in l.amplius.ver. si vero.rem rat.hab.& quando sit recipere a sponte soluente.Ale.in l hoc iure,de solu.&Soc.in l.non solum,nu.4.ff sol. ma. & an exigere alicui liceat pro receptione in ecc.Fely.in c.cum M.Ferr a. col.11.de consti.

vltæ omittit Lau.& de hac dic, ꝙ non omittenda pp scanda-
lum, vt dicit glo in d.c.qui scandalizauerit. de veritate aũt di-
sciplinæ i.correctionis & doctrinæ, dicit Lau.ꝙ ptinet ad præ
latum, & qñq; omittitur pp scandalum, puta qñ multitudo
est in cã.de renun.nisi.§.pro graui.de temp.or.c.2.50.d.vt ꝯsti
tueretur, vbi de hoc, & in d.c.qui scandalizauerit. Opp.ad hoc
vltimum ꝙ non sit omittẽda veritas disciplinæ.44.di.comes-
sationes.vbi de hoc.Sol.Lau ꝙ qñ multitudo ex authoritate
defendit delictum, non omittitur disciplina, vt in ꝯrio, secus
si non defendit, qa tunc non omittitur, vt prædixi. Item in ca
su in quo non cadit dispensatio, non curatur de scandalo. de
transla.ex parte.pro hoc ꝙ no.de cle.excom.latores.in glo.a.
Secundo quæro quia vr̃ hic velle litera in verbo, quascũq;. ꝙ
ad nullas collectas præstandas laicis teneantur clerici, an hoc
sit verum. Sol.gl.vide remittit ad no.in c.aduersus.& ibi no.ꝙ
munera subeat ecclesia.& itr̃ nulla subit, sed de aliquib vr̃ ex-
pressum ꝙ subeat, vt ad refectionem itinerum, vel pontium,
ꝙ tenet ibi gl.pe.de quo tñ dic melius vt ibi dixi in 6.q.& ge-
neraliter de munerib. ordinarijs & extraordinarijs & de alijs
circa hoc prosequitur hic Mat.ꝙ plenius ibi dixi. Tertio quæ
a ro, præsupposito ꝙ sit onus ad quod teneãtur ecclesiçæ simul
cum laicis de cõne facti, Tiburtini certam quantitatem pecu
niç dant Romanis, & ad hoc ꝯtribuunt ecclesię Tiburtinę de
possessionib earum, an ecclesię vrbis hñtes ibi possessiones te
neantur ꝯtribuere. Sol. Mat.ꝙ non, qa omnes & singuli quos
tãgebat collecta debuerunt requiri & ab eis approbari.de tẽp.
or.si archiep̃s.de off.arch.ad hæc. Item hoc est commune plu
rib.vt singulis & nõ vt collegiatis.de ꝯsti.cum omnes, vbi gl.
ideo a singulis dẽt approbari, & qa ab ecclesijs vrbis non fuit
approbatum, non dẽt eis præiudicari.dic ꝙ ratio illa non ꝑce
dit, quia hęc collecta sit cõis plurib.vt singulis. nam potius ꝯ-
cernit vniuersitatem ex quo ab vniuersitate debetur. & id ꝙ
no.glo.in c.cum omnes.procedit ex alia rõne, quia loquitur
de his quæ fiunt ab vniuersitate, non tñ ex necessitate, quo ca-
su requiritur ꝙ singuli ꝯsentiant vt dicit ista glo.sed in casu p̃
misso præsumendum est ꝙ ex necessitate, qa non presumitur
ꝙ Tiburtini sponte se obligauerint.ff.de prob.cum de indebi
to.de renun.super hoc. aliud ergo est ꝯsiderandum an cã pro
qua onus fuit impositum, sit talis quæ ꝯcernat prædia, an nõ.
primo.n.casu tenebuntur etiam prædia ecclesiarum vrbis.nã
præsupposito ꝙ ecclesiæ Tiburtinæ de iure fuerunt obligatę,
tunc superior ecclesiasticus sine cuius ꝯsensu hoc fieri nõ po-
tuit sicut potuit disponere de ecclesijs Tiburtinis, ita & de p̃-
dijs ecclesiarum vrbis, qa rõne rerum est iudex.de fo.compe.
sane.& ꝙ no.Inn.c.ti.postulasti. Secundo vero casu qñ cã im-
positionis ꝯcernit non prędia, sed personas, tunc non tenẽtur
ecclesiæ vrbis pro suis prædiis, qa de prędijs vrbis non potuit
Tiburtinus ep̃s disponere. & procedunt hæc præsupponẽdo
ꝙ erat tale onus ꝙ imponi potuit de licentia ep̃i. si aũt pone-
retur ꝙ esset tale in quo requireretur licentia Papę sicut in ca
su c.aduersus. tunc esset ꝯsideranda forma licentię.ar.de priui.
recepimus.& c.porro. Format ẽt Matt. qõnẽ de qua dixi.s̃.de
censi.cle.præsenti.q.13.ꝓsequitur ẽt de clericis hñtib.bona pa
trimonalia es quib.consueuerat solui collecta ciuitati an te-
neantur ad illos, & soluit referens quod dicit Spe.de cle.con-
iu.ver.ad huius.quod dic vt dixi de vi.& ho.cle.c.si.q.6.& 7.

ADDITIO.

a Ad quod teneantur ecclesiæ. Adde Berta. de Firmo in tractatu de gabellis in, in 7.parte.in 5.col.ver.sed illud etiam est.
Vinc. God. Habetur in lib.3.tract. fol.6.in 3.parte.num.24.25. & 26.

De consanguinitate & affinitate, Rub.

Dicit gl.ꝙ hęc rub.sic venit sub bulla, sed vidit quosdam ha
bere rubricam de spõsalib.pro hoc quia idem ius põt esse sub
diuersis titulis diuerso respectu.de libel.obl.c.2.de ap.signifi-
cantib. dic tamen ꝙ ex quo hæc rubrica venit sub bulla non
licet aliam ponere. supra in proœmio Greg.in fin.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio canonica non punit contrahentes ignoranter matrimonia prohibita, sed tantum scientes.*
2 *Contrahens matrimonium prohibitum vltra sex casus expressos in ista clem. de consanguinitate & affinitate, an incurrat pęnas in dicta clem. expressas.*
3 *Quid si quis contraxit ignorans & post certa tempora sciuit, & cohabitauit consanguineæ, an puniatur.*
4 *Ignorare gradus consanguinitatis, an sit ignorare ius vel factum.*
5 *Sciens, an quis præsumatur vel ignorans.*
6 *Ignorantia qualiter probari potest.*
7 *Papa si post matrimonium contractum illicite dispensat, an contrahentes incurrant pœnam huius cle.*
8 *Reiteratio criminis, an faciat vt quis puniri possit qui alias non puniretur.*
9 *Consanguinei qui dicantur.*
10 *Affinitas quid est.*
11 *Vir si fregit claustra virginitatis sine emissione seminis, an contrahatur affinitas.*
12 *Quid si vir emisit extra claustra semen.*
13 *Matrimonium contrahentes cum sororibus puniuntur de iure.*
14 *Matrimonium coacte contrahens in casu prohibitio, an & qualiter puniatur.*
15 *Quid si contrahit sponsalia, an puniatur pœna huius clem.*
15 *Quid si quis dicat, volo tecum contrahere matrimonium, an incurrat pœnam dictæ clementinæ.*
17 *Religiosus quis dicatur quo ad casum clem. vnicæ.*
18 *Vxor permittes scienter virum promoueri ad sacros ordines remanẽs in sæculo, mortuo viro si contrahit matrimonium, an cum ea contrahens puniatur.*
19 *Matrimonium quare non potest contrahi post votum solemne, sed bene post votum non solenne.*
20 *Contrahens matrimonium post votum non solenne, an possit exigere debitum carnale.*

CAP. I.

EOS. Emanauit ad executionem iurium canoni-
corum & ciuilium ꝓhibentium interdictas
nuptias.s̃.e.non debet de eo qui cogno. consang.
& de conuer.ꝯiu.& de cogna.spi.p totum.C.de in
cest.nup.qui ꝯ.& auth.incestas.& per totum. Inst.de nup.§.si.
Lau.& Gen.allegat ẽt Lau.de cle.ꝯiug.& de conuer. coniug.
p totum.sed in his duob. titulis principaliter non ponitur de
1 matrimonio ꝓhibito.† Not.ꝙ constitutio a non punit igno-
a ranter ꝯuenientes, sed tantum scienter.de hoc in gl.3.& pro
hoc de consti.c.2.de ord.ab epis.qui renun.epi.c.1.& a.de cle.
excom.mini.apostolicæ. Secundo no. pœnam ꝯhentis in gra
dib.consanguinitatis vel affinitatis ꝯstitutione canonica ꝓhi-
bitis.& intellige de gradib.vsq; ad quartum inclusiue. eo.tit.
non dẽt.de hoc in gl.in ver.interdictis. Tertio no.ibi, non ve-
reutur, ꝙ nuptię ꝯctę ꝯ hanc prohibitionem vereeundę sunt
& de ꝯhentib.cum monialib dicit Paul. ꝙ si sunt laici, capite
puniuntur.C.de epi.& cle.siquis non dicam. intellige canoni
zata.de pœ.di.1.& s̃m canones clerici deponuntur & laici ex
communicantur.17.q.j.siqs episcopus. Pau.illud tamen c.nõ
loquitur de contrahente, sed de mechante.sed l.siquis non di
cam bene loquitur de contrahente. Quarto no.casum in quo
quis excommunicatur ipso iure.& dicit Lau. hunc esse octa-
uum casum in quo excommunicatio infertur per istas ꝯstitu
tiones.quod intellige per ea quę notantur. J.de sen.excomm.
cle.1.in glo.est sciendum. ibi tamen glo.enumerat alio modo,
b sed non est vis. Quinto no ꝙ nomine prælatorum, b veniunt
omnes cuiuscunq; gradus siue episcopi siue alii qui præsint.
sic enim debet intelligi litera ibi, prælatis pro hoc.s̃ de sepul.
dudũ & de offi.ord.cum ab ecclesiarum. Sexto no.ꝙ excom-
municati debent euitari, & propter hoc denunciantur, vt hic.
& dicit Pau. ꝙ iste est effectus denunciationis.de ap. pastora-
lis.ad fin.9.q.3.cui. vnde supplet Paul. in versi.nuncient, & ab
alijs facient euitari.de senten.excommun.parochianos. Septi
mo no.ꝙ excommunicatus non absoluitur nisi recognoscat
errorem.de offi.ord.significauit.dicit tamen Lau.& Genz.ꝙ
hoc fallit in casu de testa.veniens 2.ad fi.& est in alio quod ibi
no.& an possit inuitus absolui, dixi de refer.ab excommunica
c to. Octauo no.ꝙ in casu huius clem. ante absolutionem c re-
quiritur satisfactio.de hoc in glo.antepenult.& in ca.ibi, ma-
nifesta offensa. dicit Genzel. quod hic non poterat esse non
manifesta talis cohabitatio.vult dicere ꝙ hoc erat notorium
actu permanentis. simile de transla. quanto. & dicit Paul. ꝙ
isti

ADDITIONES.

a Quod constitutio. Adde Specu.titu.de consti.Inno.in c.1 de constit. Bald.in margarita, in ver.constitutio. Pau de Cast.consilio 145.incip.quia generalis constitutio.
Vinc God. Constitutio a quo tempore liget, & quos Alex.in l.omnes populi, q.8 de iustit. & iur. & ignorans non potest dici in culpa, vel negligentia. Dec.cosil.63.col.3.& fin.nec dicitur negligere aut contemnere, Soc.consi.20.in fin.l.b.
b Nomine prælatorum. Adde Doct in cap. decernimus de iudic. Doct.in cap. Romana de foro competenti. Docto.in cap.cum ab ecclesia.de offi ordi.
c Ante absolutionem. Adde Docto in cap quia frontem.d. ap. Cal.consilio primo, titulo de sen. contra excommunicationis.

isti in recognitione erroris se separantes debent ab inuicem se abiurare. qui cleri. vel vouen. c. 2. sicut etiam fit de reconciliatione eorum qui separantur ab inuicem, vt quia consanguinei, & volunt ecclesiæ reconciliari, debent enim se abiurare, vt ibi. Oppono in eo ꝙ indistincte punit contrahentes in gradibus prohibitis vel in alijs casibus hic expressis. potest enim esse ꝙ licite, vt quia dispensatur per Papam, qui hoc potest. de restitu. spol. literas. de sta. mona. cum ad monasterium. vbi de hoc, ergo saltem tunc debet cessare pœna. de consti. c. 2. Solu. vt in glo. j. ibi, item in his. quæ stat contrario. & idem Pau. qui pro hoc ponderat literam ibi, diuino timore postposito. & de hoc. j. q. 10. Secundo op. in eo ꝙ punit scienter contrahentes & sic videtur secus de ignorantibus, cum tamen hæc videatur esse iuris ignorantia quæ non excusat. regula, ignorantia. lib. 6. Solu. vt in glo. ignorantes, quæ intelligit hoc c. de ignorantia facti. & idem Paul. & de hoc. j. q. 5. & duabus seq. Tertio opp. in eo ꝙ puniuntur contrahentes in gradibus prohibitis lege canonica, & nihil dicit de ꝓhibitis lege diuina, quæ tamen est fortior prohibitio. de testi. spo. literas. Sol. metu cõtrarij glo. in versi. canonica, subdit nedum diuina. vult dicere, fortius si diuina. & idem Paul. ex hoc notatur, ꝙ constitutio pœnalis comprehendit casum fortioris rationis. & hoc optime probat litera iuncta hac glo. Quarto oppon. quia videtur

a inculcatio. nam primo dicit de contrahentibus a cum monialibus, & postea dicit de ipsis monialibus contrahentibus. satis enim dictum erat de monialibus, dicendo de contrahentibus cum eis. nam eo ipso ꝙ contrahentes cum monialibus excommunicantur, vt hic, eadem ratione & ipsæ moniales, & econuerso, quia participant in crimine damnato. de sent. exc. nuper. & c. si concubinæ, glo. quæ. s. soluit ꝙ hic videtur ꝓbari ꝙ excommunicans in illo actu ꝓ quo quis excommunicatur, non est excommunicatus, ꝑ ea quæ no. de sent. excom. contingit. j. pro hoc quod ibi dixi in 2. & 3. ꝯrio. & defenditur hæc solutio ex eo ꝙ in c. si ꝯcubinæ. dr̄ de communicãte post latam sniam, & in c. nup. dr̄ de communicãte iam excommunicato. Secundo solu. glo. ꝙ non est hic conculcatio ex eo qa primo punit sciẽter contrahentem cum monial. deinde punit monialem contrahentem etiam eo casu quo contrahens cum ea non ligatur, vt quia ignorat, quasi velit litera ꝙ nullo casu monialis excusetur, sed contrahens cum ea excusetur si ignorat. Quinto op. ꝙ sit cõculcatio ex alio, in eo quod dicit religiosos & moniales. videtur enim ꝙ suffecisset dicere religiosos, quia masculinum comprehendit fœmininum. de ele. generali. lib. 6. de ele. cle. j. Sol. Pau. ꝙ ex hac litera & de simo. quoniam. & de ele. exc. mini. postulatis. ibi, monachi vel moniales, arguit ex eo ꝙ exprimit de vtroq; ꝙ masculinum qualificatum in iure expressum non comprehendit femininum eiusdem qualificationis, & hoc in pœnalib. vult dicere ꝙ cum exprimitur masculinum sub aliqua qualitate, vt hic, in versi. religiosos, quia exprimitur sub qualitate religionis, non comprehẽditur fœmininum in pœnalib. Ad contraria respondet ꝙ in clem. j. preal. generalis ratio conuenit vtrique sexui, ideo non mirum si vtrunq; complectitur. ibi enim dicit homines quod est nomen communis generis. hic autem deficit talis expressio, & sic cessat extẽsio, qa qualificationis expressio nõ patitur extensionem de sen. excommu. si snia. in prin. li. 6. vbi non fit extensio cum mutatur sola qualitas, fortius ergo vbi mutatur sexus, vt hic. & præcipue quia non seruatur omnimoda similitudo vtroque casu. ad alias enim obseruantias tenetur mulier quam vir. 20. q. 1. §. velamen. & c. seq. de reg. vidua. de statu regu. cap. 1. lib. 6. & dicit Pau. hoc maxime procedere, quia vt dixi, hic tractamus de odiosis & pœnalibus. ff. de ven. in pos. mit. l. 1. §. quare. de verb. obl. qui Romæ. §. Flauius. vbi manumissio restricta ad certum modum, & qualitatem non extenditur ad alium. de hoc quando masculinum concipiat fœmininum, dic vt dixi in d. cle. j. q. 4. & seq. per hoc infertur ꝙ licet fuerit opus exprimere de religiosis & monialibus, tamen postea sufficit masculinum ad comprehendendum vtrunque, vt patet in litera ibi, illos. quia debet suppleri & illas, & hoc quia ibi non est qualificatio restringens masculinum. Sexto oppo. ꝙ non debuerint indistincte punire constitentes in sacris ꝯhentes matrimonium, cum liceat orientalibus vti matrimonio. 31. dist. Nicena. 12. di. erubescant. & de cle. coniug. cum olim. Solu. Lau. ꝙ loquitur de occidentalib. qui habent continẽtiam annexam ex constitutione ecclesię. dic ꝙ et orientalibus non licet contrahere postquam sunt in sacris, quamuis possint vti matrimonio contracto dum erant in minoribus. d. c. cum olim. Septimo oppo. quia videtur contradictio in litera. nam primo dicit de scienter contrahentibus in gradibus prohibitis, deinde ver. necnon. ponit de religiosis & existentibus in sacris qui ꝯhunt, & non addit scienter, cum tamen etiam hoc casu deberent excusari ignorantes, de consti. c. 2. gl. non repetit. Soluit ꝙ quoad religiosos & existentes in sacris non repetit scienter, quia in religiosum, vel existentem in sacris ꝯhentem non cadit ignorantia, & vult dicere de ignorantia facti. ignorantia autem iuris non excusat. regula, ignorantia. lib. 6. & non cadit ignorantia facti, ex eo qa in facto proprio non excusatur ignorans de referri ab excommunicato. C. de hære. insti. l. vltim. vt enim dicit Paul. non est quis ita supinus qui suam professionem vel ordinis receptionem ignoret, maxime cum hæc non fiant nisi post annos discretionis. de regula. c. j. lib. 6. de æta. & quali. clem. generalem. Ex hoc infertur id quod dicit glo. ibi, puto tamen. ꝙ si esset ꝓbabilis ignorãtia, excusaretur. vt in ordinato ad sacros in amẽtia, vel dormitione, vel ante pubertatem. Et idem Pau. dicens ꝙ cum talis non prohibeatur contrahere, non debet ex contractu pœnam pati. 23. q. 4. si peccat. Octauo oppono, quia in casibus hic prohibitis matrimonium contractum nõ tenet,

b ergo non est locus pœnæ, b quia quod nullum est, non potest operari effectum, de despon. impu. ad dissoluendum, regula, non præstat. libro 6. Solu. hic ponitur factum ratione affectus cum opere subsecuto. de bigam. nuper. ex hoc not. Lau. ꝙ ex eo ꝙ nullum est debetur pœna, quod videtur esse contra id 10. dist. video. hæc enim non est nulla, imo aliqua. ar. de simo. nemo. pro hoc inducit illud Io. j. sine ipso factum est nihil. i.

2 peccatum. † Quæro cum hęc cle exprimat tantum sex casus, an in alijs casibus si quis contrahat matrimonium prohibitum, est locus pœnę, de qua hic. glo. 1. ibi, & no. soluit ꝙ non, dicẽs ꝙ si quis contrahit cum coniugata iudęa, vel pagana, vel cognata spirituali, vel legali, non est locus pœnæ huius clem. cum non sit expressa nisi in sex casibus de quibus in litera. & hanc glo. no. & dicit ꝙ licet constitutio pœnalis comprehendat casum fortioris rationis, vt dixi s. e. cle. in 3. contrario, non tamen comprehendit casum similem, quia in pœnalibus nõ fit extensio. regula, in pœnis. lib. 6. Et per hoc soluitur contrarium ꝙ si dicatur ꝙ debet hęc clem. extendi ad casum similis rationis. ff. de adil. si postulauerit. §. ratio. de eden. quædam. §. nummularios. de consti. transla. de recept. inter. de transac. c. 2. de post. c. j. & quod ibi no. in vltim. glo. de statu reg. super quodam. nam secundum Pau. non debet vt prædixi in odiosis fieri extensio ratione similitudinis. de sen. excomm. canonica. & quod ibi no. in glo. 3. regula, quæ a iure. & regula, quod alicui. & regula, in pœnis, & de præben. dilecto. in fin. quia res inter alios acta &c. vt ibi. & de re iud. quamuis. & hoc de extensione facienda per hominem; per legem enim quandoque fit extẽsio, & tunc statur legi. vnde tunc cum in hac clem. solum certi casus exprimantur, nec alio iure fiat extensio, debemus stare huic dispositioni tantum in suis terminis. Secundo quæro, quia loquitur hic de scienter contrahentibus & sic videntur excusari ignorantes contrahentes, quod dixi. s. in 2. contrario, intelligendum de ignorantibus factum. secus de ignorantib. ius. ꝙ si alter solus sciebat, glo. 3. ibi, si vero alter. soluit ꝙ solus ligatur. idem Paul. dicens ꝙ hoc casu filij erunt legitimi. de clan. despon. cum inhibitio. & hoc si contraxit in facie eccle-

3 siæ. qui fi. sint legit. cum inter. & cap. ex tenore. † Tertio quæro si contraxit ignorans, & post tempora sciuit & cohabitauit consanguineę. glo. 3. arguit ꝙ ligetur & contrarium determinat, quia constitutio ista punit non cohabitationem, sed contractum quod prosequere vt in glo. ibi, sed quid si contraxit, vsque ibi, quid si contraxit. pro hoc inducit Pau. quia scienter contrahens ligatur etiam si postea non cohabitauerit. facit clemẽ. vt professores. de regula. secus ergo si scienter, sed non scienter contraxit, quia author hic respicit initium. simile. ff. de vso. qui scit. §. bonæ. nec sufficit aliquid subsequi quando requiritur ab initio. 35. q. 1. si quis viuente. de conuer. infide. cap. 1. in vltim. glo. contrarium tamen tenet dicens ꝙ si cohabitat affectu maritali, incurrit hanc pœnam, quia videtur de nouo contrahere. & sic secundum eum procedit solutio glo. tunc tantum quando cohabitat ex primo consensu, omni tamen casu eam cognoscendo mortaliter peccat, quia facit contra conscientiam. de resti. spo. literas. de sen. excom. inquisitioni. puto glo. veriorem, licet enim quando matrimonium ab initio fuit nullum ex aliqua causa cum possunt contrahentes renunciare per cohabitationem scienter factam, inducatur matrimonium. de coniug. seruo. c. si. secus hoc casu, nam ꝯsensus non potest inducere hoc casu matrimonium ꝓp iuris prohibitionem. nec ista clem. punit consentientem, sed ꝯhentem. & fa-

ADDITIONES.

a De contrahentibus cum monialibus. Adde. 27. q. 1. per totum. & præsertim ib c. si qua monacharum. glo. in c. virginibus. e. causa & q. & in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cler.

Vinc. God. Adde Ioan. de Imol. in l. si quis posthumos. §. fi. in fine, & de libe. & posthum.

b Non est locus pœnæ. Adde Bald. in l. ea quidem. C. manda.

& faciunt hæc ad quæstionem de qua. J.q.10 Op. ad hoc,qa
accipere est quandocunque accipere.1.q.1.eos,& q.3. si quis
presbyter,& c.si quis obiecerit.So Gen.quod illud procedit
respectu conscientiæ,quia peccat,sed non est locus pœnæ,vt
prædixi. Quarto quæro,si putauit contrahere cum consan-
guinea,sed non erat.gl.ea.ibi,sed quid si cõtraxit.remittit ad
no.de sen.excommu.si vero.2.& c.in audientia.& per ibi no.
dic,ꝙ non est locus pœnæ huius cle.Quinto quæro generali
ter,quod dixi.s̄.in 2.contrario ꝙ hic excusatur ignorans fa-
ctũ,an hoc sit indistincte verum. Lau.arguit ꝙ non,quia nõ
licet ignorare conditionem eius cum quo quis contrahit,ff.
de reg.iu.qui cum alio.Sol.ꝙ probabilis ignorantia excusat,
crassa,& supina non.16.distin.quod dictis.12.qõ.2.qui.& hu
manis,& in facto alieno præsumitur ignorantia non in pro-
prio.de rescr.ab excommunicato.23.dist. præterea.& hoc de
ignorantia facti.de ignorantia vero iuris dicit Lau.quod ne-
minem excusat si est iuris naturalis.16.q.1.si cupis.nisi sit ta-
le ius,quod per abusum sit sublatum.pro hoc quod no.de ꝯ
sue.c.fi.de ignorantia vero iuris positiui dicit Laud. ꝙ etiam
hęc non excusat.fallit in quatuor person.s.f.muliere,milite
rustico,& minore,quibus licet ignorare iura si certant de dã
no vitando.1.q.4.§.notandum.de hoc in regula,ignorantia.
li.6.& dixi de rescrip.ab excommunicato.& de muliere dic
ꝙ non excusatur ab ignorantia iuris,nisi in casibus iure exp̃s
4 sis.C.de iur.& fac.ignor. l.fi. † Sexto quæro,an ignorare gra-
dus cõsanguinitatis sit ignorare ius vel factum.videtur ꝙ sit
ignorare ius,quia matrimonium est de iure naturali. de vo.
c.vnico.lib.6.Sol. Laud.tenet contrarium dicens ꝙ licet ma
trimonium sit de iure naturali.taxatio tamen graduum est
de iure positiuo.nam soli duo gradus lege diuina prohibiti
sunt,alii lege canonica.de rest.sp.literas.Idem dicit de ordi
nibus & religione quibus est annexa continentia de iure po
sitiuo d.cap.vnico.de cle.coniug.cum olim.dic ꝙ ignorantia
gradus est potius facti quam iuris. sed ignorare qui gradus
sunt prohibiti,est bene ignorare ius,& tunc si est gradus pro
hibitus iure diuino,talis dicitur ignorantia iuris diuini quæ
neminem excusat.si autem est prohibitus iure canonico tan
tum,tunc est ignorantia iuris positiui,a qua aliqui excusan-
tur,vt nunc dixi.& quomodo excusetur quis ab incestu pro
pter ignorantiam,dixi de dona.inter virum & vxo.& li.necesf
5 se.& no.Bar.ff.de adulte.si adulterium.† Septimo quęro,qa
dixi.s̄.in secundo contrario,& in 5.q.inter scientem & igno-
rãtem an præsumitur quis sciens vel ignorans.videtur quod
sciens,per l.1.ff.de reg.iu.qui cum alio.In contrarium, quia
qlibet præsumitur ignorans nisi ꝓbetur scies,ff.de proba.ve-
rius.Sol.Lau.ꝙ regulariter in facto alieno præsumitur igno-
rantia nisi probetur scientia vel affectata ignorantia quę ha-
betur pro scientia.de cle.excom.in.apostolicæ fallit hæc regu
la in his in quibus tenetur quis adhibere diligẽtiam sicut in
facto beneficiorum & subditorum & electionum ecclesia-
rum.de elect.innotuit.ibi,nec probare cogimus ignorantiã.
de concess.pręben.cle.vnica.in fi.Idem vbi periculum immi
net maxime in arduis, sicut sunt matrimonia quę non pos-
sunt dissolui sine maxima difficultate,ideo cum magna solẽ
nitate & bannis præcedentibus debent contrahi.de clandest.
despon.per totum.30.qõ.5.ca.1.cum seq.In aliis autem quę
sunt facti alterius debet esse,nec nimis diligens nec nimis ne
6 gligens,ff.de iu.& fac.ignoran.nec supina.† Octauo quæro in
a eo casu quo quis tenetur probare ignorantiam a qualiter ꝓ-
babit. Solu. credit Laud.ꝙ per iuramentum,cum agatur de
his,quę de se intrinseca sunt.ar.de elect.c.vt circa.li.6.de sen.
excommu. si vero.1.de hoc in regula,pręsumitur.li.6.& hic
ꝙ non semper stabitur iuramento,sed tunc tantum quando
non potest alio modo probari.de testi. præsentium.& quod
ibi not. & dicit Lau. ꝙ præsumitur ignorantia non affectata
ex quo iurauit,quia non præsumitur velle deierare. de præ-
sump.literas.quod procedit eo casu quo sufficit iuramentũ,
7 † Nono quæro quia dixi s̄.in 1.contrario Papam dispensare
posse,super gradibus prohibitis,quid si post contractum ma
trimonium dispẽsat,an per hoc remouetur pœna huius cle.
Sol.Pau.ꝙ debent inspici verba dispensationis ex quibus ap-
parebit,an tollat impedimentum etiam quo ad pœnam pręe
teritam,& tunc non est opus alia absolutione.s̄.ti.proxi.cle.
vnica.an vero tollat solum quo ad hoc vt matrimonium nõ
valeat,& tunc necessaria est absolutio ab excommunicatio-
8 ne.de qua hic.† Decimo quæro in eo,quod dixi.s̄.q.3.de eo,
qui contraxit ab initio in gradu prohibito ignoranter,& po-
stea cohabitauit scienter. pone,dicit statutum ꝙ si habens
vxorem cum alia contraxerit & consummauerit, capite pu-
niatur.alio statuto cauetur ꝙ potestas post quinquennium
a die commissi criminis non possit de delicto cognoscere.
Quidam habens vxorem cum alia contraxit & consumma-
uit, & cohabitauit vltra decennium. potestas contra ipsum
processit,& ille confessus fuit illum contractum, & quomo
do pluries consummauerat,etiam a biennio citra.poterit ne
potestas cognoscere & punire. So.quæstio fuit de facto Bon.
& arguebatur ꝙ sic, quasi ex reiteratione consummationis
copulę surgeret nouum delictum,& sic præscriptio interrũ-
peretur,ff.de adul.marit.§.quinquennium. de fur. vulgatis.
de eo,qui dux.in matrimo.cum haberet.Cõtrarium fuit ob
tentum.& sic consuluit Pe.de Anch.per ea quæ dixi s̄.qõ.3.
nam statutum requirebat duo.s.contractum,& consumma-
tionem primam, nec ex iteratione copulæ incipit nouum
delictum quod faciat esse locum statuto,pro hoc quod not.
9 ff.de iureiuran.eum qui.§.in popularibus.† Vndecimo quæ
ro in eo quod hic dicit de gradibus consanguinitatis,qui di-
b cuntur consanguinei b.Sol.Mar.illi qui ex eodem sanguine
procedũt.& aliqua in hoc prosequitur quę plana sunt in ar-
10 bore consanguinitatis. † Duodecimo quæro in eo quod dĩ
c de gradibus affinitatis,quid est affinitas c.Solu. Matth. prose-
quitur.dic vt in arbore cõsanguinitatis.Decimotertio quæ-
ro an affinitas de qua hic. possit contrahi sine copula. dicit
Matth.ꝙ nõ,quia requiritur commistio sanguinis,& in hoc
prosequitur ea quæ notantur.35.q.3.extraordinaria.& de eo
qui cogno.consangu. fraternitati. dicens ꝙ per pollutionẽ
extraordinariam non contrahitur affinitas. Et ad maiorem
declarationem dicit sciendum ꝙ triplex est extraordinaria
pollutio.Prima est contra ordinem iuris,vt cum illa quæ nõ
est vxor,& ex hac contrahitur affinitas.de eo qui cogno.con
sang.discretionem. Alia est contra ordinem naturæ,vt cum
brutis,vel cum masculo,vel etiam cum fœmina in loco nõ
d cõcesso.& ex hac non inducitur d affinitas,quia non fit com
mistio sanguinis.27. q.2 lex diuinæ.nam etiam cum mulie-
re potest esse vitium sodomiticum 23.qõ.7.vius. & quando
vir vtitur muliere in loco non concesso.32.q.7.adulterii.Ter
tia affinitas est præter ordinem naturæ,& differt a præceden
ti,quia illa est contra ordinem naturæ.Exemplum de hac vl
tima,vt cum qs polluit mulierem circa naturalia. & de hac
35.q.3.extraordinaria.& ex hac etiam non contrahitur affini
tas,vt dixi in prin.huius.q.& no.in d.c.fraternitati.vnde si vir
non fregit claustra pudoris,non inducitur affinitas,etiam si
sæpe hoc fiat,licet Io.Fauentinus hoc dixerit ꝙ sæpius itera
ta inducit affinitatem,quod non procedit,ex quo non est fa-
11 cta commistio sanguinis,vt prędixi † Decimoquarto quæ-
ro,si vir fregit claustra pudoris,sed nõ emisit semẽ.Sol.Mat.
ꝙ non contrahitur affinitas si de hoc constare posset, sed qa
in dubiis certior via est eligenda,de spon. iuuenis.ideo aliter
iudicabitur,sed in foro conscientiæ staretur assertioni viri,&
iudicaretur non esse affinitatem.quod no. Abb.de spon.is q
venit.de quodam qui iacuit cum muliere multis noctibus,
& nisus est ad copulam,& fregit claustra & tamen semen nõ
12 emisit.† Decimoquinto quæro,si vir emisit semẽ extra claur
stra.dicit Matth.ꝙ si semen ingreditur claustra,consumma-
tum erit matrimonium.quod dicit contigisse in Francia,qa
quidam contraxit cum arta & contigit ꝙ non fractis clau-
stris impregnata est cum haberet modicum foramen,vnde
ingressum est semen & adueniente partu oportuit eam inci
dere,sed si non appareret de impregnatione,dicit Matth. ꝙ
ecclesia iudicaret eam virginem per aspectũ.de hoc de spon.
c.vlt.& per Host.in sum.de spon.§.& quæ sponsalia.ver.spõ-
salia.& dic,vt dixi de eo,qui cogno.consangui. fraternitati.
13 † Decimosexto quęro in eo,quod dicit de contrahentib.cũ
monialibus,quid si cum sororibus dicit Pau.ꝙ idem,quia in
iure ponuntur pro eodem,licet alicubi vulgaris locutio eas
distinguat.facit de rescr.cum dilecta.de ele. causam.de con-
sir.

ADDITIONES.

a Tenentur probare ignorantiam.Adde c.præsentium.de testi.& in c.literas.
de pręsump.
Vinc.God.Ignorantia probetur ex eo ꝙ scientia non probatur per partem
aduersam Pau.de Ca.consi.160 in fine,per l. verius ff de prob.
b Qui dicuntur consanguinei. Adde glo. 1.c.postremo.de ap.gl.in l.2.& 3 in
§.fi.ff.de suis & le.Host. in sum.de consang.in §.1.Abb.in ca. in literis.io 2,
col.de testi.
Vin.God.Vide Cor.in consi.90,scrupulosa.litera A.li.3.& quatuor modis
in iure sumuntur.idem Cor.consi.21.videtur.literam.li.1.
c Quid est affinitas.Adde Doct.in arbore consanguinitatis.Abbas in c.discre
tionem.de eo qui cogno.consang.vxo.suę.Abb.io rub de consan.& affini.
Bal in l.affini.C. commun. de suc Barba.in repe l.acutissimi, C. de fidei-
com.
d Et ex hac non inducitur affinitas.Adde gl.in ver.sæpius.in c.extraordinaria
pollutio.35.q.3.Io.An.Car.Zaba.& Car. Alexandrinus super arbore affini
tatis. Host.& abbas in c.fraternitati,de eo qui cog.consan.vxoris suæ.Arc.
Io.Mo.Io.An.& Do.in c.1.de spon.li.6.
Vin.God Affinitas quis scire præsumitur nec tollitur talis pręsumptio per
contractum matrimonium palam factum,Ruy.consi.14 ou.5.li.3.

fit. vel cum dilecta. cum simi. dic quod vulgaris locutio distin-
guit eas alicubi, vt Bono alibi non sic. de hoc etiam dixi de
14 sta. reg. cle. attendentes. §. visitatores. qō. 2. † Decimoseptimo
quero, si aliquis coactus cōtrahit matrimonium in casu, hic
prohibito. Gl. per hanc. arguit per hanc literam in ver. matri
monialiter. & infra, matrimonia contrahentes. quod non est lo
cus pœnæ & hoc si coactio fuit absoluta, per ca. sacris, quod
met. causa. de conditionali autem arguit gl. secus esse per d.
c. sacris. concludit tamen idem quia non est matrimonium
si fuit metus cadens in constantem. de spon. veniens. ad c. sa-
cris. respondet quod ibi ponitur communio, quæ interuenit per
metum. vult dicere quod licet quis cogatur ad communican-
dum excommunicato, tamen actus perficitur, quia verum
est dicere eum communicasse, nam coacta voluntas, volun-
tas est 15. qō. j. merito. sed quando quis contraxit matrimo-
nium per metum non perficitur matrimonium. de spon. cū
locum. & sic non est locus pœnæ huius cle. & idem Pau. Op
pono. ad hoc, quia non videtur esse locus coactioni absolute
hoc casu, cum voluntas non possit cogi. 15. q. 2. illa. 32. q. 5. ita
ne. & c. seq Sol. sta contrario & dic quod non cadit proprie cō-
pulsio absoluta respectu voluntatis, sed respectu actuum ex-
trinsecorum sic. quod metus causa. sacris. 32. q. 5. proposito.
& sic potest hic intelligi quod quis fuit coactus ad assentiēdum
per nutus. & præsupponendo quod valeat matrimonium ex cō
sensu tacite etiam inter eos, qui fari possunt, in quo multi ꝯ.
quod dixi de spon. tuæ. sed si deberet interuenire locutio, tūc
non posset cadere præcise compulsio. pro hoc quod dicit
Boe. 2. de consola. de illo qui sibi linguam abscidit dentibus
ne proderet conscios coniurationis, prout iubebat tyrannus
& sic ad loquendum cogi non potuit. Decimooctauo quæ-
ro si contrahens patitur defectum consensus, vt quia impu-
bes vel furiosus. Solu. Pau. quod non est locus pœnæ de qua hic,
quia non est matrimonium, sed quoad impuberem sunt po
tius sponsalia de futuro de despon. imp. c. vnico. §. 1. li. 6. quo
ad furiosum autem nullo modo valet contractus, quia sicut
defectus consensus impedit matrimonium. ita & sponsalia.
de spon. c. 1. & ex hoc quod dixi de impubere, videtur Pau. vel
le quod in contrahente sponsalia non sit locus pœnæ, de qua
15 hic quod dico, J. q. seq. † Decimonono quæro an contrahēs
sponsalia in casibus hic prohibitis tenetur pœna de qua hic.
Glo. non possunt, arguit quod sic. contrarium tamen tenet, & ad
contraria respondet. & eum eandem Steph. Pan quod etiam
16 dixi. S. q. proxi. † Vicesimo quero, si quis dixit, volo contra-
here tecum matrimonium, an habet locum hæc pœna. Pau.
arguit quod non, quia sola voluntas non sufficit nisi factum se-
quatur. de eo qui mit. in poss. c. 1. vbi de hoc. vnde si dico, vo-
lo legere, non sequitur quod legam. & si dico, volo abscindere ar
borem. non sequitur igitur quod scindo. vel si dico, volo acce-
ptare beneficium, non sequitur quod acceptem, vt no. Archi. de
concess. præben. ne captandæ. lib. 6. In contrarium, quia per so
lum consensum contrahitur matrimonium. de spon. cum
locum. 27 q. 1. sufficiat. voluntas autem præsupponit consen
sum sicut in emptione. Inst. de obli. quæ ex quasi contract. per
totum. & hoc tenet glo. C. de contrahen. emp. in ementis, &
& Iac. de Ra. & pro hoc. ff. de lega. 3. Pamphilo. §. j. Pet. etiam
de Bellap. contra, per iura in contrarium deducta, quia nō se-
quitur, volo vendere. ergo vendo. Solu. Paul. quod quædam
sunt, quæ perficiuntur solo consensu patefacto, vt matrimo
nium. & tunc cōsensus exprimitur sufficienter per verbum,
volo, vt in legatis & testamentis in quibus sufficit quod te-
stator dicat sic, volo. d. l. Pamphilo. §. 1. & hoc si exprimitur
perfecte, sed quando non exprimitur perfecte per verbum,
volo, quod contingit vbi respicit contractum incohandum,
non autem præsentis & instantis contractus effectum, vt si
dico, volo contrahere cum Titia, non sequitur quod ideo ꝯ
ham, non est matrimonium. sed si dico, volo te in vxorem,
tunc bene contraho, quia hæc verba exprimunt consensum
præsentem, de hoc in Specu. de spon. §. 1. ver. contrahitur. &
idem Arch. 27. q. 2. in palea. duobus. & facit, quod ipse no. 50.
dist. ponderet. licet Pet. de Sanso. teneat contra. de spon. ex li-
teris. & dic vt ibi dixi. vbi conclude quod etiam per illa ver-
ba, volo contrahere, inducitur matrimonium si præcessit tra
ctatus de contrahendo, quia nulla sunt verba formalia matri
monii. vnde sufficit quoquo modo cōsensus exprimatur. de
17 spon. c. 1. & ca. tuæ. † Vicesimoprimo quæro in eo, quod hic
a dicit de religiosis, quis dicitur religiosus a. quo ad hoc glo. in
18 verbo, religiosus, sol. quod idem Lau. Gen. & Pau. dicit. † Vi
cesimosecundo quæro, quid de illa quæ scienter permisit vi
rum ad sacros ordines promoueri remanens ipsa in seculo,
& viro mortuo contrahit, an cum ea contrahens scienter in
currit pœnam de qua hic. Laud. arguit quod sic per c. 8. dist.
quia sunt culpæ. cum duo. c. seq. 32. dist. seriatim. nam ex quo
maritus solemnizauit votum continentiæ, videtur & ipsa ex
illo teneri tanquam vna caro cum marito. de cog. spi. Marti-
nus & idem videtur in casu illius c. 33. q. 5. quod Deo. In con
trarium, quia si Papa hic intellexisset de vouentibus, non di-
xisset de monialibus tantum, arg. de deci. ad audientiam. Sol.
Lau. credit vltimum verius, quia cle. tanquam pœnalis non
debet extendi. pro hoc inducit de vo. c. vlt. lib. 6. & facit illud
c. ad probandum quod in muliere non sit solennizatum vo-
tum, dicit tamen, quod mulier & vir secundo contrahens
cum ea puniuntur tanquam voti transgressores. argu. de con
uer. coniu. quidam. & c. vxoratus. cum ibi no. Ad cōtrarium
respondet quod vxor promoti non efficitur monialis, & cor
rupte reperitur scriptum hoc quo ad alia verba, quæ non
multum releuant. postea vero pro solutione contrarii distin
guit, quia aut fuit promotus vir ad sacros nesciēte vxore, aut
sciente & reclamante, & istis duobus casibus mulier non ob
ligatur. immo poterit virum repetere. 27. quæstio. 2. Agatho
sa. 33. q. 5. mulier. aut ipsa sciuit & consensit ordini, sed non
voto, imo expresse contradixit. & hoc etiam casu non debet
ordinari maritus & si ordinetur, reddetur sibi, nec tenebitur
ipsa continere, nec in vita viri, nec post mortem. de conuer.
coniug. ca. 1. aut consensit vtrique. s. voto, & ordini, & habe-
bit continere in vita, sed post mortem, non. de hoc 32 dist. so
riatim. dic plenius vt dixi de conuer. coniug. ex parte. & gene
raliter ad præmissam q. dic quod non potest dici hæc mulier
obligata ex voto solemni ex quo ipsa non fecit professionē
in aliqua de religionibus approbatis d. c. de vo. & sic non est
locus pœnæ. de qua hic & pro hoc quod dico. J. q. 24. Vicesi
motertio quæro in eo, quod dicit de sacris ordinibus, qui di
b cuntur sacri b. glo. stricte. soluit quod accipiuntur hic stricte
& idem Pau. quod intelligitur de sacris. s. subdiaconatu & su
pra, large autem quilibet ordo dicitur sacer. de fil. presby. ca.
1. 16. q. 1. §. eum ergo. & quam quam sunt plures ordines, di-
cit tamen Paul. quod ordo dicitur vnum sacramentum ra-
tione vnius formæ, ex hoc & in eo quod dixi. supra q. proxi.
videas quod consideratur hic votum solemne per professio
nem vel sacri ordinis receptionem, non autem votum sim-
19 plex. de hoc in sequ. q † Vicesimoprimo quæro. quæ est ra-
c tio quod post votum c solemne non potest contrahi matri-
monium, & post simplex sic. Sol. Mar. referens aliquos dice-
re, quod hoc operatur constitutio ecclesiæ. de elc. coniuga. cum
olim. ipse vero secundum Arch. dicit quod hæc non fuit consti
tutio, sed potius declaratio, & debuit sic declarari, quia per
votum simplex obligat quis tantum animam Deo, non au-
tem corpus, & ideo potest corpus alii dare contrahendo ma
trimonium, sed quia vouit solemniter, dat non tantum ani-
mam, sed etiam corpus vt monachus abbati, & clericus in sa
cris militanti ecclesiæ. de elect. si religiosus. li. 6. ideo non pos
sunt corpus alii dare contrahendo matrimonium, dic, quod
hæc ratio licet mulceat, tamē non procederet cessante con-
stitutione. vnde ipsa ecclesiæ constitutio est inductiua huius
effectus. sed hæc causa potest assignari pro causa inductiua il
20 lius constitutionis. † Vicesimoquinto quæro, an qui vouit
simpliciter & postea contraxit, possit exigere debitum. Sol.
Matth. quod non, licet teneatur reddere. de hoc de conuer. con-
iug. quidam. & per Arch. in d. c. vnico. de vo. in lib. 6. Vicesi-
mosexto quæro in eo quod dicit procedendum contra eos
de quibus constiterit, quod fecerint cōtra hanc cle. quomo-
do poterit de hoc constare. glo. etiam, soluit quod poterit p-
lato constare etiam ex officio & nemine deferente. & dicit
Pau. quod constabit per euidentiam facti vel probationib. par-
te tamen citata, quia contra non citatum non debet procedi
2. q. 1. nos in quemquam. de maio. & obe. inter. & est simile.
in hoc quod dicit hic, quod sufficit constare ex officio. de cē-
si. clem. præsenti. de priui. cle. religiosi. 1. responso. & pro hoc
quod no. in d. clem. præsenti. in gl. parte vocata. & dicit Lau.
quod procedetur summarie in quo tamen instat, dicens
quod clemen. dispendiosam. non videtur habere locum
hoc casu si procedittur ad pœnam de qua hic. ex quo infert
quod contra absentes ex causa probabili non potest proce-
di ad

ADDITIONES.

a Quis dicitur religiosus. Adde Doct. in rub. de re. domi. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. Doct. in c. 1. de vo. lib. 6. dixi diffuse in meo tract. Hierosolymitano in 5. q. vbi dedi remissiones.
Vinc. God. Adde Fel. in c. non dubium, in fi. de sen. excomm.

b Qui dicuntur sacri. Adde Abba. in c. 1. de cle. coniug.

c Post votum solenne. Adde c. j. de vo. li. 5. & Doc. in c. cum ad monasterium. de sta. mona.
Vinc. God. Vide an dicatur votum solemne vbi vouens religionem suscepit habitum nouitiorum. Io. Bru. in tra. de spon. & mat. conclus. 31. nu. 9. & 10. quod habetur in li. 9. tract. fol. 181.

di ad denunciandnm eos excommunicatos, vt li. non conte.
c. 1. de pur. cano. cum dilectus. nisi dicamus hoc speciale cum
episcopus cognoscit inter proprios clericos, vt possit summa
rie procedere. in Auth. vt vt cler. apud proprios episcopos. in
prin. col. 9. 11. qō. 1. si quis cum clerico. sed dicit Lau. ꝙ illud
videtur intelligendum quando agitur ciuiliter, & de minori
bus causis. Vicesimoprimo quæro quis poterit absoluere ab
excommunicatione de qua hic. gloss. pen. dicit ꝙ episcopus.
idem Lau. nisi forsan post excommunicationem isti incur-
rissent irregularitatem. nam ab irregularitate nō absoluit epi
scopus. de cle. excom. c. 3. vbi de hoc. Vicesimooctauo quæ-
ro, quę sunt illa iura de quibus loquitur hæc litera ibi, iurib.
Sol. vt in gl. vlt. idem Pan. & Lau.

De magistris. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Papa debet esse solicitus vt errantes inducat in viam veritatis.*
2 *Diuina eloquia, & eorum expositio prodest vt inducamur in viam veritatis.*
3 *Papa gerit vicem Dei in terris.*
4 *Actio Christi est nostra instructio.*
5 *Doctores debent esse tales qui valeant instruere.*
6 *Peritia acquiritur per instructionem.*
7 *Studium linguarum debet esse in curia Romana.*
8 *Curia Romana potest esse in locis diuersis.*
9 *Libri linguarum alienarum debent transferri in linguam suam.*
10 *Libri sunt necessarij ad acquirendam scientiam.*
11 *Gratia Dei cooperans valet vt per eam cognoscamus quid sit agendū & quid fugiendum.*
12 *Gratia est spiritualis influentia rationabilem creaturam faciēs participem beatitudinis.*
13 *Gratia quot sunt species.*
14 *Gratiam gratum faciens vt quis habeat, quid requiritur.*
15 *Studia Parisien. Oxonien. Salamātinum, & studia Italiæ quando esse inceperunt.*
16 *Studens in predictis studijs, vt addiscat linguas diuersas, an gaudeat priuilegio percipiendi fructus beneficiorum in absentia.*

CAP. I.

1 INter. † Not. ꝙ Papa debet esse solicitus, vt er-
rantes reducat ad viam veritatis. de hoc
in glo. 2. & 3. & 4. & dicit Pau. ꝙ hoc est vnum ge
nus charitatis. quod probant iura alleg. in gloss. 3.
Lau. dicitq; ꝙ egressus erroris operatur inductionem veritatis
22. qō. 1. cum renunciatur. Et no. quod multas solicitudines
debet habere Papa, quod probat plurale inter solicitudines.
& pro hoc c. inter, alle. in gl. 2. Secundo no. de gratia Dei ho-
minibus cooperante. & de hoc. ꝟ. qō. 1. 2. 3. & 4. dicunt etiam
Lau. & Gen. quod sine hac nihil boni facere possumus. lo. 1.
C. de vete. iur. enucle. l. 1. 23. q. 4. §. non ergo, & cum illa con-
uertimur a malo. & ad ipsum non committendum adiuua-
mur. de conse. distin. 4. placuit. & c. seq. & pro hoc secundum
Pan. quia solius Dei est corrigere, licet homo possit corrige-
re & monere. 47. dist. §. necesse. Tertio no. quod commenda
tur vigilia cum studiosa diligentia. & dicit Lau. quod per hāc
veritas peruenit ad studiosos. fauetur autem vigilantibus, &
ex contrario puniuntur negligentes. de offi. custo. c. 1. de præ
2 scr. vigilanti. † Quarto no quod diuinorum eloquiorum ex-
positio prodest vt populi inducantur in viam veritatis, & ex-
ponit Laud. diuinorum eloquiorum. i. sacræ scripturæ, quæ
theologia dr̄, a theos qđ est, Deus, & logos sermo, quasi di
uinus sermo. & inde dicuntur tres virtutes theologicę. spes,
fides, & charitas, quasi a solis verbis diuinis institutæ. de bap.
maiores. supra de summ. tri. clem. vni. in fi. dicit etiam quod
scriptura diuina est speculum rationabile in quo anima suæ
conditionis principium contemplatur, secundum Augu. &
secundum Greg. sacra scriptura omnem gratiam, scientiam,
atque doctrinam transcendit, ad patriam vocat, a terrenis de
sideriis ad cœlestia amplectanda cor legentis inuitat. de hoc
37. dist. §. sed econtra, secundum Lau. Hęc autem expositio
diuinorum eloquiorum fieri debet per eos, qui intelligunt,
alias fit inaniter, vt in litera. & pro hoc. 44. di. §. pariter. de of.
or. inter cætera. & instat Pet. de Anc. q̄rens de modo conficiē
di instrumentum inter eos, qui sunt diuersę linguæ. & de
hoc. ff. de verb. ob. l. 1. in fi. & dic per id quod ibi dicitur quod
notarius rogabit prout dictabit interpres assumptus de par-
3 tium consensu. † Quinto not. quod Papa gerit a vicem Dei
a in terris. de transla. c. 1. 2. & 3. de re iudic. ad apostolicæ. §. nos
4 itaque. † Sexto no. ibi, exemplum, quod omnis Christi actio
nostra est instructio. de sepul. c. 1. de elect. significasti. 2. qō. 1.
Deus. pro hoc. C. de nup. Imperialis. de dona. inter virum &
5 vxo. l. vlt. †. Septimo no. quod tales debent assumi in Docto
res qui sciant & valeant instruere. & dicit Pau. quod verbum
valeant, respicit potentiam corporis, & expressionem loque
læ, vt linguę non patiantur vitium, sicut ille cui Angelus fe-
cit phlebotomiam in somnis. 16. q. 1. §. hoc idem & dicit Pa.
ꝙ dēt subaudiri quod sint etiam tales, qui velint. de cle. non
6 resi. relatum. † Octauo no. ibi, per instructionem acquiritur.
& dicit Lau. ꝙ hoc fit, quia anima est tanquam tabula rasa in
qua nihil est depictum, s̄m Philosophum. ad hoc ergo vt sit
erudita requiritur instructio, ideo saluator fuit prius audiens
& interrogans in medio doctorum, & postea prædicare cœ-
pit, sic etiam qui debet accipere prædicandi officium. 37. dis.
§. ecce. & alibi dr̄ ꝙ per lectionis exercitium reperitur scien-
tię margarita. de renun. post translationem. ex his arguit La.
ꝯ illos qui credunt quadam captiositate per se plus addisce-
re quam si a lectoribus docerentur, quod est vanum, cum sē
sus auditus aptior sit ad percipiendum & memoriæ traden-
dum quod verbali voce traditur in scriptis vel sine, quam vi-
sus vel alius sensus. 43. dist. sit rector. & dicit Gen. quod requi
ritur instructio prouenien s a voce magistri, quia primo est
tempus tacendi, postea loquendi. Eccle. 3. & veritas prius ta-
cendo addiscitur a. magistro, & postea docetur. 36. dist. §. ec-
ce. ver. huic etiam Salomoni. & no. contra eos qui putant di
scere sine Doctore inuehit Hiero. ad Rusticum dicens, nō in
grediaris absq; Doctore viam quam nūquam ingressus es. 16.
7 q. 1. si clericus. † Nono no. quod in Romana curia debet esse
studium linguarum, de quibus hic. & in ea etiam debet fieri
studium iuris diuini, & studentes ibi gaudeant priuilegio stu
dii generalis. de priui. c. 2. lib. 6. & hoc ibi, & eo. ti. super specu
8 la. † Decimo no. quod Romana curia potest esse in diuersis
b locis. & dicitur ibi esse b vbi residet Papa, pro hoc litera ibi, cu
riam residere. & de hoc in gloss. in versi. residere. Vndecimo
not. quod ad Papæ solicitudinem pertinet cathedras & stu-
dium erigere, quod maxime procedit respectu studiorum
immediate vtilium fidei, vt hic, Duodecimo no. de quatuor
studiis hic expressis, & de Parisiensi & Oxoniensi, & Salamā
tino. & de aliis quando incœperunt, dico. ꝟ. qō. 5. de Bonon.
autem dic, vt in glo. dicitur. & idem Pau. quanquam autem
hic exprimantur solum quatuor studia, sunt tamen & alia
studia generalia, vt Paduanum, quod dixi supra de sepul. cle-
men. dudum. ver. ab olim. q. 12. Tertiodecimo no. ibi, sufficiē
tem. quod in Doctore sufficit scientia sufficiens, non emi-
nens. & quæ dicatur eminens & quæ sufficiens. not. de elect.
cum in cunctis. de hoc in gloss. non dicit. debet autem Do-
ctor habere sufficientem scientiam: nam si est idiota imperi
tus matheseos risui patebit. 37. distin. qui de mensa. Decimo
quarto no. de tribus linguis, Hebraica, Arabica, & Caldea vti
libus ad sciendum fauore fidei, & quare omisit de Gręca, dic
vt in gloss. in originali. & dicit Steph. quod Gręci schisma-
tici sunt, & imperator Constantinop. damnatus fuit vt fau-
tor schismaticorum. i. Græcorum, in extrauag. cle. 5. ad certi-
tudinem. Et dicit Pau. quod linguæ sunt 86. di. 70. Lap. dicit
quod linguæ sacræ tres sunt, Hebraica, Gręca, & Latina, quæ
totum orbem diuidunt. dicit etiam quod vna fuit lingua
omnium nationum. i. Hebraica. & quod creditur probabili-
ter, quod in patria erit vna tantum lingua. in multis autem
linguis varietas est, & vbi varietas, ibi dissensus. & quia gloss.
facit differentiam inter loquelam literalem & vulgarem ꝗ
literalis habetur per Grammaticam, ideo de ipsa & aliis sciē
tiis dantur uersus. de Grammatica, Quicquid agant artes,
ego septem prædico partes. Dialectica, Me sine Doctores fru
stra coluere sorores. Rhetorica, Est mihi dicendi ratio cum
flore loquendi. Musica, Inuenere locum per me modulami-
na uocum. Geometria, Rerum mensuras & earum signo fi-
guras. Arithmetica, Explico per numerum quæ sit propor-
tio rerum. Astrologia. Astra uaisque poli uarias mihi uendi-
colo

ADDITIONES.

a Papa gerit vicem Dei. Adde c. vt nostrum. ut ecclesia. benefi. ca. 1. de homi. lib. 6 gl in verbo, quod Deo. in c. serpens de pœn. di. 1. glo in verbo, Papa in proę. 6. Specu ti. de leg. in §. 1. ver. Abb. in cap. omnis anima in 1. no. de censi.
Vinc. God. Papa canonice electus est Deus in terris, non canonice electu est diabolus, non habens claues regni cœlorum. Fel. in c. ego. n. col. 3. in tex. ibi canonice. de iureiu.
b Et dicitur ibi esse. Adde c. 2. de priui. li. 6. Inn. in c. exposuit. de dila. Inno. in c. ego. de iureiur.
Vinc. God. Adde, quod curia Romana esse debet Romæ & non alibi Old. nu. 85.

eo soli. Decimoquinto no.ibi,duo.ꝙ ad eandem sedem de-
bent plures deputari.& dicit Pau.ea hoc colligi ꝙ in studiis
debet vitari solitudo Doctorum,vt si vnus cadat sit alter qui
subleuet.de sta.regula c.a.in prin.& ne superbia vel negligē
tia vnius impediatur recta doctrina & ꝓfectus scholarium.
9 † Decimosexto no.de libris alienarum linguarum transferē
dis in linguam latinam.& dicit Lau.ꝙ licet a cibatiis inimi-
corum fidei hēamus abstinere,non tñ ab eorum libris.37.d.
tribat.& c.quæ de mensa.Aug.de doc.Christi.si philosophi
aliqua forte vera & fidei nostræ accommodata dixerint, ab
eis tanquam ab iniustis possessoribus in vsum nostrum ven
10 dicanda sunt.facit quod legitur 37.di.si quis.† Decimosepti
mo no.ꝙ ad scientiam requiruntur libri & dicit Lau.ꝙ pa-
rum valet clericus.i.scholaris absque libris, & multominus
Doctor.versus, Haurit aquam cribris clericus absque libris,
dic quo ad scholarem ꝙ expedit vt paucis libris vacet vt pos
sit commendare memoriç ea quæ sunt opportuna, vt in iu-
re,ꝙ in textibus & glossis habeat congruentem memoriam
sine qua frustra laborat quis ad subtilitates quas non potest
iure probare. Doctor autem eget multis libris & si fieri pos-
set omnium qui scripserunt,vt ex multis possit elicere verio
ra vel vltra conscripta aliquid per se excogitare.de hoc an ex
pediat habere multos libros per Oldr.in consilio 185.vbi ad
ducit authoritates pro & contra. Decimooctauo no.ibi,fru-
ctu.de fructu qui speratur ex doctrina talium linguarum, &
est fructus,vt eruditi in illis multos lucrifaciant ad fidem.s̃.e.
11 cle.& eo.ti.super specula.38.dist. sicut. † Quæro in eo,quod
s̃.dixi in secundo not. de gratia cooperante,ad quid prodest
hęc gratia.glo.gratia. soluit ꝙ per eam cognoscitur quid sit
egendum,quid vitandum,& per eam adiuuamur ad facien-
dum. Et distinguit glo.duplicem gratiam operantem,& co-
operantem referens quosdam dicere, quod vna, & eadem
est operans & cooperans, dicens quod huic altercationi an
sit vna gratia an plures, est similis altercatio legistarum an
sit vna possessio an duæ.& ex hoc not.singu.ꝙ illa altercatio
non est necessaria.quod dixi de restit.spol.olim.1.Idem dicit
hæc glo.de alia altercatione an sit vnum interesse,an triplex,
& dic,vt dixi de sen.excommun.sacro.q.35.& de hac duplici
gratia habetur.2 sententiarum.dist.26. & de hoc etiam J.q.
2.3.& 4 & dicit Lau.quod gratia cooperans ideo dicitur, qa
sumus Dei auditores secundum Apostolum. per ipsam autem
gratiam aperitur intelligentia mandatorum,vt sciamus Deū
esse,& quid appetere & quid vitare debeamus,& hoc est idē
cum glo Ex h.d.Lau.quod aduertant scholastici qlibet, quã
uis ad scientiam approbatam transeunt,& die noctuque tor
quentur. nam in vanum laborant, nisi Dei gratiam secum
habeant coadiutricem.vnde Sap.1. In maliuolam animam
nō intrabit sapientia,& in Psal.iustitia & iudicium prępara-
tio sedis tuæ.i.animæ fidelis,quæ anima est sedes & recepta-
culum diuinæ gratiæ,nisi per eam deficiat.hęc præparatio fit
per iudicium quo ipse peccator se accusat coram confessore
& iustitiam quam recipit a confessore condignam pœniten
tiam imponente.consuluit ergo Lau. venienti ad studium
quod bene & diligenter præparet animam suam confiten-
do peccata sua integre & satisfaciendo pro commissis, vt sic
spiritussancti gratia omnem habēs virtutem, omnem hēns
scientiam inueniat receptaculum mundum, & contribuat
ei plenam & perfectam sciētiam.nam quod alibi quæritur,
hic perfecte inuenitur.37.dist.§.sed contra.in fin.Caueat etiã
a singulis peccatis,quia delinquens in uno &cæte regula.de
sleai.de reg.iur.in antiquis.& per vnum peccatum gratia to-
ta euacuatur.32.q.1. cum renunciatur. & totum hominem
non dimidium saluat Deus.versus, Larga Dei pietas domū
non dimidiabit. Aut nil aut totum te lachrymante dabit.di-
cit autem Lau. quod specialiter caueat studens a venere in
quo vitio facile consueuerunt studiosi deturbari.nam per ta
le vitium ratio & intellectus, quæ ascensum appetunt tan-
quam superiores partes mentis per sensualitatem,quę infe-
rior est pars,attrahuntur & confunduntur.27.dist.tribuat.de
sa.vnct.c.vnico.ver.in pectore.simile in caule,cuius spica per
quam emittit semen si permittitur luxuriari cito accrescit.
sic & in scholari, qui si nuulum, id est ingenium permittit
defluere virtus supernæ rationis, & intellectus impediũtur.
imo etiam per tale vitium frequenter accedit infirmitas,se-
cundum Laud. Ego autem habui auditorem, qui notorie
obiit ea hoc.ad hoc autem cauēdum summum remedium
est abstinentia & studium pertinax.vnde de abstinentia Ter.
absque cerere & libero friget venus.quo ad id autem, quod
12 dixi de gratia.dic plenius in duabus sequent. qō.† Secundo
a quæro.quid est gratia.ᵃ Sol.Laud.quod est spiritualis influē
tia participem faciens æternę beatitudinis rationalem crea-
turam de conse.dist.4.ecclesiæ charitas.24.qō.prima,§.si au
13 tem.de summa.trini.cap.primo.† Tertio quæro, quot sunt
species gratiæ.videtur,quod duæ tantum, vt dixi supra quæ-
stio.prima. Laud.dicit quod tres:nam quædam est gratia ge-
neralissima,sine qua nihil agere possumus,nec in esse nostro
subsistere. Secunda est gratia gratis data,quæ excitat arbitriũ
nostrum bonum,ad suscipiendum donum spiritussancti.de
conse.distinct.quarta,placuit.vltim. Tertia est gratia gratum
faciens,quę est ipsum donum spiritussancti. prima,quęstio.
prima,multę. de consec.distinctio. quarta,quomodo.& has
tres recipit Pau.vnde dicit, Gratia Dei sum id quod sum,id-
est esse meum ab ea est gratia. i. generalissima.& gratia Dei
in me vacua non fuit, id est gratia gratis data excitat me ad
bonum.& gratia eius semper in me manet.idest donum spi
ritussancti gratum me faciens. Laud.diuidit aliter gratiam.
dicit enim quod habilitas,siue præparatio, ad gratiam est tri
plex.i.efficiens,materialis,& formalis.prima est a Deo.secun
da est a gratia gratis data.tertia a nobis. Et secundum eum
gratia dicitur triplex. Primo generaliter,& sic est adiutorium
diuinæ creaturę gratis impensum. Secundo dicitur speciali-
ter, & talis gratia dicitur gratis data.s. bonum quo homo se
præparat ad suscipiendum spiritussancti donum. Tertio dici
tur proprie bonum datum diuinitus ad merendum, quod
quidem donum gratia gratum faciens appellatur secũdum
eum.& in hoc vltimo conuenit Lap cum Lau.& idem La.
etiam prosequitur quod dixi de Pau.& gratia Dei sum & ca.
primo,ad Corinth.15.dicit Lap.etiam quod prima gratia di-
citur gratis dans,vt est Deus.Dicit,quod etiam triplex est per
fectio. Prima est gratiæ,& causat esse gratuitum. Secunda est
virtutis,& causat bonum actum. Tertia est operis virtutis,&
& causat meritum.prima perficit animam, secunda animæ
potentiam. tertia ipsos actus. & hæc licet sint per plura ver-
ba dicta ad ampliorem declarationem,tamen in effectu con
14 tinetur in glo.per quam.† Quarto quęro,quid requiritur ad
habendum tertiam,quæ dicitur gratum faciens, de qua su-
pra quæstio.proœm.Solu.Laud.quod multa.primo Deus ef
ficiēs. secundo gratia gratis data tertio arbitrium liberum se
humilians ad hoc,& his pręcedentibus statim infunditur do
num spiritussancti in hominem. in quo autē differat gratia
a virtutibus,remittit Laud.ad no.per se de summ.trin.clem.
vnica.ad fin.vbi dixi in ver.verum.prima,quæstio. & colligi-
15 tur ex eo,quod dixi supra q.proœm in fin. † Quinto quęro,
in eo,quod dixi supra in 12.notabili de studio Parisiensi qño
incœpit,& qñ.Item de Oxoniensi. Item de Salamantino.Itē
de Italia qñ incępit hēre studiũ Sol.Steph. quo ad studiũ. Pa
risiēse dicit,qđ incępit florere regente Carolo magno.dicit
etiam,quod Alquinus transtulit dè Roma Parisius.dicit in-
super quod fuerunt quatuor fundatores illius studii, Raba-
nus,Alquinus,Claudius,& Hestorus. Nam legitur,quod ca-
put aureum statuæ de qua Daniel secundo,per Carolum Ma
gnum exercuit Deus in Scotis,qui cum Francię regnarēt &
studia literarum non haberent & essent in obliuione,& cul
tus Dei periret,contigit duos Scotos monachos de Ibernia
cum mercatoribus Britannibus venire ad littus Gallicum in
sacris & sæcularibus literis eruditos, qui cum nihil venale
ostenderent ad turbas venientes causa emendi clamabant,si
quis esset auidus sapientiæ veniet ad nos,& accipiet eam.nã
apud nos non est venalis.& aliis putantibus illos esse insanos
venit ad aures regis,vocatique sunt ad eum,& cum interro-
garentur an haberent sapientiam, dixerunt quod sic, & se
paratos eam dare petentibus in nomine Domini. quo
quærente, quid pro ea vellent, responderunt tria. scilicet
bona loca, & animas ingeniosas, & alimenta. tunc rex
gaudens cum iret ad bellum, vnum nomine Clementem
dimisit Parisius, & nobiles pueros ei commendauit, & vi-
ctualia ei ministrari præcepit, & loca optima concessit,
alium secum in Italiam duxit, cui monasterium in Papia
sancti Aug. delegauit, vt qui vellent addiscere ad eum acce-
derent.& hoc audito,quod rex gratanter sapientes & religio
sos admitteret, venit Alquinus ad eum in omnibus scriptu-
ris exercitatus,quem vsq; ad finem secum retinuit,nisi cum
ibat ad bella,& dedit ei abbatiam sancti Martini,vt ibi quan-
do rex esset absens quiesceret, & ad se confluentes instrue-
ret,& sic Franci æquati sunt Romanis & Atheniensib. quo
ad gloriam studiorum in liberalibus artibus, & de ciuitate
Parisiensi scribit Boe.de disciplí.schola.in ciuitate Iulij quã
alias Parisius nominatur multas artes mendicare prospexi-
mus.

ADDITIO.

a Quid est gratia. Adde gl.in cle.1.in uer.omnibus.de sum.tri.
Vincen. God. Gratia purgans peccati infectionem in tribus consistit. Ni-
co.Plouer.in tract.de sacramen.in prælud.num.1.habetur in lib.8.tracta.
fol.85.

mus,& veait expositor Iulius Cæsar ampliauit Parisius,non
autem fundauit. Erat enim tunc quoddam castrum Isius,&
est in medio Secanæ,deinde facta ampliatione,dicta est Pari-
sius. De studio autem Oxoniensi Stephan.refert Alexand.in
lib.de natura rerum dicere, quod iuxta vaticinia Merlini vi-
gent studia in Anglia tempore suo ad partes Iberniæ transi-
tura. De Italia vero dicit Steph.ꝙ a Pitagora incœpit habe-
re studium philosophiæ.alii autem dicunt alio modo,nec vl
la est certa historia quam viderim ex qua possit haberi prin-
cipium.nam semper in Italia floruerunt studia licet eo tem
pore quo Romæ viguit imperiũ, studia maxime floruerũt;
constat enim in oratoria & in poetica plures fuisse tempore
Octauiani quam per longa tempora simul postea. De studio
autem Salamantino non dicunt scribentes quando incœ-
pit. Item quo ad ea,quæ dicit Stepha.de studio Parisiensi,&
Oxoniensi potest etiam aliter fuisse,quia non allegat veram
historiam,& non est vis in his.nam sufficit ad hoc,vt studiũ
censeatur generale,quod sic sit habitum a tempore de cuius
contrario non sit memoria,vt no.glo.sing.de sepul.clem.du
dum.ver.in studiis,in ver.generalibus.& vt ibi dixi,sic est de
studio Paduano,quia non est memoria quando incœpit,ha
buit tamen postea priuilegia & apostolica , & imperialia.
† Sexto quæro,an is qui est in studio a ad discendum has lin
16 guas,gaudebit priuilegio percipiendi fructus beneficiorum
a in absentia. Sol.Io.de Lig.referens Mat.hic tangere,quod ta
men sicut is qui studet in theologia eo.ti.c.fin. quod non vr̃
procedere eum priuilegium non debet extendi. de priui.sa-
ne.regula,priuilegium.lib.6.nisi forte studeret in eis linguis
vt plenius sciat theologiam.constat enim ꝙ lingua Hebrai-
ca valde maxime confert pro notitia veteris & noui testamẽ
b ti. Septimo quæro,in eo casu quo scholaris b est in studio,&
habet vicarium qui seruit in beneficio, an ipse tenetur offi-
cium dicere. Sol.Matt.referendo,quod no.Pet.& Abb.de ce
le.miss.c.1.vbi tenent ꝙ non,quia ibi dicitur ꝙ aut a sacerdo
te,aut a scholaribus officium compleatur. Arch.contra,quia
ibi loquitur quando officium erat initiatum a sacerdote, &
vocatus propter aliquam necessitatem eundi ad infirmum
vel ad pœnitentiam dandi vel baptizandi non potuit perfice
re,quia tunc perficient scholares,alias tenetur per se.de cler.
non resi.quia nonnulli.& hoc vltim non verius & quod dici-
tur in c.presbyter.loquitur de perfectione officii publice fa-
cienda,quæ non potest fieri ab absente, sed fiat a scholaribus
id est, clericis ecclesiæ, ipse tamen sacerdos separatim dicet
officium quod restat, vt ibi in §. notabili dixi, & sic existens
in studio tenetur dicere officium.& idem de cele.miss.clem.
1.in prin.q.6.

ADDITIONES.

a An is qui est in studio. Adde tex.in c.tuæ fraternitatis.de cle.non resi.& ibi
do.& per Frid.de Senis,consi.15.
b Quo scholaris Adde Io.An in c.1.de cele.miss.Car. Zab.in cle.j.in fi.5.col.
de cele.miss.& per Io.de Imo hic.Io.de Imo.in cle.vt hi,qui.de æta. & qua-
in 2.col.contrarium tenet solus Bal.in proœ. decre.in fin 6.colum.ver.item
an.
Vinc.God Adde an scholaris forensis per episcopum terræ studii ordina
ri possit & quando , Felyn. in capitu. significati erunt,circa princip.de foro
competen.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum & conuentus qualiter differant.*
2 *Papæ voluntas sufficit pro ratione.*
3 *Papę voluntas de qua hic ,an sit frustratoria.*
4 *Magistri de quibus habetur in ista clemen.1.de magi.per quos debent eligi.*

Quibus. Nota quod Papa volens disponere de proui-
sione facienda magistris, de quibus hic, in-
cipit a sede apostolica,& hoc quia debet in se ostendere qua
liter alii facere debeant.de electio.cum in cunctis.in princip.
1 † Secundo no.differentiam inter capitulum & conuentum,
quia ponuntur hic tanquam diuersa, de hoc per Archid.de
elect.quia sæpe. lib. 6. vbi dicit ꝙ capitulum dicitur sæcula-
rium,cõuetus religiosorum die isti ꝙ sæpe sumuntur promi-
scue. Tertio no.quod istis magistris prouideri debet de stipẽ
diis competentibus,& in sumptibus. & dicit Gen.ꝙ compe
tentia stipendia erunt,quia non assignabuntur,quam mino-
ra possunt.ff.de admini.tut.cum plures.§.cum tutor.de don.
Aquilius.vbi pupillus educari debeat. qui filium. & assigna-
buntur iuxta facundiam & scientiam.ar.ff de va.& extraord.
cog.l.1.in §.in honorariis.& in eo,quod hic prouidetur istis
non tantummodo de sumptibus,sed etiam de stipendiis di-
cit Gen.hoc ideo fieri,quia spe præmiorum & status hono-
rificentia sunt tales ad talia inuitandi.arg.C.de assi.l.1.vt faci
lius alios instruat. Ar.de profess.& med.medicos.in fi.lib.10.
Quarto not.ꝙ salarium debetur Doctoribus non a scholari-
bus,sed a prælatis,vt hic,de quo infra clemen.sequen.& hoc
a de prælatis procedit in casu isto,alias secus. † Quinto not.in
verbo,volumus. quod in Papa sufficit pro ratione voluntas,
quia pro lege seruanda est.ff.de consti.prin.l.1.quod dixi su-
pra de immunita.ecclesia.clem.vnica.in 8.no.Sexto not.ibi,
imponẽdo,ꝙ iuxta facultates contributio faciẽda est in one
ribus.de hoc in glo.pen.& pro hoc de censi.cum instantia.ff.
de mu.& ho.rescripto.§.vl.C.de immu.nemi.conceden.per
viciniam.lib.10.de his,quæ fiunt a maio.parte cap.c.fin.supra
3 de censi.clemen.2.ver.sunt etiam. † Oppono , quod hæc vo-
luntas Papę & eius dispositio sint frustratoriæ, quia nullibi
obseruatur quod hic disponitur,& sic videtur hæc dispositio
esse ludibrio,contra id de elect.commissa.lib.6. Solu.gl.hæc
voluntas.dicit quod hoc accidit,quia non fuit de executore
prouisum.& ob hoc dicit Pau.quod expediebat aliquem exe
cutorem deputari ad obseruantiam eius,alias parum est iura
condere.ff.de origi.iur.l.2.§.post originem.de electio.vbi pe
riculum.§.præterea.de sta.regu.c.vnico.§.vt quoniam. lib.6.
fertur tamen secundum eum quod seruatur in curia quod
potuit esse tempore suo,hodie secus.præsupposito autem ꝙ
seruaretur in curia, infert Pau.ex hoc quod Papa non appro-
bat desuetudinẽ.i.non obseruantiam huius clem.quia debe-
mus eum in factis imitari.de re iud in causis.12.dist.ca.1.& 2.
C.de priua.ædi.cum dubitatur.Inst.de satisd.§.vlt.in fin.dicit
etiam quod hæc obseruantia non contingit,quia in Francia,
Hyspania, Anglia,& Italia nõ est vnus prelatus omnium,sed
in quolibet locorum prædictorum sunt plures, quorum vnus
alteri non subest. Laud.dicit quod ideo hæc constitutio ma-
le obseruatur,quia per ipsam bursæ prælatorum euacuaren-
tur & eadem ratione dicit male obseruari de sta.regu.c.peri-
culoso.lib.6.sed c.fœlicis.de censi.eo.lib,cum si.quę but sal.4
sunt optime memoriæ commendanda.argum.49 dist. om-
nes.in prin. Ad contrarium ergo dic.quod voluntas Papæ de
bet obseruari , & posset Romanus Pontifex contra non ob-
seruantes procedere, tamen propter longam desuetudinem
prelati non seruantes non peccant, præcipue,quia hanc ob-
seruantiam Papa scit & tolerat. debuit ergo dari executor,vt
prędixi,vel specialis pœna imponi contra non obseruantes.
Quæro præsupposito, quod hæc constitutio seruaretur an
simplices beneficiati tenerentur ad contributionem.glo.in
ver.rectores.dicit quod non.& idem Pau.& Gen.nam si vol-
uisset eos comprehendere vbi dicit rectores, dixisset benefi-
4 ciatos. supra de deci.clem.si beneficiorum.† Secundo quæ-
ro per quos debent isti magistri eligi. Sol. Pau.dicens satis vi-
deri quod per illos qui habent prouidere de stipendiis. argu.
eo ti.c.1.& vlt.de iure pat.nobis.refert alios dicere quod eli-
gentur per eos,qui eligunt alios magistros in eodem studio,
ne vna & eadem res censeatur diuerso iure . de deci. cum in
tua.ipse autem Pau.dicit,quod vtile fuisset de electore proui
dere sibi,tamen non videtur ꝙ electio talium spectet ad eos
ad quos spectat aliorum electio si habent eligere de consue-
tudine vel pacto,quia talia non trahuntur ad non extantia tẽ
pore pacti vel statuti. argu.de rescrip.clemen.literas.& quod
ibi ipse Pau.no.& de hoc ibi dixi,maxime in 6.contrario.siũ
nec præscriptio includit nõ præscripta sicut nec interruptio
tollit effectum eius nisi in quibus facta est.de rescrip.auditis.
idem dicit si habent eligere ex priuilegio,quia in præiudiciũ
tertii non extẽditur ad expressa.dicit ergo quod eligentur,
vt primo dixi,per eos,qui habent prouidere de salariis.argu.
eo.ti.cap.penu.ver.verum,sicut patronus eligit in beneficio,
quod instituit.debet enim spectare commodum ei cui onus
subit.ff.de regu. iur.secundum naturam.regula,qui sentit,li.
6.Sic etiam aduocati eliguntur a rep.a qua salarium recipiũt
& reprobantur.ff. de excus.tut. sed & reprobari.in princi. de
mu. & ho.vt gradatim.§.reprobari.quod autem habeant sa-
larium de publico , patet . ff. de postu. prouidendum. de ad-
uo.di.iu.l.fori.in quibus no.quod aduocati eliguntur a repu.
deinde arguit Pau. quod auditores habeant eligere. argum.
ff de decre ab ord.fac.l.prima,dicit quod id quod dictum est
de priuilegio,debet intelligi nisi generaliter Doctorum ele-
ctio esset alicui loco concessa.de priuileg. quod circa. Pet.de
Anch.dicit quod si qua est consuetudo in electione,illi stabi
tur,alias fiet electio per eum qui regit ciuitatem , quia hoc
ad ornatum ciuitatis dicitur pertinere.ff.de leg.3.ciuitatibus.
facit.ff.de cond.& de.municipibus.dicit tamen ꝙ si esset re-
ctor laicus , non posset cogere prelatos ad soluendum . dic ,
ꝙ rector ciuitatis laicus de hac electione non habet se intro-
mittere,quia cum dependeat ab hac canonica institutione,
potius debet hoc spectare ad episcopum loci ad quem per
tinet facere canones in loco seruare.de offi.ord.c.1.& sic pu
to ꝙ

to ꝙ in casu isto episcopus Bon. & Parisiensis, & sic de aliis, qui præsunt locis de quibus hic, habebunt eligere singuli in suis locis. hic enim modus erit expeditior, quam si omnes ꝑlati contribuentes haberent ad electionem conuenire. & ꝑ hoc quod no. J. cle. proxi. in gl. fi. nec ob. præal. c. pe. §. verum. eod. ti. vbi magister statuitur a prælato illius ecclesiæ qui habet prouidere in sumptibus. sic enim ibi exprimitur. hic autem si electio fieret per omnes prælatos contribuētes & non per solum episcopum loci vbi est studium, viderentur prælati se impedire de regimine spectante ad alium episcopum, quod esse non dēt, quia si sua vnicuique iurisdictio non seruatur, ecclesiasticus ordo confunditur. 11. q. 1. peruenit. de off. or. pastoralis. in prin. & quod ibi no. in gl. 1. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Absurditas est vitanda.*
2 *Imperiti non debent præfici, alias sunt deridendi.*
3 *Abusus dicitur malus mos, & sonat in malam partem.*
4 *Scientia licita qualibet permittitur.*
5 *Doctoratus & magisterium, an differant, & qualiter.*
6 *Debere seu debitorem esse, est grauamen.*
7 *Prouideri debet ne aliqui retrahantur a gradu magisterij.*
8 *Doctoratus non debet dari, nisi per eos qui in ista clem. secundo nominantur.*
9 *Doctorandi quale præstant iuramentum antequam fiant Doctores.*
10 *Pecunia summa qualis & quanta potest expendi in Doctoratu.*
11 *Homines notabiles debent plus exponere, quam alij qui sunt tenuis supellectilis.*
12 *Et in hoc consideratur status personæ.*
13 *Doctoratus honorem, an quis petere possit sine peccato.*
14 *Doctorandus quot & qualia debet habere.*
15 *Doctor quot nominibus appellari potest.*
16 *Doctor quot & quibus priuilegiis gaudeat.*
17 *Doctoratus insignia, quæ sunt.*
18 *Doctor recipiendo pecuniam a scholaribus pro salario, an peccat.*
19 *Doctor si aliquis fiat in loco vbi Turonen. non sunt in vsu, quæ moneta debebit expendi.*
20 *Et an quod dicitur in ista clementin. habeat locum in qualibet facultate.*

CAP. II.

CVm sit. Sumpta ex his, quæ legunt. & nota. 37. dist. vino. cum similibus. Lau. dicit, quod facit valde a longe. Not. principium ꝙ nimis absurdum est, ut quis cum vanitate vel imperitia ascendat ad honorem peritiæ literarum, pro hoc ꝙ ascensus debet esse per gradum uirtutum, non uitiorum. de
1 pœn. dist. 2. cum sanctam. in fi. † Secundo no. ꝙ absurditas est
a uitanda. a de elect. in Genesi. de iureiur. quemadmodum. de priuile. ex ore. de Iudæ. cum sit Tertio not. ꝙ uanitas improbatur. concor. de pur. ca. inter. & Eccle. 1. uanitas uanitatum, & omnia uanitas. & ibi sequitur. Et agnoui, ꝙ in his labor est. & afflictio spiritus, eo ꝙ in multa sapiētia multa sit indignatio, & qui addit scientiam, addit laborem. dicit autem Lau. ꝙ cito potest uideri, an quis per uanitatem, & imperitiam ꝑuenerit ad Doctoratum, quia defectus scientiæ computatur inter defectus notorios. de elect. si forte. li. 6. & contra uanos & superbos scholasticos est. 38. dist. sedulo. 46. dist. in. hoc ha-
2 bet. † Quarto no. quod imperiti non sunt præficiendi. alias imperitus Matheseos usui patebit. 37 dist. in. qui de mensa. & dicit Mat. quod sicut imperiti non sunt præficiendi, sic etiam econtrario idoneis non debet interdici licentia legendi. supra eodem cap. primo, & c. prohibeas. Quinto no. ibi, turbatione. ꝙ legislator turbatur cum iniuria puertūtur. de celeb.
3 missa. clemen. 1. in prin. † Sexto not. ibi, abusum. quod orauus mos dicitur abusus, & sic sonat in malum, & non excusat etiam si sit longum tempus. versus. Tempus longæuum non te excuset in æuum. Cum male sis vsus, quia non præscri-
4 bit abusus. pro hoc de consuet. c. fi. de præscri. c. vl. † Septimo nota. ibi, in quauis scientia. ꝙ qualibet scientia permittitur. dicit tamen Lau. ꝙ debet intelligi de scientia licita, alias enī non meretur dici scientia quia ad hoc vt quis possit in ea ꝓmoueri, cum nedum docere imo & discere sit interdictum. C. de malef. l. 3. & l. culpa. 26. quæstio. 1. cap. 1. & quæstione 2.
5 quasi per totū. † Octauo no. ibi, Doctoratus vel magisterijs. b
b de differentia inter hæc duo uerba, quod tamen dic vt in gl. in ver. Doctoratus. quam no. & in ea ibi uocant magistros. pro hoc in proœmio digestorum. §. is igitur. & quod ibi no. & ff. de arbi. qualem. §. dicere. & omnes quibus aliqua cura ꝯmittitur possunt dici magistri. ff. de ver. si. quibus. Nono no. ibi, principia, ꝙ quandoque conuentus dicitur principium, hoc vult glo. in hoc verbo. & sic dicitur, ꝙ vocant theologi vltra montes suos conuentus inceptiones vel initia. Decimo no. ꝙ prohibetur excessus expensarum. de hoc in gloss. in ver. excedunt. Vndecimo nota ex hoc ꝙ quandoque ꝑ iura consulitur, ne quis inaniter consumat sua vel grauetur onere debitorum. pro hoc litera in ver. vacui. & in ver. aggrauati. & expone vacui. vt in gloss. vel secundum Lau. dic vacui scientia, & pecunia. & pro hoc litera supra ibi, imperitia. hoc tamen dic idem cum glo. quo ad id autem quod dicit glo. ꝙ remanent vacui prius habitis & consumptis, est simile de censi. cum apostolus. ibi, longi temporis victum & c. 10. q. 3. inter
6 cætera. supra de censi. clem. ad nostrum. † Duodecimo nota ex hoc in eo, ꝙ dicit gl. in ver. grauati. quæ supplet onere debitorum ꝙ esse in debitis est grauamen. & dicit La. quod est graue onus & iugis solicitudo. arg. 10. q. 2. hoc ius. quod intellige respectu prudentum. multi enim non curant, imo nec recordantur nisi cum auferuntur eis pignora, vel incarcerantur. & quale sit hoc onus, sæpe sum expertus propter seruire scholaribus quorum nonnulli quandoque sunt immemores, nolo dicere ingrati. & de grauamine scholarium dicit Pau. sæpe se expertum ꝙ multi scholastici finita solennitate Doctoratus vltra vires patrimonii remanent debitis obliga-
7 ti. † Decimotertio no. quod debet prouideri ne aliqui retrahantur a gradu magisterii, pro hoc quia interest reipub. hēre doctos. de ele. cum ex eo. lib. 6. & dicit Laud. quod forsan aliqui retrahuntur metu obtrectatorum ad instar Pompeij cōsul. 7. dist. in. fuerunt. pro hoc quia non debet subtrahi opportunitas docendi & proficiendi. eod. ti. cap. 1. in prin. debemus enim dare opportunitatem ad bonum & malum subtrahere. 19 q. 2. diffinimus. de sta. regula. c. vnico. lib. 6. ff. de hæret.
8 illud. † Decimoquarto nota, quod tribuere Doctoratum nō competit nisi illis ad quos hoc pertinet. & intelligit Pau. pertinere ratione propriæ dignitatis & officij, vel alienæ, vt cum quis gerit vices alterius, ad omnes enim istos extēditur. ff. de verbor. signif. si illud. & dicit Genze. quod potest pertinere ex priuilegio vel ex consuetudine vel alio iure. de quo per Goff. in sum. eod. titu. §. 2. Math. exemplificat dicens, quod Bonon. pertinet ad Archid. maioris ecclesiæ. Parisius ad cancellarium. dic quod Paduæ spectat ad episcopum. & similiter in aliis pluribus locis in quo standum est priuilegio si ex priuilegio hoc cōmoetit. de priuil. recepimus, & cap. porro. Decimoquinto no. in versic. præcipimus. quod hæc cle. obligat ex præcepto. & dicit Gerzen. quod hoc verbum, præcipimus. est durum verbum contra negligentes. 14. quæst. 1. quod præcipitur. 4. dist. denique. remittit ad no. per se de æta. & qua-
9 lit. clem. 1. & ibi dixi in 8. q. † Decimosexto no. de iuramento quo præstant doctorandi, antequam doctorentur. de hoc in glo. in uer. iuramento. & in hoc no. literam ibi, prius. quæ vult, quod oportet iuramentum præmitti doctoratui. pro hoc dicit Genze. non sufficere, quod post doctoratum hoc fiat. de elect. vt circa. lib. 6. Decimoseptimo no. de dictione, vl-
c tra c. & dicit Laud. quod excludit maiorem sententiam, non minorem, vt J. patet. simile de electio. cum ex eo. lib. 6. secus autem vbi certa quantitas vel numerus limitatur, quia tunc æque excluditur minus sicut maius. de præbend. cū de non.
10 lib. 6. † Decimooctauo no. quanta summa potest expendi in doctoratu. de hoc in glo. in ver. argētorum. & dicit Steph. qđ expenditur de moneta de qua hic vel eius æstimatio in moneta vsuali. ff. de au. & argē. leg. l. 1. C. de dona. si quis argentū.
11 de priui. cum olim. de hoc. infra q. 10. † Decimonono no. ibi notabiles, quod personis notabilibus conuenit plus expendere quam aliis. & exponit Laud. literam ibi notabilis condi-
d tionis d. vt qui sunt sublimes uel notorie diuites & potentes. pro

ADDITONES.

a Absurditas est vitanda. Adde c. cum inter. de exce. c. noua. de poe. & rem. c. fi. lite. de ma. & obe. l. si quis ex argentarius. ff. de edendo. in § prohibetur. l. siue hereditaria. ff. de neg. gest.
Vinc. God. Absurditas & contrarietas semper tolli debet quantum fieri potest Abb. consi. 29. num. 6. & vt euitetur ea fiunt, quæ aliter non fierent. Rui. consi. 128. num. 13 lib. 2.

b Doctoratus vel magisterii. Adde gl. in c. de quibusdam. 37. dist. Doct. in ca. 2. de loca. Doct. in c. ex literis de constit. Abb. in c. 2. de magistris.

c De dictione vltra. Adde gl. in clem. 1. de vsu. c. si Pau. 22. q. 6. Ant. de But. in c. Raynutius. de test. Rap. Ful. cons. 40. post prin. 2. col. Raph. Cu. cons. 131. incip. ciuis quidam Florentinus legauit.
Vinc. God. De dictione vltra, vide in repe. c. Raynutius fol. 196. num. j. ibi vltra dotem, de testam.
Vinc. God. Dictio ista, & vltra, quod dicatur implicatiua, ponit Soz. in consi. 107. num. 8. lib. 3.

d Notabilis conditionis. Adde gl. in ver. capit. in c. homo Christianus. 40. dist. gl. in ver. ignobiles in c. qui contra. 24. q. 3. gl. in ver. non loci. in c. illud 40. di. gl. in ver. sufficientem. in c. cum adeo. de rescrip.

pro hoc de præben.de multa.ad fi.41.dist.non cogant.ff.de ad
mi.tut.cum plures.§.cum tutor.de iure do.quæro.cum si.ali
bi dicitur notabilis paupertas de rescrip.statutum §.insuper.
lib.6.Vicesimo no. de ver. moderentur.& dicit Pau.ꝙ no.di-
12 minutionem de verb.sig.c.vlt.† Vicesimoprimo, nota, ꝙ in
moderatione expensarum hoc casu facienda consideratur sta
tus personæ,ibi,statum,& exemplificat Laud.vt quia forte si-
ne magna læsione,non potest doctorandus ascendere ad sum
mam, de qua hic. nam potentioribus pares esse non possu-
mus,ff.de alie.iud.mu.l.3.dicit.tamen Laud.ꝙ etiam quando
que diuites causa auaritiæ petunt tale iuramentum sibi impo
ni ad excusandas excusationes in peccatis. Vicesimosecundo
nota.de taxatione facienda. de hoc in gl.in versicu.taxandos.
& dicit Lau.ꝙ taxatio hic est arbitraria, simile de sepu l.cle.
eos.pro hoc,quia hic non est limitata summa taxanda. argu.
ff.de leg.2.si domus.§.in pecunia.de iu.delt.l.1.de offi. deleg.
de causis.& dicit Pau.ꝙ primo fiet taxatio,deinde sequat iu-
ramentum ꝙ non excedatur.simile,quod met.causa.cap.in.
pro hoc ista litera ibi,non excedant.cui concor.de testa.cum
13 causam. de censi. cum apostolus. † Quæro an honorem do-
ctoratus possit quis petere sine peccato.gloss.hunc honorem
sol.quã no.& ex ea iuncta litera nota.ꝙ esse Doctorem est ho
nor.sed etiam est onus sicut etiam militare.40.dist.ante om-
nia.dicit Lau.ꝙ talis honor est sine fructu ad instar episcopi,
qui renunciauit episcopatui qui solum honorem sibi retinet,
de epi.qui renunc.epi.cap.post translationem.& dicit Laud.
ꝙ ex tali honore inflati pascuntur prælati nostri temporis.
Genze. redarguit in eo ꝙ dicit,ꝙ hic honor est sine fructu,
quia imo cum fructu,vt patet ex eo, quod infra quæst.4.dic,
ꝙ dictum Lau.procedit in his qui sunt non idonei, quia eis
doctoratus est sine fructu.secus in alijs,sunt enim multi Do-
ctores,& pauci Doctores.multi nomine,pauci vero re.simile
40.dist. multi. vel potest intelligi de honore doctoratus quo
14 ad solemnitatem, quæ fit in conuentu. † Secundo quæro
a quot & qualia a exiguntur in doctorando.sol.Gen. ꝙ decem.
primo ætas.17.anno.argum.ff.de postu.l.1.§.pueritiam.licet
enim in iure de multiplici ætate fiat mentio quo ad honores
assumendos,tamen non est alia melius adaptabilis,quam illa
quæ exigitur in habente prouidere in publicum pro patroci-
nando.d.§.pueritiam.secundo ꝙ ad minus.5.annis iura audi-
uerit,vel saltem didicerit.arg.in proœmio digestorum.§.sed
quia.ver.quibus.in tali enim tempore ius præsumit,nihil le-
gitimæ scientiæ iuris eis deesse,vt ibi.& ex hoc videtur ꝙ cõ
trarium præsumatur in minori tempore, quia nemo repen-
te,nec temere prosilire debet ad munus doctoratus.C.de pro
fes.& medi.magistros.lib.10.arg.16.quæstio.1.sic viue.vbi de
hoc.nemo enim repente fit summus.de pe.dist.2.§.hæc quę
de charitate.de resi.in inte.tum ex literis.tertio ꝙ in locis ap-
probatis non particularibus studeatur, quia in illis, præsu-
mitur ꝙ doceatur scientia adulterina,in proœ.ffortum.§.hæc
autem tria.quod videtur intelligendum,nisi ex persona legẽ
tis,& audientis in loco particulari aliud iudicetur.arg.de cle-
ri.non resi.tuæ.cum ibi nota.per Hostien.quarto ꝙ alios præ
cedat in morib.d.l. magistros quinto ꝙ habeat docendi fa-
cũdiam sexto ꝙ habeat interpretandi subtilitatem.C.de pro-
fes.qui in vrbe Constan.l.1.lib.12.septimo,ꝙ sit examinatus,
dicta l.magistros.ꝙ videtur intelligendum,nisi notitia euidẽ
tis scientiæ aliud inducat.argu.de iureiur.cle.Romani.§.nos
itaque.vbi de hoc secundum Genze.& ibi dixi.in 8. notabili.
dic tamen ꝙ nulla peritia sufficit vt censeatur Doctor & gau
deat commodis Doctoris,nisi sit doctoratus, pro hoc, quia
debet esse approbatus sub certa forma, vt in duobus sequen.
membris.octauo ꝙ in examinatione intersint saltem septẽ
Doctores.C. de professio.& medi.si quis in archiatri.lib. 10.
& no.in dicta l.magistros.nono ꝙ illi iurati deponant exami
natum fore sufficientem.at.C.de aduo.diuer. iud. nemini. de
præpo.sacro.scrini.vnicuique.lib.decimo.decimo ꝙ sit legiti
mè natus.ff.de mu.& honor.§.de honoribus.secundum Gen
ze.ex hoc vltimo videtur ꝙ illegitimæ natur non potest Do
ctorari. quod tamen non seruatur.& de hoc etiam dixi supra
in proœ.huius compilationis.in princi.quæstio.2.& tertia.dic
15 etia vt dico.infra quæst.4.in fin.† Tertio quæro quot nomi-
nibus appellatur Doctor.Solu.Genze. ꝙ decem, primo vo-
catur antecessor.secundo Magister.eo.proœ.§.his igitur.ff.de
arbi.qualem.§. dicere, alias est lex. tertio dicitur Doctor, vt
hic,& in proœ.Gre.& lib 6.& huius compila.C.de profes.&
med.medicos, quarto Professor.C.ne filius pro pat.authenti.
habita.quinto Dominus iuris.ea.authen.in fin. sexto Præce-
ptor.ff.de dam.infe.si in ædibus.septimo sacerdos. ff. de iu. &
iu.l.1. octauo iurisperitus.C.de prof.qui in vrbe Constanti l.
prima lib.12.nono pater iuris.C.de excu.ar.l.1.lib.10.96. dist.
inscrip.decimo censor.C.de offi.diuer.iudi.l.secunda, dic, vt
16 in seq.q.iii fi.† Quarto quæro quot & quibus priuilegijs gau
deat Doct.Sol.Genz.ꝙ 10.primo quia excusatur a munerib.
etiam realibus d.l.medicos,vbi in glo.& de hoc.C.de mu.pa-
tr.l.1.lib.10.vbi de hoc per Odof.secũdo quia ad iudicium in-
uitus trahi,vel exhiberi non debet,etiam in casu vbi alius tra
heretur.d.l.medicos,tertio quia iurisdictionem habet inter
scholares suos,saltem non clericos & volentes. d.auth. habi-
ta.& in proœ.ffortum.§.fi.quarto quia cum scribitur Doctori
per præsides,non frater,sed pater vocandus est,alias pœna ar-
bitraria incurritur.C.de off.diuer.iu.l.2.quinto quia ei non de
bet vetari ingressus in curiam principis, sed debet admitti
etiam ad secreta iudicum eo.titu.l.vlt.sexto quia eius solius
testimonio creditur super peritia discipuli.C.de aduo.diuer,
iudi.l.nemini.& etiam super vita.12.q.1.c.1.vbi de hoc.septi-
mo quia vehiculis potest vti in vrbe in qua est imperator vbi
alias non posset.C.de ho.vehi.l.1.libr.11. octauo quia ex quo
per 20.an.legit,æquiparatur Duci & Comiti.C.de Comi. &
archi.l.1.de profes.qui in vrbe.l.vnica.lib.12.nono quia con-
tra exercentes ludos noxios est executor,vt in proœ.ffortum.§.
pen.decimo quia eius interpretatio est probabilis,& ei statur,
nisi inquantum obuiet iuri.no.de postu.præla.c.1.C.de leg.l.
j.ff.de leg.si de interpretatione.Ex his infert Genze.non con
grue dici ꝙ honor doctoralis sit sine fructu, quod vltimum
dic vt dixi sup.q.2.adduntaliqui.11.priuilegium, quia habens
pro se opi.Doctoris releuatur ab expensis si succubuit in cau
sa,vt no.de ap.vt debitus,pro hoc quod no.de postu. c. vnico.
lib.6 posset etiam diligens tam quo ad hanc q.quam quo ad
17 duas præce.alia inuenire.† Quintu quæro, quæ sunt insignia
doctoratus.Solu.vt in glo.ita loquitur.quam no.singulariter.
Et in eo, quod dicit cathedram esse insignium, dic ꝙ apud
quosdam pro insignio traditur.Sed Paduæ & Bonon docto-
randus sine aliqua solennitate obseruãda per Doctorem sub
quo doctoratur,cathedram ascendit post licentiam habitam
a cancellario de ascendendo. vnde quatenus cathedra cen-
seatur insignium,traditur doctorando Paduæ & Bononiæ po
tius ab ipso cancellario quam a suo Doctore. in eo ẽt quod
glo.enumerat birretum,dicens ꝙ apud alios insignia sunt li-
ber,annulus, & osculum.hodie receptum est vt liber sit insi-
gnium principale,birretum secundum,annulus tertium, os-
culum quartum,benedictio quintum, vel sextum, ponendo
cathedram pro primo.Communiter tamen osculum, & be-
nedictio potius reputantur ab bene esse quam de insignijs.
Lau.uerbo dicit insignia consistere in quatuor,primum in as
signatione cathedræ.de quo 40.dist.multi.secundum in da-
tione birreti,de quo.30.distin.si quis virorum.tertium in tra
ditione libri,de quo.16.distin.habeo librum. quartum in con
cessione osculi.de conse.dist.2.pacem.& de his insignijs Lau
ad not. per se de fo.compen.cle.vnica. vbi dixi in princ.q.j.&
cum Lau.concor.Genze. & quo ad illud de osculo alle.C.
de do.ante nup.si a sponso.de spon,duo.cap.j.Sexto quæro,an
in summa expensarum hic taxata comp.itantur libri. Solu.
Pau.ꝙ non,quia hic improbatur solus excessus, excedere au-
tem est terminos & metas transgredi.de sepul.c.j.de prob. ex
literis.j.de hær.cle.1.in prin.& ex hoc dic ꝙ in summa hic ta
xata non computantur expensæ necessariæ factæ non pro so-
lennitate doctoratus,vt si emi libros necessarios,& vtiles. di-
citur enim habere pretium cum res succedat loco pretij si-
cut econuerso.ff.de vsufru.quia qui pretio.vel si emit equos,
vel vehicula,vel si aliquid simile respiciens non solennitatẽ.
idem si post solennitatem facit expensas in repatriando, & si-
milibus,quia in talibus non est vanitas,cum solennitas sit fini
ta.Intelligitur ergo istud de expensis respicientibus solenni-
tatem tantum, vt in cibarijs & vestibus pro se & alijs, puta
Doctoribus,& bidellis,& si.& de salario,quod datur vniuersi
tati,Doctoribus,cancellario,bidellis, buccinatoribus,& simi
libus in quibus quidam excedebant vt imperfectum scientiæ
suppleret perfectio expensarum, quod vltimum dicit etiam
gl.sicut dicit etiam Pau.ꝙ Doctores licite recipiunt illud sala
rium pro labore veniendi,nõ pro licentia.eis.n.datur siue exa
minatus approbetur siue non,& sic non ob.eo.ti.c.j.§.ꝓ licẽ
tia.si exigerent pro licentia docendi,an committãt simoniã.
no.eo.ti.prohibeat, & ꝯcluditur ꝙ non, sed est crimen con
cussionis quod est sub prætextu officij exigere quod non de
betur.23.quæstio. prima,militare. & quod ibi nota. gloss. &
pro hoc vlt.quod dico in duabus sequenti,quæstio. Septimo
quæro,quare prohibetur excessus expensarum in conuentũ.
solu.vt patet in tex.Item, secundum Lau. scientia potissime
ciuilis non est pretio nummario dehonestanda, siue in
acqui-

ADDITIO.

a Quot & qualia.Adde Doct.in proœ.cle.in salutatione.Io. de Ana.in rub.
de magist.in 6.col.ver.quæ autem.& quot requiruntur in doctorandis,
Vin.Go.Doctoratus insignia quæ sint.Pet.Antiq.in tract.de mun.in 5.par.
nu.57.habetur in lib.3.tract.fol.198.

acquirendo, siue in alijs administrando. ff. de var. & extraordi.
18 cogn. l. j. † Octauo quæro, an peccat Doctor recipiendo pecu
niam pro salario a scholaribus. Solu. Lau. ꝙ non, referens id
quod nota. gloss. 3a. distinctione, de quibusdam. & hoc vbi
alias sua non suppetunt. Brixi. vero ibi, indistincte tenet licere
Doctori facere collectam. Hostien. in sum. eo. titu. §. verum a
scholaribus. distin. si gratis offertur, potest recipere, etiam si
alias abundat, sed exigere non debet. quia multa licite acci-
piuntur gratis oblata, quę turpiter petuntur, de simo. & si quę
stiones, 18. distin. de eulogijs. de aduocato dicit Lau. ꝙ indi-
stincte potest recipere. decimaquarta, quæst. 6. non sane. Con-
cludit & de doctore, ꝙ si potest de bonis ecclesiæ honorifice
sustentari nihil debet petere, sed poterit gratis oblata recipe-
re de rescrip. statutum. ad fin. lib. 6. alias si non potest sustenta-
ri, petat audacter obtinendo tamen ab vno alius liberaretur.
arg. §. cle. prox. in fi. & eo. titu. c. pen. & dic vt ibi dixi in j. quęs.
Nono quæro, in summa taxata hic pro doctoratu computan
tur expensæ priuati examinis. gloss. expensas. quod non. &
idem Pau. quia examen separatum est a conuentu sicut satis-
factio excommunicati ab absolutione. de sent. excom. cum de-
19 sideres. & probatio a sententia. † Decimo quæro, in eo, ꝙ hic
dicit de Turonensibus, quid si doctoratur quis in loco vbi ta
lis moneta non est in vsu. Solu. per ea quæ dixi sup. in 18. not.
quia debebit expendi de moneta vsuali ad æstimationem Tu
ronensium. quod etiam dicit Genze. per cap. cum olim. & c.
cum canonicis. de censi. hæc dicit vera nisi regionis qualitas,
& fertilitas inducat ad taxandum minus. quo casu debet hoc
facere is qui habet taxare p hãc clemen. de hoc in seq. q. Vnde
cimo quæro, an possit taxare minorem summam ob regionis
caristiam. dicit Genze. ꝙ forte non, per hanc cle. potissime at
tenta causa vanitatis, & grauaminis quæ ex hoc sequi posset,
vt hic exprimitur. Oppo. ad hoc. videtur enim irrationabile
sic indistincte tenere, ꝙ nemo possit excedere summam de
qua hic. pone enim ꝙ rex, vel filius vel alterius magni vult do
ctorari, tunc excedere hanc summam, non est sibi ad vanita-
tem, nec ex hoc remansurus est grauatus. arg. ff. de iud. sed &
si susceperit. §. sed si proponas. de dona. filius. de simo. & si
quæstiones. & sic cessant causæ finales huius const. debet er-
go cessare constitutio. Solu. Genze. non formaliter solu. imo
videtur a primo recedere & stare huic contrario dicens, ꝙ vti
nam reformatores istarum constitutionum mentem suam
ad hoc habuissent, nam forte aliquid aliud quam sit hic sta-
tuissent, dicit tamen ꝙ ex aduerso potest dici eum persona-
rum nobilitas hic impediat restrictionem summæ, per con-
trarium vř augmentum inhibitum, & pro litera quæ vř cõ-
prehendit omnes, ibi, quoscunque. Concludit ꝙ vtilis esset
declaratio. dic ꝙ inhærendo rigori literæ clare patet ex ipsa,
ꝙ a quocunque doctorando exigi debet iuřm de non exce-
dendo hanc summam, & sic post iuramentum necessaria est
dispensatio, nec potest omitti iuřm pp pœnam hic adiectam.
sæpe autem accidit ꝙ excedatur hæc summa, & sic quando
exceditur, hoc euenit non quia sic ab initio deliberauerit do-
ctorandus. alias non iuraret, sed peteret dispensationem Papę
super iuramento: non habita vero dispensatione & iuramẽto
pstito de non excedẽdo summam, si excedit, male potest excu
sari a periurio. & hoc maxime si excedit ex proposito. Duode
cimo quæro de intellectu literæ ibi, quomodolibet. Soluit
Paul. exponendo quomolibet. i. siue examinetur sub vno Do
ctore, siue sub pluribus. Genze. quomodolibet. i. siue in vesti-
bus, siue in cibo, siue in paramentis, vel alijs extrinsecis. simile
verbum de rescrip. statutum, li. 6. vel quomodolibet. i. siue do
ctorandus solus doctoretur, siue cum alio. hæc tñ expositio
non placet Genze. dicenti ꝙ hoc casu pro quolibet doctoran
do poterit expendi summa de qua hic quod placet, quia quili
bet de doctoribus iurat singulariter non excedere hanc sum-
mam, & sic ẽt si vterque expendat hanc summam, vt ex sum
ma duplicata faciant simul maius festum, non cõtrauenient
huic cõstitutioni. Decimotertio quæro, si per consanguineos
vel amicos Doctorandi fit aliqua expensa, dicit Genz. ꝙ hoc
non prohibetur hic, nec ista computantur in summa, quia
20 cessat causa finalis huius constitutionis. † Decimoquarto quę
ro, an in qualibet facultate habet locum quod hic dicitur. Gẽ
ze. ꝙ sic. nam per hoc quod dicit de doctoratu, concernit do
ctorandos in iure. per hoc autem quod dicit de magisterio,
concernit alias facultates.

SVMMARIVM.

1 *Puniri quis debet in quo deliquit.*
2 *Suspensus ex dispositione huius cle. secunda, de magi, quia contrauenit eius ordinationi si iterum contrafecit & sic suspẽditur per alios sex menses quando incipient currere alij sex menses.*
3 *Suspensus si confert doctoratum, an teneat collatio.*
4 *An autem violans istam suspensionem fiat irregularis.*
5 *Suspensione pendente ad quem fit deuolutio conferendi doctoratum.*
6 *Officialis archidiaconi Bonon si facit contra disp. huius cle. a. de mag. an sit suspensus, & an etiam Archidiaconus.*

Si quis. No. casum in quo epi incurrunt iuris suspensio
nem. quod est ideo, quia de pontificibus expri-
mitur. de hoc in gl. alterius. tamẽ c. quia periculosum qđ gl.
allegat, vř habuisse respectum ad suspensionem, cuius viola-
tio inducit irregularitatem: licet idem dicendum sit in suspẽ
sione a bñficio, de ele. si compromissarius. § h mõi. & rõnem
ponit ibi gl. secus ergo vř de suspensione ab actu particulari,
vt hic. quicquid sit de hoc, noluit compilator hic relinquere
1 hoc in dubio: præter ea expressit etiam de pontificib. † Secũ
a do no. ibi, a collatione. ꝙ quis dẽt puniri in quo deliquit a de
transla. quanto. de temp. or. lřas. de offi. dele. cum olim. 1. Pau.
hic tamen magis punitur, vt dico. ℑ. q. seq. Quæro, quid ope-
rantur illa verba de quib. in lřa, a colatione magisterij seu do-
ctoratus cuiuslibet. So. vt in gl. non illius. quæ dicit ꝙ ꝯfaciẽs
huic cle. suspẽditur non tñ a quolibet doctoratu illius facul-
tatis, in qua ꝯ facit, sed etiam a quolibet doctoratu cuiuslibet
facultatis. Opp. ad hoc ꝙ pœna non dẽt excedere culpam, de
his quæ fi. a ma. par. c. quæsiuit. dẽt. n. quis puniri in quo deli-
quit, & potius mitius. regula, in pœnis li. 6. Sol. Io. Mo. & Ar-
ch. stant ꝯrio in c. eos. de temp. or. dicentes ꝙ licet ibi suspen-
datur ordinarius indiffinite ab ordinib. dẽt tamẽ restringi ad
ordines male collatos, sed gl. in c. eos, in ver. ordinem, tenet ꝯ
rium. quod placet, quia talis restrictio male potest iure defen
di, præcipue cum in alijs iurib. inuenisamus fieri specificatio-
nem quandocunque volunt iura suspendere ab vno ordine
tñ, & quicqd sit de hoc, tamen aliud est hic ꝙ ibi. nã ibi lite-
ra loquitur indiffinite, hic autem ponitur signum vniuersa-
le, cuiuslibet, & sic omnes doctoratus cuiuslibet facultatis cõ
prehenduntur. pro hac differentia inter indiffinitum & vni-
uersale est quod no. in gl. de elect. vř circa. in gl. omnium. li. 6.
2 † Secundo quæro, si is qui ꝯfecit huic cle. & sic fuit suspẽsus
iterum ꝯfaciat ita ꝙ iterum per alios sex menses suspẽdatur,
quando incipient currere secundi sex menses. gl. immediate.
dicit, ꝙ immediate non expectato ꝙ primi sex sint elapsi. Ste
pha. ꝯ, quia crescente contumacia &c. de iud. cum non ab ho
mine. ff. de pœnis, relegati. imo secundum eum per secũdam
transgressionem debet perpetuo priuari. de re iud. c. j. lib. 6. de
sen. excomm. ca. 1. eo. li. primum tenet Pau. per ea, quæ dixi de
elect. cum in cunctis. in fi. non ob. ratio Steph. quia hic bene
cresceret pęna, durabit enim secunda suspensio finita prima sal
tem aliquandiu. Item quod est fortius si contingeret, ꝙ dispẽ
saretur super prima, secũda remaneret. de sen. excomm. cum
3 pro causa. & c. officij. † Tertio quęro, si suspensus confert do-
ctoratum. gl. e. ibi, sed nunquid distinguit ꝙ aut suspensio est
occulta, & tenet collatio: aut publica, & tunc secus, pro hoc,
quod no. de sen. excomm. decernimus li. 6. Item Steph. alleg.
no. per Inn. de sen. excommu. si vero. de excep. exceptionem.
e. ti. pia. li. 6. & no. singulariter gl. in eo, quod dicit ꝙ in colla-
tione doctoratus non imprimitur caracter, nec confertur ex
potestate caracteris, sed ex potestate officij, & est quædam de-
claratio, quia declaratur ille dignus, & datur ei authoritas, vt
doceat. & cum gl. idem Pa. qui ad illud membrum ꝙ quan-
do suspensio est publica nõ teneat collatio, inducit de cõsue.
cum dilectus. de ele. cum inter R. de conces. præb. quia diuer
sitatem. de do. veritatis. in fi. cum concor. hæc tamen iura lo
quuntur de excommunicato. Est ergo alia melior rõ, quia cũ
hic interdicatur ptãs doctorandi, sequitur ꝙ si ꝯ fiat, non tene
bit, tanquam gestum ꝯ ius, de postu. c. fi. de test. c. 2. Eo autem
casu quo suspensio est occulta, subest alia ratio, quia donec
quis toleratur in officio, valẽt gesta etiam si alias sit inhabilis
4 per c. ad probandum, alleg. in glo. † Quarto quæro, an violans
hanc suspensionem fiat irregularis. glo. vlt. ꝙ non. idem Lau.
ꝙ cum hoc non sit diuinum officium, quod requiritur, vt cõ
trauenient fiat irregularis. 11. qõ. 3. si episcopus. & ca. sequen.
remittit ad no. in suo sacramentali, titulo de irregularitate p
pter contemptum, vt in titu. de susp en. Pau. etiam tenet idẽ,
alleg. not. in Spec. ti a. §. iuxta propositiones, ver. quid de offi-
cijs. idem etiam Genz. qui all. not. per Innocen. de renun. nisi
5 circa fi. de coha. cleri. sicut. † Quinto quęro ad quem fiat de-
uolutio potestatis conferendi doctoratum pendente suspen-
sione

ADDITIO

a Vinc. Go. Punitio actus prohibiti an inferat annullationem actus Bar. Alex. & DD. in l. si in prin. de ope. no. nun. & punitus in foro eccl. an puniatur in foro sæculari. Alex. in l. Senatus. de accu. & Felin. c. cum sit, col. 9. de fo. com pe. & in c. ad corrigendos, col. 5. de accus.

sione,de qua hic.Gl.e.ibi,declarari.sol.ꝙ si ex priuilegio apo
stolico competit hæc potestas,fiet deuolutio ad Papam nisi
ex priuilegio sit alteri concessum,sicut Bononiæ per priuile-
giũ apostolicum succedunt episcopus & capitulum Arch. vt
dicit gl.Paduæ autem vt dr̃,episcopo succedit Abb.S. Steph.
de Carraria Paduæ diœces. si autem de consuetudine, vel de
iure competit hæc potestas,tunc supplebit superior,eo.ti.c.2.
secundum gl.quam singulariter no.vult.n.hęc gl. ꝙ potestas
doctorandi potest competere inferiori a Papa etiam de iure
communi,sed gl.in cle.dudum,de sep. ver.in generalib.dicit
studium generale constituitur ex priuilegio vel cõsuetudine
cuius initium non sit memoria,& sic videt̃ ꝙ de iure cõi so-
li principi competat,Papę,vel Imperatori.ita ergo videtur in
ferendum,ꝙ potestas doctorandi nemini potest de iure com
muni competere, sed posset dicere, ꝙ aliud est ꝯstituere stu-
dium generale,quod solus princeps potest,vt prædixi.aliud ꝯ
ferre doctoratum,quod etiam potest inferior,e.ne.ca.a.quod
bñ facit,difficile tamen est hodie sustinere ꝙ alius hoc possit
quam is cui hoc competit,vel ex principis priuilegio vel ex ꝯ
suetudine cuius ꝯtrĩ non sit memoria,quæ no.& in hac glo.
ve1.abbatate.de tẽ.or.eos.li.6.ibi ar.e.ti.c.2.1.rñso.facit de ele.
ne pro defectu.de conces.pręb.c.2. Op.ad hoc ꝙ etiam p̃sup-
posito ꝙ hęc ptãs competat inferiori ab ep̃o ex ꝯsuetudine,
non ad ep̃m,sed ad Papam dẽt fieri deuolutio hoc casu, nam
hic non fit deuolutio pp negligentiam , sed pp delictum. ar.
de conces.præb.quia diuersitatem.So-Gen.formar & non sol
uit,dic ꝙ si præsupponimus ꝙ hæc ptãs competat in sua diœ
ce.de iure communi,tunc quomodocunque subtrahit̃ alius
ad quem spectat de ꝯsuetudine,ep̃s supplebit tanquam vtens
iure suo.nec ob c.quia diuersitatem quia loquitur econuer-
so quãdo inferior vult succedere superiori,vt capitulum ep̃o.
si autẽ dicimus, vt nunc dixi, ꝙ ad solum ep̃m spectet,tũc ita
ꝯtrio,& dic ꝙ fiet deuolutio ad Papam si is,qui conferebat,est
6 p̃sona ecclesiastica,si laicus,ad Imperatorẽ.† Sexto q̃ro,si offi
cialis arch.Bon.facit contra hanc cle.gl.eo.ibi,quid de officia
li.solu. ꝙ ipse erit suspensus,& non arch.nisi ratum haberet.
idem Pau.dicens ꝙ secus in casu econuerso.de ele.si compro
missarius,de offi.vi.c.1.in fi.li.6.vult dicere,ꝙ suspenso archi.
indistincte impeditur eius officialis exercere.

De Iudæis & saracenis. *Rubrica.*

SUMMARIUM.

1 *Saraceni habent suos sacerdotes. Sacerdos autem dicitur quasi sacra.*
dans.
2 *Princeps debet prohibere ea,quæ derogant fidei catholicæ.*
3 *Saraceni,an debeant prohiberi adorare Machometum cum Iudæi non*
prohibeantur a suis cerimoniis.
4 *Saraceni qualiter adorant Machometum,& quis fuerit ille Machome*
tus. &c.
5 *Mesquitæ,quid sunt.*
6 *Terra christianorum,quæ proprie dicantur.*
7 *Machometum inuocare secrete,an liceat Saracenis impunẽ.*
8 *Principes,an possint Saracenis auferre filios paruulos, & eos facere*
baptizari.

CAP. I.

DEdit. Summa vt,in glo.1. & in ea ibi,sepulchrũ
ipsius,de ipso Machometo non vr̃ loqui
litera, nam primo nominat ipsum Machometũ.
deinde dicit vbi sepultus est quidam Saracenus,&
sic vr̃ non de ipso Machometo loqui,alias subiunxisset aliqđ
verbum denotans identitatem personæ,in hoc tamen nõ est
vis. No.ꝙ cauenda est Dei offensa & per superiorem non est
dissimulanda,vt dicit gl. 1. & dicit Pa.ꝙ in hoc offendebatur
hic Deus,quia ad creaturam peruersam isti de quib.hic,trans
ferunt honorificentiam creatoris,simile.20.q.1.clericum.de
iureiu.& si Christus.Auth.vt non luxu.cõtra naturam. col.6.
& dicit Gen.ꝙ vitanda est Dei offensa tanquam maior illa q̃
cedit in offensam humani nominis.de hęret.vergentis.C.eo.
auth.Gazaros.Secundo no. ꝙ Saraceni quandoque habitant
mistim cum Christianis,quo tamen casu debẽt distingui pu
blice per habitum,& dicit gl.qui debent,& secundum Genz.
hic dicit de Saracenis masculis,quia mulieres eorum non in
trant mesquitas cum hominibus,quod etiam dicit glo.audi-
ui.Item quando intrant decalciatæ, & lotis pedibus & mani-
bus & pudibundis & omnib.aliis membris, vt dicunt d.gl.&
L20.qui subiungit ꝙ dicuntur Saraceni a Sara vxore Arahæ,
quia asserunt se exiuisse de libera . scilicet Sara quæ erat vera
vxor,& non de ancilla, scilicet. Agar.cuius contrarium est ve-
rum.eo. ti.& si Iudæus,in fi.& dicit Pau.ꝙ Saraceni sunt,qui
a non recipiunt nouum ᵃ& vetus testm̃, & vnde sic dicuntur a
remittit ad not.per Arch. 56.dist Hismael.& per p̃dicta eum
dixi quod Saraceni descẽderunt ab Agar ancilla, dicit Ma li.
ꝙ debent vocari Agareni.De Iudæis autem dicit idem,quod
b dicuntur ᵇ Iudęi a tribu Iuda,quæ inter alias bellicosior fuit,
& de ipsa sola habebatur rex. dicuntur etiam Hebrei ab He-
ber, cuius familia cultum tenuit vnius Dei,cæteris idolatria
fędatis.obseruant autem Iudæi legem Mosaycam ad literam
circuncidendo & alia faciendo.Tertio not.de modo quo Sa-
raceni conueniunt ad suas mesquitas,de hoc in glo.audiui,&
1 dixi supra,in proxim.no.†.Quarto nota.ꝙ etiam Saraceni ha
bent, Sacerdotes,& dicit Pau.ꝙ sacerdos est nomen composi
tum quasi sacrum dans.i.dest sacramentum,secundum Papiã.
21.dist.c.1.ver.sacerdos,vnde tali respectu illi non sunt sacer-
do tes,nisi inquantum sacramentum consideratur secũdum
eorum intentionem d.c.& simile verbum sacerdos. C.de pa.
si quis in conscribendo.Pau.vult dicere ꝙ sicut in illa l.accipi
tur sacerdos impropriè,ita & hic,quod etiam dicit Matth.di
cens ꝙ sacerdotium primo fuit datum Iudæis , & postea no-
bis,de coust.in c.translato.& de hoc vlt.§.1.contrario. Quin-
to no.de modo quẽ seruant Saraceni,vt pręco de loco eminẽ
ti vocet eos ad orandum Machometum;& dicit Laud. quod
pro loco eminenti faciunt iuxta mesquitas magnam turrim,
sicut nos facimus campanile.si.a.quæs.7.§ de his,& de hæc.
cum ex iniuncto.Sexto not.quod inuocatio Machometi, &
veneratio illius Saraceni,de quo in litera,displicet diuinæ ma
iestati,& hoc vult litera ibi,cum autem hęc,& exponit Lau.
hæc.i.duo nunc dicta,dicit etiam quod faciunt tertium ma-
ius grauamen præcipuis nostris festiuitatibus natalis Do-
mini,paschæ resurrectionis,penthecost.alus potissime festiui
tatibus gloriosę Virginis,in quibus in pace coli debet a nobis
pacis author,fortius conantur Saraceni facere sua sordida &
strepitum generantia,vt sic Christiani a suis festiuitatibus re-
tardentur,& qui vidit testimonium perhibuit.Laud. Septi-
mo no.quod cum prædicta de quibus in proxim.not.sint in-
hibita,talis prohibitio adstringit illos,qui possunt impedire
& non impediunt.arg.2.q.7.negligere,cum si.& dicit Lau. ꝙ
principes ad hæc adstringuntur per hanc clemen. adeo quod
nisi acquiescant monitioni Papæ in his, peccant mortaliter
& possent excommunicari.argum de ma.& obe.omnes. 23.
q.2.Dominus,& q.5.administratores,cum si.quod satis deno
tat verbum,iniungentes,quod est in litera,pro hoc glo. pen.
quæ dicit ad principes spectare coerctionem talium,& nõ ad
ecclesiam,quia non sunt creaturæ ecclesiasticę,& de hoc,ins.
in 3.contrario,& dicit Matthe. quod ideo prohibentur inter
Christianos talia facere,quia hoc faciũt in opprobrium Chri
stianæ fidei.quam rationem etiam exprimit litera,& pro hoc
quod dixi,quod ad prĩcipes spectat talia coercere,inducit Mat
th.eo ti.postulasti.de vsu.post miserabilem,dicens,quod etiã
iudices ecclesiastici possunt eos pœna temporali punire , 17.
quæstio.4.constituit,dum tamen in vindictam sanguinis nõ
procedat.de rap.in Archiepiscopatu.de hoc in d.ca.post mi-
2 serabilem.† Octauo no.ex prædictis in proxim.not.quod de-
bent inhiberi per principes ea,quæ præiudicant fidei, & dicit
Pau.quod ad superiorem spectat malam consuetudinem de
suo territorio remouere.8. dist.mala,& propterea inhibetur
Saracenis hæc acceptare,& per verbum,attentari,quod est in
litera dicit Paulus, quod prohibetur non tantum factum,sed
etiam voluntas.concor.36.questione secunda, si quis non di-
cam,de hoc per Arch.27.quæstione prima.§.si ergo.per Cyn.
C.de episcop.& cleri.si quis non dicam.dixi de eo qui nihil in
poss.capitu.primo.Nono nota,quod pœnæ indicuntur a iure
non tantum ad correctionem delinquentium , sed etiam vt
alii exemplo perteriti arceantur a malis , vt hic in fin. & di-
cit Lau.quod propter hoc fiunt pœnæ in publico.pro hoc de
pœniten.cap.primo,de transla.quanto. Opponit in eo,quod
dixi supra in quarto notab.quod sacerdotium primo fuit da-
tum Iudæis,postea nobis,quia imo primus sacerdos fuit Mel
c chisedech ᶜ qui Abrahæ obtulit panem & vinum in figuram
sacramenti corporis Christi.23. quæstione quinta,dicat. qui
fuit

ADDITIONES.

a Et vnde sic dicantur. Adde gl.pe.in c.& si Iudæus.C.de Iudæis.extra.
b Saraceni an iurent per Machometum Bar.in l.ait prætor. §. iniuriari. ff.de
iureiuran.
c Quod dicuntur iudęi. Adde Io.de Ana.in rub.de iud.in 1.col.ver. dicuntur
autem iudæi.
Vincen.God Adde quod iudęi canonicis constitutionibus non ligantur &
quare Ruy.consi.159.num 13.lib.5.subiiciuntur tamen statutis laicorum lo
ci in quo habitant.Ruy.consi 4 num.13.lib.2.

fuit antequam daretur ſacerdotium Iudæis. Sol. Mat. ꝙ id ꝙ
prædixi, procedit de ſacerdotio Leuitico, de quo loquitur ca.
3 tranſlato. §. all. † Secundo oppo. ꝙ non debuerit inhiberi Sa-
racenis adorare Machometum, cum etiam permittatur Iu-
dæis celebrare ſuas feſtiuitates. nec debēt prohiberi per Chri-
ſtianos. eo. titu. conſuluit. & c. ſicut Iudæi. Sol. Matt. ꝙ Iudæi
colunt Deum viuum & verum. Saraceni Machometum
hominem facinoroſum & nefandum, ideo Iudæi ſuſtinen-
tur in ritibus eorum, Saraceni non, quo ad talem cultū. Ter-
tio oppo. in eo ꝙ hic per principes ſeculares coercentur Iu-
dæi, videntur enim hæc immediate ſpectare ad iudicium ec-
cleſiæ. 76. q. 5. epiſcopi. ſol. Lau. ꝙ ibi de Chriſtianis delinquē-
tibus. Saraceni autem cum non ſint baptizati, non ſubiacent
eccleſiæ, quia nihil ad nos de his qui foris ſunt. & hoc etiam
vult glo. pe. & dixi. §. in 7. no. dicit tamen Lau ꝙ negligentib.
principibus poſſint prælati interdicere Chriſtianis ne com-
municarent cum Saracenis. eo. ti. poſtulaſti. & ſic indirecte vi
derentur excommunicati, ſimile de priuil. quanto. de vſu.
4 quanto. † Quæro de intellectu verbi de quo in litera. Solu. vt
in gloſ. in hoc uerbo, quam no. pro ſciendis moribus Sarace-
norum, & quomodo adorant Machometum, & quis fuerit
Machometus, dic vt in gl. in hiſtoria. Et vltra gl. dicit Lau.
ꝙ Machometus fuit etiam inſtructus per quēdam Sergium
monachum qui propter hæreſim Neſtorij fuerat ab alijs fide
libus monachis expulſus, & de cōſilio dicti Sergij dedit Ma-
chometus legem Saracenis mixtam & tractam de lege vete-
ris teſtamenti & noui. Et incœpit anno ab incarnatione Do
mini ſexcenteſimo, Eraclio imperante. alij dicunt ſeptingēte
ſimodecimo. Connumera annos imperatorum in chronica
Martiniana, & ſcies vtrum verius, & ipſis connumeratis, pri-
ma videtur verior, quia videtur fuiſſe ſexcēteſimo vigeſimo-
ſeptimo vel circa. dicit ēt Lau. ꝙ Saraceni colunt diem vene-
ris, ſicut nos dominicam. & hoc propter uenerem quam aſſe
runt deam planetarum, aſſerentes ꝙ antequam Deus cœlū
& terram creaſſet, nomen Machometi in conſpectu Dei ſta-
bat, & niſi ipſe Machometus futurus fuiſſet nec cœlū, nec ter-
ra, nec mundus fuiſſet. Refert etiam Lau. qualiter Machome
tus aſſerunt ꝙ Moyſes fuit magnus ꝓpheta, ſed Chriſtus ma-
ior & ſummus prophetarum natus ex Maria virgine, virtute
Dei ſine hominis ſemine, ſed dixit eum nō vere paſſum, nec
vere reſurrexiſſe, ſed alium hominem ſimiliter hoc egiſſe. Et
de his per Ia. de Voragine in legendis Sanctorum vbi de Ma-
chòmeto refert. & vt refert Pau. ꝙ ſepultura Machometi eſt
ferrea, & ſtat in aere virtute magnetis circumpoſiti, & nō po
teſt videri, niſi per foramen paruum, & ſi quis eam videt qđ
fit poſt longam pœnitentiam, facit ſibi erui oculum, quia
non decet, ꝙ cum eo aliquid aliud videat. refert etiam Paul.
qualiter Saraceni habent tot vxores quot poſſunt alere exem
plo Machometi. credunt etiam in alio ſæculo ſe habituros
uirgines, vbi credunt luxurari ſicut hic, & multas alias fanta-
ſias credunt. dicit etiam Lau. quòd quando ieiunant abſtinēt
tota die & nocte præcedenti, & ſequenti comedunt ad libi-
5 tum. † Secundo quæro, de intellectu uerbi, meſquitis. Solu.
vt in gl. quod nos ibi ſynagogas. & quare ſic eas vocemus, &
quare ſimpliciter ipſi meſquitas, no. de elec. fundamenta. in
6 prin. lib. 6. & no. Archi. de conſe. diſt. 1. eccleſia. † Tertio quæ
ro, pro intellectu literæ ibi, terris Chriſtianorum. quæ dicun-
tur terræ Chriſtianorum quo ad hoc. Sol. Pau. ꝙ dicuntur il-
læ in quibus Chriſtiani habēt iuriſdictionem & dominium;
in alijs enim dominijs infidelibus non poſſunt imponere le-
gem. 2. q. 1. multi. de diuor. gaudemus. Idem Genz. q ex hoc
no. terrā dici alicuius ratione iuriſdictionis. ſimile de poſtu.
c. 1. & quod ibi in gl. no. bona. & de coha. cle. c. fin. nam iuxta
cōem modum loquēdi terra dicitur alicuius ratione iuriſdi-
ctionis ſolius, & ad hunc modū habetur reſpectus. ff. de verb.
ſig. vt Alphenus. & l. anniculus. & l. pupillus. §. territorium. &
7 l. illud uerbum pertinere. † Quarto quæro, qa prohibet inuo
cationem Machometi publice fieri, an ſecrete liceat. So. Pau.
quia tūc non prohibetur, qa illud non cedit in opprobrium
Chriſtianæ fidei. Gēz. dicit ꝙ ēt ſecrete non debet permitti,
qa talis ſecta nullo iure approbata eſt, vt pote omni carens le-
ge. Ad hanc literam in ver. publice. reſpondet ꝙ hic vacat ar-
gūm a ꝯrio cum ex ipſo ſequatur abſurditas. C. de epiſ. & cleri.
ꝯuenticulam. & dicit publice, quia ſic præmiſſum fuerat. mi-
hi placet dictum Paul. nulla. n. eſt abſurditas ꝙ Saraceni talia
faciant ſecrete, & ſic non eſt prohibendum, nec approbandū,
quia de ſecretis iudiciū eſt Deo relinquendum 32. diſt. erube
8 ſcant. † Quinto quæro, an principes poſſint a infidelibus au-
a ferre filios paruos & baptizare. Sol. Steph. ꝙ ſic. nam Iudæi
b & Saraceni ſunt ſerui. Gen. 9. Maledictus Cham, b ſeruus erit
fratrum ſuorum. 23. quæſt. 8. diſpar. & ſic in filios ſuos ipſi in-
fideles non habent poteſtatem, cum ſint ſerui, & ſic eis inui-
tis poſſint eis principes auferre filios & vendere. 32. qō. 3. cap.
vnico. Inſti. de pa. po. §. 1. ergo fortius baptizare in hoc merē-
tur, dummodo hoc non faciant animo compellendi ꝑ hoc
parentes indirecte ad fidem. qđ non eſt faciendū. 45. di. de Iu-
dæis. ꝯtrium no. gl. 28. q. 1. Iudæorum. quia tolleretur illa pro-
phetia Eſa. 10. ꝙ tunc reliquiæ Iſrael ſaluæ fient. & Hiere. 23.
in diebus illis ſaluabitur Iuda. ſed rñ Steph. ꝙ illæ prophetiæ
ꝯſeruantur quo ad Iudæos, q non ſubſunt Chriſtianis, q ſunt
multi de hoc per Arch. 45. diſtin. q ſyncera. Ego e. ti. ſicut. ſto
cū illa gl. indiſtincte ꝙ nō poſſint filij inuitis parentib. bapti-
zari, nam ex hoc dicerentur baptizati inuiti. nam ex quo parē
tes non conſentiunt in quorum poteſtate eſt illorum volun
tas, nec bene poteſt iure defendi, ꝙ infideles ſint ſerui adeo
quòd poſſint Chriſtiani eos vendere. quod dic, vt ibi dixi.

ADDITIONES.

a An principes poſſint. Adde gl in c. iudæorum 28 q. 1. eccl. & Arch. in c. quę
ſincera 45. diſtin. Io And in c. ſicut iudæi. de iudæ. Tho. 2. 2. q 4. Archid. in c.
de iudæis 45. diſt.
Vinc. God. Principes quando poſſint tollere quę ſunt iuris diuini & gentiū
Rui. conſi. 99. nu. 9. & 23. lib. 4.
b Maledictus Cham. Adde c. cum ergo. in § item Noe. 24. quæſt. 3.
Vincen. God. Geneſ. c. 9. Dubi maledictus a patre Noe Cam Sem & Iaphet
benedicti.

De hæreticis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Querela multorum mouent principem.*
2 *Inquiſitores hæreticæ prauitatis de quibus cognoſcere poſſunt.*
3 *Mala quandoque fiunt ſub ſpecie ueritatis.*
4 *Innoxij non ſunt grauandi.*

CAP. I.

MVltorum. Facta eſt ad declarationē
eorum quæ no. e. ti. ꝑ hoc
& c. ſeq. & c. vt ꝯmiſſi. lib. 6. Exrēdētes. aſs ex-
cedētes. gl. i erat in originali, ſed ſecūda me-
1 lior. Pa. † No. ꝙ q̄relæ multorū mouent pri-
cipē. de hoc in gl. 2. & dicit Pa. cū moueri qñ
q̄relātes mouent bono zelo, vt hic, & de accuſ. qualiter. 2. aſs
2 ſecus, vt in c. cū in iuuētute. all. in gl. † Secūdo no. de inqſito-
rib. deputatis ꝯ hrticā prauitatē. & dicit Pau. ꝙ tales cognoſce
re nō pñt de alijs vt de diuinationib & ſortilegiis hrſim nō
ſapiētib. c. u. accuſat. §. ſane. li. 6. Tertio no. ꝙ nos nō debemus
excedere metas nr̄as. de hoc in gl. 3. & ꝑ hoc qa fines mādati
ſunt diligēter ſeruan. h. de reſcr. cum dilecta. de of. del. uenera
bili. Quarto no. ꝙ offm̄ inquiſitionis hęreticæ prauitatis fuit
inuentū in augmentū fidei. pro hoc quia per illud extirpātur
errores & infideles reducuntur ad ouile eccleſiæ. eo. ti. ut in-
3 quiſitionis. in prin. li. 6. † Quinto no. ꝙ qñq; ſub ſpecie pieta-
tis fiunt mala. de hoc in gl concordat. & in ea. in fi. ad idem. 2.
qō. 1. non putanda. 4. qō. 5. neq;. de vſu. ſuper eo. de re. do. cle. 1.
4 Step. † Sexto no. ꝙ non ſunt grauandi innoxii. de hoc in glo.
quod eſſe. & pro hoc de his quæ fi. a maio. par. ca. quæſiuit. de
conſti. c. 2. ff. de pę. abſentem. de hoc. 1. q. 3. in ſumma. 24. q. 4.
In ſumma. Septimo no. ꝙ id quod eſt ſtatutū in commodū
non debet trahi ad incōmodum. de hoc in glo. in verſi. detri-
mentum. & pro hoc. C. de leg. quod fauore. & regula, qđ ob
gratiam. li. 6. de iureiu. quanto. 22. q. 4. inter cætera.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio hęreticorum ſpectat ad diœceſanum & ad inquiſitorem hę
reticę prauitatis. & nu. 2.*
3 *Iudex debet moueri ſola iuſtitia, non odio, non timore, non amore &c.*
4 *Eps vel inquiſitor poſſunt ponere inquiſitum in compedibus ſi uolunt.*
5 *Epiſcopus & inquiſitor habentes poteſtatem circa idem negotium, an
poſſit vnus ſine altero procedere.*

Propter quod. Hic vt dicit gloſ. ſuper proxi. rñ.
in prin. eſt ſecūda pars, in qua po
nit ꝯſtitutio, & licet illa gl. faciat hic vnā partē vſq; ad §. ſane.
tñ, vt innuit ea. gl. pōt diuidi in tres. nā primo ponit 5. quæ in
offō inqſitionis ſpectāt ad epm vel inqſitorē ſingulatī. ſecun
do ibi, duro. ponit tria q̄ non pōt alter ſine altero. & decretū
apponit. tertio ibi, verū. ſubmittit qūo impeditus uel interes
ſe nolens cōmittit alteri uel conſcient arcitare. idem verbū
de immu. eccl. clericus. lib. 6. No. ꝙ hæreſis dicitur labes, &
hoc ideo, quia in eam multi labuntur. c. tantum. & cap. qm̄.
Secūdo nu ꝙ in crimine hr̄ſis debet fieri diligens indagatio.
de hoc

1 de hoc in glo.quasi.† Tertio no.ꝙ inquisitio hæreticorũ spe-
ctat ad diœce.& dic ꝙ spectat authoritate ordinaria, & quan-
2 doque etiam delegata,eo ti.per hoc lib.6.† Quarto not.ꝙ ea-
dem inquisitio spectat ad inquisitores a sede apostolica de-
putatos.& exponit Pau.literam ibi,sede apl'ica,i.eius authori
tate & licentia.nam assumuntur in ordinibus prædicatorum
& minorum per suas prouinciales,vt habet forma priuilegij
apostolici,omnia autem nostra facimus &c. C. de vete.iu.
3 enu.l.1.de præben.hi qui.& c.si apostolicæ.lib.6.† Quinto no.
a ꝙ iudex debet a moueri non amore,odio , timore, vel com-
modo,seu affectione temporali,& dicit gl.quatuor.ꝙ bis qua
tuor modis peruertitur iudicium & iu ea in fi.& de præsum.
literas.C.de iud.rem non nouam.J.§.verum.Dixit autem de
commodo temporali,quia spiritualem affectionem dẽt ha-
bere iudex,& vltra iustitiam ministrare.23.q.5.qui malos, qa
summum bonum est eam exercere 12.q.2.cum deuotissimã
Sexto no.ibi,quilibet de prædictis, ꝙ iurisdictio & exercitiũ
in his casibus de quibus in litera competit insolidum diœce
sano & inquisitori.pro hoc etia,qa inquisitor comparatur or
dinario cum sit deputatus ad vniuersitatem causarum.co.tit.
ne aliqui.& de talibus no.de off.del.pastoralis,§. quia vero. in
4 gl.ad intelligentiam.& de app.cum causam.† Septi.no.ꝙ in-
quisiti quandoque tenẽtur in compedibus,& manicis ferreis
quod expone vt in glo.sicut.Octauo no.ibi,si ei visum fuerit
quod est in arbitrio episcopi.vel inquisitoris an velit inquisi.
tum ponere in compedibus, an non. & dicit Lau.ꝙ hoc sibi-
permittitur. alias enim parum valeret iurisdictio sine coer-
ctione.de of.del.ex literis.ff.de off. eius cui manda. est iurisd.
l.vlt.Nono no.ꝙ quãdoq; id ꝙ imminet faciendum ponit su
perior super ꝯscientia eius qui facere debet,eam in hoc onerã
do.de hoc in gl.concordat.de rescri.statutum.§.assessorem.li.
6.de sepul.cle.dudum.§.huius.in fi.sed ibi vt dicit Lau. loqui
tur magis proprie dum dicit,intendimus onerare,q̃ hic cum
dicit,oneramus.q̃ plurimi enim de facili abijciunt hoc onus,
& sic Papa non obtinet ab eis id quod intẽdit,vt eccl.bene.ca.
vnico.de off.del.ex parte.a. & multi hoc pignus habent pro
modico.arg.de vi.& hone.cle.vt clerici.Oppo.in eo, quod di-
sponit ꝙ per episcopum,& per inquisitores procedatur super
inquisitionis negotio. nam per deputationem inquisitoris
factam papæ,videtur negotium inquisitoris extractum de iu-
risdictione ordinaria.de offi.leg.studuisti.solu.metu contrarij
gl.in ver.deputatos.supple. generaliter. per talem enim de-
putationem generalem hoc casu factam non impeditur of-
ficium epi.eo.ti.per hoc li.6.secus si ad certam causam,vt in
contrario.& de off.del.pastoralis.§ præterea.& de hoc in d.c.
5 per hoc † Secundo opp.ꝙ ex quo episcopus & inquisitor ha
bent potestatem circa idem negotium inquisitionis non pos
sit vnus procedere,sine alio.de off.del.prudentiam in prin. &
c.causam matrimonij.de re iu.duobus.Solu.Mat.ꝙ in nego-
tio hæreticæ prauitatis hoc licet,alias standum est contrarijs.
dic, ꝙ ꝯtria loquuntur quando duo habent iurisdictionem,
vnus speciei & non insolidum, hic autem ordinarius habet
iurisdictionem ordinariam , inquisitor delegatam , vnde
de iure communi cessante hac cle. vterque posset procedere
sine reliquo. Tertio op. quia videtur inculcatio in eo, ꝙ per
mittit ꝙ isti possunt arrestare seu capere. Solu.dictio, seu, stat
pro.i.cessat contrarium.& hoc videtur sentire glo.in ver.cape
re.cum dicit ,hoc esse secundum ex quinque.quæ potest epi-
scopus,sine inquisitione,& econuerso,vt s.in ver.citare. gl.di
cit illod esse primum de his quinque,& sic dimittitur verbũ
arrestare.in medio,quasi sit sit vnum & idem cum verbo, ca-
pere.si autem dictio seu, stet alternatiue, tunc procedit con-
trariũ,sed præcedens expositio verior. proprie tamen arresta-
re fit sine manuum iniectione, & cum præcipitur alicui sub
pœna ne recedat de loco.capere aũt fit cum iniectione arg.de
sen.excom.nuper.& c.vt famæ de off.ord.cum eps.li.6.Quar.
to op.quia videtur inculcatio ex alio in eo ꝙ primo permittit
ꝙ possint capere,& deinde ꝙ possint in vinculis ponere. Sol.
vt in gl.secundum quod.& in eo quod dicit, ꝙ sæpe capitur
qui non carceratur, dic secus econuerso.de sen.excõ.iudex.&
c.clericos.lib.6.de exces.prælato.cle.frequens.in prin.Quinto
opp.quia videtur hic ꝯrietas in eo ꝙ permittitur vt alter pos-
sit incarcerare,& J.ver.duro.prohiber.Sol.alter potest incar-
cerare ad custodiam,vt hic,non ad pœnam, vt in ver.duro.&
dicit Mat.pro intelligentia notandum ꝙ quidam est carcer
deputatus ad custodiendum malefactorẽ,vt hic,& de sen.exc.
si clericos,lib.6.& talis deputatur ad custodiam,non ad pœnã.
de pœ.quis.li.6.C.de cust.reo.l.1.2.q.8 quisquis. 2.q.3.q.2 ea.in
fi.19.dist.in memoriam.9.q.1.peruenit.de fal.ad audientiam.
alius est carcer qui secundum cano.magis deputatur ad pœ-
nam quã ad custodiam.de qua loquitur.J.ea.cle.ver.duro. &
eo.ti.vt commissi.li.6.50.di.si episcopus.& ca.si ille.7.q.1. per
uenit.16.q.6.de lapsis.de pœ.iuæ.nam monasterium est car-
cer [illegible].23.qu. 8.clerici.& etiam ecclesia habet pro
proprium carcerem.18.q.4.in fi.de apost.a nobis eod.titu.vt
commissi & c.vt inquisitionis.li.6.licet secundum leges ne-
mo ad perpetuum carcerem damnari possit propter crimen.
ff.de pœ.aut damni.§.solet.tamen secundum can.secus. de pœ.
quamuis.li.6.vbi de hoc p Arch.e.ti.vt commissi.& de off.or.
si episcopus.lib.6.de accu.qualiter.2.per Inno.in gl. quando
autem.vltra medium.

ADDITIO.

a Quod iudex debet.Adde tex.in c.quatuor modi.11.q.3.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum succedit episcopo in iurisdictionalibus sede vacante.*
2 *Carcer durus quis dicatur.*
3 *Testes vacillantes,an possint torqueri per episcopum solum, [illegible] per in
quisitorem solum attento ꝙ vterque ipsorum potest solus procedere
ad inquisitionem hæreticorum.*
4 *Quid si alter ipsorũ torqueat reum,an si cõfiteatur noceat ei sua cõfess.*
5 *Episcopus & inquisitor,an possit alter ipsorum procedere ad sententiã
contra inquisitos.*
6 *Capitulum,an succedat episcopo in iurisdictione delegata.*
7 *Capitulum sede vacante an possit visitare,& an debeat procurari.*
8 *Et an possit sede,vacante authorizare permutationem beneficiorum.*
9 *Et an possit capitulum concedere literas ad indulgentias.*
10 *Episcopus si non potest habere copiam inquisitionis vel inquisitor non
possit habere copiã,episcopi, an ipsorũ solus quisq; procedere possit.*
11 *Inquisitor si non potest habere copiã episcopi,an hoc casu possit requi
ri capitulum.*
13 *Sequentes quæstiones sunt appenditiæ,ideo non merentur signari,quia
se sua propria sponte offerunt.*

Duro. Continua vt glo.j.No.ꝙ carcer quandoq; depu-
tatũ ad pœnam.de hoc in gl.2.& dixi s̃.ver. proxi.
in 5.contrario. Et ex hoc ꝙ hic prohibet ꝙ alter non possit
deputare carcerem ad pœnam,arguit Pau.secus esse si ad cu
stodiam,quia tunc alter posset.pro hoc de pœ.quamuis.lib.6.
82.dist.presby.28.q.1.iudas.Pau.sed hæc vlt.iura parum aut ni
hil faciunt.& intelligit Pau.hanc literam procedere etiam si
carcer deputetur ad tempus,per id quod sequitur.vult dicere
ꝙ sicut non potest alter sine altero tormentis exponere. ita
nec ad carcerem etiam temporalem,cum sit pars tormenti.
debent autem carceres esse diuisi quo ad viros & mulieres.C.
de cust.reo.l.3.Secundo no.de tormentis,& de his ponit glo.
3.remissionem.& in ea ibi,cum in cõtemplatione.vbi de hoc
dixi,& nõ debẽt manibus suis hæc inferre.86.di.nõ liceat.sed
1 per alios clericos,de sen.excommuni. vniuersitatis.† Tertio
a no.ꝙ vacante sede a episcopali succedit capitulum in iurisdi-
ctionali,eo.titu.ad abolendam.vbi de hoc.ne se.vac, c. vnico.
lib.6.de insti.c.1.eo.li.Quarto no.casum,in quo par parem re
quirit.de hoc in gl.requirit.& in ea ibi,in 1.glo.opi.tamen il
lius glo.non seruatur in eo quod dicit de trina requisitione,
vt sequitur in glo.& dico J.q.18.Quinto no.ibi,& si secus,de
clausula decreti quæ irritat contrafactum,& in eo ꝙ litera di
cit ꝙ contrafactum est,est irritum ipso iure,infert Genze. ꝙ
non erit locus exceptioni.& ad verbum, ipso iure, est simile
de rescri.c.1.li.6.Oppo. in eo, ꝙ prohibet ne alter procedat ad
sententiam sine altero ꝙ imo possit.eo.tit.per hoc.li.6.So.vt
in gl.tertium, & est sensus gl.ꝙ illud c.est correctum per hãc
cle.præter quam quo ad id quod ibi dicit ꝙ si discordãt in sen
tentia,Papa consulatur.& idem Pau.quia ꝙ non mutatur,&
c.C.de testa.sancimus.Secundo opp.in eo ꝙ decernit contra-
factum, est irritum ipso iure.quod enim factum est, non po-
b test haberi pro infecto.ff.de cap.in bello.§.factæ b & quod no.
de ap.vt nostrum.Sol.vt in gl.in ver.ipso iure.& in ea ibi,quo
ad iuris effectum.idem Pa.pro hoc quod no.de immu. eccl.
2 cle.vnica.† Quæro qui dicatur carcer durus.sol.Pau.ꝙ hoc re
linquitur arbitrio boni viri, inspecta qualitate cãæ & condi-
tione personæ.& hoc ex quo in iure aliter non determinatur.
de offi.ordi.de causis.& facit qđ no.90.dist.c.vlt.Secundo q̃ro
in eo quod dicit de tormentis, an ieiunia quæ inquisitores
d

ADDITIONES.

a Quia vacante sede.Adde Doct.in c.ad abolendam de hære.
Vin.God.Adde quando capitulum sede vacãte habet iurisdictionem.Bar.in
l.vbi absunt.de tut.& cur.dat.ab his.quando autem habeat potestatem,Fel.
in c.ex parte Decani,de rescr.
b Quod.n.factum est.Adde Pe de Anc.con.237.inci.pro domina Paula.
Quando factum contra legem habeatur pro non facto.Ias.post Bar.in l.non
dubium.C.de leg.

ad veritatem eruendam solent indicere, sint tormenta, ita q
alter non possit sine altero. gl. secundum, sol. q sic. quam sin.
no. & idem Pau. dicens q ēt nuditas est tormentū. & in hac
gl. ibi. §. quæstionem. vbi dicitur: quæstio est quæ per vim &
tormenta habita est. secus si nuda interrogatione. vel de leui
3 territione. † Tertio quæro, an quod hic disponit de tormen-
tis respectu inquisiti locum habeat in testibus quando sub-
est causa eos torquendi. Sol. Pau. q non, imo q alter solus po-
terit torquere testes, cum etiam possit solus inquirere. & sic
etiam potest accessoria sine quibus illud expediri non potest
de off. deleg. præterea. & c. prudentiam. uer. explorari. ff. de iu-
risdi: om. iud. l. 2. nam pro veritate habenda debet iudex labo-
rare. de proba. quoniam. 13. quæstio. 2. quanquam. 30. quæst.
5. iudicantem. 23. quæst. 8. occidit. de testi. causam. C. de iudi.
iudices cum concor. & hanc debet iudex ab initio extorque-
re. 5. q. 5. illi qui. ex hoc etiam infert Pau. q testem qui falso
testimonio offendit aures iudicis potest alter solus punire ex
traordinariè. C. de test. nullum. de pę. super his & c. dilectus.
& pro hoc quod testis possit torqueri, in Auth. de test. §. si ve
ro non. col. 7. Item alter solus potest inquirere vsq; ad senten-
tiam, vt hic. testes autem sunt pars negotij. de verb signif. fo-
rus. & cui licet totum licet & pars. regula, cui licet. lib 6. Opp.
ad hoc, quia ratio quæ subest in inquisito, subest etiam in te-
ste, ergo idem ius in vtroque, de transla. cap. 2. Item hic duo
ęquiparantur. J. §. verum. ibi, prauitatem ipsam vel impedi-
mentum officij. Solu. Paul. q si alter vult torquere pro fide
habenda contra tertium delatum, hoc potest, & potest ēt ex-
traordinarie punire tanquam coram eo notorie delinquen-
tem. facit quod no. de confes. c. 2. de fide instru. c. 2. & qd ibi
no. Inno. pro hoc etiam de iureiu. cum in positionibus. lib 6.
& iura superius ad hoc alleg. si vero format inquisitionē pp
hoc ꝯ testem ita q non est noua instantia, quia tunc ipse te-
stis est principaliter inquisitus, non potest alter torquere, vt
in ꝯrijs, quæ no. & in eo, quod dicit Pau. q iudex pōt extraor-
dinarie punire testem, dic vt dixi in d. ca. 2. de confes. & tengū
etiam de exce. c. 1. & de hoc per Cy. C. de testa. nullum. In eo
autem quod dicit q alter pōt indirecte punire qui tñ directe
cognoscere non pōt, ꝯ est quod dixi de pę. dilectus. & quod
no. Bar. ff. de fal. diuus. vbi dicit q hoc casu iudex non cogno-
scet, sed superior. sed potest dici q inquisitor vel eps cessante
hac cle. poterat punire testem, cum ēt possent pronunciare
super principali. cum ergo hæc cle. de tortura & punitione
test. nihil immutet, standum est iuri antiquo quo ad hoc q
alter poterit testem torquere & punire, formare autem inq-
sitionem ꝯ testem non possit inquisitor qui habet delegatu,
sed eps sic tanquam ordinarius. & posset solus eps, quia talis
inquisitio non est super hæresi, sed super crimine falsi pro
hoc quod no. Canchinus in tractatu hæresis, in rubrica de te-
4 ste qui deposuit falsum. in prin. † Quartu quæro, cum non
possit alter solus torquere, an si torqueat & reus confiteatur,
nocebit ei confessio. Sol. Steph. q non, quia facta est coram
non suo iudice. de iud. at si clerici. & quia facta in tormentis.
15. quæstio. 6. si a Sacerdotibus si tamen perseuerat in confes-
sione coram alio, nocebit sibi C. de pę. qui sententiam. ff. de
min. auxilium. § sed vt alleges. C. de episc audien. iudicis. de
custodia reorum. l. j. pro hoc, quia ēt confessio facta extra iu-
dicium præiudicat. de exces. prælato. q̄ sit graue. quod tamen
dic vt dixi. ff. de adul. capite v. de elec. per inquisitionem. vbi
5 per Innoc. † Quinto quæro, quia prohibetur hic ne alter pro-
cedat sine alteru ad sententiam ꝯ inquisitos, an ad sententiā
absolutoriam possit alter procedere. Glo. sed nunquid. solu.
quod sic, quia etiam olim alter solus poterat ad sententiam
procedere. eo. ti. per hoc li. 6. quod immutatur hic respectu
sententiæ condemnatoriæ. remanet ergo capitulum per hoc
incorrectum quo ad absolutoriam. & idem Pau. dicens quod
hic loquitur de sententia lata super pœna pertinacis, de qua
eod. tit. ad abolendam. & eod. tit. vt commissi. lib 6. per quod
ca. patet q hodie pœnam per sententiā impositam alter sine
altero mutare vel mitigare non posset, sicut nec ab initio im
ponere. De reuerso autē & pœnitente an in eum ferenda sit
sententia, no. Archi. in d. c. vt commissi. Opp. ad hoc, quia par
est potestas ligandi & soluendi. de pœn. distinc. 1. verbum. &
qui non potest soluere, nec ligare, & econuerso. 21. dist. infe-
rior. de maio. & obe. cum inferior. Sol. Pau. firmat & nō sol.
Step. stat ꝯrijs dicens q non est minus periculum in absolu-
tione iniusta q̄ in condemnatione, imo magis. J. §. verum. &
in eo q glo. inducit. quod no. 13. dist. præceptis. dicit Steph. q
gl. quę est ibi non est vera, vt ibi no. Item in eo qđ gl. inducit
cap. accusatus. dicit Step. q id quod ibi no. facit pro. 3. q. 5. du
dū. Lap. tenet cum gl. q quod de vno hic prohibet, de alio p
mittit. 25. dist. qualis. de prum. nōne. & hoc tenendo ad con-
traria dic q non semper est eadem potestas soluendi & ligā-
di, vt no. in d. c. cū inferior. in glo. j. quod maxime pcedit hoc
casu, vt euitetur iurium correctio. de elect. cum expediat. li 6.

Pet. tñ ue Anch. inducit pro Step. q̄nia absolutio & condem
natio sunt correlatiua, vt sic dispositem de vno intelligatur,
& de reliquo. de constit. translato. sicut in simili dicit Bar. ff.
ad Treb. Marcellus, quod prohibitio legis, per quam in lega-
tis ad pias causas cessat falci. habet locum etiam in treb. & sic
dr correctum ius antiquum etiam quo ad treb. sed ibi Bar. mo
uetur alijs rationibus, quia appellatione fal. continetur treb.
C. ad treb. iubemus. Inducit & aliam rationem ibi, vnde ad-
huc videtur standum cum gl. quia vitanda est iuris correctio,
vt prædixi. Item vt prædixi non est semper par potestas ligan-
di, & soluendi Sexto quæro quia dicit hic quod vacante se-
a de a episcopali succedit capitulum, quid si sedes quasi vacat.
Sol. vt in glo. in ver. vacante. Septimo quæro an sedes dicatur
vacare si promotus non administrat, vt quia nondum habet
6 literas. Sol. vt in glo. † Octauo quæro an succedat capitulum
in iurisdictione delegata episcopo. Sol. Pau q succedat in or
dinaria iurisdictione, vt hic. Item in generaliter delegata. eo-
ti. ad abolendam. in fin. quia videtur quasi prorogata iurisdi-
ctio ordinaria, vt ibi dicit Steph. secus in delegatis specialiter,
de foro compet. verum. de præben. hi qui. lib. 6. & ex hoc vide-
tur Pau. velle, q capitulum succedit in casu d. c. ad abolendā.
cuius contrarium tenet Io. An. sed Io. Cald. tenet idem quod
Pau. hic. ego vero approbo op. Io. An. multis rationibus. & in
eo quod Pau. dicit q delegata generaliter vr̄ esse prorogatio
iurisdictionis ordinariæ, hoc dic non procedere, imo potius
delegata est alterius speciei. pro opi. tamen Pau. facit hæc cle.
quia hic indistincte dicitur q vacante sede episcopali succe-
dit capitulum, sed dic hoc non procedere in causa hæresis,
quia de ea hic exprimitur indistincte q succedat capitulum,
& sic non tantum in ordinaria, sed etiam in delegata. In alijs
autem causis verius videtur q capitulum non succedat in iu
risdictione delegata, per rationes quas scripsi in c. ad abolen-
dam. hæc tñ cle. multum facit pro opin. Paul. & idem ēt sit in
alijs causis, quia litera non exprimit q sit speciale in hac cau
sa. Generaliter autem cum quæritur, quis succedat p̄lato vacā-
te sede, distinguit Matth. q aut prelatus per se faciebat aliqua
quæ habebat ab alio, & hoc etiam faciet ille a quo habebat
potestatem, vt in Arch qui recipit iurisdictionem ab epo. de
off. Archid. c. 1. & sic mortuo Archi. episcopus exercebit iuris
dictionem. argu. de maio. & obe. his quæ. j. eo. ad abolendam.
de consti. cum accessissent. aut aliqua faciebat prælatus, quæ
non sibi ab alio collata non erant, sed faciebat suo iure, vt si
Arch. fundauit ecclesiam de bonis archidiaconatus, & non ca
pituli, & tunc potestas præsentandi non deuoluitur ad capitu
lum. de concess. præben. illa. sed ad successorem. si autem præ
latus ea, quæ faciebat habebat a diuersis, ipsi succedent in his
quæ ad se pertinent, vt in clerico habente bona paterna, & ec
clesiastica, cui in ecclesiasticis succedit ecclesia, in paternis hę
res legitimus. 12. q. 3. per totum de test. cum in officijs. ex his
dicit Matt. q mortuo episcopo deuoluitur iurisdictio ad ca-
pitulum, vt hic, & sup. eo. ad abolendam. & confirmatio præ
latorum. de maio. & ob. cum olim. & collatio beneficiorum,
qñ communiter ad capitulum, & episcopum spectat collatio
præsentatorum. de insti. c. 1. lib. 6. Item datio præbendarum in
commēdam, vt no. ibi Arch. capitulum. n. cum epo est vnum
corpus, cuius caput est eps. de his quæ fiunt a præla. nouit. de
verbo. sig. cum clerici. & inter eos dicitur contrahi spirituale
coniugium. de rella. requisisti. §. pe. de hoc in d. ca. ad abolen-
dam. 79. distinct. nullus. de maio. & obe. cum olim. & vt no. in
7 d. c. vnico. † Nono quæro an capitulum sede vacante possit vi
b sitare, & debeat procurari. Solu. vt in glo. hæc litera. quæ pri-
mu facit rationes q sic. deinde ibi, in contrarium. alleg. in cō-
trarium. tertio ibi, ad secundum. respondet ad ca. obitum. all.
in glo. quarto ibi, item capitulum. ponit opio. Io. mona. tenē
tis q capitulum non visitabit. quinto ibi, sed Archi. ponit
opi. Arch. ꝯriam. sexto ibi. egeret. dicit, q egeret declaratione.
7. ibi, volens, pro concordantia opi. distinguit. & per oīa idem
Pau. videretur autem gl. in fi. hoc velle, q visitare generaliter
ciuitatē & diœcesim non possit capitulum, sed specialiter ali
quem locum, vel certum prelatum sic, & hæc opi. est ęqua. tñ
q etiam gñaliter possit visitare, melius probatur ex iuribus ad
8 hoc alleg. in gl. quam ex iuribus contrarijs. † Decimo quæro
an sede

ADDITIONES.

a Vacante sede. Adde Doma. late in c. 1. ver. 11. de ma. & obe. lib. 6. Domini de Rota ti. de offic. del deci. 3. in antiquis. Lau. Ro. consi. 406. inci. in re præsen. ti. in fi.

Vin. Go. De officio & potestate capituli sede vacante multa latissime tractan per Dom. Io. Franc. de Pauinis. I. V. ac sacrę theologię Doct. vt habetur in in li. 9. tract. fol. 4. vsque ad fol. 28. sub diuersis. q. & plurib. num.

b an capitulum sede vacante. Adde Io. An. in c. fi. de sup neg. præla.

a an sede vacante a possit capitulum authorizare permutatio-
nem beneficiorum. Solu. Pau. ꝙ si sunt talia in quibus eps so-
lus habet conferre vel eligere, cum non succedat capitulum
in collatione vel electione, ne sede vacan. c. a. non succedat et
in permutatione, quia quod vna via prohibetur &cæ. regula,
cum quid. li. 6. secus si collatio spectat ad epm & capitulum,
quia tunc succedit capitulum in collatione, ne se. va. c. vnico.
lib. 6. ergo & in authorizatione permutationis, & hoc etiam
tenet gl. de re. permu. clem. vni. vbi dixi q. 1. Idem dicit Pau.
si beneficia spectant ad collationem tertii, quia cum authori-
zatio sit iurisdõnis, deuoluitur ad capitulum, vt hic, & in cõ-
9 cor. † Vndecimo quæro an se. va. b possit capitulum concede
b re literas indulgentiarum. Sol. Pau. ꝙ non, quod tenet Arch.
de pœn. & rem. ca. 1. lib. 6. de electo autem & confirmato an
possit eas concedere. no. de excess. prala. accedentib. & dixi de
testi. cle. vni. in fi. qõ. 2. Duodecimo quæro, in eo quod dicit de
delegato capituli, an sufficit ꝙ sit vicarius generalis capituli. vr
ꝙ non, sed ꝙ expediat habere spãle mandatum propter hoc
verbum, delegato, quod placet Lap. dicenti, ꝙ si vicarius gña
lis habet in hoc mandatum speciale dr delegatus in hoc, sed
in aliis ordinarius. ar. de præb. hi qui. §. cum. li. 6. & sic si appel
letur ab eo, appellabitur ad ipsum capitulum secundum ea,
quæ no. de offi. or. Romana, in prin. li. 6. per Arch. Lap. tamen
in add. remittit ad ea quæ no. de of. vi. licet. li. 6. vbi refert id qđ
no. Io. An. in Spe. de offi. vi. in rub. vbi dicit ꝙ posset acceptari
ꝙ quando offi. eum mittuntur ea quæ exigunt spãle manda-
tum si fit commissio simul cum generali commissione, tota
iurisdõ est ordinaria: si vero diuisim, tunc in his, quę exigunt
speciale mandatum censetur delegatus, pro hac distinctione
all. de conse. eccle. vel alta. c. vnico. li. 6. de sen. excomm. si ciui
tas. eo. li. de const. translato. Lap. vero, in d. ca. licet, dicit quod
siue simul siue diuisim fiat commissio quibusdam specifica-
tis & secuta clausula generali, tota iurisdictio est ordinaria. si
autem non subiicitur clausula generalis, & in omnibus aliis
exigentibus speciale mandatum, tunc in specificatis censetur
delegatus, quia is est ordinarius cui vniuersitas causarum
committitur: ff. de iud. cum prætor. de app. Romana. in prin.
lib. 6. dic, ꝙ vterque habuit bonum respectum. debet. n. consi-
derari quid intendant committentes, nam si constaret de ip-
sorum voluntate non esset qõ. colligitur autem intentio ex
coniecturis, optima tamen ꝯiectura est illa quam ponit Lau.
quando enim committunt solum aliqua exigentia spãle, &
non omnia, non videntur velle ordinariam commissionem
gñaliter extendere, sed potius dare spãlem potestatem in his
specificatis, secus quando adiicitur clausula gñalis. Decimo-
tertio quęro, in eo quod dicit de spatio octo dierum, quando
incipiet currere illud tempus. Sol. Gen. ꝙ a tempore factæ re
quisitionis, quod bene probat litera ibi, postquam requisiue-
10 rint. † Decimoquarto quęro, si eps copiam inquisitoris habe
re non potest, vt quia est in remotis, vel econuerso, si inquisi
tor non potest habere copiam epi. Sol. Mat. ꝙ alter solus pro
cedere poterit. pro hoc litera ibi, postquam se inuicem requi
11 sierint, a contrario, quod no. † Decimoquinto quęro, an hoc
casu quo non potest haberi copia epi, possit vel dēat requiri
capitulum. Sol. Mat. ꝙ non, ex quo non vacat sedes, ne se. va.
c. vnico. li. 6. nisi in certis casibus de quibus ille non est. Deci-
mosexto quæro, quid faciet inquisitor si eps requisitus infra
octo dies noluit interesse, vel neglexit. Sol. Mat. ꝙ ipse solus
procedat ad ea de quibus hic. & de hoc satis probatur ex lite-
ra. Decimoseptimo quęro, si discordant episcopus, & inquisi
tor in tormentando, quia alter dicit torquendum, alter, quod
non. Sol. Mat. ꝙ si discordant ratione processus, quia sunt va-
rii, standum est notatis de test. in nostra. Si autem propter iu-
ris imperitiam, consulant peritiores. ar. de vi. & hon. cle. quo-
niam, de rescr. statutum. §. assessorem. li. 6. Decimooctauo q̄-
ro an sufficit vna requisitio Sol. vt in gl. requirit. quæ dicit ꝙ
sic, & hanc gl. no. sing. ex ea enim probatur ꝙ cum quis ex iu
ris dispositione tenetur interesse ad certum actum etiam iu-
dicialem, sufficit vna requisitio. de hoc dixi de offi. deleg. con
suluit. & c. cum causa, & cum glo. idem Pau. & est simile. 65.
di. c. fi. 10. q. 2. hoc ius. ff. de euic. si tem. §. vlt. & l. si dictum, §.
si præsente. Decimonono quæro. an in requisitione est neces
se terminum exprimi. gl. e. sol ꝙ non. & idem Pau. & ꝓ hoc
quod no. Spe. de dila. §. 1. ver. quid si dicatur, & 2. q. 3. anterio-
rum. in glo. Vicesimo quęro, qualiter se requirent. dicit Pau.
ꝙ per nuncium vel epistolam, facit. 18. dist. si episcopus. Vice
simoprimo quæro an sufficit ꝙ requisitus faciat copiam sui.
8. die. Sol. Pau. ꝙ sic, & ꝙ etiam si post octauum diem re inte
gra sufficiat. argum. ff. de adop. l. mancipiorum. de præben. si
tibi absenti. in li. lib 6. ꝓ hoc quod dixi de fi. testr. cum dile-
ctus. Vicenmosecundo quęro, in eo ꝙ dicit processum factũ
per alterum ipsorum ipso iure non tenere, quid de interlocu
toria lata per alterum super carcere vel tortura. Sol. vt in glo.
in verbo, ipso iure, quæ dicit eam non tenere, & ꝙ poterit ap
pellari hoc casu etiam secundum leges, quod dic, vt in gloss.
quam no. & idem Pau. & in hac gl. ibi, lex permittit C. de epi
sco. aud. l. 2. quasi dicat secundum Steph. ꝙ tutius est appella-
te, & in fi. & no. Arch. eo. ti. vt commissi. lib. 6.

ADDITIONES.

a An sede vacante. Adde gl. in cle. j. de re perm. & ibi per Io. de Imo. in 4. col. Abb. in c. cum olim de ma. & obe.
b An sede vacante. Adde Io. A. in c. accedentibus. de priui. Cal. in rep. c. nostro apostolatui. de pœ. & re. Dom. post. Arch. in c. 1 de Pœ. & re li. 6. Io de Imo. in cle. 1. in 2. col. in ver. an autem capitulum. de priui. Iac. Zechus in famosa rep. c. omnis vtriusque sexus. de pœ & remi.

SVMMARIVM.

1 *Nolle & non posse ęquiparantur.*
2 *Delegatus ab alio quam a principe subdelegat in certo casu.*
3 *Consentire quod alter c. a udicum procedat, vel ei committere, an & qualiter comparentur.*
4 *Ac sutem sufficiat, quod interueniat consensus post factum.*

1 Verum. Nota, † ꝙ æquiparatur nolle & non posse. de
hoc in gl. simile, & in ea. in fi. de of. del. prudē
tiam. §. adiicimus. Secundo nota, ꝙ sufficit hoc casu significa
re consensum suum per literas, de hoc in gl. in ver. literas, &
2 in ea, in fi. de tempo. or. nec episcopi, vbi de hoc. † Tertio no.
casum in quo delegatus ab alio quam a principe subdelegat.
nam hic delegatus episcopi vel capitali delegat inquisitori,
de hoc. J. in 1. contrario. Quarto no. ꝙ hoc casu equiparatur
committere vel consentire ꝙ alter procedat. alibi discompa
rantur. quod dico, J. in 2. contrario. Oppono in eo, quod dixi
in 3. no. quod hic delegatus ab alio quam a principe subdele-
gat. nam hoc casu valet priuilegium delega. principis. de offi.
delega. pastoralis, in prin. C. de iud. a iudice. Solu. Genz. quod
hic casus deuiat a regula communi. remittit ad no. de offi. de
lega. clem. vnica. vbi dixi in 2. q. uel secundum eum loquitur
hic in delegato ad vniuersitatem causarum, hæc vlt. sol. diui-
nat, tamen in se vera est. de appel. cum causam, pro prima an-
tem solutione, quę magis cõuenit huic literæ, facit, quia alia
multa sunt specialia in causa hæresis fauore fidei. eo. ti. c. fi. li.
6. & pluribus aliis c. eiusdem titu. vel tertio potest dici, quod
hic non probatur ꝙ delegatus possit subdelegare, vt vult glo.
sufficit, quod dico in se. cõtrario, sed prima solutio magis pla-
3 cet. † Secundo oppo. in eo quod dixi in 3. no. ꝙ hæc compa-
a rantur consentire a ꝙ alter procedat, vel ei committere, vude
ob. quod no. de for. comp. significasti, laicus enim ex delega-
tione episcopi cognuscit inter clericos, de iud. c. 2. vbi de hoc
in glos. 2. & tamen non potest in laicum per clericos iurisdi-
ctio prorogari etiam consensu episcopi d. c. significasti. Solu.
glo. sufficit, hoc tangit & non explicat nisi quod consensu, ꝙ
hic hoc locum habeat, quia sic exprimitur hic, sed alias, hæc
sunt diuersa. aliquando enim delegatio permittitur & non
ꝯsensus, vt in contrario, & simile in electione in qua potest
quis committere vocem suam, & tamen non potest suum
consensum exprimere per literas, quod dic, vt in glo. aliquan
do permittitur expressio ꝯsensus, & non delegatio, sicut dele
gatus episcopi potest hic exprimere ꝯsensum per literas, nõ
tamen delegare, ita vult hæc glo. dic quod hoc forte fuit cau
sa huius distinctiuę, & habet gloss. respectum ad literam ibi,
super illis committere vices suas vel suum significare per li-
teras consilium & consensum, & in hoc gloss. contradicit ei
quod dixi in proxi. contrario, quod videtur verius, nam tota
hęc disiunctiua videtur referri tam ad delegatum episcopi
quam ad episcopum, & in eo, quod dixi de diuersitate inter
consentire & committere, dicit Pau. ꝙ hoc casu in hoc est di
uersitas, quia quando alter committit alteri, ille procedit du-
plici authoritate, committentis & suæ: quando vero consen-
tit, ille procedit sua tantum, pro hoc quod dico, infra de pri-
ui. clem. 1. in prin. q. 25. & inclinat Pau. in id quod dixi proxi.
secundum gl. ꝙ delegatus epi vel capituli possit consentire
inquisitori, non tamen committere, ꝑ iura. §. all. quæ dicũt
delegatum ab alio, q̄ a principe non subdelegare, dicit etiam
ꝙ forte propter hoc addit litera de consensu, ibi, consilium,
&

DDITIO.

a Vinc. Go. Consensus est de forma actus, quando debet interuenire per modum authoritatis sicut quando interuenire debet per modum superioritatis vel ad integrandam personam Ray. consi. 408. nu. 3. lib. 4.

& consensum, dic vt proxi. dixi. & ad contraria responde, vt
supra. vel secundum quosdam contraria loquuntur in delega
to tantum, hic autem licet iste vocetur delegatus & etiam or
dinarius tanquam vicarius episcopi qui habet ordinariam. de
con sue. c. 2. hæc sol. diuinat & non consonat literæ, quæ sicut
dixi de delegato, ita dicere potuisset de vicario episcopi. est ta
men vera in se sicut dixi in proxi. 3rio de delegato ad vniuer-
sitatem causarum. Ex hoc conclude ꝙ verior est solutio data
in præce. contrario ꝙ hic sit spāle. & possent contraria intelli
gi quando delegatus ab alio, quam a principe subdelegat ei q
super causa nullam habet potestatem. hic autem sit delega-
tio inquisitori qui habet delegatam in causa hæresis, hoc ta-
men esset nimium restringere illa iura, propterea standum
primæ solutioni prædictæ, & de hoc, infra clem. proxi. ver. in
4 quæsitorib. q. 1. † Quæro an sufficiat, ꝙ hoc casu interueniat cō
sensus post factum, videtur ꝙ sic, per id quod not. de consue.
cum consuetudinis, vbi not. ꝙ quando requiritur consensus
non refert vtrum interueniat ante, vel post. secus quando req
ritur authoritas, ad idem de iurep. cura. de his, quæ fi. a prælat.
cum vos, de hoc 1. q. j. eos, 9. q. 3. c. j. de reb. eccl. non alie. c. j. li.
7 Sol. Pao. tenet contrarium, dicens ꝙ hæc sententia est ab ini
tio nulla ipso iure, vnde non potest roborari. de elect. auditis,
regula, non firmatur. li. 6. pro hac sol. est proxi. §. vbi apponi-
tur clausula decreti si contra fiat, & quod no. Ian. in d. c. cum
consuetudinis,

SVMMARIVM.

1 *Incarcerati debent habere, quæ sunt eis necessaria,*
2 *Carcer an debeat esse communis episcopo & capitulo sicut est commu*
nis episcopo & inquisitori.
3 *Episcopus & inquisitor an possint concordare, quod sit tantum vnus*
custos carceris hæreticalis.
4 *Homo quidam fecit hospitale pro necessitate pauperum, qui postmodū*
condemnatus est de hæresi, & bona confiscata, inquisitores tenuerūt
dictum hospitale annis 50. pro necessitate officij, an episcopus quic-
quam possit pro hospitali isto petere,

§. Sane. Nota ꝙ attenditur vulgaris locutio, de hoc in
gl. simile. Secundo no. ꝙ episcopus & inquisi-
tor dēnt habere ad carcerem communem duos custodes prī
cipales, idest principaliter habentes custodiam. Item debent
isti custodes esse industrii, vt in litera, quod intellige circa tā-
tam custodiam, tenetur enim commentariensis de dolo cul
pa & casu fortuito secundum distinctionem, de qua ff. de cus.
reo. l. carceri. & l. milites, & l. vlt. C. eo. l. pen. Item debent esse
fideles, vt in litera, idest Christiani & legales. Pau. Tertio no.
quod deputatus ad nudum ministerium potest sub se accipe
re ministerium, de hoc in gloss. ver. ministrum. Quarto nota
quod carceri communi debent esse duæ claues, & ex hoc no.
Lau. quod si plures domini sunt in eodem castro, debent esse
tot custodes, & tot claues diuersas poterunt in clausuras po-
nere, & potissime in custodia captiuorum, & si vnus hēt plu
res carceres, habebit plures claues, arg. de sepul. cle. dudum, §.
statuimus, ibi, numerus autem personarum &c. & de hoc J.
in 3. contrario. Quinto no. de conclaui, de hoc in glo. concor.
& dicit Pau. ꝙ est locus in domo secretior. ff. de damno infe.
quod cōclaue, & ponitur pro camera hic, & C. de custo. reo.
quoniam. & debet esse absque medio pariete, alias esset aliud
conclaue. ff. communia prædio. si quis partem, & hoc si ea in
tentione fieret. ff. de lega. 1. quod in rerum, §. si quis, & in hac
3 glo. in fi. 12. q. 1. omnis. † Sexto no. ꝙ incarceratis sunt mini-
stranda necessaria, quod intelligit Pa. respectu sustentationis,
vt sit sensus, quod principalis custos poterit suo ministro da-
re claues vt necessaria ministret carceratis, & de hoc, J. in 4.
contrario no. & datur hæc clauis ad custodiam, alibi in signū
dominii possessionis traditę. ff. de contrahē. emp. clauibus. de
hoc de consuetud. ex literis. Oppo. in eo, quod dicit de carce
re communi, nam vterque potest habere carcerem de per se.
supra eo. ver. propter quod. Solu. ibi, de carcere ad custodiam,
hic de carcere ad pœnam, supra eo. ver duro. Secundo oppo-
no ad idem, quia episcopi hēat suos carceres distinctos quos
per se faciunt custodiri, vt quotidie videmus. Solu. hic loqui-
tur de carceribus hæreticalibus, secus de aliis, & quod eccle-
sia habeat cercerem, probatur de apostata. a nobis no. 17. quęst.
quarta. attendendum, habet & monasterium carcerem. 50.
dist. si episcopus, & c. si ille. 7. q. secunda, si peruenit. 16. qō. 2. si
peruenit. 16. q. 6. de lapsis. 23. q. 8. clerici. 27. q. prima, si quis ra
puerit. de pœnis. Tertio oppono in eo quod dixi in 4. notabi
li quod is qui habet plures carceres, habebit plures claues, vn
de ob. de iure patr. clem. 2. Sol. Lau. quod ibi speciale, vt non
sequatur ibi minoritas vel pluralitas, sed partium ratione,
dic, vt ibi Quarto opp. in eo ꝙ permittitur custodi officium
subdelegare, quia nudum ministerium non subdelegatur.

de offi... dele. c. fi. glo quod alias, sol. & videtur velle ꝙ hoc spe-
ciale, quod magis explicat Laud. dicens hoc licere beneficio
huius clem. & hoc etiam dixi in d. c. fi. §. certum, & dicit Pau.
propter verbum poterit, ꝙ licet custos posset eligere mini-
strum, non tamen tenetur. ff. de iud. non quicquid. de off. de l.
consuluit. Quæro quia, vt hic videtur deputatur carcer hære-
tico quandoque ad pœnam, quid si reuertitur, an confiscabū
tur eius bona. videtur ꝙ sic, quia confiscata sunt a die com-
missi criminis, licet occupatio fieri non possit ante latam sen
tentiam super crimine. eo. ti. cum secundum. lib. 6. Sol. gl. 24.
q. 7. in sum. dicit ꝙ ei sunt restituenda etiam occupata de mi-
sericordia, & sic si ante sententiam reuertitur, non debebunt
occupari, cum super crimine non feratur sententia, ex quo re
uertitur ante, secundum Pau. de hoc dixi plenius de elect. ga
2 diligentia. † Secundo quæro, an sicut carcer hæreticalis est
2 communis episcopo & inquisitori, ita dēat alius carcer esse
communis episcopo & capitulo. Laud. arguit ex hac litera ꝙ
sic, cum iure communi cognitio causarum maxime crimi-
nalium sit eis communis. 15. q. 7. episcopus nullus, nisi sit cō
suetudo contraria. de consuet. non est. li. 6. dicit tamen se vidis
se super hoc magnam q. inter episcopum & capitulum Picta
uiense. dic ꝙ raro hęc q. habet practicam, quia communiter
inualuit consuetudo ꝙ solus episcopus de talibus iudicet. Itē
etiam cessante consuetudine non est verum, ꝙ cognitio sit
communis, sed debet episcopus super inquirendis & corrigē
dis subditorum excessib. requirere consilium capituli d. c. nō
est, & sic ad episcopum cognitio spectat principaliter, ad ip-
sum ergo solum spectat habere carcerem. secus hic, quia pro
nunciatio super hæresi spectat ad episcopum, & inquisitorē
3 æque principaliter. §. 2. ver. proximis. † Tertio quæro quare de
putantur carceri hæreticali duo custodes. sol. vt in se. q. Quar-
to quæro an episcopus & inquisitor possunt de vno custode
concordare. gl. nisi, arguit ꝙ sic, quia quod dicit duobus, vide
tur dictum in casu discordiæ. de appellatio. cum speciali. con-
trarium tamen tenet dicens ꝙ non propter discordiam, sed
ad securiorem custodiam sic prouisum est, quod dic, vt in gl.
& idem Pa. & Gen. Et nota ex hoc casum singularem in quo
requiritur pluralitas personarum ad vnum officium, alibi re
probatur ne sint in vno corpore duo capita. de præb. cum nō
ignores. Quinto quęro an quod dictum est de custodibus. s.
q. proxima, locum habet in ministris custodum. glo. e. ꝙ sic,
& vult dicere ꝙ custodes non possunt conuenire de habēdo
vnum ministrum. Sexto quęro, de quo prouidebitur custodi
bus. gl. de suis, cum seq. sol. idem Pau. & in hac gl. in fi. p hoc
4 est extrauag. de qua. s. e. glo. proxi. † Septimo quæro, quidam
fecit hospitale ad vsum pauperum, postea damnatus fuit p
inquisitorem de hæresi, & bona confiscata, & tenuerunt in-
quisitores dictum hospitale pro necessitate officii, & pro vsu
pauperum annis. 50. an potest episcopus ius aliquod petere.
Sol. Mat. in addi. ꝙ licet monasteria & alia loca religiosa per
tineant ad episcopū in cuius territorio sita sunt, 18. q. 2. mona
steria. tamen ex quo inquisitores præscripserunt, nihil potest
episcopus petere. 18. q. 2. abbatib. de re. domi. de xenodochiis,
quod vlt. c. potius facit cō. quia dicit hoc spectare ad episcopū,
sed dic illud verum de iure communi. tollitur autem hoc ius
per rescriptionem, quia iura episcopalia etiā p inferiorem, p̄
scribi possunt, de præscr. auditis, & c. cum olim. Octauo quæ-
ro, quare carceri fiunt diuersæ claues. Solu. vt in glo. ne vnus.
Nono quęro, an quando custos sumit ministerium debeat
habere consensum episcopi vel inquisitoris. glos. quod alias,
sol. quod non. & idem Pau,

ADDITIO.

a Vinc. God. Carceres priuatos tribus casibus admitti, vide Ale in l. alia. §. ele
ganter, col. 4. ff. sol. mat. & eundem in l. in suis de li. & posthum idem Alex.
dixit licet Bal. in l. 1. C. de priuat. carc. aliud ponat.

SVMMARIVM.

1 *Custodes carcerum quæ & qualia debent iurare ratione sui officij.*
2 *Iuramentum quando præstatur, an sit necesse tangere sacra.*
3 *An autem sufficiat quod euangelia sint in præsentia.*
4 *Quid in iuramentis, quæ deferuntur a iudice vel parte ex necessitate.*
5 *Iuramentorum formæ quot sunt quæ a iure tradita sunt.*
6 *Clerici an possint incarcerari pro aliis criminibus, quam pro hæresi.*

§. Porro. Primo ponit de iuramento custodum, &
ministrorum super carceribus hæreticalib.
deputatorum. secundo de iuramento eorundem, cum depu-
tantur super carceribus propriis episcoporum, ibi, & quia tæ.
re. tertio de iurō notariorum & aliorū officialiū, ibi, notarii.

a Nota de dictione, coram. concordat de elect. vt circa. lib. 6. 1.
q. 1. in primis, post prin. & quãdo dicatur aliquid fieri coram,
dicitur. ff. de ver. sig. coram. Pau. & dicit Genze. ꝙ dictio co-
rã, exigit præsentiã personalem. d. l. coram. Secundo no. ꝙ iu
ramentum de quo hic, debet præstari episcopo & inquisitori
simul, vel substitutis ab eis, & sic oportet ꝙ ambo intersint.
simile de offi. del. causam. ff. de arb. l. in tres. Tertio no. casum
in quo officialis tenetur iurare ꝙ exequetur suum officium.
de hoc in gloss. simile. Sunt & alij casus in quibus quis tene-
tur iurare. de rescr. statutum ver. sed & in duobus lib. 6. Quar
to no. ꝙ sufficit, ꝙ officialis præstet diligẽtiam quam potest.
2 de hoc in gloss. in verbo potuerint. † Quinto no. quæ sunt illa
quæ iurant custodes. primum est de adhibenda diligentia, se-
cundum quod nõ loquentur incarceratis in secreto. tertium
quod prouisionem carceratorum non diminuent, & quo ad
id quod dixi de non loquendo in secreto, sunt concordantiæ
in glo. simile. & dicit Pau. per §. hoc ergo. all. in hac glo. ꝙ di-
b citur esse secretum b quod quinque sciunt. ꝙ dic, vt dixi ibi. di
cit etiam hoc intelligendum de secreta locutione, quæ suspi
cionem potest inducere, sicut si loquatur de processu, vel cu-
stodia: secus de comestibilibus, vel alijs, quæ suspicionem in-
ducere nõ possunt, & hoc idem vult gl. in eo ꝙ dicit hoc ver-
bum secreto, non esse sumendum amare. Et dicit Lau. simili
ter esse cauendum ne monialibus aliquid loquatur in secre-
to, & ꝙ debent habere auscultatrices, quæ audiant quid eis di
catur: sæpe tamen auris, & oculus talium auscultantium fal
litur, arg. de prob. causam. & dicit Genze. ꝙ hoc iuramentum
exigitur de non loquendo in secreto, vt omnis fraus, & sub-
ornatio tollatur, & in hac gl. ibi, simile. de hoc per Archi. 81.
distin. clericus. 2. q. 1. si peccauerit. Sexto no. ibi, ordinatione
communi. ꝙ prouidet iudex quanta prouisio detur incarcera
to pro crimine hæresis, & dic communi episcopi, & inquisi-
toris. nam vt dicit Pau. sicut comuniter incarcerant, ita & pro
uident quantum & qualiter ministretur. & hoc quando in-
carceratio fit ad pœnam. eo. titu. vel commissi. li. 6. vbi autem
ad custodiam sicut alter potest incarcerare, ita non requiritur
communis ordinatio. vtriusque. nam nec hoc casu sunt incar
cerato subtrahenda aliqua necessaria, vel carcer transfertur
ad pœnam. Septimo no. de infidelitate ministrorum de hoc
in gloss. non sicut, quam signa. & ex hoc nota Laud. contra fa
mulos scholarium qui pecuniam sibi traditam pro necessa-
rijs emendis aliter expendunt. ad quod euitandum exigitur
hic iuramentum. dicit tamen Laud. ꝙ contra famulos scho-
larium non sufficeret iuramentum, quia non immutaret ma
liuolum animum. argu. Institu. de suspe. tu. §. nouissime. & di
cit Pau. ꝙ hic non prohibetur diuisio & inquisitio rerum a-
blatarum, ne cum eis ferramenta ad frangendum carceres,
vel vincula transmittantur, sed solum prohibet diminutio-
nem, ne exemplo inde furentur decimam, vel aliam quotam,
prima, quæstione prima, Christus. decima tertia, quæstio. pri-
ma, §. 2. & exemplo serui qui hoc ipso est fur, & seruus, maxi-
me dapifer, vt no. glo. ff. de act. empt. Iulianus. §. item qui fu-
rem. & in eo quod dicit Pau. ꝙ possunt diuidere res ablatas,
dic vt panem vel pullos, vel quid simile, quia quandoque in
eis absconduntur ferramenta, & dicit Genze. quod si isti cu-
stodes diminuunt etiam modicum de prouisione communi
incurrunt periurium, pro hoc, quia de modica re committi-
tur furtum, vt no. in proœmio Greg. in fin. Oppono in eo ꝙ
hic exigitur iuramentum respectu incarceratorum, & incar-
cerandorum, nam iuramentum non concernit futura. de iu-
reiu. cap. penul. glo. vbi hoc. sol. ꝙ imo concernit quando ex-
a primitur de futuris, vt hic. † Quæro an sit necesse in iuramen
to tangere sacra. Sol. vt in gl. in verbo, tacta. quam diuide, quia
primo format vnam quæstionem, & sol. secundo aliam ibi,
quidam. tertio aliam ibi, vt ergo. quarto ponit quadruplicem
modum iurandi ibi, quædam. & circa quartum iurandi
modum dicit quid habet consuetudo, & quid iuris. Ad quæsi
tum autem dicit gloss. ꝙ in corporali iuramento non sufficit
præsentia, sed requiritur tactura, ad no. de elect. vt circa. ad hoc
quod no. decima col. de pace iura. firman. l. hac ædictali. §. san
cimus. dicit Pau. ꝙ hic requiritur tactura euangeliorum, quia
sic exprimitur hic. idem in alijs casibus vbi hoc exprimitur.
prima, quæstione, septima, quoties cordis. de consec. distinct.
secunda, ego Berengarius. de iureiur. ego N. in fi. de pur. can.
quoties. de frigi. laudabilem. de iureiur. cle. Romani. ver. post
3 quæst. de hoc infra. quæstio. tertia. † Secundo quæro an suffi-
cit ꝙ euangelia sint in præsentia sine tactura. Gloss. ea. ibi, qui-
dam. refert quosdam dicere ꝙ sic. sicut visu acquiritur possef-
sio. pro hoc de iur. cal. cap. vltimo. vndecima quæstione 1. non
flagitetur. C. de episco. & cler. auth. sed iudex. Contrarium te-
net gl. dicens ꝙ visu acquiritur possessio cum tradens possi-
det. & hoc intendit si possessio erat vacua. & idem Pau. qui di
cit secus hoc casu, in quo requiritur tactura euangeliorũ. Dic
formaliter ꝙ in possessione sufficit visus, quia satisfit legi di-
centi possessionem acquiri animo & corpore. de consue. ex
literis. de concess. præben. cum nostris, & vtrobique de hoc: se
cus in iuramẽto, de quo hic, in quo specialiter exprimitur de
4 sensu tactus in verbo, tacta. † Tertio quæro in eo quod dixi. s.
q. 1. ꝙ exigitur tactura, quando hoc exprimitur, quid de iura
mento testis, vel calumniæ veritatis. Gl. ea. ibi, vt ergo. sol. vt
in talibus iuramentis quæ a iudice vel parte ex necessitate de
feruntur debet iurari tactis euangelijs, alias fieri potest sine ta
ctura quam glo. no. & in eo quod dicit de teste, pro hoc 3. q.
9. hortamur. de testi. tuis. & cum gl. idem Pau. qui ex h. d. ꝙ
in iuramentis, quæ non præstãtur a iure vel a iudice, vel a par
te ex necessitate, & in quibus iura non exprimunt de euange
liorum tactura, sed de corporali iuramento tantum, secus est.
i. ꝙ non exigitur euangeliorum tactura, de hæreti. ad abolen-
dam. §. statuimus. de elect. vbi periculum. §. super his, & ca. vt
circa. & c. procurator. lib. 6. Idem & fortius vbi iura simplici
ter dicunt iurari debere. de testib. præsentium & c. pe. de ex-
ce. pastoralis. qui matri. accu. pos. cum in tua. de sent. excom.
5 ex tenore. de iureiur. ca. 1. 2. & 4. li. 6. Quarto quæro quot sunt
formæ iurandi a iure traditæ. Gl. ea. ibi, quædam, sol. enume-
rando quadruplicem formam. quam no. vsque ad fi. & signa
in ea quod dicit de Italica consuetudine quæ habet sufficere
ꝙ tangatur quilibet liber, vel scriptura. & dic ꝙ plus habet ꝯ-
suetudo, ꝙ sufficit tangere etiam chartas in quibus nihil scri
ptum est, vel aliud corpus per quam tamen consuetudinem
puto non derogatum iuribus dicentibus specifice ꝙ tangan-
tur euangelia, vt hic, nisi appareret in hoc specifice inductam
esse consuetudinem: non enim debemus a iure recedere, nisi
quatenus apparet de præcisa consuetudine contraria, de con-
sue. c. fin. & in hac gl. ibi, de secundo. i. corporali iuramẽto. ibi
quatenus. de iureiur, ego N. de conse. dist. 2. ego Berengarius.
c Quinto quæro in casu quo debent tangi euangelia, c cũ quo
tangentur. Solu. Pau. quod manu. quod no. de elect. vt circa. in
gloss. per hoc dicas. idem Matth. pro hoc. 3. q. 7. quoties, 2. q. 5.
6 si quis. Autb. iusiurandum quod præsta in prin. colla. 2. † Sex
to quæro in eo quod dicit de incarceratis pro crimine hære-
sis, an pro alijs criminibus possunt clerici incarcerari. dic ꝙ sic.
de sent. excom. si clericos. li. 6. & dic, vt per Archid. ibi.

ADDITIONES.

a De dictione coram. Adde gl. in c. vt circa, de ele. lib. 6. in l. coram. ff. de ver.
obl. & in l. diem. in §. coram. ff. de arb.
Vin. God. Adde Alex. consi. 179. li. 2. & tradita per Bar. in l. coram, de ver.
sign. & in l. diem §. coram. ff. de arb. & in l. 1. C. de erro. aduoc. & ibi Bald. &
alibi.

b Dicitur esse secretum. Adde c. vel econtra. de pe. d. c. vbi periculum. de elect.
li. 6. in §. vulg. Io. An. in c. vlt. de hær. in ver. secretum.

c Debent tangi euangelia. Adde tex. in c. hortamur. 3. q. 9. Abb. in c. & si Chri
stus de iureiur. Abb. in cap. fraternitatis. de sest. Abb. in c. fi. de iur. cal. Pet.
de Anch. in c. vt. circa. in 3. col. de elect. li. 6. Bal. in c. 1. 5. sacramenta. in 5. col.
C. si aduer. vend.
Vin. God. Vide Fel. in c. 1. col 7. versiculo, quando autem dicatur. de fin in-
stru. Alex. in l. Lucius. ff. de fideicommis. & Dec. in l. si quis afferat, col. 1. C. de
man. prin.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum si habeat proprios carceres in sede episcopali vacante pote rit ibi ponere hæreticos.*

2 *Inquisitor hæreticæ prauitatis, an possit dare substitutum.*

Et quia. No. ibi, non cões. ꝙ eps vltra carceres hæreti-
cales quãque habet alios proprios. de hoc. s. ea.
cle. ver. 4. p. quod. in s. ꝓrio. Oppo. in eo, quod dicit ꝙ custodes
deputati per epm vel capitulum sede vacante super carceri-
bus proprijs epi iurabũt inquisitoribus, & nihil dicit de iuro
pstando epo, vel capso, ꝯ id s. e. §. pxi. in prin. Sol. Pau. ꝙ epis,
& capitulis iurauerunt tpe quo fuerunt deputati. Secũdo op.
quia ex quo carceres erant proprij epi, vel capituli, officiales
super istis non debent cogi iurare inquisitori. Sol. vt in litera,
quia loquitur tunc tm̃, qñ in istis carcerib. proprijs alij incar
cerantur pro crimine hrsis, ibi pro dicto crimine, p hoc, qd
dr in gl. de incarcerandis. & dicit Pau. ꝙ hic loquit de carcere
deputato ad custodiam quo vti diœcesanus pot, & inqsitor
diuisim. de carcere aũt deputato ad pœnã q debet esse cõis,
s. dixi in ver. duro. & §. sane. vel fin Pau. ibi carcere hæretica
li tm̃ ad aliud, nõ deputato, hic de carcere principaliter depu
tato ad aliud, licet et in hoc crimine possint eis vti. & hæc vlt.
sol. patet intelligẽdo ipsam eo casu quo vtebant hoc carcere
p crimine hrsis quo ad pœnã, quo casu locus est iuro de quo
hic. secus si ad custodiã, quo casu nec inqsitor epo, vel capso
nec ecõuerso cõicare tenentur. s. ea. cle. ver. pp qd. Vñ sofo p
cedẽs non pcedit, & vr iste ver ius emanasse, qa licet carceres
hrticales dent esse cões epo & iqsitori. s. §. sane. tñ aliqñ hoc
nõ seruat, sed iqsitor hẽt pptiũ carcerẽ, & eps pprĩũ, & tũc cu

stodes deputati iurabunt vtriq; quatenus habetur respectus ad crimen hæresis, vt hic. licet enim dicat solum quando episcopus, & capitulum habent proprios carceres, tamen idem est de inquisitore qui potest habere proprios carceres ad custodiam, vt nunc dixi, & officiales per eum deputati super carceribus iurabunt episcopo & capitulo, vt hic. hunc autem casum non expressit, quia non sic sæpe accidit ꝙ inquisitor habeat proprios carceres, sicut accidit de episcopo. † Quæro
1 si capitulum habeat proprium carcerem, an sede vacante poterit ibi ponere hæreticos Gl. dato. sol. ꝙ non, sed ꝙ in carcere episcopali per hanc literam. idem Laud. dicens ꝙ hoc ideo est, quia non facit hoc, vt capitulum, sed tanquam legitimus administrator episcopi. de elec. quia sæpe. lib. 6. de ma. & ob. c. vnico. eo. li. † Secundo quæro, an inquisitor possit dare sub
2 stitutum. videtur ꝙ sic, per hanc literam. ibi, vel substitutis ab eis. Et dicit Pau. ꝙ per hanc decre. & sequentem, patet inquisitorem posse dare substitutum etiam ad causas non cœptas, cum iurisdictionem habeat in eas saltem habitu virtute commissionis, arg. de rescri. pastoralis, alias ante habitam iurisdictionem causæ non potest aliquis alteri delegare, vt not. Spec. ti. 1. §. excipi. ver. quid si committens. Et dicit Pau. prædicta procedere fortius si tenemus, ꝙ inquisitor habeat ordinariam, quod tenet Archid. eodem titulo in c. aliquid. lib. 6. Sed si tenemus ꝙ delegatam, quod videtur probari eod. titu. per hoc. lib. 6. tunc substituti etiam non habent ordinariam tanquam vicarij, sed sunt delegati ab inquisitoribus qui sunt delegati principis habentes iurisdictionem non nudum ministerium tantum. de off. del. l. sane, & c. pastoralis, in prin. & in fi. C. de iud. a iudice. Oppo. ad hoc eo. tit. vt commissi. in prin. lib. 6. vbi permittitur inquisitoribus vt committant citationes & sententiarum denunciationes, ergo alia ꝓhibentur. C. de procur. maritus. de transact. c. 2. & videtur casus de of. del. c. vl. §. vices lib. 6. vt enim electa industria inquisitoris, ergo nō dat substitutum. de off. del. c. vl. & eod. ti. is qui. li. 6. Sol. Pau. ꝙ c. vt commissi. affirmatiue concedendo alia dixit, nō prohibet de alijs, sed de illis dixit, quia fuit quæsitum, & forte dubitabatur de citatione, quia ante ipsam non esset perpetua iurisdictio, & ideo impediretur commissio, facit de of. del. c. 1. lib. 6. Et de sententiæ denunciatione fuit dubium quasi sententiando esset functus officio suo. de off. del. in lītis. Ad c. vlt. §. vices. præal. dicit Pau. ꝙ loquitur in conseruatore, concludens ꝙ inquisitor pōt committere vices suas. In eo autem ꝙ Pau. non decidit an inquisitor habeat ordinariam, an delegatam, communius tenetur quòd delegatam, per captu. per hoc. eod. tit. vbi de hoc.

S V M M A R I V M

1 *Notarij an possint aliquid recipere ab his contra quos fit inquisitio.*

Notarii. No. de notarij officijs inquisitionis super hæreticaprauitate, & in his speciale, vt etiam cōstituti in sacris & religiosi possint in hoc esse notarij de hoc in gl. 1. Op. ꝙ non teneantur notarij iurare fideliter exeq; officiū, sufficit enim ꝙ iurauerunt tempore creationis, de præscri. ad audientiam. gl. speciale, soluit ꝙ hic speciale, & in hac glo. in fi. & in Spe. de instru. edi. §. restat. ver. sic. sed q̄ro. Et facit quod
1 no. Cy. C. de fal. si quis decurio. † Quæro an notarij possint recipere aliquid ab eis contra quos inquiritur. Arch. & Ioan. And. eodem tit. vt officium. §. verum. ꝙ non, quia inquisitiones debent fieri sine incommodo reorū. Auth. vt nulli iudic. §. his insuper. col. 9. & quod no. de do. & contu. cum dilecti. in glo. fi. & quod ibi dixi. q. vlti. sic alleg. Io. An. in d. §. verum. sed no. in d. c. cum dilecti. parum faciunt: in q̄ō. aūt Mat. dicit ꝙ notarij possint recipere salarium ab inquisitis. quia si voluisset Papa ꝙ nil reciperetur, expressisset sicut expressit de custodibus carcerum s̄. §. sane. quod placet, nisi certum salarium sit deputatum officio inquisitionis, præter hoc, sicut deputatum est inquisitori pro prouidendo custodibus s̄. §. sane: in glo. de suis. & ad §. his insuper. dic ꝙ loquitur de ordinarijs qui habent vnde prouideant suis officialibus. De peritis autē vitis, qui vocantur ad consilium præbendum an possint petere vel recipere salarium, Arcbid. eodem titu. vt commissi, libro 6. dicit quod petere non possunt, sed recipere sic, quod dic vt ibi no.

S V M M A R I V M.

1 *Hæresim imponens malitiose innocenti dignissimus est punitione.*
2 *Episcopus suspenditur suspensione iuris in certo casu.*
3 *Absoluere in articulo mortis possunt alij quam Papa ab excommunicatione a quo solus Papa in vita potest absoluere.*
4 *Dignitati, an & quando sit deferendum.*
5 *Diffamatio sola, an sit sufficiens vt possit procedi contra aliquem de hæresi.*
6 *Suspectus de hæresi contra quem probatum est per vnum testem, an possit torqueri.*
7 *Testis si dicat aliter se dixisse quam notarius scripserit, cui potius est credendum.*
8 *Hæreticus occultus, an sit excommunicatus.*
9 *Pontificis Romani nomine, quid intelligitur.*

§. Verum. Nota ꝙ graue est, non agere id ad quod quis tenetur ex officio. de hoc in gl. concordat. & procedit hoc precipue in hoc graui crimine. Ex hoc no Gen. ꝙ non facere faciendum, vel praue facere, sunt paria ff. de regu. iur. qui non facit. Secundo not. ꝙ hæresis est contagiosa Et dicit Lau. hoc ideo est, quia ad modum lepræ nedum suam posteritatem, imo & circunstantes inficit, nisi statim caueatur. arg. supra eo. vergentis. & c. excommunicamus. §. credentes. & c. accusatus. lib. 6. † Tertio no. ꝙ qui ma-
1 litiose insontibus imponit hęresim, est damnatione dignissimus. Et dicit Lau. ꝙ litera hoc vult ꝙ sicut graue est non increpare cōtagia huius criminis, sic graue est hoc crimen malitiose imponere insontibus. imo peius, quia melius est nocētem absoluere q̄ innocentem condemnare. ff. de pę. absentem. dicit tñ ꝙ in dubio præsumitur pro hæresi, saltem ad pęnitentiam salutarē imponendam. arg. de p̄sum. lit̄as. sicut & in alijs tangentib. periculum aīę. de homic. significasti. 2. q̄ō no. Et reddit Genz. rationē quare graue est hoc crimen imponere insonti quia graue est detrahere famę proximi. de pę. ni. di. 1. homicidiū. Et per hoc dicitur quis calumniator. ff. de his qui no. infa. athletas. §. calumniator. 2. q. 3 §. notandum. Et similiter graue est imponere alicui ꝙ impediat executionem officij inquisitionis, nam hæretici, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum hñt pro eod. eo. ti. c. 2. & c. accusatus. lib. 6. & qualiter puniantur impedientes hoc officium, hī c. ti. vt officium, & c. vt commissi. li. 6. Et dicit Pau. ꝙ bona fuit hæc ꝓhibitio, quia sæpe particulares vindictas faciebant sub hoc prætextu. Quarto not. in eo quod præcipit sub interminatione maledictionis ęternę, ꝙ contrafacientes grauiter peccant. de hoc. s̄. de magi. cle. vlt. in princ. in 15. not. Quinto no. ꝙ quo ad pœnam huius §. requiritur ꝙ fiat ꝯ iustitiam & ꝯtra conscientiam. de hoc in gl. no. ꝙ Sexto no. ibi quoquo modo. ꝙ qualitercunque vexetur quis super his de quibus hic locus est istis pœnis. Et exponit Pau. quoquo modo, vt in citationibus, fideiussionibus & similibus. Septimo nu. ibi, præter alias pœnas. ꝙ dictio pręter, stat inclusiue. De hoc dixi de sum. tri. in cle. 1. in prin. in 1. contrario. & dic, ꝙ istę pęnę imponentur prout sunt in iure scriptę vel arbitra-
2 rię. de offi. deleg. de causis. † Octauo not. casum in quo eps̄ suspenditur suspensione iuris. Quod ꝓcedit s̄m Pau. quia hic exprimitur. cōncordat de magist. cle. cum sit. in fi. & intelligit Pau. episcopum hic suspendi ab officio ecclesiastico & diuino. an uero per hoc sit suspensus ab officio, remittit ad no. de re iud. cum æterni. li. 6. per Archid. 32. dist. præter hæc. Sed plenius dic vt not. j. de pę. cle. cupientes. in gloss. no. nouam, ad fi. Nono no. ꝙ alio modo punitur episcopus, quia suspenditur, quam alij, quia excommunicantur, & hoc est vt deferatur dignitati episcopali. de of. del. c. sane. & cap. pastoralis. & c. 2. lib. 6. de elec. si compromissarius. c. lib. 50. dist. contumaces. vbi de hoc 2. q. 8. quisquis. 23. q̄ō. 1. qui contra. vbi de hoc 45. dist. cum beatus. ff. de pœn. in seruorum. quæ iura generaliter probant deferendum dignitati. de hoc infra. in primo contrario. Decimo no. ibi, excommunicationis, casum quo quis ipso facto incurrit excommunicationem. simile. 17. q̄ō. 4. si quis suadente. & videtur ꝙ hoc casu puniantur isti etiam occulte delinquentes in eo ꝙ dicit de fauentibus contra conscientiam. quod dico infra. q. 7. Vndecimo no. casum, in quo solus Papa absoluit ab excommunicatione, simile infra de pę-
3 nis. si quis suadente. de sen. excommu. cum ex eo. † Duodeci
a mo no. ꝙ ab excommunicatione a qua a solus Papa absoluit, possunt & alij in articulo mortis absoluere. de hoc in gloss. qui casus. & in ea. in fi. de sen. excom. non dubium. & c. quamuis. & tunc per simplicem sacerdotem possunt absolui. de sē. excommu. nuper. vbi de hoc in vlti. gl. Decimotertio no. ibi, in hac parte. quod hic reuocantur priuilegia quælibet, per quæ quis possit absolui ab alio, quàm a Papa. Paul. qui exponit literam in hac parte, id est absolutionem ab alio obtinendam a qualibet excommunicatione, quæ priuilegia hic

A D D I T I O.

a Ab excommunicatione a qua. Adde sex. iuncta glo. fi. in c. non dubium. de. sen. excom. gl. fi. in c nuper. eo. tit.
Vincen God. Excommunicatus qui debet absolui per Papam, in artic. mortis potest absolui a quolibet sacerdote Bar. in l. 3. in princip. de sacrosan. eccl Fel. in c. a nobis, el 2. de sent. excom.

hic renocantur, quod dicit Pau. procedere etiam si sint in co
pore iuris clausula si quæ reperientur. & dicit Lau. ꝙ hoc est
de iure communi, cum in crimine hæ̃sis omnis exceptio ces
4 set. c. ti. ad abolendam. in fi. † Opp. in eo, ꝙ dixi. s. in 9. no. des-
cẽdum esse dignitati. nam ita magnum iudicabis &c. de iud.
nouit. Sol. Matth. ꝙ aut igitur de pęna si fili vel pecuniaria,
& magis punitur nobilis quam ignobilis, diues quam paup,
in dignitate cõstitutus quam priuatus. 40. di. homo Christia
nus. 1 1. q. 3. præcipue. & si ꝯtrium inueniatur, spãle est vt sic de
feratur dignitati. de offi. dele. sane. sed ex quo pseuerat in ma
litia, grauius punitur quam alius d. c. pcipue. aut agitur de pœ
na corporali, & magis punitur ignobilis quam nobilis, pau-
per quam diues, & si ꝯ inueniatur spãle est ad d. c. nouit, dicit
Matt. ꝙ loquitur in exhibitione iustitiæ. pro hoc de ac. quali
ter. 1. dic, vt no. de iureiu. cum quidam. Secundo opp. in eo, ꝙ
dicit ꝙ alii quam epi excommunicationem incurrũt. hoc. n.
non potest locum hẽre in capitulis, q. 1 excommunicatio nõ
cadit in collegium. de sen. excom. Romana §. in vniuersita
tem. Solu. Pau. stando ꝯtrio, ꝙ hæc pœna non hẽt locum quo
ad capitula, nisi dicamus ꝙ singuli de capitulo eam incurre-
rent. quod tñ esset absonum, quia facta singularium de colle
gio & ipsius collegii sunt diuersa. 12. q. 2. qui manumisit. de
postu. bonæ. 2. & quod ibi no. Secus dicit Pan. si esset pœna ꝗ
posset ligare capitulum, vt suspensio, vel similis, de elect. quia
sępe. de offi. or. c. vlt. in fi. li. 6. Tertio opp. in eo ꝙ absolutionẽ
ab excommunicatione reseruat summo pontifici. & de suspẽ
sione nihil dicit, cum tñ in vtraque debeat esse par rõ. arg. de
ap. ad hæc qm̃. Sol. vt in gl. de suspensione, quæ dicit hoc ideo
esse, quia suspensio hẽt tempus determinatum, & vult dicere
ꝙ non eget absolutione, sed finito tempore sublata erat, qđ
tenet Pau. remittens ad no. per se de deci. cle. 1. & qđ ibi dixi.
q. 30. & de hoc de ęta. & qua. cum bonę. Et no singulariter gl.
in eo, ꝙ dicit ꝙ quando in suspensione iuris est tempus deter
minatum, non põt superior absoluere. Et in hac gl. ibi, est er-
go. & per Arch. de pręb. dudum. li. 6. Quarto opp. in eo ꝙ vult
ante absolutionem recipi satisfactionem. potest. n. esse ꝙ ab-
soluendus non potest satisfacere, quo casu dẽt absolui cum
cautione. de sen. excomm. a nobis. Glo. vlt. sol. stando ꝯtrio, di
cens lrãm intelligendam quando potest satisfacere. idem Pa.
Gen. & Steph. pro hoc quia inops non tenetur. ff. de exerci. l.
1. de sol. Odoardus. de sepul. c. j 16. q. 7. si quis deinceps. de ele.
nemo deinceps. li. 6. Lap. vero vr̃ velle ꝙ indistincte nõ absol-
uatur nisi satisfactione præmissa. Colligit. n. hic casum singu
larem in quo non absoluitur excommunicatus etiam in arti
culo mortis nisi satisfactione præmissa. primum verius, quia
5 ad impossibile nemo obligatur reg. nemo. lib. 6. † Quæro an
a ex sola diffamatione vel suspicione possit procedi ꝯ aliquem
de hæresi. vr̃ ꝙ sic, per lrãm ibi, suspectos vel diffamatos. Et vr̃
leuis probatio sufficere ad probandum suspicionem vel infa
miam. C. de hære. l. 2. de pręsu. m. lras. So. Mat. referens quoddã
dicere ꝙ in causa hæresis non sufficiunt duo testes. ar. s. e. ex-
communicamus. §. adiicimus. ibi, tres vel plures. Item quia
iniquum vr̃ ꝙ ex dicto duorum damnetur quis de tanto cri-
mine. In ꝯtrium ꝙ sufficiat probatio duorum, vt eo. ti. vt offi-
cium. lib. 6. §. verum. sic inducit Matt. tamen ibi non probat,
ibi enim generalitur dr̃ de examinatione testium in hac cã,
& non dicit quot, vnde potest intelligi ꝙ sint ad minus tres.
Et sic intelligit ibi Io. Ar. quia in non persistit, sed refert quæ
dam alia quę prosequitur Steph. quib. omissis dic ꝙ ex quo
spãliter non probatur expresse, standum est iuri gñaliter dicẽ
ti ꝙ in ore duorum &c. quod dico. J. in cle. proxi. § 1. qõ. 2. Et
6 ad § adiicimus. dic ꝙ non probat illud, vt ibi not. † Secundo
quæro an suspectus de hæresi ꝯ quem probatum est p vnum
testem, possit torqueri. Sol. Mat. ꝙ sic, per ea quę le. & not. C.
ad l. Iul. ma. l. 3. cum ęquiparetur crimen hęresis crimini lęsę
maiestatis. s. e. vergentis. & quod no. 15. q. 6. in lum. & facit de
vsur. cle. vnica. in fi. & de tormentis dic, vt no. de reg. iur. cum
7 in contemplatione. † Tertio quæro, testis accusatur de falso
qui negat se dixisse prout notarius scripsit. So. Mat. ꝙ non cre
ditur scripturæ cum in criminalib. dẽant esse probationes lu
ce clariores. 2. q. 8. scient. & de hoc in Spe. de inst. edi. §. restat.
& dixi de testib. sicut. Quarto quæro in eo, quod dicit de im-
pedientib. inquisitionem, quid si quis offendit aliquem de fa
milia inquisitoris vel epi qui iuerat ad capiendum hęreticũ.
Sol. Matt. ꝙ si offendit non animo impediendi officium vel
iuuandi hæreticum, sed propter inimicitias quas habet cum
eo vel ob aliam causam, nõ potest dici ꝙ impediat officium,
pro hoc quod no. Arch. e. ti. in c. a. poterit tñ contra eum pro
cedi tanquam contra turbatorem officii, secundum ea quæ
no. Inno. de offi. dele. c. 2. in gl. mag. circa prin. Quinto quæro,
an pœna quæ imponitur hic inquirenti obtentu commodi
temporalis vel alia de causa de his, quæ hic numerantur, lo-
cum habeat si ex alia causa hoc fit. Gloss. vbi, ꝙ non. pro hoc
quod dixi in pxuxi. q. & quia in talibus debet ponderari mens,
de sen. excommu. cum voluntate. Et in hac gl. ibi, timore. qđ
me. cau. sacris. & de hoc omisit hic, de quo dixi. s. c. cle. ver. p
pter quod ibi, scandalum. 50. di. vt constitueretur. Sexto quæ-
ro in eo, quod dixi in 5. notab. ꝙ hic puniuntur etiam occul-
te delinquentes, an hoc sit verum generaliter ꝙ constitutio
ecclesię militantis liget crimen omnino occultum. Glo. hic
patet. soluit allegando 20. iura ꝙ sic. In contrarium allegat gl.
ibi, ad contrarium. vsque ibi, sunt qui. primum videtur place
re glo. & facit hoc ad quæstionem sequentem. & dic, vt in ea.
8 † Septimo quæro an hæreticus omnino occultus sit excom
b municatus. gl. eadem ibi, & ex his, infert ꝙ sic, ex iuribus quæ
allegat in proxi. q. ad partem affirmatiuam. Ad idem inducit
gloss. opinio. Io. deinde refert duas opiniones distinguentes,
quas improbat, concludens ꝙ cõstitutio ecclesiæ ligat omni-
no occulta, non tamen nominatim, quod dic, vt in gl. ibi, qua
re de plano, & ibi eam signa vsque ad finem, quia singularis.
& idem Pau. & in hac gl. ibi, relinquebat. de sen. excom. cum
9 quis. li. 6. † Octauo quæro in eo ꝙ hoc casu absoluentur solũ
per Roma. pontifi. quid intelligitur nomine Romani ponti-
ficis. Solu. Lap. ꝙ intelligitur de persona, non de dignitate, de
hoc per Arch. de rescrip. si gratiose. in verbo, eius & etiam ibi
per Lap. ad idem de re iud. c. 1. lib 6. de præb. c. 2. de sen. exc. c.
1. eo. li. poterunt ergo absolui a Papa viuente, vel ab eo cui cõ
miserit, & non a collegio Card. sede vac. de elect. vbi. §. idem
quoque. lib. 6. & cle. ne Romani. c. ti. licet secus in alio colle-
gio. de ma. & obe. c. vnico. li. 6.

ADDITONES.

a An ex sola diffamatione. Adde gl. Arch. Io. And. in c. accu. de hæret. lib. 6. &
ibi Domi. vbi tenet contrarium. vide Io. de Fant. & Doc. in c. ego Berenga-
rius de conse. di. 2.
Vin. Go. Diffamatus qualiter conueniatur a diffamato, Sec. in consi. 63. D.
Hieronimus li. 3. & quando quis dicatur diffamasse, Fel. in c. inquisitiones,
col. 3. de accu.
b An hęreticus. Adde tex. in c. excommunicamus. & in c. ad abolendam. de hę.
gl. 1. in c. cum Christus. eo. ti.
Vin. Go. vide de his Dec. in consi. 137. col. col. 1. li. 1. vbi ponit etiam qui dica
tur hæreticus.

Alia. No. ibi, obuiant. ꝙ vitanda est iurium correctio. C. de testibus saocimus. de ele. cum expediat. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Annus quadragesimus requiritur vt quis possit esse inquisitor hæreti-
cæ prauitatis.*
Adde ad idem nu. 2.
3 *Quod autem de commissarijs inquisitorum, vel episcoporum aut capitu
lorum, cuius ætatis esse debent.*

CAP. II.

NOlentes. Glo. j. diuidendo summat. vel ali-
ter ad idem, tamen h. d. hoc prin-
cipium. Officium inquisitionis committi nun de
bet ei qui annum quadragesimum non attigerit.
Not. de splendore fidei, & dicit Lau. ꝙ talia quæ sunt fidei in
luce & splendore tractari dẽnt, & eius tractatores ambulare
in luce, cum Deus cuius negotium agit̃, sit lux vera, quę om-
nem hominem venientem in hunc mundum illuminat. qui
etiam tñ odit opera tenebrarum vt Apostolis præceperit,
Quod dico in tenebris, dicite in lumine. quod est ꝯ occulta
conuenticula. c. ti. cum ex iniuncto. in prin. vbi etiam dicit gl.
ꝙ hoc est ꝯ occulta conuenticula. & dicit Lau. ꝙ non tãtum
in hoc facto fidei, sed etiam in prophanis reprobantur conuẽ
ticula. 10. col. de pa. tenen. hac edictali §. conuenticula. vnde in
Psal. Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus.
Dicit etiam ꝙ conuenticula quæ faciebant templarii, fuit po
tissima causa destructionis eorum. misericordia enim Dei vo
luit fidem esse in paucissimis & manifestissimis. 12. dist. om-
nia. Secundo no. districtos actus vitandos esse potissime in fa-
cto fidei propter maius periculum. ff. de Carbo. edi. l. 1. § 2. de
a elect. vbi. lib. 6. Tertio not. ꝙ improbi actus a vitandi sunt. de
hoc

ADDITIO.

a Improbi actus. Adde tex. & gl. 1. in c. iudex. 10. di. & in reg. qđ contra ius. de
de re. iur. li. 6. gl. & An. de Bu. in c. tua nos. de spon. duorum. gl. fi. & in ibi Ar
ch. in c. imperiali. 25. q. 2. Do. de san. Ge. in c. 1. in prin. de relig. do. ti. 6. Abb.
in c. ad apostolicam. de reg.

hoc in gl. 2. & in ea in fi. 49. di. hinc etenim Quarto no. ꝙ nõ
debet permitti ꝙ ſplendor fidei obfuſcetur caligine fumi. de
hoc in gl. 3. & dicit Lau. ꝙ caligo fumi tenebroſi hic dr̃ auari
tia q̃ animam ſic exerceat ꝙ nihil veritatis eam videre ꝑmit
1 tit. de ele auaritiæ. in prin. lib. 6. † Quinto no. caſum in quo re
quiritur annus quadrageſimus. de hoc in gl. concordat. & di-
cit Lau. ꝙ olim in inquiſitore ſufficiebat ętas quæ requirit in
aliis iudicib. de offi. dele. cum viceſimum. Sexto no. caſum in
2 quo annus inceptus a hr̃ pro completo. ſufficit. n. hic attigiſſe
quadrageſimum. concordat de ele. cum in cunctis. §. inferio
ra. Op. in eo, quod dicit ex nunc, & ſic vr̃ velle ꝙ ſtatim a tpe
promulgationis hæc conſtõ ligauerit, cum tamen dẽat expe-
ctari ꝑ duos menſes, in Authẽ. vt factæ nouæ conſtõnes circa
prin. Gl. ac ſi dicat. ſoluit ꝙ hoc caſu ꝑꝑ dictionem, ex tunc, ꝯ
ſtõ ſtatim ligauit, non quo ad hoc, vt ꝯ facientes hoc ignorã
tes ſint obligati ad culpam, ſed quo ad huc vt contra factum
non valeat & eſt glo. ſingularis, & de hoc dixi de conſtit. c. 2.
Et exponit Pau. ex nunc, prout exponit glo. i. ab hac hora in
antea. 16. q. 1. peruenit in fin. & q. 7. peruenit. & c. ſi quis dein-
ceps. & c. noua. 17. q. 4. ſi quis deinceps. 18. q. 2. peruenit. 20. q.
2. ſtatuimus. cum ſimi. & eſt modus communis antiquorum
iurium, ſed non nouorum. remittit Pau. ad no. per ſe. s. in ꝑę.
2 & de hoc ibi dixi in ver. vniuerſitati. q. 1. 2. & 3. † Secundo op.
in eo, ꝙ requiritur in inquiſitore ꝙ attigerit quadrageſimũ.
deberet enim ſufficere triceſimus ſicut in epiſcopo, de elect.
cum in cunctis. qui eſt etiam inquiſitor. s. cle. prox. eo. tit. per
hoc. li. 6 gl. concordat. ſoluit ꝙ hoc eſt de arbitrariis de quib.
non poteſt reddi ratio. Pau. dicit ꝙ maior ętas requiritur in
inquiſitore quam in epiſcopo, quia eſt minus iuri exoſum,
quo caſu quandoque facilius licet quod eſt plus, quia iuri mi
nus exoſum. ſimile de rebus eccle. non alie. c. ſi vna. de elec.
nemo deinceps. lib. 6 de transla. ca. 2. Sic etiam iudex propter
contumaciam rei poteſt actorem in poſſeſſionem mittere ex
primo decreto, non tamen rem ſequeſtrare, quod eſt minus
diuerſo reſpectu, ſed eſt magis exoſum, quia alio reſpectu ſe-
queſtratio eſt maior, quia non tollitur ante ſententiam, & tũc
res datur victori. de hoc de dolo ca. 1. & hæc ratio reddit cau-
ſam quare in inquiſitore requiritur maior ætas quam epiſco
po. Quare autem ſtatuta fuerit ętas quadragenaria, dicit Pau.
cũ glo. hoc eſſe de arbitrariis. Gen. dicit quia iura antiquitus
erant ſtatuta ſuper ætate epiſcopi, licet epiſcopus ſit inquiſi-
tor, tamen ne iura corrigantur nihil de ipſo immutatur. c. ar. de
elect. cum expediat. lib 6. Sed in aliis inquiſitoribus nihil cau
tum erat, & de maiori ætate in eis ſtatuitur ne omittant fa-
cienda, vel faciant omittenda. s. cle. proxi. §. verum. quia vel
ideo eſt diuerſitas in epiſcopo & inquiſitore, quia ius præſu-
mit pro epiſcopis qui ſunt perpetui, ſecus in quiſitoribus q
ſunt tranſitorii temporales & reuocabiles etiam ſine cauſa.
arg. eorum quæ no. in ſimili. 5. q. 3. quia epiſcopus. vel ideo de
ætate trigenaria ſtatutum eſt in epiſcopo, quia Chriſtus in ta
li ætate baptizatus fuit. & prædicare cœpit. 78. diſt. presbyter.
cuius legatione fungi dicitur epiſcopus, 7. q. 1. omnis. 20 diſt.
in nouo. ſecundum Gen. de quibus rationibus dic, ꝙ etiam ſi
non ſint neceſſariæ, ſunt perſuadentes. & ſufficit ſic ſcriptum
eſſe. ff qui & a quib. proſpexit, 5. q. 3. ſcriptum, & in hac gl. ibi
deinceps, & pro hoc quod no. de transla. c. vlt. in gl. pe. & ſuꝑ
3 ea. † Quęro per quem committitur officium inquiſitori. gl.
vl. ſol. ꝙ per prælatos, &c. vt in gl. Secundo quęro quid de cõ
miſſariis inquiſitorum, vel epõrum, vel capitulorum ſe. vac.
gl. ea. ſol. ꝙ requiritur hæc ætas quadragenaria, & pro hoc qa
ſubeſt eadem ratio. Tertio quæro, ſi ꝯ fiat, vt quia committi
tur minori. gl. e. ſol. ꝙ puniendi ſunt committentes, & com-
miſſio non valet. Idem Pau. dicens cum gl. ꝙ committentes
puniuntur tanquam canonum tranſgreſſores. facit de æta. &
qua. c. 1. de treu & pa. c. 1. 38. diſt. nulli. 4. di. §. vlt. & commiſſio
non valet, quia fit ꝯ poteſtatem datam a lege, ſecundum not.
de iurep. cle. 1. & ſufficit legiſlatorem aliquid prohibuiſſe, li-
cet decretum non adiiciat. C. de legi. non dubium. 10. diſt. vi-
pes. 25. q. 1. imperiale. de teſt. c. 2. de regula. non ſolum. lib. 6.
& regula, quę contra ius. e. li. & in hac gl. ibi, pro & contra. dic
de hoc quando teneant facta contra legem, vt dixi de poſtu-
la. c. 2.

ADDITIO.

2 Annus inceptus. Adde gl. in c. ſubdiaconus. 77. di. gl. in ver. exegerit. & in c. cũ
in cunctis. de ele. c. ſi annum quartumdecimum. de iu. li. 6.
Vinc. God. Annus inceptus habetur pro completo. non tamen in omnibus
caſibus. Pet. de Vnco in tra pat. notat. in 4. l. diuiſ perſon. nu. 6. habetur in li.
32. trac. fol. 207.

SVMMARIVM.

1 *Delictum perſonę non debet redundare in detrimentum eccleſię*
2 *Inquiſitor hæreticę prauitatis, an poſſit committere vices ſuas.*
3 *Fiſcus quid eſt, vide.*
4 *Clericus tenens prædium a domino temporali ſi condemnatur de hęreſi*
Cui applicabitur illud prædium.
5 *Bona eccleſię, an poſſint applicari fiſco ſeculari, propter hæreſim.*
6 *Hæreticus ſi conuertitur ad fidem, an bona confiſcata reſtituantur ei.*
7 *Iudęus ſi impediat alium Iudęum volentem conuerti ad fidem, an inqui-*
ſitor poſſit procedere contra eum.

Inquiſitoribus. Inquiſitor & eius epiſcopi vel ſe
de vacante capituli commiſſarius.
non debet prætexta officii illicitis modis pecuniam extor-
quere, nec ſcienter bona eccleſiarum ob clericorum delictũ
fiſco etiam eccleſiæ applicare: alias ſunt excommunicati, nec
abſoluuntur ſatisfactione non præmiſſa, niſi in mortis articu
lo inquiſitoribus. Alii incipiunt poſt hoc ver. ibi, & tam. qđ
dico ꝭ. in 1. opp. No. ibi, prætextu. ꝙ pœna de qua hic, locum
habet tunc tantum, quando prætextu officii extorquent. de
hoc in gl. vbi ergo. Secundo no. de ver. pecuniam. iuncta gl. in
telligo. quæ vult ꝙ hic nomine pecunię intelligatur de quo-
cunque commodo æſtimabili. idem Pau. & Gen. pro hoc. C.
de conſt. pec. l. 1. & 2. 1. q. 3. quicquid, & c. ſunt nonnulli, & ſic
non ſumitur pro his tantum quæ ſunt vel eſſe poſſunt in nu
mero, ſicut ſumitur. ff. de ver. ſig. pecuniæ. & l. ſeq. Terno no.
ꝙ facientes contra ius puniuntur quando ſcienter, ſecus ſi
1 ignoranter. de hoc 10 gl. ignoranter. † Quarto no. ꝙ delictum
perſonæ non dẽt nocere eccleſiæ. dicit tamen Pau. ꝙ quando
que nocet. de reſt. in integ. auditis. de cenſ. cum olim. quod
dic, vt ꝭ. in 4 ꝯ. & de hoc in glo. in verbo, delictum, & in ea in
fi. ſimile de decimis, clemẽ. vl. Quinto no. de dictione, etiam,
quæ eſt implicatiua, quod vult gl. in hoc ver ꝓ hoc. ff. de ver.
obli. quodcunque §. ſi ita. de aqua plu. arcen. ſupra iter. §. offi-
cium. vbi Bar. de conſt. cum omnes. vbi dixi. Sexto no. ꝙ eccle
ſia habet fiſcum, & exponit Lau. eccleſiam. i. pręlatos eccleſię
de huc. ꝭ. qõ. 5. & duabus ſeq. quid autem fiat de bonis clerici
damnati. dic vt in glo. idem verbum, & dico ꝭ. qõ. 6. Septimo
no. caſum in quo quis excommunicatur ipſo iure per conſti
tutionem huius compilationis. alii colliguntur. ꝭ. de ſen. ex-
commu. cle. 1. in glo. eſt ſciendum. Octauo no. caſum in quo
non abſoluitur excommunicatus niſi ſatisfecerit. & in eo qđ
dicit dẽt ſatisfacere de pecunia ſic extorta, dicit Paul. ꝙ dans
hoc caſu poſſet repetere. facit quod no. 11. q. 3. qui recte. 15. q.
q. 1. ſane. Nono no. caſum in quo priuilegium, pactum, vel re
miſſio non prodeſt. s. c. proxi. §. verum quia in fi. ubi de priui-
legio. de pactis autem exemplificat Paul. quia non proderit
pactum de non petendo ſolutum, uel de ſoluendo. Ex hoc
infert quod ſi non valet pactum, nec pęna ei adiecta. de pre-
car. cap. 2. ubi de hoc in glo. 2. de remiſſionibus vero concor-
dantes ſunt in gl. & ſicut hic nõ valet remiſſio. ita refert Pau.
quoſdam dicere quod vſuratio non ualet. dic contra ſi remiſ
ſio eſt facta modo debito, vt no. i regula, peccatum. lib. 6. Op.
quia hic non dicit aliquid de epiſcopis, cum tamen ipſi etiã
habeant inquirere. s. cle. proxi. ver. propter quod. Glo. de epiſ-
copis. ſoluit ꝙ in hoc defertur dignitati. dicit tamen ꝙ ſi in
hoc delinquunt, ſunt puniendi, ſed non hac pœna. de inquiſi
toribus autem bene dicitur hic, & ſecundum hoc ſic incipit
iſte verſus ibi, Inquiſitoribus, ſed ſi inciperet ibi, & cauſa ipſo
rum, tunc ſecus, & de hoc dixi. s. in tex. & hoc vltimum tenet
Lau. dicens ꝙ hic non prohibentur inquiſitoribus vel epiſco-
pis, ſed eorum commiſſariis, & idem Gen. dicunt tamen ꝙ
fortius prohibetur inquiſitoribus & epiſcopis. ꝭ. §. proxi qui
§. facit ex eo, quia talia principaliter ſpectant ad epiſcopum
& inquiſitorem, vt ibi, & ſic videtur velle ꝙ pęna, de qua hic,
locum habeat etiam in epĩs, primum verius, ꝙ in epĩs nõ ha
beat locum, in inquiſitoribus vero ſic ſecundum primam ſi-
gnificationem, vt iſte ver. incipiat ibi, Inquiſitorib. quod eſt
communius. Secundo op. in eo, ꝙ loquitur de iſtis extorquẽ
tibus pecuniam ratione officij, & infra permittit ꝙ abſoluãt
reſtituendo ſimplum tantum, cum tamen committant cri-
men concuſſionis, vt in iuribus alleg. in gl. & ſic tenentur ad
quadruplum. 18. di. quoniam. 14. q. 5. non ſane. Glo. & ſic. tan
git, & non ſoluit dic de intellectu c. quoniam, vt dixi de im-
mun. ec. quia plerique, in 1. ꝯrio, & plenius de cenſi. procura-
tiones, in 2. contrario, & dicit Steph. ꝙ hic nõ negat iſtos poſ
ſe puniri tanquam concuſſores, & de pœna cõcuſſionis not.
in ca. militare. allegato in glo. Tertio op. in eo ꝙ punit extor-
quentem pecuniam modis illicitis, ſatis enim erat hoc alias
damnatum lege veteri & noua de rapto. per totum, & ſic nõ
debuit hic amplius puniri, quia pro uno crimine non impo-
nitur duplex pœna, de iud. at ſi clerici. Solu. Laud. ꝙ propter
enormitatem criminis vel reiterationem hoc fieri poteſt. dic
ꝙ duplici pœna punitur quis vbi vna non ſufficit, vt lit. non
conteſt. quoniam. in fi. Item licet hoc eſſet alias damnatum,
erat

erat tamen damnatum in genere, hic autem punit in specie
respectu officij hæreticæ prauitatis Quarto opp. ad id quod
a dixi in 4 nota. ꝙ imo delictum a prælati noceat ecclesiæ. de
præscrip. cap. j. & per totum. Solu. Lau. ꝙ non nocet si est in
committendo, vt hic. secus in omittendo, vt in contrario. Itē,
& in committendo quandoq; nocet, vt in causa feudali vbi pre
latus cōmittens feloniam aduersus dominum feudi priuatur
feudo. 10. col. de cap Contra. cap. vnico. §. item si clericus, pri-
uatur tamen ibi ecclesia solum in vita prælati, & de hoc dixi
de institu. cum venisset Quinto oppo. in eo, ꝙ dicit istos non
absoluendos nisi satisfaciat, potest enim esse ꝙ sunt pauperes
quo casu excusantur, de vsu. cum tu. Gloss. si habent. stat con-
trario, & intelligit literam quando habent. vnde pro hoc
quod dixi supra cle. proxi. §. verum quia in quarto contrario.
not. literam in eo, ꝙ dicit, plene satisfecerint. per quod di-
cit Matt. ꝙ satisfacere tenentur vsque ad vnum denarium. fa-
cit quod no Arch. de elect. quia frequenter. lib. 6. Quæro an inquisi-
tor possit committere vices suas. Solu. litera hic probat ꝙ sic
2 de hoc in glo. commissarijs. † Oppo. ad hoc vt in ca. gloss. quę
prosequitur argumenta pro & contra, quasi ad literam ponēs
id quod dixi post Pau. supra, cle. proxi. versic. & quia in 2. con
trario. & in hac gloss. ibi. is cui, lib. sexto hoc placet. Stepha. li
cet dicat contrarium seruari ibi, ita seruatur de off. deleg. pa-
storalis, & c. fin. Secundo quæro, an hic prohibeatur imponi
b pœnas pecuniarias b per officium inquisitionis. gloss. pœnas.
ꝙ non, sed solum illicitas exactiones, & ꝙ liceat iudici eccle-
siastico imponere pœnam pecuniariam, probatur de offic.
ordi. dilectus, vbi de hoc, & de pœnis, licet. dicit tamē Matth.
ꝙ propter crimen hæresis non potest exigi pœcuniaria. aut
enim inquisiti conuincuntur, & omnia bona sunt confisca-
ta. eo. titu. excommunicamus, & c. cum secundum. lib. 6. se-
cundum quod cap. debet intelligi ca. excommunicamus, aut
non conuincuntur, & absolui debent, 2. quę. 1. nos in quem
quam nec conuincuntur, licet probetur per vnum testem,
vel famam, nam nec fama cum vno teste probat in criminā-
li, vt no. de resti. veniens. 1. licet alias sufficiat, vt no. de app. ca.
j. & ex hoc dicit Matth. ꝙ minor est probatio fama quam
vnius testis, quia per duos testes fit probatio, quod dixi. s. cle,
proxi. §. verum quia. q. 1. Item ꝙ non possit pro crimine exigi
pœna pecuniaria. probat Matth. & aliter, quia cum hæretico
relapso non potest dispensari. dicto cap. excommunicamus. &
eo. titu. accusatus, lib. 6. ergo nec pœna commutari, pro hoc
quod no. de pœ. licet commutaretur autem si pro confisca-
tione imponeretur pœna pecuniaria. De fautoribus, tamē &
defensoribus qui non sunt hæretici, dicit Matth. ꝙ bene pos-
sunt imponi eis pœnitentiæ, vt pauperibus, vel pro alijs pijs
operibus dent de bonis suis, d. c. accusatus. §. de quæstionibus;
& §. si vero. infert ēt Matth. fratrem Aluarum tenuisse ꝙ in-
quisitores possent mulctare pecunia, quia non semper habet
locum distinctio præmissa, nam aliquoties aliqui proferunt
verba hæretica aut ludendo aut ex ira, aut ex fatua simplicita
te & ignorantia, quæ tamen excusationem nō habent, & his
casibus & similibus possunt pecuniariter puniri, nam & ec-
clesia hoc facit. 23. distinct. quamquam. de iudæ. ad deliberan-
dam. de rapto. in archiepiscopatu. Item inquisitores possunt
hæreticis conuersis pęnas commutare vel minorare. e. titu. vt
commissi. §. & illorum, sicut & alias iudex ex certa causa mi-
norat pœnam. ff. de pę. aut facta §. fin. Item pro hoc illa litera
a contrario, quæ dicit, ꝙ modis illicitis non possunt extorque
re pecuniam, ergo licitis sic. de præsumpt. nonne. Item quia
hic ponitur verbum, extorqueant, quod sonat in vitium vio-
lentiæ vel fraudis, & sic secus si iuste condemnent, sed caueāt
ne imbursent, quia reputaretur extorsio, sed dent pauperibus
vel applicent officio inquisitionis. facit de elect. cle. statutum,
de præsump. literas, de off. ord. dilectus. de maledi. ca. fin. & de
hoc etiam remittit Matth. ad no. per se. j. de vsu. cle vni. in fi.
vbi dixi in §. sane. q. 22. dicit etiam Matth. ꝙ differentia est in
ter mulctam & pœnam. nam pœna infligitur in corpore. C.
de ser. fug. quicunque. de pœnis. l. fin. ff. de in ius voc. l. fin. sed
mulctatur quis in pecunia. C. de mo. mul. eos. in fin. de hoc in
Specu. de sen. §. species. ver. est & quarta, & dixi de off. delega,
de causis. in fi. & de speciebus pœnarum per Raymun. i sum-
de pœnis. §. 1. & in hac glo. ibi exigi. quæ habentur in d. c. ac
cusatus, & in extrauag. Benedicti, ex eo. Tertio quæro. an bo-
na propria clericorum possint cōfiscari propter hæresim. glo.
de bonis. ꝙ sic. & de hoc. j. ea. cle. q. 6. Quarto quæro, quid de
monacho qui præest ecclesię. Glo. ea. soluit ꝙ non confiscabū
tur bona per eum acquisita, quia cedunt ecclesiæ, quod dic
3 vt in ea, quam no. & idem Pau. † Quinto quæro, in eo, ꝙ hic
dicit de fisco, quid est fiscus. dicit Lau. ꝙ vocatur thesauraria
seu bursa ad quam applicantur prælaturæ bona, seu prouen
tus alicuius prælati, sicut res & bona imperij dicuntur fiscus,
non aūt propria bona quæ sunt Imperatoris seu prælati. arg
eorum quæ se. & no. Inst. de vsucapio. §. pen. & ri. habet enim
ecclesia loculos quæ ex loculis, quos habuit dominus, proces
serunt. 12. q. 1. exemplum. & c habebat cum multis capitulis
& fisco ecclesiæ applicantur oblationes fidelium, quia domi-
no a fidelibus offeruntur. 12. q. 1. videntes. & est fiscus ecclesiæ
a. se repletus ꝙ nulla pſona ecclesiastica maxime commu-
nem vitā gerens potest inops inueniri. vt ibi. quod dicit Lau.
uerum, si bene diuideretur, licet prælati nostri temporis ne
sciunt bene diuidere. uersus. Nil proprium nisi sit vitium cō-
munia queque. Sic loquimur sed non fruimur communib. ę-
que. quos uersus etiam posuit Lau. s̄ de sta. mo. cle. ne in agro.
§. quia vero. vbi dixi in 6. no. & dicit Lau. ꝙ ad hunc fiscum p̄
lati manus extendunt magis quam ad curandas animas, cu-
ius p̄rium fecerunt apostoli qui deputarūt quosdam qui mi-
nistrarent mensis. Item contra eos est 12. q. 1. te quidem. 12.
questione. j. dilectissimus. Sexto quęro, in eo quod dixi s̄. q. 3.
ꝙ bona clerici damnati de heresi applicātur fisco, an applicen
tur fisco seculari, an ecclesiastico. dic ꝙ applicantur ecclesiasti
co. de concess. præben. quia diuersitatem. vbi de hoc in gloss.
quia dominus, quæ est singularis. & hoc declaratur plenius ī
4 seq. q̄ō. † Septimo quæro, si clericus qui tenebat prædium in
emphyteusim a dño temporali, condemnatur de hæresi, cui
applicabitur ius emphyteuticū. vr̄ ꝙ fisco ecclesiæ, per id q̄d
dixi in proxi. q. Old. tenuit contrarium dicens ꝙ applicabitur
dño seculari, quia tale ius poterat dici peculium aduentitiū
clerici, ratione cuius clericus est obnoxius domino tempora
li. 12. q. 1. his ita. de cleri. coniu. c. penul. in glo. 4. Item propter
delictum vasalli feudum applicatur domino 10. col. de proh.
feu. alie. imperialem. §. illud. ergo idem in emphyteusi quia
comparantur. 10. col. de feu. nō ha. na. feu. c. vnico. no. Spe. de
fen. §. penul. ver. 30. Item si vasallus ecclesiæ laicus propter de
lictum priuatur feudo, reuertitur feudum ad ecclesiam. de pę
nis in quibusdam §. si, eod. ti felicis. circa prin. lib 6. Ergo idē
e conuerso, cum clericus tenet feudum a laico, quia quod gl.
que ueris &c. de consti. cum omnes. & plura alia prosequitur
Old. in consilijs 117. dicit Per. de Anch. ꝙ hæc q. pręsupponit
aliam, an in confiscatione bonorum veniāt bona emphyteu-
tica. de quo per Bar. ff. de dam. infec. si finita. §. si de vectigali-
bus. & ibi remittit. & per ibi no. colligitur quod emphyteusis
ecclesiæ non confiscatur, sed per ecclesiam repetitur a fisco,
in Auth. de alie. emphy. contract §. 1. col 9 Emphyteusis ne-
ro priuati quæ transiret in extraneum hæredem transit in fi-
scum, secus si non transiret. C. ad l. Iul. de vi. l 2. dic ꝙ ille §. in
Auth. de alie. & emph. contract. non probat ꝙ emphyteusis
ecclesiæ non possit confiscari, sed ꝙ emphyteutica res eccle-
siæ perueniat ad alium etiam fiscum, in optione est ecclesiæ
vel approbare translationem, vel rem reuocare. & posset in-
telligi in casu cap. potuit, de locato, quando emphyteuta tran
stulit sine licentia domini, quia tunc cadit a iure suo. d. c. po-
tuit. & consolidatur ius domino si uult, & sic remaneret ad
huc dubium de confiscatione, & videtur ꝙ ob delictum em
phyteutæ possit confiscari ius meliorationum sicut cōfiscā-
tur alia eius bona, quod tenet Spe. in d. uer. 40. & Io. An. ibi ad
idem quod no. Bar. in d. §. si de vectigalibus. & intelligi debe-
ret ꝙ fiscus alienet in personam propter quam ecclesia non
fit deterioris conditionis quam erat tempore prioris emphy
teutæ, tamen quia feudum est ecclesiæ, stemus communi in-
terpretationi illius §. 1. & dicamus ꝙ ecclesia poterit repetere
intra biennium, vt ibi, ut de feudo ecclesiæ ꝙ reuertatur ad
ecclesiam, uidetur bene probari in d. c. in quibusdam. & d. c.
fęlicis. sed illa iura loquuntur in specialibus criminibus de q
bus in illis capitulis per quæ fit iniuria ipsi ecclesiæ, alias uide
retur ꝙ ex delicto uasalli non debeant priuari agnati si erat
feudum paternum uel auitum. 10. col. si uasal. feu. priu. c. uni-
co. unde intelligunt quidam capitula illa quando uasallus cō
mittit crimen lęsę maiestatis. Illa tamen iura hoc non pro
bant, & uidetur hęc nimia restrictio, propterea dici posset ꝙ
sunt intelligenda in illis casibus specialibus. t. in criminibus
de quibus ibi exprimitur, alias secus. & idem quo ad clem. t.
de pę-

ADDITONES.

a Delictum prælati. Adde reg delictum. de regu. iur. li. 6. Anto. de Bu. Ab. in c.
2. de do. & contu. Ant. de. Bu. & Ab. in c cū dilectus. de ord. co. & ibi gl. Ab.
in c. j. in gl pe. de infantib. & ligni. Io. de Fan. in c. si epm. 16 q. 3. Doc. in l. iu
bemus C. de sacrosan. ecc.
Vin. G. Delictum prælati quando noceat ecc Fel. in c. ad audientiam, col. 1.
de rescrip. & in c. ad apostolicam, de simo & in c. contingit, in fi. de sen. exc.
In iudicialibus quandoque noceat, c. ad audientiam, el . . col. 2. de resc r. In
feudalibus autem, Ale. consi. 23. lib. 1.
b Pœnas pecuniarias. Adde glo in c. licet, de pę. Io. An. in c. j. de hom. li. 6. Ar. in
in c. si vos. 13. q 3. Archidia. in cap. ea vindicta 23. q. 4. Abb. in cap. de causis,
in vlt. nota. de offic. delega. Domi. in capitu. quoniam. 18. distinctio. Domi.
in cap. de Liguribus, 23. quęstio. 6. Per. de Anch. consi. 22. incip. spiritualia in
nexa ad ñ.

de pœnis,& hoc videretur bene defendi posse quo præsuppo
sito in alijs criminibus,dic φ aut est tale crimen propter qđ
secundum leges feudales vasallus est priuandus,vt quia delin
quit in dominum,& tūc si est feudum proprium applicatur
dño.sic loquitur §.illud.d.l.imperialem.præalleg.Si autē est
paternum aut auitum,transit ad agnatos d.c.vnico.si vasallus
feudo priuetur.Quidam tñ dicunt φ qñ delinquit in dñm,in
distincte priuatur feudo,ita φ libere reuertitur ad dñm.10.col.
quæ fuit prima causa beneficij amittendi.c.vnico.§.denique
Si autem deliquit in alios ita φ feudo priuari debet,tunc ad
proximos pertinet,vt in eo.§.sed pro primo facit.ff.de inter.
& relc.eum qui.& quod no.ibi Bar.distinctio tñ §.deniq;.est.
æqua.& ibi expresse loquitur de feudo paterno seu auito. &
de hoc ibi per Bal.& 10.col.si vasal.feu.pri.vnico.vbi varie di
stinguit,tamen vř stare.d.§.deniq;. Aut crimen non est tale
φ puniatur per leges feudales,& tunc nihil speciale inuenio
in feudo,& ideo generaliter dici potest φ res feudales,& em
phyteuticæ confiscabuntur illi fisco cui confiscantur alia bo
na damnati,semper tamen sine præiudicio dñi vt fiat transla
tio in aliam personam parem,vt prædixi.Quod ad ecclesiam
tñ propter cõem interpretationem de qua.s.e.q.dixi,videtur
dicendum φ intra biēnium possit emphyteusim repetere a
fisco.& idem de feudo eadem ratione.Et pro hoc quod dixi
de iurepatro.cle.2.in prin.q.8.quæ no.quia sæpe accidunt,&
minus bene discussa reperiuntur,& per hoc ad quæstionem
præmissam dic verius φ emphyteusis clerici applicatur eccl.
sicut,& alia bona ipsius clerici damnati,quia non apparet ra
tio diuersitatis,& pro hoc quod dixi in proxi.q. Ad contraria
dic ad illud cum dicitur φ bona clerici sunt obnoxia iudici
seculari,dic φ procedit quo ad onera realia ad quæ teneba-
tur antequam fieret clericus,pro hoc quod dixi de vi.& bo.
cle.c.si.transeunt enim cum onere suo.de deci.pastoralis, &
ita etiam hic emphyteusis erit obnoxia dño, quo ad hoc, φ
ei debebitur sua pensio.Ad l.imperialem.§.illud responsum
est.s.quia loquitur qñ vasallus delinquit ɔtra dñm.Ad aliud
quia si vasallus ecclesiæ priuatur feudo reuertitur ad ecclesiā
&c.dic φ illud non probatur indistincte per illa iura, vt præ-
dixi.& quatenus ēt hoc fateamus propter cõem interpreta-
tionem de qua prædixi, tñ ex hoc non potest inferri φ idem
sit in dño seculari,quia φ res emphyteutica,vel feudalis pos-
sit ad ecclesiam reuocari,hoc est ex priuilegio ecclesiæ per p̄
allc.§.1.in Auth.de alic.& emphy.contract.col.9. quod non
5 debet extendi.regula,priuilegium.lib.6.† Octauo.quæro,an
bona ecclesiarum possint applicari fisco seculari pp hęresim.
Gl.multominus.dicit,φ cum nō possint applicari fisco eccle
siæ,multominus fisco seculari,pro hoc quod dixi s̄.duabus p
xi.q.Nono quæro de intellectu literę ibi,in his.gl.in ver.expo
nit.i.in duobus proximis dictis.s.de pecunia extorquenda, &
de bonis ecclesiæ confiscandis.Primum autē casum de ætate
inqsitorum dicit non includi p id quod sequitur ibi, donec
illis &c.& vult dicere φ illa clausula,donec &c.nō ɔuenit ei
quod dictum est de ætate,& pro hoc quia ea quæ ponuntur
in medio dispositionis regulantur non tm̃ a p̄cedentibus sed
ēt ad sequentibus de ab.iedo regis.& cum gl.idem Paul. &
Mat.Lau.vero & Gen.exponunt in his.s.tribus proximis, vt
ēt ɔprehendatur quod supra dictum est de ætate.primum ve
rius,quia tunc clausula quæ sequitur,donec &c.incõgrue sta
ret,vt p̄dixi.Decimo quæro,in eo quod dicit de absolutione
ab excõicatione,qs absoluet.Gl.per ordinarios.dicit φ ordi-
narius.idē Gen.& Mat.pro hoc quod no.Archi.de elc.e.j. in
6 gl.i.iudicis.& de regula.non solum.in gl.φ si sta.li.6.† Vnde-
a cimo quæro.si hæreticus a ɔuertitur ad fidem an restituētur
ei bona ɔfiscata.Sol.Mat.φ non,nisi de gratia,e.ti.vrgentis.in
si.dic plenius,vt dixi de electio.quia diligentia.& s̄ cle.proxi.
7 §.fane.q.1.† Duodecimo quæro si Iudęus Iudæum volentē
baptizari impedit,an inquisitor potest cõtra eum procedere.
Sol.Mat. φ sic,licet priuilegia concessa inquisitoribus non
concedant eis φ procedant contra eos nisi in tribus casibus,
scilicet si Christianus fit Iudæus,vel si Iudæus factus Christia
nus reuertitur ad iudaismum.vel si Iudęi inducunt Christia-
nos ad iudaismum.sed dicit Mat.φ in casu proposito Iudęus
volēs baptizari baptizatus est baptismo flaminis, & moriens
euolat ad patriam.de conse.dist.4.baptismi vicem.de presby.
non bapti.ca.2.& sic impediens baptizari retraxit Iudęum fa
ctum Christianum ad iudaismum quantum in se fuit.

SVMMARIVM.

1 *Secretum dicitur quod probari non potest.*
2 *Inferior a Papa aliquando potest punire delegatum Papæ.*
3 *Prælatus tenetur punire excessus subditorum.*
4 *Prælatus inquisitoris maiorem potestatem habet in inquisitorem quā ordinarius.rationem reddit.*

Notarii. Scientes excessum inquisitorū vel commissa
notum in prædicta debent secreto corrigere,
& si probare possunt,debent nunciare prælatis qui eos ab of-
ficio amoueat,& etiam aliter puniant,quibus prælatis negli
gentibus enuncietur ordinario qui perferat ad Papam. No.
de secreta correctione,ne hoc in glo.in ver.secreto.& in eo φ
allc.c.si peccauerit.videtur intelligere hic de correctione euā
gelica. quod expresse dicit Lau.& de hac in d. c.si peccauerit.
& s̄.de iud.nouit.& dicit Pau.φ fit in secreto ne probatur pec
cator.d.c.si peccauerit.& c.vnus.& in eo φ hic tenentur socij
inquisitorum & commissariorum eos corrigere,pro hoc qđ
no.Inn.de his quæ fiūt à ma.par.ca.c.1.de reb.eccl.non al.e.si
s quis.† Secundo no.φ secretum a dř id quod probari non pōt
a quod singulariter probat hęc litera. Quid aūt dicatur occul-
tum,& quid manifestum,& de similibus,dixi de cõiuđ.cle.
vestra.Tertio n .φ qui non potest probare,non tenetur nun
ciare,de hoc in glo.alias,& pro hoc quia de occultis se nō in
tromittit ecclesia.de accu.qualiter.j. in fi.sed relinquatur iu-
dicio Dei 32.dist.erubescant.6.q.1.si omnia & q.2.si tantum.
& c.placuit.de simo.tua.in fi.secus dicit Lau.de pęnis occul-
tis manifestis vel notorijs,de quibus no.in d.c.vestra. Quarto
no.φ inquisitores possunt amoueri p prælatos suos.de hoc in
gl.licet.& dico.j. quatuor seq.notabi.& ex hoc infert Pau.φ
sion sunt amoti per excõicationem de qua.s̄.proxi. executio-
nem tamen non habent si excomicatio est publica de re iu.
ad probandum.Quinto no.casum in quo officium datum p
Papam alij possunt auferre sicut hic amouentur inquisitores
ab officio per suo p̄latos,& tamen officium dependet a Papa
de hoc in gloss licet, & dico in tribus sequentibus notabilis.
a † Sexto no.casum in quo inferior a Papa punit delegati Papę
sicut hic prælati inquisitorem eos puniunt.in hoc tñ no.Pau.
literam in verbo, amotos.ex quia infert φ ante amotionem
non possunt eos punire pro hoc quod no.de rescrip.c.si.de or
dinario q punit delegatum finito processu de abusu iurisdi-
ctionis,& hoc ēt sentit gl.licet.in fi.ibi illum amotum puniat
& sic non prius.Ego tamen io d.c.si dico φ ēt pendente pro-
cessu dummodo nō impediat se de causa commissa.pro hoc
de of.or.significauit.& quod ibi dixi.& de hoc per Cy.C. vbi
a de criṁi agi opor.auth.qua in prouincia.† Septimo no.φ p̄latus
tenetur punire subditorum excessus.hoc vult litera in verbo
tenẽtur & gl.in eodem verbo.& pro hoc de sen.exc.vt fame.
Ex hoc dicit Pau. φ hoc casu non possunt eos tolerare si vel-
lent.nec in pęna dispensare.dicit tñ gen.φ pœna erit arbitra-
ria ex quo hic non exprimitur certa.arg.de offi.deleg.de cau-
4 sis.† Octauo no.ibi,prælatis autem.φ maiorem potestatem
habet inquisitoris in inquisitorem q̄ ordinarius nam præla-
tus potest amouere, vt hic ordinarius vero non,sed solum nū
ciare Papæ excessus inquisitoris. de hoc in glo.concordat &
dicit Lau.φ prælatus inquisitoris habet in eum potestatem in
quæ regulæ sunt, vel status sui, sicut etiam delegati subsunt
ordinarijs j. alijs quam in officio delegationis in quo non
subsunt.de of.dele.studuisti.dicit tamen φ aliter hic, & aliter
ibi,nam delegati suscipiunt potestatem a Papa, inquisitores
vero a prælato sui ordinis, puta priore vel prouinciali, vt in
Francia vbi prouincialis in toto regno ponit & deponit istos
simile de offi.prædicandi,de sepul.cle.dudum.in eo quod di-
cit φ delegatus subest ordinario,hoc intellige vt dixi.s̄. in 6.
notabili.& dicit Pau.φ ideo ordinarij nō puniunt inquisito-
re,quia inquisitores sunt exempti. & secundum Gen.episco-
pi & inquisitores quo ad officium inquisitionis sunt quasi
pares,& par in parem &c.de elect. innotuit. ff. ad Trebellic a
quo.§.tempestiuum.facit de electio.cle.ne Romani.in prin.
Oppon. in eo φ dicit de inquisitoribus & commissarijs,&
omittit de episcopis qui etiam quandoque delinquunt in
officio inquisitionis.Glo.nil dicit remittit ad no.s̄.ver.proxi.
vbi in primo contrario dixi φ in eis non habet locum quod
hic

ADDITIO.

a An hæreticus cōuersus ad fidē. Adde Ab.in c.inter quatuor.de mai.& obe.
Bar.Ang.& Io.de Imo.in l.Gallus,de libe.& posthu.
Vin.Go. Hæreticus si conuertatur ad fidem recuperat bona sed debet inca
cerari ad pœnitentiam.sed hodie inquisitores componunt pœnam ex arbi
trio eorum.Car.in cle.1.§.fi.vlt.q.de vsur.

ADDITIO

a Quod secretum dicitur. Adde c.vel econtra.de pę. dist 1.Io.An.in ca.vlt.de
hære.in ver.secretum.in §. vulgo.& ibi Doct.in ca.vbi periculum de elect.
lib.6.
Vinc.God.Adde Fel in c.1.col.7.ver.quando autem dicatur secretum, de fi.
instrum.& Dec.in l.si quis alterat,col. [illegible] de mand.princ.& Alc.in l.Lucius,de
fi.actiom.

hic dr. Lau. etiam dicit ꝙ idem de epis qui onāto sunt in ma
iori statu, si delinquunt, magis sunt puniendi. 60. di. homin. i.
q. 1. vilissimus, vnde secundm eum etiam epi incurrunt pœ-
nam de qua s. ver. proxi. nam sm eum ibi loquitur de excom
municatione quam incidit etiam eps, secus de suspensione,
de sen. excomm. quia periculosum. li. 6. Dic verius ꝙ eps non
includitur in hac pœna, vt dixi in d. i contrario. Secundo op.
ꝙ non possunt socii inquisitorum eos corrigere, quia corre-
ctio spectat ad superiorem, de offi. or. irrefragabili. in princ. &
par in parem &c. de elect. innotuit. Gl. quantum, soluit ꝙ cor
rigere dent quantum in eis est. & de hac sociali correctione,
33. q. 4. duo ista, & no. gl. i eo, ꝙ facit differētiā inter corrigere
quod ptinet ad superiorem, & corripere, quod ptinet ad parē
& idem Pau. q dicit ꝙ socialis correctio spectat ad socium. d.
c. duo ista pœnalis ad iudicē. 23. q. 4. ea vindicta, & §. in hoc, &
no. e. q. in sum. dic tn ꝙ hęc vocabula communiter accipiunt
promiscue. Tertio op. ad hoc ꝙ imo socii possint corrigere,
nam etiam Papa ligat Papam in crimine hrsis 24. q. 1. c. j. Sol.
Mat. ꝙ illud est quando Papa incidit in hæresim, hic autem
loquitur de inquisitorib. qui delinquunt in officio, in his de
quib. s. versi. proxi. non tn sunt hæretici, dic ꝙ etiam si essent
hrtici punitio non spectaret ad socios, sed ad superiores. Papa
autem damnatur de hæresi per successorem, qa non est alius
superior. ar. de elect. licet, in fi. nisi concilium coram quo etiā
potest accusari. 16. di §. hinc etiam. 2. q. 7. §. item cum Balaam.
no. Arch. de hæ. in fidei. li. 6 de elect. licet. concilium autem
non facile congregatur, ideo iudicat successor. Quæro an prę
latus inquisitoris qui potest eum amouere, vt hic, possit cor-
rigere facta, per illum in officio. Gl. licet. & non, & idem Pa.

SVMMARIVM

1 *Inquisitores possunt dare potestatem portandi arma.*
2 *Dominus temporalis si impediat inquisitorem in portatione armorum vel eius familiam, quis eum puniet.*

§. Porro. Inquisitores prohibentur abuti armorum
concessione, vel assumere officiales nō ne-
cessarios. Not. ꝙ non dēt quis abuti priuilegio, alias meretur
illud perdere. 11. q. 3. priuilegium, de priui. tuarum, dicit tn
Pau. ꝙ hoc casu qui perdere in totum non possent sine dam-
no officii, ideo non priuantur concessione armorum, dr autē
1 abusus hoc casu considerata qualitate litis, & psonarum. † Se-
cundo no. ꝙ inquisitores habent ptātem faciendi portare ar-
ma, & hanc habent ex priuilegio, vt dicit gl. in ver. concessio-
ne, alias. n. armorum vsus regulariter prohibetur laicis & cle-
ricis. C. vt armorum vsus inscio prin. interdictus sit, in rubro,
& nigro. de vi. & ho. cle. c. i. & dicit Lau. ꝙ prælati vtuntur ar-
mis quandoque vice ecclesiæ suæ. ne cle. vel mo. ca. vlt. li. 6 de
sen. ex. dilecto, e. li. quandoque vice principum secularium. de
rap. in archiepatu in casu autem huius §. inquisitores vtuntur
authoritate apostolica fauore fidei quo respectu omnes prin
cipes subesse, & in omnib. sine mora obedire debent. s. e. ex-
communicamus, & c. vt inquisitionis. li. 6. nō dēnt tamen in-
quisitores vel prælati percutere vel occidere, sed hortari psnt,
& inducere suos officiales & fautores, ad h oc. 23. q. 8. horta
tu. & plurib. capitulis ibi, & de hoc de resti. spol. olim. t. de iu
reiu. sicut. 3. per Inn. spectat autem hoc casu concessio armo-
rum ad ecclesiasticum iudicem, sicut & crimen hæresis. e. ti.
ad abolendam, & c. vergentis, & c. vt inquisitionis. §. prohibe-
mus. lib. 6. Quæro si inquisitores delinquunt in his de quib.
hic, quis cognoscet. dicit Gen. ꝙ superior inquisitoris, nō au
2 tem episcopus pro hoc. s. §. proxi. † Secundo quæro si domi-
nus temporalis impedit familiam inquisitoris in portatione
armorum, dicit Gen. ꝙ puniri poterit vt turbator inquisitio-
nis, per id quod no. Inn. de offi. deleg. c. i.

SVMMARIVM.

1 *Diabolus dicitur sator malorum.*
2 *Perfectio potest crescere vsque in infinitum, malitia vero non.*
3 *Gratia Christi, an fuerit infinita.*

C A P. I I.

AD nostrum. Diuide vt gl. i tres, & primā
subdiuide in nouē quas sin-
gulatim prosequor. & licet gl. summet generali-
ter, tamen specialiter hoc principium in summa
dicit. Error est asserere ꝙ quis acquirere tantum gradum per
fectionis possit in hac vita ꝙ impeccabilis reddatur, nec am-
plius proficere possit tēpore ib. simile de ꝯ le. i. di. vala. beguinę.
de his extrauag. Io. sancta Romana. No. in verbo, secta, quæ ac
cipitur hic in malum, alibi in bonum, de hoc in gl. 3. & in ea
in fin. scribitur et seta, sine c, & p, significat pilum durum cū
1 quo trahi potest filum. de pœn. dist. ii. sicut seta. † Secundo no
ta, ꝙ diabolus dicitur sator malorū. de hoc i gl. in verbo, sato-
re. de sepul. cle. dudū. ver ab olim. dicitur etiā pater mendacij.
de sum. Tri. c. 2. in fi. quādoq; antiquus hostis. 2. q. 5. habebat.
qnque inimicus, 16. q. 2. visis, qnque diabolus, de sum. Tri. c. 1.
ver. diabolus, qnque inimicus homo. de ele. licet. & lupus, &
quomodo multis modis sumitur, no. Arch. e. ti. vt officiū. lib.
2 6. Pau. † Tertio no. de gradu perfectionis, & quomodo perfe
ctio potest crescere in infinitum, malitia vero non, dic, vt no.
47. di. omnes. & plenius de gradibus virtutum not. de pę. di. 2.
hæc quæ. & per hoc intellige gl. in ver. gradum. Quarto no. ꝙ
quis non potest tātum proficere in gratia dum est in hac vita
quin possit etiam plus proficere, de hoc in gl. Augustinus, &
in ea ibi, non potest, nam non potest quis scire ꝙ sit in gradu
perfectionis, de pœ. dist. 2. radicata, & §. hæc quæ de charitate,
ibi Psal. 83. quam dilecta. Opp. in eo, ꝙ Papa dicit se optare ꝙ
extirpentur hæretici, videtur enim hoc impossibile, quia ne-
cesse est, vt sint hæreses, vt qui pbati sunt manifesti fiant. 24.
q. vlt. c. fi. & dicit glo. Isa. 7. Quoniam dum stabit mundus &
hæreticus. Solu. Steph ꝙ hęresis per se non est necessaria, sed
accidens quatenus ex omni malo Deus elicit aliquod bonū,
quia secundum Augu. ecclesia vtitur hæreticis ad pbationē
doctrinę suę, dum eorū falsa dogmata impugnat. ad hoc. 38.
dist. qui de mensa. & c. si quid veri. Item licet non sit possibile
quin sint hæreses, tamen possent hæretici singuli specialiter
extirpari. & hoc debet facere ecclesia, vt hic. sic & in peccatis
non possumus omnia euitare, maxime venialia, singulariter
tamen nitimur pręcauere. Secundo opp. quod homo possit
fieri impeccabilis, vt creditur cōcessū fuisse Virgini gloriosę.
Sol. vt in glo. si hoc vsque ibi, forte mouebantur. & in ea ibi,
gloriosę virgini & beato Ioanni, vt no. 25. di. §. nunc autem.
sed talia miracula non sunt trahenda ad consequētiam. 2. q.
7. §. his ita. Pau. ibi articulo secundo, vbi dicit quod licet primi
parentes non peccassent, adhuc nō essemus impeccabiles, qa
non habuissemus plus perfectionis quam primi parētes. Ipsi
aūt primi quandiu gsassent non fuissent confirmati in iusti
tia, confirmatur enim creatura rationalis in iustitia ex hoc ꝙ
efficitur beata per apertam Dei visionem; quam cito autem
primi parentes ad hanc beatitudinem peruenissent ꝙ Deum
per essentiam viderent, effecti essent spirituales mente & cor
pore, & animalis uita cessaret in qua sola generationis vsus
fuisset. hæc procedunt de lege communi, de priuilegio autē
dicit secus accidere posse, vt creditur de beata Virgine, vt sup.
Tertio oppono, ad idem per illud in cano. Io. c. 3. Omnis qui
natus est ex Deo non peccat. Solu. vt in ea. gl. ibi, forte, vsque
ad fin. & dicit Pau. quod authoritas Io. procedit de finali pec-
cato & impœnitentia, quæ non cadunt in prædestinatis, b qui
b soli dicuntur nati ex Deo. 23. q. 4. prædestinationem, alias ca.
vasis, ver. prædestinationem, de pœn. dist. 1. & venit. Quarto
opp. in eo, quod hic fit ratio istorum & non soluitur in hoc
ꝙ arguebāt ꝙ si homo semper posset in gratia proficere, pos
set aliquis perfectior fieri Christo. So. non curauit Papa pro-
sequi forte, quia non habet magnum dubium, glo. tamē hęc
prosequitur respondendo, & cum ea idem Pau. qui etiam la
tius dicit ꝙ hic error reprobatur, quia natura quę potest de-
ficere in esse, potest etiam deficere in operari conseruato es-
se, quia sicut quod est, potest non esse, ita quando operatur
potest non operari, potest ergo natura non operari, etiam cū
est obligata ad operandum, & sic peccat. nam & homo sem-
per obligatur ad Deum diligendum, iuxta illud. 3. Rex. 10. Di
lexit dominus Israel in sempiternum, diligens autem & dile-
ctus se habent correlatiue, ergo si homo non semper diligit
Deum, peccat. de cons. dist. 5. nunquam. Item humana natu-
ra subiecta est vitio, & nemo est sine peccato. 25. dist. §. nunc
autem. 2. Reg. 8. Non est homo qui non peccat. Quod autem
homo continue possit crescere in gratia, probat Pau. quia si
contrarium diceretur, aut hoc diceretur repugnare charitati
ratione subiecti, aut ratione sui, aut ratione obiecti. non ra-
tione subiecti, quia per infusionem gratiæ semper augetur,
capa-

ADDITONES.

a Vinc. God. Diabolus nocendi potestatem habet a seipso, sed effectum non nisi ex diuina voluntate vel permissione, Franc. Squillacen. in tra. de catho. c. 13. nu. 3. habetur in li. 4. tract. fol. 9.
b In prædestinatis. Adde hic materiam prędestinationis. tex. & ibi Arch. in c. Nabuchodonosor. 23. q. 4. gl. in ver. rationabilem, in c. cum adeo de rescri. Tho. 1. 2. q. 19. 22. & 23 Greg. 29. lib. Moralium.
Vinc. God. Quid sit prædestinatio vide in tract. de prædest. Cosmi. Philiarchi in c. 3. late & diffuse tract. & in 14. c.

capacitas animę. non ratione sui, cum charitas sit participatio quædam infinitæ charitatis, quæ est spiritus sanctus. nõ ratione obiecti, quia Deus est in infinitum diligibilis, quod prosequitur Tho. 2. 2. q. 24. artic. 7. dicens ꝙ terminus augmenti alicuius formę potest prefigi tripliciter. Vno modo ratione formę quæ habet terminatam mensuram ad quam cum peruentũ fuerit, non potest vltra procedi in illa forma, sed transitur in aliam, vt patet in pallore, per cuius continuam augmẽtationem trãsit quis ad albedinem vel nigredinem. Alio modo ex parte agentis cuius virtus non se extẽdit vlterius ad augendam formam in subiecto. Tertio ex parte subiecti quod non est capax amplioris perfectionis. nullo autem horũ modorum potest imponi terminus charitati in hac vita ratione prædicta, quia non ratione ipsius formæ charitatis nec subiecti recipientis nec agentis. i. Dei. quanquam autẽ homo possit sic proficere in gratia, non tamen potest peruenire ad gratiam Christi quæ fuit infinita. quod dic vt in glos. pro hoc quia & in scientia potest quis continue proficere, non tamen potest in ea æquari Christo. Item linea quantumcunque crescat, non tamen attingit quantitatem superficiei. & de hoc in seq.
5 contrario. † Quinto oppo. ad hoc ꝙ gratia Christi non fuerit infinita, gratia namque est quoddam creatum in anima, sed oẽ creatum finitum. Sap. 10. Omnia in numero pondere & mensura disposuisti. Sol. duplex gratia potest in Christo considerari. Vna est gratia vnionis i. hoc ꝙ humanitas vnit filio Dei quod est gratis concessum humanæ naturæ, & hæc gratia est infinita, & ipsa persona uerbi. Alia est gratia habitualis q̃ potest dupliciter ꝯsiderari. Vno modo vt est quoddam ens, & sic est finita: est enim in anima Christi sicut in subiecto, & anima Christi est creatura habẽs capacitatem finitam, & sic cum gratia nõ excedat suũ subiectũ nõ põt esse infinita. Alio modo considerari potest sm propriam rationem gratię, & sic gratia potest dici infinita, eo ꝙ non limitatur, sed habet quicquid potest pertinere ad rationem gratię. sic autem fuit concessum animę Christi tanquam cuidam vniuersali principio gratificationis i humana natura. Ephes. 1. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Sic dicimus lucem solis infinitam nõ. secundum suum esse, sed secundum nomẽ lucis. habet enim quicquid potest ad rationem lucis pertinere. de hoc p Tho. parte 4. q. 7. arti. 2.

SVMMARIVM.

1 *Corpori non debet concedi quicquid sibi placet.*
2 *Oratio, an sit inutilis vel non. & nu. 3.*
4 *Ieiunia ecclesiæ omittens, an peccet mortaliter.*

1 Secundo. Nota de sensualitate, & quid sit, dic vt in gl. quæ est. † Secundo no. ꝙ non est ꝯcedẽdum corpori quicquid placet. de hoc in gl. dicunt. & j. cõtrario 3. nam cum sumus in corpore mortali, caro pugnat aduersus spiritum. hinc illud. Mundus, caro, dęmonia, diuersa mouent prælia. vnde & Pau. in quo gratia Dei vacua non fuit gemens clamabat. Video aliam legem &c. 6. dist. §. sed pensandum. ad Ro. 8. de consti. nam concupiscentiam. in glo. 3. Op. ꝙ isti non male dicerent in eo ꝙ dicunt de ieiunio. nam alij sponsi ieiunare non possunt quandiu sponsus est cum eis. Luce. 5. Sponsus autem est cum perfectis. Mat. vlt. Vobiscũ sum vsque ad consummationem seculi. Solu. vt in gl. 1. quæ dicit ideo hæreticum esse hoc quod dicebant, quia perfectio quãtumcunque magna in hac vita ordinem ecclesiæ nõ subuerrit &c. vt in glo. quæ etiam tripliciter soluit cõtrariũ. & idem Pau. dicens ꝙ iste error potest oriri ex primo: posito enim ꝙ homo non possit peccare, sequitur ꝙ sensualitas non potest eum inclinare ad aliquid contra Deum, & sic eius arbitrium est tantum ad bonum, ut de Angelis no. 23. di. qui episcopus, in glo. id est creationem. omnia ergo ad quæ sensualitas eũ iclinat ei concedi possunt sine peccato. sed vt dicit Pau. primũ est falsum, ergo & hoc quod sequitur. Itẽ & aliter reprobatur hic error, quia via distincta est a termino, & peregrinatio ad patriam. dum enim sumus in corpore peregrinamur a domino. 2. ad Corinth. 5. Non assequimur ergo finalem beatitudinem patrię hic, & sic egemus stare sub obedientia vt non declinemus a via recta a qua declinatur non seruando pręcepta ecclesiæ quæ obligant ad mortale propter potestatem clauiũ datam Petro. 64. q. 1. quocunque. 25. q. 1. violatores. de ma. & obe. solitę. Perfectio ergo hanc potestatem nõ tollit nec eius ordinẽ subuertit vt etiam dicit glos. & sic manet præceptum ieiunij quod secundum Greg. in præfatione quadragesimæ, vitia comprimit, mẽtem eleuat, uirtutem largitur & pręmia. de cõse. di. 1. inuenimus in fi. & hoc procedit siue loquamur de ieiunio abstinentiæ iniquitatem, quod supremum est. de conse. di. 5. ieiunium. 86. dist. an putatis, siue de ieiunio abstinentiæ victus secundum ordinationem ecclesiæ, ad quod tenetur quilibet doli capax & potens ieiunare, quia cum possit peccare, debet flere peccatum de delic. pue. c. 1. de pę. omnis. & dixi de obser. ieiu. super rub. Dicit ẽt Pau. ꝙ ieiunium ẽt cadit sub præcepto naturæ, licet determinatio temporis & modi sit sub præcepto iuris positiui. nam secundum naturam q libet nititur conseruare seipsum & corrumpentibus resistere. Cibaria vero superflua corrumpunt naturam. de conse. dist. 5. ne tales, & sic non ieiunans obuiat naturæ. Item pro ieiunio est, quia & Helias ad præceptum domini absconsus stetit in torrente ubi ieiunans pascebatur a coruis. 3. Reg. 16. Et Christus etiam ieiunauit 40. diebus & noctibus, perfectio ergo non tollit ieiunium. Item hic error inducit hominem in periculum, quia non potest homo suam innocẽtiam cognoscere. de pur. cano c. si. de pęni. di. 1. adhuc instant. & licet possit quis per inspirationem scire se habere charitatem, vt no. 2. q. 7. Paulus. tamen multi dicunt se perfectionis gradum attigisse, quibus cauendum est ne damnationes attingant, vnde Cicero off. 1. Totius iniustitiæ nulla capitalior quam eorũ qui cum maxime fallant id agant vt uiri boni uideantur. Itẽ non creditur hoc asserentibus. de renun. nisi uersi. porro. eod. tit. cum ex iniuncto. & in hac glo. in fi. & plenius per eum 4.
2 sen. dist. 5. † Secundo oppo. in eo ꝙ redarguuntur isti, qui reprobant orationẽ, videtur enim ꝙ oratio sit superflua, scit enim pater cęlestis quibus opus habemus, & sic nihil est petendũ, nam & sæpe petimus quod non impetrasse melius foret, pro hoc quod no. de reliq. cle. vnica. versi. ideoque. post medium. versi 10. Sol. ad quid sit utilis oratio, dicut no. in d. gl. & quare sit error dicere ꝙ non sit orandum, prosequere vt in gloss. hęc est & in ea ibi, quod prius. aduerbialiter ponitur. quasi dicat non erat prius ꝙ simus in patria. ibi, de domo domini.
3 Psal. 26. † Tertio opp. in eo quod dixi in secundo notabili ꝙ non est concedendum corpori quicquid placet, ꝙ imo, iuxta illud, Habe charitatem & fac quicquid vis, de pęni. disti. 2. radicata. alias, si radicata. no. de reg. iur. licet. in gl. quæ est. Solu. hæc poterit esse causa erroris istorum: nam hæretici dicũt talia & exponunt tales sensus ut alij facilius labantur. sed debẽt intelligi sic, quicquid vis ita. s. ꝙ facias ex charitate. id autem quod fit ad uoluptatem corporis, non est ex charitate, imo ꝯtra, cum charitas suadeat ut propter amorem Dei contemnamus terrena. unde dicit Pau. ꝙ error iste tollitur duplici ratione. Primo, quia si quis est in charitate, debet esse eleuatus a terrenis, vt erat Apostolo. dicens: Nostra conuersatio in cęlis est. nam secundum Greg. tanto quis a superno amore distinguitur, quanto inferius delectatur. 47. distin. omnes. Item Greg. Dum consideramus quæ & quanta sunt quæ nobis promittuntur in cælis, vilescunt omnia quæ habentur in terris. prosequitur Pau. in hoc & quædam alia quæ sunt in glos. dicunt & pro hoc quia perfectam charitatem habet, dixit cum Apostolo, Cupio dissolui & esse cum Christo. & sic de terrenis nõ curat. Secundo tollitur idem error, quia ponit concordantiã spiritus seu rationis & carnis seu sensus in statu naturę lapsę quæ concordia non est possibilis, alias maxime fuisset in Christo, cuius contrarium patuit in passione, quia factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis. Lucę. 22. ꝙ ut dicunt sancti fuit p
4 pter repugnantiam sensualitatis & rationis. † Quæro circa id
a quod dixi in 1. contrario de ieiunio, an qui non ieiunat a in ieiunijs indictis ab ecclesia peccet mortaliter. uidetur ꝙ sic, per id quod proxime dixi. quod tenet Matt. quia ex quo sic pręceptum est ab ecclesia, necesse est obseruari. de uer. sig. in his. & non obseruans incurrit inobedientiam quæ est mortale. de celeb. mis. dolentes. in glo. ulti. nam & inobedientia ęquiparatur hæresi. 8 q. 1. sciendum. 4. qõ. 1. in summa. Item dicitur ꝙ
b quadragesima b summa obseruatione obseruanda est. de cõse. distin. 5. quadragesima. dic plenius ut dixi de obseruatione ieiuniorum, consilium. vbi dico ꝙ non est mortale si ex facilitate omittitur, secus si ex contemptu. & hoc quo ad ieiuniũ quod est in comedendo tãtum semel, sed si uiolatur quo ad esum carniũ sine magna causa, mortale est, ut ibi dico. Quædam alia prosequitur Matth. quæ dixi in rubrica de obser. ieiunio. Quærit ẽt Matth. in addi. an oratio debito modo facta
semper

ADDITIONES.

a A qui non ieiunat. Adde Arch in c. vtinam. 77. di. Ab. in rub. de obser. ieiu. Do. de san. Ge. in c generali in 2. col. de ele. li. 6.
Vinc. God. ieiunij transgressio an & quando inducat peccatum mortale, Fo ly. in c. quoniam, col. . de proba.
b Quod quadragesima. Adde hic quotuplex sit quadragesima, vide gl. in uersi. quadragesimas. in c. qui compulsus 22 q 5.
Vin. God. Adde ad quid inductum ieiunium quadragesimę, Steph. Cost. in trac. de ludo, artic. 6. nu. 5. & ibi nu. 7. quadragesimale ieiunium, quos ciboa interdixerit, habetur in li. 2. trac. fol. 163.

sem p exauditur. Item an indignus si orat audiatur. de his dic, vt no. de reli. cle. vnica. ver. id coque in gl. magna.

SVMMARIVM.

1 *Error in quo consistit ꝙ quis posset esse ita perfectus ꝙ quis non obligetur obedientia vel praeceptis ecclesiæ.*

Tertio. Nota. ꝙ omnes subiecti sunt obedientiæ, & præceptis ecclesiæ. & error est contrarium asserere de hoc in glo. reprobatur. & pro hoc de ma. & obe. solitę & quod dico. J. q. 1. Secundo no. ꝙ vbi spiritus domini, ibi libertas. de hoc in gl. vlti. sed vt dicit Lau. quomodo sciunt isti, ꝙ in gradu perfectionis sint, cum nullus mortalium hoc scire possit. de renun. nisi. §. verum. quod dixi. s̄. ver. prox. in 1. cõtratio. Oppo. ad hoc & ad literam quæ dimittit hanc rationē insolutam. vbi spiritus domini &c. Solu. vt nunc dixi, & ple-
1 nius tollitur error iste per id quod dico in seq. q. † Quero in quo est error asserere ꝙ posset quis esse ita perfectus ꝙ non obligatur obedientiæ, vel præceptis ecclesiæ. gl. hæc sunt. sol. ꝙ repugnat illi articulo fidei, vnam sanctam ecclesiam catholicam. & prosequitur glo. probando principatum ecclesiæ, & eam signa, quia singularis, & de hoc dixi de elect. quia venerabilem. de iud. nouit. no. Inn. de so. compe. licet. j. & cum gloss. idem Pau. qui etiam dicit ꝙ ex hoc sequeretur ꝙ essent aliqui acephali. contra illud. 93. dist. nulla. Dicit ēt hic error oriri potest ex præcedenti. posito enim ꝙ sensualitas non possit inclinari ad aliquid contra, Deum sequitur ꝙ homo non debet esse subiectus alicui obedientiæ, quia ratio obedientiæ & subiectionis est abstinentia ab offensa & iniuria 4. distinctio. factæ. Sed vbi tollitur inclinatio seu sensualitas contra Deum, ibi non remanet necessitas obedienię, quia cessante causa, cessat probibitio. de renun. post translationem. de app. cum cessante. 41. distinctio. §. ex his omnibus. sed vt dicit Paul. ꝙ hic abusus non venit a doctrina spiritussancti, licet enim præcipiat obedientiam propter vitationem mali, præcipit etiam in his quæ alios non lędunt, propter meritum ex ea consequens quod est magnum & contemni non debet. de reg. licet. de renun. nisi. ver. sed dices. ꝙ autem spiritussanctus præcipiat obedientiam. patet. 1. Paraly. 12. vbi dicitur ꝙ spiritussanctus induit Abysay, & ait: Tui sumus & Dauit. & in Psal. Quo ibo a spiritu tuo. & Sap. 7. Est enim spiritus intelligentiæ sanctus, multiplex, modestus, incoinquinatus, qui nihil vetat benefacere, & docet sobrietatem, sapientiam, iustitiam, & virtutem, quibus nihil est vtilius hominibus, & inter omnes virtutes quæ gratum Deo hominem faciunt, est obedientia. octaua quæstione prima sciendum. in fi. & in hac glo. ibi, a triumphante. 79. distinct. cap. fi.

SVMMARIVM.

1 *Beatitudo quid est.*
2 *Beatitudo in quo videtur consistere.*
3 *Deus in hac vita, an videri possit.*
4 *Deus quare non potest videri ab homine.*

Quarto. Oppo. ꝙ non sit error dicere hominem posse assequi beatam vitā in via qualē assequetur in patria, potest enim Deum videre. vt dicitur de Moyse Nume. 12. & de Paul. 2. ad Corrinth. 12. Beatitudo autem est in Dei visione. dicit enim August. 1. de ciuitate Dei: Visio est tota merces fidei. & Io 17. Hæc est vita æterna vt cognoscāt te solum verum Deum. Cognitio autem ꝯsistit in visione. Sol. isti errabant in eo ꝙ dicebant om̄nem gradum perfectionis hominem in hac vita consequi posse. quod prosequere vt in glo. quæ dicit ꝙ etiam semper per absolutam Dei potētiam nō videtur homo posse obtinere omnem gradū perfectionis beatificæ in hac vita. & hoc loquendo de beatitudine accidentali, quæ quid sit dico. J. quæstio. 2. nam ad perfectionem talis beatitudinis pertinet perfecta impossibilitas & glorificatio q̄ non possunt stare cum possibilitate cui subijcitur homo in hac vita. nam vt dicit eadem glo. in prin. Charitas quantumcunque perfecta deseri potest in via, sed non in patria. quod probatur in iuribus in ea allegatis. & idem Pau. dicens, ꝙ hic error oritur ex p̄cedētibus, quia si homo non est alicubi obedientiæ subiectus, sequitur ꝙ est Deo perfecta amicitia copulatus, quæ est finalis beatitudo, & sic in via potest assequi finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis, sed vt dicit Pau. hoc. falsum, quia finalis beatitudo includit apertam & claram Dei visionem. Ioan. decimoseptimo. Hæc est vita æterna &c. vt proxime dixi. & alibi, videbimus eum sicuti est, nūc autem videmus per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. & hoc etiam dicit gl. Cum ergo in hac vita Deus clare videri non possit, non potest homo hic esse perfecte beatus & hæc ratiō procedit quo ad potentiam Dei ordinatā, non quo ad absolutam, vt dicit gloss. quod dico. J. quæ. j. sed dictum glos. procedit etiam de absoluta, & prosequitur Pau. dicens, quare Deus non potest in hac vita videri. quod dico. J. q. 4. Tollitur etiam hic error secundum eum, quia quilibet habet libertatem arbitrii in via intātum ꝙ charitas quātuncunque perfecta deseri potest, sed in patria non, vt in iuribus allegatis in glo & sic esset dare ꝙ perfecte beatus in fine erit damnatus, si post talem beatitudinem peccaret, quod est inconueniens. Item sicut charitas datur a Deo, ita aufertur p peccatum. sensualitas autem inclinare potest ad aliquid contra Deum, ergo non possumus in uia esse sic perfecti vt simus impeccabiles, & sic iste error ponit contradictoria. Pro istorum autem intellectu & eorum quæ sequuntur in gloss. sunt aliqua videnda, scilicet quid est beatitudo, & in quo consistat beatitudo accidētalis, de qua nunc dixi, vel essentialis, de qua infra eadem glo. Item quia dictam est Deum non posse videri in hac vita, an hoc sit verum, & si sic, quare hoc, & de pluribus circa hæc quæ prosequor in quatuor sequentibus quæ-
1 stio. † Quæro quid est beatitudo. [a] Solu. quæstio potest quæ-
a rere de multiplici beatitudine, nam Deus est beatus. item Angeli, item homo. Bruta vero non sunt capacia beatitudinis, vt ait Phil. 1. Ethi. Nunc autem de hominis beatitudine quærimus, & de hac possumus loqui prout homo consideratur solum respectu huius vitæ. & de hac dicit idem Phil. in eod. 1. Ethic. ꝙ est operatio secundum virtutem perfectam. possumus etiam loqui prout homo ordinatur ad æternam gloriam, & de hac sunt varietates, quia quidam dicunt ꝙ est ipsa Dei speculatio, & sic consistit in Dei visione. Alij, ꝙ est fruitio qua Deo fruimur, & sic consistit in dilectione seu charitate qua Deo vnimur, & vtraque opinio tangitur in gl. ibi, sed dicere. vsque ibi, inducit illud. & videtur glo. assentire opinioni vltimæ, quod tenet Lau. inducens illud Psal. Satiabor cum apparuerit gloria tua. quæ tamen authoritas inducitur ad cōtrarium, quia illud, cum apparuerit, sonat ꝙ in visione. & de hoc adhuc hodie fit magna quæstio inter theologos. quod p sequitur Tho. j. 2. q. 3. vbi concludit ꝙ essentia beatitudinis est in speculatione Dei, sed fruitio consequitur ipsam speculationem, & sic dicit intelligendum illud Augu. 10. confessio. dicentis, ꝙ beatitudo est gaudium de veritate. Fuit etiam tertia opinio quæ dicit beatitudinem consistere in vtroque. i. in Dei visione, & fruitione. & hoc licet patiatur aliquas instantias, potest tamen saluari quod prosequere vt scripsi in lib. 3. de fœlicitate. ca. 6. ubi inter cętera sunt hæc. nonnullis videtur hæc duo connexa esse adeo vt beatitudinis vnius essentiā vnicam in vtroque constituant in intellectu, sane prout sub ratione primi veri Deum contemplatur in voluntate, prout in fruitione p̄cuia sub ratione boni Deo fruitur &c. vt ibi, & hæc æquior. & probatur ibi. infra versicu. proxi. vbi dico in 2. notab. prima tamen subtilior quæ dicit beatitudinem consistere in speculatione, quod declaraui in eod. capit. 6. Et secundum hoc potest diffiniri ut dico in eod. volu. lib. 2. & 3. ꝙ beatitudo est intellectualis naturæ bonorum omni perfectione consummatum. vel sic: Beatitudo est bonorum omnium pro habentis capacitate perfecta & certa possessio. & prima diffinitio uidetur magis conuenire Deo quam Angelo uel homini. secunda econuerso, tamen ad bonum sensum vtra-
2 que diffinitio idem vult. † Secundo quæro, in quo consistit beatitudo. Solu. Patet ex his quæ dixi in proxi. q. sed quia. s̄. in 1. contrario dictum est de beatitudine essentiali & accidentali. Dic ꝙ essentia beatitudinis est in actu seu operatione vltima, & sic beatitudo hominis est vltima hominis perfectio seu perfecta operatio, quod uult Philosophus in sua diffinitione, de qua. s̄. q. proxi. licet non loquatur de beatitudine æterna. & de hoc per Tho. j. 2. q. 3. ar. 2. Ipsa uero vltima hominis perfecta operatio est Deo coniūgi, eum uidendo, & ei per dilectionem inhærendo, ut dixi, in prox. q. ultra hoc autem ad hoc vt beatitudo sit perfecta quędam ex accidenti requiruntur, quia ad beatitudinem perfectam pertinet perfecta impassibilitas & glorificatio, ut dicit glo. vt dixi. s̄. in j. contrario, & dic ꝙ ad beatitudinem tria concurrunt. visio, quæ est cognitio perfecta vltimi finis. Compræhensio quę importat pręsentiam finis. & delectatio vel fruitio quę importat quietationem amantis in amato. quod prosequitur Tho. 1. 2. q. 4. arti. 3 ad hæc tria concurrunt ad beatitudinem essentialiter. uē quędam concurrunt antecedenter, ut in beatitudine huius vitæ,

ADDITIO.

a Vin. God. Beatitudo quid sit. Tro l. de Malue. in tract. de canoniz. Sanc. in prin. nu. 22. & ibi quod nemo beatus in hac vita dicendus, habetur in lib. 9. trac. fol. 126.

vitæ nam operatio intellectus præexigit operationem ſenſu: quædam conſequenter, vnde ad beatitudinem patriæ pertinet beatitudo corporis, quod poſt diem iudicij beatificabitur cum anima, & tunc delectabitur beatitudo hominis per influentiam ſeu redundantiam animæ in corpus. Vnde dicunt aliqui ꝙ beatitudo dicitur dupliciter, proprie, & communiter. Proprie dicitur de beatifica viſione & fruitione in quo conſiſtit eſſentialiter beatitudo, vt prædixi. Communiter dicitur omnis remuneratio excludens omnem miſeriam. prima eſt in anima. ſecunda in toto coniuncto ex anima & corpore. & primum dicitur præmium eſſentiale, ſecundum accidentale, & ſic glo. ſupra loquendo de beatitudine accidentali loquitur de tali beatitudine totali quæ non ſolum eſt in anima, ſed etiam accidit copori & toti coniuncto, & hoc etiam dicit Lau. dicens quod beatitudo ſanctorum ante reſurrectionem non eſt comparabilis beatitudini poſt reſurrectionem quo ad bonum accidentale. quarto, ſententia. diſtinctione. 44. & quod no. de celebratio. miſſa. cum Marthæ. §. fina. remittit ad ſuum ſacramentale de corpore Chriſti in fine. & in eo, quod dixi ꝙ beatitudo accidentalis eſt in toto coniuncto, non intelligas ꝙ in corpore ſit beatitudo tanquam in ſubiecto, quia cum beatitudo ſit gaudium, non poteſt eſſe niſi in anima per inhærentiam ſicut in ſubiecto, ſed in coniuncto. i. in corpore eſt ſolū per redundantiam, vt prædixi, quod tenet Bonauen. Tho. quarto, ſenten. diſtinctio. 49. articulo tertio, & ibi voluit gloſſ. allega. cum allega. in fi. diſtinctio. 46. articu. 7. ſed corrupte per hæc intellige gloſſ. cum dicit ꝙ etiam per Dei abſolutam potentiam nō poteſt homini tribui talis beatitudo perfecta in hac vita. nam cum inferat beatitudinem plenam quæ etiam conuenit corpori, vt prædixi, impoſſibile eſt ꝙ habeatur in vita, quia eſt implicare contradictionem ꝙ ſit homo mortalis, & quod ſit beatus, & ſic non moriturus nec ſubiectus conditionibus & miſeriæ humanæ. & multas rationes quare homo non poſſit beatificari in hac vita, ponit
3 Tho. contra gentiles. libro tertio cap. 48. † Tertio quæro, an
a Deus poſſit videri a in hac vita. & ſic an quis poſſit eſſe beatus beatitudine eſſentiali in hac vita. videtur ꝙ non vt dixi in 1. contratiō. In contrarium de Moyſe & Pau. vt in glo. quę diſtinguit legem communem a potentia Dei abſoluta, dicens ꝙ de lege communi non poteſt Deus videri ab homine exiſtente in hac vita, niſi extrahatur a ſenſibus, ſicut de Paulo. & Moyſe. Dic tamen ꝙ iſti non fuerunt beati per talem viſionem, quia non habuerunt hanc viſionem per modum formę immanentis prout habent beati in patria, ſed per modum cuiuſdam paſſionis vel perfectionis tranſeuntis ſicut habetur prophetia. ſic dicit Tho. 2. 2. quęſtio. 165. artic. 3. De potentia vero Dei abſoluta dicit glo. hominem in hac vita poſſe cōſequi finalem beatitudinem ſecundum omnem gradum beatificę perfectionis, quantum ad eſſentialem beatitudinem quę conſiſtit in viſione Dei, vel fruitione, vt in gloſſ. dic vel purius vtroque vt dixi ſup. quęſtione. 1. & dic, ꝙ potentia Dei de lege communi eſt potentia quam Deus habet ſeruato ordine quem ſtatuit rebus. potentia vero abſoluta eſt non attento illo ordine. & ſecundum hoc vltimum dicimus ꝙ Deus poteſt omne quod eſt ſuſceptibile factibilitatis. i. omne quod fieri poteſt. & ſic omne, non implicat contradictionem, quod enim implicat contradictionem, non capit rationem poſſibilis, ſic ergo poteſt de potentia abſoluta dare homini beatitudinem eſſentialem, quia hoc non implicat contradictionem, ſed de lege communi non, quia videtur ordinem ſtatuiſſe quod quis non videat Deum in hac vita beatifice, & poſtea viuat, ut in authoritatibus allegatis in gloſſ. † Quarto
4 quęro cur Deus non poteſt ab homine uideri. Solu. per ea quę dixi ſupra quęſtio. proxi. quod proſequitur Paul. dicens quod de re quid ſit, duplex poteſt eſſe ſcientia. Vno modo in generali ſeu uniuerſali, ſcilicet quadam confuſa cognitione, indiſtincta. Alio modo in particulari cognitione perfecta, & diſtincta. primo modo haberi poteſt cognitio Dei ſub ratione ei attributorum, ſcilicet bonitatis, ſapientia, & huiuſmodi. ſecundo modo impoſſibile eſt eius cognitionem haberi, quod probatur per ſufficientem diuiſionem. Cognitio enim diſtincta de re haberi poteſt tripliciter. primo cognoſcendo rem per ſuam eſſentiam immediatam, ſecundo per ſuā ſimilitudinem immediatam: tertio per ſimilitudinem ſuę ſimilitudinis in alio reſultantis, verbi gratia, in viſione corporali lux uidetur ab oculo immediate per ſuam eſſentiam informantem pupillam. lapis videtur ab oculo immediate per ſuam ſimilitudinem, vt ait Philoſophus, quia lapis non eſt in anima, ſed ſpecies lapidis. homo videtur in ſpeculo per formam ſuę ſimilitudinis, eodem modo accidit in uiſione ſpirituali de qua loquimur. nam Angelus ſe cognoſcit per ſuam formam, nec per aliam ſpeciem mediam informantem intellectum angelicum, lapis autem cognoſcitur per ſpeciem ſuam quam habet in anima. Cauſa vero cognoſcitur per ſimilitudinem ſuę ſimilitudinis in effectu proprio reſultantis, quia cum omne agens agat ſibi ſimile, neceſſe eſt ꝙ in quolibet effectu inueniatur ſimilitudo ſuę cauſę. & cum ſimilitudo ſit cauſa cognitionis, ſequitur ꝙ cauſa cognoſcitur vel cognoſci poteſt in ſuo effectu. primo autem modo. i. per ſuam eſſentiam non poſſumus ſcire quid Deus eſt ſecundum ſuam eſſentiam Io. io cano. c. j. Deum nemo vidit unquam. & Dionyſius dicit ꝙ noſtra analogia non valet extendi in mente ad inuiſibiles contemplationes, ſed ſolum mediantibus ſimilitudinibus & figuris rerum ſenſibilium. Dicitur autem analogia Grece ſimilium comparatio, vt quod dubium eſt referatur ad aliquod ſimile quod non ſit dubium. ſecundo modo ſcilicet per ſimilitudinē immediatā etiam non poſſumus ſcire quid ſit Deus. Vnde Diony. de diui. no. c. 1. dicit ꝙ per ſimilitudines rerum inferioris ordinis nullo modo poſſunt ſuperiora cognoſci, ſed q̄libet ſpecies vel ſimilitudo eſt Deo inferior, nec poteſt dari tanta ſimilitudo quin ſit maior diſſimilitudo. de ſum. Trini. cap. 2. ver. quēadmodum. & Damaſcenus li. 1. c. 8. dicit impoſſibile ī rebus creatis modum inuenire ſanctę Trinitatis. creatū enī compoſitum fluxibile, vertibile, circumſcriptibile, qualiter oſtenderet eminentem ſuperſubſtantialem diuinam ſubſtātiā, quaſi dicat, nullo modo. Item nec tertio modo poteſt ꝑ ſimilitudinem ſuę ſimilitudinis in alio reſultātis: poteſt Deus certe cognoſci quid ſit ſecundum ſubſtantiam & eſſentiam quam cognoſcendo beatificamur. Duplex eſt enim effectus. vnus qui æquat uirtutem ſuæ cauſæ, ut in omnibus effectib. vniuocis, ſicut homo hominem generat, ignis ignem. & cauſę & effectus ī talibus cum ſint eiuſdem ſpeciei, ideo effectus manifeſtat quidditatem. i. eſſentiam cauſę. & dicitur vniuoca quando duarum aut plurium rerum vnum eſt nomen & diffinitio, vt hominis & bouis. cōueniunt enim in hoc ꝙ eſt ſubſtantia animata ſenſibilis. æquiuoca ſunt quorum diuerſa eſt ratio ſeu diffinitio, vniuocum tamen nomen, vt hominis veri & picti. Alius eſt effectus qui non adęquat virtutem ſuæ cauſæ, ſed deficit ab ea, ſicut in omnibus effectibus analogis. i. ſimilitudinarius, vt ſol generat ignem, nam ignis generatus non adęquat totam ſolis uirtutem quæ ſe extendit ad plures alios effectus, nullus autem effectus creatus adæquat virtutem Dei primi agentis, cum omnis Dei effectus ſit analogus. i. ſimilitudinarius. quare impoſſibile eſt ꝙ homo ī hac uita poſſit perfecte Deum cognoſcere quo ad ipſius quidditatem & eſſentiam. ſed licet non poſſumus in via cognoſcere quid ſit, cognoſcimus tamen quia eſt, & ſic non habemus de ipſo omnimodam ignorantiam. magis tamen ſcimus q̄d non ſit quam quid ſit. Pau. de hoc per beatum Thom. parte. 1. quæſtione 12. artic. 11. ubi etiam dicitur ꝙ hi qui leguntur Deū uidiſſe, uiderunt eū ꝑ aliquas figuras ſenſibiles, vel imaginarias, uel aliquas ſimilitudines Deū repræſentātes. & ſic illud de Iacob, Vidi Deum facie ad faciem. Ge. 32. referendū eſt non ad ipſam eſſentiam, ſed ipſam figuram per quā repræſentabatur Deus. uel hoc dixit Iac. ad deſignandam quandam eminentiam intelligibilis contemplationis ſupra omnem ſtatum. de Moyſe autem qui ore ad os dicitur Deo locutus, Num. 12. dicit ꝙ illud fuit miraculoſe. poteſt enim Deus prę ter omnem ordinem mentes aliquorum in hac carne viuentium, ſed non ſenſibus carnis utentium vſque ad uiſionem ſuę eſſentię eleuare. quod etiā dixi. ſ. q. prox. & de hoc. J. uerſicu. ſeq. in glo.

ADDITIO.

a An Deus poſsit videri. Adde c. ſaluator. de conſec. di. 5
Vin. God. Deus omnipotens eſt, & quare dicatur omnipotens, Bar. Soc. conſ. 102. in præſenti. col. 3. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Beatitudo humana conſiſtit in viſione Dei & eius fruitione.*
2 *Beatificari, an quis poſsit ſine gratia.*

Quinto. No. ꝙ homo non poteſt beatificari ſine gratia Dei. ad Rom. 6. Gratia Dei uita ęterna. &
1 de hoc in gl. † Secundo no. ꝙ beatitudo humana conſiſtit in uiſione Dei & fruitione, quod probat litera quæ ponit hæc duo copulatiue, pro hoc quod dixi ſupra uer. proxi. quæſt. 2.
2 † Oppon. quod imo ſine gratia poſſit quis beatificari, alias fruſtra uideretur eſſe liberum arbitrium ſi per ipſum non poſſit homo gratiam mereri. 13. quæſtio. 4. Nabuchodonoſor. & cap. ualis. glo. pro ſolutione remittit ad no. de conſecr. diſtin. 4. cap. ult. ubi dicit gloſſ. quòd licet liberum arbitrium non ſufficiat ad conſequendam gratiam, tamen ex eo ſe reddit homo habilē ut dñs ei gratiā infundat. Et ſimiliter dic, ꝙ

a ex libero arbitrio a ... is facit se indignum gratia propter peccatũ de quo non pœnitet, vt in ꝯriis. ꝙ autem sine Dei gratia non possit homo eleuari ad beatitudinem, probat glo. per id quod dixi in 1. notab. Item per rõnem & per alias authoritates, vt in ea. Ex quibus confunditur error de quo hic. & dicit Pau. ꝙ hic error ortus est a Pelagio. de quo. xxiiii. q. vlti. c. pe. ver. Pelagiani. dicebat enim ꝙ in via non indigemus gratia ad bene operandum, nec in patria lumine gratiæ ad Deum videndum. Secundo opp. ad hoc ꝙ imo bene moti sunt illud tenentes, quia natura intellectualis naturaliter appetit hunc finem. s. Deum videre. appetitus autem naturalis non potest esse frustra, ergo per suam naturam sine aliquo lumine addito potest venire ad hunc finem. Sol. Pau. ꝙ quia visio & fruitio Dei excedunt omnem creaturam, & naturam non possunt ex puris naturalibus obtineri, & hoc etiam vult glo. nec per hoc, secundum Pau. est appetitus naturalis frustra, appetit enim naturaliter hunc finem in generali, nõ in speciali. vult dicere ꝙ vt possit appetere in speciali & consequi requiritur gratia. Item probat Pau. per descriptionem beatitudinis. Nã secundum Boe. beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. quod die vt dixi supra ver. proxi. q. 1. & 2. Item Aug. lib. de Moribus. Beata vita est cum id quod est hominibus optimum habere & amatur. Et in Enchiridion dicit ꝙ ille est beatus qui omnia quę vult habet, nec aliquid vult quod non deceat. Constat autem ꝙ quælibet natura intellectualis indiget multis, quia & habitibus & virtutibus. Nã ut dicit Philosophus, Anima sicut tabula rasa creatur. & talia prosequitur vel per acquisitionem, vel per infusionem. 28. q. 1. §. ex his. de sum. tri. cle. 1. in fi. Non ergo habetur beatitudo ex puris naturalibus, sed ex supernaturalibus. Io. 17. Vita æterna est vt cognoscant te verum Deum. vbi August. Infelix qui omnia nouit & te nescit: beatus autem qui te nouit & illa nescit. Qui autem te & illa non propter illa beatus est, sed propter te solum. Item diabolus habet naturam intellectualem, & tamen non est beatus, sed est in igne ęterno cũ suis angelis. de sum. tri. c. 1. eo. tit. firmissime. & pro prædictis in eo quod hic dicitur de lumine, concordat de sen. excom. clemen. 1. ibi hoc vnico lumine. sic alleg. Pau. ibi tamen loquitur de alio lumine. Sed pro hoc Io. vlti. vbi dicitur ꝙ Deus dedit nobis sensum vt cognoscamus eum. & Io. 2. Nemo venit ad me nisi fuerit datum a patre meo. Item ad uidendum Deum requiritur fides. est autem fides de his quæ sunt supra naturam. de sum. trin. in glo. super rub. ergo multo fortius ipsa Dei uisio, quia non est maior euidentia de conclusione quam de principiis, sed econuerso. Principiis enim magis credimus. 1. Posteriorum. quia ergo principia cognoscendi Deum quæ sunt articuli, fidei nõ possunt esse euidentia naturaliter, sed supernaturaliter, de cele. mis. cum Marthæ uers. cedit quippe natura miraculo. ergo nec ipse Deus. hæc procedunt dum sumus in uita præsenti, sed quo ad aliam uitam, an requiratur lumen gloriæ, vel sufficiat lumen fidei, sunt opiniones. quicquid tamen sit, totum est ex Deo. 1. q. 1. quam pio. nam spiritus uiuificat, caro autem non potest quicquam. de pœ. distinc. 4. si ex bono. Paul. dicit quo ad vltimum quo ad beatitudinem non sufficit lumẽ fidei. quia cognitio Dei est finis hominis inquãtum homo; Deo coniungitur. Per cognitionem autẽ fidei nõ fit res credita intellectui pñs, quia fides est de absentibus, non pñtibus. 2. ad Corin. 5. Quandiu p fidem ambulamus peregrinamur a dño. & sic p lumen fidei nõ coniugimur Deo. Alias ẽt rõnes ad hæc inducit Tho. ꝯ gentiles. li. 4. c. 40. requiritur ergo lumẽ glię. de quo Psal. 35. In lumine tuo videbimus lumen, & p hoc lumẽ accrescit intellectui beatorũ virtus intelligendi. & per hoc efficiuntur Dei conformes. i. Deo sifes. 1. Ioã. 3. Cum apparuerit similes ei erimus. non est autem hoc lumen necessarium in hoc ꝙ ipsa Dei essentia per ipsum fiat intelligibilis, qoia ipsa de se est maxime intelligibilis, sed ad hoc, vt intellectus sit potens ad intelligendum, sicut etiã lumen corporale necessariũ est in visu exteriori inquantũ facit medium transparẽs in actu vt possit moueri a colore. de hoc per Tho. par. 1. q. 12. art. 5.

ADDITIO.

a Ex libero arbitrio. Adde postilam quam posui supra, in ista clem. in 3. oppositione.

Vincen. God. Liberum arbitrum in iure nostro quibus modis capiatur declarat Ias. in l. si quis maior col. 4. in 6. nota C. de trans. & de libero arbitrio vide Fely. in ca. dilectus. de homic. & Franc. Balbin trac. de præe. in 4. par. 5. princ. num. 5. habetur in lib. 3. tract. fol. 74. de libero arbitrio de quo auctor iste loquitur, scribit Cos. Philiarc. in tractatu de Prædestinat. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio virtutum, quam facit glo. in hoc versiculo, an sit bona.*

Sexto. Oppo. ꝙ non sit error dicere ꝙ nõ est perfecti hominis, sed in actibus uirtutum exercere. Nam virtus est habitus electiuus immediate existens. Eth. 2. & dicitur esse immediate passionum contrariorum quæ se habent tanquam extrema, ut ibidem dicitur. sic dicitur fortitudo mediũ inter timorem & audaciam, ut hic, in gl. ꝙ ergo quis se exerceat in actibus virtutum, est dicere ꝙ non sit perfectus, cum præsupponitur eum non carere passionibus. Sol. vt in gl. quæ primo distinguit virtutes. secundo ibi, hoc viso. adaptat ad ppositum. & ibi colligitur solutio præmissi contrarii. Et ex hoc etiam infert quare ex dicto istorũ inferatur hæresis. tertio ibi, de insania. respondit insaniam huius erroris. & est glo. clara & cum ea idem Lau. & Pau. & dicit Lau. ꝙ si isti intelligunt ꝙ sit hominis perfecti se exercere in actib. virtutum, vt sit imperfectus quo ad hoc ꝙ sit partim in grã, partim in culpa, istud est falsum, quia talis nõ potest exercere opera virtuosa. de bap. maiores. circa medium. Si autẽ intelligũt ꝙ sit imperfectus quo ad gratiam, tũc uerum est ꝙ indiget virtutibus ꝯ. versi. 1. quia in hac vita grã semp est imperfecta. vnde si uolunt ꝙ possit esse pfecta, cõcludunt ex falsis. dic plenius & clarius ꝙ dicit gl. & Pau. ꝙ isti bestialiter imaginant ꝙ virtutes acquirant & infundantur homini, pp difficultatẽ quã habet respectu alicuius boni. Si igitur rõ indiget virtute pp difficultatẽ quã patitur in bene operando, quanto magis se exercet in actibus virtutum, tãto videtur minorem difficultatem pati, & per consequẽs videtur magis reddi imperfectus. & sic perfecta anima debet a se licentiare virtutes. Sed vt dicit Pau. hoc repugnat rationi, quia licet virtutes quandiu sunt in exercitio sint propter tollendam actus difficultatem, tamen postquam sunt in ea perfectione, videntur esse ad facultatem. Itẽ istud est ꝯ scripturam dicẽtem. Ibunt de virtute in virtutem. de pęn. dist. 2. cum sanctam. & Nau. a. Robora virtutẽ. & Mat.
a 8. Dixerunt discipuli Christo. In noĩe tuo a virtutes multas fecimus. & de Christo dicitur Mat. 9. non fecit virtutes multas pp incredulitatem eorũ. & sic aliquas fecit ipse qui erat pfectissimus. Item ad præcepta legis tenemur. in eis aũt præcipiẽ obseruatio iustitiæ. cætera prosequit Pau. vt in glo. & in ea ibi, super secundo de somnio. quid velit dicere glo. nõ bene apparet. id autem quod allegat est in Macro. li. 6. & ibi aliter distin
2 guit quam dicat glos. quod dico in seq. q. † Quæro, an diuisio virtutum quam facit glo. sit bona. dic ꝙ sic quo ad propositũ. tamẽ Macro. vbi sup. plenius diuidit virtutes, dicẽs ꝙ quatuor sunt genera virtutum. primę politicæ vocantur. secundæ purgatorię. tertię animi purgati. quartæ exẽplares. politicas dicit quibus boni viri Reipub. consulunt, & vrbes tuentur, parentes venerantur, liberos amant, proximos diligunt, & similia. de purgatoriis. & his quæ sunt purgati animi dicit Macro. vt glo. exemplares dicit esse in mente diuina. quæ declarat Tho. par. 1. q. 41. arti. 5. Alii aliter diuidunt ꝙ virtutum aliæ intellectuales, aliæ morales, aliæ mediæ. Inter has intellectuales sunt quæ sunt in intellectu speculatiuo, vt scientiæ speculatiuæ, naturalis philosophia, geometria, & similes. Morales sunt quæ in appetitu, siue appetitus ille sit sensitiuus, siue intellectiuus, vt iustitia, fortitudo, temperantia, mansuetudo &c. Mediæ inter intellectuales & morales sunt virtutes existentes in intellectu practico, vt prudentia, & virtutes sibi annexę. De hoc per Aegidium de Regimi. princip. lib. 1. par. 2. ca. 2. quod prosequitur vt ibi, & in plurib. capitulis ibi sequentibus. Et pter prudentiam & iustitiam sunt decem virtutes morales, scilicet fortitudo, temperantia, liberalitas, honoris amatiua, magnanimitas, magnificẽtia, mãsuetudo, veritas, affabilitas, & eutrapelia. & de his. 2. Ethi. ad fi. conuenit autem honoris amatiua cum magnanimitate, quia vtraque est circa bonũ honestum, sed differũt, quia circa mediocrem honorem est honoris amatiua. circa magnum uero magnanimitas. mãsuetudo uero est uirtus per quã medio mõ nõ habemus circa uindictam: ueritas autẽ affabilitas & eutrapelia conueniunt in hoc qđ sunt circa cõicationẽ quã hẽmus cũ aliis. fit aũt hæc cõicatio uel sermonibus, & sic hr̃ ueritas quæ est ut in uerbis hõ sit apertus & uerax & non iactator, sed factis ostẽdat se talem qualis est. fit ẽt communicatio circa conuersationem uitæ in qua qui bene se hẽt nõ sit discolus nec adulter, uel adulator, dicitur affabilis uel curialis, & sic habetur affabilitas. fit & tertio cõicatio in ludis in quibus bene se hẽt, ut nec hystrio ꝙ de omnib. uelit ludere nec agrestis, is dr̃ hñre eutrapeliam. i. uersatilitatem. reliquæ aũt prænominatæ uirtutes quid sint patet ex ipsis uocabulis. ultra has uirtutes sũt tres uirtutes theologicæ, fides, spes, & charitas, & sufficientia dictarum uirtutũ moralium, quare nec plures nec pauciores ponit Aegidius de Regimi. princi. lib. 1. parte. 2. & 3.

ADDITIO.

a In nomine tuo. Adde c. prophetauit. 2. q. 1.

Vin. God. Virtutes an insint nobis a natura, Fely in c. dudum. col. 4. in fi. vers. & pro hoc. de præsump.

SVMMARIVM.

1 Actus exterior, an addat aliquid ad actum interiorem quo ad peccatũ.
2 Fornicatio, an sit maius peccatum quàm mendacium, uel econtra.
3 Sacerdos cognoscens solutam, an committat adulterium, vel simplicem fornicationem.

Septimo. Opp. ꝙ non sit error in hoc ꝙ dicunt osculum esse mortale, nam solus aspectus libidinosus est mortale. 32. quæstio. 5. nec solo. & cap. seq. glo. 1. sol. distinguens & de mortali. Item de osculo ex qua causa fiat & clara est. & est vult gl. ꝙ qñ osculum fit ad libidinẽ, sit mortale, & sic quo ad hoc isti non errant, quia etiam ipsi videntur intellexisse de osculo libidinoso, propter rõnem quæ subijcitur, quia ad hoc non inclinat natura. Hæc tamẽ rõ falsa est eo quia vt dicit glo. natura inclinat ad osculum sicut ad libidinẽ ad quam ordinatur osculum. Item non omne ad qđ natura non inclinat, est peccatum. quod dic vt in glo. in fi. & damnatur hic error, præcipue quia volebant ꝙ osculum esset peccatũ & nõ copula, cum tñ copula sit maius peccatũ, vt dico in sequen. ꝯtio. cætera dic vt in gl. & cũ ea idem Pau. & in ea ibi, periurium. & oĩa alia præcepta quæ hñt Exo. 20. ibi, rõnabilẽ causam. propter fidelitatem recipiendam uel præstandam. Secundo oppo. ꝙ etiam non sit error in eo ꝙ dñt copulã nõ esse peccatum, quia natura creata est a Deo, non potest ergo nisi ad bonũ inclinari. Actus aũt carnalis prouenit ex inclinatione naturæ, vt patet in brutis. Solu. ꝙ copula sit peccatum, probatur ex rationibus de quibus in glo. hoc reprobat, nec ꝓcedit rõ præmissa sm̃ Pau. quia vbi est maior inordinatio rõni repugnans, tanto maior est excessus. 32. q. 7. adulterij sed maior est inordinatio in copula quã in osculo, quod fatentur esse peccatum, ergo in copula maius peccatum. Ad ꝯtrũ dic ꝙ licet natura inclinet ad copulam, tñ quo ad homines hoc debet intelligi cum legitima cõiuge. restringitur enĩ copula in homine ꝓp præceptum decalogi, nõ mœchaberis. de quo in gl. hoc reprobatur. & alijs rõnibus de quib. in ea gl. & in ea in fi. pro hoc, ꝙ no. in reg. sine culpa, li. 6. in qõ. acoliti qui ꝯtraxit
1 cũ concubina. in sol. 3. artic. 1. quęst. † Quæro an actus exterior aliquid addat ad interiorem. i. ad peccatum opis addatur sup peccatũ uoluntatis. vr̃ ꝙ sic, quia vt dicit Aug. vnusquisq; miser efficitur mala voluntate, sed miserior postmodum cũ desideriis malæ uoluntatis impletur. Item grauius peccat qui peccat in Deum & proximum q̃ ille qui in Deũ tm̃. per voluntatem autẽ peccat tm̃ in Deum, per actum vero exteriorem in Deum & in proximum. patet in adulterio, homicidio, & similibus. In ꝯtrũ, quia opus exterius non est culpa nisi ꝓp voluntatẽ interiorẽ, & sic sola volũtas est culpabilis. vñ in Psal. In corde iniquitates operamini. Glo. si vis & non potes, factũ reputat Deus. factum nihil addit. Sol. Matth. referens ꝙ nota. Hug. 32. qõ. 5. qui viderit. ubi dicit ꝙ grauius peccat qui prorumpit in opus q̃ qui habet solã voluntatem, quia voluntas crescit in opere, & maior est ibi voluntas q̃ ante. & hoc in malo opere. In bono aũt dicit ꝙ tm̃ meretur quis ex bona voluntate quantum ex voluntate & opere, quia pronior est Deus ad remunerandum q̃ ad condemnandum. de pœ. dist. 1. quia diuinitatis. dic qñ voluntas habetur pro facto, vt dixi de eo qui
2 mit. in pos. c. 1. † Secundo quæro, quod est maius peccatũ, an fornicatio, an mendacium. vr̃ ꝙ fornicatio, cum inter cætera septem peccata sit grauissimum. 22. q. 4. in eo. & quæst. 7. non solum. In ꝯtrium, quia quanto quis magis facit ꝯ naturã tanto magis peccat. 32. quæst. 7. adulterij. & c. flagitia. & cap. vsus.
a mentiri autem est ꝯ naturam, a quia uerba sunt instituta vt qs cogitationes suas proferat, & sic mentiendo non utitur uerbis ad id, ad quod sunt instituta. fornicari aũt non est cõtra naturam. quod dixi s. eo. uer. in 2. ꝯrio. Solu. Matth. stando vltimo ꝙ mendacium sit maius pro hoc quod hr̃. 50. dist. quia tuta. quia pauci reperiuntur sine uitio carnis. Ad contrarium rñdet ad c. non solũ, ꝙ ibi fornicatio ponitur pro incestu, uel ꝓ genere quod hẽt sub se adulterium, incestum, & stuprum, vt ibi no. Refert tñ Matth. fratrem Aluarum tenuisse ꝙ fornicatio sit maius, quia maior imponitur pœnitentia pro fornicatione q̃ pro mendacio. 24 qõ. 1. non afferamus. 51. dist. c. 1. & 2. Item quia in veteri testamento inueniũtur mendacia, q̃ excusant. 22. quęst. 2. quæritur. fornicatio nũq. iam. de diuor. gaudemus. tertio quia fornicatio est de principaliter prohibitis in decalogo, mendacium non. Item quia dicit canon quod fornicatio maioris est criminis, quia tollit membra Christi & facit ea meretricis. 37. quæstione 4. in eo. quinto quia fornicator peccat in corpus & animam. Ad hæc respõdet Matth. tenendo primũ. ad id quod dicitur ꝙ pro fornicatione imponitur maior pœnitentia. dicit quod hæc argumentatio non sẽper est uera, cum sit maius peccatum occidere matrem quã uxorem, & tamen maior imponitur pœnitentia occidenti uxorem. 33. quæstio. 2. admonere. Hugo. tamen ibi dicit quod maius peccatum est occidere exorem, quod non placet Matthe. posset tñ ꝓbabiliter defendi. Inducit ẽt Matt. ꝯ argumentationem illam, quia equalis penitentia imponitur adultero, homicidæ, periuro, & fornicatori. 22. q. 1. c. fi. & tñ vnum est maius altero. Ad id quod dr̃ ꝙ in ueteri testõ excusatur aliqñ mendaciũ, non fornicatio, rñdet ẽt ꝙ fornicatio aliqñ ibi excusatur. 33. q. 4. recurrat. vsq; ad §. ecce. mendacium aũt nõ potest excusari. 30. q. 2. per totum. nec in c. quæritur. fuit tacere ueritatem, quod aliquando licet ea. q. ne quis. Ad tertium ꝙ fornicatio est de principaliter prohibitis in decalogo, & non mendacium, dicit ꝙ etiam mendacium est ibi prohibitum, cum dicit, Nõ loquaris aduersus proximum falsum testimonium, de hoc. 32. q. 7. quid in omnibus in glo. 1. Ad aliud dec. in eo. responde per id quod no. ea. causa, quæstio 7 non solum in gloss. incestuosa. Ad vltimum quòd fornicator peccat in corpus & animam, dicit idem in mendacio. dic quod hæc quæstio & similes non possunt bene determinari, quia crimina variantur ex circunstantiis. de simo. & si quæstiones. de iureiuran. cum quidam. vbi de hoc. & quo ad ꝓmissã quæstionem considerandũ esset quale præiudicium surgat ex mendacio, nam si ex quadam leuitate fiat, videtur fornicatio grauius cri-
3 men, aliás secus. † Tertio quæro, circa id quod in proxima q̃stione dictũ est de fornicatione, an sacerdos cognoscẽdo solutã committat fornicationem, uel adulteriũ. vr̃ ꝙ adulteriũ, incestum, & sacrilegium, sicut cõmittit Monachus, 27. q. 1. virginibus. nam sicut Monachus uouet castitatem, ita & Sacerdos. 31. di. Nicena. & c. quoniam, & cap. aliter. de cler. coniug. cum olim. Sol. Mat. quod cõmittit fornicationem & puniri debet pro simplici fornicatione. 81. di. Maximianus. in glo. ergo, 82. distin. præsbyter. 1. quæstio. 7. Paulus. Ad illud de Monacho dicit quod ipse profitetur expresse castitatem. de. statu. mona. cum ad monasterium. secus in clerico in sacris. Dicit tamen secundum communem opin. quòd clericus in sacris tenetur continere, vt not. in cap. cum olim. & fornicando facit contra constitutionem ecclesiæ. Ex hoc infert quòd non tantum peccat quis ueniendo contra constitutionem ecclesiæ sicut contra uotum. Deinde refert in additione aliquos tenere contra, quòd imo sit adulterium ex quo clericus est in sacris. 7. quæstio. 1. sicut alterius. quod tamen nõ probat hoc. sed hoc tenendo infert Matt. ad id quod no. in reg. sine culpa. lib. 6. de clerico concubinario qui contraxit cum concubina, dicens quòd si illa sciuit eum esse clericum, non inducitur legitimatio. contrarium est uerius, vt no. in ead. regula, & dixi qui filii sint legitimi.

ADDITIO.

a Contra naturam. Adde glo. 2. in c. sed & continuo. de pœ. di. 1. gl. in ver. quia que. in c. clerici de excel. prela. Arch. Floren. in 2. parte suæ summæ. titulo. 5. c. 4. in §. inci. quantum ad tertium. Aug. de ciuitate Dei. capitulo. 5. lib. 12. Vin. God. Adde quòd quis potest mentiri sine dolo Alex in l. quid si falsum. de fals. & Moder. in l. quis sit fugitiuus. §. idem Celsus. ff. de ædil. edic.

Octauo. Oppo. quòd non sit error in eo quod dicunt, quòd non debet omittere contemplationẽ propter exhibere reuerentiam eucharistiæ. nam non debet quis cessare a maiori bono vt vacet minori, sed maius bonũ est contemplari diuinitatem Christi quàm humanitatẽ eius, & sic non debet omitti contemplatio diuinitatis vt exhibeatur reuerentia humanitati eius. Sol. Pau. ꝙ isti ex fatuitate credebãt se æquales, vel maiores Christo, nedum Papæ uel aliis prælatis, ut supra, in tertio errore. uel saltem vt dicunt Lau. & Genz. reputant se pares Moysi qui facie ad faciẽ Deo loquebatur. 16. distin. si quis uult. de renun. versi. penul. & secundũ Pau. præsupponunt falsum, quia humanitas Christi est vnita deitati. de sum. trin. cap. 1. versic. hæc sancta. Item hic error est rationi naturali contrarius secũdum quam reueremur superioribus a quibus deprimi & subleuari possumus. 16 quęstione 2. visis. & a quibus grata seruitia recipimus. Cum igitur Christus in sacramento sit supra hominem, & homini parauerit salutem, maxima reuerentia est ei exhibenda. & prosequitur Paul. reddendo alias rationes, de quibus in gloss. cum tamen & in ea ibi, latriç. hoc exponitur de consecra. distinct. 4. venerabiles. supra, de reli. clem. vnica. versicu. singularis. in gloss. nota pro forma, & dixi de sum. trini. clem. vnica. in princip. quæstio. 13.

Nonnulla. Nota contra simulatores. de hoc in glos. & isti sub agni specie gerunt lupum. cod. titu. officium. §. prouisi. lib. 6. & hanc simulationem spiritus disciplinæ effugiet. 1. q. 1. per Isaiam. & q. 3. Saluator. de pę. dis. 3. inter hæc. de consec. di. 4. ostenditur. & de multiplici simulatione ostenditur. 24. q. 1. officii, qđ me. cã. c. 1. & de reg. cap. 3.

& facit

& facit.86.dist. cap.1.& dictum c.vt officium. Vnde dicit canon ꝙ qui non seruat sanctitatem, dimidius cecidit.sed si intus habet simulationem,totus cecidit.12.q 1.certe.& alibi dr̃ ꝙ simulata æquitas. duplex est iniquitas. de reli. do. cle.1.vbi in glo.Secundo not.ꝙ ad ecclesiam spectat corrigere ea quæ sunt in periculum animarum.de iud.nouit.

Cum autem. Hic secunda principalis extirpare.de priuil.cum & plantare. corrumpantur.simile.2.q 1.præsbyter.de adul.significasti. egerint.tenendo, approbando, vel defendendo prædictos animaduersione canonica quæ consistit circa degradationem & traditionem curiæ sæcularis.eodem tit.ad abolendam.& de ver. sign.nouimus.de except.cap.fin.lib.6.vbi per Archid.de homi.pro humani.Pau.& de hoc in sequen.quæstio.Quæro in eo quòd dicit eos qui tenuerint vel defenderint istos puniendos animaduersione canonica,qualis erit hæc animaduersio. Sol.ut proxime dixi secundum Pau. & idem Lau. dicens quòd punientur tanquam hæretici,ex quo isti articuli sunt per ecclesiam damnati.de sum.trin.clem.1 §.penulti. pro hoc infrà, versic. sequẽ.vbi hoc crimen committitur inquisitoribus, quod nõ fieret nisi saperet hæresim.eod.tit.accusatus. §.sane.libro sexto.Dicit Genze. hoc procedere nisi parati sint corrigi veritate patefacta,tunc enim non sunt puniendi vt hæretici. 17. distin.nec licuit.21.distin.nunc autem:24. questio. 1.hæc est.& quæstio.vlti.dixit.vbi hoc est expressum. sed pœnitentiæ possunt subijci.eodem titu.accusatus. §.si vero. & §. porro,lib.6. Secundo quæro, in eo quod dixi in proxi. quæstio. quòd isti se possunt corrigere,vsque ad quod tẽpus. dicit Genze.ꝙ antequam sint coram inquisitore. Item quod postea si sponte voluut corrigi,secus si negent & se conuinci patiantur, quia tunc pertinaces censentur dictis iuribus.licet autem tales habeantur pro hæreticis,non tamen pro relapsis.eod.titu. super eo.& c.accusatus.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Forum quis sortitur ratione moræ seu habitationis.*
2 *Confessor,an possit confitenti imponere pœnam pecuniariam pro pñia.*

1 §.Porro. Exerceant seruata forma clem.1.& 2.sup.eodem.Pau.† No.ibi,commorantur. quod qs sortitur forum ratione moræ contractæ in loco, quod tamẽ non est verum ratione solius moræ,sed ratione delicti,vt hic, & de fo.compet.cap.fi.& hoc casu potest super hæresi procedi etiam si se absentauerunt.eod.titu.commissi.ver.contra ipsos,lib.6.& hoc vult hic gl.vide. Secundo no.quòd in delictis fit remissio, Genze.sed non colligitur hic, nisi additis his de quibus in proxi.not.& quando sit locus remissioni, dixi in d. cap.fi.de for.compet.Tertio no. quòd non tantũ ad diœcesanos,sed etiam ad Inquisitores spectat inquirere contra tales, & dicit Lau.quod inquirerent,de articulis fidei, & de sacramentis. & quod hoc facere possunt contra omnes de loco quos propter aliquam uitam sinistram quam faciunt, vel propter excommunicationem quamdiu sustinuerint de fide suspectos habent.& si contumaces fuerint, procedent iuxta cap. contumacia. lib.6. Si autem comparuerint & culpabiles reperti fuerint, procedetur vt sequitur. & in eo quod dicit de sacramentis, pro hoc eodem titu. accusatus, libro 6.
2 Quæro, an possit pro pœnitentia pœna imponi pecuniaria. Solu. Matth. quòd sic,dummodo distribuatur in pios vsus. sibi autem non est honestum, vt Inquisitores applicent,dicit tamen quod si necessitas,a vel magna vtilitas subest, possunt etiam in utilitatem & necessitatem officij conuertere. cum hoc officium sit inuentum in augmentum fidei, & sic conuertitur in utilitatem publicam quæ debet præferri priuatæ.de postu.bonç.1. 7.quæstio.1.scias.dic vt dixi.§.cle.prox. versi.Inquisitoribus.q.2.

ADDITIO

a Quod si necessitas. Adde Fel.idem tenentem.in c.irrefragabili.in 6.cęterum.de offi.ordi.in 2.col.ver.limita dupliciter hanc conclusionem in fi. d verſ. Vin.God Adde quod necessitas effectus plures refert idem Fel.in c.querelã. col.pen.in gl in ver.necessitate. de iureiuran.

De homicidio uoluntario,uel casuali. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Furiosus si committat aliquod delictum non est sibi imputandum sicut homini sanę mentis.*
2 *Infans nulla obligatione ligatur qua ad culpam.*
3 *Irregularitas est mult plex,de qua vide.*
5 *Furor autem qualiter probari potest.*
6 *Infans quis dicatur.*
7 *Minor quando dicatur doli capax.*
8 *Dormiens quare non teneatur de homicidio.*
9 *Ebrius si committat delictum,an excusetur.*
10 *Interficiens,vel mutilans hominem qualemcũque etiam infidelem, an sit irregularis, vide.*
11 *Irregularitas,an contrahatur ex qualibet mutilatione.*
12 *Quid de illo qui dat auxilium,non tamen mutilat vel occidit.*
13 *Occidens vel mutilans,an sit irregularis indistincte non attento quę fecerit animo.*
14 *Vulneratus quidam obijt febre,percutiens accusatur de morte,defenditur quod non vulnere decessit,sed febre,an in hoc standum sit iudicio medicorum.*
15 *Plures habitant in una domo,vnus lapidem proijciens occidit transeũtem,nec constat quis lapidem praiecerit,quid iuris.*
16 *Irregularitas quid est. Adde ibidem,nu.17.*
18 *Irregularitas,an sit de iure diuino,an vero de iure positiuo.*
19 *Irregularitatis species quot sunt.*
20 *Irregularitas quare fuit instituta.*
21 *Episcopum deformans in sua corpore acrius punitur quam si alium deformasset.*
22 *Mortem euitare non valens si alium occidit non est irregularis,an hoc locum habeat in quolibet homine, & an etiam in fratribus minoribus.*
23 *Quid si inuasus potuit euitare mortem,sed non membri mutilationem, an occidendo inuasorem efficiatur irregularis.*
24 *Quid si eminet periculum rerum,an occidens pro conseruatione rerũ incurrat irregularitatem.*
25 *Pręlatus,an debeat mortem subire pro conseruatione rerum ecclesię.*
26 *Mortem quis non posse vitare quando quis dicatur, vide.*
27 *Fugere an quis potuerit uel non ut dicatur mortem potuisse euitare, qualiter constabit.*
28 *Occidens uolentem occidere patrem suum uel coniugem uel personam quam non potest aliter iuuare,an sit irregularis.*
29 *Offensus seu inuasus si uibrauit ensem contra inuadentem & non tantum apposuit,an occidendo inuasorem efficiatur irregularis. Adde ad idem num.30.*
31 *Quid si non occidit uel mutilat,sed peruenit percutiendo ad sanguinis effusionem non se defendendo, an sit irregularis.*
32 *Bannitus si percussit aliquem ad suam defensionem, an debeat puniri.*
33 *Mutilati duo si inueniuntur,nec apparet quis ob tutelam fecerit. quid iuris.*
34 *Iudex si non liberat hominem a morte cum potest,uel priuatus non pascit fame morientem,an sint irregulares.*

CAP. I.

SI furiosus. Se summat vt dicit gloss. 1. & licet aliqui summent,non potest tamen complete breuius summari & in hac gloss.ibi tria dicta.sic communiter habetur, sed debet dice-
1 re duo. † Nota quòd furioso non imputatur ad culpam id quod in alio est delictum.debent autem venientes ab intestato custodire furiosum.ff.de offic.præsi.diuus.alias non succederent.in Auth.vt cum de app.cog.§.si quis de prædictis. col-
2 la.7.† Secundo nota,quòd infans non obligatur ad culpam, & sic æquiparatur ignoranti, qui non obligatur ad culpam. 15.quęstio.1.inebriauerunt.vbi dicit glo.quòd natura non patitur, quòd aliquis nesciens mulierem cognoscat. Sed contrarium videtur velle illa litera, & pro hoc quod nota. 6.dis in sum.dic quòd imo illud capitulũ rectè intellectum facit pro gloss.illa, nam ibi solum dicitur quod Loth non imputatur incestus ex eo quod cognouit filias,non tamen infertur, quod ignorans se commiscuerit, sed solum quod ignorauit esse filias,vt dicit ibi glo. Tertio not. quod mutilare & occidere æquiparantur quo ad contrahendam irregularitatem.
3 de hoc in glo.quoad irregularitatem.† Quarto not. ꝙ multiplex est irregularitas,quod videtur velle litera ibi, nullam irregularitatem. est enim quædam quæ tantum impedit promouẽdum,quædam deiicit etiam iam promotum,vt no.50. 15.distin.de his.de homi.sicut. quod dico J.quæst. 17.Oppo. in eo ꝙ infans mutilando,vel occidendo incurrit irregularitatem per ea quæ no.Host.de deli.puc.cap.1. Sol. dictum Hostien.hic corrigitur,quod dic vt in glos.3. Secundo oppon.in eo ꝙ dicit de dormiente,nam non videtur alium posse occidere,vel mutilare cum in somno sint ligati sensus. Sol. vt in glo.de ista.quæ dicit ꝙ aliquando dormientes loquuntur vel aliquid agunt,& dicit Pau.ꝙ etiam aliqui se armant & vadũt & clamant. Tertio opp.ad hoc,quia debẽt dormientes teneri de casu,de homi.presbyterum.& capitu.seq.6. distinc. testim. & ea.dis.in sum.15.q.1.inebriauerunt.de testib.sicut.Sol.Pau. ꝙ aliud est qñ ex facto uoluntario casualiter sequitur homicidiũ,quia tunc habet locum distinctio, de qua eo.ti.sicut dignũ. Aliud qñ ex facto oĩno casuali nullo modo scito vel cogitato,qa tũc perinde est ac si tignũ vel tegula fecisset. ff. ad le.

Aquil. sed & si. §. igitur. pro hoc quod dico infra quæstio 6. in
fi. Quarto oppo. φ isti de quib. hic saltem incurrunt irregula-
ritatem per quam impediuntur ad suscepiendos ordines, li-
cet non deiiciantur a iam susceptis, 15. quæstio. 1. in fi. Solu. vt
in gl. hoc tollit. quæ dicit, φ verbum nullam tollit distinctio-
nem de qua ibi. Item & aliam distinctionem de qua sup. ead.
clem. in glos. minor. & hoc quo ad casum de quo hic, qui ad
alia uero possunt procedere distinctiones præmissæ, & p hoc
etiam expeditur gl. n. seq & in ea ibi, sicut dignum in fi. vbi de
hoc per Innocent. & de temp. ordi. dilectus. Quinto oppo. in
eo quod dicit de illo qui mortem vitare non ualens &c. ne-
cessitas enim non excusat in delictis, vnde mulier a fornica-
tione non excusatur propter necessitatem famis. ff. de ritu nu
ptia. palam. §. non est. Sol. Pau. remittendo ad no. de fur. cap.
3. vbi gl. reddit rationem. quare necessitas excusat à furto &
non a fornicatione. & dicit Pau. quòd necessitas excusat a fur
to, quia per furtum succurritur necessitati famis. 12. quæstio.
2. fraternitas. vbi de hoc. de consecra. distinctio. 5. discipulos,
fornicatio autem non extinguit per se famem. Item mulier
non est in fructu. Instit. de rerum diui. §. in pecudum. non po-
test ergo uenire in communionem carnis. 12. quæstio. 1. cap.
2. licet quo ad alia seruitia. sicut ibi. Item fornicatio fit a volē-
te. alias non imputaretur. debet autem potius omnia mala pa
ti &c. 32. q. 5. §. 1. & ca. ita ne. & c. seq. Homicidiū uero necess
fariū de quo hic fit ab initio respectu agētis sed respectu occisi
vr̄ fieri ab eo voluntario. Sexto opp. φ nō debeat excusari muti
lans, uel occidens inuasorem, potest enim occidere φ iuste
inuadit, vt quia de mandato judicis uolebat reum inficere, &
sic is qui se tuetur, est in culpa, debet ergo fieri irregularis. arg.
de æta. & quali. cap. 1. Sol. Lau. φ hoc debet intelligi de inua-
sore iniusto, pro hoc quod no. Host. in sum. eo. ut. § quæ pœ-
na. uersi. si autem. & Arch. 23. quæstio. 5. cum homo. Quæro
de quo furioso hic loquitur. Glos. ista soluit quòd siue labo-
ret continuo furore, siue per interualla, quandiu furit potest
pati, sed non facere iniuriam, & quod per eum fit habetur ac
si casu factum esset, quod sequere. vt in gloss. & in ca. ibi, si
quadrupes. hoc non est omnino simile, quia in quadrupede
locum habet actio de pauperie. ff. si quadru. pau. l. 1. in prin. de
hoc de iniur. cap. vlt. in furioso autem nulla actio locum ha
4 bet. † Secundo quæro, quis probare debet furorem. gloss. ead.
soluit remittendo ad not. de succes. ab intesta. cum dilectus,
Paul. & Steph. dicunt quòd is qui allegat furorem, quia præ-
sumitur sanæ mentis. tamen si docetur φ aliquando fuit fu-
riosus, & qui dicit nunc non furiosum, incumbit probatio.
3. q. 9. incidas. vbi de hoc. pro hoc regu. semel, libro sexto. quia
ut ibi dicit Dy. accidens naturæ contrarium secundum natu-
ram & præter naturam tollit effectum præsumptionis ipsius
naturæ, quod procedit in accidente durabili saltem aptitudi
ne, alias contra naturam ipsius accidentis non præsumitur p-
seueratio. facit quod no. Innocen. Compo. & Abb. de elec. cū
inter canonicos. Pro hoc quod dixi de furore, quod si semel
probatur furiosus sic etiam hodie præsumitur, est gloss. in di-
cto capitulo fina. de succes. ab intest. in uersic. compotem. quę
est singularis, & ibi de hoc dixi 10. contrario. ex hoc sequitur
quæstio facti. agebatur ex contractu mutui, fuit exceptum φ
debitor tempore contractus erat furiosus, replicabatur quod
habebat dilucida interualla. consului quòd probato furore re
fungebatur contractus, dummodo probetur de furore ante
contractum. nec sufficit quod probetur de dilucidis interual
lis nisi specialiter probetur, quod tempore contractus erat
non furiosus, quod bene probatur ex præalleg. gloss. & idem
5 scribit Petr. de Anchar. se consuluisse. † Tertio quæro, quo-
modo probatur quis furiosus. Solu. Pau. remittendo ad nota.
26. quæstione prima. Gonsaldus. 46. distinctione capitulo pri-
mo. de succes. ab intesta. capitulo finali. per Hostien. dicit Ste-
pha. quód probatur ex dictis & factis. ff. de condictio. indeb,
quidam in suo. de tuto. & cura. is qui. §. fina. dicto capitulo. 1.
6 46. distinc. † Quarto quæro, quis dicatur infans. a Gloss. mi-
a nor. dicit quod minor septennio, quia ætas illa ignorat quid
videat. quod dic, vt in gloss. secus ergo de maiori septennio,
de quo dicit Genz. quod si est doli capax, tenetur de omni
delicto præterquam de lapsu carnis, licet fauore ætatis mi-
tius cum eo agatur. ff. de min. ofi. auxilium. §. in delictis. de
deli. pue cap. 1. & quod dicit de lapsu carnis, dic ideo, quia ta-
lis ætas non videtur ad hoc idonea. d. capit. 1. vnde nec minor
8 accusatur. l. Iulia de adult. ff. de adult. si minor. † Quinto quæ
ro, in eo quod dixi 10 proxim. quæst. de minore doli capace,
b qn̄ dicatur doli capax. a dicit Genz. quòd cum proximus est
pubertati. ff. de doli exceptio. apud. §. quæ in tut. ore proximus
autem dicitur cum magis appropinquat ætati puberi quam
infantię, & hoc in masculo est in 10. anno cum dimidio & ali
quantulum vltra. in fœmina in anno. 9. & dimidio & ali-
quantulum vltra. sic not. Insti. de inuti. stipu. §. pupillus. & fa-
cit de despon. impub. continebatur, & capit. attestationes, &
vtrobique glos. Opp. ad hoc quod dixi in hac quæstio. & præ-
ced. quòd immo minor etiam doli capax non obligatur. nā
si ingreditur religionem, potest egredi ante pubertatem. de
regu. cap. 1. libro 6. Solu. Genze. quòd speciale est in religio-
ne. contrarium sentit gloss. de regul. cum virum. in ver. reci-
piunt. Primum verius, quia non obligatur ante pubertatem,
quod dixi in eodem capit. cum virum. Oppo. ad idem in eo
quod dixi, quòd minor non obligatur nisi sit doli capax. nam
si recipit baptismum, etiam infans factus maior compellitur
fidem obseruare. de hære. contra Christianos, libro sexto. So-
lu. Lau. quòd illud speciale fauore fidei & propter naturam
sacramenti baptismi in quo quis per alium obligatur, vt no-
ta. de consecratio. distinctio 4. nihil, & capitu. cum pro par-
8 uulis. 45. distinctio. de iudæis. † Sexto quæro, in eo quod dixi
de dormiente, quare dormiens non tenetur de homicidio.
Lau. solu. quòd ideo, quia comparatur furioso. de bap. maio-
res. in fin. & hoc etiam vult gloss. de isto in eo quòd allegat
dictum ca. & dicit Laud. quòd hoc, quia dormitio reddit ho-
minem totaliter extra mentem quasi esset in extasi, & refert
de socio suo Anglico qui dormiens Parisius iuit de ecclesia
Beau Benedicti vsque ad flumen Secane de nocte & ibi pue-
rum interfecit, & reuersus dormiens posuit se in lecto. & de
hoc φ non sit irregularis videtur per id quod dicitur de Lot.
15. qō. 1. inebriauerunt. vbi commistio cum filiabus nō impu
tatur incestui, sed ebrietati, quod procedit qn̄ nō pōt dormiē
ti culpa imputari, vt quia nesciebat hoc sibi euenire. secus si
sciebat, quia tunc debuit prouidere vt iaceret solus & φ ne-
mo sit in camera, sicut imputatur putanti arborem qui non
admonuit transeuntes. ff. ad l. Aquil. si putator. φ no. Bar. ff. ad
le. Pomp. de parr. pœna. & ex hoc vr̄ idem dicendū de furioso,
φ si culpa sua deuenit in furorem, & furore pendente muti-
lat uel occidit hominem, erit irregularis, licet contra faciat
hæc litera quæ indistincte dicit tales non effici irregulares, φ
prosequitur Lap. in additione. Pro primo φ sit irregularis, in-
ducit quod no. de conse. dist. 4. quando quis. in glo. 1. & 55. di.
si euangelica. 86. distin. non satis. de ele. cum in ueteri. in fi. de
homi. is qui lib. 6. regula, damnum, eodem libr. nam dedisse
uidetur causam homicidio. ar. eo. titu. continebatur. suscepi-
mus. Pet. in ꝯ̄siū, quia lr̄a hic non distinguit. pro hoc. 15. qō. 1.
illud. & c. aliquos. & c. seq. & §. cum itaq;. & quod not. ea. q. in
sum. & in d. c. aliquos & in §. sed hoc, & quod no. Arch. de re-
scrip. statutum. §. cum uero. in gloss. quia forte. lib. 6. primum
tenet Lap. dicens φ pro & contra est, quod no. 32. q. 5. de pu-
dicitia. sed φ non sit irregularis, facit φ no. Archid. ibi. φ autē
sit irregularis, facit regula. imputari. lib. 6. & quod ibi no. dic,
de dormiēte vt prædixi, de furioso autem uidēnir male posse
exemplificari φ fuerit in culpa, & raro aut nunquàm accidit,
& sic de hoc indistincte dicendum φ non sit irregularis, pro
hoc quod dixi s̄. in 4 contrario, quia in furioso surgit delictū
ex facto omnino casuali. Septimo quæro an isti tres casus qui
æquiparantur hic de furioso dormiente & infante, æquiparē-
tur indistincte. Solu. Lap. non. nam infans baptizari potest,
quia tam paruulis quàm adultis confertur in baptismo infor
mans gratia & uirtutes. de sum. tri. cle. vnica. in fi. secus de adul
tis, furiosis, aut dormientibus. d. cap. maiores. quod dic, vt ibi.
9 † Octauo q̄ro quid de ebrio. Sol. Gen. & Mat. φ ebrius enon
c excusatur a delicto. 15. quæstio. 1. inebriauerunt. quia si de ip-
so voluisset intelligi, expressisset. de deci. ad audientiam. C. de
cadu. tollen. l. vnica. §. sinantem ad deficientis. mitius tamen
9 puniuntur. arg. ff. de re mili. omne delictum. † §. per vinum.
Nono quæro, an litera ibi, hominem, locum habeat in quo-
libet homine. Solu. Pau. quod sic, dicens quod cessantibus ex-
cusationibus de quibus hic, is qui interficit, vel mutilat ho-
minem etiam infidelem etiam in bello iusto, efficitur irre-
gularis. eodem titu. petitio. Idem Lap. dicens quod hic dicit,
hominem, procedere, siue sit masculus, siue fœmina, licet in
contrarium videatur. eodem titu. si aliquis. ibi, homini aut
mulieri. sed pro primo est, quia hominis appellatione v-
trunque genus continetur. & hoc verius, & in cap. si aliquis.
illud

ADDITIONES.

a Quis dicatur infans. Adde Docto. in l. si infanti. C. de iure deli. Do. in l. dona
tarium. C. de acqui. pos.
Vin. God. Vide Bartho Soc. in l. 1. ff. adipiscimur. de acquir. pos.
b Quando dicatur doli capax. Adde Doc. in ca. 1. de delic. pue. Abb in c. 1. de
senten. excom. in prin. Doct. in c. 3 in § qui vero. ver. oppono quod minor. de
re iu. lib. 6. Lap. al eg. 193.
Vinc God. Adde Cor. in cons. 243. Consuluit. per totum, lib. 4.
c Quod ebrius Adde Abb. in cap. fi. de male. Bar. in l. respiciendum. in §. delin-
quunt. ff. de pœn. Sal. in l. 1. in fi. C. ad leg Cor.
Vin. God. Adde Alex. post Bar. in l. respiciendum. § delinquunt ff. de pœn. &
nimia ebrietas delictum attenuat. Felyn in c. ex literis, de iur. iur.

illud fuit causa maioris expressionis. dicit etiam Lap. quòd
debet intelligi de homine viuo non mortuo, quod etiam te-
net Lau. & Gen. & est indubium. pro hoc eodem tit. si quis.
& cap. sicut ex literarum. Item quia homo mortuus non est
homo, nam ad esse hominis requiritur anima & corpus con
iuncta, de celebra. mis. in quadam. versi. nam adesse. de pœni-
ten. distin. 2. chatitas. uer. item corpus. facit quod no. Archi.
15. quęstio. 1. si quis non iratus. de offic. delega. si delegatus. li
bro sexto. & Host. de priuil. ad hæc, vbi dixi in 1. quæstio. dicit
etiam Lap. quòd debet hoc intelligi de homine nato, vel sal-
a tem formato. nam si esset informis, a nec per membra distin-
ctus, occidens talem non esset homicida vere nec irregula-
ris. 2. quæstione 5. consuluisti. 32. quæstio. 2. quod vero. & ca-
pi. Moyses, & cap. sicut. d. cap. si aliquis. si esset homicida occa-
sionaliter seu interpretatiue. 86. distinctio. pasce. 87. distinctio.
si expositus. no. gloss. in dicto cap. si aliquis. & Specu. titu. 2. §.
iuxta. in penult. colum. vet. item qui homini. dicit etiam Lap.
quod debet intelligi de homine occidente, uel mutilante q
11 sit baptizatus, quod dico infrà. quæstio. 12. † Decimo quæro,
an ex qualibet mutilatione inducitur irregularitas. Sol. Lau.
quod non, sed solum cum mutilatur aliquid de principalib.
membris. de cle. pu. in duel. cap. 1. 55. distinctio. si euangeli-
ca. 23. quæstio. vlti. si quatuor. & sic videtur secus si mutilat
12 digitum, quod dixi de cor. vit. in cap. fin. † Vndecimo quęro
de illo qui non mutilat, uel occidit, sed dat auxilium consi-
lium uel fauorem. ad hoc sol. Pau. quòd est irregularis. de
13 hoc per Innocent. & Hostiē. eodem titu. petitio. † Duodeci-
mo quæro, an mutilans uel occidens indistincte sit irregula-
ris, ita quòd non habeat cōsiderari quo animo fecit. Sol. Lap.
quòd licet in alijs attendatur animus, de senten. excommun.
cum uoluntate. 15. quæstio. 1. merito. cum cap. sequen. tamē
hic non est distinguendum de animo, et sic quocunque ani-
mo siue priuatus, siue iudex occidat, uel mutilet, efficitur ir-
regularis, & hoc si ex proposito, secus si casu, uel si medicus,
uel alius dando operam rei licitæ mutilet uel occidat, nō est
irregularis. de æta. & qualit. ad aures. 50. distinctio. hi qui arbo
rem. nota. ea. di. de his. 1. & 3. de homi. sicut dignum. & quòd
dixi mutilantem, vel occidentem ex proposito indistincte
fieri irregularem, procedit secundum Lau. post baptismum,
secus si ante baptismum, quia tunc non contrahitur irregu
laritas, cum sit tantum de iure positiuo inducta. 51. distinctio
ne si quis post. nota. Innocentius, de renun. nisi & Archidia.
21. distinctione. §. primo. 15. quæstione prima. si quis non ira-
tus. de re iudica. capitulo primo, libro sexto. vel si contrahi-
tur ante baptismum tollitur per baptismum, & hoc si con-
trahitur cum peccato, ut quia hoc fecit tanquam priuatus,
uel etiam tanquam iudex. quia idem est, cum hodie nullus
infidelis habeat iurisdictionem, nec sine peccato possit eā
exercere. secus si fecit tanquam executor habens necesse pa
rere iudici fideli. talis enim irregularitas sine peccato con-
tracta per baptismum tolli non potest, secundum Lap. qui
tamen dicit uerius viden, quòd ante baptismum non con-
trahitur irregularitas, siue peccando, siue non peccando, &
sic talis post baptismum possit promoueri, pro hoc quod
nota. Ioan. & Archidia. 26. distinctione, deinde. & Hostien. in
sum. de homi. §. quia pœna. versicu. quid ergo. contrarium
videtur tenere Innocentius. de diuor. gaudemus. Ioan. Calde.
in eodem capitulo dicit quod irregularitas surgens a lege di-
uina locum habet etiam in non baptizato, vt si est bigamus,
secus in ea quæ surgit a lege positiua, vt propter homicidiū,
quia nondum baptizati non ligantur canonibus. dicto capi-
tulo. gaudemus. vbi dixi. tamen in hoc quod dicit de irregula
te secundum legem diuinam videtur uerius quod omnis ir-
regularitas sit de iure positiuo, quod dico infrà, quæstio. 16.
& sic non potest exemplificari hæc opinio in primo mem-
bro, & videtur opinio verior. Innocent. tamen, pro opi. quòd
ante baptismum non cōtrahatur irregularitas quæ impediat
post baptismum, est expresse 50. di. si qs viduā. 51. di. c. 1. & c. si
qs post. a p̄rio. & huic tanq̄ æquiori possumus stare in ambi-
guitate opinionū, ut fiat in pœnis mitior interp̄tatio. regula,
14 in pęnis, li. 6. & idē dixi I d. c. gaudemus. † Decimotertio q̄ro,
qdā uulneratus febre superueniēte obijt, accusatur percutiēs
de morte, asseritur, quòd non ex vulnere, sed ex febre obijt,
& plures hoc asserunt. aliqui medici dicunt quòd vulnus fuit
causa febris. Solu. Matth. quòd credendum est medicis, per
id quod nota. in Specul. eod. tit. ver. pone. pro hoc quod nota.
15 gloss. eod. tit. presbyterum. † Decimoquarto quæro, pone q
in vna domo sint plures, vnus proiecit lapidem, & prætereū-
tem occidit, nec constat quis. Solu. Matt. referendo quod no.
23. quæstio. vlti. si quatuor. & in Specu. eod. titu. ver. pone, per
quæ videtur quòd nullus teneatur. Archi. tamen de elect. cu-
pientes. in gloss. non debet. dicit hoc procedere in casu præ-
missio cum non omnes deliquerunt, quia tunc sanctius est
nocentem impunitum relinquere quam innocentem con-
demnare. ff. de pęn. ab senten. de simo. licet Hely. Si vero con
stat quod omnes deliquerunt, sed non æqualiter, vt quia om-
nes percusserunt, sed vnus occidicit, tunc omnes tenentur de
occiso, 23. quæstio. vltim. in capitu. vlt. ff. ad leg. Aquil. itē Me-
16 la. §. si plures. de homi. significasti. † & pro hoc quod ibi dixi.
b Decimoquinto quæro, quid est irregularitas. Sol. Lau. quod
est impedimētum seu repulsio executionis diuini officii quę
ipso iure infligitur occisori. de tempo. ordi. cap. fi. Lap. dicit q
est nota seu impedimentum canonicum proueniens in cle-
rico ex violatione censuræ ecclesiasticæ, vel ex alia notabili in
obedientia. addit & alia verba non necessaria. & hæc diffinitio
plenior quam prima, vel formalius dic vt dixi de cler. excom
municato. capitu. fina. quod est inhabilitas canonica per quā
17 quis excluditur a regula promotionis seu ordinum, † & dicit
Lap. quod non dicitur quis irregularis, quia secundum regu-
lam Apostoli prohibeatur, sed tūc dicitur extra regulam alio
rum. sed irregularis est is qui propter excessum est eiectus a ta
li regula ad quam nō reducitur nisi per sedem Apostolicam,
18 vt no Archidiaco. de senten. excommunicatio. is qui † libr. 6.
Decimosexto quæro, an irregularitas sit de iure diuino, an po
sitiuo. Sol. Lau. quod de positiuo. 2. quæstio. 7. §. item Daniel.
licet in veteri lege fuit præordinata in persona Dauid. de con
secratio. distinctio. 1. capitu. 1. & hoc tenet Innocen. de renun.
nisi. versicu. personæ. in ver. irregularitas. dicens quod Papa cū
omnibus irregularibus dispensat, quia istæ pœnę sunt de iure
19 positiuo. † Decimoseptimo quæro, quia dixi supra in 3. nota.
quod multiplex est irregularitas. quot sunt eius species. Sol.
Lau. quod tres, & in hoc habent corruptæ vult enim dicere
duæ. quędam prouenit ex incisione seu difformitate proprii
corporis, & de hac de cleri. ęgrotan. per totum. Alia prouenit
ex deformitate alieni corporis. & hæc triplex. quædam proue
nit ex morte, quędam ex mutilatione, quędam ex simplici in-
iectione cum proposito occidendi. de primis duobus eod. tit.
per totum. de tertia, de pœn. distinctio. prima, periculose. dic
quod hæc vltima non inducit inhabilitatem, quæ indigeat di
spensatione apostolica, imo dicit glo. eod. titu. si aliquis. quod
hæc non est irregularitas, licet gloss. in capitu. periculose. con
trarium dicat. sed primum verius, quod tenet Archidiaco. in
eod. capitu. periculose. & hoc de irregularitate maiori ad quā
contrahendam, requiritur factum, sed est irregularis irregula
ritate quæ incurritur pro mortali. 25. distinctio. §. criminis. vt
dicit Goffred. in eod. capitu. si aliquis. & pro hoc quod dico.
20 ins. quæstio. 34. † Decimooctauo quæro, quæ fuit causa insti-
tuendo irregularitatis. Solu. Lau. quod horror & scandalum
inde oriens. nam abhominabile est quod qui intinxit manus
in sanguinem humanum, offerat sanguinem & hostiam im-
maculatam, vel aliud officium Christo exhibeat. 24. quæstio.
vltim. his a quibus. maxime si talis sęuierit in imaginem Dei,
quæ est homo. supra eod. capitu. 2. quæ ratio cessat in muliere
quæ non est ad imaginem Dei facta, sed hominis. 13. quęstio.
21 5. hæc imago. † Decimonono quæro in eo quod dixi. sup. quę
stio. 16. quod prouenit irregularitas quādoque ex deformita-
te corporis alieni, quid si quis episcopum deformauit. Solu.
Lau. quod fortius hanc pęnam incurrit quam si alium. 23. q.
5. si non licet. de corpo. vitia. ex parte. nam ex charitate tene-
tur quis se magis diligere, quam proximum. dic quod muti-
lans seipsum est irregularis duplici irregularitate, de qua in d.
22 quæstio. 16. † Vicesimo quæro an litera ibi, de illo, locum ha-
beat in quolibet homine. Solu. Pau. quod sic. & sic etiam in
clerico locum habet, vt no. Ioan. & Archidia. 33. quæstio. 3. §.
1. de hoc. 50. distinctio. de his. 3. & hoc facit ad solutionem se-
quen. quæstio. Vicesimoprimo quæro, quid in fratribus Mi-
noribus, vel Prædicatoribus. videtur quod in alijs, quia in om
nibus licet vim vi repellere incontinenti. 1. distinctio. ius na-
turale. In cōtrarium, quia videtur esse pręceptum secundum
regulam euangelicam. Qui te percusserit in vnam maxillam,
præbe illi & alteram, & si voluerit tollere tunicam, trade &
pallium. Solu. Matth. quod cuilibet licet vim vi repellere in-
continenti & cum moderamine inculpatæ tutelæ animo de-
fendendi, non vlciscendi, nisi per votum se obligauerit in op
positum. refert tamen quosdam dicere quod non repercute-
re est præceptum perfectis, sed imperfectis consilium. sed qui
debeant dici perfecti se dicit non inuenisse determinatum. re
fert etiam quod no. Hu. 1. dis. ius tus naturale. dicēs q mortali
ter

ADDITIONES.

a Nam si esset informis. Adde Specu. in tit. de leg. in §. iuxta in pen. col. ver. itē si homini. Fel. in c. si aliquis. in fi. de homi.
Vin. God. Adde Alex. in l. quod dicitur, de libe. & posthu. & DD. in l. nō sunt liberi. ff. de sta. homi.
b Quid est irregularitas. Adde Inn. in capitu. 2. & in capitu. si celebra. de cleric. excom. Doct. in c. nisi cum pridem. in §. personę. de renun. Car. Alex. 50. dis. in glo. summe.
Vin. God. Adde quod irregularitas incurritur etiam pro homicidio merito. sio. Cor. consi. 17. egregie, litera. 1 lib. 4.

ter peccat qui aliquo modo repercutit, sine sit perfectus, siue
imperfectus, nisi hoc faciat iudicis authoritate. & debet po-
tius mortem incurrere quàm inferre. argu. 23. quæstio. 5. ita
ne. quia dominus dicit, Mihi vindictam & ego retribuam,
Et Apostolus, Non vos defendentes charissimi. & illud qđ
vim vi repellere licet, exponit Hugo. i. permittitur quia non
punitur per legem, uel licet repellere. i. remouere non reper
cutiendo, sed opponendo aliquod obstaculum brachij, uel
alterius rei. sed dicit Matth. ꝙ hæc opinio est nimis dura. Vi-
cesimosecundo quæro, de qua morte loquitur litera ibi, qui
mortem glo. in hoc ver. supplet propriam. quod declara per
23 id quod dicit glo. penul. & dico 3. quæstione 28. † Vicesimo-
tertio quæro, si poterit euitare mortem, sed non mutilatio-
nem alicuius membri. vr̄ ꝙ occidendo, vel mutilando inua-
sorem non fit irregularis. ar. de pœn. dist. 1. uulgaris, quia qui
aurem tetigit, totū corpus tetigisse vr̄, vt ibi, & no. de præscri.
aditis. In contrarium, quia defensio debet esse ordinata, ita
ꝙ non ad uindictam uel plus. Exo. 21. vbi dr̄ ꝙ mors pro mor
te, oculus pro oculo dari debet. facit eo. tit. significasti. non est
autem æqualitas pro timore mutilationis, ut alium occidat.
Sol. Lau. arguit pro & contra, ut præmisi, & non aliter soluit,
sed vr̄ remanere in ultimo. primū tñ vr̄ uerius, quia hic com-
parantur mutilatio & occisio quo ad contrahendam irregu-
laritatem, quod dixi §. in 3. nota, & sic idem debet esse ad eam
24 euitandam. † Vicesimoquarto quæro, si imminet periculū
rerum, an occidens uel mutilans aduersarium est irregula-
ris Sol. Pau. ꝙ sic. eo. tit. suscepimus. hic enim dicit solum de
illo qui mortem vel mutilationem taliter vitare non potest.
pro hoc inducit Matt. quia non debet ꝑꝑ res transitorias ar-
mis se tueri & spoliatorem occidere. arg. 23. quæstione 8. con-
uenior. d. c. suscepimus. vbi iudicatur irregularis is qui latro-
nes ligauit quos socius interfecit, ne ab eis occideretur. idem
Lap. pro hoc quod no. Host. in sum. eod. §. qua pœna. ver. aliū,
25 † Vicesimoquinto quæro, an prælatus pro rebus ecclesię de
beat mortem subire. Sol. Mat. ꝙ sic, per id quod nota. 23. qō.
8. conuenior. in gloss. videtur. vbi allegat pro & contra. me-
lius facit quod no. Innocē. de renunc. nisi. §. ꝑꝑ malitiam. vbi
dicit ꝙ prælatus debet se opponere murum si quærātur pos-
sessiones, vel libertates ecclesiæ, quia sine corporalibus non
consistit ecclesia. 1. qō. 3. si quis obiecerit. nam Beatus Tho. ꝑ
his martyrizatus est eo. titu. sicut dignum. Dic tamē ꝙ debet
se tueri & armis materialibus & spiritualibus. de sent. excom.
ex delicto, non enim videretur esse prudentis inermem se op
26 ponere armatis. arg. de rest. spol. cap. 1. lib. 6. † Vicesimosexto
quæro, in eo ꝙ dicit de his qui mortem aliter uitare non va-
lent &c. quando hoc dicatur. Sol. vt in glos. vt quia inangula-
tus. quæ exemplificat de illo qui erat inangulatus. ita ꝙ fuge
re non poterat, & sic vr̄ velle ꝙ si poterat fugere, non excusa-
tur. & idem Pau. quod prosequitur Gen. & arguit primo pro
gloss. quod teneatur fugere, quia hic loquitur de eo qui aliter
uitare non ualens &c. ad idem ff. ad leg. Aqui. scientiam. §. qui
cū aliter. vnde videtur sumpta hęc cle. in hoc vltimo. Item ad
instar domini, qui ꝑꝑ persecutionem Herodis fugit in Aegy-
ptum. 23. quæstione tertia. §. primo, pro hoc quod nota. eo-
dem titulo, suscepimus. in gloss. quia tutius. dicit tamen Gen.
quod hæc possunt procedere in casu d. capitu. suscepimus.
vel in alio simili, vt fiat consideratio arbitraria, puta si inua-
dendo & claudendo ostia domus, uel in turri se includendo
poterat periculum vitare, alias probabiliter potest dici cōtra-
rium, quia in fugiendo frequenter potest fugienti periculū
imminere, quia cadere posset, & sic morti subijci, cui periculo
lo non tenet se exponere. arg. ff. si quis cau. l. 2. §. pe. & vt lit. non
contest. accedens. 2. nam qualitas temporis & loci non pati-
tur plenius deliberandi consilium. ff. de exerci. l. 1. deposi. l. 1.
§. merito & potissime procedunt prædicta vbi secundum ꝑ-
sonæ qualitatem fuga esset dedecorosa. arg. ff. ex qui. cau. ma.
in eadem, vbi hæc æquiparantur non posse recedere, uel pos-
se cum dedecore. ad idem. ff. de manu. vindi. l. iuxta. cum ibi
no. nam & alibi conseruatio personæ & famæ æquiparantur,
Instit. de inspec. ruto. §. suspectus. Item conseruatio honoris,
perfertur vtilitati rerum ff. si quis omis. cau. testa. Iulianus.
Pet. de Anchar. dicit quod licet ad euitationem alterius pœ-
næ excusetur qui propter dedecus non fugit. C. vnde vi. l. 1.
vbi per Cyn. & Bald. secus tamen quo ad euitationem irre-
gularitatis quo casu requiritur vt aliter mortem euitare non
possit, vt in litera quod placet. tamen opinio Genze. æquior
27 est. † Vicesimoseptimo quæro, si dubitatur, an potuerit fuge
re, vel non. glos. ead. sol. quod in foro contentioso docebitur
de hoc per circunstantias, in pœnitentiali autem sibi credi-
tur, & quod dicit gloss. de circunstantijs, exemplificat
Laud. vt quia aliquis manu potens, & brachio extento
inuasit aliquem, ita quod inuasus poterat suspicari de mor-
te nisi se defenderet, uel etiam si comminatur mortem &
erat alias inimicus, & talis qui de facili selonias ducebat ad
effectum, uel si suberant alia verisimilia. non enim expedit
expectare primum ictum, quia forte lethalis esset. & posset
sibi dici, Tarde venere bubulci. hoc dicit Lau. esse ꝯtra Hug.
in eo quod no. eod. titu. si perfodiens. in gloss. 2. dic quod non
est contra, quia Hugo. loquitur de iam percusso, cui non li-
cet repercutere ex interuallo. & pro hoc quod dixi, quod pro
batur ex circunstantijs, quòd fecit causa defensionis, quia in-
sultatus est. quod no. eod. titu significasti. in gloss. vlti. & ff. ad
leg. Aquil. si ex plagis. §. tabernarius, quod intellige vt præ-
dixi considerata conditione personarum, pro hoc quod not.
Cyn. C. vnde vi. l. 1. & quod no. 23. quæstione 1. in summa. &
in hac gloss. ibi, occurrentes. vel per iuramentum, ut no. eod.
titu. significasti. 2. & hoc si aliter probare non potest. Laud.
28 † Vicesimooctauo quæro, in eo quod hic dicit de illo q suū
occidit, uel mutilat inuasorem, quid si occidit uolentem oc-
cidere patrem, filium, coniugem, uel personam quam aliter
iuuare non potest. Gloss. pen. soluit quòd hæc non dicitur ne-
cessitas ineuitabilis, & sic erit irregularis. idem Pau. & Lap.
qui dicit quòd licet quis teneatur debellare iniuriam proxi-
mi sicut propriam. 23. quæstione 3. in summa. & cap. fortitu
do. & cap. non inferenda. de sentent. excommu. quante &c.
dilectu, libro 6. tamen quo ad irregularitatem secus est, per
prædicta. facit, quod not. Archid. 21. quæstione 3. in princip.
Item cum gloss. concordat etiam Matth. qui tamen ad illud
de coniuge in contrarium inducit, quia vir & vxor censentur
vna caro. de cogn. spi. Martinus dic quòd illud ad generatio-
nem prolis, & quo ad alia bona matrimonij, non quo ad om-
nia. Oppo. ad hoc de eo quod not. Innocē. de senten. excom-
mun. si vero. vbi dicit quod hoc casu percutiens clericum nō
est excommunicatus. Gloss. ea. sol. quòd aliud in irregularita-
te quæ contrahitur etiam sine culpa, sed excommunicatio
non, quod dic, vt in gloss. quam sing. no. & in ea ibi, vt in iudi-
ce. Idem in isto qui defendit coniunctum, nam meretur, li-
cet irregularitatem non euitet. Oppo. ad idem, quia is qui
inuadit personam coniunctam, dicitur suus inuasor, nam
a suum accipitur a pro toto & pro parte. dicitur enim suum
etiam quod est commune. ff. de ritu nup. illud. de lega. 3. si
quis seruus de verbo. sign. pupillus. facit Insti. de iniur. §. pati-
tur. 23. quæstio. 3. non inferenda. de restituti. spoliato. olim. 1.
de senten. excommun. dilecto. Solu. Pau. quod licet defensio
personæ coniunctæ sit licita, non tamen sui causa est neces-
saria, quod requirit hæc litera, & dicit Paul. non esse verum
quòd commune dicatur suum, vt nota. ff. de condi. instit. l. 2.
dic quòd nota. ibi faciunt ad hoc, quia ibi gloss. dicit quòd in
dubio quod commune est, non dicitur meum. sed videtur
repugnare textui illi, nisi euidentissimis probationibus &c.
Alibi dicit gloss. quod commune est, meum est, ficte non ve-
re. ita nota. ff. de reg. iur. id quod nostrum. de hoc per Dyn. in
regula, in re communi, lib. 6. & de præbend. præsenti. eod. lib.
in gloss. ergo ex qua. dic quòd id quod est commune pluri-
bus ut singulis, dicitur proprium cuiuslibet eorum. secus si pluri
bus, ut collegio. & plenius de hoc no. Bar. ff. de leg. 1. serui ele
ctione. § 1. & ex hoc dic, ꝙ in casu præmisso defensio non dr̄
propria ꝑꝑ personam coniunctam, quia nec etiam est cōis,
imo principalius spectat ad ipsam ꝑsonam offensam, secun-
dario ad coniunctam, quia prima charitas incipit a se. de vsu
29 pal. nisi. † Vicesimonono q̄ro, an quod hic dicit de occidēte
cā defensionis, procedit tūc tantū, qñ ipse offendens irruit in
offensum, ita ꝙ offensus non vibrauit in eū gladium, sed tātū
opposuit. vr̄ ꝙ sic, per no. eo. tit. sicut. in gloss. penul. in fi. Glo.
ulti. hic tenet contrarium, & hoc uult in eo, quod dicit etiā
vibrando. & idem Pau. & sic dummodo præsupponatur, qđ
aliter euadere non potuerit, etiam si vibret, non est irregu-
30 laris. † Tricesimo q̄ro, an ꝙ hic dicit de mutilāte, vł occidēte,
ꝓcedit in alio actu inducente irregularitatē. Sol. Pau. ꝙ sic, cū
subsit semp eadem rō, & non bene apparet quid velit, nisi di-
camus ꝙ uult dicere, ꝙ irregularitas non contrahitur, qñ qs
31 non sponte eū incidit. † Tricesimoprimo quæro, quid si nō
occidit uel mutilat, sed ad sanguinis effusionem percussit,
uel peruenit, se non defendendo. vr̄ ꝙ sit irregularis. ne cler.
vel

ADDITIO.

a Nam suum accipitur. Adde ꝙ pronomen suus, sua, suum, non semper deno-
tat dominium glo. in ver. regi in cap. 1. de postu. præla. glos. in cap. pro illo-
rum. de præben. glos. in uer. mea est, in cap. quo iure 8. dist. Io. de Imo. in cap.
Abbatem, de referi. Do in cap. 2. de ver. sign. lib. 6. Do. in c. 1 in 3. col. de at.
fri. Bar. in l. 2. in §. vide. ff. de sup. instr. Cal. consi. 22. quod inci. an si Papa in
tit. de præb.
Vinc. God. suus &c. quod non semper denotet dominium, Fely. in c. 1. colū.
3. de spons. vide Ias. Instit. de act. §. æque, num. 43. & in dubio suus, sua, suum,
refertur ad testatorē, nisi sic esset superfluum, Ruy. consil. 53. numero tertio.
libro primo.

vel mon. sententiam. de rapto. in archiepiscopatu. de senten.
excom. cum illorum. ver. nos tamen. Contrarium tenet Lap:
per hanc literam quæ tantũ ponit hæc duo. Ad ɔtiũ non re-
spondet. dic, ꝙ cap. sententiam. facit pro, & debet intelligi,
quòd non procedat clericus ad sententiam sanguinis, vnde
procedat mors uel mutilatio. ad cap. in archiepiscopatu. dic
quod etiam facit pro, ibi, mortem vel detruncationem mē-
brorum. Ad cap. eum illorum, dic quod id quod ibi dicit de
saguinis effusione consideratur ad effectum inferendi exces-
sum esse enormem, non ad inferendam irregularitatem. &
per hoc non procedit, quod dicit Lau. de illo qui se vulnera-
uit, ex imperitia medici ex vulnere obiit. dicit enim quod est
irregularis. quod non est verum, quia non dedit causam im
mediatam morti, pro hoc quod dixi suprà, in 3. contrario.
32 † Tricesimosecundo quæro, si exbannitus ob suam tutelam
percussit, an audiatur. Sol. Matth. quod sic, quia non perdit
defensionem, nam comparatur deportato qui non perdit
ea quæ sunt iurisgentium, sed tantum quæ sunt ius ciuilis.
ff. de pœ. quidam. defensio autem est de iuregentium. ff. de
33 iust. & iure. vt vim. de re iudi. clemen. pastoralis. † Tricesimo-
tertio quæro, si duo inueniuntur mutilati, nec apparet quis
fecerit ob tutelam. Sol. Matth. fortius mutilatus præsumitur
culpabilis & alius fecisse ob tutelam ff. ad l. Aqui. scientiam.
§. cum stramenta. quæ tamen hoc non probat. vnde dicit
Matth. posse distingui quis eorum consueuit esse magis rixo
sus. nam & aliàs attenditur consuetudo alicuius. ff. de pign.
actio. vel uniuersorum. de vsur. qui semisses. de pign. illo vos.
34 quod placet. † Tricesimoquarto quæro, si iudex non liberat
hominem a morte cum potest, vel si priuatus non pascit fa-
me morientem. Sol. Matth. quòd licet grauissime peccent,
non tamen sint irregulares etiam si sequatur mors, quia lex
promotionis requirit factum. 15 quæstio. 3. si quis non iratur.
pro hoc quod dixi. s. quæstio. 17. Tricesimoquinto quæro, si
a quis uult me percutere a & dum declino ictum percutit aliũ
& interficit, vel si quis me impellit, & ex meo impulsu re-
tro cadit & moritur, vel si quis me impellit in alium, vel
alium in me. Sol. Matth. referendo quod no. Hug. l. distin. sæ-
pe. quòd non est irregularis nisi hoc fiat in fraudem. Tricesi-
mosexto quæro, de clericis qui sunt iuris ignari pro habenda
b indulgentia quæ dabatur portantibus b ligna ad cremandos
hæreticos ligna portauerunt. Sol. Matth. quod si ligna illa
operantur ad cremationem, sint irregulares. secus si non ope
rantur, vt quia iam crematus erat mortuus, pro hoc quod
not. Abb. eod titu. sicut, & de materia irregularitatis cōtrahē-
dæ, dic vt not. Innoc. eod. tit. ad audientiam. & c. si. & vtrobiq;
dixi, & in pluribus aliis c. illius tit.

ADDITIONES.

a Me percutere. Adde Card. Alex. in c. sæpe. in fi. 50 dist.
b Portantibus ligna. Adde Bellameram in c. de his. 50. distinct. Abb. in capitu. Petrus de hono.

De usuris. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum quod fauet vsuris non est seruandum.*
2 *Nisi, dictio negat quando præcedit affirmatio.*
3 *Statutum, an possit alicui tollere dominium rei suę, vel actionem competentem de iure gentium vel ciuili.*
4 *Vsurę, an sint prohibitę de iure ciuili.*
5 *Vsurę quare sunt prohibitę.*
6 *Dare ad vsuram quare potius est peccatum quam locare agrum, vel domum*
7 *Communitas si dat ad vsuram, an singuli ciues sint vsurarij.*
8 *Mulier post mortem viri si non soluatur ei dos, an possit quolibet anno accipere aliquid pro retardatione solutionis dotis.*
9 *Vsurarius, an teneatur restituere id qđ lucratur ex pecunia usuraria.*
10 *Vxor & familia usurarij, an licite possint uiuere de bonis usurarij.*
11 *Emere fructus annuos pro toto tempore vita sua, an sit usurarius.*
12 *Mutuans annonam ueterem ut recipiat nouam, an sit usurarius.*
13 *Emens uinum tempore vindemiarum, uel annonam tempore messium vt carius uendat, an peccet.*
14 *Iuramentum, an possit per partes remitti si pręstatur super cōtractu illicito.*
15 *Iurans facere aliquod veniale, an possit facere sine periculo animę.*
16 *Rex Aragonię qui recipit tributum a Iudęis & permittit exercere usuras, an ipse & eius officiales incidant in excommunicationem.*
17 *Iudęi, an possint per iudices ecclesiasticos cogi restituere usuras.*
18 *Impedientes repetitionem usuram quare incidunt in pœnam clemen. unicę de vsu.*
19 *Vsurę, an possint repeti coram iudice sęculari.*
Adde ad idem nu. 20.
21 *Statum quod non potest, an pactum possit.*
22 *Statutum si disponat, quod nullus recipiat pro usura ultra duos denarios pro libra in mense, an valeat.*
23 *Notarii scribentes sententias, uel iudicata per quas iudicatur usuras soluendas, an incidant in pœnam.*
24 *Clementina unica, an habeat locum in usura mentali.*
25 *Vsura licet committatur sola mente, secus tamen est in simonia.*
26 *Vsuras soluens, an peccet.*

CAP. I.

EX graui. Communitas de quarum plateis non recessit vsura & dolus; Psal. 54. Steph. Nota. quòd in offensam Dei est
quicquid statuitur in fauorem vsurarum. & dicit
Stepha. quòd est in offensam, quia per hoc ei ani-
mas furantur. 14. quæstio. 5. pœnale. Item secundum Lau. est
contra Deum, quia fit transgressio præceptorum eius. est &
contra proximum, vt in litera. & ratio colligitur ex gloss. a.
in princip. quia sibi restitutio debetur. Item per suas vsuras
exhauritur eius substantia. 14. quæstio. 4. quid dicam. eod. tit.
vsurarum, libro sexto. Secundo no. quod vsuræ sunt contra
ius diuinum. de hoc in gloss. 3. Item contra ius humanum.
de hoc in gloss. 4. & pro iure humano gloss. intelligit ius ca-
nonicum. & idem Pau. Sed Lau. & Genze. intelligunt etiam
de ciuili, quod dico infra, questio 2. quamquam autem secun
dum prædicta ius canonicum dicatur humanum, alibi tamē
dicitur diuinum, de iureiuran. nimis. de accusat. qualiter. 2.
Tertio no. quod vsuræ dicuntur prauitas. & de variis eorum
nominibus no. Archi. eodem tit. vsurarum. in glo. 4. li. sexto,
1 † Quarto no. contra statuta iniqua. & facit Esa. x. Vę vobis
qui conditis leges iniquas. Quinto no. quod iuramentum
fauens vsuris non obligat. de hoc in gloss. quod non, & dicit
Lau. quod potius debet dici periurium. de iureiuran. capitu-
lo primo, libro sexto, & dicit Matthę. quod cum vergat in pe
riculum ęterne salutis, contrauenire potest etiam propria au
thoritate. per id quod no. Innocen. de elect. venerabilem. Sex
to no. ibi, repetentibus, quod ęquiparantur concedentes exa-
ctionem vsurarum. item compellentes ad soluendum. idem
repetitionem impedientes. Septimo no. quod occurrendum
est fraudibus exquisitis. de hoc in gloss. Item coloribus frau-
dulentis. concordat de elect. auaritiæ, libro sexto. Octauo no.
in eo quod punit officiales, quod delicta vniuersitatum im-
putantur non singulis, sed officialibus. nam singulorum mul
ti sunt nocentes, pro hoc quod no. Innoc. de senten. excom-
mu. graue. Nono no. varia nomina officialium. variantur au-
tem secundum varietatem locorum. & quia non potuisset
omnia enumerare, ideo enumeratis aliquibus posuit clausu-
lam generalem, ibi quiuis officialis. Decimo no. facere statu-
tũ scribere, vel dictare, de qbus hic & similia q̃ sequunt, ęqui-
parantur quo ad pęnam de qua hic. simile ne cler. vel mona.
sñiam. Vndecimo. no. casum in quo fertur excōmunicatio
ipso iure per has constitutiones. alii notantur de sentent. ex-
commu. clemen. 1. in glo. est sciendum. Duodecimo no. ꝙ ēt
hi qui non statuerunt si delere possunt statuta, de quibus hic
& hoc non faciunt, tenentur hac pœna. hoc vult litera ibi,
incursuri. subaudi etiam si non statuerunt, ut addat p̄ceden-
tibus, & teneantur isti, quia per negligentiam alienum vitium
a vñt facere suum. arg. de immu. eccle. aduersus. † Decimoter-
a tio no. de dictione, nisi. a quæ hic negat eũ præcedit affirma-
tio. de hoc per Dy. in regu. peccatum. libr. 6. Pau. dici posset,
ꝙ hic ponit hoc, ꝙ isti tenentur facere deleri, tamen Pau. ha-
buit bonam mentem referendo ad ius, quia in casu præmis-
so incurritur excommunicatio, & hic excluditur. Decimo-
quarto no. ꝙ idem ius est de consuetudine & statuto de con-
sue. cum dilectus. Oppon. quod iuramentum non debuerit
reprobari. de iureiuran. debitores. glos. quod non. sol. & idem
Paul. & in ea, ibi, sicut nec statutum. pro hoc de iureiurando.
uenientes. de sta. mon. in singulis. §. porro. Secundo oppo. in
eo, ꝙ hæc constitutio concernit futura tantum, vt patet ibi,
decætero. deberet enim concernere ēt præterita, cũ eius ratio
sit antiqua. eo. tit. cũ tu. Gl. quo ad pęnã. sol. ꝙ concernit futu
ra

ADDITIO.

a De dictione, nisi. Adde Arch. in cap. 1. de constic. lib. 6. Io. And. in addi Spec. tit. de sponsa. in § 3. Inno. in cap. dudum. el 2. de elec. Doct. in cap. præterea. de appel. Bar. in l. Titia. in l. Titia. in §. Lucius. ff. de pig. act. Bart. in l. Seio. in § vxori ff. de adim. leg.
Vinc. God De illa dictione nisi Fely. in cap. sunt & alij de rescrip. in c. causa. de testib. in fi. Soc. consi. 115. Præliminis. Doctor. lib. 2. Ias. in l. actione. col. 1. & 2. C. de transa. & idem Ias. Inst. de actio. nu. 2. & 4.

ra quę ad pœnam, & sic vult quòd constitutio pœnalis etiã
habe.s rationes de præterito quo ad pœnam concemit futu-
ra tantum, quod singulariter nota, idem Lan. alleg. de spon.
duo, cap. fin. Tertio oppo. in eo quod prohibet vsuras solui.
eo. titu. cap. j. & cap. conquestus. & c. salubriter. de fideiuss. c. 2.
14. qõ. quoniã. Solu. Paul. ꝙ vsurę prohibentur in casu a iure
non concesso, vt hic. secus in concessis vt in cõtrarijs. Quarto
oppo. in eo ꝙ permittit vsuras repeti. eo. tit. quia frustra, & ca.
Michael. Sol. pñt repeti ab e › qui non prohibetur, vt hic. se-
cus in prohibito vt in contrarijs. Quinto opp. in eo ꝙ punit
eos qui non faciunt deleri statuta, ita tñ si super hoc habeant
ꝑtãtem. vr̃ enim ꝙ indistincte teneantur. de sen. exc. nouerit.
Glo. sic ergo. soluit ꝙ illud intelligitur ſm istud. & intelligit
verbum ꝑtãtem, de ꝑtãte iuris & facti. pro hoc de rescrip. sci-
sciratus. Sexto oppo. in eo ꝙ apponit terminum trium men-
sium, cum alibi dentur duo tantum. d. c. nouerit. Gloss. in ver.
menses. soluit ꝙ casus sunt diuersi. & dicit Pau. ꝙ ante tẽpus
trium mensium non incurrunt sine alia monitione, quia tẽ-
3 pus, interpellat de loca. potuit. ¶ † Quæro in eo ꝙ prohibet
statuta quæ sunt in præiudicium proximi, an per statutũ po-
test tolli dominium, vel actio proueniens de iure gentiũ vel
ciuili. Glo. 3. remittit ad no. de consti. quæ in ecclesiarum. vbi
concluditur ꝙ ex causa potest. sine causa vero nõ põt tollere
dñium, nec ẽt põt actionem in totum tollere, sed differre sic.
4 C. de preci. imp. of. quotiens, quod plenius dixi in d. c. † Secũ-
do quæro in eo qđ. s. in 2. nota. pro iure humano exposui ius
canonicum, quid de ciuili. quod est quærere an de iure ciuili
vsuræ sint prohibitæ. glo. 1. remittit. Lau. dicit ꝙ ẽi sui leges
sunt reprobatæ, quia leges approbant Nicenam sinodum in
qua reprobanĩ vsuræ, vt no. xiiij. q. iiij. quid dicã. & eo. tit. quæ
in omnibus. Itẽ Gen. per id qđ no. in Auth. de eccl. ti. in prin.
col. 9. & C. de vsu. authen. ad hæc. Pau. ẽt pro hoc inducit, quia
ius ciuile presupponit naturale & diuinum, sicut & diuinum
sic ẽt canonicum, & ei subalternaĩ. & per ꝯñs nõ põt ei in ali
quo obuiare, qđ faceret si iure ciuili ꝑmitterentur vsuræ. pro
hoc enim vr̃ tollere ius diuinũ, qđ sonat in absurdũ. arg. ff. de
arbi. nã & magistratus. Alij vt refert Pau. ꝯ per rubr. de naut.
fœno. quã postea posuit Imperator in corpore. Et ad primum
de Nicena synodo rñdet Pau. ꝙ Imperator vult quatuor cõ-
cilia seruari in his ꝑꝑ quæ sunt principaliter instituta. sin er-
roribus dãnandis. facit. C. de hæ. quicunq;. 15. dist. c. 1. in alijs
non est verisile, ꝙ Imperator voluerit tot iura vno versi. sub-
uertere. de ele. eccl'ia. 2. vel uult seruari ꝯcilia ꝑ approbationẽ
tanq̃ licite facta, non ꝑ pœnę impositionẽ. Ad aliud cũ dr̃ ꝙ
ius positiuum fundatur sup iure naturali, tenentes ꝙ usuræ
non sint prohibitę de iure ciuili, rñdent ꝙ licet ita sit, tñ alia
est prohibitio vitij ꝑ ius naturale, alia ꝑ positiuũ. prima est ꝑ
cognitionẽ pœne & detestationẽ. secunda per additionẽ pœ-
næ tpalis, & ſm hoc aliquid potest esse prohibitum iure natu
rali & nõ ciuili. Itẽ licet ius ciuile & canonicũ ꝑsupponãt ius
naturale, & sic conueniunt in cã finali quæ est bonũ directi-
uum, tñ discordant in mõ dirigendi, quia ius ciuile vult diri-
gere bonum, qđ congruit humanæ societati ciuiliter uiuenti
ſm quod dẽt conseruari, nutriri, & promoueri ꝑ iustitiam &
amicitiã. canonicũ uero dirigit in bonũ non solũ ciuile, sed
fidele, ſm quod expectamus præmium in patria. facit qđ no.
de iureiur. cum contingat, & ſm hoc aliquid põt esse prohibi
tum iure naturali, seu diuino & canonico, non tñ ciuili, & sic
vsuræ vñr permissę iure ciuili, non permissione tollẽte impe
dimentũ peccati, sed permissione pœnam non infligente exi
genti vsuras nec eum prohibente, quia per talem exactionẽ
ciuilis societas & amicitia non impeditur secundum Pau. &
ponuntur hæc in reg. peccatum, libro sexto. in quæstio. 1. 5. ar
ti. & faciunt hæc ad illud, ꝙ crimen vsurarum sit ecclesiasti-
5 cum, quod dixi de foro competen. cum sit. † Tertio quæro,
in eo quòd hic dicitur, & dixi in 3. nota. quòd vsurę dñr ꝑraui
a tas, quare sunt prohibitæ.a Solu. Lau. quod ex multis. primo
ex paupertate, quia proximi, & maxime pauperes, ꝑ hoc tru-
cidantur & depauperantur 14. quæstio. 4. quid dicam. secundo
ex fame. nam & laborantes & rustici prædia colentes libẽtius
ponerent pecuniã ad vsuras q̃ in laboratione cũ sit tutius lu-
crũ, & sic n̄ curarẽt homines seminare seu metere, & ex hoc
fame frustraremur, & fames mundũ deuastaret. tertio ex ido
lolatria, quæ est idolorũ seruitus. de præben. auaritię. plus em̃
diligerent pecuniam quam Deum. ar. 46. dist. sicut hi. quarto
ex dilectione, q̃a tenemur ex charitate diligere proximum si
cut nosipsos, quod tolleretur si subueniret proximo intuitu
lucri, non charitatis. quinto quia res aliena in mutuo efficit
mea, & sic vsus debet esse meus, non mutuantis, cuius ꝯtrium
fit in vsura. 14. q. 3. si fœnerauerus. e. titu. conquestus. sexto, quia
vtendum est rę ad vsum ad quẽ deputata est 22. qõ. 2. his ait.
de app. ꝑsonas. vbi de hoc. sed pecunia nõ est instituta ad ger-
minandum, sicut nec sal, cuius ꝯtrium vult vsura. & de his sex
causis uersus, Paupertas, fames, idolatria, dilectio fratrum. Vę

tat vsuram res aliena rei, vel abusus. de hoc per Inn. e. titu. sup
rub. & plenius in regu. peccatũ, lib. 6. & de hoc etiã in seq. qõ.
6 † Quarto quæro, quare potius est peccatũ dare ad vsuram q̃
locare agrũ, vel domum. Sol. Mat. ꝑ id quod hr̃. 88. distin. ei-
ciens, quia pecunia non est disposita nisi ad emendum, & nõ
ad fœnus exercendum, sed locando domũ concedit vsus do-
mus. sed dicit Mat. ꝙ melior rõ est, quia quod fit ꝯ naturam,
mortale est 22. quæst. 4. inter cætera. sed is q̃ mutuat ad vsurã,
facit ꝯ naturam, quia naturalia generant, vt homo hominẽ,
artificialia nõ, vt domus domum. in vsura vero pecunia quæ
est quid artificiale generat pecuniam quo ad id quod recipi-
tur vltra sortem, dic quod etiam ratio præcedens idem vult.
Addit etiam Matth. alias rationes, quare vsura prohibetur. de
7 quibus sup. proxi. quæst. † Quinto quæro, in eo quod hic im-
probantur statuta communitatum in fauorem vsurarũ, quid
si communitas dat pecuniam ad vsuram, an singuli ciues sint
vsurarij. Sol. Matt. secundũ Ray. ꝙ sic, & hoc quo ad eos quo-
rum authoritate & consensu fit. pro hoc de procur. c. fina. &
idem si communitas recipit fructus ex pignore quos non cõ
putat in sortem. arg. 7. quæst. 1. sicut. 24. quęst. 3. si habes. ff. qđ
8 met. cau. metum. † Sexto quæro de statutis & consuetudini-
bus quę sunt in plurib. locis, quod non soluentes dotes mu-
lierum sol. ma. teneantur ad alimenta mulierum, uel ad dan-
dum tantum pro libra, vt hic Paduę dictat statutum, quod si
sol. mat. dos non restituatur intra annum, tenetur non soluẽs
ad soluendum x. pro centenario in anno. Sol. Mar. referens, ꝙ
not. Spec. qui fi. sint legi. §. vno. dicens ꝙ mulier intra annum
potest petere alimenta ab hæredibus viri, si non habet vnde
alatur. ff. de bo. au. iud. pos. quamuis, vt in pos. le. l. vlt. de uen.
in pos. mit. l. 1. §. si mulier. Item constante matrimonio dicit
Ray. in sum. eo. titu. in §. licet. & Innocen. eo. titu. salubriter.
ꝙ dẽt mulier ali, sed post mortem uiri teneĩ ꝯputare fructus
in sortem. pro hoc c. salubriter. quia vir teneĩ altere vxorem
ꝑꝑ onera matrimonij supportanda. sublato ergo mr̃imonio
non hẽt mulier ius petendi, dicit ergo Matt. ꝙ obseruantes
talia statuta & consuetudines incidunt in pœnã huius cle. &
ꝙ caueant officiales Capitolij qui faciunt talia obseruari. dic,
ꝙ tale statutũ, uel consuetudo potest tolerari, vt debeantur
alimẽta tanq̃ interesse post morã in soluẽdo. pro hoc qđ no.
in reg. damnũ, lib. 6. & de fideiuss. ca. 2. non enim põt dici for-
malis vsura ex quo pactum de pluri dando non intercessit. &
9 sic consului. † Septimo quæro, an vsurarius b teneat restitue-
b re id qđ lucratus est ex pecunia vsuraria. Sol. Matt. remitten-
do ad no. per Ray. in sum. eo. tit. §. itẽ quæro. & per Arch. e. ti.
q̃q̃ lib. 6. in glo. no. quia. & ibi Arch. tenet ꝙ no. Io. An. ibi vr̃
tenere id quod dicit Tho. 2. 2. quęst. 78. art. 3. vbi tenet ꝙ si ꝑ
vsura recipiĩ res consumptibilis vt pecunia, triticum, vinum,
& similia, sufficit restituere receptum, quia si quid de tali re
acquiritur, ex industria est, non ex fructu rei. tenetur tñ vsura-
rius ad damna quæ sustinuit debitor ex solutione prędicto-
rũ. si uero id quod soluitur non est vsu consumptibile, sed fru
ctum affert, vt ager, domus, & similia, teneĩ vsurarius nõ solũ
hęc restituere, sed ẽt ꝑcepta ex illis quorũ non ipse, sed alius,
erat dñs, quod placet, quia quo ad hoc ultimum nõ põt dici
vsurarius esse bonæ fidei possessor, & sic fructus non lucraĩ.
10 † Octauo quæro, an vxor & familia vsurarii possunt viuere li-
citè de bonis vsurarij. Sol. Matt. referens qđ not. Ray. in sum.
de rapto. ver. quid ergo faciet. & seq. vbi dicit, ꝙ si vsurarius
habet aliquid licite acquisitum ex illo, licite uiuit familia. se-
cus si totum est de vsuris, quia tunc debent aliunde sibi victũ
q̃rere. dicit tamen ꝙ si nõ hñt, vnde cõmode possint viuere,
pñt ali de supradictis male acquisitis. nam vxori debentur ali
menta per maritum ex titulo oneroso. facit qđ no. e. ti. cũ tu.
& c. conquestus. & c. salubriter. de alia familia nihil dicit. dic
ꝙ põt distingui an sint ꝑsonę obligatę ad obsequium, & idẽ
qđ de uxore, aliàs debent recedere. arg. 11. q. 3. qm̃. de sen. ex-
com. ꝙ in dubijs. & c. inter alia. & pro hoc ꝙ si non hñt aliun
de, possunt de male acquisitis ali, est, quia ob necessitatem
famis licet etiam furari cibos. de fur. cap. 3. & quod ibi nota,
in glo. 1. Item quo ad vxorem refert Matt. quod not. Spec. de
spon. §. postremo. ver. quid de expensis. vbi dicit quòd si mu-
lier facit expensas extra domum viri, non tenetur vir ad eas,
nisi factę sint postq̃ vir eam non admisit. pro hoc quod no. de
diuor.

ADDITIONES.

a Quare sunt prohibitæ. Adde Inn. & Doct. in rubr. de vsur. Io. Mo. in c. 1. de
vsu. li. 6. ter. & ibi Doct. in c. eijciens. 88. di. Tho. 2a. qõ 88.
Vin. God. Vsuræ omni iure sunt prohibitæ. Dec consi. 39. col fi. ver. 4. vbi di
cit ꝙ omni actu, & contractu. lib. 1.
b An vsurarius. Adde sanctum Tho. 2. 2. q 88. summa Pisanella super ver. vsu-
ra. Lau. de Rodul. in tra. vsurarum. q 44.
Vinc God. Vsurarius tenetur restituere usuras, tamen in foro conscietię non
tenetur vltra quam facere possit pro restitutione vsurarum. Dec. consi. 170.
col. 1. lib. 1.

diuo r. ſignificaſti.& quæ nomine alimentorum intelligatur
11 no. Spec.qui fil.ſint leg.§.vno.verſ.in ſumma.† Nono quæ-
ro,quidam pro certa quantitate emunt fructus certos ab ec-
cleſia toto tempore vitę ſuæ annuatim dandos, an eſt vſura.
Mat.ꝙ nō:refert tamen quod no.Gof.in ſum eo.titu.§. quid
de quibuſdam,vbi videtur contradicere,& ſic percepturos eſ
ſe pluſquam dederunt,vnde per ſpem committunt vſuram,
eo.titu.in ciuitate,pro hoc,quod no.ibi Inno.dicens,ꝙ a talibus abſtinendum.primum verius per id quod dixi in eo. cap.
in ciuitate.nam hoc eſt emptio non mutuum ſine quo vſura
12 non committitur. † Decimo quæro,ſi quis mutuat veterem
a annonam a vt recipiat nouam Solu.Mat. ſecundum Goffre.
ꝙ ſi hoc facit,vt recipiat meliorem,committit vſuram: ſi au-
tem ne ſua pereat,vel quia forte accipienti facit gratiam,non
eſt vſura. Vndecimo quæro,ſi quis mutuat peccuniam æreã
recepturus in termino argenteam,vel argenteam recepturus
auream. Solu. Mat. ſecundum Goffr. ꝙ ſi hoc facit,vt in æſti-
matione lucretur, vſurarius eſt. pro hoc, quod dixi ſupra in
13 proxi.quæſtio. † Duodecimo quæro, ſi quis emit granum
tempore meſſium, vel vinum tempore vindemiæ pro toto
anno. Solu. Mat.ꝙ ſi pro ſua familia,non eſt peccatum. 14. q.
4.quicunq. ſi ſecus ſi vt carius vendat,quia tunc,vt dicit idem
cap.turpe lucrum eſt. quando autem ante tempus meſſium,
vel vindemiatum emitur,dic,vt eo.titu. capi. fin. refert etiam
Mat.quod no.Inno.ne cle.vel mona.cap.1.vbi dicit,ꝙ ſi quis
tempore fertilitatis emit victualia vt tempore famis abūdet,
licitum eſt,etiam ſi non pro ſe tantum,ſed etiam vt alijs tem
pore famis vendat,dummodo hoc vltimo caſu non emat vt
carius vendat,ſed ne victualia diſſipentur d. cap. quicunque.
14 Decimotertio quæro in eo quod hic probatur iuramentum
illicitum,an ſi eſt licitum,poſſunt iurantes & hi quibus præ-
ſtatur ſibi remittere. Sol. Lau.refert ea quæ ponit Specu.de le
gato.§. nunc oſtendendum.ver. hoc quoque. quæ ponit con-
textualiter authore ſuppreſſo, & non eſt quęſtio neceſſaria
huic literæ.vult autem Spe. ꝙ ſi iuramentum reſpicit com-
modum partium,poſſunt ſibi remittere.de ſpon.præterea.de
iureiu.c.1.& c.debitores.ſi autem reuerētiam Dei ſecus,vt ſi
duo inuicem iurant ire vltra mare.pro hoc quod dixi in d.ca.
15 præterea.† Decimoquarto quęro,ſi quis iurat facere aliquod
veniale,an poſſit illud facere ſine interitu ſalutis æternæ Sol.
Mat.remittendo ad no.per Arch.de pac.quamuis,in glo. fic.
ſupra lib.6. vbi dicit ꝙ ad hoc vt iuramentum obſeruari non
debeat,ſufficit ꝙ vergat in peiorem exitum. 22. quæſtio.4. ſi
aliqd ubi gl.dicit,ꝙ ſi iuraui me peccaturū venialiter,tale iu-
ramentum non debeo adimplere,quia adijcerem peccatum
peccato.ea.q.diffinitio & ſic quo ad hoc vt iurans poſſit con-
trauenire,ſufficit ꝙ iuramentum vergit in interitum ſalutis
æternæ,vel vergat in peiorem exitum. tamen facere veniale
non vergit in interitum ſalutis æternæ. ſecundum Archi. in
eo.c.quamuis.Quæ autem ſit differentia,an dicatur iuramen
tum vergere in interitum ſalutis æternæ,an vero in peiorem
exitum ſeu diſpendium,nota.Ioan.And.in d.cap.quamuis,di
xi de iureiu.ſi vero, & præſuppoſita illa differentia dic ꝙ iura
mentum prædictum non vergit in interritum ſalutis æternę,
16 & tamen non eſt obſeruandum per prędicta.† Decimoquin
to quęro in eo quod prohibentur ſtatuta quę impediunt re-
b petitionem vſurarum,quid de Rege Aragoniæ b qui leuat tri
butum a Iudęis,vel Saracenis, propter vſuras quas permittit
eos exercere,incidit ne Rex,vel eius officiales in hoc fanen-
tes prędictis in excommunicationem,de qua hic? Sol. Lau.ꝙ
ſic,quia nedum Chriſtiani,imo & Iudęi ſunt prohibiti vſuras
exercere,cum lege veteri ſunt vſurę prohibitę: & hoc maxi-
me ſi exiguntur a Chriſtianis,eo.titu.quanto.& cap.poſt mi-
ſerabilem.dic ꝙ quęſtio ſatis deciditur in litera ibi, repetitio
17 nem impediunt.† Decimoſexto quęro an Iudęi ſuper reſti-
tuendis vſuris poſſunt cogi ꝑ iudices eccleſiaſticos. Sol. Lau.
ꝙ non,ſed per principes ſeculares.d.c.poſt miſerabilem. qui
ſi negligentes fuerint,procedet iudex eccleſiaſticus iuxta te-
norem c.eo.ti.quanto,& de Iudę.poſtulaſtis, cum ſi. dic hęc
vera niſi eccleſia habeat iuriſdictionem temporalem in loco,
quia tunc per ſe coercet Iudęos pœna temporali.d.c. poſtula
18 ſti.& quod ibi dixi.† Decimoſeptimo quęro, qua ratione pu
niuntur impedientes repetitionē, dicit Pau.quod ideo, quia
ſi repetuntur in foro eccleſię impediendo repetitionem, im
peditur eccleſiaſtica iuriſdictio, & ſic locum habet pœna de
immu.eccl.quoniam.lib.6.dicit tamen Pau.ꝙ habet locum
hęc conſtitutio etiam quando vigore ſtatuti,vel alia ratione
repetuntur uſurę etiam in foro ſęculari, quod an liceat,dico
in ſeq.q.quo ad hoc autem dic ꝙ impedientes repetitionem
tenentur ad pœnam de qua hic tāquam fauentes vſuris.§. ea.
19 cle.ibi,vſurariam approbantes prauitatem.† Decimooctauo
c quęro in eo quod dixi in proxi. q. ꝙ qñq; repetuntur vſurę c
coram ſęculari iudice,an hoc fieri poſſit.Sol.Hug. & Lau. ꝙ
ſic.14.q.4.quid dicam,ubi de hoc per Arch.quod dicit Pau.ſi
bi placere vbi non refertur quęſtio,an id quod petitur ſit vſu
ra,& ſic nō litigatur de prohibito & conceſſo,ſed tantum de
ſoluto, vel non, alias ſolum coram eccleſiaſtico qui cogno-
ſcere habeat,an id quod petitur ueniat nomine uſurarum,&
ſic intelligitur quod nota. de ſoro competen. cum ſit ubi
dicit glo.ꝙ hoc crimen eſt eccleſiaſticum,quod dicit Pau. ve
rum modo prędicto quando id quod petitur dubitatur,an ſit
tale crimen.hęc uerba inducit Bar.ff.ſol.ma.Titia.ad quęſtio
nem cum quęritur,an quis ſit legitimus,an de hoc poſſit co
gnoſcere ſęcularis,& quid de hoc dicat,dixi de or.cog.tuam.
eodem autem caſu quo eſt quęſtio ſuper contractu quid dici
tur de vſurarijs.dicit Bar.in ea.l.quod ſi partes confitentur ꝯ
tractum,ſed dubitatur an ſit vſurarius,tunc coram eccleſiaſtico.
ſed ſi de facto dubitatur,quia creditor ſe dicit mutuaſſe ſum-
mam de qua in inſtrumento,& debitor dicit ꝙ recepit niſi
dimidiam, & alia dimidia adiecta eſt in fraudem uſurarum.
tunc quęſtio non eſt de aliquo ſpirituali,ſed de facto:ideo co
gnoſcitur coram laico,& dicit Bart.ibi Pau. hoc dicere. hic
Lap.de Caſtiliunchio dicit hoc ultimum exēplum non eſſe
bonum,& ſecundum eum quando inſtrumētum mutui pu
rum in ſui forma impugnatur de fraude uſurarum ita, quod
actor dicit inſtrumentum uſurarium reus negat, dicitur quę
ſtio uſuraria,& cognoſcit eccleſiaſticus,& ſic habet generalis
obſeruantia,& videtur caſus de pigno.illi vos.vbi vnus dice-
bat fundum vere venditum ſicut ꝯtinebatur in inſtrumento,
alter dicebat in veritate fuiſſe pignus,& tamen cognouit ec-
cleſiaſticus,& ad idem melius de emp.& vend.ad noſtram,&
dicit Lap.ꝙ Pau.ſolum dicit,ꝙ quando eſt quęſtio de ſoluto
vel non cognoſcit ſęcularis,vt ſi petitur fructus computari in
ſortem qui dicuntur fuiſſe centum,alius dicit ꝙ quinquagin
ta,vel ſi debitor dicit ſe reſtituiſſe ſortem,creditor negat, vel
dicit ſe ſoluiſſe quinquaginta,creditor,ꝙ tantum viginti, de
his cognoſcit ſecularis,de quo no. Bar.C.de iudi.quoties, dic
ꝙ etiam Bar.non habuit reſpectum,ꝙ iudex ſęcularis habeat
pronunciare contractum fuiſſe in fraudem vſurarum,ſed ſo-
lum minus fuit mutuatum quam ſcriptum,& dixi de hoc in
d.cap. tuam.de ſoro compe. cum ſit, ubi dixi quare crimen
uſurarum eſt eccleſiaſticum.de hoc etiam.ĩ.§.ſane.quęſt.15.
20 † Decimonono q̃ro de exemplis in eo quod hic dicit,ꝙ iſti
imponunt onera repetentibus uſuras.Solu.glo.fertur.exēpli
ficat quando repetens vſuras in foro eccleſiaſtico cogitur ꝑ
ſtatutum laicorum mutuare tantundem pecunię tenendam
per uſurarium tanto tempore quanto tenuit pecuniam uſu-
rarij. & dicit hoc ſtatutum eſſe Pergami. & quod hoc non
licet,quia hoc eſſet deducere obligationem naturalem in ci
uilem. Idem Pau. Pro hoc quod not. 14.q.4.cap.1.in glo.& ꝑ
Arch.& Hoſt.in ſum.de uſu.§.ſi.ner.ſi tibi, & de hoc in ſeq.
q.de alijs oneribus ponit Pau.exemplum,ut ſi ſtatutum dicit
ꝙ non repetentur uſuræ,& ꝙ non ſeruanti ſtatutum ius nō
redatur,uel quod certam collectam ſoluat, uel quid ſimile.
21 † Viceſimo quæro,an id quod dixi in q.proxi.non licere per
ſtatutum, liceat per pactum, uſ ꝙ nec per pactum, quia ex
quo deducitur naturalis in ciuilem, recipitur aliquid ultra
ſortem,ergo eſt uſura,ut nota.ff. ſi cert.pet.rogaſti.In contra
rium quod no.Hoſtien.in ſum.eo.ti.§.pœna.uer.quid ſi mu
tuo pecuniam,ut alia uice remutues, ubi dicit, ꝙ quia nulla
abundantia ſorti accedit,ſed deducit in pactum id ad quod il
le tenetur.ꝑ hoc ff.mād.idēq;.§.ſi.Steph.& Mat.tenent pri-
mū,qđ placet Pet.de Anch.quia per pactū augēt effectus ob
ligationis naturalis qua non cogeretur remutuare, ſed ꝑ pa-
ctum cogitur.Item regulariter quod prohibet ꝑ ſtatutum,
& ꝑ pactum,quia ſtatutum eſt tacita ciuium ꝯuentio.ff.de le
gi.de quibus,no.C.de decre.decu.in rub.quod ultimum de-
claro.de conſue.c.ſi.de primo dic ut dixi de uſur.ꝯſuluit. ubi
dico ꝙ ſi deducitur hoc in pactum eo modo quo in eſt, non
eſt uſura, pura ſi te obligas exprimendo ꝙ non uis obligari
plus q̃ eſſes obligatus ceſſante pacto, & ſic procedit dictum
Hoſti.ſi autem ſimpliciter deducitur in pactum,tunc ſurgit
ciuilis: ideo procedit quod nunc dixi uſuram committi.ra-
ro tamē hoc practicatur. Viceſimoprimo quæro in eo,ꝙ pu
niit officiales qui ſtatuta faciunt,ſcribunt,uel dictant,quid de
non

ADDITIONES.

a Veterem annonam Adde Archid.in c.nullus 14.q.4 Lau.de Rodul.in tract. vſurarum,q.45.
Vin.God Annonæ appellatione quid cōtineatur.Fulg.conſ.115.poſt prin & Pau.de Caſt.conſi.40.lib.primo.

b Quid de Rege Aragoniæ. Adde Iaſ.May.in l.cũctos populos C.de ſum.Tri. & ide C...in 7.col.ver.& per illum tex.cum gl.

c Quod quandoque repetuntur vſuræ. Adde quod dixi in cle.. diſpe dioſ.m. ſup.de ...vbi puſui ... oliſſam.

non officialibus scribentibus, vel dictantibus, dic vt J. quę. a 3.
22 † Vicesimosecundo quæro, si sit statutum ꝙ nullus pro vsu-
ra recipiat vltra duos denarios pro libra in mēse, an erit locus
pœnę de qua hic in gl. quid si arguit ꝙ sic, quasi de pluri negā
do videatur ꝓcedere de tanto contrarium tenet & no. gloss.
a quia singularis, & per eam infertur ꝙ statutum a contrario a
non trahitur ad casum alias decisum, quod dixi de consue.
cum dilectus, & cum glo. tenet Lau. dummodo cessat fraus,
dicens ꝙ prohibendo de maiori non ꝑ hoc permittit de mi-
nori 14. distin. cap. 1. 21. q. 1. hac ratione. idem etiam Pau. q pō
derat literam quæ ad hoc vt sit locus pœnæ exegit ꝙ statutū
velit ꝙ vsuræ soluantur, vel solutæ non repetantur, quod non
23 vult statutum præmissum. † Vicesimotertio quæro in eo qđ
punit eos qui iudicant, vsuras soluendas, quid de scribentibus
iudicata. Glo. de scribentibus. dicit ꝙ hic non exprimit de his
sicut in c. nouerit. de sent. excom. & videtur quasi velle secus
hoc casu. Pau. tamen per d. c. nouerit, dicit idem de scriben ti
bus iudicata si iudicatur secūdum statuta, de quibus hic secus
si non iudicatur secundum statuta, quia tunc scribens sen-
tentiam non incurrit pœnam, sed solum iudicantes, & hęc
ꝯstitutio cum sit pœnalis non debet extendi ad personas non
expressas, regula, in pœnis lib. 6. & quo ad hoc vltimum idē
Genz. primum autem quod dicit Pau. quando iudicatur ſm
statuta, forte voluit Pau. elicere ex hac litera I eo qđ punit scri
bentes talia statuta quasi is qui scribit sententiam conformē
statutis dicatur scribere statuta, quod tamen non procedit ni
si poneretur tenor statuti in sententia, & tunc videretur incur
rere, quia tanquam officialis scribit statuta. ad hoc enim vt
is qui scribit talia statuta, vel dictat sit excommunicatus, req-
ritur secundum Pau. ꝙ tanquam officialis hoc fecerit ꝑ hoc
litera ibi, officiales. Oppo. ad hoc ne cle. vel mona. sententiā,
ubi non sufficit scriptura nisi sequatur homicidium, & eo ca
su quo inde sequitur homicidium sufficit qualitercunque
scribat aut dictet etiam non tāquam officialis. Sol. Pau. quod
ibi tenetur tanquam dans auxilium, & fauorem pronuncian
ti. ut ibi no. Inn. & tenetur, ut prædixi, quando inde sequitur
homicidium, ut ibi hic aūt eo ipso ꝙ scribit, uel dictat incur-
24 rit pęnam absq; aliæ executione statuti quod no. † Vicesimo
quarto quæro, an in usura mentali locum habet hæc cle. Sol.
Pau. ꝙ non quia licet creditor in iudicio cōfiteatur suam pra
uam intentionem tamē non potest repeti ut usura, sed ut quasi
si usura, & iniuste receptum, ut no. Host. eo. ti. ꝯsuluit dicens
ꝙ usura mentalis debet restitui. & idem ibi Innoc. & Ray. in
sum. eo. tit. post principium, secus in acquisito per simoniam
mentalem de simo. ca. ult. & de hoc ultimo in seq. q. Quo ad
primum dicit. Pau. ꝙ usura mentalis debet restitui quando
praua creditoris intentio innotescit debitori quomodocūq;
puta, quia sic facere consueuit d. c. consuluit. ff. quod met. cau.
l. fi. §. fænerator. de pi. act. uel uniuersorum. de usur. q semisses.
de re iud. c. in causis. de confir. uti. ad nostram. de pig. illo uos
iu. fi. tunc enim censetur usura pactionalis pacto tacito intel-
lecto. secus si debitori non innotescit intentio, quia tunc sola
mens non obligat ad restitutionem cum non sit ibi pactum
vel actio implicite, vel explicite, & sic dans gratis, & de his in
regula, peccatum. in q. 2. & 3. col. & dixi eo. tit. in ciuitate. in 1.
q. ubi dico idem, quod tunc dicit, ꝙ si de intentione consta-
re potest in iudicio cogi potest restituere, & hoc casu dic esse
locum huic cle. quia tunc est uera usura, idem enim operatur
tacitum, quod expressum, & no. de foro compet. si diligenti.
& probatur ff. si cert. pet. cum quid, & pro hoc de elect. signifi
casti. si autem de intentione non constat nisi in foro pœnitē
tiali. adhuc tutum est ꝙ restituat, non tamen erit locus huic
cle. quæ loquitur in foro iudiciali. Item etiam si nō potest in
foro animæ induci ad restituendum, puto ꝙ possit aliter pœ
nitere, quia id quod accepit non dicitur ablatum, nec dicitur
usura, sed minus debite. i. non ea bona mente quæsitū, quod
25 plenius dico in d. c. in ciuitate. † Vicesimoquinto quæro in
eo, quod dixi in proxi. q. quod aliud in simonia mentali q̄ in
usura, qđ est hoc dicere. Sol. licet sola mente committat usu-
ra eo modo quem dixi in proxi. q. secus in simonia de simo.
c. fi. Ratio diuersitatis multiplex redditur in d. c. fi. quod ꝓseq
tur Pau. sed omitto, qa dicit in d. c. fin. ubi ultra rationes alio-
rū dixi quod melior ratio est qa in simonia intentio non est
causa propter quam detur, vt si recipio beneficium, & in mē
te habeo aliquid dandi. pro hoc ista non est causa quare ille
det beneficium. similiter intentio conferentis de aliquid re-
cipiendo non est causa quare ipse conferat, cū teneatur con-
ferre, mutuans autem cum spe aliquid percipiendi, & alias
non mutuaturus hac sola spe dicitur, & dato quod hæc ratio,
uel aliæ de qbus in d. c. fi. non essent omnino sufficientes, sufi
cit tamen ita scriptum esse, præcipue; quia usura, & simonia
26 sunt crimina oīno diuersa. † Vicesimosexto quæro, an soluēs
b vsuras b peccet. Sol. Mat. & Steph. prosequentes ea de quibus
eo. ti. super eo. vbi concluditur, ꝙ non peccat si non est causa
inducendi vsurarium ad fœnerandum, vt quia erat alias fenera
turus, & hoc si recipit pro opere pio, vel saltem indifferenti,
& ꝙ ꝑ opere pio potest etiam induci vsurarius, ut potius mu
tuet sub vsuris q̄ non mutuando permittat egētes mori. quia
per hoc non suadetur sibi, vt peccet, sed vt euitet maius pecca
tum. Vicesimoseptimo quæro, an in casu huius cle. isti incur
rant excommunicationem ipso iure. Gl. incontinenti. soluit
ꝙ sic, & idem Pau. & Lau. & de hoc s̄. in 11. no. Vicesimoocta
uo quæro in eo quod punit obseruantes statuta præmissa. an
quo ad omnes obseruantes habeat locum hæc pœna. Gloss.
vt scripsi. soluit quod non nisi sint de personis expressis, idem
Pau. vt dixi supra q. 24. in fi. Vicesimonono quæro, an quod
hic dicit de tribus mēsibus habeat locum quo ad eos qui edi-
derant statuta per seipsos. Sol. Genz. ꝙ sic, & in hoc no. ꝙ da-
tur tempus trium mensium ad hoc, vt constitutio liget. sed
regulariter duorum, in Auth. vt fac. no. con. circa princip. de
consti. c. a. in glo. fi. Tricesimo quæro, an ante hanc clemen.
illi statutarii, & alii de quibus hic, erant excommunicati, vi-
detur, quod sic, per c. nouerit, & c. grauem. de senten. excom.
Lau. contra, quia hoc non est contra libertatem ecclesiæ, qđ
ibi solum damnatur.

ADDITIONES.

a Contrarin Adde c. cum apostolica, de his quæ fi. a præla. Doct. in cap. publi-
cato, de elect. Abb. in c. in causis. de elect. Barb. in repe c. Raynutius, de test.
in 31. colum. Doct. in l 1. in §. huius rei, ff. de offi. eius cui mand. est iurisdict.
Bal. in l. conuenticula. C. de epi. & cler Cyn. & Doct. in l. omnes populi ff. de
iust. & iu. Ang. consi. 210. in vlt. col. Lud Ro. consi. 399. incip. vt præsens con-
sultatio clarior reddatur.
Vinc. God. Vsuræ sunt prohibitæ ne ob earum dulcedinem deseratur agro
rum cultura, & ob alias causas Ant. de Pra. quod est post consilium Alex. 45.
lib. 4. Cor. consi. 70. ad audientiam, litera f. & consi. 166. videtur, litera, a &
g lib 4 & consi 10. videtur per totum, lib. 4. mat. Soc. consil. 2. sequendo or
dinem circa princip. lib. primo. & quod omni iure sint prohibitæ. Dec. cons.
39 col. 2. lib. 1. an autem per statutum taxari possint, Cor. in d. consi. 19. dicit
quod non, imo statuentes sunt excommunicati: idem consi. 225. de pluribus,
litera a lib. 2.
b An soluens vsuras Adde gl. in c. 1. de iureiur gl. in c debitores, eo. tit. & ibi
Io. de Imo Inn & Ant. de But. in c. super eo, de vsur Archi in c. si quis vsurā
14 q. 2. Lau. de Rodul in tract. vsurarum, q. 9. Tho. 2. 2. q. 78. ar. vlt. Abb. in c.
cum in ecclesia, in vlt. col. de simo.

S V M M A R I V M.

1 *Vsurarius si se negat vsurarium, an possit cogi edere libros suos,*
2 *Vsurarii quibus argumentis possunt conuinci,*
3 *Vsurarius qua actione debet conueniri ad edendum libros suos.*
4 *Et ad quid sit vtilis talis editio contra vsurarios.*

§. Cæterum. No. ibi occulte, ꝙ ad actus omnino
occultos extenditur iudiciū ecclesiæ,
& eius pœna. de hoc J. in 1. contrario. Secundo no. de dolosi-
tate vsurariorum, & de hoc remittit gl. satis, & dico J. q. secū
a da. Tertio no. ibi, vix. de hac dictione & quod vix a sit, tamē sit.
de cog. spi. c. 2. lib. 6. Quarto no. ꝙ cum de usuris agitur, cogi-
tur reus edere instrumenta contra se, & sic si agitur ad aliud
contra ipsum, nō tenetur edere, eo autem casu quo agitur de
vsuris, debet procedi simpliciter, & de plano & c. ut dicit glo.
quo casu. Quinto no. ꝙ conuincitur quis ex suis codicibus 24.
q. secunda sane an aūt stetur pro eis, dico 1. q. 5. Oppono in
eo, quod dixi in 1. no. iudicium ecclesiæ: & eius pœnam extē
di ad occulta, quia de occultis cognitor est Deus 32. distinct.
erubescant. Sol. Lau. ꝙ vbi pœna procedit ex claue, & ex cen-
sura ecclesiastica, & peccatum pro quo est damnatum lege di
uina vt usura, & simonia, extenditur ad crimen etiam occul-
tum, nam in vsura sola spes damnatur, eo ti. consuluit. sic ēt
simonia mentalis damnatur. de simo. c. secundum Lau. quia
vltimum non procedit, quia ex sola mente non committiē
simonia, ut dixi s̄. ea. cle. in prin. q. 25. In aliis autem peccatis
seu pœnis in quibus cessat alterum prædictorum, actus occul
tus non cadit sub præcepto ecclesiæ militantis, ut in contra-
rio. de hoc s̄. ti. 1. cle. nolentes, §. notorii, vbi dixi in 3. notabi.
b Secundo oppo. in eo, ꝙ dicit vsurarios teneri b ad edendum
codices, nam solus unus codex est in iure ciuili. Glo. licet sol-
uit ꝙ hic accipitur hoc verbū codices, nō pro nomine illius
libri

ADDITIONES.

a De dictione, vix Adde gl. 12. q. 2. c. hoc ius Doct in c nostra, de cohab. cler. &
mu. Doct. in c. contracto, de cogna. spi. gl. 2. in c. in veteri, 78. dist. & in l. vix,
ff. de iudi.
Vinc. God. Adde quod vix etiam ponitur pro non, Cor. in consi. 131. sitis li
tera. a & u. lib. 3.
b Vsurarios teneri. Adde Bar. & Bal. in l. 1. C. de eden. Bal. in l. dissolutæ. C. de
condi. ex lege. Lud. Ro. in l. quod eis, de pub.

libri,sed generaliter pro omnibus.Tertio opp.ꝙ non debent
cogi vsurarij edere suos libros,de proba.c.1.Solu. Lau.ꝙ hic
speciale,propter periculum animæ.secundo soluit ꝙ contra-
rium est regulare,fallit in rationibus quæ sunt communes:
ff.de iu.iūs.in fraudem,§.ex his,& seq.de eden.si quis,§.ratio-
nem,& l.argentarius,prima,verior,quia in hærendo huic vl-
timæ,nullum speciale in vsuraria induceret hæc cle.contra id
quod dico in seq.ꝯtrario,& generaliter qñ,& qualiter debeat
fieri editio,distinguit Lau.quia aut quæris de literis Apostoli
cis seu quibuslibet alijs iudicialibus quæ sunt communia,&
talia sunt edenda,de rescr.si autem,& capitu.plerunque.aut
de alijs,& aut sunt communia,aut non:si sic,debent edi cum
die,& consule,vt hic.si non communia,aut vis vti,aut non:si
sic,aut aduersarius opponit ꝙ sūt falsa,& dēnt edi cū die,& ꝯ
sule,de fide instru.inter.aut non vult hoc opponere,& debēt
edi sine die,& consule,ne præstetur materia fabricandi falsū.
de fide instru.G.perpetuus,vbi no.in gloss.vlti.recepto prius
iuramento de calumnia,vt no.de fide instru.contingit.in gl.
2.si autem non vis vti,& aduersarius vult per ea fundare suā
intentionem,non sunt edenda.de proba.cap.1.de triplici ge-
nere editionis no.Institu.de inut.stipu.§.item verborum,se-
cundum Lau.distingue plenius,vt dixi in d.capitu.1.de proba.
Quarto oppo.in eo,quod dixi in præcedenti contrario,ꝙ hic
speciale,vt vsurarius teneatur edere ꝙ imo sit de iure cōmu-
ni.ff.de eden.l.1.Glo.vide.soluit ibi,sed si non petitur,vsque
ibi,item scias,& hoc vult,ꝙ contrarium loquitur in priuile-
giato,vt in fisco,secus in non priuilegiato cui non fit editio
rationum quæ fiunt non ratione publici officij.fallit quando
petitur editio ab usurario,vt hic,& sic vult gloss.ꝙ speciale,in
ducitur per hanc clem. contra vsurarium,& idem Pau.sed
Lau.vt dixi in proxi.contrario,videtur velle,ꝙ non sit specia-
le in vsurario,primum verius,vt dixi etiam in præcedenti cō
trario,& dicit Pau.ꝙ alias non tenetur quis rationes edere ,ni
si sint communes,vel censuales,vel eis vtatur,& in hoc quod
dicit censuales,non apparet quid velit,& forte corrupte loqui
tur,vel vult dicere de rationibus confectis ratione publici offi
cij.& de hoc in seq.contrario,& hanc glo.ibi litera E.& hanc
ponit Ioan.And.eo.ti.quamquam lib.6.super gloss.antepe.
Quinto oppo.ad idem,ꝙ editio rationum possit peti etiam a
non vsurario.ff.de eden.argentarius.Sol.Pau.stando contra-
rio secundum quosdam,& secundum hoc nil noui inducit.
Alij vt refert,dicunt,& melius secundum Pet.de Bellaper.ꝙ
aut rationum editio petitur ab eo qui fecit nomine publici
officij,& tunc procedit opinio prædicta.aut ab eo qui fecit ra
tione non publici officij,& tunc idem,quod in instrumētis,
& ad ꝯtrariū ex hoc patet solutio,quia illa lex loquitur de ar-
gentario,ergo in alijs ius commune est in contrarium,ff.ad
municip.l.1.in fi.& hoc etiam vult glo.ut dixi in præcedenti
contrario.ex his videretur,ꝙ cum hodie non sunt argentarij
vel nummularij publici,imo scripturæ librorum conditæ ab
eis sunt priuatæ,vt no.glo.ff.de eden.quædam,§.nummula-
rios,non sit dare,ꝙ quis cogatur edere libros,nisi quando pe
titur a fisco,vel quando cōtra vsurarium,per prædicta.sꝫ Bat.
in ea.l.quædā,in prin.& in §.nummularios,dicit hodie mer-
catores stationarios cogendos ad edendum libros sicut olim
argentarij,licet libri non faciant plenam fidem nisi contra ip
sos scribentes,sed inter alios faciunt semiplenam,vt no.ff.de
iureiu.admonendi.& sic vr̄ velle,ꝙ liber rationum per quem
cūque fiat,est edendus,& ex hoc nil speciale videbatur esse in
vsurario propter hoc audiui dicentes,ꝙ mercatores,& simi
les qui habent instar argentariorum,coguntur edere,secus in
alijs qui priuate in domo libros conficiūt,nisi sint vsurarij,vt
hic,vel petantur a fisco,vt prædixi,& secūdum hoc si vsurarius
est publicus qui tenet mensam,& facit libros,nō est speciale
ꝙ cogatur edere,& idem de alijs publicis mercatoribus:sed
si priuate,tunc speciale,quia si non esset vsurarius,non tenere
tur.Alij dicunt,ꝙ dictum Bat.de mercatoribus procedit ma-
gis de æquitate ꝗ de iure,& sic dicunt speciale in vsurario,qa
de iure tenetur edere,vt hic,vel tenendo dictum Bart.quod
cōiter seruatur,dic speciale in vsurario,vt proxime dixi.Item
quia de libris aliorum non vsurariorum erat opinio,hic sta-
tuitur de vsurario,& sic in eo est certum.præterea,licet hic di
catur tantum de codicibus rationum,idem tñ de quacunque
scriptura vsurarij,quia idem de parte quod de toto.& ꝓ hoc
ꝗ eo.§.in glo.quid si,in eo,quod dicit de schedulis,& sic ten-
tit eas edendas si extant quod secus est in non vsurario.quod
1 no.& de his etiam dixi de proba .cap.1.† Quæro si fœnerator
negat se fœneratorem,an potent cogi edere libros,vt hic.Sol.
L.ip.ꝙ antequam cogatur cognoscetur summariē,an sit vsu
rarius,secundum no.de foro compe.Romana §.contrahētes,
lib.6.quod no.& pro hoc litera ista quæ loquitur de fœnera
toribus compellendis,& sic præsupponit,ꝙ de hoc non dubi
tabatur,quin tales essent.qui ergo petunt quem cogi ad edē-
dum tanquam vsurarium,debent probare hanc qualitatem
ex qua fundatur,sicut cum quis conuenitur in loco ratione
contractus,si negat contractum,debet de hoc summariē co-
gnosci.quod no.Inn.in d.§.ꝯtrahentes,& pro hoc quod no.de
foro cōpe.si clericus,& c.cum sit generale.Secundo quæro,
quia dixi in prox.q.ꝙ probari debet eum a quo petitur editio,
esse vsurarium quō hoc probabitur,dic ꝙ per argumenta,eo.
titu.cum in diœcesi.& dic vt ibi dixi,& pro hoc quod nō sit
opus probare per probationes necessarias,est hæc litera,quia
vsurarij occulte ineunt,& dolose contractus vsurarios,ita,vt
vix cōuinci possint,iuxta id,Qui male agit,odit lucem,de of.
dele.consuluit:vnde contra eos præsumitur,vt ibi,& vt eccl.
bene.c.vnico.de pig.illo vos,ideo in odium ipsorum admit-
titur probatio per argumenta d.c.cum in diœcesi.& de hoc in
2 q.se.† Tertio quæro,quia dixi in proxi.q.ꝙ per argumenta
conuincuntur vsurarij,quibus argumentis poterūt conuinci.
Sol.Laud.ꝙ procedetur contra ipsos recipiendo in testes pro
xenetas,& mediatores,& alios,cum quibus dicitur crimen
commissum,arg.de testi.quoniam aliqua.& præcipiet iudex
sub pœna excommunicationis ꝙ quicunque aliquid scit,sup
hoc veniat ad deponendum,arg.de iureiu.c.ad nostram,2.qđ
etiam dico in q.10.in fi.nam secundum Laud.vsurarij adhi-
bent omnem fraudem quam possunt,vt non possit de his sci
ri.vnde etiam non celebrant contractus per se,sed per media
tores,& pignora faciunt transire per tres,vel per plures ma-
nus antequam veniant ad se.dicit etiam Lau.quod perspicua
indicia ad conuincendos vsurarios erunt,si in contractu ven-
ditionis exsoluendo,vt quia promiserunt reuendere,plus re-
cipient quam dederint, vel si fructus in sortem computan-
tur,de quo remittit ad no.de empt.&.vendi.ad nostram,&
per ibi nota.possent omitti quæ prosequitur Laud.sed quia
vltra ibi nota.quædam inserit,prosequor.Dicit ergo, quod
etiam conuincētur per illos qui præsentes fuerunt,si per eos
constabat,ꝙ volebant recipere mutuo,sed usurarius me indu
xit ad uendendum.Item cōsiderabitur,an pacta apposita clau
dicēt,ut,quia omnia sunt in fauorem creditoris,& nihil,uel
parum in fauorem debitoris,ut sic possit apparere,an aliquid
lucri consequatur usurarius ultra sortem.Item consueuit fre
quenter in contractibus pœnam apponere,& similia quæ iu
dex considerabit ad inferendum crimen cōtra eorum frau-
des,& de his in d.cap.ad nostram,& per Host.in sum.eod.§.
qualiter,& §.quæ pœna.dicit etiam Lau.posse dici hoc casu
sufficere summariam cognitionem,arg.eorum,quæ no.Inn.
de iureiu.ad nostram,2.dic,ꝙ summaria cognitio sufficit in
hoc soluor ꝙ super hoc crimē procederetur summariē,s̄.de
iudi.cle.dispendiosam.nō autem sufficit summaria cognitio
quo ad probationes eo modo de quo,ut lite non cōtest.qm̄.
§.ꝙ si,super:ubi no.in gl.sic.C.ꝙ sufficit probatio per iuramē
tum.quod dic,ut ibi dixi.sed debent esse probationes sufficiē
tes sicut qñ agitur principaliter.in hoc tñ speciale,quod ibi
alias super crimine requirūtur,probationes luce clariores,cō
3 tra usurariū sufficit probatio per argumēta,ut prædixi.† Quar
to quæro,qua actione petitur ab usurario,ut edat libros gene
raliter de quocūq; qui tenetur edere rōnes,quæro qua actio
a ne.Ad primum dic,ꝙ ab usurario petitur editio a huius cle.
quæ inducit speciale in eo qđ dixi s.in §.cōtrario de cōdictio
ne ex canone.dixi de testi.spo.sæpe.Ad secūdum dic ut in glo.
uide,in prin.quæ dicit ꝙ rōnis editio petitur per actiones spe
ciales a tutore,procuratore &c.ut in gl.sed ab eo qui fecit eas
ex publico officio petitur p edictum de edendo & idē Pau.q
ēt refert illud quod no.Dyn.ff.de tute & ratio.distr.l.1.§ offi.
cio.ubi dicit,ꝙ si,petuntur rōnes ab vsurario, uel incidēter
gratia alterius iudicij inchoati,siue præcesserit ꝯtus siue nō,
occasione cuius cōfectæ sunt,peti possunt officio iudicis,qa
nō subest alia actio,si uero petūtur principaliter,si p̄cessit ꝯ-
ctus,uel quasi,ex quo orit̄ actio cuius ꝯtus occasione factæ
sunt.petūtur actione descēdēte ab illo ꝯtus,sed si nō p̄cessit
ꝯctus,petūtur p officiū iudicis,& eis non exhibitis fit ꝯdem
natio ad interesse,ff.de eden.si quis ex argentarijs,§.ex hoc
edicto.& de hoc p Bar.in d.§.officio.& in hac glo.ibi,& simi
les,& de hoc in Spe.de instru.edi.§.uidendum,in fi.ibi l.1.C.
4 de edē.ibi de hoc,& dixi de proba.c.1.† Quinto quæro,ad qđ
est utilis hæc editio ꝯ usurarios.Sol.patet ex textu,quia p codi
ces suos poterūt conuinci.pro hoc quod no.Archi.eo.ti q̄q̄.
lib.6.

ADDITIO

a Petitur editio.Adde Spe.in ti.de inst.edi.in §.videndum,in fi.gl.& Bal.in d.
a C.de eden.Bar.& Doc.in l.quædam,in prin.ff.de eden.Sal.in l.fin.C.eo.
Vin God.Editio fieri debet de tota ratione,non de toto libro continente
plures rationes.Alex.in Larg.marius,§.edi.ff.de eden.& per Fely.in ca.cō
tingit,de fide instru.& actor tenetur edere rationes ad petitionem rei quan
do constet eum illas fecisse aut facere debuisse,Ray.cons.69.nu.1.lib.

lib.6. Consueuerunt.o.vt dicit Pan.in codicib. scribere totam
veritatem dati,& accepti,licet aliud appareat p publica instrã
Sexto quæro in eo quod dixi in proxi.q.ꝙ vsurarii p suos co
dices puincũtur,an stabitur codicibus in eorum fauorem.gl.
vide.ibi,item scias ꝙ nõ,& idem Pau. Oppo. ad hoc ꝙ imo,
& pro eis debeat stari,quia qui recipit libros pro se,tenetur re
cipere ꝯ se,de censi.cum olim Sol.si vsurarius produceret li-
bros pro se ꝯ alium,non crederetur,& hoc vult glo.& iura q̃
allegat.sed si cogitur vsurarius ad instãtiam vsurarij edere li-
bros,& aduersarius vtitur eis quo ad aliqua capitula, tenebi-
tur illa capitula ẽt recipere ꝯ se d.c.cum olim. quia nõ posset
pro parte approbare,& pro parte reprobare,sed quo ad alia ca
pitula non tenebitur stare libris,quia cessat ratio prædicta. &
de hoc dixi in d.c.cum olim.in 10 ꝯrio,& in 5.q.& pro hoc
etiam quod dixi de confessione,de postula.bonæ.a. Septimo
quæro in eo qđ dicit,ꝙ vsurarij compellũtur edere libros per
cẽsuram ecclesiasticã,an poterit alio modo & præcise fieri ta
lis compulsio.Glo.quid contineat.soluit ꝙ non,dicens ꝙ in-
uito vsurario nõ debet ingredi domum prius,vel archam eius
frangere quod singulariter no.Steph.dicit,ꝙ remedium cen
suræ excludit alia remedia ꝯ contumaces in exhibẽdo,& sic
ſm eum eo inuito potest iudex mittere ad eius domum, &
facere archam perquiri,arg.C.de eden.is apud quem, primũ
verius,quia in ciuilibus nõ debet quis violari personaliter,ff.
de in ius voc.plerique.l.sed ẽt.alias,sed is,secus in criminali-
bus,vt ibi no.gl. Octauo quæro,an ꝯ Iudæos vsurarios sit lo-
cus huic cle.Glo.ea.ibi,& quia,ꝙ nõ directe,sed indirectè sic.
quod dic vt in gl.& idem Pau.dicẽs,ꝙ directa,& indirecta ex
cõicatio æquiparantur,J.ti.1.cle.vnica.post prin.& ad illud ni
hil ad nos de his qui foris sunt.de diuor.gaudemus. respon-
det Pau.ꝙ illud loquitur de pœna spirituali,vt no.28.q.1. sæ
pe. Nonti quæro,an hæredes a usurariorum compellãtur ede
re per hanc cle.Glo.usurarios,ꝙ sic.pro hoc ſm Lau.quia ex
quo succeduntin vniuersum p̄sumitur ad eos peruenisse.ar.
eo.ti.tua.de hoc p Hosti.in sum.eo.ti.§.quæ pœna.ver.hac pę
na. Decimo quæro,quid si usurarius dicit se non habere ratio
nes,uel illas perdidisse.Glo.quid si,argu.q credendum esse ia
cto eius.Cõtrarium tenet dicens,ꝙ debebit probare amissio-
nem cum casu.Pau.distinguit,an dicat se perdidisse,& proce
dit qđ dicit gl.p̄supposito.n.ꝙ constet eos habuisse non crede
tur,ꝙ perdiderint nisi ꝓbent,cum tractetur de lucro ipsorum
& aliorum damno,cum forte aliter non possint usuræ proba
ri.facit ff.de eden.argentarius,in fi.de pur.ca.cap.1.sed si dicũt
se nõ fecisse libros,dicit Pau.in hoc standum iuro ipsorũ nisi
probetur contrarium,cum hæc negatiua non possit aliter ꝓ
bari,quod no.& pro hoc,quod sequitur in glo.de usurario q
scribit in schedulis quas lacerat,ff.de re mili.non omnes §.a
barbaris,& in fin.scilicet,qui ueritatem sciunt ueniant ad do
cendum, quod etiam dixi s̄.q.tertia,in princ. nam & contra
usurarios potest iudex procedere ex officio,ut no.Inno. in c.
ad nostram,allega.in glo.

ADDITIO.

a An hæredes. Adde Bar.& Bal.in l.1.C.de eden.
Vin.God. Adde Alex.in l.quamuis,C.si pen.app.& Ias.in §.sed istæ.no.220.
Insti.de actio.

SVMMARIVM.

1 *Pertinaciter,uerbum quid significet.*
2 *Pertinaciter affirmans usuras esse permissas,an peccet,& quid si nec affirmat nec negat,sed tacet.*
3 *Vsura quid est.*
4 *Interesse lucri cessantis,an possit peti vltra sortem.*
5 *Quid in societate vbi vnus pecuniam,alius operam,*
6 *Debitor vsuraru si gratis dimittat vsuras vsurario,an possit repetere,*
7 *Christiani,an possint licite exigere vsuras a Iudæis*
8 *Vsuras non esse peccatum asserere,an hoc sit hæreticum indistincte.*
9 *Vendens castrum sub conditione ꝙ si offeras pretium intra certum tẽpus ꝙ vendita resoluatur, si contingat ꝙ vendiderim pro modico pretio,quid iuris.*
10 *Iudæi si asserant vsuras non esse peccatum,an sint puniendi.*
11 *Vsuras non esse peccatum asserentes non manifeste,sed occulte,an sint excommunicati,*
12 *Qualiter autem procedi debet contra diffamatos tales,vel suspectos,*

1 a §. Sane. †No. de verbo,pertinaciter,a de quo remittit
gl.2.& exponit Lau.ptinaciter,i.obstinata ꝑti-
n.cia,dicens,ꝙ alias nõ incurreret pęnas infrascriptas de sum
tri.cle.vnica.§.porro.in fi.Pau.dicit ꝙ pertinax dicitur qui val
de impudenter aliquid tenet & affirmat,& sic si loco,uel per
lubricum linguę quis asserit id,de quo hic,non est hæreticus,
a 2.q.2.quod ait,quod dico J.q.5.& est pertinacia in malo, ꝑ-
seruantia in bono.Genz.exponit pertinaciter.i.cum persistẽn
tia incorrigibili.22.q.pe.dixit,vbi de hoc & oẽs istæ expositio
nes redeũt ad idem.Scdo no.ꝙ ꝯ suspectos de hæresi procedit
ex officio.ar.de p̄sump.literas.de pur.ca.inter.e.ti.filij.de accu.
ut officij.lib.6 in quib.no.Arch.qualis sufficiat.Tertio no.de
dictione tanq̃,quæ ſm Pau.hic est expressiua veritatis.de ex-
ces.præla.nimis.i.in prin.de dolo.prout.alibi similitudinis,vt
li.non contest.qm̃,ad fi.Opp.ꝙ asserens hæresim non est pec
catũ,cum non sit censendus hæreticus, quia nec vsurarius q
facto hoc asserit ex hoc censetur vsurarius,cum tñ plus sit fa-
cto aliquid facere q̃ verbo.ff.de ędil.edi.si tamen, §.1. de app.
ad audiẽtiam,& c.dilecti.1.vbi de hoc.gl.1.in fi.soluit, ꝙ hic
grauius puniuntur fauentes per modũ hic expressum q̃ faciẽ
tes,& ex hoc infert plus puniri authorizãtem q̃ facientẽ,idẽ
Lau.dicens,ꝙ quidam sunt authorizantes, vt prædixi. & pro
hoc 24.q.3.aliorum 11.q.1.qui consentit.quidam sunt coope
rãtes in exequẽdo & perducẽdo ad effectum de qbus.s̄. e.cle.
in prin.& hi etiam magnã pœnam incurrunt.s.excõicationẽ,
vt ibi, sed non tantam quantam proxime dixi. Sunt,& tertij q
nõ per se,sed cum eorum domibus fauent eis,& de istorum
pœna eo.ti.c.1.lib.6. Sunt quarti qui per se,vel per alios pro se
vel pro alijs vsuras exercent,& isti,non tm̃ delinquunt quan
tum primi quo ad quid.dummodo credũt peccatum esse vsu
ras facere licet velint potius lucrari quã peccatum vitare.15.q.
1.mento.& isti diuersas pœnas incurrunt,carent.n.sepultura.
Item si clerici sunt deponũtur ab officio,& beneficio.de hoc
eo.tit.quia in omnibus,& eo.ti.1.& 2.li.6.de vi.& ho.cle.cle-
rici.de exces.præla.inter 14.q.1.& 4.per totum. Ex his dic ad
ꝯrium,ꝙ licet magis sit aliquid facere facto quã uerbo, non
tñ ex hoc infertur ꝙ exercens usuras sit magis puniẽdus quã
asserens hoc non est peccatum.nam ultimus incidit in aliud
crimen grauius,quia est hæreticus,ut hic. Contrarium autẽ
procedit quãdo is q facit facto,& is qui facit uerbo, cõmit-
tunt idem crimen.quod hic non est.de hoc.J.q.6. Secũdo op
b po.ad idem,qa hæreticus b est q male sentit de articulis fidei,
vel sacramentis ecclesiæ,de hæreti.ad abolendam,in prin.qđ
non uidetur facere is qui asserit usuras nõ esse peccatum.Gl.
non solum.soluit,ꝙ ẽt est hęreticus qui peruersum dogma,
vel falsas,uel nouas opiniones,gignit,aut sequitur per iura q̃
allegat,& idem Pau.dicens,ꝙ hæreticus ẽt est q falsam,uel ex
tortã expositionẽ in diuinis scripturis ponit contra id quod
tenet ecclesia,quia tales aliter scripturam intelligũt quã Spi
ritussanctus flagitet,a quo scriptura est inspirata.i.di.si qs dia-
conus,& c.si ille,in fine 80 dist.si illud.25.q.1.uiolatores 1. q.
1.igitur. Tertio opp.ad idẽ,qa sæpe de aliquo ꝯtu dubitatur,
an sit cõmissa usura.eo.ti.nauiganti.quo casu in dubio uſ, ꝙ
impune possit asseri pro & ꝯ,ff de re iudi.cum prolatis,ꝓ hoc
qđ no.de postu.c.unico.lib.6.Sol.Lau.ꝙ hic loquitur qñ nõ
est dubium qn sit usura,qa asserere,ꝙ non sit peccatũ,est hæ-
resis,secus si dubitaſ,ut in c nauiganti. Quid aũt sit usura,dico
J.q.8. Quæro an hæc litera ibi,si secus,procedit siue sit usura
rius siue non.Gl.1.ꝙ sic.ꝓ hoc qđ dixi in ꝯrio.nam ẽt nõ usu
rarius pertinaciter asserens exerceri usuras nõ esse peccatum,
magis peccat quã exercẽs qui hoc nõ asserit,ut ibi dixi. Scdo
quæro,quidam Paganus factus Christianus petit a Papa ꝙ ei
det aliquem a quo instruatur in fide,& deputatus instruit nõ
in fide,sed ꝯ,ut quod adoret idola,an excusatus est ꝯuersus ad
Deum.Sol.Mat.quod non,qa ignorantia iuris naturalis non
excusat si est discretus,quia nihil refert in his decipere,uel de
cipi posse.16.q.1.si cupis,& de hac ignorãtia dr̃. Qui ignorat
ignorabitur.38.dist.qui ea. Item debuit consulere peritiores,
ut no.13.dist.cap.1.& de hoc s̄.de sum. tri. cle. unica. & hoc
etiã uult Pau.qui in uerbo,affirmare, dicit hoc procedere ẽt
si ex mala doctrina hoc dicat,nisi esset paratus hoc corrigi.
16.q.1.si cupis,24.q.1.hæc est fides.13.distinct.ca.1.& dic hoc
procedere in exemplo p̄misso,& similibus in quibus ignorã
tia nõ excusat,sed in alijs difficilioribus potęst esse qđ qs ma
le credẽdo nõ peccat,imo meretur,ut dixi de sum.tri.c.1.ubi
etiam

ADDITIONES.

a De verbo pertinaciter. Adde l. ad magistrum, & l omnes,C. de decurio.in clemen.1.in § porro.de sum.trin.c.nos autem,16.q.1.pertinacia. de pę.dist.2.in cle.exiui de Paradiso,in §.si.de verb.sign.
Vin.God. Adde Fely.in cap.qualiter & quando,col. 3. de accu. & in rubric. de hære.
b Quia hęreticus est. Adde glo. & Docto.in capit.firmissimę de hęre.glo.in ca. quæ dignior.24.q.1.Hostien.in sum.in tit.de hære.in §.1.Arch.in c.2.de hæ re lib.6 gl.in c illi qui.24.q.3.
Vin.God. Hęreticus non est qui in dubijs articulis,& vbi est disceptatio eli git vnam partem,Fely.in c.3.in fi.de hære.

etiam dicit Inn. non est hæreticus qui male credit, puta quia
ductus ratione naturali credit patrem maiorem, vel priorem
filio, dummodo sic credat, quia credit ecclesiam sic credere.
2 quod dic ut ibi dixi. † Tertio quæro, aliquis errat in corde, ta-
men non procedit ad exteriora, an est excommunicatus? Sol.
a Mat. ꝙ quo ad ecclesiam quæ non iudicat de occultis, a de si-
mo. sicut nobis. in fin. non est excommunicatus, sed quo ad
Deum sic. de sen. excom. tua. in fi. pro hoc. 32. q. 5. Christiana.
& quia cogitationis pœnam nemo meretur in foro conten-
tioso. de pœ. dist. 1. cogitationis. 2. q. 5. consuluist. 32. q. vltima.
§. is ita. ver. inter cætera. secretorum enim solus Deus cogni-
tor est & iudex. 32. distinct. erubescãt, & c. placuit. 6. q. 1. si om-
nia facit 1. q. 1. qui studet. in prin. in gl. nunqui. 24. quæstio. 3.
Deus, & videtur probari. 15. quest. 6. ca. 1. vers. præter. Contra-
rium no. 24. q. 1. c. 1. in glo. 2. quæ dicit ꝙ hæreticus quãtuncũ
que occultus, est excõmunicatus. quod etiam tenet Ray. in
sum. de sen. excom. & est sciendum, & sic videtur speciale in
crimine hæresis d. c. cognitionis, pro hoc quia peccatum vo-
luntatis punitur. 47. dist. hoc etiam. ver. ponderosus, vbi pon-
derosus a promotione repellitur qui mente peccauit nec ad
actum processit, sed tenendo primum dicit Mat. ꝙ ad hoc re
spondetur, ꝙ ibi de lege Dei quæ tales repellit, non autem de
ecclesia potest intelligi quando est totaliter occultus, per iura
superius allega. vel ibi de peccato in corde, & sine opere, non
tamen totaliter occulto, pro hoc litera ibi, ad lasciuiã defluẽs.
secus si totaliter, quia tunc non repelleretur. de temp. ordi. ex
tenore. de hoc per Arch. in d. c. 1. & 24. quæstio. prima, & in d.
c. hinc enim. & pro hoc quod dico in seq. q. & ĩ. q. 21. Quarto
quæro in eo, quod damnatur de hæresi qui pertinaciter affir-
mat, exercere vsuras non esse peccatum, quid si non affirmat
nec negat, sed tacens hoc consentit. Glo. inde remittit ad no.
de sum. tri. c. 1. in fi. in vlt. gloss. vbi dicit, ꝙ ex mente iudicatur
hæreticus. pro hoc quod dixi in proxi. quæstio. Quinto quæ-
ro in eo, quod dixi in 1. no. ꝙ si ioco, vel per lubricum linguę
quis asserit exercere vsuras non esset peccatum, non est hære-
ticus, an ex hoc puniendus est saltem alio modo. Sol. Lap. ꝙ
extraordinariè poterit puniri arbitrio inquisitoris, & impo-
netur ei saltem aliqualis leuis pœnitentia salutaris. 17. distin.
nec licuit, 24. q. 1. hæc est fides, vel etiam in nullo punitetur, se
cundum eum, & hoc vltimum verius respectu inquisitoris,
sed ordinarius ad quem spectat corrigere prauos mores. de of
fi. or. c. 1. & c. irrefragabili. poterit extraordinariè punire quan
do per iocum, quia talis iocus non est permittendus per quẽ
venitur ad crimina. ff. ad l. Aquil. nam ludus. de homi. conti-
nebatur, vbi de hoc in gl. Item quando per lubricum linguæ si
fuit in culpa vt hæc lubricitas in eo cauiaretur, puniri debet,
alias secus. Sexto quæro, si non asserit verbis, sed factis, puta in
humaniter tractando eos quibus mutuat, vel quid simile agẽ
do. Sol. Lap. ꝙ si ex hoc grauata est eius opinio, vt possit dici
de hoc diffamatus, vel suspectus, procedi poterit, vt hic in fin.
dicitur pro hoc 11. q. 3. existimant, & c. non solum, vbi dicitur
ꝙ non solum verbis, sed etiam factis Deum negamus, & de
hoc etiam s̃. in r. contrario. non tamen potest iudicari hære-
ticus, nisi quando asserit vsuras non esse peccatum, & sic vide
tur verius, ꝙ nec etiam possit contra eum procedi de suspicio
ne, vel infamia nisi quando suspectus est vel infamatus, ꝙ sic
3 asserat, quia hæc litera non debet extendi. † Septimo quæro
in eo quod de vsura dixi s̃. in 3. contrario, quid est vsura. Sol.
Lau. ꝙ est quicquid vltra sortem non contractu mutui acqui
ritur, dicens, ꝙ mutuum consistit in his tantum quæ consi-
stunt numero, vt pecunia, vel pondere, vt piper, & aliæ res põ
derabiles, vel mensura, vt bladum, vinum, & similia. 14. q. 5.
plerique; & speciale est in mutuo, vt in eo tantũ committatur
vsura, quia ex quo facta est res mea non tibi, sed mihi debetur
ea. q. si feneraueris. vnde dicitur vsura quasi vsus rei. verius.
Quicquid adest sorti ratione rei mutuatæ: Si petat exigat in-
tẽdat fit semper vsura. pro hoc ea. quæstio. vsura, & hoc si cau
sa lucri recipitur illud plus. secus si causa damni vitandi, vt in
seq. q. De hac diffinitione vsurę dic, vt dixi eo. tit. in ciuitate.
4 Octauo quæro in eo, quod dixi in proxi. q. ꝙ potest recipi, vl-
tra sortem causa damni vitandi, an hoc sit verum. Sol. Lau. ꝙ
sic, vt si debebas soluere in pascha centum cum quibus vole-
bam ire ad nundinas empturus merces, si distulisti soluere, &
ex hoc sum damnificatus, potero petere, quod vltra sortem
restituas damnum maxime in contractibus bonæ fidei, quia
non petitur tanquam vsura, sed tanquam interesse non iure
actionis, sed officio iudicis, vt reddatur indemnis. ff. pro soc
socium. de fideiuss. peruenit, decimaquarta, quęstio. 3. quoniã
vbi de hoc. de interesse no. decimasecunda, q. 2. quis. de cleri-
cis. de hoc dixi in d. c. peruenit, & de interesse dixi de sent. ex-
com. sacro. & per ibi no. dico hoc procedere quando iste erat
mercator qui cum pecuniis consueuit negociari. alias secus,
pro hoc quod no. Cyn. C. de vsur. auth. ad hæc. in 3. q. & quo
5 ibi no. eo. tit. conquestus. † Nono quæro, si duo contrahunt
b societatẽ, vt vnus ponat pecuniam, b & alius laborem, & lu-
crũ, & damnum spectet simul ad vtrunque. dicit Lau. ꝙ licitũ
6 sit. ff. pro soc. l. quinta. † Decimo quæro, si quis gratis dimittit
vsuras feneratori, an licet illi retinere. Sol. Lau. referens, quod
no. Host. de sen. excom. cum desideres. §. 3. vbi dicit, ꝙ sic, etiã
si fenerator non reddiderit, nec obtulerit pecuniam. de hoc
per eum in summa. §. quæ pœna. sub § est autem vsura Qui-
dam theologi tenent, ꝙ nullo modo potest remitti in odiũ
vsurarum. Gof. dicit, ꝙ si aliquo timore fit remissio de toto,
vel parte, non tenet. secus quando pecuniam oblatam gratis
remittit. qđ vr̃ approbare Host. in locis prædictis. de hoc in regu
la, peccatum, lib. 6. & plene per Fride. in cõsi. 119. vbi dicit, ꝙ si
qs non coactus nec deceptus pecunia etiam nõ oblata libera
liter remittit, vsurarius est immunis a restitutione, quod pla-
cet, sed quia solet fieri fraudes (nam aliqui faciunt tales re-
missiones ne grauentur per instrumenta quæ forte vsurarius
habet pro se, vel simili de causa) ideo de his circunstantijs est
diligenter inquirendum: q̃n autem pecunia offertur, tunc vr̃
non præsumẽdũ, ꝙ aliqua de causa remiserit nisi ex mera li-
beralitate. Vndecimo q̃ro, an licite exigantur vsuræ ab his ↄ
quos licite pugnamus, vt sunt Saraceni. Sol. Mat. referẽs quos
dã dicere, ꝙ sic, dũmodo non ex cupiditate, sed zelo charitatis
vt macerentur vsuris, qui non possunt domari armis, hostes
enim dicuntur, quibus, vel imperator, vel Papa bellum indi-
xit. ff. de cap. l. hostes. pro hoc quod no. de resti. spo. olim. 1. si
ergo p vim possumus eos iuste occidere, & omnia p vim au-
ferre, & nostra facere iure belli. 24. q. 5. dicat, & q. 7. cap. 1. & a.
sic videtur etiã usurã exigere: non. n. refert utrũ aperte an clã
ex insidijs pugnẽ. 23. q. 2. dñs nec debet quis cogitare quali-
ter hostem superet, dummodo superet. Ouidius. Non refert ar
mis contingat palma dolisne. & hoc videtur tenere Mat. dic
ↄ per id quod dico, ĩ. q. 13. Duodecimo quæro præsupposito
quod dixi in proxi. q ꝙ licite exigantur usuræ ab his ↄ quos
licite pugnamus, an clericis liceat ab his exigere. Solu. Mat. ꝙ
non, quia clerici ↄ nullos debẽt arma mouere, quia arma cle
ricorum sunt lachrymę. 33. q. 8. conuenior, & de hoc in seq.
7 q. † Decimotertio q̃ro, an a Iudęis Christiani c licite possint
c usuras exigere. Sol. Mat quosdam dicere, ꝙ non, q̃a ↄ eos non
licite pugnaĩ, 24. q. 8. dispar. & sic cessat id quod dictum est s̃.
q. 11. Hug. dicit, ꝙ nullo casu usura est licita, ita, ꝙ nec ab ho-
stibus licite recipitur, cum in veteri testõ, & perfectius in euã
gelio, & in canonib. generaliter prohibetur. Ad aliud cum di
citur ꝙ possumus auferre hostibus sua, respondetur, ꝙ possu
mus in bello. 23. q. 2. dñs, non autem per usuras cum (ut præ-
dixi) sint prohibitę. Oppo. ad hoc. 24. q. 4. ab illo, ubi dicitur,
Non feneraberis proximo tuo, sed alieno. Sol. ꝙ dicit, non fę
neraberis proximo tuo, prohibitio est. quod subdit alieno,
est permissio causa uitandi maioris mali, & de hoc, in d. cap.
Mat. dic ad hoc, vt dico. ĩ. q. 19. & placet opi. Hug. plusquam
id quod dixi. s̃. 11. præsupposito tñ ꝙ illa opinio esset vera, quę
vult vt licite exigantur usurę ab hostibus, tamen adhuc pro-
cedit, quod dixi. s. q. proxi. ꝙ clericis hoc non liceret, qui non
8 debent talibus lucris inhiare, ne cle. vel mo. per totum. † De
cimoquarto quęro in eo, quod dicit hęreticũ esse asserere u su
ras non esse peccatum, an hoc sit indistinctè uerũ, põt. n. esse
quod hoc asserunt aliqui dicẽtes usurariũ nõ esse obligatũ re
stitutioni. potest ẽt esse, quod hæc asserunt dicentes quod bñ
est obligatus restitutioni. sed facta restõne nõ tenet aliter pę-
nitere sicut in mutuo, & similib. Gl. & ex his, tãgit hoc, licet
nõ sit formaliter, & uidetur uelle, quod utroque casu sit lo-
cus huic literæ, & quia de primo videtur modicum dubij,
ideo, probat tantum de secundo dicens, quod obligatur resti
tutioni ex delicto etiam post restitutionem tenetur pęnitere,
per iura quæ allegat. Pau. autẽ expressius hoc explicat, dicens
quod licet primi magis errẽt, tñ vtrunque est hr̃ticũ. & ad aliud
quod dicit gl. de mutuo, & similibus de qb. facta restõne non
est opus pñia, rñdet, ꝙ obligatus ex ↄtu licito soli hoĩ obliga
tur. vñ sufficit, quod hoĩ satisfaciat, sed in furto rapina, & usu
ra offendit Deus, & pximus. uñ satisfacto pximo expedit qđ
p pœnitẽtiam satisfaciat Deo qui lęsus fuit p contemptum.
& alleg. Pau. eadẽ iura q̃ alle. gl. & ff. de furt. qui ea mente. ui
bo. rap. l. pe. Opp. ad hoc quia facta restõne sit sublatum pcm̃,
regula, peccatũ. a ↄrio. li. 6. Pau. ꝙ regula nõ ponit modum, &
causam dimittendi peccatum per ↄsequentiam necessariam,
sed

ADDITIONES.

a Quę non iudicat de occultis. Adde gl. in c. si omnia. 6. q. 1. gl. si in c. Christia
na. 30 q 5. gl. 1. in c erubescant. 3. . dist.
b Vnus ponat pecuniam. Adde gl. sing in ver. negociatorib. in c. plerique 14.
qõ. 3. quam alle. singularem Lu. Ro. cõs. 300. circa propositam consultationẽ
in 2. col.
c An a Iudęis Christiani. Adde Doc. in ca. conquestus. ve usu. Archi. in ca. si.
24 quæstio. 3.

sed ordinem, & prioritatem. Refert tñ Dy. dixisse in eadem re
gula, ꝙ leges allegatæ in gl. & d. l. qui ea mente. loquuntur de
rigore iuris ciuilis, regula vero de begnitate canonica, & intel
ligit Pau. Dyn. uoluisse ꝙ facta restitutione tollitur peccatũ,
quod dicit Pau. non procedere, quia idem de iure canonico.
nam restitutio non tollit pœnam temporalem peccati, imo
nec penitentia, vel baptismus. de diuor. gaudemus, vbi de hoc
26. distinct. deinde. 28. quæst. 1. c. 2. 22. q. 4. si ille 33. quæstio. 2.
admonere. nec potest facere debitor quin vsurarius peccet ex
torquendo. de hoc per Host. in sum. de pœn. pen. col. ver. sed
nunquid sufficit, & ver. seq. dic, ꝙ Dy. aliter dicit ꝙ si is qui ab
stulit aliena, non habet facultatem rei restituẽdæ, absoluetur,
quia nemo potest ad impossibile obligari. regula nemo. lib. 6.
licet forte secundum rigorem iuris ciuilis non sit excusatus,
quia personæ difficultas debitorem non excusat. ff. de verbo.
obliga. continuus. §. illud. die tamen verius videri, ꝙ etiam se
cundum rigorem iuris ciuilis excusetur, quod dic ut ibi per
eum, & ex hinc apparet, ꝙ dictum Dy. nihil facit ad præmissa.
Decimoquinto quæro, cum vsuræ subiacent restitutioni, vt
hic dicitur, & dixi in proxi. q. in quo foro possunt peti. Solu.
Lau. ꝙ triplex est usura quædam vera deducta in pactum, vel
alias expressa. de exces. prælat. inter. vbi dabantur 11. pro 12. quo
casu petuntur in foro ecclesiæ, per cõdictionẽ indebiti, vel of
ficium iudicis, vt no. eo. tit. Michael. & cap. 1. lib. 6. quædam est
mentalis, quia sola spe committitur. nec aliquid exterius de
ea patet, & talis non potest peti iure poli in foro animæ, nisi
aliqualiter per coniecturas possit exterius reuelari, quia tunc
secus. eod. titu. consuluit. & c. in ciuitate. de pign. illo vos. de
emp. & vend. ad nostram. cum si. de hoc quo ad id quod dixi
de vsura mentali, die, vt dixi s. in prin. q. 25. & dicit Lau. ꝙ in
foro animæ petetur per viam supplicationis gratiosę ab hære
dibus defuncti si hæres recepit emolumẽtũ: si vero nihil rece
pit, sufficit de mente corrupta pœnitentiam agere argumen.
de simo. c. fi. tertia est accessio quæ licet sit augmentum, vel
accessio ad sortem, non tamen est usura, vt in casu societatis.
quod dixi s. q. 9. & ibi petitur tanquam interesse, vt cum quis
certat de damno vitando, quod dixi s. q. 8. & hoc debet peti
in foro proprio, qa actor debet sequi forum rei. & sic si reus
est laicus, petitur in foro sęculari, arg. de foro compe. ex teno
re. dic de hac tota quæstione coram quo possunt peti vsuræ
a vt dixi in prin. q. 18. Decimosexto quæro, quid in casibus a in
quibus iura permittunt vsuras, ut in dote, vel in decimis ma
le detentis, & in similibus de quibus eo. tit. cap. 1. & c. conque
stus, 14. q. 3. in summa. Solu. Lau. ꝙ si a marito laico exigitur
in foro ecclesiæ id quod percepit vltra sortem, & ipse excipit
hoc sibi licuisse pro dote, & petit se remitti ad iudicem sæcu
larem, non audietur, quia iudicis ecclesiastici est cognoscere,
an sua sit iurisdictio. de sent. excom. si iudex. lib. 6. pro hoc, qđ
dixi supra in prin. q. 8. Decimoseptimo quæro, an sicut Papa
decreuit in certis casibus non esse peccatum recipere vltra sor
tem, ita possit in omnibus, ita, ꝙ de peccato utraque lege dã
nato possit facere non peccatum. Sol. Lau. ꝙ non, quia aliqua
licent in singulis quæ non in vniuerso, potest enim Papa par
ticulariter aliquas ꝑsonas prohibere, ne cõtrahant matrimo
nium, non tamen omnes, alias peruerteret statum fidei, quod
no. & pro hoc vltimo est quod no. de conuer. coniuga. ex pu
9 blico. † Decimooctauo quæro, si vendo castrum sub condi
tione, ꝙ si usque ad certum tempus offeram tibi pretium, vẽ
ditio resoluatur, si contingat, ꝙ pro modico pretio vendide
rim. Solu. Lau. ꝙ iure fori nihil potest peti, cum ex forma cõ
tractus non sit vsurarius, sed iure poli posset sibi fieri consciẽ
tia. decimaseptima, quæstio. quarta, quicunque, & hoc dum vi
uit. eo autem defuncto si non percepit aliena restitui, non te
nentur hæredes, licet possent gratis facere. sed si percepit alie
na restitui, adhuc nõ possunt compelli, sed bene facient si ali
qualem emendam faciant habito respectu ad valorem rei, &
communem æstimationem, quæ debet considerari, quia nõ
ex affectu singulorum, sed communi æstimatione sunt pre
tia rerum statuenda. ff. ad l. Fal. pretia, cum ergo non fuerit
facta emptio communi æstimatione, debet posse agi ad sup
plementum, arg. de usur. in ciuitate. dic, ꝙ hæc sunt parum ne
cessaria, nam dummodo venditio tenuerit ex forma, nec sit fa
cta in fraudem vsurarum, non tenetur emptor sibi facere con
scientiam, quia res tantum valuit, quantum vendi potuit, de
10 emptio. & uenditio. cum dilecti. † Decimonono quæro, an hęc
dispositio locum habeat in Iudæis asserentibus usuras non es
se peccatum. Gloss. ultima, ibi, Iudæi, soluit præmittendo, ꝙ
Iudęi pro hoc, ꝙ nõ sit peccat, inducũt Deutero. 24. & vigesi
maquarta, quæstione quarta, ab illo. ad quæ glo. non respon
det, sed remittit. In quæstione autem dicit, ꝙ hæresis non ca
dit in Iudæis, nam constat ꝙ peccant in articulis fidei qui sa
piunt humanitatem Christi, tamen ecclesia sustinet. dicit ta
men glo. ꝙ possent per ecclesiam compesci, si alias dogma
tizarent inter Christianos. Idem per omnia Pau. dicens, ut di
b cit etiam gloss. ꝙ cum Iudæi non sint de gremio b ecclesiæ, di
uisionem ab ea facere non possunt, & sic non possunt dici hę
retici, cum hæresis dicatur diuisio & dicitur ab electione. 24.
quæstione tertia, hæresis, & c. seq. electio autem est ex duobus
alterum præeligere, uel unum ab alio diuidere, 1. & 3. & hic
45. dist. de Iudæis. 1. q. 7. conuenientibus, de bapt. maiores, §.
ulti. de hære. c. 3. cum si. licet n. sint creaturæ Dei, non tamen
ecclesiæ quæ non omnes regenerauit per baptisma, ideo ca
nonibus non arctantur. 2 q. 1. multi. Idem Genz. & illud, Nõ
c fæneraberis fratri tuo. c respondet, ꝙ large ibi accipitur uer
bum fratri, quia omnes sumus fratres, & filij Adę. Item in eo
dem Deuterono. c. 25. dicitur ꝙ a nullo recipiantur usuræ. Ad
c. ab illo, respondet, cum dicitur ibi, ab illo usuras exigere cui
nocere desideras, quod legitur negatiue, id est sicut nulli de
bes nocere, ita, & a nullo usuras recipere unde nec ab hosti
bus licet, quamquam aliqui ibi cõtra. quod dixi s. q. 11. & 14.
& de hoc per Host. eo. titu. salubriter, & per Arch. in d. c. ab il
lo Vicesimo quæro quid intelligit per uerbum, ordinarius.
soluit. Lap. ꝙ de episcopis, eo. ti. ad abolendã, & ca. excommu
11 nicamus, 1. & eo. tit. per hæc, lib. 6. † Vicesimoprimo quæro
in eo, quod dicit de diffamatis de hoc crimine, quid de occul
tis. Sol. Pau. ꝙ licet sint excommunicati tanquam hæretici,
ut no. 14. q. §. 1. & s. de hære. clẽ. 1. §. uerum, ubi dixi in 6. & 7.
q. tamen ecclesia non iudicat de occultis. de simo. sicut. in fi.
32. q. 1. §. 1. & s. de hære. cle. 1. §. uerum, ubi dixi in 6. & 7. q. tñ
ecclesia non iudicat de occultis. de simo. sicut. in fi. 32. distin.
erubescant, 6. q. 1. si omnia. 32. q. 5. capitu. ultimo, ideo nõ ꝓ
cedet. nam & uoluntarius simoniacus excommunicari non
debet, ut no. 1. q. 1. qui studet, facit 15. quæs. 6. capitulo primo,
uer. pessimum. Idem Lau. dicens, ꝙ prius debet de infamia,
uel suspicione inquiri, qua inuenta procedetur ad inquisitio
12 nem ueritatis. † Vicesimosecundo quæro, qualiter ꝓcedetur
ꝯ suspectos, uel diffamatos, gl. ult. dicit ꝙ per modum de quo
s. de hæret. cle. 1. Idem Pau. Lap. dicit ꝙ procedi potest altero
de duobus modis. primo, ut dicitur de præsum. literas, ut exi
gat ab eis iuramẽtũ, uel cautio, & imponatur pœnitentia. se
cũdo modo procedi potest ut indicatur eis purgatio. de pur.
cano. inter. quam si præstare noluerint, procedetur ut habeť
eo. tit. excõicamus. 1. §. 1. & idem si in præstando defecerint. d.
c. inter. in fi. practicam autem ꝓcedẽdi ponit Mat. dicẽs, quod
qui vult tute prosequi, sic ꝓcedat, quia si est aliquis diffama
tus, uel suspectus de hæresi, debet eum citare, & examinare. &
si confitetur, bene quidem, & si non confitetur, debet eum in
tuto carcere custodire, & potest in compedibus ponere. d. cle.
1. & inquirere. Inquisitione autem perfecta aut plene proba
tum est, aut semiplene, aut nullo modo. si plene, oĩa bona hæ
retici sunt publicata, eo. ti. uergentis. & c. excõmunicamus, &
eo. ti. cum ſm. lib. 6. & si uoluerit redire, debet abiurare hære
sim. quo facto restituentur ei bona. d. c. uergentis. in princ. &
ponetur in perpetuo carcere ad pœnitentiam. sed hodie inq
sitores possunt hanc pœnam mitigare, sicut eis uidebitur.
eo. tit. cum mulli. §. & illorum, lib. 6. & si post abiurationem
recidiuauerit, uel si a principio ad fidem redire noluerit, uel
pœnitentiam non adimpleuerit, tanq̃ relapsus tradetur curię
sęculari. eo. ti. ad abolendam, & c. excommunicatus. de uerb. [d]
sig. nouimus. si autem semiplene probata est hęresis puta per
vnum testem, uel grauẽ infamiam, & ipse negat, debet subij
ci tormẽtis. ea. cle. §. duro. nam illud crimen grauius est crim
ne lęsę maie. d. c. uergentis. in quo subijcitur reus tormentis
C. ad l. Iul. maie. l. 3. & l. nullus, fortius ergo in hęresi. facit 6. q.
1. §. uerum. ubi crimen lęsę maiestatis ęquiparatur simonię,
& hęresi. Item creditur uni reuelanti insidias factas esse prin
pi seu conspirationem. & idem de crimine lęsę maiestatis 79.
distinct. si quis Papa. d. §. uerum. no. Specu. de restitu. §. restat.
uer. 21. alias, uer. hoc tamen fallit. & facit quod idem not. de
pręsum. §. fi. uer. & idem est. Item in capitalibus, & atrocibus
aliter ueritas haberi non potest, nisi per tormenta. ff. de quę
stio. l. prima, 5. q. 5. illi qui. de depos. c. 1. & crimen hęresis est
plus q̃ capitale. hęc tormenta humaniter ꝑ iudicem tempe
randa sunt, & de his dixi de reg. iu. cum in contemplatione.
& si per tormenta confiteatur nisi post depositionem tormẽ
torum persistat, non nocet, ff. de confess. l. 1. §. diuus. si autem
persistat

ADDITIONES.

a Quid in casibus. Adde Host. in sum. t. 1. de vsur. in §. an aliquo casu. Abb. in c. conquestus. de vsu. Io. de Ana. in c. 1. eo. tit.
Vin. God Adde quod vsuræ dotis soluendæ marito oneribus matrimonij debentur etiam de iure canonico. Bar. & Alex. in l. pater, in prin. ff. de do. ex cep. & etiam soluto matrimonio. Lud. in consi. 517. in causa. consi. 127 pos sunt. ver. 2. confirmo, cum seq. lib. 2. quibus tamen causis debeatur, vel non, vide Alex. in l. insulam. § vsuras, ff. sol. mat. & in consi. 366. col. 2. lib. 2. & cõ si. 26. col. 1. lib. 4.
b Iudæi non sint de gremio. Adde c. gaudemus, de diuor.
c Non fæneraberis fratri tuo. Adde Deut. 22. c.

persistat puniendus est vt proxime dictum est. sed si non con
fiteatur, vel non persistit in confessione si de hoc grauiter est
diffamatus, indicetur sibi purgatio. de pur. can. inter. in quasi
defecerit, punietur, vt dictum est. sed si se purgauerit, & est ve
hemēter diffamatus, vel suspectus, potest ei imponi tpalis pœ
na d. c. inter. de ꝓsum. literas. in fin. sed si leuiter est suspectus,
vel infamatus, nec pertinaciter in errore persistit, nō punietur
tpali pœna, sed potest imponi pœnitentia. eo. ti. accusatus. §.
si vero. lib. 6. debet tñ suspectus de hæresi siue leuiter siue ve-
hemēter abiurare hæresim in quam si postea incidit, pro re
lapso habetur si suspicio fuit vehemēs. d. c. accusatus. in prin.
si autem leuis, non habetur pro relapso licet sit grauiter pu-
niendus, eo. c. in prin. ver. si autem. Ex his infert Mat. contra
quosdam inquisitores qui ab his contra quos probatum est
de hæresi, exigunt pecuniam, & processum de sent. quod fa-
cientes incidunt in pœnam. s. de hæreti. cle. 2. ver. inquisitori
bus. si autem nullo modo probatum est de hæresi, quid iuris,
non prosequitur Mat. nec expedit, quia reus debet absolui si-
ne difficultate. de fide instr. inter.

De excesſib. prælatorum. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Religiosi debent esse in quiete, & de hoc debent prælati prouidere ne inquietentur.*
2 *Religiosi non debent grauari etiam indirectè. exemplum ponit.*
3 *Vasallis servientes, & domestici qualiter differunt.*
4 *Priuilegiatus in se est etiam priuilegiatus in personis quæ habent dependentiam a se.*
5 *Prælati, an possint prohibere ne audiantur missæ religiosorum sub obtētu ne deserantur ecclesiæ matrices.*
6 *Religiosi, an habeant aliquam actionē contra prælatos qui impediūt ne eis soluantur decimæ.*
7 *Reus si erat in carcere ante appellationem, an remitti debeat ad iudicem ad quem.*

C A P. I.

FRequens. Summa, vt in gl. pmo viginti-
nouem grauamina q̄ plati reli-
giosis inferebāt, scd̄o prouidet ibi, verū, tertio po-
ni trigesimū grauamē ꝯ qd̄ prouidet ibi, & qm. q̄
q̄ ꝯtineat vnū casum vsq; ibi, & qm. tñ q̄a prolixa,
lego ꝑ partes, & licet possent fieri tot particulæ quot sunt gra
uamina, tñ faciā de prima parte solū qnq; particulas ponēdo
sub qualibet sex grauamina ꝓter vltimam sub qua erunt tm̄
quinq;. No. ꝙ ad ea q̄ frequenter emergunt & c. de hoc de de-
spō. impu. literas. Scd̄o no. ꝙ hic prouidetur ꝯ grauamina q̄ ꝑ
prælati religiosis inferunt. ꝯcordat. eo. ti. sane. de priui. dilecti,
& c. quanto. de censi. cle. ad nram. alibi epi conqueruntur de
relig. eo. ti. accedētib. de priuile. cum & plantare. & c. tuarum,
a & c. pastoralis, & eo. ti. eporum. lib. 6. Tertio no. ꝙ prælati a di
cuntur hic non epi: ibi, cæteri ecclesiarum prælati. alibi præla
ti dñr soli epi. de sepul. cle. dudum. Lau. de hoc ibi dixi in ver.
ab olim. q. 17. & per ibi no. hoc non probatur ibi, quia vt dixi
loquitur ibi de quolibet prælato qui habet epalem, vel quasi;
hic autem capitur magis gñaliter & pro platis particularium
1 ecclesiarum. de quibus de offi. ord. cum ab ecclesiarū. † Quar
to not. ꝙ prouidendum est vt religiosi habeant quietem, &
hoc ꝑꝑ otium, & vitam ꝯtemplatiuam. de syn. c. vnico. de re
nun. nisi, in fi. & c. post trāslationē. 16. q. 1. si cupis, & c. placuit,
2. dicit tñ Lau. ꝙ libenter se retrahunt ad actiuā mittētes ma
num ad aratrum, & respiciētes retro. de post. quidam. Quinto
no. ꝙ non debent plati capere religiosos. & dicit gl. 5. ꝙ etiā
plati hoc facientes sunt excōicati, pro hoc quia cum platus fa
cit aliquid non iuridice, tenetur ac si esset priuatus de restitu.
spol. conquerente. de hoc per Archi. de offi. ord. si eps. libr. 6.
Sexto no. ibi in casibus non concessis, ꝙ in casibus a iure ꝯces
sis nō dñr prælati excedere capiēdo religiosos, quia iuris exe
cutio non habet iniuriā. ff. de iniur. l. iniuriarum. §. 1. de electi.
cum ecclesia. Vulterana. Septimo no. de cōmunione quæ fit
ꝑ interminationem pœnæ. & hæc non ligat ad pœnā, vt dicit
gl. hoc non ligat, & de hoc ℑ. q. 3. & in hac glo. in fi. de nomi.
significasti. & vr̄ expressum. C. cōmina. vel epist. l. interlocu-
b tio. Genz. Octauo no. ꝙ decimæ b possunt deberi exemptis,
nec tunc debent plati prohibere eis solui, ut hic, sed potius
exhortari, vt soluantur. de deci. c. 1. lib. 6. cū ex ꝓcepto debean-
tur. 16. q. 1. reuertimini. de deci. tua. licet ipsis exemptis non
debeantur ex ꝓcepto, nisi habeāt ius parochiale in loco. de de
ci. cū cōtingat alias debentur ex priuilegio. de deci. dilecti. &
duobus c. seq. vel ex ꝓscriptione, de ꝓscr. de quarta. de priui. ac
cedentib. & c. si de terra. Nono no. ꝙ non debent hi q debent
redditus religiosis soluere ꝓhiberi. est. n. ꝯ iustitiā cum qlibet
teneatur restituere aliena. regula, peccatū. lib. 6. & dicit Pau.
ꝙ verbum reditus, oēs prouentus includit. hoc dicit ꝑꝑ diffe
rentiam q̄ fit inter fructus, & reditus, de qua dixi de deci. pa-
storalis. in 4. q. tñ vt ibi dixi, cōiter accipiunt pro eodē. de quo
a & ibi dixi in 4. q. † Decimo no. ꝙ non debent grauari religio
si & indirecte grauando molentes in eorum molendinis, &
coquentes in furnis eorum, vel aliter vt in litera, & ꝯcordat
de priui. quanto. q̄ vt dicit Pau. tm̄ de priuilegiatis loquitur.
hic vero gñalr vult dicere, ꝙ hæc litera procedit siue sint exē
pti, siue non: ꝓcedens tñ litera in verbo exemptis, vr̄ obstare,
sed principiū literæ ibi quorundā religiosorū, facit pro, quia
gñaliter loquitur, & hoc placet & in eo quod litera dicit de
exemptis, retulit se ad id quod cōiter accidit. nam prælati non
procedunt indirecte ꝯ religiosos, nisi qñ directe non possunt,
vt quia sunt exempti. tñ si sic procedunt, adhuc est locus huic
literæ. de hoc ℑ. in 3. contrario, quo ad aliud aūt quod dixi de
furnis, quæri posset an qlibet de vicinis teneatur contribuere
ad refectionē furni viciniæ si corruat. de quo remittit Pau. ad
no. in Spe. de censi. §. nunc dicendum, ver. item pone. vbi di-
cit, ꝙ sic, etiā si velit vsui renūciare, vt dixi in d. c. 1. de ecc. ædi.
3 † Vndecimo no. differentiam inter servientes, & vasallos, &
domesticos, & de seruiētib. dicit Pau. ꝙ non refert an gratis,
vel pretio, vel aliter ꝯstricti sint, & hoc de seruitio licito. De
domesticis dic vt in gl. in verbo, domesticos, & qui dicantur
c domestici, c no. de test. in literis de ver. sig. sicut. lib. 6. & an gau
4 deant priuilegio dñi, no. de priuil. tuarū. † Duodecimo no. ex
ꝓdictis in proximo notabili, ꝙ priuilegiatus est etiam in his ꝑ
sonis quæ habent ab ipso dependentiam. pro hoc de concel.
ꝑb. authoritate. in fi. lib. 6. nam grauando illas vr̄ ipse grauari.
& hoc vult hæc litera q̄ multa grauamina subditorum seu ha
bētium agere cum religiosis ponit ꝑ vno habito respectu ad
ipsos religiosos qui grauantur, vnde ut dicit Pau. a verbo mo
lentes, vsq; ad verbum, & appsonibus omnia includunt sub
vno grauamine, & de hoc in seq no. & fm̄ hoc expone lr̄am.
ℑ. ibi, bona illorum. l. vasallorum, vel domesticorū, vel partici
pantium religiosis modis ꝓmissis. licet Pau. & Genz. exponāt
illorum. s. religiosorum, sed prima verior ꝑ prædicta. Decimo
tertio no. ex his q̄ dixi in duobus proximis notabilib. ꝙ iniu-
ria q̄ fit meo domestico, occasione mei, dr̄ fieri mihi. hinc di
cit B. ii. ff. de no. ope. nun. de pupillo. §. si quis ipse. q. 9. ꝙ est suf
ficiens metus, ꝑ hanc literam, & facit ff. quo. me. cau. isti. in fi.
quod no. singulariter. Decimoquarto no. ibi, minime de fa-
rentes. ꝯ iudices qui deferunt appellationibus rōnabilibus, &
ꝑꝑ hoc puniri debent. 2. q. 6. decreto, de app. de priore, & hoc
vult gl. puniendi. & de hoc ℑ. q. 5. Decimoquinto no. ꝯ iudi-
ces qui appellantes carceribus mancipant. nulla. n. fit iniuria
iudici ex hoc ꝙ appellantur ab e. C. de app. & in maioribus, &
de ver. mancipari. s. de homi. cle. 1. post prin. & dicit Pau. ꝙ est
idem, quod deputare. de ætа. & quali. vt hi qui. emancipare au
tem est idem quod liberare, ut nota. de priui. tuarum, & dicit
Genz. in casu isto sunt excōicati, pro hoc quod dixi s. in 5. no
tabili. Decimosexto no. ꝙ religiosi qñq; habent capellas ple
d no iure subiectas. de hoc in glo. in ver. pleno iure, d & expo-
nit Pau. i. quo ad temporalia, & spiritualia. 16. q. 2. c. 1. de priui
5 lega. cū & plantare, §. in ecclesiis. † Oppo. ꝙ possunt plati pro
hibere ne audiantur missæ religiosorum, vt matrices ecclesiæ
non deserantur. de paro. vt dñicis. Sol. ut in gl. quid tamen. q̄
dicit licitum esse audire missas religiosorum, tñ sine præiudi
cio parochialium ecclesiarum, & sic vr̄ intelligēdū de missis
non publicis, ex quo dic ꝙ prælati possent prohibere quando
agerent de præiudicio parochialium, vt in contrario, vel se-
cundum Pau. hic loquitur de parochijs exemptorum q non
debent prohiberi, alias si non habent parochias, possunt dice
re missas votiuas, & diebus priuatis, vel alijs ex causa. & sic
vult, ꝙ quando habent parochias, possunt dicere missas etiā
publicas, pro hoc 16. q. 1. Agapitus, ubi de hoc, & utraq; expo-
sitio de prædictis uera est. Secundo opo. in eo quod prouidet
ne religiosi

A D D I T I O N E S.

a Quod prælati. Adde quæ dixi in cle. dudum. de sepul. in apost.
Vin. God. Prælati merum. & mixtum imperium habentes qui sint. Gogl. Lune. in tract. Arbo. iurid c. 2. nu. 8. habetur in lib. 1. tract. fol 22.
b Decimæ. Adde Doct. in c. a nobis, de deci. Doct. in c. 1. de præscrip. lib. 6.
c Qui dicantur domestici. Adde gl. summa. 13. q. 5. gl. in ver. de familia. in ca. in lite. de testi. c. vlt. de verb. sig. Doct. in l. præsenti. in § sane. C. de his qui ad eccl. confugiunt.
Vin. God. Vide Fed. de Sen. in tract. de testib in sum nu. 27. quod habetur in lib. 1. tract. fol. 248. & Nepo a Montalban tract. excep. in summa. nu. 5. habetur in lib. 8. tract. 227.
d Pleno iure. Adde Abb in c. conquestus. de foro compe. Abbas in cap. quoniam, & in c. pastoralis. de priui. Abb. in cap. cum & plantare. de priuileg. Abb. in cap. querelam de elect. Abb. in c. audetis, de præscrip. Abb. in c. cum inter vos, de re iudic. Abb. in c. de monachis. de præben. Abb. in c. in Lateranen. eo. tit.

ne religiosi excommunicentur absque causa rationabili, nam de hoc prouisum erat.de sen.excom.sacro. glos. contra hos.stat contrarin.dic quod hic non ponitur hoc pro specifico grauamine. nam vt dixi supra in 12. no. totum hoc a verbo,molentes,vsque ad versum, & appellationibus. ponitur ꝓ vno grauamine & de pena excommunicationis iniustæ. & dicit Matth.ꝙ est multiplex. primo quia tenetur actione iniuriarum.11.q.3.illud. & c.temerarium. secundo quia punitur tanquam sacrilegus.24.q.3.non in perpetuum.tertio quia debet carere sacra cōione & arceri ab ingressu ecclesiæ inquantum superior iudicauerit.24. q.3.de illicita. & quod ibi dicit de arbitrio superioris hodie intelligitur de mense.de sen.exc. sacro.sic no.in d.c.de illicita.i gl.hodie. quę ēt dicit aliter posse intelligi. quod ibi dicit de cōione vel arceatur a cōione hominum arbitrio superioris, prior expositio placet, & hodie statur.d.c.sacro.vbi interdicitur ingressus ecclesiæ,& vltra hoc condemnatur excommunicator ad interesse excommunicati,& punitur etiam arbitrio superioris si culpæ qualitas postulauerit.additur & alia pœna de sen.exc.cap.1. lib.6. Tertio
a op. quod non fuerit opus prouidere ne religiosi a grauarētur indirecte grauando molentes &c.quia prouisum erat.de priuil.quanto.gl.in verbo,voluntatis.solu.quod ibi de exemptis vel priuilegiatis, hic autem generaliter de omnibus. quod dic vt dixi supra in 4.no.Quarto op. in eo quod permittit religiosis appellare propter grauamina illata molentibus &c. quia non auditur appellans nisi cuius interest.2.quæst. 6. non solent.de eic.c.cum inter R.Sol.Lau.quod interest religiosorum ne grauentur molentes &c. & maxime si grauantur intuitu religiosorum pro hoc quod no.Innocen.de ap.dilectis. & Ho.de proba.licet, in fi.de hoc dixi supra de reli. cle.si dominum.in princ.quæst.1.& 2.& in eo quod Lau.supplet maxime, procedit respectu illorum qui subsunt religiosis. quo ad molentes autem in molendinis & coquentes in furnis stat pro tanto, quia si istis fieret iniuria non contemplatione religiosorum non interesset religiosorum ad hoc appellare, & hoc sentit Pau. qui dicit quod si litera ibi, ob prædicta, refertur ad grauamina illata seruientibus domesticis & vasal-
b lis,tunc colligitur hic quod dominus pro iniuria b subditi ex qua offenditur,appellare potest. de hoc per Arch. de re iudi. ad apostolicæ.in gl.hoc videtur.no.de priui.authoritate,in gl. vlt.lib.6.si autem verbum, ob prædicta, refertur ad grauamina illata religiosis,tunc cessat argumentum. Paul.vult dicere quod quando iniuria fit molentibus &c. animo iniuriandi religiosis, tunc non colligitur hic quod dominus pro iniuria subditi possit appellare. nam secundum hanc expositionem appellat pro sua tantum. pro hoc ff. de iniur. item apud quem.§. si quis. Quinto op. in eo quod prohibet prælatis ne capellanos religiosorum prohibeant ministrare in ecclesijs pleno iure subiectis religiosis sine causa legitima. & sic uidetur quod ex causa legitima possunt,cum tamen de exemptis non debeant prælati se impedire.de off.ordi.graue. Sol. Pau, stando contrario si religiosi sunt exempti.& dicit tunc quod hic dicit de causa non legitima vt factum exigeret. secus si non essent exempti, quia tunc litera stat plane & exemplificat de causa legitima, puta excommunicationis, suspensionis,& interdicti. Matth.dicit quod ex causa legitima prohibere possunt, puta si terra est interdicta vel cessatum a diuinis. de priui.episcoporum.li.6.de sen.exc.cle. 1.per quæ iura vr̄ intelligere etiam de exemptis. illa tn̄ iura non dicunt ꝙ prælati tunc punire possint,sed pęna imponitur a iure per iura prædicta,ideo verius, quod prædixi. Sexto op.ad hoc ꝙ immo etiam si religiosi sint exempti,debēt capellani ipsorum esse subiecti episcopo ratione curę authorizabilis recipiendæ ab ep̄o.de capel.mo.c.vnico.li.6.Solu.Pau.arguendo ex hac litera ꝙ commissio curę authorizabilis spectare potest ad inferiorē ep̄o, alias non faceret hic vim an ecclesia spectaret ad religiosos pleno iure vel nō.dicunt ergo ꝙ vbi spectant pleno iure sicut religiosi instituunt & destituunt irrequisito episcopo, sic videtur ꝙ instituti possunt curam gerere,& sic habet consuetudo.ad hoc de supplen.negli.præla. c. 1.in fi. sic allegat Pau.& videtur allegare cle.vnicam,de suppl.negli.præla.quæ parum facit.Lau.videtur idem sentire cum Pau.licet nō clare. Host. de offi. Arch. cum latis. dicit quod cura est imprætcriptibili. dic vt ibi dixi,quod est impræscriptibilis iure proprio,sed pręscribi potest vt quis exerceat tāquam vicarius episcopi, & sic communiter religiosi habentes ecclesias pleno iure præscribunt.quandoque autem habent pleno iure,quia eximunt ecclesia etiam quo ad populum,& tunc ex priuilegio videntur eis concessa iura quasi episcopalia, & per consequens & ipsa institutio authorizabilis. Quæro in eo quod litera ibi, in casibus non concessis a iure videtur permittere quod in expressis a iure possunt prælati religiosos capere & incarcerare, qui sunt illi. Sol. vt in glo. & idem Lan. dicens quod extra casus expressos a iure religiosi desinunt esse sub potestate ordinariorum tam ipsi quam eorum bona, quod denotat verbum exemptio,nisi contrarium ostendatur a iure, quod ostēditur in dictis casibus concessis a iure,& hoc quo ad personas.de vi. & ho.cleri.cle. diœcesanis.quod dic ut ibi no. in gloss. 2.Item quo ad bona,de priuile.per exemptionem. lib.6.& dicit Pa.ꝙ in casibus in quibus exempti sunt de iurisdictione ordinariorum,possunt ab eis capi sicut non exempti,seruato ca. eos. de sen.excom.lib.6.& in hac glo.in fi.hanc glo. quidam non habent.Secundo quæro de intellectu literæ ibi, per interminationem pęnarum.Solu.Lau.exponendo interminationem.i. comminationem, quia sub pœna excommunicationis, vel maledictionis diuinæ,vel simili,pręcipiunt ne soluantur decimæ religiosis.vel quid simile.de iure patro. relatum. in fine. Tertio quæro,an per talem interminationem feratur sententia.dic,ꝙ non,quod dixi in 7.notabili.Lau.distinguit,quia aut primo erat lata excommunicatio,& postea interuenit comminatio,& tunc infert sententiam excommunicationis ita,ꝙ erit duplici sententia ligatus.de sen.exc.a nobis.1. quod non probat hoc,nec est verum aut nō præcessit excommunicatio, & aut fit a canone aut ab homine,primo casu non infert excommunicationem.30.dis.per totum. quæ iura probant,ꝙ p talia verba,anathema sit,non fertur excommunicatio, sed exponitur fit 1.fiat.secundo casu respicitur iudex.nam si prohibet sub pœna excommunicationis ne tale quid fiat si probari potest,ꝙ animo excommunicandi,stabitur dicto eius,quia eius ē interpretari,de sen.excō.inter alia,dic,ꝙ per interminationem seu per comminationem stantem in meris terminis cōminationis non fertur sententia,quia verba hæc non operantur.potest tamen esse,ꝙ ex alijs probabitur sententiam latam esse,& hoc in his in quibus non est prodita verborum forma, sicut in excommunicatione quæ fertur etiam per verba non omnino propria,dummodo constet de mente excommuni-
6 cantis,vt dixi de off.dele.c.1.† Quarto quæro,an religiosis cōpetat aliqua actio contra prælatos qui impediunt eis solui decimas,vel reditus?dicit Pau. ꝙ possunt agere ad interesse. de deci.cle. 1.vbi dixi in 6.contrario.Quinto quæro in eo quod dixi s̄.in 14.notab.ꝙ non deferens appellationi puniri debet, qua pœna.Sol.Lau.ꝙ si est clericus,debet deponi 2.q.6.decreto.si laicus,in 30.pondo auri mulctari.C.de ap.quoniam iudices,quod vlmum dicit Genz procedere in causa ciuili, sed in causa capitali tenetur l.Iul.de vi pub.ff.ad l.iul.de vi pub.l.
7 Iulia.cuius pœna no.de ord.cog.cap.2.in gloss.1.† Sexto quęro in eo,ꝙ illi incarcerabāt appellētes,quid si ante appellationem reus erat in carcere,an remittetur ad iudicem ad quem. Solu.Lau.ꝙ magna quæstio de hoc erat in studio Tholosano cum Archiepiscopo Narbon.dicit autem ꝙ quia erat in facto non vult præcipitare sententiam.dicit Pet.de Anc.ꝙ cu studietur per iudicem a quo,si est appellatum ab interlocutoria,quia gesta per eum tenent.de appella.non solum.lib.6. si autem a diffinitiua, tunc cum tota iurisdictio sit deuoluta ad iudicem ad quem.d.ca.potest petere ꝙ sibi remittatur carceratus sicut remittitur processus.C.de eden.is apud quem. de appellatio.c.1.lib. 6. nam carceratio est de processu. ad qđ nihil allegat.sed probatur de hæret.clemen.1.post princi.pro hoc quia iudex ad quem,exequitur sententiam si confirmabitur prima,quod ultimum dic,vt dixi de offi.delega.pastoralis.§.præterea.& quia ut patet ibi ex ibi not.non indistincte habet iudex ad quem,exequi,videtur,ꝙ propte dubium euētum carceratus non remittitur ad iudicem ad quem,sicut ēt is qui captus est per iudicem secularem non remittitur ad ecclesiasticum,si allegat se clericum,sed interim donec de clericatu discutitur per secularem,si ante capturam habebatur ꝓ laico de senten. excommunica. si iudex.in fine. lib. 6. & hoc quando a diffinitiua est appellatum.si autem ab interlocutoria,tunc donec discutitur articulus appellationis,retinebitur per iudicem a quo.& sic intellige,quod dixi supra in illo mēbro quando appellatum est ab interlocutoria,sed post discussionem si pronunciatum fuerit bene appellatum,quia iudex ad quem surrogatur iudici a quo.de appel.ut debitus. potest iudex ad quem,petere sibi remitti,vel ad suum mādatum faciet seruari in carcere primi iudicis.

ADDITIONES.

a Ne religiosi grauarentur. Adde quę dixi supra in cle.1.de reliqui. & vener. sancto.in 3.in apostilla.
Vin.God.Religiosi an sint idonei testes in fauorem monasterij.Dec. in consi.62.In prin.lib.5.

b Quod dominus pro iniuria.Vide quæ dixi in cle.1.in 1.q.de reliqui.& venera.sanctorum.
Vinc.God.Vide tradita per Ruyn.in consi.63.numero 16. libro 5. qui dicit quod dominus potest agere pro iniuria illata uasallo ad interesse proprium,

SVMMARIVM.

1 *Census nouus non debet imponi ecclesiis.*
2 *Prælati, an possint exigere subsidium a subditis suis.*
3 *Quid si subditi dicunt quod causa petendi subsidium non est rationabilis, quem adire poterunt super ista causa.*
4 *Quantum autem possit exigi pro subsidio.*
5 *Exactiones indebitæ, dicantur.*
6 *Notarii si faciunt instrumenta post inhibitionem ipsis factam ne faciāt instrumenta, an talia instrumenta valeant.*

a **Nonnulli.** Not. ibi abbates non monachos &c. quòd
licet a nomine monachorum comprahēdatur abbas, de simo. c. fin. tamen aliquando exprimitur vtrūque, vt hic. & hoc causa maioris expressionis. Secundo not.
ibi, conuersos exemptos. q conuersi exemptorum non semper sunt exempti. & dicit Pau. q addidit verbum, exemptos.
quia non omnes conuersi sunt religiosi priuilegiati & exempti. de priuil. cum & plantare. §. de confratribus. & c. vt priuilegia. de deci. cle. 1. in fi. & ex hoc videtur Paul. non facere dif
b ferentiam inter conuersos b & oblatos. nam sæpe accipiuntur promiscue. dic tamen quod distinguuntur. de priuil. per exemptionem. lib. 6. quia conuersi proprie sunt hi qui obligātur ad substantialia regulæ. de sent. excom. non dubium. & c.
parochianos. oblati autem non obligantur ad substātialia regulæ, sed habent quendam modum viuendi. & de his. de priui. vt priuilegia. versi. hic autem. & quo ad hanc literam dic,
q verbum, exemptos refertur ad abbates, monachos, & conuersos. in hoc enim notantur prælati quod eos suspendebant
& excommunicabant ac si non essent exempti. Tertio no. q
clerici qui subsunt exemptis pleno iure non sunt sub correctione diœcesani. 16. q. 2. c. 1. Quarto no. q in aliquibus tenentur exempti diœcesanis, ibi etiam in quibus non tenentur. &
est sensus literę ac si dicat quod etiam si non pecerent in his
quibus tenentur non deberent sic inconsulte contra eos procedere in his in quibus non tenentur. dicit Genze. quòd illa
possunt denegare. de exces. præla cum ad quorundam. Quinto no t. quod vitanda est facilitas in sententijs proferendis. C.
de senten. ex breui. reci. l. 2. maxime in sententijs censuræ. de
sent. excom. c. 1. lib. 6. Sexto no. quod non debent pręlati capere religiosos exemptos. & dicit Pau. hoc facientes sunt excōmunicati. de sent. excom. si clericos. lib. 6. idem Gen. pro hoc. s. eo.
cle. in princ. in 5. not. Septimo no. quòd prælati c ab exemptis
non debent exigere charitatiuum subsidium. de hoc. J. in 3.
contrario. & J. q. 1. 2. 3. Octauo no. contra prælatos qui insolitas exactiones imponunt. de hoc in glo. in ver. contra iura. &
dicit Gen. quod ex eo q prohibet insolitas videtur permittere de solitis. 9. q. 3. conquestus. ff. com. præd. venditor. §. si constet de hoc per Innoc. de cau. pos. cum ecclesia. de præscrip. si
1 diligenti. † Nono no. q nouus census nō debet imponi ecclesijs. de hoc in glo. decimum. & in ea ibi, prohibemus. & c. sciētes. & c. præterea. & c. ecclesijs. Genz. & de hoc in d. c. prohibemus. in glo. 2. & ibi dicit Gen. q episcopus non potest imponere nouum censum pro seipso, sed pro alijs sic. c. si. cum clerici. & secundum Host. fit differentia inter impoiētem & recipientem. de insti. c. fi. de in epa. per nostras. facit de re. eccle.
non alien. clem. si vna. Pau. Decimo no. q pręlati non debent
prohibere sententias delegatorum apostolicorum mandari
executioni, imo potius debent parere & exequi siue iuste siue iniuste. de off. deleg. si quando. & ca. pastoralis. nisi in casu,
de rescrip. cum contingat. Lau. dic vt in e. c. pastoralis. §. quia
vero. Vndecimo no. de conseruatoribus & eorum potestate.
de off. deleg. c. 1. & c. si. Duodecimo no. q non debet prohiberi tabellionibus conficere instrumenta in causis exemptonū,
nam tabellio tenetur in licitis conficere instrumenta. de tab.
§. 1. col. 4. quia est publica persona. de fi. instrum. si instrumenta. ibi, per publicam. & dicitur seruus publicus. de vsu. quamquam. lib. 6. facit de præteri. ad audientiam. & ideo dicit Gen.
q licet prælatus eis inhibeat, ex hoc non debet desistere. quia
alteri competit ex beneficio iuris communis requirere tabellionem quod beneficium inferior a principe auferre non potest. de hoc. J. in 6. q. Decimotertio no. q non debet negari iustitia, nec iuris cōsilium, nec aduocatus. & quo ad illud de iustitia facit, quia iudex, timore, odio, amore vel præmio nō debet eam dimittere 11. qō. 3. quatuor. de hære. cle. 1. §. verū, vnde non est tali inhibitioni obtemperandum, cum sit ꝯ Deū,
11. qō. 3. Iulianus. quo ad illud consiliarijs, & aduocatis. pro
hoc quia nemini est neganda defensio. de excep. cū inter. &
hæc insinuetur per consiliarios & aduocatos. 13. q. vlt. non tamen. de hoc ēt. J. in 6. ꝯtro. & pro hoc de aduocato. de off. iu. c. 1.
de iu. pastoralis. vt lite non contest. c. 1. Op. quia hic in prin. clericos subditos exemptis ꝯparat ipsis exēptis, cum tñ ipsi clerici non sint exempti. de priui. tuam. & ca per exemptionē. li. 6.
Sol. Lau. q priuilegiū exemptorū ad eos se extendebat. dic q
verbum pleno iure. positum in textu hoc indicat, alias enim
non dicuntur pleno iure subesse, pro hoc quod dixi s. eo. cle.
in prin. in 16. no. Scdo opp. q fuerit opus prouidere in hoc q
prælati interdicebāt ecclesias exemptorum, nam sentētia est
nulla tanq̃ lata a non iudice. de iudi. at si clerici. gl. si de exemptione. solum stando contrario eo casu quo de exemptione
ꝯstant. idē Pau. dicens hoc verum etiam si exempti non cōpareāt suum priuilegium allegatuni ex quo est notoriū. de hoc.
3. qō. 2. si episcopus. de accu. veniens. alias si non esset notoriū
valeret processus ordinarii, nisi allegent & probēt priuilegiū.
de priui. cum personę. in fi. lib. 6. secus tñ dicit Pau. de clerico
citato coram laico, quia nō tenetur comparere, vt no. 22. q 8.
ꝯuenior. & Spec. de cita. §. 1. sed pone. quia laicus non potest
cognoscere de tali priuilegio. de sent. excom. si iudex. lib. 6. &
omissio allegationis priuilegii non potest laico iurisdictionē
dare in clericum, cum ipse clericus expresse hoc non possit.
de foro, compe. si diligenti. & hoc in regula, scienti. lib. 6. &
per Inno. de ver. sign. ex parte. & dic per d. c. si iudex. q si nesciretur esse clericus, nec allegarit, tenet processus iudicis laici,
quia interim habetur pro laico, pro hoc quod dixi sup. ea. cle
in prin. q. 6. & in hac gl. ibi, cum dilectus & 16 q. 1. frater. Ter-
d tio op. in eo q prohibetur prælatus d exigere charitatiuū subsidium, cum tñ hoc de iure sibi liceat. de censi. cum apostolus. Sol. Lau. q hoc licet præterq̃ in exemptis si habent curā
animarum per se vel suos vicarios, nisi sint exempti in capite & in membris. dicit Pau. q a non exemptis possunt exigere si subest causa, puta itinerationis ad Papam, vt not. Inno de
statu regu. c. 1. & Host. de off. ord. conquerente. licet Io. no. cōtrarium. 10. q. 3. cnio. sic allegat Pau. ibi, tamen gl solum dicit
e q pro itinere ad Papam e vel ad regem non possunt episcopi vltra statutum petere per d. cap. cum apostolus. & sic videtur potius dicere q ex causa possunt cum moderatione. dicit
etiam Paul. quod possunt exigere si habent itinerare ad imperatorem, vel si sustinent maximas expensas pro factis ecclesiæ, vel propter litem, vel alias indigent sine culpa. argu. de
consti. ca. pe. ff. depo. bona fides. de hoc per Hostien. in sum.
de censi. §. 1. ver. & nunquid episcopus. Quarto oppo. q non
debuerit prouideri contra prælatos impedientes processus
delegatorum apostolorum, nam possunt delegati tales coercere, de offic. deleg. ca 1. Gl. per hoc stat contrario. dic quod licet subsit illud remedium, non propterea fuit superfluum
hic prohibere, præcipue quia quandoque delegati non producunt. Quinto oppo. quod prohibitio prælatorum facta tabellionibus ne conficient istrumenta sit sine effectu, quia
nihilominus tenentur conficere ratione iuramenti. de quo
nota. ne cleri. vel monac. sicut. Gloss. in causis. stat contrarium
quod dic vt dixi supra 12. notabili, dic quòd licet prohibitio prælatorum in hoc non teneat non tamen fuit superfluum hic prouidere, vt in simili dixi in proximo contrario. Sexto oppo. in eo quod dicit quòd grauabantur religiosi quia nō permittebantur habere aduocatum. videtur enim
quòd iuste hoc fiebat, quia principales personæ debent per
se factum proponere. de iudi. pastoralis. Solu. Lau. quòd illud
est respectu facti principalis proponendi, sed alias est opus aduocato ne subtrahatur defensio in his quæ sunt iuris quæ
non possunt expediri sine aduocatis, & nulli deneganda est
2 defensio, quod etiam dixi supra in 13. nota. † Quæro in eo qd
dixi s. in 3. contrario. prælati possunt exigere subsidium, an
hoc sit verum gloss. in versicu. octauum. arguit ex hac litera
q episcopus possit exigere charitatiuum subsidium dummodo sit moderatum. & facit litera ex eo quia hic prohibetur exigere ab exemptis, ergo ab alijs permittitur. Idem Lau.
dicens

ADDITIONES.

a Quod licet nomine monachorum. Adde q hoc fallit in materia odiosa vt p Car. io d. c. fi. Car. in cle. 1. in 4. op. de reg. idem tenet Io. de Imo. in capitulo, sedes. de rescrip.
b Inter conuersos Adde Doc. io cle 1. de deci.
Vin. Go. 1. Conuersi quomodo cognoscant, & de ipsis Fel. in capitu. in pręsentia c. l. 1. ver. ibi obtulit, de prob. & in c. causam, col. 4. de pręsc.
c Quod prælati. Adde tex. in cle. 1. de censi. tex. in c. luminoso 18. qō. 2. Paul de Elea. hic, P. de Anch. hic, Inn. 10 c. 1. de testa. Belen. diffuse in tract. de charitatiuo subsidio q 32.
Vio. Go. Adde q ideo non debent exigere ab exemptis si non sunt descripti, Fel in c. cum accessissent col. 12. de consti. & Old. consi. 98.
d Quod prohibetur prælatis. Adde Abb. in c. dilectus. de offi. ord. tex in cle. 1. in ver. exemptionis. de censi. tex in c. luminoso. 18. q. 2. Inno. in c. 1. de testa. Rap Cu. consi. cancl. viso tenore literarum apostolicarum.
e Pro itinere ad Papam. Adde glo in ver. prorogari in c. vnico. 10. q 3. Innoc. in c. 2. de sta. mo. An. de Bu. & Io. de Imo. in c. conquerente. in fin. de offic. ordin. Bal. in l. si quis ad declinandam C. de episcop. & cleri. diffuse & melius quam alios per Barto. Belen. in tracta. de charita. subsid. in 20. quæstione.

dicens, ꝙ hic prohibetur exceſſus, nõ exactio. dic ꝙ eo ipſo excedebant hic quod exigebant ab exemptis. Paul. etiam tenet cum gloſ. dicens ꝙ licet eps debeat charitatiue petere, tñ põt nolentes compellere, quia vbi non prodeſt charitas, adhibenda eſt poteſtas. 45. diſt. licet. & c. qui emendat. 10. q. 3. cauendũ. de off. ord. conquerente. ad fi. vbi prohibetur diœceſanis exigere vltra ibi expreſſa præter moderatum auxilium, ergo illud poteſt exigere. i. ab inuito extorquere. ff. de cal. in hærede. in princ. de leg. 3. fideicommiſſa §. ſi quis rem. ſol. ma. l. 3. licet quandoque contrahatur ad ſponte ſolutum. ff. de pig. ac ſolutum. de procura. l. 1. de verb. ſign. exactæ. cum ſim. & hæc tenent Innocen. & Ho. de cenſi. cum apoſtolus ſecundum Pau. dic ꝙ ibi Innoc. non dicit ꝙ epiſcopus poſſit cogere inuitos, ſed ſuperior epiſcopi. primum tamen placet per hanc literam & de hoc dixi in eo. c. cum apoſtolus. ver. prohibemus. in 4. q.
3 a †Secundo quæro in eo quod dixi in co. 3. contrario, ꝙ epiſcopus poteſt petere ſubſidium ex cauſa, quid ſi ſubditi dicant a ꝙ cauſa non eſt rationabilis. Sol. Lau. alias Paul. referens quod no. Hoſt. in d. ca. cum apoſtolus. vbi dicit quod ſubditi poterũt adire archiepiſcopum. de off. ord. ad reprimendam. 2. q. 7. metropolitanum. 10. q. 3. quia cognouimus. ſed ſi epiſcopo conquerente eſt de hoc quæſtio inter eos, eligentur arbitri. 11. q. 1. ſi clericus. de hoc dixi in capit. cum apoſtolus. ver. prohibemus. q. 1. † Tertio quæro quantum poſſit exigi pro ſubſidio,
4 dic arbitratium. quod dixi in eo. ver. prohibemus. q. 7. † Quarto quæro, in eo quod dicit de exactionibus indebitis quæ dicuntur indebitæ. So. Paul. quod indebitæ ſunt eo ipſo ꝙ ſunt inſolitæ, & in iure non expreſſæ. 10 q. 3. quia cognouimus. 18. qõ. 2. hoc tantum. de vita & ho. cle. cum ab omni. & de expreſſis in iure exemplificat Lau. in hoſpitalitate. de præſcrip. cum ex officii. & in procuratione annexa viſitationi. de cenſi. ca. 1. lib. 6. Idem dicit de procuratione ob conſecrationem eccleſię vel altarium. de ſimo. cum ſit. vel ob reconciliationẽ, de hoc tamen vltimo dicit ꝙ ille qui dedit cauſam pollutioni habet ſatisfacere. argu. de off. ord. ſi canonici §. pen. lib. 6. vel hoc faciet eccleſia cum ſuis parochianis. de eccle. ædi. ca. 1. quod parum facit ad hoc de parochianis. & ſi prædicti non ſunt ſoluẽdo, hoc facit epiſcopus. 10 q. 3. cauendum. 1. q. 2. placuit. in Authen. de man. prin. §. ſi tibi. & de hoc quod dixi de reconciliatione, plenius dixi de conſec. eccleſ. vel alta. propoſuiſti. in 5. aut in 6. qõ. Quinto quæro de intellectu literæ in eo quod dicit de proceſſibus factis pro exemptis. Sol. Pau. exponendo pro exemptis. i. ad eorum petitionem, & tunc eis non ſeruantibus interdictum pro eis latum alij ſeruare non tenentur. ſecus ſi propter eorum delictum. de priui. perſuſtis. vbi dixit Vin. ſecus in ſuſpenſione vel excommunicatione, quia licet religioſi nõ ſeruent excommunicationem vel ſuſpenſionem latas contra aliquos pro ſe, alij tamen tenentur obſeruare. quod dic vt
6 ibi dixi in vlti. q. †Sexto quæro in eo quod dixi. ſ. in 12. not. &
b in 5. cõtrario de inhibitione b facta tabellionibus ne fiant inſtrumenta pro religioſis, nunquid valent inſtrumenta facta contra inhibitionem. Solu. Paul. referens quæſt. per ſe diſputatam quæ incipit, vſurarius. & generaliter an valeat inſtrumentum confectum a notario prohibito, diſtinguit, aut prohibitio tollit officium, aut probationem. Primo caſu aut prohibitio cauſatur a crimine, aut a defectu vel alia cauſa. ſi a crimine, ſiue crimen inducat priuationem ipſo iure, vt de hæreti. ſi aduerſus. & c. excommunicamus. §. credentes. ſiue non inducat, inſtrumentum non facit fidem, quia lex & iudex bene poteſt eum tali officio priuare. ſimile in exemplo. de priuil. capi. 1. lib. 6. & in priuilegiato. C. ubi de cri. agi. opor. auth. qua in prouincia. vbi ſenatores vel clariſſi. l. 1. de priui. ſuarum. C. vbi quis decur. vel cohor. l. 2. vbi miles priuatur priuilegio propter delictum, licet etiam inter quædam capitula ſicut notarius, vt no. in Auth. de man. princ. in fi. non ob. quod no. Lau. & Io. 16 qõ. 1. filijs. quia laicus de iurepatronatus cognoſcere non põt. de iud. quanto. vñ nõ. mirũ, ſi patronus nõ poteſt illo iure priuare. non etiam ob. quod no. de maio. & obe. per tuas. in 1. glo. de ordinato a Papa qui non poteſt ab inferiori deponi, quia illud ſpeciale ob reuerentiam manum imponentis. vnde ſi ab alio de licentia Papæ poſtea ordinaretur, ceſſaret illud priuilegium, quia incipit ceſſare reuerentia, vt ibi not. Hoſtien. Contrarium no. glo. 1. q. filium. dicens quod deponi poteſt ab inferiori, quæ opinio ſi eſſet vera, ceſſat obiectio. de hoc dixi in d. cap. per tuas. in 1. qõ. & communior eſt opinio ꝙ ordinatus a Papa non poſſit deponi ab inferiori. & ſic verius, quod ibi ſpeciale ob reuerentiam Papæ ordinantis. Secũdo caſu qñ cauſatur a defectu vel ab alia cauſa, puta quia tendit ad noxam ex multitudine vel alio modo, aut priuilegiũ eſt conceſſum a principe, aut a prohibente pari vel minori. primo caſu non valet prohibitio, quia principis eſt hoc ęſtimare. ff. de regu. iur. Neratius. nec dici poteſt inſufficiens quẽ princeps elegit. 17. qõ. 4. §. qui autem. & hoc niſi exercitium officij requireret iudicis authoritatem, quia tunc ſufficeret ſola prohibitio. exemplum de fide inſtrumen. ca. pen. & fin. ſi vero priuilegium eſt conceſſum a prohibente pari vel minori inhærendo opi. Hoſt. quam tenet in d. ca. pen. in ſumma. §. quibus inſtrumentis. ſ. ꝙ communitates prælati & vniuerſitatem regentes. pñt in eorum territorio notarios facere. argu. in Auth. de tabellio. §. pen. col. 4. 10. q. 1. regenda. quod etiam tenet Hoſt. in ſum. ne cleri. vel mona. §. quæ ſunt iſti. §. cũ clericis. ver. cum igitur. & de hoc in Spe. de inſtr. edi. §. teſtat uidere. ver. ſed quis poteſt. dic ꝙ ex cauſa facta prohibitio in ſuo territorio valet, ſine cauſa non. arg. de reg. iur. decet. lib. 6. & eius quod no. de ele. cum ex eo. tit. quod intellige ſi officium eſt conceſſum perpetuo per modum officii. ſi enim conceſſio eſſet vnius officij tantum ſicut in duobus viris, de quibus de prob. quoniam, tunc ſtaretur prohibitioni. & hoc etiam intelligitur quando ad prohibitionem iudicis eccleſiaſtici non accedit excommunicatio, vt ſic virtus excommunicationis non reddat inſtrumentum inefficax, ſm no. de ſentẽ. exc. decernimus. li. 6. Si vero prohibitio tollit probationem, aut omnimode, aut cum qualificatione. primo caſu non valet prohibitio ſi in priuilegio erat decretum. & ſic ſit uera opinio Dy. ff. de le. 3. l. ſi quis ſeruus. vbi dicit ꝙ ſi imperator ꝯcedit Comitib. ꝙ poſſint notarios facere qui poteſtatem habeant inſtrumenta faciendi, non obſtante aliquo ſtatuto vel conſuetudine, ſtatuta obuiantia ẽt in futurum facienda, videtur remouiſſe. argu. ff. de ſerui. vrba. prædio. l. ſi ſeruitus. de li. & poſthu. placet. & per hoc innuit ꝙ ſi decretum non eſſet appoſitum, valeret prohibitio. & quo ad effectum decreti facit de ele. ſi eo tpe. de cõceſſ. præben. c. 1. & c. ſi ſoli. lib. 6. cum concordantijs. ſi autem tollit cum qualificatione, puta ꝙ non faciant fidem niſi ſint tres teſtes, vel niſi ſint in memoriali cõis, vel niſi ſoluatur gabella, vel quid ſimile, ſtandum eſt prohibitioni legis municipalis vel iudicis habentis poteſtatem eam condendi. ar. 1. di. catholica. 3. diſt. §. leges. ff. de ſepul. vio. l. 3. §. quid tamen. Pau. & facit quod no. de prohibitione facta ſacerdoti, ne criſmet, cui per Papam conceſſum fuerat criſmare poſſe. de conſuetu. quanto. in glo. 1. Item de prohibitione alienationis facta a lege vel teſtatore no. de teſta. Raynaldus. ver. dilectus. vbi dixi in 5. qõ. & multis ſeq. de prohibitione matrimonij no. de deſpõ. impub. ad diſſoluendum. in glo. fi.

ADDITIONES.

a Quid ſi ſubditi dicant Adde Arch. in § iuxta ſanctionem 16. q. 1. Hoſtien in ſum. tit. de cenſi. §. ex quibus cauſis ver. quid ſi ſubditus dicat. Old. conſi. 234. in 2. dubio.
Vin. God. An liceat ſubditis interficere dominum eos iniuſte opprimentẽ. Fely. in c. cum nobis col. 2. verſi. ſcias, etiam de præſc.

b Inhibitio. Adde Bald. in l. data opera. in 22. col. C. qui accu.

SVMMARIVM.

1 *Prælati non debent ſe intromittere de eccleſijs exemptorum ipſis aliquid diſponendo.*
2 *Prælati ſi inſtituũt in beneficijs religioſorum, an poſſit agi vt tales inſtituti remoueantur.*
3 *Eccleſiæ quæ dicantur de menſa.*
4 *Quibus autem modis poteſt eccleſia fieri de menſa.*
5 *Eccleſia quæ pertinet ad monachos pleno iure, an dicatur de menſa.*
6 *Eccleſia de menſa quare non vacat per obitum ibidem miniſtrantium.*
7 *Eccleſiæ monachorum quæ dicantur eſſe.*

Præſentatos. No. quòd exempti debent ordinandos præſentare diœceſanis. poſſunt tamen etiam alijs quam diœceſanis ſecundum formam priuilegiorum quæ debent inſpici. de priuil. porro. & pro hoc quod no. de priui. cum & plantare. §. cum in eccleſijs. Secundo no. ꝙ ad ordines fit præſentatio quod dicit Ge. fieri, quia non debet quis ordinari ſine titulo. de æta. & qualita. accepimus. de præben. cum ſecundum. dic quod hæc litera non habuit hũc reſpectum, ſed ſolum ad id quod accidit, quia ſubditi religioſorum exemptorum per eos præſentantur ad ordines. i. de eorum licentia. & quatenus intelligitur hic ꝙ iſti præſentati eſſent religioſi, non oportet ꝙ ordinentur ad titulum aliquem. nam de monaſterio habent alimenta. de acc. ex parte. Tertio no. ibi literarum. ꝙ præſentatio poteſt fieri per literas. de hoc in gloſ. quid ergo. quæ eſt ſingularis, vt dico. J. in 1. contrario. Quarto no. ꝙ ſi præſentatus per patronum eſt idoneus, nõ dẽt reijci, vt hic, & reijcientes tenentur reiectis de beneficijs prouidere. de iure patro. paſtoralis. quod dicit Gen maxime procedere in præſentatis per perſonas eccleſiaſticas, quia talis præſentatio habet vim electionis. no. Inno. de iurepa. cum aũt. & eſt ſingulare. Quinto no. ꝙ prælatus in eccleſia habente patronum non debet inſtituere ſine patrono. de hoc J. q. 2. Sexto no. ibi, curam animarum. ꝙ eccleſia curata poteſt eſſe de

menſa

mensa Abbatis,& dicit Pau.ꝙ tunc cura spectat ad Abbatem
vel ad eum cui commiserit ẽt ad tempus de sup.nega. præla.
cle.1.in fi.de hoc.J.q.4.facit de off. ord.graue.16.q. 1. visi. idẽ
Lau.qui dicit ꝙ tunc instituent,& destituent pro libito.de iu
re pa.cle.vn.ca.§.sane.& hoc vult gl.facit,vt dico.J.in 1. con-
trario.Septimo ex hoc no.ꝙ ecclesia curata non semper hẽt
proprium prælatum,& de tali potest intelligi de rescrip. cle.
1.Pau.Octauo no.ibi,ad firmam,ꝙ ecclesia potest locari quo
ad fructus,& de hoc in gl.in ver.ad firmam, & exponit Pau.
ad firmam.i.affictum.de loca.c.2.& dicit Lau.ꝙ locari potest
ẽt laicis per allegatum,c.2.quandoque ẽt Abbates locant suis
monachis,vt no.Inn.& Host.de sta.mo. monachis,& de dixi
de re eccle.non alie.cle.1.ver.verum.q.1.x.& 3.Nono no.ibi,
conferunt,ꝙ prælati non possunt conferre beneficia de men
sa religiosorum.de præben.cum de beneficio. lib.6. Decimo
nota ibi,nõ vacent,ꝙ beneficium,quod est de mensa non va
cat per obitum ministrantis in eo.de hoc in gl.in ver.non va
1 cent.& dico.J.in 7.quæst.† Vndecimo no.ꝙ de ecclesijs reli-
giosorum non debent se impedire prælati aliquid ordinãdo
de fructibus,quod procedit etiam si subessent prælatis quo
ad spiritualia,quia licet in spiritualibus fundet episcopus in-
a tentionem de iure communi,non sic in temporalibus.a de ex
cep.cum venerabilis,ad fi.de censibus,cum venerabilis. Duo
decimo no.ꝙ rectoribus ecclesiarum tantum debet dimitti,
ꝙ possint sustentari.de hoc in gl.contra,& in ea in fi.de præb.
de monachis,& c.extirpandæ.Decimotertio no.ꝙ prælati nõ
debent cum armis inuadere bona religiosorum,& de pœna
inuadentium dic,vt in gl.tenetur,& in eo,ꝙ gl.dicit ꝙ tenen
tur de vita publica,dicit ꝙ ẽt solum ciuiliter potest agi inter
dicto vnde vi.de ordi.cog.c.2.& sic competunt plures actio-
nes.an autem libellus narrans factum ex quo possunt plures
actiones competere,recipi debeat, & si recipitur, secundum
quam actionem fiat condemnatio, remittit Pau. ad not.per
Inno.in d.cap.2.& de hoc ibi dixi. Decimoquarto no.ꝙ arma
prohibentur ad alterius iniuriam,& simpliciter prohibentur
clericis.de vi.& hone.cle.clerici.contra hoc per Inno.de resti.
spo.olim.1.Decimoquinto no.ꝙ prelati nõ debent destruere
bona exemptorum,nam vt dicit Gen.potius ad conseruatio-
nem debent intendere.Decimosexto no ꝙ standum est con-
suetudini de cuius contrario non est memoria.de hoc gloss.
& sic,& in ea in fi.de verb.signi.super quibusdam,& qualiter
prohibetur talis præscriptio no.in d.c.1.alle.in gl.& in Spe.de
proba.§.2.ver.vlt.quæritur.Decimoseptimo no.ꝙ prælati nõ
debent monasteria grauare ponendo ibi homines,vel anima
lia,& faciendo eis prouideri.pro hoc secundum Gen.quia ab
exemptis nihil plus deberet exigere quam iura concedant 9.
q.3.cum simus de maio.& obe.dilecti.potest tamen hoc pro
cedere etiam de non exemptis.de quibus dicit Pau.ꝙ prælati
causa commodi sui non possunt facere prædicta,sed causa ne
cessitatis,& vt prouideatur prædictis tanquam pauperibus,
31.distinctione omnino vbi de hoc.Oppo.in eo,quod dixi s.
in 3. nota.ꝙ præsentatio potest fieri per literas.nam non suffi
cit patrono eligere præsentãdũ nisi actualiter præsentet.de
iure pa.cap.penul.& cap. vnico. libro sexto. Solu.Paul.stando
contrario,& dic, ꝙ non per hoc sequitur quin præsentatio
possit fieri per literas,vt dixi in d.notabili, & idem Pau. nam
ipse præsentatus cum literas se offerat prælato qui habet insti
tuere,pro hoc quod no.de sepul.cle.dudum,ver.ac deinde.vbi
dixi in 4. no.& ꝙ sufficit se præsentandum offerre cum literis
patroni.dicit Lap.Io.And.sibi sic respondisse, dummodo id
fiat intra tempus indultum præsentatori. Secundo oppono
in eo,quod dixi supra 10.no.ꝙ beneficium de mensa,non va-
cat per obitum ministrantis in eo,ꝙ imo sic,de sup.negl.præ
la.clem.vnica.§.præmissa.Gloss.facit.sol.ꝙ quandu est de mẽ
sa ille qui ponitur in beneficio non est rector,sed firmarius,se
cus si esset rector licet in anualis,quod no. Tertio opposito.ad
hoc,quia hic loquitur de beneficio habente rectorem,vt in li
tera ibi rectoribus.Solu.vt in seq.contrario.Quarto oppo. ꝙ
in beneficio quod est de mensa non possit esse rector,sed vica
rius de præbend.de monachis,cuius contrarium vult hæc li-
tera,vt dixi proxi.contrario.Glo.qui alibi. soluit, ꝙ rectores
dicuntur alibi vicarij,dic,ꝙ litera hic in versic. nonnulli.non
loquitur de beneficio mensali, sed in verbo præcedenti sic,
quando autem beneficium non est de mensa,licet spectet ad
monachos, tamen debet ibi rector institui seu vicarius.dicto
cap.de monachis,& vicarius censetur rector ex quo est perpe
tuus.de offic.vica. clem. vnica. vnde dicit Laud.ex hac litera
ibi,rectoribus,ꝙ non refert an vocentur vicarij,an rectores.
Quæro quam obedientiam volebant prælati a præsentatis So
2 lu.vt in gloss.dicendo.† Secundo quæro eo casu quo prælati
instituunt in beneficijs religiosorum,an possit agi ad remo-
tionem institutorum.Gloss.ad eorum,sol.quod sic,dicens,ꝙ
agere possunt præsentantes & præsentati.quod procedit etiã
si instituti essent idonei,licet litera loquatur de indignis, &
propterea Paul.in litera ibi,indignos,supplet,maxime.& pro
cedit hoc si patroni pręsentauerant idoneos,vt in litera, secus
si non idoneos,quia tunc vt dicit Pau.priuati essent potestate
præsentandi,& superior posset alium instituere,vt no.de offi.
ord.cum vos,& hoc in patrono ecclesiastico,de quo hic.Idẽ
tamen de patrono laico dicit Hostię.de suppl.negli.præla.c.2.
& Inn.de fi.præsby.quoniam,quod dicit Pau.uerum si persle
nerat vsque ad tempus intra quod potest præsentare.interim
enim variare potest pręsentando idoneum,quia hoc posset ẽt
si primus præsentatus est idoneus.de hoc plenius dixi in d.ca.
cum vos,in s.contrario.Tertio quæro in eo,ꝙ dicit de bene-
b ficio de mensa,q̃ bona dicuntur de mensa. b nunquid enim
ea in quibus ecclesia habet directum dominium & alius vti-
le,ut feudum.Glo.no.Inn.sol.ꝙ non,& quæ sit ratio, colligi-
tur in seq.particula.Glo.ibi, sed quæritur,& in hac glo.ibi,ut
super de hoc per Host.in summa,de sub negli. præla. §. quot
3 modis.ver.suppletur.† Quarto quæro quę ecclesię c dicantur
c de mensa.Glo.ea.sol.ꝙ illę quæ sunt ita vacuę,ꝙ non habent
rectorem perpetuum,pro hoc quod dixi in vi.nota. & nota.
singu.hanc gloss. usque ad ad fi.& idem Pau.Oppo.ad hoc,ꝙ
imo debeat poni rector perpetuus de pręben.extirpãdę.§.qui
vero.de iure patro.cle.1.Sol ut in ea glo.ibi,sed obstat usque
ad fi.& in ea ibi etiam si sit curata,& tunc virtute annexionis
cura spectat ad pręlatum religiosum quam assumit simul
cum pręlatura maiori. facit extrauag in. Ioann.execrabilis.
4 Quinto quęro, quibus modis contingere potest, ꝙ ecclesia
sit de mensa eo modo de quo in proxi.quæstio.Gloss.ead. so
5 lu.ibi,istud autem vsque ibi nec putes.† Sexto quęro, an ec-
clesia quę spectat ad monachos pleno iure quo ad institutio-
nem & destitutionem dicatur de mensa.Gloss.ea,ibi,nec pu
tes.soluit ꝙ non,nisi habeant eam in suos usus conuerten-
dam,& hoc casu quo possunt in suos usus conuertere. Dicit
Paul.ꝙ non habet locum quod dicitur de pensione non im-
ponenda,vel non augenda,cum omnia spectent ad prelatum
& fructus potest uendere & locare,ut hic.simile quod no. In
nocen.de sta.reg.c.x.& hoc bene probatur de iure pa.cle. pri-
6 ma §.sane.† Septimo quęro in eo quod dixi s.in 10.no.ꝙ ec
clesię de mensa non uacant per obitum ministrantium in eis,
quę est ratio.Soluit Lau.ꝙ est,quia isti nullum titulum, uel
ius habent in eius nec quo ad possessionem nec quod ad pro
prietatem,remittit ad no.per se de re. eccle.non alie. clem. 1.
quod ibi dixi in §. uerum.q. 2.& dici Lan.standum huic cle.
quę hoc dixit ꝙ non uacant, ibi, non uacent, uult dicere, ꝙ
etiam si deficeret ratio,sufficit,ꝙ hic est expressum,dicit au-
tem standum his uerbis,quę sunt uerba Papę sic decisoria.un
de etiam,J.in fi.pręcipit ꝙ pręlati abstineant ab omnibus his
grauaminibus,dicit etiam,ꝙ omnes constitutiones clemen-
tinarũ sic sunt decisoriæ.secus in compilatione Gregorij vbi
7 pluries factum recitatur,quod no.ad alia † Octauo quęro in
eo quod in uer nonnulli.dicit de ecclesijs monachorum.quę
dicuntur esse ipsorum quo ad hoc ut sit locus huic literę.Sol.
Pau.ꝙ dicuntur tunc eorum qñ spectant ad eos quo ad tem-
poralia,ut quia id quod superabundat ultra sustentationem
rectoris conuertunt in suos usus.de pręben.extirpandæ.de pri
ui.pastoralis,uel census antiquos habent uel rectores tenen-
tur eis de temporalibus reddere rationem,secũdum id quod
no.Inn.& Host.de priuil.cum & plãtare.§.ecclesijs,& sic iste
uersi.habet locum etiam si ecclesię non sint de mensa.dum
modo aliqua temporalia in eis ad ipsos spectent,quia si de re
ditibus se impediunt,pręlati eos grauant.

ADDITIONES.

a Vin.God Ratio est quia temporalia huiusmodi supersunt ad substentatio-
nem ipsorum religiosorum,& sic spectãt ad cor. Lis in auth.qui rem,nu.48.
C.de sac.san.eccl.

b Quæ bona dicuntur de mensa. Adde gl & Doct in cle.1.de rescriptis.Doct.
in cle.vni.de re.eccl.non alie.Doc.in cle.1.in pręmissa.de sup.ne.præla.Inn.
& Doc.in c.vt super.de re.ec.non alie.

c Quę ecclesiæ Adde gl.& Doc in cle.1 de rescri.in cle.si vna.de re.ec nõ alie.
in cle.1.in § præmissa. de sup ne præl.in cle.1.in § sane de iure.patr.Inn.in
c.a.de sta.monac.
Vin.God.Nota quod beneficia ecclesiastica ex multis cognoscuntur,vt dixit
Ab in suo consi.47.Illud de iure quæritur,& sex requiruntur ad beneficiũ
ecclesiasticum cognoscendum vt refert Hiero.Gig.in tract.de pen q 36.nu.
quod habetur in lib.12.tract.fol.241.

SVMMARIVM.

1 *Prælati si concedant prædia ecclesiæ suis consanguineis,præsumitur cõ tra eos quod iniuste fecerint.*

2 *Prelati si percipiant fructus beneficiorũ vacantium in primo anno ex priuilegio, an debent habere etiam fructus benefitiorum exemptorum.*

Abbates. No.q non tenent concessiones de bonis
monasteriorum factæ in perpetuum vel
ad tempus consanguineis vel nepotibus prælatorum si præla-
ti compellũt religiosos ad hoc.& ex hoc no.Gen. hic esse ca-
sum in quo facta per metum ipso iure non tenent.quod col-
ligitur ex verbo compellunt.quia loquitur de compulsiua.et
q hoc casu concessio sit nulla,patet in litera ibi,nullas esse ip
so iure & de hoc in glo.concordat.& pro hoc de priuil. cum
olim.2.de elect.quisquis.Regulariter autem tenent gesta per
metum,quod metus causa.c.2.fallit in casibus ibi no.ad quos
hic addi potest.& addit Gen.alios qui colliguntur quod me-
tus causa c.vnico.li.6 de re.eccle.non alie.c.2.eo.li.de proc.ac
cedens.de sent.exc.si uero.de re iud.tenor.latot.consanguinei
11.q.3.iniustum.ff.de testa.si testamento.§.vlt.de acq.hæ. qui
1 aliena.§.vlt.† Secundo no.ex dictis in proximo notabili,& ex
litera q præsumitur contra concessiones factas cõsanguineis
vel nepotibus prælatorum.& hoc vult litera ibi, suis.1. præla-
torum compellentium.& dicit Pau.q forte faciebãt hoc fie-
ri quæsito colore remunerationis meritorum.16.q.1.posses-
siones.vel alio quouis modo.de reb.eccl.non alie.cle.1. & de
hoc infra q.1.Tertio no.q in casu isto non refert, an conces-
sio fiat in perpetuum,vel ad tempus, quia vtroque casu si fit
ad compulsionem prælatorum per religiosos in consangui-
neos compellentium,nulla est.alias tamen bene refert inter
concessionem temporalem,quam potest prælatus cum capi
tulo facere.de his quæ fi.a pręla c.2.& 3.& perpetuam, quam
non potest nisi seruata solẽnitate.10.q.2.hoc ius.12. q.2. sine.
de re.ec.non alie.nulli.Pau.tamen intelligit hanc literam de
perpetua tantum.1.concessa alicui quoad uiuer.ff. pro sol.l.1.
verius dic q hic etiam loquitur de temporali,ne litera sit su-
perflua ibi,in perpetuum vel ad tempus.Quarto no.q nõ de-
bet abbas compelli ad monachandum aliquẽ, & videtur uel-
le litera ibi,eosdem.s.Abbates, q solum ad abbatem spectat
monachare.de hoc in gl.quod quandoque.Quinto no.ibi,p-
mittunt q permittens vel non prohibens videtur tacite con
sentire.ideo eis imputatur.86.di.c.1.& 3.& de sen. exc. quan-
tæ.ubi de hoc.pro hoc quod dico in seq.not.Sexto no.ibi,ip-
sorũ officiales,q si prælatus permittit per suos officiales gra-
uare religiosos,ipse grauare intelligitur, pro hoc quod dixi
in proxi.no.& facit de sent.exc.mulieres.de reg.iur. qui facit.
li.6.Septimo no.q pręlati non debent permittere q sui offi-
ciales occupent bona monasteriorũ, & monachi qui ad hoc
procurandum se transferunt ad curias principum,sunt excõ-
municati ipso iure.de sta.regu.cle ne in agro.§.qa uero. Octa
uo no.ibi,in casibus non permissis.q in casibus permissis p-
mittitur.prędicta exemplificat Pau.vt quia officiales prælato
rum occupant de mandato prælatorum exequendo sentẽtiã
ipsorum prelatorum.Gen.& Mat. exemplificant in recupe-
ratione rei spoliatę.de rest.spo.olim.1. quod vltimũ permit-
titur etiam priuatis,ut ibi.Nono no.ibi,hominibus. q grauã
tur monasteria si grauantur sui homines.& de hoc de ap.dile
ctis.& dixi de reliquiis,cle.unica.in prin.Decimo no.q præla
ti non debent iniuste priuare religiosos suis beneficiis,præci-
pue ad sui commodum,sicut quãdo sunt percepturi fructus
primi anni,vt hic,quo casu videtur præsumendũ contra eos,
arg. huius literæ.& hac de causa possent recusari ,quia suspe-
ctus est iudex quando ex euentu iudicii suscepturus est com-
modum.ff.ad munici.l.de iure.in prin.vbi gl.quod dixi de re-
scrip.pastoralis,in prin.in 3.no.hæc procedunt intelligẽdo li-
teram ibi,priuant.i.de iure procedendo. quo casu dicit Paul.
q opus est appellare alias sententia transiret in rem iudica-
tam.de re iud.c.cum inter.sed Gen.intelligit literam siue pię
uenit de iure,siue de facto.quod placet quo ad hoc ut censea
tur grauamen.Vndecimo no.q is cui debentur fructus bene
ficiorum vacantium,non debet occupare animalia vel alia
bona beneficii.de hoc in glo.illa enim. Duodecimo no. q oc
cupare sonat in vitium.cõcordat de ele.ut prætcritæ. de resti.
ex parte A.de preb.eum qui.lib.5.C.vnde vi.l. si. quandoq; tñ
sonat in bonum.de conse.di.5.nunquã. de proc. non iniuste.
& c.si duo.li.6.de ele.si quis iusto.de hær.cum sm.e.li.in Au-
th.de hæ.& Fal.in prin.co.1.Pa.qui dicit q occupari pprie di
cuntur mobilia,& immobilia inuadi,licet quandoque pona
tur unum pro alio.47.di.sicut hi.12.q.2.quicunque.de restit.
spo.sępe.C.de rei uen.domum.de act.emp.l.8.unde ui.si quis
in tantam.Decimotertio no. q bona beneficiorum uacãtiũ
debent seruari successoribus.de hoc in gl.in uerbo, reseruan-
da,& dicit Gen.idẽ in possessore hæreditatis. ff.de pœ.hær.di-
uus.& in curatore bonis dato.ff.de mu.& ho.l.s §.6.&10 hac
glo. in fi. 12. q.2.illud.ubi de hoc.& c.non liceat.75.di.qm.de
off.or.cum uos.de elec.quia sæpe,lib.6.Decimoquarto no. q
prælati non debent reditus suos uendere potentibus in præ-
iudicium exemptorum.pro hoc ne præl.uices suas. per totũ.
de iudæ.c.in ea.& dicit Paul.quod loquitur hic de potẽtibus
ratione diuitiarum consanguineorum,vel amicorum.de re-
sti.super eo.a.et si non sint in aliqua dignitate,facit quod no.
de ali.mut. iu.cap.a.in gl.Opp.in eo,q od in ver.eosdem. di-
cit,q prælati ꝯpellebant Abbates ad præsentandom,& sic vt
q ad solos Abbates hoc spectabat,cum tñ debeant hoc face-
re cum capitulo.de his quæ fi.a præla.nouit,& c.quanto. Sol.
Pau.q non exprimit hic capitulis,quia Abbas præsumitur cũ
consensu capituli præsentare,de his quæ fi.a p̃la. ea noscitur,
vel loquitur de ecclesiis in quibus soli Abbates babent præ-
sentare.Secundo op.in eo,q prohibet prælatis vendere pro-
uentus petentibus,quia in re sua quilibet est legitimus mode
rator,de sepul.de his.gl.hoc alias.sol.q hoc alias licitum fit il
licitum ex animo,quia vendebant,vt opprimerentur exemp-
ti.Quæro in eo,quod dixi in 1.& 2.not.q præsumitur contra
ꝯcessiones quas p̃lati faciunt cõsanguineis de bonis ecclesię,
an hæc causa sufficiat ad annullandum.Sol.Pau.q sic,per cap.
80.di.decenter.10.qõ.2.hoc ius,in fi.vul.allegare ver.seu §. q-
buscunque.ea.cau.& q.quæ est auth.C.de sacros. eccles. & ex
hoc refert Pau.q iste est casus in quo nocet officium propinq.
quod etiam no.gl.in d.ver.quibuscunque,& hoc est quia pp
carnis.vinculũ præsumitur contra personam,dic,q ita præla-
tus potest concedere consanguineis sicut extraneis, dummo
do concedat sine præiudicio ecclesię.pro hoc quod no.Arch.
10.q.2.episcopus,& sic rem solitam infeudari.vel in emphy-
teusim dari ita potest prælatus dare consanguineo sicut alij.
Item beneficium pariter conferre,& sic de alijs,& auth. qui-
2 buscunque,loquitur de rebus prohibitis alienari.† Secundo
quæro,an is cui conceditur, vt habeat fructus beneficiorum
vacantium primo anno,debeat habere ẽt ex beneficijs exem-
ptis.Glo.in ver.anni.soluit,q si in priuilegio dr̃ de beneficijs
diœcesis,venient etiam exempta.secus si dicit de beneficijs si
bi subiectis,quod no.& in ea ibi Abbate,vt dixi.Tertio quæ-
ro, an prælati occupantes bona beneficiorum vacantium q̃
debent reseruari successoribus, incurrant pœnam c.sæpe,de
ele.lib.6.Solu. Lau. q non,cum illa locum habeant tantum
in collegiis, nec est extendenda, sed restringenda tanquam
pœnalis,ar.de ele.statutum,lib.6.pro hoc quod no.in ea.quia
sæpe.in gl.no.q.dicit tamen Lau.q tenentur ad restitutionẽ,
nec eos defendit consuetudo.de offic.ord.præsenti.in fi.lib.6.

Nonnulli. No.q prælati nõ debent indebite dirime
re monasteria,ex causa autem possunt. de
a hoc in gl.ergo,& dicit Pau.q effractores ecclesiarum a illicite
sunt excõicati.11.q.3.canonica.de sen.exc.conquesti.secus si
faciunt licite.arg a contrario huius literę,& pro hoc iura alle.
in prædicta gl.Secundo no.q quandoque religiosi habent ho
spitalia,& dicit Pau.q forte erant de eorum mensa,vel ad eo
rum ordinationem spectantia. de reli.do.quia pungit. Ter-
tio no.q prælati non debent occupare bona monasteriorum
& occupando cadunt a iure si quod habent.de hoc in gl.dicẽ
do,& dicis Pau. q bic loquitur de occupantibus de facto, &
nullo quæsito colore,vt differat ab eo,de quo s.ver.proxi. vbi
dixi in 11.notabili,& duobus seq.item ibi de mobilibus quæ
fructuum appellatione nõ continentur,hic de immobilibus
Quarto no.q non debent impedire exemptos reparare sua
loca.de hoc in gl.quod tamen,& præcipue debẽt reparari ho-
spitalia.de re.do.cle.2.quamquam autem possint reparari,nõ
tñ si sunt mendicantes,possunt loca de nouo acquirere.e.u.c.
vnico.l.6.Quinto no.quod non debent prælati per statuta sua
derogare priuilegijs exemptorum,& dicit Lap.quod in hoc
faciunt de facto.ex hoc arguit,quod priuilegiatus per Papam
ab aliquo excommunicari non possit,vt de priui.ne aliqui.li.
6.si facit contra cõstitutionem episcopi continentem, quod
contrafaciens sit excommunicatus,non erit excommunica-
tus,licet cõtrarium no. Arch.de consti.c.2.lib.6.pro hoc quia
non debet quis per constitutionem ligare posse illum de quo
iudicare non potest,d.c.2.Item priuilegium est tanquam lex
priuata superioris contra quam inferiori non licet iudicare,
vel detrahere,sicut non potest contra legem publicam ipsius
superioris.17.dis.§.fi.18.di.§.1.25.q.2.in summa.& c.1.& 2.
di.inferior.de ma.& obe.in c.cum inferior.& cle.cle. ne Ro-
mani.& hoc ẽt vr̃ sentire Pau.dicens,quod nõ debet deroga
re priuilegijs directe,vel indirecte, quia ita prohibetur vouis
sicut aliud.de priuile quanto,dic tñ q priuilegiati non p hoc
sunt exempti,nisi in bis de quib.in forma suorum priuilegio
rũ q̃ inspici debẽt,& seruari.de priui.porro,& c cum capella.
Sexto no.quod prelati nõ debẽt inferre iacturas priuilegiatis,
& de his iacturis e.ni.nimis.de priui.quanto.de censi.clem.2.
Verum.

ADDITIO.

a Effractores ecclesiarum. Adde tex.in c.fi.de fur. An.de Bu.in c.cum pro cau sis.de sen.exc Abb. in c.conquestus.de foro compe.
Vin.God.Vide qui dicantur effractores,ponit Ste.Aufre.in trac.de pot.ecc. sl.super laic.q 35.nu.39.qui habetur in li.8.tract fol.128.

Verum. No. ꝙ vna est vniuersalis ecclesia. de sum. Tri. c. 1. §. vna, & hoc quo ad oẽs, quod vult hęc litera. in prin. & exponit Gen. ibi, nõ exemptorum. i. laicorũ, cũ ẽt illi sub vniuersitate ecclesiæ salui fieri põt d. c. j. ĩ fi. & dicit Pau. ꝙ hoc de vniuersali ecclesia ponitur ꝯ p̃latos qui religiosos, & exemptos quasi volebant facere alienos ac si essent de alia ecclesia. Secũdo no. ꝙ extra ecclesiã nullus saluat. de hoc in gl. in ver. saluatur. & in ea in fi. 24. q. 1. qm vetus. Tertio no. ꝙ vna est fides. simile de sum. Tri. cle. vnica. de ꝯse. di. 1. ecclesia. 2. q. 4. Engeltrudam. cuius caput est Christus. de sac. vn. ca. vnico. in fi. Quarto no. ꝙ inspicitur quod decet, de hoc in glo. inspicimus. Quinto no. de vnitate corporis ecclesiæ. & dicit corpus mysticum. de hoc in gl. mistici, & dicit Pau. ꝙ omnes dicimur eiusdem corporis respectu fidei. & quomodo multi dicãtur vnũ corpus, no. eo. ti. dilect. sic & alias dr̃ ꝙ hi q sunt eiusdem professionis debent esse sub eisdem legibus. de stat. mona. recolentes, & ex his dicit Pau. ꝙ Christiani debent esse tanquam fratres carnales, 8. q. 1. olim. 21. q. 2. ꝙ ait. de præsum.
a literas, sunt. n. fratres a spirituales rõne eiusdẽ patris, & matris regenerantis, 11. q. 3. ad mentiam. de iudi. nouit. & hæc fraterni
b tas est rõne charitatis. b 12. q. 1. dilectissimi. e. ti. cap. 1. pro hoc Auth. de monachis. in prin. col. 1. & dicit Lau. ꝙ debent Christiani esse vnius voluntatis, quia virtus vnita fortior est seipsa dispersa. de treu. & pa. c. 1. in fi. & Spiritussanctus infunditur super ꝯgregatos in vnum, nõ sup dispersos. de ap. constitutis. 2. vbi no. in prin. Sexto no. ꝙ debet quilibet esse contentus iuribus suis, nec debet excedere suos terminos. de sepul. c. 1. 11. q. 1. peruenit. Septimo no. ibi, districte mandamus, ꝙ contra facientes peccant mortaliter. de maio. & obe. c. a. ea. dist. deniq;. Octauo no. ꝙ prælati debẽt religiosos charitatiue tractare, & dicit Pau. ꝙ in eorum fauorem, & maxime exemptorũ principaliter emanauit hæc cle.

Et quoniam. No. ꝙ religiosi celebrant capitula generalia, & qñq; prouincialia. & dicit Pau. ꝙ qñq; faciũt singulis annis, vt prædicatores, qñq; singulis triennijs, vt minores, dic ꝙ potius ꝯueniunt, qa gñalia faciunt tam minores quam prædicatores singulis triẽnijs, prouincialia singuli annis. de capitulis religiosorum habetur de sta. regu. in singulis, & in cle. ne in agro. ad fin.

ADDITIONES.

a Sunt enim fratres. Adde gl. 1. in c. si qui ex fratribus. 11. q. 1.
b Ratione charitatis. Adde c. 1. de excessibus prælatorum.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Moniales, an comprehendantur nomine religiosorum.*
2 *Clementina prima, de priuil. an habeat locum in omnibus religiosis.*
3 *Sacramentum quid est.*
4 *Infirmus, an possit vngi chrismate si non habeatur oleum.*
5 *Eucharistia si non habeatur, an possit loco eius dari panis.*
6 *Religiosi a qua solennizatione matrimoniorum prohibeantur.*
7 *Parochianus aliquis si vult recipere sacramenta de manu religiosi, & dicat se habere licentiam, an religiosus debeat ei credere.*
8 *Scholares mercenarij si petunt sibi ministrari sacramenta a religiosis, an debeant habere licentiam sacerdotis parochialis.*
9 *Religiosus si administrat sacramenta ipsi sacerdoti parochiali, an incidat in pœnam iuris.*
10 *Quid si parochialis non est presbyter.*
11 *Vicarius parochialis, an possit dare licentiam parochiano recipiendi sacramenta a religioso.*
12 *Licentia parochialis, quę requiritur dari a presbytero parochiali, an respiciat expressionem sacramentorum, an etiam expressionem personarum.*
13 *Clementina hæc prima, an habeat locum in sacramento pœnitentiæ vel baptismi.*
14 *Item de qua excommunicatione loquitur dicta cle.*
15 *Prelati ecclesiarum collegiatarum, an cum suis capitulis possunt facere statuta.*
16 *Sentẽtię per statuta synodalia, vel prouincialia sub qua forma ferũtur.*
17 *Pœna quid dicitur, vel quid est quando dicitur absolutionem fieri a pœna, & culpa.*
18 *Item quid dicitur culpa.*
19 *Remissionis specialis a pœna, & culpa quis, & qualis sit modus.*
20 *Religiosi si absoluunt a culpa tantum, vel a pœna tãtum, an incidant in hanc clem. 1.*
21 *Quid si religiosus absoluit interfectorem clerici a peccato tantum nõ ab excommunicatione.*
22 *Religiosus ignorans pœnam iuris si ministrauit bona fide sacramenta sine licentia curati, an incidat in pœnam huius cle. 1.*
23 *Sacramenta recipientes a religiosis contra dispositionem huius cle. 1. an sint excommunicati tanquam in crimen participantes.*
24 *Religiosi si incidunt in pœnam cle. 1. de priuile. qui ordinarij debẽt eos tanquam excommunicatos publicare.*

CAP. I.

Religiosi. Facta est ad executionem illorũ iurium eo. ti. vt priuilegia. similiũ. 11. q. 1. c. 1. & multorũ se. Lau. no. de sacro vnctionis extremę, de hoc in glo. 1. & remittit Lau. ad sacramentale suum in ti. de extre. vnct. & dicit Gen. ꝙ est sacramẽtum iterabile, vt no. de transactio. veniens. de secundis nup. c.
a 3. de hoc. J. q. 9. Secũdo no. de sacramẽto eucharistiæ, a de hoc in gl. 3. vt hic patet, non spectat ad religiosos hoc sacramentũ ministrare. 16. q. 1. alia. cum c. seq. & ca. interdicimus. de pœn. omnis. de hoc. J. q. 11. Tertio nota de solennizatione matrimoniorum. i. solenni benedictione. de hoc in glo 4. & dicit Gen. ꝙ in verbo, solennizare, comprehenditur omnis solemnitas quæ obseruatur iuxta ritum religionis. de spon. c. 1. siue fiat benedictio solennis vt prædixi, siue dicatur missa specialis pro contrahentibus. Quarto no. ibi, non habita parochialis præsbyteri licentia, ꝙ de licentia presbyteri religiosi põt ea de quibus hic, & sic videtur, ꝙ curatus possit alteri curam cõmittere. de hoc. J. q. 21. & 23. Quinto no. ꝙ quandoque quis excommunicatur a canone. & in quibus casibus hoc accidat, prosequitur Mat. dic ut J de sen. exc. cle. 1. in glo. est sciẽdum. Sexto no. ꝙ religiosi possunt ab excommunicatione absolue re in casibus in iure expressis. de hoc in gl. in ver. expressis. Septimo no. ꝙ potestas absoluendi excommunicatos quãdoque ꝯceditur religiosis per priuilegium apostolicum. de hoc in gl. habent. & dicit Lau. cum priuilegia sint facti, de ipsis non potest iudicari nisi per eorum inspectionem. de fi. instru. contingit. de priuil. accepimus. Octauo no. de statutis prouincialib. & synodalibus. i. quę fiunt in concilio prouinciali, vel in synodo. de hoc in glo. de vtrisque. & dicit Mat. ꝙ synodus est concilium quod facit episcopus, ad quod vocantur Abbates, sacerdotes, & totus clerus diœcesis. 18. dist. decernimus. prouinciale autem concilium facit Archiepiscopus, ad quod vocantur tm̃ ep̃i, & non alij. ar. 18. di. quoniam quidem, & c. ep̃s. & cap. placuit. dic, ꝙ imo ad concilium prouinciale vocantur capitula ẽt cathedralium ecclesiarum. de his quæ fi. a præla. c. si. & de hoc ibi dixi in 3. q. & de concilio vnde dicatur, dixi s̃. ea. ꝯpilatione in proę. ver. sane. Nono no. ibi, vt verbis, eorum vtamur, modum excusandi impropriam locutionem. de hoc in gl. concordat, & vtimur qñq; improprijs locutionibus causa maioris expressionis, vt hic, & iuribus al. in gl. decimo no. ꝙ nõ debet quis nunciari excõicatus, nisi constet de excommunicatione. de consan. & affi. cle. fi. vbi de hoc in glo. parte vocata. J. ti. 1. cle. 2. §. locorũ, vbi de hoc dico in 1. notabili, & hoc vult gl. hic in ver. nunciari. Vndecimo no. casum in quo non prodest exemptio, & hoc quo ad euitandum dispositionem huius cle. pro hoc litera ibi, sup hoc, & exponit Pau. sup hoc, scilicet excõicatione cognitione excõicationis p̃fatæ, & eius publicatione. ꝯcor. de dcci. cle. 1. Op. in eo quod dicit, ꝙ excõicati per hanc cle. solum p sedem apostolicam absolui põt, ꝙ imo ẽt ab alijs, s̃. de hæreti. cle. 1. & 2. & de pę. cle. 1. gl. nisi. soluit ꝙ ꝯtraria loquuntur in articulo mortis, sed extra casum mortis non possunt absolui ab alio pp reseruationem quam facit hic Papa sedi apostolicę, alias secus. de sen. excõ. nuper. Quæro, an hæc ꝯstitutio locũ habeat in clericis secularibus. Gl. ibi, & no. soluit ꝙ nõ, pp verbum, religiosi. idẽ Pau. Steph. & Gen. qui dicunt ꝙ de religiosis hic exponitur, qui frequentius in hoc excedebant. Secundo quæro, an hæc clementina, comprehendat religiosos præfectos ecclesijs parochialibus quo ad nõ suos parochianos. Gl. ea. ibi, an vero. dicit esse dubiũ, remittit ad no. s̃. de deci. clem. 1. vbi dicit ꝙ sic. qđ tenet Pau. ꝯ tñ facit quod no. de reb. eccle. non alien. clemen. 1. in glos. 5. sed ibi disponit de religiosis non simpliciter, sed de his qui præsident administrationibus. vnde glo. illa dicit illã cle. non habere locum in eo qui præest ecclesiæ seculari. Tertio quæro, an locum habeat hæc cle. in quibuscũq; religiosis. Sol.

ADDITIONES.

a Eucharistię. Adde c. mult. 1. q. 1. Ab. in c. sane. de celebra. mis.
b De solennizatione matrimoniorum. Adde c. 1. & 2. de secun. nup.
Vin. God. Sufficit n. matrimonium probari per verba de præsenti. Gra. in cõ 6. 2. nu. 1. lib. 2. dicitur tamen clandestinum quando non fuit contractum in faciem eccl. ibid. nu. 45. & nu. 65. & 66.

Sol. Lau. ꝙ ſic, dummodo ſint religionis approbatæ. idẽ Lap. alias enim non ſunt religioſi. de reli. do. c. vlt. & c. vnico. li. 6. de voto. c. vnico. eo. li. Opp. ad hoc, ꝙ imo etiam in religioſis de religione non approbata per Papam ſit locus pœnæ de qua hic. de cle. indemnitatibus. §. ſupradicta. li. 6. de præben. cum qui. e. li. Sol. Lap. ꝙ ſtandum eſt primo, per no. ne cle. vel mo. vt periculoſo, l. 6. in gl. 2. quæ optime facit. Ad cõtraria nõ reſpondet Lap. dic ad §. ſupradicta. & facit pro, quia per illam diſpoſitionem fit extenſio de monialibus ad illas quę non ſunt propriè moniales. quod probat verbum, volumus. ibi, & ſic ceſſante illa extenſione ſecus eſſet. Ad c. eum qui. dic ꝙ bene, probat ꝙ diſpoſitio c. de multa. in eo q. ad dicit de habente curatum, qui aſſequitur aliud curatum, locum habet etiam ſi ſe intrudit in ſecundo, ne ſit melioris conditionis inuaſor q iſte ingrediens. & hoc ideo ibi eſt, quia ſi non diceret ſe habere ius in ſecundo, non audiretur allegans turpitudinem ſuã. de dona. inter dilectos. ſed hæc pœna imponitur religioſis, & ſic vt ſit locus pœnæ, neceſſe eſt vt verificetur hęc qualitas, vt ante dixi. ſupra e. q. is qui non eſt religionis non approbatæ non eſt religioſus. Quarto quæro. quid in religioſo nouitio. videtur ꝙ non ſit locus pœnæ cum poſſit ad ſeculum reuerti. de regula. ſtatuimus. & c. non ſolum. li. 6. Lap. tenet contrarium. ar. de ſen. exc. religioſo. li. 6. nam tẽpore nouitiatus gaudet priuilegio canonis, ſi quis ſuadente. tanquam religioſus. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. & ſic debet etiam ſentire Omnis. de cenſi. cle. 1. de ſta. mo. recolentes, regula, qui ſentit. li. 6. † Quinto
1 quæro, an hoc verbum, religioſi, comprehendat moniales.
a a Sol. Lau. ꝙ non, quia ea de quibus hic, concernunt virile officium, & ſic hæc cle. maxime cum ſit pœnalis, non debet ad
b mulieres extendi. de hoc, an & quando maſculinum b cõprehendat fœmininum, dixi ſupra de ſepul. cle. eos. q. 2. & de ele. cle. 1. q. 1. 2. & 3. dicit Gen. ꝙ hæc conſtitutio locum habet ẽt in fœminis, cum in eis videatur omnimoda ſimiliſq; vel maior ratio, & ſic idem de eis etiam in pœnalibus. ff. de adul. ſi poſtulauerit. §. ratio. de eden. quædam. §. nummularios. & qđ no. in Auth. vt hi qui obligatas perhibent res habere. §. 1. col. 6. nam & ipſæ plus peccant in his quam maſculi, tum quia ſe immiſcent non conuenientibus ſuo ſexui, tum quia maſculinum a lege prolatum etiam in pœnalibus fœmininum comprehendere conſueuit. C. vnde vi. ſi quis in tantam. 17. q. 4. ſi quis. nam regulariter quod cadit in maſculo cadit in fœmina. ff. de adul. l. adulterium. §. inceſtũ. primum tenet Pe. de Anca. quia cum fœminæ non ſint capaces huius officii, de pę. nona quædam. nõ videtur legiſlator eas includere. de ele. indẽnitatibus. §. fi. li. 6. quod videtur facere contra. ſed facit pro inducendo, ut dixi. ſupra q. 3. & ſic minor 14. annis non tenetur. l. Iul. de adul. ff. de adul. ſi minor. quia non videtur aptus ad copulam. Ex hoc infert ꝙ in laicis hæc ſacramenta miniſtrantibus, non eſt locus pœnę de qua hic, quod placet, quia tales nõ dicuntur miniſtrare, ſed abuti. de conſue. quãto. ſunt ergo aliter puniendi. Infert ẽt ꝙ religioſi conuerſi miniſtrantes hæc ſacramenta forte non incidunt in hanc pœnam ex quo non habent ordinem, quia prius perſona q̃ iuris ratio quęrẽda eſt. ff. de iu. codi. quidam. quod ẽt poteſt ſuſtineri ratione præmiſſa. & ad illud quod ſupra inducitur ꝙ in monialibus debeat habere locum ſicut ẽt locum habet pœna, ſi quis ſuadente. 17. q. 4. de ſen. exc. mulieres. dic ꝙ actus percutiendi clericum eſt communis, & ita competit fœminæ ſicut maſculo, nã eſt nudi facti. ſed miniſtrare ſacramenta ſapit ius, & non competit niſi habentibus ordines eccleſiaſticos. & quia ẽt ordinatis non competit niſi ſint ad hoc deputati, ideo puniuntur reli-
2 gioſi hoc præſumentes. † Sexto quęro, an in omnibus religioſis locum habeat hęc cle. Sol. Pe. de Stagno referens quendã Cardinalem tenuiſſe ꝙ ſolum in exemptis locum habet. arg. ſumpto a rubrica. quia loquitur hic de priuilegiatis. rubrica autem facit ius ſupra in proœmio Gregoriano. & quod ibi dixi in proœmio huius compila. ibi, ſub congruis titulis. ipſe autem Pe. tenet contrarium, quia hic loquitur generaliter de omnibus religioſis. arg. 19. diſt. ſi Romanorum. de maio. & obedien. ſolitæ quod eſt tutius, & in dubio tenendum eſt. pro primo tamen facit, quia de non exemptis non fuiſſet opus ꝓuidere, cum poſſit per ordinarios coerceri. Septimo quæro, in eo quod dicit de religioſis miniſtrantibus ſacramenta clericis aut laicis, quid ſi miniſtrent religioſis Sol. Pe. de Sta. referens quendam Cardinalem tenuiſſe ꝙ non eſt locus huic pęnæ, cum de ipſis hic non caueatur. arg. de ele. ſtatutum, lib. 6. regula, in pœnis. eod. lib. male tamen faciunt ſi miniſtrant religioſis alterius monaſterii. ſecus ſi eiuſdem. de ſta. mo. ne in agro. §. ſane. 1. Lap. autem dicit ꝙ verbum clericus, locum habet de clericis ſecularibus & regularibus, quod eſt tutius. Octauo quæro, an quod dicit de laicis, locum habeat in omnibus. Sol. Lap. ꝙ ſic, etiam ſi ſint religioſi 16. q. 1. generaliter. vbi loquitur de monachis ẽt qui non ſunt clerici. ſed ẽt pueri
3 laici quoq; dicuntur religioſi. de re. eccle. non alie. c. fi. † Nono quæro in eo, ꝙ dicit de ſacramento, quid eſt ſacramentum. Sol. Lap. ꝙ eſt ſacræ rei ſignum. de ſa. vn. c. vnico, de celebra. miſ. cum Marthæ. & ſecundum Aug. eſt inuiſibilis gratiæ viſibilis forma. de hoc dixi de ſacra. non ite. in rub. q. 1. Quãtũ autem ad hanc literam quæ loquitur de ſacramento vnctionis, dicit Lap. ꝙ mediator Dei, & hominum nõ ſolum vocatur Ieſus in quantum habet ſaluare, ſed etiam Chriſtus inquãtum habet vnctionis gratiam in alios effundere. 10. diſt. quoniam. 96. di. cum ad verum. dicit ẽt Lap. ꝙ Dauid ter fuit vnctus. primo in domo patris ſui in ſignum regni futuri, & hoc ſignificat vnctionem in baptiſmo. ſecundo in Ebron ſuper Iudam, & poſtea multa bella habuit, & hoc ſignificat vnctionẽ, in confirmatione. tertio iterum in Ebron ſuper omnẽ Iſrael. poſt hanc in pace regnauit. hoc ſignificat vnctionem extremam de cuius ſacramenti ſubſtantia ſunt quinque. primum, ꝙ eam tradens ſit ſacerdos. ſecundum eſt intentio. tertium eſt materia. ſ. oleum infirmorum, quartum forma verborũ, quæ eſt, per iſtam ſanctam vnctionem &c. quintum locus in ungendus, quia fit ad oculos, ad aures, & nares, & non datur niſi adultis qui videntur habere venialia contra quæ inſtitutum eſt. habet tamẽ & alium effectum quem dico, ĩ. ead. q. nec datur aliis quam infirmis in periculo mortis conſtitutis. ſanis autem non datur, quia habent aliud remedium. ſ. pœnitentiam. nec debet dari niſi poſtulanti qui deuotionem ſurſum erigit, & reiteratur, vt no. de ſecundis nupt. c. 3. quod vltimum dixi ſ. in 1. notabili. ſed ſi ſæpe infirmetur ad mortẽ,
c licet poſſit inungi ſæpius, non tamen in vna infirmitate c debet bis inungi, niſi infirmitas protraheretur vltra annum, & ſic vĩ velle, ꝙ poſt annum poſſit iterum inungi, quod non videtur, quia lapſus anni non facit cenſeri nouam infirmitatẽ, licet ad alium effectum quandoq; ponderetur lapſus anni. 35. q. 8. c. 1. & quod ibi no. in gl. dicit etiam Lap. ꝙ in hoc ſacramento ſicut in cæteris tria ſunt, vnum eſt ſacramentum tm̃. ſ. vnctio extrema. aliud res tm̃. ſ. effectus duplicis ſanitatis, tertium eſt ſacramentum & res. ſ. quædam vnctio interior ſpiritualis. ſ. mentis iocunditas, & ſolatium, pro hoc, quod dixi ſ. e. q. quia per hoc delentur venialia. de ſa. vn. c. vnico. §. 1. Item ſecundum Gen. præſtat argũ. virtutum. arg. d. c. vnici, & de pœ. diſt. 5. c. 1. & 2. Item per hoc citius liberantur infirmi ab infirmitate corporali. arg. 95. diſt. §. ſed iſtud. & in eo. quod dixi ꝙ per hoc ſacramentum delentur venialia, idem Mat. dicens ꝙ multis modis delentur, primo per hanc vnctionem, vt prædixi. ſecundo per ſuſceptionem condignam euchariſtiæ. de conſe. di. 2. cum omne. Item per aquæ benedictæ aſperſionẽ, quod dic vt no. in proœmio ſexti, in glo. ulti. ubi ponuntur, &
4 alii modi delendi venialia, quos proſequitur Matt. † Decimo quæro, quia dixi ſ. proxi. ꝙ hæc vnctio fit per oleum infirmorum quid ſi non habetur oleum; ſed infirmus ungitur chriſmate. Sol. Mat. referens id quod no. glo. 95. diſt. ſed iſtud. ubi vĩ tenere, ꝙ valet, & idem Mat. qui proſequitur quæ ſacramẽta poſſunt iterari, & quæ non. de quo dic, ut dixi de ſacr. non ite. in rub. q. 8. Vndecimo quæro in eo, quod dixit de ſacramẽto euchariſtiæ, & non dicit, viatici. Op. ad hoc. 50. di. pœnitens in fi. de pœ. quod in te. Sol. Pau. ꝙ id quod in illis dicitur, ꝙ in morte omnibus detur viaticum, intelligitur ita tamẽ, ꝙ per illos qui hoc poſſunt. Opp. ad hoc, ꝙ imo quilibet hoc poſſit. de offi. ord. paſtoralis in fi. vbi de hoc. Sol. Paul. ꝙ illud de pœnia quæ tempore neceſſitatis ſumi poteſt a quolibet ſacerdote, ut ibi no. idem Lap. pro hoc quod no. 14. q. 1. §. ſed illud. in gl.
5 fi. † Duodecimo quæro ſi non habetur euchariſtia, d an poſſit dari panis loco eius. Solu. Gen ꝙ non, etiam ſi panis ſit benedictus, ſed is qui erat cõmicandus credat, & per hoc dicitur ſpiritualiter manducare. de conſe. di. 2. ut quid paras. idem Mat.
6 & hoc no. Inno. de pę. quod in te. † Decimotertio quæro, in eo, ꝙ prohibet religioſis ſolennizare matrimonia, de qua ſolennitate loquitur. Solu. Laud. quod de ſolennitate quæ fit in eccleſia quæ non debet fieri, niſi in certis temporibus, & per proprios ſacerdotes, ut hic, & de feri. capellanus, & in hoc põderat Lau. literam ibi, ſolemnizare. quia non dixit fędus cõiũcte, quod poteſt fieri, & quid uelit dicere in hoc vltimo, nõ apparet, ſed ut declarãt Gen. & Step. vult dicere, ꝙ religioſi poſ-
ſunt

ADDITIONES.

a Compræhendat moniales. Adde Abb. in c. de monialibus. de ſen. exc. in notabilibus.

b An & quando maſculinum. Ad de quæ dixi in cle. 1. ſup. de ele in 2. q. Vin. God. Maſculinum non concipit fœmininum ubi diſcernitur de maſculo & fœmina diſponitur. Ruy. conſi. 22. nu. 3. lib. 3.

c Non tamen in infirmitate. Adde Tho. in 4. ſenten. diſt. 23. Steph. de Gaieta. in ſuo ſacramentali. in §. ſacramento extremæ vnctionis. in 24. quæſtione per totam.

d Si non habetur euchariſtia. Tho. in 4. ſenten. diſt. 9. Io. And. in c. de homine. Stepha. de Gaeta. in ſuo ſacramentali, in §. de ſacramento euchariſtiæ. quęſtio. 124.

sunt inducere fœdus matrimonij. voluit dicere, quod religiosi pos
sunt pronunciare verba inter contrahentes, vt sit. & hoc dum
tamen seruetur solennitas edictorum, de quibus de clan. de-
spon. cum inhibitio, & hoc omni tempore, quia ipsum fœ-
dus matrimonij, vt dicit Lau. contrahi potest omni tempore
d. ca. capellanus, etiam per excommunicatos, vt no. de eo qui
dux. in ma. significasti. & in eo, quod dixi de solennizatione quæ
fit celebrando missas speciales super contrahentes, vel solen
nem benedictionem eis imponendo, & de hoc. §. in 3. notabi
li. Decimoquarto quæro, quare religiosis specialiter prohibē
tur hæc tria de quibus hic. s. sacramentum extremæ vnctio-
nis, vel eucharistiæ ministrare, vel matrimonium solenniza
re. Sol. Mat. quod ideo, quia per hoc præiudicaretur presbytero
parochiali, pro hoc maxime, quia in talibus solent fieri obla-
7 tiones. † Decimoquinto quæro, in eo, quod prohibet religiosis
hæc sacramenta, de quibus hic ministrare non habita licentia
parochialis presbyteri, quid si parochianus dicit se habere li-
centiam. Gio. sed nunquid, arguit, quod possit religiosus credere
parochiano. deinde ibi, sed contra. arguit in contrarium, po-
stea ibi, sed posset. tenendo primam partem respondet. vlti-
mo alleg. & no. gl. in eo quod dicit, quod quando religiosus ab-
soluit de licentia parochialis, videtur facere tanquam delega
tus. hoc enim facit ad id quod dico, §. q. 21. & 23. & cum glo.
idem Pau. & pro hoc quod no. Arch. de pœn. dist. 5. placuit.
Stepha. §. hic enim non agitur de puniendo parochianum,
sed religiosum, vnde non debet esse nimis credulus, arg. ff. quod
cum fal. tu. l. 2. de eo per quem factum erit. l. 1. Ad rationes de qui
bus gl. respondet, quod loquuntur de sacramento pœnitentiæ,
& confessionis quæ fit in occulto, sed sacramenta de quibus
hic fiunt in publico, vnde requiruntur maiores probationes,
simile in clerico peregrino qui sine commendatitijs admit-
titur ad celebrandum secrete, non publice. de cle. peregri. tuæ.
Item si prælatus velit facere religiosum publicari excommu
nicatū, si sacerdos negabit licentiam datam esse, non poterit
religiosus se tueri, & hoc tutius. nam id quod allegatur in gl.
de hær. significasti. s. loquitur cum quæritur de licentia alicu
ius, quia illa probatur per iuramentum eius, vt ibi no. in gl. 3.
hic autem quæritur de facto tertij. s. de licentia data parochia
no per sacerdotem, vñ tñ per ea quæ dicit hæc gl. dicendum,
quod si parochianus cōfiteretur se dixisse religioso quod habebat li
centiam parochialis presbyteri, non erit procedendum con-
tra religiosum ad pœnam de qua hic, quia non dicitur mini-
strasse sacramentum in contemptum sacerdotis parochialis,
cum tñ hæc cle. solum respiciat contemptum, pro hoc litera
8 ibi, præsumpserint, & quod dico. §. 39. q. † Decimosexto quæ
a ro, quid de scholaribus a & mercenarijs, & similibus qui habi
tant extra parochias suas. Gl. per hoc. sol. quia debebunt habe
re licentiam parochialis presbyteri in cuius parochia habitāt.
quam gl. no. & dic, quod statim cum quis vadit ad habitandum
in certa parochia, intelligitur ibi fieri parochianus, nisi acces
serit causa recreationis, vel ob aliam causam temporalē, sta
tim reuersurus ad propriam parochiam, quia tunc secus. de
sepul. is qui lib. 6. hæc procedunt nisi aliud habeat consuetu-
do. nam vt dicit Paul. si certa esset consuetudo a quibus re-
ciperentur hæc sacramenta, non est locus huic pœnæ. de re-
lig. do. quid contingit. in fi. & no. quia non dicit, quod valeat con
suetudo. de quo. §. ver. sane q. 2. & in hac glo. in fi. pro hoc. 14.
9 q. 2. §. quia ergo. † Decimoseptimo quæro, si religiosus mini
strat ipsi parochiali sacerdoti hæc sacramenta, videtur nihi
lominus esse locus huic pœnæ, quia non potuit per se eligere
confessorem, vel eum qui sibi hæc administret. eo. tit. ca. fin.
Contra puto, quia sumus extra terminos huius literæ, & sic
respondi in quæstione facti. non potest enim dici, quod admini-
10 strauerit sine licentia. † Decimooctauo quæro, si parochialis
non est presbyter, puta, quia est intra annum, vel dispensatus
secundum formam c. de elect. cum ex eo, vel ex alia causa ra-
tionabili. Glo. puto, dicit sufficere licentiam eius, quod dicit
Pau. posse intelligi nisi esset cura commissa vicario, quia tūc
ipse reputatur presbyter parochialis §. de pœ. cupientes, dic quod
non colligitur per hoc quin, & ipse rector habeat curam in
habitu, & sic potest committere. argu. ca. suffraganeis. allega.
in glo. Steph. dicit, quod rector qui non est sacerdos non potest
hanc licentiam tribuere per literam quæ dicit de presbyte-
ro parochiali. nam, & ipse qui nouit conscientiam suorum
parochianorum, melius scit vtrum debeat licentiam conce-
dere, vel denegare: nouit enim melius quam nō sacerdos, an
parochianus sit aptus suscipere sacramentum vnctionis, vel
eucharistiæ, & an sub sint aliqua impedimenta matrimonij
propter quæ non debeat matrimonium solennizari. primū
tenet Gen. & Pet. de Ancha. quod est verius. nam traditio li-
centiæ est quædam delegatio, vt supra, dixi. quæstio. decima-
quinta, an autem parochianus sit aptus ad susceptionem sa-
cramenti, & de impedimentis matrimonij cognoscet ipse re
11 ligiosus ratione commissionis. † Decimonono quæro si pres
byter parochialis habet vicarium, an ipse possit dare hanc li-
centiam. Glo. ea. ibi, vñ. dicit quod sic. idem Genz. & Steph. quod
dixi. §. proxi. Vicesimo quæro an in hoc sufficiat licentia diœ
cesani. Glo. ea. ibi, puto dicit post factum excusari religiosum,
qui de licentia diœcesani ministrauit, ante factum autem cō
suluit hoc non fieri de licentia episcopi vel archipresbyteri
Ciuitatēsis, sed solus parochialis presbyteri, licet eps, & archi
presbyter Ciuitatensis possint per se ministrare, quod dic, vt
in gl. quam no. Pau. videtur velle simpliciter, quod episcopus, &
archipresbyter Ciuitatensis hanc licentiam dare possint, li-
cet dicat hoc procedere maxime quando vacat ecclesia ab in
test. c. vlti. & dicit non absurdum, quod cura eiusdem parochiæ
competat pluribus in solidum, pro hoc quod no. Inn de præ-
ben. cum non ignores, & Host. de pœ. & re. omnis, vbi dicit, quod
Papa episcopus & eius vicarius legatus, & eius pœnitentiarius
dicuntur immediati sacerdotes, pro hoc quod no. de pœni. &
re. c. 2. in gl. r. lib. 6. dicit tamen Pau. quod licet hæc sint vera, tu-
tius est a litera non recedere, arg. de deci. ad audientiam, & sic
concordat cum glo. & idem Gen. & per prædicta dic, quod sicut
sufficit licentia episcopis, ita secundum Stepha. & eius vicarij
spiritualis, vel delegati seu pœnitentiarij, & in hac gl. ibi, olim
& ea. distin. illud superfluum. Vicesimoprimo quæro, an pre
b sbyter parochialis b possit in suum adiutorium assumere aliū
presbyterum, vel religiosum. Solu. Lau. quod ad tempus potest
ēt sine licentia superioris, vt forte in quadragesima pro audiē
da confessione, vel administranda eucharistia in die paschæ,
vel missis celebrandis, vel in officio prædicandi, vel alijs, dun-
tamen sibi constet de sufficientia assumpti, pro hoc quod no.
Inn. de cle. pereg. tua. de hæreti. excōmunicamus, 1. § qa, vero.
nam ex quo assumpti sunt, rite ordinari possunt ista, nec defi-
cit nisi materia. s. populus. cum ergo assumūtur ab eo qui ha-
bet materiam, possunt exercere nomine illius, arg. 16. q. 1. ec-
ce. sufficienter, & c. adijcimus, remittit ad no. de off. vica. c. vni
co. idem Gen. pro hoc quod no. de transla. c. 1. & de hoc quod
dixi de confessionibus audiendis, dic, vt dico §. q. 14. in eo ta-
men quod dixi de religioso, intellige de licentia abbatis, arg.
16. q. 1. placuit. de postu. cap. 2. de elect. quorundam, & c. si reli
giosus. libro 6. de hoc etiam dixi de offic. vica. cle. vnica. q. 15.
12 † Vicesimosecundo, quæro in eo, quod dicit de licentia spe-
ciali, an hæc specialitas respiciat expressionem sacramento-
rum, an etiam requirat expressionem personarum. Glos. hic
ēt consulit vt bene satisfaciat huic literæ, quod de personis con
ferente, & recipiente, & de sacramentis fiat specificatio dicit
tamen sufficere, quod de sacramento fiat specificatio ita, quod si da-
tur licentia religioso, non expedit exprimere nomen paro-
chiani. vel si datur licentia parochiano, non expedit exprime
re nomen religiosi. idem Pau. Steph. dicit, quod sufficit exprime
re de sacramento etiam si non specificetur nomen religiosi
nec parochiani. pro hoc de temp. ord. c. 1. & 2. lib. 6. de off. vica.
c. vlt. e. lib. Gen. ēt dicit sufficere licentiam sine specificatione
sacramentorum, & exponit speciali. i. expressa. & alle. secun-
dum aliquos quod dicat sufficere licentiam sine expressione sa-
cramentorum, vel personarum, & pro hoc quia si exponitur
speciali. i. expressa. satis dr̃ expressa eo quia conceditur verba-
liter etiam si non fiat aliqua specificatio, & hæc pars forte ve-
rior. tamen in dubio non est recedendum a litera quæ requirit spe
cialem cōcessionem, & sic oportet, quod fiat specificatio saltem
13 de sacramentis. & facit quod dico in seq. q. † Vicesimotertio
quæro, an quod hic dicitur de tribus sacramentis locum ha
beat in sacramento pœnitentiæ, vel baptismi. Glo. ea. ibi, &
no. dicit, quod non, quia de his hic non dicitur. idem Pau. & no.
id quod dicit gl. quod pnia etiam de licentia proprij sacerdotis
recipi non potest a presbytero non habente curam. idem no.
de pœ. omnis, in gl. executionem. Pau. dicit hoc procedere qñ
proprius sacerdos non committit per delegationem, sed sim
pliciter licentiam concedit, quia tunc ille qui audit confessio
nem videtur facere suo iure, quod esse non potest per proro
gationem potestatis quam non habet. de offic. dele. P. & G. se
cus si delegat, quia tunc cōmissarius facit nomine commit-
tentis. remittit ad no. de hær. cle. 1. & quod ibi dixi in §. verū.
in 2. contrario, hoc dicit Pau. procedere nisi dicamus, quod cura
per inferiorem prælatum non possit delegari, ut arguēdo dicit
Archi. de ele. cum ex eo. lib. 6. quod dicit Pau. non procedere
in commissione speciali certorum casuum, uel ad ipsis. fa-
cit

ADDITIONES.

a Quid de scholarib. Adde Zochū in reperi. c. oīs vtriusque sexus. de pœ & re
b Vin. Go. No. quod scolares non dicuntur in loco studij contraxisse domici-
liū nisi ibi per decenniū habitauerint cum aio cōtrahēdi domicilium, & sta-
tutum quod scolares habeantur pro ciuibus intelligitur ad sibi vtilia non ad
damnosa, Alci. in tra. de præsum. præs. 29. nu. 10. habere in li 8 trac. fo. 195.
c An presby. parochialis, Adde Io. An in c. omnis. de pœ. & re. Io. An. in ca. cū
ex eo. de ele lib. 6. in nouel. Domi. in c. perfectus. ad fi. 25. di.

cit quod no.Hoſtien.de off.vic.clericos,& ſecundum hoc in-
tellige quod dixi.ſ.q.21.& per hoc vltimum qđ dixi de com
miſſione certorum caſuum,vel ad tempus,dic ſecus de com
miſſione generali:non enim poſſet ēt per viam delegationis
generalis committere alicui omnem curam, quia videretur
ſe exonerare,cum tñ debeat per ſe exercere.de præb. extirpā-
dę.§.qui vero.vbi hoc probatur.Item cura non eſt quid iuriſ-
dictionale,& ſic non proprie delegari poteſt.de offi.delega.cap.
vlti.in ſi.& per hoc declarantur quæ dixi ſ.q.proxi.& hæc no.
ſingulariter,quia vtilia,& communiter ignorātur.de hoc ēt di-
xi de off.vica.cle vnica.q.14.Vigeſimoquarto quęro,in eo qđ
dicit de excommunicatis a canone,an procedat quo ad om-
nes.Sol.Lau.ꝙ ſic.ſiue ſint religioſi eiuſdem ordinis ſiue al-
terius,ſiue ſint clerici ſiue laici,ſiue mulieres, cum ſit eadem
14 rō.de ꝯſti.translato.† Vigeſimoquinto quæro de qua excom
a municatione hic loquitur. Sol Lau.ꝙ de maiori,a non de mi
nori.de ſen.exc.ſi quem.& c.nuper.idem Lap.pro hoc quod
no.de reſcri.c.1.lib.6.de ſepul.cle.1. in gl.ab homine. Vigeſi-
moſexto quæro de quo canone procedit litera cum dicit de
excommunicatis a canone.Gl.quocunque ſol.ꝙ de quocun-
que etiam ſi ſit caſus in quo ep̄s,vel ſacerdos poſſit abſoluere
idem Pau.& Lau.qui dicit ꝙ loquitur de quocunque cano-
ne a Papa promulgato.nam ille per excellentiam proprie di
citur canon.qñq; tamen accipitur pro ſtatutis prouincialibus
3.diſt.§.porro.quod vltimum no.ſingulariter.& bene proba
tur hic,quia præmittit de excommunicatis a canone,& ſubij
cit de excommunicatis per ſtatuta ſynodalia,vel prouincialia
& ſic bene probat,ꝙ nomine canonis intelligitur de promul
gato a Papa.& in hac glo ibi,nuper.vbi patet,ꝙ illo caſu me-
tropolitanus non abſoluit illos de prouincia.quod tenet Ar
chi.9.q.3.per ſingulas.Pau.& dic,ꝙ hoc probatur in d.c.nup.
ver.quamuis,quia quæſitum fuit,an poſſit abſoluere Archie
piſcopus & proprius ſacerdos a minori excommunicatione.
reſpondetur de ep̄o tantum, & ſacerdote. Vigeſimoſeptimo
quæro quid de excommunicatis per ſn̄iam hominis.Glo.ca.
ibi,& videtur,arguit idem eſſe.Contrarium tenet vt non fiat
extenſio ad caſum non expreſſum.idem Lau. Pau. & Genz.
ex hoc infertur ꝙ in excommunicatis per ſententiam Papæ
nō eſt locus huic cle.quod tenet Lau.quia ſi voluiſſet de hoc
intelligi,expreſſiſſet.argu.de deci.ad audientiam.Oppono ad
hoc quia durius agitur cum miniſtro legis quam cum lege,
ff.de arbi.Celſus.de dolo.cum dilecti.Sol.vt dixi de cle.conſti-
tutionem.§.inſuper.in 1.q.& quo ad caſum iſtum dicit Gen.
ꝙ poteſt eſſe ratio, quia ille qui excommunicatum a cano-
ne vel ſtatuto abſoluit,cōtemnit legem,& eius authorem.Is
autem qui excommunicatum ab homine abſoluit,contem-
nit hominem tantum.Vigeſimooctauo quęro in eo,quod di
cit de habentibus poteſtatem abſoluendi per priuilegia ſedis
Apoſtolicæ,an ſufficit,ꝙ habeat a diœceſano.Sol.Pau. ꝙ ſic
quo ad caſus in quibus diœceſanus poteſt abſoluere, non. n.
commiſſarius abſoluit tanquam eius delegatus vel vicege-
rens.Vigeſimonono quæro,in eo ꝙ dicit de ſententijs latis p
ſtatuta an locum habeat in omnibus ſententijs,an vero tan-
tum in ſententijs excommunicationis, quod videtur per id
quod præmiſit ibi,excommunicatos a canone.Glo.puto, te-
net contrarium dicens,ꝙ cōprehendit ſentētiam excommu
nicationis,ſuſpēſionis,& interdicti.Item Paul.per literam in
ver ſentētijs,quæ loqtur gn̄aliter.ſed ex hoc poſſet argui idē
de quibuslibet ſententijs latis per ſtatuta prouincialia,vel ſy-
nodalia etiam ſi non eſſent ſitæ cenſuræ,ſed punientes aliter
vt in pecunia,vel alio modo,vnde verius videtur quod prædi
xi,ꝙ hic loquitur tantum de ſententijs excommunicationis,
quod probat litera per alternatiuam,vel quia ſ.dicit de his q
abſoluunt excommunicatos a canone,& poſtea ſubijcit, uel
a ſententijs per ſtatuta &c.promulgatis,& ſic verbum ſenten
tijs,reſtringitur per verbum excommunicatos,quod proce-
dit quo ad ſentē excommunicationis tantum.arg.de appe.
ſecundo requiris. Triceſimo quæro quid de ſententijs latis p
ſtatuta legatorum.ne quibus de offi.leg.c.fi.Sol.Lau.ꝙ idem,
quod de ſentētijs latis per ſtatuta ſynodalia aut prouincialia.
Nam religioſi non habent maiorem poteſtatem in abſoluē
do quam habent presbyteri parochiales ēt ſi religioſi ſint li
centiati per modum.de quo de ſepul.clem.dudum,§.ſi vero.
Ipſi autem parochiales presbyteri non abſoluunt hoc caſu,
ſed locorum ordinarij,vt no.Spec.de le.§.ſupereſt. ver. ſed p
quem abſoluentur.Pro hoc quod dixi de pręben.graue.q.17.
15 † Triceſimoprimo quæro,in eo,ꝙ dicit de ſtatutis,an præla-
b ti b collegiatarum eccleſiarum cum ſuis capitulis poſſint fa-
cere ſtatuta.Solu Mat.quærit, & eſt quæſtio impertinens,&
dic vt no.Innocen.de conſtitu.cum acceſſiſſent. ubi dicit, ꝙ
nullum collegium eccleſiaſticum etiam ſi ſit eccleſiæ ca-
thedralis,poteſt ſtatuere ſine epiſcopo..dic melius per id qđ
nota.de verbo.ſign.conſtitutionem,in gl.ex hoc. libro ſexto.
61 † Triceſimoſecundo quæro ſub qua forma c feruntur ſentē-
tiæ per ſtatuta ſynodalia vel prouincialia.Sol. Lau. & Gen. ꝙ
feruntur etiam pro futuris culpis.de conſti.c.a.li.6.dic ꝙ imo
proprie pro futuris tantum.ar.de conſt.c.fi.ſecus ſi per modū
ſimplicis ſententiæ ferantur,quia tunc non debent ferri pro
futuris culpis.de ſen.excom.Romana.§ caueant.li.6.ratio di-
uerſitatis,quia quando excommunicatio fertur per modum
ſententiæ,ferri debet ſuper certis.Inſti.de actio.§.curare.& ſic
ſolum ſuper præteritis vel præſentibus bene diſcuſſis. quādo
autem per modum ſtatuti tunc contrafaciens ligatur per ſta-
tutum tanquam faciens actum damnatum a ſtatuto, & ſicut
17 nunc dixi de natura ſtatuti eſt cōcernere futura. † Triceſimo
tertio quæro in eo quod dicit de abſolutione a pœna & cul-
d pa d quid dicitur pœna.Sol. Lau.& Gen.ꝙ dicitur illa amari-
tudo ſeu afflictio quæ ſequitur ex cōmiſſione peccati. & hæc
perpetua dum peccatum durat: ſed illo per contritionem ſu-
blato,mutatur in temporalem menſurandam ſecundū quali
tatem reatus.de pœ.di.1.menſuram.quæ autem ſit culpa, dic
18 vt in ſeq.q.† Triceſimoquarto quæro circa id quod dixi in p
ai.q.quid eſt culpa.Sol.Lau.& Gen ꝙ eſt macula ſeu obfuſca
tio quæ generatur in animo peccatoris qui peccando morta-
liter diuertit a bono incommutabili.i.a creatore propter bo-
num commutabile.i.propter rem creatam . & ex hoc vulne-
tatur anima in bonis ſibi collatis naturaliter. 1. q. 1. ventum.
& hic rancor ſeu offenſa non poteſt remitti ab aliquo Dei vi
cario,ſed a ſolo verbo Dei.de pœni. diſt.1.verbum. de conſe.
di.4.nemo.& ut dixi in proxi.q.pœna debetur perpetua.nam
ille in quē committitur.i.Deus eſt perpetuus. argu.Inſt.de in
iur.§.atrox.23.q.6.quid ergo.hic dicitur uerſus,Pœna poteſt
demi culpa perennis erit,vt no.C.de generali abo.l. indulgen
tia.Deus tamen miſericors cum uidet contritionem pecca-
toris remittit pœnam perpetuam,& mutat in temporalem
ſuſtinendam in purgatorio.de hoc.16.q.1.placuit. Ex hoc di-
cit Lau.ꝙ fatue facit qui tollit culpam niſi diuinitus ſibi in-
ſpiretur.aut enim peccator in malitia perſeuerat , & non po-
teſt tolli,cum nec poſſit animo fieri uiolentia. aut eſt contri-
tus,& tunc iam ſublata eſt,vt prædixi.pœna autem peragēda
in purgatorio non poteſt tolli niſi per Papā qui vt dicit Pau.
poteſt remittere omnem pœnam vero contrito.facit de con
ſe.diſt.4 baptiſmi vicem. & hanc concedit cruce ſignatis in
voto vltramarino.quod dixi de Iudæis,ad liberandam . Itē in
anno centenario,vt in extrauag.habet antiquorum. de infe-
rioribus autem a Papa dic ꝙ non poſſunt facere tales plenas
remiſſiones,ſed particulares ſic,concedendo indulgentias,de
quibus de pœ.& re.quod autem.& c.cum ex eo. & de modo
remittendi culpam & pœnam no.Io.& Arc.de pœ.di.1. ver-
bum.21.q.5.remittuntur.& Inn.& Hoſt. de pœ. ſignificauit.
& Ho.in ſum.de pœ. §.& quis ſit effectus cōtritionis. & ſub
19 rub.de pœ.& remiſ.§.1.& de hoc in ſeq.q. † Triceſimo quin
to quæro,circa id quod dixi in duabus proxi.q.de pęna & cul
pa & earum remiſſione,quis eſt modus ſpecialis remiſſionis.
So.Lap. ꝙ triplex eſt iudicium , & primum Dei quo Deus
mundat animam in contritione,& hoc pręcedit duo ſequē-
tia tanquam dignius.ſecundum eſt iudicium Petri ſiue ſacer
dotis in eccleſia militante,vt hic,tertiū eſt iudicium approba
tionis eccleſiæ.i.cæleſtis curiæ approbantis in cęlis abſolutio
nem vel ligationem eccleſiæ militantis factam in terris, vt di
cit Ho.in ſum. in rub.de pę.& remi.§.1.ver.ſed & notandum
eſt.Circa primum iudicium dicit Lap.ꝙ peccator peccando
Deum offendit & eccleſiam,& interdum ēt proximum & ſe
ipſum.offenſa Deo facta deletur in contritione peccatoris p
gratiā Dei quæ cauſatur a contritione peccatoris qui ad Deū
quem offendit,hēt feruorem dilectionis , & effectus gratiæ
Dei multiplex eſt.nā excitat liberū arbitrium ad bene cogitā
dū,& ſanat ipſum mutando affectum,ipſumq; roborat pro-
ducendo in actū.Itē gratia Dei hominē recōciliat, a peccato
quoq; liberat,& pęnā æternam in tēporalem mutat. Ad hāc
conſequendā ſufficiebat ante aduentum Chriſti ſola menta-
lis cōſeſſio.& hoc eſt de iure naturali:hodie.i.ab aduētu Chri
ſti citra,requiritur confeſſio vocalis facta homini.i. ſacerdoti,
dūmodo adſit facultas,& hoc nō eſt de iure naturali , ſed pp
præce

ADDITIONES.

a De maiori. Adde c.nuper.de ſen.exc.gl.pe.in c.præſidentes.de hær.lib.6.Do.
in c.pia.ſuper gl.in uerbo.ſpeciem.de excep.li 6.

b An prælati.Adde Abb in c.cum omnes. de conſti.
Vin.Gn.Prelati neque in ſpiritualibus neque in temporalibus domini ſunt,
cum diſpenſatores non domini ſint.in tra.de pot ſecu.& ecc c.142.nu.1. &
2.habetur in lib.10 trac.fol.188.incerto authore.

c Qua forma.Adde Car in rep.c.perpendimus de ſen. exc. in 41.col. Ant.de
Bu.in c.[illegible] 2.col.de reſt.ſpo. Do.de Ro deci 425.inci. item extra Rotam.
Do.in l.ſi quis excepto.ff.de cond.ob cau.Bald. in l. tale pactum in §. qui
prouocauit.ff.de pactis.

d A pœna & culpa. Adde apoſtillam in cle.abuſionibus infra de pœ.& re.
Vin.Go.De culpa & pœna uide Fel.in tra.de indulgentus,in 1.par.num.10.
quod habetur in uol.7.trac.fol.284.nu.10.11.& 12.

præcepti obligationem necessaria est confessio & satisfactio non pp reconciliationem in ecclesia Dei, sed etiâ in iudicio ecclesiæ. & possumus dicere ꝙ a reatu peccati liberamur per grãm, a sequela aũt peccatorum per pniam & partes pęnitentiæ, a miseria vero per gratiam. possumus ẽt dicere ꝙ impius per se iustificatur per duo ex parte Dei, s. misericordiam quæ reatũ indulget, & iustitiam q̃ emendationem aliquantulum exigit, vel hic, vel in purgatorio. Item per duo ex parte peccatoris. s. dolorem & amorem, & per alia duo ex parte eccle. primum est meritum Christi & aliorum sanctorum pfectorum. 2m est indulgentia quam dat ecclesiæ per Papam & episcopos, tñ vt ipsa indulgentia valeat tm̃ quantum promittitur, exigitur authoritas & causa. s. communis vtilitas ex parte dantis. exigitur etiam formata fides & obedientia ex parte recipientis vt soluat illud propter quod datur. hæc duo facere libere solus Papa potest qui solus habet claues thesauri ecclesiæ, scilicet iam meritorum Christi q̃ aliorum sanctorum & perfectorum. alij autem, vt epĩ, non hñt potestatem generalem, sed limitatam. de pœ. & remis. cum ex eo. & c. fin. lib. 6. ipse enim habet plenitudinem potestatis. d. c. cum ex eo. in fi. de auth. & vsu palli. ad honorem. Cæteri vero prælati assumpti sunt in partem sollicitudinis, ut ibi, & 2. q. 6. decrero. & cap. seq. sicut ergo Deus indulget culpæ peccatoris sua grã p contritionem peccatoris, & reatum culpæ tollit mutando pœnã ęternam in temporalem qua puniatur peccator, uel hic, uel in purgatorio, & interdum ẽi remittit quo ad oẽm pœnam, tanta potest esse côtritio peccatoris ẽt sine verbali côfessione 2 ?. q. 5. remittuntur. de pœn. dist. 2. uerbum. & pluribus cap. eiusdem distin. dummodo non contemptus religionis, sed articulus necessitatis confessionem verbalem excludat. sic uicarius Dei. i. Papa in ecclesia militante quod ad iudicium ꝯtentiosum vł nõ ꝯtẽtiosum, ut in foro animę, p ꝯtritionẽ, & oris confessionẽ p quã de interiori contritione iudicat, tollit peccatum, & pęnam æternam, qua pp mortale peccatum peccator erat extra ecclesiam militantem perpetuè damnatus quousque ecclesiæ satisfaceret per confessionem & pœnitentiæ impositæ peractionem, põt in temporalem pœnam cõmutare, & interdũ in totum tollere. potest etiam sine causa quo ad ecclesiam militantem. episcopus. uero hoc potest ex causa ẽt quo ad ecclesiam militantem, & in casibus in quibus nõ est prohibitus. inferior uero ab episcopo pœnam temporalem in totum tollere nõ potest etiam ex causa, præsertim religiosus, nisi aliud sit concessum. & dicit Lap. quòd hoc uult dicere hæc litera quæ prohibet absolui a pœna & a culpa. quantũ autem ad iudicium ecclesiæ triumphantis non uidetur differentia inter Papã & alios inferiores, quia de vtrisque videtur intelligendum illud, quodcunque ligaueris &c. Matt. 16. 24. quæstio. 1. quodcunque, s. claue non errante, eadem cã & q̃ône, manet. & quicquid a iudicio ecclesiæ triumphantis depẽdet, & quicquid hic agitur. Ex his patet qualiter offensa facta Deo, uel ecclesiæ remittitur. de illa vero quæ fit in proximũ, dicit Lap. ꝙ remitti debet a proximo & sibi satisfactio fieri, nec potest ab alio remitti. pro prædictis inducit Lau. quod nota. Innocen. & Hostien. de pœn. omnis, vbi dicunt quod quãdo sacerdos dicit, absoluo te, non est dicere, nisi denuncio te absolutum. quod non esset nisi absolutionem peteres, vel absoluo te a pœna æterna in temporalem commutata, vt no. de pœ. & remis. significauit. & per Archi. de pœ. distin. 1. uerbũ.

20 † Tricesimosexto quæro, si religiosi absoluũt à pœna tantũ, uel a culpa tantum. Sol. Genz. ꝙ non est locus pœnæ de qua hic, quia litera loquitur copulatiuè ibi, a pœna & a culpa. pro

21 hoc de rescr. c. 2. † Tricesimoseptimo quæro, si religiosus absoluit interfectorem clerici non ab excommunicatione, quã incurrit per canonem. 17. q. 4. si quis suadente, sed a peccato. Sol. Lau. arguendo ꝙ non sit locus pœnæ de qua hic. nã aliud est absoluere a peccato homicidij, aliud absoluere ab excommunicatione. imo frequenter aliqui absoluuntur ab excommunicatione remanente peccato. de testi. veniens. 2. in fi. ubi de hoc. sicut etiam excommunicatus & irregularis absoluitur ab excommunicatione remanente irregularitate. de sen. excommun. cum illorum. in princip. nam si hic etiam intellexisset de peccato, ita expressisset sicut expressit de excõmunicatione. de deci. ad audientiam. sicut fecit Benedictus in extrauag. inter cunctas. vbi prohibet quem absolui a peccato ꝓpter qđ erat effectus irregularis durante irregularitate quæ licet esset pœna, erat tamen sequela peccati, ideo ea durante nõ debet tolli peccatum. dicit tamen Lau. quod per illam extrauag. videtur dicendum ꝯtrium, quia excommunicatus nõ debet admitti ad sacramentũ pœnitentiæ super illo in quo est excõicatus anteq̃ sit absolutus, cum sit extra vłem ecclesiã extra quam nullus oĩno saluatur. de sum. tri. c. 1. §. vna. aut ergo admittit ignoranter, quia ignorat probabiliter illum excõicatum, vt quia fuit excõicatus per statutũ sydnnale, qđ licet ignorare. ar. de consti. c. 1. lib. 6. aut excusatur, aut non est probabilis ignorantia, vt quia erat excommunicatus a canone, & is qui absoluit, non excusatur, imo absoluendo cum sciat factum, & per consequens scire præsumatur de excommunicatis, videtur ei fauere in crimine. ar. 2. q. 6. negligere. de senten. excommu. nuper. & c. si concubinæ. sed p hoc nõ dicit Lau. ꝙ iste absoluens incidat in pœnam de qua hic, imo uidetur uelle contrarium. Genz. autem expresse hoc dicit. nam secũdum eum licet grauiter peccet quando scienter absoluit, uel si non fuit ignorantia probabilis, quia decepit peccatorem & seipsum cum talis absolutio non prosit, per prædicta, non tamen est locus huic pœnæ, quod placet ne fiat extensio in pœnalibus. Tricesimooctauo quæro, an pœna de qua hic locũ habeat quicũque sit ille qui absolutus fuit. Sol. glo. etiam, ꝙ sic propter literam in uerbo, quemquam. idem Pau. & Gen-

22 ze. † Tricesimonono quæro, religiosus ignorans pœnam, de qua hic, & alias homo sanctę uitæ ministrauit eucharistiam sine licentia parochialis præsbyteri, non tamen in contemptum ipsius præsbyteri parochialis. uidetur quod incidat in pœnam nec excusetur per ignorantiam iuris, regula, ignorãtia. lib. 6. Contrarium consului per hanc literam in uerbo, ꝓsumpserit. quæ notat dolum & temeritatem ministrantis. Itẽ licet ignorantia iuris non excuset, tamen quando ex probabilibus coniecturis perpenditur, ꝙ quis ignorauit, excusatur, secundum no. de constit. c. 2. Item sicut miles armatæ militiæ excusatur ab ignorantia iuris C. de iur. & fac. ign. l. 1. ita & hũc possumus excusare, & præcipue in foro pœnitentiali, in quo credendum est asserenti se hoc ignorasse, sed etiam in foro iudiciali idem puto quando ex probabilibus coniecturis liquet quod non fecit præsumptiuose, imo aliqua probabili ratione ductus, pro hoc quod dixi sup. q. 15. quia tamen, in hoc forte aliqui contradicerent dicentes quod eoipso est ꝓsumptio quod fecit contra hanc clem. tutius est ꝙ petatur absolu-

23 tio. † Quadragesimo quæro, an suscipientes sacramenta contra hanc cle. sint excommunicati tanquam participantes in crimine. Gl. quid de recipientibus. remittit. dic quod dixi de consan. & affi. cle. vnica. in 4. contrario. Nam illud de participatione locum habet quando participatur post damnũ actũ,

24 non ipso actu, ibi dixi. † Quadragesimoprimo quæro, in eo quod dicit ꝙ ordinarii debent istos excommunicatos publicare postquam eis constiterit de excommunicatione, qualiter de hoc constabit. Solu. Lau. quod uocatis partibus & declaratione super hoc facta habita summaria informatione. argu. de app. consuluit. & secundum eum citatio & sententia sunt de necessitate, secundum no. de iureiuran. ad nostram. 3. Pau. quo ad illud de informatione habenda, dicit ꝙ debebit constare per probationes legitimas. nam ex quo constat de excommunicatione, non præsumitur absolutio, sed probari debet. de cler. excommu. proposuit. vbi de hoc, facit de simo. ex diligenti. quidam tamen vt refert, dicunt quod præsumitur absolutio si est habitus pro absoluto, maxime ab excommunicatione. & hanc opi. ponit Innocen. in d. ca. proposuit. q̃ dicit Hostien. procedere de æquitate in facto antiquo, non in recenti, & hoc ut excusentur participantes non ipse qui in facto proprio non habet probabilem ignorantiam. de rescript. ab excommunicato. quod placet Paul. pro hoc quod dixi supra quæstione 39. quia vt ibi dixi, hic præsumitur præsumptio & temeritas, & ex hoc indistincte dic quod si communiter habebatur pro absoluto, excusatur absoluens a pœna huius clem.

SVMMARIVM.

1 *Culpę septem religiosorum sunt contra prælatos. vide remissiue.*
2 *Detrahere quis alteri non debet.*
3 *Parochiani possunt dicere ecclesias esse suas in quib. sunt parochiani.*
4 *Religiosi, an peccent publicantes indulgentias indiscretas.*
5 *Religiosi non debent retrahere testatores a restitutionibus debitis ecclesiæ matrici.*
6 *Ecclesia matrix quę & qualis dicatur.*
7 *Religiosi non debent male ablata incerta sibi applicare, vel fratribus, vel conuentibus sui ordinis.*
8 *Præsertim dictio, quid significet.*
9 *Detractio, an indistincte sit prohibita.*
10 *Indulgentia quando dicantur indiscreta.*
11 *Visitans sępe vna die ecclesiam in qua sunt indulgentię, an illas sępe lucratur.*
12 *Papa, uel pręlati concedentes indulgentias, an possint eas lucrari.*
13 *Religiosi prohibentur procurare ut male ablata incerta applicentur sibi in pręiudicium aliorum. qualiter istud uerbum pręiudicium intelligatur.*

Quibus. Hic ut dicit glo. 1. est pars secunda, quam ibi subdiuide, quia primo ponit septem culpas religiosorum a quibus eos præcipit abstinere. secundo ibi, si qui

qui certas pœnas eis iubet imponi. tertio ibi, cæterum, impo-
nit pœnam prælatis religiosorum si pro ipsorũ religiosorũ
1 excessibus non satisfaciunt. † No. septem culpas religiosorũ
contra prælatos. prima ponitur hic in principio. secunda ibi,
aut etiam. tertia ibi, seu. quarta ibi, ne uc. quinta ibi, nec lega-
3 ta. sexta ibi, nec etiam, septima ibi, aut personas. † Secundo
no. de uerbis comminatorijs, ibi, sub interminatione, sic sup.
de sepultu. capitu. 1. libro sexto de iure patronat. relatum. de
simo, sicut nobis. de eo qui furt. ord. recep. capitu. 1. aliquan-
do ponitur sub anathemate. de sagit. cap. vnico. aliquãdo sub
pœna excommunica. de re. non solum. lib. 6. aliquando sub
excommunicatione. de loca. vestra. aliqoando sub excom mu
nicationis interpositione. 63. distin. Salonitanæ. aliqñ sub di-
uini contemplatione iudicii. 7. qõ. 1. nuper. aliqñ sub obtesta-
tione diuini iudicij. de appel. c. cum speciali. de iure patr. cle.
1. versi. præcipimus. aliqñ sub anathematis vinculo. de sepult.
cap. 1. aliqñ sub interminatione diuini officii. de fo. ꝓpet. cle.
vnica. §. sane. Matth. Tertio not. ꝙ non debet quis alten de-
a trahere. a de hoc in gl. in uer. detrahã. & dicit Laud. quod de-
teriores sunt qui Doctorum uitam moresq; corrumpũt his
qui substantias aliorum prædiaq; diripiunt. hi enim famam
bonam quæ est uita animæ subtrahunt, alij uero alimentum
duntaxat corporis, ideo infames sunt, & ab ecclesia extorres
fiunt. 6. q. 1. detractores. & tenentur ad restitutionem bonæ fa
mæ per omnia loca per quæ detraxerunt, & p alia ad quæ in-
famia conuolauit, cum dictum vnius sæpe in talib. sequatur
multitudo. Versus, Fama repleta malis, uelocibus euolat alis,
fama boni lente volat, inuidia retinente. alias non remittere-
tur isti detractori peccatum, nisi omnibus modis quibus po
test restituat famã ablatam. de vsur. cum tu. & dicit Pau. ꝙ hi
auferunt veras diuitias. de quib. Ber. diuitiæ nõ sunt opes, sed
uirtutes quas conscientia parat, vt in perpetuum diues fiat. fa
cit, 16. q. 1. clericatus. Genze. dicit ꝙ detrahere famæ proximi
magnum peccatum est 16. q. 1. detractores. & detrahẽtẽ Deus
persequitur. 23. q. 4. nimium. & c. qui peccat. & vna species ho
micidii est. de pœ. di. 1. homicidiorum. & quid sit detrahere
ibi no. & per Inno. de accu. cum P. in glo. 1. criminis. & ꝓprie
detractor est qui falsum imponit, uel oĩno occultũ publicat.
2. q. 7. accusatio. & c. sunt nonnulli. 3. q. 4. detractores. 5. q. 5.
qui ambulat. & §. seq. 11. q. 3. in cunctis. & c. inter uerba. & de
hoc ĩ in 1. qõ. † Quarto not. ꝙ parochiani possunt dicere ec-
clesias quarum sunt parochiani esse suas, ibi, ecclesiarum sua-
rum. & dicit Paul. ꝙ non dñr suæ quo ad dominiũ, sed est mo
dus loquendi. de cle. excõ. propo suit. vbi de hoc. Quinto no.
ꝙ non debent religiosi trahere parochianos ab accessu suarũ
ecclesiarum. de hoc in gloss. facit. & dicit Lau. hoc maxime
procedere in sepulturis. & hoc facientes incurrunt periculo-
sam pęnam. de sepul. c. 1. lib. 6. de qua aliqui parum sibi cauẽt
pro hoc ĩ. de pœn. cupientes. ad fi. potius enim, vt dicit Gen-
ze. debent eos ad hoc inducere. argu. capitu. 2. de paro. de deci,
4 cap. 1. lib. 6. † Sexto no, contra religiosos pronũciãtes indulgẽ
tias indiscretas. & exponit glo. 1. non concessas. vult dicere ꝙ
dummodo sint concessę etiam si sint indiscretæ, non peccãt
religiosi eas pronunciantes. dic ꝙ imo peccant etiam si sint
concessæ, dummodo sint indiscretæ, adeo ꝙ de iure non po-
terunt concedi, sicut intelligit Pau. qui dicit ꝙ dicuntur indi
scretę quando concedens concedit considerationem quanti
tatis & qualitatis. de pęnit. & remissi. cum ex eo. §. ad hæc. &
hic etiam modus placet per id quod prædixi. dic tamẽ ꝙ for-
tius peccant qñ pronunciat illas quæ non sunt concessæ. & di
cit Genze. ꝙ idem est etiam si sint concessæ, sed probari non
possunt. arg. de proba. quoniam. & c. post cessionẽ. de fid. inst.
c. 2. & de his indulgentiis de reli. & ven. san. cle, vnica. in fi. de
5 pęn. & remis. abusionibus. & de hoc inf. in 2. q. † Septimo no.
ꝯ religiosos qui retrahũt testatores a restitutionib. debitis ec-
clesiæ matrici faciendis. & dicunt Genz. & Matth. ꝙ male fa-
ciont, quia nõ remittitur peccatũ &c. 14. q. 6. si res. de vsur. cũ
tu. regula, peccatum, lib 6. ex hoc arguit Matth. contra illos q
nituntur defraudare ecclesiam canonica portione, cum ipsa
sit debita ecclesiæ. de sepultu. capitu. 1. & c. in nostra. & c. rela-
tum. vbi de hoc. vnde tenetur ad restitutionem sicut teneren
tur pro alio subtracta pro hoc inf. §. cæterum. & dicit Paul, ꝙ
ex hoc arguitur contra fraudes mendicantium qui vt euitent
solutionem quartæ secundum formam cle. dudum. de sepul,
faciunt obligari monialibus sanctæ Claræ, vel aliis eis subdi-
6 tis de quibus bene confidunt. † Octauo no ꝙ aliquæ ecclesiæ
dicuntur matrices, de hoc in gl. cathedralibus. & cum eadẽ
Pau dicens ꝙ matrix ecclesia qñque dicitur cathedralis, p iu
ra allegata in glo. quandoque baptismalis in qua renascimur
per baptismum: hic autem intelligitur de ecclesiis parochia-
libus, nam parochialis ecclesia suis vberibus in sacramẽtis &
diuinis officiis nos nutrit. concordat de rescri. ex parte. de tran
sact. præterea. 2. de præscrip. ex transmissa. de senten. excomm.
7 clem. 1. pro hoc de offi. archipresby. ca. 2. Nono no. quod reli-
giosi non debent male ablata incerta applicare sibi, vel fratri-
bus, uel conuentibus sui ordinis, nam vt dicit Genze. hæc de-
bent erogari per ordinarium. de iudæis. cum sit. in fi. nisi per
testatorem datus fuerit executor, quia tunc ipse hoc faciet. de
testi. cap. vlt. li. 6. vbi de hoc per Archi. & 12. quæst. 2. de laicis.
& no. de verb. sig. cum tibi, in glo. Item ipse raptor posset ero-
gare sine licentia episcopi, vel alterius. arg. de vsur. cum tu. de
homi. sicut dignum. Matth. qui dicit non obstare d. cap. cum
sit. quia loquitur de Iudæo cuius actus & dispẽsatio suspecta
est, non sic in Christiano. de hoc per Arch. 14. quæstio 6. non
sanc. & in d. c. fi. de test. & per Hostien. in summa de pœniten-
tiis. §. de quibus. ver. sed quæ forma. & dixi in d. cap. cum sit.
& de hoc infra quæstio. 5. Decimo no. ibi, in aliorum præiu-
dicium, quod non est vni cum damno alterius consulẽdum.
14. quæstio. 5. denique 22. quæstio. 2. primum. de pœn. suam,
a contrario. Vndecimo no. de casibus sedi apostol. reseruatis.
de hoc in glo. hos. & exemplificat Pau. in voto vltramarino.
de voto, quod super his. & ca. sequen. quia in sententiis qua-
rum absolutio Papæ reseruatur. 17. quæstio. 4. si quis suaden-
te. sub proximo responso. & dicit Matth. idem quando Papa
per se excommunicat, quia tunc solus ipse absoluit. 21. distin
ct. inferior. 16. quęstio. 1. fratrem. de ele. venerabilem. idem in
sententia sui delegati, vel delegati cuius iurisdictio expirauit,
nec alius successit in officio. de offic. delega. quærenti. de of-
fic. leg. studuisti. de offic. ord. pastoralis. de conces. præbe. quia
diuersitatem. Item ipse solus absoluit participantem ex certa
scientia in diuinis excommunicato per se, secundum quos-
dam. de senten. excommun. significauit. Matthæ. de hoc vlti-
mo dic vt dixi in dicto c. significauit. Duodecimo no. de casi-
bus reseruatis ordinario. de hoc in gloss. de hoc. & in ea in fi.
8 & per Archid. de pœ. distin. 6. cap. vlt. † Decimo tertio no. de
b dictione, præsertim. b quę ut dicit Lau. ponitur pro maxime,
quia nec sæculares indebite sunt vexandi. pro hoc quod dixi
de hac dictione de excep. c. 1. in fi. Paul. idem dicens quòd id
quod hic dicitur, locum habet etiam si coram aliis, quam de
legatis apostolicis prosequãtur suam iustitiam. & ex his dua-
bus exceptionibus colligitur quid velit gloss. in verbo. præser
tim. in eo quod dicit hic duplex punctatio. nam secundum
expositionem Lau. dictio, præsertim, construitur cum uer-
bo, personas ecclesiasticas, secundum dispositionem Paul.
cum verbo, coram iudicibus delegatis. & non refert quæcun
que teneatur. Oppo. in eo ꝙ prohibetur religiosis ne procu-
rent ꝙ legata eis fiant in præiudicium aliorum. nam licitum
est cuique præferre seipsum aliis, cum prima charitas incipit
a se. C. de seruí. præses. de vsu pal. ad honorem. ar. C. si quis ali-
quem testa. prohi. l. 2. Sol. Genze. stando contrario, & uidetur
ꝙ non habuit in tex. verbum sibi. per hoc verbum dic cõtra,
& ad contrarium dic ꝙ licitum est pręferre, non præiudican
do tamen iuri alterius. vnde licite potest quis instare ꝙ testa-
tor relinquat potius sibi quam alteri cui volebat relinquere,
ita ꝙ etiam tutor potest suadere vt potius sibi relinquat quã
pupillo. C. ar. tu. quicquid. vbi de hoc per gl. & Cy. In casu au-
tem huius cle. secus est. peccant enim religiosi inducendo te
statores ad relinquendum sibi id quod aliis volebant relin-
quere, & hoc quia in eo notatur ipsorum cupiditas & auari-
tia, quæ in clericis reprobatur. de præben. auaritiæ. de hoc in-
fra quæstio. 5. Secundo opp. in eo ꝙ prouidet contra religio-
sos absentes in casibus sedi apostolicæ, uel locorum ordina-
riis reseruatis. nam & de hoc prouidit supra proxi. responso.
& sic superflue hic. Gl. a peccato. soluit ꝙ supra prouidit de
absolutione ab excommunicatione. hic de absolutione a pec
cato, vel culpa. Tertio opp. in eo quòd prouidet contra reli-
giosos trahentes prælatos ad loca remota. satis enim super
hoc prouisum est. de rescri. nonnulli. & c. statutum, lib. 6. Gl.
licet soluit, quòd hic habetur respectus ad conseruatores qui
dant religiosis quandoque potestatem trahendi ultra duas di
etas. † Quæro, in eo quod dixi in 3. no. de detractoribus, an in-
distincte hoc prohibeatur. Gl. in uerbo, detrahant. ibi, intellі-
go. dicit hic intelligendum quando, nominatim detrahunt.
vel per circumlocutionẽ quæ habeat vim proprii nominis.
alias in genere bene licet Prædicatori tangere vitia prælato-
rum. quod prosequere vt in glo. & in hac gl. in fi. quia nec de
bemus lædere uitam absentium. 44. di. conuiuia. Paul. & pręci-
pue cauendum ne impugnetur Papa, quia non debet quis

ponere

ADDITIONES.

a Vin. God. Detractores sunt infames & ab ecclesia extorres. Nam detractio est homicidium spirituale. Lud. Montal. in tract. de reprob. sen. Pilati in 2. dubio nu. 56. & 67. habetur in vol. 12. trac. fol. 62.

b De dictione præsertim. Adde c. per venerabilem. qui fil. sint legit. c. licet de sto. comp. & c. a nobis. de excep. c. his. c. 1. de confe.
Vinc. God. Vide Card. Alexan. in c. discretionem, de eo qui du. in vxo. conf. vxor. suæ, & in c. significasti, de duor. & in d. c. significasti, de duor. & in c. cum contingat, de se. comp.

ponere os suũ in cęlum lingua sua super terrã gradiẽte. 21. di. to intantum. Aluarus. Secundo quæro † in eo quod dixi in 6. no. de indulgentiis indiscretis, quando dicatur indiscreta. dicit Aluarus, ꝙ si est parochialis, dicitur ĩdiscreta. nisi appareat bulla uel testes legitimi, & sic sentit ꝙ possit per testes probari gratia Papæ. de hoc in proœ. 6. & dic ꝙ licet scriptura nõ sit de substantia gratiæ, non tamen potest probari gratia sine literis apostolicis, ut in deci. Rotæ 350. Item ꝙ licet Romana curia, quod dixi s. ea. compilatione in procemio, uersi. hæc sane q. 5. si autem est episcopalis, dicit Aluarus, ꝙ debet apparere per literam cum sigillo episcopi, uel per instrumentum publicum, uel testes superstites. de proba. quoniam cõtra. & c. post cessionem. de fi. instr. c. 1. & 2. dic ꝙ etiam dicitur indiscreta alio modo, vt dixi in 6. no. dicit Aluarus ꝙ indulgentias possunt concedere episcopi & superiores. de pœn. di. 1. c. 1. & c. fi. lib. 6. & possunt concedere subditis & non alijs. item hoc
a potest legatus, a de off. leg. quod translationem. inferiores au-
b tem episcopis b hoc non possunt de excef. prę la. accedentibus. Item nec episcopus qui non est sacerdos, nec capitulum sede
c vacante, c vt no. in d. c. 1. de pœ. lib. 6. per Archid. sed si episcopus confirmatus esset sacerdos, potest concedere, & sic approbat ꝯsuetudo. facit de ele. transmissam. quia iurisdictionẽ epãlem habet: & potest absoluere & ligare. de hoc per Hostiẽ. in sum. de pœ. & remis. §. quis possit facere. uer. vlt. q. 6 & 7. & in d. c. accedẽtib. vbi tenui ꝙ ẽt non sacerdos hoc potest. præsupposita vero p̃missa opinione ꝙ non possit, dic ꝙ licet nõ possit per se concedere, posset tñ alteri epo cõmittere, qui concederet. de ele. suffraganeis. non potest aũt per se, quia istę indulgentiæ sapiunt forum pœnitentiale. de pœn. quod autem. & c. cum ex eo. & c. nostro. & dixi in d. c. accedentibus. de capitulo autem dixi de hær. cle. 1. uer. duro. q. 11. & de pœ. clem. 2. §. ad hæc. q. 3. & ibi etiam dixi, ꝙ istæ indulgentiæ sapiunt iurisdictionem, & non forum pœnitentiale. dicit etiam Aluarus quod etiam sacerdos simplex potest in foro pœnitentiali aliqua indulgere, scilicet annos & dies, sicut ei uidebitur, dummodo discrete faciat arg. de pœ & re. Deus qui. sed indulgentias generales & publicas concedere non potest, ut no. de pę.
11 c. fi. lib. 6. per Archi. † Tertio quæro si conceditur indulgẽtia visitantibus ecclesiam certam, an is qui uisitat sæpius eadem die, sæpius habeat indulgentiam. Sol. Mat. ꝙ sic, quod dixi de
12 pœ. cum ex eo. q. 5. † Quarto quæro, an ipse qui dedit indulgentias, possit eis gaudere. Sol. Matt. ꝙ non, per no. per Archi. de pœ. c. fi. lib. 6. de hoc dixi in c. cum ex eo. q. 5. & posset defendi contrarium tenendo ꝙ indulgentia habeat vim statuti, & ꝙ statuens ligetur suo statuto, quod dixi de rapt. c. 1. & de constitu. c. 2. lib. 6. tamen non propriẽ habet vim statuti, vnde pri-
13 mum uerius. † Quinto quæro eo quod hic dicit, & dixi in primo contrario, ꝙ religiosi non debent procurare sibi vel alijs singularibus sui ordinis fratribus vel conuentibus fieri legata uel erogari debita uel male ablata incerta in aliorum pręiudicium. quomodo intelligitur hic de aliorum præiudicio. Glo. licet. soluit, ꝙ intelligitur de præiudicio eorum quibus debẽtur, uel quibus testatores legare uolebant. & hoc facit pro eo quod dixi in d. primo contrario. & hoc procedit respectu literæ ibi, nec legata uł debita. sed respectu literæ ibi, aut male ablata incerta. dicit eadem glo. ꝙ potest intelligi de episcopis quibus competit dispositio ablatorum. & ex hoc infert gloss. ad no. de usuris, cum tu. & de testa. cap. 2. lib. 6. quod dixi supra in 9. no. & cum glos. idem Pan. qui tamen dicit ꝙ litera ibi, in aliorum præiudicium. concernit duo prima, scilicet legata uł debita. nam secundum eum quo ad incerta non fit præiudicium episcopis, si per alios fiat erogatio etiam per religiosos fraude cessante. dic quod etiam quo ad incerta hoc prohibetur religiosis ne procurent erogationem fieri sibi uel fratribus vel conuentibus sui ordinis, quia in hoc notatur cupiditas & auaritia si retrahunt testatores aliter dispositos, vt dixi supra in 9. notabili.

ADDITIONES.

a Item hoc potest legatus. Adde Aug de Anch. in tractatu de potesta. quæstio. 29. ar. 8.

b Inferiores autem episcopis. Adde Host. in summa tit. de remissionib. in §. qui possit Io. And. & Io C. l. in c. cum contingat. de fo compe.

c Nec capitulum sede uacante. Adde Io. And in c. accedentib. de priuil. Cal. in repe c. nostro apostolatui. de pœ & re. Io. de imo. in clem. 1. in 13. col. ibi, an autem capitulum de priuil. Iac. Zochus in repet. c. omnis vtriusque sexus. de pœ & remis.
Vinc God. Adde rationem quare capitulum, sede uacante non possit, quia in his quæ de iure speciali competunt, episcopo non succedit. Ruy. cõsi. 109. num. 16. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi habent certa statuta vltra suam regulam.*
2 *Prælatus regularis dispensat contra canonem in certis casibus.*
3 *Pœnę debent commensurari delictis.*
4 *Pœna huius cle. 1. an replicabitur si intra duos menses, in quibus religiosus agit pœnitentiam, iterum delinquat.*
5 *Statuta religiosorum de quibus cle. ista 1. de priuile. facit mentionem, quę & qualia sunt.*

Si qui. No. de verbo, regulam. ꝙ hic non loquitur de clericis secularibus. concor. de elect. cle. in plerisque.
1 Pau. † Secundo nota, ꝙ ultra regulam habent religiosi statuta, & hæc ut dicit Pau. arctant regulam. de regul. sane. ubi dẽ hoc. Tertio no. casum in quo dispensatur ex necessitate & nõ ex utilitate, alias tamen hæc duo comparantur quo ad potestatem dispensandi. 1. q. 7. §. nisi. & de necessitate exemplificat ut in glo. puta. & idem Pau. qui dicit ꝙ hic potest inferior de parte pœnitentiæ per Papam impositæ relaxare, quia hoc exprimitur hic alias secus, pro hoc quod no. de accusa. cum p. in glo. vltima. & de sacrile cap. 2. in glo. a. † Quarto nota casũ
2 in quo prælatus regularis dispensat contra canonem. alij plures in quibus dispensat no. in Spe. tit. a. §. sunt quoque. ver. ab-
3 bat. & seq. de hoc infra in 2. contrario. † Oppo. quia litera ibi præmissa uel aliquid de præmissis. videtur continere absurdũ imponendo tantum pœnam pro uiolatione alicuius de præmissis sicut pro violatione omnium istorum, cum tamen pœnæ debeant commensurari delictis. de iureiur. cum quidam. de his quæ fi. a ma. par. cap. quæsiuit. Glo. remittit ad no. 6. qõ. 1. imitatæ. & ibi videtur glo. dicere contrarium, quia etiam ꝓ eodem peccato repetito multiplicatur pœna, ut hic dicitur. remittit etiam hic glo. ad quæstionem Gualteri. de qua in regula delictum. lib. 6. ubi nota. quod licet quis intulerit plures ictus clerico tamen si hoc fecit simul, est excommunicatus, vna tantum excommunicatione. de hoc per Hostien. de pœ. super rub. de remis. §. ad quid ualeant. & in Spe. de contuma. §. ult. uer. sed pone iudex. Genze. dicit quod in foro extrinseco procedunt prędicta, sed in pœnitentiali plus punietur pro pluribus quàm pro uno. Ex his habito respectu ad hoc cap. arguitur secundum Laud. quod non magis peccet quis multiplicando fornicationes cum muliere vna nocte quam pro vna fornicatione. pro hoc quod nota. ff. de fur. vulgaris. in prin. vbi glo. dicit quod si quis pluries accessit ad uxorem alterius, vnica pęna adulterij imponitur, & in hoc facit pro, sed in alio facit contra quia sunt plura adulteria. Bar. ibi dicit quod ideo non nisi semel imponitur, quia pœna non est iterabilis, cum adulterio debeatur pœna mortis, alias secus. de quo ibi per eum, & plenius ex tit. inficiando. §. infans. & per Ioan. And. in addi. Spec. de sent. & quæ ip. §. species. uersi. quid si preconizatum. dic quod maius est delictum hic uiolando omnia præmissa, quã uiolando vnum, & maior pœna debetur. sed quo ad pœnam de qua hic, sufficit quod uioletur vnum solum ad faciendum pœnam committi. & ex hoc cessat dictum Lau. quia maior pœna debetur pro pluribus fornicationibus, dũmodo pœna sit iterabilis. per hoc videretur quod percutiens clericum pluribus percussionibus sit pluries excommunicatus, cuius contrarium nota. regula, delictum. vt prædixi. ad quod dic quod omnes percussiones censentur vna, ex quo simul fiunt, & hoc ideo quia consideratur iniuria quæ fit iuri publico. de foro compe. si diligenti. & hæc est vna tantum. ac gu. ff. ar. fur. cę. si plures. vbi licet arbor quæ cæditur furtim, sit plurium, vna tamen sola actio competit omnibus. simile qd dicit Bar. in d. §. infans. de eo qui ludit ad azardum, nam licet ludat cum pluribus in eodem sero & eodem loco, tamen nõ tenetur nisi semel ad pœnam statuti dicentis quod qui luserit ad azardum, puniatur in tantum. & hoc quia vnicus est ludus propter unicam offensam rei publicæ. secus si consideretur offensa ipsius offensæ personæ, vt quia dicit statutum ꝙ qui dederit alapam, puniat. in centum, tunc enim si quis plures alapas dedit etiam eodem tempore & eidem personæ, locus est multiplicationi pœnarum. ff. de priua. delic. nunquam plura. & quod ibi no. Dy. & Bart. & sic multo fortius ꝓ pluribus fornicationibus cum eadẽ muliere habitis tenebitur ad plures pœnas, si est pœna iterabilis vt prædixi de hac materia in dicta regula delictum. & in alijs remissionibus de quibus. s. eo. contrario. & per Cyn. C. de ser. fug. quicunque. & dixi de senten. excommu. contingit. 3. Secundo op. in eo quod dixi in 4. not. ꝙ prælatus regularis hic dispensat contra canonem, ꝙ immo non posset. de temp. ordi. dilectus. Sol. Lau. ꝙ necessitate vrgente potest dispensare super pœna per canonem introducta. & hoc si ex eodem canone conceditur dispensatio, ut hic. simile de iudi. at si clerici. §. 1. remittit ad no. in d. cap. dilectus. & de offic. deleg. de causis. de pœn. calumniam. 81. distinct. præsbyter. 2. q. 3. §. notandum. dicens ꝙ in canonibus imponentibus legem, seu pœnam episcopis & superioribus solus Papa dispẽsat, nisi in illo canone, uel in alio dispensatio concedatur inferiori. d. cap. dilectus. sed in canonibus

nibus imponentibus legem abbatibus, uel inferioribus epis dispensare possunt. de senten. excommu. nuper. nisi in illo canone, uel alio Papa sibi reseruauerit. 17. q. 4. si quis suadente. de prælatis autem inferioribus episcopo dicit Lau. ꝙ non dispensat nisi in illo canone, vel alio sit cōcessum, vt hic, & hoc in foro cōtentioso, sed in foro animæ uidetur licere cuilibet confessori commutare pœnas. & similia facere. 82. distinctione præsbyter. 26. quæstione vlti. tempora pœnitudinis. p hoc de eo qui cog. consan. transmissæ, & dic, vt ibi dixi in d. cap. dilectus. & capitulo, at si clerici. Quæro de intellectu literæ ibi, aliquo de præmissis. Sol. Gen. exponendo præmissis. i. dictis. a
4 §. quibus. usque nunc. † Secundo quæro, in eo quod dicit de duobus mensibus, quid si intra duos menses intra quos religiosus peragit pœnitentiam, iterum delinquit contra hanc cle. an hæc pœna replicabitur. Sol. Lau. hoc disputationi reliquit. uidetur tamen uelle quod sic. dicit enim quod ne in desperationem cadat, poterit hæc pœna dispensatiue in aliam commutari, argumen. 82. distinctione præsbyter. & quod nota. de cleb. mis. clem. 1. in princip. quæstione 10. de præcedenti autem dicto dic, vt dixi de magistris. clem. pe. in fi. q. 2.
5 & per ibi no. patet ꝙ pœna multiplicatur. † Tertio quæro, in eo ꝙ hic puniuntur religiosi secundū statuta sua, qualia sunt hæc statuta. Sol. Genz. ꝙ sunt diuersa iuxta ritus diuersorum religiosorum. de reli. non solum. lib. 6. & per hoc quod ibi nota. in glo. fi. Quarto quæro, an monachus possit in tantum puniri ꝙ eiciatur de monasterio. Solu. Genz. ꝙ non debet eiici, sed in carceribus eiusdem monasterii recludi, & sic a consortio fratrum excludi. 27. q. 1. impudicus. & cap. si custos. & c. si quis sacro. de simo. quoniam simoniaca. & quod no. Innocen. de fi. dilectus. vbi dicit ꝙ dispositio monachi est in hoc quia recipit præbendam in monasterio, nec habebit vocem in capitulo, monachus tamen remanet. secundum hoc dicit Genze. intelligenda iura dicentia monachum eiiciendum a a consortio aliorum, vel de ouili. de maio. & obedien. cum in ecclesiis. de sta. reg. ca quæ. & de hoc in sequen. contrario. Oppon. ad hoc 45. distinctio. sed illud. ibi, de ecclesia expulsum. Solu. Genze. quod ibi de clerico seculari. Aluarus dicit quod etiam monachus incorrigibilis potest expelli de monasterio, de iudi. cum non ab homine. & dicto capitu. cum in ecclesiis. & in cap. ea quæ. tamen si expulsus vagatur, tenetur eum monasteriū recipere ne pereat salua ordinis disciplina. de reg. capitu. fina. dic verius vt dixi. supra ca. quæst. quod bene probatur in d. capitu. fina. sed forte Aluarus habuit respectum ꝙ si talis monachus transiret ad aliud monasterium ualeret trāsitus, quod non nego. Hostien. dicit ꝙ disciplina monachorū consistit in septem gradibus, de quibus in regula Benedicti. cap. 23. de excommunicatione culparum, & ca. 38. de his qui sæpius correcti se emendare noluerint.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatus non tenetur de delicto, religiosi nisi inquantum ad eum peruenerit.*
2 *Prælatus suspensus ab officio si interim se immiscet diuinis, an efficiatur irregularis.*
3 *Ecclesia, an & quando teneatur de contractu, vel ex delicto personæ.*
4 *Prælati, an indistincte teneantur ad restitutionem de his quæ ex delicto monachi ad eos peruenit.*
5 *Prælati debent requiri ut satisfaciant læsis, an autem sufficit vnica requisitio.*
6 *Suspensio ab officio, an includat suspensionem à beneficio.*
7 *Et an possit ei subtrahi beneficium.*
8 *Suspensus ab officio donec satisfaciat, an post satisfactionem desinat esse suspensus.*
9 *An autem pendente suspensione si celebrat sit irregularis.*
10 *Et an suspensionem de qua loquitur cle. 1. de priuile. incurrant prælati ipso iure si non satisfaciant.*

1 Cæterum. † No. ibi, peruenerint. ꝙ ex delicto religiosi non tenetur prælatus nisi quatenus hoc ad eum peruenit. de hoc in glos. puta. pro hoc. ff. de doli exceptio. apud. §. illud. de do. si ex dolo. de act. emp. Iulianus. §. idē Iulianus. & dicit Pau. ꝙ tenetur prælatus de eo quod ad eum peruenit, siue suo mandato illud factum sit, siue non. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. sed & si cum quis. & §. sequen. & secundum eum intelligitur peruenisse, siue sit versum in vtilitatē, siue
2 non. & de hoc. inf. in 1. quæstione. † Secūdo no. casum in quo prælatus incurrit suspensionem ipso iure, præmisso tamē eo de quo hic. & dicit Laud. ꝙ si interim immisceat se diuinis erit irregularis. & sic intelligit hic de suspensione ab officio. & de hoc inf. quæstio. 7. dicit etiam Laud. ꝙ vltra hanc pœnā locum habet in eo casu pœna de qua dixi. s. versic. quibus. in 5.
3 not. † Quæro in eo quod dixi in primo not. qđ prælatus tene-
a tur [a] ex delicto monachi, an & quādo ecclesia tenet ex ꝯtractu, vel ex delicto personæ. Sol. vt no. de fideius. ꝙ quibusdam. vbi dixi in pluribus quæstionibus. Lau. autē hic distinguit, quia aut habet ecclesia mandatum contrahendi, vel a maiori parte vsque ad certam summam, & vsque ad illam fiet executio de bonis ecclesiæ. d. c. quod quibusdam. idem si nō habet mādatum, sed alias sibi competit de iure, vel consuetudine obligare vsque ad tantam summam. de dona. apostolicæ. & c. cæterum. si autem non est talis, aut potest probari versum in vtilitatem ecclesiæ, aut non. si sic, adhuc idem, si durat versum, vt in ædificia ecclesiæ, vel similia. d. cap. quod quibusdam, sed si non durat versum, vt in cibis monachorum, & similibus, opiniones sunt. quidam dicunt executionem faciendam in bonis ecclesiæ. alii contra. quod prosequitur Inno. in d. cap. ꝙ quibusdam. Lau. distinguit, quia aut illud versum fuit factū probabiliter, & tenetur ecclesia, vt pro cibis competentibus monachorum. secus si non probabiliter, vt pro cibis eorum superfluis. de procu. c. 2. in fi. dic melius ut dixi in d. cap. quòd quibusdam. quæstio. 10. vbi dico quòd hæc distinctio, an duret uersum uel non, non habet locum hoc casu, sed procedit quando augetur utilitas ipsius mutuantis qui mutuauit in meliorando prædia quorum fructus ad ipsum pertineant. ff. de impen. l. 1. 3. & pen. ubi de marito ad quem pertinent fructus rerum dotalium in quibus rebus si facit sumptus procedit distinctio, an uersum sit duraturum an non, quādo enim non est duraturum, uidetur onus spectare marito, quia eius quod expendit habet fructus ampliores, quæ ratio cessat in eo qui mutuat ecclesiæ. si uero probatur uersum, dicit Lau. quòd aut ex delicto uel quasi, aut ex contractu, uel quasi. si ex delicto uel quasi. aut deliquit circa rem feudalem, uel circa alienationem rerum, aut circa alia: si circa rem feudalem, perdit feudum quandiu uiuit, sed postea reuertitur ad ecclesiam 10. co. de capitulis Conradi. c. unico. §. item si clericus. quod dixi de institu. cum uenissent. in 4. quæstio. si circa alienationem, ut quia pro alienis debitis concedit literas uel sigilla, suspensus est ab administratione spiritualium & temporalium de solu. si quorundam. & si interim administrat, erit irregularis. dic contra in hoc ultimo, quia in d. c. non suspendit ab officio, uel diuinis, ideo administrans non efficitur irregularis, quod dico in d. c. quæst. 13 & quia Lau. non dicit hoc casu, an teneatur ecclesia, dic quòd non tenetur, quia non ualet alienatio nisi seruata forma. 12. q. 2. sine, sed tamen illud. c. si quorundam. non loquitur de alienatione pro alienis debitis, & licet ecclesia non obligetur nisi quando prælatus cum cap. contrahit d. cap ꝙ quibusdam. tamen prælatus tenetur ad pœnā. d. c. si quorundam. quia ex facto suo grauatur ecclesia de facto, ut no. in eo. c. in gl. 1. si autem delinquit circa alia, tunc si habet vnde soluat, punietur in aliis bonis, non in bonis eccle. de appel. reprehensibilis. Item poterit poni ad quæstiones, vel alias affligi, vel fiet executio in fructibus suorum beneficiorum, de deposi. grauis. ubi de hoc. & de consensu ecclesiæ, vt ibi, secundum Lau. dic hoc ultimum quod dicit de consensu ecclesiæ, non esse necessarium, nam & alias citra consensum ecclesiæ de fructibus debet prælatus satisfacere pro debitis. de fideius. c. 2. & sic etiam pro delictis. & ratio quare ibi compositio fit cum canonicis super reditibus delinquentis, & non cum ipso delinquente, est, quia forte fuerat priuatus, vel ex aliqua causa lucrabuntur canonici eius fructus, ut ibi dixi in primo contrario. teneret autem compositio cum prælato facta tantum personaliter. de transac. veniens. ideo forte ibi fit cum canonicis. uel quod ibi dicit ꝙ redituum perceptione solueret, potest intelligi de reditibus ecclesiæ & nō ipsius delinquentis, ideo fit ibi compositio cum ecclesia. quare autem illo casu teneatur ecclesia, ibi dixi in 1. contrario. si uero est obligatus ex contractu, vel quasi, aut habet bona propria, & in illis fiet executio. de pig. cap. 3. aut non habet bona, & aut habet beneficium, aut non. si sic, aut est tale beneficium cuius fructus facit suos, vt quia est simplex præbenda, & in eis fiet executio. de fideius. cap. 2. aut non est tale cuius fructus faciat suos, & tunc non ex conuentione partium, sed officio iudicis fiet executio in talia, ut no. in di. capitu. 2. in gloss. penul. secundum Lau. dic non referre quale sit beneficium, quia indistincte potest prælatus obligare fructus suo tempore, nec p̄iudicatur ecclesiæ, si fiat executio in talia, quod dixi in d. c. 2. in 6. contrario. si autem non habet beneficium nec patrimonium, sufficit ꝙ cedat bonis. de sol. Odoardus. ubi de hoc in 3. & ul. gl. quod dic vt dixi in d. c. Odoardus. in 1. contrario. & per ibi no. patet ꝙ si certum est ꝙ absoluere non potest, non est necessaria cessio. Secundo quæro, quia hic dicit de satisfactio-

A D D I T I O.

a Prælatus tenetur. Adde Bar. in l. 1. ff. de exercitoria. Vinc. God. Quoniam prælatus non defendens iura eccles. debet remoueri ab administratione. Fely. in c. edocet, col. 10. infra, de resc. ita multo magis tenetur ex delicto monachi.

factione facienda perfonis ecclefiafticis, quid de laicis. Gloff.
4 laicis. foluit ꝙ in illis nō hēt locum hic uer. idem Pau. † Ter
tio quæro. in eo quod dicit de plenaria reftitutione an præla-
ti indiftincte ad hanc teneantur. Glo. concordat. fol. ꝙ tenen-
tur quando præceptum ad illam fufficit. vult dicere ꝙ tenen-
tur fi tantum ad eos peruenit, quia non tenent in plus, vt hic
in litera, ibi, quoquo modo peruenerit. de hoc fup. in t. no. &
in t. q. & ꝙ prælatus, uel ecclefia non teneatur ex delicto reli-
giofi nifi quatenus ad eum peruenit, facit regula, delictum. li.
6. t t. quæft. 1. de perfona. ibi de hoc. & exponit Genze. plena-
5 rium. i. fine diminutione. † Quarto quæro, in eo ꝙ ifti debent
requiri ut fatisfaciāt, an fufficit vnica requifitio. dic quod fic,
ut no. de deci. cle. 1. in glo. concordat. & hoc uult hic glo. facit
in eo quod ibi remittit. Quinto quæro, quis requiret. Glo. ea-
dem fol. ꝙ hi quorum intereft. idem Pau. Sexto quæro, an p̄-
lati teneantur auferre fatisfactionem. Sol. Genze. quod non,
fed interpellatio neceffaria. pro hoc litera in uerbo, requifiti.
& quod dixi in duabus præcedentibus quæftionibus. fufficit
ergo ꝙ poft requifitionem prælati non fint in mora. ff. quorū
leg. lul. §. 1. Septimo quæro, an fufpenfio de qua. hic, fit ab offi
cio, an ab adminiftratione. Glo. declarati. dicit ꝙ declarati de-
buiffet, tñ intelligit de fufpenfo ab officio. idem Pau. & Gen.
quia cum hic non dicatur a quo fiat hęc fufpenfio, debet in-
tellig ab officio vt pœna poffit effe vniformis omnibus reli-
giofis. Ex no. ꝙ nomine fufpenfionis intelligitur de fufpēfio-
ne ab officio, quod fimpliciter probatur in hac litera iuncta
6 glo. † Octauo quæro, an hæc fufpenfio ab officio includat fu
fpenfionem beneficij. Glo. ea. remittit ad no. in clem. cupien-
tes. de pœnis. Gen. dicit quod non. Paul. profequitur recitan-
do opiniones, quæ etiam recitantur in d. clem. cupientes. in
glo. no. nouam. Qubus præmiffis diftinguit quòd aut loqui-
tur de fufpenfo ab officio perpetuo, aut ad tempus, aut fimpli
citer. primo cafu fufpenfus ab officio eft etiam fufpenfus a be
neficio, quia talis fufpenfio habet vim priuationis, pro hoc
quod dixi de reb. eccle. non alie. cle. 1. uerficu. fi quis. in 3. q. fe-
cundo cafu fi loquimur de beneficio, quod datur interceffenti
bus diuinis, etiam a tali fufpenfus eft, cum non habeat execu
tionem officij. fecus fi loquimur de alio beneficio, quia tunc
non eft fufpenfus nifi aliud in fentētia dicatur. facit de fimo.
c. pe. de temp. ord. vel non eft. vbi tali fufpenfo prouideri mā-
datur. ad idem de cenfi. exigit. lib. 6. in fi. vbi fufpenditur de v-
troque, quafi non fufficiat alterius expreffio. tertio cafu ex vi
uocabuli fufpenfus ab officio non eft fufpenfus a beneficio. q̄
nota. & dic ut dico in dicta clem. cupientes. uerficu. quid li.
quæftione 3. & de hoc ultimo etiam in fequenti quæftione.
7 † Nono quæro quia dixi in proxima quæftio. quod fufpēfus
fimpliciter eft fufpenfus tantum ab officio, an poteft ei fubtra
hi beneficium. Sol. Paul. quòd aut eft fufpenfus pro leui cul-
pa, aut graui. primo cafu non debet fubtrahi nifi fit in mora
petendi abfolutionem. fecundo cafu fubtrahi poteft, quæ de-
8 clara per ea quæ dico in d. clemen. cupientes. † Decimo quæ-
ro, in eo quod fufpenduntur prælati ufque ad fatisfactionem,
an poft fatisfactionem definant effe fufpenfi. Sol. Genze. vi-
detur dicere quod fic, per id quod no. Innocen. de coha. cle. fi-
cut. Contrarium tamen tenet per id quod no. Innocen. de ęta
te. & qualit. cum bonæ. & hoc uerius, quia neceffaria eft ab-
folutio, ut not. de deci. clem. 1. in gloff. fic fufpenfi. vbi dixi in
9 10. q. † Vndecimo quæro, an pendente hac fufpenfione cele
brans fit irregularis. Genze. fol. ꝙ de quolibet fufpenfo dicit
quod aut eft fufpenfus fufpenfione Dei propter peccatum, &
ftatim cum fatisfaciet definit effe fufpenfus, fecus in fufpenfo
a iure uel ab homine, quia tunc eft irregularis. de re iudi. ca. 1.
libro fexto. de fen. excommu. c. 1. eod. lib. dic clarius ut dixi de
coha. cle. ueftra. in 6. contrario. ubi dixi quod fi per modum
fententiæ quis fufpenditur a canone, celebrans eft irregularis
ut in iuribus proxime allega. fecus fi non per modum fenten
tiæ, uel denunciatiuę, ficut de fornicario & fimoniaco dici-
tur in canone quòd funt fufpenfi, tunc enim celebrando nō
fiunt irregulares. de fenten. excommunica. is qui. libro fexto.
10 † Duodecimo quæro, an fufpenfionem de qua hic, incurrāt
prælati ipfo iure. Sol. Pau. ꝙ fic. quod itellige poft requifitio-
nem. de qua s̄. in q. 4. 5. & 6. & fic plus puniuntur prælati, non
fatisfacientes quàm religiofi facientes contra hanc clemen.
quia ipfi non incurrunt pœnam ipfo iure, fed per fententiam
puniuntur. s̄. ver. prox.

S V M M A R I V M.

1 *Confuetudo, an poffit id quod priuilegium.*

a Sane. Nota. de domefticis, a & qui dicantur, dic vt in ca.
ulti. de uerbo. fignif. lib. 6. ad quod remittit gloff. a.
& de multiplici genere familiæ, no. Archid. de priuile. licet.
libro 6. Quæro, in eo quod dicit de religiofis priuilegiatis a
fede apoftolica fuper concedendis facramentis ecclefiafticis,
quis poffit hoc priuilegium concedere. Sol. ut in glof. genera
1 le. † Secundo quæro, an quod hic dicitur de priuilegio, locum
habeat de confuetudine, ut per eam poffit competere religio
fis poteftas de qua hic Glo. ult. arguit quod fic, per clem. quia
contingit. in fi. de reli. do. quod tenet Genze. fed glof. contra-
rium tenet, & ad illam clemen. refpondet concludens, quòd
hoc cafu non poteft confuetudo id quod priuilegium, quod
fingulariter no. & idem Paul. licet contrarium uideatur dice
re fupra ea clemen. fed non contradixit, ut dixi fupra e. clem.
in princ. quæft. 16. & dicit Steph. ꝙ ratio quare hoc cafu non
ualet confuetudo, eft ne detur religiofis materia fingendi cō
fuetudinem ubi nō eft. Tertio quæro de intellectu literæ ibi,
ex præmiffis. Sol. Paul. exponit id ex collatione facramento-
rum euchariftiæ & extremæ unctionis, de quibus fupra in
princ. propter quæ non incurrunt aliquam pœnam licet fint
in aliena parochia, nec per hoc detrahitur eorum priuilegio,
licet derogetur priuilegio exemptionis fupra, in uer. quos ēt.

A D D I T I O.

a De domefticis. Adde gl. fummæ 1. q. 5. Doc. in l. præfenti in §. fane. C. de his qui ad ecc. confu. Bar. in 1 refpiciendum. in §. furti ff. de pœ.
Vinc. God. Nota quòd domeftici funt omnes qui funt de familia. Laur. de Palatio tract. de fucceff. maf. & fem. in 3. par princ. nu. 7. quod habetur. in li. 13. tract. fol. 87.

S V M M A R I V M.

1 *Loca exempta qualiter cognofcantur.*
2 *Archiepifcopus quilibet poteft deferri facere ante fe crucem.*
3 *Archiepifcopus poteft populo benedicere per totam prouinciam.*
4 *Archiepifcopus, an per fe celebret, uel celebrari faciat.*
5 *Priuilegium exemptionis non obftat diœcefano in certo cafu.*
6 *Archiepifcopus quis, aut quid eft.*
7 *Quantum vero plus ordinis, uel honoris plus habet archiepifcopus quàm epifcopus.*
8 *Archiepifcopo, an liceat indiftincte deferri facere ante fe crucem per prouinciam*
9 *Epifcopus poteft benedicere populo etiam in locis exemptis, de qua autem benedictione intelligatur.*
10 *Archiepifcopus celebrans in pontificalibus in locis exemptis, an poffit vti pallio.*
11 *Oblationes cuius effe debent quando archiepifcopus, vel epifcopus celebrans in locis exemptis.*

C A P. I I.

ARchiepifcopo. Sumpta eft ex his q̄
no. Innoc. & Hofti.
de ufu pal. c. ii. & quæ no. 5. quæftio. 3. c. 1. 18. quæ-
ftio. 2. luminofo. & per Archid. de offi. ordin. cum
1 epifcopus. li. 6. Lau. & Mar. † No. de locis exemptis. & quo-
modo cognofcantur, gloff. 2. remittit. Secundo no. quod ar-
chiepifcopus poteft declinare etiam ad loca exempta fuæ
prouinciæ. de hoc in gloff. 3. quæ inducit de præfcrip. cum ex
officij. illud tamen loquitur de non exemptis, fed quod ibi
dicitur de non exemptis, hic extenditur ad exemptos. & ex-
ponit Pau. literam ibi, declinanti. forte ut hofpitetur, & tūc
debet gratiofe recipere ea quæ ei parantur. de cenfi. clem. 2.
2 ibi tamen loquitur quando declinat ad monafteria. † Tertio
no. quòd quilibet archiepifcopus poteft ante fe facere defer-
ri crucem. de hoc in gloff. 4. & dic quòd poteft facere defer-
ri per totam fuam prouinciam, vt hic, & in iuribus allegatis
in hac gloff. & de hoc etiam in locis exemptis fuę prouincię,
3 quod vltimum operatur hæc clemen. † Quarto not. ꝙ archi-
epifcopus poteft benedicere populo per totam prouinciam.
& dicit Genze. quod per talem benedictionem delentur ve-
nialia. de hoc in procemio fexti in glo. vlti. & dixi fupra cle-
men. proxi. in princip. quæftio. 9. in fi. de qua autem benedi-
ctione hic intelligatur, dico. J. quæftio. 5. Quinto no. quod ar
chiepifcopus poteft diuina celebrare, vel celebrari facere in
quolibet loco fuæ prouinciæ, immo etiam extra prouinciā.
eodem titu. cap. fi. libro 6. fed ibi non dicit quod in pontifica
libus. nam etiam intra prouinciam non poteft archiepifco-
pus facere fibi celebrari in pontificalibus extra fuam diœce-
4 fim, vt hic. & de hoc infra, in 3. contrario. † Sexto nota diffe-
rentiam, an archiepifcopus per fe celebret, & an celebrari fa-
ciat, quod dic ut in gloff. ponit. quæ etiam ponit tertium nō-
5 btum. de hoc infra, quæftio. 9. † Septimo nota. cafum in quo
priuilegium exemptionis non prodeft contra diœcefanum,
pro hoc litera ibi, quouis priuilegio contrario non obftante.
& dicit Paul. quod multi fuper hoc erant priuilegiati, quorū
priuilegia tolluntur his uerbis. cōcor. de fepul. eos. in fi. Octa-
uo

no not. priuilegiũ archiepiſcopi de quo hic, aliud colligitur. de pœ. & re. c. pen. de cenſi. c. fin. lib. 6. & tam archiepiſcopus quam epiſcopus in multis priuilegiati ſunt, eod. tit. ꝙ nõnullis. de pœ. & re. c. ulti. de hoc in Spe. tit. 2. §. nunc de epiſcoporum. uer. generaliter. qui per aliquos ſignatur pro. §. Oppo. ꝙ non liceat archiepiſcopo facere deferri crucem ante ſe per loca exempta, cum in talibus locis non poſſit exercere iuriſdictionem. de offi. ord. cum epiſcopus, lib. 6. Sol. Lau. quod poteſt uti inſignis quæ ſunt uoluntariæ iuriſdictionis & honoris. aliis autem quæ ſunt contentioſæ iuriſdictionis, vt celebrare ordines, vbi requiritur examinatio. 24. diſt. quando. & cap. ſeq. uel ſedere pro tribunali. d. c. cum epiſcopus. uel chriſmare in fronte, non poteſt, ut in loco exempto, vel extra prouinciã, niſi innitetur per illos ad quos loca pertinent. ar. 7. q. 2. epiſcopus, & c. ſicut. remittit ad no. de ſta. mo. cle. attendentes. §. ſtatuimus. vbi dixi. q. 7. & ſeq. & fo. comp. clem. vnica. in prin. q. 1. ex his videtur Lau. velle ꝙ facere portare crucem poſſit archiepiſcopus iure communi. & idem ſentit Genze. & Steph. qui dicit ꝙ archiepiſcopi per totam prouinciam ante ſe faciunt deferri crucem, ſed quatuor Patriarchæ ^a vbicunque præterquam in vrbe, vel vbi eſt Papa, vel Legatus utens inſignijs apoſtolicæ dignitatis. eod. tit. antiqua. dic ꝙ delatio crucis, licet non ſit contentioſæ iuriſdictionis, eſt tamen inſigne, ſapiens ſuperioritatem, ideo non poteſt vti archiepiſcopus in loco exempto ceſſante priuilegio, quod hic conceditur. ꝓ hoc litera ibi, duximus concedendum. & quod dico vt ſi. pen den. c. 1. in contrario. Secundo oppo. ad hoc quod dixi in proximo contrario, ꝙ extra prouinciam poteſt exercere ea quæ ſunt contentioſæ iuriſdictionis ſi innitetur ab his ad quos loca pertinent, ꝙ immo non poſſit, de uſu pal. ex tuarum. Solu. Pau. ꝙ illud eſt in pallio, vt in d. c. ex tuarum. & c. 1. & 2. & ca. ad honorem. uult dicere quòd etiam ex licẽtia diœceſani nõ poteſt uti pallio extra prouinciam, quia conceditur ſub hac limitatione vt utatur tantum intra prouinciam dictis iurib. & de hoc J. in 7. quæſtio. & J. §. ſimili. in 6. qõ. Tertio oppo. in eo quòd permittit archiepiſcopo facere celebrari in ſua prouincia in loco exempto ſine põtificalib. faciendo per diœceſanum celebrari. J. §. ſimili. Sol. Pau. ſtando contrario, & ſic ꝙ hic dicit ſine pontificalibus, loquitur ſi facit celebrari per epiſcopum non diœceſanum. ex hoc infertur ꝙ ſibi licet per ſe id quod non per alium, quia poteſt per ſe in pontificalib. celebrare in loco exempto: non autem celebrari facere, ut hic. de
6 hoc J. §. ſimili. in gl. pontificalibus. † Quarto, in eo ꝙ dicit de archiepiſcopo, quid eſt archiepiſcopus. Solu. Lau. ꝙ eſt princeps epiſcoporum. ab archos, quod eſt princeps: 21. diſtin. cle-
7 ros. 80 di. per totum. † Secundo quæro, quantum plus ordinis, uel honoris, habet archiepũs q̃ epũs. Sol. Lau. ꝙ nihil, reſpectu ordinis epalis in ſua ſubſtantia. i. reſpectu characteris. nã tm̃ hẽt quo ad hoc ſimplex epũs quãtũ Papa, ſed reſpectu executionis & exercitii maiorem ſolicitudinem hẽt archiepũs. & dicit Laud. ꝙ Papa eſt ſuper omnes primates, & primates sũt idem re, licet differant noĩbus. 99. di. §. 1. & ſeq. dicit ẽt ꝙ Metropolitanus & archiepiſcopus idem ſunt, ſed Metropolitanus trahit nomen a metros, quod eſt menſura, & polis, ciuitas, & ſic trahit nomen ab eccleſiis, & earum numero: archiepũs vero a perſonis, ab archos ꝙ eſt princeps epõrum, vt di
8 xi s̃. q. proxi. † Tertio quæro, in eo ꝙ hic dicit, archiepõ licere ante ſe crucẽ deferri per prouinciam in locis ꝑ q̃ facit tranſitũ, an hoc licet indiſtincte. Sol. Genz. ꝙ ſic, dicens ꝙ ei licet ẽt ſi nõ viſitet. nam ſi uiſitaret, non eſſet dubium. de cenſi. ca. vlti. lib. 6. dic ꝙ ibi hoc non probatur, & ideo etiam dum viſitat, ꝙ hoc poſſit ex priuilegio huius clemẽ. Quarto q̃ro, an expedit ꝙ archiepũs in utendo iuribus de quib. hic, habeat licentiam diœceſani. Solu. Lap. ꝙ non, per literam ibi, libere. & ſic nullo requiſito. ſiſe de appel. ſi a iudice, lib. 6. de cenſi. Romana. § ſane. c. lib. de foro cõpeten. clemen. vnica. §. eiſdem. tamẽ in dicto §. eiſdem. debet requiri licentia, qua non habita libe-
9 re poteſt procedi. & idem infra tit. prox. cle. vnica. † Quinto quæro, de qua benedictione loquitur hic gloſſ. ſolenniter. So. ꝙ de ſolenni. & idem Pau. & Gen. & dicit Pau. ꝙ etiam poteſt hic intelligi de benedictione quã iterando infundunt populo, pro hoc facit a ibi, tranſitum, & de priuileg. Abbates. lib. 6. dicit etiam quòd ſolennem benedictionẽ de qua in hac gl. non faciunt præsbyteri, ut nota. 95. diſtinctio. ecce. dicit etiã ꝙ benedictio quandoque imperatiue ſumitur, & tunc proprie Dei eſt, licet detur miniſterio benedicentis, & eſt ſatiſfactionis infuſio. 28. diſtin. præsbyterum. 1. quæſtio. 1. dictum. & quæſtio. 2. quàm pio. quandoque optatiue. 24. q. 1. qui pro perſecutoribus. Sexto quæro, an in loco interdicto poſſint benedicere eo modo de quo in prox. quæſtio. Sol. Pau. quod tutum eſt abſtinere, maxime ſi locus eſt interdictus propter delictum populi. quia tunc perſonæ interdictæ non ſunt capaces illius gratiæ, tamen ſi contra fiat, faciens non eſt irregulari. de ſenten. excommu. ex his qui. & c. ſequen. lib. 6. quod autem tunc perſonæ ſint interdictæ, probatur de ſenten. excõ
10 mun. c. ſi ſententia. §. cæterum, lib. 6. & ibi no. in glo. no. † Septimo quæro, in eo caſu quo archiepiſcopus celebrat in pontificalibus, an poſſit uti pallio. Gloſſ. intelligo. ſoluit ꝙ ſic, & idem Paul. & Genze. quod intelligo quo ad eccleſias exemptas, vt quæſtio habeat dubium, nam de non exemptis determinatum erat quod poterat. de uſu pal. ca. 1. Steph. tamen dicit quod in eccleſiis exemptis, licet poſſit vti pontificalibus, ut hic, non tamen pallio, nam nec ſemper archiepiſcopus celebrans in pontificalibus vtitur pallio, ut no. in dicto ca. 1. primum verius, quia pallium computatur inter pontificalia, q̃ hic indiſtincte permittuntur, licet in aliquo habeat ſtrictio-
11 rem vſum, ut dico infra. §. ſimili. in 6. quęſtio. † Octauo quæro cum epiſcopus, vel archiepiſcopus celebrant in eccleſia exempta, cum ſapiunt ſuperioritatem, ita demum poteſt uti. ſi
b non prohibeatur a diœceſano, cuius erunt oblationes. ^b uidetur ꝙ diœceſani, quia tota diœceſis eſt parochia epiſcopi. 16. q. 3. licet. & alii curati dicuntur adiutores epiſcopi. de offic. archipresby. cap. fin. Item oblationes ueniunt acceſſione ad miſſam, & ſic debentur celebranti. arg. regulę, acceſſorium. lib. 6. In contrarium, quia non conceditur niſi ut celebrent, & de oblationibus nihil dicitur. Sol. Io. de Lig. arguit ut ſupra, & non ſol. Pet. de Ancha. dicit quòd ſi celebrant exequendo officium paſtorale, debentur eis oblationes. arg. regulæ, acceſſorium. lib. 6. ſecus ſi uoluntarie, ut magis ſubueniatur in neceſſitate conſtituto. arg. ff. qui ſatiſd. cog. ſi fideiuſſor. de offic. de leg. ab arbitris. lib. 6. dic ꝙ de urbanitate dimittit celebranti, ſed de iure debentur ei cui competũt iura parochialia, computantur enim inter iura parochialia, quod dixi de parochiis in rub. quæſt. 2. & 3. Nono quæro in eo quod dixi in 6. no. differẽtiam eſſe an epiſcopus celebret an faciat celebrari, in quo eſt differentia. Gloſſ. ponit hic, enumerat tria. aliud eſt enim celebrare, aliud celebrari facere quaſi authorizando, aliud audire ſimpliciter, quod proſequere, ut in gloſſ. de hoc per Archid. de ſenten. excom. cap. 1. lib. 6.

ADDITIONES.

a Sed quatuor Patriarchæ. Adde glo. in c. antiqua. de priuileg glo. in c. 1. ut lite pendente.
Vinc. God. Nota ꝙ Patriarchæ principales quatuor ſunt, vt etiã narrat Pe. a Biaxio in tract. director. elect. in cap. 43. 3. par num. 7. quod habetur in lib. 8. tract. fol. 39.

b Cuius erunt oblationes. Adde Fely. in c. dilectus. de off. ordin in 5. col. uerſ. & adde ꝙ ſi archiepiſcopus celebrat.
Vinc. God De huiuſmodi oblationibus cuius debeant eſſe, late Petro Maluez. in tract. de obla. in 4. par. nume. 18. quod habetur in lib. 9. tract. fol. 44.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus tantum habet in tota prouincia, quantum epiſcopus in tota diœceſi.*
2 *An autem hoc ſit verum per omnia.*
3 *Archiepiſcopus, uel eius officialis an poſſit ſubditos ſuffraganei abſoluere ab excommunicatione.*
4 *Loca exempta ſunt in diœceſi, licet non ſint de diœceſi.*
5 *Epiſcopus an poſſit celebrare in pontificalibus in locu exempto ſuæ iuriſdictionis.*
6 *Quid in loco non ſuæ iuriſdictionis.*
7 *Epiſcopus an poteſt facere celebrare coram ſe in loco exempto in pontificalibus.*

1 Simili. † Nota ſimilitudinem de archiepiſcopo ad prouinciam, & de epiſcopo ad diœceſim, quod probat uerbum, ſimili. relatum ad præcedens reſponſum. Ex hoc arguit Lau. quod archiepiſcopus tantum habet in tota prouincia quantum epiſcopus habet in ſua diœceſi. & de hoc in ſra quæſt. 1. Secundo no. ꝙ loca exempta ſunt in diœceſi, qđ probat litera ibi, locis eiſdem ſuæ diœceſis. exponendo eiſdẽ, ſcilicet exemptis, vt exponit gloſſ. de hoc, infra in 4. quæſtio.
2 † Quæro, in eo quod dixi in primo no. ꝙ tãtum habet archiepiſcopus in ſua prouincia, quantum epiſcopus in ſua diœceſi, an hoc ſit verum. Sol. Lau. ꝙ non per omnia, & ꝙ hic fallit ſimilitudo ueritatis, ut in ſimili dicitur. 27. q. 1. nuptiarũ. uer. proinde. nam archiepiſcopus non debet aliquid pręſumere excommunicando, vel iudicando, uel quid agendo in diœceſi ſui ſuffraganei abſque eius conſilio, vel iudicio, alias ſubiacebit periculo ſui gradus, & quod egerit irritum erit. 9. qõ. 3. nullus, & c. præc. in princ. habet. n. iuriſdictionẽ in epiſcopos ſuffraganeos & c. officiales. pricipales. de of. or. paſtoralis. ĩ pri & ca. Romana, lib 6. ſed in ſubditos ſuffraganeorum regulari ter nullam habet iuriſdictionẽ fallit in caſibus no. in d. c. paſtoralis. ex hoc dicit Lau. ꝙ qui habet querelam contra epm vel eius officialem poteſt adire epm per ſimplicem querelam de

ſen.excom.venerabilib.§.ſed ſi excommunicatus, lib.6.ſed ſi
duo ſubditi epiſcopi litigant, vel epiſcopus ꝯ ſubditum, non
poteſt archieps niſi per appellationem aditi. d. c. venerabilib.
in prin.de noto. tñ poteſt archiepiſcopus corrigere ſubditos
epiſcopi cum viſitat prouinciam.de cenſi.c.j.§.notoria.lib.6.
Item punire eos qui impediunt ſuam iuriſdictionem, vel in-
3 iuriantes ſibi,vel nuncijs ſeu familiæ ſuæ.de pœ.c.j.lib.6.† Se-
cundo quæro,an poſſit archiepiſcopus,vel eius officialis ſub-
ditos ſuffraganeorum ab excommunicatione abſoluere Sol.
Lau.remittendo ad c.venerabilib.præall.vbi diſtinguitur in li
tera. Tertio quæro,de quib.loquitur hic.ibi,locis eiſdem. Gl.
i.ſol.ꝙ de exemptis,vel circa hoc priuilegiatis. pro hoc litera
4 ibi,ſimili modo.† Quarto quæro in eo quod dixi in 2.not.ꝙ
loca exempta ſunt in diœceſi,an hoc ſit verum.Sol.La.ꝙ ſic,
& hoc colligit ex litera dicens ꝙ ſicut poſſeſſiones, ſeu caſtra
quæ ſunt pro franco allodio,licet ſint in regno,non tamen de
regno,vt no.Hoſt.de iureiur.nimis.de immu.ecc.non minus.
ita & loca exempta ſunt in diœceſi,ſed non de diœceſi. dicit
tñ Lau.ꝙ originaliter & ex natura omnia loca ſunt de diœce
ſi quantum ad ea quæ ſunt exercitij gladij, ſeu iuriſdictionis
eccleſiaſticæ,ſeu temporalis,licet accidentaliter per exceptio
nem,ſeu priuilegia quoad quid nõ ſimpliciter ſubtracta ſint,
de priuil.c.j.lib.6.Idem.Genz.& Lap.qui arguit ꝙ aliud eſt di
cere,ꝙ locus ſit diœceſis, vel de diœceſi,quia locus exemptus
eſt diœceſis,vt hic,vel in diœce.de off.or.cum epiſcopus,li.6.
non tamen de diœceſi.pro hoc quod no.de reſcri. Abbatem.
5 & ibi dixi in j.q.† Quinto quæro,an epiſcopus a poſſit celebra
a re in pontificalib.in loco exempto ſuæ iuriſdictionis. Glo.in
6 pontificalib.ſol.ꝙ ſic.idem Pau.& dic vt in glo. † Sexto quæ-
ro,an in loco non ſuæ iuriſdictionis poſſit epiſcopus celebra-
re in pontificalibus.Glo.ea.ibi,ſcias.refert opiniones ꝯria lim.
cum Hoſt.& eas ꝯcordat.& dic vt in ea,quam ſigna ibi,poſſet
dici dictum Hoſt.vſque ad fi.& idem Pau. ſ. proxi.m̃.& in eo
quod dixit gl.ꝙ epiſcopus poteſt extra diœceſim ſine licentia
diœceſani vti pontificalibus ſine iuriſdictionis exercitio, dic
hoc verum præterquam in his quę ſapiunt ſuperioritatem,ꝙ
dixi ſ.proxi.reſponſo.in j.ꝯrio.& inſuper quo ad pontificalia,
quæ non ſapiunt ſuperioritatem,ita demum poteſt vti ſi non
prohibetur a diœceſano,vt dicit glo.in opi.Hoſt.quo vero ad
loca exempta non poſſet per exemptos prohiberi epiſcopus
intra diœceſim,vel archiepiſcopus intra prouinciam, & hoc
inducit hęc cle.Item in eo quod glo.dicit ꝙ ſi concedit diœ-
ceſanus, ꝙ poſſit epiſcopus vti iuriſdictione, vel officio extra
diœceſim,poterit etiam vti pontificalib.vt in ſe.ꝯrio. Opp.ad
id quod immediate dixi de vſu pontificalium,ꝙ nõ poſſit eps
aliquo modo vti pontificalibus extra diœceſim. de vſu pal.ex
tuarum.vbi non vtitur archiepiſcopus pallio extra prouinciã
ẽt de licentia diœceſani. Glo. ea ibi, & in hoc.ſoluit ꝙ in hoc
differunt pontificalia a pallio,cuius ſtrictior eſt vſus.quod dic
vt dixi ſ.pxi.rñ.in 2.ꝯrio.& in 7.q.& de hoc j.q. ſeq. Septimo
quæro, in eo ꝙ permittit epiſcopo facere coram ſe celebrari
in loco exempto,an hoc poſſit in pontificalib.Glo.ſiue,ꝙ nõ
pro hoc,quia nec archiepiſcopus hoc poteſt.ſ.prox.reſponſo.
quod intellige quoad hoc ꝙ ipſe alteri non poteſt dare autho
ritatem vtendi pontificalib. Poteſt tamen alius epiſcopus co-
ram ipſo in pontificalibus celebrare, quia vt dixi in pxi.q.eps
poteſt celebrare in pontificalib. ſine iuriſdictione ẽt extra diœ
ceſim,& hoc niſi prohibeatur, vt ibi dixi. generaliter autem
cum quæritur vbi archiepiſcopus, vel eps poſſint vti pontifi-
calib.dic,aut quęritur de pallio,quod ẽt computatur inter põ
tificalia,vt dixi ſ proxi.reſpon.q.7.aut de alijs.Primo caſu po-
teſt archiepiſcopus eo vti intra prouinciam,de vſu pal. c. j. ẽt
in locis exemptis,vt dixi ſupra,ea.clem.in prin.qõ.7.ſed extra
prouinciam non poteſt etiam de licẽtia diœceſani.de vſu pal,
ex tuarum.& dixi ſupra,quæſtio. proxima. Secundo caſu aut
quæritur de locis extra prouinciam,vel diœceſim, aut intra:
ſi extra,aut ſunt pontificalia cum iuriſdictione,vel ſuperiorita
tem ſapientia,aut alia.Primo caſu non vtitur ſine licentia diœ
ceſani.9.quæſtio.ſecunda.per totum.quod dixi in proxim. q.
& ſ.proxim.reſpon.in primo contrario.tamen ſi habet licen-
tiam vtẽdi iuriſdictione:poterit etiam vti pontificalib.vt dixi
in prox.q.ſi autem ſunt pontificalia quæ non ſunt cum iuriſ-
dictione,nec ſapiunt ſuperioritatem,aut non ꝓhibetur a diœ
ceſano,& vti poteſt,vt voluit Hoſt.quod dic vt in glo.celebra
re,aut prohibetur,& tunc non poteſt,vt in eadem glo.Si vero
quæritur de locis intra prouinciam, vel diœceſim, aut non
exemptis,aut exemptis.Primo caſu poſſunt ſuo iure.de offic.
ordin.cum epiſcopus,libro 6.de cenſi.cap.1.& ſin. eodem li-
bro. Secundo caſu de iure non poteſt, quia locus exemptus
comparatur loco extra territorium conſtituto,pro hoc quod
not.de conſti.cap.2.lib.6 ſed ex priuilegio huius clem. poteſt
tamen quo ad celebrationem:dic quod poteſt in pontifica-
bus celebrare,non celebrari facere,vt hic in primo reſpon. &
dixi ſupra,eadem quæſtio.

ADDITIO.

a An epiſcopus.Adde Innocent.in c.fin.de authori.& vſu pal. Doc.in c. j.9 q 2.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus vel archiepiſcopus non poſſunt exercere iuriſdictionem in locis exemptis.*
2 *Priuilegium quatenus concernit alterius præiudicium debet ſtricte interpretari.*
3 *Priuilegiatus in aliqua non poteſt ad aliud extendere.*
4 *Archiepiſcopi vel epiſcopi celebrantes in locis exemptis,an poſſint ibi concedere indulgentias.*
5 *Exempti ſi reſiſtant epiſcopo,vel archiepiſcopo quando volunt exercere aliquid in locis exemptis de his quæ ipſis permiſſa ſunt,an poſſint in eos animaduertere.*

1 Sic tamen. † No. ꝙ eps,vel archiepiſcopus non poſ-
ſunt exercere iuriſdictionem in locis exẽ
ptis.de hoc in gl.facit quod dicit Lau.vetum de iuriſdictione
contentioſa.6.q.3.ſcriptum.Item etiam de voluntaria his ex-
ceptis quæ potius ſunt honoris quam officij.de hoc ſ.ea.cle.
2 in prin.in j.ꝯrio,& ſ.prox.reſpon.q 8.† Secundo no.ꝙ priuile-
gium intelligitur ſtricte quatenus concernit præiudicium al
terius.eo.ti.ſane & c.in his,& quod ibi no.in glo.2.regula,pri
legium,lib.6.& dicit Pau.ex hac litera ibi,nullam: ꝙ per hoc
vniuerſale negatiuum non eſt aliquid detractum priuilegio
niſi quantum reperiatur expreſſum, vult dicere ꝙ exemptis,
vel priuilegiatis non præiudicatur in ſuo priuilegio niſi qua-
tenus hic exprimitur.pro hoc quod dico j.q. j.& 2. & quod
3 no.glo.penul.& fi.† Tertio not. quod priuilegiatus in aliquo
non poteſt ad aliud extendere,& dicit Genz.ꝙ per actum ho-
noris exercitatum de iure communi nõ quæritur ius in alijs,
pro hoc quod no.Inno.de cau.poſ.cap.fi.de excep.cum vene-
rabilis,& facit quod no.idem Inno.de poſtul.prælato.bonę.2.
& Bar ff.de itin.actuq; priua.l.1.& pro hoc eo.tit. quia in eo-
tionis,quod allegat glo. vlt. vbi priuilegiorum innouatio ius
4 nouum non tribuit,nec vetus tollit.† Quarto,an epiſcopi vel
archiepiſcopi celebrantes in locis exemptis poſſint ibi conce
dere indulgentias.Sol. Pau.ꝙ non,quia hoc eſt iuriſdictionis
& dignitatis epiſcopalis.de pœ.& remiſ.c.ꝙ autem,& c.cum
ex eo.no.Hoſt.de exceſ.præl.accedentib.ex hoc arguit ꝯ quoſ-
dam exemptos qui in ſuis locis prædicando dant ex conceſſio
ne diœceſani indulgentiam 40. dierum omnibus venientib.
ad ſermonem.nam ſicut epiſcopus non poteſt per ſe, ita nec
alijs committere,ſicut econuerſo.regula,poteſt quis, lib. 6. ꝙ
non videtur procedere.nam poteſt epiſcopus in loco exem-
pto de conceſſione exemptorum dare indulgentias.de pœ.&
5 remiſ.ꝙ autem.† Secundo quęro,ſi exempti reſiſtãt archiepi
ſcopo,vt in primo reſponſo,vel epiſcopo,vt in ſecundo,an po
terunt in eos animaduertere. Sol.Lap.ꝙ non, & hoc inducit
hæc litera. ſecũdum autem vult dicere:quia hic dicitur quod
non poſſit exercere iuriſdictionem, vel ius acquirere niſi,vt
ſupra,dicit ergo Lap.ꝙ agent coram ſuperiore exemptorum
qui eos coget ad parendum huic conſtitutioni, & non paren
tes puniet pro hoc de iure patro.nullus.

De pœnis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Mala fiunt ſuadente diabolo.*
2 *Sacrilegiorum diuerſa ſunt genera.*
3 *Ratihabitio comparatur mandato in maleficijs quando maleficium eſt commiſſum nomine ratum habentis.*
4 *Conſuetudo non tenet quando ei expreſſum derogatur.*
5 *Anathema dicitur mucro.*
6 *Papa ſolus abſoluit ab excommunicatione in caſu huius cle.primæ.*
7 *Iniuria quæ infertur epiſcopo irrogatur eccleſiæ cui præeſt.*
8 *Mandans an debeat puniri ſi non ſequatur effectus mandati.*
9 *Conſulens fieri maleficium an debeat puniri vt committẽs maleficium.*
10 *Genera ſacrilegiorum quæ & qualia ſunt.*
11 *Sacrilegus an ſit excommunicatus ipſo iure.*
12 *Clementina prima,de pęnis,an habeat locum in pontifice qui dignitati renunciauit.*
13 *Capiens equum,vel res quæ adhærent epiſcopo,an incurrat pęnam huius cle.1.de pœnis.vide.*
14 *Quid ſi quis percutit pontificem ſe defendendo.*
15 *Pęna banni quæ & qualis eſt.*
16 *Socius qualiter in iure dicatur.*
17 *Conſulentis maleficij qualiter teneatur.*

CAP.

alicui.24 q.4.non in perpetuum.Item violando immunitatē
eccleſiæ, 17. qō. 4. per totum.Item in caſibus qui ponuntur
ead.q.conſtituit.& §.ſacrilegium. Item percutiēdo clericū.c.
q.ſi quis ſuadente.& dicit Matth.ꝙ ſacrilegium ſumitur duo
bus modis,ſtricte, & large. ſtricte dicitur,cum res ſacra de lo-
co ſacro auſertur.ſufficit tamen quod alterum iſtorum inter
ueniat.16.q.4.quiſquis.in fi.no. C. de fur. ſi nondum, & quæ
pœna imponatur no.16.qō.3.ſacrilegium.large autem ſacri-
legium extenditur etiam ad alia crimina. C.de epiſc. & cle. ſi
quis in hoc.de cri.ſacrile.per totum. qui titu. loquitur de ſa-
11 crilegio non vero,& de hoc etiam eod.titu.fęlicis.lib.6. † Se-
a cundo quęro an ſacrilegus a ſit excommunicatus ipſo iure.vi-
detur quòd ſic.16.q. 4. ſi quis ſuadente. de ſenten. excommu.
non dubium.& c.conqueſti,in contrarium de ſo.compe.c.cō
queſtus.vbi excommunicatur.Sol.Matth.quod aut commit-
titur ſacrilegium in perſonam eccleſiaſticam, vt verberando
clericum,& tunc eſt excommunicatus.d.c.ſi quis ſuadente.&
b c non dubium.aut cōmittitur in poſſeſſionib.b eccleſiarū au-
ferendo bona vel animalia eccleſijs, & nō eſt excommunica-
tus,ſed debet excōicari.c.conqueſtus. aut cōmittitur in ipſa ec
cleſia auferēdo calicem,libros,& ſimilia, & aut cū effractione
portarum.& eſt excōmunicatus.d.c. conqueſti. aut ſine effra
ctione,& non eſt excommunicatus.de fur.c.vlti.de hoc in d.
conqueſtus. Tertio quæro ſi venit animo frangendi & non
frangit,quia forte inuenit ab alio factum,& auſert inde aliquid.
Sol.Matt.ꝙ non incidit in canonem niſi per ſe frangat. pro
12 hoc d.cap. conqueſti. † Quarto quæro, an hæc litera locum
habeat in pontifice qui renunciauit dignitati,ſed non ordini.
Gloſſ. illos.ſol. ꝙ ſic. pro hoc litera quæ loquitur generaliter
ibi,quemuis pontificem.dicit tamen quòd tunc non erit lo-
cus pœnę,de qua inf.ver.feudis.& ver.i.ipſius filij. idem Paul.
& Genze.quia talis eſt pontifex nullius eccleſiæ. de renun.ad
ſupplicationem.& c.poſt tranſlationem. dicit etiam Pau.idē
eſſe ſi eſt pontifex non proprius ipſius iniuriantis. quod pro-
cedit quo ad hoc principium,ſed litera ĩ.ver. ciuitas.ſtrictius
c loquitur de pontifice ꝓprio.Quinto quæro,ſi eſt electus nō-
dum conſecratus.Glo.eadem ſoluit quòd non eſt locus huic
pœnæ, quia iſte non eſt epiſcopus idem no.de celeb. miſ.cle.
2.in 4.glo.& idem Gen.& Pau. quia hæc cle. eſt inducta fauo-
re ordinis epiſcopalis.inf.ver.ne ſuper.nam electos Papa non
vocat fratres.de cri.fal.quā graui. licet quo ad iuriſdictionalia
& vinculum fingatur epiſcopus.de tranſla.c.2.pro hoc ſecun
dum Gen.quia pœna de qua hic,non eſt laxanda, ſed reſtrin-
13 genda.† Sexto quæro, quia hic loquitur de capiente epiſco-
d pum, an capiens equum d quem equitat vel alias veſtes vel
res quæ adhęrent epiſcopo vel quas ſuper ſe portat, incurrat
hanc pœnam.Sol.Laud.diſtinguendo,quia aut res talis eſt ꝙ
propria authoritate licet accipere, aut non talis:ſi eſt talis, vt
quia clericus debeat mihi centum pro domo quam habita
bat, & ceſſauit ſoluere per triennium ita quod licet mihi
eum expellere propria authoritate.de loca.potuit.non ero ex
communicatus,ſi hoc egero cum moderamine, vt vim vi re
pellendo.de reſtitu.ſpol.olim.1.dic exemplum non procede-
re, quia preſupponitur quod dominus propria authoritate
poſſit expellere emphyteutam qui non ſoluit canonē,cuius
contrarium cōiter tenetur,qa emphyteuta non cadit ipſo iure a iu
re ſuo,adeo ꝙ ſit reſciſſa emphyteuſis donec dominus pati-
tur,& ſic nō reuertitur ad dominū ipſo iure, ꝓ hoc quod no.
glo.ff.ſi ager vecti.l.2.ꝙ dixi de loca.potuit.& ꝙ nō poſſit dñs
ſua authoritate expellere,probatur.ff.de regu.iur.non eſt ſin-
gulis.quod dixi in eo.c.potuit.q. 22.ſed poteſt poni exemplū
per prȩalleg.c.olim.1.vt quia clericus vi occupauit rem meā
quam curo recuperare repellendo vim vi.ſi autem res nō eſt
talis quam licet propria authoritate recipere,aut clericus in-
ducitur p metū ad trahendum eā,aut p vim.primo casu inſe-
rens metum non eſt excommunicatus,ex quo nō iniecit ma
nus in clericum vel in res quæ ſint circa perſonā clerici vel
quas tenet.pro hoc,quia hoc non eſt iure expreſſum. ſi aūt p
vim,aut in res quæ non ſunt circa perſonam clerici, vel quæ
nō tenent̃ per eū,& nō eſt excōicatus ratione prædicta;aut in
res quæ ſunt circa perſonā clerici vel ab ipſo tenent̃, & tūc di
ſtinguit Lau.aut extorquet res illas quodammodo furtim,&
aut clerico neſciente,aut eo ſciente, primo caſu nō eſt excō-
municatus,quia nulla violentia,vt ſi clerico dormiente auſer
tur zona, vel caputium. non enim poteſt dici violatus cum
non ſentiat.& in talibus ſpectatur voluntas.ff.de furt. verum.
ad l.Corne.de ſica.diuus,2.de ſenten.excommu. cum volun-
tate.dic, ꝙ hoc membrum non cadit proprie ſub violentia,
quia non violatur clericus perſonaliter ratione prędicta,ſi ve
ro eo ſciente,vt quia accepit equum cui clericus inſidebat p
frenum,vel tenet clericum per veſtē,excommunicatus eſt.ff.
de iniur.l.lex Cor.in prin.pro his quæ no.Inno.de ſen.exc.nu
14 per.& Hoſt.in ſum.de ſen.excō.§.quis poſſit.& quod dico in
e ſeq.q.† Septimo quæro ſi qs percutit e pōtificē ſe defendēdo,
Gloſ.ille igitur,ſoluit,ꝙ non eſt locus pœnę huius cle. per li
teram ibi,iniurioſe uel temere.Idem Paul.dicens per hanc a
ternatiuam quod ſufficit ꝙ iniurioſe vel temere. de ſentent
excommu.contingit.1.ſed ſi vtrūque deficit,vt quia ſe defen
dendo,non eſt locus pœnę.de ſenten.excōmu.ſi vero. no.eo
ti.in quibuſdā.& c.fęlicis.li. 6. Octauo quæro in eo ꝙ dicit de
eo q cepit,quid ſi incarcerauit uel in vinculis poſuit.Sol. Pau.
ꝙ idem,quia hæc habēt vim captionis ſi fiunt ad cuſtodiam;
ſecus de incluſione facta ad verecundiam,ut no. Inn.in ſimi-
li de ſen.excommu.nuper,& ſic capere, hic ponitur pro deti-
15 nere,ſicut eo.ti.fælicis,lib. 6. † Nono quæro in eo ꝙ dicit de
eo qui banniuit,qualis pœna eſt pœna banni. Solu.Pau.ꝙ bā
nire procedit a conſuetudine ciuitatum. ideo periculum qđ
imminet bannitis, eſt diuerſum ſecundum diuerſitatem ban
norum,quibuſdam enim ſi capiuntur imminet periculum
mortis,quibuſdam ſolutionis pecunię,& quidā poſſunt im-
pune offendi.Item bannum qñque fingit quem confeſſum,
quod eſt valde periculoſum, quandoque non.& de hoc dixi
de app.paſtoralis.in fi. Decimo quæro,quia hic loquitur de ſo
cio ꝯſiliario fautore & defenſante, qđ iuris in ſingulis. Gloſſ.
qua lr̃a.hoc ꝓſequit̃, & primo ponit de ſocio ſ̃m deriuatores.
ſcđo ibi,ſed nos.ponit ſex ſocietates ſ̃m iuriſtas, tertio ibi,de
ſocio.de prima ſocietate iuris.ſ.in crimine,ponit triplicē mo
dum,& ſecundum primū modum dicit intelligi.ſ.de coope-
rante.quarto ibi,circa ſecundum.tractat de conſiliario. quin-
to ibi,circa tertium.tractat de fautore. ſexto ibi,circa quartū.
tractat de defenſante. & ponderat literam diſtinguens dupli-
cem defenſionem in facto,& poſt. ſeptimo ibi, non tamen.
circa hoc de defenſore ſol.vnum dubium. octauo ibi,de illo.
de alio dubio circa idem remittit,& prima pars glo. clara eſt,
de alijs partibus dic,vt in ſe.q.& ſigna totam gl. q̃ optima eſt,
maxime incipiendo ibi,de ſocio criminis.uſque ad fi.de ma-
16 teria huius gloſſ.per Archi.de hereti.c.2.lib.6. † Vndecimo q̃
f ro,qualiter f dicatur ſocius in iure.Gloſſ.ead.in ſecunda parte
ibi, ſed nos. ſoluit ꝙ quo ad id quod dicit de ſocio criminis,
dicit Pau.ꝙ talis ſocietas non eſt obligatoria. ff. pro ſoc.l. 3.
§ fi.& vocatur talis ſocietas noxia. 26.qō.2. illud.in fi.& alibi
dicitur quis ſocius fraudis & criminis. 14.q. 3. ſi res.dicit etiā
Pau.idem cum gl.quod ſocius in crimine dicitur tripliciter,
& quod hic loquitur de ſocio cooperante qui tenetur pari
pęna.& in hoc ponderat literam ibi,in his. dicens ꝙ ſecus eſt
ſi in alijs;vnde ſocius ſocium excommunicatum non tenet̃
vitare.de hoc de ſenten.excommu. ſi vere. ſed ſi eſt ſocius in
delicto committendo,punitur,vt pręđixi,pari pęna,vt hic,&
de offi.deleg.c.1.vbi de hoc.79. diſt. ſi quis Papa. quandoque
tamen ſocius minus punitur q̃ faciens principalis. 12. q.2.cū
deuotiſſimam.de homicid.ſicut dignum. §.1.& ſi eſſet ſocius
in premiſſis tantum ex pręſentia nihil conſulens vel coope-
rans,non eſt in culpa nec in pęna. 23. q. 3.ita plane.& q.vlt.c.
vl quandoque tamen ſola pręſentia punitur. de bap. clemen.
1.Pau.Oppo.ad hoc quia videtur hic ſuperflue fuiſſe expreſ-
ſum de ſocio,cum teneatur tanquam participans in crimi-
ne damnato.de ſent.excom.nuper.Sol. Pau.ꝙ ſi eſt ſocius ꝑ-
cutiendo,vel capiendo,tunc tenetur tanq̃ faciens, vt nunc di
xi.ſed bannire eſt actus,pro quo non fit hæc expreſſio ratio-
ne participij.remittit ad no.de conſan.& affi. cle. vnica.vbi di-
xi in 4.contrario.& ibi no.poteſt intelligi Pau. velle ꝙ is qui
aſſiſtit bannienti,nō eſt excommunicatus tāquàm particeps,
ſed ita demum ſi ei in hoc fauet poſt bannum, & ſic poſt-
quàm ipſe banniens eſt excōmunicatus, ſed idem dici poſſet
de ſocio

ADDITIONES.

a An ſacril. Adde c.tua.& c.conqueſti.de ſen.exc.tex.iuncta gl in c.oēs.17.q.4
Vinc. God.Sacrilegus inſignis eſt morti tradendus.Ludo. Montal.in tracta.
de reprob.ſent.Pila.in 1.q.nu 63.quod habetur in lib.12.trac.fol 63.& eſt
æquiparandus homicidæ,& venefico.eo lib & fol.nu. 65.

b In poſſeſſionibus eccleſiarum. Adde Do.in c.conqueſtus de ſo.compe.Inn.
in c.cum pro cauſa.de ſen.excom.gl in c.canonica. 11.q.3.c.omnes. &c. ſa-
crilegium,& vtrobique per Io.de Fan.17.q.3.

c Electus. Adde Fel in c.cam te,de reſcri.in 6.in ver.pro ita concludo vbi alleg
Card.in hic in iſta v.q.

d An capiens equū. Adde Inn.in d.c nuper.ſunt duę gl.prima eſt eſt in verbo,
manus.in c.ſi quis ſuadente.de pœ.diſt.1. ſecunda in ver.manus, in c.ſi quis
ſuadente diabolo.17.q.4 & illud dictū Inno.ſequitur Lap. alle. 119 in prin.

e Si quis percutit. Adde Io.de Lig & Ant.de Bu.in c nuper. de ſen.excom.

f Qualiter dicatur ſocius. Adde Io. An.in c.innotuit.de elect.
Vin.God.Socius regulariter non habere dicitur mādatum a conſocijs,Ruy.
conſi.65.nu.6 lib.5 Socius autem ille dici non debet qui nullum damnum
ſentit.Gra.conſi. 2.nu.27.li.1. Ille autem ſocius dicitur & non famulus q
ponit operas & lucri partem conſequitur.Grat.in eo. conſ 82. nu. 26.li 1.
Adde de ſocio criminis qui in quibuſdam caſib ſpecialiter enumeratis de ſo
cio interrogari poteſt Gra conſ.59.nu. 17.li 2.& quando faciat indicium
ſufficiens ad torturam,Gra.conſ 17.4.5.& nu.29.li.2.

de ſocio percutiendo ſeu capiendo,quia ēt his caſibus partici-
pans non eſt excommunicatus niſi poſtquam principaliter p
cutiens eſt excōicatus,vt no.in d.cle.vnica.de ſen.excō.contin
git.j.quod declara per ea quæ dico, de priui. cle.j. ver.ſi qui. in
primo cōtrario.In eo qđ ibi dixi,qđ ſi quis percutit clericum
pluribus pcuſſionibus ſimul,nō eſt excōicatus niſi vna excōi-
catione tm̄,& ſic participās in illo actu dum fit,non eſt excōi-
catus tanq̄ participans,ſed qn̄que teneť tanq̄ ſocius,& ſic non
fruſtra hic additur de ſocio. Itē ſm̄ Pau.hic imponuntur etiā
aliæ pœnæ q̄ excōicationis in quibus participatio non opera-
tur idē ꝙ in excōicatione, quod vltimum no. & de hoc qūo
teneatur ſocius,dixi in d.c.j.de off.deleg. & per hoc expeditur
2.& 3.pars gl.& dic quod hic de ſocio exprimitur, id eſt de il-
lo qui cooperať nō principaliter,vt dicit glo.nam ſi non expri
mereť,non teneretur eadē pœna, licet enim cooperans prin-
cipaliter teneať eadem pœna.d.c.1.& quod ibi no.glo.ſecus ſi
non principaliter.C.de rap.virg.l.unica.ver.cæteros. ff. de fur.
is qui opē.& l.in furti.§.ope.& hoc niſi aliter in lege exprima
tur.C.de epi.& cler.ſi quēquam.ita no.Iac.But.in d.l. unica,
& ſic teneť hic ſocius pari pœna,quia ita hic exprimitur,alias
teneretur minori pęna.d.l.vnica.& pro hoc.d.c.1. de off. dele.
ibi, principales eorū fautores. & ſic ſecus de non principalib.
eo.ti.felicis.§.illud,li.6.vbi pro conſilio nudo, vel ſimplici fa-
uore non imponitur eadem pœna quæ imponiť delinquenti
17 principaliter,ſed alia.† Duodecimo quęro de conſiliario qua
liter teneatur.gl.ea.in quarta parte ibi,circa ſecundū. ſoluit re
mittendo.& de hoc dixi.s̄.in 4.contrario.& per ibi dicta videť
quod nullum ſpeciale ponit hæc litera in conſiliario, quia de
conſilio præſtito delinquenti tenetur cōſulens pœna delicti,
vt no.glo.& Dy.in regula,nullus ex conſilio,lib. 6.poſſet tn̄ di
ci quod hic tenetur conſulēs ēt ſi non ſequatur effectus, ſicut
is qui perſuaſit ſeruo vt rem dn̄o ſurripiat & ad ſe ferat, tene-
tur furti & de ſeruo corrupto ēt ſi de uoluntate dn̄i ſeruus eā
rem ad illum perferat.C.de fur.ſi quis ſeruo. ff. de ſer. corrup.
l.1.§.perſuadere. hoc enim caſu dolus cadit in certum nomē
maleficij,ut dicit glo.ff.de regu.iur.conſilij. verius tamen pu-
to,ꝙ hic non tenetur ex conſilio niſi ſequatur delictum. ff.de
verb.ſign.ſæpe in fi.& quod ibi no.gl.& d.l.ſi quis ſeruo. & §.
perſuadere.loquuntur in ſuo caſu ratione prædicta.hic autem
non committitur delictum punibile pœnis his poſitis ex nu-
dis conſilijs.nec tamen ſuperfluo ibi hic additur de conſiliario,
quia cum alias dubitetur quando quis teneatur de conſilio,
ſublatum eſt hoc dubium hoc caſu.Decimotertio quæro, de
fauente.glo.eadem ibi,circa tertium.ſoluit,& idem Pau.vt de
xi.s̄.in 4. contrario. Decimoquarto quæro defendente.gloſſ.
ea.ibi,circa quartum ſoluit,& idem Pau.Et no.gloſ. in eo qđ
dicit ꝙ hoc caſu defendens etiam poſt delictum tenetur pœ
na de qua hic,alias enim non tenetur pœna delicti. C.de rap.
virg.l.vnica.verſi.cæteros, & ex hoc ponitur hic ſingularis ca
ſus in defendente,& cum hac limitatione intelligi debēt quę
no.Bal.ff.de fur.in furti.§.ope.hæc procedunt ſi defendit iniu
ſte.ſecus ſi iuſte,quod proſequere vt in gl.uſque ad fi.& in eo
ꝙ glo.in fi.remittit ad no. de cle. excommu. propoſuit. Paul.
hoc proſequitur,dicens quod aduocatus,vel procurator talē
defendens iuſte in iudicio,& putans eum inculpabilem iura
pro eo allegando & oſtendendo eum innocentem,non liga-
tur aliqua pœna etiam ſi poſtea apparet eum culpabilem,
pro hoc quia in talibus iuſta defenſio reſeruatur. de exceptio.
cum inter. de re iudi.clementi.paſtoralis, ad fin. ſecus ſi con-
tra iuſtitiam & conſcientiam defendit. de hære. ſi aduerſus,
tales enim defenſores appellantur. decimaſexta quæſtione.
prima,de præſentium.de rebus eccleſiæ non alien.ſi quis, &
quod no.de iureiuran.breui. pro hoc infra, verſicu. poteſtas,
& idem nota. in præalleg.capitulo propoſuit.Decimoquinto
quæro de intellectu literæ in eo quod dicit quod per hanc
clemen. iſti excommunicantur in caſibus in quibus per iam
editos canones excommunicari non erant.Gloſſa,vt in ban-
18 niente.ſolu.quod dixi ſupra, in ſeptimo,notabili. † Decimo-
ſexto quæro,de qua conſuetudine loquitur litera ibi,non ob
ſtante quacunque conſuetudine.ſolu. vt in gloſſa.qui forſan.
Decimoſeptimo quæro, de quibus locationibus loquitur
hæc litera ibi, locationibus.Solu. Genz. quòd de omnibus,
cum indiſtincte loquatur,& ſic de temporalibus,ſiue ad mo-
dicum,ſiue non ad modicum tempus,item de perpetuis. De
cimooctauo quæro, de quibus beneficijs loquitur litera ibi
beneficijs.dic quòd de omnibus, cum generaliter loquatur
vt dixi in præced.quęſtio.vnde dicit Pau.ꝙ hoc verbum bene
ficijs,includit dignitates,& perſonatus & feuda , vt ſequitur
beneficium enim eſt beniuola actio tribuēs gaudium capiēti
10.colla. in quibus cau.feud. amit.cap. 1.vltra medium,& eſt
Senecę libro 6.de beneficijs,& dic,quod licet generali appel-
latione beneficium comprehendat etiam feudum , tamen
hic non comprehendit,quia ſpecialiter de feudo facta eſt mē
tio. & dic quod hoc caſu beneficium includit omne cōmo-
dum,quod habebatur ab eccleſia etiam merè tēporale . pro
hoc litera ibi,ſpiritualibus,ſiue temporalibus,Decimonono
quæro,an hæc feuda ſeu beneficia poterunt iterum conferri
his priuatis . dic quod non hac vice. in hac tota vacatione de
elect.commiſſa.§.porro.lib.6.& quod no.glo.

S V M M A R I V M.

1 *Inhabilis ad beneficium quandoque quis eſt in uno loco, & non in alio.*

2 *Generatio ſecunda vſque ad quos intelligatur.*

3 *Committentes contra diſpoſitionem cle.prima,de pęnis perdūt facultatem obtinendi beneficia. quid autem de obtentis , an illa perdant, vide.*

4 *An autem tales poſſint permutare beneficia cum alijs in eadem diœceſi.*

Ipſius. No.quod cum ponitur poſteritas , intelligitur p
lineam maſculinam.hoc tamē nō colligitur hic,
imo potius contra,quia hic exprimitur, ſed colligitur eo. ti-
tu.vbicunque , lib. 6. & hoc vult gloſſ. intelligebatur . & di-
cit Genze. quod ideo venit linea maſculina tantum , quia in
maſculis remanet cognomen & memoria generis, ideo in
eis præſumitur continuatio criminis. C. ad l. Iulian. maieſta.
quiſquis.ex his no.quatenus hic exprimitur de linea maſcu-
lina quod quandoque exprimitur id ꝙ ſubintelligitur quod
fit cauſa maioris certitudinis. Secundo not. caſum in quo qs
inhabilitatur ad beneficia.concordat de vi.& honeſt.cle. quo
niam. verſi. cæteri.& ver.alioquin.de ſta reg.cle.ne in agro.§.
1 porro.ver.quod ſi nullam.† Tertio no. caſum in quo aliquis
eſt inhabilis ad beneficium in vno loco & non in alio.de hoc
in glo.not.& pro hoc de elect.cum in cunctis.& c.per inquiſi
tionem.de fil.presby.ad abolendam.& capit. ſequen. excom-
municatus vero in vno loco eſt vbique excommunicatus . 4.
quæſtio.5.ſi quis.de offic.ordin.ad reprimendam.Oppo.in eo
quod inhabilitat filios vſque ad generationem ſecundam,ꝙ
imo vſque ad quartam.eo.tit.in quibuſdam. Gloſ.decretalis.
2 ſol.& idem Pau.†Quæro de intellectu literæ ibi, vſque ad ge-
nerationem ſecundam.videtur quod intelligatur de filijs, &
nepotibus.in Auth. de non alie.§.emphyteuſim.& §.quia ve
ro Leonis.colla.2.de hære.ſtatutum. 2. lib. 6.& quod ibi not.
in glo.huiuſque.In contrarium, quia pater videtur tenere lo
cum vnius generationis. & ſic per ſecundam gn̄ationem ve-
niunt filij,non nepotes.dic primum verius per d.glo.ca.ſtatu
tum.pro hoc quia generatio & gradus accipiuntur pro eodē.
10.col.tit.1.vbi gl.no.in verbo,gradum. quod no. Bal.C.de ſa-
croſan.eccle.authen.ſi quas.referens Bar. aliter conſuluiſſe di
ſtinguendo quod aut conceditur emphyteuſis Titio in ſecū-
dam generationem,& tunc ſtipes.i. ipſe Titius computatur
pro vna,& ſic veniunt ſoli filij.aut conceditur Titio vſque in
eius ſecundam generationem,& tunc veniunt nepotes ſtipi-
te non computato,quia quis nō generat ſeipſum.ipſe autem
Bal.ibi dicit ꝙ glo.præall.in uer. gradum. facit pro Bart. qui a
gradus computantur dempto ſtipite , unde pater & filius ſūt
in uno gradu.Inſt.de gradi. & in arbore conſanguinitatis.ſed
idem Bal.ibi dicit in hoc ſtandum conſuetudini eccleſię con
cedentis.ar. ff.de leg. 3 .l.nomen.§. 1.quia optima eſt interpre-
tatio quæ per conſuetudinem fit, præſertim in his quæ habēt
eſſe & formam a conſuetudine.ff. de legi. ſi de interpretatio-
ne.de conſue.cum dilectus. dic ſiſt ſtandum conſuetudini al
terius priuati concedentis, quia attenditur ꝯſuetudo patrisfa-
milias.ff.de pig.act.vel uniuerſorum. de pig.illo uos.ſed vide-
tur non referre an dicatur vſque ad ſecundam gn̄ationem,an
vſque ad eius ſecundam generationem , ſemper enim fit cō-
putatio dempto ſtipite.de conſan.& affi.ca.fi.& quod ibi not.
& ſic utroque caſu ſecūda generatio dicuntur nepotes, quod
3 magis placet.†Secundo quæro in eo ꝙ iſti inhabilitantur ad
obtinenda,quid de obtentis.Glo.non priuat. ſoluit qđ illa nō
perdunt,idem Paul. & Genze. qui dicit quod non priuantur
obtentis,quia cum alieno uitio laborent , mitius cum eis a-
gitur.argum.C.de nat.libe.l. legem . item quia & alias non
eſſet differentia inter principales delinquentes & eorum fi-
4 lios,quod hæc litera non tolerat,nec præcedens.† Tertio quę
ro,an iſti poterunt beneficia quæ habent cum alijs permuta-
re in eadem diœceſi.Glo.ea.ſol.quod non.idem Pau.& Gen.
qui inducit,quia dicerentur beneficia nouiter acquirere. Ste-
pha.dicit hoc uerum in permutatione quæ fit ad inſtantiam
permutantis.ſecus ſi ex officio ſuperioris,alias ſuperior puni-
retur ſine culpa, ꝯ id de conſti.c.2.de eo qui cog. conſan. Ior-
dane. 56.diſt.ſatis peruerſum.regu.non debet. & regula , ſine
culpa,lib.6. & ſic poterit ſuperior ex officio talem permuta-
tionem facere.de re.permu. quæſitum,iuſſus eīm iudicis facit
licitū,qđ alias non licet.ff.de his qui no.infa.l.furti.§. q̄ iuſſu.
dic uerius quod indiſtincte non tenet talis permutatio. quāq̄
enim

enim possit superior ex officio priuare beneficiatum, ex cã in
non potest inuitum trãsferre quo ad hoc, vt inuitus acquirat
titulum in secundo beneficio. 74. dist. gesta. & c. vbi ista, & ꝙ
dixi de transl. c. fi. & pro hoc quod no. in regula, quod ob gra
tiam, li. 6. requiritur ergo, ꝙ consentiat ipse translatus, p hãc
autem cle. isti sunt inhabiles ad obtinenda, & sic consentire
nequeunt. Quarto quęro in eo, quod isti inhabilitantur ad
beneficia ecclesiastica, quid de sęcularibus. Sol. Pau. ꝙ illa po
terunt habere. & potest exemplificari in beneficio quod da-
tur alicui tanquam benemerito. de magistra. quia nonnullis,
versi. assignetur.

SVMMARIVM.

1 *Domicilij quando fit mentio, intelligitur de domicilio principali.*
2 *Vicinitas quandoque est causa incommoditatis vicinorum iuxta habi tantium.*
3 *Interdictum, an ipso iure tollatur post relaxationem episcopi propter cuius detentionem fuit interdicta terra detinentis episcopum.*
4 *Terra autem sua dicitur terra pertinens ad ipsius iurisdictionem.*
5 *Quid si est tyrannus qui non habet titulum, an terra sit interdicta.*
6 *Item quid si est terra communis sibi & alteri.*

Terra. No. ꝙ quandoq; fertur interdictum in terram
pp delictum dñi, & tunc durat vsq; ad eius satis-
factionem. pro hoc litera ibi, satisfactionem eiusdem. subau-
di dñi, & sic non sufficit aliorum satisfactio, vt not. de pœ. qđ
in te. Secundo no. ꝙ q̃nque fertur interdictum sub condõne
sicut hic interdicitur locus vbi ẽps detinetur, & quandiu de-
1 tinet, de hoc in gl. cõcordat. † Tertio no. ibi, domicilij a prin
a cipalis ipsius, ꝙ attẽditur domicilium principale, & dicit Pa.
ꝙ dicitur principale vbi habet larem, vt no. de ma. & obe. om
nes, & si habet duo æqualia domicilia, ambo comprehẽdun
2 tur, quia loco vnius hñr. de sepul. cum quis. li. 6. † Quarto no.
b ꝙ rõne vicinitatis b quis consequit̃ incommodum. de hoc in
gl. in ver. vicinæ. pro hoc de exces. pręla. clerici. de pę. di. 1. sed
& continuo. Oppon. ꝙ non tñ debuerit interdicere terram
istius, sed etiam bona confiscare ecclesiæ offensæ. 18. q. 4. si qs
deinceps. 24. q. 3. quisquis. Sol. Pau. stando contrario. dic ꝙ il-
la iura strictius loquuntur, quia non comprehendunt con-
siliarium, fautorem, vel defensorem, qui comprehenduntur
hic, & sic quo ad ibi expressos locus est confiscationi. quo ad
alios non extenditur, sed pœna ista locum hẽt etiam in con-
siliario, fautore, & defensore. s̃. e. cle. in prin. Quæro in eo, qđ
interdicitur terra ipsius &c. quæ dicatur ipsius. Solu. vt J. q. 3.
3 † Secundo quæro in eo ꝙ hic interdicitur terra istius vsque
ad eius satisfactionem, item terra in qua detinetur episcopus
donec detinebitur, an post satisfactionem, vel relaxationem
ẽpi tollitur ipso iure interdictum? Soluit Steph. dicens quod
post satisfactionem requiritur relaxatio interdicti, quia pos-
set esse dubium, an esset plene satisfactum, & alter negaret.
ar. 2. q. 6. presbyter. vbi per Arch. pro hoc quod no. Inn. de ęta.
& qua. cum bonæ. licet contrarium videatur no. de coha. cle.
sicut. ꝙ dic vt dixi de deci. cle. 1. q. 30. secus dicit Stepha. in se-
cundo casu post relaxationem episcopi, quia tunc ipso iure
tollitur interdictum. dicit tamen nõ esse absurdum, ꝙ etiam
hoc casu interueniat declaratoria sententia per quam decla-
retur clericos posse agere in officio suo sicut prius. idem di-
cit Lau. J. e. cle. ver. ciuitas, vbi dicit ꝙ q̃n vsque ad certum tẽ-
pus, vel modum latum est interdictum, finito tempore, vel
modo cessante sublatum est, quia non põt dubitari an sit tẽ-
pus elapsum, vel modus impletus. Pet. de Anc. dicit ꝙ nõ est
differentia inter hos casus, nam etiam relaxatio potest esse oc
culta, & sic etiam secundo casu requiritur declaratio, & sub-
latum sit interdictum, alias excusarentur celebrantes ab irre-
gularitate. si tamen vellent probare de satisfactione, vel rela-
xatione, an per hoc euitent irregularitatem, dicit se dubitare.
dic, vt dixi in d. cle. 1. de deci. & pro Steph. facit, quia relaxatio
ẽpi non bene potest esse occulta. ar. de transla. quanto. tutius
est tamen quod etiam hoc casu interueniat declaratio prædi
cta propter dubia quę oriri possunt. tamen eo ipso ꝙ satisfa-
ctum est, vel facta relaxatio episcopi detenti, vere dicitur sub
latum interdictum, cum sub illis conditionibus sit latum, &
sic qui interim celebrauerunt si de hoc docent, non sunt irre
4 gulares. † Tertio quęro in eo, quod interdicitur terra si sua
sit, de qua terra intelligitur. Gl. vide, remittit ad no. de post. c.
1. Pau. dicit quod terra ipsius dr̃ terra pertinens ad ipsius iu-
risdictionem, per not. in d. c. 1. & pro hoc quod dicatur sua ẽt
ratione solius iurisdictionis, est quod no. ff. de ori. iur. l. 2. post
prin. Genz dicit ꝙ terra ipsius dr̃, vel ratione proprietatis, vel
ratione iurisdictionis. remittit ad not. de iudęis. cle. 1. vbi dixi
5 in 3. q. & de hoc in seq. q̃õ. † Quarto quæro, est tyrannus qui
non habet titulum in terra, sed occupat. consului ꝙ non erit
interdicta, quia nõ est sua, nec quo ad proprietatem, nec quo
ad iurisdictionem. C. de sacrosan. eccle. decernimus, pro hoc
quod dicit Bar. in tract. de tyranno, quia talis intrusus non ob
ligat terram ex facto suo. ar. de ele. fundamenta, li. 6. sicut nec
prælatus intrusus ecclesiam. de schisma. c. 1. pro hoc litera ibi
terra ipsius, quia genitiuus denotat dominium. ff. de relig. l. 2.
§. 1. de quo dixi in prælle. c. 1. de postul. pro hoc etiam litera
ibi, sua sit, & quod dixi. s̃. q. prox. si tamen ciuitas ex tacito cõ
sensu diu passa est aliquem tyrannum, tunc videtur tacite ap
probasse. pro hoc quod dico. J. ver. ciuitas. q̃õ. 2. & sic ex facto
eius tenetur. de procu. c. fi. Item si ciuitas patitur ea, de quib.
hic, fieri, & non contradicit, intelligitur approbare, vt dico in
d. q. 2. & sic non tantum tenetur ciuitas quando est talis tyrã
nus qui vi occupauit ciuitatem, nec ciuitas potest resistere,
vt quia ibi sunt armati fauentes tyranno potentiores illis de
6 ciuitate. † Quinto quęro, si est terra communis sibi vel alteri.
Sol. La. & Gen. ꝙ non erit interdicta. ar. de præb. cum in illis.
de offi. deleg. sane. ff. de ver. sig. pupillus. §. vlti. pro hoc. ff. de l.
2. legatus vxori. dic melius distinguendo, ut no. Io. An. de sen.
excommun. si sententiam, lib. 6. §. 1. quia aut possidet cũ alio
pro indiuiso, & procedit opinio pręmissa, ne innocens puniatur.
aut pro diuiso, & tunc sua pars erit interdicta. ar. de sepul.
sacris. dic tamen ꝙ quando pro indiuiso, non dicitur proprie
communis. Op. ad hoc de c. 1. de postu. præla. Sol. Lau. ꝙ illud
fecit interpretatio Cardinalis super hoc potestatem habẽtis.
dic verius ꝙ ibi extenditur interdictum ad terram adhæren-
tem propter fauorem quem pręstabat. vnde intelligitur ibi,
de adherentia non contiguitatis, sed fauoris, vt ibi dix.

ADDITIONES.

a Domicilij principalis. Adde gl. in ver. olim in c. statutum. de rescri. li. 6. gl. in c. omnes. de ma. & obe. gl. in l. hæres absens. ff. de iud. An. de But. in ca. licet. de fo. comp. Doct. in c. ex parte eo ti.
Vinc. God. Domicilium potest quis sibi vbi vult constituere. Cor. conf. 187. visis litera c. li. 5. & domicilium ex facto & voluntate constituitur maxime si maior pars facultatum transfertur in nouo domicilio. Ruy. conf. 58. nu. 10. lib. 3 Nec domicilium dicitur immutatum ex eo solo quod quis alibi habiter. Ruy. confi 59. nu 7. lib. 3.
b Ratione vicinitatis. Adde quod facit ad hoc gl. in verbo quinque. in c. clerici de exces. præl.
Vinc. God. Adde ratione vicinitatis quando vicini præsumuntur facta vici ni scire, & quando non. Alba. conf. 25. nu. 15.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio qualiter debeat publicari, & quis est modus eam pu blicandi.*
2 *Idoneè & sufficienter cauere, an accipiantur pro eodem.*
3 *Absoluendus ab excommunicatione non solum debet cauere de pœna sibi iniungenda soluenda, sed etiam de pęnitentia complenda quę si bi iniungenda est.*
4 *Cautio idonea quæ est in casu cle. 1.*

Et quia. No. ꝙ ad confusionem peccatoris publicatur
peccatum, & imponitur pœna manifesta. 6. q.
3. denique. 15. q. 1. mulier. de pœ. & rem. c. 1. & de hoc. 2. q. 4.
nemo. & dicit Pau. ꝙ hæc est causa quare excommunicatus
denunciatur & publicatur. dicit tamen quod etiam hoc fit
vt ab alijs euitetur. 11. q̃õ. 3. curæ. & quid operetur denuncia-
1 tio, dic, vt de ap. pastoralis. & de excep. c. 1. li. 6. † Secundo no.
modum publicandi excommunicationem vt fiat pulsatis
campanis & candelis accensis, subaudi & extinctis. & pedib.
conculcatis. de hoc in gl. extinctis. & dicit Pau. ꝙ debent can
delæ ad terram proijci, quod etiam dicitur in c. debet. alle. in
glo. & dicit Lau. ꝙ hoc fit ad aggrauandum sententiam, alias
sufficeret, ꝙ excommunicatus publice nuncietur. 2. q. 1. mul
ti. de excep. exceptionem. in ver. publice. Gen. dicit ꝙ hæc so-
lennitas obseruatur in anathemate quando anathema fertur
ab homine, hic autem excommunicatio lata a canone publi
ce per hominem nunciatur. dic quod c. debet. non obseruatur
respectu pronunciationis, sed respectu publicationis, &
vt prędixi hoc fit ad aggrauationem, seu verius ad terrorem
excommunicati & aliorum, nam publicatio nihil inducit. ff.
de testa. hæredes palam. de ap. pastoralis. nec ista solennitas sẽ
per obseruatur, sed quo ad hanc clemen. oportet eam obser-
2 uari ex quo hic exprimitur. † Tertio nota. ibi, sufficienter &
idonee, quod hoc casu non absoluitur excommunicatus ni-
si caueat sufficienter, & licet videatur distinguere inter suffi
cienter & idonee, tamen accipiuntur pro eodem, & hic po-
nitur vtrunque causa maioris expressionis, & ío hoc nota
casum singularem in quo excommunicatus pro offensa
etiam non notoria non absoluitur nisi pręstita satis-

cienti cautione,& idem dicitur eod.tit.felicis, §. cum autem.
lib.6.alias regulatitet sufficit cautio iuratoria.de sent.excom.
ad hæc.vbi glo. & capit.cum desideres.quod dixi de app. qua
fronte,sed forte habuit hic respectum, quod ostensa non po-
test non esse notoria.arg.de transla.quanto. pro hoc quod di-
xi sup.ver.proxim.quæst.a. verius est tamen quod potest esse
dubia saltem respectu offendẽtis,ideo dici oportet, quod hic
opus est sufficienti indistincte,quia ita hic exprimitur, ꝑ hoc
5 infra ver proxi.& quod ibi dico in primo not. Quarto † not.
quod absoluendus non solum cauet de parendo pœnæ sibi
iniungendæ,sed etiam quod pœnitentiam sibi iniungendam
peraget.de hoc in glo.concordat.& dicit Pau. quod ei impo-
netur pœna commensurata delicto.de pœn.dist. 1. mensurã.
24.qõ.1.non afferamus.eo.tit.fœlicis.§.præmissis.lib.6 alias si
non erit commensurata,non cogetur parere mandato. facit
de iureiu.veniens.& cap. Quintaualis. 23.q.4.qui peccat.16.
qõ.7.alligant.de senten.excommu.ex tenore.in glo.1. Oppo.
quia litera ibi, quousque dignam satisfactionem præstiterit.
innuit a contrario quod post præstitam satisfactionem non
debet amplius publicari,cum tamen non sufficiat satisfactio
nisi absoluatur.de senten.excommu. cum desideres. de deci.
clem.1.Sol.Pau.stando contrario,& ad literam ibi, præstite-
rit.subaudi,& absoluatur.& de hoc in ver.seq. 4. & duab. seq.
4 †Quarto in eo quod dixi in 1.no.de idonea cautione,quæ erit
hoc casu idonea.Sol Pau.quod debet esse talis quæ verisimi-
liter timeatur.de resti.spol. literas.ad fin. vnde dabit pignora
vel fideiussores.ff. mandati.si mandato.§. vltimo, vt lite non
contest.quoniam.§.in alijs.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum non relaxatur in casu certo nisi satisfactum fuerit.*
2 *Ciuitas si commisit delictum in episcopum alienum, an subiaceat pœ-*
næ,sicut si commisisset delictum in episcopum proprium.
3 *Ciuitas dicitur delinquere quando ciues eius delinquunt, an & quan-*
do procedere hoc dicatur.
4 *Satisfactio qualiter fiet pro iniuria illata episcopo.*
5 *Clericus vulneratus uel percussus a laico coram quo poterit petere sa-*
tisfactionem sibi fieri.
6 *Actio iniuriarum non est transitoria ad hæredes.*

1 a Ciuitas. †Not. ibi, donec a satisfecerit . quòd hoc casu
non relaxatur interdictum,nisi præcedat satis-
factio de hoc sup.versi.proxi.in 3.not.Secundo no. casum.in
quo fertur interdictum ipso iure.de hoc in gloss. concordat.
Opp.in eo quod punit ciuitatem quæ hoc commiserit, quia
ciuitas est res inanimata,& sic non potest delinquere vel me
reri,sicut nec res animata ratione carens. ff.si quadru. paup. l.
1.de homicid.cap.1.Sol. Pau. exponendo literam ibi, ciuitas,
id est homines ciuitatis & habitantes in ea.videtur enim ciui
tas facere ex quo homines communiter sunt culpabiles fa-
cto consensu & taciturnitate.23. qõ.3.ostendit.secus si aliqui
ciues committunt ciuitate non consentiente. simile de ele-
ctio.vbi periculum.§.ciuitas.lib.6.de homici. ad abolendam.
§.statuimus.versicu.ciuitas.23.q.2 dominus noster. 1.qõ.1.si
audieris.25.quæst.2.ita nos.de hoc inf.quæst.2. Secundo opp.
quod ciuitas hoc casu non tantum debeat interdici, imo etiã
episcopatu priuari.25.qõ.2.ita nos. Sol.Paul. & Genze. quod
b illud procedit quãdo bis interfecit b episcopum suum. †Quæ
2 ro quia hic loquitur de ciuitate quæ ista commisit in episco-
pum suum,quid si in alienum. Sol. Genze. quod non est lo-
cus interdicto, de quo hic,quia hoc reuerteretur in præiudi-
cium episcopi proprij , quia ex tunc non posset ibi celebrari
vel officio pontificali uti. de excess.prælat.tanta.de senten. ex-
commu. is qui. lib. 6 pro hoc, quia hæc constitutio cum sit
3 pœnalis,restringenda est.reg.in pœnis,lib. 6. † Secundo quæ-
c ro in eo quod dixi, quod ciuitas c hic dicitur delinquere cum
ciues delinquunt , an & quando hoc procedit . Solu. Genze.
quod procedit quando vniuersitas ciuitatis de communi cõ-
silio hæc fecit ut uniuersitas, quod qualiter videatur fieri,no.
ff.quod cuiusque uniuer.no.sicut.§.1.deregu.iur.aliud. §. re-
fertur.& hoc tenet Io.de Lig.dicens, quod tunc tantum dici
tur ciuitas facere quando homines communi consilio faciũt
tanquam corpus,secus si ut singuli nullo tractatu preuio,nec
communicato consilio.ff. quod vi aut clam. quod autem . §.
si in sepulchro.quod cuiusque uniuersi.nulli.& ibi no. & per
hoc consuluit ciuitatem Bononiæ non esse interdictam pro
pter rebellionem factam a quibusdam ut singulis,etiam præ
supposito ꝙ lex interdicat ciuitatem rebellionem faciẽtem.
& dicit se hoc defendisse in præsentia Papæ dicens hoc pro-
cedere etiam si omnes de ciuitate fecissent ut singuli,non ut
corpus.In contrariũ est ꝙ dixi s̃.in 1.contrario , in eo ꝙ ibi di
cit Pau.ꝙ ciuitas dicitur facere ex quo homines communi-
ter sunt culpabiles facti consensu vel taciturnitate, & sic fa-
cta rebellione per aliquos si ciuitas hoc patitur , dicitur facere
quod tenet Petr . de Anch.nem tenendo ꝙ dicit Io.de Ligna.
sequeretur ꝙ si aliqui ciues inuaderent castrum alterius , qđ
postea ciuitas tenetur , vel si aliqui ciues deprædantur territo
torium alterius,& ciuitas recipiat prædam & captiuos.non te-
neretur,ex quo illi non fecissent communicato cõsilio, quod
videtur absonum,non enim refert an verbis an tacito cõsensu
deprehendatur voluntas.arg. de sen. excom.quanto.imo plus
est factis aliquid facere,ꝗ̃ verbo,de app. dilecti. 1. quod placet.
& dictum Io.de Lig.procedit quando omnes ciues vel multi
aliquid faciunt tanꝗ̃ singuli, & postea per actus sequentes non
potest detegi voluntas tacita ciuitatis approbantis . alias secus
per prædicta quæ no.quia sæpe accidunt . & pro hoc quod di-
xi s̃.in ver.terra.q. 4. Tertio quæro in eo ꝙ interdicitur ciuitas
donec satisfecerit, an post satisfactionem sublatum est inter-
dictum.Gl.vide,remittit.Lau.dicit ꝙ non , sed requiritur sen-
tentia superioris.2.q.1.præsbyter.secus dicit si ad certum tem-
pus,vel modum latum esset.quod dic vt dixi s̃. ver. terra.qõ.2.
4 † Quarto q̃ro qualiter fiet satisfactio de qua hic.Sol. Matth.ꝙ
debet satisfieri de iniurijs,expensis,& dãnis.de fo. compe.con
questus.eo.ti.olim , dicit etiam ꝙ si clericus iniuriatur laico,
debet ei satisfacere de iniuria.de sen.excom. contingit. & si ad
inuicem sibi iniuriantur clericus vel laicus , debet fieri com-
pensatio hincinde , & qui plus excessit , plus debet satisfacere
læso secundum æstimationem iudicis.d.ca.contingit.de adul.
intelleximus . & de iniuria pecuniariter debet satisfieri læso.
de senten.excõ.parochianos.& ca. noscitur.& ca. quamuis. in
quibus de hoc.nec istam satisfactionem tenetur quis remitte-
re,sed rancorem tantum.45. dist. & qui emendat. 90. distin. si
quis contristatus. 23. qõ. 3. si illic.& pro hoc quod dictum est
de damnis,facit 2.q.1.in primis.de iniu.olim. & c. in nostra.&
dicitur dãnum diminutio patrimonij. ff.de dam. inf.l.damnũ.
& isto casu debent restitui omnia quæ occasione prædi-
ctorum amisit, & quæ habuissent si non essent factæ iniuriæ,
& iniurias æstimabit episcopus,dicens ꝙ vellet potius tantum
de suo perdidisse ꝗ̃ hanc iniuriam passus esse , & iudex postea
taxabit.2.q.1.in primis.3.q.3.quod fieri. Inst. de iniu. §. datur.
5 & in Spe.eo.ti.§.1.ver.in hac.† Quinto quæro coram quo cle-
ricus vulneratus seu percussus a laico poterit petere satisfa-
ctionem.Solu.Mat.distinguit ꝙ aut agitur ad pœnam ratione
sacrilegij,aut ad satisfactionem iniuriarum & interesse.primo
casu debet agi coram ecclesiastico.17.qõ . 4.quisquis. secundo
casu aut per modum actionis, aut exceptionis. si actionis , co-
ram seculari debet agi , quia actor sequitur forum rei.de foro
compe.cum sit.& est casus de Iud.postulasti.si autem per mo-
dum exceptionis,puta quia laicus petit se absolui,tunc coram
iudice ecclesiastico, de sen. excom. parachianos. vbi de hoc ꝑ
Host.dicit tamen Matt. ꝙ cum ad officium prælati spectat fa-
cere excommunicatum denunciari, poterit ecclesiasticus lai-
cum excommunicatum denunciare donec satisfaciat clerico.
6 de iniur.d.c.parochianos.† Sexto quæro si passus iniuriã mori
tur ante li.conte.in actione iniuriam.Sol.Matth. ꝙ hæres non
poterit actionem prosequi,quia non transit in hæredem. ff.de
min.iniuriarum.Insti.de perp.& temp.act.§. & est.de hoc per
Inno.de iureiu.Quintaualis. Septimo quæro,statuto cauetur
ꝙ si quis insultum fecerit ad domum alicuius puniatur in 20.
aliquis assaluit aliquem in porticu domus suæ, an videtur fe-
cisse insultum ad domum eius.Sol.Mat.referẽs quod no.Spe,
de iniu.§.1.ver.pone.vbi dicit ꝙ sic , quia appellatione domus
continetur porticus.17.q.4. si quis contumax. & cap. si quis in
atrio.de immu.eccle.cum ecclesia. ad idem de immunita.ec-
clesia.decet.lib.6.versi.cessent in ecclesijs.Ioan.Andr. in addit.
Specu.ind.versicu. pone.refert alios distinguere , an porticus
sit priuatus , an publicus. primo casu procedit quod dictum
est,quia tunc est pars domus . secundo casu secus , quia tunc
non potest dici pars domus cum omnib. pateat, & de porticu
priuato potest exemplificari maxime Romæ, vbi aliqui clau-
dunt porticus,& vtuntur ipsi soli tanꝗ̃ domo.& hæc distinctio
est æqua & iurib.fulciri potest,quod dic,vt in d.versi.pone.per
Io.An.

ADDITIONES.

a Donec.Adde c. Ioseph.de ver.sig.gl.in ver. donec. in cle. vt hi qui. de ęta. &
quali.Doc.in l.9.ff.de sena.Raph.Ful.consi.98 inci.visis petitionib. & in con-
si.12.inc ad id de quo quæritur.
Vinc.God.De hac dictione,donec,scribit Io.de Lig.in trac.de eccle.interdi.q.
6.nu.10 quod habetur in lib 9.trac.fol.2.86.
b Interfecit episcopum suum.Adde tex. in c.ad aures. & in c.in quibusdam.de
pę. Abb.in c.dilectus filius.el 2.de simo.in 5 col.
c Ciuitas.Adde Io.de Ana.in c.dilectus.el 2.in 11.col.de simo. Pe.de Anch.cõsi.
215.inci.in Christi &c.ex narratis in facto.in 6.col.
Vin God.Adde si ciuitas fuerit condemnata ad subuersionem murorum,il-
lis dirutis non est iterum ædificanda.Tiraquel in l.si unquam,in ver.suscepe-
rit liberos.fol.384.nu.181.

Io.An.Octaun quæro in eo quod dicit interdicto memorato,an intelligitur eo modo,vt s.§.terra.videtur ꝙ sic per verbum,memorato.& sic vr̄ intelligendum ꝙ comprehendat̄ diçce.in contrarium de sen.excommu.si ciuitas.lib.6. per qđ videtur ꝙ cum hic dicat de ciuitate,non sit interdicta nisi ciuitas & continentia ædificia.secus autem in §. terra. vbi non dicit de ciuitate,sed de terra.Item ibi,quando proceditur cōtra personam veram,hic contra fictam seu repræsentatam.s. ciuitatem quæ non potest delinquere,vt no.Inn.de sen.excō. graue.ideo ibi grauior pœna imponitur,& sic consului.& ad ver.memora.dic ꝙ ciuitas hic subiacet interdicto memorato eo modo quo de iure potest intelligi,ita tamen ꝙ non violẽtur alia iura.arg.de elect.cum non deceat.lib.6.

Potestas. Quero de quibus aduocatis loquitur hæc litera ibi,aduocati.Sol.Pau.ꝙ potest loq de aduocatis causarum,qui quandoq; priuantur officio patrocinandi.eo.ti.fœlicis.li.6 de hær.si aduersus,vel loquitur de officialibus sic nominatis,de iure.quia clerici.& hoc vltimum placet propter id quod procedit in litera de potestate & alus, & ꝙ sequitur de rectoribus & consulibus.Secundo quero de intellectu literæ,nisi vt præmittitur.Sol.vt in glo.in ver.præmittitur. Tertio quæro,an successores istorum erunt etiam excommunicati, an vero soli prædecessores qui culpabiles fuerunt.Sol.Lau quod etiam successores si post adeptum officium non liberant captum quamcito commode poterunt de immu.ecc.aduersus.in fi.vbi de hoc in gl.vlt.in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Interfectores episcoporum sunt grauissime puniendi.*
2 *Pœna debet esse grauior vbi maius est delictum.*

Quæ omnia. Prefatos.s. percutientes, capientes, mandantes, ratum habentes, & eis
dantes consilium & fauorem. Nn.ar.a minori.de hoc in glo.
1 arguit.† Secundo no.ꝙ interfectores episcoporum grauissi-
me sunt puniendi.& dicit Pau. ꝙ etiam per reges, & princi-
2 pes seculares puniri debent.23.q 5.sunt quidam.† Tertio no.
ꝙ vbi grauior est culpa, grauior debet esse pœna . de hoc in
gl.concordat.& de hær.vergentis & c.excommunicamus.§.
si vero.de homi.si aliquis.& c.sicut dignum.23.q.1.non asse
ramus.in fine.

S V M M A R I V M.

1 *Prohdolor,dictio quid importet.*
2 *Iura adaptantur ad ea quę frequenter fiunt.*
3 *Multis crassantibus opus est exemplo.*

1 § Nec super. † No de dictione, ꝓh dolor. de hoc
in gl.interiectio.& dicit Pa.quod dã
dicere,ꝙ componitur ex pro.i.valde,& dolor.dic ꝙ pro,de ꝑ
se fm Priscianum in tractatu de interiectione,est interiectio.
Lucanus in 3.pro si remeasset in vrbe vnde dic ꝙ adijcitur di
2 ctio dolor,causa expressionis significationis.† Secundo not.
ibi frequenter,qđ ad ea quæ frequenter emergunt, iura ada-
ptantur.ff.de legi.nam ad ea.vt li.non cont.quoniam,in prin.
3 Tertio no.quod multis crassantibus opus est est exemplo.de
hoc in glo.quasi.& in ver.exemplo.Quarto no.ꝙ ex dignita-
te offensi augetur pœna.de hoc in glo.in ver.offensi.Quinto
a no.multas laudes episcoporum,quia dicuntur a sanctissimi.
b Item Christi legati,[b] &c.vt in litera.

ADDITIONES.

a Quia dicuntur sanctissimi Adde cap cum ex iniuncto.de hæreti.c sacerdotibus.1 1.q prima. Authen.de sanctissi episco.collat.9 & capit.quorum vices 68.dist.
b Christi legati.Adde cap.in nouo.21.distinctio.c.omnis.7.q.1. glo.fi.in 6 fiut.7.q.1.

S V M M A R I V M.

1 *Absolutus in mortis articulo propter iniuriam illatam episcopo excõmunicatus quod si conualescat debet quam statim commode potest se pręsentare Papæ.*
2 *An autem ei credatur quod non potuit citius se commode præsentari,vide.*

1 Sane. Nota ibi,in iure.a.l.b: pro generali allegatione.de
hoc de cohab.cler.,vel.i.a. Op.in eo,ꝙ dicit ꝙ ab
solutus in mortis articulo,nisi postquam fuerit restitutus sa-
nitati quamcito commode poterit se præsentet Papæ,reinci
dit in excommunicationem.vr̄ enim ꝙ non debeat expecta
ri ꝙ commode possit,sed q̃cito habet opportunitatem,hoc
dēat facere.de sen.excō.de cætero.Gl.idem alle hoc c. potius
pro concordantia, & dic ꝙ in effectu idem est dicere q̃ cito
commode poterit,vel quamcito opportunitatem habuerit.
2 & quomodo debeat intelligi,dic,vt in glo.in seq.q. † Quæro
an creditur isti dicenti ꝙ non prius commode potuit.Glo.e.
ibi,per hoc patet,soluit ꝙ non,sed ꝙ hoc arbitrabitur iudex
ex coniecturis,quod dic,vt in gl.Op.ad hoc quia cum quæritur de animæ periculo & de alicuius conscientia, credit̄ eius
iuramento,de homi significasti 2.Gl.ea ibi,nec obstat.soluit
ꝙ illud in foro pœnitentiali,& quo ad vinculum occulte ꝓ-
stendum.quam singulariter no.idem Pau.dicens ꝙ hic loq-
tur in iudicio contentioso,& de vinculo publico dic,ꝙ ēi in
foro iudiciali statur sacramento alicuius quando aliter pro-
bari non potest de conscientia eius, de testi. præsentium. vbi
de hoc in gl.iuramentum. hic autem potest probari quod citus potuerit ex coniecturis.Secũdo quæro,an iudex cum voler denunciare hunc incidisse in excommunicationem eum
citabit.Gl.eadem ibi,iudex tamen.soluit quod sic.Idem La.
Pau.& Genz.

S V M M A R I V M.

1 *Superior debet moueri per graues querelas subditorum.*
2 *Citatio ab homine comparatur citationi a iure in certo casu. quis ille sit,vide.*
3 *Iniuriam inferentes alienigenis in exitu suorum territoriorum debent puniri.*
4 *Papa debet prohibere ne honori suo detrahatur vel sedis apostolicæ.*
5 *Papa debet conseruare personas ecclesiasticas.*
6 *Mala sunt punienda ne propter impunitatẽ inducantur mala exẽpla.*
7 *Præter,dictio quandoque ponitur inclusiue.*
8 *Pęna aliter sunt imponendę minoribus quam maioribus.*
9 *Clerici obtinentes dominium temporale si committant in cle.2. de pœnis,an puniantur sicut laici obtinentes dominium temporale.*
10 *An autem pœna dictę cle.habeat locum in his qui procurant capi laicos.*
11 *Quid de his qui procurant capi mulieres religiosas.*
12 *Clericum procurans capere non vt resignet beneficium,sed ad impediendam citationem,an incidat in pęnam huius cle.2.vide.*
13 *Quid si clericus fuit captus vt resignet beneficium,non tamen resignauit,an debet puniri pęna dictę cle.secundę.*
14 *Quid si capitur ad curiam citatus eo tẽpore quo non debet itinerari.*
15 *Capientes clericos contra dispositionem cle.secundę,de pœnis. qua pęna puniantur.*
16 *Laici procurantes capi clericos,qua pęna puniantur.*
17 *Prælati procurantes capi clericos puniuntur, an hoc locum habeat in quibuslibet prælatis.*
18 *Clementina 2.de pęnis.quę priuat capientes clericos beneficiis obtẽtis,an etiam priuet de obtinendis.*

C A P. II.

1 MVltorum. † Diuide vt gl.j.& partem secũ
dam diuide in tres vt tria dicta
continet.de quibus in summario gl.a.in §.illis,3.
in §.sane.No.ꝙ ad graues querelas debet superior
moueri,pro hoc litera ibi,graues querelas subditorum.concordat de testi.spo.grauis,de deposito.c.1.& dicit Lau. quod
durum esset & quasi monstrum quod filijs maxime oppressis & quasi penitus destitutis denegaretur quin possint recur
rere ad vbera matris suæ.s.ecclesiæ Romanæ.2.q.6.ad Roma
2 nam.& c.omnis oppressus.de elect.fundamenta.li.6.† Secũ-
do no.ꝙ in casu huius cle.comparatur citatio ab homine ci-
tationi a iure.& de vtraque citatione gl. exemplificat in ver.
ab homine.& in ver.a iure.alias tamẽ terminus hominis for
tius vrget quam terminus legis.ff.de arb.Celsus.ꝙ dixi de re
3 scri.c.1.Tertio no.ꝯ eos qui iniuriãtur alienigenis in exitu suo-
rum districtuum,& hoc inducit Lau.ꝯ Francos tenentes custodes,imo depredatores qui in exitu territorii homines ten
tant vsq; ad camisiam & sæpe depredantur. & dicit Genz. ꝙ
isti sub specie boni faciunt mala dicentes se custodire iura districtuum ne exinde arma aurum vel similia possint extrahi.
hęc tñ non solum fiunt in Francia,sed etiam alibi, vt in plu-
4 rib.locis Italiæ. † Quarto not. ꝙ Papa non dēt permittere ꝙ
detrahatur honori suo vel sedi apostolicæ.de hoc in gl. quẽ.
& dicit Gen.ꝙ honor debet preferri commodo pecuniario.
ff.si quis omissa cau.testamen.Iulianus,dicit etiam ꝙ ꝑ hæc
de quib.hic derogabatur toti ordini clericali.de sen.exc.contingit.1.de foro comp.c.2.vnde etiam si illi passi iniuriam illam remitterent,per hoc non remitteretur iniuria facta toti
ecclesiæ.23.q.4.si is qui.63.di.Salonitanæ no.de maledi.cap.
5 fin.Quinto no.ꝙ ad Papam pertinet conseruare personas ec-
clesiasticas in quieto & prospero statu.& exponit Genz qui,

ro, ab actibus humanis. ne cler. vel mona. per totum, prospero, quo ad actus spirituales inducendos. 23. questione 8. con-
6 uenior. † Sexto no. ibi, exempli pernicie. quod mala puniĕda sunt ne propter impunitatem surgant mala exempla, & inducantur ad delinquendum alij, & maxime puniri debēt delicta superiorum, quia quod fit a superioribus, facile trahitur
7 a subditis in exemplum, de voto, magnæ. † Septimo no. de di-
a ctione, pter a ibi, preter infam canonis, & dic t Pau. ꝙ hic punitur inclusiue. concordat de præsump. literas, ſm vnum intellectum, licet gl. vlt. ibi, ꝯ, sed primum communius, & dicit Pau. ꝙ quando sequitur, propositionem affirmatiuam includit: si vero negatiuā, venit positiue & exclusiue, & sic effectus huius dictionis est ponere ꝙ precedens propositio negabat, facit. ff. de manu. testa. l. Titia. §. vlt. de hoc. C. de transact. l. 4. re-
b gula, peccatum, & quod ibi not. de dictione, nisi, b lib. 6. & de preter, dixi de sum. trin. cle. vnica, in prin. in 1. contrario. Octauo no. de pœna suspensionis beneficiorum lata ad tempus. s. triennium. concordat de elect. cum in cunctis. §. clericis, & c. 1. lib. 6. & c. cupientes. §. cæterum. † Nono no. quod in penis
8 imponendis distinguitur inter maiores & minores, de hoc in glo. similis, & pro hoc de accu. inquisitionibus, in prin. & ca. qualiter. 2. §. licet. Decimo nor. quod in pœnis defertur dignitati. de hoc in eadem gloss. & pro hoc 24. qō. 1. qui contra. de pœn. dist. 1. aut facta ver. persona, de senten. excommun. quia periculosum. lib 6. & dicit Stephan. quod defertur dignitati, quia prelati videntur habere fortius ius, quia regulariter per electionem præficiuntur. de sta. mona. c. 2. Opp. ad hoc, quod imo plus debeat puniri maior c quam minor. de iureiu. cum
c quidam. 40. distin. homo. Sol. vt no. in d. c. cum quidam, & dicit Genz. quod minor pœna in maiori quandoque maior reputatur, de ele. vena. c. 1. Mat. dicit ꝙ propter personam nō debet recedi a iure cōi. 41. di. §. sicut. quandoque tamen receditur. 7. q. 1. non autem. sed vt dicit ibi gl. illud fuit propter vtilitatem ecclesiæ, non personę, dicit etiam Mat. ꝙ quandoque propter scandalum receditur a iure: 24. q. 4. non potest, & pro miseratione personæ, dicit tamē Matth. ꝙ vbi fauor personę tantum attenditur, non receditur a iure, sed propter vtilitatē
9 prouenientem a persona sic. d. c. non autem. † Quęro, in eo, ꝙ in principio dicit de obtinentibus temporale dominium an hoc procedat in clericis habentibus tale dominium. gl. 2. sentit ꝙ sic, quod tenet Lau. & Gen. dicēres procedere quod hic dr̄ siue obtinentes dominium sint laici, siue clerici. de sē.
10 excommu. dilecto. † Secundo quęro, an quod hic dicitur, habeat locum in his, qui procurant capi laicos. Gl. 3. quod non per literam ibi, viros ecclesiasticos, idem Pau. pro hoc, quia non habet in laicis locum grauamen quod inferebatur, hic in eo, quod dicit, ꝙ detinebantur capti donec resignarent beneficia sua. non. n. potest quis priuari eo, quod non habet. 32. q. 2. quod no. nisi sola spe. s. cle. proxi. ver. ipsius filij. 23. di. quorundam, 27. q. 2. §. ex his, laici aūt non sunt capaces beneficiorum, de insti. ca. 2. no. de const. cum M. Tertio quęro, an hęc cle. procedit in his, qui procurant capi viros ecclesiasticos, q non sunt clerici. So. Genz quod sic, pro hoc 12. q. 1. duo sunt, de sent. excommuni. parochianos, ex hoc infertur ad seq. qō.
11 † Quarto quęro, quid de procurantib. capi mulieres religiosas, videtur quod non subiaceant pœnæ de qua hic, nam hæc constitutio tanquam pœnalis restringenda est. regula, odia. lib. 6. Item quia dicendo de viris, videtur negare de mulierib. ar. de præsum. nonne, de deci. ad audientiam. 25. dist. qualis. ff. de iud. cum prætor. C. de cadu. tol. l. vnica. §. si autem ad deficiētis. Contrarium tenet Genz. cum inijcientes manus in tales mulieres sunt excommunicari ac si masculos, de sent. excommu. veniens, & c. de monialib. & quia est eadem vel maior ratio. vide etiam in pœnalibus idem ius censendum, pro hoc litera infra ibi, personarum ecclesiasticarum, pro hoc ꝙ dixi. de elect. cle. 1. q. 2. † Quinto quæro, si quis procurat capi
12 clericum, non tamen vt resignet beneficium vel ad impediēdam citationem. Glos. hic. soluit, quod licet sit excommunicatus, non tamen incurrit pœnas hic insertas, quia litera copulatiue exigit duo. s. quod capiatur, & quod ob aliquam de duabus causis premissis, & idem Pau. & Genz. & de hoc in sequen. quęst. † Sexto quęro, si quis procuret capi clericum, vt
13 resignet beneficia, non tamen fuit compulsus resignare. Sol. Genzen. quod non est locus huic pœnæ, quæ debet intelligi quando capitur clericus, vt resignet cum effectu. pro hoc litera. J. §. sane. & at. ꝙ quisque iur. l. 1, in §. hæc verba. de cleri. nō resi. relatum, pro hoc hæc litera etiam ibi, donec resignet. itē cum hęc sit constō pœnalis non habet locum nisi in trib. casibus hic expressis, quando. s. capitur clericus. vt resignet beneficium, vel ne citatus ad sedem apostolicam veniat, q duo casus ponuntur hic, vel si citatus, ad sedem apostolicam procurat se capi ne veniat. J. §. illis. Septimo quæro in eo, quod dicit de citato ad sedem apostolicam, quid si ad alium iudicem. Gl. ibi, si citatu. sol. ꝙ non est locus huic cle. Octauo quæro in c. 4. ꝙ dicit de citato ab homine, an habeat locum solū in citatis a Papa. Sol. Genz. quod non, & ꝙ idem si ab alio, vel etiam a parte citatus sit ad sedem apostolicam. de app. perto-
14 nas. & c. cum sit Romana. & c. oblatę. † Nono quæro si capitur citatus ad curiam eo tempore ꝙ non debet itinerari. Sol. Pau. ꝙ nō est locus huic pęnę, pone exemplum, vt quia citatus erat ꝙ post mensem arriperet iter veniēdi ad curiā, & ipse capitur & relaxatur ante mensem, sed tutius vr̄ dicere contra, nam mēsis predictus dēt intelligi. datus ad componendū sarcinulas, ſm ea q̄ no. de mō. c. 1. de hoc in se. q. q. Decimo q̄ro si citatus nolebat vel non poterat ire ad sedem apostolicā. Sol. Pau. ꝙ capiendo eum non incidit in hanc pœnam, quia non est causa ne ille vadat. videtur tamen difficile exemplificare hoc. nam si hodie nolebat ire, forte cras volet, & idem posset contingere de impedimento, vnde videtur in hac quęstione, & in precedenti, ꝙ eo ipso ꝙ citatus est ad curiam, capiens eum incidit in pœnam, dicta tamen Pau. sunt vera si liquido possit probari, quod detentio non fuit causa non eun-
15 di. † Vndecimo quęro in eo, ꝙ punit procurantes capi, quid de ipsis facientibus. Sol. Pau. quod non est locus huic pœnę. idem Genzel. quia plus videntur peccare ipsi procurantes, quam facientes. arg. de his, qui notan. infa. athletas. §. Pomponius, iuncta l. Imperator, eudem tit. versus. Peccando peccare docens bis peccat & in se. Nam reus est & in his quos facit esse reos. in Auth. vt iudi. sine quoquo suffrag. in §. eos, vbi no-
16 tantur isti versus. † Duodecimo quæro in eo, quod punit personas ecclesiasticas procurantes capi clericos, quid de laicis hoc procurantibus. gl. laicos. sol. ꝙ non est locus huic pœnę, quia nec sunt capaces, pro hoc quod dixi s̄. q. 2. idem Lau. & Genz. qui ex hoc notāt, quod aggrauatur peccatum propter ordinem vel similes circunstantias, de hęre. excommunicamus, §. si vero clericus, pro hoc quod dixi s̄. in 9. & 10. not. & in 1. contrario, licet illa faciant contra in eo, quod ibi dixi, qd̄ in pœnis defertur dignitati, ad quod dic, quod quamuis deferatur, cum hoc tamē stat quod augetur delictum ex dignitate facientis, & de hoc de iureiur. cum quidam. Ex prædictis quę dicta sunt in pluribus qōnibus, collige quod multa requiruntur vt sit locus huic pœnę. primo qd̄ personæ captæ sint ecclesiasticę, & sic quod non sint laici. quod dixi s̄. q. 2. secundo ꝙ capiantur in aliquo loco de trib. casib. de quib. s̄. dixi. q. 6. tertio ꝙ cū effectu hęc fiant, quod dixi in ea q. 6. quarto ꝙ quis procuret capi. secus. n. si per se capit, qd̄ dixi s̄. q. proxi. quinto ꝙ hęc procurantes sint personę ecclesiasticę, qd̄ di-
17 xi s. e. q. † Decimotertio quęro in eo, quod hic dr̄ de prelatis an locum habet in quibuslibet prælatis. Gl. nō curo. soluit ꝙ sic, siue sint illi ad quorum collationem spectant bn̄ficia resignata, siue alij. idem Pau. sed Lau. & Genz. vīr sentire ꝯrium dicentes ꝙ litera ibi, prelati. large capitur pro quocunq; habēte collationem beneficiorum, de offi. ordin. cum ad ecclesiarum. primum placet, quia respectu eorum qui procurant se capi citatos ad sedem apostolicam vel qui procurant se capi ne veniant ad sedem apostolicam, non hēt locum hęc consideratio, ꝙ sint prælati habentes conferre beneficium, sic ergo & in primo casu debet intelligi generaliter verbum, p̄lati, quia vnum & idem verbum, non dēt in eodem loco varie ca-
18 pi. de baptis. maiores, ver. cæterum. † Decimoquarto quęro in eo, quod hic priuat beneficijs obtentis, quid de obtinēdis. Gl. in obtinendis, dicit secus esse. idem Gen. contrarium videtur tenere Pau. dicens, ꝙ ad alia non poterant promoueri, sicut nec possent si essent propter grauia crimina remoti. idē Stepha. quod facilius impeditur quis in acquirendis. C. de bonis proscript. deportati de codicillis. lege fi. de concessio. præbend. cap. fina. lib. 6. non obstat. ff. mandati. si mandauero. §. is cuius

---

ADDITIONES.

a De dictione, præter. Adde Arch in c. Ebron. 13. q. 2. Dy. in regula peccatum de reg. iur. lib. 6. Io. An in c. dilecto. de testi. Io. An in ca. 1. de præben. lib. 6. Inn. in c. dudum. de elect. Io. An. in addi. Spe. ti. de spon. circa princ. Bar. in l. si ita scriptum ff. de leg. 1. Bal. in l. 1. ff. de pig. act. Lud. Ro. consi. 318. inci. præsens consultatio.
Vinc. God. Præter, dictio, quomodo ponatur. Adde Fely in c. literas, in fi. de præsump.

b De dictione, nisi Adde Io. An. in c. si cui. de ele. li. 6. in nouel. Io. An in c. decet de immu. eccl. co. li. Io. An. in c. ad apostolicæ, de re iud. eo. li. Do in c. cū venerabilis. de censi. Arch. in c. 1. de consti. lib. 6.
Vinc. God. De dictione, nisi. Fely. in c. sunt & alij, de rescrip. & in c. causis, in fi. de testib. Ias. latissime Insti. de actio. in prin. nume. 2. & 4. & in actione, colum. 1. & 2. C. de transact. & Soc. consi. 115. præstantissime Doctor. libro secundo.

c Plus debeat puniri maior. Adde c. quia tua, 50. dist. c. qui viderit. 32. q. 5. nulli fas. 19. di. c. precipue. 11. q. 3. c. sicut dignum, de homi. c. excommunicamus, in §. credentes. de hæret.

cuius.vt ibi no.& in d.l. deportati. Steph. vult inducere, quia
ibi not. an publicatio bonorum concernat postea quæsita.&
videtur ꝙ non, per §.is cuius. in contrarium per l. deportati.
primum verius,vt dixi de foro comp. postulasti. & sic facit ꝑ
gln.quæ est verior.quamquam enim facilius repellatur quis
ab obtinendo quam deiiciatur de obtenta, tamen pœna hic
promulgata de obtentis debet extendi ad obtinenda, regula,
in pœnis,lib.6.& hoc nisi grauaretur ex hoc eorum opinio,
quia tunc repellerentur ab obtinendis non per hanc cle. sed
propter infamiam.de elec.super eo.& secundum hoc potest
intelligi dictum Pau.

S V M M A R I V M.

1 *Index sæcularis capiens clericum consentientem, an sit excommunicatus.*

§.Illis. Not.ibi, se excusent, contra illos qui excusationẽ
quærunt,de delictis, de consuc. quanto. & dicit
Lau.ꝙ hæc excusatio erat calua.i.inutilis. & dicit Pau. qđ ap-
pellantes consueuerunt vti tali fraude vt videantur impedi-
ri intra annum,vt sic habeant biennium. de appel.ea ratione.
Quæro in eo quod punit eos qui procurant se capi a potesta
te seculari,quid si ab ecclesiastica.Gloss.non est.soluit ꝙ non
est locus pœnæ.idem Pau.& Steph. Oppo. ad hoc §.ead.cle.
in prin.quia ibi idẽ de prælatis habẽtibus tpale dñium, quod
de laicis,de quo ibi dixi in 1.q.Sol.litera loquitur generaliter,
1 hic autem specifice,ibi a potestate sæculari. † Secũdo quęro,
an potestas sæcularis capiens talem consentientem sit excõ-
municatus.Glo.ea.qđ,sic.idem Pau.& Steph. Tertio quæro,
in eo quod hic pœna imposita impedimentum procuranti
locum habet in ipsam & parte hoc procurante, an hoc locũ
habeat in alijs casibus.Solu.Pau. quod non habet locum nisi
qñ hoc iure exprimitur,vt hic,alias expressio ista fuisset super
flua.Pet.de Anch.contra,quia & alias leges & statuta ꝯ impe
dientes locum hñt in parte ipsummet hoc procurante. de of.
dele.pastoralis.in fi.ff.si quis caut.l.2.in fi. & quod ibi no.glo.
in uer.affectauit.& hic in ver.procurauit,dic qđ dictum Pau.
procedit qñ quæritur de pœna imponenda,quo casu,quia fit
stricta interpretatio, pœna lata ꝯ procurantes impedimentũ
alicui non extenditur ad ipsummet hoc procurantem.arg.de
iureiur.petitio.dictum autem Pe.procedit cum quæritur nõ
de pœna, sed an talis sit iuste excusatus ob absentiam tanquã
impeditus.& dic quod non,per no. in iuribus ad hoc alleg.&
pro hoc quod dico in seq.q. Quarto quæro,an contra istos ꝓ-
curantes se impediri possit procedi tanquam contra cõtuma
ces.Glo.& talis,soluit quod sic.idem Pau.

S V M M A R I V M.

1 *Extortum,hoc verbum signat vitium.*
2 *Resignationes beneficiorum extortę nullius sunt momenti.*
3 *Quid si talis renunciatio fuit iurata.*

1 **§.Sane.** † No.de verbo extortas, quod sapit vitiũ & vio-
2 lentiam.ff.de leg.3.fideicommissa: §.si tem.de
priui.cum olim.2.de conuer.coniug. ad sedem. de iureiuran.
2 ad nřam. 3. & c.petitio. de elec.si religiosus, lib.6. † Secundo
not.ꝙ resignationes extortæ, vt hic, sunt nullius omnino fir-
mitatis,vt in litera.simile de absolutione obtenta ab excom-
municatione per vim vel metum, quæ etiam est nulla. de his
quæ vi metusve cau.ca. vnico.libro sexto. Oppo.quia videtur
superfluitas in litera ibi,receptæ aut ratæ. Sol.vt in glo.in ver.
receptæ.& in ver.ratæ.Secundo oppo.quod non habuerit lo-
cum ratihabitio,cum tales resignationes fiant nullæ,vt dixi in
2.nota.pro hoc regula,non firmatur.libro sexto. Solu Genz.
quod poterit ratum haberi de facto. Tertio oppo.in eo quod
decernit resignationes sic extortas esse nullas, nam quæ fiunt
per metum, tenẽt.ff.quod me.causa.l.1.quod met.cau. Abbas.
15.quæstio.6.authoritate.22.q.4.inter cætera.Solu.Pau.quod
hoc est ius nouum per literam ibi,decernimus.vbi de hoc.&
quod dixi de exces.pręlat.cle.vnica.ver. Abbates.in 1.no.Quæ
ro de quibus prælatis loquitur litera ibi ipsorum prælatorũ.
Solu. Paul. quod de prælatis beneficiorum resignatorum. de
renun. admonet. ex hoc inducit hanc literam ad id quod no.
in d.ca.admonet.& 6.quæstio. 1.episcopus. de loco quod resi
gnatio fieri debeat in manibus diœcesani si ab eo cura,inue-
stitur, vel aliud non recipitur, vt sic eadem sit potestas ligã-
di & soluendi.de pœn.distin.1.verbum.de reg.iur.capitu.1.sed
idem Pau.tenet contrarium.de renun. clemen.vnica.vbi dixi
in 7. quæstio. & illud verius quod cessio efficax debet fieri in
eius manibus qui potest inuitum destituere. Secundo quęro
de intellectu literæ in eo quod dicit ꝙ resignatio hoc casu est
nullius omnino firmitatis. Glos.omnino.soluit ꝙ non tenet
hoc casu renunciatio etiam quo ad renunciantem. Idẽ Paul.
Lau.& Genz.& dicit Gen. ꝙ alias resignationes sponte factæ
licet non valeant quo ad superiores, valent quo ad renunciã-
tes.de renun.quod in dubiis.quod ibi tenet glos.& alij multi.
Innoc.vero & Host.ibi,dicunt quod etiam in illo casu nõ va
lent quo ad renunciantes per d.c.sed quia deliquerunt sic re-
nunciando possunt priuari beneficijs,ut ibi, quod tenet Gẽz.
& est verius,quia renunciando non perdiderunt titulum, sed
possessionem tantum , vt ibi dixi.puto tamen sufficere ꝙ su-
perior acceptet hanc renunciationem etiam sine alia priua-
3 tione,quod dixi de renun.c.fin.† Tertio quæro,si hæc renun-
ciatio fuit iurata Glo ea.remittit ad no. de iureiur.verum,&
ibi no.quod iuramentum metu extortũ non obligat ad mor
tale,sed tantum pro veniali.

A D D I T I O.

a Vincẽ. God. Nota quod extorquere est propter importunitatem obtinere
Ias.in l.eius qui in prouincia, col. 2.versicu. Quinto diligenter pondera.ff.
si cert pet.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinarij locorum debent exequi canones, & publicare eos qui pęnas canonum incurrunt.*
2 *An autem ordinarij quando publicabunt debeant prius pronunciare imponendo pœnas pręmissas.*
3 *Quale autem erit ordinariorum officium in hoc.*

1 **§.Locorum.** † Nota, quod ad ordinarios locorũ
spectant canones exequi quo ad pu
blicandos eos qui ipsorum canonum pœnas incurrũt, & hoc
postquam eis constiterit.pro hoc supra titulo primo. clemẽ.
1.in princ.vbi de hoc dixi in 10.not. spectat etiam secundum
Gen. ad episcopos exequi canones imponendo pœnas tran-
sgressoribus.18.distin.per totum.de æta.& qualita.clemen.1.
Quæro,an de hac constare poterit in absentia partis.Glos.par
te.ꝙ non,idem Lau.& pro hoc de censibus,cle. si.de consan-
gui.clemen. vnica. de priuil.clem. 1. Secundo quæro, de qua
subiectione loquitur litera ibi,subiectos.Sol.Pau.quod de su-
biectis ratione domicilij,vel beneficij, vel delicti. arg. de foro
2 compet.ca.vl.† Tertio quæro, an ordinarij cum publicabũt,
prius debeant pronunciare imponendo pœnas præmissas.
Glo.vlt.ꝙ non:& idem Pau.quia sufficit scientia iuris quam
ipso facto incurrunt,& in hac glo. in fi. & supra de consan. &
3 affi.cle.vnica.† Quarto quæro,in eo quod dicit quod ordina-
rij possunt præmissas pœnas exequi prout ad eos pertinuerit,
quale in hoc erit eorum officium.Solu.Paul. & Genz. quod
conferent beneficia si ad eos spectat collatio, vel de facto eos
compellent si de facto illi possessionem tenent,vel si sunt prę
lati prohibebunt de facto fructuum perceptionem intra triẽ
nium si eos de facto percipere vellent.

S V M M A R I V M.

1 *Iura debent obseruari, & ad hoc omnes tenentur.*
2 *Homines qui non possunt per præmia adduci ad iuris obseruantiam, debent per pœnas coerceri.*
3 *Transgressores capituli .1 .de decimis. & capituli 1. de sepul. sunt excommunicati.*
4 *Mendicantes religiosi qui sunt.*
5 *Nouum quid dicatur.*
6 *Clementina, cupientes, quæ punit religiosos &c. de quibus religiosis loquitur.*
7 *Decimę, an sint debitę de iure.*
8 *An autem homines teneatur soluere omnes decimas.*
9 *Ecclesia, an possit aliquem absoluere expresse, vel tacite a pręstatione decimarum.*
10 *Papa, an possit concedere priuilegium non soluendi decimas.*
11 *Decimę, an debeant solui de rebus donatis legatis inuictis aut iure successionis acquisitis.*
12 *Religiosi si retrahant laicos a solutione decimarũ, quid requiritur vt locus pœnę excommunicationis.*

C A P. III.

CVpientes. Summa vt in gloss.ex qua eli-
citur diuisio in tres partes. se-
cunda in §.qa.tertia in §.sane. emanauit ad execu-
tionem iurium.de deci.capitu.1.libro sexto.de se-
1 pul.cap.1.de exces.prælat.cap.vnico,eodẽ libro.Lau.† No.ibi,
obseruantiam.ꝙ iura debẽt obseruari, & tenentur omnes ad
hoc.de consti.c.1.nec debent violari.61. dist.statuimus, & ꝯfi-

a cientes grauiter peccant.64.dist.quia per ambitiones.a 25.q.j.
violatores. de hoc de ele. generali.in glo.3 facientes.lib.6. Se-
cundo no. φ virtutib pmia tribuenda sunt.de hoc in glo.2.&
pro hoc.12.q.2.ecclesiasticis.vnde in Psal.Beati qui faciunt iu
2 stitiam omni tempore.† Tertio not.quod qui non possunt p
præmia induci ad obseruantiam iuris debent per pœnas coer
ceri,pro hoc,quia quos Dei timor &c.de cle.cum in cunctis.
§.clerici.& de hoc in gl.4.versus.Oderunt peccare &c.de off.
ord.irrefragibili.in vlt.glo.Quarto no.ibi,debitarum:φ deci-
mæ sunt debitæ ecclesijs.de deci.tua nos.& c.parochianos,&
3 qua actione petentur,no.eo.titu.tua.†Quinto no.ibi, ipso fa-
cto.φ transgredientes c.j de deci.lib.6.& c.j.de sepul. excom-
municati sunt, nam excommunicatio, de qua hic concernit
duos casus præcedētes.Genz.dicit quod qa Papa non reseruat
sibi absolutionem sicut reseruat J.§.fi.ideo his casib. possunt
4 ab eo absolui.de sen.excom.nuper.†Quæro qui sunt mendi-
b cantes b.Sol.vt in glo.qui sint,& in hac gl.in fi.& minores ab
alijs mendicātib.J.de sen.excom.cum ex eo.de ver. sig. exiui.
& prædicatores minores ab alijs mendicantib. de sepul.cle.du
dum.Pau.tñ vt ibi dixi in ver.ab olim.in 2.no.cle.illa hodie p
5 rogata est ad eremitas & Carmelitas.†Secundo quæro ibi,de
nouo.quid dr̃ nouum. Sol. Pau.φ nouum respectu principij
dr̃ φ nunquam fuit.7.q.j.non autem,8.q.j.nec nouum.24.q.j.
Achatius.de ver.sig.quid per nouale:& sic sumitur hic, qñq;
dr̃ nouum quod fuit,& postea desijt esse,& nunc rennuatur,
vt no.18.q.2.de monachis:alias,de monasterijs,& sic non ac-
cipitur hic,quia nō prohibetur loca destructa reficere,sed so-
lum phibetur acquisitio nouorum locorum,φ dicit Pau.ve-
rum,nisi locus desierit in eorum dñio esse & habitatione, &
postea ex nouo iure illorum acquirant.arg.de renun.cum in-
ter.φ no.fin.qa facit ad multa.qñq; dr̃ non nouū φ aliqñ fuit,
vt no.12.di.præceptis:facit de rescr.cle.literas.Pau.dicit φ hoc
vltimum inoidit in primum, φ dixi de nouo respectu princi-
pij:dicit ēt Pau.φ nouum respectu finis qñq; dr̃ φ nō hēt an-
6 num.15.q.9.de gradibus.de conse.di.3.literis.† Tertio quæro
de quib.religiosis loquitur litera ibi,illos ēt religiosos.Gl.mē
dicantes.soluit φ de oīb ēt non mendicantib. idem Pau. pro
hoc,J.§.seq.ibi,religiosis oīb.& sic latius loquitur hic, q̃ in c.
j.de deci.lib.6.ad cuius executionem emanauit hęc cle.vt dixi
s.ea.cle.in prin.nam in d.c.j. loquitur tm̃ de prædicatorib. &
minorib.Quarto quæro qd de clericis sęcularib.vel laicis.Gl.
7 ea.sol.φ isti non arctantur.idem Pau.†Quinto quæro in eo φ
dixi s.in 4.no.φ decimę sunt debitæ,an hoc sit verum. Solu.
Mat.φ sic p iura inducta in eodem no.& 32.di.præter hæc.16.
q.j.si monachus.& c.moderamine,& c.siqs laicus:& c.questi
& q.7.decimas, & c.seq. cum multis simılib. & de hoc super
rub.de deci.p Inno.vbi dixi in j.q.& d.c.de deci.lib.6. p Arch.
& dicit Mat.φ 3 non soluentem decimas inducuntur multa
mala,primo præuaricatio diuini mandati. de deci.a nobis. se-
cundo quia soluentes decimas bonis oīb.olim abundabāt.16.
q.7.maiores:& qui nunc non soluunt ad decimam conuertū
tur,hoc est ad decimum chorum malorum spirituum.16.q.j.
decimæ.tertio quia Deus de non soluētib.non curat, & neq;
locustas neq; plagas ab eis remouet.16.q.j.reuertimini.quar-
to quod non datur Christo accipit fiscus.16.q.7.maiores.hęc
ponit Goff.in summa de deci.§.in summa.dicit ēt Mat.φ sol
uentes decimas quadrupliciter remunerantur.primo,quia da
tur eis abundantia fructuum.secundo sanitas corporis. tertio
indulgentia peccatorum.quarto vita æterna. 15.q.j. decimæ:
8 vbi hæc exprimuntur. †Sexto quæro,an ad omnes decimas c
c soluendas hoīes teneātur. Sol.Mat.referens quosdam dicere,
φ tenentur ad eas tantum quas soluere consueuerūt ēt si sint
diminutæ. Mat.vero dicit φ quoad omnes per c.in aliquibus.
de deci.& quod ibi no.vbi de hoc dixi in fi. & quoad decimas
reales,dicit ibi Host.φ integræ debētur non obstante consue-
tudine,quia debentur lege diuina, personales vero debentur
attenta consuetudine.Inno.dicit etiam personales esse in præ-
cepto,quod vr̃ verius vt dixi in d.c.in aliquib.& super rubrica.
tñ pp opi.Host.vbi consuetudo habet psonales non solui,non
soluentes non peccant.arg.ff.de re iud cum prolatis φ dixi in
9 d.c.in aliquib.†Septimo quæro,an ecclesia possit aliqnem ab
soluere tacite vel expresse a pręstatione decimarum:vr̃ quod
non,quia debentur de iure diuino,vt dixi,J.q.proxim.Mat.φ
ēt non potest aliquem absoluere, vel alicui remittere ius sol
uendi decimas,bene potest absoluere vel remittere pręstatio-
nem,vel actum præstandi decimas,sicut in simili ex quo ma-
trimonium consummatum est inter fideles,neuter potest ab
soluere reliquum a vinculo coniugij,licet de communi con-
sensu possint se absoluere ab executione illius transeundo ad
10 religionem:dic plenius vt dixi de dec.a nobis.q.a.alias.†Octa
uo quæro,an Papa concedere possit priuilegium non soluen-
di.Sol.Mat.φ super his,quæ non spectāt ad articulos fidei,vel
ad decalogum,potest dispensare priuilegia concedere,non tñ
canonem generalem contrarium statuere,& sic posset alicui
laico concedere,φ nō solueret decimas,vel φ sibi solueretur
ab alio,non tamen ab omnibus laicis,nisi forte ex causa & ad
tempus,vt dr̃ fuisse concessum Gallicis:dic,vt dixi in d.c.a no
11 bis.q.7.†Nono quæro,an de rebus donatis,d legatis,vel inuē-
d tis,vel iure successionis acqsitis,teneatur quis ad decimas.So.
Mat.fm Alanum φ non,sed de his tantum quę naturaliter &
ex operibus suis acquisiuit.3riū no. Hug.16. q.j.decimæ:φ te
nentur etiam si res donata, vel ex vltima voluntate acquisita
fuerit a priori domino decimata.quod dicit Matt.videri pro-
babilius.de hoc de deci.pastoralis,in gl.ex hoc.vbi de hoc scri
bo in 9.q.vbi concludo φ quicquid sit de iure, de consuetudi
ne receptum est φ de immobilibus acquisitis etiam in acqui
sitis titulo oneroso deberet decima, si quid lucri obuenisset,
puta si rem valentem centum emit pro 80. cuius 3rium dixi
12 in eo.c.pastoralis. in 6.q.†Decimo quæro,quid requiritur,vt
sit locus excommunicationi promulgatæ hic 3 religiosos q
retrahunt a solutione decimarum. Sol. Pau.quod duo requi-
runtur. primum quod talia dicant per quæ aliquos retrahant
a solutione decimarum debitarum ecclesijs: & φ dicant hac
intentione sit: secus si alia intentione, vel si non essent debitę
ecclesijs, & alijs quocunq; modo fm φ audientes qui retra-
huntur sint obligati ad solutionem decimarum. vnde si talia
dicuntur audientib. non obligatis,non est locus huic poenę.

ADDITIONES.

a Ambitionees. Adde tex.in c nullus itaque.j.q.j.c.quorundam. de elect.lib.6. clem.fin.eo.tit.
Vinc.God. Ambitio etiam de iure ciuili est reprobata. Soc. iun.conf 39.per totum,lib.4.late de ambitione Claud.Cantiuncu.in tract.de of. iud. in summar.nu.6.& nu.31.& 21. quod habetur in li.7.trac.fol.210. & 211.
b Qui sunt mendicantes. Adde tex & ibi Doct.in c.j.de reli.do.lib.6.gl. in c.vt professores.de reg.glo.2. in c.cum ex eo.de exces præla.lib.6.
c Ad omnes decimas. Adde gl.in c.cum homines.de deci. Abb in c.j.e.ti. Abb. in c.peruenit.e.ti. Abb.in c.non est.eo.ti. Abb in c.transmissa.eo.tit.
d An de rebus donatis.Adde c.decimæ 16.q.1.& in c.tua el 2.de decimis.

VMMARIVM.

1 *Abstinere a malo non sufficit nisi fiat quod bonum est.*
2 *Maria virgo beatissima est mater Dei Iesu Christi qui habuit naturam Dei & hominis.*
3 *Religiosi tenentur facere informationē si decimę fuerint solutę vel non.*
4 *Religiosi qui audiunt homines in confessione debent eos monere & informare vt soluant decimas.*
5 *Compelli,an quis possit ad bonum faciendum.*
6 *Religiosi quando prædicant,tenentur hortari laicos vt soluāt decimas. quid si sermocinantur ad clerum.*
7 *Quare autem ad hoc non tenentur religiosi in festo natiuitatis Domini, & resurrectionis.*
8 *Religiosi,an teneantur facere informationem de decimis solum quando prędicant in ecclesijs parochialibus,vel etiam quando alibi.*
9 *Quid si religiosi inueniunt in confessione aliquos retinentes decimas,an debeant eos absoluere.*

§.Et quia. Secunda pars, quæ subdiuiditur in tres, vt
ex summario patet. secunda,qđ si forte.ter
1 tia,ad religiosos.† Not.& signa literam φ non sufficit a absti-
a nere a malo nisi fiat bonum,de hoc in glo. 1.& hr̃.r.ad Thes-
saloni.9.& de hoc.s.in 1.3rio. Ex hoc arguit Laud. φ licet per
baptismum remittātur peccata.de cōse.di.4.sine pnīa.tñ post
baptismū nō sufficit abstinere a malo nisi fiat bonū. nā pctm̃
omissionis graue est.de cele.mis.cle.1.in princ.vbi de hoc di-
xi in 2 no. & iō dr̃ in Psal.al.in gl.declina a malo & fac bonū,
q.d primum per se non sufficere.Secūdo not.de cominatione
q sit per illa verba, sub obtestatione &c. sic de iurepa. relatū.
de simo.sicut.de eo qui fur.or.rece.c.1.de sepul.c.1.lib.6.de iu
repa.cle.1.ver.præcipimus.de priui.cle.1.versi.quib.vbi dixi in
2.no.Tertio not.ibi,iniungimus.φ id quod hic dr̃,obligat ex
præcepto.qđ.n.pcipit &c.14.q.1.qđ præcipitur. Quarto no.φ
in festo assumptionis,& natiuitatis beatissimę Virginis & nō
alijs festis eiusdē tenentur religiosi informationem facere, vt
hic dr̃.& sic secus de conceptione, salutatione,vel purificatio
2 ne.qñq;ēt de sola assumptione aliqd speciale statuitur de sen.
b excommu.c.fi.li.6.† Quinto no.φ beatissima Virgo b est Dei
mater

ADDITIONES.

a Non sufficit. Adde c non satis.86.dist.
Vinc. God. Adde quod male merito dici non potest qui non adhuc conceptus est Ruy consi.1.num.4.lib.3.
b Beatissima Virgo.c.sexta sinod.s.in §.quinta in Constantinopoli. 16.distin.

mater Iesu Christi, qui habuit naturam Dei & hominis, de
sum.tri.c.1.ver.hęc sancta.de here.cum Christus,15.di.cano-
nes,ver.quarta synodus. Auth.vt determi.sit num.cle.§.sanci
mus.Sexto not.ibi expresso.ꝙ hoc casu sunt paria tacitum,&
2 expressum.a & dicit Pau. ꝙ non sufficit tacite vel sub inuolu-
cro verborum informant,nam verbum,expressum expressio
nem denotat.vt clare assertiue,si probatiue loquantur ita vt
populus sciat se ad hoc teneri.sed vt dicit gl.in hoc verbo sa-
tis exprimunt,sed parum informant,nam vt dicit Pau.loquũ
tur, vt plurimum ficte & narratiue,dicentes hortamur vobis
talia suadere. sed si partem vel totum habere deberēt fortius
3 instarent.† Septimo no.ꝙ religiosi tenentur ad faciēdum in-
formationē de qua hic,tunc tātum qñ sunt requisiti.de hoc
in gl.alias.idem Pau.pro hoc de deci cle.1.& vt dicit Paul. de-
bet fieri requisitio per rectores ecclesiarum, vel vicarios, vel
locum tenentes,vt hic. Ex hoc arguit non sufficere,ꝙ fiat per
clericum vel alium beneficiatum in ecclesia,& dicit Stepha.
ꝙ licet de requisitione debeat apparere scriptura publica in
casu,de sen.excommu.li.6.hic alleg.in gl.hic tamen secus,cũ
4 hoc non exprimatur hic.† Octauo not.de conscientia quam
debent religiosi facere his,quorum confessiones audiunt, vt
non omittant soluere decimas,& dicit Pau.ꝙ hęc conscien-
tia præcipitur hic fieri, vt saltem morsu conscientię soluant,
cum faciendo ꝯ conscientiā saluari non possunt.de testi. spo.
literas,de præscr.c.fi.de simo.tua.dicit etiam ꝙ fuisset vtile de
clarare an intelligatur hic tam de personalib.quam de realib.
& an consuetudo excuset non soluentes,per no.de deci.in ali
quib.de quo ibi dixi,& ſ.e.cle.in prin. q. 8.dicit etiam Pau.ꝙ
decimę solui debent absque mora.16.q.1.decimæ,de deci.cũ
homines,pro hoc ſm Genze.quia cum ad hoc teneantur ex
debito,non possunt omittere sine peccato,de no.ope. nun.c.
5 2.† Op.in eo,quod dixi in.1.no.ꝙ non sufficit abstinere a ma
lo nisi fiat bonum,nam quis nō compellitur ad bonum, sed
hoc casu compellitur bene agere & alteri prodesse. dic, ꝙ qs
non agitur bene ad commodum sui, nam si coactus faceret
præmium sibi non deberetur,vt no.in d.c.ad fidem,sed ad cō
modum alterius qñq; cogitur,vt hic.& de hoc in d.c.ad fidē.
Secundo op.in eo,ꝙ dixi ſ.in 7.no.ꝙ religiosi non tenentur
ad informationem, de qua hic, nisi qñ sint requisiti, ꝙ imo
etiam non requisiti,de deci.c.1.lib.6. Solu.Gen.quod requisi
tio est necessaria,vt habeat locum pœna,de qua J.ver.seq.sed
alias tenentur ad hoc etiam sine requisitione,vt in contrario
6 saltem prędicatores & minores,vt ibi.† Quæro in eo,ꝙ dicit
de hac informatione facienda dum prædicabunt populo, qd
si sermocinantur ad clerum.Glo.cum sermocinantur,soluit,
quod tunc non adstringuntur ad hoc.Idem Pau.pro hoc lite
ra ibi,populo.differunt enim clerus & populus,de sent.excō.
si snia.li.6.& potest esse ratio diuersitatis,quia clerus tenetur
ad solutionem decimarum sicut populus,de deci.nouum ge
nus.& clerici qui tenentur tanquam maioris conscientię prę
sumuntur facilius soluere quam laici.Secundo quęro, quare
potius in diebus hic expressis quam in aliis debet fieri hęc in
formatio. Gl.in ver.in 1.dicit hoc esse de arbitrariis,idē Pau.
qui etiam dicit,ꝙ in tribus dñicis quadragesimę hoc fit,quia
tunc homines memorantes Christi passionem consueuerũt
ad pœnitētiam recurrere,in aliis aũt quinq; festiuitatib. con-
sueuit esse maior concursus populi in prædicationib. & hoc
7 etiam in seq. q.† Tertio quæro,quare in festo natiuitatis Dñi
& resurrectionis hoc fit.Gl.e.sol.per rationem dictam in pro
xi.q.quia hoc de arbitrariis.Lau.dicit ꝙ hoc est,quia commu
niter non prędicatur illis diebus in Pascha propter commu-
nionem fidelium,de pœ.& remis.omnis,& in natali propter
tres missas,de cele.miss.c.3.& circa hęc fideles primum occu
pantur,vel ſm Pau.hoc fit pp magnam solemnitatem officii
quę imminet illis diebus,quod recidit in idem,dic etiam, ꝙ
forte hoc omisit propter reuerentiam dierum,quia illis duo
bus diebus vacatur in iubilatione diei cum lætitia. informa-
tio autem de qua hic,sapit ꝯtritionem cum prætentia & mæ-
rore.Gē.dicit ꝙ posset fieri punctus post verbum,natiuitatis,
vt exponatur.i. Christi, quod non tñ probat,tum per rōnem
de qua hic.ſ.e.q.ſm Lau.tum pp verba sequētia,Beati Io.&c.
tum quia festum natiuitatis non sequitur,sed præcedit pente
costem, de quo prœmisit. Quarto quęro,in eo, quod sufficit
hic quod requisitio fiat per vicarios,an sufficit,ꝙ sint tempo-
rales vicarii.Sol.Pau.per id quod sequitur ibi aut loca tenen-
tibus per hoc,quod dixi.ſ.de priui.clem.1.in prin.q.19.ibi ta
men dr̄ solum de vicario,quod vr̄ intelligēdum de perpetuo.
sed dicit idem de temporali dum durat vicarius per id, quod
nũc dixi.subest.n.eadem ratio. Quinto quæro in eo,quod hic
dr̄ de locum tenentib.an sufficiat quicunque locum tenens.
Sol.Lau.ꝙ sic siue clericus sit,siue laicus,sufficit.n.quod reli-
giosi requirantur per quemcunque,dummodo nomine re-
ctorum,quia hoc scire dicimus,quod ab aliis audiuimus. 22.
qō.5.hoc iubetur. Sexto quęro an sufficit vna requisitio.vr̄ ꝙ
non,sed ꝙ debeat fieri frequenter,& cum instantia reiterādo.
de ap.cle.quamuis. Lau.dicit ꝙ hoc casu vna sufficit. pro hoc
de hære.cle.1.ver.duro.vbi de hoc in gl.requirit.Ad cle.quā-
8 uis,dic ꝙ illud exprimitur quod sæpius fiat.† Septimo quęro
an teneātur religiosi facere informationem de qua hic solũ,
quando prædicant in ecclesiis parochialibus,an etiam sialibi.
Solu.Mat.refert Aluarum dicere,quod ad requisitionem re-
ctorum tenētur facere informationem de qua hic solum,qñ
prædicant in ecclesiis eorum & cessante requisitione non te-
nentur,sed quando alibi prędicant tenentur etiam irrequisi-
ti.dic verius,ꝙ vbicunque prędicēt,tenentur requisiti per re-
ctores hoc facere,quia litera ibi,populo prędicabũt, loquitur
9 generaliter.† Octauo quęro,si religiosi inueniunt in confes-
sione aliquos retinentes decimas Sol. Lau.quod nō absoluēt
ex quo sunt in continuo mortali.de deci.prohibemus,nec po
test tolli nisi restituatur ablatum,de vsuc.cum tu.maxime ex
eo ex quo ille est in continua voluntate peccandi.de pę.& re.
ꝙ quidam,dicit etiam ꝙ in hoc multum excedunt mendicā
tes,quod tales absoluunt & etiam eis tradunt ecclesiastica sa-
cramenta,& decedentes tradunt sepulturę ecclesiasticę,quod
non dēret fieri cum decedant in peccato notorio in quo quis
ad instar hęretici potest accusari post mortem.88.dist.neque.
24.dist.in summa.

ADDITIO

a Tacitum & expressum. Adde l.cum quid.ff.si cer.pe.l.triticum.ff. de ver.ob.

SVMMARIVM.

1 *Prȩlati inferiores episcopo qualiter faciant statuta pœnalia in subdi-
tos suos.*
2 *Delicta & excessus sic puniri debent, vt alij sumant exemplum.*
3 *Contraria purgantur contrariis.*
4 *Incommoditas præceptum excusat.*
5 *Item incommoditas liberata pœna.*
6 *Religiosi si ignoranter omiserit informare in prædicationibus de deci-
mis soluendis, an veniant puniendi.*
7 *Suspensionum varia sunt species. quȩ sint illȩ.*
8 *Suspensus ab officio an censeatur suspensus a beneficio.*
9 *Suspensi si celebrent, an incurrant irregularitatem.*

Quod si. No.ꝙ ad superiores spectat arguere subdi
tos delinquētes.de hoc in gl. hoc spectat.
& in ca in fi.23.q.4.forte.Secundo not. ibi,pręcipimus. quod
committentes peccant mortaliter,quia quod pręcipitur &c.
1 & pro hoc quod no.de ele.generali.li.6. † Tertio not. ꝙ præ-
lati inferiores epō faciunt statuta pœnalia contra subditos,
quod dic,vt not.de ver.sig.c.2.lib.6.& pro hoc,quod in se.no.
dico.& dicit Pau.quod statuent pœnam ad eorum arbitrium
ar.de offi.dele.de causis.facit.ff.de effra.& expil.l.1.§.expilato-
res.dicit etiam ꝙ possunt ius cōmune iuuare pœnarum adie
ctione.de hoc dixi de elect.ne Romani. in princi.q.quæstio.1.
Quarto nota. quod correctio religiosi primo loco spectat ad
2 suum prȩlatum.de hoc in glo.nota. † Quinto nota.quod de-
bent sic puniri excessus ut alij sumant exemplum & terreant
a delictis.16.q.1.mulier.de of.ord.irrefragabili.§.cęterum. de
excel.prela.tanta.de officio ordi. cle.1. Sexto not.nouam spe-
ciem suspensionis.de hoc in glo.no.nouam.quę prosequitur
3 varias species suspensionum.de hoc.J. qō.2. † Septimo nota
a quod contraria a contrariis purgantur.de hoc in glo. no.con-
traria. Ex hoc colligit Laud. quod damnum quod ex tacita
vel expressa verborum detractione peruenit,per uerba cōtra
ria restituendum est.43.disti.sit rector. de priui. cle. religiosi.
4 uer.quibus.† Octauo no. ibi,commode. quod incommodi-
tas excusat a præcepto.J.tit.1.cle.1.22.q.2.faciat.ff.de uerb.sig.
nepos Proculo.facit ad nota.4.q.5.c.vnico.de testi. cog. c.2.in
glo.ulti.& Spe.de citatione.§.pen.ad fin.versi.quid si non ue-
neris.Pau.qui dicit quod minor incommoditas excusat hoc
casu quam in casu de quo in iuribus pręalle. quia isti non te-
nentur sequi confitentes si non sunt in loco, vel si sunt & nō
possunt haberi sine magna uagatione uel incommoditate
5 alia, pro hoc quod dico in sequen.no. † Nono no.quod in-
commoditas liberat a pœna, hic enim tollitur suspensio pp
incōmoditatem parendi,sic & alias difficultas excusat ab ob
6 ligatone de iureiur.breui.ubi dixi in 1.& 2. contrario.† Quæ
ro in eo quod punit eos qui scienter omiserunt in prædica-
tionibus

ADDITIO

a Contraria. Adde c.effectu 16.q 7.c.si quis semel.de pę.di.2.
Vin.God.Contraria & diuersa qualiter differant.Dec.in l.fi.C.de eden.

tionibus informare, vt hic, quid si ignoranter, vel per obliuio
nem. Sol. Pau. ꝙ tunc secus, dicens ꝙ etiam tunc tantum te-
7 nentur cum fuerint requisiti. † Secundo quęro in eo quod
a dixi in 6. no. de varijs speciebus a suspensionum, quæ sunt il-
læ. Sol. vt in gloss. no. nouam. quæ primo remittit de varietate
pœnarum inter quas est suspensio. secundo ibi, de qua, prose-
quitur 25. suspensionis species cum suis adiectionibus. tertio
ibi, & quia supra, quærit an suspensus ab officio sit suspensus a
beneficio ponẽs circa hoc quinque opi. quarum tres vltimas
dicit coniungendas. & in hac glo. ibi inter quas. est pœna su-
spensionis. & de hac de appel ad hæc quoniam. de excessi. prę
la. c. 1. vbi no. an in eo requiratur monitio, & dic ꝙ non, quan
do propter crimen fertur, secus si propter contumaciam, vt
8 ibi dixi in vltimo contrario. † Tertio quæro an suspensus b ab
b officio censeatur suspensus a beneficio. Glo. ea. & quia supra,
soluit. & quia vt prædixi, glo. in fi. dicit vltimas tres opi. coniũ
gendas, dic coniungendo eas quòd aut fit suspensio ex leui
causa, vt propter infamiam vel scandalum, aut ex magna pro-
pter graue crimen. primo casu est suspensus a bñficio. secũdo
casu aut est in mora petendi absolutionem, aut non. si sic, est
suspensus a beneficio. si vero non est in mora, secus. membra
probantur in iuribus allegatis in glo. & in ea ibi, dubitetur an
mortale sit, vt ebrietas. de vita, & honesta. cle. a crapula. vbi de
hoc, & in fin. de hoc per Pau. de priuil. clem. 1. §. cæterum. vbi
dixi in 8. & 9. quæstio. Quarto quæro, de intellectu literæ ibi,
exinde. Sol. vt in glo. posset. quæ quadrupliciter exponit. secũ-
9 da melior, & eam tenet Paul. † Quinto quæro, an celebrantes
post suspensionem, de qua hic, efficiantur irregulares. Solu.
Paul. quod non, dicens hic esse casum quod veniens contra
suspensionem certi officii est excommunicatus, non autem
irregularis. secus si post excommunicationem celebret. sic de
cle. excom mu. postulastis, & de priuil. episcoporum. li. 2. Lau.
vero dicit quòd etiam ante excommunicationem si suspensi
celebrant fiunt irregulares. de exces. prælato. tanta. licet ut re-
fert, alii contra. dic verius esse dictum Paul. nam quod dici-
tur suspensum celebrantem effici irregularem, procedit quã-
do est suspensus a diuinis, vt in capitulo, tanta. secus si ab alio
officio, vt hic.

ADDITIONES.

a De varijs speciebus. Adde gloss. in verbo, suspensionis. in clem. 1. in §. cæte-
rum de priui.
b An suspensus ab officio. Adde tex. in c. 1. de sup. neg. præla lib. 6. glo. in cap.
tanta. de exces. præla glo. in c. cum dilectus. de consue gloss. pen. in c. latores.
de cle. excom. mini.
Vincen. God. Vide Fely. in capitulo, apostolicæ. col. 5. & 6. de excep. & suspen
sus ad certum tempus finitur ipso iure post tempus, Alexand. in l. fina
ff. de pœn.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi an & quando possunt recipere decimas.*

1 Ad religiosos. † Opp. in eo quod dicit de religio-
sis percipientibus decimas, quia p
ceptio decimarum spectat ad ecclesias parochiales, de decim.
cum contingat. Sol. Pau. quòd religiosi possunt de iure com-
muni decimas percipere si habent populum. 16. q. 1. modera-
mine. & duobus. c. sequen. & sic cessat contrarium, quia tunc
religiosi habent parochiam, sed si non habent populum, tũc
percipere possunt de priuilegio vel cõsuetudine. & dicit Pau.
quod notanter litera dicit percipientium, & non dicit reti-
nentium vel soluentium, quia tunc cõstitutionis nullus esset
effectus, quia aut loquitur de mendicantibus & illi non sol-
uunt decimas, aut de alijs, & illi ẽt non soluunt saltem de no-
ualibus quæ pprijs manibus & sumptibus colunt vel nutri-
mẽtis animaliũ. de deci. ex parte. & sic nulli religiosi include-
rentur in hoc mandato. Quæro quare excipit religiosos pci-
pientes decimas. Gl. soli. soluit ꝙ soli non percipientes solent
in hoc delinquere. Idẽ Pau. dicens non esse verisimile, ꝙ per-
cipiẽtes sint culpabiles vel negligentes in prædictis ratione p
prij damni vitandi. Genz. dicit ꝙ forte excipit pcipientes qa
tales seipsos super talibus requirere non possunt, quod neces-
se est in alijs. s. §. & quia. ar. ff. de adul. l. pen. vel forte ideo ne in
his quæ eos tãgunt quasi se suspectos, & si ɔtẽptibiles reddãt.
dicit tamen ꝙ in foro confessionis tales arctantur ad talia nõ
sub pœna ista, sed ex debito officij per quod informare tenen
tur animum confitentis ad bonum & abstinendum a malo.
prima ratio magis videtur de mente, licet & istę vltimæ tole-
rati possint. Secundo quæro de intellectu literæ ibi, hæc extẽ-
di. So. vt in gl. originali. & cum ea idem Pau. qui dicit ꝙ hoc
plurale, hæc, respicit vers. illos. & totum quod sequitur vsque
huc. si autem in litera habetur, hoc, tunc refertur solum ad
proxime dictum. primum placet, quia subest eadem ratio
quo ad omnia de quibus in ver. vsque huc.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi si aliquem inducant ad eligendum sepulturam in monasterijs suis, incurrunt pœnam iuris.*
2 *Excommunicatus potest absolui in articulo mortis ab illo a quo alias absolui non potest.*

1 §. Sane. † No. ibi, alias promittendũ, ꝙ si religiosi quo
cunque quæsito colore inducant aliquos ad
promittendum ꝙ eligent apud eos sepulturam, locus est pœ
nę de qua hic, pro hoc de cle. auaritiæ, in princ. lib. 6. Laud. idẽ
Genz. dicens ꝙ siue directe siue indirecte occulte vel publice
2 per se vel alium hoc faciant, locus est huic pœnę. † Secundo
not. quod in articulo mortis excommunicatus potest absolui
ab illo a quo alias non poterat. s. eod. cle. 1. in princ. vbi de hoc
dixi. in 12. no. Tertio no. ibi, cuiuscunque tenoris. ꝙ verba ge-
neralia derogatiua sufficiunt. de sepultu clemen. 1. vbi de hoc
dixi in 3. contrario. & dicit Paul. quod hæc clemen. addit ad
c. 1. de sepult. lib. 6. in hoc quod vbi reuocantur priuilegia &
statuta. dicit etiam ꝙ intelliguntur reuocata etiam post illud
c. & ante istud obtenta. ita ꝙ hæc constitutio respicit præteri-
ta crimina, pro hoc de viut. cum tu. Quarto no. casum in quo
reuocantur priuilegia. simile in d. cle. 1. de sepul. vbi de hoc in
gloss. fin. Quæro de qua sententia loquitur litera ibi, similem
sententiam. Gl. excommunicationis. intelligit de sentẽtia ex-
communicationis, dicens ꝙ illam vltimo vocauit sñiam, &
ꝙ reliquæ sunt pœnæ, quod vltimum intellige quo ad redar-
gutionẽ & quo ad statuta pęnalia, & quo ad suspensionem p̄-
dicationis, de qb. s. ver. ꝙ si pro. quia ad proxima dẽt fieri rela-
tio. ff. de iuris. om. iud. si idem. de donatio. cum dilectus. & qa
si voluisset referre ad oĩa supradicta, dixisset in plurali. Secun-
do quæro an hi qui inducuntur per religiosos vt promittant
eligere apud eos sepulturam, sint excõmunicati eo casu quo
ipsi religiosi inducentes excommunicati sint. Lap. videtur di
cere ꝙ sic. In contrarium tñ induci. s. e. cle. proxi. ver. illius pę
nã. & de sen. exc. cõtingit. 1. & quod ibi not. & de loca. c. 1. dic
hoc vltimũ verius, quia excommunicatio, de qua hic, nõ dẽt
extendi. Tertio quæro an inducẽtes ex sola inductione sint ex
communicati. Sol. Lap. ꝙ nõ nisi inductio hẽat effectum, qa
inductio facit illud ad quod induxerunt, debent enim verba
intelligi cũ effectu. maxime hoc casu quo agitur de spiritua-
li pœna per ɔstitutionem imponendã. facit quod no. Arc. 17.
q. 1. si ergo. & Io. An. de iud. mulierib. li. 6. Quarto quęro quo
modo se habet hæc constitutio ad illa de sepul. c. 1. lib. 6. Solu.
vt in gl. pnnit. Quinto quæro in quod reseruat absolutionem
Papę, an idem sit in excommunicatione de qua. s. ver. ꝙ si. Gl.
vlti. quòd non, idem Lau. quia separatorum separata est ratio,
iuxta not. de appella. secundo requiris. & capitu. inquisitioni.

De pœnitentijs & remissionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia non denegatur vltimo supplicio damnatis.*
2 *Consuetudo quę est contra canones dicitur abusus.*
3 *Prelatus vel iudex non debet procedere ad censuram nisi sit necesse.*
4 *Delinquentes ad quem locum possunt confugere vt gaudeãt securitate.*
5 *Immunitas cui detur.*
6 *Immunitas in quo est.*
7 *Immunitatem violans qua pęna puniatur.*
8 *Immunitatem an tribuat corpus Christi ad ipsum confugientibus.*
9 *Episcopus vel alius officialis an possit extrahere clericum de ecclesia, vt eum deponat.*
10 *Quid de principibus secularibus qui non permittunt gaudere immunitatibus ecclesiarum.*
11 *Quid autem de confugentibus ad ecclesiam an prosit quo ad animam.*
12 *Damnatus vltimo supplico an possit testari.*
13 *Damnator vltimo supplicio quis potest audire ad penitentiam.*
14 *Corpus Christi an concedatur damnatis vltimo supplicio.*
15 *Sepultura an concedatur damnatis vltimo supplicio.*

CAP. I.

CVm secundum. Sumpta est ex his
quæ legũtur & no.
13. q. 2. cap. vlti. de hęre. super eo. li. 6. C. de sum. tri.
1 inter claras. Lau. iustitiarios, de immu. eccle. quo-
a niã. in pri. li. 6. † No ꝙ sm canones, nõ denegatur pnĩa a dam-
natis

ADDITIO.

a Non denegatur pœnitentia. Adde Do. in c. quæsitum. 13. q. 2.
Vin. God. Insuper potest eucharistia accipere. c. quæsitum 13. q. 2. tamen non
detur ei extrema vnctio. Phil. Fran. in c. super eo. in princ. de hęre. lib. 6. Nec
potest testari. l. eius qui §. 1. ff. de test. Soc. fal. 76.

natis vltimo ſupplicio.de hoc in gl.2.& hoc ſi petant, vt in li
tera.& de hoc in gl.2.& dicit Pau.ꝙ alias i ſi non petant dari
non debet,13.p.5.placuit. in fin.& §. ſeq.& de hoc.J.in con-
2 trario,†Secundo no.ibi,abuſum damnabilem ꝙ conſuetudo
contra canones dicitur abuſus,hoc tamen indiſtinctè nõ pro
cedit,nam conſuetudo contra canones tenet ſi eſt rationabi-
lis,& præſcripta.de conſuet.c.fi.hæc autem,de qua hic,erat ir
rationabilis,nam,vt dicit Pau.erat contra præceptum domi-
ni dicentis,in quacunque hora ingemuerit peccator &c. de
pę.diſtin.1.§.hoc idem.vnde latronis in cruce fuit audita per
Chriſtum cõfeſſio.& ſecura abſolutio plena cum promiſſio-
ne cęleſtis patriæ.de conſec.diſtin.4.baptiſmi vicem. Tertio,
no.de verbo,hortantur:quod vt dicit Pau.ſonat monitionẽ.
& præceptum.7.q.2.præſentium.18.q.2.dudum.de teſt. ca.1.
quandoque cauſæ commiſſionem.2.q.8.ſicut inquit. Quar-
to no.pro miſericordia de hoc in gloſſ. miſericordiæ,quæ ta
men loquitur.de miſericordia Chriſti ſicut & hæc litera, &
in hac glo.in fi.& ca.menſuram. Quinto not.modum obſe
crandi per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti,cõcordat de ele.
vbi periculum,§.cæterum.li.6.& qui miſericordiam facere
recuſat,Chriſtum qui eſt miſericordia nega.7.queſtio.1.om
nis.de pęni.diſt.1.ſerpens.Sexto no.ibi,commode,ꝙ incom-
moditas excuſat ab hac diſpoſitione.de hoc in glo.ante pe.&
in ea in fi.ſ.titu.1.clemẽ.vlti.ver.ꝙ ſi.de ſup. neg.præla.li epiſ
copus,& de præben.cum in eccleſijs.lib.6.J.titu.1.cle.vnica.
3 † Septimo no.ꝙ non debet ad cenſuram procedi niſi cum ne
ceſſe eſt,vt quia non paretur monitioni.de hoc in gl.pe.nam
monitio præcedere debet.12.q.2.indigne.de ſent. excom. ſa-
cro Octauo no.ꝙ iudex eccleſiaſticus compellit ſecularem ad
obſeruantiam iuris canonici in ſuo foro in his in quibus ſer-
uari debet,de fo.compe.c.fi.lib.6.de iureiur.licet.de excep. cũ
quidam.de ſenten.excom.decernimus.eo.lib.compellit eum
etiam ſeruare maxime perſonis eccleſiaſticis.22.q.6.admini-
ſtratores.Pau.Oppo.in eo,quod dixi in j.no.ꝙ non debet con
cedi pœnitentia niſi pęnitentibus,nam quandoque cogitur
ad pœnitentiam.de ſponſa.ad audientiam.vbi de hoc in glo.
vlti.Solu.Pau.ꝙ illud debet intelligi,vt no.33.q.2.quicunque,
vbi de hoc in glo.argum.facit 35.q.8.inceſtuoſi.Secundo op-
po.ꝙ etiam petenti non ſit concedenda ſemper pœnitentia.
de rapto.c.1.& c.ſuper eo.Sol.Steph.ꝙ id denegatur quando
denegatur reſtituere alienum, vel cauere de reddendo cum
4 potuerit.Quæro in † eo,quod dicit de his qui deputantur vl
timo ſupplitio. quomodo iſti liberentur quo ad corpus,vel
quo ad animam?Sol.Lau.ꝙ quia hoc plus quam expediret,
de facto contingit,ideo,multiplex quæſtio oritur,& de aliqui
bus.J.in pluribus ſeq.q.Sed primo videndum eſt quis locus
præſtat immunitatem talibus.Sol.Lau.ꝙ eccleſiæ ad diuinũ
cultum rite,& de conſenſu epiſcopi,vel ſuperioris ędificatæ
quamuis nondum conſecratę, vel non ſint in eis celebrata
diuina,item,& cemiteria,C.de his qui ad eccle.confu.l. 2. de
immu.eccle.inter alia,& c.pe.& fi.de quo dixi in d.ca.pen. in
1.q.& procedit hoc ſecundum Lau.etiam ſi eccleſia ſit inter
dicta.& de hoc dixi in eo.c.q.3.Secundo quæro quid de pala-
a tio epiſcopi.a Solu.Lau.ꝙ ſecundum aliquos gaudet immu
nitate.de hoc dixi in d.cap.inter alia.q. 2. Tertio quæro quis
5 gaudet immunitate.Sol.Lau.ꝙ quicunque cuiuſcunque cõ
ditionis.C.de his qui ad eccle.ꝯfugi.l.fi.& hoc ſi vult gaude-
re.ſi.n. volens trahitur de eccleſia,non violatur immunitas,
quod dixi in d.c.fin.q.2.& proſequitur Laud. excipiendo pu-
blicum latronem depopulatorem agrorum,de quibus in al-
leg.c.inter alia.item illum qui confiſus de eccleſia,vel cemi-
6 terio ibi delinquit.d.[c.fi.& de hoc ibi dixi q.3.& 4.† Quarto
quæro in quo eſt hæc immunitas.Solu.Laud. ꝙ eſt in hoc,
ꝙ confugientibus victualia nõ vetabunt, nec veſtes,nec ges
d.l. fin. nec arctabuntur quin poſſint exire ad cameram ſecre
tam.17.q.3.diffinimus,& prouidebit interim eccleſia.d.l.fi. ſi-
7 cut rector carceris captiuis.d.l.fi. † Quinto quæro qua pœna
b punitur b violans immunitatem eccleſiæ in prædictis. Solu.
Laud.ꝙ tenetur crimine læſæ maieſtatis.C.de his qui ad ec-
cle.confu.l. 2.& tenetur capitali pęna.e.ti.l.fi.de hoc per Ho-
8 ſti.in ſumma.de immu.eccl.† Sexto quæro an corpus Chri-
c ſti c liberet confugientem ad ipſum.Sol.Laud. ꝙ ſic, per no.
9 de cele.miſ.ſane.de quo ibi dixi.q.2.† Septimo quæro an eps
vel alius officialis poſſit clericum homicidam extrahere de
eccleſia,vt eum deponat,& in monaſterio detrudat ad pœni
tentiam peragendam.Sol.Laud.referens id quod no.Inno.in
d.c.inter alia.vbi tenet quod ſic.de hoc ibi dixi q. 6.vbi tenui
contrarium,quod hic tenent Laud.& Gen.dicit tamen Lau.
ꝙ opi.Inno procedere poſſet vbi monaſterium non eſſet mi
nus arctum , nec eſſet carcer perpetuus.alias ſecus , maxime
cum hodie ſit carcer inductus etiam ad pœnam.de pę.quam
uis,lib.6.Item in carcere tali perpetuo non datur niſi panis do
loris,& aqua anguſtiæ.de pę.c.pe.de verbo.ſig.nouimus, vult
allegare de pę.tuæ.dicit etiam Laud.hoc procedere maxime
in aliquibus locis in quibus ſic incarcerati non viuunt vltra
ſex dies,vel octo propter arctationem carceris,quo caſu dicit
Laud.ꝙ ponentes tali carceri reputat homicidas & irregu-
lares, hæc enim pœna eſt magis afflictiua ꝗ ſi ponerentur in
patibulo.ar.de conſe.di.5. nihil.qđ no.ſing. illud c.tñ non fa-
cit,ſed ꝓ hoc de hęr.cle.1.ver.duro.86.di.paſce.ff.de lib.agno
necare.& facit hoc contra prælatos qui tradunt clericos in ga
10 bia.vbi veriſimile eſt ꝙ intra paucos dies morientur. † Octa-
uo quæro quid de principibus,& alijs ſecularibus, ꝗ indiffe-
renter violant immunitatem,non permittentes eos qui ad ec
cleſiam confugiunt,comedere,vel dormire,vel quid ſimile,
vel affligunt parẽtes,vel amicos vel clericos eis fauentes.Sol.
Laud.ꝙ bene feciſſet hoc concilium ſi appoſuiſſet pęnas gra
uiores,quia ipſi ſeculares nolunt infligere in ſeipſos, & om-
nes adinuicem ſe defendunt.de hoc in d.c.inter alia.in 2.con
trario,& per Hoſt.in ſum.de immu.eccle.hæc ꝓcedunt quo
ad id qđ quæritur quõ iſti fugiẽtes ad eccleſiam liberent quo
ad corpus.Qualiter autẽ liberent quo ad aĩam. dic vt in ſeq.
11 q.† Nono quæro de his fugientibus ad eccleſiam,quid eis ꝓ
ſit quo ad animam. Solu. Laud.ꝙ quantuncunque,& quo-
tiescunque relapſus in hæreſim fuerit,quodcunque nefandiſ
ſimum peccatum commiſerit,dum tamen pęnitentiam in
fine acceperit,vel per ſigna ſufficientia appareat ipſum voluiſ
ſe recipere ſi potuiſſet,non negatur viaticum,& pro eo eccle
ſia orat,& oblationes recipit.12.q.vlt.c.fi.de ſen. excom a no
bis,2.de rapto.c.2.& hoc etiam tenet gl.n.4.hic quod dico. J.
12 q.12.†Decimo quæro an damnatus vltimo ſupplicio dpoſſit
d teſtari.videtur,ꝙ non,q̃a efficitur ſeruus pęnę.ff.de teſta.eius
qui.§.ſi cui.In contrarium,quia ſæpe damnatur quis abſens
ex vi ſtatuti qui de iure communi damnari non poteſt. ff. de
pę.l.abſentem.Sol.dBar.&Bal.in l.eius,dicunt ꝙ ſi eſt damna
tus,& detentus ita ꝙ infallibiliter fiat executio,non valet te-
ſtamẽtum,ut no.C.de dona.inter virum,& vxo.auth.ſed ho-
die.ff.de pę.qui ultimo.ſed ſi damnatur ad mortem in abſen-
tia ex forma ſtatuti,teſtamentum non ualet quo ad fauores
municipales quibus banniti non gaudent tanquam hoſtes
ſuę ciuitatis, ff.de capi.dimi.l.amiſſione.§.qui deficiunt.ſed
quo ad commune ualet teſtamentum, quia perdit ius com-
mune,de hoc per Bar.in diſputatione Lucanæ ciuitatis &c.
& C.de ſacroſan.eccle.l.1.quibus autem applicentur bona dã
natorum,dic,ut C.de bo.damna.auth.bona,vbi dicitur,ꝙ ap-
plicatur venientibus ab inteſtato.de hoc tamen ſunt opi. de
qui.ibi,& no.Bar.ff.de bo.dam.l.1.& hodie per ſtatuta cõmu
13 niter hoc determinatur.† Vndecimo quæro in eo quod di-
cit ꝙ damnatis ad mortem nõ eſt deneganda pœnitentia, q̃s
poſſit audire tales ad pęnitentiam.Sol.Pau.quod quilibet ſa
cerdos etiam non proprius,cum immineat periculum mor
tis.ſ.cle.prox.in fi.de officio ordina.paſtoralis.§.1.vbi de hoc,
14 † Duodecimo quæro an iſtis damnatis ultimo ſupplicio cõ
e cedatur viaticum.e Glo.nec euchariſtia.ſolu.ꝙ ſic, quod etiã
dixi.ſ.q.9.Oppo.ad hoc de conſe.diſt.2.non prohibeat. Solu.
Pau.ꝙ prædicta procedunt ſi apparent pęnitentes,alias ſecus
15 ut in contrario.† Decimotertio quęro an iſtis concedatur ſe
pultura.Glo.ea.ſol.ꝙ ſic.idem Lau.& Pau.in hac glo.ibi, cõ-
cedere debet.nam,& Pilatus corpus Chriſti reddidit Ioſeph.
Ioan.24.Stepha. dicit ꝙ damnati poſſint ſepeliri,etiam ſine
licẽtia,niſi damnati ſint ad certum tempus.C.religio.& ſum
pti.funerum.obnoxios.ff de condit.inſti.l.quæ ſub conditio
ne.§.ulti.dic,ꝙ gl.non dicit ꝙ non poſſint ſepeliri,ſed ꝙ nõ
poſſunt de furca deponi ſine licentia iudicis,quod bene pro-
bant leges in glo.alleg.quod plus probat l.2.alleg.in glo. ꝙ is
qui in vita non poteſt morari in ciuitate poſt mortem non
poteſt ibi reduci ad ſepulturam ſine licentia ſuperioris.& di-
cit Bar.ibi ꝙ hoc alibi non reperitur.

ADDITIONES.

a Quid de palatio epiſcopi. Adde glo.in c.id conſtituimus.12.q. 3.Bar.in l.præ
ſenti C.de his qui ad eccle.confu.

b Qua pœna punitur. Adde c.cum deuotiſſimam.12.q.2.

c An corpus Chriſti. Vide de iſta materia in hac apoſtilla quam poſui ſu-
pra in clemen.2.de reli.& ve.ſan.in §.inſtitutione.in tertia quæſt.§.vbi dedi
remiſſiones.
Vin.God.Corp.Chriſti quanta dignitas, in tract.de poteſta. ſecu. & eccleſ.c.
365.nu.4.ꝙ habetur in lib.10.trac.fol.207.

d Damnatus vltimo ſupplicio. Adde Doct.& maxime Abb .in rubri. de teſta.
Ioan.An.in c.quamquam.de vſu.lib.6.in noue. Abb. in c.accedens. de pro-
cur.Alber.in 3.parte ſtatutorum.queſtio.12.Ioan.de Imo.in l.ſi quæramus.
in fine.ff.de teſt.Angel.in l.eius qui.ff.de teſt.Barto.in l.qui vltimo ſupplicio
ff de pœnis.

e Concedatur viaticum. Adde tex.in capitu. quęſitum. 13.queſt vlti.idem te-
net Steph.de Gaeta in ſua ſacramentali , in §. de ſacramento euchariſtiæ.
queſtio.113.
Vin.God Adde Ioan.Cald.in tracta.de interdic.in 2 parte. nu.2.quod habe-
tur in lib.11.trac.fol.55.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Abusio est euitanda.*
2 *Aurum exturquendum non est per fallaciam ab alio.*
3 *Quæstores eleemosynarum non debent admitti nisi habeant literas apostolicas, vel diœcesani.*
4 *Quæstorum literę debent diligenter examinari per diœcesanos.*
5 *Simplicitas qualiter excusetur.*
6 *Quæstores eleemosynarum debent permitti libere quęrere eleemosynas cum eleemosynę dentur ex charitate.*
7 *Quęstores eleemosynarum & quæstores iudiciorum qualiter differunt.*
8 *Episcopus si malitiose non vult admittere quæstores archiepiscopi in sua diœcesi, an archiepiscopus, & qualiter poterit punire episcopum.*
9 *Archiepiscopus an possit mittere quæstores per totam prouinciam pro quolibet pio opere.*
10 *Diœcesani quādo examinant literas apostolicas concessas quæstoribus an poterunt iudicare de ipsis.*

C A P. II.

ABusionibus. Emanauit ad executionem, & declarationem c.eod.titu.
cum ex eo. Laud. eleemosynarum. alias ecclesia-
1 rum. prima communis.† No. ꝙ abusio est euitan
da, vnde priuilegium perdit qui abutitur. 11.q.3.priuilegium.
damnantur etiam abusus clauium. 11.q.1.ipse.& dicit Genz ꝙ
verbum, abusio, sonat in vitium. de relig. quia ingredientibus,
§.clemen.proxi.de offi.ordi si canonici.§.fi.lib.6. Secundo no.
ꝙ simplices non sunt decipiendi.& videtur hic excusari sim-
plicitas.& quo ad hoc simplices dicuntur qui de facili credūt.
22.quæst.4.innocens. de hoc infra in 1. contrario. Tertio no.
de dictione, potius, quæ vt dixit Genze.ponitur correctiue, sic
& alibi dictio imo.ff.de hære.insti. si ita scriptum. de manu-
mis.test. Stichus.de pę.dist. 2.qui dicit. vt lite non contest.acce-
2 dens.1.† Quarto no. ꝙ non licet per fallaciam aurum ab alio
extorquere. de hoc in gl.2.cessante autem fallacia licet, & pro
hoc quia subtili ingenio est aurum a barbaris extorquendum
vt no.44.dist.in mandatis,& hic videtur bonus dolus quan
do sunt hostes fidei, secus si pacifice viuunt cum catholicis,
pro hoc quod no. Inn.de voto. quod super, & de bono dolo.
ff.de dolo.l.1.quod met.causa.cum dilecti.& dicit Lau. quod
forte isti putabant licere subtili ingenio aurum extorquere p
iura allegata in hac glo.& hoc dicit Laud. officiales prælato-
rum frequentare contra subditos, quod dicit imputandum
prælatis qui emolumēta recipiunt,& sanctuaria Dei vendunt.
ar.63.di.Salonitanæ.dicit etiam, ꝙ forte putabant sibi licere ex
præcepto Domini qui iussit populum Israel furtim recedere
cum auro Egyptiorum.14.q.5.dixit.& dicit Pau. ꝙ illi de Mar
chia Anconitana multū docti sunt in illis fallacijs, & in hoc
alios fallunt,& non falluntur.& sic grauius peccant. 22.quæst.
2.homines. Quinto no. ꝙ quandoque subtilitas reprobatur, ꝙ
est hic quia accipitur in malam partem, quandoque in bonā
de ferijs. cappellanus. Sexto no. ꝙ maleficijs est præcludenda,
via quantum possibile est. de hoc in glo.3.Genze.dicit, ꝙ quā
tum possibile &c. quia malæ hominum voluntates non pos-
sunt ad plenum coerceri. in Auth.de nup.§.mitrores.collat.4.
3 31.quæstio.1.hac ratione.† Septimo no. ꝙ quæstores non ad-
mittuntur nisi habeant literas apostolicas, vel diœcesani, nec
tunc etiam permittuntur populo prædicare, vt hic. Ex hoc
no. Pau. ꝙ hic admissio & permissio etiam tolerantia, vel pa-
tientiæ prohibetur, vult dicere ꝙ aliquando secus, de præben.
cum tamdudum. sed si tolerantia reprobatur propter pericu-
lum animarum multis incumbens, vt dicit. J. in litera.& dicit
Pau. ꝙ isti non permittuntur prædicare, quia hoc officium ad
eos non pertinet, sed tantum charitatiua subsidia petere & in
dulgētiā si quā habent exponere de hære. vt offi. §. copelcē-
di.lib.6. pro hoc quia officium prædicandi cōpetit illis solis qui-
bus est de iure concessum, vel qui ad hoc fuerint inuitati. de
hær.excommunicamus,§. qui vero, & c.cum ex iniuncto. 15.q.
4 1.adijcimus. de sepul. cle. dudum. ver. in ecclesijs. † Octauo no.
ꝙ literę q̄storum dēnt p diœcesanos diligenter examinari, ne
aliquid fraudis cōmittatur.& dicit Pau. ꝙ posset fraus cōmitti
vt quia assererent plus ꝯtinere in l̄ris q̄ ꝯtineret, vel vterētur falsis
l̄ris pro veris, quod sępe euenit,& quia talia sunt periculosa, iō
debent literæ examinari diligenter in bulla, charta, dictami-
ne,& alijs, maxime quando exorbitant a cōmuni forma. pro
hoc de cri fal. licet,& c.quam graui. de rescrip.ca.2.de off.ord.
ex parte. de verb.signi. nouerit. Laud. dicit ꝙ licet prælati de-
beant examinare l̄ras q̄storum, nō t̄n debent eas vendere, qd̄
non seruant non attendentes, ꝙ in talibus committitur simo
nia. de simo.c.1. Item quia quæstores care emunt, q̄runt p fas &
nefas vt ea soluant, ꝙ grauamina inerunt ad instar illoru de q-
bus. de iudæ. ex speciali. fit autem hæc examinatio per diœce
sanum, vt in litera,& dicit Lap. ꝙ de ipsa examinatione debet
constare per literas diœcesani, alias prælati inferiores tales nō
5 admittent. † Oppo. in eo quod dixi in 2. no. ꝙ simplicitas ex-
cusatur.& sic contra. 16.qu.1.si cupis. 39.di. Petrus. Soluit Pau.
ꝙ simplicitas discretioni contraria reprobatur, vt in cōtrario.
Lau. plenius extendit dicens, ꝙ est multiplex simplicitas, quę
dam contraria dolositati.& hæc bona. 2.q.7. sancta quippe ru
sticitas,& simplicitas, de hac dicitur, habeto simplicitatem co
lumbæ & astuciam serpentis, ne cuiquam machineris dolum
vel dolo alterius supplanteris. d.c. si cupis. ubi de hoc. quędā
est quæ prouenit ex ignorantia, quæ dicitur contraria discre-
tioni,& hæc reprobatur. d.c. Petrus. ubi cassata fuit electio, quia
electus erat simplex & inscius.& hodie talis etiam promotus
remouetur. de ęta.& quali.c.vlt. sed olim dabatur coadiutor.
7.quæst.1.petisti.& c.quia frater. de hoc per Hosti. de sum. tri.
damnamus, in ver. simplex omnino. Secundo oppo. in eo, qd̄
dicit ꝙ literas quæstorum examinant episcopi ꝙ etiam archie
piscopus hoc possit. eo.ti.cap.1.lib.6. ubi permittitur archiepi-
scopo mittere literas in fauorem quæstorum per totā prouin
ciam. Sol. Lau ꝙ ibi est duplex litera, nam quædam litera ha-
bet ꝙ archiepiscopus potest eosdem suffraganeos &c.& con-
cordat tunc, quasi velit ꝙ licet habeantur literæ archiepisco-
pi, adhuc debent confici literæ episcopi, quia literæ archiepi-
scopi, sunt tantum exhortatoriæ, vt ibi dicitur, dic, ꝙ commu
nis litera est eosdem suffraganeos &c. sed quęcunque sit ibi
litera, non obstat, quia super benigna receptione quæstorum
potest archiepiscopus facere literas exhortatorias per totam
prouinciam, ut ibi.& etiam concedere literas remissionis. eo.
ti. nostro. nec oportet ꝙ approbentur per suffraganeos, quan-
tum tamen ad hanc literam, quia nominatim loquitur de dię
cesanis episcopis. dic ꝙ non sufficit ꝙ literæ quęstorum sine
examinatę per archiepiscopum nisi quo ad suam diœcesim,
sed in alijs diœcesibus examinari debent per diœcesanos epi
scopos, & hoc quia hęc examinatio partim est fori con-
6 tentiosi vt coerceantur fraudes. † Tertio oppo. ꝙ quęstores
eleemosynarum libere permitti debeant eleemosynas quæ-
rere, cum eleemosynę procedant ex charitate dantium quę
non est restringenda. arg. de dona.c.1. potissime, quia vidētur
concernere forum pœnitentiale in quo procedit quod dici-
tur ꝙ lex non est imposita iusto. de regul. licet. Solu. colligitur
ex litera, hoc enim fit ad obuiandum fraudibus de quibus s̄.
in 8.no. dicit etiam Pet. de Ancha. quod sicut mendicantes va
lidi sunt arcendi & puniēdi. C. de mendi. vali l.1.lib.11. ita quę
stores non debent admitti nisi primo discutiatur vtrum ec-
clesia pro qua quęrunt indigeat, nam si non indiget, non vide
tur admittenda. Dic, ꝙ ratio præcedens magis conuenit lite-
rę, hęc tamē inquisitio laudabilis, sed non habet fieri per diœ
cesanum nisi quando de nouo aliqua ecclesia vellet incipere
quęstum. Sed quo ad ordines mendicantium,& nonnulla ho
spitalia ab antiquo exercentia quęstum apostolicę sedis sal-
tem tacita, hęc inquisitio fieri non potest per dięcesanum ad
effectum impediendi quęstum sed prohibendi fraudes vt prę
7 dixi † Quęro de quibus quęstoribus hic loquitur. Gloss. elee-
mosynarum. sol. quod de quęstoribus eleemosinarum, & di-
cit Pau. ꝙ isti dicūtur a quęstu. quęstores autem iudiciorum,
de quibus in gl. dicuntur a quęrendo quia quęrendo,& inter
rogando debent cuncta rimari. 30. q.5. iudicantem. Alij sunt
quęstores dicti a genere quęrendi pecuniam. Alij a libris legē
dis & quęrendis. ff. de offi. quæsto. l. vnica. Pau. in hac glo. ibi,
forus,& in Auth. de quęsto. per totum. C. de quęsto. l. vnica. li.
8 12. Secundo quęro in eo, quod dixi s̄. in 2. contrario, de literis
per archiepiscopum concessis quęstoribus, ꝙ examinabun-
tur per dięcesanum, quod si diœcesanus malitiose,& sine cau
sa tales non admittit, quia non placet sibi quęstores archiepi
scopi ire per diœcesim, an archiepiscopus poterit ex hoc diœ
cesanum, vel eius officialem in hoc delinquentem, vel ēt ne-
gligentē concedere l̄ras, punire. Laudu. arguit, ꝙ sic, maxime
si sine causa palam,& publice hoc facit, cum videatur ex hoc
eius iurisdictionem satis voluntariam notorie offendere. de pę.
Rumana. 10 fi.li.6. licet n. archieps in hoc non hēat iurisdictio
nē, dat. n. solas literas exhortatorias, iux. formam c. eo. ti. cum
ex eo.& c.1.li.6. debet tamen posse coercere impedientes, alias
illa potestas parum ei valeret. arg. de offi. deleg. ex literis, idem
Gen.& Ioan. An. eo. ti. c.1. lib.6.& potest hoc teneri non per ra
tionē pręmissam. Nam qui habent uoluntariā iurisdictionē
tm̄, nulla habent coercendi potestatē,& c. ex literis, p[illegible] leg. lo
quitur de eo qui habet iurisdictionem contentiosam. Sed est
alia ratio, quia archiepiscopus est iudex suffraganeorum. de
offi. ord. pastoralis,& vicariorum generalium ipsorum de of-
fic. vica. cap.1. lib.6. & hoc in his in quibus vicarij delinquunt
in offic. di. ca.1. ubi de hoc in gl.3. potest ergo archiepiscopus
eos delinquentes punire: delinquunt autem sine causa prohi
bendo

bendo tales quæstores. Tertio quæro an archiepiscopus pro,
quolibet pio opere possit quæstores mittere per totam pro-
uinciam. Videtur ꝙ non, per c.1.e.tit.lib.6.vbi solum permit-
titur hoc quo ad quæstores pro fabrica ecclesię metropolita
nę. In contrarium, quia per illud c.non est potestas archiepis-
copi immutata per quam potest dare literas remissionis per
totam prouinciam, eo.tit.nostro. Sol. Lau. tenet hoc vltimũ,
dicens ꝙ id quod dicitur de fabrica in d.c.1.ponitur causa exẽ
pli, & sic non restringitur ius antiquum.arg. ff.de legi.nõ pos
sunt. Pet.de Anc.de hoc dubitat, quia cum in diœcesi suffra-
ganei archiepiscopus nihil possit nisi quatenus reperitur iure
concessum, de offi ordi.pastoralis.in prin. non debet id quod
dicitur in d.c.j.de fabrica ad alia extendi. ff.de leg. quod vero.
de acquir.rer.do.in agris.dic ꝙ opi. Laud. est vera per id quod
dixi s̃.ea.qõ.nam archiepiscopus potest dare literas remissio-
nis p totam prouinciam, & sic iure reperitur hoc expressum,
nec est extensio. Quarto quęro quomodo haber se hæc elc.ad
c.cum ex eo.e.ti.Gl.hoc addit.sol.ꝙ addit illi consilio id quod
hic dr̃ in ver.literas. & dicit Steph. ꝙ hoc fuit additum ,ppter
multas falsitates quæ consueuerunt in his committi quæ per
10 curatores non de facili deprehenduntur.† Quinto quæro an
diœcesani cum exprimant literas apostolicas quæstorib.con-
cessas poterunt de ipsis iudicare. Solu. Lap.ꝙ non, de iud.cum
venisset. sed si dubitatur de ipsis, consulendus erit Papa cuius
est æstimare quem modum sui priuilegij esse velit. de officio
ordin.ordinarij.§.si vero.lib.6. si autem apparent veræ & sine
defectu dabuot eis literas testimoniales. sed si apparent defe-
ctuosę, eas repellent, per hoc quod no.in d.c.cum venissent.&
c.ordinarij. Ex his infert Lap.ꝙ quis cognoscere potest de re,
de qua non potest iudicare. simile de rescri.cum contingat, in
fi.de priui.cum personæ.lib.6.& quod no.16.q.1.frater.in glo.
penu.regulariter tamen minor non cognoscit non iudicat de
facto maioris.21.dist.inferior.de maio.& obed.in c.eum infe-
rior.de elect.cle.2.pro prædictis, quod no.de offi. deleg. super
eo.de re iudi.decreto.pro & contra est quod no. de offic.vica.
licet.lib.6.dicit Lap.quod de facto maioris cognoscere vel iu-
dicare põt tantum tunc, quando in iure hoc exprimitur, alias
non, nisi notorium maioris esse nullum, & si ita notorium ꝙ
non egeat examinate.nec inficiari potest, quo casu minor nõ
iudicat de facto maioris, nec iudicialiter cognoscit, sed tãtum
declarat illud non obstare.& eo non obstante contrarium fa-
cit vel impedit illud effectum habere.de æta. & qual. eam te.
pro hoc quod no.de appella.solicitudinem.de rescript.statu-
tum.in fine.libro sexto.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus inferior episcopo non potest concedere indulgentias.*
2 *Prælatus inferior episcopo non dispensat super votis.*
3 *Quęstores non possunt absoluere a periurij, homicidijs, vel alijs peccatis, quia sunt proprij sacerdotes confitentium.*
4 *Item non possunt remittere male ablata.*
5 *Item non possunt remittere tertiam vel quartam de iniunctis pœnitentijs.*
6 *Anima, an possint liberari a purgatorio ope humana. & num. 11.*
7 *Quęstores non possunt concedere plenariam peccatorum remissionem.*
8 *Censura ecclesiastica non debet vilescere neque contemni.*
9 *Constitutio concernit futura.*
10 *apportunitas facit peccare, & diuitiæ faciunt stultizare.*
11 *Indulgentiæ concessa veris prælatis quid operantur.*
13 *Quis autem possit tales indulgentias concedere.*
14 *Sacerdos, an & qualiter possit concedere indulgentiam sibi confitenti.*
15 *Indulgentia vt valeant quid requiritur.*
16 *Indulgentia si non sunt verę & quis putat eas esse veras porrigendo pium adiutorium bona fide, an sibi prosint.*
17 *Et an datum ob istam causam possit repeti.*
18 *Dispensare quis possit super voto.*
19 *Papa si dispensat cum aliqua sine causa, an talis sit tutus conscientia.*
20 *Male ablata incerta si quę sint, ad quem spectat distributio ipsorum.*
21 *Superior legitimus, an possit remittere male ablata.*
22 *Pœnitentia, an possit remitti per aliquem, & per quem.*
23 *Ecclesię potestas, an se extendat ad eos qui sunt in purgatorio.*
24 *Remissia plenaria per quem concedi potest.*

Ad hæc. Octo sequentibus concedãt, primus abusus.
dispensant, secundus.absoluãt, tertius.remit-
tant, quartus.relaxant, quintus.extrahant, sextus.indulgent, se
1 ptimus.absoluant, octauus. † Not. ꝙ inferior episcopo a non
a concedit indulgentias, de hoc in glo.hoc enim.& J.in 3.q.Se
cundo no. ꝙ inferior episcopo concedendo indulgentias tũc
dicitur abuti quando hoc facit motu proprio, & sic si ex com
missione eius qui habet potestatem, non dicitur temeritas.
2 Tertio not. ꝙ super votis non dispensat inferior episcopo.de
hoc in glo.hoc etiam.& 8.q.& in hac glo. ibi, episcoporum.
nisi sit votum vltramarinum, quia tunc spectat ad solum Pa-
pam.de voto, ex multa.an autem Papa dispensare possit in vo
to continentiæ, remittit Paul.ad not. de statu monachorum,
3 cum ad monasterium.& ibi dicitur ꝙ ex causa potest. † Quar-
to no. ꝙ quæstores non possunt absoluere a periurijs, homici-
dijs, vel alijs peccatis.& dicit Pau. ꝙ ideo hoc est, quia nõ sunt
sacerdotes proprij confitentium.eo.tit.omnis. nec super hoc
priuilegiati.de sepul.cle.dudum.§.si vero.de priuileg.clem.1.
4 † Quinto no. ꝙ quęstores non possunt remittere male ablata.
de hoc in glo.vide.& dic ꝙ maxime redarguuntur, quia rece-
pta aliqua quantitate remittebãt residuum.nam vt dicit Pau.
hoc casu non procedit transactio, vel compositio, quia rece-
ptio istius pecuniæ dẽt fieri nomine pauperum, & in eorum
vtilitatem conuerti: vnde recipiens quicunque sit ille de ea
non potest transigere.arg de offi.vica.c.fi.io fi.lib.6. nisi super
hoc sit priuilegiatus a Papa. dic ꝙ licet non possit remitti qñ
quantitas est certa, tamen ordinarius talia male ablata taxare
habet quando sunt incerta. de vsu. quamquam. §. cæterum.
lib.6.Gen. reddit aliam rationem quare prohibetur remissio
male ablatorum recepta aliqua quantitate, quæ est simonia
absoluere pro pecunia etiam si alias posset absoluere.de simo.
ad aures.& hęc etiam vera.& de his incertis.J.quæst.10.& 11.
5 † Sexto not. ꝙ non possunt quæstores remittere tertiam, vel
quartam de iniunctis pœnitentijs. de hoc in gl.idem.quæ di-
cit idem de alia quota.idem Pau.dicens ꝙ sup hoc aliqui erãt
priuilegiati, vt illi de hospitali Ronciuallis. qui habebant pri-
uilegium dimittendi septimam partem, sed omnia priuile-
legia hic reuocantur.de hoc eod.tit.cum ex.& c.indulgentiæ.
6 lib.6.† Septimo no.humana ope.b non possunt animæ libera
b ti a purgatorio.de hoc in glo.cum sint.& J.in j.contrario. &
q.13.& per Tho.4.sen.dist.45.arti.2.& dicit Laud.ꝙ isti vole-
bãt se extendere vltra quam clauis Petri, cui dictum est, quod-
cunque ligaueris super terram.non dicit sub terra. sed forsan,
vt ipse dicit non permittebant eos subterrari, sed faciebant po
7 ni desuper in feretro.de hoc.24.q.2.§.j.in fine. Octauo not.de
remissione plenaria peccatorum quam quæstores facere non
possunt.& dicit Genz.ideo eos hoc posse, quia sine contritio-
ne talis remissio nõ potest obtineri. subest & alia ratio quam
dixi s̃.in quarto not. quia ad istos non pertinet hæc quæ sunt
fori pœnitentialis. tamen etiam si pertinerent, non possunt fa
cere talem remissionem plenariam, vt dico in sequen. Nono
c not.de absolutione a pœna & culpa c de hoc in gloss. ista est.
simile de priuileg.clement.1.in princip. vbi de hoc dixi q.24.
& dicit Laudu. quod licet offensam, seu culpam in Deum
commissam non possit aliquis citra verbum Dei remittere,
quod dixi in d. quæst. 24. reatum tamen seu culpam in eccle-
siam militantem commissas ipse Papa eius sponsus remitte-
re potest ratione clauium & vicariatus sibi commissi, & talẽ
remissionem a pœna & culpa facit in anno iubileo. ꝙ etiam
dicit glo. Dic tamen ꝙ hæc non est propria locutio ꝙ fiat ab-
solutio a pœna & culpa, quod dico in seq.no. Decimo not.ꝙ
quandoq; permittitur loqui per verba impropria ad aliquid
clarius exprimendum. sic enim loquitur hæc litera ibi, a pœ-
na & a culpa. sed tunc debet aliquid addi quod denotat locu-
tionis improprietatem. pro hoc litera ibi, vt eorum verbis vta
mur.& de hoc in glo.concordat.& pro hoc quod dixi de pri-
8 uile.clem.1.in in prin.9.no. † Vndecimo no. ꝙ prouidendum
est ne censura ecclesiastica vilescat vel clauium auctoritas de
ducatur in contemptum. pro hoc d.clem.j. de priuil. de con-
sue.cum inter.& dicit Genze. ꝙ hoc inducitur ob frequenta-
tionem nimiam remissionum, simile de offi.præsi.obseruan-
dum.nam omne rarum charum.82.dist.legimus.59.distin.si
9 officia.in Auth.de consul.§.pen.col.4. † Duodecimo not.ibi,
decętero. ꝙ constitutio concernit futura, de consti.c.fi.dicunt
tamen per hoc Laudu.& Genze.quod per hoc non approbat
prius

ADDITIONES.

a Inferior episcopo. Adde Cal.9.q.in repet.cap.nostro apostolatui. de pœn.& & remis. Host.in summa til.de remis.§.quis possit. Ioan.cum contingat.de foro compet.
Vinc. God. Inferior in aliena diœcesi an possit acquirere præscriptionem & vsum insigniorum episcopalium. Ruy.consil.154.num.12 lib. 4. Inferior quo casu possit venire contra dispositionem superioris. idem Ruy. consilio 106.libro primo.
b Humana ope. Adde Car.Zaba.in c a nobis.el 2.in 8 oppo.de sen.excomm. Doct.in c.quod autem.de pœn & remis & ibi Ant.Rordus in rep.Io.de Imo. In c.nonnulli.de cleri.non resi.
c A pœna & culpa. Adde Host.in sum.tit.de remis. in § ad quod valeant. ver. item pro crucis assumptione Ioan.de Ana.in tract.de iubilei.in 2.col ver.& sic patet ex prædictis. Ioan de Imo.in cle.j.de priui.ver.quæ autem habet potestate. Fel in tract.de indulgentia.incip. hodie mecum eris in paradiso. in 4. col.ver.& sic patet ea prædictis. Aug.de Anc.ordinis eremitarum, in tract. de potestate Papę.q.29.

prius facta quæ non tenebant, quia vmbra quædam oſtendebatur in opere, veritas autem non ſuberat in effectu, de conſue.quanto.& dicit Genze.ꝙ dicit decætero. propter id quod ſequitur de priuilegiorum reuocatione. Decimotertio no.ibi attentari.ꝙ hic non requiritur delictum perfectum. concor. de pœ.di.j.ſi quis tam.& c.maſculum. & c.ſiquis non dicam. Decimoquarto no.ibi,locis,ordinibus vel perſonis.ꝙ hoc caſu pariter reuocant priuilegia conceſſa locis, & ordinibus ſicut perſonis.concor.de ſent.excom.alma.lib.6.de hoc J.q.15.
10 Decimoquinto no.ibi talia præſumendi. ꝙ reuocatur priuilegium de quo timetur ne tendat in abuſum. de deci. ſuggeſtum.& dicit Gen.ex hoc ſumi prouerbium ꝙ oportunitas facit quem peccare,& diuitię faciunt ſtultizare.talis autem opportunitas tollenda eſt,vt hic,& de vi.& ho. cle.cum ab omni.ſicut per contrarium ꝑparāda eſt opportunitas ad bonum. de ele.cum ex eo.lib.6.de ita.mo.cle.ne in agro.§.rurſus. Decimoſexto no.ibi,quantum ad præmiſſa. ꝙ per hanc reuocationem tolluntur priuilegia ſolum quatenus concedebat poteſtatem in præmiſſis,& ſi quid aliud continebāt. illud enim non tollitur quod non mutatur &c.C.de teſta.l. ſancimus.ſi-
11 mile de hęre.clem.j.in fin. † Oppono in eo quod dixi s.in 7. no.ꝙ humana ope non poſſunt homines extrahi de purgatorio,nam talib.animabus proſunt ſuffragia viuentium.13.q.2: animæ.no.eo.tit.ꝙ autem.Glo.cum ſint.ſtat contrario, videtur tamen habere hunc intellectum ꝙ ſimpliciter extrahere de purgatorio ſolus Deus poteſt,qa ibi exiſtentes ſunt iudicio Dei reſeruati, ſed ſuffragia viuentium proſunt vt Deus miſereatur & citius extrahat.de hoc J.q.13.Secundo oppono,quia videtur inſufficiens prohibitio quæ fit in eo ꝙ inhibet ꝑ queſtores hoc fieri vel attentari, non enim comprehendit exceſſus quos faciunt dicendo,cum dicere & facere ſint diuerſa.de hære.cle.vlt.ver.nonnulla.ibi,dicunt,faciunt & committunt. Solu. Pau. ꝙ ex hoc verbo fieri, hic colligitur quod dicendo quis dicitur facere & delinquere,ſicut & faciendo dicitur negare,confiteri & prædicare.11.q.3.æſtimant.22.q.5. cauete.de his quæ fi.a maio.par.cap.ex ore.quod no. & hoc procedit in diſpoſitione iuris communis, ſed in diſpoſitione reſtringibili,vt ſunt ſtatuta, videtur procedere primum ꝙ aliud ſit dicere,aliud facere,licet improprie dicendo fiat vt nunc dixi.Tertio oppo. in eo ꝙ pariter reuocat priuilegia conceſſa ordinib. & perſonis,cum debuiſſet diſtinguere.de priui.ne aliqui.li.6. Gloſſ.quandoque.ſolu.ꝙ quandoque fit talis diſtinctio.& ſic vult dicere ꝙ non ſemper eſt neceſſaria: & dic ꝙ hic ſuberat eadem ratio quo ad ordines & perſonas,non ſic in cap.ne ali-
12 qui. † Quæro quid operantur indulgentiæ conceſſæ a veris prælatis.Solu.Genze.remittit ad no.eo.titu.quod autem. vbi dixi.& de priuileg.clem.prima.in prin.q.23.& de hoc plene ꝑ Gaſpa.de Cal.& Bald.de pœ.& remiſ.c.noſtro.in repetitione. Secundo quæro ſi conceſſa eſt indulgentia viſitanti certam
a eccleſiam tali die,an viſitans a pluries habet pluries indulgentiam.Matth.quærit & non ſolu.dic ꝙ ſic,vt no.eo.tit. cum ex
13 eo.& idem dixi de priuileg.clem.1.ver.quibus.† Tertio quæro ad quem ſpectat has indulgentias concedere.Gloſſ.prima. dicit quod ad epiſcopos,non ad inferiores.Lap.hoc latius proſequitur dicens ꝙ hoc ſpectat ad Papam,legatos,archiepiſcopos & epiſcopos eodem titu.cum ex eo.& c.noſtro. & c.1. & c.vlt.lib.6.de exceſ.præla.accedentibus.& de legato no.de off.
14 leg.c.fin.† Oppono ad hoc quia etiam ſacerdos poteſt in foro pœnitentiæ indulgentiam concedere ſibi confitenti.ar.de pe. & remiſ.omnis.& c.Deus qui.Solu.Lap.ꝙ generales & publicas indulgentias concedere poſſunt ſolus Papa, & alij prælati ſupradicti,qa ſunt dignitatis epiſcopalis. Prælati vero inferiores concedere non poſſunt,imo nec electus & confirmatus in epiſcopum nondum conſecratus.de exceſ.præla. accedentib. vbi de hoc no.Hoſt.nec capitulum eccleſiæ cathedralis vacante ſede.no.Archid.eo.titu.c.1.lib.6.In priuato autem & in foro pœnitentiæ fatetur Lap. ꝙ ſacerdos ſibi confitenti poteſt eas concedere.quod no.Hoſt.in ea.ſum.in rub.de rem.§.quis poſſit.& Archi.eo.titu.c.vlt.lib.6. dic,vt dixi de priui. clem.1 ver.quibus.q.2.Gaſp.eo.titu.noſtro.in repeti.refert Ioan.Cal. tenuiſſe id quod tenet Tho.4.ſen.diſt.20.q.3.art.3.vbi dicit ꝙ effectus clauis iuris communis non pertinet ad diſpenſationem ſacramentorum,ſed ad diſpenſationem bonorum communium eccleſiæ,ideo legati etiam non ſacerdotes indulgentias facere poſſunt.& ea.di.q.4.arti.2. dicit ꝙ poteſtas faciendi indulgentias conſequitur iuriſdictionem,& ſic etiam non ſacerdotes dummodo habeāt iuriſdictionem eas dare poſſunt, & ſic electus confirmatus non ſacerdos hoc poteſt,& per hoc idem videtur dicendum de capitulo ſede vacante,tamen quia omnia iuriſdictionalia in capitulum tranſeunt, vt deponere abbatem,vel clericum,vt not.78.diſtinct. nullus.2.ſecus dicit Gaſpa.de capitulo,pro hoc quod no.de hære.clemen.prima. in gloſſ.hæc litera. & de capitulo non reperitur iure cautum. ar.2.q.5.conſuluiſti.Item nec theſaurum eccleſiæ poteſt diſpenſare niſi cui reperitur permiſſum. Ex prædictis etiam infertur ꝙ ex conſuetudine inferiori poteſt competere prælato poteſtas concedendi indulgentiam,quia conſuetudo iuriſdictionem dat.de foro compe.cum contingat.& hoc placet Io. Cal.ipſe autem Gaſp.tenet contrarium,quia talis conſuetudo caret ratione,cum per eam rumpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ.de ꝯſue.cum inter. hoc.n.competit epiſcopo ut hic, ergo non inferioribus,ne ſint duo capita quaſi monſtrum.de offi.or.quoniam.Ad aliud ꝙ conſuetudo dat iuriſdictionem, reſpondet ꝙ debet intelligi de modicis:non enim poteſt dare poteſtatem deponendi clericos.de ele.tranſmiſſam.dic ꝙ electus confirmatus etiam non ſacerdos hoc poteſt, vt prædixi, cum hæc conceſſio ſit iuriſdictionis & non ordinis epiſcopalis.de exceſ.pręla.accedentib.vbi dixi. ad euitandas tamen opi. tutius eſt vt committat alteri epiſcopo qui ſuo nomine hoc faciat.arg.de ele.ſuffraganeis.de capitulo etiam videtur ꝙ poſſit,ex quo eſt iuriſdictionis,tamen communiter tenetur contrarium quod dixi de hære.cle.1.ver.duro.q.11.& hoc tenendo dic ꝙ licet hoc ſit iuriſdictionis,eſt etiam dignitatis epiſcopalis.de exceſ.præla.accedentibus.& ſic non tranſit ad capitulum, & ſimiliter ꝙ non tranſit in inferiorem epiſcopo ratione conſuetudinis generalis ex qua ſibi competit iuriſdictio. ſecus de ſpeciali quæ haberet talia ꝑ ipſum fieri poſſe.per hoc d.c.accedentibus.ibi,niſi ex ſpeciali conceſſione vel alia cauſa legitima.& tunc ceſſat ratio Gaſpa.quia ratione talis conſue-
15 tudinis iſte legitime hoc faceret.† Quarto quæro quid requiritur vt indulgentię valeant.Sol.Lap.ſecundum Guil. Altiſio
16 dorenſem.quod dic vt plenius no.eo.titu.quod aūt.† Quinto quęro ſi quis probabili errore ductus putat alicubi eſſe indulgentiam vbi non eſt. puta,quia per non habētem poteſtatem quem putauit habere conceſſa eſt indulgentia porrigentibus adiutorium certo hoſpitali,an hoc putās & tribuēs auxilium gaudebit indulgentia? videtur ꝙ ſic ſi error fuit probabilis.ff. de offi.præt.Barbarius.de biga.nuper.Item Deus attendit cor. 22.q.5.periurare.In contrarium,quia veritas prefertur opinioni.8.diſt in c.veritate. maxime in ſpiritualibus in quibus non ſolum prefertur opinioni,imo & iuriſdictioni,quæ eſt maioris virtutis.25.q.9.§.his ita.ſic no. Archi.de vo.c.vnico.li.6.de offi.dele.cum plures.eo.lib.quod eſt no.ſic alle.Oldr.in conſ. 77. Archi.tamen ſolum dicit ꝙ prefertur communi opinioni,& hoc etiam notandum, & bene facit ad propoſitum. & hanc partem tenet Old.in dicto conſ.pro hoc de ele.dudum. 2.ibi damnabiliter ſunt deceptæ.s.ea.cle.in prin.ibi ſimplices decipiant.non.n. deciperētur ſi ꝯſequerentur indulgentiam. Item ibi etiam dicit ꝙ hoc cedit in ꝑiculum animarum. Ad id quod dicitur de errore probabili,dic ꝙ nō ſemper ſufficit. & dic vt no.in d.l.Barbarius.de ele.nihil.& hoc caſu hoc non prodeſt,quia non agitur de fauore publico,ſed de priuata vtilitate. ad illud quod dicitur quod Deus conſiderat intentionem,dicit Oldra.quod verum eſt quo ad hoc vt actus dicatur bonus vel malus,meritorius vel demeritorius, nō quantum ad quantitatem pœnæ vel præmij, hoc etiam reſpectu ꝯſideratur veritas.ff.de iureiu.eum qui.§.ſi iniuria.de ſur.vulgaris. §.ſi quis.& facit quod not.de ſenten.excommu.in audientia.
17 34.q.1.in ſum.† Sexto quæro hoc præſuppoſito quod dixi in proxi.q.an poſſit datum ob hanc cauſam repeti. Solu. Pet.de Anch.ꝙ ſic,tanquam datum ob cauſam cauſa non ſecuta per ti.ff.& C.de condi.ob cau.& hoc ſi pecunia eſt penes decipientem. ſecus ſi tranſlata eſt in eccleſiam,tunc eccleſia non tenetur niſi facta ſit locupletior.imo etiam ſi ſit facta locupletior, videtur non teneri,quia ſolutum falſa opi.cauſa pietatis non repetitur.ff.de condi.inde.cum his.§.mulier.hoc tamen vltimum dicit dubium, dic hoc vltimum indiſtincte verum ꝙ non eſt locus repetitioni etiam ſi pecunia ſit apud decipientes,quia intuitu Dei ſoluta fuit, & ſic applicanda eſt pijs vſib. & quamquam ſoluens non fuerit alias ſoluturus,tamen non fruſtra ſoluit,quia licet non habeat indulgentiam,hēt tamen meritum eleemoſynæ,ꝑ hoc quia talis dolus reſpectu ipſius decepti dicitur bonus ex quo prouocat ad melius. de dolo.
b cum delicti. Septimo quæro an indulgentia proſit b exiſten-
18 tibus in purgatorio,de hoc J.ead.q.13.† Octauo quęro in eo quod dixi in 3. nota. de diſpenſatione ſuper votis, quis poſſit ſuper vo-

---

ADDITIONES.

a An viſitans pluries. Adde Arch.in c.vlt de pœn & remiſ.lib.6.Ioan.And.& Ant.de But.in c.cum ex eo.de pœnit.& remiſ. Specu.eo.titu.verſicu. quid ſi eadem die.Calde.in repet.c.noſtro apoſtolatui.de pœn.& remiſ. Tho.in 4. ſenten.diſt.20.

Vin.God.Viſitans eccleſiam ſæpius eadem die gaudet indulgentia pro ſingulis viſitationib. Capr in c.indulgentijs.de pœn.& remiſ in 6.Viſitandi autem ius cui competat Ay.Cra.conſil.238 num.12.

b An indulgentia proſit Adde quę ſupra dixi in 7.no.in apoſtil.

a super voto a dispensare Solu. colligitur ex codem tertio not.
quia episcopus & superiores tantum. Matt. prosequitur refe-
rens quod no. Inno. de vo. c. 1. & quod ibi dixi. q. 1. 2. & 3. & di
cit Mat. speciale in voto continentię in quo nullus potest di
spensare. dic ꝙ imo Papa potest ex causa quod dico in eod. c.
1. q. 3. vnde etiam potest dispensare ꝙ existens in sacro ordine
contrahat matrimonium, vt dico in ead. q. & de hoc in regu
19 la semel Deo. lib. 6. † Nono quæro si Papa sine causa b dispen
b sat cum aliquo, an ille sit tutus quo ad Deum. Solu. Genze.
remittendo ad no. de vo. non est, & ibi dr̃ ꝙ non est tutus, qđ
maxime procedit si ad instantiam vouentis dispensauit, vt di
20 co in c. c. † Decimo quęro in eo, quod dixi in 5. not. de male
ablatis incertis ad quem spectat talium distributio. Solu. La.
referens id quod no. Host. de Iud. cum sit, vbi dicit ꝙ ad ep̃m
loci idem no. de vsur. cum tu. & in sum. de pœ. §. cui. versi. tu
dic. & §. vlt. sub §. quæ forma. ver. vbi vero. idem Io. An. c. ti. c.
2. li. 6. & in reg. peccatum, eo. li. Arch. 14. q. 5. sane. & de test. re
ligiosus. lib. 6. dicit ꝙ c. cum sit, loquitur in Iudæo cuius bona
erant distribuenda, & ipse erat suspectus circa distributionē
faciendā in pauperes Christi, secus in Christiano qui tenetur
ad male ablata. nam si executorem dimisit, ille distributionē
faciet si non dimisit, tenetur ep̃s, ar. de test. tua. de vsur. cū tu.
idem contulerunt Io. Cal. & Recuperus. Lap. vero eligit viā
mediam, dicens ꝙ in ablatis incertis in quib. translatum est
dominium nec competit receptio, procedit opin. Arch. exē-
plum. 14. q. 5. non sane. in his autem quib. dominiū non trās-
fertur, vel si transfertur competit repetitio, procedit alia opi.
exemplum de deci. ex transmissa. pro hoc quod no. Archi. 1.
qō. 1. non est putanda. Ratio diuersitatis, quia primo casu ille
qui habet male ablata potest inde facere eleemosinas, quia
habet ius dominij, licet illicite, ideo de suo potest facere di-
stributionem per se vel per alium, prout vult d. c. non sane. Se
cundo vero casu non potest ex his inde facere eleemosinā,
quia non habet ius dominij vel non perfecte habet, ex quo
competit repetitio. Nam etiam si non extent hi quib. faciē-
da est restitutio nec sui hæredes, tamen erogatio facienda est
in pauperes, non per eum qui suspectus est, cum teneatur ad
restitutionem. Item quo ad pauperes est extraneus, sed faciē-
da est per ep̃m qui est pater pauperum suæ diœcesis tanquam
ordinarius. de Iudæ. cum sit. de excep. veniens. de rel. do. c. 1. &
c. de xenodochiis. Op. ad hoc de præl. c. cum sit. quia ibi loq-
tur in casu quo transfertur dominium, vt in officiali, & tamē
requiritur ep̃i dispensatio. Sol. Lau. ꝙ ibi de infideli. & sic su-
specto, vt prædixi. quod autem dictum est debet intelligi de
fideli. Item ibi non transfertur dominium. de hoc de rell. re-
ligiosus, per Io. An. in d. c. cum sit. & de sepul. cle. dudum. ver.
si vero. q. antep. & de priui. cle. 1. ver. quibus. in 9. notab. refert
etiam Lap. in addit. ad id quod no. Io. Cal. in eo. c. cum sit. vbi
ponit distinctionem superiorem an transferatur dominium
vel non. dicit etiam aliter vt ibi dixi, vbi concludo quod valet
erogatio legitime facta per quemcunque. Sed ante factum
potest ep̃s prohibere ex causa, & generaliter solent per con-
stitutiones synodales sibi reseruare: & tunc distribuens facit
21 temere: & pro hoc ista litera. † Vndecimo quæro in eo, ꝙ isti
remittebant male ablata, an possit fieri per legitimum supe-
riorem. Sol. Lap. referens Host. dixisse ꝙ in his in quibus est
mortale s̃m legem diuinam: vt in furto, & rapina. 4. q. 5. pœ-
nale. dispensare non potest ep̃s nec etiā Papa vt aliqui dicunt,
quominus peccator pœnitentiam agat, & restō fiat. de vsu.
cum tu. 14. q. si. si quid, & c. multi. & ea. causa. q. 6. c. 1. in his ve
ro in quibus est mortale s̃m ius positiuum est inferioribus a
Papa interdicta dispensatio: & nullus dispensare vel pœniten
tiam præstare potest, nisi Papa cui commiserit. Si vero non
esset interdicta, tunc potest. q nod no. Spe. de le. §. nunc de epi
scoporum. ver. dominus meus. & Arch. 14. q. 6. non sane. pro
22 hoc qđ dico in se. q. Duodecimo quæro in eo, quod isti rela-
xabāt tertiam vel quartam de iniunctis pœnitentijs, an possit
aliquis remittere pœnitentiam. Sol. Lau. ꝙ relaxatio siue re-
missio vel commutatio pœnitentiæ fieri debet in foro pœni
tentiæ de eo cui facta est confessio vel eius superiore, nā pœ-
nitentiam impositam per episcopum sacerdos commutare
vel relaxare non potest. sed pœnitentiam impositam per sa-
cerdotem bene potest episcopus relaxare vel commutare.
21. di. inferior. & debet fieri ex causa s̃m Vin. vt no. Archi. eo.
ti. c. fi. li. 6. & 31. q. 2. latorem, pro hoc. 15. di. sicut sancti. in fi. &
quod ibi no. Arch. In ɔ̃rium facit. 50. di. accedens. & d. c. lato-
rem. de pę. di. 1. mensuram. & quod no. ibi gl. in d. c. accedens
& c. latorem. ex dub. vr̃ ꝙ inferior possit relaxare pn̄iam in-
positam p superiorem. dicit Lap. in addi. ꝙ hoc vltimum po
test teneri in necessitate. vel qñ non potest adiri superior, vel
ex alia causa iusta. arg. de maio. & obe. c. vnico. lib. 6. alias pro
23 cedūt p̄dicta. facit ad prędicta quod dico. J. q. 14. † Decimoter
tio q̃ro in eo, qđ dixi in 7. no. ꝙ humana ope non p̄st animæ
c a purgatorio liberari, an potestas clauium c se extendat ad exi
stētes in purgatorio. Sol. La. referens aliquos tenere, ꝙ nō, cū
vocati sint ad maius tribunal & relicti diuino iudicio, 24. dis.
quorundam. & de hoc. 24. q. 2. legatur. 33. qō. 2. quos Deus, de
sen. excom. a nobis. 2. alij ɔ̃. ar. 25. di. qualis, quod tenet Beatus
Thom. dicens ꝙ si concedens indulgentias intendit nedum
ad viuos sed etiam ad existentes in purgatorio extēdere, dum
tamen exprimat, proderunt indulgentiæ. secus si ad hēndam
indulgentiam esset aliquid faciendum solum per viuos, tunc
enim non proderunt defunctis, qui non p̄st hoc facere, quod
no. Inn. c. ti. qđ autem. Host. ibi ɔ̃ La. idē vr̃ sentire Gen. dicēs
ꝙ vbi pn̄ię non sunt completæ in hoc seculo, si decedit quis
ɔ̃tritus pōt a purgatorio liberari quatuor modis, de quib. 13.
q. 2. aīæ. iō pro mortuis est orandum vt a peccatis soluant, sed
pro damnatis non. e. q. tp̃s. sicut nec pro sanctis. de cele. mi. cū
Marthæ. in fi. La. ɔ̃ dicit enim ꝙ licet eleemosina quam fecit
viuens pro defuncto prosit defuncto, non tñ per modum in
dulgētiæ quæ non potest fieri postq̄ est defunctus, dicit ergo
ꝙ liberare & extrahere totaliter a purgatorio spectat ad solū
Deum cuius iudicio ibi existens relicti sunt. de hoc per Host.
in sum, ea. in rub. de remis. §. quibus prosint. & seq. vsq; ad fin.
Mat. tenet primum qđ tenui c. ti. qđ autem, & illud ꝙ dr̃ exi
24 stētes in purgatorio relictos esse iudicio Dei, ibi rn̄deo. † De
cimoquarto quæro in eo, qđ dixi in 8. & 9. no. de plenaria re-
missione, quis possit hanc facere. Sol. solus Papa. & hoc vult
gl. ista est. idem Lap. dicens ꝙ generalis & vniuersalis remis-
sio per quam omnis satisfactio remittitur, spectat ad Papam
tm̃. est & alia particularis remissio, in qua dr̃ tm̃ de iniūcta
pn̄ia relaxamus, & per hanc siue a Papa siue ab inferioribus
prę̨latis factam, non fit plena remissio. de hoc per Ho. in sum.
ea. in rub. de remis. §. item per crucis. ver. illud etiam. dicit ēt
Lap. ꝙ sacerdos totum tempus pn̄iæ peragendæ non potest
remittere. 23. q. 3. si is qui. 26. qō. 7. hoc sic. pro hoc quod dixi
25 s̄. q. 12. † Decimoquinto quęro in eo quod dixi. s̄. in 13. not.
ꝙ reuocantur pariter priuilegia concessa locis, ordinibus, vel
personis, quid si sunt concessa officijs. Sol. Pau. ꝙ audiuit ali-
quos tenere ꝙ non reuocantur, cum hoc sit omissum, ergo
vnū sub alio non includitur. ar. de dec. ad audientiam. ɔ̃rium
puto, nam nomine locorum veniunt dignitates seu officia,
de offi. dele. quoniam Abbas. & pro hoc quia subest eadem
ratio, ergo idem ius. de consti. translato. de transla. capitu. 2.

ADDITIONES.

a Quis possit super voto. Adde Spe ti. de dispen. § nunc de episcoporū. Inn.
& Ant. de But in c. dilectus, de temp. or, Tho. 2. 2. q. 88.
b Si Papa sine causa. Adde gl singu in d. c. non est. quam gl tota schola allegat
eam singu. pe. ti. de leg. 1. §. nunc ostendendum. ver. 24. Arch. in c. sunt qui
dam 25. q. 1. Abb in c. cum venissent. in 5. col. de iud. Ab. in repet. § quia ve
ro. in c. extirpandæ. in 36 col. ver. sextum examinandum. de præb. Abb. in di
sputatione mei episcopus, & quidam rector Parmensis. in 17. col. Anton. de
But. in c. 1. de renun. Innan c. cum iam dudum. in fi. de præbeo.
Vinc. Go. Adde Io. Neuiz. in tract. sil. nupt. in sum. nu. 132. quod habet in li.
7. tract fol. 31.
a Ao potestas clauium. Adde quæ supra dixi in ista cle in apost in 7. no.
Vinc. Gō. Ego n. crederem quod sic, si quidem Papa gerit vicem Christi,
vt per Michael Vuls tract de regi. mun. 1. prima. q nu. 34 & 71. quod habe-
tur in li. 10. tract. fo. 200. & 201.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarii possunt punire exemptos qui abutuntur priuilegiis suis.*
2 *Assertio communis, an faciat fidem, & qualiter.*

1 Quæstores. † Not. ꝙ ordinarii puniunt exemptos abutentes priuilegiis suis. remittit La.
ad no. de offi. or. cle. vnica. vbi dixi, licet de literis apostolicis
non possunt principaliter iudicare. de iudi. cum venisset, pro
hoc de abusu, quia priuilegium meretur amittere qui abuti-
tur. 11. q. 3. priuilegium, de priuil. tuarum. & c. vt priuilegia. si
cut etiam quando tendit ad noxam. de deci. suggestum. & de
hoc in seq. no. Secundo no. ex eo quod dixi in p̄cedenti quan
doque ordinarius per has eleemosinas punit exemptos, ut
hic & s̄. de sta. reg. cle. 2. de reli. do. cle. 2. de iurepa. ca. 1. quan-
doque iuris pœnam, publicat. de priui. clem. j. quandoque ab
soluit. de sepul. cle. 1. quandoque solum circa loca datur iuris
dō. de sup. ne. prælatorum. cle. vnica. de priui. cle. 2. gn̄alius da-
2 tur iurisdō etiam ɔ̃ eos. de priui. c. 1. lib. 6. † Tertio not. ibi, ut
communis habet assertio, ꝙ communis assertio facit fidem,
nam dicit Philosoph 7. ethi. Fama non omnino perditur
quoniam populi multi. & de hoc per Inn. de uer. sig. uenīēs.
li. 6. & dixi de uer. sig. quid per nouale. Quarto no. ꝙ puniēda
sunt delicta ut formidine pœnæ alii propensius compescan
tur. s̄. ti. 1. cupientes. in prin. & dic ꝙ propensius quasi ueloci-
ter & festine, per iura alle. in gl. idem uerbum.

De sen-

De sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Papa monetur per querelas prælatorum.
2 Experientia quam iudex habet vt ipse, facit fidem.
3 Excusationes fucatæ reprobantur.
4 Interdictum si sit positum, debet celebrari ianuis clausis, ita vt nec p rimas vel foramina intro videri possit.
5 Sententia censuræ est neruus disciplinæ ecclesiasticæ.
6 Interdictum ecclesiasticum qualiter violatur.
7 Papa gerit vices Dei in terris præsidendo ecclesiæ vniuersali.
8 Ecclesia est vnica.
9 Item vna fides.
10 Religiosi etiam si sint exempti, tenentur obseruare interdictum quod obseruat matrix ecclesia.
11 Interdictum est obseruandum non obstantibus appellationibus.
12 Ecclesia cathedralis & ecclesia matrix, an sint idem.
13 Interdictum vitiatur per appellationem præcedentem.
14 Interdictum sedis apostolicæ, an comprehendat interdictum iuris.
15 Interdictum quo ad propositum nostrum, quid est.
16 Quid si per legatum apostolicum sit positum interdictum.
17 Quid si per delegatum ordinarii sit interdictum positum.
18 Quid si a singulari persona quæ hoc potest ex consuetudine.
19 Clerici seculares non seruantes interdictum quod seruat matrix ecclesia an & qualiter puniantur.
20 Religiosi qui non seruant interdictũ, an possint puniri per ordinarium.
21 Ecclesia matrix quæ dicatur.
22 Ecclesia matrix si subiecta est religiosis, an habeat locum hæc cle. i. de sen. excommu.
23 Ecclesia matrix quando dicatur seruare interdictum.
24 Ecclesia metropolitana, an dicatur matrix ecclesia totius prouinciæ ita vt ea seruante interdictum si religiosi totius prouinciæ non seruant, debeant puniri.
Adde ad idem num. 25.
26 Quid si interdicta prouincia vel aliqua diœcesi matrix ecclesia seruat interdictum in aliquib. ciuitatib. vel castris, in aliquibus vero non.
27 Quid si episcopus mandat seruari interdictum, capitulum vero mandat oppositum.
28 Quid si episcopus mandat seruari interdictum, ecclesia tamen matrix non seruat, an religiosi teneantur seruare.
29 Quid si religiosi ignorant interdictum.
30 Religiosi quando dicantur seruare interdictum.

CAP. I.

EX frequentibus. Diuide vt in glo. in tres, & secundã sub
diuide, qa prouidet circa obseruantiam interdi-
ctorum p sedem apostolicam vel ordinarios po-
sitorum. secundo ibi, alioquin, punit ꝯfacientes,
tertio ibi, quod ẽr in interdictis, extendit ad interdicta & ces-
sationes a diuinis inductas p ꝯcilium prouinciale, quarto ibi
in cessationib. prorogat ad cessationes inductas per capitula
vel conuentus, quinto ibi, ipsi, monet capitula & conuentus
vt in his canones apostolicos obseruent. & dicit Lap. ꝙ hæc
cle. emanauit ad executionem illorum iurium, de consue. cũ
inter. de pœnis, quod in te. de exces. præl. c. fi. & vt dicit gl. 1. in
fi. hæc cle. præcessit concilium. & in hac glo. ibi, in proœm. in
gl. istæ solę. & prodest hoc scire ad sciendum qñ ligare cœpe-
rit, & de hoc in eo. proœ. in gl. vñ per hanc ibi, & sequens for
te, quia ibi in fi. dr̃ sacro approbante consilio, vel quia in seq.
est superscriptio in consilio Vienensi, quæ non dẽt hic esse
nisi quatenus hæc fuit ibi opprobata. No. ex verbo frequenti
bus, ꝙ iura adaptant ad ea quæ frequenter emergunt, de hoc
1 de despon. impu. literas. † Secundo not. ꝙ ad querelas præla-
2 torum mouetur Papa. de hoc in gl. † Tertio no. ꝙ experien-
tia quam habet iudex vt ipse, facit fidem. de hoc in gl. 3. dicit
Pau. ꝙ Papæ referenti sibi de hoc constare, credendum est. de
proba. cle. vni. & ex hoc vr̃ velle secus in alio. quod dic, vt de
3 testi. cum a nobis. † Quarto no. ꝙ reprobantur excusationes
fucatæ & friuolæ. & de fucatis dic, vt in gl. 4. & pro hoc quod
dicit de friuolis, est de app. cum appellationib. lib. 6. & exem-
plificat Pau. & Gen. vt quia dicebant se super hoc habere pri
legia, quę tamen sibi in hoc non prosunt. j. in fi. vel se appel-
lasse, cum talis appellatio non suspendat interdictum, de ap.
ad hæc quoniam. vel sententiam iniustam, vel nullam vel in
terdictum non esse generale. de ver. sig. cum in partib. vel qd
simile. quod tamen dicunt de iniustia, non procedit per id, ꝙ
4 dico. j. q. 23. † Quinto no. ꝙ tempore interdicti a in tñ debet
a ianus clausis celebrari vt nec per foramina vel fenestras laici
respiciant, cuius ꝯtrium isti, faciebant perforantes ianuas vel
facientes fenestras, vnde laici pñt audire diuina, cum tñ dẽant
dici ita submisse vt extra non audiant, de pœ. quod in te. mul
to ergo minus licet respicere vt videant corpus Christi. pro
hoc quod no. Inn. c. tj. nuper. in ver. orãdo. Sexto no. ꝙ ex vio-
latione interdicti de qua hic, fiebat damnum in oblationib.
quę tunc portabantur ad tales religiosos, non ad ecclesias pa-
rochiales, & vr̃ habere Pau. respectum ꝙ lr̃a ibi, cathedraliũ,
loquatur qñ ecclesia cathedralis est parochialis, quod esse po
test, sed etiam in gñe parochialis est totius diœce. de offi. arch.
c. 3. vbi de hoc in gl. fi. & dic cathedralium. i. ep̃alium, de ver.
sig. cum clerici. & dicuntur sic ob honorem cathedrę, qua ẽt
de cã ep̃s recipit cathedraticum de offi. or. conquerente. paro
chiales autẽ dicuntur quæ hñt parochianos. de preb. de mul
b ta. de ele. licet canon. li. 6. Septimo no. de scandalo vitando. b
5 de rescr. nihil. de no. ope. nun. cum ex iniuncto. in fi. † Octauo
c no. ꝙ sñia censurę c est neruus ecclesiasticę disciplinæ. de hoc
in gl. 5. & exponit Pau. neruum. i. vigorem, nam sicut neruus
est hominis fortitudo, quę facile flectitur, sed nõ rumpit,
sic cẽsura est ecclę fortitudo, q̃ licet posset flecti, nõ tñ rumpi,
quia ecclesia non potest esse nulla. 24. q. j. pudenda. Nono no.
ꝙ de interdictis gñalibus locum habet hæc cle. & quæ dican
tur gñalia gl. in ver. gñalia, remittit. & dicit Genz. interdictũ
etiam vnius loci appellari gñale, per hanc cle. ibi, ciuitate &
locorum. s. singularium, vt differat a verbo, terrarum. quod
vniuersitatem denotat, & violantes interdictum sunt irregu-
lares, de exces. præl. c. fi. c. ti. is qui. in fi. li. 6. & dicit Mat. ꝙ suor
irregulares non quia prohibeantur per regulam ap̃li de pro-
mouendis, sed quia prohibẽtur per Papam, qui eos eijcit a re
6 gula cõi quæ habet omnes promoueri & ministrare in ordi-
nib. qui non reperiuntur prohibiti. de hoc in d. c. fi. † Decimo
no. ex prędictis ꝙ violatur interdictum non tñ admittendo
interdictos ad ecclesiam tempore celebrationis diuinorum,
sed etiam si stantes extra intus possunt respicere & audire, p
hoc quod no. Host. c. ti. nuper. dẽnt enim diuina sic secrete ce
lebrari vt ab extrinsecis non pñt videri nec audiri. de pę. & re.
7 quod in te. pro hoc quod dixi. s̃. in 5. no. † Vndecimo no. ibi,
d domino disponente præsidemus. ꝙ Papa vices Dei d gerit in
pręsidendo ecclesię. de magist. cle. 1. in prin. & dicit Gen. ꝙ ex
hac præsidentia multa potest claue non errãte. de hoc de trãs
8 la. quanto. † Duodecimo no. ꝙ ecclesia est vnica. e de exces. p̃-
e la. cle. frequens. §. verum. de sum. tri. ca. 1. §. 1. † Decimotertio
9 no. ꝙ vna est fides. de hoc in gl. in ver. fidem. Decimoquarto
no. ꝙ dẽt seruari vniformitas in ecclesia quãtum commode
potest. de vi. & ho. cle. Deus qui. Decimoquinto not. ꝙ Papa
dẽt curare, vt obseruentur interdicta ecclesiastica, & quid sit
interdictum, dico. j. q. 2. Decimosexto no. ꝙ Papa procedit de
f consilio fratrum, f & de eius effectu no. de re iudi. ad apostoli-
cę. li. 6. de hęre. super eo. lib. 6. Decimoseptimo no. ibi exem-
pti. casum. in quo exempti subijciuntur ordinariis, de hoc in
10 gl. quicunque. & gl. quomodo. † Decimooctauo no. ꝙ reli-
giosi etiam exempti teneantur obseruare interdicta quæ ob-
seruat ecclesia matrix. 22. di. de his. ver. abbatib. & sic ep̃alis ser
uat id quod seruant metropolitanæ, vt ibi, & de postul. prela.
11 c. 1. † Decimononono no. ꝙ seruandum est interdictum nõ ob
stantibus appellationib. de hoc. j. in 4. contrario. & dicit Lau.
ꝙ obseruandum est ex quo constat ꝙ iudex mandauit aliquẽ
denunciari excommunicatum, suspensum, vel locum inter-
dictum, licet ex aduerso proponatur & publicetur appellatio
quæ dicatur etiam antea emissa, tamen præsumendum est
pro iudice, de renuncia. in præsentia. maxime ex quo maio-
res obseruant, nam pro multitudine præsumitur & pro vsu
quotidiano. 20. di. de quibus. C. de fideiu s. l. fi. & procedit hoc
12 ad quemcunque sit appellatum, vt io litera. † Oppo. ad hoc
qa hic ibi, cathedralem vel matricem. ponit hæc vt distincta
cum

ADDITIONES.

a Tempore interdicti. Adde diffuse per Cal. in tracta. de ecclesiastico interdicto.
Vinc. God. Interdictum ecclesiasticum quid sit, quod generale, quod speciale. & multa de hoc per Nic. Plou. in tra. de interd. nu. 1. 2. & 3. cum plur. se. quod habetur in li. 9. tract. fol. 309.
b Scandalo vitando. Adde c. peruenit. 96. dist.
Vinc. Go. Adde quod euitanda sunt scandala, vt late per Neuiz. in suo cõs. inserto inter consilia Albe. Bru. 12. col. pen.
c Sententia censuræ. Adde Cal. in tract. de ec. interdicto. in 2. membro. in 3. 5. 6. & 34. q.
d Papa vices Dei. Adde c. vt ec. benefi. c. quanto. de transla prela. c. 1. de hom. lib. 6. c. ad apostolicæ de reg. iur. e. lib. gl. in verbo, quod Deo. in c. pęnit. de pę. dist. 2.
e Quod ecclesia est vnica. Adde c. loquitur. & c. pudenda. 24. q. 1.
f De consilio fratrum. Adde Doct. in c. ex gestis de cle. non residen.

cum tñ sint idẽ.de offi.archipresb.ca.fi.Sol.eccl'a cathedralis
plus importat quam matrix,vt hic licet ipsa etiam cathedra
lis quandoque dicatur matrix vt in ꝯrio.& 21.q.2.sicut.& de
ver.sig.venerabili.Secundo op.in eo,ꝙ dicit de religiosis qui
vident interdictum seruari per ecclesiam matricem.nam ob
seruantia interdicti videri non potest,cum consistat in nõ ce
lebrando,& qđ non est,non est visibile de ele.bonæ.r.vbi de
hoc.de proba.qm̄ Sol.Pau.ꝙ videre pñt,ex eo quia vident in
cathedrali & matrice ecclesia celebrari ianuis clausis & inter
dictis exclusis.Tertio opp.quia vr̄ inculcatio,ibi,viderint aut
sciuerint.Sol.vt in glo.alio sensu.quæ dicit ꝙ potest scire per
alium sensum quam per visum.dic ꝙ etiam alio modo ꝗ̃ p
sensum immediate & quomodocunq; sciant sufficit.secus au-
tem si ignorant,quia tunc non habet locum pœna.de ele.ex
13 comm.ap̄licæ.de hoc.J.q.20.† Quarto op.in eo quod dixi in
19.no.ꝙ obseruari dẽt interdictum non obstãtib.appellatio-
nib.nam appellatio p̄cedens viciat interdictum.de ap.ad hæc
qm̄ & c.dilectis.Gl.non dicit.sol.ꝙ non dr̄ ꝙ appellatio non
vitiet interdictum,sed solum ex quo matrix ecclesia seruat in
terdictum etiam nullum,religiosi violantes sunt excommu
nicati.ex h.d.Pan.ꝙ religiosi sunt deterioris ꝯdõnis ꝗ̃ alii,qa
si matrix ecclesia seruat interdictum nullum,eos oportet ser
uare.& si interdictum tenet,licet matrix ecclesia non seruet,
non p hoc pñt nõ seruare,sed iure communi censentur cum
aliis,& de hoc vlt.J.q.31.dicit tñ Pa.ꝙ t.casu licet non obser
uantes sint excommunicati,vt hic,tñ non sunt irregulares tã
ꝗ̃ violantes interdictum.vult dicere ꝙ quia interdictum nõ
tenet violantes non sunt irregulares,nisi celebrẽt postquam
sunt excommunicati,p hoc quo dico.J.ver.alioquin.q.j.Gẽ.
dicit hoc procedere ꝙ tenemur interdictum seruare non ob
stante appellatione qñ non est dubium,an teneat appellatio,
alias potius appellationi ꝗ̃ sniæ standum est.de ap.dilectis.in
fi.vbi hoc tenet Inn.& Hos.qui etiam no.in sum.de ap.§.qua
liter.vel.sed si.& ver.illud.in fi.& de hoc per Arch de app.cũ
appellationib.& c.si iudice.lib.6. dic hoc procedere quo ad
alios,sed in casu huius cle.etiam si constet ꝙ appellatio te-
neat,& ꝙ per ꝯñs snia non tenet,tñ ex quo matrix ecclesia ser
uat religiosi non seruantes sunt excommunicati p hanc lr̄ã,
14 vt prædixi,& in hoc est hic casus singularis.† Quæro in eo,
ꝙ dicit de interdicto sedis apostolicæ authoritate posito,an
per hoc comprehendatur interdictum iuris.Gl.p hoc sol ꝙ
sic,& sic procedit hæc lr̄a in interdicto sedis apostolicæ siue
15 p sniam iuris,siue ipsius Papę lato.† Secundo quęro quid est
a interdictum.a Sol.Lau.ꝙ est pœna qua ea quę sunt sacri my-
sterij & diuini officij per personas interdictas in locis interdi
ctis exerceri vetantur.dic melius ꝙ est censura ecclesiastica p
hibens administrationem diuinorum,quod dixi de cler.exc.
c.fi.& sm̄ Lau.dr̄ ab interdico.i.prohibeo & differt ab inter-
dictis a lege inductis,quæ dicũtur quasi inter duo dicta.Insti.
de inter.in prin.quot autẽ sint spẽs interdictorum,& de aliis
circa hoc,remittit Lau.ad suum sacramentale,in ti.de inter.
16 vt dixi in d.c.fi.& de excess.præl.† Tertio quæro in eo quod
hic dicit de interdictis positis a sede apostolica vel locorum
ordinariis,quid si p legatum apostolicum.Sol.Pau.ꝙ censet
authoritate Papæ positum.de præb si apostolicę.li.6 quod p
cedit si de mãdato Papæ positum sit,alias vr̄ secus p id quod
17 dico in seq.q.† Quarto quæro,si per delegatum ordinarii po
situm est interdictum,an locum habeat hæc lr̄a in eo,quod
dicit interdicto ordinarii.So.Pau.ꝙ non.quia non vr̄ posi-
tum p ordinarium quod requirit hęc ꝯstõ.Nõ est.n.idem au
ditorium & iuridõ delegati & ordinarij.ff.quis & a quo.l.1.
de ap.dilecti.de ꝯsue.non putamus.li.6.de offi.vic c.fin.e.lib.
Op.ad hoc de eo,quod dixi.s̄.q.p̄ce.nam delegatus facit vice
delegantis.de refer.sup lr̄is.& sic paria sunt ꝙ interdictum sit
positum ab ordinario vel ab eius delegato.Sol.licet qđ facit
delegatus dicat̃ a delegante,non tñ omino proprie,nisi qñ il-
lud spãliter ei commissum est.de præb.hi qui.in fi.lib.6 & sic
ista lr̄a procedit de interdicto sedis ap̄licæ vel ordinarij seu
delegatorum spãliter ad hoc deputatorum vt interdicant.
alias vr̄ secus per prædicta,per hoc quia si diceretur facere de
legans id quod facit delegatus non spãliter deputatus,nõ pos
set appellari ad delegantem quod potest.de offi.delega.super
quõnum.§.porro.quando autem spãliter datur ad interdicen-
dum,est potius minister quam delegatus.de offi.deleg.c.fi.&
ipse committens dr̄ facere.p hoc quia hæc lr̄a tanquam pœ-
18 nalis non debet extendi.& facit quod dico in se.q.† Quinto
q̃ro si interdictum positum fuit a singulari psona q̃ hoc põt
a spãli ꝯsuetudine.Sol.Pau.quod non hẽt locum hæc cle.cũ
talis non faciat authoritate ap̄lica,nec sit ordinarius.ex hoc
vr̄ ꝙ si ex ꝯsuetudine hẽret ordinariam.quod potest de foro
comp.cum ꝯtingat.locus esset huic cle.ꝯtrium m̄ tenet Pau.
sed pro hoc est quod no.Arch.de priui.ep̄orum.in glo.vr̄,&
hoc verius.hic enim non loquitur de interdicto lato a diœce
sano,quia tunc solus episcopus intelligeretur de vi.& ho.cle.
ele.1.in princi.sed dicit de interdicto lato ab ordinario.& sic
sufficit ꝙ habeat ordinariam.Sexto quæro de quibus religio
sis loquitur hic gl.quicunque.Sol.ꝙ de omnibus,siue men-
dicantibus,siue non,idem Lau.pro hoc de pœnis cle.cupien
19 tes.ver.illos.† Septimo quæro quid de clericis secularib.nõ
seruantibus interdictum vel cessationem quæ seruat ecclesia
matrix.Gl.c.sol.ꝙ non ligantur.& pro hoc J.ea.cle.§.porro.
& quod ibi dico in t.not.& prosequitur hic gl.multos casus
quibus per has cle.ligantur tm̄ religiosi.& ꝙ non ligẽtur,te-
net etiam Lau quia pœnæ sunt restringendæ.de pœ.dist 1 pę
nę.de hoc in seq.q.Octauo quæro quare magis spãliter tenẽ-
tur religiosi hac cle.quam seculares.Solu.Laud.quia multis
crassantib.opus est exemplo ff.de pœ.aut facta.in fi.vult dice
re ꝙ magis in hoc delinquebant.dicit etiam ꝙ quia prælati
seculares fuerunt in maiori numero in concilio quam reli-
giosi,ideo tulerunt festucam de oculo istorum & non trabẽ
de oculis propriis.quod vltimum sonat in hoc concilio fuis-
se processum ex affectu carnali,quod non est cogitandũ,sed
20 præcedens ratio verior.† Nono quæro,an religiosi non ser-
uantes interdictum poterunt puniri per ordinarium.So Pa.
referens quod no.Io.Mo.de priui.episcoporum.li.6 ibi vr̄ ꝙ
sic,cum religiosi non possint etiam si priuilegiati sint.& sic
delinquunt in casu quo priuilegium non habent,de priuile.
tuarum.hoc non placet Pau.qui secundum hoc de omni de
licto exemptos puniret ordinarius,cum super delicto non
sint priuilegiati.ar.C.vbi de cri.agi opor.auth.qua in prouin-
cia.de priui.scholarium.l.2.li.12.in Auth.de man.prin.§.ꝙ si
delinquentes,& vbi Papa vult exemptos punire per ordina-
rios.hoc exprimit d.c.tuarum.& ca 1.de priui.li 6 de test.cle.
vnica.de sepul.cle.eos in fi.s̄.ti.1.abusionibus.cum concor.ex
hoc dic ꝙ ordinarii vel alii quorum interest denunciabunt
hoc papę,vel prouidebunt sibi per impetrationem delegato
rum.pro hoc quod no.de sepul.cle.dudum.ver.vltra.in gl.in
fini.& ibi de hac dixi.& per ibi not.patet.sol.ad rationes Io.
21 Mo.† Decimo quęro in eo quod dicit de ecclesia matri-
ce,quæ dicatur matrix.Gl.i.sol.& diuide gl.quia primo quæ-
rit quid sit ecclesia matrix,& quare de ea dixit.secundo ibi,
& dico,quærit,& sol.3.ibi,sed quid.de duob.permistum quę-
rit,& sol.quarta ibi,sed nunquid.quęrit.argum pro,& sol.in
contrarium.quinto ibi,item quid,quærit & sol.inducens si-
mile ibi,sicut nec.ex quo aliud dubium sol.& cum hac gl.in
prin.concor.Pau.& in ea ibi,per baptimum.68.dist.c.fi.12.q.
22 2.qui abstulerit.16 q.1.vos autem.de conse.di.4.mater.† Vn-
b decimo quæro si ecclesia matrix b subest religiosis,an locum
habet hæc cle.glo.e.ibi,& dico.sol.ꝙ sic.idem Pan.Duodeci-
mo quæro quid si dr̄ ecclesia,nunquid enim accipitur pro p̄
lato vel episcopo tantum uel pro capitulo tãtum,an pro utro
que mistim.& qd si eccl'a vacat & pars capituli seruat,pars nõ
seruat,& forte sunt æquales.Glo.e.ibi,sed quid,sol.ꝙ si in ec-
clesia celebratur,non est locus huic pœnæ.idem Pau.dicens
ꝙ cum in ecclesia cathedrali uel matrice seruatur interdictũ,
uel non seruatur,hoc præsumitur fieri de uoluntate pręlati,
& capituli.nam tacendo uidentur facere.64.di.c.1.86.dist.fa
cientes.2.q.7.negligere.23.qõ.3.ita plane.de homi.sicut di-
gnum.§.de sen.excommun.quanto.dicit tamen Pau.ꝙ si in
matrice ecclesia celebratur ab aliquibus extraneis inuitis p̄-
lato & capitulo,nihilominus est locus huic pœnę,ne ex illo
dolo & uiolentia commodum habeant.de refer.sedes.de do
lo,contingit,de præb.eum qui.lib.6.de pœ.cle.2.& ut aufera
tur materia delinquendi s̄.tit.1.cle.abusionibus.nam dr̄ etiã
matrix seruare,ex quo beneficiati omnes ipsius ecclesiæ ser
23 uant.de uer.sig.eum clerici.† Decimotertio quęro quando
dr̄ matrix ecclesia seruare interdictum.Sol.Pau.ꝙ quãdo cle
rici a diuinis abstinent animo abstinendi.nam uiolare dicun
tur quamdiu propositum uiolandi habent etiam si non cele
brent qualibet hora diei,ut no.Vinc.de priui.petistis,& hoc
si semel uiolarunt.nam pręsumuntur semper uiolare,regu-
la semel.lib.6.nisi per aliquod extrinsecum appareat ꝙ serua-
re uolunt,ut qa hęc dixerunt,& ad hoc se obligarunt.de hoc
24 dixi in c.cap.in 2.ꝯrio.de hoc ẽt.J.qõ.22.† Decimoquarto q̃
ro an quo ad interdictũ prouincię dicat̃ eccl'a metropolitana,
matrix

ADDITIONES.

a Quid est interdictum.Adde Ioan.And.in c.tanta.de exces.prela.Cal.in trac.
de ecclesiastico interdicto in prin.

b Eccl.ia matrix.Adde tex.in c.venerabilis.de verborum sig.Abb.in c.parte.
te.supra de præscr.p.
Vinc.God.Nota quod ecclesia libera nunquam recipit seruitutem,sed serua
bene potest effici libera.Fely.in c.verum,colum.4.in ti.de foro compe.& in
c.ad audientiam.col.pe.de præscrip.

a matrix a vt ea ſeruante,religioſi totius prouinciæ non ſeruan
tes ligentur hac pœna. Gl.ea.ibi,ſed nunquid,arguit ꝙ ſic. ꝯ-
trarium tamen tenet,quia eccleſia metropolitana non eſt ma-
trix ſingularum ciuitatum.quod no. & idem Pau.& Steph.
† Decimoquinto quæro ſi interdictus eſt locus vbi nõ eſt ali
25 qua eccleſia cathedralis vel matrix,vt quia matrix eccleſia eſt
in alia terra nõ interdicta,vel plures ſunt eccleſiæ in loco,ſed
nulla principalior,ſed quælibet baptizat ſuos parochianos,&
forte ex illis aliquæ ſeruant interdictum aliquæ non.Gl.e.ibi,
item quod. ſol. ꝙ non eſt locus huic conſtitutioni,quia defi-
ciunt mens & verba.& inducit gl.ſimile quod dico.ſ.q.15.
idem Pau.qui tamen dicit ꝙ ſi omnes illę ſeruant , locus eſt
huic pœnę,quia omnes illę ſimul iunctæ reſpectu totius lo-
ci haberentur loco vnius ſicut plures delegati.de reſcri.paſto
ralis.& quod in vna pſona recipiẽ reſpectu vnius operationis
recipi dẽt in plurib.ſicut econuerſo.ff.ſi cer.pet.ſingularia.de
pœ.di.3.adhuc inſtant.& qd ibi no.glo.licet proceſſus.Steph.
et ꝯcordat cũ gl.in 1. puncto qñ in loco interdicto non eſt ali
qua eccleſia matrix,ſed in ſecũdo qñ ſunt plures eccleſię ma
trices dicit ꝙ ſi eccleſia intra cuius parochiam ſunt religioſi
ſeruat interdictum , ipſi non ſeruantes incidunt in pœnam
illam,quia quod iuris eſt de toto quo ad partem, idem & de
parte quo ad totum,21.di.tenere & c.ſi laicus.2. q.7.licite.de
conſe.di.1.de fabrica.ff.de rei ven.quæ de tota.de viur.qui ſcit.
dic gl.tenorem,quia hęc cle.loquitur de interdicto gñali la
to in ciuitatem terram,vel locum, & qñ eccleſia cathedralis
vel matrix ipſius loci ſeruat , & ſic non ſufficit ꝙ eccleſia in
cuius parochia ſunt religioſi,ſeruet. Ad illud qd idẽ iuris de
toto &c. dic illud verum qñ eſt eadem ratio totius ad totum
ꝗ eſt partis ad partem,alias ſecus,vnde ſi tota res emphyteuti
ca perit,liberatur emphyteuta,non autem ſi pars.C.de iu.em
phy.l.1.no.de loca.potuit.in gl.pe.& de hoc gñali ꝙ idem iu
ris eſt in toto &c.per Cyn.in d.l.1.& de non nu.pe.l.2.hic au
tem non eſt eadem rõ totius ad partem, qa maius ſcãdalum
eſt in violatione interdicti quod ſeruat eccleſia matrix loci ꝗ
26 ſi ſola parochialis ſeruat.de hoc in ſe.q. † Decimoſexto q̃ro
ſi interdicta prouincia vel vna diœceſi in aliquib. ciuitatibus
vel caſtris matrix eccleſia ſeruat interdictum,in aliquib.non.
Sol.Pau.ꝙ in locis in quib.ſeruat locus eſt huic pœnę, nõ in
aliis.Op.ad hoc de eo quod dixi ſ.q.proxi. Sol. caſus ſunt di-
uerſi,quia in præce.q.dixi de non matrice licet,ſed parochia-
li religioſorum qui obſeruant . Decimoſeptimo quæro ſi in
loco ſingulariter interdicto nulla eſt eccleſia religioſorum
ſeruantium.gl.e.ibi,ſicut nec.ſol.ꝙ non eſt locus huic pęnæ,
ſed hẽnt locum iura antiqua,pro hoc quod dixi ſ. q.15. quia
deficiunt mens & verba.idem Pau.ex hoc dixit ꝙ hæc cle.tã
quam pœnalis non dẽt trahi ad alios caſus ꝗ hic expreſſos,vt
27 dixi.ſ q.4.& 6.† Decimooctauo quæro ſi epiſcopus mandat
interdictum ſeruari,& capitulum mandat ꝯtrium.Solu.Gen.
ꝙ obediendum eſt epiſcopo.arg.de poſtul.pręl.cap.2.quia ad
epm ſpectat facere ſeruari canones ponentes interdictum. de
28 æta.& qua.cle.1.& de hoc in ſeq.q. † Decimonono quæro ſi
epiſcopus mandat ſeruari interdictum,eccleſia tñ cathedra-
lis vel matrix non ſeruat, an teneantur religioſi ſeruare ſub
pœna huius cle. Sol.Gen.ꝙ ſic,per ea quę dixi in proxi.q.pro
hoc de poſt.præla.ca.1. quia magis attenditur editio publica-
tionis interdicti ꝗ ipſius obſeruatio,& ad lrãm ibi , ſcuerint
obſeruare, ſupplet vel obſeruare dẽre,quia non dẽt attendi
tñ quod ſit,ſed quod fieri dẽt.ff de offi. præſi.ſed licet.de ele.
cum cauſam.idem Mat.qui tñ refert Aluarum tenere ꝯtrium
& illud verius per id quod dixi. ſ. in 3. ꝯrio quia hic attendit
29 obſeruantia facti.† Viceſimo quæro in eo,ꝙ dicit de religio
ſis ſciẽtib.ꝙ eccleſia matris ſeruat interdictum.quid de igno
rantib.Glo.alio ſenſu.ſol.ꝙ non ligantur ſi probabiliter igno
rant ,& poteſt exemplificari vt quia ſunt in loco ſylueſtri &
non egrediuntur,& pauci accedunt ad eos ita ꝙ potuerũt ali
quamdiu ignorare de obſeruantia . in dubio autem vr̃ craſſa
ignorantia,cum obſeruatio illa ſit publica.de poſt-præla. c.1.
de hoc etiam ſ.in 3.ꝯrio.Viceſimoprimo quęro ſi interdictũ
non ſeruatur in eccleſia matrice, an religioſi non ſeruantes
indiſtincte excuſantur.Gl.not.quia.dicit ꝙ non, & idem dixi
ſ.in 4. ꝯrio.& no. ſing.gl.in eo,quod dicit ꝙ vacat arg. a ꝯrio
quando ꝯtrium reperitur in iure.Item in eo, quod dicit ꝯrio
rum non eſt eadem diſciplina vbi verba & mens reſiſtunt .
30 † Viceſimoſecundo quæro quando dicantur ſeruare religio
ſi interdictum. Gl.e.ibi intelligo.ſol.ꝙ quando abſtinent ani-
mo ſeruandi,pro hoc quod dixi.ſ.q.12. Viceſimotertio quæ-
ro de intellectu literæ ibi,non obſtantib.quibuſcunq; appel-
lationibus &c.& aliis obiectionibus quibuſcunque. Gl. quib.
ſol.ꝙ remouentur omnes obiectus per quos allegaretur nul-
litas ſententiæ interdicti, Pau.& Mat. dicunt ꝙ etiam remo-
uentur obiectus iniuſtitiæ.primum verius.nam de obiectio-
nib. iniuſtitiæ non fuit opus quod remouerentur , quia non
obſtant.nam etiam ceſſante hac cle. tamen adhuc conſtat ꝙ
ſententia interdicti etiam iniuſta ſeruanda eſt ſicut & ſenten
tia excommunicationis.de ſent.excommu.ſacro.& pro hoc
quod dixi ſupra.in 3.no.

ADDITIO.

a Metropolitana matrix. Adde Abb.in c.ex parte.el.2.de reſcr. Doct.in c.ve-
nerabili.de ver.ſig.
Vinc.Go.Adde quod metropolitana ciuitas dicitur quæ habet archiẽpm vel
patriarcham.Bar.in l.1.C.de metropo.Beri.li.12.Item quę eſt maxima hẽns
epiſcopum metropolitanum.Ni.de Nea.in l.ſi duas.§ grãmatici.de excu.tu.

SVMMARIVM.

1 Interdictum violans eſt excommunicatus.
2 Interdictum violans quare punitur pluribus pœnis,quam ille qui vio
lat alias ſpecies cenſurę eccleſiaſticæ.
3 Interdictus ſi ſit locus ab homine vel a iure,non tamen interdictũ fuit
publicatum,an ibidem celebrans fiat irregularis.

Alioquin. Not.caſum in quo fert excommunicatio
ipſo iure.de hoc in glo.eſt ſciendum. quæ
colligit quinquaginta caſus in quibus per has cle. fertur ex-
1 communicatio.† Secundo no.ꝙ violans interdictum eſt ex-
communicatus & hoc in caſu de quo hic,ſunt & aliæ pœnæ
proditæ contra violantem,de quibus in gloſ.additur. Laudu.
ſpecificat eas,dicens ꝙ non ſeruans interdictum ſi eſt religio
ſus,excommunicationem incurrit,vt hic.Item eſt ſuſpenſus
ipſo iure religioſus vel ſecularis,de exceſſi. præla.tanta. Item
eſt ſibi ingreſſus eccleſiæ interdictus.de priuil. epiſcoporum;
lib.6.Item eſt excommunicatus ſi non ſeruat ſepeliendo.de
ſepul.eos.Item eſt irregularis & ineligibilis actiue & paſſiue.
e.ti.is cui.lib.6.Quæro an eo caſu quo religioſi ligantur pœ-
na de qua hic,etiam ligentur pœnis de quibus in proxi.not.
Gloſſ. additur.ibi,poſſet,ſol.ꝙ poteſt eſſe caſus in quo pœna
huius cle. locum habet & non pœna aliorum iurium.quod
dic,vt in gl.& idem Pau.& pro hoc quod dixi ſ.e.cle.in prin.
2 in 4. ꝯrio. † Secundo quæro quare pluribus pœnis punitur
violans interdictum quam ſi violaret alias ſpecies cenſuræ
eccleſiaſticæ,vt excommunicationem vel ſuſpenſionem,cũ
tamen hæc tria videantur eadem pœna in genere licet plu-
res in ſpecie.de ver.ſig.quærenti. Sol. Laud.quod ratio eſt qa
aliqui credebant interdictum vilius & minus cœteris,& ob
hoc negligebant & vilipendebant,ideo vt apprecieẽ, grauior
pœna imponitur vt ſic non dubitet quis ſceleratius commiſ
ſum quod eſt grauius vindicatum.24.q.1.non afferamus. Itẽ
quia tranſgreſſio interdicti cum maiori ſcãdalo fit ꝗ aliorũ,
quia in pluribus & magis publice ſertur quam cæteræ pœ-
næ.de poſtu.pręla.c.1.ideo tranſgreſſor propter maiorem cõ
temptum & maius ſcandalum grauius puniendus eſt. ar.40.
3 diſt.homo Chriſtianus.de homi.ex literis.† Tertio quæro ſi
locus eſt interdictus ab homine vel a iure,non tamen publi-
catum eſt,an ibi celebrans ſit irregularis. Archi.vr̃ notare ꝙ
ſic.eod.ti.is qui.lib.6. In contrarium facit quia hic dicitur de
ſcientibus.ſ.e.clem.in prin.& quod ibi dixi q. 20.& pro hoc
quia agitur de pœna infligenda,& ſic debet præcedere publi
catio.de poſtu.præla.c.1.& hoc vltimum videtur approbare
Gen.& Mat.quod procedit quo ad pœnam huius cle. in qua
non ſufficit ꝙ ſciatur de interdicto,niſi etiam ſciatur de eius
obſeruantia.alias procedit opi. Arch.quia qui ſcit, certiorari
non debet.regula,cum qui certus.li.6 pro hoc quod dixi de
conſti.c.2.& de hoc.ſ.e.proxi.q.in 2.q.

SVMMARIVM.

1 Concilium prouinciale maius eſt quã concilium ſingularis prælati pro
uinciæ.
2 Prælati ſingulares poſſunt interdictum ponere.
3 Iudicium eſt integrum quod cõprobatur ſententiis plurimorum.
4 Statuta prouincialia,an faciant fidem.
5 Prælati,an poſſint abſoluere a ſententia lata per ſtatuta prouincialia.

Quod etiam in interdictis. No.ꝙ concilium pro
uinciale magis eſt quam ſingularis prælati prouinciæ,qa vir
tus vnita eſt fortior quam diſperſa.de treu.& pa.ca.1.& cele-
bratur concilium prouinciale quãdoque auctoritate Roma
ni pontificis,quandoque auctoritate patriarcharum vel pri-
matum vel metropolitanorum illius prouinciæ.3.di.§.por-
ro.17.di.multis.& ibi no.ſolus archieps eſt maior quam om
nes epi,quia de ipſis ad archiepm appellatur. Maius tñ eſt cõ
cilium quam archieps,quia de ipſo ad concilium prouincia
le appellatur ,vt ibi.Secundo not. quod aliud eſt vniuerſitas,
aliud

aliud singuli de vniuersitate. Nam concilium non est nisi ipsi
singuli prælati cum archiepiscopo, & tñ est maius quam præ
lati singuli, vt hic. 22. q. 2. qui manumittitur. Posset tñ dici ꝙ
concilium est aliud quam singuli prælati etiam ex alio, quia
vocãtur & capitula cathedralium ecclesiarum. de his quę fiũt
a præla. c. fi. sed etiam præsupposito ꝙ soli prælati cum archi-
episcopo facerẽt concilium, adhuc procedit quod prædixi. &
dicit Pau. quod concilium est maius quam singulares prælati
etiam incluso in prælatis archiepõ. Nam & de ipso ad conci-
3 lium appellatur, quod dixi in proximo no. † Tertio no. ibi, sin
gulares prælati, ꝙ prælati singulares pñt ponere interdictum.
de hoc per Inno. de his quæ fi. a ma. par. ca. quæsiuit, per Arch.
de priuil. episcoporum, lib. 6. immo etiam non prælatus, puta
canonicus habens iurisdictionem ratione suæ præbendæ po-
test interdicere, vt no. Inno. in d. c. quæsiuit. §. quarto no. ꝙ
3 integrum est iudicium † a quod plurimorum sententijs com
a probatur. de hoc in glo. in verbo, comprobatur. Opp. quia vr̃
superfluitas in litera ibi, in cessationib. indictis per prouincia-
lium conciliorum statuta, vel ipsorum authoritate ꝰ id §. in
prooe. Greg. Sol. Pau. quod hoc vult dicere ꝙ qñq; fit cessatio
per statutum concilij prouincialis absq; hominis ministerio,
quandoq; fit hominis ministerio authoritate concilij hoc fie
ri præcipientis. Quęro de quibus cessationib. hic loquitur. Gl.
generalius. sol. quod de generalib. idem Pau, & pro hoc ĩ. pœ.
responso. & de his cessationib. de ap. dilectis. de offi. or. irrefra-
4 gabili. & eo. ti. quamuis & c. si canonici. lib. 6. † Secundo quæ-
ro, an fiet fides de statutis concilij. Solu. Lau. ꝙ cum sint facti,
recurrendum est ad libros conciliorum ꝓuincialium cuiusli-
bet prouinciæ. & refert quod Berengarius vnus de compila-
torib. sexti libri post compilationem illam quendam tracta-
tum compilauit de excommunicationibus & interdictis a iu
5 re latis, in quibus multa concilia prouincialia apposuit. † Ter
tio quæro, an prælati possint absoluere a sententia lata per sta
tuta concilij prouincialis. Videtur quod non, cum cõcilium
sit maius quam prælati, vt hic. ꝯrium tenet Paul. quia etiam
possunt absoluere a sententia canonis, vt no. Archi. 17. dist. in
sum. & remittit Pau. ad no. per se de rebus eccl. non alie. cle. 1.
vbi dixi in ver. si quis. q. 4. refert etiam Paul. quod not. Host. de
præb. grauę. vbi dixi in vlt. q.

ADDITIO.

a Quod integrum est iudicium. Adde c. prudentia. de offi. deleg. & diffuse per Barb. in c. capellanus. de ferijs.
Vin. God. Iudicium quando sit criminale & quando ciuile. Fel. in rub. de iud. in prin. & quando & ex quibus causis reddatur nullum, Bar. Soc. in cons. 96. Viso. vers. circa primum, cum seq. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Papa non debet aliquem priuare iure suo sine causa.*
2 *Collegia qualiter constitui possunt.*

§. In cessationibus. Nota de cessationib. gene
ralib. de hoc in glo. specia-
les. quę dicit quod speciales obseruantur solum in ecclesijs in
quib. sunt. Ex hoc no. differẽtiam inter cessationes generales,
& speciales, quia generales etiam seruãdæ sunt ab alijs, vt hic.
& est alia differentia, quia generales habent vim interdicti, &
comparantur interdicto, vt hic. speciales autem non. de ap. di-
lectis. & quod ibi no. de offi. ord. lib. 6. Secundo no. quod ratio
ne consuetudinis qñq; spectat ad capitula cessare a diuinis. ꝓ
hoc de offi. ord. quamuis. lib. 6. qñq; etiam hoc spectat ad eos
alio iure speciali. ꝓ hoc litera ibi, vel alias. puta priuilegio, vel
præscriptione. Tertio no. literam ibi, vnico lumine &c. quod
quis non debet priuari vnico suffragio suo. de hoc in gl. sum-
ptum, & in ea. ibi. §. ne tenuis. vbi dupliciter exponitur, vel vt
ponatur pro vna lucerna, vel vt loquatur similitudinarie sicut
homo tenuis habens porcellum eum seruat tanquam ocu-
lum, sic isti seruant istas cessationes, quasi hæc sit sola eorum
spes in resistendo violentijs. Pau. pro hoc quod dixi de præbẽ.
1 cle. j. §. ad hæc. q. 6. † Quarto no. ibi, nec debemus. quod Papa
a non dẽt quem priuare iure suo a sine causa. pro hoc. C. de legi.
digna vox. de consti. c. 2. & c. quæ in ecclesiarum. dicit tamen
Genz. quod si vellet, posset. j. §. porro. vbi reuocantur priuile-
gia. & ar. ff. de legi. princeps. pro hoc quod no. de concess. præb.
propuluit. quod tamen non procedit de quolibet iure alteri
competente. sed intellige, vt not. in d. c. quæ in ecclesiarum.
2 † Quæro in eo quod dicitur de collegijs, qualiter hæc consti-
tuantur. Sol. Gen. remittit ad no. per Inno. de offi. ord. cum ab
ecclesiarum. de iure pa. postulasti. de excel. præla. dilecta. quod
prosequitur Mat. dicens quod quædam est vniuersitas realis,
vt ciuitatis, castri, vel alterius terrę: quædam personalis, vt gram
maticorum, dialecticorum, & similium. de constit. ex literis,
de quibus remittit ad no. in dictis locis in quibus dixi, præter-
quam in c. postulasti. quod enim ibi no. Inno. dixi eo. ti. cobis,
§ cæterum. q. 1. & 2. qualiter autem citetur vniuersitas, dixi de
elec. in causis. & qualiter teneatur ex delicto, dixi de simo. dile
ctus. 2. Secundo quæro, de intellectu literæ ibi, idem intelligi-
mus obseruandum. Solu. Pau. exponendo idem. s. quod reli-
giosi non seruantes excommunicati sunt sicut esset non ser-
uando cessationes inductas per statuta prouincialia, vel ipso-
rum authoritate. & facit hæc expressio ad id quod dixi supra
ead. clem. in prin. q. 3. & 4.

ADDITIO.

a Papa non debet quem priuare iure suo. Adde Archi. in tract. de hæresi, incip. sanctiss. in Christo pater.

Ipsi vero. Nota quod a cessationibus a diuinis debent
seruari statuta canonum. de hoc in glo. Quæ
ro de intellectu literæ ibi, ipsi. Solu. Paul. exponit ipsi, scilicet
capitula, collegia, & conuentus.

§. Porro. Nota quod hæc constitutio concernit præ-
cedentia. de hoc in glo. concordat. Secundo
no casum in quo per pactum non potest renunciari iuri com
muni. de hoc in glo. vltim. Tertio not. ibi, religiosis. pro hoc
quod dixi. s. ea. clem. in prin. q. 8. Quarto no. ibi, in nullo volu-
mus suffragari. quod contra hanc cle. non prosunt priuilegia,
vel alia iura specialia, de quibus eo. §. simile. s. de ætat. & quali.
clemen. vt hi qui. & ibi concor. in gloss. antepenult. & vltim.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas sola est, animum quæ moribus ornat.*
2 *Celebrare vel facere celebrare tempore interdicti differunt.*
3 *Pulsatio campanarum tempore interdicti quo ad audienda diuina est prohibita.*
4 *Populus conuocatur duobus modis, scilicet pulsatione campanarum, & voce præconia.*
5 *Delinquentes tanquam authores magis puniuntur quam alij.*
6 *Celebrari non debet coram publice excommunicato vel interdicto.*
7 *Sacerdotes celebrantes debent dimittere diuina inexpleta, nisi excommunicati & interdicti exeant ecclesiam.*
8 *Delicta non debent dimitti impunita ne alij malo exemplo inducantur ad delinquendum.*
9 *Præsertim, verbum qualiter exponi debet.*
10 *Sacerdotes non incurrunt pœnam iuris facientes officia diuina excepta missa coram excommunicatis & interdictis.*
11 *Prelati si sint domini temporales & committant contra dispositionem clem. grauis. de senten. excommu. an puniantur sicut si essent domini mere temporales.*
12 *Interdictum si sit latum non tamen publicatum, an sciens latum teneatur obseruare.*
13 *Pulsatio campanarum, an prohibeatur indistincte tempore interdicti.*
14 *Clerici diuina celebrantes coram interdictis & excommunicatis compulsi a dominis temporalibus, an excusentur.*
15 *Domini temporales si compellant populum audire diuina in loco non interdicto, an debeant puniri de iure.*
16 *Quid si tales domini præcipiunt non subditis.*
17 *Legatus de Latere, an possit absoluere excommunicatos authoritate clem. grauis. de sent. excommun.*

CAP. II.

1 GRauis. † No. ibi, nobiles, quod dicuntur nobi
a les a etiam si delinquãt, vt hic. & hoc
quia dicũtur nobiles a coruscatione clari sangui-
nis secundum Lau. qui dicit verius esse ꝙ nobili-
tas sola est, animum quæ moribus ornat. de hoc.
de præb. venerabilis Secundo nota de locis insignibus. de hoc
in glo. 7. & in Spe. de citatione. §. primo, ver. sed quæ loca. Ter-
tio no. ibi, solenniter. quod tempore interdicti prohibetur ce-
lebrari solenniter, & sic non occulte secundum formam eo.
2 ti. alma. lib. 6. s. cle. proxi. in prin. † Quarto no. ibi, faciunt cele-
brari, quod aliud est celebrare tempore interdicti, vel dum
quis

ADDITIONES.

a Quod dicuntur nobiles. Adde glo. in verbo, cadit. in c. Christianus. 40. dist. glo. in ver. ignobiles in c. qui contra. 24. q. 3. in ver. insufficientem. in cap. cum adeo de relig.
Vinc. Go. Quis dicatur nobilis. Par. a Put. in trac. de re mil. c. quia sępe. nu. 13. & ibidem quod quis dicitur nobilis tribus modis, quod habetur in li. 6. trac. fol 132 & in eodem lib. fol. 161. 162. & 163. per Bart. Cap. in c. nobilitatis. num. 1. 2. & 3. cum pluribus seq.

quis est excommunicatus, aliud simplr̃ audire diuina, aliud fa
cere ea sibi solẽniter celebrari. de cle exc. illud. in fi. de hoc, de
priui. cle. archiep̃o. in prin. vbi dixi in 9. q. Quinto no. ibi, nunc
a hos. ꝙ dictio a nunc, qñq; stat pro aliqñ. de hoc in glo. in hoc
3 verbo. † Sexto no. de vocatione per campanam. de hoc in glo.
in verbo, campanarum. & dicit Pau. ꝙ pulsatio campanarum
quoad hoc .i. quoad celebrãda diuina ꝓhibetur tp̃e interdicti.
4 de pœ. & remis. quod in te. de hoc. ĩ. q. 6. † Septimo no. de du-
plici modo vocandi populum seu collegium, alter p campa-
nam, vt in prox. no. & de hoc de ele. in causis. alter voce præco
nia. C. de ser. l. vl. ff. ꝙ cuiusq; vniuer. sicut. de reg. iu. aliud. §. re
fertur. Octauo no. ibi populos interdictos: ꝙ qñq; populus in-
terdicitur, & dicit Pau. ꝙ hic erat duplex excessus, & rõne lo-
ci, & pplorum. nam populus interdictus ẽt extra locum nõ
interdictum non põt audire diuina. c. si sñia. lib. 6. an aũt hoc
5 casu sit locus pœnæ huius cle. dic ĩ. in 8. q. Nono † no. ibi, faciũt
euocari. ꝙ magis puniuntur qui tanquam authores deliquũt
quam alij. 23. q. 4. aliorum. 11. q. 3. qui consentit. de hoc de of.
6 deleg. c. j. Decimo no. ꝙ coram publice interdicto, vel excom
municato celebrandum non est. de hoc in gl. occultum. quæ
dicit secus de occulto. & in hac glo. in fi. idem Pau. & Genze.
de hoc per Host. de cle. excom. propoluit. per Archi. de priui.
episcoporum. lib. 6. Vndecimo no. ibi, instantib. ꝙ celebrãtes
debent instare vt excõicati & interdicti ecclesiam exeant. q̃tũ
tñ ad hanc cle. dicit Pau. idem si celebrantes non instent. vult
dicere, ꝙ est locus pœnæ eoipso ꝙ isti p̃cipiunt ꝙ non excãt,
ẽt si celebrantes non instent ꝙ exeant, pro hoc ꝙ litera ibi, in-
7 stantib. ẽt, q: dictio etiam, est implicatiua, vt dico ĩ. q. 8. † Duo
b decimo no. ꝙ celebrãtes b debent dimittere diuina inexpleta
si excommunicati, vel interdicti ecclesiam non exeũt. de hoc
in glo. dẽt, & dicit Genz. ꝙ pñt expelli tanquam turbantes di-
uinum officium ẽt si sint religiosi. de sen. excõ. veniens. & dic
ꝙ dicuntur turbare, quia celebrantes non possunt eis commu
nicare. quod me. cã. sacris. immo peccant, vt ibi. an aũt peccẽt
mortaliter, prosequitur Mar. quod dic vt dixi in eo. c. sacris. &
in hac glo. ibi, officium missæ. secus in alijs horis, q: tunc indi
stincte dẽt dimittere & exire, quia põt alibi complere, vt not.
Inno. & Host. eo. ti. nuper. & hoc in excommunicato publice.
8 secus si occulte, vt dixi in 10. no. † Decimotertio no. ꝙ excessus
non debent relinqui impuniti ne alij habeant cãm delinquẽ
di &c. nam facilitas veniæ &c de vi. & ho. cle. vt clericorum.
de hoc in glo. quia st ex. de off. or. cle. j. in glo. 4. & de pœ. cle. j.
§. nec super. vbi de hoc dixi in 3. no. Decimoquarto no. de ver-
bo, quolibet. de hoc in gl. omnes. Decimoquinto no. quatuor
casus in quibus quis incidit in excommunicationem de qua
hic. primus in verbo, cogere. secundus in verbo, euocare. ter-
9 tius in verbo, ꝓhibere. quartus in verbo, remanere. † Decimo.
c sexto no. de verbo, præsertim. c & exponit Paul. pro maxime,
dicẽs idem si non sunt excommunicati, vel interdicti ex quo
locus est interdictus, pro hoc quod dixi. s̃. in 8. no. & de hoc. ĩ.
q. 10. Decimoseptimo no. ibi, excommunicati publice aut in-
terdicti. ꝙ comparãtur excommunicatus & interdictus. & in-
telligit Paul. de interdictis nominatim, vel cum vniuersitate.
10 facit de cle. excom. ꝓposuit. † Decimooctauo no. ibi, missam.
ꝙ in alijs officijs non est locus pœnæ. de hoc in glo. in alijs. &
idem Pau. de hoc. ĩ. q. 12. Decimonono no. ibi, nominatim, ꝙ
hoc casu non sufficit gñalis monitio. de hoc in glo. antepe. &
idem Gen. Vicesimo no. casum in quo excommunicatus nõ
absoluitur nisi a sede apostolica, quod est, quia hic reseruatus,
alias secus. de sen. excom. nuper. de hoc s̃. cle. prox. ver. alioqn.
in glo. est sciendum. & ĩ. q. 13. Op. quia litera ibi, nedum in ca
pellis. vr̃ velle ꝙ in capellis liceat celebrare tp̃e interdicti, cũ
tñ nullibi sit celebrãdum in loco interdicto. de postu. p̃la. c. 1.
de exces. præl. tanta. Glo. non intendit. sol. & idem Lau. dicens
ꝙ in capellis minus vr̃ delinquere. ar. de priuil. cum capella.
dicit tñ ꝙ in eis idem est quod in ecclesijs, quia capellæ tanq̃
accessoriæ dependent a locis in quib. sunt. & cum eis transeũt,
vt no. Inno. de iure pa. ex literis. vnde si sunt Deo dedicatæ per
Pontificem, vt esse debent, de conse. di. j. ecclesiæ. de reli. do. ad
hæc. æque dẽt abstineri ab eis sicut ab ecclesijs. dicit tñ secus
forsan de simplicib. oratorijs, in quib. potentes faciunt coram
se celebrari, sed in hoc non persistit, nec est verum, quia nul-
libi licet celebrare ex quo locus est interdictus. eo. ti. is qui. §.
1. lib. 6. & dicit Lau. ꝙ talia oratoria non dicuntur loca religio
sa. remittit ad no. de pœ. cle. j. pro hoc quod ibi dixi in j. q. Se-
cundo op. quia in litera ibi, vocantes. fit mentio de vocantib.
& ĩ. in determinatione nihil dicit, & sic vr̃ responsio diminu
ta, ꝯ no. de spon. muliere. C. de transa. vt responsum. Glo. licet.
dicit ꝙ licet de vocatione natteat solam coactionem punit, &
tunc dic ꝙ licet non puniat vocationem, non est tñ diminuta
responsio. sufficit enim ꝙ punit compellentes, tñ relinquitur
ꝙ vacantes delinquunt. & alias per iudices competentes pu-
niendi sunt. Tertio opp. quia litera ibi, non solum per campa-
narum pulsationem, sed voce præconia, vr̃ velle ꝙ plus arctet
vocatio præconis quam campanæ, cum tamen vocatio cam-
panæ plurib. innotescat, vox autem præconis paucis. in Auth.
de litig. §. omnem. Gloss. vt dicitur, solu. quod licet respectu
nunc dicto vocatio per campanam sit fortior, tñ quia præco
loquitur & edictum ponit, maior est contemptus. idem Pau.
dicens ꝙ licet in maioribus sufficiat vocatio per campanam,
secus in alijs in quibus requiritur vocatio nuncij, vel literato-
11 ria. de ele. in causis. Quæro † in eo quod dicit de dominis tem
poralibus, quid si sint prælati habentes temporalem iurisdi-
ctionem. Glo. a. dicit idem in eis idem Pau. Steph. ꝯ dicens qđ
licet in eis sit maior ratio, tamen hæc constitutio, quia pœna-
lis, non debet extendi. de elect. statutum. lib. 6. maxime quia ꝯ
prælatos tales sufficienter prouisum est. de excel. præla. c. fina.
item non est verisimile quod ipsi prælati qui procurauerunt
hanc constitutionem supplicauerint contra se. arg. ff. de mil.
test. l. 3. C. de legi. quod fauore. regula, quod ob gratiam. lib. 6.
primum verius. nec rationes Steph. vrgent. hoc enim non est
extendere, quia prælati habentes temporalem iurisdictionem
illo respectu dicuntur domini temporales. alia ratio nihil vr-
get. Secundo quæro in eo quod dicit de locis suppositis inter
dicto, de quo interdicto loquitur. Glo. 3. dicit quod de interdi
cto lato ab homine, vel a iure. idem Paul. est pro. & est ꝓ hoc,
12 quia hic loquitur generaliter. † Tertio quæro, si interdictum
est latum, sed nondum publicatum, an qui scit de interdicto,
teneatur obseruare. Glo. ea. inducit hanc literam quod sic est
opin. Arch. quod dic vt in glo. & dixi s̃ cle. prox. ver. alioquin.
q. 3. Op. ad hoc. 11. q. 3. §. euidenter. vbi de hoc, vt quis euitari
debeat, requiritur sententia Archi. in c. is qui. alleg. in glo. Sol.
secundum aliquos, quod illud procedit, nisi vbi contrarium
inuenitur, vt in c. cum non ab homine. & c. cum desideres. al-
lega. in glo. Dic melius quod illud debet intelligi de occultis
quos vitare debemus, vt in glo. & dixi s̃. in 10. no. pro hoc 11.
q. 3. cum ergo. Op. ad idem. s̃. cle. proxi. vbi tunc tantum obli-
gantur alij ad obseruandum, quando matrix ecclesia illud ser-
uat. Glo. remittit ad no. ibi in glo. no. & hoc vult quia licet ibi
puniat religiosos tunc tantum qñ non seruant interdictum,
quod seruat ecclesia matrix, non tamen ibi permittitur quod
possint non seruare si ecclesia matrix indebite non seruat. cæ
tera dic vt in glo. quam signa ibi forsan. vsque ad fin. & idem
Pau. Quarto quæro, an quod hic dicit de interdicto, locum ha
beat in cessatione a diuinis. videtur quod sic. s̃. proxi. cle. ver.
quid si interdictis. Contrarium tenet Paul. dicens quod cum
hic non fecerint mentionem de cessatione, sicut ibi, non est
locus huic pœnæ. dic quod eo casu quo cessatio habet vim in
terdicti, idem in eo quod in interdicto, quãdo autem habeat
vim interdicti, dixi s̃. cle. prox. §. in cessationib. in j. no. Quinto
quæro de intellectu literæ ibi, locorum suorum. Sol. Pau. expo-
nit suorum. i. vbi habitant. vt sit sensus quod non solum in ca
pellis sitis in locis, seu palatio vbi habitant, hoc faciebant, sed
13 etiam in alijs ecclesijs. de hoc. s̃. in j. ꝯrio. † Sexto quæro, an tẽ
pore interdicti ꝓhibeatur indistincte campanarum pulsatio.
Sol. Steph. quod non. permittitur enim pulsatio ad populum
conuocandum propter prædicationem. arg. de sen. excom. re-
spõso. nisi fiat in fraudem, vt quãdo factum est Mediolani, q:
quando portabant funera faciebant pulsari campanas ad præ-
14 dicationem. de hoc. s̃. in 6. not. † Septimo quæro in eo quod
isti domini compellebant clericos ad celebranda diuina, an
per hanc compulsionem excusantur non seruantes. Sol. Lau.
quod non, quia debent potius omnia mala pati quam malo
consentire. quod met. causa. sacris. de consecra. distin. 4. eos. de
vsur. super eo. Idem Genz. quia non debent in talibus obtem-
perare. de tempo. ordin. ad aures. 11. q. 3. si dominus. nec supe-
rioris authoritas in talibus excusat. 12. quæstio. 2. quicunque.
15 & c. de rebus. † Octauo quæro in eo quod isti compellebant
populos interdictos audire diuina in loco interdicto, quid si
com-

ADDITIONES.

a Quod dictio, nunc. Adde Inno. in c. 1. requiris. de ap. Bar. in l. conditionum.
ff. de condi. & dem. item dictio, nunc, aliquando exponitur vsq; in futurum,
vt in c. nolite. 11. q. 3. Archi. in c. ego Ludouicus. 63. dist.
Vincen. God. Nunc aduerbium est temporis, quod tempus præsens deno-
tat. Interdum ponitur pro tandem, vel sero. Virg. 8. Eclog. Nunc scio quid
sit amor. Interdum pro sed, accipitur, sine vlla temporis denotatione. Cicer. j.
de diuin. Quæ quidem multo plura euenirent si ad quietem integri iremus,
nunc onusti cibo & vino, confusa & turbata cernimus.
b Quod celebrantes. Adde Inn. in c. responso. de sen. excomm. hoc intellige ve
rum nisi excommunicatus esset talis quem sacerdos non posset vitare. ita te-
net Archi. in c. sicut apostolus. 11. q. 3. & idem tenet Cal. in tract. de ecclesia.
interdicto. in 4. q. prin. in 6. membro illius quæstionis.
c De verbo, præsertim. Adde c. per venerabilem. qui filij sint legi. c. licet. & in c.
nobis. de foro compe. c. j. de excep. c. 2. de confessis.
Vinc. God. Vide Alexan. in l. directionem. de eo qui dux. in vxo. consang.
vxor. suæ.

pellerent audire in loco non interdicto. Solu. Pau. quòd non
habet locum hæc pęna. secus si in loco interdicto compel-
lerent nõ interdictos. & hoc innuit litera ibi in locis interdi-
cto suppositis quemq̃ &c. quod dico. J. q. 10. de hoc etiã s̃. in
8. not. & de dictione, etiam. de consti. cum omnes. ibi. statue-
runt etiam. de elec. cum in cunctis. §. inferiora. ff. de ver. obli.
quodcunque. §. si ita. de aqua plu. ar. si inter. §. officium, vbi
16 Bar. & dixi in 9. no. † Nono quæro in eo ꝙ puniuntur isti do-
mini præcipientes subiectis excommunicatis vel interdictis
ne exeant dum celebrantur diuina, quid si præcipiunt nõ sub
ditis. Sol. Pau. ꝙ secus est. vult dicere, ꝙ non est locus huic pę
næ. Oppo. ad hoc, quia non videtur differentia inter subdi-
tos, & non subditos, nam etiam subditi non tenentur obedi-
re tali præcepto, vt dixi s̃. q. 7. & pro hoc de tempo. ordi. dile-
ctus. Sol. Pau. ꝙ licet non teneantur, tamen de facto timent
& parent, ideo fuit iustum sic præcipientes punire. Decimo
quæro de intellectu literæ ibi in locis interdicto suppositis
quemquam. Sol. Pau. exponit quemquam, etiam non interdi
ctum ratione psonę. pro hoc litera ibi, excommunicationis
præsertim &c. vult inducere exponendo præsertim, pro ma
xime. quod dixi s̃. in 16. no. & q. 8. & probatur hæc expositio
de simon. per tuas. 1. vbi glo. singul. in verbo, pręsertim. Vnde
cimo quæro de intellectu literæ ibi, modo prædicto. Solu.
Pau. exponit prędicto, scilicet campanarum pulsatione, & vo
ce præconia euocare. quod est infra & c. ex hoc dicit secus si
aliter vocant vel inuitant. idem Genz. qui exemplificat quan
do vocant secrete per nuncium. dicit tamen ꝙ id quod hic
dicit de voce præconis, procedit etiam si voce tubæ, vel cor-
nu, vel simile, cum sit eadem ratio. Duodecimo quæro, de
quibus officijs loquitur litera ibi, ad officia eadem. Sol. Pau.
exponendo eadem scilicet missarum, de quibus præmisit. se
cus si ad alias horas. quod etiã dixi s̃. in 30. no. Decimotertio
quæro in eo quod dixi sup. in 12. nota ꝙ excommunicatus ite
rum excommunicatur, quid de istis erit qui primo excom-
municati erant a suis ordinarijs, & sic erant absoluendi per
ipsos, & iterum excommunicati sunt canone, & absoluen-
di per papam, qualiter enim poterunt absolui, aut enim ab-
soluendi tacebunt de alia excommunicatione, & nihil agũt.
aut exprimẽt, & tunc nõ debebunt absolui. de sen. excom.
officij. Sol. Lau. vt dico J. ea. q. sed generaliter cum quæritur
de excommunicato pluribus excommunicationibus, an suf
a ficiat vna a absolutio, distinguit. aut enim excommunicatus
est ab vno iudice, aut a pluribus. si primo, aut vna sententia,
aut pluribus. si vna, aut propter vnam causam, aut plures. si v-
na sententia. & propter vnam causam, sufficit vna absolutio.
si propter plures causas, aut constat quod propter vnicam in
tendebat singulas ferre sententias, aut propter omnes simul,
aut est dubium. in prima tot erunt absolutiones quot causę.
in secunda sufficit vna absolutio, dummodo omnes causæ
sint expressæ, alias non sufficit. in tertia recurrendum est ad
iudicem, vt hæc leguntur & notantur s̃. eo. cum pro causa, si
pluribus sententijs, aut ferens intendebat hunc ligare pluri-
bus, & plures absolutiones erunt necessariæ, ar. ff. de non. ope.
nun. de pupillo. §. si in pluribus. aut intendebat eum ligare
vna sic dicendo, excommunico, anathematizo &c. & sufficit
vna absolutio. de Iud. ad liberãdam ar. ff. de accep. l. si in pluri-
bus. si autem a pluribus iudicibus sit ligatus, aut omnes ha-
bent vnam iurisdictionem, & valet quod fit ab vno & vna
absolutione, duntamen habeat potestatem ab alijs. de offi. c.
deleg. causam. & cap. vnico. aut habet diuersas iurisdictiones,
& erunt tot absolutiones necessariæ quot sunt excommuni-
cationes. eo. tit. officij. nec est necesse ꝙ hoc casu sint omnes
præsentes, sed sufficit ꝙ iste dicat ordinario se excommuni-
catum ab ipso & a canone, & petat absolui ab eius sententia,
sed non denunciabitur absolutus, & postea absoluetur a sen-
tentia canonis, vt hic. sic intelligitur d. c. officij. cum sua ma-
teria. Lau. de hoc per Bart. in d. l. si in pluribus. & dixi in d. cap.
cum pro causa. in vlti. q. & per id quod vlti. dixi, soluitur id
de quo quærebatur. s̃. ea. q. in princ. † Decimoquarto quæro,
17 in eo ꝙ isti non possunt absolui nisi per sedem apostolicam,
an per legatum de latere. Sol. Lau. arguit ꝙ non per literam
ibi, per sedem duntaxat apostolicam. dicit tamen ꝙ licet for-
te excludat alios, non tamen legatum. pro hoc eo. tit. ad emi-
nentiam. de elect. abbatem. libro 6. & quod ibi nota. de cleri.
non residen. c. 2. de schisma. c. vnico, lib. 6. de sent. excommu.
quia periculosum. eo. lib. primum tenet per dictionem, dun-
taxat. ꝓ hoc de priuileg. clem. 1. in prin. & hoc tenuit gl. s̃. cle-
men. prox. in verbo, excommunicationis. & verius. & ad c. ad
eminẽtiã. dic ꝙ loquitur quando non est facta specialis reser-
uatio cum dictione taxatiua. vt hic.

ADDITIONES.

a An sufficiat vna absolutio. Adde in verbo, tanquam excommunicatum. in c.
cum pro, de sent. excom. gl. in verbo, crebra, in c. ita quorundam, de iudæ
Tho. in 4. sent. di. 18. q. 1. art. 5. circa finem. limitat dictas glo. vltra Doct. dum
modo absoluens possit absoluere ab illis excommunicationibus, alias non
ita late tenuit Pet. de Anch. post Pau. de Elea. in illa cle. grauis & Tho.
pręalleg. loco, & ad hoc est gloss. in versicu. de omnibus. in capitulo, sunt
plures. de pœ. distinctio. 1. quę vult quòd quis possit absoluere a pluribus ex
communicationibus per vnicam absolutionem & vide Bal. in l. cum dua-
bus. in §. si plures in lectura antiqua. ff. pro soc. facit tex. in l. si pluribus. de
accept.
Vin. God. Nota ꝙ excommunicatus a pluribus, debet a pluribus absolui
Fely. in c. cum pro causis. in glo. 3. de sent. excom.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres quæ sunt de tertio ordine Sancti Francisci dicuntur sorores.*
2 *Censura ecclesiastica non debet vilescere.*
3 *Ordinarij quandoque sunt delegati apostolici in certo casu.*
4 *Fratres & sorores de tertio ordine Sancti Francisci an debeant serua re continentiam.*
5 *Fratres tertii ordinis S. Francisci, an gaudeant priuilegio clericali.*
6 *Quare autem tales dicuntur de tertio ordine.*
7 *Legatus apostolicus an possit absoluere eos qui incidunt pœnam clem. cum ex eo.*

CAP. III.

5 CVm ex eo. † No. ꝙ muliere de tertio or
dine beati Francisci dicũtur so
rores. ex hoc infert glo. 2. ꝙ non sunt beguinæ, &
infert hoc ex eo, quia sunt sub obedientia secun-
dum traditiones tertij ordinis, prædictæ beguinę
vero non sunt sub obedientia. remittit glo. de relig. do. cle. 1.
vbi de hoc in gloss. vide & dicit Lau. ꝙ hunc tertium ordinẽ
quidam reputabant reprobatum, per d. cle. 1. & male, quia ibi
de his quæ non profitentur aliquam regulam, hic secus, quia
profitentur regulam tertij ordinis approbatam per Nic. 3. vt
hic in glo. 3. & confirmatam per Io. 22. vt hic. Secundo no. ꝙ
tempore interdicti non admittuntur aliqui præter clericos
ad audienda diuina officia, & per hanc literam ibi, diuina offi
cia. dicit Pau. hic loquitur tantum de celebratione missæ, de
qua supra cle. proxi. sed etiam de omnibus diuinis. Tertio no
2 ta. scandalum vitandum esse. de hoc in glo. vitandum. † Quar
to no. ꝙ caueri dẽt ne censura ecclesiastica vilescat. de hoc in
gloss. ad hoc. & dicit Pau. ꝙ vilescebat per admissionem isto-
rum qui admittebantur ex modica obseruantia religionis, fa
cit de priui. vt priuileg. & maxime quia talium repetitur ma-
gna multitudo quæ facit omnia vilescere, sicut raritas facit
carum. 93. dist. legimus. 2. q. 7. sancta. Quinto not. ibi, de cętero,
quod pœna sequens concernit futura non præterita vel præ-
sentia, cum hic non exprimatur de ipsis sicut exprimitur. su-
pra cle. 1. in fi. Sexto not. ibi, quo ad hoc quòd priuilegia isto-
rum reuocantur quo ad id de quo hic, non quo ad alia. simi-
le de priui. cle. 1. vers. quod etiam. pro hoc quod dico infra q-
stio. 6. Septimo not. casum in quo absolutio excommunica-
tionis reseruatur papę, simile de hæt. cle. multorum. in fi. de
pęn. cle. si quis suadente. in princ. Octauo no. casum in quo
non absoluitur excõmunicatus nisi satisfactione præstita. sic
de sepul. cle. eos, de immu. eccl. qm̃. in fi. lib. 6. † Nono no. ca-
sum in quo ordinarij sunt delegati apostolici. simile de hæt.
ad abolendam. de sup. neg. præl. clem. vnica. de sta. mo. cap. vlt.
3 † Oppo. in eo ꝙ istos de tertio ordine vocat continẽtes, nõ. n.
promittunt cõtinentiã, imo viuũt in coniugio, vt dicit glo. 3.
Sol. vt in glo. 4. q̃ stat cõtro, & tñ dicit ꝙ certis diebus abstinẽt
a thoro. Idẽ Lau. dicens ꝙ dñr cõtinẽtes non oẽs, sed aliqui q
non vtuntur coniugio, vel ẽt si vtantur dñr cõtinẽtes quo ad
qd, quia vt prædixi, certis diebus abstinent. dicit tñ ꝙ caueant
sibi viri ne cũ abstinent pareãt locum alijs viris. debent. n. cu-
stodire vxorem, cũ vir sit caput vxoris. vnde dr̃ a virtute, mu-
lier aũt a mollicie, ideo imputatur viro si mulier delinquit.
dicit ꝙ in Cathalonia, & in multis alijs partibus vir cucurbi-
tatus per vxorẽ, licet inuitus & ignorãs, soluit fisco 40. solidis.
Parisius vero ducit sedẽs sup asinũ versa facie p totam villã
vxore trahẽte asinũ & pcone clamãte, q sic faciet sic accipiet.
canon infligit talibus irregularitatẽ. 34. dist. si cuius. ideo cle-
ricis vxoratis conceditur vt vxores tenere possit in cõpedib.
33. q. 2. placuit. item mulier nutrit comam. 30. dist. quicunq;
& licet canon ibi dicat hoc esse in signum subiectionis. Lau.
tñ dicit hoc esse vt viri habeant vnde possint eas trahere & li-
gare. dicit tñ ꝙ quia alibi dicit: Ille lauat laterẽ qui castigat
mulierem. Qui plus castigat, plus in amore ligat. ideo cõiuga-
ti sunt inter duo perplexi. propterea dicit canon de talibus,
nauigasti. 17. q. 2. nos nouimus. ex his no ꝙ dixi, ꝙ isti de ter-
tio ordine non sunt proprie cõtinentes, sed tãtum quo ad qd.
dicit Lau. ꝙ magis proprie dicuntur de pœnitentia, vt legẽ

in litera, quia multas pęnitentias & afflictiones faciũt. Idem
Lap. pro hoc extraua. Io. 22. sancta Romana. dicit etiam Lau.
ꝙ magis proprie dñr casti quam continentes, nam qui habet
vxorem, cum non habeat proprij corporis potestatem, nõ po
test dici continens, sed potest dici castus. 31. dis. Nicena. pro
hoc quod no. gl. 44. di. conuiuia. & in hac gl. in fi. 2. reg. 6. 36. d.
tenere. Secundo opp. ꝙ isti possunt admitti ad diuina. e. ti. ca.
fi. li. 6. gl. nisi soluit excipiendo casum illum, & in eo, ꝙ inhi-
betur ne quoquo modo admittantur, infert Gen. ꝙ non dẽt
fieri fraus, alias incidunt in pœnam de qua hic. Tertio op. ꝙ
nõ fuerit opus concedere ordinarijs, ut authoritate apostoli
ca possint absoluere cum & alias possent. e. ti. nuper. gl. vl. sol.
reddendo rationes, quare hoc casu non poterant iure ordina
rio. Quarto op. ad idem, nam sufficiebat ꝙ isti poterant absol
ui per suos. Sol. Pau. ꝙ illi vt plurimum in talibus ligati sunt,
ideo absoluere non possunt, sed oput fuisset ire ad curiam.
Quæro quare specialiter prohibuit fratres minores ab admi
nistratione fratrum de pœnitentia tempore interdicti, cum
eadem ratio videatur in alijs. Solu. Lau. ꝙ pp maiorem affe-
ctionem quam habebant ad istos. dic ꝙ isti magis in hoc de-
linquebant, pro hoc quod dico. ī. q. 6. & dic quod delinque-
bant, forte putantes eis licere hos admittere tanquam qui vi
dentur esse eiusdem ordinis. prohibentur autem, quia non
sunt clerici, sed laici, nec sunt eiusdem ordinis, licet ab eodẽ
s. a sancto Francisco ambo sint constituti. de hoc. ī. q. se. Scdo
a quæro an isti de tertio ordine a gaudeant priuilegio clericali
in persona & reb. Sol. La. ꝙ non, cum sint laici, vt dixi in pro-
xi. q. & fm eum sunt sicut locustę sine rege. vnde dñr ouđi oĩ
priuilegio, nisi quatenus sint aliqua eis concessa. dicit etiam
ꝙ, est ordo anomalus, quia non sequitur regulam aliorum, p
hoc quod no. idem Lau. de præb. cle. per lras. vbi dicit ꝙ non
gaudent priuilegio clericali nisi professi vel clerici. Gen. ꝯ, di
cens eos de tertio ordine gaudere priuilegio ecclesiastico, cũ
sint de ordine per ecclesiam approbato, nam & eremita qui
non est ordinis p ecclesiam approbati gaudet tali priuilegio.
no. gl. 16. q. j. qui vete. Lap. idem pro hoc inducit de censi. q̃q̃,
li. 6. de immu. eccl. c. 1. eo. li. quæ faciunt ex eo quia ibi gñali-
ter priuilegiantur personæ ecclesiasticæ. dicit autem Lap. ꝙ
negari non põt quin isti sint ecclesiasticę personę large sum
pto vocabulo & ẽt religiosę. & sic ecclastico priuilegio gau-
dent ẽt in bonis nedum in personis, dictis iurib. 17. q. 3. quisqs
pro hoc gl. ibi, q̃ pro ecclesiasticis personis, exponit de pœni-
tentib. & inducit idem Lap. qa professi hanc regulam prohi-
bentur redire ad seculum. quod tñ alias licet ei qui ordinem
mendicantium ingreditur, & intra annum probationis ordi
nem profitetur, qa non liceret si alium ordinem profiteref,
de reg. non solũ. eo. li. quod dic, vt dico ī. ea. q. dicit ergo Lap.
ꝙ professus tertium ordinem post ꝓfessionem est adstrictus
ipsi ordini, & sic dẽt sentire commodum ex quo sentit onus.
rła, q sentit. li. 6. Io. Cal. in quodam ꝯsilio tenet primum ꝙ nõ
sint ꝑsonę ecclesiasticæ proprie & stricte, qa nec clerici nec
religiosi, cum nõ sint ꝓfessi religionis p sedem apſiam appro
batę. ergo sunt laici. 12. q. 1. duo sunt. vbi Deo deuoti dñr reli-
giosi hoc est professi religionem approbatã siue sint ꝓfessi tã
q̃ monachi, siue ꝯuersi, de qb. 27. q. 1. vt lex. de qb. ꝯuersis lo-
quit de sen. ex. nõ dubiũ. & no. in d. c. duo sunt. in glo. 1. Itẽ isti
non ꝑmittunt ꝯtinentiã simpł r, imo pñt m r̃imonium ꝯhe-
re & vti iam ꝯcto nec abdicãt a se ꝓprium, nec ꝑmittunt obe
diẽtiã reglarem, imo vt dictũ est s. e. q. sunt sicut locustæ sine
rege. no. io sit. 16. q. 1. si vero. dũ ergo nõ hẽant tria substãtia-
lia religionis, de sta. mo. cũ ad monasterium. non põt dici re-
ligionis ordo p sedem apłicã approbatus. de vo. c. vnico. li. 6.
licet sit quidam modus viuẽdi, vt dicit hic gl. 3. Ad gl. c. qsqs.
preal. cum dicit de pœnitentib. dicit Io. Cal. ꝙ dẽt intelligi de
solẽniter pęnitentib. de qb. 50. di. in capite. & isti hñt spãle pri
uilegium ꝙ possint si volunt ẽt laicos coram ecclastico iudi
ce ꝯuenire. 11. q. 1. aliud. & hoc respectu vr̃ loqui gl. in d. c. al-
le. n. d. c. aliud. Item licet isti de tertio ordine dicant ꝯtinẽtes,
non tñ ꝓprie vt dictum est s̃ in 1. ꝯrio, sed possent dici ꝯtinẽ-
tes improprie sicut etiam ꝯiugati recte viẽtes, vt dixi in d. 1. ꝯ
rio. hęc dicit Gen. ꝓcedere nisi hẽant aliqua priuilegia apłi-
ca. & tunc iudicandũ est ex tenore illorum. de priui. porro. &
c. recepimus, pro hac parte est quod no. Bar. ff. de pę. l. 1. dic vt
dixi de præb. cle. p lras. q. 12. & p ibi no. dic ꝯsiderandum qua
lis sit eorum status. nam si sunt adstricti ordini ꝑpetuo ita ꝙ
b non possint egredi, b videnẽ censendæ ꝑsonæ ecclesiasticę tã
q̃ ꝑpetuo deputati ad vsum pium. de deci. cle. 1. io fide. priui. p
exemptionem. li. 6. alias ꝙ hẽant in aliquib. certum modum
viuendi, hoc non immutat nãm personæ, quin censeanẽ laici
rationib. ꝑdictis, & ꝙ isti sint censendi laici, vr̃ sentire glo. hic
in eo ꝙ dicit ꝙ non est regula proprie, sed modus viuendi. s.
in aliquibus, & sic nisi aliud appareat, non gaudent priuile-
gio ecclesiastico. & per hoc tollitur quod dicit Lap. ꝙ isti nõ
possint reuerti ad seculum, qa imo potius dñr non recessisse
de secul, licet in aliquibus habeant aliquem modum viuen-
di. non enim possunt per hoc dici perpetuo oblati, vt exigit c.
per exemptionem, præalle. Item in eo ꝙ Lap. dicit, ꝙ ille q ꝓ-
fitetur regulam mẽdicãtium, intra annum potest reuerti ad se
culum, dic ꝙ imo cogitur ingredi aliam religionem tanquã
professus in genere. d. c. non solum. in fi. vbi de hoc in glo. no.
6 quia. † Tertio quæro, quare isti dñr de tertio ordine. Glo. 3. fo.
quam no. quia singularis, vel secundum Lau. vel Gen. dicitur
tertius ordo respectu virginum & continentium, de quib. de
sum. tri. c. j. in fi. dic ꝙ ratio de qua hic in gl. est verior, nam isti
de tertio ordine dicunẽ ẽt ꝯtinentes licet non proprie, ut dixã
s. in 1. contrario. Quarto quæro, an hæc cle. locum habeat in
alijs quam fratribus minoribus admittentibus istos de tertio
ordine ad diuina. glo. alios, sol. ꝙ non. idem Laud. & Genze.
quod Pau. pro hoc quia hic bis exprimit de fratribus minori-
bus. dic ergo ꝙ alij non ligabuntur hac pœna, sed alijs s̃. ead.
clem. 1. Quinto quæro de intellectu literæ ibi, vel illi. glo. fra-
tres. sol. & in ea ibi, & est mirabile. ratio huius per id quod di-
xi s̃. q. 1. Sexto quæro in eo, ꝙ punit fratres minores recipien-
tes istos in suis ecclesijs, quid si in alijs ecclesijs. Glo. per hoc,
sol. quod non est locus huic pœnę. idem Pau. dicẽs ꝙ si isti de
tertio ordine habent priuilegium quod possint tempore in-
terdicti interesse diuinis, illud non est reuocatum in totum,
nec. n. quo ad alias ecclesias, in quibus poterant admitti tem-
pore interdicti, sed non in ecclesijs fratrum minorũ, & potest
esse ratio, quia alij de facili eos non admittebant, sicut mino-
res. pro hoc vltimo, quod dixi s̃. q. 1. Septimo quęro, an fratres
minores admittendo istos incidant in pœnam de qua s̃. ead.
clemen. 1. glo. pen. sol. quod non, si alias seruant interdictum,
quod seruat matrix ecclesia, quia non debent duplici pœna
puniri. idem Laud. dicit quod præmissa non vrgent. nam si es-
set tale interdictum quod seruaret ecclesia matrix, tũc ipsi ad-
mittentes istos inciderent in hanc pœnam & illam d. clemen
ti. & tunc diceretur duplex delictum, quia violant hanc con-
stitutionem, & illam, quod tenent Pau. & Lap. & dicit Paul.
quod dicuntur non seruare eoipso quod admittunt istos qui
admitti non debent. eod. titu. c. fin. lib 6 de priuileg. licet. eod.
lib. & quia non licet celebrare nisi quatenus a iure permitti-
tur. Octauo quæro in eo quòd dicit episcopis, quid de electis
confirmati. Solu. Pau. quod forte hoc ipsi non possunt. dic cõ
tra per id quod no. de fo. comp. e. clement. vnica, in prin. in gl.
.7 secus, vbi dixi in 5. q. † Nono quæro, an legatus possit impen-
dere absolutionem de qua hic Sol. Lap. ꝙ legatus etiam de la
tere non potest absoluere nisi satisfactione præmissa, & tunc
etiam per archiepiscopum possunt absolui, si sunt suæ diœce
sis, secus si sunt tantum suæ prouinciæ, & hoc tempore sanita
tis, nam in mortis articulo absoluere potest etiam simplex sa
cerdos. de pę. cle. si quis suadente. vel dicit Lap. ꝙ licet episco
pus possit hic absoluere, non tam legatus, cum episcopus in
hoc sit delegatus Papæ. & sic maior quam legatus. de offi. leg.
studuisti. potest ergo episcopus quod non potest legatus. de
offic. leg. ca. pen. & vlti. lib sexto. & hoc verius, pro hoc quod
dixi. s̃. clemen. prox. in vlti. q.

ADDITIONES.

a Ad isti de tertio ordine. Adde Doc in c. 3. de fo. com & per Lau in clem. per
literas, de prę b. vbi dicit, quod tales non gaudent priuilegio clericali & dicit
Bal in l. placet. C. de sacrosan. eccl. quod sorores tertij ordinis Sancti Franci-
sci non sunt personæ ecclesiasticæ. & ibi alle. gl. in cle. 1. de rel. do. Bal. in aut.
nisi rogati. C. ad Treb. dicit quod sorores tertij ordinis non sunt proprie Deo
deuotæ, sed est quidã modus viuẽdi. Bal. in aut. si qua mulier, C. de sacrosan.
eccl. dicit quod fratres tertij ordinis S. Frãcisci nõ sunt personæ ecclesiasticę.
Vinc. God. Vide Bar. Soc. in consi. 345. omissis. ver. 3. ordo cum ver seq. lib. 2.
& quid de mulieribus. Cor. consi 205. & si videatur, per totũ. li. 1. Sed quod
hi fratres & sorores de pœnitentia tertij ordinis, a sanctissimo Patre Franci-
sco instituti, a pluribusque Pontificibus confirmati, ex permissione ecclesiæ
proprium, & vxores retinentes, sint personæ ecclesiasticæ, gaudeantque ec-
clesiastica libertate, & priuilegio clericali fori & personę, alijsque immuni-
tatibus, quibus clerici & alij religiosi tam vigore iuris communis quam priui
legiorum, exactissime & limpidissime discutit & comprobat Io. de Capistra
no in suo Defensorio tertij ordinis Sancti Francisci, a Catone de Sachis, &
quinque alijs Doctoribus subscripto & corroborato.
b Ita quod non possint egredi. Adde Bal. in margarita in verbo, templarij. Frã.
Patauinus in tract de potestate cap. sede vacante, in 6. præludentiali, in vlt.
col ver. sedes vltima est multiplex.
Vinc. God. Adde Io. Ber. in trac. de epis. in 4. par. nume. 15. 16. 17. & 18. quod
habetur lib. 4. trac. fol. 49.

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur summus pontifex.*
2 *Scribens literas excommunicato incurrit minorem excommunicatio-
nem.*
3 *Papa participans excommunicato in casu quo non intendit eum absol-
uere, an incurrat minorem excommunicationem.*

CAP,

CAP. IIII.

a SI ſummus. a Quid terminet prima pars, dic
vt in glo. j. ſecunda vero pars, ſe-
cundum Laud. facta eſt ad declarationem illorum
iuriũ de ſchiſma. fraternitati. de priui. ſi Papa. lib. 6.
1 † No. ꝙ Papa dr̃ ſummus b pontifex. & dicit Lau. hoc eſſe, qa
b in eo eſt omnis ſummitas & celſitudo qui non puri hominis
ſed veri Dei vices gerit in terris, de tranſla. c. 2. & ideo dr̃ Papa
a pape, quæ eſt interiectio admiratiua quaſi admirabilis in ter
ris, ſicut hęc dictio Deus. Item ſn̄ia Papæ præfertur ſententijs
aliorum. 35. q. 9. veniam. de hoc 4 di. in iſtis, & in eo ꝙ hic dr̃
ſummus pōtifex, ponit Mat. & alios modos quib. appellatur,
2 no. Arch. de conſti. c. 4. lib. 6. † Secundo no. ꝙ ſcribẽs literas ex-
communicato incurrit minorem de hoc in gl. ar. Idem dicit
Lau. ſi mittit ei nuncium. quia hæc ſunt paria. de ele. vbi peri-
culum. §. nulli. lib. 6. & de hoc ibi. Tertio no. de oſculo quo Pa
pa alijs participat, quidam oſculantur pedem tantum alij pe-
dem, manum & os. & per oſculum deſignatur ↄ̃ſenſus & dile
ctio. de præb. dilecto. de priui. cum olim. j. & vtrobiq; de hoc.
per hoc. n. dr̃ aliquis in alium conſentire. ar. 93. di. inimicus. de
ſpon. duo. c. j. C. de do. ante nup. ſi a ſponſo. datur etiam pax in
miſſa ꝑ oſculum vt iudicetur populum conſenſiſſe myſterijs
quæ aguntur. de cõſe. di. 2. pacem. Quarto no. ꝙ multis modis
communicari dr̃ excommunicato. de hoc in glo. vt in conui-
uio. & dico J. q 4. Quinto no. ibi, ſe velle exprimat. ꝙ hoc ca-
ſu expreſſio eſt neceſſaria. ſimile de præb. ſi motu ꝓprio. lib. 6.
Op. ꝙ eo ipſo ꝙ Papa communicat excommunicato videatur
eum abſoluere. 93. di. ſi inimicus. vbi de hoc no. gl. So. vt in l. j.
Secundo opp. ad idem de priui. cum olim. j. ad fi. Sol. Lau. ꝙ ſi
excommunicatio tenet, Papa communicando non vr̃ abſol-
uere, vt hic. ſed hic ↄ̃tenditur de nullitate ſn̄iæ, & Papa certifi-
catus admittit ad oſculum, vr̃ declarare eum non ligatum, vt
in ↄ̃trio. & hoc no. Inn. in d. c. cum olim. non tñ hoc probatur
ibi, & poſſet dici ↄ̃ hanc cle. nam etiam ſi cã cognita Papa cõ-
municet niſi exprimat, & per hoc vult declarare eum non li-
gatum, nõ vr̃ hoc ꝙ eſt facti pronunciare ſuper eo de quo eſt
qõ in iudicio, ſed pro primo inducit Pau. quia declarando ex-
communicationem nõ tenere, non eſt forma in iure ſtatuta.
ſed in abſolutione ſic. eo. ti. cum deſideres. tutius eſt tñ tenere
idem cum declaratione prædicta. Tertio op. ꝙ etiam ſi Papa
exprimat ſe velle abſoluere, non tñ iudicatur abſolutio ꝑ com
munionem, ſed requiritur abſolutio. de ſent. excommu. cum
deſideres. §. fi. Gl. eſt ſibi. ſoluit hoc quod hic dr̃ procedere in
Papa cui eſt pro ratione voluntas, ſecus in alijs. & no. hunc fi.
glo. in eo ꝙ dicit ſecus in alijs, facit enim pro illa opi. quæ ha-
bet ꝙ non proferatur excommunicatio per illa verba, nullus
tali communicet, ſicut etiam non inducitur abſolutio per alt
quem actum communicandi niſi in Papa, de hoc tñ dic vt di
xi in d. c. i. vbi dic ꝙ tutior eſt opi. ꝙ ſit excommunicatus qñ
conſtat ꝙ animo excommunicãdi verba prolata ſunt. Quęro
in eo quod dicit ꝙ Papa communicat excommunicato ſcien
ter, quid ſi ignoranter. Sol. ut in glo. 2. & in hac gl. in fi. 11. q. 3.
quoniam. de cler. excom. apoſtolicæ. Secundo quæro de quo
excommunicato loquitur hæc litera. Solu. Pau. ꝙ de excom-
municato maiori. ar. eo. ti. ſi quem. Item dicit de excommu-
3 nicato minori, & de hoc nihil dubij. † Tertio quæro an Papa
participando excommunicato eo caſu quo non intelligit ab-
ſoluere ſit excommunicatus minori. Glo. 3. ſol. ꝙ non. Op. ad
hoc, quia vr̃ ſn̄ia Dei. Mat. 19. ſi peccauerit in te frater tuus &c.
ſequitur, ſit tãquam ethnicus & publicanus. de iud. nouit. Itẽ
vr̃ ſn̄ia apoſtoli. 2. q. j. multi. ibi, ſiquis frater nominatur &c. &
ad Corinth. 5. Sol. Lau. refert id ꝙ no. eo. ti. nulli. vbi glo. tenet
ad quod tenet hic glo. & dicit Lau. ꝙ vix Papa ſcienter com-
municat excommunicato. nam de ſtylo curiæ tales q habent
agere in curia abſoluuntur & actu finito reducuntur in eandẽ
excommunicationem, vt no. de teſt. veniens. 2. Quarto quęro
in eo quod dixi in 4. no. ꝙ multis modis dr̃ quis communica
re excommunicato, an ſit differentia an communicetur ver-
bo vel nutu. So. Lau. ꝙ non, dicens, ꝙ qui communicat nutu,
puta quia forſan eſt mutus, vel fraudulẽter omittit loqui, uel
etiam communicat ſignis, ut aliqui religioſi faciunt inter ſe,
excommunicati ſunt. de ſpõ. cum apud. idem Gen. & Steph.
non. n. refert qualitercũq; quis alij exprimat ſuum animum.
ff. de leg. 3. nutu. de ↄ̃ſti. pecu. qui aũt. §. fi. not. 11. q. 3. quoniam
multos. & pro hoc. 11. q. 3. ſicut apoſtoli. & c. excommunica-
tos. Item quia ur̃ pro hoc in illum ↄ̃ſentire. 24. q. 1. omnis qui.
ꝑ hoc litera ibi quouis modo. Item orando in eccleſia incur-
ro excommunicationem, ergo fortius in caſibus prædictis.

ADDITIONES.

a Si ſummus. Adde tex in c. excommunicamus, in §. ſi vero dominus, el 1. de
hære. Specu. tit. de leg. in §. nunc oſtendendum. ver. 62. Archid. in cap. 1. de
conſti. lib. 6. Abb in c. in cauſis. in j. no. de re iud. & ratio quia ſic appellatur,
dicit Bar. in l. reſer. C. de preci. imp. off. quod illud habuit a Moyſe, vt appelle
tur ſacerdos, & ibi al eg quod habetur io c. ſacroſan. 22. diſt.
b Quod papa dic tur ſummus Pontifex. Adde Abb. in c. in cauſis, in j no. de re
iud & tex. in §. ſi vero dominus. in c. excommunicamus, de hęr. el j.
Vinc. Go. Adde Papam habere omnem dignitatem, & poteſtatem quam ha
buerunt patriarchæ, Trod Maluez. in tract. de canoniz. Sanc. in 1. dub. nu. 11.
& ibi nu. 14. habere omnem poteſtatem, quæ ſub cœlo eſt. habetur in lib. 5.
tract. fol. 27.

SVMMARIVM.

1 *Nominatus in aliqua diſpoſitione iuris ſub aliqua dignitate, an ex hoc fiat probatio illius dignitatis.*
2 *Superior ſi tractat aliquem quaſi exiſtentem in aliqua dignitate, per hoc non videtur eum approbare quaſi tale exemplum ponit.*
3 *Papa vel cancellaria ſi dat iudices quorum vnum ponit doctorem Padua reſidentem qui tamen non eſt iuriſdictionis capax niſi propter canonicatum quem habet alibi, an talis poterit cognoſcere Padua.*
4 *Epiſcopus ſi audit miſſam vel recipit procurationem a male ordinato, vel inſtituto, an per hoc videatur cum eo diſpenſare.*

§. Similiter. No. ꝙ titulus accipitur pro dignitate. ac
cipitur & alijs modis vt no. ct. de ele. du-
dum. 2. ad fi. in gl. Secundo no. ergo & in eo quod hic dicit de
titulo dignitatis, exemplificat Laud. vt ſi Papa vocat aliquem
archidiaconum Pariſienſem vel decanum Aurelianenſem.
1 de reſcrip. ad aures. eo. titu. dilecto. lib. 6. † Tertio no. ibi, conſti
tutionem. quod licet in aliqua diſpoſitione quis nominetur
ſub aliqua dignitate, non ex hoc ſit probatio ſuꝑ hoc. & exem
plificat Paul. per id quod habetur in procemio Gregor. & in
procemio texti. §. ſane. forte vult allegare in eo quod ibi no-
minantur illi compilatores, & pro hoc quia verba narratoria
non probant. de priui. ſi Papa. lib. 6. Gen. exemplificat, vt quia
dicit in q. inter talem archidiaconum & talem ſi conſtitui-
mus. de præben. cum cauſa. de inſt. cum veniſſet. de hoc etiam
in ſequen. not. Quarto not. quod ex nominatione ius non ac-
quiritur. de hoc. j. in primo contrario. & 5. ſequent. Quinto
no. de facto non intelligitur ſuperior diſpenſare. de hoc de fil.
presby. veniens. de conceſ. præben. literas. de ſchiſma. fraterni-
tati. & dico J. quæſt. 3. Sexto no. de dictione, quouiſmodo. &
dic vt ŝ. ea. clem. in prin. q. 4. & exponit Stepha. quouiſmodo,
vt quia recipit ad oculum vel aſſignat ſibi certam ſedem vel
2 aliquid tale & pro hoc quod dico in ſequenti. not. † Septimo
not. quod licet ſuperior tracter aliquem ꝓ exiſtente in aliqua
dignitate, non per hoc eum approbat in illa, puta ſi eum vo-
cat cum his qui ſunt certi ordinis dignitatis vel officij, vt in
glo. oo. vel ſecundum Gen. vt ſi aliquem recipit tanquam ab-
batem vel archidiaconum ad ſuum officium exercendum. &
dicit Paul. in hoc parcendum Papæ ſi ex nominatione non
vult ius alteri acquiri, ne omittendo aliquem turbet vel ſcan-
dalizet, vel ne nominando videatur ius concedere vel tollere
cauſa non cognita & partibus non præſentibus. Oppon. in eo
quod dixi in 3. no. ꝙ ex nominatione ius nõ acquiritur de eo
quod not. 91. diſt. ſi inimicus. Glo. contrarium, non ſolu. dic
ꝙ ibi non probatur ꝙ nominatio faciat ius, ſed ꝙ debemus vi
tare illum quem Papa vitat tanquam excommunicatum. de
nominatione autem an faciat ius, dic vt in ſequen. contrario.
Secundo oppono ad hoc Inſti. de adop. in fi. vbi ſiquis in actis
ſeruum nominat filium, liber erit. Solu. Lau. ꝙ illud fauore li
bertatis, idem dicit ꝙ ſiquis illum quem in domo cum vxore
nutriuit filium nominet, nam præſumitur filius niſi ↄ̃trium ꝓ
betur. de proba. per tuas. qui fil. ſint legi. per venerabilem. & c.
tranſmiſſę. vbi de hoc. hęc dicit Lau. procedere qa ſunt fauo-
rabilia, ſed quod hic dicit procedit propter intruſiones & in-
ſufficientes titulos cum quibus aliqui beneficia eccleſiaſtica
tenent in detrimentum animæ & beneficiorum vt non poſ-
ſint per tales colores ſe purgare, ſed teneantur docere de titu-
lo ſi requiſiti ſint, de off. or. lib. 6. alias quis non cogatur dicere
titulum ſuæ poſſeſſionis. C. de pet. hære. cogi. ſic etiam in ma-
trimonio carnali, licet ſe coniuges nominarent non præſumi
tur pro matrimonio niſi doceatur de ipſo. 30. qõ. 5. c. j. & hoc
ſecũdum canones, licet ſecus ſm̃ leges. ff. de nup. in liberę. ſed
canones obtinent propter periculum animæ. de hoc in d. c. 1.
ad l. cogi. dicit Gen. ꝙ ꝓcedit in prophanis in quib. de vno ad
alium fit tranſmiſſio. ſecus in beneficialib. in quib. ſuperioris
inſtitutio eſt neceſſaria quæ tanquam ſolẽnitas extrinſeca nõ
præſumitur, ſed reprobari debet. arg. ff. de pub. quæcunque. §.
vlt. de hoc etiam. J. in tribus ſeq. ↄ̃trijs. ex his habetur vna ratio
decidẽdi hic. alia colligitur per id quod dr̃ ŝ. in 3. no. in fi. Ter-
tia eſt ſecundum Gen. quia verba Papæ dicta fuerunt enuncia
tiue, vnde non diſponunt, de priui. ſi Papa. lib. 6. C. de proba. ra
tiones. & facit quod no. Inno. de proba. quoniam [illegible] in
tribus ſeq. contrarijs. Tertio oppo. ad hoc de [illegible]

a de offic.ord.cum ab ecclesiarum. vbi dicit ꝙ si princeps a ali-
quibus ex certa scientia scribit vniuersitati, vel syndicum eo-
rũ admittit, ius vniuersitatis ꝯsequitur. So. Steph. ꝙ illud ꝓ
cedit quando iudicialiter & ex causa, & aĩo probãdi. pro hoc
ff. de excu. tuto. idẽ Vlpianus, §. fi. & hoc dicit ẽt probari. s̃. ea.
cle. in prin. ibi, nisi se velle exprimat. dic ẽt hic appellatio seu
nominatio facta fuit propter aliud quo casu non præiudicat
nominãti. ff. de pac. epistola. in princ. hic. n. facta fuit causa de-
monstrationis uel simili. secus si fiat non ꝑ aliud. quia tunc
præiudicat. qui fi. sint legi. per tuas. vbi dixi, de hoc per Cy. C.
de proba. non epistolis. & l. non nudis. per Bar. ff. de lib. agno.
l. 1. §. Iulianus. a͠ts quod senatus. & gñaľr de uerbis enũciatiuis
an probẽt, no. Bar. ff. de dona. ex hac. Quarto op. ad idem. s̃. de
prob. cle. uni. Gl. pe. sol. ꝙ ibi qñ Papa narrat factum propriũ
&c. & de narratiuis Papæ qñ stetur dic ut hic. Quinto opp. ad
idem de his quæ fi. a ma. par. cap. ex ore. Sol. La. ꝙ hæc cle. loq
tur in Papa qui noiando vel tractãdo aliquẽ sub titulo digni-
tatis non intelľr ei tribuere aliquid iuris, & sic non solum nõ
tribuit ios quo ad proprietatẽ, sed nec quo ad possessionem,
secus in inferiore, quia intelľr tribuere ius & quo ad possessio
nẽ & quo ad proprietatẽ, maxime ubi agitur de præiudicio si
bi gñando uel de renunciando iuri suo, non autem præindi-
cando iuri publico de ꝑben. dilecto. de fi. presb. ueniens. d. ca.
ex ore. 43. dist. cũ Adrianus & quod ibi not. & in d. c. ueniens.
& c. dilecto. 93. dist. nullus. dic ꝙ in cap. ex ore. nõ fuit sola no
minatio, sed fuit ẽt actus positiuus, quia obediunt illi tanꝗ ꝑ-
lato, quod dico in c. per tuas. qui fi. sint legi. quantum autẽ ad
no. in d. c. ueniens. dic ut ibi, & j. q. 3. Sexto op. ꝙ per noiatio-
nẽ Papæ turbatur ius, saltẽ eo casu quo exprimit se hoc uelle
s̃. prox. respon. Gl. 6. stat ꝯrio. & hanc lr̃am supplet per illam.
Quæro de qua dignitate loquitur hæc litera ibi, dignitatis. Gl.
ecclesiasticæ. sol. quod de qualibet, siue seculari siue ecclasti-
ca. item dicit Paul. de personatu, officio, beneficio, titulo uel
administratione, cũ eadẽ sit rõ. & quid sit dignitas, persona-
b tus, b uel officium, no. de ꝯsue. c. 1. li. 6. dixi de præben. de mul-
3 ta. † Secundo quæro, si Papa c uel cancellaria dat iudices inter
c quos ponit unum Doctorem residentem Paduæ qui tamen
nõ est capax iurisdictionis nisi rõne canonicatus quem alibi
hẽt, an poterit Paduę de causa cognoscere. So. Lau. ꝙ hoc vr̃
hic decidi, quia si narrat ꝙ sit canonicatus, non vr̃ stãdum illi
narrationi, vt hic, & de priui. si papa. li. 6. dicit tñ ꝙ ualet com
missio dũ tñ alias seruetur. c. statutũ. de rescri lib. 6. dic ꝙ hæc
cle. nõ facit ad d. c. statutum. ibi. n. solum determinatur ꝙ nõ
possit causa a sede apostolica committi nisi existentibus in di
gnitate uel canonicatu ecclesiarum cathedraliũ. de modo au
tẽ probandi super dignitate uel canonicatu nihil ibi dr̃. ꝙ au-
tẽ possit cõmitti causa agitanda Paduę residenti Paduæ, pro-
batur de rer. permuta. c. fi. no. d. c. statutũ. in prin. Tertio quæ-
ro in eo quod dixi s̃. in 5. no. de nominatione uel tractatione
quid si episcopus audit missam uel procurationem recipit a
male ordinato uel instituto, an per hoc dispensat cum eo. Gl.
facit arg. ꝙ non, per hanc literam. remittit ad no. de fi. presb.
ueniens. ubi dixi. & de schismat. fraternitati. in 1. q.

ADDITIONES.

a Quod si princeps Adde Anto. de Butr. in proœ Greg. in 8. colum. versicu.
nunquid autem eo quod Papa scribit. Pet. de Ancha in c. statutum. de rescr.
lib. 6. Bart. in extrauag. de pace Constantiæ in uer. Lombardię. Bart. in l. fin.
post prin. ff. de colle. illici.
Vinc. God. Nota ꝙ princeps est publica potestas & imago diuinę potestatis
in terris, Par. de Pu. in tract. de re mil. quod hr̃ in li. 6. trac. fol. 135. nu. 1.
b Quid sit dignitas personatus. Adde Inn. in c. de multa. de præb. Inn. in c. quia
nonnulli. de cle. non resi. Doc. in c. cum accessissent. de consti.
Vinc. God. Officium a dignitate & personatu quando differt, Io. Fran.
tract. de off. & pote sed. vac. in 2. præiud. nume. 7. & 8. quod habetur in li. 9.
tract. fol. 5.
c Si Papa. Adde Abb. in c. fi. circa prin. de iud. Abb. in c. olim. de excep. Abb. in
c. fi. de rer. permu.

De verborum significa. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Disponens de aliquo intelligitur disponere etiam de illo quod pertinet ad illud.*
2 *Ordo minorum fundatus est in maxima paupertate.*
3 *Curare quisque debet de bono testimonio & opinione.*
4 *Præsumptio fit ex futuris circa præteritum.*
5 *Frater minor si ingreditur monasterium minorum non facta dispositione suorum bonorum, ad quos pertinebunt.*
6 *Christiani omnes obligantur ad ieiunia indicta ab ecclesia.*
7 *Denarius & pecunia qualiter differunt.*
8 *Licere non debet per interpositam personam quod per se non licet.*
9 *Fratres minores non habent proprium nec in speciali nec in generali.*
10 *Actus exteriores repræsentant actus interiores.*
11 *Fratres minores ꝙ non debeant habere proprium nec in speciali nec in communi, an hoc procedat quo ad omnia.*
12 *Reditus annui computantur inter immobilia.*
13 *An autem hoc sit indistincte verum.*
14 *Fratres minores non debent se immiscere curijs.*
15 *Oratio & studium sunt labores spirituales.*
16 *Fratres non debent habere ortos vt fructus eorum vendant.*
17 *Consilium & assensus qualiter differunt.*
18 *Actus viles faciunt præsumere mentem esse contaminatam.*
19 *Deus solus est cognitor secretorum.*
20 *Superfluitas reprobatur etiam in rebus deputatis ad cultum diuinum.*
21 *Curiositas reprobatur.*
22 *Declaramus, statuimus, ordinamus, qualiter hæc verba differant.*
23 *Lateranen. concilij tempus non habet locum in electione ministri prouincialis.*

CAP. I.

EXiui. Glo. & alij scribentes quam plures nihil hic
scripsere, forte quia Nic. 3. eod. titu. exijt. li.
6. quod ca. etiam exponit regulam Sancti Francisci,
excommunicauit glossantes illud c. & in gl. inducen
tes contrarietates cõcordantias seu opiniones diuersas, vel ad-
uersas. quia tamen permisit glo. fieri per quas verbum vel ver
bi sensus seu cõstructio quasi grammaticaliter ad literam, vel
intelligibilius exponatur, & quia etiam pœnas illius c. suspen-
dit Ioã. 22. in extraua. quia nonnunquam. & quia licet illa cõ-
stitutio prohibita fuerit glossari, non sic ista. Item ꝙa dimittẽ-
do hanc sine expositione inducuntur legentes ad omittendã
ipsam, vnde causatur eius ignorantia, cum tamen ipse Nic. 3.
præceperit vt illud ca. exijt. sicut cęteræ decretales, legeretur
in scholis, ideo alia breuia hic scribo. Quoniam autem per di
uisionem res melius intelľr, Insti. de leg. § sed non vsque. no.
ff. de do. excep. l. 1. gl. 1. ideo diuide, quia primo exordium. secũ
do narratio & petitio, ibi, quia vero dictę. tertio exauditio, ibi
nos igitur. Et ibi primo, declarat non omnia euangelica consi
lia esse præcepti quo ad fratres declarans quę obligent eos ex
præcepto. Secundo in §. cęterum. determinat quid seruan-
dum quo ad bona ingredientium. Tertio in §. præterea. de ve-
stibus & calciamentis fratrum. Quarto in §. inde, ieiunijs eo-
rum. Quinto in §. porro. de non recipienda per eos pecunia.
Sexto no. in §. proinde. de paupertate, & humilitate ipsorum,
& enumerat 9. excessus qui sunt contra paupertatem, & humi
litatem, quibus prouidet. Septimo in §. ex præmissis, soluit du
bium oriens ex his quæ de paupertate dicta sunt. Octauo in §.
dicere. remouet quendam errorem. Nono in §. demum. de-
terminat de electione, uel institutione ministri prouincialis.
Decimo in §. in destitutione, determinat de ipsorum mini-
strorum prouincialium destitutione. Vndecimo in §. cęte-
rum. determinat quod fratribus carentibus ministro generali
suppleat vicarius ordinis vices eius. Duodecimo in § porro.
apponit decretum in his quæ dicta sunt de prouinciali mini-
stro si alter fiat plantationum. Eccle. 24. Agricola Christus. Sa
lomon Christus. de quo Matth. 12. ecce plusquam Salomon
hic. ortum voluptatis vitam Christi, ipse cępit enim facere, &
docere. Actuum 1. hic ortus descendit ad speciem, & applicat
quæ dixit ad ꝓpositum, messui, alias messuit. aromatibus. Can.
5. & per myrrham intelligit pœnitentiam. per aromata fru-
ctum exempli inde prouenientem.

Quia vero. Timorate. 5. distin. ad eius.

Nos igitur. In obedientia, sine proprio & castitate,
tria substantialia religionis. de sta. mona.
cum ad monasterium. No. ibi, superflue & nugatorie. ꝙ super
a fluitas a & nugatio reprobantur in proœ. Grego. §. sanc.

ADDITIO.

a Superfluitas Adde l. fi. C. de prec. impe. off.
Vinc. God. Superfluitas omni iure reprobatur, Philip. Fran. in dispu. Petit. in
princ. nu. 19. quod habetur in lib. 1. trac. fo. 145. & superfluitas etiam repro-
batur in actis, eo. li. fol. 133. nu. 27. in trac. posit. Iac. de Are.

§. Cum autem. No. de natura termini restrictiui,
quia per exclusionem aliquorũ
cętera includit, & hoc est idem dicere ꝙ alias dicimus ꝙ exce
ptio firmat regulam. ff. de mil. test. tribunus. §. fi. 32. q. 7. domi
1 nus. no. Dy. de reg. iur. super rub. in fi. lib. 6. † Secundo no. ibi,
pœnitentia, ꝙ id quod disponitur de aliquo, intelligitur etiã
de illo quod ad illud pertinet. de of. dele. cap. 1. & c. præterea.
Tertio no. ibi, pro nihilo, & vane, ꝙ verba debent poni cum
ministerio. de priui. in his & e. tit. si Papa. li. 6. Quarto no. ꝙ de
æquipollentijs idem iudicium hic, & j. prox. §. & ff. man. l. fi.
de verb. sig. in his. de consangui. tua & facit de iudic. c. 1. Quin-
to no. ibi quo ad aliqua ꝙ id quod de vno dicitur, de alio exclu
ditur. ff. de iudic. cum prætor. de præsump. nonne.

§. Item.

§. Item quia. No. ꝙ in his quę animę salutem respiciunt, pars securior tenenda est. 68. dis. præsbyteri. de spon. iuuenis. no. de seru. in or. fa. c. vnico. in gl. fi. Secundo no. ꝙ non omnia quæ imperantur important necessitatē. 38. q. 1. sic enim. no. glo. 14. q. quod pręcipitur. regulariter contra. d. c. quod præcipitur.

§. Vt autem. Hæc inquā omnia repetit vt clarior sit oratio. & potest dici color rethoricus qui dicitur repetitio.

§. Item ordo. Nota. ꝙ antiqua interpretatio habet vim iuris. minime enim mutāda sūt &c. ff. de legi. minime. de consue. cum dilectus.

§. Cæterum. Secunda tertiæ vbi de bonis ingrediētiū. No. ibi, maxima paupertate. ꝙ ordo minorum fundatus est in maxima paupertate. de excel. p̄la. nimis. 2. vbi de ipsis & prædicatorib. dr̄ ꝙ in altissima paupertate Christo pauperi famulantur. & dicitur maximum ꝙ principalem gradum tenet. ff. de ver. ob. vbi autem. in prin. nā superlatiuum vni soli conuenit. 62. di. metropolitano. vbi gl.
a Quomodo autem a paupertas cōueniat religioni, dixi de regula. sane. q. 13. & per ibi. patet ꝙ in paupertate non est perfectio simpliciter, sed in sequela Christi. paupertas autem est instrumentum pfectionis & hoc vario modo prout varię sūt religiones. de hoc ibi, & per Tho. secunda secundæ. q. pe. art.
5 7. 1. §. proinde. † Secundo no. ibi, eminētis pateat. ꝙ curandum est de bono testimonio & opinione. de sac. vnc. c. vnico. §. ad exhibendum.

A D D I T I O.

a Quomodo autem. Adde Mat. 5. c. & 19. c. 1.
Vin. Go Paupertas quando prosit & quando noceat, Iac. de Belui. prati in ꝙ habetur in li. 1. trac. fol. 148. nu. 208.

§. Cum vero. Hic de eadem declaratione Nico. 3. s. §. Item quia. no. ꝙ quantitas notabilis facit illicitum quod alias licet. sic de rescr. statutum. § in
4 super. lib. 6. Secundo no. ꝙ ex futuris p̄sumitur circa præteritum. nam hic vetat accipi notabilem quantitatem ēi grauis, ne præsumatur ꝙ moti fuerint ad recipiēdū istum, quia oculum habuerunt ad eius bona tpalia. sic. 33. qō. 2. cū per bellicam. in fi. vbi glo. & de multiplici præsumptione scribā in gl.
5 fin. † Quæro quia hic & in §. p̄cedenti dr̄ ꝙ fratres non sint solliciti de bonis tpalibus eius qui recipitur ad ordinem licet possit ipse dare fratribus de suis bonis per modum eleemosynę, quid si ingreditur non facta dispositione de bonis suis. So. quicquid sit de alijs mendicantibus de quo no. de proba. in præsentia. quo ad fratres minores, dic ꝙ nihil habebunt fratres. dicitur enim in regula ꝙ volentibus ingredi dicatur ꝙ vendant omnia sua, & studeant pauperibus erogare. & sic fuit intentio beati Francisci ꝙ non recipiantur nisi prius dispositio de bonis suis. quod si non fuit factum, dic ꝙ transeant bona ad venientes ab intestato. nam solus vnus modus permittitur fratribus habendi de bonis illius. s. si ille contulit per modum eleemosynę, vt hic, ergo alij prohibentur. ff. de iud. cum prætor. de præsum. nonne. pro hoc quod dico. J. §. proinde. q. 2.

§. Præterea. Hic de vestib. fratrum declarauit in d. c. exiit. §. licet autē. ibi dicitur ꝙ de licētia ministrorum & custodum coniunctim & diuisim in administrationibus sibi commissis possint fratres vti pluribus. ipsi autem ministri & custodes licentiam cōcedant cum eis videbitur pensatis necessitatibus & alijs circunstantijs quæ secundum Deum & regulam attendendę videntur. pro hoc. J. §. proxi. vbi vtilitas attenditur secundum consuetudinem patrię & arbitrio ministrorum & custodum.

§. Vilitatem. De eodē nota, ꝙ vilitas rei ɔsideratur ex pluribus. Ī eo autē ꝙ dicit vtilitatē attende secundum consuetudinem patrię. pro hoc. 93. dist. legimus vltra medium. ibi, priuilegium &c. Secundo no. ꝙ in iudicando vtilitatem attenditur reputatio. de hoc. s. in proxi. no. sic etiam in æstimando precium rei attenditur reputatio non singulorum, sed cōis. ff. ad l. Falc. precia. in prine. Tertio not. ꝙ quandoque specialiter oneratur cōscīa commissarij, vt hic. & an hoc casu possit committere vices suas, dixi. s. de concel. præben. cle. vnica. in prin. qō. 6. Quarto no. ꝙ hoc de vilitate vestium non indistinctę committitur ministris & custodibus, quia non possunt concedere ꝙ vtantur non vilibus, sed habent declarare quæ censeantur viles. tamen si declarasentur censeri viles eas quæ essent manifeste pretiosę, talis declaratio non excusaret fratres talibus vtentes. sic nec præceptū iniustum excusat. de temp. or. ad aures. imo nec cōpulsio superioris. de exces. præla. tanta. 32. qō. 5. ita ne. & quod hic de vilitate relinquitur arbitrio ministrorum & custodum extinguitur per extraua. Io. 22. quorundam. ad longitudinem, latitudinem, grossitiem, & subtilitatem, & quo ad formam. & figuram, & similia accidentia, quæ omnia relinquuntur arbitrio prædictorum.

§. Quorum. Hic de calceamentis.

§. Deinde. Hic de ieiunijs eorum. Not. ibi, sexta feria. ꝙ licet exceptio vnius aliorū sit iclusio, quia exceptio firmat regulam, vt dixi. s. §. cum autem. in 2. no. tamen si per alia iura de illo erat dispositum, non tollitur illa dispositio. licet enim hic dicat, ꝙ alijs temporibus q̄ a festo omnium Sanctorum vsq; ad natiuitatem, vel in quadragesima fratres non tenentur ieiunare nisi sexta feria, non per hoc inculditur ꝙ possint nō ieiunare in ieiunijs ab ecclesia institutis. est ergo iātum sensus ꝙ ad ieiunia alia extra sextam feriam non tenentur ex præcepto regulæ, & sic nō plus quam alij, sed ad ieiunium sextę ferię tenentur plus q̄ alij. de
a obser. ieiu. ca. fi. Secundo no. ar. a verisimili. a ff. quod me. cau. non est verisimile. de proba. cum de ętate. de testi. ob carmē. §. fi. de reg. iu. l. in obscuris. de præsump. quia verisimile. Tertio. no. ꝙ. inductum ad augēdum non debet operari diminutionē, & idē ecōuerso. ff. de adi. leg. legata inutiliter. de cōdi. & demon. cū tale. §. fi. quia idē nō operatur ɔtrios effectus. de iu-
6 re in. intellecto. regula, quod ob gratiam. li. 6. † Quarto no. ꝙ ad ieiunia indicta ab ecclesia omnes Christiani obligantur. de obserua. ieiu. consilium. §. cum antem. quod declaro ibi q. 1. & 2. & dixi. s. de hær. ad nostrum. §. 2. q. 1.

A D D I T I O.

a Argumentum a verisimili. Adde Bald. in l. scripturæ. C. de fideiussr.

Porro. Hic de non recipienda per eos pecunia pꝯuerit, d. c. exiit. §. cæterū. vbi determinat ꝙ nō licet eis mutuum cōtrahere. sed si quis vult succurrere, possunt se offerre ꝙ volūt fideliter laborare vt ei satisfiat. & hoc male seruatur, quia sępe contrahunt mutuum. declarantur ibi & q̄dā alia, sed præcipuū est ꝙ fratres non recipiant ipsi pecuniā, sed tamen ꝙ dare possunt aliquem eis notum cui p eum q vult eis facere eleemosynam committatur executio. dñium tn̄ & pprietas ac possessio pecuniæ remanet penes dantē cō libera potestate reuocandi vsque ad conuersionē ipsius in rem deputatam. & dic plenius in d. c. & duobus sequentibus, cippi vel trūci. vel pro. i. & est cippus lignū inornatum & magnū
7 vt pforatū vt cedat loco capsę. hęc tn̄ male ɔseruāt fratres. † No. differentiam inter denarios & pecuniam, quia denarius est q p decem nummis olim cōputabatur. Pecunia vero pprie est substantia de pecoribus pueniens tamē. hodie cōiter hic accipitur p eodem, & ideo expone literam ibi, denarios vel pecuniam. vel pro id est. & hoc nomine denariorum continetur omnis moneta magna vel parua, aurea vel argentea, vel alterius generis. & hoc quia fauorabile est sic intelligi, & qa indistincte loqtur licet nummis legatis veniāt exiguiores tātū. ff. de leg. 3. numis. Secundo no. ꝙ id quod per me nō licet, nec per interpositam personam. regula, qui per alium. lib. 6.
8 Tertio no. ꝙ in his quæ generaliter prohibentur, omnia intelliguntur prohibita quæ non inueniuntur concessa. de hoc de tran sac. c. a. ver. sed neque. in glo. ar. vt ibi dixi.

§. Cum. Etiam de eodem cum præcedenti occurrentes, pro quibus subuentum fuit ab aliquo cui
a habent fratres pcurare vt reddatur a pecunia, & sic dicuntur necessitates non ingruentes. i. imminentes de p̄senti, sed iam præteritæ, tn̄ quo ad hoc quod hic dr̄, idem in vtroq;, vt pbat ꝙ sequit̄, duxerit. e. c. exiit. § porro in fi. vel similibus necessarijs, non voluntarijs. declaratur aūt in d. §. porro. ꝙ in his quæ sunt necessaria ad victum, vestitū, diuinum cultū, & spiritnale studium, ɔcessus est fratribus vsus necessariarum rerum. & hæ cāæ uidentur generaliter oēs necessitates ɔpræhēdere, tn̄ qa q̄dā ēt sunt eis necessaria q̄ non p̄cise ɔcernunt causas præmissas immediate, ideo hic adiecit ꝙ ēt hoc eis liceat p causis similibus. vt si dū trāseūt de loco ad locū ex cā ordinis nō permittuntur in certo loco transire nisi soluant pedagium. licet enim nō debeant ad hoc cogi, tamen ex quo de facto coguntur, licitum est eis acquirere per eleemosynam vt soluāt ne impediantur. & pro hoc ꝙ in via sequitur & c. modi vt ꝙ ipsi non recipiant nec administrent. pro hoc quod dixi. s. §. porro. super litera. & J. §. proxi.

A D D I T I O.

a Vt reddatur pecunia. Adde Bertachinum in trac. de gab. in 7. parte. in 5. col. versi. item possunt quærere eleemosynam pecuniariam.

§. Denique. Totaliter. Nā hic ordo fundatus est in maxima paupertate. s. §. cæterū. repetit. s. 2. §. proxim. s. nec habent. vnde contra tales non habent actionem nec persecutionem in iudicio, nec extra. d. ca. exiit.

§. ce-

§. cæterum. & J. proxi. §.

§. Qua propter. Not. singulariter ꝙ in pecunia nō est dare possessionē separata a dominio. quod ꝓbat lr̃a in eo ꝙ dicit ad solos dominos vel eorū commissarios spectare hæc quæ hic enumerātur. & est ratio, qa pecunia facile fit nostra, vnde etiam aliena mihi mutuata per non dominum per commistionem cum mea, si bona fide accipi. ff. de so. si alieni. quod est singulare & est hoc propter singularia præcepta pecuniæ numeratæ. ff. si cer. pet. l. singularia.

§. Proinde. Hic de paupertate & humilitate ipsorū, & enumeratis nouem excessibus prout
9 dat de primo, deinde prouidet de alijs ī §. seq. † Not. ꝙ fratres
a minores a non habent propriū nec in spāli nec in cōi, & hoc
non videtur spāle in eis, sed locum habet etiam in alijs mendicantibus, vt in prædicatoribus & similibus, quia ex regula non licet habere reditus aut possessiones seu ꝑ quæstum publicum victum tribuere solet incerta mendicitas. de religio. do. c. vnico. lib 6. tamen non in omnibus æquiparantur. nā ꝑ
b dicatores b habent aliqua in cōi quo ad proprietatem vt in extraua. Io. 22. quia quorundam. §. præterea. hic autem generaliter dicitur ꝙ fratres minores nihil sibi approprient, & ꝙ hæc appropriatio intelligitur tam in speciali quam in cōi. differunt & in alijs. quod dic plenius vt J. q. 1. in solutione tertię
10 rationis. † Secundo nota. in versi. cum enim. ꝙ exterioribus actibus repræsentatur mentis dispositio. de præsum. ex studijs. quod tamē proprie non colligitur hic, sed potius colligitur ꝙ is qui vult esse rectus in mēte, hoc iudicet ex operibus, nam ex fructibus eorum cognosceris eos. Matt. 8. de reg. iur. c.
c 2. Tertio no. ꝙ fratres minores c non sunt capaces successio-
11 num, sed legatorū sic, nisi fiat ī fraudē. de hoc. J. qō. 2. † Quæro in eo quod dixi in J. no. ꝙ fratres minores non habent propriū nec in speciali nec in cōi, an hoc ꝓcedat quo ad oīa. Antequam veniam ad argumenta sciendum est ꝙ hæc quæstio scrupolosa est & peperit ī ecclesia Dei ꝑniciosos effectus, præcipue tempore Ioā. Papę. 22. quia nonnulli magistri sacrę paginæ verbis & scriptis nixi sunt ostendere ꝙ fratres prædicti ēt in rebus vsu consumptibilibus habent tantum simplicem vsum facti, & ꝙ hæc est altissima paupertas in qua sunt fundati, & ꝙ hæc etiam fuit vita Christi & apostolorum, dicentes ꝙ perfectione vitæ Christi & aliorum perfectorum non est consonum aliquid habere proprium, sed solum facti vsum, & inter istos fuit Marsilius de Menandrino Paduanus, de quo memoraui de ele. venerabilem. versi. verum. qui multis rationibus & authoritatibus prædicta confirmat in libris quos allegaui in d. ver. verum. Ipse autem Io. 22. in extraua. cum inter nonnullos. declarauitꝙ asserere pertinaciter ꝙ redemptor noster & eius ap̄l, non habuerunt ius vtēdi in his q̄ sacra scriptura eos habuisse commemorat, & illa vendendi seu donandi aut ex ipsis alia acquirendi, est hæreticum & idē Ioan. 22. in extrau. quia quorundam. late prosequitur hęc, respondendo rationibus, quas tenentes contrarium ad ducebāt quod in eadem extrauaganti dicitur quod in his quæ sunt vsu consumptibilia fratres minores habent ius vtendi. & idē dicitur in extrauaganti eiusdem Io. ad conditorem. quia non est possibile ꝙ sit vsus facti licitus sine iure vtēdi, & qa illi magistri qui tenuerunt contrarium vsi sunt rationibus apparentibus, habuerunt sequaces multos, unde secutum est quod ad huc hodie est magna multitudo quæ dicitur fraticellorum qui ex hoc errore lapsi sunt in alios, dicentes quod a tempore illius Io. 22. quem damnat propter prædictas extrauagantes tanquam hæreticum non fuit aliquis verus pontifex, & alia multa nefaria dogmatizant. & in his si compræhenduntur per episcopos, persistunt etiam ꝑmittentes se comburi, vt vidi Florentiæ. vnde sępe cogitaui quod vtile esset quod ecclesia Romana permitteret libere de hoc disputari, an Christus
d habuerit d vel non habuerit vel habere potuerit proprium, vel non potuerit. & similiter de vita fratrum minorum an possint aliquid habere proprium, cum in hoc non versentur articuli fidei. ex tali enim libertate occurreretur eorum erroribus qui forte de facili corrigerentur in alijs, nec per hoc etiam si diceretur quod Christus non habuerit proprium aliquid inferri posset contra proprietatem ecclesiæ Romanæ, cum multa fuerit et in alijs immutata, prout visum fuit sanctis patribus secundum exigentiam temporum. Sed inter ea stantibus illis extrauagantibus & hac constitutione. c. exijt, videamus aliqua de q̄one. Et vr̄, ꝙ fratres habeant quo ad omnia solum simplicem vsum facti, per c. exijt. §. porro. vbi dr̄ ꝙ in rebus tēporalibus est considerare proprietatem, possessionē, vsumfructum, ius vtendi, & simplicem facti vsum, & ꝙ vltimo tanquam necessario eget vita mortalium, licet prius carere possit, & ꝙ condecens est huic professioni quæ spōte deuouit Christum pauperem in tanta paupertate sectari, oīum abdicare dn̄ium, & rerum sibi necessario vsu fore contentā.

Secundo ad idem inducitur hæc litera in eo ꝙ dicit ꝙ rerum concessarum fratribus licitum est eis habere simplicē vsum facti, & quod dn̄ium & proprietas est penes ecclesiā Romanam. Tertio qa fratres isti profitentur altissimam paupertatē de exces. p̄la. nimis. 2 & sic talem qua nulla maior dari pōt. J. §. ceterum. vbi dixi in J. no. maior autem est paupertas quę nihil sibi appropriat q̄ quæ habet aliquid proprij. Quarto quia in eorum regula ponitur in principio, regula & vita minorū hæc est, scilicet dn̄i nostri Iesu Christi sanctum euangeliū obseruare viuendo in obedientia sine proprio & castitate. ex quibus verbis vr̄ ꝙ beatus Franciscus voluerit ꝙ fratrum obseruarent consilium euangelii traditū illis qui volunt esse perfecti. de quo Mat. 19. Si vis perfectus esse, vende oīa quæ habes & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo. Quinto ad idem. J §. dicere. vbi dicit ꝙ temerarium est asserere ꝙ sit hęreticum dicere vsum pauperem includi vel non includi sub voto euangelicę paupertatis. & vr̄ velle ꝙ sub voto euangelicę paupertatis īcludatur vsus pauperū. Sexto inducitur Mat. 10. vbi Christus dicit apostolis, nolite possidere neque aurū, neq; argētum, neq; pecuniam, neq; peram, neq; duas tunicas neque calceamenta & c. Itē Matt. 19. apostoli dixerunt ad Iesum, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti, &c. Item ipse redemptor de se dixit Mat. 8. Vulpes foueas habent, & volucres celi nidos, filius autem hominis non habet vbi caput reclinet. Ex quibus & similibus authoritatibus & rationibus quæ ad hoc inducuntur, nituntur aliqui inferre ꝙ perfectissima vita sit carere omni proprio, & habere solum simplicē vsum facti, & ꝙ hæc fuerit vita quam Christus docuit verbo, & exēplo firmauit, ut dicitur in eo. c. exijt. §. porro. In contrarium sunt rationes quæ fiunt in extraua. præalle. ad conditorem. & in extraua. quia inter nonnullos. & in eadem extrauag. ad cōditorem. determinatur ꝙ in bonis quæ in posterum conferentur vel offerentur vel alias qūolibet conuenire contingit fratribus seu ordini supradictis, nullum ius seu dominiū acquiratur Romanæ ecclesiæ, cuius contrarium dr̄ hic, vt dixi. S. in rationibus partis contrarię, ratione secunda. Item videtur ꝙ nihil habere proprij non sit summæ perfectionis quia episcopi habent propria. 12. q. 1. episcopus. & ca. seq. & tamen status episcoporum est perfectior quam religiosorum, de regula. licet. de renunciatione. nisi, ad fi. ex quibus colligitur ꝙ ex vita episcopali surgit maior fructus & vtilitas quam ex religione, vnde monachus licite pōt eligi in episcopum. 18. q. 1. c. vnico. de elec nullus. li. 6. & quia in hoc habemus extrauagantes illas quibus est standum in eo quod dicunt ꝙ in his quæ concedūtur fratribus ad vsum, ipsi fratres non habent simplicē vsum facti, imo habent ius vtendi, nō expedit in hoc instare in pluribus rationibus. Sol. vr̄ dicendum ꝙ fratres non habent aliqua ꝓpria nec in cōmuni nec in speciali, sed hn̄t vsum facti non nudi, sed facti iusti & liciti, vt volunt dictæ extrauagātes, & sic aliquo modo possunt dici aliquid habere proprium. s. ipsum vsum. & ex hoc vr̄ ꝙ res vsu ꝯsumptibiles eorū ꝓprie dici possunt, quia neq; nāli rōne, neq; ciuili hæ res recipiūt vsumfructum. Instit. de vsufru. §. constituitur. & sic cum vsus non separetur a dominio, videtur ꝙ eo ipso ꝙ possunt vti debeant censeri habere proprietatem. sed qui vellet satisfacere tenentibus contrarium dicere posset ꝙ licet in his rebus nō possit constitui vsusfructus, proprie tamē constituitur quasi vsusfructus, & satisdatur de restituendo tantundem in quantitate. d. §. constituitur. ff. de vsufr. earum rerum quæ vsu consu. l. j. & ij. de pigno. c. fi. Item licet non possit dari vsus licitus sine

ADDITIONES.

a Fratres minores. Adde diffusa per Bar. in tract. minoricarum.
Vinc. God. Adde Nic. ab Vbald. in tract. succes. ab intesta. vol. 9. tract. in 1. q num. 3. fol. 36.

b Nam prædicatores. Adde Abb. in c. nimis. el 2. in 1. no. de exces. præla. Frider. de Se. consil. 12.

c Fratres minores. Adde Bartol. in tracta. minoricarum. Nico. de Vbald. in tracta. de successione ab intestat. Mattheum de Mathesilanis in tracta. de successio. ab intesta. Frideric. de Senis, consil. 12. incip. Casus talis est. Ludouicus Roman. consil. 258 incipien. In casu proposito. Cardina. Zabarel. consilio 21.
Vin. God. Adde quod fratres mendicantes non possunt retinere dona, Dec. in c. in præsentia, nu. 78. de prob.

d An Christus habuerit. Adde text. in cap. exemplum. & in cap. habebat. 12. q 1. text. in cap. duo sunt. 24. q. 4 gloss. in verbo diuites. in capitu. si qui virorum. 30. distinctio.
Vincen. God Adde, quomodo Christus habuerit & non habuerit aliquid in hoc seculo, quam maxime, ad veram intelligentiam illorum verborum Vulpes foueas habent, & Ioan. de Capistrano in tract. de Authoritate Papæ, & Concilij, siue ecclesiæ, 2. part. secundæ principalis, in resp. ad 6. argu. luculenter iuxta extrauagan. decretalem Ioan. 22. incip. quia vir reprob. Michael de Cesena, &c. per multas veteris ac noui testamenti authoritates, hoc discutit

ſine iure vtendi, tamen dici poſſit hoc ius vtendi non eſt niſi quædam facultas quæ non inſerit aliquid eſſe proprium. dicitur enim propria quando quis poteſt de ipſa libere diſponere vt vult per modos iure non improbatos, quod dixi de reſti. ſpo. olim. 1. fratres autem non acceptant res vt velint poſſe diſponere vt volunt, ſed ad vſum tantum facti, vt ſ. in 1. & 2. ratione partis contrariæ. i. vt vtantur de facto in ſuas neceſſitates, qui tamen vſus non infert aliquam proprietatem, ſed vtuntur de licentia dantis, & dicemus ꝙ ipſe dans libere poteſt quod dedit, reuocare quouſque vtantur, & ſic dicendo ſaluaret intẽtio illorum qui dixerunt fratres excludi ab omni proprio quoquo modo, nec eſſet aliqua abſurditas, ſed nõ video ꝙ in hoc ſit ſumma perfectio, ſed potius eſt contentio verbis. Nã dummodo abdicauerint propria, ita ꝙ nihil dicant proprium quin parati ſint illud dimittere, nec velint pro illo in iudicio contendere, non poteſt dici ꝙ habeant proprium quod impediat perfectionem, vbi conſiderandum eſt ꝙ abrenunciatio proprij, prout eſt in actu, non dicit perfectionẽ, ſed inſtrumẽtum perfectionis, ſecundum ea, quæ dixi de reg. ſane. q. 14 & ſ. §. cęterum, ſed prout ex animo ſurgit in hoc eſt perfectio vt ſit hõ paratus ſi opus fuerit omnia dimittere, vel diſtribuere, de hoc per Tho. 2. 2. q. 182. artic. 7. fratres tamen habent hanc expropriationem ſeu habere debent vtroque modo. in epiſcopis autem ſufficit ꝙ ſit vltimo modo. nec ex hoc dñr fratres eſſe in perfectiori ſtatu, quia alijs reſpectibus epiſcopi ſunt perfectiores tanquã per quos veluti alios regentes maior fructus prouenit in cõgregatione fidelium. imo & inter religiones non poteſt argui ꝙ vna ſit perfectior altera ex eo ꝙ pauperior. poſſet etiam alia excedere in his quæ pertinent ad obedientiam & caſtitatem, & tunc diceretur ſimiliter perfectior, qa id qđ excedit in melioribus eſt ſimpliciter melius. de hoc p Tho. ſecũda ſecũdæ. q. 188. ar. 7. & dixi de reg. ſane. q. 14. & ſe. & ſi dicatur ſaltem cęteris paribus perfectior eſt ſtatus qñ renunciat quis omni proprietati, dic ꝙ etiam hoc cõceſſo nihil reſultat contra ſuperius dicta, & denique cum multum cogitaui vr̃ ꝙ dummodo fratres minores abſtineant a proprio ita quod nõ hẽant poſſeſſione immobilium ex quibus fructus colligantur, nec inſuper hẽant mobilia de quib. agant tanq̃ domini ꝯhendo, ſed habeant ſolum ad vtendum, & quæ parati ſunt dimittere, vt proxime dixi, nihil refert interdicere ꝙ ipſi ſint domini locorum ſuorum ſuo modo, ſicut & alia collegia eccleſtica, vel ꝙ ſint domini ſuorum locorum vel aliorum vtenſilium, ſiue dicatur ꝙ habent tantum vſum. nam etiam ſi dicantur dñi, tamen improprie dñr ſolum quo ad hoc quia poſſint libere vti. nec in hoc eſt vis niſi verbo niſi, quo ad hoc ꝙ alij ſeculares vel religioſi non mendicantes pro prædicti agere pñt in iudicio, ipſi autem fratres minores non. j. §. verum. Illa vero diuerſitas quæ turbauit mundum vr̃ penitus exigua & nullius effectus quo ad fratres minores, an dicatur ꝙ in his quib. vtũtur habeant ius vtendi, an vero dicatur ꝙ habeant vſum facti, quia vtroq; modo ſaluatur perfectio ſtatus eorum, & conſiſtit hoc in ſola diſputatione reſpectu eius quod proxime dixi. nec eſt cõueniens in hac religione quæ in ſimplicitate fundata eſt, his inſiſtere, ſufficit enim ꝙ ſibi nihil appropient vt per hoc velint in iudicio contendere. pro hoc d. c. exijt. §. cæterum. Ad contraria dic, ad primam & ſecundam rõnem cum dr̃ ꝙ hñt tñ vſum facti, dic ꝙ hñt vſum tñ licitum qui aliquo modo eſt iuris, nec ppea dr̃ non eſſe ſimplex vſus facti, quia in his in quibus vſus ſeparatur a dominio, habent tantum vſum licitum. In alijs autem ſi dicis ꝙ habeant proprietatem, dic, ꝙ habent tanquam proprietatem, ſed in ꝑnam vſus, ſi autem dicis ꝙ nõ hñt proprietatem ſed eſt ꝯcedentis donec vſi fuerint tunc ceſſat rõ, & licet extrauagantes prædictæ approbent primum dictum, alias modum ꝙ habeant proprietatem pp inſeparabilitatem, non tamen multum in hoc refert, vt prædixi, quodcunque teneatur. Ad tertium cum dr̃ ꝙ ſunt in altiſſima paupertate. dic ꝙ non excludit hæc paupertas vſum neceſſarium modo nunc dicto Item c. nimis, præalle. loquitur etiã de prædicatoribus quos pariter dicit eſſe in altiſſima paupertate, & tamen fratres prædicatores habent aliqua in communi quo ad proprietatem, vt in extrauaganti, quia quorundam, § præterea, & dic aliqua, vt ſunt borica, & cellaria, vt dicit ibi glo. Gen. quod dixi. ſ. eo § in 1. no. fratres vero minores in altiori paupertate ſunt in eo quod dicitur de pecunia ſ. §. porro, & quia non habent proprietatem aliquam niſi vt prædixi. ſ. e. q. Item non pñt capere ẽt vt vendant. j. §. proxi. quod ſecus vr̃ de prædicatoribus, vt dico. j. q. ſe. in fi. Ad quartum dic ꝙ obſeruant illud conſilium, vnde omnia q̃ habes, &c. nam qñ ingrediunt̃ nihil ſecum afferunt, nec ex hoc aliqđ frĩb. obuenit niſi dederint eis intuitu eleemoſynæ. ſ. §. cęterũ. & §. cum vero. Ad quintum dic, ꝙ uſus paupertatis includitur in voto pfeſſionis ſeruato vſu licito, vt ſ. hac q. dixi. Ad textũ dic ꝙ illud, ꝯ ſiue poſſidere neq; aurum &c. non prohibet conſeruationẽ rerũ ad tempus, & quo ad vſum. de hoc p Tho. 2. 2. q. 188. arti. 7. in fin. Ad illud ecce reliquimus omnia, dic ꝙ facit pro his quę dixi ſ. e. q. quod non ſit perfectio in hoc ꝙ reliquerũt, ſed in hoc ꝙ Chriſto adhæſerunt. vñ ſubiungitur, & ſecuti ſumus te ꝙ dixi de reg. ſane, q. 13. Ad illud, vulpes foueas habẽt &c. dic ꝙ non probat niſi quod redemptor non habuit propriam domum, non per hoc infertur ꝙ habuerit aliqua propria, vt dicitur in extrauaganti, cum inter nonnullos nam loculos habuit. Io. 12. & licet illi qui tenent vſum facti ſimplicem pertinere ad ſummam perfectionem, dicant ꝙ habuit ſolum quo ad vſum facti ſimplicem vt conſeruaret ad caſum deficientium neceſſariorum, ꝯtrium tamen voluit Nico. 3. in ca. exijt. §. porro. vbi dicit, ꝙ in hoc Chriſtus aſſumpſit perſonas infirmorum, quod dic vt in d. extrauaganti. quia quorundam, & de hoc per Tho. in d. arti. 7. in ſolutione. Et poteſt hoc etiã dici ꝙ Chriſtus conſeruauit in loculis ẽt pro diſtribuendo in pauperes, vt patet Io. 12. & hoc etiam non diſſonat religioni, imo conſonat, dum tamen conſeruatio iſta non ſit ita diuturna quod per eam tollatur mendicitas. j. §. rurſus.

11 † Secundo quæro in eo quod dixi in 3. no. quod fratres non ſunt capaces ſucceſſionum, an hoc ſit indiſtincte verum Sol. Bar. fecit quẽdam libellum qui dr̃ minoricarum, in quo hæc & alia quam plura ſimilia proſequitur, quæ non eſt ad propoſitum attingere. niſi quatenus declaretur hæc litera. Quo ad quæſitum autẽ dic quod quæri poteſt an ſint capaces ſucceſſionum vniuerſalium ex teſtõ. Item ab inteſtato. de vtroque tamen modo ſatis hic deciditur ꝙ talium ſucceſſionum non ſunt capaces, & ꝙ etiam non debeatur eis æſtimatio, videtur ex eo quod hic dicit, quod etiam iure legati non licet eis dimitti valorem hæreditatũ, vel tãtum eorum partẽ quod p̃ſumi poſſit hoc in fraudem fieri, & ſic ſi iure ſucceſſionis relinquitur, nõ tenet etiam quo ad æſtimationem. pro hoc. §. cęterum. & § cum vero. qa nõ tranſeunt ad eos bona etiam eius qui profitetur eorum ordinem. de quo dixi in d. §. cum vero. quæ tñ bona tranſeunt ad religioſos aliarum religionum nõ mendicantium. de ꝓba. in p̃ſentia. ergo multo minus debẽt poſſe capere ab extraneis hęreditates vniuerſales. & ſi dicat quod hoc caſu ceſſat rõ de qua in prædictis. §. [illegible] ingredientium, ſubeſt tñ rõ generalis de qua ibi, vt fratres ſint remoti ab affectu temporalium. nam ſi ſuccederent in hæreditate, tenerentur ad onera d. c. in præſentia. & ſic oporteret eos implicari litibus. Cõtra id. j § verum. & licet in hoc poſſit inſtari ex his quæ no. Bar. in minorica & Bald. C de ſac. ſan. eccle. authẽ. ingreſſi. tamen hæc litera clare hoc probat, quæ, ut prædixi, etiam iure legati prohibet fratres accipere valorem hæreditatum, vel tãtum eorum partem quod præſumi poſſit hoc fieri in fraudem, & ſic relinquit vnum ſolum caſum qñ legatur ei aliquid de hæreditate ꝙ non eſt tñ quod poſſit p̃ſumi in fraudem hoc fieri omnis ergo alius modus eſt prohibitus per id quod dixi. ſ. §. cum vero. Ad idem. ſ. §. porro. & §. cum ẽt. ubi ſolum certi modi conſequendi eleemoſynam permittuntur. Ad idem eſt ca. exijt. § ad hæc. ubi permittit tantũ, ꝙ iure legati poſſit eis relinqui, & vltra hoc oportet quod in legato non adijciatur modus qui non ſit licitus fratribus, vnde ſi legatur fratribus vinea, vel ager ad excolendum, uel domus ad locandum, uel ſimilia, a tali legato debent fratres abſtinere, vt ibi. ſecus ſi modus eſt licitus, ut quia legatur pecunia pro neceſſitatibus fratrum, uel domus ager vel vinea vt per idoneas perſonas diſtribuatur, & pecunia in neceſſitates fratrum conuertatur. Si autem modus non fuit adiectus in legato, declaratur in eodem §. quod ualet legatum, & intelligitur relictum ſub modo licito, cum ergo tantum de legato ibi permittatur, aliud dicendum eſt de uniuerſali ſucceſſione. Et ſi dicatur quod eodem modo deberet ualere inſtitutio uniuerſalis ſi adiectus eſt modus licitus, quod bona diſtribuantur & pecunia in eorum uſus conuertatur, uel etiam ſi nullus modus eſt adiectus, ut proxime dixi de legato; reſpondeo ut dixi ſ. e. q. eo tamẽ caſu quo inſtituto aliquo uſr̃ præcipitur ei quod hæreditas per eum uendatur & erogetur in fratres, non prohibebuntur capere talem erogationem, quia ceſſat hęc rõ p̃miſſa. tranſibunt enim bona in eos deductis oneribus alieni æris & ſimilibus. Et per hoc de æquitate dici poſſet quod qñ que frater inſtituitur epĩs qui eſt executor legalis ultimarum uoluntatum, præcipue, piarum, qualis eſt hæc ar. de teſta. cum tibi. capiet tanquam hæres & deductis oneribus diſtribuet in fratres, ſed non poteſt hoc bene probari iure. & hoc quo ad fratres minores, per ea quæ dixi eadem q. licet multi hoc ultimum ſeruẽt. In fratribus autem prędicatoribus facilius hoc poteſt defendi, pręcipue, quia dicuntur habere priuilegium apoſtolicum quod ſint capaces ſucceſſionũ, & quod poſſint apprehendere, & uendere. & per illud priuilegium conſuluit Gaſp. de Cal. quod bona ingredientis tranſeant in monaſterium, ut poſſint uendere, & conuertere in uſus ſuos, qa per hoc nõ dicũtur hẽre ꝓpriũ, ſicut non dr̃ uerum quod nõ durat uerum. ff. de in rẽ uer. ſi ꝓ parte. §. uerſũ. ꝓ hoc quod dico

de uerb.

de verb. sig. nam & ego. & ita ut opinor tandem conceditur fratribus minoribus, quia in multis locis habent & ipsi & prędicatores possessiones & annuos reditus, licet faciant instrã fieri nomine monasteriorũ monialiũ eius subditarũ, si fit fraus legi. & quia hæc altissima paupertas intelligendo rigide ut voluit hæc constitutio, & c. exiit. propter refrigescentem charitatem non bene seruatur, propterea ad euitanda peiora faueri potest opi. illi quæ vult ꝙ capiant valorem successionum. nã ẽt ex coniecturis potest percipi, tandem fient possessionati. & vtinam in alijs saltem bene seruent. stantibus autem illis constitutionibus fratres minores non possunt capere immobilia etiam vt vendant. J. §. proxi. vbi dico in 2. no.

12 a **§. Cumque annui.** Prouidet † secundo excessui. No. ꝙ annui reditus ain
ter immobilia computantur. & ad hoc singulariter allegatur
& pro hoc in Auth. vt 2. qui obli. se habere perhibent res mi-
13 norũ § si vero. col. 6. vbi glo. in ver. reditus. de hoc J. q. 2. † Se-
cundo no. quod fratres isti non possunt recipere possessiones,
& sic etiam si sint distracturi, pro hoc quod dico. J. seq. q. Quę-
b ro in eo quod dixi in 1. no. quod annui reditus b computantur inter immobilia, an hoc sit indistincte verum. So. Frede. in consi. 175. alias 180. vbi refert id quod sibi quærenti respondit Jo. Paliarensis qui dixit ꝙ si legatum annuum potest continere perpetuitatem, vt quia legatarius non potest de facili deficere, tale legatum impugnatur in hoc. §. sed si persona legatarij deficere potest cum non sit aptum esse perpetuum, videtur valere, vnde dixit ꝙ si legatur hospitali sanctæ Mariæ domus, ita quo [illegible] annis teneatur dare prædicatoribus annuatim 10 sol. istud legatum non valet, sed si limitetur vsque ad 10. ann. videtur valere. arg. op. ff. qñ die leg. ce. si cum pręfinitione. hoc tñ lex non vĩ facere. ibi. n. dr̃ ꝙ legatum annuum cum præfinitione temporis, puta 10. an. si est relictum causa alimentorum, intelliguntur plura legata. si ex alia causa intelligitur esse vnum legatũ, & primo casu legatarius decedens non transmittit legatum sequentium annorum ad hæredẽ secundo casu sic. illa tamen lex melius faceret si relinqueretꝰ ꝙ daretur certis fratribus, quia tunc eorũ obitu extingueretur legatũ. ipse autẽ Fride. in consi. 172. super hoc ponit duo consilia, & tandem concludit distinguendo quod aut reditus annuus relinquitur ad certum vsum diuini cultus, puta vinum pro sacrificio, frumentum pro hostijs, & conuẽtus est capax. arg. de excel. præla. nimis. 1 in fi. de testa. c. si. de sepul. cle. dudũ. §. verum. vbi dicit de relictis fratribus ad certos vsus quartã deberi, & sic præsupponit relinqui posse pro hoc, qa per hoc non tollitur mendicitas fratrũ, aut reditus deputantur victui, vel indistincte relinquitur, & aut ad modicum tempus, & cõuentus est capax, quia videtur esse vnum legatum cuius summa est diuisa quo ad solutionem, nec per hoc tollitur mendicitas, sed sublevatur. aut relinquitur ad tempus non modicũ & non valet, qa tunc computatur inter immobilia vt hic, quę distinctio est æqua. & dic non modicum tempus esse decennium, vel ultra. no. de rebus eccle. non alie. cle. 1. in gl. fi. & bene facit illa cle. ad prædicta, quia ibi locatio redituum ad modicum tempus non prohibetur tanquam alienatio.

ADDITIONES.

a Annui reditus Adde Bal in addi. Spec. in de re. spo. ver. reditus. Bal. in l. iubemus C. de sacros. eccles. Bal in l hac edi. c. in §. his illud C. de secun. nupt. Bald in l. 1. C. de sussra Abb in c nulli. in 2. colum. de reb eccl. non alie. Fred. de sen. consi. 175 & quid de legato facto ad magnum tempus an computetur inter immobilia. vide Bal in c. ad au[illegible] frenam [illegible] ferr el Bal. in c. domino guerram in tit. hic finitur lex Bal. in l hac edi. C. de secun. nup. Doc. in c. querelam. de ele.
Vinc Gof. Annui reditus comprehendantur sub publicatione immobiliũ nisi sint ad tempus Rob consi, 2. nu. 2. & 4. li 2.

b Annui reditus. Adde Bal. in c. ad audientiam, el 2. de rescriptis Abb. in c. nulli in 2. colum. de re. eccle. non alie. Doc. in c. querelã. de elec Bal. in l hac edi. C. de l cun nu. Bal in c. domino guerrã in ti. hic finitur lex an vsib feudorũ. Vinc. God. adde Ruy. in d. consil. 82 nu. 5. sup. allegato, & Paris. consi. 55. nu. 33. & nu. 25. li. 3 & consi. 86 nu. . co. li. 3.

---

§. Amplius. Prouidet de tertio euitando. j. ad Thessalo. 5. de uita & hone. cle. cum ab omni. tanq [illegible] temporale. ad Philip. 2. de censi. cum ap [illegible] fo. sis. 1. ad Thimo. t. de fac. vnc. c vnico, uer. ad exhibendum, & dic foris. i. infidelibus, vel. i. non tantum domesticis, sed etiam alienis, sm Hiero. proximorum. 1. ad Corinthi. 8. de [illegible] renun. §.
14 pro graui. de no. ope. nun cum ex iniuncto. † No. ꝙ fratres non debent se curijs immiscere. & hoc nõ est in fratribus minoribus speciale, sed locum haber in omnibus monachis. de sta. mona. cle. ne in agro. §. qui vero.

§. Verum. Prouidet de quarto. dixit eod. tit. exij. §. cęterum. ad idem. s. §. porro. Nota ꝙ fratres non possunt esse executores vltimarum voluntatum, sed possunt super eis exequendis dare consilium, quod dicit in se. q. Quæro an hæc prohibitio, ne fratres sint executores vltimarum uoluntatum, indistincte procedat. Sol. Bar. in minorica distinguit, inter cętera dicit ꝙ certo casu ualet ut si quis reliquit ꝙ x. flore. expendantur in x. pauperes, qui eligantur per talem fratrem minorem, quia nullum litigium habebit fieri. nec ipse frater habebit administrare pecuniam, sed solum eligere, & sic cessant rõnes de quibus hic. Item nec hoc habet spẽm mali, imo si fideliter fiet, meritoriũ est, nã ẽt ipsi fratres qui audiũt confessiones melius cognoscunt pauperes verecundos, q̃ alij. dic indistincte standum literæ q̃ gñaliter prohibet ne suscipiant executionẽ. ar. di. 19. si Romanorum. de ma. & obe. solitæ, & sic tollitur distinctio Bar. ẽt in quibusdam alijs in qb. limitat hanc literã. Item, quia electio est pars executionis, qa nec ista fuit sola rõ prohibendi ne sint executores, vt nõ sint in iudicio, nel ne contrectent pecuniam. sed etiam subest rõ generalis ne euocẽtur a spiritualibus laboribus qbus. quotidie debent occupari. J. §. proxi. Item posset fieri fraus, quia frater eligeret aliquos cum quibus participaret, facile nãq; in talib. fraudes confinguntur, nam nec potest negari quin electio sit pars executionis, vt nunc dixi. & indistincte hic prohibetur, ne sint executores, unde etiam si ratio prohibitionis cessaret, staret prohibitio. sufficit enim ꝙ hoc aliquando contingere potest. pro hoc litera ibi, cum hæc sæpius absque litigio, & cõtrectatione &c. sic ẽt si hoc non accidat, locũ hẽt prohibitio.

15 **§. Licet.** Prouidet de quinto. declarauit. d. ca. exijt. §. ad hæc. † No. quod orano & studium sunt labores spirituales, & quomodo conueniunt religiosi, dixi de regul. sane q. 5. & 6. & de oratione. s̃. de reliquijs. cle. si dñm. uer. ideoq; in glo. de oratione. Secundo no. ꝙ etiam religiosis licitum est spatiari, dum tamẽ honeste & per aream uel hortum, & hoc propter recreationem sui a laborib. us studij, uel orationis. quod facit contra eos qui sine molestia immorantur studio vel orationi, unde accidit ꝙ sæpe incurrunt graues ęgritudines, & quandoque etiam mentis alienationem, quod est cauendum. nam omnibus debet seruari modus ut cum discretione fiant. de offi. cust. c. unico. Teren. in And. Id arbitror &
16 in uita apprime esse utile, ut ne quid nimis † Tertio no. ꝙ nõ
a licet fratribus a habere hortos ut inde nascentia prætio distrahantur, quia hoc appropinquat ad naturam prouentuum, ut hic in litera. & de hoc se. contrario. Op. ad hoc ꝙ istud non appropinquet ad naturam prouentuum. imo sint prouentus, nã fructus generali uocabulo dicuntur reditus seu prouentus, ff. de annu. le. liberto. in prin. C. de do. si quis argentum. §. 1. & reditus seu prouentus, quod dixi de deci. pastoralis. q. 3. & 4. tñ ut ibi dixi, & probant iura alle. hæc accipiuntur promiscue. potuit. n. hæc litera habere respectum. quia s̃. §. cunque annui. ꝑhibiti sunt fratribus annui reditus, qui tunc uidentur dicendi annui quando sunt certi & constituti, quod non sic est in fructibus horti qui non sunt certi. Item non semper uenduntur, propterea dicit quod habere tales fructus ut pretium suis temporibus habeatur, appropinquat ad naturam prouentuũ quia non est proprie prouentus.

ADDITIO.

a Quod non licet fratrib. Adde Belenzinum in trac. de charitatiuo subsidio. iu. 9. q.
Vinc. God. Adde an hortus dicatur prædium rusticum vel vrbanum, Bar Cepol in trac de seruit vrb. præd. & de seru. vrb. & rust. nume. 4. quod habetur in lib. 7. trac. fol. 94.

---

§. Rursus. Prouidet de sexto. pascit. Math 6. Luc. 12. No. ar. a uerisimili. s. §. deind e. ubi dixit in 2. no. Secundo nota, ꝙ timor leuis non excusat. quod metus causa. cum dilectus. Tertio no. ar. ab experiẽtia. de ele. quam sit. ubi de hoc in glo. 3. lib. 6. Quarto no. quod ex præteritis ꝑsumitur circa futura. de præsump. scribam. quandoque, e conuerso. s̃. §. cum uero. ubi dixi. Quinto no. quod non repugnat mendicanti conseruare uictualia quando timetur quod ali-
17 quo modo haberi non poterant. † Sexto no. differentiam inter consilium & assensum. de hoc de ele. cum in ueteri. de arbi. cum olim. & in regula, nullus ex consilio li. 6. Septimo no. ꝙ quandoque specialiter oneratur conscientia commissarij. s. §. utilitatem. ubi dixi in 1. no.

§. Hinc est. Prouidet de septimo. Nota. quod fratres fundati sunt in summa paupertate, & humilitate. & de paupertate. s̃. §. cęterum. ubi in primo no. dixi. & § proinde. in t. q. de humilitate. de ma. & obe. humilis. Secundo no. ꝙ debent habere ecclesias, uel alia ædificia excessiua. hæc tamen non seruãtur. & mirum est ꝙ auctor hoc adiecit cui usque tunc debuit constare ꝙ in multis locis habet excellentiores ecclesias quã sint cathedrales, & Papa scit & tolo-
18 rat. † Tertio no. quod ex actibus illicitis præsumitur de mẽte contaminata. de præsumpt. cap. 1. sic enim dicit, ꝙ ex ędificiis

immode-

In moderatis præsumitur contra humilitatem, & promissam paupertatem fratrum.

§. Quamuis. Prouidet de octauo. No. ꝙ Deus fecit omnia ad honorem sui ordinis, prouer. 16. Vniuersa pp semetipsum operatus est dominus, & dic pp se, idest pp suam bonitatem vt ea fruamur. de hoc p Tho.
19 parte. 1. q. 45. art. 2. † Secundo no. quod solus Deus est cognitor absconditorum. 32. di. erubescat de iudi. nouit. de sen. exc. a nobis a. quãq. n. hic non dicat ꝙ solus Deus tamen illa iura hæc supplent. Item satis dicitur hic cum hoc tanquã propriũ sibi attribuatur. Tertio no. ꝙ Deus respicit cor seu animam, non manum. i. operationem. 14. q. 5. si quid inuenisti. & facit
20 Mar. 7. † Quarto no. ꝙ superstitas etiam reprobatur in rebus ad cultum diuinum deputatis. & ratio redditur in litera. & p hoc quia debet in omnibus seruari modus, quod dixi, s. §. licet
21 in 2. no. † Quinto no. quod curiositas a reprobatur. de renuncia. c. 1. lib. 6. Sexto no. ꝙ curandum est ẽt per religiosos ne humano iudicio damnentur. s. §. cæterum.

ADDITIO.

a Curiositas, Adde Bar. in l. nec supina. ff. de iu. & fac. igno.

§. Circa. Prouidet de nouo. prædictam. supra. §. porro.

§. Ex præmissis. Sol. dubium oriens ex prædictis de paupertate, & refert duas opiniones, & secundam approbat.

§. Dicere. Remonet. quendam errorem. quidam n. dicebãt quod hæreticum erat dicere quòd vsus pauper. i. abdicatio paupertatis includatur vel non includatur sub voto euangelicæ paupertatis, & videntur isti velle, ꝙ ad votum euangelicę paupertatis nihil pertinet dicere, q̃d redemptor, & apostoli habuerunt bona tantum in vsu. hoc autem asserere dicit temerarium, & p̄sumptuosum, & sic videtur fauere illis qui dicunt, ꝙ vsus pauper includitur sub voto euãgelicę paupertatis, tñ hoc non affirmat. & hodie standum est extrauaganti, cum inter nõnullos. de qua. s. § proinde. q. 1. post prin.

§. Demum. Hic de electione, vel institutione ministri prouincialis. Et primo determinat gñaliter quo ad totum ordinem. secundo specialẽ modũ tradit quo ad ꝓuincias vltra marinas Hibernię & Græciæ in §. verum. Prima subdiuiditur, qa primo determinat ꝙ, electio fiat p capitulum ꝓuinciale, & ꝙ fiat die se post q̃ fuerit ꝯgregatũ. secundo ibi, ipsius, ꝙ ꝯfirmatio spectet ad gñalem tertio ibi, si quidem, ꝙ si plures eligerentur in discordia confirmetur electus a maiori parte numero omissa collatione, & reiectis exceptionibus, quarto ibi, & si fuerit. quod si electio fuerit infirmata redeat ad capitulum. quinto ibi, cæterum, ꝙ si capitulum p̄-
22 a dicta die non elegerit deuoluatur ad generalem. † Not. dñiam
a inter hęc verba declaramus, a statuimus, b ordinamus, pro hoc
b quod no. de iudi. decernimus. videtur tñ ꝙ verbũ ordinamus, idẽ importet, ꝙ statuimus, & sic nouum ius inducat. simile,
c qd no. de verbo volumus, c de offi. vica. cle. vnica. in gl. fi. † Se-
23 cundo no. ꝙ in electione ministri prouincialis non habet locum tempus Lateran. cõ. cõcilij. de concess. præb. c. 2. hic tamẽ non disponit de congregatione concilij. sed debet intelligi, ꝙ fiat prout constitutum fuerit in capitulo ante celebrato. Item ex hac causa quandoq; ꝯgregatur & solum post ꝯgregationẽ currit tp̃s quod hic breuissimum ꝯstituitur. i. diei. nec timeri potest, ꝙ differatur capituli ꝯgregatio qa super hoc prouidet generalis vel vicarius ordinis. de quo. j. §. cęterum. Tertio no. casum singularem in quo confirmatur electio celebrata a minore parte capituli, dum modo sit facta a maiori parte partiũ comparatione minorum, cuius ꝯtrium alias est de iure. de ele. cle. 1. Quarto no. alium casum singularem, in quo in electione omittitur collatio zeli, & meriti. simile in electione abbatissę quæ fit per moniales de elect. indemnitatibus. §. vt autem. lib. 6. Quinto no. quod in cõfirmatione ministri prouincialis nõ proceditur, quia dicitur hic non admittũtur exceptiones partis alterius, quæ tñ in alijs confirmationibus admittuntur. de elect. ca. fi. lib. 6. simile in electione abbatissę facta a duabus partibus monialium quæ ẽt confirmatur non obstante contradictione partis alterius. d. c. indemnitatibus. §. sane. quamquam autem gl. ibi dicat ꝙ admittetur exceptio quæ votum eligentis reddat nullum, tamen hic videtur ꝙ sufficiat ꝙ sit facta a maiori par numero, & sic attenduntur voces factæ sicut fit de ele. s. ele. q̃d circa. Sexto no. casum in quo infirmata electione indistincte reuertitũ ius eligendi ad eligentes nec distinguitur an elegerit indignum scienter vel ignoranter, cum tñ alias si eligeret indignum scienter non ad eos, sed a superiorem deuoluatur de elect. cum in cunctis. in fin. & c. bonę. t. & c. ꝙꝙ. lib. 6.

ADDITIONES.

a Declaramus. Adde Doc. in c. fi. de rescr. Doc. in cle. statutum. de ele. Do. in cle. si Romanus, de preben.
b Statuimus. Adde Ioan. in c. fi. de his. quæ fiunt a maio. par. c. in gl. in verbo, statuimus in c. vt litigantibus de offi ordi. lib. 6.
c De verbo uolumus. Adde gl. in cle. 1. de rerum permu. Doc. in c. fi. de ver. sig. li. 6. Abbas in c. fi. qui fil. sint leg. Abb in c. ex ratione. de appel.

§. Verum. Hic de modo creandi ministrum prouinciale in prouincijs vltramarinis Hibernię & Gręcię, & permittit ministro generali ꝙ si ei & capitulo generali videbitur, possit ipse cum proborum ordinis consilio perfecte ministrum in prouincijs Hiberniæ & vltramarina. in Romana vero seu Græcia hoc idem possit quando minister illius prouinciæ moritur, vel absoluitur citra mare. Nota casum, in quo electio ministri prouincialis non spectat ad capitulum prouinciale. sic etiam electio abbatis quandoque non libere spectat ad conuentum. de consue. cum dilectus. Secundo no. in fi. ꝙ quandoque oneratur specialiter conscientia cõmissarius. s. §. rursus. vbi dixi in 7. no.

§. In destitutione. Hic de destitutione ministrorum prouincialium.

§. Cæterum. Hic determinat, ꝙ fratribus carẽtibus ministro generali supplicat vicarius ordinis vices eius. Quæro per quẽ creabitur iste vicarius. Sol. vr̃ quod per Papam ex quo alius modus non traditur. fratres aũt prædicatores dicuntur obseruare quod minister illius prouinciæ, in quo occurrit celebrandum generale capitulũ post obitum sui magistri generalis vicarius est ordinis vsque ad tempus capituli. & similiter fratres minores habent constitutionem gñalem, ꝙ generali mortuo minister prouinciæ, vbi occurrit celebrandum generale capitulũ potestatem habet sup alios in capitulo quo ad ea quæ spectant ad expeditionem capituli, & ex hoc quia solum habet potestatem in his quæ spectant ad capitulum patet quod in alijs. ar. de præsump. nonne. & ꝙ mortuo generali nõ debeãt fratres aliquem vicarium ordinis facere sine licẽtia Papæ, & ꝓtectoris ordinis qui est. Cõtrarium determinauit Nicolaus Papa, vt patet in eius literis quarum copiam vidi inter constitutiones fratrum.

§. Porro. Apponit decretum in his quæ de ministro prouinciali dicta sunt. s. §. demum. & duob. seq. No. de clausula decreti. simile de rescrip. statutum. in fin. lib. 6. & pro hoc quod no. s. de immu. eccle. cle. vnica, in 7. notabili. & 1. contrario.

SVMMARIVM.

1 *Decretales debent titulis congruere.*
2 *Faciens quis quod potest, excusatur.*
3 *Constitutio & sanctio qualiter differunt.*
4 *Posse quis dicitur quod de iure potest.*
5 *Libellus est de substantia iudicij in ordinarijs iudicijs.*
6 *Litis contestatio cum sit de substantia iudicii, an possit omitti de consensu partium.*
7 *Appellationes quæ sint frustratorię, & sic reijcienda.*
8 *Simpliciter, verbum qualiter intelligi debet.*
9 *De plano, verbum quid importet.*
10 *Sine strepitu, verbum quid significet.*
11 *Sine figura iudicii, quid hæc verba importent.*
12 *Clementina, sæpe. vt locum habeat, an sit necesse ut oĩa verba, scilicet simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicii, inserantur.*
13 *An aũt alr' quã Papa possit vti verbis his simpliciter, et de plano &c.*
14 *Significatio verborũ debet attendi. Qualiter autẽ accipiatur verbum.*
15 *Libellus, an sit necessarius quando proceditur ordinarie.*
16 *Libellus, quid est.*
Adde ad idem nu. 17.
18 *Libellus an possit mutari, corrigi, vel emendari.*
19 *Libellus & litis contest. per quæ verba tollantur.*
20 *Litis contest. an fiat per petitionem & responsionem affirmatiuam.*
21 *Libellus & litis contest. an requirantur in iudicijs summariis.*
22 *Feria quæ debent seruari in iudicijs summariis.*
23 *Ferijs quibus renunciari potest vel non. & nume. 24. 25.*
26 *Appellationes frustratoria sunt reijciendę, & quis iudicabit, an sint frustratoria.*
27 *Aduocati, an teneantur in foro pœnitentiali propter eorum inutiles cõtentiones.*

CAP. II.

Aepe. Famosus & utilis, summa & diuide vt gl. licet alij aliter diuidant, sed diuisio gl. placet. 1. o. ꝙ ad, ea quæ sæpe accidunt iura prouident. de hoc in gloss. secũda. Secundo not. in ver. simpliciter. de hoc in

gl quasi. Tertio no. in verbo, significatione, iūcta gl. in hoc. ꝙ
decretales debent congruere titu. s̄. in proœmio Grego. & in
1 proœmio Sexti. & in ver. tandem. † Quarto no. quod debet at
tendi significatio verborum. eo. ti. intelligentia, & c. præterea.
& de hoc infra q. 14 & dicit Pau. quod cum uerba sint institu
ta ad proprias cognitiones in alterius notitiam inducedas. 2 a.
q. 2. is autem, merito si dubia sunt vel non intellibilia, decla-
rari debent, alias si nullo modo intelligerentur haberentur ꝓ
non expressis, ff. de his quæ pro non scri. ha. l. 2. quandoque m̄
verbum exprimitur sacramētaliter, ut in anima gratiam agat
2 & augeat 1. q. 1. detrahe. de sac. vnct. c. unico. Quinto no. ibi pos
sibile. quod sufficit ꝙ quis faciat quod pōt. 43. distin. Ephesijs.
46. dist. c. fi. & dicit Pau. ꝙ hoc dicit Papa ut se excuset si om-
nia dubia noua non decidat, quæ secundum ꝙ homo præui-
dere nō potuit & hoc etiam uult gl. facit. Sexto no. ꝙ eius est
interpretari cuius est condere. de hoc in gl. ad eum, & in ea. ibi
3 concordantiæ. de postu. præla. c. 1. de iudi. cum uenisset. † Sep-
timo no. dr̄iam inter constitutionem & sanctionem. de hoc
in gl. non dicit. & in ea ibi, quam sanctio. quia hic pœna non
adijcitur. Octauo non. ꝙ amputanda est dilationum m̄ā. C. de
temp. ap. l. 2. boni. n. iudicis est lites abbreuiare. ff. si cer. pet. qui
dam. C. de iud. properandum. de do. finem. & dicit Pau. ꝙ for-
tius in summarijs quam in alijs hic faciet, & ad hoc tenetur
ex præcepto, ut hic. iō peccat omittendo. 14. q. 1. quod præcipi
4 tur. 25. q. 1. uiolatores. quod etiam dico in 7. cōtrario. † Nono
a no. in uer. poterit, iuncta gl. ꝙ id dicimur posse a quod de iure
possumus. de hoc in gl. quod id dicimus, & in ea ibi, nepos, de
pben. signatum. de vo. magnę. de elect. cum nō deceat. li. 6. &
in eo quod hic dicit, ꝙ curabit iudex facere litem quanto po-
terit breuiorem, Pau. dicit hoc ꝓcedere, dum nō uitet inordina
5 ta celeritas de iud. exhibita. de elec. c. fi. li. 6. † Decimo no. ꝙ in
b ordinarijs b libellus est de substantia iudicij & de hoc. J. q. 15.
sic requiritur ēt litis contestatio, vt hic, & de li. conte. c. unico.
nec posset omitti ēt de consensu partiū, ut no. de prob. qm̄. in
c glo. fin. Vndecimo no. ꝙ in summarijs c debet iudex refrenare
cōtentiones, & iurgia, quod dicit Genz. procedere usq; ad exa-
men ueritatis faciant, ut J. ea. cle. Op. in eo. quod dicit causas,
quia solum de iudicialib. hic tradit doctrinam, cum causa sit
in iudicio tm̄. de uerb. sig. forus. & sic non sufficientem, quia
omittit de negotijs extraiudicialib. Glo. de negotijs. sol. & in
ea ibi, sicut olim. tn̄ ponuntur ibi alia uerba, quia dicit simpli
citer & de plano absque ulla iurisdictione inuestigent, & sic
forma ibi operatur ꝙ non possint iudicialiter procedere, sed
hn̄t se instruere & referre in concilio prouinciali, & hoc quo
ad illum casum, alias stabitur formæ commissionis. de multi-
plici autem signato dictionis, causa. no. Arch. de iure. calum.
c. fi. li. 6 no. ēt de acc. cum dilecti. Secundo Oppo. quia uī super
fluitas in eo, ꝙ dicit, de signatione istorum uerborum, simpli
citer &c. multis ꝯtenditur, & qualiter debeat procedi, dubita
tur. nam contentio non est in alio nisi respectu modi proce-
dendi. Sol. Pau stat ꝯrio & ibi qualiter exponit, &, pro. 1. Ter-
tio oppo. quia uī superfluitas ēt in alio ibi in perpetuum uali-
tura constitutione constitutio namq; de sui nā perpetua est
ēt si hoc non exprimatur. 50. di. c. 1. Glo. ualitura. sol. stando ꝯ-
rio, dicens ꝙ est modus loquendi. & in ea ibi. c. 4. nisi ꝯria ꝯsti
tutione, uel præscriptione legitima tollatur, uel muretur. de
consti. c. 1. lib. 6. de consan. non debet de im mu. eccl. cle. unica.
6 4. dist. §. leges. 25. q. 1. quæ ad perpetuam. † Quarto op. in eo, ꝙ
dicit hoc casu omitti posse litis contestationem, quia litis cō
testatio est de substantia iudicij. de ele. dudum. 2. de lib. conte.
c. unico. unde etiam de consensu partium non potest omitti,
ut no. C. de ten. prolata. de proba. qm̄. in gl. fi. de of. del. de cau-
sis. de lib. obl. c. 1. Sol. illud regulare, hoc speciale. in summarijs
tn̄ dicit Genz. quod in ordinarijs potest consensu partium to-
tus processus fieri sine solemnitate ar. in Auth. vt dif. iud. §. si
tn̄. col. 9. C. de priuil. schola. quoties. li. 12. sic dicit posse intelli
gi qd no. 2. q. 1. in primis. pro hoc. J. q. 12. Quinto. oppo. in eo
ꝙ dicit de ferijs a iure indultis ob necessitates hominum. &
glo. sicut. exponit de tēpore vindemiarum & messium. nam
tempus certum non est statutum, pro hoc cum varijs tempo
ribus immineant propter locorum varietatem, vt no. de ferijs
c. fi. gl. tamen soluit quod hoc tempus statutum est a iure, ta-
men hominis ministerio, & hoc facit quod dico J. in 7. ꝯrio.
Sexto opp. in eo quod dicit quod hoc casu iudex amputet ma
teriam dilationum. hoc enim & alia quæ dicuntur vsq; ad §.
non sic. non videntur specialia in summarijs. haberi enim lo
cum, & in ordinarijs, vt dixi. s̄. in 8. no. Gl. illud sol. dupliciter.
primo stat contrario. & no. singulariter glo. ibi, iura sunt vul-
garia quod non expedit allegare generalia, prout nonnulli fa-
ciunt, pro hoc quod no. de coha. cle. vestra. secundo sol. glo.
& melius & fortius in summarijs quam in alijs iudex ad bre
uiandum litem tenetur. quod etiam dixi in 8. no. Septimo op
po. quod iudex non possit amputare materiam dilationum,
nam quādoque dantur a iure sine hominis ministerio, & tūc
iudex breuiare non potest. regu. indultum. lib. 6. 28. dist. de his
Sol. Paul. ꝙ hic loquitur de dilationibus arbitrarijs, vel cōces-
sis a lege hominis ministerio. vel etiam sine, vbi a lege conce
ditur abbreuiatio. de re iudi. quod ad consultationem. de ap-
pel. cum sit pro hoc quod dixi. s̄. in 5. contrario. Octauo oppo
contra literam ibi, exceptiones appellationes dilatorias, & fru-
stratorias. & videtur velle quod hoc casu sunt reijciendæ exce
ptiones dilatoriæ, quod esset magni præiudicij, per hoc enim
excluderetur exceptio surreptionis, vel nullitatis contra rescri
ptum, vel dilatoria solutionis, cum tamen. J. vet. non sic. dicat
quod defensores legitime admittantur. Glos. non dixi. sol. pō
derans quod litera posuit illa duo simul, dilatorias, & frustra
torias, sit sensus ꝙ nō ex eo ꝙ exceptio sit dilatoria debeat
reijci, sed ex eo, ꝙ sit opposita ad differendum & frustrandū.
idem dicit de appellatione, ꝙ sola appellatio frustratoria, &
ad differendum interposita reijcienda est, & sic oppressus ex
causa poterit appellare. de excep. cum inter. & de appel. vt de-
bitus. & de hoc in se. contrario. Nono oppon. ad hoc, quia in-
telligendo literam, vt dixi in proxi. contrario, nihil hic indu-
citur speciale in summarijs. nam etiam in ordinarijs exceptio,
vel appellatio frustratoria reijci debet, de exceptione proba-
tur de offi. iudi. ca. 1. de appellatione probatur de app. cum ap-
pellationibus. lib. 6. glo. ead. ibi, sed quæro. stat contrario dicēs
se velle docere, quæ sit exceptio, vel appellatio quæ possit in
summariis reijci quæ non sit reijcienda etiam in alijs. Steph.
dicit, ꝙ per hanc literam iudex reijciet exceptiones quas iu-
dicit non esse admittendas, & hoc siue exceptiones sint dila-
toriæ. d. c. 1. de de offi. iudi. de excep. cum inter. dilecti. dilectæ,
siue peremptoriæ, de excep cum ecclesiasticæ. & cap. aduersa
tio, & etiam non reprobatas a iure si ex sufficientibus præsum
ptionibus viderit eas proponi causa subterfugij & animo pro
telandi litem. C. ad l. Cor. de fal. l. 1. secus si hoc viderit ex con-
iecturis non sufficientibus, sed verisimilibus, quia tunc non
repellet, sed nec recipiet nisi proponens se obliget ad certam
pœnam si fecerit, pro hoc, quod no. Compo. de elect. ꝙ sicut.
7 in glos. magna, in fi. ver. insuper. no. † Ad sciendum autem q̄
appellationes sunt frustratoriæ, & reijciendæ, idem Steph. re-
mittit ad no. de don. clemen. vnica. & quod dictum est de ex-
cept. quæ sint reijciendæ, similiter dicit Steph. de dilationibus
de quibus tamen distinguit, aut quia iuratum est de calum.
aut non. primo casu, aut dilatio, quæ petitur a iure conceditur,
& audictur, quia beneficium iuris &c. 28. distinctio. de his. re-
gula, indultum. libr. sexto. aut non conceditur, & tunc iudex
concedit, & denegabit prout sibi videbitur quod iuste, vel ma
litiose petatur vt proxime de exceptionibus dictum est. si au-
tem non est iuratum de calum. exigetur iuramentum quod
malitiose non petit. sed si præstare noluerit, dilatio denega-
bitur. de iura. calum. cap. fi. §. pena. nam materia dilationum
est amputanda, vt hic. C. de appell. l. prima. de hoc per Hostiē-
sem in summa. de dila. § & quando. & in Specu. de dilat. §. nūc
videamus. sed per hæc licet vera, non est sublatum contrariū.
Ad qd dic, vt dixi supra, in 6 ꝯrio, quòd fortius iudex in sum
marijs quam in aliis reijciet exceptiones. & appellationes cau
sa differendi & frustrandi factas. Bar. in extrauag. ad reprimē-
dam. in vers. summarie. dicit quod in causis summarijs non re
cipiuntur exceptiones quæ requirunt altiorem indaginem si
possunt per aliud iudicium examinari, sed reseruantur in alio
iudicio. ff. ad Trebellia. ille a quo. §. si de testamento. ad sexli.
l. tertia. §. ibidem. secus si non possunt in alio iudicio exami-
nari, tunc enim audientur ne auferatur ius partis. & volunt
hæc verba hoc quod quandoque summaria cognitio præ-
mittitur, & sequi debet cognitio plena, sicut quando con-
tra tertium se opponentem opponitur, quod sua non inter-
est, quo casu de hoc discutitur summarie, & nihilominus po
stea plene discutitur. de testi. veniens. secundo. simile, vt lite
non cont. quoniam. §. quod si super. & quod ibi not. gloss. in
ver. summatim. ad idē, de rest. spo. solicitæ. & hoc casu ꝓcedit
quod

ADDITIONES.

a Quia id dicimur posse. Adde gl. 2. in c. faciat homo. 22. q. 2. gl in verbo. in pœ
nitentia. in c. scisitatus. de refer. in l. filius. ff. de hære. insti. l. nepo. de ver. sig.
Abb. in c. ista de off. ord. in 1 no.
Vin. God. Illud posse solum dicitur, quod commode fit. vel iure. Damas. in
tract. de Brocar. in secundo membro. nume. 19. quod habetur in lib. 12. tract.
fol. 5.
b Quia in ordinarijs. Adde l. 3 in prin. ff. ad exhib.
c In summarijs. Adde Logni. in §. sed si non poss. dent. & l. Julianus. ff. ad ex-
hiben.
Vinc. God. Adde quod summaria cognitio in causa dotis admittitur. Ioan.
Bosch. in tract. de legit. nupt. in 6. lib. numero. 37. quod habetur in li. 5. tract.
fol. 12.

quod dictum est exceptiones non audiendas si requirunt al-
tiorem indaginem. quandoque summaria cognitio non ex-
pectat aliam pleniorem, vt quãdo principaliter cognoscitur
de causa, vt hic, & tunc procedit secũdum membrum, quod
omnes exceptiones debent audiri sicut in ordinariis: sed, vt
prædixi, exceptiones q̃ reiicerentur in ordinariis fortius rei-
cerentur in summariis. Decimo oppo. ꝙ non sit speciale in
summariis id quod hic dicit de superflua multitudine testiũ
refrenanda. de testi. significauerunt. Sol. vt in gl. hoc commu
ne. idem Pau. dicens a contrario probari ꝙ necessario multi-
tudo debet admitti. Quæro in eo quod hæc cle. loquitur de
causis quas Papa committit, an generaliter locum habeat in
omnibus taliter commissis. Sol. Pau. quód sic & ad literam
8 ibi, committimus. supplet, verbo & scripto. † Secundo quæ
a ro de intellectu verbi, simpliciter. a Sol vt in gloss. 4. Pau. iam
de hoc verbo, quam de trib. se. s. de plano, sine strepitu, & figu
ra iudicii, remittit ad no. per se de iud. cle. dispendiosam. vbi
9 dixi ad fi. in pluribus q. de quo etiam ĩ. in plu. quæst. † Tertio
b quæro de intellectu verbi, de plano. b Sol. Lau. exponendo de
plano. i. repulsa subtilitate perniciosa in refrenando multitu-
dinem testium, & reprobationem, & in omnibus aliis pla-
nius & temperantius prosequendo, non tamen omittendo
iudiciarium ordinem de quo per Inn. de accu. olim. Bar. in d.
extraua. dicit ꝙ planũ est oppositũ alto. ad altum aũt dicitur
ratione loci vel styli vnde dicimus aliquem vti alto stylo. Itẽ
de plano fieri oppo. ad fieri velociter, & quælibet harum si-
gnificationum potest hic adaptari secundum eum quod ibi
prosequitur, sed non est magni effectus. & in eo quod nunc
dixi, quód hoc verbum non tollit ordinem iudiciarium, fal-
lit hoc in causis leuibus. C. de sen. ex breui. reci. auth. nisi bre-
uiores. ff. de off. procons. nec quicquam. §. de plano. de accu.
leuia. quo casu de plano importat, ꝙ iudex non tenetur sede-
re pro tribunali, nec oportet quod libellus detur, sed sufficit
quod veritas sine libello & aliis solennitatibus agnoscatur. d.
§. de plano. vbi no. & quæ dicuntur leuia, dicitur in d. auth. in
10 glo. & de hoc inf. qõ. 21. † Quarto quæro de intellectu uerbi,
c sine strepitu. c Sol. Laud. exponendo. i. clamoso, qui specialiter
prohibentur religiosis. de synd. c. unico. ad hoc de accu. olim.
11 & infra in glo. est eas. in fi. † Quinto quæro de intellectu uer
d bi, sine figura iudicii. d Sol. vt in glo. notandum ibi, vnde ad-
uertendum. vsque ibi, quid ergo. & plenius per id quod nota.
infra in glo. est meus quod dico infra quæstio. 20. & pro hoc
quod in seq. q. & in hac glo. ibi, quandoque de plano. hoc ver
bum non est in §. si vero. infra alle. ibi in prin. lib. 6. quando-
que summatim, vt lite non conte. quoniam. § ꝙ si super. &
quod ibi nota. & qualiter procedendum sit in his quæ requi-
runt summariam cognitionem no. Bar. in d. extrauag. in ver.
summarie. vbi inter cætera dicit, quod nihil de substantiali-
bus debet omitti, & sic debet offerri. quæ autem probationes
requirantur in summariis, dixi, vt lite non contesta. quoniã.
12 §. ꝙ si super, & §. fi. † Sexto quæro in eo quod hic ponuntur
quatuor verba, simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figu
e ra iudicii, in quibus inseritur triplex copula, e an ad hoc vt ha
beat locum hæc clem. sit opus ꝙ omnia hæc verba inseran-
tur. glos. ea. in prin. arguit ꝙ sic, idem dicit infra in versi. quid
ergo. dicens totam cõstitutionem illam quo ad omnem sui
partem locum non habere si aliquod verbum de prædictis
omittitur, & hoc propter has copulas, pro hoc quia ad verita
tem copulæ requiritur vtràque partem esse veram. de rescr.
ex parte. vbi de hoc. inducit etiam glo. quia hæc cle. exorbitat
a iure communi, vnde non est amplianda, pro hoc quod no.
Pau. cle. dispendiosam. de iudic. & quod ibi dixi q. 38. refert tñ
hæc glo. id quod olim dicebatur, ꝙ per verbum, figura, tolle-
bantur omnia substantialia iudiciorum, & sic videtur ꝙ hoc
verbum sufficeret, in quo glo. non se firmat. sed infra in glos.
est mens. videtur hoc tenere, quod etiam tenent Pau. & Ste-
pha. & ad illud de copula respondet Steph. quód quando plo
ra simul iunguntur, quorum alterum sufficit, non requiri-
tur quód omnia interueniant. secus si alterum non sufficit.
d. c. ex parte. & cap. olim. idem tenet Bar. ibi supra in ver. figu
ra. dicens, quód omnia illa verba requiruntur ponendo ver-
bum, figura. pro vltimo sed si primo poneretur, solum suffi-
cit quod placet. & dic quód prædicta verba simul ponuntur
causa maioris expressionis. & in hoc glo. ibi, in prin. allega. su
pra in glo. 1. in eo quod alleg. glo. de hæret. capitu. fi. lib. 6. ibi,
sub constitutione, dispendiosam. quia in §. si uero. est uerbũ
absque figura. Septimo quæro si verba prædicta, simpliciter
& cætera. ponuntur sine tribus copulis, sed cum una tantum,
ut quia dicitur simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura.
gloss. eadem. ibi, sed quid. solu. quod idem ac si essent plures
copulæ, quia copula intelligitur repetita in præcedentibus
quod nota. idem Steph. pro hoc de rescript. olim. 33. quæstio
ne 7. apostolus. Octauo quæro quid si nulla ponitur copula.
Gloss. e. sol. quod idem, & tunc dic, quod punctus ponitur
pro copula, & est color rhetoricus qui dicitur articulus seu
dissolutum. Nono quæro si hæc verba ponuntur discretiue,
vt q̃a dicitur simpliciter, vel de plano, vel absq; iudicii strepitu
vel figura, gl. e. dicit satis æque videri idẽ dicẽdũ vt disiũcta po-
natur pro coniuncta, cum sit eadẽ rõ quod singula. nn. secus
dicit gl. si ponerentur disiunctè. & in hoc facit gloss. differẽtiã
inter disiunctiuã & orationem habentẽ disiũctiõ extremum.
ꝙ declara per ea quæ dixi de elec. cle. in plerisque. & ĩ hac gl.
ibi, l. pe. ff. de au. & arg. leg. l. si quis ita. de conse. dist. 2. in cali-
ce. de rescrip. ca. 2. vbi de hoc. Decimo quæro ĩ eo quod dr̃ de
illis verbis qñ Papa mandat procedi simplr̃ &c. quid si man
f dat f cognosci vel decidi. So. Pau. ꝙ idẽ, quia hæc sunt idẽ in ef
13 fectu. † Vndecimo q̃ro an alius q̃ papa possit apponere hæc
verba simpliciter &c. Gl. quod alius. soluit ꝙ non. idẽ Pau. &
Gen. pro hoc ꝙ dico in seq. q. Duodecimo quæro, an in aliis
causis q̃ sic delegatis per Papã poterit iudex procedere sim-
pliciter &c. de consensu partium. Solu. Lau. quod non, ꝓ hoc
quod dixi. s. qõ. proxi. ratio s̃m Lau. quia acta iudicialia pro-
pter vtilitatem publicam sunt inuenta, vt ꝙ offeratur libellus
vt fiat litis contestatio, & sim̃a. dicit tamen Lau. ꝙ particulari
bus actis potest per partes renunciari vt inductionib. instru-
mentorum, positionibus & articulis. d. hoc de offic. deleg. de
causis. dicit etiam quod si partes eligant ꝙ iudex procedat
vt arbitrator seu amicabilis compositor, oẽs solẽnitates po-
terit tunc omittere. de arbi. cum tẽpore de præscrip. literas. in
Auth. vt dist. iud. §. si uero cõtingerit. col. 9. nã partes pñt si vo
lunt toti liti cedere, ergo & figurã tollere dummõ exordina-
rie iudex procedat. ar. 3. qõ. 6. si quis libellos nã etiam vt dicit
Specul. de act. & pen. §. 1. potest libellus omitti. s. in 4. õrio. &
idẽ Pau. per eadẽ iura. Decimotertio quæro, an saltẽ in causis
in quibus libellus offerri non debet possit iudex etiã inuitis
partibus in iudicio procedere per istam formã, & pone exẽ-
plum qñ episcopus cognoscit de causa ciuili inter suos cleri-
cos. vt Auth. vt cle. ap. pro. episco. in prin. col. 6. 11. q. 1. si quis.
cum clerico. & hoc in causis minoribus, vt dicit Spe. de libel.
conceptio. §. nunc dicendum. versic. 4. sed Lau. arg. ꝙ sic, quia
cum libellus qui est fundamentum & origo litis possit omit
ti, multo fortius litis contestatio quæ super petitione funda-
tur. & similiter poterit fieri sententia sine scriptis quæ iuxta
contenta in libello habet formari. de accu. qualiter. 2. de si-
mo. licet Hely. sicut enim sine fundamento baptismi alia sa-
cramenta nulla sunt, de presby. non baptis. veniens. sic sine
libello non tenent aliæ partes iudicii. de lib. ob. cap. 1. ergo vbi
libellus omittitur, cætera erunt extraordinarie peragenda. in
õtũ, quia plures sunt casus in quibus nõ requiritur libellus
& tñ necessaria est litis contestatio, vt in casibus enumeratis
in Spec. d. §. nunc dicendum. & in hoc videtur ꝑsistere Laud.
14 quod placet. & pro hoc quod dico ĩ. q. 4. † Decimoquarto q̃
ro in eo quod dixi s. in 4. notabili. ꝙ debet attendi significa-
tio verborum, quomodo accipitur hoc uerbum. Solu. Laud.
ꝙ accipitur pro indicatione seu reuelatione, quia si per verba
vel æquipollentia, vt sunt nutus & similia, non potest consta-
re de intentione hominis. de spon. tuæ. de sen. excommu. cle.
si summus. & pro hoc quod dixi ibi 10 princi. in 4. qõ. quando-
que verbum agit, & auget quod figurat, vt in sacramentis in
illis verbis, hoc est corpus meum, vel ego te baptizo. & simi-
libus. de sac. vnctio. c. vnico. uer. scire. 1. q. 1. detrahe. uel in cõ-
iurationibus, ut dicuntur uerba diuina sine incantationibus.
26. quæst. ult. Mar. cap. ult. ad quod inuentus est ordo exor-
cistarum. nam exorcista, græce, latine adiurans, quia debet
dæmoniacos & alios infirmos adiurare. ar. distin. exorcista.
unde in euangelio dicitur, super ægros manus imponẽt &c.
unde etiam uerba de quibus in se. uer. ponuntur super febri-
citantib9 & curãtur, ut dr̃ uersus. Vulneribus quinis subtrahe
me Chri-

ADDITIONES.

a Simpliciter. Adde Bar. & Doct. in l. 1. in § si quis ita. ff. de verb. obli. Doc. in l.
2. ff. de uulga. & pupi.
Vincen. Go. Adde Alexan in d. l. 1. §. si quis ita. in fi. & in l. ea quæ. q. 11. C. de
condictio. indeb. & Felyn. in cap de causis. §. præterea. de offic. & potest. iud.
delega.
b De plano. Adde cap. sicut. & in ea. olim de accusa. in c. nouit. de iudi. in c. fi.
de here lib. 6 cle. dispendiosam de iudi.
c Sine strepitu. Adde Ioan. de Imo. in c. accedens. ut lite non conte.
d Sine figura iudicij. Adde Bar in extraua. in uerbo & figura iudicij.
Vinc. God. De ista clausula & sequenti, sine figura iudicij. Socy. consi. 96. ui-
so processu. colum. 1. libro primo. & Cor. consilio. 54. Videtur, litera I.
libro secundo. & clausula sine figura iudicij, facit libellum sufficere inc-
ptum. Alexand. consi. 31. lib. 4. & in l. si. 12. §. Grisogonus. colum. 8. de ver-
bo. obli.
e Triplex copula. Adde l. simplex. ff. de uerb. sign.
f Quid si mandat. Adde quæ dixi in apostilla in clementina, dispendiosam de
iudi. in fi.

me Christe ruinis. Vulnera quinque Dei sint medicina mei.
Deus autem aliter vtitur verbi significatione, quia dixit & fa-
cta sunt. eius enim sermo penetrabilior est omni gladio, pro
15 hoc quod no. Inno. de app. præterea. 2. Lau. † Decimoquinto
a quæro in eo quod dicit hoc, casu a non exigi libellum, quid in
aliis causis in quibus non proceditur simpliciter &c. Glo. dat.
sol. & primo arguit quod sit necessarius. secundo ibi, Inno. refert
quintam opin. tertio ibi, vñ dicere. ponit suam. quarto ibi, sed
hęc opi. opponit ad suam opi. & soluit. & quia gl. clara est, nõ
expedit eam referre ibi, vnde dicere vsq; ibi, sed hæc. Pau. ẽt re
fert aliquas de opi. positis in gl. refert etiam opi. Io. de Blauno-
cho in suo lib. ti. de accu. vbi dicit libellum esse de necessitate
ita quod partes non possunt omittere. nam offertur etiam fa-
uore iudicis qui debet libello confirmare sniam, de accu. qua-
liter. 2. de simo. licet Hely. lib. 6 pro hoc. C. de li. contest. auth.
offeratur, quia ibi litera dicit offeratur. ff. de leg. 1. fideicommis-
sa. §. si rem. de loca. potuit. idem Cy. in d. auth. offeratur. dicens
tutius est adhærere literæ illius auth. in fi. vbi dicitur quod si libel
lus non tradatur in scriptis litis contestatio non tenet. & per
hoc vr̃ quod non possit remitti libellus nec scriptura. Iac. de Bel.
dicit quod pot remitti scriptura, & hoc tacite & expresse, sed
quod nullo modo tradatur, & remitti non potest tacite nec
expresse. & hanc opi. tenet hic glo. ibi, vnde dicere. ipse autem
Pau. dicit tutius sequi opi. Bar. & Inno. & aliorum de quib. in
prin. glo. cum libelli oblatio debeat fieri sub præcepto per ver
bum, opo. ter, positum de libel. obl. c. j. & per hãc literam ibi,
necessario non exigat a prio, quæ respicient personam iudicis.
& sic in causis a in summariis libellus est de substantia, idem
vr̃ tenere Lau. in eo quod dixi s̃. q. 14. Steph. ẽt idem tenet. di-
cit tñ quod coram Papa potest in omni cã sine libello procedi p
id quod no. Inno. de li. conte. c. vnico, communiter approbat
in iudiciis opi. glo. quæ magnam habet æquitatem. & in hac
glo. ibi, col. 5. ver. sancimus, qui communiter est. §. ibi, interpo
sita in prin. de locato. potuit. ibi, siquis in conscribendo 7. q. 2.
quam periculosum. & c. eos. de reg. ad apostolicam. & c. pe. ibi.
§. nunc dicendum. & j. e. §. ver. sed numquid. dicit Clemen 4.
auditorib. præcepisse quod in appellationibus a grauamine ante
sniam non recipiant libellum, & sic vr̃ quod in causa appellatio-
nis ab interlocutoria non sit opus libello, sed Ioan. And tenet
contrarium de testa. Raynaldus. ego ibi, in ver. dilectus. in pri-
16 mo contrariu approbo primum, & dic vt ibi. † Decimosexto
quæro quid est libellus. Pau. remittit ad Spec. de li. concep. §. j.
& diffinit quod est breuis scriptura actoris siue accusatoris cla
ram intentionem eius continens. breuis probatur a significa-
to vocabuli, & quia in libello debet esse compẽdiosa narratio
non verbosa. C. de app. amplione, §. in refutatoriis. scriptura. 3.
q. 4. c. offerant. vbi de scriptura fit mentio. pro hoc. j. ver. ve-
rum. & de lib. ob. §. 2. claram intentionem continẽs. ff. de iure
fi. ita fidei. d. §. in refutatoriis. ibi possunt explanare, quod. n. ob
scuratũ est non explanat causam rei. pro hoc de li. obla. c. 2. de
17 dila. literæ. † Decimoseptimo quæro in eo quod dixi in prox.
q. quod libellus est scriptura, & j. ver. verum. dicitur quod ẽt
petitio in actis scribenda est, in quo ergo differunt petitio &
libellus. Item in quo fit maior acceleratio in vno quã in alio.
Solu. Pau. quo ad primum quod differunt quia libellus debet
continere quædam quæ respiciunt eius formam, & quædam
quæ respiciunt eius intẽtionem, & in his omnibus debet esse
aptus conceptus, de hoc in Specu. de li. conce. §. qui libellus.
Item debet iudici dare ante citationem secundum vnam opi.
pro hoc quia facit quod no. 2. q. 8. per scripta. petitio vero non
requirit aptitudinem nisi quo ad intentionem & concludat
aliquid de necessario omissis his quæ respiciunt formam.
Item non oportet in scriptis offerre. Item non tenetur aduer-
sario copiam dare posito quod vera sit opin. quæ habet libel-
lum debere dari reo expensis actoris, quod tenet glo. j. in §. ve
rum. in verbo, pronunciatio. & de app. cle. 2 licet alii contra.
quia editio est idem quod demonstratio. absurdum autem est
quod actor sit scriptor rei quenti. C. de testi, nimis. ff ad Treb.
postulante. ad fi. de fide instrum. contingit. Ad aliud in quo
fit maior acceleratio in vno quam in alio, dicit Pau. quod ab-
breuiatur lis in petitione, quia reus per dilatorias respicientes
ea quæ sunt de forma libelli, non potest litem protrahere cum
vt dixi s̃. e. qõ. in petitione, alias non posset sequi sententia. de
iud. examinata. est etiam acceleratio, quia non est necesse reũ
respondere petitioni, sed de libello sic, vnde reo per contu-
maciam absente recipi possunt probationes quæ non possent
si libellus & contestatio esset necessaria. dicit Pau. quod decla
ratoriæ per hoc non tolluntur licet breuiores dentur. de hoc
18 j. quæst. 22. † Decimooctauo quæro, an libellus possit mutari
emendari seu corrigi. Solu. vt not. de libel. obla. c. 2. vbi dixi in
pe. q. Decimonono quæro, an in causis de quibus hic, libellus
possit offerri & recipi. glo. est mens. soluit quod sponte potest
offerri & recipi, sed iudex non habet necessario exigere, nec
actor necessario offerre. idem Pau. & Genze. & dic quod exigere
est ab inuito extorquere. ff. de le. 3. fideicommissa. §. si rem. ff.
19 quæ in frau. credito. pupillus. de deci. parochianos. † Vicesi-
mo quæro per quod verbum de præmissis ibi, simpliciter &
de plano &c. remittitur libellus. Glo. ea. ibi, istud. sol. quod li-
bellus & litis conte. sunt de figura iudicii, & tolluntur p illud,
sine figura. & no. glo. in eo quod declarat quid est figura. in eo
tamen quod glo. dicit quod figura rei substantia fugitur, me
lius diceret econuerso. figura enim est qualitas, & ponitur in
prædicamento qualitatis, & sic non potest esse sine substan-
stantia, sed substantia bene potest esse sine figura. secundo coe
li & mundi. vbi dicitur quod substantia separata a materia, vt
intelligẽtiæ celestes non sunt figuratæ. Vicesimoprimo quæ-
ro, an per verbum de plano, remittatur libelli oblatio. Gl. ea.
ibi, dicunt. ponit opin. contrarias & nil eligit. dic vt dixi s̃. q. 3.
& in hac glo. ibi, lenta. vbi glo. videtur tenere libellum non re
20 mitti, quod tenui in d. q. 3. † Vicesimosecundo quæro in eo
quod dixi, dicit hoc casu non necessariam litis contest. an da-
buntur dilatoriæ tres quæ dant in aliis iudiciis. Glo. sed cum,
arguit quod non, ex quo non porrigitur libellus, sed petitio tan-
tum in actis scribitur, & ex quo non fit contestatio, arguit ẽt
in contrarium. & hoc tenet idem Pau. & Steph. quod non loqui-
tur de iuramento calum. quod præstatur super tota cã, sed de
21 iuramento ne calumniose petatur editio. † Vicesimotertio
quæro, an quando fit litis contesta. fieri posset petitionem &
responsionem affirmatiuam. vr̃ quod sic, vt no. de elec. dudum. 2.
de lit. cont. c. vnico. C. de li. conte l. vnica. Pau refert quosdam
legistas dicere quod per confessionem non fit litis contestat.
j. e. l. rem non nouam. §. patroni. C. de iud. ibi, & contradictio
nem obiectam. ff. de proc. si reus, vbi si reus agente actore per
procuratorem confitetur debitum & paratus est soluere, & or
dinarius præcipit deponi pecuniam non delegatus, qui tñ hoc
posset si esset lis conte. vt ibi no. ad idem quando contestatur
oportet diffinitiuam ferri quæ imponit finem controuersiæ.
ff. de re iu. l. j. de re iud. c. 1. vbi autem est confessio non põt esse
controuersia. primam opi. dicit Pau. veriorem quam tenui in
d. c. dudum. & d. c. vnico. de li. cont. Ad 2ũ ia respondet Pau. quod
in §. patroni. non intendit præcisam formam contestationis, sed
præcipere aduocatos iuramentum præstare lite cõtestata qñ
debent suum officium in cã præbere, quod non debent nisi in
casu negationis, quia in confessum nõ sunt partes iudicis nisi
in pronunciando. ff. ad l. Aqui. proinde. no. 2. q. 1. c. 1. ad l. si reus, di
cit quod loquitur de confessione quę non inducit litis contest. quia
facta fuit ante libellum oblatum vt ibi, secus in libello oblato
de hoc in Spe. de ot. iud. §. si. ver. 5. & seq. & per Io. An. in addi.
Spe. §. 2, ver. sed si reus. Vicesimoquarto quæro generaliter an
b in summariis b requiratur libellus & contestatio. gl. scire, remit
tit. dic quod requiruntur vt dixi, 8. q. 1. & in hac gl. si. vbi tenet conte
stationem esse necessariam. de libello autem hoc idem tenet
22 de li. cont. §. videndum. ver. 25. † Vicesimoquinto quæro in eo quod
hic hr̃ quod hoc casu potest procedi etiam tpe feriarum, an hoc
induceret solum verbum, de plano. Gl. istud forsan. soluit sub
dubio quod sic. idem Steph. alleg. ff. de of. procon. nec quicq. §.
de plano. in Auth. de man prin. §. si tibi, quod tenet Bar. in extra-
uag. qui sunt rebelles. in ver. de plano. per l. miles. §. sexaginta. ff de adult.
Vicesimosexto quæro in eo, quod dicit de feriis ob necessitates
hominum inductis, quæ sunt illa. gl. sicut est. soluit. Vicesimose
c ptimo quæro quid de feriis c in honorem Dei, vel sanctorum
inductis. Glo. ea. soluit quod secus in illis, per hanc literam a contr.
d Ex hoc infert, quod in causis matrimonialib. d beneficialib. deci-
marum vel vsurarum non potest procedi in his feriis, sed in
rusticis sic. & signa glo. ibi, per quod, vsq; ibi, sed quid. idem Pau
Steph. dicit hoc seruari, sed sibi plus placet contrarium. pp pietatẽ.
& necessitatem in talib. primum verius, & communius. Vi-
cesimooctauo quæro quid in feriis repentinis Glo. ea. ibi, sed
quid. primo exemplificat quæ sint repentinę. & deinde soluit
quod in illis nõ põt procedi ẽt in casib. huius clem. idem Pau. &
Matth. & signa glo. ibi, puto. vsq; ad finem. ex qua colligitur
quod feriæ repentinæ comparantur feriis inductis in honorem
Dei, quod est singulare. & in hac gl. ibi vnam opinio. quam te
23 net Pau. † Vicesimonono quæro, quia dixi in prox. q. quod feriis
repenti-

ADDITIONES.

x Hoc casu. Adde Spe. ti. de lib. concep. in §. nunc dicendum. Ant. de But. in cle. vnica. de cau. poss. & prop.

b In summariis. Adde c. dudum. el 2. de elec. Bal. in l. si reus. de procur.

c Quid in feriis. Adde glo. in verbo, compareant, in c. cupientes, in §. quod si per viginti. de elect. lib. 6. glo. in c. per scripta. 2. q. 8. Anto. de Butr. in c. j. de libel. obla.

Vinc. God. de feriis quæ possunt induci per statutum, Alexan. in l. filiusfamilias, de dona.

d In causis matrimonialibus. Adde c. non oportet. de pœ dist. 1. c. capellanus, & ibi Doct. de feriis.

a repẽtinis a renunciari non poteſt,cuius contrarium eſt in fe-
rijs ob neceſſitatem hominum inductis,quibus renunciatur
in iudicijs & ɔ̃ctibus, an ualeat renunciatio facta in cõtractu.
videtur quod non,quia fit reſpectu iuris futuri cui renuncia-
ri non poteſt.ff.de regu.iur.q poteſt.de deci.ex multiplici.ubi
de hoc in glo.2.Pau.contra.nam cum tales feriæ concedãtur
a lege,ut hic,earum exemptio competit antequam ſint.ideo
eis renunciari non poteſt.de hoc in Specu. de ferijs. §.fiu.uer.
quid ſi renunciatio.& ibi Ioan.An. uidetur tenere quod non
poſſit renunciari,ſed per pactum poſſunt remitti,quod eſt tu
b tius.primum tamen placet ratione prædicta. † Triceſimo q̃
ro ſi aliquæ feriæ b ob neceſſitates hominum inductæ ſunt a
ſtatuto uel conſuetudine,an poterit tunc procedi.Solu. Lap.
quod non, per hanc literam ibi, inductarum a iure. & ſic ſe-
cus ſi ab homine uel ſtatuto uel conſuetudine.non enim per
hanc literam derogatur prædictis.de eo qui mit. in poſ. cum
ueniſſet. de conſti.capitu.1.lib.6.† Triceſimoprimo quæro,
an iudex qui poteſt procedere hoc caſu tempore feriarũ ob
neceſſitates hominum inductarum, poſſit etiam non proce-
dere. Gloſ.non quicquid.ſoluit quod ſic. idem Paul. & Ste-
pha.& in hac gloſ.ibi conſuluit.11.qõ. 1.aliud.ibi non tenen
tur procedere niſi cõſenſerint pacto.de quo no.in d.verſi.ſed
nunquid. Triceſimoſecundo quæro in eo quod dicit quod
iudex exceptiones,appellationes &c.reijciat, an hoc poſſet ſi
in commiſſione eſſet ſolum verbum,abſque ſtrepitu. Gloſſ.
hæc dicit videri quod ſic.idem Pau. pro hoc quod dicitur in
26 glo.ſeq.& quod ſ.dixi in 8.& 9.contrario. † Triceſimotertio
quæro in eo quod dicit appellationes fruſtratorias reijcien-
das,quis iudicabit,an ſint fruſtratoriæ. Matt. arguit quod ne-
mo.non enim hoc poteſt appellans, quia etiam iuſtam dice-
ret iniuſtam,nec etiam iudex a quo, qui etiam diceret cõtra
appellantem.argum.50.diſt.ſi quis præpoſtera.de offic.deleg.
ſuſpicionis.Soluit quod quilibet iſtorum iudicabit. appellãs
enim iudicabit quantum ad appellandum, quia debet expri-
mere cauſas legitimas & probabiles in appellatione, appella
tus enim iudicabit quantum ad excipiendum,quia excipere
habet contra appellationem & cauſas in ea contentas. iudex
etiam a quo iudicabit quantum ad deferendum, non tamen
in forma iudicij, ſed extraiudicialiter cognoſcet, an ſit iuſta,
vel iniuſta. & poteſt ſibi hoc eſſe notum per facti euidẽtiam
ſuper quo iudicatum eſt, vel quia prohibetur a iure appella-
tio,vel quia in appellatione ante ſententiam non fuit expreſ-
ſa cauſa vt debuit,de appella.vt debitus.& cap. 1.li.6. dic quod
verum iudicium ſpectat ad iudicem ad quem.d. cap. vt debi-
tus.& cap.Romana.§.ſi vero.& duo.§.ſeq. li.6. ſed hoc debet
27 iudicare iudex a quo modo p̃dicto. † Triceſimoquarto quæ-
ro in eo quod dicit contentiones aduocatorum reijciendas,
an teneatur de hoc in foro pœnitentiali.Solu. Matthe. quod
in hoc foro quatuor exigũtur,perſona,cauſa, modus, ſalariũ.
perſona,vt non ſit hæreticus,excommunicatus, vel paganus.
4.qõ.1.cap.1.de hæreti.vergentis. & cap. excommunicamus.
c Item quod non ſit monachus c vel alia religioſa perſona , ta-
les enim peccant aduocando niſi pro monaſterio & de man-
dato prælatorum.16.q.1.monachi.de poſtu. c.2. Item ꝙ non
ſit in ſacris vel etiam in minoribus beneficiatus d.c. 2.ſecun-
do exigitur cauſa, quia debet aſſumere cauſam iuſtam non
iniuſtam. C.de iudi.rem non nouam.modus, vt nõ producat
inſtrumẽta falſa vel falſos teſtes,nec alleget falſa iura, nec di-
lationes non neceſſarias petat in grauamen partis,& quod fi-
deliter quantum iuſtitia permittit cauſam clientuli foueat,
nihil de contingentibus omittat.3.q.4.c.1.& qõ.6.ſi quis. Itẽ
qđ procaciter vel dicendo conuitia vel vociferando nõ aduo-
cet dicente propheta,erit cultus iuſtitiæ ſilentium. 5.qõ.4.in
loco.3.q. .ſi quis ſalarium. tenetur enim ad reſtitutionem ſi
per infidelitatem, negligentiam vel imprudentiam cauſam
amiſit.Item ſi propter eius pertinaciam pars aduerſa iniuſte
amiſit,tenetur ad reſtitutionem damni . Itẽ ſi accipit ſalariũ
vñ nõ debuit vel vltra quod debuit,tenetur reſtituere.de hoc
per Raymundum in ſumma de rapto.§.contra aduocatos.

ADDITIONES.

a Quod ferijs repentinis. Adde Bald. in l.ſi vt proponis,la j. C. quomodo & quando iud.Bal.in l.1.C.de fer.
Vin.God.De ferijs repentinis,Alex.in l.1.ff.de fer.& alibi vt infra.
b Si aliquæ feriæ. Adde Spec.tit de ferijs.in §.nunc dicamus.ver.1.Cyn. in l.2. C.de ferijs.
Vinc.God.Feriæ inductæ ob vtilitatem hominum,Alexand.in l.1. ff. de fer. & Felyn.in cap.ſi diligenti,de foro competen. & ob vtilitatem hominum, Alexan.in l.1.§.nunciatio,de oper.noui nuncia.& Felyn.in cap. ſignifica.de iud.
c Monachus.Adde Abb.in ca. 2.de poſtul.in 11.col. verſic.ſed dubitatur. Ioan. And.in regu.in alternatiuis.de regu.iu.lib.6.Abb.in c.cum I. & A. de re iu. circa fin. Abb.in c.edoceri.de reſcrip.Abb.in c.vnico.de ſynd. Abb in ca.1. de offi.iud.in 1.col.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet fieri in iudiciis ſummariis.*
2 *Iuramentum eſt triplex,ſcilicet iuramentum calumniæ,iuramẽtum de malitia, & iuramentum de ueritate dicenda.*
3 *Petitio debet fieri in iudiciis ſummariis . Eſt tamen neceſſe quod redigatur in actis.*
4 *Reus uſque ad quod tempus litis poteſt reconuenire actorem.*
5 *Poteſtas habens arbitrium,an poſſit eo uti contra iuſtitiam partis.*
6 *Verba iſta,prout arbitratus fuerit & uoluerit,quid importent.*
7 *Citatus ſi cadat in contumaciam,an ſit iterum citandus.*
8 *Iuramentum calumniæ & malitię,an & qualiter differant.*
9 *Reconuentio an poſſit fieri in iudiciis ſummariis de cauſa quę requirit plenam cognitionem.*
10 *Reconuentio, an poſſit fieri in cauſa appellationis.*
11 *Exordium litis quod & quale dicatur.*
12 *Petitio facta in iudiciis per quem debet inſeri in actis.*

Non ſic tamen. No. ꝙ in ſummarijs probatio-
nes admittũtur.& ex hoc quod
dicit neceſſariæ,dicit Genz.quod aliæ non ſunt admittendę,
quæ non releuarent probantem. C. de proba. ad probationẽ.
ſed hoc non eſt ſpeciale in his,nam idem in ordinarijs. de of-
fic.deleg.cum contingat.vbi de hoc in glo.uot.quod. Secun-
do no.quod admittũtur etiam defenſiones legitimæ . de hoc
in glo.legitimę.in princ. & pro hoc de re iud. clemen. paſto-
ralis.§.cæterum.vbi de hoc. nam etiam excommunicato &
hæretico non denegantur.de excep.cum inter. de hæret. filii.
li.6.& dicit Matth. quod defenſiones hic ponuntur pro exce
ptionibus.arg.de accu.qualiter.2.§.debet.licet inter exceptio
nes & defenſiones notetur differentia.de li.conteſt.c. 1. lib.6.
dic quod verbum defenſiones,hic accipitur generaliter vt cõ
prehẽdat exceptiones & defenſiones. vel poteſt ſtare proprie
vt comprehendat tantum defenſiones. nam de exceptionib.
dixi ſup. ead. cle.in princ. vbi excludit exceptiones fruſtrato-
rias,& ſic permittit nõ fruſtratorias. Tertio no. ex hoc quod
dixi in duo.proxi.not.quod acta litis,factum ſeu deciſionem
reſpicientia,ſunt in ſummarijs ſeruanda,non autem acta iudi
cij.i.concernentia ſolennitatem per omnia ſeruantur . de his
per Innocen.de teſtibus cauſam.& dico.J.q.2.& dic quod tol
1 litur ſolennitas iudicii quo ad hæc expreſſa. † Quarto not.ꝙ
in ſummariis debet fieri citatio.nam etiam in notoriis facien
da eſt.de iure.ad noſtram. 3. & a citatione inchoatur iudiciũ.
de proba.quoniam contra.& quod dixi de notorio, dic ut di-
2 xi de coha.cle.veſtra.q.13.† Quinto no.de triplici iuramento
ibi,iuramenti de calumnia,vel malitia,ſiue de veritate dicẽn-
da.& in quo differant iuřm calũniæ & malitiæ,dico J. q.8. &
vř Matth.dicere ꝙ licet iuřm de calumnia poſſit tacite omitti
in ordinarijs,de iura.calum.c.1.li.6.nõ tñ in ſummariis,p no.
in Spe.de iura.cal.§.nunc dicamus.ver.fi. ſed illa non faciunt,
nec dictũ vř uerum.& ɔ̃rium no.hic in glo.intellige.pro hoc
ga c.1.de iura cal. gñaliter dicit in tota cã iuramentũ calũniæ
tacite omitti poſſe non facta diſtinctione inter ordinarias &
ſummarias.de hoc J.in 1.ɔ̃rio.Sexto no. ꝙ iudex debet labo-
rare ne veritas occultetur,vt li.non conteſt.qm̃ . §. 1.de teſtib.
dilecto.de fid.inſtru.cum Ioan.in fi.C.de eden. is apud quem.
3 † Septimo no.quod iuxta petitionis formam ſequi debet pro
nunciatio.de hoc in gl.in ver.formam.Octauo no. ꝙ in ſum-
marijs petitio poteſt fieri uerbis , ſed oportet ꝙ redigatur in
actis;ꝙ intellige per modum memorialis ſeu poſitę. de hoc.ſ̃.
ea.cle.in princ.in gl.datur.& ibi dixi in 15.q. & dicit Steph. p
hoc excluſam eẽ omnẽ curioſitatem & formulam concipiẽ
dorum libellorum in hmõi cauſis.ſufficit enim ꝙ petatur id
ꝙ intẽditur ſimpliciter & ſine expreſſione cauſę & actionis,
in arti.tñ oportet exprimi cãs ex quibus iuſtificetur petitio ,
quia neminẽ ſine cã audit p̃tor.ff.de trã ſa cum hi.§.in cauſa.
aľs articuli eẽnt impertinẽtes & nõ admittẽdi.de of. dele. cũ
ɔ̃tigat.no.de ɔ̃feſ.c.1 & 2.li.6.Nono ex hoc not.ꝙ q̃ agunť in
iudicio ſiue uerbo ſiue ſcriptura,dẽnt in actis redigi , & hoc
eſt offm̃ ſcriptoris,iuxta c.qm̃ ɔ̃.de p̱ba.Decimo no. ꝙ ſuper
petitione formantur poſitiones & arti.de hoc in glo.canti.&
cã ſignat p̱ cautela quã tradit. Vñdecimo no.ꝙ petitio ſcribitur
in actis ut fiat diſtinctio clarior.& dicit Lau.ꝙ dicit diſtinctio
& non dicit inña, vt ſit ſenſus ꝙ omnia quæ fiunt in iudicio,
iudex poteſt oretenus dicere & poſtea in actis inſeri facere.ar
gu.de teſti.Albericus.ſententia uero debet recitari de ſcripto.
de re iud.cap.fin. lib.6.Oppo.in eo ꝙ dicit in ſummarijs non
excludi iura de cal.ꝙ imo poſſit omitti ſicut in ordinarijs. de
iudi.c.1.lib.6.Gloſ.intellige.ſol.ſtando contrario. quod dic vt
dixi ſ.in 5.no.& ad hanc literam inde ut in hac gl.& idẽ Pau.
Secundo oppo.ꝙ non ſit opus ꝙ ſententia ɔ̃formetur petitio
ni.nam qñq; p̱cedit ſine petitione,ut cũ iudex p̱cedit ex off.
de iureiu.ad uram.a. So.Lap. ꝙ hæc lřa dẽt intelligi cũ agiť ad

primum interesse partium, non autem si ad interesse iuris publici, vt si agitur de matrimonio carnali, vel spirituali, vel de alijs concernentibus periculum animæ in quib. non attenditur petitionis forma nec voluntas partium, sed veritas rei tantum, & ſm veritatem fertur snīa, quæ tñ nō transit in rem iudi. de elect. eum a nobis. & c. cum dilecti. & c. nihil. & c. si forte. li. 6. de re iud. lator. tenor, ↄsanguinei. & e. Bertoldus. & qđ no. de do. cum olim, de resti. spo. ex conquestione. de spon. sicut ex literis. dic ꝙ etiam cum ꝓceditur ad interesse iuris publici dēt si proceditur ad inquisitionem dari copia inquisito, de accu. qualr. §. dēt. & tunc inquisitio succedit loco libelli, & iudex loco actoris, nec pōt iudex ſm veritatem iudicare, sed tñ ſm acta. de off. dele. pastoralis. §. quia vero. in glo. arg. ↄ. & ibi dixi. Tertio oppo. in eo quod si reus uoluerit aliquid petere &c. nam reus nō petit, sed excipit. de excep. a nobis. Sol. dic petere. s. reconueniendo, & hoc quantum ad hanc literam in eo quod dicit ꝙ hoc dēt fieri in exordio litis, qđ dico in seq. contratio. potest etiam petere propter mutuam petitionem, & hēt locum regula, qui prior appellat &c. de ordi. cog. ca. 2.

4 †Quarto oppo. ꝙ reus possit petere reconueniendo non tñ in exordio, sed ēt vsq; ad conclusionem. de rescr. dispēdia. §. reus quoque. lib. 6. Glo. no. contra. sol. referendo opi. quorundam qui stant contrario. gl. vero tenet quod reconuentio debeat fieri in exordio litis. & hoc intelligendo de uera recōuētione quæ debet simul tractari cum principali, secus de conuentione quæ potest fieri durante iudicio. de rescr. dispendia. §. reus. in qua ut dixi in proximo ↄtrario habet locum reg. q prior. li. 6. idem Pau. Lap. dicit posse dici quod hæc cle. loquitur in suo casu. ¶ cum sine strepitu &c. proceditur. vel secūdū eū duplex est exordium litis, alterū ex parte actoris, cum petit a reo aliqd. alterū ex parte rei cū petit ab actore. & sicut actor in exordio petit, ita quādo reus petit dr petere ī exordio quo ad actorem, sed simpliciter. & hoc dicitur litis cōtestatio, qđ dico J. q. 12. & 13. & sic non procedit vlt. solu. Lap. sed nec ꝓcedens est uera quæ restringit reconuentionem in causis sūmarijs ut fiat tantum in exordio litis, quasi secus in ordinarijs. hæc enim differentia iure nō probatur. uerius est ergo qđ glo. dicit. Quæro de quibus probationibus loquitur litera ibi, probationes necessariæ. Glo. actori. sol. ꝙ iam de probationibus actoris, q̃ rei.

5 Secundo† quæro in eo quod dicit ꝙ licet cā sit summaria non tollūtur legitimę defensiones, quid de potestate qui habet arbitrium, an potest ea uti ↄ iustitiam partis. Gl. legitime. inducit hanc literam quod non, & aliqua alia iura vsque ibi, & si dicas. & no. singulariter hanc glo. idem tenet Bar. ff. de dona. filiusfa. & de test. milit. filius. vbi dicit esse casum coniuncta l. 1. illius ti. de hoc in seq. contrario. Oppon. ad hoc quia arbitrium debet aliquid operari. argu. de priui. si Papa. li. 6. ff. de le. 1. si quando. glo. ea. ibi, & si dicas. solu. quod operatur intelligendo solennitates quæ figuram iudicij respiciunt. & in hoc gl. distinguit de actis, quia quædam sunt acta causæ vel litis, quædam iudicij. de primis sunt cōfessiones, attestationes, & alia quæ facturam respiciunt. de secundis sunt citationes, satisdationes, & similia. de hoc. s̃. in 3. not. & signa gl. ibi, vnde no. vsque ad fi. ex his concludit glo. quod sicut quando mandatur procedi sine figura non tolluntur illa quæ instruunt vel decidunt causam, sed tantum aliqua quæ solennitatem respiciunt, ita potestas hñs arbitrium potest illa tātum omittere quæ respiciunt solennitatem, non ea per quæ impeditur cognitio veritatis. idem Steph. alle. C. de episc. & cler. auth. generaliter. in fi. dicit Steph. quod intelligitur quod facit arbitrio boni viri. ff. de ope. lib. si libertus. alias redigetur in arbitrium boni viri. idem Bar. in extraua. præalle. in ver. videtur expedire. vbi dicit ꝙ ideo nō potest tollere defensionem, quia hoc est ↄ naturalem æquitatē, pro hoc quod dixi. s̃. in 2. not. dicit etiam quod licet non teneatur sequi regulas iuris ciuilis in producendo per ea quæ dico. J. ea. q. non tamen pōt remittere exceptionem præscriptionis vel aliam procedentē ex mero rigore iuris ciuilis, quia non potest immutari ius alteri legitime quæsitum. ff. de posi. bona fides. hoc. n. esset auferre ius alterius, quod est contra naturalem æquitatem. hęc ꝓcedunt in exemplo posito qñ conceditur arbitrium, sed qñq; ↄceditur alicui quod faciat vt voluerit, vel alijs verbis, ꝓ quorū intellectu dicit Bart. ibi, quod differentia est inter liberam voluntatem, & arbitrium boni viri, quod tamen arbitriū etiā includit voluntatem. voluntas autem est qñ sit libera, nec potest cogi necessitate præcisa. C. de hær. insti. cum proponas. 15. q. 1. merito. sed cogitur quadam necessitate ↄsequentiæ, vt si quis vult lugere tormenta, hoc vult libere, & tunc nō vult id quod tormenta inferunt. & in hoc videtur Bart. corrupte loqui. sed vult dicere quod necessitas consequentiæ est qñ quis ne incidat vnum quod sibi ōīno displicet, eligit aliud quod ēt displicet, sed non tñ, quod metus causa factis. & hæc dicitur voluntas coacta ff. quod me. causa. quod si mulier. §. si metu, d. c. merito. Item, voluntas de se non appetit nisi bonum vel apparens bonum, licet quandoque velit aliquid quod intellectus iudicat esse malum, sed voluntas illud vult sub ratiōe boni delectabilis, seu apparentis ipsi volenti. voluntas ergo considerata respectu ipsius volentis & ab extrinseco non coacta dicitur arbitrium boni viri, quia bonus vir sic arbitraretur. ff. iud. sol. vir bonus. pro socio, si societatem. §. arbitrorum. reperiuntur autem verba quę important liberam voluntatem, vt verbum volo. ff. de lega. 2. cum quidam. de fideicom. lib. fidei-

a commissaria libertas. Item verbum licet, a vel libuerit. vt ibi, nam idem est dicere quod libuerit. i. libere voluerit. Item vbi ponitur verbum arbitrium, vel simile cū hac adiectione plenum, seu liberum. ff. de le. 3. fideicommissa. §. q̃q̃. Idem vide-

b tur de verbo, iudicio b tuo. ff. de fideic. lib. Thais. §. Lucius. vbi glo. tex. tamen contradicit, & sic videtur quod uerbum iudicio tuo, importet arbitrium boni viri. nam iudicio tuo, est dicere, facta dispositione inter te. quod est referendum ad arbitrium boni viri, & generaliter dicit Bar. ibi quod exceptis prędictis exemplis de verbo voluerit, seu libuerit, seu cum est uerbum arbitrium, cum verbo plenum, seu liberum, in alijs debemus intelligere ad arbitrium boni viri, vt si dicatur, vt sibi videbitur, vt approbaueris, uel comprobaueris, & similia. d. l. fideicommissa. d. l. Thais. §. sororem. & alia similia, de quib. p

c Bar. ff. de leg. 1. si sic. & licet uerbum uolo, c & cupio, æquiparantur. ff. de fideius. Gręce. dic tamen quod æquiparantur solū in hoc, quia vtrunque continet uoluntatem, sed primum liberam, secundum regulatam. dicit etiam Bar. ꝙ sub prædictis uerbis quandoque committitur facultas ↄhendi, quādoque largiendi ex causa lucratiua, quandoque iudicandi. primo casu aut committitur per uerba significantia arbitrium boni viri, ut si committitur facultas arbitrandi circa contractum, & tunc debet arbitrari suo arbitrio ratione regulato, prout bonus uir & diligens paterfamilias facturus esset. ff. de contrahē. emp. hæc uenditio. pro soc. si societatem. §. arbitrorum. ff. de oper. liber. si libertus. de iureiur. ueniens. & cap. Quintauallis. aut permittitur per uerba significantia liberam uoluntatem, & tunc omnia potest duobus exceptis. primo quod non donat. hoc enim non uenit ex concessione liberæ uoluntatis. ff. de dona l. filiusfamilias. §. 1. secundo ꝙ dolus absit. ff. man. creditor. §. Lucius. hoc enim repugnat regulis iurisgentium, & in hoc etiam reperitur Bar. corrupte loqui. & uult dicere ꝙ licet libera uolūtas intelligatur libera a regulis iuris ciuilis, nō tamen à regulis iurisgentiū. & sic etiam si interueniat deceptio dolosa ualet quod geritur. ff. de mino. in causę. a. §. idem. de emp. & uend. cum dilecti. secundo casu quando cōceditur facultas largiendi ex causa lucratiua, tunc si per uerba significantia arbitrium, debet facere ut bonus uir. d. l. cum quidam. ff. de lega. 2. & de leg. 1. qui sic. t. responso. de leg. 3. fideicommissa. §. quamquam. de fidcicom. lib. fideicommissaria libertas. Si uero per uerba significantia liberam uoluntatem, tunc facere potest etiam contra regulas iuris ciuilis seruatis regulis iurisgentium. ff. de mili. test. l. 1. ubi permittitur milite testari quomodo uult. & per hoc potest relinquere deportato cuius status nullus est de iure ciuili, non autem dānato in metallū, qui est seruus pœnæ, cum seruitus sit de iuregentiū. de mili. test. l. neque. §. deportati. §. si serui pœnę. & §. qui seruū proprium. & hoc uult dicere l. cum quidā. præalleg. nam ei q est indignus ꝑꝑ offensam nō donatur. sed donatio reuocatur. C. de reuo. don. l. fi. de dona. c. fi. ideo bonus uir hoc est iudex nō arbitrabitur largiendū, sed secundum naturalem æquitatem declaratā p ius diuinum maioris perfectionis est tribuere ei q se offendit q̃ alteri, vnde is in cuius libera uoluntate cōmittitur pōt indignum eligere. tertio casu quando committitur facultas iudicandi si per uerba importātia arbitrium boni uiri, debet

ADDITIONES.

a Verbum licet. Adde Bar. in l. stipulatio. in §. qui in alienam. ff. de uerborum obligation.

Vinc. God. Tu adde quod uerbum licere seu licitum esse, potest duob. modis intelligi. Bar. in l. stipulatio ista. §. hi qui sunt, nu. 3. ff. de uer. ob.

d De uerbo iudicio tuo. Adde glo. in uerbo, iudicauerit. in c. tria. 36. q. 2. Bal. in l. uoluntatis. C. de fideicommiss. in 2. colum. Ioan. de Imo. in l. si sic. ff. de lega. 1.

Vinc. Go. Adde quod iudicio maioris partis collegij statur, cum de re necessaria agitur. Pet. a Biaxio in tracta. director. elec. c. 31. 3. par. nu. 2. quod habetur in lib. 8. trac. fol. 35.

c Verbum uolo. Adde glo. in uerbo uolumus. in clementi. vnica. de offic. vica. glo. in uerbo, uolumus. in clemen. vnica. de re. permu. gloss. in uerbo, uolumus. in clemen. 1. de censi. gloss. uerbo respondemus capit. vlti. de uerborum significatio. lib. 6. Abb. in c. sedes. de rescrip. in 5. colum. Abb. in capitu. ex ratione, in vlti. colum. de ap. Card. Zaba. in c. 1. de confes. idem Card. in c. ad audientiam. de rescrip.

Vin. God. Volo, non est uerbum directū nec obliquum nisi secundum naturam uerbi cui adiectur. Vide Alc. In l. quoniam. C. de testi. & in l. cum quis. § Scia. de leg. 3. qui declarat qualiter Bar. ibi intelligi debeat.

ri. dēt sequi regula iuris ciuilis sicut is qui assumitur arbiter.
ff. de arbi.l.j.de arbi.c.j.& c.per tuas.& c.exposita. Si aūt p ver-
ba significantia liberam voluntatem. tūc est libera regulis ci-
uilibus, sed non a regulis iuris gentium vel naturali æquitate,
ꝙ est idem. de re iud. cle. pastoralis. Quamuis enim Imperator
6 sit solutus ll. non tñ naturali ęquitate, vt ibi. † Tertio quęro in
eo quod dixi in proxi. q. quod qñq; apponuntur verba signifi-
cantia liberam voluntatem, qñq; significantia vtrūq;. quid si
apponuntur verba significantia vtrunq; vt si dr̄, prout arbitra-
tus fuerit & voluerit. Bar. vbi s̄. dicit quod important arbitriū
boni viri, quia vnum prædictorum inest alteri, non. n. est arbi
trium sine voluntate, qñq; ponuntur duo copulatiuè, quorū
vnum inest alteri, vnum resoluitur in adiectiuum. ff. de pac. l
j. ibi placitum & consensus, exponitur. i. placitus cōsensus, sic
in proposito exponitur. i. voluntarie arbitratus fuerit. & sic ar
bitrio boni viri. ff. pro so. nec adiecit. nisi addatur verbum, libe
re, vt in prox. q. Quarto quæro si datur potestas procedendi de
facto. Bar. vbi s̄ dicit intelligendum. i. manu regia. ff. de reg. iu.
l. i. & sic commissa solennitate non tñ ꝯ naturalem æquitatē,
vt s̄. dixi q. 2. Quinto quæro in eo ꝙ hic dicit citationem requi-
ri, an sufficiat vnica. Glo. per hoc. solu. ꝙ sic, quia litera dicit in
singulari citatione, licet alias requiratur trina. idem Pau. pro
hoc de fo. comp. proposuisti. de app. cum sp̄ali. de deci. cle. j. &
quod ibi dixi. 15. q. pro hoc quod no. Inn. de sen. excom. sacro.
7 & Arch. 12. q. 2. indigne. † Sexto quæro, an citatus qui fuit cō-
tumax, amplius citabitur. Solu. Pau. ꝙ sic s̄. de rest. cum olim.
no. Inn. de of. deleg. consuluit. de procu. & Spe. de cita. §. viso.
ver. quid si quis. & no. de do. c. 2. lib. 6. in glo. videbatur: ꝙ pro-
cedit nisi fuisset citatus ad totam causam, quia secus tunc ꝙ
8 dixi de dila. c. fi. q. pen. & ponit Fride. in consi. 266. † Septimo
quęro in eo ꝙ dixi in 1. no. de iu. ca. & malitię, quæ differentia
sit inter hoc. So. Pau. & Genz. dicunt, ꝙ differunt, qa primum
semel tantum præstatur. C. de iu. cal. auth. hoc sacramentum,
s̄m pluries præstari potest. de iur. cal. c. j. in fi. lib. 6. item primū
tñ post litem ꝯt. præstatur, & ab vtraq; parte. s̄m qñq;, & tñ
a suspecto de malitia. dic. §. fi. C. de iu. cal. l. j. & 2. ex hoc infert
ꝙ sicut lit. præcludit viam dilatorijs. de re iudi. inter. ita in cau
sis in quib. non fit litis cont. hoc facit iuramentum calumnię,
pro hoc quod no. de ele. c. j. lib. 6. glo. vbi. n. quæ est singularis.
ex his dicit Pau. ꝙ qñ imponitur pœna ei qui persistit vsq; ad
lit. conte. vt C. de iuris. omnium iud. in criminali. 11. q. 1. molo
ta. placuit de fo. comp. si diligēti, si erat cā in qua non fiat litis
contest. per iuramentum calumniæ surget idem effectus ac si
lis contestaretur, alias esset deterior ꝯdō causarum in quibus
proceditur summarie q̄ aliarum ꝯ mentem ꝯstitutionis, pro
hoc quod no. Spe. de ap. §. qualiter. ver. sed pone. & seq. Octa-
uo quæro in eo ꝙ dixi in 9. & 11. no. quod petitio dēt scribi in
actis, ad quem effectum. Sol. vt in glo. expedit. idē Pau. de hoc
ꝯ. q. 15. & no. singulariter glo. in eo quod dicit ꝙ petitionis co
9 pia traditur reo expensis actoris. Nono † quęro in eo ꝙ dixi in
3. ꝯrio, ꝙ reus potest reconuenire actorem, in summarijs de
quibus hic possit fieri reconuentio de causa quæ requirat ple
nam cognitionem. Glo. ꝙ requirat. solu. & diuide illam, quia
primo quærit vt prædixi. secundo ibi, hoc dico. ponit opin. ꝙ
non. 3. ꝯtiam ibi, sed quidam. quarto ibi, Petrus, reuertitur ad
primam, & respōdet ad 1. ꝯriam. quinto ibi, pręd ictis. huic op-
ponit, & dupliciter sol. ad q. autem dicit glo. conuentus in cau
sa summaria potest reconueniri super causa eiusdem naturæ
& c. vt in glo. vsq; ibi, prædictis. Opp. ad hoc ꝙ imo potest re-
conuenire etiam super causa non summaria, nam ex vi recon
uentionis etiam super ea proceditur summarie. de mu. petit.
c. 2. Glo. ea. ibi, prædictis. soluit dupliciter. & vtraq; sol. notabi-
lis est, tamen secunda communior. & signa glo. æque tamen.
ad fin. Pau. dicit ꝙ coram ordinario & delegato recognoscen-
te de causa summaria s̄m hanc cle. locum habe reconuentio
etiam in causa quæ plenum ordinem iudiciarium requirit de
sui natura, quia hæc litera loquitur generaliter, ideo generali-
ter debet intelligi. de maio. & obed. solitæ. & hanc rationem
tangit etiam hæc glo. in fin. alleg. etiam Pau. alia iura de qui-
bus in gloss. ibi, sed quidam. & maxime mouetur per cap. 2. de
mu. pet. præall. ad opin. & rationem Inno. dicit Pau. ꝙ proce-
dit in summarijs de quibus non loquitur hæc constitutio. &
in hoc dicit Pau. ꝙ quædam sunt causæ proprie summariæ in
quibus non requiritur plena probatio, sed semiplena. & quan
doque iuramenti tantum. C. de his qui ad eccles. confu. præ-
senti. vbi de hoc. quandoque vnus testis. de hoc in Specu. de
officio iudic. §. fin. ver. 6. & in his est vera opin. & ratio Innoc.
natura enim reconuentionis non debet esse tantæ efficacię, ꝙ
faciat semiplene probādum cum finali pręiudicio aduersarij
id quod est plene probandum. quędam sunt causę improprie
summariæ, sed sic dicuntur, quia excludunt substantialia iudi
cij, & in eis habet locum reconuentio, in qua similiter sine
substantialibus iudicij procedetur, ita quod vna sententia po-
terunt terminari vt exigit natura reconuentionis. & hæc opi.

licet per alia verba, tamen in effectu idem vult quod glos. ibi,
æque tamen. vsque ad fi. imo glo. continet plus in eo quam in
secūdo membro, qñ cā est summaria p commissionem distiū
git an motu proprio, an ad instantiam partis. ad l. 1. C. vbi cā
status. alleg. in glo. in ver. Petrus. respondet Pau. ꝙ ibi non ad-
mittitur reconuentio pp naturam possessorij ibi intētati ꝙ in
hoc est priuilegiatum. de ord. cog. c. fi. petebat. n. ibi dñs seruū
fugientem ad aliam prouinciam qui sibi libertatem vendica-
bat. & dr̄ ibi ꝙ iudex loci vbi est, restituet eum dño, & iudex lo
ci vñ fugit, cognoscet de libertate. simile dr̄ in vxore quæ pri
mo dēt viro restitui q̄ de iurib. matrimonij cognoscat. de rest.
10 spo. ex transmissa. & c. ex ꝯquestione. † Decimo quæro circa
ea quæ dixi de reconuentione in prox. q. an in cā appellationis
a habeat locum reconuentio. So. Gen. ꝙ non, per l. ff. ex qb. cau.
in pos. ea. ad cognitionem. de iu. l. 2. §. legatis. dic ꝙ imo si fuit
appellatum ante litis ꝯt. quia iudex ad quem succedit loco iu-
dicis a quo. de ap. vt debitus, sicut ergo coram primo habuis-
set locum reconuentio, ita & coram secundo, ꝙ plenius dixi
11 de mu. pet. c. j. † Vndecimo quæro in eo ꝙ dixi s̄. in 4. ꝯrio de
b exordio litis, quod dicatur exordium litis. b Sol Pau. remitten
do ad no. de offi. deleg. super quæstionum. §. quod si. vbi no. ꝙ
varijs modis dr̄, vbi ēt dicit gl. ꝙ exordium proprie est litis ꝯt.
pro hoc de iur. cal. c. j. in prin. lib. 6. de hoc tñ exordio non po-
test intelligi hæc litera, cum in his causis non fiat talis litis ꝯt.
s̄. ea. cle. in princi. de quo ergo exordio hic intelligitur, dico in
seq. q. Duodecimo quæro circa id ꝙ dixi in proxi. q. in fi. ꝙ di-
catur hic exordium litis. Solu. Pau. ꝙ a tempore porrectæ pe-
titionis vsquequo iuratum est de calumnia antequam dētur
petitiones & articuli & fiant talia quæ habent sequi litis cōte.
dr̄ exordium; postea. n. non fiet in exordio. idē vr̄ sentire Gen.
Lap. & Matt. Decimotertio quæro in eo, ꝙ dicit ꝙ actor &
reus possunt petere in scriptis sine verbo, cuius est electio. Gl.
12 eligat. sol. quod petentis. idem Pau. † Decimoquarto quæro
in eo quod petitio debet in actis inseri, p quem. sol. Pau. quod
per scriptores actorum, de proba. quoniam ꝯ. ex hoc infert ꝯ
quosdam scriptores causarum qui exceptiones & alia quæ in
scriptis necessario non debent offerri verbo, prolata nolunt
in actis scribere nisi in scriptis dentur, cum tamen teneantur,
vt hic. de exceptionibus tamen quod sint dandæ in scriptis, te-
net glo. in d. c. quoniam contra. sed litera hoc non probat, &
contrarium tenetur ibi. communiter autem dicit Pau. quod
hæc descriptio in actis fit vt de forma petitionis non possit in
posterum dubitari, quia hominum memoria labilis est. 23. di.
præterea, C. qui testa. fac. pos. hac consultissima. & vt petitio
possit in sententia exprimi sicut habet consuetudo. & hic no.
& de hoc vltimo dic plenius, vt in gl. expedit, & de hoc. s̄. q. 9.

ADDITIONES.

a An in causa appellationis. Adde glo. in clem. j. de causa pos. tex. in l. ad cogni-
tionem. ff. ex quib. cau. Inno. & Doct. in c. j. de mu. pe. Spe. ti. de reconuen. §.
2. ver. legatus. C y in l. per hanc. C. de temp. ordi. in 2. q.

b Quod dicatur exordium litis. Adde cap. j. de iura calum. c. ex parte. de ver-
borum significa.
Vinc. God. Nota quod exordium ponit Cic. j. de inuen. Atque huius quoque
exordium mali quoniam principium boni diximus explicemus. est n. exor-
dium principium orationis per quod animus auditoris vel iudicis constitu-
tur vel apparatur ad audiendum.

SVMMARIVM.

1 *Reus, an debeat respondere positionibus in causa criminali.*
2 *Positiones sunt inuenta ad faciliorem expeditionem litis.*
3 *Articuli alio nomine dicuntur intentio.*
4 *Vsus longæuus causarum potest allegari pro iure.*
5 *Iudex debet articulos admittere si sunt pertinentes ad causam.*
6 *Iudex in causis summarijs potest dare eundem terminum ad ponendum & ad articulandum.*
7 *Remissio fit quandoq; pro testibus producentibus ad partes. & qualiter talis remissio fieri debeat.*
8 *Iudex in iudicijs summarijs potest interrogare siue ex officio siue ad instantiam partis vbicunque æquitas suadet.*
9 *Partes debent citari ad diffinitiuam etiam in iudicijs summarijs.*
10 *Articuli probatorii quid debent continere.*
11 *Vsus longæuus qualiter facit ius. Et duplex est vsus, s. vsus fori, vbi lis exercetur, & vsus litigantium.*
12 *Consuetudo est Tholosę quod valeat testamentum cum duobus testibus, in Cathalonia requiruntur septem testes, quidam Cathalanus fecit testamentum Tholosæ cum duobus testibus, an valeat in Cathalonia.*
13 *Vsus positionum, an debeat seruari tam in causis ordinariis quam summariis.*
14 *Acta & monimenta quę dicantur, & an inter ista sit differentia.*
15 *Terminus idem, an possit assignari ad producēdos testes probatorios & reproba-*

reprobatorios.
16 *Terminus si datus est ad producendum instrumenta, an post terminum audiatur volens ea producere.*
17 *Citatus est aliquis ad sententiam audiendam certa die, qui citatus tūc non comparuit, nec iudex illa die pronunciauit, an iudex cum vult postea pronunciare teneatur eum citare.*
18 *Sententia debet ferri in scriptis, an autem sit necesse quod scribantur causæ quæ mouent iudicem.*
19 *Iudex, an teneatur partes quo ad forum animæ si non vult ferre sententiam causa concordandi partes.*
20 *Sententia, an possit ferri non facta conclusione in causis ordinarijs sicut in summarijs.*

1 §. Et quia. †No. de positionibus, de hoc in glo. de his,
quæ remittit. & dicit Genz. q positionibus
in causa criminali non respondetur secundum Inno. & Com
post. de elec. dudum. a. quod intelligit iuxta no. 50. dist. ex pœ-
nitentibus. & in Spe. de positi. §. a. ver. videndum. & de confes.
c. a. in glo. puta, lib. 6. & ibi no. casus in quibus quis non tene-
tur respondere positionibus. quo ad positionem autem in cā
criminali, dic vt dixi de confes. c. s. vbi per Inno. & per ibi no.
dic q positioni continenti crimē non tenetur quis rñdere qñ
est super occulns, secus si super non, occultis, vt si sit posi-
2 tio quod talis fuit publice conuictus de tali crimine. †Secun
do no q positiones sunt inuētæ ad faciliorem litis expeditio-
nem, si enim pars confitetur, cito causa terminatur, vnde di-
xit Pau. quandoq; dicitur non posse de causa liquere propter
contumaciam partis, quia confessio haberi non potest, vt no.
3 Inno. de dolo. prout. †Tertio no. de articulis qui vt dicit glo. in
verbo, articulos, in quibusdam locis dicuntur intentio vel
assertio. & dicit Mat. q dicuntur intentio, quia continere de-
bēt id quod quis intendit probare. de testi. veniens. a. quod ēt
dico. J. q. j. aliquādo dicuntur capitula. de testi. per tuas. vbi de
hoc. Quarto no. ex hoc quod dixi in præcedenti no. & ex hac
litera q articuli debent dari in causa. de cau. pos. cum ecclesia.
d. c. veniens. de fi. instr. cum Io. at. ff. de peti. hære. si quis liber-
tatem. de iureiu. si duo. §. item. C. qui leg. pers. l. vlt. de hoc J. q.
j. Quinto not. q articuli inuenti sunt ad clariorem probatio-
nem. pro hoc secundum Lau. quia quæ partes indistinctè po-
nunt clarius & facilius parent quam si in genere, & confuse
dentur. de testi. præsentium. lib. 6. vnde quasi neglecta vidētur
quæ in articulis specificata non sunt, licet sub genere sint in
4 libello contenta. at. de exces. præla. cle. frequens. in fin. † Sexto
no. q longæuus vsus causarum potest allegari pro iure quod
dicit Laud. procedere siue tēdat ad litem ordinandam, vt hic
siue ad decidendam. de eo qui mi. in pos. cum venisset. & hoc
tamen dum sit rationabilis, alias non. de re iud. cum causa. de
hoc. J. in 3. q. idem Genz. inducunt ambo q dr̄ de stylo curiæ
seruando in causis. de consti. ex literis. de re iu. in causis. de cri.
fal. quam graui. de sen. excom. per tuas. sicut & in sacramentis.
de tempo. ordi. c. j. 12. dist. per totum. pro hoc etiam quod no.
12. dist. illud. & quia vsus longæuus seruandus est. 6. dist. mos
5 antiquus. C. de vete. iure enucl. l. j. §. sed & si quæ. † Septimo
no. ex eo quod dixi in 3. proximo no. de articulis dandis q iu-
dex debet eos admittere, quod intellige si sint ad causam per-
tinentes, vnde dicit Math. q iudex debet inspicere articulos,
& impertinentes non admittere, sed solum illos qui ad cau-
sam faciunt. de offi. deleg. cum contingat. dicit etiam quod si
omissa fuerit examinatio super impertinentibus articuls ite-
rato fieri debet non obstāte publicatione testium secundum
Bar. licet alij contra, primum verius per id quod dixi in d. ca.
cum contingat. licet. n. iudex possit discutere ab initio an arti
culi sint admittendi, tamen si non discussit & admisit non ad
mittendos etiam post factas probationes, potest reijcere. nam
illa admissio fuit quædam interlocutoria quam potest reuo-
care de app. cum cessante. solet autem fieri admissio articulo-
rum cum protestatione saluo iure impertinentium, & non
6 admittendarum, & tunc cessat hæc dubitatio. † Octauo nota.
quod in summarijs potest iudex dare eundem terminum ad
ponendum & articulandum. de hoc in glo. in verbo vtrosq;.
quam no. in eo quod dicit etiam quod partes quandoq; hoc
coniungunt dicentes, ponit. & si negetur, probare intendit. &
tunc est sensus q si pars aduersa confitebitur hæc cedunt lo-
co positionum & articulorum super quibus examinabuntur
testes. Nono no. quod masculinum a concipit fœmininum,
quod probat dictio vtriusque. relata ad positiones & articulos
de quibus, s̄. eo. §. & s̄. de elect. clem. 1. vbi dixi in t. 2. & 3. qō.
Decimo no. quod in summarijs potest iudex dare vnum ter-
minum ad exhibendum omnia acta & munimenta. dic vt in
glo. scilicet, per quæ. & de hoc de in integ. resti. coram. & J. q.
8. Vndecimo no. q terminus de quo in proxim. not. dari non
debet nisi post datos articulos. de hoc J. q. 9. Duodecimo no.
quod cum datur terminus debet limitari ad diem certam: &
dicit Pau. certam siue nominatum, puta vsque ad diem lunæ,
7 siue per numerum dierum, puta vsque ad 30. dies. †Decimo-
tertio not. quod quandoque fit remissio pro testibus produ-
cendis, & de forma eius glo. cuins remittit. & dicit Gen. quod
remissio ista fit ad loca remota vt parcatur partium laborib.
& expensis. de fideius. constitutus. C. de appella. cum post. &
hanc remis. dicit Steph. regulariter in curia fieri solum po
lit. contest. ante lit. autem contesta. super dilatorijs vel etiar
peremptorijs quæ tunc proponi possunt non fit, licet ex cau
fieri possit, vt quia testes non possunt commode haberi in lc
co indicijs dicit etiam quod non fit de stylo curiæ nisi seme
vt no. Io. Mo. de hære. c. fin. in prin. lib. 6. ibi tamen non vr̄ Ic
Mo. hoc aperte dicere, sed dictum est æquum ex quo non f
8 nisi super probationibus faciendis post lit. contest. †Decimc
quarto no. quod iudex in summarijs interrogat siue ad insta
tiam partium siue ex officio vbi æquitas suader. & dicit La;
q per literam ibi, vbicunque. viderut etiam quod post co
clusionem hoc possit. de fide instrument. cum Ioan. vbi dic
quoties aliquid dubitationis occurrit. & dicit Specu. de pos
§. quarto quęritur. versi. regulariter. quod procedit hoc si ir
terrogat super agitatis, sed super nouo articulo nō potest po
conclusionem, maxime ad partis instantiam, & hoc fuit dic
Inno. in d. c. cum Ioan. in verbo conclusum. in addi. & ibi dixi.
9 † Decimoquinto not. quod ad diffinitiuam debent partes ci-
tari etiam in summarijs. & dicit Pau. quod diffinitiua est quæ
principali controuersiæ finem imponit, condemnationem,
vel absolutionem continens. ff. de re iud. l. j. C. de sen. præsens.
2. q. 6. §. diffinitiua, vel aliquid æquipollens. ff. de arbi. quid ta
men. §. si arbiter. de ver. sig. in his. Decimosexto no. q ad diffi-
nitiuam non sufficit citari in genere, sed oportet exprimi qd̄
ad sententiam audiendam. de hoc in gloss. non sufficit. idem
Pau. dicens q alias non valet sententia etiam si pars fuerit cō-
tumax in processu negotij. no. Inno. de testi. cum olim. in fin.
Decimoseptimo no. in ver. partibus. quod ambæ partes debēt
citari ad diffinitiuam audiendam. & dicit Lau. non sufficere,
q citetur tantum pars contra quam fertur. facit de offi. deleg.
cōsuluit. & quod ibi no. Decimooctauo not. quod in arbitrio
iudicis est an pronunciet stans vel sedens, & hoc in summa-
rijs. de hoc. J. in 8. cōtrario. Decimonono no. ibi, & probatio-
b ne, q iudex debet pronunciare b secundum acta & probat, nō
autem vt sibi videtur. 3. q. 8. iudicet. vbi de hoc. 15. q. 5. presby-
ter. de conse. dist. 2. non prohibeat. de offi. delega. pastoralis. §.
quia vero. vbi dixi. de re iudi. c. 1. lib. 6. vbi no. in gloss. not. ista
duo. Oppono in eo quod dicit positiones inductas ad facilio-
rem expeditionem litium propter partium cōfessiones. nam
si pars negat videtur nihil releuare. Glo. sed si. solu. quod con-
tingit sępe, quod vsus positionum multum releuat proban-
tem, quia si non confiteatur omnia, tamen multa confitebi-
tur. q prosequere vt in ea, quam no. Secundo op. ad idem, qa
pars aduersa negabit ita positiones sicut negat libellum litis
contest. Sol. Pau. q hæc obiectio procedit in causis quæ requi
runt plenum ordinem, vult dicere quod quia in istis non fit
lit. contest. dicit Pau. q positiones vtiles propter id quod dixi
in proxim. contrario, quia & si pars non confiteatur omnia, ta
men aliqua confitebitur quæ releuabunt actorem. Tertio op.
in eo quod hic datur vnus terminus ad exhibendum omnia
acta & munimenta quibus partes vti volunt in causa, cum ta-
men non debeat reus teneri ad probandas confessiones nisi
fundata intentione actoris, vt no. de testi. c. de testibus. Gloss.
patet. solu. referendo dictum Spe. & videtur velle quod etiam
in alijs causis possit iudex hūc terminum assignare, licet hoc
facere non debeat, & pro hoc quod non debeat, quia hoc iure
non cauetur sicut alias cauetur de dilatorijs. de excep. pastora-
lis. & de multitudine testium. de testi. significauerunt. qa non
euitaretur periculum subornationis de do. finem. de testi. fra-
ternitatis. pro hoc quod dico. J. q. 15. volunt dicere in hoc vl-
timo quod posset pars. producere testes subornatos ex quo
non haberetur terminus ad eos reprobandos. Genz. simplici-
ter dicit quod hunc terminum potest iudex statuere in istis
de quibus hic, in quibus non seruatur ordo iuris: alias non,
quia ad diuersos actus exemplificandos non potest dari vnus
terminus, imo termino ad vnum assignato conquiescit offi
cium iudicis. C. de dila. siue pars. de appell. significante. Laud.
tenet

ADDITIONES.

a Quod masculinum. Adde & vide quæ de hoc dixi supra clem. j. de ele. in 2. q. in apostilla.
Vinc. God. Masculinum concipit fœmininum etiam in pœnalibus in vltimis voluntatib. non in contractib. Alc. in l. si extraneus. de condi. ob cau. & in l. quod dicitur, col. 7. de ver. sib. Fel. in c. quoniam, col. pen. de simo. Ruy. consi. 22. nu. 14. lib. 3. & Goz. consi. 43. nu. 1. & 19. & in consi. 87. nu. 16.
b Quod iudex debet pronunciare. Adde meliorem glo. in ver. canones, in c. 1. de off. ordi. Thom. 2. 2. q. 77. art. 2.

tenet primum, nihil tñ īducit, sed facit de ꝓba. licet. in prin.
dic ꝙ si iudex assignat parte non ꝯdicente valet, & potuit tacē
do sibi præiudicare. sed si parte ꝯdicente & appellante, vr̄ non
valere rationib. prædictis. tñ posset esse terminus ita idoneus
quod reus non haberet de quo conqueri. poterit enim expe-
ctare ad producendas exceptiones vsq; ad finem termini vt vi
deat, an actor aliquid probet vel nō vt se oneret frustra, ꝑ d.c.
de testib. si autem contingeret quod actor in fine termini te-
stes produceret, ita quod reo non supperetet tp̄s ad probandū
de iure suo, tunc alius terminus dādus erit rationib. prędictis,
ꝯ hoc quod dico. J. q. 6. nam ēt in summarijs non datur idem
terminus ad ponendum & articulandum vtraq; parte resiltē-
te, vt ibi dico. Quarto op. in eo ꝙ dicit quod iudex interroga-
bit partes, hoc. n. nō vr̄ in his spāle, & in ordinatus interrogat.
de fide instrum. cum Ioannes. hoc non vr̄ sol. stando ꝯtio nisi
dicatur spāle in his, quod etiam post conclusionem ad partis
petitionē interroget. & in hoc no. sing. gl. ex qua colligit, ꝑ in
summarijs post conclusionem fit aliquid facti, de hoc dixi in
d. c. cum Ioannes. Lau. Genz. & Matt videntur idem sentire.
dicunt enim in verbo, ad earum instantiam, quod hoc spāle
in hac forma in qua non fit conclusio, sed iudex tendit ad ve-
ritatem breuiter eliciendam. secus in alijs. de proba. auditis. de
testi. cum clamor. cum si. idem ēt Pau. dicēs ꝙ si litera ibi vbi
cunq; æquitas suadebit, respicit duo precedentia. i. ꝙ iudex in-
terroget ad partium instantiam vel ex officio, hoc speciale est
in his causis quod post conclusionem fit interrogatio ad pe-
titionem partis. sed si respicit ꝓxime dictum qñ ex officio fit
interrogatio, nihil speciale in his vult dicere, quia ēt in alijs ex
officio potest iudex interrogare etiam post conclusionem, ꝙ
ēt vult glo. & probatur in d. c. cum Ioannes. primam exposi-
tionem dicit Paul. magis amicari literæ, quam diligenter no.
Quinto oppo. ad id quod dixi in 15. no ꝙ ad diffinitiuam dēr
pars citari hoc expresso in citatorio, vr̄ enim sufficere ꝙ fuit
citata ad totam causam. de offi. deleg consuluit. de prec. audi-
tis. vbi no. in Spe. de cita. §. viso de tempore. ver. item licet. So.
Pau. ꝙ id quod dictum est in d. no. procedit qñ fuit assignatus
terminus ad aliquid certum secus si citatus est ad totam cau-
sam, quia tunc procedi potest ad diffinitiuam absq; spāli cita
tione, vt in ꝯrijs, ꝙ dic plenius vt dixi de dila. c. ij. Sexto op. in
eo quod dicit sufficere ꝙ ad sñiam partes citentur nō perem-
ptorie, ꝙ imo peremptorie fieri debeat. ff. quæ senten. sine ap.
rescin. l. j. §. item cum ex edicto. glo. argumentum. solu. quod
litera loquitur in summarijs, in alijs ꝓcedit ꝯtrium, idem Lau.
Pau. Gen. Lap. ꝓ hoc ꝙ no. Inn. de acc. ad petitionem. & dicūt
Lau. & Genz. hoc verum ꝙ in summarijs pars est citanda pe-
remptorie qñ citatur absens, secus si presens, quia tunc vale-
bit sñia, licet in assignatione termini non sit habita mētio de
peremptorio. C. quomodo & quando iud. l. i. no. de offi. dele.
consuluit. in glo. peremptorium. quod est notandum. Septi-
mo opp. in eo quod dicit sententiam proferendam in scriptis
etiam in summarijs, nam hæc vr̄ concernere solennitatem
iuris quæ sublata est per verba de quibus s. e. cle. in princ. sim-
pliciter & de plano &c. imo dicit Egid. de iudi. nouit. ꝙ ex vi
solius verbi de plano, tollitur hæc solennitas. Sol. vt in gl. pro-
ferat. ex qua dic ꝙ opi. Egi. reprobatur. & ex hoc ꝙ dicit in scri
ptis proferat, colligit glo. duo in quib. conueniunt istæ & aliæ
causæ. quod dic vt in ea, quæ etiam reddit rationem quare ēt
in illis requiritur scriptura. Octauo oppono in eo quod dixi
in 8. not. ꝙ est in optione iudicis an pronunciet stando vel se-
dendo. & sic ob. de re iud. c. fi. in fi. lib. 6. Glo. in hoc. solu. quod
hoc ꝯtrium loquitur in non summarijs, de quibus hic. idem
Pau. qui refert Pe. de Bellapertica dixisse ꝙ si iudex bene delibe
rauit, potest sententiare stando. C. de iudi. iudices. nam multa
prohibentur fieri &c. 2. q. 6 biduum. de reg. ad apostolicam. di
cit etiam Pe. ꝙ sicut dominus per procuratorem stipulari po
test. ff. de ver. ob. si procuratore præsentis. ita potest iudex per
suum ministrum sñiare. arg. d. l. & hoc vlt. tenet Cy. de sen. ex
breui. reci. l. a. sed hæc opi. non placet Pau. quia iudex debet ꝓ-
nunciare sedendo & per se ipsum. d. c. fina. quod est verius. &
in hac gloss. ibi. in gloss. penulti. & 2. q. 6. si quis hoc. & l. statu-
10 tis. † Quæro in eo quod dicit de articulis, quid debeant con-
tinere. Solu. Genze. quod debent continere id quod quis pro-
bare intendit. quod etiam dixi s. in 3. not. & formari debent si
petantur. alias sufficit quod sup assertis in petitione testes de-
ponant. argum. de testi. iu. spol. cum ad sedem. in fin. no. Host.
in summa. de testi. §. super quibus. ver. fiunt autem. Secundo
quæro in eo ꝙ dicit de viu longæuo, qñ incepit viuus. Sol. vt in
11 gl. in verbo, longæuus. & idem Pau. † Tertio quæro circa hoc
de viu longæuo in eo quod dixi in 6. not. ꝙ facit ius siue ad li-
tem ordinandam siue decidendam. ꝓ ote ꝙ est diuersus viuus,
quia alius est viuus fori vbi lis exercetur, alius litigantium. Sol.
Laud. quod aut viuus tenēt ad litem ordinandam, & attendi-
tur viuus vbi cā ducitur. ff. de testi. testium. aut ad litem decidē
dam, & aut agitur reali, & attenditur consuetudo loci vbi est
res. de eo qui mit. in pos. cum venisset aut personali, & in ciui-
libus attenditur locus vbi initus est ꝯctus. de fo. comp. Roma-
na. § ꝯhentes. li. 6. in criminalib. attenditur locus delicti. de fo.
cōp. postulasti. & c. licet. 2. 12. di illud. vbi de hoc. ex hoc infert
ꝙ dos vel donatio ꝓp nuptias petitur iuxta ꝯsuetudinem loci,
vbi ꝯctum est matrimonium. licet ꝯhentes vel alter eorum
sit aliunde, quia licet circa substantialia matrimonij non va-
leat, consuetudo. de spon. c. j. de spon. duo. c. fi. tñ bene valet cir
ca accidentalia, de dona. inter vi. & vxo. donatio. & idem no. in
12 d. c. j. de spon. vbi dixi in j. ꝯrio. & in 3. & 5. q. † Quarto quæro
quid in testamentis, vt si est consuetudo Tholosæ ꝙ valeat te
a stamentum a cum duobus testibus, & in Castella ꝙ requiran
tur 7. & in Nauarra ꝙ non valeat nisi coram episcopo vel eius
vicario, & quidam Cathalanus habens bona & in Nauarra &
Tholosæ condidit testamentum Tholosæ cum duob. testib.
an valeat quo ad bona sita alibi. Solu. Lau. arguendo ꝙ sic, qa
vbi est dominus omnia bona esse dicuntur, qa sequuntur do-
minum. de vi. & honesta. cler. c. fi. de immu. eccl. non minus.
& hanc partem tenet quo ad bona sita Tholosæ & in Castel-
la. secus dicit de bonis sitis in Nauarra, quia consuetudo Na-
uarræ non concernit ordinationem testamēti, imo potius assi
cit rem super qua disponi debet. potius tamen videtur quod
etiam cōsuetudo Nauarrę respiciat ordinationem, & non sub
stantialia, & sic ꝙ etiam ad alia bona valeat testamentum. Se-
cus autem si ꝯsuetudo concerneret non testamēti ordinem,
sed effectum, vt si est consuetudo in Anglia ꝙ vxor succedat
in tertia parte bonorum mariti, & ita in Italia ꝙ in nullo suc-
cedat, si Italicus habens vxorem in Anglia & bona vtrobiq;,
decedit in Italia, & nihil legat vxori, valet testamētum quo ad
bona Italica non quo ad Anglicana. ff. de hær. insti. ex facto. §
13 tertium. ꝙ dixi plenius in d. c. fi. de consue. † Quinto quæro an
viuus positionum, & articulorum obseruabitur tam in causis
ordinarijs quam summarijs. Glo. in omnib. solu. ꝙ sic. idem
Paul. & Steph. Sexto quæro in eo quod dicit ꝙ iudex dat ter-
minum ad positiones & articulos nisi aliud de partium volū-
tate ꝓcedat, an sufficiat alteram partem resistere. Glo. pp. sol.
quod nou. ex hoc infert quod in summarijs iudex non potest
partibus inuitis dare terminum simul ad prædicta. & hoc fa-
cit ꝓ eo quod dixi s. in 3. ꝯrio & idem Lau. dicēs ꝙ oportet ꝙ
voluntas actoris rei vel iudicis interueniat ad hoc vt possit alias
procedi. arg. de re iud. in causis. de verb. sig. forus. idem etiam
Pau. dicens ꝙ merito inuitis partib. iudex non dat terminum
simul ad vtrunq;, quia pars ignorat quas positiones confitebi
tur aduersarius de quibus habet necesse formare articulos &
compelli non debet articulare sub incerto. & inducit hoc ꝯ
iudices qui in principio dant terminum ad opponendum di-
latorias ꝯ libellum & ad respondēdum libello. Septimo quæ-
ro in eo quod dixi in 8. no. quod in summarijs datur idem ter
minus ad ponendum & articulandum, qd in alijs. Glo. in ver.
vtroq; dicit partem nō debere ad hoc cogi. idem Gen. Steph.
& Mat. debet enim primo dari terminus ad opponendum, &
hoc pendente iudicis officium conquiescit. de ap. significāte.
C. de app. siue pars. & hoc finito dabitur terminus ad articulā-
14 dum. † Octauo quæro in eo quod dixi in 9. not. ꝙ datur idem
terminus ad exhibendum omnia acta & munimenta, quę di-
cuntur acta, & quæ munimenta. Solu. Matt. ꝙ illa proprie di-
cuntur acta quæ fiunt in iudicio coram notario, & iudice. &
hæc debent scribi. de proba. quoniam. ff. de re iudi. sacra. & est
hoc verbum generale. ff. de ver. sig. Labeo. C. de eden. l. is apud
quem. & aliquando dicuntur gesta. C. de re iud. gesta. aliquan
do documenta. d. c. quoniam. in fin. Item gesta dicuntur quæ
facta sunt, sed non scripta. & hæc quandoque publicantur. de
de testi. significauit. & c. Albericus. & d. c. gesta. & C. de testa.
publica dicuntur etiam gesta & scripta apud sedem apostoli-
cam quæ etiam dicuntur regesta, seu registrata. & hæc si bene
custodiantur & inueniantur in archiuis authenticarum perso-
narum. i. earum quæ habent potestatem faciendi authenticas
scripturas, fidem faciunt. de procur. c. j. de pręscript. ad audien-
tiam, cum si. si autem non sunt bene custodita, & personę nō
sunt authenticæ, non creditur eis. argum. d. c. ad audientiam.
munimenta vero dicuntur instrumenta, & aliæ probationes
quas quis extra iudicium habet. de ap. cordi. lib. 6. & dicuntur
munimenta, quia causam muniunt & instruunt. 2. q. 8. sciant.
& continentur appellatione instrumentorum. ff. de h. inst. ...
l. j. ...

ADDITIO.

a Quod valeat testamentum. Adde tex & Doc. in c. cum esses. de testa. V. inc. God. Quid sit testamentum & vnde dicatur, quis possit facere & vnde denominatum est, quod quoddam nuncupatur in scriptis & quoddam sine scriptis, & multa alia tractantur in Flo. testament. Do. Rolan. quod habetur in tracta. 3. fol. 73.

l.j.de testi.cog.peruenit.& qnq; dr documēta. 2.q 7.plerique.
12.q.2.si quis de clericis.de reb.eccl.non alie.si quis presbyte-
rorum.d.c.quoniam.de proba.Mat. Nono quæro de intelle-
ctu literæ in eo quod dicit diem certam assignandam ad pro-
ducendum omnia acta & munimenta post dationem articu-
lorum. Glo.si verbum. Sol.exponendo post dationem dupli-
citer. primo vt sit sensus ꝙ hic terminus assignabitur post da-
tionem articulorum & non prius. secundo vt sit sensus ꝙ po-
terit dari terminus. pone 10. dierum ad ponendum & articu-
landum, & ex tunc aliorum 10. vel mēsis ad pducendum &c.
& sic simul dētur duo termini. primam expositionē approbat
glo. quia datis positionib. in termino respondendum est, & ar
ticuli etiam sunt examinandi, ergo illud tempus non currat
in termino productionis actorum. Item quia nō est ɔgruum
statui terminum ad probandum priusquam sciat pars in qb.
releuetur, & quos articulos pbare teneatur. de hoc, s̄. q.5 dic
quod dummodo terminus moderatus assignetur etiam pri-
ma expositio procedere pōt vt simul dentur duo termini sue
cessiue, cum etiam possit quis citari ad totam causam, ꝙ dixi
s̄. in 5. ɔrio, secunda tn̄ expositio quam approbat gl. est tutior,
& eam tenet Pau. Gen. Mat. & dicunt Gen. & Mat. ꝙ si proba
tio faciēda est p testes, non assignabitur hic terminus ad exhi-
bendum acta nisi post publicationem testium, & sic quod hic
dicit de dando hoc termino post dationem articulorum pro-
cedit quando probationes faciendæ sunt per instrumenta vel
acta. & dicit Mat. hoc procedere ēt in causis, vbi proceditur iu
ris ordine non seruato, vt hic. Decimo quæro in eo ꝙ dixi 17.
no. de remissione facienda de testib. producendis, de quib. te-
stib. hic intelligitur. Gl. probatoriis. tn̄ quia litera loquitur ge
neraliter. idem dicit de probatoriis. idem Lau. & Pa. & de hoc
15 in seq. q. † Vndecimo quæro in eo quod dixi in px. q. de testib.
probatoriis & reprobatoriis, an possit idem tempus assignari
ad vtrasq; Sol. Lau. & Gen. ꝙ non, quia in hoc debent seruari
iura communia. de proba. per tuas. de testi. licet. & c. præsen
tium. lib.6. sm̄ quæ primo est locus probationib. sm̄ reproba
tionib. cum actus sint diuersi, pro hoc ꝙ dixi s̄. in 3. ɔrio. Duo-
decimo quæro in eo quod dicit quod in termino dato ad pro
ducendos testes possunt produci instrumēta, quid econuerso.
Glo. dicit non semper licere producere testes. idem Pau. dicēs
hoc procedere licet noīe instrumentorum contineantur te-
stes, vt in c. peruenit. alle. in gl. & hoc quia instrā producuntur
publicatis attestationib. quia in eis non timetur subornatio. de
fi. instrum. cum dilectus. secus de testib. in quib. timetur subor
natio. de test. c. de testib. pro hoc no. Spe. de dila. §. fin. ver. item
not. quod cum datur. & dicit Pau. quod alias vbi non obstaret
testium publicatio, sicut in termino producēdorum testium
producuntur instrumenta, vt hic, fortius econuerso produ-
cente testes in termino pductionis. d.c. peruenit. & gr̄a vtriusq;
dari dēt dilatio. ff. de ver. sig. notionem. §. instrumentorum. &
& quod ibi no. Decimotertio quæro in eo ꝙ permittit in ter
mino dato ad producendos testes produci instrumenta, quæ
instrumenta produci poterunt. dicit Pau. ꝙ quæcunq; facien
tia ad causam quę potuissent produci intra terminum datum
ad exhibendum omnia acta & munimenta. Decimoquarto
quęro in eo casu quo non fit remissio pro testib. producendis
an post terminum datum ad exhibendum omnia acta & mu
nimenta poterunt produci instrumenta. Glo. vbi ergo. solu. ꝙ
16 non. ex hoc infert ad sequētem q. † Decimoquinto quæro, an
post terminum datum ad producendum instrumenta audiat̄
volens illa producere. Glo. ea. ibi, & sic infert ex solutione præ
cedentis quæstionis solutionem huius, & sic ꝙ non licet. pro
hoc inducit opi. Odof. & Spe. cum suis rationib. & iurib. dein-
de ibi, alij. ponit ɔriam opi. deinde ibi, tertij. ponit opi. tertiam
distinguentem, quam dicit æquam. & signa glo. ibi vsq; ad fi.
Lau. & Pau. vr̄ approbare secundam opi. ꝙ indistincte admit-
tatur productio vsq; ad cōclusionem. & dicit Pau. vide casum
de fide instrumen. cum dilectus. Bart. vero de op. li. mancip. te
net primam ꝙ indistincte non liceat. sed tertia opi. communi
ter approbatur. & facile respondetur ad ɔria, de quo dixi in d.
c. cum dilectus. & de hoc in deci. Rotæ 28. alias 33. Item fuit
dubitatum. vbi dr̄ quod licet admittatur pductio instrumen-
torum post terminum si ius aduersarij nō est sęium, vt hic in
tertia opi. non tamen admittētur articuli dati post terminum
nec probatio p testes quæ requirit causæ cognitionem & lon
gum tractum qui non sic requiritur in probatione facienda p
instrumenta, ex quibus statim cum producuntur potest lique
re veritas sine alia causæ protelatione. & sic potest dici, hodie
constat, hodie agatur. de resti. spo. literas. de re iudi. cum olim.
ff. vt in pos. leg. si is a quo. in prin. & dicit Lau. inhærendo opi.
de qua c.q. ꝙ cum instrumenta possint reduci vsq; ad renun-
ciationem. d.c. cum dilectus. non debet iudex sine causa arcta-
re testes vt j. certam diem producant omnia instrumenta ad
renunciationem quod hoc non sit iure cautum sicut disposi-
tum est de dilatoriis. de excep. pastoralis. & de effrenata mul-
titudine testium. de test. significauerunt. pro hoc quod dixi in
tertio contrario. & intellige dictum Landu. de renunciatio-
ne per quam renunciatur omnibus probationibus, & conclu
ditur in causa. sic loquitur dicto capitulo, cum dilectus.
17 † Decimosexto quæro in eo quod dixi in 16 notabili. de cita-
tione facienda ad sententiam, quid si citatus est quis ad au-
diendam sententiam tali die qui tunc non comparuit nec iu-
dex pronunciauit, an iudex cum postea vult pronunciare te-
netur eum citare? dicit Stephan. se quosdam audiuisse tenen-
tes quod sic, per l. vltim. §. fina. ff. quod vi aut clam. vbi qui re-
nunciauit se facturum opus si confestim facit, non dr̄ clam fe
cisse. secus si post tempus. alij contra, nam ex quo in termino
non comparuit, vlterius non est citandus tanquam contumax
si de causa liquet. C. de iudi. properandum. §. & si quidem. §.
sin autem. C. quomodo & quando iudi. auth. qui semel. ff. de
iud. & post edictum. præsumitur enim adhuc in eadem con-
tumacia manere. ff. de proba. eum qui. de lega. 2. Lucius. §. fin.
de bap. maiores. in fi. regula qui semel. libro 6. Item dicit hoc
expeditum de offi deleg. consuluit. & hoc tenet Steph. si con
tumacia est manifesta. ad l. vlti. §. fin. responde ibi, ꝙ non ob-
stabat ꝙ ille cui erat facienda nūciatio vellet prohibere opus
fieri. hic autem constabat de contumacia & uolūtate uenien
di. facit ꝙ no Inn. de elec. in ecclesia. 2. in t. gl. si autem con-
macia est dubia, dicit procedere aliam opi. ꝙ iterum est citā-
dus. de in integ. rest. ex literis. de re iud. cum Bertoldus. de sen
ten. excō. venerabilibus. §. idem ēt. lib. 6. in eo tn̄ quod dicit de
contumacia dubia, uel manifesta, nō ur̄ hæc distinctio neces-
saria. sed simpliciter vr̄ dicendum quod iudex nō tenet̄ am-
plius citare si in termino prorogauit dilationem. per d.c. con
suluit, sed si nihil dicit ur̄ terminus circunductus ac si iudex
non sedisset, pro hoc quod no. de do. c. fin. & sic iterum cita-
18 re debet. † Decimoseptimo quæro in eo ꝙ dicit pronuncian-
dum esse in scriptis, an est opus quod scribantur etiam causæ
mouentes iudicem. sol. Mat. ꝙ non, per c. sicut. de re iu. dicit
ꝙ quibusdam casibus iudex tenetur exprimere ne ex toto pe-
reat ius partis. ff. de leg. 1. filiusfamilias. §. diui. primus est ubi
propter ineptam petitionem absoluit, ne pereat ius agentis.
de iudi. examinata. secundus cum a iure recedit, ideo si non
condemnat uictum in expensis, debet causam exprimere. de
pę. calumniam tertius qn̄ absoluit in rei uendicatione, ideo
quia reus tpe sententiæ non possidet, ne postea uolenti agere
ex noua cā obsiter exceptio rei iudicatæ. de exce. c. pe. quartus
qn̄ fit absolutio ab instantia iudicii. C. de iudi. properandum.
§. illo proculdubio. quintus in sententia excōicationis. de sen.
excō. c. j. lib. 6. sextus in causa appellationis ubi debet inseri cā
quare prior snīa reuocetur vt per hoc nō imputetur priorib.
iudicibus qui bene processerunt sm̄ acta antiqua. de fi. instr.
19 cum Io. de testa. Rayn. † Decimooctauo quæro si iudex non
uult ferre sententiam sed differt causa concordādi partes, an
teneatur parti quo ad forum aīæ in his in quibus damnifica-
ta est propter compositionem vel alio mudo. Sol. Mat. quod
sic, per c. 23. q. 2. dominus. & q. 5. administratores. in Auth. ut
20 diffe. iudi. §. pe. pro hoc de re iudi. c. 1. lib. 6. † Decimonono q
ro in eo ꝙ dicit in summariis posse sententiari conclusione
non facta, quid in ordinariis. Gl. ista litera. arguit necessariam
esse conclusionē. dicit. tn̄ ꝙ in secularibus foris Bononiæ nō
fit conclusio, in ecclesiasticis sic & signa gl. ibi, communiter
usque ad fi. Pau. dicit per literam ibi, si ei uidebitur, ꝙ iudex
etiam in summariis si vult concludet ēt inuitis partibus, qa
in hoc datur sibi optio per iura quæ alleg. glo. in prin. usq; ibi,
communiter. Gen. dicit etiam in nō summariis conclusionē
non esse de substantia, sed fieri de ɔsuetudine, quod placet. erit
ergo dr̄ia inter summarias cās & nō summarias, qa in primis
est in optione iudicis an ɔcludat vel non, in secundis tenetur
ɔcludere pp consuetudinem. intelligitur tn̄ fieri ɔclusio eo ip
so quod renunciatur omnib. probationib. iuris & facti, adeo
quod neutra pars amplius auditur de facto nec de iure, vt not.
Inno. de cau. pos. pastoralis. & Spec. de renun. in prin. quod no.
& declara vt dixi in d.c. pastoralis.

§. Quæ omnia. No. ꝙ hæc constitutio in eo quod dicit de forma procedendi quan-
do procedendum est simpliciter de plano &c. locum hēt nō
tantum quando iudex deputatus est sub hac forma, vt in hac
cle. in prin. sed etiam cum a canone sic disponitur ꝙ simplici-
ter de plano &c. procedatur. & exemplifica, vt in glo. in verbo
nostram. & in verbo alias. & secundum hanc gloss. in verbo,
alias expone literam ibi, vel alias scilicet constitutiones. Lau.
autem exponit alias scilicet per rescripta a sede apostol. qui
solus hoc potest concedere. cum nulli alij liceat tollere ius
commune expresse. 18. distinct. §. primo. nec etiam tacite vbi
est ius publicum authoritate & vtilitate sicut est. 25. di. perue-
nit. expositio glo. verior. nam de rescriptis apostolicis dictum
est. s̄. ea. clem. in prin. in eo ꝙ dicit de causa quæ committitur
a sede apo. dictum tamen Lau. est verum in eo ꝙ dicit solum
Papam

Papam hoc posse concedere,& idem no.s.e.clem. in prin.in gl.quod illius.& ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Processus an sit irritus vel irritandus, an sit differentia.*
Ordo iudiciarius potest seruari partibus non contradicentibus in causis summariis. Quid si vna pars tantum consentit.
An autem iudex poterit seruare solennia iudiciorum vsque ad finem causa partibus inuitis.
Inquisitio in criminalibus si sit inchoata per iudicem, postea comparet aliquis qui vult accusare ordinario iudicio, an debeat audiri.
Instigator inquisitoris protestatur se nolle facere partem, tamē postea informat iudicem testes administrando, si inquisitus postea absoluatur, an instigator debeat condemnari expensis.
Denunciator maleficii si non probat, an debeat condemnari in expensis sicut instigator inquisitionis.
Quid autem in denunciatore.
Quid in iudice qui aliquem vexauit dolo vel culpa sua.
Quid in arbitro & teste.
10 *Condemnatio in expensis quando debeat fieri.*
11 *Iudex si in non summariis causis non seruat ordinem iuris partibus non contradicentibus, an valeat processus.*

Si tamen. Not.ꝙ ordo iudiciarius extra causas summarias exigit solennitatem.& quæ sint de solennitate,gl.vt libelli,exemplificat de libello & de litis contestatione,pro hoc quod no.de lib.obla.c.1.in gl.1.in fi.quæ dicit ꝙ principalia sunt libellus,litis contestatio,& quod sñia feratur in scriptis.& est gloss.singu.Secundo not. ꝙ partibus non ꝯdicentibus etiam in summariis potest ordo iuris seruari,eis ergo contradicentibus secus. de hoc J. in primo ꝯrio,& in 1.q.Tertio no.casum in quo sufficit tacitus consensus,
3 sed nō reclamatio.de hoc in gl.innuit.& J.in 2.ꝯrio.† Quarto no.differētiam.an processus sit irritus an irritādus.de hoc in gl.pe.& dicit Gen.ꝙ ideo hoc casu processus non est irritus,q̄a talis forma ꝓcedendi est inducta in fauorem partium, cui fauori pñt renunciare.facit de reg.ad apostolicam. Op.in eo,quod dixi in 2. nota.ꝙ iudex partibus ꝯdicentibus non potest obseruare ordinem iudiciarium in summariis,ꝙ imo de iud.dispendiosam.& quod ibi no.gl.in verbo,valeat.Solu.vt in glo. innuit.vsq; ibi,secundo no.& dicit Lau.hic esse casum quo potius recurritur ad auxilium extraordinarium ꝗ ad ordinarium. cum alias regulariter ꝯ.ff.de min.in causæ.2.de test.in inte.ꝯstitutus.ad quod dic ꝙ regula l.in causæ.& c.ꝯstitutus,procedit qñ extraordinarium est ꝯ ius cōe, secus si est ꝑm ius,vt hic.ff.de pub.l.1.§.vnde quæritur.& ꝙ ibi no.gl.& Dy.dixi de rescri.ex parte.1.Secundo op.in eo, ꝙ dixi in 3.no.hic,sufficere tacitum consensum,imo requiritur expressus.de rescr.statutum.§.in nullo.Sol.secus in illo casu.& hoc vult gl.e.ex qua dic ꝙ vbi requiritur consensus,non sufficit taciturnitas,quia non ꝯdicere sapit medium inter consensum & dissensum,vt dicit gl.ꝙ procedit ꝑter quā in fauorabilibus,in quib.tacens habetur pro ꝯsentiente,ex quo agit̄ de sua tm̄ vtilitate.ff.man.si remunerandi.§.si passus.& l.qui patit.no.Inn.de elect.in Genesi.alias non hr̄ nec pro consentiente nec pro ꝯdicente nisi inueniatur expressum. hic autem non expedit ꝙ habeatur pro consentiente,sed sufficit ꝙ non ꝯdicat.simile.ff.sol.ma.l.2.§.voluntatē.de rest.spo.l.sed quæ præ-
2 sens.de accu.c.1.& 2.li.6.† Quæro in eo quod dicit partib.nō ꝯdicentib.posse seruari ordinem iudiciarium in summariis, quid si vna pars tm̄ ꝯdicit.Gl.vr̄.sol.quod non vitiabitur processus,& sic ad hoc vt iudex non possit seruare ordinem iudiciarium in istis,requiritur ꝙ vtraque pars contradicat,ꝓ hoc inducit gl.quia res de facili reuertitur ad suam naturam.vult dicere ꝙ de natura iudicii est ꝙ seruetur ordo iudiciarius,& quando prætermittitur,vt hic,ñt contrariꝰ.& hoc clarius dr̄ in gl.fi.inducit etiam gl.quod no.s.e.cle.§ & quia.in gl.& pp.Item quia si hic voluisset contra dictionem alterius partis inficere,vbi dicit partibus non contradicentibus,dixisset,vel eorum altera,dicit tamē gl.ꝙ forte hoc subauditum est de mēte,pro hoc inducit literam resoluendo affirmatiue,vbi dicit, partibus non contradicentibus,vt intelligatur.i.partib.cōsentientibus. & tunc patet ꝙ alterius contradictio vitiat similē.dicit gl.altercationem.de qua de ele.cle.plerisque.vbi de hoc in gloss.certum.& ibi dixi.& hunc vltimum intellectum tenet Laurē.primum tenet Pau.quia negari non potest ambas partes non contradicere altera tantum contradicente, sicut nec consentiunt altera tantum consentiente, vt no.s.§.quia in gl.propter.mihi placet opi. 2.& ad literam ibi,non contradicentibus partibus.dic quod potuit plurale propter pluralitatem causarum.ar.de priui.vt priuilegia.pro hoc quia quando conceditur rescriptum cum clausula, vt procedatur simpliciter de plano &c.esset in potestate rei & iudicis priuare actorem commodo illius clausulæ, ꝙ non est sentiendum, nec est de mente iuris,nam priuilegium non debet pendere ex potestate aduersarii, sed iuris,& debet intelligi vt aliquid concedat.de priui.in his.& taliter vt facile non tollatur,regula licet.lib.6.& secundum hoc sensus literæ est quod processus non est irritus nec irritandus si partibus non contradicentibus &c.nulla parte contradicendo, referēdo vt prædixi hoc
3 plurale partibus,ad pluralitatem causarum.† Secundo quæro si iudex in summariis de consensu partium seruauit solēnia ordinis iudiciarii in parte processus, & postea partes volunt ꝙ procedat sine figura,an poterit iudex deinceps partibus inuitis seruare solennia.Glo.ea.ibi,sed pone.arguit ꝙ sic.& tenet hanc partem cum certa distinctione. & signa gl. ibi, his rationibus.vsque ad finē.In contrarium quod partes possunt pœnitere,quia totum iudicium est vnius actus qui constat ex principio,medio,& fine,& nihil dicitur actum &c.C.de his qui vt indig.l.penult. de bap.maiores.ad medium.nec per actum imperfectum renunciat quis priuilegio.de consti.cum accessissent. non tamen hoc ob.cum glo.tenet Lau.& Pau. Genz.vero tenet contrarium,quia licet partes passæ sint solennitatem processus obseruari in vno actu,non ex hoc debent cogi vt seruent in alio actu,arg. 10.q.3.quia cognouimus. ff. de oper.liber.operis.de epi.& cle.auth.presbyteros, quod videtur verius,nec videtur procedere distinctio glo.in primo membro in eo ꝙ dicit quod partes cōsenserunt,quod iudex in tota lite vel simpliciter seruet ordinē iudiciariū, cū inuito iudice non possit pœnitere; per talem enim consensum nihil acquiritur iudici,cuius nihil interest,an seruetur ordo iudiciarius,an non. stipulationes autem sunt inuentæ, vt per eas stipulemur super eo quod nostra interest.ff.de verborum ob.stipulatio ista.§.alteri.sed acquiritur partibus,partes ergo possunt remittere. de spon.præterea. 1.Item in eo, quod glo.inducit no.de rescript. dilectus.2 vult dicere quod sicut ibi is qui non opposuit exceptionem de duabus,in vno actu potest opponere in alio.Item stat ꝙ iudex in certa parte seruabit ordinem iudiciarium,& in alia parte procedit simpliciter de plano &c.quod placet quantum ad hanc quæstionem,vt nunc dixi.Sed quantum ad no.in d.c.dilectus,vbi cōtrarium teneo, quia exceptio de duabus dietis est dilatoria secundum iura compilationis Greg.ideo si non fuit opposita in principio, amplius non poterit opponi. & faciunt hæc in eo quod pro parte seruatur ordo iuris, & pro parte non, ad quæstionem de eo qui datus est arbiter qui etiam si in parte processus seruabit ordinem iuris,tamen in reliqua parte poterit non seruare,vt no.de arbi. Quintauallis.& in hac glo.ibi,secundo requiris.& de pœnitent.distinctio.quarta§.finis
4 de conse.dis.2.comperimus.† Tertio quæro in eo quod dixi in primo contrario ꝙ remedium ordinarium regulariter præfertur extraordinario,quid si inchoato processu inquisitorio comparet aliquis ad accusandum.Laurē. qui exquisite format hanc quæstionem,& sequentes vsque ad 11. dicit qđ admittetur,& per accusationem tanquam per viam ordinariam excludetur inquisitio tanquam extraordinaria. caueat tamen qui accusat a collusione,alias punietur.2.q.3.§.notandum.de collu.deteg.ex.1, dic ꝙ aliud sit de iure ciuili.de quo dico de accu.qualiter,tamen de iure canonico inquisitio est processus ordinarius.de accu.super his.in prin.præal.c.qualiter. 2.§. ad corrigendos. ita ꝙ etiam ab ipso inuito potest iudex inquirere non expectato an appareat accusator vel non,
5 qđ dixi in d.c.qualiter.† Quarto q̄ro in eo ꝙ in præced.q.dixi de inquisitione,quid si instigator inquisitionis protestatur se nolle facere, pars tamen postea informat iudicem quātū potest administrando testes & alia, an si absoluetur inquisitus condemnabitur instigator in expensis.Sol.Laur.quod sic,q̄a per actum contrarium videtur renunciasse protestationi. de consti.cum M.de ele.Cumana.& præsumitur calumniosus ex quo deficit in probando.de dolo.finem.de pœni.calumniam. pro hoc.ff.ad Turpi.l.1.§.incidit. de his qui notan. infa.l.ob hæc verba.cum glo. Op.ad hoc de eo quod no.de accu. cum oporteat.vbi dicit Inno.quod si nomen illius qui denunciauit,non exprimitur in literis commissionis factæ super requisitione,non consideratur habilitas instigantis,imo etiam eo remoto alius vel iudex ex officio procedere potest in inquisitione.Sol.no.in d.c.cum oporteat.procedit de instigatore q̄ non fuit particeps eorum quæ acta sunt in processu, sed solum ab initio institit vt committeretur inquisitio, secus si fuit particeps modo prædicto,& tunc si non probat vel si nō desistit,censetur calumniosus.d.§.incidit. & l.ob hæc.in quibus hæc probantur & notantur.Item licet non consideretur habilitas instigantis inquisitionem,quin eo remoto procedatur in inquisitione, tamen instigator calumniosus puni-
6 tur in expensis ac si fuisset particeps,vt dicam J.q.6.† Quinto quæro in eo quod dixi in proxi.q.quod instigator inquisitionis

tionis qui non probat condemnatur in expensis, quid in de-
nunciatore. Sol Lau. ꝙ idem de calum. c. 1. & 2. dic vt ibi not.
7 in gl. sic patet super ea. † Sexto quæro quid in denominatore
Lau. sol. ꝙ idem quod in denunciatore. C. de sum. recupera.
l. nam. li. 10. de excu. tuto. seueriter. ꝗ hoc est quod dixi. s. q. 4.
in eo ꝙ dixi ꝙ non consideratur persona eius qui instigauit
8 vt committeretur inquisitio. Sol. vt ibi dixi. † Septimo q̄ro,
quid de iudice qui culpa sua dolo vel negligentia aliquem in
iuste vexauit. Sol. Lau ꝙ idem. s. quod tenebitur ad sumptus.
ar. 23. q. 2. dominus. 3. q. 8. qui sine. 23. q. 5. administratores. in
Auto. vt diff. iudi. §. vlt. ff. de iudi. filiusfamilias. Insti. de oblig.
quę ex quasi delict. in prin. C. de app. si appellationem. de re
9 iud. cum æterni. li. 6. † Octauo quęro, quid de arbitrio. So. La.
ꝙ idem, pro hoc quod no. 2. q. 6. hoc ēt. Nono q̄ro quid de te
10 ste. Sol. Lau. quod idem vt no. 2. qō. 3. in summa. † Decimo
a quęro circa prædicta, quando debeat fieri a condemnatio in
expensis. Lau. sol. ꝙ ea die qua lata est diffinitiua super princi
pali, & de hoc quo ad expensis quæ debentur ex officio. ff. de
re iud. Pau. secus in expensis quæ debentur ex aliqua cōstitu-
tione, seu eius conditione, seu consuetudine, quia illa quādo
cunque peti possunt, nisi obstet præscriptio, vt in casu de ele.
c. 1. & c. cupientes. li. 6. remittit ad no. de rescrip. ex parte, 1. de
ap. reprehensibilis. dic quod etiam q̄n expresse debentur per
conditionem alicuius capituli vel consuetudinis nō possunt
peti lite finita, vt no. Inn. de do. finē qđ dixi in d. c. ex parte. di-
cit t̄n Lau ꝙ si cōdemnatio expensarum non fiet, is pro quo
lata est sententia non potest ex hoc solo appellare. C. de fruc.
& lit. expen. l. 2. licet sit argumentum in contrarium de exce.
significauerunt. dic, quod l. a. præalleg. non probat illud sed ꝓ
batur. C. quando prouo. non est necess. l. fin. & illud procedit
q̄n uictus appellat. tunc enim vincens ob hoc non potest ap-
pellare, quia fuerit omissa condemnatio in expensis. sufficit
enim quod in appellatione interposita per victum poterit fa
cere reformari condemnationem expensarum, sed si victus
non appellauit, potest uictor approbare sententiam quatenus
pro se lata est, & appellare quatenus omissa est condemnatio
expensarum. sic intelligitur d. l. fi. & est casus singularis. quod
11 dixi de appella. Nicolao. † Vndecimo quæro in eo, ꝙ dicit ꝙ
non vitiatur processus si a partibus non contradicentibus in
summariis non obseruatur ordo iuris, quid si non in summa
rus proceditur summarie partibus non contradicentibus. Gl.
vlti. ibi, & scias. sc. l. ꝙ non tenet etiam si partes expresse con-
senscrint, & reddit gl. rōnem diuersitatis, quia in isto casu fit
ꝗ ius commune, sed quando in summariis seruatur ordo iu-
ris, reuertitur res ad ius commune, & ad suam naturam, qđ
dic, vt in gl. quæ intelligit suam naturam de natura naturata,
natura vero naturans cum ad illum redibimus per interces-
sionem Virginis gloriosę nos collocet cum electis. ita cōclu
dit gloss. & dic quod Deus est natura prout natura significat
quidditatem, seu quod quid est rei, id est essentiam quam t̄n
essentiam seu naturam Dei significamus ꝑ hoc nomē Deus
non ꝙ nobis sit notus Deus in natura, sed innotescit nobis
ex operationibus & effectibus eius. Quia igitur omnes intel
ligunt Deum tanquam cuncta videntem prouidentia & bo
nitate ꝑfecta, ideo dicimus Deum Latine, Græce Theos, qđ
idem est ꝙ videns. & idem est natura naturans, quia reb. sin
gulis naturas indidit, quas res non necessitate naturæ, vt qui-
dam ęstimarunt, sed sola voluntate & bonitate summa ꝓdu
xit. boni enim hoc proprium est vt aliis quantum possibile
sit communicetur, & sic summi boni summe propriam es-
sentiam itaque creaturis omnibus, rationali vero soli suam
imaginem communicauit. hanc igitur imaginem sortiti stu
deamus immaculatam custodire fructibusque bonorum o-
perum insignem facere, vt in hac breui vita beatitudinem tē
poralem, suoque tempore in cœlis ęternam consequi me-
reamur. Summę autem Trinitati cuius ope laborosissimum
huius operis terminum contigi, laus & gloria, nam & si om
nium, quæ a nobis prodeunt bona consummatione Deo at-
tribuere deceat, per maxime vero illorum in quibus pene su
pra vires humanas ingenio, labore, cura, diligentiaque maxi
ma opus fuerit: sic profecto mihi visum est hoc in opere cō-
tigisse, in quo sępe victus rei magnitudine volui desistere. At
Deo fauente multis tandem annorum curriculis inuigilans
& si forte non quale decuit ac voluissem, quale tamen omni
meo nixu potui ꝯsummaui. ipsum ergo suscipite scholastici
vestraq; instantia vt fructus afferat vberes moliamini ad lau
dem sanctissimę atque indiuiduæ Trinitatis, Amen.

ADDITIO.

a Quanda debeat fieri. Adde Abb. in c. contingit. in fin. de app. Bal. & Doc. in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. Doct. & ibi Alex. de Imo. in l. Paulus. ff. de re iud. vbi datur regula, cum aliquibus fallentiis.
Vinc. God. Adde quod condemnatio expensarum dr̄ facta etiam per verba & victum victori in expensis, licet omittatur verbum condemnamus. Fel in c. significauerunt. col. 7. de exc. Ale. in consi. in causa mihi. quod in impressis non reperitur, vt refert idem Fely. in supra dicto c. in 3. limi.

Commentariorum D. Francisci Zabarellæ, vulgo Cardinalis Florentini, in Clementinarum volumen

FINIS.

Liber ad Lectorem:

Quòd sim purgatus, tot sint superaddita, uirtus
Et labor ingenium Pistoriense sapit.
Victor erat Cinus uiuens; Vincentius, ex quo
Nunc tibi Cinus abest, iam tibi Cinus erit.

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM AC VERBORVM MEMORABILIVM.

In Francisci Zabarellæ Cardinalis

COMMENTARIA, SVPER CLEMENTINARVM VOLVMEN, ALPHABETICA SERIE TEXTVS.

Attri-

citat

colo-

D

Quid

Donum

Episcopus

Index.

Episcopi

Faciens

F

funera-

L

M

N

O

P

Quid

Pręlatus

Q

R

Religiosi

S.

& si

pro

T

testa-

vni

Index.

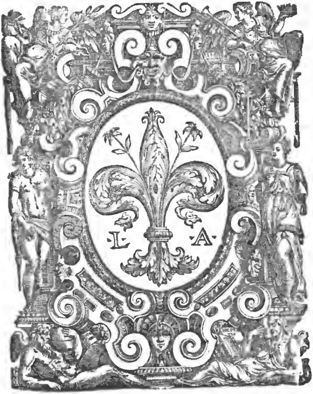
F I N I S.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

A a B b C c D d a b.

Omnes sunt quaterniones, præter C c, & D d, terniones.

L
A